DOMI. PRAEPO. SVPER FEVDIS.

LECTVRA SVPER Feudis nuper in lucem edicta à Reuerẽdo patre Iuriscõsultoq; consummatissimo D. Præposito sancti Ambrosij Mediolanen. quæ nunc castigata, necnõ Sũmarijs illustrata sunt. Hæc autẽ Iuris Cæsarei Põtificij'ue documẽta quicunq; degustauerint, his nihil dulcius fructuosius'ue inuenient.

LVGDVNI.

Apud Hæredes Iacobi giuntæ.

M. D. XLVIII.

¶ Index omnium Rubricarum in presenti volumine contentarum, ut facilius materiam de qua queritur invenire possitis, quoto contineatur folio sequitur.

Preludia feudorum. folio.1.
Qui feudum dare possunt. fol.6.
De feudo guardie et gastaldie. fo.14
Qui successores teneantur. folio.16
De controversia investiture. folio.17
Quibus modis feudum amittatur. folio.21.
Episcopum vel abbatem vel abbatissam vel dominum plebis feudum dare non posse. folio.25.
De natura feudi. folio.27.
De successione feudi. folio.27.
Hic potest esse titulus qui successores teneantur. folio.28.
De contentione inter dominum et vasallum de investitura. fo.29.
De contentione inter me et dominum de portione feudi fratris mei. folio.30.
De alienatione feudi. folio.30.
De feudo marchie, ducatus, vel comitatus. folio.32.
An maritus succedat uxori in beneficio. folio.36.
De feudis datis minimis valvasoribus. folio.36.
Quibus modis feudum amittatur. folio.37.
Apud quem vel quos controversia feudi diffiniri debeat. fo.37.
Constitutiones domini Lotharii Imperatoris quas ante Ianuas Sancti Petri in civitate Romana concludit observandas. fo.38.
Imperator Lotharius Eugenio pape et universo populo. fo.38.
De beneficio fratris et qualiter frater fratri succedat. fo.39
De feudo sine culpa non amittendo. folio.39.
Quo tempore miles investituram petere debeat. folio.39.
De contentione inter dominum et vasallum de investitura. folio.43.
Quemadmodum feudum ad filiam pertineat. folio.43.
Quibus modis feudum constitui potest. folio.44.
Si de investitura inter dominum et vasallum lis oriatur. folio.44.
De feudo dato in vicem legis commissorie. folio.45.
De feudi cognitione. folio.46.
Quid sit investitura. folio.47.
Per quos fiat investitura. folio.50.
Quid precedere debeat, an fidelitas, an investitura. fo.52.
Qualiter vasallus iurare debeat fidelitatem. folio.52.
De forma fidelitatis. folio.53.
De nova fidelitatis forma. folio.54.
De investitura de re aliena facta. folio.55.
Qualiter feudum olim alienari poterat. folio.57.
Quis dicatur dux, marchio, comes, sive capitaneus. folio.59.
De gradibus succedendi in feudum. folio.59.
De fratribus de novo beneficio investitis. folio.60.
De investitura quam titius accepit a sempronio. folio.61.
De vasallo decrepite etatis qui beneficium refutavit ut filii investiantur. folio.61.
De investitura in maritum facta. folio.61.
De controversia feudi apud pares terminanda. folio.62.
De eo qui sibi vel heredibus suis masculis et feminis investituram accepit. folio.62.
De duobus fratribus a capitaneo investitis. folio.63.
An removeri debeant testes pares qui esse desierunt. fo.63
De controversia inter vasallum et episcopum. folio.64.
De milite vasallo qui arma bellica deposuit. folio 64.
De milite vasallo qui contumax est. folio.65.
In quibus causis feudum amittatur. folio.66.
Que fuit prima causa beneficium amittendi. folio.67.
Si de feudo vasallus ab aliquo interpellatus fuerit, et dominus eum defendere noluerit. folio.71.
Si de feudo fuerit controversia inter dominum et agnatos. fo.72.
De pace tenenda et eius violatoribus. folio.81.
Hic finitur lex, deinde consuetudines regni incipiunt. fo.86.
De filiis natis ex matrimonio ad morganaticam contracto. fo.89.
De beneficio femine. folio.89.
Si vasallus feudo privetur cui deferri debeat. fo.89.
Qui testes sunt necessarii ad probandam novam investituram. fo.90.
De consuetudine recti feudi. folio.92.
De lege corradi. folio.92.
De clerico qui investituram fecit. folio.94.
An mutus surdus seu alias imperfectus feudum retineat. fo.94.
An ille qui interfecit fratrem domini feudum amittat. fo.95.
De vasallo qui contra constitutionem lotharii feudum alienavit. fo.95.
De alienatione feudi paterni. folio.96.
De capitulis corradi. folio.97.
De controversia inter masculum et feminam. fo.98.
De controversia inter dominum et emptorem feudi. fo.99.
De controversia inter vasallum et alium de beneficio. fo.99.
Quid iuris si post alienationem feudi vasallus feudum redemerit. folio.100.
An agnatus vel filius repudiata hereditate poterit feudum retinere. folio.100.
An apud iudicem vel curiam questio feudi terminari debeat. fo. 02.
Qualiter dominus proprietate privetur. folio.102.
De feudo non habente propriam naturam feudi. fo.103.
De eo qui finem fecit agnatis. folio.103.
De natura successionis feudi. folio.105.
De capitaneo qui curiam vendidit. folio.104.
De prohibita feudi alienatione per lotharium. folio.107.
De pace iuramento firmata tenenda. folio.107.
De prohibita feudi alienatione per Federicum. fo.114.
Que sunt regalia. folio.120.
Quod testes sunt necessarii ad probandum feudi ingratitudinem. fo.122.
De notis feudorum. folio.122.
De statutis et consuetudinibus contra libertatem ecclesie tollendis. folio.123.

Repertorium materiarum Do. Prepositi super Feudis.

¶ Tabula ingēs ordine alphabetico digesta te ad rubricā cap. vel. §. numerū et folium reducens, ita vt per te materiā inuenire queas sine difficultate incobatur.

¶ De litera. A.

Actus intellignutur secundū qualitatem adiunctaꝫ. de feu. guardie et gastaldie. c. si vero. nume. 5. fo. 16.

¶ Administratores locorum pro defensione fidei christiane iurare tenentur q purgabunt prouinciam quam regunt ab heretica prauitate. de statutis et consue. et c. §. statuimus. nu. 2. fo. 123.

Adulterās vxorē nurū vel filiā prestat filiis causam amittendi feudū. qui. mo. feu. amit. §. item si. nu. 2. fo. 22.

¶ Affectus delinquendi non est punibilis nisi deducatur ad effectum de capi. qui curiā vendi. c. si noluerit. nu. 1. fo. 106.

¶ Agnatus ad quē delata est hereditas vasalli mortui, an possit dictam hereditatem repudiare et feudum retinere, an agnatus vel filius repu. here. c. si contigeret hoc dicit. numero. 1. fo. 100.

Agnati succedunt eodem ordine quo succeditur de iure communi nisi contrarium expresse cautum in feudo. de gradibus succedē. et c. per successionē. no. 4. fo. 60.

Agnati omnes diuersorum graduum simul, an admittantur ad partem feudi. de successione feudi. §. hoc quoqꝫ. nu. 7. fo. 28.

Agnatorum legitimorum consensus non potest preiudicare pcedentibus. de alienatione feudi paterni. c. alienatio. numero. 2. folio. 96.

Agnati proximiores admittuntur in feudo non existentibus filiis aut fratribus. de gradibus succe. et c. per successionem. nume. 2. folio. 59.

Agnatus asserens feudum paternum obtinebit contra dominum si probauerit se esse in possessione medietatis vel alicuius partis. de controuer. inuesti. c. cum autē. nu. 1. fo. 18.

Agnatus pōt renuntiare feudo et eius successioni. An aūt renuntiatio simplex valeat et eius est longa materia. de eo qui finē fec. agna. c. tres erant. nu. 1. fo. 103.

Agricole cōseruandi sunt vt non capiantur pro debitis. de statutis et consuetu. et c. §. agricultores. nu. 2. fo. 124.

¶ Alienatio prohibita vel permissa que dicatur. de success. feudi. §. hoc quoqꝫ. nu. 3. fo. 27.

Alienatio feudi an induci possit per statutū, et an si vasallus alienauerit partem feudi cadat a toto vel saltē a parte alienata qualiter feu. olim et c. c. est autem. nu. 2. fo. 57.

Alienatio facta ad libellum olim valebat hodie secus. de alienatiōe feudi. §. et si clientulus. nu. 1. fo. 31.

Alienatio in caso non permisso a iure facit alienantē incidere in priuationem feudi quid iuris si post aliena. et c. c. preterea. h. d. num. 1. folio. 100.

Alienatio omnis seu distractio sup feudis in toto vel in parte est interdicta vasallis absqꝫ voluntate dn̄orum. de prohib. feu. ali. c. imperialem. nu. 1. fo. 114.

Alienatio facta fratri et cōsequēter agnato perpetuo remanet firma de alienatione feudi. §. et si clientulus. nu. 2. fo. 31.

Alchimiste facientes argentum et aurum et alchimiam, an puniri debeant et an tale argentum et aurum possit solui et vendi pro bono. que sunt reg. c. regalia. nu. 5. fo. 121.

¶ Annuam prestationē debens si recuset quādiu respectu illam soluere: spoliat eum cui debetur dicta annua prestatio. de controuersia inter vasal. et epi. c. ex eo. nu. 2. fo. 64.

Annue prestationes equiparantur vsufructui. quid sit inuesti. §. si vero. nu. 2. fo. 49.

¶ Appellans a sententia lata per imperitiam iudicis, an possit agere contra ipsum iudicem. de pace iur. fir. tenen. §. iudices. numero. 13. fo. 109.

¶ Aquam vendere superioribus fluminis ignominia est de contro. inue. §. si quis. nu. 15. fo. 20.

Aquarum diuisio fit pro temporibus et mensuris limitatis. de contro. inue. §. si quis. nu. 15. fo. 20.

Aqua que nascitur et decurrit in priuato predio potest dominus predij vti prout vult et diuertere et consumere illam p̄ natu. de cōtro. inue. §. si quis. nume. 9. fo. 20.

Aqua si est mihi concessa ad certum vsum non possum illa ad alium vsum vel modum vti. de controuer. inuesti. §. si quis. numero. 11. folio. 20.

¶ Arbiter ad sacerdotium assumptus pronunciare non tenetur. qui feu. da. pos. §. et quia. nu. 30. fo. 11.

Argentum et aurum fodere in quocūqꝫ agro seu loco pertinet ad regem et habet certam partem rex seu princeps. que sunt reg. c. regalia. nu. 7. fo. 121.

Armorum appellatione an veniant fustes ita q rusticis prohibitus sit portare. de pa. te. et eius vio. §. si quis rosticus. numero. 2. folio. 83.

Arma episcopi sunt orationes et lachrym. e. qui feu. da. pos. §. et quia. nume. 24 fo. 11.

¶ Ascendentes in successione feudi excluduntur: descendētes aūt succedunt vsqꝫ in infinitum dumtamen descendant ex masculo. de natura succes. feu. et successionis. no. 1. fo. 103.

Assertioni actoris ad fundandam intentionē ipsius attenditur magis q̄ ad fundandam rei exceptionem de cōtro. inter vas. et epis. c. ex eo. nu. 3. fo. 64.

¶ De litera. B.

Baculus siue anulus non faciunt traditionē sed sunt tantū modo signa inuestiture. quid sit inue. c. inuestitura. nu. 4. fo. 47.

Baronia quid sit. qui feu. dare poss. c. quia de feudis. numero. 4. folio. 7.

Baronias possunt filij baronis inter se diuidere. qui feud. dare pos. c. quia de feudis. nu. 5. fo. 7.

¶ Bona mobilia censentur esse de eius territorio in quo reperiūtur. de pace tenen. et c. c. federicus hoc vult. nu. 4. fo. 82.

Bona fides non patitur vt infeudans habeat rem et pretium. de feudis datis minimis valuasoribus. c. si minores. nu. 2. fo. 36.

¶ De litera. C.

Capitulum an possit infeudare absqꝫ epi assensu. qui feu. dare pos. c. quia de feudis. nu. 14. fo. 7.

Castra in confinijs facta tempore guerre destrui debēt tēpore pacis. de pace iuramen. fir. tenen. §. conuenticulas numero. 3. folio. 110.

Castrum dicit quasi casa alta, muris et fossis munita. de capi. qui cu. vendi. c. quidā. 4. fo. 104.

Casus in feudorum dispositione omissus secundum ius terminari debet. qui feu. dare possunt. §. et quia. numero. 42. fo. 12.

Causa iustior priuandi vasallū feudo que dicatur in pre. feu. in proe. licet vulgo. nu. 22. fo. 3.

Cause feudales deciduntur consuetudine qua deficiente deciduntur lege scripta. et numero. 2. et 3. de feud. cogni. c. vbertus. numero. 1. folio. 46.

Cautele quas ponunt notarij in instrumentis circa obligationes sunt nulle. de statutis et consuetudi. §. agricultores. nu. 3. fo. 124.

¶ Circumueniri non debet per aliquam viam id quod reprobatum est per viam directam. de feu. da. in vicem et c. c. si quis. numero. 2. folio. 45.

Citatus per iudicem non suum in causa feudi an teneatur cōparere saltem allegaturus suum priuilegiū an apud iud. vel cur. qd feu. et c. c. ex eo. nu. 1. fo. 102.

¶ Clausula generalis non obstātibus sufficit in constitutione principis. de statutis et consuetudinibus. et c. §. nauigia. numero. 1. folio. 124.

Clericus in feudo succedere potest. qui feu. dare possunt. §. et quia. numero. 46. fo. 12.

Clericus feudum amittit si per substitutum nō seruierit. qui feu. dare pos. et quia. nu. 43. fo. 12.

Clericus non potest trahi ad iudicium seculare siue sit causa ciuilis siue criminalis. de statutis et consuetudinibus et c. §. statuimus. numero. 1. fo. 123.

Clericus an possit feudum laicum tenere. qui feud. da. pos. §. et quia. nu. 36. fo. 12.

Clericus ea bona que sui ingressus tempore incorporata inuenit mēse ecclesie non potest infeudare. qui feu. dare pos. c. quia. de feudis. nu. 16. fo. 8.

Clericus non potest renunciare foro ecclesiastico etiam de iure ciuili de statutis et consuetudinibus contra et c. §. statuimus. numero. 2. folio. 125.

Clerici seu persone ecclesiastice quando possint infeudare. qui feu. da. pos. c. quia. de feudis. nu. 8. fo. 7.

Clericus pacis violator duplici punitur pena. de pace tenē. et c. §. si clericus. nu. 3 fo. 83.

Clericus in iudicio conuentus de pace violata vel qui violatorem receptauit punitur pecuniariter. de pace tenen. §. si clericus. nu. 1. folio. 83.

Clericus inuestiens aliquem de aliquo beneficio et moriatur anteq̄

accipiet feudum annihilatur investitura et successor non tenetur adimplere investituram. quibus modis feudum amit. &c. c. si do. in inve. nu. 1. fo. 44.

Clericus si facit investituram de bonis propriis eius successionis tenetur habere ratam. de clerico qui investituram fecit. c. clerico. numero. 1. fo. 94.

Clericus feudatarius qualiter dominum defendere possit. qui feu. da. pos. §. et quia. nume. 31. fo. 11.

Clericus quare non possit feudo succedere. qui feu. da. pos. §. et quia. nu. 48. fo. 12.

Clericus in minoribus in feudo succedere potest. qui feu. da. pos. §. et quia. nu. 51. fo. 12.

Clericus non potest se laicorum subdere iurisdictioni. qui feu. da. pos. §. et quia. nu. 27. fo. 11.

Clericus dominum defendere debet non armis, sed orationibus. q. feu. da. pos. §. et quia. nu. 25. fo. 11.

Clientulus quis dicatur. de alienatione feudi. c. si clientulus. nu. 2. folio. 20.

Collaterales descendentes primi feudatarii in infinitum succedunt. qui feu. dare pos. §. et quia. nu. 68. fo. 14.

Collaterales usque ad quotum in feudo succedant gradum. qui feu. da. pos. §. et quia. nu. 15. fo. 10.

Collaterales an succedant in feudo. qui feu. da. pos. §. et quia. nu. 65. folio. 13.

Coloni reddentes qui sint. in prelu. feud. in proe. licet vulgo. nu. 88. folio. 6.

Coloni manentes qui dicantur. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. numero. 89. fo. 6.

Coloni qui vocentur angarii. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 90. folio. 6.

Cõmittens in legẽ non potest implorare officium legis. de pa. iur. fir. tenen. §. preterea. nu. 1. fo. 111.

Competitores eiusdem feudi si sint pares quos non constet esse vasallos: tunc causa ventilari debet coram iudi. ordinario et non coram domino. de lege corradi. §. sed inter. nu. 1. fo. 93.

Consuetudo prescriptio ad inducendum alterationem status attenditur quando de alia legitima non constat alteratione. qui feud. dare pos. c. quia de feudis. nu. 26. fo. 7.

Consuetudo an inducatur per unicum actum. qui feu. da. pos. c. quia de feudis. nu. 27. fo. 8.

Consuetudo quod clericus possit infeudare, reprobatur. qui feu. da. pos. c. quia de feudis. nu. 28. fo. 9.

Coniunctus utrinque fratrem coniunctum ex parte matris tantũ nõ excludit a feudi successione. qui feudũ dare possunt. §. et quia. numer o. 72. fo. 14.

Contentio si fuerit inter dominum et agnatos de feudo, an feudũ sit novum vel paternum: agnati mittendi sunt in possessionẽ: et utroque deficiente in probatione agnatis deferendum est iuramentum. si de feudo fuerit controversia inter dominum &c. c. si de feudo. numero. 1. fo. 72.

Consuetudo quod vir lucretur tertiam partem bonorum uxoris an habeat locum in feudis. de prohibi. feu. alie. c. imperialem. numer. 7. folio. 115.

Controversie si fuerit inter maiores et minores cognoscere habẽt pares curie. apud quem vel quos controversie feu. diffiniri debeat. c. si contentio. nu. 4. fo. 37.

Consuetudo irrationabilis valet hoc est sine sufficienti ratione dummodo non nutriat peccatum. de alienatione feudi. c. si clientulus. nu. 3. fo. 30.

Contentio si fuerit inter maritum filie predefuncti vasalli et agnatũ cognitio pertinet ad arbitrum vel ad iudicem ordinarium. de investitu. in ma. &c. c. vasallus. nu. 1. fo. 61.

Controversia si fuerit inter dominum et vasallum de investitura, deficientibus probationibus defertur iuramentum possessori. si de investitura inter dominum et vasallum lis &c. c. si inter. numero. 1. folio. 44.

Consuetudinis verba mentionem facientia de primogenitura intelliguntur de vere primogenito. de feu. mar. du. vel comi. c. de marchia. nu. 8. fo. 33.

Concessio feudi non alteratur si substantialia contractus nõ mutentur. qui feudum dare possunt. c. quia de feudis. numero. 34. folio. 9.

Contentio si fuerit inter vasallum et episcopum de investitura eius per decessoris pares curie habent cognoscere. de cõtro. inter vasal. et epis. c. ex eo. nu. 1. fo. 64.

Coniurationes super malis actibus etiam inter civitatem et populos prohibite sunt. de pace iuramen. firma. tenen. §. cõventiculas. nu. 1. fo. 110.

Contentio si stat inter capitaneos cognitio pertinet ad imperatorẽ. apud quem vel quos controversia feudi diffiniri debeat. c. si contentio. nu. 2. folio. 37.

Confessioni domini non statur super probatiõe nove investiture nisi etiam solennitas presentie parium vel eorum confirmatio accesserit. qui testes sunt necessarii ad probandum &c. c. sive clericus. numero. 2. fo. 90.

Contentio si sit inter dominum et vasallum et dominus reservavit aliquid in curte in qua sit feudum vasallus debet probare incrementum ad eum pertinere. de contro. investi. §. si quis. numero. 1. folio. 19.

Consuetudo quod prelatus possit in feudum dare quanto inducatur tempore. qui feudum dare possunt. c. quia de feudis. nume. 23. folio. 8.

Consuetudo quod filii primi matrimonii succedant in feudo valet. si de feudo fuerit controversia inter &c. c. qualiter. numero. 1. folio. 75.

Contrahens cum aliquo eius debet scire conditionem. qui feu. dare possunt. §. et quia. nu. 47. fo. 12.

Contẽtio si fuerit inter dominum et vasallum si feudum fuerit antiquum paternum vel novum non requiritur iuramentum. xii. sacramentalium sin aliter requiritur iuramentum predictorum. de controversia investiture. c. cum autem. nu. 6. fo. 18.

Consuetudines libri feudorum non ligant omnes gentes. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 10. fo. 1.

Condẽnati ad penã pecuniariam pro violatione pacis, si solvant partem pene et non possint solvere residuum an debeãt puniri in corpus. de pace iuramento firmata tenẽda. §. qui vero. numero. 2. folio. 110.

Contentio inter filiam defuncti asserentem bona que possidebat defunctus propria et agnatum ipsius defuncti asserentem bona feudalia nec potest aliter probari causa debet diffiniri per iuramentum agnati. de capitaneo qui curiam vendidit. c. si cõtentio. nu. 1. folio. 106.

Consuetudines feudales ubi sint servande. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 8. fo. 1.

Continuatio ad proxima libri ad librum est necessaria. in prelu. feud. in proe. licet vulgo. nu. 1. fo. 1.

Contentio inter dominum et vasallum debet agitari et terminari coram paribus curie: et si dominus et vasallus concordent in eligendis paribus iudices electi erunt pares. de cõtrover. feu. apud pares &c. c. si inter. nu. 1. fo. 62.

Contentio si fuerit inter capitaneos diffiniri debet per legem corradi coram rege. de lege corradi. c. lex corradi. nu. 1. fo. 92.

Contractus ad hoc ut iuramento firmetur duo requiruntur. de pace iuramento firmata tenenda. §. item sacramenta. numero. 1. folio. 111.

Creditores camere vel caneve preferuntur vasallis secum concurrentibus in dicta camera. de notis feudorum. c. notandum. nu. 2. folio. 122.

Curia diversimode intelligitur. de capi. qui curiã vendidit. c. quidam. nu. 1. fo. 104.

De litera D.

Damnatus propter levem iniuriam an efficiatur infamis. de pace iuramento firmata tenenda. §. iniuria. nume. 1. fo. 109.

Dare verbum dominii translationem importat. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 15. fo. 2.

Debitor qui tenetur solvere ex pacto legis commissorie si nõ habet cui offerat est securus. quo tempore miles &c. c. sancimus. nu. 7. folio. 40.

Debitore meo fugiente cum re mea et mihi debita si non habeo copiam iudicis an possim sibi illam auferre absque pena. de pace iuramento firmata tenenda. §. si quis vero. numero secundo. folio. 108.

Descendentes ex feminis nõ succedunt in feudis. qui feu. da. pos. §. et quia. nu. 7. fo. 10.

Determinatio plura respiciens determinabilia uniformiter ea determinare debet. qui feudum dare possunt. §. et quia. nume. 21. folio. 10.

Dictio item est repetitiva eiusdem qualitatis. de feu. guar. die et gastaldie. c. item illud. nu. 2. fo. 15.

Dicto creditoris non statur etiam cum iuramento, nisi probet per pares curie rem fuisse sibi in feudatam. de contẽtione inter dominum et vasallum de investitura. §. similiter. numero primo. folio. 29.

Dictio usque in materia favorabili stat inclusive. qui feu. da. pos. §. et quia. nu. 69. fo. 14.

Dignitas et potentia personarum litigantium et non res super qua litigatur considerari debet ex lege corradi. de lege corradi. c. lex corradi.

corradi.numero.2.fo.95.

Dignitas accrescēs vasallo post susceptum feudū puta si fiat baro vel comes:tunc de feudo poterit seruire per substitutum.si de feudo fuerit controuersia inter dominum zc.c.si quis decesserit.nu.2. folio.76.

Dilatio cedit ad commodū possessionis nisi sit data ad conseruationem fructū.de feudis datis minimis valuasoribus.c.si minores. nu.3.fo.37.

Diuidens etiam refutando non intelligitur refutare ius futurum: sed solum id quod in presenti est liquidū. imperator Lotharius Eugenio pape et vniuerso populo.c.si quis miles.numero.4.folio.38.

Dominum non decet accipere pecuniam pro feudo.qui feu.dare pol.§.notandum.nu.5.fo.14.

Dominus potest inuestire alium de feudo quod speratur ad eum reuerti etiam sine consensu vasalli Et an habeat effectum inuestitura talis in inuestitore et numero.2. si de feudo fuerit controuersia inter dominū et agnatos.c.moribus.numero primo.folio septuagesimo secundo.

Dominus eadē fide est obligatus vasallo qua tenetur ipse vasall^9 domino.si de feudo fuerit cōtrouersia inter dñū z agnatos.c.dño. nu.2.fo.80.

Dominus potest inuestire filiam vasalli decedētis sine masculis propter seruitium et amorem patris.quemadmodum feudum ad filiam pertinet.c.si quis sine filio.numero.2.folio quadragesimo tertio.

Dominus feudi admittitur prius quā̄uis fratres diuidant feudum cum pacto quod frater fratri succedat vno moriente sine herede. quibus modis feudum amittatur.§ si fuerint.numero primo.folio.25.

Dominus ex culpa per eum commissa in personam vasalli vel alterius priuatur feudo et proprietate.si de feudo fuerit controuersia inter dominū et agnatos.c.domino.numero primo.folio octuagesimo.

Dominus inuestiens primum absque: si postea inuestiat primum proprie tradendo possessionem an liberetur a primo soluendo.si de feudo fuerit controuersia inter dominum et agnatos.c.si facta. nu.2.fo.77.

Dominus ad quem pertinet iudicare de causa inter duos vasallos si nolit cognoscere qualiter eis succurratur.de prohibita feudi alienatione per Federicum.§.preterea si inter.numero quarto.folio.119.

Dominus feudi est iudex inter suos vasallos litigātes simul de causa feudali pares vero sunt iudices quādo causa vertitur inter dominum et vasallos.de prohibita feudi alie.§.preterea si inter.numero.fo.119.

Dominus si non habet pares in sua curia qui habebit cognoscere de controuersia inter episcopum dominum z vasallum.de prohibita feudi alienatione per Federicū.§.preterea si inter.nume.7. folio.119.

Dominus tradens et inuestiens si dicit trado tibi saluo iure Gaudque prius de hoc feudo inuestiuerā tunc secund^9 sit potior cui sic tradita est possessio saluo iure primi.si de feudo fuerit controuersia inter dominum et agnatos.c.si facta.numero tertio.folio septuagesimo octauo.

Dominus spoliās vasallū feudo an teneatur aliqua pena quā restitutionis possessionis.de milite vasallo zc.c.dominus.numero.6. folio.66.

Dominus nō debet vendere tamen si vendit tenet vēditio.de beneficio fratris z qualiter frater fratri succedat.c.si quis.numero.3.folio.39.

Dominus potest compellere testem ad deponendam veritatem etiā in causa contra eum mota propter iurisdictionem quam in eum habet.quid sit inuestitura.§.si enim.numero tertio.folio quadragesimo octauo.

Dominus ad quem feudum reuertitur per defectū generationis vasalli tenetur ad meliorationem factam in dicto feudo.hic finitur lex deinde regni consuetudines incipiūt.§.sed vasallus.nume.1. folio.87.

Dominus si non fecit inuestiturā abusiuā vasallo sed solum simpliciter promisit velle dare sibi feudum,an tunc teneatur ipsum inuestire z tradere sibi possessionem.de noua fidelitatis forma.§.inuestituram.nume.5.fo.55.

Dominus si concessit feudum vasallo pro se z heredibus quibuscūque et vasallus leget feudum an valeat legatum.qualiter olim feudum alienari poterat.§.donare.numero quinto.folio quinquagesimo octauo.

Dominus si post annum diem vel mensem receperit scienti fidelitatem vel etiam simpler seruitium a vasallo non poterit dominus priuare vasallum: quia non petierit inuestituram infra tempus debitum.quo tempore miles inuesti.zc.c.sancimus.numero.10. folio.41.

Dominus si auferat officium infra annum,an videatur etiam abstulisse beneficium.de feu.guardie z gastaldie.c.item illud.nume.12. folio.15.

Dominus conquerens de vasallo qui commisit culpam ex qua dicit feudum amittendum:citandus est vasallus ter a curia septem vel decem dierum spacio pro quolibet termino et si fuerit contumax dominus mittetur in possessionem feudi.de milite vas.zc.c.dño. nu.1.fo.65.

Domin^9 si habuerit clericos in terra sua habitātes suspectos qualiter prouidere poterit.qualiter vasall^9 debeat iurare fide.c.qualiter.nu.2.fo.53.

Dominus postquā inuestiuit vasallum z ab eo iuramentum fidelitatis recepit debet sibi tradere possessionem feudi aliter sinō tradiderit tenebitur vasallo in annum restituere.de noua fide.forma. §.inuestituram.nume.1.fo.55.

Dominus si ad preceptum curie noluerit restituere possessionem vasallo tunc poterit ipse vasallus adire principem maiorem z superiorem.de milite vasallo zc.c.dominus.nume.quarto.folio sexagesimosexto.

Dominus non pro omni contumacia vasalli potest ipsum priuare feudo.quid sit inuestitura.§.si enim.numero.quinto.folio quadragesimonono.

Dominus ponere cogitur in possessione inuestitum si probetur inuestitura.de controuersia inuestiture.c.si autem.numero primo. folio.17.

Dominus non habet facultatem rei tradende si fuit in culpa: quia dolo vel culpa desijt possidere nā sine dolo vel culpa vel alio modo non tenebitur ad interesse.de controuer.inuesti.c.si autē.nu.7. folio.17.

Dominus an possit requirere seruitiū a vasallo publice excommunicato.de alienatione feudi.c.si clientulus.numero quarto folio.30.

Dominium vtile in sex contractibus transfertur directo retento dominio.in preludijs feudorū.in proemio licet vulgo.numero.91. folio.6.

Dominus non potest auferre feudū nisi coniuncta culpa,licet olim esset differentia inter maiores et minores.de natura feudi.c.natura.nu.1.fo.27.

Dominus potest de iure auferre feudum etiam pretio non restituto si sit feudum guardie vel gastaldie seu de mercede.de feu.guardie z gastaldie.c.item illud.numero.3.fo.15.

Dominus an audiatur si querit pecuniam a vasallo qui vult seruire personaliter.de prohibita feudi alienatiōe.§.firmiter.nume.3. folio.116.

Dominus non potest alterare naturam feudi antiqui in preiudiciū agnatorum ad quos dictum feudum est reuersurum nisi agnati cōsentiat alterationi facte per ipsum dominum.an agnatus vel filius repudiata hereditate zc.c.si contingeret.h.d.numero.2.folio.101.

Domino facienti iustam guerram tenetur vasallus succurrere in offendendo et defendendo.hic finitur lex:deinde zc.c.dño.numero.1. folio.86.

Dominus z vasallus procedūt a pari vbi agitur de priuatione feudi.si de feudo fuerit controuersia inter dñm z agnatos.c.dño.numero.4.fo.81.

Dominus non potest priuare vasallum feudo de absoluta potentia sed requiritur ordo iudiciarius et sentētia.de pa.te.z eius vio.§. quicunque.nu.3.fo.85.

Dominus non potest compelli ad tradendum fidelitem,tamen liberatur prestando interesse.de noua fide.forma.§.inuestiturā.numero.3.fo.55.

Dominus iurans iuramēto calumnie an possit tale iuramentū exigere a vasallo.de cōsuetudine recti feudi.§.in quibus.numero.2. folio.92.

Domino requirenti seruitium immoderatum a vasallo an teneatur vasallus sibi illud prestare.in quibus causis feu.amit.c.libertus. nu.1.fo.67.

Dominus alienans proprietatem feudi inuito vasallo an priuetur proprietate sicut econtra.qualiter dño proprie.priue.numero.2. folio.103.

Dominus errās vel dubitans non presumitur remittere ius suum. quo tempore miles inuestituram petere debeat.c.sancimus.nu.5. folio.40.

Dominus castri in quo violator pacis aufugit debet illum si nō habet mansionem ad iustitiā ducere.de pace tenen.zc.§.si iudex.nu.1. folio.83.

Dominus si decessit pluribus heredibus relictis an per vasallum sit omnibus heredibus fienda fidelitas.si de feu.fuerit controuer.

inter ꝛc.c.omnes.nu.2.fo.74.
Dñi in corũ terris seu castris non debẽt protegere malefactores vel eorum bona: ꝛ maxime si sint violatores pacis.de pace tenẽ.ꝛc.§.si iudex.nu.2.fo.83.
Dominus cõsentiens vasallo alienanti ius suũ nõ potest postea illud tanq̃ ad se spectãs redimere.si de feu.fue.cõtro.ꝛc.c.titi⁹.numero.1.fo.76.
Dominus cõsentiens aliendũ feudũ an videatur remittere seruitiũ emptori siue acceptori.que fuit prima causa bñ.amit.§.itẽ qui domino.numero.2.fo.69.
Dñs solus vel curia sola si vocet vasallos inuicẽ contẽdentes ꝛ pretendentes feudũ antiquũ ab eodem domino nõ coguntur inuiti cõparere coram vno ex illis si iusta ratione voluerint vnũ ex illis recusare.de inuestitura in mari.ꝛc.c.vasallus.numero.2.folio.61.
Dominus an possit pignori obligare sua autoritate proprietatem quã habet in feudo absq̃ volũtate superioris.de probibita feu.alie.c.imperialẽ.nu.3.fo.114.
Dñs si precipiat vasallo qd veniat ad exercitũ qualiter itelligi debeat illud preceptũ.que fuerit pria causa benefi.amit.§.est ꝛ alia.nu.1.fo.68.
Donatione generali facta a pricipe de castro,aut alio simili loco an transferatur merum imperiũ.de capi.qui cur.vendi.c.quidã.nu.5.folio.105.
Donatio ecclesie facta per Cõstãtinũ est poti⁹ cẽsenda rei apatio q̃ donatio.i preludijs feudorũ.in proemio.licet vulgo uocat.nu.24.folio.3.
Donatio reuocatur propter causas ingratitudinis.qui.mo.feu.amit.c.quia supra dictũ.nu.1.fo.21.
Doctori vni cõsuetudinẽ esse afferenti creditur.in prelu.feu.in proe.licet vulgo.nu.9.fo.1.
Ducatus,marchior ꝛ comitat⁹ non sunt diuisibilia alia vero feuda sic.de probibita feudi alienatione.§.preterea ducatus.nu.1.folio.117.
Ducatus marchionatus ꝛ comitatus sũt dignitates regales.de feudo marchie ducatus vel comitatus.c.de marchia.numero.3.folio.52.
Dux,marchio,comes, ꝛ capitaneus si voluerint pacẽ et nõ possint soluere penã aduersus eã statutã,an veniant puniendi in corpore.de pace iuramento firmata tenenda.§.qui vero.numero.1.folio.110.

De litera.E.

Ecclesia priuatur feudo p culpã prelati ꝛ amittit feudũ suũ donec viuit prelat⁹ sed eo mortuo reuertitur feudũ ad successorẽ. de capi corra.§.et interim nu.1.folio.98.
Ecclesia patitur dãnũ propter culpã prelati: ꝛ hoc operatur natura feudi de capitulis corradi.§.ꝛ interim.numero secundo folio nonagesimooctauo.
Ecclesia habens feudũ si alteri ecclesie vniatur an transibit feudũ in ecclesiã cui fit vnio solũ ex natura vnionis.de capi.corra.§.ꝛ interim.nu.3.fo.98.
Ecclesia vasalla alteri infeudare potest.qui feu.dare.pos.c.qr de feudis.nu.32.fo.9.
Emphyteota an possit renũtiare iuri suo emphyteotico inuito dño.de capitaneo qui curiã vendidit.c.similiter.iuj.numero secundo.folio.106.
Emphyteota mortuo relicto filio queritur an talis filius poterit repudiare hereditatẽ patris ita vt non teneatur ad onera hereditaria,an agnatus vel filius repudiata here.ꝛc.c.si contingeret.nu.3.folio.101.
Emphyteosis que dicatur.in preludijs feu.in proe.licet vulgo. nu.93.folio.6.
Emphyteosis a liuello differt ꝛ in quibus.in prelu.feu.in proe.licet vulgo.nu.94.fo.6.
Emphyteosis si pro se et filijs concedatur etiã de feminis intelligitur. qui feudum dare possunt.§.et quia.numero nono.folio decimo.
Emptor si prescripsisset possessionẽ feudalẽ an domino cõpetat aliquod remediũ.de feu.guardie ꝛ gastaldie.c.si vero.numero.8.folio.16.
Emphyteota primus si constituit nouum emphyteotã sine consensu dñi non propterea est liberatus a dño.de alienatione feudi.§.inde potest.nu.2.fo.31.
Episcopus quare in feudũ succedere nõ possit.qui feu.da.pos.§.ꝛ quia.nu.26.fo.11.
Episcopus per substitutũ potest in feudo seruire.qui.feu. da.pos.§.et quia.nu.32.fo.11.
Episcopus seu prelatus posset in casu necessitatis ꝛ infeudare ꝛ alienare sine consensu capituli.qui feu.dare possunt.c.quia et feudis.nu.13.fo.7.
Equalitas seruanda est iter dominũ ꝛ vasallũ in amissione iuris feudalis.qualiter dominus proprietate priuetur.c.ex facto.nu.1.folio.103.
Error ꝛ ignorantia presumitur potius in factis antiquis q̃ in recentibus.de feudo guardie et gastaldie.c.si vero.numero sexto.folio.16.
Et si iter dñm ꝛ filiam fuerit controuersia filia mittetur in possessionem ꝛ deficientibus probationibus filie defertur iuramentum ibi.si de feudo fuerit controuersia inter uñs ꝛc.c.inter filiam.nu.1.folio.72.
Exactiones illicite sunt prohibite non solum laicis verum etiam clericis.de pace iuramento firmata tenen.§.illicitas.numero.1.folio.11.
Exheredatus in feudo nõ potest succedere.qui feu.da.pos.§.ꝛ quia nu.18.fo.10.
Extraneus si agit directa rei vendi.contra vasallum rem feudi petendo non vt feudũ nec contendendo de iure feudali ad quẽ pertinebit iudicare.de probibita feudi alienatione.§.preterea si inter.numero.3.fo.119.
Extorquentes illicitas exactiones ab ecclesijs vel persõis ecclesiasticis tenentur ad restitutionẽ.de statu.et consuetu.ꝛc.§.item nulla.nu.3.fo.123.
Ex antiquitate generis quis iudicandus est nobilis.de pa.tenen.§.si miles aduer.mil.nu.2.fo.84.
Existente masculo femina nõ succedit licet actum sit vt femine ꝛ masculi succedant.episcopum vel abbatem vel abbatissam vel dominum plebis feudum dare non posse.§.quinetiã.numero primo.folio.26.

De litera.F.

Factũ qui nihil relevat:nõ tenetur qs facere.quo tẽpore miles ꝛc.c.sancimus.nu.8.fo.41.
Facta in officio presumuntur facta cõtemplatiõe officij de feu.guardie ꝛ gastaldie.c.si vero.nu.4.fo.16.
Facta contra legẽ nõ tm̃ sunt ipso iure nulla imo ꝛ ea que fiũt in fraudem legis.de prohib.feu.alie.§.callidis.nu.1.fo.115.
Familiares pricipũ ꝛ dñorum subditi sunt iurisdictioni iudicis ordinarij vbi delicta committunt.de pa.tenẽ.eius vio.§.si ministrales.nu.1.fo.86.
Femina semel exclusa masculo ẽ perpetuũ est exclusa ita qd mortuo masculi deinceps nõ patrocinatur femine.epi. vel abb.vel abb.vel do.ple.feu.da non pos.§.quinetiã.nu.2.fo.26.
Femina põt esse dña feudi licet regulariter nõ possit esse vasalla ĩ quibusdam casibus qui notantur in titulo.qui feu.da.pos.per quos fiat inuesti.§.feminã.nu.1.fo.51.
Femina põt habere vasallos ꝛ fideles sicut ꝛ mascul⁹. per quos fiat inuesti.§.feminã.nu.2.fo.51.
Femine sunt a successiõe feudi excluse.qui feu.da.pos.§.ꝛ quia.nu.6.folio.10.
Femine non admittuntur ad successionẽ feudi nec earũ descendẽtes quãuis de iure cõi ita debeat succedere sicut ꝛ masculi. de nat.successi.feu.c.successionis.numero.2.fo.103.
Femina in feudo materno sucedere potest.qui feu.da.pos.§. ꝛ quia.nu.61.ꝛ.26.fo.13.
Femina nemini fidelis existit.qui feu. da. pos.§. ꝛ quia. numero.41.folio.12.
Femina succedẽs in feudo an teneatur petere renouationẽ inuestiture.de probi.feu.ali.§.preterea si quis.nume.2.fo.116.
Feudum qd amittit vasall⁹ ex sua negligentia ad quẽ debeat peruenire.quo tpe miles ꝛc.c.sancim⁹.nu.15.fo.42.
Feudũ licet ex forma inuestiture debeat transire ad masculos ꝛ feminas tñ extãte masculo femina nõ admittitur.de capi. qui curiam vẽdidit.c.similiter.nu.1.fo.106.
Feudũ licet descẽdat in genus femininũ tamẽ nõ dicitur feudũ femininũ ita vt succedant femine.de eo qui sibi vel here.ꝛc.c.qui sibi.nu.1.fo.63.
Feuda respiciũt primũ stipitẽ ꝛ primũ consensũ dñi. si de feu.fue.ꝛc.c.titius.nume.4.fo.77.
Feudũ consistit in rebus soli vel coherẽtib⁹ solo vel in his que inter immobilia cõputantur.ꝛ nu.2.ꝛ.3.de feu.cog.c.feudũ.nu.1.fo.47.
Feudo vel emphyteosi finitis possũt agnati defũcti petere a dño se inuestiri de feudo vel emphyteosi.quẽadmo.feu.ꝛc.c. si quis sine filio.nu.3.fo.44.
Feudũ si est datum causa pignoris ob pecuniã mutuo acceptã an valeat talis contractus.de feu.da.in vicem ꝛc.c.si quis. nu.3. fo.46.

Feuda

Feuda communiter dantur militibus. imper. loth. c. si quis miles. nu.2.fo.38.

Feudum de camera vel canena dicitur si dominus habet vnde sol=uat deducto ere alieno. de notis feu. c. notandum. numero.1.fo=lio.122.

Feudorum aliud est masculinum, aliud femininum. in prelu. feu. in proe. licet vulgo.nu.46.fo.4.

Feudorum aliud est diuisibile aliud indiuisibile. in. plu. feu. in proe. licet vulgo.nu.47.fo.4.

Feudorum aliud est reale, aliud personale. in prelu. feu. in proe. licet vulgo.nu.48.fo.4.

Feudum habitationum quando dicatur. in prelu. feu. in proe. licet vulgo.nu.49.fo.4.

Feudum moritur [illegible] si in vsus proprios alicuius concedatur. in plu. feu. in proe. licet vulgo.nu.50.fo.4.

Feudorum aliud est cum iuramento & aliud sine. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. numero.51.fo.4.

Feudorum aliud est rectum & purum, aliud est conditionatum. in pre lu. feu. in proe. licet vulgo.nu.52.fo.4.

Feudum quando rectum dici possit. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu.53.fo.4.

Feudorum aliud legium, aliud nõ legium, & qualr diffinitur quod libet eorum. in prelu. feu. in proe. licet vulgo.nu.54.fo.4.

Feudi legij virtus que & quanta sit. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu.55.fo.4.

Feudum in quo differat ab allodio. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. dicatur.nu.56.fo.5.

Feudum guardie & gastaldie qd dicatur. in prelu. feu. in proe. lz vul=go dicatur.nu.57.fo.5.

Feudum camere & canene quod sit in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu.58.fo.5.

Feudum proprie quid dicatur esse. qui feu. dare pos. c. qz de feudis nu.29.fo.9.

Feudum nõ consistit in rebus mobilibus. in prelu. feu. in proe. licet vulgo.nu.16.fo.2.

Feudatarius differt ab vsufructuario. in prelu. feu. in proe. lz vulgo. nu.17.fo.2.

Feudatarius non soluens canones per triennium, an cadat a feudo. in prelu. feu. in proe. lz vulgo.nu.18.fo.2.

Feudũ aduocatie qd sit. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. numero.60. folio.5.

Feudum dicitur beneficium. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu.61. folio.5.

Feudũ corporale in quib⁹ cõsistat rebus & in quibus incorporale. in prelu. feu. in proe. licet vulgo.nu.62.fo.5.

Feudali ex cõtractu que actio oriatur. in prelu. feu. in proe. lz vulgo dicatur.nu.63.fo.5.

Feudum si per mille manus transierit dominus etiam vltimus suc=cessor primi acquirentis dicetur. qui feu. dare pos. §. & quia.nu.67. folio.4.

Feudum non venit in generali alienatione omnium bonorũ, nisi no=minatim sit dictũ. n de feu. fue. contro. inter domi. & ag. c. in gene=rali.nu.1.fo.79.

Feudum an veniat in generali fideicommisso. si de feudo fuerit con=tro. inter dominum & agnatos. c. in generali. numero secundo fo=lio.79.

Feuda dignitatum & principatus regalium non diuiduntur. de pro=hi. feu. al. §. preterea ducatus.nu.2.fo.117.

Feuda inferiora que non habent annexam dignitatem & principa=tum sunt diuisibilia. de prohi. feu. al. §. preterea ducatus. nume.3. folio.117.

Feudum concessum minoribus non potest auferri ad placitum qui feudum dare pos. §. notandum.nu.3.fo.14.

Feudum si est apertum domino per lapsum temporis non requiri=tur alia sententia vel citatio. qui feudum dare pos. §. notandum. nu.4.fo.14.

Feudum post quartũ gradum non dicitur nouum, sed antiquũ si va=sal. feu. pri. &c. c. vasallus.nu.1 fo.89.

Feudum non potest alienari a domino sine voluntate vasalli. de le=ge corradi. §. ex eadem.nu.1.fol.93.

Feudum qualiter constituatur. in prelu. feu. in proe. licet vulgo dica=tur.nu.29.fo.3.

Feudum qualiter acquiratur. in prelu. feu. in proe. lz vulgo dicitur. nu.30.fo.3.

Feudorũ prima diuisio in regale est & non regale. in prelu. feu. in proe licet vulgo dicatur.nu.31.fo.3.

Feudorum aliud nobile aliud burgense. in prelu. feu. in proe. lice vul=go dicatur.nu.32.fo.3.

Feudum nouum an nobilitet feudatarium. in prelu. feu. in proe. lz vulgo dicatur.nu.33.fo.3.

Feudi tertia diuisio est in francum & non francum. in prelud. feu. in proe. licet vulgo dicatur.nu.34.fo.3.

Feudum quando naturam propriam & quando impropriam habe=re dicatur. & numero.37. in prelu. feu. in proemio licet vulgo dica=tur.nu.36.fo.3.

Feudatario ex pacto potest omne dominiũ queri in feudo. in prelu. feu. in proe. licet vulgo dicatur.nu.38.fo.4.

Feudorum diuisio quinta est in ecclesiasticum & seculare. in prelud. feu. in proe. licet vulgo.nu.39.fol.4

Feudum quot modis paternum dicatur. & nu.41. in prelud. feud. in proe. licet vulgo.nu.40.fo.4.

Feudum gastaldie vel qd cõceditur pro mercede, an dicatur annuale quando concessum est principaliter propter seruitium. de feud. guadie & gastaldie. c. item illud.nu.10.fo.5.

Feudum paternum vel antiquum transit ad nepotes ex filijs et etiam ad fratrem. qui feudum dare possunt. §. & quia. numero.4. folio.10.

Feudum acquiritur quatuor modis. de consue. recti feu. c. sciendum. nu.1.folio.91.

Feudum an legari possit pro anima. qualiter olim feud. &c. §. dona=re.nu.4.fo.38.

Feudum gallis gãgeria dicitur. in prelu. feud. in proe. licet vulgo di=catur.nu.27.fo.3.

Feudum aliud naturam propriam habet, aliud impropriã. in prelu. feu. in proe. licet vulgo.nu.35.fo.3.

Feudatarium sociorum vnus si prescribat intra fines alterius socij. vasalli prescribẽtis reuertitur feudum ad dominum cum iure pre=scriptionis. de controuer. inuestiture. §. cursus. numero. quarto. folio.21.

Feudum concessum aduocato pro patrocinio potest auferri infra annum. de feud. guardie & gastaldie. c. item illud. numero.15. fo=lio.15.

Feudi vita regulariter est perpetua. de feudo guardie & gastaldie. nu=mero.1 fol.14.

Feudum habẽs annexam dignitatem non habet successionem, nisi imperator per inuestituram hoc fecerit & quare in feudo digni=tatis masculi non succedant. & nu.2 de feud. marchie ducatus vel comitatus. c. de marchia.nu.1.fo.32.

Feudum guardie vel gastaldadie et qd datur pro mercede alicuius rei est irregulare & non habens propriam naturam. de feu. guar=die & gastaldie. c. item illud nu.4.fol.14.

Feudum quid sit. in prelu. feud. in proemio licet vulgo. numero.13. folio.2.

Feudum non datur propter seruitium tantum. in prelu. feud. in pe. licet vulgo.nu.14.fo.2.

Feudorum aliud paternum aliud maternum. in plu. feud. in proe. lz. vulgo.nu.45.fo.4.

Feudum acquirit successione, sicut & inuestitura. de gradibus succ. &c. c. per successionem.nu.1.fo.39.

Feudum in quo differat ab emphyteosi. in prelu. feu. i pe. lz vulgo. nu.20.folio.2.

Feudum commune habens cum alio, an possit dare partem suam alteri. de notis feu. §. item sciendum. numero tertio.fo.122.

Feudum semper presumendum est secundum propriam naturam & regulas & consuetudines feudorum. quid sit inuestitu. §. prete=rea.nu.1.fo.49.

Feudum nõ potest constitui sub pacto legis commissorie. de capit. qui curiam vendi. c. similiter. &.nu.1.fo.106.

Feudum non potest constitui sine inuestitura etiam si iubente dño quis ingressus fuerit possessionem noie feudi. quib. mo. feu. &c. c. sciendum.nu.1.fo.44.

Feuda ad seruiendum habilibus dari debent. qui feu. dare pos. §. et quia.nu.28.fo.11.

Feudo non succeditur iure cognitionis secus iure agnationis. de gradibus suc. &c. c. per succes.nu.3.fo.39.

Feudu possunt reuocari & habent tempus anni limitatum propter ploteruitatem gastaldorum & gardianorũ. de feu. guardie & ga=staldie. c. item illud.nu.7.fo.15.

Feudum militare personale est est seruitium personale requirẽs. q feu. da. pos. §. & q. nu.20.fo.10.

Feudum concessũ a valuasoribus vel capitaneis regis censet iure proprij feudi. qui feudum dare possunt. §. notandum. numero.1. folio.14.

Feudum sub pacto legis commissorie non valet: quia feudũ magis honore & amore domini vandũ est quam pecunia. de feu. dato in vicem &c. capitulo si quis. numero primo. folio quadragesi=mo quinto.

Feudum potest constitui nomine debitoris, dummodo debitum sit perpetuum. de feu. cognitio. capitulo, sciendum. numero.5. folio.47.

Feuda aliqñ sunt hereditaria. de successione feudi. §. hoc quoq3. numero. 8. fo. 28.
Feuda non comprehenduntur in generali aut simplici vēditione bonorum. de capi. qui cur. vendi. c. quidam. numero. 2. fol. 104.
Feudum qḋ acquisitum est armis ⁊ equis communibus fratrum est solius acquirentis nec acquiritur aliquid fratri. de fratribus de nouo ⁊c. c. si duo. nu. 2. fo. 60.
Feudales cause coram quo iudice ⁊ sub cuius iurisdictione sunt ventilande. apud quem vel quos controuersia feu. diffiniri debeat. c. si contentio. nu. 3. fo. 37.
Feudum non potest cōcedere vasallus ad libellum perpetuum ecclesie. de alienatione feudi. §. inde potest. nu. 1. fol. 30.
Feudum qḋ daẛ ratione guardie vel gastaldie vel pro mercede alicuius rei nō est durabile. de feu. guardie ⁊ gastaldie. c. item illud nu. 1. fo. 14.
Feudum olim reuertebatur ad dñm qñdo non superérant agnati. de successione feudi. §. hoc quoq3. nu. 4. fo. 28.
Feudum concessum hoc pacto vt inuestit⁹ ⁊ sui heredes masculi ⁊ femine ⁊ cui dederint habeant retinet et propriam naturam. si de feu. fue. contr. inter dominum ⁊ agna. §. feudum. numero. 1. folio. 81.
Feudum facto patris queritur filijs. qui feu. dare possunt. §. ⁊ quia. nu. 55. fo. 13.
Feudatarius an videatur habere maius ius in feudo quam dñs a quo feudū tenet. de feud. mar. du. a. vel comi. c. de marchia. nu. 7. folio. 32.
Feudum antiquum an probetur per duo instrumenta. epi. vel abba. vel abb. vel do. ple. feud. dare non posse. c. item si episcopus. nu. 3. folio. 26.
Feuda guardie vel gastaldie aut pro mercede alicuius rei quare durent tantum anno. de feu. guardie ⁊ gastaldie. c. item illud. nu. 6. folio. 15.
Feudum datur ad certum numerum mensuram, seu ad certam quantitatem. de contro. inue. §. si quis. nu. 4. fo. 19.
Feudales textus longe abiunt ab elegantia iurisconsultorū ⁊ vocabula ⁊ conclusiones satis ponuntur implicite ⁊ materno potius quam latino sermone. de controuersia inuestiture. c. cum aute. numero. 4. fo. 18.
Feudum translatum in alium per vasallum si postea aperiatur dño per mortem aut refutationem vasalli poterit per ipsum dominū reuocari ab acceptatore nulla obstāte exceptiōe. qui. mo. feu. amit. §. rursus. nu. 1. fo. 24.
Feudum presumitur guardie nisi probetur contrarium. de feu. guardie ⁊ gastaldie. c. si vero. nu. 7. fo. 16.
Feudum emptum ad feminas transmittitur. qui feudo dare possunt §. ⁊ q2. nu. 63. fo. 13.
Feudum non nouum sed antiquum erit si filius viuente patre inuestitus nō fuerit. in prelu. feu. in procmio licet vulgo. numero. 43. folio. 4.
Feudum antiquum qḋ sit. qui feu. da. pos. c. q2 de feudis. numero. 11. folio. 7.
Feudū guardie vel gastaldie potest reuocari a domino quandocūq3 post annum. de contentione inter do. ⁊ vas. de inuestitura. §. insuper. nu. 1. fo. 30.
Feuda ratione sanguinis deferuntur. qui feu. dare pos. §. ⁊ q2. numero. 66. fo. 13.
Feudum refutans in manib⁹ domini ⁊ moritur relictis filijs, an tunc agnati possint reuocare feudum mortuo refutante, an vero sit necesse expectare mortem descendentiū. de alienatione feudi paterni. c. alienatio. nu. 3. fo. 96.
Feudalium causarum curie que sint ⁊ quot apud quem vel quos controuersia feudi diffiniri debeat. cap. si contentio. numero. 4. folio. 37.
Feudum si amittatur per negligentiam vasalli, puta q2 non petijt inuestituram infra tempus debitum tunc si feudum est nouum reuertitur ad dominum si vero est antiquū reuertiẛ ad filios ⁊ successiue ad agnatos. que fuit prima cā bñ. ami. §. predictis. numero. 4. fo. 71.
Fidelitas nihil aliud est quam ipsum iuramentum quod prestat vasallus. per quos fiat inuestitura. §. nulla. numero primo. folio. 51.
Fidelitas qualiter sit sienda ⁊ de eius forma. per quos fiat inuest. §. nulla. nu. 2. fo. 52.
Fidelitas quid sit. in prelu. feu. in procmio licet vulgo. numero. 67. folio. 5.
Fidelitatem domino non iurans non est reputandus par. de probi. feu. al. §. preterea si inter. nu. 2. fo. 119.
Fictione fundata super equitate dispositio facta super casu non trahitur vere ad fictum quando in ea cessat equitas propter quā fictio fuit introducta. de feu. mar. duca. vel com. cap. de marchia. nu. 14. fo. 35.
Filia vasalla an possit dare in dotem feudum pro ipsa sine consensu domini. qualiter olim feud. ⁊c. §. donare. numero secundo. fo. 38.
Filia ⁊ agnati defuncti si habuerint controuersiam tunc ipsa mittetur in possessionem ⁊ deficientibus probationibus agnatis deferendum est iuramentum. si de feu. fue. cōtro. ⁊c. c. inter nuem. nu. 1. fo. 72.
Filij naturales etiam legitimati nō succedunt in feu. si de feu. fue. ⁊c. c. naturales. nu. 1. fo. 73.
Filij naturales legitimati non succedunt in feudo etiam non existentibus filijs legitimis ⁊ naturalibus. si de feudo fuerit controuersia inter dominum ⁊ agnatos. capi. naturales. numero. 2. folio. 72.
Filij vasalli an possunt constituere procuratorem ad iurandum fidelitatem domino. si de feudo fuerit. ⁊c. cap. omnes. numero tertio. folio. 74.
Filios domini mortui committentes bellum inuicem, an teneatur vasallus adiuuare. si de feudo fuerit. ⁊c. c. omnes. numero quarto folio. 74.
Filius an excludat amitam in causa feudi hoc est matris sororem. de eo qui sibi vel heredibus suis masculis ⁊ feminis inuestituram accepit. c. qui sibi. numero. 3. fo. 63
Filie succedunt feudo in regno si. sic ⁊ excludunt dominum. de eo qui sibi vel heredibus suis masculis ⁊ feminis. ⁊c. c. q sibi. numero. 4. fo. 63.
Filij legitimati per subsequens matrimonium an succedant in feudo. si de feudo fue. ⁊c. c. naturales. nu. 4. fo. 75.
Filius repudians hereditatem paternam cum feudo si reperiatur postea habere res hereditarias vel feudum, an teneatur ad seruitia ⁊ onera. an agna. vel filius repu. ⁊c. c. si contingeret. nume. 8. folio. 102.
Filius extractus de vētre matris mortue an succedat in feudo. an mutus surdus seu alias imperfectus feudum retineat. c. mutus. numero. 3. fo. 94.
Filius imperfectus in membro ita vt non possit gñare, an succedat in feudo. an mutus surdus seu alias imperfectus feudū retineat c. mutus. nu. 4. fo. 95.
Filius factus clericus viuente patre vasallo, an mortuo patre si redierit ad vitam laicalem poterit recuperare feudum. de milite. vasallo qui arma bellica deposuit. capi. miles. numero tertio. folio. 65.
Filius legitimatus natus ex non legitimo, an succedat in feudo aut. si de feu. fue. ⁊c. c. naturales. nu. 6. fo. 76.
Filius regis ducis marchionis vel comitis viuēte patre dicitur rex dux marchio vel comes. quis dicaẛ dux, marchio. ⁊c. qui a principe. nu. 3. fo. 39.
Filij vasalli omnes tenentur prestare domino fidelitatē, nisi feudū ex diuisione ad vnū solum peruenerit quo casu ipse solus tenetur si de feu. fue. ⁊c. c. omnes. nu. 1. fo. 74.
Filia renuncians bonis paternis an intelligatur renunciasse qḋ postea ad se spectare pretendebat ex morte fratrum. de eo qui finē fecit agnatis. c. tres erant. nu. 2. fo. 103.
Filius adoptiu⁹ nō succedit in feudo. si de feu. fue. ⁊c. c. adoptiu⁹. nu. 1. fo. 74.
Filij appellatione venit nepos in concessione feudi. qui feu. dare possunt. §. ⁊ q2. nu. 5. fo. 10.
Filia si a statuto vel lege excludatur descendentes ex ea exclusi censentur. qui feu. dare pos. §. ⁊ q2. nu. 10. fo. 10.
Filius fratris quādo in stirpem ⁊ quando in capita cum patruo succedat. qui feudū dare possunt. §. ⁊ quia. numero. 74. folio. decimo quarto.
Filius religiosus iura suitatis non amittit. qui feu. dare possunt. §. ⁊ q2. nu. 37. fo. 12.
Filius vasalli ratione suitatis viuēte patre dicitur vasallus. qui feu. dare. pos. nu. 38. fo. 12.
Fluminum vsus est publicus quatenus vtilitas publica non impediatur. de contro. inue. §. si quis. nu. 14. fo. 20.
Fodere vnicuiq3 licet ad inuenienda metalla dummodo domino preiudicium non fiat. de controuersia inuestiture. §. si quis numero. 10. fo. 20.
Frater tertij ordinis potest in feudo succedere. qui feu. dare pos. §. ⁊ q2. nu. 53. fo. 13.
Fratres viuentes eodem pane ⁊ eodem vino debent simul communicare redditus ⁊ prouentus proprios. de fratribus de nouo. ⁊c. c. si duo. nu. 1. fo. 60.
Francorum rex an excipiatur vt nō fiat memoria ipsius in sacramento fidelitatis sicut imperatoris. de probi. feu. alie. per fede. §. illud. nu. 2. fo. 120.
Fratres duo marchiones si diuidant iura sua inter se ita quod ad vnum

ad vnum peruenit tota mar. bia ad alium vero bona allodiata an teneat talis diuiso. de prohi. feud. al. §. preterea ducatus. numero. 7. fo. 117.

Fratres diuidentes bona nō intelliguntur renunciare iuri succedendi in feudo. imperator loth. cap. si quis miles. numero tertio. folio. 38.

Frater superstes qualiter debeat iurare feudum fuisse paternum seu patrem iure fuisse inuestitum. de contentione inter me ꝛ dñm ꝛc. c. si contentio. nu. 1. fo. 30.

Fratre vno ex habentibus feudum inter se diuisum moriente sine sobole an portio feudi quā habebat reuertatur ad dominū an ad fratrem superstitem. de prohi. feu. al. §. preterea ducatus. nume. 4. folio. 117.

Frater an possit portiones fratris seruitio grauatam repudiare. qui feudum dare possunt. §. ꝛ quia. numero quinquagesimo octauo. folio. 13.

Furans pro summa quinque solidorum vel vltra suspendi debet pro furto vero infra dictam summam tondi debet ꝛ verberari de pace tenenda ꝛ eius violatoribus. §. si quis quinq. numero. 1. folio. 86.

Furto commisso ex quo sequitur aliud delictum debet quis grauiter ꝛ acerbe puniri. de pace tenen. ꝛ eius vio. §. si quis quinque. nu. 2. fo. 86.

De litera. G.

Gastaldus dicitur cui res domini gubernāda committitur. de feu guardie ꝛ gastaldie. c. item illud. nu. 9. folio. 15.

Generatus quarto post caput generatiōis dicitur esse in quarta generatione. qui feudū dare possunt. §. ꝛ quia. numero. 70. fo. 14.

Gradus cognationum sunt secundum ius ciuile computandi. qui feudum dare possunt. §. et quia. numero. 73. folio decimo quarto.

Gradus in successionibus feudalibus computantur secundum ius ciuile. an interficiens fratrem domini feu. amittat. c. si quis. numero. 3. fo. 95.

Gratia facta an probari possit sine sacris apicibus. de pace iur. fir. ten. §. ad hec. nu. 2. fo. 115.

Guardiator ꝛ gastaldus procedunt a pari. de contentione inter do. ꝛ vas. de inuestitura. c. si fuerit. nu. 2. fo. 29

Gubernator prouincie vel ciuitatis dꝫ sagaciter prouidere circa vtilitatē loci quem regit ꝛ gubernat cū consilio ciuium ꝛ incolarum. de pace tenenda ꝛ eius violatoribus. §. post natale. numero. 2. folio. 85.

Gubernatores terrarum siue perpetui sint siue ad tempus constituti iurare tenentur in principio sue assumptionis qȯ purgabunt terras sue iurisdictioni subiectas hereticis. de statutis et consue. ꝛc. §. statuimus. nu. 1. fo. 123.

De litera. H.

Habens plenam proprietatē si dicat vendo tibi vtile dominium quis erit contractus. de successione feudi. §. hoc quoq. nu. 6. fo. 28.

Heretici nō sunt solum puniendi de heresi sed etiā auxilium eius prestantes et errori eorum fauentes eadem pena puniri debent. de statutis ꝛ consue. ꝛc. §. credentes. numero. 1. folio. 123.

Heredum appellatione qui veniant in feudis. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 21. fo. 8.

Heretici omnes sunt infames atq banniti ꝛ eorum bona confiscantur nec eis succedunt filii eorum. de statu. ꝛ consue. ꝛc. §. gazaros. nu. 1. fo. 123.

Hereticus condemnari potest ex sola suspitione heresis. de statutis ꝛ cōsuetudinibus cōtra libertatem ecclesie tollendis. §. gazaros. nu. 2. fo. 123.

Homicida ꝛ pacis violator si post perpetratum homicidiū ra piat fugam quid fiet de bonis suis. de pa. iur. fir. te. §. homicidiū nu. 3. fo. 109.

Homagiū quotuplex sit. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 69. folio. 5.

Homagium successione queritur hereditatis aditione: ꝛ per subrogationem ꝛ nu. sequen. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nume. 75. folio. 5.

Homagium quod finiatur modis. ꝛ nu. seq. in prelu. feu. in pe. licet vulgo. nu. 82. fo. 6.

Homo meus qualiter quis fiat. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 70. fo. 5.

Homagium queritur confessione per sententiam ꝛ prescriptionē ꝛ nu. seque. in prelu. feud. in proe. licet vulgo. nume. 71. folio. 5.

Homagium quid sit: ꝛ quando fieri dicatur. nu. 66. in prelu. feud. in proe. licet vulgo. nu. 65. fo. 5.

Homo meus an possit sibi querere ꝛ an testari possit. in prelu. feu. in pe. licet vulgo. nu. 81. fo. 6.

Homicidium committens infra tempus pacis cōstitute punit capituli sententia. de pace iura. fir. ten. §. homicidium. numero. 1. folio. 109.

De litera. I.

Ignorantia probabilis facti excusat vasallum alienantem a priuatione feudi. de contro. inter dominum ꝛ emptorem feu. c. dñio. nu. 1. fo. 99.

Ignorantia crassa est ius ignorare: ꝛ omnes tenent scire qȯ lege mandāt. de contro. inter dominum et emptorem feud. c. domino. nu. 2. fo. 99.

Ignorantia facti excusat vasallum alienantem a priuatione feudi si de feu. fuerit controuersi. inter dominum ꝛ agna. c. si vasa. nu. 1. folio. 79.

Inuestitus de nouo fungi debet eodem iure quo fungebatur inuestiens ante concessionem inuestiture. de notis feud. §. item sciendum. nu. 2. fo. 122.

Inuestitus de canonia intelligitur inuestitus de rebus corporalibꝫ ꝛ incorporalibus: castro territorio ꝛ districtu. de controuersia inuestiture. c. si autem. nu. 2. fo. 17.

Inuestitus in re feudi si prius decedat ꝙ inuestitor tunc tenetur ipse inuestitor adimplere dictam inuestituram. qui successores teneāt c. si vero. nu. 3. fo. 16.

Inuestitura est duplex. s. abusiua ꝛ propria. qui successores teneant c. si vero. nu. 1. fo. 16.

Inuestitura noua an requiratur pro incremento feudi. de cōtrouer. inue. §. si quis. nu. 8. fo. 20.

Inuestitura facta a laico in diem vel sub conditione de alieno feudo possesso adhuc per alium sortit effectum vasallo mortuo sine successore. hic potest esse titulus qui successores teneātur. c. si quis nu. 1. fo. 29.

Inuestitura verbalis clericorum non est rata nec firmat nec arctat successores, nisi eis clericis viuentibus ꝛ existentibus in beneficio aperiatur collatio feudi ipsi inuestito. hic potest esse titulus qui successores teneantur. c. si quis. nu. 2. fo. 29.

Inuestitura quare prius precedere debeat quam fidelitas. quid precedere debeat an fide. an inuesti. c. mirum. nu. 2. fo. 53.

Inuestitura antiqua fieri potest a minore. xxv. annis: noua autem non potest fieri nisi ab eo qui habet legitimam administrationem bonorum suorum que possunt alienari. per quos fiat inuesti. c. inuestitura. nu. 1. fo. 50.

Inuestitura verbalis ꝛ abusiua debet precedere fidelitatem ꝛ fidelitas dicitur iuramentum qȯ prestat vasallus dño. quid precedere debeat an fide. an inuesti. c. mirū. nu. 1. fo. 53.

Inuestituram an possit recipere infans ꝛ acquirere feudum sine tutore. per quos fiat inuesti. §. personam. nu. 2. fo. 51.

Inuestitura potest dari ꝛ accipi per interpositam personam per quos fiat inuesti. §. sed verum. nu. 1. fo. 51.

Inuestituram antiquam faciens non dicitur alienare: maxime si statutum prohibet alienationem. per quos fiat inuestitu. c. inuestitura. nu. 3. fo. 50.

Inuestitura propria est traditio possessionis rei feudalis. qui. mo. feu. ꝛc. c. sciendum. nu. 2. fo. 44.

Inuestitura abusiua dicitur quando per hastam vel aliud corporeum dominus inuestit vasallum quibus mo. feud. ꝛc. c. sciendum. nu. 3. fo. 44.

Inuestitura non dicitur nec recte constituitur quando dominus dicit vade in possessionem nomine feudi. qui. mo. feud. ꝛc. c. sciendum. nu. 4. fo. 44.

Inuestiens aliquem de beneficio sui militis non valet talis inuestitura, nisi consentiente eo cuius est feudum. de feu. dat. in vicē ꝛc. c. si quis. nu. 1. fo. 46.

Inuestitus a principe de ducatu marchionatu vel comitatu est dux comes ꝛ marchio qui vero a plebe est capitaneus quis dicatur dux mar. ꝛc. c. qui a principe. nu. 1. fo. 59.

Inuestiti a capitaneis vel valuasoribus dicuntur plebei, nisi feudꝫ sit antiquum qȯ arguit nobilitatem. quis dicatur dux mar. ꝛc. c. qui a principe. nu. 2. fo. 59.

Inuestituram potest recipere quelibet persona regularis dummodo non intercedat ignorantia in feudantis. per quos fiat inuestitu. §. personam. nu. 1. fo. 51.

Inuestitura noua probatur per extraneos si dñs non habeat pares de consue. recti feu. §. quid ait. nu. 1. fo. 91.

Inuestiturã nouam probando vbi dominus est sine paribus nõ exigatur aliqua specialis solẽnitas. de consue. recti feu. §. quid antẽ. nu.2.fo.91.
Inuestitura si facta fuerit a domino duobus fratribus de nouo feudo & vnus ipsorum acceptet portionem & alter non imo potius repudiet queritur an pars repudiata accrescat patri acceptante. de fratribus de nouo beneficio inuestitis. c. si duo fratres. nu.2.fo.60.
Inuestitura abusiue facta vasallo de feudo a domino, cogitur dominus vasallũ inducere in possessionem: nec liberatur prestãdo interesse. si de feu. fue. &c. c. si facta. nu.1.fo.77.
Inuestitura feudalis de re aliena vel alteri obligata nõ valet in preiudiciũ dñi cuius est ipsa res. de inuesti. de re alie. &c. c. cum de re aliena. nu.1.fo.55.
Inuestiture noue probatio potest fieri per testes non pares. de contentione inter do. & vasal. de inuestiture. c. si fuerit. numero tertio folio.29.
In inuestitura si sit conuentum qđ filij & filie succedant in feudo: tamen non succedant filie, nisi deficientibus masculis. de successione feudi. §. hoc quoq;. nu.2.fo.27.
Inuestitura noua non potest probari nisi per pares curie. de contentione inter do. & vas. de inuestitura. c. si fuerit. numero. primo folio.29.
Inuestitura petenda est in loco congruo. quo temp. mil. &c. c. sancimus. nu.11.fo.41.
Inuestitura potest fieri dupliciter. qđ sit inue. c. inuestitura. nume.1. folio.47.
Inuestiture abusiue quis sit effectus. & nu.2. & 3. quid sit inuesti. c. inuestitura. nu.2.fo.47.
Inuestitura dicitur nulla vbi deficit qualitas testiũ. quid sit inuesti. c. inuestitura. nu.6.fo.48.
Inuestitura q̃uis fiat coram testibus etiam extraneis tamen est valida. quid sit inue. c. inuestitura. nu.7.fo.48.
¶ Insidie contra dñm parate per vasallum habentur pro delicto commisso. de capitu. qui curiam vendi. c. si noluerit. numero.2. folio.106.
¶ Instrumẽta facta scienter in fraudem vsurarũ sunt ipso iure nulla. & conficientes ea debent ab officio tabellionatus cum infamia remoueri. de prohi. feu. §. callidis. nu.10.116.
Instrumentum inuestiture non obest, concedo pro annua quantitatẽ an sit feudum. quid sit inuestitura. c. inuestitura. numero nono folio.48.
Instrumentum q̃uis sit amissum, tamen testes qui producti fuerit in instrumento possunt iterum produci ad probandum tenorem dicti instrumenti. quid sit inuestitura. §. si enim. numero primo. folio.48.
Instrumentum an requiratur qđ sit roboratum a partibus vel sufficiant testes extranei. de feu. guardie & gastaldie. c. si vero. nu.3. folio.16.
¶ Inter agnatos admittitur ille qui primo ad petendũ renouatiõnem inuestiture est proximus. quedmadmo. feud. &c. c. si quis numero.4.fo.44.
¶ Innocens vere dicitur qui nec sibi nec alteri nocet. de alie. feu. §. inde potest. nu.3.fo.31.
¶ In feudis dignitatum non est successio de iuris rigore: lz vsurpatiue contrarium seruetur. de alienatione feu. §. in feudo. nume.1. folio.31.
In feudo succedunt descendentes masculi non femine neq; in feudo valet ordinatio testamenti. de successione feudi. c. sequitur. numero.1.folio.27.
In feudo paterno frater succedit fratri, filia non nisi aliter fuerit conuentum. de successione. feudi. §. hoc quoq;. numero primo. folio.27.
In feudo nouo qđ habuit initiũ a fratribus nõ succedit vnus alteri nisi specialiter inuestitura caueatur. de successione feudi. §. an alio. nu.1.fo.28.
In nouo beneficio nõ succedit frater fratri, nisi in quatuor casibus. de beneficio fratris. &c. c. si quis. nu.1.fo.59.
¶ Initia rerum & earum origo considerari debent. qui feudũ dare pos. §. & quia. nu.2.fo.9.
¶ Imperator concedens alicui castrum an videatur concessisse molendina que sunt in aqua ipsius castri. de capi. qui cur. vẽdi. c. quidam. nu.3.fo.104.
¶ Impossibilia non firmentur tractu temporis. de prohi. feu. al. c. imperialem. nu.2.fo.114.
¶ Imperator vel alius si concessit feudum an possit illud reuocare. qui successores teneantur. c. si vero. nu.7.fo.17.
Imperator statuit vt in quocũq; sacrãmẽto fidelitatis fiat memoria ipsi⁹. de prohibi. feud. aliena. per federicum. §. illud. numero primo. folio.120.
Imperator romanorum debet ire romam pro suscipiẽda corona. de pace iur. fir. &c. §. vt autem. nu.1.fo.113.
Imperator faciens ducem vel marchionem an videatur transtulisse in eum omnem imperialem potestatẽ. de alienatione feudi. §. in feudo. nu. fo.31.
Imperator an possit legitimare ad feudũ ecclesiasticũ. si de feu. fue. &c. c. naturales. nu.3.fo.76.
Imperator non dicitur imperator, nisi post coronationem. constitutiones lothari. c. si quis. nu.1.fo.38.
¶ Impedito q̃uis non currat ipsa lege assignatũ ad aliquid faciendum tñ cessante impedimẽto incipit currere: lz in cõtrariũ posset allegari. quo temp. mil. &c. c. sancimus. nu.16.fo.42.
¶ Immunitates posteris concesse non extenduntur ad posteros descendentes ex feminis. qui feu. dare pos. §. & qui. nu.60.fo.9.
¶ Incrementum pertinet ad vasallum si dñs nihil sibi reseruauit in curte. de contro. inuesti. §. si quis. nu.2.fo.19.
Incrementum latens vel apparens quid sit. de contro. inuestitu. §. si quis. nu.3.fo.19.
Incrementum omne siue latens siue apparens ad emphyteotã spectat. de contro. inue. §. si quis. nu.6.fo.19
Incrementum spectat ad vasallum non ad dñm, & resoluto iure datoris resoluitur ius accipientis. de contro. inue. §. rursus. nume.6. folio.21.
¶ Ius commune an seruetur in causa appellationis feudi appellando infra decem dies, & infra annum prosequendo. quo tempore miles &c. c. sancimus. nu.3.fo.43.
¶ Iusiurandum plerunq; remittitur ob reuerentiam dñi. de controuersia inuestiture. c. si autem. nu.4.fo.17.
¶ Iuramentũ decisiuum quãdo deferẽ per dñm vasallo & ecõuerso non est necesse iurare de calumnia. de cõsue. recti feu. §. in quibus nu.1.fo.92.
Iuramentum fidelitatis an dari possit secundum consuetudinem vel statutum. de noua fidelitatis forma. cap. est & alia. numero.4. folio.55.
Iuramentum non defertur actori semiplene probanti contra solitã presumptionem feudalem. quid sit inuesti. §. preterea. numero.3. folio.49.
¶ Iurare an debeant vicissim si sint duo dñi eiusdem castri vel ciuitatis. qualiter vasal. iura. debe. fide. cap. qualiter. numero primo folio.53.
Iurans tanq̃ vasallus an teneat etiam iurare tanq̃ familiaris & habitans in loco: si est domesticus dñi vel alias sit, sub iurisdictione domini ratione habitatiõis. qualiter vasal. iur. debeat fide. c. qualiter. nu.3.fo.53.
Iurans fidelitatem debet habere semper in memoria omia capitula ad que tenetur. de noua fidelitatis forma. c. est & alia. numero.1. folio.54.
¶ Iuramẽtum prestatur super futuro. de noua fidelitatis forma. c. est & alia. nu.2.fo.54.
Iuramentum prestitum per defunctum an debeat seruari per eius heredẽ. si de inue. inter do. & vas. &c. c. si quis fe. nu.2.fo.45.
Iuramentum fidelitatis an possit prestari a procuratore vel sindico habente generale mandatum. per quos fiat inuesti. §. sed verum. nu.2.fo.51.
¶ Iudicis officio pertinet sedare discordias subditorum & compellere partes ad pacẽ. de pa. te. & eius vio. §. si ministrales nume.2. folio.86.
Iudices & magistratus constituendi sunt in ciuitatibus ad reddẽdũ ius. de pace iur. fir. &c. §. iudices. nu.1.fo.109.
Iudices & administratores ciuitatis & iurisdictionis propter negligentiam debent puniri. de pace iur. fir. &c. §. iudices. numero.2. folio.109.
¶ Iudex in materia feudali debet inspicere tenorem inuestiture. de fratribus de no. &c. c. si duo fratres. nu.1.fo.60.
Iudex in rebus dubijs debet esse magis promptus ad absoluendũ quam ad condemnandum. hic finitur lex deinde &c. §. ad hec. numero.4.fo.87.
¶ Iurisdictio si competat domino an vasallus possit iurisdictionẽ prorogare in alium. de inuestitura in maritum facta. c. vasallus. nu. quarto. fo.62.
¶ Iura feudorum quot sint. qui feu. da. pos. §. & quia. numero.3. folio.10.
Iuramentum non semper est deferendum possidenti in re feudali sed pro arbitrio iudicis. de consuetu. recti feu. §. sacramentum nu.1.fo.91.
Iuramentum relinquitur arbitrarium iudici: tamẽ debet iudex adhibere cognitionem et citare partem. de cõtrouersia inuestiture. capitulo si autem numero sexto folio 17.
¶ Ius accrescendi locum habet in feudo duobus fratribus dato qui feudũ dare possũt. §. & quia. nu.37. fo.13

Ius colligeri

Ius colligendi pedagia emente a communitatibus thuscie et lombardie an possint licite emere et an sit dolus malus ea decipere. que sunt reg.c.reg.ha.nu.5.fo.121.
Ius habens redimendi contra emphyteotam suum habet et ius prohibendi.qualiter olim feudus alienari poterat.§.porro nu.2. folio.58.
Ius suum iam quesitū cōseruare intendens non necessitatē ad offerendū quod intelligit,nisi voluerit aliquid consequi.si de feu.fue.rc.c.licet.nu.1.fo.78.
Ius commune in feudi successione facit ordinem.de feud.marchie ducatus vel comitatus.c.de marchia.nu.3.fo.32.
Ius accrescendi an locum habeat in feudo.qui feu.dare pos.§.et qui.nu.54.fo.13.
Ius scriptum quod dicatur.in prelu.feu.in proe.licet vulgo.numero.3.fo.1.
Ius gastaldie an possit pscribi.xxx.annis.de feu.gastaldie et gastaldie.c.si vero.nu.9.fo.16.
Ius pōt sibi dicere vnusquisqʒ sua ppria autoritate dūtamē ad eā iudicē cōpetētē pro cōsequēdo suo iure.de pace iura.fir.tenen.§.si quis vero.nu.1.fo.108.
¶ Iurans fidelitatem contra omnem hominem et contra seipsū an teneatur iuuare dn̄m cōtra seipsum.de probi.feu.ali.§.aliud.nu.3.folio.120.
¶ Iura corrigentia et odiosa sunt restringenda.de feu.marchie ducatus vel comitatus.c.de marchia.nu.6.fo.32.
¶ Iurisdictiones imperiales non possunt vendi.et contractus super illis initus est nullus.de pace iura.fir.tenen.§.ad hec.numero.1.folio.112.
¶ Iuramentum an pariat aliquam obligationem seu actionem tā de iure ciuili quā de iure canonico.de pace iur.fir.tenē.§.Item sacramenta.nu.7.fo.112.

¶ De litera L.

Laicus a cmo ecclesijs locis pijs siue ecclesiasticis personis pōt imponere collectā.de statu.editis.cōtra liber.rc.§.liē nulla.nu.1.fo.123.
¶ Latrones publici debent furchis suspedi secundum formam legis antique.de pace te.et eius vio.§.publici latrones.nu.1.fo.85.
¶ Leges an transgredi debeant propter casus emergentes.de pace te.et eius vio.§.si quis quinqʒ.nu.3.fo.86.
Leges imperatorum inserte in libro feudorum pro legibus sunt seruande in prelu.fea.in proe.licet vulgo.nu.11.fo.2.
Leges romane more non vincunt aut consuetudines.qui feu.dare pos.§.et quia.nu.11.fo.10.
¶ Lex nun arctat neqʒ ligat nisi in loco vbi est.de pace tenen.et eius violato.c.fredericus hoc vult.nu.1.fo.81.
Lex de seruanda ac iuranda pace an liget francigenas et non subiectos imperio.de pace iuramen.fir.tenen.c.imperator.numero.2.folio.107.
Lex quelibet ne absurdum sequatur interpretari debet.qui feu.da.possunt.§.et quia.nu.35.fo.11.
Lex scripta decidens casum in terminis emergētem si reperitur:tūc non debemus ire per suffragia similitudinis.de feu.cog.c.vbertus.nu.4.fo.46.
¶ Liber feudorū an sit autorizabilis.in prelu.feu.in proe.licet vulgo.nu.7.fo.1.
Liber feudorū ad nouē collationū libros continuatur.in prelu.feu.in proe.licet vulgo.nu.2.fol.1.
Liber feudorum quo nomine vocetur.in prelu.feu.in proe.lʒ vulgo.nu.5.fo.1.
¶ Libellarius conductor an possit renunciare iuribus suis inuito domino.de vasallo qui contra cōstitutionem lotharij feu.alienauit.c.si vasallus.nu.2.fo.95.
¶ Libri feudorum autor quis fuerit.in prelu.feud.in proe.lʒ.vulgo.nu.4.fo.1.
¶ Liberalitas non presumitur ex dupli vel triplici prestatione.qd sit inuestitura.§.in vero.nu.1.fo.49.
¶ Lis si oriatur inter dominum et vasallum de inuestitura et actor vasallus non possideat et non possit probare saltem per duos testes iuramentū defert domino cum.xii.sacramētalibus.si de inue.inter do.et vasal.rc.c.si quis fe.nu.1.fo.45.
Lis si fuerit mota ei qui in possessione est,obtinebit possessor:dummodo iuret vel se vel antecessores suos inuestitos fuisse.de cōtrouersia inuestiture.c.Si autē.nu.3.fo.17.

¶ De litera M.

Masculus et femina si habuerint cōtrouersiam de feudo,vcʒ qd masculus dicat esse feudū et femina neget standum est iuramento masculi si masculus aliquā presumptionem pro se habuerit. de contro.inter masculum et feminam.c.item feudum.nu.1.fo.99.
¶ Masculi succedunt in feudo materno quibus deficientibus succedunt femine.de benefi.femi.c.si femina.nu.1.fo.89.
Masculi et femine non succedunt pariter in feudo femineo.de benefi.femi.c.si femina.nu.2.fo.89.
Masculi descendentes vsqʒ in infinitum succedunt in feudo.qui feu.da.pos.§.et quia.nu...fo.9.
¶ Masculinum concipit femininū in materia indifferenti.qui feud.dare pos.§.et quia.nu.8.fo.10.
¶ Masculus natus a principio secundū feudi naturam aptus est.qui feu.da.pos.§.et quia.nu.39.fo.12.
¶ Marchionatus plus dignitatis habet quam comitatus.qui feu.da pos.c.quia de feudis.nu.7.fo.7.
¶ Marchioni vel du.si concedātur noua castra an intelligātur data castra excēpta de marc.de pbi.feu.al.§.pterea du.nu.8.fo.117.
¶ Maritus non succedit vxori in feudo:tamen filij de equitate que seruari debet succedunt matri.an maritus succedat vxori in beneficio.c.si femina.nu.1.fo.36.
Maritus constituens castrum feudale in dotem in die nuptiarum marito volente facere cambium eius vxore de dicto castro cū alio non requiratur consensus domini.de cōtrouersia inuestiture.c.enim autem.nu.5.fo.18.
Maritus an possit cōstituere rem feudalem in donationem pter nuptias.qualiter olim feu.rc.§.donare.nu.3.fo.58.
¶ Male fidei possessor.siue malis fide possidens nō prescribit neqʒ in actionibus personalibus neqʒ in realibus .si de feud.fue.rc.c.si quis per triginta.nu.2.fo.73.
¶ Marchio quis sit.quis comes,qui valuasores et qui valuasini.qui feu.dare pos.c.quia de feudis.nu.1.fo.7.
¶ Maiori reatu delinquit qui potiori honore fruitur epi.vel abb.vel abb.vel.do.ple.feu.dare non posse.c.item si episcopus.nu.2.folio.26.
¶ Mercatoribus licitum est portare arma,dummodo ea debite deferant.de pa.te.et eius vio.§.mercator.nu.1.fo.85.
¶ Miles seculi deponens arma et ingreditur religionem amittit feudum.et quid si peniteat eum deponendo habitum an poterit recuperare feudum.et nu.2.de milite vas.rc.c.miles.nu.1.fol.65.
Miles non potest interpellare alium milʼitem ad pugnā nisi primo doceat se dum parentibus ex genere militari descēdisse.de pace tenen.rc.§.si mil.adu.mil.nu.1.fo.84.
¶ Milites , seu vasalli accedentes ad curiam domini non debent portare arma,nisi de licentia domini.de pace te.et eius vio.§.ad palatium.nu.1.fo.85.
¶ Militia in quibus a feudo differat.an prelu.feu.in proe.lʒ vulgo dicatur.nu.28.fo.3.
¶ Molendinum habenti voluntate domini habentis vicinum predium licitum est restagnare,siue clusas facere in flumine.de contro.inue.c.si quis.nu.17.fo.21.
¶ Monopolia mercatorum non tenent,nisi fiant autoritate publica.de pace iur.fir.ten.§.conuenticulas.nu.2.fo.110.
¶ Monachus aut clericus effectus post feudum quesitum amittit dictum feudum.si de feudo fue.rc.c.qui clericus.nu.1.folio.74.
¶ Mori sine herede nullus presumitur.qui feu.dare pos.§.et quia nu.17.fo.10.
¶ Miserabiles persone et oppresse sunt sub protectione ecclesie:et ideo possunt suos spoliatores coram ecclesiastico iudice conueniri.apud quē vel quos controuersia fea.diffiniri debeat.c.si contentio.nu.7.fo.38.
¶ Minor qui per clericatum feudū perdit clericatui renunciando ipsum recuperabit.qui feu. dare possunt.§.et quia. numero.32.folio.13.
Minor.xiiij.annis an admittatur ad feudum volens.si de feudo fuerit controuersia inter dominū et agnatos.c.si minor.nume.2.folio.56.
¶ Minori.xiiij.annorum si detur feudum non cogitur facere fidelitatem et nihilominus tenet feudum.si de feudo fuerit controuersia inter dominum et agnatos. capitulo.si minori.numero.1.folio.76.
¶ Multa quoties possit imponi.que sunt rega.c.regalia.nume.6.fo.121.
Multa sunt licita si expresse fiant,non autem si tacite.de successione feudi.§.in aliu.nu.2.fo.28.
¶ Mutus a natura non succedit in feudo paterno et predicta procedunt in feudo nouo et numero.2.episco. vel abba.vel abb.vel domino ple.feudum dare non posse.§.mutus.numero primo folio.26.
¶ Mutilans membrum alicui infra tempus pacis edictum legaliter punitur.de pace iuramento firmata tenenda.§.homicidium,nu.2.fo.109.

¶ Mutus vel alias imperfectus a natura an possit retinere feudum serviendo per substitutum. an mutus surdus seu alias imperfectus feudum retineat. c. mutus. nu. 2. fo. 94.
¶ Mulieris fragile est consilium. qui feudum dare pos. §. & quia. nu. 12. fo. 10.
¶ Mulier dans feudum in dotem si ipsa decedit sine liberis maritus eius non succedet feudo. de investi. quam &c. c. Sempronio. nu. 1. fo. 61.

¶ De litera N.

Nemo potest disponere in re domini sine eius voluntate. de alienatione feudi. §. inde potest. nu. 4. fo. 31.
Nemo potest petere se investiri de feudo quod per alium possidet nisi possidens consentiret quo tempore mil. &c. c. si quis fecerit. nu. 2. fo. 42.
¶ Nepos ex primo genito & etiam pronepos & deinceps tanquam de primo & potiori capite excludit secundo genitum. de feu. mar. duca. vel comita. c. de marchia. nu. 11. fo. 34.
Nepos in feudis succedit tam de iure quam de consuetudine. de feu. mar. duca. vel comita. nu. 12. fo. 34.
¶ Non valet investitura vel cambium facta vel factum in alium sine consensu vasalli. quo tempore mil. &c. capi. Si quis fecerit. nu. 1. folio. 42.
Non valens alienare non potest etiam infeudare nec feudum novum constituere. per quos fiat inve. capi. investitura. numero. 2. folio. 50.

¶ De litera O.

Obertus de orto legis condende potestatem non habuit. in preludijs feudorum in proemio licet vulgo dicatur. nu. 6. fo. 1.
¶ Occidere potest quis alium impune se defendendo ut vitam suam defendat. de pace ten. &c. c. federicus. hoc vult. nu. 3. folio. 82.
¶ Officium suum male tractans si monitus se non emendaverit privari debet officio: & si post dictam privationem propria autoritate se intromittat punitur tanquam pacis violator & nu. 2. de pa. te. & ei' vio. §. quicunque nu. 1. fo. 83.
Officialis quicquid acquirit videtur acquirere domino suo: quia presumitur acquisitum ratione officij. aut propter furorem ipsius et consuetudinem fraudum. de feu. guardie & gastaldie. c. Item illud. nu. 8. fo. 15.
Officiali si deputati sunt decem panes singulis diebus & alteri officiali alij decem panes si quis habuerit duplex officium an habebit duplicatos panes. de feu. guardie & gastaldie. c. item illud numero. 13. fo. 15.
¶ Offendens alterum propter novam discordiam non videtur rumpere pacem. de pace tenenda & eius violatorib'. c. federicus. hoc vult. nu. 2. fo. 81.
¶ Officium datum ad certum tempus non amplius durat finito dicto tempore. de feud. guardie & gastaldie. cap. item illud. numero. 5. folio. 15.
¶ Onus probandi de investitura incumbit domino. de contentione inter dominum & vasallum de investitura. §. similiter. numero. 2. folio. 30.
¶ Opinio dubia in dubijs est amplectenda. qui feu. dare possunt. §. et quia. nu. 49. fo. 12.

¶ De litera P.

Pactum provocativum ad delinquendum non valet. de feu. guardie & gastaldie. capitulo tres illud. numero. 15. folio. 14.
¶ Pares vasalli electi ad cognoscendum de controversia inter dominum & vasallum in quo loco sedere debeant. de prohibita feu. alie. §. preterea si inter. nu. 8. fo. 119.
Pares an debeant recognoscere de causa si quis agat contra dominum & dicat se vasallum ipsius & petat se investiri de certo feudo quem dominus negat. de prohi. feu. ali. §. preterea si inter. nu. 11. folio. 120.
Pares si sint suspecti an possit eorum iurisdictio declinari. de prohi. feu. alie. §. preterea si inter. nu. 9. fo. 119.
Pares curie an teneantur iudicare in causa feudali iuste & secundum formam. de contro. feu. &c. c. si inter. nu. 5. fo. 62.
Pares compelli debent per eorum sacramentum veritatem dicere de his que fiunt circa controversias inter dominum & vasallum. de notis feu. §. notandum. nu. 1. fo. 123.
Pares curie an possint cognoscere in causa feudi contra clericum. de contro. feu. apud &c. c. si inter. nu. 3. fo. 62.
¶ Papa vel imperator non possunt regem vel ducem investitum de feudo privare. qui feudum dare possunt. §. notandum. numero. 2. fo. 14.
¶ Pater amittens senatoriam dignitatem non preiudicat nepoti: quia nepos eam retinet ex persona avi. de feu. mar. duca. vel comi. c. de marchia. nu. 10. fol. 34.
Pater non habens filium preter naturalem quem legitimari fecit ad feudum: & postea suscepit alios filios legitimos in matrimonio an legitimatus succedat in feudo cum ceteris filijs legitimis. si de feu. fue. &c. c. naturales. nu. 3. fo. 75.
Pater alienans illicite feudum & filius succedit ei cum beneficio inventarij & nihil ei supervenit de bonis quia nihil superest, an isto casu filius admittetur ad feudum exclusis agnatis. si de feu. fue. &c. c. titius. nu. 3. fo. 77.
¶ Pares curie si tempore investiture feudi deserunt esse presentes non desunt esse testes. an removeri debeant testes pares qui &c. ex facto. nu. 1. fo. 64.
Pares qualiter debeant eligi de communi consensu qui cognoscere debent de controversia orta inter dominum & vasallum. de prohi. feud. ali. §. preterea si inter. nu. 6. fo. 119.
Pares non requiruntur in investitura prelatorum. de capi. qui cur. vendi. c. quidam. nu. 6. fo. 105.
Pares curie dicuntur qui tenent feudum ab eodem domino. si de inve. inter do. & vas. &c. c. si inter. nu. 2. fo. 45.
Pares curie iudicant inter vasallos. apud quem vel quos controversia feu. diffiniri debeat. c. si contentio. nu. 3. fo. 37.
Pares non coguntur cognoscere de causa feudali si nolunt. an apud iud. vel cur. questio &c. c. ex eo. nu. 2. fo. 102.
¶ Pacis violator & receptator pari pena puniuntur. de pace tenen. §. si clericus. nu. 2. fo. 83.
Pater si possedit per. xxx. annos & fecit domino servitia consueta filius in tali feudo debet succedere. de feu. dato in vicem. c. quida. nu. 3. folio. 46.
¶ Pactum turpe si appositum est in investitura & dominus tradidit possessionem an poterit vasallus feudum retinere. quid sit investi. §. preterea. nu. 4. fo. 50.
Pacta insolita adijciuntur plerunque in feudis contra feudi naturam. quid sit investitu. §. preterea. nu. 2. fo. 49.
Pactum de non succedendo de iure licet improbetur: tamen de consuetudine speciali admittitur in eo loco ubi est consuetudo. si de feu. fue. &c. c. si filij. nu. 1. fo. 78.
¶ Pater si stipulatus fuerit emphyteosim pro se & heredibus non dicto aliquid de filijs an transibit in heredem extraneum, & an si in stipulatione emphyteosis dicatur ut pro se & heredib' suis, an hoc casu intelligendum ut de omnib' heredib' etiam extraneis. & nu. 5. an agnat' vel filius repu. he. &c. c. si contingeret. nu. 4. fo. 101.
¶ Patre stipulante operas a liberto ad filios transmittitur tale ius operarum. qui feudum dare possunt. §. & quia. nu. 36. fo. 13.
¶ Pax ab omnibus est servanda. & insuper iuramento firmanda. de pace iura. fir. tenen. c. imperator. nu. 1. fo. 107.
¶ Partiales civitatis inferentes sibi invicem iniurias an teneantur sibi resarcire damna. de pace iur. fir. &c. §. iniuria. numero. 2. folio. 109.
¶ Perseverans in excommunicatione & contumacia per annum & contemnens satisfacere ad mandata ecclesie repellendus est a quolibet actu legitimo. de statutis & consue. &c. §. credentes. numero. 2. folio. 124.
¶ Persone animalia & instrumenta pertinentia ad operam rusticalem non possunt capi pro debito & contra facientes incurrunt infamiam & corporaliter puniendi sunt. de statutis & consue. &c. §. agricultores. nu. 1. fo. 124.
¶ Peregrini & advene debent secure hospitari & libere testari & si intestati moriantur bona eorum per episcopum loci conservari debent heredibus eorum si fieri potest. de statutis & consue. &c. §. omnes. nu. 1. fo. 124.
¶ Periurus non potest esse salvus de suo feudo quod intellige verum quando periurium cadit super delicto. de forma fide. c. in epistola. nu. 2. fo. 54.
¶ Pene pecuniarie crescunt & accrescunt secundum qualitatem et enormitatem delictorum. de pace te. &c. c. federic' hoc vult. nu. 5. fol. 82
¶ Per alienationem factam sine voluntate domini intelligitur vasall' delinquere in dominum: quia ipsum contemnere videtur. quib' modis feudum amittatur. §. si fuerint. nu. 2. fo. 25.
¶ Persona vel res que statum mutavit non restituitur. qui. feu. da. pos. §. & quia. nu. 22. fo. 11.
¶ Permutationis & cambij differentia que sit. de controversia investiture. c. cum autem. nu. 2. fo. 18.
¶ Pignori incumbere melius est quam in personam agere. de investi. de re ali. &c. §. econtrario. nu. 1. fo. 57.

Pluribus

¶ Pluribus patronis volentibus revocare in servitutes per ingratitudinem inter se differentibus: quia vnus vult revocare alter non, quod preiertur ille qui stat pro libertate. qui. mo. feu. amit. §. item si quis. nu. 3. fo. 23.
¶ Prescriptio non currit domino tempore pupillaris etatis. quis licet olim feu. et c. §. proro. nu. 1. fo. 58.
¶ Protestatio domini non tollit protestationem vasalli: quia dominus non habet ius protestandi. Si de feu. vasal. ab aliquo. et c. c. negotium. nu. 2. fo. 71.
¶ Pretendens ius in aliena re vt vasallus tenetur ostendere titulum sue possessionis. de feu. sine culp. et c. c. Si quis miles. numero. 2. folio. 40.
¶ Predio legato cum villico contubernali eius et filij et nepotes veniunt in legato. de feu. mar. duc. vel com. c. de marchia. numero 13. fo. 35.
¶ Prescriptio non currit de iure canonico propter hostilitatem peste et illa secus de iure ciuili. quo tpe mil. et c. c. sanctimus. nu. 4. folio. 40.
¶ Precaria quid sit. in prelu. feud. in proe. licet vulgo. numero. 95. folio. 6.
Precarium ad concedentis voluntatem revocari potest. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 96. fo. 6.
Precaria non differt ab emphyteosi. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 97. fo. 6.
¶ Prestationes ciuiles et annui redditus possunt dari in feudum. de feu. cog. c. sicendum. nu. 4. fo. 47.
¶ Presumptionum materia non est feudalis. de controuersia inuestiture. §. item si vasallus. nu. 3. fo. 19.
¶ Preiudicium an inducatur domino in iuribus suis et vasallagijs que habet in feudo ex licentia data vasallo per ipsum dnm. de prohibi. feu. al. c. imp. itialem. nu. 5. fo. 114.
¶ Prelatus cum suo capitulo potest ad vitam dare suo consanguineo predium sine superioris autoritate. qui feu. de. pos. c. quia de feudis. nu. 21. fo. 8.
Prelatus non potest remittere iniuriam ecclesie factam. qui feudi. da. pos. c. quia de feudis. nu. 17. fo. 8.
Prelatus iurans non alienare sine licentia sui superioris an possit suo consanguineo in emphyteosim dare qui feu. dare p[illegible] a de feudis. nu. 20. fo. 8.
Prelatus canonem emphyteoticum qui prestatur super re emphyteotica minuere non potest. qui feu. dare pos. c. quia de feudis. nu. 18. fo. 8.
Prelatus an possit rem solitam infeudari suo consanguineo in feu. concedere. qui feu. dare pos. capitulo, quia de feudis. numero. 19. folio. 8.
Prelatus res solitas infeudari potest suis consanguineis infeudare. qui feu. dare pos. capitulo. quia de feudis. numero. 13. folio. 7.
Prelati ecclesiarum possunt res dare in feudum. qui feu. da. pos. c. quia de feudis. nu. 6. fo. 7.
Prelatus solitus infeudare in masculos an possit etiam infeudare in feminas qui feu. dum dare pos. c. quia de feudis. numero. 33. folio. 9.
¶ Predonibus non competit agere licet competat possidere. de con tro. inue. §. si quis. nu. 16. fo. 26.
¶ Proditor ab omni principis fide alienus est. qui. feu. dare pos. §. et quis. nu. 43. fo. 12.
¶ Prelatus non potest aliquid facere per quod supplantet successorem. qui successores teneantur. c. Si vero. nu. 2. fo. 16.
¶ Princeps regalia infeudare non potest, nisi cum clausula motus proprij vel certe scientie. in prelu. feu. in proemio licet vulgo. numero. 23. fo. 3.
¶ Pro feudo non debetur nisi servitium solitum pro ipso feudo. de contro. inue. §. si quis. nu. 7. fo. 20.
¶ Prelatus cum consensu capituli potest infeudare quando infeudatio est vtilis ecclesie. qui feud. dare pos. c. quia de feudis. nu. 25. folio. 8.
¶ Proponens exceptionem non fundat intentionem agentis sive pponentis nec econtra. de controuersia inuestiture. c. cum autem. numero. 7. fo. 18.
¶ Prelatus an rem occupatam per ptatem possit infeudare non solitam infeudari. qui feudum dare pos. c. quia de feudis. numero. 30. folio. 9.
Prelatus et clericus bona ecclesie solita infeudari infeudare possunt. qui feudum dare possunt. c. quia de feudis. numero. 31. folio. 9.
Prelatus superior non potest infeudare feuda ad collationem inferioris pertinentia. qui feudum dare possunt. c. quia de feudis. nu. 35. fo. 9.
¶ Prescriptio que consuetudini inest potius tacitus quidam consensus vocatur quam prescriptio. qui feudum dare possunt. c. quia de feudis. nu. 24. fo. 8.
¶ Privilegia personalia transeunt in filios attenta eorum causa. de feu. mar. duc. vel comi. c. de marchia. nu. 13. fo. 35.
¶ Primo genitus non dicitur mortuus seu decessisse existente filio nepote. de feudo marchie ducatus vel comitatus. c. de marchia. nu. 9. fo. 33.
¶ Princeps seu dominus an possit aliquid a subditis iniustus exigere. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 79. fo. 6.
Princeps non possit alienare ea que sunt sui principatus. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 23. fo. 3.
¶ Positioni negatiue dicendo tu non es vasallus: non est respondendum. de controuersia inuestiture. c. Si autem. numero. 8. folio. 18.
¶ Possidens rem tanquam infeudatam defenditur prescriptione. de feudo dato in vicem legis commissorie. capitu. quidam. numero. 1. folio. 46.
¶ Portans arma qualiter cognoscitur quod portet illa causa se defendendi et non vt alium ledat. de pa. te. et eius vio. §. mercator. nu. 2. fo. 85.
¶ Posse dicimus illud quod commode et sine peccato possumus. de contentione inter dominum et vasallum de inuestitura. c. si quis miles. nu. 1. fo. 43.
¶ Possidens rem vt feudum per triginta annorum spatium tutus est prescriptione dummodo prestiterit domino servitia. si de feu. fue. controuersia inter dominum et agnatos. c. si quis per triginta. nu. 1. fo. 73.
¶ Possessio rei feudalis inducit presumptionem. si de feu. fue. co. et c. c. Si de feudo. nu. 2. fo. 72.
Possessio multum operatur vt sacramentum deferatur possessori. de contentione inter me et dominum de portione feudi fratris mei. c. si contentio. nu. 2. fo. 30.
¶ Posthumus si sit preteritus et filius natus sit institutus qd fiet interim de feudo. que fue. prima causa. bene. amit. c. prima. nu. 3. folio. 67.
¶ Portionis appellatione continetur maior vel minor pars quam dimidia. de contentione inter me et dominum et c. c. Si contentio. nu. 3. fo. 30.
¶ Possessio transfert onus probandi in aduersarium. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 44. fo. 4.
Possessio semiplena feudi an probetur per solum testem. de consue. recti feudi. §. sacramentum. nu. 3. fo. 92.
¶ Possidenti rem nomine recti feudi datur defensio contra dominum dicentem esse feudum guardie aut et c. de controuersia inuestiture. §. item si vasallus. nu. 1. fo. 18.
Possidenti defertur iuramentum: quia possessio non est plena probatio. de controuersia inuestiture. §. item si vasallus. numero. 2. folio. 15.
¶ Pubes factus minor. xviij. an. si fecit pacem cum inimico suo et iuravit servare, an si eam non servaverit incidat in penam legis. de pace iura. fir. tenen. c. imperator. nu. 5. fo. 108.
Pubes iurans generaliter non venire contra illum actum quem fecit, an valeat sacramentum in omni contractu et cum quacunque persona. de pace iura. firma. tenen. §. item sacramenta. nume. 4. folio. 112.
Pubes filiusfamilias renuncians per iuramentum macedoniano an ligetur vt non possit contravenire. de pace iura. fir. te. §. Item sacramenta. nu. 5. fol. 112.
Pubes iurans super contractu venditionis si postea reperiat lesus vltra dimidiam iusti pretij, an non obstante iuramenta poterit contravenire. de pace. iura. fir. ten. §. Item sacramenta. nu. 3. 112.
Pubes per iuramentum renuncians exceptioni non numerate pe[illegible], an possit contravenire. de pace iur. fir. tene. §. Item sacramenta. nu. 6. folio. 112.
Pupillus si stetit per annum et mensem petere inuestituram non tamen privatur feudo. quo tempore mil. et c. capitur. sancimus. nu. 6. folio. 41.

¶ De littera. Q.

Qualitas officij regulat qualitatem feudi: quia accessorium regulatur a suo principali. de feud. guardie et gastaldie. capitulo Item illud. numero. 11. fo. 15.

¶ De littera. R.

Ratihabet qd fit p vasallum de suo feudo sive per iudicium sive per transactionem. si de feu. fue. co. inter do. et c. nu. 5. folio. 80.
¶ Retentio vel reservatio alicuius patris vel iuris in re feudata per dominum prodest ipsi domino. qui. mo. feu. amit. §. item si quis. nu. 2. fo. 25.

¶ Receptio testium in causa feudorum an possit committi alteri q vasallo. si de inue. inter do. et vas. &c. c. si inter. nu. 5. fo. 43.
¶ Rex an possit auferre feudum vasalli sine sententia propter notoriam culpam vasalli. quo tempore miles &c. c. sanc. imus. nu. 2. fo. 43.
¶ Reus est absoluendus si actor nihil probet etiam absq aliquo sacramento. de consue. rect. feu. §. item si inter. nu. 1. fo. 92.
¶ Resoluto iure datoris resoluitur ius accipientis. apud quem vel quos controuersia feu. diffiniri debeat. c. si aliquis. nu. 1. fo. 38.
¶ Res proprie non tantum possunt dari in feudum, sed etiam communes. de notis feu. §. item sciendum. nu. 1. fo. 122.
Res prohibita alienari nō potest in feudū dari: fallit tamen in duobus casibus. per quos fiat inuest. §. sed et ren. nu. 1. fo. 50.
¶ Regis nomine intelligitur quilibet princeps principatum siue dominium habens. de beneficio fratris &c. c. si quis. numero. 2. fol. 39.
¶ Redditus decimarū an possit dari in feudum. de feu. cog. c. sciendum. nu. 6. fo. 47.
¶ Receptatores violatorū pacis et emêtes predā ex dicta violatione captam puniri debent eadem pena qua ipsi violatores. de pa. iur. fir. tenen. §. exceptatoribus. nu. 1. fo. 111.
¶ Rex plus iuris habet in regno quā imperator in imperio. q feu. dare pos. §. quia de feudis. nu. 2. fo. 7.
¶ Renouatio fit non per tacitā firmitatē in his que requirunt certā solennitatem. qui feu. dare pos. c. quia de feudis. numero. 22. folio. 8.
¶ Regalia bona quot modis dicātur. qui feudū dare pos. c. quia de feudis. nu. 12. fo. 7.
¶ Regulares in quibus possint succedere feudis. qui feudū dare possunt. §. et quia. nu. 3. fo. 12.
Regula disponens quod inuestitura debeat fieri coram paribus, habet locum qn dñs hȝ pares alecus si nō haberet. de notis feu. §. quod autem. nu. 1. fo. 122.
¶ Reus non debet absolui cum emmerione conscientie si aliquid probauerit: quia presumptio est contra reum, cum omnis res presumatur libera. de controuersia inuestiture. c. si autem. numero. 5. folio. 17.
¶ Rex habet eandem potestatē in terris regni sui quam imperator in terris sui imperij. que sunt rega. c. regalia. numero secundo folio. 121.
Rex si inuadat regnum violenter an papa vel imperator ad quos spectat confirmatio talis regis poterit illum inuasorem inuestire vel confirmare. de natura feudi. ca. natura. numero secundo. folio. 27.
Reges habent redditus regni, et gabellas quasi stipendia pro seruanda iustitia et custodiendis subditis a latronū incursionibus que sunt regalia. c. regalia. nu. 1. fo. 121.
¶ Resoluto iure domini resoluit et ius actoris. de contro. inuest. §. rursus. nu. 2. fo. 21.
¶ Rusticus non admittitur ad accusandum militem, nisi iuret qd non facit per calumniam. de pace tenen. &c. §. Si rusticus. num. folio. 84.
Rusticus deferēs arma punitur ad arbitrium iudicis aut in amissione armorum aut in solidis viginti. de pa. te. et eius vio. §. si quis rusticus. nu. fo. 83.
Rusticus potest emere dignitates et iurisdictiōem que sunt proprie patrimonium venditoris. de lege corradi. §. ex eadem. numero. 3. folio. 93.

¶ De litera S.

Sacramentum principalis differt a sacramento successoris. de notis feu. §. notandum. nu. 2. fo. 123.
Sacramentum qualiter prestatur per puberem ad hoc vt eum obliget. de pa. te. iur. &c. §. item sacramenta. nu. 2. folio. 111.
¶ Sacerdos quilibet dignior est pricipe quolibet. q feu. da. po. §. et quia. nu. 29. fo. 11.
¶ Scriptura an sit de solennitate et substātia inuestiture feudalis. quid sit inuestitura. c. inuestitura. nu. 5. fo. 48.
¶ Seculares non possunt inuadere bona ecclesie et si inuadūt fiunt de foro ecclesie ratione delicti. de statu. et consue. contra liber. ec. §. item nulla. nu. 2. fo. 123.
¶ Sententia non est ferenda, nisi declaratoria quando quis priuatur rebus suis defectu quando facto iudicis. de probib. feu. ali. §. callidis. nu. 3. fo. 116.
¶ Seruitus nulla habet causam naturalem tamen habet impositam aut prescriptam. de controuer. inuesti. §. si quis. numero. 12. folio. 20.
¶ Soldata que dicantur. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. numero. 39. fo. 5.
¶ Spurij possunt per statutum ad successionem habilitari. q feu. dare possunt. §. et quia. nu. 39. fo. 13.
¶ Statutum vbi non loquitur generaliter et sumus in materia feudali decurrēdū est ad interpretationē opis magis q iuris ciuilis an maritus succedat vxori in beneficio. c. si femina. numero. 2. folio. 36.
¶ Stipes primus in feudorum successione est attendendus. q feu. da. pos. §. et quia. nu. 16. fo. 10.
Stipes nec in gradibus computatur nec in generationibus. qui feu. dare possunt. §. et quia. nu. 71. fo. 14.
¶ Statuta cōtra libertatem ecclesie vel ecclesiasticarum personarum sunt ipso iure nulla. de statutis et consuetudinibus contra &c. ad decus. nu. 1. fo. 123.
Statuta vel consuetudines que cassantur a principe non excusant transgressores. de statutis et consuetu. &c. §. nauigia. numero. 2. folio. 124.
Statutū quo cauetur quod primogenitus succedat in feudalibus an tale statutum habeat lo. in allodialibus. de alienatione. feudi. §. et si clientulus. nu. 3. fo. 31.
Statutum quod frater excludat sororem, non intelligitur de fratre consobrino vt excludat sororem cōsobrinam. de feu. marchie ducatus vel comitatus. c. de marchia. nu. 4. fo. 32.
¶ Successio transuersaliū non transcendit septimum gradum. qui feu. da. possunt. §. et quis. nu. 64. fo. 13.
Successio in feudis gradum septimum nō transcendit. qui feu. dare pos. §. et quia. nu. 13. fo. 10.
¶ Superficiarius quis dicatur. in prelu. feud. in proe. licet vulgo. nu. 92. fo. 6.
¶ Subditus officium superioris implorare potest domino iniusta exigente seruitia. in prelu. feud. in proe. licet vulgo. numero. 80. folio. 6.
¶ Successor prelati non tenetur habere ratū factum predecessoris, nisi sit de iure confirmatum. qui successores teneantur. c. Si vero. nu. 4. fo. 16.
Successor imperatoris nō tenetur habere ratā inuestiturā predecessoris imperatoris: qz electiōe nō successione creat imperator. qui successores teneātur. c. si vero. nu. 5. fo. 17.

¶ De litera T.

Testamentū vetus in quibus hodie sit seruandū. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 12. fo. 2.
Tempus suo naturali cursu in feudis non interpellat vasallum ad prestationem seruitiorū. hic finitur lex. de in de &c. §. ad hec. nu. 1. fo. 87.
¶ Testis in cā feudali debet in iuramento suo facere expressam mētionē qualiter iurat ad sancta dei euāgelia tactis sacris scripturis. quid inue. §. si em. nu. 2. fo. 48.
Tempus annale vel semestre non currit scienti secus tamen ignoranti. de prohib. feu. alie. per loth. ca. quoniam. numero secundo folio. 107.
Testis solus an sufficiat ad mouendum iudicem ad delationem sacramenti. de consue. recti. feudi. §. sacramentum. numero secundo folio. 91.
Testes si recusauerint dicere et deponere veritatem super re feudali possunt cogi a comite vel a populo. si de inue. inter do. et vas. &c. c. si inter. nu. 3. fo. 43.
Testes duo si continentur in instrumento feudi quos tabellio afferat esse pares an adhibenda sit fides simul instrumento. de notis feu. §. quod autē. nu. 2. fo. 122.
Testes quinq requiruntur ad probandum ingratitudinem vasalli erga dominū. quot testes sunt necess. ad. pba. &c. c. si vasallus. nu. 1. fo. 122.
¶ Terre lombardie sunt subiecte imperio. constitutiones lotharij cap. Si quis. nu. 2. fo. 38.
¶ Terminus anni ān inducat tacitum consensum si de feu. fue. &c. c. titius. nu. 2. fo. 77.
Tradere possessiones in materia ciuili aliud est q perdere: secus est in materia criminali: quia tradere hominem et proditorie perdere idem sunt, an interficiens fratrem domini feu. amittat. c. si quis. nu. 2. fo. 95.
Traditio noua in feudo antiquo non requiritur in descendentium persona. in prelu. feu. in proe. licet vulgo. nu. 42. fo. 4.
¶ Transeuntes per vada fluminis et euitantes portum vt euitent gabellas an propterea dicantur euitare gabellas et possint. que sunt regalia. c. regalia. nu. 3. fo. 121.
¶ Transuersales vsq ad quotum gradum possint in feudo succedere. qui feud. dare possunt. §. et quia. numero decimoquarto. folio. 10.

Domini Prepositi super Feudis.

De litera V.

Uasallus acquirens, seu aliter emens iurisdictionem vel feudalis in castro quod erat sibi concessum in feudum quod castrum prius nō habebat iurisdictionē deinde vasallus decedat sine heredibus an iurisdictio pertineat domino vel heredibus vasalli. de inuestitu. de re alie. &c. §. econtrario. nu. 2. fo. 57.

Uasallus primus si infeudauit feudū secundo & secundus tertio: et sic successiue: ad quem pertinebit feudum. de probi. feu. aliena. §. aliud quoq;. nu. 2. fo. 118.

Uasallus inuestit⁹ de feudo in quo non sunt specificati fines an possit compellere dominum vt ostendat sibi feudum & fines & quantam partem debeat tenere. de probibi. feu. alie. §. aliud quoq;. numero. 3. fo. 118.

Uasalli simul litigantes, an possint in alium iudicem quam in dominū de dicta causa feudali consentire. de probi. feu. alie. §. preterea si inter. nu. 3. fo. 119.

Uasallus offendens dominum dñi sui priuatur feudo & reuertitur ad dominum dictū feudū. de probi. feu. alie. §. aliud quoq;. nu. 1. fol. 118.

Uasallus tenetur ducere filium seu domesticum delinquētem ad satisfaciendum domino pro dicta offensa. de probi. feu. alie. §. insuper. nu. 1. fo. 117.

Uasallus olim poterat necessitate vrgēte partē feudi alienare. qualiter feu. olim &c. c. est autem. nu. 1. fo. 57.

Uasalli quale adiutorium teneantur prestare dominis euntibus in exercitu cū imperatore. de probi. feu. alie. per lotha. c. lotharius. nu. 1. fo. 107.

Uasallus in iuramēto fidelitatis d; semp exceptare & pponere personam dñi antiquioris sicut exceptuat psonam imperatoris. de probi. feu. alie. per lotha. c. fatis. nu. 1. fo. 107.

Uasallus quotiescunq; & vbicunq; presumitur dño inimicus amittit feudum. qui. mo. feu. amit. §. item si. nu. 3 fo. 23.

Uasallus procurans concubare cum vxore domini non priuat feudo si desistat per penitentiam. qui. mo. feu. amitta. §. item si. nu. 4. folio. 23.

Uasallus turpiter & inhoneste si fuerit loquut⁹ cū vxore dñi sui: nō tamen tetigit eā nō priuat feudo. qb⁹ modis feudū amittatur. §. item si. nu. 5. fo. 23.

Uasallus si cognouit sponsam domini sui que nondum erat traducta, an amittat feudum. qui. modis feu. amit. §. item si. numero. 6. folio. 23.

Uasallo primo mortuo relictis heredibus & feudum sit reuersum ad dominum an iste secundus acceptor poterit agere de euictiōe. qui. mo. feu. amit. §. rursus. nu. 2. fo. 24.

Uasallus ad quem spectat feudum si consentiat alium inuestiri sibi preiudicat. qui. mo. feu. amit. §. preterea. nu. 1. fo. 24.

Uasallo presente si dominus inuestiat secundum ipso tamen ignorāte an videatur consentire. qui. mo. feu. amit. §. preterea. numero. 2. folio. 25.

Uasallus priuatur feudo propter sententiam dominis. fallit ipso iure vbi ex inhabilitate persone amitteret ius. quib⁹ modis feu. amit. c. quia supra dictum. nu. 2. fo. 21.

Uasallus an teneatur adiuuare dominum siue iuste siue iniuste preliatur. quibus modis feu. amit. c. quia supra dictum. numero. 3. folio. 22.

Uasallus an priuetur feudo si incepit dominum iuuare & postea eū dereliquit. qui. mo. feu. amit. c. qz supra dictum. nu. 4. fo. 22.

Uasallus prestando auxilium domino suo, an teneatur preponere salutem domini sue proprie saluti. quibus modis feudum amit. c. quia supra dictum. nu. 5. fo. 22.

Uasallus an teneatur sequi dominum suum ad bellum & sibi seruire extra territorium & dominationem ipsius. qui. mo. feu. amit. c. qz supra dictum. nu. 6. fo. 22.

Uasalli duo fratres si sint in prelio cum domino & vnus dereliquit eum, an talis priuabitur feudo. qui. modis feudum amit. c. quia supra dictum. nu. 7. fo. 22.

Uasallus adulterans vel sollicitans vel turpiter tangens vxorē domini sui amittit feudum. qui. mo. feu. amit. §. item si. nu. 1. fo. 22.

Uasallus debet habere spacium competens ad iter arripiendum in associando dominum suum in exercitu. de probibi. feu. alie. §. firmiter. nume. 1. fo. 116.

Uasallus potest seruire domino per substitutum dummodo sit eque idoneus. de probi. feu. alie. §. firmiter. nu. 2. fo. 116.

Uasallus que domino prestare teneatur in prelu. feu. in proe. c. licet vulgo. nume. 78. fo. 6.

Uasallus fidelius seruire presumitur quam substitutus. qui feu. de. pos. §. & quia. nu. 53. fo. 11.

Uasallus non potest sine consensu domini alienare aliquam partem feudi sui quod habet in curte domini vel etiam extra curtem vbi dominus habet districtum iurisdictionem vel honorem quibus mo. feu. amit. §. item si quis. nu. 1. fo. 25.

Uasallus an cadat a toto ratione partis alienate sine consensu domini. de contentione inter me & dominum &c. c. si contentio. numero. 4. folio. 30.

Uasallus sine voluntate domini potest alienare feudum vsq; ad mediam partem. de alienatione feudi. c. si clientulus. numero. folio. 30.

Uasallus decedens sine masculo intellige si decedat sine descēdēte masculo siue sit fili⁹ siue nepos siue pronepos. quēadmo. feu. &c. c. si quis sine filio. nu. 1. fo. 43.

Uasallus probans feudum esse paternum sine iuramento illud obtinebit. de controuersia inuestiture. c. cum autem. numero. 3. folio. 18.

Uasallus vasalli mei non tenetur mihi fidelitatem iurare. in prelu. feu. in proe. c. licet vulgo. nu. 68. fo. 5.

Uasallus non nisi requisitus domino seruitium prestare tenetur. in prelu. feu. in proe. c. licet vulgo. nu. 19. fo. 2.

Uasallus si iurauit episcopo fidelitatem pro feudo, an teneatur etemis successoribus episcopum iurare. qui successores teneātur. c. si vero. numero. 6. fo. 17.

Uasallus committens culpam, vel felloniam priuatiuā feudi, & dominus remittat illi culpam & inuestiat illum, an dicatur feudum antiquum vel nouum. de vasal. decrepite etatis &c. c. quidam. numero. 2. folio. 61.

Uasallus si recusat iurare iuramentum defertur filio domini. c. si. xij. sacramentalibus. de feudo dato in vicem legis commissorie. c. quidam. numero. 2. fo. 64.

Uasallus canonice inuestitus an possit alienare feudum. apud quem vel quos controuersia feudi diffiniri debeat. c. si aliquis. numero. 2. folio. 38.

Uasallus debet nominare dominū & inuestitorem suum & exprimere personam a qua habuit inuestituram in ipsa controuersia inuestiture. de notis feudorum. §. notandum. nu. 3 fol. 123.

Uasallus an sibi preiudicet in confessione qua facit coram testibus non paribus in causa feudi & si testes fuerunt pares tempore inuestiture, sed modo non sunt pares an probabunt. & nume. 4. qui testes sunt neces. &c. c. sine clericus. nu. 3. fo. 19.

Uasallus ad requisitionem domini sui tenetur prestare auxiliū ipsi domino in domo sua pro suscipienda corona imperij. de pace iuramen. firma. tenent. §. vt autem. nu. 2. fo. 113.

Uasallus manifestans secretum domini in damnum ipsius domini perdit feudū quibus modis feu. amittatur. c. si capitanei. numero. 2. folio. 37.

Uasallus manifestās secretum domini delinquit: quia facit contra iuramētum suum. quibus modis feudum amittatur. c. si capitanei. numero. 3. fo. 37.

Ualuasores minores possunt accipere feudum minimis valuasoribus ad libitum eorum, nisi pretium datū fuerit. de feudis datis minimis valuasoribus. c. minores. nu. 1. fo. 36.

Uasallus si conqueritur de domino & e contra: eo ad quē recurratur. apud quem vel quos controuersia feudi deffiniri debeat. c. si contentio. nume. 8. 38.

Uasallo decedente succedit nepos ex filio premortuo & non existente linea masculina descendēti succedit frater fratri. impera. loth. c. si quis miles. nu. 1. fo. 38.

Uasallus decedens relicto frater & filio fratris pmortui, an fili⁹ pmortui & frater succedant impera. lotha. c. si quis miles. numero 5. folio. 39.

Uasallus in regno sicilie non perdit feudum quamuis non petierit infra annum & diem nisi forte faciat ex cōtemptu principis. quo tempore miles. &c. c. sancimus. nu. 12. fo. 42.

Uasallus nunquid tenebitur petere inuestituram ab vtroq; an ab vno tantum si duo contendant de hereditate domini. quo tempore miles &c. c. sancimus. nu. 13. fo. 42.

Uasallus an excusetur si habeat tutorē. quo tempore miles &c. c. sancimus. nu. me. 14. folio. 42.

Uasallus qui libere vendit an debeat pretium tenere loco feudi. de feudo non haben. propriam naturam feudi. c. si quis. numero. 2. folio. 103.

Uasallus potest implorare officium presidis si dominus extorquet seruitia ab ipso indebito. apud quem vel quos controuersia feu. diffiniri debeat. c. si contentio. nu. 6. fo. 37.

Uasallus an teneatur ad seruitia pendente causa euictionis. de inuestitura de re aliena &c. c. cum de re aliena. nu. 2. fo. 56.

Uasallus si de feudo interpellat⁹ fuerit ab aliquo & denūciauit domino qui eum nō defendit euictione secuta agit contra dominū vt det sibi simile feudum vel pecuniam ex qua emat rem immobilem quam tenebit in feudum. si de feu. vasal. ab aliquo interp. &c. c. negotium. nu. 1. fo. 71.

Vasallus an teneatur seruare fidelitatem domino si dominus ipse noluerit tradere possessionem. de noua fidelitatis forma. §. inuestituram. nume. 2. fo. 55.

Vasallus renuncians feudo in manibus domini vt inuestiantur filij ipsius feudum dicitur paternum non nouum dummodo inuestitura sit facta cum modificatione vt filij inuestiantur. & numero. 2. de vasallo decrepite etatis qui beneficium refutauit vt filijs inuestiatur. c. quidam. nu. 2. fo. 61.

Vasallus si depredatus fuerit dominum autoritate legis aut consuetudinis non propter ea meretur penam. de milite vasallo. &c. c. dominus. nu. 5. fo. 66.

Vasallus qui non iurauit fidelitatem domino non potest esse de paribus curie, nisi de voluntate ipsius domini. de contro. feu. apud pares &c. c. si inter. nu. 2. fo. 62.

Vasallus existente masculo non debet recognoscere feudum a femina. de eo qui sibi vel heredibus suis masculis & feminis inuestituram accepit. c. qui sibi. nu. 2. fo. 62.

Vasallus perdit feudum si noluerit domino iustitiam facere vel seruitium pro quo feudum est datum prestare. que fuit prima causa benefi. amit. §. item qui domino. nu. 1. fo. 68.

Vasallus si noluerit consentire domino eligenti pares curie in causa feudi quid acturus est ipse dominus. de contro. feu. &c. c. si inter. nu. 4. fo. 62.

Vasallus tenetur petere inuestituram infra primum annum & diem si dominus decesserit similiter & heres vasalli, alias ambo perdent feudum. que fuit prima causa benefi. tam amittendi. c. prima. numero. 1. fo. 67.

Vasallo quare tale tempus fuit ita limitatum. que fuit prima causa benefi. amit. c. prima. nu. 2. fo. 67.

Vasallus committens culpam vel feloniam propter quam perdit feudum an sicut repellitur a feudo repellantur filij agnati & omnes descendentes ab eo. si de feu. fue. contro. inter dominum & agna. c. si vasallus. nu. 1. fo. 79.

Vasallus si stetit per. xx. vel. xxx. annos seruire domino & postea velit seruire vt non amittat feudum an admittatur. si de feu. fue. &c. c. licet. nu. 2. fo. 79.

Vasallus quamuis non teneatur adiuuare animam domini an teneatur alimentare corpus ipsius domini egeni. si de feudo fuer. &c. c. licet. numero. 3. fo. 79.

Vasalli mortui filius an possit repudiare hereditatem & retinere feudum, an agnatus vel filius repu. here. &c. c. si contingeret. numero. 6. folio. 102.

Vasalli filius qui habet feudum auitum an possit repudiare hereditatem paternam retento feudo auito. an agna. vel filius repu. here. &c. c. si contingeret. nu. 7. fo. 102.

Vasallus non liberatur propter suam negligentiam. si de feu. fue. &c. c. si quis decesserit. nu. 3. fo. 76.

Vasallus interpellatus ab homine vel a lege adhuc habet tempus congruum arbitrio iudicis declarandum. hic finitur lex. deinde &c. §. ad hec. nu. 2. fo. 87.

Vasallus non arctatur interpellatione legali, nisi in tempore sciente. hic finitur lex deinde &c. §. ad hec. nu. 3. folio. 87.

Vasallus si per contumaciam amittit feudum recuperabit illud si venerit infra annum a tempore contumacie. de milite vasal. &c. c. dominus. nu. 2. fo. 65.

Vasallus recuperat possessionem feudi purgando contumaciam suam in iudicio etiam si dominus missus fuerit in possessionem. de milite vasal. &c. c. dominus. nu. 3. fo. 65.

Vasallo primo existente in possessione non potest alter in possessionem mitti. hic potest esse titulus. qui successores teneant. si quis. nu. 3. fo. 29.

Vasallus inuestitus de feudo cum pacto vt ipse & omnes filij quibus dederit illius habeant quocunque modo potest illud alienare sine voluntate domini. de feu. non habente propriam naturam feudi. c. si quis. nu. 1. fo. 103.

Vasallus non debet de facto expelli de feudo. quo tempore mil. &c. c. sancimus. nume. 1. fo. 42.

Vasallus habet legitimam personam comparendi in iudicio priore feudali in agendo & in defendendo & tale iudicium & inde secuta erunt valida & proderunt & nocebunt domino siue ignoret siue sit presens siue absens. si de feu fue. controuer. inter. do. & agna. c. si vasallus. nu. 2. fo. 80.

Vasallus si ignoranter accipit in feudum guardie vel gastaldie illud quod erat suum proprium & simplex nihilominus habet probare de iure suo. de feudo guardie & gastaldie. c. si vero. numero. 1. folio. 15.

Vasallus non habens agnatum preter solum cui alienet feudum valet alienatio si non agit de preiudicio domini. si de feu. fue. &c. c. titius. nu. 5. fo. 77.

Vasallus ingrediens religionem si stetit ibi per annum ad probandum & infra annum probationis non sibi placuit religio, an amittat feudum. si de feudo fuerit contro. &c. c. qui clericus. numero. 2. folio. 74.

Vasallus si occidit fratrem domini sui non priuatur feudo, fallit tamen si proditorie interfecit, an interficiens fratrem domini feudum amittat. c. si quis. nu. 1. fo. 95.

Vasallus in quem peruenit feudum per successionem si sit impubes non tenetur fidelitatem facere neque seruitium personale prestare, tamen si quis pro eo dictum seruitium facere voluerit admittetur. si de feu. fuerit controuersia &c. c. si quis decesserit. numero. 1. folio. 76.

Vasallus decedens superstitibus duobus filijs masculis quorum vnus mortuus est relicto masculo alter relicta femina masculus debet preferri in succedendo. de capi. qui curiam vendi. c. similiter. numero. 2. fo. 106.

Vasallus habens inuestituram abusiuam & non realem an dicatur ius habere in re. de noua fide. forma. §. inuestituram. numero. 4. folio. 55.

Vasallus indebite alienans priuatur parte alienata similiter etiam ex delicto commisso etiam per vnum ex dominis priuabitur solum parte illius. de vasallo qui contra constitutionem lotharij feudum alienauit. c. si vasallus. nu. 1. fo. 95.

Vasallus debet probare inuestituram per testes qui sint pares, vel per publicum instrumentum corroboratum a paribus vbi agitur de noua inuestitura & dominus habet pares. qui testes sunt necess. &c. c. sine clericus. nu. 1. fo. 90.

Vasalli tenentur prestare adiutorium dominis suis in associando imperatorem cum exercitu accedentem romam pro corona suscipienda. de capi. corra. §. similiter. nu. 1. fo. 98.

Vasallus an capi possit pro debitis domini sui. de capi. corra. §. similiter. nu. 20. fo. 98.

Vasallus an possit refutare feudum sibi datum in seruitium inuito domino. de capi. qui curiam vendidit. c. similiter. nu. numero. 4. folio. 106.

Vasallus in primis domino sit fidelis. qui feu. dare pos. §. & quis. numer. 40. fo. 12.

Vasallus quibus casibus magis sit obligatus domino suo quam patri vel fratri quod videtur contra naturalem rationem. hic finitur lex. deinde &c. §. contra omnes. nu. 1. fo. 88.

Vasallus legius quis sit, & quare sic appelletur. hic finitur lex deinde &c. §. contra omnes. nu. 2. fo. 89.

Vasallus an teneatur adiuuare priorem dominum contra posteriorem. hic finitur lex. deinde consuetu. &c. §. contra omnes. numero. 3. folio. 89.

Vasallus tenetur iuuare dominum in bello iusto etiam excommunicatum durante excommunicatione. hic finitur lex deinde &c. c. domino. nu. 2. fo. 86.

Vasallus an possit adiuuare dominum iniuste mouentem guerram contra alium dominum. hic finitur lex deinde &c. c. domino. numero. 3. fo. 87.

Vasallus tenetur alere dominum egenum alias potest feudo priuari. si vasallus feudo priuetur cui deferri debeat. c. vasallus. nume. 2. folio. 90.

Vasallus qui ignoranter vendidit feudum an possit illud recuperare a domino. de contro. inter dominum & emptorem feudi. c. dominis. nu. 3. fo. 99.

Vasallus agere & conueniri potest & pro feudo toto & pro parte & causam etiam domino absente vsque ad finem producere. de controuersia inter vasallum & alium de beneficio. c. in causa. numero. 1. folio. 100.

Vasallus an habeat vtile dominium in feudo. de controuersia inter dominum et alium de beneficio. c. in causa. numero. 2. folio. 100.

Vasalli filius offendens dominum ex causa propter quam feudum debet amittere mortuo patre feudum amittit. de capi. qui curiam vendi. c. questitum. nu. 1. fo. 106.

Vasallus si de voluntate domini dedit feudum ad libellum in perpetuum & recipiat pensionem an remaneat feudum. quid iuris si post alienationem feudi vasal. &c. c. preterea hoc dicit. numero. 2. folio. 100.

Vasallus non acceptans proprietatem deuolutam non deuoluetur ad agnatos suos, sed videtur domino deuolutionem remisisse. si de feudo fuerit controuer. inter domi. & agna. c. domino. nume. 3. folio. 81.

Vasallus si non petit inuestituram infra annum & diem amittit feudum nisi iusta causa impediatur. de probi. feu. alie. per lotha. c. quoniam. nu. 1. fo. 107.

Vasallus quis sit: & vnde dicatur, & quot vocetur nominibus in preludijs feudorum. in proemio. licet vulgo dicatur. numero. 64. folio. 5.

Uasallo habente plures dominos ⁊ vnusquisq; petit seruitium a vasallo an obtinat electio vasallo an vero dominus eligendi quē velint. de probi. feu. alie. §. preterea ducatus. nu. 5. fo. 117.

Uasallus si decesserit relictis duob⁹ filijs quorum vnus est vtilis alter vero inutilis an dicti filij succedant in totū. de probi. feu. alie. §. preterea ducatus. nu. 6. fo. 117.

Uasallus effectus religiosus feudum retinere nequit. qui feu. dare pos. §. ⁊ quia. nu. 19. fo. 10.

Uasallus non potest alienare feudum paternum etiam intercedente domini voluntate agnatis non consentiētibus. de alienatione feudi paterni. c. alienatio. nu. 1. fo. 96.

Uasallus locans feudum ad centū annos an ex tali locatione videatur alienasse. de probi. feu. alie. c. imperialem. nu. 8. fo. 115.

Ualuasores sunt qui ad valuas assident. qui feu. dare poss. c. quis de feudis. nu. 3. fo. 7.

Uasallus in petenda inuestitura an habeat necesse exprimere hec, videlicet fidelitatem polliceri ⁊ inuestituram petere. de capi. corra. c. hec sunt capitula. nu. 1. fo. 97.

Uasallus propter absentiam potest petere inuestiturā ⁊ prestare iuramētum per procuratorem. quo tempore miles. c. sancimus. numero. 9. folio. 41.

Uasallus si non petierit inuestituram infra tempus debitum: quia ignorabat feudum an veniat priuādus. que fuit prima causa beneficium amit. c. prima. nu. 4. fo. 67.

Uasallus si stetit per annum in possessione: tūc possessio inducit presumptionem pro vasallo. de consue. recti feudi. §. item si inter. numero. 2. folio. 92.

Uasallus si habuit licentiā vendendi feudum ticio amico suo, an ex tali licentia poterit alteri vendere. de probib. feu. alie. c. imperialem. nu. 4. fo. 114.

Uasallus ad prestationem seruitiorum non cōstituitur in mora nisi mediante interpellatione. an interficiens fratrem domini feudū amittat. c. non cogitur. nu. 1. fo. 93.

Uasallus maior. xiiij. annis succedēs in feudo si non petierit inuestituram a domino vel ab herede domini per negligētiam sui infra annum perdit feudū. de probi. feu. alie. §. preterea si quis. numero. 1. fo. 116.

Uasallus sicut non potest inuito domino suo ius suum in aliū transferre: ita nec dominus inuito vasallo alteri delegare. de lege corradi. §. ex eadem. nu. 2. fo. 93.

Uasallus si ex industria faciat additamentum fabricando domum vel alias meliorando talia melioramenta spectant ad vasallum. de controuer. inue. C. si quis. nu. 3. fo. 19.

Uasallus non potest dominum accusare vel contra eum testimoniū reddere in causa ciuili siue criminali alias perdit feudum. de consue. recti feu. §. similiter. nu. 1. fo. 92.

Uasallus compulsus per iudicem ferre testimonium cōtra dominū an perdat feudum. de consue. recti feu. §. similiter. nu. 2. fo. 92.

Uasallus sicut priuatur feudo per delictum commissum in dominū ita ⁊ dominus priuatur iure suo per delictum commissum in vasallum. de forma fide. c. in epistola. nu. 2. fo. 54.

Uasallus an teneatur iurare filio domini fidelitatem viuente ipso domino. de forma fidelitatis. c. in epistola. nu. 4. fo. 54.

Uasallus aduocatus an possit prestare patrocinium contra dominum suum. quibus modis feudum amittatur. c. si capitanei. numero. 4. fo. 37.

Uasallus si acquisiuit ius in feudo per prescriptionem an resoluto iure patris vasalli reuertetur vna cum feudo dictum ius prescriptionis ad dominum. de controuersia inuestiture. §. rursus. numero. 3. fo. 21.

Uasallus ex culpa sua ad arma ineptus per substitutum seruire potest. qui feu. da. pos. §. ⁊ quia. nu. 44. fo. 12.

Uasallus iurans fidelitatem domino suo debet semper in memoria habere sex capitula que hic specificantur ⁊ ab his non tantū debet se abstinere verum super illa auxilium ⁊ consilium domini exhibere: similiter ⁊ econtra vis mutua est obligatus. de for. fide. c. in epistola. nu. 1. fo. 33.

Uasallus negans feudum vel partem vel conditionem perdit feudum. si de feudo fuerit controuersia inter dominum ⁊ agnatos. c. vasallus. nu. 1. fo. 73.

Uasallus vsquequo poterit penitere postq̄ negauit feudū vt euitet penam superius positam. si de feudo fuerit. ⁊c. c. vasallus. numero. 2. folio. 73.

Uasallus dolose celans rem domini perdit feudum. si de feu. fue. ⁊c. c. vasallus. nu. 3. fo. 73.

Uasallus potest habere duplex remedium si dominus neget sibi iustitiam facere in compellendo pares. quid sit inuestitu. §. si enim. nume. 4. fo. 49.

Uasallus an teneatur seruire domino proprijs expensis quocūq; loco vagetur dominus. de noua fidelita. forma. c. est ⁊ alia. numero. 3. folio. 55.

Ualuasores maiores dicūtur capitanei. quibus modis feudū amittatur. c. si capitanei. nu. 1. fo. 37.

Uasallus non potest feudum donare, vel iudicare pro anima vel in dotem dare pro filia ⁊ locatio feudi est permissa nisi fiat in fraudem. qualiter feudū olim alienari poterat. §. donare. numero. 1. folio. 38.

Uasallo si dominus dixerit accipe possessionem talis feudi an videatur statim accepisse. de consuetudine recti feudi. c. sciendū. numero. 2. folio. 91.

Uasallus vendens saluo iure suo. ⁊ filiorum suorum ⁊ agnatorum ⁊ procedit ad traditionem an ex talibus verbis releuetur. de probi. feu. alie. c. imperialem. nu. 6. fo. 115.

Uasallus inuestitus abusiue de feudo amplo continente sub se plura bona ingrediēs possessionem vnius solius rei an intelligatur acquisiuisse possessionem omnium aliarū rerum eiusdem feudi. quid sit inuesti. c. inuestitura. nu. 8. fo. 48.

Uasallus an liberetur ⁊ absolutus intelligatur si dominus suus perdat feudum: quia excommunicatus vel bānitus. per quos fiat inuestitu. §. nulla. nu. 3. fo. 32.

Uasallus contendēs de feudo si sit citatus venire coram domino vt compareat ⁊ recuset venire an priuatur. de inuesti. in mari. ⁊c. c. vasallus. nu. 3. fo. 62.

Uasallus an possit alienare inconsulto domino proximiori agnato successuro. per quos fiat inuestitura. §. sed ⁊ reus. numero. 2. folio. 50.

Uasalli duo heredes eiusdem feudi si fuerint ⁊ vnus vendat partem suam alteri an emens teneatur petere inuestituram de illa dimidia parte. per quos fiat inuestitura. §. sed ⁊ reus. nu. 3. folio. 50.

Uasallus deseruiens domino non turpi de causa sed forte timens crudelitatem illius an sit puniēdus. que fuit prima causa benefi. amit. §. est ⁊ alia. nu. 2. fo. 68.

Uasallus si aggressus fuerit dominum vel locū in quo sit dominus aut procurauerit mortem ipsius perdit feudū. Et quid si dominus non fuerit conquestus de vasallo qui contra ipsum commisit. ⁊ numero. 2. que fuit prima causa benefi. amitten. §. porro. numero. 1. fo. 68.

Uasallus si iurat occidere dominum tamen non venit ad ad actū extrinsecum an perdat feudum. que fuit prima causa benefi. amit. §. porro. nu. 3. fo. 68.

Uasallus scienter negans feudum amittit illud. si de feudo fuerit controuersia inter dominum ⁊ agnatos. c. vasallus. numero. 1. folio. 79.

Uasallus interrogatus a domino de feudo si respondet obscure nō intelligibilibus verbis sicuti greco aut lingua incognita habetur pro sciente. si de feu. fue. controuer. inter domi. ⁊ agna. c. vasallus. nu. 2. fo. 80.

Uasallus potest feudum suum alteri sibi equali infeudare dummodo sine fraude faciat. si de feu. fuerit cōtrouersia inter do. ⁊ agna. c. beneficium. nu. 1. fo. 80.

Uasallus non debet priuari feudo sine cognita ⁊ conuicta culpa. de feu. sine culpa. ⁊c. c. sancimus. nu. 1. fo. 39.

Uasallus non amittit feudum etiam si per viginti aut mille annos non seruierit domino: quia seruitium eius non fuit necessarium domino. de feudo sine culpa. ⁊c. c. sancimus. nu. 2. fo. 39.

Uasallus si committat culpam per quam venit priuandus feudo ⁊ moriatur sine herede dominus statim potest recipere feudū suū sine alio iudicio: ⁊ si superueniat tertius possessor aget contra eū rei vendi. de feu. sine culpa. ⁊c. c. sancimus. nu. 3. fo. 39.

Uasallus vendēs feudum amittit illud. de feu. sine culp. ⁊c. c. si quis miles. nu. 1. fo. 40.

Uasallus priuatur feudo si nō petierit inuestituram ab herede post mortem domini. quo tempore miles. ⁊c. c. sancimus. numero. 1. folio. 40.

Uasallus non tenetur adire dominum si dominus fuerit in loco vbi vigeat pestis ꝑpter timorē mortis. quo tempore miles. ⁊c. c. sancimus. nu. 2. fo. 40.

Uasallus non priuatur feudo quamuis steterit per annū ⁊ mensem petere inuestituram nisi cum cause cognitione ⁊ sententia. quo tempore miles. ⁊c. c. sancimus. nu. 3. fo. 40.

Uasallus sicut habet personam comparendi in iudicio pro re feudali vendicanda ita ⁊ pro illa defendenda. de inuesti. de re aliena. ⁊c. c. cum de re aliena. nu. 3. fo. 56.

Uasallus an possit agere rei vendicatione contra ciuiliter possidentem. de inuesti. de re aliena. ⁊c. c. cum de re aliena. numero. 4. folio. 56.

Uasallus si dolo pretio vel negligentia passus fuerit seruitutem imponi rei feudali, ⁊ postea res feudalis peruenerit ad dominum non nocet ipsi domino etiam si per lōgum tempus passus fuerit. de inuesti. de re aliena. ⁊c. §. quid ergo. numero. 1. folio. 56.

Repertoriū materiarū Domini Prepositi super Feudis.

Vasallus si contraxit multa debita ⁊ deinde feudū reuertitur ad dominum an dominus feu. teneatur creditorib⁹. de inuesti. de re alie. ⁊c. §. quid ergo. nu. 2. fo. 57.

Vasallus insultum faciens in personam domini vel in locum in quo est amittit feudum. quibus modis feudum amit. §. similiter. nu. 1. folio. 23.

Vasallus si occidat fratrem suū an amittat feudum ⁊ de quo fratre intelligatur an de fratre ipsius vasalli an de fratre domini. quibus mo. feu. amit. §. similiter. nu. 2. fo. 23.

Vasallus olim poterat mediam partem feudi alienare, hodie autem nullam partē feudi potest alienare vel alteri obligare. ⁊ nu. 2. qui. modis feu. amit. §. aut si libellario. nu. 1. fo. 24.

Vasalli olim habebant maiorem autoritatem ⁊ libertatem quam hodie. qui. mo. feu. amit. §. aut si libellario. nu. 3. fo. 24.

Vasallus peccans per ingratitudinem contractus vt quia alienat vel alio modo illicite trāsfert in alium sine voluntate domini si feudum est nouum reuertitur ad dominum. quibus mod. feu. amit. §. aut si libellario. nu. 4. fo. 24.

Vasallus accusans dominum. si dominus ex illa accusatione sensit damnum aut si carceratum dominū noluerit adiuuare perdit feudum. que fuit prima causa benefi. amit. §. sed ⁊ qui delator. numero. 1. folio. 69.

Vasallus equiparatur liberto: ⁊ dominus patrono. que fuit prima causa benefi. amit. §. sed ⁊ qui delator. nu. 2. fo. 69.

Vasallus accusans dominum, si fuerit constitut⁹ in minori etate non priuatur feudo. que fuit prima causa beneficiū amit. §. sed ⁊ qui delator. numero. 3. fo. 70.

Vasallus priuatur feudo ex eisdem causis ex quibus potest fieri exheredatio: ex quibus reuocatur donatio ⁊ ex quibus celebrat diuortium. que fui prima causa benefi. amit. §. predictis. numero. 1. folio. 70.

Vasallus si alienat feudum sine scientia domini facit contra fidelitatem: ideo punitur ⁊ perdit totum feudum. que fuit prima causa benefi. amit. §. predictis. nume. 2. fo. 70.

Vasallus an amittat feudum incarcerando fratrem domini sui. que fuit prima causa benefi. amit. §. predictis. nu. 3. fo. 70.

¶ Vectigalis tributi ⁊ annone que sit differentia. que sunt regalia. c. regalia. nume. 3. fo. 121.

Vendens iurisdictiones illicite an teneatur emptori de euictione. de pace iur. a fir. tenen. §. ad hec. nu. 3. fo. 113.

Vendens possessiones seu feudū an possit excepturare thesaurū si reperiat post venditionē. que sunt regalia. c. regalia. nu. 8. fo. 122.

Vendens rem cum pacto vt soluat pretium integrum alioquin habeat rem in feudum talis contractus non est reprobatus. de feu. da. in vicem. ⁊c. c. si quis. nu. 4. fo. 46.

Venditio facta per vasallum de iuribus suis sine licentia domini nō valet ⁊ tamen vasallus priuatur iure suo. quo tempore miles ⁊c. c. si quis fecerit. nume. 3. fo. 42.

Veritatem celans videtur velle nocere. si de inue. inter do. ⁊ vasal. ⁊c. c. si inter. nume. 4. fo. 45.

Verbum quando proprie capi dicatur. qui feu. da. pos. c. quia. de feudis. numero. 9. fo. 7.

Verbum debet necessitatem importat. qui feud. da. pos. §. ⁊ quia. numero. 23. folio. 11.

Venatio est prohibita in alienis agris preter q̄ ad animalia periculosa que damnum inferre possunt: ⁊ hoc propter pacem cōseruandam. de pace tenen. ⁊ eius vio. §. nemo retia. nu. 1. fo. 85.

Verba generalia in concessione posita ad habiles tantū sunt restringenda. qui feu. da. pos. §. ⁊ quia. nu. 34. fo. 11.

¶ Villicus ⁊ gastaldus quomodo differant inter se. de feu. guardie ⁊ gastaldie. c. si vero. nu. 2. fo. 16.

Victualia debent quolibet anno taxari pro tuitione status publici terrarum ⁊ populorum. de pace tenen. ⁊ eius vio. §. post natale. numero. 1. fo. 85.

Vitium imperfectionis etiam accidentale non nocet vasallo quantū ad successionem feudi paterni. an mutus surdus seu alias imperfectus feudum retineat. c. mutus. nu. 1. fo. 94.

¶ Uniuersitatis administrator non petens inuestituram a domino a quo dicta vniuersitas tenebat feudum an priuabit vniuersitas feudo. de capi. corra. c. hec sunt capitula. nu. 2. fo. 97.

¶ Urbanus papa statuit in synodo res ecclesie non posse dari in feudum in futurum, preteritas autem donationes approbauit. epi. vel abb. vel dominū ple. feu. dare non posse. c. item si episcopus. nume. 1. fo. 23.

¶ Uxor dominis mei est femina mea in prelu. feu. in proe. licet vulgo. numero. 74. fo. 5.

FINIS.

¶ Incipit cōmentuz super vsibus feu dorum Reuerendissimi patris & iuris vtriusq; Doctoris celebratissimi .d. Joannis Antonij de sancto Georgio, patricij Mediolanē. & ecclesie diui Ambrosij mediolani Prepositi, iura canonica in felici gymnasio papiensi legentis, & nunc tempore huius impressionis Cardinalis Alexandrini, sedis apostolice Referendarij ac sacri Palatij apostolici auditoris dignissimi.

¶ Summaria.

1 ☞ Continuatio ad proxima libri ad librum est necessaria.
2 Liber feudorum ad nouem collationum libros continuatur.
3 Jus scriptum quod dicatur.
4 Libri feudorum autor quis fuerit.
5 Liber feudorum quo nomine vocetur.
6 Obertus de orto legis condende potestatem non habuit.
7 Liber feudorum an sit autorizabilis.
8 Consuetudines feudales vbi sint seruande.
9 Doctori vni consuetudinem esse afferenti creditur.
10 Consuetudines libri feudorum non ligant omnes gentes.
11 Leges Imperatorum inserte in libro feudorum pro legibus sunt seruande.
12 Testamentum vetus in quibus hodie sit seruandum.
13 Feudum quid sit.
14 Feudum non datur propter seruitium tantum.
15 Dare verbum dominij translationem importat.
16 Feudum non consistit in rebus mobilibus.
17 Feudatarius differt ab vsufructuario.
18 Feudatarius nō soluens canonē per triennium an cadat a feudo.
19 Vasallus nō nisi requisitus domino seruitium prestare tenetur.
20 Feudum in quo differat ab emphyteosi.
21 Heredum appellatione qui veniant in feudis.
22 Causa iustior priuandi vasallum feudo que dicatur.
23 Princeps an possit alienare ea que sunt sui principatus.
24 Donatio ecclesie facta per Constantinū potius censenda est releuatio quam donatio.
25 Princeps regalia infeudare non potest nisi cum clausula motus proprij vel certe scientie.
26 Fidelitas quid sit.
27 Feudum gallis gangeria dicitur.
28 Militia in quibus a feudo differat.
29 Feudum qualiter constituatur.
30 Feudum qualiter acquiratur.
31 Feudorum prima diuisio in regale est & non regale.
32 Feudorum aliud nobile aliud burgense.
33 Feudum nouum an nobilitet feudatarium.
34 Feudi tertia diuisio est in francum & non francum.
35 Feudorum aliud naturam propriam habet aliud impropriam.
36 Feudum quando naturam propriam & quando impropriam habere dicatur. & nu. 37.
38 Feudatario ex pacto potest omne dominium queri in feudo.
39 Feudorum diuisio quinta est in ecclesiasticum & secalare.
40 Feudum quot modis paternum dicatur. & nu. 41.
42 Traditio noua in feudo antiquo non requiritur in descendentium persona.
43 Feudum non nouum sed antiquū erit si filius viuente patre inuestitus non fuerit.
44 Possessio transfert onus probandi in aduersarium.
45 Feudorum aliud est paternum aliud maternum.
46 Feudorum aliud est masculinum aliud femininum.
47 Feudorum aliud est diuisibile aliud indiuisibile.
48 Feudorum aliud est reale aliud personale.
49 Feudum habitationum quando dicatur.
50 Feudum morte finitur si in vsus proprios alicuius concedatur.
51 Feudorum aliud est cum iuramento & aliud sine.
52 Feudorum aliud est rectum & purum aliud est conditionatum.
53 Feudum quando rectum dici possit.
54 Feudorum aliud legium aliud non legium & qualiter diffiniatur quodlibet eorum.
55 Feudi legij virtus que & quanta sit.
56 Feudum in quo differat ab allodio.
57 Feudum guardie & castaldie quod dicatur.
58 Feudum camere & canene quod sit.
59 Soldata que dicatur.
60 Feudum aduocatie quod sit.
61 Feudum dicitur beneficium.
62 Feudū corporale in quib⁹ cōsistat reb⁹ & in quibus incorporale.
63 Actio que oriatur ex contractu feudali.
64 Vasallus quis sit vnde dicatur & quot vocetur nominibus.
65 Homagium quid sit & quando fieri dicatur. & nu. 66.
67 Fidelitas quid sit.
68 Vasallus vasalli mei non tenetur mihi fidelitatem iurare.
69 Homagium quotuplex sit.
70 Homo meus qualiter quis fiat.
71 Homagium queritur confessione per sententiam & prescriptiones. & nume. sequent.
74 Vxor domini mei est femina mea.
75 Homagium successiōe queritur: hereditatis additiōe & per subrogationem. & numero sequen.
78 Vasallus que domino prestare teneatur.
79 Princeps seu dn̄s an possit aliquid a subditis inuitis exigere.
80 Subditus officium superioris implorare potest domino iniusta exigente seruitia.
81 Homo meus an possit sibi querere & an testari possit.
82 Homagium quot finiatur modis. & nu. seq.
88 Coloni reddentes qui sint.
89 Coloni manentes qui dicantur.
90 Coloni qui vocentur angarij.
91 Dn̄ium vtile in sex contractib⁹ transfertur directo retento dn̄i.
92 Superficiarius quis dicatur.
93 Emphyteosis que dicatur.
94 Emphyteosis a libello differt & in quibus.
95 Precaria quid sit.
96 Precarium ad concedentis voluntatem reuocari potest.
97 Precaria non differt ab emphyteosi.

LIcet vulgo dicatur quod libri ad librū nō est necessaria ad proxima cōtinuatio vt vult gl. i. rubrica. ff. de cōdic. furtiua. volūt legiste maxime Lud. & Jmo. in rubrica. ff. solu. matri. facit tex. i. l. ij. §. qui⁹. & §. sexta. C. de iure ve. enu. † tū 1 est probabilis & vtilis vt exēplo imperatorio instruimur in l. de rerū diui. i pn. facit gl. in rubrica. ff. de act. emp. facit. l. i. ff. si tabu. testa. nulle exta. in pn. & etiā tex. in simili in. l. j. in princi. ff. ad trebel. & in. c. qualiter & qn̄ in. §. debet. de accu. in. c. prudentiā. §. sexta. de offi. dele. Nas legis ad legē non est fienda cōtinuatio vt vult glo. in. l. gallus. in prin. ff. de libe. & posthu. & tn̄ in dictis iuribus fit cōtinuatio. §. ad. §. et 2 facit gl. in. c. i. in ver. sic de postu. prela. lib. vi. † Et ideo cum liber iste inscribatur pro decima collatione quasi post collationē nonā aditus non absonū erit ipsum ad precedētia cōtinuare & maxime vt intelligatur qđ nō sine causa decima collatio ista nūcupat̄ prout etiā legitur in simili in proemio sexti paulo ante finem. ibi. quē librū & c. Vn̄ sic cōtinuatur ad precedētes hoc ordine. Postq̄ in alijs libris legalibus tam digestorū quā. C. & institutionū & in. xi. col. precedētibus tractatū & declaratum est de iure scripto qđ cōsistit ex legib⁹ plebiscitis senatuscōsultis principū decretis magistratuū edictis & prudentum respōsis vt in. §. cōstat. insti. de iure naturali gen. & ciui. & in decretis dist. ij. per totum. ¶ Videndum est nunc de iure non scripto. † Est autē ius non scriptū illud 3 ius qđ vsus cōprobauit. Nam diuturni mores cōsensu vtētiū cōprobati. l. imitant̄. insti. de iure natu. gen. & ciuili. in. §. ex non scripto. in prin. Et ex hoc quidā maiores nostri hunc librū vsum feudorum appellauere cū i eo vsus feudales seu mores vel cōsuetudines cōtineant̄ vt in. c. i. §. hoc quoq;. tit. j. Consuetudo vero est ius moribus institutū qđ pro lege suscipit̄ cū deficit lex vt dist. j. c. cōsuetudo. facit. l. de feu. cogni. in. c. j. l. de quibus. ff. de legibus. & ex hoc quidam alij hunc librū consuetudines feudorū appellarunt. & ideo in prin. prime rubrice inscriptū est. Incipiunt cōsue- 4 tudines feudorū. ¶ † Est sciendum huius libri cōditorē fuisse Obertum de orto qui fuit cōciuis noster. s. Mediolanē. vt patet ex tex. in. c. i. vbi dicit in curia nostra Mediolan. i. que fuit prima causa bene. amit. & dicit Odof. in aut. cassa. C. de sac. sāc. eccle. qđ Federicus iunior misit has cōstitutiones ad hāc insignē & regiā ciuitatē papie vt doctores illius eas redigerēt sub cōgruis titulis & ita fecerunt cōgregati in ecclesia sancti Petri i celo aureo. sic q̄ i vna cōpilatione huius libri posite sunt consuetudines feudales & omnes cōstitutiones Federici imperatoris & senioris & iunioris necnō & aliquę leges corradi. & ita hic Bal. in proemio. Et diuidit̄ hoc opus in tres libros. Primus durat vsq; ad tit. de feu. cogni. Secūdus incipit a ti. de feu. cogni. & ponit nomē cōditoris. s. Oberti de orto & durat vsq; ad ti. in quibus cā. feu. amit. Tertius ibi similiter incipit a nomine cōditoris Obertus de orto & durat vsq; ad fi. ita Andr. de iser. & sequunt̄ alij. Et sciendū est qđ in secūdo libro nulle leges imperiales ponūt̄. i primo autem & i tertio sic. ¶ † Quero secūdo de nomine hui⁹ libri Et re- 5 spondeo qđ quidā appellāt ipsū vsum feudorū & ita nos cōmuniter appellamus. Quidā appellāt cōsuetudines feudorū vt. s. dixi & ita per glo. nostras appellat̄ & not. in. l. de quib⁹. ff. de legi. C. que sit lon. cōsue. in. l. ij. ff. solu. ma. in. l. etiā. & de re iudi. in. l. in vsto Alij appellant librū vt per glo. iuris canonici in. c. fi. de feudo & per Hostiē. in summa Aliqui vt Jr. appellāt ipsum cōstitutiones feudales. Alij vt Azo & Odo. in aut. cassa. C. de sac. san. eccle

appellant ipsum.x.col.quã dicit ibi Odof.& Bal.hic fuisse bene
ordinatã a doc.huius celeberrime achademie.sed qr non reperit
nisi raro dicta ordinatio.adeo apud multos varie & cõfuse habet
ista ordinatio.& dicit ppterea.d.Mar.j.tit.j.c.j.ver.sz & qr.quod
huiusmodi cõstitutiões que nõ repertunt in libello feudorũ tãq̃
extravagãtes nõ admisse nõ sunt allegande ad decisiones causa
rũ per gl.in.c.j.§.qui testes sunt necess.ad pbãt.no.inuesti.Bal.
q dicit qd tales cõstitutiones sunt apocrife l.c.j.§.de gra.li.succe.
ssionis.Bal.in.c.j.in fi.§.de vas.decrepi.etatis & sequit Bal.in.d.c.
j.§.ti.j.in ver.decedẽti.allegans glo.in.c.j.§.de probi.feu.alie.per
Lotha.& faciũt que habent in.j.cõsti.C.& per Bar.in.d.l.cũ platis.
ff.de re iu.cano.in.c.pastoralis.de fi.instru.Quicqd aũt hoc sit
debemus stare in hoc denunciationi contendentiũ.l.j.ff.de flumi.
& de fun.instruc.l.cũ de lanionis.l.§.asinã.qd patet qr cũ nõ sit no
men generis inductũ a natura licitũ est cuilibet imponere pro li
bito arg.l.l.si quis in fundi vocabulo.cũ ibi no.ff.de lega.j.scdis
And.de iser.& Nic.de neapo.quinimo hodie debẽt etiã nomina
ri vsus vel cõsuetudines licet sint redacte in scriptis.Nã cum scri
ptura hic nõ fiat ad mutandã rei naturã nec dandi nouã formã.
sed ad maiorem pbationẽ dicit retinere pmã naturã & nomẽ.s.
cõsuetudines.sicut in simili in.l.cõtractus.& ibi doc.C.de fide in
stru.in.l.contrahit.de pigno.vbi redactio contractus in scriptis
nõ facit tñ vt cõtractus dicat in scriptis celebratus.Facit in simi
li notat de testamẽto nũcupatiuo in.l.ij.C.de bo.pos.sm tab.l.l.
ij.C.de testa.Confirmatur ex eo no.gl.in.c.j.in ver.cũ fiat.de con
sti.lib.vj.vbi statutũ cõtinens ius cõmune censet vt ius cõe tex.in
simili.c.pastoralis.de fi.instru.& in.c.j.& ibi no.de rescrip.& in.c.j.
6 de renũ.lib.vi.† Nec enim Obertus de orto habuit potestatẽ le
gis cõdẽde vt.j.prime videbitis nec ex forma videtur mutare na
turam.l.humanum.C.de legi.& ita determinãt Cy.& Saly.in.l.
ij.C.que sit lon.cõsue.Bar.in repe.l.de quibus.ff.de legi.in.v.col.
Bal.& alua.in rub.§.ti.proxi.& qd licet cõsuetodo redigat in scri
ptis tñ remanet cõsuetudo solet allegari tex.in.c.j.in prin.ibi sta
tuta & cõsuetudines scripta & nõ scripta.de iureiur.lib.vj.not.d.
Anto.in.c.fi.de consue.Si autẽ appareret qd superior pcederet re
digendo consuetudinẽ in scriptis nõ simpliciter referẽdo sed sta
tuendo tũc assumeret nomẽ & vim legis vt Bar.& Jmo.in.l.j.in
prin.ff.ad.l.fal.& in.l.de quibus per tex.in.c.fi.de prebẽ.lib.vj.me
lior tex.in.l.magistratus.ff.ad muni.Cano.in.c.fi.de cõsue.Jmo.
in cle.statuti.ff.de ver.signi.non tñ per hoc vim & nomẽ cõsuetu
dinis amittit tex.est no.in.d.l.magistratus.facit glo.in.l.j.de col.
dona.lib.x.in ver.anniuersarie.Saly.in.d.l.ij.& in.l.fi.C.si cõtra
ius vel.vti.publi.¶ † Quero tertio vtrũ iste liber sit autorizabi
lis ita qd in causis & decisionib' & in scholis possint allegari cõ
tenta in eo sicut ceteri libri legales.& hãc questionẽ format Jaco.
de bel.l.ti.j.in.§.fi.& adducit plures rationes pro & cõtra de legi
bus imperatorũ sicut Conradi Lotharij Fede.primi & Fede.secũ
di quorũ plures leges reperiunt i hoc libro inserte & insup alio
rũ imperatorũ nõ est dubitandũ aliquomodo qz sint autorizabi
les cũ sint leges imperatorũ.l.leges.C.de legi.& ita dicimus etiaz
de.l.lõgobardorũ vt ponit And.in.c.j.§.iniuria.§.de pace tenẽ.
de ceteris autẽ cõsuetudinibus scriptis vel recitatis per Girar
dũ cagapisti vel Obertũ de orto qui fuerũt plurimorũ dubiorũ
decisores videt plurimũ dubitatũ. Primo qr nõ reperit qd ha
buerint autoritatẽ legis cõdende que nõ presumit data nisi pbet
l.vni.C.de ma.prin.l.phibitũ.C.de iure fisci.lib.x.c.nobilissimus.
lxxvi.dist.facit.ff.de ori.ior.l.ij.§.primus augustus.ibi & ex illo
tẽpore peti hoc p bñficio cepit.Secũdo adducit istud neqz ẽ ius
ciuile neqz pretoriũ cum neqz a populo neqz a plebe neqz a sena
tu neqz ab ipsis prudẽtibus iuriscõsultis neqz a prin.ab ipso pre
tore sit editũ.§.cõstat.insti.de iure naturali gẽ.& ciui.cũ.§.seq.l.ius
ciuile.& l.ius autẽ ciuile.& l.pe.ff.de iusti.& iur.ij.dist.per totũ.er
go nõ debet esse autẽticus.Tertio adducit nã nõ est seruata for
ma in.c.huius libri de qua in.l.humanũ.C.de legi.nec ea que ha
bentur in.l.ij.C.eo.ti.ergo hec capitula nõ sunt autẽtica.§.qbus
in.j.cõsti.C.& a.detrahe.j.q.j.in.ar.l.iulianus.§.sed & si qs.ff.de ex
hibẽ.Et ex forma partiũ concludit forma tot' l.adeo.§.cũ qs.
ff.de acq.rerũ do.Jdeo si particularia capitula huius libri carẽt
forma autẽtica ergo nõ sunt autẽtica & per cõsequẽs nec liber erit
autẽticus.Quarto adducit nã liber iste edit' fuit sine pro.x.col.
positus a Fede.scdo & sic iuniore qui fuit dãnatus ab eccle.& de
positus.c.ad apostolice.de re iudi.lib.vj.ergo ex eius edictis ro
bur nõ suscipiet p ea que habent in.c.ij.de penis.lib.vj.cũ simili:
facit no.in.l.ij.§.miles.ff.de his q no.infa.ibi Ange. Quinto ad
ducitur nã simile videm' de volumine decretorũ cõposito a Gra
tiano qr licet decreta patrũ sint autẽtica nõ tñ dicta Gratiani.ij.
q.iiij.§.hiis colligit.& ibi glo.reprehẽdit Gratianũ.no.Jo.an.in
c.ij.de rescrip.pro hac parte facit qd no.Jo.an.in.c.lator.in fi.pri
me gl.qui fil.sint legi.vbi volt qd cum feudales iste ordinationes
sint cõsuetudines solũ ligant in suo loco.& pro hac opi.videt te
nere Oldra.cõs.clix.incipit.ex psenti themate.Sed tñ veritas est
in cõtrariũ qd vno tales seu leges seu decisiones scripte vel reci

tate in hoc ope sint autorizabiles & seruãde:qr semp sic est obse
uatũ & interpretatũ & a tãto tpe citra cuius initiũ nõ extat in me
moria.& p hoc allegat And.hic gl.in.c.j.in.§.preterea.in fi glo.
magne.§.de ca.cõtra.facit.c.cũ dilect'.de consue.l.minime.ff.de le.
Jtẽ qr hic liber semp fuit lect' pro autẽtico in studijs gñalib' &
super eo multi & maximi doc.scripserũt cõponẽdo gl.& summas
ergo sic debet haberi acsi cõstaret qd esset scriptus p habẽtẽ con
dendi legẽ ar.ff.de aqua quoti.& estiua.l.hoc iure.§.ductus aque.
& extra.de ver.sig.c.super qbusdã.§.preterea.Bar.in.l.j.in.iij.col.
ff.si cer.pet.Panor.in.c.ij.de feu.post Jo.an.& alios.Jtẽ qr nũq̃
fuit hoc in questione deductũ nec cõtrariũ apparet vñ tacito cõ
sensu per tempus videntur approbata hec iura diutius obserua
ta.ff.de legi.l.sed ea.Jtẽ qr semp allegant iura eius sicut aliorũ
librorũ legaliũ.l.aq.in p.o.in ar.ff.ad mace.Jtẽ qr nõnulle decreta
les sequunt decisiões in hoc libro situatas vt extra.de iudi.c.ce
terum.& c.nouit.& de cõsti.c.que in ecclesiarũ.& de penis.c.in qui
busdam.& c.ad aures.& de sen.excõ.c.grauẽ.& de here.c.excõica
mus.& in multis alijs infinitis capitulis in qb' sit mẽtio harũ dõ
cisionũ constat autẽ nullã esse pbabiliorẽ argumentationẽ quaz
summorũ pontificum & imperatorũ l.fi.C.de legib'.Jtẽ adducit
alia ratio qr iste cõsuetudines feudales penales cõstitutiones in
serte sunt i hoc volumie & de pncipis gscia.ergo &c.vt.C.de emẽ.
codi.iusti.in.§.j.& ff.de legi.l.nã vt ait.Facit optime tex.in.l.j.§.
sed neqz.C.de iure vete.enu.vbi dicit tex.oẽs qui relati fuerint in
hũc codicẽ prudẽtissimi viri habeant authoritatẽ tãq̃ si eorũ stu
dia principalib' cõstitutionib' pfecta & a nostro diuino fuerint
8 ore pfusa.† Jtẽ qr iste cõsuetudines in principis curia obseruãt &
in ipsa mãdãte fuerũt autẽticate vt.s.dixi.nã allegaui Odof.in
aut.cassa.C.de sac.san.eccle.Jmpator Fede.scẽs misit gstitutiões
autẽticor q̃ sunt iustiniani ad collegiũ doc.papiẽ.& demũ has cõ
stitutiones vt aptarẽt eas sub cõgruis titulis.& ita ipsi fecerũt sz
postea dñs Vgolinus glossator antiquus post nonã col.autẽtico
rũ posuit hũc librũ feudorũ & vocauit decimã col.Jtẽ facit qr cõ
suetudo habet vim legis & est autẽtica.§.ex nõ scripto.insti.de iu
re natu.l.de quib' ff.de legi.c.cõsuetudo.j.dist.Sz iste liber est li
ber cõsuetudinũ feudaliũ.ergo erit autẽticus qd autẽ sit liber cõ
suetudinũ ptz ex inscriptiõe & ex multis testib' tam iuris ciuilis
9 q̃ canonici & gl.& dictis doc.† Et clarũ est qr dicto vni' doctoris
dicẽtis esse gsuetudinẽ credit vt vult Bar.in.l.de qb' ff.de legi.
& ibi Alberi.tenet hãc partẽ Bal.in.c.cũ dilect'.de cõsue.Maxi
me ex quo cõis assertio omniũ doc.hic.& j.c.ij.extra de feudis.cui
cõi assertioni quo ad probandã cõsuetudinẽ stat vt vult Jmo.in.l.
j.§.nũciatio.ff.de oper.no.nũ.in fi.v.colũ & p pdicta ptz sol.est ad
fundamẽta cõtraria & quatẽ' dr qd sunt Fede.iunior deposit' ab
ecclesia põt dici sm And.de iser.qd lz impator sit deposit' ante
depositionẽ p eũ facta nõ infirmant.l.fi.cũ ibi no.C.de sen.pas.l.
intuitũ qd ex cõuẽtis.§.j.in gl.in ver.cõpetit.ff.de iureiur.ha
betur in.c.veritatis.de do.& cõtu.in.c.cũ in nostris.de cõces.pbẽ.
in.c.inter dilectos.de exces.pla.& facit tex.pro hac solutiõe i.d.c.
apostolice.in fi.col.ibi autoritate apostolica inhibẽdo ne qsq̃ de
cetero sibi tanq̃ impatori vel regi pareat & intẽdat ergo an depo
sitionẽ ei fuit parẽdũ.gcludẽdũ ergo qd hic liber sit autorizabi
lis & ita se hz cõis opinio in oib' studijs tã vltra mõtes q̃ citra
10 & oẽs doc.ita sentiũt.¶ † Quero quarto an iura & cõsuetudines
huius libri ligẽt oẽs gẽtes sicut alie leges cões.& videt dicendũ
qd nõ qr cõsuetudo vni' puĩcie nõ vt posse lig re aliã vt not.io
l.j.C.de emãci.libe.& ita de his gsuetudinib' tenet Jo.an.in.c.la
tor.in fi.pme col.qui fi.sint legi.& sequit Bal.hic.sed tu de his cõ
suetudinib' teneas cõtra vt ligẽt oẽs sicut alie leges.& est rõ pro
pter cõsensum pncipis q in istis cõsuetudinib' cõfirmãdis inter
uenit expsse vt prime dictũ est vel saltẽ tacite qr eas patit in suo
vigore durare & sic vident esse gñales gsuetudines q̃ ligare ha
bent sicut cõsuetudo populi romani q̃ ligat oẽs prouincias.l.de q
bus.ff.de legi.& qr publice p studia legunt vt.s.dictũ est q̃ sunt li
gña qd lex est vniuersalis vt habet l pe.ff.§.hec aũt tria.& in.ij.
cõsti.C.& iõ gñaliter cõcludo qd iste cõsuetudines hui' libri serũ
uãde sunt vt hic.d.Ma.carac.siue in foro ciuili siue in foro cano.
etiã in foro cõscie vt hic Bar.in.iij.col.p no.per Jo.an.in.c.sup
spec.extra ne cle.vel mona.& in feudis secularib' & ecclesiasticis
anchar.cõs.clxvij.incipit.i xpi noie amẽ.d.Lazarin'.& hec perdũt
nedũ inter laicos quimo inter clericos qr gñalis cõsuetudo cleri
corũ & laicorũ put est ista ligat etiã clericos.c.cũ venissent.de eo q
mit.in pos.c.cũm.de re iudi.Jmo.in.c.fi.de solu.doc.in.c.ecclesia
sancte Marie.vt lit.pẽ.l.c.ecclesia sancte Marie de cõsti.in.c.qd
clericos.de fo.cõpe.l.l.cũctos populos.C.de sac.san.eccle.posui
in.c.j.§.q teste s sunt neces.ad pbãn.no.inuesti.& probat in.c.ij.de
feu.& in.c.nouit.& in.c.ceterũ de iudi.in.c.verũ in.c.ex trãsmissa.
de fo.cõpe.in.c.q̃m ecclesiarũ.de consti.pmisceue gl.& doc.hec iu
ra adducũt ẽt ad casus & decretales vbi de reb' tã clericor qũ
laicorũ tractat facit.c.romana.§.debet.iuncta gl.de appel.lib.vj.
c.solite.de ma.& obe.ergo & pncipis gsuetudo dz hec operi cum
omnis ptãs populi romani sit in eũ trãslata.l.j.ff.de consti.prin.

secondum

scdm Nic.de nea.vnū attēdatis qd voluit h̄ An.de iser.qd vsq;
adeo iste cōsuetudines sūt gn̄aliter obseruāde ⁊ autētice qd extē
dunt etiā ad similia vt nō expssa circa ea ⁊ volunt. Bal.in.c.j.§.
hic pōt esse titulus qui mo.feu amit. Albai i.l.q duos.ff.de.leg.
j. Uos propter cōtrarietates dicte distinguēdo aut tex.feudales
sunt cōtra ius cōe ⁊ nō extēdūt ad alia iura nec psonas q̄ expsse
in eis. ita And.de iser.in rubri.j de cōsti.recti.feu.p no.p Inno.
in.c.si.de offi.archi.Bar.cōsi.clxxiij.icipi.questio ista.⁊ intelli
ge vt dicā i.d.rubri.vt voluit Inno.in.c.j.an pe.col.post Anto.⁊
Jo.an.de feu.licet tn̄ videt inclinare ibi qd p omnimodā ratio
nē n̄ pōt fieri extēsio aut tex.feudales sunt preter ius.⁊ tūc subdi
stinguendō puto aut tex.feudales innitunt mero rigori ⁊ tunc ex
tra casum suū non possunt allegari.⁊ ita intelligit glo.in.c.j.§. an
agnatus vel fili' repu.here.⁊ qd vult Bar.in.l.qd dicit.ff.de ver.
obli.l.iurisiu.ād ii.§.si liberti.ff.de ope.liber.And.in.c.j.§.donare.
§.qualiter olim feu.alie.pot.⁊ in.d.rubrica.de cōsue.recti feu. aut
dicti tex. innitunt simplici obseruātie ⁊ cōsuetudini feudali: ⁊ tūc
nō extendant extra casum suū nisi quatenus reperiat expsse deci
sum per alias cōstitutiōes.ita Bal.in.c.j.de feu.cogn. Saly.in.l.
j.in.ij.col.C.de iure emphy.Bal.in.c.j.§.ad hec.de pace iu.fir.te
nen.vbi videt fateri qd per simile legis vel cōsuetudinis huius
modi extēdāt nisi resultet correctio legū vel alterius cōsuetudi
nis facit que habent in.c.j.§.de feu.guar.maxime p And.de iser.
⁊ in.c.j.§.quinetiā.in ti.epm vel abbā.Jac.de bel.ibidē ante dicti
tex.fundant aliqua ratione particulari puta fundant ratiōe ser
uitij vel fidelitatis nō extēdunt ad alios casus q̄ dicta ratio par
ticularis suadeat.ita Bal.in aut.si quas ruinas.in.vj.col.C.de
sac.san.eccle.in rubri.C.de cōdi.ex lege. Quotiens aūt dicta ratio
particularis suadebit cōsuetudines iste extēdant ad casum simi
lem.ita Bal.post glo.in.l.de qbus.ff.de leg.⁊ facit glo.⁊ ibi alua.
in.c.j.de feu.cog.And.in.d.rub.⁊ qd no.Inno.in.c.dilec.de offi.
archi.aut text.nostri feudales fundant sup aliqua naturali iusti
tia vel gn̄ali ratiōe ⁊ tūc extēdūt de similib' ad similia:⁊ ita pce
dit qd voluit hic Aod.facit tex.iuncta glo.in.c.cōsuetudo.j.dist.
glo.⁊ ibi Jac.de bel.in.c.si duo.§.de feu.marchie.And.in.d.ru.⁊
ita tēdē And.sup cōstitutionib' regni in glo.in verbo in his q cō
munis patrie Lu.in cō si.cxxij.qd incipit in xpi ⁊c.quo ad primū
qd autē de legib' lōbardorū de quib' fit mētio in isto libro tāȝ in
tex.q̄ i glo.de quorū pceptio in italia ponit Bal.in aut.dos da
ta.C.de dona.an nup.an ligēt oēs vel solū lōbardos.⁊ dicit An.
11 qd † de legib' imperato.ibidē insertis sicut lotharij Caroli Lu.
⁊ alior̄ ipatorū nō est dubiū qn debeāt pro legib' seruari.ex quo
sunt.ll.ipatorū.l.ll.C.de legi.⁊ fm ea q̄ tradūt in.l.j.C.de sum.
tri.sȝ de legib' Lupradi ⁊ rotharij ⁊ similiū regū qui nō reperiū
tur fuisse impatores:sed tn̄ reges lōbardie nō seruabunt p legi
bus qr tn̄ regno suo potuerūt legē imponere.d.l.j.sed bene dicit
ipse qd rō ipsarū posset allegari qr etiā ex legib' abrogatis ⁊ cor
rectis remanet ar.ex rōne.l.ij.ff.ad trebel.⁊ no.ff.de cōiū.cū emā.
libe.in.l.j.in.pn.not.in.c.nouit.ver.qcūq;.de iudi.in.c.in pmis.ij.
q.j.⁊ in.c.quicūq;.ij.q.j.sed Nic.de nea.intelligit hoc soluȝ de le
gibus que sunt iuris nostri cōis:qui ⁊ si aliqua.l.sit correcta bene
remanet rō ipsi' ex qua pōt sumi ar.⁊ ita itelligant pdicta sȝ vbi
ex legib' q̄ nō sunt i dictis voluminibus vellet qs sumere ar.nō
pōt vt no.C.de iudi.codi.confir.circa mediū in glo.imo eas alle
gās puniret pena falsi vt ibi tex.Bar.tn̄ i.l.si.ff.ad.l.cor.de fal.⁊ȝ
indistincte qd ex legibus abrogatis pōt sumi ar.Inno.in.c.j.de cō
sti.videt idinare cū Nico.quē hic sequit aluarot'.⁊ ad pdicta fa
cit gl.xxxv.q.ij.i summa de lege enī lōbardor̄ clarū ē qd est abro
gata vt bal.in.c.trāslato.de cōsti.⁊ hoc cōfirmo p dicta Bal.i aut.
dos data.C.de donatio.an nup.allegātis Odof.dicētē q ista lex
lōbardor̄ ⁊ rō ei' hodie recessit ab aula.⁊ alibi dixit qd hic iure
nō est curādū vt.l.si inuita.C.de nup.⁊.d. Bal.in.d.c.trāslato.de
cōstit.sit trāslatio legis ita trāslato siue extincto regno lōbardo
rū autoritas legū suar̄ est abolita.facit.l.ij.§.ex actio.ff.de or.iu.
l.decernim'.C.de sacrosan.eccle.⁊ sȝ qñq; allegēt lex lōbardorū
vt in.c.j.de feu.cogni.pōt itelligi fm alua.qd allegat vt varietas
cōsuetudinū ignoretur nō vt auct habeāt facit in simili glo.in c.si.
de reb' eccle.nō alie.lib.vj.⁊ qd no.in.d.c.nouit.⁊.l.d.c.i pmis.vt
aūt scdm.d.mar.c.j.loqtur eo tēpore quo nō erat abolitū nomē ⁊
regnum lōbardor̄ mihi videt dicēdū his hoc ar.qd leges lōbar
dorū quatenus repiant approbate vel ab imperatorib' vel ex cō
suetudine obseruate tūc ligēt ⁊ possint allegari.⁊ ita facit no.per
doc.i.d.c.nouit.⁊ facit tex.i.l.j.ver.oia i nostra.C.de iure vet.enu.
⁊ facit ad id qd dictū de cōsuetudine.l.magistrat'.ff.ad muni.ibi
qd q dex,l.munici.eis dat veruȝ ⁊ si nō sit datū dūmō nō denega
tum moribus cōpetit ita in pposito lȝ.l.lombardorū nō habeat
autoritatē hodie satis est qd in eo pticulariter obseruāt qd cōsue
tudo ita habet.⁊ pro pdictis facit qd in simili dixit Inno.i.l.iij.i
pe.col.ff.de test.⁊.d.Anto.⁊ cōiter Cano.in eo.ti.circa illā gloss.
2 extra de cōsue.dū voluit † qd lex testamēti veteris lȝ trāslato sacer
dotio sit facta trāslatio legis.tn̄ hodie in his obseruat in quibus
reperit approbata in aliō nō.§.his ita.vj.dist.vn̄ dicit And.hic

qd tales.ll.in multis seruant in regno sicilie ex ordinatione ludo
uici qui illas cō cessit ecclesie.c.ego ludo.lxiij.di.postea Federi.alt
qua addēs ⁊ reformās voluit suas cōstitutiones seruari illis defi
cientib' leges lōbardorū. ¶ Quinto quero qd sit feudū ⁊ vnde
dicat ⁊ omissis oibus alijs diffinitionib' doctorū diffinitio tra
13 ditur p tex.in qui.cau.feu.amit.in.§.si.vel† qd feudū est benefitiū
qd ex beniuolētia alicui ita dat vt pprietas qdē rei immobilis
bn̄ficiarie penes datē remaneat vsusfruct' aūt illi' rei ad recipiē
tem trāseat vt ad eum heredes qd suos masculos ⁊ feminas si ō
his noiatim dictū sit imppetuū ptineat ad hoc vt ille ⁊ sui here
des dn̄o fideliter seruiāt.siue illud seruitiū noiatim quale esse de
beat sit expssū siue indeterminate pmissum ⁊ scdm istā diffinitio
nē oia feuda cōprehēdunt diffinit ēt plurib' alijs modis ⁊ bre
ui' put i.d.§.si.⁊ ex ista diffinitione habem' pmū gen' q est il
lud verbū bn̄ficiū.nā benefiLcū cōprehēdit sub se omne gen' libe
ralitatis ⁊ beniuole collationis.c.j.§.in primis.§.an qui.cau.feu.
amit.⁊ dū dicit beneficiū hebetia inferre qd si p surreptionē vel
obreptionē obtinet feudū a superiore nō veȝ sicut ēt impetratio
bn̄ficij est nulla ipso iure.facit gl.in.c.ad audiētiā.de re.c.cū olīȝ.
de re iudi.c.si motu pprio.de prebē.lib.vj.ita Calde.in rub.de
feu.cōsi.j.qd autē dr ex beniuolētia alicui ita dat ponit ad diffe
rētiā priuilegij qd potius cōtinet dispensationē quā cōcessionē
ordinariā vt in.§.cū si rigor.j.q.vij.in.l.fi.ff.de cōsti.prin.licet lar
ge quodlibet bn̄ficiū posset dici priuilegiū ⁊ omne qd emanat a
principe Jo.an.in.c.olim.de verb.sig.ideo infert hic Bal.qd re
gulariter cōcessiones feudorū nō sunt priuilegia nisi cōcedant d
rebus nō in feudalib' qd pōt facere princeps de plenitudine po
testatis vel cōtra naturā siue rigorē cōsuetudinū feudaliū fiant
vt in.c.j.de feu.nō habē.propriā na.feu.vel ex modo cōcedēdi ap
pareat qd nō scdm cōem ordinē vult princeps cōcedere vt vult
Bal.in.c.j.i.§.si.§.de no.for.fidelit.Itē dicit cū beniuolētia ⁊c.ad
differētiā cōtract' emphyteotici in quo nō sit cōcessio beniuola
sed respectiua.§.adeo.insti.locati.l.j.C.de iure emphy. Bal.in.l.
si q̄.C.de operis liber.Bal.in.c.significauit.de rescri.vel ad diffe
rentiā pmutatiōis.l.ex placito.C.de rerū pmu.⁊ demū ad diffe
rētiā omniū cōtractuū onerosor̄ ⁊ ēt datorū respectiuorū de qb'
14 in.l.cū te.C.de pac.inter emp.⁊ vēdi.† Nā licet feudū videat datū
respectiue pp̄ter seruitia que debet pstare vasallus tn̄ qr pcede
rat beneficiū seruitio dicit beniuola cōcessio.l.titius puerū.ff.de
obsequijs liber.facit qd no.Bal.in.l.q se patris.C.vnde liberi.in
l.ij.C.de liber.⁊ eorū liber.in.l.j.§.in primo.C.de co.tol.⁊ in pace
constātie in verb.libellariū.⁊ facit in simili.nā possessio denomi
natur a iure q̄ habet plurimū iuris ⁊ a facto q̄ habet plurimum
facti.l.j.in prin.⁊ ibi no.ff.de acqui.pos.⁊ no.in.l.stipulatio ista.
§.hi quoq;.ff.de ver.ob.facit ēt denoīatio fit a potētiori.l.domū.
ff.de cōtrahē.emp.l.querit.ff.de statu ho.cū vulgaribus.⁊ facit
qd no.Jo.an.in.c.j.extra de rerū pmu.id cōcludit hic Bal.qd cō
cessio feudi pōt gratia nūcupari Bal.in.c.j.§.de noua fidelit.for.⁊
facit que habent in.l.j.§.pmittit.ff.de aqua quot.⁊ esti.in.c.cupiē
tes.§.denique iuncta gl.lib.vj.in hone el.j.⁊ in.c.si.de postu.prela.
ideo dicit Bal.in.l.j.in.xiiij.q.ff.de reruȝ diui.qd seruitiū qd pro
feudo prestat nō dicit preciū neq; merces sed meruȝ seruitiū nec
potest dici emptio siue locatio talis concessio cū non veniat re
sponsio aliqua pecunie.l.naturalis.§.sed cum do.ff.de presc.rip.
ver.l.si.C.de predi.curial.lib.x.tn̄ accedit cōtractui innominato ⁊
cōtra nō implentē agit condictione ob cām.Bal.in.c.si cautio.in
iij.col.de si.instru.Bal.in.l.liberti liberteq;.C.de oper.lib.bal.in
c.q in ecclesiarū in.ij.char.de cōsti.vbi late de hoc an feudū dicat
cōtractus innoiatus ⁊ ponit in.c.j.§.de benefi.fra.Bal.in.l.j.C.de
fra.⁊ lit.expē.fatet hic Bal.qd vbi par est rn̄sio precij cū cōcessio
ne qd tunc esset emptio ⁊ venditio qr fauorabilior est cū ipso cō
sensu pariat actionē.l.iuris gētiū.§.j.ff.de pac.⁊ ideo attēta rōne
sua dicerē qd si par esset rn̄sio annue prestationis sictū qd pstare
tur ex cōcessiōe rei si locaret qd tūc censeret potius locatio q̄ cō
cessio feudalis qr si esset locatio parit actionē ex cōsensu ⁊ sic ē fa
uorabilior Bal.i.c.si cautio.de si.instru.in.iij.col.⁊ȝ Zridi;sȝ l.l.liberti
liberteq;.C.de ope.liber.idē bal.⁊ȝ q magis accedit hoc casu cōtrūi
nominato vel emphyteotico.Bal.l pace cōstā.in v.libellariū.in
si.vbi alle.spe.Car.in.c.potuit de loca.⁊ dicit Bal.ppterea.i rn̄
bal.C.de rerū permu.qd feudū dicit cōtractus nominatus.itē ad
ditur in diffinitione alicui ita dat ad differētiam contractuū in quib'
15 nullū trāsit dn̄ium nec vtile nec directum:† nā verbū dare domi
nij translationē cōtinet.l.vbi aūt nō apparet.§.si.ff.de ver.ob.nā
ex cōcessione feudi transit vtile dominiū vt vult glo.magna in.c.
j.§.preterea.§.de capi.corra.videbim' in.c.j.vbi late post alua.§.
§.de inuesti.de re.alie.fac.⁊ facit que habent in.l.ij.§.qd aūt.ff.de
superficieb' in.l.j.§.q in perpetuū.ff.si ager vectigalis vel emph.
peta.⁊ propterea dicimus bonū arg.de feudo ad emphyteosim
qr in hoc respectu vtilis dn̄ij equiparantur Bal.in.d.l.liberti li
berteq;.C.de op.lib.Bal.in.c.que in ecclesiarū.de consti.in.c.si de
causa pos.⁊ proprie.in.c.si cautio.de fide instru.in.c.si vasall' in
l.ij.§.si de feu.fue.contro.Bal.in aut.si quas ruinas.C.de sac.san.

ecde.ponã in.c.i.an agnat⁹ vel fili⁹ ⁊ sic ponit ad differẽtiã cõmo dati ⁊ similiũ cõcessionũ.itẽ additur vt ꝓprietas qdẽ penes dñtẽ remaneat ad denotandũ q feudatari⁹ nec propietarius ⁊ fit ista retẽtio ꝓprietatis vt dñs magis timeat.c.i.§.si de inuesti.de re. alie.facta.⁊ ideo dixit Bal.l.i.pe.C.de inge.⁊ manu.ꝑ glos.ibi.qd q vẽdicauit rẽ tanq̃ ꝓprietari⁹ põt si succũbat cõtra eũdẽ ẽt dñz suũ tanq̃ feudatari⁹ agere etiã dicit qd vasall⁹ q agit cõtra dñm tanq̃ proprietarius venit priuandus feudo.⁊ facit que habent in.c.vasall⁹.§.si de feu.fue.ꝯtro.⁊ dẽ Bal.in.c.ceterũ.de iudi.l.i.in xxvi.q.ff.de rerũ diui.qd dñs habeat imaginariam possessionẽ que ciuilis dicit ⁊ corporalis que naturalis dicit est penes vasal lũ ẽ finito feudo ciuilis ad se trahit naturalẽ ⁊ qñqz ecõtra Bal. in.l.neqz.C.de vsufru.⁊ in.c.i.§.quid sit inuesti. Tamẽ quandoqz dominus concedit omne dominiũ vt habet in.c.i.§.de feu.nõ ha ben.ꝓpriã na.feu.⁊ tñ vocabit cõcessio feudalis licet improprie ſm Bal.hic ⁊ sic proprie cõtractus innoiat⁹.l.si margaritã.ff.ꝓ socio.l.si.ff.de cõdi.ob causam.de quo in.d.c.i.de feu.nõ habẽ.ꝓ priam naturã feudi.⁊ ꝓinde si dñs liberat vasallũ ab omni serui tio nõ tamẽ per hoc extinctũ erit feudum Joã.in addi.ad spe.in rubrica de feu.⁊ vult Bal.in.l.i.in.xvi.q.ff.de rez diui.in.iiij.col. Jmo dixit Bal.l.c.que in ecclesiarũ in.iiij.col.de cõsti.qd si vasal lus liberat a feudo ⁊ dñs priuat feudo illud dominiũ qd prius erat vtile assumit aliã naturã scilicet qualitatẽ ⁊ efficit directũ ⁊ plenũ qꝛ ꝯsolidat cũ vtili ⁊ facit in simili tex.in.l.iij.§.q fideicõ missariã.ff.de here.insti.itẽ addit in diffinitione vt ꝓprietas rei

16 immobilis ad denotandũ qd † in re mobili non sit feudũ.c.ij.§.de feu.cogni.qꝛ in illis vilis est ⁊ abiecta possessio per ea que habẽ tur in.l.rem que nobis.ff.de acqui.pos. Jtem qꝛ ex quo regulari ter annuũ fructũ non facit res immobilis nullam vtile dominiũ in eo causari potest qd veniat in concessione feudali vt dictũ est dicit Jnno.⁊ Bal.l.si.in.c.ceterũ.de iudi.q in reb⁹ incorporalib⁹ potest feudũ concedi sed tonc sufficeret inuestitura incorporalis per no.in.c.cum nostris.de conces.ꝑbẽ.⁊ ideo hic infert Bal.ad questionez nũquid in annuis prestationibus possit fieri cõcessio feudalis.⁊ primo arguit qd nõ:qꝛ in eis non est dare vtile vel di rectũ dominium nec rei vẽdicatio.no.maxime per Jnnocẽ.in.c. querelam in.xiij.col.qd nec possidẽtur sed quasi possideat extra de dec.⁊ facit que not.legiste in.l.i.C.quorum bonorũ. Jn contra rium tñ determinat quia loco directi dominij est ipsuz ius annue prestationis directũ ⁊ actio directa loco vtilis est ipsum ius vti le ⁊ actio vtilis ⁊ de illis est infeudatus feudatarius ⁊ eius iuris ructũ habet videlicet anuuas prestationes.l.iubemus nulli ẽrco prin.C.de sacrosan.ecc.§.i.in auẽ.de non alie.§.c.i.de contro.inter vas.⁊ episcopũ.facit que dicã in.c.ij.vbi bon⁹ tex.§.de feu.cogni. facit qd no.per Bar.in.l.creditor.§.i.ff.de actio.emp.⁊ in.l.cotẽ ferro.§.qui marimos.ff.de pub.ꝑterea ſm Bal.oẽs res ex quib⁹ fructus percipiunt immobiles computantur ⁊ fructus ducitur qd singulis annis percipiunt.l.diuortio.§.si vir iuncta glo.ff.so lu.mat.nec curat an circa idem fiat prestatio annua an vno anno vnũ alio aliud.l.nec refert.ff.qñ dies lega.ce.qꝛ simile videm⁹ in fructibus naturalib⁹.d.l.diuortio.§.qd in sementẽ.⁊ ita cõcludit Bal.ex quo habetis inferre qd annue prestationes inter immo bilia cõputantur de quo videbimus in.c.ij.§.de feu.cogni.dicitur etiã in diffinitione vsusfructus illius autẽ rei ita ad recipientem trãseat ⁊c.eo qꝛ ipsum feudũ habet instar vsusfruct⁹ formalis vt vult Bald.in.l.vnica.§.liberatis.C.de cadu.tol.⁊ ideo penes do minũ remanet proprietas penes feudatariũ remanet vsusfruct⁹ formalis imo verius vtile dominiũ transfertur vt vult glo.in.d. c.i.§.preterea.de capi.corra.⁊ hoc dñium vtile cum habeat ortuz ex iure consuetudinario facilius tollitur q̃ dñium iuris gentiuz cõpetens Bal.in.c.que in ecclesiarũ per illuz tex.in.ij.colũ.de cõ sti.† ⁊ proprie considerando magna est diferentia inter feudata

17 rium ⁊ vsufructuariũ qꝛ feudatarius habet vtile dominiũ rei.et per consequens fructuũ pendentium vsufructuarius autem per ceptorum solum fructuum habet dominiũ.l.si vsufructuarius.ff. qui.mo.vsusfruc.ami.ita Bal.in.d.c.que in ecclesiarum in.vij.col. ⁊ vsqz adeo vasallus habet vtile dominium qd in eo iure prefert domino ⁊ ideo dixit Bal.in.l.i.in.xliij.q.ff.de rerum diui.qd do minus qui concessit castellum in feudum non poterit cognoscere de primis causis rusticorũ castelli.sed prefertur feudatari⁹ ⁊ su ꝑmo.per hoc.in.c.ex trãsmissa extra.de foro compe.⁊ ideo dixit Spec.in titu.de feu.§.quoniam.ver.⁊ l.in fi.qd ista feudũ emphy teosis ⁊ libellarij differunt solo nomine non autem effectualiter q intelligit Bal.in pace constantie in verbo libellarium verũ in feudo qd datur pro annua pẽsione siue prestatione.sec⁹ si feudũ datur pro seruitio vt est propria natura feudi.nam tũc differt ab istis vt.§.in prin.diffinitionis notaui faciunt q noi.Bald.in.l.i. §.in primo.C.de cadu.tol.in.l.neqz.C.de vsufruc.Albe.in.l.codi cillis.in prin.ff.de vsufru.l.facit gl.in.c.i.de inuesti.de re.alie.fa cta.⁊.§.in fi.horum preludiorũ subijciam. Proinde dum dicitur qd feudum ex beniuolẽtia datur.† Querit hic do.Marti.prin

18 ceps inuestiuit te in feudum de castro de quo annuatis solu⁹ ac ci pitrem vel ensem vel aliud qui annuum vel libram cere vel pipe ris tu stetisti per triennium quod nõ soluisti canonem. Queritur an cecidisti a feudo videtur quod sic.l.ij.C.de iure emphy.auẽ.q rem.C.de sacrosan.eccle.c.potuit.de locato.vbi triennio in priua tis biennio in ecclesia. Jn hoc maiores nostri in varias sese diui sere sententias.nam quidam tenuerunt quod non cadat vt Spe. in titu.de locato.§.nunc aliqua.ver.lxxxv.⁊ Alex.infra in tit.i.§. sed nec alia que fuit prima cau.benefi.amit. Gemi.in.c.ad apo stolice.de re iudi.lib.vj. Hostien.in summa.ti.de loco.in fi. Col legium venerabile Mediolanen.adem consuluit nono consilio princeps fuit.d.Joan.doc.famosissim⁹ de castiliono.qui postea fuit episcopus vicentiñ.Ludo.in.l.i.§.i.ff.de publi.⁊ Jmol.in.c. ij.de feu.in.l.quod dicitur.ff.de verbo.oblig.mouetur quia nullo iure caueri dicitur cadere.l.illam.C.de colla.in auẽ.de trien.⁊ se mis.§.consideramus.nec obst.l.ij.⁊ auẽ.qui rem alie.quia habent locum in contractu emphyteotico non in feudali. Jn cõtrariam partem quod imo cadat inclinant in primis Jnno.in.c.ad apo stolice.de re iudi. Hostiẽ.in summa de feu.§.quib⁹ modis ⁊ cau sis.ver.quid si quis facit censum.⁊ ibi dicit quod si quis pro par te cessauit cadit ad parte tantũ respectiue Joan.an.in addi.apo stolice in gl.suo Bal.in.c.que in ecclesiarum.de consti.in.iij.col. in pace constantie.in ver.si qua.vbi dicit quod quãdo ille cui sol uendus est census habet dominium directum tunc non soluens cadit ab vtili dominio.auten.qui rem.C.de sacrosan.eccl. Secus si prestatur in signum alterius subiectionis de re propria.ita intel ligit.c.cũstitutus.de reli.domi.⁊ quod no.ibi Jnno.alle.ho.text. per locum a speciali in.l.fundi.C.de fundis patrimonia.lib.xj.nã si speciale ibi non cadat quia ita conuentum ergo in contrarium ius commune dicit tamen quod possessionem non perdat nisi cõ riatur.⁊ tenet Ludo.in.l.i.§.i.ff.de publica.per text.in.c.i.ver.nec alia iustior.§.que fuit prima cau.benefi.amit.⁊ dicit quod est arbi trarium tempus cessationis ad caducitatem causandam.Bal.in c.si cautio.in.iij.colum.de fi.instru.tenet quod imo inter annum ⁊ diem cadat quasi felonia committatur.facit quod not.Bald. in.l.liberti liberteqz.C.de ope.liber.vbi tenet quod accedit feudũ vt aliquid prestetur potius cõtractui nominato vel emphyteoti co quam feudali.ideo debeat cadere.nam non habet propriã na turam feudi.Bal.in.c.ceterũ in.vi.col.de iudi.⁊ quod cadat non soluendo tenet Bal.in.c.fina.de re iudi.biennio scilicet cessando a solutione pensionis ⁊ quod intra annum cadat si non soluat qꝛ non venit contra iuramentum Bal.in.c.querelam.de iureiuran. sed in veritate non valet consequentia vasallus venit contra iura mentum ergo cadit a feudo quia in contrarium est tex.in.c.i.§.il lud.§.que fuit prima cau.benefi.amit. Jnnocẽ.in.c.ad apostolice. de re iudi.lib.vi.⁊ hec est vna de principalioribus differentijs in ter feudum ⁊ emphyteosim vt etiam not.Bal.in auẽ.si quas rui nas.C.de sacrosanc.eccle.⁊ in rubrica de iure emphyteo.⁊ in pace constan.in ver.libellorium mouetur per.c.ad apostolice.alle.mi hi videtur verior opi.Specu.collegij Mediolanẽs ⁊ sequaciũ quia de hoc videtur esse casus in.c.licet.§.si de feu.fue.contro.vbi

19 † vasallus nõ tenetur prestare seruitium domino nisi fuerit requi situs si staret per mille annos.nam in recto feudo vasallus nõ te netur seruire domino nisi fuerit interpellatus vt in.c.dño guerre ram.§.hic finitur lex incipiunt consue.regni.⁊ ibi per Jac.de bel. c.§.ibi Bal.de no.si de.fo.preterea in contractu censuali nõ cadit non soluens censum.c.constitutus.ibi bona gl.de reli.domi.ergo minus vasallus cum feudum vertatur super honorem ⁊ amore domini.c.i.in fi.§.de feudo dato in vicem legis cõmisso. Nec ob. c.ad apostolice.quia ibi Fede.non fuit priuatus feudo ea ratione solum quia non soluit canonem feudalem. Sed propter alias ra tiones grauissimas quas ponit tex.in.c.ad apostolice.nam impe rator a pontifice non potest deponi ex leui causa sed requiruntur grauissime cause vt pulchre scribit Bal.in.l.fina.C.de.ll.⁊ not.in c.§.de renun.lib.vi.⁊ in.d.c.ad apostolice facit in simili tex.in.c.in uentum.in.xvi.q.vij. vnde Jmola.in.d.c.ij.in.xviij.colum. de feu

20 dis.† dicit quod in hoc differt feudum ab emphyteosi.nã vasal lus non tenetur ad seruitia vel prestationes iure feudi nisi re quiratur.sed si requisitus semel non prestat debitũ priuat feudo non expectato biennio vel triennio nõ sic in emphyteota qꝛ per cessationem solutionis canonis sine alia interpellatione cadit a feudo.d.c.potuit.⁊.d.l.ij.hoc quod concludo intelligite verum ⁊ limitate vt vasallus non cadat nisi feuduz esset vt in eo principa liter contrahentes cõsiderassent magis prestationẽ realiter quã gratiam ⁊ beneficium feudi.l.liberti per dicta Bal.ibi.C.de oper. liber.ecce exemplũ pone princeps inuestiuit te in feudo de castro vt soluas annuatim accipitrem vel ensem vel libram cere. Nam ista solutio accipitris non principaliter inspicit commodum pe cuniarium sed quandam preeminentiam ⁊ honorem ⁊ subiectio nem certe ex prestationis rel modice cessatione nõ inducit cadu citatem.c.i.in fi.§.de feu.dato in vicem legis commissorie licet in hoc posset adduci in contrarium glo.⁊ doc.in auẽ.qui rem.C.de sacrosan.eccle.Bal.in.c.cum adeo.de rescrip.vbi pro cessatione

modici

modici canonis emphyteota cadit. facit glo. in l. res bona. ff. de contrahē. emp. Bal. in l. cū sit. C. de sepul. viola. in l. pro hereditarijs. C. de here. act. ponit Jmol. in c. potuit. de locato in x. char. sed aliud in emphyteota qui magis respectiue tenet ad canonē: aliud in vasallo in quo principale est erogatio beneficij accessorium hec prestatio census & Anto. de but. in c. in literis. de restit. spo. vbi inquit qd si aliqua castra dant ciuitati brauium vel banderias in festo principali ciuitatis significatur subiectio castrorū ciuitati vt quidam honor pareatur ex predictis & in hoc equū est dicere qd in feudo tali qd magis intimatur gratie quā solutio nā cessatio solutionis nō facit vasallum cadere & hoc est quod voluit Car. in c. potuit. de locato. qui distinguit aut feudum datur sub annua prestatione & respectu fidelitatis & nō cadit nō soluēs aut datur sub annua prestatione & respectu eius & tunc cadit non soluēs & tunc tale feudum in alijs retinebit cōmunem naturā feudorum & amittetur eisdem culpis quibus alia feuda Ludo. consilio. lxx. incipi. in christi &c. visis themate & dicit esse de mēte Spe. in titu. de locato. §. nūc aliqua. ver. lxxxv. & colligitur hoc ex qualitatibus feudi & prestationis quātitate & qualitate vasalli. facit qd no. gl. & ibi Bar. in l. i. qd autē. ff. de superficiebus. gloss. & ibi Bar. in l. semper in stipulatione. ff. de reg. iu. & facit que proxime dixi ex mente Bal. in autē. si quas. C. de sacrosan. ecle. Deinde i diffinitione subijciuntur verba eiusq; heredes siue masculos &c.

21 † nā appellatione heredum in feudis intelliguntur duntaxat descendentes puta filius nepos &c. c. i. §. de feud. ali. & est glo. in l. ex facto. §. si. ff. ad trebel. & ponit Cy. & Bal. in l. liberti. C. de oper. liber. cano. in c. in presentia. ibi late anno superior dixi de proba. est bonus tex. in §. cum vero. in fi. §. titu. licet de iure cōmuni appellatione heredum continentur extranei. l. sciendum. ff. de verb. sign. l. fina. C. de hereds. institu. & generaliter omnes descendentes comprehenduntur. & dicit Bald. in c. que in ecclesiarum in. xij. col. de consti. quod si sit inuesti. pro se & filijs indeterminate intelligitur de omnibus descendentibus vsq; ad illum gradum qui secūdum materiā de qua agit permissus a iure est plus voluit Bal. in c. i. §. donare. §. qualiter olim feu. alie. poterat quod si concedatur feudū pro te & heredibus tuis quibuscunq; quod non veniēt extranei quia nō venirent ab intestato neq; femina. facit q̄ scribuntur in l. etiam. ff. sol. matri. imo dixit And. de iser. in c. i. qui. cau. feu. amit. quod si etiam quis simpliciter stipuletur feudū p se videtur stipulari pro se & filijs. Subijcitur idem in diffinitiōe & feminas si de his nominatim dictum sit. nam de natura feud. est vt non transeat in illas nisi nominatim sit actum quia non possunt leuare feidam idest inimicitiam vt dicam vobis in. §. cū vero conra. §. titu. §. Deinde subijcit in diffinitione vtile suisq; he-

22 redes seruiant. † nam nulla est honestior & iustior causa priuādi vasallum feudo quam quando vasallus recessit ab impledo ea ad que tenetur secundum naturam feudi. l. quero. §. inter locatorem. ff. locati in ratiōe sui in c. i. §. que fuit pri. causa benefi. amit. Vltimo subijcitur siue seruitium sit certum siue incertum quia quando seruitium est incertum feudum dicitur esse rectum puta quia nominatim non sit dictum vt dicam vobis in sequēti lectione & ideo cum ad seruitium detur appellatur feudum quedā iuratiuus Bal. in l. quoties. in. i. colum. C. de iuis & legi. in c. i. in prin. §. charte. de iudi. in c. que in ecclesiarum. de consti. in c. ij. §. si de feu. fue. contro. Jo. an. in addi. ad Spe. in rubri. de feudo. ideo dicit Bal. in c. que in ecclesiarum in. ix. colū. de cōsti. quod seruitiis est odiosa feudū. & ideo dixit Bal. in l. adoctiuus. §. si liberta. ff. de in ius voc. qd si ecclesia romana habet feudum ab Jperatore licet alias sit supra Jperatorem tamē respectu feudi erit inferior & vasalla. sed contra hanc diffinitionem Bal. opponit de substātia feudi est inuestitura. c. i. §. quid sit inuesti. solutio imo non est substantia: quia est feudum sine inuestitura puta in prescriptione xxx. annorum. c. si quis per triginta. infra si de feu. fue. controuer. Jtem successione. c. ij. de feu. cog. Et per predictam diffinitionē

23 dum in ea dicitur quod dominus proprietatē sibi retineat. † quero an princeps possit alienare ea que sunt sui principatus & primo Bal. arguit qd sic quia cōtract⁹ principis obtinet vim legis l. cesar. ff. de publi. l. pe. C. de dona. inter virum & vxo. l. cum multa. C. de bonis que liberis. l. bene a zenone. C. de quadrien. prescrip. preterea licet administrator non possit donare. l. contra iuris ciuilis regulas in. §. fina. ff. de pac. Tamen quia donare est proprium principum ipse princeps & tutor eius possunt donare. Jnnocen. in c. grandi. de sup. negli. prela. lib. vi. & si dicatur imperator dicitur augustus ab augendo quia debet augere iura imperij & regni vt no. in proemio digestorū. C. de insti. sed hoc modo nō augeret sed diminueret. Respondeo secundū Bal. qd ex hoc nō infert qd non valeat donatio vel alienatio qr princeps potest facere cōtra ius. l. princeps. ff. de legi. l. digna vox. C. de legi. sed bene infertur qd talis cōcessio sapit priuilegiū. l. si quādo. C. de bo. vac. libro x. c. suggestū. extra. de decimis. l. quo minus. ff. de fluminibus. Jtem pro dicta opi. facit imperator confert superioritatem ad dignitates ergo et eorum territoria. C. de diuersis officijs. l.

probatorias. li. xij. facit gl. in l. humanū. C. de legi. probatur in c. i. §. de feu. marchie in prin. pau. de ca. consi. clxxx. inci. in christi. &c. in facto p̄senti. c. i. xxij. di. facit tex. i. c. abbate. de re iudi. li. vi. bal. in l. rescripta. C. de preci. impera. ofi. in cōtrariū facit. nam imperator & alij principes tueant non diminuere iura regni. c. intellecto. de iureiur. cle. i. & ibi habentur eo. ti. & cum sint tales cōcessiōes cōtra publicā vtilitatē nō valēt. C. de his qui vaca. mune. a principe acce. l. vnica. l. i. in prin. ff. de vaca. mu. l. si quis. ff. de aque duc. preterea posset ad nihilū imperiū puenire qr hodie alienaret partē regni cras aliā partē qd esset absurdū. & facit in ar. l. arborib⁹. ff. de vsufruc. l. summa cū rōne. ff. de peculio. l. nomē. ff. de leg. iij. facit gl. in aut. C. quō op. epos in pri. que q̄ quoad donata ecclesie p Constantinū nō sit tenēda vt in c. ego ludouicus. l. iij. di. in c. constātinus. xcvi. di. in c. fundamēta. de elec. li. vi. habetur i cle. §. de iureiur. & in proe. ff. per legi. & ita credendū de necessitate est vt in extrauaganti Bonifacij vnam sanctā. Bart. in l. i. in fi. ff. de

24 requi. reis. † Tamen quoad donandū alij quas ecclesie militant fundamenta illius gl. qr nō tā dicit donatio que facta est ecclesie per cōstātinū q̄ relaxatio cū omne dñiū sit penes pap. l. c. nouit. de iudi. vbi doc. & res de facili reuertitur ad naturam suam. c. ab exordio. xxxv. di. ergo sec⁹ si princeps cōcederet alteri q̄ ecclesie & a cessante rōne gl. pro cōcordia tamen dicerem aut querim⁹ an possit siue potuerit donare ecclesie romane & clarū est qd sic. & ita tenendū per supradicta aut querimus an supremā potestatē quā ipse princeps hz possit princeps alteri cōcedere. & clarū est qd nō. Bal. in l. i. §. i. in. vi. col. ff. de offi. pref. ec. vi. no. Jo. And. in addi. tio. magna in fi. in addi. ad spe. in ti. de iurisdi. om. iu. ver. que autem meri imperij. ecclesie enī nullam supremam potestatē etiā in tēporalib⁹ cōcessit imperator qr eā prius habebat p no. vbi alias disputaui & sustinui in d. c. nouit. facit qd not. Ange. in l. i. §. i. ff. de offi. eius cui mā. est iuris. Aut querim⁹ an princeps possit alienare ea que sunt principatus. Concludit Bal. cōm veteres aut princeps alienat expropriando & penit⁹ abdicādo dominiū dignitatem & iurisditionē non posset quia esset disformare principatum. c. intellecto. de iureiuran. vij. qd. i. c. in aptibus. vbi glo. no. Bal. & Ang. in l. i. C. de repu. here. & ista sunt de mente Jo. an. in addi. ad spe. in titu. de iuris. om. iu. Bal. in proe. C. spec. in ti. de instru. edi. §. nūc autē. in fi. & ibi qd successor posset reuocare. And. in c. i. §. pre. ducatus. §. de prohi. feu. aliena. per Fede. in iij. col. & in c. i. in. vi. colum. de capi. corra. Si tamen ex causa iusta alienaret non posset reuocari ita paul. in d. cōsi. clxxx. incip. in facto presenti. & a. l. c. non licet. xij. questio. ij. respondet quod loquitur quādo non subest causa rationabilis. & ita senti ibi archi. & facit que not. Bald. in l. cū multa. C. de bonis que lib. & ita declaranda conclusio. Bald. post Cyn. in l. digna vox. C. de legi. & Bald. in capitulo in generali. §. si de feud. fu. controuer. aut alienat princeps retinendo directum dominium vel saltem superioribus & tunc valet alienatio. capi. abbate sane. de re iudi. lib. vi. Jnnocē. i cap. grandi. de sup. neg. p. c. ang. in l. contra iuris ciuilis regu. §. fi. de pac. & i. titu. i. c. i. in princi. & c. i. quis dicatur dux mar. vel co. limitat Bald. nisi infendatio cederet in detrimentum vel in commodum principatus vel regni. l. summa cum ratione. ff. de peculio. Bald. in pace constan. in verbo opizoni. Oldr. consi. xciij. incipi. eleganter. & melius in consi. clvj. incip. ex presenti themate. et facit que vidimus in hesterna lectione in arg. an princeps possit remittere annuam pensionem. puta si rex passim daret nūc vnā ciuitatem annihilando regnum secundum plene scripta in d. c. grādi. & ibi Joan. And. de sup. neg. prela. lib. vi. & d. c. intellecto. ad predicta faciunt que not. legiste in princi. rub. ff. de verborum obliga. Jmo. ibi late in cap. fundamenta. de elec. lib. vi. & ideo ha-

25 betis casum vnum singularem quod † princeps si infeudet regalia non valet concessio nisi assit clausula motus proprij vel certe sciētie. l. i. C. de peti. bon. subla. lib. x. iuncto. c. si motu proprio. de preben. libro sexto & facit no. Albe. in lege quoties. C. de preci. Jmpe. offe. & que dicantur regalia vide in c. i. infra que sint regalia. de quo dubito licet do. Mar. simpliciter transeat. Quare autem appellet feudum & vnde dicatur a fidelitate vel a fide vt infra per quos fiet inuesti. & de hac questione plene per Jacardis in summa in. §. charta sub rubricella vnde dicatur feudum ita vt vasalli ex eo fideles appellantur. c. i. item si fidelis. §. rursus. §. qui. mo. feu.

26 amit. & dicam quib⁹ mo. feu. amit. & dicam. §. est † autem fidelitas ipsum iuramentum qd prestatur a vasallis domino vt infra qd precedere debeat an fidelit. an inuesti. in fine. Pluribus etiam alijs modis capitur fidelitas vt ponit Bar. in extrauaganti ad reprimendum in prin. & latius in c. i. §. quid precedere debeat an inuesti. an fide. cum enim nomina rerum ab earum effectibus nascantur. l. ij. §. appellata. ff. si cer. peta. Bal. in l. manumissione. ff. de iustic. & iur. in princi. colū. & in omnibus contractibus graue est fidem fallere. l. i. de const. pecu. & quid facimus debet consistere in fide. l. i. ff. si cer. peta. fides tamen per excellentiam debet consistere in feudis i quibus dominus se cōmittit quodāmodo vasallo & econtra. & ideo per istā excellētiā fidei feudū denominatur a fide

seu fidelitate.c.de forma.xxij.q.v.c.i.§.de noua for.fideli.cle.roma
27 ni.de iureiurã.† Interdũ vulgares appellãt feudũ alio modo si
cut gallici qui appellant gangeriã vt in.c.j.extra de feudis.ꝛ pro
pterea cuꝫ dicatur feudũ a fidelitate seu fide.c.nullas.alias est.c.
si.j.per quos fiat inuesti.hinc est q̃ non valet pactũ vasallum nõ
cadere n feudo ob feloniam q̃ admitteretur vasallus ad delinquen
dum.l.conuenire.ff.de pac.dota.l.si vnus.§.illud.ff.de pac.licet Jo.
an.in addi.ad specu.in rub.de feudis sentiat q̃ valet hoc pactũ
q̃ vasallus nõ cadat propter feloniã.secus in emphyteota not.
cõmuniter doc.in.l.ij.maxime Bal.C.de iure emphy.in aut.qui
rem.C.de sacrosanc.eccle.per aliquos fa.tñt que no.Bal.in.l.i.§.
in pnmo.de cadu.tol.ponã plenius post do.mar.in.c.j.in prin.j.
de feu.guar.deinde queritur an nomen feudi vel vasalli sit de iu
re consuetudinario an vero romano.respondeo scdm Andr.de
Iseruia in hoc prohemio ꝛ Ja.ardiz.in prin.sue summe q̃ sunt no
mina cõsuetudinaria.nec ob.l.omnino.C.de inoffi.testa.l.fin.C.de
pigno.ꝛ.l.lucius.ff.de lega.ij.cum similibus.quia loquuntur in
28 militia.nos autem in feudis ꝛ vasallo que inter se differunt.† nã
militia potest vendi ꝛ legari ꝛ pignori obligari.d.l.allega.feu
dum autem non potest alienari nec pro anima legari.c.j.de pro
hi.feu.alie.per Fede.c.j.de succes.feu.cũ similibus. Nec obst.l.iij.
ff.de vsu.ꝛ ha.quia loquitur in cliente non vasallo possumus in
vasallum equiparare homini libero redẽpto ab hostibus in qua
redimens habet vinculum quasi pignoris ꝛ quasi seruus esse cen
setur.l.senatus.§.si.ff.de fur.ꝛ ideo dixit Bal.in.c.j.in.ij.char.de
studi.in.c.que in ecclesiarum.de consti.in.l.quoties.C.de suis ꝛ le
gi.in.c.ij.§.si de feu.fue.contro.q̃ feudum est species seruitutis.
29 Joan.and.in addi.ad spec.in tit.de feu.vt.s.vidimus. ¶ † Qua
liter constituatur feudum respondeo scdm Jac.de bel.constitui
tur inter viuos in contractu vel vltima voluntate Bald.in.§.fin.
de noua fideli.for.vbi quomodo in testamento quandoqꝫ consti
tuitur feudum insti.de seru.§.fina.ꝛ.l.iij.ff.de viufruc.cum simi.
30 ¶ † Qualiter autem acquiratur respondeo secundũ Jac.de bel.
acquiritur inuestitura vel successione vel prescriptiõe.xxx.anno.
c.i.§.fi.de feu.cogni.si quis per triginta.j.si de feu.fue.cõtro.§.fi.a
lit in regno sicilie scdm And.hic qꝫ sola concessione regis absqꝫ
inuesti.acquiritur feudum que consuetudo est seruanda in locis
suis.c.j.de feu.cogni. ¶ Quero vlteri⁹ quot sint species seu diui
siones feudorum respõdeo plures secundũ docto. quas hic ordi
31 nate describam addendo vltra docto.aliquas. ¶ † Prima enĩ
diuisio est ista quoniam feudorum aliud est regale sicut est feudũ
marchie ducatus comitatus vel alteri⁹ regalis dignitatis quod
ab imperatore vel rege recognoscit:vt.j.de feu.marchie.c.j.aliud
est non regale quod recognoscitur ab alijs inferioribus a princi
pe vel si recognoscitur a rege non consistit in illis dignitatibus
vt quia inuestiuit de aliqua plebe:vt.j.titu.j.in principio.ꝛ.§.j.
32 ¶ † Secunda est diuisio quoniam aliud est feudum nobile quod
suum nobilitat possessorem ꝛ illud appellatur paradegiuꝫ aliud
burgense,quod non nobilitat vt.j.quis dicatur dux marchio vel
comes in.§.ceteri.Sed circa hanc diuisionem dixit Jaco.de bel.
lisius quem etiã te itat Joã.an.super rubri.de prescrip.in ad
di.Spec.videlicet quia feudum aliud est nobile aliud minus no
bile.nam concessum ab imperatore regi duci vel marchioni ꝛc.di
catur nobile.Sed minus nobile fit quando feudum cõceditur a
predictis sed aliqualiter nobile est quando feudum conceditur
a vasallis suprascriptorum proximorum.Sed ignobile est illud
quod concessum est a minimis valuasoribus a quibus nullam di
gnitatem vel nobilitatem consequi posse dicuntur vt.j.titu.j.in
prin.ꝛ in.§.j.ꝛ.j.de feu.marchie cum duabus rubricis seq.ꝛ in.d.
33 titu.quis dicatur dux mar.vel co. ¶ † Quidam dixerunt q̃ feu
dum nouum non nobilitat sed antiquum qꝛ nobilitas sciu oculi
non confertur.l.scemata.cum glo.ff.de gra.Bal.hic.sed imo di
cite q̃ Jo.an.melius loquitur.nam feudũ ducatus vel marchie
nobilitat suum possessorem.c.j.de feu.marchie etiã si sit nouum
d.l.scemata.nam nobilitas quandoqꝫ sumitur pro prestantia san
guinis de gradu.ꝛ tunc procedit gl.in.d.l.scemata. Alio modo
sumitur nobilitas pro quadam hominis inter alios prestantia.
vt no.Bal.in.l.i.C.de dignita.lib.xij.ꝛ sic hic sumitur. Ideo dici
mus quod doctor equiparatur nobilibus glos.in.l.societates.§.
34 j.ff.pro socio. ¶ † Tertia diuisio quia aliud feudum francum
aliud non francum ꝛ vno declarato cognoscetur aliud francũ
dicitur secundũ addi. Joan.and.vbi proxime.ꝛ Bald.in.c.inter
dilectos.de fide instru.qꝛ ex eo nil prestatur vt apud vulgum hec
verba sonant vt extra de spõsa.c.ex literis.ꝛ sic indefinita locutio
faciet eum ab omni seruitio absolutum vt extra de testi.c.signifi
cauit.Bal.in.c.j.§.de mili.vasal.qui arma belli.deposuit.ꝛ valet
pactum q̃ vasallus ad aliquod seruitia non teneatur.Andr.in.c.
j.§.qui.ca.feu.amit.intelligas tamen libertatem ꝛ franchisiam
ꝛ nobilitatem non eximere a capitulis comprehensis in natura fi
delitatis que numerauimus.j.in titu.de for.fide.c.j.in fi.vbi ho.
ter.quid sit inuesti.Ange.consil.cxj.q̃ incipit sanctissima in.v.
colũ.Bald.in simili in.l.j.xxj.q.ff.de rerum diui.circa ad omnia

comprehensa in iuramento fidelitatis remanet obligat⁹. Oldr.
consilio.cccxxiiij.incipi.factum tale quidam miles. Bal.in.c.j.in
vlti.q.j.de capi.qui cu.vẽdi.ꝛ ibi ponit de castello francho quod
est in agro bononien.iuxta glo.in.l.si quis alias barto.C.de ex mi
li.lib.xij.quod nomen proprium alias contineret repugnantiam
ꝛ contrarietatem q̃ sit feudum ꝛ liberum potius ab omni fide
litate quod non est dicendum.extra de appel.c.sollicitudinem.ꝛ
l.vbi repugnantia.de regu.iur.naꝫ esset potius quedã libera do
natio si penitus esset liberum secundum prefatum Joan.and.in
d.loco.facit q̃ not.gl.ibi Bart.ꝛ Saly.in.l.ij.C.de iure emphy.
Barto.in.l.fundi.C.de fun.patrimo.spe.in tit.de locato.§.nunc
aliqua.ver.feu.lxxix.ibi Joan.and.ꝛ scdm Bald.hic in.vij.diui
sione feudum franchum dicitur quia liberum a prestatione serui
tiorum sed non est franchũ a maleficijs siue in faciendo siue in ta
cendo insidias quas domino tendi nouit ꝛ dicit Host.ꝛ Jo.an.
in.c.fina.de reb.eccle.non alie.ꝛ Bal.in auth.nisi rogati.in.l.C.ad
trebel.quod hec potest alienare domino inconsulto ꝛ simpliciter
videtur transire Bal.in.c.j.§.de mili.vasal.qui arma belli.depo
suit cuius contrarium hic tenet Bal.quia si delinqueret quomo
do puniretur in amissione feudi cum feudum posset inconsulto
domino alienare ꝛ cum dicto Jo.an.transit Pau.de ca.consil.
clx.incipi.in christi nomine amen in causa quam magnificus.ꝛ
in cõsi.q̃ incipit in christi ꝛc.circa id quod primo queritur in.ij.
colũ.ꝛ q̃ predicta non videantur remissa.alle.ho.tex.in.l.fina.C.
de ope.liber.vbi licet patronus liberet libertum a iure q̃ cõmu
niter habet in libertos tamen remanet iure reuerentialis obliga
tus.facit.l.que sub conditione.§.si quis iurisiurandi.ff.de condi.
institu.ꝛ cum predicta conclusione Joan.and.ꝛ paul. transit Ol
dra.consilio.cccxxiiij.q̃ incipit factum tale quidaꝫ miles. Bal.
in.l.si plures.C.de condi.inser.qui in licet feudum pacto aliquo al
teretur in reliquis retinet naturam feudi. Ande.in.c.j.§.qui.ca.
35 feu.amit.in.ij.col.Cal.in rubri.de feu.consil.xi. ¶ † Quarta diui
sio est quia est feudum aliquod q̃ habet naturam propriã aliud
impropriam. Natura autem propria feudi est quedam qualitas
innata a prin.generationis feudi ex qua virtus contractus cons
citur ꝛ semper regulariter videtur inesse nisi per pactum impro
prietur vt. Hoc feu.non habente propri.na.feu.c.j.ꝛ.j.quid sit in
36 uesti.c.j.§.finã.ꝛ in proxime allegato cõsilio.Ange.† ꝛ intellig[illegible]
tur habere propriam naturam quãdo est simplex ꝛ rectum ꝛ tran
sitorium ad heredes et ad eum qui inuestitus et alteri coequali
quandoqꝫ ꝛ de quo non debet quis diuestiri sine cognita culpa
vt.j.de natura feu.c.j.ꝛ de feu.sine cul.nõ amit.ꝛ gloss.in.c.j.§.fi.
ibi aliquid dicam.j.titu.j.etiam per principem. And.in.c.j.j.qui
succes.tenean.ꝛ in.c.j.de capi.qui curi.vendi. Panor.in.c.que in
ecclesiarum.de consti.Bal.in.l.qui se patris in.x.colũ.C.vnde li
37 be.† sed impropriam naturã intelligatur habere pluribus modis
vt quando datur accipienti vt ipse ꝛ sui heredes ꝛ cui dederint
habeant vt in.d.c.j.Item quando sine inuestitura est acquisitũ vt
j.quib.mo.feu.consti.potest.c.j.item feuduꝫ guardie ꝛ gastaldie.
Item camere ꝛ canene.j.de feu.cogni.c.ij.ꝛ de notis feu.in princ.
item feu.soldate vt.j.quis dicatur dux mar.vel co.in fi.iteꝫ quã
do non est transitorium ad heredes vt supra dixi ꝛ istis omnib⁹
modis habet naturam impropriam ꝛ irregularem ꝛ quando ha
bet naturam impropriam potius dicitur contractus innomina
tus. Bal.in.l.i.de fru.ꝛ lit.expen.ꝛ ideo videmus q̃ in contra
ctu emphy.possunt admisceri pacta feudalia ꝛ econtra.l.j.§.si rẽ
ff.deposi.l.aristo.ff.de dona. Bar.in consi.clij.inci.in nomine ꝛc.
proponitur q̃ syndicus in.ij.colum.facit quod notat Rudolph.in
simili in consilio.ccxcij.in.ipi.in christi ꝛc.presupposito ꝛ in con
silio.clxxj.quod incipit in christi ꝛc.pro decisione. Paul.consilio
clx.quod incipit in christi ꝛc.circa id quod primo. Dicitur etiam
alio respectu feudum aliquando habere propriam naturaꝫ vt qꝛ
dignitas cum feudo transit ad heredes inuestiti sicut cõmuniter
fit prout vidimus in duce Mediolani in marchione ferrarie ꝛ si
milibus interdum tale feudum habet propriam naturam feudi
vt quando neqꝫ dignitas neqꝫ feudum transit ad heredes sed so
lum ad vitã vasalli sicut videmus in Marchionatu anchonita
no in ducatu spoletano in cõtatu Cãpanie ꝛ simil.lib⁹ quo casu
potius posset appellari administratio licet sit collata per modũ
feudi mediante inuestitura de qua.j.de alie.feu.in fi.ꝛ in.d.c.j.de
feu.marchie. Nec mirũ si licet nõ habeat in predictis ꝛ similibus
casib⁹ propriã naturã feudi nihilominus dicit feudũ vt in dictis ca
sibus nã dici põt feudũ licet nõ habeat propriã naturã feudi.c.j.
j.de feu.nõ habẽ.ppri.na.feu.c.j.p quos fiat inuesti. Sicut dicim⁹
depositũ q̃ nõ habet propriã naturã depositi.l.lucius.ꝛ.l.dies
spõsaliorum.ff.deposi.nã pacta cõtra naturã sine sui cõtra.ꝛ⁹ natu
ralia valẽt.l.pacisci.ff.de pac.no.in.l.pacta cõuenta.ff.de cõtra.hẽ.
emp.licet contra substantiã nõ valeãt in ea specie contractus cui
pactum cõueniat.l.vbi ita donatus.ff.de dona.causa mor.secũdũ
Bal.in.c.j.§.ꝛ qꝛ in fi.colũ.j.ti.j.ꝛ ita Pau.de ca.consi.clx.incipi.
christi ꝛc.circa id.ꝛ ideo contra substantialia esset in casu nostro si
fuisset actum quod feudatarius nullo modo recognosceret eccle
siam sa

fiam in dominum vel alium concedentem in superiorem. Unde
dixit oldra.cōs.clix.incip.ex p̄senti themate q̄ si p̄ncps donat
alicui quicquid iuris habet in tali castello.ita q̄ alium nō reco-
gnoscat in dominū q̄ isto casu videt̄ potius donatio q̄ conces-
sio i feudum ex quo nihil dn̄ij reseruat̄ sz totum trāsfert de quo
38 ibi alte videte. Sed dicit bal.in.l.si plures.C.de condi.inser.† q̄
immo ex pacto omne dn̄ium pōt queri feudatario.qd̄ intelligi-
te vt predixi ⁊ bald.in.c.j.de duo.fra.capi.inuesti. ⁊ in.c.q̄ ad se
dem.ff.de offi or.in.l.j.§.fz ⁊ si quis.C.de lati.liber.tol. Joan.an.
in addi.ad spe.in.rub.de feu.prope fi.debet intelligi s̄m predicta
⁊ oldra.in consi.ccxxxiij.qd̄ incipit factū tale quidam miles. Et
hinc etiam dicimus q̄ si feudū emptū precio aliquo q̄ vasallus
emit cōcessionem non hz p̄priam naturam feudicum de sui natu
ra debeat esse gratuita cōcessio.ita Bal.in.l.j.C.de libe.cā in.c.j.
§.de natu.feu.in.l.si quam.C.de op.lib. Ja.de bel.hic Bal.l.pace
constantie in verbo libellarium.in.l.liberti liberteq̄.C.de oper.
liber.in.l.qui se patris.C.vnde lib. Cy.in aut.ingressi.in antepe.
q.C.de sacrosan.ec.⁊ licet aliqua pecunia per feudatarium domi
no pro concessione feudi quādoq̄ detur vt videbim᷑ vt.j.de bri.
fratris ⁊ qualiter frater fratri succe.tn̄ nō desinit esse feudū. Bal.
in.l.licet.C.de lib.cā in.l.si quā.C.de oper.liber.quia intelligitur
satis amore ⁊ honore concessum feudum quādo pecunia sola nō
est cā quare feudū datur.ita host.i.summa de feudis.§.quis pos
sit.ver.sed ad id.idem Jo.an.in addi.spe.in tit. de feu.in fi.colū.
39 ¶ † Quinta est diuisio quoniam aliud est feudum ecclesiasticum
aliud est seculare. Et ecclesiasticū est duplex qm̄ quoddā datur
seu suscipitur ab ecclesia tanq̄ ab ecclesia.vt.j.de clerico qui iue.
fecit.c.j.⁊.j.qui mo.feu consti.pōt.in fi. Pōt etiā ecclesia ⁊ cleric᷑
recognoscere feudum a laico.vt infra de capi.corra.in fi. ⁊ tunc
esset inferior laico ⁊ appellādum ad laicū.c.solite.de ma.⁊ obe.
c.romana.§.ds.de ap.li.vj.dixi in rub.de appel. ¶ Sexta diuisio
40 qm̄ aliud est feudū antiquum seu paternum aliud est nouū.† Feu
dū paternū accipitur equoce.nā p̄mo ⁊ large dicit̄ paternū qm̄
tum feudū fuit acq̄situ ab aliquo ex antecessoribus qui fuit agna
tionis cōis caput vt infra de gradi.succe.in feu.in.c.j.§.his vero.
⁊ infra de natu.suc.feu.c.j.⁊ hoc modo pōt appellari antiquum
do q̄ est acquisitum ab antecessore vt no.glo.in.c.j.super verbo i
uestiture infra de succes.feu.⁊ ita Bal.in.c.j.§.decedenti.infra q
41 feu.da.pos.in.c.j.de gradi.succes.in feu. ¶ † Scd̄o autem ⁊ stricte
dicit̄ paternū illud feudū.qd̄ fuit acquisitū a patre meo vel ab ali
quo alio meo ascendente vsq̄ ad quartum gradum etiam si filio
renouetur inuestitura.bal.in.l.fi.C.de suis ⁊ legiti. Bald. in au
tentica defuncto.C.ad tertullia. Paulus de castro consil.cxxxvi.
Oldra.cōsilio.xxxviij.quo ad quarto gradu supra appellatur p
prie antiquum.vt Bald.j.titulo primo.in.§.cū vero.⁊ notatur.j.
de successio.feud.in.§.j.⁊ ibi diceinus.imo etiā si quis cadit a feu
do ⁊ dn̄s remittit feloniā nihilominus remanet feudū antiquū.
Glo.est notabilis in.l.qd̄ dicit̄ in fine.ff.de impensis in reb᷑ do
talibus factis.faciunt glo.⁊ doctores in.c.j.§.quo tempore miles.
And.de ise.in.c.j.§.de feud.sine culpa nō amitt. Aluarotus in
c.j.in principio.§.que fuit.j.causa benefi.amit. bal.in.l.executorē.
C.de executio.rei iudi.in.xvi.col. Jmo.in.c.ij.de feud. Aluarot᷑
plene in.c.j.de vasal.decrepi.etatis.facit glo.in.l.peculium si ere.
ff.de pecu.⁊ Bald.qui ita determinat in.l.j.in.xv.q.ff.de rerum
diui.⁊ in.ix.q. Bal.in.c.j.de vas.decre.etatis Bald.tamen in.c.j.
§.insuper.de probi.feu.alie.p. Fed.in hoc videtur facere differen
tiam tm̄ ipso iure vasallus cecidit.⁊ dicetur p hanc remissionem
feudum nouū aut non ipso iure sed priuandus est ⁊ tunc est anti
quum feudum.⁊ pro Bald.faciunt que.no. Cy.in.l.fi.ibi Bal.⁊
Saly.C.de renoc.do.zeta hāc distinctionē lz imo.in.d.c.ij.in.vij
colū.q̄ ante q̄ dn̄s declaret voluntatem q̄ vult vasallum habe
ri pro priuato nō causatur priuatio.l.ij.C.de iure emph. Hic tn̄
et p̄supponimus q̄ tn̄ nō tantū declarauit q̄ velit vasallum in
cidisse priuationē imo feloniam remisit dictū. Bal.posset salua
ri qn̄ dominus declarauit prius voluntatem q̄ vult eum haberi
pro priuato postea voluntate mutata feloniam remittit. Nā tunc
cū esset semel priuatus talis remissio ⁊ restō est nouū feudum et
noua cōcessio vt in fi.cōcludunt cōit̄ doc.in.c.q̄uis.de rescrip.li.
vi.in de.l.fin.post glo.fi.ibi de rescrip.videtur hoc sentire pau de
cast.consi.cliiij.incl.in x̄pi ⁊ c.qd̄ istud feudū in.ij.col.voluit etiam
Bal.in.c.j.§.decidenti.al's ⁊ q̄ in.iij.col.j.ti.j.qd̄ si vasallus renū
ciauit feudum paternū vt filij inuestiātur a dn̄o illi inuestiunt̄ p
42 hoc feudū nō desinit esse paternum.† Sciendū etiā q̄ in antiquo
feudo nō requirit̄ noua traditio in persona descendentiū ex quo
semel superioribus est tradita.c.j.de feu.mar.c.sciēdum.j.de feu.
cog. Uidebimus i.c.j.§.qd sit inuesti.ergo est dn̄s q̄ feudū anti
quū querit̄ sine inuesti.tn̄ non seruat̄ nisi.j.annū petat̄ inuestitu
ra q̄ petere inuestiturā est quasi census deuotiōis ⁊ recognitio
nis q dz prest.ari dn̄o.⁊ si nō p̄stat̄ res incidit in cōmissum quia cē
sus reuerētialis ⁊ p̄fessio cēsualis est omissa in ti.de probi. feu.
ali.p lotha.c.qm̄. Sz feudū nouū nō q̄rit̄ nisi inuestitura nec trās
mitti pōt nisi quis sit inuestitus vt in ti.j.qui.mo.feu.cōsti.pōt.c.

sciēdū. Et duplex est inuestitura vt videbimus in.c.j.§. quid sit
uesti.s.abusiua q̄ sit per aliquod signū vel p baculū expresso verbo
inuestiture.⁊ hec nō facit verū feudatarium nec transimit tn̄ nisi ap
prehensa possessione. nā feudi hec est natura q̄ nō transmittitur
nisi sit pleno iure quesitū ⁊ inuestiturā ⁊ inuestitura p̄pria i feu
do dicit̄ possessio vt in.d.c.j.quid sit inuestitu. Jdeo ergo feudū vt
transmittat̄ req̄rit apprehensionē.q.n.non esset in plenum vasal
lus non pōt heredē suū vasallū facere.ergo nec trāsmittit̄ feu.et
est plene inuestitura facto verbo ⁊ traditione que continet plenū
ius vasallagij. bald.in hoc proe.feudali.in.vij.colū.⁊ sic videtur
q̄ in feudare nō sit nudum pactum qm̄ traditionis expectat effe
ctum de pac.l.diuisionis placitum ⁊ sicut vestitur pactum rei tra
ditione sic vestitur feudum.ergo q nō pōt tradere corporalē pos
sessionē non potest feudum concedere quia non intelligitur dn̄s
⁊ in feudo antiquo natura eius promptior est ad trāsmittēdū q̄
in feudo nouo.ar.ff.de leg.ij.l.pater.§. quadecim. Et ad inuestiē.
q̄ noua nō videt̄ inuesti.p q̄uā vetus inuestitura cōseruat̄ vt in.c.
§.p quos fiat inuest.⁊ ar.ff.de pac.l.si vnus.§.penes.ver. q̄ i spē.⁊
ar.extra de feu.in.c.q.ui noua inuestitura esset noue forme ⁊ na
ture.ar.no.in.c.hi q.de p̄bē.libro sexto. ⁊ adde alias differentias
ff.de verb.ob.le.si mihi ⁊ titio.p Bar.ista sunt verba Bal.in.d.l.
43 ij.in.q.col.ff.de rerū diui.† Et nō.q̄ si pater de feudo suo fecit in
uestiri filios in vita sua q̄ istud feudum non dicitur proprie no
uum sed antiquum.vt.j.d vas.decrepi.etatis.c.quidam qd̄ est no
tabile.tamen dixit Pau.de ca.q̄ reuerso feudo ad dn̄m per pri
uationē vasalli vel alio modo ⁊ postea vasall᷑ reinuestiret̄ lz pri
mitus esset feudū antiquū nunc erit nouū. ita Pau. consi.cliij.
qd̄ inci.in x̄pi ⁊c q̄ istud feudū.facit qd̄ no. Bal. in.d.l.j.in.xv.q.
ff.de rerū diui. Item feudum qd̄ alias erat antiquum mutato do
mino efficitur nouum vel mutatis pactis inuestiture. secus si nō
renouantur pacta.c.j. de vas.decre.etatis. Et ideo si vassall᷑ ha
bens feudū antiquū ab vno dn̄o illud recognoscit ab alio.q nō
est successor nec vniuersalis nec singularis primo dn̄i erit nouum
feudū. Jta consuluit Oldr.in.d.consi.clxxviij.qd̄ incipit factū ta
le quidam nobilis.tamen cōstito de aliqua inuestitura antiqua
feudi in dubio seq̄ntes inuestiture p̄sumunt̄ facte vt de feudo an
tiq̄ nisi exp̄sse dicat̄ q̄ fuerit renūciatū prime inuestiture vt de no
uo inuestiat̄.c.j.de duo.fra.de nouo bene.inue.⁊ facit nā sequens
dispositio censet̄ in dubio facta s̄m naturam precedentis fa.te si
per eodem.l.si stipulat᷑.ff.de viu.l.j.§. bellissime.ff. vt legā.nolē
ca. Si vero non constat de veteri inuestitura ⁊ esset contentio an
feudū esset antiquū tunc agenti incumberet probatio.§.fi.c.j.de
gra.suc.in feu.ita pau.de casan.cōn.cliij. qd̄ incipit in x̄pi nomine
amen circa presentem causam. ⁊ dicit mediolanen.noster clarissi
mus iuris vtriusq̄ monarcha dominus Signorolus de hōdeis
in consilio.x.quod incipit in.q.vertente inter vgetum.quod si feu
dum sit antiquum qualitas habetur extrinseca. ideo a iure non
44 presumitur sed est probanda.† ⁊ in hoc possessio multum opera
tur q̄ trāsfert onus p̄bādi i aduersariū puta vassall᷑ est i posses
sione feu.q̄.d.ātiquū p̄sumit̄ p eo ⁊ ita Ja.de bel.i.c.j.de gra.
suc.in feu.⁊.i.c.j.de cōtē.inter me ⁊ do.in.c.j.§.cū aūt.j.de cōtro.
inue.bal.q̄rit hic. ep̄s instrumentū tenuit de castro eccl'e ⁊ inuestitu
ra dixit feudū eē antiquū.q̄rit̄ an ex illis verbis p̄bet feud.eē an
tiquū.⁊ sic an valeat i feudatio.⁊ cō.ludit bal.qd̄ nō q̄ vident̄ ta
lia v̄ba p̄lata i fraudē legis.l.q testā.ff.de p̄ba.l.cuq̄s decedē.
titia.ff.de leg.iij.nā verba enūciatiua nō p̄bāt inter eos q nō pnt
disponere.l.si forte.ff.de castrē.pecu.⁊ no.in.l.sciēdū.ff.de verbo.
ob.nisi verba enūciatiua eēnt i instr̄o antiquo.q̄ tunc ātiquitate
presumunt̄ omnia solēnia no.in.l.emancipatis. per Cyn.⁊ Bal.
de fide instru. Jnno.in.c.veniens.⁊ in.c.quid per nouale.de ver.
sig.no i.c.si papa.de priui.lib.vj. Pau. de ca.in hanc primo cōsi
liu.cōsi.cliij.incipit in x̄pi ⁊c.qd̄ istud feudum ⁊ per Joan.and.
in.c.albricius.de testi.⁊ Anto.de but.in.quoniā z falsam de pro
ba.no.in.l.cū qe.C.de iure deli.in.c.fi.de succes.ab intesta. Et ita
tz de presenti q̄stione oldr.in cōsi.clxxviij.inci.factū tale est qdaz
nobilis.⁊ facit q no. Bald.in.c.j.infra de alie.feu.pater.in.c.j. de
gra.succes.in feu. Bal.⁊ alua.in.c.j.de vas.decre.etatis.in.ca.j. de
succes.feu.qd aūt si ep̄s cū capl'o ⁊ instr̄o asseuerēt feudū ātiquū
Cōcludit Bal.qd̄ oīa p̄sumunt̄ vera.allegat glo.in aut.hoc ius
porrectū.C. de sac.san.eccl.quā gl.sequitur ibi Cy. do.ma.in Jsta
sula per tex.notandū.in.l.iubem᷑.in prin.ibi.nec si oēs cū ep̄o.C.
de sac.sanc.ec.per.c.j.de re.ec.non alie.in vj.nec ob.d.glosā in aut.
hoc ius.q̄ loquit̄ in mutuo nō aūt in alienatione rerū immobi
lium ecclesie.⁊ ita tenent bar.in.d.aut.hoc ius. ⁊ facit qd̄ no.glo.j.
bernar.in.c.qd̄ qbusdā.de fideius. Jn regibus ⁊ aliis qui pn̄t sine
solēnitate dare feuda crederē qd̄ si dicat̄ inuestitura noua iure an
tiqui feudi datur vel affirmat̄ sine enunciat̄ antiquū feudū assu
meret qualitatem antiqui feudi.l.quicūq̄ desertū.C. de omni agro.
deser.lib.x. Ja.ardizo. in summa de feu. in tit.nouum non pater
num. Bald.in.c.j.infra an agna.vel filius. bald.in.c.j. de aliena.
feu.per Alua.in.c.j.de vas.decre.etatis in.c.a.j. de gradi.succes.in
45 feu. And.in.c.j.in fin.de contro.feu.apud pares ter. ¶ † Alia ⁊

septima est diuisio qm̃ aliud est feudum paternum de quo supra prime dixi aliud est maternũ videlicet qd̃ primo fuit acquisitum per feminã vt infra de benefi.femi.in.c.j.Large dicit quodcunqꝫ feudũ qd̃ a quacunqꝫ femina ex superioribus fuit acquisitum qꝛ fuit cognationis cõmunis ſm Bal. vt in.d.c.j. de quo dix vt ibi.

46 ¶ † Octaua est diuisio qm̃ aliud est feudum masculinũ qd̃ regulariter trãsit ad masculos tantũ ꝛ nõ ad feminas vt infra tit.j.in §.hic autẽ.ꝛ de succes.feu.§.filia.Aliud est femininũ qd̃ per pactũ transit ad feminas vt in.d.§.filiã.quo casu tunc demum succedit femina si nõ extat masculus.vt infra de eo qui sibi ꝛ here.suis.c.j.fallit etiã vbi transit ad filiã eo qꝛ redemit vt infra de natu.suc.feu.i prin.Bal.in.l.qui se patris.C.vnde.liberi.vt infra in mari-

47 dus succe.v.c.j.† Nona est diuisio quoniã feudũ aliud est indiuisibile regl'r omnia feuda sunt diuisibilia. Inn.in.ca.prudentiã in princi.ff.de offi.dele.ꝛ ad ppositũ per bar.,ꝛ Bal.in.l.inter tutores.ff.de admi.tu.Bal.in.l.si.ff.de re.diui.Ange.in.l.est receptũ.ff.de iurisdictio.om.iudi.Sꝫ fallit in marchionatu ducatu ꝛ comitatu ꝛ in ceteris feudis similibus dignitatem habentibus. vt infra si de feu.fue.cõtro.ꝛ in.c.omnes.ꝛ de pbi.feu.alie.p Fede.

48 in.§.preterea ducatus.ꝛ dicetis vt ibi dixi.† Decima est diuisio quoniam aliud est feudum reale siue perpetuũ aliud personale aliud personalissimũ. Reale nãqꝫ seu perpetuũ feudum est illud qd̃ trãsit ad heredem qm̃ vnusquisqꝫ sibi suisqꝫ heredibus ꝓspexit vt infra de duo.fra.ꝛ capi.inuesti.c.j.ꝛ in qui.cau.feu.amit.§.si.personale feudũ est qm̃ feudũ ad vitam alicuius conceditur vt infra qui.mo.feu.consti.potest.c.j.ꝛ de consue.rec.feu.c.j.,vt sicut est feudum habita.qd̃ finit morte capientis nisi aliud specialiter cautũ sit vt ꝓbatur in.c.feuda habitationum.de feu.ꝛ bene in.c.

49 extraordinarijn capi.† Et dicit feudum habitationũ quando in ꝓprium vsus habitatio cõceditur:vnde infert hic Bal.in quinta diui.nunquid ille cui habitatio est cõcessa in feudũ possit ipsam alteri locare.ꝛ primo videt:qd̃ nõ.nam feudum habitationis est feudum conditionale qd̃ deserta habitatione amittit. Et dicit hic bald.quasi stet per ipsum vasallum quominus conditionem in feudo appositam impleat.ideo perdit feudũ.l.si titius.l.si ita centum.§.si.l.cũ pupillus.ff.de cõdi.ꝛ demon.preterea id qd̃ conceditur in ꝓprios vsus est personale.l.vnica.§.ne aũt.C.de caduto.l.ergo ꝛc.Item habitare est facti personalis qd̃ nõ potest impleri per alium.l.scimus.§.fina.ff.de sta.lib.facit que habentur in.l.inter artifices.ff.de solu.ꝛ.l.nemo.per Bart.ff.de duo.re.in stipu. Bald.in.l.i.C.de here.insti.I:ẽ persona videt electa.ergo ab eo non est recedendũ.l.si ita fuerit.ff.de manumis.testa.In ꝯtrariũ facit.l.arboribus.§.vsufructuarius.ibi nam qui locat vtitur.ꝛ.l.nõ vti.ff.de vsufru.l.habitatio.C.de vsufru.l.habitatiões.ff.de vsufru.leg.ibi.Bar.ꝛ tex.l.c.j.§.rei autẽ.j.de inuesti.de reb' alie.fac.vbi vasallus hꝫ potestatẽ rei inuestite tanquã dñs quoad vẽdicandũ vel defendendũ vel seruitutẽ imponendũ.ꝛ habitatio dicit fructus.l.si is qui.§.j.vbi Bar.post glo.ff.de pig.ꝛ facit.c.cũ scim'.C.de agri.ꝛ cens.lib.xj.l.illa.C.si p vim vel alio modo.nõ enĩ dicit habitationem deserere q relinquit inquilinum.ꝛ facit tex.in.l.cũ antiquitas.C.de vsufru.vbi ille cui lega.est habitatio põt eã alteri locare ꝛ ibi bar.insti.de vsu ꝛ habita.§.sꝫ si cui.ꝛ facit.c.j.donare.j.qualr olim feu.alie.po.vbi vasallus põt alij locare feud.ꝛ facit quia non refert a quo fiat sed cuius nomine fiat.ff.de verbo.obliga.l.cum seruus.tamen bald.hic distinguendo soluit cõtrarietatẽ aut habitãdo ꝓprie per ipsũ vasallũ ꝑsonalr versat cõmodũ dñi:puta qꝛ ꝯcedit habitatio castelli fortis ꝛ custodia digno veterano militi fido ꝛ callido:ꝛ tunc nõ possit alteri locare.ꝛ ꝓcedit prima opio.aut cõcessũ est feudũ habitationũ simplr.ꝛ tũc põt locare.ꝛ ꝓcedit scða opio.Subijcit quoqꝫ ꝺ bal.qd̃ qm̃ concedit ius habitãdi cũ ꝓprietate qd̃ talis habitatio est realis.l.dom'.§.si.ff.de vsufru.Deinde querit bal.hic in.vj.diuisione quid si dñs in cõcessione dicat cõcedo tibi talem domũ vel fundũ ad vtendũ vel fruendũ nunquid istud feudum erit personale ꝛ primo arguit qd̃ non qꝛ feudũ in dubio non est personale.c.j.§.§,infra in q.causis.feu.amit.In ꝯtrariũ facit tex.l.l.habitatio

50 §.si sic.ff.de vsu.ꝛ ha.† Et ita ꝯcludit faciens regulã qd̃ vbicũqꝫ facta est cõcessio in vs' ꝓprios alicuius in feudũ finit morte.ꝛ sic dicitur feudũ personale.Et ideo si ꝯcedat feudũ p alimentis alicui istud feudũ morte finit per no.in.l.cũ hi.§.si vni.ff.de transac. Sꝫ salua reuerentia bal. forte prima opio. est melior p text p eo allegatũ ꝛ deducitur: nam verba debent intelligi ſm naturã dispositionis in qua proferũtur.l.si vno.in prin.ff.loca.c.j.§.fin. vbi bonus tex.infra quid sit inuesti.ꝛ facit q vidistis supra in tertia ꝛ quarta diuisione feudorũ.Sed de natura feudi est qd̃ transeat ad heredes:vt pꝫ ex diffinitiõe p̃missa vt videbimus in.c.j.§.cũ vero.infra ti.j.sed ista verba ad vtendũ ꝛ fruendũ sunt prolata in concessione feudali.ergo intelligunt ſm naturã feudalem vt trãseat ad heredes.Nõ ob.l.si habitatio.§.si sic.qꝛ ibi legat habitatio natura talis legati nõ est vt transeat ad heredes. Feudũ vero personalissimũ qd̃ soldata appelat ꝛ istud ex neutra parte transit ad heredẽ vt infra qñ dicat dux,marc.vel comen in.§.soldata.

nã neqꝫ ad dantis neqꝫ recipiẽtis heredes trãsit. Feudũ enĩ regulariter trãsit ad oẽs heredes q tenẽt eundẽ gradũ vt infra ti.j.§.ꝛ qꝛ.de suc.feu.in prin.sed fallit in his q viuũt iure francorũ qꝛ tũc transit ad primogenitũ.ſm Ia. de bel.facit qd̃ dixit bal.in.l.

51 cũ antiquioribus.C. de iure deli. ¶ † Vndecima est diuisio quoniã feudũ aliud fit cũ iuramento ꝛ sic cũ fidelitate ꝛ hoc regulariter aliud absqꝫ iuramẽto vel si per pactũ remittat vt.j.per quos

52 fiat inuest.in.c.nulla.ꝛ.j.de ca.corra.in prin. ¶ † Duodecima diuisio quoniã aliquod est feudũ rectũ ꝛ purũ aliud est feudũ non rectũ sed conditionatũ nõ qd̃ sit sub cõditione sed sub quadã qualificatione.nã regulariter quidẽ feudũ simplex ꝛ rectũ est purum qꝛ interdum qualificat eius conditio vt qꝛ datur ad certum seruitiũ vel ꝯditionẽ certã vt infra quid sit inuesti.in.§. pe.Et ideo appellat cõditionatũ vt no.glo.in.c.si.j.de capi.q cur. vendi,vbi videas.facit.c. primo in fin.in quibus causis feud.amit.Et ideo cũ feudũ cursoris videat datũ ꝓpter seruitiũ currendi videret qd̃ nõ valeret cõcessio facta claudo qꝛ inutilis esset talis cõcessio seu.facta claudo.l. fideicõmissa.§.si seruo.ff. de le.ij. Tamẽ bal. hic tꝫ cõtrariũ qꝛ erit vtilis ꝛ concedenti ꝛ claudo qꝛ locare poterit feudũ alteri qui seruiet dño.vt in.c.j.§.donare.infra qualiter olim feu.alie.potest cũ.§.se.Et dicit And.ꝛ sequitur bal.qd̃ istis casibus qm̃ feudum dat ad certum seruitium sapit naturam contractus nominati cum ad certum quid det sicut alij nominati cõtractus qd̃ põt morderi per tradita in.l.petens.C. de pactis.in.l. iuris gentium.in.§.quinimo.ff. de pactis. Et in cõtrarium facit q dixi.s̃.heri in quarta diuisione feudorũ dũ locuti sum de feu. nõ habẽte ꝓpriã naturã feudi põt etiã tradi alia diuisio inter feudũ rectũ ꝛ nõ rectũ alio respectu.† Quoniã feudũ põt dici rectum

53 qm̃ quis adipiscit possessionẽ feudi precedente licentia dñi parte curia qꝛ tale feudũ est perinde ac si esset facta inuestitura. ꝛ est transmissibile.vt.j.de consue.rec.feu.in.c.j.in prin.Sed si dicta licentia esset data absqꝫ curia:tunc tale feudum non censeret rectũ sed abusiuum ꝛ non esset transmissibile.vt.j.qui.mod.feu.consti.po.c.j.Istã doctrinã tradit'bal.in.d.c.j.j.de contro.recti feu.Item ꝛ alio respectu põt dici rectũ feudũ illud feudũ qd̃ est perpetuũ ꝛ non põt reuocari.vt infra de cõtro. inuesti.in.§. itẽ si vasallus. Illud vero qd̃ põt reuocari appellat nun rectũ.Et de hoc loquit titulus de feudis guardie. Et qꝛ dat ratione alicuius officij vel meriti.vt dixi infra de controuer.inter vasallum ꝛ episcopum in c.j.bal.i.l. q se patris.C. vnde liberti. ¶ † Tertiadecima diuisio

54 qꝛ aliquod feudum appellatur ligium aliud non ligium.nam feudum ligium est vbi iurat fidelitas contra omnẽ hominẽ qd̃ feudum ꝓprie nõ cõceditur nec recipit nisi ab eo q nõ recognoscit superiorẽ regl'r oia feuda,magnarũ dignitatũ dicunt ligia bald.in l.j.§.in primo.C.de cadu.tol.sed feudũ nõ ligium qm̃ in concessione ꝛ fidelitate excipit prior dñs cui iã est ligatus.vt.j.hic finitur lex in si.ꝛ.j.de pbi.feu.alie p loth a.c.ij.nã dicit homo ligi' qua si ligatus dño suo soli vel dicit legius quasi legalitatẽ cõtinẽs de quo p tex.ꝛ glo.in.cle.pastoralis.de re iudi.ꝛ in spec.de feu.§.qm̃.m.ꝛ not.vbi plene videas ꝛ in.c.j.in capi.extraor.Ex qb' infert Io.an.i.glo.dicte cle.qd̃ qs nõ põt esse legi' duor sꝫ bñ põt esse vni' ꝛ vasall' alteri'.põt ẽt qs esse vasal.duor.d.c.ij.sꝫ tñ i vasallatico vel fidelitate sẽper intelligit excepta persona imperatoris vt.j.de pbi.feu.ali.p Fede.in fi.Sed cõtra p̃dicta videt qd̃ impossibile sit dare feudũ legiũ nisi in summo pontifice qꝛ sꝫ vasall' iuret fidelitatem imperatori nullius alterius fidelitate reseruata tñ in tali iuramẽto intelligitur clausula excepta autoritate summi pontificis qui est maior imperatore.c.venientes.extra de iureiuran.ca.ad apostolice.de re iudi.in.vj.cle.vnica.de iureiuran. lege stua.in principio.ff.ad munici. Et baldus facit regulã magistrã in.l.si.ff.qui satis.cog.tñ videtur.de mat.dicendum qd̃ feudum legium dicitur esse in persona imperatoris vel regis.c.j.in.fin.j.de probi.feu.alie.per Fede.ꝛ no.in cle.pastoralis.allegata.Nec obargu.supradictum quia respondeo.feudum legium in quo iurat nullius alterius fidelitate reseruata recipit limitationem excepta autoritate summi pontificis vel imperatoris vt probatur in

55 d.c.j.in fine de probi.feu.alie.per Fede.ꝛ † vt intelligamus bene virtutem feudi vel homagium legij dicendum est quod tanta est virt' feudi legij qd̃ omnia bona ẽt nõ feudalia hominis legij dicant esse in iurisdictione dñi ita qd̃ dñs habeat iurisdictionem in omnibus bonis feudalibus ꝛ non feudalibus: sed in alio feudo non hꝫ iurisdictionem nisi in bonis feudalibus non in alijs bonis.c.ceterũ.de iudi. Ratio diuersitatis quia homo legius obligat principaliter personam ꝛ in cõsequẽtia omnia bona.arg.l.si potest.in prin.ff.de adop. Homo aũt non legius non bligat nisi quo ad bona feudalia ſm spe.in ti.de feudi.in.§.quoniã. ver.xvij. Et no.vnũ singulare quia in feudo legio non hꝫ locũ penitẽtia. Bal.in.d.c.ceterum qd̃ limitat.c.j.de vas.qui contra cõsti.lotha.ꝛ no.qd̃ homo qui fecit homagiũ non est seruus quemadmodũ ascripticij' glebe.glos. insti. de iure personarum in glos.magna. Decimaquarta est diuisio qm̃ feudũ aliud est in curte dñi aliud est extra curtem vt probetur.j.in ti.qui.mo.feu.amit.§. fin. ꝛ ibi

ꝛ no.

no. de hoc. j. de capi. q curiã vendi. in. c. j. in princi. vbi videas.
56 ¶ † Quintodecimo insuper habemus differentiã inter feudũ et allodiũ quia feudũ recognoscit a dño allodiũ vero a nemine recognoscit et pprie dicit allodiũ res herediaria que ppria est et libera vt pbat in. c. ij. j. si de feu. fue. cõtro. et j. de pa. iur. fir. tenẽ. in fi. et de hoc allodio no. glo. in. l. et si quis. §. sed interdũ. ff. de religi. et in. l. pen. ff. de inge. et ma. et ibi per Bal. Et ideo dixit Bald. in rubri. ff. de rerũ diuisi. qd allodia pñt absolute cõsecrari in ecclesia vel similimodo feuda nõ sine licẽtia dñi. Et dicit Bal. in l. j. in. vj. q. ff. de rerũ diui. qd põt esse qd principale puta domus vel castellũ erit feudũ accessoriũ. puta ortus erit allodiũ. Et in fi. dicit Oldr. cõsi. cxxj. qd lic. ad primã q. qua qrit qd cõcesso castello in feudũ nõ tamẽ videt cõcessũ territoriũ. Et ita recognito castello i feudũ nõ videt recognoscit territoriũ. De hoc late Pet. de anc. in repeti. regule accessoriũ de regu. iur. in. vj. in. v. charta. Cõtra videt velle Bal. in. c. j. in prin. j. de cõtro. inuesti. et in. c. j. de capi. qui cu. vẽdi. vbi tangã et in dubio vbi non apparet an bona sint allodia an vero feudalia psumunt potius allodia et sic libera. Bal. in. c. j. de vasal. qui cõtra cõsti. lotha. in. c. ij. si de fue. fue. cõtro. in. c. significauit de rescri. Domi. an. in. c. nimis. de iureiur. Bal. in. c. j. in. xij. col. et in. c. ceterũ in fi. col. de iudi. in. c. que in ecclesiarũ de cõsti. in. l. quoties. C. de fuis et legi. Pau. de cast. consi. di. incipit in xpi nomie amen in cãquã magnificus. Tamẽ si de aliqua longo tẽpore prestitũ est seruitiũ psumit in feudata nisi appareat qd pretextu alicuius cause sit prestitũ per ea que habẽtur per Bar. in. l. cũ de in rem verso. ff. de vsu. in. l. si certis annis. et ibi communiter legisse. C. de pac. et facit tex. in. c. j. §. si vero vasallus. j. quid sit inuesti. et ibi dicam. Item nisi ille qui seruitia pstitit pro re non fuisset in tenuta rei sed alius. n. tũc non psumit contra tertium feudato. l. pomponius. ff. qui. mo. vsusfru. amit. habet in. c. cum venisset de resti. spo. in. c. cum bertoldus de re iudi. Itẽ nisi modico tpe prestitisset seruitia p not. in. d. l. si certis. et in. d. l. cũ de in rez ver. Itẽ nisi predictã prestationẽ cã inualida precessisset. nã tunc sequẽtes prestatiões videnf facte ex precedẽti cã. Hec Bal. in. l. j. in. ij. et. xij. col. ff. de rerũ diui. Nã ex precedẽti causa posterior declarat euentus. l. j. C. quomodo et qn et quib' quarta pars debe. glo. in. l. quodã. ibi. Ang. ff. de rei vẽ. not. in. l. ij. C. de acqui. pos. facit que videbimus post Bal. in. c. si. j. de feu. dato in vicẽ legis cõmisso. Bar. in. d. l. cũ de in rẽ ver. in. l. solẽ. ff. de offi. procon. et lega. et que no. per spe. in. ti. de loca. §. nũc aliqua ver. cxl y Bal. in. c. si. de dila. Cy. l. cõpetit. et Ang. in. l. omnes. et in. l. cuz notissimi. C. de prescrip. xxx. vel. xl. anno. Albri. in. l. ij. ubi vnum etiam facit. C. de iure emphy. et in. d. l. si certis annis. facit tex. in. l. si. C. de fun. patri. li. xj. vult Pau. de cast. de emphyteosi loquens in consi. lxi. qd incipit in christi et c. videtur l prin. ij. col. p Bal. in. c. si quis per. xxx. j. si de feu. fue. contro. Bal. in. l. j. xxxj. q. ff. de rerum diui.
57 † Sextodecimo sciaa q habemus feudũ guardie et castaldie et pro mercede alicuius rei q imediate elapso anno potest auferri si simpliciter fuerit datum. secus si ad certũ tempus qz tunc illud ips debet expectari vt. j. de feu. guar. in. c. j. et de conten. inter do. et vas. c. j. in fi. et vbi feudum datur ad tenpus nec exprimitur certum tempus intelligitur vsqz ad. x. annos Bal. in c. ex literis. in. vj. col. de consti. Quãdo aũt intelligatur esse feudũ guardie et castaldie. dic vt plene declaraui in. d. c. j. de feudo guardie.
58 † Decimoseptimo habemus feudum camere et caneue vez q quis recipiat tantum annuatim de camera vel caneua cõmunis vt. j. de feu. cog. c. ij. et in isto feudo nõ debet solui nisi quando camera vel caneua habet vnde solui possit. alẽ debet expectari donec sit soluendo vt. j. de noua. feu. in prin. et istud tale feudum trãsit ad heredez et est proprie feudũ et datur propter aliquod seruitium factum domino.
59 † Sed habemus etiam soldatã que est quedam prestatio annua et gratuita que a neutra parte transit ad heredem vt qz daf forte prouisio alicui nobili ad paupertatez redacto et nõ censet feudũ vt probatur. j. quis dicaf dux mar. vel co. in fi. in. c. possessiones. xvj. q. j. l. simi.
60 † Decimooctauo habem' feudũ qd appellatur feudum aduocatie. vt qz aliquis est aduocatus fisci et illi aduocatie est connexum feudũ. c. ij. de re. eccle. non alie. li. vj. c. veniens. de iureiur. Similiter dicas in procuracia vel iudicatura vel notaria vel alio officio cui sit annexũ feudum certũ vt probatur. j. de pace tenẽ. in. §. quicũqz. vel feudum quod appellatur scutipherorũ qd est de putatũ pro illo officio de quo feu.
61 fit mẽtio in. c. extraordinaryo. j. §. j. dixi. j. de feu. guar. c. j. † Decimonono sciaa q beneficiũ i specie sumptum idem est qd feudũ. j. in qui. c. a. feu. amit. §. in patria. nam hic iura interdum appellãt beneficium. j. de bene. femini. in. c. a. j. et j rubrica. et de. j. cotra. c. ij. et de vas. qui contra consti. lotha. c. j. et in pluribus alijs locis. et per Iacardi. in sum. in prima car. sub rubricella. vnde dicaf beneficium. Ex his dixit roffre. in libell. in tractatu de offi. iud. quo subuenitur censito sub rubricell. de vasal. quod archiepiscopi episcopi et prelati pro eorum benefi. possint dici vasalli domini pape. habent enim in feudum suos episcopatus archiepiscopatus abbatias et similia a domino papa et iurant ei fidelitatem vt j. cap ego enim episcopus. extra de iureiur. Interdum capitur beneficium pro officio. vt. j. de pa. tenen. in. §. quicunqz. Subsequenter sciaa q habem' etiã quoddã bñficiũ qd appellaf manuale seu victuale vt sunt distributiones qdã quotidiane q danf psentib'
62 et residẽtibus. de qbus habetur j. c. j. de cleri. nõ resi. li. j. † Insup qñ aliud est feudum corporale qd consistit in rebus immobilib' aliud incorporale qd cõsistit in iuribus decimalibus vel alijs iurisditionibus vt ait Bal. j. de cõsue. recti. feu. in. §. j. in fi. et proba-
63 tur l. c. ij. de feu. cog. Restat videre post Bal. et d. Mar. † q actio oriaf ex cõtractu feudali. vnde o distiguẽdũ aut em est sola pmissio de inuestiendo in feudo vallata stipulatione. et oritur actio ex stipulato. l. si quis certũ. ff. si cer. pe. in ti. d. ver. obl. in prin. Saly. in. l. sicut. C. de act. et obl. in. l. ex placito. C. de rerum permu. qz vbicũqz in stipulatione deducitur factum puta de inuestiẽdo incertum dicitur inesse stipulationi. l. vbi aũt nõ aparet. §. qui id qd in faciendo. ff. de ver. obl. cũ simi. d. l. si quis certum. Si autẽ promissio de inuestiẽdo nõ esset vallata stipulatõe sed simplex pactum ageretur conditione ex. l. si quis ar. §. pe. C. de don. a. et no. in l. legitima. ff. de pac. hoc verum de iure ciuili. de iure autẽ canonico ex nudo pacto oritur actio siue officiũ iudicis. c. j. extra de pac. et no. in. c. nouit. extra de iudi. et plene scribitur in. l. iurisgẽtium. §. quinimo per Imo. ff. de pac. Aliquando est sola promissio de inuestiẽdo sz princeps vel alius concedit tibi in feudũ castrũ et orif condictio ex moribus sm And. hic Ang. in. l. vnica. ff. de cõdi. ex lege. licet Bal. fuerit in noua opi. in. d. l. vnica. et si esset interposita stipulatio super contractu feudali agitur condictione ex moribus vt per Bar. in l. singularia. ff. si certum per. videbim' in. c. si facta. j. si de feu. fue. contro. Si autem concedens in feudum induxisset in possessionem vasallum daretur vtilis rei vendi. cõtra omnẽ detinentem feudum suum vt no. in rub. ff. de rei ven. Dicit tamen Bal. in. c. j. quid prece. debet an inue. an fide. qd pro feudo nunqz nascitur actio cõtraria sed hincinde est directa qz actio contraria nõ daf nisi in casibus a iure expressis per glo. in. l. omni-
64 nino. ff. de impẽ. in reb' dotalibus factis. † Quero quare appellaf vasallus et qsit. vnde dicaf et quot noia hz. Et rñdeo qd vasallus idẽ est qd obligat' et dz a vas vadis qd iterpretaf obses: i. de vadimoniũ vadimonij. et est obligatus vasallus ad plura domino suo vt. j. de for. fi. l. c. j. vñ vasallus idẽ est qd fidelis. alie q est obligatus ex fidelitate vt. j. an re. deb. test. q pa. esse. desie. c. j. et appellaf ẽt fidelis vt. j. in. ti. j. l. §. antiquissimo. c. j. §. itẽ si fidelis et in. §. rursus. j. qb. mo. feu. amit. Et est rõ qz fidelitatẽ iurat vt. j. qualr iurare deb. va. fide. Quinimo si remitteref ẽt iuram̃ deberet nihilominus esse fidelis vt. j. q fuit prima cã bñ. amt. §. j. et de capi. corra. in pñ. Ioã. an. in addi. spe. in ti. de feu. ru. Host. in summa de feudis. §. qd sit fipelitas. Bal. in. l. si plures. C. de cõdi. inser. hf in. c. ij. j. p quos fiat inue. Interdũ appellaf homo alterius vt ait Bar. in. l. si queramus. ff. de testa. Interdũ appellaf clientul' vt. j. de feu. alie. in prin. §. et si clientulus. Clientulus. n. idẽ est q seruitor. nã vasallus est obligat' ad seruiendũ dño vt. j. i qb' cau. feu. amit. in fi. et ex hoc verbo clientulus sumunt qdã arg. q vasallus sit de iure romano etiã añ ista iura feudalia cũ de hoc rõie ante a esset cautũ de iure cõi vt. l. rẽ nõ nouã in fi. C. de iudi. Sz cõis opi. est in cõtrariũ vt dixit. j. de cõtẽ. inter do. et vas. de inuest. in pri. Itẽ qñ appellaf feudatari' iuxta vulgares. i. obligatus. Interdũ appellaf feudatari' iuxta vulgares. i. obligat' ad fidelitatẽ p iuramentũ inuestiture vt. j. p q's fiat inuesti. l. si. et d noua. fi. for. c. j. in pri. Interdũ appellaf miles vt. j. de feu. sine culpa nõ amit. i. c. j. et ibi no. Interdũ appellaf valuasor qsi dign' stare ad valuas dñi vt dixi. j. qs dicaf dux. mar. vel co. in pñ. Interdũ vasalli appellãtur pares vt. j. si de inue. iter do. et vasa. lis ori. in. c. insup sciendum q ex gñali cõsuetudine trahunt et addunt etiã. a. la nõia ad hãc ma-
65 teriã. † Itẽ habem' homagiũ qñ aliqs pmittit se eẽ hoiẽ alicui' dñi et stare et habitare vbi voluerit dñs et ea suitia exhibere que dominus voluerit et super hoc facit sibi homagiũ idest promissionem vt sit homo suus de quo in clemen. pastoralis. de re iudi. Nam censetur pro homagio obligatus qui fidelitatem et obedientiam prestat vt in. c. grauem extra de excel. prela. Aliqui autem appellant istam obligationem hominum vt in. c. ex diligenti. de symo. Aliqui appelant vasallagium prout dixit hostien. homagium frequenter accipitur pro fidelitate et econtra et pro vasallagio: nam ista vocabula magis moribus ciuitatum et venetiarum intelliguntur emanasse quant a iure scripto vt tenet spec. i ti. de feu. §. ij. versicu. n. queritur quoniam natura quotidie nouna nomina edere de properat vt. l. ij. §. si quis. C. de vete. iu. enuc. et vide glo. in ti. super rubrica. C. de agri. et censi que ponit diuersa nomina colonorum. nam quidam sunt ascriptitij. quidam sunt censiti quidam perpetui quidam conditionales quidam inquilini quidam origin. ij quidam simplices quidam rusticani quidam liberi que omnia declare vt ibi colligitur. et per gl. in. d. cle. pastoralis vbi predicta declarantur vbi per Bartol. ff. de vsufruc. l. si apes. §. si. et in spe. de feu. §. fina. ad fi. Sed circa homagia quia vtilis est materia primo quero qd sit homagiũ et dicẽdũ est

potius designando q̄ diffiniēdo qꝛ omnis diffinitio in iure peri
66 culo.l.omnis diffinitio.ff.de regu.iur.qd † homagiū est fidelitas
hominis ꝓ tpalibus dño facta dicit̄ fidelitas qꝛ ī ipsa homagij
ꝓstatiōe iurat̄ dño de obseruāda fide.d.c.ex diligēti.de simo.c.cū
clerici.de ver.si.c.grauē.de excō.pla.c.dilecti de maio.ꝛ obe. Et
qd sit fidelitas in.c.i.in fi.p quos fi.inuesti.in.c.ego.eꝑi.de iureiu
67 rā. Et Bal.in.c.q̄ in ecclesiarū in.vij.col.de cōsti.dicit † qd fideli
tas est quedā subiectio ꝓter naturā in capite libero. ideo in eodē
ca.in.vij.col.ītimauit qd hec homagia sunt odiosa ꝛ formam iura
mēti ponit ī pe.in ti.de feu.§.qm̄ in pe.ꝛ fi.col.facit.c.j.ꝛ ibi.not.
doc.j.quali̇̄ vasal.iura.de.i.iij.parte. Dicitur ꝓ tpalibus qꝛ pro
spūalibus nō fit homagiū.c.fi. de re.iur. Dicit̄ dño facto ꝓpter
homagiū prestat̄ tanq̄ superiori.c.grādi.de sup.ne ꝓla.li.vi.c.i.j.
de for.fide.vel qꝛ ꝑ homagiū solū obligat̄ homo ipsi immediato
dño cui facit fidelitatē nō dño dñi:ideo homo hominis mei nō
est homo meus. Ita spe.in.d.§.qm̄.ver.xiiij. querit̄ vbi dicit qd
lʒ rex frācie habeat ꝑtātem in oēs de regno:nō tñ baronis sui ho
mo est homo suus. Voluit Lud.post Bal.in.l.i.C.vnde legit. fa
cit qd dicit̄ de īꝑatore in.l.bene a zenone.C.de quadri.ꝓscri.inne
cta.l.depcatio.ff.ad.l.rhodiā de iactu.facit.l.nā ꝛ soci⁹.ff.ꝓ socio
facit.c.legit̄.ꝛ ibi glo.infert ad hoc.lxxxj.dis.l.modestin⁹.ff.de v.
signi.Barto.in.l.qs a liberis.§.si quis a liberis.ff.de libe.agno.
vbi de vasallo ꝛ facit qd no.Bal.in.l.j.in.iij.col.C.cōmunia de le.
68 † vbi dixit qd cū vasallus vasalli mei nō sit meus vasallus nō co
git̄ mihi iurare fidelitatē. Scdo querit̄ vnde homagiū traxerit
originē.ꝛ breuiter dico qd potius ex generali consuetudine vsur
patū est q̄ ex iure scripto introductū vt vult spe.in.d.§. quoniā.
ver.ij.querit̄. Car.l.d.de pastoralis ver.rursus.de re iudi. habe
tur in.c.recolētes.de sta.mona.ꝛ in.d.c.ex diligēti. Et dicit Bal.
in.c.q̄ in ecclesiarū.de cōsti.in.vij.col.qd est cōtractus nominatus
nominatiōe specifica cōsuetudinis.ita sentit spe.de feudis in.§.
69 quoniā.ver.xxviij.†. Tertio querit̄ quotuplex dicat̄ homagiuʒ.ꝛ
dicitᵉ qd duplex.s.ligiū ꝛ nō ligiū ligiū dicit̄ qd fit īꝑatori vel
regi supremo nullius fidelitate excepta.vt vult gl.in.d.cle.pasto.
in verbo homo ligius. Spe.in.d.§. quoniā.ver. ꝛ no. nō ligiū in
quo superioris fidelitas excipit̄:ideo pluribus prestari potest.d.
ca.grandi.ꝛ vult Bal.in addi.ad spe.in.d.§.quoniam. ver. ꝛ not.
Ideo videmus qd dominus potest ꝓhibere ne homo ligi⁹ suus
fiat homo ligius alterius.sed quominus fiat homo nō ligius al
terius nō potest prohibere quia sit fidelitate ipsius dñi salua nisi
subesset cā ꝓhibitiōis:puta qꝛ vellet se facere hominē ligium ini
mico dñi.nā tūc dñs pōt ꝓhibere spe.in.d.§.quoniā.ver.xi.que
rit̄.ꝛ ideo dicit ibi Bal. in dicta addi.in pe. col. qd homo ligius
est vere subditus dño homo nō ligius est dūtaxat subditus sʒ
qd.i.rōne dūtaxat rei quā obtinet in feudū voluit idē spe. in.d.§.
quoniā.ver.xvij. Et etiā pōt dici ligium homagium in quo nul
lus excipit̄ quātū ad verba lʒ fiat inferiori ab imperatore. ꝛ tunc
tacite videt̄ exceptus imperator vt vult spe.in.d.ver.ꝛ no. facit.c.
imperialē.§.fi.j.de feu.alie.per Fede.ꝛ qd no.glo.in.d.cle.pasto.
Et dicit̄ ligiū a legalitate qꝛ plurimū dʒ pollere homo ligi⁹. vel
eo dicit̄ ligiū qꝛ nō sit alicui homo ligatus ad homagiū prestan
dū vt vult glo.in.d.cle.pasto.in verbo homo ligius. Itē pōt dici
alio modo duplex homagiū personale qd fit nulla re a dño acce
pta sed vt ibi de defensore ꝓspiciat ꝛ ꝓtectore.ꝛ sic solū respectu
persone spe.in.d.§.quoniā.ver.ij. querit̄. ꝑpe fi.alio modo reale
qd fit respectu rei a dño homini concesse qꝛ dñs dat alicui māsū
vel certas possessiones vt ille ꝓpter h̄ se cōstituat hominē dñi.ꝛ
ꝑ tale homagiū dicit̄ homo de māsnata.ita spe.l.d.§.qm̄.ver. sʒ
nunq̄ā homo me⁹ poterit aegrere. ꝛ de hoc duplici homagio ꝑ
sonali ꝛ reali loqͥt̄ Bal.in.l.ij.C.de ope.liber. Et reale sapit po
70 tius naturā feudi.c.ij.de feu.cog.quidā ꝑsonale.† Quarto quero
qualiter qs fiat homo meus:siue querat̄ mihi homagiū ꝛ dicite
per stipulationē siue aliud pactū obligatoriū.vt est tex.in.l.si spō
taneus.C.de decu.lib.x.ꝛ in.ca.grādi.de sup.neg.prela.li.vi.facit
l.cū scimus.C.de agri.ꝛ cēsi.ita laudū per illā.in.d.cle.l. pasto.v.
rursus.ꝛ ibi Car.in.ij.q.secūdo querit̄ iuramento.d.c.grādi.ꝛ.l.
cū decurionatus.C.de decu.li.x.ita spe.in.d.§.qm̄.ver.primo aūt
Nec requirit̄ exꝓssio cause in hmōi cōtractus ꝑ quā quis fit ho
mo meus.vt vult spe.in.d.§.qm̄.ver.iiij.querit̄. Nā in dubio pre
sumit̄ subesse causa homagij.vel eo qꝛ aliquid tēporale mihi de
dit vel vt me defendat vel illesum conseruet vt vult spec. in.d.§.
qm̄.ver.v.querit̄ in fi.illius ver. Et ita seruari pōt qd voluit bal.
in.l.ij.C.de ope.liber.dum dixit qd in recognitione personali re
quiritur causa sed non in reali intelligo causa expressa.vel ꝓsum
pta.l.cāpanū.in or.ff.de oper.lib.l.generaliter.C. de non nu.pecu.
ꝛ no.maxime per Bald.l.ij.§.circa.ff.de excep.doli. cum ibi not.
7 † Tertio queritur professione siue confessione in preiudiciū eius
qui profitetur vel confitetur.l.cum precum.C.de libera. causa.ca.
omnes femine.xxvij.q.ij.l.quidam.ff.de consti.pecu.ꝛ ibi in simi
li Ang.ꝛ voluit Bald.in addi ad spe.in ti.de feu.in.fi. col.in.l.ij.
C.de oper.lib.spe.in ti.de confessio.§.iij.versi. quid sit confitetur
sed non in preiudicium tertij.l.fina.ff.de instito. actio. ꝛ vult bal.

72 vbi prime spe.in ti.de iurisdi.om.iudi.in fi.col. ¶ † Quarto querit̄
ꝑ sententiā quo quis pronunciat homo meus vt vult spe.in.d.§.
qm̄.facit.c.cū super.ꝛ.c.luborta.de re iudi. ꝛ caret quatuor.§.c.
73 ff.de maio.ꝛ obe.l.quoties.C.de decu.li.x. † Quito querit̄ homa
giū ꝓscriptione ex quo spacio.xxx.annorū prestitit quis seruitia
mihi tanq̄ homo meus.l.cū satis.C.de agri.ꝛ censi.lib.xj.l.cum
qui.C. de fun. patrimo.l. tabernus.C.de fun.reipub.lib.xi.ꝛ dic
duo punctualiter ꝓbari ipsa longinquitas.xxx.vel.xl.anno.ꝛ in
iuribus ꝓcel.ꝛ ꝓstatio seruitiorū tanq̄ ab homine meo facta
nō tanq̄ ab amico.l.si.ff.quem ad.seru.amit.le.j.§. si in rem.ꝛ.§.
ariño.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.habet̄ in.ca.cum ecclesia sutrina.de
cā pos.ꝛ ꝓprie.sentit An.j.tit.j.in prin. Tamē si minori tpe vt ꝑ
decē annis vel etiā minori qs mihi ꝓstitisset seruitia:vt homo
meus causat̄ quasi possessio homagij in fauorē meū ꝓsumptio
ne qd sit homo meus donec ipse ꝓbet se liberū.l.circa.ff.de ꝓba.c.
querelā.de elec. Et hec omnia voluit spec.in.d. §.quonia.ver.iij.
querit̄ facit qd no.Ang.in.l.qui aliena.§.j.ff. de acqui.here. bal.
in.l.j.in.iij.col.C.de fidecō.Bar.in.l.titii no.C.de agri.ꝛ cēn.bal.
in.l.j.in.ij.col.ff.de re.diui. ꝛ facit q̄ voluit Bar.in.l.j.§. hoc inter
dicto.ff.de iti.actuq3 ꝑi.bal.in.l.ij.C.de seruit.ꝛ aqua. Pe.de ens
cha.in regula sine possessione.de re.in.lib.vi.chal.faciunt que vi
debimus.j.in.c.si quis per.xxx.ff.de feu.sine contro. Sexto cōsti
tuitur quis homo meus rōne originis paterne. nota in.l. fi.C. de
agri.ꝛ cēn.in.l.cū leim⁹.§ aliud.C.e.ti.in.l.fi.C.de muni legū.li.xj.
in.l.nec diutius.C.de agri.ꝛ censi. Et facit ratio.qꝛ pater ꝯstituē
do se hominē meū vt sibi ꝓuideat de defensore qui eaʒ defendat.
ergo ita videt̄ considerasse ꝛ voluisse ꝓspicere filijs de defensore.
ar.l.si pactū.ff.de ꝓba.l.si heredi.§.nos aūt.ꝛ.l.annus.ff.de pe.vo
74 luit spec.in.d.§.quoniā.ver.v.querit̄. † Septimo qrit̄ rōne con
tracti matrimonij. nam vxor hominis mei efficitur mea femina
quia sequitur sortem viri.l.femine.ff. de sena.l.fin.§. item rescri
ꝓserunt.ff.ad muni.ꝛ lege mulierem.C.de digni.lib.xj.cum sic.ex
parte.b.de so.compe. Contrarium determinat spe.in.d.§.quoniā.
ver.xx.queritur.ꝛ ibi Ioan.an.alle.mar. de fano ita tenere per.l.
75 fina.C.de agro.ꝛ censi.leg.ancille.C.communia de suc. † Octauo
queritur successiōe quia si respectu bonorum fiat homagium bo
na transibunt ad successorem in eis cum onere.l.ij.in.arg.C.sine cē
76 su ꝛ reliquis.ita spe.l.d.§.quoniam ver.xxvij.circa mediū. † Nō
no constituitur quis homo meus aditione hereditatis hominis
mei etiam ante habitā possessionē.l.iij.§.fi.ff.ex qui cau.ī possel.
ea.l.ij.ꝛ.iij.de heredi.vel ac.in aut.iurauit.qd pat fiat ab his. in
prin.dum alias sit habilis ad succedendū in homa.ita spe. in.d.
versi.xxvij. Quid aūt de filio hominis meʒ exheredato ab eo vel
qd de filio qui abstinet a bonis paternis ponit spe.in.d.§.qm̄.v.
vij.ꝛ.viij.querit̄ ꝛ an plures filij hominis mei separati habitātes
teneant̄ mihi ꝓstare operā quilibet in solidū an vo oēs simul an
77 vnus tm̄ ponit spe.l.d.§.qm̄.versi.ix.queritur. † Decimo querit̄
per subrogationē puta qꝛ de cōsensu dñi alienat rem ꝓpter quaʒ
fit homagiū saluo homagio dñi vel alio modo surrogat̄ aliqueʒ
loco sui vt vult spe.l.d.§.qm̄.ver.xxx.queritur. Et si dicatur quo
modo pōt quis se facere hominem alteri⁹. naʒ est quedam spēs
seruitutis facere homagium qd non videt̄ alicui permissum.c.fi.
de ser.non or.l.nec si volens.l.interrogata.C.de libe.causa.l. nihil
C.de libe.ho.exhi.facit glo.in.l.cum antiquitas ibi C.x.C.de vsu
fruc.in.§.ne tamen.insti.de vsufru.in lege si hi.C.loca. Solu.cla
re patet ex his que no.spec.in.d.§.qm̄.ver.primo aūt.circa fi. vbi
dicitur qd per tale homagiū non amittit̄ libertas sʒ dño tenetur
eum contra alios in persona defendere ꝛ in rebus ꝛ ipsi aliquas
li subiectione tenent̄ domino de qua statim audietis: ideo dixit
Bar.quod sunt liberi qui faciunt homagium lʒ aliquo subiectio
ne sint subiecti.ita Bar.in.l.talē.§.j.ff.de hered.insti. Ideo dixit
Bald.in.addi.ad spe.in titu.de feu.ar.l.si cuius.in prin.ff. de vsu
fruct.qd homagium est queda seruitus minor nō maior. Quar
to principaliter q̄ro ad qd tenet̄ homo meus. Et dicit spe. in.d.
§.qm̄ versi.xvij.qd in his est attendenda consuetudo.ꝛ in primis
tenetur quia subest iurisdictioni mei dominij. arg.l.quisquis.C.
de episc.ꝛ cleri.l. Si sit homo ligi⁹ est mihi subiectus quo ad ꝑ
sonam ꝛ quo ad bona vt supra dixit de homine ligio si sit homo
nō ligius est subiectus ratione rei solummodo pro qua fecit ho
magium habetur in.c.verū ꝛ in.c. ex trāsmissa. de so.compe.in.c.
ceterū de iudi.vel rōne mere personalis recognitionis vt.s. dixi
in.iij.q.principali huius materie homagij. Item tenet̄ mihi ad
reuerentiā ideo prestat homagiū genibus flexis ꝛ manus suas
tenens in manus domini fidelitatem iurans ꝛ dñs in signū mu
tue fidelitatis illum osculatur vt vult spe.in.d.§.qm̄.ver.i oīe. in
fi. nec potest vocare dñm in ius sine venia propter reuerentiam
huiusmodi qd tamen non est tutum vt.j.videbimus de mil. vas.
qui contu.est.c.j.facit.l.venia.C.de in ius vo.c.fina. extra de post.
Nec famosam actionē cōtra dñm mouere potest ad instar liberti.l.non dʒ.ff.de dolo.nec dñm accusare potest.l. qui eniʒ maiga.
§.si libertus.ff.de bo.liber.l.honor.§. parens.cum.l.seq. ꝛ seq. ꝛ
l.liberto.ff. de obse.lib. ꝛ dicit no. Bal.in.c.lʒ causam.in.iij. col.l.

C.de.

C.de proba.qd pro honorarijs huiusmodi cōpetere pōt possessoriū ali
qd qui habet in se vtilitatē vel sapiūt obūētiā.in alijs honorarijs q̄
procedūt a bonis moribus tātū nō dat aliqd possessoriū sed solū
officiū iudicis vt not.in.l. si duo patroni.in prī.ff.de iureiuran.
Item tenet iuuare dnm contra inimicos eius.l.si quis in graui.§.si
cū esset.ff.ad sil.c.de forma.xxij.q.v.habet l.c.ego eps.de iureiur.
c.cū clerici.de verb.sign.dūm dns non inducat nouitatē in iura-
menti exactione qr tūc non tenet iurare.c.dilecti.de ma.io.et obe.
Ita spe.in.d.§.quoniā.in pe.col.ver.et not.qd nō pōt induci no-
uitas.et aliqui iurāt vt vasalli.et aliqui qui nō habent feuda sed
sunt subditis iurant vt subditi.vt vult Bal.in pace cōstātie l ver
bo vasalli nostri.in.c.j.ij.qualiter vasall.iura.deb.spe.in.d.§.qm.
in pe.et fi.col.Et iurabūt oēs in domo masculinō femine vt bal.
vbi proxime etiā si sit societas vel vniuersitas subdita tenet iura
re Bal.in.d.pace cōstātie.in verbo omnes.et tūc iuramētū presta
ri debet a singulis.spe.in.d.§.quoniā.in.j.col.ver.et no.et in fina.

78 col.† Et ideo postquā iurauit dns potest mādare sibi sub debito
fidelitatis quā fecit.c.ex trasmissa de foro cōpe.et si iusta erūt tene
bit parere alias nō.c.clericus.c.intellecto.de iureiurā.c.inliamus.
xi.q.iij.et vult spe.in.d.ver.xvij.ppe fi. Itē debet domino alimē-
ta pstare si indigeat.ita spe.vbi proxime per.l.necare.ff.de lib.agn.
c.pasce.lxxxvi.dis.habet in.c.j.in princi.j.de notis feu.et ponā in
c.licet.j.si de feu.fue.cōtro. Itē tenetur ad seruitia ppter que ha-
bet feudū puta prestationē operarum vel par caponum vel aliud
simile.l.in rebus.ff.de rerum permutatio.spe.in.d.versic.xvij.et fa
cie que dixi.s.in diffinitione feu. Item tenet domino ad charita
tiuū subsidiū casu quo indiget et pōt dominus pro tali charita-
tiuo subsidio seruitia personalia sibi debita extimare ad pecu-
niam et illā exigere ab homine suo vel mādare ipsi vt seruiat alte
ri p eadē seruitia ar.l.si libertus libertū.ff.de ope.liber. Ita Bal.
in.l.j.in.fi.C.de oper.liber.et sic vr sentire qd vltra extimationem
seruitiorū personaliū sibi debitorū non possit dns exigere ab ho
minibus suis charitatiuū subsidiū. Ipse tn̄ Bal.in.c.conquerente
de offi.ord.dicit qd dni pūt imponere subditis subsidia postquā
bursam suā euacuauerūt.sed primo debēt incipere de suo vt vult

79 etiā idē Bal.et Cy.in.l.neminē.C.de sacrosan.eccle.† tū quando
equitat exercitus principis loca circūuicina per que trāsit habēt
illos procurare in necessarijs. Ita Bal.in.d.l.neminē.C.de sacros.
ec.per tex.in.l.si pendentē.§.si quis locati.ff.de vsufru.et nō esset
absonū dicere qd sicut eps hoc charitatiuū subsidiū non pōt im
ponere sine cōsensu capituli et clerici.vt vult Jo.an.c.cū aplus
de censi.sic ipse princeps sine cōsilio subditorū illis renitentibus
vbi non sit iusta causa non poterit ab inuito exigere vt in dicto
c.cū apostolus.facit qd not.Inn.in.c.j.de sta.mo.et glo.x.q.iij.in
summa.no.Lud.de ro.in.l.iiij.§.actor.ff.de re iudi.facit que no.
Bal.in.l.etiā.C.de execu.rei iudi.in.l.ciuitas.ff.si certū pet.et An
ge.vbi tz qd ex iusta cā pōt ab inuitis exigere in cōsi.ccxliiij.ancī
praticer ordinamēta. Bal.in.l.ex hoc iure.ff.de iustitia et iure.in
fi.col.et ibi dicit qd olim rustici soluebāt principi tantū.xx.dena
rios.hodie ita excoriant vt vix dimittāt spiritum peccato bona
glo.in.l.ager.§.j.ff.de vero.sign.et not.de predictis Albri.in.l.fi.
C.de iurisd.om.iudi. Sex tn̄ enumerat spe.ad que tenent homi
nes mei mihi primo tenet conferre pro exercitu imperatorio scdm
qualitatē et quātitatē rei quā recognoscit a dno. Itē pro corredo
imperatoris si qn̄ imperator transit illū locū tenenē eū procurare.
Et cū dns transit per loca sua hoīes dnt sibi dare hospitiū et alia
victui necessaria iusto precio et forū cōsuetū tenere et cōuiuiū suū.
Tertio tenent pro redemptione dni capituli.quarto pro filia dni
maritanda dotanda nō tn̄ pro filio vxorando.quinto tenent pro
dno vel filio milite faciendo si qua expēsa opus esset.Sexto pro
emēda aliqua terra dno. Ita spec.in.d.§.qm.an fi.char.ver.et not.
qd vasalli comitum et in titulo de malo.et obe.ver.eo.modo.Tn̄
Joan.an.in.d.§.quoniam in addit.dicit qd quo ad illos tres vlti
mos casus aliqui tenuerūt cōtrariū qr nō reperit iure cautum et
quo ad hec dicite qd nō tenet nisi ɔsuetudo aliter disponat.Bal.
in.c.j.§.similiter.ibi videbimus.j.de capi.corra.Car.in rub.de cē-

80 si.cōsi.v.† alii si dns iniusta seruitia exigat a subditis siue homi
nibus suis hoīes pūt implorare officiū superioris vt dni oppres-
sionē reprimat et soluere nō teneātur.vt vult Spe.in loco proxi-
me allegato in.d.§.quoniā. Alua.in.c.j.in.v.col.j.apud quē vel
quos cōtro.feu. Nec erat isto casu dns iudex.vt vult Spe.in.d.ti
tu.de feu.§.nunc dicamus.ver ceterū.Bal.in.c.j.in fi.col.de capi.
qui cu.vendi.qd super taxatione vel impositione onerum dns nō
est iudex nec pōt sibi ius dicere.Old.cōsi.ccxxiiij.inci.factū tale.
Et si dns montis nō desistat ab iniusta exactiōe poterit priuari
feudo per superiorē. Ita bal.j.in ti.de pace tenē.§.publici.et facit
tex.in.c.ad apostolice.de re iudi.lib.vj.et ibi cōtter doc.et dicam.j.
in sequē.col.nec releuabit dnm qd homines ipsa indebita serui-
tia soluerint quādoqz qr presumunt in dubio metu extorta.Bal.
in pace cōstā.in ver.pactiones et facit ad predicta que no.Joan.
an.in.c.presenti.in nouel.de offi.ord.li.vj.et in.c.cū singula.in no
uel.de prebē.li.vj.Joā.an.post glo.et alij in.c.cū apostolus de cēsi.

et remittit ad se vt vult Bal.l.l.archimeditā.C.vt in pos.leg.bal.
in preiudicijs huius cōmitti.in vi.col.imo dns poterit de seruitijs
de quibus non est dubium propria autoritate illa exigere ab in-
uito vt vult spe.in.§.quoniam.versicu.xviij.ita doc.in dicto.c.
cum apostolus.et onera que sūt extraordinaria potest lex statu-
tum vel princeps ex causa facere ordinaria et realia vt tributum
ita Calde.consil.vij in rubrica de consti.incipi.an si statuto.in fine

81 col.et idem Calde.in ti.de cēsi.cōsi.ij.in fi.col.¶ † An autē ho
mo meus quicqd acquirit acquirat mihi et an possit de bonis
suis testari ponit Specul.in.d.§.quoniam.versi.xix.ad quē me
remitto.Et si per aliquē turbor in quasi possessiōe illius homi
nis possum agere possessorio cōtra illum vel etiā vendicare ho-
minem meum si ab aliquo detinetur per ea que habentur in.l.j.
§.per hāc.ff.de rei vendi.ita Specu.in titu.de cau.sa pos.et proprie.
§.j.ver.vtrū dominus cū ver.se.per vnam col.et vltra.s.§.ij.ver.
ceterum per iurisd.et spec.in titu.de offi.ordin.versi.eodem mo
do et propter ista seruitia tenetur etiam dominus defendere ho-
mines suos.c.de forma.xxij.qō.v.et illis iustitiam ministrari fa-
ceret et bene gubernare alioquin nō est ppie rex siue dominus vt
no.c.si eius.q.qō.j.c.non frustra.c.rex debet.xxiij.qō.j.Et si ipsi
nesciunt terram defendere et iustitiam seruare puta defectu intel
lectus vel furiosi vel debilitati aliquo incidente vel infirmitate
tunc subditi possunt petere a superiore si nō recognoscit superio-
rem a papa qd det illi coadiutorem qui gubernet. Ita spe.in.d.tit.
§.quoniam.in fi.habet in.c.grandi.de supplē.neg.prela.lib.vj.et
in.c.vnic.de cle.egro.eo.lib.et si dominus subditis nō impēdit offi-
cij debitum nec subditi tenentur sibi ad seruitium. Bald.in suo
praescriptis.ff.in fin.col.non tamen de facto debent se ab obediē-
tia subtrahere Bald.in.l.ex hoc iure in.ij.col.ff.de iust.et iu.c.cū
liceat tunc ta glo.de prescrip. Tamen vbi superior requisitus nō
potest regere et gubernare suos subditos licitum videt illis qd
alteri se subijciant Bald.in.c.j.in.iij.col.de iud.ubi intelligeqd
aliter non posset sibi contra dominū consuli per ea que not.Bar.
in.l.sed si alius.§.bellissime.ff.qd vi aut clam. Bald.l.l.ij.§.post
originem.ff.de ori.iur.facit qd not Bald.in.c.j.§.j.in fine.j.de
pace iur.fir. Inno.in.c.olim causam.de resti.spo.alias non licet
subditis pro arbitrio mutare dominū z Hosti.in.c.fina.de iudi.
Archi.Joan.and.et alij in.c.presidentes de here.lib.vj.tamē po-
terit per superiorem dominus priuari ex quo male circa vasal-
los versatur non intellige in leuibus sed in grauibus qd est arbi

82 trarium superiori.c.j.j.in quib.cau.feu amit.et de hoc qd priua-
ri possit est tex.in.c.ad apl̄ice.de re iu.lib.vj.et voluit Albe.in.l.
bene a zenone.C.de quadri.perscrip.facit qd not.Bal.in.c.j.§.pu
blici.j.de pace.tenē.et facit que.s.dixi.† Sexto quero qualiter fi-
niatur homagium primo dico qd finiut morte hominis qui tale
homagium prestitit.Nam est qd personale et vinculum ingerens
persone sicut lepram leproso vt vult Spec.in.d.§.quoniam.ver.
vij.quare facit in arg.c.cū turpem.j.q.j. Ideo post mortē de sta
tu alicuius non queritur respectu ipsius mortui.l.principaliter.
l.j.C.de libera.causa.habet in rubrica.C.de statu defunctorum.se
cundo finitur de renunciatione siue de refutatione.nam vasallo
refutante feudum liberatur a seruitio domini.c.j.de vas.qui cō
tra cōsi.loth.a.feu.ali.ergo ita in eo qui fecit homagiū hec cō
paratio procedit l homagio reali qd prestatur respectu rei a do
mino habite.et tunc de veritate huius cōclusionis qr opiniones
sint varie dicte vt videbimus in.c.fina.j.de capi.qui curi.vendi.
Sed in homagio personali ex quo suo cōtractu homo est astri-
ctus non credo qd possit sua refutatione vel renunciatione ho-
mo se liberare per ea que vult Barto.in.l.io cum quo.ff.de aqua
plu.arcen.et ita voluit Dyn.in quodam suo cōsi.et ita itelligo
spe.in.d.§.quoniā.ver.xviij.queritur.et ita cōcludit rōne Bald.
in.c.que in ecclesiarum.in.vij.col.et ibi etiam panor.de cōsti.dum
concludit qd feudū pōt renunciari qr est beneficiū potiusquā cō-
tractum onerosum.et homagiū personale habeat reciproca one-
ra hinc et inde non autē censeat beneficiū homini meo cōcessiz nō
erit in facultate ipsius me inuito se liberare ar.c.j.de regu.iur.l.ni

83 hil tam naturale.ff.eo.ti.† Tertio finit si homo meus de cōsensu
meo aliū surrogat loco sui.nā tūc remanet liberatus.et idē vbi-
cūqz in casu pmisso puta vendēdo res ppter quā fiat homagiū

84 in casu pmisso.ita Spec.in.d.§.quoniā.versi.xxx.querit.† Quar-
to finit peremptione rei ppter quā prestat homagiū.arg.l.q vsum
fructum mer.ff.de vsufru.et.l.j.C.de iure emphy.facit quod vult

85 Bal.in aut.excipitur.C.de bo.q.lib.† Quinto finitur expressa do
mini remissione siue liberatione vt vult Spe.in ti.de ser.nō ord.
in ver.porro.et ibi Joan.an.in addi.Bal.et Ang.in.l.inter debi
torem et.l.epla.§.si pactū.ff.de pac.facit.l.ab emptione.ff.de pa.
Tamen per hoc non liberatur a iure reuerentiali per tex.in.l.fi.
C.de bonis que liber. Ang.in.l.sed si hac.§.patronum.ff.de in
ius vo.Angel.in.l.qui excep.§.fina.vbi glo.ff.de condic.inde.et
talis liberatio an reguletur a causa finali et esset cessante causa fa
ciunt que voluit And.j.de feu.mar.c.j.et posuit ego.j.de aliena.
feud.§.fin.j.fi.col.Joan.and.j.c.decet.de regu.iur.lib.vj.in mer.

nec etiã videtur liberatus a prestatiõe seruitij lenis si a domino requireretur .l. decurio. vbi casus singu. et ibi Barto. C. de decu. li. x. et ex dispositiõe testatoris potest fieri liberatio huiusmodi: qr testator donat hominibus suis remissionem homagij vt vult
86 Bal. in .l. g. C. de ope. liber. † Sexto finitur ex prescriptione siue curiu. cē. annorū. nā cursus tāti tpis inducit p̄sumptū priuilegiū ita qd̄ p̄sument homines liberati. ar. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. et esti. c. sup quibusdā. §. preterea. de verbo. signi. c. j. de pscrip. li. vi. et voluit Flor. in .l. hec aūt iura. ff. de seruit. vt p̄dā. nisi cessaret p̄statio seruitiorū qr dn̄s nō indiguisset illo toto tpe ita Bar. in .l. in filij. C. de decu. li. x. in .l. cū famus. C. de agri. et cen
87 si. † Septimo finit excōicatione dn̄i de quo videbimus in .c. j. in pri. j. in ti. hic finit lex. vltra suprascriptos adducit Roffre. in li
88 bellis in loco. s. alle. † plures alias species colonorū: quoniā quidā appellant reddentes qui nihil aliud faciunt dn̄o nisi reddūt dn̄o vel gallinas vel spalas vel porcū vel agnum vel libram cere
89 vel aliquod aliud. † Quidā sunt manētes qui in solo alieno manēt in villis per. xxx. annos nō ab eis manentibus recipit serui
90 tia certa. † Quidā sunt angarij qui seruitiū faciunt et dictas operas et vltra hoc soluūt et redditꝰ p patrimonio. et de his dixi. j. q̄ sunt regalia. Quidā sunt homines recōmēdati vt habeāt suā defensionē. et p hac recognitiōe et maiorātia ac recōmendatiōe obligāt se ad aliqd̄ seruitiū vel ad aliqd̄ soluēdū et de istis omnibꝰ declara p dictū Roffre. in .d. rubrica de offi. iudi. quo subue. censito vbi plura dicit. Quidā sūt hominis appellati obsides. i. obligati p hostagio vt p tex. in .c. ex rescripto. extra de iureiur. et per Bart. in .l. obsides. ff. de te. sunt aliqui homines q appellant homines de mansata qn̄ dn̄s dat alicui mansum cū diuersis possessionibꝰ ppter hoc ille facit se hominē suū et ad certū seruitiū tenet. Et aliqn̄ dicit homo de māsata qr ē homo rōne possessionū persona tn̄ eius est libera si dimisso manso alibi se transferat. Quidā tn̄ dicunt eos homines de māsata quasi de familia et isti quasi p seruis habent vt de p̄dictis ponit Specu. in .d. §. ij. ver. sed nunqd homo meus in ti. de feu. vulgares aūt corrupto vocabulo appellāt eos homines de māhonata habet in .c. j. §. si qs d
91 maso. de cōtro. inuesti. ¶ † Notādū insuper qd̄ habemꝰ sex cōtractus ex qbus transfert vtile dn̄iū retēto dn̄io directo quorū quilibet hz nomē diuersū et differūt inter se ex quibꝰ omnibus p ordinē videamus primꝰ est supficiarius. Scd̄s est 9ctus locatiōis ad longū tps. Tertius cōtractus emphyteoticus. Quartꝰ est cōtractus libellarius. Quintꝰ est 9ctus p̄carie in genere feminino. Sextus est cōtractꝰ feudalis de quo i hoc ope et quāq̄ ista noīa ex vario vsu regionū variā recipiant determinationē et sepe vnū p alio ponat vt no. imo. in .c. potuit in .iij. col. de loca. et Jo. an. et
92 imo. j. ij. col. l. c. ij. de feu. † Tamē vt aliqualis notitia habeat dicite de singulis. p̄mo supficiarꝰ est qn̄ i quē trāsfero superficies in fundo meo vt ex dicta superficie soluat mihi aliqd vel etiā cōcedo vt possit ibi superficiē ponere. nam dn̄ium directum remanet apud me sed vtile dn̄iū est apud superficiarium. l. j. in. §. j. et in l. fi. ff. de supficie. et equiparat ēphyteote in hoc qr alienādo supficiē et sic sua melioramēta cadit a supficie sicut emphyteota ab emphyteosi. ita Bar. in .l. i. §. pe. ff. de supficie. Jmo. i .d. c. potuit. in .v. co. qd̄ intelligite verū in supficiario q aliqd solueret nomine terreni qd̄ tz vel nomine edificij qd̄ super eo hz sz in superficiario q nihil solui ille pōt libere alienare nec emphyteote cōparatur. ita Bar. i .d. §. pe. d. An. in cōsi. xxiij. qd̄ incipit in nomine rc. in facto fratrū l si. col. Et est iste 9ctus illius nature qd̄ destructa funditus domo vel molēdino vel aliqua supficie impetu aquarū vel igne finitus erit contractus superficiei per dictū interitum vt dicit Bald. super rubrica. C. de iure emphy. Et iste talis supficiarius censetur de cōsuetudine tāquā libellarius seu emphyteoticarius vt in .d. l. g. ff. de superfi. et in .l. fi. ff. si ager vec. facit qd̄ no. in .l. j. §. qd̄ aūt. ff. de supfi. et in .l. superficiario. Conductor ad non modicū tps dicit vbicūq3 locatio includit. x. annos vt not. in .l. j. §. qui in perpetuū. et in .l. fi. ff. si ager vec. cle. j. de re. eccle. non alie. et ideo solet tradi cōsiliū vt nō loces possessionē tuā nisi ad. ix. annos qr si locares vsq3 ad. x. tūc trāsfert vtile dn̄iū qd̄ itelligas locatiōe durāte vt in .d. l. fi. et ibi hoc tz Ray. facit qd̄ dixit Bar. i .l. si fūdū. ff. loca. et qd̄ no. gl. i .l. si vt certo. circa mediū imo cōducēs a fisco vel re publica etiā ad modicū tempus hz vtile dn̄iū. Bar. in .l. vectigalia. §. nō solutis. ff. de pub. in .l. in pruinciali. §. si ego. ff. de ope. no. nū. glo. in .l. j. §. qd̄ aūt. ff. de superfi. in .l. j. in princi. ff.
93 loco pub. frue. de quo lo. tis locis. † Emphyteosis seu cōtractꝰ emphyteoticus est locatio seu traditio rei scā in perpetuum hac l. vt quādiu pensio siue cēsus seu vectigal soluat nō possit auferri ab ipso ēphyteota seu ab habēte ab eo cām vt pbat l. d. §. adeo. isti. locati i .l. j. ff. si ager. vec. et dicit emphyteosis ab emphyteos grece qd̄ latine dicit melioratio hic ita qr tātū sterilia dabantur olim in emphyteosim vt meliorarent sed hodie etiā non sterilia dant et no. in .d. §. adeo. et Azo in sum. de iure emphy. et in aut. qui res. et in aut. si quas rui. C. de sacrosan. eccle. Accedo ad quartum videlz ad contractū libellariū tūc dicit libellus scriptura vt dixit

Bal. in. §. aut si libellario. j. q. mo. feu. amit. et sz quosdam ille cōtractus libelli siue liuelli qn̄ vasalꝰ locat rē vsq3 ad. xxix. annos
94 et ita dicit Cyn. in .l. j. C. e iure emphy. et † in ho. dicunt esse differentiam inter emphyteosim et libellū qr emphyteosis fit i perpetuum libellus vero ad tps qd̄ datur a vasallo etiā perpetuo sub modica pensione: vt. j. qualiter olim feu. alie. pōt in .c. j. et tunc erit differētia quo ad cōstituendū emphyteosim sit necesse qd̄ concedēs sit directe dn̄s. super quo esset inuisēdū: sz libellus cōcedit p vasallū q nō est directe dn̄s: et ideo accipiēs nō dicit ppriē ēphyteota qr cōcedēs nō est dn̄s et de his bar. et alij in .l. n. rustica. §. n. de vectigalibus. ff. de dā. infec. in aut. ingressi. C. de sa. san. ecc. Bal. i pace cōstātie. Sed tn̄ fm Bar. nos vocabulo hodie abutimur et p cōmuni modo loquēdi accipimꝰ libellū p emphyteosi et ecōtra. Idē dicit Ja. ard. in summa. et sic nulla erit differētia i effectu inter 9ctū emphyteoticū et libellū. et vr sentire text. in .d. c. j. j. qualiter olim feu. alie. pot. et ita tenet Bart. in .d. l. j. C. de iure emp. et in. §. de vectigalibꝰ. et Cy. in .d. l. j. C. de iure emphy. in .q. ij. et Floren. hoc idē in .c. fi. extra de locato. et de cōtractu libelli traditur. j. quib. mo. feu. amit. i. §. aut si libellario. et. j. qualiter olim feu. alie. pō. §. donare. et p Inno. in .c. in presentia. de probatio. etiam per Bal. super rub. C. de iure emphy. per Azo. in summa de iure em
95 phy. ¶ † Circa quintū de p̄caria dico qd̄ precaria est 9tracꝰ inīitus vsq3 ad quiquēniū ad p̄ces alicuius, et de quīquēnio ad quinquēniū renouādū vt extra de preca. in .c. j. et in .c. preca. iūcta glo. Pꝰ aūt dicit Hosti. et aliqui cano. quod est differētia iter precariū de qua. s. et cōtractū p̄carie uicētes qd̄ cōtractus p̄carie est donatio facta vsq3 ad mortē accipientis. x. q. ij. c. sepe. xvj. q. iij. clerici. precariū aūt est qd̄ precibus petenti vtendū cōceditur tandiu quādiu is q concessit patitur. l. j. in prin. ff. de precario. et in .d. ca. j. de p̄ca. Sed Cy. in .l. j. C. de iure emphy. dicit qd̄ iste tales differētie sint abusiones. et ideo Bar. in .d. §. n. de vectigalibus. dicit qd̄
96 † precariū reuocatur ad volūtatē cōcedentis. et hoc est clarū: sed istud nomē precaria nō est nomē iuris sz potius 9suetudinis vt
97 per Inno. in .d. c. j. de precario. † sed tn̄ quicquid sit ista precaria in nihilo differt a 9tractu emphy. imo in omnibus et per oīa est eiusdē nature in effectu cuius est emphyteosis et ideo qd̄ in vno disponit hz locum in reliquo. ita sentit ibi Bar. in effectu. Circa sextū. s. de contractu feudali nō insisto qr de hoc nostri est farrago libelli. Differētias inter hos cōtractꝰ et p̄cipue inter emphyteosim et feudum potestis colligere ex descriptiōe illorum supra et arguitur de vno ad aliud glo. in .ca. j. j. an agna. vel filius. et ibi bal. et alij Bar. aliter in .l. vt iusiur. §. si liberi. ff. de. ope. liber. s. qd̄ nō procedit ar. qn̄ est diuersa rō And. plene in .c. j. j. de cōtro. iter mas. et femi. de benefi. in fi. c. bar. ponit Bal. in aut. si quas rui. C. de sa. san. eccle. et in multis differūt et in multis 9ueniunt put rationis identitas et subiecta materia suadet. nō eīm intendo cōcatbenendo materias euagari aut etiā in multiplicitate autoritatū repertoriū potiusquā iuctū explicationē cōtexere: ideo cōcordātes autoritates alijs relinquo satis erit maiorū dicta et nodos feudalis materie quā potero realiter resoluere et dummodo autoritates magistras et carotium pretermisisse nō arguar et vbi res exposcere videbit dictis meis cōtextes aliquos locupletes ex vberrio fōte colēde a iuris studiosis memorie domini Alexādri de imola plurima hauriens adducam.

¶ qui feudum dare possunt. Rubrica.

¶ Rubrica ista diuersimode habet fm glo. hic positā qm̄ quidā habent rubricam talē vcz qui. mo. feu. acq. et retinetatur: alij aūt habent rubricam magis plenā. s. incipiunt cōsuetudines feudorum et primo de his qui feu. da. pos. et qualiter acquiratur et retineatur et hec est vera rubrica quā approbat glo. hic posita et cōmuniter vtimur et bene similem modum rubricandi habemꝰ in rubrica. C. de acqui. pos. Continuatio huiꝰ rubrice ad libros et collationes superiores satis patet ex his que. s. dixi.

1 Et marchio quis sit qui Comes: q valuasores et q valuasini.
2 Rex plus iuris habet in regno quā imperator in imperio.
3 Valuasores sunt qui ad valuas assident.
4 Baronia quid sit.
5 Baronias possunt filij Baronis inter se diuidere.
6 Prelati ecclesiarum possunt res dare in feudum.
7 Marchionatus plus dignitatis habet quam comitatus.
8 Clerici seu persone ecclesiastice quando possint infeudare.
9 Papa infeudare potest.
10 Uerbum quando proprie capi dicatur.
11 Feudum antiquum quod sit.
12 Regalia bona quod modis dicantur.
13 Episcopus seu prelatus posset in casu necessitatis et infeudare et alienare sine consensu capituli.
14 Capitulum an possit infeudare absq3 episcopi assensu.
15 Prelatꝰ res solitas infeudari pōt suis cōsanguineis infeudare.

16 Clericus ea bona que sui ingressus tempore incorporata inuenit mense ecclesie non potest infeudare.
17 Prelatus non potest remittere iniuriam ecclesie factam.
18 Prelatus canonem emphyteoticum quod prestatur super re emphyteotica minuere non potest.
19 Prelatus an possit solitam infeudari suo consanguineo in feudum concedere.
20 Prelatus tenens non alienare sine licentia sui superioris an possit suo consanguineo in emphyteosim dare.
21 Prelatus cum suo capitulo potest ad vitam dare suo consanguineo predium sine superioris autoritate.
22 Renouatio non fit per taciturnitatem in his que requirunt certam solemnitatem.
23 Consuetudo quod prelatus possit in feudum dare quanto inducatur tempore.
24 Prescriptio que consuetudini inest pocius tacitus quidam consensus vocatur quam prescriptio.
25 Prelatus cum consensu capituli potest infeudare quando infeudatio est vtilis ecclesie.
26 Consuetudo prescripta ad inducendam alterationem status attenditur quando de alia legitima non constat alteratione.
27 Consuetudo an inducatur per vnicum actum.
28 Consuetudo quod clericus possit infeudare reprobatur.
29 Feudum proprie quid dicatur esse.
30 Prelatus an possit rem occupatam per potestatem infeudare non solitam infeudari.
31 Prelatus et clericus bona ecclesie solita infeudari infeudare possunt.
32 Ecclesia vasalla alteri infeudare potest.
33 Prelatus solitus infeudare in masculos an possit etiam infeudare in feminas.
34 Concessio feudi non alteratur si substantialia contractus non mutatur.
35 Prelatus superior non potest infeudare feuda ad collationem inferioris pertinentia.

Vsia de feudis.

Hoc dicit. Feudum dare possunt prelati ecclesiarum si ecclesie est consuetudo ac nobiles seculares et qui ab eis feudum accipiunt. hoc dicit vsque ad. §. et qui. secundum Bal. ¶ Nunc vero quantum ad intellectum huius principii specialiter premitto quod 1 † marchio est ille qui a principe est inuestitus de marchia: comes vero qui est inuestitus de comitatu: et isti proprie appellantur capitanei regni seu regis. Illi vero qui ab eis feuda recognoscunt dicuntur proprie maiores valuasores regni qui tamen hodie et capitanei appellantur. Illi vero qui ab istis maioribus valuasoribus feuda accipiunt, appellantur minores valuasores siue valuasini. Illi autem qui ab istis valuasinis feuda accipiunt dicuntur minimi valuasores vt predicta probantur infra quis dicatur dux marchio vel comes in c. j. et infra an maritus succedat vxori in benefi. in fi. cum tit. seq. et infra de natura feu. et quod dicitur in tex. regni vel regis capitanei potes intelligere de regno imperatoris quod proprie est italicum et alamanicum vt dixi infra de pace tenen. in princi. et in fin. et. lxiij. dist. c. tibi domino. et similiter potes intelligere dum dixit regis id est imperatoris quoniam etiam imperator appellatur rex: et presertim ante coronationem et inunctionem et in c. venerabilem. extra de elec. et in l. bene a zenone. in fi. C. de quadri. prescrip. et quod no. in l. ex ea. ff. de postu. et dixi plene in c. j. §. de noua fide. for. Potest etiam intelligi iste tex. de quocunque alio rege vel regno secundum Andream de Iserna hic et est in preludiis quia quelibet prouincia habet suum regem et quilibet rex est monarcha in suo regno. vi. q. iij. scitote. et. vij. q. j. 2 in apibus. † Quinimo plus iuris habet rex in regno quam imperator in imperio secundum And. de Iser. quia rex transmittit regnum suis quod non facit imperator imperium quia ex electione creatur. ca. venerabilem. de electio. et videmus quod in quocunque regno sunt duces comites et alii barones. facit l. postliminium. in prin. ff. de cap. Ibi ab istis scilicet marchionibus et aliis supra nominatis ibi valuasores subaudi maiores: ibi hodie capitanei appellantur subaudi improprie tamen vt infra et secundum Andream de 3 Iser. hi † dicuntur valuasores qui assident ad valuas id est portas in festis quibus consueuerunt dominos curtizare et eis reuerentiam exhibere. et capitanei dicuntur quasi capitis digni habentis respectu aliorum: et ideo capitanei proprie dicuntur qui habent in feudum dignitates. et dicit Baldus quod sunt hi quos vulgo barones dicimus de quo verbo Baldus in c. vno. de officio deleg. tamen iste baro plus est quam miles. Bal. in c. fi. in vi. colum. de capi. 4 qui cu. feudi. et dicit ibi And. quod † baronia est feudum quod habet sub se aliud feudum et ex certa scientia princeps donando alicui castellum in feudum vt sit baro facit illum baronem: et tales baronie descendunt in filios et sunt diuidue inter eos. ita Bald. in dicto ca. vno. Andr. vbi proxime per capi. j. §. preterea ducatus. infra de prohi. feud. alien. per Federi. per locum a speciali et est magna dignitas. ideo ipsi barones etiam si non sint milites possunt militem creare Bar. in l. j. in. xij. col. C. de digni. lib. xij. etiam extra territorium suum quia non est contentiose iurisdictionis facit glo. in c. nouit. de offi. leg. ¶ 5 † Quinimo etiam viuo patre poterunt illo consentiente, baronias inter se plures filii diuidere et habebit effectum patre illas diuisiones non mutante. Bal. in auten. hoc amplius. C. de fideicommis. Albe. in l. j. C. de dona. inter vir. et vxo. facit quod no. Bal. in proemio decretalium: ibi qui et ipsi. s. maiores valuasores. Ibi: ab eis. s. maioribus valuasoribus ibi: minores valuasores. et etiam isti minores possunt aliis adhuc inferioribus dare in feudum. vt. j. c. j. in fi. ti. et isti tales inferiores appellantur minimi valuasores. vt. j. an mari. suc. vxo. in bene. c. j. in fi. et ti. se. Colligendo ex tex. no. j. ibi videamus quod primo de personis querendum est. l. si queramus. ff. de 6 testa. ¶ † No. ij. ibi: archiepiscopus quod prelati ecclesiarum possunt res in feudum dare si sit consuetudo eas infeudandi et dicitur feudum de rebus ec. vt glo. hic et si. habetis secundum Bal. hic quod illud quod dat prelatus censetur dare ecclesia sicut econtra confessio de recepto prelati videtur innuere confessionem ecclesie. Io. an. in c. sciant. in nouella. de elec. facit quia prelatus dicitur esse in ecclesia et ecclesia in pre- 7 lato. vij. q. j. scire. ¶ † No. iij. quod maioris dignitatis est marchionatus quam comitatus, vt probatur hic ex ordine litere habetur post glos. in cle. j. de baptismo. facit que habentur in aut. habita. C. ne filius pro pa. in c. quorundam. ibi Hemi. de elec. li. vj. in §. denique. xij. di. alias §. si. tamen arguere in istis iuribus feudalibus ab ordine litere videtur mihi superfluum quia contra hoc quod hic colligo licet sit verum l se tamen est tex. in c. j. in prin. j. de pa. te. vbi prefertur comes marchioni in rubro probatur. j. imperator lotha. eugenio pape et probatur in suprascriptione epistole iustiniani que incipit victor. C. de sum. tri. vbi imperator se anteponit pape in ordine litere de quo deo dante videbitis in c. j. j. quis dicatur dux mar. vel co. No. ex eodem 8 tex. quod marchio et co. possunt dare in feu. † No. quod persone ecclesiastice et seculares dignitatem habentes possunt infeudare. de hoc est differentia quia clerici tunc demum infeudare possunt si in sua ecclesia sit consuetudo infeudandi: et tunc solum bona solita infeudari infeudabunt non autem alia que non sunt solita infeudari vt hic et in c. j. j. episcopum vel abbatem. In laicis autem non fit dicta distinctio an sit consuetudo vel non: quia indistincte possunt ex generali consuetudine feudorum que laicis hic descriptis autoritatem tribuit infeudandi vt in. o. titu. qualiter olim feu. alie. poterat in. §. j. et plene no. j. de cap. corra. in. §. j. et propter hoc iste tex. cum ministerio nihil replicat de consuetudine dum specificauit personas seculares que infeudare possunt neque etiam iste tex. aliquid dixit de imperatore vel rege an possint dare feudum tanquam de indubitabili quia absque dubio possunt vt. j. de natura feu. in pri. nam si ceteri inferiores possunt multo magis rex et imperator vt l. Barbarius. in fi. ff. de offi. pre- to. Item dicendum de papa iuxta ea que traduntur in c. si eo tempore. de elec. lib. vj. de quo dic vt dixi in ti. j. episcopum vel abbatem in prin. et probatur in c. ad apostolice. de re iudi. li. vj. in cle. pastoralis. de re 9 iudi. in cle. j. de iureiu. † In papa est minus dubium quia ipse non tam est simplex administrator sicut alii prelati. c. ij. de dona. et voluit Archi. xij. distin. c. j. sed est dominus rex omnium ecclesiarum. ita Archi. Io. an. et alii c. j. de summa tri. lib. vj. Car. in cle. j. eo. ti. Pau. de cast. consi. dxxx. incipi. in christi ec. et in facto presenti. et infeudare est de consuetis ex officio papali. d. c. ad apostolice. cum aliis allega. vult Bal. in l. j. in prin. ff. de consti. prin. in l. cum iusta. C. de bo. que libe. Specu. et Io. an. in tit. de instru. edi. §. nunc autem. in fin. ite in imperatore propter plenitudinem potestatis quam ipse habet vt no. legiste in l. bene a zenone. C. de quadrien. prescrip. et in proe. digestorum. et facit que dixi. S. in preludiis. in. xviij. et. xxj. col. An. in c. j. in. vij. col. de capi. corra. firmat quod papa non est dominus rerum ecclesie sed administrator cum libera et illam liberam habet vt meliora prospiciat. c. sine exceptione. xij. q. ij. et ad in damnum ecclesie. Nota quod secundum ista iura non erat licitum indistincte omnibus infeudare sed certis tantum personis quibus vel dignitas seu nobilitas seu antiqua consuetudo tribuit quia indecens videbatur vt vnus rusticus haberet vasallos sub se quia habere vasallos est quasi dignitas cum et iurisditio sacit vt. j. de prohi. feu. ali. per Fede. in. §. pe. facit quod no. Archi. in c. j. de consue. li. vi. Ioan. an. in c. de multa. de preben. Sed hodie tam maiores et minimi valuasores infeudant vt. j. de na. feu. in fi. Quinimo etiam rustici infeudare possent dummodo habeant legitimam administrationem suorum bonorum vt. j. per quos fiat inuesti. post princi. et tenet Bal. hic et ad hoc adduco autoritatem Innocen. in c. verum. extra de foro compe. et quod dixi. j. de l. corra. in. §. ex eadem. et tenet Cardi. in 10 d. c. verum. in primo no. No. ex tex. ibi proprie secundum Bal. † quod proprie dicitur verbum capi quando capitur secundum verum sensum quod dicitur notandum propter statuta. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. gest. Bal. in l. fi. C. de here. insti. in l. non sine. C. de bo. que li. in l. fi. i fi. col. C. de li. prete. aliter Bal. in l. si non specialis. C. de testamen. in l. j. C. qui testamen. facere possunt. nec ex communi vsu significatio propria resultat sed appellatiua et impropria vt probat. tex. ibi sed hodie capitanei appellantur quod est notandum ad ea

que soleo ponere in.c.ex literis de spõsa.t qd no.Bar.in.l.labeo. ff.de suppel.lega.in.l.cum de lanionis.§.asinam.ff.de leg.iij. No. qd equiparantur abbas t abbatissa in administratione tempora lium secus in administratione spiritualium vt in capi.noua que dam extra de penit.t remis.facit.c.dilecti.de arbi.c.cum deuotis sima.xij.q.ij. 11 † Nota.ibi antiquitus iuncta glo.quod antiquum di citur quod habet spacium centi temporis cuius initij memoria nõ extat in contrariũ vel saltem.xxx.vel melius.xl.an. ad hoc vi timum Jo.an.in.c.ad audientiam.de re.eccle.non alie.facit.c.cũ quis.de sepul.lib.vj.j.responso.Joan.an.in addi.ad spe.in rub.de sepul.t communiter doc.in.c.veniens.el.j.vbi do.Ant.discrepat ab alijs de testi.Inno.in c.veniens.t.c.qui per nouale.de verbo. signi.Imo.aliter in.c.illud.de presum.in.vj.col.Flo.in.l.seruitu tes.la grande.§.de seruitu.Bar.in.l.j.in.v.col.C.de digni.lib.xij. Pan.in.c.cũ causam.t in.c.si.de proba.t ex varietate premisso rũ doc.potestis colligere quod antiquum dicitur t longioris t breuioris temporis secundum subiectam materiam.ideo nõ ma le locutus est in ea opi.do.Ant.quam posuit in.d.c.veniens.t in c.illud.de presump.dũ dixit relinquo arbitrio iudicis sicut in si mili quantum tempus dicatur diu relinquitur arbitrio iudicis Bal.post Cy.t glo.in.l.j.C.vbi cause status.in.l.si pro ea.C.man dati.facit qd habetur in.l.diuturna.ff.de legi.No.qd consuetudo vnius ecclesie seruanda est in dicta ecclesia facit.l.venditor. in. §. si constet.ff.cõmunia predi.c.de his enim.t.c.illud.xij.di.c.cũ offi. Inno.de consue.t est ratio qr vt dicit Bal.dicta consuetudo dat autoritatem vt hic t.j.de feu.cog.c.j.t in.l.diu pdiorũ.C.de agri. t censi.lib.xj. Quãto aũt tẽpore inducatur ista consuetudo dicam in glo.nostra que tãgit hoc.Ultimo no.tex.ibi sunt.t alij qd capi tanens inuestitus de feudo marchione vel comite põt alij infeu dare t inuestiti a valualoribus maioribus dicuntur minores val uasores de quibus omnibus dicã vobis qr est casus.j.in.c.j.quis dicatur dux mar.vel co.Duodecim sacramentales in feudis di cuntur.xij.testes deponentes de credulitate t conscientia sua nõ de veritate.Jac.de bel.in.c.j.§.si inter do.t va.sal.lis ori.Sed vbi duo deponerent de veritate sufficeret.l.vbi numerus.ff.de testi. Oppo.cum glo.ij.l.non alleget qd imo clerici non possunt infeu dare de rebus ecclesiarum suarum.t probatur.j.in titu.episcopũ vel abbatem.So.dicit glo.qd iste tex.debet intelligi de regalib⁹ hoc est de illis rebus que sunt translate in ecclesiam beneficio re gum vel principum quoniam talia possunt infeudari per ipsos clericos.ibi autem loquitur de rebus concessis t relictis ecclesijs pro anima que non possunt de iure per ipsos clericos infeudari cum tenacius resideant t inhereant ipsis ecclesijs quam ea que procedũt ex propria liberalitate t donatione principum t regũ tamẽ sm Bal.in dubio relicta ecclesijs vident relicta vt ibi ppe tuo sint ad vsus pauperum.ideo ab alienatione cauẽdũ est per no. in.c.vt super.de re.ec.non alie.ibi Inno.t Joã.an.sed tamen cum ista regalia possunt infeudari deductum est pro consuetudine vt etiam de alijs bonis fiat infeudatio consuetudine permittente. ¶ Et hoc voluit tota ista glo.vsque ad si.que obscure satis locu ta est. 12 † Pro cuius declaratione sciendũ qd pluribus modis pos sunt dici bona regalia.Primo dignitates regales.de quibus.j. de feudo marchie.in.c.j.Secundo possunt dici regalia tributa vel vectigalia seu portus vel ripatica t similia de quibus.j.que sunt regalia que quandoqz cõcedunt ecclesijs.c.super quibusdã.§.pre terea.de verbo.signi.Tertio dicimus regalia ea que rex percipit ecclesia vacante ex priuilegio romanorum pontificum.vt in.c.ge nerali.de elec.lib.vj.Et de his regalibus etiã loquit ista glo.que tamẽ cõmuniter nõ tenet qr ea que dant a manu regia ecclesijs nõ dicunt posse alienari vt in aut.de alie.t emphy.t in aut. hoc ius porrectum.C.de sa.san.eccle.facit que videbimus in.c.j.§.episco pum vel abba.Et ideo dixit Ja.de bel.quẽ sequitur Nic.de nea. qd ista glo.debeat dicere totũ contrariũ vcz qd si prelatus habet in feudũ ab alio qz a rege põt infeudare et sine consensu aliũ.vnde vi tatũ est idẽ in regalibus.Et ex hoc concludũt ipsi qd sine habeat in feudũ a rege siue ab alio qz põt indistincte alteri infeudare sicut dicimus de laico sed tamẽ erit necessarius consensus capituli per ea que no.in.ca.j.de re.eccle.non alie.lib.vj.in.c.nonnulli.t in.c.vt 13 super.de reb.ec.nõ alie.in.c.j.t.ij.de feu.Dicit tñ Archi.qd stan te posset esse necessitas ecclesie qd prelatus posset alienare t in feudare sine cõsensu capituli.ita Archi.in.c.terrulas.xij.q.ij.qd i telligit Bal.hic verũ si postea ratificatio subsequatur.l.põponi⁹ scribit.ff.de neg.gest.t facit in simili tex.in.c.si quas de rebus.xij. q.ij.Sed tenendo dictum Bal.nullũ videt specialem instante neces sitate nisi cum sit alienatio perpetua.nam si sit alienatio tempora lis consensus capituli regulariter ex postfacto potest interuenire c.cum nos.de his que fiũt a prela.t.d.c.si quas.de rebus.xij.q.ij.Ue rum aliter possumus dicere qd licet episcopus nõ possit de nouo infeudare.c.nulli.de reb.eccle.non alie.c.ij.in si.de loca.tamen cõ sueta infeudari poterit concedere.c.ij.de feu.etiam si iurasset nõ alienare romano pontifice inconsulto vt ibi.ratio qr concessio an tiqui feu.non est de nouo infeudare sed quod solitum est cõtinua re.tex.in.c.j.§.per quos si.inue.in prin.ibi dicã sicut dicit qz aliud est de nouo edificare t aliud antiquum reficere extra de iude.c.cõ suluit.cũ si.ibi no.Sed noua cõcessio phibet multa enim ex prio ribus actibus pmittunt que alias phiberent vt de dona.c.p tuas. Et per hoc respondet ad id qd posset opponi de solẽnitate cano nica nõ seruata in huiusmodi inuestitura.s.renouãde vasallo de tractata t consensu capituli qui regulariter debet interuenire.c.ab batibus.xij.q.ij.Bal.in.c.j.de.cle.qui inuesti.fe.in aut. hoc ius por rectũ.C.de sac.san.ec.xij.q.ij.sine.t de his q si.a pla.c.tua.cũ si. Et hoc firmat se.cõsi.cir.qd ici.qdã plat⁹ cõtert doc.in.d.c.ij.de feu. t Cal.in rub.de his q si.a pla.cõsi.j.t Lu.cõsi.lxx.ici.in christi tc. visis thematis in.j.col.Pau.cõsi.cxxxiij.inci.in christi tc.viso in strumẽto t cõsi.cvj.inci.in christi tc.circa id qd primo in.ij.col.t idem Cal.cõsi.xj.in rub.de feu.s.qd in huiusmodi renouatiõe in uestiturarũ nõ requirit cõsensus capituli tenet Bal.hic p tex.in c.j.§.in clericorũ.j.si de inuesti.inter do.t vasal.lis oria.t facit tex. ibi.Bar.in.l.j.C.de impo.lucra.descrip.li.x.t ibi Bal.t facit iura per.l.pater.§.quindecim.ff.de le.iij.t facit iste tex.dum loquit de solis plõtis cõtra pcedunt ergo in rebus que alienari phibentur t hoc patet in.d.c.ij.de feu.vbi soli plato loquit.t dicit libere qd verbũ excludit requisitionẽ alterius.de pben.c.licet epo.lib.vj.t ita habet cõtra cõsuetudo Italie que sic interpretat illud.c.ij.t ibi no. doc.qd phibitũ alienari intelligit respectu eorũ que sunt de men sa ergo tc.Itẽ per hoc respondet ad id qd dicit prelatũ esse procu ratorem non dñm de dona.c.ij.vel equiparari vsufructuario quia qualitercũqz t cuicũqz cõpetet planũ est qd est legitimus admi nistrator.c.si.ne sede vacã.t hz liberã in specialibus t tẽporalib⁹ administrationẽ de elec.cũ nobis olim.Unde dũ a iuris dispõne nõ recedat que facit etiã alienãdo valent t tenẽt.t cũ hoc non sit contra ius cõe ergo tc. Tamẽ in contrarium tenet Fede.consi.clxxix. qd incipit quidã prelatus:sed istã opi.saluarẽ in re ad mẽsam in corporata vt.j.dicã qr tũc proprie est alienatio qñ incorporatum abdicat nõ sic in re nõdũ incorporata.t ita soluit etiã tex.q multum facit in.l.si vt pponis.la.ij.t qd ibi Bal.C.de tran.vbi eadez solẽnitas requirit in restaurando semel finita que in faciendo de nouo ergo solus platus sicut nõ posset de nouo infeudare ita nec reuersaz rẽ infeudare.nec puto antiquitatẽ sumi hoc casu simplr eo qd facta fuit prima cõcessio ante phibitionẽ vrbani sicut qdã vident opinari per id qz habet.j.eps vel abba.c.j.qñ prohibitio vrbani fuit de feudo nouo.l.rei non cõsuete in feudũ dari.vnde si post tẽpora vrbani facta fuit infeudatio rei alias cõcesse in feudũ hodie reuerse ad ecclesiã illa phibitio nõ ipedit concessionẽ posse fieri nouo vasallo.Satis est enim qd nõ de nouo res cõcedatur etiã si tpe pme cõcessionis nõ cõstaret:vnde nec l tex.in.d.decr.ij. nec in glo.requirit rem fuisse feudalẽ ante lateranẽ.conciliũ vel ante tpa vrbani.bene facit ad pdicta qd no.Hosti.in sum.de feu. §.quis possit.in prin.t ita cal.in rub.de feu.cõsi.xj.t sub pcedenti his terminis distinguit etiã cal.in rub.de his que fiunt a prelato. 14 cõsi.iij.† Sed qrit an capitulũ sine cõsensu epi possit infeudare ei dicite qd aut hoc habet cõsuetudo vt infeudare possunt sine epo.et tunc solita infeudari possunt infeudare cũ nõ requirat solẽnitas d.c.ij.nõ solita infeudari nõ possunt infeudare etiã stante cõsuetu dine qr nõ valet cõsuetudo.c.cũ cam.de re iu.habet in.c.nulli.de re.ec.nõ alie.late Imo.in.c.j.de his que fiunt a plato.aut nõ est cõ suetudo t tunc lz Cal.non aperiat dicerẽ quod vbi bona sunt ex toto distincta sicut de suis cap̃lm habet administrationẽ vt vult Imo.in.c.edoceri.de rescrip.ita consueta infeudari que sunt de portiõe capli possit inf.udari sine plato per predicta tñ cal.po tius sentit contrariũ.t in hmõi infeudatione debet successor plat⁹ attendere cõsuetudinẽ pdecessoris.ita Bal.in aut.quibuscũqz.C. de sac.san.ec.t ideo dicit ibi Bal.t hic post Jac.de bel.t in.c.ce 15 terum.de iudi.in.l.j.xxv.q.ff.de rerũ diuisio.† qd platus res soli tas infeudari põt suis cõsanguineis nõ solitas nõ debet ifeudare qz etiã post glo.que tenet t ponit Alua.t Bal.tenet qd hic in.c. j.§.si de inuesti.inter do.t va.lis ori.t latius ibi dicã si tñ in re soli ta infeudari vellet alterare nam priũ feudi:tunc idẽ dicerem⁹ qz de noua cõcessione t alienatione t eadẽ solẽnitas requireret.ita Jac.de bel.t Alua.hic.t Bar.in aut.qui rem.C.de sac.san.eccle. Bal.in aut.si quas ruinas.C.de sac.san.ec.in.l.etiã.ff.so.ma.in.l. si pupillorũ.ff.de rebus eorũ.Cal.in rubrica de feu.cõsi.xj. Aug.i §.emphyteosim.in aut.de alie.t emphy.Imo.in.l.qd dictur.ff. de ver.ob.in.c.que in ecclesiarũ.de cõsti.l.c.ij.de feu.t latius.j.subij ciã.Et vbi nõ extaret cap̃lm puta qr oẽs mortui vel excõicati dz epo requirere cõsensum honestorũ clericorũ.Jo.an.in.c.j.de his que fi.a pla.facit qd no.Bar.in.l.absunt.ff.de tu.t cu.da.ab his. do.Ant.in.c.trãslato.de cõsti.lz in cõtrariũ facit glo.in.c.gratum. de postu.pla.Itẽ alia glo.q cõmẽdari solet in.c.potuit.de lo.alij soluunt t clarius sed ineffectu in idẽ recidit vt cõtrariũ loquat qñ clerici vellet infeudare bona q sunt l libera possessione t dñio ecclesie ac ptãte eiusdem ipsi⁹ ec.que bene possunt infeudari vt l3 in.c.ex pte.extra de feu.ex quib⁹ infert qd clericus nõ possit infeu dare ea bona que tpe sui ingressus repit icorporata in ptãte t mẽ

sa tc.t

sa ec.z si fuissent solita infeudari per istu tex.z est ratio qz ias sunt de iure ecclesie.z per 2ns no pot infeudare nisi postq̄ cōsuetudo est predicta bona infeudari vt hic.z hoc videtur sensisse gl.iij.§. sed tu intelligas qd iste cleric⁹ seu plat⁹ semp pot id qd potuit p̄decessor. Unde dato q̄ feu.solitu infeudari fuisset aptu apud predecessorē nihilomin⁹ poterit successor illud infeudare.vt.§.de cle. qui inuesti.fa.c.j.in fi.qz rōne possessionis nō intelligit⁹ mutata qualitas rei. Nā eo ipso qd ecclia recipit esse i possessiōe feudi nō debet p̄sumi feudu esse incorporatu nisi aliter ex p̄cedētib⁹ appareat vt in.d.c.j.in fi.z hoc sibi tz Bal.dicēs qd esset necesse q̄ p̄bet icorporatio p eā q̄ dixit Bar.in.l.fi.C.de bo.vaca.li.x.vbi videas. Nam donec aliud bz vtile dnīu sine pcipit fruct⁹ ad vtilitatē ppriā. ō possunt bona dici icorporata necesse de mēsa Jo.an.in.c.vt sup de re.ec.nō alie. Bal.hic z ideo vtile dnīuz rei feudalis vel ēphyteotice ecclesiastice nō dr de mēsa ecclie qz ipsi⁹ directi fruct⁹ bene iure suo z ad ppriā vtilitatē pcipit. Bal.in aut.hoc ius porrectu in.vi.col.C.de sac.san.ec.z ad hoc adduco glo.in cle.frequens. de excess.pla.facit.c.possessiōes.de re.ec.nō alie.secus aut si iste successor tpe sui introit⁹ inuenit ea bona in dnīo:ita q̄ essent fcā de mensa qz tūc nō posset rē infeudare sine licētia summi pōtificis per ea que habent in.d.c.vt sup.de re.ec.nō alie.z ibi declarat p doc.qn intelligantur esse bona mēsalia vbi videas glo.z doc.in.d.cle.frequēs. Uds plenius declarādo dicite post mar.in.c.j.§.epm vel abba.z dicit And.de iser.qd lz p̄decessor nō dedisset infeudu solitu infeudari nihilominus poterit successor illud dare ar.no.in.l.cuz de cōsuetudine.ff.de legi.nisi a p̄decessore immediate fuisset illud feudu receptū in mēsam p.xxx.annos:qn tūc esset inducta cōsuetudo dādi.ar.C.de fun.rei p̄ua.l.eū qui.li.x.z eorū que hic notaui in gl.qs dixi.§.si de feu.fue.2tro.i.c.si gs p.xxx.z facit qz 2suetudo tot annorū nouum statum rei dat.c.cum de benefi.de preben.li.vj. habetur per panor.in.c.cū ecc.sutrina.de causa pos.z proprie.sed aduerte circa istā.q.qz archi.xxv.q.viij.c.j.dicit qd postq̄ feudu est reuersum ad e:.z p̄latus fierit per annū q̄ ipsum nō reinfeudauit qd amplius nō pot infeudare qz intelligit consolidatū p.d.c.j. z in.l.fi.§.quoties.de publi.q̄ admittit zabarel.l.c.ij.extra de sen.q.xij.si p̄latus pcepit fruct⁹ taliū bonorū eo modo quo pcepit de aliis bonis mēsalibus.nā ex hoc vr̄ incorporasse vt post annū cē seant de mēsa sup hoc tn̄ passu dicit vidisse 2silia varia z 2tiama gnorū doctorū.z in hoc vr̄ inclinare panor.in.c.vt sup.de re.ec.nō alie.z p̄dicta dicit pcedere nisi p̄lat⁹ ex aliq̄ ca iusta cā distulisset īfeudare quo casu etiā post annū posset infeudare.dū tn̄ nō teneat nimis longo tpe qd erit arbitrariū postq̄ nō est determinatum et dic vt ibi per eum.z.iij.q.xiij.z ideo infert hic Bald.an prelatus possit vasallo remittere feloniam per quā feudū erat ad ecclīam deuolutū ar.qd nō p no.in.c.cū desideres.per Joā.an.de sen.exc.

17 †vbi iniuriā illatā ec.nō pot p̄latus remittere sed suā ppriā z idē si feudū spectat ad mēsam sol⁹ p̄lati poterit remittere si est cōis p̄lato z.c.nō poterit remittere ar.eorū que no.i.l.ij.C.de liberis z eorū lib.in.l.fi.C.de auto.p̄stā.z facit qd vult imo.in.c.ij.in.ij.col. de feu. Jmo in.c.potuit.de loca.faciūt que videbim⁹ in.c.j.§.quo tpe miles.glo.tn̄ z cōiter doc.in d.c.potuit.videnē velle qd p̄lat⁹ habēs capl̄m remittere pōt caducitatē si facit cū cōsensu capituli z si nō habet capl̄m sol⁹ pōt vbi aūt hz capl̄m z remittit sine 2sensu capituli cōis opinio est qd nō pōt remittere caducitatē lz imo.in.d.c.potuit.in.vij.ch ar.vr̄ tenere qz aliud est cōcedere de nouo: aliud nolle concessam habere pro deuoluto.l.magis puto.§.fundus.ff.de rebus cor. Jmo.in.c.na.in fin.li.post. Car.de his que fiūt a p̄la.in.c.j.de dolo z cōtu.i.c.vt super.in fi.col.de reb.ec.nō alie. Sed posito qd sub annua p̄statione datū sit feu.vel ad aliqd seruitiuz an prelatus vel etiā princeps a dn̄s feu.poterit diminuere hāc prestationē vel seruitia p̄missa seu cōsueta. And.de iser.in.c.j.in §.p̄terea ducat⁹.§.de prohi.feu.alie.per Fede.in.vs.col.tz qd nō si multū ledat res pub.siue dnīum principis per text.in.d.c.j.z.l.fi. C.ne rei dnīce vel tēplo.l.vnic.C.de fun.patri.l.omni.C.de vectig. z cōmi.z est tex.in.c.intellecto.extra de iureiu.qui loquit de rege Ungarie.z pro determinatione And.videt optima deci.imo.in

18 c.potuit.in.xxxvij.col.de locato.vbi dixit qd †p̄latus non pōt diminuere canonē emphyteoticū qui prestat super re emphyteoticā immobili nisi cū solēnitate que requirit in alienādo als talis diminutio nō p̄iudi.abit successori.imo ipsemet potuit cōtrauenire.c.si quis presbyterorū.de reb.ec.nō alie.z ibi tn̄ nō esset magnū damnū regni vel reipub.valeret talis remissio.l.apud iulianū.§.fi.ff.de lega.j.vel vbi esset sufficiēs cā remittendi. nam tunc nō diceret in dānū facta sed recipiet cōmensurationē cūcā vt vult glo.no.in simili in.l.si donatio.C.de col.z ibi Bal.z tūc requiritur qd in remissione ponat cl̄a derogatoria nō obstāte vel 2staret qd princeps faceret ex certa scīa ex quo sumus in materia p̄hibita sz requirit derogatio exp̄ssa. Ego crederē qd si p̄nceps talē remissionē facit q̄ valeat nisi aliquo extrinseco respectu impediat.l.qz nō solū nocet sibi sed etiā reipu.qz est tāta remissio qz non potest postea defendere regnū:tunc enim non valeret.c.j.in princi.j.de probi.feu.ali.per Fede.Bal.in.c.licet causam in.iij.col.de p̄bi.legiste cōiter in p̄e.ssor vel ēt qz h̄ret supiorē dnīm in p̄ncipatu z donario multū p̄iudicaret p̄ncipatui tūc ēt nō valeret.d.c.j.in p̄n.et c.ad apsice.de re iud.li.vj.vel ēt qz p̄iudicaret successori tūc non valeret vt vult Bal.in.d.l.j.in p̄n.ff.de 2sti.p̄n.z in.l.trāsac.C.de trāsac. Alb.in.l.j.ff.de offi.pcu.ces.vel qz p̄t⁹ p̄nceps iurasset cōseruare z nō diminuere iura principat⁹.d.c.intellecto.tūc em̄ nō valeret remissio l 2trum facta cū magna lesione vel ēt nō valeret qn̄ detegeret p̄ncipē fuisse grauiter deceptū itelligo vltra dimidiā iuste extimatiōis.z ita And.a.c.j.de cap.q cu.vēdi.in.v.col.extra hos casus crederet valere remissionē p̄dictā lz p̄iudicet multū regi vel prin.ipi sicut posset ēt alienationē facere z sufficit qd ex certa scīa fine.c.sa nō ob.hoc fecit z p̄cedit qd vult And.an.ij.§.p̄terea.z p 2firmatione p̄dictorū ta.iū q̄ vidēm⁹.§.l pladijs in.q.dū quero an princeps possit alienare iura principat⁹ lurisd ope

19 precium est videre de.q.quā ponit hic Bal.†vtrū p̄lat⁹ possit rē infeudari 2tuctā 2cedere 2sanguineo suo:z gl.or.dicit q̄ no.§.q successi.tenēā.c.j.z.§.si de inuest.inter do.z vas.lis ori.c.j §.si.p aut.qbuscūq modis.C.de sac.san.ec. Jdē Bal.in.c.ceterū.de iudi.et in.l.j.an.xxv.q.ff.de rerū diui.dicit verūmn isolutis ifeudari:hic Bal.dicit qd pōt si p̄sona nō est ecclie onerosa:hoc em̄ semp insp̄icit ini ta no.in.c.vl.de re.ec.non a ie.nō ob.d.aut.q̄ loquit de iure cōi vt in emphyteosi;sed nos lum⁹ in iu e 2suetudinario nō ita rigoroso z in feudis qz feuda inituī g̃ r:sed 2.t⁹ emphyteoticus nō inituī g̃e z iō nō est eadē rō p̄hibendi:zt hoc tz Ja.de bel.z est expssū a 2tio sentu de cap.extraordina ijs.c.summopere.§.di ēt vbi tex.sicut dr qd si 2iuēcte p̄sone g̃a tale dederit feudū qd ex eo duos 2tiles vasallos acqrere possent inutile est b̄nficiū loquit in feudo ecclastico.z adde qd no.extra de ap.c.de priore. in nouella. Tamē Pan.in.d.c.vt sup.de reb.ec.nō alie.referēdo Bart.et Bal.dicētes in.d.aut.qbuscūq.qd rē solitā 2cedi in ēphyteosim vel feudū pōt p̄lat⁹ 2sanguineo suo sic 2cedere nisi ex q̄litate p̄sone 2sanguinei resultaret p̄sumptio fraudis vtputa ppter potentiā ei⁹ vel alio mō v̄geret in damnū ecclie:z ita pōt itelligi Bal. in.l.i.multa.C.de bonis q lib. Arch.an.c.nō liceat.xij.q.ij.refert se repire Fed.de se.2s.cxx.qd icipit in xp̄i noīe zc. Casus talis q

20 dā ep̄s vbi vr̄ sentire 2tuū format duas q̄ōnes†nōq̄d p̄lat⁹ q iurauit nō alienare sine licētia supioris possit 2cedere 2sanguineo i ēphyteosim rē vni⁹ florēni p redditib⁹ quoq̄ so.z determinat qd sic qz nō ob.iuramētū i isto modicis vt.§.dixi nec ēt ob.2sanguinitas qz rōne fraudis fuit iduc ta ista p̄hibitio:sed hic p̄sumit oēs fraudē cessare illa aut.qbuscūq loquit in alio casu h̄m eū sed nō dicit in quo:vn̄ nō plz hec r̄nsio qz tex.ibi dicit qbuidā modis zc dat aliā r̄nsionē qd solēnitas ill⁹ aut.nō seruat in alienatione rei ecclīastice vt no.in.c.eo.ti.li.vj. Jtē cessante fraude meli⁹ est 2trahere cū 2sanguineis q̄ cū extraneis:nā pri⁹ debem⁹ subuenire 2sanguineis.lxxxvj.di.c.nō satis.tex.ibi.gl.xxj.di.oino.z in.c.j.de pec.cleri. Jta r̄ndet Fed.2s.lij.icipit qdā p̄lat⁹. Sed 2 hoc facit qz nō est ista solēnitas sed est inhibitio certarum personarum propter lesionem ecclesie euitandam sed hoc non obstante putat dictam autenticā nō procedere in p̄latis per tex.valde singu.xij.q.ij.ca. siquis qualibet iuncto.c.p̄cedēti vbi dr qd rector cuiuscunq ecclesie potest vnam rem de ecclesia auferre dummodo tantundem de suo ecclesie cōferat:z sic habeat priuilegiū qd res ecclesie possit alienare sine vtilitate satis enim est qd ecclesia non deterioratur simile priuilegiū habet princeps.c.j.de rerum permuta. h̄m cōmunem intellectum etiam videtur tex.in.d.c.si quis.qd etiam in fauorē consanguineorum pōt prelatus hoc facere:z hoc etiam in testamento potest prelatus facere scilz legare dūmodo recōpēset ecclesiam in alio ca.si ep̄s.xij.q.ij.no. Joā.an.in.c.ofiicij.de testa.tn̄ illa iura non aperuit an loquantur de re mobili an immobili. Unde non esset absurduz dicere qd loquant in re mobili:qz in immobili nō pōt prelatus ea dare in casu permisso z seruata solēnitate scilz vt meliora prospiciat ipsi eccle.c.vnicū.de reb.eccle.nō alie.lib.vj.c.sine exceptione.xij.q.ij.vt etiā sentit Archi.ad aut. quibuscunq modis scdm Fede.r̄ndet qd loquat in economo qui non hz priuilegiū sicut prelatus iuxta no.per glo.v.q.iij.in.c.fina. Jtem economus est magis suspectus q̄ p̄latus qui est perpetu⁹ z pater ecclesie:non sic economus ergo prelatus potest contrahere cum consanguineis de rebus ecclesie sicuti cum extraneis licet non possit economus nisi prout predixi. preterea soluit Panor. d.cōsi.xlviij.aliter scz qd iure canonico nō reperiat p̄hibitū:nec in his ecclesiasticis attēditur prohibitio iuris ciuilis:z sic p̄hibitio aut.quibuscunq.sicut dicimus de aut.hoc ius porrectum.tn̄

21 Fede.cōsi.lij.incipit.quidam prelatus,cōsuluit qd †prelat⁹ maxime exēptus pōt cum suo capitulo dare ad vitā suo consanguineo propter benemerita vnū prediū sine autoritate superioris per.c.quāpis.de decimis.xvj.q.j.c.si.in glo.z.xvj.q.vij.c.iij. Archi.de reb.eccle.non alie.c.j.lib.vj. Host.in summa de his que fi.a prel.z obligati erunt successores.c.illud.xvj.q.vj.z.c.possessiones.xvj.q.j.imo successor tenetur ex promissione de remunerando facta per predecessorem. Archi.in.c.sunt nonnulli.j.q.j.z in.d.c.possessiones.tn̄ quo ad successorē obligādū oportet qd appareat de cā

cōcessionis: ita Fede. cōs. cxliij. inci. concessio facta nuncio habet in. c. grauis. de deposito in. c. qd quibusdam. de fideius. in. d. aut. hoc ius porrectum. & facit qd no. Bal. post glo. in. l. si donationes. C. de col. & per cano. in. d. c. dudum. de re. eccle. non alie. ibi Inno. & glo. & alij & notabis etiam illa que non declarantur per docto. et hanc conclusionem no. Archi. in. c. episcopus. x. q. ij. char. in c. i. § ver. abbates. in fi. de excess. pla. Aud. in. c. i. § qui succes. te. d. Signo. consi. cxxiiij. & aliquid tetigit circa solutiones contrariorum glo. tamen in casibus in quibus concessio non tenet ipsemet concedens tenetur seruare concessionem. c. veniēs. c. de cetero. de trāsac. tamen successor eius quinimo etiam si successor emphyteotā vel feudatariū tolleret non per hoc videt approbasse contractum nisi probetur qd sciuit nullitatē contractus per no. per Bar. in. l. item querit. § qui impleto. ff. locati. imo etiā si sciuisset ex quo defectus fuit in solēnitate vel potestate quo ad obligandū successorem cū nulla quo ad eum obligatio pcedat tacita approbatio non inducit neqȝ erit obligatus per ea que no. Ioā. an. in regula rati. & i regula ratū. de re. iu. i vi. ita bella mera deci. cccccclviij. que incipit supposito qd dñs Guido glo. & cōiter docto. in. c. i. de precario Bal. in. l. i. in pe. col. C. quando non peten. partes. & facit

22 † qr vbi in contractibus requiritur certa solennitas puta scriptura vel aliud solenne non fit per taciturnitatem renouatio. Bal. in pace cōstantie in verbo item societatem. & predictā opi. etiā firmat Ro. deci. cccxxij. incipit itē si prelatus. requiritur enim etiā in quibuscunqȝ etiam locationibus que sapiunt alienationem puta ad longū tempus causa & quod versetur magis in hoc predio alienando quem in alio qd aduertant plati. ita Fede. cxliij. incipit dño Ioāni. & notabilis illa qr nō declarant per docto. Ne autem solēnitates cum sint in fauorē ecclesie inducte si non seruatis debitis solennitatibus fuerit res ec. in feudū vel in emphyteosim data ipse suscipiens alienationem non poterit se excusare a prestatione seruitiorum vel annui census ex eo qd dicit contractum nō fuisse solennē. ita Ang. per illum tex. i. § si vero. quē in aut. de nō alie. et post ecclesia pōt ɔtractū inualidū ratū habere in fauorem suū. c. si qua de rebus. xij. q. ij. panor. qui cōmendat tex. illū in. d. c. si qua in. c. edoceri. de rescrip. in. c. i. & imo. in. c. iij. de his que fiunt a prela. & facit aliam rōnem. nam huic priuato non permittit cum damno directo dñi & sic ec. turpitudinē suam allegaret vt habetur in. c. si quis presbyterorum. de reb. ec. non alie. in. l. trāsactione. C. de trās. in. l. alias. ff. de iureiu. erit ergo facultatis ecclesie vel agere ad fructus tanqȝ contra male fidei possessorem. l. quēadmodū. C. de agri. & censi. lib. xi. c. qui contra iura. de regu. iur. lib. vi. vel agere ad seruitiorum prestationem & facit que videbimus in. c. i. § inde queri potest. i. de aliena. feu. vbi concludam qd si secundus emphyteota accepit emphyteosim a primo sine domini consensu tenetur primo ad solutionem canonis licet concessio nō valuerit vt voluit Ange. de are. post gl. in. § adeo. in. v. col. insti. loca.

23 ¶ † Querit cum glo. in quāto tempore inducat consuetudo talis de qua in isto tex. qd prelatus possit dare in feudum & respondet glo. ponendo duas opi. Prima est qd requiratur tm̄ tēpus vt nō extet memoria in ɔtrariū. pro hac opi. facit. l. i. § si. & l. ij. in prin. ff. de aqua plu. ar. & ff. de aqua quo. & esti. l. hoc iure. § ductus aque. ij. opi. est Azo. qd requirant an. xxx. ar. C. de prescrip. xxx. an. in. l. cōperit & in. l. omnes. suadet ratio qr per cōsuetudinē acquiritur iurisditio. l. i. C. de eman. li. Unde per hanc consuetudinem acquirit ec. honor & iurisditio in suū vasallū. sed Ia. de bel. tenet qd requirant anni. xl. qr infeudatio est alienatio vt no. in. l. cum non solum. § filius autē. C. de bo. q lib. & l. i. de fun. dota. c. de rebus eccle. non alie. in alienatione aūt rerum ecclesiasticarum requiritur dictum tempus ad prescribendum in aut. quas actiones. C. de sac. san. eccle. ergo & in datione in feu. que opi. nō placet Nico. de nea. qr haberet locū qn̄ tractat de maiori preiudicio ecclesie vtz qr ec. amitteret totū suū ius integrū verū hic retinet dñium directum ff. de acqui. pos. l. iij. § ex ɔtrario qd quidem dominiū est sibi efficax & vtile: tum qr ipsa ec. habet seruitia: tum qr est spes qd feudū possit ad eā redire per casus expssos. i. que fu. pri. causa be. amit. per totum cum si. Itē qr habet iurisditionem & honorem vt. s. dictum est. & pro tanto ipse concludit qd sufficiant. xxx. an. Sed concordando omnes istas opi. dicit alus. distinguendum sz Bal. qd aut infeudatio est manifeste dānosa ecclesie & tunc requirit casus initij memoria nō extitit. & hoc modo intelligit prima opi. gl. aut est manifeste vtilis ecclesie & tunc prescribit spacio. xxx. an. & sic pcedit scda opi. glo. & ratio Nico. de nea. ¶ Nec ob. sm Bal. si dicatur qd cōtra ecclesiā non currit prescriptio nisi. xl. an. c. de quarta de prescrip. aūt quas actiones. C. de sac. san. eccle. ergo non potest

24 procedere qd dicit ne. xxx. an. pscri. qr respondet Bal. qd † pscri. qn̄ inest cōsuetudini nō proprie est pscriptio sed quedā tacit⁹ cōsensus seu quedam firmitas taciti consensus vbi non requiritur possessio continuata sed requiruntur actus vtentiū qui continui esse possunt. l. foramen. ff. de ser. vr. pre. nec venit ad auferendū ius ecclesie sed ius faciendū & cōstituendū vt no. in. c. si. de consue. lib. vj. in. c. cū ec. sutrina. de causa pos. & propri. aut est dubiū & tunc requirant anni. xl. & ita intelligit opi. Ia. de bel. & vult Bal. in ef. fectu qnāqȝ nō ita clare. d. mar. ɔcharactio nō placet hic distinctio Bal. & primo dū ait in primo mēbro valere ɔsuetudinē infeudandi dānosam ecclesie qr est cōtra tex. in. c. i. extra de cōsue. nec ob. c. super quibusdā. § preterea. de ver. sig. & l. hoc iure. § ductus aque. ff. de aqua quo. & esti. qr illa patit limitationē vbi consuetudo sit nimium onerosa & dānosa ecclesie. nam ideo cursus tanti temporis ibi operatur qr habet vim presumpti priuilegij vt in dictis iuribus. & c. i. de prescrip. lib. vj. Sed princeps in damnum ecclesie non potest disponere qr esset contra libertatem ec. ideo nō valet C. de sac. san. ec. autē. cassa. vt habetur in. c. nouerit. de sen. ex. ergo nec cursu dicti tēporis inducetur cōsuetudo dānosa ecclesijs nisi sustinendo Bal. dicatis qd contraria loquunt ne magno damno ecclesiarū. nā tunc cōsuetudo ecclesijs onerosa nō valet: sz non loquitur vbi nō tractat de ita graui dāno qr directū dñium remanet ec. & vtile speratur posse redire quandoqȝ & interea pro ea vasallus impedit seruitia & rationabile etiam est vt ec. meritos dese remuneret. c. ceterum vbi ho. tex. & c. per tuas. de dona. & ita reperio limitare. d. c. i. de ɔsue. panor. in ɔsi. lxxij. qd icipit in christi ec. circa primaz & ij. col. panor. in. d. c. i. in fi. per no. per Inno. in. c. qd sicut. ne elec. de cōsue. c. abbate. de ꝟ. sig. nō enim plz scdm mēbrū qr contra ec. nō prescribitur. xxx. an. spacio. sz. xl. C. de quadri. pre

25 scrip. l. & no. in aut. quas ac. C. de sa. san. ec. preterea † vbicunqȝ infeudatio est vtilis vel necessaria ec. tunc prelatus cū consensu capituli posset in feu. dare. c. ad nostram. de re. ec. non ali. putarē verior ē sniam Io. de bel. & and. vt requirant. xl. an. vt dicā in simili § c. si quis per triginta. § si ne feu. fu. contro. d. c. de quarta. & d. aut. quas ac. & facit qd no. glo. in d. c. si. & qd no. do. de ro. deci. vlt. sm quottā meā & plene scribit i. d. c. si. ne cōsue. li. vj. vbi qn̄ est ɔsuetudo ɔtra ius cōe requirunt. xl. an. sed alienatio & infeudatio rerum ec. est ɔtra ius cō. ergo requirunt. xl. an. l. iubilemus. C. de sac. san. ec. & c. i. de re. ec. nō ali. ptere a vbi agit ne dando nouo statu rei ecclesiastice pscribit spacio. xl. an. nō aūt. xxx. c. cū de bñficio. de pbē. li. vj. scdo vt valeat cōsuetudo infeudandi bona ec. reqrit hui⁹ act⁹ infeudādi diuersis temporibus. l. ij. in fi. C. de episcopali au. l. de quibus. ff. de legibus. ibi no. tertio requiritur tacitus consensus capituli quēadmodū cōsensus populi. d. l. de quibus. quarto requiritur qd cōsuetudo infeudandi sit rationabilis & nō damnosa ec. c. i. in fi. de consue. addicite quintum qd requirit bona fides vt no. glo. Io. an. in. c. pe. ne cōsue. li. vj. Panor. in. c. cū ec. sutrina. de cā. pos. & ppie. facit. c. si. de prescrip. ad pdicto imo. in. c. ij. ne feu. l si. char. videt assentire pau. de ca. i hac materia mihi aperit oculos in cōsi. cxxxiiij. qd incipit viso instru. in. ij. col. aut volumus dicere rem solitam infeudari ex statuto superioris & tunc suffi. it semel a superiore statutū Bal. i aut. si quas ruinas. C. de sac. san. ec. aut volumus dicere rē solitā infeudari ex simplici cōsuetudine & attēdi tūc tēpus. xl. an. & procedit dicti. proxime. § actus aut apparet res licite semel in feudū datā puta autoritate pape tunc ex quo semel effecta est infeudabilis perpetuo remanet infeudabilis nisi incorporetur dicto capitulo secundo. & facit que supra dixi in. vj. col.

26 huius prin. tex. nostri. tunc † enim recurrit ad consuetudinem pscriptā ad inducēdū alterationem status qn̄ de alia legitima alteratione nō cōstat vt in. c. cū de beneficio. de preben. li. vj. & ibi no. & isto vltimo casu non erunt necessaria tot requisita sed sola legitima mutatio siue infeudatio vt facit tex. i. c. i. episcopum vel abba. vt in fi. scz questio. & tex. ibi Bar. in. l. i. C. de impo. lucra. descrip. lib. x. & in. l. pater. § quindecim. ibi Bar. ff. de leg. iij. Quot autem actus requirantur. i. predictum tempus ad hoc vt ista consuetudo inducatur. dicit Ja. de bel. quod binus qr cōsuetudo dicit qd frequēter fit vt. C. que sit long. cōsue. l. i. id aūt dicit frequēter fieri qr fit bis vel aut. de defen. ciui. § si. vnde cōclude scdm ipsum esse necessariū vel qr idē prelatus dederit bis duobus idē feudū vel qd duo plati duobus vel eidē diuersis tēporibus successiue inuestiendo cū pscriptione de qua. s. dictū est. arg. C. de epi. audi. l. iij. § si. & extra de causa pos. & proprie. cum ecclesia sutrina. vbi plene de hac materia. & per do. i. l. de quibus. ff. de legi. & C. que sit long. consue. in. li. ij. qd etiā videt tenere Ja. de ardu. in summa char. ij. sub rubricella qui possunt dare feu. facit signanter iste tex. dū vtitur verbo ɔsueto. ergo ex bino actu licet si diceret solitū sufficeret vnicus actus Bar. in. l. item mella. § sed si alimenta. in prin. ff. de

27 ali. & ci. le. ergo † salua autoritate tantorū patrū crederē cōtra qr etiā per vnicū actū iuncto cursu temporis dicetur res solita infeudari per. d. c. cum de beneficio. volunt cōiter doc. in. c. si. de cōsuet. & in. l. de quibus. ff. de legi. in d. c. cū ec. sutrina de causa. pos. & proprie. & pro hac opi. pondero text. in. c. i. secundo responso. § episcopum vel abba. dum vtit verbo solita dari. & tū sm opi. Bar. § relatam sufficit vnicus actus etiam verbū solitū verificatur in vnicus actu etiā plurimū attendit cōsuetudo ec. quo ad qualitatē personarū quib⁹ dat nā si sit solita locari in emphyteosim ē & pro heredibus extraneis tūc etiā in talibus psonis perdet cōcessio & generalis mētio trahet etiā ad extraneos: qr in his plurimū attēdit consuetudo vt pz per pmissa. c. ij. de feu. spe. in. si. de loca. § nūc aliqua v.

cvij.ita.d.Anto.cõs.cxiij.incipi.in nomine ec.in facto fratrũ mõtis oliueti ⁊ lz loquat̃ in emphyteosi idẽ erit i feudo vt circa qualitatem personarum attendat̃ cõsuetudo facit que videbimus in c.j.§.an agna.vel filius oppo.cũ glo.iiij.de c.j.§.de cle.qui inuesti.fe.in pñ.vbi clericus indistincte põt dare in feudũ intelligite istũ textũ ẞm illũ vez q̃ loquit̃ de rebus ppriis ipsius clerici quo casu põt ipse clericus dicta sua bona ppria infeudare sicut posset quilibet laicus nec requirit̃ aliqua cõsuetudo vt ibi sed hic loquit̃ de rebus ec.in quibus nõ potest nisi sit ɔ̃suetudo vt hic ⁊ hoc volut ista glo.que bene loquit̃ vsqȝ ad versiculũ ⁊ ita videt̃ ⁊ hoc patet in cõtrario oppo.subsequẽter cũ.d.glo.in dicta parte qđ,imo clericus hodie,nõ possit dare in feudũ ẽt si ec.sit cõsuetudo† q̃ talis cõsuetudo reprobat̃ per papã vrbanũ vt probat̃.§.epm vel abba.c.j.solu.dicit glo.iste tex.debet intelligi ẞm illũ vez q̃ bona que sunt solita infeudari possint infeudari ẽt hodie cũ papa ibi confirmet preteritas infeudationes ⁊ consuetudines ea ante bona que sunt sobiecta ec.⁊ de ti.ec.⁊ que non sunt solita infeudari non possunt infeudari de nouo eodẽ modo si alias fuissent solita infeudari sed,modo sunt effecta de dominio ⁊ subiectiõe ec.q̃ tũc nõ possunt infeudari de nouo ⁊ ideo prelatus bona que reperit tpe sui ingressus esse solita infeudari ⁊ aperient̃ sibi post eius ingressum tũc ppter ɔ̃suetudinẽ antiquã,põt dicta bona reinfeudare de nouo vt hic ⁊ hoc voluit ista glo.vsqȝ a d fi.quã declora per ea q̃ dixi ij.in glo.ij.vbi lat e examinaui istũ ar.vnũ tñ no.qđ hic dixit Ja.de bel.vez qđ etiã post dictã cõstitutionẽ vrbani posset induci noua cõsuetudo infeudãdi per istũ tex.⁊ est ratio quia postq̃ cõfirmat cõsuetudinem preteritam videt̃ approbare cõsuetudinem simpliciter.⁊ per ɔ̃sequens vr̃ permittere consuetudinẽ nouã induci qđ intelligo verũ a si esset res spiritualis vt est decima q̃ tũc nõ putarẽ talẽ cõsuetudinẽ de nouo inductã hic posse opari.oppo.cũ gl.fi.ɔ̃tra ea q̃ supponũtur in isto tex.vez.q̃ ẽt illud datũ a minoribus valuasoribus cẽsear̃ esse iure feudi ⁊ pro feudo habeat̃

29 sed ɔ̃tra de.§.fi.§.eo.vbi d̃r qđ† solũ illud cẽset̃ esse pprie feudũ qđ est datum a capitaneis regni vel a maioribus valuasorib⁹ secꝰ aũt si a minoribus solu.d.glo.qđ ille tex.loquit̃ ẞm iura antiq̃ ẞm que fiebat dicta differẽtia hodie aũt nulla est differentia inẽ pdicta vt est tex.§.de natura feu.in fi.⁊ hic voluit ista glo.vsqȝ ad fi.que bene loquit̃.nã hodie absqȝ culpa nullus vasallus põt disuestiri ẽt si esset de minimis valuasorib⁹:lz olim potuisset vt ibi de quo dic vt ibi no.⁊.§.de feu.sine cul.non amit.op.ab extra qđ unũ nõ teneat cõsuetudo sup infeudatiõe rerũ ec.vt̃ pbat̃ i.c.q̃uis ⁊ in.c.fi.extra de decimis.so.ibi loquit̃ in iurib⁹ ⁊ reb⁹ spiritualibus in quibus nõ põt iduci noua cõsuetudo quia nõ cadũt in laicum:vnde decime nõ põt hodie infeudari q̃ sunt cibus in domo dñi.xvj.q.j.reuertimini.verũ ille decime que ab antiquo fuerunt date laicis ex cã vt defensarẽt ec.ab hereticis ⁊ aliis oppressorib⁹ ɔ̃seruerãt adhuc ⁊ dimittunt̃ in ptãte laicorũ ⁊ in his talibus decimis succedũt lai.⁊ etiã hodie vt videmus.nã regl̃r nõ debent succedere vt in.c.ad hec.extra de deci.vnde in dictis decimis ab antiquo datis lai.io ex dicta cã sũt inuestiture ipsis laicis ⁊ ipsas iuste tenẽt ⁊ possidẽt ⁊ in dubio si de tpe cõcessionis decimarum predictarũ nõ apparet p̃sumant̃ date ante cõciliũ.Joan.an.⁊ do.anto.i.c.cũ apostolica.de his que fi.a pla.ideo renouari possunt pau.de ca.cõs.cxxv.incipi.in christi ec.dubiũ fuit sed quãdo dicta causa cessauit tũc expresse prohibitũ fuit qđ amplius nõ cõcederent vt nota.in.d.c.q̃uis.⁊ in.d.c.fi.de qua materia per hosti.in sum.de deci.§.fi.ver.iij.q̃rit̃ ⁊ qđ habet̃ extra de deci.in.c.phibemus.⁊ aliqd.§.in.c.ij.de feu.cogni.in.c.cũ apostolica de his que fi.a pla.Quid aũt in noualibus vide in.c.sua.extra de deci.⁊ glo.

30 in.c.q̃uis† vtrũ aũt clericus siue platus possit infeudare rẽ occupatã per potestatẽ quẽ nõ est solita infeudari.Et dicit Joan.an.⁊ fran.zaba.ibi Jmo.in fi.in.c.ij.extra de feu.qđ non ne det ⁊ aperiat̃ via malignandi.de quo ẽt per bal.ẽ.in pambulis feudorum in sua.iij.diuisiõe.Sz qđ si est feudũ possessũ a potẽte a quo nõ potest percipi pensio vel seruitiũ a a poterit alteri potẽtiori infeudari ⁊ hut.in.d.c.ij.dicit.⁊ and.de iser.⁊ bal.qđ sic a ec ob.titu.de alie.iudi.mutã.cã fac.quia intelligit̃ qñ fit dolose ⁊ animo tantũ turbandi aduersariũ hic quãdo bona fide etiam vt facilius res ec.recuperetur ⁊ erit speciale fauore ec.⁊ ideo dicit ipse qđ hic nõ liceret etiã clericis quo ad patrimonalia de quo per Jo.i sum.de alie.iudicij mutãdi ec.qđ aũt dixi qđ hodie decime nõ possunt cõcedi laicis intellig a iure feudi quoniã fructus decimarum bene possunt cõcedi laicis in tpa vite etiã hodie vt in.c.ij.extra de locatio.⁊ ibi no.⁊.d.c.q̃uis.tñ decimas i feudũ laicis ante cõciliũ lateranen.concessas ad ec.reuersas nõ potest amplius laico infeudare ita cal.in rub.de deci.consi.j.⁊ in his casibus non habent locuȝ que supradixi per.c.ij.de feu.quia in decimis est specialis phibitio vt non concedatur laicis etiam ex quadã pmissione ne tolerarentur vt sient apud laicos que ante cõciliũ erant infeudata.c.ad hec c.q̃uis.c.phibem⁹.de.deci.c.cũ apostolica.de his que fiũt a pla.Jo.an.in.d.c.phibemus.tñ glo.in.d.c.phibemus.tenet ɔ̃trariuȝ quia licet probibetur de nouo infeudare decimas laicis nõ tamẽ infeudatas renouare.c.consuluit.in fi.de iude.⁊ pro hac parte dicit Car.se consuluisse Jmo.in.d.c.ij.in fi.Car.dicit qđ opi.glo.et Car.cõmuniter seruatur:sed alia est verior vt Pau.cõs.cxxxvj.supra alleg.op.qđ imo eccle.possit infeudare de nouo etiã nõ existente cõsuetudine vt in.c.ad nostrã de reb.eccle.non alie.sol.hoc ideo ibi est q̃ suberat causa necessaria.quo casu potest prelat⁹ dare feudum cum consensu capi.licet nulla subsit consuetudo vt ibi ⁊ facit qđ no.in.c.abbatibus.xij.q.ij.⁊ tenet Ja.de bel.collige more meo solito regulam† qđ prelatus ⁊ clericus põt bona ec.infeudare si sit consuetudo infeudandi alis non ⁊ scđm And.⁊ Bal.fallit primo si possidente vasallo prelatus velit pure in feu.alij dare ante apertura feu.c.j.§.qui succe.tene.⁊ ibi dicaȝ.⁊.c.j.de cleri.qui inue.fa.scđo fallit in rebus subiectis eccle.c.j.§.episcopum vel abba.⁊ dicite vt ibi:tertio fallit in bonis ppriis clerici q̃ absqȝ consuetudine potest in feu.dare.c.j.de cle.qui inue.fa.quarto fallit in archiepiscopo vel alio superiore prelato qui tẽpore introitus reperiat feu.in suo dominio.nam põt in feu.dare.d.c.j.ad fi.de cle.qui inue.fa.scđm Jac.de bel.sed hec fallẽtia ita generalis non plz q̃ imo quilibet potest nisi archiepiscop⁹ mediol.d.c.j.vbi est speciale in archiepo mediol.ergo in cõtrariũ ius cõmune.l.j.in fi.ff.ad muni.l.ius singulare.ff.de legi.preterea.in fi.text.hoc pbat.dicite vt dicam in.d.c.j.in fi.quinto fallit scđm Jaco.de bel.qñ eccle.bȝ in feu.ab aliquo absqȝ cõsuetudine infeudãdi prelatus cum cõsensu capitu.põt alij infeudare.c.j.§.preterea.§.de capi.corra.hec fallẽtia nõ plz q̃ ɔ̃ tex.vbi bona ec.nõ possunt ifeudari nisi sit cõsuetudo.scđo q̃ est ɔ̃ regulã.l.iubem⁹.C.de sa.san.eccl.⁊.c.nulli.

32 de reb.eccle.nõ ali.nec ob.d.§.pterea.q̃ nõ dicit tex.qđ eccle.† vasalla possit alteri ifeudare si nõ sit cõsuetudo ec.infeudãdi possit infeudare rem infeudalem absqȝ consensu domini.sexto fallit i iuribus spiritualibus vt in decimis si feu.decimale sit ãte lateran.concilium.c.prohibemus.⁊.c.quãuis.de deci.de quo plene p Jo.and.in.c.cum apostolica.de his que fi.a prela.⁊ per Gemi.in.c.ij.de deci.li.vj.septimo fallit quando subest causa necessaria vel vtilis eccl.nam tunc prelatus cum consensu capituli ⁊ alijs solennitatibus concedere potest in feudum licet non sit consuetudo ifeudandi.c.ad nostram.de re.eccl.non alie.Ja.de bel.⁊ alius fallit vbi per violentiam consuetudo esset inducta.nam non valet talis consuetudo ita Bal.hic per no.per Joan.and.in.c.fi.de re.ec.non ali.nono fallit vbi bona essent ecclesie collata ea cõditione ne alienentur.nam tunc non possent infeudari secundum Jac.ardi.⁊ alios.hic videbimus in.c.j.§.episcopuȝ vel abba.per.§.sanctissimas in aut.de ali.⁊ emphi.⁊ dixi alias in.c.verum de condi.appo.fallit decimo secundum alios.quia ecclesia vel monasterium velle infeudare non potest.§.quoniam cognouim⁹.in aut.de alie.⁊ ẽphi.fallit vndecimo quando vellet infeudare rem infeudari solitam pacta alterando.nam tunc non potest vt no.§.in proxi.q.duodecimo ⁊ vltimo fallit quando est apertum feudum ec.⁊ ecclesia est deducta ad inopiam secundum Jac.de bel.alleg.in aut.vt determinatus sit numerus clericorum pro quo facit.c.ij.de feud.ibi in tex.si videris expedire ergo secus si ec.non expediret.l.de etate.§.ex causis.ff.de interro.act.qđ est singulare ad limitandum dictum.c.ij.de feu.ita alius.hic quero† an prelatus qui de consuetudine solitus est infeudare feudum in masculos possit alterare eius naturam infeudando idẽ feudũ etiam in feminas.⁊ dicit Ja.de bel.qđ non nisi propter aliquod meritum ⁊ seruitium recipiẽtis vt.§.de l.corra.c.ij.in.§.pfecto.⁊.§.quemad.feu.ad feu.perti.c.j.ar.ff.de pub.⁊ vectiga.l.vectigalis.⁊ si quid in fran.patro.l.vnus libert⁹.facit qđ no.in.l.iubem⁹.C.de sac.san.ec.⁊ in.l.de quib⁹.ff.de legi.⁊ sequitur etiã alco.de neaamo in.d.c.ij.post car.verũ autẽ ex aliqua cã superueniẽte possit prelatus alterare naturã feudi dic vt tangitur per doc.⁊ presertim vt dixit zaba.⁊ imo.in.c.ij.extra de feu.imo.ibi qđ non.in.c.que in ec.de cõsti.fede.cõs.cix.incipi.quidam prelatus sed stat pone quid si alterum concedẽdo sub nouis pactis puta nõ erat consuetudo dari nisi masculis ⁊ nunc dat etiam feminis an vitietur in totum concessio an pro parte p qua inuestitura alterat̃ nõ valet cõcessio:⁊ pro pte pro qua nõ alterat̃ valet Bar.in aut.qui rẽ.C.de sac.san.ec.facit que habentur in.c.j.§.rursus.§.de cõtro.inue.⁊ cũ Bar.ex Bal.in.l.quicũqȝ.C.de bo.que lib.in.l.etiã.ff.sol.ma.Alege.in.§.emphyteosim.in aut.de nõ alie.tenẽt qđ in totũ vitiet̃ cõcessio p tex.in.c.j.§.fi.de.l.corra.quia tex.põt pro vtraqȝ parte adduci.itẽ q̃ ex quo cõcessio est facta cõtra legis probibitionẽ in totum non valet.l.si liber minorem.ff.de iure pa.facit tex.in.§.emphyteosim in aut.de non alie.qđ dici solet per Bar.in.l.si non sortem.§.centum.ff.de condi.inde.Bal.tenet in.l.si pupillorũ.ff.de re.eo.in.§.fi.Jmo.in hanc partem inclinat in.l.qđ dicitur circa fi.ff.de verb.ob.in contrarium hic Bal.⁊ do.Mar.qđ stãte cõsuetudine qđ feudũ detur masculis tantũ si prelat⁹ dederit masculo ⁊ femine valebit quo ad masculũ sȝ nõ valebit quo ad feminã.argumẽ.l.sancimus.C.de dona.sa.it quod no.Jo.an.⁊ Jmo.in.c.ad apostolice.de dona.tenet Bald.in aut.si quas rui.C.de sacrosan.eccle.Jmo.in.c.fi.in fi.⁊ bar.de feu.Ru.in.l.j.§.si stipulanti.ff.de verbo.obliga.Bald.in.c.j.§.similiter.

vel.l.contra.in.l.qd dicitur.ff.de ver.obli.aimo.in.l.quod dicitur. videtur concordare opi.aut concessio est etiam quo ad verba vnica.puta concedo in quartam generationem vel cōcedo vt in feminas descendit et procedit opi.Bar.aūt est multiplex concessio.i.in.aij.aut.iiij.generationem et procedit opi. Bal.o. Alexā. in.d.l.i.§.si stipulanti. distinguit ipse aūt ille cui concessio est facta dammificatur si concessio solum valet pro parte puta quia soluit aliquid vt haberet cōcessionem vltra formam cōsuetam et tunc videtur in totū argu.l. fundum partem.ff.de actio.emp. l.ij.C.de pac.inter empto.et vendi.aut non dammificaretur ille qui habuit concessionem et tunc procedat opi. Bald.quod vtile per inutile non vitiet et sic valeat pro parte pro qua valere potest.cal. in rubrica de feu.cōsilio.xi.habuit nouam fantasiam † qd si substantialia contractus non mutant sed tantum accidentalia non dicitur alterata feudi concessio.et ideo quando vt transiret in feminas non dicitur alterata concessio.spe.in ti.de locato.§.nunc aliqua.ver.lxxviij.c.vnico.de commodato.et.c.ij.de deposito.et i.o. consi.ponit an propter alterationem pactorum in concessione feudi appositorū posset dici ecclesia lesam. et contra cal.tenet bar. in consi.clxi.incipit in nomine etc.ppōni an.ij.col.alle.l.si prius. §.i.ff.de aqua plu. arcen.quero an legatus de latere possit infeudare res ec.sue legationis dicit Bal.hic qd non.et tenet arc.xxv. q.ij.de ecclesiastico nisi esset sibi concessum vt in autētica perpetua.C.de sacrosan.ec.et in eadē causa et q.in.c.amputato.per arch. Bar.in consi.cciij.qd incipit in ciuitate camerini. Bal.in.c.i.§. que sunt regalia.dum hic soli pape permitti in.c.i.§.de va.qui cōtra cōstit.loth.in.c.nisi.de offi.dele.in.l.i.§.si in initio.ff.de officio presi.vt.in.l.ne quicquam.in principio.ff.de officio proconsu. et lega.et tenet etiā Bar.in.l.prohibere.§.plane.§.qd vi aut clam. Bal.in.c.i.de va.qui cōtra cōsti.loth.in.l.pe.C.de bonis q lib.et an possit concedere licētiā epō infeudādi:et hab.qd non.c.ij.extra de feu.per no.in.c.per illorū.de prebē.de quo per hui.in.d.c.ij. et imo.qui dicit qd si est epūs de prouincia qd potest nisi iuramētū de nō alie.esset pstitum per epm nō subditū alie.spe.in ti.de leg.§. nunc sequit.ver.ceterū.et.s.ite imo.in.d.c.ij.in pe.et bar.hic in ii.l. c.si.de cōfir.vti.et inuti.ibi doc.Fe.de se.cōsi.cxxvi.incip.in xpi etc.

35 factum sic habet reuerendus † an superior platus possit ifeu.feu.que pertinent ad collationē plati inferioris cōcludit quod non per ea que habētur in.c.i.§.epm vel ab.nisi illa eccle.esset imediate subiecta cuius rector non administrat nomine pprio: sed superioris vt no.in cle.frequēs.de exces.pla.in.c.quāto de offi.or.in cle.i.de rescrip.vel nisi mortuo plato iferiore imediato et bal.hic faciūt no.in.c.si.de suc.ab inte.per Inno.in.c.olim.el.i.de resti.spo.et qd no.in.c.cum deputati per doc.de rescrip.Bal.in.c.ceterum.in pe. col.i.qui succes.te.querit etiā Bal.an prelatus solus possit vasallo feloniā remittere cōcludit q sic si solus potuit dare feu.alias non per no.per Io.an.in.c.cū desideres.de sen.ex.sed in contrariū faciunt no.per doc.in.c.potuit.de lo.cto.vbi solus platus recipiēdo solutionē canonis pōt emphyteotis caducitatē remittere et tamē nō solus potest cōcedere in emphy.an si concessum est priuilegium infeudādi abbati illo mortuo transibit in successorem.Bal.distinguit aut papa iubet et tunc debet infeudatio fieri per successorē. faciunt no.in.l.fundi maxime per Bar.ff.de acqui. pos.legiste in l.et q.ff.de iuris.om.iu.in.c.quoniā abbas ibi Imol.de offi..dele. aut pmittit sub nomine dignitatis transit in successorem si sub nomine pprio nō:quia psonale si sub vtroque tūc inspicitur quid precedat quid ve sequi.l.facit qd no.in.d.c.quoniā abbas et si seruus cōmunis.ff.de sti.ser.in.l.qui libertis.§.hec verba.ff.de vul.et pu.

1 Masculi descendentes vsque in infinitum succedant in feudo.
2 Initia rerum et earum origo considerari debent.
3 Iura feudorum quot sint.
4 Feudum paternum vel antiquum transit ad nepotes ex filiis et etiam ad fratrem.
5 Filii appellatione venit nepos in feudi concessione.
6 Femine sunt a successione feudi excluse.
7 Descendentes ex feminis non succedunt in feudis.
8 Masculinum concipit femininum in materia indifferenti.
9 Emphyteosis si pro se et filiis concedatur etiam de feminis intelligitur.
10 Filia si a statuto vel lege excludatur descendentes ex ea exclusi censentur.
11 Leges Romane mores non vincunt aut consuetudines.
12 Mulieris fragile est consilium.
13 Successio in feudis gradum septimum non transcendit.
14 Transuersales vsque ad quotum gradum possint in feudo succedere.
15 Collaterales vsque ad quotum in feudo succedant gradum.
16 Stipes primus in feudorum successione est attendendus.
17 Mori sine herede nullus presumitur.
18 Exheredatus in feudo non potest succedere
19 Vasallus effectus religiosus feudum retinere nequit.
20 Feudum militare personale est seruitium personale requirens.
21 Determinatio plura respiciens determinabilia vniformiter ea determinare debet.
22 Persona vel res que statum mutant non restituitur.
23 Verbum debet necessitatem importat.
24 Arma episcopi sunt orationes et lachryme.
25 Clericus dominum defendere debet nō armis sed orationibus
26 Episcopus quare in feudum succedere non possit.
27 Clericus non potest se laicorum subdere iurisditioni.
28 Feuda ad seruiendum habilibus dari debet.
29 Sacerdos quilibet dignior est principe quolibet.
30 Arbiter ad sacerdotium assumptus pronunciare non tenetur.
31 Clericus feudatarius qualiter dominum defendere possit.
32 Episcopus per substitutum potest in feudo seruire.
33 Vasallus fidelius seruire presumitur quam substitutus.
34 Verba generalia in concessione posita ad habiles tantum sunt restringenda.
35 Lex quelibet ne absurdum sequatur interpretari debet.
36 Clericus an possit feudum laicum tenere.
37 Filius religiosus iure filiationis non amittit.
38 Filius vasalli ratione filiationis viuente patre dicitur vasallus.
39 Masculus natus a principio secundum feudi naturā aptus dicitur.
40 Vasallus in primis domino sit fidelis.
41 Femina nemini fidelis existit.
42 Casus in feudorum dispositione omissus secūdum ius terminari debet.
43 Clericus feudum amittit si per substitutum non seruierit.
44 Vasallus ex culpa sua ad arma ineptus per substitutum seruire potest.
45 Proditor ab omni principio facie alienus est.
46 Clericus in feudo succedere potest.
47 Contrahens cum aliquo eius debet scire conditionem.
48 Clericus quare non possit in feudo succedere.
49 Opinio dubia in dubiis est amplectenda.
50 Regulares in quibus possint succedere feudis.
51 Clericus in minoribus in feudo succedere potest.
52 Minor qui per clericatum feudum perdit clericatui renūciando ipsum recuperabit.
53 Frater tertii ordinis potest in feudo succedere.
54 Ius accrescendi an locum habeat in feudo.
55 Feudum facto patris queritur filiis
56 Patre stipulante operas a liberto ad filios transmittit tale ius operarum.
57 Ius accrescendi locum habet in feudo duobus fratribus dato.
58 Frater an possit portionem fratris seruitio grauatam repudiare.
59 Spurii possunt per statutum ad successionem habilitari.
60 Immunitates posteris concesse non extendunt ad posteros descendentes ex feminis.
61 Femina in feudo materno succedere potest.
63 Feudum emptum ad feminas transmittitur.
64 Successio transuersalium non transcendit septimum gradum.
65 Collaterales an succedant in feudo.
66 Feuda ratione sanguinis deferuntur.
67 Feudum si per multe manus transiuerit dominus etiam vltimus successor primi acquirentis dicetur.
68 Collaterales descendentes primi feudatarii in infinitū succedūt.
69 Dictio vsque in materia fauorabili stat inclusiue.
70 Generatus quarto post caput generationis dicitur esse in quarta generatione.
71 Stipes nec in gradibus computatur nec in generationibus.
72 Coniunctus vtrinque fratrem coniunctum ex parte matris tantū non excludit a feudi successione.
73 Gradus cognationum sunt secundum ius ciuile computandi.
74 Filius fratris quādo in stirpem et quando in capita cum patruo succedat.

Et quia. Continuatur hic.§.ad precedētia hoc modo.§.visum est de prima parte rubrice:scilicet qui feu.da.pos.nunc autem videndum restat de secunda parte rubrice et tertia:scili.et qualiter acquiratur et retineatur feudum istc.§.vsque ad.§.notandum.hoc dicit.† iure nouissimo hodie in feudo succedunt omnes descendentes masculi non femine vsque in infinitum.femine autem non succedunt in feudo nisi specialiter sit actum in contractum et collaterales vsque ad septimum gradum succedunt ad hoc alle.vsque ad.§.si.qui incipit notandum † note initia rerum consideranda et cuiusque rei originem.facit.l.i.et.ij.in principio.ff.de origi.iur.capitulo ab exordio.xxxv.distinctione no. etiam ex ho.tex.progressum feudorū quē ortum et qualē habuerūt psequitur Ang.cōsi.cvi.incipit sanctissima et in cōsil.clxxxvi. incip.magnificus.no.etiā qd feudorū consuetudines introducte sunt secundum visum a sapientibus institutum no.text.ibi qui vel-

lentē

fent qd iure antiquissimo dominus ad placitum poterat auferre
feu. et illud est primum ius non secundum ius feu. ibi postea qz p
annum tantum durabat feu. not. tertium ius ibi deinde quod vsqz
ad vitam vasalli durabat feu. no. quartum ius ibi sed cum hoc iu
re quod feu. transit ad filium quem eligebat dominus not. quintū
ibi quod hodie ad omnes filios equaliter pertinebit et sic habetis
quod filij equaliter succedunt in feu. patri etiam si ab eo inequali
ter constitutum est. c. j. infra de suc. feu. nam ex priuilegio feudoꝝ
filij habent hoc. facit glos. hic et in. c. j. §. an agna. vel filius bal. in
l. liberti libertęq. C. de ope. lib. Bal. tamen hic aliter videtur sen
tire licet non firmet de quo etiam Bar. in. l. si familie. C. fami. her.
Ang. in. §. obtinere in aut. de nup. et procedunt hec etiam in filijs
emancipatis qui etiam in feu. succedunt Bald. in. l. qui se patris. in
pe. col. C. vnde lib. in. l. si. C. de legi. here. et plene Bal. in aut. in suc
cessione. C. de suis et legi. quia in feu. preualent iura sanguinis dū
modo non improbata potius qz ciuilia nomina tamen in regnis
ducatibus vel marchionatibus ex approbata consuetudine et vsu
solum succedunt primogeniti non alij filij Io. an. in. c. i. de voto al
be. in proe. filioꝝ. et in. d. aut. in successione. C. de suis et legi. Bald. in
aut. cessante. C. de leg. he. Bald. in. l. cum antiquioribus. C. de iure
de lib. faciunt que habentur in. c. j. §. quis dicatur dux mar. vl' co. in
Italia etiā in dictis dignitatibus omnes dicti filij succedūt et di
uidunt inter eos. ita etiā in aliquib' partibus Alemanie voluit
Io. an. in addi. ad spe. in rub. de feu. in pe. col. nisi aliud ex tenore in
uestiture caueatur quod ante omnia attenditur. c. j. de fra. de nouo
bñfi. inuest. et hoc dixit do. Mar de marchiōe mātuano. §. in pnci.
huius tex. videbim' in. c. j. de alie. feu. et in. c. j. de feu. mar. no. sextū
[4] ius ibi cū vero corradus † qd ad nepotes ex filijs trāsit feu. et etiā
ad fratrē in feu. paterno vel antiquo nō aūt in feu. nouo si frater si
ne legitimo herede decederet et in feu. legitimus heres dicitur ma
sculus descendens vt glo. c. j. §. et si clie. ... §. de alie. feu. et not. gl.
in. l. ex facto. §. si. ff. ad trebel. nisi aliud ex pacto sit conuentum vt
hic. et sic pactum derogat in hoc iuri. facit versi. hoc autē notādū
§. eo. facit gl. de quo in. l. ius publicum. ff. de pac. in. l. cum quid. ff.
si cer. pe. in. c. si diligēti. de fo. cōpe. in. c. ex ore. de his que fi. a ma. p
te cap. no. tex. ibi. hoc etiam sed nepotes ex filio producere digna
retur quod nomine filij in consuetudine siue constitutione appo
sito nō venit nepos. si enī veniret non diceret tex. pducere dignare
tur qr nō esset extendere siue producere sed declarare et frustra pci
b' implorat qr a iure cōi ꝯcedit. l. j. cū vul. ff. ad muta. Bal. hic q
tamē dicit hic et in. c. que in ec. in si. char. de consti. qd † ex quo ho
[5] die feuda dant. sanguinis contēplatione vt hic filij appellatione
veniat nepos in concessione feudi per hāc progatiōnē cōtra. et p
tex. in. c. i. §. de gra. suc. in feu. et in. c. j. de suc. feu. dicens hoc nomen
filij esse specificum et separatum a nepote nisi vel natura vel fauor
aliud inducat. et firmat Salyc. in. l. ij. C. de iure emphi. in emphi
teosi appellatione filioꝝ regulariter nō venire nepotes et successi
ue et tex. ibi et eorū filij in ver. hoc aūt notandū habetis quē etiam
ponderat Bal. tacite quod exclusa filia ex. ... indūtur nepotes ex eo
lz sit odiosum. tamē filij appel. veniūt nepotes et hoc propter om
nimodā identitatē rationis que no. ad declarationē theoricarum
que traduntur per Bar. in. l. liberoꝝ. ff. de verb. signi. in. l. si. ibi
Salyc. latissime post Bal. C. de lib. prete. do. Anto. in. c. quibusdā
de penis Pe. de anch. in clemē. j. de hęr. et idē pe. in repe. c. cano
num statuta. de constitu in. xlj. et se. item in. l. et. lj. char. an appella
tione filioꝝ veniat nepos et per bal. et cōmuniter doc. in. l. gallus.
§. instituens. ff. de libe. et posthu. no. septimum ius ibi hoc aūt no
tandū qz femine nō succedunt in feu. qr nō possunt leuare feudum.
no. ex tex. ibi fidel. ... in ver. cum vero ibi a fidelib' qd vasalli fide
[6] les appellant dixi. §. in preludijs huius tractatus no. qd † femine
regulariter excludunt a successione feudorū qd intelligas verum
siue existant masculi siue non nisi feudū esset eius nature vel qua
litatis vt succedere possent: vt. §. de gradi. succes. in feu. post princi
pium et tūc demū succederent si nō extarēt masculi: vt. §. de eo qui
sibi et heredi. suis. in. c. j. qr nō pz locus femine in successione feu
di donec superest masculus ex eo q primo fuit vestit' vt ibi dixit
tex. item accipias alios casus de quib' tetigi super tex. vez de mu
liere seruitio vel ex amore inuestita vel sit cōsuetudo vt ibi dixi re
[7] mittēdo ad ea que ponā infra statim nota qd † sicut mulieres non
sunt capaces feudorum ita nec descendentes earum quoniam de
structo anteced ēte sequitur destructio ꝯsequētis. l. j. §. eius et. ff.
de officio eius cui manda. est iurisdi. et eadem ratione dicit Bald.
per istū tex. qd si pacto in inuestitura actū est vt femina succedat
in feudo etiam si filius eius videt habilitatus ex eo qr dispositio
super causa videt dispositū et super causato. faciūt que dicā super
gl. vbi de ratione huius exclusionis ideo dixit Bal. in aut. cessan
te. C. de legi. herr. in penul. col. et in. l. si. C. de suis et legi. Anton. de
rosa. in tractatu de succes. ab intesta. col. xliiij. dicit qd barones qr
sunt ad instar feudorum nō transeunt ad feminas nec nepotes ex
feminis extantibus masculis. no. ex isto tex. in ver. hoc aūt. qd lz
cōmuniter masculi et femine admittantur ad successionē. l. fi. C. de
libe. prete. vel ex hac. cum vulgaribus tamen in feudis nō succe
dunt femine. et ad hoc quotidie alleg. iste tex. qd vbi fit mentio de
herede indifferēter vel etiam indiffinite multo magis vbi p ver
ba masculini generis lex vel contractus loquitur in materia feu
dali non includuntur femine. et idem in similib' materijs vbi ma
sculi preferuntur feminis. concor. tex. in. c. j. et ibi glo. clarius. §. et si
clientulus. §. de alie. feu. et ibi Bal. et alij et in. c. j. §. profecto. §. de l.
corra. vbi bonus tex. Bal. per illum tex. C. de suis et legi. in. l. quo
ties. in. c. si. ibi alias. §. si de feu. fue. cōtro. in. l. etiam. ff. sol. matrimo.
in. l. liberti libertęq. C. de oper. lib. in. l. gallus. §. etiā. et ibi alij doc.
post Bart. ff. de libe. et posthu. Ioan. an. et domi. Anto. et alij in. c. si
[8] presentis. de proba. facit quod dici solet † in materia indifferēti
masculinum concipit femininum. ita Bar. in. l. j. ff. de verbo. signi.
Imol. in clemen. primo de electio. Barto. in. l. j. in principio in fine
colum. ff. de pecu. Bal. in. l. quicunqz. C. de ser. fugi. in. l. multis. ff.
de statu homi. in. l. omnes populi. in. xiij. col. ff. de iusti. et iur. Ar
chi. in. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. imo. in. c. potuit. in fine colum.
de locato. et in. l. si ita scriptum. ff. de leg. ij. Ludo. in consilio. xxxv.
incipi. visa facti serie. Specu. in tit. de loca. §. nunc aliqua. v. exiit.
et ibi Ioan. an. et facit etiam ratio. nam feuda vt dixi supra in pre
ludijs circa diffinitionem et ponam in. c. j. §. de benef. fra. sunt cōtra
ctus sed in contractibus masculinum non concipit femininum.
Arch. in. d. c. si quis suadente. imo. in. d. c. potuit. et in. d. l. si ita scri
ptum. xxx. tamen Saly. in. l. ij. in. j. q. C. de iure emphi. aliter conclu
[9] dit dicens † quod concessa emphiteosi pro se et filijs intelligitur
tam de masculis quam de feminis. Bar. in. l. vt iusiurandi. §. si li
berti. ff. de operis liberto. quinimo elegantius vult, iste tex. quod
ex. ... femina exclusi sint etiam descendentes ex ea licet mascu
li. et ita communiter docto. commendant istum tex. ad idem An
dre. de iser. c. j. §. de gradi. succe. in feu. Specu. in tit. de loco. §. nunc
aliqua. versi. cxlvi. et in tit. de feudis. §. quoniam. versic. xxvj. Pet.
de anchā. in consilio. cccxxxiiij. incip. in xpi. e. pro maiori intelligē
tia. Pau. de cast. in. l. j. C. de condi. inser. Bald. in. d. l. gallus. §.
etiam. in. d. l. liberti. Io. and. in addi. ad spec. in rubri. de test. ppe
fi. Cy. in. l. si viua matre. et ibi cōmuniter legi. C. de bo. mater. p il
lū tex. Bal. in. l. fi. C. de li. prete. in. l. qz vero. ff. de legi. in. l. sancim'.
C. de inoffi. test. in. l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. in. l. adoptiuum.
§. liberos. et ibi Ang. ff. de in ius vo. facit quod no. Bar. l. j. ij. §. vi
dendum. ff. ad ter. in. l. liberorum. ff. de ver. sig. ang. consi. cccxlj. inci
pit. ... totum dictum Lud. in consi. xl. quod inci. in christi vi
sio et discussio. d. Ant. in. c. si. in. xiij. char. de consue. oldra. in consi.
cexliij. incipi. reuerende pater. et per hec cōcluditur in locis parel.
[10] quod † exclusa filia a lege vel statuto exclusi sunt descendentes
ex ea licet masculi et probatur optime hic in tex. et ideo etiam di
cimus quod si in contractu pater stipulatus est emphiteosim p
se et filijs suis masculis ex quo signanter noluit stipulari filiabus
sed filijs suis masculis tantum ad hanc emphiteosim nō veniēt
nepotes masculi ex filia. ita ang. in. l. sed si hac. §. liberos. ff. de in
ius vo. bal. et imo. in. l. gallus. §. nunc de leg. ff. de lib. et posth. et fa
ciunt que proxime dixi. no. quod cōsuetudo potest alterare dispo
sitionem iuris communis vt hic et in. l. j. C. que sit lon. ꝯsue. qr licz
[11] † legum romanorum non vilis sit autoritas tamen nō vsqz adeo
vim suam extendunt vt vincant consuetudinē aut mores vt. §. de
feu. cog. et in gl. si. hic posita in sui prin. et l. ij. C. que sit lon. cōsuet.
no. cōditionē mulierū esse deteriorem qz masculorum vt hic et in
alijs multis casibus. no. in. l. in multis. ff. de sta. ho. l quolibet casu
potest assignari ratio vt ibi et in. l. ij. ff. de re. iu. sed quantum ad ca
sum nostrum ratio est quia vasalli dominum suum debēt adiuua
re in hostē pergentē vt. §. de cap. corra. in. §. pr. et. §. de pa. iur. fir. et e.
in si. et. §. que fu. j. causa be. amit. §. itē qui dominum. qd femine non
intelligunt posse facere propter sui sexus fragilitatē. l. quisquis. §.
ad filias. C. ad. l. iul. ma. licet hñ possent interesse in vsu belli atqz
pugnando vt. ff. de cap. l. postliminium. §. si. et quāqz legim' mulie
res interdū armis assuefactas et in vsu pugnandi doctas vt in pā
tasilea regina amazonum et similibus dicēdū est qd ista fuerūt ca
sualia que nō rūpūt regulas iuxta. l. nam ad ea. ff. de leg. sz an. de
iser. sed etiam aliena est conditio mulierū a seruitio et debitis feu
[12] dalibus tum qr cōsilio nō apta † qr fragile consilium mulierum
tum in secretis domini non satis tutatum qr in commissis nō ita
constans. nam varium et mutabile semper femina. no. hic in si. qd
illud qd de sui natura nō est licitum specialiter per pactum licitū
fieri pōt et qr ista est via hocardicamo mitto. no. qd vbi tractat de
successione collateralium nō descēdētiū a primo acquirēte regu
la est qd isti tales transuersales inter se nō succedunt nisi in inue
stitura expresse dictū sit vt. §. de suc. feu. in si. et. §. de fra. de no. be. in
ue. in. c. j. quo casu quando est dictū inue. vt inter se succedant tūc
[13] † non extenditur talis successio nisi vsqz ad septimum gradū quo
niam vltra. vij. gradū nō amplius succedūt. sed feu. predictum re
uerteretur ad dominū vt hic in prima parte vbi vero tractatur de
successione collateralium qui descēdunt a primo acquirente: tunc
tales collaterales succedunt inter se nedū vsqz ad septimū gradū
sed etiam vsqz ad infinitum vt hic in. ij. parte vt probatur. §. de p
hi. feu. ali. per lotha. c. ij. in si. vbi vero tractatur de successione de

scendētiū per lineam directam a primo acquirente tunc talis suc cessio extenditur in infinitū vt hic in fi.⁊ in aliam lec.⁊ probatur.j. de gra.suc.in feu.in prin.nam semper filius succedit in locū patris premortui vt.j.de suc.feu.in prin.vbi Bald.tenet quod imo trās versales solū ad.vij.gradū ⁊ ad predicta vide quod dixi.j.de feu.

14 mar.c.j.in.§.fi.vbi Bal.videtur tenere qḋ † imo transuersales nō succedant nisi vsq; ad.vij.gra.tamē ego sto cum ia.de bel. qḋ vbi tractatur de suc.feu.pater trāsuersales succedant in infinitum per rationem adductam in tex.⁊ bal.in.d.c.j.fi.§.vacillat ⁊ nō bene fir mat.no.ibi hoc autem sciēdū.qḋ collaterales vltra patrueles non succedebant in feu.imo elegātius vult Bal.in isto tex.qḋ licet duob⁹ fratribus simul detur feudum.non venit de vno in alterum ꝑ ius accrescendi sed solum ratione pacti si hoc cōuentum est in inuesti tura.facit quod no.in.l.si mihi ⁊ titio.ff.de ver.ob.no.octauū ius

15 stilites moderno quod moderno iure † collaterales succedunt vs que ad.vij.gradum quod procedit quando ab acquirente feu.trā situs fit in transuersales primordialiter ex pacto vel alijs modis quibus potest vt.§.proxi.⁊.j.de duobus fra.de nouo be.inuest.c. j.⁊.j.de succes.feu.sed quando de acquirente feu.fit transitus I des cendentes tunc progreditur ⁊ extēditur huiusmodi successio in infinitum ēt ad transuersales dummodo sunt descēdentes primi autoris se.j.de na.feu.c.j.⁊ de gra.succes.l fe.c.j.ita alua.hic.⁊ hic est proprie intellectus.§.hoc quoq; qui tot⁹ vno contextu proce dit ⁊ ponunt doct.maxime alua.in.ca.fi capit.mei.j.de feu.mar.et

16 huius ratio est qȝ est regula † quod in feu.suc.semper dirigimus oculos ad primum stipitem Bal.in.c.j.de gra.suc.in feu.⁊ illi po tius vsq; in infinitum dicuntur succedere qȝ ipse quesiuit feu.nō vltimo morienti in cuius feu.nunc subintratur Bald.in.c.j.de na. suc.feu.in.l.j.in fi.char.C.quando non peten.partes.Ja.de bel.hic in ver.decedenti facit quod vult cal.in rubrica.de feu.consi.xiij.et sic licet tractetur de admittendo transuersali ad feu.vacans per mortem transuersalis.tamen iste transuersalis descendens ex pri mo autore potius succedit ascendenti quā huic collaterali defun cto.⁊ ita intelligo cal.in rubri.de feu.consi.ix.no.nouum ius hic q; in masculis quod hodie descendentes masculi vsq; in infinitum succedunt in feu.ita qḋ hodie iure nouissimo seruande sunt he re gule.primo qḋ masculi descendentes vsq; ad infinitum succedūt secūda regula quod collaterales succedūt vsq; ad vij.gradū vlti ma regula qḋ femine nō succedūt in feu.hic primo circa regulā in tex.factā oppo.ab extra qḋ feudū non spectet equaliter ad filios vt.j.si de feud.fue.contr.in.c.mulier.j.de filijs natis ex matri.ad morga.contracto.sol.dic qḋ iste tex.ponit regulā q̄ saluat in plu ribus casibus vn⁹ est ibi propter pactū appositū secūdus si vnus ex filijs delinquit ⁊ non satisfe.it.vt.j.de probi.feu.ali.per Fed.§. insuper tertius in filio naturali.vt.j.si de feu.fue.contro.c.adopti uus.quintus.si filius est clericus.vt.j.de be.fe.an fi.decitrādo vt. j.in seq.lec.dicam latius pro contrario sancti in marti.sec⁹ si con suetudo hec disponeret.vt l.c.filij.si de feu fue.cōtr.sicut videmus in his q vinūt.l.frācoꝝ ꝯm quā ꝑmogenit⁹ succedit ꝑ Jo.an.sup ru.de fe.⁊ ēt dixi in.d.c.mulier fact.c.licet extra de voto.septim⁹ qȝ filia nō succedit cū masculis.vt.j.c.in.§.octau⁹.in filio exheredato mala mēte ar.l aut.de nup.§.soluto.ff.de assignā.li.l.j.§.si exhere dato.ꝯm ia.ardi.qui hoc tȝ in summa sub ru.de inue.mar.sed de hoc vltimo dicā statim ⁊ vide gl.⁊ doc.in.l.ex facto.in fi.ff.ad treb. nonus in regnis marchionatibus ducatibus ⁊c.vt in.c.licet per Jo. and.de voto ⁊ dixi in tex.decimus nisi pater vni tantum assigna uerit nam tunc ad illum transit bal.hic de quo in tex.aliquid quia non est simpliciter verū oppo.quod imo filius non succedat patri cū potius cōtinuare intelligatur ius suū qḋ habebat vt viuēte pa tre ⁊ no.glo fi.j.de feu.cogni.c.ij.sol.ego fateor contrarium per ea que ibi no.in filio in potestate qȝ non deficit nisi solo administra. ff.de li.⁊ post.l.i suis.facit gl.not.xxiij.q.i.c.finali.sed in filio emā cipato secus sicut in ceteris agnatis qui proprie nititur succede re per emancipationem non priuatur filius iure feu.vt dixi in.d. c.adoptiuus ⁊ de emancipatis.hoc firmat Bald.in aut.in succes sione.C.de suis ⁊ legiti.Jaco.ardi.in summa in ti.de succes.feud. ⁊ preferetur filio suo proprio retento in potestate aui.alua.in.§. penul.infra eo.⁊ intelligas quod isti tales agnati intelliguntur succedere.scilicet eo respectu quia in locū precedentes succedunt non autem eo respectu vt teneantur ad debita hereditaria.vt.j. an agna.vel filius in.c.j.sicut videmus in beneficijs.ec.facit.l.si ar

17 rogator.§.i.ff.de adop.op.qḋ † nunquam aliquis intelligatur mo ri sine legitimo herede cum saltem vltimo succedat fiscus.l.j.C. vnde vir ⁊ vxor solu.hoc verū regulariter vt ibi ⁊ in.l.de bo.vac. li.x.sed fallit in feudo vbi solus filius dicitur heres.j.de feu.alie. in.§.⁊ si clientulus.ideo si vasallus moriatur sine liberis intelligitur mori sine herede.vt ibi.⁊ in.d.l.ex facto.§.fi.ff.ad treb.⁊ circa pre dicta.d.mar.querit hic an habeat locum in feudo eccle.Bald.in aut.defuncto.C.ad tertu.concludit quod in feu.eccle.tantum suc cedit filius ⁊ nepos nisi in contrarium sit actum.§.emphiteosim. in aut.de non alie.vos autem tenebitis contrarium qḋ in feudo ec.etiam succedunt descendentes masculi vsq; ad infinitum.pris mo ꝑ tex.ibi qḋ in masculis descendentibus hodie ⁊c.secūdo per c.ex parte extra de feu.ibi consanguineorum.tertio per no.ꝑ gl.⁊ scribentes in.l.ex facto.§.fi.ff.sol ma.non ob.§.emphyteosim qȝ hodie est correctus saltem quo ad numerum graduum succeden tium.per.§.licentiam.in autentica.de alie ⁊ emphy.⁊ no.io.an.c.l presentia de proba.in nouel.secundo respōdeo q̄ d.§.emphyteo sim.loquitur de contractu emphyteotico non de feudo q̄ multum differunt vt patet quia emphyteosis ec.bene transit etiā ad filios. ad.§.emphyteosis.⁊ tamen feudum non transit vt hic.§.hoc autē notandum concludo quod feudum transit ad filios vsq; in infini

18 tum.circa eandem regulam † quero an exheredatus filius succe dat in feudo.respondeo scḋm ia.ardi.ti.de succes.fe.§.item queri tur si exheredatus filius ⁊ scḋm odof.in sua summa ti.qui possūt succedere in feudo.⁊ ti.de succes.feu.in prin.qḋ fili⁹ exheredat⁹ iu ste nō succedit in feudo secus si iniuste vel exheredatio fuit inuali da scḋm alua.hic qui istos ita intelligit.§.soluto cū.§.se.in aut. de nupt.ideo succederet in feudo quando non mala mente exhe redatus vel quando filio exheredato pater assignauit feudum.l. si patron⁹ testō.§.si quis.⁊.l.paulus.l.si libertis.ff.de bonis liber.l. j.§.pe.ff.de assig.lib.quid de adoptiuo vel naturali tantū dicam in.c.naturales.⁊ in.c.adoptiuus.j.si de feu.fuc.cōtro.circa eandē regulam.primam quero an clericus epūs vel alius plātus possit succedere in feudo.nā negatiuā q̄ nō succedat tenuit Jac.de bel.j. c.si quis decesserit.⁊ bal.in.c.q clerici⁹.j.si de feu.fue.ꝯtro.⁊ alb.in auten.ingressi.C.de sac.san.eccle.pro parte affirmatiua videlicet quod clericus vel prelatus succedat in feudum reperitur io.cal. consuluisse pro qua parte adducitur gl.in.c.j.§.ex hac.j.de be.fe. q̄ gl.incipit nisi forte.que vult q̄ si cleric⁹ sit parat⁹ seruire ꝑ sub stitutū domino succedit in feudo a qua autoritate glo.non est re cedendū in iudicijs secundum io.ia.but.in.l.i.C.qui ꝑ sua iurisdi. secundo eandem partē tenuit Dulmus in summa sua.§.femine. vel si clericus.tertio bart.ad sequitur in aut.ingressi.C.de sac.san. ec.ad repe.quam non potuit morte preuentus publicare:sȝ eius gener publicauit.quarto eandem opi.tenet archi.xix.q.vltim.c.si qua mulier.quinto hanc partem tenent imo.Joan.an.Hostien.⁊ Joan.de ligna.in.c.in presentia de proba.⁊ ibi anto.⁊ butr.⁊ pa nor.postremo hāc partē tenet bar.de sali.in.d.autentica ingressi qui ait doc.cōmuniter.ita tū restrictis opinionum aciebus opere precium est que spicula hincinde faciunt intueri.ideo ar.in mediū offeramus ar.pro parte negatiua qḋ epūs nō suc.in feu.quia cleri cus est.ergo non suc.tex.videtur in.c.j.j.de mi.vas.qui ar.bel.de

19 po.† vbi miles vasallus qui habitū religionis assumpsit ⁊ quer sus factus est cum desinat esse miles seculi ⁊ efficiatur miles dei non retinet feu.etiā si sit paternū.nam tex.ille loquitur de paterno vt apparet ibi qȝ vult anteferri agnatos ergo paternū alis nō suc cederent agnati sed solum descendentes vt.j.de gra.succes.in fe. §.his vodeti.ientibus.⁊ de feu.mar.c.si.quod incip.si duo cūmil tis si.item potissimum facit illa ratio in fi.sui que est generalis.s. quia non pertinet beneficiū ad eū q non dȝ gerere officium ⁊c.sȝ pōt respondere vnico verbo q̄ illa iura ⁊ sequentia prohibētia cle ricū a feu.intelliguntur qū cleric⁹ ꝑ substitutū nō vult vel non pōt seruire.⁊ ita gl.in.c.j.j.de bene.fe.⁊ ita tollūtur sequētia.ar.vsq; ad sextū ⁊ probat in.d.c.j.vbi loquitur de seruitio armorum bellicoꝝ

20 ⁊ † sic de feu.militari qḋ ē ꝑsonale vt dictū est in ꝑindictis ⁊ perso nale seruitiū vasalli requirit:ideo per substitutum impleri nō pōt sic nec ꝑ ipsum clericū nō mirū si clericus illud tenere nō potest. secus ergo l his si pōt seruire feudatari⁹ ꝑ substitutū put cōiter in feu.dicim⁹ vt in.c.si minori.j.si de feu.fu.contro.in.c.i.§.firmi ter.de probi.feu.alie.ꝑ Fe.ibi an.facit gl.xxxiij.q.i.c.j.capi.la torem ⁊ huic solutiōi cōuenit ratio tex.⁊ rubrica sub qua est q̄ est bona interpres nigri.gl.in.c.tibi qui.de rescrip.⁊ ita in.c.qui cleri cus.scilicet deo adduco tex.in.c.q clerici⁹.j.si de fe.fue.cōtro.vbi q clericatū vel habitū religionis assumpsit hoc ipso benefi.amittit. ⁊ videt tex.ibi singu.ꝯm bal.q̄ vbi qo rōne status incōpassibilis priuat sit priuat⁹ ipso iure sȝ ibi est stat⁹ incōpassibilis qȝ scriptū est vt nemo deo militās secularibus negotijs se īplicet hoc est ve rum in prohibitis sed qḋ clericus sit vasallus laici hoc est a iure ꝑmissum ergo.⁊c.ꝑ tex.in capitulo verum.⁊.c.ex trāsmissa.de fo. cōpe.cum si.c.reprehensibile.xxiij.q.v.l.preterea cum milites secu li vacant seculo episcopi orationibus vacare debent ⁊c.nec bella agere debent vt ibi ergo non suc.in feu.aut retinent cum vasalli ꝑ domino suo bellare debent.c.i.j.hic finitur lex.⁊.c.j.de for.fin.vbi tractatur.c.de forma.xxij.q.v.⁊.c.j.de no.fide for.ergo cū cesset offi ciū cessare debet ⁊ beneficium vt in.c.de mil.vas.qui ar.bel.depo. responde vt in precedenti.tio⁹.tertio adducitur.c.j.j.an mutus vel surdus in fi.qȝ in feu.clerici vel femine seruire nō valent vt ibi in tex.dicitur ⁊ no.tex.illū equiparantē clericum ⁊ feminam per ea

21 que dicuntur.j.⁊ no.tex.ibi.⁊ sic dicimus † quod vna determina tio respiciens plura determinabilia dȝ vniformit̄ determinare.l. iā hoc iure.ff.de vulga.⁊ pupilla.l.ꝗuis.C.de impu.⁊ alijs substi. so.ꝑcedit argumē.in his in quibus nō potest clericus seruire per substitutū.quarto adduco.tex.in.c.j.§.fi.de be.⁊ no.tex.ibi is tuti⁹

lo.te

locis pro hac parte negatiua. primo ibi ex hoc rc. vbi assumit de terminationē decidendi in clerico ꝛ conuerso ꝛ ratione decisina dictis in femina qd no. ad replicatiões que põt fieri ꝯtra solutiones dādas. item scdo no. ibi, in ver. nullo mō qd ilt erit ꝓ replicatiõe ꝯ solõnes dādas. tertio not. tex. ibi ꝛ ĩ qd hēt amittū ꝛ not. tex. illū in alio qi ſi deponat habitū religiõis nō recuperat feu. qd semel fuit acquisitū dño vel agnato. c. j. de mil. vas. qui ar. bel. depos. ꝛ ideo sumitur ex. l. id qd nostrum. ff. de reg. iu. posset hic tāgi brocardum an res amissa restituatur in pristinum statū res rediret: dic breuiter regula negatiua est. §. qd autẽ. insti. de capi. dimi. de adop. l. quoniam libertatis. de sta. ho. l. homo liber. fallit in. l. fi. C. de sen. passis. ff. de in ius voc. l. sed si. §. si ꝛ fi. c. j. J. hic finit lex vel † dic vbi persona mutat statum non restituitur vt hic. l. si ꝛ cā. §. preterea. ff. de min. alī secus: vel dic nō restituit res que mutat statum de iure cōmuni sed per restitutionē sic de equitate: vel dic si penitus res mutat statum non restituitur. l. qui res. §. aream. ff. de solu. alī sic vel dic si quis amittat mesuum culpa vel facto suo non restituitur vt hic alī sic facit ad ho. c. quāuis. de rescrip. lib. vj. iudicio meo. ꝛ vide omnino ibi not. §. ex predictis. c. arguo sic: nam si beneficium qd habet clericus amittit per clericatum ergo multominus succedit qꝛ multa impediuntur fienda rc. l. patri fuerit. ff. de his q sunt sui vel ali. iu. sexto pro hac parte adduco text. subtilissimū in. c. j. de bene. fe. vbi tex. ille videt sentire nō admitti clericū seruire etiā per substitutū vt ꝓbat ibi ēt si habitū postposueritꝫ nā ꝯsiderādo illū tex. naturalr̄ innuit ibi clericū illuꝫ velle oīno feudū retinere adeo vt illi⁹ intentiõis cā parat⁹ sit postponere habitū verisilẽ est poti⁹ ipsum illud voluisse ea rōne qꝛ nō ꝑmittebatur sibi retinere feu. etiā seruiēdo per substitutū quasi verisile sit illū solo vitio apostasie illud cogitasse: ꝛ hec benignior erit interpretatio ergo capiēdo poti⁹ sed hic necessario nō ꝯcludit: poterat eñ velle retinēre habitū qꝛ substitutū nō inuenit vel nō erat potēs dādū vel feu. erat tal qd nō admittebat seruitiū ꝑ substitutū. septimo facit talis rō qꝛ cum⁹ dubitatio īferat. clericū nō succedere ĩ feudū ꝛ qd hꝫ amittere si nō sit parat⁹ seruire nec per se nec ꝑ substitutū cū cessante causa rc. c. cum cessante. de app. l. generali ter. C. de epis. ꝛ cle. l. j. C. de dona. ꝛ per ꝯñs debet cessare tāt⁹ strepit⁹ dictorū capitulorum in clerico ꝛ religioso loquentiū adde qꝛ lex eēt certa sciebat enim lex qd si clericus potuisset seruire ꝑ substitutū diceret posse seruire per regulā qui per aliū rc. ꝛ tamē dicit eū ihabilē. vide rōnē. c. cotra. in fi. de offi. dele. ꝛ ibi not. nō obdum dicit que fuisset dubitatio ꝛ c. qꝛ potuisset eē dubitatio p. c. si qs decesserit. J. si de fe. fue. contro. videbatur enim qd ex quo efficiebat de sorte dei. c. cleros. xxj. dist. nō teneret neqꝫ ꝑ se neqꝫ per substitutū priuilegio persone prestare seruitium ꝛ fuit ratio dubitādi. octauo adducitur text. de milite vas. qui arma bel. depo. c. j. an si. alio mō quā induxerim. S. in ver. nō debet. † qd verbū īportat necessitatem vt etiam si vellet nō posset succedere. l. sepe audiui cesarē. ff. de offi. presi. seu intelligo vt. S. in primo ar. huius ptis negatiue. nono facit vbi cā reducit ad non causam etiā sol. secuta solutūꝫ. l. j. ꝛ. l. nihil. ff. de condi. sine causa. sed feudum illa cā dat vt dñs seruitia recipiat a vasallo. c. j. §. beneficium. J. an quib. cau. feu. amit. ergo si successor est inhabilis cessat causa: ꝛ per ꝯñs non succedet. d. c. cum cessante. de ap. l. generaliter. C. de epi. ꝛ cle. l. j. §. fin. de do. videt qd possit durare ex quo totum non reducitur ad non causam. decimo pro ho. facit quia non sunt specificata seruitia: vnde in dubio videtur esse electa industria persone. l. inter artifices. cū ibi no. per Bar. ff. de sol. facit optime. c. is cui. de offi. de le. lib. vj. facit qd no. Bal. in. c. j. de be. f. Sol. autē est certū seruitiū ꝛ succedit ꝛ qd gl. retulit in prima opi. in. l. quisquis. C. de episco. ꝛ cleri. ex priuilegio persone admittitur vt possit seruire ꝑ substitutum aut est incertum ꝛ tunc ex quo feudū fuit concessum aut fuit concessum patri vt nō transeat in filios ꝛ tunc vana est dubitatio aut vt transeat ad filios ꝛ tunc non potest videri electa industria persone. illa enim in quib⁹ est electa industria persone nō trāseūt in aliam. l. vxor. ibi. Bar. ff. de falsis. gl. Bart. ꝛ Bal. i. l. de tutela. ff. de tute. Bar. i. l. q liberis. §. hec verba. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ faciunt qd dicā in. xxij. ar. ꝓ hac pte. nā cōceditur feudū clerico qd potest. c. j. §. fi. j. de capi. corra. ꝛ ti. ex qualitate persone videtur concedens sensisse vt per substitutū possit seruire. vndecimo arguit de. c. j. et ij. xxiij. q. vj. vbi † clericū potissime prohibitū est assumere arma ꝛ bellare ꝛ dicit tex. in. d. c. j. q ar. epis. opi sunt oratiões ꝛ lachrymę nō possūt assumere arma. ꝓbat tex. etiā in. c. reprehensibile ea. causa. ꝛ. q. ad que tenetur vasallus pro defensione domini sui. c. j. J. de for. fide. que arma etiam per alium exercere nō potest. c. hisquibus ea. causa ꝛ. q. ꝛ facit optime gl. ibi q vult quod non potest quis per se rc. l. ij. §. j. ff. de admi. rerum ad ciuita. perti. ꝛ tex. in. c. ij. extra de cleri. pugnan. in duel. vbi est textus quod sicut cleric⁹ nō potest pugnare per se ita nec per alium vbi hoc facit in casu licito prout est ratione feudi nō habet locum ille tex. gl. xxiij. q. viij. in summa. ꝛ fa. tex. ꝯ. ecce eadem causa ꝛ. q. xij. argu. de. c. j. de for. fi. in alio. qꝛ vt apparet ibi tenetur prestare consilium domino qd vide tur quid personale ar. l. fi. C. de ꝓcur. sol. hic põt prestare clericus dum ꝯsultat in casu permisso gl. in summa. xxiij. q. fi. ꝛ facit. c. quicūqꝫ. ꝛ. §. ecce. ea. causa. ꝛ. q. tertiodecimo adducitur bonus tex. in c. cum a iudeis. xxiij. q. vj. vbi † ad literā clericus prohibet defendere dominum cum armorum assumptione. ꝛ ratio ibi alle. qualiter deus iussit petro vt poneret gladiū in vagina ꝛ debēt defendere orationibus ꝛ non armis vt in. c. j. in fi. ea. causa. ꝛ. q. c. palea ꝓ xi. seq. ergo cū eps nō possit defendere suum dñum armis nō succedit vt in turibus. S. alle. cū nulla sit iustior causa amittendi feudū ꝙ non facere quod dꝫ fieri vt in ti. que fue. pri. causa be. amit. §. fꝫ nec est alia iustior cā. nā feudū videtur datū illa conditione si vasallus paruerit legi feudorū. l. quero. §. inter locatorē. ff. lo. ati. so. satis dicitur parere seruiēdo ꝑ substitutū. quartodecimo pro hac ꝑte facit qm̄ vasallus tenet iurare quod dominum defendet aduers⁹ oēm hoiem mundi ꝛ ꝑrem ꝛ fratrē rc. vt in. c. j. §. fi. J. hic finitur lex excepto priore domino que quidem ꝑpter sui honestatē non põt facere cleric⁹ ar. l. nepos ꝓ. uio. ff. de ver. sig. ergo domin⁹ eps nō põt ne ꝑ ipsuꝫ inferat alicui deterior cōditio. l. nō dꝫ. ff. de reg. iur. imo poterit qꝛ iuramētū hoc sane intelligit. c. veniēs. de iureiu. quintodecimo facit tex. in. l. sticbum. §. fi. ff. de sta. lib. † vbi ali⁹ nō põt prestare operas que debētur libertatis causa ꝛ que cā potissime fauorabilis est: ergo nec eps debet posse per aliū facere. vnde cum nec ēt per se possit: vt. S. nō succedit in feudū. so. hoc spāle fauore clerici cum ipse per se seruire nō possit. sexto decimo facit qꝛ si legatur militia cursoris alicui ꝛ efficiatur claud⁹ ibi nō debet legatū qꝛ huius rei cōmercium habere non dicitur cū nec currere possit. l. sed ꝛ si res. ff. de lega. j. ergo cuꝫ nec clericus seruire possit cui⁹ natura est vt ibi seruiat nō succedet. so. speciale in clerico est ne clericatus illis damno cedat sicut in simili dicimus in. l. fi. C. de epi. ꝛ cle. decimoseptimo arguo sic quoniam cum contractus peruenit ad causam in qua in suo statu cōseruari nō potest vitiatur cum ergo cleric⁹ tale seruitiū exhibere non possit vitiabitur contractus iste. l. gñaliter. ff. de fideiusso. imo põt feudū conseruari seruiendo per substitutū. decimooctauo arguo: quoniam feudum a fidelitate dicitur quā iurare debet vasallus alias dignus feudo nō est. c. fi. infra per quos fiat inue. ꝛ hic eps nō põt aut nō dꝫ iurare hanc fidelitatē cū manib⁹ dñi epi sit prestāda. vide. c. si eps. xviij. di. ꝛ ibi gl. ꝛ nullus ecclesiastico ordine põt prestare iuramentū igit non succedet cuiqꝫ laico. tex. est in. c. nullus. xxij. q. v. so. fallit in feu. vbi eps prestat fidelitatē imperatori. ita dicit gl. ibi tu vide circa ea que habētur i. c. nimis. de iureiu. iuncta gl. ꝛ in. c. solite. de maio. et obedien. ꝛ in. c. vno de sta. lib. vj. ꝛ ibi tex. de ho. circa medium quē vide iuncta gl. vbi videtur casus de hoc. ꝛ in. capitulo romana. §. debet. de app. li. vj. ꝛ in capitulo ex transmissa. ꝛ in capitulo verū. ꝛ que ibi habentur de foro compe. ꝛ per gl. xj. q. j. in summa hac particulari rōne feudi cēsetur dominio minor. † decimonono arguitur ꝙ sit inhabilis cleric⁹ qꝛ vasallus eo ipso ꝙ feudū hꝫ iurisdictioni laici se subijcit. c. j. de mi. vas. qui contu. est. sed ho. facere nō põt etiā si velit. c. si diligenti. de foro cōpetē. facit. c. solite. ꝛ. c. placuit. xj. q. j. in auth. statuimus. C. de episco. ꝛ cleri. preterea si cle. condemnetur iuxta formam. c. j. de mili. vasal. qui contu. est qd exequetur cum a non iudice sit sentē. trans. c. at si clerici. de iudi. cuꝫ alias partes exequantur vt ibi ꝛ sic esset preiudicium domino si inuitus cogeretur habere hūc vasallū. sol. istud fit ex iuris ꝑmissione. d. §. debet. ꝛ ea. solite. nam ex quo ecclesia habet beneficium id est feudum a laico vt inuitentur laici ad huiusmodi liberalitates permittitur quod clericus respectu feudi subsit domino feudi laico dicto capitulo solite. ꝛ dicto. §. debet. sicut in simili dicimus quod vt laici inuitentur ad instituēdum ecclesias tolerat ecclesia quod laici habeant ius patronatus in talibus ecclesijs capitulo dilectus. cum ibi no. de offi. leg. c. cum dilectus. ꝛ ibi no. de iure pa. Arch. in. c. hortamur. de. xj. di. nec per hoc distringet personā clerici dñs feu. vt tradit in. c. veruꝫ. ꝛ in. c. ex trāsmissa. de foro ꝯpe. xx. ar. ꝛ per hoc videt tolli omnia fundamenta in hac materia. † nā debēt feu. dari his quos ipsa feu. habēt ꝓ habilib⁹ nec fūdum est fundamētū an possit qs feu. seruire ꝑ se necne. ꝙ appet ex. c. natura feu. J. si de feu. fue. ꝯtro. vbi filij naturales tñ q ēt in ꝑpria persona possent seruire nō succedunt non est ergo rō illa an seruire possit an ne sed solū est inspiciēduꝫ an habuit illū ꝯsuetudo ꝓ habili an ne. so. nō hꝫ ꝯsuetudo feu. clericū ꝓ inhabili ad feuda ꝙ ꝓbatur i c. j. §. fin. de capi. corra. in. c. verū. in. c. ex trāsmissa. de foro ꝯpe. in. c. solite. de ma. ꝛ obe. xxj. arguit de. c. j. de bñfi. fe. ibi nō põt qꝛ negatiua iūcto ver. ꝑtātiuo. inducit oīmodā inhabilitatē vt habet in l. gall⁹. in prin. ff. de lib. ꝛ post. ꝛ sic etiā seruiendo per substitutum nō posset intelligere vt gl. ibi: ꝛ sic posse ipsum excludet si nollet ꝑ substitutū seruire. xxij. ꝓ hac parte facit tex. in. l. si qs de corpore. C. de muril. eg. li. x. vbi habet qd quando seruitium est ꝑstandum principi quis nō potest seruire per substitutū nisi volēte principe sed in casu nostro seruitiū est ꝑstanduꝫ principi ergo nō succedet in feu. nec per se nec ꝑ substitutū. so. respōdeo qd ille tex. habet locū qñ ille qui ꝑstabat seruitiū principi, nō gaudet illustris dignis

tas.secus in casu nro qr superuenit illustris dignitas qr eps.glo. 9 in.l.i.ff.de offi.pfec.preto.vel etiaz alia ecclesiastica qualitas † qr dignior est ois sacerdos quolibet principe.d.c.solite.z quilibet clericus maxime in sacris est in dignitate.gl.i.c.deni.q.iiij.di.z di gnior laico.c.cu ad verũ.xcvi.di.vnde isto casu pp supueniẽtiaz illustris dignitatis pot seruitium prestari principi per substitutũ l.nullus.C.de o ecu.li.x.l.ad similitudinẽ.C.de epi.z cle. vel aliter z secũdo respondeo q in.d.l.si quis de corpore erat electa indu stria psone qr faciebat pãnos deauratos p principe.z sic ratione artificij erat electa idustria quo casu nõ admittitur ad seruiẽdũ per substitutũ.l.inter artifices.ff.de solu.nisi volente principe.d.l. si quis de corpore.q secus est in casu nostro qr nõ eu electa indu stria psone q pz qr psupponit feu.paternũ z sic qr inuestitus fuit pro se z heredib' suis.z vbi est facta mentio heredũ nõ videtur electa industria persone.l.cui bonis.ff.de cur.fu.Cy.z Bal.i.l.qs quis.C.de epi.z cle.z faciunt que dixi.s.ar.x.pro hac parte quo ca su q̃tumcũqz seruitiũ sit prestandũ principi tamẽ illud potest p stare per substitutum.c.j.§.firmiter.de prohi.feu.alie.per fe.vbi seruitiũ erat prestandũ regi pro suscipienda corona.z sic illa lex loquit in alio quã in vasallo.z ratio diuersitatis qr feuda exorbi tant a iure cõmuni.c.j.de feu.cog.xxiij.adducitur per Joã.de fa. 30 in sum.sua.nam † sacerdotium facit vt qui erat assumpt' arbiter nõ cogat pnunciare z sic de arbitrio liberat.l.nõ distinguemus.§. sacerdotio.ff.de arbi.ergo multomagis liberabit a feu.qd magis repugnat clericali pfessiõi.so.arbiter alij expeditionez arbitrij nõ potest delegare.l.non distinguem'.§.quesitũ.ff.de arbi.sz cleric' feudo pot deseruire per substitutũ.ergo zc.xxiij.pro ea parte ad ducitur qd prohibitũ est clerico gestare arma.Et qr clericus offi cium reddit eũ inhabile tex.est in.c.ex multa.§.de clericis.de vo to et iã cõtra saracenos vt ibi probat in.c.clerici.de vita z hone. de.nam arma clericorum sunt orationes z lachrymi.xxiij.q.viij. c.clerici.z.c.quicũqz.z c.cõuenior.lz possint hortari alios in bello iusto:vt.xxiij.q.vlti.agit hortamur.z p glo.per.c.pe.de homi.nec pot p cõseruandis rebus eccle.assumere arma.vt in.c.ij.c.susce ptus.de homi.z.xxiij.q.ij.§.j.Innocen.in.c.olim causam.de rest. spo.ergo in feudo nõ succedit in quo nõ poterit defendere dñm prout tenetur.so.imo † poterit defendere consilio z ope arma su 31 mere per substitutũ.preterea nõ est perpetua prohibitio in clerico vt non possit arma sumere videmus casuz quo cle.potest assume re arma propter defensionem sui videtur tex.in clemen.si furios' de homici.z habetur in.c.clerici.primo de vita z hone.cleri.ibi glo.z habetur in capitulo sicut dignum.de homi.z ibi in glo.ma gna circa finem.z habetur in.c.significasti.ij.de homici.itẽ p de fensiõe rerũ.c.olim p:io.extra de rest.spo.itẽ p defensiõe nõ soluz sui sed et proximi.c.dilecto de sen.ex.li.vj.z in.c.quãto.de sen.ex.itẽ pot esse presentialiter in bello z p glo.xxiij.q.viij.c.scire ops.z pot hortari alios in bello licito.c.quicũqz ex clero.xxij.q.vlti.z p feu do pot clericus dare militẽ principi vt per gl.xxiij.q.vlti.in sum ma.z vide gl.xxiij.q.j.in summa z ad hoc optimus tex.qd saltẽ possit per alium vt in.§.in registro z in.§.si.xxiij.questione.vlti.z facit ratio capitulo si.ne cle.vel mo.lib.vj.z si predicta pars nega tiua rigorosa valde plurimis arg.rigorosis fundata sit cõtrariã defensare conabor quã z plures maxime do.mar.hic inquiũt cõ munem z pro fundamento pmitto ante omnia formaz inuestitu re esse attendendã vt voluit tex.in.c.j.de duo.fra.a capi.inuesti.ã si.ibi propter tenorẽ inuestiture.z bal.dicit qd tenor inuesti.ostẽ dit vim contractus facit.l.j.§.si cõuenerit.ff.depositi.quã inuesti turã si diligẽter inspexerimus nobis lz inueniri feudũ paternũ cõi ter realẽ esse nõ personale.z.nõ hẽre electionẽ idustrie psonalis sal tẽ in persona heredis cũ psonalia nõ trãseãt ad heredes.l.cui bo nis.ff.de cura.fu.z qd nõ sit electa industria psone pbat forma in uestiture q̃ facit mentionẽ de heredibus ergo nõ electa industria fuit no.dictũ Cy.albri.z bal.in.l.quisqs.C.de epis.z cle.z rõ natu ralis est in promptu qr futuros heredes cui' idustrie esse debere dicamus nõ natura naturata cũ sit de futuris sed sola natura na turãs pscire potest gl.in.§.conditionales.institu.de verb.oblig.a. 32 faciunt que.s.dixi.† Hoc presupposito arguitur dominum epi scopum debere succedere in feudo quãtis clericus sit quia p sub stitutũ dz posse seruire cũ nõ sit electa industria psone.l.inter arti fices cũ ibi no.l.nemo ẽg nesciat.ff.de duo.reis.c.cũ sit ars artiuz de eta.z qua.c.ex turpande.§.qui vero de prebẽ.frater quãdo esset capax feudi sed iura penitus resistunt z ipso iure ipsum priuant feudo.c.j.de mi.vas.qui ar.belli.dep.c.j.de he.fe.c.qui cleric'.si de feu.fur.contro.c.j.an mutus vel aliter imperfec.z dicere verũ nisi velit per substitutum est diuinare z violare illa iura.secũdo pro hac parte arguo sic quia non solent audiri quorum non interest l. j.ff.de appella.rescin.sed hic nõ interest dñi vt sibi seruiatur p sub stitutum an per se ipsum ergo non audiatur minor pbatur q sua non intersit qr cũ simus in materia dãdi substitutũ substitut' de bet eius idoneitatis esse cuius ẽẽt ille in cuius locuz subrogetur. l.parabolani.C.de epi.z cle.vide not.tex.in.l.ogẽtes.insi.C.de pã.

agen.in rebus.lib.xij.ibi hon' tex.ibi exceptis hon oratis in duo bus locis z ibi sing.colligit bal.inferens ad possessores qui rece dentes de prouincia vel comitatu subrogant alium de prouincia vel ciuitate illa quia princi.in loco illo eligi,nõ pot.l.ij.fine.ij.C. de asses.z facit etiam ad subrogãdos in loco rectoris vt papien sis subrogari nõ possei:qr nec a principio eligi pot sm formã sta. nostre vniuersitatis ergo sua interest.ar.o.ictorũ.s.proxi.ar.z po stio qd dñs nollet ipsuz seruire p substitutũ inter quos cũ sit s.l. inter.d.ducẽ z dñm epz oimõ.vt ipsum epm admitti ad successio nem debere nec posse opponi per fratrẽ de seruitior inhabilitate qr quo ad ipm liberas edes hz cũ sibi nõ sint pstãda seruitia.l.lo ci corpus.§.cõpetit.ff.si serui.vẽ.z sic sua nõ interest rõne seruitio rum;z pro hoc facit gl.notabilis i.l.his cõsequẽter.l pe.l.ff.fa.her cis.¶ Ubi qs nõ pot opponere de indignitate z inhabilitate nisi fisc' seu princeps alias est gl.in.l.heredes.in gl.magna.C.de his qui.vt indi.z ibi bal.in.l.ex facto.§.vul.ff.de vulg.z pupil.gl.z ibi ang.in.l.ancillarũ ff.de pet.here.idẽ ang.in.l.pdonis loco.ff.e.ti. Bal.in.l.ij.C.ad.l.fal.¶ Preterea pbo clari' hunc contradicto rem non debere admitti nec audiri qr venit contra formã nature feudalis de quib' in.c.j.de for.fi.vbi oĩa vtilia dño tractare debet q hic nõ sit qr vtile est dño hẽre plures vasallos.l.cum fili'.§.va rijs.ff.de leg.ij.ergo zc.Sol.pdicta pcedũt si ipso iure z facto iura nõ priuarẽt clericũ z locũ facerẽt primiori.hic aũt iura prĩ.alle.s pcedẽti prio ar.penit' inhabilitãt clericũ z locũ faciũt pxlo agna to ergo nõ mirũ si agnatus pot opponere,nec ponderat solũ iter 33 esse fisci.preterea verisimile q † magis fideliter seruiet vasall' qui habuit beneficiũ.z propterea tenet ad seruiendũ ex ipso fidelita tis q̃ eius substitut' q tantũ non tenetur z sic dñi interest vt cleri cus nõ admittat q nũq̃ poterit seruire p se sed hz necesse facere p substitutũ.nec ob.c.si decesserit qr loquit in minore qui sperat q quãqz fieret maior z sic poterit p se seruire.nõ adũ ppetuo hz neces se mittere substitutũ sicut cleric' ar.l.si finita in.fi.ff.de tute.z ra. distra.pre.ppetuũ impedimentũ magis inficit q̃ nõ ppetuũ.l.cũ ptor.ff.de iudi.habet in.c.scisciitat'.de rescrip.z ista pderat bal. in.l.quisqs.C.de epi.z cle.tertio p hac pte adducit tex.in.l.quisqs. C.de epi.z cle.potissime iũcta gl.l.ad similitudinẽ.C.eo.iũcta.gl. sua z.l.cõtinu'.§.si ab eo.cũ gl.sua.ff.de ver.obli.q in casu magis dubitabili ad hoc loq videt in quibus dicitur filium aduocati va lalli posse seruire per substitutũ z rãz ibi dicit ita se cõsuluisse.nõ est tãta obligatio fidelitatis in aduocato quãta in vasallo.quar to p hac pte pulchre arguit qr vbi solũ ad effectũ facti respectus habetur nõ interest a quo illud fiat hinc sumit illa regula non in terest qd ex equipollentibus fiat.l.si mater.C.de insti.z subsit.sub cõdi.fac.Barto.in.l.gallus.§.z quid si tantũ.ff.de libe.z post.Sed ita est in proposito nostro ergo zc.minor probatur quod habeat respect' ad effectum facit in.c.j.de for.fid.z in.c.j.de no.fi.for.si be ne consideretur quod declaro sicut ibi voluit tex.vasallum p stare seruitium auxilium secundum possibilitatem z idoneitatem suam ergo solum effectus facti cõsideratur vt volunt doc.not.po tissime Barto.z Jaco.de are.in.l.continuus.§.si aliquis ff.de vb. ob.si considerentur vltra corticem verborum.nã stipulãdo a non idoneo ad fabricandũ videtur animum habuisse solum ad effe ctum facti zc.ergo z idem in casu nostro z maxime cum cogitare potuerat habiturũ esse siue habere posse filium qui esset inhabi lis ad seruiendũ p se vt dicit clare Ja.de bel.in.c.j.§.mutus.j.epi scopum vel ab.z si non cogitauit sibi imputet.l.si quis domo.§.si fructuarius.ff.loca.Sol.verisimile est quod dominus cogitaue rit de personis habilibus nõ autẽ de prohibitis a iure z inhabi libus.gl.in simili in.l.z si inst fa.C.de si.instr.z in.haste fis.l.i.x.j.l. ij.§.quod ait.ff.q sati s.cog.l.q loco.ff.de condi.inde.in.l.quicunqz 34 C.qui admit.in simili.l.j.C.de sac.san.eccle.† verba generalia in telligunt de habili.l.vt gradatim.§.sed si lege.ff.de mu.z ho.v. adducitur.l.illud.§.primo.ff.quod metus causa.l.si arbiter.§.fi. ff.de arbi.l.promissor.sticho.§.constito.ff.de consti.pecu.l.si quis domum.§.plane.ff.lo.vbi sufficit eque commodam domum vel si deinseque idoneum prestare vel idonee satisfacere dic quod ista iura non habent locum in materia feu.per tex.in.d.c.j.de feu.cog. item in feu.non habetur respectu an possit seruire per alium an ne sed solum habetur respectus aa feu.habeant quem pro habili vel nesciunt dicimus in femina z naturali qui possint seruire per aliũ.z tamen nõ succedunt.ratio est quia feu.habent eos p inha bilibus.z si nõ succedũt frustra est q̃rere.sexto facit.c.si qs decesse rit.si de fe.fu.cõtro.vbi in materia nostra propria scilicet feudo ũ licet seruire per substitutum.z.c.j.§.firmiter.de prohi.feu.ali.per fe.z no.tex.ad illum substitutum dandũ qnia debet domino acce ptabilis esse dic vt.s.in si.secũdi arg.septimo alias sequitur ab surdum scilicet vt quis auocaretur a religione vt not.in auf.nisi rogoti.C.ad tre.qd absurdum est euitandum.l.nam absurdũ.ff. 25 de bo.liber.adco † vt omnis lex patiatur interpretationẽ omnez siue extẽsiuam siue declaratiuã siue restrictiuã ne absurduz sequa tur.no.in.l.nõ dubiũ.C.de le.z auocaretur quis a religione quia

cũ

cum sciret quis se amissurum feudum non efficeretur verisimiliter clericus vt quodammodo induceretur occasio delinquendi saltem per indirectum cum nõ sufficiat a malo abstinere nisi fiat quod bonum est.c.j.insi.de for.fi.qd est contra mentem legum.l.j.ff.de eo quod certo loco.so.ius feudi est originatum a liberalitate concedentiũ:ideo fuit maior facultas taxandi liberalitatẽ istã vt non transeat in clericos ex quo negari non potest quin clerici per se non sint habiles ad seruiendum domino:z dum dicitur cessabunt qd non fa.iẽt se clericos metu ne amittant feud. si bono zelo mouebuntur non est verisimile cum sciant exercitium tenentium feud.non conuenire clericis .nam clerici a ciuilibus officiis remouentur.c.generaliter.xvj.q.j.c.j.z ij.z per totum.ne cleri.vel mona.nec propterea voluerunt iura talia officia clericis permittere:ne aliqui timore ne remaneant priuati officijs z negotijs secularibus a clericalis ordinis assumptione desistãt.octauo ex hic quoniã si predicta.c.sic indistincte intelligerẽtur essent nulla tãq̃ contra libertatẽ ecclesie aut.cassa.C.de sac.sanc.eccle.z patet qd esset cõtra libertatem ecclesie:qz ipsa ecclesia efficeretur timidior ad suscipiendum ordinem clericalem cuius se sciret amissurũ feu. dic vt in prece.solu.nono pro hac parte facit qd noto.per Albe.

36 z Bal.in.l.quisquis.C.de epis.z cle.dum† distinguũt an sit seruitium reale an personale qd requirit feu.z casu quo sit reale subdistinguunt z volunt qd post acquisitum ius non amittit feud.vas. clericus si sit paratus seruire per substitutum z ita videntur intelligere z limitare.c.j.de benefi.fe.in fine.sui.ibi.z si qd habent perdent ergo z hanc limitationem debet recipere tex.in princi.sui ex hoc illud defendit zc.de benefi.fe. vt intelligatur nisi paratus sit seruire per substitutũ vt sic vniformiter intelligat ille tex.Nec ipsi casus quo ad effectum diuersam iuris cẽsuram habere debẽt ne in eadem forma z figura verborum videatur diuersa sententia fuisse.l.labeo.ff.de suppel.leg.iuncta.l.qui edes.ff.de vsu cap. vbi idem ius non debet diuersis iudicare censeri z sic.c.j.de benefic.fe. facit pro hac parte qz generaliter loquit:ergo generaliter debet intelligi.l.de precio.ff.de publi.l.j.§.generaliter.ff.de leg.prestã. so.iste subauditiones ad tex.que violant literam z somniant.decimo p hac parte facit quoniam clerici legitima iura successionis nõ amittunt nec alia aut.presbyteros.C.de epi.z cle.l.deo nobis.C. eo.ti.xij.q.ij.c.j.qd icipit placuit.vbi pulchre tex.z.c.pe.xix.q.iij

37 z incipit nõ liceat parentib⁹ zc.qd †etiã religiosum filiũ ñ amittere iura suitatis:z ille tex.cum glo.sua notabilis est qz vult ingressum religionis auferre omnẽ maculã ingratitudinis qui ante fuit in filios z irregularitatem auferre:vt ibi in gl.concordat gl. in.l.si.C.de epis.z cle.ergo z in hoc feudum succedat predict⁹ episcopus iure successionis saltem spe.debentur.l.si.ibi.doc.C.de pactis.non sic in iure feudorum qd ex liberalitate debetur.Undecimo facit qz clericatus est causa multorum fauorum.arg.l.priuilegia.cum ibi no.C. de sac.san.eccle.ergo ad debet odium operari l.qd fauore.C.de legi.z maxime episcopalis dignitas que est magis fauorabilis.l.episcopalis dignitas.C.de epis.z cle.item in iuramento fidelitatis venit qd vasallus prestet consilium vt in.c.j. de no.fide.for.qd in clerico abundat sic licet in armis non possit seruire supplebit consilio.So.consistit seruitium feudi in alio q̃ cõsilio.Duodecimo facit quoniam post ius acquisitum in feudo inhabilitas superueniens non impedit retentionem feu.:paterni no.Albe.z Bal.in.l.quisquis.C.de episco.z cle.sed hic sumus in casu retentionis ergo zc.minor probatur qd sumus in casu reten-

38 tionis:†quoniam ratione suitatis filius viuente patre quodammodo dicitur vasallus vt pater adeo vt illo mortuo in feudũ nõ dicitur proprie succedere:sed potius plenam administrationem consequi.l.in suis.ff.de lib.z posth.gl.in.c.j.de feu.cogni. Bal.in c.j.an mutus vel aliter imperfec.circa si.apparatus qui ibi expresse voluit inhabilitatem clerici ex post facto non a prin.cũ nemo clericus nascatur;z no.qd predicta distinctio inhabilitatis superuenientis a prin.vel ex post facto fuit Ja.de bel.in.c.si quis decesserit.si de feu.fue.contro.que mihi placet quo ad doctrinam non quo ad exempla.Quare aduertendũ est qd ipse dixit qd exẽpla inhabilitatis inesse a prin.in clero ſm naturam feud.vt in femina in muto z surdo z aliter iperfecto aut a natura qd dicit valde ridiculosum vt apparet ad sensum:nã ex superuenienti magis inhabilitas clericat⁹ q̃ illa muti vel alio iperfecti quare vt dixi puto eius doctrinã verã nõ aũt exẽpla de clerico.Quare predictam doctrinam sic itelligere z declarare qz nascit qo mascul⁹ aut femina si femine inhabilitas inest a prin.qz cum ipsa natura z conceptione cõcipit z producitur inhabilis a prin.ſz naturã feudi qz femine nõ succedũt in feudo sic mut⁹ surd⁹ vel aliter iperfect⁹.c.j.§.quẽad.

39 feu.ad fe.pti.per locũ a spãliũ†aũt nascit quis mascul⁹ dicit habilis a principio ſm naturã feudi cũ mascul⁹ ſm naturã feudi in feudum succedat.c.j.§.z si clienteulus.de ali.feudi.z si instet quãdo excludunt feuda mulieres nõ autem masculos z per cõsis dicit potius masculinũ q̃ femininum vt in titu.an succedat mari. vxo.vt in.c.ij.que ratio quare cleric⁹ sit habilis qui tamẽ ex toto nõ põt seruire z femina non cum tamen etiã femina possit substitutum

pstare dico alia plura esse seruitia:quorũ capaces sunt clerici magis q̃ femine z alij masculi licet ratiõe defensiõis,vni⁹ sicut ali⁹ possit seruire per substitutũ.Et p hoc facit.§.testes.insti.de testi. in gl.in verbo neq̃z.in verbo mulier.que dicit mulierẽ testem in testamento non adhiberi per rationem.l.si.C.de fideius.sententiem mulierem non elegantẽ nec integre filij qz testator per hec suspiciõe nõ carebit.Nã vbi alicuius rei elegãs sit ideo habẽda est mulier in illa faciliter nõ admittitur:ideo iura canonica in criminalibus illius testimonia nõ admittũt.l.q testã.§.mulier.z ibi no.ff. de testa. Cuius rei gratia sciendum est qd seruitiũ exhibendum

40 dño a vasallo consistit in pluribus †z primo aduertendũ est illud in forma iuramẽti venire vt fidelis sit dño zc.c.j.de for.fi.z de no.

41 fid.for.c.j.§.quo est vasall⁹.in qui.cau.feu.amit.† Quantũ autẽ fraudulosa sit femina nec cuiquã fidem prestet aut seruet inquiratur tota illud.Dalida sansonem decepit z salomonẽ.ita i forma iuramẽti illud venit vt de rebus suis debet dñi vtilitatẽ procurare dño quã autẽ auarissimum sit genus mulierũ inspiciatur gl.in gl.l.si ego.§.si.ff.ad velle.licet Albabi ſm Alber. si idem dicat in clericis z satis apparet qz semper dicũt zcede tribue zc.nec nunquã dicũt tollẽtẽ in forma iuramẽti illud venit vt tacens sit vasall⁹ circa secreta dñi sibi dicta:hoc autẽ q̃tũ sit cõtrariũ nature mulierũ nugax z clamitãs est p:estat.l.j.§.serũ.ff de posit.l. calefurnia z.l.assiduis.in gl qui po.in pig.ha.idẽ sunt valde fragiles vt.l.ij.§.verba.ff.ad velle.que quidẽ valde cõtria sunt taciturnitati z retẽtiõi secretorũ ex quib⁹ oĩbus feud.masculinum seu femi.tu. meruit appellari:sed ad ar.põt rñderi qd pcedit post feu. re ipsa quesitũ fili⁹ aũt viuẽte patre re ipsa feu.nõ hz:sz pater.d.l.in suis. cũ ibi disputatis z notatis.Tertiodecimo p hac parte facit.ca.j.

42 de feu.cog.† qz casum omissum in dispositione feudorũ iudex ſz iura scripta z cõiã iudicare debet:sed hic casus est omissus puta qd si parat⁹ est seruire per substitutũ ergo zc.distinguam⁹ quale seruitiũ requirat scz vtrũ per alium prestari possit si per alium z sic cedat alias secus.Non est omissus qd generaliter ipso iure clericus reddit incapax feudi. Quartodecimo hec opi.placet qz magis fauorabilis est zc.cũ religioni faueat cui plurimũ deferendũ est.l.sancimus.z toto ti.C.de sac.san.ec:.l.sunt persone.ff.de reli. z sump.fu. Procederẽt hec in dubio sed nos habem⁹ iura clare prohibẽtia clericũ succedere in feu.ergo zc.preterea fauore etiã religionis in feudo nõ succedat qz cum cleric⁹ sit miles christi non debet remanere miles seculi tex.j.de mi.val.qui ar.bel.depo.ponit hãc rationem.Quintodecimo moueor qz ista est magis benigna z iuri communi consona ergo tenenda.l.semper in dubijs.ff.de re.iur. l.benignus.ff.de leg.ij.C.de nora.qz dispositio cõz intelligi ſz ius cõmune vt probat glo.l.ij.relata ad tex.z est gl.magna que ponit casum in statuto.item.d.l.ij.allegata pbat vnã dispositionẽ etiã iuris cõmunis limitari z intelligi dum ibi ponit casus ſm ti.arbo.sur.ces.itẽ dignitas auget.l.si lõgi⁹.ff.de iudi.Dic vt in pcedẽ

43 ti arg.†Sextodecimo pro hac parte facit z posset attẽtari clericũ etiã p substitutũ nõ seruiẽdo nõ amittit feu.cũ seruire nõ possit maxime bellare qz propter inhabilitatẽ superuenientẽ onus debitori remittit vt.l.vehicul.z.§.idẽ iuris.ff.ad.l.rho.de ia.nec verisimile est cõtrahẽtes voluisse se ad impossibile obligare cui⁹ nulla est obligatio vel ihonesta.l.impossibilis.ff.de verb.obl.iuncta.l. nepos pculo.ff.de verbo.signi.iudicio.c.j.z.ij.xxiij.q.vlt.z in materia nostra c.j.de for.fi.z.c.j.de no.fi.for.§.nec est alia iustior cã, in fi.ibi aliud forte si nõ fecerit ratio qz nõ potuerit.q̃ fuit.j.cau.bñfi.amit.z qd remittitur prestari non debet.l.quoties.§.si colono.ff.de vsufru. z est tex.mirabilis ſm glo.qz agitur ad rescindendum contractũ actione ex ipso contractu iuncta.l.j.§.que honorande.qua.re zc, non datur.scz equiparando remissionem hominis z remissionez legis:predicta procedunt quando contrahentes egerunt cũ illo contrahente:sed nos diximus concedens feud.pro se filijsq̃z non videt in hac generalitate sensisse de persona inhabili put est clericus per iura alle.S.in solutione primi argu.pro hac parte facit.

44 gl.in.c.latorem.xxxiij.q.ij.que† vult qd etiã inhabilis ad arma ex culpa sua possit seruire per substitutum.vbi matricida cũ effectus inhabilis ad suscipiẽdũ arma perdit feu.nisi seruiat p substitutũ.si ergo inhabilis ex delicto suo qz matrẽ occidit põt seruire per substitutũ:ergo quãto magis inhabilis nõ ex culpa sed ex dignitate superueniẽte vt est ep̃s feu.habebit per substitutũ. Rñdeo z dico qd possum declinare autoritatẽ gl.z qd gl.in.c.latorem.nõ sit vera probat in.c.si.§.illud est.vbi vel aliud crimen quã parricidiũ zc.an tñ q̃ fuit prima cã bñfi.amit.vbi tex.dicit qd vasall⁹ qui cõmittit parricidiũ amittit feu.sed interficiens matrem tenet crimine parricidij.l.j.ff.ad l.põp.de parici.ergo amittit feu.z sic ibi frustra querit an possit seruire p substitutũ ergo zc.z credo qd illa gl.nõ sit vera probo:nam vasallus interficiẽs fratrẽ suũ proprium vel filiũ fratris sui priuat feu tex.est in.c.j.§.si fr.qui.mo.feu ami. si interficiendo fratrem vel filium fratris amittit feu multo fortius interficiens matrẽ debet amittere qz ille ratio que militat in fratre militat in matre quia sicut ille qui occidit fratrem mortaliter peccat qui proprium sanguinem occidit z tenet.l.pompeia.de pa-

rici. ⁊ tanq̄ proditor interimit nec est a proditione remot⁹ .l.vtꝝ ff.ad.l.pōpo.de parricid.ita qui interfecit matrem. vt.l.i.eo.ti. ⁊ ista
45 qualitas proditionis aggrauat ēt delictū adeo qd̄ † proditor est alienus ab omni facie principum ⁊ dominoꝝ ⁊ nō pōt stare in curia principis. l. sed ⁊ milites .§.ignominia.ff.de excu.tut. facit.l. ij.C.de digni.li.x.vbi infamia nō debet videre faciē principis.sic stra ergo quare ibi.in.d.l.an possit seruire p substitutū cū feu.priuatur.facit etiā ratio qꝛ vbi quis delicto suo vel quasi prohibet p se prohibetur etiā per alium.l.quare.ff.de bo.lib.ita Bal.in.l. humanitatis in ij.col. ver.iiij.operat.C.de impu.⁊ ali.subst. Nō ob.dū dicit qd̄ eps̄ est factus inhabilis sine culpa sua:qꝛ ī sine fcō suo:qꝛ imo facto suo est effectus inhabilis vñ nō d₃ excusari ar.l.qd̄ te.ff.si cer.pe.l.incēdiū.eo.ti.⁊ pro hac pte facit tex.sꝫ bal. in.c.inter dilectos.de fi.instru.circa prin.l ver.j.ptē. vbi dicit tex. i.p priuilegiū luitardi comitis contra epm̄ lincon.videt ergo ille tex.probare qd̄ p a demptionem eps̄ atus qa non pdit comitatū.⁊ sic non desinit esse miles seculi.sed huic posset rñderi qd̄ ibi non constat ꝙ iste comitatus eēt dat⁹ i feu.vel ⁊ scdō dic qd̄ rō pp ꝗ clericus nō succedit in feudo nō est solū illa qꝛ desinit esse miles seculi.sꝫ qꝛ repugnat statui clericali ⁊ qꝛ nō pōt gerere officiū ⁊c. q̄ ratio ita militat i epō.sicut in alijs clericis.⁊ dic qd̄ non sequit quia succedit in cōi ergo ⁊ in feudū.per.c. significauit.vbi femina successit in comitatu.⁊ tamen femina est inhabilis ad feu.vt
46 nostri:cū nō omnis comitatus sit feudalis.† Decimooctauo pro parte affirmatiua facit qꝛ non video causam aliquam quare clericus nō possit succedere in feudo.nam si consideremus ea ad q̄ tenetur vasallos dño de quib⁹ in.c.j.de no.for.fid.⁊ maxime cum eps̄ sit habilior ⁊ sufficientior quā alia psona inferior.c.cū in cunctis.de elect.⁊ etiā poterit esse in plio psonaliter.c.scire nos op₃. in vbo presentialiter.xxiij.q.vlti.que vult qd̄ lꝫ platus nō possit i ppria psona pugnare tamē potest ibi esse psentialiter ⁊ ibi.bona glo.qd̄ potest prelatus suos vasallos defendere:ergo multomagis suū dñm ⁊ pro feu.potest clericus dare militē principi ad pugnan̄.gl.est.xxiij.q.vlti.in summa. So.respondeo qd̄ in vasallo requiruntur multa alia que nō possunt prestari p clericū. ⁊ sic nō ob.c.j.de no.for.fide.nō ob.c. gēūqꝫ de clero.xxiij.q.vlti. qꝛ fateor qd̄ hortatur milites ad pugnandū p fide alias nō.nō ob.gl. xxiij.q.vltima.in summa qꝛ possum in disputādo declinare autoritatem gl.vel aliter respondeo ad omnia predicta qꝛ pcedunt in quo cleric⁹ est capax feudi puta qꝛ esset inuestitus de nouo eo existente clerico vt est tex.in.c.j.in fi.de capi.corra.⁊ in.c. j.de na feu. tūc isto casu bene admittitur ad seruiēdū p substitutū qꝛ isto casu est imputandū dño ⁊ videt ei dedisse hoc pacto attenta qualitate psone.l.plenū.§.equitij.ff.de vsu ⁊ habi.qꝛ.ex quo dominus sciebat eū esse clericū ⁊ sciebat ipsum nō debere esse in prelio ad pugnandū psonaliter ⁊ alia facere q̄ nō conueniunt clericis est etiam
47 putandū † qꝛ q cū alio cōtrahit scit vel scire debet ei⁹ cōditionē l.qui cum alio.ff.de reg.iu.habilitando ad feu.vr dispēsare i preiudi.tum suum maxime in consequentibus glo.in simili in.c.qꝛ in tm̄.de prebē.fa.ii qd̄ communiter not.in cle.ij.ver.sed ⁊ tales de vi.⁊ ho.cle.⁊ hāc rōnē sentiūt bal.⁊ and.in.c.i.§.fi.j.epm vel Abba.sicut etiam videmus i femina licet regulariter sit incapax feudi vt hoc tex.tamen casu quo est capax vt in casibus de quib⁹.j. nō debet seruire personaliter sed seruit per substitutum.qꝛ est imputādum dño q bene debuit cogitare qd̄ femina nō poterat seruire personaliter in casu nostro nō est qd̄ imputetur domino quia in casu nostro cleric⁹ nō est inuestitus de nouo sed imo fuit feudū paternū ⁊ antiquū datū pro se ⁊ filijs suis qd̄ intelligit de habilibus.c.j.§.filia de suc.feu.Sꝫ cleric⁹ regulariter nō est habilis ad succedendū in feudo.c.j.de bene.fem.ergo non est quid imputet domino cū lex p ipso pⁿuideat.arg.l.quero.§.inter locatorē.ff.locati.Decimonono p hac parte affirmatiua facit.nā si esset verū dicere qd̄ clericus nō posset succedere in feudo qꝛ nō pōt seruire p se vel p substitutū in armis sequeret illud absurdū qd̄ si dominus infeudaret clericum de feudo talis infeudatio nō esset ppriē infeudatio nec proprie feudū quia de natura feudi est vt vasallus adiuuet dominum in bello.c.j.hic finitur lex. Et tamen cleric⁹ potest de nouo inuestiri.c.j.§.fi.de capi.corra.c.j.de natura feud. pterea hoc probo euidenter ex absurdo qd̄ sequeretur si clericus nō posset retinere feudū vt in.c.qui cleri.vel.j.si de feud.fue.cōtrouer.ergo multominus poterit de nouo acqrere.l.patre furioso. ff. de his q sunt sui vel alie.iu.l.nec intērio.C.de trāsac. Et tñ cōsequens est falsum qꝛ pōt de nouo acquirere vt.d.c.j.in.fi.ergo poterit retinere feudū qd̄ hꝫ arg.l.illud.ff.de acq.here.ita ar.in.l.ij. ff.si cer.pe.⁊ iō illud.c.q clericus.videt nō habere locū in episcopo vel alio constituto in illustri dignitate.arg.l.nullus.C.de decurio lib.x. So.respondeo ad primū dū dr̄ qd̄ sequeretur absurdū qd̄ si nō possit succedere in feudo nō possit ēt de nouo clericus inuesti
48 re qꝛ respōdeo qd̄ est magna dria inter istos casus.† qꝛ iō clericus nō succedit in feudo qꝛ dux ifeudādo p se ⁊ filijs suis videt solūmō cogitasse de habilib⁹.sꝫ cleric⁹ est inhabilis ad successionē feu.

c.j.de bñ.fe.ergo frustra quare nō possit seruire p substitutū vt videmus in simili in femina. Nec intentio contrahentium debet decipi fauore religionis vt.c.per tuas.de donatio. Dum dicit non posset de nouo inuestiri.nego hoc quia imo poterit inuestiri cleric⁹ vt.d.c.fi.de capi.corra.⁊.c.j.de na.feu.⁊ dico qd̄ poterit isto casu seruire p substitutū.ratio est qꝛ videt esse de voluntate ipsius dñi vt seruiat p substitutū attēta cōditione psone.l.plenū.§.eqtij ff.de vsu ⁊ habi.quia est imputāda dño cū sciebat ipsum esse clericū ⁊ nō esse sibi pmissum bellare nec sumere arma.c.reprehensibile.xxiij.q.vlti.⁊ qui cū alio ɔhit scit vl scire debet ei⁹ cōditionē l.q cū alio.ff.de reg.iur.qd̄ secus est in primo casu qꝛ nō est imputādū cū lex p eo pⁿuideat scilicet si filius fuerit habilis arg.l.quero.§.inter locatorē.ff.locati. Non ob.dum dicitur quod sequeret aliud absurdum si clericus nō posset retinere feudū quia multominus de nouo acquirere.l.patre furioso ⁊c.⁊ tamen cōsequens est falsum qꝛ pōt de nouo acquirere dicto.c.j.in fi.ergo poterit retinere feu.qd̄ habet.arg.l.illud.ff.de a.qui.here.quia respondeo ⁊ fateor qd̄ pōt de nouo acquirere si feu.incipiat in persona ipsius hoc est qd̄ inestiatur de nouo eo facto clerico.⁊ sic postq̄ est effectus cleric⁹.⁊ ita loquatur.d.c.fi.⁊ isto casu cessabit absurdū qd̄ dicit qd̄ si illud pōt de nouo acqrere poterit ēt retinere qꝛ q vult cōsequēs vult oē añs p qd̄ puenit ad illud.ar.l.illud. qꝛ isto casu est imputādū dño.vt.s̄.dixi.sed per viā successionis quādo icepit in persona patris sui tūc nō pōt feudū acqrere cū isto casu non sit imputandū aliqd domino cū a lege intelligatur si filius sit habilis ⁊c. Et sic etiam isto casu cessabit absurdū qꝛ est inhabilis seqtur etiam qd̄ nō poterit retinere si superuenerit clericatus sequēdo igitur normam iuris cōsulti in.l.adeo.hic.§.cū quis. ver.est tñ media.ff.de acqui.re.do.⁊ pontificia in.c. literas de resti.spol.⁊
49 imo.in.l.finita.§.illud.ff.de dāno infecto.dū † volunt qd̄ i dubijs opinio media sit amplectēda.videt dicendū qd̄ aut querit an clericus etiā in sacris ordinib⁹ constitut⁹ possit de feudo inuestiri. Clarū est ꝙ sic ⁊ seruiet p substitutū p preallegatū.c.j.in fi.de ca.corra.qd̄ itellige nisi natura seruitij repugnaret vt.s̄.dixi ⁊ voluit alias in.c.j.i fi.j.de benefi.fe.puta qꝛ ex sui natura vel ex pacto feudū exigeret psonale officiū.nā tunc nō valeret clericus maxime in sacris neqꝫ acqrere neqꝫ retinere feudum:aut querimus an clericus in feudum succedat vel feu.quesitum ā clericatus amittat ⁊ tunc aut loquimur in feu.qd̄ exigit seruitium personale qd̄ nō potest impēdi p clericum neqꝫ monasterium neqꝫ etiam per substitutum ⁊ tunc nō succedit ⁊ si habebat prius amittit.ita pcedūt dicta.c.qui clericus ⁊ similia. C y. Bal.⁊ alij in aut. si qua mulier C.de sacr.san.ec.⁊ bal.⁊ alb.in d.l.quisquis.C.de epi. ⁊ cle. ita cal.in rub.de feu.consi.ij.vbi etiā dicit idē quādo feudū nō exigit
50 seruitiū † aut loquimur de feu.qd̄ exigit seruitiū qd̄ possit impleri per alium vt communiter ⁊ tunc aut in regularibus loquimur ⁊ tunc si feudum est tale qd̄ trāsit solum in heredem sanguinis vt sunt magne dignitates vt comitatus marchionatus vel similes ⁊ tunc regulares nō succedunt in talibus feu.imo prius obtenta talia feu.amittēt.gl.est.xxvij.q.ij.scripsit quam ad hoc ponderat bal.in.l.fi.C.de epi.⁊ cle.spe.in ti.de sta.mo.§ j.ver.xj.qui ita dicit seruari.aut loquimur in alijs feu.⁊ tūc regularis ipse nec succedit nec retinet feudū ang.cōsi.cclxiij.incl.fe.rī do sed succedit monasterium qd̄ habebit feudū in vita professi ipso mortuo ibit ad pximos successores. Ita ioan.and.⁊ alij.in.c.in presentia. de prob. bald.in aut.nisi rogati.C.ad treb.bald.in.c.que in ecclesiarum.de consti.aut querimus de clericis secularibus.⁊ tunc aut sunt in sacris cōstituti ordinibus.⁊ tūc aut loquimur in feu.qd̄ exigit seruitium personale nec per substitutum expleri potest ⁊ tūc in illo nō succedit clericus nec illud retinet ⁊ procedunt allegata p pte negatiua aut loquitur in feudo qd̄ admittit substitutū. ⁊ tūc succedet ⁊ obtentū retinet ⁊ procedunt iura pro parte affirmatiua adducta. Tñ bal.in.c.j.in fi.j.de bñfi.fe.tenet qd̄ si feudū erat apertum huic qui suscepit ordines sacros videtur renunciare feudo. Sed posset saluari in feu.qd̄ exigit seruitium personale vt dixi in
51 membro precedenti.aut † loquimur in clerico tantum in minoribus ⁊ dicite qd̄ cleric⁹ in minoribus cōstitutus succedit in feudū dūmodo postposuerit habitū alias sec⁹ sm̄ Ja.de bel.in.d.c.j.de bñ.femi.vel sm̄ cōmuniter doc.indistincte ex quo est tantū in minoribus succedet ⁊ retinebit nec feudū amittet allegat in ar.l. de stin.c.hi q.⁊.xxvij.q.ij.scripsit.alle.§.ecce.⁊.d.§ fecꝫ quo.c.sic dedecto.ad hic no.ꝙ cleric⁹ in minorib⁹ cōstitutus dicit se ad clericatū pparare ⁊ spōsalia cū ecclesia cōtrahere.vnde sicut spōs⁹ ante secutam copulam carnalem potest renūciare mulierem futurā sic iste ordinibus ⁊ sic matrimonio spirituali.d.c.scripsit.⁊ facit que habentur in.c.j.in.c.cum olim. de cle.cōiu.idem sequitur bal.in.c. qui clericus.si de feu.fue.cōtro.alias est rubricella propter clericatū beneficiū amitti quā allegat io.fal.sol. de ipsis i summa sua qui.mo.⁊ cau.fe.ami.sub rubricella propter clericatū feudū amitti.⁊ ibi recitat verba formalia iō blād.allegat p hoc bal. rationē qꝛ alias sequeretur absurdum cū faciliter minores deciperent ab

affatu

Qui feudum dare possunt.

agnatis ad assumendos ordines minores ex quo postea amitte 52 rent feudum vbi dicit ipse diceremus † minorē posse petere resti tutionē nō q̄ effectus sit clericus sed quia perdidit feudum et sic dimittēdo clericatū recuperat feudum ope exceptionis nō ipso iure.c.j.de benefi.feu. cui opinioni quo ad restitutionem videtur nō resistere forte q̄ cessat rō.c.j.de mili.vas.q ar.bellica de po.qui si adhuc non est miles celestis milicie irreuocabiliter licet se pre paret tñ non admittet feud. et per consequens non est opus resti tutione.item illa forte motus rōne q̄ melius est intacta iura re seruare q̄ post vulneratā causam remediū querere.l.fi.in fi.C.in qui.cau.in integ.re.nō est nece. Aut non habet ordinē sacrum et refertan habeat beneficiū ecclesiasticū et amittet feudum ar.c.le. gratie.de rescrip.idem dicit ipse si impetrauit et nō obtinuit arg. l.fi.ff.de diuor.et est ratio q̄ inspecto presenti statu expresse appet de animo suo q̄ velit effici miles celestis milicie arg.in.c.ec.nra. de insti.in ti.e.de cle.zin.q̄ laici nō debēt habere beneficia intel lige vt dixi de eo qui in sacris est quicquid senserit bal. aut non hz beneficiū ecclesiasticū et nō amittet feu.sitr distinctiōe visus est Bar.in.l.an cōcubinatu ff.de concu.in arti.illo an filius natus ex cōcubina.quem habebat cleric⁹ in minorib⁹ cōstitut⁹ senciet per subsequēs matrimoniū de quo ibi in locis pal. vide plenius de 53 his oibus et p̄dictis in regula sine culpa li.vj.in mer. † sed an in feu.succedat frater tertij ordinis.in.zn.ccclxvij.qd̄ inci.ol potea tis dei ec.circa p̄mū in pe.col.consuluit q̄ succedit sicut laicus p̄ gl.in de.cū ex eo de se.ex.in cle.j.de sen.ex.e no.Ab.e alij i.c.ij.de fo.compe.nō enī p̄prie sunt iste religiose persone.No.s̄m Ja.de bel. q̄ si feu.dat̄ p̄pter beneficiū tp̄ale puta annale vel biennale lapso anno expirat sine bienio q̄ accessoriū regulat̄ a suo princi pali.l.cū principalis.ff.de reg.iu.l.eos.C.de vsu. In glos.magna q̄ incip.sic frater fratri dimidit̄ in.ij.ptes.in.j.querit e sol. in secū da ponit regulā et fallētias quar̄ femina nō succedat. sa ibi hic ait intellr̄ si fuerit mascul⁹ in ea. Ibi p̄ncipali p̄uidentia.not.qd̄ in fe.collaterali vn̄ est p̄prie inuicem successio s̄z bolis p̄uidētia 54 † tō q̄ro an in feu.habeat locū ius accrescēdi.e distinguit.inter s̄z Ja.de bel.q̄ aut loquimur in feu.paterno et hz locū ius accrescen di vt hic.sed tñ intelligitur s̄z bal.im p̄prie loquēdo magis videt̄ esse quedam successio vt.j.de bene.fra.in.c.i.e hic extra de feu.in c.ij.q̄ p3 q̄ ēt si iā fuisset feu.acceptatū hz locū dictū ius accrescē di.vt.j.de feu.mar.in.c.ij.e hoc in ver.cum vero s̄m Ja.de bel. e nic.de nea.e l iure q̄sito nō hz locū ius accrescēdi sed speciale e vsufur.l.quo.cū nunq̄ sit p̄fecte quesitū non de ius eo p̄fecte can tum tñ habet locū ius accrescendi.l.j.§.interdū.ff.de vsuf.accre. preterea fratres non ziuncti neq3 re neq3 verbis neq3 mixtim,er go inter eos nō habebit locū ius accrescēdi in.l.re cōiunct.ff.de le.iij.e si quis dixerit cōiūcti sunt ziunctione legali nidit bal. q̄ in acquisitione singulari prout est acquisitio feu. non considerat̄ coniunctio legalis quoad oādum ius accre.l.e p̄culo.ff.de le.ij. Preterea potius ex p̄ncipis zcessione e prouiden.frater fratri succedit vt hic tex.e glo.q̄ iure acc.facit tex.in.c.a.j.verb.si capita nei.de feu.mar.vbi non ius acce.hic appellat sed ius inuestiture primi parētis eodē modo dicit Bal.si frater suplices renunciasset partem suā in manibus dñi q̄ nihilominus alia portio sibi accresceret iure accessiono.l.si titio.§.vsumfructū.ff.de vsuf.e de vulga.e pupilla.l.coheredi.§.fi.e.j.de eo qui si.fec.agn.c.a.j.lud. zn.j.incip.in xp̄i ec.visis in facto de quo tñ Bal.tenet contrariū in.l.j.in fi.col.C.qñ non petē.ptes vbi frater nullā portionem sibi in feu.reseruauit p no.in.l.j.si familie.C.fami.her.sed melius lo quitur bal.hic q̄ vt.ō.dictū est nō p̄prie hec est ius accre.ar.bal. in.d.l.j.est casus in.d.l.si titio.§.vsumfru.ff.de vsuf. nam vbi ius potius accrescit p̄sone q̄ portioni nō considerat̄ portio deficiēs sed hic ius feud.p̄sone potius q̄ portiōi accrescit.ergo portio defi ciens non attendet. Bart.in zul.lxviij.qd̄ incipit ex themate p̄e dicto loquēs de emphyteota.sn̄ ibi.d.consi. sentit idē de feuda tario dum illa equiparat videt̄ dicere q̄ poterit dici vt habeat locū ius accre.e sit sp̄ale in feu.e emphyteosi sicut in si.in.d.l.j.si locius imperi.libera.li.x. e de tacita mēte cōcedētis qui videtur 55 vocasse ad portionē fratris fratrē vel etiā dicit ex alio † nā filijs est quesitū feu.facto patris non tñ in vita eius vt in.l.libe.bald. C.de op.lib.bar.e bal.in.l.vt iurisiurādi.§.si liberti.ff.de op.liber. concessio enī facta de feud.patri e filijs vel de emphyteosi intel ligitur ordine successiuo nō sit bar.e alij in.l.gallus.§.quidā re cte.ff.de lib.e post.Lud.in.zn.xxxv.incip.in ebristi ec.visa facti se rie.bal.in.d.l.liberti.bar.e alij in.le.q̄ dicitur.ff.de verb.ob.alle. tex.in.l.heredes mei.§.peto.ff.ad treb.l.l.peto.§.frater.e in.l.cū ita.§.in fideicō.e.l.cū pater.§.a te peto.ff.de leg.ij.e videntur filij capere ex quadā mortis causa capione Bar.in zn.lx.q̄ incipit. questio ista duo habet dubia facit.l.qui precio.e.l.mortis capio. ibi Bar.ff.de dona.cā mor.sed in mortis causa capione hz locus ius accre.l.titius.§.sticbus.ff.de fideicō.liber.facit.l.j.§.pe.C.de ca.tollē.vel dicit ipse Bar.in.d.consi.frater veniet ad portionem fratris ex virtute cuiusdā repetite zcessionis in emphyteosim.

nam de his q̄ de sui natura non transeunt ad heredes extraneos qñ.aliquis.ff.de verbo.obl.l.stipulatio ista.§.si quis ita.e quibus mo.vsusfruc.amit.l.repeti.in.p.in.imperatās enī huius zcessiones verba vt statim q̄ in p̄sona vnius zcessio in emphyteosi finitur e alterari q est de heredib⁹ in tertiā gnationē vt zcedit vt.l.si cū l annis.qui.mo.vsuff.amit sic in p̄posito cū in p̄sona illi⁹ fr̄is de functi sine filijs si p sua pte finita in ēphyteosim vt e fuit in veri tate tp̄e p̄ie zcessiōis facta zcessio illi qui superit vsq3 ad tertiā 56 generationē. † preterea hoc videmus expressum in parte q stipu lat̄ p se e suis filijs operas a liberto.nā tale ius operarum venit ad filios ex stipulatione paterna nō ad eos vt heredes q̄ patet q̄ nō p̄tinet ad eos hereditarijs portionibus.vt.d.l.vt iurisiuran di.§.si liberti.ff.de oper.liber.l.si operarū.eo.titu.in ergo istud ius operarū perueniret ad filios fratris.vno ex fratribus premor tuo e certū est q̄ sic.per.l.vtrū.in p̄n.de assig.liber.e tō per dictū. §.vsuf.dixit bal.in.l.j.in.liiij.q.ff.de rerum.diui.si frater amisisset partē suā in feudo q̄ iure accrescēdi poterit portionē fratris ca perelicet nō suā ammet quā amisisset q̄ illā iure accre. nunq̄ re cuperat.l.e.si cū in annos.§.pe.ver.pater.ff. qui mo.vsuff.amit.et facit q̄ sensit alias hic. Aut loquimur in feu.nouo.e tunc non hz locū ius accre.regulariter.vt.j.de feu.mar.in.c.a.fi.e hic in ver.sic nant.ec. Falsit ista regula qñ expresse esset dictū vt hic in ver.qd̄ in.ec.s̄m tenet tñ hoc nō esset tunc virtute iuris accre.sed virtute pacti vt ā.dixi.l.e hec distinctio est de mente bal.in.le.vnica.§.in primo.C.de cadu.tollē.e hic dicit predicta procedere nisi in feu. a principe zcessis quia in illis etiā si sint noua hz locum ius ac cre.bal.in.l.j.per illum.tex.adē tenet ibi bar.C.si locius imperia. libera.e assignat rationē specialitatis. Bal.in.d.§.i primo q̄ ta lia fra.sunt liberalitatis principis e ex grā pendent potius q̄ ex cōtractu.c.j.§.quia dicat dux.ā ar.vel co.e idem voluit Bal.in.c. j.de fra.de no.be.inue.bar.in.l.re cōiuncti in fi.ff.de le.iij.pan.in.l. si mihi.ff.de verb.obli.de hac limitatione ponam in.d.cap.e.j.de 57 fra.de no.be.inue. † Si tñ daretur feu.duob⁹ fratrib⁹ e cuilibet eorū vel etiā daretur dicēdo insolidū videt̄ tacite actū q̄ sit loc⁹ iuri accre.Bal.in.c.j.§.filia.de suc.fe.tñ vere erit potius ius non decrescendi.Bal.in.l.j.in.xv.col.C.qñ non pe.partes.idem dicit Bal.in.c.que in ecclesia.in.x.col.de consti.si pro parte vnius esset non scriptū vel caducū vel quasi q̄ totum deuoluetur ad fratrē.idem dicit vbi esset vere indiuiduū feudum puta aque p not.in.d.le.si mihi.facit glos.in.c.j.de fra.de no.be.inuesti.ibi late videbimus e ponit alu.post Bal.i.c.a.j.j.de duo fra.a capi.a.inuesti.Bal.in. l.j.in pe.col.C.qñ non peten.partes e ibi sal.in.x.q.qui.hoc te net licet quo ad prime dicta qñ caducū ec.tenet cōtrariū e etiam restringit q̄ dicta de concessione.scz ex mera liberalitate princi pis non in omni feudo a principe zcesso.item fallit in alijs casi b⁹ expressis.j.de be.fra.e qualiter frater fratri succe.c.j.j.de duo. fra.a capi.inuesti.in.c.j.e de fra.de no.be.inue.in.ca.ij.de quo dic p spe.in ti.de feu.in.§.qm̄.verū.xxxvj.e l.d.ca.ij.extra de feu.et 58 ibi.per car.e imo.e p Bal.e in.c.a.j.de duo fra.a capi.inuesti. † Ex vnum subtile monet hic Bal.an talis frater poterit repudiare portionē fratris etiā grauatā seruitio videt̄ residere q̄ sic q̄ non est p̄prie ius accrescendi q̄ concludit declarare verā nisi veni ret ad portionē fratris per ius nō decrescendi vt in casib⁹ p̄missis tunc cogeret̄ acceptare totū Bart.in.l.re cōiuncti.in.xvj.col. ff.de le.iij. Quid aūt in emphyteosi an habeat locū ius accre.e di cit Bal. hic q̄ sic sicut in fr.vt accrescat per naturā contractus e tacitam prudentiam cōtrahentiū.ar.ff.de pac.l.tale pactum.§.fi. p legistas ponit̄ cōiter scribētes in.l.si mihi.ff.de ver.obl.e in.l. j.C.qñ nō pe.ptes p bal.in auē.si quas ruinas.C.de sacrosan.ec. in.l.ij.C.de iure emphy. Ueniendo ad gl.ver.hoc aūt ec. Ex glo. colliguntur e eliciuntur plura arg.ex legibus lombardorum qd̄ nō licet s̄m bal.qm̄ ar.d3.sumi.ex.l.cōi vt.l.si s̄m nostri.C.de no xa.vnde quāq̄ arg.predicta possint esse in se vera.nihilominus tamen non tā determinatur qm̄ argumentandi causa ista addu cūtur facit qd̄ dixi.s.in preludijs.scdm̄ habes quod statuta pos sunt circa successiones disponere facit q̄ nota. Bal.e albe.in.l. j.§.ius autē.ff.de iusti.e iur.e per Bal.in.l.in quibus.C.de secun. nu.e in.l.ij.C.de libe.prete.e in.l.liberti.C.de oper.liber.l.iij.C.de 59 suis e legi.e in.l.cum antiquioribus.C.de iure deli.e in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.e iur. † Itē tertio habes q̄ statutū pōt habilita re spurios ad successionem.de quo alias in.c.cū haberet de eo q dux.in ma.quam po.per adul.e plene p bal.in.le.j.C.de iure au. aureorum.quarto stante statuto de pa.tenē.ab heredibus occisi filia non pōt facere parem de morte patris occisi.nec de ea intel ligitur statutū q̄ femina non potest leuare faidā.ita no.glos.hic. vide per Bar.in.l.eadē.in.§.cato.ff.de ver.ob.e in.le.qui serui. eo.tit.per Bal.in.l.ij.C.de li.e eorū lib.e in.d.l.ex hoc iure.e in.l. omnes populi.ff.de iusti.e iure. Op.cum gl.ij.iuxta.fi.in ver.qui bus iuste ec.q̄ imo masculi descendentes ex filia femina exclusa a succes.feu.debeant admitti ad succes.feu.q̄ ratio p̄pter q̄ exclu ditur filia quia pugnam facere non pōt cessat in dictis masculis

descēdentibus ex ea vnde cessante causa prohibitionis deberet cessare ipsa legis prohibitio vt. ff. de vsu. l. vbi lex. et de dinoz. §. qđ ait. l. fi. so. dicit gl. q sufficit pro ratione voluntas: qz ita placuit ex cōsuetudine feu. nec aliā assignat ratonē ex qua gl. not. illud dictū q nō omnibus q a maioribꝰ nostris dicta sunt ratio reddi pōt. l. nō omni. ff. de legi. et maxime in his q sunt de positiua iustitia. vt. l. i. §. pueritiā. cum ibi no. in glo. ff. de postu. similē vero glo. in auten. sed et quis. C. de secū. nup. et in autē. de nup. in. §. qm̄ nā sola voluntas principis ē iusta vt no. in. l. relegati. ff. de pe. sed tn̄ quicqd dicat gl. tu potes assignare has rationes fm doc. et primo fm Ja. de bel. qz cū sublata sit media psona p quā nepos admittebat amplius non debet admitti. argu. C. de suis et legi. l. meminimus. ff. de pac. le. et heres. in princ. itē. qz sublatis mediis vident sublata extrema vt p Dy. i. c. indulti de reg. iur.

60 li. vi. vel fm Ja. ard. rō est † qz immunitates 9cesse posteris nō extendunt ad posteros descendentes ex feminis. l. i. in fi. ff. de iure immu. vel dic fm mag. de iser. q rō est qz successor nō dz esse melioris cōditionis q autor suus a quo habuit causam vt disponit regula iur. in. l. in his. §. i. et. le. q ipse. ff. de reg. iur. et hec rō placet mihi vltra alias. et placet etiam ni. de nea. vn̄ vicium autoris durare dz apud sobolē. arg. in autem. vt oēs ob. iu. prouin in prin. et licet in nepote mas. ex filia cesset ratio de qua in isto text. non tn̄ cessant alie rationes et regule cōes de quibꝰ. 3. que mihi deduer sus ipsum nepotē masculū venientē ex psona filie inter. qz successiones non fiunt p saltū. vn̄ necessariū qđ gradꝰ ante se sit successibilis qm̄ destructo ordine destruit ordinabile fm bal. ff. de ser. ru. pre. l. tria pdia. ex glo. magna q incī. si ergo frater no. regulam in feu. negatiuā. s. feminā succedere in feu. fallit nisi sit factum pactū vt succedat quā glo. intelligite sane fm an. de isec. qđ si sit factū pactum simplr feminā succedere certo ordine successiono succederet filia neptis pneptis et deinceps. si aūt sit factum psonale puta q tīta filia succedat tūc non succedit neptis vel proneptis ex ea qz pactū personale non egredit psō. l. si vnus. §. an. oia. et. l. persona. ff. de pac. et hoc mō intellexit an. text. l. c. i. §. quin etiā. j. epm vel ab. de quo ibi videmꝰ in ea. gl. ibi maternū nota scdam

61 fallentiā † vt femina succedat in feudo materno fm quosdā q̄ quā opio. quotidie reprobat And. hic p. c. i. j. de benefi. femi. mas. ulꝰ in feudo materno excludit feminā vt hic. §. hoc autē notandū. et d. c. i. j. de benefi. fe. Item qz femina non pōt purgare de qua fallentia videbitis in. d. c. i. prime al. et. j. an mari. in feu. su. in glos. ad fi. No. alias duas fallentias positas in. c. i. j. quemad. feu. ad fra. perti. quibꝰ cū duobus casibꝰ fm an. de iser. si filia relinquesset masculos masculi succederēt in feudū non autē feminas. d. c. j. de benefi. fe. Ex predictis habuisti in glo. regulā et fallētias. alia vero fallētia fm bal. est qn̄ ad nullū seruitiū dat um est feu. alias. c. extrauagans incipiens si cui militi. de quo etiam p bal. et alios in. c. i. §. quinetiā. j. epm vel ab. et fz ibi dicta saluabitur hec fallētia vos tenete 9trariū p. §. nostrū ibi hoc aūt notandū. Secundo qz femina non pōt leuare feudā vt in gl. Tertio qz ipsemet bal. 9trarium in. l. quotien. C. de suis et legi. nec ob. d. c. si cui qz talia. c. extraordinaria. que raro repriuntur in libello feudorū nō debent p legibus allegari glo. est. j. de prohi. feu. alie. per loth. in. c. i. Item est alia glo. q idē tenet. j. quot testes sunt neces. ad pbā. fe. ingrati. Bal. in capitulo primo de grādu. succes. in feu. nā extrauagantia capi. sicut leges extrauagantes non sunt alleganda in causis nisi sint practicata fm Bal. in proe decretalium. et tenet do. mar. hic. et facit que firmauit. 3. in preludijs. fallit qn̄ ad certum seruitiū daretur feudū q posset p feminā prestari Bald. in. le. quoties. C. de suis et legi. per text. in. c. a. si cui militi. de capi. extraor. Lud. consi. ccclxvij. incip. omnipotētis. etc. circa. primum de qua limitatione dic vt de proxima dictū ēst. Septimo fallit qn̄ fe. est exiguū qđ non obligat ad aliquam fidelitatē tō cadit in femina Bal. in. c. i. §. est et alia. j. que fuit pri. causa bene. amit. allegat text. in. c. a. j. de

62 capi. extraor. Lud. in. d. cōsi. ccclxvij. † Octaua fallentia est qn̄ feudum est emptū nā tunc transit ad feminas fm odos. in ti. qui pos. suc. in feu. Gos. etiā tenet quē refert et sequit Bal. in. c. significauit. in. ij. colū. de rescrip. q dictū est notabile si verū and. vero de iser. tz cōtrariū et rectiꝰ vt nō trāseat ad feminas vt hic. §. hoc aut notandum. Nono fallit fm and. qn̄ esset femina 9sueta in armis vt legit de vxore metrida regis fm valeriū magnū in li. de amore cōiungali q fallentia nō placet. primo p. §. hoc autē notandum scdo qz feudū dat necdū ppter pugnā sz et ppter secreta cōsiliorū et alia de quibus. j. de no. fide for. sed femina nō est priceps secreti neqz 9siliorū qz variū et mu nbile semper femina. c. forꝰ. de v. sig. l. fi. C. de spō. et per hoc adducitur no. Bal. in. le. quoties. C. de suis et legi. vltima fallētia est qn̄ sit consuetudo feminā in feu. suc. vt est in regno sicilie non existēte masculo fm an. hic nā consuetudo localis est seruanda. ca. i. j. de feu. cog. et istis casibus qn̄ femina pōt succedere in feu. si esset cōsuetudo vel statutum q femina dotata nō succedat in talibus patri vel fratri at de dote tn̄ promissa excludetur femina a suc. feu. videt concludit q nō nisi sol.

recipit. et post receptā solutionē cōpetit femine si erat minor restitutio in integrū ita andre. in. c. i. in. v. et. vi. co. l. j. de no. suc. feu. ego de vtroqz dicto plurimū dubito et quo ad dotē pmissam qz Bal. videt tenere contra. l. j. si plures. in pe. col. ver. item iurta hoc qritur. C. de 9di. in ser. et 3 and. facit q no. Bar. in. l. cū plures. §. cū tutor. post glo. ibi. ff. de admi. tu. Bar. in. l. titio tentū. §. titio genero. ff. de admin. tutorū qui pupillā. ff. de adul. et in. l. nō est. ff. de ritu nup. tn̄ opi. and. tenet pe. de ancha. in repe. C. canonum statuta in ver. pone statuto caueri q filia dotata et in hanc partē videt inclinare imo. pau. de ca. et cuma. in. d. §. titio. pau. consi. cvi. q inci. sup eo de quo querit clare et indubitate et cōsi. cxxxi. q inci. super eo de quo querit an dicta domina ioanna Bald. in l. sancimus. C. de nup. Ful. in. l. nō sine. quicquid dicat Bald. C. de bo. q li. de secūdo plus dubito. nā filia. d. casu non est dolo aduersarij lesa neque fragilitate etatis quomodo ergo poterit petere rest. in inte. vt no. in. l. nā et postea. §. si minor. ff. de iureiurā. habetur eni pro exheredata et inhabilitata a suptore scz statuto vel cōsuetu. vt no. Bar. in. l. ij. §. sed videndum. ff. de suis et. l. facit quia etiā inuita cogitur dote esse cōtenta. Bal. in aut. res q i lec. antiqua in fi. C. cōmunia de leg. Bart. cōsi. xxxi. incip. quidā decessit intestatus pau. in. d. 9si. c. vi. sed nō pluribus insisto qz est mate-

64 ria feu. parū attinēs. Op. cū glo. q in ver. qđ autē etc. q † imo in suc. transuersaliū nō admittat successio etiā. j. septimū gradū nisi ille qui incipit admitti pbet p. xij. sacramentales deponentes istū petentē esse. j. vij. gradu et ppinquiorē defuncto esse istud feudum esse paternū. vt hē in. l. i. de suc. in lōbar. So. dicit glo. fatēdo 9trariū qn̄ cōtrauersia esset de dicto feu. inter ppinquū volentem succedere in dicto feu. et curie regiā seu fiscū suū dicentem dictum feu. ad se esse deuolutū. secus autē si cōtētio esset inter priuatos de dicto feu. qz tūc sufficeret probare legitime iurta ea q trāduntur in tex. et glo. j. de contē. inuestit. in. §. cū autē. et hoc voluit dicere ista gl. vsqz ad fi. quāq nō ita clare locuta sit. ex qua gl. notandū videt q fortior et exuberātior exigit pbatio contra fiscum q contra priuatos in cā feudali. et hoc tō forte ob speciale priuilegiū fisci sicut ptz alibi. C. de priuil. fisci per totū pluris ponit Bal. in. l. a. C. de here. vel act. ven. Regulariter tn̄ iura statuta in fisco seruāda sunt etiā in priuatis. l. cū ibi no. C. de peti. here. et p glo. et doc. in. l. itē veniant in. §. ait senatꝰ. ff. de peti. here. Subsequenter vero de testibus sacramentalibus tangit p tex. j. si de inue. inter do et vas. lis oria. in. c. si qo. et. j. de cōsue. rec. feu. in. §. sacramētum. in ver. et cū datur.

65 † Op. ab ext. q imo collaterales nullatenus ad succes. feu. admittanē qm̄ in successionibꝰ potior est causa ascendentiū q collateraliū vt tranē. cessante. C. de suis et legi. sed pater et ascendentes a suc. feu. repellunt vt. j. de natura suc. feu. ergo multo magis ipsi collaterales debēt repelli p regulam legis de neces. ff. de diuer. et tempo prescrip. qz si vinco vincentem te etc. So. in collateralibus cessat ratio q est in patre et ascendentibus qz nō presumunt quod possunt ita adiuuare dominum sicut filius cū virtus in iuuenibus est plus q in senibꝰ. vt. C. de athletis. l. i. x. q rō in collateralibus cessat fm Jn. de bel. et nico. de nea. Sed ista ratio eorū non videt tuta. qz possibile qz senedens sit potētior ad seruiēdum q decedēs et collaterales. et ideo posset assignari alia ratio vt hic operet natura feu. q in hoc casu vincit legē vt. j. de feu. cog. in. c. i. et ita videt sensisse glo. in. d. c. j. de na. suc. feu. vel dicēdum q hoc operat virtꝰ verborū expressorum vel tacite intellectorū inuestitura in qua pcedere agitur vasallo et heredibus suis. Nā in materia feudali hēs capit pro filio. j. de alie. fe. in. §. et si clientulus nō autē capit aliquo modo p ascēdentibus et hoc sentit Bal. ibi et de hac materia per Ja. ardi. in summa in ti. de suc. feu. sub rubricella an ascēdentes succe-

96 dant etc. † Credo verā rationē esse quia feuda deferuntur ratiōe sanguinis ipsius autoris feudi nō successiōis vt hoc text. ver. cū vero. et. j. de gra. suc. in feu. c. i. in ascēdentes non deuoluit ratione sanguinis qz sanguis descēdit nō ascēdit. et q ad ius sanguinis et nature est ordo retrogradꝰ qz pater succedat filio. l. nā et si pate. in ar. ff. de inoffi. test. et ita dicit Bald. in aut. defuncto. C. ad tertulliānum in emphyteosi ecclesie qđ in feudo vt non transeat in ascendētes. Op. subsequenter q imo collaterales non admittantur de. c. i. in prin. j. de gra. vbi cognati descendētes ex femina nō admittunt. So. ego fateor contrariū q cognati proximi repellātur et est ratio qz cum feudū debeat esse paternū id est eius patris a quo oēs discēdūt vt ibi ptz ergo cognati nō debēt admitti cū descendant ex femina et q linea feminea 9iuncti sunt insti. de suc. con. in pri. et p hoc ptz q vterinus frater a sub. feu. repellitur si feudū est antiquū cū vterinus sit cognatꝰ tm̄. vt. ff. vnde cogn. l. i. et. l. hac pte. Et tz nico. de nea. hic et Ja. ardi. ro. in summa de suc. feu. sub rubricella de cogn. an succedet. Cadit hic pulcher articulus an in feudis collaterales succedant in infinitum vel vsqz ad septimū gradū. pro cuius articuli pleniori doctrina sciēdum est q in allodialibus collaterales succedunt vsqz in decimū gradū. insti. de suc. cogna. §. fi. et in glo. Articulus ergo noster est in

ster est in sudalibus bonis in quo articulo variarunt maiores no
stri partem negatiuam q nõ ad infinitũ sed vsq ad septimũ gra
dũ tenuit and.hic.§.nostro eandẽ quoq ptem Bal.in.ca.si capi
tanei.de feu.mar.ⷮ Bal.in aut.defuncto.C.ad tertul.Bal.in ru
bri.de feu.consi.ix.Do.mar.est in contraria snia q imo collatera
les masculi agnati succedũt i infinitũ cũ grano salis primo mo
uetur auctoritate gl.in.c.j.§.de suc.feu.ⷮ in.c.ii capitanei.§. de feu.
mar.scḋo secutus fuit sniam odofr.in summa in titu. qui feu.suc.
pos.tenet archiepus Trubugbẽsi.tũc vocatus heretic'ti.quali
ter succedat in feu.in summa sua.ⷮ Ja.ardi.in sum.ti.de suc.fue.
Idem quoq ↄsuluerunt.Bal.ⷮ ang.in.ↄsi.q incipit sanctissima
ⷮ illustrissima regina qḋ est consilium in ↄsilijs ang.cvi. vbi con
67 cludũt † q si p mile manus feudũ transiuisset oĩs etiã vltimus
dicitur successor primi acquirentis.ⷮ p hoc allego casum in.ca.j.
§.de na.suc.feu.ⷮ in.c.j.si vas.feu.priue.ⷮ dixit Bal.i.capi.j.de gra
di.suc.in feu.predicta tñ limitabitis veraq̃ñ feudũ premordiali
ter transitũ facit de persona acqrentis fe. in descẽdentes eius ac
qrentis.Nã tũc in infinitũ collaterales descendentiũ ipsius acq
rentis succedunt in feu.d.ca.j.§.j.§.de gra.suc. in feu. q intelligo
dũmodo sint descẽdentes primi acquirẽtis nisi qui nunc vt trans
uersales veniunt dictũ est post alua.in versi.ⷮ q.d.eo.in tex.ⷮ ita
Alua.hic.Sed qñ premordialiter feu. nõ facit transitũ de perso
na acquirentis in descendẽtes sed in collaterales in casibus in qui
bus possunt collaterales succedere.de quibus in. ca.j. de bene fi.
fra. ⷮ qualiter frater fratri suc. tunc.collaterales vsque ad septi
mum gradũ succedunt vt hoc.§. nõstro. ita tenet Ja.de belui.c.
si capitanei.alle.ⷮ io.fano.de pisis in sum.sua qui suc.in. feudũ.
68 ⷮ qualiter suc.† Ex predictis collige duas regulas.prima colla
terales descẽdentes primi feu.succedunt in infinitũ.d.ca.j.de na
tu.suc.feu. Et collateralis primi acquirentis nõ succedũt in feu.
sȝ reuertitur ad dñm.cap.j.§.j.de gra.suc.in feu.nisi certis causa
tibus ⷮ tunc succedunt solum vsq ad.vij.gra.qñ feu.ex psona pri
mi acqrentis fecit transitũ premordialiter in descẽdentes ipsius
primi acquirentis sed collaterales vt pbat in hoc.§.iuncto.ca.j.
de bene.fra.No.regulam ⷮ fallẽtias regule q in feu.paterno,ide
antiquo succedũt fratres in feu.autẽ nouo nõ succedet fratres.
Fallit nisi sit pactũ in ↄtrarium vel nisi sũcte dño cõi pecunia sit
emptum feu.vel nisi cõibus armis ⷮ equis sit acquisitũ feu. vel
nisi contra hostẽ regis certarint fratres vt hec oĩa pbant in hoc
nostro.§.ver.cũ vero conradus.ⷮ in.c.j.de benefi. fra. ⷮ.c.j.ⷮ.ij.de
fra.de no.bene.inuesti.Ultimo fallit qñ esset spãlis consuetudo
patrie fratrẽ fratri succedere in nouo.feu.c.j.de feu.cogn. Quero
an dictio vsq posita hic in tex. stet cõclusiue vel inclusiue.Con
cludit and.q exclusiue q papa bonoñ' ita pnunciauit tempore
rebellionis sicilie ↄ ecclesiã q pronunctatio diffinitiua fecit ius
quo ad oẽs.l.si.C.de leg.d.mar.hic ⷮ est de mẽte Bal.ↄ ↄtrariũ
69 q vsq ad septimũ gradũ inclusiue succedant collaterales † pmo
q in materia fauorabili dictio vsq stet i clusiue.l. pen. cum aut.
sua.ibi nota.C.de peñ.ⷮ nota p doc.in.l.meminisse.ff.de off. pro
cõ.ⷮ leg.sed materia suc.est fauorabilis ex equo ⷮ bono diiaiũda
§.adhuc aũt insti.de suc.cogna.imo.in.le.q dicit.ff. de verb. obl.
vbi de simili.que facit tex.in.c.ij.de here.lib.vj. Bal.in autẽ. hoc
amplius.in fi.col.C.de fideicõ.ang.in autẽ.vt ab illustribus facit
gl.in.§.alienationes in autẽ.de nõ alie.Car.in ru.de locato cõsi.
ix.Itẽ q beneficia principis ⷮ fauores sunt protrahẽñ.le.si.ff.de
cõsti.princ.l.cũ quidã.ff.de li.ⷮ post.Nec obest.pnũciatio bono
rũ pape q respondeo q pnunciatio principis cõtra legẽ nõ fa
cit ius generale sm bal.ⷮ Ang.in.d.ↄsi. q incipit sanctissima ⷮ
illustrissima regina.Secus si pronũciauit sm legem vel preter le
gẽ.l.si.C.de leg. Preterea ad hoc vt pronunciatio principis ha
beat vim legis requirit qḋ fiat cũ cause expressione.Imo.in.c.j.
in prin.vt ecclesiastici.bñ.si.di.cõse.q hic nõ pretendit. tñ ex quo
nõ habemus legẽ expressam.de hoc dubio doc.antiqui sunt va
rij nõ esset absurdũ dicere stãdum esse determinatiom q colligit
ex snia bonoy.facit.ca.rainutio.de testa. Et erit pot' determi
natio interpretatiua q correctiua. qḋ autẽ dixi est qḋ vsq ad le
ptimũ gradũ respectu finis siue extẽsionis stet inclusiue ⷮ succe
dũt collaterales quomodo intelligetur respectu principij scȝ an
ipsa psona acquirens feudũ cõputabit in numero istorũ septem
gra.vr dicendũ q sic p ea q no.Ang.post.glo.in.§.adeo.insti.lo
ca.Bal.in autẽ.si quas ruinas.in.ij.col.C.de sa.san.ec. vbi conclu
ditur qḋ nisi dicat in eius tertiã generationem ⷮ similiter in eius
septimũ gra.psona pncipalis cõputat pro vna gñatiõe siue gra
du.Bal.i.ad.ad spe.l ti.de loca.in.iiij.co.ⷮ i.xiiij.co.bal.i.l.ij.in.q.
col.C.de iure emphy.ⷮ ibi.sal.in.xvij.q.l.ȝ melius.i.xxiij. ⷮ xxiiij.
q.spe.in.tit.de loca.§.nunc aliqua.ver.civ.ita ergo in proposito
cal.in.d.consi.ix.vr inclinare in contrariũ.ⷮ pe.de anc.in.cle.j.§.j.
de penis.ibi ⷮ car.qñimo.in casu nostro res est magis clara q
nos agimus de septimo gradu transuersaliũ est regula magistra
de iure ciuili quam compunctionem attendimus in materia nr̃a
qḋ incipit computatio a scḋo gradu transuersaliũ.§.j.ⷮ.§. hac te

nus sũcta glo.insti.de gradi.l.j.ff.de gra.Et iḋ cum dño primus
gradus idẽ sit in isto trãsuersalibus qḋ prim' stipes ⷮ a secundo
gradu incipiamus computationẽ apparet liquido frustra dubi
tari an psona autoris cõputeẽ in isto.vij.gradib' q ipse est que
absorbet primũ gradũ.ⷮ facit q not.Ang.in.§.emphyteosim in
autẽ de nõ alie.imo.in.d.l.qḋ de.ff.de ver.ob.Et sm hanc conside
rationẽ pot saluari qḋ vult.Ange.in autẽ.de resti.fideicõ.in.ix.
70 col.vbi dicit pbari p illum tex.qḋ † ille de in quarta generatione
qui est quarto generat' post caput generationis siue stipitem q
ille nõ est cõputandus in numero generationum.facit.d.c.statu
tum cum glo.de hereti.lib.vj.qḋ tradit in.c.in quibusdam.de pe.
nec videt ponẽda differentia an dicat in tertiã genera. siue per
sonã an dicat vsq in tertiã genera.sȝ.d.Alex.in.l.q de in.xxxvij.
col.ff.de ver.ob.q.q.d ibi dicat imo.qui fecit differentiã nam di
ctio vsq relata ad cõputationẽ graduũ stat inclusiue vt no.Bar.
in.l.patronus.§.j.ff.de le.iij.p tex cũ glo.in.d.§.statutũ ⷮ pro hac
ↄsideratione facit gl.hic in ver. gradũ quã ad hoc cõmendat et
Bald.in.d.autẽ.ⷮ quas.ⷮ Car.in cle.j.§.j.de penis que vult q i
materia nr̃a gradus ⷮ geniculũ idẽ sint.ⷮ sic idẽ est dicere grad'
71 ⷮ generatio † sed in gradibus cõputandis nõ ↄputat stipes.ergo
nec qñ cõputanda generatio.d.c.statutũ ⷮ ponit doc.in.c.frater.
de cõsan.ⷮ aff.mihi tñ vr qḋ in his varietatib' ante oĩa attẽden
da sit ↄsuetudo siue ec.siue alteri' priuati cõcedẽtis feu.vel em
phyteosim an solet concedere in tres gradus nõ cõputato stipite
siue autore feudi vel emphyteosis an vero' nõ.ⷮ talis cõsuetudo
amplectẽda.car.in.d.cle.j.§.j. imo.in.d.l.quod de Bal.in.d. aut.
quas actione.si non apparet de cõsuetudine in emphyteosi eccle
sie si aliud expresse nõ est cõuentũ tunc intelligitur vt prim' au
tor cõputetur in his tribus gñationib' attẽta natura emphyteo
sis ecclesiastice.d.§.emphyteosim.ita Bal.in aut.defuncto.C.ad
tertul.in emphyteosi priuati. Bal. ibi sentit sec' q ppria signi
ficatio hȝ qḋ stipes q idẽ est qḋ autor nõ cõputat in generatione
ⷮ sic ibi emphyteosis in pnepotẽ.ⷮ ita car.ⷮ Bal. vbi prime. in
feudis Bal.in.d.aut.defũcto videt dicere idẽ q in emphyteosi
ⷮ facit q fauorabilis interpretamur liberalitatẽ feudalẽ q con
tractũ vt dixi in precedẽti col.tñ est magnũ dictũ is vno dñ vult
q in dubio feudũ ec.non extendat vltra nepotẽ qḋ esset magna
restrictio ad tex.ad regulã.§. faciã qḋ imo feuda in descẽdentes
trãseunt vsq ad infinitũ.nec videt.§.emphyteosim.extendẽdus
ad frandẽ ec.cũ sint liberalitas ⷮ reconpensatio meritorũ q cũ ex
causa exercet ecclesia decet fauorabiliter intelligi.c.cũ dilecti de
dona.† Quero an vtrinq cõiunctus in successione collaterali ex
72 cludat aliũ fratrẽ ⷮ consanguineũ tantũ coniunctũ ex parte ma
tris tantum in feudo.respondeo sȝ Bal.allega.Ja.ardi.in sum
ma de suc.feu.qḋ nõ q est attẽdendum genus primi acquirẽtis.
ⷮ in feu.deferendis iure cognationis nulla est consuetudo.ca.j.§.
j.§.de gra.suc.in feu.ⷮ sic consanguineus ex parte patris bene ad
mittetur vna cũ consanguineis vtriq coniunctis ⷮ ita Aind. de
Iser.i.c.j.in.ij.col.§.de na.suc.feu.Bal.in.cap.j.de gra.suc. in feu.
Bal.in.l.j.C.de legi.here.facit q in simili not. Bart.in.le.luctus.
in vlt.q.ff.de vul.ⷮ pu.in.l.ij.in.v.q.ver.vltertius quero cũ tacita
pupillaris.ff.de vul.ⷮ pu.bar.in simili.in.l.re coniuncti.i si.c.har.
ff.de le.iij.ⷮ facit qḋ no.ang.in.d.cõsi. secus si esset consanguine'
tantũ ex parte matris vt predixi.Et ex predictis habetis cõclu
sionẽ q collaterales vsq ad septimũ gradũ inclusiue succedunt
73 vt hic nr̃o.§.† Querit an cõputatio fiat sȝ ius cano.vel ius ciui
le.rñdeo sm an.ⷮ Bal.qḋ sm ius ciuile Jo.an.in addi.ad spec.
in ti.de suc.ab inte.in.§.pri.in addi.magna.ver.sed fuit olia que
stitio de facto.Bal.ⷮ cõmuniter legiste.in.l.ij.C.de suc.edic.ⷮ vult
gl.insti.de gra.§.pe.ⷮ ibi in glo.est text.in.c.j.in quarta parte ibi
eadẽ.§.an ille qui interf.fra.do, feu.amit.nec computabit psona
recipiẽtis imo cõputatio sm tex.in.l.j.ⷮ.iij.ⷮ.l.iurisconsul.§.v.ⷮ
vj.ⷮ vij.gradu de gradi.ⷮ est opt.tex.in.ca.ad sedẽ.xxvj.q.v.Que
ro an nepotes.i.filij fratrũ q patrueles appellam' succedant in
stirpes vel in capita ↄcludit hic Bal.bene q succedãt in stirpes
sm opio.accur.in aut.cessante.ibi Bald.cõmuniter approbatam
vbi ang.ait ita practicari.C.de legi.her. ⷮ dicit cardi.in cle.ij. de
iure pa.hãc opini.esse cõmunẽ no.Bal.i ad.ad spec.in tit.de suc.
ab intest.Bar.in.l.post consanguineos.ff.de legi. here.ang.in.§.
reliquũ.ⷮ.§.se.de suc.ab inte,ⷮ qḋ in stirpes succedãt ȝ Bal.i.c.
j.in.j.col.§.de suc.feu.qui dicit hoc ẽt habere locũ in in feu.d.Si
gnorolus in cõsil.xij.qḋ incip.in casu p vos mihi destinato,ⷮ in
ↄsi.xciiij.incip.factũ sic ppouitur glo.ibi Bar.in l.si.ff.si pars
heredi.pe.Bart.in ↄsi.clxxiij.incip.frater hereditate dñi nico.
Bal.in.l.ij.C.de suis ⷮ legi.in aut.post fratres.C.de leg.heredi.
Jo.an. in.ad spe.in ti. de suc.ab intest.§.pri. ver.an filij. Bald,
ibidẽ in.j.col.ver.fratrum filij,Bal.in.c.j.in pn.ibi.alua.§.de suc,
feu.Bal.l.§.hoc etiã insti.de leg.ang.suc.etiã qḋ in feu.alter non
esset hoc determinatũ ex quo l alijs ita ↄmuniter tenet debemus
etiã ita tenere in feu,c.j.de feu.cogni.nec ob.c.extraordinariũ qḋ
inci.decedente fidei de na.suc feu,vbi in capita patrueles succe

dunt et qd ab aliquib' habet insertu p tex. qr repondet Bald. quod ta li...q reperiuntur in paucis lib. nd habent pro l. glo. in c. j. de prob. feu. alie. p lotha. qd dictu est singularissimu ut c. q in paucis lib. repenunt nd faciat fidem. et pro hoc allego gl. j. quot testes sunt necess. ad proban. feu. ingra. vos sm ordinem. d. mat. dicite
74 qd tres sunt regule. † prima filij fratrum cu patruo succedut in stirpe. scda filij fratru succedunt patruo vel auunculo in stirpe. tertia filij fratru succedut in capita qn nd tractat de suc. auunculi vel patrui sed alior. sed qn tractatur de suc. pa. vel auunculi succedunt in stirpe. et hec oia probant in. d. aut. cessante. et aut. de hered. q ab intest. §. sed neq fratres. et p Bar. in l. post consanguineos. ff. de suis et legi. et pulchri' p Jo. de ligna. in cle. plures de iure pa. vbi ponit zsilia contraria bononien. et papien. Ultimo cocludit Bald. qd si ex pacto feudu debet ad vna filia peruenire tantu et vasallis reliqueret plures feudu ptineat illi filie pmoge. q successit in hereditate paterna. c. j. §. an agna. vel si repudiet hereditatem et casu est electio dni vt hoc. §. nostro ibi in quem si hic dna vellet. et l. si quis seruu. §. inter duos. ff. de leg. ij. cu ibi no. postea tn arguit q in optione dni sit. et cu Bal. tradit alios. i. c. j. §. de eo. qui sibi et heredi. suis fac. not. in l. arethus. de sta. ho. facit qstio q. j. pona. in c. j. de feud. marchie. Si tn tpore mortis patris ex dictis duobus filiab' superessent tantu vna illa sine dubio supstes ad feudu admitteret. cal. in rub. de locato consi. rij.

1 Feudu zcessum a valuasoribus vel capitaneis regis cesetur iure propriu feudi.
2 Papa vel imperator non possunt regem vel ducem inuestitum de feudo priuare.
3 Feudum concessum a minoribus non potest auferri ad placitu.
4 Feudum si est apertum domino per lapsum temporis nd requiritur alia sententia vel citatio.
5 Dominum non decet accipere pecuniam pro feudo.

1 **Notandum.** b. d. † feudum concessum a valuasoribus vel capitaneis regis cesetur iure propriu feu. Feu. vero cocessum a minorib' iure ppriu feu. nd censetur nisi in duob' casib' hic expressis. ad hoc allegat. No. ibi pprio iure feu. qd feu. concessum a valuasorib' vel capitaneis regis censet propriu feu. i. perpetuu trasitorium ad heredes et irreuocabile. et qui dicatur valuasores et capitanei regis dixi in pn. huius operis. No. ibi iure feu. cocessum a minoribus. i. ab his q j. valuasores vel capitaneos regis. nd aute ppriu feu. indicatiuu qr dns ad libitu quicunq voluerit pot auferre feudum. Fallit in curia mediolan. secudo si vasall' cu dno roma perrexit in exercitu. Fallit vltimo qn datu est pro feu. preciu na tunc nd pot auferri nisi restituto precio. In gl. que incipit hoc intelligo ibi et pn capt signate ppetuo hanc glo. q pnceps cu tota maiestate sua no pot auferre feu. sine ca de qui. causis plene. j. in tit. l. qui. cau. feu. amit. et q fu. j. ca bene. amit. p. nol. in c. q in ecc. in vj. co. extra de costi. facit Bal. in l. qui se patris. C. vn liberi. bal. hic et aliq et alij quid in c. j. in fi. j. qui fue. et an sup hoc regrat snia. dic. ut in c. j. in pn. j. q. mo. fe. amit. et hu. Facit tex. et not. Bal. in c. j. j. de na. feu.
2 † Preterea nd posset papa vel imperat. rege vel duce inuestitu de feu. priuare et aliu inuestire. In ea. ibi c. si minores. No. qui petit contractu rescindi dz preciu restituere. facit quod no. in aute qui res. C. de sa. san. ec. qd intellige vex qn zctus resoluitur ad instatia partis. secus si de sui natura resolueret vt qr feud. fuit tpale qd ia habuit executione qr tuc resolto zctu. per lapsum tpis nd restituit precium vt probat in ti. se. sm Bald. No. q hodie iste. §. est correct' in scdo. dicto qr † hodie feu. cocessu a minoribus nd pot auferri ad placitu. c. j. j. de na. feu. In ea glo. ad fi. no. hic esse gl. q feu. nd pot auferri a vasallo nisi pri' zuincat. c. j. j. de feu. sine culp. nd amit. ergo regritur snia declaratoria culpe. ar. l. cum qui delatore. ff. de iu. fis. et c. cu sm leges de here. lib. vj. et no. Bal. in coclusionibus feu. in hoc ti. quas coclusiones ponit in fi. hui' opis ecq d dixerit Bal. l. j. ff. de reru di. an. xxj. q. Contra eu facit no. inno. et cano. in c. potuit de loca. vbi requirit snia nd aute ppria autoritate pater dns ingredi rem ephiteotica vel feu. pp ter seruitiu nd prestitu vel canone nd solutum spec. in ti. de feu. §. qm. ver. xviij. host. in sum. de feu. §. qui cautis. ver. posset aute. Bald. in c. q in ec. in. ix. col. de zst. bal. in c. j. §. porro. j. q. fu. j. ca bene. amit. Bal. in d. c. in q ec.
4 † qd si feu. est apertu dno per lapsum tpis nd regritur alia snia nec citatio sed dns statim potest recuperare et alteri dare. facit q not. spe. in tit. de loca. §. nunc aliqua. v. xlvij. et seq. et qd plene no. in l. j. C. de iure emphy. Op. extra glo. de. c. j. j. ti. pri. vbi nd restituit preciu datu pro feu. So. bal. qd preciu fuit ibi datu pro feu. tpali. i. annali et ztract' fuit execut' i. executioni missus ppterea dns nd restituit preciu vasallo. d. c. j. scdo op. z. glo. de. g. j. de feu. dato inuicem legis cois vbi pro feu. nd dat pecunia igit et So. bal.
5 † non decet dnm pecunia accipere pro feu. vt in. zrio sed bn pot si velit vt hic in tex. in fi. et l. zi. in pn. et ibi vltra alios and. de iser. nd 13 in officijs secularibus q illa emit comittit in l. iuliam. de ambitu. vt not. in l. barb. philipus. ff. de offi pto. nd sic in feudis vel aliter soluit con

ztractu loquat l pacto legis zmissorie facit l. j. et §. C. de pac. pig. et l. tius. ff. de pig. act. cu si. Cocludit hic bal. q nd est differentia an instrumentu feudale dicat titius zcedit in feudu vel dicat titius cocessit in feudu qr vtroq casu intelligit presenti tpe zcedere allegat nota. bar. in l. pdia. ff. de acqui. pos. et no. in c. a. cu in iure peritus de of. dele. et in . . qm z falsam de proba. Item concludit bal. non esset differentia an instrumentu feudale loquat in prima psona. s. ego titius do in feudu an in tertia. s. titi' dat in feu. c. j. de couer. coin. et no. in l. sciendu. ff. de ver. ob. in aute. si qn. C. de consti. pe. Ult. si dat fund' in quo sunt fruct' pedetes in feu. videntur fruct' feudales. i. cocessit in feu. sm Bald. in l. j. ff. de reru di. ui. an. xxiij. q. qui allegat. l. si. §. pe. ff. que in fra. cre. fa. et l. c. fructus pendentes de rei vendi.

De feu. guardie et gastaldie. Rubrica

1 Feudi vita regulariter est perpetua.

Olim nulla erat hic ru. sed oes isti tex. vsq ad ti. j. quib' mo. feu. amit. erant sub ru. pcedenti q durabat vsq ad dictu ti. q ptz qr oia pncipalia capitulor positor sub istis ru. intermedijs incipiut a dictionib' cotinuatiuis ad tex. precede. et q hoc sit veru colt etia ex ordine. Ja. ar. in sum. sua qui oia ista posuit sub ti. prec. secut' precise ordine coputationis et rubricationis oberti de orto autoris hui' l b. veru qr res materia visa p varias et spe les rubri. separatas. meli' et clari' intell. vt insti. de leg. a in. §. sed ne in primis. id glossatores q post illu glossauerut interseruerut has rubricas speciales diuidendo materia p titulos pvt in simi li dixi. j. de capi. corra. super rubrice. vn ergo hodie cotter vtimur hac rubrica idest feudo guardie et castal. et ea vius est glos. na. vt in. gl. j. hic posita et ea oes scribetes cometatores vtunt quare et nos vti debemus l. minime. ff. de legi. Uenio ad cotinuationem quaq glos. rubricaru in isto. §. nd ztinuet rubrica ad rubricam sic nec in decretalibus tn ztinuat ad precedetia hoc ordine. na z. visum est. de vita feudi regulari nunc aute restat videre de feudo irregulari non ppetuo sed annali id copetet ordine subycit rubri
1 ca de feu. guardie vel gastaldie † na regulariter vita feudi est perpetua vt. d. §. hoc aute sciendum. z. ti. j. Fallit in feudo guardie vel gastaldie vel qd p mercede dat vt hoc ti. Et hodie nd est correctus titul' vt no. glo. q adhuc obtinet. z. ti. pri. et c. vel alia qr supra hic proxi. in ti. precedeti in. §. fi. dixi qualiter minimi valuasores non possunt feudu reuocare nisi restituant preciu habitu a vasallis sed qr feudu guardie et gastaldie reuocat ubiq precy restitutione vt pbat in hoc ti. id post ti. precedete immediate subiecta est ista rubrica de feu. guar. et hac zcinuationem sensit litera in prin. du dix. it. ite illud et c. Et qlibet est bona continuatio licet cotter scribetes nd continuent. Ego aut in quacuq rubrica ponam continuatione couenientem iuxta ordinem precipue aliorum.

1 Feudu qd dat ratione guardie vel gastaldie vel p mercede alicuius rei nd est durabile.
2 Dictio item est repetitiua eiusdem qualitatis.
3 Dns pot de iure auferre feudu etia pretio non restituto: si sit feudu guardie vel gastaldie seu de mercede.
4 Feudu guardie vel gastaldie et qd datur p mercede alicuius rei est irregulare et nd habens ppria naturam.
5 Officium datum ad certum tempus non amplius durat finito dicto tempore.
6 Feudu guardie vel gastaldie aut pro mercede alicuius rei quare durent tantum anno.
7 Feuda possunt reuocari et habent tepus anni limitatum ppter proteruitatem gastaldorum et guardianorum.
8 Officialis quicquid acquirit videt acquirere dno suo: qr psumitur acquisitu rone officij: aut ppter furore ipsius et consuetudine fraudum.
9 Gastaldus dicitur cui res dni gubernada committitur.
10 Feudu gastaldie vel qd cocedicur pro mercede an dicatur annale. qn concessum est principaliter propter seruitium.
11 Qualitas officij regulat qualitate feudi: qr accessorium regulat a suo principali.
12 Dns si auferat officiu infra annu an videat etia abstulisse beneficium.
13 Officiali si deputati sunt dece panes singulis dieb' et alteri officiali alij dece panes si quis habuerit duplex officiu an habebit duplicatos panes.
14 Pactum prouocatiuum ad delinquendum non valet.
15 Feudu zcessum aduocato pro patrocinio pot auferri infra annu.

Tem illud. Istud. ca. hz duas ptes. Et pma durat vsq ad ... si Ido et c. Ja q declarare intedit quato tpe duret feudu q datur rone guardie vel mercede alicui' rei. Et in summa hoc intedit ista prima ps.
1 † Feudu qd datur rone guardie vel gastaldie . . . pro mercede

p mercede alicuius rei nõ est durabile qr põt reuocari elapso anno. nisi in cõcessione fuisset adiectũ certũ tp̃s qr tũc nõ posset reuocari ante dictũ tp̃s finitũ & dñs reuocãs talia feuda nõ tenet ad restitutionem p̃cij q recepisset p cõcessiõe feudorũ illorum .h.d.

2 ¶ † No.ibi itẽ q dictio ite est repetitiua eiusdẽ q̃litatis not.i.l.si repetẽdis.ff.de le.iij.nam p̃cedenti.§.fi.dictũ est de feudo q nõ

3 est ppetuũ. † Not.4°.ibi auferri vr̃ q dñs põt iure auferre feudũ post annũ etiã precio nõ restituto si sit feudũ guardie vel gastaldie vel de mercede. No.tertio ibi ad certũ tp̃s qd feudũ guardie siue gastaldie aut p mercede põt dari ad certũ tp̃s puta ad biẽniũ vel triẽniũ & tũc non põt auferri ante tp̃s pe.de cer.faciebat apostillã ibi pro mercede scʒ preterita secus si pro futura qr tunc feudũ est ppetuũ.c.j.in fi.qui.cau.feu.amit. & c.j.de capi.q.cu.vẽ.hanc apostillã pe.bal.iprobat qr fortius operatur p̃terita cã q̃ futura.l.aquilius regul⁹.ff.de do.cũ si.& sic indistincte feudũ p mercede siue p̃terita siue futura potest annũ põt auferri.l.si p̃.ex tu.C.de fa.seu.ec.l.si testamẽto cẽturio.ff.de manu.test.cũ si.nec ob.c.allegata a petro respõdeo qd nõ loquit in feudo mercedis.

4 No.q feudum guardie & gastaldie & q dat pro mercede alicuius rei est feudũ irregulare non hñs propriã naturã feud.q pʒ qr est reuocabile & absqʒ culpa vasalli elapso anno vt hic et.j.de cõten.inter do.& vas.de inue.in fi.natura enĩ proprij feudi est vt non reuocet sine culpa.s.de nat.feu.in pn. & dixi.s.ti.pri.§.fi. Et est rõ sʒ Bal.hic qr hmõi feuda sunt minima iõ min⁹ durant.c.j.§.nẽ sciẽdũ.de cõtro.inuestit.faciat in ar.l.rem q̃ nobis.ff.de acq.pos. vbi possessio rei vilis citius pditur. Que aũt sunt feuda que ha

5 beant ppriã naturã & q̃ nõ habent dixi.s.in preludijs. ¶ † No.q officiũ datũ ad certum tp̃s finito tpe nõ durat ampli⁹.C.locati.l.si.cũ heredes.ff.de pac.l.epistola.§.fi.& est ratio qr postea q fieret extra officiũ videret fieri virtute officij.l.j.§.equissimũ.ff.de postula.& qd no.in.l.si aliud.C.de susce.& archi.lib.x.& j.eo.in.§.pri. ¶ Nota q vbi 3ctus de sui natura resoluit non restituit preciũ receptũ vt hic.secus si 3ctus resolua ad instãciã ptis vt.s.ti.pri.in.§.fi.& ibi dixi. ¶ Nota ar.ex hoc tex.q feuda possunt acq̃ri p pecuniã de quo dixi.s.in.d.§.fi.& lati⁹.j.de be.fra.l.c.j. ¶ † Que

6 ro sb extra p intellectu & declaratione huius materie q̃ & qualia sint ista fe.guardie & gastaldie.& pro mercede alicuius rei & q̃ fuerit rõ quare durant tantũ anno. & rñdeo.qd ad predicta declaranda plurimi doc.elaborarũt ponẽtes varios itellect⁹ q̃s seriatim videamus.Nã quidã dicunt qd ista feuda fiant isto modo vʒ vt si dñs 3cedat alicui rẽ aliquã seu castrũ guardãdum gastaldum & custodiẽdũ pro mercede talis guardie & gastal.seu custodie vult qd habeat dictũ castrum in feu.& rõne quare talia feu.reuocãtur elapso anno assignãt qr cũ ista feu.p pecuniã emerentur vt qui pʒ vr̃ qd incidant in.l.iul.de ambitu & p 3ñs pñt talia feuda reuocari.l.fi.C.e.ti.& hãc lec.sensit quedã glo.in apparatu antiquo.q̃ hodie nõ hr̃.sʒ hec lec.nõ tenet qr p dictũ rõnem posset incõtinenti reuocari.tum qr p pecuniã licite emunt feuda a dñis vt.s.dixi.Preterea sequet qd cũ apud supremos principes imperatorẽ vel similẽ non hʒ locũ lex iulia.de ambitu.l.j.ff.ad.l.iul.de ambi.q in talibus nõ haberet locũ iste ti.qd est falsũ.Quare alij ponunt scdaʒ lecturã q̃ talis est vʒ si dedi tibi feu.meũ vel castrũ meũ ad guardãñ.vel procurãñ.eo modo & forma vt in tali re sis guardiator siue gastaldiator pcurator seu factor me⁹.nam in tali ee nõ assignato tpe certe videor in dubio designasse tibi istã procurariã factoriã siue guardiã p annũ tm̃ lʒ specificãdo tẽpus possem etiã vltra annũ hoc extẽdere.Et hanc lec.vr̃ sensisse glo.in.§.se.dum declarauit quid sit gastaldus.sed hec lec.sĩr non tenetur p An.& alios qr nõ cõueniret.n.s.o qui p̃iupponit & datur noie feu.sed in pposito non dabat tanq̃ feu.sed tanq̃ pcuratori & negociorũ gestori.& iõ talis positio melius stetisset sub ti.de pcu.vel de nego.ge.vel mãdati.Et per 3ñs nõ 3uenit huic litere. Preterea talis pcurator vel facto posset p libito reuocari etiã ante annũ.l.iure mandati.C.man.Item tales pcurationes & factorie nõ emũtur.l.j.in fi.ff.man.cuius 3rium p̃iupponit iste text. nisi velis leruare hãc lec.intelligendo vt statim dicam in vlti.lec. Quare alij posuerũt tertiã lec.vʒ q iste guardiator 3stitut⁹ a rege seu dño ad territoria seu castra custodiẽda habuit & acquisiuit tẽpore durantis officij a quodã priuato quoddã feu.Et iõ cũ sit in officio cõstitutus nõ dʒ valere talis datio seu cõcessio sed sisc⁹ reuocat.ff.de 3hen.emp.l.nõ lʒ.C.de 3cti.iud.l.j.cũ presumatur gratia officij datũ.l.& si plures.§.in arrogato.ff.de vul.& pu.Et iõ reuocatur post annũ qd tẽpore durantis officij non erit accusatus.nã officium durabit anno.Et hanc lec.sumunt ex.l.j.in lombar.de acqui.actorũ reg.Sed hec lec.non est bona qr posset tale feu.etiã ante annũ reuocari ex quo statim ad fiscũ est q̃sitũ ius. l.aufert in.§.q n preside.ff.de iure fisci.Preterea illa lec.potius denotat accidentiã facti q̃ ministeriũ iuris.Quare quarti ponunt aliã lec.vʒ q iste tex.cũ si.hodie corrigat intelligentes qd hodie oĩa feu.sint perpetua & nõ reuocabilia etiã elapso anno. Et hanc lec.sensit glo.et.prox.in.§.& qr super.ver.auferre.Sed

est falsa lec.hec & ibi reprobauit vbi videas.vñ alij ponunt quintam lec.vʒ qd si guardianus vel gastaldus tẽpore durãtis officij capiat feu.a priuato qd tunc ipse cõcedens tale feu.hʒ terminum anni ad reuocadum.& si non reuocauerit tunc fiscus poterit reuocare & tenebit ipse fisc⁹ dictũ feu.tanto tẽpore quãto tenere debebat ipse guardiator vel gastaldio.l.e.statius si.x⁹.ff.de iure fis.Nam fiscus bene põt esse feudatari⁹ vel emphyteota pnati.C.de fun.prina.l.fi.& de fun.reip.l.fi.lib.xj.Et hanc lec.sequit Andre.de iser.dicens qd sicut cõtra officiales statuit tẽpus.v.annorũ subditis ad reuocã.ea q̃ cum officialibus contraxerunt.d.l.j.

7 C.de cõtract.iudi.ita † hic pp̃ter peruersitatẽ gastaldorũ & guardianorũ statuit tẽpus anni infra quẽ talia feuda possunt reuocari.& facit.nã si factor vel gastaldus vel guardianus regis habuerit feu.a priuato presumit cõcessum pretextu officij guardie vel gastaldie proinde acquirit regi vel fisco regis qr quicqd acquirit cõtemplatione rei mee acquiritur mihi.l.fi.§.sed cũ in scdo.C.de fur.l.qui pprio.§.procurator.ff.pro procura.l.sed si plures.§.in arrog.no.ff.de vul.& pu.Nã intra annum qui dedit in feudum guardiano vel gastaldo regis poterit nuocari post annũ auocabit fiscus regis si intra annũ concedens feu.non vocauerit facit.l.nõ licet.ff.de 3hen.em.l.j.C.de contract.iudi.l.defensoris faculta.in fi.C.de iure fisci.li.xj.Ecce exẽplum notabile sm̃ andr.Nã pone regẽ haberet in 3finibus pro hostibus capitaneũ suũ cum gentibus armigeris pro custodia cõtra hostes.vñ quidã nobilis habet sua castra q vt defendantur ab hostibus dicto capitaneo regis dant in feu.vnũ castrũ certe infra annũ illi nobiles poterunt reuocare a capitaneo post annum reuocabit fiscus & acquiretur pre.iũ fisco si qd datũ fuit siue regi.ar.l.papinianus.§.meminisse.ff.de inoffi.te.cũ si.facit.l.statius.in fi.ff.de iure.fis.vbi autẽ iste nobilis cõcessisset in fe.castrũ dicto capitaneo regis ad certũ tẽpus auocabit nobilis qui 3cessit dictũ fe.sed hec lec.non videtur mihi conueniẽs huic ti.qr p̃iupponere vr̃ q ista talia feu.emanabat a dño ipsorum guardianorũ vel gastaldorũ preterea non hñ posset assignari rõ diuersitatis q̃re magis debeat statui solũ tp̃s anni q̃ in certis officialibus cũ delicta videantur pari pcedere.ergo pari pena puniri.l.si quẽquã.in fi.C.de epi.& cle.pre-

8 terea intellectus and.non est verus indistincte in se.† Nam vult andr.qd quicqd acquirit officialis acquirat dño suo in dubio qr presumit acquisitũ rõne officij pp̃ter instãciã furorem officialis & 3suetudinẽ fraudũ.l.j.& q.C.vt rusti.ad nullũ obse.vo.l.j.C.si quacũqʒ preditus potestate eũ si.Sed hec opi.and.non est vera. nã in dubio q acquisitũ ab officiali non presumit acquirit iniuste nec ex bonis fi.l.iij.§.multa principalia.ff.de iure fis.ic.si de-funct⁹.Carb.iure.& Bar.in terminis nostris in.l.defensionis facultas.C.de iure fis.lib.x.de consensu seruat sm̃ Bal.in.c.j.de inuec.in mari.fac.nisi persone qualitates & alie circunstantie aliud indicent vel faciãt presumi.& ita intelligitur glo.in.d.l.defensionis facultas q̃ est per and.puta officialis regis hʒ.x.aureos singulo mẽse acquirit castra magni valoris intra annũ officij & non habet aliũde bona vñ posset acquirere certe presumit acquisitũ iniuste pretextu officij vt in aut.vt iudi.sine quoquo suff.& facit q no.ibi maxime Bal.in.l.cum oportet.C.de bo.q̃ lib.circa.prin. scdo nõ placet intellectus and.quo ad tex.nr̃m per tex.ibi transacto anno.nã vult tex.noster q vasallus vsqʒ ad annũ possit firmiter retinere feudũ & sm̃ intellectũ and.priuat⁹ qui 3cessit feudum gastaldo regis possit intra annum reuocare.scdo est contra tex.nr̃m ibi datur.nã dare est accipientis facere.l.vbi autẽ nõ apparet.§.fi.ff.de verbo.obl.& sm̃ and.non transferet dñium in gastaldũ regis sed acqrit fisco regis vel regi cũ cõtemplatione officij sit acquisitũ sm̃ and.item est 3tra tex.dum vult q est datũ certum tp̃s expectat illud tẽpus & illo elapso feudũ aufertur. nam si 3ctus fuit presumitur illicit⁹ & sic non tenere certe illud tẽpus non debebit expectari sed reuocari dʒ.Vltimo sʒ and.est text.in dictione repetitiua itẽ.Item & sm̃ and.esset cõtentio in tex.nr̃o inter gastaldum regis & regẽ siue eius fiscũ.& tñ text.noster magis innuit vt sit cõtentio inter do.& vas.l.Quare alij vt Jac.de bel.legunt alio modo vʒ qd feudũ guardie & gasta.sit certũ feudũ qd sit deputatũ custodi guardiano vel castal.dñi qui custodit vel pcurat dñi territoria.& pp talẽ custodiã vel pcurationem desi gnat sibi tale feudũ.& rõ q̃re talia finiant ãno est qr talia officia.s. guardie gastaldie & similia nõ durare debẽt nisi ãno.l.publi⁹.ff. de cõditio.& demon.& ff.de fer.l.pridie.Hosti.plura similia adducit in.c.fi.de iudi.nã officiales ingrediebãtur eorũ officia in kalẽdis Januarij & stabãt in officio per annum.d.l.publius.vñ finito officio finiebat feudũ qr cessante cã debet cessare effect⁹.l. adigere.§.q̃uis.ff.de iure pa.vnde dicit idẽ Jaco.de bel.q sicut actor dicit ille cui res dñi gubernanda mãdatur put dicitur de economo.vt no.gl.in.§.se.Jta gastaldus dicitur ille cui res domini gubernanda cõmittitur.l.fi.C.q cum eo.dicitur ergo sm̃ ipsum feudum gastal.q cõcedit dñs alicui propter gastaldiam quã exercet qr est gastaldus dñi.guardianus vero est cum quis

deputatur ad guardiā alicu⁹ castri ꝛ propter hoc feudū sibi cō
stituitur vel h₃ talis guardia annexū feu. feudū aūt qđ pro mer
cede datur dicit̄ illud feudū ꝙ est cōcessum alicui in mercedē ꝓ
pter laborē suū q̄ feuda intelliguntur cōcessa ad annū nisi expͥsse
caueat̄ ad lōgi⁹ tēpus vt hic. ꝛ .j. de ꝯtē. inter do. ꝛ vasal. an si. cum
ibi no. s₃ and. de iser. nō vr̄ assentire huic op. ex eo ꝙ vr̄ cōtinere
iniuriā ꝛ iniquitatē postꝙ̄ nō restituit eis p̄ciū p eos solutum sit
isti officiales nō videl̄ remunerari de eorū laborib⁹. q₂ possibile
est ꝙ p̄ciū per eos solutū sit maius ꝙ̄ receperunt de tali feudo p
annum. vnde deberet cōpēsari labor cū vtilitate. l. scio. ff. de an
nuis le. dicit tñ ꝙ est plana positio. sed tu dic ꝙ hec lec. est bona
ꝛ tenēda ꝛ est ꝓprie de mēte huius lfe. ꝛ eā t₃ Nico. de nea. nam
vt dixi erant certa feuda deputata ad hmōi officia guardie ꝛ ga
stal. itē pro mercede alicuius rei sicut feuda deputata pro aduo
cata cancelaria ꝛ cōsimiliū officiorū quib⁹ erāt annexa certa feu
da ꝛ probat̄. j. de pa. tenē. §. quicūq₃. ꝛ ibi dixi mō q₂ pro introi
tu taliū officiorū soluebatur dño certū p̄ciū qđ erat taxatū fm
qualitatē officij vt probat̄ in aut. vt iudi. sine quoquo suffragio.
in. §. hec oia. vñ finito officio finiebat̄ feudū tanꝙ̄ accessoriū ad
ipsum officiū. arg. in. l. generaliter. C. de epi. ꝛ cleri. facit regula
accessoriū. de reg. iur. li. vj. ꝛ eligebatur alter officialis vasallus
ad idē officiū nec p hoc reuocabat̄ p̄ciū solutū pro introitu ta
lis officij q₂ iam illud officiū pro quo dabat̄ precium habuerat
suā executionē. facit qđ habet̄ in si. in. l. pe. in. §. alumno. ff. de leg.
iij. ꝛ. C. de ꝓpo. sac. scri. l. quis in sacris. li. xij. ꝛ qđ dixi. s. tit. pri.
in. §. si. ꝛ fm hunc intellectū Jac. de bel. hic cadit pulchra qđ alis
q̄s h₃ custodiā pone arcionis ꝛ castelli porte iouis mediolani ꝛ
p custodia habet feu. directū est castrū an ꝑdet feu. Jdē dico de
censu lud. consi. ccccvij. inci. oipotētis ꝛ in proposito casu con
suluit qđ sic p eā q̄ no. Jo. and. is addi. ad specu. is ti. de censi. §. fin.
Bar. in. l. cū quid. ff. si cer. pet. q₂ ita videt̄ tacite actū. c. cum ve
nerabilis. de censi. l. qui sub p̄textu. C. de sacrosan. eccle. l. fi. ꝛ qđ
ibi no. Bar. ff. de collesiis. l. forma. §. illa. ff. de cēsi. l. ij. C. de allu
uio. lex ꝯducto. vñ. sed si ager. ff. loca. l. repeti. §. j. ff. quemadmo
dū vsufru. amit. l. titia. ꝛ. l. scio. is principio. ff. de annu. lega. ꝛ. l.
stich⁹. §. titia. ff. de ali. ꝛ ciba. lega. Alius est intellect⁹ admodū
facilis quē sentit Bar. in. l. cōtinuus. §. si ab eo. ff. de verb. ob. qđ
10 † feu. gastaldie vel qđ conceditr̄ ꝓ mercede dicat̄ annuale vbi au
tē feu. esset principaliter ꝯcessum propter seruitiū: sed in quādā
cōsequētiā alicu⁹ liberalitatis: sec⁹ vt j. §. se. dicā. l. c. j. j. ff. j. in q.
cau. feu. amit. Nec ob. gl. an. q₂ video vno fasciculo verboꝝ. Nam
in decisionibus feu. nō est eundū p argumenta legalia vel cano
nica q̄ñ reperitur tex. feu. in hoc libello feu. is. c. j. j. de feu. cog. s₃
ita est ꝙ hic habemus casum ante oculos qđ feu. guar. gasta. vel
11 mercedis est annale igit̄ ꝛ c. † Nam qualitas officij regulat qua
litatē feu. q₂ accessoriū regulat̄ a suo principali. l. cū principalis.
ff. de reg. iur. l. eos. C. de vsu. si ergo offic. est tēporale ergo ꝛ feu.
Et q₂ s. proxi. ꝛ in scđa lec. fit mētio de istis guardianis castello
rū consuluit Old. consi. xcij. incip. rex habebat qđ tales guardia
ni ex quo ꝯmodum pro custodia hābēt tenent̄ pro leui culpa. l.
si vt si certo. §. nunc videndū. ff. cōmo. quinimo etiā de leuissima
si circa custodiā fuit adhibita. l. mercedē. ff. loca. bene culpa mi
tius punit̄. l. milites. ꝛ. l. si. ff. de custo. reo. de casu fortuito nō te
nētur. l. in rebus. in prin. ff. cōmo. nisi culpa precessit casum. d. l. si
vt certo. §. j. l. si merces. §. culpe. ff. loca. puta q₂ nō adhibuit suffi
cientē familiā vt debebat vel dimisit substitutū inhabilem tñ di
cit qđ si dimisisset substitutū nobilē in dubio habilis presumitur
l. milites. in pn. ff. de custo. reo. l. ad ꝯmentariensem. C. eo. ꝛ sem
per presumit̄ is cul. nisi contrariū probet. ff. de custo. reo. l. fin. ꝛ
vo. fin. l. si quis ex argētarijs. §. fi. ff. de edend. ꝛ moder. in. l. mora.
ff. so. matri. Post Dy. ꝛ Jo. an. is rubri. de locato. in addi. spe.
Lud. cōsi. cccxcv. incip. omnipotētis ꝛ c. vt res clarior. ꝛ ibi ꝙ ex
cusatur si fuit subtili dolo circūuentus vel p violentiā nisi tēpo
re iminentis guerre acceptasset guardiā: q₂ tunc est sibi imputā
dum. l. penul. §. locati. ff. soluti. matri. l. fistulas. §. frumenta. ff. de
contrahē. emp. l. inter causa. §. nō omnia. ff. mandati. imo subijcit
old. ꝯsi. xciij. ꝙ incip. magister ordinis qđ q̄ñq₃ cōsuetudine pa
trie grauat̄ ista culpa nō restituentis castrū dño se amittētis vel
alteri consignātis q̄ cōsuetudo erit attēdēda ꝛ facit tales reos. l.
12 maiestatis. ¶ † Quero quid si dñs aufera officiū infra annum
an in cōsequentiā videat̄ etiā abstulisse beneficiū ꝛ c. d. Bald. qđ
aut iuste ꝛ cū cā ꝛ tunc sic. vt. C. de sac. san. eccle. l. sub pretextu. et
ff. de ma. test. l. testō centurio. Secus autē si non iuste ꝛ sine causa
q₂ nihilominus d₃ retinere feu vsq₃ ad tpˢ debitum prout in si
mili solet dici de p̄late cū nō gessit officiū culpa ciuiū qui nihi
lomin⁹ debet habere salariū vt no. Jo. an. in. c. si aduersus. extra
de immu. eccle. facit q̄ not. Dy. in regula. cū nō stat p eū. de reg.
iur. lib. vi. Bar. post glo. in. l. in execu. §. fi. ff. de ver. obli. Bald. ꝛ
Saly. in. l. j. C. de insti. ꝛ subsi. Bald. in. l. j. C. si quid in frau. pa
tro. ꝛ pro hac determinatiōe facit ꝙ vult Bar. in. l. si vsufru. la.
§. ff. de vsu. le. g. post annū aūt nulla requirit̄ cā nisi illud feu. esset
datū ad certum tpˢ ꝛ dñs velet auferre ante tēpus. vt. C. loca. l. e.
edē. ꝛ qđ no. j. de cōten. inter do. ꝛ vas. Jnfert etiā hic Bal. dū fit
13 mētio de feu. pro mercede re alicuius rei datur. ¶ † Quid modo
si officiali deputati sunt. x. panes. alteri etiā officiali. x. panes om
ni die. aliquis habet officiū duplex an debeat habere duplica
tos panes. respōdit ꝙ sic nisi appareat qđ illi panes dētur pro
alimētis. l. titia. §. q marcho. ff. de annu. le. facit quod no. Cy. in. l.
cum questio. C. de lega. voluit Joan. an. in. c. cum olim. vbi cōmu
ter doc. de re iud. Bal. in. virtuose. de adno. diuer. iud. in. l. sed si ad
scribatum. C. de ap. in. le. si. C. communia de leg. lud. in. le. in plu
rium. ff. de aqui. her. ꝛ in. l. ij. in prin. ff. de verb. obli. ¶ Quid au
tem si dominus promisisset nō auferre ex aliqua ingratitudine.
adhuc dicit Bal. non posse auferri quia standum est pacto. argu.
in auth. de restit. fideic. §. nos ergo. facit qđ dixit Cy. in. l. sacra lo
ca. ff. de rerū diu. qđ videtur secundū ipsum respectu culpe com
misse p ingratitudinē cōtractus sed nō respectu ingratitudinis
descēdētis ex delicto. vt. C. de bo. liber. l. fi. ff. de pac. l. si vnus. § il
lud nulla. ꝛ facit quod no. Bal. in. l. j. ff. de rerū diui. in. l. ij. q. Do.
ma. hic. ꝛ in. c. j. j. de nulli. vasal. qui ar. bel. dep. tale pactū indistin
cte dicit non valere authoritate spec. ti. de dona. §. ꝛ. versi. quid si
ꝑctum sit secūdo autoritate Bal. l. fi. C. de pac. i iij. col. ꝛ t₃ Bal.
14 in. c. si cautio. de fide instru. tertia inducitur ratione. † nā pactū
prouocatiuum ad delinquendum non valet. l. si vnus. § illud. ff.
de pac. ꝛ. l. cōuēire. ff. de pac. do. ꝛ facit qđ no. Bar. in. l. aurelio. §.
gaius. ff. de libe. leg. aliquid. s. in prelud. is. in. q. vnde dicat̄ feu.
sed istud pactū est ꝓuocatiuū igratitudinis. ergo nō ob. pacto re
missiuo pōt dñs reuocare feu. c. j. j. que fui. prima cau. bene. amit.
nisi q̄ñ esset feu. cōcessum vassallo. ideo q₂ defensauit vitam dñi.
Nā tūc pretextu alicuius ingratitudinis nō potest reuocare feu.
tex. iuncta gl. singulariter. in. l. si pater. §. j. ff. de don. valet ꝛ enim
pactū secūdū Bal. quod est remissiuū ꝛ seruitiorū ꝙ est modifi
catio obligationis nascētis facit que dixi. s. in prelud. vbi dixi
de feudo francho. nā limitata causa limitatū producit effectum
15 l. age cū gēmi. C. de transac. cū si. † Querit Bal. quid in feudo cō
cesso aduocato ꝓ patrocinio vel scutifero ꝓseruitio vel capel
lano pro capellania: licet Bal. non videtur bene firmare pedes
hic. tñ vos dicite ꝙ feudū cōcessū aduocato ꝓ patrocinio pōt au
ferri finito anno fm Bar. in. l. continuus. §. si ab re. ff. de ver. ob.
ꝛ est tex. hic in hoc ca. nam dicit ꝙ feudum pro mercede ꝛ labore
est annale de feudo autem scutiferorum habetis text. j. in. c. feu
da scutiferorum de votis feu. fallit autem regula huius. c. an feu
do concesso vassallo pro mercede que fuit in defensando vita do
mini. d. l. si pater. §. j. ꝛ facit qđ simpliciter not. Bal. in. l. j. in fine.
C. mandati. nam licet aduocatus nō potest recipere salarium vl
tra centum aureos. l. j. ff. de varijs ꝛ extraordi. cōgn. tamen si ad
uocatus pro vita hominis vel ꝓ magna dignitate vel statu po
test accipere maius salarium secūdū Rai. de for. alleg. d. l. si pa
ter. §. j. secūdū Bal. in. d. l. j. quod no. ad ea limitanda que not. l. j.
salariū. ff. mandati. querit Bal. quid sit feudum guardie vel ga
staldie datum ad feudum annuum an finiatur anno. respondet
Bal. ꝙ non. l. stichum. §. j. in ver. perpetua. ff. de ver. ob. l. senat⁹.
§. fi. ff. de dona. causa mor. facit quod not. gl. in. l. iiij. ff. de annuis
leg. quid si feudum guardie est concessum ad beneplacitū. dicit
hic Bal. ꝙ nō intelligetur vt sic annuale sed imo erit ꝑpetuum
facit. l. sufficit. ff. de cond. and. gl. in c. ij. de rescrip. facit. l. iurispe
ritos. ibi Bar. ff. de excus. tu. in c. si. de rescri. li. vj. ange. in. l. princi
palibus. ff. si cer. pet.

1. ¶ Vassallus si ignorāter accipit in feudum guardie vel gastal
die illud quod erat suum proprium ꝛ simplex nihilominus habet
probare de iure suo.
2. Villicus ꝛ gastaldus quomodo differant inter se.
3. Jnstrumentum an requiratur ꝙ sit roboratum a partibus vel
sufficiant testes extranei.
4. Facta in officio presumuntur facta contemplatione officij.
5. Actus intelligitur secundū qualitatem adiunctam.
6. Error ꝛ ignorantia presumitur potius in factis antiquis quam
in recentibus.
7. Feudum presumitur guardie nisi probetur contrarium.
8. Emptor si prescripsisset possessionem feudalem an domino cō
petat aliquod remedium.
9. Jus gastaldie an possit prescribi xxx. annis.

SI vero. Jsta est secūda pars principalis hu
ius ti. in qua declarare intendit de ꝯ
tētione ꝛ differētia que posset oriri inter dñm ꝛ vas.
circa materiam feudi guardie ꝛ gastaldie de quibus
proxime dixerat declarabo tex. nostrum fm glos. ꝛ postea alias
lec. in solutionibus contrariorum declarabo in summa hoc in
1 tendit secundum lec. glo. si † vassallus ignorans accepit in feu
dū gardie ꝛ gastaldie illud feudū quod erat suū propriū ꝛ sim
plex habet necesse ꝓbare de iure suo. h. d. Casus in terminis ita
figurat̄ quidā vassallus nomine recti ꝛ ꝓprij feu. tenebat quādā
rem puta

rem puta castrũ a quodã dño suo fact⁹ est gastaldus eiusdẽ dñi ꝛ accepit illud idẽ castrũ ignorãter ab eodẽ dño cognoscẽdo ipsũ tanq̃ feudũ gastaldie postea anno elapso dñs vult ab eo auferre dictũ castrũ sed ipse vasallus dicat qȝ est feudũ rectũ propriũ ꝛ simplex non aũt gastaldie querit q̃d iuris ꝛ rñdetur qȝ nisi probet per pares curie vel breue testatũ se antequã gastaldus factus esset vel postq̃ gastaldus esse desijt accepisse inuestituram de tali feudo nõ poterit sibi defendere possessionẽ sed eã cogetur restituere dño hic eosus lego litteras in tex.ibi gastaldi.qd aũt sit gastaldus gl.hic posita declarauit dicens qȝ est ille actor seu factor cui res dñi gubernãde mandantur sicut dicimus de economo in.l.iubemus.C.de sacrosan.ec.villicus aũt est ille† qui est deputat⁹ ad fructus colligẽdos.l.si cũ villico.ff.de instito.sed in latius dic de potestate ꝛ autoritate huius gastaldi.vt dixi.s.eo.in prin.iii.ꝛ p Bal.in.l.si.C.qȝ cũ eo.de potestate aũt villici dic per Inn.extra de fideius.c.qȝ quibusdã ibi ppriũ feudi qȝ aũt dicatur simplex ꝛ rectũ feudũ dixi in preludijs in diuisione feudo.ibi breue testatum .i.publicũ instrumentum vt.s.quid sit inuesti.in prin.ꝛ.§.i.ꝛ quare ita appelleẽ.dicit hic breue testatũ capitur p instrumento inuestiture vnde colligit ex isto tex.qȝ quis de eadem re non prohibetur capere duas inuestituras ꝛ si vni renũciatur nõ per hoc altera excludiẽ.l.si seruo meo stichus.ff.de leg.i.facit.l.lucius.§.quisquis.ff.de leg.i.l.si tibi certũ.ff.de adi.leg.aduerte quibusdã dã nõ placet qȝ ista talis pbatio inuestiture possit fieri p instrũm sed solũ per testes qȝ declara per.c.i.s.quot testes sunt ne.ad probãs.no.inuesti.ꝛ qȝ ibi dicã per not.per gl.in tit.quid sit inuesti. in prin.in gl.magna ꝛ quod dixit gloss.in tit.§.in prin.† Utrum aũt sit necesse qȝ illud instrumentũ sit roboratũ a partibus vel sufficiãt testes etiã extranei.dixi plene in.d.ti.q testi.sunt necess.ꝛc. in.§.oppo.vbi videas.ꝛ dicit vnũ mẽti tenendũ hic Bald.qȝ pares curie presumunẽ rogati vt sint testes inuestiture paris qȝ eorũ officiũ est interesse sicut dicim⁹ in tabellione.presumiẽ enĩ rogatus ppter officij sui qualitatẽ:vt not.per doc.in.l.ciendũ.ff.de ver.ob.de quo dicto dubitarẽ nec simile de notario est simpliciter verũ.vt in.d.l.sciendũ. ¶ †No.qȝ ea q̃ fiunt in officio p̃sumũtur facta cõtẽplatione officij.sec⁹ si fiãt ante officiũ inchoatum vel post officiũ ꝯsummatũ vt hic ꝛ dixi.s.in prin.tit.ꝛ est ratio scdm Bal.qȝ ex qualitate officij presumiẽ qualitas beneficij.vt in aut. licentiã cũ ibi no.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ qȝ no.gl.in.l.facultas.C.de iure fis.ratio aũt rõnis est ipse fauore dñoꝝ ꝛ odiũ taliũ officialiũ q officiales sepe malignando auferũt dñis multa bona vt dixit tex.de conten.inter do.ꝛ vas.de inue.in.§.i.Not.qȝ rõne adiũcti presumiẽ qd redemptũ nisi probeẽ cõcessum vt hic.ꝛ in.l.i.§.item senatus cũ.§.se.ff.de positu.ꝛ de his qui no.infa.l.furti.§.pactus. nã si gastaldia adiungat habẽti feu.rectũ p̃sumptio est vt dictum feu.nõ sencioẽ rectũ sȝ potius redẽptũ hic nõ cõcessum iure pprij nisi pbeẽ in ꝯtrariũ vt dictũ feu.sit rectũ.ꝛ hoc voluit gl.si.hic posita in sui sensu.licet nõ ita clare sit locuta.quã gl.qdã nõ habent. itẽ no.ex tex.sm intellectũ quẽ sequor qȝ ex qualite officij presumiẽ qualitas feu.nã priuilegiũ ꝛ beneficiũ intelligiẽ sm qualitatẽ psone.l.ex militari.ff.de mil tes.c.si quis filio exheredato.§.irritũ.ff.de iniust.rup.ꝛ irri.tes. ¶ No.text.ibi gastaldus iuncto versi. possidet† qȝ actus intelligunt sm qualitatẽ adiunctã.l.titi⁹.ff. de mil.te.l.in delictis.§.si extraneus.ff.de noxa. Nam possidebat hic gastal.ꝛ sic presumiẽ possidere noĩe gastaldie. ¶ Not.ibi defendere qȝ licet vasal.gastal.probet se aliqd possedisse noĩe feu. nõ tñ probat propriũ feu.ꝛ perpetuũ sed presumiẽ feudũ gastaldie nisi per pares curie vel breue testatũ pbauerit suscepisse inuestiturã antequã esset gastal.vt.i.dicã plenius. Not.ibi.pares curie siue curtis dñi sunt vasalli dñi.c.i.quid sit inuesti.not.iij.quod breue testatũ diciẽ instrumẽ.a partibus curie subscriptum.c. quid sit inuesti.Op.fortissime cõtra istum tex.quod feu.mercedis.l.qȝ prestatur p certo seruitio finitur anno sed cõtra de.c.i.§.i.i qui.cau. feu.aut.vbi feu.etiã seruitij certi est perpetuũ ꝛ trãsit ad heredes sol.aut feu.est principaliter cõcessum ppter seruitiũ ꝛ tunc finitur anno vt hic ꝛ nõ trãsit ad heredes.ꝛ ita istum tex.intelligit Barto. in.l.cõtinuus.§.si ab eo.ff.de ver.ob.aut feu.principaliter est concessum ob gratiã dñi ꝯũdã aut ad seruitiũ est assignatũ ꝛ tunc est perpetuũ.ꝛ ita loquiẽ.d.c.i.in fi.rõ diuersitatis quia primo casu feu.principaliter est mercenariũ quia attẽdim⁹ qȝ principaliter fit nõ qȝ venit in ꝯsequentiã.l.si quis nec causã cũ si.ff.si cer.pe.ꝛ facit qȝ vidistis in proe.hui⁹ operis qñ vasallus dat aliqd p feu. Ex secũda glo.colligas tria notanda.primo qȝ si per impressionem vel per erroẽ sm Bald.hic sit facta recognitio feudi aliter q̃ fit solitũ qȝ talis recognitio nõ nocet ad cognita etiã si dicat se facere ex certa sciẽtia pbato errore nõ nocebit.l.si.ff.de ꝯsti.qȝ no.ad declaratonẽ eoꝝ q̃ vult Bar.in.l.si.§.idem quesijt.ff.de condi.inde.ꝛ pro hac declaracione facit quod voluit Bald.in.l.impetra. C.sen.rescin.non posse. Bald.in.l.si quis.§.si.ibi ange.ff.si quis cau.pau.de ca.cons.cl.vij.incip.q.vertitur Barto.in.l.non fatetur ff.de confess.Bald.in.l.mater.C.de rei vendicat.in lege prima in

ꝯ.colum.C.de confess.ad hoc facit.lege cum falsa.ꝛ quod ibi per Barto.ꝛ doctores.C.de iur.ꝛ facit ignorantia. Item nota.ꝛ secundo quod vbi aliquis habet ius in aliqua re ꝛ sciẽter contrahit semper ipsa res sibi preiudicat de quo per gloss.ꝛ doctores.in lege si aliquam rẽ.ff.de acqui.pos.in.c.si cautio maxime per Inno. de fi.instru. ¶ Item colligitur.aij.ex hac glo.† in factis antiquis potius presumitur error ꝛ ignorantia quam in factis recentibus qȝ ptȝ ista glo.p̃supponit qȝ iste vasallus ignorabat qualitatem sui feu.qȝ nõ esset verisimile si factũ esset recens.ꝛ.d.Bal.hoc esse singulare facit qȝ memoria hois labilis est.l.peregre.ff.de acqui. pos.faciunt q̃ hñt.in.l.si res obligata.in prin.ff.de leg.i.Oppo.cũ glo.si.que est vna glo.antiqua quam quidam non habent alij aũt habent dictam glo.signatã in ti.seq.alij vero hñt ipsam signatã super verbo accepisset ꝛc.ꝛ bene qȝ hic optime cadit.ꝛ ita sensit alia glo.i.tit.ij.§.item si vasallus.pro glo.expeditione que incipit hic potest notari. Diuiditur in duas partes. In prima ponitur brocar. In secũda op.ꝛ soluit. Secũda igitur sed huic.§.cõtradi. In ea.glo ibi ademptum exponiẽ.i.nõ cõcessum.nã rõne qualitatis officij guardie vel gastaldie nisi probeẽ contrarium vt hoc.§. In ead.ibi sequenti in hac via brocardica dicitur vt hic per Iac. de bel.qȝ non intẽdo tractare in hoc opere nisi feudalia ad si.gl. forte contrariũ ex cuius sol.resultabit multiplex intellectus text. nã nã hec sol.gl.videẽ qȝ hic vasallus nõ possideat ecõtra text. in verbo possederit sm Iaco.de Bel.And.autem de iser saluat solutionẽ ꝛ intellectũ gl.nostre qȝ in ꝯtrario vasall⁹ possederit anno vel vltra hic aũt minori tpe anni.ar.c.i.§.si de inuesti.inter do.et vas.lis ori.hic aũt intellect⁹ and.ad literã nostrã nõ est verus: primo qȝ est ꝯtra tex.nostrũ vbi indistincte dicitur† qȝ feu.presumiẽ guardie nisi probet contrariũ non aũt distinguit tex.an possederit anno vel pluri tpe,ergo nec nos distinguere debem⁹.l.de precio.ff.de pub.nec ob.d.c.si.in fi.qȝ rñdeo qȝ ibi vasallus non erat volẽs gastal.guar.vel actor.ꝛ ideo nõ presumitur feudum gastaldie vt dixi in tex.sed cõtra hãc opi.op.qȝ defertur iuramẽtũ dño c.i.§.hoc ita.s.de cõten.inter do.ꝛ vas.de inuesti.sol.ibi possidebat dñs res feudales ppterea defertur iuramentũ hic aũt possidebat gastal. Ia.de bel.soluit aliter cõtrariũ formatũ in gloss.qȝ in.§.si non negabat dñs simpliciter rem feu.in.§.ar.ẽ si aliqs.alle.in glo.dñs dicebat rẽ feudalem guardie vel gastal.ideo probat ipse dñs.rõ diuersitatis qȝ priori casu res p̃sumiẽ libera.l.alti⁹.ff. de serui.ꝛ aqua.scdo vero casu qȝ dñs dicebat rem subiectã seruituti feudali guardie vel gastaldie teneẽ pbare dominus actor.l. actor quod asseuerat.C.de proba.sed hec solutio ꝛ hic intellect⁹ Iac.nõ placet primo qȝ diuinat ad tex.nostrũ contra glo.l.filium quẽ habentẽ.C.fa.her.nã quis reuelauit iacobo qȝ dñs simpliciter negaret rem feudalẽ certe nemo.secundo qȝ si dñs agendo diceret rem feudalem guardie vel gastaldie nõ presumiẽ feudum propriũ si possidens vasallus erat gastaldus actor vel guardianus.vt hoc.§.qȝ ex qualitate officij presumitur qualitas feudi vt dixi in tex.aliam solutionem ꝛ aliũ intellectũ ponit idem Io.quod in hoc.§.id qȝ possederat vasallus nomine guardie vel gastaldie asserit se inuestitum postea nomine recti feudi ꝛ proprij quod tñ negabat dominus:sed iste intellectus Iac.est contra tex.nostrum ibi noĩe proprij feudi possederit vbi vasall⁹ possederit nõ noĩe guardie scdm intellectũ Ia.sed noĩe proprij feudi.aliã solutionẽ ꝛ aliũ intellectũ ponit and.nã retento intellectu quem dixi ad principiũ huius.c.scdm and.ideo hic nõ presumiẽ vasallus inuestit⁹ noĩe proprij feudi qñ erat gastaldus regis vel principis ꝛ presumiẽ in dubio acquisitũ pretextu officij feudũ nisi probetur contrariũ.l.ij.de acqui.auto regis in lombardia.nã si probauerit gastaldus regis qȝ bona fide emerit vel acquisiuerit feudum per se lam ꝛ pro pecunia tunc presumitur suũ ꝛ rectũ feudũ.argu.l.si in emptione.§.pe.alias incipit.l.qȝ sepe.de cõtrahen.emp.ꝛ.l.non existimo.ff.de admi.tu.cũ si.nã in hic erat contentio inter fis.ꝛ vasal.in cõtro aũt allegat in glo.erat contẽtio inter do.ꝛ vas.hic intellectus and.non est bonus vt dixi in prece.lectione.pterea non aperit hic text.qȝ esset contentio inter vas.ꝛ fis.imo magis inter dñm ꝛ vas.vt probaẽ in tex.ibi possessionem feudi defendere ꝛ in exemplificatione tex.ibi nisi poterit per pares curtis ꝛc.preterea bona sol.ad ꝯtrariũ formatũ in glo.est qȝ in ꝯtrariũ nõ erat gastaldus possidẽs in rẽ feudalẽ hic aũt erat gastaldus pterea rõne officij gastaldie presumitur feudum gastaldie vt plenius dixi in tex.aliũ intellectũ ponit glo.que incip.accipiendo ignorãter qȝ quidam habens feudũ iure proprij feudi rege effectus est gastaldus regis ꝛ accepit ignorãter in feudũ gastaldie dictũ feudum a rege certe nõ sibi p̃iudicat sed pbauerit se ante officiũ gastaldie inuestitum vel postq̃ desierit esse gastaldus. Quid si titius egerit dicẽs rem feudalẽ ꝛ succubuerit per sniam diffinitiuã an poterit dicere eã rem allodialem propriã intentando iudicium cõcludit Bald.qȝ sic in.l.i.ff.de re iudi. Quid aũt ecõtra si primo dixit allodiales ꝛ succubuit deinde vult dicere feudalẽ eandem rẽ queriẽ an possit, glo.cõcludit qȝ sic in.l.pe.C.de inge.ꝛ manu.quã gloss.limitabi

tis verā nisi vasallus cōuictus fuerit mendacio quia dicebat rem propriam cum esset feudalis ex certa scientia.nam tūc perdit feudum propter mendacium.c.si vasallus.j.si de feu.fue.cōtro.ꝛ fuit no.Jo.an.in.c.ceterū de iudi. Quid aūt si vasallus alienauit ꝛ tradidit rem feudalem emptori an priuet dñm possessione. Bal.in.d.l.j.concludit quod sic.cui adijcite remedium vt dominus agat cō

8 dictiōe ex.l.si.C.de acqui.pos. ¶ † Quid aūt si emptor pscripsisset dictam possessionem feudalem an dño competat aliquod remedium respondeo qd competit in inte.resti.ex iusta causa ignorantie veritas prescriptionem quia ignorabat dñs rem feudalem vendi.ꝫ.l.j.in fi.ff.ex qui.cau.ma.l.si sic.in glo.ff.quemadmo.ser.amit.ꝛ fuit not.allegans Spe.tit.de prescri.§.j.ver.sed pone colonus. Quero ab extra quid si guardiator vel gastaldo vel alter officialis emit rē aliqua durāte officio an admittat talis probatio si vult pbare qd emit de pecunijs ꝛ reb' ꝑprijs dic qd sic ꝯm and.de iser.ꝛ Ric.de nea.qꝛ talis pbatio hꝫ tollere ꝑsumptionē q̄ erat cōtra ipsos officiales.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.in.l.si litum.ꝛ hoc sensit gl.j.ti.seq.super verbo claruerit.facit qꝛ ꝑsumptio cedit veritati ꝛ vere probationi in.l.si.qd met.cā maxime si bona fide ꝛ palā emit ꝛ non clā.ff.de contrah.emp.ꝛ.l.si per emptionē.§.si.de qua materia quero qd si iste gastaldus est consanguineus dñi ꝛ sibi det aliquid an presumatur sibi datū occasione officij vel sanguinis ꝛ parētele.ꝛ dicit Bal.qd potius rōne consanguinitatis ipsi' dñi.arg.ff.de exc.tu.potius.§.q̄ tutoribus.et ff.de liber.leg.l.aurelius.§.titius.ꝛ dixit etiā hic Bal.qd si pater concedit custodiam castri vni filio qd per hoc nō tā videt sibi datum feu.gua.quā simplex custodia.ideo nō lucrabit fruct'.l.cum pater.§.pater pluribus.ff.de le.ij.l.reticul'.§.labeo.ff.de au.ꝛ ar.

9 leg. ¶ † Quero an ius gastal.possit prescribi annis.xxx.ꝛ Jac.ardi.in sum.sua sup or.q.ac.ad partes non firmat.vñ dicatis ꝯm Ric.de neap.qd non p.l.male agit.C.de prescri.xxx.anno. postq̄ semper cōstat qd hꝫ causam a dño.ꝛ ideo dꝫ cessare ꝑscriptio de quo dic lati' pui in filibus qōnibus sit ibi p doct.examinatio.ꝛ qd dicā.j.si de feu.fue.contro.in.c.si qs p.xxx. Quero qd si vasal.erat gastaldus ꝛ dñs diceret esse feu.guar.an esset presumptio p dño an pro vasallo vt dicit Bal.qd presumit hoc casu p vasallo qd sit feu.gastal.nā allegatio dñi non congruit officio.a.c.cap.j.de contro.inuesti.facit.l.naturalis.§.nihil cōe.ff.de acqui.pos.l.si.ff.de iustito. ¶ Ultimo q̄rit Bal.qd si dñs cōcedit feu.hoc modo do tibi in feu.propriū ꝛ rectū qd dederam gato nihil datum est guardie querit an valeat talis cōcessio quo ad effectum respondet Bal.qd non.arg.l.si sic.j.ff.de leg.j.ꝛ ibi Bar.ꝛ Bal.in simili in emphyteota Old.consi.clxiij.incip.viso priuilegio.vbi hoc firmat.ꝛ facit quod not.Barto.in.l.demonstratio.in princ.ff.de condi.ꝛ demō.voluit Ang.in.l.locus.ff.de acquir.pos.ibi And.Spe.in tit.de loca.§.nunc aliqua.versiculo.lxxvi.facit.l.quod si in venditione cū tribus.ll.seq.ff.de here.vel actio.ven.ꝛ ibi Bald.in lectura antiqua quem alleg.d.Alex.in.d.l.si sic.§.j.Pau.de ca.consilio.cccxx.incip.in xpi ꝛc.in causa decimali in fi.d.Signorolus consilio.x.incip.in.q.vertente in fine.

¶ Qui successores teneantur. Rubrica.

¶ Ista rubrica fuit posita per glossatores causa cōmodioris diuisionis ꝛ intelligētie.vt dixi.s.in rub.preced.vbi videas.Hodie ista est vera rub.ꝛ ea vtimur.ꝛ consequenter text.iste reputatur pro.c.ꝛ nō pro.§.vt dixit glo.j.hic posita.Ad precedentiā continua hoc modo qꝛ supra proxi.dixit q̄ feu.qd pōt auferri a vasallo etiam ipso viuēte.Nūc vero in isto ti.declarare intendit an liceat domino viuente adhuc vasallo inuestire aliū de eo.feu.possesso ꝑ ipm vasallū viuentē.vel aliter.s.titu.ij.visum est de psonis que pñt dare feu.Nūc videndū restat de earū successoribus ideo competenti ordine subijcit ista rub.qui successores teneant. ¶ Op.de superfluitate huius tit.per aliū tit.j.hic pōt esse titu.qui suc.tene.vbi ponit similis rub.ꝛ decisio.sol.dixit glo.j.hic posita qd quidam glo.antiqui dixerūt qd iste ti.vacat ꝛ superfluit per aliū.sed tu dic qd nō supfluit cū ille ti.repetit materiā presentem vt alia addat qd fieri potest.vt in aut.de equali.do.in.§.his ꝯñs cum ibi not.ꝛ est text.in.l.ij.§.si quid aūt.C.de iure de.enu.Addit enī ibi de filijs de quib' hic nō dixerat.ꝛ ideo cū ministerio additum est in.d.rub.hic potest esse ti.ꝛc.ꝛ determināt allegationes huius ti.ab illo ꝛ differentia vt ibi etiam dixi.

1. ☞ Inuestitura est duplex.s.abusiua ꝛ propria.
2. Prelatus non potest aliquid facere per quod supplantet successorem.
3. Inuestitus in re feudali si primo decedat q̄ inuestitor tunc tenetur ipse inuestitor adimplere dictam inuestituram.
4. Successor prelati non tenetur habere ratum factū predecessoris nisi sit de iure confirmatum.
5. Successor imperatoris non tenetur habere ratam inuestituram predecessoris imperatoris:quia electione non successione creatur imperator.
6. Vasallus si iurauit episcopo fidelitatē pro se.ꝛ.doꝛ.an teneatur ceteris successoribus episcopis iurare.
7. Imperator vel alius si concessit feudꝫ an possit illud reuocare.

SI VERO. Successor prelati nō cogitur adimplere inuestiturā quam suus predecessor fecerat de feudo qd ab alio vasallo tenet nisi ipse inuestitus iam fuerit missus in possessionē dicti feu.cōsentiēte dicto primo vasallo vel nisi ipse primus vasal.iam mortuus sit viuente adhuc prelato inuestiente. laici vero ꝛ eorum heredes tenen-

1 tur oīmodo huiusmodi inuestituras adimplere.h.d. † Premitte qd duplex est inuestitura.s.abusiua que fit verbis interueniēte anulo vel basta vel aliquo simili signo corporeo.no.in.c.ij.extra de cōsue.alia est inuestitura que appellat ꝑpria ꝛ est illa que fit per traditionē possessionis.vt.j.quid sit inuestitura.no.j.ibi post eius decessum qd si prelatus aliquem de re inuestiuit q̄ alius vasallus primus possidebat eo pacto q̄ post mortē primi vasalli habeat inuestitus rem feudalē si decesserit prelatus antequam vasallus primus tenēs feudum tenetur successor prelati ratam habere dictā inuestituram.ꝛ sic not.hic casum quod prelatus nō potest disponere in futurū tempus ad preiudiciū succes-

2 soris. † nec enim potest prelatus aliquid facere per quod supplātet successorem.Archi.in.c.predecessor.xxv.q.ij.imo post q̄ desijt esse prelatus nec etiam in viam declarationis pōt preiudicare successori.puta vult declarare contrarium ꝛ se factum Jo.an.in.c.ex parte.el.ij.de ver.sig.Bal.hic nec etiā per viā statuti Inno.in.c.peruenit de arbi.facultas enim prelati nō se habet ad futura vt hoc tex.ꝛ per Inno.in.c.j.de maio.ꝛ obe.Bald.hic de his plene per canonē in.c.si.ne prela.vi.suas.ꝛ p do.de ro.decl.cxxxv.ꝛ p legistas plene.in.l.emptorē.C.loca.ꝛ si etiam habetur dum tex.dicit eo tenore a contrario qd si pure fieret talis inuestitura feu.vasalli adhuc viuentis tunc nullo tpe valeret.j.hic pōt esse titu.qui succ.ꝛc.circa mediumꝫ.ita And.hic.Not.ij.ibi.nisi ille quod si primus vasallus tenens rem feudalem cōsenserit inuestiture facte a prelato tunc successor tenetur habere ea tam dictā inuestituram ꝛ cum ministerio dicit tex.eo.cōsentiente qꝛ secus esset si iste de nouo inuestitus clandestinam possessionē haberet.nā tūc successores non compelluntur inuestituram adimplere quia istud.c.est odiosum cum de re viuentis permittat dispositioni.ita alua.hic post And.qui arguit in contrariū per.l.si fundum.ff.de fun.dot.vbi per clandestinā traditionē alio possidente transfertur dñium ergo ita hic sol.l.si fundū.loquitur qñ vendens plenum ius habebat ꝛ tenens in dñio non habebat aliquod ius.nos loquimur in tenore qui habet ius vtile dominij super quo transferendo dño directe cōtrahit.non mirū si eius consensus in inuestiendo requirat nec sufficit clandestina pos.alīt requirit cōsensus ex eo.qꝛ videt quodāmodo iniusta concessiōe agi de successione viuentis.ideo.l.si.C.de pac.ꝛ existis habetis limitatione ad no.per bar.in.l.interdū.ff.de acq.pos.vbi dixit qd p constitutum transfert dñium vtile emphyteosis vel feu.qꝛ nō pcedit qñ ali' est emphyteota vel feudatari' p hūc tex.cū cōcordan.pbat in.l.pōponius.ff.quēad.vsu.amit.bar.in.l.quāuis.§.si conductor.in.l.q vniuersas.§.qd p colonū.ff.de acq.pos.ita.d.Mo.ꝛ.hic.not.etiā tex.ibi facere vel confirmare ꝯm bal.ꝛ alua.qꝛ aliud.est facere aliud cōfirmare.l.aurelius.§.j.ff.de lib.le.gl.ꝛ doc.i.c.inter dilectos.de fi instr.bar.in.l.ꝛ qꝛ.ff.de iur.om.iu.gl.l.c.si romanorū.xix.di.bal.in.l.sal.in.ij.col.C.de fur.l.aduersus.C.si aduer.rem iud.p q̄ infert qd nō operat effectū cōfirmādo nisi appareat qd

3 † dicit cōfirmatū.Not.tertio ibi.sed ille qd si primo decesserit tenens rē feudalē q̄ inuestitor tūc vestitor tenet adimplere dictam inuestiturā.gnimo ꝛ successor ei' dūmodo fuerit feudū apertū in vita pdecessoris tenebit implere inuestiturā ꝯm and.de q̄ tñ dubito ex quo nō habuit effectū tpe pdecessoris cū qd imputet inuestito quare nō coegit pdecessorē iplere.preterea ēt si illi nihil posset imputari ex quo nō habuit effectū tpe pdecessoris nō potuit pdecessor obligare successorē.vt.s.dixit p no.in.c.si.ne plati vices suas.gl.ꝫ Bal.ꝛ alij ita intelligūt tex.nēm tū hoc nō dicit dñs ver.sed si ille dicit iure cogit eam ratā habere intelligo qd cogit plat' inuestitor nō aūt successor q̄uis mi' tex.noster exorbitet a iure cōi qd cōtractus pdecessoris minime arctet successorē ꝛ intellige sane hunc tex.qñ est tale feudū qd nō transit ad heredes primi vasalli possidētis feudū vel saltē vasallus pmo tenēs feudū decessit sine herede.c.j.in fi.j.hic pōt esse ti.q suc.te.alias si esset feudū transitoriū ad heredes ꝛ vasall' prim' tenēs feudū reliquisset heredes succedētes in feudo excluderet iste scdo inuestit' ab heredib' pmi vasalli tenētis ꝛ possidētis.c.j.§.cū vo conrad'.de

4 g feu.da.pos.ꝛ d.c.j.l si.no. † q̄ successor plati nō tenet habere ratū factū pdecessoris nisi de iure sit cōfirmatū.ꝛ est ratio qꝛ gratia q̄ iam est sortita suū effectū nō expirat per obitū cōcedentis vt in.c.si sup grā.de offi.dele.li.vj.ꝛ not.extra de fil.psbr.in.c.

c.ex tua.no.ex isto tex.casum qd pot tractu tpis confirmari quod ab initio nõ valuit qd ptz qd si prelat⁹ inuestit aliquẽ de feu.aliquid sibi aperto talis inuestitura confirmat si postea ipsi plato inuestitori feu.aperiatur.sz intelligas qd hic poti⁹ operatur sua voluntas q̃ tract⁹ tpis.t sic nõ ob.regula q̃ in cõtrariũ traditur in.l.qd pro initio.cũ ibi no.t in.l.pe.ff.de re.iur.de quo per Dy. in regula nõ confirmat de reg.iur.lib.vj.t ideo ex hoc text.colligunt quidã qd regula catoniana nõ habeat locũ in contractibus qd an sit in.l.seruũ filij.t in.l.j.ff.de reg.cato.cũ ibi no.t.in.d.l.qd in initio.in.l.obligatio fere.in.§.placet.ff.de ac.t ob.not.quod heres dñi laici inuestiẽtis pot per inuestitũ cõpelli ad adimplendũ inuestiturã sibi factã per defunctũ vt hic in fi.t in.d.tit.hic potest esse ti.tc.t procedit talis libellus per d talẽ cogi ad ratificandum ar.huius litere.t.ff.de neg.ge.l.põponius scribit.sm Bald.t sic habetis decisionẽ si queraf an dñs feu.possit aliũ vasallum inuestire de re feudali sub cõditione si prim⁹ vasallus inuestit⁹ de dicta re ceciderit ad dicta.nã hic videf esse casus qd valeat talis inuestitura.opp.cũ.d.glo.qd imo successor nõ teneaf seruare factum pdecessoris de.c.j.j.hic pot esse ti.q sic.te.vbi dicif qd si inuestitura est facta pure de feudo possessio per aliũ qd nullo mõ vz.sol. dicit gl.fatẽdo cõtrariũ in inuestitura pure facta sed vbi facta est in diẽ vel sub cõditiõne sit dña inter cle.t lai.inuestientẽ.vñ vt õ claret totã hãc materiã repetit totũ casum huius titu.t in 3eijo.t lz ista gl.bene loquaf tn dic lati⁹ vt scripsi i 3eijo.t in.c.j.j.de feu. dato in vicẽ legis cõis.t i.c.morib⁹.j.ii de feu.fue.cõtro.nã inuestitura pure facta nõ valet nisi fiat de cõsensu possidẽtis ita q inuestitus de nouo ponaf in possessionẽ:qz tũc hoc liceret ar.huius lre:t phaf.j.q.mo.feu.amit.in.§.preterea.facit qd no.in.l.nihil. in.§.j.ff.de leg.j.t qd dixi.j.hic pot esse tit.op.cũ.d.glo.contra ea q̃ videf presupponere iste tex.vez qd in inuestituris clericorũ debeant adhiberi p talibus pares curtis.sed cõtra hec op.de.c.j.j fi.j.si de inue.inter do.t va.lis oĩa.vbi admittunf non solũ pares sed etiã extranei.solu.dicit gl.fatendo contrarium qñ clericus facit inuestiturã de reb.ec.neq3 ista litera cõtradicit sed qñ clericus facit inuestiturã de suis rebus ppriis tunc bene nõ necessarij ipsi pares pro testibus quẽadmodũ disponif in laicis inuestiẽtibus vt.j.de cle.q inue.fa.c.j.t hoc voluit tota ista gl.plene.j.qd sit inuesti.j prin.t.j.in tit.q tit.q tes.sunt neces.ad pbã.no.inuesti. ¶ In gl.fi.no.hãc gl.q̃ ponit rõnẽ diuersitatis inter successionẽ laici t 5 prelati.ex quarõne potestis inferre sm and.hic † quod successor imperatoris nõ teneaf habere ratã inuestiturã pdecessoris imperatoris qz electione nõ successione creaf imperator.e.c.venerabilẽ.de elec.t gl.q̃ ponit electores imperij in.c.ad apostolice.de re iudi.in vj.t intellige sane qd successor iperatoris nõ teneaf habere ratam inuestiturã predecessoris imperatoris sm formã.c.nf.i.in prin.secus autẽ si predecessor imperator cõcessisset rem in feud.pure quas alius nõ tenebat.c.j.de natura feu.itẽ ex rõne huius gl.no.scõm and.qd tex.videf pcedere hec in fi.qñ feu.sunt hereditaria.l.t si nõ tñ in gl.ff.de pet.he.secus si feu.nõ sit hereditaria sed ex principali puidentia.c.j.an agna.vel filius.Et vidistis no.in gl.m.g. 6 in.c.j.§.4.õ.q feu.da.pos. ¶ † Quid aũt si vasallus iurauerit epo fidelitatẽ pro feu.an successoribus alijs epis teneaf vasal.iurare distingunt Ja.qd aut vasal.iurauit simplr fidelitatez epo.t tunc tenetur alijs successoribus iurare.si aũt iurauit epo noie suo vel aliorũ successor suor canonice intrantiũ tũc non teneaf ampli⁹.c. ego eni epo.extra de iureiu.sed cõtra Jac.de bel.qd imo vasal.q simpliciter iurauit prelato nõ teneaf ampli⁹ iurare successori.facit quia iusm ex parte eius cui iuraf est in re lz ex parte iurantis dicatur personale quo ad reatũ periurij.tex.est ibi Inn.t Jo.an.in c.veritatis.de iureiu.dicã l.c.j.i pn.j.q̃ fu.pri.cã be.amit. ¶ Quero an inuestitor prelat⁹ in diẽ vel sub cõdõne vel in casu.c.nostri. in prin.possit penitere t reuocare inuestiturã.rñdit and.qd non c.morib⁹.j fi.j.si de feu.fue.cõtro.l.sicut.C.de act.t ob.ampli⁹ cõcludit hic and.qd aperto feu.cogif precise inuestitor implere inuestiturã.nec pot velle soluere interesse.c.j.l.fi.j.si de feu.fue.cõtro. facit no.in.l.j.in pn.ff.de ac.emp.Quero qd operef cõsensus vasalli tenẽtis rẽ feu.in casu.c.nr.arguit and.de iser.t p multa vba qd nõ operaf remissionẽ vtilis dñij t naturalis possessiõis dicti vasalli primi tenẽtis rẽ feudalẽ qz in dubio nõ psumif donatio l.cũ de indebito.ff.de proba.l.si cũ aurũ.ff.de solu.sed operabif vt lz pcedebat inuestitor anteq̃ vasall⁹ prim⁹ successor post mortẽ dicti vasalli pmi.t sic postq̃ erit aptũ feu.teneaf adiplere inuestiturã factã a predecessore qz illa dictio exceptiua nisi hic inter. est de genere regule.l.j.§.j.ff.de serijs.l.nã qd liq de.§.j.ff.de penu lega.tamen idem and.postea cõcludit si ex petitione cõsensus vel ex eius interpositiõe apparet ad qd interponif stãte clero.l.si de certis.C.de transac.si nõ apparet visus fuit inclinare qd operabif iste cõsensus vt si vasall⁹ prim⁹ decedat post mortez primi inuestientis tũc successor tenef.Quero dñs feu.cõsensit alienationi quã faciebat su⁹ vasall⁹ nõ habẽs liberos.qre an feu.reuertatur ad dñm venditore mortuo sine liberis an remaneat penes emptorẽ.rñdit and.post multa verba qd remaneat penes emptorem t liberos eius non reuertef ad dñm.c.j.§.t si clientul⁹.ver.si nõ.j.de alie.feu.t.c.nup.c.nisi.de dona.inter vi.t v o.nisi dñs cõsensisset alienationi cum reseruatione iuris sui vt transeat in emptorem eodez iure quo erat penes primũ vasallũ.ar.l.si debi.§.j. ff.qui.me.pig.vel hypo.t ar.no.in materia protesta.in.l.non solũ.§.morte.ff.de ope.no.nũ.† Quero si imperator vel a.i⁹ concesserit feu.an possit reuocare.t rñdet and.qd non nisi ex causa vt in aut.de rescidẽda.§.j.t.c.quãuis.de rescrip.li.vj.l.lucius.ff.de euictio.l.itẽ si verberatũ.ff.de rei vend.t plene no.in proemio flor. t not.in.l.si.C.si contra ius vel vti.pub.aoi.in.c.j.§.si tn qui feu. da.pos.c.j.j.de natura feu.Quero an credatur principi q vult reuocare feu.qz dicit cõcessisse p importunitatẽ.nã si esset cõcessus per importunitatẽ nõ valet cõcessio.l.j.C.de pet.bono.subla.li.x. rñdet and.qõni formate cũ hec questio esset de facto:quia Inn. quartus in sicilia post mortẽ sede imperatoris cõcesserat multa feu.de bonis ec.t cãterũ reuocauit qz dicebat se concessisse propter importunitatẽ.nã si princeps hz consiliũ suũ siue senatum siue proceres t oĩa cõsueuit facere cũ deliberatione consiliariorum suor credif ei ppter autoritatẽ cõsilij dubiũ nõ est.l.humanã.C. de legi.aut est princeps q nõ cõsueuit facere cũ deliberatione sapientũ imo facit ex capite suo t nõ credif ei.ar.no.per gloss.in.l. quid ergo.§.quesitũ.ff.de his q no.infa.idem dicit And.si esset princeps q solitus est mentiri t qui habet iniquos ministros vt nõ credaf ei ar.l.q semisse.ff.de vsur.t predicta puto esse vera nisi in summo põtifice cui creditur cle.j.de probe.t no.in.c.cum a nobis.de testi.ats declara vt plenius dixi in.c.fi.j.quo tpe mil.post and.t ponit and.in.c.j.in pe.col.j.de capi.q i curi.vf. Quero an per statutum vel decretum principis possit auferri vtile dñium feu.rñdit Bal.in.c.que in ec.de cõsti.qd sic qd dictũ limita verum cũ causa non sine causa nõ pot.c.j.de natu.feu.t ibi Bald.Pan. de ca.cõsi.cl vj.incipit in xpi noie viso t examin.to.tz Barto.in.l. ij.C.de fun.patri.li.xj.aliquid posui.Bal.qui feu.da.po.c.j.§.not andum.Quero pro intellectu hui⁹ litere an vasallus tenẽs feu.debeat cõsentire expresse an sufficiat qd sit presens missioni in possessionẽ ad hoc vt successor prelati teneaf.t and.de iser.hic multa dixit tandẽ ista est sua cõclusio q̃ etiã sequif Fil.de nea.vez q sit necessarius cõsensus expssus.c.q tacet.de re.iu.li.vj.t est rõ qz tractatur de preiudicio.s.successoris prelati.arg.ff.de arbi.l.sicuti.et qd no.in.l.etiam.ff.de au.tu.t videas de tacito consensu ad id q not.in.l.q̃ dotis.per Bart.ff.so.ma.panor.in.c.nõne.de presump.

¶ De controuersia inuestiture. Rubrica.

¶ Ista est vera rubrica vez de cõtrouersia inuestiture.t eã sequitur hic glo.hic posita t ad precedẽtis hoc ordine.Quũ supra tractatũ est de cõcessione t acquisitione feudor verũ qz in predictis sepe occurrũt cõtrouersie circa inuestituras ipsorũ feudor:icirco hic supposita est ista rubri.j.de controuersia inuestiture pot est etiã cõtinuari t alio modo.vt dixi.j.de cõten.inter do.t vasal.sup rub.Op.cũ gl.hic de superfluitate huius ti.p aliũ tit.similẽ.j.de controuer.feu.apud pares termi.so.quidã fatentes 3riũ glossauerũt hoc qd istud.c.vacat p illũ ti.t hoc voluit gl.vsq3 in fi.sed tu dic qd imo nõ superfluit neq3 vacat:qñ in hoc ti.declaraf qs teneaf probare inuestituraz.ibi aũt declaraf apud quos iudices debeat talis qstio terminari.t sic aperte patet de diuersitate materie inter hos titulos.

1 ☞ Dominus ponere cogitur in possessione inuestitum si probetur inuestitura.

2 Inuestitus de canonia intelligitur inuestitus de rebus corporalibus t incorporalibus:castro:territorio:t districto.

3 Lis si fuerit mota ei qui in possessione est: obtinebit possessor dũmodo iuret vel se antecessores suos inuestitos fuisse.

4 Iusiurandum plerũq3 remititur ob reuerentiam domini.

5 Reus non debet absolui cum annexione cause.nisi aliquid probauerit:quia presumptio est contra reum:cum omnis res presumatur libera.

6 Iuramentum relinquitur arbitrarium iudicis:tñ debet iudex adhibere cognitionem:t citare partem.

7 Dñs non habet facultatem rei tradende si fuit in culpa:qz dolo vel culpa desijt possidere nam sine dolo vel culpa vel alio modo non tenebitur ad interesse.

8 Positioni negatiue dicendo tu non es vasallus:non est respondendum.

1 SI autem.† Hoc dicit dñs cogif ponere in possessiõe inuestitum si probef inuestitura si vero fuerit in possessione dabif defensio p sacrm possessori 3 dñm si vero nõ fuerit in possessiõe neq3 pbef inuestitura dabif defensio p sacrm dño nisi aliud feudum indubitatũ hẽat vasallus a dño quo casu remittif dño sacrm ob reue

rētiā.h.v.¶ No.j.ibi cōtrouersia sumit multis modis ō quo plenes.l.causas vel lites.in glo.C.de transac.in.l.lucius.§.tres heredes.ff.ad treb.in.l.nō ipsiū.§.filias.ff.de procu.not.ij.ibi coram paribus qd ꝓbatio inuestiture est fienda per pares curie vel per breue testatū de quo videbitis plene in.c.i.§.quid sit inuestitura ꝛ dicit breue testatū qꝛ fit de verbis breuibus.vt in.l.j.ff.de here.insti.C.de conueni.fis.debi.l.inter chartulas.d.l.xj.C.de fideicō.l.verbū volo.Not.iij.ibi.cogit qd dñs cogit inuestitum mittere in possessionē neqꝫ prestādo interesse liberatur de quo videbimus cras in glo.No.ex tex.ibi feudi possessionem qd per inuestituram verbalē ꝛ abusiuam nō adipiscitur vasallus ꝓpterea possessionē feudi facit.c.p tuas.extra de dona.ꝛ qd not.in.c.ex ore.extra de his que fiunt a ma.parte cap.ꝛ per Inno.in.c.ex literis.extra de consue.ꝛ per Dy.in.c.j.de reg.iur.in.c.autoritatis.de insti.Iono.in.can literis.de resti.spo.rota decisio.cclxxvj.incip.petenti habetur in.c.transmissa.de elec.do.Ant.late in.c.fi.de causa pos.ꝛ

2 proprie.ideo infert hic Bald.quod † inuestitus de tali ca.intelligitur inuestitus de rebus corporalibus ꝛ incorporalibus castri iurisditione territorio ꝛ districtu not.Inn.in.c.proposuit.de concess.preben.ꝛ Barto.in.l.si quando.C.de bo.vaca.d.Aeto.in.d.c.fi.ꝛ facit not.in.c.ex ore.de his que fiunt a ma.parte.ca.per Bal.in.l.j.§.cum vrbem.ff.de offi.prefe.vr.ꝛ in.c.j.de capi.qui curi.ven.aliter qd territoriū tenet Old.consi.cxxj.incip.ad primam q.qua querit.ꝛ Pet.de anch.in regula accessorium in.xv.col.de reg.iuris.vj.Spe.in ti.de iurisd.om.iud.ver.que aūt meri imperij sunt ibi Io.an.in addi.faciūt q not.Io.an.in titu.de loca.§.nunc aliqua.ver.xciij.intelligas tñ quando feudū bene est acquisitum vasallo qd patet qꝛ dñs tenetur precise ad traditionē possessionis ꝛ mittere ipsum vasallū in vacuam possessionē dicti feudi ita ꝛ taliter qd possessio nō sit impedita nec occupata per aliū ita qd sit vacua ab omni impedimēto.ꝛ hoc sensit glo.hic posita.in pn̄.facit qd not.in.l.cū reus.C.de proba.ꝛ.l.j.ij.ꝛ.in.ff.de act.em.ꝛ predi

3 cta probantur.j.de no.fi.for.in fi.† Not.iiij.ibi defensio qd si mota fuerit lis a dño ei qui in possessione est:obtinebit possessor dūmodo iuret vel antecessores eius se fuisse inuestitos.c.fi.§.fi.§.n de inue.inter do.ꝛ vas.lis ori.ꝛ intellige secundum Bald.hic siue actiue siue passiue lis ori.inter do.ꝛ vas.l.luci⁹.§.tres heredes.ff.ad treb.not.tex.ibi in feudi possessionem mittere qd petit vasallus inuestitus de feu.cōcludit se mitti in possessionem facit.l.fi.C.de edi.diui adri.tol.ꝛ dicit Bal.qd si esset possessor procederet libellus peto me protegi siue conseruari in possessione.C.qd cum eo.l.si seruus.facit glo.in.l.j.ad carbo.ꝛ ad hec cōpetit vel conditio ex moribus vel conditio generalis.ꝛ Bal.hic dixi.§.in preludijs etiam offi.iuris iudicis qñ dñs nō negaret illū inuestitum de plano sine libello.c.j.de contro.inter vas.ꝛ epi.not.ibi finalis quod si cōuentus nō fuerit in possessione neqꝫ probare potuerit inuestituram dabit sacramentū dño scdm Iac.de Bal.ꝛ recte ꝛ dicam in.glo.in ver.defensio not.ibi si non feud.vbi ponitur exceptio a proximo dicto.nam remittitur iuramentū dño si vasal.fuerit inuestit⁹ de alis feu.indubitato.alij tamē ꝛ male aliter intelligunt istum tex.ibi remittitur.i.tollitur qꝛ defertur vasallo.sed hic intellectus nō cōgruit.nam qñ vasallus non ꝓbat inuestiturā neqꝫ sit in possessione nō defert iurm vasal.vt ꝓbat ver.finalis nō fuerit.ꝛ facit.§.sacramentū.ergo hoc casu fortius remittitur vt probat

4 in rōne tex.qꝛ aliunde vasall⁹ est.† nam ob reuerentiā dñi pleriqꝫ remittit iusiur.d.§.sacramentum.ad si.simile seruat in fischa sm And.qꝛ procurator fisci siue agat siue defendat non tenet iurare de calumnia ob reuerentiā regis ꝛ l3 primā opi.tenuerit,Iacar.dicāt hanc teneat alua.post altos hic qui alleg.glo.j.qd sit inue.in prin.ꝛ.op.fortiter dicit in.n.ꝛ.aij.rōne huius tex.qd conuentus ꝛ si actor nō probauerit reus tenet iurare.sed cōtra Imol.videtur qd reus sit absoluēdus sine iuramēto quia regula est actore nil probāte reus venit absoluendus.l.fi.de rei ve.l.q accusare.C.de eden.ꝛ.c.fi.de iureiu.cū vul.so.scdm And.hic in.ij.ꝛ.iij.rōne actor vel re⁹ aliqd ꝓbauerit puta semiplene ex quo defertur iuramentum.sed hic intellectus And.nō placet.nā tex.nō se fundat propter semiplenam probationē sed propter possessionē secundo iste intellectus diuinat ꝛ diuinare nō debem⁹.l.apud celsum §.illa fuit verus qd.ff.de excep.do.ꝛ gl.in.l.filiū quem habentem.C.fa.her.qs enī reuellauit and.qd hic actor semiplene ꝓbauerat certe nemo.tertio qꝛ tex.loquit indistinte ergo ꝛc.l.de pcio.ff.de pub.Bal.aūt aliter soluit ꝛ intelligit istū tex.nam dicit considerāde sunt nature causarū.nā aliqñ reus petit se simpliciter absolui.ꝛ tūc actore nō probāte reus venit absoluēdus ꝛ si nil probauerit,ita loquunt̄ ꝯtraria alleg.aliqñ ꝛ scdo reus petit se absolui cum annexione cause vt quia sit vsufructuarius feudatarius vel

5 emphyteota.† Et tūc non debet absolui cū annexione cause nisi aliqd ꝓbauerit qꝛ presumptio est cōtra reū cū dīs reo ꝓsumat libera.l.altius.ff.de serui.ꝛ aqua.l.loci corpus.§.cōpetit.ff.de serui.vendi.ꝛ ideo hic cōuentus teneret ꝓbare per sacrm qui petebat se absolui cū annexiōe cause qꝛ vasali⁹ eodē mō in tertio dicto si dñs petet se simplr absolui absoluetur sine iuro secus si petet se absolui cū annexiōe causa qꝛ aduersari⁹ suus nō sit vasall⁹.arg.l.s3 si possessori.in pn̄.ff.de iureiu.ꝛ.l.iulian⁹.ff.de cōdi.ind.facit q.no.gl.in.l.si qs ad exhi.ff.de exce.rei iud.hic intellectus ꝛ hec sol.Bal.nō placet qm̄ tex.non solū fundat se super absolutione cum annexione causa imo in.ij.rōne fundat se super cōmodo possessionis sibi ꝓpter possessionē3 in tertio vero rōne qꝛ neqꝫ possidebat neqꝫ ꝓbat inuestiturā aduersarius dñi defert iuramentū dño,vt ꝓbat ibi qñ aūt nō fuerit in possessiōe.preterea 3 bal.facit qꝛ seruitus nō ꝓbat ex quasi possessione sola vt plene not.in.l.j.ꝛ.ij.C.de serui.ꝛ aqua in.l.seruitutes.la grāde.ff.de serui.ꝛ no.per Barto.in.l.si pri⁹,ff.de ope.no.nū.no.in.c.cū eccl̄ia.de cā pos.ꝛ ꝓprie.ꝛ.c.cū olim.de censi.quare ꝛ tertio soluit Iac.de bel.q̄ solutio mihi placet qd aliud est de iure romano.ꝛ ita loquunt̄ contra.l.q accusare ꝛc.aliud est de iure feudali vt hic in tex.nā ꝓpter possessionē cōuētus obtinet 3 dñm ꝛ defert iurm possessori.ꝛ hic intellectus pl3.p regulā traditā in deci.feu.q̄ est vbi habem⁹ tex.in libello feu.nō est eūdū per argumēto vel per iura romana.c.j.j.de feu.cog.nā ꝛ alias differt ius romanū a feudali vt vidistis.3.qui feuda.po.§.hoc aūt notādū.ꝛ ita t3 Iaco.alua.q ꝯcludit qd hec sit

6 specialis natura feu.vt vult hic gl.hoc † iuramentum relinquatur arbitrariū iudici tñ d3 iudex adhibere cognitionē in ei⁹ delatione ꝛ citare partē.ita Bal.hic p tex.in.c.j.§.si vero dño.j.de grādi.succe.in feu.dū dicit verbo.diligēter nō tñ ita est vt fiet ur arbitrio iudicio si statutū dispone et iuramēto puta.dūm pasti stan dū.nā tunc iudex nō posset arbitrio suo dare iurm aduersario ats B.l.hic per.l.ꝯsperit.ff.q ꝛ quib⁹.c.scriptū.vj.q.j.dicit intellige vbi cōsuetudo,statutū requireret ꝓ substātiali solēnitate certum numerū testiū.nā tūc nulla permittitur iudici facultas dādi iuramentū.Bal.j.eo.in.§.si vasallus.ꝓ gl.in.l.cū proponebat.ff.de le.ij.in gl.j.q incipit,q debēt ad si.materiā huius glo.deo dāte dicā in.c.j.§.qd sit inuesti.in glo.q inci.vis partibus ibi.§.si enī.not.qd breue testatū scriptū est a paribus curie approbatū.ꝛ.subscriptū.ꝛ pares curie dñi vasalli ad si.gl.probat etiā inuestitura per instrm pub.rogatū o tabellione.l.cū precibus.C.de pba.sm and.probat etiā sm Bal.p imbreuiaturā tabel.vt.l.chyrographis.de admi.tu.ꝛ adijcite q scribit Bal.de imbreuia.no.in rubri.C.de fi.instr.probat etiā inuesti.sm bal.p sigillū dñi ep.dñs sigillauit inuestituram scriptā p not.in.c.ij.de si.instr.in.c.ij.loco de proba.in.c.significāte.de pig.in.l.si qua per calumniā.C.de epi.ꝛ de.frater.no.p bar,in.l.in fran.ff.de testa.mi.l.ij.ꝛ ibi bald.C.de re.alie.nō aliena.vbi ad ꝓpositū q sufficit tenentē sigillū sigillare l3 sint plures dñi.vt no.in.c.inter dilectos.de fi.instru.in glo.q incipit s3 ibi.vacuū.de hac glo.dicite qd sit possessio vacua vt p gl.q.in.l.fi.C.vñ vi.ꝛ in.l.ij.ff.de ac.ꝛ emp.in ea.gl.ibi.non facta.not.qd si dñs differat vasallū inuestitū mittere in possessionē concedendo est.limitare primo dūmodo vasall⁹ iurauerit fidelitatem dño.j.qs preced.ds en inuest.an si.c.ix.j.de no.fi.for.c.a.ij.limi.glo.verā qñ inuestitura est facta secus si esset de inuestiendo facta ꝓmissio in feu.nā tūc dñs nō cogit ꝓcise sed liberat prestādo interesse.l.si qs ab alio.in fi.ff.de re iu.ꝛ.l.stipulatiōnes nō diuidunt ver.celsus.ff.de ver.ob.sm And.hic s3 meli⁹.§.in ꝓludijs feudorum.nā est de mente tex.feudalis vt ita demū cogat dñs nec liberetur prestando interesse si facta fuerit inuestitura.c.si facta.j.si de feu.fue.cōtro.ergo secus si nō fuerit facta inuestitura:qꝛ tunc nō precise cogetur dñs.d.l.si quis ab alio.itē limitabitis glo.verum si dñs habet facultatē rei tradende.secus si dñs non habet facultatē rei tradende de facto vel de iure puta qꝛ scit esse aliená ar.l.seruus quē.§.si.ff.de ac.emp.ꝛ.l.si i emptiōe.§.itē si emptor.ff.de cōtrah.emp.facit q scribit bar.in.l.stipulatiōes non diuidū

7 tur.ver.celsus,ff.de ver.ob.† qꝛ tunc tenet ad interesse si non h3 facultatē rei tradēde de facto hoc est verum qñ in dolo vel in culpa fuit qꝛ dolo vel culpa desijt possidere nā si sine dolo vel culpa vel alio modo nō tenebit ad interesse vasallo.l.si vt certo.§.nūc videndū.ff.cōmo.ꝛ per Bar.in.l.qd nerua,depositi.in fi.nā contractus feudalis est vltro citroqꝫ obligatori⁹ vt vidistis in diffinitione feudi.§.in preludijs.ergo dñs non tenetur nisi sit in dolo vel culpa facit.l.si dūt.§.j.ff.de rei ven.ꝛ qd not.and.in proemio huius operis in ar.q actio oriat ex cōtractu feudali.scdo adijcite Bal.dū vult qd dñs tenet tradere vasallo ignorāti vt dictum in venditione.l.rem alienam.ff.de contrahen.emp.§.j.ff.de ac.emp.fateor enī qd dñs ante rē euictā tenet ad interesse vasallo ex capite doli vt est casus sing.in.l.seru⁹ quē.§.fi.ff.de ac.empt.et facit qd no.Ang.in.l.qui rem.C.de euic.in glo.q incip.in quas ad fi.no.intellectū ꝛ limitationē in .v.si vero fuerit in possessiōe:nā regrunt̄ sm glo.hic vt vasall⁹ possessor obtineat ꝓmo si possederit ad min⁹ spatio anni.ij.qd sciēte dño possederit.tertio qd nō ꝯdicente dño possederit vt ꝓbat l.§.fin.alt aliga.hic l gl.alle.adijcite.iiij.qd bona fide possederit vt videbim⁹ in glo.q incipit hic dat defensio and.de iser.intelligit istū ver.si vero fuerit in possessione qd agat possessorio iudicio a dño 3 possessorē al.si agat

reali probato dño iz possederit et sic in possessione nisi possedisset spacio.xxx.anno.summa probationibus.c.si quis per.xxx.l.si de feu.fue.contro.nam placet mihi hic intellectus and.quod hic agatur possessorio iudicio non reali:qz imo hic agebatur reali in dicio pbo ex rubrica de cõtrouer.inuesti.et sic agebatur reali non dicit rubrica de con.pos.qd er.est validũ.l.imperatorem.ff.de in diem adie.etiã non scribetes in.l.i.ff.si cer.pe.scdo contra and.est ter.hic in ver.si nõ fuit nõ erat dubium de pos.qz presupponitur conuentũ esse possesorẽ vt probat in ter.ibi propter possessionem tertio cõtra and.est in.c.i.in pain.j.de consue.rec.feu.nam quẽ admodũ habet pro inuestitura missio in possessionem facta dño ita si quis possederit ter.tẽp feudale sciente dño et nõ cõtradicente fiabet per spaciũ presumit inuestitus a dño.c.si.ad si.§.finaliter alius quis.l.si de inue.inter do.et vasal.lis ori.z. preterea cõtra and.alle go vobis glo.in.c.i.circa prin.j.de cõsue.rec.feu.et sentit Bal. hic dũ dicit qd agit reali iudicio.nõ ob.c.si quis per.xxx.an.quia rñdeo vbi vasallus allegabat prescriptionem.ideo requirũtur xxx.an.neqz ibi deferrur iuramẽtum vt in tert.nostro in ver.si vero fuerit in possessiõe nõ allegabatur prescriptio sed sola possessio propter quã defertur iuramentũ possessori vt probatur in ter.ibi videt defensio ppter possessionẽ et sic apparet intellectũ and.nõ esse verũ in glo.q incip.hic datur defensio diuiditur in quatuor. in prima declarat tert.in.§.ponit limitationem.in tertio firmat questionẽ.in quarta soluit contrariũ.scda ibiqz quo puto intelligen dum.tertia ibi quid ergo erit. quarta ibi et ibi oia in ea.ibi.§. tñe not.glo.singula.in materia feudali quod adhuc qd conuentus a dño obtineat non sufficit possessio nisi sit connentus possideat bona fide.que bona fide qualiter probetur dicite per Bar. in.l.celsus.ff.de vsuc.et not.i.n.l.ii.C.de prescrip.lon.tem.eo.mo do scdm and.si probaret vasallũ dolo malo induxisse dñm vt eũ inuestiret vel induxit in possessionẽ talis dolus non patrocinabitur vasallo.ar.l.in fundo.ff.de rei vẽ.et qd ibi no.da.l.et eleganter. in pria.ff.de dolo in glo.si.q incipit intelligo ad fi.de hac materia dicam vobis in.§.sacramentũ.j.de consue.rec.feu.et quia hic non intendo tractare aliũ feudalia.ideo omittas qd dicit Bal. hic de iuramento habet vbi alias dixi in.c.si.de iuretur.l.in bone.C.

8 eo.in.l.admonẽdi.ff.de iureiur.¶ †Quero vna cum Bal.an posi tioni tñ nõ es vasallus sit respondendũ rñdeo positioni negatiue non esse rñdendũ.c.i.de confes.li.vi.et dicite vt ibi plene no.t in.l. si.§.qd obseruari.C.de iur.cal.subijcit tñ Bal.quod iudex posset ex officio.interrogare partẽ aduersaz et teneretur rñdere.c.cũ loã nes.de fi.instr.l.vbicũqz.ff.de interro.act.cũ summ in posi tione facta de negatiua ob ea q eã habet probare per not.in.l.nã et post ea.in prin.ff.de minoribus.

1 ¶ Agnatus asserens feudum paternũ obtinebit contra dñm si probauerit se esse in possessione medietatis vel alicui⁹ partis.

2 Permutationis et cambij differentia que sit.

3 Vasallus probans feudum esse paternum sine iuramento illud obtinebit.

4 Feudales textus longe absunt ab elegantia iurisconsultoz et vocabula et cõclusiones satis ponuntur simpli.ite et materno poti⁹ quam latino sermone.

5 Maritus constituens castrũ feudalem in dotẽ m die nuptiarum marito volẽt e facere cambium cũ vxore de dicto castro cũ alia re an requiratur consensus domini.

6 Contentio si fuerit inter dominum et vasallũ si feudum fuerit antiquum paternum vel nouum non requirit iuramentum.rñ.sacramentalium sin aliter requiritur iuramentũ predictorum.

7 Proponens exceptionem non fundat intentionem agentis siue proponentis nec econtra.

1 **Cum autem.** †Hoc dt agnatus asserẽs feu.paternum obtinebit contra dñm si pbauerit se esse in possessiõe medietatis vel ali.uius partis vel cambij loco aliquid habuisse vel paternũ pbauerit alijs iustis rõnibus. h.d.not.ibi in possessiõe qd si agnat⁹ erat in possessione medietatis feudi obtinebit cõtra dñm mediãte iuramẽto scdm vnum intellectũ et scdm And.possessio minoris tpis enim non prodesset vasallo sed requirit possessio saltez annalis vel maioris tẽporis vt vidistis in gl.q incipit in qua fuerit.s.eo.in prin.et facit.§.si aut aliqs.j.si de inuesti.inter do.et vas.lis ori.not.er hoc tert.quod ly appellatione partis intelligi debeat simpliciter de dimidia.vt.l. nomen filiarum.§.portionis.ff.de ver.sig.th ibi tã est facta mentio medietatis si fiat subsequẽter mẽtio partis tũc appella.istius partis põt intelligi etiã de minima parte vt hic.et.ff.de le.ij.l.filius.§.pater.facit qd not.in.c.i.de conten.inter.me.et do.de pos. fra.mei.et qd no.in.l.i.ia si.C.de iu.emph.vel etiã eft dicrõ cui ad ditur verbũ alicuius per glo.in cle.i.ibi not.car.in.viij.col.de fo. cõpe.gemi.in.c.i.in.viij.col.de fo.cõpe.qz vbi dicitur aliqua parte verificat etiã de minima.et cõducit ita Bal.hic interdũ tñ importat eam quãtitatẽ cui adijcit.vt in.d.§.portiõis.et isto interdũ rõne incertitudinis appellatiõe partis continetur totũ.vt no.

2 in.l.vroti.in pri.ff.de le.iij.no.tñ vel cãbiũ sm Bal.† constituendũ esse differẽtiã inter pmutatiõnẽ et cabium qz pmutatio est speciei ad spe.tẽ:cãbiũ vero est speciei ad genus puta ad frumentum vel vin.:nã gen⁹ scdm legistas est qd recipit functionem in genere suo.l.ij.ff.n cer.pe.iz puto nullã esse dñiam inter permutationẽ et cãbium sed qd sint syoonyma idẽ importantia.l.i.ff.de contra. emp.l.i.ff.de re.pmu.et est tex.expssus in.c.cum venerabilis.de exp.et ae.no.hic esse casũ.in ver.pprietatis qd vasal.põt permutare vtile dñiũ feu.cũ pleno dñio.no.tex.ibi vel alijs iustis rõnibus nã agnat⁹ obtinebit 3 dñm si alijs iustis rõnibus pbauerit feu. esse paternũ.puta p pares curie vel breue testatũ sm gl.in.gl.j.§ faci.ñe dici vt ad si.no.intellectũ glo.in hoc.§.qd vasallus ita de mũ obtinebit 3 dñm si iurauerit.nam appellatiõe defensionis in feudis intelligit sacramentum vt vidistis no.gl.s.eo.in verbo defensio ex qua lec.no.qd iz agnatus pbauerit se esse in possessione medietatis feu.pñt vel alicui⁹ partis vel cãbij pprietatis nõ aliu⁹ partis feudi nõ obtinebit 3 dñm in alia pte q̃ non possidet nisi iurauerit feudũ esse paternum Ja.de Bel.intelligit hic ter.tri bus modis.primo qd agnat⁹ erat actor et dicebat feu.esse pñtz dño dicebat esse nouũ vel scdo modo põt intelligi quod agnat⁹ erat actor et dicebat feu.esse paternũ dño dicebat nullã esse factã inuestiturã vel in tertio mõ põt intelligi qd dño erat actor et vasallus reus q cõuẽtus tenet pbare qz erat psumptio pro dño.c.j. in fi.j.de gra.suc.in feu.nã in primis tribus casibus ibi si fuerit in possessiõe vasal.petebat partẽ suã quã nõ possidebat in alio aũt casu ibi vel alijs iustis rõnibus agnatus petebat eorum qz nihil possidebat sm Ja.de bel.and.vero ponit intellectus.ves qd i pri mis trib⁹ casibus.l.qñ agnat⁹ possidebat medietatem vel aliquã partẽ feu.pñt vel cãbiũ iure pprietatis ita demũ obtinebit vasallus si iurauerit feu.esse paternũ in casu ibi vel alijs iustis rõni

3 bus obtinebit † vasallus sine iuramẽto si pbauerit feu.esse paternum per pares curie vel breue testatũ.nã verbũ obtinebit in tert. scdm primos tres casus intelligit cũ iuramẽto scdm aũt vltimũ casum intelligit sine iuramẽto.nã aliqñ sit dictio verbi al.l.i.t.§.ff. de offi.pcõ.et lega.intellectus aũt pro tribus casibus placet sed in vltimo casu ibi vel alijs nõ placet primo qz est in indubitabili contra.l.qd labeo.ff.de car.edi.nã cũ dubium si vasallus probauerit feu.esse paternũ plene p pares curie vel breue testatũ quod debeat obtinere vt pbat et est casus decisus.s.eo.in prin.et sic supfluueret iste ver.vel alijs iustis rõnibus per prin.huius tit.scdo qz ter.loqut indistincte ar.l.de precio.ff.de pub.als⁹ sunt intellectus pe.de cer.vt hic refert Bal.qd in hoc.§.nostro neqz in trib⁹ casib⁹ neqz in vlti.casu tenet iurare cõuentus et hic intellect⁹ prima facie videt applaudere litere qz in ea nõ sit mẽtio de iuramento sed tñ stricta disputatio cogit destruere et cõuenire intellectus pe.de cer.qz si cõuentus fuit in possessione toti⁹ feu.non obtinebit 3 dñm nisi iurauerit vt probat.s.eo.ergo multomins obtinebit agnatus qui est in possessione partis feu.nisi iurauerit feu. esse paternũ puto aũt verissimũ esse intellectũ in hoc.§.quod hic erat cõtẽtio de feu.inter do.et ag.nã agnatus dicebat se succedere collateralẽ defuncto puta fratri qz feu.erat pñũ dño vero dicebat dñiũ certe si agnatus possedit medietatẽ vel aliã partẽ vel cambiũ iure pprietatis obtinebit dũmodo iuret feu.esse pñum vt probat.s.eo.in prin.in ver.si vero fuerit in possessiõe psparũ ann.adijciendus sciẽte dño et nõ contradicente et bona fide vt vidistis.s.eo.in prin.in glo.et probat in.§.finaliter aliqs.j.si de inuest. inter do.et vas.lis ori.postea qz intellectus litere vel alijs iustis rõnib⁹ pbauerit feu.esse pñũ sine p pssessionẽ sine p breue testatũ per extraneos testes siue alio modo nõ reprobãdus.nã si plene pbauerit feudũ esse paternũ tũc esset clara qz obtin.bit si autem se mplene probauerit puta per vnã parem curie feudum esse paternum per extraneos testes per alias presumptiones tũc est deferendũ iuramentũ vasallo probãti semiplene si videbit iudici.c.fi. eramentũ.j.de consue.rec.feu.et sic intelligo istum ver.vel alijs iustis rationibus indistincte prout vidistis ter.in similitin prin.c. ideo dicit ter.vt obtinebit quasi dicat obtinebit prout de iure. si.plena erit pbatio totũm sine iuramento si plena probatio partis vel semiplena per cõiecturas huiõi pbatio totius erit cum iuramento et facit qz vt in discursu videbim⁹ in hoc cõmento tert.

4 †Ite feudales longe absunt ab elegãtia iurisconsultorũ et vocabula et cõclusiões ponunt satis impliciter et materno potius q̃ latino sermone prime accedũt faciũt qd not.Bal.i.c.i.de suc.feu.in.c. j.de no.fo.fi.in.c.ij.de duo.fra.de no.de.inue.in.l.pe.C.de legi. here.in.l.maximũ vitiũ.C.de lib.prete.in rub.ff.si cer.pet.in addi. ad spe.in tit.de re in.et faciũt que vidimus.s.eo.in.§.si quis de mãso.Bal.expsse in terminis in.c.i.in verã.capitanei ta pe.col. de feu.mar.et habuistis varios intellect⁹ itẽ not.sm Bal.qd vbi dubitat de latitudine predior.feudaliũ ppter qualitatem forme ola presumunt feudalia vbi.nõ apparet rõ diuersitatis.alleg.bal. l.vroti.in prin.ff.de le.iij.et de mẽte spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua ver.ij.ci duo se.albi.l.i.l certis annis.C.de pac.l.l.ptrea.C.

de fide instru. Bald. hoc idem. j. de vas. qui contra consti. loth. feu. alie. c. vasallus primo. j. si de feud. fue. contro. in. c. i. § insup. j. de probi. feu. ali. per fede. et in feu. qd plus sapit liberalitatis quam respectu concessionis procedit cum minori difficultate hec conclusio quam in emphyteosi que respectiuatur ad annuam prestationem canonis et ex qualitate rei imponitur canonis obligatio et tunc in dubio canon videtur attendendus pro ar. eorum que not. Bar. in. l. i. in. § quod aut. ff. de superfi. et facit qd no. Spe. in. ti. § nunc aliqua moderni in. l. ij. C. de iu. emphy. circa quod alter eon inusito ne euagandi occasionem mihi quesiuisse videar ibi respondeo vtique not. ex hac gloss. singulari quod quemadmodum ad probandum inuestituram plerunque requiruntur pares curie vel breue testatum. vt not. in. c. i. j. quid sit inue. ita in cambio faciendo rei feudalis requiruntur pares curie vel breue testatum et est ratio secundum And. qui in cambio sine permutatione oportet rem tradi ab vtraque parte. l. i. ff. de rerum permu. neque ad resoluendum contractum feudalem sufficit solus contractus vel sola rerum traditio. l. ab emptore. ff. de pac. l. i. et ij. C. quando liceat ab emp. rece. dico ergo sicut ad constituendam inuestituram feu. requiruntur pares vel breue testatum plerunque ad resolutionem contractus feudalis mediante cambio requiruntur pares vel breue testatum facit quod habetur in. l. legat. per gloss. ff. de offi. presi. in. c. de gradatio. de pen. li. vi. in. c. i. de re. iur. facit. l. si vt proponis. C. de nup. circa hanc gloss. querit And.

5 †pone secundum morem regni maritus constituit in dotem castrum feudalem in die nuptiarum demum maritus vult postea facere cambium cum vxore de dicto castro cum alia re an requiratur consensus domini feudi respondit And. consensum domini requiri licet secus sit de iure canonico si detur eodem modo quo est penes dantem. c. nuper de dona. inter vi. et vxo. facit. c. i. circa prin. j. de probi. feu. ali. per fede. c. ij. de feu. in glo. que incipit sed si hec glo. habetur duobus modis. vno modo affirmatiue videlicet si probauerit et tunc intellectus huius gloss. est quod si agens probauerit feudum esse paternum modis de quibus in tex. nostro defertur iuramentum alio modo habetur glo. negatiue sed si non probauerit et tunc debet subaudire ad gl. plene quantum semiplene probauerat perinde defertur iuramentum. c. sacramentum. de consue. rec. feu. et no. quod. xij. sacramentales sunt testes qui iurant de credulitate et non de veritate vt videbitis in. c. i. j. de conten. inter do. et vas. sicut in testibus compurgatoriis. c. cum dilectis. et per totum extra de purga. cano. in glo. si. ad si. not. fortem oppositionem. nam dicit hic per glo. et doc. quod defertur iuramentum soli actori vel soli vasallo sed contra videtur qd iuramentum solius vasalli non sufficiat sed requiratur iuramen. xij. sacramentalium vnde op. de. c. ij. qd incipit si quis. j. si de inuesti. inter do. et vas. lis ori. et. d. c. sacramentum. de consue. rec. feud. gl. soluit primo hic que distinguit an sit dominus in possessione an fidelis sed solutio ista nihil intellectus habet. secundo modo soluit

6 gloss. †quod aut erat contentio inter do. et vas. an feudum sit antiquum paternum vel nouum et tunc non requiritur iuramentum. xij. sacramentalium aut est contentio inter do. et vas. an res sit feudalis et tunc requiritur sacramentum. xij. sacramentalium nec sufficit iuramentum solius vasalli. hanc solu. improbat Jaco. de bel. in. c. i. j. si de inuesti. inter do. et vas. lis oriatur. sed potestis vos defendere glo. qd immo in. d. c. ij. dominus negabat rem esse feudalem tu vero secundum alias. hic distingue clarius et melius capiendo omnia membra quia aut iste vasallus probauit legitime de parte non possessa et tunc debet obtinere etiam absque aliquo sacramento et ita intelligatur. c. i. j. de conten. inter me et do. de pos. fra. mei. aut probauit solum de parte possessa et plene et legitime probando feu. esse paternum et tunc quia ex hoc non est plene probatum de parte non possessa sed tantum est presumptio ratione partis possesse que probata est plene et legitime et tunc debet obtinere cum sacramento per ipsum solum vt hic aut iste vasallus non plene probauit de parte possessa sed semiplene et tunc demum obtinere poterit si iurauerit cum. xij. sacramentalibus se vel ascendentes suos fuisse inuestitos de tali feud. et ita intelligatur. d. c. i. in prin. j. de conten. inter do. et vas. et dixi. j. in glo. precc. et ad predicta vide que dixi. j. de gra. suc. in feu. in. § si. in vlt. oppo. et quod not. per gloss. j. quid sit inuesti. in prin. in glo. magna. oppo. contra text. et immo videtur qd agnatus non obtinet sine iuramento. vnde oppo. j. eo. titu. in prin. ibi si fuerit. fe. fatendum est quod agnatus in. § nostro teneatur iurare feu. esse paternum. d. c. i. § i. j. de inuesti. in ma. fac. vbi erat presumptio pro domino probat agnatus si vero erat dominus alias actor probat secundum Ja. de bel. app. contra text. d. c. ij. j. si de inuesti. inter dominum et vas. lis oria. et dicto. c. i. § i. de inuesti. in mar. fac. vbi iurat dominus non etiam vasallus vt hic. so. Ia. de bel. aut sit plena probatio et tunc sine iuramento obtinet plene probans aut non est plena probatio et tunc possidenti vasallo defertur iuramentum finaliter dominus possederit defertur domino iuramen. item oppo. quod dicitur hic in tex. quod ratione partis agnati obtinent totum. vnde op. de. l. qui solidum. in princi. ff. de lega. j. de. l. si quidem. ff. de transac. vbi ratione parti non obtinetur totum. et facit. l. non ob hoc. C. vnde cogna. quia non probat hic esse qd contingit abeisse. so. secundum est in contrarium fallit in feu. vt hic vt totum integrale presumitur feudale ratione partis ratio ipsius secundum Bal. non videtur bona quia ex. noster non se fund. et propter indiuiduitatem iuramenti sed propter possessionem partis vel alias probationes ante tamen iuramentum sit indiuiduum dicit vt per. Inno. et ceteros cano. in. c. fraternitatis. de here. et per Bal. in. l. si ex falsis. C. de transac. an et quando feuda dicantur indiuidua. ponit Bald. in. c. que in ec. de constitu. Joan. and. in addi. ad Specu. in rub. de feud. item opponitur contra text. quod vasallus obtinebit contra dominum sed contra immo videtur quod dominus debeat obtinere ex confessione vasalli qui confitetur directum domini quod est sufficiens ad obtinendum in rei vendicatione. l. in muscunque. § i. ff. de vsu. et not. in rub. ff. de rei ven. soluit Bal. elegant. quod dictum aduersarij alterius nature et forme quam intendatur per aduersa-

7 rium suum non fundat intentionem aduersarij † vnde proponens exceptionem non fundat intentionem agentis sine proponentis nec econtra. c. exceptionem obijciens. de reg. iur. lib. vi. nam hic vasallus siue agnatus confitebatur dominium directum sed adiiciebat illam qualitatem feu. esse paternum quam qualitatem non intendebat aduersarius. s. dominus. preterea ex confessione vasalli non fundatur intentio domini. de hoc tamen ar. an confessio possit acceptari sine qualitate sua dicite vt per Cy. et Bal. in. l. vni. C. de confes. in. l. si quidem. C. de excep. et in. l. non vtique per Bar. ff. de excepe. in. l. aureliis. § gaio. de liber. lega. Pan. in. c. bone. el. i. de postul. prelato. et Anto. in. c. ex parte de consi. de relcipi. ¶ Querit Bal. si aliquis alleget feudum antiquum an teneatur nominare auctorem suum respondet qd sic. c. i. § si que. j. de no. feu. nisi feudum esset quarum vi. d. Bal. vos aut dicite qd non teneatur nominare auctorem suum. l. cogi. C. de peti. here. l. regulariter. ff. eo. ti. et ibi not. et in. c. i. de reg. ior. lib. vi. nec ob. d. c. i. § si que. qui a ibi propter iuramentum. aliud enim est iuramento defuncti aliud heredis. l. generaliter. in prin. C. de re. cre. et iureiu. vltimo querit Bald. pone pares curie extra iudicium dixerunt se non interfuisse inuestiture vel se nihil scire de inuestitura queritur an possint cogi vt dicant veritatem in iudicio et si aliter dixerint in iudicio quam extra iudicium an puniantur respondet Bald. quod debent cogi dicere veritatem in iudicio ne veritas pereat. c. i. § si vero. j. quid sit inuesti. c. i. § notandum. de capitulo extraor. vel de vocis feud. et facit quod not. in. c. in causam. gloss. de test. et adijcite scripta per Bar. in. l. eos. ff. de fal.

1 ☞ Possidenti rem nomine recti feudi datur defensio contra dominum dicentem esse feudum guardie &c.

2 Possidenti defertur iuramentum: quia possessio non est plena probatio.

3 Presumptionum materia non est feudalis.

1 **Item si vasallus.** †Si aliquis possideret aliquam rem nomine recti feu. ei datur defensio contra dominum dicentem esse feu. guar. si autem dominus probauerit esse feu. guar. vasallus restituet rem domino nisi probauerit vasallus per pares curie vel breue testatum se inuestitum fuisse nomine recti feud. postquam suscepit guardiam: idem dicendum est si aliquis possederit aliquam rem nomine recti feu. dominus autem dicit se dedisse pro pignore. ad hoc al. leg. hic. § vsque ad. § si quis de manso. Not. ibi domini esse probatio qd rationes possessionis nomine recti feud. saltem ad minus spacio anni in dominum transfertur possessio. c. ij. ad fi. j. si de inuesti. inter do. et va. lis ori. et vidistis glo. que ponit alia requisita. S. eo. in prin in glo. que incipit in qua fuerit per annum alias non. ibi. vel probare per pares qd si dominus probauerit esse feu. guardie obtinebit dominus nisi vasallus probauerit per pares curtis vel alios inuestituram se accepisse nomine rec. feu. postquam guardiam suscepisset. no. ibi domino. quod domino deficiente in probatione defertur iuramentum possidenti qui si iurauerit obtinebit. dicit tamen hic B. l. quod aduertat quomodo iniungat onus probandi magis putat actori quam reo quia si iniungeret onus probandi ei qui non tenetur probare poterit appellare ille qui probare iubetur. ita Bal. l. hic subijciens quod hoc iuramentum non defertur post conclusionem in causa. facit quia claudit os parti conclusio vt vult Inno. in. c. pastoralis. de causa pos. et propie. not. vltimo in. § similiter. quod idem est qd si aliquis possederit castrum nomine recti feudi et dominus dixerit se dedisse pro pignore quia domino incumbit onus probandi vel obtinebit possidens cum iuramento suo. glo. hic fatetur oppositum. quod ratione negationis postea non audiatur vasallus. Sed oppositis improbat Jaco. de bel. quia regula est neminem puniri ex mendatio vel negatione. l. nemo ex his. ff. de regu. ior. fallit in casibus ibi not. vt est in aut. contra qui propriam hic alleg. adijcite glo. pulchram magistram Jo. and. in. c. nullus pluribus de regul. iuris. lib. vi. and. vero saluat gloss. nam glo. vult dicere qd si conuentus negaret et conuinceretur

vel de mendacio perderet feudū.c.vasallus.§.si de feu.fue.contro. sed nō conuenit.§.nostro.q2 hic confitebatur vasallus rē esse feudalem sed erat cōtētio de qualitate feudi an esset rectum vel guardie ad fi.glo.hanc so.glo.improbat Ja.de bel.q2 hic nō deferf iuramentū ad cautelā nec in.d.l.in bone fidei cum si.Ipse Ja.aliter soluit aut enim est plene probatū tunc reus est cōdemnandus aut est semiplene probatū tunc deferf iuramētū in supplementū probationis in.d.l.in bone fidei aut nullo modo est probatū ab actore.et tūc si est presumptio contra reū deferf iuramentū reo ad purgationē sui vt hic in.c.j.§.vasall⁹.si vero nulla presumptio erat contra reū tunc simpliciter absoluit sine iuramēto.d.l.qui accusare.in glo.alle.hec sol.Ja.de bel.non placet.naz vult Ja.qd hic sit presumptio contra reum sed hoc est cōtra tex.nostrū q2 imo erat presumptio hic pro eo propter possessionem castri nomine recti feudi vt probaf in tex.ibi possederit.et ibi tūc illi⁹ erit defensio.q possidet scdo q2 si esset psumptio cōtra reū vt vult Jac.de bel.nō deferretf iuramētū reo.c.sacrm.de cōsue.rec.feu.et tñ reo possidenti deferf iuramētū in casu nfo quare puto alr soluendū cōtrariū.

2 nā ideo †deferf iuramētum possidenti q2 possessio nō est plena pbatio et dz suppleri per iuramētū.nec ob.qd actor nil probauerit q2 imo dñs habebat Itentionē fundatā ratione directi dñij sm an. et hn̄ exemplū glo.Ja.de bel.intelligit verū in probatione et c.duobus modis vno modo quod hic primus intellectus Ja.de bel.in hoc ver.dñs semiplene probauerit feu.guardie idō deferf iuramētum possidenti vasallo:sed cōtra hunc intellectum opponif q2 n quo remouef genus remouef et quelibet eius species glo.in.l.j.in fi.ff.de suis et legi.sed hic remouef genus probationis ergo et semiprobatio que est spēs probationis.so.Ja.de bel.q ar.pcedit qñ olia lex distinguit secus si alia lex nō distinguit illud gen⁹ no.in.l.de precio.ff.de pub.in.l.quesitū.ff.de testi.vel aliter potestis soluere hoc cōtrariū q2 nō est bona ɔsequētia q2 n lecro adiacente ad secundom adiacens.l.si cū dotē.§.si.vbi gloss.ff.so.ma.alio modo et scdo intelligit Ja.de bel.istū ver.quod hic dñs nihil probauerit sed deferf iuramentū vasallo q2 erat psumptio cōtra eum ex eo qd erat officialis dñi guardian⁹ vel gasta.scdo adijcite quod intellectus Ja.de bel.nō est verus q2 diminet ad tex.istū contra glō.in.l.filiā quā habentē.C.fami.her.nā non apparet q hic vasallus esset officialis dñi.sz.hic intellect⁹ nō est verus in se q2 si hic vasallus fuisset guardianus vel gastaldus dñi et sic officialis tūc obtineret dñs contra vasallū vt est casus in.c.j.§.de feu.guar.et tamen in tex.nostro dicif cōtrariū q imo vasallus iurando obtinebit vt probatur in tex.ibi tūc illius erit defensio.quare verus intellectus hui⁹ ver.dñs vero q si aliqs possedit castrū noie recti feudi et dominus non pbauerit esse feudū guardie obtinebit vasallus cōtra dominum mediante iuramento.Ja.de bel.vult.q hic.§.procedit sz regulas iuris cōmunis nihil qd singulare sit in eo ego puto cōtrariū qd imo singulare sit in feudo vt ex possessione presumatur qualitas vtilis dñij et qd feu.sit rectuz qd est contra ius cōe q2 de iure cōi ex possessione nō presumitur dñiū.l.sine possidetis.et l.cū res.C.de proba.et plene scribit in.l.pe.ff.de cōdi.insti.simile vidistis.§.eo.in prin.ver.si vero fuerit in possessione vbi singulare est in feudis quod ex possessione presumif dñium vtile dū sunt ea q dixi vobis ibi.op.durissime cōtra tex.de.c.j.§.j.§.de feu.guar.vbi possessio vasalli nō opitulatur.et ibi ponuntur solutiones Jo.de bel.ibi de eo quod possidebat nomine eccle.feu.hic autē simpliciter negabat se inuestitū nomine guar.hec so.non placet licet sit vera in se.primo q2 diminat ad tex.d.c.j.§.scdo q2 indubitabilis cōtra.l.qd labeo.ff.de car.edic.nā cui dubiū q vasallus confiteatur esse feudū guar.vel gastal.qd debeat succūbere q2 in cōfessum nulle sunt partes iudicis preter in cōdēnādo.l.proinde.§.j.ff.ad.l.aquil.et no.in.l.j.C.de cōfes.quare aliā so.dedit Ja.de bel.hic et ibi quaz so.improbaui in.d.c.j.§.j.et dicite vt soluit ibi.deinde oppo. Ja.de bel.ad.c.j.§.hec ita.j.de cōtē.inter domi.et vasal.vbi pbat vasallus.sol.Ja.de bel.quod ibi erat presumptio contra vasallū quia erat vasallus officialis domini puta gastaldus.hic aūt erat presumptio p vasallo qui possidebat nomine recti feu.neqs erat guardianus vel gastaldus vt dixi plene in.d.c.j.§.j.de feu.guard.

3 nec tangam hic materiam presumptionum †quia non est materia feudalis sed dicite hic per Bald.in.l.sine possidetis.et in.l.neque naturales.et.l.fi.C.de proba.et per Bart.in.l.fin.de questionibus. Item oppo.de.l.fi.ff.de rei vendi.et de.§.illud.in aut.de trien.et semis.vbi ex mendacio et negatione quis punitur solu.Bald.quod quedam sunt orationes que semel false semper dicuntur false.et loquuntur contraria.quedam vero sunt que tractu temporis sunt vere et false diuersis temporibus et tunc non loquitur.§.noster.vel aliter et melius sm Ja.de bel.aut simpliciter negat factū et loquitur cōtraria.aut negaf qualitas facti.et loquif tex.noster vltimo oppo.contra.§.nostrum similiter et.vbi dicit quod dño incūbit onus probādi se dedisse rem pro pignore sed contra de.§.similiter.et.§.hoc de conten.inuesti.inter do.et vas.vbi probat vasallus et nō dominus sol.ibi.aut vasallus confitef se accepisse et loquif tex.noster.

aut sim⁹ in dubio casu et tūc q2 est presumptio pro dño deferf iuramentū dño.c.j.§.j.§.de feu.guar.et.l.altius de serui.et aqua.sed nō placet mihi hoc vltimum quod in dubio deferat iuramentū dño per tex.nostrū qui vult quod ratione possessionis deferat iuramētū vasallo in dubio simile etiā vidi no.§.eo.in prin.ver.si vero fuerit in possessiōe.nec ob.dicto.c.j.§.j.alleg.a Jo.de bel.respōdetur quod ibi qualitas officij regulaf sm qualitatē feu.vt ibi dixi.nec ob.d.l.altius.q2 ex dispositione in feu.presumif vtile dñium vt dixi in precedentib⁹ nisi Jac.saluādo diceremus q loquaf vt in dubio deferaf iuramentū dño quādo vasal.nomine recti feu.possidebat.et ho.sm Bal.qd in.§.nostro est casus qd publicatis attestationibus admittunf testes aduersarij q2 vltime probationes nō excludunt veritatem precedentiū probationum.l.officium.ff.de rei ven.et dicit rectū et simplex feu.sm Bal.qd non est determinatum ad certum seruitium.vt no.in.§.j.§.de feu.guar.

1 ☞ Contentio si sit inter dominum et vasallum.et dominus reseruauit aliquid in curte in qua sit feudum vasallus debet probare incrementum ad eum pertinere.
2 Incremētum pertinet ad vasallū si dominus nihil sibi reseruauit in curte.
3 Incrementum latens vel apparens quid sit.
4 Feudum datur ad certum numerum mensurarum seu ad certam quantitatem.
5 Vasallus si ex industria faciat additamentum fabricando domum vel alias meliorando talia melioramenta spectant ad vasallum.
6 Incrementum omne siue latens siue apparens ad emphiteotam spectat.
7 Pro feudo nō debetur nisi seruitium solitum pro ipso feudo.
8 Inuestitura noua nō requiratur pro incremento feudi.
9 Aqua que nascitur et decurrit in priuato predio potest dominus predij vti prout vult et diuertere et consumere illam pro nutu.
10 Fodere vnicuiqz licet ad inuenienda metalla dummodo domino preiudicium non fiat.
11 Aqua si est mihi concessa ad certum vsum nō possum illa ad aliū vsum vel modum vti.
12 Seruitus nulla habet causam naturalem:tamen habet impositā aut prescriptam.
13 Aquam vendere superioribus fluminis ignominia est.
14 Fluminum vsus est publicus quatenus vtilitas publica non impediatur.
15 Aquarum diuisio fit pro temporibus et mensuris limitatis.
16 Predonibus non competit agere licet competat possidere.
17 Molendinum habenti voluntate dominii habentis victinum predium licitum est restagnare siue closas facere in flumine.

1 Si quis. †De māso.h.o.sm intellectū gl.et Ja.de bel.si de incremēto sit cōtētio inter dñz et vas.et dominus aliquid reseruauerit i curte in qua sit feudū vasallus probabit incrementū ad eum pertinere per pares curie vel per breue testatū.si autem dñs nihil reseruauerit sibi et tunc vasallus non est i possessione incrementi et probabit ipse vasallus incrementū ad eū pertinere per pares curie vel breue testatū aut vasallus est in possessione et tunc probatur per iuramentum ipsius vasalli incrementum ad eum pertinere ad hoc alle.vsqz ad.§.curius.nota.text.ibi de manso qd mansum est predium in quo manent homines ad colendum.vos autem dicite et melius quod mansum est tm̄ territoriū quātū pñt laborare duo boues sm italicos vt no.gl.iuris canonici.in.l.j.de cēsi.facit no.in.l.si ita.in fi.per Bart.ff.de reb.dub. in.c.ij.xxiij.q.viij.in glo.vbi dicit mansum esse tantum terre vnde vnus rusticus cum sua familia sustentari posset.no.ij.ibi omne incrementū hic videri casum contra cōem intim probaf qd iste tex.loquif de omni incremēto de quo statim videbimus in gl.no.tex.qd si dominus reseruauit sibi aliquid in curte in qua est feudū incrementum pertinet ad dominum nisi vasallus pbauerit inuestituram incrementi per pares curie vel breue testatū no.ex tex.in ver.si vero fidelis iuncta glo.sm Bal.hic qd possessio in feu.est adeo fauorabilis qd facit presumi p possessore.c.&.c.glo.in.c.j.de cōtē.inuest.feu.et subijcit Bal.qd et prescriptio longissimi tpis que in alijs est odiosa vt glo.in.l.si.C.de edic.diui adria.tollen.in feu.est fauorabilis vel saltē non odiosa q2 gratia vtriusqz subenferf.s.vasalli et dñi arg.l.statu liberos.§.seruus annua.ff.de statu.lib.et sic habetis pulchrum effectum possessionis in feudalib⁹.not.tex.

2 sed si dñs †qd si dñs nihil sibi reseruauerit in curte incrementum pertinet ad vasallum.et sic habetis ex his que proxime dixi in tex.qd reseruatio partis facta per dñz in re sua trāslata in aliū pdest sibi vt presumaf velle retinere ius circa incrementa et accessiōes ad rem.et hoc sensit gl.fi.hic posita,concor.in simili.§.si.se.c.j.§.fi.cū ibi no.et est ratio q2 nō videf totaliter et integre voluisse totū ius suū dare.et similē cōsiderationē habuerunt cano.subdelegatus in c.iudex.et in.c.quoniā de officio deleg.vt ratione reseruationis possit recusari quod alr nō poterat possit reuocare et possit in suo

Prepositus super vsibus feudorum. D

subdelegato ad eum appellari ꝛ qđ hic not. pcedit vbi constat se
cus aūt vbi cōstaret dn̄z voluisse dare totā rē qm̄ tūc excepiendo
aliqđ vr̄ sibi ꝑiudicare ꝛ nocere. l. quisq̄s. C. de dona. vbi si reser
uo mihi vsūfr. in re donata videor ex h̄ trāsferre possessionē. con
stat eñ de mēte dātis circa rē totalē. ꝛ iō ipsa totalitas remanet
firma ꝛ valida sȝ exceptuatio intelligit̄ adēpta. l. plane. in prin. ff.
de leg. i. ꝛ ff. de adimē. leg. l. legata inutiliter s̄m an. de iser. qm̄ au
tem exceptuatio adauget concessionē vel exceptionē. dic vt in. l. q̄
situm. in. §. idem respōdit. ff. de fun. instru. ꝛ instru. leg. in. l. sed ꝛ si
quid. in. §. proprietatis. ff. de vsufr. in glo. i. vbi retentio dn̄ij vt p
bat in prin. §. nostri. ibi sed si dn̄s me adē gl. ad fi. vt pbat in. iij. re
so. §. ibi si vero fidelis. no. glo. que ponit intellectum huius. §. quē
sequit̄ Ja. de bel. ꝛ apostillat tex. in scd̄a parte sȝ hūc intellectum
hoc mō in tex. ibi iure feudi fidelis ꝛ retinebit subaudite pbando
inuestiturā incrementi si vasallus nō fuerit in possessione. Pe. ve
ro de ceruo. ꝛ an. de iser. alr̄ intelligunt istū tex. q aut dn̄s aliquid
reseruauit sibi in curte ꝛ vasall⁹ nō est in pos. incremēti ꝛ tūc cre.
pertinet ad dominū nisi vasallus pbauerit p pares curie vel bre
ue testatū se inuestitū ð incremento vt in prima pte. §. dn̄i ibi cum
fidelis aut dn̄s sibi nihil reseruauit curte ꝛ tunc oē incrementū p
tinebit ad vasallū ꝛ sic varietas est in scd̄a parte ibi sȝ si dn̄s. quia
s̄m gl. ꝛ Ja. de bel. iste ver. sȝ si dn̄s intelligit̄ qđ si vasallus nō sit
in possessione ēt tn̄ nō ad eū nō pertinebit nisi pbauerit inuestitu
rā incremēti sed intellect⁹ Pe. ꝛ And. ꝛ Bal. placet. nec placet in
tellectus glo. ꝛ Ja. de indubitabili eñ est contra. l. qđ labeo. ff. de
car. edic. nā cui dubiū vasallū debere obtinere incremētū si pbaue
rit per inuestiturā feudi incrementū ad eū ptinere. preterea mens
tex. est facere dr̄iā an dn̄s aliquid retinuerit in curte vel nō primo
casu incrementū ptinet ad dn̄m vt in. pri. §. nostri. Scd̄o casu per
tinet ad vasallū vt in scd̄a pte. §. nostri. gl. que inci. presumitur di
uidit̄ in duas. In prima declarat tex. In scd̄a soluit contrarium
ibi: itē si feudi restringēdo tex. scd̄a ibi: vel si dicas in ea. gl. ibi. ne
cesse vt probat̄ in prin. §. nostri in ea. glo. vsq̄ ad fi. no. hāc gl. sin
gularē que restringit. §. nostrū vt incrementū latens vasallo acq
3 rat̄ put est in vsufructuario ꝛ † qđ sit icremētū latēs vel apparēs
videte tex. ꝛ gl. in. §. preterea. insti. de rerū diui. ꝛ dicit hic bal. quod
relinquit̄ iudicio iuristicoꝝ qđ ðr incrementū latēs ꝛ vnitū hāc gl.
non sequit̄ bal. imo bal. in positionib⁹ suis cōstituit dr̄iā inter va
sallū ꝛ vsūfructuariū rō dr̄ie qr in vasallo agit̄ de magno ꝑiudi
cio. ꝛ iō nō acquirit̄ ei incremētū qr vsusfruct⁹ finitur morte. §. fini
tur. insti. de vsufr. ꝛ dicit bal. hic idē de emphyteota qđ in feudo p
no. in. l. i. in prin. ꝛ fi. ff. si ager vecti. vos tenete gl. vestrā quā sequi
tur Ja. de bel. ꝛ An. de iser. ꝛ albri. in. l. de quib⁹. ff. de leg. nā si al
luuio acqrat̄ vsufructuario q minus iuris hȝ quāto magis vasal
lo q plus iuris hȝ. ar. aūt multo magis. C. de sacrosan. eccl. nec ob.
ar. bal. in ppetuo ꝛ magno ꝑiudicio ꝛc. qr r̄ndeo qđ vbi ēt agitur
de magno ꝛ perpetuo preiudicio alluuio acqritur ēptori. l. si ge
sta. in prin. ff. de rescin. ven. l. iulianus. §. si titi⁹. ff. de act. emp. l. sed
si quis. §. proprietatis. ff. de vsufr. cū si. ex predictis habetis singu
larē ꝯclusionē que limitat istū tex. vt incremētū latens per alluuio
nē pertineat ad vasallū vt hac gl. quā sequit̄ Ja. ꝛ An. ꝛ Albri. i
d. l. de quib⁹ nisi tenor inuestiture forte esset in oppositum: puta
qr inuestitura diceret qđ incremētū ēt latēs pertineat ad dn̄m. nā
tenor inuestiture diligenter attendendus est vt dixi in proemio
huius operis ex qua cōclusione sequit̄ qđ principiū. §. nostri. ha
beat locū solū in incremēto appart̄e. nec ob. tex. hic in prin. qr re
gula ista q totū dicit nihil excludit. l. a pcuratore. C. mandati. reci
pit limitationem nisi restringat̄ ab alia lege vt no. gl. in. l. fi. C. si fi
ne censu vel reliquis sȝ iste terminus vniuersalis oē hic in tex. limi
tat̄ p tex. in. d. l. item si fundi. §. i. ff. de vsufr. gl. si q̄ incipit talis ad
fi. hn̄ aūt vltimo bal. intelligit istū tex. in scd̄a pte ibi: sed si dn̄s qđ
iste tex. intelligit̄ de omni incremento siue sit latens per alluuionē
siue apparens vt no. gl. in. §. ꝑterea. insti. de rerū diui. no. singulare
qr iste tex. vr̄ facere ꝯ notabile dcm̄ Bar. dum vult q si fiat incre
mentū predio meo p alluu. ꝛ possideā prediū meū. certe absq̄ alia
apprehēsione dicor possidere incrementū p alluuionē: ita elegan
ter dicit Bar. in tractatu tiberiadis in ver. acquirit̄ nobis p. l. iij.
in prin. ff. de acqui. pos. ad qđ ergo iste tex. in ver. si vo fidelis pon
derat an sit in possessione incrementi si vasallus possidēs feu. in
telligatur ēt possidere incrementū ꝛ sic in dubio incrementum p
tinebit ad vasallum absq̄ eo q iuret pōt dici s̄m d. Alber. hic qđ
§. noster. vt vidistis in gl. ñ. intelligit̄ de incremento separato ꝛ tūc
ex possessione feu. nō intelligit̄ incrementū possideri: qr cessat ra
tio. d. l. iij. in prin. ff. de acq pos. ꝛ cōsequēter cessat ratio Bar. in. d.
tractatu. vbi aūt incremētum nō esset separatū tūc dictū bar. ha
beret locum: vez qm̄ est incremētum aut latēs sȝ apparēs ꝛ nō se
paratū sed vnitū cum predio feudali vasallus possidēs feu. intel
ligeret̄ ēt possidere incremētum vnitum ꝛ sic deferret̄ ei vasallo
incremētum vnitum vt in. §. nostro. ver. si vero fidelis in possessio
4 ne reducēdo mām s̄m alios. dicite de mēte bal. qđ interdū † feu.
dat̄ ad certum numerum mensurarū seu ad certam quantitatē vt

si dixi do tibi in feu. xx. cāpos talis mei tenementi ꝛ tante mensu
re est incremētum erit dn̄i ꝛ nō vasalli. arg. ff. de contrahē. emp. l.
rutilia polo. nam intelligit̄ de. xx. cāpis terre que nūc erāt. ff. co. ti.
l. in lege prout videmus in agris limitatis ad certam mensuram
in quibus non debet locū ius alluuionis. ff. de flumi. l. ij. §. si insula.
ff. de acqui. re. do. l. in agris. nam taxatio ꝛ mensura terminorum
impedit accrescentiam. vt. l. iulianus. in. §. si titius. ff. de act. emphi.
cum ibi no. ꝛ hunc articulum sequitur An. de iser. ꝛ Bal. inter dū
nō dat̄ ad certū numerū sed res simpliciter dat̄ in feu. ꝛ cōstat de
terminatio in meris terminis demōstratiuis non autem restricti
uis. nā cōmuniter natura terminoꝝ nō est impedire futuras acces
siones. l. si in. l. ff. de ꝯhen. emp. ꝛ tunc subdistinguite interdū incre
mentū accidit feudo anteq̄ alteri tradat̄: ꝛ tunc est dn̄i etiā si illō
ignoranter postea tradat. vt. d. l. iulianus. §. si titius. insti. de emp.
ꝛ vēdi. in. §. sed ꝛ si post. ꝛ tȝ bal. hic q dicit tn̄ q ꝯcesso castro ali
cui intelligunt̄ etiā cōcesse munitiones q̄ sunt in eo ad defensam
vt trabuchi māgani ꝛ similia facit gl. in. l. i. §. q̄ depositis. ff. depo.
Bar. in. l. cum q. §. nō solū. ff. de fur. Interdū incrementū accedit
feudo post traditionē: ꝛ tunc si cōstat expsse de ꝯuentione partiū
qđ inter eos agi debeat vȝ inter dn̄z ꝛ vasallū: ꝛ tūc illud dȝ inter
eos seruari q inter eos ꝯuentū est. vt. j. qđ sit inuesti. in. §. fin. ꝛ ff.
de pac. do. l. inter socerū. §. cum inter. ꝛ hāc cōclusionē sequit̄ bal.
interdū nō appet de ꝯuentione ptiū ꝛ sic sum⁹ in dubio. ꝛ tūc dici
te si incrementū seu accessio aliqua sit feu. p industriā ꝛ extra rem ꝛ
factum vasal. ꝛ tūc aūt illud addi tamē eñ separabile ꝛ p se subsi
stens vt qr ibi emitur aliqua portio terre ibi contigua. ꝛ iste cas⁹
pertinet ad vasal. aut ē inseparabile ꝛ nō persistēs de p se vt qr acq
situr seruitutem aliquā feu. ¶ Et tunc talis accessio ptinet feudo
ꝛ non ad vasallū. ꝛ hāc conclusionē sequuntur oēs doctores qm̄
5 cas⁹ est intra de inuesti. de re. alie. fac. in. §. Item. ¶ † Interdū ad
ditamentū fit in feudo ex industria vasalli intra rē vt qr in eo va
sallus fabricauit domum vel alias melioratiōes adiecit: ꝛ tūc talia
melioramēta spectāt ad vasallū vt est casus hic finitur. l. in. §. si va
sallus. ꝛ pbatur in. l. fi. C. de iure emp. ꝛ hāc conclusionem sequun
tur oēs doc. in. d. §. si vasall⁹ ꝛ dicatis vt vbi. ꝛ bal. hic. ¶ Inter
dū incrementū seu additamētū fit feudo nō p industriā vasalli sȝ
a casu ꝛ a fortuna prout ꝛ de quo loquit̄ iste. §. ꝛ tunc distingue
aut est incrementū latēs querit̄ vasallo vt vult gl. hic ꝛ dixi in ea
aut incrementū apparens. ꝛ tunc subdistinguatis. qr aut dn̄s in
uestiuit cū oī incremēto. ꝛ tūc si incremētū est latens ꝛ ptinebit ad
vasallū ꝛ ad feudū aut apparens: ꝛ tunc ad dominum vt. d. l. itez
fundi aut eñ dubiū: ꝛ tūc aut sibi dn̄s aliqđ reseruabit quo casu
si icremētū est latens dȝ ptinere ad vasallū si apparēs ꝛ tunc ad
dn̄z vt in h̄ tex. in prin. Aut nihil sibi reseruauit ꝛ tūc si dn̄s est in
possessione dȝ spectare ad ipsum nisi vasallus ecōtra pbaret legi
time ad ipsum spectare v̄tute inuestiture qr tūc esset vasalli vt in
hoc. §. in ver. sȝ si dn̄s. si vero vasall⁹ est in possessione ꝛ tunc spe
ctabat ad ipsum vasallū dūmō per sacramentum affirmet ad ip
sum spectare vt in hoc. §. in fine si neuter est i possessione ꝛ tūc si ꝓ
cessit reseruatio pbet vasallus si nō ꝓcessit pbat dn̄s vt colligit
hic in ver. si vero fidelis a cōtrario ꝛ volunt And. lȝ Ja. de bel. ve
lit quod isto casu vasal. debeat pbare ꝛ male vt predixi interdū
dubitabat̄ q illud q accedit sit accessoriū ad principale ꝛ debeat
regulari s̄m naturā pncipalis ꝛ ista nō est mā nostra sed tu dic vt
in. l. principalis. ff. de regu. iur. cū ibi nota. ꝛ per doc. in. l. non du
bium. C. de legi. per cano. in. c. accessorium. de reg. iu. lib. vi.
¶ Interdum dubitat̄ an vna pars trahat ad se aliam. ꝛ dic vt in.
l. si in emp. in prin. ff. de ꝯhen. emp. ꝛ dixi. ꝯ eo. in. §. cum autē. vbi
videas. ¶ Interduȝ dubitat̄ qm̄ illud q accedit inducit ꝯmunio
nem cum alio ꝛ vna pars vult eligere totū. ꝛ soluere extimationē
alteri parti. verū possit de hoc dic vt in. l. sancimus. in. §. ne autez
C. de dona. ¶ Interdū dubitat̄ ad quē spectare debet illud quod
accidit rei aliene, plantādo vel edificādo ꝛ insti. de rerū diui. in. §.
cū in suo. vsq̄ ad. §. littore. ꝛ in. c. si. de pecu. cleri. Interdum dubi
tatur si scriptura cedit carte aliene vel pictura aliene tabule ad
quem spectare debeat. ꝛ de hoc dic vt in dicto. §. littore. cū. §. seq.
6 ¶ † In emphiteota oē incrementum siue latens siue apparēs ad
emphyteotā spectat. Ita Bar. Alber. ꝛ Sal. in. l. i. C. de iure em
phy. Et in hoc feu. habēt naturā separatā a ꝯtractu emphyteoti
co vt pȝ per ꝑmissa. Si tn̄ esset augmētū insolitū euenire de quo
verisimiliter nō fuit cogitatus tūc deberet augere canonē alr̄ nō.
ita bal. in addi. ad spe. in ti. de loca. in. vi. col. alr̄ nō deberet auge
re pensionem. Cy. in. d. l. i. in. vi. q. Jo. an. in addi. ad spec. in ti. de
locato. §. nunc aliqua. ver. xxxvi. Imo. in. c. potuit in. xxv. col. de
locato glo. in. l. si merces. §. vis maior. ff. loc. ꝛ q ibi bar. ꝛ bal. in. l.
ea lege. C. de aluuionibus. ¶ Quero ab extra dn̄s qdam infeuda
uit mihi castrum reseruatis sibi quibusdā vasallis postea illud ca
strum multum est ampliatum hoībus tā prouenientibus ex famil
lijs istorum vasalloꝝ. quā aliis dubitat̄ ad quē spectare dȝ tale
incrementū. ꝛ dicit bal. q iste familie que creuerunt succedunt in
locum suorū antecessorum. nā ex istis vasallis ꝑuenientes specta
bunt ad

bent ad dñm als secus ar. C. de agri. ⁊ censi. l. cũ scimus. ⁊ l. posses sionum. C. cõmuni vtri. iu. ⁊ ff. loca. l. sȝ ⁊ addes. in. §. si qs ad mu lierẽ. l. proponebat. ff. de iudi. Quero qd si ad istud incrementum ꝙ remanet dño qr insula nata est nõ põt dño ire nisi per loca feu di vel si põt vadit cum magno incõmodo ꝙ paria sunt. ff. de ver. sig. l. nepos proculo. an vasall⁹ teneaẽ dare viã dño ẽt sine precio. ⁊ dicit An. ꝙ sic arg. ff. si ser. ven. l. ij. §. recte. nã sicut puidetur dño de incremento siue ex puisione sua siue ex prouisione legali. vt. S. dictum est. ita intelligitur sibi esse prouisum de hominibus sine q bus illud incrementum eẽt sibi inutile. ar. in. l. ij. ff. de iurisd. om. iu. l. ad rem ⁊. l. ad legatum. non ob. l. si quis sepulchrũ. vbi datur via mediante precio: qr ibi volens viã ad sepulchrũ nullum habebat ius in loco vnde volebat viã sȝ hic dño hȝ dñiũ directum in feu. in quo petit viam. facit. ff. de exce. rei iudi. l. et. nõ tñ intelligas qd per quãlibet partẽ feudi dño posset sibi petere assignari viam sed solũ per illum locũ vbi minus incõmodum fiat vasallo. ff. de ser ui. rv. pdio. l. si. ⁊ l. si cui. ff. de serui. ⁊ facit ad pdicta ꝙ dixit Spe. in. ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. cxx. qro an pro incremento quod applicatur feudo debeat ⁊ sit obligatus vasallus ad maius serui tium. ⁊ An. de iser. vr sentire qd nõ qr cũ sit eiusdẽ nature ⁊ nõ sit

7 aliena res a feudo. † vnde non debeẽ nisi seruitiũ solitũ p ipso feu do facit. d. §. per insti. de rerũ diui. sed Bal. vr sentire cõtrariũ hic potest adhibe. consideratio de qua proxime in emphyteota dixi. aut est incrementum solitũ ⁊ nõ teneẽ adaugere seruitiũ aut est in solitũ ⁊ teneẽ seruitiũ augere nisi forte dicamus qd ex quo vt dixi. S. in diffinitione in preludijs cõcessio feudi innitiẽ gratie ⁊ nõ re spectiueẽ principalr ad prestationẽ ceterorũ seruitiorum sed solũ ex parte dñi respectiuatur ad gratiam ex parte feudatarij respe ctiuatur ad fidelitatem quod non est par ratio dubitandi in feu do an pp̃ter incrementũ debent augeri seruitia sicut in emphiteo si vt plene not. in. l. si merces. §. vis maior. ff. loca. ⁊ in. l. ij. C. de al su. ⁊ C. de iure emphyteo. in. l. j. cum ibi not. per gloss. ⁊ doct. ⁊ per card. in. c. propter. ⁊. c. potuit. vbi imo. extra de loca. vbi vr potius

8 innui ꝯtrã ⁊ ꝯ An. tene. d. ꝯsar. in. §. se. † qro an pro tali incremẽ to requiratur noua inuestitura. dic ꝙ nõ per ea ꝙ not. ⁊ dixi. S. per quos fiat inuesti. in. §. sed ⁊ res. ⁊ per ea que plene dicta sunt et tenet And. de iser. cũ bal. hic ponet aliq dicta notabilia ꝗl practi ca quotidie allegant de aq ⁊ molendinis nõ duxi reprehensibile iudicari si contra institutũ meum circa illa paulisper immorabor. Et primo sciendũ est ꝙ circa aquã ſm Bal. hic in. iij. ⁊ vlti. colũ. ⁊ bal. in rubri. ff. de rer. diui. in. v. col. ꝙ aqua est cõis oĩbus anima libus ⁊ prout est in vsu hoium dr publica. §. j. ver. eqdem. insti. de re. diui. l. nemo. ff. e. ti. tñ cũ aqua inhereat solo qr vas fluminis est alue⁹. vt dicit ibi bal. in fi. ⁊ in. xiij. col. in. d. rub. vas putei ẽ ips cl sterna. l. j. §. hoc interdicto. ff. de fun. vas lacus siue stagni ẽ ipsum solum. l. rutilia polo. ff. de ꝯ hen. emp. id cedit aqua solo. ita qd si decurrat p priuatũ prediũ sit ipsius priuatiũ p publicũ sit cõita tis. d. l. nemo. ⁊ ibi gl. l. j. §. j. cũ duobus se. ff. de fluminĩ. l. littora. ff. ne quid in loco pub. ita Bal. hic in. iij. col. ⁊ in. d. rub. de re. diui. in vi. colũ. Et quatinus aqua decurrit per publicũ alueum vsus pu blici est. d. l. littora. ⁊c. §. littorũ. ⁊. §. flumina insti. de re. diui. ideo in istis respectu vsus locus est preoccupationi vt dixit bal. hic in. iij. col. ⁊ vult bar. enim. l. quominus. ff. de flumi. in. j. ⁊. fi. q. ⁊ facit glo. in. d. §. flumina. ⁊ qd vult bald. in. d. rub. ⁊ in. l. lapilli. ff. de re. diui. In his autem que sunt priuati iuris cũ nihil possit in preiudiciũ iuris priuati fieri. id aqua priuata. i. que est in solo priuato ex ple no arbitrio dñi pendet. l. aquam. C. de serui. ⁊ aqua. ⁊ ibi Saly. l. j. §. sicut. ff. de aqua. plu. ar. Et ideo ex predictis infert decisio quam

9 tȝ hic Bal. in. xiij. col. † qd si aqua nascitur vel decurrit in priuato predio põt dñs pdij illa vti put vult ⁊ diuertere ⁊ consumere il lam p nutu. ⁊ ita ẽt bal. in. d. l. aquam. ⁊ ibi pau. de ca. bal. in. c. cũ ec. vulterana. de elec. tñ si dñs diuertendo aquã suã mihi qi habeo inferius prediũ grauiter noceret licitũ est supplicare mihi apud principem vt ille pmittat aquã descendere ⁊ nõ diuertat vel cõsu mat ita bal. in. c. cum dẽs. l. x. col. de cõsti. qd intelligerẽ verũ quan do dñs hoc faceret principalr alo nocendi sec⁹ si faceret pp vtili tatem vel cõmoditatẽ suã lȝ dãnificareẽ dñs inferi⁹ pdiũ. Tũ per hoc nõ dȝ ipediri dñs vti iure suo ⁊ aq sue ad libitũ. ita bal. i lo cis pallegatis. ⁊ facit ꝙ no. bar. in. d. l. j. §. sicut ⁊ Bal. i. l. si manife ste. Pau. de ca. in. l. si tibi. C. de ser. ⁊ aqua. ⁊ Bal. l. l. j. in. xiij. op. C. de sen. que pro eo ꝙ interest. ⁊ dicit Bal. in. d. l. lapilli in. ij. col. simile si ex agro tuo vene aquarum veniant in pdio meo. Nã illas venas in tuo pscindere potes ⁊ in tuũ putei ẽt si tibi inutiles sint cohercere vt in meũ deinceps non fluat qr mihi nullã seruitutẽ de bes ⁊ tua sunt iura supra terrã ⁊ subtus terram. C. de interdic. l. j. Soc. in. d. l. fluminum. §. si. vr dicere qd non possit si principalr. i. maxime sit ad nocendũ vicino qr nõ est malitijs hominum indul gen. vt. l. in fundo. ff. de rei vẽdi. qr teneẽ ius pcurare vtilitatẽ pri mi sui. ex hoc ipse sibi ppsi nõ nocet de aq plu. ar. l. ij. §. idẽ varij. Tñ dicit Bal. ꝙ in dubio psumitur dño facere pp se nõ ad iniuriã al teri⁹ alle. Di. l. l. fluminũ. §. si. ⁊ ibi bar. ff. de dã. infec. ¶ Itẽ dicit ẽt dñiã aut aqua nascitur in meo ⁊ possuȝ put volo venã sibi sub trahere. Nec cõsideraẽ an mea intersit qr satis est ꝙ nolo tibi cõi care cõmoditatẽ predij mei. Aut nascitur l alieno ⁊ p meũ fundũ decurrit ad tuũ. ⁊ tũc nõ possum tibi piudicare nisi faciam ea. vtili taris mee. ¶ Sed ꝯtra op. de. l. quosdã. ⁊ his ꝗ notat in gl. ⁊ Bar.

10 C. de metellarijs lib. xi. † Ubi lȝ cuicunqȝ in alieno fodere ad inueni enda metalla dummodo dño fundi non pіudiceẽ. ergo ita licebit venas aquarum ducere dũmõ dño pdij nõ piudiceẽ. So. dicereꝙ speciale in venis metallorum ⁊ saxorum cũ pfunde ⁊ cum magna expensa qrant ⁊ inueniant. Si in alieno fundo inuẽta fuerit vena metalli vel saxi. dũmodo non preiudicet dño fundi dȝ inuito dño inuentor gaudere inuentione sua. Nec põt dñs dicere ꝙ ipse vult vti vena in fundo suo. d. l. quosdã. Et ibi. glo. cum qua transit bar. C. de meta. li. xi. Nec ob. l. venditor. §. si constat. ff. cõia predio. qlo quitur in lapidicinis ꝗ sunt facilioris inuentionis cũ sint in supfi cie. ita pau. de ca. Ibi dicit tñ Pau. in consi. clxxvj. quod incip. in xpi. ⁊c. Fundamẽtum dñi vicarij ꝙ dȝ intelligi hec cõcessio pcedere qñ inuentores vene metalli vel saxorum nõ destruunt fun. dñi. qr foramen ⁊ cuniculũ alibi inchoãt nec impediũt dñm vel superfi cie fundi sui vt pri⁹ solebat ⁊ cũ dicta cõclone trãsit Pau. de ca. in cõsi. clxxvij. quod incip. in xpi ⁊c. in cã. Sed eundo ad ppositũ aquarũ. p hec dicta Pauli infero qd si venam aquarum volo du cere ad fun. meũ per tuum ꝙ te inuito facere non possum ⁊ dȝ fie ri sine dãno tuo. l. si fin. in pn. ff. de serui. vrba. pdio. ⁊ ibi Flo. cũ essi iste vene aquarum non sint tante difficultatis in inuentione ⁊ cõdu ctione nec tante raritatis sicut inuentio venaꝝ metalloꝝ ⁊ saxoꝝ vt dicamus de vena aquarũ sicut de vena lapidicinarum ⁊ in ve na aquarũ hȝ locum. §. si constat. pallegatus. id ẽt dño põt dicere se velle vti vena aquarũ pro se vt dictũ est. tñ in istis ẽt pu aris iu ribus aquaꝝ attendiẽ ſm Bal. hic in. iij. col. cõsuetudo vicinorũ vel prescriptio facit. l. vsum aq. C. de aque duct⁹. lib. xj. ⁊ ibi Bar. facit ꝙ no. bal. in. l. si manifeste. C. de ser. ⁊ aqua. in. l. ij. C. ad. l. acqui. hinc ⁊ est quod dicimus quod antequam aqua ingrediẽ fundum meũ nihil iuris in ea habeo. id alteri illam cõcedere non possum. Ita Bal. ⁊ saly. in. l. aquam. C. de serui. ⁊ aqua ex hoc ẽt inferẽ ꝙ iure priuati est aqua ⁊ priuatorũ cõcessionib⁹ trãsferẽ dũmõ non

11 ex publico vt. S. dicã. † Sequitur aliud ꝙ si est mihi cõcessa aqua ad certũ vsum vel modum non possum ad alium vsũ vel modũ vti. l. si manifeste. ⁊ l. nõ mod⁹. C. de ser. ⁊ aq. Et ita si ob certã cãs cõcessa est aqua vel tolleratus est vsus aque cessante cã illa vsus aque ducende cessabit. d. l. si manifeste: id inferẽ ad decisionẽ qõ nis quã hic determinat Bal. in. iij. col. Pone ꝙ vasallus ex tot rente vel fossato dñi per pdiũ feudalẽ duxit aquã in pprium pre dium ipsius vasalli longissimo tpe. Postea finitũ est feu. nunquid intelligaẽ hoc ius prescripsisse. video nõ qr hoc non fecit ratiõe dñij ex quo diuertere poterat aquã de fundo in fundũ nec ratione pscriptionis. ar. ff. de vsu cap. l. sequiẽ. §. lana. itẽ qr qñ superuenit ꝯtia ratio preteriti vsus extinguiẽ vsus. itẽ hoc operaẽ intercisi o medij. vt ar. ff. de ser. rust. predio. l. tria pdia. itẽ. de hoc. S. de in ue. de re. alie. fac. §. quid ergo. Id ẽt dicimus ꝙ ea ꝗ tendũt ad cõ seruationem huius ductus aq in pdio suo dñs põt facere sine ꝯ dictione vicini. d. l. fluminum. §. si. cũ. l. se. hart. in. d. l. quominus in vij. ⁊. xij. q. flo. in. l. refectionis. ff. cõia pdio. facit. l. i. §. a. ff. de ri uis. ⁊ quod vult Bal. hic in. v. col. in fi. vnde inferẽ regula magi stra in ista nam ductus aquarũ si impediretur dñs vti aqua in fun do suo competit sibi actio ad meditum ius aque. l. de aqua. ff. com munia predio. §. aque. insti. de ac. ⁊ perpetue generaliter dicimus ꝙ concessio iuris aquarũ intelligiẽ facta etiã si fiat a principe sine alieni iuris preiudicio. l. ij. §. merito. ⁊. §. si quid a principe. ff. ne qd in loco pub. l. per agrũ. C. de serui. ⁊ aqua. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. Nõ tamẽ licitũ est dño hñti aquã in fundo proprio aliquid facere pp quod aqua in grauamen vicini opere manu facto de cursu suo naturali mutetur puta immittendo aquã per cursum insolitum in pdiũ vi cini. ita ꝙ illũ dãno afficit. l. j. §. hec aũt. §. ita sciẽdũ. §. nerati⁹. §. ⁊ idẽ aiũt. ⁊. §. in summa. ff. de aq plu. ar. imo. post gl. in. l. fluminũ. §. itẽ videam⁹. ff. de dã. infec. ⁊ facit tex. in. l. j. §. idẽ aiũt. li. ij. ff. de aqua plu. ar. ⁊ facit ꝙ vult Bar. in. l. quominus in. iij. q. imo teneẽ dñs feudi superioris auferre aquam vicino inferioris fundi quam ipse imponit ope manu facto nõ ẽt aqua ꝗ per seipsam oritur. ita Bal. hic in. v. col. per. l. refectionis. §. fi. ff. cõi. pdi. l. j. §. fi. ff. si vsuf. peta. id dixit bar. in. d. l. quomin⁹. in. j. q. in fi. ff. de flumi. qd si in flu mine priuato in fundo alieno qs aliquid innouet solum ille cui⁹ est fundus põt conqueri ⁊ impedire inouãtem nõ autem tertius. l. loci corp⁹. §. cõpetit. ff. si ser. vẽ. ⁊ ita ẽ ꝙ immittẽs ex suo predio aquã in fundũ vicini ope manu fcõ teneẽ ad interesse. l. j. §. i⁹ã scien dũ. ff. de aqua. plu. ar. ⁊ põt p vicinũ actione negatoria prohiberi. l. ij. in pn. ff. si ser. vẽ. ⁊ hic siue faciat in suo qr suũ fundũ immedia te limitat. l. apud trebaciũ. §. j. ff. de aq plu. ar. siue incipiat opus p qd immitti in suo ⁊ cõtineẽ in publicũ postea deriuatur in fun dũ vicini cũ dãno eius. d. l. apud trebaciũ. §. si. quinimo si aliud fiat in piudiciũ dñi in fundo ei⁹ põt dñs autoritate ppria illud tollere l. quẽadmodum. §. pectũ. ff. ad. l. aql. sȝ ex ꝗ dicimus aquã donec est in fundo priuati eẽ illius dñi cuius ẽ fund⁹ ⁊ posse illũ ea vti p

arbitrio nunquid si spacio .xl. an. dñs pmisit aquã hře certum cur
sum ad fundũ vicini nũc vult dñs aquã diuertere nunquid aqua
per seipsam dfluens possit inducere prescriptionẽ vel cõsuetudi
nẽ dic q nõ qz nõ est res aiata ꝛ p rẽ inaiatã nihil nobis acqritur
vt no. insti. per quas p̃so. nobis acq. § idẽ in gl. ita q nõ est, alibi. ops
ergo i pscriptione aliquẽ vsum intercessisse q principaliter sufficit
aquã de se fluere vt. ff. quẽad. ser. ami. l. q fundũ in ɔsuetudine ẽt suf
ficit q habuerit initiũ a multis vtẽtibus nã postea perficit solo tẽ
poris cursu vt. ff. cõmu. pdio. l. vẽditor. §. si cõstat. ꝛ facit q no. per
Dy. ff. de verbo. obl. l. cũ seruus. ꝛ idẽ tenet bal. in cap. cum oẽs in
ȝ. col. de constitutio. Et istud est q q̃tidie exclamant Causidici nři
Mediolani dicentes quod scholadicta nullo tpe pscribunt. ꝛ est
12 rõ sz bal. † qz nulla seruitus hz cãm nãlem sed aut impositam aut
prescriptam in l. j. §. denicq. ꝛ §. fin. cum l. seq. ff. de aqua plu. ar. hř
in l. 4. ꝛ l. altius. C. de seruit. ꝛ aqua. sol⁹ ergo defluxus aq̃ cũ sit natu
ralis nõ inducit seruitutẽ aq̃duct⁹ cũ seruit⁹ nãe repugnet l. manu
missiones. ff. de iusti. ꝛ iure. aq̃ aũt publica dr ex quo transit p alueũ
publicũ p. d. dcã. §. allegata in prin. huius mãe ꝛ sciendũ qd hmõi
aq̃rũ duo ɔsiderant capita. q̃dã aque dicunt flumẽ publicũ q̃da ȝ
puatũ. Publicũ flumẽ dr cuius aq̃ ɔtinuo currit puatũ aũt dr cui⁹
aq̃ ɔtio nõ currit. l. j. §. j. cũ duo se. ff. de flumine ꝛ aq̃ de flumine pu.
nõ lz cuiq̃ extrahere nisi de ɔcessione pncipis qz ẽ de regalib⁹ vl ɔ
suetudine tãn tpis cui⁹ initij memoria nõ extat in cõtrariũ l. hoc
iur. §. ductus aq̃. ff. de aq̃ q̃ti. ꝛ estiu. vl statuto ciuitatis vl pncipio
hnti merũ ꝛ mixtũ impiũ. ita bal. in l. q̃min⁹ in. ij. q. ꝛ bal. in. d. ru.
de rerũ diui. i. vi. col. ꝛ tale puilegiũ vl cõcessio itelligit cũ modera
tiõe vt nõ corrũpat mẽices fistulas aq̃. sz ducat aq̃m p castellũ vl
foramen ita bal. in l. cos. C. de aq̃duct. li. xi. ꝛ ẽt intelligit vt deducat
aquã sine iniuria ꝛ pndicio alterius l. impatores. ff. de ser. ru. pdi.
l. aqua. ꝛ ibi cõiter doc. C. de serui. ꝛ aqua. vbi dicunt quod cõcessa
duob⁹ vẽ cõcessa scdo sine pndicio pmi Bal. in. l. si manifeste. in
pe. ꝛ fi. q. C. de serui. ꝛ aqua facit tex. in. d. § si ga a pncipe. ꝛ in. d. §.
merito. qñ semel flumẽ ẽ publicũ effectũ lz qñqz fuerit nõ põt am
plius in puatũ flumẽ ɔuerti nisi p pncipẽ. l. diligẽter. C. de aq̃du.
li. xj. ꝛ procedit hoc siue fossa fluminis fuerit manu ꝛ arte scã vl
nauigio q mediolani habem⁹ siue natura l. j. §. si fossa. ꝛ ibi tex. ff.
de flu. et sui. nã flumina publica ptinẽt ad imperatorẽ ꝛ sumu ȝ
pncipẽ. c. j. q̃ que sunt regalia vt vult bal. in l. si plures. C. de cõdi.
inser. in. v. col. qd intellige verũ in vsi sed pticularia sunt iurisdi
ctionis illarũ ciuitatũ p quarũ territoria trãseunt. ita bal. in. d. l. si
plures. ꝛ clarius in rubrica. ff. de rerũ diui. in. vi. col. clarissim⁹ doc.
Signorolus in consi. lxx. quod incipit in noĩe dñi in q. vertente in
ter cõe parme. in. iij. ꝛ iiij. col. vbi de flumine padi p. l. littora. ff. ne
qd in lo. pub. Et. ñ inter regalia flumina ꝛ vsus eorũ publici⁹. d. §.
flumina. ꝛ. d. l. quominus. superioribus aquam vendentib⁹ igno
minia ẽ vẽdere cã. ita Bar. in l. ad separationẽ. C. de aq̃du. Et ex
tali flumine publico non lz priuato aquã deriuare. l. imperatores
ff. de ser. ru. predio. §. i. §. pmitti. ff. de aqua quot. ꝛ esti l. j. §. si in ma
ri. ff. de fluminib⁹ l. j. in pn. ꝛ l. ij. ff. ne qd in lo. pub. d. l. diligẽter. ꝛ. d.
§. ductus aque. l. seruitutes. in prin. l. fi. ff. de serui. not. in l. ij. C. de ser
ui. ꝛ aqua. ꝛ casu quo aliquo ex modis predictis cõcessum esset p
uato ex flumine publico aquam deriuare. tunc antiqua forma du
ctus aque tenenda est. nec põt alterari. l. fistulam. in prin. ꝛ l. flumi
nibus. ff. de ser. vr. pdio. l. i. § aliud. ꝛ l. fi. ꝛ ibi no. ff. de aqua. q̃ti. et
esti. l. ij. §. apud labeonem. ꝛ §. idem labeo. ꝛ l. fi. ff. de aqua plu. ar.
l. j. §. fi. ff. de riuis l. vsus aque. §. fi. C. de aqued. li. xj. l. preses. ꝛ. l. si
manifeste. ꝛ ibi cõiter doc. C. de serui. ꝛ aqua tñ si inferioris vici nõ
interest qd alterẽt cursus aque alteratio a iure permittenda vr vt
probatur in l. j. in fi. ꝛ in l. ij. ꝛ. iij. in pnci. ꝛ in. §. si quis nouum. ff.
de riuis. ꝛ ita ɔ ɔsulendo. d. Signorolus consilio. xcij. quod incipit
factũ sic se hz ex quodã flumine publico in fi. col. Bar. tñ in. d. §. si
quis riuum vr tenere q ita demum possit alterari cõsuetus vsus
si necessitas vel vtilitas magna vrgeat alr non. Et idẽ ẽt ope ma
nufacto restagnare vel alio modo impedire cursũ aque vel ẽt pi
latare ꝛ cũ maiori vehementia solito immittere non est pmissum
in dãnum vicini l. j. §. hec aũt. ꝛ §. nerati⁹. § idem aiunt. ꝛ §. in sum
ma. ff. de aqua plu. ar. l. flumina. §. itẽ videam⁹. ꝛ ibi gl. ꝛ ino. ff. de
dam. infec. l. j. §. ait pretor. ver. ꝛ generaliter. vbi bo. tex. ff. ne quid
in flumi. pub. facit quod no. Bal. in l. ij. C. ad l. aquil. ꝛ in. d. l. quo
minus. in. iij. ꝛ. vij. q. Et facienti in flumine publico aliquid illici
tum ratione publica interesse cuicunq licitũ est ɔdicere nisi ipse
etiam illicite faciat qz huic non competit aliquod remedium ita
Bar. in. d. l. quominus in. j. col. ꝛ intelligo siue iste illicite faciẽs ve
lit alteri contradicere ratione publici interesse siue ratione priua
ti faciunt que hñtur in. c. cum ecclesiastice de excep. q aũt dictum
est in flumine publico non posse edificari vel aquam duci. Intelli
gite verum in flumine nauigabili. secus si nõ esset nauigabile. ꝛ idẽ
dixit Bal. in. d. ru. ff. de rerũ. diui. in. vi. col. q cõe perusij hñt mo
lendina ꝛ clusas in tiberi. l. muni. ipsi ꝛ etiã priuate psone. qz flu
men tiberis ibi non est nauigabile ppter loci naturã ꝛ aque paruĩ
tatem l. ij. §. si quis nemunem. ff. ne qd in lo. pub. alias si esset naui
gabile. l. municipali talia admitti non possent per ea que. ȝ. dixi

vt vult bal. in. d. rub. cum hec sint regalia. ꝛ ita ȝ Bar. distinguẽ
14 dũ ẽẽ an flumẽ sit nauigabile vel nõ in. d. l. quomin⁹. in. ij. q. † Et i sa
cit qz vsus fluminũ quaten⁹ publica vtilitas nõ ipedit ẽ publicus
l. riparũ. ꝛ l. nemo. ꝛ l. itẽ lapilli. ff. de re. diui. si tñ flumen publicũ
non eẽt nauigabile sz ex eo fieret aliud nauigabile. tunc idẽ indi
candus q de nauigabili ꝛ eadẽ pbibitio milita t. l. j. §. non autem. ꝛ
ibi gl. ꝛ no. bar. i. d. l. quominus a fi. j. col. fi de flumi. l. quadẽ. §. fi. ff.
de aq̃ plu. ar. ꝛ gnali⁹ ex mẽte Bar. ibidẽ in. d. l. quomin⁹. ꝛ spe. in
ti. de cã pos. ꝛ pprie. an. §. qz vero. ver. pono q id q dicis ꝛ versi
culis proxi. precedentibus. ꝛ ex mente bal. in. d. l. item lapilli in. ij
col. ꝛ in. d. rub. ff. de re. di in. vj. col. ꝛ in. d. l. ii manifeste. ꝛ in flumie
publico licitum est aliquid facere edificare vel aquam ducere dũ
mõ non preiudicet vsui publico ideo paulisp diuertere aquã flu
minis publici que postea reuertet ꝛ hec ut ipa. io in flumen publi
cum nõ pbibet ꝛ nimo pmittitur vt in dictis locis. Et idẽ ẽt ibidẽ
dr q in ripis fluminis ẽt nauigabilis possunt cõstruere molẽdinũ
dũmõ aqua non diuertatur ad impediẽdũ vsum nauigij. facit l. 4.
§. in fi. le. ff. de riuis. ꝛ l. j. ꝛ l. cos. C. de aqueduc. lib. xi. ꝛ sicut ꝛ sine
preiudicio iuris publici hec fieri dñt. ita ẽt sine preiudicio priua
ti vicini l. j. in principio. § sunt q putant. ꝛ. §. ꝛ ɔ̃ualiter. ff. ne qd in
flumi. pub. Bal. in. d. l. si plures in. ij. col. ꝛ in. d. rub. in. iiij. colum.
spec. in. d. §. qz vero. nec põt vicinus dici pati iniuriam si impedit
lucrum acqrere. puta qz min⁹ solito lucrat sm Bar. l. si de eo. ꝛ l.
qui antẽ in prin. ff. que in frau. cre. ita Bar. in. d. l. quomin⁹ in. ij. ꝛ
xj. q. ꝛ in l. per agrũ post gl. C. de serui. ꝛ aqua. ꝛ in l. j. §. sicut autẽ.
ff. de aqua plu. ar. Et ideo non posset impedire volentẽ facere sm
molendinũ in flumine publico ex eo q diceret q diminueret vel
lites sui molẽdini qz non ibunt tot gentes ad molendũ ad suum
molendinũ sicut primo. ꝛ ita tz ẽt. d. Signo. in. d. consi. xcij. in. viij.
col. facit q vult Bal. in l. j. C. de len. q̃ p eo qd interest. Item hoc
cõmodũ pendet ex aio alieno. idõ non cõputat loco interẽẽ vel dã
ni ei⁹ amissio l. inde nerati⁹. §. idẽ iulian⁹ iuncta gl. ff. ad l. aql. l. j.
§. denicq. ff. de aqua plu. ar. l. paulus. ff. de dã. infec. l. si in q. §. si. ff.
de fur. l. ij. § portio. ff. ad l. rodiam de iac. necq est in consideratio
ne lucrum q habetur cum iniuria primi l. denicq. ff. ex q. cau. ma.
d. l. si is qui l. si quis vxori. § si seruis. ff. de fu. Alio modo dicitur
aqua publica vez qz sit ad vsum publicũ. l. si cõitatis municipij
ꝛ tunc non est licitum alteri priuato aquã ducere vel edificare in
preiudicium aque publice l. j. ꝛ per totum tit. C. de aqueduc. li. xj.
15 vt vult Bart. in. d. l. quominus in prin. † Et diuisio aquarum sit p
tpib⁹ limitatis ꝛ mẽsuris l. de vsu aq̃. ff. de varijs ꝛ extraor. cog.
bal. in. c. cum ecclesia vltera. in. iij. col. de i lec. ꝛ in d. l. si plures. C. de
cõdic. inser. de molẽdino querit hic bal. in. iij. col. pone domin⁹ ha
bet qd da territorium cuius principio est quoddam molendinum
qd cõcedit mihi in feudũ ꝛ dominus in inferiori parte vult facere
aliud me inuito: qrit vtrũ possit ꝛ vr q sic lz teneatur mihi ad ma
terie iure em dñij id facit. nec etiã iure seruitutis põt impediri qz
res sua nemini seruit ad hoc facit l. 4. in fi. ff. de no. op. nũ. in fi. q. non ẽ
dubia si hñs molẽdinũ supi⁹ hẽret ipm iure pprio qz a iure per
poccupationẽ qñ supior ipedir nõ possz. cõsiderat q q̃dã sunt q
cũ an nullius bonis ẽẽnt cõceduntur occupãti quo ad illi⁹ vtilitates
vt aq̃ fluminũ. q̃dã vo nõ rõne occupationis sz rõne territorij sui
ei⁹ vt fossata iter agrũ alicuius currẽtia sicut ẽ rapo ꝛ melõcellũ.
vt dicit gl. ꝛ illa sunt ei⁹ vel illorũ qrũ pdia sunt qz pro pdioꝝ suũ
eũ aluc⁹ coꝝ nõ sit publicus sz puat⁹ vt. ȝ. dix. l. ita q sm q̃sdã nisi
i ɔ̃riũ sit pscriptio vl publica consuetudo vicinoꝝ cui ẽẽt standũ.
vt. C. de aq̃duc. l. vsum aq̃ li. xi. possunt dictam aquã l totũ l suis p
dijs absorbẽre no. bar. in l. j. §. sicut. de aq̃ plu. ar. possz ergo dubi
tari vtrũ vasall⁹ possit dictã aquã cõuertẽ in pdia sibi cõcessa. ita
q ad iferi⁹ molẽdinũ dñi nihil perueniret dic q nõ qz nõ ẽ vsi
mile dñm ita cõcessisse. ar. ff. de serui. vr. pdi. l. q binis edes. a alijs
casibus qñ nõ tractam⁹ de feudo an hñs molẽdinũ supi⁹ vel infe
ri⁹ possit impedire aliũ q nedificet molẽdinũ. j. vi. ȝ. molendinum
suũ. q. ẽ vulgata ponit p gl. in l. si quis ex argẽtarijs. § si initiũ. ff.
de edẽ. in l. ii manifeste. ꝛ ibi Cy. ꝛ cõiter doc. C. de serui. ꝛ aq̃ ꝛ p
bal. i rub. ff. de re. diui. in. iiij. col. ꝛ in. d. l. si plures. in. l. i. ꝛ. x. col. C. de
sen. q̃ p eo q interẽ pfe. q ang. l. l. j. §. idẽ ait. ff. ne qd i loco publ. p
Bar. in. d. l. quominus in. l. ij. ꝛ. v. q. Cõclusio cõmunis ẽ qz aut flu
men erat priuatũ illi⁹ q prio habuit ꝛ ei⁹ q secundo fecit: ꝛ tũc i sua
pte põt facere scõs qcqd vult faciẽdo pncipalr vt sibi prosit non
vt alteri noceat. d. l. peulne. Sz qd si facit mixta ɔ̃sideratione vt
noceat ꝛ psit al's nõ facturus nisi nocendi aiũ hẽet. Rñdeo facere
posse qz non ex effectu iudicandus ẽ nec dz defraudari ɔ̃silio q no
defraudat re. Vtit ergo hoc aim⁹ iure licẽtia ar. ff. de dona. l. si vir
ꝛ vxor. Aut flumen erat publicũ ꝛ tũc aut supior hẽbat molendi
num licite ꝛ pbibet inferior aut illicite. ꝛ tunc aut supior nõ põt
agere ɔ̃ supiorẽ qz nõ hz ius agendi cũ sit predo nec dz hře ɔ̃mo
da possessoria qz ɔ̃ ius publicũ possidet. ff. ne qd i loco pub. l. ij. §.
16 idẽ ait. † Inter predones nõ cõpetit agere lz cõpetat possidere. ff.
cõi diui. l. cõi diui. § inter pdones. ꝛ ex no. Si aũt vtercq est prim⁹.
ꝛ scõa licite facit molendinũ qz habet permissionẽ a principe vel
statuto ꝛ cõsuetudine vel prescriptione. ꝛ tũc si aqua pro amboꝝ

non sufficit ille q prio edificare cepit molendinum licite vel concessionẽ prio licite habuit poterit impedire s3 ne edificet. si aũt pro ambob9 sufficit tũc vterq3 edificabit ita bar. i. l. cõcedẽdo. ꝛ ibi cõiter doc. p illũ tex. ff. de aqua plu. ar. ꝛ in. d. l. aquã. ꝛ ibi bal. ꝛ alij. ꝛ in. l. p agrũ post glo. C. de seruit. ꝛ aqua in. d. l. quominus in. v. q. in fi. ꝛ fa. te tex. in. l. luctus. ff. de aqua quot. ꝛ estiu. qd no. idẽ bar. i. d. l. quominus in. xi ꝛ. xij. q. ꝛ Bal. in pace consta. in vbo opizoni ꝛ in verbo ꝛ in pñs in. i. col. ꝛ in. d. l. si pñs in. ij. col. ꝛ in. d. rub. ff. de re. di. in. iij. col. ꝛ spe. in. d. §. qr vero in titu. de cã pos. ꝛ ppie. Succedit mõ qd qd si molẽdinũ meũ quod habeo in flumĩe pub. impetu fluminis destructũ est an vbi erat edificiũ molendini mei alius possit erigere molẽdinũ nouũ dicit sm Bal. qd si fundamenta remanserũt in totũ vel p parte maiori nõ perdit dñiũ qd alius nõ põt ibidẽ edificare secus si fundamenta sunt sublata in totũ vel p maiori parte qr alr9 edificabitẽ in veterem ambitũ mei molendini dũtamẽ illis fundamentis se abstineat. ff. de re. di. l. an tñ. ꝛ l. aristo. ꝛ facit. ff. de contra. ben. emp. l. domũ in eo qd dicit qd in maiori pte rei vr tota rei substãtia cõtineri. secus in minori. Na catenus remanet dñs quatenus fundamẽto cui edificiũ tenet ꝛ non plus qr locus vacu9 ad suã nãm statim rediget vt. d. l. an tñ ꝛ. d. l. aristo. ita bal. in rub. ff. de re. di. sed quid si destructo molẽdino meo dũ illud nõ reficio alr9 velit construere nouũ molendinũ. s. meũ vel. j. meũ tali modo qd meo noceret si vellẽ reedificare an possem prohibere. bar. dicit esse cõsiderãda tria. v nũ est aquã ducere. sm est per talem locũ ducere. tertiũ phibere aliũ ducere aquã. Primũ põt cõpetere duob9 modis ex cõcessiõe principis vel senatus vel populi vt. l. i. manife. pñs. §. si. ff. de aqua plu. ar. q modi sunt hanc mihi cõpetere iure meo vt. s. dictũ est pluries. In isto fateor qr nõ vtendo spacio longi tpis caderẽ ab illa cõceptione. l. i. ff. de nundinis. Ponere soleo in. c. cũ accessissent de cõsti. vbi cõiter doc. c. accedentibus de priuile. põt etiã cõpetere et iure qd competeret de iure gentiũ. Et ista facultas nullo modo prescribitur vt in. l. viã. ff. de vis pub. Ad sm per talẽ locũ ducere si duco p fundũ aquã tũc nõ vtẽdo cõstituto tẽpore ius seruitutis perdo vt. l. seruitutes la grandis. ff. de seru. ꝛ. l. ij. C. de seruit. ꝛ aqua. Et tertiũ quoddã ius impediẽdi vicinũ vt nolo qd vicinus meus occupet qr noceret mihi. ꝛ tũc loquit. l. si. ff. de vsucap. Et circa perdendũ ius occupationis de iure. gen. attendatis hoc qd in animalibus in quib9 requirit pñtia ꝛ cũ difficilis sit eorũ persecutio desino esse dñs. Et sic denuo occupanti conceduntur. §. fere bestie. cũ se. insti. de re. diui. vt in. l. ij. ꝛ in. l. nãlem in prin. ff. de acqui. re. do. Aliud est in reb9 inaĩatis vt in. q. nostra qñ est factũ edificiũ ꝛ est diruptũ an qs perdat ꝛ certe dicẽdũ qd oportet qd cõcurrãt qr reuertat in pristinum statuũ ꝛ qd derelinquat ꝛ tũc desinit esse dñs vt in. d. l. si. ff. de vsu. cap. qd procedit ꝛ desino possidere per annũ. ꝛ ideo si aqua reassumpsit cursuz suũ ꝛ ego per annũ tacui alr9 poterit licite occupare. ita Bar. in. d. l. si. ꝛ ibi imo. ff. de vsuc. ꝛ in. d. l. quominus in. xv. q. Et ita intelligit qd no. Bal. in. d. l. lapilli. in. v. q. ꝛ id solet tradi cautela qd qui habet molẽdinũ in flumine publico teneat post destructionem eius aliqua signa ibi ꝛ vestigia puta palos vel molas per q possit apparere signũ veteris molẽdini. Nã tũc licitũ erit et reedificare illud qñcũq3 voluerit ꝛ phibere impedientẽ. ita bar. cippola in cautelis suis cau. clxxxvij. ꝛ colligit ex predictis. Et probat rõne facit9 res pducta inesse cõseruat etiã in modico: qñ in esse de nouo pducatur glo. in. c. gratũ de post. prela. in. l. aliud. §. refert. ff. de reg. iur. qr collegiũ l3 nõ inducat per vnũ. tamẽ per cõseruatis. facit vulgare. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. Sed hoc iu9 poccupatiõis ductus aque statim videt quesitũ ꝛ preoccupatũ solo initio edifi. ãdi ita Bar. in. d. l. quominus in. iij. q. ꝛ Bal. in. d. l. lapilli. in. iij. q. ergo sicut querit initio edificandi ita quesitũ conseruat remanẽtibus reliquijs sine vestigio veteris molendini seu edificij. ¶ † Hoc autem casu qñ licite qs habet molendinũ in flumine nõ tñ cõtra volũtatẽ dñi vicinũ prediũ est licitũ restagnare siue clusas facere in flumine vel ẽt tigna vel lapides immittere in ripa vicini predij. ¶ Sed si dñs cõsensisse clusam fieri tũc pro reparandis illa licitũ ẽt ligna ꝛ lapides in ripa vicini qui cõsenserat affigere. Vel aliter flumen restagnare. ita Bar. in. d. l. quomin9 in. vij. q. ꝛ in l. maritus. ff. de acqui. rerũ do. Et ideo signa clausarũ bene custodiẽda sunt vt iusta possit clusa refici. ita Bal. in. d. l. lapilli. facit quod no. Bal. in. d. rub. ff. de re. di. in. v. ꝛ. vj. col. ꝛ. s. vestigi circa materiã aquarũ in externa lectione. Et ideo dicit hic Bal. qd clusa in flu. publico est facientis tanquã quedã superficies. ideo illa deducta nullus retinet dñs ius in flumine nisi ius reficiendi. facit qd no. Bar. in. l. fluminum in prin. ff. de dam. infec. Et ita Bal. hic dicit qu seruatur consuetudo.

1 ☞ Incrementum spectat ad vasallum nõ ad dominum. ꝛ resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris.

2 Resoluto iure datoris resoluitur ꝛ ius actoris.

3 Vasallus si acquisiuit ius in feudo per prescriptionẽ an resoluto iure primi vasalli reuertet vna cum feudo dictum ius prescriptionis ad dominum.

4 Feudatariorum sociorum vn9 si prescribat intra confines alterius socij vasalli prescribentis reuertitur feudum ad dominũ cum iure prescriptionis.

1 **Rursus.** h. d. sm iac. si inuestitura fuerit facta cũ oi incremento. † Incrementũ spectat ad vasallum nõ ad dñm ꝛ resoluto iure datoris resoluit ius acceptoris cum omni incremẽto ad hoc allegat sm Ja. de bel. No. ibi viuẽte eo subaudiendũ est ad tex. sm Ja. de bel. Et mortuo eo a quo inuestiturã accepit. sic nõ est differẽtia an viuente inuestitore fiat incrementũ: vel eo mortuo sm Jac. Et eodẽ mõ subaudit ad tex. ibi post mortem eodem modo ꝛ viuente eo. ꝛ sic vult in effe. tu Ja. qd si fiat inuestitura feu. siue inuestitore viuo siue eo mortuo omne incrementũ pertineat ad vasalluz hec lectio licet in se sit vera. tñ nõ cõuenit litere qr litera nostra cõstituit differẽtiã an viuente eo a quo vasall9 accepit inuestiturã an vero post mortem. Et tñ sm lec. Ja. illa vba intercessent supflua. s. §. quib9 in prĩa cõstõne. C. Verũ autẽ debẽt aliqd opari in l. si qñ. ff. de leg. i. cum si. Fit alia lectio in hoc. §. nõ in prin. huius. §. sit casus qd prim9 vasallus inuestiuit sm vasallum cũ omni incremento si incrementũ fiat viuente p'lo vasallo pertinet ad scdm vasalluz. Si vero post mortẽ primi vasalli decedẽtis sine liberis ꝛ cõsequenter reuertat feu. ad dominũ tũc incrementũ pertinet ad dñm vt in scda pte. §. nostri. Sed hãc lectionẽ improbãt hic qr primus vasallus nõ põt alteri infeudare nisi cũ eisdem modis qualitatibus ꝛ pactis quib9 ipse est inuestit9. s. §. si vero. s. de lege cor. Sed prim9 vasal. nõ erat inuesti9 cũ omni incremẽto. ergo nõ põt cõstituere aliũ vasallũ cũ omni incremento qr faceret deteriorẽ cõditionẽ dñi cõtra. §. si vero. s. de inuesti. de re alie. fac. nã vidistis in. §. si. qs de mãso. s. eo. qd incrementũ aliqñ ptinet ad dñm. p'terea prim9 vasall9 in pernitiẽ dñi non põt dare feu. alteri cũ omni incremento. Quare fuit alia ꝛ tertia lectio Pe. de cer. que lectura est idem cũ illa quã dixi. Quare attenta mente tex. nostri ꝛ scribentiũ dixi posse putarem hoc modo qd si primus vasallus erat inuestitus de feu. cũ omni incremento. deinde cõtingat feu. esse augmentatũ alluuione vel alio incremento. certe incrementũ viuẽte prio vasallo. ꝛ sic nõ reuerso feudo ad dñm pertinebit ad sm vasallũ. ꝛ sic incrementũ erit scdi vasalli. Si incrementũ fiat post mortẽ primi vasal. decedẽtis sine descẽdentib9 masculis. Et sic reuerso feudo ad dñm tũc omne incrementum pertinebit ad dñm qr quẽadmodũ feudũ reuertit ad dñs: ita ꝛ omne incremẽtũ cũ resoluto iure dato. i. primi vasalli resoluat ius acceptoris. i. scdi vasalli. ꝛ ita cõstituet differẽtia an primus vasallus decedat sine liberis an vero viuat vt in tex. nostro. qr prio casu si decedat prim9 vasallus: tũc feudũ reuertitur ad dñm cũ omni incremẽto vt in tex. ibi ꝛ si ille qui inuestiuit scdo casu qñ viuente prio vasallo ꝛ sic nõ est resolutũ ius datorio omne incremẽtũ pertinebit ad sm vasallum vt pbat in tex. ibi vt viuẽte eo a quo acceperit ipsius erit ꝛ dicit hic Bal. vnũ notabile qd accedit cuicũq3 ex istis incremẽtis tñ notabit sinco qui sunt iure publico positi. puta plebanatũ allegat no. Joan. an. in. c. ex literis de proba. in. c. ij. de paroch. No. hic casuz sing. ibi vel ad aliud qd vbicũq3 feudũ est antiquũ vel paternũ resoluto iure datoris. i. primi vasalli feudũ nõ reuertit ad dñm sed ad primiorẽ agnatũ sm an. de iser. qui allegat. c. i. j. si vas. feu. pri. ꝛ allegat ẽt. c. i. §. pe. que fuit pri. cã. bene. amit. Et sic posui habitis tex. hoc modo ibi ad eũ. i. qñ feu. nõ est antiquũ vel paternũ no. ẽt subsequenter ex isto tex. qd vasallus põt feudũ suũ alteri infeudare vt hic. ꝛ. j. si de feu. fue. cõtro. in. c. beneficiũ. quod intelligas ẽt sine permissu dñi dũmodo bona fide ꝛ sine fraude hoc faciat ꝛ dũmõ infeudet equali pu: ipse est ꝛ sub eisdẽ modis ꝛ cõditionib9 quib9 ipse habet vt pñe no. per glo. ꝛ ibi scri psi. j. de capi. corra. in. §. preterea neq3 est istud hodie correctũ sed imo pmissum vt dici. j. de phi. feu ali. per Fe. in. §. caldis. ꝛ in §. illud qr no. in. d. c. beneficiũ. intelligas tñ qd non preiudicabit agnatis successoris nisi eo viuente vt tenui. j. per quos fiat inue. §. i. q. si. ¶ In glo. vnica q incipit in isto. §. ibi. l. primo no. † qr resoluto iure datoris resoluit ius acceptoris quod notabile sic plenius est distinguendũ sm Jac. de bel. aut scdo acceptor habet feudum ex. s. tu feudali. ꝛ tunc resoluto iure datoris resoluit in acceptoris vt hec glo. Fallit qñ scdo vasallos est parant9 recognoscere feu. a prio dño ꝛ suscipere inuesti. cũ iuramento fidelitatis dũmõ scda inuestitura sit. facta sine fraude videbimus in. c. i. §. j. quasr olim feu. alie. po. fallit scdo si scdo vasal. refutauerit feudum agnato primiori qui erat successurus in se. c. i. §. ꝛ si clitulus. j. de alie. feu. Itẽ fallit qñ cũ volũtate domini est factus scdo vasallus. d. §. ꝛ si clientulus. aut scdo acceptor habet feudũ per aliũ cõtractũ quã feudalẽ. ꝛ tũc fallit cũ volũtate dñi aut sine volũtate dñi vel eo ignorãte. prio casu non resoluit ius acce/

ptoris scdo casu aut 3ctus erat licitus & pcedit rña resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris l. lex vectigali. ff. de pig. l. si qs domum. in prin. ff. loca. §. rursus. j. ti. j. aut 3tractus nõ est licit⁹. & tũc nõ põt hře locũ regula resoluto iure &c. ex quo 3ct⁹ nũquam tenuit non fuit aliqd a datore in accipiẽtẽ trãslatũ. c. j. de ali. feu. in prin. j. ti. pxi. c. quod aũt. de inrepa. l. traditio. ff. de acqui. re. do. sed tunc qñ 3ctus non erat licit⁹ tũc statim feu. apit dño. d. c. j. ad fi. gl. articulus pulcher est an scds vasallus cogat̃ inuitus seruire dño respondent Ja. & an. de iser. qd non qr quẽadmodũ soci⁹ socij mei nõ est soci⁹ me⁹ l. nã & socius. ff. pro socio. ita vasallus vasalli mei nõ est meus vas. Fatet̃ tñ q si scds vas. velit põt seruire primo dño vt pbat̃ in. c. j. §. j. j. qualr̃ olim feu. alie. pot. dũmõ vasallus scds sit eiusdẽ qualitatis pui primus. c. j. j. de l. cora. & videbitis plene no. in. c. j. §. preterea. j. de capi. corra. Bal. aũt tz cõtrarium quod imo dñs per sobtractionẽ benefici. j. feudi compellet scdm vasallum ad seruiendũ ei allegat no. per glos. in. §. adeo. isti. locati. scdo mouet̃ pergl. in. l. pro bř de si qdẽ tñ. ff. de acq. her. d. mar. sequit̃ Ja. & An. prio. qr est tex. rotundus qui non reperit̃ correct⁹ in. c. j. §. j. qualr̃ olĩ feu. alie. po. scdo mouet̃ rõne. nã actio personalis nõ sequit̃ fundũ. l. j. §. si hẽs. ff. ad treb. l. fi. ff. de 3hen. emp. cũ vulgarib⁹. ergo actio personalis cõpetens dño cõtra primum vasallum nõ poterit dirigi cõtra scdm tenentẽ feu. ¶ Nec ob. d. §. adeo in glo. nam dicit ibi quod prim⁹ dñs habeat actionẽ cõtra scdm emphyteotam. Sed notãter glo. dicit q primus emphyteota hz vel actionẽ pscriptis verbis vel 3dictionẽ ex. l. 3tra scdz emphyteotã. Et codẽ mõ prim⁹ vasall⁹ habet actionẽ. i. cõditionem ex morib⁹ cõtra scdm vasallũ. nã scdm bal. hic in 3positione ls prim⁹ vasall⁹ trãsferat vtile dñium in scdm vasallũ vt not. in. l. si vt certo. §. si duobus vehiculũ. ff. cõmo. tñ remanet actio pp̃ter seruicia primo vasallo vt no. in. c. ij. extra de exce. prela. scdm Bald. hic. Non ob. d. §. q si quidẽ. qr respondeo q gl. vult q creditor possit mitti in possessionem in ius libertorũ vel vasallorũ debitorũ sui. nõ autẽ q possit dñs cogere scdm vasallum ad seruiendũ ei faciunt plene scripta per Bart. in. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dã. infec. & qd eleganter scribit Bal. in aut. ei qui iurat. C. de. bo. aut. iudic. pos. Et dicã vobis plene in. c. j. de probi. feu. alie. per Fede.

3 † Quid autem si secundus vasall⁹ acquisiuerit ius in feu. per prescriptionem an resoluto iure primi vasalli reuertet̃ vna cum feudo dictũ ius prescriptionis ad dñm. respõdet qd sic ratio singularis est qr vbi prescriptio venit in sequelã tituli. tũc ad quẽ puenit titulus vadit ẽt ius prescriptionis. l. si alienã in prin. ff. de do. cã mor. & no. in. l. indebiti. §. sed si nũmi. ff. de condic. inde. & melius l. si nuda. cum ibi not. ff. de pigno. ac. & q habet̃ in. l. si ex toto. ff. de leg. j. & in. l. quod in rerum. §. ij. ff. eo. in. l. semel. C. de re milit. lib. xij. ¶ Quid autem si vltra confines & fluuios scds vasallus prescripserit iusto errore an resoluto iure primi vasalli resoluat̃ etiã ius scdi vasalli ita vt hec prescriptio reuertat̃ ad dñz. Bal. hic dicit q non. arg. l. debitor. §. fi. ff. ad treb. Uos autẽ scdm dñm mar. lauden. tenebitis contra per tex. §. nostri. vbi feu. reuertitur cum olb⁹. incrementis ad dñm. scdo faci. iura alle. per Bal. in precedenti. q. Nec ob. d. l. debitor. §. fi. qr respondeo qd loquit̃ in fideicõmisso in cuius testatione non veniunt nisi accepta ex vltima voluntate. puta per cõtractum vel sniam eodem mõ.

4 † Si vnus ex socijs feudatarijs prescribet intra confines alterius socij vasalli resoluto iure prescribentis reuertitur feu. ad dñm cum iure prescriptionis scdm Bal. hic. puta si princeps concessisset in feu. territorium duobus vt vnus prescripsisset intra confines alterius certe resoluto iure prescribentis feu. reuertitur ad dñm cum iure prescri. arg. huius. §. Ulti. si quis obligaret feu. pro dote restituenda non valet obligatio. c. j. §. don. re. j. qualiter olim feu. alie. po. Queris an. pone est factũ incrementum neqz nã neqz casu sed facto hois. puta dñs dedit in feu. vnam domum deinde augmentauit dñs feu. dando palatium quare nn augmentabitur seruitium. concludit an. quod non mouetur qr imputet sibi dñs qui nõ imposuit certã legẽ seruitij. l. veterib⁹. ff. de pac. l. si. de pa. cõuen. l. sz edes. §. si qs mulierẽ. ff. locati. sed 3tra an. facit qr seruitia in feudis reglariter nõ sunt determinata in instř o feu. c. j. in fi. j. in qui. cau. feu. amit. & dixi vobis in diuisione feu. in pn. opis. & dicant̃ seruitia cõspecta arg. l. excepto. C. locati. & qr scdm naturã est quem sequuntur commoda sequantur & incommoda l. scdm naturam. ff. de reg. iur.

¶ Qui modis feudum amittatur. Rubrica.

¶ Continuatio huius rubrice ad precedentes rubricas sit sufficienter per tex.

1 ☞ Donatio reuocatur propter causas ingratitudinis.
2 Uasallus priuatur feudo propter sniam hominis fallit ipso iure vbi ex inhabilitate persone amitteret ius.
3 Uasallus an teneat̃ adiuuare dñm siue iuste siue iniuste pliet̃.
4 Uasallus an priuetur feudo si incepit dominum iuuare & postea eum dereliquit.
5 Uasallus prestando auxilium dño suo an teneatur preponere salutem dñi sue proprie saluti.
6 Uasallus an teneatur sequi dñm suũ ad bellũ & sibi seruire extra territorium & dñationem ipsius.
7 Uasali duo fratres si sunt in prelio cũ dño & vnus dereliquit eũ an talis priuabitur feudo.

Quia supra dictum. Premitte scdm baldũ hic duas singulares regulas que sunt iste cause ex hřdatiõis dicuntur iuste cause priuationis feudi. scdo ar gñaq̃ sunt iste cause reuocãde dominationis sunt iuste cause amissionis feudi vt pbatur in. c. j. j. que fuit pri. cã bene. amit. ita bal. hic & duos text. inuenit ponderatos ad hoc ab. ang. l. tex. in. §. soluto. & in. §. qñ infirmus. & in vtroque loco ang. in aut. de nup. & si vultis scire cãs exhřdatiõis & reuocationis donationis. videte tex. in. l. fi. C. de reuo. dona. & in. §. cãs in aut. vt cum de app. cogno. & gl. in. c. quintauallis de iureiur. & alie sunt cãe exhřdationis q̃ relinquunt̃ arbitrio iudicis dũmodo sint expssis 3mo e pan. in. d. l. qntauall. Bal. in aut. nõ lz. C. de libe. preri. vl' exhřd. bal. l. l. solo. C. de lib. cã †. 3dẽ dicim⁹ in causis ingratitudinis pp quas donatio reuocatur. ita glo. cõiter approbata in. d. l. fi. C. de reuo. dona. Ita in feudo cause priuationis sunt multum arbitrarie. d. c. j. §. predictis. j. que fuit pri. cã bene. amit. & in. §. sz nec alia eo. & in. c. j. in q cau. feu. amit. sicut ẽt dicã de causis priuationis. in. c. j. vbi tex. j. in q. cãis feo. amit. & facit tex. in. c. j. §. & qr. j. q̃ fuit pria cã bñ. amit. Casus vasallus amittit feudũ si dñm suũ in prelio pugnantem non mortuum neqz ad mortem vulneratuz dereliquerit. h. d. ¶ No. tex. ibi dimiserit inhauxilius cum posset ipsũ adiuuare vt. j. de feu. sine cul. non amit. c. ij. in fi. & dicaz in glo. no. tex. ibi amittere debet. scilicet per sniam non autem ipso iure & j. de probi. feu. alie. per Fe. in. §. calidis vbi glo. tangit. nam eius verba infiniti modi sunt apta importare vtrũqz tps & preter itum & futurum. l. stipulationum alie. §. stipulatio. ff. de ver. obl. ubi gl. & Bar. & priuatio nunquam infertur a iure nisi in casibus expressis vt vult glo. in. c. fi. de iurepa. & in dubio pena legis non intelligit̃ late snie per glos. in regula in penis. de re. iu. li. vj. gem. in. c. j. in fi. de elec. li. vj. gl. in. c. quicunqz de here. li. vj. gl. in. c. cupientes. §. si vero de elec. li. vj. Bal. in aut. at qui semel circa prim. in colum. C. quomodo & qñ iudex per tex. in. l. j. §. calumniatores. ff. ad tur. sc̃ merito p gl. & doc. hoc firmat̃ 2 † q vasall⁹ feudo nõ priuatur nisi p sniam hominis. fallit tñ ista regula primo vbi ex inhabilitate psone amitteret vasallus feu. intelligitur. l. ipo iure tex. est ibi bal. in. c. q clericus. & ibi dicemus. j. si de feu. fue. cõtro. item pp crimen lese maiestatis perditur feu. ipso iure de. pasto. per locum ipsũ cõre iudi. ibi ca. bal. in. c. j. §. callidis. j. de pbi. feu. al. per fede. item alienando rem feudalem cadit ipso iure ; idebtur⁹ rationem in. §. itẽ si fidelis. j. eo. firmat bal. in. d. §. callidis ibi ẽt iudis. utilaz. item pp̃ter crimen hřsis ipso iure vasal. amittit feu. qr equiparatur crimini lese maiestatis imo excedit. c. vergentis. & c. excõmunicamus de here. eadem rõne perditur feu. ipso iure in. c. felicis de pen. li. vj. item perditur ipso iure in casu. c. pro humani circa fi. de homi. li. vj. item in casu. c. si quis suadente de pe. circa prin. non induco. qr tex. sunt clari. item in alio casu si qs princeps vel cõitas facit statuta 3 libertatẽ ecclasticã puat⁹ ẽ ipso iure feudis q̃ ab ecclesia obtinet tex est in. c. grauem. in fi. de sen. ex bal. in. c. j. in prin. j. qualr̃ do. pprie. priue. itẽ pp inuestit. tpe pfixo nõ petitam cadit vasallus ipso iure. bal. in. c. j. & ibi dicã. j. quo tpe miles. Itẽ etiã ipso iure pditur pp̃ter finitos psonns seu oficientiã hřdũ qr cõcessio huiõi eẽt facta ad tps incertũ. id lapso tpe statim & ipso iure finitur. l. statu liber. §. sic hũ. ff. de le. ij. l. pt̃ filiũ. §. fundũ. ff. de le. ij. Pau. de ca. 3si. cxxxiij. incip. in xpi & c. i casu pũti. idem multo magis si ad certũ tps eẽt datũ feudũ. finito tpe erit priuat⁹ ipso iure. bal. in. c. q̃ in eccl'ia. in. vij. col. de 3sti. itẽ si eẽt datũ sub annua pñsione & feudatari⁹ cessaret p triẽniũ in laicis vl' p biẽniũ in eccl'ia a solutiõe canõis priuatur ipso iure. Inn. in. c. ad aplice. de re iudi. li. vi & pobus 3 in plud ijs. circa offinitionẽ facit in fili tex. in. l. ij. C. de iure emphy. & ibi 3 doc. & ẽphy. loquentes bal. in addi. ad spe. in ti. de locato. col. vij. pau. 3si. cix. inci. in xpi te. in pñti casu. & sic habetis regulã cũ fallentijs & de his in. d. §. itẽ si fidelis. ibi declarabo aliquas circa hec nota. equipari iam mortuum & vulneratũ ad mortẽ q intelligas vez respectu dimittendi ipsum vulneratum qui ppetuus erat etiam si non dimitteret. ff. ad. l. aq. l. ita vulneratus in prin. ff. q vi aut clam. l. si olim. §. est & alia. neqz extendas hec ad alienos casus: qr si qs occideret condẽnat̃ vel vulneraret ad mortem puniret̃ scdm and. de iser. qui hoc pbat autoritate sacre scripture. scdo reges. c. j. Sed tu ad hoc induces ea que hñtur in. l. ij. C. qui te. fa. pol. & q ibi ex. & bal. in. l. libertas. ff. d. sta. ho. similiter qs nõ debet puniri de occiso dato q vulneratus per ipsum nõ posset euadere scdm bal. p. l. si duos. ff. de manumis. te. facit tex. in. l. item mella. in. §. celsus. ff. ad. l. aqui. bal. in. l. j. C. de nũdi. fo. in. l. ait lex. ff. ad. l. aqui. quod not. pro statutis

no. glo.

no. gl. in c. significasti el. ij. in verbo discerni de homici. not. doc. in c. de his de accu. car. in cle. i. de homi. et no. B. in d. l. illud. ff. ad l. aqui. similiter videmus quod ad mortem vulneratus potest facere testamentum dummodo alia requisita sibi suppetant. l. milites in expeditione. C. de test. mil. quod secus est in mortuo. l. i. C. de sacrosan. ec. facit quod no. ff. ad l. aq. in l. proinde. nam ubi reperitur quod vulneratus equiparatur mortuo est intelligendum ex fictione iuris et moro ficta nunquam equiparatur naturali nisi in casibus gl. communiter approbata in c. susceptum de rescri. li. vi. l. ex ea. §. insulam. ibi communiter legiste. ff. de ver. ob. l. si tutor. §. cornelio. ff. de inr. fis. gl. c. placuit. xvi. q. i. Et facit quod fictio non est trahenda presertim in statutis extra suos terminos. ut per Bal. in l. si quis non dicam rapere. C. de epi. et cle. et per doc. in l. dami in. §. sabini. ff. de dam. in. bar. in l. i. ff. de fonte. in l. consti. ff. ad munici. d. anto. in c. cum dilectus de consue. gl. et doc. in l. iij. §. hec verba. ff. de nego. gest. l. fi. C. de his qui veniam etatis impe. c. in nostra. de iniur. et dam. dato. l. i. in fi. ff. si ager vecti. vel emphy. pe. Bal. in ru. de ca. pos. et proprie.

3 † Quero cum gl. an vasallus teneatur adiuvare dominum sive iuste sive iniuste preliet. Et non respondet alio modo nisi quod se remittit ad c. i. in prin. hic finitur lex ubi concluditur quod si est certum quod dominus habeat iustam guerram et tunc tenetur eum adiuvare ad offendendum et defendendum. Aut est certum quod habet iniustam et tunc ad defensionem tenetur ipsum adiuvare non autem ad offensionem: aut dubitatur verum iuste vel iniuste. et tunc teneatur adiuvare in offendendo et defendendo quia in dubio debet parere domino de quo ibi latius declaravi tam de iure consuetudinario quam civili et canonico et divino et dictis ut ibi.

4 † Quero subsequenter cum dicta gl. in ver. sed quero etc. quid si vasallus qui non tenetur iuvare dominum iniuste preliantem incepit eum iuvare et postea eum derelinquit an privabitur feudo. Et videt arguendo ad partem negativam quia sufficit si cui vel in paucis amici laboribus consulatur. l. tutori. C. de nego. gest. et hoc voluit ista gl. usque ad ver. sed istud etc. Et hanc determinationem gl. sequitur Ia. de bel. pre. d. l. tutori. et pro. l. si quis libellos C. de ep. idem tenet and. de iser. quia cum peccet eum iuvando iniuste ut dictum est. j. hic finitur lex tanto gravius peccat quanto diuturnius iuvat extra de consue. c. fi. unde reprehendi debet eo quod cepit non autem quia desistit a malo. xxij. q. iiij. in malis. hoc idem tenet Bal. nisi vasallus qui incepit iuvare pretende agendo fuisset causa quod alter non ivit qui alias erat iturus adiuvandum si iste non ivisset tunc iste vasallus teneretur domino per l. incommodato. §. sicut. ff. commo. et de nego. ge. l. si pupilli. §. videamus. idem dicit and. de iser. si ego non eram tunc vasallus cum incepi te iuvare in bello iusto et postea te desero quod tenebor tibi ad omne tuum damnum pecuniarium et interesse per d. §. sicut. ff. de neg. ge. l. i. nam et servus. §. si vino. Quero subsequenter cum dicta gl. verum vasallus inhabilis teneatur adiuvare dominum et si non facit ut quia brachijs iam abscissis aufugit an privetur feudo. et dicit gl. quod non per tex. j. de feu. sine cul. non amit. in c. ij in fi. et per rationem quia non intererat domini vasallum ibi amplius stetisse postquam iuvare non poterat l. si plures. C. depositi. cum si. et hoc vult ista glo. usque ad ver. sed contra fuerit quam sequuntur doc. et probatur in l. si quis in gravi. ff. ad sillas. et in c. fi. j. de alie. feu. pa. cum his que ibi dixi. Dicit tamen Bal. quod si vasallus posset ipsum clamoribus adiuvare quod debet hoc facere per l. cum dominus. ff. ad sillan. Subdens quod si in bello mutilatus existat excusatur etiam a clamando quia in bello vox plorantis etiam suis infesta est. quod no. ad legitimationem d. l. cum dominus. et facit glo. ista que nihil dicit de clamore. et per dictum tex. in d. c. ij. l. fi. et quod ibi dixi et facit. j. que fuit pri. causa benefi. amit. in. §. sed nec est alia. et quod ibi dixi in primo no. et in. j. op.

5 ¶ † Quero cum d. glo. in fi. an vasallus in prestando auxilium domino suo teneatur preponere salutem domini sue proprie saluti exempli causa quoniam si vult defendere dominum oportet quod ipse vasallus moriatur. si vult fugere oportet dominum mori et respondet glo. quod hoc est certum quia debet preeligere potius vitam propriam nec perdat feudum ut eleganter hic determinat glo. et alia in d. c. fine. j. de alie. fe. pa. licet secus dicamus in servo respectu domini ut in l. i. ff. ad sillan. quia non est bona equiparatio de servo ad vasal. quoniam dominus habet maiorem potestatem in servo quam in vas. Et hoc voluit ista glo. usque ad fi. que bene loquitur et eam sequitur docto. et probatur in l. hoc demum. ff. de operis libertorum facit glo. iuris canonici in c. sicut nobis de verb. signi. lib. vi. de qua q. dic ut latius dixi in d. c. fi. ubi vide et in spe. in ti. de feudis verb. vij. Quero ab extra quid si fuga vasalli non nocuit domino an tunc vasallus puniatur et videtur primo quod non cum non intersit domini quod enim sine effectu delicti est non nocet. C. de ser. fugi. l. mancipia. sed veritas est in contrarium quod immo puniatur per istam literam que nihil ultra exigit nisi fugam ar. C. de fur. l. si quis servo. et quod not. per docto. in l. i. ff. si quis ex de. lib. esse ius. fue. et ff. de legi. l. i. et de in ius vo. l. quamvis. Item quia dedit alijs malum exemplum l. capitalium. §. famosos. et l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ubi melius. ff. de penis. Et tenet Bald. hic querere quis dicatur mortifere vulneratus dic secundum Bald. qui non potest evadere secundum regulas medicorum vel cum magna difficultate. sed ille qui de levi curari potest non dicitur mortifere vulneratus per no. in l. ab hostibus. §. fi. ff. so. ma. ff. loca. l. maritus. glo. in l. aut lex. ff. ad l. aqui. quod est arbitrarium iudici pa. nor. in c. proposuisti de proba. habetur in c. significasti de homici. Quid autem sit vulnus no. per Bar. ff. de iniur. l. pretor in fi. et Bal. in l. si predium. et l. fi. C. de edil. acti. Vide Ang. in l. i. §. sciendum. ff. de edili. edic. in l. extat. ff. quod me. cau. in l. si de pignore. §. furem. ff. de fur. Bal. in c. cum adeo de impe. in l. i. §. fi. ff. ad silla. Quero utrum dominus presumatur mortifere vulneratus ex eo quod decessit ex tali vulnere non curato dic quod sic secundum Bal. per locum ab effectu. C. de iudi. l. rem novam. §. fi. nisi ex adiuncta culpa infirmi cum vulnere fuerit secuta mors. unde aut actus fuit preordinatus culpe et tunc mors dicitur secuta ex culpa ar. ff. de sta. ho. l. quare. ff. de nego. gest. l. sive hereditaria. facit nota. per Bart. ff. de. dam. infec. et l. damni infecti in. §. sabinus. et ideo dixit Pe. de cer. quem sequitur Bald. j. que fuit pri. causa bene. amit. in. §. item quid dominum quod vasallus admittatur ad probandum quod dominus decessit non quod vulnus fuit mortale. sed propter mala medicamenta ad quod facit quod no. ff. sol. mat. in l. ob hostibus in §. si vir. et l. si cum dotem. §. si autem in fenusfuno. fiet autem talis probatio per medicos l. semel. C. de re mili. li. xij. Nam fit probatio per doctos in arte. l. i. in prin. cum ibi no. ff. de ven. inspi. Glossa in d. l. aut lex. et per Bar. in l. ij. §. divi. ff. de iure fisci. Ita tenet bar. in l. fi. ff. ad l. cor. de sica. in fi. colum. no. Bal. in proe ffor. in iij. colu. in l. iij. C. de ret. ven. Cano. in c. proposuisti de proba. et ibi dixi et est difficilis probatio huius negative quod vulneratus non sit mortuus ex vulnere. Et ideo debent diligenter examinari et si sunt varij in opi. dicer. debent iudicare secundum effectum secundum Bal. facit quod no. in c. signifi. de homi. et quod habetur per Spec. in ti. de accu. ver. sed pone. et ibi per Ioan. and. de similibus questionibus et facit ad predicta quod eleganter dixit tex. in c. preterea de cle. percuss. habetur in c. si qua femina. et in c. studeat. l. di. in c. presbyterum. de ho. Quero quid si dominus fuit ita vulneratus quod non poterat evadere tamen post fugam vasalli fuit iterum vulneratus et citius mortuus est an habeat locum iste tex. concludit Bal. et alij sequuntur quod sic quo ad penam huius l. secus autem si tractaremus de pena intrinseca ipsius delicti quia tunc ultimum vulnus valeret primum ut. ff. ad l. aqui. l. huic scripture. sed hic tractamus solum de pena extrinseca amissionis feu. ubi sufficit quod dominus sic mortifere vulneratus. quid si dominus vulneratus decessit an presumatur decessisse ex illo vulnere ut vasallus relinquens dominum non perdat fe. respondeo secundum bald. quod presumitur in dubio decessisse ex vulnere nisi probetur contrarium quia exitus acta probat et effectus denotat causam. et l. rem non novam ad fi. C. de re iudi. quid si dominus relictus a vasa. in prelio sit vulneratus postea per alium letaliter vulneratur ex quo vulnere secundo decessit dominus an vasal. perdat feu. concludit quod non quia vasal. ita demum tenetur si dimiserit dominum in prelio mortifere vulneratum quod hic non presupponitur nec ob. l. huic scripture. ff. ad l. aqui. quia respondet Bal. quod fictio illius non habet locum in feu. vel aliter ego respondeo quia ibi erat dubium an primum vulnus erat mortale propterea non tenetur de occiso sed de vulnerato. et in casu nostro certum erat eum mortifere non vulneratum. primo argumen. lege. ita vulneratus. ad l. aqui. iuncta glo. in d. l. huic scripture. §. i. et ita dicite econtra certum esset primum vulnus fuisse mortale non relevat vasallum quod secundo

6 vulneratus dominus sit mortuus per j. dicta. † Quero an vasallus teneatur sequi dominum suum ad bellum et sibi servire et extra territorium et iurisdictionem domini sui. Et videtur prima fronte dicendum quod non per l. extra territorium. ff. de iuris. om. iu. Contra determinat bal. di. eo quod in quocunque loco est dominus cum exercitu ibi intelligitur esse territorium et iurisdictio ipsius domini ut tenet Cy. in l. iij. de of. pref. et ra... ut. in l. cunctos populos territorium dicitur a potestate terrendi sicut districtus dicitur a distringendo ut no. insti. de actio. in. §. rursus. et probatur in cle. ne romani. in. §. sane de elec. nisi in mari dominus districtus habet et possideri ut in c. ubi periculum de elec. li. vi. et in auf. novo iur. C. de ser. fugi. intellige tamen predicta procedere quando bellum esset iustum ut. j. dictum est quia dominus facit pro defensione sua et probatur. xxiij. q. ij. dominus. et. j. de no. fi. for. ceca me. in ver. si servero, ubi non distinguitur locus in quo servire debeat. sed indistincte dicit quod vasallus prestare debet suum auxilium etc. Et ita tenet and. de iser. subiungens quod multomagis hoc dicendum est quando inimicus domini veniret in offensionem domini et iniuste dominus pro sua defensione vellet pugnare extra territorium suum et consulte ducere suum exercitum ad loca inimici sui ut faciunt boni duces. Quid autem si dominus habet guerram extra territorium suum et non pro defensione patrie sue sed ut de novo acquirat aliquam terram vel provinciam an tunc vasalli teneantur secum ire in tali exercitu. et dicit idem and. quod si longe extra patriam vellet dominus eos traducere. et tunc non tenentur vasalli ire cum non fuisset hoc verisimiliter cogitatum in traditione feu. ar. ff. de transac. l. cum tutoribus. §. i. et l. cum aquiliana. et d. c. i. de no. for. fi. si vero dominus vellet eos traducere parum extra patriam. et tunc videtur hoc esse tolerabile ar. ff. de ope. lib. l. quod nisi cum l. fe. et de annu. leg. l. mensis in fin. et probatur optime ista consideratio in c. i. §. si quis esset. j. an qui. cum fe. amit. sed ubi dominus acquisivisset extra patriam propriam et in loco remoto

aliquam terram vel prouinciam tunc vasalli bene tenent ire p illa defendenda vel occupanda si dñs illã de nouo amitteret vt pbat. in. d. c. j. de no. fi. for. in versi. z si contigerit zc. cõiuncta. l. hec vt. ff. de ver. sig. facit. d. c. j. hic sim l lex z facit q tangitur p spe. in. ti. de fe. §. qm ver. xxiij. z dixit Ja. ard. in summa in. ij. char. super rubri cella an dño absenti cogat seruire. z in. ij. qui mo. fe. amit. sub ru bricella an teneat vasal. officium offerre domino. cuius autem ex pensis an dñi vel proprijs militare debeat vasallus associando dñm dixi in. d. c. j. de no. fi. for. facit ad predictas questiones tex. in c. antiquatum. de feu. z beneficijs zc. in capitulis extraor. Quero quid si vasallus reliquit dominum re vera mortifere vulneratũ. Sed credens dñm non esse sic vulneratũ an priuabitur feu. dic q non sm Bal. licet error non excuset non tamen auget delictum. l. 7 reo. ff. de crimi. expila. heredi. z de fur. l. inter oẽs. §. recte. † Quero sunt duo fratres vasalli in plio cum domino quorũ vnus dereliquit dominum mortifere vulneratum alius vero sua pbitate de fensauit dñm ab hostibus an frater qui dominũ dereliquit priua bitur portiõe feu. sui. determinat bal. q non. l. si is qui duos. ff. de lib. leg. Ego sub dubio teneo forte cõtra bal. nã delictum z culpa debent terrere autorẽ suũ. l. scimus. C. de pe. l. crimẽ eo. ti. z q sta tuitur in duab' psonis statuitur in vna singula si ambo fratres re liquissent dominum perderent feu. vt in hoc pñ. ergo si vnus reli quit debet pdere portionem feu. z facit. l. que de tota. ff. de rei vẽ. faciunt scripta per Bar. in similibus in. l. fraudati. ff. de publ. z q no. gl. in. l. cõmuni diui. io prin. ff. cõi diui. nisi saluando bal. intelle xerimus quando feu. est indiuiduũ vt feu. marchie ducatus zc. e. j. §. pra ducatus. j. de probi. feu. alie. per fede. ar. d. l. si is qui duos nam liberatio per acceptilationem fratri vni ex correis debeñ. so cijs extenditur ad alium socium qz impossibile est vnum libera ri sine reliquo ar. l. ij. §. nunc de effectu. ff. de duo. reis stip. Si autẽ feu. sit diuiduum a cessante rõne. d. l. si in qui duos. sec' esset dicen dum. Quid si cõmunitas senens habeat feu. ab ecclã ab impe ratore z pars vna ciuitatis puta populares cõmiserũt cãm vnas puationis feu. an ciuitas pdet feu. cum vna pars. s. nobiliũ nõ sit in culpa respondet Bal. q non quia neq3 delinquendo neq3 cõtra hendo vna pars ciuitatis nocet toti ciuitati. ar. no. in capitulo nrã de iureiur. sm. d. Bal. facit no. p Bar. in simili in. l. oẽs populi. ff. de iust. z iure. z faciunt etiam scripta per Bar. in. l. aut facta. §. fi. ff. de penis. Subdit Bar. vnã pulchrã regulam in mandatis feudo rum q ex quibus causis vasallus perdit feudum. ex eisdem domi nus priuabit pprietate. c. j. j. qualr do. proprie. priue. c. de forma. xxij. q. v. Quid si prelatus alicuius ec. que est dñs feudi cõmittat cãm priuationis proprietatis feudi cõtra vasallũ an ecclia priuet proprietate. Concludit se remittendo ad not. in. c. j. §. fi. j. de capi. corra. facit gl. in. c. j. de dolo z contu. cõmuniter legiste in. l. iubem' nullam. C. de sacrosan. eccle.

1 ☞ Vasallus adulterans vel solicitans vel turpiter tangẽs vxo rem dñi sui amittit feudum.

2 Adulterans vxorem nurum vel filiam prestat filiis causam amit tendi feudi.

3 Vasallus quotiescunq3 z vbicunq3 presumitur domino inimicus omittit feudum.

4 Vasallus procurans cõcũbere cum vxore dñi nõ priuatur feudo si desistat per penitentiam.

5 Vasallus turpiter z inhoneste si fuerit loquutus cum vxore domi ni sui non tamen tetigit eam non priuat feudo.

6 Vasallus si cognouit sponsam dñi sui que nondum erat traducta an amittat feudum.

1 Item si. † Fidelis vasall' adulterans vl' solicitans adul terare vel turpiter tãgẽs vxorẽ dñi amittit feu dũ. idẽ dicẽdũ si cõcubuerit cũ filia dñi aut filia filij aut nuru. Si milr si cum sororẽ dñi adhuc manẽtẽ in domo ipsi' dñi. h. d. In tex. ibi fidelis. i. vasall' vt dixi i pambulis libri. ibi cucurbitauit. i. p adulteriũ fecerit ipm cucurbitũ. vt seqr in tex. q nos appellam' becho. z õ hic no. p gl. z ibi dixi. j. de pace tenen. in. §. j. z hic in gl. in pñ. que per hoc est expedita siue dicat adulterauit siue cum vxo re iacuit que idẽ sonat sm Bal. p glo. in. l. cassius. ar. ff. d fideicõ. libertati. Et est sñs tex. j. q testes sont nece. ad pban. feu. ingrati. in. c. j. z. j. de vas. q3 zsti. loth. feu. alie. ibi exercuerit. s. attendendo z laborando vt concumbat. vt. j. de ca. q cã. vẽ. c. iij. qm in delictis atrocioribus punit effectus l3 non sequat effectus. l. si q3 nõ dicã rape. C. de epis. z cle. z. ff. ad. l. cor. de sica. l. diuus. z in gl. hic posita in sui prin. Ibi leserit puta ponendo man' ad pectus vel ad femur sm gl. nec pprie appellari d3 lud' in q est culpa. z vñ et crĩs dicitũ vt. l. nã lus' cum ibi no. ff. ad. l. aql. z in gl. hic posita q p hoc ẽ expe ta. ibi nupta filio. i. nurui dñi. vt. j. que fuit pri. causa bñ. amit. in. §. rursus quod intelligas ẽt si dictus filius suus nõ esset successur' in feudo cum iste tex. non faciebat differentiã s3 solũ zsideret ex cessum z delictum vasalli aduersus dñm. sed And. de iser. p istũ3 tex. Ibi obtinet dic q si tu habes obtinet in numero singulari q tũc bene stat lrã vt capiat solũ casũ pxie dictũ õ sorore dñi q casu

fienda est ista distinctio an in domo vl' extra domũ vt pbat. j. q fuit pmã cã bñ. amit. in. §. rursus. z est bona cõ dñe. nã quãdo est i do mo principalr ledit honor dñi. Et istã rationẽ honoris lesi nunc dicit bal. posse assignari quare adulterans sororem dñi perdit feu dum z nõ interficiẽs eã p. l. isti quidẽ in si. ff. q me. causa. Si vero habes in tex. obtinent in numero plali. z tunc litera male loquere tur quia referretur ad oẽs casus precedẽtes q est falsum cum nõ fiat distinctio nisi solum in sorore vt. s. dixi. Et hoc modo posset iustificari gl. hic posita que dixit q ista vba superfluant z nõ sint habenda in tex. q gl. p hoc est expedita ibi amittere l3 an ipso iu re vel p sniam dixi. s. e. in princi. No. q vasallus q concubuit cum vxore dñi amittit feu. quod intelligas verũ siue ea vxore volẽte siue inuita. l. j. §. vlq3. ff. de iniur. Itẽ si viuẽte iã dño siue eo mortuo ipsa existente z pseuerãte in viduitate. Secus aũt si trãsiuisset ad secunda vota s3 And. de iser. z An. de nea. p ea q hntur z ibi ẽt an. z bal. in. c. ij. in si. j. de feu. sine cul. non amit. l. apud celsum. §. aduer sus. ff. de doli excep. z quod no. in. l. fideicommissum. C. de fideicõ mis. z in. l. sororẽ. C. de his qui. vt indig. licet Bald. teneat contra rium in vidua z vasallus cum ea concumbendo non amittat feu. sed primum dictum puto verius ad quod facit. l. femine in si. ff. de senato. z ad muni. l. si. §. ij. cum ibi not. dictum bal. posset saluari in muliere que iam transiuisset ad secunda vota. vt no. and. in. c. ij. j. de feu. sine cul. non amit. vel posset saluari in vidua aliñ inhoneste viuente per tex. quem ibi not. Bal. in. l. his solis. C. de reuo. dona vbi pbatur q vidua inhoneste viuens amittit priuilegia primi thori. no. ang. in. l. cũ quedam puella. ff. de iurisdi. om. iu. sicut q5 no. glo. in ver. nuptijs in auten. sacramentum. C. quando mulier offi. tu. fungi potest spe an ti. de tute. §. nunc dicendum ver. item excipitur. cogita. and. hic mouet de subditis qui cum regina con cubuerunt an committant crimen lese maiestatis z arguit ad par tes inclinando tandem q non. qz non repertur iure cautum z su m' i penalib' vbi aũt vasall' hoc cõmisiset de volentate dñi tũc nõ puaret l ar. l. cũ dona. C. de trãsac. z. d. §. vsq3 adeo itellige idẽ si opẽ tulit zsiliũ vl' psuasionẽ dedit p. l. j. §. psuadere. ff. de ser. cor ru. in quo tñ Bal. hic facit dñiam l3. d. mar. non. No. q cõne loci aggrauatur delictũ vt hic. z in. l. aut facta. in pñ. z in. §. loc'. ff. de pe. q pt3 qz vasall' zcũbens cũ sorore dñi. priuatur feudo secus autẽ si extra domũ. vt. j. que fuit pri. cã bñ. amit. in. §. rursus. z est ratio qz legislator putauit maiorẽ iniuriã3 fieri dño in domo sua q extra domũ. vt. ff. ad. l. iul. d adul. in. l. q ait facit q no. gl. j. in si. j. in. §. se. q d3 trahi z declarari in isto. §. qm pprie loquit z ptinet 2 ad istum tex. no. ex hoc tex. † quod maiori iniuria afficit qs ex pso na vxoris filie z nurus q ex persona sororis q pt3 qz in qcunq3 loco vxor filia vel nurus adulteret per vasallũ amittit feudũ. Se cus si soror habitans extra domũ domini p vasallũ adulteret qz tũc nõ amittit. z est rõ qz tũc dcã soror nõ ẽ sub tuitione dñi. vt s z dixi in. d. §. rursus. z ista fuit cõ diuersitatis. z p dito dixit ande. quod iste tex. non est trahendus ad vxorẽ fratris domini. l. si ve ro. §. de viro. ff. so. ma. z zcludit hic magistralr and. q vbi sumus in penalibus hec pena priuationis non egredict cas' z personas expssas. facit gloss. in. c. si. de iurepa. z zcor. allabo in se. lectione. vbi pona an regrat sñia hois ad hmõi priuationes. tamen z3 ea3 facit tex. in. c. j. in si. j. in q. cau feu. amit. z in. §. z qz. j. q fuit prima causa beneficij amittendi vbi de similibus ad similia in ista pena priuationis iudex potest pcedere. z sic attendendum erit an sit si milis casus expressus vl ibi. Oppo. cum gl. j. in ver. licet in hoc zc. de superfluitate huius ti. per alios ti. j. hic potest esse ti. qui. mo. fe. ami. z infra in quibus causis feudum amittatur vbi huius modi modi amittendi feudum. de quibus in hoc ti. fit mentio re petuntur iterato in dictis ti. contra. §. quibus. C. de no. cod. cõpo. vbi nihil d3 esse supfluũ in iure. Solita gl. videt fateri contrariũ dicens q ex hoc antiqui qdã glossauerunt q iste titulus vacet z superfluat p illos ti. sed tu dic q imo nõ supfluit sed est congrue positus: qm in illis ti. adducunt etiã alie cause feudũ amittẽdi vl tra istas hic expressas. nã zgruũ est repetere materiam anteq vt aliqd addatur in aut. de equali. do. in. §. his consequens put ẽt in simili fit. j. hic põt esse titulus. Quero cum glo. ij. quid si vasallus zxit amicitiam cum inimicis domini an ex hoc amittat feudũ z respondet q sic dicẽs q vbicũq3 vasallus aliqd facit ex quo pos sit presumi vt magis videatur inimic' q amicus q amittere de beat feu. per. l. liberti. C. de inoff. test. z. l. j. §. cum patron'. ff. de of. presec. vr. z hoc voluit gl. vsq3 ad ver. s3 si dominus zc. ex qua gl. elicias duas conclusiones. prima q vasallus per simplicẽ amici tiam zctã cũ inimico dñi amittat feudũ. s3 tu dic q ista zclusio ita simplr intellecta non est vera qm ad eã ztrahẽdã requirunt duo si mul iũcta vz q zcta sit inimicitia cum inimico domini z q ista copulatio sit in perniciẽ z dãnũ dñi alias aũt sec' qz sola amici tia zcta nõ priuat. z ita t3 gl. j. hic põt ẽẽ ti. q mo. feu. ami. z ibi la te dixi. z. j. q fuit pri. cã bene. ami. in. §. porro in. j. q. z pbatur per tex. j. quot tes. sunt nec. ad proban. feu. ingra. z per Bal. in. l. j. ff. de rerum diui. in. xij. q. alias hic z in. c. j. §. item qui dominum.

que fuit

q̄ fuit pri. causa de. amit. Bal. in. c. j. §. hic finit lex in. c. j. §. fi. de phi. feu. alie. per fr. ol. l. cō̄ſi. lxx. q̄ inci. magd xp̄iane. et ita intelligitur qd̄ not. per bal. post gl. in. d. l. liberti. et p bar. in. d. l. j. §. cū patronus Et hoc mō possemus et saluare istā gl. et haberet istum respectū per. ll. quas allegat. et exponamus eam dum dixit vel aliter etc. vt exponamus vel pro. et ita saluabat eam and. de iser. in. d. §. potro.

3 Secunda cōclusio est ista † q̄ vbicunq̄ pōt p̄sumi vasallū esse inimicum domini q̄ amittat feu. ſʒ tu non intelligas hāc cōclusionē ita simplr̄ et indistincte vt ex qualibet p̄sumptione vasallus amittat feu. q2 nō sufficit omnis occasio ad p̄iuationē fe. vt dixit text. j. in qui. cau. feu. amit. in. §. si quis enim. Neq̄ ex omni cā ex q̄ opi. vasalli grauat amittitur feu. vt dixit aliter tex. j. que fu. j. cā bene. amit. in. § aliud. Sed intelligas quod vasallus taliter versatus sit vt potius credat inimicus q̄ amicus et fidelis ipsius domini vt p batur in. d. c. j. qui test. sunt ne. et ibi expli. aut. vasallus enim nunq̄ p̄iuatur feudo sine cognita et conuicta culpa vt. j. de feu. sine cul. non amit. c. j. et sententia lata nisi qn̄ p̄iuantur p alienationem s̄m Bal. hic qui allegat Inn. in. c. ij. extra de feudis. et est rō q2 videt habere rē pro derelicta. l. pretoris. in pain. ibi. gl. ff. de dā. infec. et so. est glo. in. l. fi. C. de iure emphy. vbi idem vult in emphyteota alienante ita. d. anto. in consi. xxij. incip. visis punctis vasallus enim posset presumptionem cōtra se inductā elidere paliā presumptionem cōtrariā s̄m Bal. vt. ff. q̄ falso tu. vel cura. ges. in. l. nouissime. ff. locati. l. itē queritur. §. exer. citu. Et idem vbi esset dubium de cā amissionis feu. relinquitur hoc subtilitati et discretioni iudicis vt in. d. tit. q̄ fu. j. cā bene. amit. in. §. sed q2 p sententiā sua3 d3 hoc declarare vt dixi. j. de feu. sine cul. non amit. in. c. j. et hoc mō intelligē dae est glo. Post Bal. hic quero cum ciuiliter agat ad p̄iuationē fe. vtrū in tali accusatione debeat poni mēsis et locus criminis commissi. bar. abiq̄ sensit quod sic quia impingit dol. bart. in. l. j. §. finalē. ff. de vi et vi ar. in. j. § interdictū. ff. vti possi. bal. in. l. j. i fi. C. vbi de pos. agi oppo. in. l. pretor edixit in pain. de iniur. Et est legitiā lado in gl. ex quinci. spectabilis dñe in. bar. in. l. j. in prin. ff. de eden. in. l. et ad candē. §. actiones. ff. de ex. ep. rei iu. in. l. edita. C. de eden. sed spe. dum formaliter libellum super. l. repetundarū ciuiliter intentato non ponit in libello ciuili locum et mensem vt not. in spe. de accu. §. ij. videte secundum Bal. hic quod si reus petit edi locum et mensem d3 ei edi. sed si non petit procedit libellus in plerisq̄ tamen locis seruatur op. Bar. ar. ff. de do. l. item exigit. ff. de inu. l. pretor edixit cum si. et not. extra de procu. c. tue. Cōsidera si tu respicis illam de dolo et de iniu. loquentē quod d3 poni certa substantia et certa qualitas delicti et ista est solennitas intrinseca imo est ipsa substātia libelli. vt. ff. de falsis. l. nec extra ſʒ nullo modo d3 ibi apponi extrinseca que est apponere commutationes lo. i vel temporis. nā regulariter hoc in ciuili libello poni non d3 vt. c. abbate. de re iud. li. vj. et. C. de anna. excep. l. fi. vnde possumus dicere q̄ vbi non reperitur inscriptio ad penā talionis ibi non requirit solēnitas legis libellorū item. c. tue. si bene consideratis non videtur hoc pbare. nā scīēdū est q̄ rō accusatio ad separationem tori est mera q2 non continet pecuniariam commodum in hoc h3 qualitatem criminalis iuxta no. in. l. lege agraria. ff. de termino moto. ſʒ q2 nō agit ad publica vindicta et in hoc h3 qualitatē ciuilis. Pōdera ergo si hoc est propter mixtā materiā ergo secus si actio cōpetit pro re familiari o contrario sensu illius litere bald. facit. nā istō iudiciū ex quo ciuile nō irrogat infamiā vt per gl. in simili in. c. at si clerici. de iudi. in ver. nō tenet. et facit decisiones rote deci. xxxvj. in nci. item fuit dubitatum vtrum in actione iniuriarū et deci. xl. in nci. item in actione iniuriarum. per bal. in. c. ij. de ord. cog. Cano. in. d. c. tue. et adde qd̄ dr̄ gl. q̄ in crimine falsi proceditur ſʒ locus nō ponat q2 clādestine cōmittit vt no. insti. de pub. iu. §. j. in prin. et alibi nō reperit. Quero subsequenter cum dicta gl. qd si dñs non fuit cōquestus in vita de culpis cōmissis cōtra cum per vasal. an heres dñi poterit cōqueri et placitare de dictis culpis. Et rñdet q̄ non allegādo. l. fi. C. de reuo. do. cū si. vsq̄ in fi. Sʒ tu latius distingue s̄m Jac. de bel. q̄ aut dñs fuit sciens et potuit q̄relare ſʒ noluit et tunc h3 locū et pcedit ista gl. aut fuit ignorās vel et sciēs. ſʒ tñ nō potuit placitare de dictis culpis ar. ff. de inoffi. test. l. mater decedēs. ad falcid. l. diu. et. l. ex. ipsiē. §. si ita Pau. de cast. consi. c lvj. incian xp̄i etc. viso in. ij. col. Jo. an. in addi. ad spe. in ti. de feu. §. nunc dicamus in prima addit. magna. facit que no. panor. in. c. vj. de dona. bal. i. c. imperialē. j. de phi. fe. alie. p Fede. facit q̄ habent in. c. j. j. quo tpe mil. et pro hoc gl. et doc. in. l. oī modo. C. de inoffi. test. et p Bal. in. l. j. ff. de rerū diui. in. xxx. q. Et dicit hic bal q̄ nec p osculū vr̄ hec fellonia remitti per not. in. c. olim de iniur. fa. it q̄ habent in. §. si insti. de iniur. Et vsq̄ adeo reciproca est obligatio inter dñm et vasal. c. de forma. xxij. q. v. cū3 vulgerib. q̄ sicut dr̄ q̄ si vasal. cōmisisset culpā quā dñs in vita dissimulauit heres eius non pōt de illa opponere vasallo nec contra illū vigore illius pcedere. Ita si dñs cōmisit culpā ppter quā veniret ppietate p̄iuandus si vasall in vita de hoc substinuit heredes vasalli non poterūt hanc culpā imputare dño. ita bal. in. c. j.

4 domino. j. si de feu. fue. contro. † Quero cū gl. in ver. et hoc intelligē etc. quid si penituit postq̄ se exercuit vt cōcuberet cū vxore domini an p̄iuetur feu. Et rñdet q̄ nō ex eo q̄ desistit per penitentiā secus si propter ipossibilitatē. vt. l. q falsam. ff. ad. l. cor. de fals. Et hoc voluit ista glo. vsq̄ ad fi. remittendo se ad libellum disputatorū pil. Sed tu de hac. q. latius dicas q̄ aut vasal. solum cogitauit et exercuit se in alio vt cōcumberet et tunc non punit. l. cogitationis penam. ff. de penis aut vltra cogitatū etiam laborauit et nō deuenit ad aliquem actum. et tunc si ipsam peniteat nō punitur. et ita intelligit ista glo. et qd̄ no. in. c. si voluerit. j. de capi. q curi. vē. Aut laborauit et se exercuit perueniendo ad aliquē actū et tunc punit neq̄ per penitentiam liberabitur vt in tex. ait o et. l. qui ea mente. ff. de fur. et. l. si quis non dicam rapere. C. de epis. et cle. et dicatis vt ibi plene per do. et de hac. q. in. d. c. si volueris. et cum hac distin. concor. dicta Pil. vt refert Ja. ar di. in sum. ti. q qui. mo. feu. amit. sub rubricella idem si cum vxore. Quero cū gl. si. an in casibus hic expressis vasallus p has culpas cōmissas cōtra dñm pdat feu. ipso iure an reqrat snia. et rñdet gl. arguendo ad ptes. primo vr̄ q̄ ipso iure pdat etc. in si. q hoc vr̄ plus ppponere. neq̄ repit expresse correctus ergo ei stat. l. sancimus. C. de test. et. l. pcipimus. C. de ap. In 2rii vr̄ q̄ reqrat snia cū nō sit p̄iuādus absq̄ cognita culpa. vt. j. de fe. sine cul. nō amit. c. j. cū si. et in hac vltia sentētia videt residere ista gl. et hñt s̄m And. de iser. dicētē q̄ aut qrit an ex istis causis hodie pdat feu. et dicendū est q̄ sic neq̄ hoc corrigit vt vult gl. in prima pte. Aut qrit an antequā sibi auferat verū exigat snia. et dicendū q̄ sic. et hoc vult glo. in scōa pte lni q̄ ita d3 intelligi ista esset sibi 2traria et ibi gl. et cōiter docata Bal. hic et facit tex. noster in verbo amittere. et dixi in prin. huius tex. Ang. in. l. cū ratī. ff. de dā. in fec. bal. in. c. que in ecclesiarū. de consti. dixi ponendo plures casus ā eo. in prin. huius. et notaui post. d. ab bar. c. i. §. si. ā qui feu. da. pos. et sic cōcludo q̄ circa amissionem feudi pcedentem ex delicto requirit pcessus et iudicium et snia p̄iuatiua de quo. j. de phi. feu. alie per Fede. in. §. caluās. p bal. in. c. j. j. de feu. sine cul. non amit. Quid āt qn̄ pderet cōtra. tñ hic vt late dixi ibi vidē verū aūt qn̄ qs est condēnatus a lege ipso iure reqrat aliqua declaratio. dic q̄ non est ferēda snia super amissiōe ſʒ solū sup declaratiōe. vt in aut. de incest. nup. §. i. C. de iu. fisci. l. facultas. Bal. in. c. j. j. de fe. sine cul. nō amit. et ibi ponā duos casus notabiles in quibus sine snia dñs trahit feudū suū ad se et aliqd dixi in. c. j. §. si. ā qui feu. da. po. ff. pro socio. l. cū duob. § idem rndet Bar. in. l. eius q delatorē. ff. de iure fisci habet in. c. cū scdm. ff. de here. li. vj. in... cōsentientes. §. q̄ si p. de ele. li. vj. Arch. in. c. p humani. de homicidio. et in. c. felicis de penis. Jo. an. in. c. ordinarij de of. ord. li. vj. Idē to. c. cū qui in v. ro mō de pbē. eo. li. et lcatis vnū men tenendū q̄ nunq̄ dicimus penā legis. l. p̄iuationis in inqnti irrogari a lege nisi in casibus a iure expssio. gl. in. c. fi. de iurep. in. c. cum nos an ti. gl. de offi. ord. bonus tex. ā aut. de nō eli. scdo nubentes. §. cum igitur. ver. sicut em̄ per ibi nec qlibet lex est que hoc dicat bonus tex. in. l. et si quis. §. diuus ibi pena in eū statutā nō esse. ff. de test. et imp. fun. bal. in aut. et testamēto in. j. col. C. de secū. nup. facit gl. in. xij. q. vij. in summo. Pau. cōsi. c lvij. incip. in xp̄i etc. qd̄ ista vbi ē3 primū reqri sniam et in materia nra lex procedit vlterius disponendo q̄ p̄iuat vasallus pp causas expressas vel tacitas. c. j. an si. j. in qui. cau. feu. amit. c. j. §. et q2. j. q fuit p. ca. bē. amit. Sʒ qn̄ p iniam facto hois est p̄iuādus tñ requirit snia p̄iuatiua p iudicē vt. ā. dixi de quo casu suffic. it si iudex dicat p̄iuamus te sine dicat declaramus te i penā p̄iuationis incidisse vt. ff. ad turpil. l. j. §. calūniatoribus et de his qōntib et sīlib dic vt latius dixi i. d. c. j. de feu. si. cul. non amit. Oppo. ab extra de superfluitate huius litere i prin. q2 nō fuit necesse dicere q̄ vasallus cucurbitauit dñm cū sufficiebat dicere et exprimere casu. s. q̄ turpiter lusit so. plura exēpla posita sunt i tex. ad maiorē declarationē.

5 † Quero ab extra qd si vasallus turpiter et ihoneste locutus ē cū vxore dñi sui nō tñ tangit eius p̄sonā an p̄iuet feudo dic q̄ nō s̄m And. et bal. q2 non tā turpe est colloquiū q̄ tactus et maxie in penalibus i qbus loquimur. et iō nō trahendū. l. interpretatiōe. ff. de penis op3 eni aliqd fieri i p̄sonā mulieris vt pdat feudū vi con. ubitus vel turpi flexio cū tactu inhonesto vt hic. et dixit And. de iser. de osculo et amplexu q2 non est minor rō phibitionis. l. cui. ff. de ser. expor. facit qd̄ no. in. l. j. ff. de extraor. crimi. sed tñ hi fatent q̄ ex hoc turpi locutione tenebit actiōe iniuriarū. et de hac. q. dic latius. j. q̄ fu. j. cā. ben. amit. in. §. sed et q delator. Quero qd si ipse vasal. opē ferat alteri adulterāti vxorē dñi an puniat eadē pena dic qd sic s̄m bal. per. l. et si amici. ff. de adul. et de verb. signi. l. sepe. Sed tu adducas not. in d. §. sed et q delator vbi et declarauit casus qn̄ vasallus est leno vxoris dñi sui. Quero si vasallus ignorāter adulterauit vxorē dñi sui vt forte reperit ipsam in lecto suo credens eē vxorē suā an p̄iuabit dic q̄ nō. vt no. gl. in. c. j. j. hic pōt eē ti. qui. mo. feu. amit. quod intelligas nisi sua ignorātia eēt supina et crassa p ea q̄ no. j. in. §. se. et de hac. q. dicā latius in. d. c. j. Nam et vbi reqritur dolus crassa et supina ignorantia nō excusat imo tenet ac si scienter etiā in statutis s̄m bald. hic et est gl. in cle. j. de cōsan. et affi. Quero qd si vasall.

cognouit concubinam domini an sit idem q in vxore. Et dic q sic
sm Ja. de ardi. qr concubinatus est licit⁹ de iure ciuili vt si vterq
est solutus. C. de concu. l. j. Albe. in concubinatu in fi. ff. de concu
bi. e dixit tex. quod inter concubinam e vxorem interest solum in
dignitate. l. item legato. §. parui. ff. de leg. iij. Nam etiam in cucur
batione concubine sicut in cucurbatione vxoris turbatio sangui
nis sequitur. item cum filij sint successibiles. l. si qua illustris. §. of
ficianum. e pro hoc facit quia in filio esset iusta causa exheredas
tionis. gl. in. c. quintavallis de iureiu. §. aliud quoq in aut. vt cu
de ap. cog. ergo erit iusta cã priuationis in vasallo per dicta. §. in
pñ. huius ti. l3 in contrarium facit que no. Bar. in. l. si vxor. §. j. ff.
de adul. e bar. in. l. fi. §. item rescripserunt. ff. ad municip. in. l. cum
quedam puella. ff. de iurisdi. om. iud. e ibi etiam Bal. e contra bal.
tenet hic do. Marti. per no. in. l. vnica cum aut. ibi posita. C. vnde
vir e vxor. sed prima opi. verior secundum Bal. ¶ † Quero qd si
vasal. cognouit sponsam domini que nondum erat traducta an
amittat feu. dic quod sic secundum Jac. ardi. arg. insti. de nup. e ex
tra de despon. c. j. lib. vj. e in. l. legibus. ff. de testi. Idem dicit ipse de
matre dñi nisi transiuisset ad scõa vota. arg. in aut. de cõsuli. in. §.
finali. e. C. de priuile. scolarũ. l. fi. ¶ Quero qd si vasal. cognouit pe
dissequam domini an priuetur feu. e videtur dicendũ q sic qr d3
facere ea q̃ sunt de honestate dñi si vult dignus feu. videri vt. j. de
for. fide. c. j. e nihil d3 facere inhoneste in domo domini vt no. glo.
xxij. q. v. de for. Sed in contrarium determinat And. de iser. dicẽs
quod ex tali inhonestate bene incidit in periurium sed tum non p
dit feu. nisi ista ihonestas sit cõmissa in personas phibitas e in q
bus eadẽ vel maior est ratio vt. j. q de fu. pri. cã bene amit. in. §. sed
qr. In pedissequa autem non est par ratio e iõ non ex ol cã in qua
vasallus incidit in periuriũ feu. venit priuandus. vt. j. d. ti. in. §. al
lud. n. Ista eni cã non esset sufficiẽs ad exheredationẽ filij nec ad
reuocandam donationẽ merito nõ d3 esse sufficiens ad feu. priua
tionẽ cum ista a pari procedant e ponant p regula in ista mã vt
probat in. d. ti. §. predictis modis. ¶ Quero qd si vasal. cõmittat
incestum an perdat feu. dicit Bal. quod sic vt in aut. de incest. nup.
e l3 papa postea dispenset quo ad matrimoniũ nõ tamen recupe
rat feudũ q iam mihi vel alij est apertũ vel redijt ad dñm arg. in
c. quãuis. de fcri. li. vj. e q no. de lib. e posth. in. l. gallus. §. et quid si
tantum. e sunt verba bal. in. l. j. ff. de reri diui. q. lj. vbi dicitur qd
isto casu feudũ esset amissum ipso iure.

1 ¶ Vasallus insultũ faciens in personam dñi vel in locũ in quo
est amittit feudum.

2 Vasallus si occidat fratrem suũ an amittat feudũ e de quo fre in
telligatur an de fratre ipsius vasalli an de fratre dñi.

Similiter. † Vasallus insultũ faciẽs in psonã dñi vel
in locũ in quo est amittit feuda idẽ dõm si
vasallus interficit frem ppriũ ipsi⁹ vasalli vel etiã nepotẽ ex fre.
h. d. no. ex tex. ibi assalierit quasi in aliũ salierit. i. assaltum fecerit
e subaudi in psonã vt differat a sequenti e loquitur iuxta vulgare
cum assaltus pprie fit in aliu3 salt⁹ vt. j. que fuit pria cã be. amit.
in. §. preterea. e ibi dixi in. §. cũ arietes. ff. si quadru. paupe. fecis. di. e
ex hoc cũ sit in psonã vbi aũt inuicem vasallus e dñs non possent
attingere puta si sint in duab⁹ turrib⁹ vel alijs locis. nã tunc non
est vis tunc non dr insult⁹ in persona sed ad locũ sm Bal. hic alle.
ter. ibi vel castrũ nã iste. §. in pñ. sol loquitur de insultu in personam
e dr eggredi locus sm Bal. a vasallo q pot proicere iacula vel ali
ter expugnare locũ aut in castro vel alibi qui dicit not. pp statuta
phibentia arcẽ vel ecclesiam inuaderi. sm. d. Mar. tñ puto esse re
linquẽdũ arbitrio iudicis. l. j. ff. de iure deli. not. tex. dum dicit ibi
esse aliq dñs intus e melius sm gl. sed tñ dic tu q quelibet lra bo
na qr idẽ est sensus ibi item subaudi amittere d3 feudum istũ va
sallus ipse ibi suum. i. ipsius vasalli. vel dic q refertur et ad frem
ipsi⁹ dñi dũtamen isto casu intelligat q pditorie ipsm interfecit
vel alr spãliter in offensam dñi sm And. hic e. j. an iste q interfe
cit fratrem do. in. c. j. e statim dicã in gl. ibi filium fris signa istum
tex. q filius fris mei appellat nepos meus. vt. j. dicã. no. q insult⁹
de p se est punibilis sm Bal. verũ ex eo qr non est pambulũ neq
ps alterius delicti. secus aũt si esset pars alterius delicti e pambu
lũ ad aliud delictũ vt qr precedente insultu qs aliũ occidat qr tũc
confunderetur insultus cum homicidio neq de per se puniret vt
no. in. l. q de crimine. C. de accu. e in. l. nunq̃ plura. ff. de pena. deli.
de qua materia plene per Bal. in. l. aduersus. C. de fur. e in. l. cum
ancillis. C. de nup. e Bar. in. l. respiciendũ. in. §. delinquunt. ff. de pe.
e potest fieri insultus tam pedes quã eques tã in mari quã in ter
ra vt in. d. §. cum arietes. cõiuncta. l. quemadmodum. §. si nauis al
teram. ff. ad. l. aq. no. ex hoc text. sm Bal. melius expressum quas
alibi q filius fris dicitur nepos ex quo dicit Ja. de bel. q aduo
cati bonon. alle. istum tex. quod si res sit concessa alicui in emphy
teosim sibi e nepotibus suis qd intelligit etiã de filijs fratrũ. e idẽ
dicunt q si priuilegiũ aliquod esset cõcessum alicui eadẽ forma e
ad hoc alleg. ff. de inoffi. testi. l. si instituta. §. ij. ff. de in rem ver. l. ni
hil interest. sed ille leges nõ pbant hic qñ loquunt de nepote q̃
ad auũ sm Ja. de bel. e Ric. de nea. dicit Bal. hic aut ille. c. si con

cessum fuit tale ius vel priuilegium habet nepotes ex filijs e in
telligetur tantum de ipsis e non de transuersalibus. l. tale pactũ
§. fi. ff. de pac. aut non habet filios nec nepotem ex filio sed habet
nepotes ex fratre e tunc intelligitur etiam de nepotibus ex fratre
p istum tex. ar. ff. ad tre. l. heredibus. §. fi. e hoc modo pñt intelligi
quedam glosselle que videntur sensisse q filius fratris appellat
nepos. ff. de dona. cã mor. l. auunculo. e de leg. ij. l. cum quis. §. co
dicillis facit insti. de gra. cog. in. §. quarto gradu. e per cano. in. c. tua
nos. extra de consan. e affi. facit ad predicta. c. ij. j. de feu. mar. c. e p
bar. in. d. l. si instituta. per bald. in. d. l. si dot. e li. fi. solu. ma. can. in. c.
vnico. de scisma. li. vj. bonus tex. in. c. ex parte el. j. de of. dele. in. c.
accedens de accu. Sed. consi. xix. in. c. felicis. de pe. in. c. fundamen
ta. de elec. li. vj. Dy. in consi. q inci. statuto ciuitatis pistorij. e in
cõsi. quod incipit in xpi noie cõsiderans similis gl. in. l. post emã.
ff. de leg. ij. facit tex. in. c. nõ fine. de arbi. in. c. per tuas de pba. in. c.
dilecto de prebẽ. in. c. felicis. §. ceterum. de pe. lib. vj. e hanc distin
ctionẽ tenet Inn. d. c. nõ fine. Concludẽdo loquendo inter tot varie
tates facite regulã q appellatiõe nepotis cõprehendit nat⁹ ex fi
lio non nat⁹ ex fre. ita Jo. an. in. d. c. fundamenta Bar. in. d. l. si in
stituta. §. ij. insti. de gradi. Sed. cõsi. xx. viij. incip. viso puncto fallit
pria nisi subiecta mã alr suadeat puta statutũ loquẽs de successiõe
trãsuersaliũ noiat nepotẽ intelligit. s. filiũ frisq an. in. d. l. si dotali.
Fallit scdo vbi ex pcedentibus alr appareret ex tex. in. c. si capita
nei. j. de fe. mar. bal. in. l. ij. C. de suc. edic. e ita intelligatur tex. nf fal
lit tertio vbi cõis vs⁹ loquẽdi alr se haberet. d. aut in. d. c. tua nos. q
ro cũ gl. pria qd si vasallus assaliẽs castrũ ignorabat dñm ibi esse
an tunc amittere debeat feudũ e ridet ponẽdo duas opi. pria est q
vasall⁹ ignorans debeat amittere p istũ tex. nisi sua ignorãtia fuis
set crassa e supina qr tũc amitteret nec excusaretur. l. nec supina. ff.
de iur. e fac. igno. scda opi. est talis vasallus insultãs indistincte te
neat siue fuit sciens siue fuit ignorans eo qr taliter dlinquẽdo ve
nit ↄ sacrm fidelitatis dũ3 hoc tendat in dãnũ dñi vt. j. de for. fide.
in. c. j. e hãc opi. scdam sequit gl. dicẽs et subaudiẽdũ maxime ad
istũ tex. dũ dixit sciẽs e c. ad ostẽdẽdã maiorẽ culpã vt pbat in. d.
§. porro. vbi indistincte loqtur nec ob. regl. a posita. j. q̃ fuit pri. cã
be. amit. §. illud. vbi vasall⁹ nõ d3 ex q̃libet piurio amittere feudũ
qr intelligitur de piurio adhibito circa alienationẽ feudi q̃ casu nõ
amittit fe. in pte nõ alienata vt. j. de vasa. q ↄ pstl. loth. feu. alie. in. c.
j. hic vero loqmur de piurio adhibito circa cõmissa aduers⁹ dñm
si q̃ sit rõ diuersitatis no. in. d. c. j. in gl. j. in fi. alr nõ ob. j. hic potest
esse ti. q. mo fe. amit. l3 iste gl. sm aliquos libros allegauerit. j. que
fuit pri. cã be. amit. vbi reqrit scia vasalli assaliẽtis qr ibi loquitur
qñ vasallus ignorabat illũ esse dñm quẽ assaliebat quo casu bñ de
stinguit an talis ignorãtia esset crassa vel supina vel nõ. na fateret
q in casu nro eodẽ mõ esset dicendũ si iste vasall⁹ ignorasset istũ
castrũ fuisse dñi e tũc amitteret feudũ nisi fuisset in crassa e supia
ignorantia verũ hic presupponit q sciebat istud castrũ esse domi
ni quo casu hoc solũ sufficit q insultet nec vltra aliud exigit ad p
uationẽ feudi ex qbus oibus cõcludo vna cum gl. q iste tex. intel
ligit siue vasall⁹ sciuerit siue ignorauerit dñm fuisse in castro tũc
siue dñs fuerit in dicto castro siue nõ qm sufficit q insultauerit ca
strũ seu locum dñi per ei⁹ pniciẽ e sic intendebat offendere dñ3 q
et sequit An. e cõiter doc. e ex ista glo. inferũt hic Ja. de bel. e. d.
mar. regulã q vbicũq vasall⁹ facit ↄ iuramẽtum fidelitatis per
dit feudũ q mihi ita gnaliter non placet per dicta in. §. itẽ si fide
lis. j. eo. qr imo pdet tantũ in casibus a iure expssis vel similibus
vt. j. dixi. nõ ergo pro oi ↄuentione iuramẽti fidelitatis. † Quero
cũ gl. fi. de intellectu litere hic in fi. dũ dixit quod si vasal. occidit
frem suũ q amittit feu. ec. de quo fratre intelligat an de fratre ip
si⁹ vasalli an de fre dñi e respondet gl. q potest intelligi de vtroq di
uerso tñ respectu e sic ista dictio suum posita hic in text. potest re
ferri ad vtrũq. nam si occidit fratrẽ dñi nõ amittit feu. nisi prodi
torie occidat tũc bene amitteret non ex eo qd occidit fratrẽ dñi s3
ex eo q cõmisit prodimentũ qr per tale delictũ e infamiã prodi
menti nõ pot amplius cõparere in curia dñi. vnde eodem mõ sta
tueret si tale pdimentum ppetrasset in psonã cuiuslibet alterius
extranei. e respectu posset ista lra q iste vasall⁹ occiderit fratrem
dñi pditorie quo casu amittere d3 feu. vt hic. e tale feu. d3 reuerti
ad dominum. vt. j. an ille qui interfe. fra. do. c. j. potest etiam intel
ligi scdm And. proditorie. i. sine diffidatione. Jo. an. in. c. funda
menta. de elec. libr. vj. e sic inferunt ex glo. Jaco. de bel. e. d. Mar.
quod per proditionem etiam alteri quã dño factam ex quo appet
qd nõ est fidelis vasal. perdit feu. de quo et dubito scdo mõ intel
ligit ista lra vt loqtur de vasal. qui occi. fratrẽ ppium. Et tũc ista
dictio suũ d3 referri ad frem propriũ ipsius vasalli quo casu dsip
se vasal. amittere feudum siue occidat fratrem suum proditorie si
ne ea intentione vt habeat totam suam hereditatem. Et ipso ca
su tale feu. non reuertitur ad dominum sed transit in alios agna
tos qm istud tale delictũ non respicit personam dñi probatur in
d. c. j. e hoc voluit tota ista glo. vsq ad fi. q de hñ loquitur. Querit
d. Mar. notabiliter an eps possit hãc fellonia remittere vasallo.
Ita vt vasallus retineat feudum Bal. in. c. j. in. ij. col. j. qui feud.

dare

dare pos. concludit. quod aut iniuria est propria plati et pôt eã remittere. aut est cõmunis plati et capli et tũc nõ pôt pmittere sine capitulo ar. no. in l. ij. C. de lib. et eoꝝ lib. vos adijcite bald. quod predicta sunt vera nisi iniuria respiciat principaliter ecclesiam vt est in casibus pmissis. nã tunc platus nõ pôt remittere iniuriã ecclesie vt glo. ordi. c. cum de fide. eo. et c. contingit de senten. excõ. ratio quia prelatus nõ est dñs sed administrator. c. fraternitatem. de dona. et no. archi. in c. statutum de rescri. li. vj. sꝫ administrator non potest facere gratiam remissiuam. l. pfeo. et ibi no. in glo. C. de transac. facit. l. ambitiosa. ff. de decretis ab ordi. facien. et qꝛ prelatus nõ potest remittere iura ec. vt not. Inno. in c. accedentibus de priuilegijs limitate predicta nisi expediat ecclesie facere hanc remissionem quia vasallus esset potens taliter quod si prelatus non remitteret destrueret bona ecclesie arg. no. in l. pactum curatore. C. de pac. et ibi per bal. quero ab extra vtrum ille qui pmisit non offendere titium sub pena interficiendo fratrẽ titij incidat in penam dic quod non sꝫ doc. qꝛ ille dicit pprie offensus ex qua alicui cõpetit ac. iniuriarum pprio nomine vt tꝫ not. bar. in l. si ita stipulatus in §. grisogonus. in fi. ff. de ver. obli. et bal. hic qd autem sit offensa et qñ dicatur esse facta in personã dic per eundem bar. in l. licitatio. §. quod illicite. ff. de pub. bal. in ru. ff. sol. mat. vbi dixit quod violentia que quis eijcit de possessione potest dici violentia in personam per glo. in l. ita quod fullo. in ver. de improbitate. ff. de fur. in contrarium facit qđ no. in l. ij. §. si quis tabulas. ff. ad silliani. bal. in l. ad testium. §. fi. de testi. in l. si qua per calumniaꝫ. C. de epis. et cleri. imo in l. iiij. §. hoc edictũ. ff. de oper. no. nun.

1 ¶ Uasallus olim poterat mediã ptẽ feudi alienare: hodie autẽ nullã partem feudi pôt alienare vel alteri obligare. et nu. 2

3 Uasalli olim habebant maiorẽ autoritatẽ et libertatẽ quã hodie.

4 Uasallus peccans p ingratitudinem contra vt qꝛ alienat vel alio modo illicite transfert in alium sine voluntate dñi si feudũ est nouum reuertitur ad dñm.

1 **Aut si libellario.** † In summa hoc vult vas. olim poterat fe. sui vsqꝫ ad medietatem alteri libellare vel pignori obligare vltra vero ad medietatem non et si contrarium faciebat amittebat feu. et reuertebatur ad dominum. h. d. permitte quod circa feudi alienationẽ habemus tria iura diuersa. nam de iure primeuo poterat vasal. etiam totũ feud. alienare sine volũtate domini. vt. j. quid iuris si post alie. feu. vas. illud recup. c. j. postea superuenit sꝫm ius qđ vasallus poterat dictum feu. alienare seu obligare vsqꝫ ad medietatẽ tantum vt. j. de alie. feu. c. j. in prin. et in hoc tex. postea superuenit ius nouissimum

2 quo vasal. nullam partẽ feu. † hodie potest alienare vel alteri obligare vt. j. de probi. feu. alie. per lotha. et de probi. feu. alie. p Frede. et probant predicta. j. qualiter olim feu. alie. po. in c. j. §. j. et dixi j. apud quem vel quos in c. ij. in fi. et j. eo. §. fin. vel dic vt latius dixi. j. de alie. feu. in prin in primo no. nota tex. ibi libellario nomine libellus proprie est ille contractus qui fit a vasallo transferendo ius suum feudale in alterum dixi aliquid in preludijs et nõ insisto quia hodie nulla fit in modo et vsu loquendi differẽtia inter hos cõtractus prout in dictis preludijs declaraui et pbat iste tex. dum subijcit ibi feudũ. i. in libellũ seu emphyteosim. nam improprie loquitur de feu. cum. s. dixit libellario nomine. item qꝛ ẽt de isto iure antiquo potuisset vasallus infeudare ius suum etiã in totũ nedũ partẽ. vt. j. qualiter olim feu. alie. po. et not. j. de alie. feu. in prin. hodie videbimus. j. de probi. feud. alie. per Frede. in c. j. post prin. no. tex. ibi transactis. pmittat. i. dimittat apud creditorem suum vt suum sit nomine transactionis et talis cõtractus est prohibitus in pignore sꝫm Ja. de bel. vt. j. de feu. da. inuicem legis cõmunis. c. j. vel exponas sꝫm Bal. quod permittere vt trãsactum est quod debito nõ soluto ad certum tps res sit penes creditorem vt l. fi. C. de pac. conuen. vel sꝫ And. de Iser. dic quod est dicere. i. sine actu legitimo vt qꝛ vasallus sua negligẽtia et incuria nõ curat diligenter et legitime qualiter vadat feu. etc. dicens idem And. quod imo per malam culturã vel negligentiã nõ perditur feu. sꝫ per desolationẽ vel destructionẽ sic. c. ad apostolice. de re iudi. li. vj. sꝫ priores expositiones plus mihi placent nõ vasal. priuari feu. si per fraudẽ vel dolũ adhibeat cautelam alienandi dictum pignus vt. j. qualiter olim feu. alien. po. in §. donare. et. j. de probi. feu. alie. per Frede. in §. callidis. no. tex. ibi reuertit subaudi si feu. est nouum. secus si esset antiquum qꝛ tunc reuerteretur ad agnatos si extarent si vero non extarent tunc bene reuerteretur ad dñm vt dixi. j. que fuit pri. causa

3 bñ amit. in §. fi. et. j. de va. qui contra cõstit. lot. feu. ali. c. j. not. † quod olim vasalli habebãt maiorẽ autoritatẽ et libertatem in iure suo feudali quã hodie cum olim possent vsqꝫ ad medietatem feudi sui sine dñoꝝ volũtate alienare et obligare ex quocũqꝫ cõtractu qnimo etiam in totum sꝫm consuetudinem mediolanensiũ vt. j. de alie. fe. eesponso. et in glossella si. hic posita que hoc sensit hodie nullam partem vt in d. c. j. j. de probi. feu. ali. per lot. que fuerit ratio motiua iuris noui traditur ibi per tex. vide si vasallus hodie alienaret totum feudum dꝫ perdere totum si partem dꝫ perdere partez

alienatam vt. j. de val. qui contra consti. loth. feud. alie. in c. j. et in glo. j. hic posita quod p hec est expedita de quo per can. in c. ij. extra de feu. aduerte tñ vt non extendas pdicta ad infeudationẽ qꝛ ẽt hodie vasallus posset suũ feudum alteri infeudare et hoc non est phibitũ vt no. j. de capi. corra. in §. preterea. et ibi videbimus. not. etiã quod olim etiam erat interdicta totius feudi pignoratio sed hodie in nulla parte ẽt minima potest feudũ pignorari sine permissu domini et si fiet priuabit vasallus vt in d. c. j. post prin. de probi. fe. alie. per lo. quod intelligas verum quando per ipsam pignorationẽ transfertur in creditorẽ corporalis possessio ipsius rei feudalis dato quod pignoratio non valet de iure qꝛ non tam attẽdimus iuris effectũ quã alm cũ actu vt hic facit. c. debitum. de biga. secus autẽ si fieret simplr pignoratio siue hypothecatio absqꝫ traditiõe possessionis qꝛ tunc nõ intelligit ventũ ꝯ phibitionẽ vt videatur alienasse vt dixi. in §. pterea. ꝯ. alle. in j. q. et in d. c. j. de probi. fe. ali. p Fed. et ẽ rõ sꝫm Bal. hic qꝛ nõ consideramus effectũ iuris sꝫ ei destinationẽ et effectũ eius de factõ secutũ ar. eoꝝ q̃ no. p doc. in l. ali. ff. de ver. sig. secus autẽ in his in quibus solus iuris effectus considerat vt in l. ea quidem. C. si maior. ita su. alie. et. ff. de verb. obli. l. qui rome §. flauius. et hoc quod dictũ est de vasallo pignorante sed nõ tradẽte rem tꝫ spe. in emphyteota in ti. de locato in §. nunc aliqua. versi. cu. xcv. et est de mẽte Bal. in c. j. in fi. principiũ de succes. feu. qui etiã dicit valere alienationem feudi sub conditione. s. si et inquantũ dominus consenserit per. l. si quis locuples. ff. de manu. te. not. doc. in l. fi. C. de iure emphy. item dicit quod valet alienatio feudi sub cõditione videlicet si et inquãtũ de iure possum nisi interueniat captio dñi sub dicta cõditione quod traderet tali emptori a quo esset difficilis recuperatio et ita dicit in c. j. Bal. se consuluisse et communiter in iudicijs alle. pro notabili dictum Bal. hic quod prohibitus alienare etiã a lege vt feudatarius si alienat nõ incidit in penam nisi secuta traditione facit. l. alienatũ in prin. ff. de verbo. sig. iuncta l. fi. C. de iure emphy. vbi Saly. et albe. facit gl. in l. j. §. si rem depositam. ff. depo. voluit spe. in d. ver. xcv. d. Anto. in c. potuit. de loc. Bal. in c. imperialem in prin. de probi. fe. ali. p Frede. in c. j. §. denique. j. q̃ fuit pri. cau. be. amit. Bal. in l. iij. C. vt in pos. legat. alua in c. j. quid iuris si post alie. fe. vasallus recu. sꝫ imo. aliter in d. c. potuit ex predictis infert Bal. quod si per testamentum vel statutum phibeatur alienatio sub pena quod nunquã per verbalem pignorationẽ vel simplicem hypothecationem cõmittatur pena quod est notandũ facit ratio qꝛ pmittere nõ est alienare vt. ff. de dona. l. ad eũ in §. lucius. et ff. de fur. l. si in. facit quod dixi. j. per quos fi. inue. in prin. sup gl. l. fi. in prin. et quod tradit in l. quedaꝫ. ff. de acqui. here. et in aut. de non ali. in §. alienas. faciunt no. p Cy. in l. ij. C. de cõtrahẽ. emp. per Bal. et Saly. in l. fi. C. de iure emphy. habetur in l. si post perfectum. C. de euic. oppo. ab extra contra ea que hic dicuntur in eo quod per alienationem illicite factã reuertat feudũ ad dominum sꝫ contra. j. de succe. feu. §. hoc quoqꝫ. vbi patet quod reuertit ad agnatos solu. distinguẽde sunt culpe. qñ vasallus interdũ peccat p ingratitudinẽ delicti interdũ p ingratitudinẽ cõtractus primo casu hꝫ duplex cõsideratio. qꝛ qñqꝫ peccat p delictũ in psonã dñi. et tũc fe. reuertit ad dñm exclusis oibus descẽdentibus et agnatis vasalli si de feu. sit nouũ siue ãtiquũ vt. j. q̃ fu. pri. j. cau. bñ. amit. in §. fi. de quo plene ibi videbimus. et tꝫ gl. j. de pa. iur. fir. §. fi. l. vltima glo. in fi. et Ja. de bel. Al. de nea. et bal. hic nisi studiose hoc egisset vt priuaret agnatos qꝛ tũc nõ reuerteret ad dñꝫ ar. ff. de eo per quẽ fac. ẽ l. l. fi. et i. c. j. extra de iem. lib. vj. et tꝫ Bal. hic qñqꝫ vasallus delinquit extra psonã dñi. et tũc si feu. est nouũ reuertit ad dñꝫ exclusis oibus descendentibus et agnatis vt pbatur. j. si val. feu. priue. c. j. et. j. an ille q interfecit fra. do. c. j. si vero feu. ẽ antiquũ tũc transit ad agnatos primiores excluso dño et oibus descẽdẽtibus vasalli vt pbat in d. c. j. j. an ille q interfe. fra. d. et. j. de na. suc. feu. et glo. ꝯ. q feu. da. pos.

4 in §. finali. † Scdo casu principali qñ vasal. peccat p ingratitudinẽ cõtractus vt qꝛ alienat vel alio mõ illicite trãsfert i alium sine voluntate dñi. et tũc si feu. est nouũ reuertit ad dñꝫ vt. j. de vas. q ꝯ cõsti. loth. fe. ali. l. c. j. et no. gl. j. de succes. fe. l. §. hoc quoqꝫ. si vero feudũ ẽ antiquum tũc transit ad agnatos si non hꝫ agnatos tunc reuertit ad dñm vt probat. j. de suc. feu. in d. §. hoc quoqꝫ. et ibi gl. hoc firmat. Ad filios aũt nũqꝫ trãsit tale feudũ si hñt aliqd de hereditate pris alias nõ hñt transiret ad filios excluso dño et ceteris agnatis vt. j. an agna. vel filius repu. here. in c. j. et. j. si de feu. fue. ꝯtro. in c. fi. et gl. iij. j. de suc. feu. j. §. hoc quoqꝫ et Bar. in l. eũ qui. ff. de interdic. et rele. et de his plenius videbimus l. c. j. §. fi. j. q̃ fuit prin. cã be. amit. vtrum autem ex necessitate aliqua vasallus posset vẽdere feudum sine periculo amissionis And. de Iser. et Bal. tenent hic quod nõ sꝫ de hoc dic vt videbimus. j. qualiter olim feu. alie. po. in prin. vtrum autem vasallus possit vendere cõmoditatẽ vsusfructus dic quod sic p no. in l. j. C. si pig. pignori datũ sit et tꝫ Bal. hic faciunt not. in c. quere lam. ne plati vices suas de lo. in c. vestra ad longũ tñ etiaꝫ fructus vendere non posset sicut nec ad longũ tpo locare Bar. in l. j. §. qđ autem. ff. de superficiebus p no. in dictis iuribus Bar. in l. codicillis. §. instituto. ff. de leg. ij. Ang. et imo in l. si filio. §. fina. ff. solu. mat.

Bald. in aut. ei qui. C. de bonis autor. iud. poss. in aut. hoc ius por rectum. C. de sa. san. ec. in rub. C. de iure emphy. Lud. in l. si cõstan te. §. quotiens cum se. ff. so. ma. Panor. in c. ad audientiam de re. ec. non alie. cal. in rub. de re. ec. non alie. consi. vij. et consil. viij. et voluit Bal. in c. qoe in ccan. vi. col. de consti. et idem de tempore incerto per no. c. peruenit. de arbi. de. j. de re. ec. non alie. iuncta glo. in de. et si principalis de rescrip. Bald. hic tamen dixit quod partiarijs colonis potest locare ad longum tempus. et ita intelligit gloss. in l. codicillis. §. instituto. ff. de leg. ij. imo voluit quod prohibitus locare ad longum tempus possit locare ad centum annos hoc acto quod tot sint locationes quot anni. et hoc modo etiam saluat. o. glo. ad quod facit. not. in l. si seruus communis. §. cum seruus. ff. de stip. ser. per Bart. in l. sticho. §. stipulatum. ff. de verbo. obli. sed in contrarium facit quod in de. j. de re. eccle. non alie. in l. iubemus. §. sane. per doc. C. de sac. san. eccle. per Bart. in fi. in l. modestinus. ff. de dona. fieret enim fraus legi prohibenti concessiones huiusmodi ad longum tempus et aliquid ponam in. §. se. in fi.

1 Feudum translatum in alium per vasallum si postea aperiat dño per mortem aut refutationem vasalli poterit per ipsum dñm reuocari ab exceptatore nulla obstante exceptione.

2 Uasallo primo mortuo relictis heredibus et feudum sit reuersum ad dñm an iste secundus acceptor poterit agere de euictione.

1 **Rursus.** †Feudum translatum in alium per vasallum si postea aperiatur domino per mortem aut refutationem vasalli poterit per ipsum dñm reuocari ab acceptatore nulla obstante exceptione. h. d. Mo. ibi minus medietate quid autem si medietatem feudi dederit ad libellum vel pignori obligauerit. respondeo idem prout minus sit medietate. c. j. j. de alie feu. sm Ja. de bel. no. ex hoc tex. qd resolutio iure datoris intelligit resolutum ius acceptoris vt hic. et. §. si. ẽ ti. proxi. et in glo. hic posita in prin. qd intelligas verũ in casu nostro secundũ ista iura antiqua secundum que tenebat alienatio vel pignoratio vsq3 ad medietatẽ hodie aũt qr hoc modo non teneret non intelligeret tale ius resolui sed potius censeret nullum tanq̃ factum a prin. cõtra naturã vt dixi in. o. §. si. not. tex. ad fi. qd si vasallus qui dedit feudum ad libellũ vel pignori refutauit feudum qd resoluit ius accipientis ad libellũ vel pignori. sed cõtra hunc text. oppo. de. c. j. j. qualiter olim feu. alie. pos. so. secundũ Ja. de bel. And. et bal. subaudiendum est ad tex. ibi nullo iure se aduersus dñm tueri poterit nisi acceptor sit paratus se inuestiri a domino et seruire domino vt 3no ait. tene mẽti hanc limitationẽ qr text⁹ vniuersalis negans recipit limitatio. et restri. facit. l. obses. C. de pre. mi. et l. fi. C. sine cẽ. vel reli. no. qd si vasal. põt refutare feudũ in preiudicium iuris iam alteri q̃siti q vidિ esse cõtra debitũ rationis ar. in. l. si parti. in fi. ff. quemadmodum seru. amit. sed hoc ideo qr ista facultas inerat a prin. vt. j. de vasal. q contra consti. loth. feu. alie. in. c. j. vnde hoc scire debuit ille q cũ vasallo cõtraxit. et id sibi imputet et est tex. no. in. l. qui cum alio. in prin. ff. de regu. iur. l. si quis domum. §. j. ff. lo. secundum

2 Bal. quero cum glo. in ver. sed quare et c. † qd si mortuo primo vasallo datore relictis heredibus et feu. sit reuersum ad dominum an iste secund⁹ acceptor poterit agere de euictione 3 dictos heredes et respõdet gl. distinguẽdo q aut iste scds acceptor sciebat datorẽ habere in feu. ab alio. et tunc nõ possit agere qr scire debebat q mortuo eo feu. reuertebat ad dominum et pot⁹ ex natura rei res dicitur desinere esse et finitur feu. et dixit bal. in l. cũ qui. §. si libertus. ff. de iniur. ideo non potest de euictione agi. ita gl. hic concor. gl. in. l. si familie ibi maxime Sal. C. fami. her. et hoc est verum nisi sibi specialiter fuisset in hoc casu promissum de euictione si vero ignorabat eum habere in feu. ab alio. et tunc posset agere prout distinguitur. j. de inue. de re. alie. fac. in prin. et hoc voluit ista glo. vsque ad ver. sed nunquid quam glo. intelligas procedere formando. q. vt. s. habendo respectũ ad tex. de vasallo alienante alteri. et ita intelligit And. de iser. et est ratio: quia iste secundus acceptor scire debuit quod feu. semper erat reuersurũ ad dominum ex eo quod vasallus non potuit transferre ius suũ in aliũ p talẽ 3ctũ no. j. de prohi. feu. ali per Fede. in prin. in glo. ij. in fi. et idẽ respicienda est supradicta distin. tio vt. in. l. si fundũ sciens. cũ ibi no. C. de euic. sed si volumus intelligere glo. in primo vasallo infeudante ius suum alteri vt videtur presopponere glo. et tunc qr hoc licitum est tam iure antiquo quam nouo vt. j. qualiter olim feu. alie pos. in. §. j. et. j. de prohibi. feu. ali. per Fed. in. §. illud. posset ille secundus vasallus agere de euictione contra dictos heredes etiam si fuisset sciens quod ipse primus vasallus recognoscebat dictum feudum ab alio dño q dicit Ja. de bel. et Bal. esse verũ qñ feudũ fuisset reuersum ad dñm per culpã primi vasalli. ar. so. ma. l. pe. in prin. et ff. locati. l. si merces. §. 9ductor. secus autẽ si naturaliter et sine culpa qr tunc bene esset fienda dicta distinctio iuxta not. in. l. si familie. C. fami. her. facit qd no. gl. j. de l. cor. ca. j. in. §. similiter. et est ratio differentie sm ipsum Bald. qr casus qui naturaliter eueniunt prouideri possunt regulariter. alij vero non

ff. de contrahen. emp. l. fistulas. §. frumenta. et ff. de ac. emp. l. si ca. et ff. loca. l. si quis dominiũ. §. j. et qd no. in l. diuortio. ff. de ne. gest. facit ad predicta q dixi de inue. de re. ali. facta in prin. op. ab extra quod imo ille qui accepit ad libellum a primo vasallo possit illud retinere vt probatur. j. de feu. non haben. prop. natu. feu. in. c. j. so. ibi ratio est quia vasallus primus fuit inue. de dicto fe. cũ cõditione vt possit alteri alienare. et ideo hoc est sibi permissum ex natura et virtute conditionis adiecte in inuestitura. quod posset ex vtroq3 contractu alienare hic autem loquuntur in vasa. qui simpliciter fuit inuestitus non adiecta tali conditione. ff. de vsofr. le. l. si quis. et ita tenet Ja. ardi. de quo dic vt habetur in. c. feudum ea. l. j. si de feu. fue. contro. quero ab extra an iste secundus acceptor ad libellum possit sibi consulere dictam rem feudalẽ retinendo et seruire priori dño tanq̃ vasallus nõ obstante refutatione facta per suum datorem qui vere erat vasallus et dicit q sic per egetatẽ. §. si vero qualiter olim feu. ali. po. sed alius nõ putat aliq̃ modo istam declarationem procedere in. q. pposita qñ secundus acceptor tenet iure libelli et est ratio: qr hodie talis 3. tus est prohibitus ipsi vasallo vt not. in gl. ij. j. de prohi. feu. alie. per Fed. ergo incontinenti facta tali alienatione que censetur alienatio intelligitur esse dictum feudũ apertũ vt. j. quid iuris si post alie. feu. vas. illud rec. c. j. no. gl. magna. j. de succes. feu. in. §. hoc quoq3. et hoc etiã est de mente And. de iser. non ob. §. si vero. loquitur de 3ctu licito videlicet qñ vasallus ius suũ alteri infeudat q h3 hodie licet vt. s. dictũ est: vñ non d3 trahi ad illicita. l. q nõ rõne. ff. de legi. sed certe dictum Bal. debet intelligi qñ accepit ad libellũ minus dimidia et sic in caso licito quero an vasall⁹ iste possit sine pena priuationis libellare suum feu. agnato suo qui successurus est in dicto feudo. et dic q sic secundũ Ja. ardi. per tex. j. de ali. fe. pa. in c. j. et dixi j. de ali. feu. in. §. pc. et in c. vltimo. j. si de feu. fue. contro. q̃ro an possit idem vasal. l. libellare dictum suum feu. etiam extraneo ad tempus et non in perpetuum. et dicit idem Ja. ardi. quod sic per text. j. de alie. feu. in. §. et si clientulus a contrario sensu nisi dictum feudũ esset in curte vel in districtu domini quia tunc nulli posset libellare vt infra eod. in. §. penul. et in. §. fin. latius dixi. s. eodem in. §. precedenti.

1 ☞ Uasallus ad quem spectat feudum si consentiat alium inuestiri sibi preiudicat.

2 Uasallo presente si dominus inuestiat secundum et ipso tñ ignorante an videatur consentire.

1 **Preterea.** †Si ille ad quem spectat feudũ de iure cõsentiat alium inuestiri sibi preiudicat. h. d. Mo. q qui alij consentit sua iura perdit et aliena fortificat. l. cum quidã. C. de admi. tu. et ff. de inof. test. l. nihil. et l. fi. et in gl. hic posita in fi. et istam regulam intelligas procedere quando quis cõsentit in iure suo trãsferendo in aliũ secus si 9sensus nõ fiat ad hunc effectum vt in. l. inter officium. ff. de rei ven. et extra de re iudi. in. c. ss hoc ea. facit qd not. Inno. in. c. inter dilectus. in fi. de fi. instru. Mo. quod si consentio inuestiri sequentem preiudico mihi ita quod non habeo regressum ad repetendũ amplius illud cui renunciaui vt hic et. j. si de feu. fue. contro. in. c. vltimo. et in. l. generali. in fine. de non nu. pe. et est ratio qr ad istũ effectũ fuit prestitus dictus cõsensus. et ideo in illo effectu parit preiudicium. l. fideiussor. §. pater. ff. de pigno. et ff. qui mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. venditionis. vbi est casus in. secundum Bal. de eo qui consentit vt de re sua alter testetur. de quo per doc. in l. cum quis. in prin. ff. de leg. iij. non autem debet dictus consensus trahi ad alium effectũ. nam si dominus consentit vasal. alienanti iste talis consensus trahetur ad vtile dominium ipsius vasalli nõ aũt extendi debet circa directum dominium ipsius dñi qr ad istũ effectum non fuit prestitus vt dixit Inno. in. d. c. inter dilectos de fi. instru. fa. it qd not. in. l. si ignorante. C. de remis. pigno. quero cũ gl. an tñc text. intelligatur de consensu tam tacito quam expresso et respondet qd sic nisi ipse consentiens tacite intelligeret ius suum durare qr tñc tacitus consensus minime preiudicaret. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. non videtur. et hoc voluit ista glo. vsq3 ad ver. itẽ illud et c. quam glo. simpliciter sequitur. Ja. de bel. et cõiter docto. per no. in. c. j. j. de probi. feu. ali. per lotha. idem t3 Bal. dummodo iste tacitus consensus probetur ex aliquo actu. puta ex acquisitione sigilli vt. C. de re alie. nõ alie. l. ij. vel per subscriptionem. d. l. fideiussor. §. pater. ff. de fideius. pig. et C. plus valere quã agitur. l. fi. sed tu subtilius considera sm Baud. de iser. circa istam materiam quoniam aut loquimur de contractu qui potest fieri super re mea et me inuito puta vendere legare et diuidere. l. rem alienam. ff. de contrahen. emp. l. cum alienam. C. de lega. cum si. et tunc mea presentia et tacitus consensus mihi non nocet aut loquimur de contractu qui non posset fieri me inuito sicut est in contractu pignoris vt. l. alienam. ff. de pigno. actio. C. si alie. res pigno. data sit. l. que predium et l. fin. et tunc tacitus consensus nocere debet: et de hoc loquuntur leges hic allegate. et ita no. per glo. in l. gayus. de pigno. actio. et in dicto. §. pater. faciunt que habentur maxime per Bar. in l. que dot. ff. so. ma.

ff. sol. ma. per eamo. in c. nõne de partu. ex quib⁹ ipse infert in proposito nostro in hac materia feudali q͞ quẽadmodũ qs põt vẽdere rẽ meã etiã me inuito ita posset qs aliũ de feudo inuestire etiã me inuito vt probatur. j. de inuest. de re. alie. fac. in c. j. in prin. imo fortius dicit ipse quod sicut in vẽditione rei mee non preiudicat mihi mea presentia vel tacit⁹ cõsensus ita ⁊ eodẽ modo nõ preiudicabit mihi mea presentia vel tacit⁹ cõsensus adhibit⁹ inuestiture feudi mei p dñm i psona alteri⁹ p pdicta sz interdũ vltra psentiã ⁊ taciturnitatẽ adhibet aliqs act⁹ sicut sigillãdo vel subscribendo. ⁊ tũc est fienda alia distinctio qr aut se subscribit vt testis aut autoritatẽ pstãs. Et tũc nõ vr se subscribere aio zsentiẽdi vel faciẽdi sibi preiudiciũ. l. gaius. ff. de pig. actio. l. titio. §. lucio. ff. de leg. ij. l. z i cõ. sic c. ex literis. de trãsac. aut se subscripsit nõ vt testis. ⁊ tũc videt se subscribere aio consentiendi. ⁊ iõ facit sibi preiudiciũ. l. sicut. §. non videt. ff. quẽad. pig. vel hypo. sol. ⁊ l. titius. §. si. eo. ti. ⁊ per gl. in d. §. pater ⁊ intellige predicta qõ si tunc facit sibi preiudiciũ si sciebat cõtenta in scriptura alias sec⁹ vt. C. pl⁹ valere qõ agit. l. si. facit ad predicta. l. ij. C. de reb. alie. nõ alie. ⁊ q͞ no. C. locati. l. certi iuris. ⁊ qõ statim subiungit in ista glo. in. l. itẽ. ff. q bus ad liber. procla. nõ li. ⁊ l. rẽ. C. si res ali. pig. data sit. Questio subsequenter cũ dicta glo. in ver. itẽ istud ⁊c. quid si prim⁹ agnat⁹ fuit psens, qñ dñs inuestiebat scdm ⁊ ignorabat suũ esse feud. an tũc videat zsentire ⁊ dicit qõ nõ qñ sic talis error nõ inducit cõsensum. l. si per errorẽ. cũ si. ff. de iur. om. iud. ⁊ pbat in c. si vasall⁹ feu. j. si de feu. fue. ztro. vñ ergo ẽ necesse q͞ ipse sit pñs ⁊ sciat qd agat ⁊ nõ cõtradicat. l. honores. ff. de decu. lz gl. ista allegauerit. l. decuriões. ⁊ male nũc habes totã istã glo. expeditã vsq ad si. cum qua cõcludo qõ aut volo expresse renũciare iuri meo vt alter inuestiatur ⁊ possum absq dubio cũ voluntate dñi. vt hic. ⁊. j. de eo q si. fec. agnatis. in c. j. j. de alie. feu. pater. facit ratio qr qlibet põt renunciare iuri suo. l. si qs in cõscribendo. C. de pac. c. qñ periculosum. ij. q. j. c. j. §. i. j. de vas. q cõtra cõsti. lot. feu. alie. qõ intelligas dũmodo ista renunciatio nõ tendat in preiudiciũ alteri⁹ vt no. gl. j. de suc. feu. in c. j. §. j. hoc si scieñter sec⁹ si ignorãter qr tũc etiã per expressum cõsensum mihi nõ preiudicarẽ. l. tres fratres. ff. de pac. in dubio aũt dic. vt. s. dixi aut non renunciat expresse sed tñ cõsentit aliũ inuestiri de feu. ad se spectante puta primogenitus qui ex speciali cõsuetudine deberet succedere patri permittit secũdo genitũ de feu. sibi debito inuestiri ⁊ sibi preiudicabit ⁊ est hic casus tñ est magna vis an permittat inuestiri vt de feu. paterno ⁊ tunc primogenitus solũ preiudicat in preposteratione nõ totaliter in iure succedẽdi qr si moreret secũdo genit⁹ sine filiis ille primogenitus veniret ad successionẽ aut pmisit inuestiri vt de nouo feu. ⁊ tunc in totum exclusus. ar. l. creditor. §. si decil. iuncta gloss. ff. qui bus modis feu. pig. taci. contrahi. ⁊ facit. l. sicut in annos. ff. quib. mod. vsusfruc. amit.

1 ☞ Dominus feudi admittitur prius quãuis fratres diuidant feudum cum pacto quod frater fratri succedat vno moriente sine herede.

2 Per alienationem factam sine voluntate domini intelligitur vasallus delinquere in dominum: quoniam ipsum contemnere videtur.

1 **Si fuerint.** †Hic ponit aliũ casum in quo vasallus propter ingratitudinẽ cõtractus priuatur iure acquisito p fratres etiã cũ pacto succedẽdi in ipso feudo fratri. h. d. si fratres diuidant feudũ cũ pacto qõ frater fratri succedat vno moriẽte sine herede q alienauit plus medietate nõ admittit alter frater in portione alienata per aliũ sed ipse dñs. h. d. Not. tex. ibi ⁊ vnus intelligas vel solus tñ nomine. nõie vtriusq vel etiam simul vnus cũ alio qr in hoc nõ est vis. vt in. d. §. si. j. de suc. feu. quinimo etiã si tertius nõie ipsorũ accepisset inuestiturã haberet locũ iste. §. secundũ Bald. facit. c. j. j. de benefi. fra. not. ibi accepit subaudite, sub nõie suo ⁊ nomine fratris cuz pacto vt vn⁹ succedat alteri in feu. not. tex. singulariter ibi diuiserit qõ inter fratres habet locũ diuisio neq cadit a iure feu. qõ est limitandum nisi fuerit feu. indiuisibile puta regnũ ducatus vel marchio. c. j. §. preterea. j. de prohi. feu. alie. per Fede. nã tunc nõ põt fieri diuisio nisi quo ad cõmoditatẽ Bar. i. l. inter tuto. ff. de admi. tut. ⁊ facit gl. in. l. famili. C. fa. hercis. not. tex. ibi feu. ad dñm qõ si fratres diuiserint feudũ ⁊ vn⁹ alienauerit pl⁹ medietate medietatis sue ⁊ decesserit sine herede feudũ ad dñm reuertitur ⁊ ex eo tex. not. qõ licet p pactũ frater posse succedere fratri in feudo nouo tñ hoc est intelligendũ qñ feudũ vacaret per mortẽ alterius. secus autez si vacaret per culpã qr tunc deuoluit ad dñm nõ obstãte pacto inuestiture. ⁊ hic in tex. scdm oẽs debet intelligi qõ fratres erant inuestiti cum pacto qõ frater fratri succedat alias esset de indubitabili iste tex. contra. l. sancimus. C. de furt. cũ vulgaribus ⁊ est ratio qr per alienationẽ indebite factam per vasal. feu. culpã fuit iã apertum dño ante mortẽ ipsius fratris delinquẽtis: vnde nõ opz amplius sperari fratrẽ per mortẽ ipsius delinquentis qr attenditur cõditio primo existens. l. si quis ita stipulet. ff. de ver. ob. ⁊ pbat in. c. susceptũ e. tra de rescrip. in. l. si cũ dotem in prin. ff. sol. mat. ⁊ ista fuit ratio decidẽdi l. §. nostro ratio aũt dubitãdi erat qr dñs in nullũ casum sibi prouiderat sed habebat solũ pro se prouidentiã legis. vnde videbat qõ per prouidentiã expressam vasalli deberet derogari tacite dispositioni legis. l. si. C. de pact. l. maritus. C. de procu. itẽ ex tex. no. qõ ex delicto seu culpa vnius põt insurgere preiudiciũ in personã alteri⁹ qõ patet qr si frater delinquẽs decessisset ante delictũ cõmissum seu culpã tunc successisset ei frater suus sed per eius delictũ priuat frater a successione ⁊ admittitur dñs vt hic. ⁊. j. q fu. pri. causa. be. ami. in. §. si. ⁊. j. si vas. feu. pri. c. j. ⁊ in gl. hic posita in si. sui ibi sic ergo ⁊c. Oppo. cũ. d. glos. qõ imo illud feudũ non debeat reuerti ad dñm sed ad agnatos postq̃ ille vasallus nõ deliquit in personã dñi p regulã que ponit. j. q fuit pri. causa be. ami. in. §. si. licet allegauerit l. ti. in qui. cau. feu. amit.

2 ⁊ no. bene sol. dicit glo. †qõ etiã per alienationẽ factã sine volũtate dñi intelligit vasallus delinquere in dñm qñ ipsum cõtẽnere videt vt probat a cõtrario ⁊ sic nõ ob. ⁊ habes glo. expeditã vsq ad si. q bene loquit intelligẽdo eã in feudo nouo prout intelligit iste tex. secus aũt si feudũ esset antiquũ tũc an per talẽ culpã alienationis feudũ reuertat ad agnatos an ad dñm videbimus in. d. §. si. in conclusionibus. ⁊ not. p gl. j. j. de succes. feu. in. §. his quoq. in glo. magna circa med. ⁊ vide qr dixi. s. e. in. §. aut si libellario. Oppo. ab extra qr hoc presupponat qd si vasall⁹ reliqsset filios qr tunc feudũ deberet ad eos reuerti sed cõtra. d. c. si vasallus culpam. j. de feu. fue. cõtro. Solu. ibi loquit de culpa prouenientie ex delicto vasalli quo casu filij ⁊ descẽdẽtes excludunt hic vero loquimur de culpa vasalli proueniẽte ex ingratitudine cõtract⁹ ex quo casu si feudũ est nouum tunc reuertitur ad dñm vt hic nec ob. iste tex. qui videt psupponere qõ si haberet filios qõ deberet ad eos reuerti qr loquit scdm iura antiqua hodie aũt extantib⁹ filijs reuerti debet ad dñm vt not. gl. j. de suc. feu. in. §. hoc quoq. vel dic qõ licet fecerit mentionẽ de filio tñ illũ tãq indubitabilẽ omisit indecisum vt dixi super tex. licet Jaco. de bel. voluerit intelligere qõ si filij extitissent lz ipsi non admitterent nihilominus ipsi nõ essent causa vt feu. nõ reuerteret ad dñm sz ad fratres. ar. ff. de ino. testa. l. pamp. §. qñ aũt. qõ mihi nõ placet per ea que videbim⁹ i d. §. si. j. que fuit pri. causa bene. amit. super tex. ⁊ cõclusionibus. ⁊ in. d. §. hoc quoq. ⁊ si vis scire quõ fiat feudi diuisio inter fratres Bal. hic dicit qõ fit vel pro diuisione ipsi⁹ rei feudalis vel per sa mantes. i. domos vel per capita vasallorũ prout inter eos cõcordabitur intellige sine feudi desolatione vt dixi post an. in. §. aut si libellario.

1 ☞ Uasallus nõ potest sine consensu domini alienare aliquã partem feudi sui quod habet in curte domini vel etiam extra curtem vbi dominus habet districtum iurisditionem vel honorem.

2 Retentio vel reseruatio alicuius partis vel iuris i re feudata p dominum prodest ipsi domino.

3 Pluribus patronis volentibus reuocare in seruitutẽ per ingratitudinẽ inter se differentib⁹: qr vnus vult reuocare alter nõ, qõ prefertur ille qui stat pro libertate.

1 **Item si quis.** †Casus vasall⁹ non põt sine cõsensu dñi alienare aliquã partẽ feu. seu qõ habet in curte dñi vel etiã extra curtẽ vbi dñs habet districtũ iurisditionẽ vel honorẽ ⁊ si contra facit amittit illud ⁊ feudum reuertitur ad dñm. h. d. Premitte pro euidẽtia qõ scdm ista iura ãtiqua feudorũ poterat vasallus licite alienare vel pignorare fend. suũ vsq ad medietatẽ. vt. s. §. priori. ⁊ in. §. aut si libellario. verum istud fallit in feudo qõ est in curte dñi vel etiã extra curtẽ si in eo loco dñs habeat districtũ vel honorẽ seu iurisditionẽ vt i hoc. §. in quo predicta declarãt. item scias qõ vasal. intelligitur habere feu. i curte dñi. puta si ex camera vel ex canena dñs habeat aliquẽ reddĩtũ annuũ ita qõ plus remaneat in camera vel canena dñi q̃ sit ista portio annua quã habet vasal. verbi gratia. pone qõ redditus camere sit centũ ducati ⁊ dñs concessit mihi vt de tali redditu debeã habere omni anno. xx. ducatos nomine feu. vel pone qõ ex canena cõcessit mihi vt quolibet mense vel die percipiã nomine feu. certã quantitatẽ frumenti vini vel olei itaq qõ in canena remaneat plus q̃ sit illa quãtitas mihi cõcessa. ⁊ istud exẽplũ sentit glo. hic posita i sui prin. de quo satis dictũ est. j. c. ij. de feu. cog. eodem modo põt exemplificari in quadã gabella i qua domin⁹ concessit mihi vt percipiam nõie feu. certam portionẽ. ⁊ cum his exemplis transit And. de iser. vel exemplifica secundũ Jaco. de belui. ⁊ bal. qñ dñs q hz itegrũ dñium vnius castri vel ville mihi infeudauit certã partẽ dicti castri vel ville q portio sit minor q̃ illa pars que remansit dño infeudanti. nã in omnibus istis exẽplis intelligeret vasallus habere feud. in curte dñi ⁊ de hoc loquitur prima pars huius. §. sed interdum intelligit dñs habere feu. extra curtem retinendo sibi honorem iurisditionẽ ⁊ districtũ verbi gratia. pone qõ oẽs possessiões vni⁹ ville vel castri sint rusticorum vel alioz consortium ipsius ville vel castri excepta vna possessione que est dñi sed tñ in ista villa idẽ dñs habet distri-

ctum iurisditionē seu honorē: qr tota villa est sub iurisditiōe vel districtu seu modo si dñs infeudat mihi dictā suā possessionē existentē i dicta villa vel castro rētētis sibi sua iurisditiōe seu districtu ꝛ honore itelligor habere ꝛ recognoscere feu. a dño extra curtem suā in loco tñ in quo ipse dñs habet iurisditionē ꝛ honorē ꝛ de hoc loquitur scda para. Sed interdum dñs habet vasallos extra curtē ꝛ extra iurisditionē ꝛ districtū suū ꝛ honorez exēpli cā vt si in dicta villa vel castro dñs habeat modicū qd, puta possessionem ita qđ totū residuū sit rusticorū vel aliorū cōsortiū nec hʒ dñs in dicta villa vel castro aliquā iurisditionē vł honorē seu districtū ꝛ de hoc loquitur. c. i. ꝫ. de ca. qui cu. vedi. not. † qđ rētētio vel reseruatio alicuꝰ partis vel iuris in re feudata per dñm prudest ipsi dño vt hic. ꝛ ꝫ. titu. prori. in. §. si quis de māso. ꝛ ibi dixi in. gl. ibi posita in fi. qđ patet in casu nostro qr si dñs nihil retineret potuisset vasalꝰ alienare feudū suū vsqʒ ad medietatē vt. ꝫ. §. prori. ꝛ ꝫ. de alie. feu. in princ. Sed qñ dñs aliqd sibi reseruat puta curtem iurisditionē vel districtū. tūc non pōt vasallus aliquā partē alienare vt hic qđ intelligas verū sʒ ista iura antiqua hodie aūt indistincte est prohibita feudi alienatio in quacūqʒ parte absqʒ dñi volūtate. vt. ꝫ. de probi. feu. alie. per Fed. in princ. ꝛ hoc etiā sentit glo. nostra no. qđ dñs cōcedendo ꝛ infeudādo simpliciter rem contentā in sua iurisditione nō videt̄ per hoc cōcessisse iurisditionem vt hic. secus si cōcederet vniuersitatē castri vel ville in quo etiam iurisditio veniret qr tunc videret̄ concessisse etiā iurisditionē ꝛ tenet Bal. ar. l. i. §. cū vrbe. ff. de offi. pre. vrb. ꝛ ibi etiā per ipsum ꝛ de hac. q. plenius. ꝫ. de ca. q. cu. ven. in. c. i. in. ii. q. not. hic tex. singularem scdm Bal. qđ aliud est habere iurisditionem ꝛ districtū in loco aliud est habere dñium terrarū positarum in dicto loco. Sed tu aduertas aliū tex. similem. ꝫ. de pac. iura. fi. te. in. §. ad hoc qui allodiū. Pro cōplemēto questio. vasallus cōmisit fellonīā ꝛ sunt duo dñi feu. indiuisibilis vt ducatꝰ ꝛc. vnꝰ vult remittere fellonīā alius non: querit̄ quid iuris. rñdeo videt̄ dicēdum qđ ambo debeant cōsentire. vt no. gl. in simili de iure pa. in l. ii. C. de libe. ꝛ eorum libe. ꝛ per Bald. in. l. i. ff. de rerum diui. qđ. xxxvi. Saly. in. d. l. ii. † tenet in simili in pluribus patronis volentibus reuocare in seruitutē per ingratitudinē inter se differentibus qr vnus vult reuocare alter non qđ preferet̄ ille qui stat pro libertate ita dicemus hic inclinādo in mitiorē partē. c. fi. de re iud. Quinimo posset dicere vasal. an volo cadere a toto ꝛ nō particulariter pro parte vniꝰ vel aliquorū tñ. ita Angc. in. l. ex noxalibꝰ. §. nō solū. ff. de pecu. qui loquitur in emphyteota. tñ quo ad hoc eadē ratio est in feudatario pluriū dominorum per ea que tradā vobis in. c. fi. ꝫ. de capi. qui cu. ven. Quesitū bona vasalli sunt cōfiscata an dicat̄ feu. confiscatū rñdeo qđ imo feudū reuertitur ad dominū ꝛ ad proprietatem. vt not. Bal. i. d. l. i. in. q. xl. Bart. in. l. si finita. §. de vectigalibus. ff. de dam. infec. Oldra. ɔsi. xvii. incip. thema tale. d. An. cōsi. lxi. incip. iesu xp̄i ꝛc. stricte nō reputo glo. in cle. pastoralis in verbo subiecto de re iud. facit glo. in. c. filii vel nepotibus. xvi. q. vii. ꝛ qđ videbimus in. c. i. §. illud. de probi. feu. ali. per fe. car. in cle. ii. ꝛ ibi imo. in. ix. col. de here. cano. in. c. in quibusdam de pe. Bal. in. l. si quis presbyter. C. de epis. ꝛ cle. Bald. ꝛ Imo. in. l. insulā. in prin. ff. solu. mat. car. in cle. ii. in. vii. q. de iure pat. ꝛ refert sequit̄ Saly. quē dicit consuluisse qđ feuda eccle. nō transeunt cū cōfiscatis sed ad ecclesiā dominā redeunt ꝛ hāc opi. dicit tenendā qr ecclesie fauorabilior Jo. de ana. in. c. vergētis in fi. de here. imo. in. c. ii. l. iii. car. de feu. Pet. de anch. in. c. felicis. v. si quis de pe. Spe. in ti. de feu. §. qm. ver. xl. nisi esset tale feudū qđ posset trāsire ad extraneos heredes. nā tūc acquireretur fisco. ita tñ qđ concedat habili vt hic do. car. in cle. ii. in. vii. q. de here. bal. in. l. i. C. de li. ꝛ eod. lib. in. c. imperialez. ꝫ. de probi. feu. ali. per. fed. Pau. de ca. in cōsi. clx. incip. id quod ꝛ consi. clii. incip. in xp̄i circa presentem casum. ꝛ ita tenet belamera. deci. ccccccxxv. que incipit pro introductione questionis qui intelligit qđ hoc casu fiscꝰ tenebit in vita vasalli delinquētis postea redibit vel ad agnatos vel ad do. sicut iuisset, ante ɔfiscationē facit tex. in. c. i. in fi. de capi. corra. Bal. in. d. c. imperialē imol. in. d. §. si de vectigalibus. ita declarat ꝛ cōis etiā opi. qđ feu. vt quid personale non transeat in fiscum tñ Bald. in. c. i. in fi. ꝫ. per quos fiat inue. dicit qđ si feudatariꝰ cōmisit delictū per qđ omnia bona sua veniunt publicāda ꝛ dominus noluit ab eo vendicare feu. qđ tūc p vita illius feudatarii querit fisco. per legē statius. §. cornelius. ff. de iure fisci idem dicerem casu quo deuolueretur ad agnatus ꝛ non ad dominum per delictum quod illis negligentibus vadat ad fiscum pro vita delinquentis limitabitis ergo predictam opinionem non procedere vbi offensa per q̄ bona publicantur esset in dominum commissa quia nō transeunt in fiscū sed in dñm bona feudalia in. c. i. §. denīqʒ ibi vlrionis ꝛc. ꝫ. que fu. pri. causa be. ami. d. Alexā. in. d. §. si de vectigalibus. secundo limitatibus nisi esset taliter cōdemnatus a iure vel ab homine qđ haberetur pro mortuo. nam tunc etiam non vadit ad fiscum Bald. in l. i. in. v. q. ff. de re. diui. domi. Alexand. in. d. §. si de vectigalibus. in. xvi. colum. tertio limitatur nisi in inuestitura quoqʒ essent filii cuʒ patre inuestiti ꝛ sic filii non venirent vt heredes patris sed ex tenore inuestiture tunc nō obstāte delictu patris ꝛ confiscatione bonoꝝ feudū ibit in filios puta inuestitus est pater ꝛ inuestitura stipulatus est pro se ꝛ filiis tunc filiis ex inuestitura videtur ius quesitum ideo delicto patris statim amoto patre non ibunt bona ad fiscū sed ad eos ita imo. ꝛ Pau. de ca. in. d. §. si de vectigalibus. Barto. in. l. iii. ff. de inter. ꝛ rele. Saly. post Cy. in. l. ii. C. de lib. ꝛ eo. lib. Bald. c. i. ꝫ. si vas. feu. pene. ꝛ in. l. emancipatū. ff. de senato. Bald. in. l. apud iulia. in. §. si quid alicui ibi imo. ff. de le. i. ꝛ facit qđ videbimus in. c. i. an agnatus vel filiꝰ ꝛ si qñqʒ aliqualē preiudiciū videt̄ fieri dño per cōfiscationem vtilez qđ transit in superiorē principem in casibus in quibus feudū transit in fiscū qr cogit̄ habere fiscū ꝛ principem in vasallū huic dño dant tria remedia. Spec. in. d. §. qm. ver. xl. ꝛ in de. deci. ccccccxxv. belamera. quero etiā post aln. an iste vasallus q habet feu. in curte vł extra curtē sed i eo loco vbi dñs hʒ iurisdi. vel districtū vtrū talis vasallus possit tale feudū alteri infeudare videtur dicendum p regulaz traditā qđ sic per gl. ꝫ. de capi. corra. in. §. preterea. ꝛ. ꝫ. qualiter olim feu. alie pos. in. §. si vero sed tñ in casu isto ego puto contrariū per rationē specialitatis huiꝰ litere ꝛ ita videtur sensisse glo. hic posita non ob. qđ iste tex. hodie sit correctus qr nihilominus ratio ipsius remanet. vt no. gl. i. l. de coniungen. cum eman. lib. facit pro hac parte ratio decisiōis huius. §. hic assignata per dñm Bal. quare sit necesse qđ dñs cōsentiat in casu posito in isto. §. quia dñs plꝰ habet ergo plꝰ potest. C. de dona. l. sancimus. item quia dominus tacite sibi reseruauit qđ maius est. s. iurisditionem. nam maior est q̄ ipsa res principaliter infeudata. d. §. i. ꝫ. de cap. qui cu. ven. vnde ipsa iurisditio tanq̄ maior non debet accessorie sequi id quod est minus vt in regula accessorium. de regu. iur. lib. vi. ꝛ infra in. §. autē preter ea. ꝛ in. §. si vero hoc est ideo quia. vasallus habet vtile dñium quod preferet̄ domino habenti directum in eadem re iuxta not. in. c. ii. §. similiter. ꝫ. de l. cor.

¶ Episcopum vel abbatē vel abbatissam vel dñm plebis feudū dare non posse. Rubrica.

¶ Continuatur hec rubri. ad precedente a hoc ordine. ꝫ. visuz est in titu. qui feud. dare poss. in rebus ecclesie nunc cōpetenti ordine subiicitur hec rubrica vel continuabis ad precedentia hoc modo quia post q̄. ꝫ. prime posuit aliquos casus ꝛ modos feudi amittendi ꝛ in quibus feudū reuertitur ad dñm vt patet. ꝫ. in ti. prori. nunc vero addit alios casus in quibus similiter feuda reuertunt̄ ad dominum.

1. ☞ Urbanus papa statuit in sinodo res ecclesie non posse dari in feudum in futurum: preteritas autem dationes approbauit.
2. Maiori reatu delinquit qui potiori honore fruitur.
3. Feudum antiquum an probetur per duo instrumentā.

Te si episcopus. † Papa vrbanus in sinodo statuit res ec. nō posse dari in feu. in futurū preteritas aūt dationes approbat ꝛ consuetudinē dādi in futurū ea que dari consueta sunt confirmat. que dari non sunt solita prohibet dari in feudum ad hoc allegatur hoc principium ꝛ fuit necessaria hec prouisio qr scdm Bal. hic qui allegat Jac. de are. in. l. iubemus nulli. C. de sa. san. eccl. Ecclesia magis subiacet fraudibus qm minor facit in. l. i. C. de contrac. iudi. vt aut. quibuscunqʒ. C. de sac. san. ec. not. ibi in rebus ecclesiaruz quod papa vrbanus statuit in sancta sinodo vt res ec. in futuruʒ dari non possint in feu. no. ibi sancta sinodo. hec sinodus scdm And. de iser. nō reperitur in decretalibꝰ neqʒ decretis. nā nō est. c. nulli. de reb. ecc. non ali. neqʒ. c. de laicis. xii. q. vos adiicite And. qđ archid. in. c. ii. de deci. facit mētionē de hoc sinodo vrbanus. ii. congregauit conciliū turoñ. i. sinodū turoñ. ꝛ statuit prout in tex. nostro not. tex. ibi eis subiecte eie. s. ecc. subiecte sunt i. incorporate in potestatem ꝛ mēsam ec. ita qđ sunt de tit. ꝛ dñio ec. vt statim subiicit ibi tituli vocant ꝛc. vnde cū ec. sit in vera ꝛ libera possessiōe ipsarū rerū itelligunt̄ res ipse esse d titu. ipsius ec. i. de dñio. nam dicimꝰ istud prediū est talis ec. i. de dominio ꝛ titu. ipsius eccle. xii. q. ii. necessitatē secundū pet. de ter. ꝛ ideo tales res possunt app. titu. eccl. vt i hoc tex. vt dixi. ꝫ. de his qui feu. da. possunt. in princ. ꝛ tales res nō possunt infeudari per prelatos vt hic quod intelligas etiā si eorū sit cōsuetudo aliquis alia bona infeudare vt differat a sequenti not. tex. ibi qđ aūt ante feu. eccle. qđ est datuʒ ante sinodū vrbani cōfirmatur not. ibi idē iuris secundum intellectum verū qđ si est consuetudo dādi in feudum valet cōsuetudo ꝛ concessio papa tñ bene inherenti rem ecc. in feudum concedere pōt dūmtamen in arduis ꝛ magni valoris habeat consensum cardinaliū. Bal. in. l. pe. C. de bo. que lib. alle. Archid. in. c. cum redemptor. xii. q. ii. facit gl. Jo. an. in. c. super eo. de heredi. lib. vi. vbi dicit collegium cardinalium esse in quasi possessione

possessione qd papa nõ possit ardua expedire sine cõsilio eorũ pa nor. per illũ tex. in c. per venerabilẽ. ver. rationibus. qui fi. sint le. car. in repe. c. perpendimus. de sen. excõ. ⁊ in c. ij. ubi imo. de cle. nõ resi. Panor. i. c. quesiuit de his que fi. a maio. ⁊ par. ca. in c. j. in fi. de offi. dele. in c. literas. de resti. spo. Jo. an. in c. antiqua. de priui leg. do. Anto. in c. requisisti de testa. facit archi. in c. sunt quidam xxv. q. i. gemi. in c. j. de renũ. lib. vj. Bal. in l. fi. C. de diuer. resc. verũ tñ censeo hic declarandũ in quo multi errant qd licet papa debe bat ardua expedire cũ cõsensu cardinaliũ vt in locis preallegatis tñ ille consensus exigiẽ in viã cõsilij. nõ qd sit necessarius ad vali ditatem actus adeo vt sic illorũ consilia non sequañ actus nõ va leat. nam si nõ sequañ illorũ consilia actus valebit per regulã tra ditã in c. cũ olim de arb. in c. cũ in veteri. de elec. per Bart. in l. j. §. si plures. ff. de exerci. in c. j. ver. cũ aũt ne sede va. li. vj. p hac deter minatione adduco glo. quã ibi ponderat Panor. in cle. ne roma ni. in verbo pñtis de elec. nã creare cardinalem est de arduis pz in c. ij. de cle. nõ resi. in c. felicis de pe. li. vj. vt vult gl. illa qd papa sine cardinalibus possit cardinales creare tenet Jo. and. ⁊ domi. Ant. in c. sane de cõuer. coniu. facit tex. in c. fundamenta. in ver. de cet de elec. lib. vj. gemi. in c. ad apostolice i. iij. col. Panor. in c. ij. gemi. in v. c. super eo. Joã. de ana. in c. firmissime in j. col. de here. caueat tñ sibi papa vt meliora eligat ⁊ saluti sue ac. gregis sibi cõmissi cõsulat dicẽte hylario papa nos qui potẽtissimi sacerdo tis administramus officia transgressionis talis. s. apostolici earũ

2 constitutionem culpa respicit ⁊ subijcit † maiori reatu delinqñ q potiori honore fruitur. c. nulli pbas. ⁊ facit. c. sunt quidã. xxv. que stione prima ⁊ facit quia idem videmus in imperatore qui etiã cum consilio procerum gerẽda decernit non tñ est quin gesta sine tali cõsilio valeant. l. proxi. ff. de his que in testa. delen. ⁊ quod ibi not. Bar. l. humanũ. C. de leg. iuncto. §. sed quid principi. insti. de iure natu. gen. ⁊ ciui. l. j. ff. de consti. prin. in glo. vnica. ibi exponi mus. nam Jaco. col. ibi. qui glossauit hoc opus feudale summã feudalẽ quoqz cõposuit in qua summa scdm Bald. ↄcludit qd si prelatus in ingressu ec. reperit rem ec. datã in fe. si postea reuerta tur ad ecclesiam poterit eã dare in feu. vt hoc. c. qz primo casu est in libera possessiõe nõ autẽ scdo casu ad fi. gl. no. qd decretũ sum mi pontificis non afficit neqz ligat casus preteritos sed futuros facit. l. leges. C. de legi. facit gl. i cle. ij. d here. ⁊ qd no. car. ⁊ Jmol. in cle. j. de ele. Quero qliter itelligiẽ tex. ibi ⁊ tituli vocanẽ respõ deo scdm And. ⁊ Bal. qd res ec. dicunẽ tituli. ec. qñ sunt i libera possessione vt hoc tex. scdo modo sumiẽ ti. p canonica institutio ne. c. de reg. iur. i. vj. tertio sumiẽ ti. puta qñ episcopus cõferet ali cui ec. in titu. nam bona dicte ec. collata in titulũ epo in feu. nõ po terit cõcedere solus sine rectore ec. ex. hui⁹ text. facit qd not. in c. j. de reb. eccle. nõ alie. lib. vj. secus si ec. nõ cõferrẽ in ti. sed esset bene ficium ad mensam prelati pertinens vt dixi vobis scdm Bald. in c. j. §. de his qui feu. dare pos. alij hñt in tex. ⁊ titu. vacationẽ ⁊ tũc exponiẽ. i. vacãte ec. rectore suo nõ potest res solita dari in feudũ infeudari iuxta scripta in c. j. de reb. eccle. nõ alie. lib. vj. vel etiam potest intelligi secũdã Bal. vt bona ec. nõ possit recto concedere in feudum in tpe vacationis ⁊ sic in tpe mortis rectores ecclesie qz huiusmodi expectatio mortis est iniustissimi euent⁹. l. fi. C. d pa. c. j. de cõces. prebẽ. Opp. ↄtra tex. ⁊ imo. videẽ qd bona ecc. pñt da ri feudũ vnde opponiẽ de. c. ex parte. de feu. sol. hic ponitur regu la ibi eius fallentia vel aliter scdm Pet. de cer. quẽ sequiẽ Bal. bona eccle. que non sunt in libera possessione ecc. puta qz occupã tur a tyrannis pñt dari in feu. c. ex parte. tñ est cõsultus vt si bo na sint magni põderis vel precij qd infeudatio fiat cõsulto roma no pontifice hic alij soluũt aliter qd. c. ex parte loquitur in bonis regalibus que pñt dari in feudum. tex. vero noster loquiẽ in alijs rebus sed Bal. improbat hanc solutionẽ ⁊ tũc qz officialibus alie nantur concessa a principe. §. eo vero. in auẽ. de alienan. emphy. ⁊ not. per gl. in auẽ. hoc ius porrectũ. C. de sac. sanc. ec. ⁊ dixi vobis de intellectu. d. c. ex parte. in c. j. in prin. §. de his qui feud. da. pñt Quero an feu. sint de mensa epi. respondeo qd nõ cũ vtile dñium nõ sit penes eccle. Jmmo. ⁊ alij in c. vt super extra de reb. eccle. nõ alie. facit qd not. per Bal. in auẽ. hoc ius porrectum. C. de sacro sanc. ecle. ⁊ glo. in cle. frequens. de exces. prela. Secundo quero qñ etiã cõsueuit dare in feu. an possit concederet in feud. sine aliqua solẽnitate. rñdeo sic scdm Bar. ⁊ Ang. in l. si vacãtia. C. de bonis vacan. lib. x. ⁊ scdm do. Ant. de but. i. c. in presentia. de proba. nisi bona essent incorporata vt hoc. c. nostro. ⁊ d. c. ij. de feu. bal. in c. q in ecclesiarũ de cõsti. Tertio quero qñ bona ec. dicunẽ incorpora ta que in feudũ vel emphyteosim cõcedi cõsueuerit maiores no stri in hoc art. variarũt. nã Bal. vult qd sufficit ecclesiã esse in pos sessione vt ipse ponit in c. j. de ele. qui inuesti. feu. hec opiñ. repro baẽ per. l. iij. C. de bo. vacan. alia opi. Archi in c. i. de reb. eccle. nõ alie. in vj. qd si ecclesia per annũ steterit in possessiõe incorporatio pbaẽ. ⁊ tenet Archi. in c. j. iij. ccccxlviij. ⁊ sequiẽ car. i. c. ij. de feu. hanc opi. improbat Ang. in d. l. si vacãtia. in repe. Ang. per d. l. si vacãtia. Quare dicũt ipsi qd ad hoc vt pbeẽ incorporatio est

necesse qd officialis deputatus ab officio, vel capitaneo incorpo ret vel qd bona reperianẽ descripta in numero aliarũ rerum men se ecclesie vel epi scdm. l. iij. ⁊ si vacantia allegatis adijcite. itẽ pro batur icorporatio si eccl. possederit per. xxx. annos. contra laicum vel. xl. cõtra aliã eccle. l. sicut. ⁊ l. oẽs. C. de prescrip. xxx. vel. xl. ann. auẽ. quas a. tiones. C. de sac. san. eccle. scdm And. de iser. in c. j. in prin. §. de his qui feu. dare possunt. ⁊ ita imo. in d. c. vt super. ⁊ in d. c. ij. vbi reprehendit opi. arc. ↄ. j. subijciam. ⁊ colligẽdo plenius dicta doct. in varijs locis dicitis qd bona de mẽsa dicũtur quinqz modis. Primo qñ illi vel ille ad quẽ seu ad quos spectã mensa possunt in vsus proprios redditus ⁊ fruct⁹ cõuertere de illis p libito disponere vt not. in glo. in d. cle. frequens. ⁊ vult Jo. ãdr. ⁊ do. Anto. in c. vt super. de reb. eccle non alie. Secũdo modo si res alias feudata vel data in emphyteusim tenta est tanto tpe per p latum respectu vtilis ⁊ directi dnij qd inducta est prescriptio pu ta per spaciũ. xx. an. ita glo. q̃ sbi ita intelligit imo. in d. c. vt sup Ang. in d. l. si vacantia in. vj. col. in fi. facit tex. in ar. in c. cũ de be neficio. de prebẽ. lib. vj. Tertio si per officiales ad hoc ↄputatos prelatũ vel caneparium capituli vel similis descripta sunt inẽ ea q sunt mẽse ita Bar. in d. l. si vacantia. lz imo. in d. c. vt super in. iij. col. teneat contrariũ vez qd imo prelatus solus nec prelatus cũ ca pitulo nõ põt redigere bona ad mẽsam qz non põt mutare statũ rei eccle. Sed videẽ mihi dubiũ hoc dictũ imo qz istud est muta re de bono in melius. Quarto dicũẽ de mẽsa si prelatus declara uit qd vult ea esse de mensa ita bar. in d. l. si vacãtia ⁊ sic solo ver bo potest declarari que bona dicantur de mensa ⁊ solo verbo po test prelat⁹ declarate quod vult bona reuersa ad se esse de mẽsa si per annum tenta sunt bona per prelatũ ad mensam ẽuã vt vult Bar. in d. l. si vacantia. car. in d. c. ij. archi. in d. c. j. ⁊ facit. l. vetus. ff. de vino tri. oleoqz legato. vbi dicitur vinũ vetus post annũ. tñ imo. in d. c. vt super. nititur respondere ⁊ bene ad no. per arch. in d. c. j. Panor. i. d. c. vt super. dicit ponendo opi. nouã ⁊ equissimã vez qd vbi prima causa cõcessionis durarit de pñti habiẽ locũ predicta: sed vbi cessaret illa prima causa cõcessionis tunc eo ipso qd redeunt ad ecclesiam cõstituunẽ de mẽsa ⁊ sic sumunt sibi na turam aliarũ rex. Exemplũ res fuit tradita in emphyteosim hoc respectu vt reduceret ad colturã a qua ecclesia nõ cõcessisset tractu tpis vel alias res optime culta est reuersa ad ecclesiam ex aliq̃ cau sarum predictarũ nõ videẽ Panor. qd possit licite cõcedi sine so lennitate debita ⁊ tunc causa prime concessionis ⁊ tunc militat. c. cũ cessante. de appel. ⁊ cessat ratio imo. sed vbi perseueraret causa prime cõcessionis procederet primũ dictũ exẽplũ ecclesia habet castrũ quo forte p custodiã vel aliud est magis damnosum q̃ vti l. c. deliberatur semel cũ solẽnitate debita dare i feu. si tractu tpis redijt ad ecclesiã põt etiã alij nouo cõcedere nõ obstãte iuramẽto de non alie. qz ista non est noua alienatio sed est quedã executio antique ordinationis facit. c. cõsuluit. extra de iudi. ⁊ c. recolẽtes. de sta. mo. cõis practica nõ accepta hanc conclusionẽ qz rigorosa

3 cõtra contrahẽtes cũ ecclesia. † Quero an per duo instrumẽta p betur feudũ antiquũ rñdeo scdm rai. de fori. in prima rubrica. C. ⁊ albri. in. l. nõ est nouũ. ff. de legi. qd duo instrumẽta sufficiunt ad probandũ feudũ antiquũ. tñ cõsuetudo infeudandi ecclesie requi rit spacium. xl. anno. scdm Jaco. de Bel. ⁊ And. dixi plene in c. j. in prin. §. de his q feu. da. pos. ⁊ an ex possessiõe antiqua psumaẽ consuetudo infeudandi dicite vt plene not. per Cy. in l. matrẽ. C. de proba. ⁊ not. per scribeñ. in l. si certis annis. C. de pactis. ⁊ in l. cum de in rem verso. ff. de vsufruc. ⁊ per Ang. in l. qui in aliena. ff. de acqui. heredi. ⁊ per Archi. in c. j. de ver. signi. lib. vj. ⁊ per Jo. And. ⁊ gemi. in c. ij. de deci. li. vj. ⁊ plene not. in c. cum apostolica de his que fiunt a prela.

1 ☞ Existente masculo femina non succedit licet actum sit vt fe mine ⁊ masculi succedant.

2 Femina semel exclusa a masculo in perpetuũ est exclusa ita quod mors masculi deinceps non patrocinatur femine.

1 **Quinetiam.** Jste. §. habet varios intellect⁹ vt di cã in gl. h. d. † existẽte masculo femina nõ succedet licet actũ sit vt femine ⁊ masculi succedant. Not. i. ibi vt eius descentes masculi et femine qd tenor inuestiture cãtabat qd descendẽtes masculi ⁊ femine succedãt. Not. qd femina appo sita in inuestitura simul cum masculo etiã copulatiue nõ tñ succe dit simul cum eo sed ita demũ si masculus non esset vt hic. ⁊. l. q sibi ⁊ here. suis. c. j. de suc. feu. c. i. §. filia. Et est ratio qz ista copu latiua in proposito nostro attẽta natura cõsuetudinis feudorum copulat verba ⁊ non sensum ⁊ intelligiẽ poti⁹ posita in. vj. ordi nis vez vt si nõ extaret masculus tũc ipsa femina debeat admitti alias sec⁹ put alibi patet in simili. in l. gall⁹. §. qdã recte. ff. de li. ⁊ posth. Et intellige predicta vera ⁊ tex. nostrũ procedere tũc de mũ qñ tractarem⁹ de feu. simplici ⁊ recto qd nõ daẽ ad certũ ser uitiũ sec⁹ aũt in feu. cõditionato qd daẽ ad certũ seruitiũ. de q in c. fi. j. de capi. q cur. vẽdi. qd qdẽ seruitiũ posset pfici p ipsam mu lierẽ p se vel aliũ noie suo qz tũc ipsa femina admitteretẽ simul cũ

masculo.ar.ff.de vsufruc.accre.l.si quis titio.⁊.l.si mulier.⁊.ff.de leg.i.l.titie textores.§.nihil.⁊ in auc.de nō alie.§.emphyteotis.⁊ ita intelligit Jac.de bel.q dicit ita fuisse obtentū ⁊ intellectū ō facto in regno sicilie ⁊ sequit etiā Bal.restringi ergo dz iste.§.solū in casu suo ad feuda recta ⁊ simplicia non aūt ad cōditionata propter apertā naturā verborū ⁊ mētē cōtrahentiū ex qua colligi videt manifeste qđ ita deberet succedere femina descendēs sicut masculus.⁊ ideo intelligit iste.§.in speciali casu suo de feudo simplici ⁊ recto nō aūt extendat ad alia feu.cōditionata cōtra mētes cōtrahētiū scđm ipsos.⁊ p hoc est tex.in capitulis extraordinarijs in ti.de feu.⁊ beneficijs ⁊c.in.c.si cum milici.iū in cōtrariū faciunt q vidistis.ƺ.in.c.i.§.⁊ qz.de his qui feu.da.pos.vbi firmaui qđ illa.c.extra.non sunt allegāda nec sequēda ⁊ qđ imo in feu.dato ad certū seruitiū femina nō succedit.vnde p ꝯcordia posset dici aut loquimur qñ in cōcessione feu.non est pactū qđ femina succedat ⁊ tunc etiā in feu.dato ad certū seruitiū sine cōditionato nō succedat femina aut est in cōcessiōe appositū ꝙ masculi ⁊ femine suc. ⁊ tunc ex quo per pactū est recessum a cōi natura feu.pcedat precedens distin.nec est sine ratione qđ cōcurrente tenore cōcessionis q vocat feminas ⁊ masculos ⁊ natura hui⁹ feudi qđ est ad certū seruitiū qđ pōt per mulierē impleri recedit⁹ a regulari natura

2 feudorū q excludit feminas. ¶ †No.qđ femina semel exclusa a masculo in ppetuū est exclusa ita qđ mors masculi deinceps nō patrocinat femine.⁊ ita tenet Cald.in rub.de feudis cōsi.iij.qđ est no.facit.c.iiij.de cōpi.qui cur.vēdi.Et prestat argu.ad statuta disponētia ꝙ filia nō succedat cū masculo qm̄ scđm Bal.mortuo pře relicto filio ⁊ filia si postea moriat filius sine liberis nō patebit loc⁹ femine ad successionē patris verū a successiōe fratris nō repellet nisi frater decessisset cū herede testamētario secus autē si statutū diceret qđ femina nō succedat donec masculus superest. Nā tunc ista filia nō intelligitur exclusa.sed suspensa a successiōe īterim tz mascul⁹ insolidū ē heres vt no.i.l.ij.ff.si pars here.pet. Et eo mortuo sublatū est obstaculū qđ obst.femine.Et iđ patris proportione sua succedet ⁊ pōt vocari heres anomala scđm bal. vt not.gl.iusti.de eo cui liber.causa bona adiciuntur.Et ita consultū fuit per franciscū tigriui Bar.in.l.ij.§.videndus.⁊.l.fi.ff.ad tertul.in.l.duo emācipati.ff.de colla.bo.in.l.i.§.si pater.ff.de coniungen.cū emanci.libe.Bal.in.l.si quis in suo.C.de inoffic.testa. in.l.si defunctus.C.de suis ⁊ legit.in.l.fi.C.de libe.prete.l.i.qđ vero.ff.de legi.in.l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma. Jo.and.in addi.ad Specu.in rub.de succes.ab intesta.in.ij.col.facit per Bar.in.l.i.§. filium.ff.de bo.pos.cōtra tab.Pet.de ancha.cōsi.xxiiij.incipit in questione supradicta ⁊ melius idē Pet.de anch.in cōsi.ccxiij.incipit.hec questio iam vulgaris.⁊ in cōsi.ccx.incip.posset probabiliter Bal.in.l.gallus.§.quid si tñ.ff.de lib.⁊ post.in.l.si qs postumus.§.filius.ff.de lib.⁊ posth.d.Am.in.c.raynutius in.xviij.col. de test.Lud.in.l.vētre.ff.de acqui.here.faciunt q.j.subijciam in vltimo intellectu huius tex. ¶ Pro clariori intellectu gl.q hic est vnica.Quero cū gl.qđ si in casu nostro vasallus inuestit⁹ pro se ⁊ descēdentib⁹ suis masculis ⁊ feminis relicto filio ⁊ filia vtrū ipsa filia succedat.Et videtur ꝙ nō stāte masculo nō debet admitti.vt j.de suc.feu.in.§.filia.⁊.ī.de eo qui sibi ⁊ here.suis in.c.i.qđ est verum nisi post mortē vasal.filius mascul⁹ subito mortuus esset qz tunc nō videret extitisse postq̄ subito desecit.l.posth.ff.de iniust. rup.irri.qz te.Et hoc voluit ista gl.tota vsqz in fi.q gl.in se vera est ⁊ bene loquit.l.z.d.l.posthum⁹ modicū faciet qm̄ ibi fuit mortu⁹ viuo auo ⁊ sic ante patrē hic vero post.vt in.l.ij.C.de posthu. heredi.insti.veruntū pro glo.facit.l.filio.ff.de iniust.rup.irritoqz testa.C.cōia de le.l.fi.§.sed qz ⁊ de ho.q lib.l.fi.§.4.de vi ⁊ vi ar.l.q post.⁊ cātenet Jac.de bel.Ray.Fico.de nea.⁊ Bal.verū tñ ꝯtra glo.est And.de iser.vez qđ filia nō debeat succedere qz etiā rōne momēti qs excludit:vnde dicit ipse qđ filius viuus iam exclusit filiā.Et licet postea ipse filius illico moriat nihilominus filia q fuit iam exclusa nō debet posse admitti vlterius isto eodē iure q semel rite exclusa ar.ff.de verbo.obli.l.inter stipulātē.§.sacrā.⁊.C. de posthu.here.insti.l.qđ certatū.in fi.⁊.ff.de reb.dub.l.qui duos. in prin.facit pro hac opi.qz si testator facit substitutionē filio si sine liberis decesserit ⁊ ipse moriť cū filio q nō viuit nisi vno momēto substitutio fideicōmissaria ē extincta.ff.ad trebe.l.ex facto. §.fi.itē qz rōne momēti rescindit testm̄.C.de posthu.here.instit.l. Et momētū operať.vt not.gl.in.l.sz ⁊ partus.§.fi.ff.qđ me.cā.d. Am.cōsi.xx.inci.nullo mulier.vide q no.Pe.de anc.d.cōsi.xxiij. ⁊.allegato.⁊.d.cōsi.ccxiij.Sz his nō obstātib⁹ determinať ꝯtra p alua.vt in hac gl.⁊.j.de succes.feu.in.§.filia.⁊ est rō qz nō dicit viuere q illico obijt.Itē qz filia nō erat apposita in cōditione sz in copula.Itē qz hoc satis videt esse d mēte ꝯtrahētiū.ar.l.aut.de here.⁊ fal.§.si qs aūt.⁊.§.se.⁊.ff.si cer.pe.l.cū qd.⁊.ff.depositi. l.si cōuenerit.Et hāc opi.sequunť tanq̄ fulcitā melioribus autoritatib⁹ gl.⁊ doc.Et qz magis fundata super eqtate ⁊ volūtate ꝯhentiū:qñ aūt qs dicaf illico decedere dicit Bal.qđ ille q moriť anteq̄ sit ei impositū nomē in baptismate ꝙ tpa est octo dierū vt

tenet Inno.in.c.nā ⁊ ego.extra de ver.sig.Ad fi.gl.not.qđ parata sunt masculū nō extare vel extare ⁊ repudiare successionē feudi. facit.l.ij.§.lz ⁊ si sint sui.ff.ad tertul.⁊ id qđ plene no.i.l.q se patris. C.vnde liberi cū illo arti.an in suis ne ꝯ.⁹ successoris edicto.not. qđ si mascul⁹ decedat femina succedet i feu.quē intellectū gl.sentit est hic Jaco.de bel.quē de feui.ibo.§.Scđs intell⁹ est And.ꝙ hic vasall⁹ fuit inuestit⁹ vt descēdētes masculi ⁊ femine succedat deinde mascul⁹ decedit nullis relictis descēdentib⁹ sed relicta sola soror.Queriť an soror succedat.determinat And.qđ nō succedat per istū tex.⁊ est ratio qz tenor inuestiture loquiť de successiōe descendentiū non aūt collateraliū qz soror vult succedere fratri i feudo.ar.l.sz si plures.§.ij.ff.de vul.⁊ pup.hic intellect⁹ And.nō placet primo qz in feudis est regula qz vbicūqz actū est masculū ⁊ femina succedere nō existēte masculo succedit femi.i.c.i.§.filia.ibi no.j.de suc.feu.Scđo p tex.ī.c.i.de eo qui sibi here.qz suis ⁊ tertio qz ista soror nō succedit fratri imo venit puidētia pris vt in similī vidistis gl.in.c.i.§.cū vero corradus.ƺ.qui feu.da.po.i.⁊ maxime qz verisimile est patrē voluisse puidere vt nō existētib⁹ masculis femine succedāt ordine successiuo.ar.corū q no.in.l.gall⁹. §.qdā recte.ff.de lib.⁊ post.posset tñ saluari intellectus And.vt si actū sit qđ existēte masculo ⁊ femina nō succedat femina etiā si decesserit mascul⁹:sed iste intellect⁹ esset de indubitabili ƺ.l.qđ labeo.de ari bo.edic.nā maxīmū est in feudis vt tenor inuestiture sit seruādus.c.i.de duo.fra.de be.inue.dixi vobis in pe.hui⁹ operis.Terti⁹ est intellect⁹ and.ꝙ erat inuestit⁹ vasall⁹ eo tenore vt mascul⁹ ⁊ femina filia succederēt in feu.ita ꝙ pactū respectu filie sit psonale deinde decessit vasal⁹ relicto filio ⁊ filia an descēdētes succedāt in feu.certe dicendū est ꝙ nō tenor inuestiture loquebať de femina prima ⁊ de filia primi vasal.nō aūt de filia filii ar.l.bonos.§.hoc sermone.ff.de ver.sig.nec ob.qđ pactū dicaf esse reale. l.iungē.§.pactorū.ff.de pac.qz rñdet And.illđ verū i dubio.Nos aūt loqmur qñ certū est qđ pactū sit psonale iste intellect⁹ lz sit verus in se tñ litere nō applaudit qz nō apparet in tex.qđ pactū fuerit psonale.imo appet ꝯtra.ibi vt eius descēdētes masculi ⁊ femine.ar.l.pretio.de publica.⁊.l.si pluribus.de le.ij.⁊ ae.no.in.l.in qui.§.vtrū.ff.de reb.dub.Itē qz indiffinita equipollet vniuersali vt plene p Bar.i.l.oēs ppli.ff.de iust.⁊ iur. ¶ Itē qz pactū i dubio est interpretandū reale vt plene no.p.Bar.in.l.q in futurū.ff.

3 de pac. ¶ †Vltimus est intellect⁹ bal.qđ hic sit casus qđ postq̄ semel exclusa est femina a masculo semp intelligit exclusa in feudis.⁊ ita per hūc tex.cōsuluit Paul.de cast.cōsi.xxv.qđ incipit i xpi ⁊c.visa suprascripta.Cald.in ru.de feu.ꝯsi.iij.Bar.in ꝯsi.qđ incipit Jac.⁊ in alio cōsi.qđ in.ipit in noie dñi.proponiť qđ pts. Pet.de anch.in cōsi.cc[illegible].incip.hec questio vulgaris est Bal.in c.i.ī.de filiatione ex ma.ad morganū cōtracto.in auť.sed si qs.⁊ in l.in quib⁹.C.de secun.nup.and.j.in ti.imperator lotha.Euge.pape.c.i.in.ij.co.Albe.in.ij.parte.ita in cōsi.iij.icipit statuto caneť qđ mortuo marito ⁊ faciunt autoritates cōcordantes q in tex. ƺ.allegati.Odof.i summa.i ti.q pñt succedere in feu. ¶ Et hūc intellectū videť sequi Jo.blan.in summa de feu.in ti.de successione feu.ver.vel dic ꝙ mascul⁹ quē intellectū do.Mar.hic mordet dicens qz ipse intellectus Bal.reprobaf eisdem rōnibus quibus improbaf And.in suo intellectu quē p scđo posui.Ver⁹ ē ergo intellect⁹ gl.scđm eū quē seqť Jac.de bel.q p[illegible]recte intellexit tex. feudal.vez ꝙ existēte masculo non succedat femi.i.c.i.§.filia.ī.de successio.feu mihi vť durū recedere ab autoritatib⁹ Bal.cōcordātib⁹. ¶ Itē litere multū applaudit iste intellect⁹ ⁊ i intellectus And.p scđo relat⁹ nisi paulisper restringi literā volēs eā intelligere qñ in successione actū est specifice de descendētib⁹ ⁊c.⁊ qz eisdē rōnibus cōfunditr p dñm Mar.vterqz intellect⁹ ⁊ And.⁊ Bal.Rñdeo argumētis cōtra intellectū And.factis p qđ ⁊ rñsum erit reprobationi intellect⁹ Bal. ¶ Nō ob.§.filia qz nō dicit ille tex.qđ si filia semel fuerit exclusa qđ amplius admittaf.Idē possumus rñdere ad.c.i.d eo q sibi ⁊ heredib⁹ suis.Vel aliter ibi dabo varios intellect⁹ ex qb⁹ apparebit qđ nihil ob.Nō ob.etiam tertiū dum dicitur ꝙ veniat ex prouidētia autoris ista femina qz imo negaf qđ ita simpliciter videť vocata femina scđm feudorū naturā vt masculo existēte nō videatur vocata femina lz exclusa qđ modo succedit regula cōmunis qz semel exclusus ppetuo est exclusus.⁊ ita videtur primus autor sensisse se conformando materie subiecte per tex.in.c.i.§.filia.ī.de suc.feu.⁊ ibi concordantes adduxi.facit Bal.in.l.si duo.ff.de acqui.here.

t ☞ Mutus a natura non succedit in feudo paterno:⁊ predicta procedunt in feudo nouo.⁊ nu.2.

Mutus. Pro intelligētia dicendorū sciendū qđ mutorū quidā q est mut⁹ ex accidēti vt ppter morbū superuenientē vt in.l.discretis.C.qui testa.fa.po.itē scias ꝙ iste tex.pōt intelligi in feu.paterno ⁊ tūc est necesse intelligere †qđ mut⁹ erat mutus a natura qz isto casu feud.paternū retinere nō pōt.vt.j.an mut⁹ fuit.vel aliter imperfec.c.i.in scđo rñso.pōt etiā intelligi vt loquatur in feu.nouo.⁊ tunc est necesse intelligere i muto ex accidenti;

dentia: qz dictũ feu. nouũ retinere nõ potest. vt not. in. d. c. j. in gl. z ibi dixi in. j. not. z ita sentit gl. nostra hic posita sane intellecta vt super ea dicã. Et in summa hoc intendit iste. §. mut⁹ retinere nõ põt sed ad dñm reuertitur dz tñ ipsi muto tñ relinqui ex dicto feu. vnde se sustentari possit si aliunde nõ habeat z feu. sit magnũ h. d. Not. ibi retinere qd vasal. mutus in causa est priuationis feu. Not. ibi qui nullo modo loquit z cõtrario qd si vasallus nõ esset effectus mutus sed balbuciens quia bene potest loqui sed nõ ita pfecte sicut antea nõ perdit feu. Itẽ not. magnũ rigorẽ consuetudinis feudorũ vez qd ppter morbũ superuenientẽ quis amittat feu. suũ qd videt esse cõtra naturalẽ z ciuilẽ rationẽ. ar. ff. solu. matrimo. l. si cum dotẽ. §. sinautẽ in furiosissimo. C. de cura. furio. l. fi. ff. ad treb. l. cũ heres. Et ista fuit ratio dubitãdi in casu nostro. sz ratio decidẽdi fuit qz propter morbũ superuenientẽ est effectus inutilis ad seruitiũ ergo perdit beneficiũ nõ propter culpã morbi sz propter defectũ cause finalis propter quã datũ fuit feu. qñ ipse vasall. fuerat inuestit⁹ de feu. vt loqueret in causis z negocijs dñi qd presumit cũ seruitiũ etiã cõsistat in locutione. ve. j. in ti. de fo. fidei. vnde amissa loquela in totũ nõ dz feudo gaudere cũ seruire nõ possit sicut patet d scutifero z seruitore locãte operas suas. vt no. in. l. itẽ si vno. §. cũ quidã. ff. locati. licet alia gl. videat innuere contrariũ in. l. arborib⁹. §. de illo. ff. de vsufruct. Designat etiã alia ratio qz vbi in cõtractu celebrato gratia vtriusqz si cõditio potestatiua deficit per casum debet esse damnũ debẽtis adimplere. l. si militẽ. C. de cõdi. ob causam. † Et predicta procedũt in feudo nouo. secus esset dicẽdũ si fundũ fuisset paternũ qz tũc talis morbus perpetue muticitatis superueniẽs nõ priuaret ipsũ vasallũ a retentione talis feudi vt est casus scdm lectu. per. de cer. in. d. c. j. prin. an mutus sit. vel aliter imperfe. z est ratio differẽtie qz tunc tale feudũ habuit originẽ fundamẽti nedũ in personã sui sed etiã in personã patris z aliorũ ascendentiũ. vnde fortius qd duab⁹ radicibus firmat quã qd per vnã solã. in aut. de cõsan. z vteri. fra. §. j. Quod intelligas nisi tale vitiũ accidisset sibi culpa sua qz tũc priuaret. ar. not. in. l. sed si reus. ff. de leg. j. z. C. de cõdi. ob. cau. l. fi. z dixi in. d. titul. an mutus zc. Nota scdm aliã lecturã aliũ maximum rigorẽ feudoz vez qd morbus naturalis perpetue muticitatis superueniens a natiuitate noceat taliter nato qd nõ succedat seu retineat feudũ paternũ: de quo est casus in. d. c. j. l. ij. parte. Et hoc similiter videt esse cõtra naturalẽ z ciuilẽ rationẽ. l. maximũ vitiũ. C. de lib. pte. vl exhereda. z ista fuit ratio dubitãdi i hac lec. sz ratio decidẽdi est qz feudo seruire nõ põt probãt text. in. d. c. j. i si. adducens exemplũ de clerico z femina qui similiter nõ sunt capaces ad retentionẽ feudoz: que aũt sit ratio diuersitatis qd isto casu si vitium esset accidẽtale qd tũc nõ priuaret feu. paterno dic vt. s. dixi not. equitatẽ z humanitatẽ cõsuetudinis feudorũ qd in supradictis casibus omnibus in quibus perpetuus morb⁹ muticitatis priuat mutũ retentionẽ feu. tñ debet alimentari z substentari ex dicto feu. si aliunde nõ habet habita cõsideratione qualitatis feudi z conditionis personarũ circa ho. sicut in oibus alijs personis quas tenemur alere vt ita demũ teneamur si aliunde nõ hñt. vt. ff. de li. agno. l. si quis a liberis. §. sed z si fili⁹. scdm And. de iser. z dicit pdicta prestare arg. qd prelato deposito sine culpa sui debeant prestari alimenta ab ecclesia facit. c. j. z. c. presbyterũ extra d cle. egro. Not. ibi retinere glossata sunt. i. se alimẽtare eodẽ tep. not. qd si vasal. effectus mutus sit pauper põt retinere feu. vsqz ad alimẽta dummodo feu. sit magnũ. No. ibi in oibus casib⁹ huius titu. quibus vasal. perdit feu. certe reuertit ad dñm in glo. vnica ad fi. dicite qd qui efficit mut⁹ propter morbũ nõ pdit feu. secus ob aliaz causam z de hoc. §. dicã in. d. c. j. j. an mutus surd⁹ vel alias imperfe. Quero quid si statutũ vel cõsuetudo dictet qz primogenitus succedat in regno z moriat rex relicto primogenito penitus muto a natura z filio secundo genito habili an primogenitus debeat succedere dic quod si primogenitus est ita natus ita quod vitium sit naturale et perpetuum z non succedet sed secundogenitus quia consuetudo seu statutum debent intelligi de eo qui naturaliter nascit habilis facit. l. vt gradatim. §. j. ff. de muneri. z ho. si aũt ex accidenti efficeret demens tunc dabit curator: qz in persona sua radicatũ est ius patrie ptãtis vt extra de suppl. negli. prela. in. c. grãdi. z qd ibi not. per archi. ij. q. vi. Itẽ obijcit z per Io. an. de elect. cũ inter in nouella. z ita determinat Bal. j. d succes. feu. in prin. Bal. in aut. hoc amplius. in. ij. col. C. de fideic. vbi dicit qd istis casibus patet qz põt secũdogenit⁹ preferri primogenito existẽte inhabili z ei relinqre feudũ. Quero vtrũ principio possit mut⁹ acquirere feuda de nouo. dic quod sic per quos fiat inuesti. z sentit gl. hic posita. z super ea dixi. facit q bona. §. de illo. ff. de dã. infec. z proba ratione qz dñs põt facere gfam alias inhabili prout videmus in simili. j. quẽadmo. fe. ad feu. perti. z talis mutus poterit seruire per substitutũ. j. si de feu. fue. controu. c. si minor. z. c. seq. z tenet Bal. z And. de iser. hic facit qd dicit in. l. continuus. §. si ab eo. ff. de ver. ob. ¶ Vtrum aũt in oibus ceteris casibus in quibus mutus priuatur feudo possit seruiẽdo per substitutum illud retinere dic vt dixi in. d. c. j. an mut⁹ vel aliter imperfectus in. j. q. vbi etiã glo. tangit. Quero qualiter reuocabitur per dñm a muto qui illud retinere nõ põt dic scdm And. de iser. qd per cõditionẽ ob causam qz causa propter quã datũ est sequi nõ põt. l. si militẽ. C. de cõdi. ob causam facit. l. an si. z. l. ij. ff. de cõdi. sine causa. nam tacite hoc inerat in datione ipsius feudi si in eodem statu z ea res pmaneret. ff. de solu. l. cũ quis. in pri. z quia non pmanet ideo reuocatur. vt. s. facit qd no. in. l. j. §. dotis. ff. de varijs z extraor. cogni.

¶ De natura feudi. Rubrica.

¶ Continuatur hec rubrica ad pcedẽtes hoc ordine secundum Iacobum de bel. s. in titulo qui feudum dare possunt. Visum est constituẽdam esse differentiam inter minores z maiores. Verũ qz hodie hec differẽtia corrigitur in hoc titu. nostro. Ideo subijcitur rubrica de natura feudi.

1 ☞ Dominus non potest auferre feudum nisi conuicta culpa: lz olim esset differentia inter maiores z minores.

2 Rex si inuadat regnum violẽter an papa vel Iperator ad quos spectat confirmatio talis regis poterit illum inuasorem Inuestire vel confirmare.

1 NAtura. † Hoc dicit dñs nõ põt auferre feu. nisi cõuicta culpa licet olim esset differentia inter maiores z minores. h. d. totus iste tit. not. ibi natura qd feudũ habet dispositione suã naturalẽ simile dicim⁹ in. l. pacta conuenta. C. de cõtra. emp. in glo. z not. in. l. inuigentium. §. quinimo. cũ seq. ff. de pac. not. qd si princeps inuestiret aliquem de feu. nõ põt auferre feu. nisi conuicta culpa conco. c. j. j. de feu. sine cul. nõ amit. not. ibi in dñi est inuestitura qd si capitanei inuestiret aliquẽ de feu. nõ pñt feu. auferre sine causa z qui dicat capitanei siue maiores siue minores valuasor. dixi i. c. j. s. de his qui feu. da. pos. not. tex. ibi si vero qd si minores vl minimi valuasores inuestirẽt aliquẽ de feu. possint auferre feu. sine culpa fallit. j. in tex. ibi nisi vasal. fecerit hostẽ vt in tex. vel nisi feu. sit pcio empũ. not. vl. text. ibi moder. qd hodie nemo dñs põt auferre feu. nisi conuicta culpa glo. q incipit hmõi diuidit i tres partes quẽ ad mo. tria ponunt brocardica Secũda ibi. itẽ colligit ad hũc. tertia ibi. itẽ colligit qd licitũ est i ea glo. ad fi. licet Iac. de bel. examinet hanc viã brocardicã tñ qz nõ pertinet ad feud. omittã etiã qz nõ est via secura credo qd sint verba Cy. i. l. ita demũ. C. de procura. extra gl. de. laro tex. ibi. nisi fecerit hostẽ qñ vadit cũ dño cõtra hostẽ hinc est qd hostẽditias appellamus subuẽtiões quas facit vasal. dño pergenti cõ hostes dando equos arma vel hoicis vel pecuniã. c. j. §. similiter. j. ea. contra. scdm and. de iser. z notabitis vt sciatis qd significet hostẽditie extra gl. quero an papa vel imperator possit priuare ducẽ regẽ vel marchionẽ vl aliũ principẽ in dignitate reali vl ducali zc. regno ducatu vel marchionatu tñ deo scdm Bal. qd nõ nisi cõuicta culpa vt est casus in pñu. hui⁹ c. ampli⁹ neqz successor imperij nec sedis apostolice pñt nisi cõuicta culpa c. nouit. de iudi. scdm Bal. z ita legitur principis illustrissimi rñdit imperator famosus sigismundo. limitãte tñ pdicta esse vera nisi cõsuetudo infeudãdi esset causa euersiõis vel qñ status imperialis vel marchionat⁹ scdm Bal. vt in aut. oẽs peregrini. C. cõia de succes. qd tene cordi. nã licet de⁹ subiecerit leges principibus mũdi nõ subiecit cõtractus z laudabiles cõsuetudines feu. vt plene not. in. l. digna vox. C. de legi. Bald. in. l. princeps. ff. de legi. c. j. de pba. vbi habetur glo. in cle. pastoralis. de re iudi. Bal. in. l. j. in prin. ff. de pac. in. l. ex imperfecto. C. de testa. Bald. in l. j. C. de lati. liber. tol. in. l. fi. C. de transac. Paul. de ca. cõs. cclxxxj. in. ij. col. Bal. in. l. j. in prin. ff. de cõsti. principũ. z est ratio qz princeps est animal rõnale z politicũ Bald. in. l. ij. C. de seruit. z aqua. Quinimo oẽs cõtractus cũ principe initi censentur bone fidei qz apud eũ dz exuberare bona fides. Bal. in pace cõstan. in ver. oẽs in fi. Quero an imperator possit infeudare castrũ alicuius ciuitatis lõbardie rñdet Bal. qd sic qz omne imperiũ omnisqz iurisdictio est penes imperatorẽ. l. de pcario. ff. ad. l. rodi. de iactu. l. j. ff. de cõsti. prin. Nec ob. pax cõstantie qz rñdeo scdm Bal. qd pax. fuerit ppetua inter imperiũ z lombardos. tñ obligatio non durauit nisi ad. xxx. annos. adijcite bal. ea q scripserũt Odof. z Bal. extraua. de pa. cõstan. in ver. xxx. annis bar. in. l. imperiũ. ff. de iuris. om. iu. vl innuere cõtrariũ. z in. l. j. ff. de dã. infe. glo. in. §. iusiurandũ. in aut. de dẽfen. ciui. Adijcite quoqz bal. qd imperator hodie non põt infeudare aliquã ciuitatẽ vel castrũ lõbardie qz imperator iã infeudauit illa i ducẽ mediolani de terris lõbardie q nõ posset disinuestiri nisi cõuicta culpa vt est casus in. c. nfo. in prin. Nã prefatus dux hz duo feu. ducalia z vltimũ feu. cũ omni imperio z regalibus sic dicit hic Bal. Nã imperator federicus inuestiuit cõitatẽ Papie. de comitatu cũ terris suis certe nõ posset disinuestiri nisi cõuicta culpa. † Sz pone rex inuasit regnũ violẽter qz obtinet an pa

pa vel imperator ad quos spectat confirmatio talis regis poterit illum inuasorem inuestire vel cōfirmare. rñdet Bal. qd̄ sua ptāte vel impio nō possit inuadēti regnū vel ducatū alienū ꝯfirmare. l. au toritate. C. vñ vi. c. placuit. xvi. q. vi. l. si quis. C. de fundis ꝛ salti. rei domi. lib. xi. ꝛ ibi gl. q̄ cōmēdari solet tñ mēte scribētiū. in. d. l. au toritate. maxime Saly. habetis ꝯsiderare aut regnū occupatum nō erat alicui⁹ puati sȝ principis tm̄. s. pape vel imperatoris. tūc si illū ꝯfirmat q occupauit ignoranter nō vȝ ꝯcessio. d. l. si q̄. cū glo. facit qd̄ no. Bal. in. l. decernimus. C. de sac. san. ec. aut sciēter qȝ fit mētio vel ren est recēs. ꝛ ita no. qd̄ pnceps hȝ notitiā de violēta occupatiōe. ꝛ tūc purgat omne vitium ꝛ vȝ arg. l. omnino. C. de inof. test. gl. in. l. vniuersis ꝛ qd̄ not. Cy. i. l. rescrip. C. de pcī. impe. offe. ꝛ ita fuit cōsultū aut agit̄ de pīudicio priuati qȝ regnū erat alte rius ꝛ tūc nō vȝ cōfirmatio. d. l. autoritate nisi ex certa sciētia supre mus princeps vellet auferre ius priuato qd̄ pōt ex magna causa vt late in. c. q̄ in ecclesiarū de cōsti. tene mēti gl. q. opponit sȝ nō so lum solutū scdm ea que dixi in. c. j. in fi. ꝟ. de his qui feu. da. pos.

De successione feudi. Rubrica.

Continuat̄ hoc ordine supra visum est de his qui feudū dare possunt verum qȝ in fedo succedit̄: ideo competenti ordine subij citur hec rubrica de successione feudi.

1 In feudo succedūt descendentes masculi nō femine neq; in feudo valet ordinatio testamenti.

1 SEquitur. † In feudo succedunt descēdētes masculi non femine neq; in feudo vȝ ordinatio testamēti ad hoc allegat̄ hoc pncipiū. Quero pr̄ insti tuit filiū in feudo an fili⁹ succedat iure te stamēti vel itestati rñdet Bal. ꝙ neutro mō sȝ iure successiōis feudi simile dicim⁹ in acq sitioe p arrogatione adde ꝙ inenit̄ successio anormala gl. i. vbo successio insti. de eo cui liber. cā bo. adi. subdit tñ Bal. ꝙ possum⁹ dicere feudū trāsire cū vniuersitate ppterea venit i petitione he reditatis feu. l. itē vidēdū. ꝛ ibi not. ff. de petit. here. de qb⁹ tñ vi debim⁹ in. c. j. ꝟ. an agna. vel fil. repu. heredi. videbim⁹ i. c. in gene rali. ꝟ. si de feu. fue. ꝯtro. Quero pr̄ instituit vnū filiū vniuersalem heredē aliū filiū in re certa. q̄rit an isti filij succedāt equaliter in feu. dic ꝙ nō p ea q̄ no. Bar. in. l. quoties. C. de here. insti. in ꝯmm determinat bal. ꝙ imo equaliter succedāt. alle. not. in. l. vt iurciu rā. in. ꝟ. si liberi. de oper. liber. no. p Jac. de bel. ꝛ videbim⁹ i. c. j. an agna. vel filius. ꝛ adde dicta p Cy. ꝛ Bal. i. l. liberti. C. de ope. lib. Quero pr̄ grauauit filiū vt daret omni anno duas amphoras vi ni nascituri ex vinea feudali q̄rit̄ an valeat grauatio. rñdet Bal. qd̄ sic quo ad fruct⁹. l. hēredib⁹. ꝟ. j. ff. de dona. sȝ ꝯstringuit q̄ vide bim⁹ in. c. j. de phi. feu. alie p fede. q̄rit And. an exheredat⁹ fili⁹ succedat in feu. ꝛ dicit qd̄ nō nisi qñ mala mēte est facta exhere datio vt i. c. j. ꝟ. de his q feu. da. pos. nec placet illa doctrina qd̄ qñ notarū est acceptū feudū p pr̄e ꝛ filio ꝛ tūc exheredatio pr̄is nō nocet filio fm ꝙ allegat modernos tpe suo ita tenere qȝ pprium nomē est adiectū ad demōstrationē nature feudalis. l. iure gētiū. l. pactorū. l. q in futurū. ff. de pac. ꝛ ibi not. imo tūc vr̄ inclinare qd̄ ex quo pri ꝛ nominatim filio est datū feu. nisi⁹ in vita pr̄is erit ꝯdñs feudi cū patre qd̄ pēdet ex his q̄ hñr in. l. qd̄ dicit̄. ff. de ver. ob. l. gallus. ꝟ. quidem recte. ff. de libe. ꝛ posthumis.

1 In feudo paterno frater succedit fratri filia nō nisi aliter fue rit conuentum.
2 In inuestitura si fit conuentum quod filij ꝛ filie succedāt in feudo: tñ non succedent filie nisi deficientibus masculis.
3 Alienatio prohibita vel permissa que dicatur.
4 Feudum olim reuertebatur ad dominū qñ non supererāt agnati.
5 Feudi alienatio siue totalis siue particularis hodie est phibita.
6 Habens plenā proprietatē si dicat vēdo tibi vtile dominiū quis erit contractus.
7 Agnati omnes diuersorum graduum simul an admittantur ad partem feudi.
8 Feuda aliquando sunt hereditaria.

1 HOc quoque. † In feudo pr̄no frāt fratri succe dit filia nō succedit in feudū nisi ali ter ꝯuētū fuerit. h. d. vsq; ad ver. alio. No. ibi partē suā fm̄ and. hic esse ꝯtuȝ ꝙ fratres pñt inuicē diuidere feuda nisi sit feudum marchionat⁹ ducat⁹ ꝛc. c. i. ꝟ. pterea. ꝟ. de phi. feu. ali. p. fe. ꝛ vidi stis ꝟ. ti. q. ano. feu. amit. ꝟ. itē si fuerit. No. ibi. vl̄ fecerit inuestire ꝙ si pr̄ renūciauerit inuestiture i manib⁹ dñi si dict⁹ pr̄ decesserit sine herede masculo feudū reuertit̄ ad agnatū. No. vbū herede ꝙ he res in feu. sumit̄ p descēdēte. c. i. ꝟ. ꝛ si clientul⁹. ꝟ. de alie. feud. No. ibi feu. paternū fm bal. qd̄ feudū pr̄nū dr̄ vsq; ad quartū gradū i clusiue postea appellat̄ antiquū postq̄ trāsiuit extra quartū gra dū. ex quo infert Bal. ꝙ si fuerit concessum pr̄nū nō trāsibit vltra quartū gradū. Propterea vt tollat̄ ois dubietas i inuestitura feu dali pmittunt̄ alia vba in feu. pr̄nū ꝛ antiquū fȝ bal. cui ꝯtū vr̄ veritas. nā si princeps vel ali⁹ cōcessit castrū vel aliā rē in feu. pr̄ nū tale feudū trāsit ad descēdētes masculos vsq; in infinitū vt vi distis casum i. c. j. in. ꝟ. cū vero corrad⁹. ꝛ i. ꝟ. hoc quoq; nātā dū. ꝟ. q feu. da. pos. nā natura feudi est vt trāseat ad descēdētes vsq; in infinitū vt ibi dr̄ tex. in. c. j. ꝟ. de gradi. success. i feu. ver. his vero de ficiētib⁹ vbi feudū dr̄ pr̄nū. ꝛ tñ sumit̄ qñ feudū habuit initium in psona stipitis cōis mouet̄ etiā qȝ inducta ad augmētū nō idū cant diminutionē. l. legata inutiliter. ff. de adimē. leg. sed ista vbū feudū paternū in inuestitura inducit augmētū vt demonstrabo. igit̄ nō operabit̄ diminutionē pbo ꝙ verbū paternū inducat au gmentū. nā si nō esset istud verbū paternū i inuestitura certe dice tur feudū nouū vt hic pbat̄. sed additio qualitatis pr̄ne operat̄ vt nō cēseat̄ feudū nouū. sȝ paternū modo nostri: qȝ i pr̄no. agna ti succedūt nō aūt in nouo vt pbat̄ in tex. nr̄o hic. ꝛ vidistis i. c. j. ꝟ. cum vero corradus allegatis. Et ꝯ bal. est bon⁹ tex. in. c. nā na hug. de nasbe de ver. sig. nō obst. hic tex. quē alleg. bal. qȝ rñdeo qd̄ lȝ post quartū gradū feudū noiet̄ antiquū tñ in feudo antiquo si siue pr̄no succedit̄ in infinitū. d. ꝟ. j. ꝛ cū vero corrad⁹ cū se. ꝟ. ex p dictis habetis cōclusionē ꝯtra Bal. qd̄ lȝ feudū ab exordio sit cō cessum vt paternū tñ in eo succedit̄ vsq; in infinitū qȝ descēdētes
2 masculi pñt succedere. not. qd̄ filia nō succedit in feudo. not. † ꝙ si in inuestitura sit conuentū qd̄ filij ꝛ filie succedāt in feudo. nō suc cedēt filie. nisi deficientib⁹ masculis qd̄ est notā. In alio feudo nouo nō succedūt agnati. Et dr̄ nouū qd̄ tñ habuit initiū a fratri bus not. qd̄ vbi vasallus alienat feudū legitime ad illud reuocā dū venit primo fili⁹ si extat vel veniūt agnati excluso dño q̄ reuo catio fit solū post mortē alienatoris vt est casus i isto tex. si diligē ter cōsideret̄. cōcor. c. titi⁹. ꝟ. si de feu. fue. cōtro. ꝛ ibi dixi no. qd̄ dñs etiā de expresso ꝯsensu vasalli nō pōt facere gratiā femine et si sit filia vasalli in pīudiciū aliorū agnatorū ꝙ intelligas verū qñ feu. est antiquū vt hic sec⁹ aūt si feu. esset nouū ꝛ feudū esset deca surū ad dñm: qȝ tūc dñs posset facere p libito sue voluntatis inue stiturā i psonā femine vt. j. quē ad. feu. ad se ptinet. i. c. j. intelligas. tñ qd̄ in casu nostro vbi feudū est antiquū ꝛ vasal. fecerat inuesti ri filiā in pīudiciū agnatorū ꝙ talis gratia sortiret̄ effectū i vita vasalli qm̄ donec vixerit iste frater vasal. q refutauit ꝛ fecit inue stiri filiā suā nō poterūt agnati illud reuocare. Sȝ demū eo mor tuo vt hic not. ꝛ. j. de alie. feu. pa. c. j. i pn. ꝛ ibi dixi. facit qȝ resolu to iure datoris resoluit̄ ius acceptoris vt dixi. ꝟ. q. mo. feu. amit. ꝟ. rursus not. qd̄ in successiōe collateraliū admittebāt̄ olim agna ti vsq; ad quartū vl̄ septimū gradū scdm diuersas ꝯsuetudines. Sed hodie extensa est ista successio collateraliū vsq; ad infinitum vt voluit gl. fi. hic posita qd̄ intelligas verū qñ feudū pmordiali ter facit trāsitū de acquirēte i descēdētes vt dixi. in. d. ꝟ. ꝛ qȝ. ꝛ in ꝟ. hoc quoq; ꝟ. q feu. da. pos. ꝛ. j. de feu. march. in. c. j. super glo. fi. not. ex tex. in ver. alie. tūc eū succedūt filij ꝯ nō extātib⁹ not. quod pactū appositū in cōcessiōe vel cōtractu etiā feudali recipit passi uā interpretationē vt se cōformet cū iure cōi vel statuto vel ꝯsue tudine. Ita hoc pactū qd̄ femina succedat i feu. recipit interpreta tionē. s. masculis nō extātib⁹. Et in hoc est aureus iste tex. faciunt que dixi. ꝟ. de his qui feu. da. pos. ꝟ. ꝛ quia verū. hoc autem notā dum. hic voluit Bar. in. cōsi. lxxxij. incip. questio ista in. l. vt iusiu randi. ꝟ. si liber. ff. ope. liber. Pet. de ancha. in. l. reos fratres. ff. de pac. in repe. c. canonū. in. iiij. col. de cōstit. Alua. in. c. fi. ꝟ. si de feu. fue. contro. Bald. in. l. heredes mei. ꝟ. cum ita. ꝛ in. l. heredibus. ꝟ. fi. ff. ad treb. And. in. c. j. ꝟ. de eo qui sibi ꝛ hered. suis. Bal. in. l. pre cibus. in. xviij. col. C. de impu. ꝛ ali. substitu. ꝛ in. l. fi. C. de suis ꝛ le gi. here. in. l. liberti libertæq;. in. xj. col. C. de ope. libe. Saly. c. i. l. ij. in. xvij. q. C. de iure emphy. Bal. in. l. si duo. ff. de acquir. here. nā gerēs actū in dubio videtur se velle conformare iuri ꝛ gerere vt valeat eodē modo quo ius de eo disponit. Oppo. contra istū tex. dicitur in tex. qd̄ si agnatus poterit reuocare feu. post mortē alie nantis tantū possit reuocari. Unde oppo. de. c. titius. ꝟ. si de feud. fue. contro. Sol. secundū Jaco. de bel. Aut enim sit alienatio iure ꝛ consuetudine permittente. ꝛ tunc nō reuocat̄ feu. nisi post mor tem alienātis vt hoc. ꝟ. aut fit alienatio iure ꝛ consuetudine per mittente. ꝛ tūc nō reuocat̄ feud. nisi post mortē alienantis vt hoc ꝟ. aut fit alienatio iure ꝛ cōsuetudine prohibēte: ꝛ tunc inuito alie nāte pōt reuocari. Ita loquit̄ ꝯtū fm Ja. de bel. cui adiicite qd̄ lȝ hec solu. sit in se vera vt videbim⁹ in glo. mag. Tñ nō est bona sol. q̄ ad tex. d. c. titi⁹. Nā i. d. c. titi⁹ dr̄ ꝙ titio alienatore demū mor tuo agnat⁹ reuocabit feu. ergo ille tex. ꝯcor. cū tex. nostro vt dēmū
3 mortuo alienatore reuocet agnat⁹ feu. ꝛ opere pciū est † Quero q̄ dicat̄ pmissa vl̄ phibita alienatio a ꝯsuetudine. rñdet bal. circa iu ra cōsuetudinaria esse ꝯsiderāda tria iura diuersa. Primū est ius antiquū q̄ iure erat pmissa alienatio feudi vsq; ad medietatē siue p vēditionē siue p libellū. c. j. ꝟ. quāt̄ oli feu. ali. po. sȝ ius fuit no uū vt aliēatio eēt pmissa vsq; ad medietatē p libellū tm̄ vt vidistis ꝟ. q. mo. feu. amit. i. ꝟ. si fuerit. ꝛ. ꝟ. si tertiū ꝛ vltimū ius est nouissi mū q̄ phibet̄ ois alienatio. c. j. d. phi. feu. alie. p. fed. fȝ Jac. d. bel.

cui adijcite q̄ vasallus ēt hodie pōt alienare dādo alteri i feu. vt in gl. approbata. ⁊ ibi dicā in c. i. §. p̄terea. j. de capi. corra. vel etiā in aliū agnatū vt in c. j. de alie. feu. pa. Ita Bal. hic. Scdo opp. 9 tex. de iure. q̄ si alienator decesserit sine herede masculo quasi innuat a 9trario q̄ si alienator decederet cū herede masculo tūc heres mas. alienatoris excluderet agnatū in successiōe. sed 3 de. c. alter' ali. vbi agnat' excludit filiū alienatoris. So. aut fit alienatio cōsuetudine pmittēte: ⁊ tūc filius alienatoris excludit agnatos vt hic. aut fit alienatio cōsuetudie p̄hibēte. ⁊ tūc agnat' excludit filiū alienatoris. Et ita loquit 3 f3 Ja. de bel. Op. dī q̄ alienata pte feu. feudū reuertat ad agnatos. Sed 3 q̄ imo ad dn̄m vt̄ opp. de. §. si fuerit. 3. qui. mo. feu. amit. So. hic nos loquimur i feudo paterno ibi in nouo f3 Jaco. de bel. Uel alr̄ ibi nō erāt agnati hic aūt sic. In gl. mag. ibi c. j. No. q̄ olim valebat alienatio per libellus vsq3 ad medietatē feu. In ea. ibi. §. ⁊ si clientulus. Not. q̄
4 † mortuo alienatore olim feudū reuertebat ad dn̄m qn̄ nō supererāt angati. d. §. si clietul'. Si aūt supessēt agna. p̄ferrētur dn̄o vt hoc. §. nfo. In ea. gl. ibi. c. j. no. q̄ olim vsq3 ad medietatem feudi valebat alienatio titulo venditionis. Ja ea. ibi. §. por. no. etiā q̄ viuēte alienatore dn̄s pōt redimere feud. ab emptore et soluendo p̄ciū p̄fert tn̄ agnat' dn̄o in redimēdo etiā i p̄hibēdo vt. 3. q̄ licet olim fe. alie. po. §. porro. Et hodie hoc ius nō est correctū. l.
5 sācim'. C. de testa. In ea. gl. ibi p leges lot. ⁊ fede. † No. hodie esse p̄hibitā alienationē feudi siue totalis siue p̄ticularis. c. j. j. de p̄hi. feu. alie. per loth. Et hodie vasall' nō pōt alienare vsq3 ad dimidiā feudi. In ea. ibi p̄cipim' in fi. no. q̄ agnati p̄ferunt dn̄o in reuocādo feu. aliena. Jsta est opi. Pe. de cer. quē hic refert Bal. de rigore p. c. ex pte de feu. vos tenete gl. quā sequitur Jac. de bel. ⁊ An. hic. ⁊ Bal. dicit eā eē equā q̄ imo feu. alī. reuertit ad agnatū qn̄ est ātiquū nō autē ad dn̄m. p qua s̄nia est text. hic sbo facit rō q3 qaēadmodū agna. p̄ferāt in redimēdo ⁊ p̄hibēdo. d. c. j. §. porro. Ita agnati p̄ferāt dn̄o qn̄ vasall' cōmittit culpā in aliā p̄sonā q̄ in dn̄m. c. si vasallus. j. si de feu. fue. contro. ⁊ c. vasall' si vas. feu. pate. Nō ob. c. ex parte. qr loquitur in feudo nouo vel aliter ibi nō erat agnati. vel aliter ibi erat tale feudū in quo nō succedebant agnati. ⁊ prima solutio est melior. simīlē solutionē dat hic gl. ad. c. j. §. deniq3. j. ex qui. cau. feu. amit. deinde tēnt hic gl. q̄ si vasallus alienauerit feu. deinde descendentes eius nunq̄ admittunt ad feudū contrariū sentit glo. que incipit quid igitur aut si frater. ⁊ 9tra hāc gl. videt esse tex. hic ibi si moriat sine herede masculo a 9rio sensu vt dixi in textualib'. In ea. ibi. c. j. no. etiam f̄m Jac. de bel. q̄ hodie iste. §. est i hoc correct' vt statim nō expectata morte alienatoris agnatus reuocat partē feudi alienatā q3 hodie nedū totalis sed etiā particularis alienatio est prohibita c. j. j. d p̄hibi. feu. ali. p fe. Quero cū. d. gl. in ver. dices ergo ⁊c. qd si iste frater alienans recuperaret illud incōtinenti an euitet penā amissionis ita q̄ nō obstante. d. sua vēditione possit illud iterata tenere iure feudi put faciebat ⁊ respōdet gl. q̄ f3 ista iura euitabit iure feudi. hodie vero p leges lothari ⁊ fede. esset sec' q3 imediate p alienationē est amissum ⁊ extinctum vt reuertat ad dn̄m vn̄ p recuperationē nō pōt suscitari vt. j. inti. qd iuris si post alie. feu. vasal. illud recu. ibi alias. ⁊ 3 valuit ista gl. vsq3 ad ver. sed vt ⁊c. quā itelligas esse verā i hoc vz p recuperationē nō euitet vasallus amissionē feu. ⁊ i hoc bene loquit ita bar. in l. iij. §. labeo. ff. de vsuca. spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua ver. xvj. ⁊ ibi etiā jo. an. in addi. d. Alat. in 9si. xxxix. vbi pulchre incipit casus emphyteota hel in l. si q̄s libellos. C. de ap. i. c. j. p̄n. de p̄hi. feu. alie. per fede. imo. in c. potuit de locato vbi format hanc. questionē in emphyteota vendēte ⁊ postea recuperāte. ang. in simili in l. volūtas C. de fide. albei. l3 saly. titubat i. l. fi. C. de iure ēphy. pe. de anch. ⁊ imo. i. c. potuit de lo. ato Bal. i. c. j. i p̄n. j. de p̄hi. feu. ali. per fede. imo. i. l. si a me tibi. ff. ad l. fal. Bar. post gl. in l. j. §. si tē. ff. de po. f3 q̄ feudū reuertat ad dn̄m itelligas 3 pcedere qn̄ feu. esset nouū. secus aūt si esset ātiquū q3 tūc reuertet ad agnatos vt dixi in. d. c. Imp tex. ⁊ p ea q̄. 3. dixi ⁊ statim dicā bal. etiā 3 q̄rit de tali q̄ōne. Do tibi inatic dn̄iū feudū meū ne alienes id est sine p̄dicte alienādi tu alienas mō q̄rit vtrū f3 naturalē institiā descēdat ad filios tuos an reuertatur ad me gl. format istā q̄stionē. ff. de acqui. pos. l. qui absēti. §. j. ⁊ ibi p dy. Sed alibi dicit q̄dam gl. singularis q̄ ista verba sapiunt mannus intētionē glo. in auc. vt de cetero nō fiat cōmutatio. ang. in l. pe. ff. de pac. ⁊ no. de natura istoz verborū de le. ij. l. cū pf. §. libert'. i p̄n. tū nō pōt sibi tos dicere p violētia nisi incōtinēti vt no. Ja. but. C. de pigno. l. iij. vbi videas ātē hec datio videt conditiōalis expirare in defectū condionis. vt. C. de indic. viduī. autētica cui relictū. 3 videt q̄ imo datio valeat vt. C. de cōdi. ob causam. l. ea lege. ⁊. ff. de verbo. obl. l. si ita quis. §. ea lege. Sed ibi loquit in plena ⁊ totali trāslatione seu alienatione directi dn̄ij f3 vtile dominiū dicit vsufruct' ⁊ ille a p̄sona est inseparabilis. ⁊ iō vr̄ q̄ facta alienatione statim cōsolidat p̄prietati vt insti. de vsuf. §. finiē. Sed imo vr̄ q̄ sit nouus vsufruct' in p̄sona filij. ff. de verbo. ob. l. stipulatio ista. §. si quis ita. ⁊ i mere p̄sonali feu. est vsusfructus sed nō merus vt. j. in qui. cau. feu. amit. §. si plenus aūt vsufruct' est in vsufructuario pleniori a vasallo plenissimus i dn̄o distingue tres casus aut nulla fit mētio filij ⁊ reddit ad dn̄m p alienationē aut fit mētio alicui' filij nominatim puta Joānis ⁊ tūc trāsit ad eundē filiū nominatū aut fit mētio filij indistincte ⁊ tūc recidimus in illā q̄ōnē vtrū intelligat fili' nominat' vt heres aut vt filius q̄ interp̄tatur f̄m subiectā materiam de hoc no. ff. de pac. dixi plene in l. liberti. C. de op. liber. ⁊ de cōdi. idebi. l. si nō sortē. §. si liberti.
6 † Quero si habēs plenā p̄prietatē dicat vēdo tibi vtile dn̄iū q̄s 9ctus est iste a nabiq̄ casu possit reuerti ad p̄prietatē. r̄ideo est 9ctus superficiei q3 alius esse non pōt nā superficies ēpta eēt nō p̄prietas. ff. de 3hē. emp. l. cū mādato. §. nemo. ⁊ iō reuertet eo modo ad dn̄m quo superficies vt in l. j. §. quod aūt. ⁊ p totū. ff. de superficie. in ea. gl. ad fi. bene soluit contrariū. §. deniq3. allegato in gl. q3 qn̄ feu. est nouum tūc reuertitur ad dominū quādo est paternū siue antiquū reuertitur ad agnatos nō ad dominū nisi nō supsint agnati q3 tunc reuertit ad dominū f̄m glo. hic. Circa hāc gl. q̄ro qua actione agnat' reuocat partē feu. alienatā r̄ideo vtili rei vēdicatione. l. j. ⁊ l. quoties. C. de dona. q̄ sub modo f̄m an. de tser. ⁋ S3 vtrū cōtra agnatos possit opponi de p̄scriptione possidētium puto q̄ nō p l. alienationes. ff. de ver. signi. ⁊ p no. in l. vbi lex. ff. de vsucap. nisi alienatio dicti feu. fuisset facta per p̄sonam que non erat p̄hibita nec erat p̄sona extranea cui non erat lex imposita: q3 tunc talia bona vēdita essent effecta p̄scriptibilia. ar. cont. q̄ t3 Bal. in l. ij. C. de vsuca. pro emp. ⁊ Bar. in l. si fruct. a. in. §. diui. in fi. ff. de le. j. ⁊ per no. per gl. ⁊ Cy. an. l. fi. C. an qui. cau. in iteg. resti. nō est nece. vel nisi tales postea nati reperiantur assensisse tacite vel expresse p ea q̄ dixi i. d. c. titius. ⁋ Quero quid si agnatus primi gradus voluerit alienare partē primi feu. alienatam an sequēs agnatus in gradu admittatur ⁊ si de singulis. r̄ideo q̄ admittitur sequēs in gradu. arg. l. cum pater. §. libertus. l. peto. §. fratre. ⁊ l. cum ita. §. in fidei cōmisso. ff. de lega. ij. Nam q̄ p̄iori conceditur nō est denegandum posteriori. l. assiduus. C. qui po. in pig. ha. f̄m and. ⁊ dic q̄ agnati et nati post alienationem feudi admittātur mortuo alienatore ad ptem feudi alienatā. l. ⁊ ij. in fi. primi responsi. l. posthumum. ff. de iniu. rup. irri. q3 te f̄m and. Sed alīs pater possit vni filiorū stipulari ita q̄ alteri nō querat dicite q̄ sic vt not. in l. pac. C. de coll. ⁊ t3 Bal. in l. j. ff. de rerum diui. q. xxviij. q̄ intelligas verū in feudo nouo. nō autē in antiquo p ea que. 3. dicta sunt Imo. in l. q̄ dicit. ff. de ver. ob. Quero cum gl. qd si frater me' alienauit partem suam feudi necessitate aliq̄ cogēte videlicet p̄pter famē vel alio modo an ego possū incōtinēti reuocare dictā partē alienatā an habeo necesse expectare mortē dicti fratris mei alienātis. ⁊ r̄ndet gl. q̄ reuocabo solū post mortē fr̄is mei ad similitudinem heredis instituti grauati d restituendo hereditatē post mortem qui si interim 9dēnetur ⁊ bona sua cōfiscētur nō poterit fideicōmissari' petere fideicōmissū statim f3 h3 necesse expectare mortē dicti heredis. ff. de iure fisci in l. statuliberor'. cū fi. Et hoc valet tota ista gl. vsq3 ad finē. ⁊ ideo hodie in isto casu posset incōtinēti reuocari dicta pars alienata. ar. ex supeadictis rasi velis itelligere gl. q̄ iste frater alienās alienauit licete. l. cū licentia dn̄i quo casu nō posset p agnatū reuocari pars alienata nisi post mortē alienātis: vt est casus. j. C. si de feu. fue. 9tro. in c. titi'. Et hoc mō pōt saluari ista gl. ⁊ suadet rō q3 non adest voluntas domini deficit initiū ⁊ substantia 9tractus. ⁊ ideo statim reuocat eo alienatore viuo. faci. j. de lege corra. in. §. profecto. i. fi. vel potest intelligere gl. q̄ vasal. de necessitate vēdit astrict' p s̄niam condēnatoriā
7 put dixi. j. si de feu. fue. 9tro. in. c. si vasall'. ⁋ † Quero an omnes agnati diuersorū graduū simul admittāt ad partē feu. alienatā r̄ideo qui prior est in gradu prius admittatur. l. cum ita. §. in fideicōmisso. ff. de leg. ij. ⁋ Quero ab extra quid si vasal. recipit inuestiturā p se ⁊ masculis ⁊ feminis ex suo corpore descēsuris an cōtineatur filius filie. ⁊ dicit Bal. hic q̄ sic p. l. j. C. de 9di. inser. ⁊ ibi hoc tenēt Bal. ⁊ pau. de ca. quoniā nō videtur decessisse sine filijs qui reliquit nepotē ex filia vt ibi. ⁋ Sed quid si aliquid cōceditur generi alicui' siue illis de genere. an veniēt descēdentes ex femina filia. And. hic i ij. co. dicit q̄ nō ⁊ facit. c. vbi periculū de pe. li. vj. ⁊ q̄ no. i. c. in ghusdā. de pe. Que tñ iura possunt p 9ria parte adduci q3 spāle in odiosis. ergo in alijs 9rium gl. est pro hac parte in. l. j. ff. de proba. facit q̄ not. bar. in l. exemplo. C. de decu. libe. x. Bar. i. l. q. vbi legiste ponūt. ff. sol. matri. And. i. l. j. ff. ad sillañ. Bal. in. ij. C. de iur emphy. faci. l. j. ff. de iure imu. glo. in. §. in x̄bo generi. in auc. de incest. nup. Dy. i regula p̄uilegiū. de reg. iur. li. vj. Arch. i. c. dixit. xxiij. q. ij. Ja 9riū t3 Jo. An. Host. ⁊ d. Ant. in c. nouit. de iudi. p illū tex. Sed possumus r̄idere q̄ sunt verba incidenter prolata enūciatiua que nō inducunt iuris ministeriū vt gl. in. l. j. C. qū nō peten. par. vel ibi nō dicit q̄ p̄uenientes ex femina dicantur de genere. sed dicit de cuius genere ex ipse noscit descēdisse. nā l3 Philippus rex p̄uenisset ex femina que p̄ueniebat ex domo francie ⁊ ipsa femina puta filia sit de genere p̄ris tñ

postea descēdētes ex femina nō sūt ipse de genere femine qz assumūt principaliter denominationem generis a patre. d. exemplo. et l. neqz dorotheū. C. de decu. lib. x. Et tamē verū est q descendit talis puenicus ex filia de genere aut materni per. d. l. j. C. de cōdi. inser. et proxime allegata en pcedēti. q. et ita declarat Pau. de ca. in l. maritum. ff. de lmra loquēs. C. de procu. hāc partē tz Cy. i. l. fi. ff. de consti. prin. P nuā. d. l. qz preter q i odiosis. d. c. vbicūq e. statutū. scdo de heret. li. vi. Ego credo nnd. hic facte locutū dū subiicit attendendā esse subiectā materiā. l. si vno. in prin. ff. loca ti. nō hoc verbū gen' pōt trahi ad paternū et ad maternum. d. l. neqz dorotheū. vbi casus. §. si quis igitur l aut. de here. que ab in te. desec. c. venerabilis. de preben. An ergo trahatur ad maternū an paternum tātum attenditur subiecta materia. facit quod notat Jmo. in simili in l. si ita scriptum. ff. de le. ij. in c. potuit. de lo ca. in fi. Arch. xvij. q. iiij. c. si quis suadēte. Bal. in l. quicūqz. C. de ser. fugi. Jmo. in cle. j. de elec. Lud. cō. xxxv. q incipit visa facti se rie. Ad hoc est cōsiliū do. An. in. cō. lx. incip. i noie dni et c. villo pū cto. vbi dicit idē de verbo posteritatis vt licet sit generale cōprehē dere aptū descēdētes ex linea femina. tñ sz iniectā materā cōpre hendit qñqz solū descēdentes ex masculo. Quero de alia questio ne pone titius suscepit feudū pro se et descendētibus suis deinde decessit titius relicto filio qui filius postea habuit filiū filius iste ti tij predefuncti renūciauit feudo. quo an nepos cōcept' post mor tem aui possit succedere in feu. videt dicendū q nō per l. titius. et l. pretor. ff. de suis et legi. et l. si. in cōtrariū determinat Bal. in l. si i psonam. C. de fideic. et in l. qui se patris. C. vnde libert. rō qz hic ne pos nō venit ad successionē feudi ex psona filij. sed ex prouidētia legali siue cōsuetudinaria. c. i. §. hoc quoqz notādum. ā. de his q feu. da. pos. nō ob. l. titius cū si. qz non loquunt ista iura qñ nepos nō veniret ex prouidētia legali. nā loquitur in hereditaria succes sione ex qua solutione possis inferre q si feud. esset hereditariū deferet descēdentib' vt heredibus tunc nepos qui non est conce ptus tpe aui nō pōt succedere ex persōa ppria. † nā aliquādo feu da sunt hereditaria. preterea venitur in petitione here. vt no. in l. et nō tñ. in pn. ff. de peti. here. et in eis hz locū edictū diui adri. vt dicit hic bal. Albri. in l. fi. C. de edic. diui adri. tol. regulariter autē ex natura feudi pgredit ad descēdētes nō vt hereditariū sed ex puidētia legali siue cōsuetudinaria. c. i. §. cū vero conradus. et §. h quoqz notādū. ā. de his qui feu. da. pos. et est notandū sm Bal. in d. l. si in personā q lz filius renūciauerit feudo paterno tñ nō no cet nepoti. c. i. j. de vas. decre. eta. et c. i. j. de gradi. suc. in feu. et not. sm Bal. hic q idem feudū pōt dici nouū et paternū respectu di uersarum personarū verbi gratia titius et gaius sunt inuesti de feud. deinde gaius genuit filiū et nepotē ex filio certe hoc feudū est paternū respectu filij et nepotis. respectu aūt titij dicit esse no uū qz habuit exordiū in persona titij vt hoc. §. nostro. in fi. Jn gl. ibi emācipatū no. q si frater cōsētiat fratri alienāti nō nocet filijs cōsentiētis. Jn ea. gl. ad fi. Ja. de bel. itelligit gl. h modo aut feu dū est nouū aut antiquū. primo casu aut consēsus patris nocet fi lijs. and. subtilius cōsiderauit gl. nā mens gl. est sm eum aut feu dū est hereditariū et tunc cōsensu patris nocet filio heredi. l. cum heres. allegata in gl. l. que a patre. C. de test. mi. l. cū a matre. C. de rei ven. qz filius heres patris non pōt improbare factū defūcti. l. ex qua psona. ff. de reg. iur. et l. alleg. in gl. aut fe. nō esset heredita rium sed ex legis prouidentia vt regulariter sunt feuda. c. j. §. hoc quoqz notandū. alle. et tunc factū patris nō nocet filio. l. si arroga tor. ff. de adop. cū si. ideo dū querit an factū patris noceat filio. rñ deo sm Ja. de bel. et Bal. aut feudū est nouū aut paternū siue an tiquū. primo casu factū patris nocet filio. c. si vasallus culpā. j. si de feu. fue. contro. et videtis heri en glo. que inci. quid agitur et c. lz spec. et Jo. an. vident cōtrariū velle in ti. de loca. §. nūc aliqua. xv. cōsiliū. per l. emancipatū. §. si quis. ff. de sena. sal. y. dubitat in l. i. C. de iure empy. Bal. aliter distinguit in. leg. iij. ff. de interdi. et rele. Bal. et Ang. in l. adoptiuū. §. fi. ff. de in ius vo. Bal. in l. emācipa tum. et in. l. liberti liberteqz. C. de op. lib. in. l. qui se patris. C. vnde liberi. Lud. consi. xcij. incip. proposite cōsultatio. et cōsil. xxxv. inci pit visa facti serie. Bal. ponit in l. si quis pbyter. C. de epi. et cle. l. fi. C. de liber. cā. in l. i. C. de bo. liber. in l. ij. C. de liber. et eorū lib. l. lege. C. de legi. here. in l. vnica. §. in pmo. C. de cad. tol. scdo vero casu principaliter qñ loquimur in feudo antiquo: et tūc aut pater alienat vel cōsentit alienanti aut culpam aliam cōtrahit ex qua feudū amittit. Primo casu aut alienat legitime. s. iure permitten te et tūc nō nocet filio si vult reuocare et restituere petiū. vt. j. de alie. feu. §. de. qd intelligas verū et viuēte et mortuo alienāte sed agna tis solū pōt reuocare mortuo alienatore vt dixi. j. si de feu. fue. cō tro. in. c. titius. ar. j. de capi. corra. in fi. dixi. in. §. fi. q fuit prima cā bene. amit. Aut alienat nō legitime. et tūc si ex hereditate patris peruenit aliquid ad filiū et est heres patris tūc nocet filio. vt. j. si de feu. fue. cōtro. aut nihil puenit ad filiū ex hereditate patris et tunc non nocet filio factum patris vt. j. an agna. vel fil. et c. i. scdo

casu subdistingue qz aut iste pf ɔxit culpā aut delictū viuente ad huc patre suo q erat auus filiorū ipsi' delinquētis. et tūc delictū suū nō nocet filijs suis qz succedunt auo suo. et si obtinent ex per sona aui et nō patris. ff. de senato. l. emancipatū. §. fi. et in ius vo. l. adoptiuū. §. fi. de quo p Cy. in l. fi. C. de lib. et eorū liber. et plene p Bal. in l. qui se patris. C. vnde lib. in ver. et collige er. aut iste ɔtraxit culpā mortuo iam patre suo eodēqz auo. et tunc nocet indistincte filijs suis vt et in. d. c. si vasall' culpā. et de h ibi late dixi et in. c. a. j. l. si vasall. feu. priue. Ista sunt de mente Bartol. in l. eum qui. ff. de interdic. et relega. Jmo. in l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infec.

1 **In alio.** † In summa hoc intendit in feudo nouo q ha buit initiū a fratrib' nō succedit vn' alteri nō si specialr in inuestitura caueat. h. d. Jn tex. ibi initiū et sic loquat in feudo nouo: qñ si habuisset initiū ab eorū pre tūc esse paternū vt. j. de na. suc. feu. c. j. Ibi in vna inuestitura vt q et vn' sol' ex ipsis fratribus fuit tñ inuestit'. et si esset vna inuesti. sz gl. j. hic in pnc. ibi in duab' vt qz datū esset duob' fratri. et sic essent due inuest. de e. feudo. sz dictā gl. hic positā. nā ex h quilibet hz ptem eiū ɔtingē tē sz andr. ibi dictū fuerit subaudi in ipsa inuestitura. Adde q i materia feudali nō inducit ius accrescēdi dato q vna sola inuesti tura intercessisset. et est rō sz Bal. qz ius accrescēdi nō est de mera natura ɔtrus cū habeat pcedere p merā iterpretationē extēsiuā et p iuris fictionē vt notāt legiste in l. si michi et titio. ff. de v. obl. verūtamē qualr habeat locū ius accre. i feudis dixi. l. ā. de his qui feu. da. pos. j. §. et qz. no. ex isto tex. iuncta gl. i. l. si. ad h vt frater suc cedat fratri in feudo nouo requirunt duo. Primū est q de hoc spāliter sit facta mētio i inuestitura vt i hoc tex. sz q frater dece dens moriat sine herede legitimo vt i gl. qui ad hoc allat. §. cum vero ā. qui feu. da. pos. et. j. de feu. ma. ca. si. vbi est casus. Pōt etiā

2 et alijs modū succedere vt hf. j. de bene. fra. c. i. ¶ † Nota cū gl. fi. i pn. q multa sūt licita si expresse fiāt nō aūt si tacite. Et qñ iste est vnū brocardica in gl. allegant pro et cōtra plures concordantias se tandē remittēdo ad libellum Pil. Et hoc voluit tota gl. vsqz ad ver. notant et c. Sed in de hoc brocardo vide per doc. in l. cum quid. ff. si cer. pet. et de reg. iur. l. expressa. et C. de iura. calū. l. ij. §. sz qz versi. Et per cano. extra de arbi. c. cum tempore. et dixi. ā. qui feu. da. pos. §. et qz. ¶ Quero cum dicta gl. in fin. in ver. notari tū et c. an in feu. feminino filia femina absqz pacto speciali succedat. Et respondet gl. q sic vt. j. de na. succ. feu. c. j. licet aliqui voluerit dicere contrarium q filia nō succedat nisi spāliter fuerit dictū p c. i. j. d bene. femine. Nō obst. tex. vbi requirit spāle pactū et c. qz lo quitur in fe. nouo qd habuit initiū ab ipsis fratrib' quo casu non succedū trāsuersales nisi expresse sit dictum. et hoc voluit ista gl. vsqz ad ver. sed super illud et c. q bene loquit. et hf l. d. c. i. de bene. fe. Oppo. cū dicta gl. in. d. ver. sed sup et c. q iste. § supfluat p tex. i c. si. de feu. mar. vbi idem per ola v f disponit q in isto. §. Sol. qui dā antiqui videbant fateri ɔtriū ponētes hic talē gl. vz q iste. §. vacat p illud. c. et hoc sensit ista glo. vsqz ad. fi. sed tu dic q imo nō vacat neqz supfluit qd ptz aptē: qñ ibi latius explicat materiā qz addit an frater moriat cū filijs an nō. qd hic nō declarat. Simili ter in isto. § tangit de vna inuestitura et de duab' ibi nō sed solū declaratur qñ fit inuestiti essēt. et sic se vicissim supplēt. ¶ Quero qd si verba inuestiture ita dicāt ɔcedo tibi titio et seio fratrib' et cuilibet vestrum tale castrū in feu. rectū et nobile verū p' hec x ba videatur actus q vno decedente alter admittat. et sēsit Bal. q sic quasi quilibet videatur habuisse insolidum per l. creditor. §. duo bus. ff. mandati. facit. d. l. iterum erit. et quod habetur per doc. in l. si mihi et titio. de verbo. ob. et in l. j. C. quādo non petē. par. ibi bal. dixi in. c. i. § et qz. ā. de his qui feu. da. pos.

¶ Hic potest esse titulus qui successores teneātur. Rubrica.

¶ Scdm rubricationē oberti de orto autorū nostri nulla erit hic rubrica. sed cōprehēdebat iste ti. sub rubrica pcedēti de successio ne feudi verūz p commodiori intelligētia fuit a glossatorib' hic inserta noua rubrica put in fine dixi. ā. de feu. guar. sup rub. Et ista noua rubrica dupliciter hf sz gl. hic positā: qm qdā hāt rubricā talē vz qd iurē sit si qs inuestit' fuerit de alieno feudo et hec talis rubrica nō approbat p gl. vñ alia est rubrica que talis est hic pōt esse titulus qui successores teneantur. Et hec est vera rub. et approbat p gl. et ea cōiter vtimur ponūtur nāqz i pn. hui' rubri ce hec verba hic pōt esse titulus vsqz a' dicta iter istum titulū. ā. qui suc. teneā. nō enī vnus supfluit p alterū vt ibi dixi. Et qñ ista rubrica vr esse defectiua iō eā supplens prout eā suppleui sup p dicta rubrica. qui successores teneant. vbi videas. Jpis taliter pmis sis cōtinua istaz rubricā ad precedentē hoc ordine. qñ. ā. pxime pncipaliter tractat de successionibus vasallorū qui inuestituram acceperunt nūc restat videndum ex parte dantium siue sint cleri ci siue laici an successores eoz teneātur habere ratam inuestiturā per predecessores suos factam.

1 Inuestitura facta laico in diem vel sub conditione de alieno feudo possesso adhuc per aliū sortiē effectū vasallo mortuo sine successore.

2 Inuestitura verbalis clericorum non est rata nec firmat nec arctat successores nisi eis clericis viuētibus & existentibus in beneficio aperiatur collatio feudi ipsi inuestito.

3 Uasallo primo existēte i possessione nō potest alter in possessionem mitti.

1 Si quis. † Casus inuestitura facta a laico in diem vel sub conditione de alieno feudo possesso adhuc per alium sortitur effectum vasal. mortuo sine successore sine premoriatur inuestitor siue inuestitus siue tenēs feudum Sed si inuestitura fieret pure tunc non valeret vbi vero inuestitura fieret a clerico modo supra dicto non sortiretur effectum si moriatur inuestitor anteq̄ tenēs feud. vel moriat anteq̄ cōditio vel tps existat qn dicta inuestitura fuisset facta in diē vel sub conditione. h. d. Et pmitte p euidētia q̄ inuestiturarū alia est abusiua vez qn quis simplr inuestiē cū anulo sine traditione possessionis. Alia est ppria qn post dictā verbalē inuestiturā tradiē etiā possessio vt, j. quid sit inuesti. i princi. p pmā enī abusiuā nō trāsferē possessio sed licētia ingrediēdi possessionē vt in. c. ex ore. de his q̄ fiunt a ma. par. capi. & p inn. in. c. ij. extra de cōsue. & p Dy. in. c. beneficiū de regu. iur. lib. vj. facit q̄ dixi. s. de ptro. inuesti. in. c. i. in prin. iu p ter. Itē pro intelligētia hui⁹ titu. videas. c. mortu⁹. j. si de feu. fue. cōtro. In tex. ibi hoc ita sez qd heres inuestitoris teneaē mortuo ipso inuestitore anteq̄ tenens feudū vel cōditio seu tps existat ad tradēdū vt. s. dictū est hz locū in laico inuestiēte non aūt clerico vt sequiē. & hoc etiam voluit gl. hic posita ibi successor illi⁹ subaud nisi i dicta inuestitura interuenisset cōsensus possidētis feud. vt. s. q sue. tene. c. i. circa medium ibi hoc tñ ista limitatio referē ad oia suprascrip. vez q̄ nūq̄ possit inuestiri ali⁹ de feudo possesso p vasallū i pnudiciū hoꝝ q suc cessuri erāt in dicto feudo vt. j. de alie. feu. pa. i. pnc. bene ergo dz intelligit iste tex. de tali feudo q̄ erat recasurū & sperabaē reuerti ad dñm vt in. d. c. mortu⁹. No. ex isto tex. q̄ cōcessio i feudum pōt fieri siue pure siue sub cōditione siue ad tps siue ex tpe certo siue incerto. & sic accedit poti⁹ ptui q̄ vltime volūtati. l. obligationum. §. pe. & fi. ff. d act. & ob. q̄ etiā pz ex eo qz trāsmittiē ad heredē etiā ante purificatā cōditionē. §. ex cōditionali. isti. de vbo. ob. No. q̄ in laico inuestiente nō refert qn cedat dies inuestiture. qm etiā eo mortuo teneē heres eis ad corporalē possessionē pstādā qn apta est via inuestito vel heredib⁹ eius. ex quo infert Bal. q̄ feu. est de natura ptuū & nō vltimarū voluntatū. & q̄ sit rō differentie inter ptus & vltimas voluntates no. per gl. isti. de v. ob. in. §. ex cōdi. de quo dicatis vt habeē p glo. & doct. in. l. is cui. ff. de ac. & obliga. & in. l. j. C. de his qui ante ap. tab. ff. ad treb. l. heredes. §. cū ita. C. de fideicō. l. in persona. Ideo ifert Bal. aliquis pcessit mihi feu. hoc pacto q non teneaē mihi de euictiōe nisi de suo facto & dato tñ contingit q̄ euinciē ex facto autoris sui. Queritur an teneaē & cōcludit dubitatiue q̄ sic qz satis est factū pprium p descensionē an to. in sui. Bar. firmat q̄ sic in. l. si seruus. in pn. ff. de pdi. fur. Lud. de ro. in rub. in. xij. col. Bal. in. l. fi. C. de act. emp. faciūt q̄ no. Bar. in. l. stipulatio ista in pn. ff. de ver. ob. faciū q̄ no. bar. in. l. si seruū. §. itē si homo. ff. de ver. ob. Alua. i. c. j. l. si de feū. vas. ab aliquo interpel. fue. Cy. in. l. fine. C. de neg. gest. not. q̄ de feudo nōdū apto pōt fieri inuestitura hoc pacto. s. cū aperieē. adde q̄ etiā de feudo nondum apto valeret pcessio si ille qui possidet psentit qd quis pure inuestireē & sibi traderet possessio: vt. s. qui suc. tene. c. i. et pbaē. s. qui. mo. feu. amit. in. §. preterea. & j. si de feu. fue. cōtro. in

2 c. i. tuus. No † qd inuestitura verbalis clericorū nō est rata nec firmat nec arctat successo. nisi eis clericis adhuc viuētib⁹ & existētibus in beneficio aperiatur collatio feudi ipsi inuestito. Et est rō qz ius prelati siue clerici psistit in sola administratiōe nec causaē ex successione sed ex elec. l. si certarū. i fi. cū ibi no. ff. de testa. mili. & prelati vel clerici proprie nō habēt persone successorē per not. in. c. si. ne prelati vices suas cōsi. Preterea sunt simpliciē beneficiorū vsufructuarij per no. in. c. presenti. de offi. or. lib. vj. in. c. si. de pecu. cler. in. c. ex literis. de pigno. Ideo cōcessiōes eorū nō extēduntur extra tēpus sui vsusfruct⁹. ar. l. si quis domū. in pn. ff. locati. Ideo quid diceres si pšēsu capituli fieret a prelato talis cōcessio cogita quia iste tex. generaliter loquiē. & per tex. hunc ifert Bal. notablem regulam qd cōtractus sub conditione vel in diē celebratus cū prelato nō astringit p futuro tēpore successorē qn quocūq̄ modo sapit alienationē & reuocatio hui⁹ feu. male alienati fiet p quēcūq̄ prelatū siue successo. ē alienantis siue eius superiorē per no. in. c. fi. de suc. ab intesta. Ita Bald. qui intelligit predicta pcedere etiā vbi feu. fuisset remāsurū apud possessorem ad tempus limitatū: qm si interim alter inuestiretur verbaliter & postea moriaē clericus inuestiens q̄ successor suus nō arctabiē stare dicte inuestiture. Ex quibus ipse infert qd cōtrat⁹ sub conditione vel in diē celebrati cū clerico nō astringūt pro futuro tēpore successorē si quocunq̄ modo sapiunt alienationē. No. qd inuestitura abusiue facta de feu. nondū apto non valet si est facta pure sm veram opi. quicquid dicat Jac. de bel. per. c. j. de de. qui inue. fe. vel si va. possidēs moriatur cū legitimo successore vt hic in fi. & j. de feu. da. in vicem legis cōmis. in. c. j. in fin. nec posset p ptes renūciari forme tradite per istū. §. sm Bal. per. l. conuenit ff. de pac. do. & ibi per doc. Ideo infert bal. ex hoc tex. q̄ factū sub debita forma vez q̄ pcs si nō fieret sub debita forma nō valeret. facit. c. de trabe. j. q. i. iulianus. §. j. ff. ad exhiben. l. cui hi. §. si ptor. ff. de transac. ¶ Quero cum glo. j. vtrū si verbaliter inuestitus a laico moriatur feudo nōdum sibi aperto & post mortē eius aperiatur verum suus heres debeat obtinere dictū feudū. Et rndet ista gl. q̄ nō per istū tex. in ver. licet alij dicant &c. Et pro hac rōne facit qm tale feu. debuit amplecti p autorē primū q̄ hic minime factū est. Igitur nec p istum heredem debet posse amplecti p regulā que vult qd nō licuit defuncto non debet heredi licere vt ff. de diuer. & tempo. prescrip. l. cum heres. cū pluribus si. allega. i glo. vsq̄ ad versi. & sunt hec omnia. sed tu aduerte quia ista gl. sentit contra istū tex. qui vult quod heres admittatur ad dictū feu. & pro tanto. doc. aūt cōiter reprobant qz ius conditionale qd cōtingit ex contractu inter viuos est transitorium ad heredes & ante conditionis existentiā vt in. d. §. ex cōditionali. Similiter obligatio pōt ab herede incipere. l. j. C. vt ac. ab herede vel cōtra. naz regulariter ois obligatio q̄ cōpetebat defūcto re vel tpe trāsit ad heredes. lz dies vel cōditio nō extiterit. l. is cui. de ac. & obli. & ff. de euic. l. si p imprudentia. Itē qz heres defunctus censetur esse eadē psona vt in aut. de iureiur. a morie. pstit. Non ob. ll. & tanto nes alle. p gl. qz intelligi debent q̄ illa que nō licent defūcto rōne vicij vel turpitudinis vel pp ter factū propriū tūc nō poterit hs infringere. secus in his que nō licēt defūcto rōne tpis vel cōditionis: qz tūc nō pcedūt pdicta iura imo tūc licitū est heredi q⁹ non licuit defuncto. l. reperiē. ff. ad. l. fal. & in iurib⁹ s. alle. p hoc pre. Quero subsequēter cū dicta gl. i v. & sunt hec &c. an viuēte vasal. possit inuestiri alter verbaliter & realiter ita etiā q̄ possessio corpalis huic inuestito de nouo tradaē & rndet gl. qd sic. vā tūc iste possessor hñ poterit obtinere feu. pp ter cōmodū possessionis ia adepte. ar. ff. de rei v edi. l. is q destinauit. Et hoc voluit ista gl. vsq̄ ad ver. sed opponitur &c. ¶ Sed tu intelligas indistincte istum vltimo inuestitū a laico debere succedere i feu. siue habuerit possessionē viuēte vasal. siue nō vt. s. dixi. In cleri.o aūt inuestiēte in diē vel sub cōditiōe hn fatendū est qd inuesti⁹ tūc demū posset illud habere si possessio fuit sibi tradita ante mortē clerici inuestiētis vt in. d. ti. s. q suc. tenean.

3 ¶ † Op. cū dicta glo. j. pri. dicta qd imo vasal. primo existēte in possessiōe non possit aliter in possessionē mitti: qm duo nō pnt isolidū possidere. l. si vt certo. §. si duob⁹. ff. cōmo. Sol. intelligas qd ex aliqua cā legitima primus vasall⁹ sit priuatus & possessio tradita. s. hō vt pbaē in. c. fi. j. q̄ tēpore miles. Ex multis naq̄ modis & causis pōt vasall⁹ suo feudo puari. vt. s. q. mo. feu. amit. p totū. & j. q̄ fuit pri. causa bñ amit. & h voluit tota iste gl. vsq̄ ad. fi. tu vero potes intelligere & alio mō vez qd i cōsentiente ipso pmo vasallo fuit tradita possessio. secundo qz cōsensu⁹ sibi pnudicabit vt pbaē in. d. ti. q suc. tene. vel qz ipse vasal. forte decessit sine successore ante diē sm Jac. de bel. Quero ab extra si plat⁹ inuestiuit aliquem illicite de feudo an eius superior etiam nō immediatus possit reuocare ipsius feudū. Et dicit Bal. qd sic per nota. Inno. in. c. cū dilect⁹ extra de suc. ab intesta. ad qd facit c. literis cū ibi no. extra de rescrip. Quero an plat⁹ qui non venit ex delicto deponēdus possit infeudare feudū sibi apertū si nōdū est accusatus vel inquisitus. Et dicit Bal. qd sic p not. Jo. an. in c. qz propter de elec. t. facit not. per Inn. i. c. inter dilectos de exces. prela. c. nōnt. viij. q. iiij. Archi. in. c. sacerdotes. ij. q. vij. & per doct. a. cum liceat. de prescrip. Queriē laicus inuestiuit aliquē de feudo vacaturo sm formā hic traditam. postea laicus inuestiens cōdēnatur ita qd bona sua cōfiscatur an fiscus postea aperto feudo teneatur ipsi inuestito ad prestationem dicti feudi. dic qd nō quia fiscus isto casu non reputatur heres. sed equiparatur poti⁹ prelato. l. quoties in fin. ff. de noua. & ff. de fideius. l. inter eos. §. j. & ff. de dueb. reis. facit quod no. in. l. l. si marito ipi. ff. sol. matri.

¶ De contentione inter do. & vas. de inuestitura. Rubrica.

¶ Supra gl. primo tractaē de ptrouersia q̄ oriē occasiōe inuestiture vtrum vez successores inuestitoris teneanē eā hre ratā & implere. nūc vo sumpta ide occasione tractare intēdit de ptrouersia q̄ oriē inter do. & vas. occasione inuestiture feudalis prout alibi hūc eundē ordine secutus est autor de cōtrouersia inuestiture subijciēdo dictam rubricā post titu. qui sue. tene. Opp. de superfluitate per ti. s. de ptro. inuesti. Solutio vt dixi. j. si de inuesti. inter do. et va. lis oria. super rubrica.

1 Inuestitura noua non potest probari nisi per pares curie.

2 Guardiator & gastaldus procedunt a pari.

3 Inuestiture noue probatio potest fieri per testes non pares.

SI fuerit. Dividitur usq; ad. §. fi. in partes. vij. Primo declarat qñ cõtendit inter dominũ possidentem feu. & vasallũ dicentẽ se investitũ de dicto feudo & petẽtem sibi possessionem dari. dñs vero negat se investivisse. unde si vasallus põt probare per pares vel nõ per pares testes. & hoc voluit ista prima pars usq; ibi inopia. Secũdo declarat quãdo vasallus possidet & nõ potest probare investiturã per pares: quia tunc ppter inopiã pbationis stabit facto ipsius vasalli cũ. xij. sacramẽtalibus usq; ibi ceterũ. Tertio declarat qñ dñs possidet iurabit cũ. xij. sacramentalib' usq; ibi ad hoc ita. Quarto excipitur casus in quo dñs solus iurat sine sacramẽtalibus. s. quãdo vasallus est gastaldio vel actor domini. quod est verum nisi tunc vasallus vellet probare p pares. idoneos usq; ibi. nam aliquãdo. Quinto assignat rationẽ quare in casu. §. pxi. solus dñs iuret sine sacramentalib' q̃ talis est: qz si diceremus cõtrariũ seqret illud incõveniens vz q ubi dñs nõ haberet sacramentales posset incurrere maximũ dãnũ propter maliciã horũ gastaldorũ: qui quãdo pcurant & gubernãt res & bona dñi possẽt multa malignari usq; ibi & hoc colligitur. Sexto cõfirmat autoritate lõbardie usq; ibidẽ dicens. Septimo extẽdit predicta etiã ad feuda guardie usq; ad fi. Et hec divisio sufficit etiam p summario. Item quia dicit gastald' guardiator

1 vel actor domini dixi. §. de feu. guar. in prĩci. †. Nota q investitura nova nõ põt pbari nisi per pares curie. ut. j. qui testes sunt necess. ad pb. no. investi. c. j. & no. plene per gl. j. quid sit investi. i. pnc. Et hoc sẽtit glossella prima hic posita. Nota ex text. ubi fidelẽ. s. vasallũ ut dixi. §. in preambul. libri in. vij. q. Nota q si vasallus dicit se investitũ de certo feudo & petit sibi tradi possessionẽ: dominus vero negat se ipsum investivisse pbat per pares curie. s. pducendos in testes ad pbandã investiturã ut patet ex sequẽtib' maxime ad pbandã investiturã novã in antiqua nõ adeo sunt necessarij sed magis admittunẽ de facili alij nõ pes. j. c. j. quot tes. sunt necess. &c. & p gl. in. c. j. in pn. j. qd sit investi. quod aũt ad terminãdam cãm ipsa dirimet p iudicẽ cõpetentẽ mediãtibus p̃dictis pbationib' fz Ja. de bel. & nic. de neap. Quis aũt erit iudex cõpetens statĩ dicã. No. tex. ibi idonei sint q lz testes possunt esse idonei in alijs cãis. ut. l. j. ff. de tes. non tñ idonei sunt in cãis feudorũ tractãt de nova investitura ut. §. dixi. Nota ex tex. qd possessio vasalli suffragat ei in relevatiõe. pbationis. & intellige de possessione in qua fuerit ad minus per annũ dño sciẽte & nõ cõdicẽte quo casu ipse vasall' iuravit solus ut hic & j. si de inveſt. inter do. & vasallis orta. c. j. in. fi. & no. §. de cõtro. inve. l. pn. no. tex. ibi sacramẽtalibus. s. testib' depositis fz cõsciẽtiã & credulitatẽ ad purgationẽ cõscie. deponẽtis extra de purga. cãc. c. j. no. io. an. in. c. cũ in veteri. de elec. in. c. venerabili. de censi. ubi in fi. & itellige qñ nõ posse differi ãno ut differat a precedẽti hoc casu iurabit cũ. xij. sacramẽtalibus fz formã traditã in. d. c. fi. in pn. si de inve. inter. do. & vallis orta. & j. de cõsu. rec. fe. §. & cũ dal. fit enim purgatio ut tollat suspitio que incrat. l. presenti. §. fane. C. de his qui ad eccle. cõfu. dicit tamẽ and. hic q si vasallus a pcin. nõ eligit hac viã probandi per iuramentũ & xij. sacramentales. sed viã pbationis ordinarie assũpsit q cautus sit q pteſtet q per hanc viã pbationis nõ intendat sibi preiudicare quominus possit ad viam probatiõis factalis redire q si hanc protestationẽ nõ faceret vf arguere q illaz pbationem nõ posset redire ar. l. fi. C. de codi. l. marcel. §. j. ff. rerũ amo. & facit. l. circa. ff. de pba. & q no. in. c. licet causam. de proba. tamen postea inclinat q licet utilis sit dicta probatio tamen nõ erit necessaria qz sine ea poterit redire ad hanc probationẽ scẽ aliũ facit gl. in cle. j. de off. dele. & cle. sepe. de ver. sig. Ex ver. ceterũ ibi possideat subaudi & aliqua presumptio sit pro vasallo q̃ casu dñs iurat ut hic. Nã alr debeeret dñs absolui sine sacramẽto. ut. j. de cõsue. rec. feu. §. fi. ibi hoc tamẽ iste ver. refert ad. §. pxi. fz opi. gl. hoc modo qz dñs possidẽs iurat cũ. xij. sacramẽtalib' put nũc dixi quod intelligas verum ubi vasall' nõ esset gastald'. nã si esset gastaldus vel actor tũc ipse dñs iuraret solus absq; sacramẽtalibus. Et hoc voluit gl. hic posita in ver. melius tñ &c. Alij referũt ad ver. inopia &c. ubi dixerat q stat solo iuramẽto vasal. possidẽtis q intelligas verũ nisi ipse vasal. esset gastaldio vel factor dñi qz tũc ppter piculũ suspitiõis staret facto solius dñi etiã nõ possidentis nisi vasal. legitime pbaret. Et hũc intellectũ sensit dicta gl. h posita i sui prin. Et hãc expositionẽ sequit Ja. de bel. Alij aũt legũt alio mõ dicẽtis q verbũ dñi nõ debeat eẽ i text. & q ad verbũ statur sit negativa nõ q̃ dicat q nõ stat relationi solius vasalli quãdo est gastald' vel actor. & istũ intellectũ sensit dicta gl. in. fi. & quelz expositio põt esse i se vera. Sed tñ intellect' gl. ut referat ad prima magis cõgruit. Et p h habes totã gl. expeditam. Ibi nisi hẽat subaudi vasal. ibi aliqñ dñs est in tex. in malignãdo alr militãdo ut j gl. Et est sẽsus qz si diceremus q huic gastaldo seu actori solũ daret sacrm qñ nõ habet testes sed solum rõne possessionis seqret illud incõveniẽs qd p eorũ malignitatem possẽt auferre multa bõa dñis suis. nã cũ ipse gastaldus & actor habeãt res domini in eor gubernatiõe & bailia ponerẽt se in possessiõe & cum iuramento suo vincerẽt & auferreat dño multa bona quod esset absurdũ ibi de guardia subaudi put dicitur est de gastaldo.

2 † nã guardiator & gastald' pcedunt a pari ut. §. dixi de feu. guar. No. qd propter inopiã probationũ recurrimus ad illud auxiliũ qd alias esset despiciendum qd pz qz ubi assunt testes dz fieri pbatio per testes. alias aũt recurrimus ad subsidium iuramenti ut hic & j. in. §. si vero investitura. pioni i simili videmus in. l. qñ. C. de here. & C. de repu. l. j. cõsensu & in gl. ij. hic posita q̃ per hoc est expedita. facit extra de elec. in. c. cum dilectus. & in. l. admonẽdi. ff. de iureiur. No. qd possessio corporalis inducit psumptionem p vasal. possidẽte ut illo mediante deferatur sacramentum ipsi possidenti ut hic & §. de contro. investi. in prin. Et ad hoc concurrunt plures rationes. nã primo hoc operat favor possessiõis qz melior est cõditio possidẽtis. l. debitor. ff. de pig. Item regula actore nõ pbante. &c. l. qui accusare. Itẽ alia regula qz et sunt favorabiliores. Itẽ alia regula qz prõptiores sumus absolvẽ. &c. l. arrian'. Et hoc voluit gl. ij. posita q̃ p hoc est expedita. de quo dic ut. j. §. sacramentũ. j. de cõsue. rec. feu. & in. d. pn. §. de cõtro. investi. ubi p dicta declarant cõmoda. n. possessionis multa sũt & plura operãtur. §. retinẽ. de. insti. de interdic. de q̃ p cy. in. l. ob. maritorũ. C. ne uxor pro mari. & in. l. solẽnibus. C. de rei vẽ. no. qd rõne officij psumitur qs bona subtraxisse dño eo ipso qd apud ipsũ officialẽ reperiunt nisi officialis pbet donationẽ sibi factã a dño ut hic qd intelligit verũ qñ dicta fuerũt ipsi' dñi. arg. l. j. q vas. §. vetere. ff. de fur. & ff. mãda. l. si creditor. §. si inter. facit no. p Bal. p illum text. in. l. j. C. de lati. libera. tollẽ. quod not. in. l. facultas. C. de iure fisci li. x. Si vero illa bona nõ fuerint de bonis dñi nõ psumitur cõ officiales nisi cõtrarium pbet. l. si defunctus. C. arbi. tute. fz Jaco. de bel. de quo vide in. l. gratus. cum ibi no. ff. de dona. iter vi. & uxor. & qd dixi. §. de feu. guar. §. j. Et hec pcedũt fm and. & Bal. hic nisi officialis rõnem reddidisset de administra. nam tũc nõ tñ presumit cõ eũ p no. in. d. l. facultas. no. Cy. l. aũt. qbuscunq;. C. de sa. san. eccl. No. qd vasallus appellatẽ cliẽtul' ut hic. & j. e. tij. §. & si clientul'. qd est verũ de iure romano. ut in. l. rem nõ novã. §. fi. C. de iudi. qd facit in ar. qd vasall' sit de iure qd tenẽt qdã adducentes p plura iura vz p. l. omnino. §. pe. ff. de inoffi. testa. sed cõmunis opio est in cõtrariũ vz qd nõ sit de iure romano sed solũ de isto iure cõsuetudinario. nam feuda nõ alienanẽ isto iure. sed militia de iure romano bene alienatur. l. fina. C. de pigno. & §. optimum. de exhi. & introd. reis & in omnib' iurib' cõtijs. Et ita tz odes. and. de iser. & nic. de nea. & ia. ardi. in summa in. j. rub. de quo dixi. §. in preambulis. in. viij. q. Nota anserẽdã esse occasionẽ malignãdi ut hic et insti. vi bo. rapto. in. §. sed neduz cũ si. & dixi. in. d. j. in pa. j. de pbi. feu. alie. p loth. Opp. ab extra cõ pncipiũ huius. c. ubi dicit qd pares curie sũt testes ad pbãdã novã feudi investiturã. sz cõ qz imo dz esse iudices ubi cõtroversia vertit inter dñm & vas. j. de cõtro. feu. apud pa. termi. in. c. j. & j. de pbi. feu. alie. p feu. j. §. pe. Nõ enim põt fungi duplici officio & iudicis & testis. l. ille aquo. §. tempestivũ. ff. ad trebel. & de offi. psi. l. sollicitãs. §. vertes. So. fm ia. de bel. qd aut pares sũt tot qd sufficiũt ad utrũq; officiũ & tunc erũt p pte aliq testes & aliq iudices aut sũt pauci ita qd nõ sufficiunt utriq; officio. & tũc si certum est qd potest probari pares tñ & nõ per alios. & tũc erũt testes & alter erit iudex ut hic. ar. in. l. qñ. C. de here. facit. c. dilecto in simili de testi. aut similiter certũ qd potest fieri probatio p alios & tũc pares erunt iudices ut in cõtrario aut sumus in dubio & tunc pares erunt testes & alter erit iudex. s. ordinari'. c. j. circa mediũ. j. si de invest. inter. do. & vaso. l3 orta. & est ratio quia facili' inveniunt iudices q̃ testes p. d. l. qñ. fz Jac. de bel. Nic. & bal. q̃ est ratio no. in. c. ministrãte de offi. dele. Oppo.

3 qd † imo etiã p testes nõ pares posset fieri pbatio nove investiture ut. j. quid sit investi. in. §. si vero investitura. So. aut dñs hz pares & tunc p illos debet fieri probatio ut hic in. d. c. quid sit investitura prin. aut. non habet. & tunc põt fieri probatio etiam p extraneos ut ibi. & de h plene no. per gl. in dicto pn. Op. cõ illud quod hic dr qd si vasallus sit gastaldus vel actor dñi qd stat iuramẽto domini sed contra qz imo ipse dominus debet pbare ut est cas' §. de contro. inve. in. §. item si vasallus. So. ibi nõ constabat vasallum fuisse gastaldum vel actorem licet domin' hoc allegaret hic autem constabat ut ibi vidimus.

1 ☞ Dicto creditoris non statur etiam cum iuramẽto nisi pbet per pares curie rem fuisse sibi infeudatam.

2 Onus probandi de investitura incumbit domino.

Similiter. Loco summarij dicatis qd i hoc. §. erat altercatio seu cõtẽtio talis. nã creditore tenẽte et possidẽte rẽ debitoris dicebat debitor se dedisse dictã rẽ p pignore & volebat solvere debitũ p quo dicebat se obligasse dictã rẽ & petebat eã sibi restitui. iste autẽ possidẽs dicebat quãq; sibi a pncipio iste debitor pignorasset nihilomin' postea infeudavit & sic de psenti possidebat & tenebat iure feudi: unde nolebat resti-

1 tuere dicit hic † qd nõ stat dicto suo etiã cũ iuramẽto nisi pbet p pares curie dictã rẽ fuisse sibi ifeudatam. In tex. ibi suo iuramẽto subaudi etiã si possideat ut aliq̃ sit dubitatio fz Ja. de bel. No. hic alium

hic aliam casum in quo ad validationē feudi nō flat sacramento possessorio ēt si possedisset p annū & eū rō q: pricipiū possessiōis h nō sportat ex eo q: incipit possidere loco pignoris.le.⁹ autē si principiū possessiōis sportaret sup⁹ feudale q: tū. legitima posses sio anahs cū presuppositiōe inuestiture sufficeret ad deferēdū sibi iuramentū, vt. j. si de inue. inter do. & vas. lis ori. c. ij. in fi. alios aūt casus habuisti s. prime. §. si vero dicta possessio pignorꝫ fuisset interuersa q ipse possidēs tenuisset illō pign⁹ postea tāq feud. p ānos. xxx. tūc bene induceretur presūptio feudalis vt i. c. fi. §. de feu. da. an vice leg. cō. Op. cū gl. de. §. fi. s. de ptro. inue. vbi dñs
2 dꝫ pbare se dedisse pro pignore. & sic ibi ptꝫ qd †onus pbandi incūbat dño. s. q h ꝯfitebat vas. a pn. habuisse p pignore. lꝫ postea sibi fuisse in feu. datū. & iō sibi incūbit onus probādi. ibi vero nō cōstabat de pignoratiōe. & iō dñs ibi debet pbare fuisse pignus quo casu vasallus tenebit restituere nisi probet vel p pares curie vel p breue testatū hoc est p publicū instrm a parib⁹ roboratū q post dictā pignorationē fuit sibi i feudatū & hoc vult gl. vsq ad ver. huic & bene loquit verū & postea eadem gl. in fi. fuit in ver. vel aliter &c. adducit aliā solutionem quod etiam hic dñs pbare vo luit & nō potuit. & iō vasall⁹ postea admittit ad probandū non tñ statur suo simplici iuramēto nisi alias pbationes nō haberet: q: tunc staret suo sacro cū. xij. sacramentalibus vt ptꝫ s. c. in pn. & p bat hec solutio l. ꝫ. nsr. s. de ptro. lue. verū tñ dominat ad tex. nsꝫ. & iō nō recedas a pria solu. Op. cū d. gl. in d. ver. huic ꝯ prori. di cta q imo si a pn. vasall⁹ negauerit rē fuisse pignoratā & dñs p bet qd postea vasall⁹ nō poterit admitti ad pbādū de iure suo sed pter eius mēdaciū dꝫ possessio i dñm aduersariū suū trans ferri. ar. in. l. generaliter. & aut. itē si possessor. C. qui po. in pig. ha. sol. dicit glo. q contrariū procedit qn vasal. prorsus negasset rem fuisse dñi verū hic cōfitebat esse dñi si sibi debitā loco feu. & nō lo co pignoris modo habes totam istam glo. expeditam.

1 ☞ Feudum guardie vel gastaldie pōt reuocari domino quan docunqꝫ post annum.

1 **In super.** †Feudū guardie & gastal. pōt reuocari a domino qñcūqꝫ post annū. h. d. & ex hoc vi detis titulū istū nō vacare qm hic adijciunt ista vba q quacūqꝫ hora possit ipm feudū auferre elapso āno. No. ex hoc tex. q feu. datū ad limitatū & certū tps pōt immediate auferri elapso di. to tpe facit. l. si eū hermes. C. locati qd intelligit hal. etiā nullo alio termino dato q oat iudicatis. de q in. l. si debitori. ff. de iudi. & C. de vsu. rei iudi. in. l. ij. q puto vey p istū tex. q dixit quacūqꝫ ho ra &c. nā tps limitatū terminat p suā extremitatē. l. iiij. ff. de cōdi. & demō. l. i. illa stipulatiōe si calen. ff. de ver. ob. vlteri⁹ dicit Bal. q elapso dicto termino non requirit aliqua sala seu iudicium q: eo ipso pōt dictū feu. auferri p istū tex. & p ea q dixit inno. in. c. j. de immu. eccle. & sit eperiet hostia clausa. l. cum dñi horreorū. ff. loca ti. bal. in. c. q in ecclia r. i. xij. colū. de constit. vbi eisdē rationibus hoc firmat. & videbitis in. c. j. §. de feu. sine cul. nō amit. sed ho. in tellige esse verū qn nulla esset dubitatio de iurib⁹ dñi. verūtñ ad huc cautius esset vt ptoris autoritate remuneret p no. s. c. potuit ex de loca. & in. l. ij. C. de iure emph. sed vbi ius dñi saltē vsal in dubiū p vasal. tūc nō est dubiū qn requirat iudiciū & sala vt. §. de feu. sine cul. nō amit. in. c. j. & §. quo tpe miles. i. c. fi. §. facit. s. c. in pn. in ver. hec ita &c. No. q feu. guardie, & gastal. est feu. non regul. &c qd ptꝫ ex duob⁹. primo q: durant solū anno & sunt tpalia. nā feu dorum natura est vt sint ppetua. itē q: elapso anno auferūtur sine causa qd est ꝯ naturam feudoꝝ vt pdicta colligunt s. i. tit. de na. feu. in. c. j. & dixi s. de feu. guar. & gastal. in. c. j. in notabilib⁹.

¶ De contentione inter me & dominum de portione feudi fra tris mei. Rubrica.

¶ Cōtinuatur hōc ordine. s. visum est de controuersia inter do. & vas. de feu. hic autē restat videñ. de cōtrouersia inter dñm & fra trē superstitē pre defuncti vasalli de portione feu. eiusdem vasal li pre defuncti propterea subijcitur rubri. de conten. inter me & do minum de portione fratris mei.

1 ☞ Frater superstes qualiter debeat iurare feuduꝫ fuisse pate num seu patrē iure fuisse inuestitum.
2 Possessio multum operatur vt sacramētum deferatur possessori.
3 Portionis appellatione cōtinetur maior vel minor pars quam dimidia.
4 Vasallus an cedat a toto ratione partis alienate sine consensu domini.

Si contentio. Diuidit i tres par tes. in prima loquit qn frater supstes recipit ptē suā siue, cū possideat siue alienauerit. i scda loquit qn frater superstes nullā partē feu. recepit neqꝫ possederit. in tertia loquit qn vasal. p pares curie vel breue testatū pbat inuestiturā. scda ibi. si vero nullā. tertia ibi. si vero vasal. Ca sus fratri supstiti deferr iuramētū de portiōe feu. fratris pdefun cti si frater supstes recepit ptē. si vō nullā ptē feudi recepit nec pos sederit tūc dño possidēti deferr iusiurādū. & vasa. obtinebit i feu doꝝ dñm si pbauerit feudū esse paternū. h. d. scd⁹ tit. Ibi ille. s. dñs ibi minime scꝫ dicebat esse paternū sed nouū vt sequitur ibi partē meā. s. p nouā inuestiturā factā i meā psonā & ista erat allega tio dñi dicentis tu frater superstes habuisti partē tuā p nouā in uestiturā & p ꝯñs nō potes succedere. d. §. fi. Sꝫ ego frater super stes ꝯfitebar inuestiturā sed nō eius qualitatē q: dicebam q hñ fuerā inuestitus sꝫ nō per nouā sed qd imo descendebat ex veteri q feu. fuerat paternū sibi possideo scꝫ portionē meā ibi siue alie naui istud exponit pluribus mōis in gl. Iō reseruo up gl. declarandū. ¶ No. tex. ibi de portiōe fratris q hic duo fratres diuise rūt feu. & alter fratrū post diuisionē decessit nullo relicto herede masculo. contētio vero est inter dñm & fratrē supstitē de portiōe fratris pdefuncti. nā dñs dicebat feudū esse nouū ppterea sue cessionē ad eū ptinere. frater aūt supstes dicebat feu. esse paternū & cōsequēter feud. ad eū ptinere quare qd iuris. No. ibi tangit ha buit meā partē q si frater supstes habuerit suā ptē q possederit saltē p annū iusiurandū ei deferr in. c. fi. j. si de inuesti. inter dñm & vas. lis oria. No. ibi siue alienatio q facta alienatione deferr iusiu
1 randū supstiti q no. qualiter intelligit dicā in gl. †no. ibi si pater no. formā iuramēti qualr frat supstes debeat iurare feu. esse pa ternū seu patrē iure fuisse inuestitū. No. ibi lꝫ nō possiderit q pos sidere siue nō pōssidere portionē feu. q sibi obuenit i partē nō fa cit momētū quoad hoc. Nota ibi si vero nullā q si pr superstes nullā portionē feudi receperit & possederit tūc nō deferr iusiurā dū in supplemētū pbationis alicui partiū maxime qn nō est iu sta cā motiua deferendi iuramentū alteri ptiū. facit q habent in l. admoñ. ff. de iureiu. No. ibi nisi ppter. s. dictā rōnē q dño possi dēti oferr iusiuran. c. ij. s. ti. pri. vel aliter pōt intelligi fm Bald. nā q: presumptio erat pro vasal. q: dñs nō negabat esse feu. licet negabat qualitatē feu. ppterea deferr iuramentum dño cū. xij. sa cramētalib⁹. c. j. supra pri. vel aliter & tertio pōt itelligi frater su perstes erat actor vel gastaldus dñi ppterea deferr iuramentū dño. Sed hic itellect⁹ nos placet iac. q: hic non erat cōtētio de pōrtiōe feudi fratris superstitis sed nec erat d portiōe feudi fra tris pmortui. Propterea iac. de be. itelligit hūc tex. q frater p defūct⁹ fuerat actor vel gastald⁹ dñi. iō oferrur iuramentū dño
2 c. j. §. fi. s. d se. gna. No. tex. vbi vt ego † q possessio mltū opatur vt sacramentū deferat possessori vt hic. & dixi plene s. tit. pri. in pün. Et possessio patris facit psumptionē ad totum de cōtro. i nest. §. cū aūt. no. cū gl. j. quācūqꝫ partem siue mediā siue minorē eē possessā a fratre vt inducatur psūptio d toto i. d. §. cū aūt s. de cōtro. inue. licet gl. allegauerit i ti. qui suc. te. & male. & hoc voluit tota ista glo. vsqꝫ ad fi. de quo in. d. §. cū aūt. no. qd licet frater sup stes succubuerit in portione fratris pdefūcti tamē. ipse per hoc nō perdit aliud feu. quod habet a domino. Et idē infert hic bal. in sna q sna sup pte lata non pıudicat in totum neqꝫ in residuo argu. l. in hac. ff. de triticaria. & l. vti fundus. ff. cōmuni diui. nota ibi si tñ vasal. q si vas. pbauerit p pares curie vl breue testa. feu. esse paternū obtinebit contra dominum siue possiderit siue non. Et hic aduertendum fm And. qd si vasal. agat contra dominū pbando inuestituram feu. per instrumentū vel pares curie obti nebit cōtra dñm quia dominus a quo habuit causam vasal. agēs non potest referre. q. dñi. l. nec creditor. C. de pigno. ac. Secus aūt si agat ꝯ aliū nō ꝯ dominū q: tūc sola inuestitura nō pbat dñm vl qsi. imo est necesse qd agens pbet inuestiturā & sibi traditā posses sionem feu. q: nemo dat quod nō habet. l. traditio. ff. de acqui. re. do. l. alienam. ff. de cōtrahen. emp. l. cum res. C. de proba. cū si. per bar. in. l. cōmodare cū. l. le. ff. cōmo. & in. l. si alienā. ff. solu. ma. vbi examinatur iste articulus an reus possit referre questioneꝫ domi ni qn actor habet cām a reo. ¶ In gl. j. ad fi. no. qd licet in dubio appellatione portionis continetur medietas nomine filiarū. §.
3 portiōis. ff. de ver. sig. † tñ aliquando portionis appellatione cō tinet maior vel minor pars quā dimidia vt in hoc. c. & probat in c. j. §. cū aūt. s. d cōtro. inue. gl. intelligo diuidit i tres ptes quēad modū tres ponūt itellect⁹. scū a ibi vel forte. tertia ibi rōne. In ea. gl. aliena. nota pmum intellectū q hic frater superstes nō alie nat ptē suā feudalē respectu dñi neqꝫ possessi. sꝫ dūtaxat aliēat respectu detentiōis q: alr⁹ detinebat portionē fratris supstitis. ppterea frater supstes dr possidere. l. q meo. §. q p colonū. ff. d ac qr. pos. no. scdo q alienatio detentiōis nō im ppie alienatio sꝫ h pria lectio gl. licet sit vera in se. tñ facit violētiā lectioni siue pos sideam siue alienaui. quasi dicat tex. siue possideam siue non. In ead. gl. ibi paternū no. secundam lectionem q hic non erat cōtētio in ter. dñꝫ & fratrē superstitē an res sit feudalis sꝫ erat cōtētio d q̄ litate feudi an feudū sit paternū vel nouū q casu dferr, iuramen tum agnato sed ꝯ hāc lectionē opponit de. c. j. s. ti. prori. vbi non possidēti nō defertur iuramētū. sol. ibi loquit qn erat cōtētio an res sit feudalis. nos vo loqmur qn erat cōtētio d qlitate feudi q casu dferr iusiurādū agnato et nō possidēti. vt h dixi tñ pte d h

in.c.j.§.de côt.inue.ad fi.gl.not.tertium intellectū vz q deferatur iuſm fratri ſupſtiti ſiue poſſideat portionē ſuā feudi obuentā in diuiſiõe.ſiue alienauerit dūmodo āte alienationē poſſiderit frater ſuperſtes portionem ſuā feudi ſaltem per annum.capitulo.j.in fi.j.ſi de inue.inter do.ꝛ vaſ.lis oria.ſed contra hanc lecturam opponitur ꝛ videtur q hec lectura non ſit vera qꝛ vaſallus alienans feudum cadit a feudo.c.j.de pbi.feu.alie.per fed.ergo nõ defertur iuramentum fratri ſuperſtiti qui alienauit ſo.hic frater qui alienauit recepit cābium vel precium quod ſuccedit loco rei.l.ſi rē ꝛ preciū.ff.de pet.hered.imperator.ad fi.ff.de lega.ij.ꝛ eſt caſus in.d.l.j.§.cū aūt ē.ſupra de contro.inue.Intellige vbi inueſtiuit ꝛ alienauit cum conſenſu dñi vel aliter ꝛ ſecūdo iſte frater ſupſtes dedit alteri i feu.quod quidē poteſt fieri ſine ꝯſenſu dñi c.j.§.preterea.j.de capi.corra.vel aliter ꝛ vltimo ſecundū an.alienatio partis feudi non facit cadere a toto.c.j.j.de vaſ.q cõtra cõſti.Lo.

4 †De hoc tñ arti.an rõne partis alienate ſine cõſenſu dñi vaſallus cadat a toto dicite vt dicā in.c.j.§.de pbi.feu.alie.p fe.addit And.de Iſer.aliū intellectū vt iſta litera ſtet proprie intelligendo in vera alienatione vt qꝛ alienauit partē ſuā cū cõſenſu dñi vñ preciū ſuccedit loco rei vt.ff.de pe.here.l.ſi rē ꝛ preciū.vñ dabit ſibi ſacramētū p alia parte ſicut ſi poſſideret partē alienatam poſtq̄ feudū fuerat paternū pbando ſtetiſſe i poſſeſſiõem per annū.idē dicit ipſe ſi alienaſſet cū cõſenſu dñi partē ſuā ꝛ illam perdidiſſet p.c.j.de pbi.feu.alie.per fede.nā qꝛ pdit ſolū ptē alienatā.vt.j.ō vaſ.q cõtra cõſt.Lotb.i pn.nõ dz ſibi fieri i ſpndiū in portione fratris ſui que aūc ſibi aperitur.nec eſſet aſſignare rõnem diuerſitatis quare potius ſibi deberet deferri ſacramētū ſi poſſideret partē alienatā q̄ ſi ipſe deſijt poſſidere dūmodo pbet q aut paternū poſſederit per annū.ꝛ alia ſunt q̄ moueāt iudicē ad ita deferēdū.vt.j.de conſue.rec.feu.in.§.ſacrm.Oppo.ab extra q imo rõe ptis nõ deferatur ſacrm ſꝫ eſt neceſſe q poſſideat to.vt.ſ.de.cõtr.inue.in.§.ſi vero.fact.l.j.§.inſtanus.ff.de in.actio.q pe.ꝛ.C.qñ ꝛ qui.quar.de le.ij.§.j.ſo.interdū cõtrouer.ē de toto feu.vniuerſali ꝛ tūc eſt neceſſe q qs poſſideat totū vt in cõtrarijs.Interdū eſt cõtrouerſia de ſola parte.ꝛ tūc ſup dicte p te deferē iuramētū poſtq̄ eſt in poſſeſſiõe reſidui arg.in.l.que de tota.ff.de rei vendi.ꝛ.ff.pro derelicto.l.an pars.ꝛ.ff.de fun.inſt.l.fundus.ꝛ de ſerui.l.ſi tam anguſti.

De alienatione feudi. Rubrica.

Hec rubrica continuatur hoc ordine ſupra viſum eſt qui.mo.feu.ami.verū quia alienatio feu.eſt vnꝰ ex modis perdēdi feud. Ideo competenti ordine ſubijcitur hec rubri.de alie.feudi.

1. Vaſallus ſine voluntate domini poteſt alienare feudum vſq ad mediam partem.
2. Clientulus quis dicatur.
3. Conſuetudo irrationabilis valet hoc eſt ſine ſufficienti ratione dummodo non nutriat peccatum.
4. Dñs an poſſit requirere ſeruitiū a vaſallo publice excõicato.

1 **Si clientulus.** h.d.†vaſallꝰ ſine voluntate dñi põt alienare feudū vſq ad mediā ptē.vlteriꝰ aūt non põt ꝛ ſi alienauerit vltra mediā cadet a feu.ꝛ alienatio ē nulla ꝛ qd dictū eſt de alienatione vſq ad mediā itelligit de alienatiõe p libellū pdicta aūt hodie corrigit p.l.lotharij.q̄ pbibet alienationē etiā p libellū mediolañ.aūt de cõſuetudine ſeruāt vt in totū poſſit feu.alienari p libellū.h.d.vſq ad.§.idē poteſt.℃ No.l.ibi clientulus.

2 qd clientulus hic ſumit p vaſ.†nā clientulꝰ ſiue clientuli dicūt familiares domeſtici q pſtāt ſeruitiū.l.clientes.ff.de vſu ꝛ habit.ꝛ de iſtis familiaribus.l.l.j.ꝛ.ij.C.de epi.ꝛ cleri.p Bal preterea repit clientulus qd iſtar clerici preſtare debet ſeruitiū dño.c.j.j.ſi qb.cau.feu.ami.No.tex.ibi partē ſuā tunc.tex.ibi id eſt mediā quod appellatiõe partis in dubio itelligit media pars de quo dixi ſupra.de cõtr.inue.in.§.cū autē.Bar.in.l.ij.in prin.C.qñ ꝛ quibus quarta pars deb.li.x.In.gl.no.ibi ſine voluntate dñi vaſ.põt.alienare feu.vſq ad dimidiū.ſed hodie corrigit p.l.lotharij.vt pbatur in tex.ibi huic cõſuetudini derogatur.℃ No.ibi vlterius q vaſ.nõ põt feu.alienare vltra dimidiā ꝛ ſi alienauerit feu.alienatio eſt nulla ꝛ pdit feu.℃ Sed pulchrū eſt videre an in totū perdat an p parte alienata.Dy.tenet q p pte alienata.alleg.c.j.de vaſa.qui cõtra cõſt.lotb.Pe.aūt de ſerno tz cõtrariū q imo hodie pdat totū p.c.j.j.de pbi.feu.alie.p lotba.ꝛ de pbi.feu.alie.p fe.Bal.aūt ſaluat vtrūq.Aut loquimur de rigore ꝛ pdit totū.aut de eqtate ꝛ pdit niſi partē feudi.Et Gul.de cu.cū Ang.in.l.pe.C.ad ſil.q niſi p pte facit.l.reſcriptū.ff.de his q.vt indi.gl.in.gl.ex parte de feu.ſb.cõiter do.ꝛ pbat optime in.d.c.j.de vaſ.q contra cõſt.lotb.q ēqd ibi dixerit bal.nā iſte tex.clare loqt ꝛ facit qꝛ q ꝛ delinqt circa rē catenꝰ rē perdit quatenꝰ in ea peccat.l.paulus.ꝛ.l.bñficio.ꝛ vtrobiq bar.ff.ad.l.falci.ꝛ fa.qd not.idē bar.in l.qdā i iure.§.ſi.ff.de dona.nec ob.c.imperialem.in prin.j.de pbi feu.alie.per.fede.p quē tex.motꝰ fuit pe.cū quo trāſit Bal.in.c.j.§.aut ſi libellario.ō.quib.mo.feu.ami.in.c.j.§.ſi vero.vel in totū.j.qualr olim feu.ali.po.qꝛ reſpõdeo qd.cū.l.impialē.veniat addēdo ꝛ declarādo.l.lotba.de qua in.d.c.j.de vaſ.q cõtra cõſt.lotb.feu.alie.Debet ergo intelligi ſm diſtinct.l.lotba.q diſtinguebat aut alienatio ſit de toto aut de pte.Et ſi de pte cadat ſolū p illa parte nā lex alia interptādo dꝫ ſꝫ interpretādā itelligi.§.ſi.aut.de filijs aū dotalia inſt.na.gl.in.c.ad qui.de ele.li.vj.Bar.in.l.ni bſ.ff.de commun.cuemā.libe.in.l.pretor.§.exit.ff.de vi bonorū rapto. Et dū põderaſ maxime p Pe.ꝛ Bal.cõtēptus dñi videō p tex.l.c.j.§.j.ver.qđo.n.vaſallꝰ.j.i qui.cau.feu.ami.vbi tex.di.ꝛ q huiuſmodi igratitudinis cauſe ꝛ naturali ratione ꝛ bonis curiarū cõſuetudinibꝰ pluſq̄ iure ſcripto cõpͥhēdi pñt ſꝫ nõ ē dubiū qd q alienat totū feudū ſꝫ naturalē rõnē plꝰ cõtēnit q̄ q alienat ptē ꝛ ſup hac eqtate fundaſ tex.in.d.c.j.ō va.q ꝯ cõſt.lotb.feu.alie.Jō recte cõcludiſ q alienādo ptē ſolū cadat a pte.Et ita trāſit Bal.l.c.j.§.calidio.j.de pꝛobi.feu.alie.p fe.niſi interueniret ſimulatio in fraudē.l.puta qꝛ vere vendit vaſallus feudū ꝛ ſimulat ſe alteri i feudū dare qꝛ ſi ſolū i pte fieret caderet iure a toto qꝛ grauiꝰ delinqt quā ſimpliciter alienās.l.ſi minoꝛē.ff.de iure pa.No.ibi qd dictū eſt in ſuperioribꝰ vaſallū poſſe alienare p pte itelligit de oī alienatiõe ſꝫ de alienatiõe p libellū.No.ibi mediolan.q ſeruāt de cõſuetudine ſua q vaſallꝰ etiā ſine cõſēſu dñi põt alienare totū feu.

3 †No.ibi.irrationabiliter valere cõſuetudinē irrationabilē.i.ſine ſufficienti rõne dūmodo nõ ſit corruptela ꝛ peccatū nutria.c.fi.de conſue.c.cū decorē.de vita ꝛ honeſt.cle.ꝛ not.in l.de qbus.ff.de legi.Hic ponit Ba.quod modis dicaſ alienatio cuiꝰ dic tñ omitto ꝛc.Adij.ite tñ no.in.l.fi.C.de re.alie.nõ alie.in l.ſi ita qs.§.ea lege.ff.de verb.obli.in.c.nulli.de re.eccle.nõ alie.in de.j.eo.tit.In gl.j.ad fi.no.via brocardicā.i.ſpinoſam.Nam aliquādo li.itū eſt p pte q nõ liceret pro toto.In gl.per.l.lotbarij.ad fi.no.q cõiter in feudis habeſ iſte ver.Huic conſuetudini derogatū eſt p.l.lotbarij.In gl.ſic ergo ibi remoueſ.no.cū de pluribus vnū cõcedit reliqua pbibenſ.In ea.ibi cū pretor nota aliū modum arguendi cū de pluribus vnū negatur alia intelligūt pmiſſa.Et de iſtis modis arguendi plene ponit Bal.i.l.cõuēticulū.C.de epi.ꝛ cle.Ad fi.gl.nota titulū q̄ſtionis glo.vez vtrum valeat feudi obligatio data in pignore p pte.Et gl.vf ꝯcludere qd hodie ēt feudū poſſit pignori obligari vſq ad dimidiā.Nec ob.c.j.j.ō pbibe.feu.alie.p fed.qꝛ ibi loquiſ de fraudulēta pignoris obligatione.ſed hodie vaſallus nõ poſſet pignori feudū obligare in pte vel in toto qꝛ caſus rotūdus in.c.j.de pbi.feu.alie.de decēdo ſi modo.nā permiū eſt cū finalis.l.ſi.ff.de here.inſti.Sed imperator in.d.c.j.in proe.ponit rõnē q̄ etiā hꝫ locū i pignore.ergo pignoris obligatio ſiue in toto ſiue in pte eſt prohibita.No.ſm ia.de bel.tria iura eſſe ꝯſiderāda ius antiquū ius nouū ꝛ ius nouiſſimū.nā de iure antiquo poterat fieri alienatio etiā in totū ſm formā.c.j.qualiter olim feu.alie.pot.ſm ſuū ius nouū qd feudū poſſet alienari p libellū vſq ad dimidiā vt eſt caſꝰ in tex.nro.Tertiū eſt ius nouiſſimū de quo iure prohibeſ alienatio omnino.c.j.j.de probi.feu.ali.p fed.Quero qꝛ hic dicimꝰ idē de parte qd toto quid ſi vaſallus caſtrum conſtruat in pdio feudali an caſtrū dicaſ feudale vel allodiale.reſpõdeo q dicaſ feudale ſꝫ Bald.in l.j.ff.de re.diui.in.vij.ꝛ.viij.q.nā qui eſt emphyteota ſoli eſt etiā emphyteota ſupficiei ſupedificate bar.i.l.j.§.ſupficiē.ꝛ.§.q aūt.ff.de ſupfi.d.ant.ꝯſi.xxxiij.l.ipi.i noie ꝛc.in fa.to caſtrū i.iij.col.

4 †Vltimo q̄ro an poſſit dñs regrere ſeruitiū a vaſallo publice excõicato.reſpõdeo q ſic.c.inter alia.de ſen.excõ.facit q̄ habenſ p gl.ꝛ alios in.c.paſto.c.j.de ap.ꝛ no.do.ant.i.c.nup.de ſen.excom.lꝫ vaſallus nõ teneaſ preſtare ſeruitiū ꝛ fidelitatē dño publice excõicato.c.dño guerram.j.de.l.corra.ꝛ.c.ſi.extra de penis.

1. Feudū nõ poteſt concedere vaſallus ad libellum perpetuū eccleſie.
2. Emphyteota primus ſi conſtituit nouū emphyteotā ſine cõſēſu dñi non propterea eſt liberatus a domino.
3. Innocens vere dicitur qui nec ſibi nec alteri nocet.
4. Nemo poteſt diſponere in re dñi ſine eius voluntate.

1 **Inde poteſt.** h.d.vſq ad.§.ſi clientulꝰ†feudū nõ põt ꝯcedere vaſallꝰ ad libellū perpetuū eccleſie.No.ibi rationē decidendi pcedentis notandi q̄d habes in ſummario quia nunq̄ reuerteretur feu.ad dominum.not.ibi eccleſia nū deſinat eſſe heres cēſetur enim perpetua.not.ibi quod obſeruandum erit in priuato vez vt vaſallus poſſit concedere feud.per dimidiam ad libellum perpetuum priuato.in emphyteota autē tz ſpe.qd ſuū vtile dñium põt alteri infeudare irrequiſito dño.nā cū feu.a liberalitate pcedat.c.j.j.in qui.cau.feu.amit.ꝛ poſitū ē in ſludijs ſicut põt donare ſꝫ eūdem optīa põt infeudare ſeu ſpe.in ti.de loca.§.nūc aliq.v.xxix.imo.l.c.potuit de loca.in.c.har.Ecõtra aūt feudatariꝰ feudū nõ põt dare in ēphyteoſim ſine licētia dñi qꝛ illa ſapit alienationē.c.nulli.ꝛ.c.ad aures.de reb.ec.nõ alie.ꝛ non peruenit ex cā liberalitatis vt datio in feu.bal.in.c.j.in prin.in.iij.col.j.de pbi.feu.alie.p fede.bal.in aūt.niſi

aut.nisi rogati.C.ad treb.⁊ ita et videmus q̄ vsumfructum in re feudali vel emphyteotica pt vasall⁹ vel ẽphy.ↄstituere ita bal.i l.j.§.utē in fundo.ff.quibus mo.vsusfruc.amit.an ↄtra tz tn vasallo on.an.c.j.in pri.⁊ ibi et aliqd dicā.j.de pbi.feu.alie.p fede. si autē ẽphy.vellet dare l ẽphyteosiz alteri nō pōt sine ↄsēsu dñi.⁊ spe. tn.o.ỹ.nūc aliqua.ver.xxv.⁊ erit effectus tn̄ qr agnoscendo ⁊ ca piēdo ↄsensuz dñi debet dñs facilitorē actionē ↄ huc sz ẽphyteo tā vt.j.in.§.seq.ponā.Et vult imo.in.o.c.potuit.in.xv.col. Item maior effect⁹ qr dñs poterit dicē volo p me ⁊ liber erit ẽphyteo ta n'pēsiōe.⁊ si exced̄et q̄titatē priē pēsiōs ↄstitute id q̄ ẽphyteo ta recipit ob illo scdo ẽphyteota p pēsiōe tūc dño hz emphyteote soluere interesse.ita imo.i.o.c.potuit in.xiiij.col. Itē aliū effectum gnaliter hēt3 ex no.p imo.i.o.c.potuit.in xv.col.qr vbi ẽphyteo ta vel feudatari⁹ ↄstituit aliū ẽphyteotā vel feudatariū cū ↄsen su dñi oē vtile dñiū trāsit penes sz ẽphyteotā vl feudatariū ⁊ ni hil remanet p mo ẽphyteote ⁊ directū dñiū remanet dño vt lati⁹ ponā i.c.j.§.aliud q3.j.de pbi.feu.alie.p fede.Et q̄ faciēdo sm ẽphyteotā vel vasallū trāsfert toē vtile dñium ẽphyteota pm⁹. tz ang.de aretio.in §.adeo post gl.in insti.locati facti glo.i.l.j.C. de fun.pstino.li.xj.qd no.bar.ang.⁊ alij.i.l.si quis vi.§.differētia.ff. de acq.pos.Bar.in.l.ij.ff.de vsuca.⁊ facit q̄ no.bar.in.l.ex tne.ff

2 ad treb.† Si tñ sine ↄsensu dñi primus emphyteota constituisset. nouū ẽphyteotā non est liberat⁹ pm⁹ ẽphyteota a dño.id pōt a scdo nō soluēte vēdicare rē emphyteoticā.⁊ sic nō vr facta ab eo totalis abdicatio nisi de ↄsensu dñi.ita ang.de are. post gl. in o.§.adeo.lz cōcessio ha nō vz qr sine cōsensu dñi tñ scds emphy teota q tenuit rem nō poterit h allegare lz excusef a canōe. facit optime.tex.in.§.si vero quē in aut. de nō ali. ⁊ ibi ang. ⁊ qd dixi 3.q fe.da.pos.in.c.j.in prin.in.xj.col.Nota ibi ecclesia nō patitur aliqd ↄ iustitiam in se vel in alio.ideo dicit bal.hic ecclesiam esse refugiū oppressorum.facit.c.nouit de iudi.Aliud elegātius ha betis ex isto tex.sm Bal.qd vz statutū vel cōsuetudo fouēs ma gis alienatiōes factas in priuatum quā in ecclesiam nec per hoc annullatur qr vr ↄ libertatē ecclesie qi cū habeat in se ciuilem ⁊ naturalē rationē nō ðr ↄ libertatem ec.disponendo q̄ vasal.non pōt alienare etiā trāsfudādo feu.in ec.spe.in tit. de locato.§. nūc aliq.ver.cvj.car.⁊ imo.in.xvij.col.in.c.potuit de locato. Ponunt legiste i.l.fi.C.de iure emphyteotico.⁊ hoc noster tex.explicat be ne cum in ecle.nunquā moriatur alienatio perpetua esse dño ni mis preiudicialis qr nūq̄ esset spes q̄ res feudalis reuerteretur ad dñm qd ita in priuato.item.ec.est facultate difficilis conueni endi cum sit priuilegiata vt no.in.l.j.ff.si quis in ius vo.non ierit ⁊ in.l.ij.in prin.ff.q satisda.cog.facit qd no.bar.in.leg.j.in fi.ff. de alie.iudi.mu.cau.fac.in.l.j.C.de his qui se p.noie.bal.in.l. qui sti pendia.C.de procu.in.l.per.diuersas in pr.q.C.mā.⁊ no.hoc di ctus bal.ad declaratione eorū q̄ dixit inn.circa concernentia liber talem ecde.in.c.nouerint de sen.exco. Bar.in.l.j.§. que onerande ff.qua.rerum act.non datur per legistas in aut.cessa.C.de sa. san. ec.in gl.que incipit est ergo ad fi.no.q̄ interdū deterioris condi tionis est ec.q̄ priuatus lz regulariter contra.l.fi.C. de sacrosan. ec.Et idem ponitur in tex.nostro vt videbimus statim in opp.

3 Ja gl.istud verbū ad fi.no.q̄.† satis est velle prodesse omnib⁹ ⁊ nemini nocere nam sm Aug.vera est innocētia q̄ nec sibi nec ali teri nocet oppo.ↄ tex.q̄ ratio tex.non sit bona qr nunquam sit re uersurū ad dominū:qr imo potest reuerti.nā resoluto iure dato ris.i.vasalli ↄcedentis ad libellum resoluitur iun acceptoris.§. rursus.ↄ.q.mo.feu.amit.sed ita est q̄ potest resolui ius datoris qm̄ potest decedere sine herede masculo ⁊ sic reuertitur feudum ad dñm vt probatur in fe.§.ergo potest reuerti feu.ad dominus. sol.tex.noster non considerauit qm̄ resoluitur iun datoris sed ac ceptoris.nam si vasal.pōt dare feu.ad libellū ec.feu,nunquam ad dominum reuertetur qr ec.nunq̄ moritur.⁊ sic inspicitur perso na accipientis.Secundo op.ↄ istuz tex. qr ↄstituit differentiā in ter priuatum ⁊ ec.sed.ↄ vbi est eadem rō ibi eadē iuris censura.l. id.ff.ad.l.aq.sed ita est q̄ eadē rō est in ec.put in priuato vt proba bo igit̄ ⁊c.q̄ sit eadem ratio ego pbo aut resoluitur ius datoris ⁊ tūc resoluit̄ et acceptoris aut nō resoluit̄ ius datoris sz alio ca su periit ius acceptoris.⁊ tunc feu.nō reuertit̄ ad dñm sed ad va sallū.so. Ja.de bel fatēdo ↄtrā quod tex.male loquat̄.ꝑterea po nit aliā rationē qr durū est litigare ↄ ecc̄liaz no.in.l.fin.C.de iure emphy.⁊ i.c.potuit de lo.vos autē dicite ↄ iac.de bel.q̄ text.bñ loquit̄ nec.n.doctor ē tante autoritatis vt text. possit reprobare qr autoritas doctoz est probabilis sz autoritas tex.est necessaria vt no.gl.i.l.j.C.de legi.in.c.j.de postu.plat.Nō ob.ar.iac.de bel. qr rñdeo qd rō tex.ex.est optia.nā ecclesia nūq̄ morit̄ quēadmo dū neqz imperiū.c.si gratiose de rescri.li.vj.⁊.§. iactētia.in aut.q̄ modo opz ep̄os ꝑpterea feudū nō reuertit̄ ad dñs.Et dum dicit̄ resoluto iure datoris ⁊c.dico qd ex quo in casu commisso aliena tio fiebat in ꝑpetuum libellū de pte finito feudo in dante non fi niebat̄ libellarius tam in alio iuris autoritate firmatus sed rema nebat libellari⁹ dño ⁊ ideo in ecclesia militabat absurdū de quo

i tex. vel aliter dicit Alua.q̄ hic nō ↄsiderat̄ direc⁹ e dñs sed ipe feudatari⁹ infeudās.i.vtiliter dño dato in libellū ecc̄e feudūz nō est reuersurū ad eū q dedit sicut si dat̄ priuato ꝑ̄ pmisso q̄ va sallus possit dare ad libellū saluat̄ cū minori ꝑiudicio dātis q̄ possit vt in ecclesia non pcedat sz in priuato.⁊ sic ar.resoluto iure datoris ⁊c.hic nō cadit ⁊ subijciūt bal.⁊ h Alu.q̄ idē erit i ciui tate q̄ hic ðr de ecclesia idētitate rōnis.l.ꝑponebat̄.ff.de iudi.fa ciunt que vult bal.in auf.nisi rogati.C.ad trebel.et per hūc text. dixi imo.in.o.c.potuit in.xvj. col.de loca.post glo.io.an.⁊ alios ibi q̄ emphyteota nō pōt alienare emphyteosim in ec.Et tenet gl.⁊ cōiter legiste in.l.fi.C.ð iure emphy.spe.in ti. de loca.§.nūc aliqua.versi.xvj.⁊ xij.Si tñ legaret eccle.rem emphy.tenet̄ he res ad estimationem secus si donaret.ita imo.in.o.c.potuit in xvj.col.lz aliq aliter.Tertio oppo.cōtra tex. ibi priuat⁹ vero ⁊ vr q̄ imo priuat⁹ nō possit qr leges oēs tāt lig.l.leges.C.ð le.so.ia.de bel.q̄ iste tex.loquit̄ ð scō ⁊ nō ð iure imo tex.loquitur de iure nō ð facto.vnde p itelligētia opponit̄.nā ðr i text.q̄ vasallus possit

4 cōcedere feu.ad libel.perpetuū priuato † sine cōsēsu dñi sz ↄ nemo pōt disponere in re dñi sine ei⁹ volūtate.l.fi. ad fi.C. de pac.in.l. i re.C.mādati A cōtrario ergo nō poterit vasal.sine consēsu dñi cōcedere ad libellū.So.in hoc putam⁹ obuiare iusticie ð cōsuetu dine feudali rō est qr qui in vno grauat̄ in alio dz alleuiari.l.cū qui.in prin.ff.de iureiu.sz grauat̄ vasallus vt si discedat sine he rede masculo feudū reuertit̄ ad dñm vt probatur in.§.se ergo dz alleuiari in alio vt possit concedere feu.ad libellū sine dñi volū tate vsqz ad dimidiā priuato vt probat̄ in prin.ca.nostri.Quarto oppo.de vsufru.l.si vsusfructus.ff.de vsufru.vbi extinguit̄ vsus fructus spacio centum anno.sol.ia.de bel aliud in vsufruc.aliō in contractu feudali vel emphyteotico.Causa est quia vsusfructus non dz esse ꝑpetuus ne proprietas remaneat inutilis dño.l.an⁹ §.titio.ff.de ↄdi.⁊ demō.⁊ glo.in.l.in animalibus.C.de le.que rō cessat in contractu emphyteotico.§.adeo.insti. de loca. Ultimo vasallus cū voluntate dñi ↄcessit feudū ec.ad libellū cū certa pen sione ānua.queritur an ec.nō solūsoluēs pēsionē cadat a iure suo bal.respōdet q̄ sic.l.quero.§.inter locatorē.ff.loca.nec ob.l.plz. vbi hoc tenet bal.C.de sac.san.ec.qr rñdeo q̄ loquitur in tributis que veniūt ex dispositione legis non aūt ex dispositione cōuētio nali ⁊ pro sui a bal.allego duas glo.an.in.c. ad apostolice. de re iu.li.vj.⁊ dixi vobis in pro.huius operis Bal.in auf. qui rem.C. de sac.san.ecc.ibi.glo.not.cano.in.ca.constitutus. de reli. do.d. Anto.in.c.verum.in fi.de fo.compe.licet arch. aliter in. cap.plz. xvj.q.j.spec.non firmat in ti. de resti. in inte.§. quis autē ⁊ qñ.ver. vt autem hec materia.

☞ Alienatio facta ad libellum olim valebat hodie secus.

1 Alienatio facta fratri ⁊ cōsequenter agnato perpetuo remaneat firma.

Statutum quo cauetur quod primogenitus succedat in feudali bus an te statutum habeat locum in allodialibus.

Et si clienculus. Hic.§.di⁊ vr si vero difficil3.h. o.resoluto iure dato.ↄ resoluit̄ ius acceptoris qñ vasal⁹ alienauit sine volūtate dñi si vo cū vo lūtate dñi ꝑpetuo valet alienatio vr et sine volūtate dñi si fcā fue rit alienatio agnato.h.o.vsqz ad.§.in feudo.no.q̄ alienato feam ad libellū olī valebat hodie sec⁹ vt dixi in pri.hui⁹ ti.no.ibi. sine hrde q̄ si vasal⁹ alienās ad libellū decederet sine descēdēte ma sculo feudū reuertit̄ ad dñz no.tex.ibi.libellū fecerit iūcto tex.§. ibi i ꝑpetuū sz bal.⁊ ia.q̄ libelli nā ē vt sit ꝑpetu⁹ ⁊ i dubio cōces sio ad libellū cēset̄ ꝑpetua.no.et tex. ibi.fri vl nepoti iūcto.c.j.§. de alie.feu.pr.q̄ p hec vba text.itēdit ↄphēdere et vlteriora de agnatiōe ad q̄s feudū erat puētu.rū ⁊ sic hētis limitationez ad ea q̄ no.bal.in.l.gall⁹.§.instituens.ff.ð li.⁊ post.dū voluit ibi q̄ qñ puisio sit p enumeratiōez graduū nō extēdit̄ vltra grad⁹ enume ratos qr illō pcedit nisi ex subiecta mā p idētitatē rōnis aliō ap pareat no.tex.q̄ i mā feudali vbū hrde interpretatur.i.sine filio mas.so ↄcor.j.ð.l.cora.c.ij.i fi.⁊ sic fili⁹ mascul⁹ itelligit̄ ð q̄cūqz descēdēte ex linea masculina siue sint nepotes siue pnepotes. ⁊ vlteriores qm̄ oēs talem ↄtinēt appone filioz.vt.l. libelloz. de v.sig.⁊ i gl.q.h posita in fi.nō aūt itelligas i hac mā si dscēderēt ex linea feminina vt.ʒ.ð his q feu.da.pos.§.hoc autem.⁊ fuit rō hui⁹ litere nō solū nā feudi q̄ disposuit a pn.vt hrs accipiat pro masculo verz et qr hrs ponebat̄ i ↄditione.s.q̄ reuertat̄ feudū si vasall⁹ sine hrde moriat̄ vñ nisi itelligerem⁹ de filio ⁊ fuiss3 limi ta psona ista conditio nūq̄ fuisset extinctura vt.l.ex scō.in fi.cum ibi no.ff.ad tre.qr nūq̄ qn decedere vr sine herede cū vltio voce tur fiscus tanq̄ here.l.e.j.C. de bo. vacan.lib.x.⁊.C. vñ vi.l.j. de he redi.decurio.p totū.no.ex pila parte q̄ resolutio iure datoris re soluit̄ ius acceptoris.nā dato q̄ vasall⁹ vsqz ad medietatē licite potuisset alienare sine scientia dñi tñ si moriat̄ sine herede resolu tum est ius suum qr reuertit̄ ad dominum ⁊ cōsequēter resoluit̄ ius liberi acceptoris de quo ʒ.dixi qb.mo.feu.amit.in.§.rursum no.ex scda pte q̄ voluntas dñi.adhibita i ↄctu feudali facit ipm

bent dignitatem ⁊ feudū ducatus in suo dominio ⁊ ex isto tex. to clinant cōiter doc. ꝙ merchionat⁹ comitat⁹ ⁊ alie dignitates regales deuoluantur per successiōem ad posteros. ⁊ facit etiā tex. iuncta gl. vbi de regnis i.c. denique. vij. q. i. ⁊ in. c. licet. in fi. de voto in. c. grandi. de sup. negli. prelato. lib. vi. ⁊ voluit Bal. in. ca. i. in. ij. col. i. de feu. mar. Bar. in. l. quadam cōsulebat. ff. de re iudi. in. iij. col. Jo. an. ⁊ host. in. c. per venerabilem. qui fil. sint legitimi glo. in. c. i. §. ⁊ qz. ibi Alua. do. Mar. §. de his qui feu. da. pos. arc. in. c. moyses. viij. q. i. Alber. in auc. in successione. C. de legi. here. in. l. donationes. C. de dona. inter virum ⁊ vxo. Bald. in. le. fi. C. de test. mil. in extraua. pacis constan. in verbo concesserimus vbi arguit ad partes i. l. ex hoc iure. ff. de iust. ⁊ iure Ang. in cōsi. clxx. quod incipit magnificus miles. ⁊ Panor. in cōsi. xij. incip. casus talis Oldra. in consi. xciij. incipit eleganter circa negotium. bal. in consi. lxxij. quod incipit ex facto proponitur. Pe. de ancha. in co. cōsi. cccxxxiiij. ꝙ incipit in christi ⁊c. pmaiori intelligētia bal. in c. i. in. vj. ⁊. vij. col. de iudi. ⁊ in. ca. i. i. de eo qui sibi ⁊ here. suis. ⁊ in l. i. in. viij. col. ff. de rerum di. ⁊ facit tex. §. alle. in. d. ca. i. §. preterea ducatus. de probi. feu. alie. per Fede. in cōtrariū tamen facit text. in. c. moyses. ⁊. c. licet. ⁊ in. c. si ergo. viij. q. i. ⁊ in. l. vnica. C. vt oēs tam ciuiles quā mili. ⁊ ꝙ habetur de vtronomij. xvij. c. ⁊ ꝙ sentit Jnno. in. d. c. grandi. ⁊ patet de Saul ⁊ Dauid qui per electiones assumpti probatur in. c. venerabilē. de elec. vnde p cōcordia dicendum aut loquimur i dignitatibus que nullū recognoscūt superiorem. ⁊ tunc l imperatore clarū est ꝙ per electiōem deuoluit imperium. d. c. venerabilē. in alijs aūt regibus principib⁹ ⁊c. si p ticularis ↄsuetudo habet aliqd circa modū succedēdi in regno illa seruanda est alioquin succeditur iure sanguinis. d. c. i. §. de voto. ⁊ ibi doc ⁊ Bal. in. c. i. in. ij. col. de feu. mar. ⁊ in. d. l. ex hoc iure. ⁊ hic est qd voluit Bar. in. d. consi. lxv. in. iij. art. aut loquimur in dignitatibus regularib⁹ q̄ habentur in feu. ⁊ sic recognoscunt superiorem. ⁊ tūc si pticulare cōsue. aliqd disponit illa attendenda est puta in regno. sicilie in quo ↄsuetudo disponit ꝙ non extantibus masculis femine succedāt vt dicit And. d. c. i. §. ⁊ qi. ver. hoc aūt notandum. ⁊. d. c. cū deuotissimā. ⁊ Bal in. c. significauit. de rescri. si aūt consuetudo particularis illa dignitate nihil disponit tunc stam⁹ consuetudini generali de qua in textu nostro. ⁊ hoc quotidie audiētis allegari huc tex. non obst. c. moyses. cum allegatis in contrarium quia procedunt tempore testamenti veteris quo mariine initio regum assumebantur reges pro iussione diuina postea tamen per successiones fuerunt regna vt patet in lib. reg. nō ob. l. vnica. C. vt omnes tam ciui. quā mili. que non loquitur in huiusmodi dignitatibus. ⁊ ex predictis habes nunc istam materiam vltra alios traditam ⁊ consequenter nunc de facili intellige titulum sequen.

¶ De feu. marchie ducatus vel comitatus. Rubrica.

¶ Hec rubrica de feu. mar. ducatus vel comitatus continuatur hoc modo supra visum est in titu. precedenti ad fin. de dignitate comitatus vel marchi. propterea cōpetēti ordine subijcitur hec rubrica.

1 ☞ Feudū habens ānexam dignitatē nō habet successionem nisi imperator per inuestiturā hoc fecerit. Et quare in feudo dignitatis masculi nō succedāt ⁊ nu. 2.
3 Ducatus marchionatus ⁊ comitatus sunt dignitates regales.
4 Statutū qđ frater excludat sororem nō intelligitur de fratre cōsobrino vt excludat sororem consobrinam.
5 Jus cōe in feudi successione facit ordinem.
6 Jura corrigentia ⁊ odiosa sunt restringenda.
7 Feudatarius an videatur habere maius ius in feudo quam dñs a quo feudum tenet.
8 Cōsuetudinis verba mētionē facientia de primo genitura intelligūtur de vere primogenito.
9 Priogenitus nō dicitur mort⁹ seu decessisse exīstēte illi nepote.
10 Pater amittēs senatoriā dignitatez nō preiudicat nepoti: qi nepos eam retinet ex persona aui.
11 Nepos ex primogenito ⁊ etiā pnepos ⁊ deinceps tanq̄ de prio ⁊ potiori capite excludunt secundogenitum.
12 Nepos in feudis succedit tam de iure quam de consuetudine.
13 Priuilegia psonalia trāseūt in filios attenta eorū causa.
14 Fictiōe fūdata sup eqtate dispositio facta sup casu nō tradit ad fictū qñ in ea cessat eqtas ppter quā fictio fuit introducta.
15 Predio legato cū villico contubernalis ei⁹ ⁊ filij ⁊ nepos veniūt in legato.

DE marchia. ¶ Hoc. c. vsq ad capitu. si duo fratres diuidit i duas partes. nā in prima loquit de feudo dignitatis in secunda de alijs feu. non habentibus annexam dignitatem secunda ibi: si capitanei hoc dicit. ¶ † In feudo habēte annexaz dignitatem nō est successio nisi imperator per inuestituraz hoc fecerit. ⁊ in alijs autem feu. non habentibus annexam dignitatem est locus successioni in tantum si vasall⁹ decedat sine herede masculo succedent agnati ⁊ ↄsobrini. hoc dicit vsq ad. §. si duo fratres Nota hic esse casum quod in dignitatibus regalibus ducalibus ⁊ similibus filij non succedunt de iure quod consuetudine est abrogatum: quia ex consuetudine seruatur contrarium ⁊ sentit vna 2 glossella hic. ⁊ ita communiter tenent feudiste. † Sed opere pretium est querere quare in feudo dignitatis nō succedunt masculi descendentes respondeo scđm And. propter magnitudinez excellentie vel aliter secundum Bal. nam dignitates magne facile reuertuntur ad principium suum a. l. filio quem. ff. de lib. ⁊ post. ⁊ l. lucius. in prin. ff. de leg. i. nam quemadmodum radij solis non separantur a sole. ita dignitates ⁊ iurisdictiones nō separantur a republica vt papa vel imperatore ⁊ notabiliter scripsit Joan. and. in nouella in. cap. cum venerabilis de exce. prela. ⁊ facit quod no. archidia. ii. q. vij. §. sed obijcit. ppterea iurisdictiones non possunt alienari licet plerunque consuetudine seruetur contrarium ⁊ vidistis §. si. i. in fi. adijcite secundum Alber. in. l. fi. in fi. C. de iurisdi. om. iudi. quod in partibus vltramon. regulariter iurisdictiones feu. possint alienari ⁊ diuidi de consuetudine. no. quod dignitates emanant ab imperatore velut a culmine secundum Bald. hic. Jo. blan. in summa de feud. in titu. de vasal. ⁊ eorum diffe. dicit tamen Baldus quod papa. vsurpet quantum potest sed salua reuerentia. Bald. imo secundum catholicam conditionem omnis iurisdictio omneque imperium habitu est l papa quia hereticū esset dicere quod sint duo principia ⁊ duo capita Jo. and. in. cap. apostolice. de re iudi. lib. vi. in clemen. pastoralis. de re iudi. gloss. est magistra. in cle. ad nostram in verbo ecclesie de here. cap. lxxij. dist. in. ca. scitote. vi. q. ii. ⁊ plene disputant post hostien. Joan. an. in. c. causam. qui fil. sint legi. ⁊ per Anto. de bu. in. ca. per venerabilem. eo. titu. licet quo ad exercitium habeat imperator suam iurisdictionem seperatam neque intendat papa falcem mittere in messem alienam capitulo nouit. de iudic. Nota ibi per inuestituram quod si in feud. dignitatum nō est successio nisi per inuestituram. ⁊ tunc non est proprie successio sed habetur ex prouidentia legali ⁊ secundum Bald. in hoc notabilem text. quod ex iure accrescendi frater fratri nō succedit in feudis sed ex speciali prouisione inuestiture vidimus in. c. i. §. ⁊ qui. a. ver. cum vero. §. qui. feu. da. possunt. nota. scđm. Bal. tex. ibi. aliqua regali digni 3 tate. † quod ducatus marchia. ⁊ comita. sunt dignitates regales. iđ filius patre viuente qui est inuestitus de comitatu dicitur ipse comes etiā ita And. hic. gl. in. ca. si. xxiij. q. i. bal. in. l. in suis. ff. de li. ⁊ post. ⁊ in. l. liberti. C. de ope. liber. ro. tex. ibi in. §. si capitanei. quod in feudis non habentibus dignitatem succedunt descendentes masculi in infinitum. Quid autem in collateralibus dicit plene in. c. i. ver. cum vero contra. alie. ⁊ dicit hic Bal. vnum singulare. nam licet in alijs successionibus non succedatur vltra decimū gradū gl. i. st. ō cogna. successiōe. tū i successiōe feudali successio fit i ifinitū donec sint agnati pīm. ſupti; exēplū pōe decessit rex francie vnus eius agnatus qui est in cētesimo gradu vel vltra certe succedit in feudo regali Bal. in. c. i. de eius qui sibi ⁊ here. suis l. ex hoc iure. ff. de iusti. ⁊ iure in. l. i. in. viij. col. ff. de rerum diui. in c. i. in. vj. ⁊. vij. col. de iudi. pe. de anc. consi. cccxxxiiij. Ja. ar. in summa de feu. in rub. de collateralibus. pp. contra tex. nam dicitur in tex. quod capitanei maiores habent successionem in feudum sed cōtra qz capitaneus maior censetur comes. §. qui feud. da. pos. in prin. ergo non habet locum successio in prin. c. nostri so. distinctis va vel in tex. ibi maiores vel pro. i. minores vel aliter ⁊ secundo h loquitur de capitaneo maiore qui erat inuestitus de plebe: ⁊ sic non habebat annexam dignitatem feudum. ⁊ no. scđm. Bal. qđ nomen frater simpliciter prolatū sine aliquo adiūcto nō cōprehendit cōsobrinos: secus si addat hic ↄsobrinus probat hic ⁊ p bar. in. l. lucius. §. q̄situm. ff. de leg. ij. facit q no. bald. in. l. inbemus. C. ad tre. pe. de anch. in. c. i. in. ij. car. de consti. ⁊ hoc notabile intelligitur de duobus natis ex duobus fratrib⁹ q ppriie dicuntur patrueles ad pdicta ang. in. l. i. ff. de inoffi. te. Bald. in. le. scimus. C. eo. imo. in. l. si dotali. ff. so. ma. Jo. an. in ad. ad spe. in ti. de suc. ab inte. sup ru. Bald. in. cap. que in eccle siarum in. xiij. consti. bal. in. l. vxor. C. q accu. ang. in auc. mfi ⁊ auie. C. qñ mulier tute. offi. fungi 4 pōt ang. consi. cccxxi. inci. dñe iordanus inducit bal. in ar. † qđ si statutum dicit qđ frater excludat sororem nō intelligit de fratre consobrino vt excludat sororez consobrinam imo videtur casus omissus statuto ⁊ dicit ipse. Bal. se consuluisse: licet qdā alij cōsuluerint ↄtrium ⁊ male sm ipm facit ꝙ in simili dicit idē bal. in. l. ij. C. de lib. perte. ⁊ in. l. quibus. C. de secun. nupt. ⁊ si dicatur nōne nomē ↄsobrinus itelligit de filijs natis ex duabus sororib⁹ dicit qđ est necesse sic interpretari qz in feudis descēdētes sororis non succedūt vt dixi in. c. i. §. hoc quoque notandum. C. qui feu. da. pos. vel aliter hic feudum erat femininum. ca. i. §. de he. femi. an glo. magna ad si. ponit viam brocardicam in glo. olim ad fi. dicite vt dixi

plene l.c.i.§.q fe.da.pos. Quero ab extra post alua. q si regi eodẽ pore nascant duo filij in eodẽ ptu.ita q nascit q̃s prior. quaerit ds succedere in regno stãte cõsuetudine q primogenit' succedat dic p bal.in.l.singbus.C.de secũ.nup. vbi argumẽrãdo dicit q genitor põt eligere q̃s eorũ debeat regere per.d.l.q q̃dẽ posset i pugnari.nã ex dispositiõe patris nõ pẽdet ius primogenture vt late old.cõsi.xciij.incip.elegãter iõ Bal.dicit quod vterq̃ ministrabit iura principatus in auẽ.ex testamẽto.in si.col.C.de col.ar.gl.i cle.i.in verbo reges de iureiur.⁊ in.c.nõ aũt.vij.q.i.iuncta.l.arecthuse.ff.de sta.bo.ita bal.⁊ ang.i.l.ex duob'.ff.de vul.⁊ pu.quicquid ibi dicat imo.bal.in.l.ex hoc iure.in.v.q.ff.de iust.⁊ iu. Jo.an.in.ad.ad ipe.in.ru.de feu.in.vi.col.s3 primã partẽ si sumus in feudis indiuiduis i alijs s3 secũdã cũ scda iclinat bal.in.l.ex hoc iure.ff.de insti.⁊ iu.ad motiuũ Jo.an.de feu.idiuiduo põt respõderi q l3 sit indiuiduũ feudũ tñ põt per plures simul aministrari vt no.in.c.prudẽtiã.in p.in.de off.del.facit quod videbimus in c.i.in.§.preterea ducatus.j.de probi.fe.alie p fe.facit no.in.l.arecthusa per docto.ff.de sta.ho.in.l.si fuerit.ff.de reb. dub.ioin.l.i.C.de metro.berite.li.xi.⁊ in.l.in testamento p bal.C.de suis ⁊ legi.quãdo vero rex h3 duos filios quorũ vnus est vtilis alter inutilis.s. maior quis succedat i.§.preterea ducatus de probi.fe.ali.per.fe. bal.i.l.si.q̃s prior.§.talẽ.C.de secũ.nup.bal.i.c.i.de succes.fe.vbi idẽ q̃ñ inhabilis primogenit' veniet ad successionẽ scdo geniti. ⁊ idẽ bal.in.c.cũ in magistrũ de ele.voluit an.in.c.i.§.deniq̃.vbi late.§.q̃ fuit.i.cau.bene.amit.q̃ro si ante regalẽ dignitatẽ habuit filiũ ⁊ postea dũ est effectus rex habuit alium filium quis dicetur huius regis primogenitus ita vt succedat i regno stãte dicta cõsuetudine.bal.in.l.iperialis.§.his.C.de nup.dicit q ille qui est natus.post regalem dignitatem ⁊ est ratio q: consuetudo non loquitur de primogenito simpliciter sed primogenito regis.idem bal.in.l.in suis.ff.de lib.⁊ post.⁊ hoc etiam te Ja.de bel.⁊ etiã gl. videt ibi sentire.facit.l.senatoris.C.de digni.lib.xi.⁊.ff.de testi.mili. l.titius.Fulgo.in.l.senatoris filiũ.ff.de sena.p gl.ibi facit.l.neminẽ cũ.l.se.⁊.l.si.C.de decu.li.x.bar.in.l.ij.§.in filijs infimi.ff.de decurio.bar.in.l.cũ satis.C.de agri.⁊ censi.li.x.vis tñ erit in verbis inuestiture. Superest vt de notabili articulo discutiamus i quo etiam apud maiores nostros lõga fuit disceptatio ac varie sententie ⁊ superioribus annis omnium celeberrimorum iuriscõsultorum italie ingenia desudarũt in causa magnificorum comitum Bartholomei patrui ⁊ Jacobi nepotis ex primogenito mortuo de scotis dũ tractaret de successiõe quorũdã feudo.magnifici cõmitis alberti patris ⁊ aui respectiue p̃dictorũ.dubiũ ergo est dispũtãdũ vtrũ qñ est cõsuetudo vel priuilegiũ q primogenit' tãtũ succedat viuẽte patre moriẽ primogenit' relicto filio ex legitimo ⁊ naturali moriẽ postea pater primogeniti relictis superstitibus filio secũdogenito ⁊ nepote predicto ex primogenito quis succedit patri eidẽq̃ auo an secũdogenit' filius an nepos filius primogeniti. Et p p̃te patrui siue filij secũdogeniti. Primo adducit ius primogenture q̃ẽ q̃d psonale.⁊ ideo a psona separari nõ põt nec ad heredẽ trãsmitti.l.i oẽbus.ff.de reg.iur.l.q: psonale. ff.solu.ma.regu.priuilegiũ de reg.iur.lib.vi.facit quod habetur in.l.vnica.§.ne autẽ.C.de cadu.tol. Cũ ergo ista qualitas primogeniture inheret subiecto.i.psone primogeniti illo mortuo cum nõ entis nulle sint qualitates.l.eius qui in prouicia.ff. si cer.pe.nõ trãsibit istud ius personale ⁊ qualitas ista ad filium ipsius primogeniti ergo secũdogenit' cũ nõ reperiat tpe mortis pris aliquẽ q eũ precedat dicet satis primogenitus tpe mortis patris.c. nã ⁊ ego de ver.sig.⁊ sic ad successionẽ admit.debebit. Secũdo adducit filius primogeniti quo ad auum nepos locũ patris nõ representat qõ ostẽdit q: si aliquis habens filium ⁊ ex eo nepotes si filium exheredet ⁊ extraneũ sub cõditione istituat si pẽdẽte cõditiõe post mortẽ eius de cui' hereditate agit moriat filius nepos volẽs rũpere testamẽtũ quasi preterit' nõ audit q eẽt si patris sui psonã representaret aut locum.ff.de iniu.rup.irri.te.l. si quis ex filio exheredato in prin. Allegatur etiã q vbi pater filio substituit si viuo patre filius precedat apud hostes substituti filio ex substitutionis iuribus nõ succedunt.vt.ff.de vul.et pupilla.substit.l.lex cornelia.sic in casu proposito vbi dict' primogenitus viuo patre suo decessit primogeniture ius ad eius filius nõ transeat sicut nec in preallega.l.lex cornelia ius defuncti filij i vita patris ad substitutos successio pertinebat. ¶ Adducitur tertio vbi libertus moritur superstite patroni filio ⁊ nepote in illo iurepatronatus filius nepotem excludit.ff.de bo.liber.l.si libertus.§.i.sic ⁊ in casu nostre questionis vbi de iure primogeniture tractatur filius tempore mortis eius de cuius hereditate agit

5 primogenitus maxime nepotẽ excludit. ¶ † Quarto ius cõmune in feudi successione facit ordinem vt i eo succedãt filij ⁊ nepotes sexus ⁊ etatis cõsideratione p̃habita .c.i.de succe.feu.c.i.de grabi.suc.i suc.i feu. Et vidim' .s.qui feu.da.pol.c.i.§.cum vero ff.§.⁊ q:. Prio ergo fm dictam consideratione in filij admittũtur ⁊ in eorum defectum fm eandem considerationem nepotes vt est videre in eo q patrẽ ⁊ filiũ insti.tui. Primo pt ⁊ in eius defectũ filius videt institu.us vt not.ff. de libe. ⁊ post.l. gall' in prin. ⁊.§.q̃dã recte. Quinto vbicũq̃ cessat rõ legis.cessat lex ipsa Cõstat enim q fm antiq̃ legẽ ante constitutionez regni nõ erat etatis differentia in feudorũ vel alijs successionibus introducta s3 sexus tãtũmodo de na.suc.fe.c.i.⁊ de gra.suc.an feu.c.i.§.filia .tñ consuetudo vel priuilegiũ cõsiderauit causam prelationis in successione feu.primogenituram ex quo ergo causa seu rõ legis cessit l.etiam cessabit.vt.ff.de inrepa.l.adire.§.q̃uis.c.cum cessante de appel. Sz in persona dicti nepotis cessat primogenitura q: fili' quo ad eum primogenitus est ⁊ etate maior ergo cessat in persona ipsius nepotis ius prelationis in successiõe prefata vt nõ ipse filio.s.patruo.sed etiam filius patruus preferatur in successione premissa. Sexto argui vbi feu.alicui masculo conceditur ⁊ ipsius liberis masculini sexus ⁊ eis deficientibus feminini sex' feudum deuenit in feminas que moriuntur superstite tantum filia ⁊ filio nato ex filia a dicto feu.prefato modo cõcessi successiõe masculus filiaz repellit.vt.j.de eo q sibi here. que suis.c.i. ⁊ sic feminina licet in primi masculi locum succederet ratiõe tamẽ defectus sexus a successione per masculũ repellitur sic is casu rationis nostre rõne defectus minoris etatis sue licet etate ⁊ natu maiori successerit vincatur ⁊ succũbat in succe.bonorum filio ex vi cõsuetudinis vel priuilegij que prefertur in feuduz tantũ inter liberos etate maiores cum filius inter omnes liberos tempore mortis aui superstites etate precedat. Septimo arguitur casus nõ expressus a.l.testatore vel cõtrahentibus pro omisso habetur.ff.so.mat.l.si cum dotem in prin.⁊.ff.de lib.⁊ post.l.cõmodissime.cum ergo casus iste nõ sit expressus ⁊ habeatur propterea p omisso nõ succedet nepos ratione primogeniture sed filius maioris etatis q tẽpore mortis patris iter eius masculini sexus liberos de cui' bonis agit inuenit maior etate. ¶ Recedit ad premissa q: si legislator aliud de primogenito filio voluisset illud expressisset.c.ad au-

6 dientiam.z.de deci.C.de cadu.tol.l.i.§.sin autẽ ad deficiẽtis. † Octauo adducitur iura corrigentia ⁊ odiosa sunt restringenda et non ampliãda nisi i casu in quo loquitur expresse vt regula odia de reg.iur.li.vi.l.q vero.ff.de legi.ff. de lib.⁊ post bu.l.cũ quidã.cum ergo cõstitutio de primogenito filio nõ loquat que ius commune corrigens est ⁊ odiosa q: nature differentiã introducens contra.l.maxi.vitiũ.C.de lib.prete.vel exher.⁊ ita bal.in.l.oẽs populi in.xij.col.ff.de iusti.⁊ iu. qui dicit hec de primogenito disposita statuto vel priuilegio extra casuz sui nõ extẽdi q: odiosa ergo de solo filio primogenito est intelligenda nõ de primogeniti filio cũ igitur dictus secũdogenitus sit primogenitus tẽpore mortis patris de cuius bonis agit excludit dictũ nepotẽ l3 ut primogenit' filius cũ ad eũ p̃missa rõne ie dicta cõstitutio nõ extẽdat. Nono adducitur vbi primogenitus filius ex aliqua ratione inhabilitate vel macula a successiõe impedit nec eius fili' ad successionẽ admittẽ.vt.C de questio.l.diuus marcus. q: q obstat patri obstat ⁊ filio.vt.ff.de reg.iur.l.in his.§.nõ debeo.⁊.l.aliud.§.si.tunc arguit paria sunt inhabilẽ esse ⁊ nullo mõ esse.vt.ff.q.mulier vni. no.l.i.in fi.videmus in.c.i.§.mutus.ñ.epi.vel abb.in.c.cũ i magistrũ de elec. sicut ergo vbi esset ihabilis fili' ex eo nepos a successione repellitur ita ⁊ cũ primogenitus tempore mortis eius de cuius hereditate agitur nõ est i rerũ natura nepos ex eo repellatur

7 successiõe prefacta. † Decimo inducitur maius h3 i' feudatari' in feudo q dominus a quo feudũ l3 q: feudatari' h3 vtile dominiũ vt.ff.si ager vec.l.fi.⁊ no.ff.de rei vẽ.in gl.rubrice dominus autem feudi h3 tantũ directũ dominiũ vt in preal. iuribus s3 cõstat q q h3 vtilẽ actionẽ preferẽ habẽti directã vt.ff.de procu.l.i causæ.§.fi.⁊ de suph.l.i.in prin.tũc sic ar.habẽs maius ius vt feudatari' nõ põt de feu.disponere sine licentia vt.j.de phi.feu.ali.per Frede.c.imperialis.⁊ pro hoc q: dñs feudũ q alius l3 eo viuente nõ põt alij de iure cõcedere nisi illo cõsentiẽte vt.ñ.q succes.tene. c.si quis inuestitus.§.nã si quis.ergo nec cõsuetudo potuit neq̃ priuilegiũ sine cõsensu. Undecimo p hac parte ar. q frater decedẽtis succedat sibi ⁊ nõ filius primogeniti q: l3 nepos i successione aui vel patrui etiã in feudo vt dictũ est succedat i locũ patris sui tñ hic succedere in locũ patris sui nõ significat q filius succedat ex persona patris tanq̃ ex iure transmisso ad se per patrem s3 significat q nepos succedat i gradu primo ex persona tamẽ ppria ⁊ ex iure ppriõ nõ enim põt succedere ex persona patris quia si ex iure transmisso cũ hereditas filio in vita nõ fuerit delata. ita declarat no. Bar.in.l.i.§.si sit nepos.ff.de collatione dotis ⁊ in lege prima.§.si filius.ff.de coniungen.cũ eman.lib.⁊ ideo dicit bal. notandum.⁊ recte in.l.si auus.C.de libe.prete.q nepos succedit i locum patris priuatiue non transmissiue.nam si succe.trãs.tunc si filius esset institutus nõ esset necesse inuestiture nepotẽ quia trãsmissio sit a successore cũ eisdem quali.q tamen est falsum q: si nepos non sit institutus testamentũ redditur nullum mortuo filio viuente patre vt in.d.l.si auus.d.l.post humorum.cũ si.ff. de iniu.ru.ir.te cõfirmat ista cõclusio q: tex.in.l.gallus.§.nũc.de.l.vero.⁊

habetur

habetur et insti. de here. qua. et diffe. §. sui dicunt quod quando nepos
ingreditur locum patris in suitate hoc est quia per mortem naturalem vel
ciui. filius desinit esse suus si ergo in filio extinguitur suitas quo
modo pot nepos succedere ex iure transmissiois et ex persona filij
certe hoc videt impossibile. et si successio non po transferri iure trans
missiois in nepotem ergo nec ius primogeniture quo ad successionem
qui hec est vna qualitas et vnus modus succedendi que non pot stare sine
subiecto. l. adeo. de acq. rer. do. Et ido non vr vera opinio. io. an. in d.
spe. sup ru. de feu. q dicit quod ius primogeniture transmittitur quo ad
actum succedendi cum ipsum ius succedendi extinguat i filio q premo
rit fratri vel patri sicut extinguit suitas in iurib. pal. et ido text. in c.
licet de voto i antiqs expresse dicit quod quo ad actum succedendi ius pri
mogeniture competit post mortem eius de cuius hereditate agit: vn licet
quo ad quedam alia ius primogeniture causet in filio et habitu et actu
que enumerat bal. in. l. cum antiquioribus. C. de iure delib. arch. in
c. qm periculosum. vij. q. j. habet in d. c. licet. non tamen quo ad actum succe
dendi consideratur vt ius nisi post mortem et licet i filio vel nepo. cum agi
tur de hereditate cui censetur questita quedam spes probabilis et considerabilis
vt plene p bar. in. l. is pot de acq. her. tamen ex ea spe non transmittit ad
nepotem quia si hoc esset filius q est suus in bonis patris transmitteret
hoc ius ad nepotem nec extingueretur suitas saltem quo ad transmis
sionem legitime quam pater non pot a filio auferre sine causa cum ergo ne
pos succedat in gradu filij sed ex persona propria vr quod privilegium conces
sum filio primogenito non transeat ad nepotem. ita videt probare tex. secundum
intellectum bar. in d. l. j. §. si sit nepos. de colla. do. et ita et tene bar.
in d. l. j. §. si filius. reprobando quando solutionem gl. ibi positam. Duo
decimo sic probatur quia quod nepos succedat in gradu filij et censeatur
primogenitus hoc non est nisi p quandam fictionem quia vere nec ipse est
primogenitus nec immediate conceptus ab auo sed mediante filio. et ita di
cit Bal. in aut. cessante in vlti. col. C. de suis et legi. etiam tetigit in

8 l. cum antiquioribus. de iure delib. † Sed verba consuetudinis vel pri
uilegij facientia mentionem de primogenitura debent intelligi de ve
ro primogenito vt ostendit. ergo iste non debet comprehendi in verbis di
cte constitutionis vel consuetudinis in qua fundatur questio nostra. nec
enim debent due fictiones vel duo specialia in vnum concurrere. l. j. C. de do.
pmis. quod hic esset si diceremus nepotem excludere secundogenitum
primum speciale quia magis remotus preferret minus remoto et primo
rum secundum quod qui non est primogenitus. i. nepos natus post secundoge
nitum fingeretur primogenitus in preiudicium illius q vere prior
eo natu erat. sicut nos ergo vel in iure coi vt vel patruus et nepos
simul succedant. l. iij. C. de suis et legi. et aut. post fratres. C. de leg.
et here. vel secundogenitus in quo non concurrunt tot fictiones
neque specialia excludat nepotem si propter indiuiduitatem ad
vnum solum successorem deueniendum est quod autem verba debeant intel
ligi de vero primogenito et de vere existente in primo gradu pro
batur primo notabiliter ex simili decisione. Bal. in. l. quoties. C.
de rei ven. vbi dicit sequendo iaco. bu. quod constitutio que facit men
tionem de primogenito intelligitur de vere primogenito non de
eo qui potest intelligi esset primogenitus per fictionem. et facit quod
no. Bal. in. l. omnes populi. in. xiij. col. ff. de iusti. et iure. ergo si vi
detur decidere casum nostrum confirmatur ista conclusio per re
gulam que ponitur per Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. et iu
re. et per Jo. an. in c. si. de consue. li. vj. in nouel. vbi volunt quod consue
tudo vel statutum contra ius coe debet intelligi in casu vero nec tra
hitur ad fictum. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. ge. et tradit idem Bar.
in. l. heres quoque. ff. de acq. here. Bar. in. l. j. ff. de fonte. et hoc est ve
rum presertim dum fictio tendit ad preiudicium alterius vt decla
rat Jo. an. in regula sine culpa de reg. iur. l. mercu. i aliqua. q. verum
naturalis primogenitus qui post fecit se legitimari excludat secun
do genitum et legitimum natum alem q ante legitimationem erat ortus.
Tertiodecimo adducit id quod non pot cedi non pot transmitti. sed ius
etatis non potest cedi. l. peto. §. predium. ff. de leg. ij. §. fi. insti. de vsu
fru. l. si quis domum. §. hinc et. ff. loca. ergo nec transmitti et sic ius
primogeniture quod fundatur in etate non potuit in nepotem transmit
ti. facit. l. ea quidem. C. de in inte. rest. l. si pater. §. fi. ff. de adoptioni.
Decimoquarto adducit tex. in. l. i. §. si impuberi. ff. de colla. bo. vbi
spes succedendi patri adoptiuo non venit in collatione bonorum
ergo non transmittitur in alium. ergo ita in iure primogeniture quod
potissime i spe succe. consistit. xv. adducitur text. in. l. si viua matre.
C. de bo. mater. quem ibi ad hoc ponderat. Cy. et Ricar. malumbre.
vbi dicit tex. quod nepos debet esse melioris conditionis quam filius quod
esset hic si diceremus quod filius primogeniti excluderet filium secun
do genitum. Decimo sexto probatur hoc per tex. i. l. cum ita. §. in fidei
commisso. ff. de leg. ij. vbi i legato relicto generi vel familie perfer
tur qui proximo gradu percatus est sed secundo genitus primor est
nepote ergo prefertur facit. l. fi. C. de ver. si. ibi. nullo. n. modo filijs
viuentibus. l. ij. C. quando dies leg. cedat. ibi: quicunque fuerit in
que superuixerit. facit. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad tre. iunctis
his que no. ibi Bar. vbi ex tacita mente neptis venit ad fideico
missum quia non superat qui eam excluderet. secus si superfuis

set qui ex mente testatoris eam habuisset excluderet. ita ergo hic quod
quo superest filius secundogenitus qui primor est nepote non admit
tetur nepos ad hec iura primogeniture. Et hoc videtur expresse velle bart.
in so. ad. l. pe. C. de impub. et alijs substi. maxime quod si substitutus
est eiusdem gradus cum superstite quod substitutus admittitur. et sic sen
tit secus esse si non fuissent eiusdem gradus prout et in casu nostro
secundogenitus filius et nepos non sunt eiusdem gradus. facit. l. si is q
ducenta. §. si pater. ff. de reb. dubijs. Decimoseptimo adducitur si
hus primogenitus si refutaret veniret i secundogenitum. c. j. de alie.
feu. pater. ca. j. an filius vel agna. l. j. §. assignare. vbi bonus text. ff.
de assi. lib. ergo ita illo sublato de medio per mortem naturalem
nam si hoc facit mors ciuilis et hoc faciet mors naturalis vt no.
in. l. ex ea parte. §. j. ff. de ver. obl. in c. susceptum de rescrip. li. vj. et
maxime quia cessat equitas sup qua potuit hec consuetudo feuda
ri vt q prius beneficio nature in lucem prodierat habeat bona. Cum
hic mortuus sit primogenitus et superuiuat secundogenitus q respectu
nepotis prius preces obtinet. Decimooctauo contra nepotem alle. c. le. pa
stora. de re iudi. Decimonono adducitur quoniam illa regula que vult quod
nepos representet personam patris habet locum quando tractat de successio
ne aui vel auunculi vel patrui vel preferetur patruus nepoti text.
est in aut. vt fratrum filij ass. sed ius primogeniture non solum de
betur ex successione sed etiam ex prouidentia domini consuetudine vel priuile
gio vel statuto. c. j. §. cum vero conrad. ti. de his q feu. da. pot. ergo
nepos in casu nostro non representat personam patris sui. hec fuit condera
tio Bar. in aut. post fratres. C. de leg. here. Uigesimo si considera
mus secundum ius ciuile vocat patruus iure coi ad successionem aui pa
tris sui nepos autem ex filio venit quodam iure singulari: quia personam
patris representat. §. cum filius insti. de here. que ab intes. defe. firmius
autem est ius quod iure coi venit quam quod iure singulari. l. eius nulli
tas. §. militia missus. ff. de termi. ergo filius secundogenitus ideoque pa
truus preferet nepoti ex primogenito duo alia ar. possunt adduci
tamen quod spes non transmittitur tamen quod tempore mortis aui secundogenitus extin
cto primogenito vr ipse primogenitus. sed illam tollam i fi. arg. xix.
quod facit p nepote ideo non longius insisto p hac parte patrui contra ne
potem faciunt plures autoritates. primo and. in c. a. j. de gradi. suc. in
feu. secundo Bal. i aut. post fratres fratrumque filios. C. de leg. here. ter
tio ricar. malum. quem refert et sequitur Cy. et ray. in. l. si viua. C. de
bo. ma. et ibi dicit ral. quod modi. ita teneat idem quoque tenet Bal. in
d. l. si viua. quamuis Bald. in. l. ex hoc iu. ff. de iusti. et iu. et in. l. cum
antiquioribus. C. de iure deli. non soluat quinimmo dicit. soluat a
pollo. et Bald. met. pro patruo in. l. iij. C. de suis et legi. sed Nico.
de mat. in. l. si. C. de iu. om. iudi. quem refert Bal. i. l. liber. C. de bo.
liber. distinguit aut loquimur in iure feudali. et tunc nepos exclu
dit patruum. c. j. de gra. suc. in feu. aut loquimur in alia successione
non feudali. et tunc i iure primogeniture patruus excludit nepotem
tem. l. si libertus. §. j. ff. de bo. libe. sed Bal. ibi tam in primo quam
in secundo membro reprobat Nic. propter pronunciationem quam fecit
rex robertus et papa bonifacius q fuerunt aduersantes. et ibi dicit
bal. quod papa bonifacius non fuit apostolicus sed partialis. bar. re
probat primum membrum pp sententiam latam a bonifacio et secundum membrum
propter sententiam latam a roberto. et sic allegat duo sententias. exemplo quod fieri
non debet. C. de fur. l. j. sed mihi non placet primum membrum Nic. tali
rone quia immo vbicunque agit de successione feudali aui patris succe
dit patruus cum nepote p defuncto quemadmodum iure romano. c. j. i. gl.
vbi no. de gradi. suc. in feu. et in. c. j. de suc. feu. videbimus i. Saly.
in. l. si viuus ma. per illum tex. C. de bo. ma. post quosdam vltramonta
nos quos ibi refert idem bar. in aut. post fratres per illum tex. C.
de le. here. and. de iser. i. c. j. de succes. feu. et Bal. i. l. cutella. §. si duo
ff. de legi. tuto. et in d. l. iij. C. de suis et legi. et domi. in d. c. grandi.
et Old. in consi. xciiij. inci. eleganter circa negotium vbi dicit hec
opi. esse de iure veriorem. et ita concludit pe. de ancha. consi. lxxviij.
sci. i xpi noie amen dca narratio i ptum quod premissis allegationibus non
obstantibus nepos iure coi debet succedere auo memorato non obstan
te quod est minor etate secundogenito. filius. n. cum parte sic censetur esse eadem
persona vt vbi vnus stat vel est alter stare vel esse videatur vt. C. de
agri. et censi. l. cum similibus. xj. et vox vnius alterius esse censetur vt in
sti. de inuti. stip. §. ei q. et propterea non considerato dicto nepote vt co
et sic defectio ratione etatis sed vt patre eius primogenito et ad dictam
successionem habili in successione ipsa dicto secundogenito preferetur quod
pulchre monstratur emancipatus emancipato non confert sed suo confer
re tenetur de iure suppone ergo quod emancipatus ad successionem veniens
cum frater in potestate constituto et cum alio filio alterius fratris defuncti
in potestate filij constituti quorum filiorum vnus i potestate et alius emancipatus
erat. queritur nunquid dictus emancipatus habuit et emancipato nepoti
suo conferat lex dicit quod sic non considerato defectu emancipationis q
est in ipso nepote sed considerato quod patris sui constituti in potestate p
sonam representat cuius gratia confertur sibi vt hec probantur. ff. de col. bo. l. j. §.
fi. et co. ij. l. si nepote. ff. de coniun. cum eman. lib. l. j. §. si filius circa fi. cum
si. ecce ergo quod nepos qui ex qualitate sibi inherente erat inha
bilis ex qualitate patri inherente admittitur. Secundo ad idem

vbi dicit q̃ auus ẽt materaus q̃ est pinus dicat suscipere nepotẽ ex filio ergo dz nasci ex corpore aui etiam in fui fm Bal.in.c.i.de eo qui sibi ⁊ here.suis.tñ in.ao ratio est in patruo ppterea q̃.s. dixi pater ergo ex.d.l.luci⁹.q̃ nepos ex filio pdefuncto pōt dici filius de pprio corpore aui nat⁹ qñ dispō nō sumpsit originẽ in psona filii pat fuit in.c.ab ufo.⁊ voluit bar.in.d.l.liberorũ in loco ⁊ ver.⁊ alle.cōstat aūt q̃ illa dictio ex vel de designat causaȝ primã ⁊ immediatã.l.eo ipso.ff.de pecu.de incē.ruina naufra.l.i.§.ex incēdio.de alimē.⁊ cib.a.leg.l.aug.in p̃n.ubi ex pdictis.vel ppter predia.C.si seruus exterū.l.i.sed dic q̃ nepos dicat imediate nasci ex auo vel eius corpore nō pōt esse ppter aliã causaȝ quã illã de qua s.dixi qz in ipso est portio paterni corporis q̃ vna cũ patre nata fuit imediate ex auo ⁊ postea renata ⁊ iterũ nata ex filio ⁊ sic sequit qđ filius erat primogenit⁹ similiter ⁊ nepos ex eo nat⁹ eodẽ respectu pōt dici pmogenit⁹ qz generatio habet ꝯcomitãtiã tpis necessariã vt in.c.abbate sane de re iudi.li.vi.vnde si dicatur genit⁹ ⁊ natus ex auo ppter hoc qz pater eius cui⁹ ipse portio est genit⁹ ⁊ nat⁹ ex illo est. Sequitur etiã qđ tūc tpis dicit genit⁹ ⁊ natus qñ ille genit⁹ ⁊ nat⁹ fuit ii.et iterũ nat⁹ fuerit qz iterata nativitas nō tollit neqȝ obfuscat veritatẽ pmi ar.ff.de libe.⁊ posth.l. filio quẽ pat.ad munici.l.assumptio.in prin.⁊ ppter hoc dicunt iura qđ pater ⁊ fili⁹ natura reputant eadẽ psona.l.fi.C.de impu.⁊ aliis subsit.in fi.Notandũ dicit dñs dñs natura quam dicat non p fictionẽ iuris ponitur sed fm veritatẽ iuris naturalis ppter rōnes supradictas. Quinto adducit pan.p nepote ex pmogenito iudicio determinationẽ expssam Ja.but.in.q.disputata per eũ. quã etiã Bar.refert ⁊ tenet in.l.libellorũ.§.alle.de ver.signi.ver. his pmissis ⁊c.in.q.statuti dicentis qđ existente filio masculo nō succedat filia femina debeat tamẽ dotari. Pone aliquis decessit relicto nepote ex filio pdefuncto in eius vita querit an dictus nepos gaudeat beneficio statuti pfati vt excludat amitã que erat in proximiori gradu.certe ista questio est similis q̃stioni nostre qz si in nostra filius primogenitus ppter pmogenituraȝ pferetur fratri suo secundogenito licet sit in eodẽ gradu secu.⁊ sic psone eiusdem gradus redduntur ad instar diuersoȝ graduũ ita ⁊ in casu questionis predicte Ja.but.filius masculus ppter sexũ masculinum pfertur sorori existenti in eodẽ gradu secũ.⁊ redigit ipsaȝ ad instar secundi gradus.item in.q.nostra.querit an nepos ex pmogenito pdefuncto gaudeat puilegio excludendi patruuȝ licet sit potior in gradu quã ipse nepos.ita in.d.q.queritur an nepos ex masculo gaudeat puilegio excludẽdi amitam que erat potior in gradu quã ipse.⁊ concludũt pdicti doc.qđ nepos ex persona sui patris videbitur in statuto ꝯphensus ⁊ excludet amitã non iure transmissionis qz nō potuit trãsmittere ius succedendi nondũ deuolutũ sed iure repñtationis. Sexto p nepote facit qđ pmogenitus pater suus transmiserat ius pmogeniture in eius filiũ eundẽqȝ nepotẽ facit qz iure diuino ius pmogeniture pōt vendi ⁊ cedi vt in Esau.⁊ Jacob pbatur gen.xxv.c.⁊ tenet p Jo.an.in c.licet.de voto.ergo pōt ẽt transmitti ius pmogeniture ad filiuȝ suum.l.quedam.ff.de acq.re.do. Septimo facit qz nepos reputatur psona patris pmogeniti. Octauo facit qñ ea q̃ cōpetũt filio nō vt heredi transmittuntur ad descendentẽ etiã viuo parẽte suo l.in quib⁹.⁊ l.si qs prioris.C.de secũ.nup.⁊ ibi ial.⁊ Bal.sed ius pmogeniture cōpetit filio vt filio pmogenito.ergo cōpetit nepo10 ti. Nono facit tex.in.l.emancipatũ.§.fi.ff.de senato.vbi etiã si pater amisit senatoriã dignitatem tamen nepos retinet eam ex psona aui. Decimo bene facit tex.in.l.arist.§.i.ff.que res pigno.obl. pos.⁊ in.l.qui prior.ff.qui potiores.vbi tertius creditor preferetur secundo creditori:qz tertius creditor habebat iura concessa a primo creditore.ita debet preferri nepos qui habuit ius primogeniture a patre suo primogenito. Undecimo facit.l.si operarũ ff.de oper.liber.⁊ l.a duobus.ff.eo.tim.⁊ in.l.i.§.si quis duos.ff. de assig.libe. Duodecimo facit ⁊ quia ratio naturalis est pro filio eodemqȝ nepote:maxime qz ius primogeniture venit iure nature.l.cum ratio.ff.de bonis dam.l.scripto.ff.vnde liberi.l.iii. ff.de interdic.⁊ rele.⁊ qz non tam persone quam cause videtur puilegium datum.⁊ sic in nepotem transi.sicut ⁊ causa.s.ipso pmogenitura ⁊ sanguis facit regula priuilegium per Dy.in.vi.vbi no.quod priuilegium non conceditur persone sed cause vt est in iure pmogeniture transmittitur ad heredes.l.nō solũ.ff.de in integ.resti.facit.c.grandi.de supp.negli.in.vi.⁊ c.licet de voto.vbi is subsidium admittitur patruus sed existẽte nepote excluditur patruus.nam sicut ius primo geniture est ius dignitatis adepte sanguini ergo iure naturali atque ciuili descendit in posteros vt ff. de interdic.⁊ releg.l.iii. Tertio decimo arguo ad idem sicut se habet dignitas primogeniture quemadmodum se habet dignitas ingenuitatis in qua patris calamitas filio non nocet.C.de libe.⁊ eorum lib.l.ii.§.quoniam illius. Quartodecimo sicut relique potiores excludũt sequẽtẽ tutelã vt plene no.ff.de te.tute.l. si quis sub conditione.ibi hec.facit etiam.l.iii.§.queri potest.ff. de legit.tut.ita reliquie primogeniture debent excludere secũdo-

genituraȝ.sed nō est dubiũ qđ nepos est naturalis ⁊ intrinseca reliquia vt sic dicã patris ⁊ eodẽ corpore ⁊ censet eadẽ persona vt. C.de impub.⁊ aliis subsit.l.fi.Ergo legi qđ dici⁹ nepos preferat. Quintodecimo hoc pbat euidẽter qz expressuȝ est q̃ in feu.ex quo deuenit in vnã lineã alia postergata donec superest ex illa in quã deuenit persona habilis ad succedendũ nō fit trãsit⁹ ad aliã post ergata vt in.c.i.de natura suc.feu.per quẽ tex.dixit and.in.c.i.§.de eo qui sibi ⁊ heredi.suis.qđ si venit in priogenitũ feudum excluso scđogenito filia primogeniti etiã excludet mortuo priogenito dictũ scđogenitũ ita hic ex quo primus gradus est apertus priogenito excluso scđogenito fili⁹ ex pmogenito excludet scđogenitũ. Sextodecimo qz nepos nō venit ex trãsmissiõe quã ex beneficio dñi ⁊ certe ẽt ex tenore ꝯtract⁹.nã ipse.n.habeat formã ⁊ originẽ a primogenito ita reuocãdus est ad intellectũ priogenit.nec ab eo separãdus arg.ff.ad.l.fal.l.in rōne.§.si filio.ver.⁊ dium.⁊ ope. Decimoseptio qz primoge.nascẽdo se includit ⁊ cũ bo.scđogenituȝ excludunt perpetuo.c.i.§.quin ẽt.⁊ ibi bonus tex.fm vnũ intellectũ vt ibi vidimus.§.ep̃i.vel abba.bal.in.c.i.§.de matri.ad morga.⁊ scto dñ dicit qđ scđogenit⁹ semel exclusus a priogenito remanet perpetuo exclusus adeo qđ durante finali ca exclusiõis que durat,p interesse excludẽtis cuius est trãsmittere in filiũ suũ ppter natura se voti vt.ff.de inoffi.testa.l.nã ⁊ si parẽtibus.in patre necessario sequit.vt ipsa ꝯclusio durabit q̃ vni est collatũ alteri ẽ sublatũ. ff.de leg.i.l.q̃ in tertũ.§.si quis post. Decimooctauo sic arg.licet possessio ad suũ heredẽ nō cōsueuit trãsmitti vt no.in.l.cum miles.in prin.quib⁹ ex cau.ma.tamen qz in feudis filius viuo patre intelligit inuestitus ac ẽt possidere cōtinuat in ipsum possessio sine alia inuestitura vt no.in.c.i.de feu.cog.adeo qđ patre viuo non deest filio nisi administratio:ius ergo qđ habet trãsmittere pōt vt.C.de iure delib.l.si frater.porro ista est trãsmissio necessaria in qua non cōsideraut iura cōsensus sed iura nature vnde licet viuo patre filius nō posset aliquo suo cōsensu sibi iura patris sui vẽdicare.vt C.de capi.l.nec nostrũ ius necessariũ primogeniture trãsmittit qz iura naturalia sunt inseparabilia ⁊ impossibile est non habere qđ natura infert.vt.ff.de pa.l.ius agnationis.⁊ hanc opi.tenet nic.de na.nisi verba cōcessiõis feudi a parte dicerent cōtrarium vt dl xi.C.de oper.liber.l.liberti.⁊ in dubio sunt interpretãda fm ips⁹ feudi naturã ⁊ gñalẽ feudorũ cōsuetudinẽ.nã a natura rei nūquaȝ est recedendũ in dubio quinimo verba sunt potius trahẽda ad naturã rei quoniã ecōtra naturã rei ad verba vt.ff.de dã.infec.l.damni ver.⁊ qđ in stipulatione.⁊ l.si vno.ff.loca.c.i.§.filia.de suc.feu. ibi dixi ⁊ licz dicat papã bonifaciũ alr puinciasse ius iõ alterius.l. dñi regis hũgarie.tūc idẽ si minuere nō potuit.arg.ff.de mili.testa.cũ fili⁹.⁊ facit qđ no.per cy.C.de legi.l.digna vox.⁊ ista opinio multũ inualuit in maximis regnis francorum ⁊ anglie.ergo quia semper eã crescere ⁊ inualescere videmus seruare debem⁹ vt.ff.de fun.instru.l.quesitũ.§.si fundus.ibi quã iniam recepta bal.in.d.l.cũ antiquioribus. Decimonono arguit pro nepote a sufficiẽti partiũ enumeratiõe aut querim⁹ qđ p successionẽ bona deuoluitur ad primogenitum tantũ sic stãte cōsuetudine vel statuto ⁊ si veniũt iure successionis descendentẽ ad bona.⁊ tunc cum quando bona deuoluunt iure successiõis nepos succedat in locũ patris sui sine dubio hoc casu filius primogeniti succedat in locum patris sui ⁊ sic excludet scđogenitũ quẽ excludebat pater suus.§.cũ filius.ins. ti.de here.q ab intest.defer.l.vt intestatũ.C.de suis ⁊ le.heredi.auten.post fratres.C.de legi.here.⁊ ibi hoc determinat Bart.dicẽs hãc esse suã cōsiderationẽ aut bona deuoluunt in re cōcessionis ⁊ tūc aut cōcessio fuit facta auo pro se ⁊ filiis ⁊ descẽdẽtib⁹ suis.ita tamen qđ ad primogenitũ tñ vadãt bona.⁊ tūc res est etiã clara. q̃ vident gradatim vocati filius primogenitus,⁊ postea nepos primogenitus.⁊ sic successiue per ea que no.bar.in.l.q̃ dicit.ff.de verb.obli.⁊ ita cōtra doc.in.l.iurisiurãdi.§.si liberti.ff.de operis libertorũ.Bald.in autẽ.si quas ruinas.C.de sacrosan.eccle.⁊ ita pan.de ca.in.d.cōs.clx.i.ii.col.aut cōcessio nō est facta simpliciter sed ex cōsuetudine vel priuilegio vel statuto vocat tantũ primogenitus ad talia bona.⁊ tunc aut sumus in feudis ⁊ qz in feudis siue tractetur de successione ascendentiũ filius succedit in locũ patris.c.i.in prin.de succes.feu.siue tractetur de successione transuersalium tunc etiã filius succedit in locum patris.c.i.§.ti.imperator loth.eugenio pape ⁊ isto casu cũ filius succedat in locuȝ patris sicut pater excludebat secundogenitũ qz ipse erat primogenit⁹ ita ⁊ filius primogeniti excludet secundogenitum per rationem Bar.in autẽ.post fratres licet Bar.l hoc dicto ibi errauerit.⁊ ita pan.eũ reprobat in cōs.lxxxv.qđ incipit in presenti.qđ.⁊ pan. in cōs.alle.aut querimus de aliis quã feudalib⁹ ad que ex cōsuetudine priuilegio vel statuto vocatur tãtum primogenitus exclusõ secundo genito.⁊ tunc ex quo videtur habita cōsideratio nature ⁊ respectu sanguinis ⁊ respectu temporis ista prerogatiua trãsibit ad posteros ẽt non heredes.l.iii.ff.de interdic.⁊ rele.l.si quis in prin.iuncto.§.talem.⁊ l.in quibus.C.de secun.nup.⁊ ideo cum fili⁹ sit pars corporis patris ⁊ cẽseat natura eadẽ psona vt.s.di

ctū est videt cõsuetudo statutū vel priuilegiū vocasse gradū post quā priogenitū filiū postea illius filii nepotē priogenitū et sic successiue vt recte cõsiderat pau.in.d.cõsi.adeo dici applicãdo ad nostrum casum qd idem dz esse qñ quis recipit feu.vel emphyteosis seu maiorat pro se filiis et liberis suis vt in quolibet gradu filioz et liberorū censeat esse vna receptio et stipulatio de per se vt sic exclusu primo gradu filiorū veniāt sequētes nepotes.Iure suo nõ iure trāsmisso.l.stipulatio ista.§.si qs ita.ff.de verb.obli.et ista fuit cõsideratio Bar.licet Pau.eū nõ referat.ita Bar.in cõsi.qd incipit ex themate qd in impressis est.lviij.et si fuit actū qd priogenit⁹ primo loco vocet tunc si habeat plures filios reducunt ad instar capitū que habebat edictū pretoris in succedēdo per bono.pos.q erat cap.liberorū primo.et postea legitimorū et agnatorum scdo.et postea cognatorū et quousqz aliqs supererat de primo capite nõ veniebat sequens cap.ff.si tabu.te.nulle exta.l.j.et patet ex ordine titulor qz primo vnde liberi:postea vnde cognati deinde vnde legitimi iunctis his que no.C.ne fideicõ.do.den.super rubrica si ergo decederet talis relictis trib⁹ filiis cēsent esse tria capita successiue.vnū facit priogenitus alterū scdogenit⁹ alterū tertio genitus.quousqz igit extet aliquis ex primo capite et de radice primogeniti

11 nõ vocat sequēs caput scdogeniti.† Merito nepos ex priogenito et etiā pnepos et deinceps tanquā de primo et potiori capite excludūt scdogenitum qui est de capite sequēti.facit.l.j.§.quibus.ff.de suc.edic.et nõ venit nepos iure trāsmisso vel eo quo pater ei⁹ fuerit exclusus sed ex iure suo et purificato per seductionē filii de medio pp̄ter qd nepos licet sit in scdo gradu incipit tenere locū filii et efficit de primo vt inqt Bar.l.o.l.liberorū in anpe.col.de qõne de qua.s.per tex.insti.de exhere.lib.§.j.in.§.posthumorū.de hered.que abinte.§.cū filius.et in.l.gallus.§.vidēdū de lib.et po.et p hoc facit tex.in.c.j.de na.suc.feu.vbi si ad vnū ex fratribus veniat feu.ex diuisiõe quousqz extat aliqs ex illo sequēs excludit et discēdētes ex eo et ista est determinatio doc.in pfata.q.quā etiā tenet bal.in.l.maximū vitiū.C.de lib.prete.et Joā.and.referēdo Ja.but.in addi.spe.in ti.de suc.abinte.videt decisiua hui⁹ dubii pro nepo.per quā de leui põt rideri si dicat cõtra nepotē fili⁹ viuēte patre nõ habebat ius in re sed in specie.ergo nõ potuit transmittere in nepotem vel etiā qd qualitas dicta verbo debet intelligi fm tps verbi.vnde cū loquat cõcessio de successione fienda post mortē p priogenitū dz intelligi de illo qui tpe mortis reperit priogenit⁹.arg.l.titius.ff.de testa.mili.l.in delictis.§.si extrane⁹.ff.de nota.Et nõ attendit quis fuerit priogenit⁹ tpe preterito.ff.de suis et legi.l.ij.§.si.nā ad primū respondet qd nepos nõ venit iure trāsmisso per filiū cū possit venire etiā si non sit heres filii.l.si operarū in tex.et gl.ff.de oper.liber.Et no.Bar.in.l.insinuãdi.§.si liberi.ff.de oper.lib.et Bald.in.aut.si quas ruinas.C.de sacrosan.eccle.et ius succedēdi nõ trāsmittit nisi in heredē.vt no.per glo.C.de his qui ante aptas tabu.l.j.que incipit nõ ergo ibi qd si is et c. Sed venit ex iure suo et dispõne legis puilegii statuti vel cõsuetudinis q cēset facta primo patri postea filiu suo primogenito postea nepoti ex eo et potuit per patrē recipientē et stipulãtē noīe illorū illis acqri.l.qd dicit cū ibi no.et in.l.quodcūqz.§.j.ff.de ver.obli.quinimo ēt extraneus dicto casu.l.quoties.C.de dona.que sub modo.et satis nepos dicit priogenitus qz extat vt de reliquiis patris ipse vt dixi in ar.xxiij.facto p hac parte et qz per subductionē sui patris de medio reduct⁹ est ad cõdictionē illius.l.sz et si sub cõdictiõe.§.nepotes in si.qñ fadi.ff.de here.insti.cū censeat facta dispõ vt q̃rat ius priogenito p toti sue pli cui dz pdesse progatiua priogeniture patris sicut et alia perogatiua priuilegia et honores per iaz dicta.Uigesimo p hac adduco fundamētū clarissimi iuris vtriusqz monarche.d.fran.de are.factū qd fuit exhibitū in predicta causa magnificorū dñorū de scotis.licet ipse cõsuluisset in alia cã q in illo cõsilio dixit qd recte intuētiue ista.q.est casus singularis iudicio suo in autē.de here.q abinte.§.reliquū quē tex.licet Jo.an.adducat in.d.addi.tamen subtilius de nouo et fortius ponderat.dicit enī ibi littera qd in successione defuncti sine liberis et ascendētibus succedūt fratres et sorores vtrinqz cõiuncti exclusis fratrib⁹ cõiunctis ex altero parente tñ.deinde adiungit qd vna cū fratribus et sororibus vtrinqz cõiunctis succedāt filii fratris premortui loco patris sui.postea in ver.vñ qñs infert ex premissis qd ex iã dictis sequit talis qñtia vcz qd filii fratris pmortui excludunt in totū fratres superstites ex altero parēte tãtū:deinde in fine dicit qd hoc est qz in locū patrū suorū succedunt.In quo tex.pondero primū qd ista qñtia est etiā in materia correctiua iuridice nepos de iure nouissimo correctiuo in locuz patris sui ponit et succedat cum patruo.Ergo etiā debet poni in locum patris sui vt totalit excludat filium illum quē pater suus totaliter excluderet.Secūdo pondero qd ratio est qz nepos est positus loco patris vt concurrat cum patruo vt.s.erat dictum.et ideo iste ver.nã cõsequens causa decidit in ratione decidendi casum nostrum et clare probat qd qualitas pp̄ter quā pater excludebat aliū insinuit in nepotem qui eius loco ponit esse autē filiū priogenitū est quedā naturalis qualitas que ita ex actu nature sibi inest sicut esse vtrinqz cõiunctū.cõfirmat ista cõclusio ex doctrina dñi Bar.in l.librorū.ff.de verb.signifi.que fundatur i cõne efficacissima scdo loco posita de qua Bal.nõ perpēdit in.l.maximū vitiū.C.de lib.prete.dicit enī Bar.qd qz nep.subrogat loco filii:adeo si filius masculus ex forma statuti excludit filiā p interpretationē passiuā cõprehēdet nepos mascul⁹ qz regula iuris antiqui est qd subrogatū sapit naturā sui subrogati vt.l.j.§.hec actio.ff.si quis te.lib.esse ius.et ibi plene per Bar.et iure est qd psona subrogata vtit eisdem priuilegiis quibus illa in cui⁹ locū subrogat vt.l.decernim⁹.et ibi p bar.C.de aqueduc.lib.xj.et est casus optimus qui pp̄rie loquit de priuilegio prioritatis tpis quē ibi no.Bar.ad hec l.l.cõperim⁹.C.de prepo.sac.scri.lib.xij.et bene facit tex.in.l.minor.§.pe.et ibi p bal.ff.de pcu.regula ergo iuris antiqui que vult subrogatū succedere in ius et priuilegiū ei⁹ cui subrogat tendit ad nouā.l.per quā masculus prefert femine.et similr i casu nostro ad nouā cõsuetudinē per quā priogenitus succedit in feu.et vocat ista iterpretatio passiua q semper habet locū etiā in materia correctiua et penali fm glo.in.l.si qs seruo.C.de fur.in.l.qd xo.ff.de legi.et ponit bar.l.l.oēs ppli.de iu.et iur.et.l.marcell⁹.§.qd aūt.ff.ad tre.et.l.ij.de leg.j.et in multis aliis locis que omitto breuitatis causa per quā interpretationē est fictio iducta de iure spāli vt.l.j.§.lex fal.et ibi p Bar.ff.ad.l.fal.et si ex regula iuris antiq fit extēsio ad casū similem vel psonā multofort⁹ fieret extēsio ad casū fictū quē in casu quo fingit vult habere effectū et hoc ex.vtit bal.in.q.l.cū antiquitus.C.de iure deli.nepos enī admittit vt subrogat⁹ loco pr̄is sui priogeniti ar.l.cū nõ solū.§.l.mõ.C.de bo.que lib.p ista; cõclusiõe facit optie tex.l.l.si duo.§.fi.l.l.si fili⁹ i fi.ff.si qs omis.cã te.et ideo do.frã.in.d.cõsi.mirari se dicit valde qd Ioã.de imo.in.l.si vero.§.de viro.ff.so.ma.reprehēdat dictū bar.i.l.liberorū in fi.cõmēti cū ipse idē in.ij.ar.princi.eisdē rep.cõcludat qd ēt in materia correctiua ex iter ptatiõe passiua fit extēsio et tñ Bal.l.l.maximi vitiū.pallegata et in.l.venta.de in ius vo.et in.l.scim⁹ l prin.v.vij.qro sequēdo Ja.de are.C.de inoffi.testa.tz lz p aliud rõ est qd nepos mascul⁹ ex filio excludat filiā et nepotē.et ita tenet Jo.an.referēdo dicta Ja.d arena et bu.i rubrica de successio abinte.l.xo.sciēdū.

12 vt.s.retuli post pau.† Unde in casu nostro qz nepos l feudis tā de iure quā ex cõsuetudine succedit in gradu loco et iure filii et per qñs ex regula iuris.s.deducta.vtit eisdē puilegiis per passiuam interpretationē vtet priuilegio priogeniture.et licet in casu Bar.vt.s.dixi in nepote sit vera qualitas masculini sexus in casu autē nostro nõ est vera qualitas priogeniture in filio priogeniti si sit minor etate patruo suo qd Bal.videt põderare in.l.iij.C.de suis et legi.here.naz qz ex iuris dispositiõe nepos succedit in ius filii tn in spē quā habet fili⁹ viuēte patre q est approbata a iure et vocat quoddā ius vt clare decidit bar.l.l.is pot est.ff.de acqui.here di.et etiā multo clarius in feu.succedit in ius filii ex consuetudine feu.septius deducta istud sufficit et si vere nõ sit in eo qualitas maioris etatis vel prioge.per iura et rõnes supi⁹ alle.nā in.§.reliquū in autē.de here.que abinte.defe.nepos q excludit fratrem consanguineū qz loco patris subrogat neqz vero primū gradū obtinet neqz vere põt dici moriētis vtrinqz cõiunctus sed qz representat in eo qualitas patris in cuius locū succedit admittitur interpretatiõe passiua vt ibi dicit et.s.latius induxi.facit optimus text.in.l.j.§.si sit filius.ff.de coniungen.cum emã.lib.vbi patet qd nepoti emancipato qui succedit in locum patris qui erat in potestate patris emancipatus cõfert qz nepos succedit in priuilegium paternum licet ipse sit emancipatus et attēta persona sua qualitas sui iuris trāsit in eo et hunc intellectuz ibi sequit glo.et Jo.an.in rub.de feudis.et Bal.in.l.si emancipati.C.de colla.Item.xxi.adducit idem iuris de toto quo ad totum qd de parte quo ad partem.l.qz de tota.ff.de rei vē.c.pastoralis.§.itē cū totū.de offi.deleg.sed nepos succedit in locū patris sui sine in allodialibus quādo tractatur de successiõe aui etiā vt a parte patris que videbat ad patrem deuoluta tanquā proximiorem morte patris ipsum patruū excludat.§.cū filius insti.de here.que abinte.defe.l.iij.C.de suis et legi.et no.ibi Bald.siue in allodialibus qñ tractat de successione patrui.nam succedit etiam tunc in locum patris sui vt concurrat cum patruo qui vt gradu proximior videbatur posse ad totā hereditatem aspirare auten.post fratres.C.de legi.here.et in corpore vnde sumit siue ēt in feudalibus succedit in locū patris sui ēt vt concurrat cum patruo in successione aui.c.j.in prin.de succes.feu.vel vt concurrat cum patruo in successione alterius patrui.c.j.in titu.imperator lothar.Eugenio pape.Et dico vt cõcurrat cū patruo in parte patris.et sic vt excludat eum a parte patris que videbatur patruo deuoluta alias frustra illa iura ponderarent filium eundemqz nepotem succedere in locum patris nisi tractaretur de excludendo patruo a parte patris.et sic nepos concurreret cum patruo.nam si non concurreret cum patruo non veniret nepos in locum patris.sed in loco suo tanquam vacuato.primo loco sitatis lege prima in princi.ff.de su.et legi.§.primo insti.de here.

here.que abinte.defe. Cũ ergo ɔ̃suetudo vel priuilegiũ velit pͥo
genitũ patrẽ excludere scd̃ogenitũ a toto. Et nepos in excludẽ
do a parte patris succedit in locũ patris. Ita ergo in excludẽdo a to
to beneficio ɔ̃suetudinis vel priuilegij succedit i locũ patris. Et
sic nepos ex pͥogenito excludet a bonis aui filiũ scd̃ogenitũ eũ
dẽq; patruũ suũ. ⁊ corroborando.xxij. adducit.l.iij.§.fi. cũ.l.se.⁊.
se.ff.de assigna.libe. vbi si pr̃ vni ex filijs assignauit libertũ donec
supsunt ex filio decẽdẽtes i iure illi⁹ liberti excludũt filios alios
primi patroni. hec autẽ assignatio successionis siue bonorũ fit p
ɔ̃suetudinẽ pͥogenito tm̃ ergo ⁊ descẽdẽtib⁹ ab eo ita vt exclu
dẽt scd̃ogenitũ. fortior eñ debet esse assignatio legis vel ɔ̃suetu
dinis q̃ assignatio hominis priuati.l.si libert⁹ minorẽ.ff.de iu
repa. Pro nepote est autoritas Oldra.cõ si.xxiij. scd̃o est autori
tas Albe.in pͥe.feorũ.tertio Joã.and.in addi.spe.super rubrica
de feu.quarto idẽ tenent plerique moderni vt.d.Abbas in.c.licet
de voto. Quinto ita pronũciauit Rex Robertus cũ cõsilio duo
rũ cardinaliũ vt refert Alb.in.d.proe.feorũ ⁊ Old.vbi proxime.
Et ita plerũq; abseruatũ est in Regib⁹ gallie Castillie ⁊ hispa
nie ⁊ dt Bal.in.d.l.cũ antiquioribus.cõsuluit Pau.de ca.d.consi.
in.dccccxcviij. Panor.in.d.cõsi.lxxxv.o. Fran.de are.in cõsi.ã.alle
gato. ⁊ pau.videt in hac opi.residere in.l.maximũ vicius in.ij.col.
C.de liber.prete. Ballamera dec.xxiiij.incipit extra rotã vbi fun
dat hãc partem. Respondeo cõtrarijs restat vt argumẽtis p par
te secũdogeniti satis respondeamus. Nõ ob.ergo primũ arg.q
[13] hoc priuilegiũ sit persõale ⁊c.† Quia rñdeo qd̃ etiam priuilegia
psonalia trãseũt i filios attẽta cã cortũ.l.j.C.d dotis pmis.l.fordi
dor.C.de excusa.munerũ lib.x.no.Dy.in regula priuilegiũ de re
gu.iur.lib.vi. Et dixi.ã.i.x.ar.pro nepote facto. hoc autẽ priuile
giũ est cõcessum generi ⁊ sanguini ergo trãsibit i nepotẽ ex filio.
Et qd̃ dicebat nõ entis nulle sunt qualitates ergo patre mortuo
cessabit qualitas pͥogeniture sicut patre inhabili.l.j.§.fi.qd̃ cu
iusq; vniuersi.no. ⁊ inhabilitas pͥogeniti facit locũ scd̃ogenito.
c.cũ i magistrũ.vbi Bal.de elec.respondet Oldra.d.cõsi.cexxiiij.
qd̃ hoc de se nõ est verũ.q: pͥo ex toto nõ dr̃ desinere esse pͥo
genitus q: per propagationẽ ⁊ representationẽ extat ⁊ superest i
persona nepotis vt dictũ est in pͥo ⁊ quarto argu.p nepote fa
ctis ⁊ in nepote super sunt reliquie filij pͥogeniti vt dixi in.xiij.
ar. Ita qd̃ ex toto non põt argui nõ entis nulle sunt qualitates.
q: aliqd̃ eius superest. Nec etiã respectu inhabilitatis pcedit.ar.
q: inhabilitas patris nõ nocet filijs iaz natis maxime quo ad iu
ra nature.l.ij.C.de lib.⁊ eorum libe.l.iij.ff.de interdic.⁊ releg.a.l.
emancipatũ.§.fi.ff.de sena.ar.procederet quãdo nepos esset nat⁹
post inhabilitatem patris siue alio modo extincta qualitate pre
rogatiua in patre.l.diuo marco.C.de qd̃.l.dum fratres.ff.de re.di
ui.⁊ ibi glo.in.l.querit.ff.de ope.libe. Non obstat fm.l.si quis ex
heredato q: ibi auus q filiũ exheredauit ⁊ nepotẽ preterijt mor
tuus fuit superstite filio exheredato ⁊ nepote preterito quẽ nepo
tem precedebat filius. Iccirco nepotem nõ erat necesse exhereda
re ad.l.lex cornelia in.d.ar.allegatam respondetur: q: ibi premor
tuus fuit filius patri ⁊ propterea substituti filio capto ab hostib⁹
non admittuntur q: filius mortuus est apud hostes qui nulla bo
na reliquit in ciuitate: ⁊ propterea nõ habet heredes. Nõ ob.ter
tium ar.de.l.si libertus.§.j.q: respondet qd̃ loquit de successione
libertorum quo casu nepos patroni aui cum patro filio liberto
non succedet: q: non subest eadem equitas vt filius ideq; nepos in
tret locũ patris sicut quando succeditur auo pprio.§.4.in aut.de
here.que abintest.defe. ⁊ ita gloss.in.l.ij.C.si quid in frau.patro.
Non ob.quartũ ar.de.§.quidaz recte. ⁊ dicitur attendendam esse
cõsiderationem ordinate affectionis q: argumentum procederet
quãdo tractaret de interpretanda volũtate aui circa descendẽtes
suos disponente. ¶ Nos loquimur de interpretatione cõsuetudi
nis priuilegij vel statuti quo casu nõ videtur fuisse maior affectio
ad scd̃ogenitũ quã ad nepotez. Sed solũ habita ratione sangui
nis ⁊ preoccupationis iuris ex sanguine descẽdentium que ex pͥi
mogenitura causat ⁊ ad hoc facit.c.j.de natura feu.vt dixi in.xv.
arg.pro nepote facto nõ ob.quintum qd̃ hic cesset ratio proroga
tiue.s.primogenitura ergo debet cessare progatiua q: respondeo
qd̃ non cessat primogenitura ex toto q: per prorogationem ⁊ re
presentationẽ primogenitura satis permanet in nepote. Nõ ob.
sextũ ar.de.c.j.de eo qui sibi ⁊ here.suis q: ibi ratiõe feminini se
xus illi successores repelluntur q: inhabiles vt dicit tex.sed in ca
su nostro nepos non est inhabilis q: per representationem cẽset
primogenitus vt dixi in.xiij.⁊.v.⁊.vi.arg.pro nepote factis imo
scd̃m veritatem potest dici nepos esse pͥogenit⁹ attenta primo
genitura patris cuius ipse portio est ⁊ dixit Pau.in.d.consi. Nõ
ob.septimum arg.de.l.commodissime.quia hic casus non dici
tur omissus ⁊ dum consuetudo vel priuilegium loquũtur de pri
mogenito comprehendunt etiam nepotem ex filio primogenito
vt predixi. Non ob.octauum ar.dum dicitur qd̃ cõstitutio qd̃ pri
mogenit⁹ tantũ succedat est odiosa q: pñt respõdere negãdo: q:
imo dicet diuina quedã ordinatio vt dixit bellamera in deci.sua

dccccccxxiiij.que inci.etiã extra rotã in pe.col.ver.ad septimã.nã
fm philosophum multitudo principatum mala. vnus ergo prin
ceps esse debet.c.in apib⁹.vij.q.j. Old.in cõsi.lxxxiiij.q inci.ele
ganter circa negotium in.v.col. Bal.in.l.j.C.de sum.tri.⁊ fi.ca.in
l.ij.§.nouissime.ff.de ori.iur. Albe.in pͥe.feorum.nec est irratio
nabile modo alijs filijs opportune prouideatur imo fauore pu
blico inducta in istis indiuiduis dignitatibus de quibus in.c.j.§.
preterea.l.de pͥhi.feu.ali.per Fed.in aliqs autẽ que diuidua sunt
negari non potest q: talis ɔ̃sue.non sit odiosa ⁊ procedet dictum
Bal.in.l.oẽs populi pal.⁊.⁊ tunc rñdeo ad ar.dico fm Oldra.⁊
Pau.de ca.in locis preall.q proprie nõ est extensio q: vt dictũ
est per representationẽ ⁊ ppagationẽ nepos dr̃ primogenitus ⁊
sic cõprehensus in verbis ɔ̃stitutionis tã in.n.est similitudo iter
patrez ⁊ filiũ q oñim ⁊ iura p̃sona potius dicunt ɔ̃tinuari in filiũ
quã de nouo trãsferri.l.i suis.ff.d lib.⁊ post.⁊ facit q dixi.l.xviij.
⁊.xx.ar.pro nepote factis nõ ob.decimũ ar.q: nõ fit in hoc p̃iudi
cium alijs a filijs vt excludant per primogenitũ ɔ̃suetudine siue
priuilegio ante ius illis q̃situm ideo eorũ ɔ̃sensus non reqrit facit
qd̃ not. Bal.in.l.nam ita diuus.ff.de adop.panor.in.c.cũ olim de
re iudi.non ob.xj.de.§.si sit nepos.⁊.§.si filius est de suitate: quia
poti⁹ illa iura faciunt pro nepote vt deductũ est in.xx.ar.circa fi.
⁊ licet Bar.in.d.§.si sit filius teneat oppositum per.l.j.§.si sit ne
pos de colla.dotis ⁊ dicat q sibi priuilegium cõpetat nepoti emã
cipato ex ratione cõnexitatis q: ipso iure etiam nepote posito in
potestate succedit in locum patris ⁊ vna persona ratio tamẽ gl.
quam doc.communiter sequuntur est melior. nam collatio debet
fieri nepoti vel filio existenti in potestate ppter iniuriam quã pa
titur a p̃tore admitiente emancipatum vna secuz que iniuria so
lum nepotem in potestate respicit. ⁊ ideo pbato q q: ipse succe
dat patruus emancipatus sibi confert satis est nec offensa sibi fa
cta debet cedere ad cõmodum alterius nepotis emãcipati cui nõ
fit iniuria: licet ambo isti vnam psonam repñtẽt hoc pbatur da
re nã heredes succedẽtes illi qui stipulatus est pro te nõ fieri ⁊c.
repñtant omnes vnam personam videlicet stipulatoris ⁊ tamẽ
si vnus est phibitus stipulatio ad interesse cõmittitur et solt. Et
si est pena apposita ipse solus non repellitur exceptione alij vero
repelluntur ita dicit tex.in.l.ij.§.item si in facto.⁊ in.l.se.de verb.
obli.vñ q: nepoti emãcipato nõ fit iniuria ⁊ iniuria q̃ fit nepoti in
potestate potest satis fieri absq; eo q priuilegiũ cõmunicetur ne
poti emancipato ⁊ ista cõnexitas personarum nõ deberet operari
cõmunicationez huius priuilegij sicut videmus q licet duo rei de
bendi sint persone connexe ppter idẽtitatẽ cãe ⁊ obligationis q:
vna est obligatio duorum reorum certis respectibus vt no.in.l.j.
ff.de duo.reis. Tamen qñ non sunt socij liberatio relicta vni in
vltima voluntate non pdest alteri sed qñ sunt socij pdest quia in
primo casu preiudicium est separabile in secũdo non vt habetur
in.l.iiij.§.nunc de effectu.ff.de libe.lega.non ob.text.in.l.j.§.si sit
nepos de colla.do.q: sibi priuilegium concessum filio ideo non trã
sit ad neptem: qñ cessat penitus ratio priuilegij concedendi in ne
pte. filius.n.nõ tenet conferre dotẽ datam filie q: ex tunc de patri
monio suo ⁊ idõ nõ est equum vt id q non habet cogat conferre vt
l.filium post emãcipatum de collatio.bo.sed ista ratio penitus
cessat i nepte q̃ fuit dotata ⁊ habet dotẽ ergo quo ad hoc fictio p
quam succedit in gradum ⁊ ius pr̃is sui non dz operari. vnde dicit
[14] Bar.no.ad ppositum in.l.illud.ff.de peti.here.† q si fictio fun
datur sup eqtate dispõ facta sup casu vere nõ trahit ad fictuz qñ
in ea cessat eqtas ppter quam fictio fuit introducta. facit optime
q ipe idẽ ponit in.l.in.in.pͥn.ff.de pecu.⁊ dũ dicit in argumẽto
iura suitatis nõ transmittuntur in ppõptu ratio est. nam iura sui
tatis respiciunt successionem ⁊ continuationẽ iuris de patre in
filium.d.§.si in suis hr̃ in.l.apud hostes.C.de suis ⁊ legi.in.l.si fra
tris.C.de iure delibe. ⁊ nullum effectum potuerũt habere in filio
qui mortuus est viuente patre suo eodemq; anno: ideo illa in ne
potem non transmittit. Sed nepos ex persona sua subintrat locũ
suitatis.d.l.gallus. non sic est in iure primogeniture quia statim
ex quo filius natus fuit ⁊ quo ad actum factum preoccupauit iu
ra pͥoritatis ⁊ quo ad actus iuris primogenitura in eo fundata
est licet quo ad bona p̃ria effectus primogeniture sit suspensus
donec pater viuit habitum tñ plenum iuris primogeniture in se
hz ⁊ non vt heres sz iure nature: idõ illa ex psona transeunt in filiũ
eius per quãdam continuationẽ ⁊ ppagationẽ vt dictũ est sep⁹
⁊ faciũt ea que dixi in octauo ar.p nepote facto. Et hoc ius pͥo
geniture non transfunditur iure transmissiuo sed ex eo q: benefi
cium datum filio priuilegium ⁊ honor transit ad nepotes.C.de
questio.l.milites.⁊.l.diuo marcho.⁊.C.de penis.l.decurionum
de senatoribus.l.emancipatum.C.de priuile.do.l.j.sed ⁊ no.quia
prefati doct.inducunt etiam illas leges ad hoc priuilegium ex
cludendum per successionem vt quantumcumq; viuente patre non
dicatur consistere in spe.⁊ in re.l.j.§.si impuber.ff.de colla.bono.
⁊ in.l.ij.§.interdum.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ sic non sit transmissi
bile.l.sed ⁊ si plures in pͥn.⁊.l.qui habebat eo.tit.tamẽ transeat

ad nepotē ex dispōne illarū legū sicut bñficia ⁊ priuilegia de qui
bus ille leges loquunt̄ nō tñ iure trāsmisso sȝ tāquā deferunt̄ ĩ pso
na in personā prout l. similiter. ff. de vsu. l. sed ⁊ si qs. §. si operas. vel
melius ⁊ subtili⁹ qd nō ambulat nec trāsit nec trāsmittit in casu
nostro vel illius qōnis mote p doct. ius succedēdi qd erat apud
primogenitū vel apud masculū vna cū iure excludēdi scdo genitū
imo cū psona illi⁹ finit̄ ⁊ tūc incipit locū habere aliud ius penit⁹
diuisum qd erat i psona nepotis cū dicto priuilegio similiter exclu
dēdi qd tñ viuēte filio erat obscuratū: qm̄ ab ipso initio cū nepos
fuit natus fuit in esse pductū aliud ius diuisū ab illo quod erat
apud filiū ⁊ similiter nato pnepote pcreat̄ aliud in psona illius
diuersum a predictis duob⁹ ⁊ sic quot sunt psone decendētes ex
primogenito tot creant̄ ⁊ pducunt̄ in esse iura diuersa tñ eandē na
turā excludēdi hñtia. primū tñ qd est in psona filij suspendit̄ sub
cōditiōe. s. si superuixerit suo patri. scdm vero qd est in psona nepo
tis suspēdit̄ sub cōditiōe. s. si fili⁹ premoriat̄ auo. ⁊ sic nepos sup
uixerit auū. tertio vero in psona pnepotis suspendit̄ sub triplici
cōditiōe. s. si fili⁹ nō supuixerit proauo ⁊ nepos similiter nō supuixe
rit patri suo ⁊ auo ⁊ ipse pnepos oib⁹ pdictis supuixerit vt pa
tet intuenti. mortuo ergo filio viuēte auo ius qd erat apud ipsum
extinguit̄ ⁊ ius qd erat apud nepotē ingredit̄ locū illi⁹ ⁊ purifi
cat̄ ab vna cōditiōe ⁊ remanet suspensum altera tñ sicut fili⁹ nū
quā fuisset in rerū natura. sed iste nepos fuisset fili⁹ ⁊ immediate
pcreat⁹ ⁊ qd ita debeat dici ⁊ cōsiderari patet primo per. l. si seru⁹
cōis. de castrē. pec. §. si. ff. de stipu. ser. vbi seruus fructuarius locat
opas suas ⁊ stipulat̄ aliqd annuū loco mercedis dr ibi qꝫ quo
usqꝫ durat vsusfructus tari⁹ ipse vsufructuari⁹ agit ex tali stipulatio
ne sȝ i eo finito agit pprietari⁹ nō qd stipulatio semel qsita vsu
fructuario ambulet in pprietatē sȝ imo illa finit̄ ⁊ incipit noua q̄
fuit radicata i psona pprietarij nō tñ habebat locū durāte vsu
fructu ⁊ hoc sic pbat qr ab initio cū seru⁹ fuit stipulatus vnicuiqꝫ
ipsorū fuit actio qsita put ⁊ inquantū rō huī⁹ pmittit. s. vsufru
ctuari⁹ p tpe q̄ durabat vsusfructus ⁊ pprietarius post vsūfru
ctū. ⁊ sic necessario opȝ dicere qd tot cēseri fuisse stipulatiōes ⁊
actiōes quot erāt psone cū hēant successiuū ordinē ⁊ pma extin
cta incipit altera vigorē habere ⁊ loco illi⁹ surrogari. itē ostēdit
hoc si ponat̄ plures fuisse vulgariter substitutos gradatim vnū
post alterū. nā mortuo primo ante aditā hereditatē ius adeūdi cō
petēs illi seu spes extinguit̄ ⁊ sequēs substitut⁹ venit ex iure suo
⁊ i ei⁹ psona cohabitāte nō autē ex iure pmi trāsmisso de ambu
bulāte vel trāseunte i sequētē gradū. l. quādiu in grāde de acq. he
re. i si. hinc est qd vltimus substitut⁹ seductis portionibus venit
perinde ac si sol⁹ substitut⁹ fuisset ⁊ ingredit̄ locū pcedentium vt
in. l. coheredi. in prin. ff. de vul. ⁊ pupil. nō iure trāsmisso sȝ ex iu
re suo ⁊ ppria psona. itē videm⁹ hoc in successiōe intestati si sunt
plures gradus subordinati. nā cuilibet gradui de pse defert̄ suc
cessio per leges excluso primo gradu a iure per expressam vel taci
tā repudiationē ius illi⁹ nō trāsmittit̄ ad sequentē gradū qr ius
repudiatū nō trāsmittit̄ vt patet i. l. si qs filiū. C. de inof. test. Sed
extinguit̄ ⁊ sequēs venit suo iure ⁊ ex sua persona vt patet ex no.
Bar. i. l. qui superstitis. ff. de acqui. here. ⁊ per. l. si. C. de pac. in. q.
illa qñ filia renūciauit hereditati paterne cū iuramēto an hoc no
ceat nepoti vl' nepti ex ea ⁊ certe si vellet venire tāquā heres filie
noceret sed si vult venire ex sua psona per successoriū edictū noceret
qr illud est ius nouū cui renūciatū non fuit. ⁊ hoc marie ostendit̄
si filia q̄ renūciauit mortua fuit in vita pris sui scdm Bal. in d. l. si.
qr tūc ea predefuncta neptis venit ex sua ppria psona ⁊ ex iure na
dicato in ea cui renūciatū nō fuit. Patet et hoc q̄rela inoffi. test.
repudiata p filiū tacite per lapsū tpis vel expresse. nā nepos ex
eo nō admittit̄ ad illā q̄relā repudiatā iure trāsmisso vt ex psona
repudiātis. d. l. si qs filiū. C. de inoffi. test. ⁊ tñ sȝ oēs hñ pōt venire
ex sua psona ppria ad nouā q̄relā cōpetentē sibi qr ipse censet̄ ex
heredatus licet fuerit preterit⁹ qr nō tenebat primū locū i fuita
te scdm Bar. i. l. pater filiū. de inof. test. l. in suis. de libe. ⁊ posthu. ⁊
venit per successoriū edictū. l. is. q. de inoffi. test. ⁊ cū sit noua ⁊ di
uersa ab illa q̄ cōpetebat filio repudiāti ⁊ nō cōpetebat nepoti ex
persona filij ⁊ ex persona ppria patet qr in ea nō attendunt̄ meri
ta filij. sed ipsi⁹ nepotis vt. l. ij. §. emācipat⁹ fili⁹. ff. de bo. pos. cō
tra tab. ita ergo hic nepos ex iure ppagato in psonā suā qꝫ desce
dit a patre ⁊ i eo radicatū est venit nō ex iure pris totaliter tñ ex to
to nō dr ius a pre trāsmissum. ⁊ hoc est qd dicūt doc. nepotē venire
ex psona sua nec tñ simpliciter ex psona sua. qr cōsiderat̄ tū qualitas q̄
emanauit a pre p ppagationē in eū ⁊ sic repñtat patrē. non ob.
xij. ai. dū dr qd nepos vere nō est primogenit⁹ sȝ p fictionē q̄ fictio
nō cōprehēdit̄ i cōsuetudie statuto vel priuilegio: qr rñdet̄ qꝫ imo
p ppagationē vt. s. dictū ē nepos dr vere primogenit⁹ qr semina
riū primogeniti bal. i. l. vnica. C. de his q̄ an aper. tab. vel aliter pos
sum rñdere vt dictū est. s. i. xx. arti. p nepote facto ad fi. nā ista est
interptatio passiua quā cōsuetudo admittit. c. ad audiētiā. c. cum
dilectus. de ele. nō resi. ⁊ ibi panor. cū enī a lege antiqua parificati
sunt fili⁹ ⁊ nepos ex eo ⁊ nepos sit surrogatus loco filij. s. patris

sui ⁊ subintret locū eius lex noua cōsuetudo ⁊ statutū vel priuile
giū amittat interpretationē passiuā vt licet loquat̄ de vno tamē
extendit̄ ad aliud parificatū vel subrogatū loco illius de quo ex
presse fit mētio in statuto cōsuetudine vel priuilegio vt deducit̄ i
d. xx. arti. allegādo Bar. i. l. oēs populi ⁊c. ⁊ dū dicit̄ due fictiōes
vel duo spālia nō debēt in vnū cōcurrere rñdet̄ dupliciter ⁊ primo
qd et si esset duplex fictio pōt hic cōcurrere qr vna venit accessor.
ad alterā vt tngt Bar. in. l. si. C. de sen. pas. ⁊ in. l. si is qui p emp.
ff. de vsuca. nā per hoc qd nepos fingit̄ esse i gradu filij ⁊ sic surro
gat̄ loco ei⁹ sequit̄ successiue qd debeat fingi primogenit⁹ ⁊ vtat̄
priuilegijs illi⁹ cui⁹ loco successit iuxta regulas iuris. s. allega
tas vel possum⁹ dicere qd hic est solū vna fictio producens diuer
sos effect⁹. nā fingit̄ nepos esse i gradu filij ex hoc sequit̄ qd quā
uis nō fingat̄ esse primogenit⁹ habet tamen priuilegiū primogeni
ture annexum gradui i quo ficte succedit sic videmus qd heres
ficte represētat psonā defuncti ⁊ hac sola fictiōe oīa iura defun
cti ⁊ priuilegia trāsmissibilia cōsequit̄ vt. l. nō solum de in integ.
resti. ⁊. l. heredes. §. cum ea. C. familie herci. l. iij. C. de neg. gest. cū
alijs vulgaribus. Et pro hac videt̄ optime probatū qd iste fili⁹
primogeniti etiā si sit etate minor in priuilegio patris sui succedit
⁊ debet patruo suo preferri attētis. s. deductis Et dū dicit̄ eo
dē ar. qd debēt simul succedere patruus nepos qr nepos nō sub
intrat locū patris sui vt excludat patruū a toto sed vt excludat a
parte dicta Autentica cessāte ⁊ Autētica post fratres in. d. §. cū
filius. c. j. de gradi. suc. in feu. Rñdeo qd qua rōne in hereditate
diuisibili inter plures nepotes in portione sui patris etiā ex sua
persona ppria patruū excludit Cū tamen de rigore oīa videtur
debere peruenire ad patruū qui est in potiori gradu sicut in suc
cessione liberorū videmus cōtingere. l. si libertus. §. j. ff. de ope. li
berto. qr equū est vt nepos qui est eadē psona cū suo patre succe
dat in locū illi⁹ ⁊ censeat̄ esse de illo gradu de quo erat ille vt di
cit Bar. in. d. l. liberorū de verbo. signi. in loco. s. allegato eadem
ratione in hereditate indiuisibili ⁊ que nō potest peruenire nisi
ad vnū qr hoc cōtingit ex natura rei nō ex eo qd augeatur eqtas
ex vna parte ⁊ inducat̄ iniquitas ex altera Et hoc videmus con
tingere in eo qui est stipulatus vel acquisiuit seruitutem itineris
per fundū alterius qr licet ipse sit solus ⁊ hoc fundus seruiens
nō multū grauet̄ Si tamen decessit pluribus heredibus relictis
quilibet aget ⁊ vtit̄ insolidū ⁊ sic multū grauabit. Et sic patiet̄
⁊ equo aīo debet dñs fili⁹ fundi sustinere qr hoc cōtingit propter
naturā rei argu. ff. de aqua plu. arcen. l. j. pe. ⁊ si. No. vt iniquitas
augeat̄ vel inducat̄ vt hic debet patruus paciēter tolerare qr na
tura hereditatis hoc inducit ⁊ eadē ratio ⁊ equitas viget in tota
hereditate quādo est indiuisibilis. l. que de tota. ff. de rei ven. scdm
Oldra. in allegationibus suis qui tangit hāc rōnem indiuiduita
tatē ex quo fauore publico ppter vnitatē conseruandā ⁊ qr cōto
solet parere discordias. l. cū pater. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. vt di
xi in so. ad octauū arg. ex quo cōsuetudo statutū vel priuilegium
voluit bona differri ad vnū. s. primogenitū ⁊ nepos subintrat in lo
cum patris sui ⁊ est eadē persona sicut pater a toto excludebat se
cūdo genitū: ita nepos qui succedit in locū patris rōne represen
tationis ⁊ ppagationis predicte etiā excludit patruū secūdo ge
nitū a toto identitate rationis vt dixi proxime nō ob. xiij. arg. dum
dicitur qd etas nō transmittit̄ qr respondet̄ qd effectus causatus
ex etate. s. primogenitura sicut ipsuȝ corpus patris propagatur
pro patre in filiū eundēqꝫ nepotē ita effectus prioritatis natiui
tatis causans ceptus in patre ppagat̄ i filiū ⁊ sic pater exclusit se
cundogenitum ita nepos qui est eadem persona cum patre iure
propagationis ⁊ representationis excludet secundogenitum vt
dictum est in. xvij. ⁊. xviij. arg. pro nepote factis. ⁊ facit. l. a duob⁹.
ff. de ope. liber. vbi si a duobus manumittentibus promittantur
ope vnus eorū moriatur filius eius petere poterit operas liber
15 to qr representat patrē ideo leg. predio cū villico contubernali
eius ⁊ filij ⁊ nepotes veniunt in lega. nō enī dulciori nomine pos
sumus nepotes appellare quā filios. l. liberorū. ff. de verb. sign.
non ob. xiiij. arg. de. l. j. §. si impuberi. qr potest dici qd ille tex. po
tius faciat in ɔtrariū cū in primo simpliciter dixerit qd illā trans
mittat in heredem qd videt̄ tenere Io. an. in addi. preal. item te
nendo alium intellectum qd nō transmittat posset responderi il
lud ideo esse qr per mortē ex toto dissoluitur illa filiatio. ⁊ omnis
illius sequela sed nō sic est in casu nostro tamen ppter cōsuetudi
nem que nō solū vocauit filium maiorem sed etiā vocasse videtur
descendentes ab eo. tum qr hic cōcurrūt iura naturalia que sunt
potētiora ciuilibus. l. qui habet. ff. de tutelis in. §. sed naturalia. in
sti. de iure na. preterea ius primogeniture est alienabile i specia
lem successorem vt in. c. quā periculosum: ⁊ qd ibi no. vñ. q. s. ergo
fortius trāsmissibile in filiū ⁊ vlem successorem: ⁊ facit ad predicta
tex. in. l. iij. §. j. ff. de legit. tuto. vbi patruus excludit nepotem a tu
tela legitima ⁊ sic nepos nō succedit i locū patris quo ad tutelas
qr tutela non transit in alium. l. tutela. ff. de tutelis vbi gloss. sicut
prelature ⁊ administrationes ⁊ delegationes in quib⁹ nō datur
successio

successio defuncto.c.q sicut.ꝛ ibi glo.de elec.c.vno delegatorum.de offi.dele.ꝗ ius legitime tutele cõpetens pri nõ trãsit i filiũ nõ ob.xv.ar.de.l.si viua matre.q illic tex.fm pau.de ca.parũ facit.nã lz ibi dicatur qd filius nõ dz esse deterioris cõditiõis quã nepos verũ est nisi aliud concurreret sz in casu nro concurrit q cõsuetudo statutũ vel priuilegiũ voluit q primogenitus suus excludat secũdogenitum filium ꝛ a iure cõi nepos subintrat in locũ patris sui.ꝛ sic vt subrogat⁹ loco patris excludit patruũ quẽ ẽt excludebat pr vt facit q dixi in.xvij.ar.p nepote facto ꝛ in solutione.xij.ar.facit.l.si donatione.§.si sponsus.ff.de do.inter vi.ꝛ vxo.l.filia titia.ff.de condi.ꝛ demon.l.j.§.hec actio.ff.si quis test.liber.esse iussus fu.nos ob.xvj.ar.dum arguitur de.l.cum ita.ꝛ de.§.cum ita.ꝛ.de.l.si.cũ ibi allegatis qr magistraliter loquendo per hoc recte cõsiderãti patebit responsio ad multa argumenta que possent accumulari. respondeo autem cõsideram⁹ de interpretatione dispositiõis facte a puncto puta a testatore ꝛ tũc procedũt cõtra qr cõsiderãda est affectio loquẽtis ꝛ ordinata charitas ꝛ fm tacitã mentẽ eius verba recipiũt interpretationẽ:ꝛ ita procedit qd vult Bart.in.d.§.cum ita.ꝛ in.d.l.gallus.§.quẽ recte.ff.de libe.ꝛ postbu.ꝛ facit qd vult Bar.in.d.l.iij.C.de iuis ꝛ legant.agimus de interpretanda mente legis vel consuetudinis vel statuti seu priuilegij ꝛ tunc aut loquntur verba vocando actum instantaneum ꝛ nõ successiuũ puta in casu nostro q primogenitus succedat ꝛ tũc qr statim nato primogenito ex quo in lucem prodijt verificantur verba consuetudinis vel priuilegij.vel statuti.ꝛ iste natus incipit habere qualitatem requisitã ꝛ excludit ab illo quoscunq filios postea natos ꝛ pp propagationem istud ius preoccupationis ꝛ primogeniture seminalis suos descẽdẽtes ꝛ sic nepotes ex eo hz de hoc semine primogenituræ ideo nõ mirũ si quocunq tpe venerit tractandũ de hoc iure primogeniture fili⁹ primogeniti ꝛ sic nepos satis dr primogenitus ꝛ sic excludet scdogenitũ ꝛ de hoc actu instãtaneo nõ loqr cõtra sed loqtur dubitatio quã pposui aut lex consuetudo vel priuilegium loquũtur per verba actus successiui puta proximus agnat⁹ ꝛ similia verba q hñt tractũ successiuũ.l.si cognatis.ff.de reb⁹ du.Et tũc qr variãtur ex tpe attendit proximitas vel cognatio tpe quo de successiõe. ꝛ sic de eo de quo disponit lex tractandum est:ꝛ est rõ qr siue ex testamento siue ab intestato ista qualitas põderet cũ volũtas testatoris possit variari ꝛ mutari.c.cũ marci de celeb.mis.ꝛ successio ẽt intestati põt ẽt auferri p illũ cui succeditur aliũ instituẽdo. l.cõficiũtur.ꝛ.l.qũitum nullũ.ff.de iure codicil.ꝛ qd no.i.l.si fundũ p si deicõmi.§.si.cũ.l.se.ff.de.le.j.Jdo attendẽda est verificatio qualitatis qua dispositi robur non remanet reuocabile.s.tpe mortis testatoris quo desinit voluntas testãtis posse variari vel de voluntio.ab itestato ipediri.Sz nos loqmur de successiõe siẽda p prerogatiuã primogeniture abitẽ.nec p vltimã volũtatẽ tacitã vel expssam sz ex dispõne iter viuos ex lege cõsuetudine vel priuilegio p regẽ donãtẽ q succederet primogenit⁹ q legẽ tpe suus tollere nõ poterat nec facere qd alius succederet q primogenitus ar.ff.de solu.l.aliud.vbi alter ex cõtrahẽtibus nõ põt legẽ in contractu appositam imutare iuncta.l.legẽ de pac.vñ nec ipse rex donãs poterat d.l.mutare vel variare.C.de dona que sub modo.l.perfecta.ff.de dona.l.arist.non dz ergo ista fictio regulari fm naturã successionis ex testõ ab inte.ꝛ ideo põt sustineri q primogenit⁹ transmiserit viuente auo cũ ipse non possit illã reuocare imo debet ex contractu irreuocabili vt dictũ est ergo ꝛc.insti.de verbo.ob.§.ex conditione facit q no.spe.in ti.de loca.§.nũc aliq v.lxxviij.in prima artic.Nec ob.si dicat quod filij primi recipientis dicuntur hre ex mortis capione ab ipso recipiente.ff.de don.cã.l.mortis cã capimus.ꝛ.l.mortis cã capiẽ.§.fi.ꝛ sic poterat ipse primus recipiens suum primogenitũ priuare ꝛ attribuere secũdogenito per.l.femine.C.de secun.nup.ꝛ per id qd no.in spe.in.d.ver.in secunda parte articulorum.ꝛ Bal.in aut.si qs ruinas.C.de sacrosan.eccle.qr istud dictum posset procedere si quis recepisset pro se ꝛ liberis suis simplr.qr assignato vni verificarent verba receptiõis.Non sic tamẽ posset oẽs priuare ꝛ assignare cuidam extraneo.qr non verificarentur verba concessionis ꝛ eodẽ modo si recepit pro se ꝛ primogenito qr veniente primogenito verba non verificantur vt alteret concessio qr nõ posset ar.d.l.aliud.ff.de sol.ꝛ sic nihil facit ad propositum ratio de mortis cã capione que tunc posset reuocari mortis causa capio qñ pcessisset a solo reuocante vt si legatum vel institutũ sub cõditione firmaret.ꝛ ratio.nam sicut possum reuocare legatũ vel institutionẽ ita ꝛ conditionem dandi que mortis cã capio.l.q cõditionis.ff.de do.cã mor.iuncta.l.iij.§.conditio.ff.de adi.le.sed in casu nostro dicta mortis capio non datur primogenito a recipiente tñ sz etiã a donante qr donauit cum illa.l.ꝛ pacto vt ad priogẽ.trãsiret vel statuto vel cõsuetudine vl priuilegio quã legẽ donatarius vt alius reuocare non põt cum ab illo solo priogenitus nõ hẽat facit.l.si cũ fundum.ff.de pac.ꝛ.l.si.sed cõtra hoc facit qd expresse no.Bar.in.l.q rome.§.fla.hermes.ff.de verb.obl. vbi tenet q si donaui titio rẽ tradendã seio post certũ tps lz illi seio ius q̃rat vt.l.quoties.de dona.que sub mõ.tñ ego ꝛ titius possim⁹ reuocare.d.pactũ inuito seio lz hec est mens nõ per illũ §.flauius.ꝛ per illã.l.iij.ff.de seruis expor.ꝛ sic hz vim vltie voluntatis quo ad illũ seiũ cuius contrariũ ꝯ.dixi sed illud.d.bar.non est verũ ꝛ cõtrariũ tenet expsse Joã.an.in addi.spe.de instru.edi.§.nũc vero aliqua.i addit.q icipit p inpiora p.l.ij.§.si qs dederit.ff.de dona.ꝛ idẽ tenuit solẽnis.d.Frã.de alt ergo.de are.l.d.l.iij.de seruis expor.Nec ob.illa.l.ꝛ.d.§.flaui⁹.qr nõ erat illi titio ius pfecte acqsitũ cũ esset seru⁹ cui nõ põt acquiri ciuilis obligatio ꝛ actio i casu nostro erat qsitũ ius priogenito vt ꝯ.deduxi licet cõditionaliter vel ad ipse post mortẽ sui pris.ideo potuit trãsmittere tãquã ius qsitũ ex cõtractu paterno e qd ipse pr vel rex in preiudiciũ ipsius priogeniti cui erat qsitũ ius in aliũ trãsferre non poterat.ff.sol.ma.l.insulam.§.fi.ff.de pac.l.si.ꝛ hoc volendo tenere qd iste nepos possit venire iure transmisso.sed vt ꝯ.dixi nõ habet necesse venire per istã viã cũ possit venire iure proprio ꝛ ex sua psona.Itẽ nõ ob.qd no.Bar.in.l.si mihi ꝛ titio.ff.de verb.ob.qr ipse loquit qñ vnus ex fratrib⁹ decessit sine prole quo casu portio sue paterne emphyteosis accresceret fratri suo tãquã mortis cã capio. sed si reliqsset prolẽ Bar.inuit ibi ꝛ est verũ qd tũc nõ accresceret sed ad illã trãsmitteret sed in casu nro decessit primogenit⁹ cũ ple. itẽ nõ ob.l.seia de do.cã mor.de qua fit qñq magnũ fundamẽtũ qr imo nihil penitus facit qr loquit de do.cã mor.qr donãs põt reuocare.ꝛ ideo quousq viuit nõ põt astringi ad seruandũ nec ẽt ad vlterius pmittẽdũ de dãdo cũ ipse.ꝛ ideo dicit imperfecta antequã donator mortuus ẽ.Sed hic fuit ista donatio inter viuos ꝛ irreuocabilis tam in psona ipsi⁹ recipiẽtis primo quã etiã illorũ pro quib⁹ ipse recepit ꝛ iam erat pcessum ad traditionẽ ꝛ sic erat perfecta ibi.nõ bene ergo potuit priogenitus trãsmittere si vellem⁹ ire per viã trãsmissiõis qr nõ impediret trãsmissio pp imperfectionẽ donatiõis.itẽ nõ ob.qd gratia principis eqparat vltime volũtati qr cõditio apposita in ea nõ trahit retro vt in.c.si pro te.de rescrip.lib.vi.sicut in vltimis volũtatibus.l.j.§.j.ff.ad filianũ. sed secus in contractibus.l.potior.ꝛ.l.qui balneũ qui po.in pign.ha.qr dico qd illud pcedit in gratia que põt reuocari qr non fuit facta per viã cõtract⁹ sed ad similitudinẽ priuilegij iuxta no.per Bal.in.l.qui se patris.C.vnde libe.fm Nico.de mata.vnde nisi tũc nõ trahit retro qr dicit mere potestatiua cũ pẽdeat a mera volũtate. nã idẽ esset in cõtractib⁹.l.si.ff.que res pig.ob.pos.ꝛ.l.j.ff.qui po.in pig.ha.nõ sic qñ per viã cõtract⁹:qr tũc nõ põt reuocari cũ etiã princeps teneat seruare cõtractũ celebratũ cum subdito vt in.l.digna vox.C.de legi.per Cy.ꝛ patet in.c.j.de pba.sed nos p viã donatiõis q est cõtract⁹.ff.qd metus.cã.l.si donatiõis.qr perficit cõsensu vtriusq.l.absenti de dona.vel beneficio legis cõsuetudinis.vl priuilegij bona sunt hac lege affecta vt trãseãt in primogenitũ ꝛ si nõ esset ista cõditio potestatiua si fuisset apposita:ꝛ ideo traheret retro qr nõ pendet ex voluntate donãtis eam reuocare per ea que no.Bal.in.d.l.qui se patris ꝛ dato qd per principẽ hec prerogatiua posset reuocari nõ esset hoc in cõsideratione qr si hoc faceret princeps esset summe ex plenitudine potestatis adeo quasi impossibile cẽset.l.apud iulianũ.§.fi.ff.de leg.j.facit que habent in.c.innotuit per Inno.de elec.nõ ob.xvij.argu.qr respondet primo negando assumptum qr renunciando vel alia morte ciuili pater non põt preiudicare primogeniture quo ad filios suos sz vult Joã.and.in.d.c.licet.ꝛ hoc.in.d.c.grandi.ꝛ facit que dixi in.xiij.argu.pro nepote facto.facit.l.iij.ꝛ qd ibi no.Bar.ff.de interdic.ꝛ rele.ꝛ qd videbimus in.c.j.§.fi.j.que fuit.j.cau.be.amit.ꝛ dum dicitur qd hic cessat equitas preferendi nepotem patruo.respõdeo vt ꝯ.deductũ est qd imo eadem est ratio in nepote filio primogeniti que est in ipso primogenito per representationem ꝛ propagationem ideo idem ius erit.non obst.xviij.arg.de ele.pastoralis.qr nihil.facit salua reuerentia allegantium illam.non ob.xix.arg.vbi dicitur quod quando nepos vult venire ex concessione ꝛ non ex iure succedendi non representat personam patris vt vult Bart. in aut.post fratres qr respondet Pau.in cõsi.preallegato.qd istud q nepos succedat i locũ patris cũ agit de succedẽdo auo fuit introductũ ex illa equitate qr reputatur eadem persona cum eo cum sit pars corporis vt in iuribus primo loco alle.sed ista ratio locum habet.ita quãdo agitur in successione nõ hereditaria sed feudali vel simili sicut quando de hereditaria qr pp hunc respectũ qd fit successio heredi.nõ fuit illud introductũ sz ex eo qr fili⁹ succedere dz patri qr est eadẽ persona cũ patre suo qui est eadem cũ auo nõ ob.xx.arg.vbi dicit qd nepos veniat iure speciali patru⁹ autẽ iure cõi.qr imo ex quo cõsuetudo facit ius.c.si.de consue.vel etiã priuilegiũ ius facit.c.j.iij.distin.vel etiã statutũ.l.omnes populi. ff.de iusti.ꝛ iur.c.cum omnes.de consti.ꝛ priuilegio statuto vel cõsuetudine excluditur secundogenitus per primogenitum nullo respectu potest dici concurrere cum eo vt dixi in.xvij.argumen. pro nepote facto ergo perinde est ac si nos esset vt in simili dicit Bartolus in.l.finali.ff.ad tertul.in.l.j.§.sciend.ff.de suis ꝛ legi. Bald.ꝛ Angel.in.l.gallus.§.quid si tantum.ff.de liber.et posthu.in.l.posthumus.§.si quis ex his.ff.de in inoffi.testamẽ.ꝛ in.l.

ff.C.de lib.prete.et facit que vidim⁹ in.c.j.§.gnẽt in ti.epm vel abba.ite ẽt per predicta nõ poterit cõcurrere scdo genit⁹ tanquã semel exclusus cũ nepote ex primogenito et sic frustra cõnderat qd vn⁹ veniat iure spãli ali⁹ iure cõi q: imo vn⁹ venit iure quodã spãli. i.nepos approbata iure cõi et per ppagationẽ et representationes alius nullo mõ venire põt q: semel est exclusus a primogenito et remanet exclusus durãtib⁹ reliquijs ei⁹.i.nepote filio primogeniti: et ita cõcludo in fauorẽ nepotis ex primogenito qd ipse siue in successiõe siue in bonis feudalib⁹ siue in alijs bonis vel honorãtijs que debentur statuto cõsuetudine vel priuilegio primogenito tantum excludat patruũ scdogenitũ et hoc salua semper correctione cuiuslibet rectius sentientis vltimo ad materiã presentem adducas ea que dixi.§.tit.proximo.in.§.fi.

Si duo. h.d.i nouo feudo frater fratri nõ succedit nisi pactũ fit in ɔtrariũ no.in nouo beneficio frater fratri nõ succedit secus in paterno de quo dixi in.c.j.§.cuʒ vero corradus.§.qui feu.da.pos. not.ibi masculini sexus descendẽtes succedunt in feudo nouo nõ collatera.no.ibi per pactũ qd per pactũ derogat nature fe.nã pactũ facit qd collaterales succedũt in feudo nouo no.ibi licet q de natura feudi femine nõ succedunt de quo dixi in.c.j.§.hoc quoqʒ notãdũ.§.qui feu.da.pos.na.ex tex.in.fi.iuncta glosella ibi posita que hoc sentit qd feudis põt procedi de similibus ad similia ad qd facit.§.an mutus surdus videt alias imperfectus.c.j.in fi.et tenet hic Ja.de bel.sed de hoc dic vt.§.de cog.feu.§.c.j.et vidim⁹ §.in preludijs.oppo.et imo videt vt saltẽ iure accres.ẽdi frater obtineat portionẽ fratris premortui sine descendentibus masculis q: hic erat cõiunctio realis verbalis vel sanguinis.l.j.§.ita.C.de cadu.tol.l.re cõiun.ff.de leg.iij.et.l.j.ff.de vsufru.accre.So.succes. soriũ edictũ et ius accre.in feu.respicit solũ stipitẽ cõem.Et sic cũ hic sit feu.nouũ et sic nõ habet stipitẽ cõeʒ non hʒ locũ ius accre. vt plene per Bal.in.l.j.C.quãdo nõ pe.par.¶ Quero pater acquisiuit feu.filio an teneat filius ɔferre hoc feu.fratribus.Rñdeo sm Bar.in.l.j.§.ne castrense.de colla.bon.aut filius acquisiuit in vita patris et tunc tenetur conferre aut post mortem patris et nõ tenetur conferre.

¶ An maritus succedat vxori in beneficio. Rubrica.

¶ Rubrica an maritus succedat vxori in beneficio qua vtimur continuatur hoc ordine.§.visum est de succes.feu.et an frater fratri succedat nũc videndũ restat an maritus succedat vxori. Ideo subijcitur hec rubrica.

☞ Maritus non succedit vxori in feudo.tamen filij de equitate que seruari debet succedunt matri. 1

2 Statutum vbicunqʒ loquitur generaliter et sum⁹ in materia feudali decurrendum ad interpretationem operis quã iuris ciuilis.

1 Si femina hoc ĩni ẽdit in feu.† nõ succedit maritus vxori et filij de equitate que est seruanda succedũt matri in feu.licet de rigore ɔsuetudinis secus.Et predicta habent locũ in capitaneis maioribus et minorib⁹ valuasorib⁹.h.d. Not.ibi nullo modo qd maritus nõ succedit vxori in feu. No.scdo qd si marit⁹ fuerit specialr inuestitus⁹ de feudo vxoris.s.de illi⁹ cõsensu vel post ei⁹ mortẽ.Et tũc põt feudũ post mortẽ vxoris retinere.Quod qualr intelligit declarat Bal.sm Per.de cer.hoc modo.nã si de cõsensu vxoris vel post mortẽ vxoris dñs inuestiuit maritũ de feu. vt de ppria re.tũc succedit marit⁹ in feu. sec⁹ autẽ si esset inuestit⁹ de feudis vt de re dotali vl parafernali. nã tũc nõ succedit marit⁹ i feu.l.si ego.§.dotis.ff.de iure do.Ego intelligo hoc modo qd marit⁹ nõ succedat vxori i feu.vel nisi specialiter dñs maritũ inuestiret nõ facta mẽtione de re feudali tanquã parafernali.vel vt in re ppria.nã tex.videt similiter loqui qñ marit⁹ est specialr inuestit⁹ de bñficio et sic habetis qd licet de iure lõbardo vxor sit in ptãte viri sʒ.Bal.hic nõ iure romano no.in.l.si vxore.C.de cõdic.inser.isti.de pa.po.in glo.ma.tñ nõ succedit vir vxori in feu.vt hic no.ibi et si ipsa femina qd de rigore cõsuetudinis filij nõ succedũt matri in feu.femine lʒ secus de eqtate que pfert rigori.l.placuit.C.de iudi.cũ si.no.ibi hic dicam⁹ de capitaneis qd predicta oia et singula habent locũ in capitaneis siue in maiorib⁹ siue in minorib⁹ valuasorib⁹.in glo.j.ad fi.pro clariori itellectu oppo.cõtra tex.dicit.in tex.qd marit⁹ nõ succedit vxori.sed cõtra de.l.j.vnde vir et vxor vbi deficientib⁹ ascendẽtib⁹ vl collateralib⁹ succedit marit⁹ vxori so.tex.noster pcedit in bonis feudalib⁹ cõtrariũ loquit in alijs bonis sm glo. And.et Bel.ex qua solutione infert Bal.qd si statuto cauet qd vxore decedẽte i matrimonio marit⁹ lucret dotẽ tale statutũ nõ habebit locum in feu.nã si vxor dederit feu.in dotẽ virtute statuti nõ succedit maritus vxori.sed contra qd imo marit⁹ succedat vxori in feu. quãdo statutũ loquit simpliciter.ergo etc.l.de pcio de publi.scdo q: maritus sustinet onera matrimonij ergo debet lucrari dotẽ feu.sustinendo Bal.dicit q: statuta recipiunt interpretationem in materia feu.a cõsuetudine.† nã vbicunqʒ statutũ loquitur gñalr et sumus in materia feudali magis decurrimus ad interpretationẽ huius operis q̃ iuris ciuilis vt videbimus in.c.j.de feu.cogni.Vltimo opponit cõtra imo.videt q nõ possit dare in dotẽ feu.§.c.j.§.donare.§.qualiter olim feu.alie.po.vbi nõ põt feudũ dare in dotem. Rñdeo p alio nõ põt ita loqui dict⁹.§.donare p se pñt in dotem feudũ cõcedere vt pbat in tex.nostro sm Bal.facit qd not.§.l.fi.cũ autẽ.sna.C.cõia de lega.et in.l.fi.per Bal.C.de reb⁹ alie.nõ alie.In gl.fi.ad fi.hec gl.ponit viã brocardicã equitas preferat rigori de quo arg.l.j.C.de le.Querit aluarotus an filij naturales succedũt matri in feudo femineo et concludit qd nõ per.c.naturales.§.si de feu.fue.cõ.et Jac.ardi.i tit. de succes.feu.sub rubricella an naturales succes.in feu.et no.pro limitatione.l.si qua illustris. C.ad orfi.Querit ẽt similiter alia quid si vxor habet vasallũ et indigeat ipsa vxor auxilio vasalli similr et marit⁹ ei⁹ cui debet vasallus poti⁹ seruitiũ exhiberet cõcludit post Ja.ardi.qd si ãbobus nõ põt vasallus seruire excusabit si eligat vasall⁹ seruire marito ar.l.si quis in graui.§.si cũ oẽs.ff.ad sillani.l.aut qui aliter. §.sed et seruus.ff.qd vi aut clam facit que habent in.l.in rebus. C.de iure dotã.l.doce ancillam.C.de rei vendica.

¶ De feudis datis minimis valuasoribus. Rubrica.

¶ Continuatur hoc ordine.§.visum est de maiorib⁹ valuasoribus:nunc autem vidẽdum est de minoribus et minimis vasallis propterea competenti ordine subijcitur hec rubrica de minimis valuasoribus.

1 ☞ Valuasores minores possunt accipere feudũ minimis valuasoribus ad libitum eorum:nisi pretium datum fuerit.

2 Bona fides non patitur vt infeudans habeat rem et pretium.

3 Dilatio cedit ad commodum possessionis nisi sit data ad cõseruationẽ fructuum.

1 Si minores. † Minores valuasores pñt accipe feu.minimis valuasorib⁹ ad libitũ sui nisi preciũ datum fuerit quo casu restitutio pcij est facienda.h.d.totũ capitulum no.ibi minores valualores pñt alij dare feu. Itẽ no.qd feu.datũ a minus valuasorib⁹ censet feu.precariũ q: qñcũqʒ dñs voluerit tollere põt no.ibi excepto qd si minimi valuasores acceperint feu.dato precio ifeudãti Et qd petã ifeudãtis vel nõ rescindere cõtra feudalẽ vel si velit rescindere preciũ restituere.† Nã bona fides nõ patitur vt infeudans habeat rem et preciũ.l.bona fides.ff.de reg.iur.qd intelligit hic bal. nisi hoc pacto aliud inter partes ɔueniret per.l.pacti.1.ff.de pac. Oppo.cõtra istũ tex.et imo videt qd non possit infeudãs tollere feu.ad libitũ.Vnde oppo.de.c.j.§.õ na.feudi.So.hodie iste tex. est correctus in.d.c.j.prout vult gl.hic que incipit in totum correctum est.Scdo oppo.et videt q nõ valet cõtract⁹ feudalis quãdo est in potestate infeudantis an valeat vel nõ.l.in venditis.ff.de contrahen.emp.Sol.Bal.qd hic traditio nõ infirmatur licet cõtractus sit in potestate alterius cõtrahentiũ gl.no.sm eum in.l.inter stipulantẽ.§.si stipulantẽ.ff.de verbo oblig.vos potestis soluere aliter qd imo substantia cõtractus nõ est in volũtate alteri⁹ cõtrahentiũ.sed resolutio cõtractus est in potestate infeudantis quẽadmodũ dicimus in precario.l.in cõmodato.§.sicut.ff.cõmo. ¶ Oppo.dicit hic esse casus in quo in alternatiuis electio est rescindentis cõtractũ.imo regula est in cõtrariũ vt electio sit possidentis vt in.l.ij.C.de rescin.vendi.Sol.alia ratio reformat pactũ in.l.ij.tractat de rescindendo cõtractu perpetuo hic rescindendo cõtractu pro nutu reuocabili.Ideo electio datur dño.Subiũgit Bal.qd in alternatiuis remediorũ si preparatoria sunt possunt cumulari.c.quoniã frequenter.§.fi.extra vt lit.non contest.si cõsecutoria alterũ est eligendũ per illũ cuius gratia inductum est.l.rescriptũ.§.si pacto.ff.de pac.tertium omittit Bal.quãdo remedia sunt executiua vos tũc dicite qd possunt cumulari.l.qui restituet ibi Ang.ff.de rei.vendi.facit q̃ no.Bar.et Bal.in.l.cõsentaneũ.§.quomõ et quãdo in.et Bar.in.l.si finita.§.iulianus.ff.de dã.infec. Cano.in.d.§.fi.Et potest assignari ratio in casu nostro.l.ipsa natura rei que est reuocabilis semper vt in.d.ti.§.de na.feu. ¶ Quero pone infeudans in casu huius.c.obtulit preciuʒ et petit feudũ cũ fructibus medio tẽpore percep.An debeat audiri quo ad fructus.respondet Bal.qd nõ q: dilatio cedit ad cõmodũ possessionis nisi dilatio esset data ad cõseruationem fructuũ.l.mulier.§.si heres.et.l.postulante.ff.ad trebel.l.in fideicõmissi.§.cuʒ pallidius. ff.de vsu.facit qd no.in.l.emptor.ff.de rei ven.Nam dilatio legalis nõ dʒ esse nociua.l.pos.ff.ad silla.l.si.§.donec.C.de iure deliberãdi.nisi dilatio eẽt cõcessa cõseruãdo fruct⁹ alteri.d.§.cũ pollidi⁹. Nã tũc vr possedisse noie illi⁹ cui⁹ gratia est data dilatio.l.postulante.ff.ad trebel.Neqʒ ex hoc qd iste possidens est lucrat⁹ fruct⁹ inter medios censebit vsurarius q: iste contractus processit sine

aliquo

aliquo vicino possidentis fm suam rectam naturaz.l.ij.C.de pac. inter emp.z ven.z de foro compe.in.c.conquestus fm Bal.

Quibus modis feudum amittatur. Rubrica.

Continuat hoc ordine.§.ti.proxi. visum est qualiter vasallus pot priuari feudo ad voluntatem domini. Nunc videndum restat de alijs modis priuandi vasallu feudo, pre cōpetenti ordine subijcitur rubrica quibus mo.feu.amit. Et in hoc addit rubrica que est.§.qui.mo.feu.qz hic in fi.tex.dicit vel similes culpas. Et sic generaliter priuat vasallus per alias similes culpas.

1 Ualuasores maiores dicuntur capitanei.
2 Uasallus manifestans secretum dñi in dānum ipsius dñi perdit feudum.
3 Uasallus manifestans secretum domini delinquit quia facit contra iuramentum suum.
4 Uasallus aduocatus an possit prestare patrocinium contra dominum suum.

Si capitanei. h.d. ex quatuor causis hic enumeratis vt ex similib⁹ culpis priuatur vasall⁹ feudo ad hoc allegat. † Not. ibi capitanei q maiores valuasores capitanei dicunt de q vidisti in in.c.j.§.prit.§.q feud.da.pos.z in.c.j.de natura feud. No. ibi seniores, q dñi valuasorum appellant seniores.no.ibi in bello q si vasallus dimiserit dominum in bello feudo carere debet, q est notabile qualiter intelligat vidistis in.c.j.§.qui.mo.feu.amit.not.ibi si credentias, q credentia dicit qn alicui cōmittit secretu suu vt no. in extrauag.de pace ɔstatie in vbo credentiaru. Et secretu dicit q non vult dñs sciri ab alio: vt not.in.l.eius qui in prouincia.ff.si cer.pe.xxij.q.v.c.de forma. No.ibi dānum scienter † quod si vasallus scienter in dānu dñi manifestauerit secretu ei cōmissu a dño debet perdere feudu. Na proditor est qui alicui a secreta reuelat vt no.in.d.c.de forma.no.ibi si scienter q si vasallus fecerit insultu in persona dñi scienter priuat feudo no.ibi text. valde singulare vel simile culpa similitudo culpe requirit similitudine pene z supplicij. Na licet priuilegiu qd est contra ius cōmune no extendat ad casus pretermissos.l.qd vero ɔ.ff.de le.z.c.l3 ibi no.maxime Jo.an. de transl.l.prela.z no.in.l.si.ff.de ɔsti.pn. Ta similitudo culpe extēditur vt hic casus qd hic dicert precedere qz lex pcessit vlteri⁹ dispo. imo generaliter ista materia puationis feu.est arbitraria vt statu dicaz.c.j.§.in q.cau.feu.amit.c.j.§.sed qz.§.q fuit.i.ca he.amit. no.ex eodē tex.qd i feudis pcedit de similib⁹ ad similia etiā l pe. Sed pulchrum est videre q dicat similitudo culpe. rñdet Bal. qd vbicunqz lex, pceps, iudex, vel rō naturalis dictat similitudinem culpe. ibi dz esse similitudo speciei ad aliā z id.l.nō pñt.ff.de leg. qs autē debeat arbitrari similitudinē culpe. rñdet Bal. q erit arbitrariu iudici.l.voluntas.C.de fideicō.z facit tex.hon⁹.§.sz qz.§. q fu.pri.cā he.amit.z id ex gl.no.duas cōclusiones Prima est q ad hoc vt manifestatio credentie noceat vasallo requirūt tria. pmo ipsa manifestatio, itē qd fiat aio dānificādi dñm, itē z tertiu q ex ipsa manifestatione sit secutu dānu: alia ɔclusione ɔ. posita qd ad hoc vt vasall⁹ faciendo amicitiā cu inimicis dñi pdat feu. requiruntur duo.s.ipsa amicitia ɔcta, z qd tendat ɔtra dñm: sed aduerte qm gl.i.§.cu patron⁹.in glo.ɔ.ali.tenet ɔ cu simpliciter dicat q si vasallus cōtraxit amicitiā cu inimicis dñi q priuatur feudo: et tz in.l.liberi.C.de inof.tes.idē sentit Jac.ar.in summa.idem tenet Bal.in.d.§.cum patron⁹.z in.d.l.si liberi.z est rō, qz vasall⁹ faciēs cum inimico dñi amicitiā vel ɔfederationē vz esse eiusdē ppositi ar.in.c.repellunt extra de accu.sz tu nō recedas a suprascripta ɔclusione, z intelligas oia predicta in ɔtrariu allegata esse vera z pcedere sane intellecta.s.si illa amicitia est in male parte hoc ē ɔ dñz aīo secus vt hic pbat l.c.j.§.quot tes.sunt ne.ad pbā.feu.ingra.z phatur in.d.§.cu patronus.simile in.l.liberi.z hic tz gl.hic z.§.q fue.p. cā he.ami.in.§.porro.z pbo rōne, nā esse amicu alterius nō est malu q z est preceptu ecclesie.vij.ea.noli esse pro amico inimic⁹ proiect sicut idē tutor pōt esse tutor duorū pupillorū litigātiu.l.acciplētis.ff.de aut.tu.ita eodē modo potest esse amicus duoz inimicoz nā similiter litigātes intelligunt intre certamē.l.aduocati.C. de aduo.diuer.iudi.itē qz si negaret q nō habeā amicitiā esset ɔ charitatē.z sic esset peccatu q lex vetat.l.j.C.de idi.vidu.hāc opi. sequamur tanq̄ equiorē quā etiā sequunt And.z bal.in.d.§.porro.dicēdo q qs nō dz fieri alien⁹ a ɔuersatione amicoru cum ista pena fundet in naturali eqtate vt dixit tex.in.c.j.§.in qui.cau.feu. amit.circa me.id nō est equu vt ex tali amicitia simplici puniatur ar.ff.de ope.li.l.liberi⁹. facit q dixit spe in ti.de treu.z pa.ver.sed pone z de dona.§.j.vñ.si aliquis baro.addatis etiam q Bal.hic no.gl.hanc, dicēs singularē q ɔspiratio capit in malam partē q gl.potius sentit ɔ quod in vtranqz partem capitur in bonā z malam de quo in.§.cum patronus.ff.de offi.pfe.vigil.l.j.l.magistros. C.de pfes.z medi.li.x.vbi tex.contra Bald.in.c.per tuas.de simo. in.l.j.in fi.ff.de obse.liber.in.c.cōstitutionē maxime per ar.hi.de ver.sig.li.vj.c.coniurationū.z.c.cōsperat.xj.q.j.in.c.cum.j.z de reddan cle.ne in agro de sta.mo.§.qz vero.Opp.cum gl.in fi.sui in ver.licet videat cōtra.ɔ.proxi.ɔclusionē, q imo sola simplex amicitia cu inimico sufficiat vt pbat in.c.accusatorib⁹.iij.q.v.vbi accusator vel testis prodiēs de domo inimici nō admittit z hic gl. nō soluit sed tu dic q loquit in teste seu accusatore in quibus ille sol⁹ act⁹ sufficit qz inducit suspitionē.l.iij.in prin.ff.de testi.vl dic fm Jo.de bel.ɔ etiā ibi cōspirabat in dānum eius ɔ quem producit z veniebat z sic nō cōtradicit sed poti⁹ cōcordat de quo in.c. cum oporteat de accus. In gl.illud intelligo vbi agnouerit no.q etiam demum vasallus feudo priuatur si scienter cognouerit dominā dñi sui.nā si ignorauit nō priuat vt est exemplu in se.pte gl. Ad fi.cum no.q punit effectus vasalli si sit effectus secutus de q in.c.j.ɔ.qui.mo.fe.amit.z sumit Bal.ar.de hac gl.in fi.q cognoscens monialē ignoranter non punitur tanq̄ de stupro monialis per predicta, q est no.dignu z pbatur ex hoc tex.p.d.c.in lectus. Extra gl.q̄ro qs pbabit q aio dānificādi dñm vasallus manifestauerit credentiam a dño sibi cōmissam.rñdet And.qd in dubio nō presumit dol⁹, z qui allegat dolu tenet pbare.l.quoties.§.qui dolo.ff.de proba.ergo dñs tenebitur pbare q vasall⁹ manifestauerit secretum aio dānificādi dñm, z pbabit ex coniecturis z argumētis puta si vasal.habeat exosum dñm suu, vel alias vasal.ɔmisit cōtra dñm.l.dolu.C.de dolo.l.nō oēs.§.a barbaris.ff.de re mili.deinde an postea voluit opi.ɔtrā q dicit esse sua sicut quādo gl.ponit plures opi.vltima dicit esse sua, nisi ɔstet de mēte doc. cōtrariu fm alle.no.Bal.in aut.ex testā.C.de colla.sicut dicit de in opi.in.c.j.de penis li.vj.ibi Jo.an.itaqz an.ait q vasal.tenebit pbare q nō aio dānificandi dñz manifestauerit credētiā dñi sui. 3 ratio.† nā vasal.manifestans secretu dñi delinquit qz facit contra iuramentu suu.c.j.de for.fi.ergo presumitur in dolo qz in delictis in dubio presumit dolus si nō pbet ɔtrarium.l.si non conuitij.C.de iniu.l.j.z ibi no.C.ad.l.corne.de sica.z fuit not.Inno.in.c.j.de presump.facit quod no.Bal.in.l.j.C.de fi.instru.z iur.hast.fis.vbi dixit q nō seruās iuris solennitatē psumitur in dolo versari multomagis contrafaciens iure precepto z iuramēto.fateor eqdē q si essent probationes hincinde z essent dubie staretur iuramento vas.gl.insti.de actio.§.alie.Bar.in.l.si cui.§.hijsdem.ff.de accu.et no.per Ja.de are.in.l.pro herede.ff.de acqui.here.gl.in.c.significasti.de homi.sed operepretium est querere qualiter pbabit ipse vasal.q non aīmo dānificādi dñm manifestauit secretum rñdet an. dādo exēplu puta si vasal.laudādo dñm suu in magnificis gestis dixerit secretum dñi z sic in similibus casibus. Quid autem si vasal.copulauerit amicitiā cu inimicis dñi an psumatur fecisse aio damnificandi dñm suu: rñdet an.quod non, q imo dñs hic casu tenebit pbare quod vasallus copulauerit amicitiā cum inimi.ia suo animo damnificandi eu.qz hec copulatio amicitie non est de genere phibitoru alle.no.in.l.libri.C.de inof.tes.hic ponit And. qualiter puniatur reuellans secreta principum verum qz non est materia feudalis obmittā.videbitis gl.in.d.c.j.de for.fide.qu.m gl.limitat An. Quero si vasal.cōmisit fellonia m vt est in.c.nostro, an fructus sint restituendi dño a die ɔmisse fellonie: respōdeo quod sic fm singul.e.no.Gull.z Ling.in.l.j.C.de his qui.vt indi. 4 † Quero an vasall⁹ aduocat⁹ possit prestare patrociniu cōtra dominum suu: respondeo q non, nisi pro se z cōiunctis suis fm spe. in titu.de aduocatis.§.j.hf in.c.si.de postu.z dicit An.q alij qui habuerunt aliquid sub secreto z reuelarunt in damnu proximi qui cōmisit sunt puniendi, puta consiliarij z officiales quinimo vult q in dubio si quid dixi amico in secreto q puniatur si reuelat licet expresse non acceptauerit in secreto per.l.si quis instrumenta.ff.de penis ponit hostia.in.l.in lege.§.sed z si quis.ff.ad.l.acqui.vbi casus quod agitur contra reuelantem ad interesse quando suscepit intelligere sub secreto vt hic an.vel tenebatur ad id ex natura officij quod habebat.

Apud quē vel quos ɔtrouersia feudi diffiniri debeat. Rub.

Continuatur hoc modo qm in curijs principum versantur questiones feudorū z dubitatur apud quem vel quos debeant diffiniri.ideo subijcitur hec rubrica.

1 Feudalium causarum curie que sint z quot.
2 Contentio si fiat inter capitaneos cognitio pertinet ad imperatorem.
3 Pares curie iudicant inter vasallos.
4 Controuersia si fuerit inter maiores z minores cognoscere habēt pares curie.
5 Feudales cause coraz quo iudice z sub cuius iurisdictione sint ventilande.
6 Uasallus potest implorare officium presidis si dño extorquet seruitia ab ipso indebite.
7 Miserabiles persone z oppresse sunt sub protectione ecclesie: et id possunt suos spoliatores coram ecclesiastico iudice conuenire.

8 Uasallus si conqueritur de domino et econuerso ad quem recurratur.

1 Si cõtentio. † Premitte pro euidentia q i cognitiõe causaꝝ feudaliũ quatuor reperiunt curie in quibus ipse cause possunt ventilari, videlicet curia ipsius dñi qñ corã ipso agit, itẽ curia partiũ electoꝝ ꝑ ptes, itẽ curia oĩm partiũ ꝯplexiue: itẽ curia iudicis ordinarij, itẽ et quinto pōt corã arbitro dicta cã ventilari, lȝ arbiter non habeat curiã vt pdicta pbãt. j. an apd iudi. vł do. qđ fe. terminari deb. in. c. j. et ibi de hoc p Bal. et j. de inuesti. in mari. fac. §. fi. et hic et j. de lege corra. §. si inter. ille aũt est iudex ordinarius q hȝ iurisditionẽ ex aliqua ex cãis notatis in. l. heres absens. ff. de iudicijs et in. l. ij. C. de iurisdi. om. iudi. c. cũ ecclia᷑ de offi. ord. c. si de fo. ꝯpe.

2 vnde magistratus illi⁹ loci censet iudex ordinari⁹ vt hic ẜm Bal. h. v. Si cõtentio sit inter capitaneos cognoscit et diffinit imperator si autẽ inter maiores et minores cognoscunt pares curie no. ibi capitaneos q vbi est ꝯtentio inter capitaneos cognoscit imperator: si vero inter minores et maiores valuasores pares curie vł iudex curie cognoscet de hmõi ꝯtrouersia et sensit Bal. in preludijs huius operis. ꝟ. in. vij. col. q hoc ideo vt cognoscat impator quia feudũ est priuilegiũ et vbi dubitat de substãtia priuilegij sui ipse imperator cognoscet ad hoc ponderat istum tex. in. c. cum ve. diudi. ideo Bal. hic querit qñ dubitat de ꝑuilegio vel sup eo, qs erit iudex, in quo nolo immorari ne euagemur in gl. j. ad fi. signabitis gl. que declarat qui dicant capitanei in feudis. nã capitanei sunt du. ca marchionis et c. qui habent feudum ab imperatore in gl. j. hodie ibi etiam inter capitaneos no. gl. que vult q hoc principiũ hodie corrigat pr: sed hanc gl. improbat Jacob. d. c. j. de natura feu. loquitur an dñs possit auferre feudũ nõ cõuicta culpa. et dicendum est q non quo casu non est constituenda differentia inter maiores et minores valuasores et capitaneos. nos autẽ loquimur qs dicatur iudex in controuersia feudali. propterea ego reprobo. glo.

3 alia rõne, q2 vult glo. † quod pares curie sint iudices inter vasallos et hoc est falsum q2 imo dominus in. c. j. §. preter. j. de pbi. feu. alie. per fe. nisi saluãdo glo. intelleximus q erat cõtentio inter dominũ et vasallũ. q2 tũc pares curie sunt iudices. d. c. j. §. prete. in ea. gl. ad fi. gl. aliter intelligit istũ tex. q nõ corrigatur: quia quilibet tenebit feudũ ab imperatore, q2 imperator est iudex tanq̃ dñs. d. §. pte. Extra gl. oppo. de. c. j. j. de lege corra. vbi pares curie cognoscunt non autẽ imperator vt hic dicit tex. so. ibi loquitur de ꝯsue. ꝑticulari mediolañ. hic aũt loquimur de consuetudine generali feudorum.

4 Secundo op. contra istum tex. in quo dr † q si est cõtrouersia inter maiores et minores cognoscunt pares curie. vnde oppo. ẜ c. j. de pbi. feu. ali. per fede. vbi dominus cognoscet nõ pares curie. so. ẜm quosdam quos videtur hic sequi Bal. dum apostillat tex. ibi minores et maiores. primo q2 minores habent feudum a maioribus, aut est contentio inter capitaneos et cognoscet imperator aut est cõtentio inter maiores et minores et cognoscunt pares curie vt hic, aut est contentio inter alios puta minores et tunc cognoscet domin⁹ feudi. d. §. preterea. hãc sol. improbat Ja. de bel. qñ. d. §. prete. loquitur indistincte ergo indistine. intelligendũ. l. de pretio. ff. de pu. solue ipse; aliter quãdo est ꝯtentio inter alios vasallos et tunc si non sint pares curie tunc cognoscet dominus hec sol. nõ placet q2 diuinat ad. §. pra. contra. l. filiũ quem habentẽ. C. fami. hercis. scdo q2 ille tex. loquitur indistincte siue sint pares siue nõ ar. l. de precio. preterea traditur regula a gl. in. c. ceterũ de iudi. q vbi est cõtentio inter conualuasores dñs est iudex nõ autẽ pares curie. quare soluerẽ hoc cõtrariũ hoc mõ, aut enim est cõtentio inter ꝯuasallos de feu. et cognoscet dominus. d. §. prete. Aut est cõtentio inter dñm et va. seu vasallos. et aut imperator est dñs feu. et cognoscet imperator vt hoc pm. nec est absurdũ q imperator in sua causa iudicet q2 hoc est priuilegium imperatoris et aliorum principũ supremoꝝ. c. cum venisset ibi panor. de iudi. in. l. j. C. ne quis in sua causa iudi. et in terminis est casus in. c. nouit. de iudi. ibi non enim intendimus iudicare de feu. cũ cognitio ad regem ꝑtinet. et tamen erat ibi feudũ regis francie. et de papa est casus in c. ad apostolice. de re iudi. lib. vj. aut alius inferior est dñs fe. et tũc cognoscũt pares vt hoc. c. nr̃o in fi. et. d. §. preterea. ad fi. et tũc apostillate tex. hoc modo vcȝ inter capitaneos subaudi et dñm. s. imperatorẽ. in tex. ibi maiores et minores subaudi et dñm. Nam in hoc c. erat contentio inter dominũ et vasal. et est necesse dicere q iste. §. corrigat per. d. §. preterea si intellexerimus istũ tex. in fi. q sit ꝯtrouersia inter vasallum et vasallũ. sed q2 legũ correctio est euitanda. l. j. C. de inof. do. idõ precedens intellectus magis placet qđ hic erat contentio inter do. et vas. opp. q imo videtur q iudex ordinari⁹ rei vel arbiter cognoscat. d. c. ij. j. de l. corra. et. c. j. de inue. in mari. fac. so. ibi erat contentio inter vasallum qui tenebat feudum ab alio et pulchre declarat glo. in. d. §. preterea. et videbitis in. c. j. j. de inue. in mari fac.

5 ¶ † Pro complemento coram quo iudice et sub cuius iurisdictione cause feudales vel alias inter vasal. sint ventilande, sic distingue qñ interdum est ꝯtentio inter imperatorem et suos vasallos qui sunt de societate lombardie et tunc coram paribus qui sunt eiusdẽ ciuitatis vel comitatus in quo cõtrouersia ex causa terminetur ẜm consuetudinem illius ciuitatis nisi imperator fuerit in lõbardia: q2 tunc ipse cognoscere poterit si voluerit vt predicta probantur in tractatu pacis constantie in. §. si qua controuersia. licet posset dici illud fuisse tpale. Interdum cõtrouersia vertitur inter capitaneos imperatoris qui habent dignitates regales. et tunc imperator solus est iudex vt hic in pria. et. j. de l. corra in princi. licet mediolanẽ. aliter distinguant vt ibi. Interdũ cõtentio est inter alios vasallos inferiores: et tunc aut cõstat vtrũq litigantem esse vasallum eiusdeȝ dñi de alijs feudis de quib⁹ nulla est questio vel est contentio solum de aliqua parte feudi. sed nõ de toto. vel cõfinibus ipsius feudi. Ita quod certum est q vterq pure est vasallus saltẽ in parte sine litigio. Et tunc dñs feudi debet esse iudex: vt in. d. §. preterea. c. ceterum. de iudi. qui ita debet intelligi: Unde si feudum est ecclesiasticum tunc dñs erit persona ecclesiastica et si feu. erit seculare tũc ꝑsona secularis erit dñs etiã si vasallus esset cleric⁹: quia in ista materia feudali est speciale vt laycus habeat iurisditionem in clericum vt in. c. verum extra de foro compe. et j. de capi. corra. in fi. et Bald. in. l. fi. in fi. C. sine sensu vel reli. et de hoc per hostien. latius in. d. c. verum. et ibi per Cardi. in v. oppo. Imo etiam ipse dominus feudi laycus non solum cognoscet de causa feudali sui vasalli clerici. Sed etiã exequetur sententiam contra. d. clericum vasallum in bonis, de quo late dic per dictum Cardinalẽ in. d. c. verum. et ibi alij interdum constat vnũ tantum esse vasallum de feu. aliquo de quo non est questio: et questio est de alio feu. et tunc pares erunt iudices vt hic in secundo respõso et. j. de lege corra. §. rñso. Interdum est dubium inter litigantes quis eorum sit vasal. vt q2 ambo pretendunt inuestituram nouaȝ alicuius feu. siue ab eodem dño siue a diuersis. et tunc iudex ordinarius vel arbiter cognoscet vt. j. de lege corra. in. l. si inter. Idem dicendum si vnus dicat antiquum et alter nouum qui habet causam a domino qui potest pretendere interesse vt. j. de inue. in mari. facit. c. j. in princi. Interdum vertitur quando inter litigantes quorum vterq dicit feu. esse antiquum et ad se spectare. Et tũc dominus cum curia cognoscet vt. j. de inuesti. in mari. fac. c. j. Interdum contentio est inter eos, quorum vnus dicit esse antiquum et alter nouum et proprium: et tunc pares curie soli siue domino cognoscere debent vt. j. an apud iudicem vel dominum. c. j. et dixi in. §. pra. Interdum est contentio inter plures producentes diuersos inuestitores. Et tunc iudex ordinarius cognoscet. vt. j. de pace ten. in §. si duo. et. §. si tres. vel arbiter vt. j. an apud iudi. vel do. c. j. et in. d. c. ij. j. de lege corra. Interdum est contentio inter vasallum et aliũ quem constat non esse vasal. tunc iudex ordinarius rei cognoscet vt. j. de contro. inter vas. et alium. c. j. interdum est controuersia inter do. et vas. et tunc aut est contentio de feudo constituendo, q2 vasallus dicit dominus promisit me inuestire de feudo vel alio modo agitur actione personali vt dominus inuestiat me et habeat me pro vasal. Et tunc secundum regulam Inno. in. c. ceterum. de iudicijs ex quo non agitur de iure feudi sed de iure personali ordinarius erit iudex. Ita panor. in. d. c. ceterum. licet Bal. in extrauã. pacis constan. in ver. si qua tenet quod hoc casu iudicabunt pares curie. Et pro eo facit tex. in. c. j. j. de conten. inter do. et episco. in. c. j. de inuit. vas. qui contu. est. Et facit quia idem dȝ esse iudex preparatorij qui est subsequentis. Bal. in. l. si tibi pecuniam. ff si certum pe. Hage. in. l. quoties. C. de iudi. c. veniens. il grande de testi. Sȝ ista actio personalis intentatur ad constituendum ius reale in feu. ergo censebitur vt preparatoria eiusdem fori: sed certe nõ est hoc iudicium preparatorium realis imo diuersum. l. cum queritur. ff. de excep. rei iudi. alioquin semper actio personalis ad rem dandã diceretur preparatoria realis et posset tractari in loco rei et nõ esset aliqua specialitas in actione reali contra ea que habentur in. l. ij. et fin. C. vbi in rem actio in. c. fane de foro compe. et sic in hoc sto cum panor. Aut agitur et est contentio de feu. quod pretenditur constitutum inter dominum et vas. et tunc pares curie cognoscunt vt in. d. §. pe. et. j. de contro. inuesti. apud pares terminã. vel sup amissione feudi, vel super violentia per dominum vasallo facta in. d. feu. et tenet Bal. in. d. §. pe. et Innoc. in. c. ceterum de iudi. Idem dicendum si dominus feu. non recognosceret superiorem vt vertat causa feudalis inter ipsum et vasal. q2 pares curie deberent cognoscere per ea que dicta sunt. Tamen ex tacito vel expresso consensu domini vel quia conuentus non opposuit declinatoriam, poterit coram ordinario contentio inter do. et vas. tractari. Panor. in. d. c. ceterum. in. v. et in. x. col. sed si pares non auderent cognoscere vł nollent et essent domino nimium fauorabiles. tũc cognosceret papa ratione peccati vt extra de iudi. in. c. nouit. Idem dicendum ꝑpter defectum iustitie de foro competenti in. c. ex transmissa. et l capitulo ex tenore imo generaliter vbi dominus feud. non vult vel non potest iurisditionem. feu. exercere immediatus superior erit iudex. d. c. ceterum. de iudi. ibi tex. et ita dicit And. et Bald. in. d. §.

pra.

6 pra. vbi etiam determinat idem Bal. † quod si domin⁹ extorquet seruitia indebite a vasal. vltra modum ꝙ vasal. potest implorare officium presidis vt videat per. l. illicitas in pri. ff. de offi. presi. ꝛ qđ no. in. l. i. §. p hāc. ff. de rei ven. facit no. in. c. cum singularia p Jo. an. de preben. li. vi. ꝛ in. c. presenti de offi. ord. eo. li. Interdū cōtētio vertitur inter dominū ꝛ aliū qui dicit se vasallū ꝛ dominus negat. Et tūc rōne huius dubitationis nō cognoscēt pares curie vt. j. de ɔtro. inter vasal. ꝛ epm in. c. j. ꝛ tꝫ Bal. in. d. §. preterea. Interdū iurisdictio est limitata inter litigātes ex forma priuilegij ɔsuetudinis vel statuti. Et tunc illa debet attendi vt in. c. ɔquerēte extra de resti. spo. ꝛ tꝫ Bal. in. d. §. pe. Quid autē si inter vasallos vertatur questio in possessorio solo. Et hanc questionem mouet Inno. in. c. ceterū de iudi. ꝛ ibi etiam gl. ꝛ do. Anto. ibidē inclinat ꝛ Bal. post eum. in. d. c. ij. j. de. l. corra. vbi sic ait qđ si istud possessoriū respicit adminiculū petitorij pertinet cognitio ad dñz ar. l. nulli. C. de iudi. Si vero nō ꝓstat adminiculū petitorio, tunc si ex tali cognitione insurgat alia pena ꝙ priuationis ꝛ alia lege ꝙ lege feudorū: tunc ista cognitio ptinet ad ordinariuꝫ loci. Et ita potest saluari opinio ꝙ tenet Host. in summa i ti. de feudis. §. apud quē. versic. qđ si inter duos qui vult qđ ordinari⁹ in possessorio sit iudex, ibi in toto illo. §. late prosequit materiā istaꝫ, quis sit iudex in causis feudalibus Bal. in. l. iij. C. si de momē. pos. fue. ap. Et de primo mēbro est tex. in. c. j. j. de contē. inter do. ꝛ epi. ꝛ ibi ponā. ꝛ l. c. j. ꝺ mi. vas. q ɔtu. est. Et idō siue criminaliter siue ciuiliter agerēt ad vindictā actiōe iniuriarū vł legis aqlie vł ex aliq̄ iterdicto, tūc semp erit cognitio iudicis ordinarij p. §. si duo. ꝛ. §. si tres. j. de pace tenē. facit. c. ex pte. de fo. ɔpe. verū An. de iser. ꝛ ꝙ no. i cle. dispēdiosaꝫ de iudicijs idē dicēdū si extrane⁹ agat de spoliatiōe ɔ vnū q dicit se vasallū qꝛ nūc iudex ordinarius cognoscet vt ꝓbatur in c. verum extra de foro compe. Et hoc tꝫ Odof. in summa illi⁹ titu li. panor. in. c. ceterum preallē. tꝫ qđ corā dño feudi agenda est huiusmodi causa possessoria vel alias coram eisdem coram quibus agitur causa feudi mouetur ꝙꝙ interdicta sint ꝓsonalia tñ sunt scripta in rem. l. j. ff. de interdi. no. in preal. capitulo. ex parte. b. ex quo agitur ergo de feud. licet possessio debet tamen agi corā domino si questio est inter vasallum vel coram paribus si questio est inter dominum ꝛ vasal. maxime qꝛ posset excipi contra agentē respectu proprietatis feu. arg. corū q̄ no. in. c. si constiterit de accus. ꝛ in. c. ad decimas. de resti. spo. li. vj. ꝛ in. c. constitutus de fil. presby. non or. ꝛ in. c. ex literis de resti. spo. ꝛ hec cognitio tamē spectat ad dominum feu. sicut in simili dicaꝫ si agitur possessorio de re spūali vt agatur coram iudice ec. vt no. in. c. si. de iudi. ꝛ in. c. literas de iur. ca. vbi patet ꝙ eiusdem nature est: possessio cuius est proprietas. Et quia preallē. §. dicit indistincte questionem de feu. coram domino agitandā vel paribus secundum distinctionē predictam non ob. c. ex parte. B. vbi fuit actum coram ordinario quia vt dicit inno. i. d. c. ceterū. ibi spoliatio fuit facta a tertio, vel agebatur ibi iure dotalicij ꝛ sic non erat questio feudalis vel melius vt no. in preal. c. ex parte ibi agebatur per viduam spoliatā ꝛ sic per mi-

7 serabilem personam oppressam, quo casu † qꝛ miserabiles persone ꝛ oppresse sunt sub protectione ecclesie possunt suos spoliatores conuenire corā ecclastico iudice vt clare colligitur ex illo tex. ꝛ idē in ecclesia licet Bal. in. d. §. preterea. dicat hoc esse verū nisi conuentus dicat rem esse feudalē ꝛ nominare dominuꝫ in iudicio quo casu si per summariam cognitionem apparet esse feudum ꝙ ista cognitio remittitur ad dominum feudi per. c. si clericus laicū extra de foro compe. ꝙ dictum Bal. non puto verum per ea que dicta sunt. ꝛ ideo videtur sensisse io. bla. in summa dicens quod in d. c. si clericus est specialis casus fauore ecclesie, interdum procedi tur criminaliter inter vasallos: ꝛ tunc cognitio est ipsius iudicis ordinarij, qꝛ separatū est iudiciū criminale a ciuili vt. ff. de iudi. l. solemnus. §. latrunculorum facit tex. in. §. si tres. de pace tenē. voluit tamē Inno. ꝛ sequuntur doc. in. d. c. ceterum quod de spoliatione facta per dominum vasallo non possit agere interdicto vnde vt parcatur reuerentie domini sed deberet agere actione in factū ar. in simili in. l. j. §. interdictū. ff. de vi ꝛ vi ar. licet secus eꝫ qꝛ dñs bene potest agere contra vasallum quis anteꝫ iudex erit competēs in causa appel. nam in causis feudalibus appellari pōt vt dixi in. c. si. ꝫ. quo tēpore miles: vnde ergo si appellaretur a sententija latis per suprascriptos iudicātes in causis feudalib⁹ dic plene per Inno. in. d. c. ceterū vbi varias sententias adducit. naꝫ primo dicit ꝙ siue appelletur a paribus siue a domino, proxim⁹ superior domino feudi ordinarius appellabitur: postea dicit qđ aut dominus iste habet superiorē aliam dominum put videmus qñqꝫ. j. de probi. feu. ali. per fede. §. illud quoqꝫ. ꝛ tūc ille superior appellabitur ꝛ hāc opi. puto veram ꝛ tenet gl. in fi. j. quo tēpore miles. c. si. sed si nō est superior dominus tunc debet appellare ad imperatorem: vt de off. dele. ab arbitrio li. vj. ꝛ hoc tenet Ja. ardi. in sum. ti. de cōtē. feu. sub prima ru. cōsequēter dicit ꝙ si non est superior quod aut agitur reali. ꝛ tunc appellabitur ordinarius in cui⁹ territorio res feudalis sita est. si vero ꝓsonali vł mixta tūc appellabit iudex illius loci vbi est res feudalis sed. d. ant. de but. in. d. c. ceterū putat ꝙ iudex superior sit iudex tribunalis. qꝛ a tribunali plus regulariter appellatur ꝙ a ꝓsona extra de offic. or. in c. romana. sed vbi pares vel dñs habēt supiorē ille erit iudex ap. ꝛ maxime si est infeudatus: faciunt. no. per Bar. in. l. ij. C. vbi ꝛ apd quos. l. societatē. §. arbitrorū. ff. pro socio si vero nō habet superiorē, ꝛ tunc si consuetudo aliquid disponit illa est seruanda si cōsuetudo nihil disponit ꝛ tunc si ex consuetudine habent aliquod tribunal certū in certo loco. nā tunc ibi debet iudicari vt no. in. d. §. preterea. l. pe. ꝛ ibi habetur. ff. de iusti. ꝛ iure. l. si vt pponis. C. quomodo ꝛ qñ iudex. ꝛ tunc iudex erit ille qui est superior illius loci ordinarius. si vero non habent ex cōsuetudine certū locum. tunc dicendum est vt de iudicibus habentibus iurisdictionem absqꝫ territorio de quibus per Inn. in. c. cū ɔtingat. extra de fo. ɔpet. qꝛ vel in loco vbi morantur vel in loco quē elegerint quibus casib⁹ superior est ordinarius illius loci erit iudex appellationis iuxta no. p hosti. de offi. ord. ꝙto. ꝛ ista fuerūt verba hutrij in dicto loco. Panor. ibi intellexit ꝙ superior vbi sita est res feudalis erit iudex. d. c. romana. §. debet. de appel. lib. vi. De qua materia habeē in. c. roma. de appella. ꝛ in. c. solite de maio. ꝛ obedi. Spec. ti. de appella. §. nunc tractemus. ꝛ plene per Bal. infra de inuesti. in mari. fac. in

8 fi. † Sed quid si dominus cōqueritur de vasallo ꝛ vasallus de domino dic ꝙ cā vasalli prius dꝫ discuti: qm̄ pares habēt maiorem iurisdi. de suo pari ꝙ de suo domino vt dicit Ja. ardi. in summa de contē. feu. sub prima rub. Et ibi etiam tenet quod pares ex cā suspitionis possunt recusari. p. l. apertissimi. C. de iudi. sed de hoc dic vt. j. de inue. in mari. fac. in fi. illo. ꝙ non habent locū prorogatio iurisdictionis in feu. qꝛ vbicunqꝫ lex imponit necessitatē forū nō pōt fieri progatio iurisdictionis sine voluntate iudicis ad quē pertinet iurisdictio ſm Bal. in l. cū eorū. C. de sen. ꝛ inter. om. iud. facit gl. in. c. j. j. de inues. in ma. fa. ne etiā iurisdictio iudicis in feudalibus ad aliā speciē prorogari possit licet de eadē spē. s. feudali. posset fieri prorogatio. panor. in. c. ceterū. in. j. v. ꝛ. x. col. de iudi. Bar. in. l. j. §. ꝛ post operis. ff. de operis no. nun. Bald. in. c. j. §. preterea. lo. vlti. j. de probi. feu. ali. per Fed.

1 ☞ Resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris.
2 Vasallus canonice inuestitus an possit alienare feudum.

Si aliquis. Legitur duobus modis in gl. tertio modo legit ſm And. de iser ppe huius. c. poterat alienari totū fe. quarto modo ego intelligo ex tenore inuestiture poterat alienari feu. vel fortassis fuit consensus dñi cum cōseruatione iuris sui in

1 alienatiōe totius feu. his premissis. h. d. † resoluto iure datoris resoluit ius acceptoris. no. tex. ibi totū hic videri esse casum quo vasal. licite possit alienare totum feu. ꝙ notabile qualiter intelligit statim declarabo in gl. no. ibi vel puta ꝙ licita est alienatio partis feudi sed contra vtrunqꝫ notabile op. de. c. j. j. de ꝓhi. feu. alie. per fede. respondeo ꝙ hodie neqꝫ in totū neqꝫ pro parte pōt alienari feudū. no. ibi ꝛ ipse subaudi. s. vasal. alienans vel eius heres decesserit sine masculo herede descendēte feudū reuertit ad dñꝫ. quod limita verū nisi essent agnati alienantis ꝛ feu. sit paternū vł antiquū: qꝛ tunc non reuertit ad dominum sed ad agnatum ſm And. de iser qui se remittit ad no. in. c. j. ꝫ. de suc. fue. not. ex tex. ibi aperitur ꝙ feu. alienatū etiā in casu licito libere reuertitur ad dñꝫ in preiudicium alienantis ꝛ heredum suorū vt no. j. de ꝓhi. feud. alie. per fed. in. §. callidis. ꝛ non obstāte ꝙ emptor fuit bone fidei vt statim dicā in gl. ibi reuocari debet. i. pōt ſm glof. ꝛ bene scđm illud verbū debet quod est necessitatis efficitur voluntariū sicut interdum econtra vt in gl. hic posita que ad hoc allegant concordantes. nam vult dicere ꝙ dñs nō cōpellatur recipere emptorem si non vult qꝛ posset ei dimittere ꝛ eum inuestire de nouo ex gratia vt. j. quē ad. feu. ad se. pti. In gl. no. primū intellectū ꝙ hec dictio vel stet correctiue qꝛ nō pōt alienari feu. totū sed pars. §. rursus. ꝫ. qui mo. feu. amit. ad fi. gl. no. ſm intellectum ꝙ hic facta fuit alienatio totius feudi de facto que nō valuit. licet prima facie videretur quod deberet valere qꝛ emptor erat bone fidei sed nō valet licet habeat regressum contra datorem ad precium. §. collidum. in c. j. de ꝓhi. feud. alie. p fede. tertius est intellectus an. ꝙ istud. c. refert ius antiquū feudorꝫ quo iure valebat alienatio totalis feu. sꝫ hodie nō vꝫ neqꝫ in parte neqꝫ in toto vt vidistis i. c. j. j. ꝺ alie. feu. d. ꝛ Bar. aliter ꝛ no. intelligit hūc tex. hoc modo ꝙ hic valuit alienatio totalis feudi reseruato tamē iure suo. nec obstat si aliquis dixerit si dñs consensit alienationi ergo stabilis permanet alienatio licet vasal. alienans decesserit sine herede vt ꝓbatur in. c. j. §. si vero cum voluntate dñi de ant. feu. qꝛ respondeo esse verum nisi domin⁹ reseruasset ius suū. ꝛ pro hoc videtur ꝙ no. Imo. post Bald. in. l. vsufructu. ff. solu. ma. ꝛ plene in. l. nō solum. §. morte. ff. de op. no. nuntia. ꝛ in. l. pacta nouissima. C. de pact. facit. l. si debitor. §. si venditor. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. c. le. j. in fi. vt lite pendē. c. in-

ter monasterium.de re iudi.ang.in.l.omnes.C.de prescrip.xxx.vl xl.annorum.licet pro et contra possunt adduci arg.que ponit Bal. in.c.que in ecclesiarum.in.x.col.de consti.Tn Bal. videtur in hac partem inclinare qr in iputent sibi qui eum hac protestatione consenserunt et confirmatur hic intellectus per ea que notantur imo. in l.si quis a filio.in prin.ff.de lega.j.faciunt que no.Bald.in.c.cum ma.l.ij.in.iij.col.de elec.in gl.ibi sine filio ad fi.no.q in feudis appellatione heredis continetur masculus descendens in glo.fi.ad fi. no.q verbum debet necessitatiuum aliquando resoluit in verbum potestatiuu, vt hic.qr refertur ad dnm siue ad creditorem: vt in.c.intelleximus.de iudiciis in cle.attendentes.vbi gl. de regulari. Et verbu potestatiuu resoluit aliquando in verbu necessitatiuu vt in.l. gallus.in verbo possit.in prin.ff.de lib.et po.et per Bart.in repe.l. creditore.C.de pigno. ¶ †Extra glo.quero vasallus canonice inuestitus de decimis ab ecclesia vult alienare feudum decimaru in feudando aliu laicu querit an possit videt dicendu q sic.c.j.§.preterea.et ibi gl.j.de ca.cor.in contrarium tamen est veritas q imo non possit infeudare neqz alienare sm Inn.Hosti.et Jo.de ligna.qui ait esse eandem sniam in.c.prohibemus extra de deci.et sic nota regulam et fallentiam q vasallus pot alteri infeudare feudu suu.d.§.preterea. vbi regula nisi in decimis.d.c.prohibemus.vbi notat. Sed contra dicta falletia opponit de.c.cu apostolica.de his que fiunt a prela.Sol.licet.vasallus no possit infeudare nec alienare decimas in laicum, tamen potest in ecclesiam.d.c.cum apostolica.sibi tex.

¶ Constitutiones domini lotharij imperatoris quas ante ianuam sancti Petri in ciuitate romana.concludit obseruandum.

¶ Continuatur hoc ordine supra visum est de consuetudinibus feudalibus, nunc videndum est de consuetudinibus imperialibus infeudalibus conditis a lothario imperatore et durant vsqz ad ti. quemadmodu feu.ad fi.perti.

1 ☞ Imperator non dicitur imperator, nisi post coronationem.
2 Terre lombardie sunt subiecte imperio.

Si quis. Imperator lotharius mandat obseruari constitutiones ab eo editas cum consilio prudentum in feu.circa successiones vel culpas vel reliqua. Ad hoc allegatur vsqz ad rubricam. Imperator lotharius Eugenio pape. †No.ibi regis, q antequam coronetur imperator no appellatur imperator sed rex romanoru: post coronationem appellatur imperator.no.Bar.in rubrica.l.officiorum et no.in cle.de iureiuran.No.scdo hic esse casum q imperator existens in terris ec.puta in ciuitate romana potest condere iura vniuersalia no tn particularia respicientia ipsam ciuitate romanam qr ipsa est ecclesia romana.l.j.§.cum vrbes.ff.de offi.prefe.vr.lxiij. di.c.ego Lud.in.d.cle.j.de iureiu.et licet possent aliqua in contrariu adduci.tn illa omitto breuitatis causa maxime qr alias dixi in repe.c.p venerabilem.extra qui fil.sunt legi.†No.hic esse casum hic multi q terre lombardie sunt subdite imperio. Sed immediate duci hodie:qr sunt ei subdite vt constat ex eius priuilegio.

¶ Imperator lotharius eugenio pape et vniuerso pplo. Rubrica.

¶ In glo.rubrice ad fi.concludit gl.qd nonnulli libri habent hanc rubrica vez imperator lotharius eugenio pape et vniuerso populo,ita coiter habetur hec ru.Sciendu q hoc.c.vsqz ad.c.si quis si de filio dicitur nigrum precedentis.c.no.ex ordine huius rubrice q imperator scribens pape se premittit.tamen dignior est papa. q imperium vt plene no.in.c.per venerabilem.et.c.cum causa, q fil.sunt legi.et no.in.l.inter claras.C.de sum.tri.Sed in isto no curatur dignitas vt hic probatur nec volo in vanitatibus insistere vtilia tantum prosequor.

1 ☞ Vasallo decedente succedit nepos ex filio premortuo et non existente linea masculina descendenti succedit frater fratri.
2 Feuda communiter dantur militibus.
3 Fratres diuidentes bona non intelliguntur renuntiare iuri succedendi in feudo.
4 Diuidens etiam refutando non intelligitur refutare ius futuru, sed solum id quod in presenti est liquidum.
5 Vasallus decedens relicto fratre et filio fratris premortui, filius premortui et frater succedant.

Si quis miles. h.d.sm verum intellectum et magis placentem litera.†Decedente vasal.succedit nepos ex filio premortuo et non existente linea masculina descendenti succedit frater fratri et patruus succedit nepoti si feudum sit antiquum sine auitum. Ad hoc allegatur hoc.c.vel clarius secundum alios.si miles vasallus moritur succedit sibi primo loco filius si extat: et si non extat succedet sibi nepos ex dicto filio.et si miles relinquat.d.filium et fratrem tunc dictus filius succedet excluso dicto fratre,etiam si feu.fuisset antiquu.sed si postea dictus filius militis decederet,tunc bene succederet sibi in ipso feu.antiquo predictus frater militis et qr erat patruus ipsius filij mortui.h.d.no.ibi miles qd no significat verbum miles iuris ministeriu.na hoc.c.hz locu in omni vasal.etia no milite. Na tex.locutus est de milite †:qr coiter feudantur militibus sm and.de iser.facit in fi.gl.in cle.j.in verbo presidentibus.de rescrip.vbi expressio eoru q frequetius accidut no inducunt iuris ministeriu. Not.tex.ibi et nepoti sm primu intellectum quod miles decessit relicto nepote ex filio premortuo succedit ipse nepos in feudo. Ista est prima lectio q vr indubitabilis.qm i.c. j.§.cu vero conradus.j.de his qui feu.da.pos.di q descendentes masculi vsqz in infinitu succedut in feudo. Sed possumus dicere q hic nepos succedat auo pmortuo patre suo ante morte aui.secundu mo legit hoc pncipiu.c.miles vasallus decessit relicto nepote ex filio pmortuo nec no fratre ipsius vasalli qui est patruus huius nepotis certe nepos pfert qr succedit loco patris sui.tertio legit q hoc verbu nepote in tex.sumat p filio fratris q hic sit casus nobis q nepos.i.filius fratris succedat patruo suo in feudu qm patruus precessit nullo relicto descendente masculo, hec lectio est etia pulchra ppter tn nepos est filius filij.l.iure consultus.ff.de gradibus.no.in ver.et sic nepos q frater fratri succedit in feudo. Sed contra hoc no.opponitur q frater fratri no succedat in feudo. Tu opponit de.c.si duo.de fra.de no.he inuesti.So.hic erat antiquu. Ibi aute nouu sm Ja.de bel.et bal.no.ex fo.sed si filius sm prima lec.q patruus succedit nepoti.i.filio fratris sui si hic nepos decesserit sine herede masculo.vel no.sm alia lec.q nepos.i.filius fratris succedit patruo.Et tunc hec lectio erit eade cu tertia lectione huius pn.Jo melior est precedes lectura.v.z q patruus succedat nepoti si feudu sit antiqu.Sed z hac lectura oppo.q imo patruus no succedat nepoti.na ascedes no succedit descedeti.c.j.j.de natura suc.feu.et.c.j.de gradi.suc.in feu.So.ascedes in linea directa no succedit descedeti.ita loquit 3riu.Sed ascedes in linea trasuersali bene succedet descedeti, vt hic sm Ja.de bel.q est no.declaratio.na pr vel auus qui est in linea directa ascedeti no succedit filio vl nepoti in fe.nisi tenor inuestiture aliud importet. Secus in linea trasuersali qm patruus succedit nepoti.i.filio fratris sui vt casus hic in fi.intellige in feu.antiquo maioru et stipitis a quibus ens manerut ta patruus q nepos and.in.c.j.j.de eo q sibi et heredibus induxit istu tex.in fi.z eos qui interpretat fuerunt zstones regni vt patruus no succedat nepoti.na hic est casus z eos et illa interpretatio est z deu et iusticia cu habeamus casum hic sm an.et male faciunt q interpretant iura p fisco z iusticiam.l.no dubito.ff.de iure fis.vbi in dubio est iudicadu z fiscu in gl.que incipit in successione. In ea.gl.vsqz ad fi.signabitis ista gl.ex qua colligit.primu quod feu.inter fratres pot diuidi,nisi sit feudu regni ducatus vel marchionatus.c.j.§.preterea.j.de pro.feu.alie.p Fede.Scdo q feud. pot in diuisione bonoru inter fratres venire,videbitis gl.in.l.si familie.C.fami.her.Tertio no.ex gl.†qd fratres diuidetes bona no tn intelligant renutiare iuri succededi in feu.Na si vnus fratru decederet sine herede masculo succederet ei frater suus supstes.ro qr simplex diuisio non tollit ius succededi.l.cu pr.§.hereditate, ff.de le.ij.no.p doc.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de ver.ob.et hac gl.dicit hic Bal.sup ea esse singulare ad intellectu illius.§.duo fratres.et hic multa effundit circa hanc materia.No.vltimo q simplex refutatio fe.i manibus alterius fratris no tollit ius succededi si postea decesserit frater cui est facta renutiatio sine herede masculo succedit eide in feu.alter frater superstes q feu.renutiauit.et sic no.q renutiatio simplex feudi antiqui no facit desinere feu.esse nobile nisi renuntiatio esset facta vt dns inuestiat tamqua de nouo fe. nam tunc frater fratri no succedit vt hic gl.vero que no.loquitur ex qua elicias quatuor coclusiones veras et indubitatas, quarum tres sunt Bal. Prima zclusio est ista q simplex pditio no preiudicat diuidetibus in succe.feu.paterni q postea in futuru aperit.et est ro qr dictu feu.erat paternu. Ite qr diuisio no zprehendit futuros casus.l.cu pr.§.hereditate.ff.de le.ij.†Scda zclusio est ista q q diuidit etia refutado no intelligit refutare ius futuru sz solu id q in pnti est liquidu et est ro qr z natura refutationis est q extendatur ad futura.l.si ita.§.si sub coditioe.ff.de le.ij.et no.in.l.j.C.de pac.et in.l.fi.C.de bon.liber.Tertia conclusio qd qn vasal.refutat expsse feu.paternu ad hoc vt alter inuestiat de eode fe.tamqua nouu. tunc feudu desinit esse paternu in preiudiciu refutantis: et ido mortuo receptore non reuertitur amplius ad ipsum refutate facit qd no.in.l.si familie.C.fami.her.et est ro qr dictu feudu inuestitura noua mediate ipsa refutatioe assumpsit sibi noua forma substantiale et est recessum a veteri forma.Et sic istud feu.q primo erat antiquu nunc est esse.tn nouu fe.na res pot ex pacto noua forma assumere.ff.de acq.pos.l.si qs ante.Et vltima pacta derogat prioribus.l.pacta nouissima.C.de pac.Quarta zclo q agnatus omnino potest renutiare iuri succededi l feudo in futurum. Et de hac zclusione dixi.j.de eo qui fine fec.agna.l.c.j.Quero ab extra qd si isti fratres simul inuestiti de feudo nouo cu pacto vt alteri accresceret et

vnus renunciat alteri an si postea aperiat an revertat ad fratrē sop ue. 'uentē renunciantē an ad dñm: & q revertatur ad dñm facit qd no. in l. solita. C. de remis. pig. p fratre aūt facit ista gl. & ff. de vul. & pu. l. ex facto. §. iulianus longos. & hāc ptē vr seqt Bald. q: q̄q̄ renunciaverit: tñ nō desijt esse dñs vasall⁹. ar. q. c. j. §. de vas. qui contu. los. feu. alie. & intelligo verū: nisi expresse ɔstaret q iste renunciās voluisset in totū se excludere a iure futuro dicti feudi p ea q̄ s. dixi. ¶ † Quero qd si vasallus decessit relicto fratre & filio fr̄is pmortui an fili⁹ p̄mortui & frater succedāt: r̄ñdeo q sic casus est in c. j. §. de gradi. suc. in fe. Ultio q̄ro vasall⁹ decessit sine herede masculo relicto patruo suo & filio fr̄is sui, q̄rit, an patru⁹ succedat in feu. vna cū filio fratris: r̄ñdeo q nō s̄m Baldū imo succedit solus filius fratris excluso patruo autētica post fratres fratrūq; filios. C. de legi. hered. vos alfāte tex. in c. j. §. de gra. suc. in fe. nā s̄z Bal. fratris filius succedit in cellula patris sui. sed patru⁹ nō h̄z proximiorem cellulā nisi seipsum. io filius fratris intelligitur primior per fictionem quo ad gradum & per veritatē quo ad effectum.

¶ De bñficio fratris, & qualr̄ frater fratri succedat. Rubrica.

¶ Continuatur hoc ordine. Supra visum est de successiōe fr̄is nunc videndū est qualiter frater fratri succedat. ppterea subijcit de beneficio fratris & qualiter frater fratri succedat.

1 In novo bñficio nō succedit frater fratri nisi i q̄tuor casib⁹.
2 Regis nomine intelligitur quilibet princeps principatū siue dominium habens.
3 Dominus non debet vendere, tñ si vendit tenet venditio.

Si quis. Est sciendū q duob⁹ modis hēt litera. vno mō cōiter vel hoc modo vez vel vtriusq; noie alio modo sine vel. h. d. † in novo bñficio nō succedit frater fratri nisi in quatuor casibus hic notatis vel s̄m Alua. loco summarij dividit in duas partes principales. in prima parte ponit vnā regulā q̄ talis est vez q in feu. novo frater nō succedit fratri vsq; ibi, tñ in secūda ponunt quatuor exceptiones a dicta regula, quarū prima est vez nisi qñ tpe investiture fuisset per pactū ordinatū ɔtrū. Scda est ista qñ dictū feu. fuisset acqsitum de cōibus bonis & dño sciēte. Tertia qñ ipsi fratres stārēt siml & feudū fuisset acqsitū p alterū eorū de pprijs bōis noie tñ vtriusq; & dño sciēte. Quarta qñ dicti fratres dictū feudū acqsiuissent existētes in exercitu cū dño & ibi serviēdo cū ego & armis cōib⁹ ipso dño sciēte. No. tex. ibi nō succedit fr̄ fr̄i in feu. novo & q hūit investitū in psona ipsorū fratrū siue frater decedēs sol⁹ fuerit investit⁹, siue ābo fratres fuerint simul investiti vt est casus in c. si. §. de feu. mar. Nota tex. ibi per investiturā nō fallētiā primā. nā si per investiturā actū est vt frater fratri succe. in feu. novo, certe succedet frater fratri defuncto sine herede & sub. addite ad tex. ibi sine masculo vel alio, descēdēte masculo puta nepote. c. j. §. & si clientul⁹. §. de ali. fe. notatis scdas sal. ibi de cōib⁹ bonis siue cōis fuerit pecunia heredij siue cōis fuerit tex. ex qua puenit p. vn exēplū pone titi⁹ & sempronius sunt fratres titi⁹ emit vel alr̄ acqsivit feu. de pecunia sua & fratris sui certe p̄sumitur emisse noie cōi de iure feudi lz secus de iure romano. l. si patru⁹. C. cōia vtri. iu. io hoc casu plurimū p̄sunt vba instrumēti affirmativa. q de pecunia cōi ita Bal. hic. tñ alo a. h. lz q hoc casu reqrit qd simul habitēt lz gl. ydit ɔtrā & doc. videnf seqi gl. & si. est spale in feu. nota tertiā sal. ibi vel vtriusq; noie, q si frater noie suo & noie fratris sui investit⁹ fuerit de feudo, vl acqsiverit feudum succedet frater fratri in tali feu. & dicit alua. q ita debēt hoc casu concurrere q noie vtriusq; q̄sitū q de pecunia sua q stent simul & q sciat dñs. no. differētiā si duo fratres sint investiti simul de feu. puta dñs investivit titiū & seiū fratres de novo feu. certe non succedit frater fratri hoc casu in feu. vt vult hoc. c. in prin. & c. si. §. de feu. mar. sec⁹ aūt si investiverit vnū fratrē noie alteri⁹ fratris. nā tūc succedit frater fratri in feu. novo vt est cas⁹ hic i. v. vtriusq; noie. qd si ille frater cui⁹ noie est captū feu. a se nollet ratū hēe Bar. in l. ordo. in si. C. de exe. re. iud. vr sentire q nō valebit q̄ ad aliū stipulātē facit q no. Bar. in l. si mihi & tibi. ff. de v. ob. no. ibi vel in hoste quartā fallentiā: vt frater fratri succedat in feu. novo qñ in hoste regis intelligit. a. in exercitu vt dixi in c. j. §. de natura feu. & ibi and. de iser. & dño sciēte, alias sec⁹ s̄m alua. p gl.

2 in c. ij. §. de duo. fra. de novo be. inuc. no. † q verbū regis intelligit de quolibet principe in regno vel principatu suo s̄m and. q dicit si restringeretur solū ad regnum imperatoris intelligeret solū de italico & theutonico. c. si qui sunt presbyteri. lxxxi. dist. in suprascripto facit tex. in c. j. §. si. §. de pace iura. fir. sen. no. ibi simul acqsierit a fratrib⁹ habitantib⁹ simul, vl alr̄ etiā in exercitu regis in armis & ego cōib⁹. opp. cū gl. j. & illud q hic p̄supponit vez qd feu. possit emi &c. cui⁹ ɔtrū legit i. c. j. §. de feu. da. in vicē legis ɔmisso. vbi expsse dr qd feu. nō acqrit sub p̄textu pecunie s; amore & honore dñi so. gl. elicias duas ɔcl'ones. pma est in materia feudali vba legis prīt i pprīari & extra ppriā significationē reduci & pbat ista cōclō p. d. c. j. & p ea q̄ habent de alie. feu. in. §. & si clientul⁹. & §. in ei. apud quē vel quos in c. ij. i fi. & j. §. de eo q sibi & heredi. suis in c. j. facit ff. de rei ven. in l. q restituere. de leg. ij. l. cū qd ā. ff. so. ma. in ru. cū si. alia ɔclo q qa dñs pōt acqrere feudū a dño p pecuniā & hanc ɔclonē firmat hic gl. p tex. i. d. c. j. §. de feudo da. in vicē legis cōm. & eā sequit Ja. de bel. s; d. Bal. in sol. q̄ tradit ad c. j. intelligit istā materiā tripl'r. pmo qd dñs pōt vēdere feudū p pecuniā vt hic sed de vrbanitate d; se abstinere vt ibi. scdo qd dñs pōt vēdere modico pcio vt hic nō aūt iusto pcio vt ibi.

3 † Tertio qd dñs nō d; vēdere vt ibi, si tñ vēdit tenebit vēditio vt hic & §. q feu. da. po. l. si. et in l. si q̄. C. de opis liber. in l. q se pfis. in x. col. C. vñ lib. Bal. i. l. lz. C. de lib. cau. sed teneat dīs h; Ja. ardi. & an. vt indistincte possit qs p pecuniā emere & acquirere feu. a quocūq; siue a dño siue a vas. de volūtate dñi nulla facta distinctione & hoc pbat ex plurib⁹ pmo p gl. in d. c. j. de feu. da. in vicē legis ɔmi. q̄ expsse ē; p tex. in c. i. §. quēad. feu. ad feu. pri. vbi est casus nō violādo literā vt violare volunt ista gl. itē pb. f p tex. §. de inve. in ma. fa. i. c. j. i pn. itē p tex. §. si de feu. fue. cōtro. in c. sui⁹ in natē q istū tex. q simpl'r loquif itē per tex. §. qui. mo. feu. a. i. l. si. & §. de natura feu. i. c. j. itē pbaf etiā de in ca. per. c. ad aūz. de re. ec. nō alie. itē p tex. in c. ad nostrā. de ēp. & vendi. itē pbaf rōne qīa feuda equiparāf militie in aūt. de exhibē. & introdu. ē. reis. §. optimū. militie autem emunf vt ibi & C. de pig. in l. fi. & C. de inof. te. l. dimodo. §. plane. nō ob. huic determinationi ɔtrariū. §. assignatū de. c. j. §. de feu. da. in vicē le. cōmis. q̄ debet intelligi & restringi solū ad materiam suā propriā de qua loquitur sua rubrū & nigrū. l. j. §. j. ff. depositi. & C. de impo. lucra. des. l. ij. l. j. & ff. de iuris & fac. ig. l. regula. in. fi. vñ bona fatendum est q in eo casu de quo loquitur d. c. j. nō d; acqri p pecuniā fe. eo q: d. to casu est pactū de ɔventione improbata vt ibi. put in simili videmus in eo q h; feu. guac. & gastal. qui durāte officio nō posset acqrere feu. vt visum est. §. de fe. guar. c. j. vbi aūt cessent⁹ tot casib⁹ in quibus pactū & ɔvētio nō reprobaret tunc dicēdū q possit dari p pecuniā indistincte vt. §. dictū est. & ita tenuit an. de iser. h. & §. de na. feu. in c. j. & Ja. ard. in sum. sua sub rubricella q verus dñs pōt i feu. dare p pcio &c. & ipse bal. quo ad effectū nō multū discrepat vt. §. p̄s. Et sic habetis q siue in acqsitione feu. vt hic siue in ɔservatione quesiti puto vt qi pro fro. p̄stat annua p̄sio pōt intervenire pecunia vt dicit in p̄ludijs circa diffinitionē. Et si pmo modo fit acqsitio dicitur alio ēptio: qi vbicūq; fit mencio de pcio intelligit i dubio q sit ēptio l. si. C. de p̄dijs curia. li. x. gl. & Bal. in l. cū doté. C. de iure dotium. Si aūt scdo modo fit p̄statio, tunc est ɔctus innominat⁹ locationi magis proxime accedēs q ēptioni p ea q̄ no. Bar. & iud. in l. conte ferre. §. qui maximos. ff. de publica. s̄m disputatio. q̄ icipit publicanus Bal. in l. ex ɔventione. C. de pactis. l. ea lege. C. de vsu. in l. lz in. iij. & v. q. C. locati Imol. i. c. ppter sterilitatis. de locato facit tex. optim⁹ in. l. j. §. si qs servū. ff. depo. & q no. Bar. in l. q servū ff. de dona. l. si merces. §. vis maior. ff. loca. Bar. post gl. & ibi Saly. in l. j. C. de iure emphy. Bal. pulchre in l. liberti libertęq; in si. col. C. de op. liber. tex. p̄dictis hētis elicere, an cōcessio in feudū dicat ɔctus noiatus an innominat⁹ nā licet doc. variarint. Bar. i. l. iurisgētiū. §. quinimo in si. col. ff. de pac. tenere vr q sit ɔct⁹ noiatus in l. si. C. qñ lic. ab emp. disce. & plura adducit. §. in p̄ludijs huius operis in. xj. col. distinctio prz e pmisso si dat sub annua p̄sione q̄ ex sui natura habita relatione ad rē feudalē quasi equalet fructib⁹ dr locatio. ar. gl. & ibi bar. i. l. j. §. j. ff. de imp & gl. i. l. temp instipulationibus. ff. de reg. iur. & p p̄dicta. si vero p̄statio annua respectu rei & fructuū eius est modica tūc cēset ɔctus innominat⁹ vbi aūt dat feu. ex mera liberalitate iuxta ppriā naturā feu. tūc transitem cum Bar. in d. §. quinimo q feu. dr ɔtractus nominat⁹: nā ista est cōmunis opi. doc. qd vbi lex vel cōsuetudo pducit novū ɔtractum illi dat novā formā & nomē specificū ille ɔctus dr noiatus. ita Bar. in d. §. quinimo in l. j. in. v. col. ff. de cōdi. ex lege. Ange. in l. legitima. ff. de pac. in. §. emphyteosim. in aut. de nō al. Bar. ang. & Bal. in l. j. C. de iure emphy. & de feu. tz Bal. in c. q̄ in ec. de cōsti. in. xij. col. sed cōsuetudo induxit hūc novū ɔtrū cōcessionis in feu. deditq; ei elegās nomē id est feo. & novā formā vt in c. j. §. qd sit investi. ergo erit cōtractus noiatus & noiatā actionē pducet & feu. hoc modo cōcessum. s. sub annua p̄statione non h; naturā feu. pprium ex toto p ea q̄ no. Bal. in l. qui se patris in. x. col. C. vñ liberi Bal. in l. gall⁹. §. & q si tātū. ff. de libe. & posthu. & vidimus. §. in p̄ludijs in diffinitione & divisionib⁹ feudorū & §. quēadmo. feud. ad fe. perti. c. j. opp. subseqūter to dicta gl. in v. hec autē notabis &c. cōtra ea q̄ §. presupposuerat gl. vñ q feudū posset acquiri sine pecunia nō aūt cū pecunia q vr esse cōtra. l. palā. ff. de ritu nup. vbi patet q illud q nō est licitum cū pecunia nō debebit licere etiam absq; pecunia. Sol. huius timore & similiū contrariorū dicte ista gl. q hec est via brocardica qīa interdū aliquā iura disponūt q illud q nō lz cū precio tñ licebit gratis. vt. ff. de his qui not. infa. l. fructi. §. pactus. interdū q etiā nō lz cū pcio lz gratis. d. l. palā. interdū ille q pōt gratis dare pōt etiā vēdere. vt in regula cui invest ponādi. ff. de reg. iur. interdū reperitur cōtrariū qd qs pōt vēdere

non autē donare vt in.l.3.in fi.ff.de pactis.z.C.de admi.tu.l.non omni quare pro solutione hay varietatū se remisit disputat py.z hoc voluit ista gl.vsq ad ver.ꝙ autē zc.sed tu breuiter sic soluas ꝙ illō ꝙ nō ħȝ gratis nec cū pcio hȝ locū in negotijs omnino phibitis vt pȝ in.d.l.palā.illud vero ꝙ ħȝ gratis z cū precio hȝ locum in negotijs omnino pmissis vt in.d.regula illud vero ꝙ ħȝ gratis z non cum precio vel econtra hȝ locū qñ subest aliqua cā vel rō ppter quā ita disponit prout expsse colligit ex omnibus dictis in iuribus ad hoc allegatis fm Ja.de bel.ad fi.gl.no.glo.q̄ intelligit tex.etiā si vn⁹ frater emat de cōibus bonis feu.frater fratri succedit lȝ simul nō habitēt dūmodo sciēte dño fuerit emptū si aūt nō de cōi pecunia fuisset emptū tunc ita demū succedet si simul habitauerint.Quid autē si vnus frater noie suo tātum nō aūt simpliciter emerit de cōibus bonis feudū vt in secunda fallentia determinat and.ꝙ qñ emit de cōibus bonis simpliciter sciente dño loquitur tex.noster.Sec⁹ aūt qñ emit nomine suo tñ de cōibus bonis.l.cū duobus.§.frater.ff.p socio.l.titio.§.altero.ff.de admi.tuto.l.si patruus.C.cōmunia vtriusq iudi.In hoc tamē Alua.vr sentire nō referre cu⁹ noie fiat ista ēptio sȝ cu⁹ pecunia z intellige nisi expsse in emptiōe protestet ꝙ p se tm̄ vt est de mēte Bal.hic.ar.l.nesēni⁹.ff.de neg.ge.lȝ Alua.i hoc dicat ꝙ ex quo sunt simul z cōi pecunia dño sciēte emit q̄uis noie pprio ꝙ pcedit iste tex.qui ita distinguere vult,ꝙ qñ de cōibus bonis est emptū frater fratri succedat.z stent simul.iō pōderat qz p hoc vr alter alteri auxiliū pstare z cooperari in pmerēdo sicut in demerēdo vt no.Inno.in simili in.c.contingētis.de cleri.percus.facit gl.in clemen.j.de penis.habet in.c.petr⁹.de homici.tamē gl.videt hic in fi.gl.huius tenere contrarium,q̄ nō vult attendi an simul fratres habitarēt an nō z ꝙ ibi sciēte dño dicat fȝ gl.hic.z no.in.c.ij.j.de he.fe.esse rōnē.nā dño nō dȝ hēre vasallū quē ignorauerit ergo nō acqrit alteri fratri dño sciēte fuerit emptū noie vnius fratris tm̄.z sic ergo nō aliquā do duo frēs sunt inuestiti de nouo feu.z nō succedit frater frī.c.ij.j.de feu.mar.Aliqñ vn⁹ frater est inuestit⁹ simplr de nouo feudo z nō succedit frater fratri vt hic.c.aliqñ vnus frater est inuestit⁹ noie suo z noie alterius:z tunc succedit frater fratri vt pbatur in tex.nro vbi vel vtriusq noie aliqñ frater acqsiuit feudū simplr.z cum oībus bonis dño sciēte z tunc frater fratri succedit.aliqñ frater acquisiuit feudū simplr qz nō dixit noie pprio neq fratris sui neq de cōib⁹ bonis sciēte dño:z tūc frater fratri nō succedit vt dixi p rōnē gl.fi.fm and.de iser.aliqñ frater acqsiuit feudū in exercitu regis cum cōibus armis z equis:qz habitabāt in simul vl ex alia negociatione cōi z succedit frater fratri.Aliqñ frater acquisiuit feu.de cōibus bonis z stant simul,sed tñ noie pprio acqsiuit.z tūc alua.tȝ hic ꝙ tunc frater fratri succedat.and.de iser.tenet cōtrarium de quo.j.In gl.fi.ad fi.no.egregiā presumptionē tex.nostri.nam quando cum armis vel equis cōmunibus est quesitum feudū presumitur acquisitum nomine cōi q̄d est notandum.

¶ De feudo sine culpa non amittendo. Rubrica.

¶ Aliqui libri nō habēt hāc rubricā sȝ regulariter hec ru.de feudo sine culpa nō amittēdo debet esse hic ante hoc.c.ꝙ incipit sancimus z cōtinuat hoc modo.j.imperator lotharius promisit se dicturum de culpis propterea subijcitur hec rubrica.

1 ¶ Vasallus nō dȝ priuari feudo sine cognita z conuicta culpa.
2 Vasallus non amittit feudū etiam si per.xx.aut mille annos non seruierit dño:quia seruitiū eius non fuit necessarium domino.
3 Vasallus si cōmittat culpā p quā venit priuādus feudo z moriat sine herede dño statim potest recipere feudū suum sine alio iudicio z si supueniat tertius possessor aget contra eum rei vendi.

1 Ancimus. †h.d.nemo vasall⁹ regulariter debet priuari feudo sine cognita z conuicta culpa ad hoc allegat no.tex.ibi sine cognita culpa ꝙ vasall⁹ sine cause cognitione non debet pñari feudo.nā cognita et conuicta debet esse culpa vasalli ꝙ notabile facit contra dominos qui de facto sine cause cognitione auferunt feuda vasallis suis.idem dicit Bal.ꝙ priuilegijs non dȝ qs priuari sine cā.l.fi.C.de diuer.predijs li.xj.c.decet.de reg.iur.lib.vj.no.ibi qñ faciunt fidelitatem ꝙ culpe z cause priuationis ille quas inferit vasallus q si fa.it fidelitatē dño suo.Quid aūt iuris sit si nulle inferunt in inuestitura feudali:respōdeo culpe z cause priuatiōis sunt oēs ille que ponunt in hoc libello feudor vt vidisti.s.j.quib.mo.feu.amit.z videbitis in.c.j.j.que fu.pri.cā he.ami.z in alijs locis hui⁹ libelli.z sic ergo iste tex.qui loquit de fe.z culpis q̄s inserunt vasalli in instrumēto fidelitatis vel feudi loquit exemplificatiue z non restrictiue fm And.z intellige fm alua.de culpis commissis post inuestiturā de feu.factā non ante arg.l.fi.ff.de bo.li.l.si quis testamēti.in fi.C.de test.no.ibi suor parium ꝙ pares curie sunt iudices inter do.z vas.ad cognoscendū z diffiniendū an vasallus cōmiserit culpā z dȝ dño vnum eligere z vasallus aliū z si dño nō hȝ in curia sua pares tunc actor sequit forū rei vt hec oīa no.z probātur in.c.j.j.de cōt.fe.apud pa.ter.vbi enī spālis puisio cessat recurrit ad cōe remediū.c.lȝ ex suscepto.z ibi Inno.de fo.cōpe.c.j.de se.va.lib.vj.z facit.l.ij.C.de iur.om.iu.l.vbi absunt.ff.de tu.z cu.da.ab his.z ibi Bar.facit tex.in.§.si tibi cure ibi a primatib⁹ in aut.de man.pri.quē cōmēdat bal.in.l.ij.C.qñ fis.vel priua.no.ibi dñis suis ꝙ si vasal.recusauerit pñare seruitiū dño dat cōdictio ob cām dño ad repetēdū feu.quasi cā nō sit secuta ob q̄ datum est.l.si donatur⁹ z fere p totū illum ti.ff.de cōdi.ob cām.Sed op.z imo vr ꝙ cōdictio ob cām nō datur dño feu.nisi in odiū furis l.fi.ff.de vsufr.quē ad cave.§.sic itaq insti.de ac.sed dño feu.z dño saltē directo.c.j.in qui.cau.feu.amit.z dixi in proemio huius opis maxime in distinctiōe feudi ergo nō detur cōdictio ob causam dño and.hic multū laborat in hoc cōtrio.nā constituit differētiā an dño agat cō extraneū quo casu cōpetit rei vēdicatio an vero cō vasallū quo casu cōpetit cōdictio ob causam vt hic vos soluite z meli⁹.nā cōdictio ob causam bene datur dño sed non daf dño ad dādum,rō qz semel dño amplius nō pōt effici dño.l.meuius.§.duobus.ff.de lega.ij.c.inter dilectos.de fi.instru.z sustinetur libellus in cōdictione ob causam ad restituēdum dño cū.§.itaq.z.d.l.fi.z sic ergo cōdictio ob causam bene datur domino sed ad tradendū z restituendum,nisi in odium furis qz datur condictio dño modo ad propositū tex.nostri.hic dño feu.non agit condictione ob causam ad dandum,sed ad repetendū z nō solū cō vasallum inuestitū.sed etiā cōtra aliū inuestitū ab illo cō extraneū qñ aget rei ven.fm and.hic.ar.l.j.C.de dona.q̄ sub modo.z no.in gl.magna.in fi.C.de iure emphy.no.ibi.

2 †nam si steterit ꝙ si vasallus staret p.xx.etiā mille annos quib⁹ nō seruierit dño qz nō erat necessariū seruitium vasalli dño vasallus non amittit feu.nō tñ p hoc libertatē pscribit.ponit Jo.an.in rubrica de feu.i addi.spe.ita Bal.i.c.ex pte.in.iij.col.de testi.Bar.in.l.cum scimus.C.de agri.z cens.li.xj.z Panor.z Imo.in.c.ad audiētiam.de prescrip.Jo.an.z Imo.in.c.Joan.de cle.cōiug.z Bar.in.l.filius.C.de decu.lib.x.Lu.in rub.de arbitris in.vj.charta.Jo.an.z Panor.in.c.auditis.de prescrip.Ang.in.l.male agitur.C.de pscrip.xxx.an.Anto.de bu.in repe.c.peruenit.de censi.Joan.an.no.in addi.ad spec.in rubri.de pscrip.in.ij.z.iiij.col.Bar.z doc.alij maxime Flor.in.l.hec autem iura.de ser.vr.facit tex.in.c.licet.j.si de feu.fue.contro.ibi casus z tex.in.c.j.§.ad hec.j.hic finitur lex.circa illud.c.quero nunquid requirat snīa priuatoria feu.cōtra vasal.bal.hic rñdet distinguēdo aut est priuādus feu.aut est ipso iure priuat⁹.primo casu requirit snīa ad esse ipsi⁹ priuationis.l.iubemus.C.de sac.san.ec.l.eius qui delatorē.ff.de iure fisci.z ita intelligo Bal.in.c.fi.§.publici.de pa.te.z in.c.j.§.fi.j.de pa.iur.fir.tenē.qui dixit p illos tex.ꝙ vasallus nō est priuād⁹ nisi seruato iuris ordine.scdo casu qñ est priuatus ipso iure tunc nō requiritur declaratoria snīa ad esse ipsius priuationis.sed bene requiritur ad executionem ipsius:vt no.in.c.pro humani.de homici.li.vj.dixi in.c.j.§.ite si fidelis.s.qui.mo.feu.ami.licet Bal.vr mouere ꝙ sine alia declaratione executio facta non esset iuri contraria p no.Inno.in.c.ex rōne.de appel.tñ notabiliter soluit ꝙ illud pcedit vbi precessit iudicium z snīa.sed nos loquimur in pena q̄ infertur a lege sine iudicio.nā debet saltē verificari delictum p no.in nouella in.c.perpetuo.de elec.li.vj.nō mirum si requirat hec snīa declaratoria facti facit quod not.Bart.in.l.a diuo pio ibi legiste.§.si super.ff.de re iudi.inuestire alterū poterit nulla precedēte sententia ita intelligo Lud.in consi.cc.ij.ꝙ incipit quo ad primū q̄ querit in prin.Pau.in consi.cc.xiij.incip.in xpī zc.in casu pñti sed non amouere hunc inuestitum.c.licet de preb.li.vj.ita Bal.in.c.fe.ita procedit ꝙ vult Lud.in.d.cōsi.in fi.col.ne videatur contrari⁹ his que in prin.firmauit vt pdixi.z pau.de ca.cōsi.cc.xxij.incipit in xpī zc.in casu pñti nisi dño pretenderet finitū feudum ex lapsu tēporis prefixi in concessione.nā tunc sine alia snīa vel cognitione dominus quasi vtens iure suo potest illud tradere alteri z eum inducere in possessionē.Bal.in.c.que in ecclesiarū.de cōstitu.in.viij.col.ꝙ intelligo non tñ violentiā committendo q ea que vult Bart.in l.creditores.C.de pig.glo.in.l.nō est singulis.ff.de reg.iur.in simili voluit And.in.c.fi.in pe.col.j.quo tpe miles

3 †quod si vasallus cōmisit culpā p quā venit priuandus feudo z moriat sine herede dño statim pōt recipere feudū suū sine alio iudicio,z si supueniat tertius possessor aget contra eum rei ven.qz iam plene dña correlarium habetis inferre,ꝙ finito feudo dñs pōt de feudo nō expectata alia snīa disponere etiā ad possessionē manū apponere dūmō repiat esse vacātē.z vide q̄ posui in.c.j.§.fi.j.q feu.da.pos.z in simili multa adducit Lud.in consi.cc.ij.ꝙ incip.quo ad primū q̄ q̄ritur dixi tñ Bal.in.c.j.in fi.j.de pace iura.fir.te.ꝙ qñ culpa est notoria tūc si dño hȝ alias iurisdictiones possit dño i possessionē feudi mittere filiū suū si nō hȝ iurisdictionē nō inter possessiones autoritate ppria sed autoritate iudicis.z facit.d.l.creditores.z.l.nō est singulis in vmca.ad fi.no.glo.pperuo ꝙ lȝ in tex.feudali reperiat verbū miles.tñ idē est ꝙ in alio vasallo nisi reddatur ratio diuersitatis inter militem z alium vasallum.

Vasall⁹

☞ Uasallus vendens feudum amittit illud.

2 Pretendens ius in aliena re vt vasallus tenetur ostendere titulū sue possessionis.

S I quis miles. Ex tribus causis hic ītertis vasallus amittit fe. ad bo. allegatur. no. ibi vēdiderit † qd̄ si vasal. vendiderit totū feu. amittet feu. & reuertitur ad dominum no. ibi. vel si concubuerit cū vxore dñi viuo domino amittet fe. & dixi in. c. j. §. qui. mo. feu. amit. no. ibi. viuente domino circa quē tex. q̄ro quid si vasal. cōcubuerit cum vxore quōdam domini sui. Bal. hic nō firmat pedes. Doc. distinguūt sm̄ And. de Jser. aut vxor quondam domini defuncti accepit alium virum. & tunc vasal. nō perdit feu. quia mulieres coruscant radijs viri sui viuentis. l. mulieres. C. de digni. lib. x. aut ista mulier non transiuit ad secunda vota sed stetit in viduitate & tunc vasal. perdet feudum ac si concubuisset cum vxore domini viuēte domino. l. femina. ff. de sena. Ratio q̄z mulier vidua censetur quodammodo in ma. viri predefuncti vt tex. in. l. fi. C. de bo. mater. dixi plene in. c. j. §. item si fidelis. supra qui. mo. feud. amit. no. ibi a tex. vel impugna q̄ si vasal. dimiserit dñm in puteo & noluerit eum adiuuare priuat feu. & dic q̄ duobus expressis. scd̄o loco canibus priuat per sniam. & in primo casu. s. alienationis priuat ipso iure p̄ Inno. in. c. ex parte. de feu. nisi vasal. neget alienationē feu. factā fuisse q̄z tunc requirit snia. & ita intelligat tex. ibi amittat nisi alienatio esset notoria arg. l. emptori. in prin. ff. de ac. em. scd̄m Bal. vlt. & and. in. c. fi. §. quo tpe mi. tamen vt dicit hic Bal. tex. in. c. isto dū vtitur v̄bo futuri tpis amittat videtur ꝯ alienantem regere sniam. & facit tex. in. c. j. §. denicꝫ. ibi nouerit se carituꝝ. §. q̄ fuit prima causa he. amit. quē ad hoc ponderat And. in ꝗ̄. ccxj. incip. quo ad primū. & p̄ hac opi. facit tex. per locū a spāli. in. c. j. §. callidis. §. de p̄hi. feu. alie. per fede. vbi tex. lꝫ vtat verbis futuri tpis. tn̄ addit iuris executionē. s. & ad dñm libere reuertat. & loquit ille tex. in alienatione simulata & fraudulenta ergo contrarium erit in alienatiōe nō simulata: q̄z minus in ea peccatur tn̄ bal. ibi approbat & videte ibi aliqua pulchra q̄ addam: & tn̄ priuat p̄ alienatione ipso iure assignans rōnē: q̄z iā demōstrat alium q̄ videt h̄re ex p̄ derelicta. facit ad p̄dicta q̄ simulatio & calliditas aggrauāt. penā dictū Inno. cōiter approbatū in. c. cū dilecti. de rescri. q volunt q̄ lꝫ rescriptū de iustitia sureptitiū nō reddat ipso iure nullū tn̄ p̄ obreptionē est nullū q̄z l vno loco voluit p̄ncipem deludere siue decipere. adeo firmat q̄ est nullū ipso iure Bal. tn̄ in. d. §. callidis. qd̄ tn̄ vassallus alienat feu. sine licētia dñi nō reqrit alia snia p̄pter notoriū qd̄ ibi magis p̄t reperiri q̄z si alienaret & in alrū trāstulit facti euidētia demōstratiō. si vassallus negaret de hoc esset p̄bādū p̄ testes vt dicit And. i. c. fi. §. q̄ tpe miles. no. ibi si potuerit hic esse bonū tex. p̄ vassallis vt impo. excuset vassallū dū impedimētū sit graue & non facile. ar. l. cesar. ff. de pub. faciūt q̄ no. Bal. in. l. quibus diebus. in prin. ff. de cōdi. & demō. per illū tex. cā. in. c. nos qdē. de testa. bal. in. l. id qd̄ pauperibus. C. de epi. & cle. vbi impotentia excusat a termino iure cano. in. c. abbate. de ver. sig. facit q̄ no. bar. & legiste in. l. cōtinuus. §. illud. ff. de v. obl. cano. in. c. breui de iureiur. sm̄ bal. limitabit tn̄ nisi impedimētū & ipotētia p̄ueniat ex culpa p̄cedēte ipsius vassalli: tūc ipedimētū & ipotētia ipsius vassalli nō excusat. l. si vebendas. §. idē iure. ff. ad. l. rhodiā de iac. l. cū a matribus. C. q pe. tut. ibi no. in. l. j. C. de na. liber. in. l. p̄ses. C. de app. & in regula iuris dānum qd̄ q̄s sm̄ Bal. & Ja. de bel. gl. j. q̄rit q̄ incip. iussu. i. volūtate. No. qd̄ rogatus id est ꝯsensus dñor̄ h̄ abet p̄ iussu. vn̄ vulgo solemus dicere est rogare ducatū spes violēta iubēdi gl. in cle. j. in verbo hortamur de im̄epa. facit qd̄ no. Inn. in. c. insinuāte qui cle. vel vo. ma. glo. in. l. j. ff. qd̄ iussu no. qd̄ hoc qd̄ dicit hic l milite h̄z locū in ol vasal. vt dixi in precedēti. c. ad fi. no. perpetuo qd̄ q alienat partē feudi nō perdit totū feu. sed tantūmodo partē alienatā de quo videbimus in. c. j. §. de prohi. feu. alie. per fede. extra gl. not. qd̄ percutiens papā vel detinēs papā priuat feu. ex. cle. j. de pe. qd̄ no. cōtra detinē-

2 tes violēter summū pōtificē. Ultimo no. † qd̄ licet regulariter q̄s nō tenet ostēdere ti. sue possessionis. vt no. in. l. cogi. C. de peti. here. tn̄ pretendens ius in re aliena vt vasallus tenetur ostendere ti. Bal. in. l. ij. C. quomodo & q̄n iud. facit tex. in. c. vassallus. si. j. & ii. ij. §. si de feu. fue. contro. ibi dicam.

¶ Quo tempore miles inuestituram petere debeat. **Rubrica.**

¶ Continuatur ad precedentia hoc ordine. s. visum est de causis quibus admittitur feu. q̄z priuat vassallus feu. si nō petierit inuestituram. s. annū & mensem ab herede domini preterea subijcitur hec rubrica.

1 ☞ Uassallus priuatur feudo si nō petierit inuestiturā ab herede post mortem domini.

2 Uassallus nō tenet adire dñm si dñs fuerit in loco vbi vigeat pestis propter timorem mortis.

3 Uassallus nō priuatur feudo ꝙ̄uis steterit per annū & mēsem petere inuestiturā: nisi cū cause cognitione & sententia.

2 Prescriptio non currit de iure cano. propter hostilitatem pestē & similia, secus de iure ciuili.

5 Dominus errans vel dubitans non presumit remittere ius suū.

6 Pupillus si stetit per annū & mensem petere inuestiturā non tn̄ priuatur feudo.

7 Debitor q tenetur soluere ex pacto legis commissorie si non h̄z cui offerat est securus.

8 Factum qd̄ nihil releuat non tenetur quis facere.

9 Uassallus propter absentiam potest petere inuestiturā & prestare iuramentum per procuratorem.

10 Dominus si post annum diem vel mensem receperit scienter fidelitatem vel etiam simplex seruitium a vasallo: non poterit dominus priuare vasallum: quia non petierit inuestituram infra tempus debitum.

11 Inuestiture petenda est in loco congruo.

12 Uasallus in regno sicilie non perdit feudū ꝙ̄uis nō petierit infra annum & diem, nisi forte faciat ex contemptu principis.

13 Duo si tendant de hereditate dñi: nunquid vasallus tenebit petere inuestituram ab vtroqꝫ, an ab vno tantum.

14 Uasallus an excusetur si habeat tutorem.

15 Feudū q̄ amittit vasallus ex sua negligētia ad quē debeat puenire.

16 Impedito quis non currat tempus a lege assignatū ad aliquid faciendum: tn̄ cessante impedimento incipit currere: licet in cōtrarium posset allegari.

1 **S Ancimus.** † Hoc dicit miles vasallus priuat feudo si nō petierit inuestiturā ab herede post mortē dñi. s. annuꝫ & menses, nisi habuit iusta causa ad hoc alleg. no. tex. ibi miles q̄ hic in prin. sui loquit in milite nō autē in alio vasallo nō milite vt dicā in gl. not. ibi annū & mensem q̄ post mortē dñi miles vasallus tenet petere inuestiturā feudi ab herede dñi predefuncti si nō petat priuat feudo. & dicit Bal. hic q̄ ho. in ciuitatibus ubi eāt maiores singuli & vniuersi p̄ syndicos facit. c. si. de p̄. u. c. pūtiū. de testi. lib. vj. mulieres nō iurant scd̄z Bal. ar. c. j. §. de pa. te. Bal. in extra. pacis cōstantie in v. vasalli nostri & not. tex. ibi mensem qualiter fiat cōputatio mēsis tradit plene Bar. in. l. cū bissextus de ver. sig. & tradit in. c. lꝫ de sup. neg. prela. i nouel. gl. i. c. ꝗ̄ si de ele. li. vj. & q̄ cōiter intelligit tex. dierū gl. in. l. fi. §. finalis dubius. C. de iure delib. & Jo. an. d. c. lꝫ no. tex. ibi filio q̄ si dñs decedat relicto filio vl̄ alio successore puta agnato ab eodē herede vl̄ ab ip̄s petēda est inuestitura, & sic tex. nō h̄et locū siue sint successores ex linea aliena siue trāsuersali, & sic haberis q̄ aliud in feu. q̄m in emphyteosim. nā lꝫ feu. antiquū & sic datū p̄ filijs & nepotibus descendat in filios vsqꝫ in infinitū vt videbimus in. c. j. §. & q̄z. §. qui feu. da. pos. an̄ singuli descendētes debent petere inuestiturā vt hic q̄z onus est vasalli personale potius q̄ reale. s. fidelitas & iuramentū: ideo nō transit in heredē. c. vlt. tatis. de iureiur. nō sic in emphyteoti data pro se filijs & nepotibus nā filij mihi succedētes nō habent petere renocationē inuestiture. ita Saly. in. l. fi. in. vij. col. C. de iure ēphy. q̄z cēset vna tn̄ emphyteosis in oibus facit q̄ no. Bar. in. l. si seruus cōtra mentē. §. fi. ff. de stip. ser. ideo laudomiū vel recognitiones soluere non tenebūt not. ibi nisi iusta causa excusat vasallum vt nos priuetur feu. vasal. lꝫ nō petierit inuestiturā. s. annuꝫ & mēsem ibi veluti capitales quē tex. declarate hoc modo nā nisi culpa vassalli essent inimicitie inter vasallū & aliaꝫ tertiā persona ita q̄ nō posset tute ire ad dñm ad petendā inuestitura excusat. ar. l. iij. ff. qui ma. sm̄ Jac. de bel. & pōderate tex. ibi capitales q̄z leues inimicitie nō excusarēt vasal. & no. secūdū Bal. qd̄ si vassallus esset ita potēs vt possit adire dñm absqꝫ timore inimicorū nō excusaret. ar. no. in. c. bone me-

2 morie. de elec. & in. l. licet. ff. de arbi. & facit. l. de etate. ff. ad tre. † nā etiam si esset pestis in ciuitate in quā sit dñs nō tenet vasal. adire dñm timore mortis de peste: vt dot. in. d. l. de etate. & not. in. c. ex parte. de appel. eodē modo p̄pter inimicitias capitales dñi sui excusaretur vasal. cle. pastoralis. de re iudi. no. absētia iusta excusat vassallū qui nō petijt inuestiturā. s. annū & mensem. & hoc verbū iusta debet referri ad vasallū & debet glossari tex. l absentia iusta scꝫ vassalli nō nōt ponderamus iustā vel iniustā absentiā dñi, rō q̄z quoties subuenit p̄ūi puta vasallo ꝯ absentes puta dñi nō ꝯsideramus iustā vel iniustā causam absentie imo simpliciter consideramus absentiā siue iustā siue iniustā scd̄m Bal. hic q alleg. no. in. fi. ff. de in integ. resti. tuto. apostillate tex. ibi dicetur. i. vasallus ad restituendū feudū dño. & not. ex isto tex. ex quo generaliter dicit nisi ex iusta causa q̄ quocunqꝫ vasallus h̄z iustā excusationē q̄re nō petijt inuestiturā. s. annū nō cadit a feudo. cōcordat tex. in. c. j. §. preterea. si qo. §. de prohi. feu. alie. p̄ fed. vbi pōderant negligētiam & facit tex. in. c. j. in prin. in. ij. rñso. §. que fuit pri. causa bene. amit. facit. c. fi. §. de p̄hi. feu. alie. p̄ lotha. & vbi lex simpl'r loquit notādo solū qd̄ nō petijt inuestiturā vel. c. j. de capi. corra. intelligit nisi iusta cā excuset sicut Bar. in fi. l. & ibi bal. in. l. genero. ff. de his q no.

infra. τ predictã cõclusionẽ tꝫ Old. cõsi. cclxx. inci. in q. pposita in ty. τ. vi. col. sꝫ qd si hẽs feudatarij vel ipse feudatari⁹ nõ põt possidere feu. qꝛ a tertio possidet an teneat petere inuestiturã τ si nõ petierit an haberet locũ hec pena priuatiõis lapso tẽpore hic assignato Alua. in. c. j. l. prin. §. q̃ fu. pri. cau. bene. ami. τ ibi etiam vi scuriã. τ Bal. in. l. solẽnib⁹. C. de rei ven. tenet ꝙ non per. l. forma. §. si ego. ff. de censi. item qꝛ non priuatur vasallus ex aliquã causa nisi cõcurrat dolus eiusdem. c. j. de phi. feu. alie. per lotha. quia dolus vasalli hic non interuenit ex quo nõ possidet feudũ hoc tñ declaretis verũ si vasallus fecit diligẽtiã in recuperãdo feu. a tertio possessore alias si fuisset negligẽs est qd sibi imputet τ curret tẽpus ac si possideret p regulã tex. in. l. quibus. in fi. princi. τ ibi Bar. ff. de condi. τ demon. Cal. in rubr. de feu. consi. vi. Bal. in. l. properãdũ. §. finali vtraq̃ C. de iudi. facit tex. cũ glos. in. c. fin. de elec. nam isto casu propter non petitã inuestiturã cadet a feud. vasallus nec excusabit qꝛ alius possideat ita Pau. de ca. cõsil. clvi. incipit in xpi. τc. viso τ examinato pũcto. in. ij. col. τ faciũt que. j. dicam. facit optime bald. in simili in. l. j. §. qui sub conditione. ff. si quis omis. caus. testa. Bal. in. l. pe. C. si quis omis. cau. testa. Ludo. in. l. quandiu. la. iij. ff. de acqui. here. facit qd no. Bal. in. c. j. in fine. de pscri. tex. in. l. iij. §. quid ergo. ibi si quidẽ nõ postulauit. ff. de cõtra. iudi. tu. l. sed τ si per pretorẽ. §. j. versi. sed nec eos. ff. ex quib. cau. maio. ibi glo. τ in simili dixit Inno. in. c. j. de feu. ꝙ qñ potest recuperare rem ab alio τ nõ recuperat nõ excusat vasallus. τ no. ex hoc tex. † ꝙ non priuat vasallus qui nõ petijt inuesti. j. annum τ mensem nisi cum cause cognitione τ snia. l. iij. §. si ad diem. ff. de re mili. secũdũ Bal. nã iudex cognoscet, an sit iusta causa excusatiõis nõ tñ tenetur in petitione noue inuestiture soluere aliqd dño nisi cõsuetudo vel pactũ particulariter aliud inducãt. fa. tex. gl. in c. longinquitatẽ. xij. q. ij. Cal. ita cõsuluit in rub. de feud. consi. vij. no. ar. ex hoc tex. qd infans põt esse miles. τ pbat. in. l. sed τ milites. in. §. iam autem. ff. de excu. tu. qd intelligas verũ ex beneficio principis prout est videre in filijs baronũ τ maiorũ nobiliũ τ de minorũ ppter honorẽ parentũ: vt. l. fi. τ ibi p doc. C. de test. mil. τ no. bonũ verbũ ꝙ nõ admittit purgatio more. l. magnum. C. de cõtrahẽ. τ cõmit. stipu. τ no. in. l. insulã. ff. de v. obli. secũdũ Bal. hic τ faciunt que videbimus in. c. j. j. quid iuris si post alie. vasa. feu. recuper. vbi tñ de eqtate videt cõtrariũ dici. Sed cõtra hoc dicti Bal. oppo. qd immo admittit purgatio more. vnde oppo. de. c. potuit. de loca. vbi admittit purgatio more si dico τ pena sol. aliud est in contractu emphyteotico, aliud in cõtra. tu feudali de quo loqt tex. noster τ pbat. nã exceptio cõfirmat regulã in casib⁹ non exceptis. l. j. de reg. iur. l. nã qd liq de. ff. de penu lega. sed ita est qd tex. excipit iustã causam: ergo vbi nõ subest iusta causa priuabitur vasal. feu. si nõ petierit inuestiturã. j. annum τ mẽsem. τ põt esse rõ quare nõ admittat purgatio more qꝛ vbicũq; ipa lex facit excecutionẽ ipso iure nõ admittit purgatio more fm Dy. in. l. si seruũ. §. de illo. ff. de verb. ob. τ no. in. l. τ si post tres. ff. ex qui. cau. Sꝫ ita est ꝙ cõsuetudo feudalis facit qꝛ reuertat ad dñm feud. ipso iure qñ vasallus nõ petijt inuestiturã. j. annum τ mẽsem. c. j. j. de probi. feu. alie. p fed. fm hoc. τ ꝙ ipso iure cadit vasallus ppter inue. nõ peti. tenet Cal. in rub. de feu. cõsi. vi. nec dicat aliqs ꝙ bal. videat contra. nã in pcedẽtib⁹ dixit qd requirat snia vt habeat mero iud. vetro: qꝛ mero iure rñ. transfert dñiũ dñi tñ requirit snia declaratoria facti vt in simili in. c. cũ scõm. l. l. de here. lib. vi. τ in. l. ex⁹ q de latorẽ. ff. de iur. fisci. no. tex. ibi interuenerit qd nõ solũ iusta causa a prin. excusat vasallũ q nõ petijt inuestiturã si a princip. anni sortitus eã fuerit sed etiã si in ipso curso anni interuenerit, τ ppterea haberis elicere fm eõdem opi. scribentiũ qd tẽpus anni vel mẽsis hic est cõtinuũ τ vtile diuersis respectib⁹: nã dr vtile qꝛ nõ currit ignorãti neq; impedito ex iusta causa vt in tex. dicit aũt cõtinuum tiõi qꝛ currit tpe feriato in. l. fi. C. de tem. in inte resti. Simile habemus in auth. ho. C. ap. τ facit. l. cũ sex. ff. de edi. τ. l. ann⁹. ff. de calũ. fm Ja. de bel. τ imo. in cle. j. de in integ. resti. vbi bona glo. τ p legistas solet allegari gl. in rub. ff. de diuer. τ tẽp. prescri. ego credo esse rationẽ. qꝛ sicut dicit Imo. in. c. qꝛ diuersitatẽ. de cõces. preb. de eqtate canonica tps nõ currit ipedito p illũ tex. ita sensit Bal. etiã in. l. sicut. C. de prescr. xxx. vel xl. an. vbi dicit † ꝙ de iure cano. ppter hostilitatẽ pestẽ τ similia nõ currit prescriptio: lꝫ lec⁹ de iure ciuili τ ita sensit Bar. in. l. naturaliter. ff. de vsuca. ita ergo in proposito cũ obligatio q̃ est inter vasa. τ dñꝫ ex somma eqtate naturali rõne τ benignitate fundet vt est tex. in. c. j. ver. si quis enĩ dixerit. j. in quib. cau. feu. amit. τ multũ pẽdet ab eqtate iudicãtis causis priuatiõis feudorũ. vt in. c. j. §. sed qꝛ. j. que fuit pri. cau. be. ami. ita sicut de equitate canonica tẽpora nõ currũt impedito ita de eqtate feudali que plurimũ dꝫ versari inter do. τ vas. τ esse añ oculos iudicãtis de causa priuatiõis feudorũ tpa pfixa i feu. ad inue. petendã nõ mirũ si nõ currũt impedito vt hoc tex. τ. c. fi. j. de pbi. feu. alie. p loth. vbi tex. videt põderare hãc equitate cũ cõcor. j. alle. τ ideo fm Bal. in auth. itẽ si appellationẽ. C. de tẽ. ap. ex q̃ tpa nõ currũt ipedito ista tpa dicũt vtilia τ in prin. τ in pgressu nã vt vult glo. q̃ ibi cõmẽdat Bal. in. l. ann⁹. ff. de calũ. vbicũq; a lege dñr esse vtilia intelligit ꝙ ol tpe vtꝫ τ in prin. τ pgressu sunt vtilia. cũ ergo iste tex. τ alij cõcordãtes q̃s. j. allegaui dicant hoc tps nõ currere si interuenit iusta causa excusatiõis. ergo clare apparet ꝙ iste tex. vult ꝙ tpa hic assignata sint vtilia. In gl. j. ad fi. no. ꝙ tps ãni τ mẽsis erit vas. a die sciẽtie sal. a si sopina eẽt ignorãtia puta qꝛ oẽs de ciuitate scirẽt mortẽ dñi gl. que incipit sic ergo diuidit in duas. In prima soluit in scõa querit. scõa ibi: vꝫ pone l. ea gl. ibi sopitur. No. ꝙ lꝫ gecõ sit ꝙ vasallus priuet feod. si nõ petierit inuestiturã. j. annũ τ diẽ. c. post. §. pterea. de phi. feud. alie. p fed. Tñ fallit in milite q hꝫ annũ τ mẽsem. vt hic. τ intellige sane de milite militãte nõ aũt de gaudẽtibus vt no. Cy. in. l. j. C. de m. τ sa. cigno. τ Bal. in. l. in testamẽto. C. de test. mil. in ea. gl. ibi in alijs. hec sol. gl. nõ est bona qꝛ legũ correctio est euitãda. l. j. C. de inof. do. nã lꝫ cõstitutio federici sit posterior τ generalis tñ nõ tollit priuilegiũ militie ar. gl. sing. q̃ semper alleg. Bal. in. l. decurionũ. C. de silẽtiarijs. li. xij. in ea. gl. ibi. §. finalit. not. ꝙ dicit vasall⁹ cotumax q nõ petijt inuestiturã. j. annũ τ diẽ ad fi. gl. no. haberis ex glo. vasallũ q nõ petierat inuestiturã intra annũ τ diẽ nõ cecidisse a feu. qꝛ dñs eũ post annũ τ diẽ inuestiuerat τ sic dñs videt tacite remittere culpã p quã vas. ipso iure etiã cecidit a feu. τ id dicit Bal. in. c. j. l. p iin. j. q̃ fu. pri. cau. be. amit. τ hic qd admittẽdo ad obedientiã dñs videt remittere si nõ ptestat in cõtrariũ. nã cũ iste act⁹ admissionis possit operari tolerantiam. itẽ possit operari remissionẽ vtilis est ptestatio. c. diaconi. τ ibi Archid. xxviij. dist. nec requirit hic alia psñtia partis vel intimatio. vt not. d. aut. post Inno. in. c. cum. esᵭ. in. xxviij. colum. de consitu. τ Innocen. j. capi. j. quod met. cau. τ facit nam ista est quedã protestatio declaratoria voluntatis τ gseruatoria iuris ptestãtis q̃ non reqrit psñtiã alteri⁹. l. lamẽta. cũ his q̃ ibi cõiter no. C. de neg. gest. l. nesẽn⁹. τ. l. põponi⁹ scribit si negociũ. ibi Bar. ff. de neg. gest. Bar. in. l. nõ solũ. §. morte circa materiã ptestatiõis declaratorie. ff. de ope. no. nũ. doct. tñ post. Cy. in. l. fi. C. de reuo. dona. τ Bal. in. d. §. insuper videt facere vim. aut vasal. cecidit ipso iure: τ tunc tacita tolerantia nõ noceat dño neq; sibi neq; heredibus ei⁹ qꝛ ex q no ipso iure priuatus est hoc tacito cõsensu nõ reintegrat aut non est vasallus priuat⁹ ipso iure sed venit priuand⁹ tũc tacita tolerãtia pjudicat dño heredib⁹ suis τ sibi vt videat remisisse fellonia. facit nat. l. §. si. insti. de iniurijs. intelligo qñ aliquo actu appareret ꝙ tacite remisit sec⁹ si simplr tacet. c. ex ore de his q̃ fi. a prela. imo. tñ in. c. ij. de feu. dicit ꝙ imoer q̃ dñs nõ est cõgoctus de fellonia sꝫ reuisit dureret antiquũ fe. nec est verũ ꝙ iste eẽt priuatus fe. ipso iure: qꝛ intelligit si dñs vti vellet caducitate. l. ij. C. de iur. emphy. ex quo non appet ꝙ voluerit vti idẽ erit in hoc vas. ꝙ est in eo q venit priuãdus. τ facit bal. in. c. q̃ in eccle. de gsti. in. x. col. ita cõiter doc. hic al na. l. c. j. in pn. j. q̃ fuit pri. cã be. amit. bal. post gl. l. c. j. §. insup. j. de phi. feu. alie. p fed. fa. l. c. lꝫ. j. si de fe. fue. gtro. Pan. in. c. fi. de dona. bal. in. l. executorẽ. in. xvi. col. C. de execu. rei iu. bal. in. c. q̃ in ec. fin. viij. col. põt in simili adduci q̃ hñr in. l. ij. C. de iure emphy. hanc gl. limitabitis fm bal. nisi dñs sit ignorãs. nã ignorãs nõ dr remittere ius suũ. l. mater. ff. de inof. test. τ plene in. l. q rome. §. duo fratres. de ver. ob. † eodẽ modo dñs errãs vel dubitans nõ psumitur remittere ius suũ. l. si p errorẽ. ff. de iur. om. iu. l. si. de gdi. τ demã. cũ si. eodẽ mõ nõ psomit remittere ius suũ qñ protestet nolle remittere ius suũ. ar. not. in. l. pacta nouissima. C. de pac. facit. qd plene no. in. l. nõ solũ. §. morte. ff. de op. no. nũ. simile Dy. in ou. e. cũ testator. C. ad. l. fal. sꝫ inquãtũ ista gl. allegat q̃tidie qd dñs tacite p gtũ actũ vr remittere cadocitatẽ incursam: dicite posse attẽtari ꝙ si actus ex quo causat caducitas haberet tractũ successiuũ etiã post actũ p quẽ resultat remissio caducitatis pseueraret act⁹ p quẽ caducitas nascit, puta post alienationẽ feudi dñs admittit iterũ primũ vasallũ. vel post lapsum annũ ad petẽdũ inuestiturã illa nõ petita admittit tñ vasallũ ad obediẽtiã donec res stat alienata vl cessat in petendo inuestiturã: poterit mutata volũtate dñs dicere volo vt caduciter. ita. d. Ant. gsi. xxij. incip. in noie τc. viso pũctis. l. ij. τ. iij. col. p no. p Cy. i. l. adulterã. C. de adul. bal. in. l. ij. ff. de op. reci. arch. in. q. vij. i sum. τ i. c. statuim⁹. de off. dele. li. vi. τ ita potest intelligi. c. potuit. de loca. ibi nisi τc. q̃ro cum glo. vi. qd si vasallus moriat. j. dictũ tps petẽde inuestiture an ei⁹ successor debeat hẽre integrũ tps. s. anni τ mẽsis ad dictã inuesti. petẽdã. an vero solũ illud tps ꝙ superat defuncto. τ rñdet gl. duplr pmo ꝙ debeat distingui put distinguit i. l. cũ q. C. õ tẽ in ite. resti. vꝫ ꝙ aut maior succedit maiori aut minor minori aut maior minori vel ecõtrario sꝫ diuersitatẽ casus debem⁹ diuersificare determinationẽ vt ibi colligitur scõo dicit gl. argumẽtatiue ꝙ indistincte dñat dari solũ illud tẽpus ꝙ superat defuncto p. l. pperãdũ. §. finalit. C. de iudi. cũ si. τ hoc voluit iste gl. vsq; ad fi. sꝫ tu dic meli⁹ sꝫ doc. circa hãc qõnẽ ꝙ si feudũ ãtiquũ: τ tũc successor debeat hẽre itegrũ tps nõ gsiderato mõ aliquo tpe ꝙ supererat defuncto: τ est rõ qꝛ tũc successor hꝫ feudũ a prin. magis hũs. alteri⁹ q̃ pcessoris: ioceptũ nõ dꝫ sibi successori nocere. agu. ff. de successorio edic. l. j. in. §. quibus. insti. de bo. pos. in. §. fi.

in. §. fi. C. qui admitt. ibi gl. ⁊ doc. nā successor agit de sua inuesti-
tura nō de inuestitura precessoris: q̄m codē modo successor dʒ pete
re suā inuestiturā a dn̄o sicut p̄dessor tā inuestit⁹. ĩ. tempus debi-
tū mortuus, esset successor nihil habet cōmune cū inuestitura pre-
decessoris quo ad hoc sed si feudū esset nouū vt puta. qr p̄r me⁹
acquisiuisset feu. de nouo a dn̄o ⁊ fuisset inuestit⁹ ⁊ postea moritur
tur dn̄s ⁊ pater meus nō petijt renouationē inuestiture de succes-
sore domini ⁊ tandem pater meus mortu⁹ est post decē menses
a tēpore mortis dn̄i. Tūc ego filius successor non habebo nisi so
lū illud t̄ps qđ supererat patri meo defuncto ad dictā renouatio
nē petēdā, ⁊ est ratio: qr a p̄re meo defuncto processit illud feud.
⁊ sic venio ex persona patris mei. l. emilius. ⁊ l. etiā. ff. de minor. ⁊
ita tenet Jac. de bel. ⁊ Ric. de nea. ⁊ etiā ad hanc. q. add. as alia q̄
dixi. ĩ. que fu. pri. cau. benefi. amit. in prin. in q̄nibus. Gl. si habes
diuidit in tres p̄tes quēadmodū tripliter habet̃ l̃ litera. scđa ibi si
habes infantia. Tertio ibi vel ita intelligas in fama. In ea. glos.
6 ibi si minori quod si in litera sit infantia tūc colliget̃ q̄ pupill⁹ q
nō petijt inuestiturā. ĩ. annū ⁊ mensem vel diē nō priuat̃ feud. ⁊ in-
telligē tex. in infantia domini vel vasalli: quid in adulto vasallo
qui nō petijt inuestiturā ĩ. annū ⁊ mensem. Respondeo q̄ currit
adulto annus mēsis vel dies sed datur in integ. resti. secūdū Bal.
⁊ gl. in. c. j. de prohi. feu. alie. per fede. ibi. c. j. no. s̄m aliā literā que
cōiter tenet̃. infamia dn̄i excusat vasallū qui nō petijt inuestiturā
ĩ. annum ⁊ diem. ⁊ intelligitur de infamia excōmunicationis ma
ioris q̄ reddit quē infamē vt hac gl. q̄n dn̄s est bānit⁹ a papa vel
imperatore. ⁊ sicut intelligit̃ de oī infamia. sed de ea de qua in
d. c. j. hic finit̃ lex s̄m Bal. hic ad si. gl. no. s̄m aliam literam infa-
mia. l. q̄ nulla fama habita de morte dn̄i vasallus excusat̃ q non
petijt inuestiturā. ĩ. t̄pe debitū in gloss. pater ibi absens. not. quod
omnis absentia est iusta secus si sit necessaria vel forte probabi-
lis: vt no. in. l. si. ff. de in integ. rest. ⁊ le. j. rest. in integ. tu vero clarius
ex. glo. cū precedētibus glo. dicas quinq̄ conclusiones. prima est
ista q̄ propter infamiā dn̄i subtrahit̃ sibi iuramētum fidelitatis
vt dictū est. scđa est ista q̄ dis excōicatus maiori excōicatione est
infamis facit q̄ no. gl. inst. de capi. dimi. §. minor. ⁊ quod dixi. ĩ. in
d. titu. hic finitur lex. in prin. ⁊ ĩ. de statutis cōtra liber. ec. §. creden
tes. dixi alias in capitu. pasto. §. fi. de oppe. tertia cōclusio est illa
q̄ mors alicuius qui mortuus dicitur in remotis partib⁹ proba
tur p famā facit. l. fi. de her. inst. ⁊ C. de testa. mili. l. j. ⁊ l. certi in. sed
de hac cōclusione ⁊ materia dic latius vt glo. ⁊ doc. in. l. si qdē. C.
sol. ma. ⁊ ff. quēad. test. a. aper. in. l. ij. §. si dubitet. ⁊ C. de capti. in. l.
nec eos. per cano. ⁊ ibi dixi in. c. in presentia de sponsa. quarta cō
clusio q̄ nō imputat̃ ei q nō est capax demēte testatoris. sʒ de hac
cōclusione dic lati⁹ vt habetur in. l. genero. ff. de his qui no. inf. ⁊
ex hac cōclusione sumit ibi Bal. ar. q̄ interim nō currit t̄ps exe-
cutoribus testamētorū de quo dicatis vt ibi quinta cōclusio que
colligitur ex ista glo. ex precedētib⁹ ē q̄ illud t̄ps qđ datū est ad
inuestiturā petendā est vtile quantum ad natiuitatē qr nō currit
nisi a t̄pe sciētie. Itē nec ei qui nō ĩpedit̃ petere sed quantū ad p-
gressum est continuū scđm q̄d nō tū per oīa. nā est etiā progressu
vtile cū nō currat impedito. qr in eo cōputabūtur dies feriati ⁊
nō feriati sicut alibi p3. in. l. annus. ff. de calū. ⁊ de edi. edi. l. cū sex
Jn iaco. de bel. ⁊ Ric. de nea. ⁊ dixi. §. pri. in fi. hui⁹ tex. circa q̄n-
tam conclusionem colligendo mentē scribentium hic habetis pri
mo dicere q̄ istō t̄ps de quo hic ex quo dr ab initio vtile nō curret
cōtra ignorantē: ⁊ ideo dn̄s h3 p̄bare q̄ vasallus habuit sciētiā
q̄ feudū erat ad se deuolutū, qr mortuus erat feudū obtinēs cui
ipse dʒ succedere. ⁊ ita t3 bal. in. c. j. in prin. ĩ. de capi. corra. ⁊ voluit
Bar. in. l. genero. circa fi. vbi fa. it regulā magistrā. ff. de his q not.
infa. facit tex. ĩ. l. scire oportet. §. oportet. ⁊ ibi bal. ff. de excu. tu. fa
tex. in. l. cū sex. ⁊ ibi Ang. ff. de edil. edi. ⁊ in. l. quinquaginta. de exc.
tut. per que limita gl. q̄ solet allegari pro notabili in rub. ff. de di
uer. ⁊ tēpo. prescr. dū vult q̄ tēpora in dubio sunt cōtinua q̄ intel
ligit̃ postq̄ ceperūt currere. sed in sui initio sunt vtilia: qr nō cur-
rūt ignorāti vt declarat Paul. de ca. per p̄dicta in consil. cccxvij.
qđ incipit in xp̄i noie ⁊c. videt̃ q̄ dicta accusatio. ⁊ in cōsil. cclxxij.
qđ incip. in xp̄i ⁊c. videt̃ dicēdū. ⁊ ita cū Bart. transit Petrus de
ancb. in. c. statutū. de prebē. li. vj. ⁊ facit qđ voluit Ang. in. d. l. ge
nero. dū r̄ndet ad. l. oēs. C. de prescri. xxx. vel xl. anno. quod ibi lex
processit vlterius disponēdo qđ t̄pa prescriptionis illius currāt
ignorāti. Et ita Ba. in. l. j. in. xiiij. oppo. C. qui admitti. cū ergo.
tex. noster nō dicat hoc tēpus currere ignorāti imo cōtrariū dicat
dū excipit iustā causam, ergo ista tēpora nō est dubiū in prin. vti-
lia esse ⁊ p̄bat̃ etiā p regulā magistramquā doc. cōmuniter post
bal. in. l. quā diu. C. qui admi. ⁊ bal. in. d. l. j. in. xiij. opp. ⁊ est tex. ibi
Jmo. ⁊ cōiter do. in. d. c. qr diuersitatē. q̄ regula est Cū vbicūq̄ lex
statuit aliquā prescriptionē ad factū dolo peragēdū vel nota ne-
gligētiā q̄ tūc tēpus nō currit ignorāti. Cū ergo hic statuat̃ t̄ps
anni ad petēdā inuestiturā ⁊ etiā notet̃ negligētia nō petētis: vt
in. c. j. in prin. in. ij. riso. ĩ. q̄ fu. pri. cau. be. amit. ⁊ in. c. fi. ĩ. de p̄hibi.
feu. alie. per fe. glo. ergo clare relinqt̃ hoc t̄ps in sui initio eē vtile

s̄m est q̄ habetis elicere ex ista cōclusiōe dū dicit̃ q̄ ĩ p̄gressu hoc
t̄ps sit vtile qđ si interim postq̄ cepit currere vel3 post notitiā in
teruenīat impedimētū in hoc anno q̄ excusat̃ vasal. nec ei currit
t̄ps ⁊ ita in terminis nostris in extrauag. pacis cōstan. t3 bald. in
verbo vasalli nostri. ⁊ do. mar. in. c. j. ĩ. de vas. qui cōtra cōsti. loth.
feud. alie. ⁊ Alb. in. l. preses. C. de appel. ⁊ p̄batur in hoc tex. dū
dicit nisi iusta causa interuenerit ⁊ sic sufficit iustā causā3. etiā post
ceptū t̄ps anni interuenire: ⁊ fa. theorice. §. allegate in. d. l. genero.
⁊ in. d. l. annus posite. cū cō: or. §. alleg. sed his retētis magistra-
liter loquēdo ex mēte scribētiū. hic maxime debetis scire. q̄ istō
impedimētū qđ dicit̃ esse subducēdū debet esse tale qđ impediat
effectualiter vasal. ita and. hic dū loq̃ de minimis. vt. ĩ. subijciā
⁊ voluit Inno. in. c. ne pro defectu. de ele. nō eñi excusat impeditū
etiā prestatio si postea adhuc dur ante t̄pe explēdū. tū cessabit im
pedimētū s3 debet actū explere. ita do. Anto. in. c. ex ratione cir-
ca mediū. ver. ex his deciditur. ⁊ ibi posui de appel. ang. in aut. s3
cum lis. ⁊ bal. in auth. itē si appellationē Sal. in. l. fi. §. illud. C. de
tēpo. app. ang. in consi. cxxxvi. quod incipit quidā marthe. gemi.
post Jo. an. in. c. cupiētes. §. si per. ex. de ele. li. vi. ange. de are. in. l.
j. §. dies. in. v. col. ff. q̄n ap. sit. debet ergo impedimētum esse tale qđ
effectu impediat impeditū explere. ĩ. tēpus qđ d3 ⁊ absorbeat to
tū3 t̄ps, nisi aliter a. l. disponat̃. hoc dico p̄pter ea que habentur
in. c. si. maxime per Jmo. de ap. itē debet esse tale qđ nō potuit de fa
cili reparari per ipsum vasallū sicut etiā infra subijciā. ⁊ voluit
Bal. in. l. quibus diebus. in princi. ff. de condi. ⁊ demō. in. l. j. §. qui
sub cōditione. ff. si quis omi. cau. test. in. l. fi. C. de adul. in. c. j. in fi. d
prescri. bar. in. l. pe. ff. de adul. ⁊ Jmo. in cle. ij. de eta. ⁊ qualitate. al
be. in. d. l. preses. ⁊ faciūt que dixi in. q. §. posita de vasallo qui cū3
nō possideret non petijt inuestiturā requiritur quoq̄ qđ non sua
culpa inciderit in tale impedimētū vt etiam. ĩ. subijciā qr tūc non
excusaretur. l. si vt certo. §. sed interdū. ⁊ l. in rebus. §. j. ff. cōmo. re
gula imputari. de reg. iur. li. vj. tex. ⁊ ibi no. in. c. j. in prin. ĩ. de no-
tis feu. ⁊ l. si merces. §. culpe. ff. loca. qđ intelligite verū si culpa ve
risimiliter erat ad hoc: secus si culpa ad aliud inferebat qr tunc im
pedimētū excusat etiā culposum ⁊ vult gl. in. d. regula imputari.
⁊ in. l. ij. §. fi. ⁊ ibi bar. ⁊ cōiter doc. ff. si quis cau. Panor. in. c. cum
inter. de except. puta quis vasal. etiā culpa sua fuit incarcerat⁹: nā
ista culpa non erat ad hoc certe excusaret̃ si non potuit p̄pterea
venire nec mittere pro inuesti. aliud insuper requiritur vt impedi
mentum excuset vasal. vel3 quod cōstet q̄ si impedimentū nō fuis
set ipse erat petiturus inuestiturā. tex. est in simili. ⁊ ibi Bart. in. l.
qui commeatū. in prin. ff. de re mili. in. l. quibus dieb⁹. in princip.
⁊ ibi Bar. ff. de condi. ⁊ demon. in. l. sed si per pretorē. §. si ferie. ⁊
ibi Bal. ff. ex quib. cau. ma. voluit Inn. in. c. trāsmissa. ⁊ ibi cōiter
prescri. voluit gl. in. ca. cupientes. §. qđ si per viginti. in verbo p̄po
sita. de elec. lib. vj. bar. in. l. ij. §. quod dixim⁹. ⁊ ibi etiā doct. ff. si qs
cautio. in. l. j. §. dies. ff. q̄n appel. sit in. l. preses. C. de ap. d. Anton.
in. c. cū nō liceat. de prescri. Pan. in. c. scis. itatus. ⁊ in. c. o. plerūq̄
de rescrip. a mo. in. c. j. de cle. egro. Jo. an. ⁊ ibi Panor. in. ca. ad au-
diētiā. de cle. nō re. ⁊ qr cōis est snia amplius nō insistā. Sed aduer
tēdū puto quātū attinet ad materiā nostrā. qđ si sumus in initio
anni qui nōdū cepit currere qr nō apparet q̄ habuit notitiā vasa.
feti p̄pter q̄ feudū ab eo est adeū deuolutū: ⁊ tūc absq̄ eo q̄ p̄bet
ipse vasall⁹ q̄ erat inuestiturā petitur⁹ requirit̃ p̄r⁹ q̄ p̄bet dn̄s no
titiā ⁊ statim p̄bata notitia negari nō pōt q̄ tempus incipiat iter
pellare vasallā dicōi vlt. q. ⁊ si vasall⁹ postea se vult excusare qđ
fuit ĩpedit⁹ tūc p̄cedūt theorice prime allegate. sed impedimēto
occupat⁹ nō potuit petere restat vt videam⁹ q̄uo p̄babit vasall⁹
impedimētū qđ alleg. aliqui voluerūt dicere q̄ tale impedimētū
nō releuat vasallū ēt si p̄bat̃. nisi ipse p̄testat⁹ fuerit qđ ĩpediebat̃
p tale ĩpedimētū. ⁊ hoc ĩ primis videt̃ voluisse Jo. an. in. c. si. ex-
tra de ap. p illū tex. vbi dixit q̄ q̄n q̄s nō audet appellare vel me
tu iudicis vel statuti vel alteri⁹ p̄hibitiōis qđ dicit de hoc p̄te-
stari. d. c. si. vbi tex. ĩ. l. ij. C. de his q p metū iu. nō ap. s3 pōt rńderi
q̄ ĩ dubio p̄sumat̃ p iudice. l. j. C. de offi. iu. mili. ⁊ p̄sumat̃ p snia
l. herennius. §. gaia. ff. de euic. in p̄ntia. C. de renū. Nō est verisimile
qđ nō pateat aditus ad appellandū ad iudi. l. obseruandū. ff. de
offi. pres. ideo propter hmōi p̄sumptiōes ne videat̃ neglexisse vl
ti⁹ remediū ap. ex quo p̄sumptio est cōtra eū i⁹ voluit q̄ loco ap
pellatiōis dēat p̄testari de impedimēto ⁊ hoc sensit lu. de ro. l. de
pupillo ab. §. si qs ipsi in. xi. q. bar. ff. de ope. no. nun. secūdo adduci
tur tex. in. l. fi. ff. de l. cōmis. ibi emptor p̄testat⁹ est vbi ad euitādū
pactū l. cōmissorie ĩpedit⁹ p absentiā vēditoris p̄testat⁹ fuit de hoc
ĩpedimēto. q tex. ad hoc pōderat̃ p Pan. de ca. in. l. ad die. ff. de
v. ob. l. si re⁹ parat⁹. ff. de pecu. s3 pōt rńderi q̄ ibi narrat facti ac
cidētiā: qr nō solū fuit p̄testat⁹ s3 etiā d̄posuit pecunias, nō tū ibi
determinat̃ q̄ tot sūt necessaria ad euitationē pacti. l. cōmisso. imo
7 ē tex. ĩ. l. si fundū. §. fi. e. ti. † q̄ si ille q d3 soluere ex pacto l. cōmis-
sorie nō h3 cui offerat ē secur⁹. ⁊ facit ĩ simili tex. not. in. l. pecunie.
§. fi. ff. de vsur. ⁊ p hac so. facit qđ not. bart. in. l. qui rome. §. scia. ff.
de ver. obli. vbi voluit quod leges dicētes de plurib⁹ interpellatio

nibus pluis notant facti contingentiā ꝙ iuris ministerium tertio adducit text. in l. vt perfectius. C. de anna. excep. vbi protestatio fit per impeditum ad interrūpēdā pscriptionē sed ibi loquit qn̄ impeditus nō solū agit vt euitet penā vel preiudiciū sed etiā tendit ad preiudicandū aduersario cui ex prescriptione ius iam queri ceptum erat. ⁊ hoc dū vult interrūpere prescriptionē, ideo nō mirū si requirit protestatio sicut ⁊ alias requirit oblatio l. si reus paratus. ff. de procura. l. fi. C. de vsur. pupil. in simili ⁊ in simili in. l. labeo. ff. de nautico feno. Quarto adducit tex. in c. pastoralis. §. verbū. de offi. ord. vbi generaliter dr̄ ꝙ si copia iudicio haberi nō pōt dz fieri protestatio ad impediendū sz decretū. Sol. pōt dici ꝙ cū rōne precedētis cōtumacie ꝓpter ꝙ ad primū decretū deuentū fuit iuxta no. in c. qm̄ frequēter. §. in alijs extra vt lite nō cōte. psumatur cōtra cōtumacē de etate. §. q tacuit. ff. de interrog. act. c. qm̄ in si̅nili de ap. l. ideo ꝓpter hāc presumptionē q̄ est cōtra eū q passus est missionē in pōssessionē, ⁊ maxime ꝙ presumat pro iudice ꝙ faciat copiā sui. d. l. obseruādū. nō mirū si passus missionē in possessione m. d. §. verū tenet ptestari. Quinto adducit tex. in d. l. labeo ⁊ l. fi. ff. de nau. feno. ⁊ d. l. fi. C. de vso. pupil. solu. in dictis iuribus impedit⁹ vult aduersariū cōstituere in mora ⁊ transferre preiudiciū in aduersariū nō mirū si requirit protestatio ⁊ hāc opi. ꝙ regerat ptestatio videt tenere gl. in l. in oībus causis ꝓ facto est. ff. de reg. iu. q̄ tn̄ dū loquit de ptestatione loquit de impedito facto iudicis nō in alijs impedimētis, ⁊ hāc opi. tenet gl. i. c. j. ⁊ c. plerūq ⁊ c. sinaūt de rescri. ⁊ ibi. d. Ant. sed pōt rn̄deri ꝙ ideo ibi requiritur ptestatio qr allegabat impedimētū quo min⁹ potuerit psitare rescriptū iudici ꝙ nō est verisile maxime ex quo ali⁹ suū rescriptū psitauerat ⁊ voluit Gemi. in sūi in c. cupiētes. §. ꝙ si p. xx. de elec. li. vj. ⁊ ibi Ioā. an. ideo requirit ptestatio: qr psumptio est ꝙ sicut alius psitauit ⁊ iste potuisset presentare pro eadē parte adducitur gl. in d. §. ꝙ si per. xx. in verbo ꝓposita q̄ ad hoc cōmendari solet ab oībus. sed ibi ideo qr lex ꝓcessit vlteri⁹ disponēdo arctando electū ad petitionē ꝯfirmationis. j. xx. dies ⁊ propositionē iuste cause quare nō est prosecut⁹ ꝯfirmationē vnde si in ꝓpositione impedit nō mirū si requirit ptestatio loco ꝓpositionis sicut dixi in solutiōe primi ar. p. d. c. si. adducit etiā cōiter ꝙ vult bar. in l. ij. §. qd dixim⁹. ff. si qs cautio. sed ibi Bar. dicit ꝙ est cōsuetudo protestādi nō dicit ꝙ sit necessariū de iure ⁊ ita etiā tollit ꝙ vult bar. in l. nō illa. ff. de ꝯsti. pecu. ⁊ idez Bar. in l. j. §. dies. ff. qn̄ appel. sit loquit via cōsilij dicēs cōsulo ꝙ protestet ⁊ ita Pano. i. c. ex trāsmissa de prescrip. dicēs vtile esse ꝙ protestet ⁊ ita in d. c. plerūq. ita Bal. in l. properādū. §. sinaūt vtraq. C. de iudi. ⁊ hoc mō pūt intelligi oēs autoritates q̄ dicunt, ꝙ impedit⁹ debeat ptestari. s. vt intelligūt i viā ꝯsilij vt releuet ab onere ꝓbādi quas autoritates cā breuitatis pleni⁹ accumulare nō intēdo. Cōtrariā opi. intēdo tenere ⁊ ꝓ ea est tex. ꝙ nō reqrat ptestatio in l. si fund⁹. §. fi. ff. de lege commisso. vbi dicit tex. ꝙ si nō habet cui offerat posse eius esse securō. Ad idē tex. in l. pecunie. i. fi. ff. de vsu. ibi si tn̄ post mortē credi ⁊c. ad idē. l. labeo. ff. de nau. feno. dō vtit verbo pōt idipm cōtestatione ꝯplecti ⁊ sic necessitatē cōtestādi nō imponit. Et hoc mō pōt etiā pōderari tex. in c. pastō. in. §. verū supra allegato dū vtit verbo poterit ptestari ⁊ sic necessitatē nō imponit. Et ꝓ hac parte est bonus tex. in l. Kalēdis. ff. de arbitris. vbi reus citat⁹ ad certā diē p arbitrū si eadie nō cōpareat qr mortuus est arbiter dicit tex. nō esse penā cōmissam ⁊ sic nō reqrit aliā protestationē, sz solo impedimēto est excusat⁹. In hoc arti. cōplectendo pcōclusione dicta scribentiū Distinguatis aut lex subrogat loco ei⁹ ꝙ fieri dz p impeditū aliqd aliud ꝓ remedio ⁊ tūc illō remediū implēdū est per impeditū ꝙ subrogauit lex. Ita Ludouic⁹ in d. §. si qs ipsi. ⁊ in consi. cccxxxiij. incip. oipotētis ⁊c. quo ad primū sufficit ⁊ facit qd vult Car. post Inno. in c. fi. de clāde. despon. facit. l. acceptā. C. de vsur. aut l. loco ei⁹ ꝙ fieri dz impeditū aliqd nō subrogat ⁊ tunc aut impedimētū ꝓuenit facto iudicis ⁊ tunc requirit ꝓtestatio. ita Inno. in d. c. fi. de app. ⁊ bal. in aut. itē si appellationē C. de temp. app. ⁊ in c. ex ratione de app. aut impedimentū prouenit aliunde quā facto iudicis. Et tūc aut presumptio est cōtra impeditum ⁊ debet protestari pro deducta. s. in primo argu. partis affirmatiue in solutione eius ⁊ in quarto. Et facit qr presumptio reddit difficiliorea ptes illi⁹ ꝯ quē militat ipsa iuris psumptio gl. est cōiter approbata in l. j. C. q ⁊ aduersus quos ⁊ trāsit onus probādi in illū contra quem presumptio est. l. diu⁹. ff. de in integ. resti. c. literas. ⁊ c. tertio loco de presum, nō mirū si etiā grauat impeditū onere protestandi. aut presumptio nō est cōtra impeditū ⁊ tunc qn̄ quis vult cōstituere aduersariū in mora vel ex suo facto vult consequi aliqḋ ius ꝙ prius non habebat in preiudiciū aduersarij. ⁊ tunc requiritur loco solutionis que fieri debebat oblato vel loco alterius impedimenti protestatio. ita Bar. intelligat in d. l. si reus paratus. ⁊ facit. d. l. fi. C. de vsu. pupilla. ⁊ d. l. labeo. ⁊ est glo. no. in l. aut pretor. §. sed hodie. ff. de mino. Quandoq nō agit de acquirendo ius de nouo impedito cum preiudicio alterius vl̄ de constituendo aliuz in mora sed agitur de excusando impeditū a mora vel pena sine alio lapsu termini. ⁊ tunc sufficit ꝙ cōstet de impedimento sine alia protestatione. tex. est in l. cū quidā. §. si pupillo. ff. de vsor. Et ita ꝓcedūt iura pro parte affirmatiua allegata. Et facit ꝙ vult Bar. in l. fi. §. si stipulator. ff. de eo ꝓ quē factū est in l. ij. in fi. ff. si qs in ius voc. nō ie. dū vult ꝙ si reus nō compaҏuit in die citatis qr actor illa die fuit impedit⁹ tunc excusatus est reus sine alia protestatione a ꝯtumacia. Et facit ꝙ vult idē Bar. in l. ij. in prin. in iiij. col. ff. qui pe. tu. ⁊ in disputatione q̄ incipit pupillus dum vult

8 † ꝙ quis nō tenet facere illud ꝙ factum nihil releuat. Unum tene mēti pro declaratione predictoꝝ ꝙ etiam vbi alias requireret protestatio de impedimēto, puta qr facto iudicis vel alijs casib⁹ premissis. Si tn̄ manifeste ꝯstaret de impedimēto ꝙ si voluisset impeditus implere ꝙ debebat ⁊ nō potuisset nō reqritur alia ptestatio de impedimēto ad excusandū ipz impeditū. ita Pan. de cast. cōsi. xxj. ꝙ incipit in xp̄i ⁊c. in casu desertis in vij. col. alleg. dictū Inno. in c. ex ratiōe post prin. ibi imo. plus dicimus ꝙ etiā si nō protestetur de appellationibus. ⁊ idē Pan. in cōsi. cclxxxvj. ꝙ incipit in xp̄i ⁊c. visa his q̄ superius in. ix. col. ita car. in c. pastoralis. §. notoriom. de re iudi. Et facit ꝙ in simili vult Bar. in l. fi. in prin. ff. si cer. pet. in l. decē. ff. de ver. ob. vbi dicit ꝙ qn̄ notoriū est pncipale nō esse soluēdo nō requiritur discussio bonoꝝ eius anteq̄ veniatur ad fideiussorea. que tamen discussio alias requireret. Itē aliud est aduerten. ꝙ qn̄ impedimentum est tale ꝙ etiam impedit protestationē fieri puta qr impedit metu tyrāni q̄ metu etiam nō est tutū ptestari impedito vel etiā impedit suprema paupertate ita ꝙ etiā protestari non pōt vel effectus est furiosus in his ⁊ similibus casib⁹ impeditus excusat sine alia protestatione. ita Bal. i. c. ceterū de rescrip. Et insereado ad materiā nostrā cū hic agatur de excusando vasallo si intra tp̄s a iure prefixū nō petijt inuestiturā qr vasallus dixit se impeditū etiā si de impedimēto nō fuerit ptestat⁹ dūmodo aliter cōstet de impedimēto sufficiet ad excusandū vasallō per ea que dixi in vltimo memo bro huius distinctionis. Oppo. cū gl. penul. ꝙ imo absentia vasalli nō habet eum excusare si non petijt inuestitoram infra debitum tp̄s cum potuit relinquere procuratorem vt in l. pamp. exuli. ff. de mino. Et rn̄det gl. duobus modis primo fatendo contrarium vbi potuit procuratorē relinquere: secus aūt si nō potuisset relinquere qr tunc nō curret vt ibi. secundo soluit ꝙ vbi vasallus est absens ex iusta caosa non tenet relinquere procuratorē. ⁊ ideo sua absentia solūmodo ipsum excusaret etiā si potuisset relinquere procuratorē: qm̄ relinquendo procuratorem facit. l. sed ⁊ si per procuratorem. §. j. ff. ex quib. cau. maio. licet ista gl. nihil alleget ⁊ hoc voluit tota ista glo. vsq ad fi. Sed tu ad hāc questionē clarius dicas cōcludendo ꝙ iste vasallus fuit absens causa reipublice vt presupponit glo. nō teneat relinquere procuratorē quia est absens iusta causa idem in alia iusta causa nec refert si potuerit relinquere procuratorē vel nō. secus autem si voluntaria absentia vt in. l. j. cū ibi not. C. de resti. mili. ff. de acquir. here. l. plantanius. ⁊ ex quib. cau. maio. l. ⁊ qui data ecclesie. d. l. ⁊ si pretorem. §. fi. cum l. seq. ⁊ de iure iur. an. l. si secundū Iac. de bel. ⁊ Nico. de nea. Multiplex enī est genus absentiarum. vt not. in l. fi. ff. de in integ. resti. in quo autem genere absentie teneatur quis dimittere procuratorē gl. disputat in d. l. sed ⁊ si pretorē in. §. j. vbi videas ⁊ per Inno. in c. querelam. extra de procu. Bart. in l. j. ff. de diuer. ⁊ tempo. prescri. Lu. in l. j. ff. si quis cau.

9 ¶ Ad fi. glo. not. † quod vasal. propter absentiā potest petere inuestituram ⁊ prestare iuramentum per procuratorē. Et de hac glo. dicite vt scribitur per docto. in l. ij. §. sed si quis. ff. si quis cau. ⁊ l. fi. ff. de in integrum restitu. ¶ In glo. fi. ad fi. not. ꝙ

10 † si dominus post annum ⁊ diem vel mensem receperit scilicet fidelitatē vel etiam simpliciter seruitium a vasallo non poterit dominus priuare vasal. qr non petierit inuestiturā. s. tp̄e debitū. tenementi. ⁊ faciunt que dixi in extrema lectione. Quero an vasallus possit petere inuestiturā tp̄e noctis vel prandij domini respōdeo quod peti debet tēpore ꝯgruo. ⁊ sic nō tēpore noctis vel prādij. l. si soluturus. ff. de solu. ⁊ facit ꝙ not. glo. in l. more. ff. de ferijs. et in c. appellatio de app. lib. vj. facit glo. in c. cupientes. §. ꝙ si per viginti de elec. lib. vj. in versic. proposita nisi ex necessitate hoc fiat l. j. ff. de offi. eius. vel nisi hoc contigisset ex culpa domini quia vasal. perquisiuit dominum ⁊ non potuit eum inuenire. l. iure ciuili. ff. de conditio. ⁊ demonstra.

11 ¶ † Quero quid de loco an in loco cōgruo petenda sit inuestitura. s. annum non diem. respondeo quod loco congruo petenda sit inuestitura. d. l. si soluturus. ⁊ glo. in d. §. quid si per viginti. in versi. proposita nam si vellet vasal. petere inuestiturā extra regnū dn̄i non excusaretur, cum potuisset petere in regno vel dn̄io. argu. d. l. si solutur⁹. ff. de solu. ⁊ est aduerten. quod dn̄s existens extra dominiū suū licet non possit exercere que sunt iurisdictionis. l. fi. de iuris. om. iud. tamen pōt mādare in territorio suo exequenda. ⁊ ideo beneficia cōferre. Inno. in c. qr diuersitatem de cōces. preben. vbi extra suā diocesim etiā in curia romana ep̄s bn̄ficia ꝯfert idō etiā inuestire de feu. facit. c. nouit. cū gl. de offic. le. facit tex. ibi ut dixi in c. j. iuncta rub. s. ꝯstitutiones feudoꝝ dn̄i

lomb. imperatoris facit. l. fi. ibi gl. ff. de offi. prefec. vrb. et l. iij. ff. de offi. presi. cum si. Quero dux vel co. mandauit vt vasallus prestet iuramentum in certo loco designato, an poterit prestare in alio loco rñdeo aut loc⁹ ē adiect⁹ cā demonstrationis et tunc pōt recipi in alio loco ar. l. intrigentiū. §. pactorū. et no. in l. qui in futurū. §. fi. de pac. aut locus est de substantia, et tunc seruanda est forma mandati. l. diligēter ff. māda. c. pisanis et lucanis in verbo libere de re. spo. c. dilecta. nā nō attendit loc⁹ nisi sit de substātia. c. nō loca. et c. multi. xl. di. c. statutū. §. in nullo. infecto fi. de rescrip. li. vj. Quid aūt in dubio? And. de iser. videt sentire q in dubio nō attendat loc⁹, ego putarē q in dubio sit attendenda forma mādati. ar. d. l. diligenter et cōtra q no. Ang. et Bar. in l. platā. C. de sen. et interlo. om. iud. et q no. cano. in d. c. cū dilecta. putarē tñ q si dñs, faceret inuestiturā extra locū designatū, valeret: et videret mutuo cōsensu recessum a forma mandati per tex. per locū a speciali in c. statutū. §. in nullo de rescrip. li. vj. facit q voluit no. car. in cle. i. versi. nos ita in. iiij. col. de iureiu. et bonus tex. in c. fi. §. is aūt ibi Innocen. et Pe nor. de offic. de leg. insuper aduertendum est q vbi vasallus non pōt tute adire locū positū in mādato dñi excusaret et posset in alio loco prestari iuramentum. l. de eta. ff. ad treb. facit. l. ij. §. i. ff. si quis

12 cau. et dicit And. q †in regno sicilie non perdit feu. licet vas. nō petierit inue. s. annum et diem ex ignorantia forte iuris, secus si faceret ex cōtemptu principis qr rex est munificus et liberalis. l. imperiali. C. de nup. et no. in d. et in l. C. ad l. fal. et pōt esse ratio illi⁹ munificētie, qr ille qui mitit ex tpe dicit vti quadam circūuentione. vt l. aut. de his qui ingrediunt ad app. §. volumus. nā esset iniquū qd rex velit accipere feudū propter lapsum anni et mensis vel diei cū vasallus hoc nō fecerit ex cōtemptu. sed magis forte ignorātia iuris. quero si vasallus q nō potuit adire dñm propter inimicitias mittere procuratorē possit et an perdet feudū rñdet And. q nō p istū tex. ibi inimicitie. nā ppter inimicitias excusat ls non petierit inuestiturā. s. annū et mensem vel diē sed pulchrū est videre an cessante inimicitia annus dies vel mensis ad petendā inuestiturā incipiat currere. ita q si non petierit perdat feudum. rñdet And. qd perdet feudū nisi cessante inimicitia. s. annū diē vel mensem a die cessationis inimicitie petierit inuestiturā, sicut dicimus in minori nō currit annus vel dies. Tñ post q̄ est effect⁹ maior currit et pōt esse ratio quia cessante causa cessat effectus et quaten⁹ durat causa necessitatis eatenus durat indulgētia cōcessa propter necessitatem vel iustā causam. l. i. ff. de ferijs. l. titia. §. visura. ff. de leg. ij. cū si. q est valde no. et sic limitat exceptiōes hic positas in tex. vt currat annus mēsis vel dies, nisi sint alie iuste cause cessationis post alias. quero ab extra qd si vasall⁹ cōparuit infra tpe debitū corā dño, sed tñ narrat qualiter pater suus erat mortuus &c. et non est psecut⁹ vlteri⁹ an veniat feu. priuand⁹ et dic qd sic qr nō sufficit cōparere nisi instet petendo inuesti. ar. ff. de libel. dimi. l. i. et in isto tex. qui presupponit q petat: vnde debemus intelligere cum effectu vcz vt impleat vasallus ex sua parte qd debet. s. petendo inue. et fidelitatē pollicēdo. vt. s. de ca. corra. in princi. et tenuit glo. in c. i. q̄ fuit pri. causa bene. amit. in glo. ij. ibi And. Et ad predicta adduco glo. in c. si papa. de priui. lib. vj. sufficit tñ si petat renouationē inuesti. absq eo q exprimat et polliceat fidelitatē qr hoc subintelligitur vt no. gl. in c. fi. s. per quos fiat inuesti. et dixi in d. c. i. in pri. q̄ fuit pma cā be. amit. Vidim⁹ aliqd in c. i. s. de feu. sine culpa non amit. Secus aūt si polliceat fidelitatē et nō petat alio modo inuestiturā: qr tunc nō satisfaceret cū inuestitura nō cōprehendat sub fidelitate vt dixi in d. c. i. s. de cap. corra. Qualiter autē se debeat habere vasallus in dicta inuestitura petenda tradit glos. in

13 d. c. fi. per quos fiat inuesti. vbi vide. ¶ †Quero qd si duo contendunt de hereditate dñi nunqd vasal. tenebit petere inuestiturā ab vtroq an ab vno. an excusabitur si nō petat donec certū erit quis eoꝝ sit heres. dic qd si vnus est possessor hereditatis q ab eo sit petenda poterit etiā peti a competitore cū prestatione saltē vt nō pindicet ei si apparuerit nō esse heredē. ar. C. de peti. here. l. fi. et libe. cau. l. ordinata de dā infec. l. pretor ait. in prin. vel differat quousq aliqs obtineat. ar. extra de iurepa. c. si vero. ff. de app. l. si perfasorie. in fi. et ita dicit Jaco. ardi. in titu. qui mo. feu. amit. sub rubricella. si duo cōtēdūt de hereditate. Et facit q vult bal. in proe. decretaliū in. iij. col. et in c. ex tenore in fi. col. de rescrip. vbi concludit q si qs est inuestitus a duobus tpe scismatis quoꝝ vterq pretendit se papā propter dubiū excusat vt valeat vtraq inuestitura et sustineat illa postea que erat facta a vero papa. Et q melius sit differre cū protestatione q per eū nō stat. facit notabile consiliū Oldra. nume. xcij. q incipit ad q̄onem qua querit vbi loquit de duobus coelectis in discordia imperatoribus. Quero dñs de ciuitate putabāt dñm mortuū, heres et filius dñi abstulit feudū vas. qr nō petijt inuestiturā. s. annū et diē. deinde dñs viuens reuers⁹ est ad dñium. Querit an vasal. possit recuperare feu. summe respōdet And. qd aut vasal. ex cōtemptu dñi nō petijt inuestiturā. s. annū et diē qr ipse putabat dñm mortuū sicut et alij de ciuitate et tunc priuatus est feudo qr satis est contēnere licet dñs nō fuerit mortuus.

arg. l. iij. §. itē si quis per calumniā. et l. fi. §. i. ff. ne quis eum qui in ius voca. Secus aūt si vasallus hoc non facit ex contēptu quia nimo putabat eū viuere. arg. l. i. ff. de condi. sine causa. tñ p excusatione vasalli multū facit Bar. in l. genero. ff. de his qui no. infa. Imol. in c. qr diuersitatē in. ij. col. de cōces. preben. an. ba. in c. statutū. de preben. li. vj. quero an dñs a quo petita est inuestitura a vasal. s. annū et diem si noluerit inuestire vasallū priuetur pprietate sua: respōdeo q sic scdm gl. in c. i. §. i. in glo. magna q̄ incipit no. s. per quos fiat inuesti. q not. cōtra dños videbim⁹ in d. §. i. querit etiā alius. an possit dñs minuere illud tps petende inuestiture: dic q nō scdm And. de iser. qm tēpora legalia nō minuunt: imo si iudex minueret suppleret a lege. l. iiij. §. si quis. ff. de re iudi. sic patet in aut. hodie. C. de temp. ap. et l. superua. uā. C. de tempo. in integ. resti. l. cū sit romana. de app. vbi dici q intelligas verū nisi aliud inueniretur expressum a iure q terminus legalis posset minui. l. iij. ff. de re iudi. Vel nisi pars sicut esset vasallus in pposito cōsentiret in minori tpe qr posset iuri suo renūciare. l. si quis in cōscribendo. C. de pac. quo casu non veniendo ta termino statuto per promissionem amitteret feudū si ad hec expresse se obligasset pdere si nō veniret infra tps promissum arg. l. ij. ff. qui satisd. cog. Et si ista obligatio fieret apud acta iudicis competentis tunc non esset opus q fieret aliud nisi executio obligationis arg. eoꝝ que no. in gl. ij. q. i. §. qd aūt. q habet in l. acta. ff. de re iu. sed si fieret extra iudiciū tūc ageretur via ordinaria. l. si pacto. C. de pac. nisi dedisset licentiā q caperet feudū cū autoritate propria. C. de pigno. l. iij. scdm An. de

14 iser. ¶ †Quero an infantia vasalli ipsum excuset si habeat tutorē. Et Ja. de bel. sensit q nō intelligēdo istū tex. q nō habeat tutorē. argu. in d. §. preterea. et s. si de feu. fue. ctro. in c. si minori. et l. c. si quis decesserit. et C. de iure delibe. l. si infanti. et C. ad treb. l. scimus. sed dñs Bal. intelligit etiā in infante habēte tutorē cū ex se ignoret oia. l. fi. ff. rem pupil. sal. fore. Idē dicit ipse post infantiā donec est pupill⁹ qr itelligit semiplenū intellectū habere. vt no. gl. in l. nego. ge. ff. de re iud. Adulto vero currit tps, sed datur re

15 stitutio. vt in d. §. preterea. cū ibi notatis. ¶ †Quero ad quem debeat redire istud feudū q amittit vasall⁹ ex sua negligētia et contumacia non petendo renouationē inuestiture an ad dñm an ad agnatos et And. de iser videtur sentire idē q diximus in alienatione feudi facta per vasallum: qr si feudum est nouum reuertitur ad dominum etiam exclusis filijs. si vero antiquum tunc ad filios et agnitos si existūt alias ad dñm per ea q̄ dixit in. §. fi. s. q̄ fuit pri. causa bene. amit. sed in hoc vide in c. titius in fi. et q ibi dixi. s. si de feu. fue. cōtro. et in c. si vasallus eo titul. et dixi. s. qui. mo. fe. amit. §. si fuerit. et de successione feudi in. §. hoc quoq. et hanc conclusionē firmaui in d. §. si fuerit que fuit pri. cau. be. amit. quero quid si alius minatus est vasallo ipsum velle offendere in persona vel in rebus an iste sit sufficiens metus et inimicitia ad excusandum ipsum et dicit And. de iser. quod sic concernen. ibus debitis cōiecturis puta si declaretur hoc esse actum ex insidijs quoniam sola continuatio non sufficeret: vt in aut. de nup. §. natus. C. de reuo. dona. l. fin. et sumetur coniectura ex persona comminantis vtrum solit⁹ sit hoc facere. argu. ff. de nego. gest. l. si quis negocia. de pignoratícia actione. l. vel vniuersalium. de vsu. lege qui semisses. facit lex hoc autem. in princi. ff. si cui plusquam per l. falci. nec imputabit vasallo etiam isto casu si non miserit procuratorem per ea que dicta sunt supra secundum And. de iser. l. i. ibi per Cyn. C. si quis impera. maledi. Innocen. in c. causam matrimonij. de offic. deleg. habetur in c. finali. de appella. Bart. in l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. ff. de ope. noui nuncia. Joan. de blanasco in summa de feu. in titulo quibus modis vel cau. feud. amit. versi. item si vasallus. Hostien. in summa in titulo de feud. §. quibus causis vel mo. versi. et intellige hec vera. facit quod notat Cardi. in clementi. ne in agro. versi. prefate de statu monacho. ibi etiam Imol. Quero quanto tempore ista excusatio inimicitie durabit. dic quod per totum istud tempus cōcessum a lege ad petendam inuestituram. quo tēpore transacto habebit adhuc tantum tēporis quo secundo tempore elapso amplius non excusabitur qr tenebitur ire aut mittere procuratorem secundum ea que traduntur in aut. ei qui. C. de tēp. app. alias sequeretur vnum absurdum q si inimicitie essent perpetue q nunq̄ tenerent petere inuesti. scdm And. q nō est dicendū durus est hic sermo et contra tex. nostrum in quo indistincte excusatur. quero quid si pendente primo tpe anni et mensis seu diei sopite sint inimicitie an vas. habebit adhuc integrū tps vel solum illud q supererat dic q habebit integrū tps qr cessante impedimento tunc incipit currere hoc tps. ar. l. q pretor. C. de st. mili. et si postea non facit tunc erit pena priuationis. arg. in c. si minori. s. si de feu. fue. contro. scdm predictū And. et in simili bona glo. in c. i. §. cum vero ne se. va. lib. vj. et in c. imputari. de reg. iur. eo. lib. facit tex. et ibi Pe. de anc. in c. cupientes in. §. q si per. xx. d. insup. de ele.

16 li. vj. Host. et d. Ant. in c. ex rōne. de ap. in pe. col. vbi concludit, † q licet impedito non currat tempus a lege assignatū ad aliquid faciendum tñ cessante impedimēto incipit currere licet in cōtrariū

posset allegari gl. in l. minoribus. C. de his qui. vt indi. et ibi doc. in l. ij. C. si aduer. delicta Bal. in aut. si captiui. C. de epis. et cle. sed in veritate ex dictis per Bal. ibi et in d. l. minoribus. et in l. i. C. in qui. cau. in integ. resti. non est necessa. apparet solu. quia loquuntur vbi lex minorē nō apprehendit ideo maior factus postea nō tenet, materia nostra loquitur quando lex apprehendit et obligauit personā vt certo tempore faceret, ideo cessante postea impedimento excusatus nō est, licet tempore impedimenti sit excusatus. et ita Salyce. intelligit l. cum fratrem. C. de his qui. vt indig. in dicta lege minoribus in fi. et ibi Paulus de castro.

1 ☞ Non valet inuestitura vel cambium facta vel factum in alium sine consensu vasalli.

2 Nemo potest petere se inuestiri de feudo, quod per alium possidetur, nisi possidens consentiret.

3 Venditio facta per vasallum de iuribus suis sine licentia dñi non valet, et tamen vasallus priuatur iure suo.

1 Si quis fecerit. †Nō valet inuestitura vel cābiū factū vel facta in aliū sine cōsensu vasalli. h. d. Not. ibi inuestiturā quā postquam dñs inuestiuit quem de feu. non pōt postea alium inuestire sine cōsensu primi vasal. no. quod †nemo pōt petere se inue-
2 stiri de feu. quod per aliū legitime possidet; quod intelligas verū, nisi possidens cōsentiret vt hic. et j. qui. mo. feu. amit. in §. preterea. et j. si q. fo. ten. in. c. i. item intelligas istū tex. pure secus autē si in diē mortis ipsius possidentis vel sub cōditione si ipse possidens moriatur relictis legitimis successoribus in dicto feu. vt j. probat hic pōt esse ti. q. fue. tene. in. c. i. Itē fallit nisi dñs vellet disponere vniuersaliter alienādo totā etiā eius curiā vasallorum vt voluit glo. i. hic posita l. sine sui quod glo. intelligas. et cōsequēter istā vltimā limitationē procedere et habere locū solū in ciuitate mediolani. vbi viget talis cōsuetudo in. §. ex eodē allegato in gl. quia in alijs locis nō posset dñs vendere. et in aliū trāsferre etiā cū vniuersitate tota vasallorum suorum eis inuitis vt in. §. preterea de prohi. feu. alie. per fed. et ibi dixi super gl. si. de cap. qui cu. vē. in. c. j. in. j. no. tex. ibi vel cambiū quod dñs nō pōt facere cambiū. i. permutationē de feu. sine cōsensu vasalli cuius erat feudū not. ibi pro infecto quod id quod fit contra cōsuetudinē feudalem habetur pro infecto ar. l. non dubium de legi. et est argu. quod stante statuto quod de contractibus soluatur gabella de contractu nullo nō erit soluenda ita alu. hic Bal. in l. nō dubiū. allegata Bal. in l. fi. §. sed quia. C. cōis de le. ita consuluit lud. in cōsi. lxxvij. incip. in xpi etc. sed cōi iure glo. j. diuidit in quatuor. in prima formatur questio. in scda et tertia idem facit in quarta ponit limitationē siue declarationē ad tex. scda ibi nunquid tertia ibi nunquid pignori. quarta ibi hoc intelligo verū in ea. glo. ibi locare huic questioni cui nō rñdet glo. scdm Jac. de bel. et Bal. rñdeo quod nō est licitū dño locare feudū sine cōsensu vasalli in eius preiudicium. ar. c. i. j. in qui. cau. feu. amit. In ea glo. ibi dare huic questioni etiā nō rñdet glo. vos dabitis rñsum scdm Jac. de bel. aut dñs vult alteri dare in feudū pure et non potest aut vult dare secundo vasallo sub conditione vel in diē incertā. et tunc pōt nisi sit ecclesiastica persona vt dixi plene in. c. i. j. qui succes. tene. et in. c. i. hic pōt esse titu. qui succes. ten. in ea. gl. ibi deo dāte. huic questioni rñdet Bal. quod in preiudiciū vasalli dñs nō pōt pignorare feudū: sed nunquid in preiudiciū tertij rñde quod solo. colligitur pro et cōtra per not. in l. indebiti. §. fi. ff. de cōdi. inde. vos dicite vt, videbimus in. c. i. j. de prohi. feu. alie. per fede. ad fi. glo. no. quod tex. nō loquitur quando dñs facit inuestiturā vel permutationē de vtili dñio, et sic de iure vasalli proinde dicit Bal. quod dñs nō pōt alienare ciuitatē suā sine cōsensu ciuiū et multominus partē ciuitatis: quia interest subditorum non habere tot dños vt not. glo. in. c. dilecti de maio. et obe. facit glo. in l. inuitus. ff. de fideicō. liber. Jo. an. in addi. ad Spe. in tit. de feudis in. §. quoniam ver. xxiiij. In glo. hoc intelligendū ad fi. not. hanc glo. que limitat tex. nostrum vt licet a principio non valeat inuestitura pure facta in aliū sine consensu primi vasalli in casu. §. nostri si non valet scda cōcessio. Tamen tunc non agitur de euictione glo. est valde singularis in l. si familie. C. fa. her. nisi acceptor fuerit ignorans vel si prouiderit de euictione per pactū vel stipulationē. vt in l. si fundū sciēs. C. de euic. et facit quod eleganter scripsit Ang. in l. qui ronie. §. duo fratres. ff. de ver. obl. ☞ Itē post eundē Alua quero quid si dñs fecit pure inuestiturā de feu. sui vasalli sine consenso ipsius, an talis inuestitura, que nō valet possit vires capere eo vasallo mortuo sine successore. et dicit Bal. quod si iste inuestitus esset in possessione poterit se tueri per exceptionē: aut nō est in possessione et vult agere ex dicta inuestitura: et tūc si est vallata per stipulationem dicit ipse quod poterit agere quia stipulatio non hz a quo impediatur. ff. si cer. pet. l. proinde. et. ff. de act. emp. l. si quis aliena. et de rei ven. l. si a socio. secus autē si nō esset vallata per stipulationē quia est facta preter legē: et ideo nudum pactū non habet a quo vestiatur. idem in effectu videtur sentire Jac. de bel. per ea que hic not. vltima gl. oppo. Bal. cōtra istū text. de l. si partē. §. fi. ff. quēadmodū seruit. amit. et de l. fi. ff. de pac. vbi factum vnius non nocet alteri. Sol. contrariū est verū nisi natura rei sit ad id destinata. l. qui cū alio. ff. de reg. iur. vos allegate rationem in l. si quis domū. §. j. ff. locati respicere enim debent etc. post Alua. quero ab extra an iste dñs alienans feudū sine voluntate vasalli priuetur proprietate. et dixit Bal. quod nō per istū text. qui dixit quod pro nō facto habetur et ex hoc dixit esse differentiam vtrum vasallus alienet sine voluntate dñi quo casu priuatur iure suo. vt. j. de prohi. fe. alie. per Fede. in. §. callidis. an dñs alienet et tunc secus vt hic, quia nō priuabitur dñs proprietate sed cōtractus erit ipso iure nullus, et pro nō facto habetur. sed contra hanc suā determinationē fortiter facit. j. tex. de for. fideli. in fi. vbi ad paria iudicantur dñs et vasal. fortius in. c. i. j. qualiter dñs ppriē. priue. et. j. si de feu. fue. cōtro. in. c. dño cōmittente. et in gl. fi. iuxta fi. j. per quos fiat inuesti. in. §. si et alia gl. que videtur hoc expressius sentire in d. titu. de for. fide. in fi. et. j. de olie feudi pater. in. c. fi. Et hanc partem videtur sequi An. de iser. in d. §. ex eodē et hic. Et ideo putarem quod stricta iuris rōne opi. Bal. non posset sustineri licet equior videatur et mitior. Et pōt rñderi ad istū tex. quoniam eodē †modo nō tenet ipso iure venditio facta
3 per vasallum de iuribus suis sine licentia dñi et tamen vas. priuatur iure suo vt patet. j. de prohi. feu. alie. per Fede. in. §. nos autē etc. ergo et eodem modo potest intelligi iste tex. in dño, et certe per ea que dicta sunt. j. facit l. fi. cum ibi no. C. de iure emphy. facit text. et quod ibi dor. Bal. in. c. i. de prohi. feu. alie. per lotha. facit l. iubemus. §. sane. C. de sac. san. eccle.

1 ☞ Vasallus non debet de facto expelli de feudo.

2 Rex an possit auferre feudum vasalli sine sententia propter notoriam culpam vasalli.

3 Jus commune an seruetur in causa appellationis feudi appellando infra decem dies; et infra annum prosequendo.

Ancimus. Hoc dicit vasallus nō debet priuari possessione feudi nisi cōuicta culpa et si vasallus appel. ad imperiū a sua iniqua snia: deinde vasallus appellans habet sex hebdomadas ad pparandū cā eūdi ad imperatorē qui diffiniet pares curie eque vel inique protulerint sniam. h. d. Nota text. ibi miles quod idem est in quolibet alio vasallo. vt no. in. c. si quis miles. j. constitutiones feudales dñi loth. Imperato. et cōsequenter tex. noster
1 habet locū siue vasallus sit miles siue nō. † Nota ibi de possessiōe quod vasallus nō debet de facto expelli de feudo. sed causa cognita et per iudicium seniorū siue per alios cōpetentes. Judices. c. ceterum de iudic. no. c. verum. et c. ex transmissa. de fo. cōpe. Nota quod si vasallus appellauit a sententia patrū, vel petierit reductionem ad arbitriū boni viri si esset factū cōpromissum miles siue alius vasallus appellans siue petēs reductionē ad imperatorē habet sex hebdomadas in quibus se preparat ad iter faciendū causa veniendi ad imperatorē simile in l. ab hostibus. §. simpliciter cū seq. ff. ex qui. cau. maio. et pro cōponēdis sarcinulis etc. Et intelligitur hoc tpō continuū sicut alia tpa que in dubio cōtinua censentur. glo. in rubrica. ff. de diuer. et tēp. prescri. habetur in cle. i. de in inte. resti. nisi ex causa impedimenti daretur restitutio. vt in. c. ex rōne. de app. Ita Alua. hic. neque enim debet intelligi tex. quod elapsis. vi. hebdomadis priuet possessione feudi: quia appellatione pendente nihil innouandum est: vt in rubri. et glo. ff. nihil noua. appel. interpo. c. non solum de app. lib. vi. not. ibi ad nostram, quod ad presentiam imperialem accedere debet vasallus appellans vna cum iudicibus qui protulerunt sententiā. Et intellige verū in magnis feudis non in paruis, not. etiā ex isto tex. scdm Bal. quod reductionis petitio que fit a laudo arbitrationis equiparatur appellationi Bal. in l. ij. C. vt lit. pen. facit l. non distinguemus. §. cum quidā. ff. de arbit. dixi in rubri. extra de appel. not. etiam text. ibi inique quatenus refertur ad reductionem bene stat quia sufficit sola declaratio. l. si societatē. §. arbitrorum. ff. pro socio. c. quintauallis. de iureiuran. Sed quatenus potest referri ad sententiam per viam curie. dicit Bal. subaudiendum iniquam dicerent et appellarent. nā loco appellationis non sufficit dicere sententiam iniquam l. j. in fi. et l. seq. ff. de appel. et intelligit Bal. hic de appel. que non sit iuri alias contraria. nam per appellationem iuri contrariam nō habet locum vt appellatione pendente nihil innouetur Jo. an. in. c. pasto. §. preterea. de offi. deleg. et in. c. bene de appel. et ex predictis not. singulariter. et vult Bald. hic quod reductio petita aduersus laudū habet effectum suspensiuum vt nihil innouetur reductione pendente: quia est preiudicialis, quod dictum nō procedit sine dubitatione vt posui extra de appel. in rubri. in. xxxvij. col. versi. secundus effectus no. ibi diffiniemus quia imperator diffiniet an pares curie diffinuerint eque vel inique glo. j. ibi. l. iiij. not. quod pendente appel. vasallus nō debet a posses. remoueri vt plene in l. fi. nil innouari. et c. preterea tempus sex hebdomadarum non est ad prosequendam appel. sz ad preparandum iter. vt vadat ad imperatorem vt hic in text. de hoc termino et alijs pluribus in causis appellationum posui late in. c. personas de app. In ea. glo. ibi nec satis dat quod vbi persona sit subiecta et res mobilis sit sequestrā. l. in patres. hic allegata. et est gl. intelligenda de fructibus rei feudalis. quia regulariter feudū

non

non consistit in re mobili in.c.fi.de feu.cogni. In ead.glo.ibi.§.fi.
hanc particula intelligit Bal.etiā in re mobili:nā & depopulatæ
res pōt fieri sequestrū q̄ relert & sequitꝰ ar.hi.xi.q.i.c.qꝛ res.ō quo
sequestro plene per Ioā.an.in mercurialis super regula locupleta
ri de reg.iur.lib.vi. Bar.in.l.imperator de ap.habet in.c.fi.de se
quest.pos.& fruc.ad n.glo.no.pulchra limitationē ad tex.vt tex.no
ster loquatꝰ quando ambo vasalli nat vasalli imperatoris.nā tūc
ad imperatorē appellabitꝰ,alias ad immediatū principē ad quē
puta regem ducē &c.l.impera.ff.de ap.loquor de iure ciui.glos.se.
nunquā ibi ap.nota qꝛ tempus.vi.hebdomadarū non currit nisi
scienti & demū interposita ap.facit tex.in cle.sic de ap.ponūt scri
bentes in.c.ex parte de rescri.fm and.& Bal.in ea glo.ibi iter arri
piat no.in aut.de his qui ad ap.ingre.que aut loquitꝰ de tempore
preparādi.ita etiā loquitꝰ tex.noster qđ est tps.vi. hebdomadarū
aut de tpe prosequēdi & exercēdi ap.& tūc est tps anni vel ex causa
biennij.l.si antē.ei qui.C.de temp.ap. Sed op.cōtra predicta de.c.
§.Si.j.si de inuesti.inter do.& vasallis ori.respondeo,ibi loquitur
in causa principali.hic in causa ap.vel aliter hic loquitur de tēpo
re ad preparādū iter.ibi ad prosequendū ap.& sic datꝰ annus. In
ea.glo.ad fi.no.limitationē ad tex.nostrum vt pcedat in magnis
feudis puta regnis ducatibus &c.Na in eis eūdū est ad presentiā
Imperatoris cā psequēdi appellatiōes.sicut sunt vasalli Impe
riales vbi autē feudū esset paruū puta vnius ville.Et tūc nō esset
eūdū ad presentia Imperatoris propter magnas expensas.Sed
cognoscent seniores vel delegatus imperatoris.Extra gloss.que
2 ro.† An rex vel dux possit auferre feudū vasalli sine sñia propter
notoriā culpam vasalli.Bal.in ca.ij.§.de fi.n.sine cul.nō emit.vi
detꝰ dicere qđ si.facit qđ vult Ioā.an.super.i.glo.in.c.ad apostoli
lice.de re.iudi.lib.vi.ang.in.l.idemqꝫ.§.si tibi.ff.qui po.in pi.ha.
panor.& ibi posui in.c.cū sit romana.de ap.in.c.cū nos ab homi
ne.de iudi.in.c.fi.de iura.cal.imo.in cle.in plerisqꝫ.de elec. Bal.in
l.executorē.in pe.car.C.de exe.rei.iud.cōcludit. an autē notorium
hoc actu permanēs aut nō est actu permanēs.pmo casu nō reqritꝰ
sñia sꝫ si negaretꝰ esset necesse pbari saltē p duos testes.ij.q.i.ma
nifesta.§.qm puta si vasal.fouet castrū rebellatū notorie cōtra pn
cipem suū i fauorē hostiū scdo casu quādo factū nō est actu pma
nēs & tūc si iudice sedēte p tribunali nō requiritꝰ sñia.l.nullus.C.
de testi.& no.in.d.c.manifesta.exemplū si corā populo vasallus cō
tra regem diceret acerbas iniurias.nā vbi princeps ibi tribunal
ibi totū ius.l.in oībus.C.de testa.quo casu nō requiritꝰ sñia alias
autē sic,maxie in manifestis.l.emptorē in pn.ff.de act.emp.l.i.C.
q & a duer.quos & no.in.l.ea quidē.C.de accu.fater.que dixi in.c.j.
&.ij.§.de feud.sine cul.nō ami.debet tamē constare de hac notorie
tate vt postea sit consul.alteri possidenti feudē dum sibi negare
tur notorietas in tempus in futurum.l.gesta.C.de re iudi.l.j.&.ij.
C.de eden.nam si rex vel dux diceret in concessione feudi vasallo
nouo eū qui prius tenebat fuisse proditorem vel alia culpa reū q̄
fuit causa priuandi vasallum,non crederetur dum tractatur de cō
modo proprio.l.nullus.C.de testi.l.omnibus.C.de testa.c.si tan
tum &.c.placui.vi.q.i.ita And.de iser.hic & in.c.primo in penul.
colum.qui succes.te qui dicit notabilia verba & in.c.i.in.vij.colū.
de capi.corra.vbi sancta verba dicit admonendum etiam papam
ne abutatur plenitudine potestatis cum preiudicio tertij.& in.c.
primo in penultima colum.j.de capi.qui curi.vendi.dicit q̄ licet
soli regi vel principi plus credatur quā vni notario.l.ij.C.quādo
decreto opus nō est hoc verū nisi in respicientibus cōmodū ipsiꝰ
regis vel principis vt in casu proposito.ita Cardi.etiam tenet in
cle.i.in versicu.dudum in.j.colum.de iureiur.facit.c.cum a nobis.
de testi.l.vt iurisiurandi.C.de testi.nam speciale est in papa vt eiꝰ
literis credatur cle.literis.de proba.vel dicto eius.d.c.cum a no
bis capi.ad audientiam vbi panor.nota tex.qđ etiam in preiudi
cium laici creditur pape de prescrip.facit gl.in.c.ad apostolice de
re iudi.lib.vi.glo.in.c.j.de renū.co.lib.ergo secus erit in alijs.nec
extendēda sunt ad inferiorem a papa etiam electū in imperatorē.
ita Car.in.d.ver.dudum.Bar.tamen in extrauagan.ad reprimē.
in verbo figura in fi.col.videtꝰ velle qđ cle.literis de proba.habet
locū in imperato.& Car.in cle.pastoralis.in.v.col.de re iudi.dum
modo inter subditos.facit qđ no.panor.in.d.c.cum a nobis.facit
qđ vult pau.de cast.cōsi.clvi.inci.viso & examinato vbi plenitudi
nē potestatis restringit inter subditos est ho.tex.de hac restrictio
ne in.d.cle.pastoralis.facit qđ voluit cardi.& imo.in cle.j.§.porro.
de iureiu.Bal.in.c.i.§.fi.de pbi.feu.alie.per.Fede.imo.in cle.i.in
fi.vt li.pen.panor.in.c.que in ec.de cōsti.Ita.d.mar.hic pro an.fa
ciuntꝰ que no.Bar.in.l.ambitiosa.in fi.car.ff.de decre.ab or.faci.in
do.in.l.sciendū.in.xxij.col.de verb.obli.glo.in auten.vt in medio
litis non fiat sacra iussio.§.i.dum vult credi referendario pape de
his que dicit sibi esse commissa a papa.facit glos.in.c.nobilissi
mus.xcvi.distin.nota communiter cano.de inferioribꝰ a papa in
d.c.cū nobis in.c.qđ super hijs.de fi.instru.&.c.post cessiones.de
3 probatio.† Quero an in causa appellationis feudi seruetꝰ ius cō
mune puta appellando.j.decem dies & infra annum prosequēdo:
respondeo fm andre.qđ seruādum est ius commune in omnibꝰ
nisi quo ad preparādū iter qꝛ dantur sex hebdomade vt hic.secū
do qꝛ est speciale in feudo vt iudex a quo nō possit assignare tem
pus de quo in.l.preses.C.de appel.quando pares tenentur adire
imperatorem ad ycare,qđ est speciale fm Bal.hic quoniam de iu
re communi nō tenetur iudex a quo ire ad iudicem ad quem.c.se
pe.de appel.per imo.in.q.disputata.per Bart.que incipit a sñia
speciale est igitꝰ in feudis & hec oīa spalia intelligatis nō in ma
gnis feudis nō in paruis.vt no.i.gl.fi.fateor tñ qđ sex hebdoma
de dantꝰ i feudis paruis.sꝫ an ego putarē cōtra:qm sex hebdoma
de dantꝰ pp ter iter arripiēdū ad pñtiā iperatoris,ad cuiꝰ iter re
quiruntꝰ multa preparamēta,& multe expense.que ratio cessat in
paruis feudis,quoniā non itur ad pñtiā imperatoris vt est casus
in.l.fi.de būficijs in lombardia.Et ita videtꝰ intelligere gloss.no
stra si an fine.Sed aduerte quoniā iste tex.non pōt intelligi de di
ctis maioribus valuasoribus qđ patet qꝛ iam in causa principali
fuit pnunciatū per aliū iudicē inferiorē ab imperatore qđ nō po
tuisset fieri si fuisset de dictis maioribus vt in.c.j.in princi.& in.ij.
que loquuntꝰ in causa principali:vnde ergo intelligas istum text.
in alijs minoribus verū isti litigātes & eorū curia seu comm dñs
erāt sub imperatore ad quē immediate deuoluebatꝰ appellatio vt.
§.dixi in glo.ij.in fi.& ideo cū grauantꝰ a suo iudice principali ap
pellāt ad imperatorē tanquā ad iudicē suū appellationis:& ideo
intelligi pōt de magnis feudis vel de paruis que recognoscuntꝰ a
dño qui recognoscit superiorē imperatorē.Oppono ab extra de
c.i.circa mediū.j.si de inuesti.inter do.& vasallis ori. ¶ Solue.vt
ibi dicā sup glossā.iiij. ¶ Post alua.qro an ex cā possit illud tps
sex hebdomadarū augeri & videtꝰ qđ nō fm B.l.d.qꝛ oīs dilatio
q̄ assignatꝰ a iure habet vim perēptoriꝫ vt no glo.in.cle.i.de dolo.
& contu.& in cle.i.de excep.Tamen dicit Iac.de bel.qđ sic cognita
causa & arbitrio iudicis.arg.ff.de re iudica.l.ij.&.iij.§.si.quis cō
demnatus.non autē posset minui vt dixi.§.eo.c.j.dixi plene de hu
iusmodi materia in.c.cum sit romana de appel.

¶ De cōtentione inter dñm & vasallū de inuestitura. Rubrica.

¶ Quidā habēt hic rubricā talē quēadmodū feu.ad filiū perti
net &c.& male qꝛ talis rubrica cadit.j.c.pxi.Quidā aliꝫ vt Hostico.de
nea.nullā hñt rubricā sed leguntꝰ sub rubrica precedenti.Quidaꝫ
alij hñt hic rubricā talē vꝫ de cōtentione intꝰ dñm & vasa.de in
uestitura &c.& hec est vra & bona rubrica & ea cōmuniter vtimur
qua etiā vius est an.de iser.Ia.de bel.& Bal.& cōgruit nigro no
stro & licet habeamus in h libro multas similes rubricas loquē
tes de ista materia vt patet de cōtro.inuesti.& §.de cōten.iter do
mi.& vasal.de inuest.feud.&.j.in tit.iij.adeo qđ quidā dixerunt q̄
iste titulus vacet vt dixit glo.i.hic posita.Tamē possumꝰ dicere
& bene qđ nō supfluat:qm ista rubrica est posita in tractatu cōsti
tutionis lotharij Imperatoris,q̄ quidē cōstitutio fuit a glossa
toribus postea diuisa in plures rubricas prout in.d.constitutio
ne diuersificabatur materia & constitutio durat vsqꝫ ad istū ti.in
clusiue.Continuatꝰ pōt hec rubrica ad precedētes hoc ordine.qꝛ
§.in precedentibus Imperator lotha.tractauit qualiter feu.nō
debet auferri a vasal.sine culpa.Itē & quo tempore vasal.debeat
petere inuestituram vt.§.in duobus ti.precedentibus.Sed quia
interdū vertitꝰ cōtentio inter ipsum dñm & vasa.de ipsa inuestitu
ra.ideo subiecta est ista rubrica.

1 ☞ Posse dicimur illud qđ commode & sine peccato possumus.

Si quis miles. ¶ Diuiditꝰ istud.c.
in duas partes.In
prima dño agebat cōtra vasallū possidētē feudū
petēdo sibi illud restitui dicēs qđ legitime te
neat eo qꝛ nō extitit ab eo inuestitus:sed vasallus
affirmabat se inuestitū quo casu statꝰ sacramento
vasalli possessoris.in scda vasallus petebat dñm possidentem cō
pelli ad tradendū sibi possessionē dicens se ab eo inuestitū sꝫ dñs
negabat se inuestiuisse quo casu si vasal.non pbatiue. p paresca
rie stabitꝰ sacramento dñi possidētis.scda ibi & si dñs.& sufficit ista
diuisio p sūmario no.qđ possessio corporalis tuetꝰ possessorē,&
inducit psumptionē p eo & dificiētibus alijs pbationibꝰ statꝰ eiꝰ
sacramento de quo plene dixi.§.de cōtē.feu.inter do.& vasal.i pn.
&.j.de cōsue.recti feu.in.§.sacrm.in hoc ēt sentit gl.hic posita in
prin.sui nāqꝫ etiā i casu nro sola possessio vasalli de se nō sufficit
nisi sit coadiunata alia psumptiōe,vt qꝛ iste vasal.steterit pacifice i
possessione per annū.vt.§.de cōtro.inue.in pn.& facit.j.de cōsue.
rec.feu.in pn.nota ex prima parte qđ ēt actor pōt p suo fundamē
to positionē negatiuā adducere qualꝰ autē positiōes in practica
formentꝰ habetꝰ in.l.ij.C.de iura.c.& in ti.j.de cōfes.lib.vi.regula
riter ēt scias qđ dicit hic Bal.qđ sic de negare cui nō icūbit onꝰ
probādi siue vtatꝰ verbis affirmatiuis siue negatiuis cle.fi.de re
scrip.&.l.de etate.ff.de minoribꝰ No.tex.ibi si potuerit fm And.
qđ neqꝫ cōstitutio Imperatoris nec iudex eiꝰ minister dꝫ esse an

tor periurij facit.c.clericos de coha.cle.ꝛ mulie.l.marcell⁹.ff.rerū amo.l.videam⁹.in fi.ff.de in litē iurando.hoc enī ista ꝑ v̄ba si potuerit nō arctat vasallū ad iurādū,nisi fm ꝙ viderit sibi in cōsciētia posse.† Id enī dicimur posse,ꝙ sine peccato ꝛ cōm ode possumus.l.nepos ꝛ ꝓculo.ff.de ver.si.l.fili⁹.ff.de ꝯdi.facit dictū Inn.in.c.pasto.de cā pos.ꝛ ꝓprie.ꝛ gl.in.c.gr̄a.de rescrip.vbi posse dicimur,qd̄ iure ꝛ nō ex dispensatiōe possumus.No.text.ibi qd̄ est bonū vt veritas denegetꝛ.c.ad hoc glo.hic posita in fi.sut allegauit cōcor.vez.l.reos.§.de ap.Nā veritas colenda est.l.j.C.de lati.liber.tol.ꝛ veritatē amare debēt.ff.de ꝯdi.ꝛ demō.l.cū ita.ꝛ ideo ad veritatē inquirēdā laborare debemus oīb⁹ modis quib⁹ possumus in auț.de tabel.in ꝑn.col.v.op.ab extra cōtra ea que dicta sunt.s.vez ꝙ ad hoc vt fiet sacramēto vasal.possidētis sit necesse qd̄ steterit in possessiōe per annū.sed cōtra qd̄ imo requirant anni.xxx.vt.j.si de feu.fue.cōtro.in.c.si qs per.xxx.sol.aduertēdū qd̄ interdū dn̄s agit ꝯtra vasa.petēs sibi restitui feu.suū eo qꝛ nūquā fuit inuestit⁹ ab eo ꝛ isto casu hꝫ locū iste tex.sed interdū dn̄s simpliciter vendicat feu.tanquā rē suā ꝓpriā.ꝛ isto casu eī opus ꝙ vas.possederit ꝑ ann.xxx.vt i cōtrario.ꝛ ex ꝑdictis dat an.de iser.vnū cōsilium vt simplr petas ipsum feu.tanquā rē tuā ꝓpriā tibi restitui nō autē tāquā feu.Op.qd̄ imo absqꝫ sacramēto possidēs debeat absolui ꝑ regulā.l.q accusare.C.ð edē.ꝛ.l.fi.C.de re rei.vē.so.hic aliquid cōcurrebat qd̄ mouebat aliuz iud.ad illud deferre,nō declaraui in.d.§.sacramentum.s.de cōtro.inue.in prin.

¶ Quēadmodū feudum ad filiam pertinet. Rubrica.

¶ Explicita nūc cōstitutiōe lothariȷ impatoris q̄ i ꝑcedētib⁹ ti.ꝑ sex rubricas declarata ē nūc autē facit trāsitū ad alias decisiones feudales cōtinuādo suā materiā:vn̄ rubrica ista ꝯtinuatꝛ hoc mō:qꝛ.s.prime de cōtētione inter dn̄m ꝛ vas.tractatū est.Sꝫ qm̄ īterdū dn̄s vasallo mortuo inuestit filiā vasalli mortui.ꝛ sup hac inuestitura sepe oriunꝛ cōtētiōes.Idcirco vt hec declaret subjcit hic istam rubricam iuxta proxime dicta.

1 ☞ Vasallus decedēs sine masculo,intellige si decedat sine descendente masculo,siue sit filius siue nepos siue pronepos.

2 Domin⁹ poteſt inuestire filiam vasalli decedentis sine masculis propter seruitium ꝛ amorem patris.

3 Feudo vel emphiteosi finitis possunt agnati defuncti petere a dn̄o se inuestiri de feudo vel emphyteosi.

4 Inter agnatos admittetur ille qui petit ad petēdum renouationem inuestiture est proximus.

SI quis. sine filio.Istud.c.hꝫ plures lecturas diuersis respectibus.Primo nāqꝫ intelligūt qdā qd̄ loquatꝛ in feu.nouo.ꝛ hac tenebo aliȷ intelligunt qd̄ loquatꝛ i feu.antiq̄ nō hn̄ nisi ꝑnt.j.dicā subsequēter alio respectu ꝑꝑ v̄bū redemerit positū hic i tex.Intelligūt qdā ꝙ iste tex.ꝓprie loquatur de vera emptiōe vt sic feudū ꝑ ꝑtiū possit acqri ꝛ emi ꝛ vera ē hec lectura aliȷ itelligūt iꝓprie vt vez nō possit ꝑ pecuniā acqri ꝛ male sobsequēter alio respectu.dicūt qdā qd̄ agnati ipsi⁹ dn̄i erāt illi q volebāt īpedire.aliȷ dicūt qd̄ erāt agnati ipsi⁹ filie inestire ꝛ vtraqꝫ expositio posset eē vera.addit insup bal.aliā lecturā q̄ nō ē vsquequaqꝫ vera vt.j.dicā Tenebo qꝫ illū intellectū q cōiter approbatꝛ a docto.vez ꝙ loquatꝛ i feu.nouo ꝛ qd̄ tale feudū possit acqri ꝑ pecuniā:ꝛ fꝫ istā lecturā hoc intēdit filia nō succedit in feu.patris morientis sine legitimis heredibus nisi illud a dn̄o ꝑ pretiū de nouo acquisierit.vel nisi dn̄s sibi illud dederit ob amorē ꝛ seruitia vas.defuncti.h.d.i tex.ibi a dn̄o subendi volēte.nō aūt itelligas ꝙ dn̄s cōpellatꝛ si nō vult.l.nec emere.C.de iure deliber.Ibi redemerit.i.emerit.ꝛ sic ista filia emēdo possꝫ dicti feu.ꝑ ꝑtiū obtinere fm verā lecturā.lꝫ gl.s.de bn̄.fra.in.c.j.exposuerit illud v̄bū improprie.s.vt filia redemerit feu.sine ꝑtio bene seruiēdo dn̄o q̄ expositionē ibi reprobaui ibi ex parētib⁹ suis.i.agnatis.nā loqtꝛ iuxta vulgare ꝛ grosso mō ꝛ pōt itelligi ꝙ loqtꝛ ð agnatꝫ ipi⁹ dn̄i vł ēt ð agnatis ipi⁹ filie ꝛ vtraqꝫ expositio bōa ibi dānetꝛ.s.ipe dn̄s vł ipa filia hꝫ ꝙ diuersimode agnato vt.s.dixi.No.ꝙ filia femia nō succedit i feu.ēt nouo ꝛ ē rō quā posui.s.q.fe.da.po.§.ꝛ qꝛ.v.h aūt ꝑdicta aūt regula ꝙ filia nō succe.fallit
1 i ꝑlib⁹ casib⁹ q̄s dixi i.d.§.ꝛ de suc.feu.l.§.filia.† No.ibi sine masclo qn̄ va.decedit sine filio masculo intelligitꝛ si decedat sine descēdēte masclo siue sit fili⁹,siue nepos siue ꝓnepos ꝛ sic deicepo.c.i.§.ꝛ si clietul⁹ ð alie.feu.No.tex.ibi filiā nō hꝫ ꝙ ad filiā nō ptinet feu.i.c.j.§.h q̄qꝫ notādū.s.q feu.da.po.Not.ibi nisi a dn̄o ꝙ si filia redemerit a dn̄o feu.ptinet ad filiā.Et duob⁹ modis itelligitꝛ hec redēptio.Uno mō qꝛ honeste seruiebat dn̄o nō aūt ꝑtio redemit.Et iste ē intellect⁹ gl.i.c.j.s.de bn̄.fratris ofo de feu.se.ꝛ hūc intellectū seqtꝛ hic Ja.de bel.scdo modo intelligitꝛ redemerit.i.vero pretio fm intellectū and.de iser.ꝛ vterqꝫ intellect⁹ est ꝓ
3 babilis.Ibi ꝑꝑ seruitiū ꝛ amorē † no.casuz in q̄ dn̄s si voluerit

poteſt inueſtire filiam vasalli decedētis sine masculis,vez ꝑpter seruitium ꝛ amorē patris.No.ꝙ dominus poteſt inueſtire filiam vasal.mortui de feu.nouo qd̄ est sibi aptū.Et eī rō decidendi qd̄ dn̄s postq̄ est sibi apertū ꝛ est in libero dominio ipsius feu.hꝫ liberum arbitriū disponēdi de eo ꝑ libito volūtatis.l.in re māndata.C.mādati.rō aūt dubitandi faciebat in ꝯtrariū vt nō posset dictā filiā inuestire,tamen qꝛ erat femina qꝛ seruire nō poterat tn̄ videbatur quod poti⁹ ex vbertate deberet illud infeudare agnatis vasalli defuncti.ar.in.l.j.§.pe.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.ꝛ ibi est etiā gl.singl'is. Et ꝑdicta ꝑstāt arg.ad dn̄m ad quē deuolutū est ius emphyteoticū sui libellariȷ vt possit illud de nouo ꝯfirmare i ꝑsona filie omissis heredib⁹ emphyteote.Nā multā habēt similitudinē ius vasalli ꝛ ēphyteoticariȷ.l.j.ff.si ager vecti.vł ēphy.pe.ꝛ.j.de inuesti.de re alie.fac.ꝛ.j.ti.se.no.ex hoc tex.ar.expssꝫ ꝙ feudū pōt acqri ꝑ pecuniā eius ꝯtrariū videbatꝛ ꝑ.c.j.i.ð feu.da.inuicē.l.cōm.de quo dic vt late scripsi.s.de.bn̄.fra.l.c.j.sup.j.gl.i ꝑn.no.qd̄ verbū parētes pōt capi ꝑ agnatis ex grosso mō loquēdi ꝛ ex benigna legis iterꝑtatiōe vt hic frater facit ꝙ no.l.l.aeqꝫ.i.§.patētes.ff.de in ius voc.et ꝑstat ar.ad qōnē vt si statuto caueatꝛ ꝙ femina nō succedat extātibus parētib⁹ masculis vsqꝫ ad talē gradū ꝛc.ꝙ debeat intelligi statutū de agnatis fꝫ Bal.facit ꝙ alibi dixit bal.in simili.in.l.j.C.de suc.edic.ꝛ in.l.illā.C.de col.ꝛ de libe ris ꝑteri.in.l.ij.ꝛ ꝙ.s.dixi epm vel abba.Not.tex.ibi ex parētib⁹ suis Nā h cas⁹ vł esse ꝙ inuitis agnatis possit dn̄s inuestire filiā vasalli decedētis sine masculis descēdentib⁹ in ꝑiudicium agnatorum.vnde opponitur de.c.j.s.de suc.feu.ꝛ de.c.j.de alie.feu.vbi in ꝑiudiciū agnatorū nō pōt dn̄s inuestire filiū nisi ꝯsentientib⁹ agnatis.Sol.fꝫ vnū intellectū hic,nulli erāt agnati vel si erāt tacuerūt anno.c.titius.j.si de feu.fue.contro.licet hic intellectus sit verus in se.Tn̄ nō est de mēte litere ꝑpter tex.ibi parētibus suis qꝛ diuinat ꝯ gl.l.filiū quē hītem.C.fa.her.Alius est intellect⁹ ꝙ hec filia hic fuit in duob⁹ casib⁹ inuestita viuēte p̄re ꝛ ꝯsentiēte quo casu vez dūz vixerit pr̄.c.j.s.ð suc.feud.post mortē aūt p̄ris ptinebit ad agnatos vt in ꝯtrȷs sed hic intellect⁹ facit ꝯ istū text.licet sit verus in se:qꝛ non solū dictis casibus hic in tex.sed etiam ibi in aliȷs casib⁹ ꝯsentiente patre posset dn̄s inuestire dictā filiaꝫ q̄ inuestitura durabit vsqꝫ ad mortē patris dicte filie postea succedent agnati.d.c.j.ꝛ.d.c.titius est alius intellect⁹ ia.de bel.quod hic loqtur in feu.p̄rno q̄ casu mortuo vas.sine masculis descendētibus poterat in ꝑiudiciū agnatorū dn̄s inuestire filiā ꝑdefuncti vas.ꝯtra aūt alle.loquunꝛ qn̄ i vita p̄ris vult inuestire filiā vasal.lō diuersificatꝛ qꝛ viuēte vasallo si hat inuestitura fit in ꝑiudiciū agnatorū ꝑpter spem dicti feudi qꝛ fortasse nō bene seruiret dn̄o vel alia faciet ex qb⁹ feu.ꝑueniat ad ipsos agnatos q̄ rō cessat qn̄ fit inuestitura post mortē vas.qꝛ tūc cessat spes de q̄.s.nec est nouum ꝙ post mortē vasalli dominus possit inuestire filiā ipsius vasal.i duob⁹ casibus hic notatis qꝛ fingitꝛ retro nullū ius i illis casibus hūisse agnatos.l.cū nō solū.§.fi.C.de bo.que lib.iste intellectus est ia.de bel.q sub ꝑmo ꝑꝫ.nō placet pe.de cer.neqꝫ an.neqꝫ bal.ꝛ cōtra hunc intellectū facit qꝛ amor patris nō debet nocēre agnatis,ꝛ qꝛ ꝙ nostrū est,nō debeat auferri sine facto nostro l.sicut.§.fi.ff.de nouo.ꝛ.l.id qd̄ nostrū de re.iu.Itē tertio ꝯ hūc intellectū facit tex.ad lram i.c.j.j.de alie.feu.pat.quare nullatn⁹ sequerer hūc intellectū Ja.dicit tn̄ hic bal.ꝙ tolli ꝑt cōtraria qd̄ hic text.ponat ius sꝑālissimum in filia primi gradus sicut in.l.iubemus.C.ad treb.ita pōt sustineri opi.ia.de bel.tn̄ aliꝰ fuit intellect⁹ pe.de cer.and.ꝛ bal.ꝙ hic tex.loqtꝛ in feudo nouo q̄ casu nō succedūt agnati:ꝯtria vero loquunꝛ in feu.ꝑaterno siue āntiquo quo casu succedūt agnati.ꝛ iste intellectus videtꝛ cōior vt dixi in tex.ꝛ.licet sequen.in iudiciȷ ꝛ cōsiliȷs.c.ne luitamur.de ꝯn.tū videtur ð idubitabili.cui.n.dubiū ꝙ dn̄s ad quē ꝑuenit feu.nouū potest inuestire quē velit:qꝛ in re sua rē.d.l.in re mādata huic m.respōdet and.qꝛ imo hoc dubiū erat.nā videbatꝛ iniquū,ꝙ in materia feudali dn̄s inuestiat filiā vasalli ꝑdefuncti sine masculis descendentibus cū extent aliȷ agnati q li.et nō succedāt in feu.nouo,tn̄ possent melius iuuare,dn̄m quam filia femina.c.j.§.hoc quoqꝫ notādū.s.q fe.da.pos.ꝛ ibi not.pferri ergo deberēt agnati ipi filie.In ꝯtriū tn̄ determinat hic magister feudorū ecce,ergo rō dubitandi fꝫ ꝛ fꝫ ꝯ hunc cōem intellectū videtꝛ tex.in regula ꝛ in exceptiōibus.nā si feudū nouū erat reuersuz ad dn̄m qꝛ decessit vasallus sine masculis descēdētib⁹ ergo dn̄s poterat inuestire filiā defuncti ne dū in istis duob⁹ casib⁹ hic in tex.Sed ēt extra istos duos casus.p.mar.hꝫ ꝙ hoc est grāde ar.nisi diceremus defendemus cōem intellectū ꝙ qn̄ vasallus decedit sine filio dn̄s nō pōt inuestire filiā defuncti nisi in duobus casib⁹ hic notatis qꝛ poti⁹ deberet inuestire agnatos extra istos casus.nec ob.l.l re allegata qꝛ video ita esse natura feudorū.vt poti⁹ inuestiātꝛ agnati in feudo nouo q̄ filie qn̄ vasall⁹ inestit⁹ ð feu.nouo decessit sine descēdentib⁹ masculis,nisi in duobus casib⁹ hic notatis.ꝛ sic resultat mirabilis conclusio ꝙ nō possit dn̄s inuestire filiā vasalli inuestiti de feudo nouo ꝑdefuncti sine masculis descendentibus,extātibus

tibus tñ agnatis colateralibus nisi in duobus casibus hic notatis arg.l.j.§.permittitur.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.in.c.bone.ij.j.de postu.pla.vbi aũt nõ eẽnt agnati pdefuncti vasalli tũc sine dubio posset inuestire filiã pdefuncti vel ẽt ab exordio vellet aliqs dare vnã rẽ ĩ feudũ femine bñ posset.vt.j.de feu.femi.Et nisi ita intelligamus oẽs intellectũ nõ videt qualr possit defensari. Et hoc dicit Bal.posse extẽdi ad emphyteosim qd̃ no.mihi videt ꝙ hic nõ debeam⁹ ad hãc solutionẽ dñi Marti.deuenire neqs hoc ar.ñ ita grõde. Quinimmo fateorꝙ in feu.nouo põt dñs feminã inuestire ꝛ ita in feudõ nouo ad se reuerso.ad tex.nostrũ.rñdo qd̃ hic nõ expressit istos duos casus vt inferat qd̃ in alijs casib⁹ femina de feudo nouo ẽt reuerso nõ possit si dñs velit reinuestiri:ꝫ locutus est ꝑpter ſm debitũ feudorũ.nã attẽta muliebri natura: ipsa nõ põt verisimiliter ꝓmereri feudũ de se,sed solũ illud dño inducit ad ei dãdũ vel ꝙ precio redimit feu.licet aliter nõ sit merita.vel scdõ inducit dñs ꝑpter merita paterna.iõ solum hos duos casus expressit,quasi magis ſm cõem cursum feudorũ occurrere solitos qñ feudũ dat mulieri.ergo ꝑ hoc nõ debet sumi arg.neqs decisio vt excludat alios casus nõ ita cõiter euenire insolitos,vt qñ simpliciter dat feudũ femine propter merita sua vel sine meritis ex nuda volũtate dñi.qꝛ ista expressio nõ importat iuris ministeriũ.ita gl.in simili in cle.j.in verbo ꝑ̃dictes.de rescrip.ex ista lectura cõi declarata vt p.d.mar.iuncto dicto Bal.habetis,† ꝙ 3 finito feu.vel emphyteosi põt agnati ipsi⁹ defuncti petere a dño se inuestiri de feu.vł emphiteosi.ꝛ dñs de honestate tenet eos reinuestire imo si vellet dare filie defuncti ꝛ ꝑ̃ferre illã agnatis,dominus nõ põt nisi in duobus casibus hic enumeratis,vꝫ qñ filia redemit feu.a dño,vel qñ dñs vult reinuestire filiã ꝑpter merita ꝛ honorem patris defuncti.Et pro hac sñia facit qd̃ not.gl.ꝛ ibi Bar.in.l.j.ff.de priuile.cre.ꝛ in.d.l.j.§.permittit ꝛ ibi Ang.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.gloss.in.c.bone.ĩ.ꝑ̃o.ꝛ ibi doc.de postu.prela.Bar.ꝛ cõiter legiste in.l.si mihi ꝛ titio.in fi.ff.de ver.obli.ludo.in rub.de arbi.circa mediũ.d.Anto.in.c.j.de locato. Imo.in.c.ij.in viij.col.extra de feu.car.in.c.pe.de postu.prela.lud.in l.ij.in prin.ff.so.ma.ꝛ in.l.pretor.§.fi.ff.de ope.noui nun.ꝛ in cõsi.cxx.qd̃ incipit proposite mihi cõsultationis.Bald.in addi.ad Spec.in ti.de loca.in ix.colũ.ꝛ in.c.in presentia.in.ij.col.de proba.Et pro ista cõclusione alle.ludo.in.d.consi.xxij.tex.in.l.ꝛ fina.iuncta gloss.C.de loca.predio.ciui.lib.xi.ꝛ in.l.j.iuncta his que dicit Bart.C.de metal la.lib.xj.ꝛ in.l.si emp.ff.de mino.ꝛ in.l.iubem⁹ in simili.§.et filios.C.de aduo.diuer.iudi.Et voluit Pe.de ancha.in cõsi.suo.clxij.qd̃ incipit in christi ꝛc.ex themate priuilegij.ꝛ in cõsil.clxvj.qd̃ incipit dñs lazarus.ꝛ in cõsi.cxvj.qd̃ incipit plene ꝛ subtiliter licet cõtrariũ videt voluisse imo.in.d.c.pe.ꝛ in.d.l.si mihi ꝛ titio.Tamen istã facultatẽ debẽt agnati attẽtare.j.annũ a die deuolu ti feudi.c.titius.ꝛ ibi videbimus.j.si de feu.fue.contro. Ita ludo.in.d.l.pretor.§.fi.ꝛ in cõsi.lx.ꝙ incipit viso themate.Ita ꝛ in proposito si agnati vellẽt excludere filiã vltra casus hic expressos debere intra annũ se opponere.Scdõ etiã ꝑ̃dicta cõclusio nõ ꝓcedit qñ feu.vel emphyteosis deuolueret culpa vel delicto vasalli,vel ꝑpter censuꝫ vel canonẽ nõ solutũ. Ita ludo.in consi.cxij.quod incipit quoad primũ quo querit.Bald.in.c.j.in ꝑ̃ici.qualr olim feu.ali.pote.faciũt que habent in.c.j.j.si vas.feu.priuet per Bar.in.l.eum.ff.de interdi.ꝛ rele.in.l.ij.C.de libe.ꝛ eorũ libe.per Bal.ꝛ Angel.in.l.adoptiu⁹.§.patronũ.ff.de in ius vo.Saly.in.l.ij.in xxij.q.de iure emphyteo.ꝛ Pe.de ancha.ꝛ Im o.in.c.ij.de feu.tamen hoc qd̃ dictum est de culpa vel delicto pendet illo an culpa vasal.preiudicet agnatis de quo in locis preallle.ne longius insistam. Item tertio nõ procedit ista cõclusio quãdo essemus in feu.vel emphyteosi eccle.ꝛ agnati tãtũ tardassent petere renouationem qd̃ iam prelat⁹ inuestiuisset aliũ.Nã tũc nõ possunt emph⁹ petere se reinuestiri:qꝛ res nõ est integra ꝛ prelatus cogit stare in feudationi quã iam facit.Ita ludo.cõsi.lxx.per ea que no.Io.an.in.c.continebat.de his que fi.a prela.ꝛ plura alia adducit. Aliud elegantius habetis ex dicto Bal.hic qd̃ quando filia iure sanguinis vult reinuestiri de feu.vel emphyteosi deuoluto morte patris nõ attendit an sit heres patris vel ne,imo preferet heredib⁹ scdõ Bal.Et eadẽ ratione dicerẽ ꝙ preferũt agnati heredib⁹ si petãt feu.renouari licet,per moder.in.d.l.si mihi ꝛ titio,allegat imo.cõsuluisse in hoc cõtrariũ in cõsi.ꝙ incipit quid.Pe.de pãno lini. Ex predictis casibus quib⁹ tenet dñs reinuestire agna.vel filiã de honestate si nõ faciat dicit iniuriã inferre ipsis:ꝛ possunt appellare quasi grauentur,ita cõclu.doc.in locis ꝑ̃alle.ꝛ qꝛ est cõis opin.amplius nõ insisto.ꝛ ex hoc habetis elegãtiã istı⁹ lecture ad hũc tex.que perpetuo est menti tenẽda.Et vnum singulariter tene mẽ.qd̃ 4 voluit Lud.in.d.cõsi.xxij.in fi.qd̃ † inter istos agnatos ille admittetur prim⁹ ad petendum renouationẽ inuestiture qui est defuncto magis proximus arg.l.cum ita.§.in fideicommis.ꝛ in.l.peto.§.fratre.ff.de lega.ij.Ego ex predictis facio magis singularem lecturam ad hunc tex.qd̃ velit qd̃ mortuo vasallo sine filio filia nõ posse petere se reinuestiri nec obtinere feudũ,nisi illud redemerit a dño,vel dñs illud sibi dare voluerit ꝑpter merita ꝛ amorẽ patris,nec possint hoc ĩpugnare agnati.Et sic ex quo agnati tardarunt in petẽdo se reinuestiri donec filia redemit vel dñs sibi gratificatus est cõtẽplatione patris qꝛ res nõ est integra nõ possunt agnati cõqueri factũ impugnare.Et sic nõ soluꝫ in feudo ecclesie postquã cõcessio est facta nõ audiunt agnati.vt.s.dixi volẽtes reinuestiri sed etiã in quocũqs feudo vbi tractat de filia pferẽda agnatis ex quo agnati tardarũt ꝛ res nõ est integra qꝛ ꝑpter feudum redẽptũ dñs arctat habere filiã in vasallã,vel etiã propter merita ꝛ amorẽ pr̃is dñs voluit gratificare filie nõ habẽt agnati qd̃ cõqueri possint cõcurrentibus tribus que hic cõcurrũt videlicet negligentia eorũ ꝙ preuẽti a filia rõne sanguinis qꝛ filia est defuncti,que in sanguine potior est agnatis.l.xij.tabularũ.ꝛ.l.fi.C.de legi.here.ꝛ.l.fi.C.de suis ꝛ legi.tertio cõcurrente obligatiõe dñi que nata est ex quo filia feudũ redemit vel ex quo dñs filiã reinuestiuit ꝑpter merita ꝛ amoreꝫ patris,que concessio cũ videat facta ꝑpter obligationẽ ad antidora irreuocabilis est vt per glo.in.l.si pater.ff.de dona.ꝛ fauorabilis vt vult glo.in.l.aquilius regulus.ff.de dona.Ideo istis cõcurrentibus cum ministerio.dicit tex.noster nõ reuocetur ab vllo ex parẽtibus suis neqs damnetur quasi merito filia fuerit reinuestita.alius intellectus est Bal.qui ita ĩtelligit.Si vasal.recepit feu.pro se ꝛ filijs suis masculis ꝛ feminis,quo casu dñs potest preferre filiã agnatis.aut enim intelligimus istũ intellectũ Bal.in feu.paterno siue antiquo:ꝛ tũc iste intellectus nõ est bonus qꝛ dominus põt preiudicare agnatis in successione feu.c.j.j.de alie.feu.pater.Et in cõtrariũ videt text.in c.j.j.de eo qui sibi ꝛ here.suis.Tamen ad hec cõtraria põt rñderi qd̃ procedunt regulariter ſꝫ excipiunt isti duo casus nec est absonum vt sentit Bal.cũ enim agnati hoc casu excludũt feminã ex ꝑ̃uilegio ꝛ cõtra pactũ qd̃ habebat,qd̃ deficientibus masculis veniret femina.certe magno priuilegio agnati excludũt feminas.Id facilius tollit hoc priuilegiũ quã ius cõmune vt in ꝯtrarijs.l.ex⁹ militis.§.militia missus.ff.de testa.mili.ꝛ hoc modo sustinet hic intellectus Bal.etiã in feu.antiquo.Tamen diuinat ꝛ restringit istum tex.aut volumus intelligere Bal.in feudo nouo.ꝛ tũc dñs potest facere quicquid voluerit de feud.nouo ad se reuerso cũ vasallus pñs inuestitus de feu.nouo decesserit sine masculis descẽdentibus.l.in re.C.man.c.j.s.de ali.feu.fac.no.in proe.hui⁹ operis nisi restringamus intellectũ Bal.ad duos casus hic notatos in tex.qꝛ tũc nõ veniãt agnati nõ ex natura feu.cũ sit nouũ in quo non succedũt agati,sed veniũt ex quodam priuilegio de quo in.l.j.§.permittit.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.certe poterit id prestare filia in duob⁹ casib⁹ hic no.no.inde vltio ego intelligerẽ in stricta disputa.istũ tex.put iacet videlicet qd̃ siue vasallus inuestit⁹ de feudo nouo,siue paterno seu antiquo decesserit sine masculis descẽdentib⁹ relicta filia dñs põt inuestire filiã in duobus casib⁹ hic expressis.s.si redemerit feudũ a dño.Scdõ ꝑpter seruitiũ ꝛ amorẽ patris.s.vasalli predefuncti.nec ob.alleg ata in cõtrariũ qꝛ rñdeo qd̃ illa iura nõ loquant in duobus casibus hic notatis.Et sic iste tex.limitat.c.j.j.de alie.feu.pa.vbi ponit regula hic due fallentie.nã regula est ibi qd̃ dñs in preiudiciũ agnatorũ non põt inuestire filiã.fallit in dobus casibus hic notatis.Et ratio fallen.tuꝫ propter redemptionem feu.tũ propter seruitium ꝛ honorem patris.

Quibus modis feudum constitui potest. Rubrica.

Continuatur hoc modo supra visum est de initijs feudorũ qualitatibus natura ꝛ personis:nunc vidẽdũ restat quib⁹ modis feudum constitui possit.Ideo subiũcitur hec rubrica.

1 Feudum nõ potest cõstitui sine inuestitura ẽt si iubente dño quis ingressus fuerit possessionem nomine feudi.

2 Inuestitura ꝑpria est traditio possessionis rei feudalis.

3 Inuestitura abusiua dicitur quando per hastam,vel aliud corporeum dominus inuestit vasallum.

4 Inuestitura non dicitur nec recte constituitur:quando dominus dicit vade in possessionem nomine feudi.

1 Sciendum.† Feudũ nõ põt ꝯstit. sine inuestitura etiam si iubẽte dño quis ingressus fuerit possessionẽ noie feudi.nã hic tale feudũ nõ trãsit ad heredes,ſꝫ duret in vita ei⁹ qui ingressus est possessionem noie feudi.ad hoc allegat vsqꝫ ad.§.si dñs.pro intelligentia 2 sciendũ est qd̃ duplex est inuestitura.s.ꝑpria ꝛ abusiua.nã † inuestitura ꝑpria est traditio possessionis rei feudalis.s.qñ dñs inducit vasallũ in possessionẽ rei feudalis.c.j.in ꝑ̃n.j.quid sit inue.abu3 siua † dicit qñ ꝑ hastã,vel aliud corporeũ dñs inuestit vasallũ.d.c.j.ij.rñso his premissis collige ꝛ no.ex tex.ibi sine inuestitura qd̃ nõ acquirit feu.sine inue.ꝑpria vel abusiua.c.ij.in fi.s.de feu.cogni.no.ibi iubente qd̃ quãuis dñs iubeat aliquẽ ingredi nomine feu.tamẽ nõ acquirit rectũ feu.qꝛ licet ingressus possessionem teneat toto tempore vite sue noie feu.tamẽ nõ trãsit ad heredes ꝑ

pterea nõ cẽsetur rectũ feu. nec habere ppriam naturã feu. facit q̃ no. Bal. in l. liberti. C. de bo. liber. limita p̃dictã nisi qñ ingressus fuisset possessionẽ et prescripsisset spacio .xxx. anno. vel .xl. c. si q̃s p .xxx. §. si de feu. fue. cõtro. q̃z tũc tanq̃ rectũ feudũ transiret ad heredes. idem dicit Bal. si datio possessiõis esset facta p procuratorẽ idẽtitate rõnis imo a fortiori nisi deputatio nũcij vel procuratoris esset facta in p̃sentia partiũ curie, q̃z haberet p solẽni investitura si postea apparet p illã possessionẽ datã ita alua. p ea ea q̃ habetur in c. j. in p̃n. j. de ɔsu. rec. feu. opp. dz hic i tex. q̃ feu. nõ ɔstituit sine investura sz ɔ q̃z ɔstituit successiõe: unde opponit de c. ij. j. de feu. cogni. so. fatendũ est ɔ q̃ aliqñ feu. acq̃ritur successiõe quimo regl'r. in feudis nõ hz locũ successio. §. cũ vo contra. j. q̃ feu. da. pos. et c. j. de suc. feu. acq̃rit igit feudũ investitura successione. d. c. ij. itẽ acq̃ritur p̃scriptiõe. d. c. si q̃s p .xxx. in glo. q̃ incipit hoc c. ad fi. no. p̃rio q̃ q̃ñ feudũ simpl'r ɔcedat alicui qñ nõ dicit tibi et h̃dibus tuis, in dubio tale feudũ ẽt trãsit ad h̃des. l. si pactũz ff. de pba. et in d. §. cũ vero contra. ita bal. and. de iser. et alua. hic q̃ dicit adtãdũ ad ɔcessiões in ẽphyteosiz. ista tñ determi. g. d. alex. in l. qd dicit in .xxxix. col. ff. de ver. obl. reprehendit, q̃z non ɔcedit arg. de feudo ad emphyteosiz vt dixi l. ɔ. in p̃ludijs huius operis. et videbim⁹ aliq. d. j. an agnatus vel filius c. j. et sic licet in feu. hñ locum qñ atur gl. tñ in emphyteosi nõ ɔcedit determinatio que sumit ex ar. facto de feu. ad emphyteosiz. nã emphyteosis cũ sit ɔct⁹ similis locationi et q̃ ɔsensu p̃ncipaliter ɔbit plurimũ p̃dedebit ex conventione ptiũ. l. ij. §. si cõvenerit. ff. depo. regula ɔctus. de re. iu. Et cõtractũ siue pactũ interpretamur ɔ eum in cuius ptãte erat sibi ɔp̃sius pvidere. l. veterib⁹. ff. de pac. c. ex l'ris de spon. nõ sic in feu. q̃ ɔcedit a liberalitate vt dixi in p̃ludijs in diffinitione. ideo late interp̃tamur cõtra concedentẽ c. cũ dilecti. de dona. nisi consuetudines feu. repugnent vt videatur ɔstitutũ feudũ pro filijs in dubio p clariori intelligẽtia gl. nostre opp. cõtra tex. hoc modo. nã vult hic tex. q̃ lz p̃cedat investitura abusiua: et postea dñs † dicat vade et ingredi si velis possessionem rei de qua habes investiturã abusiuã et nullã nõ ɔstituitur rectũ feudũ, et ɔsequenter non transitorium ad heredes. contra videtur q̃ constituat rectum feudũ et trãsitoriũ ad h̃des qñ ingressus possessiõis iubẽte domino est acq̃sitio possessionis. l. quod meo. ff. de acq̃ui. pos. et l. ij. C. eod. ti. si ergo est acq̃sita possessio consequẽs est vt sit investitura ppria ergo est cõstitutum rectũ feudũ mediãte investitura et sic transit ad descendẽtes c. ij. de feu. cogni. et d. §. cum vero. cũ similibus ergo male loq̃tur tex. So. pe. de cer. Ja. de bel. et bal. q̃ speciale est i feudis ppter solẽnitatem feudalem vt euitetur fraus et sic est speciale ppter suspitionem fraudis solus iussus de ingrediendo sine p̃sentia ptiũ nõ inducit pfectionẽ traditionis ita q̃ feu. dicatur rectũ et transitoriũ ad heredes. ar. c. j. §. hoc ita. ɔ. de cõtro. inve. inter do. et va. l. data. et l. dona. ff. de dona. nam facile est huic ingredienti possessionẽ nomine feudi invenire testes viles et redẽptos, bal. d̃clarat hãc solu. hoc modo qñ enim dñs dixit vade in possessionẽ sine curia siue patribus procedit q̃ dictũ q̃z rõne suspitiõis fraudis nõ est vera investitura nec rectum feu. ita vt in heredes transeat. si vero hoc dixit corã curia vel paribus curie: et tunc secus, q̃z hic cessat suspitio ppter p̃sentiam parium vel curie. in casu aũt ɔ̃o ppterea nõ cõstituitur feudũ rectũ nec transitoriũ ad heredes, ppter suspitionẽ fraudis. nam hic cũ nõ sint pares curie vel curias presumitur fraus fortasse q̃ vasall⁹ habeat testes viles vel redẽptos qui rem dicant feudalẽ cũ non sit: credo etiã hãc solẽnitatẽ inuẽtam propter maiorem reuerentiam ergo dñm sicut in multis solẽnitas scripture inuenta est: vt no. glo. in c. j. de censibus li. vi. habetur in l. contractus. C. de fide instru. Et secundo oppo. nam dicitur in tex. quod non constituitur investitura neq̃ feudum est rectũ quãdo dominus dixit vade in possessionem nomine feudi. Sed contra ad literã dixit tex. quod dicitur facta investitura qñ dominus dixit vade in possessionẽ feudi. c. j. j. de cõsu. rec. feud. in prin. So. and. q̃ hoc c. fit p d. c. j. correctũ. et dicit q̃ ita servat in regno. sed hec solutio nõ placet q̃z iurtũ correctio est euidanda in q̃tum sit possibile. l. j. C. de inoffi. doti. c. cũ expediat. de elec. li. vi. ergo nõ est dicẽdũ q̃ dictũ c. nostrũ sit correctũ. Alia solutio q̃ hoc c. loq̃tur in herede extraneo, cõtrariũ loquitur in heredẽ suo in quo fit cõtinuatio possessiõis: sed hec solutio nõ est bona, qñ nec in suo fit continuatio possessionis rõne suitatis. l. cũ heredes de acq. pos. l. cũ miles. ex qui. cau. ma. no. in l. in suis. de lib. et post. secũdo nõ placet. hec opi. qñ cui dubiũ est q̃ si feudũ sit nouũ nõ trãsmittitur ad heredẽ extraneũ puta collateralem vt dixi in c. j. §. cum vero contra. ɔ. qui feu. da. pos. Alia et tertia est solu. odof. in summa in .j. col. sub rubrica qualiter acq. feu. qd aut dñs dixit vadas in possessionẽ nomine feudi. et tũc nõ ɔstituit rectũ feudum, vt hic aliquando et scḋo dñs dicit vadas in possessionẽ et teneas nomine feudi: et tũc h̃z rectũ feudũ vt in ɔtrario. hec tertia so. nõ est bona q̃z ɔtra tex. ibi ẽt teneat scḋo est ɔ tex. j. d. c. j. de ɔsu. rec. feu. alia sup̃e et quarta solutio aut enĩ dñs tradit possessionẽ et loquit cõtrariũ aut dñs non tradit sed dixit vade in possessionẽ tc. et ita loquit tex. vt. hec quarta so. q̃z ɔtra tex. in d. c. j. in. cõtra. allegata ibi valde erãt eadẽ vba. Ergo hec nõ est bona. Quita fuit solutio Pe. de ceruo. Ja. de bel. et Bal. hic quã ẽt sentit gl. i. j. fol. i. d. c. j. de cõsue. re. feu. aut enĩ dixit i p̃sentia partiũ, vade in possessionẽ noie feudi: et tũc ɔstituit rectũ feudũ et trãsitoriũ ad heredes. et ita loq̃t cõtrariũ aut dixit sine p̃sentia curie vel partiũ, vade i pos. noie feudi: et tũc nõ ɔstituit rectũ feu. i. qd nõ ad heredes trãnt ẽt si superesset filius et ista videt cõiorz reperio hãc sniam tenuisse Jac. ardi. in j. rubrica in ver. merito. in v. fo. et Ja. de bel. Sz hec solutio quãuis censeat cõmunior videt diminare ad tex. cõtra gl. in l. filiũ quẽ habentẽ. ff. fami. her. Quid enĩ dixit ipse Pe. Bal. et sequẽt. qd hic dñs dixit vade in pos. nõ corã paribus. et per tex. in d. c. j. in ver. q̃z in ratione sui de cõsue. rec. feu. vbi tex. punctualiter reddit hanc rõnẽ, q̃z nomine et iussu dñi est ingressus in pos. ppterea censet vt investitus hec rõ est generalis siue sint pares siue nõ, qñ dixit dñs vade in pos. ergo generaliter intelligẽda. d. c. j. cũ ratio sit generalis. scire oportet. § sed et cũ marie. ff. de excu. tu. et no. Dy. in c. si. de re. iu. lib. vj. et Bar. in l. non solũ. C. de legi. ergo nõ videt bona solu. Quare do. mar. licet dicat in iudicando nõ esse recedendũ a cõi opi. dicit altã esse solu. nã in cõtrario bene dicitur qd si dñs dixerit vade in pos. tc. habet pro investiture nõ tamẽ dicit ibi qd trãseat ad heredes. fateor igit qd erit feu. vt ibi sed nõ erit feudũ nã trãsitoriũ vt hic. et hãc sol. sensit glo. in d. c. j. in vlti. solu. limitabitis tñ solu. esse verã, nisi dñs esset Imperator papa vel ali⁹ p̃ceps puta rex qui hẽat iura imperialia qui etiã sine presentia partiũ dixit vada in pos. nomie feud. tc. cõstituit rectum feu. i. trãsitoriũ ad heredes, q̃z imperatoris presentia et ipse supplet omnem solennitatem. l. omnium. C. de testa. facit. l. pen. C. de dona. inter virum et vxo. preterea dicit And. de iser. qd Federicus imperator concedebat feuda sine investi. abusiua. tertio limitabitis eã esse verã qñ dñs hẽret pares curie tũc si dixerit vade i possessionẽ noie feudi ɔstituit feudũ. c. j. j. de ɔsue. rec. feu. sec⁹ si pares nõ hẽret q̃z tũc sufficeret sz Alua. hic lz bal. ait qd l pñtia aliorũ diceret ista vba c. j. in p̃n. j. de cõsue. rec. feu. c. j. §. si vero qd sit inve. sti. et j. tit. pxi. c. j. vlti. limitabalis eã sniam si in breui testato dñs dixisset ista vba vade i possessiõez nõie feudi: nã tũc idẽ q̃ i casu p̃cedẽti, rõ q̃z partificãt pares curie et breue testatũ c. j. §. p̃terea qd sit inve. Et fuit de mẽte bal. i. c. j. j. d. ɔsue. rec. feu. Idẽ dicit hic an. si p instr'a publica apperet de ɔcessiõe feudi subsequẽs possessio vr virtute hui⁹ ɔcessiõis capta et satz hẽ rectũ feudũ vt vadat ad successores. ar. l. qdã. ff. de rei ve. l. ij. C. de acq. pos. De q̃ dubitat alua. nec mihi placet q̃z hec investitura vr de solẽnibus dict. c. j. j. cõsue. rec. feudi. vt. ɔ. dixi. Ultimo op. ɔ istum tex. vr q̃ si fuerit in possessiõe vasall⁹ sciẽte dño p annũ acq̃rit feudũ. Un opponit de g. sed ait aliq. j. tit. pxi. Solunt aut enĩ vasall⁹ stetit in possessiõe p annũ sciẽte dño et allegat se vel patrẽ suũ investitũ et ita iurat, loquit ɔtrã. Aut nõ stetit p annũ vel etiã si stetit nõ tñ allegat se investitum: et ita loquitur tex. noster.

1 Cleric⁹ investiẽs aliquẽ de aliquo beneficio et moriat ante quã accipiat feudum annihilatur investitura et successor non tenetur adimplere investituram.

1 SI dominus. h. d. † Si cleric⁹ investiat aliquẽ de aliq̃ bñficio, et moriat antequã accipiat feudũ ãnihilat investitura et successor nõ tenet adimplere investiturã. no. ibi et ante moriat subaudi. s. dño. Ibi q̃ vasall⁹ possessionẽ feudi nãciscat. i. antequã feudũ apertat dño. Ibi eximat feu. dũ. i. anihilat feu. sine investitura feu. et de materia hui⁹ c. dixi l. c. j. ɔ. q fue. tc. intelligo tex. nostrũ qñ cleric⁹ facit investi. de re ecclesiastica. sec⁹ si de ppria sm Bal. et And. q̃z tũc idẽ in clerico q̃ in laico. vt. in d. c. j. qui sic. tc. et habetur in c. j. j. de cle. qui inve. fecit.

Si de inve. inter dominum et vasallum lis oriatur. Rubrica.

Cõtinuat sm Ja. de bel. supra visum est de cõtentiõe feu. non plene sequitur nunc videre de cõtentiõe feu. plene propterea subijcitur hec rub. Si de investi. inter do. et va. lis oriatur.

1 Cõtrouersia si fuerit inter dominũ et vasallũ de investitura, deficientibus probationibus defertur iuramentum possessori.
2 Pares curie dicuntur qui tenent feudum ab eodem domino.
3 Testes si recusauerit dicere et deponere veritatem super re feudali possunt cogi a comite vel a populo.
4 Ueritatem celans videtur velle nocere.
5 Receptio testium in causis feudorum an possit committi alteri quam vasallo.

1 SI inter. h. d. † Si ɔtrouersia fuerit inter do. et vas. de inve. deficiẽtibus pbationib⁹ defert iuramentũ possessori. si vero interfuerint testes fiat pbatio per eos qui si recusauerit dicere veritatẽ cõpellunt a comite vel populo et illis recusantibus cogẽt recurrit ad imperatorẽ

peratorem qui imperator decidet causam & interim vasallus pos sidebat per annũ quo vasallo nõ veniente. & sic existente cõtumace eã decidit sacramẽto dñi. & si testes iurati negarint. d. simile iura. stabitur. & predicta oĩa habent locũ in personis clericorum; nã q: in pbatiõe oẽs testes pariter admittunt siue sint pares siue extra nei. h. d. vsq3 ad. c. si quis no. ibi pbare nõ poterit subaudi nullo modo vl nõ plene. nã pbatio ap. intelligit ppie de plena. l. luci9 cũ ibi no. ff. de cõdi. & demon. fm Bal. per ang. in. l. j. C. quorũ bo. post gl. ibi Bar. in. l. si duo. §. idem iulianus. ff. de iureiu. Bald. in aut. sed nouo iure. C. si cer. pe. in rub. C. de pba. in. c. j. §. cõuenticu las. j. de pace iura. fir. tenen. Joã. an. & alij in rubrica extra de pro ba. Gemi. in. c. statutũ. §. cũ vero. de rescrip. lib. vj. Bal. & Saly. in l. j. C. de fide instru. not. ibi possessori sacramentũ. qd si sit cõtẽtio de inuestitura inter dñm & vasallũ deficientib9 defert iuramẽtũ possess. qd intellige nõ tñ semp sed arbitrio iudicis. d. §. sacrm. & i tellige. tãe deficiẽtib9 pbationib9 defert iuramẽtũ possessori fm scripta in. §. sacrm. j. de cõsue. rec. feu. no. ibi & eorũ successorib9 q facultas pbandi per iuramentũ trãsit ad successores. facit glo. in l. fi. C. de iure do. impetrã. qd intellige qñ successores sunt plene in formati de veritate alias secus. arg. l. generaliter. in prin. C. de reb9 credi. & iureiur. fm Bald. facit & melius tex. in. c. fe. Ang. in. l. pe. post gl. §. fi. & l. se. ff. ne quis eũ qui in ius vocat9 per Bal. in. l. ait pretor. in prin. ff. de iureiu. per Ang. & Jmo. l. postulante. in prin. ff. ad treb. qd notãte nd statutũ qd facultas probandi def dãnum passo, an trãseat i heredẽ. No. qd si possessor iurasset tũc hec pba tio iam facta trãsiret ad heredes fm Bal. qui allе. no. in. c. paro chianos. de sepul. habet in. c. veritatis. & in. c. fi. de iureiu. Bald. in l. generaliter. C. de reb. credi. in. l. liberti. C. de oper. liber. not. ibi si vero testes qd si testes interfuerint & vasal. eos ad testimoniũ vo cauerit stabit sacramento & dicto testiũ nisi pbaret cõtra. l. j. & ibi per Jac. but. C. de re iudi. fm Bal. hic. not. tex. ibi interfuerint ex presentia testis in actu presumit scientia. Bal. hic. & Bal. in. c. j. §. conten. inter do. & vasal. de inuesti. c. iiij. & in. c. peruenit. el. ij. de te sti. cogen. Bar. in. l. j. in fi. ff. de aut. tu. no. ibi testes nõ sint esse ca

2 sum q dicant pares curie. † sunt enĩ qui tenẽt feu. ab eodẽ dño. c. j. in prin. quid sit inuesti. & dixi plene. s. de feu. guar. in. §. j. & de cõ tro. inue. in prin. de quo per Bal. in. l. j. ff. de re. diui. q. xxxij. & per Jnn. in. c. ceterũ extra de iudi. & ibi per Fran. & Abba. no. ex dicta parte tex. expressum qd in causa feudali vasal. potest esse testis p dño. Et suadet ratio q: edictũ de testibus est prohibitoriũ & inter prohibitos nõ reperitur vasal. l. j. ff. de testi. & ff. ex qui. cau. ma. l. necnõ. §. sed qd eis. de quo vide plene p Spe. in ti. de test. §. j. ba tuism odij; quod vasal. & Joã. an. in addi. in. d. §. quid de venditore. & ibi declarat quid econtra. & per glo. & doc. in. l. idonei. ff. de testi. & vide qd dixi. j. quid sit inuesti. in. §. j. in fi. no. ex parte qd ppter de fectũ testiũ ordinariorũ admittunt etiã alij extranei; de quo ple ne. j. qui testes sunt neces. ad probandũ no. inuesti. in. c. j. & no. glo. j. quid sit inuesti. in. §. j. in fi. no. ex sexta parte qd licet testis volue rit prio celare veritatẽ nihilominus si cõpulsus deponat credit ei. Ex quo infert qd nõ decidit in falsum quãq celauerit q intel ligas verũ si nondũ iurauerat alias si post iuramentũ vellet cela re & aliter dicere bene vitiaret dictũ ip sius vt not. in. l. lucius. ff. de his qui not. infa. suadet ratio q: testis pro vtraq3 parte dicere de bet veritatẽ vt not. in. aut. sed iudex. C. de epi. & cle. & plene narrat in cap. dilecti extra de accu. nã qui veritatẽ dicere non vult nocere desiderat. j. q. iij. c. quis. de cri. falsi & in glo. j. hic posita in fi. sui de his tamen vide lati9 per Bal. in. l. gesta. C. de re iudi. & per Bart. in l. eos. ff. de falsis. & qd dixi. j. quid sit inuesti. in. §. si enĩ in notabili hus no. ibi qd si tempore inuestiture nõ fuerint pares curie etiam extranei testes sunt admittẽdi & dicit Bal. hic in fi. p hũc tex. qd ad veritatẽ inueniendã omnis a iure prodita pbatio admitti de be. l. nec obmissam. C. de liberali cã. l. cõsensu. C. de repudijs cano. in. c. ij. de arbitris in. c. cum dilecti de elec. No. ex tex. ibi vocaue rit fm Bal. testã citãdũ facit. l. solã cũ gl. C. de testi. l. pñbyteri. C. s

3 epi. & cle. No. tex. ibi a comite vel a populo † qd si testes recusarint deponere & dicere veritatẽ cogunt a comite vel a populo & no. h esse casum valde not. in ver. premio, qd si testis recipiat premiũ ne dicãt testimoniũ in causa feu. & postea cõpellit dicere testimoniũ valet eius dictũ qd est mirabile. no. ex hoc tex. quẽ Bal. dicit esse notabilẽ qd ppter negligentiã magistrat9 recurritur ad illũ supe riorẽ qui eũ creauit etiã si populus esset facit qd no. Bar. in. l. vbi absunt de tuto. & cura. datis ab his Bar. in. l. quoties. ff. ad muni cipales an. in rep. l. si vacãtia. C. de bo. vacã. lib. x. d. Ant. in. c. trãs lato de cõsti. facit gl. in. c. j. de scisma. lib. vj. Panor. in. c. venietes de iureiu. Bal. in. l. si in eã. C. quando fiscus vel priua. in. c. j. §. ad hec. j. de pa. iu. fir. tenen. Panor. in rub. de appel. ibi alias posui. Nota ibi in his enim q comite vel populo nõ cogente testes ibit ad regẽ siue imperatorẽ interim possidebit si intra annũ ad regẽ nõ venit vel nõ miserit in ei9 cõtumaciã si statur iuramento domi ni, nõ tamen lapsu huius anni est perempta instãtia fm Bal. nisi testes pro vasallo producti negauerint se aliquid scire tũc etiã de

fertur iuramẽtũ dño sine presentia & citatione vasal. ppter eius cõtumaciã & dicit hic Bal. qd trina requisitio reqrit ad hoc vt comes vel iste superior cõstituat i hac negligẽtia per no. in. c. j. de sup. negli. prela. vide doc. post glo. in cle. j. in ver. requisiuerit & de here. Ang. & Bal. in. l. ad peremptoriũ. ff. de iudi. not. j. simili in cle. quãuis de appel. & no. hoc dictũ Bal. q: nõ solũ vbi dñs incur rit penã vel iuris sui amissionẽ, s3 etiã generaliter vult qd requi ratur trina monitio ad cõstituẽdũ dñm in negligentia qd no. q: multũ limitat. c. ex tenore. de foro cõpe. c. nullus de iu. patro. no. & fm Bal. hic & sũt aurea verba nota mirabile q: ppter negligẽ tiã magistratus recurrit ad populũ illius terre qui iusticiã mini strabit & iurisdictionẽ exercebit & est arg. q si vacat iudex appella tionis appellari debet ad populũ nõ ad successorem & est ratio q: dignitas vacãs est sicut hereditas vacans nõ fungit vice eius q successur9 est sed hereditas fungit vice & loco defuncti vt. ff. d nego. gest. l. nã & seruus. §. j. ff. de fideicõmis. mor. & dignitas magistra tus vice populi fungit. Si ergo appellaretur ad futurum succes sorem, appellaretur inepte. sed debet appellari ad populũ: quia licet vacet dignitas magistratus, non tamen vacat ipsa iurisdi ctio, s3 est apud ipsum populum. Et hoc in iurisdictione conten tiosa. Idem in iurisdictione voluntaria quando periculũ est in mora vt in dando tutorem. vt. ff. de tuto. & cura. da. ab his. l. vbi. nec traho illã. l. ab act9 mere voluntarios sicut est emãcipato ado ptio vt. C. de adoptio. l. ij. Jnn. in. c. cũ ab ecclesiarũ de offi. ordi. di cit qd nulla iurisdictio est apud populũ vel aliquã vniuersitatem q: isti hñt eligere magistratũ nõ aũt exercere officiũ magistrat9 quẽ oportet eligere & a supiore cõfirmari vt i aut. de defen. ciui. §. interim. no. tex. ibi cõpellant, qd testes pducti corã arbitro hñt cõpelli ad iurãdũ & deponẽdũ per ptãtẽ illius terre. nota ibi oia & in clericorũ qd que dicta sũt hñt locũ in personis clericorũ, nisi quo ad personas testiũ. nã in clericorũ feudis equalr recipiũtur pares & extranei testes nõ est in text. ibi hoc ideo q: clerici sepe fa ciũt inuestituras abscõsas in glo. j. ad fi. pro clariori intelligentia opponit cõtra istũ tex. hoc ordine. nã dicit hic qd si tpe inuestitio nis affuerit plurimi & extranei nõ sunt admittẽdi sed contra. nã ad probãdũ nouã inuesti. & si affuerint pares nõ admittũtur ex tranei quinimo sunt pares, vñ opponit de. c. sciendũ. j. de consu. rec. feu. So. fatendũ est cõtrariũ qd loquit de inuestitura noua & exspectãdi sunt pares curie. d. c. sciendũ. nec obstat iste tex. i verbo affuerint q: respõdeo fm glo. j. nullo mõ fuerint pares curie ad mittũt extranei testes vel aliter fm. Ja. de bel. ibi affuerint. i. ab sentes fuerint qui pares curie haberi nõ possunt: puta q: sunt in longinquis partibus. c. j. q testes sunt neces. ad pbandũ no. inue sti. & sic in effectu habetis regulã qd extranei testes nõ admittunt ad probandã nouã inuesti. nisi in subsidium qñ nullo modo sunt pares curie vel cõmode haberi nõ pñt vel tertio n dñs noluerit cogere pares curie testes extranei admittunt. c. j. §. j. j. qd sit inue.

4 Jac. de bel. qui ita soluit illud cõtrariũ. no. ex fi. glo. † qd qui veri tatẽ celat nocere desiderat. c. j. de crimi. fal. in glo. que incip. sed istud notãdũ ad fi. no. prio qd qñ magistratus est negligens gradatim est habẽdus recursus ad superiorẽ etiã citra remediũ appellatio nis. fm Bal. ergo in casu. c. nostri. prio requirend9 est dñs feudi siue curia. scdo comes puta preses puincie. tertio populus. quar to imperator. scdo no. hic prima fronte videri glo. qd popul9 ro manus possit deponere imperatorẽ s3 inspecta mẽte glossatoris gl. dicit totũ cõtrariũ qd imo est maior toto populo romano q: potestas populi romani in imperatorẽ trãslata est. l. j. ff. de cõsti. prin. ergo hodie populus romanus nõ posset priuare imperato rem fm Bar. hodie solus papa priuat imperatorẽ. c. venerabilẽ. de ele. c. ad apice. de re iu. lib. vj. Bal. in. l. fi. C. de legi. tñ ibi libe riori licẽtia quo ad papã aliqua effundit que non sunt bona ad fi. so. dicite q tex. noster loquit quo ad pstãdũ, nõ quo ad instãtiã. q: instãtie cause principalis durant triẽnio. l. properãdũ. C. de iu di. cõtrariũ aũt loquit in cã ap. hic vt, dixi plene in. d. §. sancimus in gl. per totũ annũ ad fi. vt recte intelligamus gl. dicit hic in tex. qd possidenti vasallo incũbit onus probandi. sed cõtra de. l. fi. de rei ven. de. l. actor. C. de proba. so. hic aliud faciebat dño & sic erat presumptio p dño ppterea incũbit onus pbãdi vasallo possidẽ ti. vt no. in. §. sacramentũ. j. de cõsue. rec feu. fm Ja. de bel. in fi. gl. ad fi. no. qd clerici nõ pñt feudare agnatis suis de quo arg. in cle ricus vel prelat9 possit inuestire agnatos vel cognatos dixi post Jac. de bel. in. c. j. §. q feu. da. pos. extra gl. op. cõtra tex. ibi a comi te & imo vr qd dñs debeat prio cogere testes vñ opponit de. c. j. j. qd sit inue. so. dñs prio cogere d3 pares curie s3 extraneos co gere nõ põt ppterea recurrit ad comitẽ vl ad psidẽ puincie vt h in tex. & s3 hãc solutionẽ d3 glossari tex. ibi q ẽt. i. q extranei vel põt solui fm Ja. de bel. qd hic i. d. c. j. determinat h vt si dñs habeat iurisdictionẽ generalẽ in loco in q sunt extranei testes dñs nedũ posset cogere pares curie s3 ẽt extraneos testes siue sint pares si ue extranei & intelligit tex. ibi a comite. i. a dño feudi scdm hãc so lu. Scdo extra gl. op. & hic in tex. i vera fine vero ad regẽ qd l3

vasallus possideat tñ defert iurm dño.sed ꝫ.ẽ.eo.c.in prin.vbi ð fert iuramẽtũ possessori ergo dz deferri possidẽti vasallo nõ anteã dño nõ possidẽti. Sol.aut possidẽs nõ est ꝯtumax ⁊ defert iurm possidẽti vt hl pn.aut possidẽs ẽ ꝯtumax ⁊ tũc defert dño l odiũ ꝯtumacis.d.vo si vo ad legẽ vl al l pri.hui⁹.c.nihil faciebat p actore ꝫ possidẽtẽ hic erat aliqua psũptio ꝫ possi.fm. Ja. de bel.

5 ¶ Demũ post alna.† qro ab extra an l isto cãu feudorũ possit cõmitti receptio testiũ alteri dic qð de iure cõi talis cõmissio est licita in causis ciuilib⁹.C.de fide instru.l.iudices.⁊ ibi Cy. ⁊ auẽt.apud eloquẽtissimũ.c.cõstitut⁹ de fideius. In feu.aũt ẽ dicẽ attendendũ esse morẽ ⁊ cõsuetudinẽ iudicioꝝ.l.fi.in fi.C.de iure iur.vnũ tñ no.qð ẽt vbi nõ teneret cõmissio si tñ pars nõ ꝫdixerit videlicet vt dixit. Jnno.in.c.cũ cãm.in fi.de testi.

1 ☞ Lis si oriatur inter dominũ ⁊ vasallũ de inuestitura ⁊ actor vasallus non possideat ⁊ nõ possit probare saltem per duos testes, iuramentum defertur domino cum.xij.sacramentalibus.

2 Iuramentũ prestitum per defunctum, an debeat seruari per eius heredem.

1 Si quis se. ¶ † Hoc dicit orta lite de inuestitura inter do.⁊ val.⁊ actor vasall⁹ nõ possidet ⁊ si nõ pbauerit saltẽ p duos testes defert iuramẽtũ cũ.xij.sacr alib⁹ dño q dñs si iurare noluerit defert iuramentũ actori cũ.xij.sacr alib⁹, q si iurare noluerit absolutũ re⁹ cõuict⁹ ⁊ iurm defert tã principalib⁹ psonis quã eoꝝ decẽdẽtib⁹.si vero vasal.possideat defert iuramẽtũ vasal.dummodo possiderit p annũ sciẽte ⁊ paciẽte dño,ad hoc alegat no.tex.ibi p duos pares si dñs possidet rẽ de qua est cõtẽtio inter actorẽ vasallũ ⁊ dñm,qr actor ptẽdit se vel patrẽ suũ inuestitũ dñs possidẽs negat inuestiturã certe actor dz p duos pares curie pbare.⁊ si nõ adsint dz pbare p alios testes facit.c.i.§.si vo.j.qd sit inuesti.⁊ dixi.ẽ.c.pri.no.ibi velit iurare q si actor nõ pbauerit per duos testes certe defertur iuramẽtũ dño possidẽti cũ.xij.sacr alibus q tenent iurare de credulitate ⁊ cõsciẽtia sua.⁊ nõ est necesse qð reddat rõnẽ p sensuz corporeũ nec curat, an deponãt super negatiua an sup affirmatiua fm Bal.hic q est singulare ⁊ dixi vobis in.c.j.ẽ.de contro.inue.inter do.⁊ val. No. ibi si iurare noluerit.qð si dñs noluerit iurare actor iurabit cũ.xij. sacr alib⁹.no.ibi qui cõuenit qð si ipse autor noluerit iurare reus est absoluẽd⁹.no.ibi hec sacr a qð hec sacr a sunt pstanda a filijs actoris vl rei vl ab ipsis pncipalib⁹ si viuãt.no.l ver.aũt.q si vas. possideat extite cõtro.inuesti.defert iuramentũ possidẽti vasal. dũmodo possiderit per annũ sciente ⁊ patiente dño.nã si ignorante dño possiderit vel minus anno nõ defert iuramẽtũ possidenti.cõcor.c.titius.in fi.j.si de feu.fue.cõtro.⁊ in.c.j.in prin.⁊.§.fi.j.ð cõsue.re.feu.⁊ dixi in.c.j.ẽ.de feu.guar. Not.tex.ibi solus iuraret. i.sine.xij.sacramentalibus qð hec dictio solus est multitudinis exclusiua.facit.l.bis solis.C.de reuo.dona.Bal.hic ⁊ in.l.j.C.de bo.pos.cõtra tab.ministratio absurdi euitandi facere ⁊ hoc verbum impropriari no.in.l.cum notissimi.C.de prescri.xxx.vel.xl.anno. vnũ singu.in causis feudalibus qð ex patientia presumit ti.etiaz si nõ sit longa qð no.fm Bel.facit ad limitationẽ notatorũ in.l.si certis annis.C.de pac.in.l.cũ de lorẽ verso.ff.de vsu.in.c.cũ olim de cens.in.c.j.de prescrip.li.vj. Op.ꝯtra tex.hoc ordine.nã in pri. tex.nostri dicit qð duo testes sufficiãt.⁊ postea i sequẽtib⁹ q requirant.xij.testes,rñdeo qð cũ in pn.tex.dicit qð sufficiãt duo testes intelligit qð deponãt de essentia ⁊ veritate rei.si vero testes deponunt de cõsciẽtia ⁊ de credulitate requirunt.xij. Et ita intelligit tex.sicut in cõpurgatorib⁹.c.fi.⁊ p totũ extra de pur.can. Dicit h bal.qð iurabit i simili forma testis est mihi cõsciẽtia,vl testis est mihi de⁹ vel hoc dicã corã deo.c.si peccatũ.xij.q.j. Et hoc iurm defert tam super negatiua quã super affirmatiua qr nõ fundat in sensu corporis,sed in credulitate.facit qð no.Bal.in.l.ij.§.qð obseruari.C.de iur.cal. ¶ Scðo op.cõtrã tex.hoc mõ.nã dicit l ver. hec sacr a qð filij tã dñi quã vasalli dñt prestare hec sacr a.vñ opponit de.§.sacrm.j.de cõiue.rec.feu.⁊.d.§.furi.de notis feu. Sol. faciendũ est ꝯriũ vt hic tex.noster distinguat p iura ꝫ.videlz.nam filij dñi nõ iurãt ð fidelitate sz de ꝯsciẽtia ⁊ credulitate. Sz filij vasalli dñt iurare de veritate,⁊ est rõ,differentie s3 Ja.de bel.qr filij dñi tractant de dãno.Sz filij vasalli de lucro. Et nõ est eadẽ ratio dãni ⁊ lucri.l.fi.C.de codi.l.fi.§.licẽtia.C.de iure delib. Jtez op.fortiter arguit adducẽdo tex.t.in.l.generaliter.in prin.C.de iureiu.vbi dicit qð multũ discrepat iusiurandũ hereditariũ a sacr o principali. Et hoc voluit tota ista glo.vsqz ad fi.dimittendo illð cõtrariũ insolutũ. Sed tu pro solutione omniũ predictorũ sic dicas qð interdũ ꝗrimus an sit dña inter sacr m heredis sui ⁊ pncipalis. Et dic q sic vt l.d.l.generalr q ptz qr possibile ẽ q heres nesciat veritatẽ pout sciebat defunct⁹ pncipalis.l.q l alteri⁹.ff.de reg.iur. Jtẽ q defũct⁹ pncipalis fuit bone fame ⁊ legalis homo, sed heres minime vt no.in.d.l.generalr. Sed interdum ꝗrimus an omnis ille in quẽ trãslata est electio iurãdi siue sit pncipalis siue ei⁹ heres possit iurare si h iudici videat.⁊ dicẽdũ est q sic vt hic

in hoc tex.q ita debet intelligi.qr si illud iurm transit etiã ad successores vt probat.ẽ.c.primo post pn.qualiter aũt iurare debeat filius de facto patris vel alterius sui ascendẽtis declaratur in.§. 2 sacr m versi.⁊ iurabit.j.de ꝯiue.re.feu. † Sed interdũ ꝗrimus an iuramentũ prestitum p defun.tũ debeat seruari p ei⁹ hedem. Et dicendũ est q sic.⁊ ita intelligit dictũ in auẽ.de iureiu.a mori.prestl.⁊ tunc habes istũ passuz expeditũ.⁊ vide etiam ad predict.que habent.j.ti.pri.in.c.si.⁊.j.de notis feu.in.§.cũ dat. Jtem op.nã dicit hic in fi.q vasal.possidẽs iuret sine.xij.sacr alibus.sed i pn. tex.dicit cõtra qr dñs possidens iurat cũ.xij.sacr alibus. So.vide vt in.c.j.ẽ.de ꝯtro.inuest.⁊ in.c.j.§.j.ẽ.ð feu.guar.in.gl.ibi hic vero no.q regulariter in feudis sufficiũt duo testes ꝗuis agatur de maximo feu.c.in oim negocio de testi.c.cũ esses.de testa.⁊ de hic Bal.q p pauciores duobus testib⁹ nedũ nõ potest pbari factum.c.cũ a nobis de testi.sed nec error facti.l.cũ pponeretur.ff.de leg.ij.quam ad hoc dicit esse singularẽ.tene mẽti in gl.antẽ ad fi. not.glo.in fi.que sentit q in causa feudali in subsidiũ admittunt domestice psone.sz intelligo dũmõ sit talis domesticitas q oino nõ repellat.l.oino.⁊.l.parẽtes.⁊ in.l.ẽt.C.eo.ti.tu.glo.q ergo ibi electio.no.ex gl.q si dñs non iurauerit nec recusauerit iurare iudex statuet terminũ.j.quem iuret ⁊ elapso termio iurabit actor.ia fin. gl.no.q elapso termi o dato a dño aliquã actor iuret potest dñs purgare morã ⁊ iurare q ẽ notabile l gl.ad fi.no.h gl.q secꝫ nõ est pbatio.no.bal.in ru.ex.de pba.⁊ bf in.l.admonẽdi.ff.de iure iu.bal.i.rub.C.ð pba.in.c.j.§.ꝗrẽticula.j.ð pa.iura.fir.⁊e.l auẽ.sed nouo.C.si cer.pe.in.gl.q lci.hic sumit ad.fi.no.gl.an patiẽtia hẽatur p ꝯsensu an p ꝯfessiõe de q p bar.in.l.q dot.ff.so.ma.l.l.q cũ si.rẽ rãtã hab.i.c.nõne.p cão.ð pba.⁊ in regla q tacet.de re.iur.li. vj.⁊ Bald.hic. Sed volo rhedam cohibere.ne limites feudales egrediatur.

¶ De feudo dato in vicem legis cõmissorie. Rubrica.

¶ Cõtinuat h ordine supra visuz ẽ qualr feu.ꝯstituat.vez qr aliqñ feudũ dat sub pacto ppea ꝯpetẽti ordine subijcit hec rub.de feudo dato sub pacto legis ꝯmis.vl fm alna.qr ẽt de feudo dato sub certo pacto vl pignorato orit ꝯtẽtio.iõ subijcit hec rubrica.

1 ☞ Feudũ sub pacto legis ꝯmissorie non valet.qr feudũ magis honore ⁊ amore dñi dandũ est quã pecunia.

2 Circũueniri nõ debet per aliquã viã id qð reprobatũ est per viã directam.

3 Feudum si est datũ cã pignoris ob pecuniã mutuo acceptã no valeat talis cõtractus.

4 Vendẽs rẽ cũ pacto vt soluas ptiũ integrũ alioquin habeat rem in feudũ.talis ꝯtus nõ est reprobatus.

1 Si quis. † Feudũ sub pacto legis ꝯmissione nõ vz qr feudũ magis honore ⁊ amore dñi dãdũ ẽ q pecunia.h.d.no. ibi rea p feu.hẽbat q feudũ nõ põt ꝯstitui sub pacto legis ꝯmissorie.rõ ẽ in tex.qr feudũ nõ ẽ sub ptextu pecunie.sz sub honore ⁊ amore dãt dñe. alia rõ mag3 ex tẽsa põt assignari.l.qr ipa lex ꝯmissoria reprobata est in pignorib⁹.vt.C.de pac.pig.p to.⁊ hoc ẽt voluit gl.j.h posita i sui pn.ex q phibitiõe sit vt creditor nõ possit adipisci dñiũ ẽ pignore p illð pactũ. Vñ dñs alia via tollit p quã ipe creditor vellet illã acqrere ex eodẽ pacto vt † q hẽat i feudũ vt hic qr nõ dz p 2 viã aliquã circũueniri illud q ẽ reprobatũ p viã directã.vt.ẽ.de tut.⁊ cur.datis ab his.l.scire op3.in pn.nã sicut prohibet vt ipsa res pignorata nõ sit creditoris simpliciter ita quoq3 phibetur vt non sit creditoris iure feudi.⁊ q q nõ transferat in vasallum dominiũ directũ,tñ transfert vtile q est sufficiẽs ad parandã actiones quẽadmodũ directũ etiã e3 vt.l.j.§.fi.cũ.l.se.ff.si ager vec.vel emphy.pe.no.ex tex.ibi nõ sub ptextu pecunie ⁊c.ar.fm aliq̃s q feuda nõ possunt acqri p pecuniã sz ex amore ⁊ honore dñi ⁊c.q nõ est vez nisi in casu isto vbi pncipalis ꝯtus reprobat⁹ est.alio aũt nõ interueniẽte ista ꝯuentiõe sup pignore reprobata posset indistincte feudũ acqri p pecunia tã a dño q ab alio ð volũtate domini.c.j.ẽ.de be.fra.⁊ hoc sensit ẽt gl.j.hic posita.op.ꝫ.hãc rõnez tex.de.c.j.ẽ.de be.fra.vbi ẽt pecunia qrit fo.illð q hic dz est regule ⁊ dixi in.d.c.j.ẽ.de natu.feu.⁊ in.c.j.§.j.ẽ.q feu.da.poss.in glo.q inci.hic dz expssuz ibi propte p qua dat pecunia nõ valet feudũ in ea.gl.ibi acqrunt signate gl.que hz ptextu pecunie acquiruntur multa feuda.sz tu meli⁹ dic q gl.in vtraq3 sua dtermenatiõe subiunxit q hodie ex ꝯsuetudie possunt acqri feuda p pecuniã ⁊c.tu dic q imo de iure vt pbat in.c.j.ẽ.de be.fra.vbi late dixi.quantũ vo ad pncipalẽ quõnẽ ꝫ.formatã dic q indistincte illud pactuz dz tenere.⁊ ẽ obseruãdũ:qm si feudũ põt vẽdi vt.ẽ.tenuit.ergo i ppria vẽditiõe põt oppõi pactũ l ducẽs i feudatiõez.neq3 iste tex. ꝯdicit qr loqt in obligatiõe pignoris in qua hñ est reprobatum tale pactũ.l.fi.de pac.pig.questio aũt loqtur de pacto adiecto in vẽditiõe q licitũ est ⁊ nõ reprobatũ.vt no.glo.sup rubri.ff.de lege cõmis.

cōmiss. ⁊ sic intel. pēdet ex his que videbimus in .c. pe. §. de ca. qui curiam vē. Et hoc etiā t3 Ja. de ardis. Ex quib⁹ oibus cōcludo q̄ tenebit talis cōtract⁹ indistincte q̄cq̄d dicat ista gl. nisi pbet̄ simulatio q̄ etiā s3 bal. hic nō p̄sumit̄ nisi pbet̄ vt no. gl. in .l. aq. ff. pl⁹ valere qd̄ agit̄. C. de pba. l. cū precibus. ⁊ extra de vsu. in .c. na uigāti. s3 bal. Et hāc ꝯclusionē affirmauit gloslella. s. j. posita dō dixit q̄ tale pactū v3 inter extraneos, nō aūt inter dn̄3 ⁊ vasallū quasi velit dicere q̄ inter creditorē ⁊ debitorē respectu pignoris nō valeret talis cōtractus cū sit reprobat⁹ vt hic. l3 iter alios extraneos paciscētes hn̄ t3 tale pactū. ⁊ alias. l. si q̄s fideiussores de debitis ⁊ vadimonijs in Lombardia pro quo facit q̄ pacta que cōtra legē sunt nō sunt seruāda. l. iuregētiū. §. ait ptor. ff. de pact. Possēs tamē saluare determinationē gl. i casu dubij vc3 si simplr̄ dixerit vēditor si nō solueris integrū pretiū, q̄ tūc res remaneat tibi i feudū. quoniā isto casu si nō soluat̄ totū pretiū p̄cedit dictū gl. videl3 q̄ nō remaneat feu. nisi pro ea parte p̄ qua nō est solutum: quoniā esset iniquū qd̄ tā3 soluta pte pretij debeat tibi remanere tota res infeudata. ⁊ ita t3 ād. de iser. ⁊ hoc pactū leḡ commissorie est rigorosum quia si vendidi soluta parte pretij adiecto pacto legis commissorie si residuū nō soluero intra tale tēpus nō facta solutione residui p̄dit pretiū solutū res q̄3 īēpta manet. ita gl. in .l. sed si lege. i. prin. ff. de peti. here. ⁊ bal. hic ⁊ ꝯtrahitur hoc pactū legis cōmissorie nō solū dicendo res sit tua Sed ēt nō possum amplius luere. ita gl. in .l. fi. C. de pigno. ¶ Quero sub sequēter cū dicta gl. in .d. ver. sed quid erit ⁊c. †Quid si accepit pe-
3 cuniā mutuo a te ⁊ dedit l pignus feudū. ⁊ vltra hoc dedi tibi titiū in fideiussorē ⁊ facio pactū cū titio fideiussore q̄ nisi liberauero ipsum ab ista fideiussione vs q̄3 ad certū tēpus soluēdo debitū ita q̄ ipse fideiussor habeat necesse soluere pro me dictū debitū q̄ tūc ipse reti. tunc ipse retineat l feudū dictū feu. pignoratū an valeat tale pactū. ⁊ ista gl. arguit ad ptes. ⁊ pr̄imo q̄ videret̄ dicēdū q̄ sic p .l. fi. in prin. ff. de cōtrahē. emp. in cōtrariū videt̄ q̄ nō p̄ dictā rationē positā hic. ⁊ h̄ voluit tota ista glo. vsq̄3 ad fi. tu vero teneas hanc secundā opi. vc3 q̄ iste cōtractus nō teneat per istū tex. ⁊ per ea que dicta sunt. ā. non ob. d. l. fi. q̄ loquitur in venditione vc3 q̄ ipse fideiussor bene posset soluendo habere ipsū pignus loco emptionis: q̄n isto casu bn̄ teneret cōtract⁹ vt. ā. dixi. ⁊ pbat̄ in .d. l. fi. qd̄ itelligas verū, si fideiussor cōuenit de iusto p̄tio alias secus vt est casus in .l. fundus. §. fi. ff. de pigno. ⁊ no. in .l. j. C. de pac. pign. improbatur ergo pactū vt sit suas res pignorata vel etiā vt retineat loco feudi nō reprobat̄ pactū vt habeat eā empā quāti v3. ⁊ in hāc sentētiā v3 l(?)limare Ja. de bel. In gl. illud intellectū sibi aūt creditor. no. gl. q̄ videt̄ limitare tex. vt p̄cedat si creditor possiderit spacio. xxx. annorū vel introuersa possessio fuerit. c. si. j. co. Bal. tn̄ s̄m vnam opi. no. singulariter hūc text. q̄ qn̄ l pignoribus est appositū pactū legis cōmissorie tūc odio creditorū iuri offert̄ dl prescribit l3 magnū dubiū, an iuri officiendi prescribat̄ de quo per Cy. in .l. ū nouissimi. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. ⁊ per bar. in .l. pign. ff. de vsu. ⁊ per bald. in rub. extra de prescrip. bal. in .c. pastoralis in .ij. col. de offi. ordi. Albe. i .l. j. C. de annali excep. cano. in .c. q̄n frequenter in fi. in glos. fi. extra vt lite non conte. in .l. si rem. §. omnis. ff. de pig. act. in ea. gl. ad fi. no. limitationem vt tex. noster p̄cedat, nisi creditor ipetrauerit ius dn̄ij. l. fi. C. de iure do. imp. potes igit̄ ex predictis elicere has regulas in hac materia legis cōmissorie s3 Andr. de iser. vc3 q̄ lex cōmissoria tatū in pignore reprobat̄ inter debitorē ⁊ creditorē nō in alijs cōtractib⁹ q̄nimo nec i pignore inter personas extraneas vt
4 habeat emptā quāti tūc v3. d. l. si fūd⁹. §. fi. †Si ergo vēdo tibi rē cum hoc pacto vt soluas pretiū integrū, alioquin habeas rem in feudū nō est iste cōtractus reprobatus imo valet per. d. l. in traditionib⁹. Quero q̄d de pacto adiectōis i diē exēpli causa dedi tibi rē in feudū eo q̄ soluisti mihi quatuor ⁊ apposui tibi pactū q̄ si vsq̄3 ad annū alter attulerit mihi meliorē cōditionē q̄ ipse debeat habere dictā rē in feudū ⁊ a te auferatur an teneat tale pactū in materia feudali. ⁊ dicit Ja. ardi. q̄ sic. ar. in .l. j. ⁊ .ij. ff. de i diē addic. Idem dicit ipse q̄ si detur feudu3 eo pacto vt si displicuerit. j. certū tēpus res sit infeudata. ar. in .l. j. ff. de cōtrahen. emp. eodem modo si intra certū tēpus ei placuerit insti. de cōtrahē. em. §. emp ⁊ in istis duobus casibus si nō statuit̄ certū tēpus a ptib⁹ statutū est a lege. xl. dierū ar. ff. de edil. edic. l. q̄ si noluit. §. pe. Idē3 dicit ipse q̄ pōt dari in feudum eo pacto vt habeat donec dn̄s alienabit. ar. ff. qui. mo. vsu. amit. in .l. interdum. vtrum aūt possit dari in feudū cū pacto qd̄ tendit in p̄iudiciū alterius. ⁊ dicit ipse q̄ non q̄ casus est in .c. q̄ plerisq̄. extra de pa. ⁊ extra d̄ iure pa. c. cū secū lū. ⁊ in istis dūmodo nō sit pactum reprobatū totū pendet a partiū cōuētiōe. c. j. de duobus fratribus de no. bene. inuesti. ⁊ ibi videbimus. id dicatis q̄ etiā posset dari feudū pignori ita q̄ in ipsa pignoris datione feudum constituatur puta cōcedo tibi castrū in feudū pro pignore. l. j. ff. si pignus pignori.

1 ☞ Inuestiens aliquē de beneficio sui militis nō valet talis inuestitura nisi cōsentiente eo cuius est feudum.

Si quis. †Si quis inuestiuerit aliquē3 de beneficio sui militis s̄m placētinos nō valet inuestitura nisi cōsentiente eo cuius est feudu3 sed s̄m mediolañ. ⁊ cremoñ. v3 dūmodo nō fiat p̄iudicio ei qui habet feu. ⁊ fiat sub conditione vel in diem. ⁊ si feudatari⁹ decesserit sine herede ad hoc allegat̄. no. ibi placeñ. quod dicit̄ valere inuestitura facta de feu. primi vasalli si consentiat primus vasal. alias nō v3. No. ibi mediolañ. ⁊ cremoñ. ⁊ cōtra sententiam placentinorum q̄ imo v3 inuestitura secunda de beneficio primi vasal. sine consentiente primo vasallo sine nō dūmodo nō noceat primo vasal. puta si decesserit primus vasal. sine herede masculo videbitis in tex. aduersantes sententias: quia placentini tenent nō valere inuestituram s̄m mediolaneñ. ⁊ cremoñ. tenēt contrariū videbimus que sit verior sentētia. pro prima facit talis ratio na3 pactū d̄ futura successiōe propter imminens periculum nō valet l. fi. C. de pac. ⁊ no. in .l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verbo. obl. ergo nō valet scd̄a inuestitura post mortē primi vasal. cōcepta in cōtrariū q̄ imo v3 talis inuestitura q̄ nō solent audiri quorū nō interest. l. j. in p̄n. ff. de app. reci. ⁊ p bal. in .l. pater filiū. ff. de inoffi. test. ergo si nō interfit primi vasalli valebit scd̄a inuestitura. vos tenebitis s̄m mediolañ. ⁊ cremoñ. p̄mo q̄n in .l. reperiunt̄ due opi. vltima opi. ht formata ab autore. no. j. l. bonafides. ⁊ ibi bar. ff. depo. eodē modo dicimus de opi. doc. q̄ vltima opi. cēset̄ doctoru3 in dubio aut. ex testā. ⁊ ibi no. bal. C. de colla. Jo. an. in c. j. de penis. li. vj. s3 hic magister feudo. ponit vltimā opi. mediolañ. ⁊ cremoñ. est ergo dectio tenēda. scd̄o q̄ q̄ nō nocet tibi ⁊ alteri prodest de facili cōcedēdū est. l. j. §. deniq̄3. ff. de aqua plu. arc. ergo scd̄a inuestiturā que nō nocet p̄mo vasallo d3 valere. s3 aduertatis q̄ glo. videt̄ residere in opi. mediolaneñ. tu tamen potes saluare vtrāq̄3 opi. diuerso respectu vt. ā. dixi vc3 itelligēdo opi. placētinorū q̄n inuestitura fieret pure. s̄m opi. mediolaneñ. ⁊ cremoneñ. q̄n fieret sub cōdi. vel i diē p iura. ā. alle. bal. hic post facta varia argumēta p vtraq̄3 pte residet cū vltima opi. dicēs errare eos qui credunt q̄ iste cōtract⁹ sit de futura successiōe, q̄ imo est d̄ caducitate successiōis. hic ergo nō ē pactū de successiōe viuētis vel mortui: s3 quoddā pactū in defectū iuris tertij q̄ pactū h3 i se iuris ordinē ⁊ est de iure validū. facit qd̄ no. gul. in .l. seruū heredis ff. de pac. no. ai. de futura successiōe regni. q̄ r̄ndeo tex. nostrū esse intelligēdū s̄m mediolañ. q̄n nō fit inuesti. de bn̄ficio certe p̄sone sed in genere. l. aij. §. de illo. ff. pro socio. puta si dn̄s inuestiuerit aliquē hoc mō. inuestio te primo feudo q̄ aperiet̄ mihi domino cū dominus haberet plura feuda ⁊ vasallos: s3 si fieret inue. de feu. certe p̄sone tūc nō valeret ne insidiaret̄ vite alterius. d. l. fin. C. de pac. ⁊ ita posset saluari opi. placentinorum vt nō valeat inuesti. de feu. certe p̄sone, nisi ipsa p̄sona ꝯsentiat. facit no. l. c. ij. ⁊ si. de ꝯces. p̄hē. vbi videt̄ cōtra ⁊ in .c. ij. de cōces. p̄hē. li. vi. ⁊ .l. fi. C. de pac. Opp. cū gl. ⁊ cōtra ea que hic dicūtur in prima pte vc3 q̄ nō aliter valeat inuesti. facta pure d̄ feu. per alium possesso nisi ipse possidens consentiat. sed contra imo absq̄3 tali consensu tenet contractus vt probatur in .l. rē alienā. ff. de cōtrahē. emp. vbi q̄s pōt vēdere rē alteri⁹ sine suo cōsensu, ⁊ t3 cōtract⁹ in p̄iudiciū ipsi⁹ vēdētis: q̄n tenebit̄ de euictiōe: l3 nō possit trāsferre dominiū ipsi⁹ rei sic ergo deberet dici in p̄posito, q̄ infeudādo rē p aliū possessam q̄ teneat cōtract⁹ in p̄iudiciū ipsius infeudantis etiā sine cōsensu possidētis. So. in isto tex. iō nō t3 talis cōtract⁹ q̄ est cōtra bonos mores, cū sit de futura successiōe. ⁊ ideo reprobat̄ p dictā l. fi. C. de pac. sicut in simili videmus de pacto apposito per filias in instrumēto dotali d̄ nō habēdo egressum ad bona p̄rna qd̄ ē reprobatū. l. pactū. C. de colla. s3 cōtrariū loquit̄ quādo in ipso cōtractu nō tractamus de futura successione. vnde bene cōcedendū est ⁊ fatendum q̄ teneret cōtract⁹ inuestiture in preiudiciū inuestiētis si q̄s ignorās accepit inuestiturā d̄ alieno feu. vel ēt sciēs s3 accepit specifice cautionē de euictiōe. ita q̄ nō habebat respectū ad futuram successionē alteri⁹ sed solūmodo ad interesse suum vt. j. de inue. de re. ali. fac. in prin. c. j. sed non tenebit in preiudiciū ipsius possidentis secūdū q̄ voluerunt mediolaneñ. vt hic in secunda parte. ⁊ . j. si de feu. fu. contro. in .c. moribus. Et hoc voluit ista glo. vsq̄3 ad ver. hec dic ⁊c. que bene loquitur. ⁊ cum ea transeunt doc. Concorda tamē has opi. placentinorum ⁊ mediolañ. vt dixi. ā. in notabilibus.

1 ☞ Possidēs rem tanq̄ infeudatam defenditur p̄scriptione.
2 Vasalli⁹ si recusat iurare iusm defert̄ filio dn̄i cum .xij. sacr̄alib⁹.
3 Pater si possedit p .xxx. annos ⁊ fecit domino seruitia cōsueta. filius in tali feudo debet succedere.

Quidā. H. d. vasallo dicēti de re pignorata inuestiturā factā qui possiderit, dictam rē p .xxx. annos defertur iuramentum cum .xij. sacramentalib⁹ s̄m forma hic traditā, q̄ si iurare recusauerit defertur iuramentum filio domini qui si iurare noluerit cogit̄ inuestituram facere filio vasalli. ad hoc allegatur. No. ibi longū tp̄s. s. per spacium .xxx. an. vt i. tex. No. ibi dec. filij militis .s. vasalli q̄

si dominus pignori obligauerit militi suo terrã. deinde decessit relicto filio ⁊ iam elapsi sunt .xxx. anni. nulla facta interruptione quibus .xxx. annis possessa est dicta terra quã filius militis dicit eẽ feudalem: certe defertur iuramentũ filio militis cũ .xij. sacralibus idest cũ .xij. testibus iurãtibus de credulitate ⁊ cõscia sua q dictũ
1 tur sacramẽtales dixi in .c. si. ŝ. ti. proximo. † No. q prescriptione qs defendit in feudo vt si q a rem aliquam possederit tanq̃ in feudatã dicto tempore continuato ⁊ seruitiũ pro ea tanq̃ vasal. exhibuerit defendit sibi eam tanquam feudalem: vt hic. ⁊ .j. si de feu. fue. contro. in .c. si quis per triginta. In hoc tñ est differentia in qualitate defendendi ⁊ obtinẽdi: quoniã si fuit semper possessa tanq̃ feudalis, ⁊ de ea sũt prestita tanq̃ de re feudali seruitia, nec constat q vnquã alter titulus processit nisi de iure feudi: qz tunc ipse vasallus obtinebit absq alio sacro. Et ibi intelligitur. d. c. si qs per triginta. Si vero cõstet q alter titulus a principio precesserit. s. titulus pignoris tunc si vasallus recognoscat a dño tanq̃ feudalem, ⁊ eã iure feudi possedit per annos triginta sibi poterit eã defendere si iuret cũ .xij. sacramẽtalibus ẜm formã hui᷒. c. vbi aũt vasallus probaret aliqd de inuestitura, sed nõ plene. tunc sola annalis possessio rei feudalis iũcta cũ dicta prescriptione inuestiture ipsum iuuaret mediãte suo simplici iuramẽto. vt. ŝ. ti. proximo. in .c. si. in si. que iura ita ad concordiã reducẽda sunt vt dixi in dicto .c. si quis per .xxx. si vero vasallus possidet min᷒ dicam infra quid si inuestitur. in .§. si vasal.
2 † Nota ibi si autẽ qđ si vasal. recusauerit iurare, defert iuramentũ filio dñi eum .xij. sacramentalibus. no. ibi. qui si ita q si filius dñi recusauerit iurare cogitur ipse filius domini inuestire filium militis. no. q in re pscripta iure feu. habet locũ successio. ⁊ est ratio: qz cũ prescriptio equiparetur veritati per not. in .l. j. C. de seru. ⁊ aqua. perinde debet esse ac si fuisset vera inuestitura in qua etiã si feudũ sit nouum succedunt descendentes. vt. ŝ. de his qui feu. da. pos. in .§. ⁊ qz. ⁊ .j. de na. succes. feu. in .c. j. in glo. que incipit hic notabis in .c. si quis per .xxx. hanc gl. intellige sane dũmodo possidẽs bõa fide possideat, alias nõ prescriberetur feu. c. si. de scrip. l. ea. glo. si qs emptio. glo. recte loquitur de quo in auẽ. nisi. C. de bo. mater. in ea. ad fin. not. glo. que videtur constituere differẽtiam inter filium militis ⁊ filium dñi: qz filius militis iurat de certa psona, sed filius dñi de incerta. Ja. de bel. ait q in effectu nulla est differentia inter iuramẽtum filij domini ⁊ filij militis vt apparet ex tex. q patrem ⁊ in tex. in defunctum militem. itẽ no. q licet tex. dicit q si res data pignori possessa fuerit per .xxx. annos defert iuramẽtũ filio militis. ſʒ limitãdus est tex. nisi interrupta sit prescripto. ar. c. j. ⁊ .ij. ŝ. ti. proximo. ⁊ qz probationes non sunt angustãde. l. qm̃. C. de here. l. testes. C. de testi. cum si. preterea si. velit filius domini probare constantis esse factam militi vel filio militis ⁊ sicut interruptam prescriptionem. certe nõ defertur sacramentũ filio militis. Qualiter interrũpatur prescriptio plene no in .l. sicut. ⁊ in .l. cum notissimi C. de prescrip. .xxx. vel .xl. an. ⁊ per Bal. in .l. naturaliter. ff. de vsuc. cano. in .c. ex transmissa de prescrip. facit q not. per doc. in .l. fi. de edic. diui. adria. tol. reliqua que pertinent ad hoc .c. prosequar in .c. si quis per .xxx. j. si de feudo fuerit cõtro. querit hic bal. an in isto feudo sit prescripto succe. heres quidã dicũt q nõ. qz nõ intercessit vera inuestitura. alij dicũt qđ sic qz pscriptio equiparatur veritati vt no. in .l. j. C. de seru. aliqua. ⁊ satis probat in hoc .c. quo caue-
3 tur q si probat † q pater possidet per .xxx. ãnos. ⁊ fecit seruitia cõsueta q filius in tali feudo succedat. ⁊ dicit q fuerit cõsultus de eo qui acqsiuit emphyteosim ecclesie per prescriptionẽ .xl. annoꝝ. hoc. n. tps est necessariũ in ecclesia. nec. n. sufficit in ea longum tps: postea loquit. l. cũ de inrem verso. ⁊ extra de pscrip. c. de quarta. ⁊ in auẽ. de eccle. ti. in pñ. Sʒ ad effectus illius pscriptionis extẽdatur vsq in tertiã gñationẽ vel infinitũ. rñdeo q sicut emphyteosis informiter cõcessa. l. sine psonarũ distinctiõe intelligit in tertia generatione ita sit in prescripta qz in formis est vt in auẽ. de nõ alie. §. emphyteosim q est notabile.

De feudi cognitione. Rubrice

Hic incipit scđs liber feudorũ, cum totum opus in tres libros diuidatur vt dixi in proẽ. huius libri. Continuatur hoc ordine supra visum est de multiplici iure feudorũ nunc videndũ est quo iure cause feudales decidant ppterea cõpetenti ordine subijcitur rubrica de feudi cognitione.

1 Cause feudales decidunt cõsuetudine qua deficiente decidũtur lege scripta. ⁊ nu. 2. ⁊ 3.

4 Lex scripta decidens casum in terminis emergentem si reperitur tũc non debemus ire per suffragia similitudinis.

Vbertus. H. d. generaliter decidunt cause aut iure romano aut iure lõbardorũ aut cõsuetudine † sed cause feudales decidunt cõsuetudine feudali, q̃ deficiente decidunt lege scripta ad hoc allegatur vsq ad .c. ij. nota ibi vbertus q vbert᷒ de orto fuit autor hu᷒ opis. nõ eñ habuit vbert᷒ autoritatẽ legis cõdẽde ſʒ recolligit in hoc volumine cõsuetudines feudales: q̃ gdez sũt gñales ⁊ ligãt oẽs vt dixi in pe. hui᷒ opis: ſʒ aliqñ in h̃ libro inseritur cõsuetudo localis vt. j. in ti. ꝺ matri. ad morga. Zeio ⁊ i. c. j. ⁊ .ij. q test. sũt suc. ad probã. no. inuest. no. ibi. iure romano q cãe gñaliter decidunt aut iure romão a iure lõbardie aut cõsuetudie vel statuto locorũ ⁊ q̃ cõsuetudines in iudicijs sint seruande pl᷑ p bar. ⁊ bal. ⁊ ang. in .l. cũctos pplos. C. ꝺ sum. tri. ⁊ p bar. albri. ⁊ bal. in .l. ꝺ qb᷒ ff. de legi. in .c. cãz. de re iu. l. cũ venisset ꝺ eo q mittit in pos. in .c. cõstitut᷒ de in integ. rest. io. and. late in .c. fi. de cõsue. ⁊ dicit hic bal. notandũ q sicut cõsuetudo est stricti iuris ⁊ stricte accipit vt not. inn. in .c. ij. de cõsue. ibi pan. bal. in .l. quinqz. C. de ser. fugi. nota. q cũ sint varie. q varij sunt mores ⁊ cõsuetudines ciuitatũ ⁊ prouinciarũ nã vnaqueqz puicia habũdat in suo sensu. c. illa. .xxij. d. c. vtinã. .lxxvi. di. nota. ibi cõsuetudie
2 † q cause feudales decidũt cõsuetudine feudali vbi aũt nõ sit cõsuetudo decidẽs recurrim᷒ ad legẽ scriptã ⁊ est de mẽte etiã Host. in summa in ti. de feu. in fi. ⁊ qñqz ad proximorum locorũ cõsuetudinẽ, qñqz ad ius cõe ⁊ dicit Bal. q ſʒ ad hoc vt cõsuetudo tolat legẽ vel cõsuetudinem cõtrariã dʒ eẽ p̃scripta. c. fin. de cõsue. li. vi. nemo. §. tpalea. ff. de reg. iu. hoc. pcederet in petitorio ſʒ in possessorio nõ reqrit q cõsuetudo sit pscripta Jo. and. in .c. ecclia in prin. de elec. c. cõsulationib᷒: ⁊ ibi do. an. vltra alios de iure pa. in gl. j. ad. fi. no. q mala consuetudo que potius corruptela appellat nõ est obseruanda extra in .c. cum decorem de vita ⁊ hone. cle. nam bona ⁊ rationabilis est consuetudo feudorũ vt facta inuestitura cogat ad fidelitatem possessor ei feudalis seruãda, ita actio q̃ de consuetudine nascit iure cõditio stricti iuris non bõe fidei. q patet qz non cõnumerat inter actiones bõe fidei. §. actionũ. insti. de actio. ⁊ ideo isert hic alius q ex cõcessionibus feudoꝝ nascit actio stricti iuris de quo magis dubitarẽ p no. l. fi. ff. de consti. pi. in. in .c. cũ dilecti. de dona. eẽ. n. hmõi cõcessio liberalitas ⁊ beniuola cõcessio pricipis i. c. j. §. in primis. j. in qui. cau. feu. amit. preterea facit qz dicitur feudũ a fide vel fidelitate que hincinde esse debet. c. j. in fi. j. per quos fiat inue. ⁊ tã ex latere dñi q̃ ex latere vas. c. j. de for. fide. j. fi. c. de for. ma. .xxij. q. v. ergo de facili possumus dicere q iets exuperet bõa fide ⁊ sic pariant actiones bõe fidei. ⁊ ad ar. q repiatur numerata inter actiones bone fidei. d. §. actionum. ⁊ no. glo. l. c. cũ venerabilis. ꝺ exce. rñdet bal. i pace cõstã. i ver. oẽs als. v. si quas p text. ibi bona fide q oẽs cõtractus qui fiunt cũ pñcipe hñt nam cõtractuũ bone fidei: sed isti cõtractus communiter fiunt cũ pñcipibus ergo erũt bõe fidei etiam actiões que ex illis pueniunt. denoinat ergo cõtract᷒ a magis cõi nã sua. c. j. de feu. nõ habẽ. pp. na. feu. cogita qz eẽt imp ottãs cõclusi. an actio que nascit ex feud. sit bone fidei an stricti iuris. c. si ictã. j. si de feu. fue. cõtro. qz graue ẽ fidem fallere. l. j. i pñ. de cõsti. pecunia.
3 † In gl. fi. adfi. a. ꝺ vel. colligit ex gl. q vbi emergit casus feudalis primo recurrim᷒ ad consuetudinẽ feudalẽ que si nõ repiat decidẽs in terminis dictũ casũ recurrim᷒ tũc ad simile cõsuedinis postea recurrim᷒ ad legẽ scriptã vbi aũt nõ recipiat consuetudo nec simile nec lex scripta decidẽs in terminis dictũ casũ recurrim᷒ ad. ar. l. sine cõsuetudinis. c. in psñtia. ex de renũ. vult q̃ iac. ꝺ bel. q simile cõsuetudinis pferat legi scripte cui᷒ dictũ. j. reprobabo. q̃r p pleniori doctrina cũ q̃rit q̃les cãe feudales decidant. dõm ẽ prio inspiciendũ eẽ tenorẽ inuesti. q derogat cõsuetudini ⁊ iuri feud. c. j. j. ꝺ duo. fra. ꝺ no. be. inue. ibi nisi fcã fuerit inue. ea leg. ⁊ dixi. i pe. hui᷒ opis: qz prio sũt attẽdẽda pacta apposita in inuest. l. j. §. si cõuenerit. ff. ꝺ positi. ⁊ no. in .l. sempl in stipulatiõib᷒ ꝺ reg. iur. vbi nõ repiunt recurrim᷒ ad spãlẽ cõsuetudinẽ loci ⁊ curie dñi. l. ꝺ qb᷒. ff. de leg. tertio vbi nõ repit pactũ vl spãlis cõsuetudo locoꝝ recurrim᷒ ad cõsuetudines gñales feu. scriptas in h̃ ope. Si aũt nõ repit pactũ vel cõsuetudo spãlis neqz cõsuetudo feudalis neqz cõsuetudo feudoꝝ gñalis ꝺcidẽs. casum emergẽtẽ recurrim᷒ ad legẽ romanã ⁊ sic ad ius cõe vt in tex. nrõ hic vbi aũt neqz lex scripta repiat tũc recurrimus ad sile cõsuetudinis postea recurrim᷒ ad sile legis. l. nõ pñt. ff. de legi. vbi postremo nõ reperit nec sile legis nec sile cõsuetudinis feudales tũc pcedim᷒ p al. hec gl. facit. l. q filiũ. §. libi. ad treb. ⁊ no. in .l. emili᷒. ff. de mino. dixit ia. de bel. q prius attẽdim᷒ sile cõsuetudinis q̃ legẽ scriptã, cui᷒ opi. approbat fulg. in .d. l. de qbus ⁊ p. l. nõ sine. C. de bo. qz libe. dr esse casus in .l. j. C. q̃ sit lõ. consuet. cõtra q sile cõsuetudinis nõ vincat legẽ scriptã qmmmo magis attẽdimus l. scriptam q̃ cõsuetudinis sile primo est cas᷒ de hoc in .c. nrõ vbi si cõsuetudo non decidit in terminis casum emergentẽ attendim᷒ l. scriptã. i. ius cõmune. secundo qz in rebus claris nõ
4 est locus cõiecture. l. cõtinu᷒. §. cum ita de ver. obli. † Sʒ si reperiamus legem scriptam decidentẽ casum in terminis emergentem nõ debem᷒ ire per suffragia similitudinis. tertio aliud facit qz in dubio stam᷒ iure cõi. l. si ex̃ncus. ff. de cõdi. ob cãm. l. cõmodissime. de lib. ⁊ post. vbi casus obmissus relinquitur dispõi iuris cõmunis nõ ob. ar. p dicte legis de quibus qz nõ est verum q tex. ibi dicat q simile cõsuetudinis, vincat legẽ gñalẽ. ſʒ bene dicit q simile cõsuetudinis spãlis in alio loco vincit ibi legem spãlem romanoꝝ q̃ vi

get rome

get rome nõ corrigit legẽ scriptã generaliter sed dõtaxat dero-
gat legi gnali quo ad ciuitatẽ romanã.ar.l.derogare.ff.de v.sin.
ꝛ no.in.l.virtus.ff.locat.ꝛ in.d.l.de quibus.nũ ob.fm argo.de.l.
non sine quia ibi.l.scripta non erit casus emergẽs i terminis de
casibus,alias frustra ponerent illa verba vel aliter respõdeo ꝙ ibi
imperator benigne procedit nõ cũ puncto rõnis et patet ibi be
nignus.non ob.ar.vltimũ de lege.i.qꝛ respondeo ꝙ si loquimur de
ratiõe cõsuetudinis ꝛ tũc fateor ꝙ vbicũqꝫ h̃z locũ rõ cõsuetudi
nis h̃z locũ cõsuetudo qꝛ tunc rõ cõsuetudinis vin.ff.l.scriptum.
Casus est notabilis in.c.i.infra an mutus vel aliter imperfectus
¶ Et est rõ in pmptu qꝛ rõ cõsuetudinis est ipsa cõsuetudo put
rõ legis est ipsa lex.l.qui testatio.§.mulier.de testa.l.si solis de re
uoce.dona.ꝛ ita loquit.l.i.C.q̃ sit lõ.cõsu.nos autẽ nõ loquimur
de ratione cõsuetudinis.s̃z de similit cõsuetudinis ꝛ p p̃dictis sa
cit gl.in aut.quas actiones.C.de sac.san.ec.ꝛ no.bar.in.l.si cõstan
te.in prin.so.ma.ꝛ ꝙ no.bar.in.l.precipimus.C.de app.ex predi
ctis habetis cõclusionẽ ꝙ in casibus decidẽtis ẽt i se.attẽdimus
magis.l.scriptã loquẽtẽ i terminis q̃ similẽ cõsuetudinis ꝛ simi
le legis.Solu.ceteris parib⁹ attẽdim⁹ i materia cõsuetudinis ꝛ
in feudis magis similẽ consuetudinis q̃ simile legis qꝛ in habẽ
tibus similitũ facilis est trãsitus.l.si acceptilatum.ff.de acceptil.
ꝛ no.in.l.si vnus.§.pact⁹.ff.de pac.ꝛ tradit plene in.d.l.de quib⁹
ꝛ ppterea dicit alb.ꝙ hoc relinquat arbitrio iudicis, q ex argu
mẽtis q̃ rei aptior.ꝛ vero pximior cõperit motũ al sui cõfirma
bit ar.l.ob carmẽ.§.si.ff.de test.l.si.C.de edicto diui.adri.tollẽdo.

1 ☞ Feudũ consistit in rebus soli vel coherentib⁹ solo vel i his
q̃ inter immobilia cõputantur.ꝛ nu.2.ꝛ.3.
4 Prestationes ciuiles ꝛ annui redditus possunt dari in feudum.
5 Feudũ põt constitui noĩe debitoris dũmodo debitũ sit ppetuũ.
6 Redditus decimarũ an possint dari in feudum.

1 Sciendum † h.d.feudũ cõsistit in reb⁹ so
li vel coherẽtib⁹ solo vel i his
q̃ inter imobilia ꝯputãtur.ꝛ † feu.nõ põt acqri nisi suc
cessiõe vel inuestitura.h.d.no.† ꝙ feu.nõ põt constare
nisi reb⁹ imobilib⁹ ꝛ eis coherẽtib⁹ vel q̃ immobilium noĩe cõpre
hendunt.nõ aũt in rebus mobilibus ꝛ est rõ qꝛ mobilia per vsuꝫ
cõsumũtur.vnde pprietas rei feudalis q̃ sẽper dꝫ remanere apud
dominũ vt.i.de inuesti.de re.alie.fac.in.§.q̃uis.extingueretur per
vsum vt insti.de vsufruc.§.cõstituit.ꝛ sic cũ proprietas deducit
ad nihilum nõ potest cadere feudũ fm regulas ꝛ consuetudines
feudales ꝛ si diceres vasallus ipsam rem conseruabit tenendo in
archa.ꝛ nõ vtendo tunc fieret cõtra aliã regulã quia esset feu.inu
tile vasallo cũ nõ haberet vsumfructũ neqꝫ cõmoditatẽ aliq̃ qd
esset cõtra naturã feudi vt in.§.si.i.in qui.cau.feu.amit.ꝛ de his
satis dixi.i.si de feu.va.feu.interpel.in.c.i.in.i.q.Item no.ꝙ feu.
dũ cõsistit in tribus.primo in re immobili.secũdo in re coherente
solo.tertio in his que inter immobilia cõputant exẽpla sunt in
tex.ex quib⁹ habes ꝙ annui reddit⁹ pecuniarij inter immobilia
computantur.ita bal.hic facit tex.in.§.vult enim.in aut.de non a
lien.in cle.exiui de paradiso.de verb.sign.Bal.in.l.i.C.de sacra.
in.l.hac edictali.§.is illud.C.de secun.nup.i.c.i.in si.de pace tenen
car.in cle.i.de reb.ec.non alie.ideo dicit Ang.in consi.cccxviij.
inci.anastasius ꝙ sunt tres spẽs bonorũ.not.neminem posse ac
qrere feu.nisi duobus mediis.vno modo successione alio mõ in
uesti.in glo.que incip.verũ ad fin.not.gl.que vult ꝙ fructus pẽ
dẽtes possint dari inse.fructus,q nascẽtur ex tali fondo possum⁹
ẽt exẽplificare i ascriptitijs glebe.l.litib⁹.C.de agri.ꝛ cẽn.l.lõge.
C.de diuer.ꝛ tẽpori.prescript.ecce aliud exemplum in.l.iulianus
4 §.fin.ff.de ac.empti.In gl.que sunt ibi.§.poni.nam.† prestatiõen
ciuiles ꝛ ãnui redditus possunt dari in feu.qꝛ computãtur inter
immobilia in fi.glo.an nomina debitorum siue actiones ꝯputen
tur inter immobilia.glo.nõ soluit glo.in.l.fi.C.in quibus cau.in
integ.resti.nõ est necesse.cõputat inter immobilia.l.aut ptor.§.i.ff.
de iure deli.si cõsideremus ipsam actionẽ in abstracto sine nomi
ne debitoris.tunc ex quo nõ põt videri ꝛ tãgi nũ computat inter
immobilia neqꝫ inter mobilia.ita alua.hic.in cõsi.cccccccix.incip.
oiporentis ꝛc.circa ppositã cõsultationẽ.ita pcedit.l.a diuo pio.
§.in vend.ff.de re iud.ꝛ.l.q̃ tiberius.§.pe.ff.de pecu.ideo vbi su
mus i material qua nõ est necesse applicare vni extremorũ s.mo
biliũ s̃z põt p se stare.tũc cẽsef tertia spẽs ita itelligo old.cõsi.xx
ix.ꝙ i nec.factũ tale dñs rex.vbi si rex ꝯcessit bõa mobilia.ꝛ imo
bilia distribuẽda i certos vsus nõ veniũt pecie que restãt exigẽde
p delictis qꝛ h̃ mo exigẽdi est tertia species ita Jo.an post spe.
in ad di.in ti.de fruc.ꝛ interesse in.§.i.ver.ij.q̃ritur ꝛ m.in.l.si cõ
stante.§.i.ff.so.ma.ideo si qs esse debitor generis tale nomẽ debi
toris nec talis actio nõ cõputaretur inter immobilia neqꝫ mobi
lia qꝛ gen⁹ hic nõ potest videri nec tangi ꝛ est q̃ incorporale ideo
etiã hoc casu diceret tertia species ita lapus allegat s̃z quẽ ille
ꝛ sequit ind.i.a.cõsi.cccccix.facit qd no.bar.i.l.i.ff.de sta.ho.si ve
ro sumus in materia in qua ad vnũ extremorũ siue mobiliũ siue
imobiliũ.noĩa debitorũ vel actiones veniũt necessario referẽda

Bar.in.l.si cõuenerit in secũda.ff.de pign.act.ange.in.l.i.§.huic q̃
situ.ff.ad treb.s̃z ꝙ nũ sint mobilia sed sit tertia species.ꝙ dictũ
bar.ꝓptate est verũ fm Bal.quando sumus i dispositione legis.
natura tunc vbi iuris dispositio nõ est separata fm subiectũ iudi
cat mobilis vel immobilis.l.i.C.si aduer.trãsac.ꝛ videt glo.in.§.
sin aut.de nõ alie.de quo albri.in aut.hoc ius.bal.in.l.iubemus.
in prin.C.de sa.sanc.ec.bar.in.l.põt.ff.de auto.tu.bald.ꝛ albri.in.l.
si sic.§.si.ff.de leg.i.imo.in.c.pe.de cẽsi.imo.ꝛ Panor.in.c.nulli
de re.ec non alie.ꝛ faciunt q̃ dixi.§.in prelu.huius libri.ꝛ in.c.i.in
prin.õ pa.te.Vos i hoc clari⁹ dicite s̃z cões theoricas ꝙ si actio
dat ad rẽ mobilẽ puta equũ bouem cẽset actio mobilis.si autẽ ad
rẽ immobilẽ dat puta ad prediũ ẽe actio immobilis.s̃z si dispoli
tio iuris est separata a subiecto actio nõ dat mobilis vel immo
bilis.l.a diuo pio.§.si sup rebus.ff.de re iud.sed quo ad proposi
5 tũ nostrũ dicite fm an.ꝙ † in nominibus debitorum põt cõstitui
feudũ s̃z si nomẽ debitoris nõ esset ppetuũ puta titio dꝫ cẽtuꝫ ex
cã mutui tũc nõ cõsistit feu.in nomine debitorũ ar.c.i.in fi.an qui.
cau.feu.amit.in annuis prestatiõibus ẽt que ad longũ tps vel in
perpetuũ sunt cẽsẽt vt qoid immobile vt est tex.apios in cle.exi
ui de paradiso.de ver.sig.bald.in.l.iubemus.la grãde in prin.ꝛ in
aut.ingressi.C.de sacrosan.ec.habet in.d.cle.i.de re.ec.nõ ali.ꝙ i
telligit hic bal.verũ qñ cũtinet reale debitũ qꝛ in recognitionem
alicuius rei vel mixtũ qꝛ pro recognitiõe seruitiorũ ꝛ munerũ da
tur vt i.l.si coloni.in.l.dñi prediorũ.ꝛ i.l.litib⁹.C.de agri.ꝛ cẽsi.li.
xi.ꝛ ita Jo.an.ꝛ.d.Anto.in.c.pnenit de cẽsi.si aũt cõtinet debitũ
mere psonale vult bal.ꝙ nõ cẽset immobile s̃z q̃dã tertie spẽs cre
do ꝙ erit vt dictũ ẽ de noĩb⁹ debitorũ q̃ pulchre ponit bal.in.l.ij.
l.xij.col.v.sciẽdũ est ꝙ q̃dã possessio vñ ex p̃dictis videtis ꝙ re
cte in annuis redditib⁹ õꝫ feu.cõstitui.s̃z cõtra hãc doc.an.oppo.
ꝙ in noĩbus ẽt annuis nõ cõsistat feu.qꝛ in feu.inqrit dñiũ dire.
respectu dñi ꝛ vtile respectu vas.c.i.i.de inuesti.de re.alie.fac.ꝛ di
xi vobis in pemio hui⁹ operis in diffinitiõe feudi sed in noĩbus
ẽt annuis nõ est dñiũ directũ nec vtile.l.si.C.quorũ bo.ꝛ not.in.l.
si cer.annis.C.de pac.ergo feudũ nõ cõsistit in noĩnib⁹ annuis
Solo.loco direc.dñij dñs h̃z directã actionẽ loco vtilis dñij vasal
l⁹ h̃z vtilẽ actionẽ.ar.no.l.i.j.C.de nc.ꝛ ob.ꝛ hec so.est de mente
Bal.in phe.huius operis.facit ꝙ no.Jo.and.post inno.ꝛ alios
in.c.querelã.de elec.d.anto.in.c.cũ olim de cẽsibus.ꝛ.c.pnenit i gl.
melt⁹ dixisset ad si.q̃ro qd sit feudũ de camera:rñdeo qꝛ pecunia
thesaurus ꝯuersat i camera.ponam⁹ subditũ oĩ anno p̃stare cẽ
tũ aureos camere principis ꝛ princeps reinuestiuit de illis cẽtũ au
reis.certe õꝫ feu.de camera.Ecce exẽplũ pnceps vel ciuitas h̃z ve
ctigalia dat tibi vnũ vectigal puta datiũ mercãtie i feu.certe õꝫ
feudũ de camera.q̃ro qd sit feudũ de caneua rñdeo qñ dat vinuꝫ
vel bladũ vl aliud comestibile õ caneua p̃cipis vel alteri⁹ dñi oĩ
ãno.ponam⁹ subditũ soluere cẽtũ mẽsuras vini vel bladi caneue
p̃cipis q̃ p̃nceps dedit tibi i feu.dictas mẽsu.ãnuas certe dicet
feu.de caneua.Querim⁹ nũc q̃ sit natura huius feu.õ camera vel
caneua rñdeo ad instar vsufructus finitur.insti.de vsufru.§.i.i.
qs dicat dux.mar.vel comes.ꝛ ex dicto iac.de bel.potestis inferre
ꝙ si princeps dat tibi in feudum reddituũ vnius vectigalis.puta
datiũ vni⁹ mercãtie.certe mortuo te finit feu.limitabitis hoc di
ctũ Jac.verũ nisi tenor inuestiture faciat mẽtionem de heredib⁹.
ar.c.i.i.de duo fra.a cap.inuesti.q tenor inuestiture derogat feu
di nature vt dixi in pemio huius operis.itẽ ꝛ scdo natura feu
caneue est vt si nihil sit nõ est obligat⁹ dñs vasallo sed debet va
sall⁹ spectare donec sit in camera vl caneua.c.i.ipn.i.de notis feu.
fm Ja.de bel.ex quo dictois infertur ꝙ si princeps lẽnd auerit
tibi vnũ vectigal.puta datium mercantie si nihil collectum fuerit
ex dicto datio nõ tenebit dñs qui non fuit in dolo neqꝫ in culpa.
item ꝛ tertio est natura feu.de camera vel caneua vt nõ teneatur
dñs vasallo nisi deducto ere alieno ne egeat.c.i.vbi tex.i.si.i.õ no
tis feudorũ.exẽplũ dñs inuestiuit te de feudo de camera vel cane
ua superuenerũt dño tot creditores vt necesse hẽat soluere eis certe
deducit es aliend ꝛ ne ipse dñs egeat:ꝛ si aliud superit p̃stabit tũc
vasallo.itẽ ꝛ qꝛ ẽ nã feudi de camera vel caneua vt videbitis i.c.i.
§.si vero.i.ti.pe.In gl.itelligo ibi sciẽdum ẽ na.de bel.s̃z ꝯ ꝙ imo
feudũ trãsit ad heredes dicite vt i.c.i.š.q.mo.feu.cõsti.po.Ad si
gl.no.hic esse gl.ꝙ iuramẽtũ nõ ẽ ppria pbatio Bal.i.c.i.š.fide.
inuesti.iter do.ꝛ vasllis oria.i.c.i.§.cõuẽticola.i.de pa.iur.fir.tenet
i aut.s̃z nouo.iure.C.si cer.pe.ꝛ in.c.i.i.de cõsue.rec.feu.ꝛ vidistis
aliqd i.c.ij.si de inuest.iter do.ꝛ va.lio oria.ex qua gl.potestis īfer
re ad statuta loquẽtia õ pbatiõe cũ iuramẽto.ar.l.iij.§.hec verba.
ff.de neg.gest.gemi.ꝛ arch.in.c.i.§.si.de elec.li.vi.ꝛ.l.c.i.sup gl.in
verbo aptissimis de excep.li.vi.bal.i rubrica.C.de pba.in.iij.col.
l.i.C.de sen.q̃ p eo ꝙ interest.in.l.si.C.de secũ.nup.l.s̃z in cõtrarius
sit tex.i.l.si.§.licentiã ibi alie pbatiões.C.de iure delib.in.l.i con
tractib⁹.§.illo.C.õ nõ nu.pe.In gl.si.ad si.signate gl.ꝙ nã sunta
tis h̃z ẽt locũ i feudis ꝛ videbitis vnũ bonũ verbũ i.c.i.i.d.agn.vl
filij⁹ repu.hẽd.ꝛc.limitabitis hoc vt successiõe feudũ acqrat ab inte.
nõ ex testõ.qꝛ nõ vꝫ.c.i.š.q̃ suc.feu.nã legis prouidẽtia successio.

habent feudū sʒ And. hic. Sed oppo. ꝫ imo videtur ꝙ nunq̄ sola successione acquirat feudū quinimo requirat investitura. Nā si filius vel alius succedit in feudo certe tenet. j. annū ꝫ diē petere investiturā. c. ꝫ ibi dixi. §. quo tpe miles. ergo non sola successiōe sed ēt requiritur investitura. So. in feu. antiquo ꝫ pꝫ no qn̄ filius vel alius succedit in feudo ꝫ tūc investitura que petit a dño. j. annum ꝫ diē est ꝯfirmatio investiture ātea facte: nō aūt requiritur investitura. s. vt filius vel agnat⁹ succedēs mittat in possessionē rei feudalis ergo nō est investitura ꝓprie. c. j. j. ut. pixi. ꝫ dixi in. c. j. §. per q̄s fiat investi. qꝺ ptz: qꝛ dñiū transfertur in filiū vel aliū succedentē in feudo añ celebratā investiturā in vasallū. j. diē ꝫ annū l. cū heredes. in prin. ff. de acq pos. sed in feu. nouo. hn̄ requiit investitura ad hoc vt acqrat dñius ꝫ possessio. d. c. j. §. ii. pr. sʒ And. de iter. ꝫ no. gl. in. §. aliud. j. ne probi. feu. alie. per Fede. q̄ vult qꝺ dñs cogatur p̄stare possessionē vas. ex quib⁹ pcipiat feudū de camera vel canena. arg. c. j. j. de notis feu. ꝫ isto modo defendit glo. Ja. de bel. hic. Ultimo pōe dñs dedit feu. cū aialibus i feu. reptuntur aliq̄ animalia mortua vel deteriorata. querit an heredes dñi teneant ad estimationē aialium mortuorū bal. hic ꝯcludit ꝙ sic. ar. l. j. ꝫ. ij. ff. de vsuf. ear rerū q̄ vsu ꝯsu. Ex quo dictio bal. not. qꝺ lʒ bona mobilia nō possint dari in feu. separatim vt hic in tex. nostro. Tñ pnt dari vna cū re imobili. arg. l. si qn̄. C. de bo. vac. li. x. ꝫ est etiā de mente Ja. de bel. hic.

6 † Sʒ hic opponitur qr̄i pōt an red dit⁹ decimarū possint in feudū dari. host. in ti. ne feudū. §. qs possit versi. sed niquid decimas late disputat ꝫ no. do. in. c. ij. de de ci. li. vi. in. c. cū aplica. de his q̄ fiūt a pla. Cōcluñoq ꝙ clerico sic laico nō nisi que essent añ conciliū lateranū infeudate. d. c. cū aplica. ꝫ dixi aliqd in. c. in pn̄. §. qui feud. da. pos. ibi alua. ita io. and. ꝫ pan. in. c. phibemus de de. ꝫ imo. in. c. ij. de fe. in pe. col. car. tamē in. d. c. ij. dicit ꝙ feudū reuersū ad ec. puta qr ante ꝯciliū ec. ifeudauerat decimas laico pōt p̄latus reinfeudare alteri laico ꝫ dicit se ita cōsuluisse p rōnē. d. c. ij. qr nō est de nouo infeudare si decimarū feudum reuersum reinuestit. facit rō. l. pater. §. quindecim. ff. de lega. ij. ꝫ ita sensit gl. in. d. c. phibemus, ꝫ hācopi. dicit Jmo. seruari in practica tirio. and. in. d. c. phibemus ꝫ imo. in. d. c. ij. tenent contra. p tex. ibi in. d. c. phibem⁹. ꝫ in. c. ꝗuis ad. c. ij. ꝫ. §. qndecim. nō loquūtur stāte inhabilitate psone: sʒ loquunt qn̄ inhibitio est ex pte rei. ita bar. in. d. §. quindecim. nos loquimur qn̄ phibitio causat inhabilitatē ex pte persone q̄ magis inficit q̄ phibitio ex pte rei vt no. in. l. si ita qs. §. ea. l. p legistas de ver. ob. posui in. c. j. i pn̄ in xviij. col. §. qui feudum da. pos.

ℭ Quid sit investitura, Rubrica.

ℭ Cōtinuatur ad p̄cedentia hoc modo supra visum est investitura acqri feudū. Nūc videndū est quid sit investitura.

1 Inuestitura potest fieri duplicitér.
2 Inuestiture abusiue quis sit effect⁹ ꝫ nu. 2. ꝫ. 3.
4 Baculus siue anulus nō faciūt traditiōem sed sunt tātūmodo signa inuestiture.
5 Scriptura an sit de solennitate ꝫ substantia inuestiture feudalis.
6 Inuestitura dicit nulla vbi deficit qualitas testiū.
7 Inuestitura q̄uis fiat coram testibus etiam extraneis tamen est valida.
8 Vasallus inuestitus abusiue de feudo. amplo continente sub se plura bona. ingrediēs possessionem vni⁹ solius rei an intelligat acq̄siuisse possessionem omnium aliarum rerum eiusdem feudi.
9 Instrumentum inuestiture si dicat cōcedo pro annua p̄statione, an sit feudum.

1 Inuestitura. ℭ † Premitte ꝙ duplex est inuestitura vera. i. datio possessionis vt hic in prin. abusiua q̄ fit verbis aliquo signo interueniēte. puta hasta vel anulo. ꝫ p hanc nō dat possessio. c. per tuas de dona. c. i. in fi. j. de no. fi. for. c. ex lfis ibi inn. de cōitue. c. ex dīe de his que fiūt a maio. parte ca. sed bene intelligitur cōcessa lfia vt vasal. inuestit⁹ possit ingredi possessionē dicti feudi ēt sua autoritate si in inuestitura dicatur qꝺ inuestiuit ꝫ tradidit vt dixit Inn. in. d. c. ex literis ꝫ per doc. i. l. predia. ff. de acq pos. c. j. in prin. j. de consue. rec. feu. nisi fieret talis inue. l ꝯspectu rei sm̄ And. hic qr tūc transferret possessio. l. ꝙ meo. §. si vēdito rem. ff. de acq. pos. l. j. C. de dona. ita bal. qui dicit hoc p̄cedere in ec. sm̄ legistas in. l. fi. C. de sa. san. ec. in. l. cū duobus vbi gl. §. idem rñdet. ff. p socio ex. ꝫ legi. in. l. traditionibus. C. de pac. ꝫ p spe. in ti. de emp. ꝫ vē. §. sciendū. ver. si vero res, ꝫ ver. sed qd si in instru. nam ex sola inue. acqritur possessio. s. per inductionē icorporalē possessionem vt extra de elec. c. cū in cunctis. §. cum vero. ꝫ in. l. cum heredes in prin. ff. de acqui. pos. vnde aduertendū deducendo rē in practicā ad oculū ꝫ intellectū ꝙ consideranda sunt tria tpa. primum est ipsius feu. ꝯcessio. scḋm est ipsa inuesti. subseq̄ns q̄ est p̄cedētis cōcessionis ꝯfirmatio. tertiū est ipsa inductio in possessionem vt notabiliter scribit dy. in. c. j. de re iudi. vj. ꝫ dicit Bal. i c. ceterū. in. v. col. de iudi. operat ista inue. abusiua qr aut fit apud rem traditioni paratā ꝫ acqrit vera possessio ꝫ verū vtile dñium vt. l. vsucapien. ꝯtrario. ff. de contrahē. emp. l. clausibus. C. de don. l. j. ff. de so. l. si alicui. aut fit alibi qua apud rē ipsam ꝫ tunc per inuestituras ꝯsuetudinariā vera possessio nō acqrit nec vtile dñiū sicut nec acquiret si dñs diceret vasalo vade in possessiones anteqū eat vt in. c. sciendū. j. de ꝯsue. rec. fe. ℭ Ista eñi verba suspensiua sunt donec impleatur cōtractus rei interuētu: qr in hoc feuda sunt similia contractibus innominatis.

2 ℭ † Si ergo queris quid operat inuestitura abusiua respondet bal. ibi qr inuestitus pōt agere vtili interdicto adipiscēde possessionis sine officio iudi. ar. eorū que no. in. c. j. de libel. ob. ꝫ hoc est vtile vasallo. qr a tali s̄nia nō appellat ꝫ in hoc ius canōicū imitat ius ciuile in fe. lacorum. itē operat qr ista p̄iudicialis siue priordialis inuestitura fortificat actionē psonalē ex ꝯtractu feu. vt dñs ꝯpellat p̄cise tradere possessionē nō solū si possideat sed si possit redimere a possidente. ar. ff. de le. iij. l. nō dubiū. itē operat qr vestit pactū nudum auxilio cōsuetudinis. ff. de pac. l. lvtia. vt ꝯsuetudo inue. aliquid operet. ꝫ ꝙ approbatio ꝯsuetudinis vestiat pactum satis probatur. ff. si cer. pe. l. certi cōdi. §. si nūmos. sed si querit qd sit natura in feudis rñdeo nā est naturalis rō forme ꝫ origini sue coherens qd autē amplius est nō est naturale sʒ accidētale. ꝫ natura est vniformis sed accidentia non sunt vniformia sed possunt adesse vel abesse sine corruptione subiecti. ff. de contrahenda emptione lege pacta conuenta. ꝫ ista pacta non cadūt in feud. sm̄ naturam feu. p̄ter naturā vt de associādo vxorē dñi vel de maritanda filia dñi faciūt ꝙ feudū dicat ꝯditionatū ꝫ ꝙ nō habeat naturā simplicis feudi. nec pōt vasallus inuito dño ei renūciare nec econtra dñs renūciare fidelitati ꝫ feudū reuocare qr illa licētia non hʒ locū qn̄ feudū est datū ad certū seruitiū qr fortior est obligatio certa quā incerta. nā certa obligatio nō recipit interpretationē legalē: sed incerta sic vt. ff. de v. ob. l. qui rome. §. flauius hermes. Similiter si feudum ē francum non habet locum penitentia nec hinc nec inde. Idem si ligium quia turpe esset principi fidem frangere: ꝫ qr beneficiū principis dʒ esse munificū alia māsurū vt in aut. que de dignit. §. illud. ista sunt elegantia dicta Bal. in. d. c. ceterum. que hic inserui quia continuatiue ipse dixit. hoc dicit vsqꝫ ad secundam partem principalem ibi si enim dominus duplex est inuestitura propria ꝫ abusiua propria nihil aliud est quam possessio. improprie quādo dominus dat hastā vel aliū corporeū vasallo dicēdo te inuestio ꝫ dʒ fieri inuesti. saltē corā duobus paribus curie vel p breue testatū. h. d. principiū. No. ibi possessio ꝙ i feudis nihil aliū est inuestitura ꝓprie q̄ possessio. s. quādo tradit possessiones rei feudalis vasallo. ꝫ ista de inuesti. realis qr acquirit ius rei feudalis. ꝙ intellige in inue. noua. se. no in antiqua: qr neqꝫ possessionis nouā translationē neqꝫ nouā solēnitatem expectat sm̄ doct. maxime alua. hic ꝫ hꝫ in. c. j. in prin. j. ti. j. nec nouiter transfert sed translatum confirmat vt. j. ti. j. c. j. in pn. ibi an. ꝫ dixi in. c. fi. in pe. col. §. ti. j. Sʒ an sola obedientia vasallorū vel subditorū recipientiū dñm ad possessionē castri vel ville det possessionē. Et dicit bellamera decis. cccccclxix. ꝙ sic si possessio est vacās. sec⁹ si dominus e si in possessione per ea que no. inn. in. c. olim. el. ij. de resti. spo. facit ꝙ no. bar. in. l. q vniuersas. §. si per colonū. ff. de acq. pos. ꝫ in. l. ꝗuis. §. si cōditor. ff. eo.

3 ℭ † No. sʒ tex. ibi abusiue aūt mō ꝙ inuestitura abusiua dr̄ qn̄ dñs vasallo dat hastā vel aliud corporeū puta anulū vel ensem. nam regulariter p̄lati inuestiunt per anulum. Illustrissim⁹ dux mli inuestit per ensem euaginatū. nam ꝯsuetudo est obseruāda. c. j. §. ti. prori. Sic ēt doctor inuestit de signi doctoratus per birretum ꝫ anulum ꝫ alia insignia de quibus per gl. in cle. ij. de magistris. bal in proe decretaliū. Et dicit bal. ꝙ per signa cognoscitur signatum sicut in simili erectio furcharū demonstrat merū imperiū ꝫ eius vsum no. idē bal. in. l. imperium. ff. de iuris. om. iud. ꝫ in simili dicit bal. in auten. hoc pacta. C. de dona. āte nup. che ad lo signale se cognosce le basle. adeo hic addi ꝙ si in vno castello ad vnus ptinet cōdemnatio ad furchas ad aliū executio ꝙ vterqꝫ potest sibi tenere furchas erectas etiam vnus altero inuito. No. duplicē esse inuestiturā. s. propriā que est acquisitio possessionis sicut homo proprie est inuestitus postq̄ induit se veste ꝫ nō ante. ꝫ abusiua que nō cōsistit in substātia possessionis sed in quodā preambulo verborum cum aliquo corporeo porrecto a domino vasallo pro inuestiture vt dixi. §. in euidētialiab⁹ ꝫ phꝫ in. c. accedēs. extra de p̄bē. ꝫ in. c. p illorꝫ. Ex quo infert ꝙ firmius ē subaitū traditiōe rei quā platiōe vborꝫ facit. c. vifis. xvj. q. ij. l. diuisionis. ff. de pac. no. iac. de are. in. l. nō dubiū in fi. C. de legi. facit ꝙ no. in. c. per tuas extra de don.

4 † baculus enī inuestiture seu anulus ꝫ similia signa non faciunt traditionē, sed sunt signa sicut dicimus de arra, que est venditionis. vt insti. de ēptio. ꝫ vēdi. in pn. sʒ aduerte qr si incipimus ab abusiua inuestitura reqrit ēt ꝓpria vt hic ꝫ. §. de cōtro. inue. l pn̄ sʒ si icipere⁹ a ꝓpria tūc nō est necessaria abusiua. vt. j. §. ꝯsue. rec. feu. i pn. ꝫ di. ti. §. qui

xi.§.q.mo.feu.constitui po.in.c.j.de quo plene p Arch.in.c.s epi scop⁹.de preb.li.vj. Intelligas tñ q vbi sola abutina facta ꝛ fi delitas prestita bene est acquisitũ feudũ ipsi vas.illo.ꝛ bz ius i re cum dñs precise cõpellat ad tradẽdum possessionem vacuaz ipsi vasallo vt.j.de no.fi.fo.an.c.j.in fi.nec posset dominus amplius penitere vt dixi in eui dẽtalib⁹.ꝛ vult etiã bal.in.d.c. ceterũ.i.iiij. col.nec posset liberari volẽdo et prestare interesse vt.j. si de feud. fue.contro.in.c.si facta.quinimo dicit hic Bal. notabiliter q nõ solum dñs tenetur tradere sz et successiue pati vasallũ vti frui q nõ põt fieri simul ꝛ semel.l.ꝛ barũ.ꝛ.l.legi.ff.si serui.vend.l. corru ptionẽ.C.de vsufru.l.iter castelliõnũ.ff.de arbi.ideo dicit q ex ip sa cõcessiõe duplex nascit actio pumẽtiua de tradẽdo ꝛ succedẽo scõaria de patiẽdo ꝛ in vasallo ꝛ dño.idẽ dicimus in pprietario ꝛ vsufructuario nã vsfructuarius bz naturalẽ possessionez rei ex quo illi insistit,dñs vero bz ciuilẽ. sed iuri suo bz vsufructuarius q uasi ciuilẽ ꝛ naturalẽ.l.sit ptor.§.atẽ ei.ff.ex q.cau.maio. ¶ Ita in vasallo ꝛ dño faciunt que habent in.l.iij. in prin. ꝛ.§. ex pluri mz.ff.de acqui.pos.ꝛ est rõ destinguẽdi istas possessiões domini ꝛ vsufructuarij vel vasalli.nam dñs pleno iure bz rem ideo non habet obiectũ cõtra qõ cẽset ius quodpiã q possit possidere.sz vsufructuarius bz obiectam ipsam pprietatẽ ꝛ habet⁹ tipu⁹ vsus fructus ꝛ patientia domini.l.iij.§. dare.ff. de vsufru.l.j.in fi.ff.de ser.rusti.pdio.iõ ex hoc cãtur illa quasi possessio no. ex hitex.ibi solẽniter ꝛc.q act⁹ solẽniter debet fieri.s.seruatis seruãdis. Erit aut ẽ solẽnitas requisita in proposito nostro primo q habilitas personarũ tã ex parte concedentis feu. cõferentis q̃ ex parte il lius in quem confertur vt probatur.j. in titu. se. Item q inuesti tura sit facta coram paribus,saltem duobus. Itez q iuretur fide litas vt.j.ti.se.ꝛ.j.in ti.q. Item ꝛ consequenter q fiat inductio in possessionẽ.vt.ß.de cõtro.inuesti.in prin. Et dicit hic bal.cũ oia solẽ nia interuenerunt presumimus pro actu.iõ alibi simile in.l. j.C.de fi.instru.ꝛ in.hast.fisc.dicit idem bal.q q nõ seruat in actu solẽnia reqsita p̃sumit in dolo versari.est no.scdm bal.iste text.q ex testiũ interuẽtione presumamus p actus solẽnitate. Sed dicit q h operatur autoritas dñi q̃ bz vim decreti.pro quo p̃lu init.l. actor.ff.rẽ ra.habe.cũ ibi no.facit qõ no.in.l.fi.C.de predi. curi.li. x.ibi Bar. Sed hec rõ põt morderi.nã decretũ in facto pprio nõ videt operari cũ nõ possit iterponi.c.e.si vna.dere.ec. nõ aliadeo posse esse alienatio.nã ex paretiũ pñtia vr res magis consulte ac ta.nõ mirũ si p isto actu magis presumimus.ar.no.in.c.ex literis de diuor.sicut etiã p̃sumimus p factis a p̃lato in pñtia capituli vt vult. bal.ß.in p̃ludijs huius operis io.xiij.col.per glo.in auc. hoc ius porrectuz.C.de sa.san.ec.ita hic presumimus p solẽnita te actus facti a dño in presentia pariũ suor.facit rõ.l.omniũ.C.de tes.ꝛ q in simili no.in.l.interpositas.C.de transa.ꝛ que videbim⁹ in.c.j.j.qui test.sunt neces. † Sed vtrum scriptura sit de solennita te ꝛ substãtia inuestiture feudalis dic q nõ.j.eo.§.si vero.ꝛ.j.q test. sũt neces.in.c.j.ꝛ.ß.si de inuesti.iter do. ꝛ vas.lis oria.c.j.in pri. ꝛ.c. j.Bal.in rub.C.de condi.ex.l.in fi.vbi dicit in hoc esse differentiã inter feudũ ꝛ emphyteosim ꝛ per doc.j.c.que in ecclesiarũ. extra de cõsti. ¶ In cõtractu ẽphyteotico est magna cõtrarietas; nã gl. in.l.in verbo scriptura.C.de iure emphy.videt inclinare q nõ re quiratur scriptura Et ita dicit ibi bar. seruari de consuetu. ꝛ et Ang.ibi.spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua.ver.v.d.apto.ꝛ Panor. in.c.potuit de locato.in cõtrariũ ẽ gl.in.c.j.de cẽsi.li.vj.i.d.l.j.ver bo alienandis.in.§.adeo.in verbo locationis insti. locati ibi ang. de are.dicit hanc opi.seruari.Albe.ꝛ faly.in.d.l.j.bal. idẽ i.l.j.C. qui nõ petẽ.pres.in fi.col.in ra.de cõdi.ex lege in.l. iubemus.§.sa ne si.q.C.de sa.sanc.ec.in addi.ad spe.i ti.de loca.in.iij.col.gl.xij. q.ß.sepe Jo.an.in addi.ad spe.in ti.de locato.§.nunc aliqua.ver. v.Pe.de anch.l.d.c.potuit ibi imo.l.j.c.bar.ꝛ facit tex.j.d.l.j.ꝛ.q. C.de iure emphy.ex hoc resultat tertia secũda opi.est.vez q re quirat scriptura man⁹ vltra cões effectus.l.q finita emphyteosi. si emphyteota simplr pseruerat sciẽte ꝛ patiẽte dño in re emphy teotica nõ vr renouata ẽphyteosis.qr vbi in aliquo cõtractu re quirit certa solennitas tacito consensu;ille contractus nõ renoua tur bar.in.l.item q̃rit.§.qui impleto.ff, loca, bal.in.l.j. in pe.col. C.qui nõ petẽ.partes in auc.si quas ruinas.C. de sac.san.ec. ꝛ ibi

6 Imo.in.c.j.de precarijs. † Nota q vbi deficit qualitas testiũ ibi inuestitura est ipso iure nulla.adeo q ex tali inuestitura nulla no scit obligatio sz bal.ar.in.l.j.C.de suffragio ꝛ per Cy.in.l.cũ ge. C.de iuris ꝛ fac.igno.ꝛ est rõ q ista potẽtia renouat a lege.l.quẽ admoduz.C. de agrico. ꝛ censi.põt enim lex siue consuetudo pre figere modũ ꝛ qualitatẽ in probando vt.j.qui testes sunt necessa. ad proba.nouã inuestiturã sicut hic ꝛ ibi videbimus vt nõ aliter valeat probatio noue inuesti.nisi fiat p pares curie, vel p breue te statum.l.per publicum instrumentum roboratum a paribus sm vnã opi.l.z.mediolanẽ.voluerint q possit fieri pbatio per breue testatũ ꝛ testes extraneos firmatũ: que opi. nõ est cõis nec tenet vt ibi et tãgit p gl.nostrã magistrã i hac materiã hic positã. ꝛ di ci.j.i.§.se.ꝛ de hac opi.facit mẽtionẽ iste tex.dũ dixit sz quosdã

hoc pcedit nisi i casu necessitatis,qr nõ sũt pres vel nolũt citati venire vel nõ possunt tũc eni sufficiet vt extranei testes interueniat vt.j.c.§.si vero inuestitura.Que aũt fuerit rõ opi.approbate tãgi tur.j.de notis feudis.§.j.ꝛ.§.adcirco.vbi videas.no.q sicut de iu re cõi sufficiũt duo testes regulariter ad pbãdũ actũ de quo q̃rit l l.vbi nũer⁹.ff.de testi.ꝛ.l.inter illã.ff.de ver.i.g.ita et de iure cõsue tudinario.vt hic ꝛ.j.de no.feu.in.§.j.casualiter tñ q̃nq3 de iure re quirunt plures vt in.l.testiũ.ꝛ in casibus ibi no.C.de test.ita etiã casualiter in materia feudali q̃nq3 reqrũt plures vt.j.quot testes sunt neces.ad proban.feu.ingra.Opp.cũ gl.plurib⁹ modis ꝛ for

7 titer † q imo inuestitura valeat et si sit facta corã testib⁹ extraneis nõ parib⁹ vt probat.j.c.in.§.si vero inuestitura.ꝛ.ß.si de inue.in ter do.ꝛ vas.lis ori.in.c.j.ver.hec oia ꝛc.ꝛ.j.q testes sunt neces.ad pbã.no.inue.in.c.j.ver.de veteri aũt ꝛ.j.de cõsue.rec.feu.in.§ sacramẽtũ cũ si.so.timore horũ cõtrariorũ necnõ ꝛ aliorũ q̃ possunt ad hãc materiã adduci qr regula hic posita bz plures limitatio nes idcirco gl.nra,colligẽdo magistraliter ꝛ multũ copiose totaz presentẽ materiã mirabiliter distinguit sz qr vltra limitatiões glo. possunt adduci pbabiliter ꝛ alia ar.in contrariũ. Quare iaco.de bel.in.§.si.j.c.colligit do oia pnt possibile sibi fuit q̃ ad nostrũ p positũ trahi possent aperiunt mentẽ multorũ iuriũ q̃ varie loquũ tur.iõ post illũ ꝛ oĩa.si q̃ratur⁹ de inuestitura laicorũ siẽda ꝛ pbã da est distinguẽdũ.qr aut videt ð inuesti.tpis quo fit.aut post tpˢ quo facta ẽ p illo casu dic in hoc pri.ꝛ dixi i tex.ꝛ l.§.j.ꝛ.j.q testes sunt neces.ad pbã.no.inue.in.c.j.ꝛ.j.de cõsue.rec.feu.§.si.ꝛ q no. hic.ꝛ.ß.si de inuesti.inter do.ꝛ vasal.lis oria.c.j.ꝛ.j.eo.§.si vero i uesti.ꝛ.j.de no.feu.in.§.q aũt.s.q debẽt interuenire pares curie. vbi haberi possunt,vbi nõ possunt admittũt extranei.j.c.§.si ve ro. Si vero q̃rat ð noua inuestitura pbãda post tpˢ quo facta ẽ. Et tũc aut est cõtẽtio iter dñm ꝛ gastaldũ v guardianũ.Ex quo bz p̃sumtionẽ cõtra se qr pri⁹ possederat vt gastald⁹.nũc vult di cere rectũ feu.tũc ipse vasal.bz probare vel p pares curie vl istru mẽtũ vt.ß.de feu.guar.c.j.§.j.de cõtro.inuesti.§.itẽ si vasall⁹.ð cõ ten.inter do.ꝛ vasal.de inuesti.§.ceterũ.si autẽ est contentio inter dñm ꝛ creditorẽ.idem q membro proxime precedenti vt.ß.de cõ tro.inuesti.c.j.in.§.similiter.ꝛ de cõtẽ.inter do.ꝛ vasal.l.§.simili ter.ꝛ de feu.dato in vicẽ legis cõmis.in.c.j.ꝛ si.Si vero cõtẽtio est inter dñm ꝛ emptorẽ dic vt.j.de cõten.inter do.ꝛ emptorẽ.c.j. Si vero est cõtentio inter dñm ꝛ eũ qui p̃tendit feudũ camere vel ca neue.vt.j.eo.in.§.si vero vasallus.tunc stat iuramẽto possessoris vasalli vel iuramentũ referat.Si aũt est contentio inter do.ꝛ va sal.q dicit se inuestitum de noua inuestitura.dic vt i hac gl.sz ad de qr interdũ dñs negat inuestiturã interdũ affirmat.Si negat aut de incremento vel qualitate feu.pzio cału aut dñs possideat aut vasallus.si dominus tunc pbare dz vasall⁹ mõ ꝛ forma hic descriptis ꝛ.ß.de cõtẽ.inter do.ꝛ vas.de inuesti.c.j.in prin.ꝛ si de inuesti.iter do.ꝛ vas.lis oria.c.j.Et testes sũt cõpellẽdi sm q hic no.ꝛ per Bal.j.in.§.j.ꝛ.ß.si de inuesti.inter do.ꝛ vas.lis oria.c.j. ꝛ si nollet dñs compellere poterit pducere extraneos vasallus.j. §.proxi.Et predicta pcedũt qñ domin⁹ bz pares alias indistincte admittunt pares ꝛ extranei vt j.in.§.si vero inuesti. vbi aũt vasal. nõ põt pbare tũc dño possidẽti dat iusiurandũ.vt.ß.de cõtro.inue. in prin. In casibus tamẽ remittit domino iuramẽtũ qñ de alio feu.est vasallus vt.ß.de cõtro.inuesti.in.§.si vero de cõtẽ.inter do. ꝛ vas.in.§.ceterum. Si autẽ possideret vasal.ꝛ tũc dño incumbit pbatio:vt.j.eo.in.§.si vero.vbi aũt deficit i pbatiõe.ꝛ tũc deferẽ ei iuramẽtũ alias nõ si de inuesti.inter do.ꝛ vas.in.c.j.ꝛ.j.de con sue.rec.feu.l si.si aũt vasal.p̃scripsit rẽ dic vt.j.si de feu.fu.cõtro. in.c. si qs p triginta.si vero nõdũ cõpleuit p̃scriptionẽ tũc si pos sedit p annũ deferẽ ei iuramẽtũ vt.ß.de cõtẽ.inter do.ꝛ vasal.c. j.in prin.ꝛ si de inuesti.inter do.ꝛ vas.lis oria.c.ij.in princi. Si ve ro est cõtẽtio de inuestitura quã dñs affirmat ꝛ vasal.negat,tũc dñs pbat sz si vasal.cõuincit cadit a feu.vt.j.si de feu.fu.cõtro.in c.si vasal.ꝛ de lege corra.c.si.Si aũt ẽ cõtẽtio de incremẽto feudi, si dñs sibi aliud in re feudali reseruauit probat vasallus alioquin pbat dñs vt.ß.de cõtro.inuesti.in.§.si quis.ꝛ.j.de inuesti.de reb. alie.fac.§.si.ꝛ.j.hic finit lex.c.j.§. si vasallus.ꝛ.§.se.si aũt est cõtẽ tio de qualitate feu.ꝛ pactorũ aut de cõiuetis aut nõ dic vt.j.i.§. pe.ꝛ si.si vero est cõtẽtio de ingratitudie vasalli dic vt.j.quot teste. sunt nec.ad probãdũ feu.ingrati.in.c.j.vbi vero est cõtẽtio inter dominũ ꝛ agnatos vasalli cõiter probat qui dicit nisi ex cõiectu ris aliud appareat dic vt.ß.de cõtro.inuesti.in.§.cũ aũt.ꝛ.ß.de cõ tẽ.inter me ꝛ dñm de portiõe fratris mei.ꝛ si de inue.inter do.ꝛ vas.lis ori.c.ij.ꝛ.j.de gra.fac.in feu.§.si.ꝛ de inue.i mari.fac.§.itẽ placet.ꝛ si de feu.fue.cõtro.in.c.iij.de cõtro.inter mas.ꝛ fe.c.j. Si vero est cõtẽtio inter vasallos allegãtes diuersos inuestitores ma gna p̃sumtio est p possessore. Idõ de illo q̃rẽdũ est ꝛ si cõstiterit qs sit possessor impugnãtes eum probẽt vt.j.de pa.tenẽ.§.si duo.

8 ꝛ.§.si in tres.ꝛ de lege corra.c.ij. † Quero qd si vasall⁹ solũ inuesti tus absiue de feudo ãplo cõtinẽte plura bona sub se ingrediatur possessionẽ vni⁹ soli⁹ rei ã intelligat acqsiuisse possessionẽ oĩm

aliarum rerū eiusdē feu. an solum illius rei. et videt dicendum q omnium rerum p l. restituta in pan. ff. ad trebel. l. possideri. §. q aut. ff. de acqui. pos. et pdicta pcedere possunt d equitate. nā rigor iuris videt esse in 9trarium vt probatur in l. i. §. sceuola. ff. si quis testa. liber esse iu. fue. et ad l. restituta. posset rñderi. q ibi loquat de trāslatione dominij ad quē sufficit etiā sola restitutio vt balis ibi patet et i. l. facta. co. ti. Sed hic loquitur l. pposita de acq. pos. q in facto 9sistit. licet postq est acqsita possit dici iur. l. i. i pn. §. si vir. ff. de aq. pos. et l. pegre. in pn. et iō ad positionem vnius nō seqtur positio alteri9 l. nudis. et l. nō epistolis. C. de proba. ad §. qd aūt pōt rñderi q ibi nō dr q reqrit possessio aliarū rerū q erant intra fundū et a fundo distincte. sed ceterarū partiū fundi tantum q acqsite parti erāt 9tinuate. et ita dixit Dy. i. d. c. i. sed tenēdo pmam opi. dicūt q ista ar. habēt locū in singularibus rebus puta duobus pdijs emptis vel legatis. sed in vniuersalibus vt hereditate feudo et similibus. si ego intro vnū fundū ea mente vt oēs alios habeā. satis sit vt exinde habeā possessionē omniū. d. l. restituta et q ibi p gl. et i. l. p herede. §. i. ff. de acqui pos. et ita dicit end. de iser. fuisse iudicatū p maximos iuris peritos. facit l. iij. p socio et posset nō incōgrue adduci q voluit. d. Ant. in c. a. si. de cau. pos. et ppie. p no. in c. in literis p Inn. et Host. de rest. spo. qd ex quo tractat de possessione iure cuiusdā vniuersalis et cōformis q apphensione vnius videt apphensum 9formeadeo dicit q apphēsa possessione domus vel vni9 fundi pbende extendit ad omnia tpalia nō ad iura canonicalia. facit no. p Inn. et alios in c. dilect9 de capel. mon. Bal. in c. i. in vi. col. j. de capi. q curi. vendi. Bar. et ludo. in l. ij. in pn. ff. de acqui. pos. bal. in c. i. §. ad hec. j. de pa. iura fir. tenet. bar. in l. i. §. si quis interdicto. ibi ang. ff. vti possi. bal. in l. ij. C. de serui. et aqua in v. col. in l. solent. §. fi. ff. de off. proconsu. et lega. Tū q ista materia in hoc exigeret longā lectiōem, p nūc transeamus cum ista cōclusione vide hic plura argu. p et contra p And. et vide in l. seia cum bonis in pn. ff. de don. causa mor. et in locis s. all. et q dixi s. de cōtro. inue. in §. cum aūt. quero qd si instrumētum inuestiture dicat cōcedo tibi et cui ius dabit qualiter intelligatur vide p Bal. in l. liberti. C. de ope. liber. vbi ipe dicit qd dicta verba nihil significant nisi ipsam puram et veram feudi naturam quia id ius se retulit postea facit qd in simili dixit Bar. in l. gaius. ff. so. ma. et qd no. in l. qui mutuā. ff. mandati. l. cū ge. §. pater. ff. de le. ij. † Quero qd si instrumentū inue. dicat concedo p annua pstatione an censeat feudū dic p bal. i. l. liberti. C. de op. li. et per io. an. i spe. t. de ēp. et vē. §. j. ver. nūc formā. et dicūt q nō est pprie feudū. sz magis ēphyteosis vel 9ct9 innoiat9 ue pkri. v. l. nāsis. §. ac omodo. et not. p cy. in aut. ingressi. in si. C. de sa. sāc. ec. et iō dicit bal. q iste nō tenet pstare iuramentū fidelitatis nec cēset iure feudatarij dixi. s. in pludijs indeffinitiōe feudi. Quero qd si isti pares essent absētes q sunt necessarij testes ad istā nouā inuestiturā an sint citādi vel possit pcedi ad iuestiturā ipsis absētib9 et dicit bal. q debēt citari q2 eorū pntia et cōsiliū possent trahere dñm in aliā sniam ostendendo forte piculū q ipa inue. posset iminere ar. ff. de arb. l. si antea cū l. se. vn ergo nisi citent nō valeret inue. et j. de consue. re. feu. in §. prio. circa fi. et ita sentit gl. magna hic. sz pdicta intelligerē vbi nisi eēnt absentes i loco nimitū lōginquo et remoto, adeo q nō pnt adesse sine maxima difficultate ar. l. i. ptor. §. fi. et q ibi p doc. ff. de vaca. mune. et videt equū. facit q dixi l. d. §. i. d 9sue. re. feu. qd aūt si citati nollē venire adhuc dōm q valebit iue. sine ipsis ar. ff. d. fideicō. liber. l. si legauero. §. i. p. ea q. hn̄t in c. nobis. oīz de elec. qro qd si dñs hēat duntaxat vnū parē: dic sz bal. q eū interesse simul cū vno alio teste admin9. ar. l. cū antiqtas. C. de testa. facit. j. de no. feu. in §. ij. et in §. idcirco. et q dixit io. an. in c. grauem extra de preben.

1 ☞ Instrumētum q̄uis sit amissum tñ testes q pducti fuerūt in instrumento pnt iterū pduci ad pbandū tenorē dicti instrumēti.

2 Testis in cā feudali dz in iuramēto suo facere expssam mentionē qualr iurat ad scta dei euāgelia tactis sacris scripturis.

3 Dñs pōt compellere testē ad deponendū veritatem ēt in cā contra eū mota pp̄ter iurisdictionē quā in eum habet.

4 Uasallus pōt habere duplex remediū si dñs neget sibi iustitiam facere in compellendo pares.

5 Dominus nō pro omni cōtumacia vasalli potest ipsum priuare feudo.

Si enim. dño. Casus. Comes militē inuestiuit absq̄ de castro per anulū et non tradidit ei possessionē: vasallus agit cōtra dñm et petit fieri inuestiturā ppriam. s. possessionē sibi tradi. dñs negat se vllā inue. fecisse. qrit qualiter debeat fieri probatio. rñdet p pares curtis. vel p publicū instrumentū a paribus 9firmatū q si veritatē dicere recusēt tūc a dño cogi debēt iurare q huius rei nesciāt veritatē et postea actor alios possit pducere testes: eo aūt deficiēte in probatiōe erit i electiōe dñi an velit iurare vel deferre: et si dñs nolit 9pellere testes iurare licitū est vas. ēt per extraneos testes pbare: eo aūt tūc deficiēte in pbatiōe electio iusiurādi defert dño. h. vsq ad §. si. vo vasal

l9. 9stitutitio, q2 nō fecerat ei inuesti9ura corporalē iuestitruā. s. abusiuā q obligat inuestitorē ad faciēdā inue. verā illius dom9. a. curtis. Confirmatū. i. subscriptū, vel dic eo ipso qd notarius scribit eos i publico instrumēto q iuris fictiōe attestari videntur ipsi instrumēto eo ipso q sunt descripti in eo: vt no. C. de te. l. j. vel amissū sit. not. ex tex. ibi per publicū instrm &c. q illa verba q frequenter repiuntur in isto lib. i. q fiat pbatio p breue testatū &c. vt habuisti s. pri. c. j. q tes. sunt ne. ad pbā. no. inue. et in plurib9 alijs locis debent intelligi. a. p publicū vt hic. de quo late dixi. s. de cōtro. inuest. in prin. No. ex tex. ibi amissum &c. † q lz istrumētū sit

1 amissum tñ testes q interfuerūt instro pnt pduci ad pbandum tenorē instri de q plene no. p gl. et doc. in l. sicut. C. de fide instr. et in aut. si qs in aliq. C. de edē. p Cy. c. cū olim de pui. No. ex tex. ibi se nouiter fuisse &c. casum singularē. sz bal. in hoc vez quandoq testis extra iudicium dicat se nō interfuisse. tñ in iudicio pōt cogi ad deponēdū veritatē piuramētū et stabit depositiōi sue de q p bar. i. l. eos. ff. de fal. dixi. s. si de inue. inter do. et vas. lis oria. in c. i. sup v le. pte. et ibi videte tex. similē huic iz Bal. istū alleget p singulari faciūt q hñtur i. c. cū cāz de testi. in c. pterea de testib9 cogē. Et idē c. sicut nobis. in c. cū in tua. de testi. bar. et Bal. in l. gnaliter. C. de non numera. pecu. Ang. consilio. cclxx. incipit quedam. Nota ex tex. ibi non reminisci &c. quod qui non recordatur mō poterit recordari cras et per hoc posset excusari qui in vna causa dicit se nō recordari et postea super facto examinatus dposuit bal. i. l. nullū. C. de testi. in l. gesta. de re iudica. Bal. in c. i. §. notandum. j. de no. feu. ludo. et imo. in l. q bona. §. si sup. ff. de dā. infec. No. ex tex. ibi alios pares pducat &c. q illud qd solet dici q post dedicta testificata nō possunt testes pduci in aut. de testi. in §. q2 vero non hz locū vbi testis deposuit aliquid super facto pricipali affirmādo vel negādō. Secus si dixerit se ignorare pncipale quia tunc licet ps didicit testificata nihilominus possunt testes pducere v. hic qd est valde notandū. et iz Jac. de bel. ra. et Nic. de neapo. Et erit pulchra limitatio ad ea q tradunt in c. o. fraternitatis extra de testi. et nō cle. testib9. de test. et ad materiā legis per hanc. C. de temp. appel. et in d. §. q2 vero. Sed Bald. non assentit huic limitationi de iure ca. per d. cle. q2 extat ratio timoris subornatiōis. nisi. dicit q etiam de iure cano. posset hoc substentari. primo q2 videtur equū ne probationū mā angustet. l. quoniā. C. de here. Item per tex. in d. cle. vbi ptz q ēt i quibusdā alijs casib9 pnt recipi testes non obstāte dicta rōne. tñ iō bal. nimium. vrget. Nec ob. cle. ij. eius casibus ibi no. q2 loquunt qñ subest iusta cā. puta q2 attestatiōes nō valēt vl q2 fraudulēter examinati. Iō ne pbatiōis angustent pmittit examinari de nouo. nos loquimur qñ valet examen sed testis nō bñ respōdit. nā cū hoc pēdet ex cōscia testis quare ita dixerit nō est de nouo examinandus q directo subest timor subornationis. d. ca. fraternitatis de testibus. Not. ex tex. ibi sacrosanctis

2 scripturis &c. † q in cā feudali testis dz i iuramēto suo expssum facere mētionē qualiter iurat ad sctā dei euāgelia corporaliter tactis sacrosāctis scripturis, ad q facit. j. qliter vas. iur. debe. fide. l. c. j. q intelligo verū vbi sic di. at cōsuetudo. nam circa formam iuramentorū est attēndēda consuetudo. vt no. gl. i. j. de pa. iuramen. fir. §. item sacramentū. qm de iure cōi valeret iuramētū sup qlibet libro prestitū imo et super ligno et lapide q2 ad cor iurantis respicit deus, vt ibi dixit notabilr glo. facitq no. gl. in cle. i. de here. &c. et si ex po. de iureiur. et vide ad predicta in d. §. itē sacrm. et in d. c. i. qualiter iurare dz vas. in tex. Oppo. cū gl. i. in eo q dr q dñs cōpellit iurare testes de domo sua et 9 se ad instantiā vasalli litigātis cū dño sed cōtra. d. l. nimis grave. C. de testi. vbi disponit 9tra. So. hoc iō 9tingit in casu nro q2 dñs habet iurisditionē in eos et iō ad eius officiū spectat eos cōpellere ad iurādū vt veritatis elucescat. et allr in lōbardia de offi. iudi. l. vt iudex p hoc est expedita

3 gl. vsq ad v. que aūt. et no. ex ista gl. 9iūcto isto tex. † q pp iurisditionē quā habet dñs in testē pōt 9pellere ad deponēdū veritatem, etiā in cā 9 se mota vt in hac gl. sed Ja. de bel. intelligit istud qñ testes pducti ab alio producunt 9 ipm dñm quo casu cogitur ipse dñs facere eos iurare 9 se. argu. ff. de offi pñdis l. senatuscō sultum. sed q ipse dñs cogat pducere eos et probare cōtra se, dicit q isto casu non cogatur vt in d. l. nimis. C. de testi. et intelligas istam glo. verum dicere in casu istius compulsionis. testium nam aut extēdas vt dominus habeat iurisdictionem ad cognoscēdum in causa principali vertente inter ipsum et vasal. quoniam in ipa causa pares sunt iudices competentes et iurisdictionē habent vt j. de pbi. feu. alie. per Fede. in §. pe. et in quantū dñs nollet eos cōpellere et tunc vasal. posset haberet recursum ad superiorē vt eosdē testes 9pellat. ar. eorū q ibi not. et s. in prin. huius c. circa mediū gl. et probatur. s. si de inuest. inter do. et vas. lis oria. c. j. post prin. et de hoc. j. in gl. vbi gl. hanc qstionem disputat. opp. cū d. gl. in eo q hic disputatis: vt si vasallus agat ex noua inuestitura 9 dominum possidentē et deficit in probatione q cā dz decidi iuramēto dñi. sed contra de. §. ij. s. de contro. inuesti. vbi dr q debet remitti tale sacrm dño. soln. ibi iō q2 vasal. recognoscebat aliud feud. ab

eodem

eodem domino pacifice et quiete. Hic aũt nullũ aliud recognoscebat prout dictũ est. s. in prin. huius ti. Op. cũ pdicta gl. qđ imo vasal. possit pbare inuestiturã p instrũm publicũ etiam corroboratum testib' extraneis nõ paribus: vt. j. qui test. sunt necessa. ad pbãdum nouã inuestiturã sicut' cõtrariũ hic legitur. Solu. iste tex. loquitur in inuesti. noui feudi in quo dominus erat in possessione. Ibi vero loquitur in inuestitura feudi antiqui in q vasall' erat in possessiõe vt ibi dr, vbi hoc satis apte declaratur. Et nũc est expedita ista gl. vsq ad fi. Opp. cũ gl. fi. de pria parte hui'. §. ad vltimam. qm i pria pte dr qđ inuestitura noua nõ pbat̃ et p extraneos. so. illa est regula q ponit̃ in prĩ. q fallit hic in fi. in odiũ ipsius dñi eo qr dñs noluit cõpellere pares ad iurandũ. vñ ex hoc patit̃ istã pecuniã vt ꝯ ipm et p extraneos fiat pbatio. et si tales extranei nollẽt iurare seu deponere, dñt tũc ꝯpelli p superiorẽ iudicẽ ordinariũ vt. s. si de inue. inter do. et vasal. lis oria. c. j. et hoc voluit ista gl. vsq ad v. sꝫ. qro que bene loquit. quero cũ dicta gl. qd si vas. nõ hẽat nisi solũ pes ad pbandũ inuestiturã nouã q volũt deponere, et dñs etiã nõ vult eos ꝯpellere qd erit fiedũ et respõdet gl. ad instantiã ipsius vasal. potuerũt ꝯpelli p iudices supiores sꝫ qđ et di de testibus extraneis vt in. d. c. j. s. si de inuesti. iter do. et vasal. lis ori. nec ob. iste tex. q disponit q vas. dꝫ pbare p extraneos qr hoc est inductũ fauore ip si' vas. vꝫ q vbi ipi pes nolũt iurare q tũc possit vasall' pbare p extraneos si haberet. sꝫ si nõ haberet tunc etiam dicendũ q pes debeãt ꝯpelli vt. s. dictũ est qr nõ dꝫ retorqueri i lesionẽ ei' vasalli. l. q fauore de legi. q fieret si pes nõ possent ꝯpelli. et pdicta pbant̃ p talẽ similitudinẽ. qm tutor non potest hereditatẽ pupillo delatã acquiret ipi pupillo sine ipi' pupilli volũtate vel actu. l. potuit. C. de iure deliber. q intelligendũ est fauore ipsius pupilli qñ potest loqui: nã si nõ posset adhuc loqui vt infans vel furiosus nõ debemus spectare suã voluntatẽ qm nõ hꝫ, alr's dictus fauor redũdaret in ei' dãnũ et pniciẽ q et nõ dꝫ. l. peni. C. ad tre. sic a patri dicẽdũ ẽ in pposito q iste fauor inductus in fauorẽ vasalli nõ dꝫ retorqri in ei' lesionẽ. et h volunt ista gl. vsq iuxta finẽ sui ad ver. sꝫ et dic. q bñ loqũr et hãc suã cõclusione firmauit. s. in prima opp. quero subsequẽter cũ dicta gl. an dñs debeat puari ppietate feudi ex eo q denegauit facere iusticiam vasallo nolendo cõpellere pares ad iurandũ et respondet gl. q sic per ea q nota infra que fuit prĩa causa benefi. amit. in. §. item qui dñio. licet ista gl. aliter allegauit. et non bene que per hoc est expedita vsq ad fi. Ex qua gl. nota † qđ vasall' habet duplex

4 remediũ quãdo dñs denegat sibi iustitiam in non ꝯpellendo pares ad iurandũ. primũ remediũ est de quo. s. dixi. vt vasall' adeat superiorẽ q eos cõpellat. scdm est qđ vasallus petat dñm ꝯdẽnari et priuari ppietate vt in hac gl. et pbat̃ in. c. j. j. qualiter do. ppriet̃ pue. et erit in electione ipsius vasal. p dictã regulã q fauor et hoc tenet and. de iser. sꝫ. d. bal. reprobat istã gl. dicẽs q in casu pposito nõ debet dñs p h priuari ppietata et rationẽ assignat qr nõ dum ꝯstabat de feu. qr erat i litigio ar. ff. de test. mili. l. diuus. et p bal. facit glo. in. c. fi. de iurepa. nam quis nõ puatur iure suo a lege nisi in casibus a iure expressis. hic aũt casus nõ reperit̃ expressus quinimo dicit ipse plus q etiã si constaret de feu. per probationẽ q adhuc dubitaret an p istã solã negligẽtiam deberet priuari ppietate qr vasallo non adiudicaret̃ feudũ sed ppietas q vr̃ esse mentẽ hui' lre. alua. aũt circa istã qõnẽ eligit mediã viã. s. q relinqueret̃ hoc arbitrio iudicis debẽtis iudicare p text. in. §. sc. ex quibus ꝯcludo q dñs ex denegatiõe iusticie priuat̃ ppietate feudi, si in eodẽ casu vasallus denegãdo iustitiã dño fuisset puand' suo feu. et hec ꝯclusio firmat̃ per gl. in. d. §. itẽ q dño. et inuestigãdo pdicta iudex multũ debet esse diligẽs et discretus et cũ equitate pcedere vt in. d. §. sed qr. et pdicta intellige in dño laico qd aũt in dño clerico ecclesia. hic vt. j. de capi. corra. in. §. fi. et p dy. in. c. delictũ. de reg. iur. li. vj. faciũt que dicũt doc. in. l. meminerint. C. vnde vi. p gl. stat ia. de bel. et and. de iser. satis. n. pbat̃ in. d. c. j. j. qualiter do. pprie pri. nec ob. q sit cõtra mẽtẽ tex. nisi qr rñdeo negãdo. nã lꝫ tex. nõ ponat penã dñi nõ cogẽtis pes curie vt admittãtur extranei testes: tñ nõ negat ista lex q si vasal. velit eligere aliã viã puãdi dñm ppietate, vel q extranei testes admittant̃ nõ possit ar. l. q fauore. C. d leg. sꝫ and. d iser. hic magis mihi plꝫ opi. and. p text. in fi. in. c. j. s. q. mo. feu. ami. el. h. et i. c. j. §. et qr. j. que fu. prĩcã be. ami. dũ in vasal. dicit gñaliter vel similes culpas ꝯmiserit nam iste casus licet nec in dño nec in vasa. reperiat̃ expssus in. d. §. itẽ q dño. dicit q vbi vasallus denegat dño suo facere iustitiã

5 q pdat feudũ vnde aduertendũ † qr nõ ois cõtumacia vasalli in denegãdo iustitiã dño habet ipm puare feu. vt. j. de mili. vas. qui ꝯtu. est in. c. j. ita quoq dicendũ ecõtra q nõ ois ꝯtumacia dñi in denegãdo iustitiã vasallo puet dñm ppietate: qm dñs et vasallus in istis priuationib' a pari pcedũt et regulãt̃. c. dño cõmittẽte. j. si d feu. fue. ꝯtro. et. j. de for. fide. inst. Et ideo nõ sine rõe arbitrio iudicis dixit aluaro. esse relinquendũ. et hec opi. videt̃ esse fũdata in eqtate dicti. §. sed qr. vñ nõ putat istã gl. ita indistincte esse rebrobandã prout facit bal. op. ab extra q imo isti pares nõ possũt esse testes p dño, tũ qr sũt eius amici. l. iij. d test. tũ q dñs põt eis iperare vt i. c. lꝫ. j. si de feu. fue. ꝯtro. ergo nõ sunt idonei testes. l. idonei. ff. de testi. So. dic q ideo admittunt̃ pp̃ter sacramentũ fidelitatis q cõtinet honestatẽ. nec esset honestũ si dñs ex hoc locupletaretur cũ aliena iactura. l. nam natura. ff. de condi. et demon. nec habet obstare q sunt amici quia nihilominus eis credi potest. l. sciendũ. ff. de vsur. Nec ob. q imperare potest quia loquitur de vlri imperio. arg. in. l. in tm in. §. vniuersitatis. ff. de re. diui. Item qr vtriq sunt obligati dño et vasallo. d. c. j. in fi. de for. fide. Jõ nulla suspitio põt cogitari pp̃ter paritatẽ ar. ff. de nup. l. nõ solũ. Dixi tñ do. and. de iser. s. si de inuest. inter do. et vas. lis oria. in. c. j. qđ posset tãta esse amicitia et familiaritas cõtracta cũ domino vt ex affectione quã habeat ad dñm ꝯtracta sit inter eos nõ leuis dilectio put dr. ff. de ver. sig. l. iiie. §. amicos. qr tũc repelletur p dño nõ qr vasall' sꝫ. d. l. iij. ff. de test. alr's si vasall' esset ita probate opinionis et vite vt nõ sit verisimile deierare p dño vt dixit Jmo. in. c. cũ. R. canonicus. et moderni in. c. insinuãte de offi. delega. in simili de canõico q psumit̃ nisi pbet̃ cõtra. l. nõ ois. §. a barbaris. ff. de re mili. nõ esset repellẽdus: qr pl' psumit̃ diligere suã salutẽ quam vtilitatẽ dñi. vt. s. q. mo. feu. ami. in prin. et C. ad. l. iul. repetũ. in. l. fi. facit q nota. de familiari in. c. literis. extra de testi. xxiij. q. j. in summa. et. c. j. ad predicta vide que dixi in predicto. c. j. s. si de inuest. iter do. et vas. lis oria. i notabilib' sup qua ta parte positis.

1 ☞ Liberalitas non presumitur ex duplici vel triplice pre-
2 statione.

Ar. nue prestatiões eqparantur vsufructui.

Si vero. vasall'. In summa hoc vult vbi vasallus est in vera possessiõe feu. vel i quasi possessiõe iuris feudalis et vertat̃ contro. inuesti. statur sacro ipsius vasalli possidẽtis vt iuret et deferat. h. d. an tex. ibi possideat. s. pprie et vere, vt qr possidet feudalem q vere possidetur vt est fundus domus et si vasall. in possessione ad minus per annũ domino sciẽte et patiẽte et ab eo tanq̃ vasallo seruitia recipẽte. No. ex isto tex. q sicut possessio feudalis propria et vera cõtinuata per annũ domino sciante et patiente et seruitia recipiẽte ab ipso possidẽte tanq̃ vasal. inducit presumptionẽ vt stetur sacramẽto ipsius possidẽtis vt hic in prin. et s. si de inuesti. inter do. et vasal. lis oria. c. ij. in fi. et. j. de cõsue. rec. feu. post prin. Ita quoq possessio feudalis iurium incorporaliũ probata per duos vel tres actus in pcipiẽdo et in solutione iure feudi cõsistentes vt hic post prin. q est nota. dignũ vt seruetur. Ja. de bel. facit. l. j. que singularis est sm Bal. C. de fideicõ. no.

1 † q ex duplici vel triplici prestatiõe nõ presumitur mera liberalitas. et est ratio qr ipsa prestatio cũ diuturnitate temporis facit psumi pro vasallo vt solẽnitas debita precesserit vt pbatur i. l. qui in aliena. ver. sed si nõ adierit. ff. de acqui. here. itẽ qr due vices faciunt cõsuetudinẽ vt no. in gl. in. l. ij. C. de epi. audi. faciunt que dixi. ff. qui feu. da. pos. in prin. super gl. ij. et intelligeret̃ de prestatione vniformi iuxta not. in. l. si certis annis. C. de pact. in. l. cum de in rem vlo. ff. de vsufruc. itẽ sꝫ bal. hic attendẽda est qualitas persone et muneris, puta qr rusticus daret vnũ par caponum nobili dño. nam nõ presumitur dare obligando se in posterũ. l. scio. ff. de annũ. leg. no. per doc. in. l. solent. §. fi. ff. de offi. procon. et lega. et quod not. in. c. et si questiones. de simonia. et dicit hic Bal. allegans spe. q in mulieribus et rusticis nõ habet locum. l. cum de in rem verso. ff. de vsu. nec etiã. l. si certis annis. cũ ibi not. C. de pact. sicut ergo vniformis prestatio inducit presumptioẽ iuncto cursu temporis qđ sit debitum, ita econtra vniformis receptio inducit presumptionẽ cõtra recipiẽtem vt hoc tex. faciũt que habẽtur in c. olim extra de cẽsi. no. etiam q in feu. camere vel caneue cadit decitudo consuetudinis feudorũ. sicut in alijs feu. s. quãdo est vallatum omni solẽnitate et per adeptionẽ possessionis recto modo factã cum voluntate et licentia domini quo casu põt appellari rectum feudum vt hic q intelligas ad differentiã abusiui qñ nõ esset subsecuta corporalis quasi possessio vt hic nõ tamẽ per hoc intelligas q tale feudum transmittitur ad heredẽ in dubio vt late dixi. s. ti. pri. in. d. c. fi. aduerte tñ qđ et alio mõ põt censere et appellari feudũ rectũ. s. simplex et purũ et nõ suppositum alicui qualitate vel conditiõi seruitiorum ad differentiã feudi nõ puri et cõditionali ad aliqđ seruitium vt. j. eo. §. pe. et se et isto casu tale feudum appellatur cõditionatũ. de quo plene per gl. j. de capi. q cu. vendi. in. c. fi. et dixi. s. in pambulis huius operis in diuisione feudorum. Op. cũ gl. h. q imo ex diuturna pstatiõe seu receptiõe nõ acqritur ius in futurum vt pbatur in. l. si certis annis. C. de pact. so. lꝫ. gl. nõ soluat dicas q ibi facta fuit pstatio ex titulo penitus imperfecto. hoc. ex certo ptẽso titulo q psumit̃ pcessisse postq̃ ipse vasallus tanq̃ inuestitus est in possessiõe ipsius feudi p binã vel trinã receptionẽ cũ licẽtia et voluntate dñi. et mediãte sacramẽto suo vt statim subiũxit glossello put in simili videmus. Itẽ statuitur fauore alimentorũ et vltime volũtatis in. d. l. j. C. de fidricõ. r. d intelligas tñ q iste vasallus p istas prestationes intelligit̃ possi

dere q̄ vere nō possidet. sȝ quasi cū non interueniat vera traditio ipsius iuris feudalis sed quasi vt. ff. de actio. emp. l. rō. §. si inter.

2 ❡ †Iste enim annue prestatiōes equiparant̄ vsufructui. l. si quis ita. ff. de vsufru. ⁊ l. in singulos de annu. leg. in. qb⁹ nō est vera possessio sȝ quasi. l. sequitur. §. si viā. ff. de vsuca. ⁊ hoc voluit in effectu tota ista glo. ex quib⁹ no. ꝙ sacramētū cū p̄sumptiōe possessiōis vel quasi supplet defectū solēnitatis ⁊ tituli inuestiture p̄cedentis que plene nō apparebat vt statim patebit. j. i. §. se. ⁊ dixi. s. de cōten. inter do. ⁊ val. de inuesti. c. j. oportet enim ꝙ alique vehemētes presumptiones moueāt animū iudicis ad ita opinādū ꝙ sit feudū ⁊ ad deferēdū iuramētū possidēti vel quasi possidēti p supplēdo defectu ꝓbationis ipsi⁹ inestiture que plene ꝓbatur. vnde posset etiā ipse iudex nō deferre sacramentū ipsi possidenti si sibi nō videt̄ ex p̄sumptiōib⁹ adductis sȝ posset deferre dn̄o nō possidenti si pro dn̄o sunt alique presumptiōes adducte ꝙ nō sit feudū nō obstante ipsa possessione vel quasi ipsius vasal. cū supradictis binis vel trinis receptiōibus ⁊ hoc est qd̄ voluit dicere ista gl. hic posita dū allegauit. §. sacramentū. j. de consue. rec. feu. ⁊ de hoc ibi late dixi. s. si de inue. inter do. ⁊ vas. lis ori. c. si. sup text. et ideo intelligebat Ja. de bel. istū. §. vel qd̄ posset speciale in feu. l. autem si certis annis. poneret regulam vel quod hic constabat sane. abusiuam precessisse vel qd̄ hic constabat solutionem istam binam vel trinam de camera vel canena esset factā nomine feudi ⁊ melior cum satis sufficens sit ad sacramentum deferendum cōcurrentibus mera liberalitate concedentis vt. s. de feud. da. in vicem legis commiss. in. c. j. Opp. ab ex extra ꝙ imo absqȝ iuramēto debeat vasallus spoliatus obtinere. l. si quis. §. sed hoc. C. de prescrip. xxx. anno. so. dixit Bal. in. §. sacramentum p̄alle. ad si. ꝙ ibi loquitur in spoliatione vera hic in ficta. ar. ff. de vsuca. l. sequitur. §. si viam. quero ob extra an huic vasallo spoliato de his solitis prestationibus possit subuenire per interdictū possessoriū, dic ꝙ sic. ar. in. l. iii. in. §. vnde vi. ff. de vi. ⁊ vi. ar. ⁊ tenet Al. de neapo. de qua materia plene per Fran. zabarel. in. c. ceterū extra de iudi. qd̄ vij. per cano. in. c. querelam de ele. quero an procedat iste libellus peto a te q̄ consueuisti facere dic quod sic vt tenet Inno. in. c. dilectus extra de offi. or. ⁊ de ver. sig. c. abbate.

Si vero. inuestitura. In summa hoc itēdit vbi super inuestitura noua orit̄ dubietas inter vasallum ⁊ dominum qui nō habet pares in curia fit probatio per testes extraneos, vel per instrumentū roboratum a testibus extraneis, vel per iuramentum vbi probatio non esset plena. h. d. no. quod ex necessitate tolleratur violatio legis ⁊ consuetudinis ꝙ pȝ q̄ de substantia ⁊ solēnitate inuestiture noue esset presentia parium. sȝ vbi nō sunt pares necessitatem nō cogit ⁊ presentia aliorū sufficit ne probationis materia angustetur, ⁊ sufficiat. l. quoniā de hereti. et. s. de conten. inter. do. ⁊ vas. de inue. c. j. in si. nam necessitas non habet legem. l. item q̄uis. cum ibi no. ff. communi diui. ⁊ in. l. j. ff. de offi. procon. ⁊ leg. facit regula que dicit ꝙ nō est licitum in. l. necessitas. licitum facit vt in. c. ꝙ non est de regu. iur. no. ꝙ inopia probationis emergente recurendum est ad auxilium sacramenti vt hic. ⁊. s. de conten. inter do. ⁊ vas. de inue. c. j. ⁊ ibi dixi ⁊ extra de elec. in. c. cum dilectus in. l. in bone fidei. C. de iureiur. quando autem ⁊ qualiter ⁊ cui tale sacramentum sit deferendū. videas in. d. §. sacramentum. j. de consue. rec. feu. vbi late dixi.

1 ☞ Feudū semper presumendum est sm̄ propriā naturā ⁊ regulas ⁊ cōsuetudines feudorum.

2 Pacta insolida adijciunt̄ plerūqȝ in feudis cōtra feudi naturam.

3 Iuramentum nō defertur actori semiplene probāte cōtra solitā presumptione feudalem.

4 Pactū turpe si appositum est in inuestitura ⁊ dominus tradidit possessionē an poterit vasallus feudum retinere.

Preterea. Casus allegāti pactū isolidū interuenisse in inuestitura incūbit probatio. alias eo in probatione deficiēte cā decidit̄ per sacramentū aduersarij. h. d. † no. semp presumendū feudū esse sm̄ propriā naturā ⁊ regulas cōmunes ⁊ cōsuetudines feudorū nisi specialiter probet̄ ei⁹ alteratio facit. s. de his qui feudū dare pos. in. §. hoc autē. ⁊ i. c. j. de na. feu. ⁊ ex hoc infert. gl. hic posita in si. sui in ver. hic ergo ⁊c. duas conclusiones. Prima est ꝙ vbicunqȝ vertit̄ dubietas i cōcessione feudorū debet relinqui interpretationi consuetudinis feudorum vt sm̄ consuetudinem ⁊ simplicem feudi naturam videatur facta concessio per dominum ⁊ vasallum se obligasse ad id videatur nisi contrarium probetur. vt hic ⁊. C. de iure emphy. l. prima ⁊. ij. Cald. in rubrica de feu. consilio. xi. in. iij. col. Ange. in. §. emphyteosim. in aut. de nō alie. ⁊ emphy. dū vult ꝙ in dubio cōcessio in emphyteosim. videt̄ facta vt sit perpetua idem Ang. in. l. q luminib⁹. ff. de ser. vr. predio. in. l. j. in. si. ff. si ager vec. vel emphy. peta. in. l. male agitur. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. in. l. qm in aliena. in princ. ff. de acquiren. hered. in. l. pretor. §. j. ff. de eden. Bald. in. l. fina. C. de libe. causa. Bald. in. c. j. §. si. s. de feu. da. in vicem legis commiss. vbi dicit in emphyteosi ecclesie l dubio esse cōcessionē interpretādā vt restringat̄ in tertiā generationē. q̄ ita est natura emphyteosis ecclesiastice. Ludo. in ru. de arbi. in. xviij. colū. Ja. de bel. in. c. j. de alie. feud. ⁊ p hoc habetis tex. et ibi Bal. in. l. antiquitas. C. de vsus. vbi dixit ꝙ quando emphyteosis solet cōcedi solū in primū heredē simplex cōcessio facta pro me ⁊ heredibus verificat̄ solū in primo herede. bal. ang. ⁊ imol. in. l. qm liberis. §. hec verba. ff. de vulga. ⁊ pupilla. in. l. in annalibus. C. de lega. har. ⁊ alij in. l. gallus. §. etiam. ff. de libe. ⁊ posthu. cano. in. c. in presentia. de proba. licet i cōtrariū multum facit tex. in. l. sine prefinito. ff. de penis. per quem tex. Bald. in. l. j. in prin. ff. si ager vectiga. vel emphyte. peta. ꝙ concessa emphyteosi ad temp⁹ nō prefinitū intelligit ad decennium. Et Bal. in. l. j. C. de postula. sȝ l. sine prefinito loquit̄ in penalibus q̄ in dubio restringuntur. l. interpretatione. ff. de penis. ⁊ de eius intellectu in. c. ex literis. p scribentes de consti. Et differentiā ponendo in autoritatibus cōtrarijs. s. allegatis possetis dicere ꝙ aut cōcedit̄ ēphyteosis ad tēpus nō expresso ad q̄tum tempus ⁊ intelligitur ad decennium. ita loquitur Bal. in contrarium alle. aut conceditur emphyteosis simpliciter vel prescribit̄ ⁊ intelligitur vt sit ppetua. ita tamē vt in emphyteosi ecclesie nō excedat tertiam generationem procedit prima opin. cum autoritatibus proxime alle. facit quod vult Bal. in. l. j. xxxi. q. ff. de rerum diuisio. vbi dixit ꝙ p̄scripto feudo in dubium videt̄ prescriptū sm̄ cōmunem naturam feudi. Et ponit Alua. in. c. si quis per. xxx. j. si de feu. fue. cōtro. Et sic in dubio videtur capienda concessio sm̄ solitam naturam talis concessionum. Sal. in. l. ij. xvij. q. C. de iure emphy. Et hoc sequitur hic Ja. de bel. ⁊ Bal. ꝙ intelligas verum siue sit dubium iuris siue facti ⁊ per ea que habentur in. l. semper in stipula. cum ibi no. ff. de regu. iu. l. ꝙ si nolit. §. q assidua. ff. de edil. edic. ibi Bar. ⁊ facit ꝙ no. Bal. post glo. in. l. si. C. de fideiuss. in. l. huiusmodi in prin. ff. de lega. j. in rubrica. C. de his que in fran. cred. in si. col. in. l. j. C. de sal. in. l. si. in prima columna. C. de excutione rei iudica. in. l. cum quid. ff. si cer. pe. in rubrica. de si. instrumen. in. xi. column. in. l. cōtractus in. iij ⁊. v. col. C. eo. in. l. pactum. in. xvi. q. C. de col. in. l. j. in peunl. col. ff. solu. ma. Ange. in. l. ij. ff. de iuri. om. iudi. facit qd̄ not. Bar. in. l. si prius. §. recte. ff. de aqua plu. arcen. Bar. in. l. de die. in prin. ff. qui satisda. cogā. Panor. in. c. cum. M. ferrarien. ibi etiam Bald. de consti. Bald. l. incendium. C. si cer. peta. ⁊ ponderant vobis text. in. c. i. §. filia de successio. feudi. Secunda conclusio est ꝙ princeps concedendo alicui priuilegium nō intelligitur derogare solemnitati iuris ⁊ subuertere solitum ordinem consuetudinis nisi quantum in ipso priuilegio cautum est. l. si quando. C. de inoffic. testamen. de quo in. c. naturales. j. si de feu. fue. controuer. no. equalitatem in iudicijs seruandam esse vt hic. ⁊ in. l. fin. C. de fruc. ⁊ litis ex pen. quod patet quia sicut domino allegantī pactum insolitum interuenisse in inuestitura incumbit probatio vt eo non probante defertur sacramentū vasallo ad cautelam vt hic in secūda parte. nam iudicia claudicare nō debent vt. l. si de meis. §. pe. ff. de arbi. facit etiam alia ratio quia dominus ⁊ vasal. a pari procedunt vt. j. de for. fide. in si. no. †

2 ꝙ in feu. plerumqȝ adijciuntur pacta insolita contra communem feudi naturam, que tamen sunt seruanda vt hic. ⁊. j. in qui cau. feu. amit. i. si. Simile videmus i iure emphyteotico vt j. l. ij. de iure emphy. no. ꝙ pacta extranea nō p̄sumuntur in cōtractibus interuenisse nec super eis est deferendum iusiurandū allegantī illa in defectum probatiōis sed potius defert̄ aduersario ⁊ dicit Bal. ꝙ hoc alibi nō reperit̄. ⁊ facit quod no. glo. in. l. si. C. qui ⁊ aduer. quos q̄ cōtra presumptionem iuris nō defertur iuramentum. Item q̄ clausule insolite faciant presumi cōtra cōtractum iuxta gl. in. l. si quis ita. ff. de codi. instru. que alias est. l. vij. ⁊ ideo quotidie allegatur iste text. ꝙ in concessione feudali in dubio videt̄ actum vt consueta communiter in feudis deduci apposita videantur. facit text. in simili i. c. cum M. ibi panor. de constit. glo. in. l. si. C. de fideiul. ⁊ ibi bar. cum Scor. ⁊ ex hoc elicio ad text. nostrum vnum intellectum qui est de mente Bald. ꝙ dominus vel vasallus si allegat pactum contra naturā feudi ⁊ probauerit semiplene non defertur iuramētum semiplene probanti quinimo defertur ipsi reo et sic aduersario. ⁊c. ꝙ no. in. l. admonendi. ff. de iureiu. in qua. l. solet communiter dici ꝙ actori semiplene probati defertur iuramentum quia illud verum nisi

3 si actor allegat pactum insolitum vt hic casus † nam contra presumptionem solitam feudalem non defertur iuramentum actori semiplene probanti ꝙ est singu. Quero cum glo. de intellectu litere dum dixit omni facultate probādi domino adempta ⁊c. ⁊ respōdet glo. dando duos intellectus. Primus est ꝙ si dominus non posset aliquo modo probare in facto, vt quia nullas hbeat probationes. tunc ad cautelam deferatur sacramentū vasallo aduersario suo et iste intellect⁹ satis aperte patet ex eo ꝙ idem statuit in casu contrario, quando vasallus vellet pactum insolitum probare quia datur sacramentum dn̄o ⁊ istū primū intellectū satis declaraui. s. Scdm intellectus est ꝙ iste dn̄s allegās pactū insolitum nullo modo admittatur ad ꝓbandum q̄ vasallus habeat

pro se-

pro se presumptionē violentā cōtra quā nō debet admitti pbatio in contrariū de qua psumptione se remisit glos. py. de psumptionibus in prin. τ hoc voluit ista gl. vsq3 ad ver. hic ergo τc. ex qua gl. collige duo notabilia. primum q violenta psumptio nō recipit pbationem in contrariū, sed illud intelligas verum si dicta presumptio esset necessaria q appellat iuris τ de iure contra quam nō admittit pbatio in contrariū vt in c. is qui extra de spōsa. C. arbitrium tute. l. fi. τ ad hanc talem presumptionem habuit ista glo. respectū alias non bene diceret. Et ita intelligit etiā Ja. de bel. qñ cōtrā psumptionem violentā admittetur probatio in contrarium vt in c. pposuisti. extra de proba. τ ita tenet spe. in ti. de presum. §. ij. ver. violenta de qua materia dic plē per ipsum in d. loco τ per glo. in l. fin. ff. q me. cau. in l. siue possidetis. C. de proba. in l. fi. arbi. tutel. τ per Inno. in c. afferte. τ c. qz verissimū. extra de presump. Secundum notabile quod ex hac glo. colligitur est istud vez quod contra presumptionem consuetudinis nō recipit iuramentum in supplementum semiplene probationis τ hoc est valde notandum τ singulare fm Bal. facit glo. in d. l. fi. C. qui τ aduer. quos. quero ab extra an postq est factum instrumentum inuestiture possit dñs inuito vasallo, vel econtra vasallus inuito dño addere pacta insolita. dic q non. ar. in d. l. fi. C. arbi. tutel. q̄ro qz hic dicitur quod in concessione simpliciter facta non presumitur insolita. sed verum presumantur solita dic q sic per ea que ho. in c. fi. j. de capi. qui cu. vē. facit. c. j. j. in qui. cau. feu. amit. τ est ratio qz consueta exprimi intelliguntur etiā si non reprimātur extra de consti. in c. cum M. ferrarien. facit. c. j. j. de for. fide. facit remissiones quas j. in tex. allegaui. quero quid si donaui rē aliquā titio vt tibi illam infeudaret his pactis quod iuramentum fidelitatis nō pstetur vel seruitia vasallatica vel propter quidq aliud quo feuda solent perdi vt id nō perdatur sed incidat in penam librarum. xxvi. queritur an per alienationē amittatur dictū feu. io. an. in addi. ad spe. in ti. de feu. super ru. ver. extant τ c. videtur tenere q non ar. huius litere. τ de feu. non haben. propri. na. feu. c. j. τ per l. j. §. si conuenerit. ff. depo. de quo tñ latius vide ipsū Jo. an. in d. loco. τ per Bal. in l. j. C. de his que pene nomine τ in spe. de loca. §. nūc aliqua. ver. iij. quare factū. q dixi j. in prelu. feudorum in diuisionibus in illo membro vbi tractaui de feu. francho. † Quero quid si in inuesti. sit appositum pactum turpe τ dominus tradidit possessionem an vasallus poterit feu. retinere, τ dicit and. quod sic ar. in l. pe. in princi. τ in fi. τ in l. iij. τ iiij. ff. de cōdi. ob tur. causam faciūt que dicā j. proxime sed tamen dicit Ja. ardi. in summa quod loco illius pacti teneatur vasallus ad aliquod licitum ne lucro cedat ipsi vasallo in totum vt in l. legatum. ff. de vsuf. le. quero an pactum adiectū vt vasallus pulset cytharam vel harpam ipsi domino sit licitum vel turpe dic quod si hoc sit ob aliquā iustam causam tunc est licitum vt no. per gloss. lxxx. dist. c. donare facit l. si libert° artē. ff. de ope. liber. proinde q̄rit an dominus inuestiuit prudentem τ sapientem hominem de feu. vt publice in palatio vel foro saliet die dominica quando est festiuitas queritur in talis datio teneat. videtur quod sic per l. j. τ ij. l. conditiones. ff. de condi. τ demō. in contrarius nota hic esse casum in §. pe. insti. de inuti. sti. qz est pactuz contra bonos mores vt vir prudens saltet in foro vel ecclesia. d. l. conditiones. τ. leg. nepos proculo. ff. de ver. sig. sed si dñs iam tradidisset rem feudalem non posset eam repetere: qz in pari causa turpitudinis melior est conditio possidentis l. iij. τ iiij. τ l. si ob turpem. ff. de condi. ob tur. cau. nec precise dominus poterit compellere vasal. ad saliendum: qz in obligatione faciendi succedit obligatio ad interesse l. stipulationes non diuiduntur. §. celsus. ff. de verbo. oblig. qm̄ tale interesse dicitur turpe τ etiam seruitia domini l. si venditor. ff. de seruis expor. sed d. mar. dicit in hoc contra qd imo dominus possit agere condi. ob causam ad repetēduz. per l. si militem. C. de condi. ob cau. τ per no. per Bar. in l. j. de condi. inst. nec ob. q in pari causa τc. qz ex parte dñi nulla est turpitudo: vel aliter possumus respondere scdm gl. no. in c. feneratoribus. lxxxvi. dist. qd saltem detur rei vendi. τ no. istud quod bene valet pactum quando esset turpis psōa que erat solita saltare l. si libertus artē. τ l. si patronus. ff. de ope. liber. quinimo dñs posset ponere pactū in instromento vt vasallus ei sonet organa psalteriuz vel aliud instrumentum musicum gloss. lxxx. distin. c. donare. fm And. de iser. Quero si huic vasallo qui per pactum se obligauit associare dominam in diebus festiuis vt hic patet obuenerit aliqua dignitas propter quam non esset sibi honestum associare dictas dominas an excusetur a dicto seruitio dic quod sic ar. l. ij. §. adeo. in fi. C. vbi sena. vel clari. τ ff. de iudicijs l. ita tamen. quod hoc non fiat sine damno τ iniuria domini. vt. ff. de operis liber. l. operis obliga. idem dicendum si etas vasalli hoc non pateretur ar. C. de fun. patrimo. l. ij. vel infirmitas vt. ff. de vsufru. l. arboribus. §. de illo. τ l. si infantes. C. de operis liber. l. libertas debet enim ipsum seruitium esse conueniēs vasallo quod consideratur ex etate valitudine necessitate ptriusq3. ar. ff. de ope. li. l. patronus qui. τ l. eius. §. si. vel si fiat cū incōmodo magno vel vexatione vel infamia vel obumbratione dignitatis. vt. ff. de verbo. obl. l. nepos in fi. de in di. l. si locus. si vsusf. petu. peta. l. j. ff. de statu libero. l. si peculium in fi. vel est inhonestum vel contrarium ministerio vasalli. ff. de arb. l. si cum dies. §. ex compromisso. ff. de vsufruct. l. si loc°. §. j. debet tamen ipse vasallus in predictis casibus seruire per alium. ar. C. de prepo. si. sacro. ler l. fi. §. j. de agen. in rebus l. agētes. C. de episc. τ cle. l. ad similitudinē extra de preben. c. extirpande. §. qui vero. τ hoc totum tenet Ja. ard.

Per quos fiat inuestitura. Rubrica.

Cōtinuatur hoc ordine. supra visum est qui feuduz dare possunt. verum qz non erat perfecte tractatum de hoc pptere a cōpetenti ordine subijcit rubrica p quos fiat inuestitura, τ per quos recipiatur fm Ja. de bel. vel aliter supra visum est quid sit inuestitura, nunc videndum est qui possunt facere τ recipere inuestituram propterea subijcitur ista rubrica per quos fiat inuesti. τ p quos recipiatur.

1 Inuestitura ātiqua fieri pōt a minore. xxv. annis. noua autē nō pōt fieri nisi ab eo q habz legitimaz administrationem bonorum suorū que possunt alienari.

2 Non valens alienare nō potest etiam infeudare nec feudū nouuz constituere.

3 Inuestituraz antiquā faciēs nō dicitur alienare: maxime si statutum prohibet alienationem.

1 Inuestitura. h. d. vetus inuestitura etiam a minore vigintiquinq3 annis noua vero inuestitura nō potest fieri nisi ab eo qui habet legitimam administrationem bonorum suorum que possunt alienari hoc dicit vsq3 ad. §. si reus. not. ex tex. in prin. duplicem esse inuestituram scilicet antiquam τ nouam. nā antiqua inuestitura censetur quando non incipit in personam suscipientis. verbi gratia titius inuestitus de feudo decessit relicto filio, in persona filij dicitur inuestitura antiqua: noua dicitur inuestitura que incipit in persona inuestiti de nouo, puta titius de nouo inuestitus est de feudo a quodam domino certe feudum est nouum quia incepit in persona titij. tex. in capitulo primo infra qui test. sunt necess. ad probandum no. inuesti. no. continuo predicta esse vera nisi tenor inuestiture aliud diceret. τ puta princeps inuestiuit te de feudo τ inuestitura dicat qd inuestiuerit te antequam de feu. antiquo τ paterno certe licet incipiat a te tamen est feudum antiquum propter tenorem inuestiture qui semper est seruandus etiam si sit contra naturam feudi. capitulo pmo infra de feu. non haben. propriam natu. feud. capitulo primo de duo. fra. a capi. inuesti. τ facit tex. supra in. §. si. ti. prori. τ dixi supra in preludijs in diuisione feudo. Et hoc videtur velle hic tex. secundum do Mar. dum dicit nominatim. Not. ibique de veteri regulam esse affirmatiuam veterem inuestituram fieri posse neduz a maior. sed etiam a minor. xxv. annis. Sed contra istud oppono. nam minor non potest alienare sine causa decreto autoritate tutoris vel curatoris lege prima. ff. de re. eorum qui τc. ergo non poterit infeudum dare faciendo inuestituram antiquā. Solu. inuestitura antiqua nō dicit alienatio sed iuris antiqui confirmatio vt hic est tex. Nam l inuestitura antiqua non tribuit ius nouum in re nec prestat possessionem neq3 dñium. Propterea non est proprie inuestitura noua bene tribuit ius in re vt statim videbitis facit text. in l. magis puto. §. si fundus. ff. de rebus eorum. Ex quo potestis inferre quod si heredes vasal. postulauerint inuestituram. j. annum τ diem τ dominus eos inuestiuit vt supra quo tempore miles. certe talis inuestitura non tribuit ius in re: sed iam acquisitum confirmat fm And. de iser. No. ibi nō potest de iure quod potest inuestitura antiqua in dubio non intelligit facta nisi de his que iuste possidet vasal. nisi nominatim id dictū sit. Ex quo infertur quod si heres vasalli petierit infra annum a domino inuestituram. de omnibus feudis τ dominus fecerit inuestituram heredi ipsius vasal. de omnibus feu. non intelligit facta. nisi de his feu. de quibus iuste erat inuestitus. Ratio. quia confirmatio generalis feud. in inuestitura antiqua non dat neq3 prestat nouū ius inuestito: sed d̄tāxat ɔfirmat. c. inter dilectos. de fi. instru. glo. in l. ex verbis. C. de dona. inter vi. τ vxo. in c. quia diuersitatē de ɔces. preben. in c. j. τ ij. de confir. vti. τ inuti. nisi expresse appareat de volūtate inuestientis q neduz velit ɔfirmare: sed etiam ius nouū creare vt pbat in tex. ibi nisi ad nominatiū. ad hoc adduci pōt q voluit bar. in l. autoritate. C. vnde vi. text. in c. placuit. xvi. q. vi. vbi concluditur q in confirmatione pncepsnon vr confirmare per vim occupata. ad q potes inducere istum tex. faciunt no. per Inn. in c. audiū de decimis. ibi Jo. an. no. ibi nouā inuestiturā eē regulā pulchrā in feudis q qui nō hz bonorū suorū administrationē legitimā nō pōt infeudare. τ feudū nouū

2 cõstituere. ¶ †Nota aliam regulã q g nõ põt alienare nõ potest infeudare 7 feudũ novũ cõstituere.l.is cui bonis.ff. de verb.obli. propterea procurator generalis nõ poterit infeudare, nisi nominatim habeat mãdatũ ad infeudãdũ procuratorẽ tutor ff. de p cu.l.creditor.§.luc.ff. so. ma. Propterea mulier que prohibetur alienare ex forma statutorum nõ potest infeudare lz alias posset §.femina.j.eo.ti. Sed cõtra istas regulas opponitur 7 immo videtur q minor qui nõ hz potestatẽ alienandi possit facere investituram. Unde opp. de prin.c.huius.c.ibi.a minore. So. aut loquitur in nova investitura. 7 tunc minor infeudare non potest vt inter. ibi novi vero investitura. q limitarem esse verum nisi dignitas minoris aliud suaderet.puta qz princeps.l.cum plures.§.ii.ff.de admi.tu.no.in.c.grandi extra de supple.neg.prela. Si vero loquatur in investitura antiqua. Et tũc loquitur contrariũ qz minor potest facere investituram antiquam.vt in ti.ibi sive ãni a minore q limitabiĩ nisi sit furiosus vel infans vel habens tutorem.qz tunc requiritur autoritas tutoris.l. magis puto.§.ii fũdus.7.l. si pupillus.ff.de rebus eorum.l.in negotijs.de re.iur.fz Jaco.de

3 bel. In glo.que incipit 7 merito ad fi.no. † q qui facit investituram antiquam nõ dicit alienare q est notabile:maxime si statutũ prohiberet alienationem. In gl.que incipit simile ad fi.no.q dispositio nõ trahitur ad dolosa nec vitiosa.l.qm̃.7.l.tres fratres. ff.de pac.in glo.que incipit hic habes ad fi.no.q feudum dicitur in bonis vasalli propterea tenet ad decimas collectas,sive tributa,non aũt dominus proprietarius. Immo.in.c.pasto.de decimis facit glo.in.l.his penes.C.de agri.7 censi.li.x.l.bar.in.l. Imperatoris.in prin.ff.de pub.ibi Lud.in.l.apud iulianũ.§.ii heres.7 ibi Jano.7 novissimi.ff.de leg.i.facit.l.aeq.ff.de impen.in reb° do. fac.iuncta glo.fm Bald.qui etiã dicit q generalis confirmatio privilegiorum non confirmat privilegia iniusta vt no.in.l.j.7.q. ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.7 non de infante portato coram papa cui collatũ est beneficiũ de quo dicite vt per eundem Bal. in.l.fi.C.sen.rescin. non pos. faciunt que posui in.c.naturaleo.j.si de feu.fue.cõtro.vbi de certa scientia superioris in glo.fi.ibi.l.vlti.no.q si testator prohibuerit legatariũ alienare predium legatum certe legatarius non poterit illud predium infeudare vt hic in tex.ita Bald.commendat glo.nostra in ea.glo.j.de iure.rei aliene.no.q p infeudationem novam fit alienatio qz transfertur dominium in vasal.in glo.de inve.de re aliena facta.no.q remoto genere removetur 7 eius species 7 ad positionem speciei ponitur genus.sed ad remotionem speciei non removetur gen° tacit. l.inter agnatos.ff.vnde leg.iuncta glo.7.l.j.§.si.iuncta.glo.ff. de suis 7 leg.vltimo no.q appellatione partis plerunq cõtinetur totum.l.vxori.in prin.ff.de leg.iij.

1 ☞ Res pħibita alienari, nõ potest in feudũ dari: fallit tamẽ in duobus casibus.

2 Vasallus an possit alienare incõsulto domino proximiori agnato successuro.

3 Vasalli duo heres eiusdem feudi si fuerint 7 vnus vendat partem suam alteri, an emens teneatur petere investituram de illa dimidia parte.

1 **Sed 7 res.** h.d. † res prohibita alienari, non põt in feudũ dari fa lit in duob° casib°.prim° qñ fit alienatio in proximiorem agnatũ qui est successurus i feu. Secundo fallit quando vasallus infeudat feudum alteri etiã extraneo eque idoneo 7 eadem l.alias est infeudatio nulla 7 proximior revocat restituto pretio ad hoc allegatur vsq ad.§. psona vero. no.tex.ibi nec per hoc q res prohibita alienari non põt in feudum concedi ex quo notabili sequitur cum regulariter feudũ prohibeatur alienari.c.j.j.de prohi.feu.alie.per fede.nam nõ poterit vasallus feudũ vendere vel alio mõ alienare fallit pmo i tex.nisi i casibus.nam agnatus põt feudũ alteri agnato proximiori q est successurus in feudum, alienare etiam sine consensu domini fm and.7 Bald.hic no.secundus fa.l.ibi per feu.q vasallus etiã poterit hodie extraneo infeudare etiam sine consensu domini dummodo fiat ifeudatio equali persone que possit eque bene servire domino sicut primus vasallus infeudãs 7 dummodo fiat infeudatio eadem lege et conditione prout habebat primus vasallus 7 dummodo non fiat in fraudem vt hic omnia probantur 7 in.c. j.§.preterea.j.de capi.corra.c.j.§.sed eadẽ lege de lege corra. nã mortuo infeudante extinguetur ius infeudati 7 sic non durabit hic infeudatio nisi in vita infeudantis quia resoluto iure datoris resolvitur ius acceptor.c.j.§.fi.j.de contro.investi.l.lex vectigali fundo.ff.de pigno.cũ si.propterea mortuo infeudante veniunt agnati.not.ibi nisi fiat in fraudem.q si vasallus in fraudem alienant non valet infeudatio ipso iure, puta si vasallus sub colore infeudationis receperit precium ab infeudante: nam tunc proximior agnatus restituto pretio ei qui numeravit vasallo infeudanti recipiet 7 revocabit rem infeudatam in fraudem. Quid si vasallus vult vẽdere 7 proximior agnatus offert pretium q sibi vendatur iustũ: extranẽ° plus offert pono q in casu pmisso vasallus vendere velit quis erit preferendus hic tex.facit contra agnatum dũ dicit sed p equali p̃cio vẽdi agnato. Alma.hic refert bal. disputa.istam.q.in.l.ij.in fi.C.de rescin.vẽ.7 tãdẽ determinat pro extraneo cũ agnato qz iustũ pretiũ intelligit fz q põt haberi ar. C.cõi di.l.ad officiũ.C.de sac.sanc.ec.aut.hoc ius porrectum.ff.si rei vẽ.l.in fundum.7.ff.de bo.auto.iud.possi.l.pretor.§.de rei in eum.7 probatur hec para in.l.ij.§.a.ij.C.si propter pub.pensi.facie.l.fi.C.de iure emphy.7 intelligit predictam determinationem dũmodo fiat sine fraude 7 collusione vt pz.ff.de in diem adie.l.ii. de qua qõne in spe.p Jo.an.in addi.in ti.de emp.7 vend.§.nunc dicendum iuxta fi.7 hanc partem teneo qz casus videtur in isto. §.qui simpliciter loquit ita falx.colligit in.l.fi.in tex.C.de iure emphy.falx.in.l.dudum.C.de contrahen.emp.lz.Bal.in.d.l.ad officiũ videtur cõtra tenere facitq que no.ang.7 imo.in.l.qui rome.§. coheredes.ff.de ver.ob.in glo.que incipit in fraudem in fi.no.gl que ponit tres modos probandi infeudationem a vasallo factã esse celebratam i fraudẽ,puta si sit castre natus, vel si sit senex,ita q nõ sit spes filiorum,vel si aliter in fraudem agnatorum fuit infeudatio facta,quã gl.propri.no.ex hac glo.Bal.interrogatus respondit quid videt in tali casu erant quatuor fratres quorum alter erat castre natus qui fratres successerũt in feu.paterno frater castre natus alienavit partem suã feudi q̃rebat,ã alij tres fratres sui possent revocare partẽ alienatã a castre nato respõdit Bal.q viuente fratre castre nato alienãte nõ poterit fieri revocatio dicaz in c.titius.j.si de feu.fue.cõtro.post mortem eius sic ita dicit Bald. de sterili. Glo.que incipit videt.dividitur in septem.nam in prima ponit ratio tex.nostri. In scda via spinosa 7 brocardica. In tertia limitatio ad tex. In quarta declaratio. In quinta questio 7 solu. In sexta qõ 7 solu. In septima questio sine solutione.secunda ibi hec glo.conceditur,tertia ibi:hoc ergo dicitur,quarta ibi: hoc intelligo,quinta ibi:7 qd dicitur,sexta ibi:sed nunqd est,septima ibi:sed quid sine investitura. In ea glo.ibi.§. quindecim.

2 nota rationẽ. † Quero an vasallus possit alienare incõsulto domino proximiori agnato successuro:conclusio est q sic 7 dicã plenius in.c.titius.j.si de feu.fue.cõ.qz hoc proprie nõ est alienatio sed est quedam refutatio fm tex.pulchrum in.c.i.j.de alie.feu.pater. In ea.ibi.l.vltima via est brocardica.nõ est de materia feudali.dicite vt hic per Jaco.de bel. In ea ibi restituendus.not.pulchram limitationem ad tex.nostrum,tex.dicit hic in fi.pretiũ esse restituendum investito vasall.iea infeudato qui numeravit pretium vasal.infeudanti in fraudem qui tex.est limitandus,nisi ille qui numeravit pretium esset l malande qz si sciverit alienationẽ fieri a vasallo.fa.iunt que habentur in.l.si quis cũ sciret.ff.de vsucapio.pro empto.7 de.quo in.l.si fundum s.iens.C.de evictio.
¶ Opp.subsequenter cum di.ta glo.in verbo item hoc intelligo 7 c.cõtra ea que presupponit ista litera in fi.vt si vasal.per fraudẽ infeudaverit q rescindatur investitura 7 c. Sed contra quia non est opus q rescidatur cum ipso iure nulla sit vt.j.de prohibi.feu.alie.per Fede.in.§.nos autem. Et respondet ista glo.fatendo cõtrarium q etiam iste text.non negat quia hoc verum est q ẽ nulla sed tamen de facto rescinditur 7 declaratur nulla.non autem intelligitur q de iure tenuerit alibi in simili.not.per glo.in.l.ij. C.de rescin.vendi. Et per hoc est expedita illa glo.in.l.si.ibi bald. post glo.ff.de serijs.vbi vide pro intellectu.c.sacerdotis.vt lite non conte.ibi glo. Ange.in.l.a.C.quando provo.non est necesse.bart. in.l.que sub conditione.§.fi.ff.de condi.insti.quero cum gl.an hodie vasallus possit alienare feudum agnato 7 di.ii q sic.nec obst. iste tex.qui dicit fm antiquam consuetudinẽ qd cum nõ reperiat mutatuz debet 7 hodie observari.l.sancimus.C.de test. Et ex hoc infert glo.qd si duo heredes succedant qd vnus potest.vẽdere et locare alteri partem suam vt probatur.j.de alie.feu.c.j.sive possideat pro diviso sive pro indiviso:et probatur.j.si de feu.fue.controver. in.c.omnes.7 de votis feudorum in.§.item sciendum.facit.l.cum pater.§.libertus.ff.de leg.ij.l.cum hij.§.si vni.ibi angel. ff.de trans.panor.in.c.possessiones.de reb.eccle.non ali.glo.in cle. C.de reb.ec.non ali.licet glo.ad hoc nihil allegaverit nec determinat. Et hoc volunt ista glo.vsq ad ver.nunquid 7 c.que bene loqtur.7 est ratio,qz est potius inter eos quedam refutatio vt.j.dictum est.facit.c.titius.j.si de feu.fue controver. Et tenet Jaco.de bel.istam glo.in alio commendat Bald.hic quod consuetudo cẽsetur perpetuo durare donec appareat revocata.faciunt que habentur in.c.fi.de consue.in.l.de quibus.ff.de legibus. Quero sub

3 sequenter cum.d.glo.circa proximam questionem †,quid si duo sunt heredes in eodem feudo et vnus vendat suam partem alteri,an iste qui emit dictam partem teneatur petere investituram pro ea parte que novissime in eum translata est 7 fidelitatem facere an possit eam retinere simul cum alia parte absq investitura. Et ista glo.sed hanc questionem non respondet Jacardi.in summa in titu.in quibus mod.feu.acquir.sub rubri.an heres de portione sua investitus 7 c.quem sequitur hic dominus Andre.de Iser.determinat quod si dicti heredes iam fuerant investiti de

eorum

eorum partibus. ita quod quilibet fecit fidelitatē. Si postea unus alienat alteri partem suam tunc ille qui acquisivit eam partē habebit necesse petere investituram a domino & fidelitatem facere prout faceret quilibet successor. Et eodē modo si ex delicto alterius dicta portio devenerit ad ipsum. alium ut. j. que fuit prima causa bene. amit. in. §. si. & .j. si vas. feu. priue. c. j. Si vero agnatus ille qui alienavit in dictum suum heredem nondum agnoverit partem suam vel alio modo perdit ut quia non petijt investituram. j. tempus debitum. & tunc dicta portio accrescit huic alteri coheredi habenti aliam partem. Unde quia iure accrescendi habet non est necesse investituram petere de eo quod accrescit ut in aut. de heredi. & falcidia. §. si quis autē. quasi sufficiat de sua parte fecisse fidelitatem nec attenditur accrescētia ar. ff. de heredi. instit. l. liber homo. §. titius. ff. de acqui. heredi. l. si quis heres instituatur. ex predictis infert And. quod si pater alienavit feudum paternum in filium suum vel si frater maior qui secundum consuetudinem francie succedit in feudo donaverit fratri minori feudum certe filius & minor frater tenetur petere investituram a domino. j. annum & diem. quia inter hos qui diverso iure succedunt locum non habet ius accrescendi. l. sed cū pater no. ff. de bo. pos. l. filium. ff. de bo. pos. contra tab. & no. in. l. j. C. quando non peten. partes. ¶ Deinde querit And. Pone vasallus cōmisit culpas ex quo debet perdere feudum. & acquiritur ex hac culpa feudū domino, dominus remisit culpam. Queritur an vasallus. j. annum & diem debeat petere investituram. Respondet And. aut dominus apprehendit feudi possessionem. Et deinde iterum tradidit eidem vasallo remittendo culpam. & quia censetur novum feudū vasallus infra annum & diem petere debet investituram & videtur novum feudum, secus si dominus non apprehendit possessionem feu. quia tunc non dicitur novum; propterea non erit necessariū qd vasal. cui erat remissa culpa petat investituram sm And. qd est notabile. Dy. tamen in. l. quod dicitur. ff. de impē. rerum po. quē refert & sequitur Pan. de ca. in cōsi. c. llij. incipit in christi &c. qd istud feu. in. ij. col. tenet quod lata sententia privationis feu. dicatur desinere esse antiquum. Et si remittatur culpa fit novum feu. Et sic nō requiruntur qd fit ad executionem privationis deventum. Et no. unum verbum sm And. qd id qd dicitur vulgo si nō petat investituram. j. annum & diem cadit a iure feudi habet locum in herede defuncti non autē in singulari successore puta emptore vel donatario. Nam licet emptor vel donatarius feu. tenetur preterea a domino. j. annum & diem. Tamē si nō petierit nō cadit a iure suo. sed tenebitur ad interesse sicut in alijs obligationibus seu. l. stipulationes non dividuntur. §. celsus. ff. de ver. ob. l. si quis ab alio. in fi. ff. de re iudi. sed in veritate licet hec sententia And. sit equissima & favorabilis. l. interpretatione. ff. de pen. tamen scripta ratio in. c. j. §. quo tempore miles & est in contrarium & fortissimum esset recedere a rigore scripto. c. scriptum. vj. q. j. l. placuit. C. de iudi. habetur in. l. j. C. de legi. in glo. fi. ad fi. dicite ut dicam plene in. c. titius. j. si de feu. fue contro. quero ab extra pro intellectu eorum que hic dicuntur videlicet qd vasallus potest alteri infeudare invito agnato dummodo non faciat in fraudē &c. an mortuo infeudāte resolvatur ius accepto is & admittatur agnatus proximior, an remaneat feudū eidem acceptori excluso agnato & domino. And. de iser. tenet quod proximior agnatus admitti debet dicens quod ista talis infeudatio valeat tantum in vita vasalli infeudantis sed post mortem eius veniat agnatus proximior iure suo & revocet etiam si sine fraude fuisset facta dicta infeudatio, multo magis si fuisset facta in fraudem: quia in hoc nō facit differentiam quo ad personas ipsorum agnatorum ut solum in vita sua possit dictus vasallus preiudicare agnatis ar. ff. de cōtrahen. emp. l. qui tabernas. sed quantum ad personam dñi dicit habere locum quod habetur. j. qualiter olim feu. alie. pote. in. c. j. & hāc sententiā videtur tenere Ja. ard. in summa in. iiij. char. in ti. qui. mo. feu. acqui. sub rubrica l. si in fraū. feudum detur &c. & sub rubricella si primus vasallus decedat sine herede &c. & suadet ratio quia sicut nō pōt p testamentū disponere post mortē suā ut. j. §. de suc. feu. in prin. quinimo nec pro anima iudicare ad pias causas ut. j. qualiter olim feu. alie. pos. in. §. donare. & de probi. feu. alie. p fed. multo minus p investi. inter vivos que trahit suas vires post eius mortem ad tollendum iura agnatorum ar. ff. de dona. cau. mor. l. si aliquis. & l. senatus. §. si quis. & hanc opi. expresse tenet spe. in tit. de feu. §. quoniam ver. xxviij. dicens quod talis infeudatio nō preiudicabit agnatis, nisi in vita vasalli infeudantis & filiorum suorum hoc idem sensit gl. ij. hic posita & Bal. & p hoc vr debere limitari tota ista materia de vas. infeudāte alteri de qua plene p glo. in. d. §. preterea. de capi. corra. & vide ad predicta que dixi. j. de contro. inve. in. §. rursus.

1 ¶ Investituram potest recipere quelibet persona regulariter dummodo non intercedat ignorantia infeudantis.

2 Investiturā an possit recipere infans & aquirere feudum sine tutore.

1 **Personam.** † In sūma hoc vult quelibet persona potest regulariter recipere investi. sive sit liber sive servus dummodo nō intercedat ignorantia infeudātis. h. d. no. nota nullam adhibendam esse distinctionem inter personas recipiētes investituram: quia nō refert a quo fiat dūmodo fiat ut not. in l. si. C. de dona. que sub modo & in gl. j. hic posita que p hoc remanet expedita no. quod ignorantia domini adhibita in investitura sibi non preiudicat quod patet quia si investiat servum putās eum esse liberum non valet & est ratio quia si scivisset eum servum, eum verisimiliter non investivisset ut eleganter dixit in tex. in. l. fideicom. §. si duo. ff. de legat. iij. no. quod omnes liberi pariter & servi regulariter possunt de feudo investiri quemadmodum in simili dicimus quod possunt pariter heredes institui ut in. l. non minus. ff. de here. insti. & in glo. ij. hic posita in fi. & intellige semper nisi ignorantia intercedat ut. s. dictū est. nam de facili potest hec ignorātia intervenire cum facile non sit cognoscere servum a libero ut in. l. qui difficile. ff. de contrahen. emp. oppono ab extra dupliciter contra hanc literam quod immo servus nō potest investiri de feudo: quia feudatarius investitus censetur & reputatur miles ut. s. de feu. sine cul. non amit. c. j. & ij. cum ibi no. servus autem non potest esse miles. l. super servus. C. qui milit. non possunt ergo &c. Item & secundo, quia per investituram feudi quis cōsequitur nobilitatem ut. j. quis dicat. dux co. vel. mar. c. j. in. §. ceteri. servus autem nō pōt adipisci dignitatem. l. fi. C. q milit. nō pos. quare ista decisio videtur nō bona. so. quādoqz dñs investit servum p priū scienter dando ei feudū. & tūc lex immediate facit ipsum liberum d. l. super servus. & sentit iste tex. dū presupponit qd ipse servus investitus possit ipsum feu. obtinere. nā dño suo nō cōvenit quia se quereret quod daret sibijpsi sed hoc est impossibile de iure quia dz esse differentia inter dantem & recipientem. ff. de rerum permu. l. j. & de le. j. l. cum filio. sed quandoqz dño feu. investit servum alienum & tunc aut sibi dedit ut acquiratur ipsi servo & contemplatione ipsius servi, & dño sciente & patiente. & tūc adhuc idē dicendū ut efficitur liber p supra scriptas rōnes. sed si dñs servi ignoravit qd servus suus investiretur vel etiā pone quod scivit, sed fuit dictus servus suus investitus contemplatione ipsius domini tunc tale feudū acquiritur domino servi. nec servus efficitur liber. ar. insti. per quas perso. nobis acqui. in. §. item servi. & ff. de acqui. here. l. placet. nam feuda possunt acquiri per alium ut statim patebit in §. se. & predicta sunt etiā de mente An. ¶ Quero ab extra quid si dedi feu. alieno servo ut hoc sibi & nō domino acquiratur. & hoc expresse dixi an teneat concessio & cui queritur. Andre. de ise. tenet qd non valet: nam non acquiritur domino quia non voluit quod acquireretur & illam prohibitionem potuit addere ut in contrario excipitur. & ibi per Bar. C. de ho. que libe. & l. fin. C. de usufru. facit regula in. l. si re mandata. ff. man. neqz etiā acquiritur servo cū pro nullo reputatur. l. quod attinet. ff. de regu. iur. & ff. de condi. & demon. l. iure civili. Puto tamen quod si dominus servi manumitteret ipsum, quod iste servus factus liber possit obtinere feudum predictum. l. iij. C. de insti. & substi. & ff. de capitis diminutione. l. hodie. & probatur ratione quia expresse patet de voluntate infeudātis. l. fin. C. de usufruc. Si vero non apparet de expressa voluntate infeudantis ut quia simpliciter dominus feu. investivit servū alienum. nec appet cuius contemplatione: tunc queritur domino secundum ar. in. l. si repetendi. C. de condi. ob. cau. ¶ Quero hic dicit quod dominus investiens ignoranter servum tanquā liberum quod sibi nō preiudicet. sed quid si iste dñs nō fuit penitus ignorans sed dubitans an esset servus vel liber: an tūc tenebit investitura. & dic sm Bal. quod sic: quia ipse dubitans reputatur pro sciente postquā se non certioravit investigando. ar. in. l. qui cum alio. ff. de reg. iur. d. Mar. videtur distinguere aut constaret de mente domi. & stan. esset menti domini. l. cuius pponas. C. de here. insti. aut dubitatur. & putat quod tunc non valeret investitura. quia requiritur scia dñi ut hoc. §. nro. & d. l. si pscue. sed dubitans nō dr cōsentire l. fi. C. de condi. inde. l. manifestus. §. si autē dubius. C. de furtis, nisi dicatis prout fuit de mēte Bald. & aluar. hic quod ex quo dubitavit investigare in quem exercebat talem liberalitatem. In dubio presumitur scire per no. in. c. innotuit. de elect. & equiparatur scienti p not. in dicta lege finali. C. de condi. indē. ut interpretamur in favore libertatis. l. proxime. ff. de his que i testa. delē. ¶ Quero an sicut servus potest feudum recipe, ita possit quoqz feudum dare & alium investire, dic quod non scdm Jaco. ard. sine volūtate domini. ar. ff. de dona. inter vir. & uxo. l. iij. §. si servus. & de reb. pign. ob.

2 pos. l. j. §. f. C. in quibus cau. colo. censi. l. per colonum. ¶ † Quero an infans possit recipe investituram & acquirere feudum sine tutore. Jaco. de bel. arguit ad partes non firmando predē. Primo enim videtur sentire quod sic per. l. donatorum. C. de acq. pos. Similiter Jaco. ardi. dimittit nobis hanc questionem dubiam circa quā & gl. & doc. varia dicunt in. d. l. donatorum. Sed tu concludes sm Dy. & Barto. in. l. quāvis. §. fi. ff. de acqui. pos. & Bald. in. d. l. donatorum. quod infans non possit acquirere sine auctoritate

tutorum. Et est rō q2 ad talē rem feudalē non intelligitur infans habere affectionē cum constat solum in rebus immobilibus vt l. c. ij. de feu. cogni in quibus rebus nō extenditur affectio talis eta tis sed solum ad quedam localia peculiaria facit. l. j. §. adipisci mur. ff. de acqui. pos. l. j. C. de falsa moneta. Quinimo et fortius di cendum ꝙ si infans esset in tali etate in qua non posset fari, q̄ est vsq3 ad tres annos cum dimidio. Et tunc non posset ipse acqui rere etiam cum autoritate tutoris quia stipulari non potest. sed est opus ꝙ solus tutor hoc agat ⁊ acquirat infanti. l. si infanti. C. de iure delibe. Eodem modo dicendum est in furioso qui nullo modo posset acquirere solus etiam cū autoritate curatoris: sed est necesse ꝙ curator solus hoc agat nomine furiosi. l. in negotijs ff. de regu. iur. recurrendum ad ea que habentur in l. potuit. ⁊ l. si infantis. C. de iure delib. ⁊ l. o. §. adipiscimur. facit qd no. Odo. de pace constan. in §. vasalli nostri. Quero quid si dominus feu. in uestiuit seruum alienum de feudo scienter. Et postea moritur ser uus relictis filijs an dictu3 feudum reuertatur ad dominū feud. vel in eo succedant filij dicti serui vel dominus ipsius serui. Et in hac q. Ja. ardi. plura dicta arguēdo pro qualibet parte ⁊ tandē determinat ꝙ filij ipsius serui succedāt qui nati sunt legitimi ex vxore sua cū prima causa sit liberorum vt. j. de gra. suc. in princ. et. l. antepenulti. in fi. ff. de leg. ij. si vero seruus nō reliquisset filios. ⁊ tunc reuertatur feudum ad dominum feu. Non autem succedere debet dominus serui, nisi feu. fuisset eius contemplatione datum ipsi seruo quod intelligeretur si dictum fuerit in inuestitura seruo talis ⁊c. arg. ff. de vsufruc. l. si seruus vsufruc. ⁊ l. s3 ⁊ si quid. ff. d do na. causa mor. et. d. l. fina. de vsufruc. que decisio posset l aliquib⁹ carpi. sed nō insisto quia grandis adhuc nobis restat via.

1 Inuestitura pōt dari ⁊ accipi per interpositam personam.
2 Iuramētū fidelitatis an possit prestari a procuratore vel syndico habente generale mandatum.

1 **Sed vtrum.** Hoc itēdit in summa ꝙ inuestitura potest dari ⁊ accipi ēt p īterpositā psonā. h. d. no. ꝙ illō qd possum p me, possum ēt p aliū. ⁊ hoc voluit ēt gl. hic q̄ ad hoc allegauit plures ꝯcordātias. Ista est vna bro cardica. Ista regula v3 id qd possum. fallit in casib⁹ q reperiunt in cōtrarium vt no. gl. in. l. j. §. pe. ff. de pen. vbi ponunt plures ca sus fallētie ⁊ restringas istā regulā ad casus qui possunt p alios explicari: quoniā in casibus alijs qui nō possunt per aliū explica ri nunquam haberet locū regula vt. C. de cadu. tol. in. §. ne autē. ⁊ not. in. l. j. §. quoties. ff. de vi ⁊ vi arma. C. de testa. in l. cum anti quitas. no. ꝙ inuestitura potest dari ⁊ accipi etiā per procurato rem. concor. j. de notis feu. in. §. item sciendum in fi. ⁊ qd no. gl. j. de pace iura. fir. ⁊c. in. §. fina. ꝙ intelligas verum fm Jaco. de bel. ⁊ Nico. de neapo. siue loquamur de propria siue abusiua inuesti tura. arg. in. l. j. C. per quas perso. nobis acqui. similiter possessio potest acquiri per aliū. l. j. §. per pcuratorē. ff. de acqui. pos. ⁊ C. eo. ti. l. procuratorē. similiter benefi. iū ecclesiasti. si pōt per procu ratorem accipi vt in. c. accedēs. extra de prebē. sō dicit rota. deci. expli. que incidit si per habētē potestatē ꝙ pater pōt de egtate can. stipulari p se ⁊ filio naturali tātū ꝙ not. ad illa q̄ habent in l. ꝙ dicit. ff. de verb. ob. facit ꝙ no. gl. in. c. quoties. j. q. vij. l3 dicat in fi. ꝙ de hoc aliqui multū dubitarent ⁊ in hoc etiā ꝙ in tex. isto dicitur feu. differt ab emphyteosi. nam emphyteosis per aliū re cognosci nō potest dominus enī3 noui emphyteotā per seipsu3 suscipere d3 ⁊ recognoscere nō per procuratorē ipsius dñi. l. fin. vbi tex. C. de iure emphy. ibi saly. l. vi. col. pōt quoq3 alter p alte ro iurare in alam cōmittētis. l. iij. di. c. tibi dño. ⁊ de pace cōstan. in. §. cōsequēter. facit ꝙ no. in. l. iusiurandū. §. defensor. ff. de iure iu. ⁊ per doc. in. l. ij. C. etiā p procuratorē cau. in integrū agi pos se, ⁊ per archi. in. c. tibi domino allegato. ⁊ ꝙ no. gl. in. l. nō voce. ij. ex qui cau. ma. Bald. tñ in. l. j. ff. de rerum diui. q. dicit tenet ꝙ iu ramētum fidelitatis nō possit prestari per procuratorem nisi sit vniuersitas per ea que dicit spe. in ti. de feu. ad fi. ꝙ non puto be ne dictū per istum tex. ⁊ ipse idem Bal. censet contrarium. in. l. j. §. ne autē. C. de cadu. tol. ⁊ dixi in. c. omnes si de feu. fue. cōtrouer.

2 † Ideo queri potest an iuramētum fidelitatis possit prestari a p curatore vel syndico habente generale mandatū: respondeo fm Bal. hic quod requiritur speciale mādatum. c. fi. de iura. calum. li. vi. ⁊ Arche. l. xiij. di. in. c. tibi domino. vbi allegat bonaguidas aretinum solemnem aduocatum curie romane dicere. Ita in curia seruari. Disce aut loquimur de iuramento prestando ⁊ requirit speciale mandatum vt dixi fm Bal. hic allegat no. per Jo. and. c. cum desideres. de sen. excom. arch. vbi proxime aut loquimur de inue. petenda. petere enim potest etiam cum generali mādato vt hoc tex. facit. c. accedens. de preben. aut de inuestiture fiēda. ⁊ tunc habens etiam generale mandatum potest eam facere dūmo modo sit inuestitura antiqua secus si sit noua: q2 tunc requiritur speciale mandatum. l. pcurator tutorū. ⁊ l. mandato generali. ff. de procuratio. vniuersitatis quia inuestitura antiqua non dicitur alienatio sed inuestitura noua bene dicitur alienatio: vidistis ea

fam. §. eo. tit. in prin. vel noua vero inuestitura opp. ab extra de. l. fin. C. de iure emphy. vbi dominus non potest per procuratorem inducere nouum emphyteotam. so. fm. Ja. de bel. hoc ideo est vt tollatur via cōquerendi domino ⁊ nec possit postea dicere ꝙ nō fuerat sibi denuntiatum vel ꝙ non consenut alienationi facte p emphyteotam.

1 Femina potest esse domina feudi: licet regulariter nō possit esse vasalla in quibusdam casibus qui notant in titulo qui feud. da. pos.
2 Femina potest habere vasallos ⁊ fideles sicut ⁊ masculus.

1 **Feminam.** In summa hoc dicit esse femina potest inuestiturā facere. h. d. No. † ꝙ femina pōt esse domina feudi vt hic, l3 regulariter nō possit esse vasalla, sed in quibusdā casibus q notant. §. qui feu. da. pos. in. §. cū vero contradi ⁊ ... nō potest dare feudum sicut masculus. ⁊ in hoc equipa rat masculo nō aūt pōt feudū accipere ⁊ ideo succedere ⁊ in h̄ dis crepat a masculo ⁊ hoc voluit etiā gl. hic posita: vnde ergo cōfir mando alteri beneficiū antiquum seu in transferēdo de nouo h3 legitimam personam ⁊ de hoc habes text. simile3 huic de capit. extraordi. in. §. beneficium. vnde iste text. sumptus est: limitat ta men Ja. ardi. so. ista3 regulam hic positā, nisi ipsa femina luxurio se viueret vel dissiparet bōa sua cui per hoc administratio bono rum interdicitur: q2 tunc non posset infeudare ar. in. l. ⁊ mulieri. ff. de cura. furio. cum ibi notatem limitat ⁊ secundo tex. nostrum vt nō habeat locum de iure Lombardo i muliere Lombarda pa tet in. l. j. in tit. qualiter mil. alie. in Lombarda. not. ꝙ femina po test de suo dotare ⁊ in alium conferre beneficiu3 facit. l. sed si ego ff. ad velleianum. licet regulariter genus mulieru3 sit auarissimū in donando. vt. C. de dona. ante nup. l. si a sponsa. C. ꝙ si a sponsa

2 ⁊. ff. de do. inter virum ⁊ vxo. l. si stipulata. in fine. not. † ꝙ femina potest habere vasallos ⁊ fideles sicut ⁊ masculus facit. l. iij. §. j. ff. de pecul. vbi femina pōt habere seruos peculiares sicut ⁊ mascu lus. ex quibus inferas ꝙ femina possit habere iurisdictionem tā quā dña feu. quemadmodū haberet dominus masculus. vt. j. de lege corra. §. j. ⁊ ij. ⁊. j. an apud iudi. vel do. c. j. ⁊ t3 Bal. cū ista sint iura cōnexa. facit. c. j. in fi. j. de eo qui sibi ⁊ here. suis extra de ar bit. c. dilecti. opp. ab extra contra notabile. §. proximum, ꝙ imo femina nō possit habere iurisdictionem vt in. l. fi. §. proxi. ꝙ imo femina non possit habere iurisdictione3 vt in. l. fi. C. de arbi. So. consue. feudorum potest hanc iurisdictionem dare ar. in. l. j. C. de emancipa. libero. Et hoc etiam videtur sensisse gl. in. d. l. fina. et probatur in. d. c. dilecti de arbitris in. c. significauit. vbi Bald. de rescrip. in. c. cum dilecta de confirma. vtili vel inutili. c. cum deuo tissimam. xij. q. ij. ⁊ viderunt maiores nostri in regina Joanna. op. ꝙ imo femina non possit dare feudum, ꝙ probatur quia non potest regulariter recipere. vt. §. dictum est vt probatur in. c. j. §. quēad. feu. ad fi. pertinet: ergo nō potest dare ꝙ nō potest habe re. l. traditio. ff. de acqui. rerum dño. So. dic f3 And. de Iser. ꝙ in illis casibus in quibus ipsa femina pōt habere feu. p se qui mul ti sunt vt no. glo. in. d. §. cū vero in illis poterit suu3 feu. alteri in feudare sicut ⁊ masculus ēt sine voluntate dñi vt plene dixi. §. e. in. §. l3 res dūmō fiat bona fide ⁊ sine fraude vt no. in. §. preterea. j. de capi. corra. Intelligas tñ ꝙ etiam de bonis suis possit infeu dare de nouo per istum tex. ⁊ per ea que dixi. §.

1 Fidelitas nihil aliud est q̄ ipsum iuramētū qd prestat vas.
2 Fidelitas qualiter sit fienda, ⁊ de eius forma.
3 Vasallus an liberetur ⁊ absolutus intelligatur si dñs suus pdat famā: q2 exbdicatus vel bannitus.

Nulla. Casus dñs non tenetur inuestire vasal. qui recu sat iurare fidelitatem, nisi esset feudum in q̄ rō de beat iurare fidelitate3. h. d. premitte ꝙ iste text. potest intelligi tā de inuestitura noui q̄ antiqui feudi vt infra dicam. licet Andr. de Iser. ⁊ Bald. intellexerunt solummodo de iuestitura feudi no ui. Item scias quod post promissionem factam per dominum vasal. de dādo sibi feu. debeat primo precedere inuestitura abusi ua secundo subsequenter iuramentum fidelitatis. tertio deueni tur ad inuestituram veram ⁊ propriā que fit per traditione3 pos sessionis, vt predicta probantur. j. titu. se. ⁊. j. de noua for. fideli. §. 1 fin. † Item scias ꝙ fidelitas nihil aliud est nisi ipsum iuramētū quod prestat vasal. domino suo vt. j. titu. se in fin. not. quod feud. regulariter datur propter fidelitatem: et ideo si per vasallum de negatur fidelitas domino poterit quoq3 per dominum denega ri vasallo ipsum feu. et inuestitura ipsius feudi: quoniam frangē ti fidem fides frangatur eidem. vt hic no. glos. et dixi in. §. j. que fuit pri. causa bene. amittē. et. j. de noua fide. for. §. fina. l. cum pro ponas. C. de pac. c. ij. de treu. Not. quod per pactum potest al terari natura feu. ⁊ contractus feudalis vt hic. et in. c. j. in fin. qua liter do. proprie. petit et de controuer. feu. apud pa. termi. de quo dixi in. c. primo de feu. nō haben. propriam na. feu. et. c. primo an agnatus vel filius. Quinimo et fortius ex hoc text. colligitur quod valet pactum appositum contra diffinitionem contractus

Ex quo

Ex quo inferas ſm Bald. q̄ non quicquid eſt contra diffinitionem contractus eſt contra eius ſubſtantiam vt probatur in hoc tex. facit no. per doct. in aut. ingreſſi. C. de ſacroſanc. eccle. ¶ An autem clericus poſſit alterare naturam inueſtiture. dixi in. §. profecto de lege corra. No. quod ar. ab alluſione ſeu interpretatione vocabuli eſt validum vt probatur hic dum dixit quod feu. a fidelitate dictum eſt prout in ſimili videmus inſti. de tutelis in prin. ⁊ in. l. ij. §. appellata. ff. ſi cer. pera. Oppo. cum glo. j. quod iſte tex. male dicat dum vult quod inueſtitura non ſit fienda ei qui fidelitatē facere recuſat ⁊ cetera. quoniā ex hoc videtur preſupponere quod fidelitas ſit primo preſtanda ⁊ poſtea inueſtitura fienda cuius cōtrarium expreſſe dicitur. j. ti. ſe. So. dixit glo. fatendo contrarium q̄ inueſtitura bene debet precedere fidelitatem: ſed hic conſtabat manifeſte quod iſte vaſallus nullo modo volebat iurare fidelitatē qui expreſſe recuſabat prout dicit iſte tex. ⁊ per hoc dominus non tenet̄ ſibi inueſtituram facere cum ſibi liceat rumpere fidem ad quam ſibi tenebat poſtq̄ ſimiliter rumpit expreſſe recuſando velle adimplere illud ad quod tenetur. l. cum ꝓponas cū ibi not. C. de pac. ⁊ hoc voluit tota iſta glo. vſq; ad fi. que bene loquitur. Sed tamē tu in iſto paſſu plenius dicas capiēdo omnes caſus vltra doc. qr interdum loquitur in noua inueſtitura quam dn̄s promiſit facere vaſallo de feudo ſibi nouiter promiſſo. In iſto caſu ſi vaſallus expreſſe recuſat velle de dicto feudo facere fidelitatem. ⁊ tunc abſq; dubio dominus abſq; pena ⁊ aliquo intereſſe poteſt denegare dictam inueſtituram: vt in hoc tex. cōiuncta iſta glo. facit quod dixi in. §. fi. j. de no. fi. for. Sed interdum dn̄s iam inueſtiuit vaſallum abuſiue de dicto feu. Sȝ poſt dictā inueſtituram non vult vaſal. preſtare fidelitatem recuſando: ⁊ dn̄s nō tenetur ſibi facere inueſtituram propriam. i. realē per traditionē poſſeſſionis. Et ſecundum iſtum modum intelligitur iſte text. ꝑ And. de iſer. ⁊ bal. Sed interdum vaſal. in feudo predicto nouo ⁊ facta dicta inueſtitura abuſiua nō recuſat expreſſe ſȝ tacite differendo iurare fidelitateȝ. Et tunc ſi poſt interpellatiotionē ſibi factam per dominum ad preſtandum fidelitatē ceſſauerit: ⁊ tunc priuabitur vaſal. iure ſuo: nec dominus compelletur amplius ad faciendū ſibi inueſtituram realem, iuxta ea que tradūtur. j. q̄ fuit pri. cau. be. amit. in. §. j. vbi eſt caſus. Si vero loquimur de inueſtitura feu. antiqui renouanda. Et tunc ſi vaſallus expreſſe recuſat velle facere fidelitatem poterit dominus ſibi denegare inueſtituram per iſtum tex. qui etiaȝ hoc modo poteſt intelligi ſm Ja. de bel. Sed interdum nō expreſſe recuſat vaſal. velle facere fidelitatem, ſed tacite per lapſum temporis vȝ anni ⁊ diei ſi non eſt miles, vel anni ⁊ menſis ſi eſt miles. Et tunc priuatur feu. nec dominus tenetur ſibi amplius inueſtituram facere: vt probatur in. c. j. §. quo tempore miles. ⁊. j. que fu. j. cauſa be. amit. in prin. Sed vbi non apparet de recuſatione expreſſa vel tacita tūc debet dominus vaſal. inueſtire eo qr inueſtitura debet precedere fidelitatem vt. j. in. titu. j. qui ⁊ ita debet intelligi in predicta ſemper intellige niſi eſſet tale feudum in quo vaſal. ex pacto non teneatur ad preſtationē fidelitatis per iſtum text. ⁊ in. d. §. j. que fu. j. cauſa be. amit. ¶ Item niſi ipſa fidelitas iam fuiſſet iurata ſemel domino ⁊ ſucceſſoribus ſuis per ipſum vaſallum: quia tūc nō eſt neceſſe quod amplius preſtetur per eundem vaſallū vt no. in. c. veritatis. ⁊ in. c. ego enim extra de iureiura. ⁊ dixi que fuit pri. cauſa be. amit. in prin. item dicit Ja. ard. quod non iuratur fidelitas quando feudum eſt modicū. l. at ſi quis. §. iudicē. ff. de relig. itē pendente controuerſia feudi non iurabitur interim fidelitas vt in. c. j. de cōtro. inter vaſal. ⁊ epiſcopum. item in aliis duob' caſibus quos infra dicā vȝ in rebus ſpiritualibus, ⁊ qn̄ quis eſt impubes, quero. cū gl. j. in ver. ſed quero qualiter ſit petenda inue. per vaſal. a dn̄o: ⁊ licet iſta gl. per modū ſumme q̄rat de plribus q̄onibus ſimul ⁊ ſemel inculcando eas. ego tn̄ eas ſepatim declarabo ⁊ expediam ⁊ primo quātum ad q̄onem. J. ſormatā rn̄det gl. notabilr dn̄s formā ⁊ modū ex qua collige duas concluſiones. pria eſt iſta q̄ vaſall' nō tenet̄ regulariter facere abſolute fidelitatē dn̄o: qn̄ in ipſo iuramēto excipit̄ prior dn̄s vt ꝓbat̄. j. hic finit̄ lex in. §. fi. de prohi. feu. alie. per loth. c. ij. item excipitur ſemp impator noiatim vt de ꝓhi. feu. alie. per fede. in fi. ſcḋa ꝯcluſio q̄ ſufficit in petēda inueſtitu. quod vaſallus dicat peto inueſtituram mei recti feu. neq; eſt opus q̄ adijciat, qr paratus ſum fidelitatem facere: vt ꝓbatur in. c. j. §. quo tpe miles. ⁊ eſt ratio qr iſta verba ēt ſi nō exprimant̄ ſubintelligunt̄ tacite vt not. alua. in. d. c. j. in prin. de capi. corra. ⁊ que fuit pri. cauſa be. amit. in prin. in. j. q. licet glo. videatur ibi tenere contrarium ſufficit. n. quod ſit facta etiam ſi non exprimat̄. l. non recte in fi. C. de fideiuſ. ⁊ intellige predicta procedere quando conſtat quod iſte petens eſt ille vaſallus qui dȝ obtinere inueſt. vt qr ſit agnatus proximior ⁊ quod ſit heres ſolus ⁊ alia que ſunt neceſſaria ad oſtēdendum quod ſit ille ad quem ſpectat feu. iuxta ea que dixi in. d. c. ij. §. quo tēpore miles ſm Andr. de iſer. item ſm Jac. de bel. iſta talis ſolennitas petendi inue. cum tali pompa eſt ſeruanda prout conſuetudo hic dicat. alias vbi non eſſet conſuetudo non vitiaret̄ actus ⁊ dicit ſe vidiſſe in regno ſicilie etiam coram rege nō obſeruaſſe tales pompas facit. c. j. §. de feud. cogn. vt l. ſi donationum. C. de nup. nec in patria noſtra ſeruat̄, niſi in magnis feudis ⁊ recognitionibus ⁊ ſcḋm gl. eſt in electione domini, an velit incontinenti inueſtire ⁊ fidelitatem recipere, vel velit pro libito differre: ſed diligenter animaduertat vt non differat: quoniam ſi petatur inue. per vaſallū debito modo ⁊ tempore ⁊ dn̄s noluerit inueſtire nō fiet ex hoc aliquod preiudiciū ipſi vaſallo, ⁊ alias repetendo diſtingue: quoniā interdū dn̄o promiſit vaſallo velle ſibi dare rectū feu. ⁊ poſtea ipſum penitet. ⁊ recuſat velle facere inueſtitu. ⁊ iſto caſu aut fuit ſimplex, aut nō ſolennis ꝓmiſſio que non tranſiuit in contractum: ⁊ tunc dominus nullo modo tenebitur arg. in. l. ij. in. §. circa. cū ibi not. ff. de doli excep. inſti. de teſta. mil. §. ceterum. ⁊ in. l. nuda de contrahen. ſtip. ſi autem iſta promiſſio fuit ſolennis ⁊ tranſiuit in contractū, ⁊ tunc tenebitur ipſe dominus ſolum ad intereſſe ipſi vaſallo arg. in. l. j. cum ibi no. ff. de act. emp. ⁊. l. ſi fundum. ff. de verbo. obliga. ⁊ hoc tenet an. ⁊ Ni. de nea. j. de noua fid. for. in. §. fi. non autem cōpelli poteſt ad tradēdum ⁊ eſt ratio: qr non eſt feudū poſtquā interceſſit aliqua inueſtitura. vt in. c. j. q. mo. feu. cōſti. pot. ⁊ dixi i. c. ſi facta. j. ſi de feu. fue. contro. Sed interdum vltra poſſeſſionē dominus procedit etiā ad inueſtiturā, ⁊ tūc debet dominus precise compelli ad tradendū poſſeſſionē vaſal. nec liberat̄ dominus volens ſoluere intereſſe vt in. c. ſi facta. j. ſi de feu. fue. contro. ⁊ ſeruatur modus de quo dixi in tex. tenebitur quoq; ipſe dominus ad preſtandū omnem vtilitatē ipſi vaſallo, quā recepturus fuiſſet ex dicto feudo ſi poſſeſſionem ⁊ ꝓpriam inueſtituram dicti feudi debito tempore habuiſſet: vt in. d. §. fi. de no. fide. forma. ſed interdum vaſallus iam habuit abuſiuam inueſtituram ⁊ propriā, vt qr eſt in poſſeſſione feu. ⁊ petit ſibi renouari inueſtituram ſecundū formam iuris debito modo ⁊ tēpore, vt qr forte inceſſit vaſallo mortuo vel petit renouationē inueſtiture a ſucceſſore domini, ⁊ iſto caſu ipſe dominus differat facere talem inueſtituram priuabitur proprietate ſi labit̄ tempus limitatū vaſallo ad inueſtituram petēdā vt in hac gl. que notabiliter hoc tenuit ⁊ ſequunt̄ doc. videlicet Ja. de beland. de iſer. Ni. de nea. ⁊ Bald. dummodo nō ſubſit aliqua iuſta cauſa ex qua ipſe dominus motus ſit ad differēdū: qr ſicut vaſallus ex cauſa excuſaretur: vt dixi in. d. c. j. quo tēpore miles quoq; ⁊ ipſe dominus cum ad paria iudicentur vt. j. de for. fid. in fi.

2 ¶ Quero ſubſequenter cum dicta glo. in ver. fidelitas vero. † qualiter ſit fienda fidelitas ⁊ de eius forma: ⁊ reſpondet gl. ſe remittendo ad quatuor titulos ſequētes in quibus hoc plene declaratur. ⁊ hic etiam allegant alias concor. vſq; ad ver. ⁊ notabis ⁊c. ⁊ in hoc bene loquitur iſta gl. ⁊ iſtam queſtionem in dictis titulis ſequētibus examinabo: ſed aduerte quoniam iſta gl. in ſui prin. formauit aliam queſtionem ad propoſitum noſtrū ad quam non reſpondet: videlicet quādo ⁊ quo tempore ſit iſta fidelitas preſtāda per vaſal. idcirco tu ad hāc q. reſpōdeas videlicet q̄ ſi dominus iam fecit inueſtituram vaſal. ⁊ tunc vaſal. debet incontinenti preſtare fidelitatem ſiue loquamur de veteri ſiue de noua vt. j. titu. proxi. ⁊. j. de no. fide. for. in fi. ſi autem dominus nondum fecit inueſtiturā. ⁊ tunc aut loquimur de noua inueſtitura. ⁊ iſto caſu dominus debet interpellare vaſal. ⁊ ſibi polliceri inueſtituram. Iuliianus. in. §. offerri. de actio. emp. an antiquo autē ſeu. ⁊ renouatione inueſtiture eo caſu aut vaſal. eſt miles ⁊ debet ſe offerre. j. annum ⁊ menſem aut eſt priuatus, ⁊ tunc debet ſe offerre infra annū ⁊ diem, alias priuabitur: vt. j. de capi. corra. c. j. in fi. ⁊ infra de prohi. feud. alie. per Fede. in. §. preterea. ⁊. j. que fu. j. cauſa be. amit. in prin. Nec eſt opus q̄ dominus denunciet qr dies interpellat arg. predictorū iuriū ⁊ in. l. ij. C. de iure emphy. Et quibus omnibus inferas ſm Jac. de bel. ⁊ Bal. q̄ in noua inueſtitura debet dominus ſe offerri. in veteri autē ſe debet offerre vaſal. vt. ſ. oſtēſū eſt.

3 † Quero ſubſequenter cum dicta glo. in fi. an vaſal. liberetur ⁊ abſolutus intelligatur ab iſta fidelitate ſi dominus ſuus perdat famam, vt ſit excōicatus vel bānitus: Et reſpondet q̄ ſic ⁊ ecōtra, ſed domino reſtituto ad famā intelligitur etiā reſtitutus ad hāc fidelitatem vt. j. in tit. hic finit̄ lex in. c. j. in prin. ⁊ in hac gloſſ. que ad hoc etiam alle. alias cōcor. vſq; ad fi. Et bene ⁊ notabiliter loquitur ad corroborationem predictorum: qr illud q̄ contumacia abſtulit obedientia reſtituit in. c. ex literis extra de conſti. vbi eſt tex. notabilis. ⁊ in. l. cum aliquis. C. de cura. furi. ⁊. ff. de ſerui. vrb. predio. l. ⁊ attilianus. ⁊ quod not. alia gloſſ. in ſimili. j. de noua fide. for. ⁊ in. c. j. ſuper verſicu. offendere. ¶ Opponi. ab extra de. c. ſi minor. j. ſi de feud. fue. controuer. vbi eſt caſus expreſſus q̄ quis retinet feud. licet fidelitateȝ facere recuſet. So. ibi eſt ſpecialis caſus iſti impubere vaſal. fauore etatis vt ibi not. in gloſſ. ⁊ ibi dixi in tertio notabili. ¶ Opponi. de. c. fina. de. regu. iur. cum ibi not. Sol. ibi loquimur de rebus ſpiritualibus in quibus non preſtatur homagium vt not. in. c. j. de ſtatu reg. libro ſexto. ¶ Quero poſt Baldum ab extra de diſueſtitura que eſt duplex, ſcilicet verbalis. ⁊ actualis. Itē actualis eſt duplex lege abuſiua ⁊ propria.

dic ergo qđ verbaliter tantum inuestitus potest verbo diuestiri.l. nihil tam naturale.de reg.iur. Et si interuenit chirographū cogetur vasallus ingratus sa ere contrarium chirographū.l. generaliter.C.de nō nu.pe.vel in.idere seu cessare instrumētum inuestiture per ea que no.in.l.ab emp.ff.de pactis. Et si fuit per anulum inuestitur deambulabitur.⁊ si per traditionē possessionis eijcietur ad similitudinē degradationis que fit per actū contrariū in.c.degradatio.de penis lib.vj. Et qđ habet in.l.§.ignominia.ff.de his qui no.infa. ❡ Sed alij dicit qđ nō tāta subtilitas requiratur: sed sufficit declarari per sententiam vasallum priuandū probata culpa.⁊ ingratitudine arg.eorum que traduntur in.c.j.de feu.sine culpa nō amit.⁊ in.§.callidis.⁊ de phi.feu.alie. per Fed.neqꝫ in hoc discrepat. Item Bal.dum postea subiungit, qđ dicta disinuestitura fieri debet per ius habentem: quoniā interdum fit per dominum propria autoritate, vt quādo vasallus alienauit feud.in alium transferendo:vt in.d.§.callidis.⁊ infra de prohi.feud.alie.per loth.vel per sententiam quando vasallus commissit aliquam culpam vel ingratitudinem vt in.d.c.j.de feud.sine cul.non amit. Ultimo quero post.d.Marti.⁊ Bald. hic sunt publicata bona vasalli dominus non aufert feudum vasallo publicato certe fiscus possidebit hoc feudū donec vasallus decesserit sine herede in aut.de alien.⁊ emph.§.j.⁊.l.statu°.§.cornell. felici.ff.de iure fis.⁊ Addijcite que pulchre consuluit Oldr.consilio.xxvij.⁊.lxxi.⁊ per Alb.in autenti.si vero dominus temporalis.C.de heredi. ❡ Et per Bartolum in.l.j.ff.de rerum diui.⁊ per Cano.in.c.j.de scisma.lib.vj.per spec.ibi Ioan.Andr.ti.de feud.§.quoniam.versicu.iiij.

❡ Quid precedere debeat, an fidelitas, an inuestitura. Rubrica.

❡ Continuatur hoc modo.nam S.in.§.fina.dictum est qđ inuestitura non debet fieri recusanti fidelitatem.nunc videndū restat quid precedere debeat an fidelitas an inuestitura. Propter ea congruenti ordine subijcitur rubrica.quid precedere debeat,an fidelitas,an inuestitura.

1 ☞ Inuestitura verbalis ⁊ abusiua debet precedere fidelitatē ⁊ fidelitas dicitur iuramentū qđ prestat vasallus domino.

2 Inuestitura quare prius precedere debeat quam fidelitas.

1 Irum. h.d.† Inuestitura verbalis ⁊ abusiua debet precedere fidelitatē ⁊ fidelitas dicit̄ iuramentum qꝫ prestat vasallus domino.h.d.not.tex.ibi inuestitura qđ inuestitura verbalis precedit fidelitatem qđ intellige verū l inuestitura abusiua ⁊ verbali nō reali.qꝛ fidelitas sequit̄ inuestiturā verbalē vt hic ⁊ precedit inuestiturā realem.c.j.§.inuestitura.j.de noua fidel.for.est aduertēdū ꝙ inuestitura antiqua nō est proprie inuesti,sed quedā confirmatio perpetua in regno siciliē qđ vasal.prestitit hō agiū.i.fidelitatē inuestitura antiqua sit asseuera-

2 tio ꝯm And.† Ratio quare prius debeat precedere inuestitura quā fidelitas quoniam prius dominus tanquaꝫ caput debet adimplere ex parte sui.l.iulian°.§.offerri.ff.de actio.emp.l.argentarius.§.edi.ff.de eden.vel aliter domin° est persona principaliter agens,⁊ vasallus patiēs.ideo implementū debet incipere a dño vt agēte ⁊ prima causa vt not.in.l.ex placito.C.de rerum permu.vel ꝯm Bal.dominus est principalis in cōtrahendo:ideo prius debet implere ex parte sua substantialia obligationū.l.naturalis.§.qđ si faciā.ff.de prescriptis verbis ⁊ ex hoc infert hic Bal.qđ precedēs in essentia debet precedere in facto ⁊ essentians debet precedere essentiatum vt hic.⁊ in.d.l.ex placito.quid autē si fiat preposteratio qꝛ primo fuit facta fidelitas quā inuestitura an vitiat̄ actus respondet ꝙ nō arg.l.talis in princi.ff.de here.insti.⁊ insti.de leg.§.ante heredem.⁊.l.nec enim.ff.de sol.c.si.de baptismo ibi Ioan.an.in nouel.no.fidelitatem dicimus qđ fidelitas censet̄ iuramentum prestitum a vasal. domino.

❡ Qualiter vasallus iurare debeat fidelitatem. Rubrica.

❡ Continuat̄ ista rubrica hoc modo ad precedētes.qꝛ.S.ti.pri. fecit mentionē de fidelitate quā prestare debet vasallus dño, que quidem fidelitas nil aliud est nisi ipsum iuramentū qđ prestat vasallus dño vt ibi patet;verum qꝛ poterat dubitari de forma isti° iuramenti idcirco vt predicta declararet supposita fuit ista rubrica qualiter vasal.iurare debe.fidel.

1 ☞ Iurare an debeant vicissim si sint duo domini eiusdē castri vel ciuitatis.

2 Dominus si habuerit clericos in terra sua habitantes suspectos qualiter pꝛouidere potest.

3 Iurans tanquā vasallus an teneatur etiam iurare tanquā familiaris ⁊ habitās in loco:si est domestic° domini vel alias sit sub iurisdictione domini ratione habitationis.

Qualiter. Casus vasal. occasione feudi debet domino iurare qđ erit ei fidelis sicut debet esse vasall° ⁊ qđ nō manifestabit secretū sibi cōmissum per dnm.ille autem qui nō est vasallus rōne feudi sed est domesticus seu familiaris vel sub iurisdictiōe dñi debet iurare dño:⁊ in suo iuramento specialiter exprimere vitā, mēbrum mortē,⁊ honorē ipsius dñi.h.d.no.qđ vasall° iurat nō aperire secretum dñi in detrimētū ⁊ subaudi animo ipsum dānificādi vt plene declaraui.su.a.ti.c.j.§.hic pōt esse ti.q.mod.feu.amit vbi videas.⁊ hoc etiam sensit glos.j.hic posita in fui prin.que per hoc remanet expedita i ea pte no.ex tex.qđ domestici ⁊ familiares prestant iuramētū fidelitatis vt hic vt exemplificat Bal.duplicit̄r.pꝛio qđ sit de familia seu domesticis dñi,vt qꝛ sit cōsiliarius vel camerari° vel in aliquo officio domestico ipi° dñi:vt qꝛ sit pincerna vel dapifer dñi;tales dū sūt i tali officio vel habitu debēt prestare tale iuramētū assecurationis ipi dño.licet nō recognoscant feudū ab eo.scdo.exēplificat idem Bal.⁊ An.de iser.qđ sit attinens vasallo q recognoscebat feud.a rege vel alio dño ⁊ habitabat secū in domo,⁊ erat successur° in dicto feudo moriente ipso vasallo tenēte feudū:vnde ꝓpter suspitionē ne moliat̄ aliquid in vita eius sub spe habendi hereditatē ⁊ feudū debet iurare modo ⁊ forma hic descripta facit.l.vidue.C.de nuptijs.⁊.C.vbi pupil.educa.de.l.j.fi.⁊ hoc ꝯm exēplū sēsit etiā gl.ij.hic posita in medio sui ⁊ i fi.⁊ suadet ratio:qꝛ in istos tales familiares ⁊ ministeriales habet domin° iurisdictionē vt.j.de pa.te.in.§.si ministeriales.⁊.ff.de pe.l.si quis comitum.⁊.ff.de iurisdi.om.iudi.l.magistratibus.nota etiā ꝙ qui sub iurisdictionē alicuius domini loci iurant fidelitatem vt hic exemplifica An.de iser.⁊ Bal.in illis qui habitant in terris alicu° domini vel possideant ibi bona nō feudalia siue sint originarij siue nō quoniam sūt sub eius iurisdictione ratione habitationis siue honorū:⁊ tenentur ipsum assecurare cū iuramēto iurādo sibi fidelitatem ꝯꝫ formā hic traditā vꝫ ꝙ ad eorū posse saluabunt vitā mēbra personā ⁊ honorem dñi,⁊ vitabunt ei° mortem vt statim subijcit facit qđ no.glo.S.quid sit inuesti.in.§.j.⁊ sic habebis notare triplicem speciē iuramenti fidelitatis.primū enim est illud qđ prestat̄ dño per vasallū ratione feudi qđ recognoscit ipse vasallus a dño vnde ad hoc vt habeat locū tale iuramētū est necesse qđ vere sit vasall° ⁊ qđ aliqđ recognoscat a dño, cui° pretextu iuret vt hic ⁊.S.quid sit inuestitura in prin.⁊ prius fuerit sibi facta inuestitura per dnm vt.S.tit.pꝛox.forma autē istius iuramenti erit ꝯꝫ qđ specialiter exprimit̄.j.in duobus ti.sequētib° ⁊ ꝙ deest i isto iuramento qđ describit̄ in isto tex.debet suppleri p alias formas iuramēti que scribunt̄ in dictis duobus titulis se.ꝯꝫ And.de iser.⁊ Bal.quinimo vltra omnia ea capitula que sunt descripta in dictis formis iuramentorū scdm que tenet̄ iurare vasall° tenebitur etiā adijcere in suo predicto iuramēto fidelitatis omnia ea que ponunt̄ in iuramento qđ fecit rex otto Ioanni pape que numerātur hic in glo.j.in fi.⁊ per tex.lxiij.di.c.tibi domino.vꝫ ꝙ exaltabit dominū quātū poterit ⁊ qđ nūquā vitā aut mēbra neqꝫ honorem quē habet sua voluntate cōsilio vel exortatiōe perdet.Sꝫ in his omnibus erit eius adiutor iuxta posse suū:⁊ quibus omnibus patet que cōprehendi debeant in iuramento fidelitatis vasallorū,vꝫ ea que colliguntur ex isto tex.in prin.⁊ ex duob° titulis sequentibus ⁊ ex.d.c.tibi domino.⁊ ita tenet.d.glo.j.hic posita.⁊ Alod.de iser.⁊ Bal.si enim imperator iurat pape illa que cōtinentur in.d.c.tibi domino ⁊ tamen nō tenet a papa.seu.multo forti° debet vasal.ea iurare dño suo ꝯꝫ prefatū.d.And.scda species iuramenti fidelitatis est illa quā prestare debet domesticus, seu familiaris ⁊ istud iuramentū non prestatur ratione aliquorū honorum,cū prestetur ab eo qui nihil tenet:licet nihil recognoscat a domino quēadmodū:declaraui per exempla.S.est quoqꝫ tertia species iuramenti fidelitatis qđ quis debet prestare domino rōne bonorum non feudalium que ipse tenet in loco subiecto iurisdictioni domini vnde ratione iurisdictionis tenetur iste talis iurare domino fidelitatem.⁊ ista duo vltima genera iuramentorum proprie sunt iuramenta assecurationis ⁊ est ratio:qꝛ dominus terre habet iurisdictionē in suo territorio.l.si pupillus.§.territorium.ff.de verb.sign.l.nulli.§.si ian.o.C.de episco.⁊ cleri.in suos ibidem habitantes.ratio autem rationis fuit:qꝛ per tale iuramentum purgatur suspitio ⁊ assecuratur dominus vt hic ⁊ in l.presenti.circa medium cum ibi not.C.de his qui ad eccl.cōfugi.⁊ in.c.petiſ.extra de iureiuran.forma autem istius talis iuramenti assecurationis traditur hic in isto tex.in fi.facit no.per cano.in c.nimis.de iureiuran.Sed verum tale iuramentum debeat similiter suppleri per.d.c.tibi domino.⁊ dicit And.qđ sic quia si imperator qui nihil tenet a papa nec est sub iurisdictione ipsius pꝛstat sibi illud iuramentum multomagis burgenses debēt prestare domino suo qui dato quod nihil recognoscant domino nihilominus reputantur vasalli ratione subiectionis.Quinimo dicit ipse

fortiun qd tale iuramẽtũ supplebat etiã p tit.j.de noua fidelita. for.cũ ibi nulla fiat metio de feu. seu beneficio qd feu.vocat.sꝫ in hoc stare cõsuetudini vt statim dicam.alias aũt nõ existẽte cõsue tudine nõ recedere a forma hic tradita.cũ iste tex.voluit facere dif ferẽtiã inter ista iuramẽta ⁊ iuramẽtum vasallorum.⁊ hoc sensit glo.in fi.sui principij hic posita.Not.ex isto tex.in prin.dũ dixit sicut debet esse vasallus domino ⁊c.consuetudinẽ solitã in iura mẽtis fidelitatis esse seruãdã adeo qd nõ debet induci nouitas i exactiõe homagij ⁊ fidelitatis ⁊ in.c.dilecti.extra de maio.⁊ obe. ⁊ in.c.cum consuetudinis.extra de consu.⁊ tenet spe.in ti.de feu. §.qm.ver.⁊ no.q nõ debet ⁊c.Bal.in pace constan.in ver.pactio nes.⁊ ideo dixit Bal.hic ⁊ in.d.versi.pactiones.quod noua iura menta extorta contra antiquam cõsuetudinem intelliguntur per impressionẽ prestita ad qd facit.c.sane.extra de exce.prel.⁊ in.l.si per impressionẽ.C.quod metus caus.⁊ q habet.in.c.ad aures.de his que vi metusve causa fiunt.⁊ per Inno.in.c.petitio.de iure iurã.⁊ qd no.in.l.si qua loca.C.de fun.⁊ salti.rei demon.lib.x.Di cit tamẽ idẽ Bal.q si vasallus iurat iuramenta insolita debet il la obseruare per no.i.d.c.nimis.⁊ in ea.cũ cõtingat de iureiurã. qd intelligerem nisi ex modo iurandi esset illicitũ iuramentũ pu ta per impressionem,qd in dubio nõ presumerem per.l.fi.in prin. ff.qd metus causa cum ibi no.i.l.interpositas.C.de transac.in.l. j.per Bar.C.de his qui per metũ iu.nõ appe.In quo multũ attẽ derẽ qualitatẽ principis exigentis iuramentum per no.in.l.j.C. si quis impera.maledixerit per Cy.⁊ Bart.in.l.de pupil.§.si qs ipsũ.ff.de oper.no.nunt.Inno.in.c.matrimonij.de offi.dele.facit. c.si vero.⁊.c.verum.de iureiur.vel alias esset iura.illicitum quia allegaret ad illicita.nam tunc non ligaret iuramentum per ea q habuimus in.c.i.§.preall.ꝫ.quid sit inuestitu.vel saltem vtro ꝫ casu posset petere absolui per no.in.d.c.cum cõtingat.⁊.c.verũ.⁊ c.si vero.de iureiu.⁊ in.c.quamuis.de pac.lib.vi.¶ Oppo.cũ gl. fi.in ver.sed cui nominatim ⁊c.que fuit ratio differentie inter ista iuramenta videlicet quare in iuramento vasalli sufficit quod iu ret in genere vꝫ dicẽdo iuro q ero fidelis sicut debet esse vasal. dño ⁊c.Sed in iuramento persone domestice seu familiaris exi gitur specialis expressio capitulorum prout patet hic in fi.litere. Solutio dicit glossa quod in persona domestica ⁊ familiari ma gis presumitur fraus ⁊ machinatio cõtra dominũ vt qꝛ forte spe rat successione ipsius domini quã in vasallo qui est quodãmodo extraneus ⁊ nõ familiaris ipsi domino in quo nõ cadat tãta su spitio.Itẽ qꝛ magis timeri cõsideratur qd specialiter ⁊ expresse promittitur.quã id qd tacite includit sub generali promissione vt.xxij.dist.§.quãq.Et hoc voluit ista gl.vsq ad ver.sed queri tur ⁊c.sed aduerte quoniam iste rationes huius glo.nõ videntur mihi cõcludere cum istud.c.in secunda parte loquatur etiam per sonis non domesticis sicut sunt habitantes in territorio domini ⁊ alij subiecti sue iurisdictioni qui eodem modo specialiter iura. debent sicut persone domestice:⁊ pro tãto illa prima ratio istius gl.non videt esse bona.Similiter nec secunda videt q procedat qꝛ eodem modo esset dicendum in personis vasallorũ vt deberẽt nominatim ⁊ specialiter iurare.Quare cõsiderabã q ratio po tuit esse ista videlicet q in personis vasallorum habentiũ feu.sa tis explicatur tota virtus iuramẽti etiã sub istis verbis genera libus.⁊ast ratio quia sub isto iuramento generali intelligũtur a iure omnia capitula specialia que iam erant declarata ac decisa ⁊ specificata per alia iura vt in duobus tit.sequẽ.⁊.xxij.q.v.de for ma.Et ideo no.dixit iste tex.sicut debet esse vasal.domino ⁊c.Sꝫ in iuramento supradictarum personarum non habentium feud. non erat declaratum neqꝫ decisum que capitula intelligerentur in iuramento ipsorum.Et ideo fuit necesse quod de ipsis specia lis mentio fieret ad hoc vt daretur certa forma de nouo de qua in isto tex.¶ Quero subsequẽter cum d.glo.in versic.sed quare ⁊c.que sunt ⁊ intelligantur iste persone domestice que iurare de bent secundum formam hic traditam.Et respondet gloss.q oẽs ille persone que vbiqꝫ in aliqua lege appellãt domestice possunt includi sub decisione presenti.Et ad hoc allegauit plures leges quibus fit mentio de personis domesticis.itẽ ⁊ omnis persona que posset sperare domini successionem vt.ꝫ.dictũ est.⁊ hoc vo luit tota ista glo.vsqꝫ ad fi.quã sequit Iaco.de bel.⁊ Pe.de cer. ⁊ Bal.arg.in.l.qui iurisdictioni.ff.de iuris.om.iu.⁊.C.de lati.lib. tollen.§.illud.tu vero colligas ex his duobus versibus regulã que intelligãtur persone domestice videlicet dicit ascriptus per sona domestica seruus,vxor libert⁹ natus famulusqꝫ colon⁹.sꝫ tñ aduerte q nõ omnis persona domesticã debet prestare huius tusmodi iuramẽtũ.alli enim in quibus nulla cadit suspicio nõ te nẽtur iurare sicut est filius qui nõ iurat patri.qꝛ reputat eadẽ pe sona cũ patre nec cadit suspitio.l.fi.C.de impu.⁊ alijs substi.nec ecõtra pr filio cũ magis diligat ipsum quã semetipsum.l.isti qui dem.ff.qd met⁹ causa idẽ dicẽdũ de vxore ⁊ marito vt vicissim nõ iurẽt.l.aduersus.C.de crimine expil.heredi.⁊.l.cũ tale.in prin.ff. de cõdi.⁊ demõ.licet qñqꝫ repiant vxores meretrices que optent mortẽ maritorũ.vt no.in.l.pater.seu etiã in.§.socius.ff.de cõdi.et demon.⁊ idem intelligas de omnibus alijs qui carent suspitione ar.in.l.ij.in.§.pretor.ff.qui satisd.cog.alij aũt omnes familiares iurare debent si petatur qꝛ nulla efficacior pestis ad nocendum q familiaris inimicus:vt not.in.l.data.C.de dona.⁊.ff.ad sillã.in.l. i.quod dicit Bal.procul dubio esse verũ in his qui sunt de fami lia perpetua ar.in.l.j.C.de epi.⁊ cleri.quero post And.de iser.po ne in castro titij baronis alius baro i capite alterius castri habet bona feudalia ⁊ vasallos,queritur an dicto titio baroni teneatur prestare fidelitatem dictus alius baro respondet an.quod non ⁊ ita dicit se legisse in registris imperatoris federici et est ratio quo niam alius baro non recognoscit bona feudalia a titio barone.sꝫ ab alio puta a rege ⁊ par in parem non hꝫ imperium.l.nã ⁊ magi stratus.ff.de arbi.sed si alius baro haberet alia bona non feuda lia in castro dicti titij baronis:nam tunc ratione dictorum bono rum tenetur prestare iura.vt vidistis in tex.ibi sed qꝛ de iurisd.vt dixi.ꝫ.nam iste alius baro qui habet bona feudalia vt.ꝫ.item bo na propria vt.ꝫ.tenetur prestare duplex iuramentum,vnũ regi ra tione feu.vt hic in tex.nostro aliud iuramentum titio baroni pp alia bona non feudalia que habet in castro dicti titij baronis vt hic in text.nostro ibi de iurisdictiõe.secus si nulla bona haberet: 1 qꝛ tunc soli regi prestabit iuramentũ sm And.de iser.¶ †Quero ab extra si sunt duo fratres dñi eiusdem ciuitatis vel castri,an vi cissim iurare debeant ⁊ dicit Bal.quod sic.ar.in.l.sed si hac.§.li bertas.ff.de in ius vocan.nec obst.quod vnus non sit de iurisdi ctione alterius:quia quo ad fidelitatem habendam ⁊ suspitionẽ tollendam vnus fingit esse sub alio ⁊ alter sub altero presumptio ne iuris ar.l.eius qui in prouinciam.in fi.cum ibi no.ff.si cer.pe. ⁊.l.de qꝛ etiã ipsa familiaritas ⁊ suspicio succedendi hoc operatur per ea que.ꝫ.dicta sunt.Quid autẽ si essent duo domini eiusdẽ ci uitatis puta fratres duo ⁊ inuicem fecissent offensam ⁊ vn⁹ cogno sceret feudum ab alio ⁊ alius ab alio ita qd essent vasalli ⁊ domi ni quilibet eorum respectu diuersorum an fiat cõpẽsatio fellonia rum an vero vterqꝫ cadant a feudo:Gul.de cuneo in.l.sed si sub hac.§.si libertas alias.§.liberos.ff.de in ius vocãdo decidit qd vterqꝫ cadat a feudo propter fellonia inuicem commissam:⁊ ita sentit glo.facit.l.damno.§.si vicinos.ff.de damno infecto.l.eius qui in prouincia.ff.si certum peta.nõ obstat quod doli ad dolum debet fieri compensatio.l.si ambo.ff.de cõpensa.qꝛ rñdet illud ve rum quãdo est circa illud idem facit quod no.Bal.in.l.cum.mu liter in repeti.ff.soluto matri.no.in.c.intelleximus de adulterijs. Io.an.in.c.fi.de conuersi.coniuga.idem etiã dicimus quod spe ciei ad speciem non est fienda compẽsatio.l.si cõuenerit.la.ij.ff.de pigno.⁊ facit quod no.in.c.fi.de conuersio.cõiu.in nouella.scdm Bal.hic quero an clerici habitantes in terris ⁊ ciuitatibus dño rum laicorum vel habentes ⁊ possidentes ibi bona propria ⁊ non feudalia vel quia forte sunt domestici ⁊ familiares ipsius domini vt quia forte cõsiliarij ipsius dñi an teneantur inuiti prestare ipsi domino laico tale iuramentum assecura.de quo in secunda parte huius.c.⁊ dicit And.de iser.quod nõ per.d.c.petitio.extra de iu rein.quãq de honestate etiam sine iuramento teneant ad obser uanciam eorum que in ipso iuramento cõtinentur p dictũ.c.peti. Si vero clerici tenerent feudum a dño tunc ratione dicti feudi illi tenentur iurare ipsi dño ⁊ prestare iuramẽtum fidelitatis tanq vasallus vt in.c.nimis extra de iureiu.⁊ ibi per doc.facit ad pre dicta.c.pe.cum ibi no.xxij.q.ij.Specu.in ti.de feudis.in.§.quoniã versic.hodie prelati.⁊ per goffre.in libellis parte octaua in ti.de officio.in quo subuenitur censit.sub rubricella eius licet vasal. 2 ¶ †Sꝫ qualiter prouidere sibi potest dñs si habet suspectos cle ricos in terra sua habitantes,dicit idem And.de iser.q licet cle ricus iste nullo modo sit sub iurisdictione domini temporalis. Tamen spõte ⁊ voluntarie poterit tale iuramentum asse.ratio nis facere per.d.c.petitio.⁊ hoc tenet glo.expresse in versi.vasal li nostri.de pace constan.⁊ spe.in suo repertorio de iureiurando. ver.in quibus casibus dum alle.c.nullus extra de iureiuran.idem tenet Iac.ardi.in sum.sua in tit.qualiter iurare debet vassal.sub rubricella de his qui non debent iurare fidelitatem.in fin.⁊ hoc per dictũ capitulũ petitio.¶ Quero quid econtra laici habitã tes in terris subiectis ec.vel tenentes ibi bona non feudalia,an teneantur prestare illud iuramẽtum assecura.de quo in hac secun da parte dic q sic.⁊ prestabunt ipsis presidentibus ⁊ recipienti bus nomine ec.⁊ ita tenet specu.in titu.de feud.in.§.qm.ver.non vero ⁊ probatur in isto tex.postq non reperitur esse statutum cõ trariũ.l.sancimus.C.de testa.facit.xxiij.distin.ego ludouicus ⁊c.⁊ quod supra dictum est per d.c.tibi domino.¶ Quero an domi ni terrarum possint sine causa expellere mercatores ⁊ alios forẽ ses de ciuitatibus.⁊ dicit Bal.in tit.se.vbi format questionem quod nõ qꝛ mundus est omnibus cõis patria vt ait seneca.Item ista expulsio est quodãmodo interdictio q non potest fieri sine cã

l. relegatorū. ff. de interdic. & rele. ideo sine causa hoc nō pōt fieri. postquā ibi venerūt antequā veniāt bene posset interdici ingressus. argu. ff. de seruit. vrba. predio. l. domus. & de vsufru. leg. l. heres est enim contra naturalē equitatē & cōtra bonū publicū postquā ibi venerunt expellere eos. & alle. tex. quē dicit esse singu. ad hoc vt in auc. de questo. post prīc. col. vi. ¶ † Quero an is qui iurāuit tanq̄ vasallus vt hic i prima parte teneatur etiā iurare tāquā familiaris & habitās in loco si est demesticus domini vel alias sit sub iurisdictione domini ratione habitationis vt hic in secunda parte. & dicit Odof. qđ sic: q: separata sunt facta. arg. ff. de calumnia. l. fina. & C. de dona. inter vi. & vxo. l. si maritus. sed tamen dicit ipse qđ vno iuramēto poterit vtrūq; explicari. arg. ff. de auc. tu. l. accipiens. ita determinat ipse in suo apparatu. Bal. de pace constātie in. §. vasalli nostri. ¶ Quero scđm eundē. d. Andr. pone in cast. Titij baronis quidā habet bona burgensatica. i. allodiata que bona sunt publicata fisco regio vel ducali propter clausulā solitam apponi in infeudationibus & priuilegijs reseruando iura principis ratione maioris dominij vt no. & videbitis inti. de pace. tenē. Queritur an rex teneatur prestare iuramentū titio baroni propter dicta bona sita in iurisdictiōe baronis: Respōdet qđ non propter maioritatem dignitatis principatus arg. l. intercedūt in fi. ff. de oper. liber. pro & cōtra facit q̄ not. spec. in tit. de feudis §. quoniam. ver. xxiiij. & q̄ no. spec. in tit. de locato. §. nūc aliqua versi. xxvij. Ex qua doctrina And. signabitis qđ si in castro vel iurisdictione alicuius vasalli committatur crimē lese maiestatis non domino subalterno sed domino maiori. s. duci vel regi bona confiscantur quādo est clausula de qua. s. in feudatione facta a rege vel duce de dicto castro. Sed retēto eodem themate pone qđ rex vel dux ad quem peruenerunt dicta bona confiscata donauit vel alienauit libere dicta bona Gayo. querit. an gayus teneat̄ prestare iuramentū domino castri ratione dictorū bonorū situatorū in d. castro: Respondet And. qđ nō propter magnificentiā principis, & qi eodem iure sunt penes accipientē argu. l. si quis. ff. de seruit. vrba. predio. Ego putarē contra qđ imo teneat̄ iurare domino dicti castri ratione dictorum bonorum per tex. nostrum hic secundo. nā ratio que erat in principe propter dignitatis excellentiam. d. l. interdū. cessat in persona priuati ad quem princeps trāstulit dicta bona ergo cesset dispositio iuris que erat in principe in persona huius priuati. l. adigere. §. quamuis. de iure patro. c. cū cessante. de ap. Tertio nam mutatione persone mutatur dispositio. l. titia. §. vitrasius. ff. de l. ij. l. paulus. §. pe. de acquiren. heredita. Nō ob. d. l. si quis q: non fuit mutatio persone ratione dignitatis prout in casu nostro. Ceterū not. id qđ est indubitatū q̄ si ille in quem est collata a principe donatio dictorū bonorum alienauit in aliā personam qđ ista alia persona tenebitur prestare iuramentū domino Castri in quo sita sunt dicta bona cōfiscata vt. s. scđm And. hic. Quid autē si rex vel dux dicta bona cōfiscata infeudasset alteri puta Gayo. & postea Gayus infeudet alij puta sempronio iuxta tradita in. c. j. §. preterea. j. de capi. corra. An Cayus vel sempronius vel ambo teneantur prestare iuramentū domino castri in cuius iurisdictiōe sunt sita dicta bona. respondet Andr. qđ non, q: iuramentum prestandum principi puta regi cuius est vasal. vel mediat᷒ vel immediat᷒: & dicit qđ principi. c. j. j. de feu. non haben. propriam natu. feu. Et facit tex. noster hic in prin. Et eodem modo dicēdū est si princeps donaret dicta bona cum pacto quod posset infeudare acceptās quia videtur infeudare ipse princeps secundum And. hic.

¶ De forma fidelitatis. Rubrica.

¶ Cōtinuat̄ ad p̄cedētia hoc modo. s. visū est qualiter vasall᷒ teneat̄ iurare dño. Nūc autē restat videre ad q̄ teneat̄ vasal. dño suo. prop. subijciet rubrica de for. fidelitatis.

1 ☞ Vasall᷒ iurās fidelitatē dño suo dz semper in memoria habere sex capitula q̄ hic specificant̄ & ab his nō tm̄ dz se abstinere verū sup illa auxiliū & cōsiliū domini exhibere similiter & econtra vice mutua est obligatus.

2 Periurus non potest esse seruus de suo feudo qđ intellige verū quando periurium cadit super delicto.

3 Vasallus sicut priuatur feudo per delictum commissum in dominum suum ita & dominus priuatur iure suo per delictum commissum in vasallum.

4 Vasall᷒ an teneat̄ iurare filio domini fidelitatē viuēte ipso dño.

In epistola. tot᷒ iste tit. habet̄ originaliter de verbo ad verbum xxij. q. v. c. de forma. casus † vasallus iurās fidelitatē dño suo debet semper in memoria habere sex capi. que hic specificant̄ & ab his nō tātū se debet abstinere verū super illa auxiliū & cōsiliū dño exhibere similiter ecōtra vice mutua est obligat᷒ dñs vasallo suo virtute dicte fidelitatis. h. d. no. qđ vasal. iurans domino fidelitatē debet hec sex capitula i memoria habere & sic nō esset necesse de iure qđ exprimant̄ in iuramēto q: sufficeret generaliter iurare fidelitatē vt patet. s. ti. prī. i prin. sed p̄pter ignaros cōsuetum est exprimi put dixit tex. j. al. i. Et q: ex declaratione tex. literali intelligitis melius medullā tex. & huius iuramenti apostillādo tex. dicite ibi de corpore suo. i. quod ipse vasall᷒ nō erit causa neq; per se neq; per aliū vt dñs patiat̄ damnū in corpore suo sed iuxta posse suū curabit cōseruare ipsum incolumē vt probat̄. j. in ti. se. ibi de secreto suo. i. vt non reuelet secreta sua in damnū suum vt. s. tit. pri. quod qualiter intelligat dixi in. c. j. s. hic potest esse tit. quib. mod. feu. amit. ibi munitionibus suis. i. non reuelet facta per que dñs imminebat se ab hostibus & inimicis suis per dicta iura ad qđ facit. l. j. ff. ad l. iuliā maie. ibi de sua iustitia q: dñs cōuenit vasallū q: vult agere cōtra eū occasiōe ipsius feudi: & vasallus expresse fuit cōtumax in non parendo iuri vel aliter fuit causa vt dñs nō posset consequi iustitiā vt plenius declarabo. j. q̄ fuit pri. causa be. amit. in. §. item qui domino. ibi honestatē eius. s. domini & ex. i. vt ipse vasall᷒ abstineat se ne vrat inhonestate i domo domini sui circa eius vxorem vel sororem vel filiaz vel similem vt probatur. s. qui. mo. feu. amit. in. §. rursus ibi possessionibus. i. de suis rebus vt patet. j. ti. se. & que fuit pri. causa be. ami. in. §. sed et qui delator ibi leuiter regit̄ cum verbo precedenti non sequenti, ibi difficile exēplificat: q: vasallus seminauit discordias propter quas bonū q̄ ō facile erat paratū dño nūc & per illas discordias dominus nō potest habere nisi cū difficultate vel ex intficia. q̄ facto operā dedit vt nō fieret sibi impossibile vt q: forte ipse vasall᷒ disturbauit matrimoniū qđ erat futurū cū ipso domino & ex opera vasalli nō est possibile qđ possit amplius esse vt q: forte illa domina cōtraxit cū alio vel ponas aliqđ aliud exemplum simile ibi fidelis. i. vasallus vt. s. de cōtro. inue. in prin. ibi documenta. s. supradicta que ex dictis sex capitulis colligunt̄ ibi caueat. i. promittat suo iuramento fidelitatis quātū in ipso fidelitatis iuramento de sui natura inesse intelligat̄ vt. s. dixi ibi prestat iubendi vt patet in ti. so. in fi. in ver. cōsiliū &c. cū ibi no. ibi vicem. i. eandē fidelitatē ibi reddere debet quasi diceret q̄ ad eandē infidelitatē teneat̄ dominus vasal. in predictis casibus prout & scđm qđ ipse vasal. tenet̄ dño vt. s. dictū est ibi maleficus. i. malefidei scđm glo. ibi sicut ille. s. vasal. ibi preuaricationibus. i. varicationib᷒ q: diuersaz causam adiuuat prodita causa prout exponit̄ per text. in. l. j. ff. de preuarica. facit. l. j. §. preuaricatorē. ff. ad turpil. Ibi perfidus. i. fidem perdens ibi periurus nō intelligas per hoc quod dñs iuret vasallo statim dicam: vnde nō referas ista verba ad psonā domini sed ad personā vasalli prout. s. exposui in verbo sicut ille no. q̄ in iuramento fidelitatis semper intelligant̄ cōprehensa ista sex capitula de quib᷒ in isto tex. & in. d. c. de forma sicut in simili dicim᷒ & in quocunq; alio iuramento in quo subintelliguntur certe cōditiones & capitula que no. per glo. in. c. quemadmodū extra de iureiurā. & in auc. qđ eis. C. de nuptijs & c. si. de here. item no. ex isto tex. propter illud verbū incolumem vasallus non potest accusare dominum suum criminaliter. glo. signabilis in. d. c. de forma. nisi prosequeret̄ suā vel suorū iniuriā amplius non potest esse testis in causa criminali vasallus cōtra dominū qui nō potest accusare nec testis pōt esse. in. q. j. c. testes. & est gl. in. d. c. de forma. licz illam gl. improbat Ioan. de fantusijs. & archi. vos tenebitis gl. in. d. c. de forma. quā hic sequit̄ And. de iser. & alleg. otheoricam in. c. j. §. si illud. j. que fuit prima causa bene. amit. amplius dicitur in glo. q̄ non potest esse aduocatus vasallus cōtra dominum & eodem modo sentit gl. in. d. c. de forma. ex quibus omnib᷒ potestis inferre qđ versa vice qđ dominus contra vasal. non debet testificari nec patrocinari vel accusationem porrigere. ar. §. dño. j. eo. alias perdetur feu. & predicta vera nisi dominus vel vasallus esset proditor patrie vel domini quo casu admittetur accusatio. glo. est in. d. c. j. §. idem si quā signabitis. Et est aduertendum qđ vasallus cōtra eius proprium filiū pro domino debet prestare auxilium. c. j. in fi. hic finitur lex. & est gl. magistra. in. d. c. de forma. aduertendū tamen est qđ defendendo vasal. potest percutere dominum suum ex iusta causa scđm Archi. in. c. de forma. nec perdet feu. facit. l. j. C. vnde vi. & eodē modo dicit Archi. si vasal. esset iudex deputatus. nam iuste posset damnare dominum suum etiam ad mortem sed fortassis dicendum esset quod excusaretur propter vinculū iuramenti excipitur imperator vt videbitis in titu. fe. & etiaz papa vt in. c. venientes. de iureiuran. & etiam patria propria. l. nummi. ff. de reli. & sump. fu. & videte glo. in. d. c. de forma. no. ex dicta parte quod vasal. sub vinculo iuramenti non debet reuelare secreta domini ad eius damnū vigi super tex. & probatur. j. tit. se. & no. per glo. in. d. c. de forma. fac. qđ dicit Bald. in pa. constan. in ver. credentia. vbi vr velle idē vinculū esse inter subditos & dñm q̄ vulgo inter cōfederatos dicit̄ secreta que vulgus ignorat. argu. l. j. §.

summa

summa cum vtilitate.ff.de his qui defece.vel effuder.ita bal.ibi. Simile dicimus in his qui denunciant secreta hostib⁹ q² capite puniunt vt in.l.omne.in.§.exploratores.ff.de re mili.z not.in.d. c.d forma.eodē modo dicas q̄ vasal.nō debet reuellare munitiones dñi alias priuaretur feu. Simile videmus in eo qui dat hostibus munitiones,vel mittit literas vel nuntium vel per signum eis notificat.nam incidit in crimē lese maiestatis.l.i.q̄.z.l.q.ff.ad l.iuliam maie. Et hoc totum dixit gl.in.d.c.de forma.facit quod not.per glos.Odof.in trac.pacis constantie.in.§.ego iuro super verbo credentias. Quid autem de reuelare consilium principis dic vt habetur in.l.si quis aliquid.§.i.ff.de penis.no.vasal.debere vti honestate in domo domini vt hic.z.§.qui.mo.feu.amit.in §.i.de peni.di.v.considerat.z no.per gloss.in.d.c.de forma. No.ex secunda parte text.notabilē qd non suffi.t abstinere a malo,nisi fiat quod bonum est.lxxxvi.dist.c.non satis.z not.per glo.instit. de insti.z iur.in.§.precepta.facit autoritas domini dicentis qui non est mecum cōtra me est. ¶ Quero an honestas vasal.debeat versari in tota familia domini: respondeo quod sic.glo.in.d.c.de forma. Sed pone quod vasal.non fuit vsus honestate in vna persona familie domini que non est specifice nominata in libello feudali.puta in pedissequa,an vasal.amittet feu.et.quod sic per tex. nisi ibi honestate. Et ibi si bñficio vult dign⁹ h̄ri.in Jnū determinat and.de iser. Nā solum vasal.perdet feudum quando vtitur in honestate in personis specifice in hoc libello numeratis:puta in filia vel vxore.c.i.§.i.§.qui.mo.feu.amit.z ista pars equissima est qui a sumus in materia penali que est restringenda.c.odia.de re. iu.li.vi.l.cum quidam.ff.de libe.z posthu.not.ex dicta parte quod vasal.non tantum est obligatus ad non faciendum damnum domino,verum etiam debet dare auxilium quod alius non faciat, z sic suum fidelitatis iuramentū interpretatur vt ipse non faciat z prohibeat alios facientes vt.j.que fuit pri.causa bene.amit.in §.item qui dominum.z in.§.preterea.facit quod no.§.qui.mod. feu.amit. Simile dicimus in omnibus promissiōibus negatiuis: vt.ff.de verbo.obli.l.in illa.z.l.inter stipulantem in princi.et not. gl.in.d.c.de forma. Adde tamen quod licet vasallus non debeat esse pro alio in iudicio contra dominum suum vt ex hoc colligitur z in.c.si.extra de postu. Tamen pro se z suis potest petere et

2 defendere arg.in.c.peti.extra de iureiuran.† No.quod per iurius non potest esse saluus de suo feudo quod intelligas verum quando istud periurium cadit super delicto vt hic. Secus autem si caderet super contracto vt.j.que fuit.i.causa be.amit.in.§.z ita not. gloss.§.quib.mod.feud.amitta.§.ij.facit quod tangitur per causam in.c.fin.de heret. Not.ex tertia parte quod eadem fide tenetur z obligatus est dominus suo vasallo quemadmodum econtra vasallus domino hinc est quod in signum mutue z perpetue dilectionis z fidei seruande osculum interuenit.xxij.q.v.ca.de forma.capitulo tibi domino.lxiij.dist.facit.capitulo ego enim.z.c. veritatis.de iureiu.d.c.per tuas.de dona. Specu.z Joan.and.sequitur in tit.de feu.§.j.ver.ceterum.predictis omnibus in fin.fa

3 cit.c.ex ore.de his que fi.a ma.par.capi.† Ex quo infertur quod sicut vasal.per delictum commissum in dominum priuaretur feu. ita z dominus per delictum commissum in vasal.priuari debet iure suo.i.proprietate quam habet in dicto feu.quod est multum notandū. Et dicit hic Bal.quod proinde est ac si diceret vsusfructus consolidatur proprietati.ita vtile dominium consolidetur cū directo. Et facit quod not.Inno.z Jo.an.and.de abbate ergo monachum in.c.fin.de condi.appo.z facta decisio.z probatur in.c, domino committente.j.si de feu.fue.contro.z in.c.i.qualiter do. proprie.priue.z hoc etiam collegit glo.hic posita,probans predicta per tale exemplum videlicet,q² sicut libertus negans alimenta patrono inopi punitur q² redigitur in seruitutem. Ita z econtra patronus denegans liberto priuatur operis que sibi imposite fuerunt gratia libertatis z etiam hereditate ipsius liberti ab intestato non autem ex testamento vt in.l.si patronus non aluerit.ff.de bonis liber.z in.l.alimenta de libe.agno.z hoc voluit tota ista gloss.vsq̄ iuxta fi.sui,que bene loquitur z eam sequuntur docto.in.d.c.de forma. Not.ex dictis vlti.parte in fin. quod fides debet seruari hincinde z qui fidem non prestat eam sperare non debet.facit quod no.per glos.§.per quos fi.inuestitu.in.§.fi.z ibi dixi in prio notabili.z.j.q̄ fuit pria causa be.amit.in.§.i.z hoc voluit dicere glo.hic posita in fi.sui per glo.z doct.in.l.cum proponas.C.de pact.z in.l.si instituta.in prin.ff.de transactio. In gloss, que in fi.o.c.ad fi.hic not.esse gloss.auream quod dominus qui non prestat fidelitatem z non obseruat ergo n.uasallum octo que in hoc textu ponūtur priuat̄ proprietate feudi. ¶ Sed operepretiū est querendi ad quem deuoluatur ius feudale: gl.in dicto capitulo de forma.dicit quod deuoluitur ad superiorem nō ad vasal.cōtra tenet gl.in capitulo primo infra qualiter do.pprie.pri. quā gl.sequitur hic Bal.licet non alleget.z dicit q̄ est mirabile q̄ pprietas cōsolidetur vsufructui.vel cōcordate has sñias hoc modo aut loquimur in feu.digni.atq.puta regio v.l ducali.z loquitur gloss.in.d.c.de forma.aut loquimur in feud.priuato non dignitatis.z tūc loquat̄ glo.in.d.c.i.z B.l.hic p hoc facit.c.i.§.pre.ducatus.j.de probi.feu.alt.per fe.z.l.interdū.ff.de ope.lib.in fi.z facit qd no.Bald.in simili in legitimatione.in.l.tanquā.C.de fideicom.nā declarando predicta pono exemplū dux vel mar.qui recognoscit feu.ducale vel marchionale ab imperio cōtra vasal.cōmisit aliquid de istis octo de quib⁹ in tex.certe nō esset dignū nec honestū q̄ dignitas ducalis vel feudū applicet̄ vasal.facit.l.fi.ff. de iure.acce exēplū de feu.priuato pono ego priuat⁹ dedi in feudum vnū prediū z cōmisi cōtra vasallū meū vnū de his octo de quib⁹ in tex.certe tūc applicabit proprietas vasallo z sic vasall⁹ habebit directū dominiū z plenū rubrica dum dicit qualiter dominus proprie.priue.non autē dicit de dignitate quero ab extra iuxta predicta vtrū dñs teneat̄ iurare fidelitatē vasal.suo.z videt̄ dicēdū q̄ sic per istū tex.postquā vasall⁹ de necessitate iurat dño vt.§.per quos fi.inue.in.§.fi.q² eandē vicē debēt sibi vicissim reddere dñs z vasallus vt hic dicit̄ p h̄ acit.j.de probi.feu.alt.per Fede.in fi.z gl.hic idē videt̄ tenere hanc partē.facit pro hac parte in tractatu de pa.constan.in.§.ego iuro vbi imperator iurat suis subditis.sed in cōtrariū est veritas.primo q² nō reperit̄ aliqua lege cautum expresse i.ē q² vasallus equiparat̄ liberto vt no.j.de mi. vas.qui cōtu.est sed patronus nō iurat liberto pp̄ter honorē suū. l.qui bona.§.pe.ff.de dam.infe.z de iureiur.l.iusiurandū qd ad pecuniam.§.hoc iusiurandū cōiuncta.l.honori.ff.de obse.a liber.ergo nec dñs iurare nec vasal.facit pro hac parte qd dicit Bald.in l.liberti.C.de ope.liber.nō ob.iste tex.q² fatēdū est q̄ dñs reddat vicem vasallo.s.in obseruādo ea sine iuramento illud ad qd vasallus est obligatus per iuramentū dño prestitū nō ergo tenet̄ iurare dñs vasallo sed in effectu tenetur sibi in tantū absq̄ sacramēto in quātū tenet̄ ipse,vasall⁹ dño cū sacramēto.vñ hoc plus est ī vasal.q² iurat z deo teste pmittit.nō ob.d.gl.in.§.fideo.q² debet intelligi scdm istū tex.quē alle.z sup quo se fundat videls q̄ dñs tenet̄ reddere eādē vicem vasallo nō autē qd obliget̄ p iuram vt §.dictum est.z tenet Bal.in.l.liberti liberteq̄.C.de oper.liber.z si dicta gl.habuisset sensum cōtrariū nō bene loqueret̄.non ob.d.§. ergo iuro de pace cōsta.qui nō loquit̄ de iurameto vasal.ad dñm vel e.cōtra sed loquit̄ de sacramēto assecuratiōis vbi pro assecuratione partiū prestat̄ hincinde de quo sacr̄o feci mētionē.§.et.p xi.in fi.ex quibus infert̄ qd in iuramentum nō est paritas inter dñm z vasallū.ideo tenet And.de iser.z Jac.de bel.hic z communiter doc.in.c.i.extra de feu.similiter nō est paritas in pignorādo ius qd quis habet in feu.vt dixi.j.de probi.feud.alie.p Fede.in prin.i.gl.idem videmus nō esse paritatē relinquendo ius ipsorum ad pias causas q² dñs pōt hoc facere vt.j.ō pace.iura.fir.z c. in.§.pe.sed vasallus nō pōt.vt.j.qualiter olim feu.alie.pot. post prin. Similiter nō est paritas in aliis casibus quos scripsi.j.de

4 consue.rec.feu.in ver.z cū datur.† Quero an vasallus teneatur iurare filio dñi fidelitatē viuente dño dic qd non si nō vult vt colligitur.j.de ca.cōtra.in prin.de pbi.feu.alie.per Fede.§.pe.ii q.o. z.§.de quo tempore in.c.i.nisi forte dns a prin.ei dedisset feudum cū hoc pacto qd iuraret etiā filio suo ipso dno adhuc viuente:vt pbatur in tractatu pacis cōstantie in.§.in nomine christi.vbi iurat̄ et filio imperatorū.facit.l.cum patron⁹.§.j.ff.de ope.libe.z.l. si qs operas.z.l.si operarū. Et licet nō teneat̄ filio iurare tñ non debet eos offendere,vt.j.que fuit pri,cā be.amit.in.§.rursus.z.§. in.§.iij.qui.mod.feu.amit.z.j.an ille qui interfecit fra.domi.ca. Sed vtrum filius vasalli viuentis debeat iurare dic qd non cū reperiat̄ cautū.sed bene debet se cauere ab offendendo vt.j.de pbi. feu.alie,per Fede.in.§.insuper. Et predicta sunt de mente Jac.de ardi.in summa in ti.qualiter iurare debet vas.sub rubricella nunquid z filio dñi iurare debet vas.z c. Dño aūt z successoribus hñ posset fieri in inuestitura pmissio sine iuramētū vt in.c.ego enim epo.extra de iureiurā.z dixi in.c.i.in prima que fu.j.cau.be.amit. Quero q² hic dicit̄ qd vasal.non debeat pandere secreta dñi qd si dñs dixit vasal.in secreto qd velit occidere titiū.an vasal. poterit reuelare aut qd agere debet dic q̄ debet persuadere domino ne id faciat z dicere titio in genere vt custodiat se q² quidā vult ipsum occidere nō tamen debet nominare aliquem.ita dicit glo. xiij.di.notaui,z probatur in.c.si sacerdos extra de offi.ordi,z tenet Andreas de iser.

¶ De noua fidelitatis forma. Rubrica.

¶ Continuatur hoc ordine,supra visum est de antiquas forma fidelitatis nunc autem videndum est de noua consuetudine fidelitatis for.preterea subijcit de no.fid.for.

1. ☞ Jurans fidelitatem debet habere semper in memoria omnia capitula ad que tenetur.
2. Juramentum prestatur super futuro.
3. Vasall⁹ an teneatur seruire domino proprijs expensis quocūq̄ loco vagetur dominum.

4 Iuramentum fidelitatis an dari possit secundum consuetudinem vel statutum.

Si et alia. Casus licet iusiurandum fidelitatis generaliter prestitum per vasallum sit sufficiens de iure ac in se cōtineat integrā et perfectā fidelitatē sine alia adiectione. attamē propter simplices et ignaros specificant̄ et nominatim exprimunt̄ in fidelitate dicta ea capitula ad que vasallus obligatus est dn̄o ex debito fidelitatis mō et forma hic descriptis hoc dicit. vsq; ad. §. inuestitura. ¶ In tex. ibi ad vltimū diem. dic fm̄ And. de iser. qd̄ ista verba ponunt̄ propter simplices et sunt superflua quia etiā si non apponant̄ debet ipse iurās perpetuo esse fidelis postquā iuramētū est factū sine prefinitiōe temporis. ar. C. de penis. l. seruus. et de diuer. rescri. l. fi. et l. iurisperitos. ff. de excusa. tuto. facit qd̄ dixit Inn. in. c. ex literis. extra de cōsti. Ibi imperatore. nam imperator debet in omni sacramento fidelitatis excipi vt. j. de phi. feu. alie. per Fedr. in fi. in gl. ij. hic posita in fi. Ibi vel rege pōt intelligi de eo rege a quo tenebat feu. quo casu ipse rex tāquā prior dn̄s debet semper excipi vt. j. hic finit̄ lex in. §. fi. nā quelibet prouincia habet suū regem. vij. q. iij. scitote. et. vij. q. j. in apibus. et. l. postliminiū. ff. de captiuis. pōt etiā intelligi qd̄ loquat̄ de rege romanorū qui nondū est cōsecratus et coronatus de imperio. et sic nō erat vere imperator vt probat̄ in. l. bene a zenone. in fi. C. de quadri. prescrip. in. c. venerabilē extra de elec. et no. in. l. ex eo. ff. de testa. mili. in auē. vt prepona. nomen impera. in prin. et otto imperator similiter appellauit se regem et italia appellat̄ regnū italicum in. c. tibi do. l. xiiij. dis. probat̄ in. c. j. §. si de inuesti. inter do. et vas. lis oria. et. j. quis dicat̄ dux marc. vel co. in. c. j. in prin. et. j. de pace in prin. et in fi. Ibi recte intelligatur. i. lance et perfecte vt extra de spō. ex literis. et in. c. ex parte. ibi cōtinet fidelitatem subaudi qd̄ patet

1 † quia ille qui iurat fidelitatē debet semper in memoria habere omnia capitula ad que tenet̄ ex debito fidelitatis vt dixit tex. ʒ. titu. proximo. et hoc etiam voluit gloss. hic posita. et per hoc expedita ibi membrum quid sit et qualiter capiat̄ membrū dic per Cy. i. l. nō sunt liberi. ff. de sta. ho. et plenius per Bar. in. l. ij. ff. de pub. iudi. ibi vel cōtumeliam. dic qd̄ iniuria et contumelia differunt tanquā genus et species quoniā iniuria dicitur omne qd̄ non iure fit. Sed contumelia proprie in specie pro ipsa iniuria illata vt. l. j. in princi. ff. de iniuri. ibi quā citius potero qd̄ intelligitur Bal. et bene cū aliquo moderamento temporis de quo dicit esse glos. singularem in. l. emilius. ff. de minoribus facit. l. qd̄ dicimus. ff. de solu. et qd̄ dixi. j. de probi. feu. alie. per Fedr. in. §. firmiter. ibi nūciabo et hoc vasallus semper facere tenet̄ ad hoc vt dn̄s possit euitare periculū. et si vasallus hoc nō facit debet perdere feudū vt. j. q̄ fuit pri. causa bene. amit. in. §. preterea. et in glo. hic signata que per hoc est expedita ibi prout potero. hoc ideo dicit quoniā si vasallus hoc nō posset, esset excusatus nec priuatur feudo. vt. j. que fuit pri. causa bene. amit. in. §. sed nec est alia. et in glo. hic posita licet nō bene allegat; facit tex. in. c. ij. ʒ. qui de feu. sine culpa nō amit. et qd̄ no. ʒ. quibus mod. feu. amit. in prin. et in. c. j. ʒ. quo tempore miles. ibi specialiter vel generaliter an autem sufficiat generalis proclamatio dixi. j. de pa. iu. fir. tenen. §. fi. ibi p and am subdi. i. scienter. et ad dānum domini. nam ista duo requiruntur ad hoc vt vasallus manifestans credentiam domini priuetur feudo et dixi late in. c. j. ʒ. hic potest esse ti. quib. mod. feu. amit. et. ʒ. in titu. ij. Et hoc voluit gl. hic posita ibi factam vel per signa vel scripturam vel alio modo dixi. ʒ. ti. proxi. ibi expedire subaudi. et istud consilium debet vasallus domino exhibere alias priuatur feudo cū videat̄ facere cōtra fidelitatem. quoniam non sufficit qd̄ se abstineat a malo nisi faciat qd̄ bonum est: et predicta probantur. ʒ. titu. proxi. in fi. et hoc etiaʒ voluit dicere glossella hic posita ibi ex mea persona. hoc idō dixit qz sicut ipse vasallus tenetur dominū adiuuare cōtra alios et ab aliis eum defendere ne predicta ei eueniāt vt probatur. ʒ. e. in ver. iuro qd̄ nunquā zc. ita quoq; et multomagis in sua persona etiā hic attendere ne predicta fiant et hoc est qd̄ voluit dicere gl. hic posita que ad predicta allegauit aliquas concor. vt statim dicam no. ex prin. huius. c. qd̄ illud qd̄ de sui natura est tacite intellectū si specificet̄ nominatim intelligitur nouā formā inducere qd̄ intelligas verum scd̄m Bal. quantum ad formam apparentē non quantum ad intrinsecum sensum et virtutem essentialeʒ sicut videmus in eo qui spicam exuerit quoniā nihil noui inducit sed velatam formam et inclusam ostendit. argu. in. l. cum quis. §. fi. ff. de acqui. rerum do. no. qd̄ forma substātialis potest declarari per formam accidentalem vt hic. et dixi. ʒ. ti. ij. c. j. non autem pōt mutari vt in. l. prolatam. C. de sen. et no. in. l. non sunt liberi. de sta. ho. Quando autem intelligatur esse forma substātialis et quando accidentalis dic plene per Bar. in suo tracta. tiberiadis ad fi. Quot auteʒ modis capiatur forma Bal. in. l. j. ff. de libe. et posthu. et plene per Bald. in. l. si duo. §. si quis iurauerit. ff. de iniu. vbi ponit. xij. species, quas ibi videre poteris. facit qd̄ no. in. c. j. extra de baptismo. not. ex tex. ibi ego titius iuro zc. qd̄ instrumentum potest formari in prima persona contrahentis vt hic et in. c. j. ʒ. tit. ij. sed dic qd̄ potest etiam formari in tertia persona quia in hoc non est vis dummodo nō omittatur substātia veritatis vt est tex. expressus ibi Inno. in. c. de conuer. coniu. in auē. si quando. C. de consti. pec. imo si quādoq; instrumentū loqueretur in prima persona et quādoq; in tertia nō viciabitur instrumentum glo. que incip. in. l. ij. ego. ff. si cer. pet. fm̄ Mar. similiter non refert an verba inuestiture sint de presenti siue de preterito vt per Ioan. an. in. c. abbate de verbo. signi. et probat̄ per Bar. in. l. predia. de act. emp. per Bald. ʒ. de his qui feu. da. pos. in. §. pe. qualiter etiā notarius debeat cōficere instrumentū dic vt no. per gloss. l. auē. de tabel. §. j. colla. iij. No. ex tex. ibi cōtra omnem hominē iuncta glo. que excipit propriā patriam qd̄ hominis appellatione venit ciuitas et vniuersitas de quo in. l. metū. §. animaduertendū. ff. qd̄ me. causa. Bal. in rub. C. ad treb. Ioa. an. in. c. cū in illis. §. j. de preben. lib. vj. no. etiā ex tex. ibi et hec sancta euangelia qd̄ hoc iuramentum prestat̄ sup euāgeliis dicit tamen Bal. hic qd̄ ideʒ si super testamento veteri. c. et si christus. de iureiu. vel super alia re sancta. l. generaliter. in. fi. C. de rebus credi. facit qd̄ vidimus. ʒ. tit. ij. glo. in ele. j. de heret. Ioan. an. in. c. vt circa de elec. lib. vj. Bal. in. c. j. §. si enim. ʒ. quid sit inue. in. §. item sacramenta. post glo. j. de pa. iur. fir. te. no. qd̄ generalis locutio dicit̄ esse quid perfectū qz continet omnes suas species ad qd̄. l. j. ff. si cer. peta. et ideo sufficeret iurare fidelitatē simpliciter sic dicendo iuro tibi fidelitatem contra omnem hominē excepto imperatore vt hic quinimo z breuius et generalius posset iurari sic dicendo iuro qd̄ ero tibi fidelis sicut debet esse vasallus dn̄o vt patet. ʒ. in. c. xi. ij. in prin. et sub isto tali iuramēto simplici et generali cōprehendunt̄ omnia capitula requisita ad fidelitatē vt. ʒ. tit. proxi. sed hodie propter simplices qui ignorant significationes vocabulorum quid cōtineat ipsa fidelitas specificant̄ ipsa capitula in iuramentis fidelitatum vt apparet ad quid teneat̄ iurās vt probat̄ in isto tex. et in. c. ego enim episcopus extra de iureiur. ratio est quia ratio qz solet plus timeri id qd̄ specialiter quā qd̄ in genere pollicet̄. xxij. q. diui. quāq; no. glo. ʒ. i. as. d. xi. q. an si. aterm quia natura quotidie deproperat edere nouas formas. C. de veteri iure enu. l. ij. §. sed qz fm̄ And. de iser. no. esse subueniendū simplicitati hominū qui ignorant significationes vocabulorum. vt hic et. l. j. in prin. C. de indicta viduj. tol. facit qd̄ dixi. ʒ. de na. feu. in. c. j. in fi. et ex hoc dixit glo. no. in. l. stipulatio in. §. hic quoq;. ff. de verbo. obli. qd̄ tenet dictum testis simplicis et rustici qui deposuit talem possidere quāq; interrogatus quid sit possessio nescit diffinire facit qd̄ no. glo. insti. de inuti. sti. in. §. item si quis. qd̄ tangitur

2 in. c. ex literis extra de spon. † No. ex tex. ibi in antea habes quod iuramentum prestatur super futuro quod intelligit Bald. esse verum quando ipsum prestatur super rebus. secus si super statuto quia tunc ad preterita: et allegat. c. clericus. extra de iureiuran. Sz tu aduerte quia licet virtus iuramenti prestiti super statuto preterito non extendatur ad futura vt ibi. tamen si a prin. quis iuraret seruare statuta preterita iam facta et futura fiēda: tale iuramētum caperet etiam iura futura. vt ibi expresse tenet Inno. facit. c. pre. extra de testi. cogē. quod intelligas procedere nisi talia statuta essent illicita et contra libertatem ecclesiarum vt in. c. j. extra de iureiuran. lib. vj. Not. tex. ibi requisitus secundum Bal. hic et hic vidi allegari in magna questione istum text. quod licet vasallus teneatur iuuare dominum si ab eo fuerit requisitus est text. in. c. j. §. non cogitur. j. an ille qui interfe. fra. do. feu. amit. Et dicit at. hic quod elegans est ad ligas et confederationes que fiunt quotidie inter principes vnus tenetur alium iuuare sub pena intelligitur si fuerit requisitus. ita Bal. hic et post eum. do. Mar. Bald. in. l. executorem. in. xij. col. C. de execu. rei iudi. In simili consuluit Calde. consilio. iij. in titu. de penis facit. l. magnam. C. de contrahen. et commit. stipu. nec etiam per hoc dominus perdet ius feudi etiam si centum annis stetit quod non exegit seruitia a vasallo quia non indiguit. ita Bald. in. c. ex parte in. v. colum. de testi. per text. quem ipse ad hoc commendat in. c. ij. ʒ. de feud. sine cul. non amit. Barto. in simili in. l. sermno. C. de agri. et cens. libro. xj. in. l. si liue. C. de decu. libro. x. predicta tamen declarate vt. j. statim dicā per text. hic in versicu. si sciuero. et ita aluaro. in. c. j. §. sed nec alia. ver. preterea infra que fu. prima cau. be. amit. no. text. ibi sine tua licentia quod secretum mihi commissum possum cum licētia illius reuelare ita Bal. hic. Not. ex isto tex. ibi et si sciuero zc. quod licet vasal. non incidat in penam amissionis feudi si non prestat auxilium domino nisi fuerit requisitus vt hic. et. j. que fu. j. cau. be. amitten. in. §. preterea. tamē verum illud est nisi ipse vasal. sciret maximum periculū imminere ipsi domino quia tunc non debet expectare interpellationem domini sed debet sponte se offerre vt in. c. licet. j. si de feu. fue. cōtrouer. et. l. hic finitur lex. §. ad hoc alios autem non priuaretur vasal. feu. licet sponte se non offerat ad seruiendum. vt. d. c. licet. et hoc etiā voluit glossa hic. ¶ Et de hac materia in. d. c. licet. et in. c. j. §. primo hic finitur lex. et infra de probi. feu. ali. per Fede. in. §. firmiter. Not. ex dicta parte quod in

iuramentum

iuramento semper intelligitur possibilitas iurantis. facit. c. ij. in fi. §. de feu. sine culpa non ami. et §. titu. proxi. Nam impossibilitas excusat a periurio l. fi. ff. qui satis. cog. de quo in. d. c. licet. si de feu. fue. cōtro. in. ij. oppo. et in. c. fi. de alie. feu. pa. no. ex hoc tex. in fi. quēadmodum vasal. tenet seruare dnm ab offensione alteri⁹. Ita quoq₃ et multo fortius ab offensiōe ppria vt dixi super tex. facit. l. cū meo. cū ibi no. ff. de pac. intelligas verū scdm And. de iser. qn tractat de offensiōe in dnū. Sed vbi tractat de defendēdo dnū tunc dicta equiparatio nō procederet qm vasal. bene tenet defendere dnm cōtra alios, sed nō cōtra se vt no. r. gl. §. hic finit lex. §. fi. facit ad predicta quod no. extra de iureiur. c. petitio. et in l. inquisitioni. C. de solu. Oppo. cū glo. ij. quod imo in iuramento fidelitatis debet excipi et altera persona quam imperator vt phat. §. hic finit lex. §. fi. cuius contrarium hic videtur quod nō excipiat nisi solū persona imperatoris. sed iste est regula vez quod vasal. debet iurare de adiuuando dominum cōtra oēm hominē etiā patrē filiū, et fratrē pprium. sed ab ista regula excipit imperator vt hic, itē excipit etiā persona prioris dni si vasal. habet plures dnos pro diuersis feu. vnde iurando secūdo fidelitatē debet excipi persona dni antiquioris vt in contrario: et hoc voluit tota ista glo. vsq₃ ad fi. que bene loquit. de hoc etiā dixi super tex. et adde quod ab hac regula intelligit etiā excepta persona pape. vt in c. venientes extra de iureiuran. etiā si expresse nō excipiatur. vt no. in c. constitu. extra de rescrip. itē excipit Bal. qn lederet pater frater vel filius vasalli circa ea que sunt immutabilia de iure per tex. insti. de iure natu. in l. sed naturalia licet posset dici scdm do. Mar. exceptionē Bal. nō verā qz iuramentū prefert nature. xxij. q. vlti. c. de forma. vbi glo. in termīnis. Non obst. §. sed et naturalia. qz fateor naturalia immutabilia in genere nō autē in specie not. in l. fi. C. si cōtra ius vel vti. publi. et p Alb. in l. quoties. C. de preci. impera. offe. tn̄ predicta possunt sustineri qz ex quo respectu personarū iuramentū est generale nō videt mens iurantis istos cōprehēdere qui speciali prerogatiua gaudēt iure nature. s. filius et similes iuxta gl. notabilē in simili in l. decurionū. C. de silentiarijs. lib. xij. in glo. que incipit quod semper no. gl. quod puniatur. s. vasallus negligēs sicut dolosus. Opp. cū glo. vj. quod imo vasallus non tenet dnm adiuuare volentē aliū offendere vt probat in. d. c. j. in princ. §. hic finit lex cuius contrariū hic legit. Solu. iste tex. tollit contrariū. qm presupponit quod dns iuste se mouebat ad offendendū quo casu tenet vasallus ipsum adiuuare vt hic. sed vbi dns iniuste se mouet ad offendendū et hoc cōstat: tunc vasall⁹ non tenet ipsum adiuuare vt ibi. Sed vbi dubitat an iuste se moueat vel non: tunc in dubio tenet ipsum adiuuare licet quidā et male voluerint dicere quod vasallus indistincte tenea t adiuuare dnm et predicta sunt vera nisi dns esset excōicatus vel bānitus quibus casibus vasallus nō tenet ipsum interim adiuuare. tn̄ censet absolutus a debito fidelitatis. prout oīa predicta colligunt ex. d. c. j. in prin. hic finitur lex. et hoc voluit tota ista gl. vsq₃ ad fi. que bene loquitur. ¶ Quero ad extra qz hic dicit quid si vasallus dedit consiliū vel auxiliū in capiendo ipsum ad hoc vt curaret an habebit locū iste tex. dic quod non scdm. And. de iser. qz debet intelligi de captione in mala parte arti. in l. vt gradatim. in. §. j. ff. de mune. et hono. idem dicendū si ipsum cepisset vt corrigat vel emēdetur a propinquis. C. de emēd. propin. in l. j. † Queritur an vasallus teneatur seruire domino expensis proprijs in quocūq₃ loco vageturo (?) minus: et super hac questione Ja. ard. in summa varia dixit in. ij. charta sub rubricella cuius expensis teneatur seruire vasallus rc. ego puto istam esse veritatē. quod aut potest constare ex forma inuestiture quid agendū sit et tamen istud debet obseruari. arg. §. quid sit inuesti. §. pe. et fi. Aut est dubiū et tunc aut vasallus habēt bonū et sufficiens feudū ad tale seruitiū exhibendū. et tūc teneat ipse vasallus seruire dno expensis proprijs dummodo dns nō vagetur extra terrā propriā ar. in l. suo victu. cū pluribus legibus seq. ff. de oper. liber. C. de anno. et tribu. l. pro loc. ff. de annuis lega. l. mensis. §. vxor. in aut. de manda. princi. §. illud. et ff. de procu. l. sed et hic. §. j. Si vero vasallus nō habet sufficiens feudū ad tale seruitiū exhibendum. Et tunc debet seruire expensis domini. d. l. suo victu. et l. hoc ope. ff. de ope. lib. et probatur in l. j. ver. si tu. ff. de tutel. et ra. distra. et de admini. tuto. l. tutoribus. et si. man. l. idemq₃. §. labeo. vbi autem dominus vellet exire patriam et terram propriā et ducere secū vasallos. et tunc debet hoc fieri expensis proprijs dominiō autē vasalli. ar. in l. cum sepe. C. de eroga. mi. anno. li. xij. et in l. modios. C. de suscep. et archa. lib. x. et predicta pcedunt, nisi vasall⁹ ducetur in exercitu imperatorio dūz vadit romam pro suscipiēda corona quia tunc debet seruari forma tradita. §. de pac. iur. fir. rc. c. j. in fine et de prohib. feu. alie. per Federi. in. §. firmiter, et dixi infra de ca. corra. in. §. similiter. et de prohibi. feudi alien. per loth. in. c. j. et not. in gloss. j. † Quero an per consuetudinem vel statutum possit dari alia forma circa iuram fidelitatis et dicit An. de iser. quod sic concludens quod in prestatione huius iuramenti fidelitatis semper seruari debet consuetudo illius loci vt probatur in hoc tex. ar. ff. de publica. l. si publicanus. §. finali. de eui. l. si fundum.

Sed vbi non esset specialis consuetudo vel promissio tunc debet prestari fidelitas secundum formam istius tituli et tituli precedentis secundum ipsum facit ad predicta capitulo primo. §. de feudi cogni.

1 ¶ Dominus postquam inuestiuit vasallum et ab eo iuramentum fidelitatis recepit: debet sibi tradere possessionē feudi, alias si non tradiderit tenebitur vasallo dānum restituere.

2 Vasallus an teneatur seruare fidelitatem dno si dns ipse noluerit tradere possessionem.

3 Dominus non pōt cōpelli ad tradendum fidelitatem: tamē liberatur prestando interesse.

4 Vasallus habens inuestituram abusiuam et non realem an dicat ius habere in re.

5 Dominus si non fecit inuestituram abusiuā vasallo sed solū simpliciter promisit velle dare sibi feudum: an tunc teneatur ipsum inuestire et tradere sibi possessionem.

1 **Inuestituram.** † In sūma hoc vult postq̄ dns inuestiuit vasallum et ab eo iuramentum fidelitatis recepit, debet sibi tradere possessionez feudi, alias si non tradit tenebitur vasallo restituere omne suū damnū. h. do. not. clare ordinem ad concipienda instrumenta inuestiturarū. nā primo sit inue. s. verbalis. siue abusiua. secūdo iuratur fidelitas tertio tradit possessio facitunt q̄ vidimus in. c. j. §. quid precedere deb. an inuesti. an fideli. et c. j. §. ci. q. not. quod dominus postq̄ fecit inue. verbalem et sibi sit prestita fidelitas cogitur precise ponere vasallum inuestitum in possessionē feudi vt hic ex quo inferas quod non possit penitere neq₃ liberari a tali obligatione volendo prestare interesse. vt in. c. si fa. in. §. si de feu. fue. contro. et in glo. si. hic posita que per hoc remanet expedita. et sic similiter dicim⁹ in donante et vendente. vt precise cōpellatur ad tradendū insti. de dona. in. §. perficiuntur. et insti. de emp. et vendi. in. §. pretiū. de quo per gl. et doc. in l. j. ff. de ac. emp. et in. d. c. si facta super gl. fi. vbi etiā declarat quod si predicti nolunt tradere quod manu militari deberet fieri l. qui restituere. ff. de rei ven. not. quod per inuestituram verbalem etiam cū omnino factā quis nō adipiscitur possessionē feu. vt hic et in. c. per tuas extra de dona. et in. c. ex ore extra de his que fi. a ma. parte ca. cum ibi no. intelligas tn̄ quod feudū bene est acquisitum postq̄ dominus cōpellit precise ad tradendum. vt. §. dixi. nam vasallus habet ius ad rem. licz per ipsam simplicem inue. videat habere min⁹ q̄ si haberet possessionē. xvi. q. ij. visis et in l. min⁹. ff. de reg. iu. scdm Odof. et Ja. ardi. qualiter adit fiat per dnm, traditio huius corporalis possessionis que inuestitura propria appellat dixi. §. in tit. qd fuit. debe. an inuesti. an fideli. c. j. vbi videas not. quod mora tradere debentis operat vt morosus teneat ad oēm vtilitatem quā recepturus fuerat ille cui debebat fieri traditio vt hic et not. per gl. §. de cōtro. inue. in prin. opp. cum gl. ij. quod imo dns morosus nō teneatur ad oēm vtilitatem vt probatur in l. si sterilis. in. §. cum per venditorē. ij. responso. ff. de act. emp. sol. hic loquimur de interesse intrinseco, hoc est de dāno quod habuit vasallus ibi aut loquimur de interesse extrinseco. s. de lucro quod potuisset inde percipere vasall⁹ si debito tpe fuisset sibi tradita possessio feudi. vt qz potuisset ex redditu feudi negotiari et lucrari. nā tale interesse non cōsiderat et ita distinguit in. d. §. cū per venditorē per istam glo. vsq₃ ad ver. item si ea rc. Aduerte qz solutio huius glo. ita simpliciter intellecta confunditur hodie per l. j. in fi. C. de sen. que pro eo quod interest profe. Et ita not. glo. magna in fi. in. d. §. cum per venditorem doc. super hoc passu varia dixerunt: Mihi placet opi. Bar. distinguentis inter lucrū quod cōtingit extra rem ipsam prout ipse latissime et pulchre prosequit predicta in. d. l. j. de isto tali lucro de quo tangit ista glo. quod est extra rem in tali lucro industria plurimū operat debemus aduertere secundū ipsum quod si iste vasallus non consueuit mercari et tunc nō debet haberi ratio talis lucri per. d. §. cum per venditorē. in glo. et procedit hec glo. Sec⁹ si iste vasallus consueuit mercari quod apparet qz ex alia sua pecunia mercat et lucrari solet. vnde in pposito habet quasi pro certo quod ex his redditibus feudi lucratus fuisset. Et tunc haberi debet ratio lucri l. ij. in fi. ff. de eo quod certo loco. Et hoc modo seruant gl. contrarie. De quo dicatis plene per doc. in. d. l. et Laudan. c. sacro. et ibi glo. extra de senten. excōmu. Qn autem dns tradidisset sed vitiose, an tunc veniat interesse etiam extrinsecū. dicit Jaco. de bel. quod sic. de q̄ dicatis vt in l. iulianus. in prin. cū ibi no. per gl. et doc. ff. de actio. emp. Et quod dixi. §. per quos fiat inue. si. in prin. ¶ Quero cum dicta gloss. in ver. item si ei rc. † an vasallus teneatur seruire fidelitatem dno qui non vult tradere possessionem et respōdet quod non. Et est ratio, qz semper in ipso fidelitatis iuramento subintelligitur ista tacita conditio si dominus seruauerit fidem et tradiderit sibi feu. promissum. l. si ex falso. C. de transac. vnde si dominus suam fidem non seruat non debet quoque sibi fides seruari: quia frangenti fidem rc. l. cum proponas. C. de pactis. et xxvij. q. ij. sagathosa. et ad hoc alleg. plures concor. vsq₃ ad fi. que bene loquitur. Et ex eo not. quod iuramentum fidelitatis nō est obligatorium si ipsi

iuranti non seruatur fidec. Et est ratio quia dñs tenetur ad eandem fidelitatē vasal. ad quā vasall. tenetur domino cum ad paria iudicentur & mutuam vicem sibi reddere debeant vt dixit text. s. titulo proxi. in fi. ¶ Oppo. ab extra q imo dñs nō cōpellat preci se ad tradendū, sed liberetur dando aliud feu. equipollens, vt est casus. j. ti. proxi. in prin. facit ff. loca. l. si quis dominum. in princ. Sol. hic loquitur de ppria persona ipsius dñi de qua habet facultatē tradendi eā3 ibi de re aliena vel alteri obligata quā tradere non poterat facit q habetur in. c. j. j. si de feud. vas. interpel. fuerit. ¶ Oppo. subsequenter de not. per glo. s. per quos fi. inuesti. in. §. fi. vbi dominus nolēdo inuestire vasallum priuatur proprietate.

5 Solu. vt ibi plene dixi in. ij. q. ¶ † Oppo. subsequēter q imo dñs non compellatur ad tradendum sed liberetur prestādo interesse vt in. l. si quis ab alio in fi. ff. de re iudi. solu. ibi loquit de obligationibus facti in quib⁹ succedit obligatio ad interesse de qua materia dicatis plene vt ibi not. per glo. & doc. hic autem loquimur in obligationibus dandi in quibus quis precise cōpellit ad tradēdum, qn contractus fuit perfectus vt hic & per ea que. s. dixi. Oppo. & imo videt q in casu. §. nostri vasal. non agit ad interesse quin imo debet agere cōtra dominum precise vt mittat eum in possessionem. vnde oppo. de. c. si facta. j. si de feu. fue. contro. vbi precise cōpellit ad tradēdū. Solu. scdm Jaco. de bel. q erit in electione vasalli vel precise compellitur ad tradendū. d. c. si facta vel agere ad interesse hoc. §. nostro. Sed hec solu. non placet, & dico q dñs indistincte cogitur precise tradere rem feudalē. d. c. si facta. nā tex. ad literam dicit q oīno cogitur dñs inuestitū & l vacuā possessionem mittere. nec ob. tex. ibi q si differat: qr video q dñs cogitur precise ad tradendū. sed vltra traditionem rei feudalis tenetur ad omne interesse propter morā commissam in differendo: & sic dominus tenet pcise ad traditionē rei feudalis vna cū interesse de more. Propterea tex. dicit q si differat omnē vtilitatē ei prestabit & probatur etiā hac ratione: nā vbicunq3. venditor est dñs rei vendite precise cōpellitur ad tradendū scdm opi. Mar. cōiter approbatam in. l. j. prin. ff. de actio. emp. ita modo tenebit dñs precise tradere rē feudalē. Dictū eni Jac. de bel. posset saluari vt agatur ad interesse non aūt ad precise tradendū: qn infeudās nō esset dñs rei feudalis argu. not. in. l. j. in prin. & l. certi condictio. in prin. ff. si cer. pet. Amplius scdm Jaco. de ra. in summa sua quē refert & sequitur Bal. si infeudans nō esset dñs posset dare aliā rē equalentem vasallo: vt in. l. si quis domū. in prin. ff. loca. & l. qui autem ff. de consti. pecu. q est not. ¶ Adde & not. q tex. noster & etiā. d. c. si facta loquit qn dñs fecit inuestiturā abusiuā. sed si solū dñs pmisisset inuestire vasallum tunc non compellitur dñs precise ad inuestiendū quinimo succedit interesse post morem vt prestando interesse liberet. l. si quis ab alio in fi. ff. de re iudi. l. stipulationes non diuidantur ver. celsus. ff. de verbo. oblig. secundum An. hic & in proemio huius operis: qr text. hic noster. & dictum. c. si facta loquitur quando iam erat facta inuestitura. Secundo oppo. contra tex. nostrū q dñs non compellatur precise ad tradendū quinimo dñs perdat proprietatem, nisi seruet fidem vasallo suo vnde opponitur de. §. nulla. s. per quos fiat inuesti. & de not. in. c. j. qualiter do. proprie. priue. respondet Jac. de bel. q est in electione vasalli vel agere contra dominum vt perdatur proprietas. d. c. nulla vel agere ꝯtra dñm vt precise tradat possessionē rei feudalis. Quero anteq vasall⁹ sit miss⁹ in possessionē rei feudalis realē an dicat feu. & respondet Bal. q sic scdm summistas. qr dicitur esse feudū quamuis non sit tradita possessio in. c. j. s. de feu. cogni. & hoc. §. nostro.

4 † Queritur an vasallus qui habet inuestiturā abusiuā non realem dicatur habere ius in re. vel ad rem: Respondet Bal. q3 eosdē summistas. & q dicitur habere ius in re. non ad rem. non tn transfert vtile dominiū sed actionē ad rem. l. qui act. ff. de regu. iuris q minus est hic. l. quoties. C. de rei vendic. Et not. in. l. traditio. C. de pac. nisi sit princeps puta papa vl imperator fecerit inuestiturā abusiuā vel inuestiuerit aliquē de feudo: qr pnceps faciēs inuestitura in abusiuā videtur ius transferre p not. per Bar. in. l. absenti. ff. de dona. c. si tibi absenti. de preben. lib. vj. Et per hoc videtur q possit cōpelli pcise ad tradendum Bal. tn hic distinguit aut princeps contrahit. & sic in contrahendo inuestit. Et tunc vtitur iure cōi & sic consuetudine feudorū ante traditionē non queritur dñium neq3 possessio sed precise cōpellitur ad tradendū. d. c. si facta. & hoc. §. nostro aut princeps non contrahit sed facit gratiam: tunc faciendo gratiam in inuestitura feudi non precise compellit ad tradendum sed habens gratiam. i. priuilegium seu. per executionē corā executore dato a principe. c. duobus de rescrip. libr. vj. pro hac distinctione Bald. optime facit in simili. l. aristo. cum ibi not. ff. de dona. debet tamen esse liberalis princeps ad tradendu3 possessionem scdm Bal. hic. vult ergo Bal. constituere differentiā quo ad contractum & gratiam. sed hec differentia nō videtur bona quia feudum magis imitur gratie & liberalitati quā contractui. vt. j. in qui. cau. feu. amit. & not. ipse Bal. in proemio huius operis ergo hec differentia Bald. non est bona potissime cum princeps ligetur consuetudine feu. c. j. s. de na. feu. & ibi Bald. in aut. omnes peregri. C. cōmunia de suc. nisi vellemus intelligere dictum Bal. qn apparet de mente principis. sed tunc dicit domi. Mar. idem esse etiam in priuato qr actus agentium &c. l. non omnes. in prin. ff. si cer. pet. & facit q not. ipse Bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi. & q not. doc. in. l. digna vox. C. de legi. nec ob. c. allegata a Bal. quia respondeo quod loquunt in materia beneficiali in qua ē gratia ab exordio. c. gratia de rescrip. lib. vj. mihi videt q differētia que fit per Bal. posset sustentari. Nam principis factum quando apparet de voluntate sua est solutū legib⁹. vt no. in. d. l. digna vox ideo potest ipse velle solo verbo vel titulo sine traditione trāsferri dominium. l. fi. C. de sac. san. eccle. non sic in priuato. & facit quod no. Inno. in. c. inter cetera de preben. & cum Bal. tenet And. hic & subijcit Bald. q lex bene a zenone. C. de quadri. prescrip. non habeat locum nisi princeps faciat mētionē. declarat Bal. pone princeps vel fiscus vendit rem suā vel alienā bona fide quia putabat suā nō tradit illam rem emptori certe cessat singulariter būficiū. d. l. bene a zenone quod est valde singulare. deinde Bal. ex monte summistarum declarat tex. in. c. si. s. de feud. cog. quero successione acquiritur feudū nam respectu vasalli successione nō acquiritur feudum: qr vasallus nō potest testari de feu. c. j. s. de suc. feu. sed intelligitur hoc modo testator legauit vnum castrum gaio cū hac conditione vt dictū castrum accipiat in feudum a rege vel ab alio vel ecce aliud exemplum testator instituit duos heredes & rogauit vnum ex heredibus vt accipiat partem suam in feudū ab vno ex coheredibus certe successione & vltima voluntate tunc acquiritur feudum. vltimo nō secundum Bal. quod corā principe debet procedi solam veritate inspecta. c. ad petitionem. de accusationi.

5 ¶ † Quero qd si domin⁹ non fecit inue. abusiuā vasallo sed solū simpliciter promisit velle dare sibi feudum, an tunc teneatur ipsum inuestire & tradere sibi possessionem. And. de iser. tenet quod non & bene. sed dicit quod tenebitur vasallo ad interesse ar. l. j. cum ibi not. de actio. emp. idem tenet Nicol. de nea. sed ego intelligerem hoc totum demum procedere qn ipsa promissio fuisset solennis & transiuisset in contractum: nam tunc bene teneretur ad interesse. l. si fundum. ff. de verbo. obligat. facit. l. omnes. & l. bene a zenone. C. de quadri. prescrip. secus autē si fuisset simplex & nuda promissio que non transiuisset in contractum: qr tunc non teneretur etiā ad interesse. ar. in. l. ij. §. circa cum ibi not. ff. de dol. exce. l. obligationē in fi. ff. de act. & obli. insti. de rest. in. in. l. ceterum. & l. nuda. ff. de contrahen. emp. & q no. gl. in. l. ij. C. in qui. cau. colo. censi. lib. x. & dixi s. per quos fiat inue. §. fi.

¶ De inuestitura de re aliena facta. Rubrica.

¶ Continuatur hoc mō. s. visum est qualiter fiat inue. de re aliena: ideo subijcitur hec rubrica.

1 ¶ Inuestitura feudalis de re aliena vel alteri obligata non valet in preiudicium domini cuius est ipsa res.
2 Uasallus nū teneatur ad seruitia pendente causa euictionis.
3 Uasallus sicut habet personam cōparendi in iudicio p re feudali vendicanda ita & pro illa defendenda.
4 Uasallus an possit agere rei vendicatione contra ciuiliter possidentem.

Um de re aliena. Casus. re feudali euicta vasall⁹ sciens rē feu. esse alienā vel alteri obligatā nō agit de euictione contra dominum nisi vasallus specialiter prouideat vt possit agere de euictiōe. ¶ Si aūt vasall⁹ fuerit ignorās rē feudalē alienā esse agit pro euictione, vt tantundem sibi recompenset: dñs aūt indistincte tenet. h. d. vsq3 ad. §. rei aūt. & vasallus habet vtilē rei vendicationē ad rem feudalē. & pōt agere & defendere etiā pro seruitute rei feudalis more feudali. h. d. vsq3 ad. §. quid ergo not.

1 ibi aliena † quod nō valet inuestitura feudalis de re aliena vl alteri obligata q notabile intellige sane vt non valeat in preiudicium dñi vel creditoris cuius est ipsa res. l. rem alienā. & ibi no. ff. de contrahen. emp. & probat in tex. nostro: q quia dñs pōt vēdicare effectū & sic euincere nota ibi aliene rei quod vasallus sciēs rem feudale3 alteri obligatā non agit contra infeudantē de euictione ꝯcordat l. si fundū sciēs. C. de euict. predicta regula fallit, nisi vasallus speciali pacto sibi prouideat de euictione vt pbat ibi nisi pacto speciali & signanter dicit specialeq3 non sufficeret generale pactum: quinimo requirit speciale pactū vt licet vasallus sciat rē esse alienam. tunc vult posse agere de euictiōe q est notabile not. ibi ignorans rē feudalē esse alienā vel alteri obligatā agit de euictione: & nota signāter q nō agit duplū sed solū ad tantundē. Ideo scdm aluaro. procederet libellus peto cambium feudi mihi assignari. Oppo. ab extra q imo vasal. re euicta non agat de euictione quod patet: qr in re donata cessat promissio euictionis si euincat. l. ad res. ff. de edil. edic. ergo debet cessare & in re feudata que censet donatio

vt in.c.j.§.de feu.dato in vicē legis commis. Solu.contrarium loquitur in donatione simplici sed feudū nō est simplex donatio:sed ob causam vt vasal.seruiat ꝛ obediat.vt.j.in qui.cau.feu.amit.in §.si.ergo ꝛc.facit q̄ nut.in.c.inter cetera.de preben.ꝛ per hoc posset responderi etiam ad dictū.c.presentium.s.alleg.prout ibi no. Oppo.de.§.calidis.cū ibi no.j.de probi.feu.ali.per Fede.vbi patet q̄ emptor rei feudalis scienter nō potest sibi prouidere etiam per speciale pactū:vnde agere possit solu.ibi emebat lege prohibēte.vnde cū faciat ꝯ legē non potest gaudere beneficio sue prouisionis.l.non dubium.C.de legi.hic autē iste vasal.recipiendo talē rem in feu.non faciebat cōtra legē ꝓhibentē merito tenuit spālis prouisio.l.rem alienā.ff.de cōtrahen.emptio.ꝛ ita no.ꝑ gl.in ꝯrio facit.l.quēadmodū.C.de agri.ꝛ censi. Queritur an in dubio presumatur scientia vel ignorantia. Solut.presumitur ignorātia.l.verius.ff.de proba.ꝛ qualiter probetur scientia.vide gl.in.l. si tutor pet.C.de peri tuto.ꝛ not.per Ang.in.l.enim.ff.de publi.Not. mirabilem text.ibi vt aliud eadē quantitate quod pro specie agitur aliam speciem:nam vasal.cui est euicta res feudalis agit non ad interesse sed ad aliud feu.eiusdem bonitatis ꝛ quantitatis ꝛ sic ad aliā rem in feud.suscipien.iam.not.ibi nulla est differentia quod ꝗ ad agendū de euictione nulla est differentia,an dn̄s sciuerit vł ignorauerit rem feu.esse alienā vel alteri obligatam not.ibi vendicare quod vasal.potest vendicare ab omni possessore rem feudalē no.ibi defensione q̄ vasal.habet ius agendi ꝑ re feudali ꝛc. In gl. huic simile ad fi.not.q̄ habuistis in tex.q̄ vasal.sciēs rem alienā agit de euictione si prouiderit sibi speciali pacto hoc dictum limitabitis verum qn̄ quis recipit scienter feu.rem alienam vel alteri obligatam. Ita quod non est pactum,nisi ratione scientie rei vel alteri obligate. Secus autem qn̄ contra interdictum legis mereretur suscipiendo in feu.rem alienā vel alteri obligatā sine consensu dn̄i q: tunc non ageret de euictione etiam si speciali pacto sibi ꝓuiderit gl.no.in.c.i.§.calidis.j.de probi.feu.ali.per fe. secundum

2 An.q̄ est no.circa principiū huius.c.post Alua.† Quero ab eptra.an pendēte causa euictionis teneat vasallus ad seruitia.ꝛ dicit Bal.q̄ sic ea ratione:q: interim recipit commodū. facit quod habetur in.c.j.in fi.j.de cōtro.inter.vas.ꝛ epm.ꝛ.j.in qui.cau.feud. amit.in.§.fi.ꝛ vide de doli.excep.in.l.fi.§.quadrante. Quero quid si iste vas.alteri infeudasset q̄ quidē facere potest.vt.j.de cap.corra.in.§.preterea.ꝛ postea euincat ab isto secundo vasal.an poterit iste scd̄s vasal.agere de euic.cōtra priorē dn̄m ꝛ dic q̄ nō nisi sibi fuisset facta cessio vt sentit bal.ꝑ.l.si rē ꝗ a titio.ff.de euic. ꝛ ad hoc vide q̄ no.gl.ꝛ ibi dixi.j.de.l.corra.§.fi.in gl.ꝗ incipi.nec inuitetur ad fi.no.q̄ vasal.dat vtilis rei vēdicatio q̄ habet vtile dn̄ium ita ꝓbatur in tex.tanꝗ dominus vendicare. Itē not.ex hac gl.q̄ si dominus inuestiat vasallū ad longum tēpus ꝯsuetudo interpretatur qn̄ est vltra decenniū Bal.in.l.iubemus.C.de sac.sanc.eccle. de.l.de re.ec.non ali.ꝛ habetur in.c.nulli.extra de reb.ecc.nō alie. Sed pulchrū est videre q: dixi in tex.q̄ vasallus agit de euictiōe nūquid agat de euictione si non denunciauerit dn̄o motam esse litem. Respōdeo q̄ nō.nam ad hoc vt vasallus agat de euictione requirit q̄ vasallus nūciet dn̄o.c.j.j.si de feu.vas.interpel.fue.not. ex ver.rei aūt q̄ vasallus habet vtile dn̄ium ad similitudinem dn̄i qui habet directū:ꝛ ideo vasallus ratione sui dn̄ij quasi vēdicat a possessore vt sequitur in text.ibi quasi vendicare.s. actione non aūt directe q: competit dn̄o vt in.d.c.j.de contro.inter vassallū ꝛ aliū ꝛ not.super rub.prece.de rei vendi.ꝛ in.l.j.ff.si ager vecti.vel emp.pe.ibi defensionē.i.exceptionē defensionis ibi eiusdē rei tanꝗ feudū dn̄ de per se stare nō possunt vt not.glo.j.si de feu.fue.cont. in.c.j.si vasallus de feudo ꝛ sic vult q̄ vassallus tanꝗ dn̄o vtilis quasi vendicat rem feudalem possidēte ex quo infertur q̄ sicut iniuria est dare possessionē ꝛ quasi possessionem ita est dare proprietatem ꝛ quasi proprietatem ꝛ dn̄ium ꝛ quasi dn̄ium per istū tex. Et hoc etiā voluit vna gl.ꝗ solet allegari scd̄m Bal.in.l.ij.§. quodā.ff.de interdic.facit alia glo.not.in.l.recte.ff.de ver.signi. Quid aūt importare soleat ista dictio quasi not.in.l.j.ff.de regul.

3 iur.ꝛ in.l.j.de trasac.cū si.glo.in.c.parochianos de deci.not.† q̄ sicut vasallus habet legitimā personā cōparēdi in iudicio pro re feudali vendicāda.ita ꝛ pro illa defensanda.nā cui damus actionem multo fortius damus exceptionē vt in regula cui damus de regu.iur.ꝛ in.l.j.q̄ ait pretor.ff.de superfi.dixit tn̄ Bal.j.eo.in.§. quid ergo q̄ vasallus personaliū actionū dn̄o cōpetētiū non hꝫ aliq̄ ius nisi sibi cedat.l.iulianus.§.si fructibus.ff.de act.emp.l. si.per locū a speciali.ff.de iur.fis. Et intelligas q̄ tale iudiciū ꝛ snīa ꝛ inde secuta erunt valida ꝛ proderunt ꝛ nocebunt dn̄o quātū respectu ipsi᷒ iuris vtilis siue ipse dn̄s sciat siue ipse ignoret siue sit ꝑsens siue absens dūmodo non faciat fraudulēter vt late dixi in.d.c.si vasallus de feu. Quero cum glo.quare in istis consuetudinibus feudalibus concessa sit rei vēdicatio vtilis vassallo tanꝗ dn̄o prout patet in tex.ꝛ ꝑ responsione adduxit ista glo.plura similia.nā sicut cōpetit illi q cōduxit fundū perpetuo vel etiā ad nō modicū tp̄s q̄ est decē annoꝝ dūmodo agat.j.dictū tp̄s.l.j.l si.ꝛ

l.si.ff.si ager vecti.vel ēphy.peta. Et sicut cōpetit superficiario q quidē superficiari᷒ nedū habet beneficiū predictū iuris ciuilis in vēdicādo sed etiā beneficiū pretorio vt conseruet in sua possessione etiā aduersus dn̄m iuxta eorū conuentionē.l.si duo.§.iulian.ff. vti possi.ꝛ.l.j.§.j.ff.de superficie. Multo magis cōcedi debuit vasal.qui hꝫ plus iuris in re vt hic ꝛ in.d.c.j.j.de contro.inter vas.ꝛ aliū vbi pꝫ ista talis causa est quasi sua ꝑpria dn̄ tex.dixit quasi vēdicare ꝛc.prout dixit ista glo.tu tn̄ dic q̄ nō refert q: semp est intelligēdū q̄ vasal.nihilomin᷒ vēdicat ꝑ vtilē rei vēdi.vt no.in d.l.j.in fi.ff.si ager.vec.ꝛ sup rubri.de rei vē.l.tutor.§.fin.ff.de pig. ac. Quero subsequēter cū gl.iuxta ea ꝗ ꝑrime dicta sūt.an vasallus hēat aliq̄ dn̄iū in feu.ꝛ pro rn̄siōe se remisit ad ea ꝗ dixit l summa sed tu aduerte pro intelligētia hui᷒ q̄ōnis q̄ in dicta summa inducunt plura argumēta ad partes. Primo enī q̄ vasall᷒ habet vtile dn̄ium faciūt oīa arg.inducta per similitudinē.s.in ꝑrima. q.gl.itē inducit ad simile de ēphyteuta q similiter hꝫ vtile dn̄iū ꝛ hāc partē approbat licet in cōtrariū fortiter arguat vt vasall᷒ nō habeat aliq̄ dn̄ium sed sit penes dn̄m.nā cū dn̄s facit inuestitur a feudi ꝑprietas remanet penes ipsum dn̄m ꝛ vsusfruct᷒ trāsit in vasallū ꝛ eius heredes.vt.j.in q.cau.feu.ami.in.c.j.ꝗuis enī per beneficiū ad eū res in feudū sibi data ptineat:tn̄ ꝑprietas ad aliū spectat vt j hoc.§.nec ob.q̄ habet vtilē actionē seu quasi vēdicationē q: per hoc nō videt q̄ habeat aliq̄ dn̄iū qm̄ ꝛ aliqn̄ dat rei vēdicatio ei q nō est dn̄s nec directe nec vtiliter.vt pꝫ in eo cui datur publiciana.vt insti.de ac.in.§.alie.ꝛ.ff.de pub.per totū hoc etiā videt colligi ex istu tex.dū dixit tanꝗ dn̄s pōt quasi vēdicare:ꝛ sic videat abeo excludere dn̄iū tenens primā partē vt vasallus habeat vtile dn̄iū.ꝛ hāc partē sequunt n̄ri doc.ꝑ tex.in.d. c.j.de cōtr.inter vas.ꝛ aliū ꝛ ibi gl.facit q̄ habet in.l.emptor hereditatis.C.de here.ꝛ act.ven.ꝛ gl.ibi etiā approbata in.c.j.§.preterea.j.de capi.corra.tenet Host.in summa in ti.de feu.§.ꝑ quos. ver.vnde hoc queri posset Jo.an.in add.ad Spe.§.qm̄ ver.xl.in addi.que incipit an vassallus Bal.in.c.i.post gl.de.l.corra.ꝛ possessiō quā habet ex naturalis Bar.in.l.iij.§.ex cōtrario.ff.de acqui. pos.ꝛ Bal.in.l.neqꝫ.C.de vsuf.ꝛ q̄ habet vtile dn̄iū vltra gl.insti. de vsuf.in prin.ꝛ predicta tenet gl.in.c.cū bertoldus.in fi.de re iu. Bal.in.l.j.in.xiiij.col.C.de cōfes.in.l.j.in fi.col.C.si plures vna sna Jnno.in.c.ad audientiā de prescr.in.c.cū apostolica de his ꝗ fiūt a prelato in.c.si diligēti in glo.j.de prescri.in.c.verū de foro cōpe. facit text.in.c.nuper de dona.inter vi.ꝛ vxo.dixi.s.in preludijs in diffinitione feudi. Sed quero de notabili.q.rex apulie hꝫ in feudum ab ecclesia romana regnum illud an ducatus baronie ꝛ alia feuda regni dicant quo ad directū dn̄ium esse ecclesie.an vero esse regis. De ipso regno vniuersaliter nō est dubiū q̄ directū dn̄iū est ecclesie romane. Vtile vero est ipsius regis inuestiti sicut dicim᷒ de alijs de feudis inuestitis facit tex.in.c.ad apostolice de re iudi. lib.vj.ꝛ cle.pastor.de re iu. Sed de particularib᷒ feudis regni stat dubiū. Et q̄ sint pticularia feuda regni. De dn̄io regis tꝫ Bal. per glo.ibi in.l.j.C.vnde cognati.ꝛ in suprascriptione.ꝗꝫ.in.iij. col.dicēs Antiquos doctores regni ita tenuisse. Et ꝑ hac opi. facit tex.in.l.j.iuncta gl.in.l.ij.ff.de bo.pos.here.pe.vbi licet ꝑ bo. posses.quis efficiat tn̄ vtiliter heres.§.quos aūt insti.de bo.poss. Et sic pretorio actione cōsequitur vtile ius in vniuersa hereditate.tn̄ particulares actiones ciuiles.puta ex ēpto vel similes intentabit ipse bonoꝝ possessor.vt vult gl.in.d.l.ij. Ergo ita in simili licet ius vniuersi regni spectet ad regē solo vtili dn̄io tn̄ singularia feuda regni spectāt ad ipsum regē iure directi dn̄ij. Secūdo adducitur gl.in.d.l.i.C.vnde cognati que vult q̄ lꝫ bonoꝝ possessor respectu vniuerse hereditatis sit tn̄ vtiliter heres.l.ij.ff.de bo.pos. tn̄ particulares actiones directas intētare poterit.ergo ita i simili. Tertio adducitur tex.in.l.si.in.fi.ff.de fideicō.here.peti.vbi dixit tex.de bo.pos.loquēs hec verba formalia.he aūt actiones mihi dantur que heredi ꝛ in heredē cōpetūt. Ecce ergo q̄ licet bo. pos.etiā succedēs fideicōmissario q tn̄ vtiles habet tn̄ easdē habet actiones quas heres in particularibus actionibus Et illam tex.ibi cōmendat Ang.dicēs q̄ si ego succedo tibi de iure ꝑtorio.tu successisti alteri de iure ciuili q̄ ego satis dicor heres tuus de iure ciuili.ꝛ facit q̄ vult Ang.in.l.ij.ff.de peti.hered. Quarto adducitur q̄ vult Ang.per illū tex.iuncta gl.in.l.ij.ff.de bo.pos. here.peti.vbi dicit q̄ actiones speciales cōpetentes defuncto ꝗ deriuātur vt palmites ꝛ propagines in heredē lꝫ modus deriuādi procedat ex remedio pretorio tn̄ remanent ciuiles. Ita in ꝑposito licet vniuersale ius regni deriuetur in regē a papa per inuestituram ꝛ sic directū dn̄ium illius iuris vniuersalis remanet penes papam vtile transfunditur in regem. Tn̄ particularia bona regni que vniuerso iure censentur a regno in hoc nō sortiunt naturā feu. regalis sed retinent primā naturā vt efficiant bona regis.ꝛ ipso postea illa infeudāte directū dn̄ium illoꝝ bonoꝝ sic infeudatorum remanet ipsius regis vtile trāsfundit in inuestitos ꝑ eū facit text. in.l.j.§.si.ꝛ ibi no.Ang.post bar.ff.de rei ven.ꝛ q̄ not.Bar.in extrauag.ad reprimē.in ꝟ.tori᷒ orbis.ꝛ Ang.l.l.si heredis seru᷒.ff.

de leg.j. Quinto adducit. nã simile videmus q subiectũ iurisdictionis est territoriũ. et tñ intelligitur de territorio vniuersali non de quolibet fundo particulari in territorio cõtento. C. mãda. et Bar. in.l.j. in fi. col. ff. de iuris. om. iud. ergo ita in q. pposita lz subiectũ feu. sit ipsum regnũ vniuersaliter. nõ tñ singularia bona vel opida regni. contrariã partem tenuit An. de ro. in d.l.j. C. vñ cogna. q imo directum dominiũ particulariũ feudorũ sit penes papã non penes regẽ et pro hac parte adducit gl. in.l.j. et etiã in.l.ij. ff. de bo. pos. vbi vult q bono. pos. habet vtiles actiones et vtile dominium in particularibus rebus et iuribus defuncti. et ibi Bar. pcedere qñ alius est vel speratur esse posse heres defuncti. nã tunc pretor nõ posset facere quem desinere esse heredem.l. si fine. §. pãp. ff. de min. p bo. pos. facit illũ heredẽ vtiliter. d. §. quos aũt. et sic habebit vtiles tñ tam in vniuersali hereditate q in particularibus iuribus defuncti actiões: qz directe alteri. s. heredi debent. Si aũt nullus esset heres vel speraret defuncti: tũc per bo. pos. transferũt vtiles actiones respectu iuris vniuersalis hereditatis que postea trãsfeunt ad se directas actiones etiam in particularib9 rebus defuncti. ex quo alteri heredi ciuiliter nõ preiudicat. et clarũ est q etiam pretor põt trãsferre actiones directas.l. pretoris. in prin. ff. de dã. no infe. et facit q videm9 in simili q possessio naturalis qñ apud aliũ nõ est ciuilis trahit ad se ciuilẽ.l. clam possidere. §. qui ad nundinas. cũ.l. seq. ff. de acqui. pos. Et ita Bar. et Ange. in.l. ex asse. ff. ad treb. ¶ Sed in proposito q. papa dando in feudum regnum ꝓ supponitur dñs totius regni. et ideo rex ratione sui vtilis dñij nõ põt in particularibus rebus pretẽdere ius aliqd directũ: qz preiudicaret pape penes quẽ remãsit directũ dñium et si dicat si ꝓ rex dat in feudũ quid remanet in re cõcessa in feudũ penes regẽ: Rñdeo q nihil remanebit penes regẽ nisi sola ꝓeminentia. c. ex trãsmissa de fo. cõpe. et videbimus post Bal. in. c. j. in. §. aliud quoq. j. de probi. feu. alie. per Fede. Nam dñium directũ penes papam remansit vtile aũt dñium vtilis dñi nõ datur in diuersis respectibus vt ibi clarius dicã. Secũdo adducit nã particularia feuda regni descendunt ex ipso iure vniuersali regni et sic sicut accessoria eius: ergo sequũt naturã sui principalis vt in regula accessoriũ de reg. iur. li. vi. et sicut in iure regni papa habet directũ dñium. Ita in particularibus feudis illius regni habebit papa directũ dñium. et facit q vult Imol. in d.l. ex asse. in fi. Tertio adducit omne id q respicit vel includit principale respicit et includit omne id q depẽdet ab illo.l. j. C. de codi. cum l.l. j. §. an pretor. et §. quod ex castello. ff. de aqua quoti. et esti. Sed ex concessione feu. regni transfusa sunt ista particularia in regno. et ab ipsa concessione dependet: ergo sicut ex cõcessione regni directũ dñium regni remãsit penes papã. Ita directum dñium particularium feudorũ ipsi9 regni est penes papã. In hoc veritas decisiõis depẽdet ex eo an papa aliquo tpe fuerit dñs nõ solũ feudi et regni in vniuerso sed etiã ciuitatum et terrarũ ac opidorũ in particulari. nã si fuit dñs quãdoq regni et predictorũ particulariũ. puta ante q ista infeudasset: habebat ista in dñio suo. et tunc infeudando regnũ retinet dñiũ rectũ et in regno et in particularib9 opidis et terris. ideo rex postea alteri infeudando aliqua opida trãsfert in illũ vtile dñium q ipse habet sed quo ad directũ dominiũ nõ põt preiudicare pape. et ita procedit scda opi. s. relata et ad hoc tendũt argu. pro illa parte adducta. aut vero papa nunquã habuit dñium plenũ regni terrarũ et oppidorũ in regno zstintorũ. sed solũ habuit hoc ius vez dñiuz vniuersalis regni vt legitur in regno anglie, cuius cũ papa nõ haberet dñium rex recognouit se tenere in feu. regnũ a papa. tũc videbitis per exemplũ q papa nõ habuit dñium in terris et opidis particularib9 anglie sed solũ vniuersalis regni. et isto casu si sic esset de regno apulie procederet prima opi. et militarẽt ar. pro illa parte facta. Et sic papa in vniuersali regno haberet directũ dñiuz rex vero vtile in particularibus aũt feudis papa nõ haberet dñium sed superioritatem vt posset appellari et recurri ad eũ per dictos vasal. regis vt vult Bar. in. c. ceterũ in. vj. col. de iud. et dicã in. c. j. §. preterea. lo vltimo. j. de probi. feu. alie. p Fede. Et sic rex habebit in talib9 feu. particularibus directum dñium nõ aũt papa et ipsi vasalli vestiti habebunt vtile dñium simile videm9 in flumine publico respectu vniuersalis administrationis et iuris in eo est supremi principis.l. quominus. ff. de flumi. dixi. s. in. c. j. §. si qs de manso. s. de cõtro. inue. respectu iurisdictiõis est illi9 territorij p q facit transitũ dixi in d. §. si qs de manso. qro an cõpetat vtile dñium feudatario absq aliqua traditiõe. rñdeo q nõ qz dñiũ nõ trãsfert sine traditiõe.l. traditionib9. C. de pac. lz si dñs cederet rei vẽdi.l. fi. C. de here. et ac. vẽ. et lz vtilis rei vẽdi. nõ zpetat sine vtili dñio tñ mediãte cessiõe cõpetit vtilis rei vẽdicatio sine dñio. d.l. fi. et.l. ex asse. ff. ad treb. fm Ja. hic faciũt no. p gl. et doc. in.l. si culpa. ff. de rei vẽ. et est rõ qz q operat traditio i reb9 corporalibus hoc opat cessio in incorporalib9. vt no. in.l. ad eũ. ff. de dona. ergo sicut mediãte cautione transferẽ vtile dñium ita mediãte cessione transferẽ rei vẽdicatio q est no. qz si in instrõ inuestiture feudalis dñs zstitueret vasallũ pcuratorẽ in rẽ suã et cederet rei vẽdicatiõi vasallo. certe vasal-

4 lo etiã absq traditiõe cõpeteret vtilis rei vẽdicatio. † Quero an vasall9 cõtra ciuilẽ possidẽtẽ possit agere rei vẽdic. rñdeo sic fm And. hic et no. in.l. ij. vbi in rẽ actio et pbat ibi ab oĩ possessore et q oẽ dicit nihil excludit.l. a pcuratore. C. mãdati. qro an vasallus preferat dño in agẽdo cõtra possessorẽ rñdet hic And. qd sic qz vtile dñiũ preferẽ directo vt no. gl. in d.l. traditionib9 vos distinguite q aut dñs vult agere z possessorẽ ita q sibi restituat possessio et tradat sibi res feudalis et tũc pferẽ vasall9. et ita loquit and. et est ratio qz vasall9 posset etiã agere cõtra dñm possidẽtẽ rẽ feudalẽ.l. j. §. quod autem. de superficie.l. j. in fi. ff. de vsufru. quemad. caue. et.l. j. et. ij. ff. si ager vec. vl emphy. pe. aut vult agere z tertiũ possessorem vt declaretur dño directo et sic ciuilis possessor nõ autem vt tradatur res feudalis et tunc vterq põt agere vt plene no. in ru. ff. de rei vẽ. et in.l. j. C. de alie. iudi. mu. ca. causa fac. qz agunt respectu diuersorum faciunt no. in.l. iij. §. ex plurimis. ff. de acqui. pos. et no. scdm and. qd processus et sña cũ dño nocet vasallo si sciuerit cãm agitari cum dño vt no. in.l. sepe. ff. de re iu. vos autez dicite vt no. per doc. in ru. ff. de rei ven. et in d.l. sepe. querit r dominus agit z tertium possessorẽ. terti9 opponit de vtili dño feudatarij. querit an possit: rñdet hic and. q nõ per gl. quã sequit bart. in.l. indebiti. §. sed si nũmi. ff. de condi. inde. quero quid si vasallus est absens vel ignorans et dñs agat qualit tũc subuenit ipsi vasallo et etiã ipsi cõuento. dic fm and. de iser. qd practicabit.l. si a quo. de rei vẽdi. nõ enĩ põt dñs agẽdo ꝑiudicare vasallo ignorãti.l. ff. de re iu.l. sepe. §. j. et de app.l. iij. §. fi. vltimo qro qd nem vtilẽ pone duo sunt fratres quorũ alter solus est vasall9 puta qz habet feu. an soli dum isti fratres cõtraxerunt societatẽ oĩm bonorũ. qrit an feudũ sit cõe ratione societatis. d. mor. dicit se alias cõsultũ rñdisse qd nõ, licet fructus sint cõicandi nõ cõpellit dñs habere aliũ in vasallũ. c. j. de duo. fra. a capi. inuesti. s. eo qz in generali alienatione nõ veniũt feuda. c. in generali. j. si de feu. fue. cõtro. sz societas oĩm bonorũ est generalis alienatio. ergo et c. tertio qz i generali dispositione nõ veniũt prohibita fm Bar. in.l. codicillis. §. insti. ff. de leg. ij. sed feudũ nõ põt alienari sine zsensu dñi. c. j. j. de probi. feu. alie. p fed. facit tex. in. c. ij. j. de fra. de no. bene. inuesti. et qd ibi videbimus qd not. in.l. cũ oportet. in. j. col. C. de bonis que lib. et qd in societate oĩm bonorũ tacita nõ cõicatur donatio ob bene merita.l. cum duobus. §. sociũ iuncta glo. et in.l. si socius pro filia. iuncta gloss. et in.l. duo societatẽ. ff. pro socio. et qd voluit Bal. in aut. ex testamẽto. in pe. col. C. de colla. Saly. in.l. si patru9. C. cõia vtriusq iudi. Et si dicatur ergo cõicabit feudũ qñ expressim est facta societas oim bonorũ. rñdeo non qz nõ venit feudũ in generalibus contractibus. Itẽ ex quo non põt alienari sine consensu dñi neq in totũ neq in parte ergo nec communicari per societatẽ omniũ bonorũ per fundamenta do. Martini. facit.l. obligatione generali. ff. de pigno. cũ his que videbimus in d. c. in generali.

t ☞ Vasallus si dolo pretio vel negligentia passus fuerit seruitutem imponi rei feudali, et postea res feudalis peruenerit ad dominum non nocet, nisi domino etiam si per longum tempus passus fuerit.

7 Vasallus si contraxit multa debita et deinde feudũ reuertitur ad dominum an dominus teneatur creditoribus.

t **Quid ergo.** † Si vasallus dolo pretio vel negligẽtia passus fuerit seruitutẽ imponi rei feudali. et postea res feudalis puenerit ad dñm nõ nocet dño etiam si sit passus p lõgũ tps. h. d. vsq ad. §. e cõtrario. No. j. ex hoc tex. qd si vasal. pretio dolo incuria vel negligẽtia passus fuerit imponi seruitutẽ rei feudali qd talis seruit9 nocet vasal. et valet in ei9 preiudiciũ. Et ex hoc infert Ri. de nea. in fi. ad superficiariũ vt superficie durante possit in sua superficie seruitutẽ imponere. arg. hui9 litere. facit.l. statius florius. ff. de iure fisci. et. C. de serui. et in.l. et in prouinciali. ibi cõiter no. et tenet etiã hic Bal. de cu. superficiario. idem her. in.l. j. §. fi. ff. de superficie. Pau. de ca. sit. in.l. si tibi domo. §. fi. ff. de le. j. Flo. in.l. si cui. §. j. ff. quẽadmodũ seruit9. Idẽ quoq dicit bal. in emphyteota. fa. it ad predicta qd no. gl. in d. §. pterea. j. de capitu. corra. et qd dixi in. c. j. an agna. vel fili9. tñ in regnis et dñijs q vtilitatẽ publicã respiciũt nõ põt rex subijcere regnũ seruituti qz in eo nõ tractat solũ de ꝑiudicio suo. Old. cõsi. cxxxj. inci. vt ex9 de quo querit in fi. Bal. in.l. executorẽ in fi. col. C. de execu. rei iu. Alena. in. §. cõtrario. j. eo. facit glo. in. c. j. de capi. corra. et qd not. cano. in. c. dilecti. de ma. et obe. Bal. in proe. flor. vij. col. Et minimo nec ponere bona talis in estimo sine catasto cõis non permittit vasal. nec alteri cui est phibita alienatio qz est species alienationis et seruitutis ppetue. Cal. de re. ec. nõ alie. cõsi. vj. p ea q habent. l. c. nõ liceat. x. ij. q. ij. et in. c. si qs pñsbyterorũ. de re. ec. nõ alie. No. ibi dñs et c. q licet noceat vasallo ipositio seruitutis. vt. s. nõ nocet tñ dño si postea feudũ reuertat ad dñm etiã si p longa tpa possessa fuerit seruitus vasallo possidẽte. et ita cõiter doc. in. c. ij. de feu. in.l. et in prouinciali. C. de serui. et aqua in.l. fi. §. pe. C. cõia de lega. Ja. d. de bel. j. c. j. §. preterea. j. de capi. corra. et dicit hic Bald. summopere notandũ istũ tex. qd cui nõ nocet pactũ vni9 nõ nocet etiã eius pa

tientia.in pmittēdo pscribi.ꝛ facit ratio.aū prescriptio hꝫ q̄ndā tacitū cōsensum vel saltē negligētiā.vt not in.c.si diligēti.ꝛ.c. vigilāti.de prescri.ergo plus nō debet operari cōtra tertiū ꝙ expssum pactū.ꝛ dicit huc tex.pcedere in emphy.vt nō possit imponere seruitutē in preiudiciū dñi.facit qḋ no.glo.in.l.iubem⁹.in prin. C.de sac.san.ecc.ꝛ ꝙ in preiudiciū suū possit seruitutē imponere facit glo.in.l.iij.ff.de ser.per illū tex.ꝛ ita per hunc tex.credo posse cōcordari illā diuersitatē opi.q̄ ponit an possit imponere seruitutem emphyteota fundo emphyteotico:nā bonū est argumētū de feu.ad emphyteosim Bal.in auť.si qua rui.C.de sac.san.ec.ꝛ.ı. in preludijs huius cōmenti.ideo idem dicite in emphyteosi ꝙ in feudo tenent cōiter doc.in.d.l.iij.ff.de seruitu.ibi Flo.ꝛ Pau. de ca.Di.insti.de actio.§.eque Bar.in.l.i.§.fi.ff.de superficieb⁹. Flo.in.l.si cui.§.i.per illū tex.ff.quēadmo.serui.amit.cōiter doc.in d.l.ꝛ in prouinciali.Sed an dñs in pīudiciū vasalli vel emphyteote poterit ipse imponere fundo seruitutē vel in preiudiciū superficiario ita Pau.de ca.in d.l.iij.ff.de serui.vrb.predio.quē tū Bal.hic per huc tex.colligit hic proprietarius secur⁹ dꝫ esse de ppietate ne ei preiudicetur.l.cuius in simili.ff.de vsufruct.l.si cui. §.i.ff.de serui.ideo infert ꝙ tpe necessitatis dñs pōt velle custodire castrū inuito vasallo.l.si ita.§.dñs.ff.de vsu.ꝛ habita.ꝛ Ang. in.l.fi.C.de litigiosis.intelligit tū vna cū vasallo.l.pe.ff.de vsufr. quēadmodū caue.ꝛ sine vllo fraude.c.qm̄ ī.de phi.feud.alie.per loth.nō tū p hoc liberaṫ vasall⁹ a custodia ꝙ teneṫ adhibere tex. est not.in.l.pe.ff.de vsufruc.quēadmo.caue.Bar.in.l.sine certo.§. sed si me.in fi.ff.cōmodati.ꝛ etiā ipsemet vasallus tpe suspecto puta bellor̄ cū dubitat se nō esse sufficientē ad cōseruandū castellū pōt denūciare dño vt propter periculū rei sue veniat ad castellū custodiendū siue mittat vt no.Ludo.in.l.si mora.ꝛ ibi pute⁹ preceptor noster.ff.so.ma.Teneṫ enī vasall⁹ causam dñi directo nō facere deteriorē.sꝫ etiā hñ curare:ꝛ si dteriorē faceret ex incuria: negligētia sua posset priuari feudo.Cal.in rub.de feudis 2sil.vi. facit.c.ad apostolice ꝛ ibi cōiter doc.de re iud.lib.vi.Bal.in.c.i.§. publici.de pa.te.sꝫ 2tra huc tex.oppo.ꝙ imo videṫ ꝙ impositio seruitutis noceat dño nedū vasallo.vnde oppo.de.c.i.ī.de cōtro. inter vasallū ꝛ aliū ꝛ bene.ꝛ.d.c.si vasallus.ī.si de feu.fue.cōtro. Sol.tex.noster dꝫ intelligi in impositione seruitutis extraiudicialis puta vēdendo ius imponēdo seruitutem rei feudali.vbi aūt impositio seruitutis esset facta iudicialiter.ꝛ tunc etiā noceret dño.nisi appareat de collusione vel fraudis vasalli.d.c.i.ex predictis habetis ꝙ si terti⁹ ageret 2 vasallū in iudicio dicendo seruitutē ipositā esse rei feudali ꝛ snīa esset lata cōtra vasal.talis snīa noceret dño,nisi dñs probaret collusionē in gl.ibi idē intellige in prescriptio.signabitis gl.ꝙ possidēte vasallo nō currit prescript. etiā lon.tpis 2 dñm quo ad seruitutē passiuā rei feudalis. Quid aūt si vasal.tradiderit rē feudalē tertio ꝛ ille possederit longo vł longissimo tpe.an habebit locū prescriptio dicite ꝙ nos per rationē istius gl.nā alienationis appellatione 2tineṫ etiā pscriptio l.alienatio.ver.ff.de ver.sig.Sed in feudis probibita est alienatio c.i.de probi.feu.alie.per loth.Simile nos videmus.nam vbicū que est probibita res alienari nō habet locum prescriptio.l.cū.l. de vsuca.¶ Quid aūt in emphyteota.Bal.hic tenet idē ꝙ in feudatario vt prescriptio nō noceat dño.vos de hoc arti.ꝛ melius dicite vt Spe.in ti.de prescrip.§.i.ver.pone colonus vel ēphy.vbi cōcludit p traditionē dñm priuari possessione etiā cōsequēter hꝫ locū prescriptio.Sed dñs hꝫ beneficiū in integ.restitu.ex clausula generali si qua mihi iusta causa facit ꝙ no.gl.cōiter approbata l.i.§.si qa per inundationē.ff.de iti.actuq; priua.ad fi.glo.not.qḋ si res feudalis sit reuersa ad dñm tūc incipit prescriptio contra dñm extra glo.q̄ro pone titi⁹ possidet feudū paternū,deinde tertia psona puta gai⁹ possedit cū bona fide ꝛ ti.hāc rē feudalē.x.vł xx.annis vel sine ti.xxx.vel.xl.annis q̄rit an hec pscriptio noceat titio vasallo dic ꝙ sic p huc tex.sed retēto eodē themate q̄ro an hec pscriptio q̄ nocet titio vasallo noceat etiā filijs eius vł agnatis rñdeo ꝙ nō ſm And.d iser.hic argu.l.fi.C.qui admitti ad bo. pos.psi.ꝛ.l.fi.C.de ver.sig.ꝛ est rō qꝛ nō valēti agere nō currit prescriptio.l.i.in fi.C.de anna.excep.sed filius vł agnat⁹ nō pōt agere qꝛ titius vasallus est precedēs in grado ar.l.cū qui ita.§.in fidei cōmis.ff.de leg.ij.Et facit in simili.l.ij.ad fi.C.cōia de le.nō ob.c.si qs per.xxx.ī.si de feu.fue.cōtro.qꝛ ibi loquiṫ in feud.nouo ſm and. vel aľr.ibi loquiṫ quo ad acq̄rēdū feudū de nouo vł aľr ibi feudū nō veniebat ex prouidētia principali agnatis:sed tit.hereditario, ex predictis collige ꝙ lꝫ snīa lata 2tra vasallum noceat dño,nisi appareat d collusione vasalli.c.i.de cōtro.inter vas.ꝛ aliū de bñ. tū prescriptio nō nocet dño vt in hoc tex.nostro,qꝛ tex.lꝫ loquaṫ in seruitute,tū multo magis in prescriptiōe dñi in qua agiṫ de maiori preiudicio.arg.l.fi.ꝛ ꝙ ibi not.C.que res pig.ob.pos.ꝛ in auť. 2 multo magis.C.de sa.san.ec.ita.d.Bar.hic.† Quero pone vas. cōtraxit multa debita deinde feudū reuertiṫ ad dñm,queritur an dñs teneaṫ creditorib⁹ vasalli videbaṫ ꝙ sic qꝛ feudū est reuersū ad dñm in contrarium est veritas in.c.i.ī.an agna.vł fili⁹ repudia. here.sed pone ꝙ vasallus obligauerit creditori feudū p pignore an valeat talis obligatio sol.dicendū ꝙ nō sine 2sensu dñi, alias vasalli caderēt a feu.c.i.ī.de probi.feo.alie.p Fed.ꝙ eē,not.cōtra vasallos obligātes feu.quero insuper vasall⁹ obligauit feu.creditoribus cum cōsensu dñi ꝛ postea feudū reuertiṫ ad dñꝫ an teneat obligatio pignori.And.hic videṫ tenere ꝙ sic pro quo addoco tex.ꝛ ꝙ ibi not.in.c.i.ī.de feu.alie.sint ergo cauti dñi qui 2sentiunt obligationi feudi vt illā clausulā apponāt saluo iure nostro feudali diximus de pignore extraiudi.tali.quero nunc an in casu iudicati possit res feu.capi.rñdeo ꝙ sic in subsidiū qꝛ vasal.nōn hꝫ alia bona.l.cōmodis.ff.de ex iudi.l.spē premior̄.C.q̄ res pig.obl. pos.durabit tū tale ius durāte iure vasal.nā si extingueret ius vasal.puta qꝛ feu.reuertiṫ ad dñm vel ad agnatos tūc resoluiṫ ius creditorū quo ad feu.ar.l.lex vectigali fundo.ff.de pignon.¶ Et qꝛ resolu.iure datorū resoluiṫ ius acceptoris.c.i.§.fi.ī.de 2tro.inuestitu.nisi debitū esset contractū in vtilitate dñi vel agnator̄: vel nisi esset debitū de natura feudi puta de maritenda filia quo casu duraret ius feudi in creditore licet feudū reuerteretur ad dñm vł agnatum ſm And.hic.Nā durāte vita vasalli creditor pōt mitti in possessionē rei feudalis sed nō pōt peruenire ad ſm decretum vł ad alienationē perpetuā,nisi cōsentiēte dño feudi nec alias fiet alienatio rei feudalis in preiudiciū dñi.c.i.ī.de probi.feu.alie.per loth.Sꝫ pulcherrimū dubiū est qualiter ꝛ quō fiat missio in possessionē rei feudalis ad instantiā creditoris an creditori adiudicabitur vtile dñium rei feudalis.ꝛ sic vt transeat in creditorē ius vasalli.rñdeo ꝙ in creditorē nō trāsfert ius feudi neq; vtile dominiū feudi sed dūtaxat cōmoditas rei feu.qꝛ creditor percipiet reddit⁹ ꝛ fru.t⁹ rei feu.ꝛ hꝫ possessionē rei nō aūt dñium ſm no.Bar. in.l.si finita.§.de vectigalibus.ff.de dā.infe.De quo tū ibi sit longa distinctio per modernos.post Pau.ꝛ Jmo.ꝛ ſm Ang.in.l. eor̄.ff.eo.ti.ꝛ ibi ludo.¶ Sed pulchrū est videre,an in casu pmisso creditor teneaṫ seruire dño.respondeo ꝙ nō, sꝫ vasal.debitor tenebiṫ prestare seruitia dño ꝙ verū est in actione personali. Secus aūt qñ ratione rei fit missio in possessionē,puta in cā damni infecti.nā tunc missus in possessionē rōne rei tenebiṫ seruire dño ꝛ rationē diuersitatis ponit bar.in.d.§.si de vectigalibus.ꝛ ibi aliā ponit Saly.in auť.ei qui.C.de bo.auc.iudi.pos.Predicta quidē sunt vera nisi in feu.regali ducali marchionali vel comitali.nā in his non fit missio in possessionē feudi neq; tangitur substātia feudi sed dūtaxat creditor habere poterit fructus rei feo.bal.in auť. ei qui iurat.C.de bo.auť.iud.possi.

1 Pignori incumbere melius est quam in personam agere.
2 Vasallus acquirens,seu aliter emens iurisdictionē rei feudalis i castro ꝙ erat sibi cōcessum in feudum quod castrum primo nō habebat iurisdictionem deinde vasallus decedit sine heredibus, an iurisdictio pertineat domino vel heredibus vasalli.

E contrario. Augmentū ꝙ fit feu. aō accrescit feu. si pōt p se stare.Secus si non posset p se stare ꝛ mulier nō succedit i fe.respectu tertie vel q̄rte.h.d.vsq; ad fi.ti.¶ No.ex tex.meliorē cōditionē rei feudalis vasallū posse facere deteriorē vero nō sine volūtate dñi vł agnator̄.ꝛ dicit hic bal.hoc esse spālē i feudis.vt lꝫ regulariter res nō possit meliorari inuito dño l.maberia.§.i.ibi glo.ff.de ver.sig.Tū secꝰ i feudis, vt hic,qꝛ est quasi dñs.facit do.in.l.si in rē agat.ff.de rei ven.ꝛ dicerē ego idē in emphy.per not.in.l.i.C.de iure emphy.ꝛ.l.ij.c.posuit de locato.Jdē in quocūq; habēte vtile dñium in ex ad instar predictor̄ no.tex.ibi pertineat.nō est bona cōseqūtia in feu.feudum pertinet ad vasal.ergo pōt disponere ad placitū sui qꝛ pprietas ad aliū puta dñm spectat no.tex.rotundū ꝙ vasal.in feu.non pōt 2ditionē agnator̄ facere deteriorem.facit.c.i.ī.de alie.fe.pa ter.not.tex.ibi ꝛ ratio quare vasal.nō succedit in re feudali etiam si tertia vel quarta bonor̄ mariti post mortem ei⁹ iure lōbardo vel romano pertineat ad vxorē tū nō succedit mulier in re feudali respectu tertie vel quarte.ꝛ sic hic habetis tex.decidentē q̄ōnē pulchram.Pone statuto caueri quod si decedat vxor marito tale statutū non habet locū in re feudali.arg.huius tex.Not.ibi nam nec pignus ꝙ vasal.nō pōt pignori obligare feud.de quo in.c.i.ī.de phi.feu.alie.p no.ibi 2sultū ꝙ pignus appellaṫ cōsultum quia 2soluit creditori.¶ † Nā melius est pignori incūbere q̄ in personā agere.l.plus cautio.ff.de reg.iur.¶ Jn glo.q̄ incipit.nā si per se ad fi.not.vnū brocardū ꝙ lꝫ rōne indiuisibilitatis ꝙ alias non est licitū.¶ Jn glo.de hoc quarto iure romano ad fi.de hac gl.dicite vt no.in auť.pre.C.vñ vir ꝛ vxor.¶ Op.ab extra ꝙ imo res feo.q̄ est probibita alienari possit pro dote alienari pignori obligari pro satisfaciendo vxori qꝛ est alie.leg.i.l.ob eo cū ibi no.C.de predi.mi.facit ꝙ habeṫ in auť.res q̄.C.cōia de leg.So.dic scdm Bal.ꝙ alienatio legalis nō intelligiṫ fieri cū preiudicio alteri⁹ in rebus sui natura alienari probibitis vt hic nec princeps intelligitur velle alijs preiudicari.Facit ꝙ dixit Joā.an.in.c.innotuit extra de ele.dominiū rei feudalis nō erat vasalli merito nō pōt fieri distractio in preiudiciū dñi qui hꝫ directū.Quid aūt i re emphy.

teotica enim in ea possit cadere obligatio dotalis vt possit alienari et pignorari pro dote et lucrari p vxorē fm formā hic traditam vide p. Ros. de ac. vtili in rē q̄ datur emphy. vbi format questionē facit in aut. de nō alie. in. §. emphyteosim aut. col. ij. et in aut. ō cūsi dot. in. §. his cōsequēs. et in. §. si vero. et q̄ no. in aut. q̄ obtinet. C. de pig. et in. l. inter dū qui potio. in pig. ha. Et vide in Spec. de locato in. §. nunc aliqua. ver. xxxij. et ver. xxxiiij. et q̄ tangit in. l. lex vectigal. ff. de pigno. extra glo. pone vasallus emit immediate ppe rem feudalē vnū prediū deinde vasallus decedit sine descendente masculo et agnatis, et ɔ̄ñr feudū reuertit ad dñm querit an dctū prediū emptū ptineat dño, vl̄ heredib⁹ extraneis certe ptinet he

2 redibus vasalli nō dño ar. tex. nostri scdm Bal. † Quero pone vasallus acquisiuit iurisdictionē rei feudalis, qz emit vel aliter acquisiuit iurisdictionē in castro q̄ erat sibi cōcessum in feudū: q̄ castrū antea nō habebat iurisdictionē. deinde vasallus decedit sine heredibus et agnatis et ɔ̄ñr feudū reuertit ad dñm. Querit an hec iurisdictio ptineat dño vl̄ heredib⁹ extraneis. Bald. determinat q̄ nō: sed heredib⁹ vasalli mouet p tex. nostrū hic. in pn. qz vn⁹ pōt habere iurisdictionē in castro et alius habere castrū siue territoriū eius. Ego puto contra q̄ iurisdictio tanq̄ inseparabilis a castro ptineat dño per ɔ̄. ibi si vero nō possit p se subsistere facit. l. j. §. cū vrbē. ff. de offi. pref. vrb. et q̄ not. in. l. imperium. et l. fi. C. de iur. om. iud. Scdo mouet per tex. in. §. vasal. j. hic finit lex. vbi si sit factum edificium in re feudali tale edificiū pertinet dño eodē modo in iurisdictiōe q̄ est fundata in territorio castri. et facit no. in. c. j. j. de capi. q corri. ven. nō ob ratio qz alius pōt habere dñium territorij, et alius iurisdictionem: quia respondeo qz nō est ratio sua bona. nā alius pōt habere solū et alius edificiū, et sic superficiē. l. j. ff. de superficie. et tñ superficies pertinet ad dñm. v. c. si vasallus. vbi casus ergo ratio, bal. nō est bona qz tex. noster respicit inseparabilitatē respectu rei nō personarū. Et ad predicta ɔ̄firmanda facit Bar. in tracta. tiberiadis in tractatu de insula in. q. que incipit quero si le gentes vbi dicit q̄ qñ occupat ciuitas per regē et possidet et vnita regno iudicat eo iure quo regnū totū. lud. cōs. cxxviij. incipit presens casus facit q̄ no. Bar. in. l. si cōuenerit. §. si nuda. ff. de pig. act. Bald. in. c. j. in. §. pre. ducatus in. iij. col. j. de probi. feu. alie. p Fede. in. l. j. in ij. col. C. de sum. tri. et fi. catho. in. l. etiā. C. de iure do. An. in. c. j. §. si

quis de māsu. de cōtro. inuesti. Lud. cōs. cclxv. q̄ incipit quo ad primū. Quero pone vasal. immediate prope rem feu. acquisiuit vnū prediū et p. xx. annos prestitit seruitia dño de illo predio emptodeinde vasallus decedit sine heredibus et sine agnatis et consequenter feudū ptinet ad dñm querit an predium emptū ptineat dño videt q̄ nō p tex. nrm hic qz nō est per se stans. In ɔ̄trarium determinat aud. ratio qz dño acquisiuit ius feudale in dicto pdio p prescriptionē. xxx. an. c. si quis per. xxx. j. si de feu. fue. ɔ̄tro. facit roma. deci. cclxxv. q. incip. not. q̄ vbi allegat pe. de anch. in ɔ̄sil. clj. q̄ incip. in xpi re. in. q. ecclesie Jo. an. in. c. cū psone. de priui. li. vj. et q̄ proxime allegaui in si. prece. q. vltimo quero vasallus acquisiuit aliqd indiuisibile a re feudali nullis relictis heredibus decedit ɔ̄sequenter feudū reuertit ad dñm: dñs petit rem feud. cū hoc iure indiuisibili ab heredibus extraneis vasalli. illi heredes extranei opponūt os solui nobis ius illud emptū vel acquisitum a vasallo querit an audiantur videtur quod non per tex. nostrum ver. si vero q̄ tex. loquitur indistincte ar. l. de publi. in contrariū est veritas in. c. j. in ver. si vasallus. j. hic finitur lex.

Qualiter feudum olim alienari poterat. Rubrica.

Continuat hoc modo secundū Jac. de bel. quia imperfecte in superioribus est facta mentio de alienatione propterea vt pfectis habeat materia alienationis feudalis subijcit rub. qualiter olim feu. alienari poterat. vel aliter et melius qz in. §. proxime precedēti facta mētio de alie. feu. etiam in pignus propterea subijcit hec rubrica qualiter olim &c.

1 Uasallus olim poterat necessitate vrgente partem feudi alienare.

2 Alienatio feudi an induci possit per statutum, et an si vasallus alienauerit partem feudi cadat a toto vel saltem a parte alienata.

Et autem. Hoc dicit vsqz ad. §. donare q̄q̄ olī circa alienationē rei feudalis essent diuerse ɔ̄suetudines in varijs ciuitatibus: tñ hodie fm legē lomb. est phibita alienatio rei feudalis et olim necessitate imminēte vasallo vasallus poterat partem feudi alienare et poterat in feudū concedere siue partē siue totum etiam dissentiēte dño vel ignorante et si vasallus qui alienauit. vt. s̄. decesserit sine descendēte masculo, vel alia rōne feudū reuerteretur ad dominū nisi acceptator q habuit cām a vasallo sit paratus seruire dño et ab eo recognoscere vel aliter: et breui⁹ hodie est prohibita alienatio rei feudalis sed olim in duobus casibus hic enumeratis pmittebat. h. d. Aut. ibi multe et diuerse sunt, et q̄q̄ olim essent diuerse cōsuetudines in feudi alienatiōe.

tñ hodie iure nouissimo non est pmissa alienatio. c. j. j. de phi. feu. alie. per fed. qd aūt si hodie esset in aliq̄ prtia ɔ̄suetudo alienandi feu. an talis ɔ̄suetudo sit seruāda: rñdeo seruādū esse ɔ̄suetudinē spālis loci p₃ regulā. c. j. s̄. de feu. cog. Dic q̄ in casib⁹ feudalibus prius esset seruāda ɔ̄suetudo locorū qua cessante seruāde sunt ɔ̄suetudines et cōstitutiōes hui⁹ libelli. No. ibi in tñ in sicijs hic esse casus q̄ possumus allegare lōbardā. De quo arti. dixi in pemio vel possum⁹ dicere ɔ̄stitutio lotbarij sit in. c. j. j. de phi. feu. alie. p lotha.

1 † No. ibi necessitate q̄ vasall⁹ necessitate vrgēte, puta famis olim poterat alienare partē feudi nō totū. No. ibi in vero mētio⁹ hodie q̄ et hodie et olim etiā sine ɔ̄sensu dñi vasall⁹ poterat et pōt infeudare rē feudalē siue p parte siue pro toto dūmō fiat sine fraude vt pbat ibi sine frau. nā ois dispō recipit interpretationē vt excludat dol⁹ et fraus. l. creditor. §. lucius. ff. mādati. et no. in. l. fraus. ff. de legi. maxie in feudo: qz feudū et a fidelitate vt vidisti s. c. j. in fi. s̄. p quos fiat inue. nā natura feu. nō patit fraudē. No. ex. ibi aut alia rōne p₃ bal. p maximā capitis diminutionē vasalli: q̄si dicat mori sine herede feudū reuertit ad dñs. q̄ intelligit ver. in feu. nouo. In antiquo aut veniet fili⁹ vel ali⁹ proximior agnat⁹ p ea q̄ hēr s. c. j. s̄. p quos fiat inue. §. fi. et videbim⁹ in. c. j. in fi. j. q̄ fu. cā bñ amit. No. ibi oēs feudi alienationes q̄ si vasall⁹ q alienauit etiā in casu licito decesserit sine herede masculo vl̄ fecerit refutationē feudi in manibus dñi vel alia rōne amittat feu. culpa sua certe ois alienatio sit irrita et reuocabit a dño q̄ tenebitis mēti: qz hec regula nō est hodie correcta. Rō qz resoluto iure datoris resoluit ius acceptoris. c. j. §. fi. s̄. de cōtro. inuest. l. lex vectigali fundo. ff. de pigno. limitare pdicta vera nisi ille q habuit causam a vasallo sit parat⁹ seruire dño et recognoscere fe. vt pote q̄ hēat recognitionē et hēat j. anni et diē quo habuit cām a vasal. q amisit feu. s. de inuestitu. c. j. s̄. quo tēp. mil. Itē subsequēter intelligas q̄ si prim⁹ vasal. infeudās habeat agnatos q successuri erāt in dicto feu. post ei⁹ mortē q̄ tūc talis infeudatio p ipsum in psonā secūdi vas. nō tenebit in preiudiciū ipsorū agnatorū nisi donec vixerit ipse prim⁹ vasal. infeudās vt dixi. s̄. p quos fiat inuestitura in. §. j. no. ex hoc tex. casum in quo dño cōpellit habere aliū vasallū q̄ velit q̄ est ɔ̄tra regulā traditā s. c. ij. de fra. de no. benefi. inuesti. sed hoc ideo est q̄ vasal. infeudet suū feu. alteri eisdē modis prout ipse hz ita q̄ nihil interest dñi habere pl⁹ q̄ vnū aliū. vt. j. de l. corra. §. filr. et dixi in. c. bn̄ficiū. s. in. c. si qs decesserit. j. si de feu. fue. cōtro. ex pdictis infero ad quotidiana. q. pone vasall⁹ infeudauit feu. alteri puta titio, deinde vasal. q infeudauit cōmisit culpā ex quo debuit amittere feu. Uel fortassis decessit sine descendente masculo vel refutauit feu. in manib⁹ dñi querit modo an titi⁹ infeudat⁹ a vasal. possit retinere feu. inuito dño certe dicendū est q̄ sic, dūmodo recognoscat dñm et offerat se paratū seruire dño alias aūt dñs poterit reuocare feu. q̄ not. ppter ea q̄ no. in. c. j. §. pterea. j. de capi. corra. extra gl. q̄ro nūquid hodie vasal. ex necessitate puta famis possit vendere partē feu. rñdet q̄ hodie nō pōt pbat in ver. olim quasi sentiat tex. q̄ hodie secus et probat in ratione sui. c. j. j. de probi. feu. alie. p lotha. nec extimant feu. qz vasal. non habet liberū dñium. c. j. circa fi. s̄. titu. proxi. scdm Alud. de iser. hic et bal. c. j. §. aut si libellario. s̄. q. mo. feu. amit. mirabile est q̄ ppter necessitatē famis pater possit alienare filiū. l. j. et ij. C. de patri. qui fili. distra. et vasal. nō possit alienare feu. ppter necessitatem famis ex quo potestis inferre q̄ pater maiorem potestatem habet in filium q̄ vas. in feu. et est rō fm Bald. hic et post eū alia. quia pater in filiū de quo querit non habet superiorē vasallus autem habet superiorē. vt. s̄. dixi que superioritas debet esse autorizabilis alienatione. ar. eorū que no. in. l. filiusfa. de cōtrah. emp. p Bart. in. l. j. de aut. tu. nec ob. q̄ vasallus non intromittit se de iure proprietatis spectantis ad dñm. per. l. nec necessario. ff. de peri. et cōmo. rei vendi. qm̄ istud ius vasalli non est francum, sed suppositum obsequio dñi fm Bal. et ideo ne per tales alienationes iura dñorum minuant statutū fuit vt hodie vasalli nō possint alienare absqz voluntate dominorū vt colligit ex se predictis.

2 † Quero an p statutū possit induci vt licita sit feudi alienatio dic q̄ sic, nisi in feudo ecclesie vt extra de cōsti. in. c. ecclesia sancte marie. et in. c. quia in ecclesiarū. vbi etiā legat⁹ de latere nō possit hic pmittere vt. ff. q̄ vi aut clam. l. prohibere. §. plane dixi in. c. j. in fin. principij. s̄. q feu. da. pot. Et predicta tenet Bal. in. d. c. j. j. de vas. q cōtra consti. loth. feu. alie. Sed Alu. intelligit hoc ver. vt tale statutū teneat nisi esset factū in fraudē prohibitionis p. d. l. j. in fi. de phi. feu. ali. per Fed. facit. j. de statutis et consue. cōtra liber. eccle. col. in princ. et in. §. oēs peregrini.

3 † Scdo quero an hodie si vasall⁹ alienauerit partē feudi puta tertiā cadat a toto, vel dūtaxat a parte alienata est vtilis hic ar. Bal. hic fm pe. de ancr. tenet q̄ hodie cadat a toto p. c. j. j. de probi. feu. alie. p loth. et de probi. feu. alie. p Fede. facit simili quod dicimus de emphyteota. illa enim obligatio emphyteotica videt indiuidua respectu pene incurrente q̄ si in vno minimo cessat q̄ non soluat licet soluerit maiorem partem imo fere totū canonē tñ cadit ab emphyteosi Bal. in. c. si proponēte de rescrip. in. l. pro hereditarijs in. iiij. col. C. de heredi. ac. tu. C. de ɔ̄trah. emp.

emp. in. r. q. in l. edẽ. in. iij. col. C. locati. in l. ij. in. xij. C. de rescin. vẽ. facit. Spe. in ti. de arbi. § fi. ver. qd si plura. & ver. j. faciunt no. p Bar. in simili in l. v. § fi. ff. de ver. ob. Spe. & Jo. And. in ti. de locato. §. nũc aliqua. ver. xxix. lz postea Spe. in v. xxx. visus sit variare. Et q a toto cadat lz Albe. in auẽ. qui rẽ. & Saly. i auẽ. ppetuo. C. de sac. san. ec. Pau. de ca. l. l. in executione. §. p pte. ff. de vb. obl. item etiã videm⁹ in simili si ẽphyteota moriẽ relictis plurib⁹ heredib⁹ vnius cessatio inducit caducitatẽ toci⁹ ẽphyteosis pp̃ter vnũ non soluentẽ cadũt ob emphyteosi. alij etiã q soluerũt vsq adeo indiuidua est hĩ ɔmissio gl. in l. cõi diuidũdo. in p. ff. cõi diui. Jo. an. & Spe. in ti. de loca. §. nũc aliqua. ver. l. xxi. Host. in summa in ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. qd si vnus ex plurib⁹ Albe. in l. ij. C. de iure ẽphy. Bar. & Lod. in l. fraudati. ff. de publicanis facit no. p Ru. de cum. in l. v. § finitalbi moderni. ff. de v. ob. Ange. & Bal. in l. si seru⁹. §. si pluriũ. ff. si quis cautio. Ang. in l. p̃torio. ff. de dã. infec. alberi. in l. si necessarias. §. si pignori. ff. de pignora. actio Jmol. in c. potuit de locato. Fede. consi. ccxviij. incipit rigore si hec habẽt locũ in emphyteosi multofortius q in feud. q de sui natura est indiuiduũ vt est gl. no. in c. oẽs filij si de feu. fue. contro. & ibi not. faciunt q no. Bal. in l. si plures. C. de cõdi. inser. q dictũ Bal. limitat verũ nisi essent feuda ecclesiastica vel nisi in foro ecclesiastico qr ꝺ equitate canonica non cadit nisi pro parte alienata. vt no. in c. ex pte de feu. & hoc etiã seruãdũ in quibuscunq feu. in territo eccle. facit glo. in c. suã. de penis. habeẽ in capitu. dilecti de arbi. vbi ex priculari cessatione incurriẽ tantũ pena pro parte de equitate canonica & ita tenet Bal. in c. i. §. callidis. de pbi. feu. ali. per fed. nisi alienatio fieret simulate & in fraudẽ legis nã tunc caderet in totũ per d. §. callidis tunc em cessaret ratio equitatis canonice q simulationibus & fraudib⁹ aduersaẽ. c. fi. de renũ. li. vi. cle. j. de renũ. cle. j. de rerũ pmu. & pdictã opi. tz Bal. & ibi etiã posm. in c. i. §. ant si libellario. §. q. mo. feu. ami. Bal. in c. j. in. ij. col. ꝺ. de ali. feu. simplr trãsit cũ rigore iuris q a toto cadat. p l. quidã. §. si. ibi Bart. ff. de do. Bal. in c. j. in. ij. col. j. de vas. qui contra ɔsti. loth. feu. alie. idẽ tz q hic qñ vasallus in cõtẽptũ dñi feu. alienauit cadit a toto si non in ɔtemptũ tunc cadit a pte & de eqtate canonica solũ cadit a pte p no. Jo. an. in. d. c. ij. infert deinde ad talẽ qõnẽ pone feudũ alicuius baronis est optum regi. queriẽ an rex debeat p se retinere feudum vel inuestire aliũ r̃ndet Bal. q dz alium inuestire nõ p se retinere. vos declarate hoc dictũ Bal. sm Bar. in l. j. §. permittiẽ. ff. de cõ quoti. & cõti. & no. in c. bone. de postu. pla. s. vt nisi primiorẽ agnatũ debeat inuestire vt in dictis iurib⁹ & intelligite qñ nõ ex delicto feudũ puenit ad dñz sz no. bal. in c. j. de pba. nã tũc oz ẽpo inuestire primiorẽ agnatũ vasalli qui omiserat feudũ poti⁹ q aliũ alias effet licita appellatio p no. bart. in. d. §. pmittitur. bar. in l. j. ff. de priui. credi. in l. si mihi & titio in fi. ff. de ver. ob. ibi post hert. gl. c. bar. panor. in c. bone. el. j. de postu. prela. imo. in c. ij. in. viij. co. de feu. lod. in rub. de arbi. in. xix. col. bal. in addi. ad spec. in tit. de locato. in. xj. col. magis communiter transeunt doc. cum Bar. lz lud. ɔs si. l. xx. q incip. viso themate in. iij. col. mordeat Bar. & etiã limitet faciunt q no. imo. in l. quoties. §. eadẽ. ff. de pub. & tenete pro tuo menti hoc dictũ bal. hic ad declarationem predictorũ & eorũ que posui in c. j. ꝺ. quemad. feu. ad filiam pertinet.

1 ¶ Uasallus nõ potest feodum donare vel iudicare pro anima vel in dotem dare pro filia: & locatio feudi est permissa, nisi fiat in fraudem.

2 Filia vasalli an possit dare in dotẽ feudum pro ipsa sine consensu domini.

3 Marit⁹ an possit ɔstituere rẽ feudalẽ in donationẽ pp nuptias.

4 Feudum an legari possit pro anima.

5 Dño si cõcessit feudum vasallo pro se & heredib⁹ quibusq, & vasallus leget feudum an valeat legatum.

1 **Donare.** † Uasallus non põt feudum donare vl̃ iudicare pro anima vel in dotẽ donare pro filia, & locatio feudi est pmissa, nisi fiat in fraudẽ. h. d. vsq ad. §. porro. not. primo casus in quibus phibita est alienatio & singulariter no. q legatũ feudi pro anima nõ valet de quo notabili statim videbitis q intelligit hic bal. nisi dño etiã mortuo vasallo approbaret hoc legatum. nam tunc valeret vt no. in l. nõ dubiũ. C. de legi. nota sz bal. q verbum adiuuare põt se habere ad vltimã voluntatẽ & ɔtra tam itẽ ad directã vel obliquã dispositionẽ. c. lz de sepul. lib. vj. not. ibi vel in dotẽ hic esse casum rotundũ vasallũ nõ posse dotare filiam de feud. nota ibi locare q vasallus potest locare feudũ. sed contra hoc notabiliter opponiẽ alienatio feu. est phibita. c. j. de feu. alie. sed locare ad longum tẽpus est trãsferre vtile dominiũ & sic alienare c. l. fi. C. de reb. ali. nõ ali. l. j. & ij. ff. si ager vec. ergo nõ valet locatio. So. ex mente Jn. de bel. tex. noster dz intelligi de locatione ad modicũ tẽpus non autẽ de locatione ad longũ tpẽ & dicitur de consuetudine longum tpẽ qñ excedit nouẽ annos vt habeẽ in cle. j. de reb. eccle. nõ alie. no. bal. in l. iubem⁹. C. de sa. san. ec. ex pdictis habetis q vasall⁹ licet possit alteri ĩfeudare. § j. & §. preterea. j. de cap. corra. tñ nõ põt in emphyteosim feudũ dare neq locare ad longũ tẽpus sed pone vasallum psonali actione se obligauit vsq ad. xxx. annos ad fruct⁹ feudi nũquid diciẽ alienatio. So. psonalis obligatio nõ facit alienationẽ reiqz personalis obligatio nõ sequiẽ rẽ l. fi. ff. de contrahẽ. emp. secus si ɔstituaẽ vsusfructus in re. C. de re. alie. non alie. l. fi. & ibi no. bar. in l. codicillis. §. instituto. ff. de lega. ij. no. ibi sob vilissimo q ex paucitate precij presumi tñ fraus magis dicitur donatio q venditio vel alius ɔctus onerosus gl. pulchra in l. apud celsum. §. autoris. ff. de exce. do. facit q no. panor. l. c. qr verisimile. de presum. in glo. que incipit in hoc variaẽ ad fin. ꝺ hac. gl. dicite vt per Bar. in l. j. hic allegata & p bar. in auẽ. si quas ruinas. C. de sa. san. eccle. & p ang. in l. cũ hij. §. si cui. ff. de transac. & p Bar. & Saly. in l. fi. C. de iure emphy. no. tamen q auẽ. res que C. cõmunia de lega. nõ habet locum in feu. circa istam gl. quero an pater teneatur dotare filiam de fructibus feudi r̃ndeo sm Bal. q sic. Nam licet pater non possit dotare filiã de feudo vt hic. tñ põt de fructib⁹ feu. obligando se psonaliter, nõ autẽ constituendo ius in re. Ita debetis declarare Bal. per ea que dixi in superiorib⁹, maxime per no. per Bar. in. d. § instituto. alias Bal. male loqueretur q alie. l. in edibus. § ex rebus. ff. de don. Cum imo posset cogi pater dotare. l. obligamur. § lege. ff. de actio. & oblig. l. qui liberos. ff. de

2 ritu nup. † Quero an filia vasalli possit dare in dotem feu. pro se ipsa sine consensu domini. Jacob. de bel. in c. j. ꝺ. de inuesti. quẽ ti. accepit a sempronio concludit quod non possit in dotẽ dare sine consensu domini per istum tex. Sed Bal. hic & ibi tenet contra p do. Jaco. ardi. in summa sua dummodo detur in estimatum & nõ sit pactum de lucrando dotem videtur quod possit dari & idem tenuit And. in. d. c. j. pro qua sententia est tex. in. d. c. j. qui loquitur indistincte & in. c. j. de eo qui sibi & heredi. suis. Non obstãte text. quia respondeo aut quis vult dare feu. in dotem pro filia & non põt vt hic, aut mulier vasalla vult pro seipsa dare feu. & tunc potest. d. c. j. & est ratio diuersitatis quia ordinata charitas incipit a seipsa. l. pᵒ sed. C. de serui. & aqua. & ita etiã pro vxore propria potest enim maritus dotare vxorem suam in feu. ipsius mariti & valebit pro vita mariti non in perpetuum nisi dño consentiat. tex. est sm vnum intellectum quem ibi ponit Car. nõ improprijando verba in dotem in c. nuper de dona. inter virum & vxo. Sed aduerte licet doc. non tangant q in isto passu videẽ Alua. maxima varietas inter glossatores & scribentes. nam in patre dotante filiam. glo. hic. & j. de pbi. feu. alie. p Fede. in prin. tenet indistincte q pater nõ possit feud. dare in dotẽ pro filia aliquo modo nisi dño consentiente per istum tex. Idem tz Ja. de bel. Nico. de neapo. & Bald. hic. & j. de inuesti. quam titius accepit a sempronio. in c. j. contrarium tz Jac. ardi. in ti. qui. mo. feud. amit. sub an dotem p filia &. vbi dicit q pater potest feudum pro filia in dote dare si non hz aliunde. vñ ipsam dotare possit. & hoc pbat p multa iura que ibi alle. & in hã. sn. iam vẽ in linare Cy. in rõne sui in l. volontas. C. de fideicõ. & hoc tz indistincte rota deci. cxcix. incipit item pater. Jnteñ tñ quod durab. & io vita patris tm̃ si fit sine cõsensu dñi. Si autẽ fieret cũ ɔsensu dñi valeret in ppetuũ. ar. c. nuper circa fi. de dona. inter vi. & vxo. & ibi Panor. Jmo. in c. ij. in. iij. col. de feudis. Unde in istis varietatib⁹ nõ est recedendũ ab opi. glo. & sequacium vcz q pater nõ possit aliquo modo dare feu. in dotẽ pro filia. Et hoc primo per istum text. Item per rationẽ: qr si non potest alienare pro necessitate famis vbi liceret vendere filium vt dixi. ꝺ. in prin. hui⁹ tituli multo mĩ⁹ dz posse alienare ex cã dotis, facit p hac opi. autoritas Jo. and. in addi. spe. in ti. de locato. §. fi. ver. clx. & quod dixi in. d. c. nuper. Et in hac opi. videtur esse Spec. in ti. de feudis. §. quoniã. v. xxxviij. in fi. Bal. ponit in. c. j. an mari. suc. vxo. in c. j. in prin. in. iij. col. de pbi. feu. alie. per Fede. & Saly. in l. voluntas. C. de fideicõ. Bal. autẽ res que. C. cõia de leg. in fi. q. an. l. fi. in pe. q. C. de reb. alie. nõ alie. Albert. in trac. toto si statutorũ in primo pte. q. clxviij. Jmo. in c. ij. in. j. car. de feu. Et predicta not. q mulier vasalla dans feudum in dotem cum pacto de lucrando vel dans feudũ extimandum vt dicaẽ quodammodo emptio non potest illud dare l. cum inter. C. de iure do. & in l. rebus. C. eodem. titu. dicitur autem alienare & cadit a feudo c. j. §. de probi. feu. ali. per Fede. Diceret aliquis q quando mulier vasal. dat in dotẽ feudũ nõne trãsit dñium in maritũ. l. doce ancillã. C. de rei ven. R̃ndeo q quãdo datur feudũ extimatum in dotem, tunc dicitur proprie alienatio qr dicitur quedã emptio & sic transferẽ feudũ irreuo. abiliter in maritũ que rõ cessat quando feudũ nõ est extimatũ: qr mortuo marito vel soluto matrimonio dñium nõ remanet penes maritum vel eius heredem. l. in rebus. C. de iure do. c. j. de inuesti. q titius acce. a sempro. Et ista opinio videẽ equa ne ipsa mulier dotans tale feudũ priueẽ ita de facili feudo suo. presertim cũ ipse dñs nõ sit passurus aliqd dãnũ. Et hoc facit q habetur in c. j. ꝺ. an maritus succedat vxori. & q not. in glo. ij. in fi. j. de contro. inter do. & emp. feu. c. j. Cõsulut do. ainã. vt ipse mulieres volentes dare feuda sua in dotem prius notificẽt dominis suis ad hoc vt se nõ inuoluãt in istis opinionib⁹ cum & rationes & autoritates vrgentes sint contra eas vt in locis. ꝺ. allegatis & per glo. in. §. j. j. de capi. corra.

3 ¶ † Quero maritus vult vxori cõstituere donationẽ propter nuptias in re feudali. queritur an possit: R̃ndeo q sic sm bal. in auẽ. qualitas. C. de pac. conuen.

et aut dos data. C. de do. ante nup. Declarate Bal. dummodo non det feudū estimatū, vel cum pacto de lucrando vt dictum est in do te et est tex. in c. nuper. de do. inter vi. et vxo. H3 eodem intelle. Tū per illū tex. vi. dici q in vita vasalli valebit, nō post mortē ei⁹, nisi dñs cōsentiat facit q no. Cal. in rubri. de feudo ꝯ̄dicio. x. et Jmo in d. c. ij. in iij. col. de feu.

4 † Querit an valeat legatum feudi pro anima. Oldra. ꝯ̄si. cccxxviij. tꝫ valere legatū et alle. Host. ita tenere ī sum ma ti. de immu. ec. bal. quoqꝫ hic alleg. henricū ebunden. archiepꝫ in summa sua. nec obstare tex. quia dicebat Host. q2 iste tex. est fal sus in verbo pro anima q2 nō debet esse vel aliter. et scdo rñbat q iste tex. dꝫ intelligi qñ in fraudē dñi relinquebatur pro aia paupe ribus vel ecclesie, verbi gratia nā vasallus volens fraudare dñm dicebat q receperat multa seruitia a tali ecclesia cui propterea re linquebat feudū ar. c. j. in pric. de probi. feu. alie. per Fede. Bal. hic tꝫ contra q imo non valet legatum feudi pro anima per istū tex. et per hoc non fit contra libertatem ecclesie cum pueniat ex natu ra rei feu. que nō transit in extraneos vt dictū est in. c. i. §. et q2. ā. q feu. da. pos. et sic q̄si si i hoc vitiñ ex natura rei quod ꝯ̄comitat rē. facit in ar. l. seruus cōia meuij. §. j. ff. de stip. seruo. De cōsensu do mini posset valere legatū vt dixi in tex. in princi. nam talis cōsen sus dñi pōt interponi etiā sup ꝯ̄ualidādo relicto ex vltima vo lūtate Bal. hic p. l. sicut. §. vēditionis. ff. q. mo. pig. vel hypo. sol. ancepꝯ est pfecto pugna inter maiores nr̄os in hoc art. et p pte ne gatiua tꝫ bal. in c. j. in prin. in iij. col. est tex. ibi in ver. habito. §. de p hi. feu. ali. per Fede. facit q no. idē Bal. in l. volūtas. C. de fideico. Iud. in aut. sītran. iij. et iiij. char. C. ad l. fal. imo i. c. que in ecclesiarū. de consti. et in. c. fi. de rebus ec. non alie. et pbat optime p rōnē tex. ī c. i. §. idem potest. ver. ecclesia eñ cultrix. ā. de alie feu. nam cum ec clesia nunq̄ moriat̄ deterior fit conditio dñi si feudū datum laicis transiret in ecclesiā sine domini volūtate q nō dꝫ ecclesia velle cū alterius preiudicio vt dixi in d. v. ecclesia eñ cultrix. pieterea ista pbibitio resultat potius ex ꝯ̄suetudine feudali q̄ ex constitutione pticulari laicorū. sed consuetudines feudales ligant etiā clericos et ecclesiā vt dixi. ā. in plu. bonis ꝯ̄mētī. ergo ista pbibitio q non posset donari feudū ecclesie vel p aia ligabit ecclesiā nec dicetur ꝯ̄ tra libertatē ecclesie, tum propter naturam rei feudalis. vt. ā. in ar. Bal. q est vt nō trāseat ad extraneos tū ppter naturalē equitatē q̄ est q ecclesia non vellet cū dāno dñi vendicare sibi aliqd priuile giū in re aliena in contrariū q possit legari feudū ecclesie vel pro aia tꝫ host. i. c. fi. per istū tex. de re ec. nō ali. cui tex. potest rñderi q loquitur in mera ꝯ̄stitutione laicorū que nō pōt statuere circa ecclesiā vel in preiudiciū ecclesie. nos loquimur in ꝯ̄suetudine feuda li q̄ est mixta tam clericoꝝ q̄ laicoꝝ et ligat etiā ecclesiā vt dictū est et q pꝫ etiā p tex. illū in proe. in decr. dū dicit occasione cōstitu tionis laice ptālis vel aliter loquit qñ alias constitutio laicoꝝ in casu a iure pmisso prohiberet alienationes feudoꝝ fieri in ecclām puta qñ feudatarius ingrederet̄ monasterium iuxta ea que dixi in c. j. §. et q2. ā. qui feu. da. pos. vel puta qñ de cōsensu dñi alienaretur feu. in ecclesiā et ꝯ̄stō laicalis disponeret nō valere alienationē isto casu pcedere. d. c. fi. q2 ꝯ̄stō esset nulla: tū hāc etiā opi. q valet lega tum vel alienatio feudi in ecclesiā tꝫ host. et Jo. an. in. c. q in ecclesia rum. de ꝯ̄sti. et cal. in rub. de feu. consi. x. et hostien. in summa in ti. de immunitate ecclesiarū. §. inquantū. v. sed nec illa immunitas et fa cit q vult Bal. in l. fi. C. de sa. san. ec. in l. si sponsus. §. ꝯ̄cessa. ff. de do na. inter vir. et vxo. tū hosti. in. d. c. fi. et in sūma vbi. ā. vr hanc opi. restingere vt pcedat in feudo ppetuo et cui pōt p substitutum sa tisfieri sed si esset feudū non perpetuū puta guardie vel cui nō pos set p substitutum satisfieri, q2 ad certū seruitiū datū est feudum q exigit industriā psonalē tūc nō posset alienari in ecclesiā et ita in telligit iura pro pte ꝯ̄tra facientia et cū hac distinctione transit pa nor. in. d. c. fi. Iud. de roma. in cons. clxxxix. q incipit in xp̄i presens statuti particula transit cū d. anto. in. d. c. q in ecclesiarum. quod de equitate canonica et fauore pie cause possit feudū alienari in eccle siam. ego aūt oia credo magnam vim esse faciendā hic q si ꝯ̄stitu tio generalis venit ad disponendū in materia que de se ita erat p portionabilis ecclesie vel pie cause sicut laicis et tunc in dubio nō comprehendit prohibitiua cōstitutio ecclesiā: et ita pcedent auto ritates Bal. in. d. §. concessio. et ita in. d. l. fi. et facit q vult panor. in c. relatū. de testa. et qd vult Bal. in l. generali. C. de sa. san. ec. Jdeo statutū prohibēs generaliter alienationē rei minoris non cōpre hendit ecclesiā. Et facit ratio. c. fi. et q ibi no. Jo. and. de immuni tate eccle. li. vj. Si autē constitutio loquere in materia nō ita pro portionabili ecclesie sicut laicis puta in feudo ꝯ̄cesso laico qd de sui natura non est transmissibile ad extraneos. Et tunc si est consti tutio laicorū nō comprehendet ecclesiā. d. c. fi. sine dubio ex defe ctu potestatis: sed si esset ꝯ̄stitutio prohibitiua clericorū vel ꝯ̄sue tudo mixta taꝫ clericorū q̄ laicoꝝ et pbiberet rē nō alienari in ec clesiā puta in casu huius. §. donare. et tunc non video quare non va let talis pbibitio et cōprehēdet ecclesiā. Et hoc saluis semp auto ritate dñoꝝ meoꝝ canonistaꝝ qui pro maiori parte inclinati i fa uorē ec. Sed tū pro cōscia nō recederē ab eqtate canonica et q2 hec dicta vēdicāt sibi locū de iure consuetudinis et sic nō est querendū an debeat extimatio feudi cum de equitate canonica valeat le gatū. Et testator tantū videtur legare ius qd habet. l. vxor. et l. cū alienā. C. de leg. et ita soluit hic Bal. cōtrariū de. c. fili⁹. de test. Eo dē modo dicerē in legato feudi ec. q2 pure dicat̄ p aia p no. in l. si quis titio. ff. de leg. ij. Cal. cōsi. x. in rubrica de feud. videt̄ distin guere an sit tale feu. qd pōt trāsire i clericū: q2 pōt p substitutū cle ric⁹ vel ecclesia seruire vt dixi in. c. i. §. et q2. ā. qui feu. da. pos. et tūc potest legari pro aia et procedit opi. cano. aut est tale feud. qd nō pōt transire in clericū q2 exigit seruitiū personale. et tūc procedat tex. noster quod etiā p anima legari non potest. Ista distinctio mi nimum violat tex. nostrū. Pone vasal. ꝯ̄didit testamentū iure feudali nō relinquendo pro aia. Deinde mortuo vasal. vel eo vi uēte dñs ratificabit testamentū. Querit̄ an valeat testamētum. Bal. hic videt̄ sentire qd sic. qd dicit Bal. sane itelligerē eē verū in preiudiciū dñi ratificantis nō aūt in preiudiciū agnatorū nō cō sentientiuꝫ nec ratificantiū ar. §. porro. se. facit. l. in concedēdo. ff. de aqua plu. ar. Quero vasal. cōdidit testamentū in re feudali presente dño et p̄sentib⁹ agnatis, an in dubio videant̄ cōsentire. Bal. hic cōcludit qd sic. et ꝯ̄triter vꝫ testamētū in re feudali. l. sicut

5 §. vēditionis. ff. qui. modis pig. vel hy. po. sol. † Vltimo quero dñs cōcessit feu. vasallo p se et heredibus quibuscūqꝫ vasall⁹ legat feudū. Querit an valeat legatū vr̄ prima facie qd sic ppter ter minū vniuersalē. s. quibuscūqꝫ p. l. ad tpo. §. j. ff. de vsuca. Jn ꝯ̄tra riū hic determinat Bal. q2 terminus vniuersalis restringit̄. ar. l. j. §. itē nūciat̄. ff. de opis no. nū. et qd plene hꝫ in. l. i. C. de sac. sanc. ec. et ne fiāt tot improprietates. l. j. C. de do. pinij. Quinimo non conuenit vxori pro antē. pieterea. C. vñ vir et vxor: q2 in feudis appellatione heredum intelliguntur descendentes masculi. c. j. ā. de alienatio. feudi.

1 Prescriptio non currit dño tempore pupillaris etatis.

2 Jus habens redimendi cōtra emphyteotam suum, habet et ius prohibendi.

Porro. Dñs hꝫ ius pbibēdi et redimēdi feu. alienatū p equali pretio, nisi ius suū amiserit dñs ex pr̄esse re nunciādo vel p silētium anni vel p̄scriptionē triginta annorū si ue fuerit sciēs siue ignorans dñs et in pbibēdo et redimēdo p̄fe runt̄ agnati dño. h. d. vsqꝫ ad. §. de illa no. ibi pro equali p̄cio q2 dñs hꝫ ius redimēdi feu. alienatū dummodo soluat quod ptinet emptori. Et no. q verbū equali p̄cio ponit̄ ad obuiādū frau dib⁹. debet eñ preciū esse equale et sine fraude nā si esset collusum inter vasal. et emptorē de maioritate p̄tij et ponatur in instrumē to in fraudem domini vel agnatorū illud pretium nō attēderetur iuxta no. in l. fi. C. de iure emph. facit. l. fraus. ff. de. si. et qd no. l. in aū dubiū. C. eo. tit. no. ibi refutatione qd dñs posset expresse re nunciare fauori suo l. si quis in ꝯ̄scribendo. de pac. Quid autē in agnato an possit expresse renūciare ius redimēdi. Rñdeo qd sic nō autē in preiudiciū aliorum agnatorum videbitis in. c. titi⁹ §. si de feu. fue. cōtro. No. ibi vel annali silentio qd dñs perdit ius redimēdi feudū post lapsum anni. Et hic annus non currit nisi a die scientie. Et sic habetis fm Bal. qd qñ per tēpus inducitur ta cita renūciatio non currit ignoranti habetur in l. annus. ff. de ca lumnia. qd tene mēti qd regulariter prescrip. x. xx. vel. xxx. an. curre rit etiā ignoranti. l. fi. C. de prescri. longi tēp. facit q vidimus in c. ā. quo tpe miles. Nota ibi. xxx. anno. qd dñs siue sciēs siue igno rans excludit̄ a iure redimendi feudū p̄sc. xxx. annorū. Et ex hoc infert Bal. q iuri offerendi nō prescribit̄ nisi. xxx. annis facit no. in l. cū notissimi. C. de presc. xxx. vel. xl. anno. Bar. in l. pignoru. ff. de vsucap. dixi in. c. j. ā. de feu. in vltē leg. cōm. Jntelligit hec fm si. Bal. nisi per statutum vel consuetudinem tale tēpus abbreuiet̄. Et pōderat gl. hic qd vꝫ tale statutū vel ꝯ̄sue. Quid autē si dñs si pupill⁹ an curratt p̄scri. vr̄ qd sic p istū tex. ibi tam sciēs q̄ ignorās.

1 † Jn ꝯ̄triū est veritas q2 dormit p̄scriptio tpe pupilla ris etatis. l. sicut. C. de p̄scriptio. xxx. vel. xl. āno. Nec obstat tex. q2 etiā limitat̄ vt nō habeat locū in pupillo. No. ibi in pbibēdo qd dñs hꝫ ius pbibēdi ne vasal. effectualiter alienet feu. sed q̄ro qñ intelligat̄ istud notabile: fidet Bal. q intelligit̄ qñ dñs ante alie nationē factā offert p̄ciū vasallo p quo p̄cio vasal. vult vendere

2 feu. † Ex quo no. q qui hꝫ ius redimēdi hꝫ ius pbibendi qd facit ad dñm cōtra emphyteotā suum. et sicut dñs potest redimere res emphyteoticas q2 p̄fert̄ aliis, ita hꝫ ius pbibēdi. de quo plene i. l. fi. C. de iure emph. no. tex. ibi potior q si concurrant dominus et agnati in redimēdo feu. vel prohibendo ne alienetur certe agnati sunt potiores domino. qd est verū si feu. sit paternū vel antiquū non autem si sit nouum, quia tunc prefertur domin⁹. nam in feud. nouo nō succedūt agnati sꝫ descendētes et qd sit feu. nouū vel an tiquū dixi in pemio. et facit. c. j. ā. de succes. feu. et tene menti q te nor inuestiture semp attēdēdus est. nā licet dñs inuestiat de nouo tamen si inuestitura antiqua dicatur quod inuestit de feud. anti quo et paterno. certe habebit naturā. fu. antiqui et paterni: q2 quis dominus potest rei sue imponere legem quā vult. l. in re mādata.

C.in.m. & facit q vidistis in preludijs huius operis in glo. sed nisi quid hodie signate gl. ex quo ano. q si in aliqua patria sit consuetudo alienandi feu. vel si sit statutū vel decretum principis quod vasal. possit alienare feu. certe habebit locum. §. noster. videlicet vt dñs habeat ius redimendi p equali pretio nisi renunciauerit iuri suo vel nisi transactū sit tempus de quo in tex. & preferunt agnatiōes q est valde notabile pp̄ter pu.in. ias que habent ɔsuetudinē pas sive alienare feudū extra gl. opponit & imo vr q nō obstet dño p̄scriptio.xxx.anno. vñ opponit de.c.i.§. de phi.feu.ali.per fede. vbi nulla p̄scriptio currit dño Ja. de bel. hic variat s; Bal. rectissime solvit. nā hic loquit in casu alienatiōis p̄misse. s; i ɔtio loquit i ca su phibite alienatiōis vltimo hic Ja. vr colligere ex tex. ibi in p̄ hibēdo nota q si vasall⁹ alim aut feudū i casu nō p̄misso feudū re uertit ad agnatū pot⁹ q̄ ad dñz. sed pe. de cet. quē hic vr seq bal. tz q imo reuertat ad dñm p.c.i.§. de phi.fe.ali.per loth. & p.c.i.§. d phi feu.ali.p fede. sed diceret aliquis parata erit via fraudis q̄ vasall⁹ cū dño i p̄iudiciū agnator colludet alienabit feudū q̄ er. rndet s; pe. vt hic refert Bal. q agnati habebūt reuocatoriā & sic poterūt feudū reuocare. §. si q̄s in fraudē insti. de ac. ampli⁹ deficiē te ol remedio agnat⁹ poterit agere actione de dolo vl crimine fiel lionat⁹ ɔ vasallū. l. i. &. ij. ff. de cri. stellio. & de hoc arti. q̄ñ alienatio feudi nō est p̄missa an feudū reuertat ad dñz vl agnatū dicā i.c.i. §. si q̄s fuit pri. cā be. amit. & ēt tradit in.c.i.§. de phibi. feu. ali. p fed.

De illa. An dñs possit alienare p̄prietatē feudi seruāda est lex cōtra.h.b.d. no. s; Bal. q̄ñ vnū statutū remit tit se ad aliud si nō d̄at certā & determinatā formā tunc illud ad q̄ fit remissio est edendū, sed si dat certā determinationem forme ad aliud non est recurrendū ad aliud statutū sed hoc sufficit gl. in l. ab hostibus. §. sed q simpliciter. ff. ex qui. cau. maio. bar. in extra uag. ad reprimendā in vbo pu: habet l. edita. C. de edēdo nota ex isto tex. cū q̄rit an possit dñs alienare p̄prietatē feudi recurrendū est ad tex. §. de lege corra. §. sed ex eadē lege & ad. §. p̄terea ducat⁹. §. de phi. feu. alie. p fede. nā feudū magne dignitatis nō pōt aliena ri nec diuidi inter eos pp̄ter excellentiā feudalis dignitatis. & hoc est verū quo ad proprietatē secus quo ad administrationē s; nos. s; Bal. in. l. tutores. ff. de administra. tu. & facit q gl. in simili in. l. iubemus. C. de sa. san. eccl. nā licet minor vel ecclesia nō possit alie nare tñ poterit quo ad fructus diuisionē facere eodem modo licet regale seu ducale feudū non possit diuidi quo ad proprietatē vt i. §. p̄terea ducatus, tñ poterit diuidi quo ad administrationem puta q vnus frater regat vnā ciuitatē vel prouinciā alius frater aliā q no. in principibus. In alijs autē feudis inferioribus bene admittit diuisio inter fratres vt est tex. l. c. i. §. itē si fuerint fratres. l. ver. diuiserit. §. q. mo. fe. amit. s; nō p̄mittit regul'r alia alienatio vt videbitis l. c. i. §. ex eadē. l. §. de lege corra. & in. c. i. §. q̄lr ppe. prīne.

¶ Quis dicatur dux marchio comes sive capitaneus. Rubrica.

¶ Cōtinuatur hec rub. ad precedētes hoc ordine. §. in tit. qui feu. dare pos. in p̄n. & in titu. §. de feu. marchie est facta mētio de duce marchione &c. propterea competenti ordine subijcitur hec rubri ca quis dicatur dux marchio. &c.

1 ¶ Inuestitus a principe de ducatu marchionatu vel comitatu est dux comes & marchio qui vero a plebe est capitaneus.

2 Inuestiti a capitaneis vel valuasoribus dicuntur plebei, nisi feu dum sit antiquum quod arguit nobilitatem.

3 Filius regis ducis marchionis vel comitis viuēte patre dicitur rex dux marchio vel comes.

1 **Qui a principe.** †h. d. Qui a p̄ncipe est inue stit⁹ d ducatu ē dux q d marchionatu ē mar chio q vō d comitatu est comes q vō d ple be vl plebis p̄te a p̄ncipe vel aliq̄ potestate dicit capitane⁹ q vo ē inuestit⁹ a capitaneo d valuasore q vō ē inuestit⁹ a valuasore d val uasinus & feu. valuasini olī nō erat p̄pe fe. & feu. valuasini mortuo valuasore sine descēdētib⁹ reuertebat ad ca pitaneū s; curia mediolañ. hodie aliter obseruarit & feudū habitū a capitaneo vl a valuasore nō nobilitat nisi feudū sit antiquū & feu dū soldate nō nobilitat q feudū nō trāsit ad heredes. & soldata d a soldi. i. stipendij p̄statiōe s; i alijs reb⁹ sepe ɔsistat. h. d. vsq ad fi. Nota j. ex hoc tex. q dux di q a p̄ncipe est inuestitus de ducatu. dux tñ venetiarū non creatur a principe. sed a populo seu eor se natu. Et nō p̄prie est dñs sed habet suum senatū. & ipse dux hz p̄e minentiā. Bal. in. l. decernimus. C. de sa. san. ec. & marchio di qui d marchionatu & comes qui de comitatu. Dicit tñ hic alius. in pe. nul. col. q comitatus q̄nq; dat a iure. & sic non a principe viuo vt in doctore q legit. xx. annis gl. in. l. i. C. de profe. qui in vrbe ɔstanti nopo. li. xij. no. tex. ibi plerunq; licet marchia p̄prie dicat q̄ sit iux ta mare tamē not. q in declarando grad⁹ dignitatū & nobilitatū debemus incipere a p̄ncipe vt hic patet i p̄n. & hoc ideo q̄ñ ab

ipso tanq̄ a fonte fluunt oēs alie dignitates & nobilitates. l. sacri legij. C. de diuer. prescriptio. l. pe. ff. de ɔstit. ¶ Nec immerito q̄ñ appellatur nobilissimus & sanctissimus. l. queris. ff. de nata. restit. & est dñs mundi. l. de precario. ff. ad. l. rodiam de iactu. Ex quibus patet q q̄s nobilitatur per dignitates sibi ɔtributas vt di. i. §. in primo lib. in diuisione secunda feudorum facit q statim di. in §. se. Illi vero qui ab istis minoribus feuda accipiunt dicuntur mi nimi valuasores. nec proprie dicuntur nobilitari vt hic. & §. an ma ritus succe. pro. c. i. in fi. cum ti. se. & in glo. fi. hic posit. sunt autem alij inferiores vasalli qui accipiunt feuda ab istis minimis valua soribus de quibus patet. §. de na. fe. in. c. i. nā hodie quilibet quan tumcunq; inferior & minimus etiam rusticus potest infeudare dū modo habeat legitimam administrationē bonorum suorum vt di xi. §. qui feu. da. pos. in p̄nc. facit q habet. §. per quos fiat inuesti. post p̄n. no. tex. in ver. qui vero a principe q̄m. v. s; and. intelligi tur hoc modo. nam si princeps vel aliqua potestas. i. aliquis ha bens iurisdictionem sup hoc cōcederet alicui aliquā capitaniā vel testariam vel aliquem presidatum, certe non dicitur proprie feud. q̄uis p̄cipiat emolumēta rectoris capitaneatus vel alterius pre sidatus. Ratio q̄ tale feudum non est perpetuum neq; transit ad heredes. Item si esset perpetuū non tñ esset proprie feudum. quia feu. ɔsistit in solo vel coherētibus solo vel annua p̄statiōe certa. §. de feu. cogni. c. fi. sed in casu nostro fructus & redditus administra tionis sunt concessi igitur non est proprie feu. & ita intelligit hunc tex. an. hic intellectus l; sit in se verus tamen est contra mentē tex. ibi. qui antiquo quidē vsu declarat quod feu. valuasini non sit pro prie feu. sentiens a contrario sensu q feu. capitanei vel valuasoris dicitur esse feu. rectum & proprie feu. nec ob. ver. ce. ri vero qui b; loquitur quo ad nobilitandum vasal. Quare est alius intellectus qui videt esse de mēte Ja. de bel. licet non allegetur. And. vez quod princeps vel aliqua potestas habens iurisdictionē ad hoc inuestiuit de aliquo territorio plebis vel populi vel parte eius q non est ducatus marchionatus vel comitatus seu alterius dignita tis puta regalis dicitur inuestitus de feudo capitaneatus & dici tur Capitaneus sive maior valuasor. Et iste est verissimus intel lectus qui applaudit litere nostre. Et sic intellige tex. indistincte et inuestitus. vel a principe vel ab aliqua p̄tāte de feudo non regali neq; marchionali neq; comitatus dicit capitaneus. Et arg. ex or dine litere est validū in iure nostro vt per Cano. in. c. quorundam de elec. per Bar. in. l. ij. §. prius. ff. de vulg. & pu. habetis hic casum q dux est dignior q̄ marc. & Marchio dignior q̄ comes. Host. in summa de peni. & remi. §. cui ɔtendū ver. cui Marchio habet in. c. fundamēta de elec. li. vj. Et in simili arguit glo. in. cle. i. de ba pti. No. ibi nō a capitaneis q valuasores di. unt qui sunt inuestiti antiquitus a capitaneis. No. ibi qui ante a valuasoribus q qui su scipit inuestiturā a valuasoribus di minor valua. No. qui antiquo q natura feudi. vel minorū valuasorum est vt p̄prie non dicatur feudū. Propterea mortuo valuasore sine descēdente masculo feudum reuertitur ad capitaneū. Sed hodie in curia mediolanē.

2 nō reuertitur idē in. c. i. §. de natu. feu. † No. ibi certe q inuestiti a capitaneis vel valuasoribus dicūtur esse plebei, nisi feudū sit anti quū q feudū antiquum arguit nobilitatem. Faciunt que habentur p Bal. in. l. ij. C. de cōmer. & mercato. Infert ex eo Bald. qd nobilitas atribuitur antiquitati. ita q omne antiquum feudum pōt dici nobile s̄m ipsum. Ad hoc facit q ex antiquitate generis quis est iudicandus nobilis vt probatur. §. de pa. tenen. in. §. si mi les. S; tñ p̄clarior doctrina dicit q feudū aliud est nobile, aliud minus nobile. aliud aliqualiter vel mediocriter nobile q p̄seque re & declara vtilitate scrip si. §. in p̄ludijs libri i secūda diuisiōe feu dorū nota ibi. nā & qui hz feudū soldate nō efficit nobilis no. ibi soldate q feudū soldate extinguitur morte dātis vel accipiētis & sic nō transit ad heredes, nisi tenor inuestiture dicat qd trāseat ad heredes q̄ tunc transiret cum a verbis clausis non sit recedēdū. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de le. iij. s̄m an. hic. & no. q vbi tenor inuestiture diceret qd dñs inuestit in nobile & gentile feu. tunc tale feu. nobilitat vasal. s̄m and. hic illud verbum nobile & gētile poni tur in fauorē vasal. nō rei feudalis. nam res propter personas di cuntur. l. iustissime. ff. de edil. edic. l. in peculium. ff. de vsu. itē dicit tex. qd soldata nō transit ad heredes itellige respectu tēporis de futuro sed de p̄terito bñ trāsit prout no. i. l. diem functo. ff. de off. assesso. & facit. l. fi. vbi gl. de domest. & p̄tecto. li. xij. & l. post duos. C. de aduo. diuer. iudi. s̄m andre. hic & inuestitus de feud. a princi pe est magis nobilis q̄ inuestitus ab iferiore. pp̄terea dz p̄cedere l. prospiciendū. in fi. C. de aduo. diuer. iudi. l. fi. ff. de albo scri. in. c. p tuas de ma. & obe. s̄m and. hic no. ibi. in vino q soldata pōt con sistere in pecunia vino vel annona in gl. que incipit marchio ad fi. glo. bñ loquit. Quero extra gloss. que sit differentia inter feudum soldate & feudum de camera. respōdit Ja. q feu. soldate concedit gratis nō autem ob seruitiū: vt probatur in tex. vbi gratuita sed feu. de camera vel caneua est quoddā seruitiū nō gratuitū ex qua dria segt q si p̄nceps ɔcederet feu. ob seruitiū. puta salariū certe

nō ōi feudū soldate l.aglius reg.ff.de do.ſm Bal.ꝛ nō ſm an.ß
3 ꝙ filius regis ducis marchi.vel comitis viuo pr̄e ōi rex dux mar
chio vel comes gl.xxiij.q.i.c.vlt.ꝛ ibi p arch.dixi.ſ.q fe.da.pos.
c.i.§.ꝛ qi nō tñ ꝓprie vt no.in.l.in suis.ff.de lib.ꝛ posth.extra gl.
q̄ro nūqd comites palatini q modernis tꝑib⁹ creātꝰ a pncipe ad le
gitimādū ꝛ creandum tabelliones an dicanꝰ comites.rñdet hic
Bal.ꝙ nō ꝓprie dicūꝰ comites rō qꝛ ꝓprie comes est q hʒ comi
tatū vt hic est cas⁹ ad literā sʒ illi nō hñt territoriū imo solū hñt
q̄ndā volūtariā iurisdictionē ꝛ dignitatē ex q̄ dicto Bal.pōt īferri
ad q̄onē pone comes sacri palatij q hʒ ptātē legitimādi nāles ꝛ ma
feres spurios ꝛc.exceptis filijs regū ducū comitū ꝛc.vult legiti
mare vnū filiū naturalē vł spuriū comitis sacri palatij q nō est co
mes rōne territorij dubitaꝰ an possit legitimare dictū filiuʒ comi
tis vł ꝙ non propter clām exceptis filijs comitū ꝛc.ego dixi ꝙ rñ
ꝙ imo poterat legitimare qꝛ illa clausula exceptis filijs comitū
dʒ intelligi ꝓprie l.i.§.qui in ꝑpetuū.ff.si ager vec.l.iij.§.hec v̄ba.
ff.de neg.ge.cū si.sed ille filius comitis nō est comes rōne comita
t⁹ ꝛ nō ōi ꝓprie comes vt hic p Bal.iō dictū filiū comitis poterit
legitimare eodē mō in marchiōe qui non hʒ marchionatū ꝛc.qd
aūt si esset dux vel marchio q nō esset expulsus a march.vel duca
tu linsle an dicaꝰ dux vł marchio certe dicēdū ꝙ sic.qꝛ fuit inuesti
t⁹ de ducatu vel marchionatu ꝛ sic de territorio Bal.hic tractat
aliqua circa materiā salarioꝝ de quib⁹ p bar.in.l.i.§.diu⁹.ff.de va
rijs ꝛ extraordi.cogn.ꝑ ex.Bal.ꝛ albe.ꝛ ang.in.l.diē functo.ff.ō
offi.assesso.opp.ōi in v̄.ceteri ꝙ inuestitus dē fe.a capitaneo non
efficiꝰ nobilis ex inue.hui⁹ feudi cōtra.d.c.i.l prin.ſ.q feu.da.pos.
sol.ſm Ja.de bel.feudū minoris vł minimi valuasoris nō nobili
tat vt hic sʒ alia feuda puta capitanei vel maioris valuasoris no
bilitanꝰ sʒ inuesti.a valuasore capitaneo ꝛ alio minimo valuasore
nō nobilitārꝰ scdo oppo.cōtra tex.ā fi.in ver.sed hodie ꝙ imo idē
sit in omni curia vñ opponiꝰ de.c.i.ſ.de natura feu.So.hodie exe
quata est ꝯditio oīm feudoꝝ siue valuasoꝝ siue valuasini quo ad
retentionē feu.ꝛ sic nō est spāle in curia mediolañ.d.c.i.in fi.ſ.de
nā feu.fateor tamen q̄ ad nobilitādū hñ remanet differētia vt hic
in tex.qꝛ feudū minoris vel minimi valuasoris nō nobilitat lʒ feu
dū capitanei ꝛ valuasoris qui nō est minor vel minim⁹ nobilitet.

De gradibus succedendi in feudum. Rubrica.

Cōtinuatur hoc modo.ſ.visum est in titu.qui feudū darepos
sunt ꝛ in ti.de successione feudi quasi succedaꝰ in feudo verū quia
ꝑfecte nō erat tractatū de successione feudi ꝓpterea subijciꝰ rubri
ca de gradibus succedendi in feudo.

1 Feudū acquiritur successione sicut ꝛ inuestitura.
2 Agnati proximiores admittuntur in feudo non existentibus filijs
aut fratribus.
3 Feudo non succeditur iure cognationis secus iure agnationis.
4 Agnati succedunt eodem ordine quo succeditur de iure commu
ni,nisi contrarium expresse caueatur,in feudo.

1 Per successionem. †Feudū acquiriꝰ successiōe sicut inestitura descēdētes masculi
ꝑmo succedūt i feudo femine vō nō succedūt
nec masculi ex illis descēdētes nisi in casibus
hic exceptis deficiētib⁹ descēdētibus mascu
sculis succedūt agnati collaterales dūmodo
feudū sit pr̄nū ꝛ dūmodo sit agnatiōis ꝯmunis ꝛ iure cognatio
nis in feudis nulla ē successio ꝛ si sit cōtētio inter dñz ꝛ aliū ꝛ ag
natos an feudū sit nouū vel paternū certe possidēte vasallo ꝑsu
miꝰ pr̄nū lʒ alr̄ fuerit ꝓnūciatū ꝛ deficiētib⁹ ꝓbationib⁹ iudex ar
bitrabiꝰ an sit deferēdū iuramētū dño vł agnatis.h.d.vsqꝫ ad fi.
ti.no.ex ꝑncipio lr̄e ꝙ acqrim⁹ feudū successiōe ꝛ inuestitura de.q̄
vidistis plene.c.i.ꝛ.ij.ſ.de feu.cog.notata ibi ꝑma cā liberoꝝ ꝙ i
successiōe feudi ꝑma est cā liberorū.ꝛ sic descēdētes masculini se
x⁹ vsqꝫ in infinitū succedūt in feudo ꝛ succedunt eo ordine q̄ succe
dūt d iure romano ꝛ sic fili⁹ succedit insti.de here.q̄ ab inte.§.cuʒ
ꝙ filius ꝛ p discursuʒ ꝑme ꝛ secūde col.ꝛ in auꝰ.l successiōe.C.d
suis ꝛ legitimis.No.ibi ad filias ꝙ sex⁹ femine⁹ descendēs exclu
diꝰ a trāsmissiōe feudi.ergo multo magis in trāsuersalib⁹. Quin
imo etiā masculi descendētes ex femina nō succedunt in feu.nisi ꝯ
suetu.sit in ꝯtū de quo articulo posui in.c.i.§.hoc quoqꝫ notan
dū.ſ.qui feu.da.pos.Et duas fallentias habetis hic.Ibi nisi pu
ta qꝛ feu.sit femineū.Uel qꝛ sit pactum in inuestitura ꝙ succedant
femine.dixi in.d.§.hoc quoqꝫ.ꝛ dicite vt ibi.Nota ibi his vero de
ficientib⁹ ꝙ agnati transuersales non veniunt ad successionē feu.
filijs masculis existentibus sed ipsis nō existentib⁹ tūc succedūt
agnati ꝛ collaterales dūmodo feu.sit paternū.Nota ibi fratres ꝯ
fratrū.i.filij fratrū ꝑmortuorū succedūt patruo vna cū fratribus
mortui patrui.Deinde vlteriores agnati.No.text.ibi paternū ōi
esse feu.ꝙ fuit parē.illius agnationis communis.ad hoc ergo vt
agnati succedāt in feu.paterno est necesse ꝙ succedēs ꝛ ille cui suc
cediꝰ descenderint a parente primo qui acquisiuit primo feu. ver
bi gratia seius ꝑmo acquisiuit feu.Deinde seius decessit relictis
duobus filijs.deinde vn⁹ ex dictis filijs decessit ex se relicto filio.
deinde ille fili⁹ decessit relicto dicto patruo suo magno fratre aui
certe patru⁹ succedit huic nepoti in feu.Rō qꝛ patru⁹ succedēs
ꝛ nepos cui succeditur sunt eiusdē agnationis.i.descendunt a com
muni stipite.ꝛ sic a parente q ꝑmo acqsiuit feud.eodē modo ne
pos descēdit.not.ibi si eius titij auus fuerit inuestitus de nouo fe.
ꝛ iste auus decessit relicto titio nepote suo ꝛ relicto fratre ipsius
aui qui diciꝰ patru⁹ magn⁹ dicti titij.deinde titius decesserit sine
descēdēte masculo certe frater aui nō succedit huic nepoti.Quia
imo reuertitur ad oīm.Ratio qꝛ hic frater fuit aui.sic ergo op
po.de hoc ver.si eius titij ad verū.his vero deficientibus diciꝰ ꝙ
agnati succedāt in feu.ꝛ in ver.si eius titij diciꝰ contrariū respō
dere ꝙ ver.his vero deficientib⁹ intelligiꝰ qñ agnati sunt cōmu
nis agnationis cū eo cui volunt succedere.ꝛ ver.si eius titij loquiꝰ
tur quando agnati non sunt cōmunis agnationis cum eo cui vo
lunt succedere ꝛ sic in effectu his vero deficientibus feudū erat pa
ternum respectu volentis succedere.ꝛ sic etiā trāsuersales dscēdē
tes puta patru⁹ vł similes succedēt descēdētibus trāsuersalibus
qñ feud.est paternū.ꝛ tex.est expressus in.c.i.ſ.impera.lotha.ex
genio pape satis enim est ꝙ omnes descendentes fuerunt ex eo sti
pite qui fuit primus autor feudi vt hic.ex ꝑdictis capite duas re
gulas transuersaliū vt agnati collaterales succedāt in feudo dū
modo sint descendētes per insleram ab eo qui recepit paternū feu
dum.Secunda regula quod agnati collaterales non succedunt i
feudo qñ non sunt descendentes ab eo qui acquisiuit primo feudū
No.ꝙ in successione feudorū deficiente linea descendente vocan
tur transuersales ꝛ in eos primo loco succedūt fratres si supsūt.
Si vero cum ipsis supersint etiam filij aliorū fratrū ꝑmortuorū.
tunc admittunꝰ simul cū alijs vt hic.ꝛ ſ.de suc.feud.in princ.ꝛ in
c.ij.ſ.de feudo marchie.in auꝰ.cessante.C.de suis ꝛ legi.heredi.
2 Nō existentibus autem fratribus neqꝫ filijs fratrū tunc admittun
tur agnati proximiores ſm gradus suos qꝛ proximior semꝑ ex
cludit remotiorem vt in.d.c.i.de na.suc.feu.Et intellige semper si
feudum sit paternum quoniā alias agnatus non succederet in feu
do nisi expresse esset dictum in inuestitura.vt.ſ.de succe.feu.in.§.
fi.ꝛ de bene.fra.in.c.i.ꝛ.ij.ti.pri.in.c.i.Et ideo dixit do.Ant.consi.
xlvij.inci.Jesu ꝛc.permittendū ꝙ in succes.transuersaliū post fra
tres ꝛ fratris premortui filios vocantur agnati non oēs simul sʒ
proximiores suo ordine sicut de iure cōi nisi in casu.c.i.de na.suc.
feu.ꝙ procedit qñ feudū vni ex transuersalibus assignatum est i
diuisionem.Nam quasi sortitur nouā naturam vt donec superest
aliquis de linea illius qui habuit in diuisionē aliene transuersa
lium etiā si essent primiores excludūtur deficiente linea illa vocā
tur alie linee.Intelligit do.Anto.ſm ordinem iuris vt primio
res preferantur ꝛ hoc sensit gl.hic ꝛ And.Notꝰ istum text.ibi ꝙ
ita intelligendū ꝛc.ex quo clare intelligitur quando feudum dici
tur esse paternum.qꝛ illud diciꝰ esse paternū ꝙ fuit illi⁹ ꝑsentis
qui fuit genitor agnationis cōis.Et est ille melior tex.ꝙ habeaꝰ
alibi ſm doc.tamen similē tex.habemus in.d.c.i.de na.suc.fe.Et
hoc infert Bal.ꝙ in feudis suc.semꝑ aspicit suum stipitem ꝛ non
aliū qui non est stipes agnationis cōis.Et dicit ꝓbari in hoc tex.
3 †No.ibi ad cognatos ꝙ in feudū iure cognationis nō succeditur
Sed solū iure agnationis.No.tex.in v̄.si vero dñs ꝙ in dubio ꝑ
sumitur feu.esse paternū nō nouū declarabo in vlt.gl.ꝛ dicit Bal.
in.c.i.in prin.ſ.de alie.feu.pater ꝛ alva.hic ꝙ si princeps in cōces
sione noui feu.diciꝰ ꝙ det iure antiquo feu.dato ꝙ sit nouum assu
mit sibi vires antiqui feu.p tex.in.l.quicunqꝫ.C.de omni agro de
ser.lib.xi.facit ꝙ videbimus post alna.in.c.i.de vas.decrepi.etatis
imo dato etiā ꝙ non appareret,de concessione facta patri meo d
feudo sufficiunt verba nunciatiua dñi in inuestitura dicētis ꝛ nar
rantis se ꝯcessisse pr̄i meo p not.in.l.ex hac scriptura.ff.de don.ni
si ex cōiecturis appareret.i.ꝙ dñs nō esset alias in feu.ꝯcessurus.
nam tunc talia v̄ba nō probant sed est necesse docere de ꝯcessione
facta patri meo.ar.l.cū talē.§.falsam.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ io.
an.in addi.ad spec.in ti.de feu.§.i.ver.porro.in addi.que incipit
sic cōfecto.faciunt ad predicta q̄ habētur in.c.illud de presum.in
c.si.de succes.ab intesto.in.l.optimam.C.de cōtrahen.stipula.in.l.
cum ostendimus.ff.de fide iūt.in.c.ex literis de transac.ꝛ dixi.ſ.in
ꝑludijs huius cōmēti.ꝛ intellige ꝑdicta in eo qui sine alia solēni
tate pōt cōcedere in feu.de nouo,secus in prelatis ec.qui non pos
sunt simpliciter cōcedere in feu.nisi solita infeudari.c.ij.de feu.qꝛ
tunc eorū enūciationi.s.ꝙ feu.esset antiquitus in feudū concessuʒ
nō stareꝰ p.l.ꝛ si forte.ff.de castrē.pecu.faciunt que dixi.ſ.in prelu
dijs ꝛ in.c.i.in prin.ſ.qui feu.dare pos.not.ibi iudex ꝙ iudex defi
cientibus ꝓbationibus cā cognita inspiciet cui sit deferendū iura
mentum.nota ꝙ onus probādi incūbit illi qui magis distat a ve
ritate presumpta facit ꝙ no.gl.in fi.in.l.iij.ff.de ꝓba.nota ꝙ ad de
lationē iuramēti in defectū probationis nō est ꝓcedendū ex abru
pto ꝛ precipitanter:sed causa cognita ꝛ in tali declaratione iudex
dʒ habere

dz habere eqtatē ꝙ omni rigori: pͥmo ista dilatio magis innitit̄ eqtati ꝙ rigori vt dixit hic gl. ꝙ multū no. pe. de cer. ꝛ Bal. ꝫ. de cōtro. iud. ꝗ. pn. ꝙ iuramētū nō pōt vnꝗ differri in defectū pbationis nisi viso ꝛ cognito q̄lis sit iste defectus ꝛ diligenter examinato facit ꝙ no. in l. vbi cūqꝫ. ff. de interro. ac. ꝛ ꝙ hꝫ in c. j. de ꝯfes. li. vj. ꝛ ꝙ dixi in ꝙ. sac. ꝓm. j. de contro. inter mas. ꝛ fe. in c. j. in glo. q̄ inci. successione ad fi. no. ꝙ regulariter successio feudoꝝ regulat̄ ꝓm ius cōe roma nū nisi exp̄sse caueat̄ ꝯtrariū in libello feudoꝝ vt est exēplū in femina ꝓm gl. se. q̄ro circa istā gl. decessit frater fratre relicto vtrinqꝫ ꝯiuncto ꝛ relicto etiam alio fratre cōsanguineo nō vterino q̄rit̄. an succedāt isti duo f̄res in feu. q̄r vr̄ ꝙ nō qꝛ vtrinqꝫ ꝯiunct⁹ excludit ꝯsanguineū fratrē q non est vtrinqꝫ ꝯiūctus vt in auͭ. de cōsan. ꝛ vte. fratri. ꝛ in auͭ. cessante. C. de suis ꝛ legi. here. in ꝯtrariū hic determinat. Bal. qꝛ in feudis attēdimus agnationē non cognationem vt hic est casus in ꝟ. his vero deficientibus ꝛ in ꝟ. ad cognatos ꝛ dixi vobis plenius i. c. j. ꝫ. q feu. da. pos. sc̄do de elegāti arti. q̄ro an nepotes ex duobus fratrib⁹ diuisis succedāt patruo in stirpes vel in capita verbi gr̄a de feu. paterno sunt nati tres fratres. a. b. c. decessit a. prim⁹ fr̄ relicto vnico filio decessit. b. sc̄ds frater relictis duob⁹ filijs deinde decessit. c. sine filijs fili⁹ vnic⁹ dicti. a. ꝛ duo filij dicti. b. volūt succedere. c. patruo suo in feu. an succedant in capita vel in stirpes nā si succedūt in capita quilibet eoꝝ hꝫ tertiā p̄tē si vero ꝑ stirpem tunc vnicus fili⁹ dicti. a. hēbit dimidiā alij vero duo filij dicti. b. habebunt aliā dimidiā. Queritur quid iuris iste casus est frequentissim⁹ in feudis. Ja. de ardi. vt hic refert Bal. inducit istū tex. ꝙ succedāt i capita nō in stirpes. Mouet̄ p tex. nꝫ in pn. ibi fratres ꝛ cetera inuit tex. ꝙ filij fratrū cū patruo succedant in capita. nā si filij fratrū succederēt cū patruo alteri patruo tūc succedent in stirpes ꝙ filij ingrediunt̄ locū patris vt ibi in tex. cū fratrum premortuorū. Sed si soli filij fratrū diuersorum suo patruo succedunt in capita arg. huius tex. a ꝯtrio sensu. Et hanc partē tenuit bal. in auͭtētica cessante. C. de legit. heredi. vbi Bal. dicit ꝙ ita cōiter tenent doc. Mouet̄ rōne, qꝛ quēadmodū seruitiū ꝛ cōmodū fit dn̄o p capita ita ꝛ successio dꝫ fieri p capita vos tenebitis ꝯtrariū quod imo in p̄misso casu succedunt p stirpes nō per capita ita an. hic ꝛ secundū Bal. hic dicit ita cōsuluisse ꝛ in c. j. de success. feu. in fi. mouet̄ auͭt. gl. hic q̄ vult ꝙ successio feudi fiat ꝓm ius romanum vltimo mouet̄ rōne. nā in causis feudalib⁹ seq̄t̄ ius cōe nisi expresse caueat̄ contrariū ꝯsuetudine feudali. c. j. ꝙ. sereni⁹ iuris perit⁹. ꝫ. de feudi cog. sed de iure cōi filij diuersorū fratrum succedunt patruo in stirpes nō in capita ꝓm gl. Bar. Bal. ang. ꝛ cōem sn̄iam approbatā in auͭt. cessan. C. de leg. her. ꝛ bart. ita cōsuluit vt ipse refert in l. post cōsanguineos. ff. de suis ꝛ leg. here. ergo stabimus dispositioni iuris cōis postq̄ tex. feudalis p̄cise nō dixit ꝯtriū nō ob. p. ar. ā hoc tex. qꝛ r̄ndeo cū reuerētia nō dicit ꝙ magis succedāt in stirpes vel in capita ergo dispōni iuris cōis relinquat̄. l. si extranē⁹. ff. de ꝯdi. ob cām. Respōdeo ꝛ sc̄do nō est sumendus ar. a ꝯtrio sensu ꝫ ius cōe l. cōuenticula. C. de epi. ꝛ cle. l. apud antiq̄s. ꝛ ibi no. C. de fur. nō ob. ꝓm arg. bal. d. auͭt. cessante arg non est verum ꝙ sicut seruitium fit p capita ita ꝛ successio. Probo qꝛ non sit verū. nā in descēdēti linea nepos ex filio p̄mortuo succedit cū filio defuncti in stirpes vt hic. d. ꝙ. cū autē de here. q̄ ab intesta. et tñ attenta rōne Bal. deberet succedere ꝙ imo seruitiū ꝛ cōmodū feudi fit ꝓm quoddā ꝛ portionē feudi nō ꝓm capita. argu. l. ꝓm naturā. ff. de regu. iur. ꝛ q̄ no. in c. oēs filij. ꝫ. si de feu. fue. ꝯtro. facite ꝯclusionē in linea descēdētis masculina eo ordine succedit in feu. q̄ iure romano in hereditatibus tex. ꝛ glo. ¶ † Ergo in linea transuersali agnati succedūt eo ordine quo succedit̄ de iure communi, nisi expꝛ esse caueat̄ ꝯtrium in feu. vt est in cognatione vt probatur. ꝫ. in hoc tex. ꝛ dixi in c. j. ꝙ. ꝛ qꝛ. ꝫ. qui feu. da. pos. In gl. si. ad fi. distinguit̄ an vasal. possidet feu. ꝛ tūc si dn̄s nō probauerit feudum esse nouū defert̄ iuramentū vasallo possidenti. c. j. ad fi. ꝫ. de côten. inter me ꝛ do. de pos. fra. mei. ꝛ no. in c. j. ꝙ. cū aūt. ꝫ. de contro. inue. aut dn̄s possidet ꝛ tunc si vasal. nō probauerit feud. esse paternum defertur iuramentū dn̄o possidēti. d. c. j. in fi. aut neuter possidet deficientib⁹ probationib⁹. Judex causa cognita defert iuramentum inspectis circūstantijs cause ꝛ personis vt hic in tex. ꝛ dicam latius in c. j. ꝙ. sacramētum. ꝫ. de ꝯsue. rec. feu. Ultimo ꝙ arguitur in tex. ꝙ filius fratris premortui succedit vna cū patruo intelligitur nisi de consuetudine feudi deferat̄ primogenito ꝓm eud. hic. idem tenuit Bar. in l. post fratres. C. de legi. here.

¶ De fratribus de nouo beneficio inuestitis. Rubrica.

¶ Continuatur supra visum est an agnati succedant in feu. paterno nunc videndū est an frater fratri succedant in feud. nouo. Propterea subijcitur hec rubrica.

1 ¶ Judex in materia feudali debet inspicere tenorē inuestiture.
2 Inuestitura si facta fuerit a dn̄o duobus fratribus de nouo feudo ꝛ vnus ipsorum acceptet portionē ꝛ alter non imo potius repudiet queritur an pars repudiata accrescat parti acceptanti.

Si duo fratres. Cas⁹ in beneficio nouo non succedit frater fr̄i nisi tenor inuestiture sit i ꝯtriū. No. ibi sine herede. i. descēdente masculo. c. j. ꝙ. ꝛ si. clericus. ꝫ. de alie. feu. Nota sc̄do ex eo tex. duas regulas. Prima ꝙ etiam in feudo nouo filij masculi succedūt vt pbat̄ ibi sine herede a ꝯtrio sensu ꝛ pbat̄. ꝫ. ti. pxi. circa pn. vbi tex. in successione linee descēdentiū nō cōstituit differentia inter feudū nouū ꝛ paternū ꝛ dixi in c. j. ꝙ. ꝛ qꝛ. ꝫ. q fe. da. pos. No. secūdā regulā ꝙ in feudo nouo non succedit fr̄ neqꝫ succedūt alij agnati collaterales nisi tenor inuestiture sit in ꝯtriū. † Nā in materia feudali iudex ante oīa dꝫ bn̄ inspicere tenorē inuestiture. Jdō i fere ꝛ determinat hic Aluo. qōnē de extraneo vtrū qs possit inuestiri co pacto vt sibi succedat extrane⁹. Uidebat̄ di. endū ꝙ sic per hūc tex. Tñ Odof. in summa i rubrica q p̄nt succedere in feu. q̄ refert Bal. i. c. j. ꝫ. si vasal. feu. p̄ue. cui deferri dꝫ. Et ip̄e Aluo. hic dicit ꝙ nō qꝛ sꝫ spāle est in fr̄ib⁹. vt hic pꝫ. Ergo i alijs erit sec⁹. l. cū p̄tor. ff. de iudi. ¶ Sꝫ i vītate tex. nꝫ nihil spāliter vꝫ ponere in fratribus. Unde alia est ratio: qꝛ alter alteri stipulari nō pōt. l. stipulatio ista in ꝙ. alteri. ff. de ver. ob. ꝙ admittit Bal. nisi qs in inuestitu. recipet pro ipso extraneo p notata in l. hmōi in pn. ff. ā legā. j. ꝛ de v̄. ob. l. stipu. ꝙ. si qs insulā. ꝛ C. de do. q̄ sub mō vel cōdi. i. l. j. ꝛ in auͭt. de nō alie. ꝙ. emphyteosim. ꝛ ff. de pos. l. publia. facit ad hoc qꝛ pctū appositū in inuesti. etiā sit ꝫ cōmunē naturā feu. nihilominus est seruandū vt pꝫ. ꝫ. quid si inuestit. in ꝙ. pe. ꝛ fi. ꝛ ꝙ dixi in c. j. de feu. nō habē. ppri. na. feu. in gl. q̄ incipit idergo ad fi. no. primo ꝙ pacta in feu. sunt seruanda, etiā sit sine contra naturā feu. Sc̄do no. qōnē gl. nostre qd in casu. c. nostri si feu. sit indiuisibile an totū feu. reuertat̄ ad dn̄ꝫ vno fratre mortuo sine masculo, an vero totum feu. maneat penes fratrē superstitem. Jo. an. hanc q. late disputat in rubri. de feu. in addi. ad spe. in. iij. ꝛ iiij. col. ꝛ ꝙ q̄dam feu. sunt diuidua quedā indiuidua. qd p̄cedit in indiuiduis Bal. in l. j. C. q̄n nō petē. ptes. ꝯcludit ꝙ p ius nō decrescēdi remanet penes fratrē superstitem totū feudū per l. aquam. ff. quemadmodum serui. amit. vos ex mēte Jac. de bel. an. ꝛ bal. distinguite sic. aut ex qualitate personarū quibus cōcessum est feudū apparet ꝙ dn̄s concessit contemplatione mortui ꝛ non superuiuentis, vl̄ ex tenore inuestiture declarat̄ ꝙ mortui cōtēplatione ꝯcessit ꝛ tunc reuertitur totū ad dominū cum sit indiuisibile ꝛ dn̄s preferet̄ superuiuenti tñ dabit estimationē partis superuiuenti. ar. l. j. C. de seruo cōmuni manumis. aut apparet quod fauore superuiuentis ꝛ ipse preferet̄ dn̄o eadē rōne aut sumus in dubio ꝛ tunc aut dn̄s hꝫ maiorem p̄tē feu. ꝛ indiuisibile est ꝛ poterit retinere totū feudū ꝛ soluere estimationem alterius portionis ei⁹ minoris l. sancimus. ꝙ. hec aūt. C. de dona. ꝛ econtra si superuiuēs hēret maiorē p̄tē p̄ferret dn̄o in toto satisfaciendo ei de estimatione. ꝛ ita loquit̄ Ja. de bel. ad fi. appꝛ aut portiones sunt eq̄les ꝛ tūc p̄fert̄ vasal. dn̄o sꝫ Ja. ꝛ bal. hic rōne possessionis qꝛ possedit vasal. ar. l. mulier. ff. q potior i pig. habe. ꝛ sic vasal. retinebit totū feu. ꝛ offeret extimationē portionis indiuisibilis fratris p̄mortui dn̄o. argu. l. cum filius in princi. ff. de lega. j. cum si. aut vasal. non vult offerre estimationē ꝛ tunc dn̄s habebit totum ꝛ soluet extimationem portionis fr̄is sup̄stis, aut nec vnus nec alter vult offerre estimationē ꝛ tunc loc⁹ erit licitationi ꝓm tex. in l. j. C. cōi di. ꝛ ita intelligitur an. hic ꝛ hac distinctione nō erūt ꝯtrij sed imo cōcordes. Jo. an. ꝛ bal. Quinimo dicit hic Alu. indistincte ꝙ dꝫ fieri licitatio ne sit in potestate dn̄i velle priuare fraudulēter vasallū superuiuentē pte sua. s. offerēdo plus q̄ valeret portio defuncti. l. iij. ꝛ l. quecūqꝫ C. de si. instru. ꝛ iure haste fiscalis. sꝫ plus dixi ꝙ predictū est quia hec fraus vitabitur si vasallus offerat iustū preciū iuxta not. in c. cum dilecti. de emp. ꝛ ven. in l. ij. C. de rescin. ven. Insup Alua. hic querit an frater superuiuēs q traxit ad se portionē fratris mortui iure indiuisibili soluēdo extimationē directe. vt. ꝫ. est ꝯ. iustum intelligat̄ habere totā rem in feu. an vero solū portionē suā cū aliā p̄tem emerit. ꝛ r̄ndeo ꝙ solū portionē suā q̄ hꝫ iure successionis aliā partem habuit p pecuniam ꝛ non iure feudi. argu. ꝫ. de feudo dato in vicem legis cōmis. in c. j. ꝛ ff. de iure do. l. cū in feudo. ꝛ tꝫ Ja. de bel. ꝛ Nic. de nea. hic ꝛ Joan. an. in loco ꝫ. allegato. Quid dicatur feudū indiuiduū. gl. hic exēplificat de statua: q̄ gl. est intelligenda de statua affixa. ar. l. statue. ff. de vsufru. ꝓm Bal. vel pone exēplū in vectigali vel pedagio vel iure piscandi ꝫ Bal. vos date clarū exemplū vt in c. j. ꝙ. preterea ducatus. ꝫ. de probi. feu. alie. p fede. puta si princeps cōcedat feudum ducatus duob⁹ vel tribus aliud feu. ita quod sit indiuiduum ꝓm tenorē inuestiture. † Quero dn̄s inuestiuit duos fratres de nouo feudo vnus ipsorū acceptat portionē suam alter vero non acceptat quinimo repudiat queritur an pars repudiata accrescat parti acceptate ab illo fratre respōdeo quod non ꝓm Bal. in l. j. C. quando nō peten. par. argu. tex. nostri quia quemadmodū non habet locum successio ita neqꝫ ius accrescendi. ppterea dicit ibi Bal. ꝓm Nico. de nea. ꝙ si feudū nouum esset concessum duobus fratribus ita quod alter alteri succederet

certe haberet locum ius accrescendi: quia portio repudiata alteri accresceret. Ultimo quero pone quod princeps inuestiuit duos fratres de nouo beneficio, deinde unus ipsorum decessit sine herede masculo: quaeritur an alter ipso iure succedat pro defuncto fratri. Cy. et Ang. in l. i. C. qui non pote. pte. determinant quod sit specialis liberalitas principis ut succedat: et etiam habeat locum ius accrescendi ar. l. i. C. si imperia libera. loci. li. x. ego puto contrarium quod neque ius accrescendi neque succedendi habeat locum in beneficio nouo et ita tenet And. hic. nam tex. noster loquitur generaliter l. de precio. ff. de publica. nec ob. l. i. allegata quia uideo quod loquitur in donatione imperiali. nos autem loquimur in feudis et differt donatio a feudo ut patet ex diuersitate uerborum l. si idem. C. de codicillis et probatur ex diffini. donationis et feudi quae sunt diuerse ut uidistis in proemio huius operis. Bald. uidetur hic sentire quod si princeps concesserit feudum pedagij uel aliud quod habet locum ius accrescendi per d. l. i. C. si imperia libera. lo. et sic est magna limitatio ad ea que dicuntur quod in feudis non habet locum ius accrescendi ut supra dictum est per legistas in l. si mihi et titio. ff. de uer. ob. Bal. i. l. i. C. qui non pe. potes in addi. spe. in titu. de locato. col. xiij. in l. i. i. xv. q. ff. de rerum diui. in. c. i. §. an agna. uel filius. ano. in. c. ex parte de feu. et ideo dubito de hoc dicto Bal. et starem cum proxima solutione.

1 Fratres uiuentes eodem pane et eodem uino debent simul communicare redditus et prouentus proprios.

2 Feudum quod acquisitum est armis et equis communibus fratrum, est solius acquirentis, nec acquiritur aliquid fratri.

Si duo. h. d. Si post mortem paternam duo fratres remanserint simul in eadem domo et unus frater acquisiuit feudum gratis uel pecunia propria uel communi uel equis et armis communibus feudum est proprie acquirentis nec alter frater succedit fratri in d. feudo et fructus feudi sunt communes dum simul habitauerint et alter frater potest repetere portionem suam quia feudum est acquisitum ex communibus bonis. h. d. not. ibi in tex. acquisiuerit quod si sunt duo fratres simul habitantes et unus acquisiuit feu. gratis et amore uel propria pecunia certe feudum est proprium acquirentis neque aliquid acquiritur alteri fratri nec eo uiuente nec post mortem. et sic habetis quod in dicto casu alter frater non succedit fratri pro defuncto in dicto feudo. Not. ibi fruct. quod licet feudum non acquiratur alteri fratri. ut. s. tamen fructus dicti feudi sunt communes, donec simul habitauerint.

1 † No. quod qui uiuunt ad unum panem et uinum debent inuicem communicare redditus et prouentus proprios quod admittit Bal. dumtaxat ad necessitatem uictus quia si aliquid superesset ultra necessitatem esset domini. Et adducit simile de fructibus prouenientibus ex rebus parafernalibus uxoris in quibus si aliquid superest quod non sit consumptum debet pertinere ad ipsam uxorem per ea que no. in l. ubi. C. de iure do. et in l. si. C. de pac. conuen. et dicit Bart. ita consuluisse. no. quod nemo compellitur inuitus uasallum acquirere de quo uideas quod dixi in. c. si quis decesserit i. c. beneficium. i. si de feu. fue. contro. et s. qualiter olim feud. alie. po. in. §. i.

2 † No. ibi quod si cum equo et armis communibus acquisiuerit feu. est proprium acquirentis neque aliquid acquiritur alteri fratri. Quid de fructibus dicite quod fructus sunt communes donec simul habitauerint ad unum panem et uinum probatur in uer. fruct. No. ibi nec forte quod dominus inuitus non compellitur habere alium uasallum quem uoluit: et ista est ratio decidendi in tex. nostro. no. ibi dum tamen quod licet feu. in casu tex. nostri sit proprium acquirentis tamen alter frater poterit agere ad id quod expressum est de sua parte. l. ad omnia pro parte pecunie quia feu. fuerit de communi pecunia acquisitum. In glo. que incipit intelligere ad si. not. glo. quod tex. noster debet intelligi quando alter acquisiuit nomine proprio et non fratris sui quia tunc acquireret utrique et no. etiam quod si isti fratres essent socij omnium bonorum non acquireret feud. alteri fratri in casu tex. nostri nisi ex tenore inuestiture uel ex aliis coniecturis concipperemus contrarium secundum no. per Bal. in. c. i. s. quis feu. da. pos. Non enim ibi ne forte inuitus fiat. l. soci. §. qui in eo. ff. pro socio. Bar. in l. cum opus in fi. C. de bo. que li. in prin. bal. in l. si soci. ff. si cer. pe. et ad credendum melius mentem gl. quia bonum succum habet. Dicite secundum Alua. ex ea elici posse duas conclusiones. prima quod ubi unus ex fratribus acquirit feu. communi pecunia et nomine proprio licet ipsum feu. non efficiatur commune tamen communicantur fructus. secunda conclusio est ista quod acquirens feu. de bonis proprijs sine alio quo interesse fratris sui non communicat dicto fratri ipsum feu. neque fructus ex d. feudo uideamus modo intellectum circa qualibet conclusionem quomodo procedat. Et quantum ad primam dico quod sit uera quia casus est in isto. c. in secunda parte et eam firmat hec gl. in sui prin. et clarius in glo. precedenti. Nec ob. huic conclusioni l. si patrui. C. communia utriusque iudicij. l. si fratres. in prin. ff. pro socio in quibus aperte habetur quod acquisitum nomine proprio ex communi pecunia non communicatur in aliquo quia secundum Jac. de bel. et Nic. de nea. debemus intelligere tex. nostrum et conclusionem predictam procedere ex eo quia ita dicebat consuetudo feudalis ut fructus essent communes ut hic alias autem secus ut in contrarijs. Sed quia ista opinio seu solu. satis diminuit. et uidetur esse contra mentem gl. Ideo Bal. uolens euitare dicta contraria soluit quod in tex. nostro fructus non sunt communes ratione fraternitatis uel ratione communis habitationis. sed ratione communis mense. et ita dicit ipse Alua. tamen uidetur quod etiam ratione habitatio. hoc fuerit institutum ut patet expresse in isto tex. quando dicit donec simul habitauerint. Quare utrasque solu. simul iuncta pot. sustentari ad tex. secundum hoc modo uidelicet quod ideo hic fructus communicantur ex eo quia concurrunt hic omnia ista tria uidelicet communis habitatio, communis mensa et quia fructus ex feudo prouenit. Et est ratio quia postquam stant simul unus alteri dare auxilium ut dixit Jan. in. c. continentia extra de cleri. percusso. Unde pinguius uidetur consultum domino si stant simul quam separatim: et ideo remunerationem fructus communicant. Et pro confirmatione huius solutionis facit quod dixit Bal. quod inter fratres simul ad unam mensam fiat communicatio fructuum usque ad necessitatem etiam in rebus non feudalibus quod est fortius prout dixi. s. facit etiam ad hoc quod idem Bal. dixit in l. si. C. de col. ubi expresse tenet quod si unus ex fratribus consumpserit fructus suos aduenticios in communi mensa et postea uelit repetere quod non potest. Et si diligenter aduertatur ad iura. s. in contrarium allegata non contradicunt in fructibus qui consumuntur in mensa communi. Ueniamus nunc ad declarationem secunde conclusionis an procedat et uidetur. Primo dicendum quod sic per tex. in l. cum opus l. i. §. i. C. de bonis que li. ubi patet quod nedum prouentus ex peculio quasi castrensi, sed etiam ex peculio aduenticio non communicantur inter fratres. igitur est uera ista gl. in secunda parte sui ipsorum firmat etiam an. de iser. Ja. de bel. et nic. de nea. ipsam sequuntur uidentur in contrarium puto dicendum uidelicet quod imo acquirens de bonis proprijs sine aliquo interesse fratris sui non communicat feu. sed bene communicat fructus ex dicto feudo. et probo primo per istum tex. in prima parte sui qui ita intelligitur ut dixi. Secundo ex auctoritate istius gl. in sui prin. dum dixit maxime etc. quasi uoluerit dicere idem si ex pecunia propria. Tertio quia etiam ita teneserunt contraria dicta doctorum in eorum diuisione. Quarto moueor per allegata per bal. et doc. modernos in d. l. si. C. de col. de quibus. s. circa aliam conclusionem secundum meationem. non ob. modo d. l. cum opus in. §. i. quia respondeo ut. s. dixi quia communis habitatio et mensa et natura feudalis hoc operentur. intelligendam tamen puto iuxta mentem bal. ut in isto casu dicti fructus non communicentur nisi usque ad necessitatem per ea que. s. dicta sunt in gl. que incipit intelligo in si. circa istam gl. quero an pater in feu. filij habeat usumfructum. Bal. in l. cum opus. C. de bo. que lib. sentit quod in feu. paganico pater habeat commoditatem fructuum rei feudalis arg. l. necessario. ff. de peri. et commo. rei uen. et alleg. Jac. de bel. ita tenere uos tenete contrarium secundum Jaco. de bel. et Bal. hic. et an. in proemio operis quod imo pater nullum habeat usumfructum in bonis feudalibus: quia presumitur quod dominus dedit feudum uasallo ut nihil acquiratur patri et ut filius ex redditibus feu. possit seruire domino. c. i. uer. beneficium. i. in quib. cau. feu. amit. et uidebitis in diffinitione feudi in proemio huius operis iuncto tex. in aut. ut liceat matri et auie. et not. in aut. excepta. C. de bonis que lib. uerum ut dicit Jac. de bel. hic. ex quo feudum est datum a principe censetur aliud castrense peculium l. cum multa. C. de bonis que lib. tamen non omne feudum emanat a principe. ut in. c. i. s. quis dicatur dux marchio. uel comes. ideo plus placet consideratio Alua. quam post Nico. de neapo. et Bal. distinguit. l. quod aut dominus dedit feudum militi qui fuit in bello strenuus: et tunc erit castrense arg. ff. de castren. pec. l. si castrense. et l. si forte. si uo alij et non eo respectu: et tamen si dominus habet districtum uel iurisdictionem prout notaui et dixi. s. q. mod. feu. amit. in. §. pe. et si. et tunc feudum potest dici quasi castrense: quia ex publico acquisiuit uassallus ar. C. de inoff. te. l. si. et de offi. assesso. l. ueluti. aut non habet iurisdictionem seu districtum: et tunc feudum erit aduenticium et non castrense ut quasi, et hec est communis sententia omnium scribentium in gl. si. ad si. de hoc dicite ut ibi et in. c. fin. s. de he. fra. et qualiter frater fratri succedat post Alua. occurrit practicabilis quod quero ab extra quia supra dictum est quod feudum interdum censetur aduenticium si filius habeat feudum aduenticium censetur ut pater habeat usumfructum in eo sicut in ceteris bonis aduenticijs per l. cum opus in. §. i. C. de bo. que liber. et Jaco. de bel. quem sequitur Nic. de nea. tenet indistincte quod non ea ratione quia ideo datur feudum uassallo ut fructus percipiat et inde seruiat ut. i. in qui. cau. feu. amit. l. §. similiter in aut. ut liceat matri et auie in. §. i. ff. de serui. l. si cui idem tenuit and. de iser. s. q. feu. da. pos. post prin. et facit pro hac parte l. iij. §. si quis. ff. de mi. In contrarium facit d. l. cum opus. §. i. et l. si. C. de usuf. et de leg. ij. l. l. his uerbis in si. et in isto tex. quare putarem posse sic distingui quod aut quaeritur utrum pater uelit habere usumfructum in eo feudo ex priuilegio paterno prout habet in ceteris bonis aduenticijs filij. et tunc dicendum quod non debet habere et intelligantur supradicti doc. per iura et rationes quas allegant facit l. cum multa. C. de bonis lib. et quod not. in l. i. C. de metro. li. xj. et l. aut. de resti. et ea que ponit in. §. si uero. et quod habetur in. c. si. de iudi. li. vj. aut quaeritur an si pater simul habitet in eadem domo et mensa cum filio qui habet dictum feu. dicite quod illi fructus sunt communes etiam patri quo ad uictum et necessaria sicut diximus per hunc tex. in fratre, a fortiori inter patrem et filium inter quos est maior coniunctio et non ut filius contrahat patri per d. l. cum opor tet. ultimo quero dux sabaudie inuestiuit titium de omnibus possessionibus quas habet ultra montes uersus tale castrum. et idem dux inuestiuit me de alijs possessionibus que sunt citra montes. Queritur modo de possessionibus que sunt in montibus et sic in media regione an includantur uel excludantur. dicit hic Bal. quod excludantur ar. no. in. c. i. per Jo. mona. de tempo. or. et quali. ordi. li. vi. facit quod no. in l. caligato. C. de nup. quia ille possessiones nec sunt ultra nec citra montes facit quod no. in l. commodissime. ff. de lib. et posth. in l. si cum dotem. in prin. ff. sol. matrimonio in l. si extraneus. ff. de con. da. ob causam.

¶ De inuestitura quã titius accepit a sempronio. Rubrica.

¶ Continuatur hoc ordine supra visum est de successione feudi et de gradibus succedendi in feudũ. verũ quia dubitatur an maritus succedat in feudo dotali. Ideo subijcitur iste titulus de inuestitura quam titius accepit a sempronio.

1 ☞ Mulier dans feudũ in dotẽ si ipsa decedit sine liberis maritus eius non succedet feudo.

1 SEmpronio. † Si mulier dedit feudũ i dotẽ et ipsa decesserit sine liberis marit⁹ nõ succedet feudo. qnimo feudũ reuertit ad dñs. h.d. no. ibi femine q̃ lз regulariter femina nõ succedat i feudo. c. j. §. hoc q̃ notãdũ. ĩ. q feu. da. pos. tñ ex tenore inuestiture põt femina succedere in feudo de q̃ in. c. j. ĩ. de suc. feu. vt dixi vobis regulas et fallẽtias in. d. §. h q̃ž notãdum. no. ibi i dotẽ q̃ femina q̃ ex pacto succedit, vl alr i feudo põt feudũ dace i dotẽ viri l. c. j. §. donare q̃liter olim feu. alie. po. no. ibi nõ ptinere q̃ i feudo dotali nõ succedit marit⁹ sз liberi sic ex contrario sensu phat i tex. sine liberis et contrario sensu de q̃ i. d. c. j. §. donare limitabitз huc tex. q vult q̃ marit⁹ nõ succedat i feudo nisi in inuestitura sit illa c̃la. et qbus dederit illa filia. c. i. et ibi dicã de feu. nõ habẽ. ppriã. na. feu. vel nisi esset ɔ̃suetudo spãlis q̃ maritus succedat i feu. ar. c. j. ĩ. de feu. cog. ¶ Querit alua. qd si vxor donat feu. suũ marito, an marit⁹ debeat seruire p vxore rõne dicti feu. dic q̃ sic. ar. l. hñ. C. q venia etatis et. C. õ natu. lib. l. si qs in fi. et in aut. q. mo. na. effi. sui l. §. si vo ab initio. Et tз Ja. ardi. i summa i tit. qb⁹ mo. feu. amit. sub rubricella excusat propter sextum.

¶ De vasallo decrepite etatis qui beneficiũ refutauit, vt filij inuestiantur. Rubrica.

¶ Cõtinuat ad p̃cedẽtes hoc ordine. ĩ. visuз est in multis locis factã esse differẽtiã iter feu. nouũ et paternũ vt in ti. de gra. suc. in feu. et in ti. de fra. de nouo bñfi. inue. ppterea cõpetenti ordie subijcitur ti. tu. in quo querit an feu. sit paternũ vel nouuз de vasallo decrepite etatis qui beneficium refutat vt filij inuestiantur.

1 ☞ Vasallus renuntians feudo in manibus dñi vt inuestiantur filij ipsius, feudũ dicit paternũ nõ nouũ dũmodo inuestitura sit facta cum modificatione vt filij inuestiantur. et nu. 2.

3 Vasall⁹ cõmittẽs culpã vel feloniã priuatiuã feudi et dñs remittat illi culpã et inuestiat illũ an dicat feudũ antiquum vel nouũ.

1 QUidam. † Si vasall⁹ renũtiauerit i manib⁹ dñi feudum vt inuestiãt filij ipsi⁹ vasalli certe feu. dr pernũ nõ nouũ. h.d. ¶ No. in tex. ibi decrepite etatis q̃ ista v̾ba significãt accidẽtiã facti nõ iurз ministeriũ: q̃ idẽ vt si iuuenis renũtiaret feu. vt inuestiãtur filij ei⁹. not. q̃ i manib⁹ dñi dз fieri refutatio feudi. Et sic hic vr casus q̃ nõ valet refutatio feudi, nisi i manib⁹ dñi fiat. facit q̃ no. in. c. j. ĩ. de vasal. q ɔ̃ ɔ̃sti. lotha. ita Bal. h p ea q̃ no. io. an. l. c. ex ore. de his q̃ fiũt a ma. par. ca. facit gl. i. l. legat⁹. ff. de offi. pcõsul. et leg. et in cle. j. de renũ. habet in. c. q̃ in dubijs. et in. c. admonet. de renũ. et facit tex. ad ɔ̃clusionẽ bal. i. l. barbari⁹. ff. de offi. pto. quam refert et seqt alua. i. c. j. ĩ. q̃s dicat dux mar. vel comes. Et dt Jo. an. diu fuisse disputatã i. c. ad aplice. de re iudi. li. vj. q̃ imperator sine licẽtia pape q hз eũ destituere nõ põt imperio renũtiare nec tз renũtiatio in manib⁹ electorũ: q̃ lз habeãt ex priuilegio potestatẽ eligẽdi imperatorẽ, nõ tñ habẽt potestatẽ priuãdi ipsũ. c. venerabilẽ de elec. cle. j. de iureiur. et in. c. ad apostolice. de re iudi. li. vj. ergo nec ei⁹ resignationẽ pñt admittere alr Bal. vt loq i extrauag. pacis ɔ̃statie in v̾bo hoc q̃ nos. et i v̾bo. cõcesserimus.

2 † no. ibi q̃ sempronio vt h renũtiatio feudi nõ sit facta simplr. sз cũ modificatiõe vt filij inuestiant. no. ibi pñũ q̃ si vasall⁹ renũtiauerit feudũ vt inuestiant filij certe feudũ nõ desinit esse pñũ. Et solet allegari iste tex. q̃ renouatio feudi antiq facta i psona filioз i q̃s debebat feudũ descẽdere nõ facit feudũ dici nouũ sз remanet antiquũ. Lud. ɔ̃si. ccxv. icipit oĩpotẽtis et c. i casu pposite cõsulta. q infert et ad emphyteosim. et Lud. ɔ̃si. j. q̃ incipit i xp̃i et c. viso i facto pposito i fi. et no. q̃ casus hui⁹. c. hз locũ et si vasall⁹ q prius renũtiauit suscepisset p̃mã inuestiturã feudalẽ q̃ lз feudũ sit nouũ i psona ipsi⁹ pris q refutauit tñ dr pñũ i psona filioз sз And. de iser. hic et phat optime iste tex. dũ generalr dt feudũ suũ in manu dñi ad hoc refutauit. et sic generalr intelligere. põt intelligi de feu. no. et tñ in psona filioз dt tex. pñũ esse. sic ergo notabilr phat iste tex. q̃ feudũ in psona primi parentis dr nouũ donec est apud eũ ipso mortuo q̃ succedũt descẽdẽtes in persona descẽdentiũ erit et censebit paternũ et sic feu. qd fuit nouũ apud patrem meum erit apud me paternũ. facit q̃ vidimus in. c. j. de natura successionis feu. no. ex isto tex. cũ glo. declaratione ad id qd dixi. ĩ. quis dicat dux mar. vel co. in. c. j. et in. c. j. §. et q. ĩ. qui feu. da. pos. q̃ filius comitis in vita patris est comes q̃ illud pcedit ipropie. io iura dicunt q̃ filius in vita patris est quasi dñs bonorũ patris. l. in suis ff. de li. et posthu. pprie eñ nõ est comes neqз dñs. nã si esset dñs pfecte ista inuestitura hic scdo loco facta in filios: vt dicit hic gl. nihil valeret: q̃ semel meũ et c. c. iter dilectos. de fideistr. l. meus⁹ §. duobus. et ibi late Bar. ff. de le. ij. et q̃ in vita patris nõ est pfecte dñs hec inuestitura scda facit eũ dominũ nec aegrit dñiuз in l. cũ filiũ. ff. de le. ij. no. j. limitationẽ ad tex. nostrũ q̃ non pcedit qñ est facta simpliciter renuntiatio. nã tũc diceret esse nouũ feu. non aũt paternũ. facit. l. j. §. hoc vidẽdum. ff. de succes. edic. aduertẽdũ tñ est q̃ ista refutatio simpliciter facta nõ nocet agnatis qñ feu. est paternũ et antiquũ. c. j. ĩ. de eo qui si fecit agna. et si de feu. fue. cõtro. c. si. In ea. gl. ibi inuestiret. no. fallentiã ad text. nostrũ vt dicat feu. nouũ qñ vassall⁹ refutauit ita vt fiat inuestitura de nouo. et sic nouũ feu. in preiudiciũ renuntiantis nõ aũt in preiudiciũ agnatorũ vt dicit gl. in seq. sed si ipsi agnati cõsentirẽt tũc in preiudiciũ cõsentiẽtiũ iudicaret feu. nouũ et alij agnati sequẽtis gradus q nõ cõsenserũt possunt succedere tanq̃ in feudo paterno siue antiquo. arg. l. si. C. qui admit. ad bo. pos. et facit quod no. in. c. iurius. j. si de feudo fuerit contro. et in. c. j. de alie. feu. pat. In ea. gl. ad fi. no. q̃ si vassallus renũtiat feudo vt ipse inuestiat talis renuntiatio de inuestitura est frustratoria. arg. l. qui sic. ff. de solu. et facit quod no. pee Bar. in. l. si singula cis. ff. si cer. pet. q̃ gl. dicatis verũ nisi i inuestitura adijciat noua qualitas alterãs primã inuestiturã sm And. hic. Sed pro declaratiõe querit per. d. mar. pone vassallus qui hз feudũ antiquũ renuntiauit in manibus dñi vt inuestiãtur filij sui deinde decesserũt filij istius vasalli qui renũtiauit relicto patre suo vassallo qui refutauit queritur an vasallus idẽ pater succedat dictis filijs in feudo dicerit aliqs mihi vr q̃ nõ: q̃ habemus regulã in feudis q̃ ascẽdẽtes nõ succedũt descẽdentib⁹ in feudo. c. j. ĩ. de natura succes. feu. igit et c. ego putarem ɔ̃trũ q̃ in casu nostro pater succedit nõ tanq̃ succedat filio lз tanq̃ feudũ sit antiquũ: q̃ in successiõe feudali inspicimus agnationẽ dirigẽtes oculos ad stirpem cõis agnatiõis. c. j. ĩ. de gra. succe. in feu. lз in casu nostro feudũ incipit a stipite a quo descẽdit ipse pater renũtiãs, qñ feudũ p̃supponit antiquũ igit succedit in feudo nec ob. renũtiatio q̃ finit morte filiorum quoз cã erat facta renũtiatio. l. iubemus. et ibi no. p Barto. C. ad velleianũ. l. pactũ vbi Bal. C. de colla. q̃ feudum dr paternum vel antiquũ sm. c. nrm. nec ob. c. j. ĩ. de natura suc. feu. q̃ intelligo tex. qñ feudũ nõ est antiquũ qnimo nouũ in psona patris vel filij: sed in casu nostro feudũ erat antiquũ q̃ nõ inchoauit in persona patris et collaterales succedũt in feu. antiquo. c. j. de gradi. suc. in feu. et fuit no. Ja. ardi. in titu. de suc. feu. §. ascendentes in summa.

3 † Quero pone vasallus cõmisit culpã vel feloniã priuatiuã feudi dñs remisit hãc culpã et inuestiuit vasal. querit an dicat nouũ feu. vel antiquũ cuз ab exordio esset antiquũ vr q̃ sit nouũ ppter nouã ɔ̃cessionẽ culpe remissiuã vos distinguẽdo dicite post and. de iser. aut vasallus priuat feudo ipso iure, vt in crimine lese maiestatis et tũc dr noua ɔ̃cessio nouũ feudũ ar. l. dotẽ. ff. de iure do. et. l. cum maritus. §. cũ inte. ff. de pac. dota. et nota q̃ remissio culpe isto casu non dr concessio feudi, nisi dñs etiam concedat feudũ, vel quia feudũ sit penes vasallũ et illi cõfirmet ar. l. qua rõne. §. interdum. ff. de rerũ do. et q̃ not. in. c. j. ĩ. quo tpe miles in. c. j. de feu. sine cul. non amit. in. l. j. C. de feu. pas. nisi princeps remisisset culpã et restituisset bona vasallo: q̃ tunc dr feudũ antiquũ cuз restitutio dicatur in pristinũ statum reductio. l. q̃ si minor. §. resti. ff. de minoribus. l. j. et. l. cũ indulgẽtia. et. l. si. C. de sentẽ. passis. et eodem modo si esset lata snia priuatiua habent locum oĩa predicta aut feudum non amittitur ipso iure sed per sententiam et istud est regulare. c. j. ĩ. de feu. sine cul. non amit. et tũc si dominus remittat culpã ante sententiam dicitur antiquũ prout antea glo. in. l. q̃ dicitur. ff. de impẽ. in rebus dota. fac. l. si vnus. §. pact. ver. q̃ si pactus. ff. de pactis no. in. c. j. §. quo tpe miles. ita Pau. de castro in ɔ̃si. cliiij. incipit in xp̃i et c. qd istud feudũ. bal. in. c. j. §. insuper. ĩ. de probi. feu. alie. per fede. et dixi in preludiis huius cõmenti in diuisione feudorũ et predicta sunt vera vt procedat titulus qd si tenemus illã opi. q̃ ppter culpã cõmissam feudum reuertatur ad dñm non ad agnatos sed si tenemus aliaз sententiã eqniorem et veriorẽ quã tenet hosti. and. et Bald. tũc non procedat articulus precedens: q̃ in preiudiciũ agnatoз dñs nõ põt remittere culpã. l. an concedẽdo. ff. de aũ plurib. arcẽ. et habuistis glo. hic qd dñs cũ vasallo nihil põt in p̃iudiciũ agnatoз in feudo antiquo vel paterno. sed adijcite q̃ imo põt pcedere titulus. q̃ quo ad alia dubia: quia in multis differt feudum nouũ a paterno et antiquo vt phat in rub. nouũ nõ paternũ sm Ja. ardi. in summa qñ vasallus cõmisit felloniam per quã debet priuari. deinde princeps vel dñs feudi dicit remittimus tibi culpã restituimus tibi feudũ. et de nouo cõcedimus. querit an dicat nouuз vel antiquum put antea erat. certe si

inspicimus verbũ restituimus, erit antiquũ.v.§.tert.si vo inspicimus verbũ de nouo cõcedimus erit nouũ arg.c.j.de eo q̃ si.fecit agna. Rñdet hic and.q̃ debeamus attendere mentem principis seu dñi q̃ põt colligi ex vbis pambulis vel sequẽtib⁹. vbi autem nõ cõstat de mẽte erit noua cõcessio & nouũ feudũ:q̃ vba de nouo cõcedimus sunt posteriora ergo derogãt pcedentibus.l.si mihi & tibi.ff.de le.ij.l.pacta nouissima.C.de pac.do.Mat.cõtra quia imo dz antiquũ put antea q̃ priuilegium pncipis est in dubio latissime interpretãdũ.l.fi.& ibi no.ff.de cõsti.pn.ergo istud priuilegiũ remissiuũ & restitutiuũ bonorũ intelligat latissime.l.vt appareat restitutio nõ noua cõcessio.Scdo q̃ res de facili reuertitur ad naturã suã.v.l.si vnus.§.pactũ.vñ.q̃ in specie.ergo reuertit ad primitiuã naturã antiquã.tertio q̃ verbũ restituimus de operari aliqd ar.l.si qñ.ff.de le.j.nõ ob.ar.and.q̃ rñdeo nõ est verisimile q̃ quis velit se statim corrigere.l.nã ad ea.ff.de cõdi.& demõ. Et intelligerẽ illa verba de noua cõcedimus.i.fm formã antiquã q̃ sequẽtia declarant & restringunt fz pcedentia.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de le.j.& plus influũt precedẽtia ad declarationẽ sequentiũ q̃ ecõtra glo.& ibi bar.in.l.qsqs.ff.de le.ij.in.l.filiũ.ff.qñ dies lega.ce.& sic tenerẽ cõtra an. ¶ Ultimo quero vasal.cõmisit fellonia puta pditionẽ cõtra dñm ex quo bona vel feudũ publicant.vel feu.reuertitur ad agnatos.deinde dñs remisit culpa & restituit bona atqz feu.vasallo.querit in hac restitutiõe facta a principe vel dño feu.an noceat agnatis ad quos reuersũ fuerat,determinat hic and.summarie q̃ talis restitutio noceat agnatis.ratio q̃ princeps potuit remittere sentẽtiã.ar.l.j.in fi.ff.de questio.& q̃ põt princeps remittere que sunt iuris ciuilis.l.fi.ibi no.C.si cõtra ius vel vtilitatẽ publicã.ergo sñia sublata q̃ est radix & cã vt bona perueniant ad agnatũ siue feu.tollit ẽt ius ipsius agnati in quãdã cõsequentiam q̃ inspicimus originem.l.iij.§.scio.ff.de mino.& q̃ sublata radice tollit radicatum in.l.j.C.de lati.liber.tol.sed qd si fiscus ad quem peruenerũt bona delinquentis alienauerit puta vẽdendo dcã bona alteri vel agnatis ad quẽ puenit feudũ pp culpã legitime alienauit dictũ feudũ.deinde princeps dñs feudi remisit culpã restituẽdo eũ ad bona.quare an hec restõ extẽdat ad alienata.dz qd nõ trahit ad alienata.c.quãuis de rescrip.li.vj.facit.l.fi.C.de repu.vel abstĩ.heredi.quinimo ẽt si post alienationẽ & restõnẽ predicta bona redirẽt ad fiscũ pu alius delicto in quẽ erãt alienata.nõ tñ iste vasallus restitutus ea recupabit q̃ ipe restitutionis nõ cõpzehẽdebant in eã.ita.an.hic per.l.si ita.ff.de auro & argẽ.le.per.l.fi.C.que res pignori.no.in cle.fi.de rescript.diceret aliquis And.vñ sibi cõtrarius q̃ in pcedenti arti.dixit.cõtra.rñdeo q̃ imo nõ est sibi cõtrarius.q̃ in primo arti.loquit de sñia q̃ potuit auferri a principe.sed in hoc arti.loquit in cõtra q̃ nõ subijcit principi.cũ sit iure gentiũ vt no.in.l.digna vox.C.de legi. Et dixi plene ẽt quo ad principẽ.c.j.§.de natura feudi. Ex predictis hẽtis limitationẽ p no.p Bar.bal.Ang.in.l.gallus.§.qd si tñ.ff.de lib.& post. q̃ restitutio lz nõ trahat ad alienata trahit non tñ ad ius prouenĩes ex sñia.querit hic Alua.pone dñs dedit feudũ cũ hac conditione vt habeat naturã antiq & censeat antiquũ.an isto casu intelligat antiquũ dic q̃ sic.vel taltẽ nouũ habens naturã antiq ar.ff.de.dona.cũ mor.in.l.si aliená.&.l.senatus.§.mortis.& ita tz Ja.ardi.in sum.in ti.nouũ.non paternũ sub rubricella parma.facit quia pactũ habitũ in inuestitura est seruandũ & alternis põt cõem naturam feu.vt.§.quid sit inuesti.in.§.pe.& quod dixi.§.de gradi.suc.in feu.in.§.quid aũt in prelato inuestiente tanq̃ de feu.veteri & antiquo an presumatur antiquũ.dic quod non in dubio sed potius circũuentio aut error.ff.de proba.l.qui testamẽtũ cũ si.nisi probet contrariũ vel interueniat solẽnitas requisita per no.in aut.hoc ius porrectũ.C.de sa.sanc.ec.de quo per Bal.in preambulin feudorum in sua diuisione.& ibi dixi.

¶ De inuestitura in maritum facta. Rubrica.

¶ Continuatur.§.visuz est de inuestitura quã titi⁹ accepit a sempronio.videt dũ est an marit⁹ succedat i feudo dotali ppterea subijcit hic alia rubrica.s.de inuestitura in maritũ facta,quãuis melius staret rubrica hoc mõ si cõtentio sit de feu.qs debeat esse iudex vel aliter fz alus.cõtinuat ad rubricã pcedẽtẽ hoc ordine qm.§.tit.pxi.visuz est & declarat an feu.iudicet paternũ vel nouũ qñ cõtẽtio vertit inter dñm & agnatos vasalli.vt in casu.§. pxi.nunc vero declarare intẽdens aliũ casum ad cognoscẽdũ similiter vtrũ feu.sit & dicat nouũ vel paternũ qñ qõ vertit inter agnatos vasalli & habẽtes cãm a dño:sz q̃ dubitabat qs iudex debeat hoc cognoscere.id suppõit⁹ est hic iste ti.

1 ☞ Contẽtio si fuerit inter maritũ filie pdefuncti vasalli & agnatũ cognitio ptinet ad arbitrũ vel ad iudicẽ ordinarium.

2 Domin⁹ sol⁹ vel curia sola si vocet vasallos inuicẽ cõtendẽtes & pretẽdẽtes feudũ antiquũ ab eodẽ dño nõ cogunt inuiti cõparere corã vno ex illis si iusta rõne voluerit vnũ ex istis recusat.

3 Vasallus cõtendẽs de feudo si sit citatus venire coram dño vt cõpareat & recusat venire an puniatur.

4 Iurisdictio si cõpetit domino,an vasallus possit iurisdictionem prorogare in alium.

1 VAsallus.† Hoc dicit.si cõtentio sit inter maritũ filie pdefuncti vasalli & agnatũ nõ cognoscit dñs sed dñs cognoscit vel arbiter vel iudex ordinarius.si vero sit contentio inter do.& agnatum an feudum sit nouum domino deficiente in pba.defertur iuramentum agnato qui iurabit aut succũbet.& si sit contentio inter vas.de feu.antiquo alter alterũ non trahet ad dñm solum sed trahere poterit ad dñm simul cum curia.h.d.fm intellectũ Ja.de bel.totum tit.not.ibi accepta pecunia.q̃ dñs põt cõcedere feu.accepta pecunia de quo vidistis in dubio.§.de bene.fra.& in.c.j.de na.feud.not.ibi altera qõ vz cõcessio feudi pro parte.not.q̃ lz dominus cẽseatur n sit iudex ordinarius inter vasallos suos qñ de feu.aliquo contẽditur inter eos vt in.§.pe.§.de probi.feu.alie.per fede.tñ vbi per cõsequẽtiam posset ista causa spectare ad dñm non debet esse iudex vt hic.nam maritus qui in casu nostro cõtendebat cũ agnato habebat causam a dño q̃ ab eo per pecuniã emerat partem feu.vnde si succumberet haberet regressum cõtra dñm de euictione vt.§.an apud iudi.vel do.in.c.j.etiã cũ cã videat sua ppria quãtum ad incõmodum.l.emptor.C.de euicti.ergo nõ debet iudex esse in.d.eo vt hic.& in.l.j.&.ij.C.ne quis in sua cã.no.q̃ lz regulariter contro.inter dñm & vasal.dicta habeat diriini & terminari per pares curie vt.§.in ti.se.tñ secus in casu nostro & hi ista cã que vertit inter maritũ & agnatũ non terminat p pares:lz videat spectare ad dominũ vt.§.dictũ est.et rõ põt esse q̃ dñs hz ptẽ feu.sibi retentã.alias nũc si sibi nõ retinuisset partẽ tunc pares curie cognoscerent.vt.§.an apud iudi.vel dñm in.c.j.& ita intelligantur ista iura que multũ vident sibi inuicẽ aduersari.lz quidã vt Ja.de bel.dicant qõ istud.c.corrigat p illud pp eorũ maximã repugnãtiã.quod nõ est verum dicã.§.e.§.fi.& facit in.c.j.de mili.vas.q̃ cõtu.est.& hic bal.post Pe.si tñ esset superior dñs talis q̃ aliũ nõ recognosceret superiorem,puta rex Francie tũc etiã in cã feudali inter se & vasallũ ipse rex est iudex.c.nouit.vbi tex.an ver.non enim intendimus de iud.quẽ ad hoc ponderat do.alexã.in.l.est receptuz.ff.de iur.om.iudi.facit tex.l.c.ad aplice.de re iu.li.vj.& ita dixit and.de iser.fernari in regno sicilie sed de iure dicit ipse q̃ id qõ dz q̃ supremus princeps iudicat in cã ppria.l.q̃ cõmittit cãm alij iudicandam.ita and.§.c.j.§.fi.j.de pbi.feu.alie.per fe.facit q̃.j.lub.ij.ciã.ex hoc tex.no.regulã qõ qñ sumus in dubio q̃ nõ est clarũ de qualitate aliqua q̃ faciat aliũ iudi.ẽ q̃ ordinariũ q̃ in dubio iudex ordinarius erit iudex.l.nemo.C.de iuri.om.iudi.fa.it no.in.l.prescriptionem.C.si cõtra ius vel vti.pub.in.c.si clericus.& in.c.cuz sit generale.de foro cõpe.adeo post Inn.in.c.ceterum.de iudi.dixit hic Bald.quoties agit per vasallũ alia via qua ex.l.feudorũ vel ad aliũ effectum quã simplicis feu.ordinarius est iudex:ideo si ageretur cõdicione.l.si quis in tantã.C.vnde vi ordinarius esset iudex.si tamen dñs feu.esset ẽt superior respectu iurisdictionis,tũc esset iudex respectu dñis iurisdictionis nisi tractaret de cã sua:q̃ tunc nõ esset iudex.l.j.C.ne qs in sua cã.nisi vt dicit hic Bal.esset imperator vel rex francie vel aliud nõ recognoscẽs superiorẽ.l.prime.ff.de his q̃ in testõ delen.Ex.in.d.l.j.C.de qs in sua cã.& pnor.in.c.cũ venissent.de iudi.& si in casibus superioribus cõsultius est q̃ cãs suas et suorũ cõmittat alteri gl.in.c.nullã.ij.q.v.ata iudo.per illã gloss.in cõsi.ccccc.xxj.incipit xpi &c.circa ppositã ẽt consultat.in fi.col.& ex hac cõsideratione elicio intellectũ ad tex.vt in ver.§.& vsqz ad.§.aliud recurrẽdũ sit ad ordinariũ vel arbitros ppter suspiciões aliqualẽ de qua dixi in proximis notabilibus.in ver.aliud velit.

2 † q̃ si dñs solus vel curia sola vocat vasallos inuicẽ cõtendẽtes & pretẽdẽtes feudũ antiquũ ab eodẽ q̃ iã cõstat de qualitate tribuẽte iurisdictionẽ.s.vterqz fatet feudũ nõ cogit inuitus vasallus cõparere corã vno ex dictis.vel dño vl' curia.intelligo.i.si iusta rõne vellet vnũ ex istis recusare:sz si vocat simul a dño & paribus curie tũc examẽ amborũ simul nemini lz dedignari.& est rõ suspitionis ex quo vnus alteri adiuncto procedit argu.l.apertissimi.C.de iudi.& do.in.c.j.de iudi.& pro regula pdicta Inn.facit quia videbim⁹ q̃ ẽt vbi pares deberẽt iudicare si dñs pares nõ hz vel habere non possunt vt And.§.e.t.j.col.deuoluit ad ordinarium per hunc text.& ita etiam si adeo essent suspecti pares & dñs qui non posset cõsequi iustitiã recurrit ad ordinariũ superiorem.Bald.in.c.imperialẽ.§.fi.j.de probi.feu.alie.per fede.facit qõ no.oldr.cõsi.cclxxij.inci.reuerẽde pater.no.tex.ibi nã apud iudicẽ agnati ibi innuit q̃ corã ordinario agnati dz cã agitari.sed cõtra actor sequetur forũ rei.l.iuris ordinẽ.C.de iuris.om.iudi.c.cũ sit generale.de foro cõpe.sed hic maritus erat actor & agnat⁹ erat reus:ergo corã iudice mariti rei,non aũt corã iudice agnati actoris est examinãda qõ feudalis.fo.timore huius cõtrarij Ja.subaudit ad text.ibi ad iudicẽ agnati subaudi vel mariti vel aliter solue hoc cõtrariũ.nam fortassis agebat rei vend.& fundus feudalis erat in iurisdi.iudicis agnati.

agnati.ar.l.fi.C.vbi in rem actio.c.sane.de foro compe.not.ibi vel arbitrū q valet cōpromissum factū in arbitrū de feu.sed ꝯ hoc notabile oppo.de his q̄ no.hosti.ꝛ Jo.an.in.c.ultimo de arbi.so. aut querim an possit vasal.facere cōpromissum sine cōsensu dñi de re feudali ꝛ est dicendū q nō ita ꝛ loquit Jo.an.in.d.c.aut querimus an valeat cōpromissum a dño vel vasallo vel a vasallis cū cōsensu dñi.ꝛ tunc vꝫ cōpromissum vt hic no.ex.§.ult. placet qd si sit cōtētio inter dñm ꝛ agatū an feu.sit nouū vel paternum incūbit onus pbandi dño q sit nouū.ꝛ si dñs deficit in pbatione deferꝛ iusiu̾ agnato q tenet iurare vel deferre.l.manifeste turpitudinis.ff.de iureiu.ego intelligo istū tex.qn̄ est qd inter agnatuꝫ ꝛ maritū siue vasalli pdefuncti vt apparet ex principio huius.c.ꝛ facit.l.regula.§.pe.ff.de iuris ꝛ facti igno.oppo.subsequēter cuꝫ gl.q imo licitum sit declinare forꝝ istoꝝ iudicū ex cā suspitionis vt pbat l.d.l.apertissimi.ꝫ gl.nō allegat.so.fatēdo ꝯtriū vꝫ q iste tex.ꝺꝫ intelligi q nō sit decēs ꝛ honestū vt declinet vt hic.ꝫ tn̄ si cā subest poterit declinari vt ibi no.ꝛ hoc voluit dicere ista gloss. vsq ad ver.ꝫ qd si alter ꝛc.ex qua gl.concludit q iurisdictio ista dñi cum curia pōt declinari.sed Ja.de bel.quē etiā sequit Rico. de mala.repbat istā gl.duabus rōnibus.primo qꝛ violat literaꝫ. scdo qꝛ dñs ꝛ curia sunt iudices ordinarij inter pares etiam recusari non possunt.o.l.apertissimi.quare ipsi tenent q dñs vna cū curia nō possit declinari per istū tex.hic in fi.facit ad idē tex.in.c. j.an apud iudi.vel do.ꝛ hāc partē vr̄ q gl.teneat in.§.pterea.j. de prohi.feu.alie.per Fede.hanc partē sequit Ja.ardi.in summa in ti.de cōten.feu.sub rubricella si cōtentio est inter vasallos dñi est cognitio.ꝛ hoc per istū tex.ꝛ.d.§.pe.ꝛ.j.de pa.tenē.in.§.si ministrales.ꝛ p.c.ceterū.extra de iudi.ꝛ.c.ex trāsmissa.de fo.cōpe.c. curia vel quicūq.sed do.Bald.dicit hic q rōne suspitionis non pōt declinari sed rōne incōpetentis iurisdictionis sic.sed tn̄ honeste nō ꝺꝫ facere ꝫ facere possit.ꝛ hec est ꝯclusio sua in isto.§.ꝫ ego reperio ipm eundē bal.dicere ꝯtriū in.d.§.pterea.vꝫ q ex iusta cā pōt recusari,qn̄ de iure canonico ēt ordinarij recusari pōt de fo.cōpe.in.c.ꝫ.j.c.si qs ꝯ clericū.c.verū in feudis rōne iuramēti.ꝛ discrepat ius ciuile a iure canonico ꝺꝫ obseruari ius canonicum in.c.nouit.de iudi.ꝛ rn̄det ad ꝯtra:qꝛ loquit in colorata recusatiōe nō de iusta.ar.ff.de mino.l.minor aūt.ꝛ in.c.suspitionis extra de offi.dele.ꝛ hoc modo saluat glo.sed ego nō puto qd ista regula taliter tradita sit indistincte vera,nisi solum qn̄ ageretur contra vasal.de periurio per.c.si.de foro cōpe.li.vj.ꝛ ꝫa.c.nouit. de iudi.si aūt agitur de ipso feu.tūc cā ꝺꝫ expediri per iudicē ppriū vt no.extra.de rescrip.c.statutū.§.cū aūt.lib.vj.ꝛ hoc etiā est de mente eiusdē Bald.in.l.liberti.in fi.C.de ope.liber.ꝛ in tribus locis reperio ipm in pposito diuersa sensisse.facit ēt pro hac pte q possit recusari q dixit Spe.in tit.de re.cul.in.§.tn̄.in fi.quare inter tot ꝛ tam varias opi.vr̄ mihi q ea opi.qua disponit q vasallus nō possit declinare iurisdictionē sit magis consona iuri p tex.ꝛ rōnes ac autoritates.ꝯ.p hac parte adductas ꝛ hāc partēꝫ tenet immo.in.c.ceterū.de iudi.dicens q ipsi vasalli litigātes etiaꝫ de cōi cōsensu non possunt dimittere.ꝛ per.c.ex transmissa.p hac pte facit gl.in.d.§.pe.de probi.feu.alie.p Fede.nec hꝫ q conqueratur vasallus tanq̄ cōpulsus litigare corā iudice sibi suspecto: qn̄ habebit remediū a iure vt aliter nō suspectus aggreget.C.de iudi.in aut.si vero ꝯtigerit.ꝛ sic rōne adiuncti purgari vr̄ suspitio ar.ff.de eden.l.si qs argentariū.§.j.ꝛ.C.de decuria.l.quicunq. lib.x.verū vt saluemus gl.hic positā q̄ disponit ꝯtriū dicamus q intelligat qn̄ vasallus declinaret forꝝ dñi rōne iurisdictiōis incōpetētie put est dare e cā.in prin.huius.c.vt dñs non cognoscit de causa feuda.nā ista talis exceptio incōpetētie iurisdictiōis semp est pmissa orto q ois alia via esset pclusa vt dixit gl.singu.in cle. j.de sequest.pos.ꝛ fru.in fi.vel intelligamus q rōne excōicationis declinet iudiciū excōicatorum q ꝫ vt extra de re iudi.c.ad approbandū.ꝛ in.c.j.de excep.li.vj.ꝛ p Inn.in.c.cōstitutus.extra de procu.pbat.j.hic finit lex in.c.j.in prin.quero cur dicta gl.in v.ꝫ qd si alter ꝛc.†qd si alter ex istis vasallis cōtendentibus sit citat' vt cōpareat in iudicio corā dño solo vel curia sola.ꝛ talis citatus recusat venire an puniat.ꝛ rn̄det gl.q nō.ꝛ gl.hic loquit assignans rōnē:qꝛ iurisdictio cognoscēdi de dicta cā de qua loquit casus noster nō spectabat solū ad dñm vel ad solā curiam:sed spectabat simul ad dñm cū curia cū vterq litigantiū allegaret feu.esse antiquū ꝛ sic incertū erat qs esset vasallus.❡Sed vbi alias esset certū q vterq esset vasallus.tunc citatus nō cōparens bene posset puniri.vt no.gl.in.c.ceterū.de iudi.facit qd dixi de mili.vasal.qui contu.est.c.j.ꝛ per Ja.ardi in tit.quibus mo.feu.amit.sub rubricella si dñs vasallū fecerit citari ꝛc.oppo.cum glo.ꝯ supradictaꝫ ptinā determinationē.de.l.si quis ex aliena.ff.de iudi.vbi citat' non cōpareat corā nō iudice ꝺꝫ comparere ad allegandū saltem priuilegiū quare nō sit sub iurisdictione illius iudicis ꝛ si nō conpareat pōt puniri tanq̄ cōtumax.so.ibi loquit in iudice ordinario generali inter quoscūq litigantes.hic vero loquimur in iudice ordinario singulari cuius iurisdictio limitat inter certas personas corāꝫ quo citatus nō tenet cōparere,nisi manifeste pateat q sit de iurisdictione cuiꝰ aliās:qꝛ nō pōt ponere falcē in messeꝫ alienā.ꝛ hoc vult ista gloss.ꝛ doc.in.l.ex quacūq.ff.si qs in ius vo.non ierit in.d.l.si qs ex aliena.ꝛ quotidie istam glo.post Bal.ad hoc hic cōmēdamus.oppo.subiequēter cū dicta gl.ꝯ litera istā de.c. j.an apud iudicē vel dñm vbi patet q si est qd iter duos quorum vnus dicit feu.esse antiquū alter vero dicit nouū qd dñs non cognoscit sed solūmodo pares.solu.dicit ista glo.fatēdo ꝯtriū.ꝛ hodie iste tex.corrigit p.d.c.j.vꝫ q hodie pes cognoscāt.ꝛ hoc voluit ista gl.vsq ad fi.sed tu aduerte qꝛ ista glo.non tenet p doc.cū legum correctio sit euitanda.l.precipimus.de ap.merito soluunt. alio modo vꝫ q ibi erat ꝯuentio iter duos quoꝝ alius dicebat feudū antiquū alius nouū.hic vero inter duos quoꝝ vterq fatetur feudū antiquū ꝛ pōt esse rō diffe qꝛ in feudo nouo dñs vult factum suū tueri.ar.in.c.j.de testi.li.vj.ꝛ id̄ psumptio est q esset fauorabilior p eo q ptēdit feudū nouū recognoscere ab ipso dño. ar.no.in.l.deferre in.§.idē decreuerit.ff.de iure fisci.ꝛ hāc rōnem sensit Bal.in ꝯtrio.ꝫ vr̄ qd iste tex.in se cōtineat repugnātiā.nam in prin.dr̄ q alter alterū nō trahat inuitū ad dñm ꝛ in ver.si vo dñs de ꝯtriū.so.pōt fm Bal.intelligi q aut loquimur de declinatoria iurisdictionis aut de exceptione suspitionis. primo casu loquit pncipiū.§.illud.scdo casu loquit v.si vo dñs.ꝫ ꝯ hoc videtur tex.in.c.j.pterea si inter duos.j.de phi.feu.ali.p fede.quero numqd si fiat cōpromissum in arbitrū fm formā tex.nostri in fi.an hec snia arbitri habebit effectū.Bal.hic determinat q sic.nā ꝫ alias regulariter ex snia arbitri non oriat actio.l.j.C.de arbi.qꝛ consuetudo feudalis ita disponat vt fiat compromissum.certa snia arbitri habebit executionē ꝛ effectum ꝛ sic oritur actio in factū.arg.l. actor.ff.de iureiu.ꝛ cōsuētudo feudalis ita disponit pbat ex tex. nostro ibi litigiū fore terminādum.ecce q vult litigiū habere fineꝫ:ꝛ sic sententiā arbitri habere effectū:ꝛ est elegantissimus quod non solū in arbitris electis ex necessitate iuris eoꝝ snia eqparat snie iudicis vt vult Bar.in.l.pe.ꝛ in.l.fi.C.de iu.ꝫ.l.arbitro.ff.qui satisda.cog.in.l.j.C.de arbi.ibi legiste ꝛ cano.in.c.ab arbitris.de offi.dele.li.vj.ꝛ in.c.suspitionis.in prin.de offi.dele.sed etiam in arbitris electis nō pcise in totū ex necessitate iuris ꝫ ex alternatiua iuris dispōne put hic in cōsuetudine que ius facit iniungitur agnato vt litiget vel corā ordinario vel corā arbitris a ptib' electis ꝛ determinatiōi arbitroꝝ stat q notate:qꝛ similes tex.inuenies in istis vsibus feudoꝝ q̄ plurimos qui mādāt iri ante iudices vel arbitros ꝛ alias dixi in repeti.c.quintauallis de iureiu.

4 querit hic ēt Bal.qn̄ iurisdictio cōpetit dño †vtrū vasallus posit progare iurisdictionē in aliū.gl.format qōnē.j.de phi.feu.ali. p fr.c.j.§.p.ꝛ finalr̄ dicit posse si scienter progauerit sicut in aliis cōsis.vt.ff.de iudi.l.j.bart.dicit ꝯtriū.ff.de op.no.nū.l.4.§.ꝛ post opus fait no.p cano.in.c.pe.ꝛ glo de offi.dele.gemi.no.in.c.j.in prin.de fo.cōpe.li.vj.vbi aliā rōnē assignat ꝛ hoc vr̄ pbari apte. qꝛ talis iurisdictio vr̄ attributa fauore iudicis ipsius non fauore publico nec priū. ergo ptes nō pōt renūciari qn̄imo certa scia arguit dolū.ꝫ p gl.facit qꝛ pōt cōpromittere, ergo progare.in dic dño phibente nō posse.adeo si ingnorauit ar.ff.de pcu.l.si filius ꝯ.mutus als inuitus.ꝫ eo tacēte valet progatio.ar.ff.de vsuf.l. heres ꝫ hec distinctio vr̄ nulla:qꝛ iurisdictio quā hꝫ dominꝰ nō reddit iudiciū nullū nisi exceptio obijciat declinatoria fori vt in c.ex pte de fo.cōp.vr̄ ergo opi.gl.va dic vt dicā in dicto.§.ptae.

❡De controuer.feudi apud pares terminanda. Rubrica.

❡Cōtinuat hoc ordine fm Ja.ꝯ.in pluribus titulis maxime de ꝯtr.inue.visum est qualr̄ sit fienda pbatio vt terminet cā feudalis.ppea subijcit rubrica.de ꝯtro.feudi.apd ptes ṫmināda vel alr̄ ꝛ breuius.ꝯ.in ti.prime pcedēti visum est corā quo ordinario sit cā feudalis termināda.verū qꝛ aliqn̄ cā feudi agitat corā paribus curie.propterea subijcit hec rub.de contro.feu apud.

1 ☞ Contentio inter dñm ꝛ vasallum debet agitari ꝛ ṫminari coram paribus curie:ꝛ si dñs ꝛ vasallus concordent in eligēdis paribus iudices electi erunt pares.
2 Vasallus qui non iurauit fidelitatem dño non potest esse de paribus curi,nisi d voluntate ipsius domini.
3 Pares curie an possint cognoscere in cā feudi contra clericum.
4 Vasallus si noluerit consentire domino eligenti pares curie in causa feudi quid acturus est ipse dominus.
5 Pares curie an teneant iudicare in cā feudali iuste ꝛ fm formā

1 Si inter †D.o.cōtentio feudi inter dominū ꝛ vasallū ꝺꝫ agitari ꝛ terminari corāꝫ paribus curie ꝛ si dñs ꝛ vasallus cōcordāt i elegēdis parib' pares electi erūt iudices.si vero discordāt in elegēdis parib' tūc dñs eligat quot ꝛ quos voluerit. deinde vasallus postea idē facit,ꝛ vasallus q nō iurauit fidelitatē dño non potest esse de paribus curie no.ꝛ regulā q si ꝯtētio ē inter dñm vas.tūc

pares curie erũt iudices. et dicũtur pares vasalli eiusdẽ dñi et no= tanter dicit de feudo q si esset cõtentio de alia re non feudali. cer te pares curie nõ essent iudices cõpetẽtes, nisi in cã recõuẽtiõis vt videbitis in gl. et facit q no. in c. ceterũ. de iu. et examinat in c. j. §. preterea de p hi. feu. ali. p fede. no. ibi si tñ pes habeat. quid er= go iuris si sit cõtẽtio inter dñm et vasa. et dño nõ hẽat alios pes cu rie quis erit iudex dic q iudex rei q: actor sequit forũ rei. l. ij. C. de iuris. om. iu. c. cũ sit gñale. de fo. cõpe. et ita põt intelligi tex. in c. j. §. de inuesti. an mari. fac. sm and. hic. no. ibi si quidẽ cõsentiãt qua liter debeat fieri electio pariũ curie. nã si dñs et vasal. cõcordant de psonis pariũ vel de vna persona. tũc nulla est dubitatio q ni electi cõcorditer a dño et vasal. dicant iudices illa ca. Si vero dissense rint, q: dñs vult aliquos pares curie vasal. vo vlt alios eqdẽ tũc dñs primo eliget vel vnũ vel plures put voluerit. deinde et scdo vasal. eligat totidẽ numero alios put dñs et isti sic electi erũt iu dices. Et sic no. q primo eligit dñs vnũ vel plures put voluerit deinde hz necesse vasal. eligere pes sm numerũ dñi si dñs eligat vnũ. vasallus eligat aliũ si duos vel plures vasallus et totidẽ. et sic est in arbitrio dñi numerus piũ et electio piũ: melioris est ergo cõditionis dñs q vasal. et sic hẽtis q dignior prefert. facit quod no. Bal. i. l. vidue. C. de inp. facit tex. in c. deniq. xxi. di. et tex. cũ gl. in §. fi. xxij. di. et dicit hic an. q lz isti pares assumant de cõsen su partiũ tñ habent a lege iurisdictionẽ et sic ordinariã. §. interiz. in aut. de defen. ciuitatis. facit q no. maxie per panor. in c. suspi tiõis. et in c. pastoralis in pn. de of. dele. et eorũ sñie mãdabunt exe cutioni p ordinariũ superiorẽ. l. a diuo pio. §. j. ff. de re iu. Not. tex.

2 in ver. alleri † q vasallus qui nõ iurauit fidelitatem dño non põt esse de paribus curie. nisi de volũtate dñi et vasalli litigantiuz. et facit iste tex. sm Bald. vt scolaris q nõ vult iurare in manibus dñi rectoris nõ gaudeat priuilegio scholariũ. de quo vt in aut. habita. C. ne filius pro patre p Bal. in gl. fz dr. §. sed q: soluit cõ trariũ. l. obseruandũ. ff. de iudi. vt non loquatur in iudicijs ordi narijs in ea. glos. ibi ad iudicandũ signate glo. q soluit talẽ qõnẽ vez cũ querit an oẽs pares curie dicant habiles ad iudicãdũ cer te dicẽdũ q non. nã si esset vnus vasallus infamis vel pupillus vel mulier vel aĩs inhabilis ad iudicandũ certe nõ posset esse de his paribus curie arg. l. cũ pretor. ff. de iudi. c. sciscitatus. et ibi etiã no. Inno. de resc. nã verba legis recipiũt interpretationẽ re strictiuã vt intelligant de idoneo. l. vt gradatim. §. fz si. ff. de mu. et ho. ergo tex. nr debet itelligi de idoneo. facit q plene no. l. j. C. de sa. san. eccle. in ea. glo. ad fi. no. gl. q extra casum feudalẽ corã paribus curie hz locũ recõuentio: nã aut sit reconuentio in depẽ dentibus vel cõnexis a feudo et tunc nõ virtute recõuẽtionis. sed beneficio totali põt ibi beneficiũ agitari. i. corã eodem iudice aut sit de non dependẽte a feudo et tunc virtute recõuẽtionis fit pro gatio iurisdictiõis. l. cũ papinian⁹, et aut. et cõsequẽter. C. de sen. et interlo. om. iu. et fa. no. Inno. in c. cũ. M. ferrarie. de cõstitu. ita gl. hic intelligas tñ cũ limitationẽ sm regulas traditas a doc. et ista materia recõuentionis vez q dicta recõuentio fiat sup eo ge nere causarũ et nõ diuerso. vt si cõueniant ciuiliter nõ recõuenian tur criminaliter. l. ij. §. fz si cognatio. ff. de iudi. itẽ habet solũ locũ recõuentio in his q requirũt disceptationẽ iudicij vt. C. de testa. l. oim. et i similib⁹ de qbus videas plene per Cy. Bar. et Bal. in d. l. cũ papinia. et aut. et cõiter p cano. in c. j. et ij. extra de mutu. peti. et in c. reus de rescri. li. vj. et de ordi. cogni. c. fi. xxiij. q. viij. et in spe de cõuen. et recõuen. et circa q. huius glo. vide Bal. in d. §. preterea de phi. feu. alie. p fede. an aũt corã arbitro possit fieri recõuẽtio dic q nõ nisi aliter ex forma cõpromissi colligat vt i. c. cũ dilect⁹ cũ ibi no. extra de arbi. extra glo. quero pone vasal. est clericus et est contentio inter do. et vasal. clericũ. † querit an pars curie laici possunt cognoscere de huiusmodi causa cõ clericũ. rñdet hic Bal. elegãter q sic q: natura cause feudalis trahit ad se psonã clerica lem vt no. in c. ceterũ de iudi. c. verũ. de fo. cõpe. et sic est limitatio ad. c. si diligenti. de fo. cõpe. nec ob. si qs dixerit, nõne hoc est con tra tex. in c. ecclesia sancte Marie. et in c. que in ecclesiarũ. de cõsti. vbi cõsuetudo vel statutũ laicale non ligat clericos q: rñdet bal. q istud. c. habet locũ in cõsuetudine gñali nõ spãli. hec ratio nõ placet cõ dict. c. cũ vniuersalis cõsuetudo laicorũ nõ ligat clericos vt in dictis. c. sed ego rñdeo. nã cõsuetudo feudalis est recepta a summo pontifice et a iure canonico. ppterea ligat et clericos vt dixi in pemio huius opis. dixi et in c. ep̃m vel abba. allegaui et chis. in c. ij. de deci. li. vj. et ista est melior solutio. sed quero an pa res curie electi a domino vel vasallo dicantur arbitri vel ordina rij vel delegati vel arbitratores vr q sint arbitri q: eliguntur a partib⁹. l. j. et ij. et l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbi. in cõtrariũ est ve ritas q: imo dicũtur iudices ordinarij inter pares vt probatur in tex. nostro et probo vobis a simili. nã defensor ciuitatis eligit a ci uitate. et confirmat a prefecto pretorio et hr ordinarius iudex in aut. de defenso. ciuita. §. interim. ppterea pares curie dicunt esse

4 iudices ordinarij. † quero pone q dño eligat duos pares curie. vasallus nõ vult cõsentire in illis neq eligere alios qd fiet i hoc casu: certe pares curie electi a dño erunt iudices inter do. et vasal. de feudo ne sit in potestate vasalli deludere iudicium. arg. l. inter stipu. §. si qs sic hũ. ff. de v. ob. et l. j. ff. de eo q certo loco qñ ita Bal. et alii. hic et cõtrer doc. item quero an i cã feudali corã pari bus curie vel dño sit seruãda solẽnitas iudiciorũ. rñdet And. hic q sic. et sic requirit libellus litis cõtestatio etc. l. platã. C. de sentẽ. et interlocu. om. iudi. q: post hec non reperit determinatum cõtrũ in

5 feudo stamus iuri cõi. † quero an pares curie teneatur iurare de iuste iudicando sm formã in aute. iusiurã. qd pstat rñdet hic an. q nõ q: satis est pes iurasse fidelitatẽ dño vt hic in fi. tex. ego pu tarẽ cõ q vbicũq nõ reperit aliqd decisum de cõsuetudine feudi stamus iuri cõi. §. c. j. de feu. cog. fz ius cõe disponit vt iudices iu rent vt in aut. iusiurã. q pstat ab his facit in l. si tex. in l. hac edi ctali. §. iis illud. C. de secũ. nup. et in §. q aut. in aut. de non ali. vbi estimatorib⁹ defert iurm facit. no. p Bar. in l. cõpationes. §. cõs iuncta gl. C. de fide instru. Bal. in c. q: iudicante. de pscri. panor. in c. pposuisti. de pba. p q colligit q qñ dcm vel iudiciũ alterius p iudicat q ad hoc vt valeat dat ei iurm fz multomagis vbi ad hibent vt iudices iurabũt iuste iudicare nec primũ iurm pstitum per pares ad hoc suffragat q: nõ est appositũ ad hoc neq in gñe neq in spẽ sicut in l. si qs dec. C. de fal. igit pes curie tenent iura re. nec ob. hic tex. q: loquit de iuro q: loquitur quo ad hoc vt va sallus sit inter pes curie. i. iudices, ita tex. noster solũ exigit iurm fidelitatis vt sint iudices tñ postea qñ p iudicib⁹ assumunt quẽ admodũ iudices tenentur iurare ita et ipsi preterea in iuro fidelita tis nõ repit cla de iuste iudicãdo. c. j. de noua for. fide. ergo iurm fidelitatis nõ includit clausulã de iuste iudicã. pre. et vlt. iurm fi delitatis pstitũ dño nõ hr pstitũ vasallo litigãti cũ dño. nã lz iu rauit vasallus fidelitatem dño non tñ iurauit ad vtilitatem vasal lorũ dñi ergo iurm fidelitatis nõ pdest vas. q litigat cũ dño. item quero, an possint pes curie cogi ad suscipiẽdum iudic. iurã inter do. et vas. si aĩs recusarẽt. rñdeo q sic. l. fi. §. iudicandũ. ff. de mune. et ho. quero an si dñs elegerit aliquos pares curie possit vasallus vel cõ eos allegare supectos ex iusta cã. rñdeo qd sic. l. apertissimi. et l. fi. C. de iudi. et in c. suspitionis. de of. dele. imo si vnũ tñ suspe ctũ haberet possum illũ recusare et petere amoueri et aliũ loco ei⁹ poni. panor. in c. cũ aq de of. deleg. faciũt q habent p eundẽ. pa nor. in c. pposuisti de proba. et ita bal. in c. j. §. an apud iu. vel do. cã feu. termi. facit q no. bal. in c. imperialẽ. de phi. feu. alie. p fe. pa nor. in c. ceterũ. in. ij. et v. col. de iudi. Andr. hic dicit q in regno Sicilie regir pares non cognoscũt inter vasallũ et dñm. pone qd sit feudũ quaternatũ vel feu. de plano et de tabula. nã feu. quater natũ q spectat ad regẽ non ad alterũ. fz seruitia pstant regno vel feu. nõ alteri vbi aũt collatio feudi non ptineret ad regẽ et serui tia regi non prestant regi, sed alteri puta comiti tũc appellatur feudum de tabu. siue de plano et subaudit sud. quod in quacũq concel. feu. intelliguntur excepta feu. quaternata.

¶ De eo qui sibi vel heredibus suis masculis et feminis inuesti turam accepit, Rubrica.

¶ Cõtinuat ad pcedentes hoc mõ. s. visuz est an mascul⁹ pferat femine in successione maxime in ti. de suc. feu. verũ q: nõ erat ple ne tractatũ preterea hic subiũcit hec rub. de eo q sibi et here. su. etc.

1 ☞ Feudum licet descendat in genus femininum tamen non dr feudum femininum, ita vt succedat femine.

2 Vasallus existẽte masculo nõ debet recognoscere feudũ a femis.

3 Filius an excludat amitam in causa feudi hoc est matris sororẽ.

4 Filie succedunt feudo in regno sicilie et excludunt dominum.

QUi sibi. H. d. si qs fuerit inuestitus p se et her. suis masculis et his defi ciẽtib⁹ pro femina masculus quocũq ex eo sup stes excludit feminam a successi. et vasal. deficiente masculo cũ aũt illo supstite põt femina recogno scere feu. h. d. vsq ad fi. ti. no. tex. ibi sibi vl here. suis iũcta ru. de eo q sibi vel heredi. suis sm Bal. hic esse casum qd q si verba pferant in materia q hz ordinatã dispositionẽ a iu re referet an vtamur ṽbis copulatiuis an alternatiuis q: oino in telligit ordine successiuo. facit tex. in l. gallus. ff. so. ma. et q not. p Bar. et alios in l. gallus. §. qdã recte. ff. de li. et post. no. tenorẽ in uestiture ibi sibi et eorũ heredi. tenor inuesti. fuit p se et filijs suis mascul⁹ et his deficiẽtibus p feminis. quid si tenor inuestiture sit hoc mõ q: vasal. sit inuesti. p se et heredi. suis masculis et femi. nõ aũt sunt ista ṽba q deficiẽtib⁹ mascul⁹ succedãt femine an hẽbit locũ dispositio. c. ari. vr q nõ. q: tenor inuestiture fuit subsidia rius q ad feminas in tex. nro vt pz ibi vel his deficiẽtib⁹. fz in ca su nro tenor inuestiture fuit copulatiuus p se et heredibus suis masculis et feminis. in cõtrariũ arbitror veritatẽ primo p ru. nostrã q dicit copulatiue de eo q sibi et heredibus suis masculis et femi nis. et ar. in ru. vt dixi in l. j. ff. si cer. pe. tñ qñ ru. est gñalius nigro vt insti. de hered. q ab inte. defe. et sic possumus hic dicere preterea

pro dicta

pro dicta cõclusione est ratio gñalis tex. facit dispositionē gñalē l. his solis. C. de reuo. dona. ꝛ plene in. l. si ꝯstāte. in pñ. ff. so. ma. ꝛ per Bar. in. l. nõ dubiū. C. de legi. in. c. cū dilecta. cū si. de ꝯfir. vti. vel inuti. sꝫ rõ tex. nři ibi nõ eñi pꝫ locus est gñalis vꝫ ꝙ femine nõ succedat in feudo donec superest masculus. ergo siue sit tenor inuestiture copulatiuꝰ vel subsidiarius idē iuris erit. ad idē facit qđ no. in. l. liberti p Cy. C. de ope. liber. in. l. gallus. §. si. ff. de lib. ꝛ posthu. ad hoc tñ pōt rñderi ꝙ rõ tex. nři est restricta ad casum ꝓpositū. nõ eñi dr in tex. nõ eñi pꝫ locus femie in successiõe feudi donec masculus supest ex eo qui prio de hoc feudo fuerat inuestitus ꝛ do. nouū intellectū ad tex. noto verbū hoc feu. ꝙ demonstratiue restringit se ad casum ꝓpositū qñ in inuestitura est dictū de feminis ꝯditionalr. s. his masculis deficiētibꝰ ergo ex quo restringit solū qñ femine conditionalr inuestite. vñ secus dicere vo-luisse si copulatiue ꝛ pure. femine fuissent inuestite cuꝫ masculis vt in. q. pri. formata. c. nõne. de ꝑsump. cuꝰ vul. ad id qđ dr simplr de eo qui sibi ꝛ here. ꝛc. pōt rñderi ꝙ ra. sepenumero est gñalior nigro in aut. de here. que ab inte. defer. ideo restringiē p nigrum de eo qui sibi ꝛ heredi. suis masculis ꝛ feminis. s. masculis deficientibus. no. tex. ibi tñ vna filia ꝙ si vasallus suscepit inuestiturā pro se ꝛ heredibꝰ masculis ꝛ his deficiētibus p feminis. deinde decedat vasallus nullo herede relicto masculo. sed illa filia sola ꝙ filia pōt dare feudū in dotē deinde ponamus dictā filiā decedere relictis duobꝰ filijs quoꝝ alter habebat duas filias. alius

8 vero filiū. ꝫ certe filius excludit dictas duas filias. ꝛ sic no. † qđ lꝫ feudū descēderit in genꝰ femininū tñ nõ efficiē feudū femininum ita vt possint succedant femine ꝗ̄nimo si postea nascaē masculus. certe masculus excludet feminā. no. tex. ex eo qui primus, ꝙ descēdentes per mediū filie dr ex corpore aui ꝛ ex ipso auo descēdere. ita Bald. hic p hūc tex. ꝛ in. l. i. vbi pau. de ea. C. de ꝯdi. inser. pau. de ca. cõsi. clx. ꝙ incipit in xpi ꝛc. in presenti cā in. viij. col. ꝛ sic no. ꝙ feudū natura sui magis respicit ꝍcēdentē a quo incipit quam descēdentē. nā femina descēdēs. in ꝗ̄ trāsiuit feudū nõ extingit naturā feudalē. ꝗ̄nimo dormit natura feudalis donec supuenerit masculus. queritur masculus inspecto principio naturali ipsius feudi excludit feminā. lꝫ in ꝯtrariū facit text. in. l. pater. §. quidecis. ff. de le. ij. in. c. ex pte. de feu. vñ eñi mutasse statū ex quo ad feminas deuenit. sꝫ hoc opaē natura feudoꝝ ꝗ hoc regir hꝫ. pterea ille iura loquunē in ꝓhibitione ꝗ ad res erat directa. ideo alterata natura rei alteraē ꝓhibitio. nos loquimur in ꝓhibitione respiciente ꝑsonas ꝗ est ꝑpetua ꝛ hꝫ ꝑpetuā cām ꝓhibitionis. rõ lꝫ quiqꝫ alterata sit materia ex accidēti quicūqꝫ erit eadē rõ durabit ꝓhibitio pterea magis inficiūt ꝓhibitiões ꝑsonales ꝗ̄ reales. l. cū lex. ff. de fideius. ꝛ ibi Bar. in. l. nõ dubiū. ibi bal. C. de le. ꝛ est de mente Bart. in. d. §. quidecim. no. ibi disputatū ꝙ vbi emergit grande dubiū in iure nõ debemus passim rñdere ꝗ̄nimo ponderaē ꝛ disputaē articulus, ꝙ bene notent consulētes. facit. l. numerū. §. mixta. ff. de mune. ꝛ hono. in. l. prime. ff. de his ꝗ in testa. delen. c. pōdere. l. vi. no. ibi. nõ eñi signate tex. ꝙ ponit rationē deficiētē. ꝛ sui generalē regulā in materia feudali vt cū feudū datū est ita vt succedāt masculi ꝛ femine nūꝗ̄ succedit femina donec supest masculus quāꝗ̄ feu. trāsiuit ad femineū genus. no. tex. ibi ꝙ nõ dēs ꝙ id qđ dr ꝙ mascu. excludat feminā a feu. ēt qñ est accepū pro se ꝛ heredi. suis in feu. ita demū pcedit vt masculꝰ excludat feminā si mascu. fuerit descendēs primi vasal. instituti al's nõ excluderet feminā. qꝛ in suc. feudali inspicimus stirpitē. c. i. §. i. ꝟ. de gra. suc. in feu. no. ꝙ descēdens dr ēt si descēdat ex linea feminina. vt hic casus ꝓponemus casum talē facta est inuesti. fm tex. nostrū. deinde vasal. decedit relicto filio ꝛ relicto nepote ex filia nūqd nepos ex filia veniat ad hāc suc. feu. certe si ꝯsiderāmꝰ ius cõe nõ est dubiū ꝙ nepos veniat insti. de here. ꝗ ab inte. def. §. i. si aūt inspicimus naturā feu. purā nõ est dubiū ꝙ nepos ex filia nõ suc. in feu. c. i. §. hoc quoqꝫ notandū. ꝟ. q feu. da. po. ita nec descēdens ab ea. l. si viua matre. C. de bo. mater. qđ aūt dicimus de feu. qñ feudum nõ est simplr fm naturā feu. ꝗ̄nimo dest ꝯuentū ꝙ deficiētibꝰ masculis succedāt femine. d. rñdar. dicit ꝙ filius excludat illū nepotē ex filia qꝛ cū sumus in materia feudali magis debemus inspicere site fm naturā feu. ꝗ̄ ius cõe. c. i. ꝛ ibi no. ꝟ. de feu. cog. l. de quibus ibi no. ff. de leg. ꝛ pbat ille text. a fortiori. qꝛ hic iam feudum fuerat effectū femineū. ꝛ tñ reuertiē ad suā naturā feudū. s. vt sexꝰ masculinus preferaē feminino. ergo ꝛ descēdentibꝰ ex femina. d.

2 §. hoc ꝗꝫ. ꝛ. c. i. ibi pleꝰ eñi de gradi. succes. in feu. no. † ꝙ vasal. existente masculo nõ dꝫ recognoscere feu. a femina declaramus per exemplū. pone rex inuestiuit vnū comitē de feu. deinde ille comes inuestiuit militē de eodē feu. deinde postea ille comes primo a rege inuestitꝰ decessit relictis duobꝰ filijs. quoꝝ alter hēbat vnā filiā alius vnū filiū masculū. deinde decesserunt dicti filij, duo quoqꝫ alter reliqt dictā filiā alter vero filiū. ꝗ̄riē an miles scđo inuestitꝰ a comite teneaē. i. anū ꝛ diē ēt recognoscere feu. a dicta filia an vero a masculo tñ rñdeē ꝑ istū tex. qđ solū dꝫ recognoscere ille miles feudū a filio masculo nõ a femina. nā ille tex. innuit qđ feudum

trāseat ad feminas. ꝟ. d. c. i. §. hoc ꝗꝫ notandū. ꝟ. q feu. da. pos. alias frustra ꝗ̄rereē an miles teneaē petere inuestiturā a. so. qñ comes inuestitꝰ hoc tenore vꝫ qꝛ dñs comes suscipiebat inue. a rege p se ꝛ here. suis masculis ꝛ feminis. ꝛ tūc pcedit tex. noster vt miles nõ teneaē recognoscere a femina donec supest masculus lꝫ cessante masculo teneē miles recognoscere feu. a femina ar. huius tex. ibi donec masculꝰ supest ꝑdicta oīa sunt vera qñ miles est inue. de feu. ab eo q eo nõ est iue. tūc miles teneē recognoscere feu. tā a femina ꝗ̄ a masculo exēplū pone ego sum dñs pleno iure cuiusdā castri, qꝛ nõ habeo ab alio ꝗ̄nimo est allodiale. deinde ego inuestio te in feu. de dicto castro ex post ego de edo relictis filio ꝛ filia, qꝛ ego inuestiui te de ꝓprietate allodiali. caue ergo vasalle hoc casu qꝛ si nõ suscipias inue. infra annū ꝛ diē a filia lꝫ susceperis a filio dñi ꝑdefuncti cadens a feu p portione filie ar. huius tex. iuncto. c. i. ꝟ. quo tpe mi. in gl. in ver. masculo. no. fm Bal. ꝛ alios. quod fratrum filij appellari pñt germani lꝫ de iure appellenē patrueles. ꝛ procedit gl. fm nostrū vulgarē ꝛ cõem vsuꝫ loquēdi. itē ex ea gl. cū tex. no. ꝙ i feu. potior est natura masculina ꝗ̄ feminina. ad ē. glo. no. gl. ꝗ format talē qōnē pone vasallus est inuestitus p se ꝛ heredibus suis masculis ꝛ feminis. deinde vasallꝰ decessit relictis duabus filijs ꝛ ꝯiter feu. puenit ad dictas duas feminas cuꝫ nullus superest masculus. deinde vna ex duabꝰ filiabꝰ decessit relicto filio suo. si intelligeremus qōnē gl. ꝓprie de amita. id est sorore patris paruū est dubiū qꝛ si auia ꝗ habebat feudū mortua est relicta filia femina ꝛ nepote ex filio masculo predefuncto qđ nepos excluderet filiā ꝛ sic amitā quā ēt exclusisset pr suus per rõnem tex. nři ꝛ cõem naturā feudoꝝ c. i. ꝟ. de suc. feu. sed si intelligimus glo. vt termini sui videanē figurare ꝛ illud verbū amita exponendū

5 erit. i. matertera. † ꝗ̄riē an hic filius ex filia excludat amitā suā id est sororē matris. ꝛ sic melius loquēdo matertera a successiõe feu. gl. nřa hic ꝯcludit ꝙ sic ꝙ filius ex filia premortua excludit amitā suā. ꝛa. de bel. ꝛ bal. hic teneē ꝯtrariū mouenē qꝛ facilius impediūtur futura ꝛ sic fienda quā tollantur iam facta. l. pře fuerioso. ff. de his q sunt sui vel ali. iur. ecce cū iā fe. a ꝑsonā ipsiꝰ amite fundatū sit qꝛ iam cū sorore sua succederet. certe supueniens filꝰ ex filia nõ lpediret successionē iā fundatā ꝛ factā in ꝑsonā amite. item qꝛ dñia sunt ꝑpetua natura sui. l. si possidetis. C. de pba. ꝛ dicunt ꝙ ista sūa sit egor. and. sequiē hic glo. nostrā moueē qꝛ de facili res reuertiē ad naturā suā vt masculus excludat feminā ego tenereꝫ and. ꝛ gl. moueē stricta rõne. nam vbicūqꝫ in. l. ponē rõ decidendi. tūc dr esse ꝯclusio gñalis vl spālis sꝫ dictā cõnē. l. scire opꝫ. §. sꝫ ꝛ si maxime. ff. de excu. tu. ꝛ p Dy. in. c. si. de reg. iu. lib. vi. sꝫ ita ē ꝙ ratio tex. nři in ver. si. nõ eñi pꝫ vt demõstrabo hūc casum attingit ergo habebit locū decisio tex. nři. nā rõ est qꝛ tex. vult priuilegiare sexū masculinū. sed ita qꝛ hic est filius ex filia sic masculus. ergo excludiē amite. Scđo moueor qꝛ in dubio in materia feudali magis iudicamus pro filio vt hic dicit tex. quāꝗ̄ fuit disputatū an masculus excludat femi. cū fuerit decisum p masculo quādo habuit effectū totalē in feminas. qꝛ totū descēdit ad feminā vt hic in tex. tñ si postea reperiē masculus ꝛ femina certe masculꝰ ꝑferē quāto magis in casu glo. saltē a pari rõne succedit filius ex filia. nec oē. primū ar. qꝛ ibi nõ attribuiē actus perfectio suspēsiuo actui in. d. l. patre furioso. sed in casu nřo suspēsiue feu. transit ad sexum femineū donec masculus supueniret vt pbaē in tex. ibi donec. nā successio feudalis l femina attribuiē sub die incerta donec masculus supuenerit ꝗ hꝫ ꝯditione. l. dies incertꝰ. ff. de cõdi. ꝛ demõ. non ob. vltimū ꝙ dñia sunt ꝑpetua. qꝛ rñdeo verum in dubio. sed vbicūqꝫ sumus in materia l qua attribuiē dñium suspēsiue. tūc dñiū dr esse tpale. l. annalibus. ff. de leg. l. sub cōditione. ff. de sol. ꝛ pbo vobis in fisi materia successiua in. l. i. §. i. ff. de li. assigna. si vis substinere opi. bal. ꝛ alioꝝ pōt rñderi qđ hic tex. nõ dicit ius queri femine suspēsiue nec ꝗ̄trā reuocari p superuenientiā masculi lꝫ loquiē in iure ꝗ̄rēdo q si ꝯcurrāt masculus ꝛ femina in ꝗ̄rēdo militat rõ. tex. ibi. nõ eñi pꝫ locus femie ꝛc. vel logē qñ feu. erat datū sub expressa cõditiõe ꝙ deficiētibꝰ masculis ꝛc. ꝛ sic cū pñ. essent suspēsiue vocat femines si masculi nõ extarent. iō supuenientia masculi auocat feu. a muliere. sed in. q. glo. inuestitura nõ vocabat feminas suspensiue siue cõditionalr ꝛ tēporaliter deficiētibus masculis sꝫ pure ꝛ copulatiue. ideo semel aperto aditu femine non excludeē per mascu. ista sunt subtilia ꝛ magni fructꝰ. ideo bñ aduertēda. pterea cū gl. ꝛ an. facit tex. noster vbi filia habuit feu. qꝛ non erāt masculi ꝛ postea ex ea supuenerāt masculi. si ꝯditionalr ꝛ suspēsiue esset vocata filia superuenientibus filijs esset exclusa ofe. ꝛ frustra tex. pōderaret mortem filie cū iam filijs masculis esset aptū feudū nisi dicatis pertinaciter stando cū glo. ꝙ in hoc narrat facti accidētiā nos iuris ministeriū. ꝛ ex ꝑdictis habetis elicere varios intellectus ad tex. nřm. primus itellectꝰ. s. quē sensit gl. ꝛ an. de iser. hic vꝫ ꝙ hec ꝯcessio erat facta suspēsiue ꝛ conditionalr quo ad feminas vꝫ deficiētibus masculis. ita ꝙ donec masculi existerent femina non posset acgrere feu. neqꝫ acqsitū retinere imo p supuenientiā masculorū

acquisitum amitteret. et pro hoc intellectu facit qd dixi in tex. et sm istum intellectu ratio tex. ibi nõ enim. patet locus femine in suc cessione feu. donec masculus supest ex eo quo primus de hoc feu. inuestitus intelligit stricte vz in casu proposito qñ femine sunt vo cate conditionaliter deficientibus masculis qd pz per verba ibi de hoc feu. quasi demonstratiue referat se ad casum ppositum. sz qz iste tex. còiter non tenet vt habetis ex pdictis aliu habetis elicere intelle ctu et còem. qz hic in tex. nostro concessio esset facta masculis et femi nis sine adiecta illa conditione vz deficientibus masculis. siue sim pliciter qz oino inest illa còditio vt ita demu veniant ad feudum femine si non sunt masculi et vidimus in. c. j. §. quin etiam. s. epm vel abba. et in. c. j. s. de succes. feu. et tũc fit hic casus qz stante dicta còcessione feudi pro masculis et feminis. si feudu ppter nõ existen tiam masculoz deuenit ad feminam: ex qua postea nascunt mas li. et postea ex illis masculis nascit vnus masculus et vna femina qd in successione feudi masculus preferetur femine et feudum qd declinauerat ad feminas ex quo habuerat initium a stipite ma sculo reassumit naturã suã vt masculi pferant feminis. et filij vel alij descendentes ex femina: ita masculi lz descendant ex radice dãnata tñ habito respectu ad primum stipitem nõ mutabũt sexũ suum masculinum. sed vt masculi censebuntur. et ita tenet Odof. in summa feudoz in rub. qui succedant in feudo ver. sed querit ecce aliquis inuestitus. et facit qz vult Ludo. in consi. j. incipit visis in facto et Ang. in consi. cc xxi. qd incipit dñs Jordanus. et Cald. in rub. de feu. consi. xliij. facit qd no. Bal. in pe. col. in. c. ceterum. de iudi. et in. l. quoties. C. de legi. here. tertius est intellectus ang. in consi. pealle. qz in hoc tex. filia dederat in dotem fue. marito iuxta ea que videmus in. c. j. §. de inuesti. in mari. fac. de consensu domini. et sic videbatur renouatum feu. in psona mariti. d. c. j. pro xime alle. ideo facit transitum feu. in duos filios masculos vt hic in tex. et postea nõ immerito hic determinat qz masculus supstes ex alio filio preferatur duabus filiabus alterius feu. premortui: qz ex hac renouatione feu. assumpsit nouã naturã nec est amplius feu. femine. d. c. j. de inuesti. in mari. fac. c. j. de benefi. fe. c. j. an agna tus vel filius. c. vasallus si de feu. fue. contro. tñ iste intellectus di uinat ad tex. et ideo non tenendus iuxta glo. in. l. filium quẽ ha bentem. C. fa. berci. ideo non est recedendum a cõi intellectu de sensato. vt. s. oppo. de. l. stipulatio ista. §. si quis ita. ff. de verbo. obl. so. ista regula fallit in feu. vltimo. no. eleganus dictu Bal. qd duplex est suc. quedam hereditaria, quedã vero ratione sangui nis et agnationis. primo casu succedit pro portionibus heredi tariis. scdo casu succedit pro virili exemplu habetis in. l. vi furtisu randi. §. si liber. et qz Ja. et bal. vident contrarij circa materiam. c. j. §. an agna. vel si. repu. here. et no. qz casus huius. c. non habet locu in regno sicilie sm and. pone duo reges diuiserũt feu. et vnus de cessit relicta vna filia alius relicto filio. certe filius nõ excludet illã filiam a feu. ratio: [4] qz in regno sicilie filie succedant indistincte et excludunt dominu in feu. etiã si nullum sit pactum inuestiture. in veritate ego putarem còtrarium vz qz ille filius excludat di ctam filiã predefuncti qz natura feudi est vt quãqz succedant filie deficientibus masculis. tñ masculus postea superueniens exclu dit feu. casus hic in. c. nostro. et maxime qz in dubio debemus in terpretari illã consuetudinẽ regni vt minus offendat ec. c. cum dile ctus. de consue. l. q. ff. de nox. act. sed natura feu. est vt masculus ex cludat feminã. c. j. s. de suc. feu. post alia. quero ab extra nunquid isti heredes de quibus loquit ista inuestitura tituli nostri acqui rant feudu ppter pactu inuestiture an ex successione. Ja. de bel. concludit et determinat qz aut simplr còceditur res ad rectum feu dum: et tunc pcedit dictus titulus an agnatus vel filius. aut conce ditur res in feudu vasallo sibi et heredibus suis put fuit i casu no stro: et tunc non acquirit nisi heredibus vt hic: qz in stipulatione vel pacto nõ intelligit psona, nisi expressa vel de q fuit cogitatũ. vt. ff. de ver. obl. l. q. cqd. et. l. si ita. §. grisogonus. hoc idez tz And. de iser. in titulo pdicto an agnatus vel filius dicẽs qz qñ dñs con cedit titio et heredibus tũc est feu. hereditariu qz venit in petitio ne here. l. itez vendendu. §. fi. ff. de peti. here. vñ in hereditario feu. nõ succedit nisi q est heres tenet ad onera nisi faciat inuentarium. l. fi. C. de iur. deli. de qua materia dixi plene in. d. ti. an agna. vel fi. vbi vide. quero qd si habeo filios et recepi feu. pro me et filijs fra tris mei vtrũ filij mei eos excludãt. Bal. in. l. cũ acutissimi in fi. C. de fideicõ. dicit qz aut est facta mẽtio mortis vt qz dixi recipio pro me et post mortẽ meã pro filijs fratris mei. et tunc filij mei pferun tur. ff. de pac. l. tale pactũ. §. fi. aut nõ est facta mentio mortis tunc statim acqsita est dimidia filijs fratris mei p no. in. d. l. cũ acutis simi. et de vsuf. accre. l. si qs titio. subiungit tñ idem bal. qz etiaz in primo casu posset dici qz non excludant a dimidia qz hec stipula tio concernit eos tanqz còiunctos p. c. j. §. an agna. vel fi. et qz hoc vr esse de mẽte dñi inuestientis. ar. l. j. conditiones sceptũ l certũ. C. de pac. extẽdit predicta et ad emphyteosi. vbi videas. quero qd si aliqs feudu pro se et filijs suis recepit an intelligat de natis et nasciturs dic qz sic. et est rõ qz dicti filij hñt in iure suo. ar. ff. de ver. ob. l. stip pulatio in. §. si qs ita. et. j. q fuit pri. cũ ben. amit. in. §. denique. et. ff. de vsuf. l. fi. et. j. si de feu. fue. contro. l. c. si vasallus. et est de mẽte bal. in. l. j. ff. de lib. et eoz lib. sed an isto casu viuẽte patre habeãt ipsi filij ius in re feudali dic qz nõ, et est ratio qz stipulatio eadẽ iter ea q hñt inter se ordinẽ tpis rõnis intelligit sm debitũ ordinis et rõnis non aut simplr ar. ff. de lib. et posth. l. gallus. §. quidam re cte. atq qz si pater stipulat opas sibi et filio nihil debet filio patre viuente. vt. ff. de op. lib. l. vt iuriiuram. §. si liberi. et. l. nihil. et tenet Bal. in. l. liberti. C. de ope. lib. et. j. de ali. feu. pa. in. c. j.

¶ De duobus fratribus a capitaneo inuestitis. Rubrica.

¶ Continuat hoc ordine. s. visum est in ti. immediate pcedenti an femina succedat in feudo. ppterea in hoc ti. de duo. fra. a capita neo inuestitis tractat, an femia excludat fratrẽ a successiõe feudi.

Duo fratres. h. d. si duo fres de no. be. fuerint inuesti cum pacto spãli qz ipsi et eoz masculi heredes et his deficiẽtibus femine habeãt locũ et vnus ex dictis fratribus decessent relicta sola filia ex se certe filia succedet in feu. excluso patruo suo. a. fratre pris si vero alter dictoz fra. decessit sine herede mas. et feia tũc succedit fratri in feu. pp tenorem inue. h. d. toti ti. no. tex. ibi de no. bñs. qd ista determinatio itelligit in feu. nouo, secus si eẽt pternu: qz patrus descẽdẽs a stipite autore feu. et masculus excluderet hãc filiã fra. c. j. s. de grad. suc. in feu. et. c. j. ibi eni nõ pz. s. ti. j. no. ibi a quodam capitaneo siue a marchione siue a quocũqz alio. pp pitatẽ rõnis stati videbimus i tex. fac. l. illo. ff. ad. l. agl. no. ibi tenor qz tenor inue. semp est diligẽter attẽdẽdus qz derogat iuri feudoz. c. j. de feud. non habẽ. ppri. na. feu. iõ dicerẽ qz si princeps inuestiuerit duos fres de feu. vna cũ descẽdẽtibus suis ita qz descẽdẽtes sui succedãt contingit qz vnus ex dictis fratribus decessit relicta vna filia et frater ipsius pdefuncti qrebat an filia excludat patruũ. ego consului qñ tenor est diligẽter attẽdẽdus. sed tenor inuestiture est simplr conceptus de descẽdẽtibus. idcirco intelligit de mascul nõ feminis. c. j. §. et si clientulus. s. de alie. feu. ergo nõ itelli de femia et sic filia. et nõ ob. hic tex. qz rñdeo qz hic pcessit expssum qz femine succedãt: vt pz ibi femie. et in casu nro nõ est facta spãlis mẽtio de feminis. g femia nõ excludit patruũ. no. ibi qz femine sm tenorẽ pacti hic succedũt in subsidiũ. s. deficiẽtibus filijs masculis nõ ibi rñdeo qz filia ibi excludit patruũ pp tenorem inue. ex quo vnusqsqz fratrus puidere voluit descẽdẽtibus suis facit. l. si pactũ. ff. de pba. no. ibi si eni in q qz l pmisso casu si alter ex dictis fribus decessit sine here de masculo vel femia certe feu. lz sit nouũ nõ applicat dño sz fra tri. sz contra tex. oppo. de. c. j. s. de he. fra. So. fatẽdũ est qz in bñfi cio nouo frater fratri nõ succedat nisi tenor inuestiture in contra riũ. sed ponamus casuz duo fres de nouo feu. fuerit inuestiti a pa pa vel impatore sine aliquo pacto. deinde alter ipsoz decessit si ne here. querit an fratri succedat in feu. an feu. ptineat ad domi nũ. So. dõm est sm Bal. hic qz frater fratri succedat in feu. qz spã le in principe. l. j. C. si liberal. impialis socius. secus aũt in alio in feriore. ar. d. c. j. dixi in. c. j. §. et qz. s. q feu. da. pos. et in. c. j. de fra. de nouo be. inuesti. Et no. qz ẽt post negstũ ius ipsius fratris hz locũ ius excrescẽdi cũ sit spãle i pncipe vt dixi lz regulr h. et habetis gl. ordi. in. l. si duo patroni. in prin. ff. de iureiurã. facit qz no. in. l. si mi hi et titio. ff. de ver. ob. et in. l. re còiũcti. ff. de leg. iij. et no. tex. ibi in fi. est qsita iã dicta pdicta sm Bar. hic qz lz in alijs reuolutionibus qñ portio vnius vadit ad aliũ puta p successionẽ vel alio mõ regri tur noua agnitio et appẽhẽsio. l. si ios. ff. de acq. here. secus esset hoc casu qz sine alia agnitiõe portio accrescit portiõi ad hẽ tex. est qsita. facit. l. sz cũ patrono. ff. de bo. pos. itẽ no. sz bal. cõuenit qz intelligit ẽt puidere descẽdẽtibus suis ẽt si tpe dispõnis nõ habe ret filios vel putaret se nõ habiturũ text. in. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. cũ si. oppo. s. titu tex. qz filia dz succedere cũ pactũ vtat dictis copulatiuis ibi quãdiu ipsi regnant et cursus omniũ. l. si in q duce te. §. vix. ff. de re. dubi. sz h nõ est cursus omniũ qz alter fra decesse rat ergo ec. So. sm bal. resoluit l suas singularitates. ar. l. in. f. §. g. no. ff. ad tre. et. l. si. §. fi. de cõdi. et demõ. vltio pone qz dñs vltra debitũ grauat vas. suũ et alios forte vltra debitũ iponẽdo onera. qrit q remedio succurrat vasallo. so. vasal. s. dñm dz iplorare offi ciũ iudicis q iudex nõ pmittat eũ grauari et erit officiũ nobile sz Inno. in. c. si. de offi. iudi. tene mẽti h dominos. ita do. Bar. hic.

¶ An remoueri debeãt testes pares q esse desierũt. Rubrica.

¶ Continuat hoc ordine. s. visum est in plerisqz ti. de paribus cu rie. sz qz aliqñ dubitatũ fuit an possint esse testes qui desierũt esse pares curie propterea subijcit ru. an remoueri debeãt testes pa res qui esse desierunt.

[1] ¶ Pares curie si tpe inuestiture feudi desierũt esse pares, ta men non desinũt esse testes.

Et facto

1 Ex facto. † ID.d. Si cõtentio fuerit inter dnm et vasallũ q tpe investitur erant pares curie et deserũt esse testes quãuis de se: desisse pares curie. no. ubi qs aliud sentiat tñ cõm autorẽ huius opis q erat pes curie et testes pe investiture sunt idonei testes ẽt in iudicio, q̃uis deserũt esse pares curie. facit q habent in. l. ad testiũ. §. j. ff. de testa. Sed ↄ istũ tex. oppo. et imo vr q qui deserunt esse pes curie sunt cõvasalli qui non priuant feudo, nisi ex causa et gñter nõ desinũt esse pares nisi ex ca. puta q: pditor est effect⁹ vasall⁹, vel cõmisit aliud crimẽ ex quo infamia irrogat, q̃ infamia repellit a testimonio. l. iij. §. ob que causa. ff. de carbo. edic. ergo qui pp̃ter infamiam deserunt esse pares curie repelluntur a testimonio. so. aut pares curie deserunt esse ex causa que irrogat infamiã: et tũc si est infamia iuris repellitur a testimonio. si autẽ facti diminuitur fides. no. plene in. l. cũctos populos. C. de sum. tri. et si. carbo. et in. d. §. ob que causa. et in. c. testimonium. de testi. cog. aut pares curie deserunt ex cã que infamat puta q: renũciauerunt feudõ, vel q: non petierunt investituras infra annum et diẽ. infra q̃ fu. pma cau. bene. amit. c. j. in prin. et tunc sunt testes omni exceptione maiores. et ita loquitur tex. noster. et sic no. limitationem ad tex. vt loquatur qñ pares deserũt esse pares ex cã que nõ irrogat ĩfamiã. quero quid econtra. nã tex. loquit quãdo tpe investiture erãt pes sed deserunt postea esse pares tpe testimonij ferẽdi qd modo cõtra si tpe investiture nõ erãt pares sed tpe ferendi testimonij esse cẽt sunt pares curie an sint testes idonei. an concludit qõ sic. quemadmodum dicimus qõ esse. tus liber põt deponere de his que vidit in seruitute. l. notionez. §. instrumentum. ff. de ver. sig. et and. reprobat hic alna. et bene q: n pn. p solennitate investiture requirit qõ pares adhibeantur. c. j. §. q testi. sunt nec. et dixi in. c. j. in prin. §. quid sit investi. ergo non sufficit qõ tpe depositionis sint pares lz non essent tpe investiture p no. in. d. §. instrumentum. in. l. iij. §. j. iulia. ff. de testa. in aut. de testi. §. si vero qs. in. c. cum cãm. de testi. p Bal. in. l. seruos. C. de testi. et p legistas in. l. ad testium. §. j. ff. de testa. et in. l. si C. de testa. bene fatet q tn cõi opi. reputabat esse de paribus qui adhibitus fuit ad investituras poterit etiam deponere postea lz appeat de errore q nõ erat tũc de paribus per ea q̃ habent in. d. l. j. C. de testa. cũ do. Mar. hic dicit in. q. and. qõ q̃uis in veritate meas tex. nostri sit in ↄtrarium in rõne ibi qd enim peccauit eq̃uo est dictũ and. ne pbationes angustent. l. qm̃. C. de here. in or. vltimo q̃situ fuit an moniales possit hre feu. n lecio ita vt iurent sidelitatẽ laico. rñdi q sic per tex. in. c. j. §. verũ. de sta. reg. li. vj. et ibi post alios Gemi. In glo. hoc idẽ ad fi. no. modũ argũendi in materia testium vez qõ iste nõ est modus traditus a iure vt repellat a testimonio ergo non repellitur a testimonio. l. j. ff. de testi.

¶ De contro. inter vasal. et episcopum. Rubrica.

¶ Continuat hoc modo. Supra visum est in. plerisq: titulis de cõtro. inter do. et vas. verũ q: aliquando est cõtro. inter vas. et epm de iurisdictione, ideo subijcitur hec rub. de cõtro. inter vas. et epm.

1 ☞ Contentio si fuerit inter vasallum et episcopum de investitura eius predecessoris pares curie habent cognoscere.

2 Annuam prestationẽ debens si recuset quouis respectu illam soluere, spoliat eũ cui debet dicta annua prestatio.

3 Assertionis actoris ad fundandam intentionem ipsius attenditur magis q̃ ad fundandaz rei exceptionem.

1 Ex eo. ID.d. ¶ † Si ↄtentio fuerit inter vasal. et episcopum de investitura eius predecessoris pes curie cognoscunt et primo fieri dz investitura de recto et simplici feu. q̃ cã principalis decernitur. et interim iurm fidelitatis non pstabitur, nisi ille vasallus heberet aliud feu. ab eodem domino quo casu etiam interim pstabit iurm fidelitatis pro illo de quo est clarus h. d. totus ti. no. ibi pes q reguler si sit cõtro. inter va. et do. pares curie sunt iudices. no. ibi aut q̃libet alia q tex. noster pcedit nedum in feu. annue pstationis sz etiã cuiuscũq: alterius rei. no. qõ si va. ptẽdat inve. recepisse ab epo vel ab alio dño et successor epi negat va. aget ↄ successorẽ vt mittat in possessionem. c. j. §. j. ↄ. de contro. inve. modus practicãdi hũc tex. erit q: va. qui pretẽdit se investitum a prelato mortuo vel alio dño q: in hoc non refert an a prelato sit investitus an a laico ↄ successorẽ prelati sive heredes dñi pbabit inve. pdecessorũ legitime p breue testatũ et si successor nouellus epo dicet ↄ agentez eũ nõ esse va. q: investitura illa non tenebat allegando fortassis q: erat celebrata clã. c. j. an sit. si de inve. inter do. et va. lis ori. vel forte q: tale feu. erat extinctuz morte epi q: dicit esse feu. de camera vel soldate vt vidistis in. c. fi. ↄ. de feu. cog. et in. c. j. qs dicat dux mar. vel co. et tũc pares curie ex q̃ docet se fuisse investitũ a pdecessore cuz successor teneat eũ in possessionẽ mittere. c. j. §. j. ↄ. de cõtrouer. investi. mãdare debẽt eũ investiri. i. in possessionẽ mitti: q: ille est vera investitura. c. j. ↄ. q̃d sit investitura sic. quo facto cognoscãt de cã pncipali. l. oppõnibus dñi an investi. valeat an finita et ãstibus et interim ex quo dño non vult istũ in vasallũ non iurabit fidelitatẽ et soluit ↄnu. c. j. ↄ. qd prece. debe. an fide. an iuesti. et si pnunciabit valere iuestiturã vasallus iurabit. mihi vr q elegantia tex. nri nõ sit bene declarata q̃ sub nube sensit bal. h et clari⁹ and. in si. q dixit cãm esse q eũ dns negãdo ãnuã pstationẽ de qua vasall⁹ erat iuestitus in feudum vr vasal. spoliare q sup ista cã possessoriũ pus tractãdũ sit et postea possessiõe vasa. restituta de petitorio cognoscat. et h oĩa tã super possessorio q̃ petitorio corã pib⁹ curie tractãda sint et idem si non solũ de ãnua pstatiõe sz ẽt de q̃cũq: alia re va. esset iuest. a dño spoliat⁹ et hoc pbat i tex. in ↄ. atẽ dict⁹ vasall⁹ vbi va. petebat se pus iuestiri. et ie possessionẽ restitui et postea iudicari. ptz ẽt i ↄ. sz laudatũ vbi ẽe q ad quoz officiũ spectat vt pus eũ investiri faciant et c. et pstea q de pncipali dicit cognoci debere. et sic ex quo in libel. petit ante oĩa iuestiri et de hinc de pncipali cã cognosci. et sic l feu. ẽt militat ista q spoliat⁹ añ oĩa est restiẽdus ẽt non obstãte exceptiõe de ppriet atis defectu ẽt si possessiões nõ coloret ex ti. oldra. i cõsi. cccxiiij. in pma et pe. col. incipit iste sunt allegatiões. and. in. c. j. §. illud. in. ij. et iij. col. j. de pbi. feud. alie. na. p fed. q intelligit p oldra. vbi prime nisi defect⁹ ẽẽt notori⁹ ppriet atis lz and. h nõ firmet tñ Fe. vr cũ old. tenere in cõsi. cclxxxiij. incipit cõsiliũ la: si bellamera deci. cccciiij. inci. pbõnes facit q no. inno. in. c. cõstitutus. de re. pbr. in. c. significasti in. c. porro. de diuoz. facit quod arc. in. c. q̃ iure in. iiij. col. viij. di. et. xxiiij. q. j. §. j. vbi dicit qõ ↄ agẽtẽ possessorio recupãde tñ exceptiões rõnabiles et cõpetẽtes sunt admittẽde facit ad pdicta. c. ad decimas. de resti. spol. lib. vj. vbi cõiter doc. qõ no. cal. cõsi. xj. in ti. de iuramb⁹. d. ant. in. c. ex pte. in si. col. pa. in. c. in lris. et. c. lras. de resti. spo. d. ant. in. c. cũ dilectus in. iij. et. viij. co. pa. in. xij. col. in. c. past. de cã pos. et pprie. itẽ pdicta pcedũt, nisi imineret periculũ qõ fcã restõne si spoliator postea obtineret i petitorio nõ posset a spoliato recuperare puta q: fortalicium sit inexpugnabile pan. de cast. in. ij. C. d edi. diui. adri. tol. item nisi ex restõne spoliati immineret scãdalũ, inno. in. c. cum liberũ. de sepul. vel peccatũ. d. c. lras. fe. d. cõs. cclxxij. cal. d. cõsi. xxiij. decisio est arc. in. d. §. j. xxiiij. q. j. d. alex. de pdictis late in. l. nã liter. §. nihil cõe. in. ij. et. iij. charta. ff. de acq. posse. et ita determinat p tex. hũc appet expsse qõ loqt in terio possessorij et sic hẽtis hic casum notabilẽ qõ qñ agit inter dñm et va. possessorio pares curie sunt iudices qõ ẽt voluit Inno. in. c. ex pte. h. de fo. cõpe. et ad istũ tex. rñdet qõ loquit in miserabilib⁹ psonis quoz decisio pprie spectat ad ordinarium. et ita panor. in. c. cetex. de iudi. bal. in. l. iij. circa pn. ↄ. de momen. pos. et in. c. j. §. inter pes in. j. col. j. õ l. cotra. et est tex. sing. in. c. j. j. de mili. vas. q cõtu. est. et ẽt tz hic an. lz aliud dicat esse de iure cano. qõ nõ credo vex p pdicta. lz Bal. ẽt in. c. j. j. de pbi. feu. ali. p Fede. in. §. si. in. j. col. in. c. j. ẽ. pe inesti in mari. fac. teneat qõ de cã possessoriũ inter do. et vasa. cognoscat ordinarius. et si vultis ẽt tenere qõ iste tex. loquitur in possessorio adipiscẽde q: vas. investitus p pdecessorem illo pdecessore mortuo nondum habita possessione petit se investiri. et sic ad possessionem mitti, et postea d principali causa disputari quia h etiam admittit in iudicio adipiscẽde vt habet in. l. j. C. quorum bono. et in. l. fi. C. de edic. di. adria. tol. in. c. cũ olim de causa pos. et pprie. Et tunc etiam expositio tex. nostri erit plena et aperta q̃ ad hoc, facit. c. j. ↄ. si de feu. fue. cõtro. et huic intellectui cõuenit qõ vult hic and. dicẽs qõ si dño vellet incõtinẽti docere de nullitate investiture admitteret anteq̃ investiretur vasallus per. l. si is a quo, ff. vt in pos. le. et etiaz nisi notorie cõstaret multo magis de pprietatis defectu vel nisi difficilis esset postea recuperatio vel immineret ex datione possessionis peccatum vel scãdalum vt. ↄ. et sic est q ẽt casus notabilis qõ in iudicio possessorio adipiscẽde pes curie sũt iudices inter do. et va. idẽ in possessorio retinende videmus pus pnunciat in possessorio p possessore reseruato iure petitorij. tex. est notabilis ibi tenẽt oẽs in. c. j. §. si tres. j. de pace tenẽ. et de hac q. posui theorice in. c. j. ↄ. apud quẽ vel quos contro. uer. feu. si. deb. No. tex. ibi offiñ. vt primo cũ de suo recto feu. inuestiri faciãt iuncto tex. ↄ. ibi de annua pstatiõe

2 † qõ si illa q debuit ãnuã pstationẽ recusat quouis respectu illam soluere ex quo dispõnit non soluere spoliat istũ cui debet annua pstatio adeo an te omnia est restituẽdus. Inno. l. c. q̃relã. de ele., Secus dicit hoc Bal. si solũ cessaret a soluẽdo nõ tñ pponeret nolle amplius soluere vt ibi faciũt q̃ no. legiste in. l. si certis annis. C. de pac. Bald. hic ponit casum ex quo multa bona resultant modo investitus ab epo de feudo petit a successore nouo epo vt inuestiat nouell⁹ epo negat eũ esse vasallum h videns vasallus cõuenit epm coraz ordinario puta archiepo dicẽs esse inuestitũ a pdecessore. q̃re petit se mitti in possessionẽ epe declinauit forum archiepiscopi q habeat pares in curia q dicunt cognoscere de cã q̃uis neget eum esse vasallũ. Vasall⁹ dicit qõ cũ nouellus epo se neget vasallũ impossibile est qõ h habeat pres curie cũ ipse neget vasall⁹ h

3 modo ponẽdo casum fm Bal. hic ẽ cas⁹ no. qõ † magis attẽdit assertioni actoris q̃ rei tã ad fundãdã intẽtionem actoris q̃ ad

fundādā exceptionē rei h quoq3 est casus q actor replicando non pōt esse ɔtrius libello suo: sed ɔtra hoc op. ꝛ imo magis inspiciimus intētionem actoris ex ꝑte ꝛ tex: qz cum agamus de iurisdictiōe pādi in prin. fauemus actori.l. si qs intentionē. de iudi.l. cū qd ꝑ puella. ff. de iurisdi. om. iu. so. libellus ꝛ qualitas narrata totum in libello cōcludit exceptionē nouelli epi conuēti qz in libello agentes narrauit se esse vasal. ergo pares curie debēt congnoscere vt casus hic: sed virtute litere nostre ponit ɔtrium qz assertio vasalli deinde replicatio dñi vt patet ibi oppo. ꝛ postea sequit dño respondēte. item qz tex. se fundat qz ita sit de natura feu. vt qñ si controuersia de inuestitura iter do. ꝛ vasal. pares curie sint iudices, non autē se fundat tex. ꝑpter assertionē actoris in libello ꝛ sic ad ɔtra respodēdo pōt dici hic speciale ꝑpter singularē naturam feudi ꝛ tenēdo predictū intellectū habetis ex tex. qō lz ex eo qō qs impugnat se iuuante non pōt regula illud nō habet locū quo ad fundādam iurisdictionem ꝛ forum. nam reus hec ex qualitate asserta per vasal. qui dicit se inuestitum se fundat quo ad iurisdictionē ꝛ forū vt per pares cognoscat, lz impugnet assertionem negādo eū vasal. ꝛ bene inuestitū. facit. d.l. cum quedā. Oppo. ꝛ imo videtur qō pares curie laic. non possint cognoscere de causa inter epm ꝛ vasal. c. si diligenti. de fo. compe. so. illud. c. non habet locum in feu. vt no. in. c. ceterum. de iudi. ratio qz pares curie sunt reales iudices feu. propter ɔctū feudalem. ar. l. qui aliena. §. fi. ff. de ne. gest. ſm Bal. hic. ꝛ facit qō no. glos. fin. ŝ. de inuesti. in mari. facta in. c. veri. de fo. cōpe. In glo. epo ibi vel alio. no. glos. q vult q tex. noster vēdicet sibi locuz in epo ꝛ etiā alia quacūq3 persona. ¶ Not. fi. glos. ſm Bal. q quāq3 sit ineptitudo libelli tñ prius cognoscēdum est de iurisdictione iudicis: sed hec gl. hoc non dicit qnimo dicit q si de inuesti. agit vasallus subaudi prima facie tñ fienda est citatio, ꝛ sic nō loquit glo. nostra de ineptitudine libelli de inuestitura, nisi saluādo Bal. dixerim qō loquit qñ lis expressam cōtinet iniusticiā q paria sunt libellum esse ineptum ꝛ euidenter calūniosum. l. q cum maior. §. si patris. ff. de bo. liber. ꝛ no. Inn. in. c. i. de offi. vica. ꝛ Bal. in repe. l. edicta. C. de edē. quo ad tex. nostrum illud dictū Bal. nō pōt colligi qz hic ꝑsupponit qō ex eo libello possit cā terminari. ergo nō erit inepţ. l. fi. ff. si mensor fal sum dix. glo. insti. de act. in pri. Inno. in. c. i. de offi. vicarij. Bal. in l. vbi pactum post glos. C. de trā. In glo. que incipit hoc forte illa glo. se. incipit pōt circa istas glo. Querit de intellectu tex. nā intellectus est quorūdā qz iste tex. constituit differentiā inter vasal. habētem aliud feudum de quo nō est cōtrouersia ꝛ feudum solū de quo est contro. primo casu inuestiat de vtroq3 ꝛ iuret pro feu. de quo ɔstat p alio expectet sniā. scdo casu q l tex. est q pro inuestiat ꝛ iurm deferat: deferi iurm: qñ constat eum de aliquo esse vasallū: sed si nō constabat an valeret inuestitura necne. propterea si vasallus nō habens aliud feudū de quo nō est cōtrouersia sz solū feu. de quo sit ɔtrouersia dñi est fidelitas a vasallo, qz vasallus nō tenet iurare donec cā pncipalis fuerit sopita vt latius. j. declarabo ꝛ si dicat parue dubitationis fuisset iste vers. si constiterit pōt dici q videbat q ex quo dñs negabat vasallo qz esse vasallus de feu. q dicebat se habuisse a ꝑdecessore ꝛ l h erat qō dubitabat an interim vasallus posset dicere donec cā non sit terminata. nolo astringi et p alio feu. ad iurādū fidelitatē quasi dñs sibi iniusticiā pur ꝑtēdit faciat: sed qz nō dz in hoc stari dicto vasalli ꝛ nōdum est clarū de hoc feu. ꝛ ista sunt sepata. ratio aūt decidēdi fuit vt iuret sup eo de q est clarū sup alio cā cognoscat p pares ꝛ termine ꝛ tex. noster nō cōtinet irrationabile. ꝛ si dicat ɔ in scdo casu q est ꝑmus in tex. qñ nō est inuestitus de alio feu. q de illo de quo est contro. ine. a successore ꝛ deferi iur. ergo rōne aduti fortius qñ hz aliud fue. qu ā de quo est controuersia de vtroq3 inuestiet in pmo casu q est scdo in text. s. m. v. si cōstiterit. so. non negat qn de vtroq3 dz inuestiri sed dubium erat, an de vtroque debeat iurare rōne aduti deferetur iurm super vtroq3 et maxime ex quo successor dicebat vasallo facere iniuriam mouendo controuersiā sup hoc ꝛ tex. determinat q sup retro. s. claro de quo nō est cōtrouersia vt iuret vt. ŝ. dixi in rōe dubitādi ꝛ decidendi. scdo fuit intellectus iac. q h tex. nr dū logt q p sniam piū vas. ps inue. intelligit de feu. de quo nō erat cōtro. sz de illo de q fuerit contro, an valeat inue. certe non est faciēda donec cā principalis fuerit sopita. i. donec appuerit per sniam pium an sit vasallus vel ne. Sz hic intellectus vr ɔ tex. nrm ad literā q vr cōstituere dñā an vasallus habeat aliud feudū de quo nō sit cōtrouersia vel nō aliud feudū tūc logt v. ad quoz spectat officium. Si vero habuit aliud feudū tūc veri. si constiterit. fuit alius et tertius intellectus Bal. q hic vasallus agebat ɔ dñm ad duas inuestituras quarū vnā dñs cōfitebat alterā v° negabat, certe p sniā piū coget dñs facere inuestiturā de feu. de quo nō est cōtrouersia qz confitet dñs sz de alio cuj inuestitura est negata nō fiet inuestitura donec causa principalis fuerit sopita. i. donec fuerit sentētiatum a paribus an sit vasallus vel ne. Iste intellect° vr indubitabilis, nā cū dubium q si dñs fatet, tenet facere inue. de feu. de quo non est contro. c. j. ŝ. q j sit inue. Ergo iste intellectus non est bonus arg. l. labeo. ff. de carbo. edic. ꝑterea vr tex. cōstituere dñam an habeat aliud feudū vel nō. vt. ŝ. dixi. ɔ intellectū Iac. de bel. mū sustinendo Bal. dicatur q nō fuit dubiū hic sup eo, an deberet interim fieri inuestitura: sz sup eo an deberet iurari fidelitas ꝛ rōnē dubitādi posui. ŝ. Et iste tex. nō facto sum, an nō haberet aliud feu. an haberet in decidēdo sed ꝑpterea distinctim posuit. qō qñ habebat illud de quo non erat qō. qz illo casu videbat dubiū an vas. posset recusare iurm rōne quā posui. ŝ. alij ponūt casum hoc modo q odoff. dicum pariū spectat cogere dñm vt inuestiat vas. ꝛ mittat in pos. feu. de quo sit cōtrouersia postq vasallus corā parib° curie docebit per breue testatū vel alia legitimā ꝑbationē se inuestitū a ꝑdecessore eius. c. j. §. j. ŝ. de cōtro. inue. sed deferi iurm fidelitatis ꝛ. l. qd ꝑcedere debe. an inue. an fideli. nā si pes curie ꝑnūciauerit sup inue. ꝑncipali inuestitura valuisse. ꝛ tūc ꝑstabit iurm si autē ꝑnūciauerint inuesti. nō valuisse nō iurabit qz dicebat se vas. alius est itellect°, q si vasall° hūit feudū aliud de q nō sit cōtrouersia. tūc dñs cogit per pares curie inuestire vasallū de feu. de quo nō est cōtrouersia ꝛ vasal. nō ꝑstabit iurm dño aut non habet aliud feu. ꝛ pōt dñs si valt inuestire. ꝛ deferat tñ iuramentum ꝛ et erit in optione dñi illud exigere: sed hic intellectus est ɔ istū text. nā in tex. nostro nō ꝑsupponit qō sit in potestate dñi q vasal. iuret qnimo tex. noster vult iurm differri donec causa principaliter decidat vt apparet in tex. ibi sed fidelitatis iurarū. differat. d. Mar. dat aliū intellectum in hoc ver. ad quoz spectat offi. nā aut vasal. cōtēdēs de inuestitura ɔ dñm aliud habebat feu. vnū de quo est ɔtrouersia. ꝛ tūc per sniam piū curie dñs cogit inuestire ꝛ mittere in possessionē ꝛ iurm fidelitatis differtur donec causa principalis sopiat a pibus curie nā si pes curie declarauerint agentē eē vas. ꝑstabit iurm dño. alis si declarēt eū eē vas. non prestabit iurm dño. Si vero vasal. aliud feu. habeat sine cōtrouersia p pares coget dñs nedū inuestire vasallū de quo nō sit ɔtrouersia. verū et de feu. de quo sit cōtrouersia, ꝛ vasal. ꝑstabit iurm de vtroq3 feu. deinde pncipalis cā derimet qz si pes curie declarauerit agētem nō esse vasal. nō tenebit iurm neq3 inuestitura de feu. de quo erat controuersia. alis secus. iste videt clarus intellectus in litera nostra ꝛ de mente glo. hic ꝛ odoff. in summa qui posuit de feu. cognoscere lz ɔtriū sentiat in. ꝛ Bal. vt dixi. ŝ. iste itellect° est ɔ text. ita si. q nō dicit de vtroq3 feu. debere iurare sz solū d illo recto feu. de quo constat. ¶ Tñ iste vltimus pōt sustineri qz tex. indiffinite loquit in hoc ver. si constiterit q de recto feu. dz inuestiri ꝛ iurare qz indiffinita equipollet vli. l. si plures ibi bar. ff. de le. ij. nec est bona expositio tex. que sit p alios dum intelligūt q de vtroq3 inuestiri dz sz pro illo qō hz de quo nō est questio iurabit tñ qz cū tex. vnica cōstructiōe ꝛ copulatiue procedat in dubio dz ea determinare equaliter ꝛ copulatiue. l. iam hoc iure. ff. de vul. ꝛ pu. dicit enim quin debeat de suo recto inuestituram accipere ꝛ fidelitatē iurare. non est dubitatum. ergo vniformiter ista duo intelligūtur vt vel de illo de quo non est qō inuestiturā accipiat ꝛ de illo iuret. Et scdm pue dubitationis fuisset iste versicul° vel intelligātur vt de recto feudo inuestituram accipe. l. de vtroq3 ꝛ iurare lz vtroq3 debeat ꝛ et rō. nam ex q de litigioso vt dz in prima parte ponitur qz inuestituram accipere debeat de eo de quo nulla est rō nō est dubitan. qn debeat inuestiturā. qō autē de litigioso debeat iurare est diuersū ab eo q dz in pma parte: sed hoc puenire rōe adiecti. i. feudi q hz adm ex quo p illo q hz de quo nō est qō iurare dz fidelitatē nō dz esse ita graue vasalo si et p alio iuret, cū oīno iā sit dño vno respectu astrict° ꝛ sic stat sustētat° hic intellectus q p vtroq3 inuestiet ꝛ p vtroq3 iurabit in gl. sz nūqd ad fi. soluite ɔtriū. c. j. ŝ. qs dicat dux mar. vr co. q ibi feudū nō trāsibat ad hēdes neq3 successores actiue neq3 passiue, qnimo morte alterius finiebat feudū sz h erat feudū trāsitoriū ad successores vel ex nā sui vel ex pacto. extra glo. q ro de tali qōne in q vidi dubitare rex vel dux inuestiuit me de castro cū oī iurisdictiōe cā pma iter hoies illi° castri volo qō agitet corā me: qz habeo vtilia iura iurisdictiōis rex vel dux vult q agitet corā eo q hz directa iura: qz dñs q rit qd iuris, ꝛ video ego vasall° q habeo vtilia iura debeo ꝑferri. ar. l. si cū ꝑtore. ff. de pac. ꝛ. l. j. ꝛ. ij. ff. si ager vecti, ꝛ. l. j. §. qō ait. ff. de supficie. ꝛ not. Bal. in. l. j. ff. de rerū diui. q. xlij. Querit Alpo. ab extra qd si dñs dicat corā pibus nolo ipsum inuestire neq3 ei tradere possessionē neq3 recipere fidelitatē qz habeo pbationes l ꝑōptu ꝛ incōtinēti velit pbare ɔ ipm vasallū dicēdo hodie cōstat hodie agat an sit exaudiēd° ꝛ tz And. de iser. qō sic p. l. si is a quo. ff. vt in pos. leg. de qua materia dicatis vt ibi per doc.

¶ De milite vasallo qui arma bellica deposuit. Rubrica.

¶ Continuat hoc modo. ŝ. in aliquibus ti. visum est q. mo. feu. amit. Restat videre alium modum perdendi feudum propterea subijcitur rubrica de mili. vassal. qui. ar. bel. depo.

Miles scli deponēs ar. si igredit religi. amit. feu. ꝛ qd si penitret eum

eum deponendo habitum, an poterit recuperare feudum. et nu. 2.
3 Filius fact' clericus viuente patre vasallo: an mortuo patre si redierit ad vitam laicalem poterit recuperare feudum.

1 Miles. Diuidit in duas. In prima ponit decisionem. In secunda ro. decidendi. 2ª ibi nec ptinet bñficiũ. h. d. † Miles seculi q deponit arma bellica igress' religionẽ renũciauit seculo amittit feu. h. d. No. ibi siue liberis. a contrario sensu qd si vas. miles q deponit arma habeat liberos feu. transit ad eosdẽ. No. ibi seculo renuntiauit. qd vbi arma bellica miles deponit nõ tamen perdet feud. nisi renuntiauerit. facit. c. beneficium. de reg. iur. lib. vi. cum ibi not. no. ex hoc tex. qd miles nedum faciebat simplicem conuersionẽ, sed etiã pfessionẽ vt patet. qr etiam seculo renunciabat et habitum assumebat. vt. xx. q. i. c. vidua. et in. c. porrectum. et. c. sup eo. de regu. sed qui erat laic' et miles recipiebat in conuersum licz pficeret substãtialia. formã aũt pfessionis vide in spe. in ti. de reg. ver. i. et. ij. Et tales cõuersi lz nõ sint de capitulo. c. et si christus. iuxta suprascriptionẽ de iureiur. tñ sunt regiosi et monachis comparant vt hic. c. nõ dubiũ. de se. ex. professus etiam intelligit cõuersus ex eo, qñ facit conuersionem morum suorũ vt ibi dixit spec. quimo dicit hic Bal. probari qd renũciãs seculo et assumẽs habitũ religiõis vr pficeri qd declaraui vt late dixi i. c. rursus q cler. vel vouen. ma. no. ibi miles xpi qui grediens religionẽ efficit miles xpi. ergo religiosi militãt. Et de militia multiplici in. l. j. ff. de bo. pos. mili. facit. c. ij. de pe. lib. vi. l. miles. in pn. ff. de re iudi. no. ibi nec pertinet bñficiũ nõ ptinet ad eum qui nõ gerit beneficium. facit qd nota. in. l. sub pretextu. C. de sac. san. eccle. In glo. ibi idẽ vel aliter imperfectus. nota glo. que extendit tex. nostrũ ad simplicem clericatũ. nã miles qui est fact' simplr clericus perdit feud. qd glo. intelligo veram nisi sit parat' per substitutũ seruire ar. l. ad sĩtitudinẽ. C. de epi. et cle. et dixi' di

2 xi enim. c. i. ş. q feu. da. pos. † Quero 2ũter cũ dicta gl. quid si iste cõuersus seu monachus relinquat habitũ religiõis an poterit recuperare dictũ feu. et rñdet gl. qd nõ qr casus est in. c. i. in si. de be. femi. et hoc voluit gl. vsqz ad si. sed etiam in has qõem reperio. d. in. ardi. in summa sua i ti. qui. mo. feu. am. sub rubricella si vasallus efficiat clericus distinguerẽ vt si re itegra hoc est nõ habita questione õ feu. dimittat clericatũ qd feu. retinere põt et recuperare alioqui si iam habita est qd de amissione vel res nõ est itegra qd tũc nõ. recupat. C. de repudi. heredi. in. l. si. ff. de opt. le. l. mãci piorũ et dic vt ibi per eum. vbi plura allegoi p et 2. et vr mihi ista sua opi. satis equa quoniam si. s. terminũ pbationis exiuerit non pdit bona sua. vt no. in aut. ingressi. C. de sa. san. ec. facit qd no. in. l. si primo. i. ş. in versu. ff. de in rẽ ver. qñ enim intrat religionẽ vr cedere in animo id priuilegiũ qd sibi tribuit ius ar. ff. de serui. l. si cui. facit qd no. in. l. si attilius. ff. de ser. rust. pdi. et vr esse de mente and. in. d. c. j. in si. de be. se. lz expsse dicat 2trum hic et i. d. c. qui clericus facit ad pdicta qd no. in. c. bñficium de reg. iur. lib. vi. in glo ij. et si. lz vt saluem' hãc gl. dicamus qd loquit qñ iste iam fecerat pfessionẽ quo casu nõ posset feu. recuperare neqz retinere cũ cẽse at apostata. vt. s. ex. tex. ideo non posse stare in curia dñi vt in. c. j. an ille qui interfe. fratrẽ do. et dixi in. d. c. q cleric' hec declara vt dixi. 3. q feu. da. pos. l. c. j. ş. et qr in gl. q inci. intelligo ad si. no. qd si miles q est ingress' religionẽ habeat filios certe filij succedẽt i feu. extra gl. examinem' intellectũ huius. c. qdam fuit intellect' qd miles fuit inuestitus hoc pacto vt feudum remaneret penes eũ si quosqz haberet liberos. ingressus religionẽ nõ põt amplĩ' liberos habere iustos. ergo amittit feudũ hic itellectus quis sit verus tñ nõ est de mente neqz de verbis tex. nostri q tex. fũdat amissionẽ pp ingressum religionis nõ aũt qd nõ haberet liberos vt patet ibi miles seculi q factus est miles christi et patet i rõne tex. ibi nec ptinet beneficiũ. scdo nõ plz qr est indubitabĩ 3. l. qd labeo ff. de carbo. edic. nã cui dubiũ pactũ icertũ in feudo esse seruãdũ c. i. de duo. fra. a capita. iue. facit. l. i. ş. si cõuenerit. ff. depo. Scdo intellectus est qd tex. nr pcedat indistincte vez qd vbicũqz vasa. ingredit religionẽ pdit feudũ qualecũqz sit. Sz hic itellectus nõ plz qñ mõasteriũ h loco filij. ş. lz h veniãte. C. de san. epis. et no. in aut. si qua mulier. C. de sac. ec. ergo quẽadmodũ in feudo succedit filius. c. i. ş. cũ vero corradus. 3 q feu. da. pol. ita et mõasteriũ vel. etia negari nõ potest donec ille viuat qñ debeat remanere apud monasteriũ. c. i. pñtia. de pba. Quare fuit ali' itellect' qd hic erat feudum militare qd qdẽ nõ trãsit ad monasteriũ, sec' si esset tale feudũ p quo monasteriũ posset idonee seruire sm Bal. h. Ego aũt putarẽ qd tex. noster dz intelligi iquocũqz feudo. vt igressus vasallus religionẽ amittat feu. nisi monasteriũ sit paratũ seruire per substitu. siue sit feu. militare siue qlecũqz ar. not. host. et io. an. in. c. in pñtia. de pba. fallit si fuerit electa industria psone vasalli qd tũc nõ trãsit ad monasteriũ cũ nõ possit seruire per substi. i. j. ş. nec aũt. C. de cad. tol. l. iter artifices. ff. de sol. et sic sumus expediti de lectura hui'. c. quero qd si rex efficiat mõach' an ius regni trãseat ad monasteriũ vel ad qs dic qd trãseat ad successores sanguinis nõ aũt ad monasteriũ vt no. glo. xxvij. q. j. si scripsit et addit ẽt aliud qd eo ipso qd qs efficit mo. desinat esse rex vel impera. ar. vij. q. i. h nequaqz glo. pña in pn. xx. q. iij. glo. in. c. q. de purga. can. in. c. ex q de sta. mo. spe. ti. de sta. mo. ş. i. v. xi. et dixi i. c. i. ş. et qr. 3. q feu. da. pos. lz as clericus reputetur amplius de vniuersitate ciuium dicit Bal. qd hic p. l. falsa. ş. j. ff. de cõdi. et de mõ. et de fo. cõpe. c. dilecti. sicut dicim' de ecclesijs q sunt de corpore ciuitatis sz Old. Quero an si miles armate milite sit effectus miles gaudẽs: vt sũt milites tuscie an amittat feudũ rñdet. bal. qd nõ: qr poterit seruire per substitu. l. null'. C. de decu. li. x. sz melior rõ est qr cessat rõ tex. no stri. in si. nãq kit tex. nec ptinet bñficium ad eũ q nõ dz gerere officiũ: sz h miles dz et põt gerere officiũ militare si velit. ergo cessat rõ tex. et cessãte ratiõe cessat lex. l. adhibere. ş. qd ins. ff. de iure pa.

3 † Quero ab extra qd si viuo pñe vasallo filius erat clic' vel cõuersus postea tpe mortis pris filius est redact' ad vitã laicalẽ an poterit tenere feud. et dicit And. de iser. qd sic qr tpe q erat cleric' nõ habebat feudũ: vnde non põt dici qd pdiderit id qd nõ habebat. l. nec vtilẽ. ff. ex q. cau. ma. et. ff. de reg. iur. l. nõ vr rẽ omittere. sz istã suã determinationẽ legitimarẽ, nisi ipse fili' remaneret apostata. p. c. ij. ne cleric. vel mo. li. vj. vel si fuisset exautorizat' pp delictũ vt in. c. si q a ppria. ij. q. si. et pbat rõne qr ex tali excessu et infamia nõ posset stare i curia dñi, ergo nec feu. retinere vt pbat i c. i. an ille q interfe. fra. do. in apo. aũt pñdita q est hereticus nõ est dubiũ qd nõ posset fe. retinere neqz recupare vt de he. i. c. excõica' et C. de apostatis. in. l. apostatorũ. et in. l. si. et i aut. iterdicamus. et j. õ statutis. et cõiue. 3 liber. eccle. tol. in. ş. gazaros. triplex aũtqz est apostasia vt no. gl. i. c. j. extra de apost. quero qd si post mortẽ pris vasalli fili' fu' erit clic' sz postea laicat: vtrũ possit obtinere feudũ et vr dicẽdũ qd sic si res est integra qr nõdũ fit etiã qd alis sec' p ea que dicta sunt. sz And. de iser. dixit qd si icõtinẽti laicat tũc ex alias secus. arg. C. de nu. l. et si 3. extra de spõ. i. c. l. ras. tñ mihi nõ plz qd ista statim excludat si nõ dimiserit clericatũ: sz itelligerẽ secõz distinctionẽ quã posui. 3. i. c. i. ş. et qr. q feu. da. pos. quero qd si vasallus efficiat miles hyerosolimitan' q s vulgares vocant milites sancti Joã. vel efficiat miles sancte ma. alamanor vel alterũ ordinũ put dixit gl. i. cle. qr. õtingit. de relig. do. an pdat fe. p ingressum talis regiõis. dic qd nõ: qr nõ pditi statutũ. vñ poterit hõeste fuisse p substitutũ. l. nulli' q nexu. et. l. oemnẽ. C. de decu. li. x. nec vr qd cũ iuris sit mutata lz honor sit auctus. ff. de cõdi. et demos. l. falso. ş. i. sec' ẽt si cũ iuris esset mutata forte ex 2stõib' ipsius ordinis qr tũc mutato statu pdet feu. ar. ff. de capi. dimi. l. tutelas. sm bal.

De milite vasallo qui contumax est. Rubrica.

Continuatur hec rubrica h ordine qr plerũqz in causis feudalibus vasal. est contumax et nescitur quomodo si procedẽ. ideo subijcit rubrica de mili. vasal. qui contu. est.

1 Dominus conquerens de vasallo qui cõmisit culpã ex qua dicit feudum amittendum: citandus est vasallus ter a curia: septẽ vel decem dierum spatio pro quolibet termino et si fuerit 2tumax dominus mittetur in possessionem feudi.
2 Vasallus si per contumaciam amisit feudum recuperabit illud si venerit infra annum a tempore contumacie.
3 Vasallus recuperat possessionem feudi purgando contumaciam suam in iudicio etiam si dominus missus fuerit in possessionem.
4 Dominus si ad preceptum curie noluerit restituere possessionem vasallo tũc poterit ipse vasallus adire principẽ maiorẽ et supiorẽ
5 Vasallus si depredatus fuerit dominũ autoritate legis aut 2suetudinis: non propterea meretur penam.
6 Dñs spolians vasallũ feudo an teneatur ad aliã penã qz restitutionis possessionis.

1 Dominus. † H. d. Si dñs conquerat de vas. q 2mittit culpã ex q dicit feu. amittendũ citabit vasal. ter a curia septẽ vel decẽ dierum spacio pro termino quolibet et si fuerit 2tumax dño mittet in possessionẽ feu.
2 † quam possessionez infra annum veniẽs vasal. ad respondẽdum recuperare poterit. et post annũ vasal. nõ audit de possessione neqz pprietate: et cõsequẽter amittit feu. h. d. prima pars. si vero cõquerat de dño qui eum spoliauit de feu. vasal. adibit curiam et coget eum reuerentia dñi vt restituat possessionẽ vasal. et si dñs ter monitus contumax fuerit adibit vasal. maiorem potestatẽ vt ei facit iusticiã contra dñm et si dñs contumax fuerit vasal. põt eum dñm depredari. h. d. totus ti. no. tex. ibi vocat militem id est vasal. vt sequit de quo p gl. i. c. j. de feu. sine cul. nõ amit. qd ante omnia quando dominus vult vasal. pnunciari incidisse in culpam et priuari feu. siue priuatum declarari citat vasal. aduerte quia ista est prima citatio que ipsi vasallo fit vt compareat tali die ad instantiam domini ad se excusandum de tali culpa coram curia, que dicta die congregabitur in tali loco ibi iudic disse ex hoc patet quia causa bebet inseri in citatorio ad hoc vt

citatus sciat an debeat cedere an cōtēdere.l.j.ff.de edē.ꝛ.l.fi.C.de edic.diui adri.tol.no.ibi vncari curiā ꝙ hec curia accipit pro paribus curie vt vidistis ēt tex.in.c.j.de inuesti.in mari.fac. No.per trinā vocationē seu citationē.dicit hic dñm semel vocādū ꝛ iterū ꝛ tertio.ꝛ sic videt ꝙ nō sufficit vnū peremptoriū p oībus iuxta.l.nūnꝙ.ff.de iudi.qḋ sensit hic glo.ꝛ fa.tx.rō q: cū hic agat de pena priuationis nō sufficit vnicū peremptoriū sed reqrunt tres citationes p tria interualla iuxta gl.in cle.j.i v.tertio.de vi.ꝛ hoc.cle. Jo.an.in.c.ex tue.de cle.nō resi.ꝛ i addi.ad spe.in ti.de cle.nō resi. bal.in.c.ex lris.de cōsti. Lud.in.l.ij.ff.de re iudi.allegat glo.i.l.q.§.sena.ff.de iure fisci. Jmo.l.l.si vo.§.de viro.ff.so.ma.ꝛ i.l.si finita.§.iulianum.ff.de dam.infec.ꝛ dicit Bal.p glo.hic ꝙ ab h cōmēdatꝙ si per statutū daret forma qḋ quis ponat in bāno precedentibus duabus citationibus tot dierū p qualibet citatione nō hꝫ iudex dandi ptātem vnam pro oībus:q: cū ista sit forma data a statuto nihil immutari pōt ēt vnius hore momētū.l.ꝛ si nihil.ff.de reg.in.l.cōstōnib'.ff.ad muni. bene crederē ꝙ sufficeret vnica citatio p oībus cū tribus tēporū interuallis iuxta.c.cōstōnem.de sen.ex.cō.li.vi.ita Car.in.o.cle.j.in.vi.col.ꝛ Jmo.ibidē q pōderat gl.hic.tamē vbi esset citādus tyrānus vel vasallus quispiā terribilis citanti sufficiet vnica citatio. Jo.an.in.c.nō min'.de immu.ec.ꝛ ita Bal.hic facit no.in cle.cām.de elec. Jtē ibidē ex tex.no.p tres citatiōes successiue cum debitis interuallis cōuinci ptinaciā ꝛ contumaciam vasalli vt hic.ꝛ.j.q fue.pri.cau.bene.amit.in.§.j.ꝛ in.l.consentaneū.C.quō ꝛ qñ iudi.per Jo.an.in.c.statuimus.extra de sup.neg.prela.ꝛ in.c.ex pte.de ver.signi.ex qua cōtumacia priuatur possessione rei feudalis vt patet in hoc tex.ꝛ i.l.l.satis.ff.de in ius vo. quā recuperare nō potest vsqꝫ ad annū.ad qḋ facit C.de pscrip.xxx.vel.xl.anno.l.si quis emptionis.in.§.pe.verū ea pso anno.priuat ēt dñio vt hic.ꝛ in.l.pparādū.§.finaūt reus.C.de iudi.ibi L.y.ꝛ qḋ ibi p doc.nnēsset ablonū ꝙ pp vnā cōtumaciā solā qa pateret tm dānū.vt no.ff.si qs i' dicēti nō obtē.l.l.j.l fi.c.qm frequēter.§.in aliq.cum le.vt lite nō cōte.l.si finita.§.iulianus.ff.d dā.infec.ex his infert ꝙ aliud est feu.aliud possessio feu.put in simili no.in.l.si mulier.in.§.q possessionē.ff.ꝙ me.cā.in.c.lras.d iureiur.cal.facit.l.nāliter.§.nihil cōe.ff.d acq.pos.no.l citatiōs debere adij.i cām.atem tp̄s vt.d.l.cōsentaneū.atē locū.l.n vt pponis.C.quō ꝛ qñ iudex.atez ad cuius petitionē vt.l.fi.C.de bo.auc.iudi pos.item corā quo vt hic.ꝛ in.l.j.si qa ius di.nō obtē.put de pedi.dicit spec.i.de cita.§.tam de cit.modus aūt citādi erit talis si citandus est abñs q: citabitur ad domū p lras.ꝛ iste lre citatorie dimittunt ad domū citādi ut.ff.de insti.l.si pupillus.§.pscribere.ꝛ qḋ no.in.l.fi.ff.de in integ.rest.C.quō ꝛ qñ iudex.l.j.ꝛ.ij.facta tamē diligētia de psona iuxta no.in.c.cām.de dolo ꝛ cōtu.per bar.in.l.iiij.§.ptor.ff.de dā.infec.ꝛ p oēs in cle.cām.de elec. Jnno.in.c.si.de eo qui mi.i pos.ꝛ ne citabit ad dominū.l.fi.C.de anna.ex.cum pallegatis.vel in feu.vbi dꝫ residere.c.ex tue.de cleri.nō resi.c.qm frequēter.§.si vo in gl.extra vt lit.nō cōte.ita an.h tamē nō intelligas ut necesse ꝙ perquirat ipsum p totā ciuitatē vt no.gl.sing.i auc.de exhi.reis in.§.si vo.ēt poterit citari pedicta ptm scedulā que affigitur albo ptorijs,vel in forib' palatij illi'terre,vel si est iudex ecclasticus fiet i foribus eccle cathedralis vt pdicta pbant in cle.cām.de elec.ꝛ in cle.j.de iudi.nā talis citatio iducit notorietatē.ꝛ iō lex reputat eā solēnē ad qḋ facit.l.ij.§.j.ff.de orig iur.citatio enim vbal nō est ita tuta:q: vox.pconis pauc innotescit vt in auc.q semel.C.quō ꝛ qñ iud. Et de formis citationū plene ponit spec.in ti.de cita.§.j.ꝛ in.§.sequitur.ꝛ in ti.de cita.§.j.ꝛ in §.se.ꝛ in.§.iam de citatione.ꝛ in.§.se.ex de cōsti.j.c.ex lris.no.etiā hūc tex.fꝫ bal.ꝙ sicut p trinam monitionē cōuincit contumacia subditi. Jta p trinā reqsitionē cōuicit ptinacia dñi. Jnno.voluit in.c.j.de supplē.negli.pla.ꝛ h dicit regulare qñ iferior reqrit maiorē iferiore sufficeret vna reqsitio psonalis regulr ad cōstituēdū eū i cōtumacia vel negligētia. Jnn.in.c.cōsuluit.de offi.deleg.q: sufficit semel moneri iferiorē a supiore vel ēt qñ par reqrit parē vnica reqsitio sufficit Jnn.i.c.cū nobis olim.de elec.Bal.h in.v.col.p quo est gl.in vbo reqsierit i cle.de heret.ꝛ de supiore ꝙ p vnicā interpellationē cōstituat inferiorē in negligētia.glos.in cle.q: cōtingit v in quo.de relig.domi.ꝛ facit ad pdicta gl.i.c.si epo.xvij.di.arch.ꝛ gem.in.c.si ꝫ vnū.de offi.de ele.li.vj.gl.in.c.cupientes.§.qḋ si p viginti.i vbo pposita.de ele.li.vj. Jste artic.est multū dubius inter doc.an qñ tractat de iterpellatiōe siue reqsitiōe extraiudiciali sufficiat vnica an reqrat trina ꝛ qūtū ad cōstituendum superiorē in negligētia vos habetis h tex.fꝫ bal.ꝛ ita cōiter allegat:fꝫ iudi.meo nihil facit q: loquit in cita.iudiciali:fꝫ p bone.ꝛ reuerē.dñs tex.visus est vbis reqsitionis ꝛ monitiōis tm appet ꝙ iudicialr agebat ad cōstituēdū.dñm in cōtu.p ꝙ poterat incidere in amissionē pprietatis.scdo adducit tex.ꝛ ibi Hoc.i.c.j.extra de sup.neg pla.fꝫ ad illū tex.pōt rñderi ꝙ loquit in casu spāli qñ tractat de cōstituēdo supiorē in negligētia ita vt iferior possit exercere iura superioris. Tñ ptillū tex.ata tꝫ do.Ant.in.c.cū cām.de offi.dele.ꝛ p gl.ibi que cōmuniter reꝓbat cū loquat requisitiōe partis ad parem quo casu sufficit vnica interpellatio nō aūt requiritur trina.voluit gl.h.allegare ꝛ in cle.in ver.factam.de deci.ꝛ ibi doc.ꝛ.in.l.fi tpa.C.de fide istru.ꝛ iur.haste fisca.ꝛ tenet do. Anto.in.c.tua.de rest.Bal.in.l.qui crimen.C.qui accusare in.l.nā ita diuus.ff.de adop. Adducit tertio tex.i auc.statuimus.C.de epi.ꝛ cleri.qui etiā dato qḋ valeat ꝙ nō credo q: nō potuit iperator statuere illud ꝫ clericos qḋ p negligentia ter reqsiti de iustitia ministrāda iurisdictionē amittāt.loquit in casu spāli ꝛ odioso puāte cleri cū iurisdictione in a cū nō debuisset ita iterū fꝫ haberi recurs' ad supiorem ecclesiasticū.c.nullus.in pn.de iurepa.ꝛ.c.pastoralis.in pn.ff.de offi.or. Tñ etiā hāc opi.ꝙ requirat trina i superiore tꝫ do.Ant.in.c.ex lris.de consti.ꝛ ibi imo.ꝛ solet ponere ꝛ disputare ibi.ꝛ Car.post gl.in cle.dudum.in ver.recusare.de sepul. Lu.i l.de pupillo.§.si q ipsi.ff.de ope.no.non.ꝛ facit que vult Ang.in §.si quis nō implens.in auc.de here.ꝛ falc.facit.l.iiij.ff.de pigno.actio.ibi Bal sed ille tex.loquit in aliqa terminis vꝫ quādo par requirit parem ꝛ tractat ibi de magno preiudicio: q: creditor reqrit debitorem super venditione pignoris iuxta.l.fi.de iure domi.impe. Unde Ludo.de roma in consi.cccxxiiij.qḋ incipit omnipotentis ꝛc.in casu proposito.dicit ipse ꝙ cōtra illū osi.do.Ant.ꝛ sequaces est tex.in cle.quis de appel.vbi inferior requirit supiorē p apostolis ꝛ nō requirit trina reqsitio,sed sufficit qḋ i vna appellatione petat semel ꝛ plures ꝛc.put ibi sed subiūnēdo ab h opinio hosti.ꝛ sequaces possumus rñdere qḋ i cle.quis nō agebatur de iure auferēdo a superiore p interpellationē ꝛ negligētiā ꝫ dāmnatā ex ea q: iurisdictio superioris ꝫ p appellationē ꝫiam erat deuoluta ad iudicem ad quem sꝫ in appellatione ab interlocutoria reuocabiliter in appellatione ad diffinitiuam irreuocabiliter.tñ petitio apostolorū nō fiat tam ad deuoluēdū iurisdictionē de illo supiore ad aliū superiorē ꝙ ad habēdū apostolos p informatiōe iudicis ad quē ꝛ ad vidēdū si iudex a quo ab iterlocutoria vult reuocare errorē suū.ꝛ sic nō est iure rōne qḋ cū iā iurisdictio i iudice a quo sit pee appellationem suspēsa ꝛ deuoluta ad iudicē ad quē nō mirū si nō reqrit tanta solēnitas i interpellādo iudicē a quo vt indeat de apostolis. Et sic plene deuoluat causa ad superiorē cuius decisio a quo quanta requirit in priuando iudicē a quo iure suo ex mera negligētia.vñ quicqd etiaꝫ dixerint dñi i.c.si ꝯtra vnū.n.de offi.dele.li.vj.nō recedēdo a cōib' opi.cōcludo qḋ si agit de cōstituēdo superiorē i negligētia requirit trina monitio p doctas hosti.ꝛ sequaciū autoritates. Huc agit de cōstituēdo parē in negligentia vel iferiorē,ꝛ tūc regulariter sufficiet vnica,nisi ppter in gnū preiudiciū lex aliter statuat vt i.d.l.iiij.ff.de pigno.ac.ꝛ facit ad pdicta qḋ vult gl.in.l.mora.in pn.ff.de vsufru.ꝛ bar.i.l.titia.§.vir ꝛc.ff.de leg.ꝛ in.d.§.si qs ipsi.Bal.in.l.fi.§.illud.C.de appel.vbi ppter grauitatē piudicij nō sufficit vnica diligentia ꝛ ang.in ꝯsi.cxxxviij.qḋ incipit quidam mathreus:ꝛ ita intelligant gl.hic allegate facit tex.in.c.j.§.est ꝛ alia.j.que fuit prima cā bn.amit.bal.hic.ꝛ in.l.ad peremptoriū ibi an.ff.de iudi.no.ibi ꝛ si nō venerit qñ ter pcedat ꝫ vasallum cōtumacē vꝫ q: tribus vicibus citat spacio septē vel decem dierum arbitrio iudicis q vasallus ter citat' si nō venerit tūc pares curie debēt mittere dominū in possessionē rei feudalis de qua est cōtrouersia.no.ibi hoc ipso feudū amittat dꝫ exponi fm Ja.ꝛ bal.h in possessionē rei feudalis amittat. Nā illa ꝯtumacia iducit amissionē pprietatis.i.dñi elapso anno a die

3 missionis in possessionez fm Bal.hic.no.ibi sed intra annū † qḋ postꝙ dñs est missus in possessionē pōt vasall' purgare cōtumaciam suam ad iudiciuꝫ veniendo ꝛ recuperabit possessionē feudi. Si vero vasallus nō venerit.i.annuꝫ a die missionis in possessionē certe amittit vasallus vtile dñium feudi sui. Et sic punit vasallus,poterit etiā sibi i alia causa.in quā habeat negari audiētia gl.est singularis in.l.sed si p pretorē.§.sꝫ si dū decreto.ff.ex q.ca.ma.bal.in.c.j.an apud iudi.vel cu.do.se.qstio.deb.termin i.fi.alias.h in.an.l.j.in.xj.col.de ar.cano.in.c.tue.extra vt lite nō cōcessa.sensit bal.hic in.ij.col.p Jnn.i.c.cumana.de ele.ex v.si vero dñs ibi 2 querat ꝛ ibi conqueri qḋ vasal.spoliatus a dño non intētat interdictum vnde vi.neqꝫ actionē famosam ꝫ dñm.l.j.§.interdictū.ff.vnde vi.Panor.in.c.ceterū.de iudi.in.xj.col.sed solum per viā querele petit sibi pspici sup spolio.facit qḋ no. Jnno.in.c.insinuante qui.cle.vel vouē. Jo.an.in.c.presenti.de offi.ordi.li.vj.ꝛ in.c.cum singula.de pbē.eo.li.bi.no.tex.ibi de dño cōquerit sufficere qḋ vasall' dicat cōqueror de dño q me spoliauit ꝛ hoc habet pro libello.j.q.iiij.c.q: psula.ibi gl.doc.in.c.cum dilectus.de ordi.cog.ꝛ si ne alia conclusione pcedit libellus ꝛ si dñs fuerit contumax dꝫ recurrere ad curiaꝫ.que qdem curia coget eū reuerētia dñs ad restituēduꝫ possessionē vasal.vel iudicio curie se cōmittat dñs.no.ibi si per admonitus dñs a paribus curie fuerit cōtumax licitū erit vasalare ad superiorē ꝛ si dñs noluerit parere ꝛ fuerit cōtumax.certe licitū erit vasal.depredari dñꝫ suū ꝛ sic no.hic esse casum qḋ vbicūqꝫ ppter potētiā aduersarij iudex nō pōt administrare iustitiam certe dꝫ adiri pnceps vel maior.§.si vero forsan.in auc.de q stor. Jō videbim' qḋ iferior inocat brachiū potētioris p tuitiōe

sua vel executione sue sentētie.c.significasti.de offi.dele.l.a diuo pio.in pri.ff.de re iu.l.episcopale.C.de epa.audi.c.significauit.de offi.or.fm gu.hic.ꝛ postea i supioris defectū pōt iniuria affect⁹ ꝛ dāno adueriarū depdari:fa.ıt no.in.c.ꝛ ii pignorationes de iniur.ꝛ dā.dato.fa.it no.p bal.d.in.l.ꝫ ii alius.§.bellissime.ff.qd vi aut clā.glo.in.l.nulli⁹.C.de iudeis bal.in.c.i.in pn.de pa.iura.fir.te.in.l.q.§.ꝛ post originem.ff.de orig.iur.Bart in.l.i.in.xv.col.de sum.tri.glo.in.c.ius gētium.Ibi Pan.post Inno.in.c.olim causam.de resti.spo.Spec.in ti.de actore.ver.viij.Jaco.alua.dat intellectum ad tex.q vasal.poterit depredari dn̄m id est priuare predio feudali manu militari ꝛ violēter cum licētia tn̄ iudicio ex quo recusauit implere iustitiā supiori et fuit cōtumax.ita ass. Ja.ardizo.in sum.sua tenere in ti.de contē.feu. sup prima rubricella Bal.hic ex h tex.colligit q q ommutescit ꝛ nō loqr de iustit.requisitus negare iustitiā vr.facit tex.l.cle.i.de ap.iō dicit post an.de iser.q vbi pter denegatā iustit iā possit cōcedi represalie ita ēt pp morā nō exhibite iustitie de q̄ itime cōstare dz bal in auc.ꝛ oino.C.ne vxor.p mari.io.de lig.i tractatu repsaliar circa mām in.i.ꝛ aij.q.bar.in tractatu represaliar in.i.q.pncipali.c.oñs nf.xxiij.q.ij.io.de lig.vbi prie circa cām formalē.q.iiij.facit q not. Jo.an.in merc.in r̄a non dz q de reaur.li.vi.ꝛ in.c.i.de iniur.eo li.colligit ēt bal.ex hoc tex.q statutū pōt dare sniam depdāri facit.c.felicis.de pe.li.vi.c.p hūani:de ho.co.li.ꝛ q Jo.an.ꝛ d. Ant.in.c.fi.de cōsue.ꝛ excularet i foro cōscie fm bal h facit q̄ no. inno.in.c.qr plerig.de imu.ec.doc.l.c.fi diligenti.de pscri.aly.in d.auc.ꝛ oino bar.in.d.tractatu in.i.q.principali no.tex.ibi malo ordie ppe fi.fm bal.q factū i p supiorem malo ordie dz reuocare.ꝛ iō pōt appellari ēt fi alter nō ledat.l.ait ptor.§.pmittit.ff.d mino.facit ad pdicta.c.cōquerēte.de resti.spo.l.meminerit.C.vn vi:bar.in.l.iuste possidet.ff.de acq.pos.l.fi.C.fi p vim vel alio modo.l.i.§.necessario.ff.fi mulier vētri ino.glo.in.l.minor.in pn.ff.de euic.Inno.in.c.qrelam.de elec.tex.ꝛ ibi bal.in.c.ab excōicato.de rescrip.tūc vasallus spoliatus vt dictū est p.imo recurret ad iustitiam ꝛ in defectum iustitie via facti se iuuabit vel dīr ꝛ tertio dicit q intelligit q potest dominū depredari.i.incontinenti recuperādo possessionē ꝛ fatz incōti.di cōuocādo amicos.l.iij.§.cum igit.cū glo.de vi ꝛ vi arma.In glo.sz hodie ibi quotidie vsitat no.glo.q̄ vult q ls tex.ponat spaciū septē vel decē dierum in termino statuēdo,tn̄ cōsuetudo seruat vt arbitrio iudicis dec dilatio.capto glo.magnā ꝛ ad finē dicite q hec glo.est magistra in materia citat.de qua in.l.cōsentaneum.cum sus auc.qui semel.C.q uo ꝛ qn̄ iudex ꝛ.l.properandū.C.de iudi.in.l.fi finita.§.iulianum.ff.de dā.infec.in.l.cum proponas.C.de bonis autoritate iudi.posi.in.l.i.C.de dila.in.l.ij.ff.fi q in ius vocatus nō ierit.ꝛ ic.qm̄ frequēter.extra vt lite nō cōte.ꝛ in.l.ij.C.vbi in rē actio.Pro declaratiōe vni⁹ ꝫiij oppono cū.d.gl.ꝫ ea q̄ ꝫ.prie dixerō vez q ꝫz edictū q̄ nō hz nomē a lege,ſz magis fast appella citatorium sit maioris dignitatis ꝛ autoritatis q̄ vltimū q hz nomē a lege appellat.q peretōriū qd sol⁹ pceps vocat citatoriū.l.iij.C.d ppo.age.in rebus ꝛ h gl.hāc difficultatē oimittit insolutā q̄ h volunt vsq ad.ꝟ.illud aūt ofidue ꝛc.dicit Ja.de bel.q ibi loquit de citatorijs q̄ fiūt ab illustrib⁹ q̄ nō prīt reuocari:hic vo i illis q̄ fiūt a minorib⁹ que possunt reuocari Aluaro.vr q nec glo.neq Jac.de bel.sane itellexerit.d.l.iij.C.de pn.agē.in rebus quā loquitur i spāli casu illius pncipis agēte in rebus.erāt nāq isti agentes in rebus viri approbati ꝛ positi in matricula.C.de agē.in rebus qui habebāt curā portan.p puincias pecuniam publicam ānonā.l.ij.C.de cur.Et erant plures ꝛ diuersos numero:vt no.super rubrica de agē.in rebus:ꝛ isti tales agētes habebāt priuilegiū vt nō conuenirent corā alijs iudicib⁹.vt.l.fi.C.de curiosis,ſz solū corā suo princi pe:ꝛ ideo d̄r in.d.l.ij.q solus pnceps reuocat dictū citatoriū ꝛ sic nihil vz argumētatio illius gl.pterea pemptoriū est maioris potētie q̄ citatoriū qd quia pōt includere. oīa alia edicta citatoria vt in.d.l.cōsentaneum.ꝛ in.l.nōnunq̄.item qr perimit disceptationem.l.ad tertium.ff.de iudi.igit ꝛc.ꝛ hoc est q statim subijcit ista gl.i.d.ꝟ.illud aūt qd sequit vsq.ad ꝟ.restat ergo ꝛ c.de quo dic vt in.d.l.cōsētaneū.ꝛ plene in spe.de cita.§.viso per totū.Nec habēt hic locum tpa.auc.at q semel.C.quomodo ꝛ qn̄ iudex:qr illa pcedūt iure cōi hic loqmur i iure spāli feudor.Et no.ex glo.q cōsuetudo ēt in pticulari in istis dilationibus iudicialib⁹ est attēdēda.l.i.C.de emācı.libe.l.iij.in fi.ff.de testa.l.ij.C.quēadmodū testa.aperi.fi nō esset ꝯsuetudo q arbitrio iudicis daret dilatio tenet hic Alua.q i feudalibus deberēt ptes dare alterū de istis terminis vel septē vel.x.dierū.Et sic sentit glo.dū dicit q ista pfixio termini de cōsuetudine est arbitraria iudici. Et clarius Alua.q fi nō esset cogeret iudex alterū de istis duobus tpibus pfigere vel.x.vel.vij.dierum.Et fm hoc qd d̄r i tex.arbitrio eiusdē curie terminādo intelligit dare arbitriū solūz vt eligat alterum ex istis duobus tēporibus expressis i tex.ꝛ p hoc habetis singularē declarationem ad cōez theoricā de qua p bar.ꝛ alios in.l.ij.ff.de re iu.Cano.aūt vbi posui in c.cū sit roma

na.de app. Panor.in.c.i. de diln.que habet qd vbi dilato venit designanda hois ministerio scilicet a iudice potest augere vel minuere tēpus ꝛ est arbitraria.Illud est verū nisi lex vel cōsuetudo vetat vt h tex.pcessit vlterius disponēdo ꝛ legē mutādo circa qd velit arbitriū iudis versari vt patet ex predictis.Et ita voluit hic Bal.in.vi.col.alle.l.i.§.calumniatore.ff.ad turpil.l.fi.in.l.in pn.ff.loca.Jo.an.in.c.cum inter vniuersas.de electio.In glossa.ecce li berto ad fi.signate glo.q vasallus potest vocare in ius dn̄m suuz etiam nō implorata venia ꝛ debet vasallus vti contra dn̄m suum verbis honestis ꝛ loqui cum magna reuerentia cum dno etiam in iudicio ex qua infert Bal.qd subditus potest vocare in ius principem vel fiscum etiam nō implorata venia:sed hec illatio Bal.nō est vera.habetis glo.ꝛ qd ibi Bal.no.in.l.fi.C.de quadriē.prescrip.qd subdit⁹ nō pōt vocare in ius pn.ipē vel fiscū sine venia. Nec ob.hec glo.qr non loquit de pncipe vel fisco.sed rō Bal.stat qd phibitio de non vocādo in ius non hz locum nisi in casibus a iure expssis.l.gnāli.ff.de in ius voc.nisi extendamus ad instar.liberti qui non vocat patronum qd ar.est bonum in iure de patrono ꝛ liberto ad dominū ꝛ vasal.gl in.c.i.§.sed ꝛ qui delator.i.que fuit.i.causa be.amit.¶ In glo.sed cur.no.glo.q̄ declarat tex.nā dicit 4 † qd fi ad precep ū curie dn̄s non voluerit restituere possessionem vasallo poterit ipse vasallus adire alium principem maiorē:tn̄ in potestate est ipsius vasalli an velit.agere causam corā paribus vel adire principez.l.qd fauore.C.de legi.lz tex.in fauorem vasalli concessit vt relicta curia possit adire superiorem.ergo huic fauori poterit renūtiare vasallus.ꝛ pseq cum in curia parium.ar.l.fi q in conscribendo.C.de pac.l.nō qcquid.ff.de iudicijs.qr ex q̄ permittit i ne⁹ facultate per ꝟbū licet ergo necessitatē non subijcit tex.ibi vel iudicio curie se cōmittat quod h tex.loquit de vi hūanitate.Nam pares curie sunt iudices inca feudali inter dn̄m ꝛ vasallū.c.i.ꝫ.de inuestit.in mari.fac.Cōsi.q̄ nō est necesse qd dn̄s se cōmittat curie ꝛ ū paribus cū iam pares sint iudices etiā ꝫ dn̄m inuitū possunt reddere ius.l.inter stipulātez.§.fi fluchū.ff.de ver.ob.in glos.intelligite ibi extat.no.etiā glos.q̄ intelligit tex.nostrū qd ita demum vasallus poterit depredari dn̄m fi dn̄s sit bannit⁹ pter cōtumaciam,alias n depredaret vasallus dn̄m nō bānitum quādo dn̄s sit cōtumax vasallus incidet in penā.l.extat.ff.qd me.cā.Et cū hac glo.transit And.lz Ja.de bel.ꝛ Bal.sentiāt tenendo ꝫ glo.Nam gl.sentit qd pares curie possint bānire dn̄m,ſz h est falsum cū non habeant imperiū bāni.vt no.in.l.nulli.C.de sen.ꝛ interlo.om.iu.Sz vltra Bal.moueor strictius ꝫ glos.p text.ꝛ fi dn̄s iustitiam.ꝛc.vbi tex.se fundat pter contumaciaz dn̄i nihil aūt dicit de bāno.Nec ob.l.extat.per quā mouet gl.nostra:qr respōdeo † qd autoritate legis siue consuetudinis de qua h in tex.vasallus depredat dn̄z,ppterea non meret penam.l.gracchus.C.ad.l.iul.de adulte.ꝛ consequēter non incidit in penam.d.l.extat.ad fi.glo.hec glo.est signabilis q̄ vult qd quēadmodū vasall⁹ eius pso anno pdat feudum.Ita dn̄s propter contumaciā proprietatem perdit,tene mēti glos.ist āꝫ qr in pari iudicant vasallus ꝛ dn̄s.c.i.§.qualiter do.pprie.priuet.¶ Quero ab extra,an ista solennitas de qua in tex.nostro debeat obseruari in vero contumace q citatus dixit expsse nolo venire ꝛ qdam dixerunt qd sic p ea q̄ dixi.ꝫ.in gl.iij.ꝛ hāc partem secutus est pe.sub dubio forte vt dixit Cy.in auc.qui semel ꝛ hoc ista rōne qr forte mendabit hanc partem secut⁹ est qdā bartholomeus disputando vt bal.in.d.l.tres denuntiatiōes:qm̄ fi renūtiat vni remedio nō videt renūtiare alteri.l.fi dn̄s.ff.de serui.rusti.pdio.Itez qr debem⁹ interptari in benigniorē ptem ꝛ p hac perte aduco glo.no.q̄ hoc tz in.c.venerabilibus.de sen.excō.lib.vi.lz bal.eam reprobet in.l.cōsentaneū.lz pro alia parte est in vz vt non sit necessaria ista solēnitas in ꝟo cōtumace:qr postq̄ fuim⁹ certi qd citatus nō vult venire rō est āpli⁹ expectādus.c.ij.de dolo.ꝛ cōt.li.vi.ar.l.cōtinuus.in.§.cuz ita de ꝟ.ob.ꝛ qd no.in.l.ꝛ post.ff.de iudi.ꝛ addicite.ar.in.c.i.i.hic finitur lex.facit qd no.io.an.in.ca.irrefragabili.de offi.or.vbi voluit qd vbi datus est aliq terminus quem alle.hic Bal.Alua dicit hanc ptem veriorē de stricto iure p no.in.d.l.tres denūtiationes.ꝛ qr iste tex.loquit de ficto contumace qd ptz:qr nō sine ministerio dicit hic in tex.qd citatus nō rn̄dit videret dicēdū forti⁹ qd vbi cōstat expsse qd nō vult venire neq facere iustitiā dn̄o pdere dz feu.sine alia expectatione vt in.d.§.item q dn̄o.l.que fue.i.cau.be.amit.ꝛ ibi vr cas⁹.nā cū rn̄deat ptinaciter in contēptū iudicio:ꝛ sic verissim⁹ contumax nō opz qd de nouo citet nec ad cōtumaciam psumendū nec ad malitiā cōuincendam qr de ea cōstat iuxta id loquella tua manifestū te facit:qr dz esse differentia aliq inter verā ꝛ fictam contumaciam vt magis puniat vera q̄ ficta ꝛ presumpta vt no.in.l.fulcinius.in.§.fi.ff.ex qui.cau.in pos.ca.in spe.in titu.de decreto in.§.restat.ver.autem hoc notandum.hoc videntur amplecti Bart.ꝛ Bal.in.d.l.tres denuntiationes per.c.i.ꝛ.ij.et qd ibi no.de dolo ꝛ contu.lib.vi.item qr numerus citationum est inductus de benignitate a qua sic respōdens se facit alienum qr dolo nō caret:vt.ff.de reg.iur.l.nō potest videri ꝛ animi sui perse

nerētia presumit. ff. de proba. l. cū tacitū. hanc ꝑtem tz gl. xxiiij. q. iiij. de illicita. vbi glo. plene de hac materia. h idē tz Inn. in c. ad petitionē. extra de accu. pro hac pte adduco gl. iij. §. positā q̄ fal-sari pōt in vero ꝯtumace nō aūt in ficto. vtrū aūt talis cōtumax veniēdo postea adhuc curia sedēte posset se purgare, et audiri d3 bet. vide per doc. in l. diuus. ff. de in inte. resti. panor. in c. fi. de do lo ꝯtu. in c. cū parati. de ap. doc. in c. venerabilib⁹. de sen. excom. in. §. secus. li. vj. nō est ꝓprie materia feudalis: ideo non insisto sa-tis sit referre necessaria in ea ibi disputatōe no. glos. que format q̄ōnem talē pone vasallus cōfitet̄ feu. esse cōditionatū. nā feu. con ditionatū est q̄ daē ad certū seruitiū no. gl. in c. fi. de capi. qui cu. ven. dñs aūt dicit q̄ feu. sit purū nō cōditionatū q̄rit an dñs pos sit acceptare cōfessionē ꝓ parte. s. q̄ sit feu. ꝯ ꝓ pte negare. s. q̄ sit cōditionatum. r̄ndeo q̄ nō q̄ est vnicū cap̄lm. ar. l. etia. ff. de ini. ꝯ q̄ plene no. Bar. in l. aurelius. §. itē queritū. ff. de li. leg. habet in c. bone. il. j. de postu. pla. nā dñs aut in totū d3 acceptare confes sionē vasalli aut in totū negare fm An. h ad n. gl. vult q3 sequēs c. sit supfluū q̄ro qd si dñs vel vasal. confiteaē inuestitu. feudalem an hec confessio ꝓbet inuestiturā nouā. r̄ndet an. q̄ sic. ar. l. generaliter. C. de nō nu. pecu. sed grāde est ar. ꝯ in c. j. j. quot testes sunt neces. ad ꝓbā. no. inuesti. sed ibi dabiē r̄nsum q̄ verissimū est dictum andree. Itē q̄ro pone vasallus est depredat⁹ dñm ꝓpter ꝯtuma ciā restituit possessionē vasallo. Querit̄ an vasall⁹ depredata te-neat̄ reddere. r̄ndet Bal. q̄ nō q̄ sunt capta a vasallo in bello li-cito ar. no. in c. sicut de iureiu. Sed ar. ꝯ Bal. c. ex litis. de consti. cog. vltimo quo ordine ꝓcedēdū ꝯtra dñm: q̄ primo vasallus d3 adire pares curie qui precipient dño vt restituat possessionē va-sallo: ꝯ ecōtra sniam ꝯ dñm si vasallus voluerit. Si vero vasallus maluerit adire maiorē ꝑtātem, tunc maior ꝑtās coget dñm resti-tuere possessionem vasallo q̄ si noluerit restituere ꝑdet possessio nem vt vidisti in glo. vel vasallus poterit depdari dñm. na dicit an. q̄ in cathelania ꝯ hispania vasalli qui nō ꝯsequunē ius suum inducūt bellū ꝯ dños suos. Quero pone alius. titius spoliauit va sallū meū ego vo spoliaui titiū ꝯ sic ingressus sū3 possessionē feu di malo mō, an hēat locū hic tex. vt vasall⁹ agat ꝯ me tanq̄ spo liantē. dicit And. de iser. q̄ nō, cū nō possit se fundare sup spolia tione sibi facta p tertiū. l. loci corpus. in. §. cōpe. ff. si ser. vē. sed ra assigna aliā rōnem q̄ competit solū ꝯ spoliantē. l. j. in pn. cum ibi no. ꝯ. §. qui vi a me. ꝯ l. cū a te. ff. de vi ꝯ vi arma. ꝯ intellige p̄dic-ta qn̄ nulla cā potuisset imputari dño sup violentia facta vasal-lo q̄ alr secus vt tn. d. l. j. in. §. j. ꝯ in l. colon⁹. vbi de materia ista tractaē verum vtilē rei vēditionē bene poterit intētare vt dixi. §. de inue. in mari. fac. in. §. j. sed nō video q̄re non possit habere va sallus remediū. c. sepe. de resti. spo. si scienter successit in vitium vt ibi vel. c. reintegranda. iij. q. j. si ignorantē p ea q̄ habenē i. d. c. sepe. ꝯ l. c. cū ad sedē. de resti. spo. p ludo. ꝯ modernos. vbi ēt potes col ligere alia remedia in l. rē q̄ nobis. ff. de acqui. pos. bar. in l. si colo ni. C. de agri. ꝯ cen. li. xj. Ro. ap. alle. lij. incip. letat⁹. ang. in consilio cxliij. q̄ incī. in dei noie. in q̄ōne p̄dicta vertente inter cōe ꝯ castrū ꝯ sic magis erit cōsultū vasallo habere cōtra dñm aliq̄ ex dictis remedijs ad recuperandā suā possessionē q̄ hīe necesse intentare vtilē rei vēdi. pp difficultatē petitorij. l. rem alienā. cū his que ibi bar. ff. de pigno. ac. §. retinēde. insti. de interdic. spoliās p̄mo fm Ang. hic tenebiē ad interesse. l. j. §. ex hoc interdicto. ꝯ. §. rectissi-me. ff. de vi ꝯ vi arma. Dñs ergo si ipse spoliat te hz possessionē tenetur restituere pos. si spoliauit vel alio modo exclusit vasal. ꝯ possessio fuit ad aliū, tenebiē ad interesse. Eadē ꝯcludit and. per dicta itra si alius spoliauit vasal. tandem possessio venit ad dñm cogeē possessionē restituere, vel p vtilem rei vēdicationē vel alio ex possessorijs remedijs de q̄bus p̄dixi. ¶ Quero qd si dñs spo liauit vasallū de alia re q̄ nō sit feudalis an habeat locū iste text. ꝯ respōdeo q̄ non vt tz Inno. in d. c. ceterum. ¶ †Quero an dñs 6 spoliās teneaē ad aliam penā quā restōnis possessionis p l. si q̄s in tātam. C. vnde vi. ꝯ dicit And. de iser. q̄ tenetur ad omnia ad que q̄libet alter teneē. ar. eoꝝ que ibi no. Nō obstāte tex. dicit ipse vbi ꝑz q̄ simplr condemnaē ad restitutionē pos. ꝯ non ad aliud q̄ nō fuit petitū vltra p vasallū. vnde nō debuit condēnari vltra petita. l. fi. C. de fidei cōmis. liber. fortifico istud q̄ cum non sit hic casus exp̄sse determinatus cōsuetudine feudorum debemus de-terminare fm iura cōe vt. ꝯ. de feu. cogni. in c. j. veritamē his non obstante. ego ꝑarem istam sententiam vt ꝓcedat in casu quando dominus fuisset tractus propter eius proteruitatē coram iudice ordinario qui etiā criminaliter secundum naturam delicti possit punire. vbi autem questio feudalis nō exit de curia parium tunc putarem q̄ non imponantur alie pene, nisi amissionis feudi. et videē etiam esse de mente inno. in d. c. ceterum. in glo. pe.

¶ In quibus causis feu. amittatur. Rubrica.

¶ Continuatur ista rubrica hoc ordine ad precedētem: quoniā in ti. p̄cedente posuit vnū casum in quo casu vasal. amittit feud. valet ꝓpter eius cōtumaciā3. Sz q̄ sunt plures alij casus in q̄b vasalli ille feu. amittūt. Idcirco vt predicta declaret subijcit istū titulū in q̄bus cau. feu. amit. Et aduertendū q̄ in hoc titulo ꝯ se-quēte repetiē alios casus positos. ꝯ. q. mo. feu. amit. vt alios ad-dat. ꝯ ideo nō videē supfluere vnus titulus p aliū vt in simili. ꝯ. hic pōt esse ti. q̄ su. tene. ꝯ. ꝯ. hic potest esse ti. qui. mo. feu. amit.

3 ¶ Domino requirenti seruitium immoderatu3 a vasallo an teneatur vasallus sibi illud prestare.

Ibertus. Diuiditur in tres. in prima Obert⁹ de orto requirit⁹ a filio vt causas amittēdi feudū exponeret. Respōdit eidē q̄ cause amitt. feudū facile nō possēt pōi sub cer ta regula. In scda pōit q̄liter se debeat vasall⁹ habē erga dñ3. In tertia ꝯ vltia pōit diffinitionē feu. scda ibi: q̄uo enis vasall⁹. tertia ibi: bñficiū nihil ꝯc. hec diuisio habeē locū iūmarū: q̄a magistraliter ꝓcedit. No. ibi aut diffinitio rotūda ex hoc tex. sumiē illa cōsuetudo q̄ in dies vtimur quia dicimus casus est ro tundus certe in illa. l. No. ex eodem tex. q̄ sub certa regula ꝯ dif finitione nō possunt cōprehendi cause ex q̄bus amittaē feudū: sz in illis dicimus queadmodū dicimus in ꝓba. testium, q̄ est arbi trarium3 iudici. l. j. ff. de testi. No. in vbo de illa fm Bal. q̄ ois causa est sufficiēs ad inducēdā amissionē feudi: sz requiriē magna. c. inē tū. xvj. q. vij. No. tex. ibi ex naturali rōne q̄ bona consue. sup rōne naturali fundata est facit. c. cōsuetudo. Ratio enim naturalis ex instinctu rōnis ꝯ nature fundata est. l. in summe. §. idem verus. ff. de aqua plu. arcē. l. scire oportet. ff. de excu. tutorum. Sed contra tex. opponiē q̄ imo cause amissionis feudi sint sub certa diffini-tionem cōclusae. Unde opponit. ꝯ. q. mo. feu. amit. ꝯ. j. que fuit pri. causa bene. amit. ergo male loquiē tex. noster possem⁹ dicere q̄ lz cāe amittēdi feudū i hoc libello sint exp̄sse, tn̄ si repianē maiores cāe amittēdi feudū, amittiē feudū: ꝓpterea nō sunt sub certa dif-finitione cōclusae: p qua solutione facit tex. in ti. pri. §. p̄di. tis mo dis. No. q̄ nō ois modus est sufficiēs ad feudi amissionē. q̄nimo requiritur notabilis ꝯ egregia in malā cām ingratitudo. Not. ibi questio enim q̄ vasallus ꝯ dñm se habere debet, benigne ꝯ hu-militer. Quinimo si ꝯ dñm respondit superbe an ex hoc amittat feudū vt q̄ sic per istū tex. In ꝯtrariū3 veritatē arbitror q̄ si nota-bilis sit ingratitudo ꝯ dñm nō amittitur feu. vt statim dicam ꝯ vi debimus in ti. se. no. ibi. capiēs q̄ feu. dat gaudiu3 capientibus: quoniā qui liberaliter dat gaudet cū beatius sit dare q̄ accipere ꝯ ita dicit glo. vel aliter feu. dat gaudiū dāti: q̄ acquiriē fidelitatem vasalli. c. j. in fi. §. de for. fide. Itē dat gaudiū accipienti q̄ habet vtile dñium ꝯ cōmoditate3 fructuum. no. ibi sponte q̄ q̄uis ab exordio feu. diciē spontaneū. tamē post ꝯctā inuestituram dicitur necessariū: q̄ hincinde erit ob. l. in cōmodata. §. sicut. ff. commo. l. sicut. ff. de actio. ꝯ ob. quinimo feu. ex pte dñi magis i ūtaē gratie q̄ obligationi vt late dixi in pn. huius opis. no. ibi senecam q̄ lz allegare autoritates philosophoꝝ moralium, de quo in l. j. ff. si cer. pe. in c. cū oēs. de cōsti. in l. j. in prin. ff. de ꝯbē. ep. vbi poetā alle. no. ibi vt ꝓprietas q̄ directū dñiū rei feudalis rēaneē penes dñs sz vtile dñiū penes vasallū. nō obstāte tex. ibi vsufruct⁹, q̄ expōnē i. vtile dñiū fm an. ꝯ bal. no. ibi ad eū hedesq3 suos q̄ ō nā feudi ē ꝯtrāseat ad hēdes suos masculos. c. j. §. si clientul⁹. ꝯ. ō. alie. feu. sz ad feias nō trāsit, nisi nolatim dictū fuit. ꝯ sic in dubio p̄sumiē p se ꝯ hēdibus masculis. c. j. in fi. ꝯ. de duo. fra. a capi. inuesti. ꝯ h ex tacita mēte accipiētis ꝯ cōcedētis vt dixi. ō. q feu. dare pōi. §. ꝯ q̄ nota. ibi exp̄ssum q̄ duobus modis concediē feudu3. vno. modo ad certū ꝯ determinatū seruitiū puta ad seruiendū in mensa. nec daē ad certū seruitiū puta do. tibi feudū vt seruias. ꝯ tūc dr rectū feudū ꝯ intelligiē fm naturā feudalē. c. fin. j. de ca. q curiā ven. Et dicit h And. q̄ si feudū datū ad certū fuitiū redit ad dñ3, rema-net liberū ab oī onere. ꝯ si dareē alteri nisi exprimereē nō videreē repetitū illū certū seruitiū. l. ꝯ arrian⁹. ff. de fun. rusti. p̄dio. Sz qd si dñs dat feudū simplr nō apponēdo certū fuitiū neq3 incertum vt seruas, an tunc vasall⁹ teneē ad certū seruitiū. do. an. hic sentit q̄ non: q̄ seruitium non est substantiale feudi quinimo fidelitas vt iuret, nec continetur aliquid in iuramento de seruitio. c. j. de fo. fidelitas. sed ego putarem contrarium q̄ imo si dñs cōcedit sim pliciter feu. tūc vasallus tenetur ad seruitiū dño q̄ de natura feu di est vt vasallus teneaē seruire dño. c. j. §. firmiter. j. de ꝓhi. feu. alie. per fede. intelligitur in dubio obligatus ad seruitia consue ta gl. in simili in. l. ex pretio. C. locati. nec obstat. c. j. de for. fide. q̄ lz in iuramento non veniat seruitium vt ibi venit tamen ex natura feudi. d. §. firmiter. ergo intelligitur ita actum. l. cum quid. ff. si cer tum petatur cum similibus. ꝯ facit tex. in. capi. j. in fine. ꝯ ibi dixi sup aliquid fit inue. alius. in c. si quis per xxx. sez si de feu. fue. con tro. Bal. in l. j. in xxxj. q. ff. de rerum diui. Ange. consi. cvi. quod incip. sanctissima in v. colum. panor. consi. lxxij. quod inci. condi toris omni in v. col. quinimo seruitium etiam pro principali con sideratur in feud. ideo qui non potest seruire non est habilis ad

feu.c.j.an mutus vel alias imperfec.c.j.de milite vasal.qui ar.bel. depo.c.j.§.mutuū.in ti.episcopū vel abbatē.querit glos.quid si va sallus cōfiteatur in iudicio vel extra iudiciū corā testib⁹ suū feu dum esse cōditionatū, nūquid ista confessio sibi preiudicat t hec glo.nō soluit aliter,nisi qr remittit se ad libellū disputa.Py.pro solutione questiōis quā dimittit insolutā ad disputatio. Py.re mittendo tu dic pinguius t meli⁹ quā ibi tangit per Py.cū ista talis cōfessio pcessit ad se cōstitētē obligādū debet distingui aut ista cōfessio emanat in iudicio t tūc sibi pīudicat:qr habet p iu dicato.l.j.C.de confes.aut ista cōfessio emanat extra iudiciū quasi recognitio quedā: t tūc si est facta cū causa t pñte dño pīudica bit sibi vt no.in.l.cū de indebito. in fi.ff. de pba.t.C.de nō nume. pecu.in.l.gñaliter. in fi.c.si cautio.de fide instru.si vero sit facta si ne causa,tūc qr est indiscreta sibi nō pīudicat vt est tex.in.d.l.cum de indebito.in fi.Idē si sit facta absente dño vt in.l.certum in.§.si quis absente.ff.de confes.t ad predicta facit qđ dixit glo.in.l.j.in fi.ff.de interroga.act.t ita Oldra.cōsil.cxxxiij.qđ incipit factū ta le dño.b.t in cōsil.cxxi.qđ incipit ad prima. Ludo.cōsil.cccxliij. qđ incipit omnipotentis dei tc.an dictū castrū paulus consil.clj. incipit in christi tc.sup primo quesito Bal.in.l.cū falsa.C.de iur. t facti igno.in pe.col.in.d.c.si ge per.xxx.in.l.ij.C.de operis liber to.in.l.ij.in.xiij.col.C.de seruit.t aqua.Card.in clemē.j.§.porro. de iureiuran.t ex predictis habes etiā inferre an talis recognitio preiudicet successoribus in feu. qr si iudicialiter preiudicabit vt etiā dicemus de sentētia t terminat Oldra.cōsil.xciiij.incipit ele ganter circa negociū si extra iudicialiter nō preiudicabit facit qđ vult Bal.l.l.trāsactio.C.de trāsac.Bal.l.l.digna vox.C.de legib⁹. Ange.t Imo.in.l.apud iulianum.§. si quis alicui.ff.de leg.j. †

1 Quero dño vult seruitiū a vasallo,immoderatuz,an vasallus sit obligatus videt qr sic;qr vasallus promittit seruitiū dño genera liter ergo hec locutio gnaliter intelligenda.l.de pad.de publica. In cōtrariū est veritas qr talis pmissio seruitij intelligit dūmo do sit moderatū seruitiū.l.si libertus ita.ff.de oper.lib.fm.And. hic imo fm Bal.poterit agere actione iniuriaz iste a quo exigū tur immoderata seruitia ita Bal.in.l.in fi.C.ut.j.p.l. quibus die bus.io prin.ff.de cōdi.t demon.quero factū est aliud pactū con tra naturā feudi an in reliquis iudicabit vt feudū rñdet And.qr sic qr cōtinuus nō loquit pactū feudū cēsebit secundū naturā suā c.j.J.de feu.non habente propri.natu.feu.facit qđ vidimus,ǣ.in prelud.in tertia diuisione feudorū quero princeps dicit concedo tibi tale castrū querit an dicat feudū vel donatio rñdet And.qđ presumit donatio nisi ex aliquib⁹ verbis cōcessionis vel cōiectu ris aliud appareat vt And.hic.in fi.col.qr sint verba concernen tia naturā feudi puta ad certū seruitiū:qr tunc presumit feudum qđ ex verbis cōcipimus mentē dātis.l.labeo.de sup.lega.facit qđ no.glos.in.l.cū quid.ff.si cer.peta.t ita tenet Oldra.in consil.clx. incipit ex presenti themate.alle.gl.in.d.l.ij.§.fi.ff.de dona.t alia multa facit no.in.l.cū quid.ff.si cer.pet.maxime per Bar.t Bal, quero pone princeps cōcessit tibi feudū puta castrum deinde ca strum reuersum est ad dñm postea dñs cōcedit tibi illud castrum nūquid intelligit in dubio concedere in feuduz vel castrū dicatur allodiale ex causa donationis rñdet And.qr non dicit feu.per.l. si quis edes.in prin.ff.de seruit.vrba.predio.qr castrum fuit reuer sum ad dominum t est penes eum libere quia res sua nemini ser uit.l.vti frui.in prin.ff.si vsusfru.peta.

Que fuit prima causa beneficium amittendi. Rubrica.

Continuatur hoc ordine.Nam ǣ.ti.proxime precedēti.Ober tus de orto pollicitus est ponere causas ex quibus amittitur feu. ppterea subijcit rubri.que fuit prima causa beneficiū amittendi.

1 Vasallus tenetur petere inuestituraz infra primum annum t diem si dominus decesserit similiter t heres vasalli alias ābo perdent feudum.

2 Vasallo quare tale tempus fuit ita limitatum.

3 Posthumus si sit preteritus t filius natus sit institut⁹ quid fiet interim de feudo.

4 Vasallus si non petierit inuestituram infra tempus debitum: qr ignorabat feudum an veniat priuandus.

PRima. †Si dominus decessit vasallus infra primū annū t diem tenet pe tere inuestiturā alias perdet feudū t eodē modo heres vasalli a domino tenet petere inuestituraz infra annū t diē,alias perdet feudū ad hoc alle gatur vsqz ad.§.est t alia.no.ibi beneficiū qđ va sallus functo dño debet adire eius heredes petendo inuestiturā infra annuz t diē,alias perdet feudū Eodem modo si vasall⁹ de cesserit eius descendēs masculus tenet petere inuestituram infra annuz t diē. Quero cum glo.ij.an sit necesse qđ vasall⁹ vtrūqz faciat ad hoc vt non amittat feudū scz hec petere inuestituram t polliceri fidelitatē t respondet glo.qđ sic dicens qđ post petitā inuestiturā nisi etiā fidelitatē polliceat qđ amittat feuduz per.c.j. J.de capi.corra.Et est ratio qr magis cognoscit qđ specialiter pol licetur quā qđ gnaliter promissum concludit vt no.glo.ǣ. quali ter vasal.iure debet fidelitatē.Et hoc vult glo.in ista primi. Sed aduerte qr And.tenet t sequit hic istā gloss. vez qđ vtrūqz exiga tur,ytra tenun.ǣ.per quos fiat inuesti.in.c.j.in fi.t per.c.j.ǣ.quo tempore miles.Et hoc verius videt Alua.primo.qr glos.ibidem hanc partē tenet vez qđ sufficiat solū petere inuestiturā secūdo qr in istā petitione inest vt fidelitatē prestet t ideo nō est necessariū verbis exprimi.l.non recte.in fi.C.de fideiul.sufficit enī facto fieri, licet non exprimat verbis vt ibi dixi. Quintimo videt hic casus. in fi.bmus.§.dū dicit de herede vasalli,qđ si inuestituram petere neglexit perdit feudū nihil de iuramēto offerendo pro fidelitate dicit,tamē clarū qđ tenet iurare nec iuramentū defuncti autoris etiā si esset pro se t successoribus suis illi prodesset vult Jo.an.et do.Anto.in.c.veritatis.de iureiur.ex quo omisit ergo hic tex.de obla.fidelitatis.vt in respōso expresserat demonstrās illud taci te subintelligi in petitione inuestiture t nō esse de forma substā tiali alioquin in hoc secūdo respōso hanc formā expressisset.Ta men pro opi.glos.facit qđ videbimus in.§.seq.Nam sicut in em ptore qui quādo petit rem emptā debet pretiū offerre.l.Julian⁹. §.offerri.ff.de act.emp.Ita hic vasallus cum respectu fidelitatis detur,feudū debet offerre iuramentū fidelitatis facit qđ dixi.ǣ. in preludijs circa diffinitionē t ideo cū magna sit autoritas glo. t tex.noster de vtroqz faciat mentionē habe tis menti qđ non est tutum vasallū ab herede dñi.Vel heredē vasalli a dño petere in uestituram infra annū t diē sed tenet etiā polliceri fidelitatē.Et pro tutiori cautela ad formandā petitionē pro vasallo qui vult petere inuestiturā infra annū t dies adijciatis istā clausulā t dño vasalli vel heres eius pollicet fidelitatē.Si vero esset illa clausu la vel similis amitteret feudū.In eadē glo.ibi imperialē no.pri mam limitationē ad tex.nostrū ut habeat locū in maiore nō autē pupillo.Nā licet pupillus filius heres vasallus nō petierit inue stituram infra annū t diem tñ nō cadit a feudo. Quid in pubere minore.xxv.annis dicas in.c.j.§.preterea.j.de prohi.feu.alie.per Fede.ad fi.no.qđ ibi paganus habet annū t diē ad petenduz in uestiturā vt hic miles habet annū t mēsem dixi in.c.j.§.quo tēpo re miles.t sic sit secunda limitatio statu. fallit tertio qñ subest iu ramenti causa nā excusat vasallus t alius heres qui nō petijt in uestituram infra annū.c.si.j.de prohi.feu.alie.p lotha.t no.in.d. c.j.quo tēpore miles.fallit.iiij. qñ feudū peteret vt de nouo dare tur nā ad petendā nouā inuestiturā nō est prefixū certū tēpus ita hic Aluaro.post Bal.c.j.§.preterea.de prohi.feu.alie.p Fede.t fa cit qđ videbimus in.§.seq. fallit.v. qñ iuramentū esset prestitum dño t eius heredibus seu successoribus quo casu licet dñs deces serit nō tenet vasallus petere inuestiturā a successore dñi qr iusti cit semel iuratū dño t successoribus.c.veritatis.de iureiur. fm Ja. de bel.qđ est valde notabile si est verū qđ vasallus vt iuret dño t eius successoribus fallit sexto qñ vasall⁹ ignoraret mortē dñi vel filius vasallus ignoraret mortē patris vt infra ɔcludam in.q.fal lit.vij.qñ dñs non inuenitur vel esset multū remotus a domicilio solito vt concludant in.q.fallit.viij. qñ vasallus nō possideret res feudalē:vt.j.in.q.fallit nono qñ vasallus iusta ignorātia ignora ret rem esse feudalē vt infra di.ā.fallit decimo qñ filius nō se im miscuisset hereditati patris vt infra ɔcludā nūc veniēdo ad que stiones,Quero heres vasalli a dño vel vasallus ab herede dñi in fra annū a morte dñi vel vasalli nō petijt inuestiturā an perdatur sit feudū dixerit aliquis cui dubiū qr sic;qr cas⁹ hic. ego putarē cō trarius,qr annus t dies incipit currere a die sciētie no.Bar.in.l. genero.ff.de his qui no.infa.l aut.hodie.C.de appel.facit qđ no. Bal.in.l. quandiu.C.qui admit. ita etiam in terminis scribit hic Bal.Ja.ardi.in sum.ex qui.cau.feu.amit.sub rubricella ex quo tē pore currit annus.facit gl.supra.quo tempore mil.in.c.t ibi dixi. Alua.hic facit in simili.cle.j.in fi.de conces.preb.ē.tex.expressi in l.quidā decedēs.§.fi.ff.de admi.tu.in.l.quinquaginta.cū gl.C.de exem.tuto.in.l.si.ff.de tuto.t cur.ato.datis ab his.in.l.j.ff.de requi. reis.facit.l.ij.C.vbi in rem actio. t qđ no.in.l.labeo.ff.de leg.iur. Bal.in.l.ij.C.quomodo t qñ iudex. sed scientia mortis dñi, qr in facto alieno non presumit in dubio.l.vt tius.ff.de proba.incūbit ergo dño probare scientiaz ad hoc,vt currat tēpus anni t diei:t qualiter probet scientia traditur per glos.in.l.si tutor.C.de peri.t commo.tu.quero si vasallus non inueniat dñm, a quo petat t la batur istud tēpus,an amittere debeat feudum.dic qđ non fm Ja. ardi.per.l.pecunie in.§.fin.ff.de vsur.t in.l.j.in.§.dies.ff.quando appel.sit dūmodo corā testibus protestetur qđ per eū non stat vt in.l.ij.C.de his qui per metuz iudi.nō appel.sa.sunt que habētur in cle.causa.de ele.m.in.c.fin.de appel.de quo in.d.c.j.quo tēpore miles.quero an vasallus debeat ire ad locum vbi est dñs si nō re periat presentes ad habitationē solitā respōdet idē Jac.qđ sic, nisi esset nimiū in remotis.l.sed et hoc in.§.ij.ff.de procura.l.iiij. in.§.si tam vicinū.ff.de dam.infec.dicto cle.causam,qualiter autē

intelligatur esse locus vicin⁹ vel remotus dicit Ja.ardi.q tūc dicitur vicin⁹ qñ de facili potest adiri arg.in l.i.ff.de iudi.ꝛ qñ de facili possit adiri iudex arbitrabit secundū locoꝝ ꝛ tēpoꝝ ac personarū qualitates.l.continuus.in.§.cū ita.ff.de verbo obli.ꝛ l.fi.§.fi qs.ff.si quis cautio.ꝛ ꝺ hac questiōe dixi.ꝫ.quo tpe miles in.c.j.super tex.doct.in.c.cum nobis olim.de elec.quid si dñs decedat relicta vxore pregnāte a quo est petēda inuestitura ꝛ cui fidelitas fienda dic qꝺ omnia fiant nomine ventris Bal.in.l.qui in vtero.ff.de statu homi.dat enī per patriciū curatoꝛ ventri q fi-

2 delitatem recipit Bal.in.l.fi.in fi.C.de testa.mili.† Quero quare tale tēpus fuerit ita limitatū ꝛ dixit Specu.in ti.de feudis.in.§.quoniā.ver.xxvij.q quidā dixerunt qꝺ sicut est duplex bonorum possessio scꝫ edictalis ꝛ decretalis:vt in.l.j.§.decretalis.de succes edic. Ita duplex successio feudi scilicet edictalis qua qs succedit in feudo,ꝛ decretalis qua debet infra certū tēpus dñm agnoscere ꝛ fidelitatē facere ꝛ sicut bonorū possessio decretalis nihil operatur sine edictali vel edictalis anno finitur.l.emancipati.C.qui admit.ad bono.pos.ita a simili facit statutū tempus anni ꝛ diei. Sed ego puto qꝺ nō possit assignari aliqua ratio cōcludēs sed solū ea sit ratio:qꝛ placuit ita latoribus legū ꝛ consuetudinū feudaliū vt no.glos.in.l.i.in.§.pueritie.ff.de posti.ꝛ ꝫ.si de inuesti. inter do.ꝛ vasal.lis oria.in.c.i.in glo.iiij.ꝛ Bald.in fi.sue lecture post tractatum cōclusionū Insuper post alios sequēdo potissime Aluarotū: quero an vasallus elapso tēpore inuestiture petēde possit purgare morā Ja.ardi.in summa titu.quibus mo.feu.amit.sub rubricella ex iusta causa vasall⁹ excusat ꝛc.tenet qꝺ sic dūmodo celeri satisfactione sibi cōsulere studuisset ar.c.fin.extra de locato.de rebꝰ ecclesie nō aliena.c.si quis.ff.de alie.iudi.mutan.causa fac.l.ex hoc.in.§.si quis. ❡ Sꝫ do.Bal.dicitqꝺ quāq̄ ista opi.sit eqna,nō tamē probat per aliquā legē.in aut.de iudi.§.oportet.ꝛ ideo ex quo habem⁹ hec in.d.c.j.quo tēpore miles. Iura clara prefigētia terminū nec dicat de purgatione more stabimus legis determinationi ꝛ sufficit qꝺ ita sit statutum q ꝛ a quibus.l.prospexit.ꝛ hec opi.probat in.c.j.ꝫ.quo tēpore miles. ꝛ suadet ratio multiplex primo qꝛ cōtra statutū legis nō purgatur mora.vt de regu.iur.lib.vi.glo.no.in.c.cupientes.in ver.expectati.de elec.lib.vj.in cle.ne i agro.in ver.ipso facto.de statu mo. Bal.ꝛ cōmuniter doct.in.l.si qs maior excepto.Salyceto.C.de trāsac.Bal.in.l.ꝛ si post tres.ff.si quis cau.ꝛ in.l.si pacto quo penam.C.de pac.in.l.cū ancillis.C.de incest.nup.secūdo qꝛ iste contractus habet quandā tēporalitatē cum si nō temporaliter operet non prorogat.ff.de pac.l.epistola.§.fi.ff.c.loca.l.quero.§.in locatorem.tertio qꝛ qñ per morā fit retro trāslatio dominij nō debet purgari mora vt tenet Dy.in.l.si seruum.§.si seqꝫ.ff.de ver.obli. item qꝛ vbi fit resolutio cōtractus nō est tractandū de purgatione more nisi cōsentiat altera pars vt.C.de pac.inter emp.l.cōmissorie.ꝛ ita tenet Bal.in.d.c.j.ꝫ.quo tēpore miles.facit qꝛ terminus legalis interpellat vasallū.l.magnā.de contrahē.ꝛ cōmit.stipu.sic qñ ponit p iudicē.l.celsus.ff.de arbi.secus si apponeretur a parte vt ibi no.facit.l.si ita quis.in.§.scia.de verbo.obli. Et facit ratio nā vbi agit de resolutione actus durius agitur cū.l.quā cum homine.l.si libertus.ff.de iure patro.Bar.in.l.si insulam.in viij.col.ff.de verb.obli.facit glo.in.c.licet canon.in ver.priuatus que multū stringit p ista parte.de elec.lib.vj.preterea.ex quo nō petijt inuestiturā apertū est feudū dño ergo nō admittit purgatio.c.licet.de supplē.negli.prela. Vnū est qꝺ facit me dubitare scꝫ tex.in.c.potuit.de loca.vbi fit iuris resolutio ꝛ a lege.ꝛ tamē admittitur purgatio more.nā non soluens canonē infra biennium cadit ipso iure secundū cōmunē sententiā. Si dicitis vt dicūt ibi doc.qꝺ illa caducitas nō fit simpliciter a lege.sed idem demum si dñs velit sicut in.l.fi.C.de cōpensa.quare nō sic etiā dicimus in feudo vt hec resolutio fiat dño volente. Nam eadē ratio est que in emphyteosi ex quo ista resolutio est inducta ī fauorem ipsius dñi.arg.l.filio preterito.ff.de iniu.rup.irritoqꝫ testa.ꝛ glosi.in.l.fi.C.de cōpen. Si autē dicatis qꝺ voluit do.Abbas.in.d.c.potuit. vbi specialꝫ.qꝛ lex processit vlterius disponēdo vt possit purgari mora quare non sic in feudo. Nam vbi casus nō reperit decisus arguimus de similibus ad similia.c.j.ꝫ.de feu.cogni.ꝛ maxime de emphyteosi ad feudū vt dixi.ꝫ.in preludijs huius libri. Iste autē casus nō reperit decisus ī feudo an possit purgare moram ergo ad simile emphyteosis recurramus ꝛ sic.c.potuit.l hoc habeat locum in feudo facit nam dicimus qꝺ de equitate canonica admittat purgatio more vbi partis non interest. Hostiē.in ti.de arbi.§.sed qualiter.ver.sed numquid religiosi.Bald.in.l.qui de crimine.C.qui accusa. Imo.ꝛ domi.Ant.in.c.dilecti.de arbi.facit glo.in.c.apud misericordem.xxiij.q.i.ꝛ in.c.beatus.xx.q.ij. Bal.in.l.si pacto quo penam.in fi.col.C.de pac.domini autē nō multum interest ꝺ vasallus intra debitum non recognouit dñm infra breue tempus velit morā purgare ergo videt qꝺ vasallus debeat admitti saltem de equitate canonica,nisi forte dicatis quod propterea aliud in emphyteosi quam in feudo:qꝛ emphyteosis est cōtractus onerosus.§.adeo.insti.locati. feudū autē est beneficium.ꝫ.tit.j.§.in quibus.ꝛ dixi in preludijs. Ideo non mirum si vno casu lex non admittit purgationeꝫ more in feudo sed alio sic scꝫ in emphyteosi. Ita etiā tollit qꝺ dixit Hostiē.de purgatiōe more nā hoc cadit a beneficio potius quā dāmificet ideo illa equitas forte non attenderet,cogitetis.

3 † Quero quid si in testamēto sit preteritus posthumus ꝛ filius natus est institut⁹ quid erit interim de fudo cū preteritio suspendat interim ius adeundi vt.ff.de acqui.here.l.ventre.ꝛ de libe.ꝛ posth.l.si filius.ꝛ dixit Bal.in.c.j.ꝫ.anagna.vbi hāc questionē format qꝺ non debet differri inuestitura filij iam nati que in omnē casum fienda venit.arg.ff.de acqui here.l.qꝺ si dubitet. Quero quid si elapso tempore anni ꝛ diei dñs postea acceptauit beneficium vasalli an videatur sibi tacite remittere morā do.Bal.tenet hic qꝺ sic.l.post dies.ff.de lege cōmisso.ꝛ dicit qꝺ vidit quosdaꝫ libros habere in tex.ista verba scꝫ nisi seruiet dño in concordiam quia tunc feudū retinet ꝛc.sed ista verba cōmuniter nō sunt de tex. De hac questione in.d.c.j.ꝫ.quo tēpore miles.super glo.iiij.in fi. Quero quid si vasallus petijt sed dñs infra dictū tempus noluit inuestire an priuabit proprietate dic qꝺ sic scꝫ secundū qꝺ tenet glo.ꝫ.per quos fiat inuesti.in fi.ꝛ Andr.de iser.in.c.ij.in.§.j.ꝫ.de lege cotra. Quero quid si vasallus non possidebat etiam vasallus et non petijt inuestituram infra dictū tempus,nec fidelitatis iuramentū prestitit,an isto casu sit priuatus iure suo secundū formam huius tex. Cu.si.de cu.posuit hanc.q.in.l.solemnibus.C.de sei vendi. ꝛ determinat qꝺ vasallus non amittat ius suū primo per.l.forma.§.si cuꝫ ego.ff.de censi. facit in.l. que quisqꝫ.ff.de acqui.domi. Item ratione qꝛ ad hoc vt vasallus amittat feudūꝫ requiritur quod sit in dolo.ꝫ.de prohi.feu.alie.per lothar.c.fina. Sed nō potest sibi ascribi dolus non possidendo qꝛ ex quo non habet cōmoda feudi non tenetur subire onera. ❡ Itē qꝛ non debet sibi imputari tēpus ad quādiu litigat cum possessore.l.quādiu.C.qui admit.ad bono.pos. qꝺ est valde notabile secundū ipsum Culi.quem Bal.Saly.ꝛ Raph. sequunt in.d.l.solemnibus.ꝛ pro hac sententia adduco glo.fi.in.c.tertius.ꝫ.si de feu.fue.cōtrouer.vbi vsqꝫ ad.xxx.annos nō excludit a reuocādo alienatū agnato qꝛ tūc habet solū annū vt ibi certe si teneret petere inuestituraꝫ esset exclusus per annum ꝛ mensē ad plus.vt hic similiter reperi Andr.de iser.ꝫ.de capi.corradi.c.j.in prin.tenere,qꝺ solum ille qui possidet priuatur feudo ex eo quod non petijt inuestituram intra tempus debitum.ꝛ primo probat per text.ꝫ.per quos fiat inuesti.in prin.qui loquitur circa possidentē Similiter addu.it.§.preterea.ꝫ.de prohi.feu.alie.per Fede. qui similiter presupponit vasallū possidere. Itē adducit etiā rationem:qꝛ per cōtumaciā perdit vt no.in.d.c.j.quo tēpore miles. Itemqꝫ per culpam suam priuat possessione vt in.c.fi.ꝫ.quo tēpore miles ex quibus concludit qꝺ est necesse quod possideat. nā minus est habere actionē quā rem.ff.de reg.iur. Idem tenet do.

4 Francis.Zaba.in.c.ij.extra de feu. † Quero quid si vasallus ignoret esse feudum,non petijt inuestiturā infra tempus debitum,an priuandus veniat ꝛ Bal.in.l.fi.C.si pendē.appel. mouet questionem ꝛ dicit qꝺ nonqꝫ equitas consuetudinis feudi conseruat vasallum illesum ad qꝺ facit.c.vasallus.ꝫ.si de feu.fue.contro.ꝛ dixi in.c.si vasallus.eo.ti.ꝛ per Ja.ardi.in ti.quibus mo.feu.amit. sub rubricella si non petierit vasallus inuestituraꝫ infra annum ꝛ diem ꝛc.facit.ꝫ.c.j.de contro.inter do.ꝛ emp.feu. Quero que debent per dominū probari ad hoc vt vasall⁹ incidat hanc in penā ꝛ currat hoc tēpus. Solū debet in primis probari qꝺ vasallus se gessit pro herede quatenus feudū transeat vt in heredē vel alias gesserit se pro vasallo quatenus feudū non transeat vt in heredē ita Bald.ꝫ.de capi.corra.in prin.sensit per illum tex.qui dicit heres.ꝛc.qꝺ verbum quantū ad onera hereditaria significat immixtionem vt.C.ad silla.l.preterea debet probare scientiā,qꝛ in facto alieno presumit ignorantia vt.ff.si cer.pet.l.eius qui.in fin.ꝛ in.l.fi.ff.pro suo.ꝛ non solum debet probare scientiaꝫ feudi sed etiam scientiā paterne mortis vt.C.de capi.l.nec non.licet enī filius etiā ignorās sit suus ꝛ necessarius de iure ciuili nō tamen quantū ad onera hereditaria: vt.ff.de lega.j.l.nam nec emancipatus et pro hac opi.facit text.in.d.c.j.ꝫ.quo tempore miles.ꝛ ibi dixi quero an vasallus possit cōpelli per dñm infra annum ꝛ diem ad petēdam ꝛ accipiendam inuestitu.ꝛ fidelitatē prestandā dic qꝺ non.l. sine pars.C.de colla.ꝛ de regu.iur.l.cum tempus. secūdum Pauo. de nea.ꝛ tenet etiam And.de iser.hic ꝛ Jac.de ardi.sub dicta rubricella ex quo tempore currit annus qꝺ intellige verum in casu nostro quādo vasallus erat in possessione sed vbi dominus adijcit erit in possessione,ꝛ non vasallus tunc aliud est vt statim dicaꝫ in.§.seq.quero an infra illud tempus cogatur,vasallus seruitium prestare vel si infra illud tempus offendat dominum,an amittat, ꝛ dic secundum Ja.de bel.quod sic ar.in.c.j.§.sed nec alias.

1 ☞ Dominus si precipiat vasallo qꝺ veniat ad exercitus qualiter intelligi debeat illud preceptum.

2 Vasallus deseruiens domino nō turpi de causa sed forte timens crudelitatem

crudelitatem illius an sit puniendus.

Est τ alia. Paratus facere inuestiturã realez vasallo verbaliter inuestito si petierit fidelitem ab eodem vasallo τ requisitus solẽniter secundũ formã huius.§. no luerit.cõtumaciter fidelitatez prestare priuat̃ vasallus feudo, nisi fuerit feudũ in quo non iuratur fidelitas τ si non prestiterit auxilium dño in prelio. item si grande periculũ imminens dño nõ denuntiauerit eidem itez si cõcubuerit cũ vxore, vel sorore, vel nuru vel filia dñi existente in capitulo similiter feudo priuatur. hoc dicit. vsq3 ad.§. porro. no. ibi pollicendo ad hoc vt habeat locũ pena huius.§. opus est dño offerre inuestiturã vasallo ratio est qꝺ ibi prestatio est reciproca petens vnum debet offerre pro parte sua alterum.l. iulianus.§. offerri.ff. de act. emp.l. ediles.ff. de edi. edic. ergo dominus petens fidelitatẽ debet prius offerre inuestiturã vasallo. τ dicit hic Bal. per hũc text. qꝺ si teneris mihi adimplere τ ego tibi ꝙ iudex poterit assignare tibi dilationẽ intra quã tu mihi impleas τ tu recipias a me implementum non. ibi tribus vicibus qꝺ ad hoc vt habeat locũ pena huius.§. requirit̃ trina dilatio τ vna peremptoria nõ sufficit ratio qꝺ vbi lex prefigit statutũ tẽpus ad vnguem forma tẽporis est seruãda in penalibus fm Bal. in aut. qui semel. C. quomodo τ qñ iudex. τ facit qꝺ not. in.c.j.§. de milite vasal. qui contu. est no. ibi a suis paribus: q2 pares curie sunt iudices inter dñm τ vasallum qñ petit̃ fidelitas no. ibi si tñ beneficiũ qꝺ vbi nõ cadit subiectuz nõ cadit qualitas l. eius qui in prouincia. ff. si cer. pet. nã si sit feuduz in quo non cadit fidelitas ergo neq3 pena ratione omisse fidelitas facit.l. eius q. ff. si ter. pe.c. ad dissoluendũ. de despõ. impu. itẽ no. hic esse casum qꝺ cẽset feudi ecclesiastici in quo nõ prestatur fidelitas.c.ij.§. per quos fiat inuesti. puta vt dicit hic Bal. qꝺ feudum sit rei modice tunc non tenetur iurare fidelitatem.c.j.§. de fidelitate. de capi. extraor. no. ibi in acie prelitantẽ a cõtrario sensu qꝺ si vasallus reliquerit dominũ in prelio nõ periclitantẽ in acie non perdit feudũ, ꝓpterea dñs agens ad amissionẽ feudi contra vasallum tenetur probare duo copulatiue. primo qꝺ eum requirit in acie. item qꝺ reliquerit eum periclitantẽ no. in ver. Item si vasallus sentiat periculum mortis vel captionis dñi vel grande periculum τ non denuntiauerit domino perdet feuduz τ subdit And. quod sit graue periculuz vel dãnum erit arbitrarium iudici.j. eo.§. sed q2 τ infra

1 hic finitur lex. in prin. † Queritur qualiter intelligitur preceptum qꝺ facit dñs vasallo vt veniat ad exercitũ respõdeo qꝺ intelligitur, quod veniat armatus cũ equis τc. secundum qualitatem personẽ τ feudum fm Ange. in.l. si nõ sortem.§. libertus. ff. de cõdic. indebi. quero pone vasallus velit probare dominũ non esse mortuum ex vulneribus perceptis in acie in qua vasallus dñm periclitantẽ reliquit quinimo potius ob malã medicinã vel custodiã respondeo fm Bal. vasallũ esse admittẽdũ ad probationẽ vt nõ priuetur feudo facit qꝺ habẽtur in.c. tertio loco. de probatio. Quero nunquid.§. noster. qui loquitur de inuestitura ibi inuestituram pollicendo loquat̃ de inuestitura vera τ propria, an de inuestitura abusiua: respondeo fm Iac. de bel. qꝺ loquitur de inuestitura vera non iam facta: q2 si esset facta inuestitura frustra: quia tractaretur de traditione possessionis cum iam tẽpore vasallus possideat. arg.l. corruptionem. C. de vsufruc. τ in. aut. sacramenta puberum. C. si aduersus venditionez. ergo loquitur de fiendo nõ autem de facta. Et consequenter loquitur de inuestitura noua nõ autem veteri quod dicit Iaco. limitabitis verum vt non loquamur de veteri inuestitura vasallo possidẽte. Si autem dominus possederit tunc.§. noster. loquitur etiam de inuestitura veteri fm And. hic aduertendũ qꝺ in prin. huius.c. vasallus infra annum τ diem nõ potest moueri a possessione propter nõ petitam inuestituram τ fidelitatem nõ prestitã. Ratio q2 consuetudo feudalis dedit dilationem anni τ diei. in prin. huius.c. ergo. qꝺ eius fauore est inductum non debet τc.l. qꝺ fauore. C. de legi. Itẽ q2 beneficium concessum a lege nõ est auferendũ.l. si arrogator. ff. de adop. ergo dilatio anni τ diei concessa vasallo non est auferenda: tamen si feuduz esset nouum τ dominus iam dedisset possessio. tũc dominus potest petere iuramentũ fidelitatis ante annum τ ita potest loqui.§. noster. in primo responso. τ interim etiã ob alias causas posset priuari feudo puta si reliquerit dominũ in acie periclitantem. Ideo in.§. item qui dominum.j. eo. fz Iaco. de bel. τ sic in omni respõso sine verbo in hoc exceptio primo de quo vt proxime, Quero cum glos. fi. in ver. intelligo τc. si dño iam fecit inuestituram realẽ absq3 fidelitate verũ postea dñs vult eam sibi prestari sed vasallus eam facere recusat, an priuari debeat feudo? Et respondet glo. arguendo secundũ praticã lombardorũ sumptam vt puto ex.l. si cuiuscunq3. ille. per tex.§. de mili. vasal. in.d.c.j. post prin. vez qꝺ dñs per libellum debeat dictam fidelitatem a vasallo petere quo casu vasallus expectatur per annum τ diem ad dictam fidelitatem prestandã interim possidendo, feuduz quo casu tempore elapso priuabitur dicto feudo. Et ex hoc infert glo. qꝺ est longa differentia inter istum qui iam habet possessionem feudalem quoniã expectat̃ per annũ τ diem τ illum qui nondum habuit possessionem quoniã non expectatur tãto tempore sed solũ ter citatur que citationes poterunt multo breuiori tẽpore fieri τ causa expediri. Et hoc itelligit̃ per verba huius.c. Sed aduertẽdum q2 ista glo. presupponit qꝺ dominus iam fecisset inuestituram realem sine fidelitate qꝺ habeat necesse expectare annum et diem ad fidelitatem sibi prestandaz qꝺ non admittit Bal. dicẽs qꝺ imo erit arbitrarium secundũ formam huius.§. τ.l. mancipiorum. ff. de op. leg. τ hoc videtur Alua. equũ ne dominus videat̃ esse deterioris conditionis quanto magis liberalis existit τ maius beneficium contulit tradendo possessionez feudalem quã qñ non fuit ita liberalis faciendo solũmodo inuestituram abusiuaz. argu. in.l. sed τ si.l.§. consuluit. cum ibi no. ff. de peti. here τ extra de testa. in.c. cum in officij. Item quia iste vasallus non videtur exaudiendus cum dolo vel fraude velle videatur illam dilationez: vt in.c. si.j. de probi. feu. alie. per lotha. Itez q2 sicut dominus facta fidelitate posset compelli omnino ad tradendã possessionem: vt.§. de noua. for. fide. in fin. Item τ eodẽ modo vasallus habita possessione potest cõpelli omnino ad prestãdã fidelitatẽ cum parem vicẽ inter se habeant: vt.§. de for. fide. in si. per quos fiat inuestitu. τ qꝺ ibi dixi τ facit. nam erubescimus cum sine lege loquimur.§. consideremus. in aut. de trien. τ semis.l. illam. C. de colla. sed hoc non reperitur.l. cautum, qꝺ si dominus dedit possessionẽ realem feudi qꝺ vasallus habeat annum τ diem ad iurandum fidelitatem dño instante vt iuret, ergo tempus non erit certum sed arbitrarium. Ad primum huius.c. respondeo dupliciter primo qꝺ procedit in feudo antiquo vel iam fundato in vasallo vel successore. Nos loquimur in feudo nouo. Ideo nõ habet tantũ tempus vel aliter ibi loquitur quãdo dñs aliter nõ interpellat vasallus de fidelitate. hic vero loquimur qñ dominus qui tradidit possessionem vel tradere vult interpellat pro fidelitate vasallum. Oppo. ab extra contra istum tex. in si. qꝺ in feudum nõ possit dari absq3 fidelitate: q2 omnis diffinitio debet cõuerti cum suo diffinito.l.j. ff. de dolo. sed feuduz dicitur a fidelitate.c. si.§. per quos fiat inuesti. igitur τc. solu. dicendum fm Iac. de bel. qꝺ quedam sunt essentialia feudi vt seruitium τ sine illo feudo esse non potest. argu. de mili. vasal. qui arma belli. depo. in fin. alia sunt naturalia feudi, vt iuramenti prestatio, τ licet ipsa fidelitas sit essẽtialis in feudo iuramentum tamen non est substantiale. potest enim esse fidelis sine iuramẽto. Ideo remittit potest. ff. de dam. infec.l. qui bona.§. pe. sicut dicimus in venditione in qua pretiũ est essentiale τ sine eo esse nõ possunt. ff. de contrahẽ. emp.l.j. sed quedam sunt naturalia vt euictio τ illa remitti possunt. ff. de act. emp.l. ex empto. in prin. τ.§. fi. τ licet non sit verum feudum, tamẽ illis medis immittetur quibus τ verum feudum. de feu. non ha. propriam natu. feu.c.j. In glos. forte ad fi. signate glos. valde no. que restringit tex. nostrum vt solum lata culpa in negligendo sit causa amissionis feudalis secus autẽ si fuerit culpa leuis vel leuissima in negligendo vt non certioretur dominus de periculo potest esse ratio: q2 dolus τ lata culpa equiparantur.l. qꝺ nerua. ff. depositi. τ hic dixit Aluaro. hoc esse arbitrio iudicis relinquendum. arg.c. de causis. de offi. delega. facit.c.j. post princi.j. hic finitur lex.§. sed quia.j. eo. τ.c.j.§. si. prori. In glo. qꝺ ergo ad fi. no. glos. que limitat text. vt excusetur vasallus a priuatione feudi quando non potuit certiorare dominuz neq3 resistere volẽti nocere domino. In glo. hic notãdum ad fi. no. glo. pulchram quod de consuetudine feudi propter ingratitudinez primo priuantur filij τ eius descendentes an autem priuentur agnati quando sit paternum habetis casum in.c. si vasallus culpam. si de feu. fue. contro. post Aluaro. quero ab extra an vasallus debeat preponere salutem domini sui proprie saluti dic qꝺ non vt habes propter glos.j. de alie. feu. paterni. in prin. τ ibi dixi nec isto casu intelligit̃ dimisisse dominum quia causa salutis proprie dimisit. arg. ff. de acquiren. posses.l. interdum.§.j. in fi. τ tenet Ia. ardizo. de qua questione dic per glosaz τ doct. in.l.j.§. eodem autem rescto. ff. ad sille. et dixi.j. eo. in.§. porro. vbi glos. tangit. τ vide optimam glo. infra hic finitur lex in.§. fina. Quero pone qꝺ erat impossibile dominum adiuuare an puniatur τ dic qꝺ non secunduz dictum Iac. ardi. argu.l. omne delictum. in fi. ff. de re mili.l. item queritur.§. exercitandum. ff. locati. ita Bal. hic. et probatur.j. eo. in.§. sed nec est alia. et.§. de feu. sine

2 cul. non amit.c.ij. in fi. † Quero quid si vasallus deseruit dominũ non turpi de causa sed forte timendo crudelitatem tyrãni an puniatur τ respondet idem Ia. qꝺ non ar. ff. ex quibus cau. in pos. eatur. in.l. fulcinius. in.§. quid sit.c. ad apostolice. ibi Petr. de ancharano. de reg. iur. lib. vj vbi excusantur subditi Federici qui propter timorem tyrannidis Federici non paruerunt mandatis pape licet papa etiam respectu temporalium sit eorum inperior dominus item circa versicu. rursus oppo. ab extra: quia hic dicitur quod vasallus cõmittens delictum in personam sororis domini sui quod priuatur feudo sed cõtra de.c.j. infra an iste qui interfecerit fratrem do. vbi dicitur quod etiam occidendo fratrez domini non

amittit feudũ solũ.plus videt᷑ peccare ⁊ cum maiori ignominia quã occidẽdo merito hic priuatur.arg.in.l.isti quidem.§.i.ff.q̃d me.cau.⁊ tenet Jac.ardi.quero quid si ista soror dñi erat maritata sed adhuc stabat in domo fratris vna cum marito suo vt sepe accidit,an isto casu habeat locũ iste tex.⁊ puto q̃d sic per tex.in.§.item si fidelis.ꝫ.qui.mo.feu.amit.qui solum ɔsiderare videt᷑ delictum esse cõmissum in domo domini.nam maiorem iniuriã putauit legislator domino fieri in domo propria quã alibi:vt.ff.ad legẽ iul.de adul.l.q̃d ait.⁊ ita dixit gl.super verbo sciens.ꝫ.in dicto titu.qui.mo.feu.amit.in.§.ij.idem dicendum per predicta de sorore domini que remansisset vidua ⁊ postea esset reuersa in domum domini idem dicendum esset si esset sponsa ⁊ nondum traducta ad quod facit.insti.de nup.§.si vxor.⁊.ff.de sponsa.l.tutor. Quero an ille.§.habeat locum si vasallum facit etiam cum volũtate istarum mulierum.⁊ respondeo q̃d sic:quia non considera tur voluntas earum.argu.ff.de iniur.l.i.§.vsq̃.⁊.l.si quis seruũ.⁊ tenet Jac.ardi.quero quid si vasallus hoc fecit cum voluntate domini,respondeo quod non priuabitur feudo.argu.in.c.i.§.⁊ si clientulus.ꝫ.de feu.alie.⁊ tenet idem Jac.

1 ☞ Vasallus si aggressus fuerit dominum vel locum in quo sit dominus aut procurauerit mortem ipsius perdit feudũ. Et quid si dominus non fuerit conquestus de vasallo qui contra ipsũ cõmisit.⁊ numero.2.

3 Vasallus si iurat occidere dominũ,tamen non venit ad actum extrinsecum an perdat feudum.

1 **Porro.** †Vasallus perdit feudũ si aggressus fuerit dñm vel vicũ in quo sit dñs,vel manus impias intulerit cõtra dñm vel morti voluerit tradere dñm.h.d.vsq̃ ad.§.neq̃ qui dño.No.ibi assalierit quid si assaltre not.in.c.i.an.§.suum.ꝫ.quibus mo.feu.amit.la prima rubrica.⁊ debet stare tex.an sequentibus hoc modo vz vel vicũ in quo est per vim aggressus fuerit licet aliqui libri habeãt vel in eũ in quo ⁊c.⁊ male:quia tũc littera esset sine intellectu.No.ibi vicũ q̃d si vasallus fuerit aggressus locum per violẽtiã in quo sit dñs perdit feudũ.no.ibi nuptias q̃d si vasallus manus intulerit erga dñm non ad malum propterea nõ perdit feudũ notãter tex.dicit nuptias fecit.c.si quis suadẽte.xvij.q.iiij.cum ibi not.no.ibi graue a ɔtio sensu q̃d ex leui iniuria illata dño a vasallo non facit perdere feudũ no.ibi insidiatur,q̃d vbicũq̃ vasallus insidiat᷑ vite dñi perdit feudũ:quid autẽ si ille insidijs vasallus vellet perdere dñm respondet an distinguendo aut peruenit ad actũ offensionis:⁊ tunc perdet feudum,nisi fecerit se defendendo vt hic in glos.cõmuniter in hoc approbata aut deuenit ad actũ offensioni proximũ sed nõ offendit puta:quia leuauit vasallus manum contra dominum:⁊ tunc non priuat᷑ feudo fm Alua.⁊ alios per.c.si voluerit.de capi.qui cu.ven.aut stetit in meris finibus voluntatis:⁊ tunc non perdit feudũ.c.i.§.si voluerit.ꝫ.prime allegato.⁊ facit q̃d no.in.l.si quis ne dicam rapere.C.de epis.⁊ cleri.an autẽ tex.noster procedat siue vasallus personaliter siue mandauerit alteri vt aggrediatur dñm vel mādet᷑ morti dñi,videtur prima facie q̃d non:q: text.dicit si dñm assallierit scilicet ipse vasallus in contrarium determinat.Andr.q: qui per aliũ facit ipse fecisse videt᷑.l.i.§.deiecisse.de vi ⁊ vi arma.⁊.c.mulieres.de sen.excõmu.⁊ not.ibi Panor.⁊ Bar.in.l.sed si vnus.in prin.⁊ in.l.non solum.§.si mandato.ff.de iniur.no.hic esse glo.q: si vasallus copulauerit amicitiã cum inimicis dñi iur perdet feudum quã glo.limitabitis verã dũmodo copulatio amicitie cum inimicis vergat in dispendium damnum ⁊ iniuriam domini.ꝫ.quibus mo.feu.amit.secũda rubrica.nam si vasallus contraheret amicitiam cum inimicis domini non in iniuriã neq̃ damnũ domini:sed q: operosum ⁊ virtuosum est acquirere amicos,certe vasallus nõ amittet feudũ,secus autẽ si hec inimicitia esset in damnum dñi puta vasallus contrahit amicitiam cũ inimicis domini ad hoc vt inimici sint potentiores domino attenditur iste finis:quia omnia a fine nominantur.l.rem nõ nouam.C.de iudi. Sed difficultas stat in hoc quis teneat᷑ probare an vasallus cõtraxisset amicitiam cũ inimicis domini nõ malo animo,an dñs debeat probare q̃d vasallus contraxerit amicitiam cum inimicis domini ad odium ipsius dñi q̃d magis placet.ar.l.quoties.§.qui dolo.ff.de proba.Nã contrahere amicitiã nõ est de genere malorum l.hac culpe.§.amicos.ff.de verbo.signifi.Hoc amplius peccaret vasallus si teneret inimicitiã contra inimicos dñi.Ex quibus sequitur notabiliter q̃d si dñs probaret vasallũ contraxisse amicitiam cũ inimicis suis nõ cõdẽnaret᷑ vasall᷒ imo absolueret᷑,nisi probaret q̃d in eius damnũ dicta amicitia esset cõtracta quod est notabile.Ex quo no.q̃d si vasallus fideiussisset pro inimicis domini non cadit a feudo,nisi fideiussio celebrata sit per iniurias vel

2 damnum dñi fz Bal.hic alle.Spec.ti.de treu.⁊ pa.¶ †Quero cum eadem glo.in ver.istud autem ⁊c.quid si dñs dum viuit nõ fuit conquestus de vasallo qui contra ipsũ cõmisit aliquẽ de casibus hic descriptis,an postea mortuo dño poterũt heredes dñi inquietare dictũ vasallũ occasione dicti delicti ⁊ rũdet q̃d non allegãdo plura iura vz in fi.¶ Idem tenet glo.ꝫ.de prohi.feu.alie.per Fede.in.§.insuper.hoc idem tenet gl.ꝫ.qui.modis feu.amit.l.§.i.⁊ ibi dixi ⁊ tenui istas glo.procedere nisi domin᷒ celeritate mortis preuentus vel iusta ignorantia non vindicauit:quia tũc transmitteret᷑ ad heredẽ,⁊ hec etiã tenet hic Bal.de quo p Jac.ardi.in summa ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella si dñs conquestus inuita ⁊ rubr.sequẽ.⁊ per canonistas in.c.fin.extra de dona.⁊ ita etiã tenet Jo.an.in addi.Spe.in titu.de feu.Uel etiam nisi esset talis felonia p quã ipso iure cecidisset vasallus a feudo:q: illa etiam non mota a defuncto ad heredẽ transit vt vult Saly.⁊ Bal.in.l.si.in fi.C.de reuo.dona.Bald.in.d.§.insuper.facit ne

3 que posuit in.c.i.ꝫ.quo tẽpore miles.¶ †Quero quid iuris erit si vasallus iurat occidere dominum.tamẽ nõ venit ad actum extrinsecum,an perdat feudũ.dicit And.quod non,nisi peruenerit ad insidias vt properando:vt.ꝫ.not.in.d.§.si noluerit.consulo tamen vasallo vt abstineat a tali iuramento.Item non cõtrahat amicitiam cum inimicis domini:q: dñs est potens qui non inspiciet an bono fine vel malo sit cõtracta talis amicitia:q: potentioribus pares esse non possumus.l.ij.ff.de alie.iudi.mutan.⁊ ex circũstantijs ⁊ qualitate personarũ ⁊ alijs cõiecturis iudicamus an ad bonum finẽ vel ad malũ sit cõtracta per ea que habẽtur per Bart.in.l.de pupillo.§.si quis ipsi.ff.de oper.no.nun.ne ponant ergo vasalli feudum suum sub coniecturis.

1 ☞ Vasallus perdat feudum si noluerit domino iustitiã facere no vel seruitium pro quo feudum est datum prestare.

2 Dominus consentiens alienanti feudum an videatur remittere seruitium emptori siue acceptori.

1 **Item qui domino.** ¶ †Vasallus pdet feudũ si neglexerit id est noluerit domino iustitiã facere,vel si nõ prestiterit seruitiũ p q̃ feudum est prestitũ,nisi sit iusta causa impossibilitatis.h.d.vsq̃ ad §.sed ⁊ quid.no.ibi noluerit id est nõ permiserit iustitiam fieri a iudice no.secundo ex eodẽ tex.q̃d si vasallus noluerit facere iustitiam domino perdet feudum q̃d notabile declarabitur in gloss.no.tex.in.§.item.qui non prestat seruitiũ non potest retinere feudum no.ibi spoliãdus q̃d mero iure nõ priuabitur vasallus feudo in casu huius.§.quinimo requiritur sententia quoniam verbum spoliandus est futuri temporis non preteriti iuxta scripta in.l.si quis in tantam.C.vnde vi.in.l.in criminali.C.de iuri.om.iudi.in.c.si diligenti.de foro compe.no.tex.signabilem q̃d impotentia vasalli excusat vasallum ab amissione feudi cum culpa vel dolo illa impotentia non sit causata.arg.l.si.ad fi.ff.que in frau.credi.⁊ que not.in.l.i.C.qui bo.ced.poss.de hoc etiam videbitis ꝫ.in glo.Quero cum glos.ij.an determinatio huius.§.habeat locum vbicũq̃ vasallus denegat iustitiam domino etiam super re non feudali ⁊ rũdet glo.q̃d non:q: solũ intelligitur qñ vasallus est conuẽtus super re feudali quo casu bene priuat᷑ ipso feudo,secus autẽ si cõuentus super alia re denegat᷑ iustitia:q: tunc nõ preiudicat sibi in feudo quoniã iudicium super vna re nõ parit preiudicium in alia.argu.ff.de pac.l.si vnus.§.ante omnia.ff.de exceptio.rei iudi.l.si mater.§.eadem.C.in quibus cau.res iudi.non nocet per totum ⁊ est tex.ĩ proposito nostro.ꝫ.si de feu.fue.cõtro.in.c.vasallus.el primo.in fi.licet glo.nõ alleget.⁊ per hoc h.bes expeditam glo.vsq̃ ad ver.illud ergo ⁊c.que bene loquitur secũdum doc.no.ergo ex ea.glo.que restringit text nostrũ vt vasallus qui non voluit facere iustitiam super feudo dño perdit feudum.l.si vnus.§.pactus.ff.de pac.And.de Iser.intelligit tex.isto modo.nam si dominus citauit vasallũ vt veniat responsurus ad curiam:q: fortassis vult petere a vasallo feudũ ob aliquam culpam ipsius vasalli ⁊ ipse vasallus expresse dixerit ego nolo venire ad curiam ne dominus consequatur iustitiam perdit feudum vasallus vbi autẽ vasallus nõ fuit verus contumax sed fictus non perdit feudũ sed possessionẽ quã infra annũ recuperare poterit ⁊ post annũ perdit etiã feudũ quo ad proprietatẽ.alle.c.i.§.i.hic finitur lex.vos allegate.c.i.ꝫ.de mili.vasal.qui cõtu.est ⁊ sic an.restringit vt non habeat locum in ficto contumace,nisi post annũ vel possumus tex.generaliter intelligere prout generaliter loquitur.c.q: circa de priuile.l.i.§.generaliter.ff.de lega.prestã.ecce notabilem ponamus ego habeo vasallũ mediolanẽsem.qui est preses vel collateralis in vna ciuitate coram.quo sum accusatus,volo prestare fideiussores quibus prestitis de iure nõ potest me incarcerare:q: est pena pecuniaria.l.i.⁊.ij.ff.de custo.⁊ exhib.reor.hoc non obstante incarcerat me contra iustitiam certe perdit feudum quãto ergo magis qñ vasallus non facit iustitiam in re feudali perdit feudum.ar.l.an seruorum.C.de penis.ego puto rẽ dictum And.quo ad exemplum esse verissimum propter rationẽ ⁊ idẽ dicit hic Alua.si a filio vel alio domestico vasallus dominus offenderetur ⁊ requisitus a domino exhibeat offendẽtem puniẽdum pro offensa recusat hec velle facere priuabitur feudo.§.insuper.ꝫ.de prohi.feu.alie.per Fede.⁊ hoc modo fm And.posset exemplificari in iudicijs criminalibus hoc potest sustineri generaliter per.

liter per glos. 2. que videbimus in. §. sed et qui delatio prime seq. Sed i ciuilibus cogor multu dubitare ppter autoritates And. in eo qd concludit hic. §. debere intelligi generaliter Jac. de bel. et Bal. et glos. qui cōcludūt hunc. §. nō procedere. qn vasallus noluerit facere iustitiā dño in alia re quā feudali secūdo: qz in materia penali in dubio procedit stricta via. arg. l. cum quidam. ff. de libe. et postbu. nā si non delinquit in re feudali ergo nō debet priuari feudo. d. l. si vnus. §. ante omnia. nā iurisdictio feudalis solum est limitata ad causas feudales Inno. in. c. ceterū. de iudi. ibi Panor. et limitata causa limitatū producit effectum. l. age cum. C. de transac. actio propterea verior sententia glos. Ja. c. de bel. et Bal. ad fi. no. qd si dñs noluerit facere iustitiam vasallo de re feudali vt dictū est cōtra priuabit dñs proprietate rei feudalis quam glo. intelligit sane qn non voluit facere iustitiā vasallo in re feudali secus in alia re quemadmodū dictum est. §. de vasallo. ext. glo. quero qua actione agitur contra vasallum qui recusat prestare seruitium pro feudo respōdeo qd dominus potest agere directa rei vendicatione si sit dominus vel publiciana. c. j. §. fina. e. de inuesti. in mari. facta. §. sunt et alie. insti. de act. et l. j. ff. de publi. vel agit condictione ob causam. facit l. j. C. de dona. que sub modo vel actione prescriptis verbis vel stipulationis si fuerit interposita. l. rebus. C. de rerum permu. l. tradi tionibus. de pactis. vel actione in factum vel ex moribus feudorum l. sancimus. C. de sac. sanc. eccle. sm Jac. de bel. vel sm Bal. poterit agere actione triticaria tanq̄ predio. l. j. in fi. et l. ij. ff. de condi. tritica. facit l. emptorem. §. si quis virgines. ff. de act. emp. dicite vt scribit plene Bar. in l. j. ff. de dona. et i. generali Alua. hic distinguit qd aut sumus in casu in quo vasallus esset priuatus ipso iure qd quando sit dixi in. d. c. j. §. de feu. sine cul. non amit. et plenius in. c. j. in prin. §. qui. modis feu. amit. et tunc nō est dubium qd dñs habet plenum dominium et plenam rei vendicationem aut sumus in casu in quo venit priuandus per sententiā prout est in casu nostro vt dixi super tex. et in hoc sunt opi. diuerse de quibus sepius dixi. et isto casu dominus Bal. videt sequi Jaco. de be. qd dñs possit agere directa rei vendicatione arg. §. de inuesti. de re alie. fac. in fi. vel conditione ob causam vel sine causa. l. in rebus. C. de rerum permuta. vel cōditione ex lege. l. si quis conditionis. C. locati vel condictione ex moribus subsidium l. sancimus. C. de sac. san. eccle. nec poterit vasallus excipere de vtili dominio: quia replicabitur de culpa et in hunc modum priuabitur iure suo. argu. ff. de inoffi. testamen. l. papinianus. §. si filius. et ff. ex quibus cau. maio. l. nec non. an. §. exceptio. Si autem ageretur contra tertium possessorem certum est qd nō posset excipere de iure vasallitium qz elisum est: tum quia sua nō interest. argu. in l. ij. ff. si ager vecti. vel. emphy. et ff. qui po. in pig. ha. l. creditor. §. ij. tum qz exceptio ista de iure tertij scilicet vasalli non eneruat intentionem agentis. Ideo non venit omittenda per not. in l. cum seruum quispiam. C. de ser. fugiti. in l. ij. C. de excep. rei iudi. Putat tamen idem Bal. qd vasallus posset conueniri etiam triticaria tanq̄ predio. l. j. in fin. coniuncta l. ij. ff. de tritic. Itē ex condictione ex moribus vt. §. dixi argu. ff. de contrahen. emp. l. sed celsus. §. si fundus. et de act. emp. l. empto. §. si quis virginem. et hoc plene disputatur per glos. in. c. fin. j. de capi. qui curiam vendi. et hec distinctio est de mente Bald. hic, item est notandum qd vasallus non tenetur prestare seruitium dominio, nisi quando indigeat rursus etiam si indiget debet admoneri et interpellari a domino, nisi aliter sit conuentū de certo seruitio prestando certe. capi. j. §. firmiter. j. de prohi. feu. alie. per Federicum c. j. §. ij. hic firmatur lex. et c. j. §. similiter. de capi. corra. sz And. hic. et de seruitio dño exhibendo posuit ibi Andr. supra titu. j. c. j. adeo Andr. hic sentit qd si expressa conuentione vasal. teneatur prestare seruitiū in potentia eum non excusat, sed hec opi. non est vera per tex. ibi: qz non potuit impotentia excusat, a pena caducitatis feudi. nam non distinguit tex. noster aut seruitium sit conuentum vel non. l. de pretio. ff. de publi. maxime quia sumus in articul. sa notabili. ideo sunt ampliāda. d. l. cum quidam. Subijcit tamen And. qd vbi casus impotentie faciendi seruitium domino est causata ex culpa vel dolo vasal. non excusatur vasallus quominus perdat feudum regula damnum. et qz dicitur impossibilitas affectata. l. ij. §. fina. ff. si quis cautio. Intellige de culpa ab hoc destinata alias impedimentum siue impotētia excusaret vasallum vt dixi plenius in. c. j. §. quo tempore miles. Item hic. §. non est correctus. per. §. similiter. sed distinguitur ex. §. nostro. an vasallus sit potens vel non ad prestandum seruitium. argu. l. sed et posterior. ff. de legi. et quod not. in l. sciendum. ff. qui satisda. cog. Item est notandum qd vasallus tenetur prestare seruitium domino in dubio censetur onus reale, propterea sequitur feudum sicut lepra leprosum. argu. l. C. de dona. que sub modo. et l. via constitui. §. si vir. ff. de serui. rusti predio. et transit in successorem rei. c. cum venissent de inuesti. l. pater. ff. de serui. lega. et melior tex. in l. fina. ff. de

2 contrahen. emp. ¶ Ultimo quero pone † quod dominus consentiat alienanti feud. an videatur remittere seruitium emptori sine acceptori. Solu. aut sumus in casu in quo alienatio non est permissa sine consensu domi: et tunc nō intelligitur remittere. ratio qz consensus operatur validitatem alienationis que non valeret alias sine cōsensu domini aut in alienatione non requirebat domini cōsensus: et tunc vt aliquid operetur tenetur remittere. c. ex literis. de transactio. An. hic ex quo infero quod in dubio consentiens alienationi rei feudalis dominus non videtur remittere interesse suum quoniam regulariter alienatio feudi est prohibita c. j. j. de prohi. feu. alie. per Fede.

1 ¶ Vasallus accusans dominum, et dominus ex illa accusatiōe sensit damnū, an si carceratū dominum noluerit adiuuare, perdat feudum.

2 Vasallus equiparatur liberto, et dominus patrono.

3 Vasallus accusans dominum si fuerit constitutus in minori etate non priuatur feudo.

1 **Sed et qui delator.** † ¶ Si vasall' accusauerit capitaliter dominū ex q̄ accusatione sensit graue damnum, vel si vasallus carceratum dominum non adiuuerit perdit feudum. h. d. vsque ad. §. predictis. No. ibi graue dispendiū potest intelligi vel qz propter accusationem non veram diuulgatum est malitia multorum hominum deliquisse. argu. l. in seruorum. ff. de penis. et alias graue dispendium quia dominus fecit magnas expensas defendendo se ab accusatiōe. §. aliud. l. alias preterea. sz And. No. ibi vel si cognouerit qd si vasallus sciuerit dñm inclusum priuabitur feudo si eum non liberauerit. Et nota qd vbi cognouerit nō est necesse vt dominus denuntiet vasallo se inclusum: sed satis est qd vasallus sciuerit dominum inclusum: quia certus certiorari non debet. l. j. ff. de act. emp. Ibi inclusum expone, id est detētum in vinculis, siue quouis modo ita qd exire nō possit. argu. l. j. et ij. ff. de libe. homine exhi. c. nuper. de sen. excommu. Et intellige istum tex. quādo dominus est detentus iniuste, secus si iuste: qz tunc non tenetur vasall' liberare. argu. c. j. et ibi no. j. hic finitur lex cotra. sm. And. hic no. ibi. cū potuerit qd propter impotentiam excusatur vasallus sicut le vidistis in. §. precedenti. Aduerte ad vnum casum. Pone episcopus vel alius prelatus infeudauit te de quodam castro. Deinde tu indigens pecunijs pignorasti erdē prelato qui nomine ecclesie percepit multos fructus ex predio pignorato. ¶ Queritur an fructus percepti debeant computari in sortem cum prelatus nomine ecclesie nulla seruitia exigere possit a vasallo videt prima facie qd sic per l. j. et ij. C. de pigno. act. vbi fructus computantur in sortem in contrarium est veritas per tex. in. c. j. de feu. quia interim dominus nulla percipit seruitia a vasallo cum ergo ecclesia non percipiat seruitia a vasallo: fructus habet loco eorū et secundum aliquos est singulare in ecclesia fauore ecclesie secundum gloss. ordi. in. c. conquestus. de vsur. Idem esset dicendum in pijs causis a paritate rationis: qz priuilegia concessa ecclesijs intelliguntur concessa p loco: et no. in. l. sancim'. per Bal. C. ad trebel. facit no. in. c. j. de in integ. restitu. lib. vj. ratione tamen decitionis d. c. j. de feu. ibi pono magis imo. Ratio quia ex quo dominus feud. habet directum dominium vasallus habet vtile, res peruenit consensu vasalli ad dominum, licet sub titulo pignoris respectu vtilis dominij visum fuit equū pape vt ex quo dominus vult liberare pro tunc vasallum a seruitijs ad que tenebatur ratione vtilis dominij debeat etiam ipse dominus habere commoditatē ipsius vtilis dominij, et sic fructus non autem cōpensare in sortē et sic nō est speciale secūdū cōmuniter scribentes in eccles. sed idē erit in domino feudi laico. c. conquestus. vbi bonus tex. de vsu. In vno dicit Innocen. ibi in pe. col. potest esse speciale in eccles. quē ecclesia domina potest remittere vasalli pignorāti feudi seruitia etiā inuito et in sortem nolle compensare fructus, sed si esset laicus dña feudum nō posset hoc velle facere inuito vasallo et tenet Imo. ibi qd ille tex. non procederet in feudo ex quo nulla seruitia debentur: quia cessat dicta recompensatio ex qua nascitur equitas illius tex. Et ideo dicet idē in ēphyteon si ecclesia vult remittere canonem emphyteoticum dom. Anto. ibi aliter. ¶ In glo. ibi euitabit. no. duplicem fore literam, vno modo in grauedinem, alio modo in indignationem et vtraq; litera bona, et exponitur glos. j. a feud. priuari potest. Ex qua gloss. singulariter notatur quod si princeps scribat vasallo vt aliquid faciat sub pena indignationis certe illa cōminatio operatur, vt inobedientes possit princeps eos priuare feudo et no. istam glos. propter clausulam que solet apponi in apostolicis dispēsationibus. §. alle. nouerint se incursuros indignationē beatorū Petri et Pauli, i. significat clausula cōminationem priuationis beneficiorum et de hac clausula in cle. exiui. de paradiso. in fi. de verbo. signi. ponit etiā Bal. in l. cunctos populos. in repe. de sum. trini. et fide catho. Barto. ibi in extrauag. qui sunt rebelles in verbo indignationē tenet qd ista verba nihil operant, sed sunt simpliciter comminatoria. Ad tex. nostrum pōt respōderi hic lex processit vlterius declarādo quid per ista verba vellet significatū esse. ¶ In ea glos. ibi qui cum maior

2 †nota vasallū equiparari liberto & dominum equiparari patrono. In ea.ab.: submisserit no. gloss. que extendit tex. nostrū in penali vt si vasallus induxisset p accusatore cōtra dn̄m vel si ipse vasallus submisit alium qui induxisserit p accusatore cōtra dn̄m certe vasallus perdit feudū no. feudum.in.ti.de treu. & pa. In ea. glo.ibi.l.post legatū. qd vasallus testificans cōtra dn̄m in accusatione criminali perdit feudū cū limitatiōe quā statim videbim⁹ in glo. ¶ In ea.glo.ut.no.primā fallētiā a tex.nostro qd si vasallus pro principe vel pro re publica accusauerit dn̄m vel testificatus fuerit ɔtra dn̄m certe nō amittit feudū. In ea.glo.ibi.§.i.no. secundā limitationē vt solū procedat in accusatione criminali vt dixi in tex. In ea.glos.ibi.§.si patris.no.tertiā limitationē vt vasallus nō perdat feudū si accusauerit dn̄m prosequēdo suam vel suorū iniuriam. In ea.glo.ibi.§.si.no.singularem limitationem qd vasallus qui accusauit dominū capitaliter nō perdit feudum dūmodo probauerit verā & iustam accusationē faciunt no.in.l. qui cū maior.in fi.ff.de bo.libe.& tenet Andr. licet secus in serno quo ad dominū cuius temeraria presumptio refrenat Spe.in ti. de accu.ver.qd est libertus. In ea.glo.ibi.§.i.no.hanc limitationem vt nō procedat in accusatione ex qua nō ingerit magna pena quātum iudex inique magnā penam dn̄o imposuerit.arg.l.si per imprudētiā.ff.de euic. In ea.glo.ibi.l.ij.no.sextā limitationē vt tex.noster nō procedat qn̄ quis defendēdo vel vlciscēdo pcesserit ɔtra dn̄m. In ea.glo.ibi.l.post legatū.qd dixit glo.de vasal. prohibēte testimoniū intellige fm Alua.& alios qn̄ spōte id fecit secus autē si fuisset coact⁹ per iudicē:q; tūc excusaretur infra tāgit glo.& in glos.accu.in.d.l.post legatū.in.§.i.no.glo.in.d.§.similiter.j.de cōsue.rec.feu.testis enī regulariter pōt cogi.l.si qn̄.C. de testi. ¶ In proposito tn̄ vasallus nō debuisset cogi sicut dicimus de liberto cōtra patronū.l.idonei.ff.de testi.vnde iste vasallus debet resistere ne perhibeat testimoniū & nō resistēs videt volens ita pōt intelligi.d.l.qui.cū maior.in.§.sed nō tamē si nō obstante repugnatione sua iudex pur.cogisset non admittet feudū: q; propter seueritatē iudicis excusaret.d.l.qui cū maior.in.§.fin. Nam iudex forte cōpulit eū:q; dicebat qd nō reperiebat phibitus per edictū.de testi.l.i.ff.de testi.de qua materia tu dicit no.§. de cōsue.rec.feu.in.§.similit.& in.d.l.post legatū.in.§.hīs vero. & posset induci ista glos.in argu.fm Bal.qd valet dictū testis nō citati qd est verū dummodo iuret parte presente vel citata vel admonita que monitio vim citationis habet:vt no.C.quomodo & qn̄ iudex.l.cessāte.de quo per eūdē Bal.in.l.pſbyteri.C.de epis. & cle.& sic cōclusiue no.glo.que limitat.ǝ.dicta nā dictū est qd vasallus deponēs testimoniū contra dn̄m perdit feudū hoc verū si sponte fuerit testificatus sec⁹ si coactus fuerit a iudice.l.nō videtur.ff.de reg.iur.debet enī vasallus vitare quātū pōt ne deponat & demū coactus a iudice deponere debet.d.l.qui cū maior.in fi. In ea.glo.ibi ait pretor an aduocatus qui perstat patrocinū cōtra dn̄m in accusatione sit dignus priuari feudo solu.si voluntarie prestitit patrocinū priuat feudo,secus si coacte itelligēdo, vt dictū est primo de testimonio ppterea cautus sit vasallus vt nō prestet patrocinū cōtra dn̄m in accusatione nisi pcesserit coactio iudicis puta preceptū quero subsequēter cū.d.gloss.vtrū vasallo qui accusauit dn̄m liceat penitere ante sententiā & dicit si ideo penitet:q; probare nō potuit cū tamē secit suū posse vt probaret nō parcit sibi,alias si re integra destitit sibi ignoscitur ne in totū videat sublata humanitas plenitudinis.ff.de in ius voc.l.quāuis. cū si.& hoc vult glo.vsq; ad v.qd erit sed,i hac q̄stione dicit Bal, posse distingui an iustā habuerit causam deserēdi:& tunc pōt penitere facit̄ que habens in.c.j.in fi.de elec.lib.vi.aut nō est:tūc secus i dubio,nisi probetur cōtrariū ex quo succubuit dicit Bal, dicendū qd nō intelligat habuisse iustā causam declarat in.l.nō prius.& l.nostris.C.de calū.de qua materia vtrū accusanti liceat penitere dic vt in.l.destitisse.ff.de iudi.& in.l.si ea.C.qui accu.nō possunt.& in.d.l.qui cū maior.§.§.accusasse.vbi etiā declarat qd iuris sit in causa appellationis de quo etiā per glo.in.l.papinianus.§.meminisse.ff.de inoffi.testa.& per Cy.in.l.fin.C.de accusa. vel aliter dicit idē Bal.relinquendum arbitrio iudicis adducit no.in.l.polla.C.de his qui.vt indig.per Jo.an.in.c.i.§.de calum, & dicit Bal.qd etiam habeat locum hec penitētia lata sententia & appellatiōe suspēsa vsq; quo ferat s̄nia que trāseat i rē iudicatā per glo.in.l.si cum exceptio.§.hec aūt.ff.qd metus causa.in.l.i.in prin.ff.de act.emp.faciunt no.in.l.creditor.ff.de appel.& facit ad predicta fm Bal.Nam in delictis que pendent a nostra potestate nō procedit pena,nisi fuerint cōsummata.l.ex hoc edicto.§.si quis alienauit.ff.de alie.iudi.mutā.dicit tamen ibi glo.qd in delictis ordinarijs p̄sentia habet locum sitis aduersarij nō est factum deterius alias secus.l.q ea mente.ff.de fur.ita forte posset hic in hac q.concludi. Quero subsequenter cum dicta glos.quid si vasallus in causa domini sui iudicauit cōtra ipsum & hec talis sententia est isdem actis tanq̄ male lata rescissa in causa appellationis an sit ex hoc feudo priuandus & respondet qd sic per.l. post legatū.in.§.quidam.ff.de his qui.vt indig.& hoc vult gloss. vsq; ad veritatem adhuc. Super hac q.dicit And.de iser. attendendum qd si detegatur vasallus habuisse malum animū quare perperam iudicauit:& tunc priuatur qd intellige quando est grauis causa & graue dispendium vt in hoc tex.fm Nico.de nea. si vero iudicauit per imperitiam:quia credidit bene iudicare:& tunc fuit in culpa.ff.locati.l.si quis fundum.§.si quis.debeat enim consulere peritiores qd qui non fecit in id est dissoluta negligentia fuit que est prope dolum.l.qd nerua.ff.depos. vnde debet puniri ad qd facit.§.preterea.ǝ.eo.alioquin si consuluisset peritos nō esset qd sibi imputaretur.argu.in.l.ignorans.ff.locati.& tunc non deberet puniri. Sed Aluaro.putat quod ista glo.& supra dicta sint intelligenda de culpa criminali:quia in ciuili si vasallus non faciat iustitiam domino in alia re quam feudali non priuatur feudum:vt no.glo.ǝ.eo.in.§.item qui domino. vel si vellemus intelligere est necesse dicere qd hoc contingit propter delictum ipsius vasalli male iudicantis vt insti.de obli.que ex quasi delic.in prin. & C.de peda.iudi.per totum.secus autē quando nō per delictum denegat iustitiam domino vel non tanq̄ iudex:vt.d.§.itē qui domino.& qd ibi dixi quid autē sit conuiciū & qualiter fiat habetur in.d.l.item apud.in.§.q.& seq.quero subsequenter cum gl.predicta qd si vasallus cōmiserit aliqua.ǝ.scriptis culpis causa solum conseruandis sue iuris.Exempli causa pone vasallus emit dominum suum tanq̄ seruū,dn̄s autē proclamat in libertatem,sed vasallus dicit ipsum seruum causa iuris sui an amittat feudum & dicit qd non per.l.si quis.ff.de hom. liber. Quinimo etiam si obtinuisset cōtra eum sententiā & postea fuit detectus liber & pro libero dimissus nihilominus non amitteret feudū.ff.de bo.libe.l.in seruitutē in.§.si petierit.& hoc voluit glos.& de hac questione dic per Dyn.in.d.l.qui cum maior.in.§.si patris. quero vltimo cum dicta gl.quid si vasallus per lenocinium conatus fuit tradere vxorem dn̄i alteri ad adulterandum an priuetur feudo:& respondet qd sic:q; etiam ex simili causa vxor posset diuertere a marito & allegat aut.sed nouo iure.C.de repu.que nihil facit sed debuit potius allegare.l.consensu.& intellige bene gloss.fm And. quando per lenocinium vasalli peruentū est vltra colloquium ad aliquem actum inhonestū vcz:vel:q; turpiter lusit vel osculatus est vel aliter amplexatus vel etiā inhoneste tangēdo pectus vel in aliquo pudendo vt ergo feudum priuetur ex dicto lenocinio est opus vt aliquid fiat in personam mulieris,alias ex dicto colloquio non priuatur per ea que dicta sunt.ǝ.qui.mo.feu.amit.in.§.i.& hoc est etiam de mente istius glos.dum istam ingratitudinem appellauit egregiam quasi habuerit respectum ad ipsum conatum cū facto subsequēti per ea que dixit tex.ǝ.eo.tit.in ver.si quis enim &c.et huic sententie videtur etiā assentire. Cy.in.l.si quis nō dicā rapere.in.vq.oppo.& Barto.in.l.j.ff.de extraor.crimi.& Bal.in.d.l.si quis non dicam rapere.in pe.col vbi tenet qd ista regula que disponit qd puniatur eadem pena affectus,licet non sequatur effectus non habet locum quādo effectus solum sistit in finibus colloquij & verborum sed est opus qd sit peruentum ad aliquē actū facti. Itē vbicunq; lex punit affectum non secuto affectu qd non debet adeo equaliter puniri affectus,nisi expresse hoc dicetur vt probatur in.l.quisquis.C.ad legem iuliam maiesta.& tenet Cy. in.d.l.si quis non dicam.qd dicit posse trahi ad multa que quotidie de facto contingant probatur etiam ratione:q; si ipse vasallus voluisset adulterare vxorem domini,sed tamen non peruenit ad aliquem actum nisi ad turpe colloquium nō esset priuandus feudo ex hoc solo colloquio vt tenēt doc.& Bal.& ibi dixi.supra qui.mo.feu.amit.in.d.§.i.hic.& idem si fuerit leno pro alio:quia quo ad ista videntur equiparari.l.qui domum.ff.de adulte.& no.glos, in.l.in cuius.in prin.ff.de adulte.& in.l.neganda.C.qui accu.non pos.& in.l.in qua reus.ff.de publi.iudi.& pro hac determinatione facit etiam.d.c.si voluerit.j.de capita.qui curi.vendi.facit.ff.de ser.corrup.l.i.& ij. Sed aduerte:quia licet concludatur quod ex solo colloquio sine aliquo alio actu subsequente vasallus non priuatur feudo,tamen bene posset puniri alia pena.l.i.ff.de extraor.crimi.& in aut.de lenonibus.colla.iij.& l.i.ff.de ser.corrup.& tenet Andr.de iser.supra in dicto.§.i.quibus mo.feu.amit.& Bal. in dicto.§.si quis non dicam rapere. Oppo.ad extra contra proxima dicta quod imo vasal.leno etiam per solum colloquiū subsecutum veniat feudo priuandus:q; facit contra formam sacramenti sui etiam tertium capitulum de honestate vt.ǝ.de for.fidelita.in.c.i.& istud videtur mihi forte contrarium vero tenēdo hanc prascriptam determinationem:oportet non soluere & intelligere illud contrarium secundum predicta, vcz;q; non omnis occasio est sufficiēs ad feudi amissionē. Sed est necesse q; ingratitudo sit egregia & magna.d.c.i.ǝ.tit.proxi.q; cū iste casus non reperiatur expresse determinatus & comprehensus consuetudine feudorū stabimus determinationi iuris communis:vt.ǝ.de feu.cogni.c.i. de iuris autē cōi nō tm̄ operat colloquiū simplex qd actus subsequens vt dixit Bart.in.d.l.i.ff.de extraor.cri.licet glos.ibi videat

attiere

annuere contrariũ.facit vt no.gl.in.l.ꝗ ait lex in prin.ff.de adul. Itē q̃ in dubio pene potius molliēde sunt ꝙ̃ extendēde ⁊ exaspe rande.l.interpretatio.ff.de penis.⁊ ad predicta facit.d.l.in fi.ff.ꝗ

5 quisq̧ iuris ⁊c.† Quero qd si vasallus accusans dñz sit minor an debeat priuari feu.ꝯ̃ forma bui⁹.§.Et dic ꝙ nõ ſm Ja.ardi.ar. in.l.post legatũ.§.ctati.ff.de his qui.vt indi.⁊.d.l.qui cũ maior.ij. responso.In gl.ad fi.no.verbũ egregiũ ⁊ notabilē.⁊ intelligite gl. sane qñ fuit conactus per actũ factũ:secus si per actũ vbi nõ veniē do ad factũ.na verbũ debet puniri extraordinarie.l.j.ff.de extra ordi.cri.ſm And.hic.

1 ☞ Vasallus priuatur feudo ex eisdez causis in quib⁹ potest fie ri exheredatio:ex quibus reuocatur donatio:⁊ ex quib⁹ celebra tur diuortium.

2 Vasallus si alienat feudũ sine scientia dñi facit cõtra fidelitatez: ideo punitur ⁊ perdit totum feudum.

3 Vasallus an amittat feudum incarcerando fratrem dñi sui.

4 Feudum si amittatur per negligentiam vasalli.puta ꝗ nõ petijt inuestituram infra tempus debitũ:tunc si feudum est nouũ reuer titur ad dominũ,si vero est antiquũ reuertitur ad filios,⁊ successi ue ad agnatos.

1 **Predictis.** †Ex qb⁹ causis potest fieri exheredatio ⁊ ex quibus causis reuocat̃ donatio.⁊ ex quibus causis celebratur diuortiũ ex eisdē vas.priuat̃ feu.⁊ iudex ex similibus vel maioribus casis priuabit vasallũ feu.⁊ ex oĩ causa qua priuat̃ vasallus feudo si vasallus delinquit in dñm reuer titur feudũ ad dñm si vero non delinquit in dñm reuertit̃ feudũ ad agnatos vasalli.⁊ si vasall⁹ ꝯtra cõstitutio.loth.imperatoris alienauerit feu.perdit feudũ ⁊ pretiũ.h.d.vsq̧ ad fi.tex.No.ibi ex heredatione donũ esse regulã in feu.ista est iusta causa exhereda tionis.ergo etiam erit iusta causa priuationis feudi.idē dicit tex. de reuo.do.propter causas que habentur in.l.fi.C.de reuocatiõe dona.No.ibi matrimonia donain esse ꝯ̃tiam in feudo.ista est iu sta causa faciendo diuortium,ergo est iusta causa priuationis feu di.Item sentit Jaco.de bel.in summario,ꝙ iusta cã reuocandi li bertum in seruitutem est iusta causa priuationis feudi ꝙ̃uis hoc difficulter colligat̃ ex tex.nisi dicat̃ ⁊ colligamus ex illo verbo in gratitudinis.no.tex.ibi subtiliter contra illos qui ad corticem in telligunt iura.nam subtiliter debemus considerare leges.no.ibi sed quia quod natura deproperat nouas edere formas.vt plene habet̃ in proemio sexti ⁊ cle.in.l.ij.C.de veteri iure enuclean.No. ibi ideo iudex qȯ ex similibus causis exheredationis,reuocatio nis donationis,diuortij,vel maioribus vasallus perdet feudũ.⁊ dicit hic Alua.attenta equiparatione de qua in tex.idē erit in ex heredatione vt non solũ ex causis expressis in.§.aliud.in aut.vt cum de appel.cogno.licet tex.ibi dicat qȯ in causis expressis solũ possit fieri exheredatio.tamen idem erit in similib⁹ vel maiorib⁹ iuxta glo.in.l.ob ea.C.de predi.mino.dixi aliquid in prin.tit.j.§. qui.mo.feu.amit.No.ergo quod vasalli habentes feuda sunt sub magno periculo perdendi feu.cum ex tot causis vel similibus vel maioribus perdatur feudũ.Et dicit Bal.hic hunc tex.esse melio rem qui sit in iure,qȯ in penalibus consuetudinib⁹ ⁊ statutis pro ceditur de similibus ad similia per no.in.l.si quis seruo.C.de fur. in.c.j.de tēp.ordi.lib.vi.in regula odia.de reg.iur.eo.lib.dicit tñ Bal.qȯ vbi pena imponitur habēdo respectũ ad priuilegiũ per sone tunc nulla potest fieri extensio ad similes personas gl.singu laris in.§.item mixta.insti.de act.not.ex isto tex.§.contra iudices qui in causa feudali dicunt qȯ arbitrariũ est iudici que sit causa amittendi feu.⁊ allegant pro se precedentem.§.ibi ideo iudex.sed in veritate tex.noster istud non vult ꝙ iudex possit arbitrari feu dũ debere amitti ex quacũq̧ leui causa.quinimo requiritur egre gia.i.not.causa.c.j.§.j.ꝯ̃.titu.i.nec ob.versi.adeoq̧ iudex quia re spondeo ꝙ arbitrium iudicis non potest se versari nisi ad similes causas vel maiores exheredationis vel diuortij,non aũt pro par uis vel dissimilibus.no.ex tex.⁊ ver.illud qȯ per alienationē fa ctã sine voluntate dñi qȯ vasal.alienans remanet vasallus ⁊ sic ei sit preiudiciuz solũ in parte alienata hec conclusio probatur.j.de vas.qui contra consti.loth.in.c.j.⁊.ꝯ̃.in.§.proxi.⁊ ibi gl.eã tenet ⁊ similiter eam firmat gl.pe.hic posita ⁊ Dy.eã sequitur ⁊ Bal. in.§.ante si libellario.ꝯ̃.qui.mo.feu.amit.⁊ Jo.an.in additio.ad Spe.in tit.de feu.super rubri.ros.q.liij.in c.bar.§.cano.in.c.ij.ex tra de feu.Bald.in.d.c.j.⁊ Jaco.ardi.in.d.titu.sub rubricella si alienauerit feudum vasallus ⁊c.§.vnde quod dictum est licet idē Bal.videatur velle contrarium in.c.j.ꝯ̃.qualiter olim feu.ali.po. ⁊ Pe.de cer.sentit idem in.c.j.in prin.de alie.feu.no.ibi vasallos quod licet vasallus quo ad graues viros non censetur bone fame tamen non perdit feu.⁊ sic habetis quod non omnis infamia ex qua opi.vasalli grauata est sufficit ad feudi priuationem.nam li cet deierauerit non tamen per hoc efficitur infamis vt no.in.l.lu cius.ff.de his qui no.infamia:sufficit enim qȯ deum habeat vlto rem.l.ij.C.de iureiur.⁊ ita tenet Jac.ardi.in tit.qui.mo.feu.amit. sub rubricel.si feloniaz commiserit ⁊ tanꝙ̃ periurus non habea tur inter infames.tamen reipsa ⁊ dominuz opi.non effugit infa mie notã vt hic.⁊.ff.de lega.prestan.l.ij.⁊ ita no.gl.extra de testi. in.c.cum in.⁊.c.testimonium.de qua materia dic plene vt in.d.l. lucius.⁊ in.l.si quis maior.C.de transact.nam ex ista alienatione nõ priuatur presentia dñi ⁊ curia sua quia solum si ex causa ignoc minniosa feloniam committit vt.j.an iste qui interfecit fratrē do mini.⁊ de hoc dic per Jaco.deardi.in titu.qui.mo.feu.acqui.sub rubricella vnde dicatur feu.⁊ in titu.qui.mod.feu.amit.sub ru

2 bricella vasal.tenetur dominum adiuuare.†Nota quod vasallus alienando sine scientia dñi facit contra fidelitatem.⁊ ideo punit̃ in eo in quo deliquit ꝗ si alienat totum feu.debet totuz perdere. Si vero alienat partem debet solũ illaz partē perdere ⁊ aliã reti nere vt.j.de vasal.qui contra consti.lotha.feu.alie.c.j.⁊ per hoc est expedita glo.ij.in prin.⁊ tenet glo.ibi.doct.in.c.ij.de feu.⁊ de hac materia dixi.ꝯ̃.qui.mo.feu.amit.in.§.autem si libellario.⁊ de ali. feu.in prin.ꝯ.j.in.§.proxi.No.ex.§.denique quod si vasal.delinque rit in dominum ex quo delicto perdatur feu.reuertitur feudũ ad dominum non ad agnatos.Si vero deliquerit vasal.in aliuz puta occidendo fratrez ipsius vas.certe feu.reuertitur ad agnatos. ⁊ clarius no.secundum Aluaro.vasal.dupliciter priuari.feu.vi delicet per ingratitudinem dilicet vel per ingratitudinem cõtra eius.primo casu aut deliquit in dominum ei tunc dominus pre fertur etiam quibuscunq̧ ⁊ decendentibus ⁊ agnatis vasalli si ue feu.sit nouum siue antiquuz.si vero vasallus delinquit in aliũ ⁊ tunc si feudum est nouum reuertitur ad dominum.Si est anti quum pertinet ad agnatos exclusis tamen descendentibus.Se cundo casu principali quando vasallus committit ingratitudi nem contractus alienando ⁊ tunc suppleãdo ad text.propter con traria dicite secundum Aluaro.si est nouum reuertitur ad domi num si est antiquum transit ad agnatos ⁊ hoc vult in effectu iste §.⁊ secundum istum intellectum ver.si.si vasallus contra constitu tionem.non continuat causam vt voluit Andr.hic ad.§.denique. sed mutat casuz quia ibi locutus est de paterno feu.hic loquitur de nouo.No.intelligendo istum tex.quod solum proxime descen dentes excludantur non autem agnati vt voluit ista gloss.vsq̧ ad ver.⁊ ita habes isto modo vt supra dixi quod ista distinctio hui⁹ §.denique quod dominus per culpam vasalli veniat ad feuduz ex clusis proximis quando culpa respicit dominum alı̃s veniūt pro ximiores exclusio domino intelligitur de proxi.i.descendentibus non de agnatis.c.si vasal.culpam.j.titu.ij.⁊ in.c.j.ꝯ.si vasal.feud. pri.ita Bald.hic Al.tenet quomodocunq̧ delinquat vasal.ta lis felonia sicut preiudicat sibi ita ⁊ filijs preiudicet quia ex deli cto patris grauatur filius.d.c.j.ꝯ.si vasal.feu.priue.ideo intelligi tur lex de proximis.i.agnatis.secus si nõ esset delictuz sed culpa tunc non punitur filius puta in alienando.quid autem si vasal. interfecit fra.sui dicite quod videbimus in.c.j.ꝯ.de eo qui interfe. fratrem domini nota ibi parricidij quod omnis parricida debet priuari feu.ex quo sequitur quod si quis occiderit patrem matrē generum vel aliam sive alias personas enumeratas in.l.j.ff.ad.l. pompe.de parrici.potest priuari feu.⁊ sufficit qȯ voluerit occide re quinimo scientia licet non habuerit effectũ tractatus aliquan

3 do sufficit.l.si sciente.ff.ad.l.põpe.de parrici.¶ †Quid autē si va sallus fratrem suum non occiderit sed posuit eum in carcerib⁹ an amittatur feudum Bald.hic determinat ꝙ sic arguendo de simi libus ad similia.d.Marti.dicit contrariũ quia maior culpa siue maius delictum est occidere vel velle occidere ꝙ̃ in carceribus po nere.l.aut damnum.§.vitam.⁊.§.solet.ff.de penis. Saluando Bal.possumus dicere quod procedit in mala captura in maxima cauti in qua imminet fratri grande periculum non autem intel ligitur de omni incarceratione.⁊ facit pro Bald.gloss.in cle.j.in ver.duro carcere.de hereti.vbi Cardi.quia durus carcer est quasi mors vt ibi no.text.ibi.§.si vasal.qȯ si vasal.fecit contra constitu tionem Lotharij per alienationem perdit feu.⁊ reuertitur ad do minũ,an autem perdatur mero iure.respõdeo.speciale est in alie natione vt perdatur mero iure vt no.in.c.ij.de feu.facit tex.in.c.j. §.calidis.ꝯ.de prohi.feu.alie.per Fede.dum dicitur libere reuerti tur Bal.in.c.j.§.hec quoq̧.in.ij.colum.de suc.feu.Sed Bald.al leg.hunc text.in ver.certiorum quod est futuri temporis.ergo re quiritur sententia.l.habemus.§.sane.C.de sac.sanct.eccles.l.in cri mine.ij.C.de iurisdi.omni.iudi.vos potestis dicere vt solui clare in.d.§.calides de hoc plene no.in.l.fina.C.de iure emphy.in simi li oppo.contra istum tex.nam dicitur in.§.denique.quod si vas.de liquerit in dominum feu.reuertitur ad dñm.sed cõtra imo reuer titur ad agnatos.c.si vasal.j.si de feu.sue.contro.Sol.d.c.si vasal lus est limitandum nisi vasal.delinqueret in dominum.quo casu reuertitur ad dominum.oppo.contra tex.⁊ imo videtur quod fa cta alienatione contra constitutionem lotharij feud.non reuerti tur ad dominum sed ad agnatos vnde oppo.de.c.j.§.si.ꝯ̃.quali ter olim feu.alie.po.So.aut alienatio est facta iure vel consuetu dine permittente ⁊ loquitur contraria aut iure nõ permittēte et loquitur tex.noster.Sed contra istaz solu.op.d.c.j.titu.ij.So,

tex. noster hic est intelligendus deficientibus agnatis. ⁊ eis hoc tranfit Bald. d. §. hec quoq;. existentibus autem agnatis agnati preferuntur dño quemadmodum quando vasal. non petijt inuestituram in. §. annum ⁊ diem feu. paternum non reuertitur ad dominum. sed ad agnatos sm And. c. j. quo tempore miles. ⁊ ibi vidimus quod est bene notabile. tamē mirabiliter restringit hūc tex. ⁊ no. vnā regulā qđ si vasal. perdat feu. ex culpa filius eius dicitur esse priuatus. videbitis plenius in. d. c. titius. ⁊ in. d. c. si vasallus. §. ti. ij. ⁊. c. j. §. si vasal. feu. priuetur: rationē hic ponit And. in. ij. colum. ⁊ no. hic elegantem distinctionez Jac. de bel. q̃ sequitur hic Bald. dum queritur amissum feu. an reuertatur ad dominū vel ad agnatos. licet Inno. in. c. ij. in. iij. ⁊. v. charta per multa discurrat. ⁊ Alua. hic plenius tamen compendiose loquendo quando queritur si vasal. amisit feu. an reuertatur ad dñz vł cui queritur aut propter crimen amittitur aut propter cōtractū aut propter negligentiā aut superuenientē mutationē qualitatis primo casu quando per crimen vel delictum in personam domini commissum cadit a feu. etiam si feu. non sit nouum reuertitur ad dñm in vltimaz successiue exclusis omnibus descendentibus ⁊ agnatis vasalli hec conclusio probatur in prima parte huius. §. sm vnaz lecturam. ⁊ no. in. c. j. si vas. feu. priue. ⁊ ibi Bald. ⁊ ā. de succes. feu. in. §. j. in glo. magna in fi. tenet glo. de pace tuē. fir. ⁊c. in. §. fi. in vlti. glo. in fi. Ja. de bel. Nico. de nea. ⁊ Bal. in isto. §. ⁊ ā. qui. mod. feu. amit. in. §. aut si libellario. ⁊. j. in ti. ij. in. c. si vasallus culpam ⁊ ibi glo. ⁊ qđ habetur in. c. grauem. extra de sen. excō. facit etiam c. ad aures ⁊ qđ no. in. c. quibusdam. extra de penis hanc cōclusionem secuti sunt Ja. de are. ⁊ Odof. ⁊ dixit Bal. in ti. j. si vas. feud. priue. ⁊ videtur etiā esse de mente Barto. in. l. eum qui. ff. de interdi. ⁊ rele. in ratione dum alleg. ar. l. ij. §. j. ⁊ fi. ff. si quis aliquē testa. ⁊ eam sequitur etiam Ja. ar di. facit que no. Bal. in. l. fi. C. de libe. et eo. lib. quidam tamen non tenent istam conclusionem dicentes qđ quando feudū est antiquū ⁊ vasallus cōmittat delictū in personam dñi qđ excludantur solum descendentes. sed agnati bñ admittentur excluso dño licet primo mitatur maioribus autoritatibus ⁊ iuribus: ⁊ ideo tenenda arg. l. dum. ff. de iureiurando ⁊. c. capellanus de feriis tamen hanc partem tanq̃ equiorem videtur tenere glo. in. d. ti. si vasallus feu. priue. ⁊ in. d. gl. magna. in fi. ⁊ in. d. c. j. §. hec quoq;. ā. de succes. feudi. nam eandem partē sequitur hic And. de iser. ⁊. j. in tit. si vasal. feu. priue. ⁊ in. §. firmiter. de probi. feu. alie. per Fede. ⁊ Hostien. in summa de feu. Sed circa istaz cōclusionem alia fit determinatio in extraordinarijs capitulis in. §. si. vbi eligitur media via scz qđ reuertitur ad dominum donec extant descendētes aliqui masculi ex ipso delinquente, nisi forte pater filius vasalli delinquet in personam dñi viuo patre suo ⁊ filio ex ipso delinquente. nam tunc nepos succedit in feu. auito nō obstante patris delicto commisso viuente adhuc dicto auo, secus si mortuo auo dictum delictum fuisset commissum not. in. c. j. extra de feu. d. c. si vasal. j. si de feu. fue. contro. ⁊ tenet Bal. in. l. emancipatum. in fi. ff. de sena. ⁊ Bar. in. d. l. eum qui. ⁊ Bal. in. d. c. j. si vasal. feu. priue. ⁊ in. d. §. hec quoq;. de suc. feu. ⁊ Jac. ardi. in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricel. si filius repellitur an nepos ex eo ⁊ specu. in titu. de feu. in. §. fi. ver. j. idem Jo. de blonasco in summa sua refert Bald. in. d. c. j. limitat tamen, nisi ipse nepos nondum fuisset conceptus tempore vite aui: quia tunc nepos non veniret ad suc. feu. ff. de inin. rup. irrito q; testa. l. si quis filio. ver. ceterum ⁊. ff. vnde cogna. in. §. si quis. item limitat ⁊ alio modo. l. si pater adiuit hereditatē aui ipsius nepotis aliās ipse nepos succederet suo: et ex persona aui haberet feu. C. vnde lib. l. qui se patris. itez hoc procedit nisi dominus. ⁊ vas. dolose in eum casuz amissionis feu. rem deduxissent ⁊ vasallo feu. pendente reuerteretur ad dominum ⁊ sic frauderent agnatum. nam tunc ibi feu. ad agnatum ire Ja. ardi. in summa sub rubricella qui. mod. feu. amit. ⁊ sub rubricel. si vas. excō. culpa Bald. ā. qui. mo. feu. amit. in. §. si libellario. Jaco. alua. hic in. v. ⁊. vj. conclusionibus. item si feu. esset nominatiz datum patri ⁊ filio ita quod filius in vita patris haberet partē feu. tunc per delictum patris in domino non preiudicatur filio ar. in d. c. j. si vasal. feu. priue. Alua. hic. in. viij. conclusione ar. no. in. l. ex facto §. si. ff. ad trebel. vel ex tenore inuestiture appareret q̃ singulis est quesitum taliter feu. non succedit vnus alteri proprie sz feud. ad eum venit ex speciali prouidentia inuestitu. puta quia inuestitu. dicat concedo de vno in alium de tali domo vel omnibus principaliter vel concedo attentis meritis singulorū Bal. hic in. c. j. §. si vas. feu. priue. ⁊ in. c. j. de vas. qui contra consti. lothe. Bart. in d. l. eum qui. in fi. Pau. consi. clxx. incipit in christi ⁊c. circa id qđ primo. in. iij. colum. ⁊ consi. clxv. in. vi. col. incipit in christi ⁊c. in causa q̃ magnificus Alua. hic in. vij. cōclusione Bal. in. c. j. §. hoc quoq;. de suc. feu. Et intelligit hic Bal. quod solum ius delinquētis vadit intelligo quia pro tempore vite ipsius non iure reliquorum q̃ ex propria persona habent quodā ordine mortalitatis nō per viam hereditatis maxime in regalibus vt march. ⁊ similibus vt etiā dixit Bal. in. d. §. hoc quoq;. Bart. in. d. l. eū qui. facit que

in simili dicuntur de feu. confiscato per Bar. ⁊ alios in. l. si finita. §. si de vectigalib'. ff. de dan. infect. ⁊ p predicta hic infert And. qđ si pater feudum habet in quo de consuetudine debet succedere primogenitus ⁊ tantum habeat duos filios primogenitus cōmisit feloniam contra dñm viuo patre q̃ patre moriente succedet secundogenitus: quia ex quo primogenitus est inhabilitat'. venit secūdogenitus non fiscus vel dñs faciunt que vidim' in. c. j. ā. de feu. mar. Si vero vasallus deliquit grauiter ⁊ enormiter in alium q̃ in dñm priuatur feudo q̃ feudū si est nouū reuertatur ad dñm exclusis descendentib' ⁊ agnatis omnibus probatur in isto text. in scda. parte. §. de probi. feu. alie. per Fede. in. §. illud. ⁊ in ti. si vasal. feu. priue. ⁊ ibi glo. ⁊ in ti. an iste qui interfe. fra. do. hanc conclusionem sequuntur And. de iser. Pe. de cer. Jac. de bel. Nico. de neap. Bal. omnes doc. hic ⁊ idem Alua. in. d. ti. si vas. feu. priue. ⁊. j. de pacen. in. §. si vero pacis. si est paternū trāsit ad agnatos proximos. excluso domino ⁊ omnibus descendētibus vasalli ista probantur in tex. hic ⁊ per. c. j. ā. de natura suc. feu. cum hac conclusione transit hic Nico. de nea. ⁊ Bald. in. d. c. si vasal. feud. priue. ⁊ est de mente glo. ā. qui feu. da. pos. in. §. si autem. ⁊ in. d. c. si vasal. culpam. ⁊ Odof. in summa quē refert Bald. in. d. c. j. ita Pau. de ca. in. d. c. clx. incipit in christi ⁊c. circa id quod primo in. iij. ⁊. v. colū. ⁊ in. d. cōsi. clxj. incipit in christi ⁊c. in causa quā magnificus quidaz autem intellexerunt istam conclusionem fatendo qđ tale feu. bene transit ad agnatos dummodo non sint infra tertium gradum dicentes qđ ad hoc vt agnati admittantur ad tale feud. sit necesse q̃ sint vltra tertium gradum ipsi delinquenti quia queadmodū descendentes excludunt ita debeant excludi transuersales vsq; ad dictum tertium gradum inclusiue propter proximitatem sanguinis ad delinquentem. ⁊ ita intelligebat Ja. de bel. per. c. si vas. culpam. j. tit. ij. vbi videtur casus ⁊ probatur in. d. tit. si vasal. feu. priue. hoc idem tenet in. d. c. si vasallus culpā dicens qđ istud idē tz. ⁊ sequitur Jac. ardi. in sum. qui. mod. feu. amit. sub rubricella qđ feu. reuertitur ad agnatos. adducit. c. in quibusdā extra de pe. facit qđ dicit Spe. in titu. de dispo. §. iuxta ver. c. si etiam sed cum reuerēdus Jaco. ardi. hoc non tenet. sed imo simpliciter dicit qđ reuertitur ad agnatos ⁊ incontinent inō expectata morte delinquentis. nec ob. d. c. si vasal. culpe. ⁊. c. j. si vasal. feu. priue. quia Aluar. putat intelligendum vt habeat respectū ad iura antiqua sm que agnati admittebantur vsq; ad quartū duraxat gradū qđ postea fuit extensum vsq; ad septimum gradum vt. ā. qui. feu. da. pos. in §. hoc quoq;. ⁊ de succes. feu. l. §. hec quoq;. vt no. gl. ā. de feu. marchie. in. c. si capitanei. ⁊ probat in. c. j. in fi. j. de probi. feu. ali. per Rotbart in. c. j. de natura success. in feu. ⁊ quod no. glo. in. d. c. si vasallus culpam. videtur ibidem sentire And. de iser. nisi vasallus forte interficeret seipsum. Item tunc cum nō superest persona delinquens que pati posset sententiam nō ibi feudum ad dominuz per. l. ij. C. qui testamen. facere pos. Ita Bal. in. c. j. an iste qui interfe. fra. domi. Aluar. conclusione. xiij. posset hoc mordere sed nolo materiam inuoluere cum satis sit perplexa de secūdo casu q̃ do propter contractum alienando vasallus perdit feu. ⁊ cadit in penam huius. §. et ante omnia habere hanc magistrā regulam quod ita demum p alienationez amittit illud si sciebat esse feu. quia secus si ignoraret. hec conclusio probatur. in. c. j. §. de controuer. inter domi. ⁊ emptorem feu. et eam firmat Jaco. ard. j. dicto titu. sub rubri. si alienauerit feu. vasal. in. §. sciens. ⁊ probat ipsam per istum text. ⁊ per. l. si ignorans. ff. loca. ⁊ Bald. in dicto. §. hec quoq;. de successi. feu. et de hac conclusione datur casus in. c. si vasal. feu. j. si de feu. fue. contro. et tunc est facta iure aut consuetudine permittente et tunc post mortem vas. alienantis peruenire debet ad filios vas. quibus deficientib' puenire debet ad agnatos c. j. §. j. ā. de suc. feu. ibi Bal. ⁊c. in. c. si vas. culpā. j. si de fe. fue. contro. c. j. §. si. ā. qualit olim feu. ali. po. ita Bald. hec aūt alienatio sunt facta iure non permittente ⁊ tunc vas. per alienationem feu. factam sine consensu dñi cadit a iure suo qđ feu. reuertit ad dñm hec cōclusio probatur in hoc. §. sm vnā lecturam ⁊ in. c. j. in prin. j. de vas. qui cōtra cōsti. loth. feu. alie. ⁊. ā. qui. mo. feu. amit. in. §. si fuerint. ⁊ ita intelligitur sm aliquos in. c. ij. de feu. ⁊ hanc conclusionem tenet glo. magna circa med. l. d. §. hec quoq;. ā. de suc. feu. et ibi Bald. eam sequitur ⁊ doct. vt dixi. ā. tex. etiam filijs exclusis vt in. d. §. si fuerint. ⁊ in. d. c. si vasallus culpam. ⁊ hic etiam agnatis exclusis vt ibi. Si feudum paternū sine cōsensu domini alienet ⁊ vasallus non habet agnatos vel si habet sunt de prima linea acquirētis debet dictum feudum reuerti ad dominum. ⁊ ita sm alium intellectuz intelligitur iste tex. vt. ā. dixi. Secus si haberet agnatos quia tunc transiret ad agnatos ⁊ non ad filios quare vas venirēt vt heredes patris secus si ex speciali prouidentiā inuestiture vel natura feu. venirēt Bal. hic Ja. de bel. d. ⁊ per alua. in. c. titius. si de feu. fue. cōtro. probatur. ā. de succes. feu. in. §. hec quoq;. ⁊ ibi glosi. hoc firmat respondendo ad iura cōtraria que ibi sequitur Bald. ⁊. ā. qualiter olim feu. aliena. po. in. §. pe. et. j. de vasal. qui contra consti. Rotb. feu. alie. ⁊ eam tenet Jac. de bel.

And. de

And.de ißer.Nico.de neap.Ja.ardi.in.d.rubricella qñ feudu3 re-
uertitur ad agnatos ⁊ Bal.licet cõtrarium teneat Pe.de cer.di-
cens qd reuertitur ad dñm pro illo cantat bene text.noster bicin
fi.monetur etiam per.c.j.sed respondeo qd loquatur in feu.nouo
cessat contrariu3.⁊ ita potest intelligi.§.calidis.⁊.c.ij.de feud.de
probi.feu.alie.per Federi.in.§.calidis in fi.⁊.j.quid iuris sit.c.j.
quem etiam interdum videtur sequi Bal.ex quibus iuribus ista
conclusio videtur etiam satis dubitabilis.⁊ ideo vt tollatur ois
dubitatio dat Bal.consilium ꝙ filij ⁊ agnati vasal.alienantis p
eorum interesse oppo.se ne possessio tradatur ⁊ super hoc etiã re
quiratur dñs feu.⁊ prohibeat emptorem ingredi.arg.ff.de cõtra-
hen.emp.l.si quis sciẽs als dñs esset in dolo ⁊ de dolo suo nõ de
beret lucrari.vnde impedita possessionis traditione non perde-
ret feu.vt probatur in.l.alienatum.ff.de verbo.signi.⁊ qd ibi per
Dyn.⁊ doct.imo consensus dñi etiam expressus nõ preiudicaret
agnatis vt vult Bal.in.d.§.hoc quoq3.imo etiam si ipsum dñus
alienaret nõ preiudicaretur agnatis.Bal.in.d.c.j.in fi.j.si vasal.
feu.priue.⁊ Alua.hic in.xix.fallẽtia.sed.d.Bal.t3 expresse supra
scriptam cõclusionẽ in.l.eum qui in.§.si libertus.ff.de iureiuran.
Ista cautela sm do.Mar.non satisfacit ꝙ non vniuersalis.quid
enim si filij ignorent alienationem etiam emptorẽ.quomodo po
terunt prohibere emptorem et venditorem quos ignorant.pro-
pterea dat ipse vnam aliam cautelam ꝙ filius vel descendens va
salli vel etiam agnati.ad cautelã compareant corã iudice ⁊ faciãt
fieri proclamationem ꝙ nullus emat feu.a vas.⁊ iudex interdicat
alienationem vasallo.nam tunc non valebit alienatio ar.l.si eo
tempore.C.de remis.pig.qd est tenendũ menti.⁊ dicit hic Alua.
conclusione.xxij.ꝙ si feudum alienetur consentiente dño ⁊ agna-
tis non consentientibus ad quos feu.est reuersurũ non valet alie
natio.nec dñi consensus operatur.c.j.in princi.de alie.feu.pa.ibi
tex.et sensit Bal.in.d.c.j.§.hec quoq3 Ja.ardi.in tit.qui.mo.feu.
amit.sub rubricel.consensus etiam agna.⁊ sic hoc modo nõ exca
sa retur alienans quin feu.iret ad agnatos.inter ipsos aũt agna-
tos proximiores ad quos esset venturũ feu.teneret alienatio etiã
sine consensu dñi.d.c.j.in prin.de ali.feu.pa.c.titius.si de feu.fue.
cõtro.Aluaro.hic conclusione.xxiiij.Si tamen filius nõ esset ha
biturus aliquid de hereditate patris qui alienauit,tunc reuocat
ipse alienationem ⁊ prefertur agnato ⁊ domino.Bal.in.d.c.j.§.j.
de suc.feu.ibi glo.Bar.in.d.l.eum qui.⁊.d.c.titi⁹.⁊ in ti.an agna.
vel fi.Alua.conclusione.xxvj.Et sciendum qd scientia domini in
alienatione feudi operatur eius consensum gloss.in.c.j.ne probi.
feu.ali.per lotha.ibi And.Jo.ardi.in ti.qui.mo.feu.amit.sub ru
bricella si dominus consentiat alie.Alua.hic in cõclusiõe.xxxij.
⁊ ideo cõcludit Bal.in.d.§.hec quoq3.ꝙ si filij essent specialiter
inuestiti cum patre quia non veniunt vt heredes patris qd aliena
tio patris eis non preiudicaret:faciunt que.ŝ.dixi et que not.
Barto.in.l.vt iusiurandi.§.si liberti.ff.de oper.liber.in.d.l.eum
qui.in.l.qd dicitur.vbi imo.ff.de verbo.obli.item si aliqui agna-
torum vel consensissent alienationi vel fuissent participes culpe
propter quas vasallus cadit a feu.ipsi ad feu.nã poterunt aspira
re.Ita Bal.in.d.§.hec quoq3 nec alijs preiudicabit Aluaro.hic
in.xxx.conclusione.ita etia3 si agnati proximiores sciuerint factã
alienationem in agnatum remotiorem ⁊ tacuerunt anno non po-
terunt ad feudum aspirare secus si extraneo est facta alienatio
quia perpetuo cõtradicere poterint.d.c.titius.j.si de feu.fue.con-
tro.ibi Bal.Alua.hic conclusione.xxix.⁊ generaliter identitate
rationis que attenditur hic vt hoc tex.dicerem quod in omni ca-
su in quo filijs vel agnatis non preiudicat crimen quia feudum
ad eos vadat ita nec alienatio vas.preiudicabit eis.⁊ no.vnam re
gulam pulchram quod vbicũq3 licita est alienatio feudi puta ex
consuetudine primiores agnati possunt redimere feu.⁊ si agna-
ti noluerint redimere dominus potest redimere sm glo.Jaco.de
bel.⁊ Bal.in.c.j.§.sed porro.ŝ.qualiter olī3 fe.ali.pote.ꝙ est no.
⁊ intellige alienatione facta in extraneum vel agnatum licite si
autem illicite tunc si fit alienatio in remotiorem agnatum agnati
si non habẽt filios reuocant proximiores agnati mortuo alienan
te:sed si habet filios alienãs agnati proximio.etiã in vita alienã
tis possunt redimere agnato remotiore sed habent illi soluere
pretium tex.est quem ita intelligit Bald.in.d.§.hec quoq3.dicit
etiam hic Bald.aliam limitationem ꝙ supra cursim tetigi si feu
dum esset regale in quo videretur considerata personarum ordi-
natio.puto marchionatus nam iniquu3 esset quod reuerteretur
ad dominum.ita dicit de iure esse.sed de cõsuetudine hic scripta
secus.Et sic habetis elicere qd tex.noster habet locum in quibus
cunq3 feudis etiam regalib⁹ marchionatu vel simili quod patet
ex generalitate text.nostri.Aliquo casu vasallus amittit feudum
alienando non tamen in contemptum domini puta quia alienat
in dominum ⁊ tunc succedunt agnati si antiquum vel als tale in
quo succedere debent agnati.ita Bald.in.c.j.in fi.si vas.feu.priue.
et Alua.hic in.xviij.conclusione.vel quia vasallus refutauit feu-
dum paternum domino.non fit preiudicium agnatis nisi donec
viuit refutans ⁊ sui descendẽtes.hec conclusio probatur in.§.hoc
quoq3.ŝ.de succes.feu.⁊ ibi eam firmat Bald.per capi.beneficiũ
de capi.extra.dr.⁊ in.d.c.j.de vas.qui contra consti.lotha.⁊ glos.in
c.j.de alie.feu.pater.ibi Bald.⁊ Jac.ardi.in ti.qui.mo.feu.amit.
sub rubricella si vas.domino feu.refuta.⁊ in tit.de succes.feu.sub
rubricella quando vasal.refu.feu.⁊c.licet Jac.de bel.in dicto.c.j.
de alie.feu.credat quod agnati reuocent statim.Et predicta pro-
cedunt in alienatione facta totaliter de feud.non alterata natura
feu.Si autem alienaret vasal.alia lege quã ipse habet ⁊ sic altera
re videtur naturam feu.tunc dixit Bal.in.c.j.j.si vasal.feu.priue.
vide si alia lege alienat quam ipse habet ipso iure feu.perditur
secundum Gerar.sed hoc casu secundum Ober.acquiritur domi
no quando masculus non erraret vt in.c.si inter duos.§.perfecto.
j.qui test.sunt neces.ad probandam no.inuesti.Innuit ergo secun
dum opinio.Ober.quod predicto casu extante masculo herede
feu.ad ipsum masculum deuoluatur:sed nonne contradicit om-
nibus que.ŝ.dicta sunt de alienatione que aperit viam inuestito-
ri:quia a principio videtur facta ea lege ne alienetur ⁊ idem que-
cunq3 sequentia formam ⁊ originem ducunt vt dicit text.in simili.
ff.ad legem falci.in ratione.§.si filio.Respondeo vtrũq3 verum
esse quia aut delinquitur in substantia alienationis,aut in modo
seu qualitate.j.de lege corra.in.§.perfecto primo casu reuertitur
ad dominum et procedunt predicte declarationes ⁊ subdistin-
ctiones.secundo casu ad masculum heredem quia multum refert
vtrum substantia corrumpatur an eius qualitas quod est no.di-
gnum ⁊ est exemplu3 si permissa est alienatio ex cõsuetudine vel
pacto.paribus ⁊ fiat alienatio alijs dominium sine dolo.item si
permissa est infeudatio paribus ⁊ inf.ãdante in quos dño expe
dit non habere tñ quia illud delictũ non est in toto,sed in tali re-
uertitur ad filios sm Joã.faloli ꝙ satis videtur not.dignu3 sed
Odo.ti.ad quos feudum reuertatur in summa sua sic ait:sed que
ro quid si vasallus alienauit feudũ contra naturam feudi an ape
riatur in dñm vel in coheredes ⁊ videtur qd libere reuertitur ad
dñm vt dicit consti.Fede.hic.l.si.de vas.qui cõtra cõsti.lotha.c.j.
qui.mo.feu.amit.§.item si dño.nam alienãdo videtur dñm con-
tẽnere vt ibi dicit sic in vsufructuario iure.ff.de iure do.l.si vsufr.
sed ꝯtra videt.s.ꝙ in coheredẽ aperiatur.ŝ.de suc.fe.in princ.⁊.j.
si de feu.fue.contro.in.c.titius.ar.de feu.c.si.secundo sapiẽtes di
stinguunt quando vasal.alienat feu.vtrum domino vel alij si qui
dem domino aperitur feudum in coheredes.Si vero alij aut do
mini voluntate aut non:si domini voluntate aperitur feudum in
coheredem,si non dñi voluntate aperitur feu.dño Odof.Tertiũ
4 membrum principale † qñ feudum amittitur per negligentiã va-
salli puta quia non petijt inuestituram infra tẽpus debitũ,⁊ tũc
si feudum est nouum reuertitur ad dñm,si antiquũ reuertitur ad
filios ⁊ postea ad agnatos vt.ŝ.quo tẽpore miles.i.c.j.vel etiã in
casu negligentie de quo in.c.j.de mili.vasal.qui cõtumax est vno
tamen casu singulari etiam si feu.sit antiquum reuertitur per ne-
gligentiam ad dñm quãdo vasal.interpellatus a dño vt associet
eum vel sibi subueniat pro qualitate feu.quia velit associare impe
ratorem ad assumendum coronam imperij.nam tunc si vasal.ne-
glexerit subuenire dño.feu.deuoluitur ad dñm.c.j.§.si.j.de pac.in
ra.fir.te.⁊ ibi videbimus ⁊ vult Alua.hic conclu.xlv.tamen cum
multo maiores sint cause priuationis in quibus tamẽ agnati nõ
amittunt feu.propter crimen vasal.non esset absurdu3 intellige
re illũ tex.in feu.nouo vel volumus etiam intelligere illum tex.sñ
in feu.antiquo intelligamus cum sine preiudicio agnatorum ve3
qd vasal.perdat feudum ⁊ dominus in suos vsus illud redigẽdi
habeat liberam facultatẽ.s.in vita vasalli.sed illo mortuo vadat
ad agnatos ⁊ legitimos successores per ea qua prime dixi ex mẽ
te Bal.hic que no.per Barto.in.d.§.si de vectigalibus.Quartũ
membrum principale est quando vas.feu.amittit mutatione qua
litatis superueniente et dicit Bald.in.c.qui cleri.vel.j.titulo.ij.
quod vbi quis amittit feud.mutatione persone quia sit inhabi-
lis amittit ipso iure sine sententia,puta quia fiat clericus vel mo
nachus.c.primo.supra de mil.vasal.qui ar.bal.depo.⁊.c.si cleri-
cus.j.si de feu.fuerit controuer.⁊ tunc si feud.est nouum reuerti-
tur ad dominum nisi essent filij,si est antiquum veniunt legitimi-
successores.d.c.j.⁊ facit glo.in.c.j.de benefi.femi.tamẽ in vita mo
nachi monasterium habebit fructus feu.vt dixi.ŝ.in.c.j.§.⁊ quia
qui feud.da.poss.vel etiam si vasal.propter imperfectionem effi-
citur inhabilis ad feu.tunc si feu.est nouum reuertitur ad domi-
num.Si feu.est antiquum ad legitimos successores.c.j.j.an mu-
tus vel aliter imperfectus.c.j.§.mutus.ŝ.episcopum vel Abb.et
ita Aluaro.conclusio.xxiij.Et generaliter an.hic in fi.dicit quod
vbi non tractatur de felonia,sed culpa tantum solus vasal.puni-
tur non filij vel agnati vel etiam sm Aluaro.hic conclusio.xxxv.
vbi vasal.patitur maximam capitis diminutionem ex qua bona
veniunt publicãda non reuertitur feu.ad dominum sed ad agna.
ista cõclusio pbat hic ⁊ in ti.an iste qui interfecit fratrẽ dñi ⁊ ea3
sequitur Bald.ŝ.qualiter olī3 feu.alie.po.in.§.si vero.licet And.

de iser.teneat ꝙ ad dñm donec vixit delinquēs in.d.ti.si vas.feu.priue.per.l.si quis presbyter.C.de epi.ꝛ cle.Sꝫ spec.in ti.de feu.§.qm.ver.xl.tenet qđ interim spectet ad illū qui publicauit.et ibi per Jo.an.ꝛ Bar.in.l.si finita.§.de vectiga.ff.de dāno infec.ꝛ per Cy.an.l.si quis intantū.C.vnde vi.ꝛ ita tenet etiā Bal.ꝙ interiꝫ spectet ad fiscum in ti.per quos fiat inuesti.in.§.si an si.per.§.j.in aut.de alie.ꝛ emphy.ꝛ.l.statius an.§.cornelio.de iure fisci.ꝛ in.l.j.ff.de reruꝫ diui.q.xl.tenet contrariuꝫ veꝫ.qđ redeat ad proprietatem,non autem ad fiscum per.d.l.si finita.§.si qua.de dāno infec.ꝛ.l.corruptis.C.de vsufruct.Ultimo post Blua,quero ab extra qđ in feu.ecclesiastico,an vasal.possit vendere feu.sine ꝯsensu plati vel capituli.ꝛ Ja.de bel.format questionē istam.§.q feud.da.pos.in prin.ꝛ arguit multipliciter ad partes.Et primo dicit ipse videtur,qđ possit proximo agnato qui in feu.successurus est.ꝛ.§.de alie feu.an.§.ꝛ si clientulus.ꝛ per quos fiat inuesti.in.§.sed et res.Econtra videtur quod non potest sine consensu prelati vēdere alicui,quia rerū ecclesie prohibet alienatio.vt in aut.hoc ius porrectum.C.de sacrosan.eccle.de rebus ecclesie non alie.ꝛ.§.tit.de prohi.feu.alie.per Fede.ꝛ de decimis.c.prohibemus.Sed cū consensu prelati videtur qđ possit fieri venditio,ꝛ maxime qꝛ vēditio cōuertitur in locum rei vt.ff.de peti.here.l.si in rem ꝛ vasallus videtur durare sicut prius.vt in.d.§.si clientulus simile in emphyteosi.vt.C.de iure emphy.l.ij.ꝛ si.sed videtur qđ nō possit vēdere etiam cum consensu prelati sine consensu capituli per.d.aut.hoc ius porrectuꝫ.xij.q.ij.sine extra de his que fiūt a pla.sine cōsensu ca.c.ad apostolica.de re.ec.nō alie.c.si.Sed videtur qđ etiaꝫ cum consensu prelati non possit vendere quia per venditionē talem ecclesia perdit directum dñium.vt.C.de rebus eccle.non alie.per totū:ꝑterea resoluto iure datoris resoluitur ius emptoris ac ceptoris.d.§.ꝛ si clientulus.Item quia preciū non potest conuerti in feu.j.si de feu.vas.interp.fue.c.j.ꝛ videtur feu.totaliter extinctū quia nō consistit in rebus mobilibus.vt.§.de feu.cogni.c.ij.ꝛ vasal.videtur absolutus a sacramēto fidelitatis ecclesia ꝯ iure priuata ꝛ enormiter lesa.quare ex predictis idem Jac.de bel.tradit duplex consilium cuꝫ vasal.ecclesie vult vendere.primū est vt vēdat cū consensu prelati ꝛ totius eius capituli ꝛ vēdat ea lege qua ipse habet ꝛ equali persone vt.j.de.l.corra.c.ij. hoc acto in cōtractu ꝛ post cōtractū qđ emptor debeat recognoscere feudum ab ecclesia ꝛ sibi seruire vt venditor refutare.ar.§.qualr olim feu.alie.pot.§.j.ꝛ sm hoc emptor erit fue.ꝛ venditor tenebitur de euictione ꝛ ecclesia non dicetur lesa.Secundum cōsiliuꝫ est.ꝛ hoc in vsu magis frequentatur ꝙ vasallus qui vult vendere non vendat sed refu.feu.a prelato vt ipse inuestiat eum qui empturus est prelato consentiente ꝛ tūc post refutationē vasalli prelatus ipse inuestiat eum qui empturus est.ꝛ ipse recognoscere debet feudum ab ecclesia ꝛ si timet nouiter inuestitus casum euictionis stipulari potest a vasal.qui vendidit de voluntate sua prout fuerunt concordes.ꝛ ista consilia etiam possunt trahi ad vasallos laycorū ꝛ seculariū personarum sm Jaco.de bel.vltimo not.excusatur vasallus qui alienat feu.suo iure domini ꝛ agnatorum si addit illam clausulaꝫ ꝛ non aliter nec alio modo sum venditurus ar.l.si quidem.C.de excep.sm Bal.hoc tenet Bal.in.l.j.C.que pene nomine in.x.col.et facit quod no.idem Bald.in.c.j.in.§.hec quoqꝫ in pe.col.§.de suc.feu.ꝛ quod no.idem Bal.in.c.que in ecclesiarum.in.x.col.de consti.in.l.si quidē.C.de exce.Host.ꝛ Jo.an.in.c.cum te de iure iuram.Lud.in singularibus.singulari.ccclxiij.ꝙ incipit tu habes qđ vasallus.

¶ Si de feu.vasallus ab aliquo interpellatus fuerit ꝛ dominus eum defendere noluerit. Rubrica.

¶ Continuat hoc ordine.§.visum est qualiter feu.amit.verum qꝛ aliqñ feu.euincitur ꝛ dubitatur an vasal.possit agere contra dñm de euictione propterea subijcitur rubr.si de feu.vas.interpel.fue.ꝛ dominus eum defendere noluerit.

1 ¶ Uasallus si de feudo interpellatus fuerit ab aliquo ꝛ denūtiauit domino qui eum non defendit:euictione secuta agit contra dñm vt det sibi simile feudū vel pecuniā ex qua emat reꝫ immobilem quam tenebat in feudum.

2 Protestatio dñi nō tollit protestationē vasalli:qꝛ dñs nō habet ius protestandi.

1 Negotium. †h.d.si vasall⁹ de feudo interpellat⁹ fuerit ab aliquo denunciauit dño qui eum defendat ꝛ dñs non defendat euictione secuta agit vasallus contra dñm vt det sibi simile feudum vel pecuniā ex qua emat res immobilis quā tenebat in feudū.ꝛ hoc qñ certum est vasallum de feudo inuestituꝫ fuisse.sed si sit dubiū probabit vasallus de dicto feudo se fuisse inuestitum ꝛ aget de euictiōe contra dñm.Si aūt vasallus non probauerit inuestiturā feudalē pẽferatur iuramentum dño ad hoc allegatur vsqꝫ ad si.ti. Not.ibi super negotio isto.quod si vasallus denunciauerit dño vt euꝫ defendat ꝛ euictum fuerit feudū poterit agi de euictione cōtra dñꝫ no.tex.ibi vt dño formā conclusionis libelli.qñ ipse vasal⁹ agit de euictione cōtra dñm qꝛ debet ꝯcludere ad dandū feudū eiusdē bonitatis vel denarios vasal.ex quibus ematur tantūdem possessionum quātum vas.tenebat a dño.ꝛ sic vas.non cōcludit in libello euictio.ad interesse sed ad hoc vt vasall⁹ habeat simile feudū ꝛ predicta sunt vera quando certum est vasallum inuestitum esse vbi autem est dubium tunc vasallus debet probare rem euictam fuisse feudalem.qua probatiōe facta aget de euictione sm formā quā dixi.§.ꝛ no.ꝙ inspicitur tempus rei iudicate ꝛ facit ad materiam.l.vnum.ff.si cer.peta.pone duo fratres inuicem diuidentes bona assignant vni bona allodialia alteri vero feudalia bona:frater cui sunt assignata feudalia bona decessit nō relicto filio:sed solum relicta filia femina:ꝛ sic reuocatur feudū a dño quia filia nō succedit in feudo vt in.c.j.§.hoc quoqꝫ notandum.§.qui feu.da.pos.hec filia tanqꝫ euicta sit pars sua dño vult agere ꝯtra patruū cui sunt assignata bona allodialia.querit an possit.respondeo ꝙ non potest agere de euictione sm glo.signabilē in.l.in familie.C.fami.hercis.nisi esset subiecta in dicta diuisione stipulatio de euictione.l.si fundum.C.de euict.ꝛ ita limitat gloss.an.d.l.in familie.quam glo.ibi doct.declarant esse veram quādo specialiter est facta stipulatio de euictione quod est notabile.facit.l.damni infecti stipu.ff.de damno infect.ꝛ.l.si stipulatus.ff.de vsufruc.gloss.ibi c.j.not.limitationem ad text.nostrum vt vasal.non possit agere de euictione quando scienter rem alienam in feud.suscepit,nisi sibi specialiter prouidisset de euictione vt no.in dicto.c.hic allegato in ea.ibi procuratori.no.aliam limitationem vt ita habeat euictionē si domino denunciauerit litem motam,alr non agit.Ja ea.gl.ibi domino sciente.an autem venditione vel domino sciēti motam litem sit denunciandum.doct.ꝛ maxime Bald.hic dicunt quod sic in.l.denunciasse.§.quid tamen.ff.ad legem iuliam de adulter.Bal.ꝛ.in.l.j.C.de peri.ꝛ commo.rei ven.canoni.in clemen.causam.de elec.nam forma denunciationis est vt eum defendat autor.l.qui absente.ff.de procura.ꝛ probat iste text.ibi vt eum defendat.sed aduerte Bartol.fuisse in illa sententia non valere denunciationem nisi libellus venditori ostendatur vel domino not. Bartol.in.l.si inficiatus.ff.deposi.in.l.qui in alterius.ff.de regulis iuris.canoni.in clemen.causam.de elect.que ppi.Barto.non seruatur de consuetudine secūdū Ange.in.l.libera.theodora.C.de senten.ꝛ interlocu.omnium iudi.in ea.glos.ibi dicitur no.aliam limitationem ad text.nostrum quod si vasallus cōpromiserit et ex sententia arbitri fuerit euictum non aget de euictione nisi necessarium fuerit compromissum vigore statuti vt no.docto.maxi.Barto.et Angel.in.l.si dictum.§.si cōpromiss.ff.de euic.in ea ibi pronunciatum no.aliam limitationem quod si feudum fuerit euictum quia sententia fuerit lata cōtra vasallum absentem ꝛ contumacem certe nō agit de euictione.l.si deo.in prin.ff.de euictio.l.emptor.C.de euic.qđ est verum quādo sententia fuerit lata contra absentē nō ex probabili seu iusta causa agetur de euict.sm gloss.in verbo absens in.l.ij.C.de contrario iudi.tutele.Et eodēmodo vasal.vel emptor ageret de euictione etiam si nō fuisset absens ex causa probabili,dummodo sententia nō fuerit lata propter absentiā sed propter iustas ꝛ veras probationes secundum Bal.hic allegantem dictam gloss.in.l.ij.C.de contrario iudi.tute,quam appellat singularem.ad si.not.aliam limitationem quod si feu.sit euictum ex culpa vasalli certe non aget vasal.de euictione etiam si per impudentiam iudicis feu.fuerit euictū non agitur de euictione.l.si per impudentiam.ff.de euic.Item si vasal.non appellauerit vel nō denunciauerit domino vt appellet non agit vasal.de euict.de quo in.l.herennius.§.fin.ff.de euict.Si tamen ꝯ vultis iure ambulare pactum fiat in instrumēto inuestiture quod dominus teneatur de euictione siue fuerit euictum feud.per imperitiam iudicis siue fuerit lata sententia cōtra presentem siue non presentem ꝛ si nulliter.not.in dicta.l.emptor.sed principes hodie dantes in feud.illam clausulam in instrumento inuestiture ponunt quod non volunt teneri de euictione qualitercunqꝫ feud.euincatur aduerte tamen ad vnum dictū videlicet quando vasal.non posset reperire dominum cui denunciare debet quod excusatur ꝛc.sed intelligas istud verum dummodo denunciet amicis ipsius vel ad domum suam quia alr non excusaretur prout dicit gloss.not.in.l.aut qui aliter m.§.si forte.ff.quod

2 vi aut clam.†No.quod protestatio domini nō tollit protestationem vasal.quia dominus nō habet ius protestandi.tunc enī protestatio tollit protestationē quando tractatur de inducendo cōsensum alterius vt.l.si.in prin.ff.nau.cau.stabu.vel de aliquo preiudicio generando ratione taciturnitatis vt ibi.ꝛ.ff.loca.l.cuꝫ in plures.§.si locator horrei.ff.ad mace.l.si filius.ff.de exer.l.j.§.magistrum.Et de hac materia protestationis dic plene per Bar.l.l.non solū.§.morte.ff.de no.oper.nū.ꝛ per cano.in.c.cumana.extra de ele.ita Bal.hic per hūc tex.ꝛ l.l.celeri.C.de fideicōmis.gl.sing

rem aliquā

rem aliquam immobilem ad fi. no. q in pecunia non cōsistit feu. de quo in. c. ij. j. si de feu. fue. contro. item no. q si dñs dederit pecu niam in feu. eam repetit per cōdictionez sine causa, nisi scienter hoc fecerit qd in dubio non presumitur fm And. alleg. l. j. z l. sed z si me presente. in prin. ff. de condi. indebi. In gl. sed cui. ad fi. no. qd ideo defertur iuramētuz reo domino qz erat aliqua presumptio pro vasal. de quo videbimus plene in. §. sacramentuz. j. de cōsue. rec. feu. glo. hic querit an in pecunia possit constitui feu. z respon det qd non quia cōtra regulas iuris consuetudinarij vt in. d. c. ij. s. de feu. cog. Et est ratio quia proprietas feu. dz remanere apud dominum, z vtile dominium transit in vasallum vt in. d. c. j. de in uesti. de re alie. fac. sed quādo datur pecunia in feudum et consu meretur per acceptorem desineret esse proprietas apud dantez z sic desineret esse feudū insti. de vsufr. §. cōstituitur. l. ij. ff. de vsu. ea rū rerū que vsu cōsu. Sed si nō consumeret imo in archa teneret. tunc esset inutile acceptanti nec haberet vsumfr. neqz cōmoditatē aliquā qd esset contra naturā feudi vt. s. d. c. ij. §. j. Ad tex. hic dum dicit vel nūmos in feudū dandos. respondeo qd non intelligitur qd nūmi debeant in feudo dari sed intelligitur nūmos in feudum dandos. i. loco feu. euicti soluendos quinimo dicit gnaliter Bal. hic quod consuetudo non vult qd pro re mobili fiat fidelitas: vt vi dimus in. d. c. ij. de feu. cogni. z ex hoc ego respōdeo ad iclm que stiū vez qd dictum iuramentum non teneat nec obliget iurantez: qz est interpositum super re impossibili de iure. z sic cū nulla sit obligatio que causam habuit impossibilem a iure vel a natura vt insti. de inuti. stipu. in. §. impossibilis. merito iuramentum qd se quitur ex eo vel ob id erit nullum. l. non dubium. C. de legi. ergo non videtur legatus iuramento continente impossibilitatem na ture rationis naturalis nec pactis z conuentionibus potest tale ius mutari. l. ius publicum cum ibi no. ff. de pac. z quod habetur in. l. nemo. ff. de leg. j. posset etiā ipse vasallus cō dicere obligatio nem qua se per sacramentuz astrinxit cū non possit esse causa per quā sit prestitū ar. ff. de cōdi. ob causam. in. l. si quis accepto. ad ter tiam aūt questionē vez an dñs posset petere dictā pecuniā. rñdeo qd sic fm doc. per cōdictionē sine cā ar. in. l. j. in fi. ff. de cōdi. sine cā. z in. l. si me z titiū. ff. si cer. pe. qd intellige qñ dñs qui dedit istā pe cuniā in feu. credebat posse dari alioqn si sciens nō valere dederit nō posset repetere. qz vr donasse. ff. de cōdi. inde. l. j. z de oper. lib. l. cāpan⁹. z de reg. iu. l. p ofonē. z tz And. de ysēr. z Ric. subiūgit et idē And. q si vterqz sciuisset q adhuc erit potior causa possidē tis. l. iij. ff. de cōdi. ob tur. cā. limitat etiā supradictā q tūc demū habeat locum repetitio nisi ipse recipiens vasallus seruare vellet fidelitatem z facere qd cōuenit qz tūc q̄ḡ non sit feuduz tñ ratio ne conuentionis poterit ipse recipiēs retinere nec isto casu habe ret locum repetitio per ea que no. in. l. elegāter. in prin. ff. de dolo. z hoc sequitur etiam nonnulli doc. ar. ff. de vsufru. earum rerum que vsu consum. l. j. z l. post q̄. ff. de iureiurā. l. si possessori. in. §. si iu rauero ad q facit. ff. cōia predio. l. ij. z. l. venditor. in princi. quero quid si vasal. cōueniatur a tertio an possit noīare dñm in iudicio. respondeo q sic fm gl. Bar. z Ang. z allegata in. l. j. §. tabule. de tabu. exhi. z in. c. qm frequenter in. §. q si super rebus. vt li. non cō test. per legistas in. l. ij. C. vbi in rem actio. quero quid si dñs non potest reuocare feu. alienatum obstante pacto in alienans eema neat vasal. z pecunia videtur qd sic quasi pretiū succedat loco rei. ff. de peti. here. l. si in rem z preciū de vsuf. qui precio. C. de oper. liber. l. si. z hoc videtur sequi Jo. and. in addi. Spe. in ti. de feu. su per rubri. ver. adde Bart. vbi videas. quero quid si dominus du bitat an sit feudum vel non super quo sibi est facta denūciatio an cogatur litem contestari. z dicit Bald. qd primo videretur q nō. per. l. j. in. §. is qui nescit. ff. de libero ho. exhib. z. C. de iure delibe. l. si. §. sed quia. qd est verum fm ipsum non dato spacio ad delibe randum secus si detur spacium ad deliberandum quia tunc cogi tur litem contestari. vt in auc. offeratur. C. de lit. cōtest. z si non pos set se informare fiat protestatio per verbum credit vt probatur in simili in. c. cum ad sedez. extra de testibu. spo. ad quod facit no. per gl. in. c. quosdam. extra de prescrip. et ad hoc adduco bonus tex. in. c. vasallus in titu. proxime se. quero quid si vasallus solum inquietetur in possessorio an tunc habeat locus iste tex. vt agat de euict. z ad que tenetur si succumbat. respondeo qd sic ad interesse vt no. glo. in. l. rem in prin. ff. de act. emp. z probatur in. l. si duo. in fi. ff. vti possidetis. quero si solum euincatur pars feudi a vasal. qualiter tunc sibi succuratur. dic vt habetur plene in tex. z in gl. et per doc. in. l. j. ff. de euic. z per Cy. in. l. ij. C. eodem titu. hic cadit pulchra questio quam ponit Joan. an. in addi. ad Spec. in rub. de feudis ver. xxiij. fuit questio py. de vasal. contra quem. xxx. an norum spacio est prescriptum: postea euigilatus cōtra possessorē et propter prescriptionem succubuit. dñs qui continue seruierat egit z obtinuit: z merito quia ciuiliter possederat. facit qd no. C. de iur. fisci. in. l. j. in fi. vlti. glo. vasal. petit feu. a dño in iudicio qd tenet z dominus restituere non tenetur. primo propter illius in gratitudinem quia alienauit permittendo prescribi qd etiam de vsucapione dicit lex. ff. de verbo. signi. l. alienationes. itez iste ne gligens iste vigilans. C. depositi. l. vlti. in fi. item videtur vti iure illius quez vicit qui vasal. vicerat. C. de euic. l. emptori facit de ac qui. pos. l. pomponius. §. qui iussu. tamen videtur qd sufficiebat qd legit. j. de capi. corra. c. j. §. preterea. sed ibi satis no. de qua pre scriptione illud intelligitur. z cōmuniter tenetur q solum minor trigenaria ibi intelligitur amota qd etiam placet Dy. in suo cōsi. xliij. in membro.

¶ Si de feu. fuerit cōtrouersia inter dñm z agnatos. Rubrica.

¶ Cōtinuatur hic tit. vtilis hoc ordine. supra visuz est in specie de controuer. feu. in pluribus rubricis. nūc vero subijcitur rubri ca generalis si de feu. fuc. contro. z si rubrica iacet. si de feu. fue. cō tro. est generalis ad nigrum. Sz si iacet hoc modo si de feu. defun cti contro. fuerit inter dominum z agnatos tunc nigrum genera lius q̄ rubrum vt patet ex. c. seq. simile in auc. de here. que ab inte sta. deferun.

1 ☞ Contentio si fuerit inter dñm z agnatos de feudo, an feudū sit nouū vel paternū, agnati mittēdi sunt in possessionē: z vtroqz deficiente in probatione agnatis deferendum est iuramentum.

2 Possessio rei feudalis inducit presumptionem.

1 Si de feudo. ¶ † Si fuerit cōtentio inter dñm z agnatos de feudo an feudum sit nouum vel paternum agnati sunt mittendi in possessionem z vtroqz in proba tione deficiente agnatis est deferendum iuramē tum. h. d. vsqz ad. c. inter filiam. not. ibi. milites q appellatione militis in hoc libello cōtinetur vasal. vt habuistis s. imperator lotha. eugenij pape zc. c. j. No. ex tex. qd vbi non con stat de origine feu propter antiquitatem temporis an sit antiquū vel nouum respectu agnatorum succedere volentium debem⁹ in dubio presumere potius esse antiquum quā nouum ratione anti quitatis cum ab antiquo vassal. possederit. facit. l. in finalibus. ff. finium regun. et quod traditur in. l. quod cum. de in rem verso. ff. de vsu. z sentit Ja. de bel. Nico. de nea. z Bal. magna est enim pre sumptio pro factis antiquis vt dixit Bart. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. possibile tamen esset quod esset nouum respectu agna torum nunc comparentium quanquam etiam per centuz annos fuisset possessum per vasallum mortuum z eius lineam. nam po tuit esse antiquum ad ipsum vasallum mortuum, licet esset nouū quantum ad illos agnatos qui nunc admitti desiderāt. s. de gra. suc. in feu. in. §. in dubio. propter antiquitatem temporis non de bet presumi nouum, sed potius antiquum quod est not. dignum facit. s. de inuesti. in mar. sa. z de gra. suc. in fe. z quod dixit idem Bal. s. de contro. inue. in. §. cum. autez. z in. c. ij. s. de feu. marchie. no. quod vbi vasallus defunctus reperitur esse in possessione feu di tempore mortis, debent similiter agnati ad feudum venientes cōseruari in possessione ipsius feudi donec cognoscatur an sit feu dum antiquum vel nouum, ex quo infertur quod magis fauetur agnatis q̄ domino z est ratio quia dominus nō negabat feudū, sed qualitatem feu. z confitendo feudum confitebatur vasallum possedisse tēpore mortis. vnde dominus non potest recipere istā possessionem cum sit quedam continuatio naturalis inter vasal lum z agnatos ar. ff. ex qui. cau. maio. l. cum miles. in princip. fm Bal. item suadet etiam ratio antiquitatis vt. s. dictum est. itez qz ipse dominus est actor ar. l. qui accusare. C. de eden. fm Ja. de bel. z probatur in simili per casum in. l. j. si. C. quorum bonorum. hic al legata in glo. circa medium. z quod no. s. de conten. inter do. z va sal. in prin. z quod ibi dixi. ¶ † No. q possessio rei feudalis indu cit presumptionem vt in dubio debeat cā expediri per iuramen tum possidentis vt hic z s. de contro. inuesti. in prin. in. §. item si vasal. s. si inter do. z vasal. lis oria. in fi. z sensit hic gl. remittēdo se ad distinctionem que habetur in. §. sacramentum. j. de cōsue. recti feu. fm q̄ distinctionem debet intelligi ista litera z bene. nā pre sumptiones erant pro agnatis vt. s. proxime dictuz est, ex quib⁹ apparuit iudici esse deferendum sacramētum ipsis agnatis: z eo dem modo si presumptiones fuissent pro domino z nō pro agna tis iudex potuisset dare dño electionē iurandi vt dixi. s. de gradi. suc. in feu. in fi. z probatur in. d. §. sacrm. z tetigi etiam. s. titu. pri. super gl. fi. ¶ No. ibi agnati in possessione expresse cōprehēdēdo mentem litere inter do. z agna. de successione feu. quia agnati di cūt feu. esse paternū propterea se successuros. Sed dñs dicit feu dum esse nouū propterea feu. ad eu pertinere: certe mittēdi sunt agnati in possessionē interim quod negotiū discutiatur, nisi dñs per hodie cōstat hodie agatur: statim velit probare feu. esse nouū l. si is a quo. ff. vt in pos. lega. z fuit de mente And. de ysēr. in. c. se. facit not. maxime per Bar. in. l. si. C. quorum bo. in. l. si socer. §. in clu. ff. solu. matri. In tex. ibi quo facto qd missis agnatis in pos sessionem cognoscendum erit de principali cā an feu. sit nouū vel paternū. nā si dñs probauerit nouū obtinebit. ¶ Si vero agnati

probauerint paternũ obtinebũt ꝯtra dñm. vtroq; vero deficiente in probatione deferẽ sacr̃m agnatis. Sed quero que sit ratio quare agnati mittãt in possessionẽ. videtur propter possessionem defuncti vasalli ar. in l. fi. C. de edi. di. adria. tol. vel qꝛ dñs erat actor vel quia longo tempore possedit vasallus. ar. l. fi. ff. finium regũ. nam pro factis antiquis presumimus. c. ex noscitur. de his que fi. a prela. l. si filius cũ ibi not. C. de pactis. fm Jaco. de bel. vel alia potest esse ratio qꝛ dñs nõ negabat feudum sed ꝙ feu. esset paternum. Et notabilis est presumptio ꝙ sit feu. paternum. Et no. fm Bal. qḋ licet ex vna linea collaterali feu. sit possessũ cẽtũ annis. tamen quo ad aliã lineã feu. potest esse nouũ licet nõ presumatur in dubio vt hic in tex. nostro in glo. videtur ibi videamus. no. qḋ agnati non cogunt̃ precise subire iuramentũ sed volentes admittunt̃. In ea. gl. ibi. §. sacramẽtũ. nota istã gl. que vult vt ita demũ deferatur iuramẽtũ agnatis si sit presumptio pro eis. sec⁹ si esset maior presumptio pro dño. d. §. sacramentũ. in dubio tñ defertur agnatis. In ea. gl. ibi. l. fi. hec gl. potest intelligi hoc modo vez vt ponat̃ casus in c. nr̃o qḋ agnati agãt interdicto quorum bonorũ vel ex edicto diui adria. ⁊ pro hoc intellectu faciũt que ꝫ. dixi i. c. j. de contro. inter vas. ⁊ epm. Sed hec lectio nõ bene cõgruit tex. nostro: qꝛ interdicto q̃rũ bonorũ vł beneficio dicta. l. fi. dño posset dicere excipiendo est feu. nouum ⁊ volo probare. sic repellerentur agnati a missione in possessionem qꝛ exceptio dolo facis ⁊c. hꝫ locum in omni interdicto: nisi interdicto recuperande vt no. in. d. l. fi. ⁊ in. l. i. C. de ap. ⁊ in. l. fi. de vi. ff. de iudi. fm And. ppterea ponitur alius casus fm And. qḋ defuncto vasallo qui possedit feudum qꝛ dño receperat ab eodem seruitia fuit cõtentio inter do. ⁊ agnatos. qꝛ agnati petebant se mitti in possessionẽ ⁊ certe agnati sunt mittendi in possessionẽ rei feudalis: qꝛ vasall⁹ defunct⁹ possedit vt paternũ ergo potestis iferre qḋ si vasal. possedisset vt feudũ nouũ agnati nõ essent mittẽdi in possessionẽ a cessante ratione. And. de iser. in dubio presupponit feudũ paternũ vt hic l tex. nostro, quib⁹ agnatis missis in possessiõe dñs vẽdicabit ab eis feudum ⁊ si probauerit feudũ esse nouũ obtinebit vel vtroq; in probatione deficiente agnatis defertur iuramentũ vt in tex. ⁊ sic fm lecturã And. agnati ante sunt missi in possessionẽ ꝙ̃ inchoant iudicium vendicationis. ⁊ licet ipse intellectus sit verus in se, tamẽ non videtur de mente litere ibi super principali q̃one vbi text. innuit. qḋ fuerit prius principalis questio ꝙ̃ missio in possionem propterea posset sic formari casus. nam pendente lite inter dñm ⁊ agnatos, an feu. sit paternũ vel nouũ interiꝫ agnati sunt mittẽdi in possessionẽ quo facto sup principali erit cognoscẽdũ ⁊ diffiniendum vt sequitur in tex. ⁊ ista lectura est de mente text. Ja. de bel. hic no. ex glo. ꝙ licet in facto alieno videat̃ anceps periurius subire qui iurat. l. marcellus. ff. rerũ amo. l. videamus. ff. de in litẽ iurã. tñ qñ presumptio iuris vel cõsuetudinis etiã pro iurãte non dicitur anceps periuriũ subire ita Bal. hic ad hoc ponderat glo. in ea. gl. ad fi. no. hic gl. põt intelligi vno modo qḋ mouebatur cõtrouersia status dñi qꝛ dicebat vasallus dñm nõ esse filium veri dñi, quo casu nisi probauerit se filiuz esse dñi ⁊ vasal. possidebat. nam dño probabit se filiũ esse veri dñi nõ vasal. fm And. hic vel alio modo potest intelligi fm And. mouebatur controuersia status vasalli quo casu si non probauerit vasallus non possidebit. Si probauerit possidebit fm Jaco. de bel. aut enim vasal. cui opponebatur qḋ erat seruus in possessione libertatis ⁊ tũc ipse possidebit feudum non aũt dominus. alś dominus possidebit. ⁊ ita ista gl. e intelligitur.

1 ❡ Filia ⁊ agnati defuncti si habuerint controuersiaz tunc ipsa mittetur in possessionẽ ⁊ deficiẽtibus probationibus agnatis deferendum est iuramentum.

2 ❡ Et si inter dominum et filiam fuerit cõtrouersia, filia mittetur in possessionem, et deficientibus probationibus filie defertur iuramentum. ibi.

1 **Inter** filiam †. Si inter filiam defuncti ⁊ agnati fuerit contro. filia erit in possessionẽ mittenda ⁊ deficientibus probationibus agnatis erit deferendum iuramentũ ⁊ si inter dominum ⁊ filiam fuerit contro. filia mittetur in possessionẽ ⁊ deficientibus probationibus filie defertur iuramentum. hoc dicit vsq; ad. moribus. no. ex c. inter filiam vasallo decedẽte relicta filia si est ꝯtentio de quodam predio inter filiam ⁊ agnatos quia agnati dicunt esse feudale. sed filia dicit esse allodiale, certe pendente lite filia est mittẽda in possessionem per dij deinde cognoscetur de causa principali nisi agnati velint qḋ hodie constat prediuz esse feudale hodie agatur. l. si is a quo. vt in posses. lega. fm And. probationibus autez deficientibus defertur iuramentum agnatis subaudi cum. xij. sacramentalibus. c. i. ꝫ. de contro. inter mas. ⁊ fe. fm And. ⁊ Bald. ⁊ collige ex tex. fm Bal. ꝙ in dubio res presumitur allodialis ⁊ sic libera non feudalis ⁊ sic cum seruitute fac. l. cum res cum ibi not. C. de proba. imo fortius habetis quod si dicat̃ feudam rem libellariam ⁊ dominus feudalẽ in dubio presumitur libellaria est ratio. qualitas possessionis paterne que durat nisi probetur immutata. ita hic et in c. j. ꝫ. eo. ⁊ est hec ratio in c. precedenti decidẽdi not. tamẽ dictum quod res in dubio presumitur allodialis facit glo. in l. si cuius. ff. de vsufru. quia res presumitur libera. feudum autem est species seruitutis vt dixi in prelu. huius commẽ. Bal. in c. j. de contro. inue. in l. libertus. ff. de sta. ho. in l. si vxorem in fi. C. de condi. inser. in l. fi. in j. col. C. de suis ⁊ legi. Inno. in c. bone el secundo. in gloss. magna in iij. col. de postu. prela. Bald. in c. j. in vj. colum. de iudi. Joan. and. post Hosti. in c. cumis. de iureiurã. Hosti. in c. fi. de iudi. ⁊ ibi Joan. and. in addi. ad Spe. in titu. de feu. §. quoniam. ver. xxi. Bal. in c. ceterum in ii. col. de iudi. ⁊ est ratio quia filia mittatur in possessionem: quia est presumptio pro ea cum viuo patre quodãmodo dicitur domina. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ per hũc tex. dicit Guil. de cu. in l. fi. C. de edic. diui adri. tol. quem refert ⁊ sequitur Joan. an. in titu. de testa. in addi. ad Specu. §. pe. in fin. ꝙ filia istituta heres a patre potest petere mitti in possessionem omnium bonorũ feuda. inclusis nec audietur contradictio agnatorum. ita And. hic in c. j. §. eo. ⁊ no. hic esse casum qḋ res libellaria transit ad filiaz habetur per legistas in l. etiam. ff. solu. matri. cano. in c. in presentia. de proba. licet non feudum ⁊ fm Bald. sententia lata super directo dominio non nocet in vtili. alle. glo. in l. pe. C. de inge. a manu. vos allegate gl. in ru. ff. de rei vendi. ⁊ quod no in l. sepe. ff. de re iudi. ⁊ no. esse gl. in. d. l. penul. que dicit qḋ si vasal. dixerit rem feudalẽ in libello esse propriam licet succubuerit tamen postea poterit ipsam dicere feudalem. sed illa glo. est contra tex. in c. si vasallus. ꝫ. eo. ti. vbi vasallus negans rem feudalem amittit feudum nisi saluando illam glo. dixeritis qḋ ille ignorabat rem esse feudalẽ quo casu propter iustã ignorantiam excusatur. d. c. si vasallus in ver. ignorãti vel intelligamus illam glo. quando agens ipse non agebat contra dñm sꝫ contra alium, vel quando nondum est lata sententia fm Bald. in d. l. penulti. in istis duobus vltimis an si quis dixerit rem feudalem ⁊ succubuerit an possit dicere eandem rem esse propriam et allodialem: respondeo quod sic in l. j. in. xxx. q. ff. de rerum diui. et ibi Bal. et no. gl. que incipit hic collocanda que in oĩbus bene. loquitur sed magis no. gl. in c. defuncto in ver. dando qꝛ tũc soluit cõtrariũ. nam in hoc c. inter filiã hic defertur iuramentum agnatis qꝛ erat presumptio p ipsis. sed in c. defuncto. defertur filie qꝛ erat presumptio pro ea.

1 ❡ Dominus potest inuestire alium de feudo qḋ sperat̃ ad eũ reuerti etiam sine consensu vasalli. Et an habeat effectum inuestitura talis inuestito. ⁊ nu. 2

Moribus. † h. d. de feudo qḋ sperat̃ ad eũ reuerti dominus põt inuestire alium militem etiã sine cõsensu vasalli dũmodo sperat̃ ei vel heredi suo. et pdicta procedũt nõ solũ in feudo nõ ecclesiastico, sed etiam in feudo ecclesiastico ⁊ in eo est necesse quod feudum aperiatur domino inuestiendi non autem successori. hoc dicit vsque ad. c. vasallus. No. ibi ad dominum reuerti. ergo a contrario sensu si non speretur reuerti ad dñm nõ valeret inuestitura: vos dicite qḋ vz inuestitura dummodo fiat in diem vel sub conditione. secus si fiat simpliciter ⁊ pure vt. ꝫ. hic potest esse ti. qui suc. tene. No. ibi effectum qḋ si dñs fecerit inuesturã alium de feudo qḋ sperat̃ ad eum reuerti. tunc habebit effectuz cum feudum heredi suo reuersum fuerit: exẽplum quando speraretur reuerti ad dominum ponamus vasallum non habere descẽdẽtes masculos neq; agnatos neq; spẽ forte cũ haberet certum tunc spes est propter deficiẽtem successionem feudi feuduz reuerti ad dominum. ꝫ. de suc. feu. c. j. ⁊ de alie. feu. c. j. §. ⁊ si clientulus. no. ibi secus in ecclesiasticis facta fuerit talis inuestitura nõ habebit effectum nisi feudum reuesurum fuerit inuestienti. non autem successori licet in persona layca sufficiat si aperiatur etiã heredi suo. ⁊ hunc text. limitabitis verum quando persona ecclesiastica facit feudũ de rebus ecclesie. Secus autem si de ppriis. c. j. ꝫ. si de cle. qui inuest. fecit fm And. nam si haberet cleric⁹ feu. patrimoniale sic esset prout in laycis. no. quod in tali inuestitura de qua in tex. nostro non est necessarius consensus vasal. habetis feu. potest tamen fm Bald. vtilis esse consensus si inuestitura facta esset vel etiam in diem vel sub conditione expri⁹ dies vel conditio existat quam decesserit feudum tenens per ea que habẽtur ꝫ. in. d. c. j. qui suc. te. Querit hic an. pone domin⁹ putabat vasallum decessisse nullis relictis filijs masculis, propterea inuestiuit me de feu. reperitur quod vasallus non erat mortuus tempore inuestiture. deinde postea moritur vasal. Queritur an hec inuestitura habebit effectum in me inuestito. respondet Andr. quod non nisi dictum feu. fuerit apertum vel aperiendum saltem spe. et expresse conferat̃ in tempus aperture. ar. c. susceptum. de rescript. libro. vj. et. l. si ita. ff. de auro ⁊ argen lega. facit in simili. de hered. insti. Subijcit idem And. quod nõ valet concessio feu. si domin⁹ exprimat quod vno modo vacauit vel de t vacaturũ certo mode. nam alius modus nõ comprehenditur. d. c. susceptum. de rescrip. lib. vj.

lib. vi. Quero an valeat inuestitura facta in alium de feu. quod tenet vasal. sub conditione vel in diem. puta dum aperiatur feu. vel si aperiatur domino respon. valere talem inuestituram per text. hic et in c. i. §. hic potest esse ti. qui fuc. te. Et ita multis arg. Bal. concludit in c. ii. §. de feu. da. in vicem legis cōmis. Sed pulchrū dubiū est, an possit aliū inuestire pure de feud. quod tenet alius vasal. Jaco. de bel. hic videtur tenere quod sic. sed cōtrariū est verius vt allego text. clarum in c. i. circa medium. §. hic potest esse ti. qui fuc. te. et ita tenet ipse Jaco. in d. c. i. §. de feu. da. in vicem l. cōmis. et Bal. etiam. sed an dominus possit inuestire certam personam sub conditione vel in diem de feu. quod vasal. possidet Jac. de bel. in d. c. ii. videtur tenere quod non. Sed contrarium est verius per tex. nostrum. et in d. c. i. hic pōt esse ti. et in c. i. §. de feu. da. in vicem l. cōmis. et id quod dixi non valere inuestituram pure factam habet locum nisi vasal. ius possidens consentiat secundum Bal. hic alle. pr. de cer.

1. ☞ Vasallus negans feudum vel partem vel conditionem perdit feudum.
2. Vasallus vsque quo poterit penitere postquā negauit feudum vt euitet penam superius positam.
3. Vasallus dolose celans rem domini perdit feudum.

1 Vasallus. Vasallus negans feudū vel partē feudi vel cōditionem feudi perdit feudum: non autem alius vasallus celans feudum ab alio tantum vel ipse vasallus et alius quilibet si celauerit rem aliquā domini ad hoc allegatur. Not. ibi aut feudi conditionem vasallum perdere feudum si celat feudum suum. ecce vnū casum vel partem feudi vel conditionē id est qualitatem feu. ecce alius casus. Et notate be. verbum conditionem: quia si dominus interrogauerit vasallum an eum inuestiuerit cum talibus pactis et vasallus confiteatur inuestituram feudi non autem pacta. certe si dominus probauerit talia pacta priuabitur vasallus tali condi. et de hoc Lud. in consi. lxx. incipit in christi nomine viso themate Bald. in addi. ad spe. in ti. de loca. in ix. col. in c. significantibus de op. Nu. ibi ex certa scientia quod si vasallus ignoranter negauerit fe. certe non amit. feu. a contrario huius litere glo. in l. fi. ff. de rei vē di. idem Lud. in predicto consi. vbi late de hac materia quod dicitur hic in celante induxit Bal. hic ad determinationem, quod celās breue testatum siue protocollum eius perdit feu. et alle l. pe. C. de lega. et dicit hic Bal. per hunc tex. multa iura glossari que dicunt negantem puniri. vt l. cōtra negantem. C. ad l. aequi. §. item mixta. insti. de actio. que intelligunt in eo qui negat per dolum nō autem in eo qui negat iusta ignorantia Bar. in l. eum qui. in princ. ff. de iureiur. quid autem si vasallus dubitauerit iusta dubitatione. certe puto quod si amittat feu. quia iusta dubitatio habetur pro ignorantia l. fi. C. de cōdic. inde. tamen dicit Bal. quod poterit cogi deliberate respondere. intelligo. s. dato termino per ea que habentur in c. ex literis. de diuor. in c. ii. de confes. lib. vi. l. ii. §. quod obseruari. C. de iura. calū. et ita loquitur Bal. hic et post deliberationem sufficit quod respondeat per verbū credit et habetur in locis prealle. nam per verbū credit fit litis cōtest. c. cū ad sedē. vbi bonus tex. de resti. spo. no. ibi cōuictus per testes vel instrumenta non autē per iusiurandū vel per cōfessionem vasalli postea subsecutā arg. l. eū qui. i. prin. ff. de iureiur. secundum Ja. quod est valde notabile quia tunc nō cadit a feu. quia nō est ordinaria probatio sed extraordinaria. Nec propria species probationis sed leuamē ab onere probādi. c. bone. de elec. in nouella per Jo. an. et quātū attinet ad cōfessionem. facit glo. no. et ibi doc. in c. insinuatū. et in c. de hoc. de simo. d. Anto. in rubrica de probatio. Bal. in c. i. §. sacramētū. de cōsue. recti feu. Quid autē si esset semiplena probatio an differatur iuramentū in supplementū probationis ita vt vasal. postea amittat feu. Dic quod nō quia i pena libus nō defertur iuramentū in supplementū probationis. Glo. in c. in literis. in prin. de testi. in l. admonē. in fallentiis ff. de iureiur. no. ex tex. ibi expoliabitur quod licet vasallus neget feudū tamē nō est priuatus ipso iure feudo. quinimo requiritur sententia: quia tex. vtitur verbo futuri temporis: vt no. in l. in criminali. C. de iurisd. om. iu. et habetur in l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. et sic iste tex. mirabiliter facit pro opi. Bar. in l. id quod seruo. §. i. ff. de pecu. lega. Bald. in l. ea que. in ii. col. C. de cōdic. inde. quod vbi pena imponitur a lege ipso iure tūc per inficiatio. nō crescit. nā pena que per inficiatio. infertur irrogantur ab homine: vt hic dicitur que habentur in l. fi. ff. de rei vē. An autē vasallus possit penitere et reuocare hāc negationē. respōdeo quod sic vsque ad sententiā secundum Jac. de bel. arg. d. l. in criminali cū si. dicit tamen alius quod si dn̄s faciat vasallo assignari terminum ad respondendū et ipse respondet se non esse vasallū elapso termino nō poterit cōfessionē suā emēdare et alle. Bal. in aut. contra qui ad dit ppriā. C. de nō nu. pe. facit glo. in c. ex literis. de diuor. item hic Bal. quod si ex negatione dn̄s esset passus multa damna quod tunc sine refectione damnorū penitentia nō admitteretur arg. d. l. eū qui. et l. ii. C. de aboli. facit glo. no. in §. itē iurta. insti. de actio. et Bal. in l. ea que. in x. et xi. q. C. de condic. inde. in l. cōtra negantē. C. ad l. aeq. in l. de etate. §. fi. ff. de interro. act. in l. error. in vi. col. C. de iuris et fac. igno. Bal. in l. i. C. de fur. alibi dicit Bald. aliter in priuilegio cōcesso confitenti aliter si simpliciter imponatur pena negāti Bal. in l. si vnus ex sociis. §. fi. ff. pro so. in l. i. in iiii. col. C. de cōfes. facit ad predicta glo. in c. fi. in ver. iusta causa de iureiu. lib. vi. per bar. Ang. et alios in d. l. eū qui in prin. ff. de iureiur. saly. in d. l. contra negantē imo. et Ang. in l. sed hoc ita. §. quod autē. ff. de re iudi. ang. l. l. si dubitet. §. i. ff. de iudi. Bald. in l. edita. C. de eden. in repe. vide cōsiliū Lud. cōsi. lxx. incipit in christi et c. viso themate Bal. in c. i. §. porro. §. que fu. pri. causa be. amit. in gloss. que dicit ibi illa verba signate glo. quod limitat tex. vez vt crassa et supina ignorātia equiparetur scientie, eo modo affectata ignorantia et est gl. etiam de hoc no. in cle. i. in verbo scienter de cōsan. et affini. et dicitur crassa ignorātia ignorare quod omnes sciunt vt no. in l. quod nerua. ff. depositi. Ad si. glo. no. quod si vasal. non negauerit feu. totum. sed partem amittit partem negatam simile in c. i. §. de vasallo qui cōtra cōsti. lotb. per gu li. et Ang. in l. cōsul. C. de his qui. vt indign. Bald. in l. cogi. C. de pe. here.

2 † Quero ab extra postquā vasal. negauit vsque quo possit penitere et postea cōfiteri ad hoc vt euitet penā hic positā. et dixit And. de iser. quod videtur nunquā etiā re integra: quia iam est acquisitū suo dn̄o ex negatione quod nō potest sibi auferri eo inuito: tum quia delictū est consummatū, tum quia cōtempsit iudicē. ff. de bono. pos. cōtra tabu. l. si post mortē. §. fi. ff. de pac. l. fi. et l. qui ea mente. ff. de furtis. et l. qui se fugitiuus. in princi. ff. de edil. edic. gloss. in l. fi. ff. de rei vendi. nisi incōtinenti reuocaret per not. in c. fi. de iureiu. lib. vi. per Bald. in l. edita. C. de eden. in l. cōtra negantem. C. ad l. aqui. in l. ea que. C. de condic. inde. vel nisi vellet vasallus probare errorem vel ignorantiā suā per d. tex. de l. con. in fi. Jac. de bel. autem dixit quod vsque ad litem cōtesta. pōt penitere et postea nō. auten. de trien. et semi. in §. studiū. ff. de cōdi. ob causam l. si pecuniā. ff. de rei vendi. l. is qui se obtulit cū l. sequen. idem tenet Jaco. ordiso. subiungit tamen Bal. quod si dn̄s esset passus aliquas expensas vel damnū quod eo inuito etiā ante litem cōtesta. non admitteretur cōfessio ad penam euitandā per l. eum qui. ff. de iureiur. nisi vasal. vellet reficere dictas expēsas et dāna. at. C. de iudi. in l. si minus. et in l. de etate in §. fi. de interro. actio. et intellige predicta quod etiam post litē cōtesta. posset penitere semper si etas et alia iusta patrocinaretur per d. l. de etate in §. ex causa. et §. se. tenet idē Jo. ardi. et Bal. i. l. destitisse. ff. de iu. di. et C. de iudi. l. rē nō nouā. in fi. sed an trāslatio istius iuris in dn̄o requirat nouum libellum. Lud. in d. cōsi. lxx. cōcludit quod non sed fiet iudicis offi. cio per regulā notabilē. Bal. in l. supplicare. C. vt lite pen. qui vult quod vbi pena resultat ex aliquo emergenti in iudicio sine dicto vel facto nō requiritur nouus libellus facit not. per Bal. in iiii. col. in l. i. C. de iudi. Lap. allega. cccccuii. incipit agebā in fi. Bal. in d. l. fi. ff. de rei vendi. in prin. per glo. in auten. de triē. et semis. in §. illud sequitur an. in d. l. fi. neque hoc casu incontinenti vellet probare de suo bono iure excusaretur ab amissione: tum quia delictum iam est perpetratum quia iam fecit iniusticiā domino negādo se vasallū cū sciret se esse quo casu cōmisit fellonīā. c. primo. §. in quibus cau. feudum amit. c. i. §. qui domino. §. ti. ii. tamen propter no. per glo. et doc. in d. l. fi. ff. de rei ven. vbi dicunt quod ad vitandam hāc penā nō habet locū regula dolo facis qui petis quod restituturus es. licet lap. dubitaret in d. alle. lxiiii. in glo. not. per dolum. ad fi. no. istā glo. que limitat tex. nostrū quod vasallus celans rem domini nō perdit feu. hoc esse verū quādo nō celat per dolū.

3 † Si autem celat per dolū perdit feudū quod no. cōtra vasallos scienter celantes bona domini quia perdunt feu. Format hic Ja. de bel. quōnem quidā longo et longissimo tempore prestitit seruitia tanquam vasallus domino deinde negat velle prestare dicta seruitia tanquā vasallus et ostendere rem propter quā prestat seruitia an presumatur vasallus olim bonorū suorū. et cōcludit bal. quod pōt cogi ad ostendēdū rē propter quā prestat seruitia albe. in l. si certis annis. C. de pac. et l. plures. C. de fide instru. Bal. in c. i. §. ne vas. qui cōtra cōsti. lotb. feu. alie. in c. i. §. insuper. §. de prohi. feu. alie. per Fede. et alias presumetur vasallus de omnibus, nisi probauerit instrumenta amissa. quo casu ex qualitate vasalli et personarum et seruitiorū presumendū erit. an. in c. i. in fi. de contro. inter masculum et feminam de bene. Bald. et Albe. in d. l. si certis. in l. iudicis. C. de re vendi. Hec pro eddū nisi fit iusta causa ignorantie l. qui in alterius. ff. de reg. iur. Bal. in cōclusionibus feu. in ti. de prohi. feud. alie. per fede. alber. in l. titius la. ii. de act. emp. idem in l. si certis annis. C. de pac. Ang. in l. si in rem. ff. de rei ven. albe. in l. si ex falsis. C. de tran. et dicit Ange. quod si nō exhibeat inuestiturā vel de ea faciat fidem quod dominus poterit illum expellere Ang. in l. pretor. §. i. ff. de eden. nisi diu possedisset pro tali seruitia prestitisset sicut dicimus de ēphyteota. ang. in l. male agit. C. de prescrip. xxx. vel xl. an. et si non vult aliquo modo ostendere, presumitur quod totū sit feu. ita Host. in sum. de feu. §. quib. mo. ami. ver. quod si vasal. cōfiteatur. et faciunt que no. Joā. an. in addi. ad spe. §. fi. ver. xl. in ti. de loca. et in rub. de feu. in fi. facit quod vidimus post Bal. in c. i. §. cū autē. §. de cōtro. inuesti. Si dubitetur solū an de parte rei esset feu. an de tota re in dubio presumitur esse feu. de tota re. ita Bal. in c. i. §. cū autē. §. de cōtro. inuc. Sz aduertatis ad modo

dum solutiõis quomodo deducat.ſi eni ſimpliciter deducit q ſol uit centum preſumitur pſonalis obligatio.d.l.ſi certis. Si autem deducit q pro bonis ſuis intelligit niſi aliud appareat p oībus que habuit tpe ſolutionis nõ de poſtea queſitis.and.no.in.c.j. de contro.inter maſcu.⁊ femi.de bene.in penul.col.per illũ tex.attendenda ſunt verba an pro bonis que tenet vel quomõ practicã ponit an.in.c.j.in.§.inſup.§.de pbi.feu.alie.p ſede.dicẽs q vaſ.titulũ feu.nõ cogit exhibere ꝑctis ſ3 cãtiue qꝛ ex quo dñs ſundauit intẽtionẽ ſuã ſup re ſi ipſe vult dicere feudalẽ pbet facit q not.bal.in.c.j.§.cũ aũt.in.ij.col.§.de cõtro.inue.ſubdit q vbi nõ reperiuntur inſtrũa neqꝫ teſtes ſtãdũ erit fame ⁊ cõi opi.boiũ3 ar.l.ſi arbiter.§ ſu.⁊ antiq natura.§.cũ me abſẽte.ff.de neg.geſt.p Bal.Et in.l.proprietatẽ.⁊.l.iudicia.C.de pba.⁊ ſi ſic fuerit fama ſeruitia preſtitus fuiſſe ꝑpter talẽ rẽ ſtandũ erit fame.Et dicit hic Bal.q ſi heres vaſalli negat ſe habere inſtrũa autoris feu.nõ cogit illa exhibere ⁊ ſi illa cõſtiterit eũ habere cogit exhibere.l.ſiti.ff.de act.emp.⁊ ſi nõ exhibuerit ſeruari ꝯ illum poterit Ion.in.c.G.perpetu⁹.de ſi.inſtru.Ange.in.l.pretor.ver.j.ff.de eden.per Bal.in ad.ad ſpe.in ti.de loca.in.ix.col.in.c.j.§.illud.§.de probi.ſeu.alie.per ſede.in.l.ij.C.quando ⁊ quibus quarta pars deb.lib.x.predicta declarat et intelligit Bal.in.c.vaſalli⁹.§.eo.niſi lis ſuper hoc eſſet agitata cũ defuncto.nam tũc heredes non excuſant negando ſe habere per.l.alio.C.de in litem iurãdo.ideo infert cõtra heredes vſurarioꝝ.dicit tamẽ Bal.in.l.j.C.de cõduc.⁊ pcura.ſiue actio.predio.lib.xj.⁊ Bal.in.l.ij.in.ij.colum.C.quomodo ⁊ quando iud.q non v3 citatio oñi facta ꝯ ſuos vaſallos vt exhibeãt iura ſua quib⁹ bona ſua poſſidẽt alioqn auferret ſeu.ſibi p.l.cogi.C.de pe.here.q intelligite ſurta ꝑdicta.ſ.niſi vaſallus negaret declarare pro qbus reb⁹ eẽt vaſallus vel negaret ſe vaſallũ vel negaret inſtrũa ſe hñe vt dictũ ẽ.§.tũc nõ dicatis q ſua autoritate poſſet ſibi ius dicere oñs ꝑponẽdo edictũ peatoriũ vt l caſu bar.ſ3 poterit ad iudicẽ recurrere capiẽdo vnã ex ꝑdictis vijs qb⁹ iudex ſibi puidebit ⁊ in caſu huius.c.per negationẽ feudũ acquirit dño.intellige ſi nõ extant ſilij vl agnati ſucceſſores per ea q dixi in.c.j.§.que fu.pn.cã beneſi.amit.in.§.ſi in quarto mẽbro.⁊ no.ſm bal.q pena huius.c.nõ h3 locũ in emphyteota vel libellario.alle.glo.in arg.in.§.ite mixta.inſti.de actio.vos dicite de hoc.per Inn.in.c.ceterum.de iudi.vbi Inno.tenet contra ang.in.d.l.ſi.ff.de rei ven.

1 ☞ Poſſidens rem vt feudum per triginta annorum ſpatium tutus eſt preſcriptione dummodo preſtiterit domino ſeruitia.

2 Maleſidei poſſeſſor ſiue malaſide poſſidens non preſcribit neqꝫ in actionibus perſonalibus neqꝫ in realibus.

1 Si quis. per triginta.† Qui poſſidet rẽ vt fe.xxx.annis tutus eſt preſcriptione dũmodo preſtiterit ſeruitia dño.h.d.not.text.ibi.xxx.annos.ſ.cõpletos cũ hic ponat dictio per quã denotat pfectionẽ ipis.vt.l.vrbana.in.§.pernoctare.in ſi.ff.de ver.ſig.⁊ no.ff.de ventre in poſ.mit.in.l.j.§.pe.⁊ ſic habetis q iſti triginta anni debent eſſe cõpleti.nec annus ceptus habetur pro completo.facit glo.in.l.iij.§.minor.ff.de mino.arch.⁊ alij in.c.ſi annum.de iudi.lib.vj.facit glo.magna in.c.ſi.§.de feu.da.in vicẽ.l.commiſ.dum ibi concluditur q hic pſcriptio eſt ipis cõtinui integri ⁊ nõ interrupti.⁊ ita pbabit poſſeſſio pbato principio poſſeſſiõis ⁊ q nunc poſſidens.Bar.in.l.celſus.ff.de vſuca.glo.in.c.volumus.xvj.q.ij.⁊ in.c.accidentib⁹ de exceſ.prela.⁊ dicit hi.Bal.q ſufficiet q teſtes dicãt vidiſſe ſemp p dicta tpa tale poſſidere intelliget dictũ, partim ad actũ viſus referẽdo qꝛ viderũt eũ lõgo tpe in poſſeſſione,⁊ ptim pſumptiue qꝛ ex quo interpellatis vicibus viderunt eũ poſſidere pſumunt ſemper poſſediſſe.⁊ dicit hic bal.⁊ poſt illum alua.q ſicut lege vel cõſuetudine poſitiua īducta ẽ hec pſumptio xxx.an.ita lex poſitiua poterit abbreuiare facit.l.in 3ctibus.⁊ qđ ibi no.bal.C.de nõ nu.pe.faciunt que no.bar.i.l.oẽs populi.in tertia char.ff.de iuſti.⁊ iur.pe.de anch.in.c.j.l.xvij.charta.ff.de ꝯſtit.an.in repe.l.j.C.de iudi.bal.in auẽ.ad hec.C.de vſur.no.q q poſſedit rem aliquã per.xxx.annos pſcribit feudũ vt dicat vaſ.q ſane intellige verũ ſi poſſedit vt feudũ vt hic nõ ſufficit ergo q pbet poſſeſſio.xxx.anno.niſi pbet ſe poſſediſſe vt feudũ.ite eſt neceſſe q poſt pſtiterit ſuitia dño,⁊ ſufficit ſemel pſtitiſſe ſuitiũ dño,⁊ poſtea ſi poſſediſſet p.xxx.annos qꝛ pſumit poſſediſſe vt feudũ.no.in c.cũ ec.ſutrina de cã poſ.⁊ ppiie.bonus tex.in ſili in.c.cũ õ bñficio de pben.li.vj.ſm an.nõ enĩ reqrit ſuitiũ eẽ pſtitũ omni anno.not.tex.ibi ſe tueri q ex quo iſte tex.ſolũ dat exceptionẽ.⁊ ſic nõ videt cauſare nouũ ius aliqđ in feu.niſi ſolũ ius excipiendi.vnde infert alua.ad determinationẽ qõnis an iſte tex.hẽat locum etiam ſi iſte vaſallus poſſidens fuerit in mala fide:qꝛ ſe defendit ⁊ eſt tut⁹ exceptione pſcriptionis ẽt ꝯ oĩm vt hic eſt de mẽte glo.quicqd dicat Iac.de bel.⁊ nic.de nea.dicentes q in feu.op3 q habeãt bonã fidẽ ad hoc vt cẽſeat feu.alua.t3 ĩ gl.ĩ.q.ppoſita.ne e l ho: ẽt ꝯ dicit Ia.vt iſte vaſallus ẽt in mala fide habeat exceptionem.arg.l.ſi.l ſi.de edic.diui adri.tol.⁊ t3 And.de iſer.⁊ ẽt ego ſentit in ſumma de iure autem canonico dic per Dy.in.c.ij.de reg.iur.li.vj.extra õ preſcrip.c.ſi diligẽti.de q plene per bar.in.l.ſequit in.§.ſi viã.ff.de vſuc.q lex ciuilis ⁊ ſtatutũ pñt diſponere vt maleſidei poſſeſſor poſſit pſcribere in odiũ negligẽtis in.l.ſi.in ſi.ff.de edic.diui adri.tol.⁊ hec ĩ pſonalibus vr tenere nõ in realib⁹.hoſt.in ſum.in ti.de pſcrip.rex imobiliũ.§.ꝗ̃ res.inn.in.c.qꝛ plerique.de immu.ec.bar.in l.hec aũt iura.ff.de ſerui.vrba.pdio.in.l.ſi.ff.quẽad.ſerui.amit.in.l.ait ꝑtor.§.plane.ff.ex qui.cau.maio.inno.in.d.c.cũ eccleſia.de cau.poſ.⁊ proprie.arch.in.§.poteſt.xvj.q.iij.Panor.in.c.ſi de preſcri.⁊ bal.hic ſequit hãc opi.dicens ita debere obſeruari in ſoro ciuili facit glo.in.c.j.§.porro.§.q̃ fuit prima cau.be.amit.ita ange.in repe.l.j.C.de iudi.Bar.in ꝯſi.q incipit ſtatutũ dicit q ſi debitor ſteterit per.x.annos.⁊ quicqd etiam hic dicat bal.⁊ predicti etiã in foro ciuili tenẽda eſt opinio cõis q nõ pcedit pſcriptio in pſonalibus.niſi cũ3 bona ſide.do.Ant.⁊ alij.in.d.c.ſi.de preſcrip.quia tractatur de materia peccati do.Ant.in cõſilio.xlv.incipit domina.Petr.de anch.in.c.ij.de excep.libro ſexto.vbi Gemi.⁊ aduerte ex quo tex.ſimpliciter dicit ſe tueri poteſt.⁊ ſi.non aperit an quo ad merita an vero quo ad ingreſſum iudicij.intelligemus indiſtincte vt tam ad proceſſum q̃ ad merita opponi poſſit hec exceptio ſicut in ſimili in.c.j.de litis cõteſta.li.vj.⁊ ſic dicemus q iſta exceptio pſcriptio.de qua hic ẽ exceptio litis finite.⁊ ſic põt opponi ad pceſſũ ⁊ ad merita.d.c.j.i ſimili.de li.ꝯte.li.vj.⁊ ibi hoc gemi.facit.l.ſi.⁊ q ibi no.doc.maxime Iaco.but.⁊ bald.C.de edic.diui.adri.tol.⁊ q no.bar.in.l.cũ querebat.ff.iudi.ſolm.bal.in.l.ij.in.xx.col.ff.de iureiu.⁊ bar.in.l.fratris.C.de trãſac.Bal.⁊ fulg.in.l.poſt quã mlti.C.de pac.⁊ eſt tex.in.l.oẽs.in ver.mouent.C.de preſcri.xxx.vel.xl.an.in.l.ſi.ibi vt litium finis ibi bar.ff.pro ſuo.bal.p illũ tex.in.l.ſi in qui.⁊ in.l.j.C.ne de ſtatu.defun.in.l.querelas.C.de fal.in auẽ.niſi.C.de bonis maternis.l.§.oẽs.in auẽ.de litigioſis.Bar.per illũ tex.in.l.j.§.ſi.ff.ad treb.⁊ hoc propter libertatem ſubditorum de ſuo iure ſemp dubitent.vt not.gl.ang.in auẽ.de tẽpo.non ſolute pecu.§.j.⁊ intelligitur eſſe quedam pena legalis ar.ff.ex q.cau.maio.l.ſed ſi per pretorem.§.ſed ſi dñ.facit ad predicta q no.in.c.ſi.de pſcrip.⁊ in.l.j.in prin.ff.de eden.⁊ per inno.in.c.cura.extra de iure pa.dicam aliquid in gl.ſed pulchrum eſt dubium nunquid in ec.requirantur.xl.an.ego putarem q ſic p auẽ.quas actiones.C.de ſac.ſan.eccle.cũ etiã tex.nõ loquatur in eccl̃ia ad.xxx.an.qꝛ requirunt.xl.anni pro hac opi.facit tex.in.l.ſi.C.de fundis patrimonia.lib.x.in.l.j.C.ne rei domi.vl templa.in.l.oẽs.in.l.ꝯpit.C.de pſcrip.xxx.vel.xl.an.per q̃ iura ſatetur hic an.q contra rem publicã nõ pſcribetur niſi ſpacio.xl.an.text.noſter pcedit in puatis.ergo ec.in hoc eqbarabit reipub.p.l.ſi.C.de ſac.ſan.eccle.cũ auẽ.quas actiones.nec ex hac puiſiõe generali videt derogatũ puilegio ec.⁊ reipu.de pſcrip.q̃dragenaria iuxta glo.in.l.decuri.C.de ſilentiarijs.li.xij.⁊ pro hac pte facit q no.Io.an.in.c.ad audientiã de pſcrip.bal.in.c.ſi.de feu.da.in vicẽ legis ꝯmiſ.⁊ hoc feu.pſcriptione queſitũ ſuſcipit ordinariam nãm feu.ſm alua.hic.⁊ no.bal.in.l.liberti.C.de oper.liber.bal.in.l.j.in.xxj.q.ff.de rex diui.facit tex.in.c.j.in ſi.§.qđ ſit inueſti.ang.in ꝯſi.cvj.incip.ſanctiſſima panor.in ꝯſi.lxxij.incip.ꝯditores oium in.vj.col.no.tex.ibi ⁊ ſuitiũ dño exhibuit iuncto tex.ibi.xxx.q p pceptionẽ ſolũ ſeruitiorũ nõ inducit ꝯſtitutio feudoꝝ,niſi ſit pſcripta longiſſimo tpe.ſ.xxx.an.quo caſu feu.intelligitur ꝯſtitutum vt hic q intellige verum etiã abſqꝫ aliquo iuramento vaſalli.vt no.gl.§.de ꝯſue.rec.feu.in.c.j.in prin.⁊ hoc ideo eſt qꝛ in hac re poſſeſſa per vaſallũ nunquam fuit habitus alius titu.pcedens per vaſ.niſi qꝛ ſemp poſſeſſa eſt tanq̃ feudalis.ſi vero a pñ.ipſaꝝ poſſediſſet aliq̃ alio t.vt forte loco pignoris ſed poſt dictũ ti.pignoris ipſa poſſediſſet per ſpaciũ.xxx.an.eiſſet neceſſariũ iuramentũ ipſius vaſalli cũ.xij.ſacramẽtalib⁹ ad hoc vt probaret ſeu.iſte eſt caſus in.d.c.ſi.§.de ſe.da.in vicẽ legis ꝯmiſ.nã ex pcedẽti titulo poſterior declarat euentus.l.quedã ibi glo.⁊ doc.ff.de rei.ven.l.ij.C.de acq.poſ.l.ij.C.quando ⁊ quib⁹ quarta pars debe.omnia predicta habẽt locũ quãdo nulla eſt facta inueſtitura nec aliquid pbat vaſal.de ipſa inueſt.vt ibi preſupponit iſte tex.qñ ſi fuiſſet facta inueſti.quã alle.vaſ.ſed plene nõ poteſt probare.⁊ tũc ſi mediãte ea aſſerta inueſti.ipſe vaſal.ſteterit in poſſeſſione ipſius feudi per annũ ſciẽte domino ⁊ nõ ꝯdicente tũc ſtabit ſacramẽto de inueſti.facta.⁊ ſicut per ſacramentum pbatur dictũ feu.vt eſt caſus.§.iuij.ſi de inueſti.inter.do.⁊ vaſal.lis orta.in.c.ij.in ſi.⁊ iſto caſu ſufficiet ſola poſſeſſio anni vt ibi gloſſ.illud merito ad ſi.no.q dẽs queſtiones formate a glo.ſoluuntur per gl.⁊ doc.in.l.ſi quis emptionis ti.⁊ in auẽ.niſi.C.de bo.mater.⁊.c.poſſeſſor.de reg.iur.lib.vj.ſed bal.videtur hic ſentire q.c.nõ3 habet locũ in maleſidei poſſeſſore.⁊ hoc ſit ſpãle in feud.propter exhibitionẽ ſeruitij.Sed diligẽter cũ ſpec.videtur tenere in oppoſitũ de iure ca.non eſt dubitandũ q in.c.noſtro non pcedat preſcrip.in maleſidei poſſeſſore.nã q̃uis habuit bar.ſingularẽ opi.in l.ſeqtur.§.ſi viã.ff.de vſuc.q tñ nõ affirmat t3 ſubmittit ſe ec.ro.

2 tamẽ veriſſima eſt opi.vc3 q † maleſidei poſſeſſor ſiue poſſidens mala ſide nõ pſcribit neqꝫ i actiõib⁹ pſonalib⁹ neqꝫ realibus p rationem tex.c.ſi.de pſcrip.qñ oẽ q eſt ⁊c.ex quo rõ eſt generalis. et

ita te

ita tenet Bal. in aut. ad hoc. C. de vsu. ⁊ ita Ang. in d. l. sequit. §. fi. vid. ⁊ idē tenēt Host. ⁊ Jo. an. ⁊ cōiter doc. in d. c. fi. cōtra Bar. te net Bal. in l. sicut. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. in l. quib⁹ diebus. §. dñs. ⁊ ibi Jmo. ff. de cōdi. ⁊ demō. in q. one incipit statuto cauetur ꝙ fenerator in l. j. C. de seru. ⁊ aqua. d. Ant. in c. qꝛ plerique. de immu. ec. Ang. in repe. in l. j. C. de indi. gl. in regula possessor. de reg. iur. lib. vi. ⁊ est tex. in d. c. fi. ibi vt nulla ⁊c. adducitur text. in §. j. in aut. vt ecclesia romana. hāc opi. dicit esse cōēȝ Pau. de ca. in cōsi. clxxxvj. incipit in christi ⁊c. viso his in. v. col. ⁊ eā sequit. ad arg. cōtraria pōt dici ꝙ ex quo tractat de periculo anime nō sunt atten dende iste subtilitates. ⁊ ita tenendū est ꝑpter peccatū euitandū vt dixi super tex. Quid nūc in dño an sicut vasall⁹ possidēs ꝑscri bit vt hic ita possit dñs ꝑscribere actionē ad ꝑstandū seruitiū ipsi dño. rñdet bal. ꝙ sic ar. l. fi. de accep. ꝑp nām correlatiuorū. facit scripta i. l. si certis annis. C. de pac. ⁊ in l. cū de in rē vso. ff. de vsur. ⁊ l. fi. C. de indic. vidui. tol. ff. de furtis. l. si duo. §. si quis tam. §. mar cel. ⁊ p hac snia adduco spe. in ti. de feu. §. ij. ver. tertio querit. item dicit bal. ꝙ si possideat dñs totā rē feudalē p sua ⁊ tāquā suā con solidādo vtile dñiū cū ꝑprietate. ita ꝙ per spaciū xxx. ann. possi deat integre sine ꝯdictione vasalli ꝙ possidendo suā ꝑprietatem sine aditiōe alicuius ti. ꝑscribat cōsolidationē ⁊ amotionē vtilis dñij. ⁊ allegat l. si heres ff. ad trebel. ⁊ autoritatē guli. de cu. in l. si quis emptiōis. ⁊ ꝙ habet in d. §. si vt ā. qro an qn quis est tut⁹ ꝑscri ptiōe approbata possit sibi tenere rē ꝑscriptā ēt i foro ꝯscie. ⁊ sen sit Jnno. ꝙ sic l. c. cura. extra de iurepa. ⁊ Bal. ā. de ꝯtē. inter do. ⁊ vas. de inue. feu. in fi. ⁊ in l. cū quis. C. de iur. ⁊ fac. igno. de quo etiam per ipsum in aut. ad hec. C. de vsu. facit gl. in c. j. de cōces. ꝑbē. Jn. in simili in c. qꝛ plerique. de immu. ec. doc. in c. vigilāti. ⁊ c. fi. de pre scri. bal. hic allegat glo. in l. j. in prin. in glo. magna. ff. de eden. dicens vult ꝙ ꝑscriptio est pro veritate. facit glos. in c. j. de conces. prebē.

1 ☞ Monachus aut clericus effectus post feudum quesitū amit tit dictum feudum.

2 Uasallus ingrediens religionem si steterit ibi per annum ad pro bandum ⁊ infra annū probationis nō sibi placuit religio an amit tat feudum.

1 Qui clericus. † Qui post feudū ꝗsitū effi citur clericus aut monach⁹ amittit feudū ꝙ prius habebat. h. d. ita ad hoc ꝯmu niter adducitur iste tex. ita Bar. post glo. in l. j. C. de le gi. gl. in l. de quib⁹ ibi Bal. ff. de legi. Bal. in l. data opera in. xvij. col. C. q accusare in aut. nisi rogati. C. ad treb. Nota tex. ibi hoc ipso ꝙ fm̄ Bal. hic est conō late, qꝛ ipso iure per clericatū feudū amit tit ꝙ patet per illa verba hoc ipso facit glo. in aut. de incest. nup. l. prin. gl. in c. cupientes. §. ceterū. de elec. in c. j. in fi. de iniur. lib. vi. gem. in c. quam sit. in fi. col. de elec. lib. vj. Sed diceret quispiā qūo pōt hec cōsuetudo ligare clericos cōtra ea que habetur in c. eccle sia sancte marie de cōsti. Bar. in l. cunctos populos. C. de sum. tri. tē qꝛ videt cōtra libertatē eccsie. c. nouerit. ibi Jnn. de sen. excom. aut. cassa. ibi Bal. C. de sacrosan. ec. so. mixta est cōsuetudo ⁊ gene ralis clericorū ⁊ laicoꝝ. idō ligat clericos. c. cū venisset. de eo q mit. in pos. c. cāmque. de ce iudi. nec est cōtra liber. ec. qꝛ hoc hꝫ nā feudi ex quo nō pōt seruire. dixi. ā. in plu. ⁊ in c. j. §. j. qui feud. da. pos. ita Pau. cōs. clix. inci. in xpi ⁊c. in pñti cā in fi. col. Joā. an. in regula sine culpa. de reg. iur. lib. vj. glo. hic tangit pulchrū articulū vtrū si clericus parat⁹ sit seruire per substitutū amittit feu. examinaui plene in c. j. ā. q feu. da. pos. qro an istud. c. ēt hēat locū in clerico q suscepit ordines minores an amittat feu. vt nec id recuperare pos sit dato ꝙ desinat eē cleric⁹. glo. in c. nālēs. j. c. vr̄ tenere ꝙ sic vꝫ vt amittat nec recupare possit idē vr̄ tenere Nico. de nea. in d. c. j. l fi. j. de he. fe. idē tꝫ bal. hic si cū isto clericatu habuit bñficiū ecclesia sticū alias sec⁹ per ea que habent in cle. graue. de rescrip. ad ꝙ facit ꝙ dixit bar. in l. in ꝯcubinatu. ⁊ p hoc adduco c. si voluerit. j. de ca pi. q cu. ven. facit aut. si cleric⁹. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ i aut. qūo opꝫ epos §. semel. ⁊ in aut. de sanctis. epi. in §. ⁊ generalr. sed ipse idē Bal. in d. c. j. de he. fe. tꝫ exp̄sse ꝙ per susceptionē ordinū minorū nō vr̄ quia renūciare feudo neque efficiat inhabilis ad feudū qꝛ poterit seruire p substitutū ⁊ posset eē rō satis vigēs p hac parte quam hic bal. allegat vꝫ ne sit i ꝑtāte circūuenire adultū hñtē feudū. ⁊ idō dimittēdo clericatū possit recupare ⁊ reintegrari ad d. m̄ fe. ope re stōnis p no. l. d. c. nāles. ⁊ l. d. c. j. de he. fe. ⁊ ista opi. vr̄ mihi satis eq̄ l isto casu hui⁹ suspitiōis. qꝛ imo Jac. de bel. mot⁹ ex hac eq̄ta tate tꝫ ꝙ talis cleric⁹ in minorib⁹ cōstitut⁹ nō priuet p c. ei q post ea. idō distinguendo dixit in d. c. j. in fi. de be. fe. vbi format qōnem. querit hic and. qd si vasal. nō ingrediet monasteriū neque profitet, sed facit votū ingrediendi religionē an amittit feudū si nondū in gressus dicit ipse. ⁊ sequit Alua. ꝙ si vasallus emittat votū ingre diēdi religionē lꝫ nō ingrediat religionē tū perdit feudū qꝛ pec cat mortaliter non adimplēdo votū. Bald. hic sentit ꝯ dū in glo. exponit tex. ibi votū religionis in monacho. ⁊ sic in eo q est ingres sus religionē. ⁊ hoc sequit bal. ibi p tex. ibi assumit. ⁊ qꝛ vba dēnt cū effectu ⁊c. l. j. in fi. ff. ꝙ quoque turis nec ob. ꝙ sit in peccato morta li: quia non est bona cōsequētia est in peccato mortali, ergo est pri uandus feu. per tex. in §. illud. ā. q fuit prima cau. bene. amit. vbi p iurus qui est in peccato mortali non amittit feud. ⁊ si hoc esset ve rum omnes fere amitterent feud. qꝛ nemo sine crimine viuit. sed posset respōderi ꝙ aliud in simplici periurio aliud in voto de in grediendo religionem qꝛ vasal. tam voto astrictus est vt possit co gi adimplere capitulo vnico. xxxij. q. vltima. preterea potest dice re dñs nolo te in vas. qꝛ nō potes mihi fidelitatē debitā facere: qꝛ voto iam es deo astrictus, ⁊ si illi nō vis esse fidelis nec mihi eris

2 fidelis. c. paruulos. xxij. q. v. Pone † vasal. ingressus est religionē ⁊ stetit ibi per annū ad probandū: ⁊ ante annum non placuit sibi re ligio, queritur an amittat feud. respondeo fm̄ And. quod amittat feud. per tex. in c. j. j. de he. fe. postposito habitu religionis non re assumit feud. ego dico contrarium ꝙ si. j. annum egredietur reli gionē nō perdit feu. probo per no. in. aut. ingressi. C. de sacrosan. eccle. ne ꝙ ibi cōstituit differentia inter feudalia ⁊ allodialia. hoc ꝓbat iste tex. ibi votū religionis assumit. nā intra annū ꝓbationis nō assumit votum religionis. patet iste recessit a religione intra annū iure permittente. ergo penā nō meret fundamētū an. est sub tile. lꝫ rigorosum. nā dicit ipse statim ingrediendo religionē dñm priuat seruitio suo. c. j. in fi. ā mi. vas. q ar. bel. dep. ⁊ interest dñi vt fiat locus alteri agnato q seruiat vel si est nouū feu. tūc reuertitur ad dñm. ex quo ergo semel iuit ad agnatos vel dñm non potest re dire ad vas. lꝫ exeat mōasteriū tū fuit mēdo id quod est equius pos sumus dicere ꝙ intrādo religionē nō priuat ex toto dñm seruitio qꝛ imo qꝛ trāsit ad frugē melioris vite, vel trāsire intēdit tanꝗ iu st⁹ impedit⁹ excusat a seruitio dñi si est ꝑsonale vel seruiret p sub stitutū interea donec durat ann⁹ ꝓbatiōis sicut videmus in c. si mi nor. j. c. facit ratio qꝛ q̄ spū dei agunt nō sunt sub lege. l. sunt perso ne. ff. de religio. ⁊ sump. fune. ⁊ quasi vocatus a maiori dño interea excusabitur. c. j. in fi. j. de pa. iur. fir. ⁊ in c. j. §. preterea ducatus. j. hoc ꝑbi. feu. alie. p fed. feā ꝑfessione tūc qꝛ impedimētū ē ꝑpetuū tūc currit indēnitati dñi. §. j. §. mutus. ā. c. vel abba. lꝫ donec est in du bio an ex toto firmauit vitā mutare deuolutio feudi nō fiat. lꝫ iu re licite intra annū ꝓbatiōis pōt egredi religionē. c. ij. de regula. li. vj. cū si. facit. c. bñficiū. eo. ti. ergo nō priuabit feudo. ad idem facit l. cum atrilius. ⁊ cū rōcor. iuris de serui. rust. ꝑdio. nec ob. c. j. qꝛ log tur qn̄ efficitur apostata religiōis postꝗ effectus religiosus post annum probationis quando deponit habitum iure non permitte te nos in questione proposita loquimur lege permittēte.

Et si vasallus. Uasallus non priuat feu dolꝫ se non omni anno ꝑ sentet. h. d. ⁊ ratio dubitādi pōt esse qꝛ videbat quod de epo qui ex forma iuramēti sui se omni anno debet presentare. ⁊ visitare limina apłoꝝ nisi ex iusta causa excusetur alr̄ punitur vt extra de iureiu. c. ego. N. epo in fi. ⁊ xciij. di. iuxta ratio deci. est in oppositū qꝛ hoc non reperitur statutū in vas. neque in iu ramēto eius cōtinet. nec nos debemus hoc dicere l. seruū in §. nō dixit. ff. de acqui. here. ⁊ ꝓbat. j. eo. in c. lꝫ ad ꝙ glo. hic posita se remittit ⁊ nihil aliud fecit. suffi. itē qꝛ ꝙ ꝗn sit parat⁹ seruire dño petēti lꝫ nō pñtet se nec se offerat vt ibi ⁊ i c. j. vbi vidimus de for. fi. ⁊ vide ꝙ dixi. ā. que fu. j. cau. bene. amit. in §. lꝫ nec alia. Jste tex. est cōtra quosdā principes qui faciunt edicta ꝙ omni anno sui va salli sub pena priuationis in sua curia se pñtēt. ꝗ edicta quare fiūt nonit deus ⁊ rationē decisionis huius tex. assignat Bal. qꝛ lex alio onus nō imponit, nec nos imponere debemus. l. si serui. §. non di xit. ff. de acqui. here. l. pe. ff. si quis a parente manu. fue. facit tex. in c. alligant. xxvi. q. vij.

1 ☞ Filij vasalli oēs tenētur ꝑstare dño fidelitatē, nisi feudū ex di uisione ad vnū solum peruenerit quo casu ipse solus tenetur.

2 Dominus si decessit pluribus heredibus relictis, an per vasallū sit omnibus heredibus fienda fidelitas.

3 Filij vasalli an possint constituere procuratorem ad iurandū fide litatem domino.

4 Filios domini mortui cōmittentes bellum inuicem an teneat va sallus adiuuare.

1 Omnes. † Oēs filij vasal. tenentur ꝑstare fide litatē dño, nisi feu. ex diuisione ad vnū peruenerit, quo casu ipse solus teneturiurare. h. d. not. ibi fidelitatē ꝙ si vasal. decesserit relictis plurib⁹ filijs oēs tenentur petere inuestituram in j. annum ⁊ diē ⁊ prestare domi no fidelitatē ꝙ est notabile ꝑpter ea que vidistis in c. j. ā. quo tem pore miles. ⁊ in c. j. in prin. ā. q fuit. i. cau. be. ami. maxime si sit indi uisum feudū tenentur oēs prestare fidelitatem no. ibi ex diuisione ꝙ qn fratres diuidunt inuicē bona vel iudex diuidit. pōt assigna ri feu. vni facit no. in l. si familie. C. fa. herc. no. ibi ille solūmodo ꝙ ille ad quem solū peruenit feudum solus tenetur prestare fidelita tē domino. habetis ergo duos casus decisos in hoc. c. ⁊ est terti⁹ quando filij diuidunt feu. inuicem vtrum oēs teneantur prestare fi delitatem dño rñdeo ꝙ sic p tēx. ibi maxime si indiuisum ꝗ indiui sio includit casum etiam diuisionis feudi l. scire oportet. §. sed et

2 secundum maxime de excu. tut. † Quero cum glo. in ver. Sed queritur &c. quod si domino decessit relictis pluribus heredibus vtrum per vasallum sit omnibus heredibus fienda fidelitatis. & respondet gl. quod ista questio fuit disputata per pil. qui inducit plura ar. pro & contra que ar. plene hic tradit ista gl. & primo pro ea parte &c. vsque quod sufficit quod vni iuret. & addacit rones quas prosequere recitando vt in glos. vsque ad ver. ex contra. & in ista parte arguit in contrarium quod omnibus heredibus domini sit iurandum & hoc probatur vsque ad ver. solummodo. & in ista parte ponit determinationem questionis predicte secundum py. vz quod vasallus debeat iurare omnibus heredibus domini per hanc ronem quia ius quod habet dominus in vasallos est indiuiduum sicut dicimus de iurepatronatus quod habet in libertos quod indiuiduum est l. carmelis pia. ff. de iurepa. cum ergo tale ius sit indiuiduum, sequitur quod debet prestari insolidum cuilibet heredi l. vie. ff. de seruitu. cum si. nec habet obstare reductio ad inconueniens: vt quia possibile sit deuenire ad infinitos heredes dominorum: quibus omnibus esset iurandum, quia respondet hoc non est inconueniens nec dannosum vasallo cum faciat id heredibus insolidum quod facere tenebatur defuncto neque in plus dannificatur quod potest quia ipsi heredes possent ipsum vasallum liberare iurando solum vni pro omnibus ar. in l. iij. ff. de his qui deie. vel effu. item est in potestate ipsius relinquendi feu. si ex hoc grauari se sentiat. & hoc voluit gl. vsque ad ver. sed quicquid & in ista plene redarguit suprascriptam determinationem py. per tex. l. de probi. feu. ali. per fed. in §. preterea ducatus. vbi videtur hodie determinari contrarium vz quod tenetur vas. iurare, nisi vnicum non compellat vas. pro vno feu. plures dominos habere vt ibi patet. & hoc vult ista gl. vsque ad fi. ex qua collige quatuor notabilia. primo quod iuspatronatus est indiuiduum similem glo. habes quam hic firmat in l. sub conditi. in fi. ff. de assi. lib. que solet allegari pro singulari per tex. in l. quidam mulier ff. fa. her. & vide etiam hic plene per bal. in l. cum sed. C. de fideicom. secundo no. quod ius vasallorum est indiuiduum quod intelligas verum habito respectu ad ipsam fidelitatem quoniam est indiuisibilis vt not. glo. in l. vsusfructus in. §. j. de vsufruc. ronem quia omne quod non est corpus hereditarium actu vel habitu reputatur indiuiduum l. fi. de iurepa. & quod no. in l. ij. C. de libertis & eorum libe. Si autem haberemus respectum ad ipsum corpus feudale tunc istud ius bene esset diuisibile vt in isto tex. & in d. §. preterea. de quo plene per Bal. in l. si plures. C. de condi. inser. & dixi. S. de fratri. de no. bene. inuesti. in c. j. & quod no. in l. iiij. ff. de verbo. oblig. Jo. an. in addi. spe. in rubrica. de feudis. bal. in c. que in ecclesiarum. de consti. tertio no. quod vasal. potest relinquere feudum si sentiat se grauari ex eius retentione. & hoc probatur per. c. j. S. de vas. qui contra consti. lotha. Sed quia etiam hec est magna disputatio. Ideo dic plene per gl. in c. fi. S. de capi. qui cu. ven. & S. de prohi. feu. ali. per fede. in §. callidis. & de hac questione etiam tetigi. S. de vas. decre. eta. in c. j. quarto no. quod vas. debet iurare fidelitatem omnibus heredibus domini. & hoc secundum opi. pil. quam gl. accur. sequitur l. si vsusfru. alo incipit. l. si cuius in. §. sed & si plures ff. de vsuf. & illam glo. tenet bal. l. l. j. ff. de re. iudi. in q. xxij. secundum opi. Ja. colum. glossatoris hic positam non tenetur iurare fidelitatem, nisi vni. per d. §. preterea. quam opi. sequitur pe. de cer. Ja. de bel. & communiter est transitum bal. hic alle. no. in l. com. diui. in prin. ff. com. diui. sed tu clarius & plenius dicas quod si istud fe. deuenit ad vnum tantum ex filijs vel heredibus domini quod tunc illi soli debeat iurari sicut in simili expresse videmus de iurepa. ff. de iurepa. in l. si. sed ita est quod si feu. ad vnum solum vas. peruenit quod iste solus iurabit vt in tex. in fine. ergo & eodem modo quando ius domini ad vnum solum ex filijs & heredibus peruenit ad quod facit. S. de eo qui sibi & heredi. suis. potest. n. dominus facere vt ad vnum solum ex filijs feu. perueniat vel etiam ex diuisione inter eos hoc potest fieri ar. in isto tex. & S. per quos fiat inuesti. §. j. secundum And. de iser. & gl. est in l. si familie. C. famil. her. si vero feudum venit ad omnes filios sue qualitatis siue non, tunc omnibus est iurandum. ff. de ope. lib. l. vt iusiurandi. in fi. ff. de reg. iur. l. vel quod nec ob. §. preterea ducatus vz quod pro vno feu. habeat plures dominos &c. quia hic sit diuisio ex necessitate successor. arg. famili. her. l. heredes. §. an ea. & in. §. illa. Item quia omnes heredes loco vnius sunt. sed ilius cui successerunt l. cum feu. ff. de condi. & demon. preterea nulla subest necessitas, sed ex voluntate mera domini alienatio partis feu. merito non potest ex hoc induci vasallus vt habeat plures dominos vt ibi. Tamen isto casu possunt isti heredes domini si volunt eligere vnum cui iuretur pro omnibus. ff. de edil. edic. l. quod si nolit. §. si plures. de ope. no. nu. l. stipu. §. questitum. ff. fam. her. l. heredes. §. pluribus ff. iud. solui. l. fi. tamen vbi tale ius indiuiduum potest vni committi. & est bonus tex. in l. iij. in. §. adijci de fideicom. liber. de quo per Bal. in l. j. C. quando liceat ab emp. rece. & ita vt. S. dicit Alon. doc. dolosos distinxisse & consuluisse a quibus et And. de iser. non multum discrepat hic in lectura. & per predicta poterit saluari determinatio pil. hic posita quia non est verisimile quod determinasset contra casum legis in d. §. preterea. Et hoc modo saluabitur etiam gl. accur. in d. l. si cuius. ff. de vsufru. de qua materia aliqualiter tangitur per Dy. & Bar. in d. l. stipu. §. questitum. & in l. de pupillo. l. §. si plurium. ff. de ope. no. nu. & per Jac. ard. in summa. de suc. feu. sub rubrica si vero est facta consignatio, an heredes domini succedant &c. cum sub seq. & est tex. de feu. & beneficijs in c. de negotijs. §. insuper. & vide in spec. ti. de feu. §. quoniam. ver. xxix. Ex predictis potest determinari vtrum vasal. volens alienare feu. teneatur petere licentiam ab omnibus heredibus domini an sufficiat ab vno tantum. ¶ Quero ab extra quid si ex feu. vasalli mortui debeatur certum seruitium, vt quia feudum erat conditionatum negatur seruitium in c. fi. de capi. qui cu. ven. Qualiter prestabitur illud seruitium per heredes: Respondeo quod si seruitium est in dando tunc quilibet prestabit pro parte eum contingente. l. ea que. C. si cer. pet. facit quod dixit Bal. in auth. cessante. C. de legi. heredi. Si vero seruitium est indiuiduum puta ire ad prelium vel exercitum cum domino tunc dabunt vnum eque idoneum de se sicut erat pater eorum. & iste seruiet pro omnibus quia omnes loco vnius sunt d. l. fi. tamen §. si plures. & l. cui feu. secundum And. sufficit enim domino vnum habere eque idoneum qui sibi seruiat, sicut erat prior vasal. solus. ff. loca. l. si quis domum §. j. de consti. pecu. l. quo autem. §. j. de qua quoque vide plene in spe. ti. de feu. §. quoniam. ver. cum ibi late prosequitur per Ja. ardi. ti. de successione feud. sub rubricella vbi a pluribus habet vasal. feudum &c. Quero iuxta predicta si sunt plures heredes vasalli obligati ad seruitium prestandum domino, an dominus poterit eligere magis idoneum. dicit predictus Andr. de iser. quod sic. arg. eorum que habentur in l. quod si plures. ff. de testa. tutela. & ibi etiam per Bald. Sed plus mihi placet dictum Spec. in d. §. ver. cumque iuxta fi. qui tenet quod vasalli debent eligere vnum ex se ipsis nec domino poterit eos in plus grauare quam fuerat conditio patris ipsorum. Si vero essent plures domini habentes vnum vasallum, tunc ipse vasallus eligere potest quem vellet. vt no. glo. in d. §. preterea ducatus. quod intelligo quando per concursum

3 non poterat seruire nisi vni vt statim dicam. † Quero an tutor filij possit constituere procuratorem ad iurandum fidelitatem: dic quod sic vt in c. j. §. sed vtrum & quod ibi dixi. S. per quos fi. inue. secus autem est in iuramento quod prestatur a ciuibus vt probatur de pa. constan. & tenet Bal. in. l. j. §. ne autem. C. de cadu. tol. Et similiter dicit vnus potest inuestire nomine omnium consortum vt plene per bal. in l. j. C. quando liceat ab emp. recede. Vel heredibus omnes per procuratorem. d. §. personam in fi. ¶ Quero questione prima questione vasallus prestabit seruitium pluribus domino qui dictum feu. pro parte tenent. Et respondeo quod si est pecunia vnicuique dabit partem suam pro qua est heres vel feudum tenet. Si vero seruitium est indiuiduum vt. S. dixi puta ire ad prelium cum domino & quilibet filiorum habet deprese bellum diuisum & in diuersis locis ita quod non est possibile quod adiuuet omnes, tunc potest eligere ipse vasallus quem ex dominis velit adiuuare. ar. ff. ad sille. l. si quis in grani. §. secum omnes. per no. in d. §. preterea. attamen dixit bal. in l. j. ff. de re. iudi. in xxij. q. quod bene faciet ipse vas. si gratificabitur digniori & seniori ar. ff. de pac. §. si maiorem. & l. fi. de fi. instru. facit quod no. in l. ciues. C. de incolis. lib. x. & quod dixit Inno. in c. j.

4 extra de maio. & obe. ¶ † Quero quid si isti filij domini mortui inter se committant bellum an tunc vas. tenetur aliquem adiuuare vel gratificare. dicit bal. in d. loco quod nonquam tunc est sibi obstandum d. l. si quis in grani in §. si cum omnes. ff. ad sille. dic vt in spec. in d. §. questio. versi. xij. vbi plene & diffuse prosequitur. Quero an vasalli possint diuidi numero inter dominos. dic quod sic cum sint in bonis. arg. C. communia vtriusque iudi. l. possessionum. tenet bal. in l. libertus. de operis liber. an vlti. colum. reuertendo ad d. glo. In glo. ibi recedendo signate gl. quod a tenore contractus non est recedendum. hinc est quod vasal. non tenetur suis sumptibus ire ad prelium cum domino, nisi tenor inuestiture id iudicet secundum Inno. in c. sicut de iureiur. Insuper signate glo. quod dominus non potest alienare directum dominium se. in plures personas neque alienare partem directi dominij ipsius feu. ne cogatur vasal. habere plures dominos d. §. preterea ducatus in rone sui. Quero an vasallus vniuersitatis teneatur prestare fidelitatem singulis de vniuersitate: respondeo quod non, quia dicitur vasallus vniuersitatis non singulorum l. sed si hac. §. qui manumittitur. ff. de in ius vocan. secundum And. hic. item no. hic And. quod secundum communem sententiam vasal. non potest renunciare feu. quando feu. est gratia vtriusque. vt no. in c. j. de capi. qui cu. vendi. & de hoc videbimus in c. j. S. de vas. qui contra consti. loth. extra glo. oppo. quod non possit fieri diuisio feudi. l. communi diuidundo. ff. communi diuid. So. feudum etiam regionibus diuidi potest, nisi sit feudum regale ducatus &c. d. §. preterea duca. S. de prohi. feu. alie. per Federicum.

1 ☞ Filius adoptiuus non succedit in feudo.

1 Adoptiuus. † In feudo non succedit filius adoptionis h. d. No. quod dicit in summario facit. l. si ita quis. ff. de leg. ij. l. fideicom. ff. de condi. & demon. Et sic habetis hic casum, quod consue. vel statuti de simplici non extenditur ad fictum de quo in c. j. in prin. S. quib. mod. feu. amit. vbi posui in ij. colum. & sic no. quod licet adoptiuus in multis censetur filius l. j. ff. de bo. pos. contra tab. in pluribus insti. de adop. etiam quo ad dignitates l. senatore. ff. de sena. tamen non quo ad feuda concor. in simili de excu. tu. §. j. & in auth. quib. mo. na. effi. legi. §. adoptionis. l. filio quem. & ibi habetur. ff. de lib. & post. ronem quia cum dentur amore vasallorum c. j. S. de feud. da. in vicem legis commis. non est ita verisimile quod amor descendat in extraneum licet adoptatum quam in proprium sanguinem c. j. S. de duo. fra. de no. bene. inue. c. fi. S. de l. corra. aliogn sola dispositione vasalli posset in alium extraneum feudum transferre contra c. j. in prin. S. de suc. feu. item ad obuiandum fraudibus que faciliter committi possent, vasallus ei morti proximus adoptaret vnum in filium & sic excluderet vel dominum vel agnatum & conualescere

posse:

posset emãcipare & ludo habere dñm. ita Joã. an. in simili in addi. ad spe. in ti. de suc. ab inte. in fi. ꝙ sola ciuilitas nõ cõsideratur in feu. sicut nec sola naturalitas vt statim videbimus in c. naturales. § eo. in glo. vnica ad fi. an aũt filius arrogatus succedat in feu. respõdet Bal. ꝙ nõ a paritate rationis: qꝛ in feu. sola naturalitas filiorũ nõ sufficit vt hic. limitabitis hunc tex. nisi arrogatio vel adoptio esset facta a principe eo tenore vt succedat in feu. sm bal. allegat not. in d. c. naturales. secũdo limitabitis, nisi cũ arrogatione vel adoptione cõcurrãt iura naturalia, puta auus arrogauit vel adoptauit nepotẽ ex filio dũmodo aũs sine arrogatiõe vel adoptiõe succedit auo. ar. l. cũ in adoptiuis. C. de adop. & ꝙ no. in l. si arrogator. ff. e. ti. sz an. iõ aduerte qꝛ si extarẽt agnati alij qñ feudũ esset pfinũ vel etiam nisi femina ista. l. mater eius posset ex pacto in feu. succedere istum nepotem arrogatum admitti debere ad feu. p eaq̃ videm in c. j. §. & qꝛ. & hoc quoq. §. q feu. dare pos. & in c. j. §. filia. §. de suc. feu. ita An. hic sentit tertio limitabitur text. nisi in inuestitura esset pactũ vt etiã filij adoptiui succedant: qꝛ tenor inuestiture est seruãdus ar. c. j. §. de duo. fra. a cap. inue. & vidistis gl. q̃ vult hoc ar. in c. oẽs filij quarto fallit, nisi statuto vel cõsuetudine caueret ꝙ etiã adoptiui succedãt in feu. per ea q̃ vidi in c. j. §. de suc. feu. & ita alia. ex cuius qõnibus & responsionibus elicere poteris has legitimationes.

1 ☞ Cõsuetudo quod filij primi matrimonij succedant in feudo valet.

1 **Qualiter.** † Valet cõsuetudo vt in feu. tm̃ succedant filij primi m̃rimonij, non scdi. h. d. no. casum valde durũ valere consuetudinẽ vt filij primi m̃rimonij nõ aũt scdi succedãt in feu. ex q̃ possumus inferre ad ꝯsuetudinẽ q̃ est ꝙ in regnis non succedat, nisi primogenitus de quo per Bal. in l. cũ antiquioribus. C. de iure deli. Jo. an. in addi. ad Spe. in rub. de feu. Bal. in l. cũctos populos. C. de summa tri. glo. ista ad fi. dicit ꝙ hoc c. loquit de ꝯsue. nã si aliqua cõsue. probaret illa esset seruãda ꝙ filij primi matrimonij tm̃ succedant in feu. vbi aũt nõ probaret talis cõsue. que nõ presumitur filij tam primi q̃ secundi matrimonij succederẽt ar. c. j. de gradi. succes. in feud. & l. vlti. C. de legi. here. & sic hoc c. nostrũ est locale non autem generale.

1 ☞ Filij naturales etiam legitimati non succedunt in feudo.

2 Filij naturales legitimati non succedunt in feudo. etiam non existentibus filijs legitimis & naturalibus.

3 Pater non habens filium preter naturalem quem legitimari fecit ad feudũ: si postea suscepit alios filios legitimos in m̃rimonio an legitimatus succedat in feudo cum ceteris filijs legitimis.

4 Filij legitimati per subsequens matrimonium, an succedant in feudo.

5 Imperator an possit legitimare ad feudum ecclesiasticum.

6 Filius legitimatus natus ex nõ legitimo, an succedat in feudo aui.

Naturales. Filij naturales tantũ non succedũt in feu. q̃uis legitimẽt. h. d. no. † ꝙ naturales filij etiã legitimati nõ succedũt in feu. Bal. hic dicit esse rationem qꝛ naturales sunt aliquo modo infames saltẽ de facto. ideo nõ est verisimile ꝙ de eorũ successione in feu. dñs cogitauerit quãdo feu. illi dedit vt not. eos in summa ex qui. cau. infa. irro. & ita ang. in dispu. que inci. nobilis quidã. d. ant. in c. per venerabilem. circa me. in versi. alius est effectus qui filij sunt legi. §. soror. insti. de inoffi. test. vel sm alios. donec vasallo non nascitur filius legi. agnati habent primũ locũ nõ autẽ filij naturales in suc. fe. antiqui. & est ratio, qꝛ solũ agnati admittũtur ad feudũ vt. §. de natura successio. feu. c. j. Isti autẽ taliter nati non sunt agnati sed cognati vt. ff. vñ cogna. l. hac pte. & insti. de suc. cogna. §. vulgo. & per legitimationẽ subsequẽtẽ videntur agnosci vt in aut. de incest. nup. §. dubitatũ. pinde est ac si nũquã fuissent naturales ar. l. imperialis. C. de nup. & in l. j. C. de iure annulorũ aureorũ. & fatendũ est ꝙ imperator hãc legitimationẽ põt facere. l. qua in puincia. §. j. ff. de ritu nup. & hec no. in glo. sz tñ simpliciter concedẽdo nõ videtur hoc facere & concedere tale priuilegiũ in pudiciũ alterius. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne qd in loco publico. C. de eman. lib. l. nec auus. existentibus enĩ illis nalibus veniebãt legitimi agnati vt. §. de gradi. succe. in feu. in c. j. & §. q feu. da. pos. §. cũ vo conradus. & sic ius tale erat q̃sitũ agnatis. & eis deficientibus dño vt. §. de alie. feu. §. & si clientulus. pterea hic et si legitimatus succederet in fe. tractaretur et de pudicio dñi ad quẽ legitimatiõe nõ facta feu. ex nã inuestiture & natura sua etiã facilius reuerteretur. Ideo princeps sine eorũ preiudicio videtur legitimasse. & facit simile. nã adoptiuus non succedit in feu. c. adoptiuus. §. eo. sed filius adoptiuus & legitimatus equiparantur. gl. in l. cũ feu. & in l. in adoptiuis. C. de adoptio. in l. filius. C. de mancip. & orig. lib. x. in l. j. §. primo. in glos. magna. ff. de admi. tu. non mirum si esset naturalis legitimatus nõ succedit in feu. Ad predicta glo. in l. cũ legitime. ff. de sta. ho. text. in. § legitima. in aut. qui. mo. na. effi. sui. nam proprie ille est filius qui ex legitimis nuptijs est natus. l. filium. ff. de his q sunt sui. vel alie. iu. facit glo. in c. innotuit. de elec. vbi appellat legitimatũ improprie legitimũ dũ vtitur no. improprietatis tanquã &c. facit tex. in. § generaliter. & §. filiũ. ibi marchionationẽ in aut. qui. mod. na. effi. sui. preterea in generali dispositione nõ veniũt feu. c. in generali. § eo. Ideo etiã in legitimatione simplr facta nõ videntur feu. cõprehensa & sic habetis ꝙ legitimatio nõ trahitur ad feuda. ☙ Opere pretiũ est q̃rere an naturalis legitimatus succedat in feudo si tẽpore inuestiture feudalis filius repiat se legitimatũ. vr pma facie ꝙ succedat qꝛ tex. noster dicit postea, ergo a ꝯrio sensu si tpe inuestiture repiat se legitimatũ succedat in feudo. ego putarẽ ꝙ nõ succedit in feudo. nã cõsuetudines feudales disponunt filios nõ posse succedere, nisi cõcurrãt eodẽ tẽpore naturalitas & ciuilitas filiorũ vt probatur in hoc c. iuncto c. adoptiuus. non ob. tex. in ver. postea. voluit soluere dubium an filij naturales legitimati ex post succedãt in feudo. Ita ꝙ verbũ postea non refertur ad tps inuestiture, sed le refert ad naturalitatẽ: qꝛ naturalitas filij pcessit legitimationem. & ꝙ ad hoc dz referri: qꝛ de inuestitura in tex. verbũ nullũ ergo illõ lz postea dz referri ad pdicta. i. lz post naturalitatem. s. post q̃ nati sunt tãtũ naturales. & sic vult determinare iste tex. ꝙ ab initio natiuitatis dicit esse filij naturales & legitimi ex spãli feudorũ cõsuetudine. lz Bal. in qõne de filio legitimato per subsequens matrimoniũ nõ vr placere iste intellectus: qꝛ si attenderetur hec principiũ filius per subsequẽs matrimoniũ legitimatus nõ succederet in feu-

2 do. No. ibi nec soli nec cũ alijs, † ꝙ filij nãles legitimati nõ succedunt in feudo et non existentibus alijs filijs legitimis & naturalibus. ☙ Sed quero an hic tex. loquatur de suc. ab intest. tm̃ an vero de suc. ex testõ eo casu quo feu. et deferatur ex testõ. & video vtroq casu locũ habere. c. nostrũ. qꝛ loquitur indistincte. arg. l. de pretio. ff. de publi. In glo. ad fi. no. ꝙ nemo põt legitimare ad regalia & baronias, nisi papa vel imperator vel m̃rimoniũ subsequẽs. & de hoc vltimo videbimus. no. s. hoc ꝙ papa vel imperator põt legitimare cũ tenore vt succedãt in feu. nã nisi noiatim diceret succedãt in feu. nõ succederẽt in feu. legitimati ab imperatore. Et sic no. hic et glo. ꝙ in generali legitimatiõe et pape vel imperatoris nõ venit legitimatio feudaliũ, nisi expssisset. ita sm vnũ intellectũ intelligit Jo. an. hũc tex. in c. lator. qui fil. sint leg. Propterea hec gl. dicit noiatiz nec sufficit generaliter clausula vt succedant nisi exprimatur ad feuda. Ideo dixit bal. & legitimatio nõ intelligatur ad maximas digni-

3 tates, nisi exprimatur sm bal. in l. ea q̃. C. de fideicõ. † Quero pater nõ hz nisi filiũ nãlem quẽ legitimari fecit ad feud. sz formã supra scriptã: postea idẽ pater suscepit filios legitimos ex vxore, an legitimatus succedat in feudũ cũ ceteris filijs puto ꝙ sic. arg. l. cũ quis & l. nup. C. de natura. lib. Item qꝛ illud ꝙ legitime factũ est nõ debet viciari per superuenientes. l. ij. ff. de itinere actuq priua. nõ ob. l. si vnq̃. C. de reuo. dona. qꝛ ibi loquitur in extraneo in quo nõ est verisimile ꝙ pater voluerit pponere extraneũ sue sobolis. hic autem quilibet erat de suo sanguine. facit ꝙ ibi no. gloss. in l. si totas. C. de inoffi. do. videtur esse de mente And. de iser. licet nõ ponat exẽplũ in feu. & Bar. in l. ex facto. ff. de vul. & pup. vbi late questionẽ examinat spec. in ti. de suc. abinte. ver. item si sint legitimati. & ibi Jo. an. de quo per ipsum in c. sine culpa. de reg. iur. in vj. Item no. ex glos. ꝙ certa scia principis in legitimatione equiparatur clausule nõ obstante. facit glo. & ibi abb. in c. ad hec. de rescrip. in c. statutũ. in ver. literarũ. de rescript. lib. vj. Bald. in l. fi. C. sen. rescin. nõ pos. in l. eos. in prin. C. de appel. & in preludijs huius operis. Bal. in l. fi. C. de crimi. sacri. in l. nec dãnosa. C. de preci. impe. offe. in pace cõstan. in verbo libellariũ. Jo. an. in c. si eo tẽpore. & c. si propter. de rescrip. lib. vj. & sic ista gl. vult ꝙ sufficit ex tenore rescrip. colligere certam scientiam. licet hec verba formaliter non exprimantur. & ita Goff. & ibi Panor. in c. nonnulli. in prin. de rescrip. Panor. in c. cum inter. de excep. an. in c. j. in. §. preterea ducatus. in fi. col. j. de pro hi. feu. alie. per Fede. qui dicit ita debere intelligi autoritates glo. & aliorum qui volunt certã scientiã exprimi. Joã. an. in c. j. de excess. prela. lib. vj. l. idem vulpianus. ibi Bar. & Bal. ff. de excu. tuto. qui tex. tamen loquitur vbi tractatur de modico preiudicio. Bal. in locis prealleg. gl. & Gemi. in c. j. de cõsti. lib. vj. do. An. in c. j. de rescrip. in iiij. col. Pan. in c. venerabiles. & in c. examinata. de confir. vti. vel inuti. c. inter dilectos. de fide instru. que loquuntur in ꝯfirmatione: ergo a fortiori hic cũ nos loquimur in cõcessione priuilegiatiua adducitur etiã l. qdã cõsulebat. ff. de re iudi. & ibi doc. sed loquuntur in respicientibus vtilitatẽ publicã. si autẽ tolleretur ius priuati, tũc vr ꝙ requiratur et clã expssa nõ obstãte. vt vult bal. §. in pe. huius ope. in xiij. col. facit ꝙ in simili dixit Bal. in c. lz cum. de proba. in iiij. col. in casu q̃ nõ aufertur ius aliqõ priuato nec in re nec ad rem cũ hoc ius agnatorũ. s. spes succedẽdi nõ sit in cõsideratiõe. l. fi. C. de pac. ita Pau. de ca. cõsi. ccxxv. an. in xpi sup prio in l. ad testiũ ff. de testi. in l. cũ heredes. ff. de acq. pos. cũ ibi no. nec per hoc tollitur ius quesitũ. vt no. Pau. vbi prime & bar. & alij in l. gallus. §. & qd si tm̃. ff. de lib. & posthu. bal. in c. j. in prin. in pe. col. j. hic finitur lex in l. fi. C. de epi. & cleri. in l. ij. C. de iur. & fac. igno. facit ꝙ not. Pau. de ca. in l. iij. §. si is. ff. ꝙ q̃sq iuris. bart. in l. is potest. &. sed circa hoc quero. ff. de acq. here. pro hac opi. facit gl. in cle. j. de iudi. in c.

pacto.§.preterea.de offi.dele.bar.in cõsi.xcvi.q incipit ciuitati camerini.Arch.in c.seruatis.xxv.q.ij.in c.pñtiū.l pn.vij.q.j.bal.in l. eam.in.xij.col.C.de fideicõ.in c.cū adeo.de rescrip. Egidius decisione.cccccxcviij.incipit extra rotā.et deci.cccixiij.incipit si narret. Joan.an.in c.si.de iudi.Inn.in c.cum olim.il.ij.de priui.Oldra. si bi cõtra cõsi.cccxcv.inci.orta materia rote decisione.ccccxxvij. inc. item q licet romana curia.vbi dicit,certā scientiā pbari per testes Pau.de ca.in l.pnceps.ff.de legi.et.l5 ista sit cõis fuis et vera.bal. hoc vult q d5.cla ex certa scia expmi in lfis.et p eo pnt adduci alique gl.ñ.allegate.et voluit bal.in c.j.ñ.per quos fiat inuesti.vbi dicit certā sciētiā nõ posse pbari per testes.Jmo.in l.quidā.ff.de re iudi.et in l.ij.C.de fructi.et lit.expē.Oldra consi.cccxxv. q incl. thema qstionis.ego dicerē banc vltimā opi.saluari posse.vbi ad derogādū legibus 3rijs requirit q exprimat in rescripto.cla non obstā.q qñ dixi afo in c.nõnulli.de rescrip.in pñ.habet in l.si quis õncipio testamēti in pñ.ff.de le.iij.p bar.et gemi.in c.j.de cõsti.li.vj. Jo.an.in c.j.de excel.pla.li.vj.cū si.auc volum⁹ loco illius sufficere certam sciam et d5 exprimi in lfis.et facit.§.si.cū gl.in auc. q. mo.na.effi.sui.et bal.hic qz in dispõne certa in spē,puta qñ imperator litmat aliquē ē tād feuda.et tūc sufficit sine cla nõ obstā.d.§.si. scita gl.vt p bal.in d.l.cā q.et pro hac determinatione facit dum Bal.hic qrit an in legitimatione sit necesse q īperator apponat etiam nõ obstan.et dicit Bal.q non qñ ipse spāliter scribit ex certa scia.et hoc si ibi q certa scia sit expressa in lfis sec⁹ si daret aliena gnālē autoritatē legitimādi q cla pdicta est necessaria ar.no.l.d. §.si.in auc.q.mo.na.effi.sui.et q dixit Jo.an.in c.j.3si.in.vj.in nouel.alij dicūt q semp reqrit cla derogatoria qua nõ adie.ta pn ceps pot⁹ vr p inportunitatē induct⁹ fuisse q ex deliberatione p no.in l.j.de na.lib.et C.si nup.ex rescrip.pet.l.j.l5 pma opi.est magis cõsona iuri p l.q in pnicia.§.j.ff.de ritu nup.vbi e casus vtrū dicta cla ex certa scia debeat apponi qñ imperator rescribit ad puatam vtilitatē alicui⁹ sufficiat dicere nõ obstāte tali l.vel nõ obstāte.nāle.in.ff.de feu.fue.cõtro.si ista.nideo q in hoc variat glo. nā in auc.ho.inter.C.de testa.t5 q debeat specificari lex cui intendit derogare p.l.fi.qa.in pri.ff.de le.iij.ita Oldra.cõsi.cccl vij.incip. facti tale qdā ex alia gl.in.d.l.j.C.de natu.lib.ita t5 q sufficiat dicere nõ obstāte aliqua lege.bar.in d.l.j.C.q si qtra ius vel vti.publi determinat q sufficiat dicere nõ obstāte aliā lege.ita q nõ sit necesse exprimere legē cū noiando hoc mō vel nõ obstāte tali lege sufficit q dicat nõ obstāte aliqū l.derogatoria vel aliqū l.q ex hoc fieri phiberet vel similia verba.Et ita idē bart.in extrapa.ad repri.sup gl.in ver.nõ obstan.et in l.si qs.in pñ.ff.de leg.ij.et p gl. et bal.in tractatu de pac.cõstan.§.libellary.ad q facit l.libertus. ff.de ali.et ciba.lega.dixit tñ do.bal.in l.j.C.de natura.libe.q ad cautelā bonū est specificare legē et dicere nõ obstāte.l.j.C.de natura.liber.in.§.si.i auc.q.mo.natura.effi.legi.et naturales.si de feu. fue.cõtro.cū si.qz ista materia est multū sparsa ne euagemur extra feudalia dicite vt Jo.an.et alij in c.j.de excel.pla.lib.vj.in c.si ppter.abi gemi.et Pe.de anch.in v.charta de rescrip.co.lib.do.anto.in c.que in ec.de consti.in c.j.de rescrip.Panor.in c.nonnulli pnn.et Pau.de cast.cõsi.liij.incipit in dei nomine passus iste. An. consi.cccxv.incipit quedam domina.Cal.in rub.de consti.cõsi.j.et de presump.cõsi.ij.Bal.et alij in d.auc.hoc inter liberos alias q fine in l.j.C.de natu.lib.in l.sed si quis.§.questitum.ff.si qs cau.in l. humanū.C.de legi.in l.nec damnosa.C.de pci.impera.offcan.l.j.ff. C.sentē.rescin.nõ pos.in pace constan.ver.libellarium.in l.j.in.ff.C. de lati.liber.tol.in l.pacta nouissima.C.de pac.quantū ad ppositū nostrū circa materiā feudalē pro clariori noticia.Alua.dicit posse sic distingui q interdū imperator legitimat aliquē simpliciter nõ facta aliqua mentiõe de feu.nec de feu.nec de su.cedendo.et tunc ex tali legitimatione quis nõ admittitur ad successionē feu.qz ea sua est in isto.c.et rõne dixi.3.Interdum imperator legitimat et exprimit in rescripto et succedē nõ fed.sed tamē nullā mentionē faciat de feu.et adhuc talis legitimatus nõ admittet ad successionē feu. cū de feu.nulla sit facta mentio neq in genere neq in specie p ea q dicta sunt.et pbal in hac glo.a 3rio sensu.a facit etiam ratio qz licet in generali alienatio de omniū bonor nõ videt venire feu.vt.j. eo.in c.gnāli.Jta et eodē modo in illa legitimatione gnāli ad succedendum in quo non est facta mentio feudi non d5 intelligi feud. interdū imperator legitimat et in legitimatione spāliter et nolatis sit mentio quod legitimatus succedat in feudo.et tunc aut ex certa scientia hoc fit.et isto casu legitimatus venit ad successionē feudi etiā dato q in rescripto nõ sit dicta cla nõ obstā.Et isto glo.intelligatur.et sic Alua.et Oldra dicunt.et isto casu apponere clausulā vt statī dicam.aut nõ apparet alias de certa sciētia.Et tunc aut est rescriptū cū dicta cla nõ obstāte quo casu ipse legitimatus admittetur ad fe.alias sec⁹ per ea que dicta sunt.Et hoc mõ habes intellectū huius materie.Dixit tñ bal.q quādo princeps legitimat ad feuda q ista nõ est gfa cõis sed exuberans.et ideo exuberans solennitas reqrit in qua dr nõ obstā.c.naturales.ff.de feu.fue.contro. D5 vbi est gratia cõis sufficit dicere nõ obstāte aliqua lege in 3trariū

er.no.in l.ij.ff.de ee.in.Et p ho. tutius est.Et cõsulo q semp in re-
4 scripto gfe feudalis apponat.d.cla in specificata forma. † Queres an filij legitimati p subsequēs matrimoniū succedāt in feudo. Ja.de bel.hic determinat eos succedere.et Jo.an.in c.lator.extra q filij sunt legi.q limitat bal.ver.,nisi forma inuestiture inspiceret et pncipiū puta si inuestiture feudalis diceret zcedo tradi tibi et filijs legitime ex te descēdētib⁹.nā tūc legitimati p subsequēs matrimoniū nõ succederēt.an.hic t5 3 p.c.tāta.q filij sunt legi.qz retro trahitur vltimatio ad tps mfimonij.Alua.hic dicit pcedere dictū Bal.in eo q erat natus ante matrimoniū dictū And.saluat in nato post mfimoniū zcepto ante p no.p host.in d.c.tāta.cõtra Jo.de. in c.lator.q filij sunt legi.t5 opi.And.et pbat in c.annotatū.ibi.Jo. Ant.de ele.Bal.in c.q in ecclesiaz.de zstitu.Cal.in rub.de feu.q fi.v.Ang.zsi.xxvij.incipit titius.et zsi.lxxiij.incipit per cessationem.And.hic t5 in fortiori casu,nisi tenor inuestiture eēt hoc modo inuestio te et descendentes ex corpore tuo et c.pcedunt pdicta etiā si in articulo mortis d.sponsauit zcubinā.bal.hic et in l.cū quam.C.de fideicõ.et Jo.an.in regula sine culpa de re.iur.li.vj. post.in d.c.tanta et sic habetis q subsequēs matrimoniū legitimat etiā quo ad feu.q dictū fane intellige in naturalibus filijs tñ sec⁹ in spurijs.d.c.tanta.contra in tale subsequens mfimoniū pot opp. de simulatione et impediret eius effe.tus.hac.in l.neq.C.de nup.et hic p eundē in l.et si 3tra.C.de incest.nup.in l.cū quis.C.de natura li.li.Et no.fm An.et raro et nisi ex causa d5 imperator legitimare maxime qñ sunt filij legitimi naturales.facit q no.Cy.in l.rescripta.C.de preci.impe.offe.et ibi Bal.et l.nec auus.C.de eman.libe. et voluit Bal.in l.nā ita diuus.ff.de adop.in l.q se patris.C.vnde liberi.concludit q semper in dubio presumendū est pro principe q3 ex certa scia fecerit.facit gl.in l.relegati.ff.de pen.et ibi bar.glo.in l. antepe.ff.ex qui.cau.maio.In.et d.ant.et cõmuniter cano.in c.que in ec.de cõsti.Cy.in l.fi.C.si contra ius vel vti.pub.do.Anto.in c. cum olim de iudi.do.Ant.in c.ij.de renun.Gemi.in c.gratie de sup.negli.prela.lib.vj.maxime in his que sunt de iure positiuo prout est deuoluino legitimarum successionū.c.raineius de testa.nec legitimādo fil os excludit ex toto alios filios Pau.de ca.zsilio. cccv.incipit in xpi super primo.et ex toto non priuat alios filios iure nature hoc dico ad vitandā contrarietatē cū q no.in l.cum ratio.ff.de bonis damna.et p Bal.et Alb.in l.j.§.ius naturale.ff.de iusti.et iure.dūmodo ergo de voluntate constet quod, volui legitimare satis in dubio in principe presumitur causa inter subditos suos alias non cle.pasto.de re iudi.per locum a speciali. Inn.in c.inquisitioni.de sen.ex com.Quero an tex.noster habet locum in feu.paterno.respondeo q sic fm And.qui loquitur indistincte,sed quid inter fratres naturales tantū,an alter alteri succedat in feu.ego puto q non quia sicut filij nõ admittuntur,ergo nec fratres ab eorum enim leges naturales.Quero quid si non sit expressa qualitas defectus natalium in legitimatione an valeat bal.dicit q sic nisi d.q illustris.C.ad ora.et hoc etiam Bal.in l.poulus.ff.de sta.ho.Bal.in c.sup literis de rescri.nam factū est exprimere spurietatem absq eo,q dicit q sit natus ex monacha q d.m reddi tur dubium qz taciturnitas qualitatis in pnilegijs vitiat priuilegiū.l.et si legibus.C.s 3 ius vel vti.pub.et hanc ptem t5 Jo.an.in addi.ad spe.ti.q fil.sunt leg.in rub.et t5 alba.in c.C.de na.lib.ibidem t5 bal.in l.pferi.in repe.C.s 3 ius vel vti.pub.idē.Ant.de bu.et pa nor.in c.p venerabilem.qui filij sunt legi.facit q voluit Bal.in l.j. in antepe.col.ff.de fur.in l.barbarius in vj.col.ff.de offi.pro.ang.in l.s5 si hac.ff.de in ius vo.nec.ob.no.in c.si.de hi.pst q.qi pōt dici q loquit si illa curie infinimo pontifice quis est scruandus in l.cum quam.C.de fideicõ.Oldra in consi.cxlvij.incip.factum tale quidā rex Lud.in zsi.q incip.omnipotētis in pnti zsultatōe q alle.bal. in zsi.cclvij.ang.in consi.cccxij.incl.qdā pcō anc.in zsi.cccxcvij. q inci.circa primum,nā vna spēs purlarie expressa suffi,ceret p gnāe dā ita pau.in zsi.cccvij. q incip.in xpi,nā eēt enormitas copule puta ex filia.bal.in d.l.eam quā in x.col nõ tamen eis quālitas que sibi aggrauare est exprimēda.dummō hs alternēre natura copule.ita rota in antiq deci.in.item predicta gcludunt limitare vt Bal.vt non valeat legitimatio qñ habet gcursum cū legitimo et naturali.secus si nõ habet gcursus cū legitimo et natura lista Bal.in c.dodū in vij.col.de elec.elegāti⁹ declarat pdicta Lu. in zsi.cxliij.incl.in ppoita zsultatione in.q.col.pcedit legitimatione spuriorū qz iure ē magis reprobata et odiosa.s.in auc. q mo.na.effi.sui iū eis qlitas spurietatis exprimēda,sec⁹ in legitimatione naturalū tñ id in eo exprimendū,an nati ex ferna vel ne vel alia qualitate p ter.in d.q nō hñs m.et.sic ergo in auc.q mo.na.effi.legi.itē limitero nõ habere locū vbi appareret de mē te pncipis qz voluit in casu nõ specificato dispēsare fine legitima re ita Bal.in d.l.eā in iij.col.et facit ter.j.allegat⁹ in l.quarum pnncia.§.diuus.ff.de ritu.nup.vbi sufficit principem ex certa sci entia legitimare incestuosos que ter.hic 3mēdat bal.dixit l.repe.c. p venerabilē q filij sunt legi.dro an nat⁹ ex clico in minorib⁹ zsti tuto legitimet p subsequens mfimonium vt videtur fm Ricardus

dñ malibi.q nõ qr est natus ex dãnato coitu.ff.de statu ho.l.pen. luo Jo.an.tangit in addi.spe.qui filij sunt legi.in prin.& se remitit ad no.per ipsuʒ in.c.fine culpa.de reg.iu.li.vj.in mercurial.vbi tʒ contrarium quem sequitur bal.hic qr cõtrahere mrĩmoniũ ob initio erat in ptãte pris.& tõ legitimatio trahit retro vt in.d.c.tãta.& facit rõ.nam in his q̃ sunt iuris positiui dispõ.legis est ipsa veritas & inductum legis dispositione est vere inductum bar.in.l.si is qui pro emptore.in.ij.principali.q.Vñ & quãt circa p̃dictam verũ ista illa fictio fingit &c.ff.de vsuca.bar.in.l.si maritus.§.j.ff.de adul.do.ant.in.c.ex parte in simili.de spõ.saly.in.l.ij.C.de iure aureo anu.aure.bal.in.l.j.C.de natu.lib.facere autẽ quem filiũ legitimũ est iuris positiui.l.filius.ff.de his q sunt sui vl ali.iur.§.liceat.i aut.q.mo.na.effi.legi.§.si qs ergo.&.§.fi.in aut.quib⁹ mo.na.effi.sui. Sʒ p subsequens matrimoniũ legitimatio inducit n canone ita vt retro fingatur legitimus.d.capitulo tanta.ergo perinde est ac si de legitim us a prin.fuisset.Nec obstat clericatus:qr sicut non potest impedire matrimoniũ.ita nec ei⁹ effect⁹ bar.aũt in.l.j.ff.de concubinis vr dubitare.Sed p opi. Ricar.malũb.fortiter facit qr tpe natiuitatis tenuisset matrimoniũ. Itẽ qr.c.tanta.nõ fingit sup im possibile aũt fuisset q ille clericus dũ esset in ordinibus potuisset cõtrahere vt in aut.de sanctis.episc. Itẽ pbat.in.d.c.tãta.in fi.vbi spurij nõ legitimant p subsequẽs matrimoniũ & ban. opinionem dicit Albano.esse veriorẽ q̃ videt seq Bal.in.l.si cõtra.C.de nup.in.l.benign⁹.C.de leg.& in aut.preterea.C.de na.libe.nã simile vidimus q si qs cõtrahat ex dispẽ.cũ sua cõsanguinea cũ qua habuit primo filium vel contrahat cũ iudea nunc effecta xpiana cũ qua p̃mo habuit filiũ,q per tale matrimoniũ subsequẽs nõ fit legitim⁹ filius primo nat⁹ vt dicunt doc.in.d.c.tanta.& bal.in.l.paulus.ff.de sta.homi. Utrũ aũt possit talis fieri dispensatio.vide p io.an.in.c.legitimi de reg.iur.in mercu. Quero pone q quis suscepit filia ex cõcubina & cõtrahit cũ alia & suscepit prolẽ.illa mortua cõtrahit cũ prima cõcubina & sic legitimat ples & filios prius susceptos ex illis quis dʒ succedere in feu.stante statuto vel ɔsuetudine q primogenitus in feu.succedat.& Jo.an.in.d.c.fine culpa in mercu.ẽʒ q succedat filius natus ex vxore & est ratio qr filio nato ex cõcubina deferebat hereditas si legitimaret.si ergo ante cõditionẽ purificatã nascit & alter filius legitimus ille succedit per.c.q̃uis.& ñ p pte.de pbẽ.li.vj.cũ primo huic filio sibi ius queratur.& ita tenẽt doc.in.l.cũ decẽ.ff.sol.ma.& bal.in.l.cuʒ quis.C.de natu.libe.bald.in.l.neqʒ in simili.C.de nup.& ita determinat in directorio iure in tit.de filijs legitimis.& ille.§.quidem alle. Nu.bar.& qr circa istã materiã limitationis late scripsi in.c.tãta.in.ix.col.& in.c.p venerabilẽ.in.§.qd aũt.l.vij.&.xliij.col.extra q fil.sint legi.hic leuiter pertranseo. Quero qd si nascatur filius ex matrimo.q nõ tenebat.putabat tñ tenere p ɔtrahẽtes errãtes in facto. An talis fili⁹ succedat in feudo.& d.Bal.q sic p no.in.l.q̃.C.de ince.nup.q intelliga verũ qñ matrimoniũ esset improbatũ alia de cã quã rõne consanguinitatis:puta qr vir habuit aliam vxorẽ vel ecõtra vel pater erat sacerdos vel mater monacha & alter ignorabat.quo casu natus ex tali mrĩmonio erit legitim⁹ et respectu vtriusqʒ q̃ q̃ alter ipsorũ sciuerit vt.ff.de sta.liber.l.si duob⁹ facit q no.in.c.ex tenore q fi.fiet legi.& Bal.in.d.l.qui cõtra. Sʒ qñ matrimonium esset improbatũ rõne cõsanguinitatis,tũc filij nati nõ essent legitimi neqʒ succederẽ. Quero princeps cõcedit feudũ ɔstituto in sacris pro se & heredib⁹ suis.quero an illa verba heredib⁹ intelligant.i.descẽdẽtib⁹ an vero de agnatis. Cõcludit bal.q itelligitur de collateralib⁹ nõ de filijs:qr cogitasse videt q cõstitut⁹ in sacris nõ pt habere filios legitimos.l.heredib⁹.§.fi.ad trebel. Jmo.in.l.ex facto.§.si qs rogat⁹.ff.eo. Quero dño cõcessit feudũ vasallo pro se & suis filijs natis & nasciturls.& tũc dñs sciebat q vasal.habebat nisi solũ filiũ naturalẽ.nũqd talis filius naturalis succedat in feudo.dic q sic qr sciẽtia dñi cõcedẽtis hoc importat. ar.l.ñ qs ita.ff.de testa.tutela.Nã quilibet põt inuestiri et seruus & quicunqʒ si dño placet vt in.c.j.§.psonã.&.p quos fiat inuesti.& tenet Bal.in.l.eaʒ quã.C.de fideicõmis.& probat in.l. heredibus.§.fi.ff.ad trebel.

5 † Quero an imperator possit legitimare ad feudũ ecclesiasticũ,vel papa ad feu.tẽporale. Et dicunt doc.q nõ qr vnus nõ põt subtrahere de iurisdictiõe alteri⁹.l.ɔsulta diualia.C.de testa.& in.c.nouit.de iud.& tʒ Bal.in.d.l.eã q̃.& Bar.in.d.l.in prin cia.C.de se.ñ.nup.& in aut.ex cõpleru.C.de incest.nup.vide.x.dist.c.j.& in Spe.de dispen.§.fi.ver.illud.Jo.an.in.d.c.lator.vtrũ aũt Imperator possit legitimare in terris ecclesie,vel papa in terris imperij tangitur per p̃dictos in dictis locis.& Bald.plene in.l.l.C.de iure annu.aure.& per Bar.in.l.j.C.de sum.tri.& doc.in.c.p venerabilẽ extra q filij sunt legi.& plene in directorio iuris in titu lo de filijs legitimis & illegitimis.§.fi.& p Bald.in.d.l.eã quam.

6 † Quero an filius legitimus natus ex nõ legitimo succedat in feu.aut.Jo.an.in.c.lator.extra qui fi.sint legi.transit sicut musci pula sup primas.tamẽ cõcludit q si istud.c.esset cõstitu.imperialis nõ succederet nepos:qr excluditur autor suus.l.patet ñ esset particu lario cõsuetu.in loco cõsuetudinis excluderetur nepos non alibi.

cũ ergo iste cõsuetudines vt dixi in p̃ludijs faciãt ius ɔ̃aliter vt ɔsuetudines ɔ̃ales feudorũ & iste tex.sit inter cõsuetudines feudales,ergo faciet ius quo ad oẽs & sic nepos nõ succedit.ne quoque per Bar.ff.de lib.& post.l.gall⁹.§.qdẽ recte.&.§ quid si tã.& is spec.de suc.ab inte.§.j.& ibi Jo.a.no.& Bal.in.l.si qs inces.C.de incest.nu.

1 Minor.xiiij.anno.si detur feudũ nõ cogit facere fidelitatem & nihilominus tenet feudum.

2 Minor.xiiij.annis ad admitteatur ad feudum volens.

1 **Si minori.** † Si minori.xiiij.an.detur fe. nõ cogitur facere fidelitatẽ & nihilominus tʒ feud.h.d.vsqʒ ad.c.titius.no.speciale in minore.xiiij.annis vt nõ cogat iurare fidelitatẽ,nisi donec puenerit ad maiorẽ etatẽ & sit doli capax p tex.ibi capax doli si nõ iurat nõ cadit.idẽ intellige si nõ petierit renouationẽ inuesti.a successore dñi defuncti quã in pubes maior facere tenet vt in.d.c.ij.§.impato.probat j.in ti.se.& tʒ bal.in.l.j.ff.de verb.ob.licʒ in cõtrariũ facit.l.ij.cũ ibi no.C.si aduer.delic.& qd no.bal.in aut.si captiui.C.de epi.& cle.in.l.minoribus.C.de his quibus vt indig.lʒ minor nõ petierit tutorem filio,tñ etiã fact⁹ maior nõ tenet petere & põt dici q speciale est in isto casu:qr feudi substantia principaliter in fidelitate consistit:ideo quanto citius põt maior factus illam fidelitatem prestare tenet.no.casum in quo quis retinet feu.lʒ iuramẽtum fidelitatis nõ pstet & fidelitatẽ facere teneaset & hoc est fauore etatis.regulariter aũt cõtra vt.&.p quos fiat inuest.c.nullo.tñ fm bal.hic lʒ quo ad penã puationis nõ teneatur seruire.tñ q̃ ad ɔpulsionẽ poterit ab eo exigi seruitiũ & ipse ad id cõpelletur nõ expectata pubertate & seruiet p substitutũ vt videbimus.j.eo.c.pri.quo ab extra qd si iste pupill⁹ erat doli capax,an si iurabit & dixit an.q sic p.l.fi.ff.de libe.cã alua.dicit q isto casu si nõ petierit inuestituram.j.debitum tempus q nõ cederet a feu.p bñficiũ huius text. nã ex cõsuetudine feudorum tta cautũ est vt hic:vñ nõ debemus venire ad determinationẽ legis cõis vt de feu.cog.c.j.ad q facit q not.

2 gl.ij.j.de pace iura.fir.te.§.itẽ si a.& q ibi dixi.quero † an minor.xiiij.annis admittat volẽs ad iurandũ & dixit idẽ and.q nõ per.l.videamus.in prin.ff.de in litẽ iurã.aluo.tʒ contra.per istum text.q dixit nõ cogit & pbat.j.in.c.proximo.& ibi aliquid dicã.item qr istud tale iuramẽtũ est volũtariũ in quo pupilli volẽtes admittũtur.l.qui iurasse.ff.de iureiu.sʒ in.d.l.videam⁹ loquitur de necessario seu iudiciali in doli capace crederem pcedere opi.aluaroti,vt possit si velit iurare in eo q nõ est doli capax crederẽ nõ admittendũ qr iuramẽtũ dʒ habere comites de quib⁹.i.c.& si xpo.de iureiu.& aut.q dr p gl.C.de nup.& iter eos comites est discretio q̃ nõ cadit i talu.c.ij.de delic.pueror.ideo nõ admitteñ.ad iurandũ si vellet & ita p cedit dictũ and.& id ẽ multo magis in infante fateor q et volens nõ admitteret:qr iuramẽtũ desiderat verba vt i aut.de mã.prin.§.sed neqʒ.q̃ verba nõ põt infans pferre.l.j.in prin.ff.de ver.obl.facit tex.in.d.c.j.&.quo tempore milcs.& q dicã in.d.§.sacramenta.& predicta declaraũ fm ea que dixi.&.per quos fiat inue.in.§.psonã.i pe.q.in gl.q̃ inci.sʒ de hoc minore ad fi.no.istã gl.que intelligit istum tex.non de minore.xxv.annis.sed minore.xiiij.

1 Vasallus in quẽ peruenit feudũ p successionẽ si sit impubes nõ tenetur fidelitatẽ facere,neqʒ seruitiũ psonale pstare:tñ si quis p eo dictum seruitium facere voluerit admittetur.

2 Dignitas accrescens vasallo post susceptũ feudũ,puta si fiat baro vel comes tũc de feudo poterit seruire per substitutum.

3 Vasallus non liberatur propter suam negligentiam.

1 **Si quis** decesserit. † Si qui vasal.in quem peruenerit feu.p successionẽ sit impubes non tenetur fidelitatẽ facere neqʒ seruitiũ psonale pstare,si tñ quis p eo dictũ seruitiũ facere voluerit admittet.h.d.& ɔtinuat ad.c.&.pri.qr ibi declarauit quid iuris i feu.nouo.hic vero determinat i feu.pterno & antiq.& p euidẽtia pmitte q licet dũ vasal.p f.n.q a dño recognoscit ad pstationem seruitiorũ tenet vt.j.de capi.qui cu.ven.c.j.que seruitia qñqʒ sunt realia qr sunt in dando aliquid dño puta decẽ omni anno qñqʒ psonalia qr sunt in faciẽdo puta ire ad plitũ vel ad exercitũ cũ dño vt dixi in.c.j.&.oẽs.&.eo.de hoc tali seruitio personali loquit iste tex.no.casum i quo vasall⁹ nõ cõpellit iurare fidelitatẽ nec per se neqʒ paliũ,qñ pupillus succedit in feu.paterno vt hic:& hoc colligit etiã gl.hic posita in suo prin.q̃ si hic est expedita vsqʒ ad ver.si tñ &c.& adde rõnem qr hoc a paẽ pupillaris etas.nã regit in ɔtriũ vt dixi.&.in.c.primo in notabi.no.q pupill⁹ q nõ tenet iurare fidelitatem tñ volẽs admittit naʒ alibi pluries hoc accidit q qui nõ cõpellitur volẽs admittiẽ vt no.p gl.in.l.j.ff.de ferijs & hoc colligit etiã gl.a sa l.d.v.si tñ vsqʒ ad.v.illud aũt &c.q notabile postea iterato recapitulauit i v.& nobis q̃ p ho.in dictis ptib⁹ remanet expedita no.ibi relinquit.n.vtrũ vas.possit fuire p substitutũ.distingue fm Ja.de bel.aut vasall⁹ est minor aut maior.pmo casu pt fuire p substitutũ sʒ si nõ seruit nõ tñ pdit feudũ,scdo casu aut seruitiũ est tale q põt per aliũ ipleri aut nõ.si nõ põt per aliũ expediri,puta qr cohereret persone tunc nõ potest seruire per substitutum.l.j.§.ne aũt.C.de cas

ducis tollen. Si autem potest per alium impleri. Aut inhabilis sm naturam feudi a princi. et ex post facto sicut est femina et tunc nō seruit p substitutū q2 a pncipio excludit a successiōe.c.j.§.hoc autē notandū.§.q fe.da.pos. Aut est inhabilis ex post facto tunc potest p alium seruire eque bonū et domino acceptabilē.c.j.§.fir miter.j.de phi.feu.alie.p Fed.intelligas tñ pdicta sm Bald. hic, nisi dñs expsse dixisset I inuestitura q̄ d3 p se seruire tūc nō pos set p substitutū dño inuito.l.si ita fuerit seru⁹.ff.de manumis. test. facit gl.singularis in cle.j.de vita et ho.clericorū et q̄ no.maxime p Bar.et pa.in.c.si.de offi.dele.et tenet Bal.et pbatur in.l.j.§.ne au tem.C.de cadu.tol.de quo ibi plene p doc. Si tamen isto casu vas. ad seruiendum non esset habilis adhuc putarē q̄ posset seruire p substitu.per.l.quisquis.et l.ad similitudinē.C.de epi.et cle.et est de mente and.de isec.et ex mente Bal.hic possumus et dicere q̄ ex q̄ litate seruitij videt autē q̄ per seipsum fiat,non per substitutum sicut videmus q̄ capitanea⁹ et magna officia nō possunt exerceri per substitutū nisi in casu necessitatis.§.phibemus in aut.de col la.facit no.in.d.§.fi.de offi.dele.et facit q̄ voluit Io.and.in addi.ad spe.in rub.de feu.ver.xcliij.vbi dicit q̄ iusta subsistente cā vel im pedimento in psonam suā vasallus potest seruire per substitutum als nō.l.nullus.ff.de decurio.l.inter.ff.de sol. Sed tñ dicit notabi liter q̄ si seruitiū 9sisteret in prestatione pecunie quilibet soluen te liberatus esset.l.stichum.§.fi.ff.de statu liber.spiritū.Bal.vl̄ ve rius Bal.habuit suum q̄ ex qualitate seruitij inducetur an possit va.per alium seruire.ideo si dignitas esset aucta ipsi vas.ita q̄ nō esset decens digni.sue prestari seruitia debita cū sua persona quia poterit ea prestare p substitutū.l.interdū.ff.de ope.lib. Idē si alia necessaria cā p quā vas.cū sua psona nō pōt seruire.l.fili⁹.§.fi.cū l.se.ff.de pcu.sm predictū and.et tz etiam Ia.ardi.in sum.in ti.q. mo.feu.amit.sub rubricella excusat si dignitas et in plurimis rubri cellis ibi primis.ita hic Alua. Et no.gl.q̄ sm morē oium curia

2 rum,minores faciunt seruitutē p alio. Et no.† q̄ si dignitas accre scit vasallo post susceptū feudū vt si fiat baro comes tūc d feudo seruiet per substitutū.l.interdū.ff.de ope.liber.et l.eius artificij eo ti.vbi p dignitate rc.et excusat vasallus si dominus petat serui tiū q̄ non potest facere sine dedecore sm And.et illicitum petitus ex 9uentione vel impositione cōmutabitur ad aliud licitū et eius honorē.l.legatū.ff.de vsu fru.lega.et.l.liberto.§.lucius.de annuis lega.dūmodo nō sit onerosa indebite vasallo,sed fiat arbitriu bo ni viri.et no.d.§.pterea nam oīe grauatur in hoc q2 9uentum ser uitium non potest hre cū sit indecens vasallus releuabit eum in h vt ipse eligat cōmutationē equā pro dicto modo.ar.l.eum q.ff.de reg.iur. Unde si vnus rex liber ab alio rege libero feu.teneat vel accipiat qcqd 9ueniat de seruitio.fiat illud seruitiū q̄ conueniet dignitati vtriusq3 sicut post acceptum feudū puenisset ad hāc di gnitatem et mutabit in aliud seruitiū eiusdē generis q̄ deceat sta tum vtriusq3 ar.l.si is cui.ff.de serui.pterea rex infeudās si dixerit regi infeudatu volo q̄ mecum moreris in exercitu meo consilian do et alia faciendu certe nō tenebitur:qm secū morādo in exercitu laberet dignitas regia vasalli eodē modo si dñs diceret vasallo militi q̄ seruiat pedes vel portet onera propterea seruiet per sub stitutū et no.sm.d.Bar.et dicit se vidisse ab originali Bal.circa fi.huius operis id q̄ cōiter nō hr q̄ si vasallus perdat feudum p pter fellonia suam et dominus acceptat non tenetur amodo vasal lus ad fidelitatem.c.j.§.de mil.vas.q ar.bel.depo.et.c.j.de vas.q 9 consti.lot. Si autē non est fellunia s3 negligētia ex qua obligeī va sal.vt q2 passus est p suā negligentiā auferri possessionē castri feu

3 dalis nō liberat a fidelitate:q2 regula est † q̄ vasall⁹ nō d3 ex sua negligētia liberari vt no.in.c.j.§.quo tpe miles inuestiturā pete re debeat,

1 ☞ Dñs 9sentiēs vasallo alienāti ius suū nō pōt postea illō tā ꝙ ad se spectans redimere.

2 Terminus anni an inducat tacitum consensum,

3 Pater alienans illicite feudum,si filius succedit ei cū bñficio in uentarij et nihil ei superueniat de bonis q2 nihil superest,an isto ca su filius admittet ad feudū exclusis agnatis.

4 Feuda respiciunt primum stipitem et primum consensum do mini

5 Vasallus nō hñs agnatū preter solū cui alienet feudū:valet aliēa tio si nō agit de preiudicio dñi.

Itius. Casus feudū antiquū licite alienatū p vasallū pōt eo mortuo si nō reliqt filios recuperari p eius primiorē agnatū etiā nullo precio restituto. Si vero reliquit filios tunc p dictos filios nō 9sentiētes alienatiōi poterit reuocari dūmodu pciū restituant acquirēti.nec est opus isto casu expectare mortē alienātis.h.d.et p mitte pro euidētia q̄ istud.c.totū intelligit in feu.antiquo,nam in feu.nouo nō pōt intelligi.qm tale feu.alienatū licite non potest re uocari nec p filios neq3 p agnatos alienantis vt dixi.j.de alie.feu. pater.in prin.in vltima.q.itē premitte q̄ vas.intelligitur alienare feu.licet quando adest 9sensus dñi vt.j.de phi.feu.ali.p Loth.in

c.j.in fi.et de probi.feu.alie.per Fed.in.c.j.in prin. Item premitte q̄ si vasal.alienat feu.licite nō pjudicat filijs vasalli neq3 agnatis dicte alienationi nō 9senserunt vt.j.de alie.feu.pater.in.c.j.in pn.et dixi que fuit.j.cau.be.amit.§.fi.differunt tamen filij a ceteris recu perando in duobus et primo q2 filij psūt recupare feu.alienatū et in vita et post mortē alienantis agnati solum post mortē.scdo q2 filij nō psūt reuocare nisi restituāt pciū s3 agnati reuocāt absq3 pcij re stitutione et hoc induxit iste tex.de nouo et rōnē diuersitatis.j.dicā itē pmitte q̄ istud.c.intelligitur qñ alienatio fuit facta licite.s.cu3 9sensu domini quoniam si fuisset facta nō licite reuocaretur indi stincte feu.alienatum et p agnatos in vita alienātis q2 tūc hēret locū.c.j.j.an agna.vel filius Ia.tñ de bel.intellexit istud.c.vt loqt̄ de alienatione illicita.et no.he.vt.j.patebit itē pmitte q̄ expsse cō sentiens alienationi priuat iure reuocandi idē si tacite qñ scienter patitur emptorē possidere per annum vt.§.si de inuesti.inter do.et vas.lis oria.c.ij.in fi.et in isto tex.in fi.qm annale silentiū habet vi3 refutationis vt.§.dixi.qualiter olim feu.alie.po.§.pe.q̄ qualiter i telligatur.j.dicā.item premitte q̄ l3 sit phibita feu.alienatiu tñ inter agnatos ad quos dictum feu.est reuersurum est permissa vt l d tien.de alie.feu.pa.c.j.secundu rñso sublequenter scias q̄ an.de iser.timore iuris noui videlicet infra de phibita.feu.alie.per lo tharium et de probi.feu.alie.per Fed.intellexit istud.c.procedere de iure antiquo de quo.§.qualiter olim feu.aliena.po.§.et si aliena tdus cū ibi no.quo iure vas.poterit alienare vsq3 ad medietatem etiam absq3 domini voluntate q̄ hodie correctum est per dictum l.lotharij.et federici.vltimo etiā dixit ipse q̄ pōt intelligi et exēpli ficari ille tex.in vasal.infeudante feu.suum alteri q̄ etiam hodie li citum est vt in.d.§.j.qualiter olim feu.alie.po.et in.§.autē si libel lario.q.mo.feu.amit.tū aūt exēplifica in alienante v a sun.it litera et q̄ dicta alienatio fuit fcā licite vc3 cū 9sensu dñi et mediāte pcio q̄ alienatio tñ nō h3 pjudicare filijs et ceteris agnatis ad q̄s fe.erat reuersurum quoniā feu.erat antiquum vt.§.dixi.et hoc mō nō ob stāt 9tra.d.aut.bal.hñ exēplificamz in alienāte s3 intellexit aliter istū tex.vt hēat respectū ad ius antiquū dicēs q̄ titi⁹ pmu aliena uit pte dimidiā seio et istō poterat facere de iure vt l.d.§.porro.et in.d.c.si diētul⁹.postea alienauit aliā dimidiā agnato remotiori et super hac pte oriebatur dubium an potuisset alienari.et dicit q̄ sic cū hac distinctione q2 aut vas.alienans non habet filios et tunc p ximior agnatus reuocat:demum vasallo mortuo nullo precio re stituto aut vasallus alienās habet filios et tūc primior agnatus statim reuocat:tenetur tñ pcium restituere.et iste est intellect⁹ bal. s3 iste intellectus quā q̄ in se possit esse verus tñ nō cōgruit litere vt hic in fi.in qua expsse pz q̄ filius alienātis erat ille q reuoca bat et sic pdicta sua distinctionō hñ adaptaī ad tex.vnde intelligo q̄ in pma pte vasal.alienatus nō hēbat filios quo casu primior agnatus poterat reuocare nedū ptem alienatam seio extraneo.et de hac parte tex.nullam facit dubitationem sed etiā pōt reuocare aliam partem alienatam agnato possidenti.et super hac parte ex orta fuit dubitatio an possit reuocari.nā videbatur q̄ non:q2 alie natio erat facta in agnatū sed tñ deter.in 9trium q2 nō erat proxi mior ille possidēs in quem erat facta ali.merito per proximiorē in quē dictū feu.erat reuersurū pōt reuocari probat.j.de ali.fe.pa. in prin.nec primior tenet restituere pciū vt hic in prima parte po stea subijcit in secūda pte q̄ si alienās relinquit filios tūc ipsi filij reuocabūt et incōtinēti dūmodo restituāt pcium istō puto esse in tellectū huius.c.no.tex.ibi 9cessit q̄ per verbum 9cede pcedente ti.ius trāsfert tale quale titulus importat sec⁹ si deficiat titul⁹ sal tē tacitus.l.lucius.et l.pe.ibi not.ff.de dona.habet in.l.cū qd.ff.si cer.pe.no.ex isto tex.sm gl.j.hic positā in pn.sui casum not.q̄ vbi vasal.alienator hēat filios q̄ et eo viuente reuocabitur alienatio eius sed si nō habet filios reuocabitur eo mortuo q̄ sit ratio diuer sitatis gl.ista nō assignauit sed reliquit nobis inuestigādū.tamen assignat rationē An.de iser.q2 istud feudū erat auitū et antecesso rum ipsorum filiorum sic ipsis filijs debebat ex pacto et prouidē tia ipsoz.vñ ipse fili⁹ et viuēte pferrat quasi dñs.ff.de li.et posth. l.in suis.et insti.de here.quali.et diffe.§.sui.et ex hoc cāpt abdicaue rit se ius suū in aliū trāsferēdo q̄ potuit.l.q taberna.ff.de 9hen. emp.admittit fili⁹ incōtinēti nec psona pris sui ad hoc viuētis h3 sibi obstare,cū viuēte eo dñs cēsebat:idō q2 tūc ēptor grauat in hoc vt incōtinēti restituat alienat in alio.l.vt rebēat pciū suū ar.ff.de iureiur.l.cū q.s3 qñ ipe vas.alienator nō h3 filios s3 solū agnatos tūc dicti agnati nō admittūt ad reuocādū incōtinenti q2 nō intelli guntur dñi ipso alienante viuēte et sic reuocabūt solū post mortē s3 q2 l hoc grauātur expectādu mortē alienātis alienatī alio qre uocāt absq3 pcij restōne.interim aūt donec viuit alienator ēptor lucrabit fruct⁹.et dicit bal.q̄ si facta alienatione nō viueret ipse va sallus nisi p vnū diē nihilominus agnatus primior reuocabit ab emptore absq3 pcij restōne neq3 vr hoc absurdū q2 potuisset et ac cidere q̄ vixisset alienator lōgissimo tpe in dānū ipsi⁹ agnati vt.l.

1 sancimus.§.fi.C.de dona. No.ex isto tex.† q̄ q 9sensit vasallo alie nāti ius suū nō pōt postea illud tāꝙ ad se spectās velle redimere Et ad hoc gl.allegauit plures cōcor.vsq3 ad ver.alibi.de quo dic vt dixi

vt dixi plene in. §. preterea. ē. q mo. feu. ami. & intelligas siue iste cō
sensus sit tacitus siue expressus prout dixit glo. ij. hic posita q̄ per hoc
est expedita. no. fm eandē gl. in. d. ver. alibi. ꝙ ad hoc vt proximior
agnat⁹ succedat in feu. alienato respicit mors alienantis de q̄ ple
ne no. ē. de suc. feu. c. j. nam viuo alienante possidebit acceptor ar.
ff. de iure fisci. l. statius florus. §. si. postea resoluto iure datoris re
soluit ius acceptoris vt no. in. d. §. & si clientul⁹. No. p p̄scriptionē
penalē induci cōsensum vt hic in fi. & ē. si de inuesti. inter do. & vas.
lis ori. in. d. c. j. op3 ergo agnatos multū esse sagaces fm bal. nepa
tiat labi tp̄s anni, alioqn p silētiū cōfirmabit cōtract⁹ sic. C. de dio
ga nō dño manu. l. si. & ē. qualr olim feu. ali. pote. §. pe. & intellige
p̄dicta qn̄ fit renocatio ab alio agnato in quē est facta alienatio.
secus aūt si fieret ab extraneo: vt. j. dicā. iō per istū tex. quē ad hoc
cōmēdat plurimū cōsuluit lud. cō. lxx. incipit in xp̄i noīe themate
ꝙ agnati q finita emphyteosi vel feu. per generationē finitā pos
sunt petere a dño renocari emphyteosim vl feu. ar. eis p no. p bar.
in. l. i. §. permittit. ff. de aqua quoti. & esti. habēt tēp⁹ anni. ad hoc
petendū ꝙ si anno nō petierit a tali bn̄ficio implorādo officiū iu

2 dicis sunt exclusi. ¶ † Quero verū terminus anni inducat istum
tacitū cōsensum. dicit Bald. ꝙ sic: qr intra tale tēpus d3 peti in
uestitura. ē. q̄ fu. j. cau. be. ami. in p̄n. Oppo. cū gl. in ꝟ. sed quid est
ꝙ imo feu. alienatū nō renocet p filios vel agnatos vasalli, sed re
uerti d3 ad dn̄m prout est casus. ē. q̄ fu. j. cau. be. amit. in fi. cui⁹ cō
trarium hic dr. So. hic loquitur quādo vas. alienat feu. antiquum
licite sic cū cōsensu dn̄i quo casu etiā filius nō excludit. ibi aūt loq
tur qn̄ aliēauit illicite. i. sine licētia dn̄i quo casu reuertit ad dn̄3:
qr dr ipsum cōtēnere vtrū isto casu filij excludant, & vtrū agnati p̄
ferant filijs & habeāt locū in feudo antiquo gl. remittit se ad no. j.
si vas. fe. priue. Et hoc voluit ista glo. vsq3 ad fi. S3 aduerte quia
iac. de bel. intelligit istū text. ꝙ alienatio fuit facta nō legitime q̄
casu dicit hoc esse casum singularē & nō alibi in toto isto libro ve3
ꝙ si vasall⁹ alienat feudū nō legitime, ꝙ filij nō succedūt s3 agna
ti proximioris gradus. Postremo quātū ad cōtrariū. ē. formatū
per glo. de. d. §. si. ē. que fuit pri. causa bn̄. amit. vide ibi in secundo
mēbro principali. ¶ Op. cū glo. si. ꝙ imo. filius vel proximior re
nocās feudum alienatū p vasallū nō excludit anno. s3 imo requi
tur anni. xxx. ad tollendū ius suum in renocādo. l. sicut. C. de p̄scri.
xxx. an. & in aut. male fidei. C. de p̄scri. lon. temp. sol. dicit gl. intelli
ge istū tex. solū respectu illius partis alienate agnato possidenti
ad quem tale feudum erat recasurū, nisi fuisset exclusus p renocā
tē agnatū proximiorē q ipsum p̄cedebat in aliquo gradu. vñ ipsa
agnatio proximitatis ipsius possidētis & sciētia proximioris agna
ti renocare volētis cōiūcta cū isto trāscursu operāt istud ve3 quod
iste proximior videat tacite consentire in alienatione facta agnato
suo vt sic elapso anno a tpe sciētie dubitādo nō audiat vlteri⁹ ad
renocandū Pau. cōs. clvij. incipit in xp̄i & c. q̄stio ista in. j. & iij. col.
vbi vero alienatio esset facta in extraneū qui non est agnatus non
excluditur anno. sed exigerentur anni. xxx. vt in cōtrario. Et hoc
voluit tota ista glo. vsq3 ad si. que notabiliter limitauit istum text.
& tenet per and. de iser. Bald. & doc. cōmuniter. Unde referas pre
dicta ad vtramq3 partem huius. c. siue sit agnatus q renocare ve
lit vt i p̄ma pte siue fili⁹, vt in scda. & ita te3 And. de iser. ¶ Oppo.
ab extra cōtra istū tex. in eo ꝙ filius est deterioris cōditionis quā
agnatus in renocando, cū filius restituat p̄tiū agnatus nō tamen
in materia feudali melior est cōditio filiorū vt. ē. de gradi. succe. in
feu. in p̄nci. So. ibi loquitur qn̄ puenit ad feu. p mortē & successio
nē. hic vero qn̄ p alienationē p̄terea fili⁹ in isto casu s̄m mea pte
videt esse deterioris cōditiōis: tn̄ relenat i alio qr renocāt scōtinēti
vbi agnat⁹ nō renocat, nisi solū mortuo aliēnāte vt. ē. dixi de qua
materia. j. si vas. feu. priue. c. i. ¶ Opp. de. §. sed & rea. ē. p quos fiat
inuesti. solu. vt ibi dixi & ē. qualiter olim feu. alie. po. §. porro. vbi
dicitur pbari ꝙ ēt post mortē non possit recuperari absq3 pretio
s3 intellige fm ꝙ hic dr. ¶ † Quero ab extra quid si pater aliēat

3 illicite feu. & filius ei succedat cū bn̄ficio inuentarij & nihil ad eū
puenit de bonis, qr nihil superest, an isto casu filius admittatur
ad feu. exclusis agnatis. & dicit ia. de bel. ꝙ sic de equitate per. §. in
cōputatiōe. & l. cū a matre de rei vēdi. l3 de rigore videret cōtra p
te. j. an agnatus vel filius. idē dicit ipse si pater aliēnās nihil relin
quat in bonis, ꝙ filius potest vēdicare feu. exclusis agnatis & iste
tex. d3 intelligi quādo aliqd de bonis hereditatis patris puenit
& peruenire potest ad filiū sed qn̄ nihil peruenit nec puenire potest
tūc credit ipse ꝙ filius possit recuperare feu. & preferatur agnato.
Quero qd si tēpore alienationis iste titius nō habebat filios, sed
postea ad aliqd tēpus suscepit filios vtrū isti filij poterūt renoca
re fm formā hic trāditā in scda parte & puto ꝙ sic per istū tex. & fa
cit ꝙ no. ē. de succ. feu. §. hoc quoq3. j. de alie. feu. pater in prin. p cō
plemēto & declaratione materie quero de pluribus & primo an va
sal. possit alienare feu. antiquū quoad preiudiciū agnatorum pro
ximiorum in extraneū siue agnatū nō proximiori sed remotū nō
succedētē in feudo p decisione dicēdū puto vasal. nō potuisse fa
cere alienationē in dictū extraneū in p̄iudiciū agnatorū vt est ca

sus in hoc. c. titius in prin. & gl. q̄ incipit remouere hic & Jac. q di
cit ꝙ ad extraneū in quo p parte erat facta alienatio in casu. c. no
stri reus est indubitata eū agnat⁹ illā partē poterit renocare. c. j. §.
porro. qualiter olim feu. alie. pote. & no. in. c. j. in gl. magna de alie.
fe. pater. & in. c. j. §. s3 & res per quos fiat inuesti. & vtralibet est rō ma
nifestissima: qr ius alteri quesitum sine eius facto tolli nō pōt. l. si
arrogator. ff. de adop. s3 proximiori agnato est quesitum ius i feu
do paterno & antiquo capitulo. j. §. hoc quoq3 notandū. ē. qui feu.
da. pos. & c. j. §. j. ē. de gra. succes. in feu. ergo nō pōt tolli ius quesi
tū sine facto eorum amplius papa vel imperator nō posset feu. cō
uentionale sine cā auferre f3 bal. l. c. j. ē. de natura feu. & in. l. qui se
patris. ver. id scias in. xi. col. C. vnde liberi. & predicta sunt vera i fe.
paterno etiam antiquo sed in feu. nouo nō requirit cōsensus agna
torū s3 solius dn̄i. c. j. de fra. de no. be. inue. ppterea inquit Ja. ꝙ c.
nostrū nō h3 locū in feu. nouo. & nota ꝙ dn̄s feudi nō potest face
re grām in p̄iudiciū fm and. in. c. j. si vas. feu. priue. ex predictis p3
alienationē factā in extraneū nō valere in preiudiciū agnatorum
nō cōsentiētiū ei f3 dubiū occurrit supposito ꝙ alienet agnatis re
spectu stipitis, an dr facta alienatio in extraneū cū sit vltra primū
gradū ex linea trāsuersali agnatorū: p cui⁹ decisione p̄termittens
dū agnatio l' in sua feudali alr cōsiderari in iure cōsuetudinario feu
dorū. alr aūt in iure ciuili, qr agnati sunt p virilis sex⁹ psonas cōiū
cti cognatione q̄si a pte cognati vn frater eo tpe natus filius ff is
nepos ex eo & similes vt pbat in. l. iuris cōsul. §. j. ff. de gradib⁹ &
last. de le. agn. tu. in feu. āt nō tā curat agnatio q̄ gen⁹ p̄fnū. c. j. de
suc. feu. & c. j. de gradi. suc. in feu. & iō no. aut. bal. in aut. in successiōe.
in. ij. col. C. de suis & leg. ꝙ p emancipationē in materia consuetudi
naria feudi nō tolluntur iura agnationis: vñ in feudis nomine agna
tionis significat pot⁹ gen⁹ q̄ qualitas, ꝙ gen⁹ agnationis quoad
ius succedēdi in trāsuersalib⁹ an sit restrictū vsq3 ad septimū gra
dum in feu. dixi plene in. c. j. §. hoc quoq3 notādū. ē. q feu. da. pos.
tea q̄ri pōt ꝙ pretiū sit auferādū ab agnatis, an vero possit sine p̄
tio auocari feu. p̄tio alienatū: distingue ex mēte ia. l. c. p quos fiat
inuesti. aut agnat⁹ renocat vasal. alienāte mortuo aut eo supstite.
& si supstite eo aut h3 vasall⁹ alienās filios aut nō. primo casu qn̄
renocat agnat⁹ vas. mortuo aut succedit agna. tn̄ in feu. & non in
alijs bonis dicto alienāti & nō cogit renocare p̄tiū vt in hoc. c. ꝙ
ita declarat Ja. aut agnat⁹ ēt in alijs bonis succedit vas. alienanti
& tūc bonefidei emptori reddere d3 p̄tiū vt. c. j. p quos fiat inuesti
tura s3 malefidei emptori nō tenet q sciebat vasal. nō posse aliena
re in p̄iudiciū agnatorū, nisi sit stipulat⁹ vel pact⁹ de euictione si
ue de pretio. c. j. de inuesti. de re alie. fac. scdo vero casu principali
qn̄ eo alienāte supstite renocat agnat⁹ si aliēnās nō h3 filios nō te
net agnat⁹ reddere p̄tium vt hoc casu. c. j. an primi. Si vero vas.
alienās h3 filios coget reddere pretiū emptori vt in hoc. ver. ꝙ si
titi⁹ & pōt esse rō diuersitatis qr filius de iure cōi d3 p̄ferri agnato
vt hic l3 nō succedat cū p̄feratur agnato certe est cū vt reddat pre
tiū hoc. c. j. cū itaq3 in casu nr̄o ppônam⁹ emptorem fuisse bonefi
dei certe pretiū erit restituendū: sec⁹ si malefidei emptor esset cir
ca aliō dubiū quo q̄rit an statim possit auocare feu. alienatum an
vero dūtaxat mortuo primo alienatore dixi statim agnatū nō con
sentiētē alienatiōi posse renocare hodie cū illicita fuerit alienatio
fm ia. in. c. j. de succe. qr hodie nō expectat a morte fratris aliena
tis debite agnat⁹ renocat alienationē: qm̄ qn̄ alienatio est facta cō
suetudine refragāte tūc feu. alienatū in vita alienātis pōt renoca
re, sec⁹ si cōsuetudine appbāte sit facta alienatio qr tūc post mortē
alienātis tn̄ renocat. d. c. j. de suc. feu. nā hodie alienatio est phibi
ta realr. c. j. ē. de phi. feu. ali. p fed. nisi i aliqb⁹ casib⁹, puta si vas.
det in feu. fm plene no. p gl. approbatā i. c. & §. p̄terea. de ca. cotra.
in gl. ma. & p̄dictis facit ꝙ no. and. de iser. in. c. j. §. rursus. ē. q. mo.
fe. ami. & p bal. in. c. j. de suc. feu. pōderādū ē ꝙ qn̄ vas. dat alij in fe.
l' feudatio feu. v3 in vita i feudātis tn̄ vt agnati vel dn̄s nō possint
renocare s3 post mortē ei⁹ agnati proximiores renocāt qn̄ feu. ē p̄fnū
siue anti. fm ꝙ no. and. in. c. j. ē. p quos fiat inue. circa aliud dubiū
an cōsensus istorū priorū agnatorū q cōsēsēt aliēationi noceat eorū fi
lijs ita vt nō possint ad fe. venire p p alienationē p̄fnā & admittāt
alij agnati trāsuersales aa ꝟo dn̄s fe. & dicite duos arti. assumen
dos vn⁹ an in alienatione fe. antiq & p̄fni p̄ferat dn̄s an v̄o agnati
fm ar. an fili⁹ alienātis siue cōsentientis alienationi excludat a fe.
& agnat⁹ remotior admittat. circa p̄mū rñdeo qn̄ feu. antiquum &
alienatū sine cōsensu dn̄i & agnatorū v' agnatos p̄ferri dn̄o si fe.
ē p̄fnū. c. j. §. porro. ē. qualr olim feu. alie. pote. & ē gl. ma. in. c. j. de
phi. feu. ali. p fed. ꝟ. q̄rit. an hoc hēat locū posui in. c. §. si. ē. q̄ feu.
j. cau. be. amit. in scdo mēbro p̄ncipali. ad aliud dubiū trāsgrediar
an valeat alienatio feu. antiqui siue paterni in agnatos remotio
ris grad⁹ in p̄iudiciū agnatorū prioris grad⁹ q nō cōsenserunt, p
cuius deci. p̄mittēdū ꝙ vbi nō habemus regulas speciales in vsi
b⁹ feu. sequi debem⁹ in dubio regulas iuris cōmunis. c. j. in fin. de
feu. cogni. & ibi dixi. scdo p̄mitto ꝙ alienatio feu. est prohibita ne
dum fauore dn̄orum s3 ēt agnatorū. c. j. de prohi. feu. alie. p lotb.
tertio premitto neminem disponere posse de iure tertij sine ei⁹ cō

sensu & si sit ius in spe. dūmodo sit spes iuridica. c. j. de suc. feu. cum si. hinc est q̄ vas. nō pōt cōmutare successorib̄ edictū p aliquā suā

4 ordinationem in feu. c. j. §. de suc. feu. †Ità feuda semp respiciunt primū stipitem & primā consensum dñi. c. j. de eo qui sibi & here. suis. Nam ex psona successoris variatur ordinatio defuncti. l. emi-lius. ff. de noua. Item pmitto q̄ in casibus potest fieri feudi aliena-tio sincere & sine fraude. gl. in ver. cōmertiū. in. c. j. de probi. feu. ali. p lotha. His sic pmissis rñdeo ad q̄stiū hoc modo q̄ alienatio rei feudalis facta vni ex agnatis etiā nō cōsentiēte domino respectu dñi vȝ: q̄ in hoc non decipitur dominus nec fit cōtra naturā rec. feu. cū feu. pgrediant in descendentes & agnatos. c. j. §. hoc quoq̄ notādum. §. qui feu. dare pos. & c. j. de gra. suc. in feu. cum si. cū igit intētio pmi datoris legis prouidē. fuerit fe. pueniret in infinitū ad descendentes ex pmo vas. nō fit cōtra legē dñi si vni ipsorum fiat alienatio feu. liquet igit pulchra cōclusio q̄ in agnatos cuiuscunq̄ grad' pmittit alienatio q̄ ad dñi: q̄ in hoc ipe nō offendit. an aūt valeat alienatio rei feudalis in piudiciū alienātis, certe sic: q̄ si est iuridica ex ea obligatur fm naturā ipsius obligationis. Si aūtē non sit licita alienatio, alienās pdit iura sua. c. j. §. alioquin de di-ui. feu. no. in. c. ex parte extra de feu. p bal. in ti. q. mo. feud. amit. v. sȝ si cū filia. Ex his apparet q̄ tȝ alienatio respectu vasalli alienā-tis quo ad sui preiudiciū etiā si sit alienatū in agnatum remotio-ris grad'. Ita pōt intelligi. c. j. §. sed & si res. §. p quos fiat inuesti. & c. j. de alie. feu. pater. Sȝ videndū est de psona agnatorū nō cōsen-tientiū alienationi q quidē sunt in anteriori gradu q̄ sit agnat' in quē facta fuerit alienatio feu. nō habētis partē in gradu agnatio-nis siue in ordine successionis & si est facta alienatio primiori in gradu, q̄ statim dȝ succedere in feudo & tūc vȝ talis alienatio ir-reuocabiliter q̄ si nō fuisset fctā dicta alienatio certo mortuo alie-natore vasallo ad eū tanq̄ primiorē in successiōe pueniet feu. c. j. de suc. feu. & c. j. de alie. feu. pater. cū si. Si vero alienatio fuerit fa-cta agnato habēti aliū sibi parem in gradu, tūc nō tȝ alienatio effi-caciter & irreuocabiliter, nisi p portione sua: q̄ mortuo alienatore reuocatur alienatio ab alijs paribus in gradu pro portionibus q̄ ad eos spectassent si dicta aliēatio facta nō fuisset: q̄ nemo pōt di-sponere d iure tertij. c. j. de inuest. de re alie. fac. & facit q̄ noi. Bal. in. c. j. d alie. feu. pater. & in. c. p q̄s fiat inue. vbi aūt fieret alienatio nō primiori agnato alijs nō cōsentientib' proximiore agnato non cōsentiēte reuocari poterit. lȝ interim alienatore viuēte valeat vt l. d. c. j. §. sȝ & res. p q̄s fi. inue. & in. c. j. §. & si cliētulus. de ali. feu. & ibi bal. & and. & ita pōt intelligi iste text. in hoc. c. nro fm Bald. circa aliud dubiū an agnatus primior pfertur agnato sequenti vel ex-traneo in emēdo dic q̄ sic. d. §. sȝ & res. ibi gl. & and. & ita intelligit

1 And. hūc tex. in cōsi. xxij. q̄ incipit in xpi & c. pposite mihi q̄stiones l si. col. p l. cum ita. in. §. in fideicō. ff. de lega. ij. aduerte simpliciter q̄

2 si in aliqua patria sit cōsue. alienādi feu. agnatus hȝ ius redimēdi

3 feu. vsq̄ ad annum a die sciētie. & postea vbi agnat' nolit redime-re pōt dñs. & sic agnat' pfertur dño in redimēdo fm gl. Ja. & bal. in. c. j. §. por. qualiter olim feu. alie. pot. limitat ibi, nisi agnatus cō-senserit vt in hoc. c. in ca. vlti. dubiū, an feudū paternū siue antiquū

1 poterit alienari siue dari in solutū in agnatos remotioris gradus cōsentientibus agnatis pmi gradus in piudiciū agnatorū secundi vel tertij gradus lumine dubitarunt maiores nostri ita vt fiant cō-silio contraria. nam collegium mediolanē. tenuit alienationem fe. paterni sine permissu superioris posse fieri in agnatos remotio-ris gradus. & ita consuluerūt Bar. de saly ce. chrisio. de castil. p q̄-bus tex. in. c. j. §. de ali. feu. pater. secundo probatur p. c. j. §. sed tres per quos fiat inuesti. ibi sibi vel proximiori. tertio adducit. c. j. §. & si cliētulus. §. de alie. feu. facit. l. pater. §. libertus. §. quid. ff. de leg. iij. quarto ad idem. l. femine. C. de secū. nup. vbi mater pbibita lu-cra. potest assignari vni ex filijs. vltimo facit q̄ cessat causa probi-bitionis alienationis ne vadat ad extraneos maxime exosos non sibi cōsortes. c. j. de alie. feu. pater. & c. j. §. de capi. corra. cum si. cū in isto caso nostro nō fiat in extraneos sȝ agnatos. cōtrariū videt pos-se dici in hoc difficillimo ar. j. adducēdo autoritates. scdo rōnes. tertio rñdeo obiectis. nā in pmis allego autoritatē Jac. in. c. j. §. de probi. feu. alie. per fed. circa prin. in ver. queritur nūquid vas. ho-die possit alienare agnatis qm respōdet q̄ sic proximiori q sit suc-cessurus in feu. & nō alij. ergo si nō est immediate successur' in feu. cum sint alij proximiores in gradu nō valet alienatio. Idē tenet And. de iser. in. c. j. de suc. feu. q̄ successio habet locū de gradu in gradum. l. cū pater. §. libertis. ff. de lega. ij. Idem tenet Joan. de li-gna. in cle. j. de iure pa. q̄ ita cōsuluit. Idem consuluit collegiū bo-noniense. idē tenet bal. in sua inctiōe sua. c. j. §. de ali. feu. & ita fuit obtentū & p hac parte. d. mar. dicit se consuluisse p quibus facit tex. c. nr. vbi alienatio est pbibita in agnatū nō primiorem ideo primior reuocat nā aduertendū q̄ feu. fit inalienabile sine cōsensu dñi. c. j. de pbi. feu. alie. p fede. vbi nisi cū volūtate dñi alienetur et feu. sit paternū siue antiquū nō vȝ alienatio, nisi interueniat volū-tas agnatorum proximiorū. c. j. §. per quos fiat inue. & c. j. §. de alie. feu. pater. & sic patet esse pbibitā alienationē feu. siue in extraneū siue in agna. non proximiorē. hinc est q̄ si vas. nō haberet nisi vnū

5 agnatū †cui alienaret feu. valeret alienatio cū nō agatur de piudi-cio dñi nec alteri' agnati. si vero hȝ plures eque primos & etiam alios remotiores & alienatio facta foret vni ex illis primioribus intercedente cōi cōsensu oīm agnatorū eque cōiūctorū vȝ alienatio cū de piudicio remotorū in gradu nō agat extantib' his p. c. j. per q̄s fi. inue. cū si. sed vbi fieret alienatio in agna. remotioris gradus & nō cōsentiētib' agnatis pcedētis grad' tūc nō tenet alienatio in piudiciū agnatorū nō cōsentiētiū. c. j. de ali. fe. pf. q̄ nō valet aliena-tio, nisi oibus agnatis cōsentientib' ad quos bñficiū q̄l. ūq̄ sit re-uersurum ar. l. de vnoquoq̄. de re iu. & l. pete. §. si. ff. de leg. ij. & d. c. j. de alie. feu. pa. nō ob. ar. de. c. j. ver. & licet de cui' natura est ad-uersari in facto & iure ad pcedētis. q̄ nō fieret si intelligerē, q̄ dȝ h-teruenire cōsensus oium agnatorū q̄ alienatur agnato remotio-ris gradus: q̄ rñdeo q̄ hū aduersat, quoniam si esset facta aliena-tio extraneo nō cōsentiētib' agnatis nō vȝ ipso iure vt in pn. hui' tex. sed facta alienatio vni ex agnatis remotioris gradus tenet & prin. d. ver. & lȝ subiacet resolutioni fm gl. in. d. §. & si clientulus in desurgunt magni effectus iuris q̄ pscriptio anni de quo in. c. j. in. §. porro. §. qualiter olim feu. ali. po. non currit quando alienatio est nulla ipso iure. c. j. in. j. col. §. de pbi. fe. alie. secus in alienatione q̄ a pncipio tenet lȝ resolubiliter vt hoc. c. facit. c. j. §. preterea. §. de capi. corra. cū gl. itē facit q̄ qñ a pncipio alienatio est nulla, statim pōt agi. d. §. sȝ & res. & c. j. ver. alioquin. §. de alie. feu. secus in alia q̄ q̄ mora alienatoris expectat fm distinctionē. c. nr. item alia dif-ferentia, q̄ alienās illicite & inutiliter in pn. nō habet necesse age-re reuocatoria q̄ oat ad rampendū. d. §. sȝ & res. secus si alienatio est licita sȝ reuocabiliter. c. j. §. qualiter olim feu. ali. po. non ob. d. §. sed & res. q̄ facit p ista. nā fateor q̄ lȝ possit alienari in agnatus remotioris gradus reuocabiliter, tū primior agnatus reuocabit. vel dic q̄ intelligat qñ primior agnatus nō vult reuocare & eodē mō ad. d. §. & si cliētul' vl' dic q̄ ibi ponit p tota alienatiōe fȝ bal. ibi nō obstant dictis alia ar. q̄ rñdeo pla cōsiderari circa feu. vnum pbibēs alienationē rei feudalis q̄ tñ est pmissa inter agnatos. c. j. §. de ali. feu. pf. fm iura feudorū inducēs reuocationē alienatiōis fa-cte in agnatū ad primiorē. d. c. j. §. sȝ & restrictinē iura feudorū idā cēs resolutionē dicte alienationis post mortē alienātis & hoc dȝ l. d. §. & si clientulus. & §. q. mo. fe. amit. in. §. si fuerit. ex pmo iure nō fit reuocatio vt in cōtrarijs allegat. sȝ tex. alijs duob' hū fit reuocatio q̄ si nō pōt vas. testari in piudicium agnatorū. c. j. de suc. feu. ergo multomin' cōhere. l. seruū filij. §. cū q chyrographū. ff. de le. j. §. di-sponat in aut. de nup.

1 ☞ Inuestitura abusiue facta vasallo de feudo a domino cogit dñs vasallū inducere in possessionē: nec liberat pstando interesse.

2 Dño inuestiēs primū abusiue: si postea inuestiat primū pprie tra-dendo possessionem an liberet a primo soluēdo.

3 Dominus tradens & inuestiens si dicit trado tibi saluo iure eius quem prius de hoc feudo inuestiui: an tunc scdo sit potior cui sic tradita est possessio saluo iure primi.

1 Si facta. H. d. †Facta de feu. abusiue inuestitura cogit dñs vasallū inducere in pos-sessionem: nec liberatur pstādo interesse. h. d. Not. pmo ex. c. si facta. q̄ si dñs cōcessit feu. & inuestiuit, nō tamē tradidit realem possessionem cogitur dominus precise mittere vasallū in possessionē, nec liberatur prestando interesse. Secus er-go si, permisisset tū feudum & non inuestiuisset vasallū: q̄ tunc nō esset feudū cōstitutū. & iō liberaret a cōstitutiōe feudi dando intere-sse. l. si qs ab alio. §. si. ff. d re iu. fm and. & pbat in tex. nr. o ibi facta inuesti. quasi sentiat tex. nr a cōtrario si nō sit facta inuestitura q̄ non pcise cōpellatur q̄ no. ad declarationē hui' tex. Ex pnia gl. no. tria & pmo q̄ pos. que tradit p dñs vas. dȝ esse vacua. i. non ipedita nec occupata p aliū sȝ vacua ab oi ipedimēto vt not. in. l. cū res. C. de pba. & l. in pbationib'. C. de acqui. pos. & pbat in. l. ij. & iij. C. de ac. emp. & q̄ no. in. c. ij. vel. i. pen. li. vj. secundo no. q̄ facta inuestitura & prestito iuramēto fidelitatis possunt partes per pactū & cōtrarium cō-sensum dissoluere ea dicta obligatiōe vicissim liberare vt vas. nō teneatur ad fidelitatē & dñs nō teneat ad dictā possessionem tra-dendam cum nihil sit tam naturale q̄ vnūquodq̄ dissolui. l. nihil. ff. de reg. iur. Et q̄ fides inter eos est hinc inde seruanda, & mu-tuo consensu tolli potest vt. §. de for. fide. in si. tertio nota q̄ si do-minus facta inuestitura differat tradere vas. possessionē feu. q̄ te-nebitur prestare oēm vtilitatē hoc est oē illud q̄ habuisset ipse va-sal. si ab initio sibi fuisset tradita dicta possessio put dixi in. d. c. j. §.

2 de noua fideli. for. in si. ¶ †Quero cū dicta gl. si dñs pmo inuestiuit abusiue & postea inuestiat scdm pprie tradēdo possessionē, an libe-ret a primo soluēdo sibi interesse. Rñdet gl. arguēdo q̄ sic quem-admodū dicimus in eo qui vēdit rem duobus diuerso tēpore vbi si scds prius nanciscitur possessionem preferri dȝ primo emptori. Veruntamē primus emptor agit ad interesse contra vēdentē cū res vendita non tradatur vt. l. j. ff. de actio. empt. Et hoc vult ista gl. vsq̄ ad si. Sȝ aduerte, q̄ melius allegaret. l. q̄tiens. C. de rei. vē. vbi est

vbi est casus de venden.ꝛ concludo ſm veritatem ꝙ dominus inueſtiendo plures diuerſo tempore ille dꝫ pferri qui primo poſſeſſionẽ eſt adeptus lꝫ in titulo ſit poſterior.hanc cõcluſionẽ videtur ſequi iſta gl.p.d.l.quotiens.ꝛ intellige hanc concluſionem veram quando conſtat cui prius ſit tradita poſſeſſio:quoniã ſi vterqꝫ probaret de traditione,nec conſtaret de tẽpore,vꝫ cui prius fuiſſet tradita.tunc preſumitur res tradita habẽti titulũ priorem tanꝙ antiquiori vt no.Ja.ardi.ꝛ Cy.in.d.l.quotiens.ꝛ ſequuntur Bald.ꝛ Ang.in.l.fi.§.ſi duobus.ff.de pu.ꝛ hoc limitat hic Bal.in venditione qñ vterqꝫ probaret de precij numeratione ſed ſi vnus probaret ꝛ alter nõ,tunc pſumitur prius tradita poſſeſſio illi q numerauit ar.Inſt.de rerũ diui.§.vendite.Et ita dicit ſe ꝯſuluiſſe.Et circa pdicta vide ipſum ſup rubrica.C.de his q in frau.credi.ꝛ ꝙ no.in.c.qui prior.de re.iur.li.vi.ꝛ Bald.de iſer.in.c.i.§.hic põt eẽ tit.q ſuc.tene.niſi venditio eſſet facta habita fide de ptio.Nam tunc nõ attẽdit ptij numeratio.d.§.vẽdite ita.d.Mar.Et ſic habetis ex iſta gl.ꝙ infeudãs rẽ duobus p diuerſa inſtrũ trãsfert vtile dñiũ in illũ cui primo tradit actualẽ poſſeſſionẽ a quo ſacit no.in.l.ſine aũt.§.ſi duobus.pallegata.hoc põt dici verũ pter quã ſi eccleſia eſſet q daret feu.nam tũc tenetur primo tradere pot.ꝛ ſi prius daret ſcdo nõ tranſfertur vtilis dominiũ.ita Jo.an.in.c.continebatur de his q fiũt a prela.lꝫ communiter ſcribentes ibi eum reprobẽt:qꝛ nec ille tex.hoc probat nec rationes ſue cõcludũt.Nam eſto ꝙ ſtrictius obligetur clericus ꝛ eccleſia quã laici.nõ tamẽ ſequitur.ergo ſi vendat poſtea ꝛ tradãt alteri nõ transferunt dominiũ.nam obligatio perſonalis ẽt ſtrictiſſima nõ impedit dñij trãslationẽ aliũ per ea q habent in.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de ver.ob.Bart.in.l.ea lege.C.de cõdi.ob cau.ꝛ habet in.l.ſi creditor.§.ſi.ff.de diſtrac.pign.Et hec opi.mihi placet.Et p hac opi.contra Jo.andr.facit quod vol.in imo.in.c.cũ contingat i pe.c.har.de iureiu.vbi dixit qꝫ d.l.qtiens pcedit etiã ſi pria vẽditio eſſet firmata iuramẽto ſcdanõ ecce ergo ꝙ lꝫ prima obligatio ſit ſtrictior ꝙ ſcda tamẽ in trãſlatione dñij attẽdim⁹ traditio.q eſt cauſa pxi.trãslatiõis dominij Jta dicit ſi pma pmiſſio fuiſſet de vẽdẽdo etiã cũ iuramẽto ſcdo loco idẽ alteri vẽdidit ſecũdus hoc q emit pferet prio in rei traditiõe:qꝛ hꝫ cauſaꝫ magis pfectã ꝛ primã ad rei traditionẽ ſibi fieri petẽdã ꝙ ille q hꝫ promiſſionẽ de vẽdẽdo.§.pretiũ.iuncta glo.inſti.de ẽptio.ꝛ vẽd.l.ſi fideiuſſor.§.meminiſſe.cũ ibi no.ff.de le.i.ꝛ ee hic recte põderãtibus pꝫ rõ deciſionis.d.l.quotiens non dilato fimbrias.Tñ p Jo.an.cõſuluit Ludo.cõſil.lxx.qꝫ incipit in xpi viſſo themate in.ij.col.Idẽ Lud.anãt ſimiliter.ix.col.C.ad.l.fal.ꝛ Ludo.ſequit conſ.cccxviij.incipit oipotẽtia ꝛc.circa premiſſã in.iij.col.ꝛ ex hoc infert ludo.vnũ notabile ꝙ etiam idẽ erit dicendum in donatione facta per principẽ primo vni.ſi poſtea donet ſecundo alteri ꝙ prima donatio pualet lꝫ prius ſit res tradita ſecũdo quimo cõſulit ibi Lud.ꝙ hoc caſu nõ hꝫ locũ.l.hñ a zenone.q ad ſm donatarium lꝫ ſiat firma pria donatio ad hoc adducit gl.in.c.abbate.de re iudi.li.vi.in ver.p pte aũt altera adducit.c.cum olĩꝫ.de re iud.c.capl'ꝫ ſctẽ crucis.de reſcrip.c.pẽ.d reſcrip.li.vi.c.ſi.de ꝯceſ.pbẽ.faciũt que no.in.in.c.i.§.q ſuc.te.in.c.i.§.de capit.cũ.ven.ꝛ in.c.i.de capi.corra.In pncipe enim dꝫ fides exuberare epiſtola inter claras.C.de ſum.t.i.ideo dicit Bald.ꝙ omnes contractus facti cũ principe ſunt bone fidei.ita bal.in pace cõſtan.in ver.omnes in ſi.facit qꝫ not.in.l.antiochenſium.maxime p Ang.ff.de priuile.cre.ꝛ ꝙ no.Bal.in.l.i.C.de quadri.preſcrip.facit ꝙ no.Jo.and.in nouel.in.c.ꝙ dilectio de conſan.ꝛ affi.Bald.§.in preludijs huius operis in.x.colum.item hec concluſio ẽt nõ procedit in feu.conceſſo et.nam ſi primo conceditur poſtea idẽ feu.conceditur alteri ẽt ſi ſcdo fieret traditio tñ eccleſie eẽt prius qſitum feu.ꝛ eius vtile dñiũ p glo.ꝛ ibi Pau.de caſt.in.l.ſi.C.de ſacroſanctis eccle.ꝛ in.d.§.ſi duobus ibi Bald.ꝛ Ang.Sed opere pretiũ eſt ſcire an infeudans rem duobus incidat in crimen falſi.Bald.in.c.que in ecclẽ.in.xi.col.de conſti.tenuit ꝙ ſic per.l.qui duobus.ff.de fal.que lex loquit in vẽdẽte ꝛ cũ ſit penalis certe nõ extẽdet ad alios caſus.Bal.in.c.ij.§.quo tẽpore miles dixit ꝙ nõ punit falſi pena:qꝛ ſecunda ꝯceſſio ẽ nulla per illũ tex.Sed nõ vꝫ cõſequẽtia ẽ actus nullus iõ nõ punit p.l.ſi qs obrepſerit.ff.de fal.iunctis his que not.Inn.in.c.cũ dilecta.de reſcri.ꝛ eſt tex.in.l.ſi qs legati i pn.ff.d fal.tñ hec opi.bal.vltima mihi placet qꝛ.l.qui duobus ſolũ pcedit et hꝫ locũ in vẽdẽte duobus nõ in donãte vel alio mõ alienãte eandẽ rẽ duobus.Ita bar.in.d.l.q duobus in.l.ſi qs in pignore.§.i.ff.de pigno.act.ang.de are.in tractatu maleficiorũ in verbo falſario.niſi in cõtrahẽdo donãdo pmutãdo vel pignorãdo vſus ẽ mendacijs dicẽdo rẽ nemini obligatã neqꝫ alienatã cũ iã pmo eẽt alteri alienata.nã tũc tenet pena falſi.ita bar.in.d.l.duobus.ꝙ limitat bal.verũ,ut ſi redimeret vel liberaret rẽ a prima alienatione vel obligatione.ita bal.in.c.cũ ioãnes in.iij.col.de ſi de iaſtru.hoc dictũ bal.crederẽ verũ ſi ſcdi cõtrahẽtis iã nõ intereſſet.nã cũ alterius nõ intereſt nõ hꝫ locũ pena falſi.l.dam⁹.C.de fal.l.i.ꝛ.l.nec exẽplũ.ibi Sa.C.d fal.Si aũt iã intereſt intereſſe alterius nõ crederẽ pcedere dictum bal.p ea que no.bar.in.l.q ea mẽte.ff.de fur.l.q falſam.ff.de fal.ex vltima gl.collige tria.primo ꝙ dñs inueſtiẽs vaſallũ ꝯpellit pciſe ad tradẽdũ poſſeſſionẽ ꝛ.in ho.tñ loquimur ſm doc.dũ nõ hẽat facultatẽ rei tradẽde p no.in.§.ptiũ inſti.de emp.ꝛ vẽ.ꝛ dicit bal.ꝙ iſta ẽ bona ſilitudo de feu.ad donationẽ:qꝛ in vtroqꝫ cadit liberalitas vt.§.dixi ſꝫ aduerte qꝛ imo nõ põt cadere ſilitudo.nam feu.ſolũ cadit in re immobili.vt.§.de feu.cogn.c.ſi.ſed donatio ẽt in rebus mobilibus vt.l.ſi qs argentũ in pn.C.de dona.vnde in feu.hꝫ dñs ſemp facultatẽ rei tradende cũ ſit immobilis,niſi forte inueſtiuiſſet de aliena quo caſu haberet locũ ti.ſi.de inueſtitu.de re alie.fac.Sꝫ in donatiõe cũ ſit mobilis põt eẽ ꝙ nõ habeat facultatem ita de facili.Eſt ꝛ alia diſſimilitudo qꝛ donatio pcedit ex mera liberalitate ſolius donãtis.l.i.ff.de do.Sꝫ feu.gr̃a virtutiſqꝫ vt §.l.q.ea.feu.amit.§.in pmis.ẽt alia diſſimilitudo,qꝛ donatio eqparat vẽditiõi ꝛ regulat ſm materiã vẽditiõis vt dixit tex.in.d.§.perficiunt.In vẽditiõe aũt nõ tenet vẽditor pciſe ad tradẽdũ rẽ put gl.in.§.iſto.Similitudo nõ vr̃ bona verũ iſta opi.de vẽdẽte vt liberet preſtãdo intereſſe.ꝛ ꝙ nõ cõpellit preciſe ad tradẽdũ nõ tenet cõiter hodie p doc.qñ ſi venditor hꝫ facultatẽ rei cõpellitur pciſe ad traden.ipſam rẽ.ꝛ ita determinauit gl.no.ꝙ cõiter doct.moder.ſequuntur.In hac materia plene p gl.ꝛ doc.in.d.l.i.in pn.ff.de ac.emp.in.l.ſtipulatiões nõ diuidunt.verſi.celſus.ff.de ver.obl.ꝛ ſi vẽditor nollet tradere dꝫ manu militari ſibi auferri.Et ſi dolo ipſius nõ poſſet res ipſas habere iurabit cõtra eũ in litẽ.l.q reſtituere.ff.de rei vẽ.ꝛ p bar.in.l.ij.ff.rerꝫ amotarꝫ.ſꝫ qro ſi tradendo ſcdo vaſallo dicat dñs tradẽs idẽqꝫ inueſtiẽs trado tibi ſaluo iure gaij quẽ prius de hoc feudo inueſtiui.an tũc ſit ſcds potior cui ſic tradita eſt poſſeſſio ſaluo iure pmi.Rñdeo ꝙ talis preſtatio nihil operat ſm And.hic qñ primo inueſtito nullũ ius erat qſitũ no.in.c.primo.§.qd ſit inueſti.ergo ius nõ ꝯpetit primo nec põt per preſtationẽ reſeruari imo ſi diceret tradẽs volo ꝙ ſi primus petat a te ſcdo ꝙ tradas et poſſeſſionem,vel ſi primus petat a me vt mihi poſſeſſionẽ reſtituas ꝙ tradã illi ꝛ ꝙ pactũ in traditione vꝫ.l.in traditionibus.ff.de pac.ꝛ ſi poſt ſtipulet primus inueſtitus a ſcdo.l.ſi.C.de inuti.ſtipu.nõ ppterea tenet ſcds pciſe reſtituere.poſſeſſionẽ eradẽti,vel tradere prio ſi venerit:ſꝫ tenet ad itereſſe.d.l.ſi qs ab alio.inſ.ꝛ pbat in.l.ea lege cũ ibi no.C.de cõdi.ob cãm nõ ob.c.noſtrũ.qꝛ loquit in inueſtiẽte nõ in alio ar.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſo.ma.niſi in traditione rei poneret cõſiliũ ſine cautela ꝙ ponit Bal.in.d.l.q abſenti.ff.de a.q.poſ.ꝛ bal.in.d.l.ea.lege.ꝛ dicte no.Bal.ſm Jo.mo.in.c.deteſtãda.de cõceſ.prebẽ.li.vi.ꝙ bñficiũ cõferẽs cogat preciſe ad illud tradendũ.ꝛ pprietarius dñs feudi cogat pciſe ſicut ꝛ vẽditor cogit ẽptori tradere rẽ ſi hꝫ facultatẽ rẽ tradẽdi ſm opi.Mar.cõiter approbatã.ff.de act.em.in.l.i.tñ feudatarius vendens nõ tenet tradere poſſeſſionẽ qꝛ nõ poteſt de iure cũ non poſſit alie.feu.incõſulto domino.c.i.de pbi.feu.alie.p Fede.lꝫ teneat ad intereſſe rõne rei nõ trad.ꝛc ſm Bal.ex quo infero qꝫ lꝫ vendẽs habeat facultatẽ rei tradende,qꝛ poſſidebat rẽ tamen ſi ſit prohibita alienatio de iure vt in emphyteota vaſallo ꝛ ſimilibus nõ põt cõpelli vẽditor tradere rẽ emptori ꝙ not.ad limitationẽ no.in.d.l.i.de ac.emp.ꝛ in.d.l.ſtipulationes.ff.de verb.ob.Secus ſi vaſal.vendidiſſet cũ cõſenſu dñi qꝛ emptor tũc ſuccedit feudo ex perſona dñi.ꝛ iõ tenet vẽditor vaſallus preciſe rẽ tradere ꝛ quod Bal.hic vult ꝙ vaſallus q vendit primo emptori etiã cum cõſenſu dñi ſi vẽdit poſtea ſcdo emptori ẽt cum cõſenſu dñi certe erit potior primus emptor.l.nõ quocũqꝫ.§.qui gatum.ff.de le.i.ꝛ ſic eſt alia limitatio ad.l.quotiens.§.allega.ꝙ dictũ domini mar.ſane intelligit quando primo emptori ſit facta traditio alias ſecũdus emptor cui prius eſſet tradita poſſeſſio eſſet potior.d.l.quotiens.C.de rei ven.qꝛ per ſolũ titulũ ſine per traditionẽ non transfert dñiũ.l.trad.C.de pac.ſed Bald.ſentit hic differentiam in pprietario vendẽte ꝛ tunc procedit.l.quotiens.ꝛ in feudatario vẽdẽte de cõſenſu domini.ꝛ dicit ꝙ poſtea etiã de cõſenſu domini non poteſt vendere ſecundo ꝛ ſic hoc caſu nõ vult attendi traditionem ꝛ credo ꝙ ſit rõ qꝛ vaſ.vendendo alteri de conſenſu dñi vr̃ ius vtile dominij in manu domini remittere ꝛ breui manu ex domino puenit poſtea in emptorẽ iuxta.l.ſingularia.ff.ſi cer.petu.ideo cum amplius nõ hẽat vtile dominiũ quaſi illi renunciauerit ꝙ potuiſſet.c.ſi.§.de ca pi.qui curi.vend.ꝛ ibi videbimus nõ poteſt illud vtile dominiũ vẽdere ſcdo.ꝛ facit tex.in.c.ij.§.quo tpe mil.vbi dicit nullam ꝯceſſionẽ factã ſcdo.ex quo primus iã hẽbat plenũ ius.ꝛ faciũt q.§.dixi p glo.in.l.ſi.C.de ſa.ſan.ec.ideo pauloante hic dixerat bald.qꝫ ſi vaſal.vendit de conſenſu dñi emptor ſuccedit in feu.ex perſona dñi.ideo tenetur vẽditor preciſe tradere.ꝛ per hoc habeo vnã ſubtilẽ rõnẽ ad tex.noſtrũ.ſed ope ptium eſt ſcire an.d.l.quotiens hꝫ locũ in locatione.rote in deciſionibus illius de biſſigneto ſub ti.de loca.videt ꝯcludere ꝙ pptie nõ põt habere locũ qꝛ ibi agimus qn ſit potior in realis iuris tranſlatiõe nõ hic in locatione trãſfert ius reale.l.nõ ſolet.ff.loca.l.ad probationẽ.C.loc.fatent ꝙ ille penes quem eſt res locata ſiue primus ſiue ſcds amiſerat tenutam prius ſibi traditã ſiue etiã ſecundus ſi pueneret in tenuta cõtra alterũ eſt intus:qꝛ alter neqꝫ realẽ neqꝫ pſonalẽ actio,

habent 3 eum sz si dñs locauit ambobus & 2currant pmus & scds 2da: tor inagendo pferet pmus. l. in ope. ff. locati. & sic a ticti s rō nibus dñor de rota cū per locationē ad longum tps cātur ius in re & vtile dominiū. l. j. ff. si ager vecti. vel emph. pe. in de. j. de re. ec. nō alie. d. l. quoties haberet locū in locatione, ad longum tpe. & fa cit q. ā. dixi de infeudante rem duobus. & no. q dominus tenetur ad duo ipsi vasallo. s. ad traditionē & patiētiam. arg. l. corrupt. de vsusfr. & ppea nō ē liberat' sola traditiōe qm possit 2ueniri q pa tiat feu. possidere. pone papa 2cessit mihi feu. & dedit mihi execu torē ego pp absentiam executoris iui ad ordinariū loci & feci me in uestire: querit an teneat inuestitura & bal. post multa verba 2clu dit q nō. c. sane. d offi. dle. & si eēt dat' executor nō ad iuris colla. sz ad executionē merā: qz papa 2mittendo vr̄ auocasse a q̄ cūq̄. c. ut nrm ō epp. inno. in. c. cū. ad. ō 2st. qro qd si pmus inuestit' ē fuit adept' possessionē. sz tū hoc nō obstāte dñs inuestiuit sc̄m ig norantē & sibi tradidit possessionē primo sciente q pmus tacuit p annū q sp̄ferat & dicit Ja. ard q scds & q p̄la inuestitura p nul la dēat reputari put ipse dicit in ti. q. mo. feu. acq. sub rubrica illa qñ duo inuestiti sunt separatim & in ti. de cōtē. fe. §. si. & alle. in lombar dia in. l. j. de eo q ali. do. ad hoc Alu. adducit tex. in. c. precedēti. §. imo ibi pbat 2triū p locum a speciali qz speciale ibi qñ feu. fuerat datum remotiori agnato vt ibi concludit secus si fuisset datum extraneo ibi posui rationem diuersitatis.

1 ☞ Pactum de nō succedendo de iure licet improbet: tū de con suetudine spāli admittitur in eo loco vbi est consuetudo.

SI filij. Potest induci consuetudo vt valeat pa ctum appositū in contractu, matrimonij q filij nati ex eodem matrimonio nō succedāt quo, pa cto apposito filij exclusi nō succedunt etiaz in feu. h. d. Not. ex speciali cōsuetudine loci toleratur in eo loco conditio tur pis apposita in cōtractu matrimonij. vbi alias deberet reijci de iure debet matrimoniū pure cōseruari propter fauorem matrimo nij vt in. c. fi. in fi. extra de condi. appo. Ista namqz cōditio non est contra substantiā matrimonij licet sit turpis, & ideo nō vitiat ma trimoniū vt si contrahens diceret contraho tecū matrimonium donec inueniā aliā nobiliorē vel facultatib' digniorē. nam isto ca su matrimoniū caret effectu vt in. d. c. fi. † Not. q lz pactum de nō succedendo improbetur de iure. l. pactum. C. de colla. & l. si quan do. C. de inoffi. test. tamen de consuetudine spāli admittit in eo lo co vbi est consuetudo vt hic. & in. d. c. mulier. Et ratio istorum qui obseruabāt dictā consuetudinē sicut erant mediolanēses, fuit: qz quando ex prima vxore nobili & generosa hēbant filios si postea 2hebāt secundū matrimoniū cū ignobili vel cum alia que fuerat antea concubina sua poterant ex 2suetudine apponere istud pa ctum vt filij oriūdi ex isto secūdo mrīmonio non succederent vt in c. j. §. de filijs natis ex matri. ad morga. contracto & appellabatur dictum matrimoniū 2ctū ad morganicā vt ibi. & sic ista consuetu do habeat aliqualē rōnez in fe: & isti tales filij nati ex isto secūdo matrimonio ignobili nō succedent patri neqz in feu. neqz in cete ris bonis paternis, donec extant filij prioris matrimonij. nō ob stantibus autē prioribus: tunc isti secundi succedunt patri in cete ris bonis paternis & nō in feu. si ēt priores extarent & postea mo rianf sine sobole, tunc isti hij succederēt ēt pdictis fratribus suis abintestato in bonis pprijs nō aūt in fe. put ista determinata sunt in. d. c. j. & in gl. hic. & ex hoc tex. aūcto. c. j. ō filijs na. ex mrī. ad mor ga. 2cto dū ponderāt 2suetudinē habetis q pactū patris non po test pıudicare filijs ēt nondū natis in suc. feu. patet qū hec iura se fundant in 2suetudine. facit q no. maxime p Bal. & Iud. in. l. pactū q dotali. C. de colla. fa. & l. si qñ. §. j. C. de inoffi. test. & l. si totas. C. de inoffi. dona. & ideo nō iniuria dixit hic Bal. q iste text. non ha bet locū in emphyteosi vel in alijs bonis allodialibus, nam con suetudo est exorbitans: ideo non extendenda. ve dixi in prelu. huius commenti. facit q not. Bal. in. l. quicunqz. in fi. C. de ser. fugi. & di xit And. hic q vbi non est ista consuetudo hoc pactum non v3. q ro ab extra istud. c. & d. c. mulier. intelliguntur & exemplificantur p glo. & doc. quando dictum pactum & conditio sunt apposita & p excludendo filios oriundos ex secundo matrimonio per. d. c. j. §. de filijs natis ex ma. ad morganicam contracto. Quid si tale pactū apponatur pro excludendo filios ex primo vel simpliciter an ta lis consuetudo specialis trahitur ad istum casum. & videtur quod sic per istum tex. qui loquitur indistincte & in eo simpliciter conclu ditur quod filij nati ex matrimonio cōtracto cum tali conditione vt filij non succedāt: vnde dicta consuetudo specialis & in qua vr̄ posse opari in quocunqz casu apponat talis cōditio pmittente di cta 2suetudine ac ea presupposita. & per istū text. videtur innuere ita Bal. qñ ponit exemplū si marchio qui tenet feu. ab impatore accepit vxorē quādā filiā regis que ei noluit nubere, nisi hoc pa cto q filij ex ea succedāt in marchionatu & non alij de alio matri monio. & sup hoc dicit se vidisse maximas 2tētiones, refert quoqz Aluar. suo tpe qualiter tūc marchio mātue tradidit nuptui vnā filiam suam legitime natam filio marchionis ferrarie legitime na to. cū hac conditione quod dictus filius succedat in marchiona tu, & non alij de alio matrimonio: qz alias ei dictam filiam nō tra didisset. Et vidistis quē euentū habuerunt ista pacta. ipse quoqz marchio ferrariē. accepit in vxorē marchionissā saluciēs cū con ditione vt filij oriundi nō succedāt in marchionatu suo ferrarie. q an sit equum & iustū nō existente speciali 2suetudine nō deter minat sz colligit ex predictis q nō, etiā in hmōi magnis & cedit tota & armis vt re ipa & in dies videm'. Quero ego accepi in vxo rem quādā nobilē que mihi amplā dotē dedit sperās filios suos successores mihi & aliter nō consensisset se nupturā mihi: ex ea su scepi vnum filium & ex quadam meretrice habui plures filios q̄s feci legitimari ab imperatore, an potuit. & dicit Bald. quod sic, li cet imperator nō debet esse ita facilis ad inducendum tales incon uenientias: & allegat not. per docto. in. l. gallus. §. & quid si tantū ff. de lib. & posthu. & dicite circa predicta vt dixi late in capitulo p venerabilem extra qui filij sunt legi. nam si imperator hoc facit in telligite sine causa. dicit Bal. quod est vnum pec', nec habet locū lis iusticiam publice honestatis: faciunt que vidimus post Bald. in. c. j. ā. de na. feu. & in. c. naturales. ā. eo. & vult Bal. in. l. ij. C. de ser ui. & aqua. & in. l. princeps. vbi Pau. de cast. post Bald. ff. de legi. Quero quid si contraho matrimoniū cū pacto & cōditione vt filij non succedant sc̄m formam consuetudinem huius. c. an postea cō trahentes possunt mutare voluntatem p cōtrarium pactum con uenire vt succedat. & rñdet alias q sic p ea que no. ā. in. c. pri. in pri. glo. & quod ibi dixi fa. que no. in. l. si. ppria. §. verum. ff. de in rem verso.

1 ☞ Ius suū iam quesitū cōseruare intendens nō necessitat ad of ferendum quod intelligit, nisi voluerit aliqd consequi.

2 Vasallus si stetit per. xx. vel. xxx. annos seruire dño & postea velit seruire vt non amittat feudum an admittatur.

3 Vasallus quis non teneatur adiuuare alias dñm: an teneatur, alimē tare corpus ipsius dñi egens.

LIcet. Casus. licet vasal. nunq̄ domino seruiat ne q̄ seruitium offerat non amittit feud. si tamen semper sit paratus seruire domino petēti, nisi sciens magnum periculum imminere nō adiuerit. vbi vero domino impotente non soluat debitum ad quod dominus tenebatur sub pena periurij non amittit feu. h. d. No. † quod quan do quis non vult aliquid consequi: sed intendit ius suum iam que situm conseruare non necessitatur ad offerendum, quod intelligit Bald. nisi esset appositus dies qz tunc teneretur offerre ne in penā incideret. ff. de consti. pecu. l. item illa. in prin. l. accepta. C. de vsu. vbi autem vult aliquid cōsequi ad cōsequendū oblatio est necessa ria. & ideo tunc debet offerre. l. residuū. C. de distra. pigno. nec suffi ceret offerre verbo, sed debet offerre realiter & facto. d. l. acceptam nisi esset talis res que non posset offerri nisi verbo prout est res i mobilis in qua non cadit oblatio realis nisi ipsa representat. ar. l. p tor. §. si quis paratus. ff. de ope. no. nuncia. & no. secundum Bald. quantumcunque tempore q vasal. qui est paratus prestare serui tia quod presumitur, nisi interpellatus negarit nunquam prescri bit contra dominum suum: qz per eius effectū dominus videt esse in quasi continua possessione seruitiorum. ar. ff. de vsufruc. l. arbo ribus. §. idem tractat quod est notabile. sciat no. morem sine scien tiam non committi. ff. si cer. peta. l. quod te. No. quod vasall. non te netur se offerre domino, nisi sciat ipsi domino magnum periculū imminere: qz tunc debet suum adiutorium sibi exhibere cum pōt nec debet expectare nuncium domini qui ipsum interpellet: quia alias priuaretur feu. vt hic in secunda parte & j. hic finitur lex. in §. ad hoc. & hoc etiam voluit gloss. j. hic not. quod qui non potest adimplere promissa iurata propter paupertatem incidit in per iurium vt hic in. l. si duo. in fi. de iureiuran. quod est verum si ei po test imputari culpa, alias secus vt quia casu fortuito lapsus est facultatibus. ar. ff. de nego. gest. l. diuortio. l. ij. C. de tuto. & cura. qui non satisde. gloss. in. l. quidam. ff. de consti. institu. vbi autem a principio a tempore promissionis sciebat se non esse soluendo. tunc esset in culpa. ff. de priuile. cre. l. si credi. & de iure dotis. l. pe. secundum Bald. vide in. c. breui. de iureiur. Inno. in. c. pe. de offic. dele. & ideo dicit hic And. ad text. dum dicit valeat. l. commode. nam penitus impossibilitate data non incurreret periurium per predicta Bald. in. d. l. acceptam. not. quod si vasal. non liberet dominum a periurio cum possit non propterea priuabitur feud. non enim quelibet causa est sufficiens vt amittatur feud. vt supra in qui. cau. feu. amit. in principio & que fuit. pri. cau. ben. amit. §. illud & hoc voluit glossa. ij. opponitur ab extra contra primam partem huius. c. quod imo vasallus non debet expectare interpel lationem domini in seruitio prestando. sed debet se sponte offerre & si non facit punietur ad instar liberti qui ad operas tenetur ex pie interposite stipulationis. lege quoties. ff. de ope. liber. Solu. illud est verum sc̄m Ric. de nea. quando opere sunt certe. sed istud e. intelligitur qñ opere sunt incerte. qz tūc requiritur dñi interpel latio vt hic. & in. l. cum patronus. ff. eo. tit. Alus dicit indistincte

standum

fi andum tex. nostro quo ad hanc priuationem feudi fiendam per istum tex. qui indistincte loquitur de quocunq; seruitio. nec excipit nisi vnum casum vz quando immineret magnum periculum domino. igitur in omni alio casu non exceptato debet admitti de terminatio liter c. l. nam qd liquide. ff. de pec. lega. preterea in dubio debemus in isto casu potius absoluere ipsum vasallum q condemnare vt dixit in. d. §. ad hec. an fi. † Quero ob extra quid si vasallus stetit per. xx. vel. xxx. an. q nō seruiuit dño postea velit seruire vtrum admittatur vt nō perdat feu. & respondeo quod si iō non prestitit seruitium quia dño non fuit necesse nō propterea perdit, vt hic. sed tunc perdit qn recusauit seruire. qm non negligēti non currit tps prescriptionis. l. j. in fi. C. de ann. excep. & ita tenet

3 An. de Iser. ~. de feu. sine cul. non amit. c. j. † Quero hic dicit quod vasal. non tenetur adiuuare animam dñi, sed an teneatur alimentare corpus dñi egeni. Iste tex. facit q not. arg. C. de sac. san. eccle. l. sancimus. in fi. idē tenet Ja. ardi. in sum. qui. mo. feu. amit. sub rubrica vas. tenetur ege. dñm alere. per. l. iij. §. pe. ff. de admi. rerum ad ciui. pertinē. nisi dño pro facto vasalli consumpsisset bona sua. ar. ff. de decu. l. decurionibus. idem tenet Rayn. q nō teneat alere per istum tex. hec questio tangitur per Spec. in ti. qui fi. sint legi. in. §. fi. ver. sed nunquid dominus & arguit ad partes & nō determinat. ibi autem Jo. an. in addi. recitat dictum dicti Jac. ard. & videtur eum sequi. ita probat gloss. in. l. in condemnatione. ff. de reg. iur. et Saly. in. l. solo. vbi glo. tangit. C. de libe. causa q non. sed videtur dño Mar. in contrarium per tex. c. nostri. vbi debet subuenire domino quando imminet magnum periculum mortis. qd etiam est quando quis non habet vnde se alat. l. necare. ff. de lib. agno. Secundo per tex. in. l. si quis a lib. §. alie. eo. ti. Bar. ibi nō firmat pedes sed in tractatu de alimentis in fi. colū. expresse hoc firmat facit quoq; alia gl. in. l. fi. C. de reuo. do. Jac. Alua. sequit op. dicti Jac. ardi. quod non teneatur alere quia hoc non reperitur cautū nisi prout ipse dicit si dño fuisset fact9 egenus facto vasalli vel qr vniuersa bona infeudasset vel maximum esset feudū quo casu tenet. alias secus qr nō est verisimile q pro modico feu. voluisset se obligare ad alimentandum dominum. Et ad hoc facit glos. multum singularis in ratione sui. xix. q. fi. q:cunq; videntur tenuisse Dy. Ray. & Bal. in donatario in. d. l. fi. C. de reuo. don. vz equiz pro qua equitate facit. §. episcopum vel abb. §. fi. qm fi. ut in feud. in quo non succedit mutus. tamen si est magnum debet sibi retineri pro alimentis ita dicēdū in dño a pari rōne. ar. §. de foi. fide. in fi. Et hec distinctio fuit Bal. in. l. j. circa prin. ver. sed scimus. C. de libe. cau. Cōsilium itaq; est sm And. de Iser. vt dominus in inuestitura apponat pactum vt alimētetur si perueniret ad inopiā. pacta etiam si sint preter rationez feudi sunt seruanda vt. ~. quid sit inuesti. §. pen. que si non seruantur amittitur feu. vt. ~. que fu. j. cau. ben. amit. §. nec alia. Quero quid si dominus pro debitis sit in vinculis an vas. si potest teneatur soluere & ipsum liberare. Et dicit Jac. ardi. q sic. arg. ff. de lib. agna. l. si quis a libertis. §. parens C. ne filius pro pa. l. fi. C. de act. & ob. l. obses. ego nō putarez hanc sententiaz procedere per ea que dixerunt Guil. & doc. in. l. si pater. C. qui bon. ce. pos. vbi determinat de filio vt non teneatur soluere debita patris etiam ipsum eximendo de carcere vt. l. curatores. §. filium. ff. de admi. rerum ad ciui. perti. vnde multominus in vasallo respectu patroni. nam potest cedēdo bonis se. Si vero esset captiuus qr non posset cedere & esset maior dubitatio. Sed Alua. dicit distinguendum vt dixi nunc in alimentis & ad similitudinē donatarij ad quod facit aut. si captiui. C. de epi. & cle. quero quid si ad interpellationem domini vasallus non exhibuit seruitiū verum postea dominus sponte suscepit seruitium vtrum vasal. tūc amittat feu. & dicit Ja. ardi. q nō ar. l. de probi. feu. ali. per lotha. in. c. fi. ff. de arbi. l. sed celsus. & de eo q cer. loco. l. fi. C. de pac. inter emp. & ven. l. commissorie. nisi domino suscipiendo seruitium p testatus fuit ius suum fore saluuz aliqua causa adiecta arg. ff. ad l. iul. de adul. l. qui vxori. in princi. §. quid ergo. extra de censi. olim ff. ad. l. acqui. l. sed si seruus. §. si calicē. dixi in. c. j. ~. quo tpe miles. quero an incontinenti facta interpellatione debeat vas. incontinēti seruitia prestare. & dicit ipse Ja. quod bon9 iudex debet hoc diffinire ex varietate personarum causarum seruitiorum ex loco propinquo vel remoto vt in. §. j. j. hic finitur lex. ff. de annuis leg. l. menia. in fi.

1 ☞ Vasallus committēs culpam vel feloniam propter quā perdit feudū an sicut repellitur a feudo repellantur filij agnati & omnes descendentes ab eo.

1 SI vasallus. † Si vasal. cōmittat culpaz vel feloniā ppter quā feud. perdet sicut ipse repellit, sic filius eius & omnes descēdentes ab eo agnati vero qui quarto gradu sunt vsq; in infinitum non repelluntur. h. d. no. ibi quarto ideo facit mētionem de quarto gradu. quia forte non extabant aliqui in propinquiori gradu vel potest intellig. vt habeat respectuz ad ius antiquum in quo non admittebantur agnati nisi ad quartum gradus & tunc expone quarto gradu. i. quartū gradum. hodie vero vsq; in infinitum vidimus in. c. j. §. hoc quoq;. ~. de suc. feu. & l. c. j. §. et quia. ~. qui. feu. da. possunt sm Jaco. de bel. & Bal. ista verba proprie stāt put sonāt vcz q agnati existētes i quarto gradu admittantur ad dictum feu. non autem si dicti agnati essent infra dictū quartum gradum. facit. l. priuilegio. C. de h. r. est inductum ad refrenandū homines ad huiusmodi culpas vt in simili in. l. fin. C. de natural. libe. facit. l. coartalis. C. de coartalibus. libro. xij. Ro. hunc casum quod q̄tum ad successionem feu. culpa q ob. patri obstat filio & descendētibus & nota tex. loquitur de culpa. Quid autem si pater alienet feu. antiquum. vidisti in. c. titius. ~. eo sed cōtra istum tex. opponitur, & imo videtur quod delictum patris nō nocet descendentibus. l. iij. ff. de interdic. & relega. l. adoptiuū §. j. ff. de in ius vocā. Est speciale hic i feud. sm doc. hic & aduerte quod nedum descendētes repelluntur, sed etiam agnati vsq; ad quartum gra. exclusiue. vt probatur i tex. ibi sed agnati quarto gra. & est de mente Ja. de bel. hic. quod est notabile. Sed q̄ro de ratione quare descendentes & agnati vsq; ad quartum gradū exclusiue repelluntur in capitulo nostro. ¶ Respōdeo propter suspitionem quia solet sepe esse similitudo & audacia eadē inter talas coniunctos. l. quod si nolit. ~. quia mancipia. ff. de edil. edic. l. quisquis. C. ad. l. iuliam. maie. faciūt que allegant. ~. i expositiōe. litere facit. l. humanitatis. C. de execu. rei. l. lex cornelia. i princ. ff. de iniur. c. cum. p. manconella. de accu. Et nota secundum Jac. pulchram limi. ad tex. nostrum quod. c. nostrum debet itelligi quando culpa sit comissa in alium. & nō in dominum feu. secus si in dominum: tunc enim omnes agnati indifferenter excluduntur. §. de niq;. ~. que fu. pri. causa be. amit. ibi dixi. & vult glo. hic in fi. gl. nouerit notissimam gloss. que intelligit tex. nostrum in antiquo feudo glo. dat intellectum ad istud. c. vcz q loquatur i feudo antiquo & q vasallus commiserat tale delictum ex quo etiam filius veniebat priuandus ex dicto delicto patris sui nec poterat admitti ad dictum feudum, nisi de nouo ex gratia illud a domino acqreret nō existentibus agnatis quibus esset apertum quādo autē extarēt agnati, tunc ipsi admitterentur vsq; ad quartum gradum secundum iura antiqua vt hic: hodie vero vsq; in infinitum. & hoc voluit ista glo. & sic intelligit hic Alua. text. dum loquit de agnatis in quarto grado quod not. facti accidentis. qua nō supererant agnati intra quartum gradum scilicet i tertio & secundo gradu. ideo dicit Alua. quod si extarent agnati secundi aut tertij gradus illis aperiret feud. & ita intelligit hunc text. colligens hic ex ista glo. quod violat tex. nostrum & diuinat. ideo communis sentētia Bal. & aliorum est quod signanter hic loquat de agnatis in quarto gradu quasi velit proximiores excludere qui sunt intra quartū gradum concor. c. j. ~. si vas. feu. priue. facit in simili. c. in quibusdā. de pe. l. cognouimus. & in aut. gazaros. C. de here. in aut. de referendarijs. §. fin. facit io ar. l. iij. in fi. ff. de ali. lege. l. j. C. si qua preditus potest. & in. l. si femina. C. ad turpil. & q allegant prime que omnia sunt magis persuasiōes q vrgētes ratiōes. & vide ea q no. C. y. & Bal. in. l. ij. C. de liber. & eorū libe. & albe. in. l. emācipatus. §. fi. ff. de senato. & Bar. in. l. iij. ff. de interdic. & agn. in. l. adoptiu. §. patronum. ff. de in ius voc.

1 ☞ Feudum non venit in generali alienatione omnium bonorū nisi nominatim sit dictum.

2 Feudum an veniat in generali fideicommissiōe.

IN generali. ¶ In generali alienatione omniū bonorū nō venit feu. nisi nominatim sit dictum. h. d. eodē modo dicendū in generali hypotheca bonorum eadez ratione quia nō veniunt probibita alienari, l. codicillis. §. instituto. ff. de lega. ij. p Bar. & eodem modo in generali refutatione bonorum non venit feu. sm Bal. in aut. in successione. C. de suis & legit. here. & not. qd iste tex. sm Ja. intelligitur vt in generali alienatione facta a vas. nō venit id qd tenet in feu. a domino vel aliter potest intelligi q velit in generali alienatione facta a vas. non venit id quod alij dedit in feu. qd est valde notabile, nisi nominatim sit dictuz, c. j. ~. de capi. qui curi. vend. & qr hic ad litteram est tex. omitto concordantium autoritates vt in simili. Barto. in. l. scire. §. fin. ff. de excu. tu. ratio decisionis ad tex. nam feu. nec passiue. i. respectu vasallorūz nec actiue scilicet respectu dominorum potest alienari quia respicit preiudicium tertij. s. domini si vasallus alienet. & vasalli si alienat dominus. adeo in generali dispositione non videtur venire: quia specialiter de his disponere non potuisset. c. si. ibi Joan. an. de immu. eccle. lib. vi. facit q no. Inno. in. c. ex literis dum loquitur de habente decimas. de iure patronatus quicquid hic dixerit And. de Iser. facit. c. quod translatio. de offi. lega. l. obligatiōe. ff. de pig. l. qui peculium. ff. de pecu. l. iij. in princ. de probi. feu. alie. p Fede. vbi loquitur de hypotheca. & l. j. C. que res pign. obl. pos. per istum tex. in. l. voluntas in fi. C. de fideic. Ang. in aut. de testi. & ea que parit in princ. Bal. in. c. j. in. ij. col. de capt. qui cu. vendi. facit quod no. per Bart. in. l. codicillis. §. instituto. ff. de lega. ij. &

no. s̃m Bal. quod rex francie non potest vendere vnam ciuitatem ciuibus inuitis hominibus istius ciuitatis. vide nota. in c. dilecti filij. de maio. & obe. in c. cum dilectis de prescrip. in c. an nostra de iure. et dam. da. glo. in l. limitus. in princ. ff. de fideicom. liber. pone quidam detinet debitorem meum & propter hoc non potest mihi satisfacere quia de operibus suis posset acquirere & mihi soluere, certe nõ possum petere: alias reperere ab isto meum debitorẽ nisi habeo in eo ius reale sicut in vasallo & ascriptitio de quo per Innocen. & doc. in c. dilectus de appel. facit quod communiter not. in c. auctoritate. de preni. lib. vj. Ang. in l. j. §. per hanc. ff. de rei vẽ. an appellatione castri contineantur vasalli dic inspici dignitatem concedentis & eius cui conceditur l. plenum. §. equity. ff. de vsu. & habi. in dubio dic vt no. in c. j. de capi. qui cu. ven. sed pone econtra quod in quodam castro omnes homines erãt vasalli & ego cõcedo tibi omnes meos vasallos illius castri verum videar tibi cõcedere omnes habitatiões meas in ipso castro & ipsum fortalitiũ: respondeo quod non quia vasalli sunt pars & non tantũ. ita Bal. facit l. qui tabernas. ff. de contrahẽ. emp. † Quero an feudum veniat in generali fideicom. & Iac. de are. in l. si patroni. in prin. j. et ibi Barto. ff. ad trebel. tenet quod non: quia tunc non cadit in recipientem sed remanet penes dantem. Cy. & Bal. in l. cum virum. C. de fideicom. vbi late prosequitur hanc questionem similiter cõcludunt quod feudum quod non cadit in recipientẽ venire nõ debet in resti. fideicom. secus si ille fideicommissarius esset alias successurus in feudo. possibile enim est vel ex natura inuestiture vel ex iure agnationis qd ille in quem debet fieri restitutio sit capax illius feudi quo casu fiat restitutio. alias secus idẽ dicit ipse in emphyteosi ecclesie vt veniat in restitutione fideicõmissi de liberis ad liberos nõ de liberis ad extraneos p eo q̃ singulariter no. in l. etiam. ff. so. ma. In emphyteosi vero laicorum dicit venire in fideicommisso quia per vlti. voluntatem alienando non incidit in cõmis. ff. de le. j. l. si domus. §. fi. de quo vide in spe. de loc. §. nũc aliqua. ver. xlij. & ver. cxvj. & ver. clvi. in ibi Io. an. in addi. magna que inci. quare non esset dubia. nam bona feudalia vel similia que nõ transeunt in alium vt heredem non dicuntur hereditaria. Bar. in l. ve iurisiurãdi. §. si liberi. ff. de oper. liber. Bald. in l. liberti. C. eo. in auc. si quas ruinas. C. de sac. san. ec. ergo non veniunt in resti. fideicõ. facit quod in simili no. Bar. in l. lucius. §. marit⁹. ff. ad tre. in l. fi. §. filie. ff. de leg. ij. vbi in dubio dos filie q̃ eam nõ habet iure hereditario non venit in fideicommisso. facit l. a filia. ff. ad tre. facit quod no. Bar. in l. qui comẽ. §. flauius. ff. de ver. obli. in l. leo quens questio. ff. de le. ij. Bar. & Bal. in l. filium quem habentem. C. fa. here. in l. marcellus. §. quidam. ff. ad treb. l. si res aliena in pn. ff. ad treb. Sed quero an veniant feuda in petitione hereditatis dicite quod sic. Barto. in d. l. si patroni. quicquid dicat Barto. in l. item videndum. §. fi. ff. de pe. heredi. ibi ang. & Bald. in c. j. j. an agna. vel fi. in v. col. qui tenet non venire in petione hereditatis tamen Andr. ibi tenet quod imo veniant hoc procedit ex eo quia hereditatis petitio non tã datur ratione pprietatis q̃ heres habet in singulis bonis q̃ datur ratione iuris vniuersalis quod habet in hereditate & possessione bonorum a defuncto dimissorum l. hereditas. C. de pet. here. l. regulariter. ff. de peti. here. Bal. i. c. j. §. hoc quoq3. j. de suc. feu. ibi aliquid dixi. item habet locũ in feudis beneficiũ. l. fi. C. de edi. diui. adr. tol. Bal. in c. j. j. an agna. vel fi. in v. col. vidimus. j. in c. j. de conten. inter vas. & episcopum.

1 ☞ Ignorãtia facti excusat vasallum alienantem a priuatione feudi.

Si vasallus. In summa hoc intendit feudũ vẽditũ ignorãter a vasallo tanq̃ proprium est sibi restituendum, sed tenetur emptori ad interesse. h. d. † No. ignorantiam, facti excusare vasallum alienantem a feudi priuatione vt hic. & j. de cõtro. inter do. & emp. feu. c. j. & sic non vendicabũt sibi locum isto casu constitutiones loth. Frede. de probi. feu. alie. vt probatur hic. & in d. c. j. hoc idem extendit bal. ad emphytheotã qui ignoranter vẽdidit rem emphyteoticam vt nõ cadat a iure suo. vnde dominus reuocare volens habet probare eius sciẽtiam prout ipse dicit hic ad quod vide in spe. ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. xviij. & ver. xcvj. & per Barto. in l. sequitur. §. idem labeo. ff. de vsuca. & quod dicit. Bal. in l. ij. C. de epi. audi. & p. guil. in l. iure gen. §. labeo. ff. de pac. & per eundem bar. in l. j. §. si rem. ff. de po. no. quod quanq̃ vasallus per ignorantiam excusetur a pena in dominum commissa nõ tamen excusatur ab interesse ipsius emptoris vt hic facit. l. vẽditor. ff. de euic. licet glo. hic posita allegauit. l. ij. que nihil facit. & l. c. j. de contro. inter dominum & emptorem feu. allegatis hic in gl. que per hoc esset expedita. ¶ No. quod tunc demum emptor de re ptus agit de interesse si fuit ignorãs, q2 sec⁹ si fuisset sciens: quoniam scienti & consentienti nõ fit iniuria neq3 dolus. l. cum donationis. C. de trãsac. & in regula scienti ibi dy. de regu. iur. lib. vj. et quod habetur in d. l. vẽditor. & probatur. j. de probi. feu. alie. per Frede. §. j. Op. ab. extra. d. l. fi. §. vltimo. ff. de leg. ij. q̃ allegari solet pro singulari vbi patet quod per ignorantiam firmatur venditio que alias non valuisset. so. ibi loquitur de re que de sui natura est alienabilis hic no. preterea ibi alienans tempore alienandi la potuit alienare. hic secus de materia ibi posita traditur plene p doc. in auc. res que. C. communia de le. op. quod imo vasallus non admittatur ad reuocandum feud. alienatum prout hic dicitur quia nõ potest venire contra factum suum propriumi & reuocare quod iam ab se abdicauit. l. cum confitaris. C. de reuo. don. So. ibi alienas dolose alienauit hic ignoranter. Op. quod iste vasal. vendẽdo renetur de euictione igitur reuocando poterit per exceptionẽ repelli per regulã. l. vendicantem. ff. de euic. so. secundum Bald. contrarium habet locum quando emptoris intererat excipere q2 venditio fuit possibilis de iure hic emptoris nõ intererat excipere quia venditio de iure erat impossibilis vt. j. dicam de prohib. feu. alie. p loth. in c. fi. in fi. ¶ Quero an emptor poterit retinere feudum emptũ donec sibi vasal. restituat precium. Et dicit Bald. quod sic quantum respectu vasalli alienantis. l. si non fortem. §. si centum. cum ibi no. ff. de condi. inde. sed respectu domini reuocare volentis in contumaciam vasal. secus vt in c. j. in §. j. in fin. j. de probibi. feu. alien. per fede. ¶ Quero an huic allegãti ignorãtiam credatur an sit necesse quod probetur qualiter. & respondeo quod si successit in alterius locum & habeat iustam ignorãtie causam. sibi credit. l. qui in alterius. ff. de iur. & fac. igno. l. si plurius. ff. de act. empto. l. si sterilis. & maxime si bon⁹ vir existimetur. ff. de re milit. ar. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de excusa. tuto. l. scire. §. sufficit. secus autem si facerent presumptiones contra ipsum q2 ipse idem alias fuisset inuestitus, vel alias dedisset domino seruitiũ vel tanq̃ agnatus successit in eo & non in alijs homo istis casis & similibus sua ignorantia non esset tolerabilis ar. C. ad vell. l. quanquam. ff. loca. l. item quero. §. si ful. & ita determinat Iac. ardi. in tit. qui. mo. feu. amit. sub rubrica an allegonti ignorantiam credatur & videtur extendere etiam ad personã filij heredis q̃ q̃ videatur esse eadem persona cum defuncto q2 probat per. l. cũ fal sa. ff. de iur. & fac. igno. ff. rerum amo. l. marcellus. §. j. & pro. l. nihil. ff. de contrahen. empt. & ad predicta. vide spe. in d. ver. xviij. j. allegato. & se. & de consti. c. vt animarum li. vj. per cano. & quod dixi in d. c. j. j. hic potest esse ti. qui. mo. fe. ami.

1 ☞ Vasallus scienter negans feudum, amittit illud.

2 Vasallus interrogatus a domino de feudo si respondet obscure non intelligibilibus verbis sicuti greco aut lingua incognita habetur pro sciente.

1 Vasallus. In summa hoc vult. † Vasallus sciẽter negãs feu. amittit illũ vbi vero dubitat an sit feu. debet dubitanter respondere. No. vasallũ debere respõdere domino interrogãti an res feudalis sit quam tenet prout in simili videm⁹ in l. iij. & iiij. ff. de interroga. actio. Quid autem si nullo modo vellet respõdere sed modo esset contumax in respondendo quia vel tacet vel non vult venire ad respondendum iudicas vt dictum est in c. j. j. de milli. vas. qui contu. est & de materia nolentis respondere habetur in l. de etate. §. qui tacuit. ff. de interro. actio. per dolũ vt hic. & in c. fi. de l. corra. & intelligo si totum feu. negauerit toto priuabitur Inno. in c. ceterum de iudi. facit tex. in. §. aliud quoq3 in iudicijs in auc. de triẽ. & semisse. Si vero solum partim negasset tunc solum ea parte priuaretur vt dictum est. j. eod. c. vasallus intellige si negat substantiam. s. rem esse feudalem secus si negaret qualitatem puta quia dominus diceret esse feudũ guardie vasal. negaret esse feu. guardie sed diceret esse rectum feu. per hanc negationem nõ priuaretur vasal. Bal. in c. j. §. item si vas. vbi ho. text. j. de contro. inuesti. No. ignorantiam excusare vas. a pena mẽdacij vt hic. & j. c. pr. mero iure aliqñ tñ ope exceptiõis vel restitutiõis vt gl. no. j. l. de pupillo. §. hoc autem. ff. de ope. no. nun. dũmodo nõ sit crassa & supina sed tolerabilis. not. gl. j. de cõtro. inter do. & emp. feu. c. j. & est ratio, quia ad inducendum exigitur scientia vel saltẽ ignorantia nõ excusabilis. l. fi. ff. de decre. ab ordi. faci. Not. quod dubi. etiam potest dubitanter respondere vt hic. & in d. c. fi. & no. gl. in l. si debitor. ff. de peti. here. dicit tamen Inn. in c. cum inter quatuor in fine. de maio. & obe. quod dubitanter respondens habetur pro negante quando cause dubitationis sunt tales quibus ad negandum moueri posset. dabitur tamen sibi terminus ad se informandum & deliberandum. ff. de interro. actio. l. si quis interrogatus. & l. in furtiuis. & ad pecunias. §. j. de quo plene per glo. & doc. in l. ij. §. quod obseruari. C. de iura. cal. & si postea nõ respondeat tunc poterit lis contestari aduersus ipsum vt dixi. j. ti. proxi. in fi. & in d. c. vas. ex pdictis infero duo notabilia primo qd sicut ignorãs nõ videtur renunciare iuri suo. ita nec dubitans vt est casus singularis secundum Ray. & Barto. in l. manifestissimi. §. sin autem nesciens. C. de fur. Secundum quod ille q respondet dubie nõ habetur pro cõfesso quod qualiter intelligendum sit hodie circa responsiones que fiunt positionibus, & an requiratur sententia vel ipso iure habeatur pro confesso vel negãte habetur plene in c. x.

in fi. per glo. ⁊ doct. de confes. lib. vi. per doct. ciuilis in. d. §. tacuit. ⁊ in. d. §. quod obseruari. ⁊ quid operatur talis ficta cōfessio ⁊ de modo practicandi circa predicta habetur per Bar. in. l. eius qui delatorem. ff. de iure fisci. ⁊ per Dy. in. l. i. ff. quādo ex facto tuto. 2 ⁊ per Cy. Saly. ⁊ Bal. i. l. ij. §. quod si actor de iureiur. ¶ †Quero quid si vasallus respondeat obscure aliquibus extraneis verbis non intelligibilibus vel lingua greca, vel alia incognita respondeo quod habetur pro sciente ⁊ malitiose negāte. d. l. de etate. §. nihil. cum ibi no. in glo. ff. de interro. actio. quod intellige verum nisi de electis. vt no. gl. in. d. c. ij. in fi.

1 ☞ Vasallus potest feudū suum alteri sibi equali infeudare, dūmodo sine fraude faciat.

1 Beneficium. †Vasallus potest feudum suū alteri sibi equali īfeudare dūmodo sine fraude faciat. h. d. not. quod vasallus qui non potest alienare feudum sine voluntate domini potest tamen infeudare dummodo infeudet equali ⁊ sine fraude ⁊ ea. l. vt hic. ⁊ S. per quos fiat inue. §. j. ⁊ S. qualiter olim feud. alie. pote. §. i. ⁊ dicit hic Bald. post Joan. mona. in. c. auaricie. de elec. lib. vi. quod fraus fit legi. quando prohibitum agitur ⁊ permissum simulatur. l. iiij. §. si a b ignoto. ff. de manu. testa. l. ab anastasio. in fi. C. manda. c. j. §. callidis. j. de probi. feu. alie. per fede. itē si fiat de permisso simpliciter ad prohibitum secundum quid vt de venditione ad pignus vt no. in. l. emptiōe. C. plus valere quod agitur. ⁊ ideo a cōtrario hui⁹ tex. habetis inferre quod si in fraudem legis infeudaret non valeret. facit quod vult Bald. in. l. j. C. si quid in fraudem patro. dicens quod factum in fraudem legis est ipso iure nullum ⁊ declarat Bald. in. l. fraus. ff. de legi. quod fraus est de permisso ad prohibitum tendens occasio per. l. sulpitius. ff. de dona. inter virū ⁊ vxo. ⁊ propterea recte locuta est hec glo. dum tria requirit vt vasal. possit alteri in feudare. primuꝫ q infeudent equali adeo quod si primus vasal. infeudans qui modo per infeudationem suam est effectus dominus respectu secundi vt. j. de probi. feu. al. per se. §. illud esset miles. est necesse quod similiter secundus in quam infeudet sit miles. secundum quod requiritur est quod non infeudetur, nisi eo modo prout ipse vasallus infeudans habet a domino. tertium quod requiritur est vt infeudet sine aliquo pretio ne videatur fieri in fraudem legis vt. in d. §. callidis. Et hic glo. voluit ista vsqꝫ ibi in fraudem enim que bene loquitur. vt probatur in. §. simili. ⁊ in. §. preterea. j. de capi. corra. in gl. magna in fi. ⁊ propterea infert glo. quid si vasall⁹ infeudans secundo accipiat minus medietate pretij pro dicto toto feudo, an tunc isto casu talis infeudatio intelligatur esse facta in fraudem legis. et respondet hic glo. sub dubio forte quod nō, dicens quod tunc demum intelligitur fraudulēta quando pro toto feudo ipse vasallus in feudum habeat vltra medietatem veri pretij. dicit gl. quod multi hoc tenēt. ⁊ ita intelligūt istū passum. Alua. dicit quod sibi vꝫ qꝺ ista talis determinatio non fundetur aliquo iure sed potius vꝫ esse contra mentē text. in. §. i. S. qualiter olim feu. alie. po. qui dixit quod vas. tunc demum potest alteri infeudare si hoc sincere facit ⁊c. quasi dicat qꝺ ex liberalitate nullo interueniente precio hoc fiat similiter videtur esse cōtra tex. in. l. j. j. de probi. feu. ali. per loth. vbi litera dicit quod nulluꝫ cōmerciuꝫ potest facere. similiter videtur esse cōtra tex. in. §. callidis de probi. feu. alie. per fed. qui indistincte determinat quod precio accepto non potest alteri infeudare. ⁊ ita Jac. ard. in ti. qui. mo. feu. acqui. sub rubricella, an precio feudum datuꝫ infeudari poss. vbi no. dixit quod vas. potest dare in feudum, scilicet sine precio ⁊ sola liberalitate. Ceterū si accepto precio ⁊ nō liberalitate in feud. concedat, intelligitur in fraudem facere. vnde nō valet. l. apud celsuꝫ. §. si quis autem. ⁊ in. §. si quis ex vncia. ff. de exce. doli. ⁊ l. si. ff. ex qui. cau. in pos. ea. cum si.

1 ☞ Ratum habetur quod fit per vasallū de suo feudo siue per iudicium siue per transactionem.

2 Vasallus habet legitimam personam cōparandi in iudicio ꝑ re feudali in agendo ⁊ in defendendo ⁊ tale iudicium ⁊ sententia ac inde secuta erūt valida ⁊ proderunt, ⁊ nocebūt domino siue ignoret siue sit presens siue absens.

1 Si vasallus. †Illud quod fit per vasallū de suo feu. siue per iudiciū siue per transactionem haberi debet ratum per dominū ⁊ id quod sibi datur nomine transactionis nō cēsetur feu. h. d. No. quod †vasal. habet legitimam personam compa- 2 randi in iudicio pro re feudali ⁊ in agendo ⁊ in defendendo: tale iudicium ⁊ sententia ac inde secuta erunt valida ⁊ proderunt ⁊ nocebunt domino siue ignoret siue sit presens siue absens dummodo non fiat fraudulenter vt. S. dixi ⁊ non presumitur fraus nisi ꝓbetur. ff. de proba. l. quoties. §. qui dolo. ad quod facit. S. que fuit pri. causa ben. amit. §. preterea. presumitur enim ꝓ processu ⁊ sententia propter autoritatem iudicij. l. res iudicata. ff. de re iudi. secundum And. de iser. si tamen vasal. potuit denunciare. ⁊ tunc dicit Bald. quod eo ipso videtur ⁊ intelligitur esse fraus cōmissa per. l. creditor. de distr. pig. quod est not. dignum. secūdum autē intellectū And. ad hoc vt preiudicet domino ignoranti est necesse quod dominus veniat ex persona vasal. si enim vellet ex persona sua venire nō preiudicaret sibi gestum cum vasal. no. quod vasal. qui nō potest obtinere in causa feudali potest per transactionem sibi consulere. vt hic. ⁊ in. d. c. j. de contro. inter vasal. ⁊ alium quod qualiter intelligi debet statim dicam. an autem super iuribus decimalibus possit transigi dic vt in. c. statuim⁹ de transac. no. qꝺ illud qꝺ nomine transactionis percipitur non succedit loco rei nec est feu. ad quod facit. l. controuersia cū ibi no. ff. de trāsac. quod verum est quando percipitur aliquid extrinsecum. puta pars ipsius feu. quia tunc retinens non intelligitur nouo titulo acquirere. C. de transac. l. si pro fundo secundum Bal. Oppo. cōtra tex. ⁊ cōtra ea supradicta ⁊ primo quod talis sentētia lata in personam vasalli nō debet extendi ad personam domini, per regulam res inter alios acta ⁊ c. l. sepe. ff. de re iudi. Et timore hui⁹ contrarij dixit Bal. breuiter se expediendo quod vasal. hic denūciauit domino vel saltē, fecit quod potuit vt domin⁹ sciret. facit l. creditor hypothecas. C. de distra. pig. hoc modo videꝫ euitare cōtrarium. Et hec solutio potest esse vera, quia imputeꝫ sibi si dominus fuit negligens per ea que dixi. S. ti. proxi. c. j. sed tamen qꝫ videtur diuinare quantum ad istum text. Idcirco Andr. de iser. dixit quod debemus considerare quod interdum vasal. agit ad rem feudalem contra alium possidentem ⁊ vterqꝫ dicit ad se spectare iure feudi ⁊ ab eodem domino: tunc quia causa ista ventilari debet coram domino feu. vt. j. de probi. feu. alie. per Fede. §. penul. quod tamen intelligas vt ibi no. ⁊ dixi S. de contro. feu. apud pares termi. Et isto casu cum domin⁹ nō possit pretendere ignorātiam, tunc siue sciat siue ignoret sibi fiet preiudicium adeo qꝺ si dominus in futurum vellet venire ad vēdicandum dictum feudum a vincente ex persona illius qui succumbit quia forte vel cōmisit aliquod delictum vel decessit sine herede masculo: vnde dicat dominus sibi apertum feu. ex illius persona ipse possessor qui vicit poterit repellere dominum exceptione rei iudicate. ar. l. si hereditatem. §. iulian. ff. de excep. rei iudi. sicut potuisset repellere victum. l. quod temporis. ff. de re iud. Sed. interdum vasallus agit ad rem suam dicit feudalem ⁊ cōtra alium possidētem ipsam rē qui se defendendo dicit dictam rem esse suam propriam ⁊ nō feudalem. ¶ Tunc vasallus agens habet necesse probare duo vꝫ. et primo quod ille qui sibi infeudauit est dominus. item quod dedit sibi in feudum que duo si non probauerit pronūciabitur pro possessore: quia absoluetur a petitione ipsius agētis: vnde si isto casu vellet postea venire domin⁹ ex persona victi tāꝗ vasalli, dicens quod erat vasal. ⁊ decessit sine herede vel commisit delictuꝫ ex quo feud. est sibi deuolutum, ⁊ per consequens vellet vendicare ab ipso possidente qui per sententiam obtinuit cōtra ipsuꝫ vasal. tūc etiam isto casu dominus repelleretur per exceptioneꝫ rei iudica. siue sciuerit siue ignorauerit de primo processu ⁊ iudicio vt in isto. c. ⁊ est ratio quia victus potuit litigare de iure suo quod pretendebat vt in. §. i. de inuesti. de re. alie. facta. Sed si dominus vellet vendicare dictam rem tanꝗ suam ⁊ iure proprio non veniēdo ex persona predicti vasal. iam victi: tunc non preiudicaretur sibi quia agit nunc de iure suo. Non enim poterit prohibere vasal. victum quin ius suuꝫ experiretur: ergo nō debuit sibi nocere etiā si fuisset sciens. d. l. sepe. §. cui autem. nec istud. c. in hoc dicit ꝯtrarium: sed tantum loquitur quando dominus diceret sibi apertuꝫ feud. ⁊ vtile dominiuꝫ ex persona vasal. victi. ⁊ ideo notanter dicit tex. omni tempore firmum ⁊ erit id iudicium scilicet sine preiudicio iuris domini qꝺ non potuit de dn̄o per vasal. victuꝫ in preiudicium domini agi. licet in suum preiudicium sic per. d. l. sepe. ⁊ predicta non procedunt secundum And. qn̄ vas. conuenitur in iudicio per alium non possidentem qui dicit ⁊ alle. dictam rem spectare ad se iure proprio ⁊ nō ad vas. neqꝫ ad dominum vasal. tunc isto casu dicit ipse si agens obtineat fiet preiudiciuꝫ domino scilicet ⁊ vigore illius sententie poterit iste qui obtinuit semper repellere ipsum dominum agenteꝫ siue velit ex persona sua venire siue ex persona sui vasal. victi. ⁊ est ratio quia ista causa principaliter ipsius a vasalli tamē tangit etiam ius domini. debebat enim dominus sciēs defendere causam ⁊ probare rem suam esse secus autem si fuisset ignorans: tunc nō pateretur preiudicium per. d. l. sepe. ex predictis itaqꝫ patet quod istud. c. cum similibus tātum habet locum quādo dominus ex persona vasal. victi vel vincentis vellet venire quia siue sciuerit siue ignorauerit iudicium vētilatum semper erit firmum etiam in preiudicium ipsius domini quia vasal. de iure suo agere potuit. nec potuit per dominum impediri vt. S. dictum est. Oppo. secundo contra dictam primam partem quod imo domino ignoranti non fiat preiudicium ex sentētia lata contra vasal. quia vasa. conuentus debuit dominum suuꝫ nominare

in iudicio vt no. glo. in. l. ij. C. vbi in rem actio. vnde sententia lata contra vasal. non debet posse parere domino preiudicium ex predictis: fatendo; contrarium, dicatis quod nõ fiat preiudiciũ alicui quod domino absenti & ignoranti, quod imo etiã si fuisset facta executio adhuc dominus posset comparere & vti iure suo non obstante dicta sententia. l. fin. C. si per vim vel alio modo. & tenet Innoc. in. c. quoniam frequenter. §. quod si super rebus. extra vt li. non conte. & doc. in. d. l. ij. non ob. modo istud. c. quia vel soluam⁹ secundum intellectum Bald. quod hic vasal. denunciauit domino vel non stet per ipsum. ita quod apparet quod vasal. nõ est in aliqua fraude. & isto modo concor. istud. c. cum dictis iurib⁹, vel possumus soluere secundum And. de Iser. quod dominus non excludatur iure suo si velit venire ex persona sua vt in cõtrarijs. secus autem si vellet venire ex persona vasal. quia tunc quod obstabat vasal. obstabit & domino vt. §. dictum est in precedenti contrario. Opp. iij. contra dictam primam partem quod imo tale iudicium non potest preiudicare domino ignoranti ex eo quod feu. non potest alienari ipso ignorãte vt. j. de probi. feud. alie. per Loth. & de pbi. feu. alie. p Fed. Sol. ibi loquitur in alienatiõe volũtaria, hic autẽ in necessaria que fit per sententiã cum iudiciũ reddantur in inuitum. l. inter stipulantem in princi. ff. de verborum obligationibus ad quod facit. l. j. ff. de fun. do. & l. si filio. §. penult. ff. solu. ma. & no. j. de probi. feud. alie. per Fede. Oppo. contra secundam partem que admittit transactionẽ factam per vasallũ in preiudiciũ domini, & tamen ipsa transactio est volũtaria. l. ij. ff. de trãsac. l. si diuersa. & l. cum donat. C. eodem titu. vnde per trãsactionem erit apta via fraudandi & circumueniendi dictas constitutiones loth. & Fede. que prohibent alienationes. cum partes poterunt fingere transactionem sub colore alienationis quod esse non debet. l. scire oportet. ff. de tut. & cu. datis ab his. hic loquimur de trãsactione que fit timore litis & iudicij futuri quod vere fiebat vel sperabatur fieri sine aliqua circumuentione arg. l. in summa. in princ. ff. de condi. indebi. & probatur de contro. inter vasal. & alium. & id dixit Bal. in. c. j. in princi. in. vj. colum. j. de probi. feu. alie. per Fed. quod vbi lis posset de facili liquidari quia non esset valde dubia, tunc non procederet huiusmodi transactio de feudo: quia censeretur donatio. l. j. §. quod si. ff. si quid in frau. patro vel possum⁹ dicere quod istud. c. intelligitur semper quãdo vasallus denũnciauit domino vel per ipsum stetit secundum lec. Bald. vel quod ista transa. tenebit solum quãdo dominus velit venire ex persona vasalli non autem si velit venire ex propria secundum lecturaz Andre. de Iser. vel possumus secũdũ aliã. & Andr. dicere quod istud c. loquitur quãdo per transactionem retinet sibi feu. & dat aduersario pecuniam vel aliquid aliud quod valet vt in simili in. l. pro fundo. C. de transac. facit no. in. c. veniens. & c. de cetero. de transa. & in. c. peruenit de arbi. & hoc etiam voluit Bald. in. c. j. in prin. in pe. col. j. de probibi. feud. alie. per fe. Contrarium loquitur quando vellet per transactionem transferre feu. in aliũ, & recipere pretium seu estimationem, quod non licet: quia tũc habet loco venditionis. l. e litis. ff. pro emptore. & tenet Iac. ardi. in sum. titu. qui mo. feu. amit. sub rubricella an litis estimationez possit recipere. & facit quia qui non potest rem alienare non potest sub ea transigere. l. j. cum ibi no. in gloss. ff. aduer. rem indi. l. nõ solum de predi. minorum. not. in. c. veniens. & c. de cetero. de transact. in. l. preses. C. de transactionibus sicut ergo vasal. non potest alienare, ita non potest transigere: tamen iste intellectus licet in se sit verus est cõtra literam istam in qua apparet quod vasal. potest trãsigere & dimittere feudũ & aliquid accipere loco rei feudalis. ideo melior est intellectus Bal. & erit limitatio ad predictam regulaz: quia ex quo denunciauit domino & fecit quicquid potuit vt domino denũciaret & pro rei tuitione hoc casu possit vasal. transigere: ita loquitur tex. noster. vel etiam melior erit so. & intellectus And. quod possit vasal. transigere in preiudicium suum & domini si vult venire ex persona vasal. simile no. imo. in. d. c. veniens. & c. de cetero. Si prelatus qui non potest transigere vel alienare de rebus eccle. hoc facit preiudicabit sibi, imo & heredibus suis per nos. in. c. ex presentium. de pigno. vide ad predicta que dicam in. c. j. de contro. inter vas. & alium de bene. & ideo etiam dicimus quod de re feudali nõ potest vasallus compromittere sine consensu domini in. c. cum tempore. vbi bonus tex. ibi doc. de arb. licet in cõtrarium teneat spe. in ti. de arbi. §. restat. ver. sed nunquid vasal. & laudo in. l. j. §. & post operis. ff. de oper. no. nunc. & in. l. iusiurandum quod ex conuentione. §. j. ff. de iureiu. & primaz opi. tenet hos. in sum. titu. de arbi. §. sed queritur. ver. sed nunquid vasal. sed ex mente. d. Anto. & panor. in. d. ca. cum tempore potest hec intricatio reduci ad id quod hic dicimus de transactione. quia si ex laudo vel sententia arbitratoris vel arbitri pronunciatur abdicendo rem feudalẽ a vasal. et transferendo in alium & nõ vz neqz compromissum neqz laudum sine sententia & procedit opin. doc. in. d. c. cũ tempore. & host. in summa. aut pronunciauit non transferendo feu. de vas. in alium & vz. ita procedit opi. spe. idem dicerẽ de emphyteota. licet Bal. in. l. fi. §. fin. C. cõmunia de le. dicat quod potest compromittere ad predictam distinctionem facit qđ not. Barto. in. l. nulli. ff. de trãsac. Bal. & saly. in. l. preses. C. de transac. in. l. j. C. si aduer. transac. in. l. si pro fundo. C. de transac. & solet allegari gl. in. l. pe. C. de vsuca. pro; emp. & idem dicit, an possit deferre iuramentum litis decisiuum. nam ludo. in. d. l. iusiurã. quod ex cõuentione, tenet quod sic. gusl. de cu. dicit contra. vos dicite aut per iuramẽtuz sequitur quod feu. venit ad iudicandum & transferendum in alium & non possit deferre. aut non venit transferendum in alium & possit trãsferre iuramentum per predicta. vel etiam redeundo ad solutionẽ contrarij. §. formati. tex. noster intelligatur secundum Andr. qđ vas. in feu. nullum habebat ius & dominus sibi infeudauerat rem alienam & ipse conuentus timens succumbere cepit aliquid pro feu. & dimisit feu. vel aliquo dato sibi retinuit ex causa transact. si dominus contra vasallum agat ad feudum vel seruitium poterit obijcere quod de re aliena fuerit facta ɔcessio feu. ideo habuit necesse concordare. tamen hoc est minus periculosum quia nõ licet vasallo propria autoritate interuertere possessionem domino. l. ij. & fin. ff. de acqui. poss. l. fin. C. si per viz aut alio modo. Ideo tenete vel intellectũ Bal. vel alium intellectum And. Oppo. contra qđ imo id quod accepit nunc in transactione debeat esse feud. vt probatur. j. quid iuris si post alie. feud. in. §. profecto. cum ibi nota. in glo. Solutio ibi loquitur de eo quod accipitur per alienationem feu. factam voluntate domini. Et sic casus sunt diuersi secundum And. de Iser. Opp. ad idẽ quod imo sit feudum: quia loco rei successit qđ dedi. l. imperator. in fi. ff. de lege. ij. & de peti. here. l. si rẽ et pretium. Solutio istud datum nomine transactionis non fuit datum vt esset in feudum neqz similiter receptum. & sic libera remanere debet. l. altius. C. de seruitu. ¶ Quero ab extra iuxta primaz partem an tale iudicium vel sententia preiudicet ceteris agnatis sicut preiudicat domino. Et respõdeo quod si in ipso iudicio fuit disceptatum de iure omnium agnatoruz & scientibus ipsis agnatis preiudicabit, alias non per. d. l. sepe. Et est ratio quia non scuerunt discuti de iure suo potuerũt interesse liti nec colluderetur & probationes adducere. l. si pater uxoris. ff. de ap. & ff. de inoffi. test. l. si suspecta. nam idem ius quod erat apud vasallum erat futurũ apud alios agna. sequentes & non diuersum merito si veniunt, et iz veniant ex persona propria & nõ ex persona victi tñ eodẽ iure. Sec⁹ est in persona domini. vt. §. ostẽsuz est. Quero si presupponam⁹ agnatos posse venire ad reuocan. an saltẽ viuente ipso vasallo sint exclusi ita quod necesse habeãt expectare mortẽ ipsi⁹ vasalli. & puto quod sic per ea quo no. glo. penul. & quod ibi dixi in. ij. hoc quoqz. §. de succes. ¶ Quero iuxta secundam partem, an transactio preiudicet alijs agnatis, dic quod non cum istud. c. hoc non dicat ar. l. si seruum. §. non dixit. ff. de acqui. here. & quod intellige etiam si sciuissent cum isto casu non necessitentur ad contradicendum prout facere tenentur in iudicio secundus quod. §. proxime dictum est secundum Andr. de Iser. & potest esse ratio: quia etiam inuitis agnatis potuit vas. transigere quantum ad ius preiudicium per ea que traduntur in. l. gaius de pign. actio. facit ad predicta quod habetur in. c. veniens extra de trãsac. & quod dixi in. c. j. in princi. j. de ali. feu. pater. & §. quibus mo. feu. amit. §. preterea. circa secundam partem quero quid si dominus cõuenit cum vasal. recipiente vt recipiẽs teneret in feu. rez receptam ab eo in quo tenebat rem dimissam, an tunc censeatur feudum: & dic quod non per regulam quia alteri stipulari non potest. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de ver. ob.

1 Domin⁹ ex culpa per eum commissa in personã vasalli vel alterius priuatur feudo & proprietate.

2 Dominus eadem fide est obligatus vasallo, qua tenetur ipse vasallus domino.

3 Vasallus non acceptans proprietatez deuolutã non deuoluetur ad agnatos suos, sed videtur domino deuolutionem remisisse.

4 Dominus & vasallus procedunt in pari vbi agitur de priuatione feudi.

1 Domino. †Domin⁹ ex culpa per eũ ɔmissa in persona vas. vel alterius priuatur proprietate feu. que applicari debet ipsi vasal. dummodo ex eadem culpa vasal. fuisset amissurus feu. si eam cõmisisset. h. d. 2 †Not. quod dominus eadem fide est obligat⁹ vasal. qua tenetur vas. ipsi domino vt not. gloss. in. c. de forma. xxij. q. v. nam sicut vasal. ex delicto priuatur feu. ita & dominus proprietate vt hic. & j. qualiter do. proprie. priuetur. c. j. & dixi. §. de fo. si deli. c. j. & facit quod not. Barto. in. l. j. C. de expressis li. xj. in. l. fi. ff. de acceptila. intellige nisi alias ratio reformet pactũ quia vbi est diuersa ratio non equiparantur. l. pampi. exuli. ff. de mino. & ideo dixit. Bal. in. c. j. j. qualiter do. proprie. priue. quod si emphy. vel vasallus tenentur ex conuentione ad certam penam pecuniariam ad illam dominus non tenebitur lege, sed si interpellatur. §. si ab altera.

ab altera. ff. de arbi. ⁊. l. si de meis. in prin. ff. eo. titu. vt. j. dicã. No.
equalitatem inter dominum ⁊ vasal. esse seruandam, vnde equus
⁊ paria iura dendent prout dixit text. j. de pace iura fir. circa fin.
nam sicut p delictum commissum in dominũ per vas. vtile domi-
nium vasalli consolidatur cum proprietate domini. §. si. que fu. j.
cau. bene. amit. ita per delictum commissum per dominum conso-
lidatur proprietas domini cum vtili dominio ipsius vasal. vt hic
⁊ in. d. c. j. qualiter do. proprie. priue. ⁊ ex hoc habetis viã differẽ
tiam inter emphyteotam ⁊ feu. nam que dicuntur hic ꝙ cõuictio
ne siue fellonia domini feudatarius lucratur ꝓprietatem nõ sim
pliciter habent locum in emphyteota. nam si dominus alienat ꝓ
prietatem non per hoc illum perdit nec si cõtrafacit cõtractui em
phyteotico. Spe. ⁊ Jo. an. in ti. de loca. §. nũc aliqua. ver. xciij. In
no. in. c. potuit de loca. in. §. charta. Paul. de cast. in. l. sed si hae. §.
patronũ. ff. de in ius voc. nam alieno domino non reperitur pro
hibita: ergo permissa. l. qudam. C. de contrahen. emp. l. predia. C.
de conducto. ⁊ pcur. predio. fis. li. xj. facit quia nunꝙ priuatur quis
iure suo nisi expresse, lege caueatur. glo. in. c. si. de iure patro. cum
edcor. sed nullibi cauetur ꝙ contrafaciẽdo dominus directo pro
prietate priuetur ergo ⁊c. itẽ probatur quia spũliter hoc est pri
sum in vas. ⁊ domino inter quos ex mutua fidelitate agitur vt di
ctum est. item in exorbitantibus ⁊ odiosis dicta in feudis non ex
tenduntur ad alios casus vt dixi. ĩ. in preludijs huius commen
ti. ergo stat conclusio ꝙ dicta hic de vasal. ⁊ domino nõ hñt locũ
in emphyteota ⁊ domino directo. No. tex. ibi ad vasallũ † ꝙ si va-
sallus proprietatem deuolutam non acceptet non deuoluetur ad
agnatos suos sꝫ videtur domino remisisse deuolutionẽ. ita bal.
hic per hunc tex. ff. ad sil. l. diuus. ita no. secundum Bal. ibi perti
nere non aperit an ipso iure an per sententiam intelligi debeat sci-
licet per sententiã quia modus ⁊ forma traditus in vno correlati
uorum in alio videtur expressus etiam si aliud non dicatur. l. si. C.
de indicta vidui. tol. ⁊ ita tenet Bal. in. c. j. in princi. qualiter do-
minus proprietate priue. subijciens ibi per illum text. ꝙ etiam si
culpa est notoria, tamen requiritur sententia priuatoria. sed pun-
ctus stat an in casibus in quibus ipso iure priuatur vasallus de
quib⁹ in. c. j. in pri. ĩ. qui. mo. fe. amit. in. c. j. ⁊ ij. de feu. sine culp. nõ
amit. puta in alie. vt dictum est. in. §. fin. ĩ. que fuit pri. causa bene.
amit. priuatus est dominus certe attẽta ratione Bal. videtur qđ
sic: quia sunt correlatiua ⁊c. ideo cum ministerio text. hic vsus est
verbo infinitiui modi pertinere ꝙ ad omne tempus est equiuo-
cum ⁊ preteritum ⁊ futurum Bart. in. l. v. §. stipu. ff. de ver. ob. xñ
cum ad tollendam consequentiam sufficit dare instantiam. c. sicut
vrgeri. j. q. j. glo. in. l. creditoris. ff. de oper. no. nunc. non iudicares
absurdum dicere ꝙ cum non debet ita reuerentia per dominum
vasallo sicut econtra ⁊ vasallus suscipit prius liberalitatem a do
mino anteꝙ rependat regulariter etiam in modo pene irrogan-
de priuationis proprietatis deferatur domino vt per sententiam
non ipso iure sit priuatus facit in simili tex. in. c. j. in prin. ver. si ve-
ro feudum. ĩ. de cont. inue. vbi plus defertur domino ꝙ vasallo.
nam vbi est diuersa ratio vasallus ⁊ dominus ad paria non iudi
cãtur And. i. c. j. an ille qui interfecit fra. do. facuit que videbim⁹
in. c. j. ẽo si. j. de capi. corra. ⁊ ideo cum tex. noster vsus sit verbo in-
finitiui modi in dubio intelligemus vt non importet canonem la
te sententie sed frande glo. in regula in penis de regu. iur lib. vj. l.
interpretatiõe. ff. de pe. ⁊ ex dicto Bal. quod in penalibus ⁊ odio
sis dictum de vno correlatiuorum habet locum in reliquo, volunt
clarius Bar. in. l. j. C. de expressis. li. x. Gemi. in. c. j. de tempo. ord.
li. vj. Bal. in rubrica. C. de rebus cre. Bal. in. l. j. C. de sa. san. ec. op.
ab extra quod imo per delictum domini commissum in alium ꝙ
vasal. non debet proprietas feu. pertinere ad vas. sed ad agnatos
proximiores ipsius domini delinquentis sicut patet ecõtra in va
sal. delinquente in alium ꝙ in dominum: quoniam feu. transit ad
proximiores agnatos vasal. vt est tex. ĩ. que fu. j. cau. be. amit. i. §.
deniq. solu. dixit Bal. quod aliud est in delicto commisso per va-
sal. quo casu distinguitur an sit commissum in dominum: ⁊ tunc
feu. transit ad dominum, an sit commissum in alium quo casu trã
sit ad agnatos quibus erat aliqualiter spes succedendi ⁊ benefi-
cio concedentis vocati videtur vt vidimus in. c. j. ĩ. de gra. suc. in
feu. Sed quod proprietas feudi spectet ad aliquem quam ad do
minum non est tanta spes, neq quispiam videtur vocatus ad il-
lam, nisi prout ipse dominus voluerit. ⁊ sic proprietas sua est ma-
gis libera respectu agnatorum suorum ꝙ feudum quo ad agna-
tos vasalli. ideo non mirum si domino culpam committente non
fit transitus ad suos agnatos vt proprietas in eos vadat sed ibit
in vasal. indistincte vt est casus in isto. c. secundum ipsum qui ita
simpliciter intellexit. sed hoc non videtur rationabile aliter pro
ꝙ magis vasallus beneficietur ⁊ fructũ ꝯsequatur ex delicto do
mini ꝙ econtra tum quia vasal. iurat domino ⁊ recognoscit ac te-
net a domino non econtra vt dixi. ĩ. de for. fide. in. c. j. itẽ ꝙtũ ad
effectum ꝯqua lance se tractare debẽt inter se: videmus quod si va

sal. stat per annum ⁊ non petat inue. ꝙ priuatur feu. ita est ecõtra
si dominus stat per annum ⁊ nolit inuestire qđ priuatur proprie-
tate. ⁊ hoc ideo est vt seruetur, equalitas inter eos. ita no. glo. l. ti.
ĩ. per quos fi. ione. in fi. ⁊ ideo horum timore intelligit istud. c. in
feu. nouo quo casu ex delicto vasalli commisso in alium ꝙ i domi
num semper reuertitur tale feud. ad dominum exclusis omnibus
descendentibus agnatis ipsius vasalli prout late in. d. §. si. ita ⁊ in
casu nostro ex delicto domini i alium ꝙ vasallum semper reuerti
tur proprietas feu. in vas. exclusis omnibus agnatis ⁊ descenden
tibus domini. ⁊ hoc modo intelligendo seruatur equalitas ⁊ tol-
litur contrarium. similiter in feu. antiquo erit equalitas: qm sicut
ex delicto cõmisso per vas. in alium ꝙ in dominum feu. non debet
transire ad dominum: sed remanere debet apud proximiores agna
tos vasalli exclusis filijs vt ibi dixi. ita ex delicto cõmisso p dñm
in alium ꝙ in vas. debebit dominiũ feu. si est antiquum remanere
apud agnatos ipsius dñi exclusis filijs ⁊ non ad vas. ⁊ ita videtur
sentire Ja. ard. mihi videtur opi. Bal. posse sustineri. vt text. no-
ster loquatur in feu. antiquo ⁊ indistincte consolidetur ꝓprietas
cum vtili dñio. nõ obstat. alia. ꝙ non debent dñs ⁊ vas. ad impar
iudicari cum. ĩ. adductis: qꝛ in casu nostro est maxima ratio diffe-
rentie. nam in feu. antiquo statim est ius etiam inuito vas. grada-
tim spe quesitum alijs agnatis. c. j. ĩ. de suc. feu. ⁊ i. c. j. de gra. suc.
in feu. ideo nõ faciliter facto vasalli amittunt alij agnati ius suũ
§. si. ĩ. que fuit pri. causa bene. amit. sed in domino est sec⁹. nam in
sua proprietate omnimodam habet libertatem quo ad agnatos
patet quia potest dñs alienare feu. sine cõsensu agnatorum suoꝝ
dummodo alienet cum cõsensu vas. vt probatur in. §. ex eadem. j.
de. l. corra. ⁊ in. §. pre. duca. j. de probi. fe. ali. per fede. ⁊ in. c. ij. quo
tẽpore miles. que iura volunt ꝙ dominus non possit alienare fe.
sine consensu vas. sicut econtra non potest vas. sine cõsensu dñi. vt
j. de vas. qui contra cõsti. loth. feu. alie. ⁊ de probi. feu. ali. per fed.
per totum probant lexto illa iura ꝙ dñs pot alienare feu. sine con
sensu agnatorum suorum quia si requireret consensus agnatorũ
suorum tex. diceret sicut dicit de vasal. alienante feu. paternũ. vt
est tex. j. de alie. feu. pa. in prin. ⁊ sic pꝫ quod maiorẽ libertatẽ hꝫ
dñs in ꝓprietate feu. etiã antiq. quo ad suos agnatos ꝙ vasal. qꝛ
dominus potest sine eorum consensu alienare. vasal. autem nõ. d.
c. j. de alie. feu. pa. ergo vasallo delinquẽte distinguitur vtrũ offẽ-
datur dominus vel alius. c. j. §. deniq. ĩ. que fuit pri. causa bene.
amit. qꝛ si offendit dñs feu. reuertitur ad eum. Si autem offẽdã-
tur agnati feudum pertinet ad eos si feudum sit antiquũ. ⁊ ratio
est quã assignat tex. in simili in. c. j. in prin. j. de alie. feu. pa. in prin.
hoc est propter spem reuersionis quã habent. hinc est ꝙ vasall⁹
non potest eis preiudicare alienando: vt est tex. ibi in verbo reuer
sorum sicut ergo non potest alienando non poterit ẽt delinquen-
do pro quo facit doctri. Bar. in. l. si quis in tantam. in. iij. colũ. C.
vñ vi. ⁊ in. l. statius. in. §. fin. ff. de iure fil. vbi concludit ꝙ quando
quis prohibetur alienare fauore alterius contrahẽdo prohibet
etiam alienare delinquendo. Exemplum ponit de muliere que
sicut non potest dotem alienare cõtrahendo nõ potest etiã delin-
quendo hinc est ꝙ dos non publicat, nisi in casibus. l. quinq. ff.
de bon. dã. ⁊ benefacit. l. si finita. in fi. de vectig. lib⁹. ff. de dam. in
fec. ita in proposito sicut fauore agnatorũ non potest alienare vas.
non poterit etiam delinquendo ⁊ sicut non potest dñs alienare in
preiudicium vas. non poterit etiam delinquendo ei preiudicare. ⁊
quod sit bonum arg. de alienatione que fit per contractum ad alie
nationem que fit per delictum. probatur: quia sicut feu. antiquum
alienatum per vasal. irrequisito domino ⁊ irrequisito agna. perti
net ad agna. excluso domino vt est gl. in. c. j. §. quoq. in verbo par
tem. ĩ. de suc. feu. ⁊ ibi Ja. de bel. ⁊ And. de iser. in. c. j. §. si fuit. q.
mo. feu. amit. Jaco. de bel. in. c. imperialem, de probi. feu. alie. per
fed. ita etiam vasal. cõmittente feloniã in aliũ ꝙ in dñm feu. perti
net ad agnatos tex. est in. c. j. §. deniq. q̃ fu. pma cau. be. amit. que
ratio cessat in agnatis domini qui nõ habẽt spem reuersiõis, ni-
si ad voluntatem domini: ideo potest dominus alienare sine eorũ
consensu ⁊ eis preiudicare vt. ĩ. probaui. ergo etiam delinquendo
cum sit bonum ar. ⁊ per ista patet responsum ad fundamenta
⁊ ratiões alia. dum dicit quod a pari procedunt ⁊ iudicãtur va-
sal. ⁊ dominus. c. j. qualiter dominus feudi proprie. priue. quia est
verum vbi militet eadem ratio sed in casu nostro est diuersa ratio
quia agnati vasalli habent spem reuersionis: ideo feud. facilius
pertinet ad eos. sed agnati domini non habẽt spem reuersionis:
ideo per delictum dñi non acquirunt sibi feu. non ob. etiam aliud
fundamentum alia. ꝙ absurdum esset ꝙ vasal. magis beneficiare
tur propter delictum dñi ꝙ dñs ob delictum vasal. quia nõ est ve
rum, imo esset maius absurdum tenere opi. suam. nam si vas. de-
linquente feu. reuerteretur ad dñm dominus beneficiaretur cum
alterius dãno. s. agnatorum ipsius vasal. qui spem habent reuer-
sionis contra. l. ij. §. merito. ⁊. §. si quis a principe. ff. ne quid in lo-
co publico. cõtra. l. nec auus. C. de eman. libe. ⁊. l. nã, hoc a natura.

ff.de condi.inde.sed domino delinquente.licet feud.pertineat ad vasallum non beneficiatur vasal.cum alterius dāno q: agnati domini non habent aliquod ius sicut agnati vasal.vnde teneo opi. Bal.pro qua pondero hic esse tex.in generalitate sui dū3 vult generaliter ⁊ indistincte feu.ptinere ad vas.nec distinguit inter feu. nouum ⁊ antiquum ergo indistincte venit intelligendus.l.de pretio.ff.de publi.l.j.§.generaliter.ff.de lega.prestan.tenendo tamen opin.Bald.limita non procedere in crimine proditionis contra principem quia domino committente tale delictum ex quo bona sua veniant confiscanda proprietas feu.non transfertur in vasal. sed publicat ⁊ applicatur camere fiscali.ita mirabiliter determinat And.de iser.hic dicens quod ita se habet vsus ⁊ consuetudo motus etiam quia esset inconueniēs quod vasal.efficiatur dominus proprietatis illius proditoris.⁊ respondet ad istum tex.qđ debet intelligi de offensione facta in aliam principaliter:sed in consequentiam facta in ipsum vasal.puta si dominus acriter verberasset famulum vel seruum vasal.in opprobrium ⁊ sigillationem suam ⁊ ar.l.item apud labeonem in.§.si quis sicut.ff.de iniur.vel aliter quod iste tex.restringitur ad causas expssas in sua materia. ⁊ ita etiam secundum Alua.videtur sentire Spec.in tit.de feu.in §.quis ver.quadragesimo.licet contrarium videatur sentire Barto.in.l.si finita.ff.de dam.infec.in.§.de vecti.⁊ contrariam sententiam de iure quod imo:hoc casu proprietas feudi non publicetur tenet ipse Alu.hic per tex.in.l.fi.§.si libertinū.ff.de.bo.dam.⁊.libert ipse non iudicat.probat text.dum loquitur de liberto quia libertus ⁊ vasal.equiparantur.glo.est in.c.j.in verbo reuerentia de mili.vas.qui contu.est Bal.in.l.liberti libertæq3.C.de oper.liber. in.xiv.col.adducit etiam tex.in.§.aliud quoq3.j.de prohi.feu.alie. per Fede.puto q opi.Alua.sit de iure verior.licet secundū3 cum curie multorum principum contrarium obseruet.Et vltra per eū

4 allegata maneo †:quia vbi agitur de priuatione feudi,dominus ⁊ vasallus a pari procedunt ⁊ iudicātur.c.j.qualiter dominus proprietate priuetur Bald.in.c.j.§.fi.per quos fiat inuesti.modo habeo quod vasallo delinquēte taliter quod bona sua veniant confiscanda feudum non publicatur:sed reuertitur ad dominum si est nouum3 si est antiquum vadit ad agnatos fisco excluso tex.est in.c.j. §.denique que fuit pri.causa bene.amit.⁊ in capitulo primo si vasallus feudo priuetur in capitu.si vasallus.si de feu.fuer.contro.inter do.⁊ agna.in.c.imperiales.§.aliud quoq3.de phi.feud.alie.p Fed.in.c.felicis.⁊ in.c.quibusdam.extra de pe.Bar.⁊ Imo.⁊ alij in.l.finita.§.si.de vecti.ff.de dam.infec.ita etiam debet esse econtra domino delinquente:quia non debet feudum publicari,sed trāsferri in vasallum3 excluso fisco,⁊ bene facit doctri.Bal.s.adducta in precedēti questione ⁊ ita reperio tenuisse Rudo.ro.in.l.si finita in.§.si de vecti.ff.de dam.infec.nec responsiões Andr.de iser.sufficiūt ad istū tex.⁊ primo dum dicit,quod se habet vsus q: fateor si ita esset p istū tex.in.l.minime.ff.de lega.tū ex quo And.de iser. fuit summus feudista.⁊ testat de cōsuetudine.videret standū eius dicto vt voluit Bar.in.l.de quibus.ff.de legi.tū hoc vltimo nō assumo q: multi.j.tenent cōtrariū nō est etiā bona responsio dicere q iste tex.restringatur q: tex.loquit indi.⁊ indistincte venit intelligēdus iuribus vulgarib⁹.Cogitabā verū opi.And.de iser.posset procedere forte in crimine lese maiestatis.vt princeps sit vltor iniurie sibi illate sicut i simili est tex.i.c.j.§.denique q fu.i.cā be.amit.

1 ☞ Feudū cōcessum hoc pacto vt inuestit⁹ ⁊ sui heredes masculi ⁊ femine ⁊ cui dederint habeant,retinet,propriā naturam.

Feudum. †In summa hoc vult feudū concessum3 hoc pacto vt inuestitus ⁊ sui heredes masculi ⁊ femine ⁊ cui dederint habeant retinet propriam naturā feudi donec apud eos remanet.cum vero fuerit alienatum desinit esse feudum.h.d.No.q si vasal.committat felloniā q priuatur feu.siue feudum habeat propriam naturam siue non.⁊ dicitur feu.perdere naturam feu.quando in inuestitura sunt adiecta ista verba ⁊ quibus dederint.que verba faciunt q licet feud.de sui natura nō sit alienabile.tamen per ista verba perdit naturam suam.⁊ efficitur alienabile in tantum q poterit vasal.sine consensu domini in totum illud quouis ti.alienare siue emptionis siue donationis siue alterius cuiuslibet alienationis.tex.est.j.de feu.non habente propriam naturam feu.Et istud est quod faciebat dubium:q: ex quo poterat alienari videbatur quod non deberet amitti per felloniā per regulam legis ⁊ in re man.C.manda.tamen contrarium deciditur in tex.⁊ ratio decidēdi fuit quia donec feudum est apud inuestitum dicitur esse ligatum vinculo fidelitatis.⁊ similiter heres suus.vt.s.de for.fide.per totum ⁊ regulatur tanquam3 feu.licet sit datum contra rationem communem feu.ideo amittit ex eisdem causis quib⁹ amitteretur propriū feu.sm doc.Addo bene facere tex.no.in.l.fin.in verbo reuerētia.C.de bo.lib.vbi text.q licet patronus remittat iuspatronatus liberto remanet tū libertus obligatus in ea que concernunt fidē ⁊ reuerentiam prestandam patrono.ita est dicendū in vasal.cū vas.⁊ libert⁹ equiparentur,vt dictum fuit.s.in tex.ibi ea.l.no.q pactū 3 naturam feu.v3 tenet ⁊ concordat tex.j.de feu.non habē.ppri.na.feu.⁊ rō est,q: pactum 3 naturam cōtractus v3.l.pacisci.ff.de pac.l.pacta cōuenta.ff.de cōtrahē. emp.l.luci⁹.⁊.l.dies spon.ff.depo.sed contra substantiā 3ctus nō v3.l.cum precario.ff.de preca.l3 qnq3 faciat transigere in aliā speciē cōtractus cui pactum cōueniet.l.vbi ita donat.ff.de dona.cau sa mor.⁊ de pacto 3 naturam feu.habes hic exemplum.Exēplum aūt 3 substantiam feu.esset si fieret pactum3 q vas.non recognosceret dñm in superiorem de quo videbimus.j.de feu.nō ha.ppri. na.feu.tertio no.ex isto tex.q licet verbū heres in materia feudali comprehendat filios masculos tm̄ ⁊ non personā extraneā.c.j. §.⁊ si clientul⁹.de alie.feu.tū qū sunt apposita ista verba.⁊ cui dederint istud feu.transit etiā ad extraneū heredē.⁊ licet feu.regulariter non possit alienare sine consensu dñi.tū isto casu poterit imo fortius ⁊ singularius sm Ja.de bel.⁊ alua.postq erit alienatum fellonia vasalli non nocebit emptori.aliam ⁊ singularem effectū operantur sm Nico.de nea.q: si concedo rem in emphyteosim tibi ⁊ cui dederis per ista verba poteris alienare domino irrequisito ⁊ facta alienatione statim es liberatus a prestatione canonis ⁊ cum eo transit simpliciter Alua.hic q nota que pulchra ⁊ quotidiana sunt.

Siticius. Hoc dicat pactū personale non extenditur ad personas non nolatas in pactis vel aliter pactū regulatur sm naturā rei deducte in pacto.no.q pactū appositū sup aliqua regulatur sm naturam ipsius rei.l3.n.verbū heredibus,compehēdit etiā heredē extraneū.l.heredū appellatione.ff.de verb.sig.tū in materia feudi nō cōprehendit personā extraneā.reliqua vero pertinētia ad materiā huius.§.videbim⁹. j.eo.qui finem fecit agnn.

De pace tenenda ⁊ eius violatoribus. Rubrica.

Hec rubrica cōtinuat ad pcedētes.s.in ti.pcedēti.visum3 est de cōtrouer.q oritur occasione feu.verū q: post discordias ⁊ cōtro.solent partes venire ad pacē ⁊ cōcordiā,ideo ponit rubrica de pace tenenda.itē quia metu pene quis non audet violare pacē.ideo ponitur secūda pars rubrice de eius violatoribus.

1 ☞ Lex non arctat neq3 ligat nisi in loco vbi est.
2 Offendēs alterum propter nouam discordiam non videtur rumpere pacē.
3 Occidere potest quis alium impune se defendendo vt vitā suam defendat.
4 Bona mobilia censent esse de eius territorio in quo reperiunt.
5 Pene pecuniarie crescunt ⁊ accrescunt secūdum qualitatē ⁊ enormitatem delictorum.

Fedricus hoc vult. Imperator federicus suadet pacem ⁊ vult q omnes obseruēt ⁊ statuit penā cōtra nō seruātes dicens q qui hominē.i.pacis edictū occiderit capite puniat,nisi per duellū probet quod fecit ad sui defensionem.verum si manifestum sit quod voluntarie fecerit cessat probatio per duellum ⁊ pena capitis punitur.si vero fugerit bona eius mobilia publicantur immobilia permittuntur eius heredibus dummodo iurent quod nullum emolumentum sibi prestabunt ⁊ ipsis contrafacientibus hereditas applicabitur fisco.qui vero infra pacis edictum hominē vulnerauerit sibi manus amputabitur.si autem aliquis sine sanguinis effusiōe aliquem percusserit,vel sine percussione eum inuaserit pena pecuniaria punitur.h.d.vsq3 ad.§.si clericus.⁊ no.†quod lex non arctat neq3 ligat nisi in loco vbi est de quo dic plene vt per gl.⁊ doc.in.c.ij.extra de consti.⁊ per gloss.in proe.cle.no.ex text.ibi inde ⁊c.quod lex noua quantumcunq3 penalis potest reseruare etiam penam legis antique facit.l.quotiens.C.de act.⁊ ob.per Cy.in.l.iij.de sepul.vio.⁊ per Bal.in.l.non est nouum.ff.de legi.facit quod videbimus de pa.iur.fir.te.§.iniuria.⁊ no.quod istud.c.habet locum generaliter siue imperator indicat pacem3 siue ciuitates inter se faciant pacem siue singulares persone:vt probatur hic secundū And.⁊ bal. ⁊ no.Bal.in rubrica de treu.⁊ pa.vbi allegat istum textum in versi.si

2 quis vero temerario.⁊ no.†q non videtur rumpere pacē qui propter nouam discordiam alterum offendit.quia de hoc nō videtur esse cogitatum sm ho.in.fi.de immu.ec.in nouel.in.c.cū inter per godofre.de renūcia.Bar.in.l.qui seruum.ff.de ver.obl.⁊ no.q iudex non debet admittere friuolas pbatiōes homicidij.No.pacē esse desiderandam ⁊ quod pax.fiat debent rectores terre esse solliciti no.in aut.de man.principum.⁊c.di.c.j.et per totum no.quod voluntarius homicida.j.pacem constitutā decapitandus est.⁊ rō est litere q: dat causas perturbatiōis pacis put in simili videm⁹ in.l.fi.ff.de re milit.⁊ hoc in glo.j.in prin.homicida quoq3 de iure communi illud quod fecit semper expectat vt dicit tex.i.l.iij.C.de epis.audien.Qualiter autem talis pena capitalis intelligatur in

homicidio. vide glo. insti. de publi. iudi. §. item lex cornelia ⁊ per doc. in. l. eiusdem. §. pe. ff. ad legem corne. de sicar. ⁊ sic habetis hic casum quod licet vbi lex simpliciter loquitur de capitali pena intelligitur de pena exilii glo. est in. l. i. C. ne iudei christia. manci. voluit imol. in. l. q. ff. de publi. iudi. in. c. q o in. iiij. col. de iureiuran. Illud est verum nisi ex subiecta materia aliud appareat. nam cum hic loquamur de pena contra homicidias ⁊ fractorem pacis absonum esse interpretari hanc. l. imponere homicide qui fregit pacem si penam exilii cum cuicunque homicide hodie imponatur maior pena glo. in. §. item lex corne. in ver. vltore gladio. insti. de publi. iudi. ⁊ probatur in. §. si quis alium. j. eodem vbi contra vulnerantem imponitur pena abscissionis manus. Ridiculum esset ergo intelligere quod minor pena facienti homicidium imponeretur quam qui hominem vulneravit. Not. casum in quo quis purgat suam innocentiam per duellum. putaverunt enim antiqui quod deus sit auxiliator iustorum. veruntamen quia multoties accidit contrarium vt quis sub iusto clipeo pereat not. glos. in. l. qua actione. §. si quis in colluctatione. ff. ad leges aquil. ideo an hodie duellum sit licitum. j. dicam an victus efficiatur servus vincentis. Bald. in. l. j. contra. de lati. liber. toll. libertus. de statu hominum. No. quod vbi delictum est manifestum non habet locum pugna. nam vbi est clara probatio non habet locum declaratio. l. j. ff. de do. prele. c. hec quidem. xcvj. di. secundum Ja. de bel. quod enim patet expresse non est probare necesse. l. ea quidem. C. de actio. ⁊ obli. ⁊ not. an. l. cives de app. ⁊ sup. tali manifesto non debet iudex advertere ad frivolas probationes neque morari super ambagibus que allegarentur pro homicida secundum Bal. de quo te remitto ad ea que habentur in. l. qui sententiam. C. de pe. in. l. fi. C. de proba. ⁊ in. l. additos. C. de appel. Not. † quod quis se defendendo potest alium impune occidere vt vitam suam defendat: de quo tamen dic vt not. per gl. ⁊ docto. in. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ in. c. dilecto. de sente. excom. lib. vi. ⁊ in. c. suscepimus. extra de homi. cum ibi not. ex ver. si vere pacis not. † quod bona mobilia censentur esse de eius territorio vbi reperiatur quia illi populo seu fisco illius loci confiscantur vt in hoc tex. ad quod facit quod habetur in. l. forma in. §. si vero. ff. de censib. Hostien. in. c. munis de iureiuran. faciunt que not. Barto. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. ⁊ fide catholica nam civitates lombardie ex pace constantie habent fiscum. §. nulla. in autenti. de desen. civi. not. in. l. i. C. de bo. vac. lib. x. not. hic tex. secundum Jacob. de bel. ⁊ Bal. quod propter contumaciam delinquentis bona immobilia hodie non applicantur fisco. sed reservantur proximis quod secus erat de iure veteri. vt in tit. de requi. reis. C. ⁊ ff. ⁊ qui a dicit hic tex. a facie iudicis aufugerit intelligit Bald. quia citatus non comparet coram populo: publice faciunt que habentur in. l. fulci. §. quod si latuere. ff. ex qui. cau. in pos. ea. in. c. fi. de eo qui mittitur in poss. hodie idem esset si delinquens sit condemnatus vt bona non auferentur heredibus regu. vt in aut. bona dam. C. de bo. dam. et in corpore vnde sumitur. ⁊ in aut. de manda. prin. §. ops. ex quo patet secundum quosdam quod titulus predictus de requi. reis sit hodie correctus in rebus immobilibus de hoc no. gl. in. l. i. ff. de iure fisci sup verbo. l. ⁊ infra dicam ⁊ dicit Bald. quod vsque adeo stricte in delictis ⁊ penalibus procedimus quod si per statutum ex delicto quis fit bannitus ad mortem. quod si nihil dicit de bonis non publicantur bona facit que habentur per eundem Bal. in. l. i. C. de heredi. insti. dicam in. c. primo in principio. infra titulo primo no. quod in sententia potest apponi modus qui modus debet observari sicut conditio vt hic ⁊ in lege cunctorum cum ibi not. C. de senten. ⁊ interlocu. omnium iudicum not. quod in sententia potest arctari paro vt hic ⁊ in lege cum iudex. C. de senten. ⁊ interlo. omnium iudicum not. hic text. quod filius non potest alimentare partem bannitum vel hostem quod si facit punitur in amissione bonorum que sibi erant concessa ne patrem aleret. de qua materia plene per Barto. ff. de liber. agno. l. si quis a liberis. §. sed vtrum. no. ex hoc tex. quem privari debito iuris nature propter bannitum, de quo per docto. in lege prima. C. de here. insti. ad quod facit. infra titulo. proximo ⁊ quod not. in lege finali. C. de iure fisci. libro. x. ⁊ ver. si quis aliud not. quod quis non potest alium vulnerare impune, nisi faciat necessario animo se defendendi vt hic: quando autem dicatur vulnus ponit Bald. in lege pretor ait. ff. de iniuriis. ⁊ Bal. ⁊ in lege finali C. de edil. act. ⁊ attenditur an proposito occidenti an vulnerandi fecerit. lege prima. §. divus. ff. ad legem corneliam de sicar. ⁊ probatio quod animo se defendendi percussit, incubit percussori per ea que habentur in lege ad legem corneliam de sicariis. in. c. sicut dignum. de homicidio. lege si quidem. C. de exceptio. secundum Baldum hic ⁊ si modus defensionis excedatur licet non punitur in toto delicto tamen in aliquo ita Bald. hic Cy. ⁊ Bald. in repe. in. x. questione in lege prima. C. vnde vi. Joannes. in. c. significavit de penitent. ⁊ remis. solent allegari tex. in lege si adulterium cum incestu. §. imperatores. ibi Angelus. ff. de adulteri. voluit Joannes andreas in additio. Speculato. in titulo de homicidio in rubrica ecclesia Baldus in capitulo primo. §. si quis. si primo. infra de pace iuramento firmata tenenda in lege vt vim. in penultima colum. ff. de insti. ⁊ iure. Petrus de ancharano in capitulo primo. de homicidio. dominus Antonius in. c. olim. il primo pilium tex. de restitutio. spolia. Saliycetus i lege graccus. C. de adulte. Qualiter vero cognoscatur qualitas vulneris vtrum sit mortale vel non et qualiter probatur dixi supra quibus modis feudum amittatur in princip. nota in maleficiis servandum esse rigorem iustitie quod intellige secundum exigentiam cause quando maleficia probant ⁊ severius puniuntur sicut hic propter pacem violatam. probatur in simili in lege si vindicari. C. de pe. ⁊ in lege aut facta. in fine eodem titulo ⁊ est ratio vt vnius pena possit esse metus multorum. lege prima ad legem iuliam repetun. regulariter autem pena non debet excedere suos terminos. l. sancimus. C. de pe. ⁊ iudex debet habere moderationem. lege hodie. cum ibi no. ff. de penis quinimo in dubio sanctius est absolvere quam condemnare. leg. absentem. ff. de penis. ⁊ lege interpretatione eodem titulo no. pro vulnere illato tempore pacis manum amputari intellige And. illam cum qua deliquit. ⁊ in dubio de qua manu intelligimus in autentica sed novo iure. C. de servis fugiti. ⁊ intelligit hic de vulnere scilicet quod sit tale per quod appareat percussio in carne vel livor vel cicatrix, ⁊ cum sanguinis effusione. secus si vulnus est modicum. lege ob que vitia. §. finali. ff. de edil. edicto Bal. ⁊ Jmol. in simili in lege senatus. §. marcellus. ff. de legatis primo Rogel. in lege prima. §. sed sciendum. ff. de edil. edicto Bal. in capitulo cum adeo de rescriptis in lege finali. C. de edil. act. Ang. in lege si opignore. §. furem. ff. de furtis. in lege extat. ff. quod metus causa Ludovi. in lege prima. §. finali. ff. ad silla. Angelus de areti. in tractatu maleficiorum in verbo qua alia percussione et quod debet imputari manus. simile videmus in notario qui fecit instrumentum super alienatione illicita feud. vt infra de prohi. feu. alie. per Fed. §. scriba. similiter habes alios casus. in auk. de consuetu. et in auk. vt nulli iudi. §. finali ⁊ in auk. de manda. princ. §. coges. ⁊ in auk. sed novo iure. C. de servis fugiti. † No. etiam ex ver. si vero. temerarius quod pene pecuniarie crescunt ⁊ accrescunt secundum qualitatem ⁊ enormitatem delictorum vt hic ⁊ in. l. finali. C. de modo mulctarum. vtrum autem iste tales condemnationes que sunt taxate a lege vel statuto prout dixi, debeant solui secundum tempus legis conditae vel secundum tempus hodiernum quo dicte libre currunt dixit Spec. quod secundum tempus hodiernum de qua questione plene dixit in titu. de solu. ⁊ obli. §. nunc aliqua. ver. si. per Bald. in. l. illud. C. de sacrosan. ecc. ⁊ per cano. in. c. conquerente de offi. ordin. in. c. cum olim. de censibus. in cle. si. de censi. per Bal. in. l. cum quid. ff. si cer. pet. ⁊ de solu. in. l. paulus ibi Bar. not. quod ex eodem delicto quis non solum condemnatur parti lese, ⁊ iniuriate pro emenda sua, sed proceditur ad penam vt hic ⁊ in. c. j. cum ibi not. extra de iniur. ⁊ dam. dato. ⁊ ff. de iniur. in. l. pretor edixit. §. i. ⁊ quod not. in. l. si pro fure. ff. de condi. fur. ⁊ per doc. in. l. i. C. quando ci. actio preiudicet ⁊ not. in lege que pro vulgo de edil. edi. ⁊ si non habebit vnde solvat, luet in corpus secundum glo. hic. c. i. §. qui vero inopia. infra de pace iura. fir. ten. l. si. ff. de in ius vocan. no. quod condemnationes pecuniarie que fiunt in terra alicuius comitis vel baronis spectant ad ipsum comitem vel baronem non autem ad principem: secus autem si bona alicuius publicarentur seu confiscarentur: quia tunc talia bona confiscata spectarent ad fiscum principis, non autem ad ipsum comitem vel baronem vt in isto text. probatur. j. eodem. §. rusticus. ⁊ dixit hic And. quod hodie videmus dari feuda cum omnibus iurisdictionibus iuribus ⁊ pertinentiis suis sub quibus verbis intelliguntur accessorie ⁊ que in re sunt: scilicet fructus iurisdictionis que extra rem. vt Inn. in. c. cum ad sedem de restitu. spolia. vnde si esset baro habens merum imperium posset vassallos suos in culpis vel criminalibus vel contumacia punire in publicatione bonorum. quod potest iudex qui summam administrationem habet. l. si ad magistratum. C. de decurio. lib. x. ⁊ alia bona confiscata per eius sententiam quasi fructus iurisdictionis queruntur baroni videbimus in. c. i. infra que sunt regalia. Sed si bona per consequentiam veniant in fiscum, vel etiam mero iure propter crimen confiscantur, erunt domini non baronis vt hic tex. ita And. hic quod intellige verum si ea bona que confiscata sunt non erant feudalia ipsius comitis vel baronis sed propria ipsius delinquentis. Si vero erant feudalia spectantia ad mensam ipsius comitis vel baronis, tunc talia bona redirent ad baronem vel comitem non autem ad principem. vt infra de prohib. feu. alien. per Federicum. §. illud. ⁊ predicta procedunt quando ipse vasal. qui deliquit non habet agnatos. alias si haberet agnatos ⁊ feudum fuisset antiquum tunc tale feu. rediret ad agnatos vt dixi supra titulo proximo. c. domino. ⁊ supra que fuit pri. causa bene. amit. §. denique. ⁊ vide in Speculato. de feudis. §. quoniam vers. xi. item intelligas etiam predicta vera nisi ex iurisdictione vel consuetudine approbata per principem dicta bona confiscata spectarent ad ipsum comitem vel baronem quia tunc fiscus principis se non impediret vt probatur de pace constantie. in prin. ⁊ statim dicam in oppositio. ¶ Oppo. ab

mus.in prin.C.de sacrosanctis ecclesiis est tex.in clement.exiui de paradiso.de verborũ significa.Bald.in auc.ingressi.C.de sacrosanctis ecclesiis quoniam hic fit mentio de pugna ꝛ duello secundum Bal.hic.ꝛ in.l.his penes.C.depositi.dicite quod nõ dicit illicitũ quod particulari.l.vel consuetudine permittitur.ponunt cano.in.c.j.extra de torneamen.Ange.in cõsilio.cccxxv.quod incipit in dei nomine.glo.ꝛ ibi Bald.in.l.qua actione.§.si quis in colluctatione.ff.ad legem aquiliam tamẽ ex quo posset euenire homicidium ex illo duello credo meliorem opinionẽ quod non sint duella permissa per.l.j.C.de gladiato.lib.x.c.j.et ibi habetur.ꝛ in.c.ij.de de.pug.in duello.in autentica de armis.l prin.ita flo ris.in dicto.§.si quis in colluctatione.ꝛ Joannes.de anania i rubrica de torneamẽ.ꝛ ita hic And.in.iij.col.dicens quod catholici principes debent ista prohibere.c.ij.de cle.pug.in duello.ꝛ cũ tractetur de periculo peccati quia est tentare deũ. item possent homicidia sequi non valebit consuetudo illa permittens in hoc erit standum iuri canonico etiam in foro ciuili.ita dominus Antonius in.c.j.de tornea.ibi anania ꝛ facit.c.monarchiam.ij.questione.v.tamen cum Bal.hic addẽdo glo.ꝛ post eum dominũ. Mor.nonnulla circa materiam duelli attingant videndũ est struc tum in quibus causis sit pugna.respondeo in crimine lese maiestatis.item si mulier cõsiliata fuerit in mortẽ mariti.item de homicidio in duobus casibus.item si fiat in abscõso vel infra treugam.item si crimine paricidij.item si adulterij suspitione.item si quis dixerit quod sit fornicaria.itẽ si quis cõueniatur quod malo ordine rẽ possideat.itẽ inter cõtrarios testes.item de incẽdio. itẽ de periurio, si ecclesia cõtra priuatum habeat controuersiam de instrumẽto falso.item de inuestitura predij. item de deposito. item de furto vel rapina.et hec omnia probantur in lombardia. de publicis iudicijs.l.j.ꝛ consilio mortis.l.viti.ꝛ de homine libero qui infra.treugam.l.vlti.ꝛ de paricidijs.l.finali.et de furtis.l. si quis dum in fuga.ꝛ de adulte.lege quarta ꝛ de iniurijs.lege secũda.ꝛ de prescrip.l.ij.ꝛ de his que allodium.l.j.ꝛ de testi.lege si quis.ꝛ lege vltima ꝛ hos casus habetis extra titul. qualiter quis se defendere debeat ꝛ in illo titulo probãtur alij casus.sequitur, videtur quando pugna admittatur per campiones ꝛ quãdo per principales.dicit tamen Bald.quod ille prouocans ad duellũ: qꝫ crimina impingit,debet per indicia pbare crimina et qualia sufficiant est arbitrarium superiori per que indicia si non probauerit nõ erit cogendus ad duellum suscipiendum.arc.l.milites. §.oportet.ff.de questionibus.alioquin quilibet desperatus prouocaret ad duellum quem vellet hoc obseruato intelligo regulaꝫ quod postq̃ sunt in campo de communi consensu nõ possunt velle retrocedere,nisi obtenta abolitione a superiore secundũ Bal. hic facit illud satirici galeatũ sero duelli penitet ꝛ succedit loco tormentorum quorum arbitrium spectat ad iudicem.l.de minore.§.tormenta.ff.de q̃stionibus.ideo addit Bal.quod sicut moriens in tormentis non moritur seruus pene:qꝫ nondũ condẽnatus est vt not.per docto.i.l.eius.§.j.ff.de testa.in.l.ij.q̃tẽ a.fac.pos. ita moriens in duello.nam pugna de iure lombar.semper debet admitti et iudicari inter principales personas,nisi in casibus in quibus excusãtur.primo iuuenilis etas. secũdus decrepita etas tertius infirmitas vt in lombardia qualiter quis se defendere debeat ꝛ de paricidijs.l.finali quartus si seruus de possessiõe seruitutis proclamauerit in libertatẽ vt dominus pugnare potest p cãpionem.quintus si ecclesiastica persona vel comes vel vidua causam habuit.sextus si mulier de adulterio accusatur quia tunc mondualdis pugnat p ea codeꝫ titulo:lege si quis vxorem.ꝛ lege finali.septimus si testes actoris sint cõsciꝫ testibus rei vt in lõbarda de testib⁹.lege si quis de aldo.octauus si seruus habens accusatur de furto. de furtis,§. si quis dominiũ in lombardia.hodie tamen propter consuetudinem committitur ciuilibus causa secũdum Roffredum in summa de pugna.Querit quis potest esse campio.respondetur de iure lombardo:omnis qui nõ repellitur vt in lombar.qualiter quis se defendere debeat.lege vt cãpio.nisi sit fur vel infamis vel i criminali peccato vt pugna est,in elect, actoris.vt in dicto titulo qualiter quis se defendere debet.lege si quis a modo.nisi i crimine vbi ex necessitate causaruꝫ cogitur ad pugnam se opponere vt in lombardia de publicis criminibus.lege finali ꝛ vt conuitijs.lege prima.Sequitur qualiter pugna debeat ordinari.Solutio.secundum Roffred.in dicta summa assignatur locus puta campus in ciuitate vel extra ꝛ circumcirca cordis claudatur ꝛ nullus alius misso banno personarum ꝛ rerũ audeat ingredi illum locum:ꝛ si forte in illo die non finiatur pugna iudex debet scribere tunicas vtriusqꝫ partis ꝛ sequenti die iterũ ad pugnam debet vtriusqꝫ patris tunicam redire.vt not.in dicto titulo qualiter quis se defendere debeat.Sequitur que arma cõcedantur in pugna.respondetur quod scuta et fustes.debent tamen equalia equaliter prestari.vt in lombarda de testibus.lege si quis eam.ꝛ in.d.titu.qualiter quis se defendere debet.Sequitur quid si vni ceciderint arma vel frãgãtur an debeant alia dari.videtur quod sic vt in lõbarda qualiter quis se defẽ.debet.Ita hodie seruat consuetudinẽ. vltimo sequatur qualiter cõuictus in pugna debeat condemnari de quo in lombar.de homine libero.l.recolimus ꝛ lege vltima.de public.crimini. ꝛ qualiter quis se defendere debet.l.si quis.quia debet condemnari si per pugnam conuincitur.

1 ☞ Clericus in iudicio cõuentus de pace violata vel qd violatorem receptauit punitur pecuniariter.
2 Pacis violator ꝛ receptator pari pena punitur.
3 Clericus pacis violator duplici punitur pena.

1 **Si clericus.** ¶ † Clericus in iudicio cõuent⁹ de pace violator vel quod violatorẽ receptauit punitur pecunialiter in libris viginti persoluendis prefẽcti laico episcopo vero secundum sua statuta.si vero contumax ꝛ inobediens extiterit officio ꝛ beneficio priuetur tanquã prescriptus habeatur.not.† quod violator pacis ꝛ receptator pari pena puniri debent vt hic ꝛ in.l.j.ff.de recepta.ꝛ dicitur receptare non solum per cohabitationẽ,sed etiam per contubernium solidatus quod intellige si fuit sciens.secus autem si erat ignorans vt vult gloss. Bartolus in lege prima.§.primo.ff.de recepta.ꝛ ibi quod in dubio non presumitur scientia,nisi per famam vicinie probetur vel simili modo quãdo autem intelligatur ꝛ iudicetur sciens vel ignorans dic vt ibi per docto.item intellige predicta nisi fuisset coniunctus sanguine quia tunc mitius puniretur vt.l.fina.ff.eodem titulo ꝛ ibi Bartolus in.l.si quis a liberis.§.fina.ff. de libe. agno.ꝛ in.l.si constante in princ.in.vj.colum.ff.soluto matrimonio ꝛ Albe.in.l.vbi adhuc in.vij.colum.C. de iure do. ꝛ intellige secundam distinctionem quaꝫ ibi ponit Bartolus. quando non erat hostis ciuitatis.ꝛ facit que no.Bart.in.l.si adulterium. cum incestu.§.liberto.ff.de adul.tamen forte etiam hoc casu non dico esse remittendam sed alleuiandam culpam.† no.clericum violatorem pacis duplici pena puniri secundum Bald.ad quod facit.l. ij.C.de pena iudic.qui male iudic. et in autentica licentiam.C. de epis.ꝛ cleri.in ratione sui.no.quod imperator potest legem constituere contra clericos delinquentes ꝛ potest eos de suo territorio foras bãnire facit.l.ij.C.de priui.sco.lib.xij. ꝛ in auten. de mãda. prin.l.festinabis. quod dicit Bal.ꝛ an.non procedere de iure per c.at si clerico.de iudi.ꝛ c.si diligenti de foro competẽ.ꝛ facit quia. priuilegium fori qd habent clerici est de iure diuino.gloss.in.c. si imperator.xcvj.di.ergo de illo se non debet imperator.ꝛ ideo nec per citationem coram laico nõ tenetur comparere etiam ad declinandum per predicta ꝛ voluit Bar.in.l.ij.ff.si quis in ius vo. nõ ierit.nam vt dicit hic Bal.si citatio fuit nulla ergo nec contumacia nec bannum inde causata vt vult glo.in.l.accusatoribus.in fi. C.de accu.alia.dicit sibi videri satis absonũ qd iste iperator voluit cõtra dicta iura statuere sine aliquo colore cũ.S.dictis.l prin. huius dicat qd vult leges taꝫ diuinas quã humanas manere in suo vigore ꝛ subleuare personas ecclesiasticas.item qꝫ etiam sciebat qd a iure ciuili hoc esse cautum vel laici cõtra clericos nihil possit statuere.vt in auc. statuimus.C.de epis.ꝛ cle. ꝛ ideo possumus soluere istud contrarium prout alibi soluit glos.in auc.quo modo oportet epos.§.j. videlicet ꝛ primo qd iste iperator nõ fecit illud de nouo:sed recitat quasdaꝫ sacras regulas ꝛ canonica statuta que hoc dicebant.nam clerici debent esse ita fideles dominis ciuitatum in quibus habitant sicut laici vt dixi.S. qualiter iurare debet va.c.j.vel dic qd h fecit pro salute vniuersali cũ licẽtia pape vt pax ab oĩbus conseruetur.facit qd not.in.c.per pẽdimus extra de sentẽ.excom.ꝛ quod dixit Innocẽ.in.c.ij.de maio.ꝛ obedientia ꝛ hoc videtur residere Jaco.de bel.ꝛ Nicol. de nea. per c.ecclesia sancte marie extra de cõstitu.facit ad predicta quia clericus reputatur de vniuersitate ciuium vt dixi.S.de milli vassal .qui ar.be.depo.§.fin.sed nõ credo esse absonum dicere quod imperator sit trãsgressus metas sue iurisdi.c.sicut ꝛ.C.de episcop. ꝛ clericis.ꝛ in autentica de mona.ꝛ sanctissimis epis.ꝛ in multis iurib⁹. vbi de facto statuit circa clericos.et hic ponitur ad fi.vt ex illo argui possit vel vt nihil antiquitatis ignoretur vel vt plene et integre hec constitutio Federici habeatur.facit que in simili habetur i.c.nouit de iudicijs.c.an primis.ij.q.j.ideo Bald.hic tacite excusat imperatorem dicẽdo quod huic imperatori malefi.priuilegia ta displicent not.inobedientes in plus puniri debere vt hic in fine ꝛ in autentica de hereditate.ꝛ falcidia.lege si quis autem non implens.et.ff. de re militari. lege. tertia.§. si in bello. et patet ex hoc textu ibi si iste clericus comparet in iudicio punitur pena pecuniaria vt hic in prima parte.Si vero est inobediens,tunc punitur pena maiori vt hic in secunda parte:ꝛ quo minor est causa inobedientie eo maior culpa et pena:quia maior contemptus superioris. arguitur glos. in capitulo duo. nonagesimaseptima distinctione.vbi maior causa inuitat ad delinquendus excusatur aliqualiter delictum econtra ex minori causa aggrauatur lege si adulterium cum incestu.§.imperatores.ff. de adulterijs.lege respiciens

dum.in prin.ff.de penis facit glo.in.c.si.xiiij.q.vltima. vnde scdʒ Bal.aut iste clericus cōparebat ⁊ tūc corā epo est fiēda probatio aut non cōparuit ⁊ tunc absqʒ probatione est benefi.ecclesiasti.priuandus ⁊ bona eius propria debent in publicuʒ annotari et hoc vult iste tex.

1 ☞ Dominus castri in quo violator pacis aufugit, debet illū si non habet mansionem ad iustitiam ducere.

2 Domini in eorum terris seu castris non debent protegere malefactores vel eorum bona: ⁊ maxime si sint violatores pacis.

1 **Si iudex.** † Domin⁹ castri in q̄ violator pacꝫ aufugit debet illum si non habet mansionē ad iusticiam ducere pro faciēda iusticia.secus si habet ibi mansionem:qꝛ tum ipsum adducere nō compellitꝛ:sed solū omnia bona mobilia ipsius presentare de cetero tn̄ ipsum in domo sua non recipiat.h.

2 d.† Not. qđ dn̄i in eorū terris ⁊ castris non debēt ꝓtegere malefactores vel eorū bona ⁊ maxime si sint violatores pacis.nā cōgruit bono et graui presidi curare vt pacifica et quieta sit vt dixit tex.in.l.congruit.ff.de offi.presi.vtrum aūt tales dn̄i ⁊ potestates possint reducere suos subditos discordantes ad pacē vide glos.⁊ qđ ibi per doc.in.l.si vsufru.ff.de vsufruc.⁊ qđ habetꝛ.j.eo.in.§.si ministrales.c.placuit.⁊ per totā.xc.dist.faciūt que no.Jmol.in.c.cum inter per seniorē de elec.❡ Not.magis esse priuilegiatuꝫ habentem habitationē in loco q̄ non habentē qđ facit ad statutuꝫ venetorum quo cauetꝛ quod homicida non possit capi.j.vnaꝫ horam a tēpore homicidij perpetrati si habet domū propriaꝫ in ciuitate:et pōt esse ratio in casu nostro qꝛ iste qui habet habitationem non est profugus sed est reuersus ad domū que debet esse tutissimum refugiū.l.plerīqꝫ.ff.de in ius,vocand.facit qđ not.in c.causam de elec.Differt enī dn̄s habitationis vbi quis habet domicilium a domo vagabundi peregrini vt dixit Bal.in.l.ea in fi.C.quomodo et qn̄ iud.per.l.j.§.habitare.ff.de his qui deiece.vel effu.Unde in casu nostro sufficit si iudex mittat in possessionē suorum bonoꝝ mobiliū vt hic ⁊ in.l.satis.ff.de in ius vocan.cōcor.§.eo.§.si vero pacis.oppo.ab extra contra istum tex.⁊ supradscripta notabilia qđ cōtrarietatem in se cōtineāt.nā primo dicitꝛ qđ dn̄s non debeat protegere malefactores:postea dicit qđ nō tenetꝛ eos dare iudici si habet habitationē.Sol.aut malefactor est dephensus in flagrāti crimine:⁊ tunc quocunqꝫ vadat est ensequēdus vt hic.⁊ ita Bald.not.alleg.l.qđ ait lex.ff.đ adulte. Jta etiā ad hoc ponderat illā.l.Bal.in.l.cunctos populos.C.de sum.tri. Tamen licet Bal.in.d.repetitione aliter sētiat.videtur quod per hoc nō debet extrahi de domo vt vult Bal.⁊ Ludo.in.d.l.plerīqꝫ.⁊ in.l.si quis nō dicā rapere.in.v.col.C.de epis.⁊ cle.per.l.quid si fugitiuus.§.idem celsus.ff.de edil. alias sequeretꝛ qđ si familias vnius iudicis cepisset in suo territorio vnum insequi qđ posset eū sequi ⁊ capere in alieno territorio.ex quo initium fuisset licitum cuius contrarium voluit Bar.per glos.ibi in.l.sicuti.§.aristo.ff.si serui.vendic.vbi etiā Flori. Saly.in.l.ij.C.de exhi.reis.Ang.de are.in trac.malefi.in verbo fama in.xiij.col. Jdeo hic non dicitur qđ dominus loci in quo malefactor habet habitationē tenetꝛ ipsuꝫ tradere petenti,sed debet ipsū expellere a se ⁊ de terra sua:nec debet dare sibi receptaculum.vt.d.l.congruit tn̄ de hoc an petenti ad se remitti delinquente teneatur iudex alterius territorij parere plene in cle.pasto.de re iud.per Panor.in.c.si.⁊ Pe.de ancha in repe.c.postulasti.de fo.cōpe.per Bal.in.l.executorē.C.de execu.rei iudi.Jmol.post Bar.in.l.a diuo pio.§.sententiam.ff.de re iudic.imo plenius.ff.de publi.iudi.l.pe.Cy.⁊ Saly.in aut. qua in prouincia.C. vbi de cri.agi oportet.Jnterduꝫ nō fuit repertus in flagranti crimine.sed de eo delicto fuit proscriptus ⁊ condemnatus per principē.⁊ tunc idē dicendū vt hic ⁊ in.l.iij.ff.de offi.presi.Jnterdum fuit inculpatus solū de delicto,sed non deprehensus nec proscriptus:⁊ tunc dn̄s castri debet eum nedū cōseruare sed etiā tueri tanq̄ suum hoiem ab impressione:nā licet dn̄s huius castri sit sub principe vel imperatore incōtinēti sub eius regno. Tamē homines huius domini siue baronis nō sunt hoies ipsius regis imperatoris vel principis,sed ipsi⁹ domini seu baronis.no.Bal.in fi.in.l.certū.in fi.col.ibi Ludo.C.vnde cognati.nā pōt in vniuerso hr̄e qs vtile ius.Et tn̄ in singulis hēbit directū puta si duce q hꝫ in ducatu vtile.sꝫ in singulꝫ directū.Jta in ꝓposito vt dixi.§.in preiudiciis hui⁹ cōmenti vbi tractatꝛ de homagio.Si vero habitationē ibi nō habeat dominus tenetur eū tanq̄ profugū iudici dare,nisi secundū Bal.hic timeat de violētia irrationabili cle.pasto.de re iudi.⁊ ita itelligitur hic dare iudici extra de offic.ordi.c.pasto.⁊ de hoc plene vide tn̄ Spe.de feu.§.quoniam.versi.iiij.⁊ seq.not.ex tex.ibi secure quomodo iudex ⁊ superior debet remittere delinquentē quia debet secure remittere ita quod non aufugiat facit not.in.l.j.⁊.ij.C.de custo.⁊ exhib.reorum.Jta Bald.hic ⁊ faciūt que not.gl.⁊ docto.in clemen.j.versi. verum de hereticis.❡ Sed quero cuius expēsis remittet eum: Respōdet Bal.quod aut hoc facit iudex ex officio suo,aut ad instantiam partis pro,interesse.Primo casu fieri debet expensis publicis illius ad quem fit remissio.l.mulier in opus.ff.de captiu.secundo casu expensis petens secundum Bal.facit not.per gloss.⁊ docto.in.l.fin.C.de eroga.mili.annone.Facit not.per Bartol.⁊ ibi Raphe.fulgo.in.l.suū in tantū.§.sacre.ff.de rerum diuisione. Jnnocē.in clementina prima in.viij.colum de hered.⁊.l.mulier.ff. de captiuis. ❡ Oppo.quod imo iste delinquens potuit puniri in loco sui domicilij.⁊.l.j.C.vbi de crimine agi oportet.Sol.non petebatur puniri sed petebatur remitti ad locum delicti.vt.ff.de accusa.l.si cui.§.fina.secundum Bald.⁊ debet remitti ad locum delicti vide per docto.in aut. qua in prouincia.C.vbi de crimine agi oportet.et in §.siquis vero comprehensor in aut.vt nulli iudices ⁊ per glos.et Cano.in clemen.pasto.de re iudi.Dicit tamē hic Bald.quod si voluisset dominus loci potuisset eum velle punire vt subditum suum.⁊ faciunt que habentur in dicta aut. qua in prouincia.et in c.si.de foro competenti ⁊ in.d.clemen.pasto.Bal.in.d.l.executorē in.l.tale pactum.in.§.qui prouocauit in repe. in.viij.col.ff. de pactis.Barto.in.l.a diuo pio.§.j.Jmol.in dicta lege penulti.Quero quid si iste fugitiuus stabat abscōsus ita quod ignorabatur de eius latitatione an dominus teneatur ipsum indicare si sciat respondeo quod sic per.d.§.iudices ⁊ per ea que not.per gloss.⁊ doctores.in.l.idem.§.ij.ff.de condi.ob turpem causam.quero an iste delinquens possit trahi de domo habitationis sue inuitus et dic quod sic cum sit causa criminalis vt in aut. vt nulli iudi.in.§. qui vero.colla.ix.⁊ not.glos.in.l.nemo de domo.ff.de regulis iuris ⁊ in autentica de sacris.episcop.§. si quando. de quo per Bartoluꝫ in lege cum eo.ff.ad legem iuliā pecu.per Baldum in lege contentaneum.C.quomodo ⁊ quando iudex.⁊.l.iij.de episco. audientia gloss.in.l.sed etiam.ff.de in ius vocan.Ange.in.d.l.plerīqꝫ.Pe.de ancha.⁊ Jmol.in.c.ij.de pigno.Panor.in.c.ad petitionē.de accusationibus.

Si duo. Casus vbi inter plures vendicantes feud.oritꝛ contētio quis eoruꝫ debeat preferri si vnus legitime probauerit se legitime inuestitum sine aliqua violentia debet obtinere.si vero esset conuictus de violentia debet succumbere.sed si de nouo postea inuestituraꝫ acquirat poterit de nouo ad feudum agere.hoc dicit.Et pro maiori intelligentia tex.dicito qđ intellectus.§.nostri variatur duob⁹ modis. vno modo quod isti duo contendentes de eodem beneficio agebant contra tertiū possidentem feud.ita quod qlibet pro iure suo volebat vēdicare dictuꝫ feud.⁊ confundebant se vicissim asserētes quilibet eorum ad se spectare dictum feudum. ⁊ hanc casus positionem sequuntur Pe.de cer.Jacob.de bel.Nicolaus de neа.⁊ Bald.alio modo intelligit And.de iser.vcꝫ quod questio huius feud. solum erat inter hos duos vasal.cōtendentes quorum vnus possidebat dictū feudum.⁊ alter agebat contra ipsum vendicando dictum feuduꝫ sed prima casus positio mihi magis placet cum magis ꝯueniat regulis iuris: quoniam quando duo vasal.litigāt vicissim de eodem feu.debet causa ventilari coram dn̄o feu.vt.j.de probi.feud.alie.per Fede.§.penulti.sed hic ventilabatur corā comite qui non erat dn̄s ergo ⁊c.sed in primo casu causa ventilabatur inter vasallos ⁊ alium possidentem quo casu licitū est coraꝫ alio iudice quā dn̄o intentare iudiciū.vt.j.de contro.inter dn̄m ⁊ alium.c.j.⁊ dixi §.titu.j.in.c.si vasal. de suo quod ista casus positio sit melior:potes colligere ex hac.l.in princi.vbi imperator profitetꝛ se nō velle derogare humanis legibus tn̄qꝫ tn̄ posi.pōt habere bonuꝫ sensum ad hoc vt comes puniat quoscunqꝫ volentes violare pacem primus intellectus aliqualiter diuinat ad tex.quis enim hic aperit qđ duo vasalli agerent cōtra tertiū:vnde melior videtur.xpix.intellect⁹ ⁊ ad qđ dicitur q̄ nō comes sed dn̄s feu.inter duos vasallos deberet esse.rn̄deo qđ intelligo qđ iste comes esset dn̄s feu.quantū ad ver.qđ si rapina,sciēdū qđ legitꝛ tribus modis contrarij.l.si quis in tantū.C.vnde vi.⁊.l.extat.ff.qđ metus causa vno modo secundū glo.qđ iste vas.qui inuasit feu. ⁊ in eo rapinā commisit habebat iam dominiū ⁊ ius in dicto feu.eo tēpore quo inuasit ex quo soluit dupluꝫ propter penā huius inuasionis ⁊ rapine vt quia caret possessione huius feu.propter dictā inuasionē ⁊ rapinam non tamen perdit dominium: qꝛ in nouo poterit vēdicare dictum feu.iusticia mediante nec habebit sibi obstare violentia per ipsum commissa qꝛ videtꝛ purgata in alio iudicio per solutionem dupli:qꝛ cum non debuisset condēnari nisi ad simplum et fuit condemnatus ad duplū videtur cum eo transactū vt propter aggrauationem pene admittatur tunc ad agendum non ob. violentia ar.l.quod ergo.§.pena grauior.ff.de infa.nam cū sit grauatus in vno alleuiatur in alio.l.eum qui.ff. de iureiuran.facit.ff. de furtis.l.interdum.§.qui furem:et hoc modo euitatur contrarium d.l.si quis in tantum ⁊ hanc lec.sensit glo.fi. in fi.⁊ hoc potius est ex speciali prouisione hic quam de iuris prouisione genera.l.alia est secunda lectura videlicet qđ tempore quo inuasit ⁊ violentiā cōmisit nōdū habeat ius ⁊ dominium in feudo: qui nunq̄ fuerat inuestitus vnde si agēdo succūbat ⁊ soluat duplum propter illaꝫ inuasionē ⁊ postea de nouo acquirat ius i dicto feudo: qꝛ sit inuestitus

stitua a dño poterit de nouo agere et illud vendicare iusticia mediante, et hanc lecturam sensit An. de iser. et non habet contrariũ. Igitur et tertio modo secundũ Spe. primã positionẽ scz quod iste agens nunc de nouo debeat succumbere iusticia mediãte p.d.l. si quis in tantum qđ semper dicta violentia habeat sibi obstare, nisi postea de nouo acquirat et sic sit casus qđ licet per violentiam rẽ amittat tñ eam de nouo acquirere nõ prohibetur. ideo dicit hic Bal. quod remotus a dignitate propter aliquod vitiũ potest ad illã postea etiã de nouo assumi, nisi vitio personali esset remot⁹: q2 tunc non posset, nisi cũ dispẽsatione. l. si aliquid. C. de suscep. et archarijs. l. j. C. si rector prouicie. fac. c. super eod. et c. alicuius de elec. ideo intelligo cũ moderatione qđ no. Bal. in. c. ij. de postula. prela. in proemio gregoriano in. v. col. et in. ij. C. de manu. vindi. in. l. ij. C. de libere. eorũ libe. in. l. mancipia. C. de seruis fugi. vbi vult qđ offi. a talis officio priuatus ad illud reassumi nõ potest. fac. tex. in. l. ij. C. de diuer. offi. Host. in titu. de penten. et remis. §. cui confitendũ. vbi de cardinali deposito. Et secundũ hãc lecturã intelligatur iste tex. in fi. qđ iste agens succubuit. Et sic ex isto intellectu iuncto cũ pmo dato ad pmas partẽ, quood duo cõpetitores agerent contra tertiũ possessorem et itellecto qđ iste q dicebat se inuestitũ potest a cõpetitore repelli exceptione. l. si quis in tãtaz dicendo qđ intulerat violentiam sibi suo cõpetitori et dicit qđ succũbit cũ ipso q2 vitiosum habuit ingressum et tenetur vim passo dupliciter. l. in duplo facit. ff. de acqui. poss. l. si ex stipulatiõe. Et sic not. qđ vnus ex cõpetitoribus põt constringere competitorẽ suũ ex delicto in se cõmisso et vincet contra tertiũ conuentũ cõtra quẽ probauerit. Itẽ cõpetitor ponitur de culpa ex qua succubuit in causa mirũ est et facit. ff. de reiuendi. l. is a quo. et desponsa. c. veniens per Inno. et ff. so. ma. l. titia. et ff. ad trebel. l. heres. cum debuerat. tñ qualitercũq; intelligatur, et sic de pena. l. si quis in tãtam põt opponi in vtam exceptionem: non tñ a reo conuẽto vt vult gl. l. c. pastoralis ibi Panor. de cau. pos. et propie. sed etiaz a tertio competitore qui cõcurrit cum violento ad vendicandã rẽ a tertio possessore poterit eñ opponere cõpetitorẽ ppter violentiã cõtra se cõmissam nõ posse obtinere: et sic fact⁹ ius suũ remanebit ad discutiendũ: ego aũt tenebo secundã lect. que magis congruit litere, et secundũ quã non ob. contrariũ not. qđ vbi sunt plures petitiones se inuicẽ impedire volen. ille primo debet admitti ad pbandũ qui maiores habet pro se presumptiones et informatiões pñt etiã sumi a teste noniurato vt hic dixit glo. in sui princ. q singularis est scđm Bal. fac. ff. de lib. causa. l. iubemus. ff. de pba. l. etiã. et l. cũ proba. et qđ dixit Inno. in. c. cum in tua de spõsa. facit gloss. in. c. cũ olim essemus inuer. quondã de priuile. Qualiter aũt et qñ cõpetitores se impediant, vide p Inno. extra de testi. c. veniens. et in. c. veniens mariota de spõsa. et per doc. nostros in. l. is a quo. ff. de reiuen. Not. qđ vnus ex cõpetitoribus potest infringere cõpetitorem suũ ex delicto in se cõmisso q delinquẽs punietur ex quo delicto etiã succũbere debet i causa hic i fi. ad qđ facit. ff. solu. ma. l. titia. et ff. ad trebel. l. heres. Not. qđ per inuasionẽ ammittitur feu. qñ propter suã furoris audaciã pdit ius qđ habet. d. l. si quis in tantaz. facit qđ dixi. S. que fu. prima cau. be. amit. in §. porro. et qui. mo. feu. amit. §. similiter. voluit Bal. hic vnũ mẽti tenendũ qđ si vasal. propter violẽtiã perdit feudũ poterit dñs a quocũq; possidẽte rem vẽdicare sicut diciin⁹ in. l. fi. C. de iure em phy. et sequitur. d. Mar. Tñ non intelligatis qđ feu. simpliciter q̃rat dño sed habet locũ distinctio que ponitur in. c. j. §. fi. S. que fu. pma causa be. amit. ¶ Oppo. cũ glo. ij. qđ imo dñs possit gratificari cui voluerit ex dictis duobus competitorib⁹: allegabat et producebat inuestitorẽ ibi asserereq; quo casu dñs gratificat dũmodo fiat sine fraude et nihil probetur in contrariũ per aliũ competitorem vt ibi et hoc voluit gl. pro qua facit lex theopomp⁹. ff. de dote pleg. ff. et de pac. l. tale pactum. §. qui prouocauit et not. glo. fi. an. §. seq. Et declara ipsam quia aliqui libri habent gl. guarentare ni et c. vnde Jaco. de bel. dicit qđ in contrario dñs idẽ inuestitor guarentatur possidenti. et ideo obtinet nisi actor contrarium induxerit hic actor iste nõ obtinet sine alia proba. licet dñs vellet sibi guarentare q nõ possidet neq; aliã psumptionem habebat. Ideo assertio dñi nõ multũ prodest. nisi tanq̃ dictũ vnius testis si in figura iudicij deposuit scđm Jac. de bel. ¶ Oppo. cũ glo. ij. in ver. et intelligas in prin. dicte glo. expedivit super tex. et in notabilibus qđ qui producit inuestitorẽ non tenetur aliquo modo probare. vt. C. de edẽdo. l. qui accusare. Sol. dicit gloss. qđ contrariũ procederet qñ quis possideret hic aũt non possidebat iste qui pbat et hoc vult gl. vsq; adver. sed q2 et c. sed Jacob. de bel. dicit qđ iste intellectus nõ cõuenit huic litere in qua presupponitur qđ ambo litigatores allegabant eundem inuestitorem, sed alter tantum produxit eum in iudicio ad testimonium quo casu post respõsionem inuestitoris probare cogitur idoneis testibus de iure suo secundum Jaco. de bel. Sed puto gloss. habuisse bonũ respectum. Et ideo clarius dicit statim patebit i sequẽti cõtrario. ¶ Oppo. cum dic. gloss. in ver. sed q2 et c. nam iste probauit se inuestitum ergo nõ habet necesse probare se acquiuisse illud absq; rapina: q2 probando se inuestitũ videtur sufficere. Soluit duob⁹ modis, quoniam primo fatetur contrarium. Nec obstat iste text. q2 debet intelligi quod eo ipso qđ probat se inuestitũ satis probat qđ nõ per rapinam, nisi in contrariũ ostẽdatur per aduersarium vt probatur in isto tex. vt statim subiungit qđ si de rapina et c. facit in simili. c. j. extra de his que vi metu sue causa fiunt. l. ad proba. C. de probat. c. sicut in. l. iij. ibi Panor. etiam si dicatur si constiterit in vij. col. de iure iur. l. dotem cuz similibus. ff. de iure dot. Vel secũdo dicit glo. qđ hic ideo exigitur vltra probationem inuestiture ad hoc vt tollatur omnes cõtrouersie vt dicit in isto tex. Et hoc vult tota ista glo. vsq; ad fi. Tu vero hanc secundã solutionẽ teneas ad hoc vt verba hic posita aliquid operetur. l. si quando. ff. de lega. j. Item quia dictum inuestitoris non fuit deductum ad probationem principalẽ: sed solum ad informationem comitis vt tollerentur discordie inter ipsos competitores videlicet quis debet pri⁹ admitti ad probandum. preterea iste dñs inuestitor nõ potest esse sufficiens testis de per textum q2 inuestitura nõ debet probari p pares curie si est feu. nouũ vt supra dixi cum q2 si esset feu. anti. adhuc non videretur esse sufficiens: quia teneretur de euictione. argu. ff. de testi. l. omnibus. et ideo testes sũt recipiendi et plena fides fienda vt tollatur omnis materia discordie vt in isto tex. quero cũ gl. finali an ver. ita habes an illud duplum sit totũ pena vel isti duplo insit ipsa res quia hoc modo concordabit secum. d. l. si quis in tantam. In contrarium postea arguit quod imo illud duplũ sit totum pena et quod vltra illud duplum etiam amittit ius suum: verum propter tantam exuberantiam pene dicitur dispensatum secum vt possit de nouo acquirere dictũ feu. domino qui est vere dominus feu. vnde in prima inuestitura sibi preiudicabat ppter rapinam quam fecit inuadendo possessionem ipsius cum possideretur per aliũ. nũc vero ex noua inuestitura nouiter acquisita poterat de nouo agere postquã fuit primo ita acriter punitus. hoc volt ista glo. vsq; in finem. Sed iste intellectus non videtur mihi posse stare. tum quia circumueniretur decisio. d. l. si quis in tantã. tum quia si habeat dominium in re non priuatur. nisi in amissione dominij vt ibi facit quod dixit glo. magna vltra medium in. d. lex. ista que exemplificauit in feudatario, ex quo exemplo relatio ad tex. ibi positum qui dixit ius creditum non habere et c. videtur hic satis probari vt in futurum iste talis violator non possit amplius habere egressum: et pro tanto nõ recederem a lectura quã supra secutus sum secundum q̃ non obstabit contrarium: q2 tempore violentie non habebit dominium oppo. ab extra qđ imo in duplo insit ipsum simplum ita quod ipsum duplum nõ sit totũ pena. d. l. si cuz exceptione. §. quis. ff. quod met. causa sol. ibi text. loquitur per verba simplicia, vez duplũ triplũ quadruplũ et c. hic vero loquitur aduerbialiter dicẽ. dupliciter soluat quo casu videtur significare merã penam scđm Bal. sed ego nõ puto qđ ista fuerit intẽtio hui⁹ litere: sed qđ ideo iste text. dicat dupliciter soluat ex eo qđ iste quia cõmisit istam violentiã et delictũ videbatur violare quodãmodo patet et per consequens tenetur soluere penã dupliciter vna. s. parti lese altera cõmitti sic probat. S. de c. titu. §. si quis aliquẽz. et qđ ibi dixi. And. hic fatetur rudẽ cõpositionẽ hui⁹. l. et dicit bene apparere quod qñ imperator composuit nõ habuit secum iurisperitos doctos.

Si tres. Casus quãdo inter plures allegãtes diuersos inuestitores oritur contentio super eodẽ feudo et possideat vnus ille debet obtinere et possidere qui fuit probatus possessor sine violentia per duos testes einsdem prouincie reseruato iure partis aduerse in petitorio. hoc dicit not. qđ in probatione sufficiũt duo testes. hec enim est regula in quocũq; actu quod duo testes sufficiãt, nisi aliud a lege cautũ reperiatur vt notatur in. l. vbi necessarius. ff. de testi. dixi. S. si de inuesti. inter do. et vasal. lis oriatur. c. si quis in primo notabili nec requiritur quod isti duo testes sint de parib⁹ curie vt colligitur ex isto tex. qui indistincte loquitur et tenet Bald. de qua materia plene tangitur supra quid sit inuestitu. §. primo nos. probationẽ posse melius et cõgruentius fieri per eos de regione q̃ p alios vt hic. et in lege de lanionis. §. asinam. ff. de fundo instruc. et ff. de fluminibus. lege. j. §. primo. et est ratio quia presumitur melius scire q̃ remoti. vt in lege si vitiam. C. de nuptijs. et in capitulo per tuas extra de probationibus, et si non reperirentur in prouincia testes et dicit se alibi habere poterit iudex dare literas remissorias pro examine testiũ auten. apud eloquentissimum. C. de fide instrumento. c. constitutus de fideiussoribus. Oppo. cum. glos. prima quod imo quando vertitur questio de eodẽ feu. dñs possit gratificari pro libito possidendum absq; testibus dũmodo per aduersarium nulla fiat probatio vt infra de. l. corra. §. aliter. solu. ibi ambo litigantes vnum solũ inuestitorem hic aũt producebantur diuersi et isti casus non sunt contrarij sed diuersi. dixi. S. in. §. precea. in. j. oppo. quero cum

glo.ij.qd fiat si nō reperiat aliqs testis qui deponat istū possedisse sine rapina, etiā rñdet gl. qd iudicabit pro possidēte, nisi aliud probet in contrariū per aduersariū iuxta illud dictū beati possidētes rc. nā magnū est cōmodū possessionis insti. de interdi. §. retinende. et l. is qui destinauit. ff. de rei ven. et qd plene not. in l. ncari. §. si q̄rat. ff. si ser. ven. et ff. si vsusf. pet. l. vti frui. in prin. et in l. fin. C. de rei ven. et p hoc habes expeditā gl. vsqz ad ver. ergo iste op. cū ea. glo. qd imo est comes hic iudex de q̄ loquit iste text. nō fit cōpetens iudex inter hos vas. litigātes cū hec causa deberet ventilari corā dño feu. vt. j. de probi. feu. alie. p Fe. et hec glos. nō soluit, nisi qd remittit ad ibi not. et. š. apud quē vel quos rc. et h voluit glo. vsqz ad fi. quā tu solues qd ibi litigātes producebāt eundez inuesti. vt sic cōstabat aperte de dño hic dicti vasalli producebāt diuersos inuesti. et ideo iudex ordinarius est iudex cōpetens vt h et ita sensit gl. in cōtrario et doc. hic potes dicere qd ideo hic iste comes cognoscebat de hac causa q2 asserebat violentiā fuisse cōmissā, vnde ne proueniat ad violationē pacis ipse comes de tali discordia cognoscebat in sua terra vt dixi. š. in. §. per. de qua materia satis dictū est. š. in ti. de inuesti. in mari. fac. in fi. et apud quez iudicē vel dñz. c. j. Quero ob extra. in practica qualiter isti duo testes producent et examinabunt, an in forma iudicij post litē cōte. scdm formā iuris vt extra vt lit. nō cōte. per totū et in aut. de testi. §. hic vero. an vero de officio iudicis pro in quirēda veritate. Ad hanc questionē respondet quidā qd isti tales testes debēt pduci a parte et in forma iudicij examinari scdz formā iuris vt eciam supra scriptas cōtrarietates. Alij dicūt qd etiam iudex ex officio suo hoc potest facere ingrēdo veritatē etiā si nō sūt producti a parte in iudicio ad testimoniū ferēdū probāt per. l. fi. C. de bo. vacā. et pro hac opi. adduco tex. j. eo. in. §. si miles rusticū. sed melius est secundū Bal. vt producant a parte. Nā est causa ciuilis in qua iudex non potest supplere defectū. vt. C. vt que desunt aduo. l. j. Itē quia regulariter in ciuilibus non fit inquisitio vt per Inno. in. c. ad nostram extra de iureiuran. et no. in. l. iij. §. preterea. ff. de suspe. tuto. et ibi habes vnā glo. singularē q̄ vult qd condemnatus ex inquisitione non sit infamis. de quo ibi plene per doc. et qd no. in. l. j. C. de modo mulctarū habes etiā aliā gl. singularē in. l. j. in prin. eo. titu. secundū Bal. hic qui allegat Cy. in. l. qd seruus. C. qd cū eo. et Bar. in. d. §. preterea. qd etiā in ciuilib9 ratione pietatis pupillaris etatis pōt iudex inquirere absqz aliquo libello alicuius accusantis. ego aūt crederem posse dici quantū ad questionez formatam qd ex quo hoc fit ne pacē per nouas rixas violari cōtingat quod propterea iudex ex officio possit inquirere per ea que habētur in. c. j. et. c. placuit et per totum. xc. distin. an. c. cum inter per senioerm de electio. c. bone. il primo de postula. prela. in. l. si cuius. §. equissimum. ff. de vsufru. facit not. in. l. si quis. ff. de offic. prefec. vrbis. maxime per Bal. faciunt que videbimus in. §. penul. j. eo. ibi Baldus.

1 ☞ Rusticus non admittitur ad accusandum milites, nisi iuret quod non facit per calumniam.

Si rusticus.

¶ In sūma hoc intēdit si rusticus accusat militē de pace violata iurādo q2 facit aīo calūniandi debet dictus miles se purgare per suum iuramentū et per sacramentū alioz quatuor testiū hoc idez affirmātium. h. d. 1 † Not. rusticum non admitti ad accusandūz militē, nisi iuret qd nō facit per calumniā: exponit Bal. q2 nō potest aliter cōsequi iusticiā, nisi per duellū neqz per iracundiā facit. l. non prius C. de calūnia. l. fi. C. de accu. nā qd calore iracundie fit non reputatur verū iudiciū. l. quicquid calore. ff. de reg. iur. et. l. si non conuitij. C. de iniurijs. Inno. ro. condiū de conuer. piuga. ¶ Oppo. ab extra qd imo ista purga. non fit canonice p testes expurgatores sed debeat fieri vulgariter per pugnam. vt. š. eo. §. j. et in. §. si quis alium solu. ibi loquimur qñ pax violat per sanguinis effusionē quo casu est pena corporalis et tunc purgatio fit vt ibi. hic vero loquimur qñ agebat de pace violata sine sāguinis effusione q̄ est pena pecuniaria quo fit purgatio a milite per testes sacramētales vt hic et dicā in. q. seq. Quero quid si ille rusticus accusabat ipsum militē de pace violata ex sāguinis effu. An tunc possit mouere pugnā militi, et dicunt quidam qd sic per istum tex. vbi dicit esse casum. Nec ob. tūc text. j. eo. §. si miles. vbi ignobilis nō potest indicere bellum militi. q2 rñdent hoc esse verū vt ipse miles teneatur purgare vt ibi, sed dabit campionem pro se ad pugnandū cum rustico eque idoneum ipso rustico vt hic. et sic intelligunt istum text. vt fiat pugna ex parte militis per campionem. vbi vero miles rusticum interpellaret ad pugnaz tunc habet necesse miles personaliter pugnare, nec posset dare campionem vt in. §. seq. ita intelligunt vt. š. dixi.

Si miles rusticum.

¶ Hoc vult rusticus accusatus p militez de pace violata se expurgare tenet diuino vel humano iudicio. aut septem testibus legitimis eligendo per iudicez. hoc dicit. Not. ex hoc. §. iuncto. §. preced. magis credendū esse militi q̄ rustico qd patet quia rustic9 expurgādo se a crimine sibi obiecto debet habere septez testes expurgatores vt hic. Sed in milite exiguntur solum quatuor vt ibi: sed est ratio quia magis diuiti q̄ pauperi creditur. l. iij. in principio. §. j. ff. de testi. l. fina. ff. de fide instrumē. Nam in multis iuris articulis est deterioris cōditionis rusticus q̄ miles. quoniaz acrius punitur corporaliter. l. nemo. in. fi. C. de summa trinitate. Et ideo dixit glossa notabilis quod si ex delicto plebei suspēduntur non suspenduntur milites in. l. desertiorem §. pena. ff. de re milit. Bald. hic Bald. j. c. j. §. si quis vero temerarius. infra de pace iuramento fir. tenen. in. c. j. §. insuper de probib. feud. alie. per Fed. facit. l. j. C. de procura. do. Ange. lib. xij. Cardinalis in clementina. j. §. penult. et in clemen. ij. §. notorij. de here. d. Alexan. l. pedius. §. j. ff. de incendio rui. nau. Ro. apostil. et quod dico de milit. intelligo etiam de nobili vbi autē tractatur de pena pecuniaria tunc mitius punitur. l. j. C. de offi. prefec. vrbis. nam vt dicit gloss. rustici non audent optare pecunias. j. in. §. sequenti in gloss. per. l. domini predio. C. de agri. et censi. lib. xj. Multa quoqz priuilegia sunt concessa militibus que non sunt concessa rusticis vt in lege prima per glo. et docto. C. de iuris et facti ignoran. Not expurgationem que fit per diuinum iudicium in isto tex. quod cetum habet a lege lombardorum vt hic in gloss. que se remittit ad dictum quotuor lombardo. Ex quo colligūt aliqui quod ista decima collatio feudorum comprehendat subesse ius lombardorū cum in pluribus locis dictum ius alleget. vt supra hic potest esse titu. qui suc. tenean. et qualiter olim feudūz aliena. pote. in principio quod intelligas verum in quantum concordant, secus si esset cōtraria. l. non est nouum. et leg. sed et posteriores. ff. de legib. secundum Nico. de neapo. cetera notabilia collige ex notatis in. §. precedenti. Quero cum glossa in versicu. sed quero. an ille rusticus diffamatus qui habet electionem se purgandi etiam per humanum iudicium, videlicet pugna possit pugnare cuz persona militis an debeat purgare cum campione supposito per militem: et respondet glo. arguendo ad partes: quoniam primo videtur quod cum persona militis per regulam que determinat quod per principales personas fiat pugna, nisi ratiōe infirmitatis vel etatis decrepite vel iuuentlis excusetur vt probatur in lombarda qualiter quis se defen. debe. in. leg. si seruus propter appetitum libertatis et in. l. fina. cum simi. In contrarium videtur quod nō cum milite per text. infra in. §. sequēti sed cum campione consimili dato per militem per dictā legē finalē vbi ecclesia pugnat per similem aduocatorem alij distinguunt et melius aut miles inuitauit per pugnam vt fuit hic et tunc non possit dare campionem sed de p se pugnare debet aut fuit inuitatus ad pugnam et tunc sic late dixi supra in. §. precedenti vt videas ex predictis habetis glo. expeditam.

1 ☞ Miles non potest interpellare alium militez ad pugnam: nisi primo doceat se cum parentibus ex genere militari descendisse.

2 Ex antiquitate generis qui iudicandus est nobilis.

Si miles aduersus militem.

1 † In summa hoc vult miles non potest interpellare aliū militē ad pugnaz nisi primo doceat se cum parētibus ex genere militari descēdisse h. d. no. q2 ignobilis nō pōt puocare nobilē ad pugnā et est rō q2 2 pugna debet fieri inter equales vt no. š. in pcedēti. §. no. † q2 ex antiquitate generis qs iudicādus est nobilis. nā nobilitas attribuit antiquitati et probat p famā talis nobilitas Bal. i. l. prouidendū. C. de postu. vide. bar. in. l. j. in fi. col. C. de digni. li. xij. et sic habetis fm bal. q2 nō intelligitur qs de genere militari nisi pbet q2 antiqtus sui maiores ferunt legitimi milites ita est tex. dic fm bal. aēz vna hirūdo nō facit ver. facit gl. in. l. j. ff. de tribu. et ad hoc de nobilitate facit q2 no. bal. in. l. si. C. de seruis fugi. in. l. j. C. de commer. et merca. et in. l. nobiliores. C. de co. bar. in. l. j. C. de digni. li. xij. gensculin9 l extraua. execrabilis i verbo g̃nis claritatē facit. l. stigmata. ff. de gradi. et an respectu m̃ri generis qs dicat nobilis. j. c. raynerius de test. in. l. j. ff. ad muni. et dixi g̃naliter j. c. j. š. de suc. feu. bal. l. fi. C. de ser. fugi. d. alex. in. l. assumptio. §. j. ff. ad muni. in apostil. no. q2 q nobilitatē allegat dz eā pbare ad qd fa. ut q2 no. gl. q solet alleg. ar. p singulari l. j. si vero. §. q p re. ff. q satisda. cog. no. legitimū militē dici illū q natus ē ex genere militari et nobili fact. l. j. C. ne militi. li. x. ex h voluerūt colligere quidā q2 ignobilis nō posset esset miles qd nō est verū q2 etiā serui pñt ad militiaz aspirare l. si seruus. C. qui milita. nō pos. li. xij. et hoc pōt inferri qd milit. non sit dignitas bar. in. l. ex eo. ff. de testa. milit. no. in. l. fin. C. de equestr. digni. li. xij. de quo dic vt ibi p doct. in. l. fi. C. de iur. et fac. ignoran oppo. cum gl. cōtra istū tex. qui presupponit quod de quolibet capitali delicto possit cōmitti pugna cuius contrariū legit in libro lōbar. in. l. qbuscūqz. in tit. qualiter qs se defendere debet. l. j. C. de homini. ad iud. nō mit. vbi videt q2 nō debet fieri pugna, nisi i casibus

sibus a iure expres. ⁊ respondet glos. soluendo duobus modis. ⁊ primo qđ aliud ẜm istam legē vt hic, aliud de iure lombardo vt ibi quo iure regulr est pbibita pugna, nisi reperiat expsse in aliquo casu pmissa. ⁊ est rō, q: hodie habet cū sepe iusti ꝯ iniustiam pereāt. l. recolim⁹. de homi. de libero hoie ⁊ hodie nō debemus extendere sed potius restringere. l. cū quidā. de lib. ⁊ posthu. vel scđo soluit glo. ⁊ melius ꝙ imo iste tex. cōcordat cū iure lombardo, qꝛ hic nō dicit ꝙ de qualibet capitali pena fiat pugna: sꝫ dicit aliqua capitali pena ⁊c. ⁊ subaudiēdū est. s. de qua pugna fieri solet ⁊ probat ista glo. subaudien. ⁊ intel. per duo extra in lombarda ex quibus patet qđ etiā per istū tex. nō fit pugna de quocūqꝫ delicto: sed solū in criminibus in quibus est pmissa pugna ⁊ in hoc concordat cū iure lōbardo: sed ex eo subiūgit iste tex. qđ cōtra militē nō imponit pugna, nisi per militē qui sit de gñe militari limitabunt oīa iura lombardorū i qbus reperit esse cautū ⁊ statutū in cōtrariū vt dictū ius lōbardoꝝ arctet ẜm istū tex. intelligat oppo. ab extra qđ ignobilis admittat ad pugnā ꝯtra nobilē ⁊ pbat. s. in. §. pce. So. vt ibi dixi ⁊ in. §. rusticus. s. e. vbi videas ad intellectū huius. §. q: dato qđ iste miles interpellatus vult renūciare huic puilegio ⁊ vult pugnare psonalr cum ignobili interpellāte, an admittat ⁊ puto ꝙ sic car. l. si miles. ff. de re. militi. facit rēa gñalis in. l. si qs i cōscribēdo. C. de pac. qro an iste tex. hēat locū qñ vas. q nō est miles sꝫ ignobilis vult puocare dñm suū ad pugnā propter feloniā commissam. ⁊ dic qđ not. vt. j. de alie. feu. pater. c. non est. in. fi. glo.

1 ☞ Victualia debent quolibet anno taxari pro tuitione status publici, terrarum, ⁊ populorum.

2 Gubernator prouincie vel ciuitatis debet sagaciter prouidere circa vtilitatem loci quem regit ⁊ gubernat cum consilio ciuium ⁊ incolarum.

Post natale. Post festum natiuitatis sācte Marie dꝫ fieri pulsio in qualibet terra super valore victualiū ⁊ qui ꝯ dictam prouisionem fecerit dꝫ puniri 1 tanꝙ violator pacis ẜm formā hic descriptā. h. d. no. ꝓ tuitione stat⁹ publici ⁊ terraꝝ populorū debent quolibet anno taxari victualia vt debito p̄tio vēdant vt in. l. j. §. cura carnis. ff. de offi. pfec. vrb. ⁊. ff. de admi. reꝝ ad ciui. perti. l. decuriōes. no. ꝙ fraudantes annonā taxatā puniri debēt p qualitatib⁹ mensura in libris viginti, q̃ pena posset ⁊ excrescere ẜm qualitatē ⁊ enormitatē delicti. l. annonā. ff. de extraordi. cri. ⁊ l. j. ij. cū ibi no. ⁊ in. l. fina. ff. ad l. iuli. de annona. no. istū tex. ẜm Bal. ꝙ nō seruantes bannimenta equa puniunt. facit. l. fin. ff. de decre. ab ordi. faci. no. casum in quo pretiuꝫ pōt poni de publico rebus alienis. ⁊ hoc operatur fauor publicus q: regulr ꝯ. l. vēditor. ff. cōia pdio. in his reb⁹ necessarijs ad cōem vsum ⁊ victum pōt taxari p̄tium de qua materia p glo. ⁊ doc. plene in. l. si. §. hi qui. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊. l. j. C. de epi. audi. ⁊ ibi p Bal. facit ho. tex. ⁊ ibi glos. in. l. j. §. cum in eadē. ff. ad. l. rodiam de iactu. l. j. §. cura. ff. de offi. pfec. vt. faci qđ not. in. c. ij. de fur. in. c. sepe. de rest. spo. xxv. q. j. §. his ita. Hoan summa de fur. §. j. versi. itē querit quare fa. et qđ videbimus in. §. fin. j. eo. vtrum aūt qs inuitus cōpellat vēdere. dic vt no. per glo. ⁊ doc. in. l. inuitum. C. de ꝯhēd. emp. ⁊ in. l. nec emere. C. de iure delibe. ⁊ p Cynū Ray. ⁊ Bal. in. d. l. j. C. de epis. audien. ⁊ vide Joan. an. in addi. spe. super rubri. de excep. rei iudi. no. casuꝫ qđ qñ quis cōpellitur rem suā vēdere debet habere iustū p̄tium vt. l. animalia. C. de cur su publi. lib. xij. pbat in isto tex. facit. l. venditor. §. constat. ff. cōia. predio. Et subijcit hic andre. multum notandum. l. annona. ff. de extraordi. crimi. cōtra illos qui grana ⁊ victualia vt carnes vendant, contra quos etiam statutuꝫ est vt nō emanat, nisi vsqꝫ ad cer 2 tam horam. l. j. C. de nūdinis. habet in. l. j. C. de epi. audien. † not. gubernatorem ciuitatis vel puincie debere sagaciter prouidere circa vtilitatem illius loci quem regit ⁊ gubernat cum consilio ciuium ⁊ incolarū qui sciunt cōditiones locorū vt hic ⁊ in. c. sicut olim. de accu. facit qđ dixit Bal. in. l. hac edictali. §. his. C. de sec. nup. Quero ab extra quid si tēpore caristie habeo tm̄ frumenti qđ mihi sufficit p me ⁊ familia mea an cogar. vēdere. dic ꝙ nō vt in aut. de trie. ⁊ se. §. j. facit q: prima charitas debet incipere a se. l. pacsers. C. de serui. ⁊ aqua ẜm Andre. de iser. Quero qd si vendēs nō facit ꝯ regulam taxato p̄tio: sed ipse fraudat mensurā an tunc debet puniri tanꝙ turbator pacis per istum tex. Et putarem qđ sic cum magis delinquat vt probat in. d. l. annonam. ff. de extraor. crimini. ⁊ probat i isto tex. De qua materia dic plene p gl. ⁊ doc. in. l. imperatores. de cōtrahen. emp. ⁊. l. in tradario. ff. de penis. sudaci solet iste tex. in ar. ꝙ iudex durante suo officio pōt facere statutum. de quo dic per doctores in. l. j. C. de postu. ⁊ in. l. j. ff. de ferijs. ⁊ in. c. fi. de offi. legā. qd enim aliud est ius pretoriū facit. §. cōstat isti. de iure nāli ⁊. l. ius ciuile. ff. de iusti. ⁊ iure. l. fin. ff. de pe.

1 ☞ Rusticus deferēs arma punitur ad arbitrium iudicis, aut in amissione armorum, aut in solidis viginti.

2 Armorum appellatione an veniant fustes, ita quod rusticus prohibitus sit portare.

1 **Siquis rusticus.** † Rustic⁹ deferēs arma punitur ad arbitriuꝫ iudicis aut in amissione armoꝝ aut in solidis viginti pro delatione. h. d. No. qđ rusticis. i. in rure habitantib⁹ ⁊ illud colentibus est interdicta portatio armoꝝ quēadmodū non audeāt optare pecuniaꝫ l. dñi pdioꝝ. C. de agri. ⁊ cēsi. l. alia loquit. de rusticis ascriptis predio aia nec arma hic ⁊ hoc voluit glo. hic posita in fin. pari. Qđ hic dicit de rustico extēdas etiā ad aliū nō rusticū cū indistincte hodie null⁹ p̄sus possit arma portare. l. j. C. vt armoꝝ vsus. li. xj. sed ideo spāliter de rusticis fecit mētionē: q: ipsi hoc magis frequētare solēt argu. l. nam ad ea. ff. de legi. de materia aūt rusticorū tradit in. l. j. C. de iuris ⁊ fac. igno. Multa tñ puilegia habent put tangit de stat. ꝯ liber. eccle. §. agricultores. ⁊ in. d. l. fin. de testa. Vtruꝫ possint infeudari dixi. s. de his qui feu. da. pos. in p̄n. Vtrum autē rusticitas excuset aliquē an habeat locū in rustico sagace. Dic vt no. gl. in. l. athlete. §. fi. ff. de excusa. tu. de hac materia dic vt no. per glo. ⁊ docto. in. l. si quis idqđ. §. fin. ff. de iuris. di. om. iudi. ⁊ per Cy. C. de interdi. matri. inter tu. ⁊ pupil. l. j. ⁊ ibi per Bal. est pro casu extra de rescrip. §. super litteris. Quero cum glo. in ver. ⁊ intelligas an iste rusticus portans arma incidat solum in hāc penā alternatiue non sonat litera. An vero iudex possit ipsum punire in vtroqꝫ, vcꝫ in amissione armoruꝫ ⁊ in pena solidorū viginti. Et respondet glo. ꝙ alternatiue aut in amissione armorum aut in solidis. xx. ⁊ etiam hoc iudex deberet considerare an iste sit rusticus talis q sit ascript⁹ glebe qui non habet pecunias vt. d. l. dñi prediorū. tunc auferre sibi debet arma. Aut est talis rusticus qui habet pecuniā. ⁊ tunc debet sibi auferre solidos viginti: sꝫ quidam voluñt qđ isto casu debeat etiam sibi auferre arma ⁊ hoc voluit glos. vsqꝫ ad fin. Tu tene primam opin. q: pene potius sunt molliēde ꝙ exasperāde. l. interpretatione. ff. de penis. ⁊ q: tex. noster loquit alternatiue. sufficit ꝙ altera disiunctiue adimpleatur. l. hec verba ille autē. ff. de ver. signi. ẜm doc. ⁊ intellige qđ electio sit ipsius iudicis vt probat in isto tex. qui dicit iudex accipiat qui. arbitrabit prout sibi melius videbitur ẜm mētem gl. secus aūt si tex. dixisset ꝙ rusticus soluat: q: tunc esset in electione ipsius rustici. l. quicūqꝫ. C. de ser. fugi. l. plerunqꝫ de iure dotium. ẜm And. de iser. per Bal. in. l. j. §. expilatores. ff. de effractο. Bal. in. l. quicunqꝫ. glos. j. q. ij. in summa. ⁊. xxxiij. distinctio. capi. fraternitatis in capit. sicut de iudeis. glo. Jmo. ⁊ Pa. in. c. a crapula. de vi. ⁊ ho. cle. glo. in. c. sicut dignū. in. fi. de homi. in. c. qñ. in. fi. vt lite non cōte. Bar. in. l. cōsentaneū. C. qñ ⁊ qñ iudex ⁊ hoc arbitrium pene debet iudex facere cum aliqua cause cognitione. Bal. in. l. si fugitiui. C. de ser. fu. ⁊ arbitrium hꝫ versari circa predicta ⁊ similia op. ab extra pro intellectu materie qđ imo lꝫ portare arma dum homo est in timore vt est casus in. l. j. ff. ad. l. iul. de de vi pub. ⁊ p huius ꝯrij solutione est aduertendū qđ i hac materia emanarūt multa iura. lꝫ Bar. non facit mentionē, nisi de tribus. primū fuit ius digestoꝝ de quo in ꝯrio. ⁊ hoc iure statutū est qđ si qs vult portare arma extra ciuitatē eūdo p itinera ⁊ tunc portat vt in. d. l. j. aut vult portare p ciuitatē vel aliquo loco vbi sit adunatio gētium vel vbi sit forum iudicij ⁊ tūc nō pōt. l. iij. §. j. ⁊. l. q dolo. §. j. e. ti. ⁊ pdicta pcedunt vt dixit Bar. in armis offensiuis: sed in armis defendibilibus dicit ipse non reperiri dicto iure esse prohibita: q: ēt offensiua possunt portari si expedit. l. pe. §. fin. eo. ti. scđm est ius. C. quo indistincte est prohibita portatio armorū, nisi de principis licētia vt i. d. l. j. C. vt armoꝝ vsus. li. xj. tertiū est ius aut. quo ēt disponit vi nō liceat ēt portare arma defendibilia vt in. d. §. pe. in aut. de armis: lꝫ regulr in phibitione portationis armorū vident phibita arma offendibilia. vt no. Lud. in. l. j. §. occisorū. in ꝟ. cū vno sto. ho. vide p Ang. in. l. iij. §. armis. ff. de vi ⁊ vi arma. glo. in cle. in agro. §. qui vero. de sta. mo. in. c. ita quorūdā. de iude. in. c. si psodiens. de homi. Bar. in consi. xxxviij. incip. statuta. quartū ius nouissimū de quo loquatur iste tex. ⁊. j. in. §. se. ⁊ hoc iure statutum est qđ itinerātibus liceat portare arma debito modo ad se defensandū non aūt ad nocendū alijs. ⁊ sic in itinerātibus. cōcordat istud ius cū iure ffoꝝ de quo in. d. l. j. ⁊ ita hodie obseruat in quibuscunqꝫ locis vt statim dicā in. §. se. qcqd glo. in. l. fi. C. de ppo. sacro. scri. libi. xij. de hoc in. l. j. ff. de vi. pub. p Bar. Host. ⁊ doc. in. c. ij. de vita ⁊ ho. cle. in rub. de fabricensibus: lib. xj. per Bal. in. l. fi. C. de acq. pos. in. l. si barsatorē. C. de fideius. Car. in cle. j. ꝟ. pfate. de sta. mo. in cle. ij. §. porro. de heret. l. cle. j. §. ij. de excel. p̄la. Ludo. in. l. iij. §. sed verū. ff. ad sill. hoc tñ crimen portādi arma de se leue reputat nec regrit pcessum Bar. in. l. leuia. in. ij. col. ff. de accu. ideo caueāt iudices ne i imponēda p hoc 2 pena nimiū excedāt put qñqꝫ fit. † Quero ab extra an ap. armorum in isto. §. cōprehendant etiā fustes adeo ꝙ rusticus sit prohibitus portare. ⁊ dixit and. ꝙ nō comprehēdunt quantū ad tractatum: lꝫ alś regulariter comprehendunt vt. l. iij. §. armis. ff. de vi. ⁊ vi arma. Sed mihi videt ꝙ deberent comprehendi si sint apti ad nocendū per tex. in. l. armatos. ⁊. l. penul. in fi. ff. ad. l. iuliam de vi pub. ⁊ p tex. in. d. §. armis. itē q: etiā mediātibus fustib⁹ viola

tur pax. vt. s. e. §. si qs aliquē. Lud. in l. j. §. occisor. ff. ad sillania- num. gl. an. d. cle. j. ver. nos eos in vbo arma. ff. de sta. ho. mo. ang. de are. in tractatu maleficiorū l vbo armatus. ang. l. l. si pignore. §. furē. ff. de fur. alex. in l. si. ff. ad l. iuliam de vi pub. et que sunt ar- ma pbibita stat cōsuetudini ad quē vsus sunt vt in dictis locis. Vn in hoc putarē iudicē arbitraturū ex qualitate fustiū. si enim esset vna mazia ferrata vel aliud lignū cuneū magnaliter fabri- catū aptū ad nocēdū quare nō deberet puniri cū eadem seu maior subsit rō. preterea si pbibitū est portare arma defensibilia vt. s. di- ctū est quare nō magis ista. ad h adduco glo. q̄ hoc tenet. ij. q. j. si. c. clerici. vnde relinquerem omnia ista in arbitrio et discretione bo- ni iud. vt dixi super tex. Et intelligo semper quando non sunt iti- nerantes q in illis dicit vt. s. dixi: de qua materia p Bar. in lege pe. §. telorum. ff. de vi pub. et quod no. in aut. de armis. colla. vi.

1 ☞ Mercatoribus licitum est portare arma, dummodo ea de- bite deferant.

2 Portās arma qualiter cognoscitur qd portet illa causa se defen- dendi et non vt alium ledat.

Mercator. Mercatores itinerātes causa mercādi portare possunt ensē dūmodo nō cinctū sz alligatū selle si equester vel vebi. si est in curru. h. d. et per hunc tex. dicit Bal. hic q qui portat arma psumit habere malum ani- mū, nisi portet ea ligata. hinc inualuit cōsuetudo qd q portat lā- 1 ceam per ciuitatem apponat in capite illius aliqd † no. mercato- ribus pmitti licite portare arma dūmodo debite ea deferant vt hic. Quid aūt in nō mercatore itinerante q per loca periculosa in- cedere habet an possit arma deferre sm intētionem huius litere. Et dicunt doc. Jac. de bel. And. de iser. et Nico. de neap. qd sic: qz eadem potest cadere ratio que in mercatoribus. l. illud. ad l. aqui. Nec iste tex. dicit cōtra. vnde sucedit. l. j. ad l. iul. de vi publi. que indistincte loquit. Et scdm predictū And. de iser. nō est correcta neqz per hunc l. neqz per l. j. C. vt armorum vsus videt abrogata vnde stare debet per l. precipimus. C. de appel. et in autētica qui. mo. natu. effi. su. §. tribus. vel possumus dicere quid q̄ q̄ d. l. j. ad l. iuli. d vi pub. esset correcta p. d. l. vnicā. C. vt armorū vsus q indi- stincte loqt. Ex qbus cōcludo sm Ni. de nea. hic. esse tex. expssū qd viator pōt arma portare qcqd dicat glo. in l. si. C. de ppon. sa- crorū scriniorum qz eā reprobant. et late dixi. s. in. §. pxi. et dicatis vt ibi. No. q multa cōceduntur ad sui defensiones et hoc tn si. et in l. vt vim. ff. de iusti. et iure. leg. j. C. vnde vi. et dixi. s. in. §. hominem.

2 ¶ † Quero cū glo. in ver. ecce de intellectu litere iuxta finē qualr cognoscet qd quis portet arma causa se defendēdi et non vt aliū ledat. Et respōdet glos. ex hac lege pōt manifeste videri et colligi qd eo q qs portat armata vr habere animum maliuolū. Et hoc vult ista glos. Hāc cōclusionem istius glo. firmat. Bal. post si. sui operis in cōclusionib. Sed aduerte ne erres qz ista cōclusio hu- ius glo. habet locū vt intelligēda sit quādo non appareret quid deferēs haberet causam vel licentiam deferendi sicut fuit in casu nostro. vbi Imperator dat licētiam itinerantibus quo casu non presumit contra eos imo pro eis. et ideo si quis vellet dicere con- trarium qd dolose portarent: deberet istum dolosum vel malum animū pbare. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de proba. sm and. de iser.

3 ☞ Venatio est prohibita in alienis agris preterq̄ ad animalia periculosa que damnum inferre possunt: et hoc propter pacem cō- seruandam.

Nemo retia. Hoc intendit nemo venetur in alieno agro, nisi apros vrsos et lupos. h. d. vel forte et nō male potest habere aliuz intellectū, vz quia. s. pro xi. induxerat pbibitionem armorum et quia in venando portan- tur vt plurimum arma dubitabatur, an licitum sit venari cum ar- mis. et dicit q non nisi ad ista animalia periculosa. et quare dicat de laqueo vel rete intelligas tū qd in predictis venationibus sint necessaria arma. et videt sentire licet nō aperte. Jac. ardi. in sum. 1 de pace te. † No. q ad pacem obseruādam pbibita est venatio in agris alienis preter q̄ ad animalia periculosa que damnū infer- re possunt. que pro purganda prouincia venari lz. Et ista potuit esse rō huius l. et vt pbat in l. hic enim cū l. se. et sc. ff. de edil. edic. Et hoc modo intelligēdo istum tex. erit hic casus notabilis ele- gāter faciens ad ius nostrum. Et p isto intellectu adduco in singu- li autoritatem Hos. extra de cle. venator. vbi cōcludit huiusmo- di feras dāmnificātes patriam posse venari et spāli iure vbi etiā als nō licet hoc idem firmat in directoria iuris in. d. ti. Et facit pro questione an valeat pclama factū ab eo ne quis in finibus suis venetur de quo per Jo. in c. non est. de decimis. Et no. hunc tex. sbi retia laqueos et alia instrumēta q iste tex. nō pbibet venationē q̄ sit cum auibus et canibus. et sic quodāmodo naturaliter: sz solum prohibet artificiosaz que sit per varia instrumēta. Et in hoc fauet no- bilibus hic Imperator qz nō tam gaudent de magna preda, q̄ de violatu vel cursus. Rustici aūt nihil appetūt, nisi predā et lucrū causa lexandi animos. venationes enim cā laxādi animos in gre cia de peregrinatione Vlysses adduxit, vertūt in sordidū lucrū et

sanguinolentam cedē. Ideo magis de facili hic solum prohibet dictam artificiosam venationem que per aliqua instrumēta fit. Aliqui tū voluerūt gnāliter intelligere tex. sed hic intellectus mihi pluri- mū placet p rōnem pdictā. Et sic intellectus qui hic nō pbibetur gnāliter venatio vel aucupium: sed sola artificiosa retiū laqueo- rū et aliorū instrumentorum venatio que potius videt esse ad predā vel cedem q̄ ad letificandū animos: quasi cū primum sit illiberale ge- nus daret de facili materia scādali et pacis rumpēde et facit. nam iste tex. nullā mētionē facit eo: q in alieno venet: ergo non illa vr fuisse pbi. tex. nostri, sed hec de qua dico qd vr fauorabilius tene- re vt excludamus has venatiōes ex animo illiberali pcedentes.

1 ☞ Milites seu vasalli accedentes ad curiam dni non debent portare arma nisi de licentia domini.

Ad palatium. † Milites seu vasal. accedētes ad curiā dni nō debent portare arma nisi cum licētia dni. h. d. no. q in palatijs principū et dnorum vel etiam comitum nō lz portare arma. Et est rō vt tollantur omnes occasiōes vt iusticia et quies reipublice gubernet et posset mediā- tibus armis disturbari. ¶ Quid aūt si ex forma statuti aliqd di- sponeret circa deportationē armorū, an forensis ligabit statuto. Dic et vide plene per doc. in l. j. C. de sum. tri. Bar. in l. interdum. §. hz. ff. de publica. et per cano. viij. dist. que contra. et in. c. si. de zsti. Pe. et ibi Jo. an. et tetigi. s. in. §. si quis rusticus in prima oppo. Op. de supfluitate huius. §. cum sufficere debuisset gnālis pui- sio armorum vt pz in. d. §. si qs rusticus. So. put. s. dixit text. qd loquat de fabricātibus qui arma faciūt qui als fabricenses dicūtur de quibus in aut. de armis qz tales fabricent sunt pbibiti condu- cere arma ad palatiū: et iō notāter dixit iste tex. ducere et nō dixit portare. et p istū modū nō eēt supflua ista lra sz ponēt cāuz nouū.

1 ☞ Latrones publici debēt furchis suspēdi secundum formam legis antique.

Publici latrones. hoc. d. † Publici latrōes furchis suspēdant sm for- mā legis antiq. h. d. et rō dubitādi fuit, qz videbat q deberēt pu- niri tanq̄ violatores pacis p hanc zstōnē q vr cōprehēdere eēt sz impator h determinat q nō obstante hoc puniant lege antiq̄ ne videat mitigata eorū pena ex violatione pacis q poti debet augeri. et hoc modo hēs qualiter faciat ad ti. no. q public latro furcha suspēdit facit. l. capitalū. §. famosos. de penis glo. in. c. in- ter alia. de immu. ec. habet in. c. p buani. de homi. facit no. in aut. sed nouo. C. de ser. fug. in. l. ij. §. aduersus. ff. de sepul. vio. no. hic esse casum q sufficit malefactorē esse testib cōuictū et superatū da- to q nō ppria voce cōfiteat. et sic pōt inferri q non est necesse qd malefactor ponat ad torturā p sua zfessione eruēda ex quo apte pbatū est p testes de delicto. l. diuus. ff. de qōnib. vnde alterum istor sufficit q sit cōuictus vel cōfessus. l. qui sulam. C. de penis. et no. in. l. si. C. de lib. cā. lz qdā iudices non obstā. pbatione practi- cēt zriū volēdo ēt cōfessionē malefactoris qd supuacuū est: qz nō dz reuocari in du. id qd est certum dum pbationes sint apertissime iuxta. l. sciāt cūcti. C. de pba. fateor q ppter appellationē tollen- dā bona erit confessio rei et dicat vt ibi et in. d. l. q sulam quero ab extra qd si p testes pbet q idē sit famos: sz nō pbat de crie neqz ipse forte cōfitet. rndet an. q dz absolui. ar. l. absentem. ff. de penis.

1 ☞ Officium suum male tractans si monitus se non emendaue- rit priuari debet officio, et si post dictam priuationem propria au- toritate se intromittat priuat tanq̄ pacis violator. et nu. 2.

3 Dominus nō pōt priuare vasallū feudo de absoluta potētia: sz requiritur ordo iudiciarius et sententia.

Quicunqz. † In sūma hoc intēdit male tractās offi- ciū suū si monit se nō emēdauerit priua- 2 ri dz officio † et si post dictā priuationē ppria autoritate l eo se in- tromittat puniri dz tanq̄ violator pacis. h. d. no. q si vas. non le- gitime exercet offi. ex quo vel p quo datū est feu. priuat eo feu. et dignitate feu. vt hic. et s. q fuit pri. cā he. amit. §. sed nec alia. et per Inno. in. c. ad apostolice. de re iudi. li. vj. not. sm lec. Bal. q ille q male vtit feu. deteriorando rem feu. pdere dz illā: facit. C. de sacro san. ec. aut. q rē. C. locati. l. edē. ex qua lec. ipse infert q si haberes castrū in feud. et male tractares homines dicti castri subditos tuos qd dns pōt te admonere vt eos debito modo tractes, alias dns posset tibi auferre castrū q est no. dignum. c. ad apostolice. de re iudi. lib. vj. et est ratio qz tu male vteris substātia dni argu. ff. sol. ma. l. cū dos. §. si vo dot. dissipet et qz debes eos bene tractare et ad qd facit qd dixi. s. de mili. vas. c. j. in. fi. ex pdictis pōt colligi qua- liter facit ad titulum ista puisio vt tollatur omnis occasio populi violātis pacē vidētis se male tractari. facit qd habet. j. co. §. si mi- nistrales. et vide qd no. dixit spec. in ti. §. quoniam. in fi. not. etiam Bald. ex hoc qd ad hoc vt quis propter culpā omissionis punia- tur requiritur monitio, secus in culpa commissionis. facit qd not. 3 Inno. in. c. extirpande. §. qz vero. de pbē. no. † q dns nō pōt priua- re vasallum feudo de absoluta potētia sed requirit ordo iudicia- rius et snia vt no. glo. j. de pbi. feu. alie. p fed. §. callidis. et qd di- xi. s. de

xl.§.de milite vas.qui contu est.c.j.et §.de feu.sine cul.non amit.c.j.facit ad hanc materiam qd no.in.l.si vsusfructus nomine.ff.de vsufruc.quemadmo.caue.et ad hoc commendat Bal.istum text.et habetur per eundem Bal.in.leg.j.ff.de rerum diuisio.in questione.xxj.

1 ☞ Furans pro summa quinque solidorum vel vltra suspendi debet pro, furto vero infra dictam summam tundi debet et verberari.

2 Furto commisso ex quo sequitur aliud delictum debet quis grauiter et acerbe puniri.

3 Leges an transgredi debeant propter casus emergentes.

1 **Si qs quinque.** † Pro furto valoris quinque solidorum vel vltra quis suspenditur pro furto vero infra dictam summam verberatur et tunditur.h.d. In tex.ibi quinque solidos id est quinque aureos secundum P.e.de ter.quoniam solidus legalis idem importat quod aureus.l.xx.faciunt vnam libram auri.vt no.glo.in.l.j.ff.de in ius voc.l.si aliquid.C.de suscep.et arch.li.xij.vel intelligas simpliciter quinque solidos qui tunc in curia imperatoris currebant,qui quinque solidi valebant de moneta.xxx.solidos prout refert Bal.in.§.si qs rusticus.§.eo.vbi solidi capiuntur pro moneta. Ibi valens.aduerte quia ista lex dicit de furto commisso in re valente solidos quinque.non autem dicit de furto facto in pecunia.et ideo quidam voluerunt extendere istum tex.solidum in furto commisso in aliquo prout loquitur non autem in pecunia arg.l.interpretationis.ff.de pen.sed tu intelligas vtroque modo:quia non est aliquod dubium qd si quis est furatus quinque solidos in pecunia,qd videtur etiam furari rem valentem quinque solidos.nec isto casu est necesse facere aliam estimationem cum de se pateat:quia appellatione pecunie omnes res significantur que per pecuniam estimantur.l.ij.C.de consti.pecu.vnde imperator non posuit exemplum de pecunia:quia semper eius valor est certus,sed posuit exemplum de re et tanquam de eo casu super quo magis dubitari posset.ar.l.proprie.ff.de ver.sign.secundum and. Ibi scopis,subaudi excorietur qd est.i.quia verberabitur cum scopis prout etiam fit hodie et appellatur fustigatio quasi castigatio que fit fustibus:vt.l.fustibus.C.de his qui no.infa.et in.l.ictum fustium.cum ibi no.eo.ti.que fustigatio seu scopatio habet excoriare pellem vt in isto tex.qui ita debet intelligi quicquid dicant alij.no.† qd propter delictum permissum

2 ex furto quem acerbe et grauiter punitur, prout in simili videmus in.l.aut facta.ff.de penis in.l.j.in prin.ff.de abigeis in.l.ij.C.de epi.audi.et est vt propter penam vnius ceteri terreantur.l.capitalium.§.famosus.ff.de penis.l.j.C.ad.l.iuli.repe. Imperator enim potius considerauit qualitatem et casum delicti quam quantitatem excessus vt conseruaretur pax per eum promulgata per hanc.l.vt non violaretur.ar.l.famosi.post prin.ff.ad.l.iuli.maie.et qd dixi.§.in prin.ti.nam propter excessum delicti pene ex causa extenduntur vsque ad mortes inclusiue vt dixit

3 glos.notabilis insti.de iniur.§.in summa.et dicit Inno.† quod per emergentes casus licitum est leges transgredi prout ipse not.i.c.j.extra de consti.verum hodie pro tam modico furto non debet quis suspendi sed alia pena minori puniri vt in auten.sed nouo iure.C.de seruis fugitiuis.et.j.de pace iura.fir.tenen.§.et iniuria.So.aduertendum est pro clara notitia quod secundum Bar.in hac materia habemus diuersa iura vario modo disponentia circa penas furtorum.Nam primo de iure antiquo digestorum pro furto erat pena extraordinaria.l.fin.ff.de fur.nisi esse publicus et famosus latro quia furcha suspendebatur.d.§.famosus.postea superuenit ius aut.de quo in aut.vt nulli iudices.§.pe.col.ix.et in.d.aut.sed nouo iure.que tamen sumpta est postea superuenit ista decisio nouissima imperatoris Federici de qua in isto tex.postea superuenit alia decisio magis noua eiusdem imperatoris federici.de qua habetur.j.de pa.iur.fir.§.iniuria. Modo ad propositum circa solutionem dicunt quidam quod iste.§.debet intelligi quod iste fur de quo in tex.nostro commiserat alia furta precedentia.ita quod consueuerat furari ex quo est effectus publicus.et per consequens debet suspendi vt no.glosa in.d.aut.sed nouo iure.hec solu.restringit tex.nostrum et pro tanto soluunt alij qd iste tex.loquitur in speciali casu propter violationem pacis. Et ista est vera solutio quia non violat legem et congruit titulo nostro facit.l.fina.ff.de re.diui. Et ita intellexit glo.in.d.§.iniuria.dicens quod quantumcumque videatur hoc durum quod pro quinque solidis quis debeat suspendi. Tamen quia lex ita scripta est debet seruari.l.prospexit.ff.qui et a quibus.quod intelligas verum procedere predicta stantibus firmis terminis presentis decisionis huius tex.sed cum ista decisio hodie sit abrogata et sublata vt statim dicam non stabit quod pro tam modico furto non debeat quis suspendi.Nam dicunt quidam qd per contrariam consuetudinem sit abrogat:vt firmat glo.super verbo nisi.hoc idem tenet Bal.in.d.aut.sed nouo iure.vbi dicit qd iste.§.hodie non seruatur ex generalia consuetudine.et ideo de eo non est hodie curandum argu.ff.de dolo.l.idem est vsque hic. Idem tenet Ja.de bel.et Nic.de neap.dicentes qd non seruatur in Italia. Idem tenet And.de iser.sequendo.d.glo.vt ista pena per contrariam consuetudinem non seruetur hodie. Sed ego reperio Bar.in.d.aut.sed nouo iure et clarius in d.§.famosos.qui sentit quod per.§.iniuria. Imperator iste Fede. voluerit derogare ipsemet decisioni huius.§.et redire ad alias penas legales antiquas.de quibus in.d.aut.sed nouo quod probatur ex eo ibi mandat vt furtum legitime puniatur etc. Et hoc puto verum arg.l.non est nouum.et.l.sed et posteriores.ff.de legi.quoniam non est verisimile quod ipse Imperator dum dixit legitime puniatur etc.voluerit se remittere ad penam de qua in isto.§.tanquam ad penam legitimam.quia ista est vna superfluitas illius legis cum ipse idem tamen non multo tempore condidisset istam.in.l.quoniam.d.§.iniuria.nihil operaretur si lex ipsa superflua esset,quod non est credendum vt in.d.§.quibus.C.de nouo codi.compo.similiter non est verisimile qd se voluerit remittere ad ius lombardorum sed ad ius com.s.legum romanorum qd patet:quia mandat omnibus subiectis regno vt patet in pri.illius legis. Et ideo cum forte plus querele fuissent exorte de crudeli decisione huius tex.scilicet quod pro quinque solidis quis debet suspendi.mutauit hanc decisionem et voluit quod fures puniantur legitimis penis,scilicet secundum formam solitam iuris com. Et quod hoc sit verum quod voluit corrigere istum tex.patet quia consuetudo que est optima legum interpres.l.de quibus.ff.de leg.hoc nobis ostendit vt ibi dixit glos.preterea pena istius text.non debet iudicari legitima ex eo quia secundum istum tex.tantum puniretur fur tum quinque solidorum quantum puniretur publicus latro vt tamen.§.proxime determinauit,et in.§.publici latrones.inter quos tamen debet esse maxima differentia vt in.d.§.famosos probatur Ex quibus omnibus concludo quod hodie absque dubio non habet locum determinatio huius.§.siue velimus intelligere quod sit correctus vt censuit Bar.et quicquid dixit glo.in.§.iniuria.siue velimus intelligere quod sit per contrariam consuetudinem abrogatus vt tenuit gloss.in.d.§.iniuria.et communiter doc.qualiter autem fures et latrones hodie cuiuscumque generis puniantur de iure communi dic vt plene per glo.in.d.aut.sed nouo iure.et in.d.§.famosos.vbi glo.plene tangit in.l.ij.ff.arborum furtim cesarum per glos.et pro casu xxiij.q.iiij.si qs fortitudine in.c.tua de ho.in.c.inter dilectos.de excessi.pla. In foro autem penitentiali vtrum fur debeat in aliquo alio puniri quam ad rei restitutionem dic qd non vt no.xij.q.ij.c.tras termitatis.et.vj.q.j.c.innitare.et ita etiam determinat Bal.in.leg.post decisionem.C.de fur.quero ob extra duo fecerunt pacem admuicem vnus facit furtum alteri,vel dat enorme damnum nunquid ex hoc videantur frangere pacem.et dicit Bal.quod sic per istum tex.et per ea que in hac constitutione dicta sunt referendo ea ad rubricam nostram tanquam congruentia ad ti.proprium quod facere debemus.l.imperator.de in dieni adiec.pan.de ea.consi.xxxiiij.ici.in xpi etc.viso suprascripto puncto.et est communis conclusio.§.e.ti.in pri.secus autem si ex discordia orta de nouo que in pri.non fuit cogitata committeretur iniuria per ea que dixi.§.eo.in prin.

1 ☞ Familiares principum et dominorum subditi sunt iurisdictioni iudicis ordinarij vbi delicta committunt.

2 Iudicis officio pertinet sedare discordias subditorum et compellere partes ad pacem.

Si ministrales. Familiares dominorum inter se rixantes sunt per iudicem sedandi et corrigendi secundum formam iuris.h.d.in tex.ibi ministrales.et secundum vtramque literam expone ministri,seu familiares vel fautores vel scutiferi:nam varijs modis iuxta vulgare nuncupari possunt.ibi guerram intellige pro quolibet odio rixa vel discordia seu.crie vel excessu ex quibus inter se non habent pacem non autem intelligas proprie guerram pro bello:quia tunc haberet locum titulus sequens et punirentur crimine lese maiestatis.ff.ad.leg.

1 iul.maie.l.iiij.§.eadem.secundum And.de iser.† no.quod familiares principum et dominorum sunt subiecti iurisdictioni iudicis ordinarij illius loci vbi delictum commiserunt adeo quod potest eos ex eorum delictis punire vt h. et in aut.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi op.sed.factum que habetur in.l.j.

2 C.vbi sena.vel.clari.no.† quod ad officium iudicis spectat sedare discordias subditorum et compellere partes ad pacem et concordiam ne ad arma deueniant et rixas vt hic et in.l.si vsusfructus.§.si inter duos.ff.de vsufruc.et ibi no.glo.facit.l.j.§.quies.et qd ibi plene not.per Bal.ff.de offi.presi et qd no.in.l.j.C.vti possi.et.xc.di.c.placuit.et in.c.precipimus.et in hoc debent solliciti esse rectores terrarum.vt no.l aut.de man.prin.§.denique.quod intelligas ante perpetratum delictum.nam post perpetratum et iniuriam illatam non cogitur quis iniuste facere pacem inimicitati,nisi in foro penitentiali.vt insti.de iniur.§.fi.et per hoc non posset compellere partes ad compromissum secundum Bal.in.d.§.quies.et in.l.transigere.C.de transac.quero ob extra.quid si ex predicta discordia orta inter dictos familiares violaretur pax,an puniri debeant tanquam violatores pacis et dic quod sic iuxta ea que dicta sunt.§.eo.§.si quis alium.et.§.se.et se.secundum Nico.de nea.et hoc modo adaptari potest ad istum titu.

Quicunque. Casus quidam transitum facit cum equo per terram aliquam potest equum suum pabulo affigere iuxta viam,et potest etiam vti herba et viridi sylua sine vasta et damno alicuius.h.d.no.qd itineranti licitum est transire per agrum alienum.nam est hoc de iure diuino.vt in.c.j.dis.j.c.si.xxiiij.q.ij.l3.secundum leges domino inuito non liceret ingredi.vt.l.per agrum.C.de sur.et ibi no.per glo.not.qd pro vsu necessario dum sine damno alterius est,est licitum itineranti vti herba et sylua alterius,et pabulare equum iuxta viam.nam de iure diuino licitum est comedere vuas in agro alterius,sed non exportare et comedere spicas:sed non mittere falcem.vt de conse.di.v.discipulos. Item quia necessitas famis excusat a furto de iure diuino.vt extra de fur.c.ij.quia nos

cessitas nõ h3 legẽ vt no. in l. quis. §. j. ff. cõi diui. ⁊ ex necessitate famis posset pr vẽdere filiũ. C. de pri. q filios distraxe. itẽ qr tpe necessitatis oĩs pabula vident esse cõia. xlvij. di. c. sicut hi. ⁊ in. d. §. cũ in eadẽ. itẽ qr qs ex pcepto d3 pascere esuriẽtẽ lxxxvj. di. c. pasce. op. ab extra q imo nõ d3 i agro alieno ẽt iuxta viã pascere equũ suũ vt. l. qnt⁹ mati⁹. ff. ad. l. ad. l. aq. so. timore hui⁹ 3rij an. de iser. itelligit istũ tex. qd iste q pascebat non erat, in agro s3 erat in via, vñ se appropinquabat ad sepẽ separãtẽ agrũ ⁊ viam recipiebat de herba vel de frõdib⁹ pẽdẽtib⁹ supra viã, vel amplexabat de herba ex sylua ibi pquinqua iuxta viã p refectione eqini sessi q l3 dũmõ sine alq dãno facta. ⁊ est rõ: qr sibi pdest ⁊ alteri non nocet ⁊c. de euic. l. meus⁹. ⁊ l. l. i euictiõe. verũ ista lec. l3 in se sit vera tñ nõ vr lrẽ cõuenire qr iste tex. pñupponit q trãsitus fiebat per terrã ⁊ p viã. itez qr satis modicã dubitationẽ idcirco alij legunt vt summant sup tex. ⁊ declarant q iste eqtãs pascebat equũ suũ in agro iuxta viã q l3 tñ qr sibi pdest ⁊ alij nõ nocet. Itez qr hoc vr esse ex necessitate. Itẽ qr iuste credebat dñs pmissu⁊ si hoc sciret. vñ nõ vr deliquere. isti. de obli. q ex deli. nas. §. furtum Item qr nõ viderat h indicidũ: tñ qr cũ istud sibi psit ⁊ alteri non noceat eqtas suggerit vt h admittat vt videmus in titi in. l. in summa. §. itẽ var⁹. ff. de aqua plu. ercen. ⁊ ita no. glo. q hoc t3. xxiij. q. ij. c. si. Quero ab ex qd si dñs agri repit istũ paulatim equũ suum iuxta formã huius. §. ⁊ petat si solui de tali pabulatiõe: qr pabulãs est diues ⁊ nõ fecit hoc ex necessitate paupertatis, sed ex necessitate solum: qr tũc nõ reperiebat hospitium ppinquũ an iste pabulãs teneat soluere ⁊ videt qd non postq necessitas sibi erat que facit jem de equitate cõem vt. s. dixi prout in simili dixi Bal. in. l. ij. de ope. liber. ⁊ qr hic presupponitur quid non fuit datum dannum.

¶ Hic finitur lex. Deinde consuetudines regni incipiunt.

Non mirandum. Quare ipse autor nõ posuit rubricã formalẽ put i alijs ti. facẽ 3sueuit: qñ decisiões sub hac rubrica posite pticipãt aut cũ mã tituli pcedẽtis aut cũ mã alterius tituli supiorís si de feu. fue. cõtro. cũ oẽs tã pcedẽtes q sequẽtes possunt dici cõsuetudines regni. sm Ja. ardi. ⁊ iõ cu3 iste decisiones vñr potius includi sub ti. pcedẽtibus q de nouo mãm nouã adducere p tanto talis rubrica hic fuit inscripta nõ p modũ ti. formalis s3 vt ostendatur separatio legis imptalis aceteris cõsuetudinibus. ⁊ adde hic qd dica m. j. eo. §. si vasallus. in prin. ⁊. j. in ti. sequenti super rubrica.

1. ☞ Dño facienti iustam guerram tenet vasallus succurrere in offendendo ⁊ defendendo.
2. Vasallus tenetur iuuare dñm in bello iusto, etiam excommunicatum durante excommunicatione.
3. Vasallus an possit adiuuare dñm iniuste mouentem guerram cõtra aliũ dñm.

Domino. † H. d. qñ dñs facit guerram iustã tenet vasallus eum adiuuare in offendẽdo ⁊ defendendo. Idẽ dicẽdũ est si dubitat an faciat gurrã iustã vl iniustam: qñ vo facit gurrã iniustã, tunc tenet ipsum adiuuare in defendendo nõ aũt in offendendo nec pprer hoc pdit feudũ si ipm nõ adiuuat quẽadmodũ dicim⁹ si dñs esset excõicatus vel bãnit⁹ est interim vasallus liberatus a sacro fidelitatis. h. d. No. pmo ex tex. q vasall⁹ tenet ad defẽdẽdũ dñz si bellũ est iustũ vel ẽt si in dubio sit ⁊ dubitat an bellũz si iustũ an nõ ⁊ dicit Bal. h attẽdẽdũ in h initiũ ⁊ pmas cãs belli l3 postea hic inde multe iniurie iteruenerit. l. si. ff. q quez iuris. l. pr. §. fundu3. ff. de leg. iij. l. j. in pñ. ff. de ant. tu. Ibi prla cũ rõ p Bal in. l. ambitiosa. ff. de decretis ab or. fa. no. ex h tex. q hodie dñi puinciarũ ⁊ ciuitatũ possunt ex iusta cã bella idicere l3 olim possent solu3 a populo romano vel imperatore indici vt no. glo. in. l. ex h iure. ff. de iust. ⁊ iure ⁊ est rõ: qr olim solũ erat vna monarchia: hodie aũt sunt dñia distincta ⁊ diuisa p mẽbra vt pt3 ex pace 3stãtie. item qr hodie nõ ita põt haberi recurs⁹ ad populũ romanũ vel impatorẽ sicut olim vt dixit Guli. de cu. in. d. l. ex hoc iure ⁊ Ric. de ne. ⁊ facit de treu. ⁊ pa. q no. Bar. in. l. vbi absũt. ff. de tu. ⁊ cu. dat3 ab his No. ex isto tex. q pprer excõicationẽ dñi liberat vasallus a debito fidelitatis vt hic ⁊ in. c. absentes. ex de he. cũ ibi not. ⁊. xv. q. vi. c. nos sanctorũ. ⁊. c. seq. ex quo inferas q de iure ciuili admittit exceptio excõicationis. De q die vt per gl. ⁊ doc. in. l. j. C. de iuris ⁊ fac. igno. in. l. pl3. C. de sac. san. ec. ibi per Cy. facit aut credẽtes. C. de here. ⁊. j. de statutis ⁊ 3sue. 3 liber. ec. col. §. credẽtes. ⁊ de excep c. pia. cũ ibi not. per gl. ⁊ doc. li. vj. iunctis his q hñr in. c. si. de excep. li. vj. in spec. de excep. §. ij. ver. porro. ⁊ bon⁹ tex. de iure ciuili pprie describẽs excõicationẽ in. l. hi q sãctã. C. de aposta. Jo. an. in addi. in ti. de sen excõ. §. ij. ver. sed nũquid Bal in. l. j. C. de here insti. in. l. j. §. ne autẽ. C. de cadu. tol. ⁊ nemine excipiente põt iudex repellere ex officio suo bannitum ⁊ excõicatum. Ita hic Bal. gemi. in. d. c. pia. §. si vero. Pa. in. c. significauerunt. in pe. col. ⁊ do. An. in. c. exceptionẽ. de exceptio. facit qd no. glo. in. c. j. in verbo absentia. de elec. lib. vj. no. doc. in. c. bone. el. j. de postu. pla. Jaco. de are. in. l. j. C. vt que desunt aduoca. facit q dixit Spec. in tit. de teste. §. j. in si. col. Bal. in. l. libertoꝝ. ⁊ in. l. si qs testis. C. de testi. ⁊ p Cy. C. de sac. san. ec. l. placet. l pam. s3 pone dominũ bãnitũ, an vasallus poterit eũ occidere etiã stante statuto q bãnitus possit impune offendi. Ja. de bel. videt qd nõ. l. si adulteriu3. §. liberto. ff. de adulte. Cy. aũt limita hoc esse verũ, nisi sit effect⁹ hostis patrie pprer bannum vt glo. in. l. amissione. §. q deficiũt. ff. de ca. diminu. ⁊ est casus in. l. minime. ff. de religiosis. ⁊ vult Bart. in. d. §. liberto. ⁊ vide an. in. l. j. ff. ad. l. iulia. mate. facit. l. postliminiu3. §. filius. ff. de cap. No. qd sicut hic p excõicationẽ dñi liberat vasallus a iure fidelitatis vt. s. ita ⁊ p bãnũ. j. eo. §. si. ff. de noua fide. for. in pñ. ⁊ de req. reis. l. si. bãnũ eqparat excõicatiõi. facit qd no glos. insti. de capi. dimi. §. minor. iũcta glo. sing. in. §. relegati. insti. qui. mo. ius pa. pote. solu. ⁊ pbat in aut. gazaros. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ in corpe vñ sumit. j. de statutis ⁊ consue. 3 lib. ec. col. ⁊ in. c. pastoralis. §. j. ⁊ ibi doc. de ap. ibi posui no. qd propter delictũ dñi nõ 3fiscat ius vasallaticũ, imo feuda vasalloꝝ remanẽt eis firma ⁊ franca tex. vr hic singularis sm Bal. de qñ dic qd plene dixi. s. si de feu. fue. cõtro. c. arripe. not. qd absolutio ab excõicatiõe dicit i integrũ resti. cõcor. l. si. cũ ibi no. de sen. pas. vtrũ aũt excõicatio possit suspẽdi dic qd non: l3 interdictũ sic vt dicit Innocẽ. extra de conse. c. cũ inter. de q p eundẽ in. c. ad hec. ff. j. ⁊ ibi eis dixi. de ap. ⁊ p Bal. in. l. si qs accepto. ff. de cõdi. ob cãm. not. † qd durãte excõicatione vel bãno nõ tenet vasal iuuare dñm ẽt in bello iusto sm And. de iser. ⁊ est rõ qr interim est solut⁹ a debito fidelitatis vt hic iuxto tex. ⁊ no. p glo. s. de noua fide for. sup vbo iuste. idẽ dicas si dñs esset heretic⁹: vt in. c. si. extra de here. sm Ja. de bel. No. ex isto tex. argumentũ sm Ja. de bel. qd dñs bãnitus vel excõicatus si restituat qd oĩa iura vasalloꝝ ⁊ bona sua vñr sibi restituta. facit. l. j. ⁊ si. C. de sen. pas. ⁊ statim dicã. facit qd habet extra de elec. c. qr diligẽtia. Quero cũ gl. qd si pẽdẽte bãno dñi vasallus vẽdat feu. sine licẽtia ipsius an tenebit vẽditio. Et ista gl. p solutiõe huius qõnis argunt ad ptes. ⁊ pmo qd t3 vẽditio p dicta, neqz dñs posset eã rescidere ẽt si restituat pbat trib⁹ rõnib⁹ Scdũ determinat glo. qd illud bãnum fuit psonale. vñ se nõ extẽdit ad bona qmmo ⁊ dicit gl. qd si bãnũ ẽt fuisset reale qd nihilominus facta restõne de bãno intelligerent bona restituta. d. l. si. in si. maxime si extabãt filij ad quos feu. erat recasurũ. Itẽ qr hodie bona nõ publicant pprer bãnũ vt in aut. bona dãnatorũ. et hoc vult glo. vsqz ad ✠ s3 si dñs. quã gl. cõtret doc. sequunt ⁊ bene ex qua gl. no. plura. ⁊ pmo qd bãnit⁹ eqperat deportato. Sz de h dic vt no. l. d. §. relegati. isti. q. mo. ius. pa. pote. sol. ⁊ p doc. l. l. j. C. de he. insti. posui in. d. c. pastoralis. §. j. scdo no. qd in rebus bãniti põt qlibet dare dãnũ impune. ⁊ ad hoc cõcordat alia gl. s. de milite vas. q cõtu. est in si. l3 Bal. alleget istã p singlari. ⁊ intelligo istã gl. in hac pte solũ pcedere in bãno impiali seu legali ita disponẽte vt in aut. cassa ⁊ irrita. C. de sac. san. ec. c. p humani. de bo. li. vj. alr aũt esset gl. falsa sm Bal. quia nõ est verũ qd bõa bãnitoꝝ possunt deuastari. d. Ant. in. c. si. de cõtu. Jo. an. in. c. veritatis. de dolo ⁊ cõtu. imo qd plus, est nõ posset iudex in snia h mandare qr bona nõ deliquerunt vt dixit text. in aut. vt nulli iudi. §. qñ vo. facit qd no gl. in. l. ad cognitionẽ. ff. ex q. cau. in pos. ea. ⁊ qd dixi in. d. c. j. insi. de milite vas. q cõtu. est l. l. sena. ff. de pa. hẽ. emp. l. l. ij. C. de edifi. priua. alius. in. §. pterea. j. de pace iura. fir. tertio no. qd bãnũ siue excõicatio nõ tollit obligationẽ per quã vas. est dño obligat⁹: s3 tollit tñ obligationẽ effectu durãte ipso bãno vel excõicatione. ⁊ iõ dño postea restituto vel absoluto tenebit obedire facit. c. iulian⁹ cũ ibi no. j. q. iiij. ⁊ intellige predicta pcedere, nisi bona essent annotata ⁊ publicata sm formã traditã per ti. de req. reis: qr tũc dñs amitteret dñium vt ibi. ⁊ in. l. j. ff. de requi. re. ibi Bar. ff. de custo. reo. l. ad quẽ autẽ feu. d3 reuerti publicatis oĩbus bonis dñi pprer ei⁹ delictũ declaraui plene. s. ti. ij. c. si vas. ⁊. c. dño. ⁊ qd dixi. s. ti. pri. §. si qs aliquẽ. quarto no. ex glo. qd bãnum in dubio non extendit ad bona, sed solum videt psonale. facit Bal. in. l. j. in. x. col. C. de he. insti. in. l. gall⁹. §. ⁊ quid si tñ. in. vij. col. ff. de lib. ⁊ posthu. in aut. bona dãnatorũ. C. de bonis dãna. in. j. col. ⁊ ibi Saly. in. c. j. s. tit. j. in pñ. ⁊ ibi aliqd dixi. quinto no. ex determinatione glo. qd vas. pẽdẽte vasallo dñi non põt vendere ius feu. ⁊ est rõ, qr nõ est extincta fideli. sed suspensiua longa est dñia ad aliqd suspendat, an in totũ tollat vt not. ff. de ver. obl. l. j. §. ex his. l. stipulãtẽ. §. sacrum. ⁊ ex predictis habes nũc oĩa declarata que tangunt in glo. aduerte qũuis glo. loquat solũ in bãnito: tñ idem dicas in dño excõicato: qñ excõmunicatio eodẽ modo nõ liberat debitores a debito, sed interim suspendunt actiones in iudicio vt. s. dixi. Nã exceptio excõicationis est dilatoria ⁊ nõ peremptoria. ⁊ ideo interim durãte excõicatione nõ posset dñs cõqueri tñ vẽditio pdicta nõ valeret i eius preiudiciũ. vt. s. dixi. put in hac glo. pbatur. facit qd in fili not. i c. cum ecclesiastice. extra de excep. ⁊ in. l. qui habebat. ff. de manumis. ⁊c.

mil.testa. ex quibus cócludo qd nec oñs nec bánitus vel excóicatus nó pót vas. védere feu. z si véderet, dic fm And. q incidat in penã que statuta est cótra vasal. in. c. j. de vasal. qui ȝ cóstu. lotha. seu. alie. sed an qui excóicationé contéñit possit puari feu. dic qd sic vt no. xxxj. q. vj. c. preceptii. ¶ Quero subsequéter cú d. gl. in ver. sed si oñs 7c. pone vas. z oñs sunt sub iurisdictione alicui⁹ ciuitatis, z potestas bánnuit oñm, an babeat locú iste tex. vt interim vn sal. nt absolut⁹ a facto fidelitatis quẽadmodú determiat hic in bánito a rege. z respódet glo. ponẽdo duas opi. pma qd sic q vr firmari. alia est opi. in ȝriu: qm rex est maior aliqua ptáte. z hoc vult glo. vsqȝ ad fi. aduerte qm Ja. de b. l. z cóiter oẽs doc. sequũ tur pmas opi. bui⁹ glo. ex qua no. fm Nic. de nea. z Bal. qd potestates terrarũ possunt banire. z bñnũ eorũ q. p. f bánus regis ls rex sit maior qualibet ptáte. z est rõ qr bz meiũ iperiuȝ. l. nulli. C. de fen. z inter lo. om. iu. vel ex cósuetudine gñali iuxta no. per gl. que singu. est in. l. fi. C. de pscrip. lon. temporis vel ex pa. consuã. lȝ dicit hic Bal. qd isti in hoc male di. vnt. nã per formã istius pacȝ requirit q rectores terrarũ confirment ab imparore, qd de facto nó seruat. ergo forme illius pacis non seruata ciuitate ex illa pace nó poterunt se iuuare vt in sim dixit Bal. in. l. si duo. ff. de acqu. he. sic gñali cósuetudine q dare pót oĩmodã iurisdictioné etiaȝ regaliũ. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quo. z esti. c. sup quibusdã. §. pterea. de ver. sig. nam cũ potestas vel ali⁹ iudex bannit vf ipse pnceps vel lex a quo babet cãm bánire qi ordinaria sua potestas ab eo depẽdet. vt. C. de vete. iure enu. l. q. §. cunqȝ oia. ff. de offi. prefec. pretor. l. q. cir. fin. dummodo iuia banni sit iusta. ff. de re iu. l. iiq. §. códemnatum. z de ȝtu. bu. l. nó putauit. §. nó q vis. z ita tȝ And. de iser. z intellige semper qd dictũ bánum fuit habitum per diffinitiuã sñiam vel formã statu. z vel cósuetudinis vel p mulgationis qm per interlocutoriã nunq induceret maxĩa capitis diminutio. vt. ff. de bis qui not. infra. l. qd ergo. §. queritũ ibi no. tȝ Bal. facit no. in. l. j. de reg. re. z in. l. j. C. de he. insti. per bal. in. l. amissione. §. q deficiũt. de cap. dimi. z per Bart. in. l. ex facto ff. ad trebel. Uñ ergo intelligẽdum est qd dictũ bánum processit ex aliq crie ex q pdunt bona al⁹ bánu⁹ esset loco relegati vt voluit gl. singular. l. j. d. §. releg. iii fȝ an. d iser. z fctas ẽt fȝ bal. q affecta psona viri l cósequẽtia ẽt affecta bona lȝ q sunt sub sua iurisdictione z i castrȝ illi⁹. nó aut extra iurisdictioné suam. l. ex ea. ff. de post. cũ ibi no. cum glo. que singula. ¶ De qua materia tãgit per cano. in c. de. past. de re iudi. Opp. ab extra qr hic dicit q oñs excóicat⁹ vel bánitus si est recóciliatus vel restitut⁹ non recupat iura sua. sed ȝ de. c. j. in fi. de bñ. femini. vbi dispóit ȝriũ: nã si agnatio vel aliqn iam erat quesitũ ius in. d. feudo sua restitutio non dȝ illis esse pjudicialis quibus iam erat quesitũ ius. Sol. verbum interim q est positũ hic in tex. tollit ȝriũ quasi velit dicere qd excóicato vel bánito reseruet insolidũ si recócilie t interim. ibi no loquit in alio. s. in vasallo effecto clerico qui ex post cepit esse miles secul. z desinit hre vas. vt. s. de mil. vasal. q ar. bel. depo. Sȝ hic excóicatus vel bánitus nó desinit babere vasallos, sed iterũ soluti sunt a facto fidelitatis: vt hic z in. d. c. nos sanctorum. z in. c. autoritate. in fi. z in. c. alius. eadem causa z qóne. facit qd not. glo. in. d. c. j. de bene. femi. † Quero ulterius an vasallus possit si vult adiuuare dñm iniuste contra aliuȝ mouentem guerram. z iste tex. vf innuere qd sic. Et hoc tȝ And. de iser. Sȝ veritas est qd nó nec tenet ex vi pmissionis si non vult. Sed si sponte impẽdit hoc seruitium dño dȝ babere gratũ, nó tñ excusabit vasall⁹ a pte aduersa. vt no. p Inno. in. c. si. extra qd me. cã. facit. l. iij. C. de posti. Et ita dixit Bal. ȝ. q. mo. feu. amit. in pn. q aut obligatus non in de iure pbat ex pluribus. Et primo qr nó est astrictus ad facinora: vt. ff. de pac. l. iure gẽtium. §. si ob malefactũ. Itẽ qr nó teneret ẽt talis cófederatio vel societas. ff. p socio. l. pterimittẽdũ. Item qr nec etiã expsse posset obligare se. ff. de fideiusso. l. si in reo. §. si re⁹. Itẽ qr hoc vf ȝ ius diuinũ, vnde nec ȝ iusm esset astrictus vt in aut. qd ei. C. de nup. cũ ibi no. z in. c. z si christus. de iureiur. Et iste fuerũt rónes Bal. lȝ tu addas casum in. c. q peccantibus. z in. c. iulianus. vbi dicit q nullo modo pót nec dȝ. imo magis peccaret q ille q principalr faceret. quimo etiã ex isto tex. posset argui qd neqȝ ad defendendum teneret neqȝ deberet adiuuare dñm se iniuste defendẽtem. vt ibi probat. z no. glo. xxiij. q. vj. c. j. z hoc tenet Jac. de bel. z Nic. de ne. ȝ. an ti. qui. mo. feu. amit. in prin. qd posset esse verum hodie de iure canonico. z p hac perte adduco glo. que hoc tȝ. xxiij. q. fi. c. de forma. vez q non teneatur adiuuare. Itẽ sensit glo. ȝ. q. mo. feu. ami. in pn. ibi sed quero 7c. ¶ Quero reuocato in dubium iuxta predicta, an liceat vasal. adiuuare dñm suum iniuste se defendentem. z iste tex. dicit q sic. z in ȝriũ fortiter facit. z primo qr nó est licitum ppulsare legitimũ aggressorẽ. l. si seruus. C. de his qui ad ec. cófu. Itẽ qr nó est ȝ iustitiã que tribuit ius suũ vnicuiqȝ. Itẽ qr non est ars boni z eq. l. iustiticia. ff. de iusti. z iure. Itẽ qr esset cã mali z dãni. z tñc tenetur de dictis dãnis vt no. in. l. q. §. si qs. ff. vi bo. rap. z per Inn. i. c. si. extra de his q vi metus, ve cã fuit z extra de iniur. c. i nostra. itẽ qr q defendit peccantẽ armis tanq ille q peccat coercet vt dixit tex. xj. q. si. q peccantibus. z c. se. so. z. ff. ad sil. l. iij. §. si. alio ideo. z ex de iureiu. c. veris. z hoc modo intellexerũt qdã istũ tex. vt simus corrig. t prime dicen in h tex. in pn. vez q etiã in defendẽdo non debeat vas. obedire dño ad exẽplũ excóicati vel bániti. qd vf esse contra intentioné lfe. z ideo his nó obstãtibus videmus istũ tex. determinare ȝriũ. vnde opȝ nos dicere vel q hoc dictet consuetudo feudorũ in fauoré defensionis: qr defensio q q sit iniusta tñ nó esset ppie maleficiũ. l. j. ff. de bonis eorũ qui sibi mor. cósci. nó imputat ei, sȝ vasallo ad culpã q facit ex mãdato cósuetudinis. l. seruus vero in oĩbus. ff. de ac. z obstat glo. quã ibi cómẽdat panor. in fi. in. c. cũ venerabilis. de cósue. in. c. j. de postu. prela. lib. vj. item qr difficile est ipsi vasal. cognoscere de tali iusticia vel iniust. vnde in defendẽdo dȝ obedire dño suo, cũ nec locus nec tempus patiat plenius deliberãdi cósilium. z sic nó obstãtibus obiectis vf dño deberi ptegi z defendi a suis vas. z recognosci tanq dños cũ ppter beneficiũ a dñis receptum censeant tanq sui milites z stipẽdiarij. vt. j. de pbi. feu. ali. per fed. in. §. firmiter. z. C. locati. l. milites. est bonus tex. j. de pace iura. fir. in fi. z. ȝ. de mili. vas. q arma bel. depo. Et facit multũ bene q no. glo. xxiij. q. iij. q culpat. vbi dẽ q lȝ dñs peccet precipiẽdo tñ nó peccat subdit⁹ obediẽdo z p bat etiaȝ ibi in tex. z plene not. xj. q. si. c. qd ergo. facit qd habetur in. l. iiq. §. in bello. cum ibi no. gloss. ff. de cap. vel etiam posset dici fm Bal. q ideo iste tex. permittit talẽ defensioné etiã iniustam in odiũ ipsius aduersarij insultãtis dñm vasalli cũ armis vtat in socio pncipe qd sibi nó licuit. vnde nimirũ si talis defensio fuit pmissa aduersus eũ. ar. l. j. C. vt armorũ vsus. li. xj. de iure aũt diuino hoc nó vf licitũ cũ apostolus dignos morte eos q peccantib⁹ cósentiũt. ¶ Quero qd si pnceps cócessit castrũ comiti q comes postea cómittat delictũ z pnceps cócessit dictũ castrũ alteri. verũ postea ipse pnceps restituit dictũ comité ad gratiã z bona. q comes restitut⁹ vult vẽdicare dictũ suũ castrũ a possidente an possit Ja. de bel. disputauit hanc qónem bononie arguendo primo pro comite, qr restitutio est in pristinũ statum repositio quo ad oia. l. j. z. l. fi. C. de sen. passis. scdo qr expssa bonor restitutio dȝ aliquid opari. l. si qñ. ff. de le. j. tertio p restóné restituunt actiones directe. ergo multo magis vtiles ar. l. fi. C. de sen. passis. ergo vtili i re restituta aget comes ȝ militẽ. quarto q lȝ res psius mutet statum tñ p restóné reuertit in pristinũ statũ. l. ij. ff. de no. resti. ergo dñiuȝ poterit comes vẽdicare. quinto facit qr res de facili reuertit ad naturam suã. l. si vn⁹. §. pactus. de pac. sexto facit. l. filio. ff. de lib. postbu. z. l. fine. ff. de iure pa. vij. qr finito iure datoris resoluit ius nece. c. j. §. fi. ȝ. de cótro. inuesti. ergo cũ oẽ ius pncipi qsitũ per sñiam sit resolutũ per restóné vf ius qsitũ militi resolui debere. ar. l. ij. C. qñ pig. pino. d. a. fi. octauo rei mutatione tollit ius cópetens militi: ergo rei restóne vf restitui. l. seruit⁹. §. si sublatũ. ff. de ser. vrb. pd. ad idẽ facit. l. adeo. §. insulaȝ. ff. de acq. rer. do. ergo cũ pnceps cócedat qd sciẽs vf tollere id fine q qd cócessit haberi nó posset. l. idẽ vlpian. ff. de excu. tu. ergo cũ fuerit sciẽs vf tollere ius qsitum militi in ȝtium pmilite qd restó indulta comiti nó restituet eum ad castrũ ȝ militẽ: qr feudũ amissum p statutũ nó reuertit ad pristinum statũ, lȝ vasallus restituat in pristinum. c. j. §. fi. de bñ. femi. z. c. j. §. l. j. qd iurȝ si post alie. Scdo quoties psona mutat statũ nó reuertit ad pristinũ statũ. vt. l. hó liber. ff. de sta. homi. z. l. qui liberat⁹. ff. de adop. z. l. q vsumfructũ. Tertio qr ius semel amissum non restituit. l. q res. §. aream. ff. de solu. Quarto qr qd semel alienũ factũ est redire ad priorẽ dñm nó pót. l. in rẽ. §. itẽ q. vnqȝ ff. de rei vẽ. ergo qsitũ dñium militi nó redibit ad comitẽ. facit regula qd nostrũ. de reg. iur. Quinto pnceps a milite nó pót auferre castrũ in feu. cócessum. ȝ. quo tpe miles. c. j. §. pterea. j. de pbi. feu. alie. p fed. Sexto quoties qs ad id qd p culpã suã est pditum restituit postea inuenit ab alio occupatũ legitime si velit reuocare nó recupat. l. ij. in pn. ff. de occu. l. qd si minor. l. fi. C. de repu. here. Septio rex tenet militi de euictione lȝ actio 7c. l. vẽdicante. ff. de euictio. ergo eadem exceptio obstabit comiti q regis causam habere vf. l. exceptio. in pn. z de excep. rei iudi. vltimo qr bñficiuȝ sine alterius iactura videt concedi. l. nec auus. C. de emanci. lib. z ad predicta facit. c. quis. de rescrip. li. vj. Ja. soluit hanc qónem hoc modo, dicit esse considerandũ qd aut comes est bannit⁹ iure cósuetudinario tanq cótumax, z tunc non posset vẽdicare elapso anno vt pbat. ȝ. c. j. de mili. vas. q cótu. est aut est bánitus iure cói per ti. de requi. reis z bona annotata. z sic tunc elapso anno non poterit reuocare vt no. in. l. ij. ff. de req. reis. aut est bannit⁹ simplr sine cã cognita z cóuicta culpa: z tũc repetit vt. ȝ. de feu. sine culpa nó amit. c. j. z. j. de probi. feudi ali. per fed. in. §. callidis. aut fuit legitime cõdẽnatus in feu. amissione causa cognita. z tunc non posset repetere vt. j. si vas. feu. priue. c. j. aut fuit cõdẽnatus z pscriptus p sñiam, z tũc hȝ locũ aut. bona damnatorũ z ti. ff. z. C. de bo. proscrip. seu dam. ex quibus infert fm ipsum z Nic. de neap. q ex illis causis ex qbus comes amittit feu. nó intelligit restitutum ad castrũ, seu eo casu quo feu. nó amittit tũc suo iure petet castrũ vtili

vel vẽdicatione. vt. s. de inuesti. de re alie. fac. c. j. de cõtro. inter vasal. et aliu. c. j. et est ratio fm ipsam: qr quedam sunt que nõ deuenerũt immediate in aliũ per ipsam cõfiscationẽ et ad illa intelligitur facta restitutio qr remanet in eodem statu: et iste est pprie casus tex. nostri ibi a rege restitutus quẽ ppetuo noteris. Quedam sunt q̃ venerũt in aliũ 3ctũ, vt qr p principẽ q est vere dñs sunt infeudata alij. et sic nõ remanẽt in eodẽ statu et in illis secus est et loquit̃ et Bal. in. c. Quis. de rescrip. et q̃ no. Bar. et Bal. in. l. gallus. §. et qđ si tñ. ff. de lib. et posthu. et. C. de fiscus re quã vẽdi. cuincat. lib. x. nõ enim est verisimile qđ velit adimere q̃ cõcessit. ar. in aut. cõsti. q̃ de digne. §. illud. addito ad qđ vnũ not. in. l. nupte. p bal. ff. de senato. vbi dicit qđ diuolutato p principis concessionem põt princeps cõditionem apponere ex lege legis nõ ex lege 3ctus: qr omnis potestas legũ est in pectore pncipis. l. qui fun. C. de omni agro deserto li. xj. probat Bal. a filii qr si princeps legitimat post mortẽ patris ante aditã hereditatem p legitimos ex 13 legitimatio in pniudicium illorũ, aut post aditã hereditatẽ: et tũc secus vt dixit. Bart. in. l. gallus. §. qđ si tñ. ff. de lib. et posthu. qđ intelligit ipse Bald. esse verũ qñ pnceps restituit in natalibus. Secus est in restõne q̃ faciant comites platini: qr non vr princeps velle vt auferat suo q̃stũ. vt. C. de preci. impa. offe. l. quoties. et. C. de emancipa. libe. l. nec auus. Si tñ legitimi habuissent aliquos fructus interim nõ teneret̃ restituere fm Bal. per text. i aut. idẽ de nestorianis. C. de here. de qua materia an legitimatio possit fieri in preiudicium alienũ. ponit Bal. in proe. C. et p doc. in. l. nã ita diuus. de adop. et in. d. §. et qđ si tñ. et vide qđ dixi in. c. p venerabilẽ. q fil. sunt legi. et aliquid vidistis in. c. naturales. s. ti. q. in casu q̃stionis Jac. pcedit hec resolutio post Bal. Quero pone Rex francorũ cõdẽnauit aliquẽ ad mortẽ. et dum duceret̃ ad ponbulũ quorũdam rogatu pepercit ei ipsum in in egrũ restituẽdo, q̃rit vtrũ feudum qđ obtinebat a rege vel ab alio recuperet rebus in eodẽ statu manẽtibus. et vr q̃ sic. vt. ff. de manu. testa. l. aristo. et qr restõ i integrũ equiparatur postlimio vt. ff. de iniusto rupto irrito testa. l. si qs filio. §. pe. Et qr 3riorũ eadẽ est virtus. vñ qđ condẽnatio abstulit plẽa miseratio in integrum restõnis restituit. vt. C. de sen. passio. l. fin. et. c. ti. l. j. ibi vt aũt sciat. et. ff. de mino. l. q̃ si minor. §. restõ. in 3trarium vr q̃ ille sit effectus fnuis penẽ et statim sit ihabilitat˚. vñ post restõnẽ vr̃ nouus hõ. et ideo gratiã nõ recupat. vt. ff. de adimen. leg. l. si seru˚. ff. de ac. et ob. l. sunus effect˚. ff. de cõdi. et demõ. l. intercidit. ar. ff. de cap. et post. reuer. l. vt nõ a pte. et. l. mulier. et. ff. de mino. l. si ex cã. §. papi. Sol. si istud feu. erat apertũ regi recuperat illud sec˚ si erat aptum alij. nam restitutio regi nihil opat in pniudicium tertij. ar. C. locati. l. si cum hermes ad. l. integradit. rñdeo qr ibi legatũ vr̃ delidere a pncipio qr pendẽte cõditione supuenit impossibilitas: sed qđ nostra loquit̃ de iure retro q̃sito et facilius aliquid reperiat̃ q̃ in nouã essentiã deducat̃. vt. ff. de pac. l. si vn˚ ex argentarijs. §. si pactũ cõuentum. et facit. C. q non pos. ad liber. pue. l. j. et qđ no. ff. de insa. l. qđ ergo. §. pena, grauior. nec ob. distinctio Ja. pmissa qr eius cõcordat qr feu. est aptũ agnatis per ipsam cõfiscationẽ, sed per aliud 3ctũ primi autoris feudi. cui˚ pruden. venitũt agnati. Bal. in. c. j. s. de feu. mar. dictum est in. c. j. §. hoc quoqꝫ. s. de suc. feu. in. c. j. §. et qr. s. qui feu. da. pos. ideo restõ principis hoc ius i dubio nõ tollit. Si appet qđ vellet tollere ex vi rescripti restitutorij: tũc procederẽt que dicunt̃ de legitimatiõe in locis. s. alleg. ita in filii esset dicendũ de ista restõne tñ pnceps q hoc faceret in preiudicium iuris q̃sti alteri esset vnũ pccũ. et Bal. dixit in. c. filij. s. ti. ij. nec debet facere sine magna causa vt dixi in capitulo naturales. s. ti. ij. et tenebit̃ agnato resarcire vt Bal. i. c. j. §. ad hec. j. de pace iura. firmã. De materia autẽ qñ bãniti rebãniuntur habetur per Cy. Bar. et ang. C. de sen. pas. in. l. si. et bar. in. l. ij. §. si qs. ff. de qđ. et in. l. si qua. ff. de his q sũt sui vel ali. iur. et plene vide de his et filibus qõnib˚ p and. de iser. supra de mili. vas. decre. et a. c. j. quero qr doc. hic ponũt de materia belli qualr intelligit̃ esse dubiũ an bellũ licitũ sit vr̃ nõ: qr dñs semp p negationẽ suam poterit facere rẽ dubiã. l. ij. C. qbus ad liber. pcla. nõ lz ex q̃ inferri vr̃ qđ semper erit i ptãte dñi vt vas. semp teneat̃ obedire sibi et seruire sibi in sua guerra. rñdeo qñ in tali dubio ipse dñs habeat consiliũ a suis cõsiliarijs de bello suscipiẽdo nõ enim dz immitti soli sue prudentie vt extra de cõsti. c. ne initaris sed in tãta re dz cõsilium expectare vt voluit tex. in. d. c. q̃ culpat̃. vñ ibi dicit qđ consilium belli est apud principẽ. et. q̃ intelligi dz qr et cõsilio seniorũ facit. xx. di. c. si. nã seniores sapientes sunt. l. xx. iij. di. §. porro. et cũ eis deliberare dz. j. q. j. estote. et. C. de repu. l. consensu. et sic non tñ ipse dñs in dubio dicebat bellũ assumendũ sed etiã totũ consiliũ. facit q̃ no. in. l. omnium. C. de testa. ex quo ergo nõ erat certũ q̃ bellũ esset iniustũ statim dz pncipi et dño qr causas examinauerat obedire. nam deliberatio dñi cum suo consilio dz sufficere vel etiam põt intelligi fm An. si solus princeps hoc diceret debet ei credi qñ iura sibi dederũt autoritatem bella indicendi. vt in. d. c. qđ culpat̃. et in. l. j. C. vt armorũ vsu q plurimi dz qđ cã exigenti illud indicat eo q̃ cor regis in manu dei est vt. C. de sum. tri. et epla ius ter claras. vnde subditus in dubio hz obedire pncipi et credere. nõ aũt dz sibimet formare cõsciẽn. a. l. pbibitũ. C. de iure fis. l. x. facit qđ habet̃ in directorio iuris et in. d. ti. de bello. §. qđ de combatib˚. et hic And. paulisp euagat̃ circa hoc qđ pncipes debẽt ola magis ardua facere cũ cõsilio. facit tex. in. c. p venerabilẽ qui filij sunt legi. Sciẽ aũt dñi hic loquunt̃ de bãnito q̃ bãnũ capit p exilio. vñ exules dicunt̃ bãniti illi quib˚ ius pprium illius ciuitatis nõ patrocinat̃. et sunt extra protectionẽ cõis. vt. j. de statu. et consue. 3 liber. ec. tol. §. item nulla ptãs. et no. p cy. in. l. j. C. de na. lib. et de talibus loquit̃ iste tex. q tales bãniti nõ possunt impune offendi nisi et essent diffidati fz Bal. ac. eorũ q̃ hic no. Et est cõ quia tunc cenient̃ quasi hostes et ciuitas vr̃ eis bellum indixisse. ff. de capi. dimi. l. amissione. §. q deficiũt. et p Cy. C. de accusa. l. reos. et de talibus nõ loquit̃ aut. gazaros. C. de hereti. et de his speciebus bãnitorũ vide plene p Bal. i. l. si pene. p. de 3duinde. vbi p̃dicta enumerauit et p Bart. i suo tractatu q sint rebelles sup vbo rebellaũ.

1 ¶ Tps suo naturali cursu in feudo nõ interpellat vasallũ. et c.
2 Uasallus interpellatus ab homine vel a lege adhuc habet tempus congrum arbitrio iudicis declarandum.
3 Uasallus nõ arctat̃ interpellatione legali, nisi a tempore sciẽtie.
4 Judex in rebus dubijs debet esse magis promptus ad absoluẽdum q̃ ad condemandum.

Ad hec. Casus lz vasall˚ multo tẽpore nõ fuierit dño suo nõ pp̃terea pdit feudũ sed ista regula fallit in casibus. l. qñ vasallus exp̃sse recusauit velle seruire vel cũ dñs sibi denũcianit et ipse fuit in mora vel teneret̃ certo tpe ad certum et limitatũ fuitiũ. vel et qñ va. sciuit dñm obsidiati vel ei piculum mortis iminere: et cũ potuit nõ iuuit ipsum. et ista ois relinquũtur in arbitrio iudi. q variis ex cãis et psonis iudicabit. h. d. et p introductione et notitia hui˚ lre. vide q̃ dixi. s. ti. j. in. c. j. † No. qđ i feudo recto tps suo naturali cursu nõ iterpellat vas. ad p̃stationẽ seruitiorũ: sed requirit̃ interpellatio hois vt hic et in. c. si vas. s. si de feu. sue. cõtro. et in. c. si. an ille q interfe. fra. do. ¶ Sz si feudum erat cõditionatũ: vt qr p̃stabat seruitiũ certũ de capita. q cu. vẽ. c. si. Et tũc si haberet diẽ certũ limitatũ puta i ps dcẽ dierũ certe interpellatus absqꝫ alia monitione hois. l. magnã. C. de 3trah. et cõmitten. stipu. l. ij. C. de iure emphy. et hic in ver. nisi et dixi sup tex. nec tũc habere aliqd pl˚ de tpe. qr potuit puidere aut nõ est exp̃ssum certũ tps sz tacitũ puta cũ fuerit requisit˚ et tũc post illud dat̃ congruum tempus arbitrio iudicis qr nõ potuit illud puidere vt hic fm bal. et statim dicã qñ vbi dies nõ est statuta nõ cogit̃ se offerre. l. ij. quorũ legato et hic in isto tex. cũ simi. Jtẽ limita et alio modo vz, nisi interpellatio legalis aliud disponeret: qr tunc non requireret̃ interpellatio hominis vt in isto tex et not. glo. in. l. emilius. ff. de mio.
2 No. † qđ postquã vas. interpellat˚ est ab homine vel a lege adhuc hz tps cõgruũ arbitrio iudicis declarandũ. l. q̃ dicimus. ff. de solu. et. l. promissor. ff. de cõsti. pecu. et in hoc tex. qui prestat ar. fm bal. ad cõtract˚ qui quotidie fiũt iter ciuitates confederandas que sibi vicissim pmittũt auxiliũ de quib˚ cõfederationibus cõcordat tex. ibi. Bal. in. c. j. s. de no. fide. for. ibi dixi. vide per bart. ff. de collegi. illici. l. si. et in tractatu
3 qui sint rebelles et p Bal super rubrica. C. pro socio. † No. qđ interpellatio legalis nõ arctat vas. nisi a tpe sciẽtie vt hic. et l. d. c. lz qđ intelligas nisi sua ignorantia esset crassa et supina: qr tunc nihilomin˚ pumret̃ p sciẽtia vt dixi. s. si de feu. sue. cõtro. l. c. si vasal. feu. nã ad inducẽdũ de iktũ exigit̃ sciẽtia vel saltẽ ignorãtia inexcusabilis vt. l. si. ff. de decre. ab ordi. faci. et dixi in. c. vasallus feudũ. s. si de feu. sue. cõtro. No. qđ ipossibilitas nõ arctat vas. ad seruitiorũ p̃stationẽ deq̃ dixi in. §. sz. et et alias. s. q fu. pma cau. be. amit. et. s. de feu. sine culpa non amit. c. si. et. s. q. mo. feud. amit. ibi gl. No. dñm debere nũciare vas. si vult sibi seruitiũ exhiberi nũciatio habet magnos effect˚ vt in. l. j. in pri. ff. de ope. no. nũ. et. ff.
4 de peti. her. l. itẽ veniũt. §. petitã. † No. regulã qđ i dubijs dz iudex eẽ magis pmpt˚ ad absoluẽdũ quã ad cõdẽnãdũ. et est rõ qr in defensione cause debẽt esse rei fauorabiliores vt. ff. de reg. iur. l. fauorabiliores. l. arrianus. ff. de actio. et obliga. Sec˚ autẽ in ordinatiõe qr in pri. cause magis fauem˚ actori in medio cause pariter vtriqꝫ vt. l. si q a intẽtione ambigua. ff. de iudi. et ibi p doc. et no. glo. in. c. cũ ad sedem. de resti. spo. de quo plene per Dy. in regula cũ sint partiũ de reg. iur. lib. vj. scias tñ qđ sicut qñ pbationes essent hincinde pares pmptiores debem˚ eẽ ad absoluendũ vt hic. et ita i recipiẽdis pbatiõib˚ debem˚ magis fauere ad absoluendũ q̃ ad cõdẽnãdẽ. et si ista regula reperiret̃ fallere in fula eodẽ modo falleret in pbationib˚ vt est tex. singularis fm Bal. in. l. antepe. ff. de manumi. hoc verũ nisi in casib˚ exceptis de quibus in. c. si. extra de re iudi. in. l. duodus cum. l. sequenti. ff. eodem.

¶ Dominus ad quem feudum reuertit̃ p defectũ generatiõis vasalli tenetur ad meliorationem factam in dicto feudo.

Sed vasallus. ¶ † Dñs ad quẽ feu. reuertit̃ p defectũ generatiõis vasalli tenet̃ ad expensas melioratiõis facte in feudo siue sit circa fabricã siue

sit circa

sit circa seruitutē feudi acq̄sita aut eas patiaī auferri.h.d.ꝛ itel-
ligite ſm Bald.iſtū.§.pcedere q̄ŏ p q̄uattonē finitā feudū h3 re-
uerti ad dn̄m,secus ſi reuertaī ꝑpter culpam:q: perdit meliora-
tionē.ita bal.hic per.l.ij.C.de iure emphy.bal.in.ſi.C.cōia de le-
ga.bald.in.c.i.§.ſi quis de manſo qui ita declarant huc tex.ſ.de
cōtro.inueſt.imo.in.l.cetera.§.marcel.ff.de leg.i.hoc t3 Ja.ard.
in ſum.qui.mo.feu.amit.ſub rubrice l.de ſuphcie facta a vaſallo.
odde.q.ſ.ꝛ q̄ voluit bal.in.l.i.ff.locati.l.an,rem.§.ſi.ff.de rei vē in
l.i.C.de iure emphy.bart.in.l.colonus.in p̄n.ff.loca.niſi ex pacto
fuerit aliter actū.nā tunc ſtandū eſt pacto Barto.in.l.iubemus.§.
ſan.C.de ſac.ſan.ec.q̄ declara vt vult.Bal.in.l.in fundo.ff.de rei
vēdi.ꝛ forte etiā3 ſicut dicimus in emphyteota q̄ repetit ſumpt⁹
neceſſario factos in re emphyteotica,ita repetet ſūpt⁹ huiuſmo
di feudatarius nec cōputabit hos ſumptus cū fructib⁹:q: illos
iure dn̄ij fecit ſuos:ita bal.ꝛ Ang.poſt glo.in.l.emptor.ff.de rei.
vēdi.ꝛ.l.ſubijciam. ¶ No.in feudo permiſſam eſſe retētionē pro
pter expēſas meliorationū in eo factas,ſiue in faciendo de nouo
ſiue l reficiēdo ſic dicte expēſe donec aut tollanē per facientem aut
ſoluātur per dn̄m qui interim agit ad fe.ꝛ poterit per exceptio-
nē doli repelli:ꝛ hoc etiam vult gl.ſi.hic poſita l ſui p̄n.ꝛ in pluri
bus concor.quas allegat vſq3 ad verſi.ꝛ q̄ dicit hoſt.in ſum.§.ſi.
ver.p̄terea illud ꝛ ad hoc bn̄ facit inſti.de rerū diui.§.ceterum cū
ibi no.in glo.eſt enī in elec.dn̄i ſm Ja.de bel.vel pati auferri vel
ſoluere eſtimationē vt hic d3 in lſa.ꝛ no.in.l.ſed ꝛ ſi qd in princi-
pio.ff.de vſufructibus. ¶ No.q̄ determinatio huius.§.habet lo
cum ꝛ procedit ſi edificium fabricatum poſſet de ſe ſtare abſq3
fundo feudali,ꝛ quia poteſt inde amoueri ꝛ religari alibi ſeu re-
figi ſm And.de iſer.vel etiā3 ſi non poſſet de ſe ſtare ſicut eſt edi
ficium de muro conſtructum de nouo vel melioratum vel ſicut eſt
ſeruitus que de ſe ſtare non poſſet.vt.ſ.de inueſti.de re alie.fac.§.
econtrario.nā donec dn̄s ſoluat pretiū huius ſeruitutis acquiſite
meliorationis non poterit vendicare:quia agendo repelletur per
exceptionē doli vt dictum eſt:l3 aliqui voluerūt intelligere q̄ to-
tum feu.pertineat ad dn̄m refectione expenſarum non ſoluto qđ
falſum eſt ex hoc,q̄ voluit iſte tex.ibidē dico ꝛc.ꝛ hoc ſenſit dicta
gl.circa ſi.in.d.ver.quod dicit que ex predictis remanet expedita
ꝛ declarata vſq3 ad ſi.ꝛ ſic retenta hac cōi opi.habetis hi: caſum
quod non ſemper procedit illud quod vltima opi.ſit tenēda quia
hic vltima opi.non tenetur ꝛ eſt ratio quia apparet eam nō bene
fundatam.ſimile.ſ.eo.§.ſe. ¶ Quero cū glo.i.an iſte tex.habeat
locum qn̄ vaſal.fecit expēſam modicam.ꝛ reſpondit glo.q̄ non
qn̄ ſolum debet intelligi qn̄ fecit expenſam magnā quam facere
non tenebaī.ꝛ hoc voluit dicere iſta glo.vſq3 ad ver.niſi,qnā de-
clara per.l.vij.§.hactenus.ff.de vſufru.qm̄ vaſal.hanc modicam
expenſam facere tenetur in reficiendo.ꝛ in hac tam modica expē
ſa nil curat pretor.l.omnino.ff.de expe.quia poſtq̄ habuit emolu
mentum d3 habere onus.vt inſti.de le legi.pat.c.tu.§.ſi. ¶ Que
aūt intelligiī modica expenſa ꝛ que non d3 reſtitui per ipm dn̄m
pōt colligere ex.d.hactenus cū ibi no.ꝛ in.l.cū.C.de vſuf.opp.cū.
d.gl.in ver.niſi ꝛc.q̄ heredes vaſalli non poſſunt repetere expen-
ſam factā,vt probaī in.l.in.§.nos generaliī.ff.de impenſis.ſo abi
loquitur de expenſa facta cā colligendoꝝ fructuū q̄ nō repetiī ſ3
cōpenſaī cū fructibus vt ibi.hic vero loquimur de expēſa ad per
petuā vtilitatē rei.nō aūt cā colligēdoꝝ fructuū3 vt pbaī in.d.§.
nos.ꝛ in.l.ſi.eo.ti.ꝛ per hoc expedita eſt glo.vſq3 ad ver.ſed quiā
l3 nō ita clare locuta ſit.quero ſubſequēter in.d.ver.cū.d.glo.qd
ſi iſti heredes vaſalli nō habuerunt eſtimationē de impēſa facta
in feu.neq3 noluerūt amouere.i.extirpare forte hoſtiū fabricatū
q̄ voluerūt facere de hoc q̄ōnē,ita q̄ dns eſt ingreſſus poſſeſſio
nē feu.ꝛ ꝯſequēter dicti hoſtij fabricati poſtea q̄ idē dn̄s amouit
ꝛ refixit.i.extirpauit dictū hoſtiū,an dicti heredes poterint nunc
vendicare dictā rē refixā.i.extirpatā hoc eſt dictū hoſtium amo-
tum.ꝛ rn̄det gl.q̄ ſic.ꝛ alle.l.l3 ſi quid in edificando.in prin.ff.de
vſuf.in.l.ſed adeo.§.ſi inquilinus.ff.locati.opp.ab extra q̄ ſimo
totum feu.cū fabrica ꝛ oī expenſa pertineat ad dn̄m neq3 heredes
ipſius vaſalli p̄nt repetere talia melioramenta:qm̄ vaſal.expen
dēs in feu.ſciebat vel ſcire debebat feu.redire ad dn̄m nec in hoc
potuit pretēdere ignorātiā.l.quiſq3.C.de rei.ven.vē.ſciēter expē
dēdo in re aliena d3 pdere expēſam.inſti.de rerū diui.§.cetrerū.
&.ꝛ in.§.cum aūt.ſo ſm and.de iſer.ſ3 ia loquūtur in re proſus
aliena.hic vero vtile dn̄ium erat vaſalli.ar.ff.de rei ven.l.in fun-
do.ꝛ de vſuf.l.cū.Et hec fuit ratio q: in iſto tex.opi.iſtoꝝ ſentien-
tium contrariū q̄ eſt reprobata Bal.hic querit.pone eccleſia ven-
didit mihi domū iure pprio,aream vero iure libellario ſinito eſt
emphytoſis tēpore.queriī vtrū eccleſia teneī vnū ex duobus fa-
cere vel pati quod edificium tollatur vel reſtituere oēs expenſas
quas vtiliter feci.de hac queſtione bal.in auī.excipitur.C.de bo-
nis que lib.dicit hunc tex.ſeruari in emphyteoſi etiam data ab
eccleſia.dicit tn̄ ſe conſuluiſſe q̄ ſi ex refectiōe meliora.eccleſia ni
mium lederet q: eſſet impotēs ad ſatiſfaciendum de melioramē.
ſatis eſſet q̄ ec.preſtaret quantū ex edifi.dirupto poſſet redigi.l.
in fundo.ff.de rei ven.q̄ eſt no.limitatio ad tex.n̄ſm Bald.in.c.
§.ſi qs de māſo.ſ.ne contra.inue.videī tenere indiſtincte etiā ꝛ
quocūq3 priuato q̄ ſufficit reficere eſtimationē edificij.i.quātum
valerēt rudera ab edifi.to ſeparata.p.d.l.i fundo facit.l.ſi finita.
§.pinde.ff.de dā.infec.vbi qn̄ qs geſſit vtiliter negotiū3 alterius
cōtemplatione ſua ꝑpria ꝛ cā ſui commodi.nō agit actione nego.
geſt.ꝛ ſic expenſum ad hoc cum videatur expenſum ad hoc vt in
re ſua totum non reperitur:ſed ſatis eſt quod permittatur tollere
edificatum,vel ſoluaē eſtimatio edificij dirupti.l.ſed an vltro.§.ſ.
ff.de neg.ge.ſi tn̄ eſſet tale melioramētum ſiue expenſa vtilis que
nō poſſet ab:adi vt arboꝝ plantatiōes.q̄ ſiunt terre cōnexe,nec l3
illas euellere.vt in.l.domitio.§.ſi fundū.ff.ſol.ma.tunc daret pro
talibus expēſis vel melioramentis retentio.l.emptor.in prin.ibi
gl.ꝛ Bal.ff.de rei ven.vel dabitur actio negotioꝝ geſtoꝝ contra
dominū.ſm Bald.in.d.§.ſi quis de manſo.per.l.pomponius.ff.
de nego.geſt.fulgo.conſuluit cum Bar.in.l.prima.§.i.ff.ne ſuper
ficie.qui tenet q̄ŏ perdit emphyteota melioramēta. per.l.n.C.de
iure emphyteoti.que loquiī qn̄ p culpā.vt.ſ.dixi. Et ita decla-
rat Bal.in.d.l.ſi.§.ſi.C.cōia de leg.ꝛ dixi.ſ.in principio huius.§.
et bal.hic nullā facit dr̄iā3 inter feudum ꝛ emphyteoſim.ꝛ ideo
hic recedit a modificatione quā dedit in auten.excipiī.ꝛ conclu-
dit preciſe hūc tex.ſeruandū ſiue in feu.eccleſie ſiue in emphyteo
ſi non ob.d.l.in fundo q: reſpōdet q̄ poſſeſſor ibi nō hēbat cām
ab agēte vel aliq̄ rōne iuſta fecit expēſas put hic rōne vtilis dn̄ij
ꝛ ita ang.in.d.l.cetera.§.marcellus.ita bald.in.l.ij.C.de rei vendi-
ca.q dicit.ita cōſuetudine ſeruari.ꝛ ita t3 ibi ſaly.in ſi.col.Bal.in
l.ſed ſi quid.in prin.ff.de vſufru.ꝛ in.d.l.ij.C.de iure emphy.facit
quod no.Bal.in auī.qui rem in.ij.col.C.de ſacro.ſan.ec.tn̄ fulgo.
in.d.conſi.ſuo dicit differentiam eſſe inter feudum.ꝛ emphyteo-
ſim:q: in emphyteoſi grauatur eccleſia quod etiam ſucce.femine
deſcendentes.ſecus in feudo:releuaī ergo q̄ ad eccleſiā reuertaī
etiam quo ad melioramenta.l.cū qui.in pūc.ff.de iuretur.ꝛ etiam
emphyteoſis ꝑpter datur vt melioramēta faciat.§.adeo.inſti.lo-
ca.nō ita principaliī.feu.ſed datur vt ſeruiat.hāc rationem ſenſit
Bar.in.l.colonus in prin.ff.loca.ꝛ idem fulgo.dicit q̄ tot⁹ mun-
dus ita practicat ꝛ dicit q̄ iſte text.hic finitur lex non loquatur in
eccleſia.ſ3 fulgoſius male conſiderauit.nā iſte tex.generalem con
ſuetudinē refert ergo comprehēder etiam eccleſias vt dixi in pre
ludijs huius cōmentī maxime cū iſte tex.fundeī in eq̄tate natura
li ne eccleſia locupleteē cū aliena iactura factum q̄ vidimus in.c.i.
§.inde pōt.ſ.de alie.feu.ibi eccleſia enim cultrix.de ꝯſilio fulgo.
non eſt apprime magna vis cum to:.doc.ſolēnes teneant contra-
rium ꝛ incipit illud conſiliū prior ſancti Thomaſij.ꝛ ita intelli-
go.ſpe.in tit.de loca.§.nunc aliquo.verſi.xiij.in alio in propoſi-
ta queſtione differūt Bar.ꝛ Bal.nā Bart.in.d.l.i.§.i.ff.de ſuper-
ficie.q̄ in terminis ꝑpoſitis non valet pactū q̄ ſuperficiem hēas
iure proprio aream iure libellario,ſed d3 intelligi vt ſis emphy-
teo.ꝛ ſic ſupfi.cē habeas iure ꝑprio id eſt vtilis dn̄ij Bald.in.d.
auī.excipiī dicit ſe conſuluiſſe ꝯtrariū per.l.ij.C.de iure emphy-
teo.ſicut poſſunt cōſortes diuidere turrim a primo ſolarios.ſ.ſit
tua.ſto ꝛ qŏ eſt.ſ.areā pōt in ꝑprietatē ꝯcedi ſicut ēt poſſum vē-
dere a primo ſolario.ſ.ita bal.in.l.ij.in.ij.col.C.ne iure emphy.in
l.ſi dn̄s.§.ſi.ff.de le.i.in.l.iij.ꝛ ibi pau.de caſt.ff.de ſerui.ꝛ ita Bal.
in.c.i.§.ſi quis de manſo.ſ.de contro.inueſti.per.l.ſi.q̄ pe.verſi.ſi-
cut i.s quoq3.ff.que in frau.cre.ꝛ ai.it eſſe magnam vtilitatem.nā
finito feu.ſiue libello licitum erit heredi feudatarij vel libellarij
eleuare edificium,niſi dn̄s vellet reficere eſtimationem.alle.hunc
tex.imo etiam ante finitum duntaxat legem non offendat.d.§.
mar.ꝛ no.in.l.ij.C.de rei ven.puta q: verbis diſpectus deforma-
retur licitū eſt feudatario vel libellario tollere edificatam ſm in-
tellectū Bar.nā vult q̄ vtrunq3 videī habere iure vtilis dn̄ij de
ſuperficie huiuſmodo videī dicendum idē q̄ de meliorationis
factis in re emphyteotica.Et ideo hic effectus ſine magna vtili-
tas pendet ex proxi.dictis.

His conſequenter.

Ja.ardi.ꝛ Bald.ꝛ cōiter doc.hūc.§.intelligūt ad
corticē vt ſonat litera vc3 q̄ ſi vaſ.moriaī añ kalēdas martij oēs
fructus ipſius anni ſint dn̄i.ſi vero moraī poſt kalendas martij
vſq3 ad auguſtū tūc ſint heredū vaſalli.ſi vero moraī poſt augu-
ſtū tūc oēs fruct⁹ ſint dn̄i.ꝛ iſte eſt caſus verus ſm eos q̄ qd aliq̄
dixerūt de quib⁹ tex.tacite facit mentio ē.verū tn̄ idē ipſe Bald.
volēs aſſignare rōnē decidendi ꝑ euitāda abſurditate huius de
ciſiōis dixit q̄ ita placuit ꝯſuetudini.ꝛ ſubiūgit q̄ hoc iō forte
eſt q: poſt martiū vaſalli incipiūt tūc vaſalli ſeparare ad libellū3
vel q: mūdus ſcepit de martij.ꝛ tūc prima terrā ꝑduxit herbam
virētē.ſ3 iſta rōne meo videre nihil videre ꝯcludunt:iō vſ iſtū.§.
alio mō debere itelligi ſm And.de iſer.vt incipe debeam⁹ ānos
ſm fruct⁹ futuros.q: ſeniores putare vites ꝛ cōiter facere alia q̄
ſūt neceſſaria ad fruct⁹ tūc futuri āni icohaī mēſe ſeptēbris hita
ꝯſideratiōe ad ipſa3 īdictionē q̄ regiī in dicto mēſe incip.vt dixi
Spe.de inſtru.edi.§.ꝗ.ver.ceterum.et iſte talis annus diuiditur

Hic finitur lex. deinde consuetudines regni incipiunt.

in duas ptes: qr prima pa dicti āni īcipit a dicto mēse septēbris īclusiue: ⁊ durat p sex mēses vcz ad mēsem mar. inclusiue. Scda ve ro pars. d. anni. durat p alios. vi. mēses ⁊ incip. a mense mar. iclu. ⁊ durat vsqz ad mēsem augusti inclusiue. mō ergo in tali anno ma gistralr inchoato ⁊ bipartito respectu fructuuz nasciturorum fit ista determinatio de qua in isto. §. vt vcz si vasallus moriat in pri ma parte dicti anni vcz a mēse septēbris vsqz ad mēsez martij ex clusiue tūc heredes vasalli nihil habeāt. sed ipse dñs habeat to tū. Et hoc est rōnabile qr adhuc superest alia medietas dicti an ni que cedere debet lucro ipsius dñi. sed qñ vasallus morit post martium iam inchoatum tunc ipse vasallus heres debet habere oēs fructus dicti anni. ¶ Et est ratio quia erat trāscursa plusq̄ medietas totius anni. ⁊ sic totus annus dz cedere lucro heredum vasalli ⁊ nō dñi. nec obstabit iste tex. in v. si vero post augustū ⁊c. qr dz intelligi si vasal. moriat post augustum q heredes sui nihil habebūt se impedire p anno tunc subsequenti pxime futuro qui incipiet in mēse septi. pxime futuri verūtamē fructus anni iā in choati habebit integros siue recolligant de dicto mēse augu. siue postea sicut est vinū oleū ⁊c. q oēs tales fru. intelliguntur de di cto anno iā inchoato. ⁊ q iste talis intellectus sit verus ⁊ de mēte huius litere probat apte rōne: qr si vasal. moriat incohato mar tio non est aliqd dubiū fm oēs qn habebit fructus futuri augusti vt in isto tex. ⁊ sic heredes vas. habebunt fruct⁹ nasciturus a tpe mortis vasalli vsqz ad septembrem. Si vero moriatur tpe septē bris post augustū ⁊ sic in ipsa vindemia nō deberet ipsaz habere etiā si iam esset collecta qd absurdū esset ⁊ q ipsi heredes ipsam vindemiā nō debeāt hre nō vr ēt rōnabile. imo ꝯ mentē huius li tere vt. s. dictum est ⁊ insurgeret maxima iniqtas vt si toto anno coluissent vineā vel olivetum q heres suus priuaret. ea. idcirco dicendū ⁊ intelligēdū est q ipsi heredes habeāt oēs fruct⁹ dicti anni iā icboati: sz nullo mō debeat se īpedire de anno futuro etiā si vasallus mortuus sit post mēsem augusti. ⁊ ita intelligit. d. v. si vo ⁊c. q pz. ⁊ dicit q tūc oēs fruct⁹ āni pcipiet dñs ⁊c. nā nō pt verificari tex. in āno iā inchoato qr in dicto āno iam erat recolle ctū frumentū ⁊ alia bleda p ipm vas. vñ pōt dici q dñs habeat oēs fructus. ⁊ sic necessariū est extēdere dictū tex. ad annū q tunc inchoabit nō aūt ad annū iam inchoatū: qr tunc dz finire post di ctos fruct⁹ recollectos. nā fruct⁹ itelligunt fieri tpe quo colligū tur. ff. so. ma. l. diuortio. §. non solū. Casus si feu. deuolvat ad dñs per mortē vasalli a mēse septēbris idusiue vsqz ad pricipiū mar tij sequētis oēs fruct⁹ illius anni tūc erant dñi si post principiuz martij vsqz ad fi. anni. tūc spectabunt ad heredes vasal. dūmō ad annū sequētē futurū in aliquo se nō extēdāt cuz dñs oēs fructus dicti anni futuri pcipere debeat. h. d. no. annuz incipere in mense septēbris respectu fructuū futurox colligēdox. ⁊ est rō: quia tunc hoies regni incipiūt seminare non aūt de anno q incipit a natiui tate xpi. nā anni varijs modis incipiunt: incipiebant aliq annum in kalēdis aprilis. vt no. gl. in. l. p hac. C. de adno. diuer. iudi. nos vero a natiuitate dñi nostri iesu xpi. qdam ab incarnatione. ⁊ de his plene no. glo. super ru. C. de indictio. li. x. sz quātū ad ppositū nostrū pōt dici q duplex ē ann⁹. vnus. s. legalis. q ē. ccclxv. dies. l. cū heredes. §. sticbus de sta. lib. ⁊. l. ita vulneratr⁹. ad. l. aq. ⁊ hoc mō loquēdo qcqd ē actū īra hos. ccclxv. dies pōt dici factū hoc āno ⁊ pōt incipe talis ānus qñcūqz ⁊ de isto tali ītelligit iste tex. ꝯ aliꝯ ē ānus q appellat an⁹ cōis ⁊ vulgaris q denoiat fm nos a natiuitate dñi nri iesu xpi. ⁊ de isto non loquit tex. §. facit q di xit bar. in. l. libellox. ff. de acc. ⁊ in. l. j. §. ānū. ff. de iti. actuqz. priua. nā annus icipit fm varios tractatus. Si enī ex forma statuti co gnoscat de maleficio vsqz ad ānū incipiet ann⁹ a die cōmissi ma leficij. itē si cōduco aliquā rē p ānū iste annus a die cōductiōis fa cte ⁊ sic de silib⁹. vñ nō habem⁹ respectū tūc ad ānū cōmunez. sed ad annū legalē ad quē tex. se retulit. ⁊ hoc bñ pbat in. d. §. stich⁹. ⁊ ibi etiā p bar. ⁊ ad pdicta vide Archi. in. c. si pp tua. de rescrip. li. vi. vbi tractat de multiplici specie annox. no. fm gl. j. hic possi tam ex isto tex. laudabilē diuisionē fructuū feudā inter dñm ⁊ he redes vasalli mortui q mēti mandendū est cum quotidie de facto occurrat. sed est aduertēdum quod fm diuersos tractatus in iure repiunt varie ⁊ diuerse fructuū diuisiones. nam in casu nostro vi des qualiter vasallus moriens trāsmittit ad heredes suos nedum collectos sz ēt extātes si moriat post kalē. martij. l. fructuario āt taliter obseruat: qr nō trāsmittit, nisi pceptos fructus quocūqz tpe moriat. l. defuncta. ff. de vsu. ⁊. ff. de reruz diui. l. is vero ad quem. Itē est ⁊ alia obseruātia circa dictā diuisio. fructuū inter maritus ⁊ vxorē seu heredes suos: qr diuidunt pro rata tpis quo maritus sustinuit onera matrimonij. vt. l. diuortio. ff. solu. ma. ⁊ no. de hoc plene per glo. C. de rei vxo. actio. in. §. sed nouissimū. ⁊ hoc voluit tota ista glo. j. sed cur tam varie iura nostra pcesserūt circa huius modi diuisiōes. rñdeo q feudatarius hz plus iuris ac pingui⁹ ius in re q fructuarius. vt no. gl. ff. arbox furtiz cesarū. l. cedere. §. j. nā vasal. hz vtile dñium vt. j. de zero. iter do. ⁊ vas. ⁊ aliū. c. j. s. de inue. de te. ali. fac. §. ecōtrario. fructuarius vo nō habet nisi na

turalē possionem vt. ff. de acq. pos. l. naturalr. ⁊. ff. de acq. re. do. l. acqrit. §. fi. itē qr ius vtēdi ⁊ fruē di nō trāsmittit ad heredes. vt insti. de vsuf. sz ius vasalli sic vt. s. in q. cau. feu. ami. §. an post. vnū tñ tenete mēti q si colonus vult vēdere fructus dz pri⁹ dño q̄ alteri vendere. ita bar. in. l. j. an fi. C. de metallarijs. li. xj. qd idē pu tarē in vasallo, vel herede vasal. nāllā. l. hoc. extēdūt ad colonū quare no ita in feudatario cū bar. trāsit ln. in. l. j. ff. solu. mat. ⁊ in l. cotē serto. §. eārem. ff. de publicanis. oppo. cū gl. ij. q imo ista opi. hic reprobata sit vera vcz istox q dicebant quocūqz tpe vas. moriat qd fructus sint dñi qr de hac opi. vr casus in. l. herēius. ff. de vsuris. ⁊ in. d. §. his aūt. insti. de rerū diui. solu. dicas qd lz glo. non soluat qd hic loquit in eo q hz ius in re ibi vero loquit in alijs casibus nō similibus vt. s. satis plene dixi assignādo rō nē diuersitatis. qro ab extra qd de pensionib⁹ si fedatarius loca uerat feu. an habeat locū dispositio hui⁹. §. ⁊ dicit Bald. q cū lo co fructuū succedant vt. d. l. defuncta facit. ff. de vsuris. l. pensio nes. §. j. C. de anno. ciui. li. xj. faciūt que videbimus in capit. j. l. an agna. vel filius ⁊ de peti. here. per. l. mercedes. idē erit dicendum q in fructibus Bart. in. l. fi. ff. de iure fisci. Bald. in capitulo cum xxv. in. ij. colū. de cōsti. qd admittit and. de iser. qñ in fi. anni sol uūtur vt regulariter fieri debet, nisi aliud cōueniat vt no. C. locati l. aij. secus aūt si quolibet mense soluerent pensio vel pro certo tē pore fm ꝯsuetudines vel statuta deberet solui: qr tunc si vasallus moriatur elapso iā tpe quo debet solui tunc heredes haberēt: qr iam cessit ⁊ venit dies quo potuit illā petere per. l. cedere diē. ff. de ver. signi. ita Bal. in. c. q is ec. in. vij. col. de consti. als si o sit: qr nec cessit nec venit dies. de qua materia dic vt per Cy. in. l. ij. ⁊ l. ledez. C. loca. ⁊ per Bar. ff. de stipu. seruo. l. seruus cōis. §. fi. ⁊. ff. de magi. cōuen. l. j. ⁊ in spe. de loc. §. posiq̄. ver. sz querit. facit qd dixi. s. si. pxi. §. si vero pacis. quero an distinctio hui⁹. §. seruetur in fructibus naturalib⁹ ⁊ non industrialibus. ⁊ dicit and. de iser. q nō, sz debebat in illis obseruari sicut i vsufructuario dicit in. d. §. is vero ad quē. insti. de rerū diui. qui aūt dicātur fructus natu rales ⁊ q industriales. vide per Baldum. in. l. ancile. C. de furtis. ⁊ in d. l. pro oneribus. C. de iure do. ⁊ in. l. j. C. de vsur. ⁊ fru. l. de quibus per gl. in. l. sito qui nauē. ff. de rei vēdi. in. c. grauis de res ti. spo. quero quid si vasal. decedat ante maritū ita q feudū cum fructibus reuertat ad dñm: sed tñ ipse vas. iam fecerat expēsam pro dictis fructib⁹ an heredes sui deducere possint dictā expēsā And. de iser. sentit q sic per. l. fructus. ff. solu. matrim. ⁊. ff. fa. her l. fundus. de quo plene per Bal. in. l. fructus. ⁊ in. l. j. C. de furt. et per cano. extra de resti. spo. c. grauis. ⁊ in spe. de expen. §. j. versi. expense. quero quid in vasallo camere vel canene si moriat quali ter diuidantur fructus anni, dic vt dixi. s. de feu. cogni. c. j. in nota bilibus, an qui cōcedit fundū in feudū videatur concedere fruct⁹ pēdētes dic q sic per. l. fi. §. pe. ff. que in frau. credi. ⁊ ita tenet bal. in. l. j. ff. de rerū diui. in. q. xj. Bal. in. d. c. que in ecclesiarū. ⁊ in. l. de funct. a. §. j. ff. de vsufruc.

1 ☞ Uasallus quibus casibus magis sit obligatus domino suo q̄ patri vel fratri quod videtur contra naturalem rationem.
2 Uasallus ligius quis sic ⁊ quare sic appellatur.
3 Uasallus an teneatur adiuuare priorem dñm cōtra posteriorem.

Contra omnes. Uasallus tenet adiuuare dñz suum cōtra oēs etiā de sangui ne suo excepto alio domino antiquiore vt in hoc tex. ⁊ seipso va sallo vt in gl. j. ⁊ imperatore vt in gl. fi. hoc. d. cum glo. 1 no. casum in quo vasallus magis est obligatus domino suo quam patri vel fratri q vr esse ꝯ naturalem rationē vt in auč. de nup. §. sed q sancitū ⁊ in. l. ij. ff. de insti. ⁊ in. secus in ꝯfederatis qr vnus confe deratox nō tenet iuuare aliū cōfederatū ꝯ patrē vel coniunctū ēt cognatiōe spūali: videbitis in. c. j. §. cōuenticulas. j. de pa. iura. fir. sed hoc ideo est hic qr lz iste vasallus sit obligatus pri vel filius vinculo naturali est tñ obligatus dño vinculo iuramenti vt not. gl. x. q. si. c. de forma. q vinculū iuramenti est forti⁹ q pz in. d. l. ij. vbi preponit religionem. facit. l. postliminium. §. finali in ratione sui. ff. de capti. facit q no. Hostiē. in. c. graue de excel. prela. ⁊ not. esse casum qd nō habet ratio effectus. s. sanguinis cum vasallus tenet iuuare dñm. primo ꝯ imperatorem. Scdo ꝯ priorē dñm. et hic est casus pro illa questione: qr si vasallus vidit dñm inuasum ex vna parte ⁊ patrem ex altera ⁊ vterqz est in mortis periculo ni si iuuet, nec iuuare potest nisi vnum ex eis, quem iuuabit patrem an dñm certe vasal. tenetur iuuare dñm per istū tex. ⁊ gloss. in. c. de forma. xxij. q. v. in ecōtrarium posset argui quia duo vin. cla vin cunt vnuz aut. itaqz. C. cōmunia de le. sed filius tenetur patris du plici vīculo. vno naturali qr ab eo primo genitus alio ciuili: quia sub eius potestate sed vasallus non tenet dño, nisi vnico vinculo ciuili. d. c. de forma igit ⁊c. ⁊ q eadē snia facit q no. Hostiē. in. c. graue. de excel. prela. quia plus astringunt patribus spiritualib⁹ q̄ carnalibus. no. qd vasal. nō ligius in persona vltimi dñi non te netur ipm adiuuare cōtra dominū antiquiorē. Et est ratio qr qui prior tempore potior debet esse iure vt. ff. qui poti. in pig. ha. l. qui

potior. ⁊

potior. et gl. fi. ibi posita in fi. nam persona prioris domini semper excipi debet vt in gl. dicit hic Bal. quod tamen si sin dominus cela nerit tenet et ad interesse vt. ff. de actio. empt. l. iam fi. et. ff. de pigno. actio. l. i. §. fi. et ideo vasal. cum iurat fidelitatem debet noiatim excipere ius prioris domini vel saltem adijcere salvo iure alterius dni cui esset obligatus. arg. ff. de manumis. te. l. si quis locuplex. Et hec maxime vera sunt in feu. ligio quia videt asserere se nullum aliu dnum hre vt dixi in preludijs huius operis. † qua 2 re autem appelletur vasal. ligius et quis sit. vide gloss. in clemen. pastoralis de re iudi. et in spe. de feudis. §. ij. an primaeol. ❡ No. quis potest esse vasal. ligius vnius et vasallus alterius vt hic quia hic iste vas. sit legatus. secundo tamen non adeo vt sit ligius videlicet vt legalitates sibi per oia debeat: quia legalitas prioris dni semper intelligitur excepta vt. s. dixi. nam potest quis esse homo non ligius duorum pro diuersis feudis: vt extra de suppl. negli. prela. in c. grandi. et tenet spe. in. ti. de feu. §. ij. versi. xij. non aut ligius duorum vt idem spe. ibidem dixit et de his et similibus qonibus. vide ibide in pluribus ver. ❡ Quero cu gl. j. quia iste tex. dicit quod vas. tenetur iuuare contra seipsum si habeat guerram cum dicto domino. et ista gloss. notabiliter arguit ad partes pluribus ronibus quas recita vt ibi ea. et tandem determinat quod no duabus potissimis ratiobus. vez primo quia in suo generali sacramento quod prestat ipse vasallus domino suo de adiuuando eum contra omnes vt hic, intelligit de alijs psonis et non de seipso: quia psona iurantis generaliter intelligit excepta vt. ff. comunia predi. l. quid. l. inquisitios. C. de solu. c. mulieri. de iurein. Secundo quia aut dns habet secum guerram iustam aut iniustam. primo casu est necesse dicere quod sit ex culpa ipsius vasalli. et per consequens debeat amittere feu. propter eius culpa. vnde non erit opus disputare vtrum teneatur ipsum dnm adiuuare contra se cum illa disputatio ad nihil aliud tendat, nisi ad cognitionem an ipse vas. debeat priuari feu. vel non. nam certi sumus quod debeat priuari feu. pp culpa quia vasal. dno iniusticiam facit. c. i. §. ite qui dno. s. que fuit pri. causa be. amit. an teneat iuuare vel non qn dns hz guerram secu iusta. Si vero habeat guerra iniusta, et adhuc clarum est quod vasal. no tenetur ipm adiuuare, sed ipse dns dz priuari proprietate propter culpam sua. vt. s. ti. ij. c. dno comittete. Et hoc voluit tota ista gl. vsqz ad fi. que optime loquitur et eam sequuntur oes doctores. et eam tenet glo. in. d. c. de forma. xxij. q. fi. et glo. in c. petitio extra de iureiuran. et ibi bonus tex. quasi casus huius qonis facit glo. j. de prohibi. feu. alie. per fede. §. fi. et de alie. feu. pater. c. fi. s. qui. mo. feu. amit. in prin. Bal. hic assignat rone. nam vasallus no tenetur adiuuare dnm contra seipsum: quia nec dns tenet adiuuare vasallu contra se quia si inuicem tenerentur contra seipsos nulla esset obligatio. l. ab omnibus. §. si ositio. ff. de le. i. et Spe. ti. de feudis. §. ij. versi. xij. ❡ Quid aut si vasall' debebat dno suo et in omni guerra vnum militem, an si vasallus habeat guerra cu dno teneatur sibi dare dictum militem. vide de hac questione plene per Bald. in l. i. ff. de rerum diuisio. in. xxiij. q. vbi post allegata ad partes videt residere in hac snia vez quod aut dicta guerra nascit a feu. et tunc remittit se ad. l. veditores. de ver. ob. na vbi pbat quod de controuersia iuramet tenet ex quo ipsemet vasallus circa feu. causat controuersias vel possimus in hoc mebro dicere vt dictu est prime sup glo. quia frustra de hoc querit. si vero guerra non cocernit feu. tune no videtur promisisse contra seipm. l. si peculium. §. sicut. ff. de pecu. leg. C. de solut. l. in quistiom. nec cotra alios de sanguine suo quoru pot iniurias ppulsare. ff. de iniurijs. l. lex cornelia. in prin. nec contra patria que est quasi persona maior. ❡ Quid si ipse vasal. habeat guerram iustam, verum dominus suus ipsum teneatur adiuuare contra omnem homine et patrem et filios et fratres: Et respondet glo. ista notabiliter quod sic per tex. s. de forma fide. in fi. et per. c. domino committente. s. allegatus. et. j. qualiter do. propi. feu. priue. c. j. Et hoc voluit gl. vsqz in fi. que coiter per oes scribentes tenetur. et nota determinationem factam et terribilem aduersus domi nos qui adiuuare debent vasallos suos. etiam aduersus patrem fratre et filios: et si no faciat priuant pprietate. et hec proprietas solidabit cu vtili dnio perinde ac si diceremus quod pprietas solidatur cum vsufructu. quero cum glo. fi. an quando vasallus iurat fidelitatez dno, debeat excipe prima. et ridet gl. quod sic sicut dicim' de imperatore qui semp noiatim dz excipi vt. j. de pbi. feu. alie. p fede. et est equu quod ille q sit prior in tpe sit potior in iure vt. s. dixi. et hoc voluit tota ista glo. que optime loquit. hoc idem firmant gl. j. d. c. j. de noua fide. for. ex qua no. quod sicut in inuestituris et iuramentis fidelitatum imperator deberet excipi, ita et dni antiquiores vt est tex. fm vnu intellectum in. d. c. j. de no. fidel. for. Ibi excepto imperatore vel rege etc. et ista talis exceptio prioris dni debet noiatim fieri ar. predictoz vel salte adijci debet ista clausula salvo iure prioris dni cui essem obligatus fm glos. fact. l. si quis locuplex. ff. de manumis. testa. et qd dixit Cy. in. l. ij. C. de coda. inser. et si celaret teneretur ad interesse fm Bald. in. l. i. in fi. ff. de pigno. actio. sciasqz insuper quod sicut imperator excipit, ita etiam persona et autoritas pape intelligitur semper excepta vt in. c. venientes extra de iureiura. qd intelligas etiam tacite dato quod non excipiatur expresse: vt no. gloss. in. c. constitutis. extra de rescrip. idem intelligas de rege in regno suo per vasal. baronum vt tenet spe. in ti. de feu. §. ij. versi. xv. quero ab extra qd ipse vasal. iurat fidelitatem an debeat excipere personam suam, dic quod non vt tenet glo. in. d. §. fi. j. de probi. feu. alie. per feder. facit quod dixi. s. in prima questio. quero, an vnus homo ligius possit se constituere hominem non ligium et vasallum alterius inuito vel ignorante primo domino. et spe. mouet. q. in. d. §. ij. versi. xij. et post multa argumenta determinat quod si iubest causa prohibitionis, vt quia vult facere homagium inimico prioris dni. et tunc no posset ar. extra de accu. c. repellatur. alis secus ar. ff. de inoffi. testa. l. i. in fi. quero quid si vasal. ignorat quis sit antiquior dominus quia feuda sua inceperunt ab antecessoribus et iam est logum tps et dubitat cui primo in iure homagij teneat. spe. i. d. loco. versi. xiu. inclinat quod de equitate poterit gratificari psonalr seruiat vni et alteri p substitutum. ff. de religi. et sump. fu. l. fi. de qua materia plenius vide per Bart. et Ia. ard. in sum. qui. mo. feu. amit. sub rubri. vbi sunt plures domini q 3 auxilio indigent. † Quero an vasal. tenet adiuuare priorem dnm contra posteriore, dic quod sic fm Ia. de ardi. in ti. qui. mo. feudum ami. sub rubricella et excusat si vult quod cu iuuet contra antiquiorem et pbat per tex. in. §. illud. j. de probi. feu. alie. per fede. et arg. ff. locati. l. in operis. de quo per Bald. in. l. i. §. non aut. C. de cadu. tollen. quero an vasal. vigore iuramenti sui gnalis teneatur adiuuare dominum suum contra patriam propriam et dic quod non quia quemadmodum excipitur imperator et ciuitas et patria vt dixi. in. d. c. j. de noua fide. forma.

❡ De filijs natis ex mrimonio ad morganicam contracto. Rubrica.

❡ Cotinuari posset hec rub. ad precedetes hoc ordine: quia cotrouersie possent oriri inter partes rone ipsorum feu. fm occurretia casus cu in pnti materia autor ia plura tractauit s. ti. si de feu. fue. cotro. vez. in. c. mulier. et in. c. filij. nuc vero voles generale doctrinam tradere i hac materia idcirco subiunxit hic ista rubrica de filijs natis ex matri. ad morga. contra. et hoc ido bn et elegater facit quia no est nouu cu in quibusda ipaliter enumeratis subnciat clausula generalis vt. l. seruus. §. inquit lex. ff. ad. l. aquil.

Q Uidam. Pro euidentia premitte quia tale matrimonium appellatur de morganica contractu. Item et subsequeter quia appellatur cotractum lege solita premitte subsequeter quod determinatio huius. c. continet maxima iniusticia. et ideo intelligendum est istud. c. vt habeat solum locum in ciuitate mediolani vbi vigebat talis cosuetudo vel alibi vbi dicta consuetudo vigeret nos at est determinatio gnalr ad alia loca vbi dicta zsuetudo no viget. et io ista talis zsuetudo de q hic fit metio seu determinatio no est trahenda ad alia loca put ibi declaratur in. c. mulier et i. c. filij. s. si de feu. fue. ztr. nobilis ex nobili muliere suscepit filios ea mortua accepit aliam muliere cu pacto nec ea nec filij ex ea de bonis suis aliqd habeant decessit postea superstitib' filijs vtriusqz mrimonij certe filij nati ex hoc scdo mrimonio no succedut pri, nec fratrib' in bonis pprijs extatibus filijs pmi mrimonij alis bn succedut eis no extatib'. s3 in feudo nullo casu succedere possunt in tex. ibi pprietatez, id est in bonis pprijs et allodialib'. secus in feudalib'. qm i feudalib' nullatenus succedut siue extatibus filijs primi mrimonij siue no. et est notandum quod hoc. c. est contra ius coe et cotinet magna iniquitate vt in autez. de nup. §. illud. et. l. fi. et. l. pactu. C. de pac. fm Ia. et bal. et est notadum quia istud. c. et hz locu et in no nobilib', nisi sit consuetudo gnalis loquens fm Bal. hic. Ite no. ar. a successione regni sicilie qd ex pacto defert primogenito: quia secudogenitus no succedit et priogenito sine herede mortuo: quia de primogenito loquit pactus no de secudogenito. io mortuo pmo genito sine herede ad papa deuoluet et apiet feudu. io infert bal. ex hoc tex. quod vz statutu excludes feminas filios extatib' agnatis hz sit iniquu. plus et difficili' sentit bal. quod ista consuetudo exclusiua filiorum et a bonis allodialibus in totu vz et no reseruato sibi aliquo in q possint succedere qd videt in primis no pbari hic. hz Bal. ita formet casum. quinimo in tex. ibi aliqd reseruabat filijs scdi matrimonij. Ite k do videtur multu iniqua zsuetudo nec est verisile quod talis zsuetudo approbaret, nisi aliquo dato filijs pro debito iure naturali filijs subsidio. na cu zsuetudine vel statuto possit lus nature limitari et legitima, no miru si hic vz talis cosuetudo et approbatur sed qd in totu maxime pacto parentu excludant filij. hoc non credo voluisse hic tex. quia esset iniquissimu approbare tale zsuetudine. Et ita videntur considerare dni de rota in decisio. nouis decisio. xviij. incipit. Item fuit dubitatu q in relationibus positum. et. c. casus in c. raynutius. de testa. Io. an. in regula indultuz de regu. iuris hal. quicquid ibi dixerit Cy. in. l. sancim'. C. de nup. ia. de hel. in aut.

et sal. in pn. Jo. an. in addi. ad spe. in rub. de suc. ab inte. et bal. in sta tutis in .ij. parte. q. cciij. bal. in auc. nunc aut. et l. cum lege. C. de epi. et cle. in l. fi. §. finali. C. de bo. que lib. et l. ius naturale. ff. de iusti. et iure in l. lege. C. de here. in l. filium quem. C. fami. here. in .xvi. col. in l. cunctos populos in .xvi. col. C. de summa tri. et fide catho. licet forte secus in filia femina fauore publico vt bona conseruentur in familia. ita pot saluari ang. in l. papi. §. qm quarta. ff. de inof. testa. old. consi. cvi. inci. circa ius municipale. et ponit idem. Oldra. consi. ccxvi. inci. factum tale quidam nomine G. per Bart. et imo. in l. titio centum. §. titio genero. ff. de condi. et demon. tamen tu cogita quia nemo in hoc aduertit, nisi quod and. bene format casum quod aliquid reseruabatur filijs scdi matrimonij. et ita loquitur tex. noster. non ob. c. mulier. §. si de feu. fue. contro. quia ibi nihil dr quod approbetur hec consuetudo, sed dicitur quod filij primi matrimonij sunt potiores. intelligo vt non nascatur iniquitas in casibus a iure permissis, puta in bonis quesitis causa primi matrimonij non ob. c. filij. §. si de feu. fue. contro. vbi approbat consuetudinem huiusmodi quia fateor quo ad feuda vel intelligo d. c. mulier. et c. si filij secundum consuetudinem hic relatam quando filijs secundi matrimonij aliquid reseruatur. no. tex. ibi secundum vsum multi quod ex his verbis patet aperte quod istud. c. totum loquitur secundum consuetudinem localem in ciuitate mediolan. vnde alibi non debet seruari nec ad alia loca trahi vbi non est talis consuetudo secundum doc. vt. §. dixi. ista enim clausula hic in fi. posita refertur ad totum casum istius. c. arg. l. j. et quod ibi per Bald. C. de lib. prete. et dixit spec. de instru. edit. §. nisi vero. et no. per Bar. in l. talis scriptura. ff. de lega. j. habetur. in c. ij. requiris de appella.

De beneficio femine. Rubrica.

Continuatur hoc modo, quia in plerisque locis habita est mentio de feudo femine. Ideo subijcitur hec rubrica.

1 Masculi succedunt in feudo materno quibus deficientibus succedunt femine.

2 Masculi et femine non succedunt pariter in feudo femineo.

Si femina. b. d. secundum bal. filia matri sue in feudo femineo succedit filijs non extantibus secundum ober. et gira. sed secundum alios non succedit nisi per pactum: hinc est quod nec clericus succedit in beneficium paternum et si habitum post posuerit idem in monacho qui et feudum ante questum perdit. †no. quod in feudo materno succedunt masculi filij quibus deficientibus succedunt femine. et non dr hic feudum paternum sed maternum quia inspicitur ad origo et principium secundum bal. no. secundum Ja. ibi et masculis extantibus quod hec ro. vr bona: quia in feudo masculorum quod ex pacto transit in feminam et tamen masculis extantibus non succedunt femine. c. j. §. episcopum vel abb. c. j. de eo qui sibi et heredibus suis. pria opi. gl. magis pla. vt de nat. suc. feu. l. pn. †no. quod in feudo femineo non succedunt pariter femine cum masculis imo tacite sub intelligitur quod extantibus masculis non admittantur femine propter naturam rei de qua agitur vt dixi. §. de suc. feu. §. filia. no. quod in feudo patris in quo possit succedere masculi et fe. quod intelligitur secundum predictum ordinem vt i. d. c. de eo qui sibi vel here. suis. c. j. ita est dicendum in feu. fe. vt prius ordinati masculi admittantur de hinc femine. no. quod quando femina acquirit feu. intelligitur acquirere pro suis masculis descendentibus quam feminis, sed illud feu. sit masculinum ad quod facit. c. i. §. de natura suc. feu. quo ad cum gl. per intellectu huius lre, an in feudo nouo quod habuit initium a matre in quo non est specialiter prouisum quod si lle fe. suc. sed simpliciter fuit concessum matri pro se et heredibus suis vtrum filie femine succedant in dicto feu. mortua matre non extantibus filijs masculis et videtur gl. quod non et est ro: quia ad hoc vt in tali feu. femineo admittantur filie, est necesse quod specialiter in inuestitura dicatur quod ipsa mater acquirebat pro se et filijs suis etiam feminis. nam et filij masculi in tali feu. non succedunt de rigore iuris: quia illud feudum non est paternum sed maternum sed tamen omisso iuris rigore ipsi filij admittuntur a paritate rationis de feudo paterno ad maternum vt. §. an mari. suc. vxori in he. c. j. et hanc opi. firmat gl. pro vera reprobata opi. aliorum posita hic in prima parte huius tex. qui volebat quod etiam absque speciali pacto apposito in predicta inuestitura filie admittantur ad dictum feu. et pro istis alle. glo. vt. §. c. pri. di. et hac opi. glo. sequitur an. de iser. vers. quod femine nunquam succedant in feu. sine speciali pacto ea potissima ratione: quia mater ipsa acquirendo simpliciter non presumitur cogitasse, nisi illud quod cogitat lex quae solum cogitat de masculo et non de femina vt. §. de alie. feu. §. et si clientulus et idem sequitur Ja. ardi. in sum. l. ti. de suc. feu. sub rubricella secunda: sed aliam opi. sequuntur communiter omnes ceteri scribentes vt. §. dixi tanquam equior: et suadet eundem ro. quia cum a principio illud feu. habuit suam qualitatem femineam et fuit, in esse productam: debet perdurare cum nullum obstaculum medium repiatur. ff. de le. ij. l. pater. v. xv. et quia natura primordialis non videtur alterata. l. fi. ff. si ex noxa. cau. agat. Item quia de hoc vr casus. l. de natura suc. feu. c. j. in prin. imo ille tex. facit pro opi. gl. et and. et pro illa. §. allegaui. vnde hanc partem teneatis de equitate sed de rigore iuris et originis consuetudinis feudorum aliud posset dici per ea que traduntur in. d. c. j. §. an mari. succe. vxo. in hn. sed de hoc rigore non curo vt ibi et hic in gl. et sed bal. ar. l. manumissiones. ff. de iusti. et iu. et adduco gl. que hanc partem vr sequi. §. de succes. feu. in fi. tamen fateor quod si iste filie fuissent semel ad obstaculum quia per masculum fuisset exclusae quam postea ille masculus moreretur. non tamen iste filie admitterentur ad dictum feu. quia semper erant exclusae vt probatur. §. episcopum vel abba. c. j. §. quin etiam. et ibi dixi secundum vnum intellectum: tamen reducere hoc in iustum videtur iniquum quia masculis cessantibus videtur equum quod postea femina admittatur vt in. d. c. j. §. de eo qui sibi vel her. suis. et c. j. §. quin etiam. tenendo alios intellectus dicite quod nihil facit vt ibi exposui. sed retento isto intellectu non video bonam responsionem ad ver. quasi ideo. nec quomodo bene adaptetur ad istum intellectum. ille ver. ad reliqua posita hic quod clericus vel regularis neque acquirit feu. neque acquisitum retinet etiam si velit deponere habitum. dicite vt dixi. §. qui feu. da. pos. c. j. §. et quia. vbi ad saturitatem.

Si vasallus feudo priuetur cui deferri debat. Rubrica.

Continuatur hoc modo: sepe. §. dictum est cui applicetur feu. et cui deferri debeat si vasallus feu. priuetur: ideo subijcitur hec rub. si vasallus feu. priuetur cui defer. debe.

1 Feudum post quartum gradum non dicitur nouum sed antiquum.

2 Vasallus tenetur alere dominum egenum alias potest feudo priuari.

Vasallus. Premitte pro intelligentia huius. ii. et dicendorum inferius quod istud c. intelligitur et loquitur in feudo antiquo. prout expresse patet in tex. et per rationem quia feudum huius vasalli delinquentis defertur agnatis. quando si loqueretur in feudo nouo tunc deferretur domino et non agnatis vt. j. dicam item premitte quod illud delictum de quo loquitur tex. iste non fuit commissum per vasallum in personam domini, sed fuit commissum in personam alterius tertij, quod patet quia ex hoc delicto feud. deuoluitur ad agnatos. nam si fuisset commissum in personam domini tunc feudum deuolueretur ad dominum non autem ad agnatos quicquid hic dicat glo. de quo late vidistis. §. que fuit prima causa bene amit. §. denique. et in ti. an ille qui interfecit frat. domini c. j. in sum. hoc vult in feudo antiquo vasalli delinquentis in personam alterius quam domini admittuntur collaterales masculi vsque in infinitum dummodo descendant ex linea masculina a primo acquirente exclusis filijs delinquentis qui filij nullo modo ad illud feudum aspirare possunt, nisi ex gratia domini eisdem denouo concederet in defectum agnatorum collateralium. h. d. vel secundum intellectum Bal. sed tamen tenuerim in. c. j. §. predictis. §. que fuit pri. ca. bene amit. tamen quia mihi non placuit vobis forte placebit. vna quidem ro. est studij et stomachi propter autoritatem Bal. et sequacium hoc intendit filius non succedit patri in feu. nec agnati vsque ad tertium gradum quinque nec descendentes in infinitum si vas. feu. priuat. propter delictum suum, nisi filius consequatur domini gratiam sibi facientem non extantibus agnatis. h. d. et dum tex. loquitur de agnatis vsque ad quartum gra. ad eius intellectum aduerte: quia feu. laicorum transeunt in infinitum in omnes descendentes masculos heredes vt in. c. j. §. hoc autem sciendum. §. qui feu. da. pos. sed si non sint heredes eius qui vltimo possedit feu. sed sint agnati non succedunt nisi vsque ad septimum gradum: sed alij dicunt quod in infinitum per hunc tex. nostrum qui cum non videatur habere neque rationem nec equitatem ideo est seruandus in proprijs terminis et fieri debet tex. quia in feu. non eunte per saltum: sed suo ordine taxatus est septimus gradus vt in. c. j. §. hoc quoque. §. de suc. feu. sed sit aliquid dicta: † quia post quartum gradum non vocatur paternum sed antiquum. de hac tamen successione collateralium posui plene in. c. j. §. et quia. §. qui feu. da. pos. et in. §. hoc quoque prime allegato. no. quod extantibus agnatis non posset dominus facere gratiam filio in preiudi. agnatorum. Item no. quod delictum magis nocet propinquioribus quam remotioribus. Item no. quod hic confunditur ordo successorum edicti: quia successio incipit a posteriore quod est irregulare et contra omnes iuris ciuilis regulas. et ideo non est ad emphyteosim trahendum. nec ad libellum. vt. ff. de legibus. l. quod vero contra rationem hic tangitur illud brocardum, an delictum patris noceat filio et loquor quando pater delinquit extra contractum et dicitur in vno verbo quod non nocet nisi in casibus a iure expressis. sed Ja. de bel. super hoc more suo multum insistit et dicit in effectu quod aliquando sic aliquando non. Illud no. quod interdum maiorum tuorum exempla tibi preiudicant vt. l. si cohortalis. C. de cohortali. li. x. bar. no. hic casum in quo filij licet sint proximiores repelluntur et vlteriores agnati admittuntur: similiter in. d. c. si vas. culpam. §. si de feu. fue. contro. et est ro, quia vas. delinquendo preiudicat sibi et filijs suis: quod pater et filius censentur esse eadem persona. et imo censentur filij quasi domini: vnde et viuo patre priuari possunt, secus in agnatis qui viuo delinquente non erant domini. et ideo non priuantur iure quod non habebant vllo modo ar. ff. si quis aliquem testa. prohi. l. ij. et sensit bal. et ad hoc vide quod dixi in. c. titius. §. si de feu. fue. contro. vel secundum and. de iser. quia agnati pretendunt causam a primo qui acquisiuit et non peccauit. vnde non est quod sibi obsit sicut in filio quod etiam inficiari non possumus quod non pretendat causam a parte culpantis et a quo esse transit ar. l. fi. in fi. C. de impu. et alijs substi. no. quod dominus non potest facere gratiam alicui etiam filijs vasalli in preiudicium eorum quibus iam aptum est ad quod facit quod dixi. §. per quos fiat inue. in pn. non enim debet locupletari cum aliena iactura vel iniuria alterius vt in regula locupletari et ibi per di. de re. iur. li. vi. neque ipse dominus de re ad se non pertinente facere potest gratiam. l. nec grams. C.

anno.C.de emã lib.facit.l.fi.C.de pac.facit q oĩl l.c.i.§.quenad. feu.ad pti.no.q ad hoc vt agnatus admittaĩ ad acquisitionem feu.antiqui est necesse q descẽdat ab eo stipite primi acquirẽtis ex quo descẽdebat vas.q de nouo a dicto feu.est exclusus vt hic in
2 fi.& clarius i ti.de gradu.suc.§.i.& §.de na.suc.feu.c.i.† No.q vas. tenet alere dñm egenũ alias posset feudo priuari fm Bar.in tractatu de alimentis fm Bar.in.l.si quis a liberis.ff.de lib.agno. & spec.in ti.qui filij sunt legi.aduerte q volens cõcũbere cũ côcubina vel sponsa dñi perdit feu.fz ia.ardi.in sũma.q.mo.feu.ami. vel.item in côcubina.& no.q vas.piurus nõ repellit a iuramento fidelitatis feu.fm Bal.in.l.iurius.ff.de his q no.infa.& vide eundẽ in.l.i.C.si pleo vna sniã.in pe.col.& in.l.i.C.de côfes.l.vi.c.bar.& no.q si vas.castri faciat pactũ cũ hominibus castri.& postea resolutatur suo vasalli & feudum castri reuertit ad dñm non teneñ dñs stare pacto vasalli fm ang.in.l.lex vectigali.ff.de pigno.opp.cum gl.q.q imo delictũ patris nõ dz nocere filijs de.l.emancipatũ.ff. de senato.& l.iij.ff.de bo.pol.ꝯ tab.cũ si.So.gl.fatẽdum ꝯtrarium regulariter vt delictũ patris nõ noceat filio.sed hec regula fallit se per vt in feudis & beneficijs retinẽdis vt hic.Itẽ pp enormitatem delicti vt in crimine lese maiestatis.vt in.l.qsq.C.ad.l.iuliã maiestatis.Item pp aunitã cõiũctionẽ psonarũ.vt qñ aliquis pater ꝯ testatorẽ mutare testam.vñ ex testõ non mutato nõ poterit capere pater nec eius filius.l.i.§.i.ff.si qs aliquem testa.phi.& de hoc brocardo remisit gl.ad libel.dispu.in.§.plenissime.victuz est qualiter q ex suo facto penã vel premiũ ꝯsequeret q gl.p hoc est expedita vsq ad ver.aliqñ.&c.Et lz.ista glo.bñ loquat.tñ quatũ ad materiã feudalẽ.an delictuz patris noceat filio dic latius.aut feudũ incepit a patre,qr nouũ & ex culpa sua aperit nocet filio.l. §.C.de bonis liber.quia habet ex persona patris feudũ.ita Jo.de blonasco i summa.l.rubrica an fellõia a pẽe cõmissa noceat filijs. Bal.hic aut feu.incepit ab auo eius.vel est antiquum & tũc aut viuente auo nepos nondũ erat conceptus tunc tz io.vbi.§.q felloniã patris mihi non noceret:qr ex persona aui venire nõ possum cum non cognouerit me.nec essem in tpe eius conceptus est necesse venire ex persona patris.l.si quis filio.ver.ceterũ.ff.de iniusto rupto irrito q3 test.a.l.i.§.si quis primior.ff.vñ cogna.aut nepos est conceptus in vita aui,& tunc aut pater qui iam habebat feudum acquisitum delinquit,& tunc delictum patris nocet filio vt hic sicut videmus in simili qñ primior cõmittit delictum ppter q aufert sibi hereditas vt indigno q nocet sequentib' in gradu vt.d. l.i.§.i.& si tres.ff.si quis aliquẽ test.a.phi.aut loquimur in pře delinquẽte q nondũ habebat feu.acqsitũ lz ipabat hře vt quia adhuc habebat patrẽ qui illud tenebat qui erat auus filiorum huius delinquẽtis.& tũc delictũ illius patris non nocet filijs suis q sunt nepotes:qr tũc isti nepotes incipiũt tenere locuz primi vt in l.gallus.§.qd si tm.ff.de libe.& post.de qua materia plene p Bar. in.l.eũ qui.ff.de interdic.& rele.& per Cy.in.l.ij.C.de liber.& eorũ liber.& in.d.l.quisqs.C.ad.l.iul.maiest.& per Bald.in.l.fi.C.de libe.cã p Cano.in.c.in qbusdã de penis In.crimine autẽ lese maiestatis vel heresis delictũ patris nocet filijs.d.l.qsqs.& in aut. gazaros.C.de hereticis.& est ratio qr sunt de genere improbato. vñ est psumptio ꝯ eos ꝯtinuatiõis paterni criminis.Et ita dixit Dy.in.c.sine culpa.de reg.iur.lib.vi.p.d.l.qsqs.§.filij.& ff.de edi. edic.l.q si nolit.§.q mãcipia filijs ingratitudo patris ꝑiudicat filijs nasciturus.d.l.ij.C.de liber.& eoꝝ liber.si tñ fili' delinqueret post mortẽ aui.& nõdũ feudũ acceptauerat nepos ꝯcept' in vita aui poterit succedere auo quasi psona patris sublata de medio. nec sibi nocebit fellonia pris si pr nõ adiuit aui hereditatẽ sz repudiauit:qr nepos tũc succedit ex psona aui nõ pris.io felonia pris nõ attẽdit.l.q se pris.C.vñ liberi.ita bal.hic subijcit quoqz nõnulla p declaratiõe ꝑdictoꝝ.& eoꝝ q vidim' in.c.i.§.fi.§.q su. f.cau.be.ami.§.fi.sz qr abunde ibi dixi hic nõ repeto & declaraui ea que hic Bal.ponit.

Qui testes sunt necessa.ad pbãdũ nouã inuestiturã. Rubri.

Continuatur ad titulũ precedentem hoc ordine qr.§.in titu. precedenti autor declarauit quid sit feu.antiquum.nunc vero in isto ti.declarare intendit quid sit feu.nouuz vt patet.j.in tex.ibi nouam inuestituram.sed qr in probanda noua inuestitura huiusmõi noui feudi requiritur certa solennitas.& in hoc fuerunt multe diuerse opiniones.Et pro tanto vt predicta oĩa declaret subijcit istam rubricam,qui testes sunt necessarij ad probandum nouã inuestituram.

1 ☞ Uasallus dz pbare inuestiturã p testes q sunt pares vel p publicũ instrm corroboratũ a parib' vbi agiẽ de noua inuestitura & dominus habet pares.

2 Cõfessioni dñi nõ statur sup pbatione noue inuestiture,nisi etiã solẽnitas presentie parium vel eorum confirmatio accesserit.

3 Uasallus an sibi preiudicet in cõfessione quaz facit corã testibus non paribus in cã feudi.& si testes fuerunt pares tpe inuestiture sed modo non sunt pares an probabunt.& nu.4.

Sive clericus.

Diuide totũ capitulum in duas ptes principales:qrũ in prima ostẽdit qualiter probari debeat inuestitura sup feudo nouo.i scda qualiter inuestitura debeat pbari sup feudo antiquo. scda ibi.de veteri aũt.pria subdiuidiẽ in quinqz partes.na prima tradit vnã regulã verã qd inuestitura feudi noui semper dz probari per pares ẽt si constaret de ipsa inuestitura per ꝯfessionẽ dñi vel publicũ instrm.scda q est ibi:sed alij ponit vnã opi.nõ verã quorũdam q voluerunt q qñ dñs cõfiteẽ inuestiturã factam non sunt necessarij pares.tertia que est ibi:sed alij reprobãt hanc opi.reuertẽdo ad primã regulã,vcz q imo exiguntur pares ad pbãdũ.nec sufficit cõfessio dñi vel publicuz instrm, nisi illud instrm esset approbatũ p pares in eo descriptos.qrta q est ibi:cõsules.ponit ꝯsuetudinẽ spãlem militũ.q volunt q inuestitura noua possit pbari p publicũ instrm ẽt roboratũ per testes extraneos qui nõ sunt pares.quinta q est ibi noua inuestituram declarat q dicaẽ noua inuestitura.Scda pars principalis subdiuidiẽ in duas.nam prima declarat qd in reuocatione inuestiture feudi antiqui siue fiat a successore dñi ipsi vasallo siue fiat per dominũ successori ipsius vasalli testes extranei admittunẽ preter feminas.In scda que est ibi:ceterũ.tradit vnã regulã generalem q extranei qui nõ sunt pares sunt legitimi testes in causis feudorũ preterquam in noua inuestitura vbi sunt necessarij testes qui sunt pares.& hec diuisio sufficiat etiaz presumptio.supplebo tñ in notabilibus & pro euidẽtia huius ti.& materia vide gl.magistam.§.

1 in ti.qd sit inuestitura in prin.in glo.i.† No qd vbi agiẽ de noua inuestitura & dñs habet pares dz vas.pbare inuestituram per testes qui sunt pares,vel per publicũ instrumentum corroboratũ a paribus vt hic & j.de notis feud.§.i.& in.§.idcirco.vbi in tex.assignaẽ q fuit cõ licet fm mediolanẽses sufficeret instrm publicum per quoscũqz testes etiã extraneos roboratũ vt hic & clarius no. per.d.gl.in prin.quid sit inuesti.§.sectis autẽ si vasal.esset in possessione dño sciente & nõ contradicente:qr tunc causa expediretur absqz paribus fm formã que tradiẽ.§.de contẽ.inter do.& val.in prin.& §.si de inuestitura.inter.do.& vas.lis.oria.c.fi. Not.tex.ibi. qr tñ sine solẽnitate:pro hoc qd pes curie dñi in noua inuestitura interuenire est de solẽnitate inuestiture Ideo de facili non est obmittendum.l.fi.§.si vero postquã.C.de iure delib.l.cum hij.§.si pretor.ff.de trãsac.& in vtroqz loco Bart.B.ld.in.c.quid sit inuesti. quinimo iste tex.iuncta prima parte cũ tertia pbat notabiliter q licet sit pro solẽnitate noue inuestiture qd in ea interueniant pares & sine ea solẽnitate non valet.tñ ista inuestitura poterit probari per breue testatũ a paribus cõfirmatũ qr ꝑsumiẽ pro illa inuestitura ex q scripto a parib' cõfirmato de illa apparet.faciunt que habenẽ in.c.tertio loco.de pba.in.c.ij.de fi.instru.in.c.continebatẽ.de his q fi.a prela.facit tex.i.c.i.§.de cõsue.rec.feu.in prin. no.hic casum notabilẽ qn dicaẽ inuestitura noua.s.qñ acquiritur de nouo.Similr antiqua.s.qñ feu.fuit ab antecessorib' acquisitũ vt.§.de natura suc.feu.c.i.& de gradi.suc.in feu.§.i.qd etiam appellatur paternũ vel vet' vt pes in hoc tex.in fi.& j.de olic.feu.pater.& per Jaco.ardi.i ti.feu.no.nõ pi.sub rubricella.i.de quo plene dixi in preãbulis in diuisione feudoruz.not.qd in materia feudali femine non admittunẽ in testes per dictã rõnẽ vt.l.qui testamento.§.mulier.cũ ibi no.de testa.& dicit hic And.quod si testes prohibiti hic examinenẽ p iudicẽ parte nõ opponẽte qd tñ eoruz dictũ nõ valet.l.maritus.&.l.i.§.diuus.ff.de questionib'.qd autez in hermafrodito,dic qd iudicari dz fm sexũ qui magis ꝑualet. ff.de sta.ho.in.l.q'ritur &.ff.de testa.l.repetũdaꝝ.§.i.fm Jã.de bel. & ad hoc adduco gl.q hoc tz in.l.de qbus.ff.de legi.de quo dixi in c.i.j.an mut' vel alr ipfec.idem dicas si dubitaẽ an possit ordinari ad clericatũ ar.an.q.iij.ver.hermafro.de q p barbolo.ꝯ psita in sua summa in litera hermafroditus.non qd lex sine cõsue.pôt prefigere modũ & qualitatem improbando sicut hic videmus vt nõ alr valeat probatio nisi fiat per pares vel per breue testatũ.i. publicũ instrumẽtũ a paribus cõfirmatũ facit.j.ti.pri.post pn.et

2 qd hẽ in fili in.l.testiũ.C.de testi.& in.l.ij.C.de iure emphy.† no.qd sup pbatione noue inuestiture nõ staẽ cõfessioni dñi,nisi ẽt solẽnitas pñtie pariũ vel eorũ confirmatio accesserit.& vẽ satis noua solẽnitatis requisitio potius credo iure ꝯsuetudinario quam cõi nõ enĩ video cõnẽ iuris cõis.no.hic ẽẽ casum q dicaẽ noua inuesti.qñ feu.de nouo queriẽ.itẽ nota hic casum qd in causis feudorũ femine nõ recipiuntur in testimoniũ.op.cũ gl.qd imo ista solẽnitas nõ sit necessaria cũ sufficiat qd dicat se facere inuestituram vt.§.quid sit inuesti.cuius cõtrariũ hic dicaẽ.Et ista gl.soluit duobus modis.prio qd iste tex.concordat.qñ opi.posita hic in prin. statim corrigiẽ per alios qui voluerint q non est curandũ de hac solẽnitate dũmodo alr cõstet de inuestitura prout in fili dicim' qd heres nõ pôt recusare soluere legatũ lz dicat solẽnitatẽ nõ intercessisse.vt.l.fi.C.de fidei.cũ si.& h vult gl.vsqz ad ꝟ.sz occurrit.

Et de hoc statim dicā in fi.glo.in opposi.prima. Opp.frequēter
cum dicta glo.in illa parte cōtra pcedentia quod imo quando de
ficit solēnitas viciat actus de.l.si eū pater.C.si aduer.rez iudi.so.
ibi ideo q2 deficiebat vnū de substātialib⁹ vz autoritas iudicis q̄
est de substantia emācipationis hic vero testes nō sunt de substā
tia inuestiture.merito tñ si apparet aliter de inuestitura lz desinat.
solēnitas testiū nihilominus valere dz actus.⁊ de hoc se remittit
gl.ad libellum.disputat py.in quarta carta.⁊ hāc opi.sequit glo.
tanꝙ meliorē,⁊ de hoc an ⁊ qñ testes sint in inuestitura antiqua
vel noua se remittit gl.ad dictū.c.j.in prin.ẜ.qd sit inuesti.et hoc
vult ista gl.vsq3 ad fi.⁊ sic ista gl.cōcludit ꝙ dñs nō pōt inualida
re inuestiturā ex defectu solēnitatis qñ confitet fecisse.⁊ ita etiam
tenuit py.Ja.ardizo.⁊ m.de nea.sed Ja.de bel.odo.⁊ Bald.sen
tiunt contrariū.s.vt non valeat inuestitura qā a prin.cōfitent sed
negat solēnitatē quo casu per defectū solēnitatis hz viciare actū
l.si veritas.⁊.l.ex testō.C.de fideicōmis.l.cū his.§.si ptor.ff.de trās
acti.⁊.C.de fide instru.⁊ iure haste fiscalis.l.j.⁊.ij.li.xij.c.de rebe
j.q.j.non obstat qd hic gl.dixit,ꝙ testes nō sunt de substantia in
uestiture tpo quo fit quia imo sunt vt.ẜ.qui.mo.feu.consti.potest
c.j.ẜ.si de inuesti.inter do.⁊ vasa.lis ori.c.j.⁊ ẜ.quid sit inue.c.j.
nec ob.l.de fideicōmissi allegatis.per glo.vt ibi no.in glo.per.l.si
veritas.vez ꝙ iste dñs ab initio cōfitebat inuestiturā ante factā,
sed negabat solēnitatem intercessisse quo casu defectus solēnita
tis habet viciare actū vt hic ⁊ in.d.l.si veritas.si autem dñs con
fiteret inuestiturā solenniter factam pbaretur satis contra eum
non contra tertiū bal.hic.l.sed si possessori.§.fi.cū.l.seq.ff.de iure
iur.l.rura.C.de omni agro deser.⁊.xj.l.iubemus.⁊.l.fi.C.de libe.
causa si vero a prin.domin⁹ negasset inuestiturā factā sed postea
docto mendacio confiteat dictam inuestiturā factā sz absq3 solē
nitate volēs se iuuare ex defectu solēnitatis tunc non posset vt in
d.l.si.de fideicō.⁊.in hac glo.que ita debet intelligi.sed Andre.
de isern. saluabat glos.alio modo:vez confessio domini,tunc de
mum preiudicat sibi qñ a principio confessus est simplr.⁊ postea
vult dicere solēnitatem defuisse quod nō pōt.secus si a principio
confiteretur ⁊ diceret inuestituram factam.sed ꝙ facta est sine pa
ribus per.d.l.si veritas.⁊.l.fi.de fideicō.sed plus placet Alii intel
lectus ⁊ solu.Ja.de bel.per no.in.d.l.si veritas.vnde cōcludit sic
post Ja.de bel.⁊ Bal.in hac materia quia aut loquimur de inue
stitura antiqua tunc indistincte sufficiunt extranei.vt in.hoc.c.in
fi.si vero de noua,tunc aut de inuestitura clericorum aut laicorū.
Primo casu regula est vt pariter admittantur pares ⁊ extranei.
c.j.§.fi.ẜ.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis ori.quia tunc idem iu
dicamus qd de laico per no.in.c.j.de iure patro.li.vj.c.j.§.de cle
ri.qui inuesti.facit do.anto.in.c.constitutus.de relig.do.in.c.si.de
vita ⁊ hone.cle.sed pcedit tñ si de rebus ecclesie fiat inuestitura.
hoc mēbrum tamen est contra principium huius tex.qui non fa
cit differentiā inter inuestituram factam a clerico siue a laico,nisi
forte dicamus omnino quo ad istos tex.non potuisse ligare clericos
qd procederet in lege,sed in ꝯsuetudine vtiū tā clericoꝝ ꝙ laicorū
illa bene pōt ligare clericos.c.cū venisset.de eo qui mit.i pos.ca.
cām que.de re iudi.facit no.p bar.⁊ Bald.in.l.j.C.de sum.tri.do.
ant.⁊ panor.in.c.qd clericus.de foro cōpe.in.c.ecclesia.de cōsti.⁊
in.c.ecclesia vtli.pēamo.post host.in.c.fi.de sol.lz bal.hic sentiēs
contra aliter soluat.dicit ꝙ hic se intromittat Impe.de reb⁹ cle
ricoꝝ rōne ꝯtus nō rōne psonarū,sed nihil valet q2 ēt rōne ꝯc⁹
non pōt imperator statuere sup clericos vt in dictis locis.Et ab
hac distinctione graue esset recedere q2 eā tenet Host.in sum.ti.
de feu.§.p quos.ver.sup pbatione aūt.Et ad tex.hic prin.potest
responderi ꝙ sm dictam distinctionē intelligit qñ clerici dāt in
feu.res patrimōiales vel pprias ⁊ pot esse ratio diuersitatis.nā
cum de nouo infeudat res ecclesie requirit autoritas superioris
vt no.in.c.ij.de feu.in.c.nō nulli.⁊.c.vt super.de re.ec.non alie.in
de.i.eo.ti.que autoritas facit cessare psumptionez fraudis.l.j.C.
de predi.curia.li.x.no.Bal.in preludio feudorū.⁊ in.c.j.in prin.
ẜ.qui feu.da.pos.sed in feudatione rerum ppriarū illam clericus
facit vt simplex laicus qui non maiorē dz adhibere solēnitatē ꝙ
laicus.ideo cum facilius possit fraus interuenire in his nō mirū
si debēt in huiusmodi inuestitura adhiberi pares sicut in inuesti
tura laici.si vero loquimur de inuestitura laicorum:⁊ tunc si ipse
dñs habet pares,dz fieri inuestitura corā eis saltē duob⁹ vel tri
bus vel publico instr̄o interueniēte roborato a paribus sm verā
opinionē.lz [illegible] tenent [illegible] vt in hoc.c.⁊ quid sit inuesti.
§.j.ꝯ̄ro inuestitura facta nō vz etiā si pares essent absentes:q2 ex
pectandi sunt.vt.j.n.pri.c.j.in prin.si vero dñs nō hz pares.⁊ tūc
dñs adhiberi extranei dummodo sint idonei vel per publicum
instr̄m.vt in.d.titu.qd sit inuesti.§.si vero inuesti.de quo plene vi
deas in dicta gl.ẜ.qd sit inuesti.Et hoc vbi agit de inuesti.fienda.
si vero sm Bal.hic queritur de inuestitura post tps quo facta est.
Aut contētio est inter dñm ⁊ vasallū,depntatum ad guardiā,aut
est inter dñm ⁊ emptorem,aut est inter dominum ⁊ eum qui pretē
dit sibi feudū camere vel canepe.aut inter dominū ⁊ vasallum qui
dicit se inuestitum.aut inter dñm ⁊ agnatum qui dicit se succes
sisse vasallo.aut inter dominum ⁊ filium vasalli.aut est cōtentio
inter dominum ⁊ agnatos ⁊ filios vasalli.aut est cōtentio inter
dominum ⁊ alium quem constat nō esse vasallum.si quidem cō
tētio est inter dominū ⁊ gastaldum vel alios deputatū ad guardi
am dic vt dixi.ẜ.de feu.guar.c.j.⁊ de contro.inue.§.item si vasal
lus.⁊ de contro.inter do.⁊ vas.de inuesti.§.certū.si vero cōtētio
est inter dñm ⁊ creditorē dic vt.ẜ.de contro.c.j.§.verisimiliter.et
de feu.da.in vi.legis cōmisso.c.j.⁊.c.fi.si vero est cōtentio int dō.
⁊ emptorē.tūc dic vt de cōtro.inuesti.inter do.⁊ vas.c.j.§.fi.⁊ de cō
tro.inter do.⁊ empto.feu.c.j.si vero ꝯtētio est inter dñm ⁊ eū qui
sibi pretēdit feu.camere vel canepe.dic vt in.c.j.§.si vero vasall⁹.
ẜ.qd sit inuesti.si vero est contentio inter dñm ⁊ vasallū qui dicit
de noua inuesti.⁊ hoc membrum psequit gl.sed dic clari⁹ aut est
cōtentio de inuestitura quā dñs negat esse factā.aut ꝯ de inuesti
tura quā dñs affirmat ⁊ vas.negat,aut de incrementis feudi,aut
de pactis inter eos pter naturā feudoꝝ factis,aut est cōtētio de
ingratitudine vasalli.si qdē est contētio de inuestitura quam dñs
negat interuenisse,aut dominus possidet,aut vasallus si domi
nus possidet,tunc pbare dz vasal.p pares curi vel per breue te
statū a paribus confirmatū vt in.c.quid sit inuesti.⁊ ẜ.de cōtro.
inter do.⁊ vasal.de inuestitu.c.j.in prin.⁊ si de inuesti.inter domi.
⁊ vasal.lis ori.c.j.lz sm quosdā s.mediolanenses aliter seruet vt.ẜ.
dixi.hoc verū si testes nō recusent dicere veritatē alis cogēdi sūt
a dño vel paribus vt.ẜ.qd sit inuesti.c.j.⁊ ẜ.de noua fideli.for.
c.j.§.notandū.si dñs non cōpellat,lz vasal.pbare per extraneos
vt i.c.j.qd sit inuesti.pōt etiā testes cogi petere a cōitate vel a po
pulo vel ab impatore vt.ẜ.si de feudo inter do.⁊ vasal.lis oria.c.
j.siue sint testes pares siue extranei vt ibi patet in litera.hec vera
si dominus habeat pares.alis etiam indistincte admittuntur ex
tranei.vt in.c.j.ẜ.quid sit inuesti.facit tex.no.in.§.si tibi cure.d.
a primatibus in aut.de manda.prin.ipum in.l.ij.C.qñ fiscus vel
priua. Si vero vasallus non potest probare per testes vel p bre
ue testatum,regulariter domino possidenti datur iusiurandum
vt iuret vel deferat vt.ẜ.quid sit inuesti.§.j.⁊ ẜ.de contro.inuesti
tu.c.j.circa prin.⁊ de contro.inter do.⁊ vas.de inuesti.c.j.in casi
bus tñ dño remittit iusm vt.ẜ.de contro.inuesti.c.j.⁊ de ꝯtē.in
ter do.⁊ vas.c.j.si vero possidet vas.dño incūbit pbatio:q2 actor
est.vt.C.de pba.l.actor.⁊ de eden.l.qui accusare.⁊ ẜ.qd sit inue.
§.si vero eo deficiente in pbatiōe si vas.inno sciente dño possede
⁊ seruitiū sponte recipiēte vasallo defert iusm vt solus iuret vt
ẜ.si de inuesti.inter do.⁊ vas.lis ori.§.fi.vel dic ꝙ hic cōstabat fe.
esse:tñ dubitabat an esset paternū vel collaterale,alis forte nō iu
raret sol⁹ vt.j.de ꝯsue.rec.feu.c.j.si aūt minus āno vel dño igno
rāte tūc vincit dñs vt ibi.si aūt vasal.pscripsit de iure feu.xxx.an
nis tunc obtinet sine iura.c.si qs p.xxx.ẜ.si de feu.fue.contro.aut
possedit maiori tpe anni dño ignorāte tñ nō pscripsit tunc iurat
cū.xij.sacralib⁹.vt.ẜ.de ꝯtē.inter do.⁊ vas.c.j.circa p̄n.⁊ si de inue.
inter do.⁊ vas.lis ori.c.j.in p̄n.sz notandū est ꝙ semp iura.nō de
fert.possidēti.sz iudicis arbitrio cōmittit cui sit deferēdū q itue
ri dz sm qualitatē facti ⁊ psonarū ꝯditionū ⁊ cāe natura vt.j.de
consue.rec.feu.c.ij.⁊.C.de iureiu.l.in bone fidei.⁊ plene dixi ẜ.de
contro.inue.circa prin.sn.c.j.qualr aūt iurare debeāt dñs ⁊ vas.⁊
eius heredes dic vt.ẜ.de ꝯten.inter do.⁊ vas.de inue.feu.c.j.⁊ si
de inue.inter do.⁊ vas.lis ori.in p̄n.c.ij.j.de consue.rec.feu.c.j.in
prin.⁊ ẜ.de noua fide.for.§.fi.c.j.Itē est notandū ꝙ non obstante
cōtrouersia vasallus dz inuestiri de alio suo ⁊ recto feu.ꝙ habet
ab eodē dño.vt.ẜ.de cōtē.inter me ⁊ do.de por.fra.mei.c.j.§.fi.⁊
j.de ali.feu.pa.c.j.⁊.ij.si aūt equa sit cōtentio de inue.quam vasal.
affirmat ⁊ dño negat dic vt.ẜ.si de feu.fue.contro.c.vasallus.⁊ de
capi.corra.c.fi.si vero est contentio feudi,dic vt.ẜ.de contro.inue.
c.j.§.si qs de manso.⁊ de inuesti.de re alie.fac.c.j.§.fi.⁊ ẜ.hic simi
lei.c.j.§.si vasalius.⁊.§.sequēti.Si autē est cōtentio inter dñm ⁊
vasallum de pactis appositis inter eos,dic vt.ẜ.quid sit inue.§.
fi.si autem est contentio de ingratitudine vasalli.dic vt.j.quot te
stes sunt neces.ad probā.feu.ingrati.c.j.Si autē est contentio in
ter dñm ⁊ agnatos vasalli dic vt.ẜ.de contro.inuesti.§.cū autem.
⁊ de cōtē.inter me ⁊ do.de port.fra.mei.c.j.de gradi.succe.in feu.
c.fi.de inuesti.in mari.fac.§.item placet.si de feu.fue.contro.c.j.Si
autē est cōtentio inter dñm ⁊ filiū vasalli dic vt.ẜ.si de feu.fue.cō
tro.c.inter filiā.de cōten.inter me.⁊ do.c.j.Si autez est contentio
inter agnatos ⁊ filiam vasalli dic vt.ẜ.si de feu.fue.cōtro.c.ij.⁊ de
gradi.succe.in feu.c.fi.de capi.qui curiā ven.c.si cōtentio. Si aūt
est cōtētio inter vas.dic vt supra de pace tenē.§.si duo.⁊.§.si tres.
⁊ de lege corra.c.ij.Si autē est cōtentio inter vasallum ⁊ aliū quē
constat non esse vasallum dic vt de contro.inter vas.⁊ aliū de be
nefi.c.j.Jac.de bel.Sz licz ista distinctio sit bona ⁊ perfecta pōt tñ
abbreuiari dicē.ergo qd aut querit de cōtractu aut de probatio
ne.Si de contractu aut de noua inuestitura aut antiqua. Primo
casu requirit alterū vez qd interfuerint pares curie si domin⁹ ha
bebat pares vel breue testatū.⁊ q2 lex loquit alternatiue non re

quito ꝙ

quiro q̄ breue testatum habuerit presentiam parium stator ei in dubio propter publicam fidem. vel dic vt. s. dixi. Si autem domi nus non habebat pares sufficient extranei dum sint viri probati et omni exceptione maiores. Si vero loquimur de veteri inuestitura que fomentum antiquitatis habet, sufficient extranei dū tamen sint probate et optime opinionis. et hoc in inuestitura laicorū de reb⁹ ecclesiarum siue sit noua siue vetus sufficient extranei idonei vt hic probatur in. c. nostro. et. s. quid sit inuesti. c. i. et de inue. quā tiriis accepit a sempro. c. i. et si inter do. et vas. lis ori. c. i. dico autē de con tractu quo ad valentiā contractus que cōsistit in duobus. s. in sub stantia et solemnitate. nam omne quod est dz habere principiū sui esse vt. l. i. ff. de regu. catho niana. Si querimus de pbatione tūc va rijs modis pbat̄ sm q̄ varie in contentionē deducit̄ controuersia de inuestitura vel super ea vt ptz ex proxime dictis. Utrū autē isto casu per breue testatū possit pbari vel per sigillum dñi dic q̄ sic p c. inter dilectos. extra de fide instr. et per no. in. c. ij. eo. tit. et si plures essent comites, seu domini sufficeret q̄ sigillaret ille qui tenet si gillum vt per doc. in. d. c. inter dilectos. et in. l. ad testium. §. pe. ff. de tes. poterit etiam probari per subscriptionē vt per no. in. l. chyro graphis. ff. de admi. tuto. et in Spe. de instrumen. edi. §. postq̄. ver sic. sed nunquid. et. §. seq. et ver. vbi autē. Et ita determinant Bal. s. de contro. inuesti. in prin. de imbreuiaturis. no. dic vt per Imo. i l. contractus. C. de fide instru. in fi. q. per Io. an. in addi. Spe. de in stru. edi. §. dicendum. versi. et no. et per Bal. super rubri. o per cano nistas in. c. cū. P. tabellio. extra de fide inst. ❡ Quero ab extra qd si inuestitura noua fuit facta p publicū instrumentū a paribus confirmatū sed postea tale instrumentū amissum est, vel incendio vel alio casu male perijt ita q̄ non extat et vertitur cōtrouersia de dicto feu. an casus poterit pbari per alios q̄ per pares: et arguit Bal. q̄ sic. l. sicut et iniquū. C. de fide instru. de qua q̄ne dic vt ibi no. per gl. et doc. per cano. in. c. olim. de petni. per Spe. in ti. de instr. edit. §. restat ver. aliud quoq̄. et in Spe. de crimine falsi. in. fi. et inti. de loca. §. nunc aliqua. ver. xxxix. ❡ Quero quid si non interuenit inuestitura publicū sed solummodo testes necessarij q̄ nunc sunt mor tui an tunc poterit fieri pbatio p vas. dicit Bal. q̄ non quia debuit facere examinari testes ad eternā rei memoriā vt. C. de vsuris pu pillarū. l. fi. ff. ad. l. aquil. l. in lege aql. si delictū. C. de testa. l. publicati extra de testi. c. significauit. et in. c. alberi. facit q̄ habetur in aut. si qs ab aliquo. C. de testi. Sed ego putarē fore equū q̄ si posset pro bari eos testes pares et necessarios interfuisse ad inuestiturā no uā q̄ vasal. dz audiri et iuuari per no. per gl. et doc. in. l. ij. C. de bo. pos. sm tab. et ibi habes gl. singularē. Et circa hoc vide q̄. s. dicā

3 in ti. seq. §. sacramentū. in opp. vbi Bal. vr hoc sentire. ❡ † Quero qd in ꝯfessione vas. q̄ fecit ꝯ se corā testibus nō parib⁹ an sibi p̄ iudicet. dic vt dixi. s. in pri. l. ij. in ti. in qb⁹ cau. feu. amit. vbi gl. an gis. Nā tunc demū p̄iudicabit sibi in fauorē dñi fz modū et formā q̄ dño sibi p̄iudicat in fauore vas. sm q̄. s. prime dictū est: q̄ dz

4 procedere a pari vt. s. de for. fid. in fi. ❡ † Quero quid si isti testes erāt pares tēpore inuestiture, sed mō tpe pbationis nō sunt am plius pares an pbabunt. et dic q̄ sic sm Ia. ardi. ar. l. ad testium. §. i. ff. de testa. De rebus dubijs. l. si cognatis facit. s. de cōtrouer. feu. apud pares termina. §. i. Idem dicit ipse si non erāt pares, sz pro paribus reputabantur ar. C. de testa. l. i. dummodo fidelitatē iurauerunt vt in. d. c. i.

❡ De consuetudine recti feudi. Rubrica.

❡ Cōtinuat̄ hoc mō. s. plerūq̄ habita est mētio quēadmodū feu dū acquirat̄ et qualiter ꝯtrouersie decidant̄: sed q̄ dubitari pōt q̄ sit consuetudo recti feudi et singularis in p̄dictis. Iō subijcit̄ hec rubrica. sicut enī turpe est ignorare leges naturales sm Bal. hic q̄ allegat Ia. de are. in. l. cūctos pplos. ibi ponit Bar. C. de sum. tri. et fi. catho. et infert hic And. q̄ ꝯsuetudo loquēs in feudis regni extendat̄ vt cōprehendat baronias et dños vel alias terras ꝯclu dit de quo dixi. s. in prelu. huius operis in noua col.

1 ❡ Feudum acquiritur quatuor modis.

2 Uasallo si dñs dixerit accipe possessionem talis feudi an videat̄ statim accepisse.

1 SCiendum. † Feudū acquirit̄ quatuor modis hic. et p̄sis: vz per inuestiturā per successionē per adeptionem posses sionis p̄cedēte licētia dñi p̄nte curia. Itē et. iiij. si quis stetit in possessiōe feudi per annū sciēte dño et nō ꝯdicente sed seruitia recipiēte. h. d. no. q̄ fe. acquirit̄ per inuestiturā vt hic. et in. c. sciendū in fi. s. de feu. cogni. Uel per id q̄ habet̄ pro inuestitura vz iubēdo vasallū ire in pos sessionē p̄nte curia vel permittēdo ipsum possidere per annū sciē ter seruitia acapiēdo vt hic et in iurib⁹ s. alle. successione aūt p̄pe sm Bal. nō ppzie intelligit̄ acqri feu. sz acqsitū capi ex eo q̄ cū sit feu. antiquū iā erat acqsitū ex ꝯuisione maioꝝ p̄decessorū vt. s. q̄ fuit p̄ma cā hūi. autē in p̄q. et. s. ti. primo. l. fi. sz pōt dici late q̄ in le feu. acqrat̄ successiōe vt hic et pbat̄. s. q̄ feu. da. pos. §. antiquissimo et. s. de suc. feu. c. i. et de gra. suc. in feu. c. i. in prin. et de hoc dixi in. d. c. sciendū in fi. no. q̄ sicut vas. in vera inuestitura vincere dz litem cū plene pbat suam intentionem per dictam inuestiturā, ita in nō vera inuestitura vincere dz cū pbat inuestiturā nō verā, sed fictā iure or dinario vincere dz si inducat id q̄ pro probatione reputat̄ sicut ē sacr̄m q̄ appellat̄ quasi pbat. l. nō erit. §. dato. ff. de iureiu. et quod dixi in. d. c. sciendū. et est ratio pp̄ter p̄sumptionem q̄ est ꝯ dñm q̄ est p̄ns et nō cōtradicit. et per hoc vr cōsentire. d. c. ij. in fi. s. si de inue sti. inter do. et vas. lis oria. et. s. eo. §. fi. et hoc etiā sentit gl. hic posita super ver. probet̄ q̄ per hoc est expedita. no. q̄ possessio inducit p̄ sumptionē pro vasallo qñ perseuerauerit in possessione per annū dño sciente et nō contradicente vt hic. et in. d. c. ij in fi. s. si de inuesti. inter do. et vas. lis oria. facit. c. titius in fi. s. si de feu. fue cōtro. et ex hac presumptione cū iuramēto obtinebit vas. nisi ista p̄sumptio esset elisa per aliquā aliā presūptionē cōtrariā: q̄ tūc vas. nō pos set obtinere neq̄ sibi dz referri sacr̄m vt hic in fi. ad q̄ adduco gl. que solet allegari pro singulari in. l. i. C. qui et aduersus quos facit q̄ no. ff. q̄ metus cau. l. non est verisimile in p̄n. nā p̄sumptio pre sumptionē tollit. c. lit. a. de p̄sump. et. l. omnes. ff. de in integrū rest. nota q̄ feu. rectū indicat̄ qñ quis acqrit possessionē feudi precedē te licētia sibi data p dñm p̄nte curia vt hic. Si, vero dicta licētia fuerit data absq̄ curia. tūc censet̄ feu. abusiuū cū nō trāsmittat̄ ad heredes. c. i. s. qui. mo. feu. ꝯstitui pōt. et ita colligit Bal. facit q̄ dis gl. s. qd sit inue. §. si vero vasal. opp. cū, gl. i. q̄ imo feu. nō cōstituat̄ nisi vno mō. s. p inuesti. casus. s. quib⁹ mo. feu. ꝯ. it. pōt. c. i. ergo ma le dr hic q̄ in plurib⁹ alijs modis. so. di. it gl. q̄ est lōga differētia q̄rere qualr̄ ꝯstituat̄ feu. q̄ tūc ego fateor q̄ nō pōt ꝯstitui vere fe. nisi solū vno mō. s. per inue. ita loquitur ꝯtrariū. aliud est querere qualr̄ acqratur feu. q̄ acqritur pluribus modis vt hic. de hoc re misit te gl. ad ea q̄ dixit in summa. Opp. cū glo. ij. de. d. c. i. s. q. mo. fe. ꝯsti. pōt. vbi ptz q̄ lz dño iubēte qs igredit̄ possessionē feudi nō tñ cēset̄ feu. adeo q̄ ipse possidēs nō trāsmittat in heredē cui⁹ ꝯtrariū hic dr solūit gl. duob⁹ modis. p̄mo q̄ hic dñs ptulit dicta verba p̄nte curia quo casu censetur vere feu. et in eo succedit. ibi vero non p̄nte curia in quo casu nō est vere feu. sed quasi, qñ ille possidebit feu. donec vixerit non aūt trāsmi. ad successores. scdo soluit q̄ ista iura ꝯcordāt vz q̄ bene cēsebit̄ feu. vt hic. sed eo mō quo ibi di sponit̄. s. vt tñ in vita illud retineat nō aūt ad heredes trāsmittat vt hic et ibi et hoc vult gl. vsq̄ ad fi. tu teneas p̄mā so. q̄ tenēt cōis ter oēs doct. vt ibi dixi. et est rō dñe: q̄ qñ curia est p̄ns remota ē ois suspi. qua dñs posset decipi et circūscribi forte per pbationem viliū psonaꝝ et p testes redēptos. ar. s. de ꝯtro. feu. inter do. et, vas. c. i. in prin. q̄ enī sit in p̄ntia principis et curie sue trāsit in notoriū l. omnid. ibi Bal. per illū tex. C. de testa. aa. in. c. si. s. quo tēpore mi les. Itē q̄ ois inuestitura pōt probari per pares vt. s. ti. proximo. Item possessio nō solū acquirit̄ per inductionē, sed etiā per iussuz et multis alijs modis vt no. in. l. i. C. de acqui. pos. ergo si dñs iussit corā parib⁹ vr sufficere sicut si induceret possessionē corā parib⁹ cum eadem sit rō sm Ia. de bel. in. d. c. i. s. q. mo. fe. cōsti. pōt. itē est alia rō sm Bal. q̄ qñ licētia datur in absentia curie tūc feu. nō hz

2 sua substantialia et solennitates requisitas q̄ hic tradunt̄. † Que ro cū gl. iij. an eo ipso q̄ dñs dicit vasallo vt capiat possessionē talis feudi itelligat̄ vasall⁹ apprehēdisse icōtinēti possessionem et rūdet gl. q̄ nō dato q̄ ipse vasal. haberet aium possidēdi: q̄ req ritur etiam corporalis apphēsio neq̄ anim⁹ sine corpore sufficit vt. l. iij. in princ. ff. de acqui. pos. q̄ verum sm gl. quando dicta res fuisset in absentia. sec⁹ autē si dñs dixisset dicta verba in presentia ipsius rei. quia tunc incontinenti videretur tradita possessio per dñm et acquisita per vasallum solo animo vt. l. i. §. si iusserim. ff. de acqui. pos. Et ex predictis colligit gl. q̄ per presentiā solā trans fertur possessio rei absq̄ alia traditione. et ad hoc adducit plures casus similes quos sigillatim declarat. Et postea per tres vers⁹ de quo etiam ponūt cano. in. c. ij. extra de consue. quero cū gl. si q̄ to tēpore sit necesse vasallū possedisse dño sciēte et nō cōtradicen te ad hoc vt presumatur feu. respondet gl. vnū annū vt probatur in. d. c. ij. in fi. s. si de inuesti. inter do. et vas. lis oria. licet aliqui vo lunt dicere q̄ p annos. xxx. per. c. si quis per. xxx. s. si de fe. fue. cōtr. q̄ non est verum: q̄ tunc absq̄ aliquo iuramēto obtineret: q̄ cen setur vera probatio. et ideo non suppletur per iuramentū. item q̄ sm Ia. de bel. et Nico. de neapo. in prescriptione. xxx. annoꝝ nō re quiritur presentia dñi. C. de prescrip. xxx. an. l. sicut. et. l. si quis em ptionis. et collige ex hac gl. q̄ vt habeat locū iste tex. in vltimo di cto requiruntur plura vz q̄ steterit in poss. per annum. item, quod dñs consenserit et non contradixerit. item q̄ recepit seruitia a pos sidente tanquam a vasallo. ❡ Quero ab extra quid in iurisdictio nibus vel iure decimandi vel alijs iuribus incorporalibus quali ter in eis tradita intelligatur possessio. et dixit Ia. ardi. in summa in ti. quibus modis feu. acqui. sub rubricella de feudo decime. et c. cuius opinio Bal. sequitur hic. et licet nō alleget q̄ posset sine pos ses. dari q̄ non possidentur. Ideo sufficit sola cessio que habet̄ lo

eo cuiusdā traditionis.l.ad eum.ff.de dona.cū ibi nota.l.fi.C.qui fiscus vel priua.ibi glo.vel sufficiat vt patiatur vel.vti.per possessionem rei corporalis intelligūtur tradita incorporalia.ar.ff.de iure do.l.si sponsalibus.§.j.C.de here.vel actio.vend.l.fi.l.quoties.ff.de seruitu.l.si edes.in fin.ff.de serui.vrba.predio.l.egi.z l.barū.ff.si seru.vendi.circa hoc vltimū dictū vtrū per traditionem rei corporalis videatur tradita iurisdictio,exēplū causa si tradatur castrum.z dicit q sic si traditur ab eo qui est in pos.iurisdictionis illo volente acquiri iurisdictionem tocius.l.stillicidij.§.fi.ff.quēadmodum serui.amit.Si vero non tradatur sed ego volo occupare tunc non extra de resti.spo.c.in literis.z per Inn.in.c.ex parte.extra de testibus.z de capel.mona.c.dilectus.z circa predicta in.c.j.§.de capi.qui curi.vendi.z dicat Bal.q in istis incorporalibus est vna quasi pos.q̄ cōsistit in habitu.z hoc potestate cōferētis. Alia cōsistit in actu z executione,z hec acquirit operis affectu vt extra de elec.c.trāsmissa.de alia materia per Bar.in.l.ij.in pn.ff.de acq.pos.z in.l.j.in prin.z in.§.si quis.ff.de iti.actuq3 priua.per Bal.in l.nō epistolis.C.de pba.z vide q tāgit Inn.in.c.cū olim extra de resti.spo.z q plene dixi.s.quid sit inuesti.in.§.si vasal.Joā.an.in addi.ad Spe.in rub.de feu.circa prin.

1 Inuestitura noua probatur per extraneos si dñs non habeat pares.

2 Inuestitur ānouā probando vbi dñs est sine paribus nō exigitur aliqua specialis solennitas.

1 **Quid autem.** Et in summa hoc vult q inuestitura noua pbatur per extraneos si dñs non habet pares.secus autem,si habeat licet sint absentes qui expectādi sunt vt corā eis talis inuestitura fiat alr̄ nō valebit.h.o.no.† q 2 vbi dñs est sine paribus non exigitur aliqua specialis solennitas in constituendo vel probando nouam inuestituram vt hic per.§.qd sit inuesti.§.si vero inuesti.no.nō valere actū nō expectatis expectandis,nisi requisiti noluerint adesse f̄m Bal.ar.eo3 que not.ff.de in integ.resti.l.fi.z vbi expectatio frustratoria est non ds quis expectari vt.ff.de statu lib.l.arethusa.z.c.cū cōtingat.de offi.deleg.De qua materia dic vt plene habet in.l.pretor.§.postcasum.ff.de iure fisci.Ideo infert hi.Bal.q si statuto caueē q mulieres non possint ↄtrahere sine pn̄tia duo3 ppinquo3 si noluit ppinqui interesse nō tñ valebit ↄtractus fact⁹ sine eis,nisi ppinqui dolo nollent interesse.nam tūc iudex eo3 p̄sentiā implebit decernendo ratum ie habiturū q gestū fuerit ppinquo3 absentia non obstante ar.l.j.§.j.ff.q falso tuto.auc.facit q no.Bar.in.l.si lōginus.§.fi.ff.de iudi.in.l.si.§.necessitatem.C.de bonis que liber.in.l.cū dotes.§.eo autem tempore.z in.l.ij.§.volunt.ff.io.ma.Not.q presentia parium non excludit solēnitatē circa nouā inuestiturā adhibendam qm̄ expectandi sunt vt in hoc tex.z no.gl.in.d.ti.quid sit inuesti.in prin.in gl.magna.¶ Et ex hoc infert gl.hic posita arg.ad questionem q propter absentiam iudicis quis nō debeat sibimet ius dicere.sed debet ipsum expectare.z f̄m And.de iser.considerabitur vtrum sit longe absens vel parum.ff.de annuis leg.l.meuia.z.ff.de procu.l.sed hoc.Sed tu di.melius f̄m Bar.in.l.ait pretor.§.si debitorem.ff.que in frau.cred.quod si expectatio iudicis esset periculosa,vt q2 interim debitor aufugisset tunc potest sibi facere ius ipsum detinendo vt not.proba.in.l.sed si aliud.§.bellissime.ff.quod vi aut clam.aut non erat sibi periculosa z non debet sibi facere ius sed debet expectare iudicē vt no.in.l.nullus.C.de iudicijs.z in hoc tex.de qua tñ materia dic latius per ipsum Bar.in.l.fi.ff.ad.l.iul.pecu.z de anno.z tribu.l.ij.lib.x.z vide glo.in.l.gñali.C.de decu.lib.x.z optimam glo.j.de pa.iura.fir.§.j.super verbo ptāte.z qd ibi dicam.z per Bal.in.l.sancimus.§.si prefatā.C.de iure delibe.z in.l.consentaneum.C.quo z qñ iudex.l.an eos.C.de execu.rei iudi.Bar.in.l.j.in.xv.col.C.de sum.tri.Bal.in.l.ij.§.z post ori.ff.de ori.iur.Panor.post Inn.in.c.olim causam.de resti.spo.d.Ant.in.c.j.de dolo z contu.z per Spe.in ti.de renū.z conclu.ver.item est beneficium q dicit.Et ad hoc cōmendat istā glo.Bal.Quero ab extra quāto tpe expectabūtur illi absentes pares.Et dicit Bald.qd per duos mēses z nō vltra ar.ff.de iure fisci.l.aufertur.§.qui cōpēsationē.z in.c.potuit extra de locato.vel dicatis q iudex tempus arbitrabitur ex quo nō est a iure limitatum.l.j.ff.de iure delib.et no.in simili.ff.de procu.l.omnium.C.de inge.z ma.l.diffamari.z.l.de die.in prin.ff.qui satisda.cogantur.

1 Iuramentū non semper est deferendū possidēti in re feudali,sed pro arbitrio iudicis.

2 Testis solus an sufficiat ad mouendum iudicē ad delationem sacramenti.

3 Possessio semiplena feudi an probetur per solum testem.

Sacramentum. Iste tex.est notabilis f3 Bal.in.l.in bone fidei.C.de iuretur.in materia iuramēti prestādi p̄sertim cū de feu.est cōtrouersia.nā3 vbicūq3 in hac materia feudali tractat de sacramēto p̄stādo debemus recurrere ad theoricā traditā in isto.§.vt gl.dixit.s.de cōtrouer.inuesti.in prin.z sensit glos.nostra in fin.sm ibi hic.sic ergo zc.z in summa hoc intendit in iuramēto prestando per iudicem non potest tradi certa regula sed relinquitur eius arbitrio.ut deferatur dummodo non deferat nisi habenti presumptionem pro se.si vero nulla est presumptio ab aliqua parte,tunc aut deferat possidenti aut ipsum absoluat per regulā que dicit actore non probante re⁹ 1 debet absolui.h.o.vsq3 ad.§.z cum datur.not.† q non semper defertur iuramentum possidēti,sed pro arbitrio iudicis q̄nq3 defertur possidenti q̄nq3 actori agenti contra possidentē feudū non aūt habuit iste tex.respe.tum ad petentem sacramentum sibi deferri quo casu an liceat parti petere sacra.sibi deferri Bar.in.l.admonēdi.q sic vsq3 ad cōclusionem in cā per.c.cū dilectus extra de fide instru.sed Bar.de salyceto ibidē in.l.in bone fidei.C.de rebus cre.z de iureiur.dicit q immo vsq3 ad sniam ar.l.in tēpus.ff.de here.inst.sed Bal.sequit opi.Bar.dicens ibi q etiā post cōclusionē in cā iudex ex offi.possit supplere per no.p Inn.in.c.cū Jo.de fide instr.q intelligo vt loquit iste tex.quo ad clarificandū pbatiōes iā plene factas,sed quo ad supplendū nō plene factas iudex parte nō petente ex offi.nūq̄ deferet iuramentum in supplemētū Bal.in.l.j.ff.de iuretu.nisi aliqua causa excitaret offi.suum vt hic Bal.sed hic non curo insistere.de forma aūt petendi di.tū sacramentum dixit Bar.q nō debet quis petere in spē sed generaliter et cū videbit de iureiu.ar.l.iij.§.j.ff.de iureiu.sed idem Bal.vbi.s.dicit q2 si ista forma petēdi sit honesta.tñ credit q etiā si specialiter sibi deferri petat q2 semiplene pbauit vel q2 sibi de iure debeat deferri q nihilominus nō sit repellēdus pluribus rōnib⁹ per ipsum adductis ar.l.gracchus.C.de adul.z.l.fi.C.de tēp.in integ.resti.z hec opi.vt dicit hic Alua.seruat in practica:qm̄ ex offi.iudi.defertur quo casu non est curandum de formula verbo3 petendi.l.vbicūq3.ff.de legatis.act.z sensit Bal.vnde aut vterq3 petit iura.z tunc ds deferri iustiori f3 q iudici videbitur attētis ceteris circūstātijs z cui magis credebat vt hic z in.l.labeo.§.idē rubero de inpel.leg.aut alter tm̄ petit z tunc defertur solum petenti z nō alteri.l.iij.§.hoc iudiciū.de dam.infec.z ita dixit Bald.in.d.l.in bone fidei not.q qñ possessor pbauit semiplene sibi dabitur sacramentū forte per vnū testem vt dixit gl.vel alijs modis.vt no.in.d.l.admo.f̄m And.de iser.vel vt puto pōt intelligi qñ possidēs pbauit suā exceptionem semiplene z actor suā intentionē plene q̄ act.z exce.etsi contrarie in origine sed tamē possibiles,quo casu debet iura.deferri reo semiplene pbanti suā exceptionē z tenēt doc.in.d.l.admo.z in.l.in bone fidei,vel dic q ideo possidenti defertur:q2 actor habebat aliq̄ presumptionē pro se z ideo deferē possessori ad ostendendā suam innocentiā vt est casus in.c.fi.extra de iureiur.z ibi etiā no.facit.l.pn̄ti.§.sane.C.de his qui ad eccle.cōfugi.z iste est planus intellect⁹ quē sequit Ja.de bel.z pro quo facit q no.s.de ↄtro.inuesti.§.idē si vasal.Quinimo etiam isto casu posset deferri iuramentum possidenti in materia feudali etiā si nihil per actorē pbetur si iudici videatur expedire per istū tex.z dicā.j.nam propter inopiā pbationū deuenit ad iuramētū q si deferatur semiplene pbanti,tunc dicit delatū in supplementū pbationis vt hic z in.d.l.admonendi.iuramentū enī facit aliā semiprobationē.vñ iste due semiplene cōiungantur z faciūt vnā plenā:q̄m̄ q̄ singula de p se nō p̄nt simul iūcta bene possunt vt no.C.de pba.l.instrumē.sed qñ defertur a parte parti.tūc dicit delatū in defectū probationis vt in.d.l.in bone fidei.C.eo.ti.j.ver.se.Nota q in causis feudo3 nō pceditur ad delationē sacramenti nisi semiplena pbatione precedente vel sit aliquid q moneat iudicē ad deferendū f̄m Ja.de bel.qui in hac materia ita ↄcludit ve3 q si actor plene pbat reus condēnat.l.l.offi.ff.de rei vendi.aut nullo modo pbat absoluit absq3 iuramēto de iure cō.l.qui accusare.Sed in materia feudi pōt iudex deferre sacr.possidēti si sibi vr̄ expedire vt in hoc.§.facit in aut.vt litiu.z iur.§.si quis aūt.aut actor semiplene pbat ve3 p vnū testē vel per pn̄tatam scripturā zc.z tunc aut nouit veritatē z defertur sibi iuramentū.l.iusiurandū.z ad pecuniam.§.j.de iureiur.si vero actor z reus sunt pares.z tunc aut feudū est modicū z deferē actori,aut magnum et tunc reo defertur arbitrio iudicis vt in isto.§.in dubio vero magis deferē possidenti vt insti.de interdic.§.cōmodū.z potius reo q̄ actori vt no.in.d.l.in bone fidei.Ex p̄dicta limitat Bal.in ↄtrouersia sup feudo antiquo s. vero esset sup inuestitura noua,tūc statur sacramento dñi,nisi aliud pro possidente faciat.vt.s.ti.pri.in prin.z supra si de inuesti.inter do.z vasal.lis oria.in pn.z circa 2 hanc distinctionē.§.de gradi.suc.in feu.c.j.§.fi.† Quero cū gl.an sufficiat vnus testis ad mouendū iudicē ad delationē sacramenti z respondet glo.q sic.z ad hoc allegant plures cōcor.vsq3 ad §.cum sit.Sed aduerte dum gl.alleg.l.si quis decurio.C.de decurio.debet allegare.l.si quis decurio.C.ad.l.corne.de fal.que ad nostrū propositum facit z allegatur per glo.in.l.iusiurā.C.de testi.Et de ista materia statim dicam.j.latius.Oppo.subsequēter cum dicta gl.ↄtra.s.proxime dicta de.§.si vero moriantur in auē.de testi.fa.dic q potius concordat:q2 ibi solū creditur pducenti scripturam notarij cui soli creditur vt ibi.z ita no.in.d.l.iusiurandum.Oppo.subsequenter cū dicta gl.de.l.maritus.ff.de questio.vbi an illa ti5

potest torqueri cōtra dñm suum licet vnus testis deponat contra dñm quia vnus testis non facit indicium ad torturam vt ibi patet solu. ibi ideo prohibuit questionem haberi illius ancille non ex eo qz nō pcederent indicia sufficientia per vnum testem: sed qz in caput dñi sui non debuit torqueri vt l. j. C. de qōnib9. Et hoc voluit glo. vsqz ad ver. item is. de quo contrario clarius habet per gl. in l. bone fidei. de iureiur. ¶ Opp. ab extra. nam ad solennitatem inuestiture super acquisitione feudi requirunt saltē duo testes necessarij ad hoc vt inuestitura valeat vt. s. ti. pcedē. ergo si vnus ex testibus ad solennitatē requisitus deficiat nō probatur act9. l. si vn9 C. de testa. et per consequēs male disponitur in isto. §. et q cā posset expediri per vnū testē mediāte sacramēto. Sol. ego fateor q a principio tēpore inuestiture necessarij sint dicti duo testes et pares vt ibi. sed secus est tēpore pbationis quia tunc poterit cā suppleri et expediri sm formā huius. §. sed tu forte dubitabis quō sciā q tēpore inuestiture deficit numerus requisitus. Et ad hoc rñdeo qđ iste testis examinatus deponat de veritate inuestiture et eius solēnitate, et sic pbabit semiplene. alias aūt nō pbaret nec esset locus delationi sacramenti quemadmodū dicimus in materia testamentoꝝ put disputat gl. in l. ij. C. de bono. pos. sm tab. sm Bal. et intelligas etiā q hoc opat ꝯsuetudo feudoꝝ p istū. §. in quātū discreparet a regulis iuris cōis. vt. s. de feu. cogni. c. j. Et vide q dixi s. ti. pri. q. ij. ¶ Quero cui dz deferre an actori vel reo. et doct. iuris canonici in c. fi. et nostri in d. l. admonendi. et in l. bone fidei multa dicunt facientes plures cōsiderationes. tādē videtur cōiter sm oēs q sit arbitrarium p istū tex. vide ibi, qz non multum attinet ad materiā nostrā. dixit quoqz Bal. in l. in bone fidei q in feudo et si sit magna res, nihilominus defertur sacramentū possessori ex semiplena pbatione qz possessio aliquid adiungit presumptioni vni9 testis per istū tex. nō aūt defertur actori in magno seu ex semiplena probatione vt tenet hic And. de iser. dicens q in hoc non putat fieri differentiā in fe. a ceteris rebus. Et ad predicta facit not. per glo. s. de ꝯtro. inuesti. in prin. et dicit Bal. hic magnaliter in ista materia. In hac ergo ꝯclusione remaneam9: qz aut dñs possidet et vasallus nullo mō pbat: tūc absoluit dñs nullo pstito sacramēto. Aut possidet vasallus et dñs nihil pbat et tūc si vasalli possessio est antiqua eius sacro diffinit et absoluit. Aut noua tūc dicit sacro dñi nisi aliud p possidēte faciat. Aut pbatio pro agente dño vel vasallo est semiplena. Et tunc cui sit deferendū sacramentū ꝯmittit arbitrio iudicis, qui qñqz actori qñqz reo qñqz neutri deferet vt hic dicit. et ita intelligit et limitat. s. de ꝯtro. inuest. in pri. et s. si de feu. inter do. et vas. lis oria. c. j. vbi nō existētib9 pba. res decidit sacramento possidētis q est verū si iudex possidēti crediderit sacr̄m esse deferendū. ¶ Demū post Bal. Quero cū vt dictū est superius reqratur asialis possessio. † Nūquid p vnū testē

3 ista possessio semiplene probetur ita q super ea deferatur sacramentū in defectū probationis? Rñdeo qđ qz cū ita pos. pbari dz ad deferendū iuramentū in cā principali opz q pbet plene: qz vn9 testis sup indicio nō facit indiciū: vt no. i. l. fi. C. fami. her. ¶ Quero an materia hui9. §. posset trahi ad iuramētū q defertur a lege. vbi gr̄a. dicit statutū q de dāno dato stetur sacramēto accusatoris. An iudex poterit ex arbitrario mutare. dic q nō. arg. l. pspexit. ff. q et a qb9 Jaard. in l. j. C. si aduersus lib. et Bald. s. Ultimo post Bal. quero si ecclesia est dña et prelatus habet cōsciētiā ꝯtram ꝯsciētie ꝯuētus qualr iurabit. rñdeo sm ꝯsciētiā cōuentus: qz ipsi nō est maior pars capituli imo nec hz mediā vocē. si ad totū capitulum cōferat. c. postulasti. et ibi habet de ꝯcel. pben. exēplū. magistratus interponit autoritatē in creatione syndici vel magri societatis. nemo cū dixerit magr̄m societatis habere vocū dimidiā in factis collegij qz sufficeret sibi adherētis vnius q est falsum not. Jo. mona. in c. preci. de testa. lib. vj. in gl. sua que incipit. et ita abbas de cōscientia vt no. Jmo. et Panor. post glo. in c. fi. de pscrip. no. in l. j. C. de bonoꝝ pos. sm tabu. et adde q not. in c. cum veteri. de elec.

Et cum datur. Iste vers. ponit formā qualr ille cui deferē iurare dz. h. d. vbi iuramentum delatum est p dñm vasallo tunc iurare debet vasallus cū xij. sacramentalibus inter quos sint saltem sex sui ꝯiūcti vl debet ipse vas. referre eodē modo iurandū. et si deferat iuramentū dño per iudicē tunc dñs iurat cū xij. sacramentalibus siue de coniunctis siue de vasallis esset nec admitteē iusiurandū si voluerint iurare se ita credere sm cōscientiā suā q similiter habebit locū in sacramento prestādo per dñm si in facto pprio iuret. hoc est qz illud feudū de quo disputat dependet a facto suo proprio. secus vero si depēdet a facto sui patris vel alioꝝ antecessoꝝ suoꝝ: qz tūc iurabit se ita credere sm suā ꝯsciētiā. h. d. vsqz ad ver. in quibus no. casum in quo magis credit parētibus et ꝯiunctis q̄ extraneis q pz qz vas. necessitat ad iurandū cū sex cōiunctis. alios aūt sex pōt eligere etiā extraneos: et est rō qz isti cōiūcti psumunē rōne sanguinis melius scire veritatē q̄ extranei vt. l. de tutel. cū ibi no. C. de in integ. resti. mil. et in l. octaui. ff. vnde cogna. dño iurare debens tū

imponitur talis necessitas vt secū adhibeat cōiunctos si nō vult de quo statim dicā. p hoc est expe. gl. ij. hic posita. no. casum in materia feudali dñm esse melioris cōditionis q̄ vas. q pz qz vas. necessitat adducere ppinquos ad iura. nō aūt dñs. et hoc vult et gl. i. s. sui pn. Itr hoc disponit q vas. indistincte iurat de veritate et non sm cōscientiā sed nō sic dñs: qz in eo distinguit an in facto pprio vl alieno q vr esse ꝯ regulā feudoꝝ positā. s. de for. fi. in fi. vbi ad paris iudicant dñs et vas. sed dic esse fatendū q paritas inter eos seruari dz vt ibi. sz hic loquimur respectu iudicis qui ex pbationibus et psumptionib9 vult informare animū suū iuxta ea q̄ traduntur in l. iij. §. ij. ff. de test. et. s. e. §. sacr̄m. in pn. merito. cū l pbationib9 et iuramētis lex psumat magis ꝯ vas. q̄ ꝯ dñs. l. q bona. §. pe. ff. de dā. infec. l. de die. §. iubeē. ff. qui satis. cog. et p tāto maior necessitas imponit vas. q̄ dño cū vas. debeat psona dñi videri scta. vt. l. liberto. ff. de obse. lib. videmus sitr q vas. iurat dño fidelitatē nō autem ecōtra vt dixi in ꝯtrario. no. casum in quo qs iurare dz sup incerto q pz qz vas. necessitat ad iurādū sup veritate nec excusat si iurat sm cōscientiā suā. vñ vr q ꝯpellat ancepo subire piuriū contra l. videmus in pn. ff. de in litem iura. et hoc vult gl. fi. hic posita. sed intelligas istū tex. et gl. pcedere sm And. de iser. qñ vas. poterat se certificare de illo sup quo iurare dz: qñ si esset tale factū sup quo nō posset se certificare. tunc fateor q nō dz cōpelli subire ancepo piuriū et posset iurare sm cōsciētiā et facit ar. j. in. §. seq. vel sm Jaco. de bel. dic latius in isto casu qz aut iurare dz qs ad suum cōmodū aut incōmodū aut scdo ad alterius tm̄. primo casu aut tractat de lucro sicut vasallus: et tunc cogitur iurare causatiue si vult obtinere de alieno facto affirmādo vl negādo: qz dñs posset sentire magnū dānū si staret sue ꝯsciētie aut certe ꝯ dāno euitādo vt hic dñs facit tūc de suo facto iurat sm veritatē affirmā. vel negādo de alieno facto sm ꝯsciētiā ar. l. extra. C. de pba. et. l. rōnes. de cōuem. fisci debito. l. si. scdo casu aut est admi. q dz iurare et nō cogit subire ancepo piurium vt. d. l. videamus. et l. marcell9. aut est testis et si negat factū nō cogitur subire periuriū vt. s. quid sit inuesti. §. si enim aut firmat factū et cogit sup facto alieno iurare ergo affirmando cogitur testis non negādo. vt. C. de test. iusiurandū. et. l. ad testium. Quero cum glo. ij. quid si vasallus non habeat parentes seu propinquos quid tunc fiet. et rñdet gl. q tunc pducet extraneos ad iurandū in supplementū. nam sepe accidit hoc in similibus fiendis vt ppter inopiā pbationis admittant aliqui testes qui alias nō essent admittendi vt. l. quoniam in fi. C. de hereti. et. ff. de testi. l. ij. Et hoc vult gl. vsqz ad fi. Ex quo no. q ex defectu pbationū testes recipiūē qui alias nō recipiētur vt extra de elec. c. cū dilecti. et p Jnno. extra de accu. cum dilec. facit q dictū est. s. ver. q aūt. et. j. de noua feu. §. j. item collige q parentes de quibus iste tex. facit mentionē capiunē pro oibus cōiunctis vt dixi in tex. opp. ab extra q imo parentes vel cōiuncti non admittunē in testes. l. testis idoneus. ff. de testi. so. hic non admittunē veri testes, sed iudex ex eorū dicto presumptionē capit ad ita opi. put in simili no. gl. in l. etiā matris. ff. de pba. Nec etiā isti tales sacramentales deponūt tanq̄ testes sz credūt vera esse ea que pducēs eos iurauit vt l. c. fi. extra de purgacano. et dixi. s. si de inue. inter do. et vas. lis oria. et de ꝯtro. feudi. in prin. Solue. vt ibi no. et tenet Ja. de bel.

1 ¶ Iuramentū decisiuū qñ deferē per dñm vasallo et ecōuerso non est necesse iurare de calumnia.

2 Dominus iurans iuramento calumnie an possit tale iuramentū exigere a vasallo.

In quibus. Vasal. non potest exigere iuramētū calūnie a dño suo sed nec dñs dz exigere a vasallis: alioqn si ipse exigeret a vas. cogereē iurare et ipse qz q qs que iuris et c. h. d. ¶ No. ex tex. ibi in quib9 cāis † q qñ deferē iuramentū decisiuū p dñm vas. et ecōtra nō est necesse pri9 iurari de calūnia vt in simili in l. iusiurandū. et ad pecunias. §. qui iusiurandum ff. de iureiu. Et ideo subdiē in quibus causis et c. qz clare cōtinuando ad predicta. Ideo intellec. ad tex. ex his verbis colligi et figurari potest iuxta materiā proxime precedētē v. g. q vasallus cui delatū erat iuramentū decisiuū volebat q dñs deferēs iuraret de calūnia et c. Et hūc intellectū sensit And. de iser. et gl. et gl. ij. hic posita dū exēplificauit dñm patrono qui cū deferat iuramētū decisiuum liberto suo nō teneē ipse dñs iurare de calūnia. d. l. iusiurādū. §. hoc ius. vbi casus pōt tñ intelligi et extēdi ista determinatio huius. §. vbicūqz est ꝯtētio inter dñm et vas. de cā feudali vt non iureē de calumnia etiam dato q non fuisset ad hoc delatū sacr̄m veritatis. Et ita videē explicasse Jac. de bel. Bal. et Jac. ardi. et tunc exponere debes istum tex. in quibus etiam causis. s. feudalibus et quilibet intellectus est bonus put. j. patebit. Nō pōt esse in hoc. §. ita generaliter decidēdi multiplex fuit vt in gl. no. regulā hic traditā vez q quisquis iuris et c. vides hic tex. similē qs habeē in l. fi. C. de fruc. et lit. expē. et in c. si motu proprio. de pbē. li. vj. cū ibi no. et q no. de mutuis petitio. et per Cy. et doct. in l. ratos. C. de rescin. ven. c. cuz omnes. de consti. et intellige quod impatoꝝ hoc statuit sine postu. alicuius nec fuit hoc suū statutū iniquū: qz idē dicit in vasallo qđ

in patrono vez voluit hãc esse legẽ gnalẽ ꝛ cõez. ꝛ p hoc postq̃ voluit q esset lex gnalis nõ est fiẽda vis siue postulatione dñoꝝ siue nõ fm And. de iser. vel q de hoc erat ꝯtẽtio corã imperatore qui als voluit tollere altercationẽ de medio. Ideo hãc determinationẽ fecit ꝛ p lege haberi voluit vt ex supradictis colligit. ꝛ dicit hic bal. q regula q gsẽq iuris hz hic locũ p extẽsionẽ ꝛ nõ p intẽtionẽ ar. l. q bona. §. si go. ff. de dã. infe. ꝛ iõ dixit hic gl. q lz impator hoc statuerit ad postulationẽ dñoꝝ ꝛ ipsoꝝ ꝯtẽplatiõe fuerit motus. tñ ppter eqtatẽ dicte regule voluit legẽ esse cõem ꝛ reciprocaz. Ita etiã declarat And. de iser. hic. ¶ Opp. ab extra ꝯtra supra scripta q imo non fuerit bona equiparatio de liberto ad vasallũ. Nã nõ reperit iure cautũ q liberto sit remissũ iuramẽtũ calũnie: ergo iurare; dz. l. q bona. §. q alieno. ff. de dã. infe. l. de die. §. fi. ff. q satisdacog. ꝛ per ꝯñs nõ fuit bona ista determinatio q vas. iurare nõ debeat: q: arguẽdo a fili dz iurare sicut iurat libert⁹. So. aliud rõ reformat pactũ in vasallo q̃ in liberto cũ dñs eandẽ vicẽ debeat gerere vasallo. vt S. de forma fide. in fi. q nõ ita in liberto. Itẽ qr vasallus semel iurauit ipsi dño q secus est in liberto. Vñ nõ est credẽdũ q ipse vas. postq̃ iurauit primo sit memor diuini iudicy. l. fi. C. ad. l. iuliã repetũ. facit ad p̃dicta q in fi. no. S. de mil. vas. qui cõtu. est. §. fi. ꝛ q dixi in. d. ti. de for. fid. Verũtñ vnũ nõ omitto qd Jac. ardi. vr transire Bal. ꝛ lz q propter paritatem seruãdã in iudicys intelligat etiã liberto remissum iuramẽtũ calũnie q impbat Baly. in. d. §. q iniurã. q est diuersa rõ in patrono. s. ppter honorẽ ꝛ reuerentiã, q secus est in liberto. ꝛ hoc puto verissimũ ẽt p ea q̃

2 supra dixi. † Quero ab extra si dñs iuraret de calũnia verũ posset exigere simile iuramẽtũ de calũnia a vasallo. ꝛ dixit Ja. de bel. qd sic facit rõ q: vtit iure cõi. Itẽ qr priuilegiũ datũ dño nõ dz retorqueri ꝯtra eũ. l. si iudex. ff. de mino. in ꝯtrariũ facit q: ista lex cõis istud priuilegium iã est acquisitum ipsi vasallo. vñ dñs nõ põt illud sibi auferre vt. d. l. iij. ff. q quisq; iuris. itẽ qr talis ptis nõ dz cõferri in ptãtẽ aduersary. ar. l. si idẽ. §. q si mutue. ff. de iur. om. iudi. item qr si illud beneficiũ sit cõcessum vasallo ex quadã ꝯsequẽtia nihilominus põt eo vti principaliter pro se etiã inuito dño. vt ff. de contra tabu. l. si post mortẽ. §. fi. ꝛ hanc partẽ sequit Bal. quã puto verã. pro qua facit. c. prudẽtiã. de mutuis peti. in rõne sui. et l. fi. C. de fru. ꝛ lit. expẽ. Itẽ qr postq̃ẽ si lex cõis dz reddere ius suũ vnicuiq; ꝛ gnalr obseruari. l. iustitia. ff. de iusti. ꝛ iure. ꝛ p hoc ptz rñsio ad. d. l. si iudex. qr hic loquit de. l. q̃ est cõis vtriq; parti. ibi vero minor solus habebat priuilegiũ qui est potior aduersario qui veniebat, ad q facit. l. j. C. de repu. que fi. in iud. vel ibi loquimur in correlatiuis sicut in. l. fi. C. de fructi. ꝛ li. expen. l. j. ꝛ ibi Bart. C. de cupressis. lib. xj.

1 ☞ Vasallus nõ põt dñm accusare vel ꝯ eũ testimoniũ reddere in causa ciuili siue criminali al's perdit feudum.

2 Vasallus cõpulsus per iudicẽ ferre testimoniũ cõtra dñm an perdat feudum.

1 **Similiter.** † Vasal. nõ põt dñm accusare vel ꝯ eum testimoniũ reddere in cã ciuili vel criminali ꝛ si ꝯfecerit feu. amittit, lz qdã aliter dixerũt. h. d. ¶ No. vas. temerarie accusantẽ dñm feu. priuari. nã si excusationẽ suã pbaret esset excusandus nec priuaret. l. q cũ maior. §. fi. de bo. q̃ libe. intelligit nãq; iste tex. nãq; de accusatore calũniãte vt ibi no. gl. lz ibi teneat ꝯtra per. l. fi. C. de delato. de quo in. §. sed ꝛ q delator. in pmo no. S. q̃ fuit pma cã bñ amit. Itẽ intelligit iste tex. qñ per accusationẽ dominus sustinet graue dispendiũ. secus aũt si leue. vt not. in. §. preterea. S. que fuit prima cã bene. amit. ꝛ dixi in tex. itẽ nõ hz locũ determinatio huius. §. in pluribus casibus no. in. d. §. sed ꝛ q delator quos ibi specificaui in quib⁹ facit regula hic tradita vbi videas. No. q vas. testimoniũ reddens contra dñm priuandus est feu. siue, deponat in causa ciuili siue criminali quod intelligas in alia cã q̃ feudali in qua bene põt esse testis contra dñz vt. S. eo. in prin. l. ver. q aũt. ꝛ. S. qd sit inuesti. §. j. ꝛ tenet Bal. in. l. libertoꝝ. in fi. C. q̃ testi. ꝛ intellige hoc procedere qñ pduceretur in testem in controuersia. sup inue. vt ptz in. c. j. S. qui testes sunt neces. ad proban. no. in ne. qr al's vas. non posset testificari pro dño nec dñs pro vas. si lis esset super ipsa re qr aliqs cã vendicaret ab ipso vas. vel dño quia est propria cã. ff. quãdo ap. sit. l. j. §. in ppria. ꝛ tz Jo. an. in add. ad Spec. in ti. de test. §. j. ver. quid de vẽditore. ꝛ idẽ dicit ipse de emphyteota. ꝛ ita saluo dictos doc. q al's viderentur ꝯtrary facit ad predicta q dixit spec. in ti. de testi. §. j. ver. sed nũquid vas. ꝛ. S. quid sit inue. §. j. in alia aũt cã nõ feudali q̃tũcũq; modica pbibetur vt hic. sed dubito q̃ sit rõ o sie quare vas. accusando dñm de re leui ex qua dñs nõ sustinet graue dispẽdium nõ priuatur feu. vt dixi in. d. §. sed ꝛ qui delator sup tex. sed tñ pbibendo testimoniũ ꝯ dñz etiã de re modica priuat feu. vt hic vr absonũ. Alua. hic dicit q hoc fecit eũ multũ dubitare cũ null⁹ doct. hoc tãgat. ꝛ putat q potuit ẽẽ rõ q: qñ vas. accusat venit principalr ad accusandũ ppter se et nõ ꝯtẽplatione alteri⁹. sed qñ venit vas. nõ spontaneus sed tãq̃ testis nõ venit ppter se, sed cõtẽplatione alterius. vñ magis psumit malus animus ipsius ꝛ magis ingrat⁹ seruiẽdo alteri ꝯ dñz q̃ qñ

sibi ipsi seruit. itẽ qr sciẽter vr manifestare credẽtiã dñi sui in eius

2 dãnũ vt pbat in. c. j. S. hi. põt esse ti. qui. mo. feu. ami. † Queo cũ glo. ij. qd si iste vas. fuit cõpulsus p iudi. ẽ ad ferẽdũ testimoniũ an habeat locũ determinatio hic posita. ꝛ rñdet glo. q non, dicẽs q iste tex. intelligit de spontaneo deponẽte, nõ aũt in coacto vt pbat in d. l. post legatũ. §. is vero. facit q no. in. l. ij. §. j. ff. si qs contrã qr officiũ testis coacti nõ dz sibi esse dãnosum. ꝛ allegat. §. ei. ij. q parum fa. Et hoc vult vsq; in fi. Ex qua glo. no. aliã limitationẽ ad istum tex. vt nõ habeat locũ in vas. ad testifi. andũ coacto. Sed quãdo potuit cõpelli cũ excuset nec cogat inuitus sicut de liberto ꝯ pronũ l. lege iulia. in. fi. ff. de test. ꝛ. d. l. libertoꝝ. qñ circa istũ articulũ est distinguendũ, q interdũ pbibet qs testimoniũ nõ vocat⁹ ab accusatore neq; iudice ꝛ talis est suspectus. l. q̃ ola. §. j. ff. de prear. Interdũ quis est vocatus a parte nõ tñ a iudice. ꝛ sic spõte attestat tũc tale testimoniũ hñ valet. d. l. post legatũ. §. is vero. ꝛ. d. l. q cũ maior. §. fz si nõ accusauit. verum si qua pena imponit pbibẽtib⁹ testimoniũ spõte hãc patiet: vt l. d. l. libertoꝝ. Interdũ venit ad instãtiã ptis vocat⁹ p iudicẽ sicut fit cõiter. tũc magis vz ei⁹ testimoniũ. verũtñ si quã excusationẽ hẽat iste vocat⁹ ꝛ ea nõ est vsus dicet spõte testificasse ꝛ penã patiet. d. §. is vero. ꝛ l. d. l. q cũ maior. §. lz si nõ accusauerit. Si aũt opposuisset excusationẽ suã iudex tñ coegisset dicere testi. tũc dr coact⁹ testificasse. ꝛ per ꝯñs excusaret. l. nõ videtur §. qui iussu. ff. de reg. iur. ꝛ. l. furti. §. qui iussu. ff. de his qui no. infa. ꝛ per Dy. in. c. q quis mãdato. ꝛ in. c. ea. de reg. iur. lib. vj.

1 ☞ Reus est absoluendus si actor nihil probet, etiã absq; aliq̃ sacramento.

2 Vasallus si stetit per annũ in possessione tũc possessio inducit presumptionẽ pro vasallo.

Item si inter. Vbi cõtentio est de feu. ꝛ vas. agẽs ꝯ dñm possidẽtẽ nihil pbat absoluitur dñs absq; aliquo iuramẽto. si vo dñs ag. ꝛ nihil pbat ꝯtra vas. qui iã possedit anno ipm feu. tũc cã finit per iuramẽtũ vasalli. si ãt minus anno possedit tũc cã finit per iuramẽtũ dñi, nisi aliqua presumptio sit pro vas. h. d. No. tex. ibi absoluat q si vas. agat de feu. cõtra dñm possidentẽ ꝛ nõ probat q dñs absoluitur. ꝛ ideo absq; iuramẽto per regulã qr actore non probãte ꝛc. ꝛ cum in totũ ipse agens deficit in probatione: ꝛ probatur in. §. sacramenti. S. e. secus autẽ si vas. haberet aliqd pro eo: qr tũc daret sacrm dño possidẽti si iudici videat put pbat in. d. c. fi. S. si de inue. inter do. ꝛ vas. lis

3 oriatur. vbi dñs possidẽs iurat cũ. xij. sacramẽtalib⁹. Et sic nõ ob. vt dixi in. d. §. sacrm. ¶ † No. regulã cõem q actore nihil probante reus est absoluẽdus etiã absq; aliquo sacro. vt hic ꝛ in. l. q accusare. C. de eden. l. ij. C. de proba. l. fi. C. de rei vẽdi. q̃ regula ꝛ si sit vera. de iure tamen in materia feudali posset iudex eã seruare prout sibi videat vt in. §. sacramentũ. ꝛ in. c. ij. circa mediũ. S. si de inuest. inter domi. ꝛ vasal. lis oriatur. Attentis presumptionibus ꝛ circũ

2 stantijs circa hoc vide vt dixi in. §. sacrm. in. ij. no. † Not. ex secũda parte q tunc possessio inducit psumptionẽ pro vas. vez qñ stetit per annum in possessione intelligas pacifice domino sciẽte vel nõ contradicente ꝛ seruitia ab eo tãq̃ vas. recipiente vt dixi. S. eo. in prin. in scda. q. gl. hic posite remittendo se ad. S. notata. ꝛ pbatur in. d. c. fi. S. de inuesti. inter domi. ꝛ vasal. lis orta. quo casu dixit ibi Bal. esse singularem casum. sed prout vides habes hic tex. similẽ. S. in principio ti. ꝛ in. c. titius. S. si de feu. fue. contro. vnde ergo nõ est necesse q dominus sciat qr tempus illud ex quo inducitur ista presumptio non currit ignoranti: vt no. gl. ij. §. pe. S. qualiter olim feudum alie. pote. ¶ Oppo. ab extra q imo requiratur q vasal. possideat annis. xxx. ad hoc vt presumat p vasallo vt pbat in. c. fi. supra si de feu. fuerit cõtrouersia. Solue vt dixi. in. d. c. fi. in oppo. si. prima.

¶ De lege corradi. Rubrica.

¶ Continuatur hoc modo. Supra tractauit qualiter cõtrouersie feudales finiantur. nunc vero coram quibus.

1 ☞ Cõtẽtio si fuerit capitaneos diffiniri debet per legẽ corradi coram rege.

2 Dignitas ꝛ potentia personarum litigantium ꝛ nõ res super qua litigatur considerari debet ex lege corradi.

1 **Lex corradi.** † Si inter capitaneos ẽ ꝯtrouersia dz diffiniri p l. corradi, corã rege. si vo inter valuasores tunc corã parib⁹ curie. verũ ista lex nõ seruat mediolani sz distiguit aut ẽ ꝯtẽtio inter duos de hñtib⁹ iores rega ligeisq; fuerint tũc decidit corã rege. alie vero corã parib⁹ curie. h. d. pmitte p euidẽtia q capitane⁹ ẽ ille q recognoscit feu. ꝛ dignitatez inmediate a rege seu a principe sicut est dux comes marchio ꝛ similes. ꝛ isti tales appellãtur pprie capitanei regni seu regis. est etiam alia species capitaneorũ vez quando aliquis recognoscit feud. a predictis ꝛ mediate a principe vel a rege ꝛ, iste talis est ꝛ reputat inter maiores regni, seu regis valuasores

qui

qui hodie etiã appellant capitanei vt pdicta pbant .§. q feud. da. pos. in pn. ⁊ in fi. ⁊ .§. de natura feu. c. j. ⁊ in ti. qs dicat dux mar. vel co. De primis namq capitaneis q sont duces comites marchiões ⁊ siles imediate pcedentes a pncipe loquit iste tex. in pmorñso vt I perator in casis ⁊ ɔtrouersijs ipsoꝝ sit iudex cõpetẽs. Aduertẽdũ ẽt puto ꝙ iste leges corradi nõ faciũt ius cõe qr tũc erat rex Alemanie nec habuerat coronã ⁊ apbationẽ a papa nõdũ nact⁹ fuerat. ita Old. ɔsi. clix. incipit ex psiti themate dictũ suũ procedit tenẽdo opi. Old. p qua ɔsoluit ꝙ iperator ante coronationẽ nõ habet administrationẽ plenam: sed qr in hoc magna est disceptatio ⁊ cõis opi. ⁊ obseruãtia est in ɔtrariũ dicite vt late disputaui. in c. q
2 venerabilẽ. q fil. sint legi. † No. ex lege corradi in discernẽda iurisdictione ɔsiderari dignitatẽ ⁊ potẽtiã psonarũ litigantiũ ⁊ non rẽ sup qua litigant: qr si qd vertit inter duces comites vel mar. ⁊ similes qui dicuntur capitanei, imperator dz esse iudex. Et sic verbũ rege capit hic pro rege romanorũ qui ⁊ iperator ⁊ facit .§. ti. pri. §. in quibus. ⁊ .§. sacramentũ facit. c. i. j. de vas. qui cõtra cõsti. Lotha. ¶ No. ex cõsuetudine mediolañ. vez in decernẽda iurisdictione considerari rem ipsam cuius occasione controuer. mota est. non aũt psonas litigãtes: qm de quacũqz re pcedente bñficio principis ipse princeps est iudex ɔpetẽs nõ facta aliqua discretione personarũ. ⁊ potuit esse rõ mediolañ. qr sol⁹ pnceps est ille q hz extimare ⁊ in regulare sup suo bñficio vt pbat in l. nerati⁹. ff. de reg. iur. facit extra de iu. iu. c. cũ venisset. ⁊ l. fi. C. de legi. itẽ pter periculũ collusionis p l. si suspecta. ff. de inoffi. te. ⁊ l. si perlusione. ff. de ap. cũ inuestiens tenetur de euictione iuxta ea q dixi in. c. j. §. si de feu. vas. interpel. fuerit. Que aũt sit melior ⁊ pbabilior ac rationabilior determinatio. An lex corradi vel mediolani. Dic ꝙ illa lex corradi est tenenda tanꝙ cõis: qr lex imperialis: vt insti. de iure naturali. §. sed ꝙ principi. Item qr propter rõnẽ quã supra assignaui q videtur multũ necessaria vt potentes pacificent: ⁊ vt minus potentes nõ supplantent in iure suo l. si. C. de iure iu. cũ si. ¶ Op. ab extra qr hic nulle sunt gl. cõtra primã partẽ in scbo rñso in eo ꝙ pares curie hic cognoscũt de ɔtrouersia q oritur inter valuasores: qm hoc videt esse cõtra ea que habent in. §. pe. j. de pbi. feu. alie. p Fed. vbi cognitio est dñi: qm inter dños ⁊ vas. est controuersia. So. ibi ɔstabat vtriũqz litigantẽ esse vas. eiusdẽ dñi: sed erat cõtentio inter eos de aliqua parte feudi, ⁊ tunc dñs est iudex vt ibi. Sed hic ɔstabat vnũ tm̃ esse vas. de feudo aliquo de quo non est qd. verũ qd erat super alio feu. quo caso pares debẽt esse iudices vt hic ⁊ .§. apd quez vel quos qd feud. termi. debeat. c. j. scbo rñso. ¶ Opp. ad idẽ de. c. seq. vbi corã iudice vel arbitrio dz ventilari talis cã q vertit inter duos vasallos. sol. ibi dubitabat quis eoꝝ esset vasallus: ⁊ ambo ptendebãt inuestiturã ab eodẽ dño ⁊ vterqz ipsoꝝ dicebat esse suũ feudũ. hic aũt certũ erat ꝙ vnus eoꝝ erat vasallus de alio feudo, ⁊ ita no. gl. in. d. §. pe. j. de pbi. feu. alie. p Fede. ¶ Oppo. qm in iudicãdo nec debet fieri discretio personarũ: qr ita dz iudicari ⁊ pariter magn⁹ sicut paruus l. rem nõ nouam. C. de iudi. Sol. sm Bal. illa regula est vera in casibus nõ reseruatis. sed fallit isto casu quẽ sibi voluit imperator reseruare propter rõnẽ qua .§. dixi.

1 ¶ Competitores eiusdẽ feudi si sint pares quos nõ cõstet esse vasallos: tũc causa ventilari debet corã iudice ordinario ⁊ non coram domino.

Sed inter.

Plures litigãtes de eodẽ feu. debẽt cãz ꝓdictã ventilare corã iudice vel arbitro siue allegẽt inuesti. ab eodẽ dño siue diuersis, dũmõ alis vasalli nõ sint eiusdẽ dñi ⁊ oẽs allegẽt per eondẽ dñm inuesti. ⁊ poterit idẽ dñs
1 possidẽti gratificari, nisi aduersari⁹ ɔtrariũ pbauerit. h. d. † Noc. ꝙ vbi pares sunt ɔpetitores eiusdẽ fe. quos nõ ɔstat esse vasallos nõ vẽtilat talis cã corã dño sz corã iudice ordinario vt hic ⁊ .§. de pace tenẽda. §. si duo. ⁊ §. si tres. vel etiã corã arbitro vt hic ⁊ j. an apud iudicẽ vel do. c. j. No. ꝙ in dubio põt dñs vni ex ɔpetitorib⁹ gratificari ⁊ guarentare. i. firmũ ⁊ stabilem facere. ⁊ est vocabulũ castorum. ipsum in sua possessione mediante sua informatione ꝙ dabit iudici vt probatur in. d. §. si duo. ⁊ ꝙ ibi dixi in. i. oppo. ⁊ in §. si tres in oppo. facit in. l. si quis seruũ. §. inter duos. ff. de leg. ij. ⁊ qua materia gratificationis habet in. c. venerabilem. extra de elec. in verbo fauere. vel forte põt intelligi iste tex. ꝙ dñs voluit guarẽtare vasallũ suscipiendo litem in se put dixit gl. in. l. ij. C. vbi in rẽ act. de quo tetigi in. c. si vas. vltimo .§. si de feu. fue. controu. not. ex hac litera sm And. de iser. ꝙ vas. põt cõpromittere de feu. qñ est ɔtro. inter ipsum ⁊ alium quorũ quilibet dicit se esse suũ. ⁊ sic sine preiudicio dñi sm ipsum per. c. cũ tpe. extra de arbi. hoc idẽ tenet Host. e. ti. in summa. in. §. sed nũquid iudex ⁊ nõnulli ⁊c. hoc tz in d. c. cũ tpe. ⁊ p hac determi. adducit tex. expressum. .§. de inuestio marĩ. fac. c. j. ⁊ j. an apud iudicẽ vel do. ⁊ ꝙ no. gl. de probi. feu. ali. per Fede. in. §. pe. ⁊ de hoc lati⁹ dicã. qd aũt i arbitratore hic maior est dubitatio. ⁊ dixit And. arguẽdo ad partes. ⁊ primo videt ꝙ idem est: qr vas. põt trãsigere. vt. .§. si de feu. fue. cõtro. l. c. si vas. la vltima. ergo põt arbitratorẽ ɔpromittere: cũ arbitramẽtũ sit quedã trãsactio. vt no. gl. singularis in aut. si vero. C. de iudi. In cõtrariũ qr iste tex. ⁊ similes loquuntur solũ in arbitro: ergo nõ debem⁹ extendere ad arbitratorẽ. l. si seruũ. §. nõ dixit. ff. de acqui. here. ⁊ suadet etiã ratio qr arbitria sont ad instar iudiciorum. C. de arbi. l. cũ antea. vnde quemadmodũ vasallus in iudicio põt agere ⁊ defendere vt in. d. c. si vasallos. ⁊ de ɔtro. inter vas. ⁊ aliũ. c. j. sic eodẽ mõ ɔtendere corã arbitro vt hic ⁊ in iurib⁹ .§. allegatis. sed in arbitratore secus: qr non hz formã iudicij. vt dicit Inno. in. c. quintaual. extra de iureiur. Quinimo sm Alua. hic. ⁊ est de mẽte And. cõpromittẽdo in arbitratorẽ ita ꝙ sequat alienatio cadit a feudo vt dictũ est de transac. in. d. c. si vasallus. Oppo. ab extra. ɔtra ea q dixi ⁊ ɔtra hanc literã ꝙ imo hodie p vasallũ nullo mõ posset fieri cõp. de re feu. siue in arbitro siue in arbitrato. qm vř cẽ .§. iura noua. j. de pbi. feu. ali. per Fede. in. §. pe. ⁊ .§. callidis. vbi sublata est ois via ⁊ machinatio ex quib⁹ posset per vasallos deueniri ad alienationẽ: sed per cõpromissum posset aperiri via fraudãdi ⁊ circũueniendi dictas cõstitutiones p partes ꝙ nõ esse dz. l. si. ire opz. de tut. ⁊ curatio ab his ergo ⁊c. So. hui⁹ omore .§. iij qdã itelligũt istũ tex. in arbitro. i. in iudice delegato: put alibi exponit in. l. arbitro. ff. q satisd. cog. verũ qr ista lectura ɔtinet diuinationẽ ⁊ violat lrãz. iõ dicit And. ꝙ putat ꝙ hodie non possit cõpromitti de feu. ⁊ ꝙ dicta iura tanꝙ posteriora corrigãt istud. c. cũ si. ⁊ hoc fortificat: qr dum in. d. l. si. de pbi. feu. ali. per Fed. declarat de incõpetẽtia iudi. in nõ fit aliqua mentio de arbitro. ⁊ per hoc dicit ipse ꝙ Host. se correxit in dicta sua summa de feudis. v. qd si archiepus adherẽs huic opi. limitat tñ pdicta esse vera, nisi dñs feudi esset absẽs vel alone gligẽs in reddenda iusticia vt cõmode adiri nõ posset. arg. extra de foro cõpe. c. verũ ⁊ c. licet. Sec⁹ si pares essent absentes ar. no. .§. ti. primo. §. ꝙ aũt. Itẽ limitat ⁊ alio mõ vez vt intelligantur predicta qñ vigore cõpromissi ⁊ sententie patit vasall⁹ transferri possessionem sui feudi in aduersariũ vincentẽ ex dicta snia arbitri. Nõ enim ex ɔpromisso solo intelligit fieri alienatio p vas. vt videat fecisse cõtra dictas cõstitutiones, sed solũ qñ transfertur possessio ex snia arbitri: vt colligit ex his que habentur. j. quid iuris sit si post alienationem feu. vas. ad recu. c. j. Nam ista traditio sola videt esse actus per quẽ transfertur dominium. l. traditionibus. C. de pac. et hoc in effectu circa hanc difficultatem dixit An. de iser. primo firmans vnam partem ⁊ postea dicens hodie esse correctus. alij autẽ doc. scribentes simpliciter pertrãseunt cũ isto tex. neqz Bal. aliqd dicit circa hoc vbi fuerat necessarium. Alua. in ista materia dicit ꝙ putat istã esse veram, vez ꝙ in arbitro ista iura q disponunt ꝙ coram arbitro causa possit sopiri: vt probatur hic ⁊ in. d. c. j. in pn. .§. de inuesti. in mari. fac. ⁊ j. an apud iudi. vel do. in. c. j. cũ si. non sint aliquo modo correcta per dicta iura nou. qr non apparet expsse de correctione. l. precipimus. C. de app. ⁊ gl. in. d. §. pe. de probi. feu. ali. per Fede. hoc idem sensit ⁊ firmat ꝙ ista iura sint poti⁹ diuersa ꝙ aduersa ⁊ ꝙ loquuntur in diuersis casibus vt ibi not. in prin. glo. j. hoc idem sensit Pyl. in som. ⁊ glo. Iac. colũbi. in titu. apud quem vel quos cau. feud. agi debea. ⁊ hoc idem sensit Iac. de bel. ⁊ Nic. de neap. in dictis locis, ⁊ presertim in ti. de inuesti. in mari. fa. hoc idem ibi sensit Bal. Iaco. ardizo. in sum. in tito. de cõten. feu. sub rubricella si contentio est inter vas. ⁊ communiter omnes ceteri scribẽtes in eoꝝ distinctionib⁹ in hac materia iurisdictionis feudalis adducũt istud mẽbrũ de casu huius. c. ⁊ similem vt coraz arbitro causa finiatur. ex quo vidẽtur inferre ꝙ etiam hodie hẽat locũ dispositio huius tex. cũ similibus. Et ꝙ hoc sit verum vt iste tex. non sit correctus suadet etiam ratio: qr iste talis arbiter a iure consuetudinario fuit habitus ⁊ reputatus cognitor ⁊ decisor legitimus in casu suo. ⁊ obseruatur vt dixit idẽ Pyl. ⁊ Iac. colũbi. in loco. .§. alle. ⁊ in. d. sum. idem sensit glossella vna hic posita. nã si ipse vas. põt agere ⁊ pueniri occasione sui feu. corã iudice cõpetenti: vt in. d. c. si vas. ⁊ hoc non est correctum. non video ꝙ etiã coram arbitro nõ possit simpliciter agere ⁊ cõueniri in casu huius capituli cum talia arbitria sint redacta ad instar iudicioꝝ vt supra dictũ est. Et ad hoc adducit etiã sententiã Spe. in ti. de arbi. §. restat. v. sed nũquid vas. ad suum non dñi preiudiciom potest de re feudali compromittere per istum text. ⁊ ar. predicti. c. cum tempore. ⁊ extra ꝙ metus cau. c. cũ dilectus. ⁊ de confirmatione vti. vel inuti. c. cum dilectus. §. qr vero. cũ si. subijcit tamen ꝙ dñs bene posset prohibere. l. j. ff. si quis ios dicẽ. non obtẽ. Ex quibus concludo circa istum articulum ꝙ etiam hodie poterit vas. absqz periculo priuationis feu. litigare corã arbitro. arg. huius tex. ⁊ similiũ ꝙ nõ corrigunt per dicta iura noua vt supra dixi. verum aũt ⁊ qñ tale iudicium habeat preiudicare dño suo. dic vt dixi in. d. c. si vasallus. vbi declaraui.

1 ¶ Feudom nõ potest alienari a domino sine voluntate vasalli.
2 Vasallus sicut non potest inuito domino suo ius suũ in aliũ trãsferre: ita nec dño inuito vasallo alteri delegare.
3 Rusticus potest emere dignitates ⁊ iurisdictiones que sunt proprium patrimonium venditoris.

Ex eadem.

¶ † Feudum sine voluntate vasalli dominus alienare non põt. sed hec regula nõ ser

uatur mediolani.sed distinguitur aut dominus alienauit beneficiũ sine curia maiori ꝛ pot.ꝛ,aut equali ꝛ non licet sine voluntate vasalli.Aut alienat partem feudi.ꝛ non potest sine voluntate vasalli aut alienat feudum totum cum curia etiam inferiori ꝛ sine voluntate vasalli vꝫ.Sed est pulchꝛũ dubium,an dñs possit alienare suum dominium sine terrā subijciēdo se ꝛ terrā alteri.concludite ꝙ non sine consensu vasallorũ.Jo.an.in.c.olecti.de maio.ꝛ obe. Sed an possit separare alienando homines sine terra vel ecōtra.puto ꝙ nō possit qꝛ vas.est libera psona inst.de iure na.gē.ꝛ ci.ꝛ nō pōt diuidi sine terra.l.quedā mulier.ff.fami.her.ꝛ Spe.in ti.de feu.§. qm.ver.xxxi.† No.ſm Ja.ꝙ sicut vasallus inuito dño suo nō pōt ius suum in aliū trāsferre.ꝛ nec alium cōstituere vasallū vt seruat vt.s.§.prori.ergo nec dñs inuito vasallo alteri delegare cum cōtrariorum eadem sit disciplina.l.fi.C.de fructi.ꝛ li.expen.nisi imminente necessitate:qꝛ dño nō expedit vti eius seruitio videt cas⁹ hic.ꝛ no.doc.in.c.j.§.pterea.s.de probi.feu.alie.p Fed.ꝛ no.hic esse ſm Bal.mirabilem casum in quo alienatio potest fieri potētiori ꝛ non inferiori nec licet partem,scilicet vt per hoc emptor ius aliquod consequatur in vasallo.ꝛ est ratio quia non cogitur habere duos dños,sed sufficit primus cuius remanet insolidū.tex. est hic multum notabilis dictum tñ prediorꝫ hñ credo ꝙ sit trāslatum in emptorem.sed nō trahit ad se fidelitatē in pluribus locis. No.ꝙ lꝫ plura sint loca,vnum tñ est feudū sicut vna inuestitura vt hic.ꝛ ff.de verb.oblig.l.scire debemus.ꝛ c.cōstitutus.de relig.domi.Jtē vnitas dicitur respectu actus disponētis licet plures sint res de quibus disponit.fa.it quod not.Bar.in.l.seruus cōmunis. §.cum seruus.ff.de stipu.seruo.nam si legantur mihi olia vnū est legatum pro toto tempore ꝛ vna prescriptio inchoatur a pn.sec⁹ si forma legādi fuisset hoc mō lego alimēta singulis annis:qꝛ non curreret vna prescriptio pro omnibus annis.vt.C.de prescri.xxx. anno.l.cum notissimi.§.in hiis.de prescrip.lon.tē.l.fi.nā vsus qui consistit in necessitatibus alimētorū tñ recipit vnā ꝛ eandē prescriptionem pro toto tempore.secus si exprimeret lego tibi vsum singulis annis qꝛ tūc nō est vnum legatum ꝙ no.Quero ab extra qd si vnā medietatem vēdit dominus vni ꝛ alteram medietatem vendit alteri a quo recognoscet se vasal.vel dic ꝙ si vasal.medietatē emit ab vno ꝛ medietatem ab alio a quo recognoscet se vas.ꝛ videtur ꝙ a neutro nisi inter se conueniant a quo vas.debeat se recognoscere qꝛ est regula ꝙ pro vno feudo nō tenet recognoscere plures dominos.concordent ergo si volunt alios sibi imputent.arg. ff.de vsuf.l.quoties.vtrū aūt dñs alienando priuetur proprietate gl.sentit ꝙ sic in.d.c.j.in fi.de for.fide ꝛ dicā.s.qualiter do.proprie. priue.ꝛ ꝙ no.gl.s.per quos fi.inu.c.in fi.nā in istis priuationibus videtur a pari iudicari vt in.d.c.dño cōmittente.s.si de feu.fue.cōtro.ꝛ hanc solam puto veram quā hic videtur sequi And.de iser. Bal.tñ sentit hic cōtra in.c.ij.s.quo tēpore mil.per illum tex.ꝛ vide ꝙ ibi dixi.ꝛ ꝙ habet in Spe.in ti.de feu.§.quoniā ver.nunc aliqua.ver.iij.ꝛ ibi per Jo.an.in ti.de loca.§.nunc aliqua.versi.ops. no.ſm consuetu.sine mediolaō.quid obseruandum sit circa alienationem feu.fiendam per dñm que ꝛ si subtilis sit consuetudo ꝛ publica distinctione suffulta.tamen talis consuetudo seu vsus nō seruatur nisi in eo loco vbi viget cum habeamus legē nouā ꝛ cōstitutionē cōeꝫ ꝛ imperialē nobis regulā gñalem tradentē vꝫ vt dñs feudum sine voluntate vasallorū ad alium non transferat vt.s.de probi.feu.alie.per Fed.in.§.preterea ducatus in fi.ꝛ hoc.§.in pn.ꝛ sensit gl.hic posita in sui principio.tenet And.not.ſm dictā glo. in secūda parte sui summi ar.quod multa transeunt cum vniuersitate que de per se transire non possent ꝙ,ptꝫ qꝛ feudum totū si vēdatur cū omni iurisdictione curie pōt transferri etiā in rusticū ꝛ inferiorē dñm vt hic in fi.secus aūt si vēdatur sine curia.qꝛ tūc nō posset transferri nisi in equalē dñm vel maiorē vt hic in prin.ꝛ remisit se glo.ad.l.j.ff.de fundo dota.ꝛ in.l.quedam.ff.de acq.rerū do.dic vt ibi ꝛ in pluribus aliis concor.alle.in glo.fi.hic posita que iterato repilogauit istud idē arg.de quo etiā per cano.in.c.cum bertoldus de re iu.imo pulchrius aduertatis ſm Bal.hic ꝙ dicāt licitū esse intelligunt qñ dñs alienet maiori vel pari.secus si minori qꝛ vas.nō dꝫ descendere ꝙ esset si forte dñs alienaret ppetate a suas cuidam rustico sed si pprie.est quid vniuersale puta plebs castrum vel villa etiam rustico potest alienari ꝛ est notandum † ꝙ rusticus potest emere dignitates ꝛ iurisdictiones que sunt proprium patrimonium venditoris tene menti.sed de iure cōmuni iurisdictiones non possunt vendi:quia publici iuris sunt ꝛ estimationem non excipiunt ꝛ maxime merum imperium ꝙ exercere⁹ur in personas quorum nulla est estimatio vt.ff.ad.l.aquil.l.liber homo.sed per consuetudi.vsurpatū est ꝛ quotidie videmus castra ꝛ villas emi cum mero ꝛ mixto imperio ꝛ omnimoda iurisdictione que consuetudo vicit legem:vt.s.de feu.cogni.c.j.ꝛ adde quod no.ff.de fideicō.liber.l.maitus.No.subsequēter cum dicta gl.ex hoc tex.aliud brocardū ꝙ multa licita sunt insolidum que pro parte nō licent.nam ex hoc tex.videmus ꝙ totum feudum pōt alienari equali vel maiori.ꝛ de hoc brocardo se remisit gl.pro ꝛ contra ad libellū disputatio.Py.Sed tu dic hoc vt in.l.iij.ff.fami.her.ꝛ in.l.que de tota cum ibi no.ff.de rei vendi.ꝛ in.l.que sit.in pri.ff.de vsur.not.cum glo.ē.aliud brocardū quū illum ꝙ possum per me possum per aliū, nā sicut possum vasallum pro me retinere.Jta quoqꝫ possum ꝛ alteri eque idoneo assignari facit quod habetur in.l.cū qui.ff.si cer. pe.Et hic infert glo.argu.ꝙ vasallus possit seruire feudo p substitutum eque idoneum de qua questione remittit ad libellū Pyl. sed tu dic melius ꝛ latius vt scripsi.s.si de feu.fue.contro.in.c.qui clericus.ꝛ in.c.si quis decesserit eo.ti.de hoc tamen brocardo latt⁹ tangitur.s.per quos fiat inuesti.§.sed vtrum.No.ob .ex isto tex. ꝙ rusticus potest emere dignitates ꝛ iurisdictiones que sunt de patrimonio venditorum alienāqꝫ tales iurisdictiones ex cōsuetudine venduntur.vtrum aūt de iure possint vendi habetur in.c.j.extra ne prelati vices suas ꝛ in Spe.de causa pos.ꝛ proprie.§.j.ver.ceterum ꝛ dicam.s.que sunt regalia.No.ex cōsuetudine Mediolanē. casum notabilē in quo alienatio pōt fieri potētiori ꝛ nō minori.ꝛ pꝛimit ex rōe qꝛ interest vasalli potius eē sub magno dño ꝙ paruo tū qꝛ est magis tut⁹:tū etiā qꝛ si daret iferiori mutaret ei⁹ cōditio cū teneret iurare fidelitatē minus nobili ꝙ esse nō dꝫ vt.s.de inuesti.de re.alie.fac.§.cōtrario ſm An.Op.ꝙ inio feu.nō trāseat cum vniuersitate vt pbat in.c.in gñali supra si de feu.fue.cōtro.ꝛ in.c.j. s.de capi.qui curi.vendi.Sol.dic quod quandoque quis vendit curiam non habita mētione feudi,vel vendit gñaliter oia sua bona nō tamen specialiter specificat feudum:tunc fateor ꝙ non videt vēdere feudū vel alienasse vasallos vt in Jnno.ꝛ alis secus vt hic de quo plene in.d.c.in generali.licet secus in his:que de sui natura non sunt in homine cōmercio vt sunt spiritualia vel quasi qꝛ lꝫ cūꝫ vniuersitate possent transire.Tñ si cū vniuersitate vendantur expressis etiā illis nō trāsibūt.de iure.c.ex literis de iurepa.ꝛ ibi p doc.ꝛ Jo.an.in.c.j.eo.ti.lib.vj.

Similiter. Datur regula ꝛ exceptio regule ex exceptionis declaratiōe.regula est ꝙ vas.regulariter nō potest feudum alienare sine voluntate domini exceptio est qñ dat alij in feudum exceptionis declaratio est.s.dat equali psone sibi vt similes sic dat similiter militi.similiter ꝛ cuilibet vasalli cet alij dare in feudum vsqꝫ in infinitum.Jn quibusdam tamen curijs obseruatur ꝙ si feudum peruenerit ad quartā personā feudū amittatur ꝛ reuertatur ad dominum ꝛ qui alij dat in feudum dare debet eadē lege quā ipse habet alias si alia lege dedit se.amittit h.d.No.tex.ꝙ equali persone debet dare in feu.ꝛ est arg.ꝙ vas.vasalli cogi debet domino domini seruire.sed hoc est falsum vt dicitur in gl.ꝛ no.s.de contro.inuesti.§.fi.de pa.iura.fir.ꝛc.Not.ſm legem corradi.quod infeudatio predicta non habet terminū limitatum sed est infinita.ꝛ ex hoc colligit glo.j.hic illud brocardum licitum vel illicitum non vitiat nec excludit.Sed quoqꝫ dicitur qd infinitas rei est vitanda.ꝛ hoc sensit glo.ij.hic posita in sui principio.ꝛ de hoc brocardo dic vt not.gl.ꝛ ꝙ dixi.s.qui feu.da.pos.§. hoc quoqꝫ.in fi.que autem opi.in.§.nostro sit seruanda vꝫ ꝙ feu. possit alteri infeudari in infinitum vel solum vsqꝫ ad tertiā personam inclusiue.dixit hic And.de isee.ꝙ tenēda est illa secūda opi. que vult vsqꝫ ad quartam personam intelligas ꝙ per hāc scdaꝫ opi.corrigatur precedens ad hoc vt non admittatur infinitas.l.g bona.§.fi.ff.de dam.infec.sed ego puto ꝙ imo prior opi.esset seruāda vbi non esset consue.in contrarium ex quo quod est lex generalis imperatoris vt dixi.s.in.§.pri.in secūdo no.ꝛ pro hoc adduco auctoritatem Ja.ar.qui hoc expresse tenet in ti.q.mo.feu.acqrat sub rubricella de inuestiturꝫ comit ꝛ mar.dicit ꝙ hoc pōt dari in infinitū per istū tex.ꝛ allegat.c.j.s.de natura feu.ꝛ ipse idēꝫ hoc firmat in.d.ti.sub rubricella qñ vas.feudum in feu.pot.ꝛ adducit.c.beneficia conditionalia in capitlo extraordinarijs.vbi dicitur ꝙ si absqꝫ calūnia pōderet ist.e tex.casus est q format vsqꝫ in infinitū.Quero cū gl.fi.an attenta isto cōsuetudine si fuerit datū feudū in quartam personam quis dominus reuocabit tale feu.ꝛ respondet ꝛ bene ꝙ primus dñs qui hꝫ dñium directum:vt.s.de inuesti. de re.alie.fac.§.fi.ꝛ in qui.cau.feu.amit.§.fi.nam primus vasallus vtile dñium ꝙ habuit transtulit in ſm.ꝛ secundus in tertium ꝛ sic deinceps:vnde nullum sibi remansit cum non capiat diuisionē.l.i. ꝛ.ij.ff.si ager vecti.merito solum primus dominus potest vēdicare ꝛ hec est vera ratio ſm Jac.de bel.ꝛ glos.j.assignauerit aliam rōnem vꝫ qꝛ primus dñs non posset vendicare a primo vasallo q tenet iuste.ita nec secund⁹ a tertio nec tertius a quarto.ꝛ ideo primus dominus semper vendicat.quero iuxta predictam consuetudinē cū dicta glo.an iste quartus vasallus a quo prior domin⁹ vēdicauit possit agere de euictione contra tertiū sibi infeudātē ꝛ rñdet ꝛ bene ſm Jac.de bel.ꝙ nisi fuit sciens ꝙ ista res sibi infeudata erat aliena,ꝛ tunc nō possit.alis se.vt prout in simili dicit.s.de inuesti.de reb.alie.facta.c.j.in pn.Quero subsequēter cum.d.glo. quid si istud feudum facit transitum in quintam personam,an tūc prior dominus poterit reuocare ꝛ respondet ꝙ sic ꝙ nō appareret ꝙ vendicauerit iuri inopostea fuit sibi primo apertus ꝛ hoc tenet Jac.de bel.per.l.in cāe.§.fi.ff.de mino.Secus autē si renū.iasset.

Oppo. cum dicta glo. cõtra eoque. §. di ta sunt q imo in vendicã do deberat pferri p inuo secũdus vasall9 q habet ius vtile dño ha beati directũ per regulã que vult q vtilis actio preferat dire. te ⁊ glo. dimittit istud contrariũ insolut q tu solu as q istud habet lo. tum quando vtilis actio remanet apud eum qui agere vult. l. §. ff. si ager vecti. sed hic prim9 vasall9 transtulit in sm. secundus in tertiũ vt. §. dixi ergo debet preferri ipsi vtili cũ nulla remanserit. or. que no. in. l. fi. C. de iure emphy. neqꝫ remãsit vtilis etiã in ipso tertio alienante: qꝛ eã amisit ppter delictũ q cõtraxit alienando ⁊ fuit statim dño apertũ vt. §. que fuit prima cã bñfi. amit. §. fi. sm Ja. de bel. ¶ Et pro cõfirmatione pdictoꝝ adduco gl. in. §. illud j. de phi. feu. alie. p Fede. Ro. sm Alua. in ver. profecto post Bal. q ex hoc tex. sumunt hic doc. argu. ⁊ dicunt esse quasi casum q si consuetudo est ecclesie dare accipienti ⁊ successorib9 masculis tã tũ nõ posse dari acciptẽti ⁊ successoribus masculis ⁊ feminis ⁊ õ hoc. §. qui feu. da. possunt in prin. ⁊ ibi dixi ⁊ sentit etiam Jac. de bel. glo. colligit notabilia ex tex. videte eã ne frustra mẽbranas oc cupentur. quero ob extra sm Bal. quid si vasallus ea lege qua ip se habet det feudum postea in pro. essu temporis alterat naturã feudi an amittat dicit ipse q non secundũ quãdã suã apostillam. argu. ff. de iure. do. l. iulia. sed Alua. dicit q istud non sit bene di ctũ: qꝛ contemnit dominum: ergo debet amittere vt. §. que fuit p ma causa benefi. amit. in fi. Item qꝛ posset fieri fraus igitur ⁊c. vt in §. callidis. j. de probi. feu. alie. per Fede. nã clarũ est q feudum nõ erit ea lege apud recipientem quod est contra hanc literam.

Si fuerit. Si cõtẽtio fit inter dñm ⁊ vasallũ de bñficio ⁊ vasal. feudũ inficiat ⁊ dñs contra probet amittit feudũ, aut dubitãter rñdet ⁊ nõ perdet feudum. sed secũdũ alios si fraudulenter negaret amittit feudũ non aliter no. gl. hic q si vasallus dicit se ignorare cũ sciuerit sciẽs amittit feudũ quasi ne gauerit not. q vasall9 q mẽdaciose ac fraudulẽter negat feudũ si conuincat de mẽdacio debet priuari feudo hoc enĩ operat pena in sui principio vt voluit hic gl. j. hic posito in sui principio se remit tendo ad libellũ Py. plura or. adducunt pro ⁊ cõtra ad hanc ma teriam mendacij dic vt dixi in. c. iij. §. si de feu. fue. cõtro. vbi gl. idẽ tetigit vbi autẽ iste vasall9 iusto errore ⁊ ignorantia duct9 negas set: tunc sibi ignoranti subueniretur: vt in. d. c. si vasallus. nã iusta ignorãtia excusat a psumptione doli: vt dixit glo. ii. hic posita. qđ intelligas cũ talis ignorãtia nõ fuerit supina: qꝛ tũc nõ esset excu sabile: vt no. glo. j. de cõtro. inter do. ⁊ emp. feu. c. j. ⁊ dixi l. §. alle. qđ aũt intelligat ignorãtia excusabilis dixi in. c. si vasall9 feu. §. si de feu. fue. cõtro. si vero iste vere sit dubi9: tũc bñ põt rñdere dubi tãter vt in. d. c. si vasall9. dabit sibi tñ termin9 ad deliberãdũ prout declaraui in. d. c. si vasall9. in vlti. no. verũ si vasall9 false dubitan ter rñderet: qꝛ scit veritatẽ sed rñdet q dubitat: tunc etiã isto casu priuaret feudo pꝰ expsse ⁊ notabiliter determinat glo. j. hic posi ta in scđa sui parte p istũ tex. hic in fi. quã tenet Ja. de bel. ⁊ cõiter doc. Ex qb9 omnibus ꝯ. lado q interdũ vasallus est sciens sed tñ fraudulenter negat: ⁊ tũc priuat feudo absqꝫ dubio. Interdum est ignorãs iusta ignorãtia ⁊ tolerabili: ⁊ tũc per suã negationem nõ priuaret feudo ac si expresse negasset. Interdũ est dubius ⁊ potest dubitãter rñdere ⁊ nõ priuat feudo, sed põt ei assignari tẽpus ad deliberandũ per verbũ nescio nulla soluit questio. Joan. mona. in c. presentiũ. de testi. lib. vj. in verbo credit Bal. hic q subiũcit q ma litiose rñdens positioni se nescire postq̃ habuit terminũ ad deli berandum habet p cõfesso ⁊ pbat iste tex. dũ si simpliciter nega uit dño pbat ⁊ sic conuictus de mẽdacio vasallus perdit feudũ nec requirit aliã pbationẽ, nisi q fraudulẽter id est cũ sciret rñdet se nes. ire. sufficit ergo pbare p dñs ex cõfessione vasalli etiã extra iudiciali q ipse sciret ⁊ pro hoc facit glo. quã ibi cõmendat Ang. in. l. si ptor. §. marcellus. ff. de iudi. nã assertio extraiudicialis pbat animum asserentis vt vult illa glo. tñ facit in contrariũ que in. c. ij. de confes. lib. vj. in. c. si. de iura. calum. nisi velitis dicere q aliud in nõ respõdente vt in cõtrarijs vbi pluro requirunt, aliud in fraudu lenter respõdente vt hic ⁊ hoc modo pena agitur cũ malitiose rñ dente se nescire: qꝛ probato q fraudulenter rñdit se nescire habe bitur pro confesso ⁊ sine alia probatione perdet feudũ. sed qñ sim pliciter negauit duo debet dñs pbare. primo q sciẽs rñdit p men dacium. scđo q esset feudo ⁊ sic illud pdet vasallus qui negauit.

¶ De clerico qui inuestituram fecit. Rubrica.

¶ Continuatur ista rubrica ad prime pcedẽtẽ hoc ordine qꝛ. §. l ti. pxi. i. §. ex eadẽ. posuit vnũ casum in quo mediolaneñ. vtunt con suetudine spãli nõ obseruãdo legẽ cõem ⁊ gñalẽ impatoꝝ corradi. verum qꝛ etiã in ecclesia mediolaneñ. erat ẽt specialis cõsuetudo cõtra cõem ⁊ gñalẽ cõsuetudinẽ aliarũ ecclesiaꝝ: vt patet. j. hoc ti. in prin. Et p tanto est hic supposita ista rub. Et q ista sit vera ꝯtinuatio pꝫ ex dictis Jo. ardi. in summa sub rub. de inue. fe u. g allegat istũ tex. huius ti. sub titulo hic finit lex deinde cõsue tudines regni incipiunt qm iste rub. cõprehẽdebant sub dicto tit.

1 ☞ Clericus si facit inuestituram de bonis proprijs eius succes honis tenetur habere ratam.

Clerico. †Si clericus fecerit inuestiturã de bonis pprijs ei9 successionis tenet habere ratã si vo de reb9 ecclesie sigdẽ posses sio rei p bñficiũ inuestiture est apđ eũ inuestire dꝫ ⁊ inuestitoris ei9 successor cogitur eã adiplere hec etiã obtinẽt locũ qñ laico inuestitore. ¶ Si au tẽ cleric9 de bñficio sui militis aliũ inuestiuit pure ⁊ nõ vꝫ. Si vo in dtẽ vł sub cõditione: ⁊ tũc vꝫ ẽ: sine vasalli volũtate. Si tñ pus decesserit inuestitor q̃ feudũ tenẽs successor ei9 nõ tenet ratã ⁊ gra tã hře. Sꝫ si ipso viuẽte feudo sibi apert ipe cogit adiplere. Itẽ s. tẽdũ est q archiepo mediolanẽsis tpe sui introitus in dñico feu do habẽs nõ põt dare si postea apertũ bñ põt in feudo dare epi aut ẽt alij q in dño inuenerint esse feudo postea apto ⁊ olim ⁊ ẽt hodie infeudũ dare pñt. h. d. sm Ja. ⁊ Bal. no. bonã distinctionẽ qꝛ aut tractat de bonis lai. oꝝ aut clericoꝝ aut ecclesiarũ primis duobus casib9 tenent inuestiturã adimplere. Tertio autẽ casu di stinguit vt ela. e. in tex. nřo ⁊ vide q dicta sunt in tit. q succe. tene. ¶ No. bonã distinctionẽ hic traditã: qꝛ aut tractat de pprijs reb9 clericoꝝ aut de rebus laicoꝝ aut de reb9 ecclesiaꝝ. primis duob9 ca sibus heres inuestitore tenet inuestiturã adimplere. nã quo ad p pria clericoꝝ q nõ puenit ab ecclesia idẽ iuris est de cleri. in q de laicis. c. cõstitut9. de relig. domi. sibi do. Anto. faciũt q habentur in c. si. de vita ⁊ hone. cle. vbi nõ tñ ista eq paratio quo ad oĩa pcedit sc hoc casu distinguit put hic plene tradit vt hoc voluit gloss. j. hic posita in sui principij de q lati9 dixi. §. hic põt esse tit. qui succes. te neãt. vbi collegi plura notabilia q hic possent adduci. no. q archi epo mediolanensis qui inuenit feudũ in dñico tpe sui introitus q suus pdecessor cui feudũ fuerat apertũ nõ infeudauerat infeudare nõ põt ⁊ ponit Bal. exemplũ in castro reuerso ad archiepatũ idẽ intelligas de quacũqꝫ re solita infeudari qm hoc est spãle priuile giũ curie mediolanẽsis. facit in simili. l. iubem9. do. ij. C. de sac. san. ec cle. Ceteri autem epi ⁊ plati pñt idẽ q potuit pdecessor ꝫ inuenẽ rit: rẽ pdictã possessam in dimidio: qꝛ tõne breuis possessionis qua litas rei nõ intelligit motata vnde dicit no. Bal. q si iste archiepo tpe sui introit9 ita inuenerit aliqd in dñico q iam esset factum de mẽsa q tũc nõ posset rẽ infeudare sine licẽtia summi pontificis p ea q habent in. c. nulli. de reb. eccle. nõ alie. q dictum an ⁊ qualiter possit pcedere collige ex his q dixi. §. q feu. da. pos. in prin. Et ad hoc ⁊ q ibi tradunt. C. de reb9 eccle. nõ alie. l. 4. no. hic bonũ tex. q eo ipso q ecclesia reperit esse in possessiõe feudi q illõ nõ psumit esse incorporatũ: qꝛ est casus hic nõ psumat. Sꝫ est necesse q pbet sm Bal. p quo adducit autoritatẽ Bar. in. l. si qñ. C. de bo. vacan. lib. x. de hoc dixi. §. q feu. dare pos. in prin. in prima op. ad fi. ⁊ ple nius in. c. j. §. epm vel abba. Quero cum gl. j. in ij parte an ea q di cunt hic de archiepo mediolañ. q nõ põt ifeudare nisi bona q sibi aperiuntur ⁊ nõ alia ⁊c. vtrũ aũt hodie sint obseruãda ⁊ rñdet gl. q non ⁊ ppter hoc habent aliq vnũ aliud. c. hic positũ q incipit archiepo ⁊c. q disponit ꝯtrũ ⁊ hoc vult ista glo. Opp. ab extra q imo epo nõ põt bona pprio infeudare alteri cuꝫ teneat reseruare ecclesie vel erogare in pios cãs vt in aut. licentia. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in aut. de san. epis. §. interdicim9. Solu. itelligas istũ tex. sm Ni. de nea. vcꝫ q hic infeudabat de bonis q habebat ante epatũ vel õ acquisitis postea ab aliquo sibi cõiuncto: q̃ si alia bona nõ posset alienare vt. §. dixi. Et ita cõcludit Ni. de nea. de qua materia dic vt plene p Inn. extra de testa. c. cũ in officijs. ⁊ p Archi. de rescrip. c. statutũ. lib. vj. ⁊ p Joan. mo. de reb. eccle. nõ alie. c. hoc cõsultissi mo. lib. vj. de quo ẽt p glo. xij. q. j. c. epi. cũ duob9 sequẽtibus. in du bio autẽ cui9 psumant esse bona clerici infeudantis an ipsius vel ecclesie vide p glos. ⁊ doc. in. l. defensionis. de iure fis. in. c. si. de pe culio cleri. Archi. in. c. statutũ. §. assessorẽ. de rescrip. lib. vj. habet l. c. requisiti. ⁊ c. cũ in officijs. de testi. hal. hi. dicit q i dubio psumãt ecclesie, nisi p iuramẽtũ factũ aliud appareat dicite vt i locis palle.

¶ An mutus surdus seu alias impfectus feudũ retineat. Rub.

¶ Continuatur ad proxime precedentẽ rubricã similitudinarie hoc modo: qꝛ sicut ibi dubitabatur an inuestitus ab ecclesiastica p sona esset capax feudi ⁊ illud retinere posset ita per similitudinem in isto titulo an mutus vel aliter imperfectus sit capax feudi ⁊ il lud retinere valeat. ⁊ hãc cõtinuationẽ sensit Jac. de bel. §. episco pũ vel abba. in. §. mutus. ⁊ q sit vera continuatio patet ex dicto tex. qꝛ similiter loquit de muto qm tñ tex. est situatus sub illa ru brica epm vel abb. ⁊c. que tractat de materia tituli pcedẽtis.

1 ☞ Vitium imperfectionis etiam accidentale non nocet vasallo quantum ad successionem feudi paterni.
2 Mutus vel alias imperfectus a natura an possit retinere feudum seruiendo per substitutum.
3 Filius extractus de ventre matris mortue an succedat in feudo.
4 Filius imperfectus in membro ita vt non possit generare an suc-

An mutus surdus seu alias imperfectus retineat feudū.

cedat in feudo.

Mutus. Ja. de bel. intellexit altero de mo dis duob⁹. Primo q secūda opi. hic posita sit vera ⁊ nō prima ⁊ hoc ppter rōnē q̄ hic. in fi. assignat: qr cū feudū dat ppter seruitiū cui vasall⁹ nō pōt seruire nō debet posse illud retinere. nā seruitiū pōt ɔsistere in locutiōe: vt. ī. de for. fideli. modo si cessat cā ⁊ potētia seruiēdi debet cessare effect⁹. ff. de condi. sine cau. l. ij. itē qr sicut in principali acqsitore amittitur feudū ppter talē casum supuenientē vt. ī. epm vel abba. §. fi. in successione debet pentre cū prima puisio videat esse validior q̄ illa q̄ venit ab alio. insti. de verbo. obli. §. ex cōditionali. Sz sua opi. nō satisfacit quātū ad istū tex. qui nō infert q prima opi. tollatur p secūda imo potius infert ɔtra. Itē qr nō est verisimile q Obertus autor hui⁹ operis posuisset suā opi. erroneā ad hoc vt immediate corrigeret p alias. Quare videam⁹ aliā secūdā lectu. eiusdē Jac. de bel. q distinxit q aut loquimur de seruitio tali q pōt p substitutū adimpleri: ⁊ tunc prima opi. pcedit aut de seruitio q p substitutū prestari nō potest. ⁊ pcedit. ij. a opi. verum lz ista lect. in se possit continere veritatē p ea q̄ tāguntē in. c. si qu. ī. si de feu. fue. cōtrouer. ⁊ habeat in se eqtatem fm ipsum. tn̄ nō videt mihi q satisfaciat ad intellectum totius materie vide Nico. de nea. intellexit pmā partē q loquat in feudo paterno ⁊ impfecto ex accidenti secundā vero partē intellexit in impfecto a natura ⁊ in feudo nouo ⁊ ista lec. lz in se sit vera tn̄ diuinos: quare reperio Pet. de cer. alr intellexisse ⁊ bn̄ iudicio meo ⁊ ante ipsum fuit intellect⁹ glossatoris in. d. §. mut⁹. si sane intelligat vt ibi dixi vez vt iste tex. loquatur tot⁹ in successione feudi paterni verū in pma pte ponit ⁊ determinat de muto vel aliter impfecto ex accidēti q succedit in tali feudo p̄nc. in scda aūt pte loquit de muto a natiuitate q in tali feudo nō succedit in feudo aūt nouo q̄sito p aliquē vtrū ipse q̄tēo possit illud retinere si postea ex accidēti mut⁹ efficiat vel alr impfect⁹: ⁊ tūc isto casu dicit ipse q est recurrēdū ad. §. mut⁹. ī. epm vel abb. vbi determinat q nō verū tn̄ ibi subiungit q tale feudū fuit adeo magnū quo ablato ipse vasallus nō posset viuere q tunc oz tn̄ reling vt possit se exhibere ⁊ sustētare ⁊ hec lec. ɔgruit huic litere in ol sui pte ex qua lec. ipse colligit q solū est fienda dria iter vitiū naturale ⁊ accidētale put ēt alibi fit. C. de excu. tuto. l. j. ⁊. ff. eo. ti. l. spadonē. sz ex hac lec. vr insurgere magna intgco vez q magis puniat qs ex vitio naturali vt posset aliqd opponi sz vitio accidētali nō. l. maximū vitiū. C. de libe. pte. ad hoc rn̄det vt colligit ex dictis Bal. q vr in sua distinctione assentire ipsi petro q nulla culpa suberat nulla accidētia vitiū accidē'alis ⁊ assignat rōnē dic qn vasall⁹ a natura nascit impfect⁹: tūc ille Iet⁹ feudalis deuenit in psonā sui ad casum l quo nō potuit vnq̄ cōseruari in statu suo. ⁊ iō vitiac. ff. de fideius. l. gn̄aliter. ⁊ l. ... sz qn est impfect⁹ ex accidēti: tūc bn̄ retinere pōt feudū: q habuit origīnē fundamenti nedū in psona p̄ris sz in sua aċtē: fortī⁹ est q duab⁹ radicib⁹ fundatur vna sola vt in aut. de cōsan. ⁊ vte. fra. §. j. itē scdm hāc lectur. Pe. de cer. est casus in feudo p̄ris succedit mut⁹ vel alr impfectus fact⁹ ex accidēti nō aūt q sic nascit. h. d. Dicit tn̄ Bal. i extrauag. pacis cōstātie in vbo nō obstāte ⁊ in vbo libellariū q qn̄ feudū ɔsistit in reddit̄ bursali in eo mut⁹ ⁊ surd⁹ ⁊ qlibet heres succedit ⁊. d. Mar. in. c. j. ī. de vasal. q ɔ cōtu. lotha. In tex. ibi impfect⁹ scz a casu sec⁹ si a natura vt. ī. sequit in. ij. pte ibi p̄nū sec⁹ si nouū vt hic dixit glo. ⁊. ī. dicam. Ybi dicunt scz nō corrigēdo p̄dicta sz determināndo casum q sequit. † Not. q vitiū impfectiōis accidētale eē ppetuū nō nocet vasallo quātū ad successionē seu retētionē feudi p̄ris vt hic sec⁹ aūt in nouo: qr illud retinere nō pōt tā q feudū sz tn̄ ex eo dz sibi tn̄ reling vt se sustētare valeat si nō habeat vñ viuere possit ⁊ feudū sit magnū vt ēt voluit glo. j. hic posita q̄ remittere voluit ad. §. mut⁹. ī. epm vel abba. lz male allegauerit. Dicit tn̄ hic Bal. q si esset feudū q p ingratitudinē vasall⁹ nō pōt pdere nec p aliū casum puta: qr sit datū eo q a morte dantē liberauit vel ab hostib⁹ vel a latrunculis liberauit p. l. si pr. §. j. ff. de dona. q istis casib⁹ cū cesset rō legis vl ɔsuetudinis q̄ amissionē iducit cessat lex ⁊ ɔsuetudo ⁊ eoz pene. l. qd dītū. ff. de pac. l. milites agrū. in scdo rn̄so. ff. de re milit. ⁊ nō attē dū seruitiū impēdēdū iō nō hz locū. d. §. mut⁹. nec iste tex. no. q vitiū naturale impfectiōis officit vasallo vt non succedat seu retineat feudū paternū vtrū ēt isto casu debeat sibi reling tn̄ de piero feudo vt possit sustētare si non hz vñ viuat v. ī. prime dictū est in pcedenti notabili de feudo nouo vult glo. ij. hi posita q idē sit di-cēdū que notabiliter hoc determinare vr ⁊ hi impfect⁹ a natura q̄ n opa medicoz iuuari nō pōt v⁹ in. c. ex lris. de frigi. ⁊ malefi. no rōnē qr impfect⁹ a natura ⁊ esse ct⁹ cleric⁹ ⁊ mulieres feudū nō pnt retinere: qr seruitia non pnt exhibere ⁊ ad hoc glo. fi. hic posita allegat plures ɔcordātias ad ducēs et vnū simile in iure lōbardorū quare mulier nō pōt cōponere cū inimicis sup morte parentū q feidā leuare nō pōt hoc est inimicitiā nō pōt tollere vt alibi deponit. ī. qui feu. da. pos. §. hoc quoqz notandū vtrū autē clericus a prin. possit de nouo inuestiri

2 dixi. ī. de mili. vas. q arma bel. depo. c. j. ⁊. ī. de ca. coīta. §. fi. † Quero cū glo. pe. hic posita, an iste mutus vel alios impfect⁹ a natura possit retinere feudum seruiēdo p substitutū ⁊ rn̄dit ista glo. q sic psupponēdo q possit retinere feudum. Sz ta circa hāc qōnē ɔsidero q iste talis a natura nat⁹ eqparat clico ⁊ mulieri ex eo q nō pōt seruire modo si attēderem⁹ solā eqparatiōnē ad clericū: tunc esset dicēdū q posset seruire p substitutū attēto gn̄e seruitioz: qr hoc idē fi mot l clerico vt dixi. ī. de mili. vas. q arma bel. depo. Sz ista equiparatio nō est bona in terminis hui⁹ q̄stiōis qm̄ clericus alias fuit habilis: qr nō semp cleric⁹. igit melior est eqparatio q̄ facit de femina: qr femina semp fuit inhabilis sicut iste nat⁹ impfectus. vñ sicut femina nō pōt retinere feudū ⁊ seruire p substitutū vt. ī. q feu. da pos. in. §. hoc autē. ita dicendū ēt videt in tali impfectione a natiuitate ⁊ hoc vr etiā de mēte Pet. ⁊ Bal. Quero de q̄stiōe quā posuit Jo. an. i addi. ad Spe. in tit. de feu. §. qm̄. v. xxv. ibi Pyl. sc. q. xxvi. tractat de filijs duobus vasalli quorū vnus vtilis alter inutilis ad seruitiū an sol⁹ vtilis cōsentiēte dn̄o habere debeat feudū que questio no. ⁊ nō soluit. de phi. feu. alie. per Fe de. §. pterea si. Py. ⁊ Jac. de are. p filio habili allegāt quod ex q̄ habet onus ⁊ emolumentum dz habere. ff. de regu. iur. secundum naturā. Itē filius inutilis haberi debet ac si nō esset. C. de omno. et tribu. l. j. de transac. c. ij. veī fi. sicut iurta vbi vide similia. ⁊. ff. q cu iusqz vniuer. noie. l. j. §. quibus. ne valet dicere q per alium seruire potest cui rn̄de p. l. vnā. C. de cadu. tol. §. ne autē. Idē secūdum id nullus deberet impedire. feudū consequi: qr femina mut⁹ surdus ⁊ omnes phibiti possent seruire per substitutū. Itē si in tutela vel successione vnus est habilis alter inhabilis defertur habili patet p'mū. ff. de legi. tu. l. j. §. interdū. ⁊. §. fi. apud secundum. ff. de contrahen. l. j. §. pe. ⁊ vlti. ⁊ insti. de succes. libe. §. sed nostra. in contrarium quia inter liberos tales nec apud deū nec in iure successionis debet esse discretio. in aut. de mona. §. hic autem. C. fa. ... hercis. l. inter filios. Itē afflicto cōpatiēdū est qui nō peccauit. C. de lib. p̄te. l. maximū. C. de legi. here. l. maior. ⁊. l. pe. in princi. Pyl. distinxit an possit vel non possit sine parte feudi sustentari. primo casu totum habeat vtilis vero casu de parte sibi alias obuentura a sit gnetur vnde sustentari possit Jo. dicit fm Ober. ⁊. Ho. ambos debere succedere: qr si ambo essent inutiles simul succederēt vt quasi tutoris sit in toto quod totū sit in parte quo ad partē. ff. de vsu. q sic. ⁊ de rei ven. l. que de tota. di. it ipse q contra hec facit rubrica epm vel abb. c. j. ⁊ de eo q sibi ⁊ heredibus suis ⁊ c. c. j. refert alios dicere q solus vtilis succedat pro quibus facit iste tex. Satis equa solu. Pyl. potuit in his terminis tolerari p qua facit ... ⁊. c. j. rubri. a epm vel abb. ⁊ in fi. ⁊ breuiter scias q in successione feudi nō pōt dari certa regula propter diuersas locorū cōsuetudines ⁊ ppter diuersa pacta ⁊ cōuentiones que in eis apponi ɔsueuerunt. nā ɔtractus ex cōuentione legē accipiūt. ff. depo. l. j. §. si cōuenerit. vbi nō esset cōuētio vel cōsuetudo particularis in huiusmodi casu crederē hoc casu habilē succedere ⁊ pferendū inutili p ea que no. in simili an. in. c. j. ī. de matri. ad morga. ibi Bar. ⁊ Bal. in. c. cuz in magistrum. de elec. ⁊ per arg. pro hac parte. ī. sueta. ⁊ facit qd hic vult Bal. in distinctione sua. Oppo. de extra cōtra istū tex. ⁊ q̄ dicta sunt vez q vno vasall⁹ quātūcūqz impfectus etiā a natura non debeat priuari feudo: qr postq̄ sine sui culpa nō potest seruire nō debet puniri vt. ī. que fuit prima cau. benefi. amit. §. sed nec est alia. Itē qr vasallus ex forma fidelitatis nō tenet ad impossibile vt. ī. de for. fide. c. j. ⁊. ī. tit. seq. c. fi. solu. ad declaratiōnē olim predictorū ⁊ totius materie. Bal. no. distinguit hoc modo vez q aut impedimentū est tēporale: ⁊ tūc nō euanescit feudū: aut est ppetuum: ⁊ tunc aut culpa vasalli ⁊ euanescit no. in. l. i. ⁊ si ... ff. de lega. j. aut sine sui culpa: ⁊ tunc aut est impedimētū q minuit quantitatē seu qualitatē seruitij vt qr nō ita bn̄ audit sicut solet vel nō ita bn̄ ambulat vel nō ita bn̄ loquit ⁊ p hoc nō pdit feudū: vt insti. qbus nō est pmissum face. testa. §. itē mut⁹. ff. de act. ⁊ obli. l. j. §. fi. qr intelligit ista matera q̄ facit inhabilē in totū. l. f. ⁊. u. C. q morbo ... ⁊. ff. de legi. tuto. l. pe. Ista em̄ impfectio de qua in isto ti. significat totalitatē imperfectionis vt elegāter dixit Bal. hic sup rubrica. ⁊ est tex. in. d. §. mut⁹. ī. epm vel abba. aut quātitas seruitij in totū tollit ita q nullo modo p̄stari pōt: ⁊ tunc aut est feudū nouū ⁊ nō durat sed hincinde soluitur obligatio. Aut est feudū antiquū: et tūc distinguo gn̄a seruitioz qm̄ si est tale seruitiū q pōt eque prestari p substitutū: ⁊ tūc si est impfectus a natura ⁊ non succedit vt hic in scda parte si ex accidenti: ⁊ tūc retinet feudum vt hic in prima parte. Sz isto casu putat Bal. q debeat cōmutari seruitium sicut qn̄ pceptū testatoris nō pōt seruari iuxta votū. l. legatū ciuitatis. ff. de vsuf. leg. ⁊. ff. de admi. rerū ad ci. perti. l. legatū. ⁊ q no. in cle. j. de reli. do. facit q habet. ī. de inuesti. de re alie. fac. in pn̄. Et intelligas p̄dicta fm ea q̄ dicta sunt. ī. in. j. ⁊. ij. notabili vez q qn̄ vasall⁹ amittit feudū pp tale vitiū impfectionis q nihilomin⁹ oz

3 sibi relinq tn̄ vñ possit se sustētare vt ibi dixi. † Quero ab extra qd si fili⁹ est extract⁹ d vētre m̄ris mortue an succedat in feudū dic q sic. ar. ff. de li. ⁊ posth. l. q dt. ff. ad tertul. l. j. post pn̄. ⁊ tz Ja. ardi. in textu.

tit.de succes.feu.sub rubricella vbi frater succedat fratri.in fi.quero de imperfecto ratione gustus vel odoratus an priuetur feudo: dic q non nisi tale esset feudum & eius qualitatis cui non posset vasallus seruire vt sunt isti seneschalchi q fa. tunt credentia dnis & gustant: qr tunc adhuc haberet locum ille titulus facit q no. Inno.extra de obser.ieiunior.in rubri.& est ratio: qr est distinctus a natura in eo in quo secundum qualitatem debet seruire idem dicendum in aliis casibus vt si quis esset strumosus per dictam rationem fa.ff.l.fi.de cura.furi.& ff.de libe.& posthu.l.si q posthumos.fm Bal.in.d.§.mutus.quero datum fuit feudum patri cuius filius etiam in feudum successit:& tunc erat sanus postea est effectus inutilis & imperfectus totaliter vel per morbum vel ex aliquo accidenti amisit visum vel loquelam vel auditum an retinebit feudum.& dic q sic vt hic.in prin.postquam est feudum paternum:secus autem si fuisset nouum: vt in.d.§.mutus.q intellige quando tale vitium venit absque culpa vasalli vt.S.dixi facit.l.militem.C.de condi.ob cau.si cet quidam tenuerint q perdit vt dicit Bal.in.d.§.mutus.quero quid si mutus vel alias imperfectus haberet filios an auferatur eis feudum.& dicit Bal.sup rubrica q non per.l.j.C.q admit.ad bo.posses.possit & ibi Cy.q intelligit And.de iser.verum in feudo paterno per eundem no.S.de succes.feu.§.hoc quoque.& que fuit prima causa benefi.ami.§.fi. sed in feudo nouo dicit ipse quod feudum debeat reuerti ad dominum exclusis omnibus: qr dominus elegit personam & industriam ipsius vasalli nunc effecti muti vnde industria filiorum non censetur sibi ita grata sicut illa patris qui sibi amplius seruire non valet.l.inter artifices.ff.de solu.& ita determinat in.d.§.mutus. Quero quid in hermafrodito dic q si preualet in masculino sexu q succedit in feudo alias secus.l.queritur.ff.de sta.homi.& de testi.l.repetundarum.§.j.& per Iac. ardi.in ti.de succes.feu.sub rubricella.vbi frater succedit fratri.l.fi. & Bal.in.l.fi.C.de suis & legi.& ibi etiam declarat quale nomen debeat ei

4 imponi in baptismo &c. † Quero quid si aliquis est imperfectus in membro ita q est sine virga & non potest generare, an succedere possit in feudo paterno. Et dicit Bal.q sic in.d.§.mutus.qr alias sequeretur q quilibet sterilis non succederet q non est verum, nam priuilegia durant etiam in sterili.l.assiduis.C.q po.in pig.habe. Item quando defectus pudendorum non est euidens sufficit q non sit mulier: vt no.ff.de legi.l.de quibus.sed q sit alias sensatus capax mente & corpore.& ita dicit se consuluisse Iardus qdam.q no.Io.an.in.c.omnis.de peni.& remis.in nouella.

¶ An ille qui interfecit fratrem domini feudum amittat. Rubrica.

¶ Continuatur: qr supra proxime declarauit qualiter vasallus priuatur feudo ex vitio sibi contingente absque aliqua culpa sua. nunc vero declarare intendit quando perdet ex vitio contingente sibi propter culpam suam.

1 ¶ Vasallus si occidit fratrem domini sui non priuatur feudo, fallit tamen si proditorie interfecit.

2 Tradere possessionem in materia ciuili aliud est quam perdere secus est in materia criminali: quia tradere hominem & proditorie perdere idem sunt.

3 Gradus in successionibus feudalibus computantur fm ius ciuile.

Si quis. Diuidit istud.c.in quinque partes. In prima occidens vasallum fratrem domini non proditorie neque in iniuriam domini quo casu non perdit feudum. in secunda occidens fratrem suum proprium vt habeat eius hereditatem vel aliquam aliam feloniam committens ex qua amplius stare non potest in curia domini cum honore vt puta: qr dominum proditorie occidit quo casu feudo priuatur. in tertia determinat qualiter isto primo casu tale feudum si est paternum non reuertitur ad dominum: qr delictum non est commissum contra dominum sed dictum feudum transit ad agnatum primiorem ipsius vasalli.in.iiij. declarat quo intelligatur esse primior, vez vt fiat denunciatio fm forum iuris.in quinta parte determinat q si tale delictum respiceret personam domini vt puta: qr esset factum animo iniuriandi ipsum: & tunc tale feudum reuertitur ad dominum.secunda ibi: sed si fratrem.tertia ibi: qr tamen quarta ibi: eadem.quinta ibi: cum autem.& ista diuisio tamen pinguis sufficiet pro summario ibi: cum autem. dic q iste ver.potest vel ad prin.c.j.vt.S.dixi vez q vasallus interficiens fratrem domini non priuatur feudo vt ibi, nisi illud tale delictum esset perpetratum in iniuriam domini vt hic & statim dicas vel intelligas q hic ponit regulam generalem de qua in.§.denique.S.que fuit prima causa benefi.amit. Non enim potest referri ad.S.proxi.qr ibi loquitur in feudo paterno in quo propter delictum commissum in tertiam personam non reuertitur feudum ad dominum vt dixi in.d.§.denique.sed forte posset per hunc tex.limitari, nisi illud delictum esset commissum in iniuriam domini: qr non tunc attenditur tamen persona tertij quam q propter iniuriam domini est

1 factum.l.si merces.§.culpe.ff.loca.& S.prime dictum. † No.regulam q vasallus interficiendo fratrem domini non priuatur feudo vt hic in prima parte q regula fallit si proditorie vt hic in secunda parte quo casu priuaretur & applicaretur agnatis put fieret de homicidio similiter commisso in personam alterius fm And. No. fm statum And.q si vasallus occidat fratrem domini sui principaliter in odium ipsius domini, q tunc tale delictum vr respicere personam domini. Et per consequens isto casu feudum deberet reuerti ad dominum & hoc probat per fi.hanc.&c. Item & per rationem positam in.l.item apud.§

pe.ff.de iniur.p q si esset verum limitabitur ista materia de qua dixi in d.§.denique.facit per hoc q dixit glo.S.q.mo.feu.amit.§.item si fratrem domini proditorie q dixit ti.feu.& tunc tale feudum reuertitur ad dominum quem sequitur etiam Iac.de bel.di.eo q perdimentum illud operatur nam secus si casu vel alio modo occiderit fratrem domini vel sui: qr non priuaretur facit.l.respiciendum.§.delinquit.ff.de pe. Bal.tamen hic voluit q si frater etiam consanguineus vasalli interficiens fratrem etiam in iure perdit feudum: qr delinquit in consanguineum & fecit contra legem feudi per quam illum habebat in consortes

2 & facit q dicam in pe.q. † Not.q licet in materia ciuili aliud sit tradere possessionem aliud perdere vt habetur in.l.si.C.de acq.pos.gl.in.l.dolo in prin.ff.si mulier ven.nole tamen secus est in materia criminis: qr tradere hominem & proditorie perdere idem sunt,& sic traditor & proditor idem

3 sunt vt probatur hic. † No.tex.perpetuum in quarta parte ibi eadem q in successionibus feudalibus computamus gradus secundum ius ciuile vt posui in.c.j.§.& qr.S.qui feu.da.pos.in pe.col.no.q ex homicidio proditorie commisso quis priuatur feudo & rationem assignat in isto tex.qr non potest vasallus tale homicidium committens sine dedecore morari in curia domini proditor non est capax beneficij vt in.c.clericus.xxxvi.dist nam cum feudum a fidelitate dicatur & propter fidelitatem datur: vt.S.per quos fiat inuesti.in fi.& q proditionem committit presumitur sine fidelitate.l.si cui.§.j.ff.de accu. c.paruulos.xxij.q.iiij.glos.singu.in.l.in lege.ff.ad silleia.quam ibi commendat Ludouicus & etiam tales proditores sunt expulsi a iure beneficiorum.l.si quos.C.de capti.& postli.reuer. Bald.in.l.& militis.C.de testa.mili.intellige quando patriam perdiderunt non mirum si etiam tales perseguntur feudalia quae etiam priuatum perdiderunt facit nam infamis non debet videre faciem principis.l.ij.C.de digni.lib.xij.multominus in curia beneficium obtinere id est feudum & ideo dixit hic Bal.q si vasallus est bannitus perdit feudum.alle. Odoff.in summa.ti.qui.mo.feu.amitt. igitur &c.& dicit And.de iser.q ille est proditor q tradit aliquem non diffidendo. Sed tamen dic clarius in.d.l.respiciendum.§.delinquunt.ff.de pe. q perdere est quando in mente vnum gerit & aliud actibus ostenditur vt. ff.de preuari.l.j.& ponit exemplum si vado tecum vt socius itineris nulla interueniente rixa te percutio vel occido vel si sedens tecum in mensa hoc facio vel si cum tibi essem amicus percussi te de retro nullo precedente rancore vnde istis casibus videor proditorie gessisse: qr aliud gerebam in animo quam illud q gerebam in ore ad q facit.C.de delato.l.si sed quando quis esset mihi inimicus ita quod sic esset rancor inter me & ipsum non intelligeretur proditorie percutere vel occidere: qr per inimicitiam ostendebat illud q faciebat actu velle deseruire fm Bar.dicit quoque Ia.bu. in.l.at dictas.§.calumniator.ff.de infa.q ille q dat alicui potionem venenatam dr proditor & de hac materia proditionis habetur etiam per Io. an.in.c.p humani.de homi.vj.in.c.si.xlvj.dist.& q no.p glo.in.l.si quis a barbaris.C.de re mili.lib.xij.& Bald.S.qui.mod.feu.amit.in prin.& per Io.an.in.c.j.de feu.ponit Bar.in extrauag.ad reprimendam. in verbo rebelles no.regulam istam Ia.de bel.q si propter feloniam commissam non potest vasallus esse in curia domini amittit feudum q intelligit glo.hic posita duobus modis primo vt amittat feudum etiam si posset morari sed tamen non sine eius verecundia.potest ibi morari & existere: qr paria sunt non posse morari vel posse morari ,sed cum verecundia.et ad hoc inducit ista glo.plura similia vel secundo dixit gl.q potest intelligi de eo vasallo qui nullo modo potest in curia morari.oppo. ab extra q immo vasallus multo fortius debeat priuari feudo quando occidit fratrem domini sui quam quando occidit fratrem suum proprium ex eo: qr plus peccauit in dominum a quo recognoscit feudum occidendo fratrem ipsius domini: qui erat de sanguine suo quam occidendo illum q non est de sanguine suo sed de sanguine occidentis.arg.l.negandi.C.q accu.non poss. Solu.consideratur delictum vasalli: qr magis delinquit occidendo fratrem suum proprium effundendo proprium sanguinem quam alienum.l.j.ff.ad.l.pompeiam.de parici.item qui occidendo fratrem suum non est aliud quam sanguinem proprium perdere.arg.l.vtrum.ff.ad.l.pompe.de parici.item qr vasallus occidit fratrem suum vt haberet totum feudum & hereditatem & sic delinquit respectu feudi: qr ab eo nihil recognoscebat nam in feudo vt Bald. magis consideramus realitatem feudorum quam affectionem personarum alias sequeretur q si vasallus occideret vnum magnum amicum domini q deberet feudo priuari q non est dicendum. Opp.q immo occidendo fratrem domini priuari debeat feudo per rationem huius litere: qr ex hoc delicto videtur q non possit sine dedecore stare in curia domini. Sol.ista ratio habet locum in casu suo vez quando delinquit respectu feudi & haberet illa bona vt.S.dictum est vel quando proditorie interfecit aliquem: qr perdimentum hoc operatur vt sit alienus a facie dominus dominorum & principum.l.sed & milites.§.sed ignominie.ff.de excu. tu.nam si proditorie interfecisset fratrem domini: tunc idem esset vt dixi sup tex.vt hic glo.sed l.d.§.item si fratrem.op.q immo per homicidium commissum in personam fratris domini priuaretur quando saltem condemnabitur criminaliter ex quo bona omnia debent sibi adimi l.iij.§.pe.ff.ad.l.cor.de si.& sol.dicit Bal.q quando vasallus occidit fratrem suum vt habeat bona vel aliquem alium proditorie: tunc condemnabitur criminaliter nihilominus poterit procedi etiam contra eum ciuiliter ad priuationem feudi fm iura feudalia sed quando occidit fratrem domini dicit ipse q bene poterit condemnari criminaliter & posset perdere feudum sicut alia sua bona sed non poterit contra ipsum procedi ciuiliter ex iure feudi ad priuationem ipsius feudi: qr frater ipsius domini est omnino a feudo alienus vnde concludit ipse q quantum ad criminalem processum non debet fieri differenter istos casus siue occidat fratrem domini

fine aliam: qz vtroqz casu per sentētiā cōdēnationis criminalē occisor perdit feudū ꝛ in hac conclusione etiam est Jac. de bel. opp. ꝙ imo etiā si occidat fratrē dn̄i absqz ꝓditione ꝙ debeat amittere feudū. nā si cōcubat cum sorore dn̄i manēdo in domo dn̄i amittit feudū: vt. ꝫ. q. mo. feu. amit. §. j. ergo multomagis debet amittere occidēdo fratrem dn̄i. solu. lex reputat illā maiorē offensam l. isti quidē. ff. ꝙ me ca. ꝙ patet etiā: qz illa nullo modo excusabilis est. l. j. C. de rap. virgi. vnde illa sic quandoqz: vt. ꝫ. de pa. iura. firmā. §. si quis vel alium. quero ab extra quid si dominus occidat frēm vel aliquem alium proditorie ita quod non possit comparere sine dedecore, an priuabit̄ proprietate ad instantiā vasallus. Andr. de iser. ꝙ non; tum qz non interest vasalli cum non expectet seruitiū a dn̄o sicut est econtra vnde ratio istius tex. nō vendicabit sibi locū imo videtur potius ꝙ sit vtilitas vasalli: qz interim erit solutus debito fidelitatis iuxta ea que traduntur. ꝫ. in tit. hic finitur lex. in p̄n. tū qz tex. j. qualiter do. ꝓprie. feu. pri. ꝓsupponit ꝙ felonia sit cōmissa cōtra vasallū: vnde cū sit diuersa ratio debet statui diuersum ius. l. a tit. o. ff. de verbo. obli. ꝛ sic non ob. ꝫ. de for. fide. in fi. ꝛ in. c. domino cōmittente. ꝫ. si de feu. fur. ꝯtrouer. extra quero nūqd vasall⁹ qui occidit seipsum perdat feudum: ꝛ ideo non: qz anteꝗ̄ sit mortuus non est damnat⁹ ad perditionē feudi ꝛ postꝗ̄ est mortuus bona fecerunt transitū ad heredē: vt. C. qui testa. fac. pos. l. j. nec vlla pena iure fori potest imponi mortuo. l. si pena alicui. ff. de penis cōcluso nanqꝫ propter culpā feudū perdit, nisi culpa l. feudali damnetur ꝛ supersit persona que sententiā pati possit. itē ab extra quero vtrū vasallus qui est effectus furiosus possit ex culpis precedentibus pati sententiā priuatiuā ꝛ videt̄ ꝙ sic: qz culpa precedēs nō est purgata imo apud deū punit̄ cōsiderato ꝙ non plus operat̄ furor quā mors, sed punit̄ post mortē ergo ꝛ post furorē. Idē ꝛ fortius in frenetico: qz ille nō est proprie furiosus vt no. ꝫ. episcopū vel abba. §. mutus. in cōtrariū videt̄: qz furiosus nō patitur ꝓcessum. ꝛ multofortius freneticus. ff. ex qui. causis in poss. ea. l. fulcinius. §. plane. Solu. ciuilē patit̄ ꝓcessum dato curatore: sed criminalē non patit̄ vt. ff. de publi. iudi. l. pe. §. ad crimē. quia in criminalibus causis curator non admittitur nec accessor⁹: vt. C. de auto. prestā. clarū. sed nō tanqꝫ fundās iudicium: qz regule iuris nō patiunt̄ per administrationē agi criminaliter: vt plene no. ff. de procura. l. seruum quoqz. §. publice. cum sua materia. Et idem forte in frenetico vel venenato cui propter venenū ad tēpus est ablat⁹ intellectus: ꝯcludit̄ ergo, ꝙ ciuiliter de eo ꝙ cōmisit ante furorem cōdemnat̄ criminaliter nō, sed de eo ꝙ facit in furore ideo non puniatur: qz exiliū mētis patit̄: vt. ff. de offi. ꝓsi. l. diuus. quero qd si vasallus occidat conuasallū an feudū amittat, ꝛ videt̄ dicendum ꝙ non: qz si occidēdo fratrē dn̄i nō amittat vt hic, multofortius videtur in casu proposito. Sed tū hoc nō obstāte videt̄ Alua. post Jac. ardi. inclinare in cōtrariū vt amittat per. l. omne delictum. §. si quis. ff. de re mili. ꝛ l. verum. in prin. ff. pro socio. ꝛ. C. de si. imperialis. libera. soci⁹. lib. x. cum si. ¶ Quero quid si ex aliquo alio delicto ignominioso non possit stare in curia dn̄i puta: qz dānatus de adulterio vel ex aliquo simili remissus a curia, an habeat locū iste tex. Et dicit idē Ja. ardi. ꝙ sic ar. ff. de his qui no. infa. l. ij. §. miles ꝛ. ff. de re mili. l. iij. §. adulteri. ꝛ l. milites. §. amissionem. non tamē intelligas vt dicit ipse quod ex omni causa ex qua opinio. vasall⁹ grauatur veniat priuandus per ea que habentur. ꝫ. que fuit prima causa benefi. amitten. §. aliud. ꝛ dic vt ibi.

1 ☞ Vasallus ad prestationem seruitiorū non constituitur in mora, nisi mediante interpellatione.

Non cogitur. In summa hoc vult, vasallus non tenet̄ se offerre dn̄o ad seruitiū nisi ubi fuerit denunciatū quo casu seruire cogit̄ si pōt. h. d. ¶ † No. regulā ꝙ vasallus ad prestationē seruitiorū nō cōstituit̄ in mora, nisi mediāte interpellatione. Et ad hoc glo. hic posita induxit multa exempla. dixi in. c. j. ꝫ. de noua. for. fideli. Oppo. cū gl. si. ꝫ suprascriptā regulā ꝙ imo vasallus debeat se sponte offerre nō expectata interpellatione dn̄i ꝺ dicto. c. ll. et. in secundo rñso. Solu. fallit in isto casu qn̄ vasallus scit magnū periculū imminere: qz tunc lex interpellat vt ibi dixi. ꝛ in. d. §. ad hec. ꝛ late. ꝫ. que fuit prima cā bn̄fi. amit. §. sed nec est alia. ꝛ plene de materia oblationis ꝑ doc. in. l. acceptam. C. de vsur.

¶ De vasallo q ꝫ cōstitutionē lotharij feudū alienauit. Rubri.

Quia. Vasalli priuant̄ feudo nō solū ꝓpter feloniā prouenientē ex delicto sed etiā ex felonia ꝛ ingratitudine ꝓueniēte ex ꝯtractu vt. ꝫ. que fuit prima cau. bn̄fi. amit. §. denique. ideirco postꝗ̄ autor. ꝫ. in titulo precedenti tractauit de felonia prouenīte ex delicto: nunc ex isto titulo subijcit de alia ꝓueniēte ex ꝯtractu vꝫ de alienatione facta contra prohibitiones feudales.

1 ☞ Vasallus indebite alienās priuat̄ parte alienata similiter et ex delicto cōmisso etiā per vnū ex dn̄is priuabit̄ solū parte illius. Libellarius cōduct. or an possit renūciare iurib⁹ suis inuito dn̄o.

Si vasallus. † Vasall⁹ indebite alienās priuat̄ parte alienata similiter etiā ex delicto cōmisso etiam ꝑ vnū tn̄ ex dn̄is priuabitur solū parte illius dn̄i ꝛ pōt partē vnius ex dn̄is refutare ꝛ aliam retinere quam refutationē facere pōt sine dn̄i voluntate ꝛ facta refutatione liberat̄ a seruitēdo dūmodo nō offendat. h. d. no. ꝙ vasallus committens feloniam in vnū dn̄oꝝ nō ꝑdit feudū in totū sed ꝓ parte ꝙ qualiter intelligat̄ statim dicā no. regulā ꝙ vasall⁹ pōt feudū refutare ꝛ intellige ipsi dn̄o ꝛ non alij, qn̄ feudū est rectum nō cōditionatū ꝛ ad certū seruitiū dicam in. c. si. ꝫ. de capi. qui curi. vendi. de quo ꝑ Bar. in. l. si is a quo. ff. de aqua plu. arcē. ꝛ ꝑ glo. ꝫ. de probi. feu. alie. ꝑ Fede. in. §. callidis. ꝛ Spec. de feu. §. quoniam. versi. xxviij. ꝛ ꝑ canonistas in. c. qn̄ in ecclesiarū. de cōsti. ꝑ Jac. ardi. in titu. quibus mo. feud. amit. sub rubricella, an inuito dn̄o possit feudum refutare ꝛ vide ad predicta ꝙ dixit Spe. in titu. de loca. §. nūc aliqu. versi. xxviij. vbi declarat qd iuris sit in emphyteota ꝛ vide plene ꝑ Bal. in preambulis libri huius in versi. sed statī querit̄ quinimo fortius dicit hic Bal. ꝙ etiā si sup feudū sit interposita stipulatio, tn̄ habet locum presentia: qz nō est ꝓprie ꝓsentia sed ambulatio feudi que inest ex natura feudi facit. l. si stipulatus. ff. de vsu. Innocen. in. c. perpetuas. de arbi. Bart. in. l. singularia. ff. si cer. pet. no. ꝙ vbi ꝑ alienationē perdit̄ feudum reuertit̄ ad dn̄m. Bal. hic querit pone dn̄s cōcessit mihi in feudū quendā fundum ꝫ pars tantū pertinebit ad eum alienādo vero partē ad eū nō ꝑtinentē vasallus alienauit, nūqd illa reuertat̄ ad dn̄m vt. ff. de dona. cā mor. l. q alienā. ꝛ l. si alienā. ꝛ qd sm̄ Pet. de cer. ꝛ alios q tenēt ꝙ hodie de rigore legis imperialis totū ꝑdat̄ ꝛ videt̄ qd nō ꝑdat̄ totū: qz re vera sola pars tn̄ erat feudi ꝛ in ipsa non est facta alienatio. arg. ff. de reb. cor. l. magis puto. §. si fundus. contrariam dico ꝙ vnus cōtract⁹ est. ar. eorū que no. ff. de rei ven. l. marcellus. circa quē nisi insolidū peccauerit nō potuit ꝓpter eius individuū. ꝯcor. tex. ff. de ꝟb. obli. l. ea. §. cato. ꝛ l. j. in fi. ff. de pecu. lega. solu. in ista materia sic distinguo, aut vasall⁹ alienat in contemptum dn̄i: ꝛ tūc totū ꝑdit: qz in toto offendit habita relatione ad dn̄m ꝛ ꝑsonā dn̄i aut nō i cōtēptū dn̄i sꝫ ex necessitate rei familiaris dn̄o absēte: ꝛ tūc partē ꝑdit tm̄ quā alienauit. Idē si sit talis persona cui liceat ignorare vt miles ꝛ mulier: nā tūc nō ꝑdit nisi partē quā alienauit in qua ꝓprie est delictū alienātis nō enim sꝫ ignorare iura ꝯtractus cui alienans ꝓpria sponte renūciauit insti. de vsufru. §. finit. sed aliā partē nō ꝑdunt ꝙ sꝫ eis ignorare iuris seueritatē sꝫ de eqtate canonica alias dixi istud. c. et approbatū simpliciter ꝙ pars sola alienata ꝑdit̄ vt no. extra de feu. c. ij. in notabili. ad dn̄m reuert̄ de hoc alias dictū est verū reuertat̄ ad dn̄m vel ad agnatos ꝛ distingue aut in concessione est dictū de vno in alterum reuertendo: ꝛ tūc reuertit̄ ad agnatos ex pacto aut nihil est dictū: ꝛ tūc aut alienauit cum consensu dn̄i ꝛ reuertit̄ ad agnatos aut sine ꝯsensu dn̄i: ꝛ tūc refert alienauerit dolo malo vt afferat ꝓiudiciū agnatis: ꝛ tunc aut loquimur in vita alienatoꝝ ꝛ liberoꝝ suoꝝ ꝛ ꝓiudicabit agnatis: qz respectu agnatoꝝ nulla fraus est. ar. C. cō. de le. l. si. §. si autē ob auaritiā. ꝛ. ff. q in frau. credi. l. ait pretor. §. conditionaliter. ꝛ facit ꝙ no. j. ait. j. c. j. aut postꝗ̄ decessit sine herede ꝛ non ꝓiudicat agnatis. si aūt fecit alienationē nō vt fraudaret agnatos sꝫ ꝓpter necessitatem rei familiaris: tunc feudū nō ē ꝓpetuū dn̄o nō autē ad agnatos vnqꝫ reuersurū, nisi agnati adimpleant scd̄m legē ꝛ formā. c. j. qualiter olim feu. alie. pote. ꝛ adde ꝙ dixi plene. ꝫ. si vasal. feu. pri. c. j. nā tex. ꝛ glo. vident̄ variare dicit tex. ꝫ. q. mo. feu. amit. §. item si fuerint. sꝫ si vn⁹ frater inuestiturā recipit ꝑ se ꝛ ꝑ frēs deinde cū frēs diuisi deinde plus pte dimidia ei⁹ ꝑ diuiso obuenit in pte vēdidit ꝛ sine herede legitimo decessit feudū reuertit̄ ad dn̄m ꝛ nō ad fratrē: sꝫ ibi idēo: qz in pte vēditiōis nullū ius alter frater habebat vn̄ dici pōt ꝙ sint duo feuda sepata vt. ff. de duo. reis. l. reos credendi tabulis. ꝛ. ff. de leg. j. l. plane. §. si cōiunctim. ꝛ gl. appellat istud feudū nouisitū re vera sunt duo feuda sepata inter q nō hꝫ locū ius accrescendi vt. ꝫ. q. feu. da. pos. c. j. §. finalit. quare aūt dicit ibi sine herede, dic vt ibi no. sꝫ in. §. hoc quoqz. ꝫ. de succes. feu. dz ꝙ si frater me⁹ alienat ptē suā feudi ꝛ morit̄ sine herede masculo feudū reuertit̄ ad me: qn̄ cū glos. ij. an † libellarius cōductor possit renūciare iurib⁹ suis inuito dn̄o ꝛ videt glo. ꝙ nō q aūt sit rō diuersitatis inter feudū ꝛ ꝓdicta: hec glos. remittit ad thesaurū hoc ē ad libellā Py. sꝫ tu dic ꝙ ista glo. hn̄ determinat idē tenet Spe. in ti. de loc. §. nūc aliqua. ꝟ. xij. ꝛ ꝓbat̄ ꝑ. l. ꝯsiqz. C. de fun. patri. li. xj. ꝛ in aut. de alie. ꝛ emphy. §. si vo. ꝛ est rō: qz sicut cōi cōsensu ipse ꝯtractus locationis sine libelli celebrat⁹ est ita nō pōt sine cōi ꝯsensu dissolui l. sicut. C. de act. ꝛ obli. sꝫ in feudo simplici ꝛ indeterminato ad nullū seruitiū vasallus obligatur, nisi causatiue si vult retinere feudū nō ꝓcise: qz datū est gratia recipiētis tantū: sꝫ qn̄ vero feudū esset datū gr̄a vtriusqꝫ vel qz esset cōditionatū in quo vasall⁹ debet dare certū seruitiū ex pacto: tūc isto casu aliter esset dicendū: qz huic tali feu. non posset renunciari inuito dn̄o: vt. ꝫ. dixi per not. in. d. c. si. de capi. qui cu. ven. ꝛ videt̄ esse de mēte And. ꝛ Bal. op. cū gl. circa si.

2

huius

huius.c.quod imo etiã facta refutatione feudi per vasallũ tenetur ipse vasallus seruire dño.d.l.ij.in prin.et in fi.C.de na.lib.vbi quia tenetur ad seruiẽdũ licet a se abdicauerit bñficiũ solu.licet ista glos. nõ solũ.et dic vt ibi retineat bñficiũ curie et.ideo tenetur ad seruitia.hic autẽ refutat totũ bñficiũ,vel ibi ex refutatione habuit tacitũ pactũ:hic nõ sm Ja.de bel.oppo.cũ glo.fi.cõtra istũ tex.in fi. deinde dicit q vasallus facta refutatione nõ debet offendere dñm et c.et sic est de indubitabili nã de iure cõi hoc nõ habet dubium q vnus nõ offendat aliũ.l.vt vim.ff.de iust.et iur.et.§.de pace tenẽ.i õnagit iste tex.ponit rẽ iductã cõtra.l.ancille.in fi.C.de fur.Sol. huius timore contradicit glo.q iste tex.adeo hoc posuit vt multo magis istud ostẽderet in vasallo qui ob memoriam pristine amicitie et fidelitatis se debeat ab offensionibus dñi abstinere et ad hoc induxit glos.plura exempla infert ex pdicta ratione q si iste vasallus offenderet dictũ suũ dñm peccatũ puniret magis quã si offendat alium considerata dicta priori amicitia et fidelitate et qualitate delicti et cuius culpa hoc acciderit et hoc voluit glo.vsq in fi.et hñ facit.l.hodie.et.l.aut facta.ff.de pe.Oppo.ab extra.q imo vasallus p alienationẽ partis priuet toto feudo vt videt pbari.§.de phi.feu.alie.p Fede.in prin.Sol.dixit Bal.§.qualiter olim feud. alie.pote.§.i.fatendo cõtrariũ q hodie p illũ tex.si vasallus vnũ cespitẽ terre solũ alienat q pdat feudũ totũ,sed tñ in terris ecclesie dicit de equitate canonica obseruãdã determinationẽ hic positam vt priuetur solũ in parte alienata p no.p Jo.an.extra de feu. c.ij.in nouella.ipse idẽ Bal.in hoc.c.dicit saluo q videtur sentire vt indistincte vbiq hodie de equitate predicta decisio huius.c.sit seruãda.Sed Alua.reprehẽdit Bal.q ipse facit talẽ dubitationẽ cum glo.in.d.l.imperialẽ.in.§.callidis.§.de probi.feu.alie.per Fede.expresse teneat q solũ in parte alienata fiat priuatio.idem tenet Ja.ardi.nec reperio aliquem doc.excepto Pet.de cer.qui hic vel sibi sentiat cõtrariũ vt late declarauit in.§.fi.§ que fuit prima causa benefi.amit.vide in Spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua.v.xxix. Hostiẽ.in summa.de feu.§.qui.mo.ver.itẽ si vasallus.Joan.an.in addi.ad Spec.in rubri.de feu.ver.Roffre.q.iiij.et ibi q si ibi habet plura castra in feudum an alienatione vnius pdet oia. Et clarũ videt q nõ a fortiori p predicta facit.l.scire debemus.in prin.cũ ibi not.de verbo.obli.et.l.cũ eiusdẽ.et.l.cũ in plures.ff.de euic.dicit tñ hic Bal.q licet alienatio feudi sit phibita tñ statuto principotest q intelligerẽ verum in his qui habent potestatẽ statuendi contra ius.in c.q super his.de maio.et obe.in.c.cũ olim.et in.c.que i ecclesiarũ.de consti.Quero ab extra quid si agnatus alienauit partem suã feudi quam tenebat p diuiso cum alio agnato et illã amisit,et postea pars agnati aperiatur sibi an in hac parte sibi pretudicabit per dictam alienationem.Et And.de iser.§.de cõten.inter me et do.de poetio.fratris mei dicit quod non per istum text.

De alienatione feudi paterni. Rubrica.

Continuatur hec rubrica ad precedẽtia hoc modo. Supra dictum est de alienatione feudi in genere nunc videndum est in specie scilicet de alienatione feudi paterni.

1 Vasallus non potest alienare feudum paternũ etiam intercedente domini voluntate agnatis non consentientibus.
2 Agnatorum vltimorum consensus nõ potest preiudicare precedentibus.
3 Feudum refutans in manibus domini si moriatur relictis filijs an tunc agnati possint reuocare feudum mortuo refutante: an vero sit necesse expectare mortem descendentium.

1 **Alienatio.** Hoc dicit. † Vasallus nõ põt alienare feudũ paternum etiam intercedente domini voluntate agnatis nõ consentientibus:sed agnatis licet alienare et ad libellum dare et si libellum vnus alteri de feudo paterno fecerit nõ est libellus sꝫ quasi refutatio.not. 2 † q cõsensus agnatorum vltimorum nõ potest preiudicare precedẽtibus vnde ad validandam alienationem feudi requiritur consensus agnatorum qui sunt proximiores cũ illi habeãt ius reuocandi,puta tñ q etiã si postea in futurũ dictũ feudũ aperiretur remotis agnatis q ipsi admitterentur ad reuocandũ si nõ cõsensissent dato q tempore alienationis non fuissent proximiores q patet ex mente huius litere que dixit quandoqꝫ et c.qr omnes quorum interesse põt ex aliquo rescripto vel autoritate debet interesse vt.l.nam ita diuus.de adop.et.l.fi.C.de auto.presta.et ad hoc facit glo.iiij.et q ibi vixi.§.de succes.feu.§.hoc quoqꝫ.quinimo si est facta agnato non proximiori,et tũc non vsqꝫ proximus poterit reuocare nisi ille proximior consensisset:qr tunc reuocare non posset vt in.d.§.preterea.facit q dixit Jo.an.in c.extirpande.de preben.dixit tñ Bal. in hoc.§.de probi.feu.alie.p Fede.post prin.q tenebit alienatio donec alienans viuit per ea que no.hic:quia qualitas persone nõ est prohibita sed prematura est ei res alienata.arg.ff.q fal.tuto.auto.l.an in patrem.et pro hac sententia ego adduco.c.tertius.§.si de feudo fue.controuersia.no.hic tex.expressum q dominus in preiudicium agnatorum non potest facere gratiam femine in successione feudi.Item not.ibi inter agnatos quod licita est alienatio inter agnatos:intelligitur tamen q agnatus vlterior agnato nõ potest alienare in preiudicium agnati proximioris si tamen alienat non reuocatur nisi alio moriens sine herede vel restituto precio.de quo vide quod scripsi in.d.c.tertius.et vide Bald.in.c.et si clericus.§.de alie.feu.not.tex.ibi libellum quod licet isti contractus libellus et emphyteosis sint diuersi vt.§.in preludijs huius commenti.facit quod vult Spe.in ti.de feu.§.quoniã.ver.xl.Bal. in pace constan.in ver.libellarium.And.et Bal.in.c.i.§.rursus.§. quibus modis feu.amit.abutimur tamen istis vocabulis secũdũ Bar.in.l.si finita.§.fi.de vectiga.in.iiij.q.ff.de dam.infec.tamen et in multis equiparantur.et ideo hic domi.mor.alias consuluisse q sicut emphyteota non tenetur soluere canonem tempore guerre vt Cy.in.l.i.C.de iure emphy.ita nec ille qui habet ad libellum q dictum sane intellige duobus concurrentibus copulatiue scilicet quod non possit emphyteota vel libellarius accedere ad rem neque fructus percipere sm Bar.in.l.interdum.§.quod ex naufragio.ff.de acq.rer.posses.vbi autem ad rem emphyteoticam vel libellariam posset accedere emphyteota:qr esset intra menia vrbis:tunc etiam tempore libellorũ tenetur soluere canonẽ a cessante ratione Bar.in.d.§.ex naufragio.In hoc articulo duo sunt examinanda ad veritatem eliciendam.primo videndũ est an verũ sit q dicitur in emphyteota q non tenet ad solutionẽ canonis tempore guerre:quia nõ potuit colere fundum.Et pro parte affirmatiua q teneatur adducitur tex.in.l.i.C.de iure emphy.vbi emphyteota tenetur ad canonem et solum excipitur casus quando periret tota res q non est quando propter guerram non potest colere fundum:quia tamen non per hoc res ex toto perempta est,quia speratur q cessante guerra coli poterit.Secundo adducitur text. in.§.dudum.in auẽ.de non alie.vbi periculum casus fortuiti spectat ad emphyteotam.Tertio adducitur bonus argu.de re ad tempus.l.miles ita.§.ita dicimus.ff.de testa.mili.sed si res pro parte periret tenetur emphyteota ad canonem ita.l.i.C.de iure emphyteo.ergo etiam si pro parte temporis coli non posset res emphyteotica tenebitur ad canonem persoluendum.Quarto adducitur quod emphyteota propter sterilitatem nullam mercedis remissionem petere potest sine pensionis.l.iij.et ibi Bar.C.de fun.patri.lib.xi.gloss.in.c.potuit.de loca.Bart.in auẽ.perpetua.C.de sac.sanc.eccle.Spec.in tit.de loca.§.nunc aliqua.ver.xxxvij.ergo patet quod cessatio perceptionis fructuum non excusat a solutione pensionis.Quinto adducitur nam pẽsio prestatur in cognitionẽ dominij per emphyteotam,non autem respectu fructuum.d.l.i.et §.adeo.insti.loca.sed propter guerrã nõ perdit dominium rei nec possessio saltem ciuilis.l.licet.C.de o.quirẽ.pos.ergo non liberatur a pẽsione et hãc opi.tenuit Ange.in.§.qr vero leonis.in auẽ.de nõ alie.tenuit Alb.et Fulgo.in.d.l.i.§.de iure emphy.tenuit Cuma. in.l.interdum.§.ex naufragio.ff.de acqui.pos.et Pano.in.c.potuit.de loca.dicens ita consuluisse Cardi.et totum collegium paduanum.tamen contraria opi.est magis cõmunis et eã tenuit Bar. in.d.§.q ex naufragio.et in.d.l.i.et ibi Cy.et Saly.Bal.et Ange.Jo. an.in addi.ad Spec.in tit.de loca.§.nunc aliq.in versicu.xxxiiij. tenuit Cardi.Pet.de ancha.Imo in.c.potuit.de locato.et pro hac opi.facit tex.in.d.§.q ex naufragio.arguendo a simili.nam sicut occupata naufragio siue inundatione aquarum videntur deperdita pro eo tempore ita occupata tempore guerre vel impedita.facit.l.communis.§.fi.de bonis auto.iudi.possi.sed re deperdita liberatur emphyteota a pensione:ergo etiam re deperdita per mansiones hostium.d.l.i.Secundo adducitur tex.in.l.forma. §.i.ff.de censi.vbi si non potest coli fundus tributarius possessor non tenetur soluere tributum. Tertio adducitur.l.si merces.§. vis maior.ff.locati.hanc opi.tenuit Paul.de castr.in.d.§.quod ex naufragio.Bart.tamen in.d.l.i.et Ludo.in dicto.§.quod ex naufragio.videntur concor.opiniones aut pensio est modica et procedat prima opi.aut pensio erat magna et procedat secunda opi. do.Anto.in.c.potuit.distinguit aut guerra durauit modico tempore et procedit prima opi.aut durauit longo tempore et procedit secunda opi.tamen quando fundus emphyteoticus deuenisset in potestatem hostium ita quod non esset spes recuperationis de facili:et tunc de emphyteota esset liberatus a pensione ita Panormi.in.d.c.potuit.in fi.facit tex.et ibi Bart.in.l.legata.§.fin.ff. de supel.lega.in.l.qui habebat.ff.de lega.iij.et quod vult Bart.in l.rem legatam.ff.de adi.leg.Cy.in.l.iij.C.de legatis.Item si tempore contractus emphyteotici erat guerra:tunc emphyteota indistincte tenetur ita Bal.in pace cõstan.in verbo vasalli qui pro tempore.et in.l.si ea lege.C.de vsu.secundo est videndum,an idem in libellario quod in emphyteota si capimus libellarium prout capitur in communi via modernorum loquendi;tunc idem est quod emphyteota ideo de vtroqꝫ idem iudicamus si capimus prout est species diuersa:qr non conducit rẽ in perpetuũ sed de.xxix.an.in.xxix.annos.vt ponit maxime p Alua.§.in preludijs huius operis.et

aliquid ibi dixi: ⁊ tunc minus est dubium in libellario quã in em-
phyteota. nã solutio census in libellario vel cõductore ad longũ
tẽpus habet respectũ ad vsum rei ⁊ per receptionẽ fructuum po-
tius quã ad recognitionẽ recti dominij ideo si re non põt gaudere
non tenetur ad pensionem. l. ex conducto. in prin. ff. loca. non sic in
emphyteota simpliciter qui prestat pensionem in recognitionem
dominij ita firmat Ange. in. d. §. qz vero leonis ⁊ est de mente om
nium tenentiũ primã opi. in dubio p̃xime tacto ⁊ sic in hoc bñ con
suluit. d. mar. q̃ propter guerras quib⁹ impeditus fuit libellarius
feudũ colere excusatur a solutione pensionis. no. tex. ibi paterni ex
quo simpliciter loquit̃ de paterno procedit siue paternũ sit feudum
sui natura siue ex speciali concessione ideo dicit Bal. q̃ si p̃inceps
cõcedat mihi castrũ iure antiqui feudi licet sit nouum tamen acq̃-
sluit sibi qualitatem feudi antiqui ⁊ paterni plenius vide in. c. j. in
iij. col. š. de gra. suc. in feu. ⁊ in preludijs huius commẽ. in diuisio.
feudi ideo poterit alienari in primiores agnatos no. tex. ibi sed
quasi refutatio ex quo sequit̃ q̃ eo moriente sine filijs deuoluitur
ad agnatos non ad dñm: vt. j. de eo q sinẽ fecit agna. c. tres erãt ag
nati. querit̃ in glo. si vasallus fecerit inuestiri filiũ agnatis nõ ɔ̃sen
tientibus an agnati poterũt reuocare. glo. dicit q̃ nõ possint sta-
tim nisi post mortem vasalli. quã glo. sequit̃ Jaco. de equitate se-
c⁹ de rigore vide no. in. d. c. titius. quero ab extra quid si vasall⁹ q
alteri infeudauit q̃ etiã hodie põt: vt. j. de phi. feu. alie. per Fede.
in. §. callidis. ⁊ in. §. illud quoqz. refutat postea idẽ feudũ dño an p̃-
iudicet illis quibus iam infeudauerat ⁊ dicit Bal. q̃ sic per istum
tex. ⁊ in. §. rursus. š. qui. mo. feu. amit. ⁊ adducit etiam in autoritatẽ
Odof. item tenentem in summa. Sz limita istud dictũ, nisi inuesti
tus velit priori dño seruire ⁊ ab eo feudũ recognoscere: quia tunc
non priuaretur feudo: vt. š. qualiter olim feu. alie. pote. §. j. ⁊ Ja.
de bel. in. d. §. rursus quẽ sequit̃ Nico. de nea. ⁊ etiã Bal. ibidẽ sequunt̃.

5 †Quid si refutans feudũ in manib⁹ dñi moriat̃ ⁊ relinquat filios
an tunc agnati possint reuocare feudũ incõtinente mortuo refutã-
te an sit necesse expectare mortẽ descẽdẽtiũ ⁊ dicit Bal q̃ expecta-
bit in vita descendentiũ: qz iste cui est facta cessio seu refutatio ha
bet ea cõmoda que posset habere ipse cedẽs sicut dicimus de ha-
bente libellũ vel precariũ vt no. C. de sac. san. eccle. in aut. igressi. ⁊
iõ donec duret ius reuocationis durabit ius acceptoris. ff. de pig.
l. lex vectigali. quero tres sunt habẽtes feudum vnus donat alte-
ri partẽ suã ⁊ postea alius fit monachus an solus donatarius ha
bebit partem ingressi an vterqz ⁊ Bal. hic tenet q̃ solus donata-
rius per istũ tex. licet pro ⁊ contra adducat plura. arg. de quib⁹ tã
git. j. tit. de eo q si. fecit agna. quero qd si isti agnati q nõ cõsenserũt
aliena. sint heredes alienatoris an poterũt reuocare feudũ aliena
tũ ⁊ dicit And. de iser. q̃ nõ: qz licet istud feudũ tãq̃ p̃rnũ debeat
agnatis ex puidentia primi acquirentis adeo q̃ ipsi possunt in eo
succedere etiã si nõ heredes agn. mor. vt. j. in tit. an agna. ⁊c. tamẽ
quando sunt heredes remouentur a reuocãdo ex alio capite: qz te
nentur obtẽperare facto defuncti. l. cũ a matre. C. de rei ven. facit
q̃ dixi. š. de suc. feu. §. hoc quoqz. an agnatus feudũ posset alie
nare consentiente dño absqz cõsensu filiorũ ipsius alienãtis. ⁊ dicit
And. de iser. q̃ sic dato q̃ intelligat̃ acquisitum p se ⁊ here. suis
etiã si nõ dicat̃ vt in ti. de duo. fratribus a capi. inuesti. c. duo fra-
tres. ⁊. ff. de proba. l. si pactũ. imo plus dicit ipse q̃ etiã si in inue-
stitura diceret expresse ⁊ heredibus suis ⁊ nihilominus posset vẽ
di sine consensu descendentiũ nam illud q̃ acquirã possum p libi-
to alienare. ff. de acqui. rerũ domi. l. qua ratione. §. hoc quoqz. item
qz cum prohibitio sit facta solum in feudo paterno videt̃ esse per
missa in nouo. ff. de iudi. l. cum pretor. facit q̃ no. in. d. §. j. de suc. fe.
in gl. magna idem dicit ipse si inuestitus adijceret pro heredibus
suis ex corpore suo legitime descendẽtibus. secus autẽ si expresse
apparet vel probari possit q̃ dicta inuestitura etiam fuisset facta
contemplatione filiorũ: qz tunc filij predicti admitterentur ad ptẽ
cum patre viuo. l. si. C. de impu. ⁊ alijs subst. ⁊ tunc pater non pos-
set disponere de ea parte. argumẽ. š. de succes. feu. in prin. ⁊ l. pe-
nul. ff. de rebus alie. non alie. facit quod dixi in. c. si vasallus. š. si de
feu. fue. contro. ⁊ in. c. penul.

Sed inter. Jaco. de bel. intellexit istum ver. vbi antez
hoc modo vcz q̃ quotiescunqz est contro-
uersia inter domi. ⁊ vasal. si quidem dicit se vasallum de eo feudo
de quo est contentio nõ debet inuestiri nisi causa sit finita si vero di
cit se vasallum de eo feudo de quo est contentio etiam de alijs feu-
dis aut de his dominus non facit controuersiam ⁊ de illis debet
inuestiri aut etiam de alijs facit controuersiam: ⁊ tunc de nullo de-
bet inuestiri nisi omnino causa sit finita ⁊ ad hunc suum intellectum
adducit. š. de conten. inter me ⁊ dominum de por. fratris mei. c. j. i.
si. ver. ad quorum. sed Bal. dicit q̃ alia est intentio huius litere vi
delicet quod inuestitura verbalis debeat omnino fieri sed inuesti
tura realis non debet fieri lite pendente ⁊ non debet quis cogi ad
tradendũ eam rem. l. nimis propere. C. de execu. rei iudi. sed inue-
stitura verbalis fit qz eam constituunt pares in quasi possessione
iurisdictionis cum aliter non appareat de eorum iurisdictione sz
iste intellectus nõ videtur q̃ plene satisfaciat ad declarationem
huius litere fm Aluaro. ideo dicit ipse q̃ sibi videtur istum tex.
clarius intelligendum ⁊ habere in se bonam rationem decidendi
⁊ figurare debe a similiter casum in isto. §. hoc modo. vcz q̃ mor-
tuo domino feudi comparuit coram successore domini mortui va
salli alias inuestitus petens a successore renouationem inuestitu-
re secundum q̃ de iure tenetur vt. š. quo tempore miles. c. j. ⁊ in. c.
j. in prin. que fuit prima causa bene. amit. idem successor dicit qd
non vult eum inuestire ⁊ negat ipsum esse vasal. de eo seu. vasal. ex
plicat ⁊ dicit q̃ debet prius de suo feudo inuestiri. postea appa-
ret q̃ alias per predecessorem fuit inuestitus ⁊ postea de causa co-
gnosci dubitatur coram quo iudice debeat cognosci ⁊ determina
ri ista talis controuersia orta inter domi. ⁊ vasal. ⁊ respondet qd
coram paribus curie. ⁊ hoc vult iste. § in prin. sed instatur i ṽ. vbi
autem ⁊c. quale erit officium istorum parium in decidenda predi
cta controuersia. Respondetur q̃ si iste vasallus est conuasallus
de alio feudo q̃ tenet pacifice ab eodez domino sine controuersia
quod tunc debet incontinenti cognosci quod sit suum rectũ feudũ
⁊ q̃ non de quo ostendit inuestituram factã a predecessore ⁊ si ex
dicta inuestitura appareat esse feudũ rectum: tũc debet incõtinen
ti inuestiri a domino de dicto feudo recto de quo vasallus debet
fidelitatem iurare reseruato iure cognoscendi postea de causa pri
cipali vtrum valuerit inuestitura facta vel non ⁊ hoc vult dicere
iste tex. vsqz ad ver. sed si nihil coniuncto. d. c. j. in fi. in ver. si consti
terit. vbi est similis casus sed subsequenter instatur hic in dicto. ṽ.
sz si nihil ⁊c. quid erit si iste vasallus non recognoscat aliud feudũ
a dicto domino nisi istud de quo pendet dicta controuersia. ⁊ re-
spondetur quod etiam isto casu similiter est ventilanda causa hec:
qz similiter iste vasallus debet inuestiri postq̃ cõstat de inuestitu-
ra facta a predecessore sed tamen iuramentũ fidelitatis debet dif-
ferri ad instantiã dñi donec de principali causa cognoscatur: quia
tunc videbimus vtrum sit postea inuestitus hoc est vtrum debeat
recipi ad iuramentum fidelitatis si vero iudicabitur q̃ valeat: tũc
iurabit ipse vasallus fidelitatem. ⁊ hoc vult iste tex. hic. in fi. iun-
cto. d. c. j. ver. sed laudatum. vbi ponitur idem casus ⁊ ita oportet
vos intelligere ad hoc vt isti casus vniformes habeant eandẽ de-
cisio. ibi sit vasallus vt quia tenet aliud feudum ab eodem domi-
no de quo nulla controuersia sibi indubitanter moueri potest hic
respondet q̃ sine dubio iste vasallus predictus possit hoc petere
vt prius inuestiatur vnde facta sua petitione debet prius cogno-
sci an sit feudum rectum vel non: quoniam si ex inuestitura prede-
cessorum apparebit feudum rectum debet incõtinenti inuestiri de
dicto feudo ⁊ ipse vasallus etiam iurabit fidelitatem antequã co
gnoscatur de causa principali si tenuerit talis inuestiture facta p
predecessorem vel non tenuerit. Si vero ex inuestitura constabit
non esse feudum rectum: tunc non debebit inuestiri: sed incontinen
ti cognosci de viribus inuestiture facte per predecessorem ibi ven-
tilanda est subaudi: quia si apparebit feudum rectum debet vasal
lus incontinenti inuestiri verbaliter sed sine iuramento fidelitatis
sed postea cognoscetur de causa principali. vnde si apparebit ipsũ
fouere iustitiam debet recipi ad iuramentum fidelitatis ⁊ vasalla
gij si vero constabit non fouere iustitiam: ⁊ tunc irritabitur omnis
inuestitura ⁊ cum appareat non esse feudum rectum: tũc nullo mo
do est inuestiendus etiam verbaliter sed etiam immediate co-
gnosci debet de causa principali. not. regulam quod pares curie
sunt iudices competentes super causis que oriuntur inter domi.
⁊ vasal. occasione feudi: vt hic. ⁊. j. de probi. feud. alie. per Fede.
§. pe. ibi plene per gloss. de hac materia plene dixi. š. in titu. apud
quem vel quos questio feud. termi. debe. c. j. ⁊ de controuer. feu.
apud pares termi. ⁊ per Inno. ⁊ canonistas in. c. ceterum. de iu-
di. no. quod si vasallus recognoscit a domino sine controuersia
aliud feudum quam illud super quo versatur questio si cõstat esse
feudum rectum ⁊ aduerte quod dominus qui non vult inuestire
vasallum de recto feudo non potest cognoscere de alio feudo. fm
Bal. in extrauagan. de pace constan. §. si qua controuersia. ita do.
mar. hic secus autem si aliud feudum tenet sine ɔ̃trouersia: qz tunc
licet inuestiat̃ verbaliter tñ ad fidelitatem non recipitur ⁊ est rõ:
qz ratione feudi adiuncti aliquid permittitur: vt dixit gloss. in. c. j.
de contro. inter vasallum ⁊ episcopum. Sed tu assigna meliorem
rationem: quia non videtur ita fieri preiudicium domino excep-
tando vasallum ad fidelitatem super feudo de quo versatur que-
stio postq̃ est verus vasallus ⁊ fidelis de alio feudo quam quan-
do nullo alio modo reperitur alias esse vasallus ⁊ fidelis arg. š.
de cõtro. inuesti. c. j. §. si vero. item est ⁊ alia ratio de cursus tempo
ris pendente controuer. noceat vasallo vt dixit Jaco. ardizo. in ti-
tu. quibus mo. feu. acqui. sub rubricella si inuestitus est de suo feu-
do. facit. l. ille a quo. §. si de teste. ff. ad turpilia. ⁊ per hoc potes
nunc comprehendere que fuit ratio decidendi huius. §. ad quem
finem Ober. de orto motus istum intellectum sensisse videtur Ja.
ardi. in summa. in tit. qualiter iurare debe. vasal. sub rubricella. de
his qui non debent iurare fidelitatem.

Non est

Non est consuetudo. In sũma h intẽdit ꝙ sel lonia vel infidelitate fit pugna secũ leges lombardorum, s3 mediolani nõ seruetur. h.d. ⁊ premitte qꝺ fellonia intelligitur quis cõmittere quando perpetrauit aliquod delictum atrox, puta vt homicidium. vt.s. de pa.te.§.j.l. lese maie.⁊ ibi no. vel aliquod prodimentum. vt.s.in ti.q.an pñ.⁊ dixi de pa.te.in.§.si miles aduersus. de hac fellonia dixi.s.si de feu.fue.cõtro.c.duo.sup tex.infidelitat͛ aũt qs ɔmittit qñ facit cõtra capitula fidelitatis que describũtur.s. de for.fi.c.j. ⁊ ꝺ his satis patet.s.q.mo.fe.ami.ꝑ totũ.⁊ de materia fideli.ꝑle.ꝑ bar.in tracta. qui sunt rebel. hoc premisso nunc pone casum in terminis prout colligitur ex gl.hic posita ĩs sui prin.no.ꝙ supposita.l.lombardorum pugna põt fieri de fellonia ⁊ de infidelitate:⁊ hoc etiam sensit.d.gl.hic posita que;ad hoc allegauit.l.quicũqꝫ in ti.qualiter qs fide.ds defer.facit.l.quicũqꝫ.⁊.l.si seruus.⁊.l.si eo.ti.vtrũ aũt͛ de iure cõi ista pugna sit licita ⁊ permissa. vide ꝙ dixi.s.de pa.te.§.si miles aduer. quero cũ gl.in.§.sed nunquid. vtrũ dñs contra vasal. cõmittentẽ fellonĩa vel infidelitat͛ possit pugnã facere per campionem quẽ supponit loco sui ad pugnam faciendã, an habeat necesse vt per se fiat:dic ꝙ per se ⁊ nõ per aliũ, nisi sit ecclesia vel pupillus vel comes prout est casus in.d.l.si.⁊ hoc voluit ista gl. vsqꝫ ad ver. fieret aũt͛.⁊ hanc opi.sequuntur doc. supposita lege lõbardorum.intelligas tñ ꝙ etiã vltra istos casus qui.s.expressi sunt in aliis casibus fit pugna per cãpionẽ de qbus dixi.s.de pa.te.§.si rusticus.⁊.§.si miles. quero subsequẽter cũ glo. cũ quibus armis debet fieri pugna.⁊ rñdebat cũ armis militaribus, nõ aũt cũ fustibus vel lapidibus, nisi essent testes q inter se varia ⁊ falsa deposuissent:qꝛ tunc vnus elegitur pro parte q pugnã faciat ⁊ talis pugna fit cũ fustibus solũ vt in lõbar.in.d.l.j.qualiter quis se defen.debet in.l.meni.⁊.d.l.si quis cũ altero. hoc voluit glo.vsqꝫ ad ver.eo modo.⁊ de his plene vide in summa roffr. de qua.s. de pace te.feci mentionẽ in.§.j. Quero subsequẽter cũ dicta gl.quid si dñs cõmittit fellonĩam vel infidelitatem aduersus vasallum, vt puta forte cucurbitando vel alias graues iniurias subinferendo quas tñ ꝓbare nõ põt, an poterit ipsum ꝓuocare:vt.s.dictũ est. dicit gl.ꝙ sic.nã vasallus ⁊ dñs ad paria iudicantur: sed dñs ꝓuocat propter fello.vel infide.vas.ad pugnã:ergo econtra vas. dñm. vt.s.de for.fide.in fin.adeo ꝙ sicut vasal.propter fellonĩam priuatur iure suo feudali:ita et dominus econtra per suã fellonĩã priuatur proprietate. vt.s.si de feu.fue.contro.c.dño cõmittente.⁊.j.ti.qualiter do.proprie.ꝑue.⁊ hoc voluit gl.vsqꝫ ad ver.ꝑ prio ⁊ de his qõnibus dixi in.d.c.dño.op.cum.d.gl.in.d.ver. pro primo contra.s.dicta ꝙ imo dñs prouocatus per vas. ad pugnam non tenet͛ personaliter pugnare: sed põt submittere cãpionẽ loco sui vt videtur probari in.d.§.si miles aduersus.s.de pa.te.vbi miles non prouocatur personaliter ad pugnam, nisi prouocãs sit eque miles ⁊ nobilis. So. dicit glo. ꝙ hic loquitur de pugna q̃ oritur inter do.⁊ vasal. qui ad paria iudicari debent vt.s.dictum est nec consideratur quod vas. non sit miles de genere militari propter paritatem seruandam inter eos prout in simili etiam dixi.s. de lege corra.§.ex eadem. contrarium vero loquitur de pugna que prouocatur inter alios qui non sunt inter se dominus ⁊ vas. s͛m And. de iser. quod est not. dignum ⁊ per hoc est expedita dicta gl. vsqꝫ ad ver.si.ita potes. Quero cum ea in dicta parte quia hic apparet quod de iure lombardorum fit pugna propter fellonĩã ⁊ infidelitatem, an sit dare alios casus in quibus fit pugna. ⁊ respondet gloss. quod sic, vt3 quando quis occidit alium intra tempus pacis, vel etiam solum vulnerauerit. Et vult per pugnam probare quod hoc fecerit animo se defendẽdi.nam etiam in istis duobus casibus fit pugna vt.s.de pa.te.in.§.j.⁊.§.iij. sunt ⁊ alij plures casus qui enumerant͛ in summa Roffre. ⁊ de hoc dixi in §.si quis alium.s.de pa.te.vbi plene examinaui materiã presẽtẽ. vbi videatis ⁊ in remissionib⁹ quas ibi copiose adduxi.

Si a morte. Hoc intendit si vasal. nõ liberauit dominũ a morte cũ potuit feu.amittit.sed si eũ a periurio liberare potuit ⁊ non fecit non perdit feu. ¶ Not. ꝙ licet vasal. nõ liberet dominum a periurio non propterea priuabitur feudo. Ex quo infertur ꝙ periurium non continetur appellatione mortis, non enim sufficit ad feu. amittẽ.omnis occasio per quam vasal. videtur esse ingratus vt.s.in quibus cau. feu.amit. circa princi. non enim sufficit omnis causa ex qua opi.vas.est grauata vt supra que fu.j.cau.be.amit.§.illud enim. Et hoc etiam voluit glo.ij.hic posita que per hoc remanet expedicta. Nota quod qui nõ põt propter paupertatem adimplere promissa iurata incidit in periuriũ vt hic: facit lege si duo.in fin.ff.de iureiuran. quod est verum si ei non potest imputari culpa, vel quia a principio tempore promissionis ⁊ iuramenti sciuit se impotentem ad soluendum de priuile.credi.lege si creditores. Secus autem si casu fortuito redactus est ad paupertatem: vt.ff.de neg.gest.lege diuortio.habetur ⁊ ibi dixi in.c.p.⁊.s.de offi.delega.in.c.breui.de iureiu.⁊ dixi.in.c.licet s.si de feu.fue.contro. quero cum gloss.j.in ver.⁊ intelligas ⁊c. an vasal. teneatur preferre salutem domini sui proprie saluti ipsius vasal. dicit gl.ꝙ non. nec obstat tex. qui dicit qꝺ debet vasal. liberare dominum a morte si potuit ⁊c. quia intelligi debet si commode. nam si non potest cõmode facere non intelligitur posse facere vt.l.nepos proculo.ff.de verbo.signi. similiter non ob.l.j.§. eo autem recto.ff.ad silla. quia ibi loquitur in seruo qui non debet preponere propriam salutẽ saluti domini. hic vero loquimur in vasal.⁊ est ratio differentie:qꝛ dominus habet maiorem potestatẽ in seruo quã in vasal.⁊ hoc vult tota ista gl. vsqꝫ ad fi. Ex qua nota duas conclusiones veras. ⁊ prima est ista quod vasa. non tenetur salutem domini preponere saluti proprie: hanc eadem conclusionem firmat glos.s.qui.mo.feu.amit.in prin.⁊ in glo.magna in fin. ⁊ doctores hic, ⁊ ibi eam sequuntur. ⁊ in.l. hoc demum.ff. de ope. liber. licet in contrarium videatur sentire glo.in.d.§.eo autem recto que tamen non firmat sed in ar.˚inducit nec tenetur quia non est bona equiparatio de seruo ad vsallum:sed de vasallo ad libertum sicut dixi.s.de consue.rec.feu.§.in quibus. in primo notabili ⁊ in.§.similiter.in.q.j.in liberto autem hoc clarum est quod tenetur proponere salutẽ domini vt probatur in.d.l.hoc demum in prin. igitur ⁊ in vasallo.⁊ pro hac conclusione facit quod egregie disputauit glos.in.q.simili, an vasallus debeat iurare contra se. ⁊ determinat quod non.s.hic finitur lex in fi. Secũda conclusio ꝙ colligo ex hac glossa est ista, videlicet quod vasallus non tenetur ad prestandum seruitia domino nisi cum potest vt probatur in hoc textu ⁊ in gloss.in.c.fin. supra an ille qui interfe. fra.do.⁊ que fuit.i.causa bene.amit.§.sed nec alia.⁊ in.c.ij.in fi.cũ ibi no.in glo. s.de feu.sine cul.nõ amit.in prin.⁊ ꝓbatur in.l.omnes.§.si.ff.de re militari.

¶ De capi.corra. Rubrica.

¶ Continuatur ad proximã precedentẽ rubricã hoc modo:qꝛ cum.s.tractatum est de quibusdam obligationib⁹ quibus tenentur vasalli dominis suis vt non possint alienare feuda sine eorum voluntate vt probatur in.c.j.eiusdem tituli. Item quod teneantur dominos a morte liberare si possunt vt in.c.fin.s.ti.proxi. sed qꝛ est dare etiam alias obligationes in quibus occasiõe feudi vasalli sunt obligati eorum dominis prout in ceteris capitulis editis per imperatorem corradũ, idcirco vt predicta declaret subiunxit predicta capitula. Quero q̃ sit differẽtia inter istum ti.⁊ ti.s.de l.cor. respõdeo ⁊ dico ꝓ intellectu huius q̃stionis ꝙ tu debes scire ꝙ in ordinatione antiqua oẽs isti tituli incipiendo a titu.s. hic finitur lex inclusiue vsqꝫ ad ti.de natu succes.feu.exclusiue comprehendebantur sub vna sola rubrica que erat talis videlicet hic incipiunt consuetudines regni ⁊c.⁊ hoc ideo erat aliter rubricatum: qꝛ includuntur varie ⁊ diuerse consuetudines ⁊ determinationes sapientum s͛m varietates locorum: vt patet quasi per omnes tex. insertos vt ꝓbatur quasi per oẽs ti.j.scrip:os vsqꝫ ad.d.ti.de natura suc.feu. vtrum qꝛ in istis varijs cõsuetudinib⁹ adducebatur sepe in medio vna lex corradi imperatoris q̃ est originaliter posita in libro lombar.in ti.de benefi.⁊ terris de tributis que videbãtur astringere oẽs cũ esset imperator ⁊ ex ea oriebant͛ varie cõtrouersie:⁊ qꝛ erat cõtra consuetudinẽ mediolañ.⁊ ipsi nolebãt eã tenere. ⁊ ideo vt declaretur dicta lex posito. fuit suprascripta ru. de l.corra. verũ qꝛ adhuc vltra dictam legem idẽ imperator fecit aliqua capitula in dicta materia feudali que non scripta sunt in.d.l.lombardorum, s3 pro capitulis allegabãtur que capitula quedam curie admittebant quedam nõ. s͛m enim leges lombardorum capitula q̃ addebantur ad aliquã.l. non appellabantur lex sed capitulum, nisi expresse diceret ꝑut ꝓbat͛ in lõbarda in ti.de capitulis legis. Soly. addi.

1 ☞ Vasallus in petẽda inuestitura, an habeat necesse exꝓmere hec vt3 fidelitatẽ polliceri ⁊ inuestiturã petere.

2 Uniuersitatis administrator non petens inuestituram a domino a quo dicta vniuersitas tenebat feudũ, an priuabitur vniuersitas feudo.

Hec sunt capitula. Si vasal. a successore domini vel successor vasalli ab ipso domino non petierit inue.infra annum ⁊ diẽ amittit fe.⁊ dictũ fe.erat talis nature vt iuraretur fidelitas ꝑdicta non obseruantur nisi.h.d.no. renouationẽ inuestiendam vel per mortem do.vel per mortem vas, vt hic.⁊ in.c.j.s.que fuit pri.causa bñ amit.in pñ.no. quod in materia feudali ɔsuetudo vincit legem neqꝫ tollitur a lege vt hic.⁊ in.c.j.s.de feudi. cogni. de qua materia dicatis, vt ibi dixi. nam imperator confirmat consuetudinem limitatam ad tempus anni ⁊ diei de quo dixi in.d.c.j.s.que fu.pri.causa bene.amit.no. quod fe. potest per pactum sine fidelitate constitui: regulariter autem secus quoniam

feu. a fidelitate dr. Et idõ semper dz iurari fidelitas nec inuestiri dz vasal. q fidelitatem recusat iurare, nisi eo pacto acquisitũ sit vt nõ iuret vt. s. p quos fiat inue. c. fi. ꝛ in gol. ij. hic ex qua gol. colligit Bal. no. ꝙ feud. simpliciter cõmissum presumitur fore concessum vt prestet fidelitas: qm̃ feu. in dubio semp presumit esse sm̃ suaz ppriã naturã, nisi eius alteratio probetur vt. s. quid sit inuest. c. j. §. fi. ꝛ i capitulis extraordinarijs. §. iij. Et si nulla appet inue. Bal. in. l. j. in. xxxj. q. ff. de rerũ diui. alias. l. e. si quis per. xxx. s. si de feu. fue. cõtro. ang. cõs. cvj. col. inci. scitissima in. v. col. pau. cõs. lxxxij. i ci. cõditoris omniũ in. v. col. no sm̃ Bald. ꝙ vas. ppter infidelitatem perdit feu. si domino placet, alias sec⁹ ꝛ no. sm̃ Bal. ꝙ fili⁹ psumit heres in recipiẽdo: sed in dãdo nõ siue prestando. ꝛ vide in. l. si cũ dotẽ. §. transgrediamur. ff. so. ma. in aut. si omnes. C. si vt ab hered. se absti. in. l. necessarijs. ff. de acqui. here. propterea hic no. dicit Bal. ꝙ vasallo filio nõ currit annus ꝛ dies anteq̃ hereditati se immisceat ppterea ille dicit filiũ priuã. feu. per lapsuz anni ꝛ diei. dz pbare ꝙ se immiscuit, vel ꝙ maliciose distulerit inuestire. itẽ dz pbare sciẽtiã feu. ꝛ paterne mortis: lz enim fili⁹ ignorãs sit suus heres ꝛ necessarius de iure ciuili quo ad suita. nõ tamen q̃ ad onera hereditaria. l. nã emancipati. ff. de legi.

1 † Quero ab extra an vas. in petẽda inue. habeat necesse exprimere ista duo q̃ hic narrãt in tex. vcz fidelitatẽ polliceri ꝛ inue. petere ꝛ respondeo ꝙ sic si incipiat a pollicitatione: qr casus videtur esse in isto tex. dum preponit pollicitationem. ꝛ ita intelligitur gl. que hanc partem tz. s. que fuit pri. causa. be. ami. in prin. secus autem si incipiat peti. inue. qr tunc illud solum sufficit nec est necesse ꝙ polliceatur fideli. cum hoc de se includatur in peti. inue. vt tenet glo. in. d. c. fi. s. per quos fi. inue. ꝛ ita etiam tz And. de ise.

2 † Quero qd si administrator vniuersitatis nõ petijt inuestitu. a domino a quo vniuersitas tenebat feu. an puabitur vniuersitas feu. ꝛ dicit Ja. ardi. ꝙ nõ ar. ff. de bo. poss. l. iij. §. a municipibus. put ponit hãc qõnẽ in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubri. an vasal. vniuersitatis i fi. ad ꝙ facit ꝙ dixi in. §. preterea ducat⁹. j. de probi. feu. alie. p Fede. vbi innuit ꝙ saltẽ donec administrator extiterit ꝙ vniuersitas erit priuata ꝙ no. in. l. metũ. §. animaduertendũ qõ metus causa ꝛ per cano. in. c. dilec. el. ij. extra. de simonia. ꝛ per Cy. in. l. si quis in tantã. C. vnde vi. ꝛ per bar. ff. de penis in. l. aut facta. §. fi. et qõ dixit Inno. in. c. cũ accessissent. de constitutionibus.

Preterea. Istud est scdm̃ capitu. corradi i quo dispo+nit qõ vasalli nõ possit alienare feuda sine voluntate dominorum qõ si fecerint non poterunt reuocare dictas alienationes nullo obstãte prescriptione. h. d. iste. §. no. ꝛ per corradum imperatorem fuisse inhibitam feudorum alienationẽ permissam ꝛ prohibitam prescriptionem qõ totũ hodie clari⁹. ꝛ seriosius extẽsum ꝛ prouisum est per iperatorẽ federicũ vt. j. de pbi. feu. alie. p fe. §. j. quero cũ gl. j. an vasal. possit pignorare feu sine dñi voluntate. ꝛ respondet quod non: quia postq̃ in genere est prohibita alienatio intelligit de omni distractiõe que fit per vasal. siue pignorando. feu. siue vsumfructũ in eo alteri constituẽdo vel seruitutẽ imponendo vt alteri seruiat. l. fi. C. de reb⁹ alie. nõ aliená. ꝛ predicta probant in. d. l. j. in p̃n. de probi. feu. alie. per fe. vnde nõ põt vasal. cõditionẽ feu. aliquo modo facere deteriorẽ sine dñi voluntate ꝛ agnatorum ad quos quandoqz feu. est reuersurum vt. s. ti. primo in prin. sed bene posset facere meliorem vt. s. de inuesti. de re. alie. fact. §. j. ꝛ hoc vult ista gol. vsqz ad ver. sed nũqd qõ dictũ est. s. qõ feudũ nõ potest pignorari, intelligas verũ qñ transfertur possessio feu. in creditorem. secus autẽ si fiat simplex pignoratio vl̃ hypotecatio absqz traditione pos. qr iste vasa. ex hoc nõ incurreret periculũ nec intelligeret alienasse vt pbatur in. §. callidis. j. de probi. feu. ali. ꝛ dixi plene. s. que fuit pri. causis bene amit. §. fi. ꝛ in conclusion. xliij. no. subsequẽter cum dicta glo. in. d. ver. sed nunquid vtrum feudatarius possit feudum alteri infeudare: ꝛ quia hec glo. amplissime examinat, psequitur istã qõnẽ arguẽdo ad ptes ꝛ tandem bene ꝛ eleganter determinãdo, ideo non aliter eã recitabo, nisi cum ea concludo sm̃ veritatez vcz ꝙ vasal. possit dictum suum feu. aliter infeudare in totũ vel in parte dũmodo hoc faciat sincere ꝛ bona fide nõ in fraudẽ domini ꝛ agnatorum ꝛ non sub colore inuestiture pretio accepto cũ vendere disponat ꝛ dissimulet feu. item dz infeudari equali psone prout ipse est ꝛ debet infeudare eadem lege qua ipse hz et nõ aliud ꝛc. ꝛ ista est vera cõclusio quam post multa hic firmat gl. sequũtur doc. ꝛ pbatur ista cõclusio taz de iure veteri q̃ de iure nouo ꝛ etiã nouissimo prout patet in his iuribus vcz. s. q̃ de cõtro. inue. §. fi. ꝛ qualiter olim feu. alie. po. §. j. ꝛ p quos fiat inuesti. §. sed ꝛ reus. ꝛ si de feu. fue. contro. c. beneficium. ꝛ de. l. corra. c. ij. §. similit. ꝛ. j. de probi. feu. alie. per Fed. §. callidis. ꝛ j. §. aliud quoqz. ꝛ per Cano. in. c. ex transmissa. extra de foro cõpe. ꝛ Hostien. i sum. de feud. §. qui hodie. ꝛ spe. de feud. §. quoniam. versi. xxxviij. ꝛ ibi Joan. an. ꝛ alij. in. c. ij. de feudis. ꝛ in. c. que in ec. de cõsti. Intelligas tamen quod ista talis infeudatio nõ preiudicabit agnatis nisi eo viuẽte vt dixi in. d. §. j. per quos fiat inuestitura in. q. fi.

Sed tamen aduerte ad vnum quod tangit gl. ꝙ vas. habet vtile dominiũ ꝛ pro feudo agit rei vendicatione. de hoc late dixi. s. de inuesti. de reb. alie. fac. §. j. Tangit etiaz ista glo. vnũ aliud, vcz de vsufru. qui per doc. ꝛc. ex quo inferri potest ꝙ vsufructuari⁹ sit dominus ꝛ habet rei vendicationẽ, sed actionem cõfessoriam vt in l. vti frui. ff. si vsusfru. peta. de qua materia dicatis vt in dictis locis tangitur. ꝛ ad hanc materiam plures questiones adduxi in. d. §. j. s. de inuesti. de re. ali. fac. Oppo. cum glo. iij. ꝙ imo pscriptio non potest obstare dominis reuocare volentibus feu. alienatum vt probatur. s. qualiter olim feu. alie. po. §. porro. vbi patet ꝙ dominus excluditur prescriptione longissima annorũ. xxx. dicit glo. ꝙ iste text. debet intelligi de prescriptione longi temporis. l. x. vel xx. an. que procedit cum ti. que talis prescriptio non ob. dominis vt hic. ꝛ est ratio quia aptin. alienatio fuit nulla: vnde non potest confirmari per hanc longam prescriptionem de longissima nõ intelligitur: qr per eã ois tollitur actio. l. sicut. C. de prescrip. xxx. vel xl. an. ꝛ lz ista prescriptio procedat sine titulo. tñ quia est adinuẽta contra negligentes ꝛ vt domina tanto tempore non stent sub incerto merito, statutum fuit vt per prescriptionem longissimam omnis sopiretur questio ꝛ controuersia. Neqz enim credendum est in dubio ꝙ iste imperator corradus ꝛ imperator federicus. j. de pbi. feu. ali. p fe. §. j. voluerint derogare huic pscriptiõi lõgissime ꝛ p cõsequẽs stat in hac cõclusiõe ꝙ iste tex. nõ itelligatur, nisi de pscriptione longa nõ aũt longissima ꝛ cũ qua cõclusione transit Bal. ꝛ Alic de cra. tam similiter videtur sequi Jaco. de bel. sed pil. ꝛ Ja. ardi. in sum. in ti. qui. mo. feu. acquir. sub rubrice illa sin. tz ꝛ intelligunt istum tex. etiam de prescriptione longissima vt non obstet dominus ꝛ hoc per dictã. l. federici q̃ cassat omnes alienationes tam tunc preteritas q̃ nunc futuras. Item assignat ratio nem quia sicut vasal. prohibetur alienare feu. ita prohibetur pati prescribi cũ in fraudem dñi videat fieri. l. alienatio. ff. de verbor. signifi. Idez tenet hic Andre. de Iser. per tex. in. d. c. j. circa prin. in versi. nos autez. de probi feu. alie. per Fed. qui dicit nullius tẽporis prescriptione impedientis ꝛc. ꝛ sic nihil excipit igitur ꝛc. ff. de seruit. rusti. predio. l. si seruitus. Quidam autem voluerunt dicere ꝙ aut dominus fuit sciens. ꝛ tunc sibi obstat exceptio prescriptionis lõgissime, aut ignorans. ꝛ tunc nulla et tunc videtur sensisse glo. j. ti. quid iuris si post alie. §. j. Sed hec solutio dicitur offendi per dictum. §. porro. In dubio est adherendum glosse sm̃ Alua. cum melior testis haberi non possit ꝙ est glo. ordinaria et sic Bald. de natura suc. feu. ꝛ in. leg. ij. C. de ien. que sine cer. quãti. profe. ꝛ in. l. fi. C. de pena iudi. Et hanc opi. glo. cõmũ. dico: qr in similj videmus etiam hodie hanc prescriptionez longissimã. xxx. anno. militare aduersus dominos in materia feudali: vt patet in c. si quis per. xxx. supra si de feu. feu. contro. vt in. c. fi. supra de feuda. in vicem leg. commisso. que capitula in suis casibus non sunt correcta. vt ibi patet licet alia gl. videat tenere cõtrarium supra de inuesti. de re. alie. fac. in. §. quid ergo.

Quero ab extra, an cõclusio q̃ tenui supra cum glo. magna vcz ꝙ vasallus possit feu. suũ alteri infeudare ꝛc. an habeat locum in feudo ecclesiastico ꝛ dicit bal. sub dubio forte ꝙ non potest nisi de consensu prelati fauore ecclesiarum ꝛ quia qõ omnes tãgit debet ab omnibus approbari. l. fi. C. de auc. prestan. ꝛ vt omnis amputetur occasio malignãdi vt in c. j. §. callidis. j. de probi. feu. alie. per Fed. vnde itelligit supradictam conclusionem solum in feudo seculari. sed Jaco. de bel. supra qui feu. dare poss. in prin. tenet contrarium equiparans clericum et priuatum per ea que hic traduntur et adducit supra de l. corra. §. ij. nisi feu. esset decimale: quia tunc nõ posset per not. in c. prohibemus extra de decimis. et quod not. xij. q. ij. c. abbatib⁹. ꝛ ad predicta adduco quod dixit Specu. in titu. de pigno. §. j. versicu. quid de dicimus. et ita transit hic Aluaro. cuius dictum mihi verius videtur; quia non apparet ratio diuersitatis. item quia non versatur hic preiudicium ec. cum omnino resoluto iure datoris acceptoris ius resoluetur vt in. cap. j. supra de alienatio feu. quero iuxta predicta. quid si i inuestitura sit appositum pactum expressum de non alienando, an tunc vasal. infeudare poterit et dicit Bal. quod non ea ratione vt pactum aliquid operetur. ar. eorum que not. in. l. sed et si quis. §. quesitum. ff. si quis cau. insi. item quia quando prohibitio noua adijcitur prohibitioni antique, tunc habet ampliare iuxta no. per docto. in leg. j. §. item nunciatio. ff. de oper. no. nun. ꝛ in aut. de alienan. et emphy. §. sancissimus.

Quero circa alium arti. prescriptio. quid si ista verba nulla obstante prescriptione ꝛc. reperiantur in aliquo statuto an per talia verba intelligatur remota prescriptio longissimi temporis et dicit Bal. hic et in aut. quas actiones. C. de sacro. sanc. ecclesi. quod sic ad quod facit quod no. in. l. ij. C. ne rei domini. vel tẽpla. ꝛ. C. de decurioni. lege si quis decuri. et de metallarijs lege fina. et de fundis limitroph. lege finali. tamen Baldus loquitur et rationes sue procedunt quando statutum dictat in actionibus personalibus in quibus cũ nõ hẽat locũ nisi prescriptio lõgissime temporis illa cla. nõ obstãte pscrip. qõ põt intelligi de alia q̃ longissima

ma.alias nihil operet. Sed q vult Jo.an.in.c.mandatu de rescri. tri precri. de cuius initio no est memoria in zaru nuq vt exclusa. Bal.in.l.j.& in.l.oes.C.de pscri.xxx.vel.xl. an.in.l.j.C. ne rei dnice vel temp. Bal.in.l.j.C.de anna.exce. vbi idem prescrip.centum annorum in.ij.col. Ang.in aut.vt de cetero no fiant mutata Bar.in.l. ij.C.de fundis limitro.li.xj.in.l.cu satis.C.de agri.& cen.li.xj. Jo. an.in ru.de feu.in.ij.col. na p hac glo.intimat doc. q exclusa pscrip. in dubio nisi subiecta materia aliud suadeat intelligit de prescri ptione.x.vel.xx.anno.pa.in.c.fi.de pscri.& Ang.in.l.si quis decu rio.C.de decu. Ang.post glo.in.d.l.ij.C.ne rei domi.vel templa.l. l.nemo potest.ibi imo.ff.de lega.j. Ang.in.l.no solu.in prin.ff.de vsuca.in.l.j. de anna.exce.in.l.oes.C. de prescrip.xxx.vel.xl. anno. ibi Bar. quid aute si dicta verba pferant a zrahentibus vel a te statore quid operant dicit Bar. q renunciatio huius exceptionis no valet cu sit excep.odiosa. Bar.in.l.j.in fi.ff. de vsuca.in.l. nemo potest.ff.de leg.j. Lud.in rub.de arbi.in.xix.col.pa. in rub. de pre scrip. Bal.in.l.centurio.ff.de vul.& pup.in fi.in aut.quas actiones in.ilj.col.C.de sac.sa.ec.el. Bal.in.l.j.in.xl.col.C. de summa tri. in l.ij.C.de edil.act.in.l.pacisci.ff.de pac.in.l.ii.de consti. pecu.in fin. in.l.fi.§.fina,C.de temp.ap. Ang.d.§.quid si ita.in.l.quod si nolit §.de edil.edi.& tenet Bald.hic.& Alua.pa.in.c.cum non liceat in v.col.de prescrip. Ang.& Bald.in.leg.item illa.ff.de consti.pecu & dat cautionem Ang.in.l.cu3 stip.tm mihi a proculo.ff.de ver. obli. Bald.in.leg.ij.C.vt in pol.leg. Ludo.in.d.rub.contra tamen quod possit renunciari prescriptioni tali tenet Bal.& Jmol.j.d. leg.nemo potest Bal.& Ang.in.l.j.C.ne rei dominice vel templo Bal.in ru.de consti.in.iij.col. Quero quid si ille qui emit a vasal. feudum bonafide.vendat postea secundo emptori dictum feud. similiter bonafide, an iste secundus emptor poterit prescribere etiam spacio longi temporis.x.vel.xx. annorum. & dicit Ja.ard. quod sic.ar.in sfi.de vsufru.§.si tamen.& leg.quod aut.ff.de libera. cau.§.si quis sciens.in fi. lex enim fed.& ista prohibet prescriptio nem fieri ab emptore qui emit a vasallo,non autem si alius ven dat etiam non vasallo secundum ipsum.facit quod solet tradi in leg.ij.C.de vsucapio.pro empt. Quero presupposita suprascrip ta conclusione quod prescriptio longissima currat contra domi num,quero an talis prescriptio incipiat currere et viuete vasallo alienatore & dic q sic fm And.de iser.& est ratio q cum vasal.alie nauit incotinenti amisit ius suum vt.s.ti.ij.c.j.in prin.ergo actio i continenti incepit competere dno & per consequens prescri. cur rere.l.j.C.de annali excep.in fin.& s. que fuit pri.causa bene.amit. in fin. item probatur a simili quia si dictum feu.esset paternum posset in continenti vendi per filios vt.s.si de feu.fue. controuer. c.titius.etiam per agna.vt dixi in.§.fina.s. que fuit pri.causa. bn. amit.

1 Vasalli tenentur prestare adiutorium dominis suis in asso ciando imperatorem cum exercitu accedenti romam pro corona suscipienda.

2 Vasallus an capi possit pro delicto dni sui.

1 **Similiter.** In summa hoc intendit vas.† qui non as sociat dominum filium pergentez cu exer citu cum rege romam contribuere in adiutorium ipsius domi ni debet denarios.xij.de modio si est in lombardia si vero est de a lemania debet contribuere tertiam partem fructuu3 eiusdem an ni.hoc dicit.no.quod vasalli tenentur prestare adiutorium domi nis suis in associando imperatorem accedentem cum exercitu ro mam pro suscipienda corona imperij,vt hic.& j.de pa.iur. fir.&c. in fin.idem dicendum vbicunqz faceret exercitum contra hostes imperij & populi romani vt dixi supra de natura feu.c.j.vel vbi cunqz in dicta publica expeditione vt.j.de prohibi.feud.alie. per Fed.§.firmiter tenentur quoqz vasalli adiuuare dominos guer ram facientes iuste vt dixi supra hic finitur lex & supra de noua fi de.for. circa medium non autem propter iniuriam priuatam eo rum.facit.§.preterea supra que fu.prima cau.be.amit.secundum Andreas.sed an suis expensis teneatur vasallus sequi dominum suum ad exercitum.specu.in titu.de feudis.§.quoniam.ver.vice simosecudo.quod attenditur natura feudi.si habet feudum pin gue dominus non tenetur sibi facere expensas.ff.de oper.liber.l. suo victu.c.cum ad omni de vita & hone.cleri.si feu est modicu & ipse vasallus pauper dominus debet sibi subministrare expen sas subiungit tamen spe.vbi proxime ver.xxiij.quod si dominus vult ire ad partes remotas vasal.non tenetur secum ire cum exer citu,nisi esset dominus talis solitus pugnare in partibus remo tis: puta contra infideles vt rex francie: nam tunc tenetur ire.sed tamen etiam hoc casu tenebitur vasallo ad expesas in toto vel in parte arbitrio boni viri & considerata feudorum qualitate.j. me nia.§.fi.ff.de adimen.lega.no.quod propter varietatem locorum possunt ex iusta causa variari consuetudines vt hic in.l. fina.C.de test.& potuit esse ratio motiua conradi quare in lobardia contri buit pecunie & no in alemania:qt italici abundant plus in pecu nia q theutonici s3 bal.sed hodie ista talis variatio sublata est q3 oes vasalli ta in italie q in alemania ad equalitem redacti alias coacti sunt aut ire personaliter in exercitum, aut mittere alium pro se domino acceptabilez qui eque bonus sit sicut ipse est.alias debet soluere medietatem reddituum vnius anni ex suo feu.vt probatur in.d.§.firmiter. Et hoc etiam voluit glos.hic posita.& adhoc vide glo.j.de prohi.feu.alie.per lotha. No.ex hoc tex.col lectam esse imponendam ratione fructuu & alibi dixit glo.quod imponitur ratione bonorum & non secundum naturam persona rum vt.l.j.in fi.C.de apo.pub.li.x.de qua materia dic vt plene per Bar.& Bal.in.l.fin.C.sine censu.vel reli.& de execu.rei.iudi.l.etiaz & in.leg.pe.& no.quod solum fructus illius anni considerantur in quo imponitur collecta non aliorum. & facit secundum Bal. hic tex.in.l.si pendente.§.cloacarij.ff.de vsufruc.& in hoc signate istu

2 tex.† Quero an vasal.potest capi pro debito domini. Bal.in.l.li berti.C.de ope.liber.dicit quod vasal.potest cogi per capturam persone ad soluendu censu3 creditori domini quem debet domi no seu operas.ar.leg.j.C.vbi decuri.vel cohor.& quod no.in.l.pro herede. sed quid tamen.ff. de acqui.here. Quero an ex alijs cau sis teneatur vasal.conferre tributa & dare in adiutorium domi no suo. & si dominus transitum facit per loca vasalli an vasal.te neatur sibi dare hospitium & alia ad victum necessaria & iuuare ipsum. Item an teneatur conferre pro filia maritanda.& dicit se cundum Bal.hic quod vasal.non tenetur domino quando mari tat filiam,nisi sit specialis consuetudo. In contrarium qd imo te neatur domino subuenire pro filia maritada tenet Spec. in ti.de feu.§.quoniam ver.& nota.& fm Host.in ti.de immunitate eccle sie.§.j.in.j.colum. Jta seruat consuetudo generalis quasi vbiqz. & etiam dicit do.Mar.in.c.j.j. an apud iudi.vel do.questio feu. deb.termi.se consuluisse.quod vasalli nedum pro filia legitima, sed etiam pro filia spuria domini maritanda tenentur: quoniam quemadmodum pater tenetur prestare alimenta filie spurie de iure pontificali.c.cum haberet in fi. de eo qui duxit in matri. Jta tenetur etiam eam dotare scdz Bar.alias Bal.in aut.ex comple xu nephario.C.de secun.nup.licet non debeat tanta dos constitui spurie sicut legitime vt senti Bar.in.leg. fin.ff.de his qui.vt indi. Nec.ob.l.vxorem.§. patri naturalis.ff. de leg.iij.& ibi Bart.vbi pater non tenetur dotare naturalem vel spuriam: quia istud ha bet locum quando filia spuria vel naturalis habet aliunde vnde se alat.secus si no habet aliunde fm Bal.in.l.matri.C.de iu. do. Jtem an pro filio dni doctorando vxorando vel militem facien do conferre teneatur. Jtem an pro domino redimedo si captus est. Jtem si dominus vult emere aliquam terram,an in isto vel si milibus casibus teneatur vasallus ad adiutorium prestan.& di cit Bal.quod non,nisi super hoc esset specialis consuetudo ar.l. fi.C.de pac.conuentis. Sed de his ponit Spe.in ti. de feu.§.qm ver.& no.& per.Jo.an.ibi plene quem omnino vide quia limitat Spe.in pluribus.& per Roffre.in libellis in tractatu officiorum & per Jaco.ardi.in titu. qualiter inuesti.debet vasal. sub rubri. fina. vbi dictum Goffredum reprehendit in aliquibus.& videte que dixi supra in preludijs huius commenti in tractatu ho magij.

1 Ecclesia priuatur feudo p culpam prelati amittit feudum suu donec viuit prelatus,sed eo mortuo reuertitur feudu3 ad suc cessorem.

2 Ecclesia patitur dannum propter culpam prelati: & hoc operatur natura feudi.

3 Ecclesia habens feudum si alteri ecclesie vniatur an trasibit feu dum in ecclesia cui fit vnio solum ex natura vnionis.

1 **Et interim.** † Ecclesia priuatur feu.per culpam pre lati & amittit feu.suum donec viuit pre latus:sed eo mortuo reuertitur feudum ad successorem.h.d. No. ex isto textu,quod ecclesia & eius prelatus & clericus potest reco gnoscere feu. a laico vt hic.& in.c.ceterum.extra de iudi.& ibi per Jnno.& in.c.j.in.§.verum de sta.regu.lib.vj. & dixi late.j. de sta. &

2 consue.contra liberta.eccle.§.statuimus. † Not. secundum glosa hic positam casum mirabilem in quo ecclesia patitur damnum propter culpam prelati & hoc operatur natura feu. que est quod propter culpam vasal.commissam contra dominum reuertatur feu.ad dominum vt saltem hanc habeat sue iniurie vltionem vt supra que fuit prima cau.bene amit.in fin.suadet etiam fauor do mini vt ex ingratitudie vasal.adimi possit feu.datum eccle.vt.C. de sa.san.ec.l.iubemus nullam nauem in fine. veruntamen fauor ecclesie hoc operatur vt post mortem ipsius prelati delinquentis reuertatur feudum ad ecclesiam & ad successorem in dicto benefi cio,& hoc voluit gloss.vsqz ad versi.sed nunquid &c.& ex predictis collige quod etiam delictum prelati in faciendo preiudicat eccle sie quod pater quia hic propter delictum suum commissum in do minum priuatur feudo quod est cotra regulas iuris que volunt quod propter delictum prelatum in committendo non fiat pre iudicium ecclesie,sed solum in omittendo vt nota. in.ca.ij. extra de dona.& est casus.xvj.questione sexta si episcopu.& in capitulo

cum venisset de institu. sed potest dicere ꝙ hic nō fit damnū ecclesie si id quod prelatus viuēs dꝫ habere lꝫ dominus ī queꝫ deliquit per dy. l. c. delictuꝫ persone de reg. iur. li. vi. nec videtur extraneū ꝙ etiā stet ꝓpter priuato. ꝛ postea re. uperet qꝛ videmꝰ ēt in domino laico interdum hoc accidere vt. ꝫ. hic finitur lex. §. 4. ꝛ de hoc. q. p Io. an. in addi. ad spe in tit. de feu. §. qm. ver. h. queꝛ ꝛ p Bal. in preambulis feudorum in fi. vbi dicit ꝙ hic solus prelatꝰ deliquerat: ideo soli sibi nō ecclesie preiudicat ꝛ solum in vita sua. ibi feu. ad dominum vel aliter. dicit hic Bal. ꝛ tenent alij hoc prouenire ex natura feu. que est vt per fellonia amittaꝛ feu. ideo cum ecclesia capit rem istam. debet intelligi debere cū onere suo. ꝛ ſm naturaꝫ sui. ꝛ ideo deberet esse sine feu. sed fauore ecclesie hic approbat contra. ꝙ solum priuatio stet in vita prelati committentis fellonia postea ecclesie restituatur credere tamē posse agi contra heredes prelati vel bona si qua dimisit ꝓ intēda dāni dati ecclesie si ꝙ habuit ex quo caruit feu. an vita eiꝰ iuxta no. in. c. ex presentiū. extra de pig. gl. in. c. placuit. al. ij. xvj. q. iij. si non haberet heredem vel bona itet ecclesia cū dāno qđ venit ex natura rei cōtra cōmittētes fellonia. ex hoc probat iste text. cum loquitur de abbate dum neqꝫ propriū habet neqꝫ heredē. c. cu ad monasterium de statu mo. habetur in. c. ij. de test. adeo dicit hic an. ꝙ per fellonia mariti vel negligentiam in non parendo legi feudorum ꝛ ipse ꝛ vxor amittunt feu. verum ꝙ vxor habebit recursum cōtra bona viri si sint. alioquin sibi imputet vxor. si tamen prelatus nō esset soluēdo tūc vult an. ꝙ det restitutio ꝯtra caducitatē ipsi ecclesie. idem dicit in pupillo ꝛ notate qꝛ est magna restrictio ad tex. nostruꝫ ꝛ certe equa, lꝫ tex. vt dixi exemplificās de abbate cōtrarium innuat clarum est emꝫ ꝙ abbas nihil propriū habet cum sit vt monachus. c. si. de simonia. ꝛ proxime dixi: ꝛ dixit per hunc tex. bal. in. l. executorem. C. de execu. rei iudi. in fin. col. ꝙ delictum regis propter ꝙ priuandus est feudis nō preiudicat regie dignitati in ipsis feu. Quero cum. d. gl. quid si aliqs committat delictum in personā regis ex quo delicto veniret feudo priuandus si recognosceret feu. ab eo rege: verū postea ille ꝓmouetur ad prelaturam ipsius ecclesie que est feudataria illiꝰ regis offensi, an eo prelato viuo sicut hic dicitur debeat pertinere feu. ad regem ꝛ hic gl. similiter non respondet: vnde tu dic ꝙ ſm doc. dolus cōmissus ante mandatum non nocet omnino vt probatur. ff. de excep. doli. l. si procurator egit. ꝛ. ff. quoruꝫ lega. l. j. §. ꝙ ait pretor. ꝛ pro hac determinatione facit. ff. de noxal. l. an deli ctis. §. si extraneus. ꝛ. C. de fur. l. apud antiquos. ff. māda. l. si mandauero. §. in cuius. extra de excep. c. cuꝫ venerabilis. putat Ia. de bel. ꝙ conuentus seu capitulum debet ducere prelatum ad satisfaciendum dño: sic pater filiuꝫ, alioquin priuaretur vt. ī. de probi feu. ali. per fed, §. insuper. ꝛ, §. illud quoqꝫ. de quo dubito cum non reperiatur iure cautum ꝛ sumus in penalibus; vnde succedit. l. interpretatione. ff. de penis. regula in penis de reg. iur. lib. vj. quero subsequēter cū gl. qđ si prelatꝰ ecclesie a q̊ laicꝰ tenet feu. vt ab ecclesia culpam committit propter quā si esset laicus priuaretur proprietate feu. prout pꝫ. ī. qualiter do. proprie. priue. an tunc dicta ecclesia priuetur dicto feu. prelato viuente sicut hic dicitur in casu ecōtrario ꝛ hec gl. sic nō respondet, quare tu dic ꝙ sub hac qōne fuit opi. nā and. de iser. ꝛꝫ ꝙ sic cū fatis videat idēꝫ eo ꝙ nō iudicant ad impariā vt. ꝫ. de for. fide. c. j. in fi. ꝛ no. ꝫ. ti. proxi. c. nō est. ideꝫ tenet ia. de bel. ꝛ ni. de nea. vt interim ecclesia priuetur ꝓprietate feu. qꝛ contrariorum eadem est disciplina. nam sicut priuatur ecclesia vtili dominio propter delictuꝫ prelati sed restituiꝛ postea: ita ꝛ econtra priuabitur directo dominio: sed postea restituitur. ar. ff. de procu. l. pōpo. §. sꝫ his. ꝛ de iusti. l. sꝫ ꝛ si pupillꝰ. §. si institutionē. ī cōtrariū fui. ꝫ ē pe. de cer. ꝛ Bal. hic veꝫ ꝙ ecclesia nō amittat proprietatē etiā viuente prelato delinquente: pmo qꝛ nō est iure cautū: ergo stat regula ꝙ delictum persone nō preiudicat ecclesie vt pꝫ in simili in. c. cuꝫ venerabilis. extra de exce. itē qꝛ cū hic casus nō sit cōprehēsus in consuetudine feudoruꝫ vti debemus lege scripta vt. ꝫ. de feu. cogni. c. j. itē qꝛ delictuꝫ est separatūꝰ ab officio administrationis nō dꝫ nocere. C. de ser. fug. l. quicūqꝫ secus si sit cōnexū. ita ꝙ non possit cōmitti sine nomine administra. l. post a. ff. de his quibus vt indignis pra. adducunt pro hac parte ea que no. per glo. in. l. metu. ff. ꝙ met. causa, ꝛ in. l. meminerit. C. vnde vi. ꝛ si quis ob conte. sto. l. si dolo. sed mihi videꝛ ꝙ prior sententia sit magis probabilis ꝛ cōformis consuetudinibus feudalibus. primo per hāc regulā que p glo. poniꝛ ꝛ ab omnibus tenetur, veꝫ ꝙ in hac materia feudali primo debemus considerare cōsuetudinē, si nō extat debemus procedere de similibus ad similia secundo si non habemus in materia feudali simile tunc demus recurrere ad legem scriptam vt dixi in. d. c. j. ꝛ in. glo. ꝫ. de cogni. feud. Sed in hac qōne dato ꝙ non sit casus determinatus consuetudine feudoruꝫ cum habemus multa similia ſm que iudicare debemus: vnde nō est necesse ꝙ vadamꝰ ad. l. scriptā. primo enim habemus tex. qui indistincte priuat dominum proprietate propter culpam commissam in vas. ī. qualiter do. proprie. priue. c. j. nec distinguiꝛ de quo domino an de laico de prelato. vnde intelligitur de vtroqꝫ post quam non distinguit aut si intelligas solum de laico dꝫ extendi etiā ad clericū per [...] litudinē vt supra dixi. hoc idē ꝓbaꝛ in. c. dño committēte. ꝫ. [...] feu. fue. cōtro. item est ꝛ alia similitudo quando vasal. nō facit [...] stitiā dño priuaꝛ feu. ita ꝛ ecōtra dominꝰ proprietate vt. ꝫ. [...] pri. cā bene. amit. §. itē q duo cum ibi. no. item probaꝛ. ꝫ. qui[...] enime sti. §. j. ꝛ. ꝫ. de mili. vas. qui cōtumax est. §. j. preterea postꝙ cōsue. hic descripta est approbata vt delictū vasalli prelati pr[...] dicet ecclesie. ꝛ tamen hoc est cōtra regulas iuris: sed natura [...] dorum hoc operaꝛ vt. ꝫ. dictū est. ꝛ hoc tenent oēs doc. non v[...] quare ꝛ econtra prelatus dominus ꝓpter deli. cū sui non de[...] eo inō priuari cū cōsue. feud alis hoc disponat vt ista a pari [...] centur vt. ꝫ. de for. fide vbi hoc confirmo quia etiam de iure c[...] ista paritas attēdiꝛ ꝛ approbata est. xxij. q. v. de forma ꝛ he[...] rilitas est tāta potentie ſm ꝯsuetudines feudorū vt quasi in [...] nibus debeat dña reddere vala. qđ debet vasal. domino ad[...] ſm autoritatē glossatoris tenetur ꝛ dominus iurare vasallo [...] litatē sicut cōtra vt no. ī. de probi. feud. alie. in fi. licet istud [...] ramento non approbetur. ꝫ. in. d. ti. de for. fide. tamen autori[...] lius gl. satis probat determinationem istam in hac parte [...] senti. q. Non ob. modo cōtraria ꝙ delictū psone nō debeat n[...] ec. ipsi prelato delinquenti qui donec vixerit feu. intel. atu[...] priuabitur eo modo ꝛ vtilitate postea restitueꝛ ecclesia sicu[...] in contrario. naꝫ feudū hoc operaꝛ vt ecclesia terim ꝑpriueꝛ [...] modo ꝛ in isto casu eū magis dānū nō habeat dicta ecclesia [...] ꝙ in aliorꝫ insup reperio ēt bal. l simili ꝓ hac parte sentire [...] tiōe, quia ecclesia que est mater iustitie nō debet pati aliqu[...] contra iustitiam in se vel in alterum vt. ꝫ. de feud. alie. §. j. ꝛ [...] xit Bald. in preambulis suis que posuit in princi. libri iure [...] dixi de hoc. ꝫ. de. l. corrad. c. ij. §. j. ꝛ ibi nota. ꝛ quod not. ꝫ. [...] xi. c. non est. Opp. ab extra ꝙ imo clericus non possit esse su[...] dictione lai. ī vt in. c. si diligenti de fo. compe. So. fallit in [...] dali ibi ratione feudi est tunc de iurisdi. laici. vt in. c. verus [...] compe. De qua materia per Innocē. in. c. ceterum de iudi. [...] ꝫ. apud quem vel quos. c. j. Querit hic And. feudū est cōc[...] collegio ciuitati vel ecclesie superioris autoritate destruiꝛ [...] gium ciuitas vel ecclesia prout no. Inno. in. c. cum ex iniun[...] hereti. an feudū redibit ad dominum dicit quod sic nisi so[...] tempus esset destructū vel ex causa trāslati. e. pastoralis. [...]

3 ¶ † Quero si vna ecclesia habens feuduꝫ alteri vniatur. d[...] Andre. quod transibit feu. in ecclesiam cui fit vnio, nisi ex [...] vnionis. puta quia vnitur ecclesie mendicantiuꝫ vel ex natu[...] cessionis feudi. aliud appareat. puta quia solum ordini mo[...] rum nigrorum est feudum concessum postea vnitur clerici[...] laribus vel ordini albo. vide hic And. qui late prosequitu[...] qđ no. Panor. post Inno. in. c. dilectꝰ de capel mona. Io[...] c. recolētes de statu mona. bal. in. c. translatis de ꝯstitu. Q[...] e tra quid si prelatus nō petijt inuestituram. ī. tempus de[...] priuabitur ecclesia feudo ꝛ dixi Iaco. ardi. ꝙ non ar. l. iij. [...] cip. ff. de bo. pos. ꝛ ita dixit in titu. qui. mo. feu. amit. sub [...] la an vasal. vniuersitatis ꝛc. ad quod facit quod dixi in. §. [...] ea ducatus de ꝓhi. feu. alie. per fe. prelatus priuabitur d[...] prelatus esset in beneficio per istum tex. ꝛ per ea que di[...] ꝫ. an dissolutione collegij vel vnione facta de collegio fe[...] collegio datum reuertatur ad dominum sicut morte vasa[...] de iser. in hoc. c. j. in. vj. ꝛ. viij. col.

¶ De controuersia inter masculum ꝛ feminam. R[...]

1 Masculꝰ ꝛ femina si habuerīt ꝯtrouersiā d feudo, v[...] sculus dicat esse feudū ꝛ femina neget stādū est iurament[...] li si masculus aliquā presumptionē pro se habuerit.

Item sciendum. Si fu[...] tentio [...] minū ꝛ filiā de beneficio ꝯnato dicēte [...] lia negāte deficiente filia in probation[...] cum. xij. sacramentalibus defertur iusiu[...] si vero fuerit contentio inter dominum [...] domino dicente feudum, sed filia negante vel contra d[...] bus probationibus filie defertur iura. si vero contentio [...] dominum et emptorem feu. domino dicente feuduꝫ. ꝛ em[...] gante domino deficiente in probatione defertur iuram[...] prou. Tamen quidam distinguere voluerunt an magno[...] rum que vasallus tenet in loco vbi est quam vendit est [...] tunc presumptio est pro domino contra emptorem alias [...] tra dominum pro emptore hoc dicit. Pone casum qua[...] dis ſm glos. in prin. est tamen in duobus vltimis exemp[...] deū. quia ipsa femina tanquam heres defuncti primo e[...] nia debet poni in possessionem bonorum: et postea disp[...] de iuribus cause principalis, put dicit glo. et bene per e[...] secundū. ꝫ. si de feu. fue. contro. et intellige quod mittat[...]

fessionem per officium iudicis secundum Bald. facit. l. cum mi-les. ff. ex qui. cau. ma. ⁊ quod not. Inno. in. c. in presentia extra de proba. ⁊ de hac materia plene traditur in. leg. fina. C. de edic. diui adr. tol. ⁊ dixi in. §. si tres. S. de pa. te. vnde idem operatur existen-tia sui heredis quod operantur tabule testa. quod est no. dignuz quia filius magis veniat ad possessionem continuatiue quaz ad omnino noue possessionis adeptionem vel petitionem vt no. in sti. de suc. abinte. §. sui. ⁊. ff. de acqui. pos. l. cum heredes. non dico tamen quod in substantia possessionis nos sit noua pos. sed quia est eiusdez qualitatis precise cum pos. paterna non fingit noua vt. C. de vsuca. pro here. l. nihil. h. o. tex. ff. ex qui cau. ma. l. cuz mi les. ⁊ adde quod no. Inn. extra de proba. c. in presentia. † No. tex. quod si femina dicat non est feudum ⁊ masculus dicat esse feud. quod statur iuraměto masculi. intellige si masculus aliquam pre sumptionem pro se habuerit. ⁊ dum tex. noster simpliciter loqui tur ibi masculo subaudi aliquid probanti vel inducenti q mo-ueat iudicem ad dandum sacramentum. Nam deficientibus pro bationib⁹ plenis hincinde debet dari sacramentuz masculo qui aliquid pro se induxit. secus si nihil pro se induxisset. sed si femi-na aliquam presũptionem haberet tunc daretur et femine sacra-mentum vt dixi. in. c. ij. S. si de feu. fue. contro. in dubio prefertur masculus ⁊ est ratio propter antiquam possessionem. l. quidam in suo. ff. de condi. insti. secundum Bald. intelligo qr feu. fuit per masculos tentum facit. c. cum de beneficio de preben. lib. vj. idem intelligas etiam in. ij. ⁊. iij. casu hic positis, vez quando controuer sia est inter dominum ⁊ feminam seu inter dominum ⁊ emptorez qr semper causa deciditur sacra. illius qui pro se presumptiones induxit iuxta ea que scripsi in. §. sacraměntum. supra. de cõsue. rec. feu. ⁊ hoc etiam sensit glo. ij. hic posita in si. sui que per hoc rema net in ea parte expedita. no. ex isto text. ⁊ si. quod ex possessiõe ma ioris partis bonorum existentiuz in certo loco in dubio insurgit ad cetera bona in eodem loco existentia presump. ad quod facit S. de contro. inue. §. hoc autez. vbi ratione partis pro se presumi-tur pro residuo. sicut dicimus in simili quod ratione diuturne so lutionis presumatur contra soluentem vt ex hoc teneatur solue-re in futurum. l. cum in rem verso. ff. de vsu. ⁊. l. i. C. de fideicom. ⁊ hoc etiam sensit glo. fin. hic posita in prin. que per hoc remanet expedita vsq ad ver. nunquid. ⁊ facit iste tex. in ar. ad questionẽ an omnia bona vasalli soluentis certũ censum intelligantur esse feudalia si non constat de quibus bonis soluatur qr debet distin-gui aut constat de maiori parte ⁊ presumendum erit quod etiam residuum. alias secus secundum And. de Iser. per istum tex. nisi ostendat fines feudi per ea que no. J. de probi. feu. alie. per Fede. in. §. aliud facit. ff. de act. emp. leg. titius heres. sed de hac materia dic latius vt dixi. S. si de feu. fue. contro. c. vasallus et primo facit l. vxori. ff. de lega. iij. ⁊ quod habetur per eundo. in. ca. cum ecclesia de causa pos. ⁊ propri. ⁊ extra de reli. do. c. constitutiõ. ⁊ vide qđ dixi. S. quid sit inuest. §. ij. Quero cum glos. ij. in principio quali-ter isti sacramentales iurare debent in fauorem masculi affirman tis rem esse feu. ⁊ respondet glos. quod iurabunt assertiue illam rem de qua pendet controuersia esse feudi. ⁊ ita etiaz intelligi de bet. d. c. ij. si de feu. fue. contro. ⁊. J. de capi. qui curiam ven. c. si con-tentio. que capitula concordant cum isto. c. in prima parte. ⁊ hoc voluit ista glo. vsq ad aliam partem quam. S. expediui. Sed tu aduerte quia gloss. ista non bene loquitur in eo quod vult quod sacramentales iurent precise rem esse feudalem; quoniam sufficit quod iurent secundum eorum conscientiam ita crederem esse ve-rum. nam si deponerent de veritate tunc sufficerent duo idonei testes vt. S. si de inuesti. inter do. ⁊ vas. lis oria. c. ij. ⁊ ibi dixi ⁊ te-net Ja. de be bel. ⁊ bene. iuxta ea que habentur in. d. §. sacramẽz ver. cum daretur. Quero cum glos. in si. ver. sed nunquid. an distin ctio posita hic in si. litere trahatur solum ad casum. S. proxi. quã do contro. pendet inter dominum ⁊ empto. an etiam possit tra-hi ad primum casum huius. c. quando vertitur controuer. inter masculum ⁊ feminam. ⁊ respon. glo. quod trahatur etiam ad pri-mum casum quia eadem equitas ⁊ presumptio que in vltimo ca su potest adoptare ⁊ ad primum. ⁊ per consequens eadem natu-ram debet sortiri. leg. si. C. de consti. pecu. ⁊ hoc vult ista glos. vsq in fin. ex qua collige quod vltima pars huius. c. que est in ver. qui dam tamen ⁊c. refertur non solum ad tertiam partem verum et ad primam ⁊ de hoc Jaco. de bel. sed an referatur etiam ad secun-dam partem vez quando controuersia est inter dominum ⁊ femi-nam: ⁊ dicit And. de Iser. quod sic ⁊ bene quoniam tertia pars hui⁹. c. hz maiorẽ ɔformitatez cũ secunda parte. ꝙ cũ pria pte vn de si hec exclusa quidam tamen. ⁊c. refertur etiam ad primam pa-tem quando est controuersia inter masculum ⁊ feminam vt vo-luit ista glos. ⁊ Jaco. de bel. multo magis debet etiam trahi ⁊ re-ferri ad secundam partem quando controuersia est inter domi-num ⁊ feminam. Quero ab extra an predicta distinctio sit proba bilis ⁊ recipienda, dicit Jaco. de bel. quod sic dicens quod cre-dit quod inducat adminiculum ⁊ presumptionem vt deferretur sacramentum deficiente ex altera parte maiori probatione ⁊ pre-sumptione. sed do. Bal. dicit quod est vnum integrale sicut vnuz mansum. tunc procedit ista distinctio. ff. de vsufruc. l. qui cũ edes. ⁊ quod no. ff. de lega. iij. l. vxori. ⁊. l. predijs. penul. ⁊ fina. aut sunt diuersa predicta in pluribus locis ⁊ tunc qui possidet vnum locũ non propterea presumptionez habet in alio loco quem nõ possi det. ar. S. de lege corra. c. ij. §. ex eadez. verũ tamen gl. si. hic posita videt simpliciter assentire istam distinctionẽ esse admittendaz vt soluat literam quantum ad presumptionem inde sumendam vt S. dixi. ⁊ ita pertransit etiam And. per. d. §. cum autem. S. de con-tro. inuesti.

De cõtrouersia inter dñm ⁊ emptorem feudi. Rubrica.

Continuatur. quia. S. ti. proxi. in si. determinat vnã questionẽ inter dñm ⁊ emptorem feudi: vnde sumpta inde occasiõe subijcit hic rubricam generalem de controuersia. inter dominum ⁊ empe-torem feud.

1 Ignorantia probabilis facti excusat vasallũ alienantem a priuatione feudi.

2 Ignorantia crassa est ius ignorare: ⁊ oẽs tenentur scire qđ leges mandant.

3 Vasallus qui ignoranter vẽdidit feuduz an possit illud recupera re a domino.

Dominio Casus vasallus si per iuramẽ cum suum affirmauerit vẽdi disse feu. tanq proprium ignorans esse feu. potest illud recuperare ab emptore soluto interesse; si vero inuito vasal. emptor elegerit illud potius tradere domino agenti ⁊ tunc non poterit ẽptor petere interesse. hoc dicit. secundum intellectum gloss. ⁊ bene. no. 1 † quod ignorantia facti probabilis excusat vasallum alienantem a priuatione feudi vt hic. ⁊ in. c. si vasal. feu. S. si de feu. fue. contro. ex quibus infertur ex isto tex. valde singulari notabilis limitatio ad omnia iura que volunt quod per alienationem factam incon-sulto domino aperiatur feud. domino vt dixit tex. S. que fuit pri mo cau. bene. amit. in fine. c. i. de vasal. qui contra consititu. lotha. feu. alie. in. c. i. ⁊ in titu. J. de probi. feu. alie. per lotha. ⁊ de probi. feud. alie. per Fede. quoniam ista iura omnia debent intelligi quã do venditio est facta scienter. secus autem si ignoranter ⁊ hanc li-mitationem colligit gl. si. §. si. ff. de leg. ij. ⁊ dixi in dicto. c. si vasal. et. ij. not. quod emens feudum a vasal. ignorante habet electionẽ vel restituendo domino agenti quo caso non consequitur inter-esse vel vasal. si vult consequi suum interesse quod intelligas ve-rum si etiaz ipse emptor fuisset ignorans sed quãdo emisset sciẽs illud esse feud. nullo modo consequeretur interesse vt in dicto. c. si vasal. ⁊ in. l. venditor. C. de rescin. vendi. ⁊ probatur. J. de probib. feu. alie. per Federi. §. i. No. bene quod non dicit text. voluerit sed dicit iurare potuerit qr si esset in eius arbitrio plerunq ignoran-te se iuraret quod sciuit ⁊ daretur via periurij quod fieri nõ debet lege. ij. C. de indi. vid. tol. ⁊ no. quod sic defertur sibi iusiurandum si re vera fuerit ignorãs ⁊ pbet vel si pro eo est presumptio alias secus quoniam si esset sciens non debet sibi preferri iuramentuz c. i. in princ. S. de consue. rec. feu. ⁊ secundum Bal. no. hic quarto tex. valde singu. quod in omnibus alienationibus in quibus alie nans cadit a iure suo qđ debet intelligi in sciente. secus in ignorã te rei qualitatẽ. similis distinctio sit. ff. de lega. ij. l. si. §. fin. No. sm Bald. mirabilem text. circa electionem que datur reo conuentu vt possit restituere rem actori vel datori suo. ⁊ ratio est quia per hoc euitat omne damnuz; facit quod not. ff. de pac. leg. si cum fun dum ⁊. ff. de alie. iudicij mutan. causa fac. l. cum miles. ⁊ ex hoc in fertur quod licet habens directum dominium preueniat haben-tez vtile: tamẽ potest restitui res habenti vtile dominiuz facit. ff. de excep. doli. l. si opera ⁊ de procu. l. procurator in rem suam. ⁊ de hac materia vide casum singularem in. l. i. si. ff. de transac. vbi etiaz debitor potest soluere cedenti apud quem nullum ius remanserat No. hic in fin. quod per verbum venditionis omnis contractus alienationis continentur. ⁊ hoc ideo quia prohibitio est facta ra-tione rei. Idem dicas si ratione persone vt notat glossa in. l. ij. C. de vsucap. pro empto. Secus autez si esset facta ratione modi vel forme. vt not. in lege fina. C. de predijs a coria. libro. x. ita Baldus hic. Quero cum gloss. prima. quo genere actionis agat iste do minus cum emptore prout dicit iste text. in princip. ⁊ respondet gl. pluribus modis intelligendo. In primo enim dicit quod age bat rei vendica. Et in hoc bene dicit gloss. quando putat se posse probare de suo domino directo: qrũ semper remansit apud eũ vt S. de inuest. de re. alie. fac. §. si. ergo rei vendicatio hz. vt. l. matrem ff. de rei vendi. ⁊ in. l. i. §. fin. ff. si ager. vec. Sed quia de facili non est probare dominium: est consilium quod potius agatur aliquo interdicto vel ex conditione ex quibus annotetur sola possessio lege. is qui distrinxerit. ff. de rei vendi. ⁊ protanto glossa tradi

dic alia remedia vꝫ quod dominus agat condictione descendente ex consuetudine feudorum sed hoc non est tutum attētare ꝑpter generalitatē cum habemus legē specialem super hoc dispōentē vt sequitur ꝙ intētare melius est ſm And.de iser.ꝛ de hoc tāgitur per glo.§.de capi.qui curi.ven.c.si.ꝛ pro tanto subiungit glo. ꝙ agat cōdictione ex lege imperiali.§.de probi.feu.alie.ꝑ fe.istā vbi nō cōstat in.l.noua quo genere actionis sit agendum tunc est agendum condictione ex.d.l.vt.ff.de cōdi.ex lege.l.j.ꝛ per has cōdictiones amouetur sola possessio.l.4.C.de dona.que sub modo. non autem proprietas rei vel dominium per regulam ꝙ nemo cōducat proprietatem rei sue nisi a fure vt.l.fina.ff.vsufruct.quemadmo.cau.ꝛ hanc consuluit Andr.de Iser.in tentandam.postremo subiungit glo.ꝙ intentari poterit cōdictio descendens ex.l.fina.C.de acquir.pos.postꝙ iste emptor habuit causam ab eo qui pro domino se gerebat.vnde vas.vendendo nō potuit dominum priuare sua possessiō ciuili.licet trāstulit in emptorem possessionem naturalem.ꝛ ideo dominus poterit illā recuperare per.d.l.si.nec haberet aliud nomine probare.nisi ꝙ tenebat ab eo i feu.ſm And.sed aduerte qꝛ.d.l.si.nō bene adaptatur ad propositum spoliantis ſcdm Bald.vt.C.de agri.ꝛ cēsi.l.si coloni.li.xi.et ideo Pe.de cer.reprobauit in hoc istam glo.qꝛ feudatarius tradēdo suā naturalem possessionem nō spoliat dominū.qꝛ diuersa genera possessionis sunt.l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acqui.pos.ꝛ hoc probat glo.in simili in.l.j.in fi.ff.de vsufr.quemad.caue.pōt etiā dicere ꝙ isto casu possessio sit interuersa cum emptor non recognoscit possessionem a domino.l.ante pe.ff.qui.mo.vsufru.amit.ꝛ hoc respectu posset glo.saluari ſm Bald.ꝛ de materia huius glo. vide ꝙ plene dixi.§.que fuit pri.causa bene.amit.§.nec est alia.ꝛ ꝙ habetur in.d.c.si.§.de capi.qui cu.ven.oppo.cū glo.iij.ꝙ imo ignorantia nō excuset vasal.vt habetur in.l.nec supina ꝛ in.l.regula.§.sed facti.ff.de iuris ꝛ fac.igno.cum si.so.intellige istum tex.qndo ignorantia est tollerabilis.secus autem si nō esset tollerabilis vt qꝛ ignorabat illud qꝺ oēs de ciuitate sciebant ꝛ sic erat supina ꝛ crassa ignorantia.vel etiā i facto proprio vt qꝛ ipse iaꝫ fuisset inuestit⁹ de dicto feudo ꝛ diceret se ignorare qꝛ tunc nō excusaret vt.l.pe.ff.de iuris ꝛ fac.igno.cum si.l.fi.ff.pro suo.ꝛ hoc voluit glo.vsqꝫ ad ver.ꝛ vera sunt ꝛc.ꝛ eam sequuntur doct.vel tex.intelligitur de ignorātia facti q̄ est tollerabilis non
2 autem de ignorantia iuris † quia omnes debent intelligere ꝙ leges mandant ꝛ satis est crassa ignorantia ius ignorare hoc casu l.leges.C.de legi.ꝙ est verū,nisi in personis quibus licitū est ius ignorare:sicut est miles vt.C.de iuris ꝛ fac.ignoran.l.j.ꝛ minor.xxv.annis.regula in prin.ff.de iur.ꝛ fac.igno.ac mulier ꝛ hoc voluit ista glo.vsqꝫ ad fi.quā omnes doc.sequuntur.excepto ꝙ bal.eam reprehendit in eo ꝙ excusat militem ꝛ feminam ab igno.iurisqꝫ dicit ipse quod hoc nō videtur verum cū nō liceat eis ignorare iura contractus.l.fina.C.de iur.ꝛ fac.igno ꝛ in.l.fi.C.de iure delibe.ꝛ puto quod dicat verū in casu nostro qꝛ reprobo alia ratione in muliere:qꝛ ista ē regula qꝺ nō subueniā mulierib⁹ errātibus in iure,nisi in casibus expressis i iure vt in.d.l.fi.C.de iure.ꝛ fac.ign.iste autem casus ꝙ mulier feudataria excuseur ab ign.iuris si alienat feu.non reperitur expressus igitur etiam in milite dico per ea que dicunt docto.in.d.l.fina.i prin.C.de iure delibe.ꝑterea sicut rustici vadunt ad nemus pro lignis ꝛ mulieres ad ecclesiā ꝑ indulgētiis ita debēt venire ad ciuitatem ꝑ consilio et ita Bal.in.l.iur.igno.C.qui admitti facit glo.in.l.si.nouo. in verbo scire potuit. ibi lud.ff.de acqui.here.facit tex.in.l.diuus.ff.de tuto.ꝛ cura.da.ab his imol.post do.Ant.in.c.ij.de constitutio.Rapus allegat.cxxij.ꝛ nō crēdo per mēdicata suffragia vbicūqꝫ agitur de rigore iuris conseruando vel de forma adhibēda ad actū mulieres tales etiā a dānis nō excusant Bar.i.l.j.C.de iur. ꝛ fac.igno.in cōsilio ꝙ incipit maritus fecit heredē vxorē per tex.in.§.pe.ibi in omni persona in aut.de hered.ꝛ falci.facit glo.in.l.iur.la.ij.ff.de iuri ꝛ fa.igno.glo.xxviij.dis.§.ignorātia Pe.de anch.cōsil.cclxxxv.ꝙ icipit i xpi ꝛc.visa diligēt gfa.vbi tenet ꝙ si nō potuit cōsulere pitiores restituet in integrū exclusa generali et Saly.i.d.l.j.Saly.i.l.pe.ꝛ Pau.ꝛ Lud.i.d.l.iur.C.q amitti.glo si.q.iiij.§.si.Bal.in.l.si.i prin.C.de iur.deli.l.iij.q.Pe.de anch.in.c.canonū versi.sed hic quero statuto cauetur de cōsti.facit gl.in l.vbi i p̄n.ꝛ ꝙ ibi Ang.C.de edendo.que dicta debent ita declarari ꝛ ꝙ no.Bar.in.l.j.§.nunciatio.ff.de ope.noui nuncia.Sꝫ ꝙ vasal. nō possit alienare sine cōsēsu dñi est pro solēnitate idcirco ꝛ pro rigore iuris cōseruando in reuerentia domini ꝛ pro iure suo ergo mulier ab hoc non excusabitur si dicat se ignorantia iuris alienasse,nisi per restitutionē in integrū i casu quo dicit cō petere multominꝰ excusaretur mulier vel rustic⁹ si nō petijt inuestituram.§.tempus debitum per iuris ignorantiam glos.est nota.in.l.iij.C.de iur.et facti igno.in.l.si duo ibi Lud.in glo.in verbo potuit.ff.de acquiren.heredi.Bald.Saly.Pau.et moderni i.l.iuris.C.qui amitti.Jmola in.d.l.si.duo dum concludunt quod in quasi lucro vt est hereditas ascendentiū nō excusat ignorātia iuris.Item ꝛ ratione priuatur miles ex sua negligentia in petendo inuestituram licet habeat modicū plus temporis ꝙ alter vasallus nō miles vt.§.quo tempore miles sꝫ adhuc de minori.xxv.annis quia puto ꝙ talis iuris ignorantia ipsum nō excusabit qn perdat sed poterit restitui in integrū,iuxta ea que habētur in.d.l.j.de probi.feu.alie.per Fede.§.preterea facit quod dixit Ja.aldi.in sum. qui.mo. feu.amit. sub rubricella.ꝛ ad hoc ꝙ predictis detur ex causa resti.facit glo.in lege prima.C.de pa.potest.ii partem.§.4.in ver. non vtendo.ff. quemadmodum serui.amit. Ang.in.l.fina.ff.si quis testa.liber esse iussus fue.Spe.in ti.de prescrip.§.4.versicu.pone colonus.et vulgata theorica Barto.post glo.in l.i.§.si quis autem.ff.de iti.actuqꝫ priua.op. cum glo.si. cōtra istū text.in eo quod tribuit electionem emptori restituendi feu.domino.aut vasal.vendenti ignoranter sed contra de.c. si vasallus feu.§.si de feu.fue controuersia.vbi indistincte restituitur vasal.et non dominus.Solu.dicit gl.intelligendo duob⁹ modis.ꝛ primo qꝺ illud.c.intelligitur ꝙ distinguatur ſm formam hic traditam vel melius dic econtra quod illud.c.intelligatur ſm determinationē illius.c.vꝫ quod emptor indistincte debet reddere vasallo si vult consequi ab eo suum interesse sed si eligat tradere domino potꝰ quam vasallo tunc non poterit consequi suum interesse quia imputet sibi quare contra voluntatem vasalli tradidit domino vnde culpa sua sibi pretiu.ar.l.si dictus.§.si compromissero.ff.de eui.ꝛ hoc voluit ista glo.vsqꝫ ad ver.sed quid ꝙ glos.sequuntur omnes doc.tenentes hanc vltimam lec.ꝛ de hoc etiam dixi.§.in notabilibus nec est nouum vt posteriores leges trahantur.leg.non est
3 nouum cum.l.sequen.ff.de legib.¶ †Quero cuꝫ dicta glos.iuxta proxime dicta si emptor restituerit dictum feu. domino agētem vasal.qui ignoranter illud vendidit possit recuperare ab ipso domino.respondit quod sic per istum tex.qui vult quod non intelligatur apertum domino quando venditio.est facta per ignorantiam.ꝛ hoc vult glos.vsqꝫ ad ver.ꝛ domino ꝛc.que bene loquitur sed tantum non intelligas qꝺ vasallus possit retinere sibi ꝛ rem ꝛ pretium sed tenebitur pretium restituere.et poterit emptor contra eum agere ad repetendum pretiū.l.bona fides.ff.de re.ſm Bal.Quero subsequenter cum dicta glos.an qui ignoranter vendidit possit recuperare ab emptore qꝺ primo sciuit esse feu.respondet quod sic ꝛ est ratio quia venditio fuit nulla ipso iure vt in.d.l.imperialem.§.de probi.fue.alie.per Fede.§.4. vnde poterit venire contra factum proprium.l.quemadmodum.C.de agri.ꝛ censi.lib.xi.et vendicare ab ipso emptore vtiliter agendo sicut si posset a quocūqꝫ alio possidente vt probatur.§.si.le.ꝛ de tenesti.de re.alie.fac.§.4. et nunc habes expeditam totam glosam que bene loquitur Oppo.ab extra quod imo non sit in electione emptorum,sed iudex debet ferre sententiam aut ipsum condemnando vel absoluendo vt.ff.de iudi.l.de quare.ꝛ.l.vbi.Solu.ſm Ja.de bel.dicendum est qꝺ iudex debet ferre sententiam ſm formā hic traditam ꝛ hoc facere debet autoritate iuris consuetudinarij.opponitur contra predicta ꝙ imo iudex debet se conformare in sua sententia ad conclusionem peti. ipsius domini agentis per l.si fundus.ff.communi.diui.ꝛ in.c.licet heli.de simo.solu.ista regula de iure communi. sed istud procedit de iure consuetudinario ſm Ja.de bel.op.quod imo venditor nullo modo possit vendicare dato ꝙ venditio fuerit nulla qꝛ etiam in vtili contractu transfertur dominium.l.j.C.de suffra.ꝛ.ff.de dolo.l.eleganter.ꝛ.principi.ꝛ.C.de fide instru.l.contractus.ergo vtile dominium qꝺ ab eo petebat transtulit in emptorem,ꝛ per cōsequens nō poterit petere.Solu.predicta habent locum quando cōtractus est preter legē.sed hic loquimur quando est cōtra legem vt.§.de probi.feu.alie.per Fede.§.i.ꝛ sic ipso iure nullus vt.§.dixi ꝛ per cōsequens non transit dominium.d.l.quemadmodum.vnde agere poterit.l.ff.si ager vecti.vel emphy.ꝛ.§.dixi.Oppo.ꝙ ista electio sit frustratoria:qꝛ est verisimile ꝙ semper emptor eligere debet vt restituat vasallo ꝛ non domino ad hoc vt possit suum interesse consequi ꝛ dicit hoc esse verum ſm Jaco.de bel.et facit.si ergo non faciat committitur sibi electio quia forte vellet aliter eligere cuꝫ damno suo et sibi imputet vt ar.leg.fina.ff.de vsu ꝛ habi.et de regu.iur.lege quod quis.

¶ De controuersia inter vasallū ꝛ aliū de benefi. Rubrica.

¶ Continuatur ad proxi.precedentem rubricam hoc modo.quia ibi declarauit de controuersia vertente occasiōe feudi inter dominum feudi et alium non vasallum possidentem dictum feu.sꝫ qꝛ quandoqꝫ vertitur controuersia inter ipsum vasal.et alium qui similiter non est vasallus occasione dicti feudi.ideo immediate subiunxit istam rubricam de controuersia inter vasallum ꝛ alium de beneficio.

1 ¶ Vasallus agere ꝛ cōueniri potest:ꝛ pro feudo toto ꝛ pro parte ꝛ cām et dño absente vsqꝫ ad finē producere.
2 Vasallus an habeat vtile dominium in feudo.

In causa

1 In causa. † Vasall⁹ agere et conveniri pōt et p feudo toto et p pte et cām etiaz domino absente vsqȝ ad finez pducere tanq̄ pprium pōt quoqȝ de feudo trāsigere bona fide q̄ oia dz dñs habere rata etiā si sibi postea aperiat feu. h. d. Et pmitte p evidētia q̄ iste titul⁹ intellitur variis modis. primo s̄m Bal. vult q̄ ea q̄ hic dicunt q̄ dñs teneat ratificare iudictū et trāsactionē factā p vasal. absqȝ fraude siue dñs fuerit p̄sens siue absens intelligit q̄ dñs sciuit vel q̄n vasa. fecit suum posse vt pueniret ad noticiā domini: vt qr fecit ipsuz citari p̄sumit l dolo vt. C. de distrac. pigno. l. creditor. sed And. de iser. intelligit istum text. prout sonat vez quod vasallus solus sine domino vtiliter agat et conueniatur respectu sui iuris vtilis quod habet in feudo. vnde similiter aut pro eo aut contra eum feratur sententia vt transigat cum aduersario super suo iure vtili debet valere et tenere dummodo non faciat in fraudem et dominus tenetur habere ratum nec potest infringere gesta per vasallum quod intelligit esse verum quando dominus vellet etiaz venire et reuocare feudum ex persona vasalli et quia decessit sine heredibus. nam tūc poterit repelli per exceptionem rei iudica. vel trāsactionis. et est ratio quia sicut ista exceptio obstaret ipsi vasal. ita et eodē modo obstabit ipsi domino tunc agenti ex persona ipsius vas. et ex iure suo vtili et reconciliādo cum suo iure directo vel ad se reuertēdo vt. l. in his in si. ff. de re iudi. sed si dominus ageret reuocando dictum feud. non veniendo ex persona vasal. neqȝ ex suo iure vtili sed veniendo ex persona propria et ex suo iure proprio: vt qr vendicare vult vincentem et possidentem dicens illam rem esse suam liberā et nō esse feudalem tūc ipse dñs bene poterit ex hoc capite venire et reuocare nec obstabit sibi dicta exceptio rei iudi. vel transactionis etiam si sciuisset et est ratio. quia non agit ex persona vasalli victi sed de iure suo proprio: vnde si posset agere contra vasal. ex hoc capite nec repelli posset per ipsum vas. ita et eodem mō non repellitur per vincentē a vas. vt probatur in. d. l. sępe in fin. ff. de re iudi. et hec lect. est verissima secundum Alua. et subtilis et probatur in hoc tex. in fi. dum presupponit q̄ feu. aperiebatur domino. et sic veniebat dominus ex persona vas. et secundum hanc lect. non obstāt que dixi l. c. si vasa. ī. si de feu. fue. ↄtro. no. quod vas. habet legitimam personam comparēdi in iudicio pro re feudali in agēdo et in defendendo pro iure suo vtili. et tale iudicium et sña inde secuta erunt valida nedū in preiudicium vasal. sed etiam dñi venientis ex p̄sona vas. siue fuerit sciens siue ignorans dummō nō interuenerit fraus aliqua nō tamē intelligas q̄ ex hoc fiat aliquod preiudi. ipsi domino circa suum directum dominium secundum Bal. concordat. ī. de inuest. de re alie. fac. §. j. et in. c. si vasal. feu. ī. si de feu. fu. cō. et ibi dixi. in. x. no. no. q̄ vas. qui non sperat de iure sui feudi in causa optinere potest per transactionem sibi cōsulere q̄ intelligas verum si vere et sine fraude fiat timore litis et iudicij q̄ vere fiebat vel sperabatur fieri absqȝ aliqua circūuentione vt hic. secus autem si fieret voluntarie nulla necessitate existente vt quia non esset permissa transactio incontinenti vasallus incideret in penam statutaz aduersus vasallos alienantes feuda de quibus. ī. de prohi. feud. alie. per Fede. quoniaz alias esset aperte via fraudandi dictas constitutiones quod esse non debet. l. scire oportet ff. de excu. tu. et dicit hic Bal. q̄ in dubio vbi non apparet an mala fide an bona transegerit attendenda est natura cause et status. l. cum hi. §. sed cum lex. ff. de transac. l. preses. C. de transactio. adde que scrip. in capitulo si vasal. ī. si de feud. fue. controuer. no. quod transactio non transfert possessionem feud. si illud dimittit apud possessorem cum quo transigit tunc non intelligeretur quoquomodo alienare. l. si pro fundo. C. de transac. que est singularis secundum Bald. nam in aliis contractibus regula est in contrariū quod ille qui dimittit rem apud possidentem videtur transferre et alienare vt. ff. de rei vendi. l. quedam mulier. ff. de iure dot. l. si sponsalibus vtrum autem id quod recipit vas. nomine transactionis censeatur feu. dixit glo. si. hic posita in fi. sui quod non. per. d. c. si vasal. de quo dic lati⁹ vt ibi dixi ī. si de feud. vas. interpel. fu. c. j. et in. §. quid ergo ī. de inuesti. de re alie. fac. quero cum glo. j. an domino presente possit vasal. in iudicio comparere pro causa sui feu. et rñdet quod sic per istū text. dum dixit et domino absente et c. quasi implicare velit quod idem iuris sit etiam domino presente et quod hoc sit verum probat ratione quia quando vasal. est vere et recte inuestitus per dominum et per veram inue. et non abusiuā s̄m formā. c. j. in p̄n. ī. q̄d sit inue. tunc ex hoc immediate consequitur hanc autoritatez et potestatē vt possit probare de suo vtili dominio q̄ hz in feudo et vtiliter agere in iudicio ac se defendere vt. ī. de inuestit. de re alie. fac. §. rei autem. et hoc voluit gloss. vsqȝ ad versi. veruntamen et c. q̄ declarat Bald. per similitudinem si sicut aliquis facit aliquē procuratorē in rem suā censet dare oīmodaz licentiam experiendi nec requiritur amodo licentia cōcedentis. l. si quis in rem. ff. de procura. vnde cū vasal. sit procurator in rē suā dummodo esset fraus non habet amplius requirere. vt hic et dicit hunc intellectū probari expresse in. d. c. si vas. l. l. Oppono cū. d. gl. cōtra precedentia q̄ imo iudi. intentatū domino absente et ignorante non preiudicet ipsi domino vt probatur in. c. j. ī. si vas. feu. priue. Sol. dicit q̄ illud est verum quando vasallus vellet agere de euictione contra dominum quo casu est necesse q̄ vasallus denunciet domino litem sibi motam. alias autem si nō denunciaret non posset postea agere de euic. vt ibi de quo se remisit glo. ad ibi no. in. ij. glo. dic an vasallus de hoc ibi late dixi in secūdo notabili.

2 † Quero cum glo. ij. an vasal. habeat vtile dominium in feu. et respondet q̄ sic ad similitudinem emphyteote et superficiarij et eius qui conduxit rem ad non modicum tempus. nam omnes isti tales habent vtilem actionem pro dicto suo iure et remisit se ad glo. ad ea que dixi. ī. de capi. corra. § preterea in gloss. magna vsqȝ ad fi. sed tu dic latius et melius prout dixi et declaraui. ī. de inuesti. de re alie. fac. §. j. vbi etiam explicaui omnia que in dicta summa tanguntur. Oppo. ab extra quoniā si feu. postea operiat domino vt hic presupponitur videtur dicendum q̄ gesta per vasallum non habeant sibi preiudicare quoniam resoluto iure datoris et c. per. l. lex vectigali de pign. cuius contrarium hic dicitur solutio. dicit. Bal. q̄ hic operatur exceptio rei iudica. vel transactionis que fuerunt facte vel dic et melius q̄ ratio est quia dominus veniebat ex iure et persona vasalli. vnde sicut obstabit vasal. ita et domino qui ex eius persona venit vt. ī. dixi secundum Andr. de iser. vtrum autem hoc idez sit censendum in emphyteota et superficiario transigentibus dicit Bald. q̄ non per. d. l. lex vectigali. nisi dominus fuisset sciens et patiens. argu. ff. ad macedonianum. l. si filius. facit not. in. l. quo enim. §. j. ff. rem ratam habe. sed nunquid dominus perdet proprietatez dic q̄ non sed vtile dominiū q̄ prefertur pprietati possidēte victore et sic possessio veniret ad tertium. dominus tunc poterit vendicare vt. C. de prescrip. xxx. anno. l. si quis emp. et minor q̄ alij doc. de hoc nihil dicant. Itez q̄ dicit de transac. intellige si transegit bona fide vt litera dicit nunquid autem presumatur bona fides in transigente dico id esse iudicandum secundum statutum cause. nam si dubius erat euentus litis presumitur bona fides alias secus vt. ff. de transac. l. cum hi. §. sed cum lis. et. C. eo. l. preses. certū enim q̄ etiam in transactiōe potest committi fraus et. ff. si quid in frau. patro. l. j. §. vtrum an si. ibi si transegit in fraudem patroni. Sed mirum est ponamus enim q̄ ex causa transactiōis cessit possessioni feudi aliquo recepto et postea decessit sine herede. ergo resoluto iure trāsigētis resoluetur ius accipientis cuius contrariū hic dicitur quare male respondeo. Hoc est ideo qr res iudicata et trāsactio pariūt exceptionem rei finite. Et sic sunt alterius nature quā simplicis cōtract⁹ q̄ ē est notabile Sed. nunquid hoc esset verum in emphyteota et superficiario transigentibus videtur q̄ nō vt. ff. de pign. l. lex vectigali. qr propter hoc nō potest aliud dici q̄ q̄ sit speciale in feudis. vel dic idē in domino sciēte et paciente. arg. ff. ad macedo. l. si filius. iuxta illud non improbare ratificationem hoc cōsensu par est vt no. in. l. quo enim. § a ff. rem ratam habe. Quero ab extra quid si ex persona vinsentis deueniat istud feud. ad manus tertie persone, an dominus poterit vendicare ab isto tertio possessore et dicit Bald. quod sic per. l. si quis empto. C. de scrip. xxx. anno.

Quid iuris si post alienationem feudi vasallus feudum redemerit. Rubrica.

Continuatur hoc modo. ī. visum est de alienatione feudi prohibita propter quā vasal. feu. priuatur. ideo sequitur hec rubrica. Quid iuris post alie. feu. vas. feu. rede.

1 Alienatio in casu nō permisso a iure facit alienantem incidere in priuationem feudi.

2 Vasallus si de volūtate domini dedit feudum ad libelluz super petuum et recipiat pensionem an remaneat feudum.

Preterea. h. d. Olim aū cōstitutionem lhotarij erat licitū vasallis alienare feudū. sed hodie non licet. et si postea recuperet id q̄ illicite alienauerat nō tenebit pro feudo sed ibit ad dñm. Si aūt volūtate dñi alienauit vel aliter vendiderit et id postea recuperauit nō tenebit pro feud. sed iure proprio si modo recuperauerit. Si vero dederit ad libellū dño volēte adhuc retinet. Si vero vasallus recuperauerit p libellū nō retinebit p beneficio. sed si dñs feu. refutauerit libellū et retinebit. h. d.

1 † No. quod alienatio in casu a iure nō permisso facit alienātē incidere in priuationē feudi. Quid ergo secūdum Alcia. hic si ex forma statuti datur certa solennitas in venditione rei feudalis vel emphyteotice sine qua necessitatur venditio, an tunc si contra fiat cadat quis propter hoc a iure suo et

Bal. qui format hanc q. in l. ij. C. de epis. audi. dicit qđ non: quia
verbum venditionis absolute prolatum non comprehendit ven-
ditionem que nulla est defectu solemnitatis vt. ff. de re iu. l. iij. §. cō-
demnatum. facit. ff. de verbo. significa. l. aliena. Not. hic singula-
re verbum Bald. quod si dominus remittit penas vasal. non di-
citur vera donatio sed indulgentia. ⁊ ideo non requiritur insinua
tio. l. in edibus. §. j. ⁊ l. modestinus. ff. de dona. Item no. secundū
Bal. quod indifferens consensus domini circa alienationem as-
sumit differentiam voluntatis alienantis ⁊ secundum vsum hu-
ius licentie: ⁊ ideo si vasallus alienat iure proprio intelligit con-
cessus qđ iure proprio. secus si iure libellario si taliter fuisset intel
ligitur licentia qualiter posterius declarat euentus. Item nota
quando vasallus alienat de voluntate domini per libellum puta
singulis annis debebat habere quinqꝫ solidos annuatim tenebi-
tur pro feudo ⁊ nomine feudi. ⁊ si vasallus committeret feloniā
illud ius aperiretur domino quod est notabile ⁊ non taliter reuer
ti qualiter redeunt. Nam ex vario genere contrahendi varios col
ligimus effectus. no. secundum Bal. quod si vasallus alienat feu
dum quia culpa statim trahit secum executionē non admittitur
purgatio. l. sed si seruum. §. sequitur per Dy. ff. de verbo. obliga.
Barto. in simili in l. si insulam. ff. eo. titu. Bal. in l. ⁊ si post tres. ff.
si quis cau. gloss. in regula mora de regu. iur. lib. vj. ⁊ in cle. ne in
agro in verbo ipso facto de statu mona. Bal. in l. si pacto quo pe
nam. C. de pac. Bald. in l. cum ancillis. C. de incest. nup. Bal. in c.
j. §. quo tempore miles. ideo secundum Bal. hic in rubrica peni-
tentia non admittitur vbi culpa est executa, nisi incontinenti. l.
vltimo. ff. de in inte. resti. Et sic Bald. videtur velle qđ incōtinenti
possit moram purgare. ⁊ pro hac opi. Bald. qđ incontinenti ad-
mittatur purgatio more. facit text. in c. potuit de loca. ibi Imol.
post do. Anto. in. xv. colum. dum vult q̄ licet emphyteota nō sol
uat. s. biennium ecclesie canonem cadit ⁊ secundū cōmunem opi.
ipso iure: tamen q: iste effectus resoluitur vt cadat si domino pla-
cuerit ⁊ sic ex quo priuatio iuris executionem nō habet admittit
more purgatio ita in proposito cū maxime in casu nostro vbi in
feudalibus agimus de equitate gl. in c. potuit prealle gato mul-
tum astringit in contra. dum vult. q̄ illud qđ ibi dicitur celeri sa-
tisfa. possit purgare moram non refertur ad vendantes ⁊ sic vult
q̄ alienatione perfecte secuta. s. post traditionem nō admittatur
purgatio more ⁊ voluit spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua versicu.
xcv. ⁊ versi. xcvj. Joan. an. in d. c. potuit et pe. licet do. Ant. aliter
ibi intelligens illa verba celeri satisfacit. referri ad omnes ca-
sus premissos. ⁊ ita tenet Saly. i. l. si. in fi. colū. C. de iure emphy.
⁊ ideo videmus q̄ si in aliena. esset appositū pactum de inconti-
nenti retrouendendo seu restituendo nō caderet emphy. per talē
alienationē ita Ang. ⁊ Lu. in d. §. labeo. ⁊ do. Ant. in d. c. potuit
in. ij. col. Ange. in l. voluntas. C. de fideicom. ⁊ facit. l. qui sic. ff. de
sol. ⁊ q: in ista prohi. alienationis attendimus effectum plusquā
actum. ideo dixit Bal. in l. fi. x. col. C. de epis. audiē. qđ per aliena-
tionem nō solennē puta non seruata forma statuti emphyteota
nō cadit ⁊ ita. Ja. de bel. ⁊ And. ⁊ pōderāt tex. nostrū ibi postea re
cuperauit q̄ verbū notat temporis interuallū. l. j. §. si tē. ff. depo.
l. ab hostibus. §. sed qđ simpliciter. ff. ex qui. cau. ma. ⁊ ibi Barto.
Inn. i. d. c. potuit de loc. ⁊ in l. si a me tibi. ff. ad l. fal. tamē. iste tex.
secundum Bal. in ratione sui vt pote domino aptus stringit in cō
trariū quasi dicat ex quo alteri ius quesitū sera est penitētia ⁊ ad
verbū postea in tex. pōt dici qđ intelligat continuatiue sine inter-
uallo sicut in. §. illud. in proemio. ff. ⁊ Bart. in d. §. sed q̄ simplici-
ter Alua. post And. dicit opi. Bal. q̄ incōtinēti satis equā ⁊ pro
opi. Bal. ⁊ sequaciū facit. Nā inter dominū ⁊ vasallum ex summa
equitate agi oportet. c. j. in ver. si quis enim dixerit. s. in qui. cau.
feu. ami. sed vbi attendit equitas admittitur purgatio more incō
tinenti Host. in sum. de arbi. §. sed qualiter ver. sed nunquid reli
giosi. d. Ant. ⁊ Imo. in c. dilec. de arbi. Bal. in l. qui crimen in. xj.
q. C. qui accu. Ang. in d. l. si insulā ⁊ pro opi. Bald. est cōsiliū do.
Ant. in emphyteota in cōsil. xxxiij. qđ inci. iesu christi ⁊c. de iure
absqꝫ longa allegatione. Joā. an. in. c. potuit de locata ⁊ in addi.
ad spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua ver. xcvj. in emphyteota q̄ non
releuet a caducitate ex eo qđ redimat rem emphyteoticā alienā
tam tenet alberi. in l. si. i. pe. col. C. de iure emphy. facit qđ no. bar.
in l. sequit. ff. de vsuca. in. §. labeo. per d. l. j. §. si rem ibi. etiā Bart.
ff. depo. Bart. in l. si quis libellos. C. de ap. Bald. in c. j. in prin. in
ij. col. ṡ. de prohi. feu. alie. per Fede. vbi dic qđ in casibus in quib᷒
vas. non priuat ipso iure sed venit per iniam priuandus tūc vsqꝫ
ad iniam admittit eius purgatio allegat not. Inst. de act. §. item
mixta ⁊ dicā cōclusionē qđ non excuset per penitentiam ⁊ si redi
mat rē alienatā tenet Pe. de anch. ⁊ Imo. in d. c. potuit. d. Ant.
predicto cōsi. xxxiij. qđ incipit. de iure absqꝫ longa allegatione ad
dit qđ de equitate canonica ex quo dñi nō interest debet posse feu
datarius moram purgare ⁊ faciunt que proxime adduxi. ⁊ ideo
etiā videmus qđ si emphyteota vendat sub pacto legis cōmisso
rie vel adiectionis in diem rē emphyteoticā vel feudalem appo

sito hoc pacto in contractu inito resoluto cōtractu antequā dñs
declaret voluntatē suā super caducitate ex quo venditio resoluit
ipso iure cessat caducitas Bal. in l. ab emp. in fi. col. ff. de pac. ang.
glo. ibi quā cōmendat Ang. facit qđ not. Bal. in l. iij. C. vt in pos.
leg. ⁊ vult do. Ant. in cōsi. prealleg. qđ perfecta dicat alienatio vt
incidat in penā etiam p traditionē fictā puta per cōstitutum facit
qđ no. Bar. in d. l. ab emp. Bal. in. §. itē inue. ṡ. de notis feu. Joā.
an. in addi. ad spe. in ti. de emp. ⁊ vendi. §. j. Quero si vas. domini
volūtate vendidit feu. postea recuperauit. que est ratio qđ postea
nō recuperat feu. dominus. respondeo scdm doc. q: per alienatio
nem factam domini volūtate dominus perdit directū dominiū
⁊ vasal. vtile ideo nō restituit in pristinum statum. l. qui libertus.

2 ff. de adoptio. ⁊ l. j. ⁊ ij. C. quādo liceat ab emp. recede. † Quero si
voluntate domini dedit ad libellū in perpetuū ⁊ recipit pensionē
an remaneat feu. respōdeo sic vt in tex. nostro ver. id. ⁊ versi. si. ad
illud ius libellariū qđ est apud eum. d. ver. j. ⁊ ver. fi. quasi videtur
ipsam rem feudalem possidere propter pensionem vltimo quero
si dedit aliū ad libellum domini volūtate ⁊ postea recuperauit p
libellum, an remaneat feu. respondeo secundum Jac. qđ ius libel
larium non ipsa res retinebitur in feudum quasi restituta in pri-
stinam causam ⁊ hoc contingit q: de voluntate domini dedit ad
libellum.

An agnatus vel filius repudiata hereditate poterit feudū re-tinere. Rubrica.

Continuat hoc modo. q: s. in ti. pcedēti in fine habita est mē-
tio de refutatione feudi. vnde sumpta inde occasiōe subijcit istū
ti. in quo declarare intendit an agnatus vel filius possit refutare
feudum. ⁊ hereditatem retinere vel econtra.

1 Agnatus ad quē delata ē hereditas vasalli mortui, an pos-
sit dictam hereditatem repudiare ⁊ feudum retinere.

2 Dominus non potest alienare naturam feudi antiqui in preiu-
dicium agnatorum ad quos dictū feudū est reuersurū: nisi agnati
consentiant alienationi facte per ipsum dominum.

3 Emphyteota mortuo relicto filio queritur an talis filius poterit
repudiare hereditatem patris ita vt non teneatur ad onera here
ditaria.

4 Pater si stipulatus fuerit emphyteosim pro se ⁊ heredibus non
dicto aliquid de filijs an transibit in heredem extraneum Et an
si in stipulatione emphyteosis dictum sit pro se ⁊ heredibus suis
an hoc casu intelligendus sit de omnibus heredibus etiam extra
neis ⁊ nu. 5.

7 Vasalli mortui filius an possit repudiare hereditatem ⁊ retinere
feudum.

7 Vasalli fili᷒ q hꝫ feudū auitū an possit repudiare hereditatē pa-
ternā retento feudo auito.

8 Filius repudiās hereditatem paternam cum feudo si reperiatur
postea habere res hereditarias vel feudū an teneatur ad seruitia
⁊ onera.

1 SI cōtingeret. h. d. † Agnat᷒ ad quē de-
lata est hereditas vasalli mortui pōt dictā hꝫ ditatem repudiare ⁊ feudū retinere nec tenebitē ad
onera hereditaria, nisi quatenus suppetunt fru-
ctus adhuc pendentes in feu. q: iam cesserūt ve-
ro vasallo tēpore mortis. vbi vero vas. relinqt filiū ad quē heredi
tas delata est nō pōt dictā hereditatē repudiare ⁊ feu. retinere sꝫ
tenet vtrūqꝫ retinere, nisi a dño inuestiret ꝯsencientib᷒ agnatis tā
quā de nouo q: tūc posset hereditatē pris repudiare ⁊ feu. retine
re nec teneret ad onera hereditaria. h. d. no. ex tex. ibi pro debito
hereditario q̄ agnat᷒ etiā repudiās hereditatē tenet debito he-
reditario satisfacere de fructibus feu. q post mortē vasalli puene
rūt in agnatū ipm iuxta diuisionē. c. j. §. his ꝯñr. s. hic finit lex. sō
cū ministerio dicit hic tex. ſm q̄ s. diximus in. §. hes ꝯñr q̄ intelli
git dic. And. verū quo ad debita heredi. vt loquit text. sꝫ debita
ppter onus feu. trāseunt agnatū ⁊ dñm ſm qđ trāsit feu. c. j. §. qd
ergo. ⁊ ibi an. s. de inuesti. de re. alie. fac. no. tex. ibi secundū qđ ibi
diximus qđ pcedit in materia iuris condendi vel ēt inter peritos
allegatio generalis nō allegato loco vel ti. facit. c. vsa Joan. and.
⁊ Imo. de coha. cleri. ⁊ mulie. cle. cōstitutionē ibi Imol. de elec.
specu. in ti. de dispu. ⁊ alleg. §. porro. ver. i summa no. q̄ vbi agna
t᷒ succedit agnato in heredi. in feu. paterno q̄ pōt repudiare he-
reditatem ⁊ retine feu. ⁊ est ratio decidendi q: istud feu. non reco-
gnoscit vt habeat ex beneficio agnati mortui vel successione sua
vt mediante persona sua, sed potius ex liberalitate ⁊ munificētia
domini cōcedentis: vnde non potest per aliū sibi tolli neqꝫ subijci
alieni oneri vt in auté. de exhiben. ⁊ introdu. reis. §. optimū. ⁊. ff.
de adoptio. l. si arrogator. ⁊ in auté. de nuptijs. §. si vero vsufruc.
⁊ in gloss. ij. hic posita que p hoc remaneat expedita. Not. q̄ vas.
succedēs patri vasallo in hereditate in feudo paterno nō potest
feu. retinere.

feu. retinere ⁊ hereditatem repudiare causa euitandi onera here-
ditaria ⁊ fuit ratio decidendi quia filius consequitur istud feud.
patre mediate ⁊ venit ex persona patris sui. nã filius oritur a pa
tre non autem agnatus ab agnato vt. §. de succes. feud. in princ. c.
j. §. de gradi. succes. in feud. secundum Jaco. de bel. Agnati autẽ
non veniunt ex persona patris. vnde non mirandum si in hoc vi-
detur filius esse deterioris conditionis quam agnatus in tali feu
do paterno quod ita processit ex largitate primi concedentis re-
spectu filij sicut respectu aliorum agnatorum. Item quia filius re-
putatur quodammodo eadem persona cũ patre, sed agnati quis
dem diuerso capite. argumen. l. sed cum paterno. ff. de bono. pos-
sessio. secundum tabu. Item est ⁊ alia ratio secundum Andre. de
iser. quia interest defunctorum habere heredem vt insti. qui ma-
nu. non pos. §. cum titius. nam debet defendere filius honorẽ pa
tris potius quam extranei quia habuit esse a patre. ⁊ per ista ha
bes expeditam gl. hic positam quia allegantur plura argu. pro ⁊
cõtra in hoc brocardo, videlicet an fil⁹ repudiata hereditate pos-
sit feudum retinere vsq; ad ver. sed nunquid ⁊c. quod brocardum
fuit prosecutus Azo in suis brocardis sed de hoc modicum curã
dum cum de consuetudine feudorum habemus determinationẽ
factam vt hic secundum And. de iser. Spe. in ti. de feud. in. §. quo
niam. versi. iij. ⁊ vbi plene materiam huius brocardi declarauit ⁊
potius innitit̃ obseruantie ⁊ consuetudini hec determinatio quã
iuris scripti rationi vigenti. facit qđ no. Barto. in. l. vt iurisiuran
2 di. §. si liberi. ff. de ope. liber. † No. qđ dominus nõ potest alterare
naturam feu. antiqui in preiudicium agnatorum ad quos dictum
feudũ est reuersurum nisi dicti agnati cõsentiant alterationi facte
per dominum vt hic facit. §. preterea. §. qui. mod. feu. amit. nã per
consensum priuant̃ iure suo vt ibi no. ⁊ vtrum requiratur expres-
sus cõsensus vel sufficiat etiam tacitus dic vt ibi dixi. Sed an di-
cti agnati quia a principio non cõsenserunt possunt postea p suã
ratihabitionẽ cõfirmare ⁊ preiudicare dic qđ sic vt. §. de alie. feu.
pater. in prin. ⁊ ibi plene examinaui. ⁊ in glo. pe. hic posita. Intel
ligas tamen dummodo ratihabitio nõ sit erronea vt no. in. l. ma-
ter. C. de rei vendi. ⁊ no. secundum Bal. qđ filius etiam de iure ci
uili habet beneficiũ abstinendi videlicet ꝙ si hereditas habet feu
dum annexũ quo casu filius etiã nunc potest vtrunq; repudiare
nam consuetudo est de iure ciuili. insti. de iure naturali gen. ⁊ ciui.
in. §. ex nõ scripto que cõsuetudo dat istud beneficiũ cũ de iure cõ
muni contrarium sit vt insti. de heredum quali. ⁊ diffe. §. sui ⁊ no.
C. quando non peten. partes. l. j. ⁊. ff. de cogn. iur. l. iura sanguinis
faciũt que no. Bar. in. l. si fil⁹ heres. ff. de libe. ⁊ posthu. ¶ Intel
ligas tamen istum titulũ taz de filijs suis quã de emãcipatis qꝛ
in materia feudali etiã emancipati succedũt in feu. vt dixi. §. si de
feu. fue. cõtro. §. adoptiuus. ⁊ tenet Jac. ardi. in ti. de succes. feud.
sub rubricella an emancipatus succedat in feu. ⁊c. ⁊ Bald. hic ⁊ ex
quo per istũ tex. decidit̃ qđ filius nõ potest feu. acceptare ⁊ here-
ditatem repudiare dicit hic Bal. ꝙ si filius reperiat̃ in possessio
ne bo. feudaliũ in dubio presumit̃ heres patris qꝛ sunt connexa. l.
quidã elogio. C. de iure deli. no. tex. ibi sed in fructib⁹ si quos ⁊c.
secundum Bal. iuncto tex. in. c. j. §. his consequenter. §. hic finitur
lex. determinatur notabilis qđ. an fructus pendẽtes feudi possint
obligari. respondeo post Bald. aut loqueris de illis qui mortuo
vasallo sine herede masculo pertinerent ad extraneum heredes ⁊
illi possunt obligari aut de illis qui pertinerent ad dominum vel
agnatos ⁊ illi nõ possunt obligari. ista distinctio probat̃ per text.
nostrũ satis notabilem adde ꝙ dicit Odof. in summa sua in pe.
ru. ꝙ verum est ꝙ dans feu. videt̃ dare cũ omnibus fructib⁹ etiã
extantibus. ff. de vsuf. l. si pendentes. ff. de ac. emp. l. iul. §. si fructi-
bus. ff. que in frau. cre. l. si. §. pe. extra. no. sm Bal. qđ licet teneatur
stare colono. nõ tamen agit ad pensionẽ sine cessione vt no. in. l. di
uortio in prin. ff. sol. mat. in glo. mag. sed ipse dicit ꝙ quãdo fru-
ctus adiudicant̃ per sniaz legis vel qꝛ lex diuidit nõ est cessio ho
minis necessaria qꝛ snia legis habet viz secundi decreti ꝙ habet
vim cessionis. vt. l. i. C. de pacto. pign. item vt circuitus euitet̃. ff.
de cõdic. inde. l. dominus testamento. sed nõ sic quãdo vas. morit̃
⁊ feu. debet ad dñm pertinere. non enim semper rediji cũ fructibus
sz distiguũt̃ kalẽde a kalẽdis. appareret ergo ꝙ feu. nõ obligat̃
p debitis nec fruges ipsius nisi scdm distinctionem predictã sz qđ
in pẽsione Bald. respondet ꝙ tota pertinet ad locatorem ⁊ eius
heredes. d. §. si fruc tib⁹. ⁊. ff. de vsufru. l. desinita verum est quo ad
actionem ex cõtractu. tamen si exigetur partiri vel restitui debe-
bit scdm predictã distinctionez vt no. in. d. §. ⁊ si nolit agere heres
conuenietur vt agat. ff. locati. l. cum in plures. §. messem. ff. ad. l. ro
diam de iactu. l. ij. in si. ff. cõmodati. l. vnde querit̃ de euict. l. si res
quã. Querit Bal. quid si feudũ alio modo amittatur quã morte.
respondet qđ fructus pendẽtes ad eũ pertinebunt ad quẽ prediũ
qꝛ ita est de iure cõmuni. l. fructus cũ vulgari. ff. de rei vendi. l. di-
uortio in prin. ⁊ per to. ff. solu. matri. Nec inuenitur aliud statutũ
in feudis cum iste casus sit omissus. Insuper querit econtra si va-

sallus dum vadit ad seruitia domini derobatur in itinere an do-
minus teneatur sibi in aliquo emẽdando. respondeo nõ qꝛ in hoc
contractu non venit casus fortuitus sed discretius dominus bene
faceret compaciendo sibi si inueret eum sal⁹em in remittendo. ff.
mandati. l. inter causas. §. non omnia. ff. de fur. l. si seruus. §. quod
vero. ⁊ vide in. l. C. de legi. per Odo. in. c. sicut de iureiu. Inn. vi-
de in. c. statutum. §. j. de rescrip. li. vj. in gloss. No. tex. ibi in si. nullo
onere hereditario innuente a contrario sensu quod si filius acce-
piet feu. videtur acceptare hereditatem ⁊ tenetur ad onera here
ditaria. Et sic debita legata expensas funeris ⁊ similia. dicit ta-
men And. hic quod si fecit inuentarium tunc pro allodialibus
tantum que proprie sunt hereditaria tenetur quatenus suppe-
tunt vires heredit. arte. l. si. C. de iure delibe. non computato feu.
quia in feu. vel fructibus eius non grauabitur filius nisi pro rata
fructuum iuxta. d. §. his consequenter. ita And. hic qui subijcit
quod etiam si pater obligasset fructus feud. post mortem suam
non teneret nisi pro rata dicti. §. his consequenter ⁊ dicta de feu.
intelligit in emphyteosi procedere data patri pro se et filijs sius
3 liberis suis. † Quero cum glo. v. in si. quid si emphyteota moria-
tur relicto filio an iste filius possit hereditatem patris repudia-
re vt nõ teneatur oneribus hereditarijs ⁊ sibi retinere emphyteo
sim. ⁊ hec gloss. videtur sentire quod non arguendo a simili de fi-
lio vasalli ad filium emphyteote per istum text. licet plura argu-
menta brocardica possent trahi ⁊ contra quam glossam simplici
ter sequitur Pet. de cer. dicens idem iuris esse in emphyteoticis
quod in feudalib⁹ imo multo magis in emphyteoticis: quia em-
phyteota potest disponere de suo iure in testamento. l. in conuen
tionalibus. ff. de verbo. signi. sed vasallus de suo non. vt supra de
succes. feudi. c. j. hanc eandem opi. similiter tenet And. de iser. hic
nisi quando inuestitura esset facta pro se ⁊ liberis suis quia tunc
etiam si non sunt heredes possunt ius suum retinere. l. si operas
rum. ff. de operis libertorum. Sed quando in inuestitura diceret
pro se ⁊ heredibus suis tunc non possunt in emphyteosim tenere
nisi sint heredes. ar. l. cum u matre. C. de rei vendi. Et in hac opi.
videtur fuisse Specu. in tit. de loca. §. nunc aliqua. ver. clir. motus
propterea principaliter Joan. and. in addi. videtur sentire quod
aut ista emphyteosis est auita tunc filius emphyteote admittit̃
repudiata hereditate patris. aut est paterna ⁊ tũc nõ alleg. Gul.
de suza. hoc tenere in lege qui se patris. licet Bald. ibi contra per
hunc tex. C. vnde liber. Et extendit etiam ad materiam feudalẽ
dicens quod iste tit. loquitur in feu. nouo paterno non in auito.
sed de hoc remitto ad no. per ipsum in capitulo secundo extra de
feudis quia openio ista non tenetur hic communiter ⁊ in regulas
non debet quis de regulis iuris libro sexto facit quod notat Bal
dus in. l. qui se patris. C. vnde liber. Sed Bartolus in lege quod
dicitur. ff. de verbo. obli. videtur sentire cum spec. dicens quod qñ
inuestitura dicit pro se ⁊ filijs intelligitur ordine successiuo. vt p̃
mo habeat pater postea filij: vt lege gall⁹. §. quidã recte cũ ibi no.
ff. de libe. ⁊ posthu. Et subdit quod isto casu in emphyteosi eccle
sie que non transit nisi ad filios vt in auten. de non alie. §. emphy-
teosis collatinone secuda videatur tunc prouisũ filijs vt filijs nõ
vt heredibus. et ideo ad eos pertineret etiam si nõ sint heredes
ar. ff. de ope. libe. lege vt iurisiurandi. §. si liberi. ⁊ ibi per Dyn. fa-
cit quod dixit Cyn. in lege liberti. C. de ope. liber. vbi tamẽ in cõ
cessione emphyteosis dictum est pro se filijs ⁊ heredibus. tunc si
lij admittuntur. Ita demum si sunt heredes nec possent heredita
tem repudiare ⁊ emphyteosim retinere Baldus in. l. iij. C. de fi-
deicommis. in lege secunda. C. de suis ⁊ legiti. quia vtraq; quali-
tas in stipulatione videtur esse considerata. ⁊ ideo etiã si esset he-
res in re certa tantum admittetur ad emphyteosim in totum. ⁊ si
plures filij essent inequaliter instituti. tamen ad emphyteosim
equaliter admittentur. ita Barto. in dicta. l. vt iurisiurandi. §. li-
berti per illum tex. ff. de oper. liber. ¶ Paul. in. l. si mihi ⁊ titio.
ff. de verborum obligationibus. Et hoc procedit etiaz in emphy
teosi ecclesie secundum Imol. in dicta. l. quod dicitur. ⁊ Paulus
de castro. Bald. tamen in. l. i. C. de iure emphyteo intellexit hu-
iusmodi stipul. complexiue quod ad emphyteosiz modo hoc ca
su filius nisi heres neq; heres neq; filius non autez veniat heres
extraneus quod in. l. gayus. ff. solu. matri. Declarauit procedere
in emphyteosi ecclesie. secus in emphyteosi priuati. quia veniet
omnis heres etiam extraneus Baldus in dicta. l. liberti. ⁊ in au-
tentico. si quas ruinas. C. de sacrosanctis ecclesijs videtur tenere
quod predixi. sed vbi dictum est pro se et filijs et non est additum
heredibus tunc iure non transitoria ad extraneos heredes vt est
emphyteosis ecclesie tunc procedit dictum Bartoli in dicta lege
quod dicitur quod filij non vocantur vt heredes: ideo poterant
repudiare herditatem et tenere emphyteosim. In re autem tran-
sitoria ad heredes extraneos vt est emphyteosis priuati. tunc in
dubio videtur stipulatus pater filijs et heredibus ideo non
poterit repudiare filius hereditatem et retinere emphyteosim.

ita est de mente Bar. in d. l. quod dicitur ibi Pau. de castr. et alij. Bar. et Bal. et Pau. in l. si vnus. §. si pactus. ff. de pac. Si autē pater stipulatur emphyteosim filijs nō admixta persona sua quomodo transeat ad filios, an vt heredes. Et que actio queratur illis est alia materia de qua late in d. l. quod dicitur per Bar. et alios. et in l. quodcunque. §. i. ff. de verbo. obl. vocat. in d. §. pactus. Si autē pater stipulatus est emphyteosim pro se filijs et heredibus: tunc in re transitoria ad quoscunque heredes etiam extraneos intelligetur illud verbum heredibus stare ampliatiue non solum ad descendētes sed etiā extraneos nec poterit filius acceptare emphyteosim et hereditatem repudiare. Angel. in d. §. etiā si parente. Salyce. in d. l. ij. in xx. q. videtur tenere illud intelligi ampliatiue et heredibus, scilicet descendentibus indistincte. Bal. in d. l. liberti. et in auth. si quas ruinas. tenet qđ imo fiet ampliatione et non possit habere emphyteosim hereditate repudiata. Paul. in l. filius. §. cū quis. ff. de lega. i. per no. per Barto. in d. §. si pactus. et Imol. in d. l. quod dicitur et in locis preallegatis. Sed vbi sumus in re non transitoria ad heredes extraneos sed solum ad filios et descendētes: tunc illud verbum et filius stat copulatiue vt debeat volens talem emphyteosim obtinere esse et heres vt filius et in locis preallegatis. vbi ista est communis opinio. Punctus restat† quod si solū est stipulatus pater emphyteosim pro se et heredibus nō dicto aliquid de filijs, an transibit in heredes extraneū et in feudis est tex. qđ tale verbum heres intelligitur a filius. c. i. §. si clientulus. ff. de alie. feu. Idem ergo eadem ratione in emphyteosi que de sui natura nō trāsit ad heredes extraneos vt in emphyteosi ecclesie vt verbū heredibus intelligat idest filijs. Ita Bal. in d. auth. si quas ruinas. Imo. in l. ex facto. §. fin. ff. ad trebel. vo. Anto. in c. in presentia. de proba. facit not. per Bart. in l. gallus. §. i. iunctis not. per eum in eadem l. §. etias si parente. ff. de liber. et posthu. et qđ vult Bald. in addi. Specu. in ti. de locato. in xiij. colū. in c. i. ff. de feu. dam vi. em legis commis. Secus si esset emphyteosim priuati q̄ communiter transit ad extraneos heredes. facit quod notat. Specu. in tit. de loca. §. nunc aliqua. ver. xxiij. Bald. in l. si. in vi. oppo. C. de here. insti. Bal. in l. ij. C. de iure emphy. in ij. colū. Et primo casu in emphyteosi nō transitoria ad heredes extraneos ex quo verbum heredibus intelligitur idest filijs poterit hereditatem repudiare filius et emphyteosim retinere per predicta. Secundo casu quando est transitoria ad extraneos heredes non poterit hereditatem repudiare et emphyteosim velle retinere. et redeundo vnde pgressi sumus Bal. in hac questione tā hic quā in auth. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccle. examinat formanda infinita pro et contra. tandem videtur transire cum Bar. et etiam transit. Andr. hic cum non sit per omnia bona similitudo de feudo ad emphyteosim cum feudum magis coheret persone quā patrimonio: quia causa feudi eradicata est seruitio personali. ¶ Ex quibus videtur concludendum pro hac parte videlicet qđ quādo emphyteosis est facta pro se et filijs. tunc filius potest retinere emphyteosim et repudiare hereditatem. Saly. in d. l. ij. in xviij. q. C. de iure emphy. Et hec cōclusio probat qr sufficit interuenire qualitatē de quo actū est inter contrahentes. ff. de verb. obl. l. quecunque. §. i. et d. l. qr dicitur. et de assig. libe. l. i. §. assignare. Bal. et Saly. in auth. vnde si parens. C. de inoffi. test. secus si sub nomine heredis sit facta: tunc qr tunc necesse est qđ sit heres argu. not. in l. etiam. ff. solu. matrimo. et firmatur expresse hec conclusio per eundem Bal. in l. liberti. C. de oper. liber. ibi quero ecce. et pro hac cōclusione facit l. familie. C. fam. hercis. l. si libertus. §. quod ergo. de bonis liber. et ff. de le. iij. l. filius. §. cum quis. et ff. ad trebel. l. ex facto. §. fi. et qđ not. ff. de iureiu. l. omni fratres. §. i. et ff. de vsufruc. accre. l. si quis titio. sed quid si data est emphyteosis pro me et heredibus masculis an intelligantur de filijs etiam non acceptantibus hereditatem Bal. in l. Gaius. ff. sol. matrimo. dicit quod sic allegat Ray. ita tenuisse. sed Imo. ibi tenet contrarium. et quod dicta verba et quo ad filiū et quoad extraneum qualitatem coniunctim vt sit masculus et heres. ideo repudiata hereditate non poterit filius retinere emphyteosim. si tamē addidisset pro me et heredibus et masculis vsque in tertiam generationem: tunc dicit Imol quod verbum heredibus ecsoluitur et declarat per sequentia, idest descendentibus. ita etiā Bald. in d. l. liberti. in fi. col. et Pau. et cuma in d. §. etiam si parente. Io. an. in addi. ad spe. in rubrica de testa. in vlti. q. licet Imo. in d. §. etiam distinguat. Aut sumus in re que non transit ad extraneum heredem et procedat predicta sententia. Aut in re transitoria in heredem extraneum et tunc intelligāt verba de quocunque herede et sic proprie. ita, tamen quod non erat concessio tertiam generationē. Saly. c. d. l. ij. in xx. q. aliter loquitur nec distinguit vt Imo. ¶ † Quid si in stipulatione emphyteosis dictum est pro se et suis heredibus. an hoc casu intelligemus de omnibus heredibus etiam extraneis, an vero de heredibus suis et necessarijs de quibus in §. sui insti. de here. quali. et diffe. Imo. in d. l. qđ dicitur, respondet quod intelligemus de omnibus extraneis per l. si pa-

ctum. et l. fina. ff. de proba. et facit quod not. Bart. in l. gallus. §. etiam si parente. ff. de lib. et posthu. spe. in d. §. nunc aliqua. versic. xxiij. nisi essemus in emphyteosi ecclie: qr tūc intelligitur de descendentibus vt vult spe. in d. versicu. xxiij. et ibi Joan. an. et Barto. in d. §. etiam. et Imo. in d. l. quod dicitur domi. Anto. in d. c. in presentia Saly. in d. l. ij. in xx. q. Bald. in l. fina. in vi. et vij. colū. C. de heredi. insti. in d. l. liberti et in d. §. etias si parente. vbi etiam Ang. tamen Imo. in d. c. potuit. in xij. colum. videtur tenere contrarium quia imo ex quo per. §. licentiam. in auten. de alie. et emphyteosi emphyteosis ecclesie pōt trāsire ad extraneos heredes et in dubio quis videtur etias velle prospicere heredibus suis si et extraneis. ideo in dubio in emphyteosi ecclesiastice cōcessiōis verbum heredibus intelligatur etias de extraneis, nisi consuetudo aliud habeat. tamen dicit de cōsuetudine communiter seruari quod emphyteosis ecclesie nō transit ad extraneos. et secūdum hanc cōsuetudinem sustineri poterit hoc membrum si tamen dictum esset pro se heredibus suis et successoribus tūc verbum successoribus operatur vt amplietur dispositio etiā ad heredes extraneos ita Imo. in d. l. quod dicitur. Saly. in d. l. ij. in xx. qđ non tamen comprehenderetur successor singularis, sed vniuersalis tantum vt vult Imo. ibidem nisi adiectum esset in cōcessione: qr diceretur pro successoribus quibuscūque: quia tunc veniret successor singularis. Bal. in c. i. in pn. in ij. pe. col. de prob. feu. ali. per Fede. in c. i. §. donare qualiter olim feu. alie. po. Sed id si quādo est recepta emphyteosis pro filijs et heredibus que potest transire in extraneos cōtingat aliquos esse filios pro parte heredes aliquos esse extraneos similiter heredes, an extranei admittātur simul cum filijs ad emphyteosim, et videtur quod sic. ¶ Cōcludit. d. Alexander in d. l. qr dicitur. in penul. col. mouetur quia in dubio pater ex quo res transire potest ad extraneos heredes videtur stipulatus fuisse filio vt heredi non vt filio. ideo dando sibi coheredem extraneum nō videtur eum voluisse venire ad emphyteosim, nisi pro portione hereditaria et extraneum vocasse pro sua portiōe ad emphyteosim ex quo pro parte eū heredem instituit. ergo simul vterque admittetur: probatur l. c. Raynutius de testa. et per no. per Barto. et Bald. in l. gallus. §. quidam recte. ff. de libe. et posthu. ¶ Et ex predicta conclusione habes inferre qr licet feu. et emphyteosis dicatur eiusdem nature. vt dixit Spe. in titu. de feudis. §. quoniam versicu. xl. Ideo de vno arguitur ad aliud Bal. in c. i. quib. mod. feu. constitui potest in c. i. ff. quemadmodum feu. ad si. perti. Bal. in l. voluntas. C. de fideicom. in l. liber. in. viij. col. C. de ope liber. Tamen cum etiam in aliquibus differant vt dixi in preludijs circa diffinitionem. ¶ Ideo non procedit argu. de feudo ad emphy. Ideo glo. hic dicit pro et contra posse argui. ita Bal. hic et in c. i. de contro. inter vasal. et alium Bald. in c. i. §. ad hec. ff. de pa. iura. fir. te. Barto. in duobus locis in d. §. si liberti. Jaco. de bel. in c. i. ff. episcopum vel abba. Tamen etiam in aliquibus quandoque procedit argumentum de feu. ad emphyteosim vt dictum est in preludijs huius operis. ¶ Ideo Bart. in d. §. si liberi. et in duobus consi. allegatis proxime. Bal. in d. l. liberti. Saly. in xvij. q. in d. l. ij. C. de iure emphyteo. An. de bu. in clemē. ij. de iurepatro. in cōsilio. cccxij. incipit in christi et c. postquā ista. Imo. in d. c. potuit in fi. col. dicūt quod emphyteosis cōcessa pro me et filijs masculis et feminis succedunt femine cum masculis licet secus in feudo. ¶ Quero cū gl. si. quid si domin⁹ inuestiuerit filiū vasalli mortui tanquā de feudo nouo cōsentientibus agnatis prout hic in si. dicitur. Et postea moritur ille filius inuestitus sine filijs. An isti agnati possint venire ad dictum feudum tanquā sit antiquum ex sua prima natura. An excludantur per dominum tanquā sit feudum nouum. Et respondet gloss. quod isti agnati sunt exclusi ex eo quod per consensum videntur renunciasse iuri suo per dictum. §. preterea. et ff. quib. mod. feu. amit. ¶ Et adducit pro hac opinione. l. qui finem fecit agnatis. c. i. in fine. Et hoc voluit ista glo. vsque ad ver. sed quid. Hoc idē sensit alia glo. ff. de vasal. decre. eta. c. i. In solutione contrarij illius capituli. et hanc opinionem gl. sequitur Jac. de bel. per l. i. et ij. C. de remis. pig. ¶ Idē tenet And. de iser. et Bal. simpliciter subiungens qđ etiam si consentientibus agnatis dominus inuestiuisset vas. simpliciter qr adhuc essent exclusi: qr censetur noua feu. nouum. Secus si tanquā de veteri inuestiuisset filium quia remaneret antiquum ex vi sermonis qui est seruandus per l. si. C. de bonis liber. ita Bald. sed tamen secundum Alua. quod imo non dicatur nouum. fortiter facit vt materia feudi mutata nō sit per d. c. i. ff. de eo qui si. fecit agna. et per istū text. ibi quasi de nouo beneficio quod etiam hic ponderauit bal. vnde cogita. Quero cum dicta gloss. quid si dominus sine consensu agnatorum inuestiuit istum filium vasalli mortui de dicto feudo antiquo tanquam de feudo nouo volens sibi facere gratiam ad hoc vt non teneatur soluere onera hereditaria, an dicti agnati poterint incontinenti reuocare dictum feu. Et respondet ista gl. qđ nō postquā filius non repudiauit feu. nā dominus potuit ei

tuit ei dictã gratiam facere propter seruitium et amorem patris mortui sicut in simili videmus quod potest inuestire filias sine preiudicium agnatorum vt. ĩ. quemadmodum feud. ad fi. perti. c. si quis. et hoc voluit tota ista glos. vsq3 ad fi. sed aduerte hec gloss. similiter reprobatur cum dominus tale3 gratiam facere nõ potest secundum Pet. de cer. et Bald. ar. l. post mortem. §. fi. ff. de contra tabu. et ff. de pact. l. fin. et C. loca. l. si cum hermes. facit quod dicit Cy. in l. postliminio. C. de contrah. hoc idẽ tenet And. de iser. quod ratio quam alle. ista glo. non est bona agnati bene peterunt ratificare si voluerint et valebit inuestitura domini de filio, l3 hereditatem repudiauit. ita bal. hic per ea que not. Sy. in lege post diuisionem. C. de pactis dummodo non erronea sit ratificatio vt notat per gloss. et docto. in lege matrem. C. de rei vẽdica. facit lege mater decedens. C. de inofficio testamen. et facit capitulo secũdo. ĩ. de alie. feu. pater. et ibi vidimus. dominus tamen ex quo ipse cõsensit inuestiendo non poterit priuare vasallum nec ab eo petere licet repudiat hereditatem paternam etiam si agnati nolunt consentire neq3 ratificare. ita And. hic. † Quero ab extra pro intellectu huius materie nunquid filius vasalli mortui possit feudum retinere et hereditatem repudiare: et videtur dicendum indistincte quod non per istum text. ¶ Sed aduerte quoniam ista regula ita indistincte tradita recipit aliquas limitationes secundu3 docto. prima si quod quando filius non potest hereditatem patris habere tanquam heres puta aliquis est inuestitus heres et relinquit filio legitimam iure institutionis, tunc poterit filius feudu3 acquirere licet non sit heres nec tenetur soluere debitu3 lege quotiens. C. de here. insti. l. si quis priore. ff. ad trebel. secundum Jaco. sed tex. noster habet locum quando filius potest habere hereditatem patris. facit que infra latius subijciã de filio instituto in re certa dato coherede vniuersali, an in eo procedat text. noster. Secunda limitatio est quam ponit Jac. in c. titius. supra si de feudo fue. controuer. si pater alienauit suum patrimonium et moriatur nihil habens in bonis. certe hoc caso poterit filius feud. habere ne egestate laboret: quia cõsuleretur agnato nõ filio quod est cõtra omnem equitatem. et ideo. d. c. titius. et iste titulus debet intelligi quando aliquid de bonis et hereditate paterna potest peruenire ad aliam. Sed quando nihil potest peruenire ad filium tunc secus. Tertia limitatio est s3 Jaco. hic vt iste tex. habeat locũ qñ feu. sit simplex et rectum et habens propriam naturam: alias sec9 de quo per Ja. et Bal. l. c. j. ĩ. de eo qui sibi vel here. suis. Quarta limitatio quod nepos qui se patris negat heredem eo casu quo succedit auo vt not. in l. qui se patris. C. vnde liberi succedat i feudo antiquo. Quinta limitatio est s̃m Odoffre. in summa sua rub. vtrum vas. possit hereditatem repudiare, et refert et sequit Bald. hic q filius vasal. poterit accipere hereditatẽ et dimittere feu. non ob. hic tex. quod vtrũq3 debet repudiare vel habere. nã istud est verum si incipiat a feu. ipsum acceptando. Sexta limitatio est si inuestitura esset p se et liberis suis seu filijs s̃m bal. hic. Septimo limitatur etiam s̃m Bal. si filius esset preteritus in testamento patris: quoniam mortuo patre poterit filius retinere feudum et dimittere hereditatem. nec habebit necesse annullare testamentum: q2 dicta annullatio fuit inducta fauore filiorum: vnde non tenetur vti tali fauore eo inuito. ff. de mino. l. si index et not. C. de cõtrata. l. postu. Octauo etiam limitatur s̃m Ja. ar. di. in filio exheredato a patre quod potuit retinere feu. quod fuit aui sui. ar. ff. de leg. j. l. filius. §. cũ pater. et tenet An. de iser. ĩ. de socce. feud. in pn. Sal. in simili. in l. ij. in. xviij. q. C. de iure emphy. Ang. ponit in. §. si pactus. ĩ. alle. Bar. in. d. §. si liberi. in fin. col. sed circa istam limitationem latius vt dixi. ĩ. qui fe. da. pos. §. j. idem addit Bal. aliam limitationem nouam vẽ3 si filius viuo patre renunciauit hereditati paterne per iuramentum. ne3 mortuo patre poterit venire ad feudum et illud tenere non adita hereditate qua priuatus est et dicit esse bonam cautelam ad euitandum onera creditorum. nec ob aliquo doc. tractatam quod videtur notandũ. et potest probari hãc considerationem iuri consonam esse: quoniam per iuramentũ est priuatus iure hereditario vt in c. licet de iureiu. li. vi. et in l. pactũ. C. de col. dicta aũt renũciatio nõ capit feu. per c. j. generali. ĩ. si de feu. fu. cõtro. igitur poterit habere feu. antiquum non obstante repudiatiõe hereditatis. item addas aliã limi. decimã si vigore statuti filia excludatur a successiõe p̃ris quo casos si pf feu. tenet q trãsit et ad feminas q poterit ista filia retinere feu. absq3 hẽditate ar. eor q no. l. l. si in q. ff. de i offi. test. et l. l. si pater filiũ. et s3 bal. hic et in l. cũ s3. C. de fideicõ. iuxta fi. vbi facit cõclusionẽ q id q hic dicit q filius nõ põt retinere feudu3 si nõ vult hẽditatẽ p̃ris intelligit ipse ver, qñ hẽditatẽ paternã capere põt alr̃ nõ pcedit h tex. itẽ addas et aliã limitationẽ vndecimã s3 Alod. de iser. vẽ3 vt si fil9 adeat hẽditatẽ cũ bñficio inuẽtarij: q2 tũc retinebit feu. liberũ dato q nihil remaneat i hẽditate p. l. fi. C. de iure delib. s3 tñ isto casu satisfit regl̃e q vtrũq3 acceptauit s3 hẽditatẽ cũ dcõ bñficio l agnato hẽde, an possit repudiare hẽditatẽ et retinere feu. hereditariũ vẽ3 qñ inue. est facta p se et heredib9 suis: vide q plene dixi ĩ hoc de eo q sibi et here. suis. c. j. Duodecio fallit qñ pf stipulat9 fuit feu. alr̃ sibi et alio mõ filijs. nã tũc vr̃ stipulatus filio nõ vt heredi. glo. ĩ. l. scio p istũ tex. ff. de dona. cõ mor. ita bal. hic. iõ poterit fil9 repudiare hẽditatẽ et acceptare feu. d. alex. cõmẽdat l. d. l. q dicit. Deciotertio fallit si pf de cõsensu dñi plegasset filio feu. et extraneũ hẽdẽ instituisset tunc habebit feu. sine hẽditate et ratio est qz interueniente cõsensus dñi et patris cui alr̃ videret quodãmõ fieri iniuria repudiãdo hẽditatẽ. l. ij. ff. de interro. act. nec ob. tex. hic du3 reqrit cõsensum agnatoz q2 pcedit qñ i vitã pater nõ cõsenserat. nã ex quo patri nõ fit iniuria sed pueniẽt ex sua volũtate nõ subest aliqua cã q̃re debeat priuari feu. et agnati nõ sunt in caso q̃re nõ poterũ pretẽdere interesse. quartodecio fallit. s̃m bal. hic si pater preterisset posthumũ et natũ instituisset, l3 preteritio posthumi suspẽdat ius adeũdi. l. ventre. ff. de acqui. here. l. si fil9 heres. ff. de lib. et posthu. tñ poterit nat9 filius inuestiri de feu. suspẽsa additiõe hereditatis. l. nõ iõ. §. j. ff. de here. insti. q2 in oẽm casum ẽt nato posthumo sẽda ẽẽt. l. q si dubitet l ar. ff. õ acq. here. Quintodecio fallit si feu. ẽẽt datũ patri et nominatim expresso noĩe filioz puta titio et seio. nã vr̃ datũ pro eis eorũ cõtẽplatione nõ vt heredib9 facit que no. bal. in c. i. ĩ. si vas. feu. pri. et posui in simili in c. j. §. ex pdictis. ĩ. que fuit pri. cã bñ. amit. habeẽ in c. j. in pn. ĩ. de suc. fu. iõ repudiata hereditate poterit acceptare feu. ita on. h. Hic cadit elegans qõ in casib9 in qb9 cõclusum est feu. vel emphyteosim trãsire in filios agnatos vel descẽdẽtes, ẽt non hẽdes qũo cõueniẽ ad seruitia vel pẽsionẽ in emphyteosi vr̃ maior varietas. Jmo. l. d. l. qõ dicit p ea q̃ no. bal. in. d. aut. si quas ruinas. i. v. col. dicit q l3 psonali. nõ possit fil9 vel agnatus cõueniri si nõ est hẽs: vt h tex. facit. l. fi. §. fi. ff. de Jhen. emp. tñ hypothecaria poterit cõueniri pe aca quẽ res est q vr̃ hypothecata p pẽsiõe p tex. in. §. scire. i aut. de nõ alie. S3. d. aut. et imo. in. d. c. potuit. et Ang. i. l. vniuersas. C. ne rei dota. vel tẽplo tenẽt imo pro canone emphyteotico non remanet res ipsa hypothecata. licet in tributis et decimis secus Jnno. in c. pastoralis. de decimis. Bar. in l. iperatores. in principio. ff. de publica. l. j. ij. et iij. C. sine censo vel reliquis. facit q no. Bar. in l. fi. C. de iure emphy. vnde Jmo. dicit dominus rei emphyteotice pro censo nõ soluto potest vti caducitate et agere rei vẽdi. l. ij. C. de iure emphy. et hoc quoad rem. quo autem ad pensionẽ cõueniri poterit filius vel agna. quasi primus autor stipulando pro se et filijs videator nomine eorum stipulatus et ipsi acceptando emphyteosim videnẽ ratam habuisse stipulationem et promissione3 canonis. ideo ad illam cõueniri põt argu. l. scõm naturã. ff. de reg. iuris et l. j. et ij. ff. de institoria. no. per Bar. in l. stipulatio ista. §. si stipuler. ff. de verb. obli. Jn feu. autem minor est hesitatio q oblig atio seruitiorum sequiẽ rem vt dixi in preludijs. et in c. i. §. idem queri potest supra de alie. feu. trãsit enim cũ onere suo feudum ad quẽcũq3 vadat. vide plini9 in c. j. §. si clientulus. ĩ. de alie. feu. vt dictũ de tributis et deci. et facit qõ not. Andr. in c. j. de capi. qui curi. vendi. vbi ponit qũo in feudalibus quis põt alteri stipulari. vult. enĩ imo. intelligere qõ stipulãdo p filijs videaẽ stipulari pcuratorio noĩe illorũ. vt i simili dixi. bar. in l. j. §. nũciatio. ff. de op. no. nũ. pro tali itelligit bar. l. pcuratorio noĩe talis facit tex. ibi. do. aut. l c. in ferrarien. de cõsti. et clarum est q nomine alterius põt alteri stipulari et ipso ratũ habente ei: q2 actio ex tali stipulatione. glo. in l. hmõi. in prin. ff. de leg. j. tamen ista cõsideratio imo. destituit oẽs theoricas. in. d. l. q dicit. si bene cogitabitis. semp enĩ pater et quilibet hoc mõ poterit stipulari ẽphyteosi3 pro se et filijs siue p alio q2 intelligiẽ. l. procurato. nomine illorũ. Ad qd ergo ibi tot theorice. † Quero an fil9 vasalli q h3 feu. auitũ possit repudiare hereditatẽ paternã retẽto feu. auito. et bal. in l. qui se patris. C. vnde liberi. simplr̃ t3 q nõ per istũ tex. verũ hic aliter sensit distinguẽdo q aut fil9 decessit in tali statu in quo posset hẽ heredẽ aut nõ. p̃mo casu distiguẽdũ est. aut feudũ erat ei quesitũ, et tũc nõ põt nepos ex psona aui admitti, s3 op3 q veniat tãquã heres p̃ris. l. l. fi. C. de here. isti. aut nõ erat ei acqsitũ, et tũc cũ pater nõ acceptet feudũ est caducũ. vnde sequiẽ q nepos possit admitti ex persona aui. Sed scdo caso principali qñ pater nepotis decessit in tali statu in quo nõ possit habere heredẽ tunc feudõ cu3 sit sine herede separatũ poterit ex persona aui obtinere. Quero vtrũ carboniana bonorũ possessio habeat locũ in feu. s̃m formã. l. i. C. de carbo. edicto. Et dicit Bal. qõ sic. Jdem dicit ipse de bonorũ pos. contra tabulas. arg. l. l. §. i. ad l. falci. Jdẽ dicit ipse si filius habeat substitutũ vulgarẽ datum in testamento patris qõ tamẽ habeat locũ iste tex. vt repudiare nõ possit hereditatẽ et feu. retinere: qñ pater nõ potuit hãc potestatẽ cõcedere, nisi de cõsensu dñi vt predixi, sed solũ dñs et agnati p istũ tex. cũ glo. Quero an filius inuestitus in re certa vel minori parte succedat cũ fratribus inuestitus vniuersaliter in feu. equalr̃. dicit Alon. qõ sic vt dixi. ĩ. qui feu. da. pos. §. j. facit no. per bar. in l. vt iurisiurãdi. §. si liberi. de oper. lib. et in spec. de testa. §. j. ver. pone. Bal. in l. j. ff. de rerũ diui. xlix. q. Bald. tenet in c. j. in. v. col. ĩ. de suc. feu. in prin. et s3 Jac. de bel. hic. et qõ ĩ. dixi referendo Bar. in. d. §. si liberti. et in limitatiõe per Bal. in. d. aut. si

quas.in.d.l.liberti.in.l.quoniã nouella.C.de inoffi.testa.in.c.i.§. de inc.feu. Pau.de ca.in.l.quedã.§.nihil.ff.de eden.ibi Ang.et in d.§.si pactus. Ange. Pau.et Imo.i.d.l.gallus.§.etiã si parête. ff.de libe.et posthu. Saly.in.d.l.iij.i.rx.q.C.de iure ẽphy. Imo.in d.c.potuit.in.l.ex facto.la grãde.ff.de heredi.insti, Pau.de ca.in l.quoties.C.de here.insti. Tamẽ Bal.magis cõmuniter in locis preallegatis in emphyteosi loquẽdo tenet ɔtra Bar.cũ Bal.trã sit Saly.i.d.l.ij. Sz credo in feudo hoc posse tute teneri opi. Alu na.Ná Ang.et Pau.et in.d.§.nihil.et in.d.l.quoties.et Imo.in.d. c.potuit.ver.vij.tangit.et in.d.l.ex facto.tenẽt qd vbi sum⁹ in emphyteosi que nõ põt transire ad extraneos ꝙ tũc nõ transit ad filium in re certa institutũ puta in emphyteosi ecclesie.§.emphyteosim.in aut.de nõ alienan.per tex.in.d.§.si liberti.et in.l.cũ patron⁹. §.j.ff.de operis libe vbi idez dicimus in stipula.operarũ.facit.l. pro herede.§.si quid tamen.et qd ibi Bar.ff.de acquiren.here. In alia autem empyteosi que põt ad extraneos transire tũc procedat opi.cõtra Bar.s.Bal.et Saly.quã opi.etiã tenẽt Ange.in.d.§.Et si parête. Bal.in.l.cũ scõm in ii.C.de fideicõmissis.per.d.§.nihil. per.d.l.quoties.§.heredes.ff.de here.insti. Et pro opi.quã tenuit in.d.§.si liberti.cõsuluit idẽ Bar.in cõsi.incipiente qstio ista duo habet dubia.et in consi.l.viij.incipiente ex themate.vbi plus clare loquit qd etiã si dictũ esset in cõcessiõe emphyteosis pro se filijs et heredibus,sufficiet ꝙ fili⁹ sit heres in re certa.ꝙ posset morderi per no.in.d.l.quoties. Si ergo emphyteosis dicto casu sm cõmunẽ opi.nõ põt trãsire ad extraneos heredes.transit ad filiũ heredem in re certa.ergo eadem rõne in feudo qd de sui natura non trãsit ad extraneos heredes.d.c.i.in pn.et §.hoc quoqz.de succes. feu.c.j.§.de alie.feu.trãsibit ad heredẽ in re certa.cũ enim feudum nõ sit proprie de corpore hereditatis vt hoc tex.transit in heredẽ nomine non attento ad quem vadat corpus hereditatis per not.

8 in.l.quoties.† Quero qd si fili⁹ repudiauit vtrũqz sz postea reperit habere res hereditarias vel feudum tenere an teneat ad seruitia et onera.et putat Jac.ardi.quod sic.vt.C.de natura.libe.l.j.§.si qs.circa mediũ.et.ff.de aq.here.l.is q homo.et in aut.qui.mo.naturales effi.sui.§.qm.et i ver.si vero ab initio.quero qd si vasallo mortuo sine liberis agnatis proximior cõprehẽdat feu.simplr sine aliqua protestatiõe an videat ex hoc se immiscuisse hereditati vt nõ teneat creditorib⁹ dic ꝙ nõ sm Jac.ardi.qr cõprehendit feu. qd ad extraneũ heredẽ nõ transiret ergo nõ videt se gessisse p herede.l.p herede.§.si quis causa.et in.§.pompo.ff.de acq.here.quero qd ecõtra de filijs dñi an donec succedat i vasallagio siue sint heredes patris siue nõ rñdeo ꝙ si inue.est iurata dño et liberis suis per vasallos.et tũc fili⁹ dñi retinebit tale ius dato ꝙ nõ sit heres. arg.ff.de oper.lib.l.si qs opas.et.l.cũ patron⁹.§.cũ libert⁹.et ĩ ẽ. ob.l.qdcũqz.§.si qs ita.si vero nõ est facta mentio filiorũ dñi in dicta inue.et tũc aut sunt specificata seruitia certa.et tũc est necesse ꝙ filius dñi sit heres dñi aut incerta tũc filius dñi succedit in feud.licet nõ sit heres dñi.§.si operarũ iudicio.ff.de oper.lib.et de acqui. her.§.si quid.C.de oper.lib.l.liberti.ff.de dolo.l.nõ dz.et ita determinat bald.hic Ja.ardi.in sum.de suc.feu.sub rubrice.l.an filij succedunt in vasallagio siue sint heredes siue non.

¶ An apud iudicẽ vel curiã qd feu.terminari debeat. Rubrica.

¶ Cõtinuat qr dubitari posset apud quos iudices feudales controuersie discuti et vẽtilari debeãt:adeo subiecta fuit hic ista rubri.an apud iudicẽ vel curiã questio feu.terminari debeat.

1 ☞ Citatus per iudicem non suũ in causa feudi an teneatur comparere saltem allegaturus suum priuilegium.

2 Pares non coguntur cognoscere de causa feudali si nolunt.

Ex eo. Ubi cõtẽtio est inter duos quoꝝ vn⁹ dicit se eẽ inuestitũ possidere tanqꝫ feudũ nouũ.alter ꝺo dicit antiquũ vẽtilãda est cã coram parib⁹ curie et nõ coraz dño qui in cõsequentia teneret de euictione si inuestitus de nouo succumberet.h.d.no.ꝙ causa põt esse piudicialis dño ex eo ꝙ ex snia ferẽda posset sibi imminere fauor vel preiudiciũ nõ põt in tali cã dño sol⁹ neqz ẽt simul et cõplexiue cũ curia suorũ pariũ iudicare vel cognoscere sz ipsi pares solũ absqz dño debẽt dictã cãm cognoscere et diffinire.et est ratio vt cesset suspitio cũ ipsi pares eligant de consensu partiũ de numero ɔfidentiũ a partib⁹ vt no.in.§.pe.j.de probi.fe.alie.per fed.et dixi.§.de cõtro.fe.apud pares termi.c.j.vnde nec dñs sol⁹ debet cognoscere:qr psumptio est ꝙ esset fauorabilior pro eo quẽ inuestiuit et vellet tueri factum suũ iuxta no.in.l.deferre.§.idẽ decreuerit.ff.de iure fisci.neqz etiã curia dz cognoscere pñte et simul cũ dño qr psumptio ẽẽt ꝙpp pñtiã sui vt esset nimis fauorabilis p dño.cognoscit ergo curia sola isto casu qñ duo ɔcurrũt ad litigãdũ quorũ vn⁹ allegat feu.antiquũ et alter nouũ.quid aũt si dñs nõ habet curiam pariũ qualiter tũc fiet dic vt dixi in.c.j.§.de cõtro.feu.apud pa.termi.et est ista causa declinãdi iurisdi.dñi alias sm bal.si tu negas me iudicẽ cum sim,possum tibi tanqꝫ rebelli et cõtumaci denegare audiẽtiã et iurisdictionẽ vt no.in.c.cumana.de elec.p Inno.et in.l.sed et si p pretorẽ.§.sed si dz decreto.ff.ex qui cau.maio.et de dolo et cõtu.c.cum qui.lib.vj.facit qd no.Inno.in.d.c.cuma.de elect.Ang.in l.ij.ff.si qs in iusvo.nõ ierit:et in.l.si qs ex aliena.ff.de iudi.no.ꝙ dñs inuestiẽs vas.de re spectãte ad aliũ tenet sibi de euic.ꝙ intelligas verũ si inuestitus ignorabat rẽ fuisse alienã.alr secus vt.§.de inue.de re alie.fac.in prin.itẽ similr intelligas hoc procedere si vas. denũciauit dño de hac lite sibi mota.vt.§.si de feu.fue.cõtro.c.j. de hoc dic lati⁹ vt ibi dixi no.qd vna pars nõ potest trahere aduersariũ suũ inuitũ ad iudi.nisi de cõmissiõe iudicis.facit.l.cũ clericis.C.de epi.et cle.de quo p Cy.et Bart.in.l.si.C.de exhi.et p

3 Inno.in.c.qm cõtra.de pba.d.Ant.et alij.in.c.j.de iudi.† vtrũ aũt citat⁹ p iudicẽ nõ suũ teneat cõparere saltẽ allegatur⁹ priuilegiũ suũ.dic qd sic si iudex habebat iurisdictionẽ ordinariã generalẽ.vt.l.si qs ex aliena.ff.de iudi.sec⁹ si iudex lz sit ordinari⁹ habeat iurisdictiõẽ pticularẽ et limitatã inter aliquos sicut inf pes curie:qr tũc citat⁹ nullo modo tenet cõparere,nisi cõstet manifeste de iurisdictione citãtis.vt dixit gl.si.i.d.§.si.de inue.in mari. fac.No.tñ ꝙ vbi dixi qd citat⁹ debeat cõpere saltẽ allegatur⁹ priuilegiũ ec.ꝙ tñ iuit⁹ nõ dz psonalr trahi vt dixit gl.not.in.l.qui neqz.ff.de ver.sig.op.cũ gl.cõtra determinationẽ hui⁹ tr.nã si cã eẽt quasi ppria dñi nõ debẽt pares cognoscere sed iudex ordinari⁹ vel arbiter vt.§.de.l.corra.c.ij.so.dixit gl.qd hic cõstabat feu.de quo est cõtrouersia ptinere ad dñm ibi nõ.et hoc vult ista gl.vsqz ad ꝟ.et ita hẽs et e.quã solu.repro.Jac.de bel.cũ sit ꝫtex.in casu ꝫtio qñ allegãt eũdẽ inuestitorẽ.qre soluit et meli⁹.l.qd vbi vterqz dicebat esse ppriũ et de eo inuestitũ et sic ppriũ,alter vero dicit eẽ antiquũ et ad se spectare,et rõ differẽtie assignari põt.vt ibi dixi in vlti.oppo.gl.Op.subsequẽt cũ.d.gl.ꝙ imo dñs debet cognoscere de cã qñ cõtrouersia est int duos de feu.vt ẽ cas⁹ i.d. §.pe.i.de pbi.feu.ali.p federi.gl.soluit duobus modis.Et pmo qr aut isti litigãtes sunt alr vasalli de alijs feudis.vltra istud de q pẽdet cõtrouersia.et tũc procedit ɔtrium.hic autẽ iste inuestitus de nouo aliud nõ habebat feudum a dño.Secũda solu.qd pares bene cognoscũt si voluñt.et i hoc tex.vr apte pbari.si vero nõ volũt tũc cognoscũt alr cognoscat dñs vt hic.Et hoc voluit gl.vsqz ad

2 ver.vel dicas ec.† No.ex ista gl.qd pares nõ coguntr cognoscere de causa feudali si nolũt.hoc idẽ no.in.d.§.pe.i.de pbi.alie.per fede.qd admittit Jac.de bel.nisi pares iam icepissẽt cognoscere qr tũc possẽt cogi ad pficiẽdum vt.§.si de inuesti.inter do.et vas. c.j.§.i.de mili.vas.qui cõtu.est.§.si.et hoc dicit esse speciale in paribus vt cogi nõ possint.arg.huius gl.secus vero in alijs iudicib⁹ ordinarijs vt extra de offi.ordi.c.irrefragabili.et in.c.significauit. et in aut.de iudi.§.si vero cõtigerit.vbi autem nolunt cognoscere tunc iudex ordinarius vel arbiter cognoscet sz And.de iser.p.d. c.ij.de lege corra.redeo nunc ad ɔtriũ.§.formatũ.et vltra solutiones gl.tu soluas melius ꝙ iõ i isto casu nõ cognoscet:qr sua interesse erat cũ cã q ad ipm spectaret qr de euictiõe teneret.et iõ non est iudex vt.ff.de iurisdi.om.iu.l.q iurisdictionẽ.In ɔtriũ vo nõ.Et hac solutionẽ posuit idẽ Ja.de bel.et seqt Bal.per no.in.l.de iure.ff.ad municipa.Eam quoqz sequit And.de iser.dicẽs hoc esse rõnabile vt in tali cã dñs nõ sit iudex pp suspitionẽ quã.§.dixi.Itẽ intelligit gl.decisio.§.pe.qñ talis suspitio nõ adesset:vt qr dñs non tenebat vtriqz pti.nã affectio equalis et par iudiciũ remouet suspitionẽ arg.ff.de ritu nup.l.nõ solũ.§.de vno.Op.subsequẽter cum glo.ꝙ imo dñs vna cũ curia sit iudex in hac cã.vt pbat in.c.j.§. §.de inuest.in mari.fac.Sol.dicit glo.ꝙ ille tex.intelligit sz istũ vez vt corrigat p istũ vt ibi no.Verũ subiũgit gl.ꝙ hodie de iure nouissimo.et ille tex.et iste ac ẽt.c.ij.§.ꝺ lege corra.§.alleg.corrigũtur vt hodie i oib⁹ dictis casib⁹ dñs debeat esse iudex p.d.§.pe. j.ꝺ pbi.feu.ali.p.fede.et hoc voluit tota ista gl.vsqz ad fi.Sz tu aduerte qr ista reprobat p doc.qr legũ correctio ẽ euitãda.l.pcipimus.C.de ap.vnde ɔtrũ ad ɔtriũ supra formatũ est dicendũ qꝫ hic erat cõtẽtio inter duos quorum vterqz fatet feu.esse antiquũ hic erat cõtẽtio inter duos quoꝝ vterqz fatet feu.esse nouũ.Et rõ differẽtie qr in feu.nouo dñs vult tueri factũ suũ.ar.c.si.de testi.lib. vj.Et iõ qr suspitio est fauorabilior eo quẽ inuestiuit iõ repellit a cognoscẽdo p ea q supra dixi in precedentibus oppositis.

¶ Qualiter dominus proprietate priuetur. Rubrica.

¶ Cõtinuat hoc modo qr in ti.pcedẽti visum est qualr dñs punit eius culpa inuestiẽdo vasal.de re aliena qñ sibi tenet de euictione,verum qr iuxta pdicta dubitabat qd si ipse dñs cõmittat delictũ et feloniã in psonam vasalli,an et qualiter tunc puniat.iõ vt predicta declaret supposita est hic ista rubrica.

1 ☞ Equalitas seruanda est inter dominum et vasallum in omissione iuris feudalis.

2 Dominus alienans proprietatem feudi inuito vasallo an priuet proprietate sicut e contra.

Ex facto

X facto. Ex omni fellonia ex q̄ vasallus priuaret feudo ꝛ suo vtili dn̄io priuabit etiā dn̄s a suo directo dn̄io si eādē fellonīam cōmittat in vasallū.ita.h.d.† Not.equalitatem esse seruandā inter do.ꝛ vasall.in amissione iuris feudalis:qm̄ sicut per delictū vasalli commissum in dn̄m priuat vasallus iure suo vtili ꝛ consolidat cū proprietate.vt.s̄.q̄ fuit pri.causa bene.amit.§.fi.itaq̄ quoq̄ p delictū dn̄i in vasallū cōmissum priuat dn̄s iure directo ꝛ cōsolidatur cū dn̄io vtili ipsius vasalli vt hic ꝛ in.c.dn̄o cōmittēte.s̄.si de feud. fue.contro.vnde tenet dn̄s vasallo reddere sicut ecōtra:q2 ad paria iudicant.vt.s̄.de for.fide.in fi.xij.q.v.de forma. Not.secundū Bal.ex isto tex.ibi apertā felloniā ꝛc.q̄ licet notoria ꝛ euidēs sit culpa nihilominus requiritur sn̄ia priuationis ꝙ patet:q2 in priuatione feudi ꝛ iuris feudalis requiritur sn̄ia.vt not.gloss.j.de prohi.feu.alie.per Fede.in.§.callidis.vnde notorietas ꝛ euidētia delicti non habet pro sn̄ia cū requirat ministeriū iudicis per dicta. Et voluit Bal.in.l.cū fratrē.C.de his qui.vt indig.q̄ intelligas nisi a lege vel a canone inducat priuatio ex delicto ipso iure:vt in c.graue in fi.de sen.excon.de qua materia dic.vt in aut.cassa ꝛ irrita.ꝛ in.l.pe.C.de sac.san.eccle.dixi in.c.j.s̄.de feud.sine culpa.nō amit.nec requireretur ex quo factū notoriū aliqua sn̄ia declaratoria.c.cum nō ab ho.vbi pa.in.v.col.de iudi.in.c.fi.in.iij.col.de iureiuran.Ang.in.l.ademq̄.§.si tibi.ff.q potio.in pig.ha.ꝛ ex mēte Bal.hic colligitur qui etiam subdit q̄ hoc casu executio talium priuationū censebitur commissa ordinarijs causarum ꝛ in eorum subsidium ordinarijs locorum.facit q̄ no.Bal.in.d.l.cū fratrē Panor.in.c.proposuit.ꝛ ibi aliquid dixit ꝛ in.c.cum sit romanu. de appel. Not.ex fi.huius text.q̄ q̄n vas.ex forma sue inuestiture est liberatus a vinculo fidelitatis ꝛ iuramenti tn̄ habet obligatū dn̄m ad parē vicē sibi reddat circa priuationē iuris feudalis propter felloniā.q̄ intelligas verū etiā si nō iurat ex eo q2 nō tenet iurare:q2 iuramentū sit sibi remissum.secus asit si iuramentū non esset sibi remissum sed si ipse iurare nollet requisit' a dn̄o:q2 tūc dn̄s nō incideret in hanc penā priuationis cū vas.nō adimpleuerit ex parte sui id q̄ tenebat.ff.loca.l.quero.§.iter locatorē ꝛ no. ff.de iureiu.l.si non fuerit.nā iurare fidelitatē tenet q̄n per pactū nō est sibi remissus.vt in.d.§.fi.s̄.per quos fiat inue.scd̄m.Jac.de bel.qui dixit istū tex.in hoc esse singularē:imo elegātius considerādo medelā tex.nostri ex quo vult q̄ dn̄s cōmittens felloniā ꝫ vas.q nō tenet iur a.non pdit directō dn̄iū habet in hoc colligere cū vas.ꝛ dn̄s ad imparia nō debēt iudicari q̄ vasa.etiā q nō iurauit fidelitatē neq̄ iurare tenet si cōmittat felloniā priuāt feud.de quo in.c.ij.s̄.per quos fiat inue. Jo.an.in addi.ad spe.in rub.de feu.post Bal.hic sume hic arg.pone emphyteota pmisit dn̄o noie census duos denarios in anno sub pena centū librarū,demū dn̄s venit contra pactū,vtrū teneat ad similē penā ꝛ hic ar.q̄ sic vt.C. de indi.vidui.l.fi.in contrariū q2 istud p̄m tn̄ ex vna parte est penale nō ex altera:vt.ff.de arbi.l.sed ꝛ si interpellat.§.si ex altera.ꝛ hec vera nō obstāte litera:q2 hic ponit i pena legali ar.in.l.j.C.de expressiua ex loco.dam.li.ꝛ secus in conuentionali q2 nō est nostrū conuentionē extēdere:vt.ff de fideius.l.fideiussores magistratuū. §.pro aurelio.sicut eā nō extendit de tpe in tps.vt.ff.de pac.l.epistola.§.fi.C.locati.l.si cū hermes.ita nec ō re ad rē nec ō psona ad psonā.ar.ff.de testa.mil.l.miles ita heredē.§.ꝛ q2. Sz posset dubitari vtrū adiectio ist' pene valeret ꝛ videt q̄ nō q2 vt adiecta i frau.vsurarū tūc pena erit vinculū stipulatōis nō debet vt.ff.ō ser. expo.l.seruus.in ꝯtrū videt.ff.de transa.l.qui fidē.ꝛ l.pact.cōuento.ff.de ꝯbē.emp.dic valere.nā ista adiecta pena respicit aliū effectū,vez q̄ nō possit expelli.vn̄ vt adiecta loco expulsiōis ꝛ sic loco facti.ar.C.de pac.ꝯuē.l.fi.ꝛ no.i.l.ij.C.de iur.emphi.sz pone ꝙ dixit si nō soluero simplū soluā duplū vel triplū.rn̄deo q̄n p verba multiplicatiua pena apponit ista nō petit vt pena sz vt augmētatio pensionis.arg.ff.de vsu.l.pecunie senebris.§.fi.si res erat digna tāta mercede.ex h̄ infero q̄ si rē valētē cētū vēdo tibi p quinquaginta pacto apposito q̄ si nō solueris ad talē diē solues cētū vel iustū ptiū,q̄ istud nō est vsura sz augmētatio ptij q̄ tenemēti.pone ꝙ res q̄ valebat cētū vēdita fuit p decē eo pacto ꝙ si i pascale nō soluerent adipleat iustū ptiū,an locū habeat.l.ij.C.de resci.vē.rn̄det alua.n̄ q2 sufficit puisio ꝯuētiū.ꝗro cū gl.j.qd si dn̄s cōmittat delictū in psona alteri' q̄ vas.vt q2 forte iterficiat fratrē ppriū vt cōsequat ei' hereditatē vel aliō crimē cōmittit ex q̄ vas. cōmittēs veniret priuādus a iure.put pz.s̄.an ille q interfe.fra.do. c.j.an filr.priuabit dn̄s pprietate.ꝛ dicit gl.quo casu feu.priuaret vas.eo casu pprietas feu.si dn̄s id cōmittat perueniat ad vas.vt in d.c.dn̄o cōmittēte.q2 equalitas est inter eos seruāda.vt in.d.ti.de for.fid.ꝛ hoc vult tota ista gl.vsq̄ ad ver.sz tu.tūc aduerte q̄m ista gl.dz intelligi q̄n feu.esset nouū q̄m in feu.antiquo ex tali delicto cōmisso in personā alteri' q̄ dn̄i nō trāsibit feud.ad ipsum dn̄m sed ad agnatos ipsius vasal.vt probat in.d.ti.an ille q interf.fra. do.ergo ꝛ eodē mō ppter dictā paritatē seruādā q̄n dn̄s cōmittit tale delictū nō dz ius ꝛ pprietas ipsi' dn̄i q̄ hz in feu.applicari ipsi vas.sz dz puenire ad agnatos ipsi' dn̄i de quo dixi in.d.c. dn̄o cōmittēte.† Quero ab extra qd si dn̄s alienat pprietatē inuito vas.an priuet pprietate ꝛ applicet vasal.sicut ecōtra.de h̄ dic vt dixi.s̄.i.§.ex eadē.s̄.de l.cōtra.ꝛ s̄.p q̄s fiat inuest.in fi.de for. fi.vbi gl.vt tenere q̄ sic.bal.in.c.ij.s̄.quo tpe mi.tz q̄ nō facit ad hanc questionem quod dixit Specu.in titu.de loca.nunc aliqua. versi.ciij.

De feudo non habente propriam naturam feudi. Rubrica.

Supra in tit.precedenti fecit mentionē de feu.ꝙ nō hz ppriā naturā feudi eo ꝙ pōt vasal.feu.habere sine iuramēto fidelitatis de cuius tn̄ natura est vt regulariter nō fiat inuesti.nisi iuret fidelitas.vt.s̄.p quos fiat inuesti.vnde sumpta occasione subijcit nūc titulū generalē de feu.nō habēte propriā naturā feu.in quo generaliter dicta materia tractare intendit.

1 Vasallus inuestitus de feudo cū pacto vt ipse ꝛ oēs illi qb' dederit illud habeāt:quocunq̄ modo potest illud alienare sine voluntate domini.

2 Dominus qui libere vendit an debeat pretium tenere loco feud.

Si quis. †Vbi vasal.est inuestit' de feu.cū pacto vt ipse ꝛ oēs illi qbus ipse dederit illud habeāt quocūq̄ mō pōt illud alienare etiā sine volūtate dn̄i ꝛ ille in quē alienauerit tenebit eo iure ꝛ ti.fm ꝙ placuerit vas.alienāti vbi vero dictū feu.nō alienauit,tunc poterit priuari dicto feu.ex eisdē culpis ex quib' solent priuari vasalli:licet nō habeat propriā naturā q̄n aūt vasal.esset inuestit' de feu. cū pacto vt possit illud alteri infeudare tūc tale feu.bene cōtinet in se propriā naturā feu.h.d.ad materiā huius ti.vide q̄ posui supra circa diffinitiones feu.in preludijs hui' operis no.ꝙ per pactū pōt recedi a ppria natura rei q̄ patz q2 cū feu.ō sui natura nō sit alienabile.vt.s̄.de vas.q cōtra cōstitu.lotha.pōt per pactū fieri alienabile:vt.s̄.hic firmit lex.c.feudū.nō eni est illicita huiusmodi pactio sup alienatiōe si fiat cū licētia dn̄i imo est pmissa:vt.j. de phi.feu.alie.p.fede.vn̄ ergo p tale pactū pōt alterari talis natura.vt no.in.l.pacisci.ff.de pac. Not.ꝙ pactū amplificatiuū dz operari amplificationē.nā p ista verba ꝛ quib' dederit ꝛc.amplificatur cōtractus:vt quoquo ti.possit rē trasferre nō solū iure feudi sz etiā quocūq̄ titulo alienationis eo eni tpō q̄ dixit ꝛ quib' dederit ꝛc.videt esse cōcessa licētia p dn̄m q̄ illi quib' datū est habeāt libere posī q̄ nō est dictū q̄ habeāt i feudū vt hic i.fi.dicitur.nā verba debēt aliqd operari.l.si q̄n.ff.de leg.ad munici.l. j.i fi.vnde si vellem' dicere q̄ illa verba importarēt solū dationē in feu.tūc nihil operarent:q2 etiā absq̄ ipsis verbis potuisset vasall.alteri infeudare vt dixi s̄.de capi.cōtra.in.§.pretera.et.s̄. qualiter olim feu.ali.pote.ꝛ ideo vt aliqd operēt est necesse dicere vt importēt liberā traditionē vel alienationē put ipsi vasalo placuerit. Et hec ē vera itētio hui' c.scd̄m And.de iser. No.tex. ibi sine dn̄i volūtate q̄ feu.pōt dari ita vt possit alienari.ꝛ intelligitur vt etiā alienari possit sine dn̄i volūtate.ꝛ ita hūc tex.ad h̄ poderat Alb.in.l.fi.i.pe.col.C.de iu.emphy.dicēs idē i emphyteota p hūc tex.voluit ibidē Saly.in.j.col.Jmo.i.c.potuit.i.xij. char.de loca.Ꝛn.i suan singularib' i singulari.c.cel.icipit emphyteota.bal.ꝛ Ang.no.p illū tex.in.l.cū etiet.§.j.ff.de seru.rust.pd. facit q̄ no.Ang.i.l.q rome.§.duo fratres i vl.char.ff.de ver.ob. lz als dicat Spe.in ti.de loca.§.nūc aliqua.v.xciij.Tn̄ iducēdo in possessionē dz dn̄s requiri.ita Jmo.i.d.c.potuit.Jtē debebit ex tali alienatione solui laudimiū.Saly.i.d.l.fi. No.q̄ lz fiā sit alteratio feudi circa alienationē,nihilomin' nō intelligit esse facta alteratio circa causā amissionis donec feu.est apud vasal.nam in amittēdo retinet ppriā naturā,sed cū virtute alienatiōis est trāslatū in aliū,tūc alteratio etiā extendit ad causam amissioni atq2 nō supersunt aliq̄ radices ipsi' feudi cū libere sit in aliū translatū de volūtate dn̄i vt pbat in.d.c.feudū.in fi.q̄ro cū gol.ō intellectu hui' litere que vult q̄ si virtute horū verboꝝ hic positoꝝ ꝛ quib' dederit ꝛc.fiat vēditio feu.q̄ lz nō habeat ppriā naturā feu. tn̄ ē amissibile.vn̄ videt q̄ ista talis alienatio modicū fructū pariat emptori.Sol.dicit gl.q̄ iste tex.pōt intelligi duob' modis primo mō q̄ ista verba circa amissionē feu.referāt ad ipz ēptorē q̄ casu lz feu.sit amissibile ex hiis culpis.tn̄ ex hoc q̄ emerat vel aliter acquisierat virtute ipoꝝ verboꝝ non erit amissibile.scd̄o modo intelligit ꝛ meli' vt dicta verba referāt ad vasal.alienātē vez q̄ donec est feu.apud ipm hn̄ amissibile:sed cū i aliū trāslatū sit sec' vt in.d.c.feudū.ꝛ hoc vult ista glo.vsq̄ ad ver.sed nūquid ꝛ hunc scd̄m intellectū sequunt cōiter doct.ꝛ hn̄ Bal.dicit vnum no.q̄ iste emptor adeo hz bona libere q̄ nullā recognitionē tenet facere dn̄o q̄ intelligit verū de obligatoria assertoriā facere 2 tenebit p interesse dn̄i.l.sicut datā.C.de liber.causa.† Quero ab extra an vas.q libere vendidit feu.debeat pretiū tenere loco feu

dic qd nõ fm Bal. ꝛ Ja. de bel. p. c. fi. §. de feudi cogno. Sꝫ an dictum pretiũ debeat cõuerti in aliã rẽ immobilẽ q̃ sit loco prioris feu. dixit Ja. de bal. qd hoc satis equũ videret. ar. §. de inuesti. de teali. fac. in prin. sed in contrariũ est veritas fm Bal. q: recessus est i totũ a simplicitate feu. p formã de nouo datã ar. ff. de fideius. l. stipulat. facit. l. pater. §. quindecim. ff. de leg. iij. ꝛ C. de remis. pi. l. fi. ꝛ qd not. in. l. iuris. ff. de rei ven. Itẽ presumptio est qd dñs voluerit dictũ pretiũ donare per dicta liberalitatẽ a dictaꝫ in pma inuesti. arg. ff. manda. l. si vero. §. idem põponi⁹. ¶ Quero an iste vasallus qui ex forma inuestiture habet arbitriũ libere tradendi feudũ alteri possit se eligere ꝛ sibi appropriare proprietatẽ ꝛ dicit Bal. qd videt qd nõ per. l. si mãdauero. §. si tibi centũ. ff. mandati sed circa hoc vide no. per glo. ꝛ doc. i. l. i. §. plane. ff. qd cuiusq; vni uer. nomi. ꝛ in. c. i. in iure de elec. in. c. fi. de testi.

¶ De eo qui finem fecit agnatis. Rubrica.

¶ Cõtinuatur ista rubrica ad proxime pcedentẽ hoc modo, vꝫ qm ibi declarauit qñ aliquis est inuestit⁹ de aliquo feudo cũ hoc pacto vt ipse inuestitus habeat tale feudũ ꝛ sui heredes ꝛ illi q bus inuestitus dederit dictũ feu. ⁊c. qd operant talia verba apposita in inue. sed q: dicta verba qñq; apponunt in instr̃o finis ꝛ refutatio p vas. qñ vn⁹ agnat⁹ refutauit alteri ius suũ q hꝫ in feu. ꝛ dubitat qd operent talia verba apposita in dicta refutatiõe. vñ vt pdicta declaret subiecit hic istũ titulũ.

1 ☞ Agnat⁹ põt renũciare feudo ꝛ ei⁹ successioni. An autẽ renunciatio simplex valeat: eius est longa materia.

2 Filia renũtians bonis paternis an intelligatur renuntiasse, quod postea ad se spectare pretendebat ex morte fratrum.

Tres erãt. Refutatio feu. facta agnato ꝛ limitata ad personam trahit ad hedes suos vt alios quib⁹ ipse agnat⁹ dederit ꝛ nõ repellit refutantẽ vltra casus expressos lec⁹ aũt si refutatio esset realiter facta cũ eo pacto vt agnatus inuestiat tanq̃ de feud. nouo h. d. † not. agnatus põt renũtiare iuri succedẽdi in feu. vtrũ aũt renunciatio simplex valeat absq; pacto est longa materia de q̃ dic vt in. l. i. C. de pac. per gl. ꝛ doc. in casu tñ nostro vbi tractat de renunciatiõe feu. dicit Jaco. de bel. nõ esse necessariũ pctũ dicẽs esse speciale in feu. q admittit Bal. qñ ista simplex renũtiatio esset facta in manibus dñi q: tũc talis renũtiatio hꝫ vim pacti saltẽ tacitu q̃ casu vꝫ sup iure de futuro vel simpliciter facta nõ tollet ius futurũ per. d. l. i. sm ipsum alua. dicit sibi videri qd in resu. de quo in isto. c. fit mẽtio intercesserat pactũ vt probat in text. dum dixit pcõ nõ obstã. ⁊c. ꝛ sic dato qd nõ fuisset facta in manib⁹ dñi sed inter pares haberet locũ determinatio nostra cũ hic nõ fuisset facta in manibus dñi sed inter pares neq; apparet: aliqd de psona dñi facit. c. vltimo. §. si de feu. fue. cõtro. Et videt de mẽte Jaco. de bel. ꝛ and. de iser. ꝛ ad hoc adduco gl. not. §. imperator lotha. eugenio pape. c. i. ꝛ est tex. satis expressus. §. de vas. q cõtra cõsti. lotha. c. i. Oppo. ꝛ imo videt qd pctm sit i rẽ q: fecit finẽ ꝛ refutationẽ vasallo ꝛ suis here. ꝛ cui dederit. l. iurisgẽtiũ. §. pcõ. ff. de pac. ꝛ. l. q in futurũ. §. i. ff. eo. sol. sm Jac. ideo h est pactũ psonale q: vas. pact⁹ est sibi ꝛ suis here. sꝫ agnat⁹ q vult succedere in feu. nõ hꝫ causaꝫ a vas. defuncto: sed venit principali beneficio: ꝛ propterea pctm nõ extendit ad eũ ꝛ dicit personale op. qd pactũ q̃tũcunq; reale nõ dꝫ extẽdi ad agna. q: alteri stipulari vl pacisci nemo põt. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de ver. ob. So. pactũ nõ pdest agnato etiã si sit in rẽ: sed refutatio oibus prodest q: refutatiõe refutãs amittit oẽ ius qd hꝫ. §. q. mo. feu. amit. §. pñ. agit effectus refutationis porrigit ad quẽlibet ꝛ refutãs amisit oẽ ius suũ refutatiõe nõ ex vi pacti quo ad eũ q refutauit nõ quo ad aliũ qui nõ refutauit. l. si vn⁹. §. ante oia. ff. de pac. no. qd pactũ qd recipit q̃s circa refutationẽ feu. prodest agnato etiã absẽti facit qd no. i. l. nõ solũ. §. liberatiõis verba. ff. de libe. le. ꝛ est ratio; q: ista talis renũtiatio pdest agnato p quãdã q̃titiã q: refutãs videt sublat⁹ ð medio. potuit eñ i suũ preiudiciũ ex toto renũtiare per quã renũtiationẽ accrescat alteri agnato. ar. ff. de inoffi. te. l. q repudiãtis. vtrũ aũt ꝛ qualiter possit p pactũ pnideri etiã habẽti dic vt no. p gl. ꝛ doc. i. l. idẽ i duob⁹. ff. de pac. ꝛ p Cy. in. l. gñaliter. C. de nõ nu. pe. ꝛ i. §. si liberatiõis. no. ex pma parte hui⁹ tex. qd pactũ psonale nõ ptinet nisi ad psonas cõprehẽsas in pacto. nã lꝫ faciat tibi pactũ de nõ petẽdo a te vel hedi. tuis vl ab eo cui dederis nõ dꝫ extẽdi ad alios vt hic. ꝛ. l. d. l. idẽ i duob⁹. ff. de pac. vbi si gñaliter facio pactũ ne rẽ petã nõ exprimendo aliquã psonã tũc tale pactũ gñale ꝛ in rẽ cõprehendit oẽs. l. e. heredi. §. si. ff. de pac. ꝛ hoc in scda parte hoc etiã vult gl. hic posita vtrũ aũt i dubio iste finis ꝛ refutatio censeat esse in rẽ vel in personã. Et dicit bal. q postq̃ est facta in manib⁹ agna. renũciatio feu. videt presumi in personã. a quo ad recipiẽtẽ ꝛ suos heredes. neq; ista verba cui dederit ⁊c. aliqd operant postq̃ vas. nõ fuit vsus illa potẽtia sibi attributa. ar. ff. ð arbi. l. nõ distinguemus.

§. si cũ dicẽs. nam agna. q nõ vult vẽdicare nõ habet act. neq; causaꝫ a vas. sed venit principali benefi. ꝛ pp̃terea pactũ nõ extẽdit ad eũ p pdicta sꝫ Ja. de bal. no. q ex q̃sensu vni⁹ tñ ex agnatis põt alterari natura feu. quantũ in preiudiciũ ipsi⁹ cõsentiẽtis. nõ aũt preiudicabit aliis nõ consentiẽtib⁹ alterationi vt hic. ꝛ. §. q. mod. feu. amit. §. preterea. ꝛ in gl. fi. hic posita q̃ per hoc est expedita. ꝛ de hoc dic vt dixi. §. an ti. an agna. vel fili⁹. ꝛ de alie. feu. pater. i pñ. Oppo. ab extra q pactũ quatuncũq; reale q factũ fuit ab agnato mortuo nõ debet extẽdi ad agnatũ p regulã q: alter alteri stipulari vel pacisci nõ põt. vt. l. stipulatio. §. alteri. ff. de ver. ob. imo nec etiã quo ad exceptionẽ acquirendã. vt no. in. d. l. idẽ in duob⁹. Sol. scdm Jac. de bel. refutatio operat istud q hic dicit q: per refutationẽ ipse refutãs amittit ius qd hꝫ i feudo facit. §. qui. mo. feu. amit. §. preterea.

2 † Quero ab extra an filia q̃ renũciauit bonis paternis intelligat renũciasse feu. q postea ad se spectare pretendit ex morte fratrũ dicite q non per istũ tex. ff. de lega. iij. l. paulo challimacho. §. i. ꝛ per glo. in. l. qui conic. §. duo fratres. ff. de verb. ob. ꝛ tenet Bal. in. xi. q. in. l. i. ff. de rex. diui. gl. in. l. si familie. ꝛ ibi Bar. C. fa. her. facit qd dixi in. c. in generali. §. si de feu. fue. contro. vbi est quasi similis casus ꝛ in remissionibus ibi adductis. ꝛ i. d. c. i. supra imperator lothari⁹. ꝛ ibi plene p Bal. ꝛ supra de alien. feud. pater. in prin. ꝛ in. d. c. titi⁹. §. si de feu. fue. cõtro. ꝛ §. de vas. decre. eta. c. i. ꝛ in remissiõibus quas ibi adduxi. ꝛ in. d. c. preterea. ꝛ per Ja. ardizo. in ti. qui. mod. feu. alie. sub rubricella si agnat⁹ pactũ fecit va... o.

¶ De natura succes. feudi. Rubrica.

¶ Continuat ista rub. ad titu. proxime precedentẽ hoc modo: q: supra in ti. pcedenti interseruit de succes. feu. vnde sumpta occasione supposuit istum titu. in quo generaliter intendit de dicta materia ꝛ natura successionis feudi.

1 ☞ Ascendentes a successione feudi excludunt: descẽdẽtes autem succedunt vsq; in infinitum dum tamen descendant ex masculis.

2 Femine non admittuntur ad successionem feudi nec earũ descẽdentes quamuis de iure communi ita debeant succedere sicut et masculi.

1 Successionis. † Hoc intẽdit ascẽdẽtes a successiõe feudi sunt exclusi. descẽdẽtes vero succedũt vsq; ad infinitũ dũmodo sint masculi ꝛ ex masculis descẽdẽtes qm femine a successiõe feudi repellunt nisi ex pacto admitterent. vel q: feu. esset femininũ non extantibus vero descendẽtibus admittunt collaterales in feud. paterno vsq; ad infinitum iuxta gradus suos dũmodo vltimo morienti sine descendẽtibus vocent pmo superstites de linea defuncti: ꝛ postea oẽs alie linee equaliter vocant. h. d. not. q ascẽdẽtes per lineã rectã nõ succedũt in feu. descendẽtib⁹ qd est q̃tra legẽ ciuilẽ scriptã ꝛ cõem cũ de iure cõi admittat talis successio de ascẽdentibus in descẽdentes. ꝛ in aut. defuncto. C. ad tertul. ff. de inof. test. l. nã ꝛ parẽtibus. sed hoc operat natura feu. q̃ in hoc vincit legẽ romanã. vt. §. de feu. cog. c. in gl. i. hic posita. ergo speciale iure cõsuetudinario feudoꝝ sm Ja. de bel. assignantur tñ ꝛ alie rationes quare ascendẽtes repellant a successio. feu. put dixi. §. q feu. da. pos. §. hoc quoq; vbi videas. vtrũ aũt hoc sic verũ ẽt in feu. ecclesiastico ponit Bal. in. d. aut. defũctis. vbi tenet quod sic. idem dicit i emphyteosi ecclesiastica dicẽs q de sui natura nisi in accipientẽ ꝛ i suos filios ꝛ nepotes masculos ꝛ feminas ad alios nisi ex tenore inuestiture aliud disponeret transeat p. §. emphyteosim. in aut. de nõ aliena. No. q filius regulariter succedit patri in feu. Sed ista regula fallit in septẽ casibus in qb⁹ filij nõ succedũt

2 qui enumerant clare hic in gl. q̃ bene loquit. † Not. qd lꝫ femine ð iure cõi ita debeãt succedere sicut masculi. l. maximũ vitiũ. C. de lib. pte. vel ex here. th̃ ad successionẽ feudi nõ admittunt neq; earũ descendẽtes nisi in duobus casib⁹ hic expressis. Que fuit rõ huius phibitiõnis habet in. §. hoc aũt notãdũ qui feu. da. pos. ꝛ §. de bñficio feu. c. i. not. in suc. feu. prima causa est descendẽtium ꝛ admittunt vsq; i infinitũ donec aliquis ex ipsis existat nullo existẽte: tũc ad collaterales agnatos deuenit quorũ successio similiter i infinitũ extẽdit qñ feudũ est paternũ vt hic. ꝛ in. d. c. i. de gra. suc. in feu. ꝛ istis casib⁹ circa successiões istas seruat idẽ ordo q in legib⁹ cõtinet vt dixit tex. i. c. i. in fi. §. an ille q interfecit fra. domi. Unde ex isto tex. q intẽdit istas successiões vsq; in infinitũ infert scdm gl. hic positã qd infinitas tolerat. Sed cũ ista sit via brocardica dicatis. vt. §. q feud. da. pos. §. hoc quoq; ⁊c. ꝛ in multis de te scri. lt. vi. not. q feu. paternũ est illud qd est acquisitũ ab aliquo ex ascendẽtib⁹. nã est necesse ad h vt dicat paternũ inter agnatos qd fuerit acq̃sitũ ab eo parẽte q fuit autor agnatiõis cõmunis eoꝝ vt dixit tex. i. d. c. i. §. de gra. suc. in feu. no. qd vbi plures agnati pcedẽtes ex diuersis lineis aspirare voluit ad successionẽ feu. alicui⁹

vasalli

vasalli agnati mortui pximo vocādi sunt gradatī ad dictā successionē, in linea cōi cū mortuo, et si null⁹ ex ea linea superest tūc trāsferēdū est ad alias lineas servata graduū perogatiua: vt hic. et in d. §. ī. de gradi. success. in feu. ¶ Oppo. subsequēter cū gl. qꝫ imo sit dare tertiū casum in quo filia succedit patri etiā dato qꝫ extarent agnati vt probat. i. in titu. qui. mo. feu. ad fi. perti. c. i. Solu. dicit glo. fatē do contrariū qꝫ ideo ibi ita disponit qꝫ dñs mortuo vasal. vēdidit feu. ipsi filie vel ecōtra propter servitia q̄ habuerat a patre voluit ipsam remunerare sibi infeudādo de nouo. Et hoc potuit facere dñs: qꝛ feudū erat sibi apertū ad qꝫ agnati non poterant venire inuito dño scdm naturā legis ibi posite. et tunc habes expeditā gl. q̄ bene loquit. Quero cū glo. viij. quid si morit vasallus relicto filio et nepote ex altero filio pmortuo, an iste nepos vocet simul cū dicto patruo suo ad successionē i feu. dicti aui sui. Et rñdet glo. qꝫ sic. tū qꝛ nō reperit hoc prohibitū de iure sꝫ poti⁹ tacite permissum: vt. i. in prin. et in isto tex. tum qꝛ etiā de iure cōi ita statutū est vt. l. iij. C. de suis et legit. et sic in ista materia app. filiorū debēt cōprehēdi etiā nepotes. vt. ff. de ver. sig. l. liberoꝝ. qd si erāt plures nepotes q venissēt ad successionē simul cū patruo suo, an debeāt admitti in stirpes vel in capita. et in hac. q. dt Ja. de bel. qꝫ succedāt i stirpes cū patruo suo. §. is. vo. i. de suc. feu. et de feu. marchi. §. si et in aut. de herr. ab inte. §. si autē defuncto. hoc idē indubitāter firmat bal. qꝛ isti nepotes veniūt ingrediēdo locū pris ipsoꝝ: sed qñ ipsi nepotes veniūt de per se et iure suo ad successionē patrui mortui sine hñde tūc in loco est maior dubitatio. et dicit Ja. de bel. qꝫ succedūt in capita dixi late in. c. i. §. qꝛ. i. qui feu. da. pos. ponit hic Bal. referēdo Jac. vt pdixi abinde autē. i. sꝫ vltra fratres et filios fratrū cōis opiñ. est qꝫ veniāt i capita p aut. post fratres. l. a. ij. C. de suis et leg. et i. l. auunculo. C. cōia de succ. et dicit Ja. in. d. aut. cessante. et p iac. ardi. in summa de suc. feu. sub rubricel. de col. §. itē succedūt. si aūt essent tres filij ex vno fratre, et vn⁹ fili⁹ ex altero fratre: tūc si moriat vnus ex trib⁹ alij duo fratres si bi succedūt eq̄liter: qꝛ sunt de sua linea, nō aūt fili⁹ nat⁹ ex altero fratre: qꝛ ex altera linea vt i isto tex. Quo ab extra si vasall. decedat relicto nepote ex fratre et relicto patruo qs admittat dic qꝫ nepos exclusio patruo ar. in aut. de hered. q̄ ab intesta. §. aliud. colla. ix. cū ibi no. et i autenti. post fratres. C. de suis et leg. ita determinat. Ste. de nea. i. qui feu. da. pos. §. pe. et Bal. i. impa. loth. eug. pape. c. i. quero insuper quid si renunciat pater in manib⁹ dñi cū pacto vt inuestiat filiū suū cū hac cōditiōe vt moriētī filio pater pōt succedere an tūc succedat. et dicit Ja. ardi. qꝫ sic. ar. C. de eman. lib. l. fi. et ff. de bo. lib. l. si pater. in fi. et de hac. q. est casus i capitulis extraor §. quodā visui. vbi videas eodē modo dicit si fili⁹ fuisset inuestit⁹ cōtemplatione et amore et ppter servitia patris. ar. ff. de col. bonorū. l. dedit docē. ff. de iure do. l. a duo. C. de vsuf. l. fi. pui ipse dicit in tit. dē suc. feu. sub rubricella, an ascendētes succedāt. et ibidē etiā dicit qꝫ qñ pater nō succedat filio in feudo tñ eo viuēte pt habebit commodū ex dicto feu. ar. ff. de offi. lib. l. iiij. §. inde q̄rit. in fi. ad hoc qꝫ dixi in. c. i. §. i. de feu. de no. bñfi. inue. Subsequēter adhuc limitat idē Ja. ardi. in loco preal. istā regulā qꝫ pater vel ascēdēs nō succedat filio vel descēdēti in feu. qñ feu. est nouū et datum contēplatione filij: sec⁹ aūt si feu. esset antiquū: qꝛ tūc dt ipse qꝫ ascēdētes succedāt siue sit per directū, siue trāsuersales p. d. c. i. i. imperator loth. eug. pap. i si. sꝫ ego puto hāc limitationē esse verā i ascēdēte trāsuersali vt dixi sup tex. sꝫ in ascēdēte p lineā directā iure sticta. nō videt qꝫ possit adaptari de facto cū semp i tali feu. antiq̄ talis ascēdēs sit potior ad habēdū dictū feu. qꝫ descēdēs. nā feu. pfnū nō pōt puenire ad filiū pre existēte: qꝛ pt prior admittit nisi vellem⁹ dicere qꝫ ipse fili⁹ pri⁹ possederit dictū feu. de volūtate patris emācipādo ipsū filiū et sibi donādo dictū feu. et faciēdo ipsū inuestire dummō nō refutat iure suū, vel faciat ipsm inuestire tāq̄ de feu. nouo. vt. i. ti. pri. in fi. q̄ casu moriēte filio hñ reuertet feu. ad patrē, sed nō iure successiōis sed antiquo iure suo vtit. ar. ff. de lib. et post. l. filio. et. l. fili⁹. §. i. in fi. et. C. de cap. l. ab hostib⁹. et puto qꝫ idē Ja. voluerit ita intelligere dū subijcit qꝫ feu. reuertit ad ascēdētē. sꝫ de iure successionis put dixi: et ita etiā itellexit and. de ser. ponēdo similē exēplū i duo q emācipauit filiū et dedit feu. antiquum nepoti suo nato ex dicto filio qꝫ potuit facere. vt. i. de alie. feud. pa. vñ mortuo auo si morit nepos tenēs feu. pt pōt huic nepoti succedere in feu. predicto eo modo quo. i. dictum est.

¶ De capitaneo qui curiaꝫ vendidit. Rubrica.

Continuat ad pcedentē titulū hoc modo qꝛ. i. tractauit qualiter acquirat feu. ex natura successionis feudi. hic vero subsequēter declarare intēdit qualiter acquirat vel ex natura cōtract⁹ ex delicto alterius vel etiā ex successione prout patet ex tenore huius. c. sub ħ ti. posi. Sꝫ cū principaliter eius intētio fuit declarare de acq̄sitione feu. ex cōtractu. ideo subiecta est hic ista rubrica.

1 ☞ Curia diuersimode intelligitur.

2 Feuda non comprehenduntur in generali aut simplici venditione bonorum.

3 Imperator concedens alicui castrum, an videatur cōcessisse molendina que sunt in aqua ipsius castri.

4 Castrum dictum quasi casa alta, muris et fossis munita.

5 Donatiōe generali facta a pncipe de castro aut alio simili loco an transferatur merum imperium.

6 Pares non requiruntur inuestitura prelatorum.

Uidam. Premitte primo pro euidētia et qꝫ verbum curia diuersimode capitur, qñqꝫ curia pro regia prin. ipsum vt in. c. ne in agro. §. q vero de sta. mona. in. vi. §. porro. de sta. reg. lib. vi. quādoqꝫ capitur vt vniuersale ius quoddam comprehendens sub se iurisdictionem loci et rerum dñiū. c. i. §. item si quis. et ibi Bal. i. qui. mo. feu. amit. c. cum bertoldus. de re iudi. et comprehendit etiam locum extra castrū cum iuxta illud qꝫ ab hoibus castri defendit. Bal. in. l. i. plures. C. de condi. inser. et tāq̄ nomē vniuersale capit hic. Bar. in. l. si qñ. C. de bo. vac. lib. x. Bal. in. c. i. in fi. q. i. de cotrouer. inuesti. Bald. hic in. vij. col. ver. item scias. et Bacha. consi. cxxxv. incipit in xpi. ec. Clarior et breuior. Pe. de anch. in regula accessoriū in. ij. q. principali. de re gu. iur. lib. vi. facit qꝫ not. Bal. in. l. i. ff. de rerū diui. Scdo premitte pro euidētia huius. c. qꝫ dñs pōt habere vasall. in curte et extra curtē. In curte enī habent vasallos, exēpli cā, si ipse dñs habeat dñium et possessione toti⁹ ville puta qꝛ rustici et coloni dicte ville recōdūt fructus et redditus ipsius dñi ad domū dominicalē i dicta villa existentē que domus appellat i dicta villa curia seu curtis dñi. Modo si ipse dñs infeudauerit alicui vasal. vnā mēsurā terre de dicta villa vel prout ipse vasal. haberet annuatim certū redditū de curte dicit vasal. de curte. Sed qñqꝫ dñs hꝫ vasallos extra curtē, exēpli causa si i vna villa dñs habet dñiū toti⁹ ville, et maiores partes possessionū dicte ville sunt rusticorū vel aliorū consortū. Sꝫ ipse dñs habet aliquid modicū puta vnā vel duas possessiones ita qꝫ nō est qui ibi teneat curtē vel domū dñicalē. Modo isto casu si dñs infeudauerit alicui vasallo illā, vel illas modicas possessiōes quas ibi hꝫ tūc itelligeret habere vasallos extra curtē vt predicta colligunt. i. qui. mo. feu. amit. c. §. pe. et fi. Et scias etiā qꝫ p modū suprascriptū pōt dñs habere nō tñ vnā curtē sed etiā duas tres vel plures prout est diues: vt colligit ex hoc tex. ibi in quadā sua curte et c. Et sic psupponit qꝫ habeat plures casus in terminis figurat. Quidā capitane⁹ in suo districtu habebat plures curtes: vnde i quadā ex dictis suis curtib⁹ designauit beneficia seu feuda quibusdā vasal. oēs inuesti ēdo de dictis feu. postea processu tpis eandē curiā in qua erāt dicta feuda vēdidit postea cōtrouersia orta est inter ipsum capitaneū vēdentē et ipsū emptorē: qꝛ ipse emptor dicit qꝫ in sua emptione cōprehēdant etiā supradicta iura feudalia. capitaneus vero dicit se nō vēdidisse dicta iura feudalia, an itelligant vēdita et dicit qꝫ nō postq̄ nō fuit hoc expresse actū in venditione vt cōprehēdant i ipsa. h. d.

2 † Nota qꝫ i generali seu simplici vēditione bonoꝝ nō cōprehendunt feuda neqꝫ respe. in dña q cōcessit, nisi specialiter exprimant et nominēt vt hic nec respectu vasalli cui est cōcessum. vt i. c. i. in generali. i. si de feu. fue. cōtro. et i glo. si. hic posita. Et pōt esse ratio multiplex prout assignat hic i glo. in prin. vꝫ et primo qꝛ in verbo generali vendit. nō cōprehendunt nisi solū ea de quib⁹ actum est inter cotrahētes. vt. C. de transac. l. si de certa atē qꝛ nō videt cogitatū iter 3hētes de feu. vēdēdo et ideo solū ea q̄ inerūt expssa venit in vēditione. ff. de tra. l. cū aqliana. et ff. de eui. l. q liber tatis. itē qꝛ verba ipsius generalis vēditionis nō significāt fe. vñ nō debem⁹ recedere a significatione, sed poti⁹ iherere vt. l. nō aliter. ff. de leg. iij. Itē qꝛ feu. et curia sūt duo penit⁹ separata qꝫ ptꝫ qꝛ vnū pōt stare sine reliquo, et ideo per vēditionē vnius non includit vēditio alteri⁹. ar. l. fi. C. de pac. do. et hoc voluit glo. i. vsqꝫ ad ver. ecōtra videt sed tu assigna aliā rationē et meliorē qꝛ dñs sine volūtate vasal. nō alienat ius suū qꝫ hꝫ i fe. vt. i. de. l. corra. c. ij. §. ex eadē. et. i. quo tpe miles. c. §. nā sicut vas. nō pōt alienare ius suū sine licētia dñi: vt. i. titu. seq. et ecōtra dñs nō pōt sine volūtate vasalli. de hoc dixi in. d. §. ex eadē. vnde nō est verisimile qꝫ in vēditione voluerit icludere feu. et ponere se in periculo perdēdi illud vēdēdo absqꝫ volūtate vasal. cū specialiter nō fuisset vēditurus vt ibi dixi. Itē no. qꝫ vē dita vniuersitate nō videnť vēdita ea q̄ per pticas alijs sunt cōcessa, et ab ipsa vniuersitate sūt separata: qꝫ limita scdm Bal. nisi tota curia vel maior pars esset alteri ifeudata: qꝛ nō dꝫ vēditio euacuari. arg. ff. de fun. instru. ff. de cōtrahen. emp. l. qui domū. Sed hec limitatio Bal. secūdū do. mar. et bene videt cōtra tex. nostrū. nec ob. iura alleg qꝛ nō loquūtur i materia feudali. oppo. cū glo. i. in. d. ver. ecōtra videt et c. et multipliciter cōtra determinationē huius. c. vꝫ qꝫ imo vendita simpliciter curia videat in consequentiā etiā venditum feudū qꝫ probatur pluribus rationibus, et primo qꝛ feudū pertinet ad curiam vel saltem coheret vel inest ipsi curie tanq̄ pars ipsi⁹ curie ergo cum datione et venditione ipsius curie debet transire qꝛ non

intelligeret in totum tradita curia. si detrahatur aliqua eius pars
vt predicta probant l.l. creditor. §.pe.ff.de act.emp.et ff.de offic.
eius cui man. est iurisdictio l.fi. et de excep.rei iudi.l.si quis cum totum
l.in modicis.ff.de contra.emp. Item quia ipse est verbo generali vsus
vel saltem simplici vendendo curiam. ergo videtur omnia vendidisse que non
excipiunt: vt.ff.de excep.l.pluribus. item quia in dubio debemus potius
interpretari verba contra venditorem qui potuit apertius declarare con
tractum quam contra emptorem.l.labeo.ff.de empt.l.veteribus.ff.de pac.ne
sit in potestate venditoris detrahendi quicquid vellet ex dicta venditione
quod esset absurdissimum et inconueniens: quia si admitteretur ipse vendi
tor vt posset ex venditione generali curie detrahere seu eadem ratione
posset detrahere aliam rem puta vineam vel domum vel aliquid aliud:
et sic venditio ipsa posset reduci ad nihilum quod non est dicendum neque
credendum quod emptor voluisset emere eo modo et for.ar.ff.de mi.l.
tutor.§.fi.et ff.ad munic.l.ij.cum fi. et hoc voluit tota ista gl.vsque l fi.
que aliter non soluit dicta contraria. et ante omnia pro constanti vt enacue
mus casus claros tenendum secundum and. quod si appareat dominum vel re
gem in concessione feu. vel venditione esse grauiter deceptum: puta quia esti
mabat dare rem valentem decem que reperitur valere.xxv.vel et vas in
scripsit cum aliquo onere rem valentem tantum et credebat valere.xx. habe
bit hoc casu locum remedium l.ij.C.de resci.ven. quia habet locum in quibus
contractu siue bone fidei, siue stricti iuris: vt no. communiter legiste l.l.si
quis cum aliter.ff.de ver.ob.cano.in c.cum dilec.de emp.et ven. item pro
solutione contrariorum predictorum aduertendum quod quedam sunt bona que
consueuerunt libere vendi. et ista includuntur in venditione generali: quia
non debet eadem res diuerso iure censeri. vt.ff.de vsucap.l.q cum edeo que
dam sunt que non consueuerunt vendi sicut est locus sacer vel religiosus, etsi
cum vniuersitate transferuntur ex potestate quam habet venditor in re ipsa: vt.ff.
contrahen.emp.l.et liberi.et l.in modicis. quedam sunt bona in quibus
oportet quod venditor habeat licentiam ab alio ad hoc vt transferantur in
emptorem sicut sunt feuda. vt.§.dixi. et ista non includuntur in vendi. ge
nerali quantum ad venditionis effec. vt hic. et in d.c. i generali. tamen si ven
ditor fuit sciens tenebitur emptori quanto minoris fuisset emptur
si non certificauit eum. vt.ff.de ac.emp.l.iul.§.fi. vnde so. contraria per
gl. facta dicit quod hoc prouenit ex natura feudi que est vel dubio non
videatur de eo actum in generali concessione, et etiam in dubio videtur de
mente contrahentium tam emptoris quam venditoris: ex quo sciunt res feu
dales esse et sciunt eas i generalitate includi. † Quero ab extra si impera
tor concessit alicui vnum castrum, an videatur concessisse molendina que sunt in
aqua ipsius castri. video hic bal. quod aut concessit solam iurisdictionem. et tunc
non veniunt molendina quia licet castrum sit sub imperatore. tamen molendina
non sunt.ff.de contrab.emp.l.si et celsus. cum ibi not. aut concessit castrum
cum pertinentiis suis ad ipsum castrum spectantibus. et tunc veniunt mo
lendina accessorie, nisi essent molendina priuatarum personarum.ar.ff.de
precario l.si adoptauero. et quod no.in l.inter publica.ff.de verb.sig.
ubi gl. quia non est verisimile quod imperator voluerit transferre ius priua
torum: quia in lucratiua concessione nunquam venit nisi ius quod habet concedens
l.publius.§.i.ff.de condi.et demon. et ex predictis infertur ad aliam questionem
disputatam per Ja.bu. an solenniter translata ciuitate in dominium iurisdi
ctionis alterius videatur in quantum translata iura molendinorum dicte
ciuitatis post bal. dicite et arguit ad partem affirmatiuam quod sic: quia qui
profert totum profert singulas eius partes sit totum vniuersale siue inte
grale. sed ista molendina sunt pars ciuitatis: ex quo inter certa edificia sunt
ergo appellatione ciuitatis cedunt: vt.ff.de leg.i.l.si tibi homo.§.cum
fundus. et l.cum fundus.de leg.ij.et ff.de le.iij.predijs.§.pe.et ff.de
fun.instr.l.sed.§.cytaine. secundo quia si molendina non essent ciuitatis po
tius sunt sub potestate et dominio ciuitatis ergo transeunt. item molendina sunt
pars continentiarum: vt extra de exce.c.cum venerabilis.§.porro. ergo
transire debent per quandam consequentiam, vt insti.de acquir.per
arro. et ff.de adoptionibus l.si arrogator. et lege his verbis. tertio
quia molendina respiciunt ciuitatem sicut accessorium respicit principa
le: vt.ff.de contrab.emp.l.si aquedu.et ff.de ac.emp.l.in venditione
quarto quia nomine ciuitatis continetur territorium. vt.l.i.§.cum vrbem.de offic.
prefec.vr. sed molendina sunt de territorio. ergo etc. quinto quia ciuitas
est nomen collectiuum et vniuersale. ergo molendina ciuitatis appellatione
debent includi. sexto quia sunt duo quorum vnum commode non potest esse si
ne altero. concesso maiori videtur concessum quod minus est. vt.ff.locati l.
si oddes.§.si quis mulierem. septimo quia ciuitas significat quoddam struc
tum et instructum ex pluribus ad communem viuendi necessitatem. sed molendina
sunt quedam instrumenta ad necessitatem viuendi. ergo cedunt in legato. octa
uo quia qui concedit locum cum suis finibus videtur concedere quecunque intra fines conti
net.ff.de contrab.emp.l.q fundum.§.si fundus.ff.de act.emp.l.fundi
vocabulo. nono videtur casus in isto tex. cum gl. sua. In contrarium ar
guitur sic: molendina non sunt ciuitas neque pars ciuitatis neque aliquid
commune habent cum ciuitate, maxime in predicamento substantie: ergo non con
tinentur sub ciuitate. vt.ff.de penu.leg.l.nam quod liquidi. et l.ij.ff.de ver.
sig. Secundo quia supposito quod ciuitas possit habere proprium tale est ac
si quis adoptaret aliquem tamen hodie eius qui adoptatur bona non transeunt in
dominium adoptantis. vt.C.de adop.l.in adoptatis nec obstat de ar
rogatore: quia ille mutat statum transeundo in plenam potestatem arrogato
ris. sed illa ciuitas non sic mutat statum quin possit habere proprium

vt.ff.quod cuiusque vniuer.nom.l.ciuitates. Tertio quia aliud est ciui
tas aliud est fiscus seu dominus. nec enim sunt vnum et idem. vt.l.ij.C.de bo.vac.
lib.x. et per Bar.in l.i.C.de iure fis. Quarto quia concesso seruo non vi
detur concessum peculium. vt.ff.de pecu.l.summa cum ratione.§.emptor. Quinto
quia appellatio ciuitatis ambigua est quia ponitur localiter et respicit
territorium. ergo in ambiguo sit interpretatio contra eum qui mittere
ad acquirendum. vt.ff.de pac.l.veteribus. Sexto quia ciuitas potest
habere proprium. vnde licet transeat in tutelam alterius, non ideo perdit sua
rum rerum dominium sicut nec ecclesia que transit in tutelam prelati. vt.ff.pro
emptore.l.fundum.§.si tutor. Septimo quia separata sunt significata
et vocabula significantia: ergo vnum non cedit alteri. vt.ff.de ler.iij.predio.
l.si domus. Item quia separata corpora sunt: ergo de vno ad aliud non
infertur. vt.ff.de excep.l.si ante.et ff.de pac.l.sed si vnus.§.i.in summa
et C.de dona.inter virum et vxo.l.si maritus. vnde dicit Ja.bu. quod
translata ciuitate in iurisdictionem et dominium marchionis molendina que
sunt peculium ciuitatis apud ipsam ciuitatem remanent et non viden
tur esse translata. sed iurisdictiones que pertinebant ad ipsum concedentem
tem videntur esse translate ergo idem in molendinis dico quod in iurisdictio.
si molendina erant in dominio concedentis sicut ipsa ciuitas. secus si ad ipsam
ciuitatem pertinebant iure priuato vt per gl.in l.inter publica.ff.de
ver.sig. Et hoc si verba concessionis patiantur: nam si de solo ciuitate
facta esset mentio molendina que essent extra ciuitatem non venirent in
concessione. vt.d.l.nam apud.l.quid e.in c.ii ciuitas de sen.excom.li.vj.
item Oldra.cons.cxx. incipit ad.i.q. quesiit an recognoscens se ca
strum retinere in feudum ab aliquo videatur recognoscere territorium
et iurisdictionem territorij. Sciendum enim est quod nomen territorij est ma
gis generale quam nomen castri et plus comprehendit. dicitur enim territo
rium terre spacium munitum et armatum iurisdictione l.pupillus.§.terri
torium.ff.de ver.sig. ibi Bar. et Bal.in rubrica.l.que sunt regalia
a terrendo dictum prout.d.§.territorium. Innoc.in c.cum ad sedem in
verbo pertinentijs de resti.spo.gl.in c.vbi periculum.ver.porro.de
elec.lib.vj.in c.ij.de consti.eo.lib. Adeo multum conuenientie habet
cum iurisdictione. nam territorio coheret regulariter iurisdictio.l.
i.§.cum vrbem. ibi Bar.ff.de offi.prefec.vrbis Bald.in l.i.§.initio.ff.
de offi.prefec.vrbis in l.ij.ff.de offi.presid.in l.i.ibi etiam Bar.in l.
imperium.ff.de iuri.om.iud. ibi Albe.in l.fi.C.vbi et apud quem ibi
Bal.tamen quandoque non in est territorio sed collegio. vt in c.cum contingat.
de fo.compe.in l.i.fi.C.de iur.om.ind. In aut.habita.C.ne filius pro
patre. Et ex quo dicitur a terrendo videtur comprehendere etiam distri
ctum. facit gl.in.§.rursus.insti.de actio. Bal.in c.ex literis.et c.hi
est causam.de proba. Bald.in d.l.i.§.cum vrbem. Cardi.dicens ista
idem importare. et Pet.de anchara.l.cle.ne romani.§.sane.de elec.
Bal.in l.etiam.C.de iure do. Gemi.in d.§.porro. Bal.in.l.in prin.
§.que.mo.feu.amit.in c.accedens.il.§.vt lite non conte. Angel. et
Bar.in l.insule.ff.de iudi. etiam proprie loquendo districtus dicitur per
mare territorium per terram Bal.in d.rubri.l.que sunt regalia. et in l.i.
C.de sen.ex peri.recitan. et Oldra.consil.clxxvi. quod incipit factum
tale in vertice multum magistraliter loquitur et est de mente Bar.in l.
i.in fi.ff.de iuris.om.iudi. dicens quod quo ad ea que sunt facti puta
qui sunt confines que partes territorij nihil presumitur, nisi quatenus
probetur l.peruniseri.in princ.et §.rulso. et no.in l.iij.in princ.ff.de
acqui.pos. Ita intelligitur quod no. Inno.in d.c.cum ad sedem.de rest.
spo. Bal.in l.i.§.cum initio.in ij.col. et in l.fi.ff.de offi.prefec.vrb. et
in istis sufficiet probatio per famam gloss.in l.cum aliquis.C.de iure
delibe. Inno.in c.quid per nouale. et in c.veniens.de ver.sig. Bald.
in l.proprietatis.C.de probe. Pet.de ancha.consi.cxxv. incipit in
xpi. etc. clarior et barones. facit que no. Bar.in l.i.ff.de di.in fec.fa
cit glo. quod non venit proprietas in l.quicunque.C.de fun.limi.lib.xi.
Quo autem ad ea que iuris sunt putat iurisdictionem. tunc dicit Oldra.
ex quo est sub territorio vel districtu presumitur sub iurisdictione.c.
omnes basilice.xvi.q.vij. et d.§.cum vrbem.c.possessio.xvi.q.iij.
Host. Jo.an. et communiter doc.in c.nimis.de iureiur. et ita Bal. hic in
4 vij.co.ver.item scias. et faciunt que.j.dicam. † Castrum vero secundum bar.in
extrauag.mei qui sunt rebelles que incipit quoniam multos in verbo lom
bardie dicitur quasi casa alta munita muris seu fossis.l.quicunque.C.
de fun.limit.lib.xj.c.si ciuitas.ibi Jo.an.de sen.excom.li.vj. et ista
de iure communi non habent iurisdictionem l.fi.C.de testa. Bar.in l.i.C.de
iuris.om.ind. imo censentur pars ciuitatis et illi subsunt in cuius
territorio sunt.l.si quis igitur. et ibi tex. quem commendat And.in
aut.quib.mod.natu.effi.sui Bal.in c.i.in prin.in ij.col.de cons
fue.rec.feu. Barto.in consi.quod incipit queritur verum iurisdictio.
Oldra.consi.preallegato.clxxvi. et in consi.xi. incipit venditum est ca
strum. neque enim corporalis sine pertinentijs habet castrum neque iuris
dictionem, nisi sibi a principe vel superiore concessa probetur per
predicta Inno.in d.c.cum ad sedem. Jo.an.in d.c.si ciuitas. ideo ali
bi castrum simpliciter appellatur terra.c.cum in partibus.de verborum
signi. et ideo in q.hac. Old. vt procedat necesse est presupponere quod lo
quatur de castro quod ex concessione principis vel prescriptione habet
iurisdi. respondeo ad questionem Old. an recognoscendo castrum vi
deatur recognoscere territorium et iuris. et arguit primo quod sic
quia castrum et territorium quoddam totum constituunt inter certos fines
positum

positũ:vt.ff.de verb.sig.l.pupill⁹.§.territoriũ.ergo dz hoc totũ vniuerso iure censeri.ff.de vsucap.l.cũ qui edes.ne hui⁹ totius pars libera alteri subancillari videat.vt.ff.de libe.causa.l.duobus. Secundo qr territoriũ castri subiacet castro.vt.ff.de adop.l.si pater.ꝛ.ar.ff.de pecu.l.ei⁹ qui libertatẽ meruit.l.j.Tertio qr accessorius sequit principale.vt.ff.cõmo.l.si vt certo.§.vsqȝ adeo.ꝛ.ff.de istitoria.l.cuiuscunqȝ.§.pe.ff.man.l.idẽqȝ.§.pap.sed territoriũ hz se ad castrũ quẽadmodũ accessoriũ ad principale qđ apparet:qr q pręficitur vni ꝛ alteri.vi.q.iiij.c.si q̃s epũ.in aliquib⁹.Quarto qr ꝯsiat territoriũ castri,immediate ipsi castro coniunctũ.nã vbi in medio nõ aliqđ ẽ q eoꝝ vnitatẽ īpediat totũ eidẽ dño seruit.ar.ff.de serui.rusti.pędi.l.q sella.§.vltimo.ff.sic ergo recognito principali vt castro ꝛ connexũ siue cõiunctũ vt territoriũ recognitũ esse videtur vt.§.j.ff.de ac.emp.l.creditor.§.vltimo.ꝛ.l.si mercedẽ.§.j.ꝛ.ff.de le ga.iij.§.balneas cũ.§.seq.facit gl.xij.q.ij.§.fi.ꝛ gl.in olimpico.de serui.vr.pręd.ꝛ per Inn.l.c.ex literis.de iure pa.Quinto hoc idẽ apparet imperator cõmisit sic vrbẽ pfecto vrbis de territorio qđ apparet nihil dicẽdo:ꝛ tñ lex arguit qđ territoriũ pfe.vr.videt esse commissum:vt.ff.de offi.prefe.vr.l.j.§.in initio.itẽ ꝛ epũ dicat esse ciuitatis epũ ꝛ tñ est epũ diocesis vt extra de relig.do.c.de xenodochijs.Sexto vr casus.ff.isfer.ven.l.testatrix.§.j.h sunt ar.Ol.postea Bal.p hac parte adducit.Septimo qr omne id qđ respicit vel includit principale respicit ꝛ includit omne id qđ depẽdet ab illo.vt.C.de codicillis.l.j.sed iurisdictio in territorio depẽdet ex iurisdictiõe in castro quasi a capite sicut aqua q̃ ex castello ducitur depẽdet.vt.ff.de,aqua quoti.ꝛ esti.l.j.§.ait pret.ꝛ.§.q ex castello.Octauo qr iurisdictio castri ꝛ territorij i se vna est ꝛ īcorporalis ꝛ p ꝯñs indiuisibilis.vt.ff.de ver.ob.l.stipula.nõ diuidunt.in pñ.ꝛ de serui.rusti.pre.d.l.vna est via.ergo recognitio ꝛ concessio iurisdictionis nõ est circa partẽ sed,poti⁹ circa ipsuz totũ tã i castro q̃ in territorio.vt.ff.quẽad.serui.amit.l.si stillicidij.§.vlt.ff.ser.ven.l.si eo loco.§.fi.Nono qr app.castri.adita est cõprehẽdere iurisdi.vt no.Inn.extra de iure patr.c.ex literis.ergo q effuso sermone castrũ recognoscit totã iurisdictionẽ recognoscere videt.vt C.de dotis promis.l.fi. de inter.act.l.si sine.§.q interrogatus.ff.de vino triti.ꝛ oleo leg.l.quidã.Decimo qr recognitio est act⁹ pscriptionis interruptionez inducẽs vt.C.de prescri.xxx.anno.l.cũ notissimi.§.seu ꝛ si quis.sed act⁹ interruptionẽ inducẽs nõ solũ afficit qđ circa q̃ interruptionẽ inducit sz omne qđ depẽdẽt ab illa.l.vt.C.de anna.excep.l.vl.ꝛ est casus in.d.§.sed ꝛ si qs.vbi text.de recog.loqt sz iurisdictio territorij pẽdet a castro ergo ꝛc.Ultimo vr casus in.d.§.in initio.ꝛ de cap.postl.reuer.l.postliminiũ.ibi ante q̃ in presidia predicta.sed in contrariũ arguit p Old.s.q recognoscẽdo castrũ nõ propter hoc recognoscat territoriũ diuersa eñi sunt noĩa ex qua sequit diuersitas in substãtia.vt.C.de codicil.l.si idẽ.ergo facta mẽtione de vno in recognitiõe nõ propter hoc facta intelligit mẽtio de altero qđ nominatũ nõ est:vt.ff.de le.iij.l.lucius.§.collegio.ꝛ in arg.ff.de verb.obl.l.quicquid astringẽde.scđo qr in expositiõe vocabuloꝝ attendendus est vsus ꝛ cõsuetudo loquẽdi:vt.ff.de leg.iij.l.legat.§.vlci.ꝛ.l.nũmis.§.fi.de verb.significa.l.anniculus.ꝛ de manumis.testa.l.si ita.extra de sponsa.c.literis.Sed sic est qđ in cõi vsu loquẽdi castrũ appellat qđ muro tenus cingit.territoriũ vero qđ est extra:ergo ibi recognitiõe vni⁹ nõ venit alterũ.vt.ff.de ver.sig.l.ij.ꝛ.l.vt alphenus.tertio sicut se habet territorium castri ad castrũ sic diocesis ad ciuitatez.Sz sic est qđ sub appellatione ciuitatis nõ continet diocesis in actibus passiue odiosis ꝛ restringendis vt de rescri.c.rodulphus.ꝛ de pre ben.c.q̃uis.§.q̃q̃.lib.vi.ergo ꝛc.Quarto qr in actibus denotãtibus translationẽ iuris de vno in alterũ accessoriũ nõ oĩno principali coherens,sed ab eo diuisibili trãslato principali in translatione nõ venit.vt.ff.de contrahen.emp.l.quoties de pec.lega.l.ante pe.de fun.instru.l.ij.§.j.de supel.lega.l.vlti.sed territorius castri ad castrũ non solũ est diuisibile:sed diuisum pariete medio:vt.ff.cõia pdio.l.si qs doas.§.j.de leg.j.l.qđ rerũ.§.si quis post.ꝛ vnũ ab altero loco ꝛ qualiter secernit.vt.C.de pred.mino.l.si predium ergo ꝛc.possunt eñi predia ꝛ loca teneri iure proprio ꝛ vt allodialia ꝛ iurisdictio teneri in feudũ.Innoc.in.c.verũ in fi.de fo.cõpe.ꝛ Pau.cõsi.clxvi.incipit in xpi ꝛc.in causa q̃ magnificus in.x.colũ.Quinto qñ dicẽ vnũ sub altero cõtineri cũ de eorũ quolibet p se a iure cõi vt de diuersis diuersa iura tradant.vt.C.si curialis relic.ciui.iuri habi.ma.lib.x.ꝛ.xxi.q.i.ꝛ ibi not.Sexto videt expressum.lxiij.di.ego ludouicus.ꝛ ibi tangit ista questio per gl.p hoc facit tex.C.de bo.vacã.lib.x.l.fi qñ.vbi adiacentia rei donate nõ cedunt in donatione vel cõmissiõe.nisi dictũ sit integro statu vel cũ omni iure ꝛc.vt ibi dicit licet glo.ibi innuat contrariũ.p hoc etiã facit q vẽdidit prediũ ꝛ excipit fontẽ nõ videt excipere solũ q est circa fontẽ,nisi expresse dicat:vt.ff.de serui.rusti.predi.l.qui duas.i.a.ii.Et sub appellatione fluminis non continetur ripa fluminis vt.ff.de fluminibus.l.j.§.in flumine.Ex hanc partez tenet:qr dicit eã validioribus rationib⁹ inniti.s.vt iurisdictio in castro videat includi,sz nõ territoriũ neqȝ iurisdictio in territorio. Et ita Lud.

de roma in cõsi.ccccxliiij.qđ incip.an dictũ castrũ dicẽs sec⁹ si res simpliciter venderet non adiecto verbo vniuersali castrũ vel territorium vel villa per not.per Inno.in.c.ex literis de iure patro.ꝛ in.d.c.cũ ad sedẽ.Contra Old.tenet Pet.de anch.in regula accessoriũ i.iij.q.pricipali ꝛ etiã Bal.hic ī effectu,li.et distinguat infra.tñ Oldra.in.d.suo consi.suã conclusionẽ limitat.Et voluerũt Bal.ꝛ Pet.de ancha.in dicta regula accessoriũ col.lviij.nisi obseruãtia vel cõis loquẽdi modus vel actus aliquis exterior interpretationẽ aliquã induxisset.pro hac opi.facit q not.Io.and.in.c.si ciuitas de sen.excom.lib.vi.in nouella dicit si concedit priuilegium immunitatis ciuitati non includit castrum.Et si castro non includit villas existẽtes sub ipso.Idẽ dico si cõcessiõ est personis in loco:vt.C.de testa.l.fi.Ideo dicit hic Bal.q distinguendum est in.q.d.Oldra.qđ si eodẽ titulo possideatur castrũ ꝛ territoriũ vtrunqȝ intelligit esse recognitũ per rõnes pro hac parte īductas.Si aũt diuerso ti.vel non cõstat de ti.possessoris vel ei⁹ a quo fit recognitio.tunc dit Bal.altius indagandũ considerandũ quod quedã se habent vt pars in toto.vt duo in decẽ.Et tunc dispositio totius includit oẽs suas partes.vt.ff.de pac.l.si vnus.§.si cũ decẽ.ꝛ.C.de furtis.l.post decisionẽ.Quedã se hñt sicut pars circa totũ,vt alluuio circa fundũ.ꝛ idẽ nisi sint agri limitati:vt.ff.de acqui.re.do.l.in agris saluo qđ de feudis dictũ est alibi.Quedam se habẽt vt cõtinens ad contentũ.ꝛ tunc aut significatio continentis sumit ex cõtento.aut de per se primo casu continet cõtentum noĩe cõtinentis.vnde ille qui preficit ciuitati intelligit etiam prefectus hoĩbus ciuitatis qr significatio ciuitatis sumit ex ipsis ciuibus.Secũdo casu secus vnde sub noĩe sachi nõ continet farina que est ibi,nec ecõtra:qr separata est significatio:vt.ff.d furtis.lege qui sachũ.quedã se habent vt cõnectens ꝛ cõnexũ.Et siquidem connexum est mobile nõ continet,nisi actus sit fauorabilis ꝛ res mobilis sit ei perpetuo destinata,vel nisi vborũ significatio comprehendat ipsam,rẽ mobilẽ,vel nisi reputet pars rei immobilis.vt.ff.de pigno.l.debitor.ꝛ.l.quẽadmodũ.C.de agri.ꝛ censi.li.xi.porro in mobili connexũ semper cõtinet vt.ff.de ac.emp.l.granaria.quedã se habẽt vt principale ꝛ accessorium:ꝛ tũc aut accedit de necessitate ꝛ continet.vt.ff.loca.l.sed addes.§.si quis mulierẽ.ꝛ ideo si ex statuto vel consuetudine territorium est assignatuz vel deputatũ castro:tunc qr tale statutum vel cõsuetudo legem imponit que necessitatem inducit qui recognoscit castrũ ꝛ territoriũ recognoscere videtur.vt in aut.qui.mo.nat.effi.sui.§.si quis igit ex qualibet vt p Bar.in.l.fi.C.de ven.re.ciuitati.lib.x.ꝛ in.l.inci⁹ in fi.ad munic.ꝛ qđ no. in.l.ant diocesim.ff.de priui.cre.aut nõ accedit de necessitate:sed ita demũ si exprimat ꝛ tunc nõ cõmetur,nisi apponãt aliqua verba que amplient significatum:vt.l.si qñ.C.de bo.vacã.lib.x.ꝛ.ff.de vsufru.l.sed ꝛ si quid.§.proprietatis.ꝛ ibi no.ꝛ expedientis ex his que maxime no.Old.in.d.cõsi.dicit 5 Bal.inferri ad.q.† vtrũ in generali donatione alicui⁹ castri vel loci q̃ facit princeps alicui merũ imperiũ trãsferat ꝛ post diuersas allegationes pro ꝛ cõtra determinat q sic qr beneficiũ principis dz largissime interpretari.vt.C.de priu.agẽ.in rebus.l.hac lã liberrima.lib.xij.Itẽ qr merũ et mixtũ imperiũ videt adherere administrationi q̃ quis ratione territorij habet vt.C.vbi ꝛ apud quos in integ.resti.po.l.fi.C.de fũdis limito.l.quicunqȝ.lib.xi.vt potest adiacens siue coherẽs.vt.ff.de act.emp.l.creditor.§.vl.de leg.iij.l.predijs.§.balenas.ꝛ.§.q dominum.ꝛ.§.fi.ꝛ de fũ.instru.l.scie.§.tyranne.ꝛ hoc ad similitudinem eorũ que debentur ad rẽ vel que debentur rei que ipsam remcomitantur quocũqȝ alienent.vt.ff.de serui.rusti predio.l.via cõstitui.§.quicunqȝ.ꝛ.ff.de vsuca.l.si aliena.§.j.qr princeps in cõcedendo castruz ꝛ territoriũ videt concedere quandã vniuersitatem prediorũ intra fines positorum vt.ff.de ver.sig.l.pupillus.§.territoriũ.cũ aũt vniuersitas cõcedi tur ola etiã icorporalia veniũt:vt.ff.de ver.sig.l.princeps.ꝛ ideo dicit Inn.qđ villa vel castrũ sumẽdã noĩa vniuersitatẽ quandaz designãtia que inse cõtinet iurisdi.honorẽ districtũ ꝛ i⁹ patronatus extra de iure pa.c.ex literis.ꝛ ibi no.per eũ vnde etiã in specie nõ trãsmissibilia cũ ista vniuersitate trãsferũt.vt.ff.de ꝯtrah.emp.l.i modicis.ꝛ de aequi.rerũ do.l.quedã.ꝛ extra de re iudi.c.cũ bertoldus.vltimo hoc pbat per.l.j.§.cũ vrbẽ.ff.de offi.pfe.vr.ꝛ.lxiij.dist.ego ludouicus.ꝛ.c.tibi dño.xcvi.di.constãtinus extra qui filij sint legi.c.per venrabilẽ.ꝛ in hac opi.fuit host.in sũma de iure pa.§.qualiẽ trãsferatur circa me.ꝛ in sum.de off.ꝛ po.iud.dele.§.q̃ delegari.circa fi.ꝛ in donatione principis idẽ tz bal.in.l.fi.in.ij.col.fi.de cõst.prin.qr beneficia principũ sunt late interpretãda.d.l.fi.c.cũ.dile.de do.Bar.in.l.ij.in prin.ff.de ver.sig.ꝛ in l.j.in fi.ff.de iuris.om.iud.Pe.de anch.in regula accessoriũ l.vj.col.ꝛ idẽ Bal.in.l.cũ multa.C.de bo.q̃ libe.ꝛ Old.in cõsil.cdij.qđ incip.ad questionẽ qua.q̃rit maxime qñ donat a principe ecclesie vt voluit Spe.ꝛ ibi Io.an.in.ti.de iuris.om.iud.ver.q̃ aũt sunt meri imperij.mouent per.d.§.cũ vrbẽ.ꝛ p tex.in.d.c.ego ludouicus.ꝛ.c.tibi dño.lxiij.dist.ꝛ.c.cõstantinus.xcvi.dist.ꝛ facit q voluit Bal.in.ij.§.initio.in.ij.col.ff.de offi.prefec.vr.tñ est aduertẽ

dū. qz si donatio fit ecclesie romane per principē de aliqua ciuita
te vel de regno intelligit facta pleno iure nulla superioritate sibi
reseruata. ꝺ. c. cūstantin⁹ . ⁊ c. fundamēta. de elect. li. vj. ⁊ est ratio
qz res de facili reuertit ad naturā suā. c. ab exordiu. xxxv. dist. cuȝ
vulgarib⁹ ⁊ patet in donatione cōstantini facta ecclesie romane, ⁊
probat in cle. pastō. de re iud. si aūt fieret donatio per principē al
teri ecclesie vel priuato de ciuitate vel regno: tūc videt principes
reseruari sibi superioritatē supremā. ita Ang. in. l. j. §. fi. ff. de offi.
ei⁹ cui mā. est iurisdi. ⁊ ita sentit Jo. an. in addi. palleā. in ti. de iu
ris. om. iud. in addi. magna in fi. Sed punctus stat in inferiore do
nāte castrū; an videt donare iurisdictionē Bar. tenet q̄ sic in. l. in
ter eos. ff. de acqui. rerū domi. ⁊ idē dicit Bald. in vendente in. l. si
plures in. ij. col. C. de cōdi. inser. idē in prescribēte dixit Bar. l. l.
si in aliena. ff. de vsuca. bal. in. c. j. in prin. de contro. inue. si aūt p su
periorē simpliciter cōmitteret alicui ciuitas vel castrū habēs iu
risdictionē intelligit sibi cōmissa iurisdictio in illa ciuitate vel ca
stro. ita Bal. in. ꝺ. l. j. §. initio. ⁊ hoc fauore publico, vt sic magistra
tus in ciuitate vel castro q exerceat iurisdi. ⁊ ita Pau. de. cast. i cō
sil. cxxxij. incip. in xpi ⁊c. notādū qꝺ hec iuspecialis cōcessio laiij.
col. per. ꝺ. §. cū vrbē. nec ob. qꝺ no. Bar. in. l. ij. C. de exe. mune. lib.
x. vbi voluit qꝺ si cōmittit regimē alicui in aliqua terra nō videt
cōcessum merū imperiū in illa, nisi qñ cōcedit prouincia ⁊ specia
le est i vrbe roma. ꝺ. §. cū vrbē. qz videt qꝺ dictū Bar. procedit de
iure cōi scōm qꝺ ciuitates ⁊ castra nō hñt merū īperiū. vt no. bar.
in. l. de dam. infe. ⁊. §. ſȝ interiȝ. insti. de defen. ciui. Sȝ hodie cū
ciuitates ⁊ castra multa habeāt merū imperiū p se. ōcesso regimi
ne taliū dignitatū ciuitatū ⁊ castroꝝ vr cōcessuȝ merū imperium
⁊ iurisdictio i eis. ꝺ. §. cū vrbē. ⁊ cū vbū iurisdictio possit capi du
pliciter. primo stricte tanq̄ species differēs a mero ⁊ mixto impe
rio. l. imperiū. ff. ꝺ iur. l. om. iu. scōo late vt cōprehēdat merū ⁊ mi
xtū imperiū vt capit in rubrica. ff. de iur. om. iud. cū in dona. prī
cipis debet fieri lata interpreta. donata iurisdictiōe in p̄ncipē vi
det donatū merū ⁊ mixtū īperiū. Jta bal. in. ꝺ. l. fi. ff. de constl. prī.
⁊ facit q̄ prime dixi ⁊ ēt qñcūqȝ cōcedat plena iurisdictio vel oī
moda vel per similia verba vr etiā cōcessum merū ⁊ mixtū impe
riū. Jta bal. in. l. ij. in pe. col. C. de peda. iudi. Card. in cle. j. post. gl.
de fo. cōpe. facit q̄ vult Pet. de anc. i. ꝺ. reculo accessoriū. l. v. col.
p. c. ego, Ludouic⁹ cū gl. lxiij. di. p. l. si qñ. C. de bo. vac. li. x. Old. de
laude querit de alia qōne cōsil. cxxiiij. q̄ incip. factū tale dñs. S.
pone illustrissim⁹ dux nr facit recognitionē epō papiensi ⁊ p hec
vba recognosco tibi papien. epō qcqd habeo i ciuitate papie vr
aliqs p me tenet p te exceptis domib⁹ q̄ sunt in loco qui vocat
laciradella. nūc q̄rit an p recognitionē huiusmōi cēseat recogno
uisse se tenere in feu. a dn̄o epō iurisdictionē q̄ hȝ in oib⁹ habitā
tib⁹ in ciuitate Papie. Jta q̄ p hō fuerit dicto epō vel ei⁹ episco
patui in feudale ius iurisdictione Papie acquisitū ⁊ videt dicēdū
qꝺ sic: qz qui omne dicit nihil excipit. vnde cū verbū quicquid sit
vniuersale videt dicendū qꝺ nedū alia q̄ dict⁹ dñs. S. hȝ in ciui
tate Papien. sed ēt iurisdictionē vr tenere ab eo. Sȝ in cōtrariū
vr dicēdū vez q̄ p huiusmodi recognitionē nō censeat dict⁹ domi
nus epō tenere i feu. iurisdictionē quā hȝ in hoib⁹ i ciuitate Pa
pie. ⁊ hoc rationibus. j. scriptis. primo qz prout iure cauet cū qs
dñs penū in plurib⁹ locis leg. et penū indiffinita, seu generaliter
⁊ excipit vinū q̄ rome habet per exceptionē huiusmodi restringi
tur generalitas vt cēseat legasse tantum penum qꝺ habet in ciui
tate romana vt. ff. de penu. lega. l. nā qꝺ in fi. ⁊ sic p̄cedētia p subse
quētia restringunt vt ibi nō. sic ergo est dicendū in q. predicta. nā
licet dñs dux generaliter cognouerit quicquid habet in ciuitate
Papie excipiendo domos que sunt in loco vocato la citadella
cēset generalitas restricta ad res corporales cū dom⁹ sint res cor
porales. vñ cū iurisdictio sit res incorporalis qz tāgi nō pōt vt in
sti. de reb⁹ corporalib⁹ ⁊ incorporalibus. §. incorporales dici non
pōt iurisdictionē quā dñs. S. habet in hominib⁹ dicte ciuitatis
in dicta recognitione venisse seu cōprehensam fuisse. hec ratio nō
videt multū cōcludere qz nō est de natura exceptiōis arctare ge
neralitatē precedētem nisi in exceptuatis imo in aliis confirmat
vt. ff. de fundo instru. ⁊ instru. lega. l. quesitū. §. idem respondit do
mo instructa in auctē. de nō alie. vel permutan. reb⁹ eccle. §. vt au
tem lex. ⁊ no. ff. de reg. iur. l. j. in fi. glos. nos ob. l. nā qꝺ. §. vlti. qz il
lud nō ita ibi disponit ex virtute exceptiōis arctantis: sed pp̄ter
obscuritatē locutionis in quo casu debet semp q̄ est minimū vt
ff. ꝺ. le. j. l. apud Julianuȝ. §. scio. ⁊ de leg. l. minimis. ⁊ no. in. ꝺ. §.
ij. nā qꝺ. si eñ illō eēt ex virtute exceptiōis arctātis arctatū fuis
set legatū penoris p̄cedētis q̄ sui natura cōprehēdit q̄ sunt i esu

⁊ potu vt in co. si. l. ij. in prin. sȝ solū ad ea q̄ in potu cōsistunt: quia
solū vinū excepit sicut fit alibi. ff. de vino triti. oleo lega. l. vl. q̄ tū
ibi nō dī hȝ solū de arctatiōe loci dī qz circa illud tm̄ locutiōis ob
scuritas vertebat. Jtē alia rōne qz dicta recognitio fuit generalr
⁊ gñalitas parit obscuritatē: vt. ff. de iure fisci. l. ita fidei. ⁊. ff. cōīa
p̄dio. l. i tractādis. cū si. cōstat aūt de iure qꝺ i obscuris seu i ambi
guis qꝺ min⁹ est censet legatū seu recognitū vt. ff. de re. iur. l. i ob

scuris cū igit iurisdictio maior sit illa q̄ habet merū īperiū magis
q̄ sint predia vrbana ⁊ rustica nō cēsetur p dicta verba generalia
dictus epō iurisdictionem suā quam habet in hoībus habitātib⁹
papie recognouisse. Sed rōnem istā minimū impugnet: q obscuri
tas a recognoscente processit, ⁊ iō cōtra eū interpretationē rece
pit: vt. ff. de cōtrah. emp. l. si in emptione in prin. ⁊ not. ff. de pac. l.
veterib⁹ ⁊ expresse colligit per gl. in preallega. l. in tradēdo. C. cōia
predio. Jtē alia ratione qz dñs epō faciēdo recognitionē p̄dictā
recognouit qꝺ habebat iurisdictionē i ciuitate. cōstat aūt q̄ iuris
dictio exercetur in hominibus ipsius ciuitatis, nō aūt i ipsa ciui
tate sicut sunt hoies in ipsa ciuitate, sȝ exerceat in his que sunt in
tra ciuitatē ipsam, sicut sunt hoies in ipsa ciuitate habitātes ⁊ p
pīa recognoscēdo quicquid habet in ciuitate predicta nō cēset
recognouisse iurisdi. que imp̄is hoib⁹ exercetur. arg. ff. de lega.
iij. l. cum illius. hec ratio videt colli p. l. iu. ff. de offi. pari. ⁊ clari⁹
dicta in superiorib⁹. Jtē alia ratione qz recognitio talem facien
do per q̄ recognitionē recognouit ab epō quicquid habet i ciui
tate Papien. non adiciendo causam in ipsa recognitione cōstat
de iure recognitionē predictā nos valere dictūqȝ dnm episcopus
talē recognitionē faciēdo nihil egisse, ⁊ eūdē epm per dictā reco
gnitionē nihil acquisiuisse cū talis recognitio seu confessio fuerit
indiscreta per q̄ dñiūȝ seu ius acquiri nō potuit epō memorato
vt. C. de iur. ⁊ fa. igno. l. cū falsa. ⁊. ff. de proba. l. cū de indebito. §.
fi. cū si. hec videt mihi fortis ratio ⁊ addo qz aut talis recognitio
inducit ad feu. per eā tūc inducendū siue constituendū aut probā
dum dubiū constituerȝ. primo casu nihil valet. certus est modus
cōstituēdi feu. puta per inuestiturā. vt. §. qualiter feu. cōstitui pōt
nō aūt hoc fit p simplicē recognitionē. vt. C. ꝺ lib. causa. l. liberos.
⁊. l. parētes. ⁊. l. interrogata. ⁊ hec fuit opi. Odof. in lec. C. de pact.
int. adiectionibus. secundo casu similiter nihil vȝ qz fuit totaliter i
certa re ⁊ genere: ⁊ sic non affert preiudiciū aliqꝺ. vt. ff. de cōfes. l.
certū. in prin. preterea nō habuit causam q̄ est necesse vt aliqd ro
boris habeat vt probatū est per. ll. allegatas i ratione. ⁊ est casus
C. de apo. pu. lib. x. quibus rationibus pōt dici recognitionē predi
ctā nō tribuere ius dicto epō i iurisdictione q̄ hȝ dict⁹ dñs dux i
hoib⁹ ciuitatis hui⁹ papiē. nō ob. qꝺ fctā fuit gñaliter ⁊ q oē di
cit nihil excipit vel excludit. qz illud hȝ veritatē cū post vba gña
lia nihil subiegt q̄ p̄cedētia restringat, sicut fuit in recognitione
predicta ⁊ superi⁹ est pbatū: ⁊ cū gñalis obligatio ex cā sufficiē
ti ad obligādū p̄cedit ⁊ causa sufficiēs ad obligādū, seu ius in
re gstituēdū precepit ⁊ exprimit q̄ tñ in recognitiōe factū nō fuit
⁊ propterea est inualida. Quare ex ea non fuit dicto epō vel eius
epō ius aliqꝺ acquisitū huic accedat: qz solo vbo vel animi desti
natione res deo nō dedicat. vt. C. de fur. l. si fundū. ⁊. ff. de pollici
ta. l. ij. §. voto. ⁊ si dicat q̄ hic nō reqrit traditio qz saltē iure do
nationis debet valere cū presumat facta ex certa scientia. arg. ff. de
oper. lib. l. campanus. ⁊. ff. si quis cautioni. l. sed ⁊ si quis. §. fi. vlas
hoc cōcesso. tū qz ista esset donatio facta ex ea nō trāsfert dñium
sine traditione vt not. Bar. ff. de acquir. pos. l. si rem aliquam: nec
ob. qꝺ retentio vsusfructus habet pro traditione. vt. C. de dona. l.
quisquis. nam ibi cōstabat de vera expressa donatione hic nō. sed
cōtra hoc facit. nam ad qd fierent renouationes ⁊ recognitiones si
nihil operarentur. vt not. C. de sac. san. ec. auct. si quas rom. quia
actus debent fieri sic vt de iure valeant. vt not. in. l. huiusmodi. in
princi. ff. de leg. j. itē satis est causa ipsum dñium. qz recognoscit
eū dñm. vt not. ff. de interro. ac. l. ⁊ item recognoscit possessionem:
ergo non pōt referre dominij questionē. vt. C. de agri. ⁊ cēsi. l. si co
loni. ⁊. l. liribus. lib. xj. ⁊. ꝺ. de cōsue. rec. feu. in prin. nō est veiū qꝺ
ista verba vniuersalia sint ita incerta qꝺ debeāt vitiare. vt. ꝺ. l. ⁊ aȝ
qꝺ liquide. §. fi. de priuileg. ad hoc. ff. de vb. sig. l. rei appellatiōe
⁊ qꝺ no. C. de pac. l. si ⁊. ff. mā. l. si tibi mādauero. §. is cui⁹ bona vt
C. de sacsan. ec. l. priuilegia. q̄re sic distinguo. aut dixit recognosco
qcqd possideo ⁊ tūc nō includit iurisd. qz esset trahere vba ad im
proprietū significatū. vt. ff. de acqui. re. ꝺ. l. seruus. §. corpora. aut di
xit qcqd habeo: ⁊ tūc includit iuris. de signifi. verboꝝ. sȝ restat du
biū an trāseat in feu. cū nulla interueniat inue. vera vel interpreta
tiua: qz cū epō possessionē non habeat nō pōt eā tradere vel quasi
tñ hñ cōcedere. qꝺ si cōstaret de iure epat⁹ qꝺ intelligeret īterpre
tatiua traditio interuenisse. vt. ff. de rei vē. l. qda mulier. ⁊ no. C. de
fur. l. si seruum. Super hoc dicendū videt q̄ si episcopus habeat
pares ⁊ recognitio fuit facta corā parib⁹ vel p breue testa parib⁹
cōfirmatū q. ꝺ. reco. valeret tāquā solēnis. Jtē si nō habeat pa
res vl si in recognitiōe fiat mētio de aliis veterib⁹ inuestituris. vt
6 l. c. j. ꝺ. de cōsue. rec. feu. † Sȝ certe in inue. platoꝝ nō reqrunt pa
res vt supra. ii. de inuer. inter. do. ⁊ vas. l. is oia. c. j. clericorū vii suf
ficit scriptura corroborata a testib⁹ bone opīniōis. sine scriptura
autē i p̄iudiciū ecclesie nō valeret. vt. C. de sacrosan. eccle. l. iubem⁹
nulli. §. sane oīs. in fi. sȝ hñ valeret in preiud. recognoscētis. ar. C.
de fi. testi. l. plures apocis. Formaƚ ēt alia qꝺ a dño ald. in cōs.
cclviij. inci. factū tale qdā comes vbi q̄rit. pone comes cōcessit mi
liti in feu. castellaniā cū quarta oīum obuētionū quā ꝺ quidā de
beā:

beat amittere bona qui offēderūt comitē ancastellan⁹ de illis bonis debeat hēc quartū, ⁊ vi ꝙ sicut soci⁹ socio cōicat ea q̄ ob delictū cōsequit. ff. p so. l. si quis societate. sed isti sunt socij, ergo ⁊c. item verba generalia hoc suadēt: q2 nomē obuētionū est nomē gegeneralissimū vt no. ff. de cōd. inde. l. si vrbana. In cōtrariū videtur ⁊ tenet etiā bal. quia illud qd alicui in vindictā; proprie iniurie debetur alteri nō confertur. vt. ff. de col. bo. l. ij. §. emancipatis. ad hoc. ff. de pet. he. l. ac. vbi ⁊. ff. de edili. edic. l. bouē. §. si quis seruo. Scdo argu. ff. de liti. l. fi. ⁊ de iure pa. l. diuus vespasian⁹. ff. de vsu. l. si vnius. ⁊ Ꝫ que fu. pri. causa be. amit. §. pe. non ob. d. l. societatem pro socio: quia speciale est hoc in societate omniū bonorū ꝙ omnia veniant cōicāda sm old. hꝫ enī societas vniuersalis quādā prerogatiuas, vtꝫ ꝙ dñium trāseat sine traditione vt no. in. l. j. §. j. ff. de vsucap. p dote. sed si pene descenderēt ex delictis nō in ipsum comitem cōmissis, sed inter alios tales pene nō venirent cōicāde iuxta portiōes assignatas vt. ff. de ac. emp. l. credito. in pn. ⁊ no. ff. de iuris. om. iud. l. extra territoriū p pe. ⁊ c. facit. ff. de in. l. iij. §. si quid filio. ⁊. ff. so. ma. l. si vero. §. atē ꝙ qd ⁊. ff. ad treb. l. debitor. §. fi. ⁊. ff. de dote. pla. l. cū ꝙ ꝗ̄ si quis. cū si. nō ob. ar. de verbis generalib⁹: q2 vba gn̄alia etiā̄ sunt itelligēda ⁊ put rō dictat ⁊ nō abusiue vt. ff. de ser. ru. l. si cui. ⁊. ff. de pig. l. obligatione generali. ⁊. ff. mandati. l. creditor. §. lucius. alia qō formatꝰ a dño dy. si vēdo oēs possessiōes quas habeo i castro, an videor vēdere iurisdictionē, ⁊ dic ꝙ nō si habeo iurisdictionē rōe psone, sed si rōne possessionū: tūc i tali vēditione venit ⁊ allegat illud. c. vt ipe no. ff. de acq. rer. d. l. ergo ⁊ sic si habet iurisdictiones in territorio vēdito territorio venit iurisdictio, ⁊ verum dicit sm Bal. q2 si p noia vlia. i. sub noie territorij: secus si nō p nomē vniuersale sꝫ simplr dixi fundos vel predia: quia tunc nō claudit iurisdictio: q2 significatio verborū nō sumit ex iure, sꝫ ex simplici rerū corpore vt. Ꝫ. de ꝯtro. inuesti. §. vult. ⁊. ff. de vsufru. lega. l. iter est. dixit tn̄ Bal. de cōtro. inuest. in prin. ꝙ si de intentione datoris constat illud debet obseruari p nota. p Inn. extra de appel. c. dilectus. sed in dubio p Bal. in. l. si qn̄. C. de bo. vacan. lib. x. ⁊ qd not. Inn. in. c. pposuit extra de cōcet. pben. de iuretur. c. debitores p Io. an. i. c. ad qōnes de rez pmu. ⁊ circa pdictas qōnes vide bal. in. l. j. ff. de rerū diuisio. an. xiiij. q. ⁊ quod dixi. Ꝫ. de ꝯsue. rec. feud. in princi. Quero quidam baro vendidit quedā predia in quibus consueuit habere domos ad colligēdum passagium, ⁊ in venditione dixit ꝙ sic vēdebat dicta predia ⁊ omnia iura que ibi habebat, vtrū videatur mihi vendidisse iura colligendi passagium. ⁊ Bal. qui bene questionē format in. l. a procuratore. C. mādati. ꝙ non: quia licet sit translata proprietas feudorū non intelligitur translata iurisdictio passagij per Imo. in. c. cum ad sedē de resti. spol. Secus si vendita etiā esset iurisdictio vel concessa. l. j. §. cū vrbē. ibi Bart. ⁊ in. §. initio. ibi Bal. ff. de offi. prefec. vrb. Bar. in d. l. si quando in. l. j. in fi. ff. de iurisdic. om. iudi. l. j. §. damnis. ff. de suspec. tudi. faciūt que dixi ex mente Bal. ⁊ ꝙ no. idē Bal. in. c. j. de contro. inuestit. in. c. j. §. item si quis. quibus mo. feu. amit. in c. j. Ꝫ. quid sit inuesti. in. l. si plures. C. de cōdi. inser. in. v. col. Pau. de ca. consi. cxxviij. incipit in christi ⁊c. notādum est in. ij. col. dicit enim Bal. in. d. l. si plures in. v. colū ꝙ colligere passagium est potius iurisdictio q̄ seruitus. si tamē domin⁹ vellet vti illis domibus pro colligendo dictum passagium, tenet ꝙ debet soluere pensionem cuius proprietas sit in alium translata. facit quod no. idē Ia. an. d. c. ex litteris. idem similiter dicit ꝙ si ibidem sufficit fuerit habere ad suspendendum merum imperium non videtur transtulisse per dicta. facit. l. si stipulatus de vsuris.

1 ☞ Vasalli filius offendēs dñm ex causa propter quā feudū debet admittere mortuo patre feudum amittit.

1 **Vesitum.** † Si fili⁹ vasalli dñm offēderit ex causa propter q̄ feudū deberet amittere patre mortuo postea feudum amittit nec suc. in eo. h. d. ⁊ hoc intellige si dño nō satisfecerit ⁊ not. i. c. j. §. insuper. ⁊. §. seq. j. de probi. feu. alie. per Fede.

1 ☞ Affectus delinquēdi nō est punibilis, nisi deducatꝰ ad effectum

2 Insidie contrā dominum parate per vasallum habētur pro delicto commisso.

Inoluerit. ¶ Si vasallus solū cogitauit offēdere dñm no. ex h amittit feudum idem si laborauit in offendendo sed ipsum penituit. Secus si insidias posuerit vt offenderet: q2 tunc amittit feu. si de talib⁹ insidijs pbatū fuerit p quinqz testes. h. d. Not. ꝙ ex sola cogitatio delinquēdi qs nō meretur penā vt hic in pn. ⁊ in. l. cogitationis. ff. de penis ⁊ est rō q2 isti primi motus non sūt in ptāte nr̄a. vtrū autē de iure poli sint puniēdi vide p doc. in

1 l. si q̄s a mēte. ff. de penis ⁊ in. l. fugitiu⁹. ff. de v. signi. no. † ꝙ effect⁹ delinquēdi nō est punibilis, nisi deducatꝰ ad effectū vt hic. l. ij. dicto ⁊ i. l. j. §. fi. ff. ꝙ quisqz iuris ꝙ intellige, nisi ppter enormitatē criminis aliud reperiatur de iure cautum vt ex solo affectu deducto ad aliquem actū licet non consummatum quis punitur prout videmus quando aliquis solum sollicitat moniales etiam in causa matrimonij vt. l. si quis non dicam rapere. C. de epis. ⁊ cle. Si officialis sollicitauit suam subditam in vxorem. vt. l. j. C. si qua predi. pote. Si aliquis sollicitauerit crimen lese maiestatis lege quisquis. C. ad. l. iul. maiest. Si aliquis sollicitauit habere rem cum vxore alterius. l. j. ff. de extraordi. crimi. ⁊ hoc voluit gl. j. hic posita vsqz ad ver. nisi aliud de qua materia dic vt plene p Cy. ⁊ docto. in dicta. l. si quis non dicam rapere. Nota secundum

2 Bal. ex tertio dicto huius. c. † quod insidie contra dominum parate per vasallum habentur pro delicto consummato. nā isto casu inspicitur propositum cum initio facti ⁊ non requiritur delictum consummatū sicut dicitur in ceteris delictis atrocioribus de quibus. Ꝫ. prime dictū est. ⁊ facit. l. qd si fugitiuus. §. idē eēs⁹ ff. de edil. edic. ⁊ ꝙ insidie hoc operētur videtur esse de mente Ia. de ardi. ⁊ idē dixit And. de iser. ꝙ si vasallus conuenit cū pluribus socijs de occidendo dñm ꝙ ꝗ̄ ad nihil aliud sit peruētum tn̄ ex tali cōsensu adhibito in cōuentione puniretur: ⁊ allegat leg. pn̄ti. in prin. C. de his qui ad eccle. cōfu. ⁊ ci. j. ⁊ l. si. §. conuenticulas. nam deduxit rem ad aliquem actum facti. vt. Ꝫ. dictum est op. cū glo. j. an ver. nō obstat contra istū tex. ⁊ ea que dicta sunt. Ꝫ. in. ij. nota. vtꝫ ꝙ imo voluntas sola ⁊ affectus delinquēti habet pducere penam ⁊ punitionem ex delicto cum voluntas ⁊ propositum sint illa q̄ habēt distinguere maleficia: vt. l. diuus. ff. ad. l. corne. de sica. so. hic loqitur in delicto ppetrādo quo casu nō punitur voluntas sola vt supra dictum est. Sed contrarium loquitur in delicto iā perpetrato ⁊ cōsummato quo casu fuit necessaria volūtas ⁊ ppositum delinquēdi ad hoc vt delictū sit punibile. Secus autem si non fuit propositum: vt q2 fuit casu improuiso: q2 tunc non esset punibile. vt. l. j. C. de sica. ⁊ hoc voluit tota ista glos. vsqz ad fi. hodie de cōsuetudine nō punitur affectus, nisi sequatur effectus etiā in atrocioribus. Spe. in ti. de accusatore. §. j. ver. sic. qd si prius tn̄. nisi in crimine lese maie. Ang. i. l. j. §. hec verba. ff. quod quisque iuris.

1 ☞ Feudum licet ex forma inuestiture debeat transire ad masculos ⁊ feminas: tamen extante masculo femina non admittitur.

2 Vasallus decedens superstitibus duob⁹ filijs masculis quorum vnus mortuus est relicto masculo: alter relicta femina, masculus debe pferri in succedendo.

1 **Imiliter.** † Licet feudum ex forma inuestiture debet trāsire ad masculos ⁊ feminas tamen femina non admittitur extante masculo. h. d. No. qd ex natura consuetudinis feudorum fit interpretatio inuestiturarū que quantumcunque capiat masculos ⁊ feminas. tamen est intelligendū vt femine nunq̄ admitantur donec masculus superest vt. Ꝫ. epm vel abb. §. ꝗ̄nētiā. Ꝫ. c. j. de eo q sibi ⁊ here. ⁊ in glo. j. hic posita. ⁊ hoc casu quādo mulier ex pacto vel consuetudine succedit in feu. mulier iuret per substitutum, lꝫ per se debeat iurare. spe. de feu. §. qm̄. ver. ⁊ primo queritur no. sm hāc lec. gl. ꝙ q̄ ꝙ ober. de orto fuit scriptor huius operis vt dixi. Ꝫ de feu. cog. in prin. tn̄ interdū ponit opi. suam ad hoc vt immediate reprobetur. prout dixi in similit. Ꝫ. an mutus vel aliter impfec. c. j. post prin. id Ia. de bel. volēs saluare ober. ⁊ ipꝫ cōcordare cū opi. girardi. incipiebat sꝫ pnc huius. c. in ver. obertus Ꝫ ⁊ ecōtra. ⁊c. ⁊ exponit per idē ecōuerso. hoc est idē debet esse cō

2 tra in casu ecōtra ⁊ econtrario. Ꝫ. proxi. hic † ꝙ si decesserit vas. superstitib⁹ duob⁹ filijs masculis quorū vn⁹ mortuus est relicto masculo alter relicta femina ꝙ masculus pferatꝰ in succedendo sicut. Ꝫ. dictū est in alio casu sed imo fortificādo opi. girardi adducēdo istum scdꝫ casum in simili. sed q2 sic intelle. Ia. de bel. lꝫ in se sit bonus tn̄ violat aliqualr lrā. id ego cōsiderabam ꝙ opi. ober. posset saluari ⁊ illa girardi tanq̄ ꝯtrā dānari intelligendo istum tex. de feu. cōditionato. de quo loquit et i. c. si. j. e. in quo feu. p eius possit seruitium pstari per feminam sicut per masculum: quo casu pariter debet succedēte femina cum masculo quando inuesti. ita disponit ptt erat in pposito. ⁊ hāc opi. tenēt Ia. de bel. ⁊ bal. Ꝫ. in. d. c. j. epꝫ vel abb. in. §. ꝗ̄nētiā. lꝫ nō fundet eā p istud. c. ⁊ dicunt ꝙ ita obtentum fuit de facto in ardua qōne in regno sicilie. ⁊ hoc mō saluabit ista dispositio inuestitu. que pariter eos vocabat de quo in. d. §. ꝗ̄nētiam. ⁊ in. c. j. §. hoc autem notandum. Ꝫ. qui feu. dar. pos.

Ilius. Istud. c. ponit duas reglas quas fatis replicauit. Ꝫ. an agnat⁹ vel filius ⁊c. prima regula est quod filius nō pōt repudiare hereditatem pris. ⁊ retinere fe. q2 imo est necesse ꝙ aut vtrunqz retineat aut vtrunqz repudiet. Scda regula q̄ hic tangitur est ista ꝙ agnatus pōt repudiare hereditatē sui agnati ad quā vocabatur ⁊ retinere feu. suū ⁊ q̄ fuerit rō decidendi huius regule ibi dixi in. j. no. ⁊ hꝫ locū ista regla solū in feu. pr̄no q2 in nouo nō succedit agnatus nec cū hrditate nec sine hereditate vt ibi no. in prima glo. ⁊ ibi dixi super tex.

☞ Contentio inter filiam defuncti afferentē bona que possidebat defunctus propria: ⁊ agnatum ipsius defuncti afferentem bona feudalia nec potest aliter pbari causa debet diffiniri per iuramentum agnati.

1 **Si contentio.** Quando † cōtētio est inter filiā defuncti afferentē bona que possidebat defunctus propria ⁊ agnatos ipsius defuncti afferētes dicta bona feudalia nec filia aliter probet, debet causa predicta diffiniri per iuramentum agnati cam. xij. sacramentalibus. h. d. cum glo. no. ꝙ inopia probationum emergente in causa que vertitur inter filiā ⁊ agnatos an res sit feudalis recurritur ad sacramentum agnatorum quod intellige semper secundum formam. §. sacramentum. s. de consue. rec. feud. ⁊ ꝙ ibi dixi in. ij. notabili. nam hic filia nihil probat ⁊ erat presumptio contra eam. ideo defertur agnatis habentibus pro se aliquam presumptio, que moueat iudicem ad deferendū. vel si presūptio que moueat iudicē esset pro filia deferet filie vt supra dixi. Quin imo actore nihil probante reus absoluitur: prout traditur in. d. §. sacramentū. Sed aduerte quia ista filia debet stare interim in possessione tanq̄ heres donec predicta omnia discutianē vt est casus in. d. c. ij. s. si de feudo fuerit controuersia.

Similiter. Quidam nō habēt istud. c. vt ait ⁊ ista gl. nō videtur habuisse id ipsum declarabo ⁊ in summa hoc intendit si contentio est inter ēp. afferētē rem ēptā esse liberā ⁊ vas. afferentē illā esse feudalē vas. deficiēte in pba. diffinit cā p sacramētū empto. ex p̄ssuz. ꝙ hz ēptor p se. Si vero p̄sumptio esset p vasallo ex q̄ pōt mouere animū iudicis in ei⁹ fauorē tūc simplr̄ posset deferri sacramētū vasallo vt dixi l. c. j. s. de ꝯtē. īter masc. ⁊ femi.

1 ☞ Feudū non potest constitui sub pacto legis commissorie.

Similiter. † Feudū non pōt cōstitui sub pacto legis comissorie fm opi. Girardi lz Obert⁹ teneat contrarium. h. d. fm gl. que sequitur opi. girardi. no. ꝙ in feudis reprobatū est pactum legis cōmissorie sicut i pignoribus exēplificā. Si pignoraui tibi feudū p centū cū pacto ꝙ si dicta centū nō soluero vsq; ad certuz tpa ꝙ dictus fundus sit tuus. vñ nō obstāte p. tō possis quādoq; soluendo pecuniaz reuocare feudum vt hic. ⁊ in. c. j. s. de feu. dato i vicē legis cōmisso. ⁊ est ratio fz gl. hic positā quia feuda nō debēt acq̄ri precio, tu pecunie. sz ex liberalitate ⁊ amore dñi ⁊ bonorum ipsius. ⁊ hoc voluit ista gl. que p hoc est expedita vsq; ad fin. Sed aduerte ne erres qz ista gl. videt̄ innuere ꝙ feuda p pecuniā non acquirant̄. sed hoc non est verum qz feuda possunt per pecuniam emi. vt. s. de benefi. femi. c. j. ⁊ s. quēad. feudū ad fili. pti. c. j. vnde intelligas ista gl. solū in casu in quo loquitur vez quādo cōuentio ⁊ pactū reprobat̄ mediante pecunia ⁊ pegnore eq̄m̄ sicut dicta lex cōmissoria reprobata est i pignore ita reprobata est in feu. vt ibi. ⁊ l. fi. C. de pac. pig. cū ibi no. Et iō potes assignari meliorē rōnē quā. s. dicā vt dixi in. c. j. in primo notabili. Et p̄dicta oia procedunt intelligendo istud. c. qñ res primo fuit data loco pignoris ⁊ sup hoc adiectū fuit dictū pactū legis cōmissorie quo casu bene reprobat̄. vt. s. dixi. ⁊ pcedet opin. Girar. hic posita quaz sequitur glo. Sed pone ꝙ a principio vendo tibi feudū pro centū ⁊ incōtinenti transfero in te dñiū. sed tñ ex dicto precio non soluisti mihi nisi quinquaginta ita ꝙ remaneo creditor tuus in residuo. ⁊ appono pactū incōtinēti ꝙ casu quo nō soluas mihi dictum preciū ꝙ tūc debeas habere ⁊ tenere ac recognoscere a me feudū loco feudi. nam tunc istud tale pactū non est reprobatū imo ⁊ validuz ⁊ seruandū cū sit appositū in translatione dominij. l. in traditionibus. ff. de pac. l. legē. C. de pac. ⁊ ita tenuit gl. fm docto. i. d. c. j. ⁊ no. etiā gl. sup rubrica de lege cōmisso h̄ idē tenet Iac. ardi. imo dicit ipse pl⁹ ꝙ id qō dictū est de parte precij pōt etiā dici de toto precio ar. ff. de ꝯtrah. emp. l. celsus. §. j. ⁊ hoc modo itelligēdo salnabim⁹ opi. Ober. hic positā quē absq; dubio puto habuisse istā cōsiderationē. ⁊ p hunc modū intellexisse decisionē istā qō ꝯpz qz nulla fit mētio de pignore sicut fit in. d. c. j. s. de feu. dato in vicē legis cōmisso. tenēda est itaq; opi. Girar. ⁊ glo hic posita qñ dictū pactū est appositū super pignore vt nisi restituatur pecunia teneatur res loco feu. quo casu bene reprobatur, sed quādo a principio per venditionem trāsfertur dominium tunc in isto contractu apponatur istud pactū tūc vez ⁊ procedit opi. Ober.

1 ☞ Vasall⁹ an possit refutare feu. sibi datū i seruitiū inuito dño.
2 Emphyteota an possit renuntiare iuri suo emphyteotico inuito domino.

1 **Similiter.** Feuduz potest dari ad certū ⁊ determinatū seruitiū ⁊ tūc ad aliud seruitiū nō tenetur vt gl. hic in prin. h. d. Quero cū gl. sed nunquid ⁊c. † an vasallus possit refutare feudū sibi datū in seruitiū inuito dño. ⁊ hec gl. notabiliter arguit ad partes ⁊ primo ꝙ possit videtur casus in. c. j. s. de vas. qui cōtra cōsti. Lotb. feu. alie. vbi indistincte admittitur refut. in contrarium argu. ꝙ non possit postq̄ a princi. se obligauit ad certū seruitium per. l. sicut. C. de actio. ⁊ obli. ⁊ hāc partē sequitur gl. respondēdo ad dictū. c. j. vez ꝙ q̄ loquatur indistincte. tamē potest distingui per iudicem vbi est diuersa ratio. l. quesitū. ff. de testi. vnde ergo concluditur fm gl. quā tz Inno. in. c. ad audiētiā de reb. ec. non alie. in c. i. de feudis in. c. potuit in. lxiij. col. de locato ⁊ concordantes auctoritates. j. allegabo ꝙ quādo feudū est ꝯditionatū h̄ est datū ad certum seruitium non potest repudiare inuito dño. ⁊ est ratio qz ipse vasallus iam est obligatus cuilibet dño ad aliud seruitiū per stipulationē aut per pactum vestitum appositum incōtinenti iuxta contractū ex quo parata ⁊ acquisita est actio ipsi domino. l. iurisgentiū. §. quinimo. ff. de pac. ⁊ l. legē. C. de pac. ⁊ si dñs p actionem sibi cōpetentem posset compellere ipsum vasallum ad seruitium prestandū. vñ ergo ipse vasallus nō pōt repudiando illius ius tollere dño inuito. d. l. sicut. sed qñ feu. indeterminate dat̄ non expresso seruitio libere dat nec est aliq̄ obligatio ad aliqd certū sed est solū obligatio naturalis fm natura feudi que est vt si dño nō faciat ea ad que naturaliter tenetur fz naturā feudi ꝙ amittit feudum. naturaliter enim est obligat⁹ bene facere postq̄ ab eo beneficium receperat. l. sed si lege. §. consuluit. ff. de peti. here. ⁊ ideo pōt vasal. refutare sicut sibi placet postq̄ non est obligatus ad aliquod seruitiū dño speciale. Inno. in. c. j. an si. de feu. vel etiā si est cautum puta per stipulationē nōdum est purificata obligatio quia ad incertū seruitiū. ⁊ ideo intelligat̄ fm purā feu. naturā. bal. i p̄ludijs huius operis. ⁊ in. c. j. s. de vas. qui ꝯ ꝯsti. lotb. feu. alie. ⁊ Inno. in. c. que in ecc. de consti. alec ob. ꝙ ex iuramēto fidelitatis nō obligat⁹ ad sex q̄ exprimunt̄ in. c. fi. de forma fide. qz si nō seruat sufficit ꝙ hēat deū vltorē. l. ij. C. d̄ iureiu. p̄terea illo iuramētū astrigit ipsum donec tz feu. sz postq̄ pōt illud refutare ex p̄missiōe vt iuriof d. c. j. de vas. q ꝯ ꝯsti. lotb. liberat̄ a dicto sacro. ar. gl. l. si. ff. q satisda. cog. ⁊ a dicta obligatiōe a nali q̄ tenebat̄ seruire ipsi dño vt pbat̄ in. d. c. j. s. si. Nā iuramētū intelligat̄ fm subiectā materiā i qua interponit̄. Inno. in. c. p tuas. de arbi. l. si stipulat⁹. ff. de vsur. in simili. ⁊ in. l. fi. C. de non nu. pec. nec vr̄ se obligasse. nisi donec feu. tz. lz iurauerit. l. stipulationē. ff. d̄ iure do. propterea si delinq̄ret nō esse alia pena q̄ amissionis feudi. ⁊ sic delinquēdo posset feudū dimittere: ergo multo magis nō delinquēdo ne melioris sit cōditiōis delinquens q̄ non delinquens. l. nō solū. ff. de nox. ita Andre. hic ⁊ predicta vult bal. in. c. q̄ in ecclesiarū. in. ix. col. de cōsti. l. cum arcbi medosam in fi. col. C. vt lis pos. leg. ⁊ Bal. plenius. s. in prelu. hui⁹ operis in. v. col. ⁊ in. l. j. in. xij. q. vbi allegat alios antiquos. ff. de rerum diui. si tñ iurasset specifice prestare seruitia nō posset renunciare quo minus tempore posset p̄cise cogi per glo. in. l. si pecuniā in prin. ff. si cer. pe. per tex. ibi do. Aut. in. c. si. ne prelati vices suas sbi. ananias Bald. s. in prelu. huius ver. sed pone ⁊c. ⁊ Alua. hic ⁊ late Lud. ⁊ moderni de veritate huius glo. in. l. stipulationes nō diuidūtur ver. celsus. ff. de ver. ob. vñ heres tenebitur ad interesse domino. Bal. in prelu. ⁊ in. c. que in ecclesiarum. ideo si intempestiue. vas. vellet renūciare feud. puta qz dño immineret necessitas seruitij eius renūciatio nō admitteretur nec esset excusat⁹ ⁊ teneretur ad interesse dño spe. ⁊ Io. an. in ti. de loca. §. nūc aliqua ver. cxxviij. Bal. in. d. c. q̄ in ecc̄iarū facit ꝙ no. Bar. ⁊ ibi late doc. in l. is cū quo. §. j. ff. de aqua. plu. arc. in. l. incola. ff. ad muni. vnū notabile dixit. Bal. in. c. ceterū. l. vi. col. de iudi. ꝙ vbi feu. ē francum sine ligiū nec ex parte domini nec ex parte vasalli admittit̄ resignatio qz ⁊ graue est p̄ncipi fidē fallere: ⁊ bñficiū principis dz ꝑdurare. §. illud in aut. de cōsti. que de digni. ⁊ ex parte. vasal. non dz illudere principi. c. e. cum illusio iuratio. de renū. ⁊ facit simile d. c. admonet. ⁊ c. ꝙ in dubiis. de renū. c. nisi cum pridem eo. tamē cōes theorice in hoc stringūt in cōtrariū q̄ militat ita in feu. ligio ⁊ francho sicut in alijs. ideo dubitarē cum enim innitatur gratie ⁊ liberalitati quare nō pōt vasal. huic gratie renūciare dummō dñi nō intersit: ⁊ aliud est in bñficialibus in q̄bus p̄ncipaliter ꝯsideratur pub. status ⁊ decor ecc̄iarū in feu. p̄ncipale est liberalitas vt dixi in prelu. huius operis. circa diffi. ⁊ hoc vult tota ista gl. vsq; ad ver. oēs doc. sequuntur ⁊ bene p istū modū saluabit̄ ⁊ glos. que est. j. de prob. feu. ali. per Fede. in. §. callidis sup verbo ōmittāt. ⁊ similiter pōt intelligi. gl. extra de cōst. c. q̄ in ecclesiarū q̄ vr̄ sentire ꝙ vasallus inuito dño nō possit feu. refutare ⁊ ibi per doct. Quidam tñ cano. tenēt ꝙ de iure cano. propter bonam fidez seruādā inter dñm ⁊ vasallū nō possit vasal. renūciare feudo. etiā tenēdo recto ⁊ simplici. de q̄ dicatis vt ibi in c. super. de dote post. diuor. resti. ⁊ circa hāc q̄stionē. vide per Bar. in. l. is cuz quo. ff. de aqua plu. arcē. ⁊ in spe. de feu. §. qm̄. ⁊ de cēsibus ver. itē pone. ⁊ per Iacardi. in. ti. qui. mo. feu. amit. sub ru. an inuito domino possit feudum refutare ⁊ sub rub. se. vbi declarat. Quid ecōtra an dñs possit liberare vas. eo inuito de vasallatico. ⁊ ꝙ dixi de vas. q ꝯ ꝯsti. lot. feu. alie. c. j. ⁊ vide p Dy. in. l. imperator. §. si cētū. ff. de leg. ij. ⁊ per Gul. in. l. lucius. de cōsti. pe. ⁊ p Bal. in. l. j. ff. de rerū diuisio. in. ij. q. ⁊ i p̄ambulis feudorū charta. ij. ⁊ p Arch. xvij. q. v. d̄ forma ⁊ p

2 Host. in summa de feudis. §. si. v. est ēt. † Quid aūt in ēphyteota

an possit

an possit denunciare iuri suo emphyteotico inuito dño q non per tex. l. i. C. de iure emphy. t ibi tenet Bal. t dixit in c. i. §. de vas. q contra consti. lotb. feu. alie. Quero quid si feudū datū fuit ad seruitiū certum fm formā huius c. t postea vas. de licētia dñi vendiderit feu. an tenebitur emptor ad dictum seruitium t dicit Bald. de lib. §. q. fu. pri. cā bene. amit. y. sed nec alia. vbi mouet questionem, q si dñs similiter consentit alienationi non reseruando sibi ius suum q sibi tunc emptor non tenebitur. ff. qui. mo. pig. ve. hy po. sol. l. si debitor. Si vero in consentiēdo dixit saluo iure seruitij t tunc debemus considerare, an tunc seruitium sit reale vel personale: quia si personale esset non tenetur emptor. ff. de contrahen. emp. l. fin. in fi. t de vsuf. fundi. in prin. quia personalis actio nō sequitur fundum. ff. ad tre. l. i. §. si heres de doli exce. l. apud celsū. §. quesitum. Si vero seruitiū esset reale tunc transit ad emptorē. ff. de seruit. rust. p. d. l. via. §. si fund⁹ t. §. gesiq. t qui mo. vsuf. amit. l. neq. t est ratio: quia trāsit cum sua cā. t no. in. d. §. si feudum. t erit obligata res feudalis. ff. de vsufru. l. alētus. t de ali. t ciba. leg. lutius t in dubio facto videtur qd seruitiū sit reale: quia reuocatur feu. si nō fiat seruitium sicut diximus de donatione vt. C. de donat. que sub modo. l. i. t. ij. verum autem venditor teneat ad seruitiū prestandum rationem pretij per ipsū suscepti ex venditione feu. dicit ipse q in hoc quidā distinguunt q aut ius vasallagij cōsistit i psonali pstatione aut reali si in reali videat remissum illud ius ipsi venditori si personali tunc sec⁹ vt in. d. l. lutius sed tñ ipse videt titubare circa pdicta p hāc rationē videlicet q vas. dz seruitiū de re feudali t ppter rē feudalē lz esse personale. vnde ex quo non tz rem nō videtur teneri. ff. de lega. i. l. apud iulianū. §. hēs. de quo dic vt dixi. §. si de feu. fue. contro. c. i. Quero si tale seruitiū quod erat impositum vasal. patri meo vt associaret forte dominū in dieb⁹ festiuis nō est dignū mihi succedēti patri meo quia sum doctor vel i alia dignitate constitutus quid fiendū. dic q fiet p alium t conuertet in aliud seruitium cōdignū. ar. ff. de auro leg. l. i. liberto. §. lutius fz Ja. ardi. in ti. qui mo. feu. amit. sub rubricella excusatur etiā vasallus ex causa ad quod facit. c. ex facto de statu. t hō vbi electus in imperatorē nō iurat fidelitatē p ducatu quē prius tenebat. sed alter substituēdus loco sui qui fidelitatē solidā prestet t de hac. q. t similibus dixi. §. quid sit inuestitura. §. si. vbi videas.

De probibita feudi alienatione per Lobarium. Rubrica.

Continuatur cū precedenti rubrica hoc ordine. Quia sibi tractatum est de capitaneo vendēte curtā quā ab alio recognoscit in feudum. sed cum hodie talis alienatio sit probibita, nisi fiat cum voluntate t consensu domini vt patet. §. in. l. i. ideo subiūgit istam rubricam de probi. feu. alie. per. lotb.

Vasalli quale adiutorium teneātur prestare dñis existentibus in exercitu cum imperatore.

LOtharius. Cas⁹ imperator laborat t vigilat commodo subiectorū t iō habita diligēti deliberatiōe cū sapiētib⁹ pbibet generaliter feuduz alienari a vasallis sine volūtate dñorum suorū t si vasall⁹ ptrafecerit beneficio carebit, t notari⁹ qui scripsit instrumentū priuabit officio suo t erit infamis. h. d. aduertēdū puto q Old. cōs. clix. incipit ex psenti themate in. iij. col. videt hēre nouā fantasiā dicēs q ɔsuetudines feudales sūt quasi leges particulares: q nō extendit, nisi ad ea loca in quibus sunt iō dicit iure cōi pmissam alienationē, nisi vbi pticularis cōsue. hz cōtrariū q vl cōtra ea q cōiter cōclusit. §. in pncipio huius cōmēti circa pncipiū no. q vasallis est iterdicta oīs distractio t comertiū sup. re feudali absq. volūtate dñoz alīs feuda pdit t qcqd inde ɔsecutū fuit vt hic t. §. i. ij. §. i. prin. t. §. de vas. q ɔtra cōsti. lotba. feu. alie. t de ɔsti. c. q i ecclesiarū. t i spe. de feudis. §. qm. xv. xx. t ibi Jo. an. no. casū in q qs puniē ex suo ɔtractu lz nō valido t est ratio: q hic habetur respectus ad delictum: vt. l. iubemus. §. sane. C. de sac. san. ecc. t in aut. de non aliená. §. quia vero. alius secus vt tenet Bal. in. c. i. §. quo tēpore miles t de immunita. eccl. c. i. li. vi. idem dico si alteri mandasset conficiendum vt probatur in. d. l. iubemus. §. his quoq. iudicib⁹ cū ibi no. i gl. Et intellige predicta vera quando ex certa scientia hoc egrhat: q sciebat contractum esse probibitum. secus autē si ignorasset: quia tunc excusaret ar. ff. de actio et obli. l. ex maleficio in pn. t. ff. de penis. l. absentem. §. si. ff. loca. l. si ignorans. C. de tabularijs. lib. x. doc. t. videt tex. in. d. §. scribā. sz gl. si. hic querat t nō soluat facit q dixit Cy. in. l. cū ancille. C. de succes. aug. no. ex isto tex. in fi. casū in quo ex vna sola fellonia pena venit duplex imponenda. nam notarius non solum notatur infamia sed priuatur officio. Et est ratio q vna lex ipsas cōnexe pducit vt videmus in simili in. l. placet. C. de sacro san. eccl. Et dicit hic Bal. quod id qd dicitur de notario procedit in notario maiore aut in notario minore etate. quia re vera illud instrumentum est potius temerariū q falsum argumē. l. ij. C. si aduersus delictū.

Quinimo imperator hodie pro eodem excessu punit illuz tertia pena: q admittere debet manum vt nota. in. d. §. scribam. de qua materia quis possit puniri duplici pena dic vt per Bart. t doc. i. l. sanctio. ff. de penis t p Cy. in. l. nō dubiū. C. de leg. t Bal. in. l. in eū. C. de furt. † Quero cū glo. quale adiutoriū teneāt vas. pstare eoꝝ dñis existētibus in exercitu cū imperatore p corona suscipienda. t respōdet gl. q fm iura noua debēt eos associare aut mittere aliū loco sui eque idoneum t acceptabilem domino, vel saltem contribuere medietatē redditus vnius anni qui ex feudo colligit. t si vocatus legitime de qua vocatiōe cōstet p pares curie nō fecerit alterū predictoꝝ: tunc amittet feu. vt probatur in. §. firmiter. in ti. q. fe. in. §. si. lz olī statutū eēt aliter vt. §. de capi. corra. §. pe. t hoc vult iste glo. vsq. ad si. t hoc iure antiquo. dic vt dixi in d. §. pe. Quero cū glo. iiij. quid si vasal. alienat feu. cum voluntate t consensu domini an incidat in penam huius. l. t respōdet q non: q ista lex expresse loquitur quando alienatio est facta sine pmissu dñi. sec⁹ aūt si dñs ɔsētiret expsse vel tacite: q tūc valeret venditio. arg. l. ij. t. l. si apoi hecis. C. de remis. pigno. cum si. t hoc vult glo. vsq. ad ver. sed qd q bene loqtur, t eam doc. squūtur ad materiam huius gl. vide q plene dixi. §. q. mo. feu. amit. §. preterea vbi est similis gl. Quero cū vtā gl. qd si vas. vēdat fe. pñte domino t nō ɔtradicēte an videatur cōsentire ita vt teneat venditio t respondet ista gl. q sic vt talis psentia hēatur pro licentia arg. supra si inter vas. t do. lis oria. §. si. t pro ɔsensu expsso. ar. ff. de euic. l. quidā. t hoc est verū fm gl. quādo dominus sciebat q agebatur, alīs si ignoraret potius intelligeret errare q consentire ff. de iudi. l. ij. t intellige predicta procedere q̄tum ad casus nisi qñ vas. vendit ius suum q hz in feu. q nō potest vēdere sine licētia dñi vt hic quo casu sciētia t psētia bene operant ɔsensū vt. §. dixi t pbat in. l. sepe de re iudi. secus aūt si essemus i aliquo casu quo qs pōt vendere alteri in pudiciū vēdentis vt. ff. de ɔtrahē. ēp. l. rē alienā q casu patiētia nō induceret ɔsensū: cū dñs semp sciat ius suū vbiq. durare. l. gaius. ff. de pig. act. t hoc vult gl. vsq. in fi. q bene loquitur. t cū in vēditione feudi est necesse q interueniat tituls⁹ dñi accōmodādo votū suū intelligitur accōmodare ɔsensū sec⁹ si nō veniat i pstādo actū: q non est ibi titulus sui dominij quo casu nō videt ɔsentire: q semp ius suū durat nec requirit q ptestet cū prouidētia legis sibi sufficiat q reseruat ius suū. d. l. gai⁹ ad qd faci q plene dixi in. d. §. si. §. si de ine. inter do. t vasal. t q dixi in. d. §. pterea. oppo. cū gl. vi. ɔsistum tex. in fi. vbi dicitur q vas. cogitādo vel machinando facere cōtra tenorē hui⁹ ɔstitutiōis q puniri dz fe. ac ptio. t sic vt psupponere qd ex sola cita tiōe qs puniē q ē ɔ. l. cogitat. ff. d pe. so. dicit gl. q iste tex. timore hui⁹ cōtrarij pōt intelligi duob⁹ modis. pmo vnō qd iste vas. post cogitationē pcessit ēt ad actū alienā. t cōpleuit q patet: q iste tex. psupponit qd ex tali actu minuat vtilitas ipeij t dñorū q nō fieret ex sola cogitatiōe. Jtē q dum iste tex. subijcit qd careat ēt ptio rc. sequit t necessario q vēditio erat pfctā t istū intellectū sequit gl. t bene aliū intellectuz subijcit gl. vez quod hic sit vnus casus specialis in quo ex sola cogitatiōe qs puniat, vez q vasallus. amittat feudū. sz qñ vltra cogitationē processit ad actū venditiōis tūc amitteret nō solū feu. sed etiā pretium. t hoc voluit ista gl. vsq. ad fi. vnde cōcludo fm veritatē ad hoc vt habeat locuz pena huius. l. contra vasal. alienātes requiritur quod non solum perueniat ad actum alie. vel alterius illiciti commercij: sed q etiā tradāt rē venditā q: alienatio est act⁹ p quē dñiū trāsfert gl. l. i. de fun. do. t sine traditiōe nō trāsit dñiū vtile. ff. de acq. rer. domi. l. nuda. t. C. de pactis. l. traditionib⁹. q: tūc vēditio seu alienatio intelligit esse cōpleta t ita psuppo. ista gl. Cōsiderat eni q vasallus nō possideat q non possit seruire vel ustendicias soluere t ita tenuit. §. q. fuit pri. cā bñ amit. §. denique. allegādo auctoritates hoc. q hāc ɔclusionē. secuti sunt vt. §. i. ti. q d iure si post alie. rc. Sed qro an applicabit istud pciū videt qd emptori si fuit bone fi. alīs nō. sed applicabit fisco: q ipse emptor male fidei qui machinat⁹ est dz etiā puniri in amissione ipsi⁹ pcij p istū tex. vbi dicit aliqd machinari tētauerit rc. vt cōprehēdat tā emptorē q vēditorē. t de hoc plen⁹ no. ifra de pbib. feu. alie. p frede. §. i. vbi gl. se remisit t bñ loquit t dicatis vt ibi. Quero ab extra. si vasallus vēdiderit feu. ignorante dño t tradiderit ēptori sciēti. sz pmisit ipsi ēptori acceptāti q curabit t faciet qd dñs consentiet predicte alienationi iaz cōsūmate: t dñs postea non vult consentire, an habeat locū pena hui⁹. l. t dicit an. de iser. q sic poq ɔtus est iā illicit⁹ a pncipio nō pōt alia via circūscribi. ff. de tuto. t cura. dat. ab his. l. scire ops. in pncipio. t qcqd sequit ex eo vel ob id ē inualidū. d. l. nō dubiū. de legib⁹ t extra de fi. instr. c. iter delectos. t extra de cōsti. c. iiij. facit. l. i. §. eū q. ff. de cōstituta pec. vt nāq. fieri fraus legi de ɔtu ad ɔtū p ut alibi videm⁹ l. i. q̄uis. §. q cū esse. ff. ad velle. secus aūt si dicta pmissio fieret sup cōtractu licito: q tunc obligaretur insti. de inuti. stip. §. si quis alius.

† Vasallus i iuramento fidelitatis debet semp exceptare t pponere psonā dñi antiquioris sicut exceptuat psonā imperatoris.

ria paciẽtia cũ etiã oĩno nõ possit ɔtradicere iperator talib⁹ po-
tentijs facit quod no. Bar. in extrauã. ad reprimẽ. in versi. toti⁹
orbis. Hosti. in summa i ti. de offi. or. §. ij. ver. sed ⁊ imperator. An
ge. in. l. q. ff. de rei vend. ⁊ fundatur ista opin. super dicto. c. cũ non
liceat de prescrip. ⁊. c. nulla. xc. di. quia quis nõ potest prescribere
vt sit acceptabilis ⁊ sine capite. l. cõparuit. C. de prescri. xxx annorum.
vbi contra ea que sunt suppreme potestatis non currit aliqua pre
scriptio. Et ita per illam. l. firmat Bald. in. l. ex cautorem. in fi. col.
C. de execu. rei iudi. Sed contrarium te asit glo. in si. de pa. pote. §.
j. vbi videtur innuere quod francigene prorsus sint absoluti a ro-
mano imperio. Bald. in. c. ij. de duo. fra. de no. bene inue. Spe. in
ti. de appel. §. nunc tractemus in princip. Quare andre. de iser.
in preambulis huius libri in sua quarta. q. diffuse hanc questio-
nem examinando tandem concludit quod rex aut populus qui
diu stetit in libertate sua imperatore vidente ⁊ inuito ei obediẽs
erit liber. quia ⁊c. facit quia videm⁹ ecclesie romane posse prescri
bi centum annis vt. C. de sacro sanctis ecclesiis. l. fin. in autẽ. quas
actiones. ⁊ extra de prescrip. c. ad audiẽtiam. vnde in talibus qui
tanto tempore steterunt immi exempti ab imperio non videtur es-
se dubium aliquod si non tenetur obseruare leges imperatorum
quibus non obediunt neq3 obedire tenẽtur, nisi quatum esset ra-
tionalibus tunc non quia leges imperatorum sed quia rationabi-
le est quod dictum tenetur obseruare. ⁊ ita concludit ipse sed do.
Ray. non sequitur hãc opinio. imo tenet distincte quod reges
nullo modo possint allegare se prescripsisse vt nõ sint sub impe-
rio romano quia subiectionẽ nõ potest prescribi per. l. comperit.
C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. c. cum non liceat. de prescrip. hoc ide3
tenet Hosti. de ne ⁊ . in preambulis huius libri ⁊ adducit autorita-
tem Cy. in. l. j. C. de prescrip. lon. tempo. ⁊ respõdet ad. l. fi. ⁊ autẽ.
quas actiones. Cy. quia non loquitur in his que spectant ad iu-
risdictionem seu dominium que in signum dominij seu subiectio-
nis prestãtur: quia etiam in talibus non procederet prescriptio
contra romanam ecclesiam vt extra de scrip. c. accendentes de re
iudi. c. cum super ⁊ pro hoc alleg. Jaco. de bel. in autẽ. quomodo
opor. episcopos i prin. col. ij. j. Similiter Bar. in gl. sequitur opi.
huius glo. in. c. per venerabilem extra qui fil. sunt legi. super ver.
cognoscat dicẽs quod rex francie in temporibus superiorem mi
nime recognoscit scilicet de facto de iure autẽ subest romano im
perio. vij. q. j. c. in apibus. ⁊ ibi glo. hoc idem tenet glo. in. c. vene
rabilem de elec. vbi dicit quod omnes natio nes sub imperio sũt
⁊ tex. lxiij. di. ego Ludouic⁹. ex his dicit glo. in. c. super specula. ex
tra de priuile. quod leges imperiales debent ab omnib⁹ obser-
uari de iure. l. leges. C. de legibus. licet de facto ab omnibus non
seruentur Innocen. tamen expresse tenet in. c. per venerabilem.
qui fil. sunt legi. quod francigene subsunt de iure pape. Sed circa
predicta reperio Barto. in suo tractatu ad reprimeñ. in gl. orbis
sic dicere quod regularitas totius orbis conquiescit in principe:
licet maior pars mundi hodie non obediant principi: quoniam
istud est de facto licet de iure secus sit. nam licet alicuius particulare
dominium non sit suum. tamen verum est quod censetur in vni-
uersali dominus quia regio est totum: licet vnum pecus non sit
suum vt. ff. de rei vendi. l. ij. ⁊. iij. ⁊ per hoc patet quod imperator
recte dicitur dominus mũdi, scilicet vniuersalis. licet singuli sint
domini suorum prediorum. l. de precario. ff. ad l. rodia3 de iactu.
⁊. l. bene a zenone. C. de quadriẽ. prescript. vnde a possessore ipse
posset vendicare mundum per dicta iura nec est opus quod om-
nia sint sua de, quo in proemio digestorum i princ. imo vere om-
nia sunt sua vniuersaliter considerando. Sed partem cõtrariam
visus est tenere Bar. cõmuniter maxime in. l. hostes. ff. de capti-
uis in. l. j. §. de qua. ibi Angelus. ff. de post. in. l. infamem. ff. de pu-
blic. iudi. in. l. acta. §. de amplianda. ff. de re iudi. in. l. proxime. ff.
de his que in testa. delen. pa. in. c. cum venisset. de iudi. in. c. cum te.
de re iudi. in. c. cũ contingat de foro cõpe. in. c. innouamus p illu3
tex. de cẽsi. ⁊ in. c. nouit de iudi. ⁊ voluit Jo. an. de belona. in sum.
de feu. in ti. qui. imo. ⁊ cau. feu. amit. ver. item nunquid prescirp.
Saly. in d. l. comperit. Bar. in consi. clxxxix. Lu. i. cle. j. ver. vt il-
lud de iureiu. ⁊ in cel. past. versi rursus. ⁊ versi. vt illud de re iudi.
Jmo. in. c. auditis. de prescri. rotam decisio. ccxxix. q̃ incipit. itẽ
si dicamus ⁊ Barto. consi. clxxij. quod icipit ex facto proponitur
Bald. in questione per eum disputata que incipit quedam ciui-
tas ⁊ pro ista opi. est text. in d. c. per venerabilem. non enim papa
approbaret sibi submissionem regis francie factam sine cõsensu
imperatoris, nisi de iure rex frãcie sit exemptus ab imperio facit
c. cum persone. de priui. lib. vi. vbi per prescriptionem queritur ex
emptio a superiore. ⁊ hanc opin. credo posse de iure sustineri ita
tenet Oldra. in consi. cxliij. quod incip. ad obiecta ⁊ cardi. in cle.
pastoral. de censi. ⁊ Oldra. consi. cxxi. incipit vt eius de quo q̃ri-
tur Ludo. de roma in rubrica. C. qui admitti. ⁊ facit tex. in. c. super
quibusdam. §. preterea de verbo. signifi. l. hoc iure. §. duct⁹ aque
ff. de aqua quoti. ⁊ estiu. facit quod vult Bal. in. j. consti. C. ⁊ in. l.

ex hoc iure. ff. de iust. ⁊ iu. in. ij. colum. ⁊ in proe. digestorum. in. iij.
col. ⁊ in. leg. j. ff. de offici. prefec. vrb. vbi fatetur quod rex francie
non subest imperatori. ⁊ facit quod vult Bald. in. c. j. de iudi. in
iij. colum. non obstat ar. in. c. cum non liceat. ⁊. c. nulla quia fateor
quod per prescriptionem non potest quis prescribere aduersus
obedientiam sui superioris quia esset per vsurpationem velle fa-
cere se acephalum sed prescribere exemptionem ab imperatore ⁊
illam plenitudinem potestatis q̃ habet imperator quasi transfe-
rendo in alium prescribere adeo vt ei non subsit cum per priuile-
gium hoc concedi possit ⁊ etiam tacita approbatiõe populorum
hec plenitudo potestatis pluribus communicatur vt vidim⁹ plu
ries fuisse duos imperatores. l. duo fratres. ff. de iure patro. §. est
⁊ aliud. insti. de don. . . cuius si non videtur prohibitum cursu tanti
temporis cuius initij contrarium non est in memoria hominum.
d. §. preterea. ⁊. d. §. ductus aque. ⁊ facit glo. ad predicta in cle. j. in
ver. reges circa fin. de iureiur. ergo ex tali prescriptione potuit rex
francie vel alius rex prescribere vt nõ sit subiectus imperatori. et
si tenemus quod tenuit Oldra. in consi. lxix. quod incipit consue
uit dubitari quod imo imperator non sit dominus totius mun-
di nec fuerit vnquam in pacifica possessione talis dominij vniuer
salis. sed papa sit omnium dominus vt etia3 late disputauit in. c.
nouit de iudi. post Paul. ⁊ alios modernos ista questio nullam
habet difficultatem pro ista parte. sed tenendo opi. legistarum qd
sit dominus vniuersalis totius mundi. l. de precario. ff. ad. l. ro-
diam. de iactu. l. bene a zenone. C. de quadrien. prescri. tũc stat dif-
ficultas ⁊ est ne. esse venire quod ex prescriptione tãti tẽporis cu
ius initij contrarium in memoria non exstit sit quesita regi fran-
cie ⁊ similibus regibus exemptio vel libertas ab imperiali pote
state ⁊ plenitudine. ⁊ dum dicitur nõ potest quis prescribere vt sit
acephalus. d. c. cum non liceat. ⁊. c. nulla respondeo quod tales re-
ges non erunt acephali quia cum papa habeat vniuersalẽ supe-
rioritatẽ etiã in temporalibus vt in extraua. bonifacij vnam san-
ctam. licet actũ iurisdictionis in tpalib⁹ papa pmittat imperatori
Old. consi. clxx. incipit questio est vtrum imperium in si. ebar. ta-
men ex quo tanto tempore in istis regibus imperator non exer-
cuit iurisdictionis actu3 videtur quasi per obliuionem amisisse
quasi possessione3 ⁊ superioritate3. . . tales reges. vt no. per Inn.
in. c. olim. el. ij. de resti. spo. in. c. querelam. de elect. ibi Bal. in. ij.
col. ⁊ amisso isto actu exercitij per negligentiã imperatoris reuer
titur hoc ius superioritatis quo ad istos reges ad papam ⁊ con-
solidatur habitus cum actu. ⁊ videntur agnoscere ipsum papam
in superiorem, etiam quod temporalia tales reges. sicut videm⁹
vacante imperio exercitium imperij reuertitur ad papam. c. licet
ex suscepto. ⁊ ibi Inno. ⁊ alij de fo. compe. Bald. in. executorem
l. fi. C. de execut. rei iudica ⁊ facit qđ vult Bald. in pace constas. in
verbo concessimus in fin. ⁊ sic isti reges non sunt acephali. sed
habent caput suum. s. papam ⁊ non possident seipsos vt liberos
sed ex quo profitentur se christianos profitentur etiam se subie-
ctos pape in temporalibus ⁊ spiritualibus: dicta extraua. vnam
sanctam. nec curandum puto an papa exercuerit actum tempora
lis iurisdictionis super eos. quia sola professio cõstituit quasi pos
sessionem superioritatis omnimodam in papa. l. non nudis. ⁊. l.
non epistolis. C. de proba. facit quod no. Bar. in. l. cum falsam. C.
de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ dum dicitur ergo in. c. cum non liceat proce
dit prescriptio quia presumetur subiectus pape. Solu. ibi solum
opponebatur prescriptio contra obedientiam directo nec allega-
bat se subiectum alterius. ⁊ sic apparet de manifesta inobedien-
tia nec iuuabat se exemptione ⁊ subiectione papa. nec in prescri-
ptione tanti temporis cuius initij memoria non est in contrariũ
attenditur superioris scientia alter. c. j. de prescip. li. vi. Bar. in. l.
j. C. de bo. va. lib. x. intelligenda enim sunt predicta secundum de-
terminationem sancte matris ecclesie videlicet quod post aduẽtũ
dictũ imperiũ qđ ante depẽdebat a solo deo: nũc post dictũ aduẽ
tum in eius vicarium scilicet papam. ⁊ per papam transfertur in
principem secularem. vt in dicto capitulo venerabilem extra de
electio. in. c. nouit de iudicijs in. c. per venerabilem. qui filij sint le
gi. ⁊ imperator non habet terras ecclesie gubernare, sed defẽdere
eas conseruando iurisdictionem ecclesie ⁊ temporalis gladij po-
testatem ⁊ exercitium a papa suscipit dicto. c. per venerabilẽ. sicut
omnes planete ⁊ luna solis radijs refulgẽt: ita imperator potesta
te sibi collata a papa capitulo solite de maio. ⁊ obedi. capitulo cũ
ad verum capitulo. si imperator. lxix. dis. ⁊ habetur in dicto capi-
tulo nouit. ⁊ in clementina. j. de iureiurando ⁊ amittente quouis
modo imperatore hunc actum exercitij iurisdictionis tempora-
lis actus iste consolidatur cum habitu qui est penes papam. nec
videntur isti reges erigere cornua. vt sint acephali. sed illud exer-
citium quod habebat super eos imperator suscipere ex tacita ei-
us tolerantia ⁊ papam habere vt superiorem. ex quo in obedien-
tia romane ecclesie perseuerant que obediendis hic infert vt di-
ctum est quod ipse papa sit caput omniũ etiã in tẽporalib⁹ ⁊ ipsi

membra sua. nec obstat quod forte nunq̄ papa exercuerit actum temporalis iurisdictionis super eos. qr reseruando ꝛ viendo spūa lē superioritate cōseruat ꝛ temporalē accessoriam. c. j. §. si quis de manso. ꝟ. de cōtro. inue. c. j. ibi no. Bal. ꝟ. de cap. qui cu. vē. ꝓterea licet superior non deducat superioritatē ad actū. qr non oportuit non per hoc perdit suā superioritatem. c. licet. ꝟ. si de feu. fue. ꝯtro. ꝛ ibi dixi negari non potest quia tacita patiētia ꝛ neligentia imperatoris ꝛ patiēdo illos se gerere ꝓ liberis ꝛ exētis videatur neglexisse eos. l. clam possidere. §. qui nundinas. ff. de acqui. pos. et talis potestas nō dico euanescat, nec i istis regibus residat sed actus reuertitur ad habitum. ꝛ sic ad suū superiorem ꝛ hunc actū exercēt reges predicti vt ipsa quasi ꝓmissa pape ꝛ facti quia res de facili reuertitur ad naturam suam. l. si vo. §. pactus ver. ātē omnia. ff. de pact. c. ab exordio. xxxv. dis. ꝛ pro cōfirmatione huiꝰ mee ꝯsiderationis facit ratio decidendi quā ponit doc. ad. c. j. de feu. maxime Imol. in. iij. ꝛ. iiij. col. ibi. nā ex quo res reuertitur ad naturale suum toleratur ibi ꝙ fructus non computantur in sortem a domino cui feu. fuit pignoratum, quod tamen est contra regulas iuris. l. j. ꝛ. ij. C. de pig. ac. ꝛ si dicatur ratio tibi erat quia dominus remittebat seruitia. respondeo ꝙ illa non est fundamentalis ratio pone enim ꝙ pignoraretur res alteri q̄ dn̄o q̄ vellet relenare vasal. a seruitio an computarentur fructus in sortem. certe non quia ille tex. solum loquitur de domino ꝛ casus in. c. conquestus de vsuris. fundamentum est ergo quia res reuertitur ad dominium directo adeo toleratur quod alias non toleraretur quod fructus rei pignorate non computentur in sortem. ita hic ex quo iurisdictio ꝛ exercitium reuertitur ad suum habitum tolerēt ista prescrip. contra supremam potestatem. ꝛ ex predictis potes modo colligere an frā. ꝛ gene vel ceteri reges nō obedientes de facto subsint imperatori de iure Oppo. cum glo. magna i prin. ꝙ immo quis obligatur stare iuramento si sit. ī. etatem. xviij. annorū vt ꝓbatur. ꝟ. eo. §. item sacra. vbi patet ꝙ sufficit ꝙ sit pubes. So. dicit glo. quod isti sūt casus diuersi: quoniam hic loquitur de iuramēto generali quod prestatur iudici de seruanda pace. Ibi loquitur de iuramēto quod specialiter quis facit aduersario super suo contractu. per hoc est expedita gloss. vs. quod ver. sed quid q̄ bene loquitur ꝛ latius declarabo in se. q. † Quero cū dicta glo. iuxta ꝓxime dicta quid si pubes factus minor. xviij. an. fecerit pacem cū inimico suo ꝛ iurauit eam seruare an si eam non seruauerit incidat in penam huius legis ꝛ ista glo. dubitatiue respōdet arguēdo pro ꝛ contra ꝛ primo quod non teneatur ipse minor vt potiꝰ distraere quam contraere remittendo per pacem aduersario suo iniuriam sibi illatam. vnde nō videtur obligari per. d. §. item sacramēta. similiter non tenetur per istuꝫ tex. cum imperator nō astringat iurantem nisi in etate. xviij. anno. In contrariuꝫ arguit glossa quod imo tunc in dicto casu tenetur pena huius legis cum suum iuramētum habeat ipsum obligare pro maiore per. d. §. sacramē. secus autem in iuramento generali pacis de quo hic: quia tūc minor. xviij. an. iurando nullo modo contrahit nec obligatur. ꝛ sic fortius operatur sacramētum in specie adhibitum super suo negotio q̄ prestitum iudici i genere super pace generali cum multa sint licita in genere ꝛ hoc voluit illa gl. allegādo plures cōcor. vsqꝫ ad ver. notabis. Quero subsequenter cū dicta gl. an minor. xviij. an. qui non est habilis ad iurādum pacem proni hic sit habilis ad pugnam faciēdam cum sua persona. ꝛ respondet gloss. sumēdo arg. ex isto tex. quod non quia in pugna est necesse quod qui vult pugnare iuret domino. primo quod non petit pugnam irato animo ꝛ cā fatigandi aduersarium sed ex certis presūptio. quas aduersus ipsum habet vt in lombardia in ti. qualiter quis se defen. deb. in. l. si. secūdum quod iurat, est quod nō portat secū herbam vel aliam rem que pertineat ad maleficium vt in. d. tit. in. l. nullus campio. que iuramenta non videtur posse protestari per minorem. xviij. annis sed tu intelligas determinationem huius glo. procedere, secundum doc. quando traheretur inuitus ad pugnam. secus autem si ipse prouocaret alium ad pugnam quia nō cogeretur iurare cum posset in necessitate. l. si fide. §. si necessaria. ff. qui satisda. cog. quia in delictis non datur adultis venia. l. auxilium. ff. de minori. ꝛ de hac materia pugne dic vt plene dixi. ꝟ. de pace tenen. §. i. ꝛ quod no. in. §. similes.

1 ☞ Ius potest sibi dicere vnusquisqꝫ sua propria autoritate dū tamen adeat iudicem competentem pro consequendo suo iure.
2 Debitore meo fugiente cum re mea ꝛ mihi debita si non habeo copiam iudicis, an possim sibi illam auferre absqꝫ pena.

Si quis vero.

Postq̄ imperator declarauit suā itētione. ꝟ. proxime vt pax ꝑpetuo seruetur. nunc tollit vnam dubitationem circa predicta vcꝫ si alicui volēti viuere in pace fiat iniuria in rebus vel in persona quid debet ipse agere in hoc vt non videatur pacem rūpere. ꝛ respondet quod debet adire iudicem competentem coram eo iusticiam petere. ꝛ ita consequi ius suum. Et hec est intētio huiꝰ litere. no. 1 † ꝙ non quilibet sua autoritate potest sibi ius dicere sed debet adire iudicem competentem pro suo iure consequendo si in causa ciuili siue in criminali vt. l. nulꝰ. C. de iudi. vnde. ꝛ in. l. si quis in tantā. C. vnde vi. ꝛ in. l. extat. super verbo iudice. ꝛ quod ibi per doct. ff. quod metus causa. ꝛ cano. ꝛ in Spec. de criminalibus ꝛ eorꝫ cog. 2 sub rubrica de accu. §. i. ver. hoc tamen fallit. † Quero cū gl. q. quid si debitor meus fugiat cum re mihi debita ꝛ non habeo copiam iudicis, an possum propria autoritate sibi auferre res absqꝫ pena ꝛ quidam dicunt quod sic per. l. generali. C. de decurio. lib. x. sꝫ gl. ista determinat quod non possum violenter ei auferre rem. sed bene possum eum debitorem detinere donec ipsum iudi. ꝛ presentē. per. l. ait pretor. §. si debitorem. ff. que in frau. credi. ꝛ per no. in. d. l. extat. ꝛ hoc voluit ista gloss. vsqꝫ ad vers. sed quod. sed tu in hac questione sic dicas secundū Bald. ꝛ And. de iser. quod aut ipsa res est ipsius capientis. ꝛ tunc potest ei auferre. d. l. ait pretor. §. si debitorem. ꝛ. l. emptor. ff. de act. emp. aut non est capientis sed est debita obligatione personali: ꝛ tunc potest capi ipse cum dicta re ꝛ presentari iudici vt in. d. l. si. C. de male. ꝛ mat. h. sed si fugiat sine re. tunc adhuc potest ca. ꝛ iudi. presentari: vt. ff. de furt. l. inter. §. qui furem. cum ibi no. insti. de acti. in princi. ꝛ in. l. i. C. de decu. vel co. Nam ꝛ in ipso actu deliquendi quilibet posset ipsum capere ꝛ iudi. presentare. ar. ff. de adul. l. capite quinto. l. iiij. ff. de tur. sm Bal. de quo plene per ipsum in. l. admonendi. ff. de iureiu. cano. in capitulo cum non ab homine. ꝛ in capitulo et si clerici in principio. de iudi. ꝛ vide quod dixi. ꝟ. de consue. rec. feud. §. j. quinimo si esset clericus posset incontinenti capi ꝛ episcopo presētari sm Ioan. and. in. c. vt fame. de sen. excommu. non autem ex interuallo nisi de licentia episcopi per not. in. d. c. cum non ab homine. extra de iudi. ꝛ tenet Bald. quero subsequenter cum dicta glo. quid si tenens rem meam non fugiat, verumtamen eam nolit restituere, an propria autoritate posset sibi auferre. ꝛ respondet glos. quod non per istuꝫ tex. nisi res esset tēpore peritura quia forte est actio iniuriarum que durat anno. l. si non conuitij. C. de iniur. nec possum copiam habere iudicis. tunc debeo protestari ac interrumpere solenniter dictam presumptionem seu vsucaptionem secundū formā. l. vt perfectius. C. de anna. excep. ꝛ hoc vult ista gl. vsqꝫ ad si. que bene loquitur. ꝛ intellige predicta, nisi incontinenti vellem recuperare. quia tūc bene possem per. l. vt vim. ff. de iusti. ꝛ iu. secūdum Andr. de iser. dixit tamen Barto. in. l. si alius. §. bellissime. ff. quod vi aut clam quod in istis ciuitatibus que recognoscūt superiorem si vna ciuitas occupat bona alteriꝰ ciuitatis potest per viꝫ recuperare quia iudicis non est copia vel quia imminet graue periculum in rebus meis vt ibi Barto. vt. d. l. nullus. ꝛ ad predicta commendat Bald. hic glo. nota. panor. in. c. olim causā. de resti. spo. Bald. in. l. ij. §. post originem. ff. de orig. iur. facit gloss. in. l. generali. C. de tabula. libro. x. in capitulo ius gentium. j. dist. Inn. in capitulo. j. de immu. eccle. floren. in. l. j. §. j. ff. de seru. vrb. prediorum.

Si quis vero.

Imperator volēs suaꝫ pacē supra scriptam custodiri statuit in isto. §. penam aduersus violatores dicte pacis limitando eas secunduꝫ gradus ꝛ statum delinquentium prout in hac litera declaratur. hoc dicit. Nota quod maiori pena puniuntur nobiles q̄ ignobiles ꝛ maiores in dignitate q̄ minores: ꝛ est ratio secundum Iaco. de bel. quia quanto quis maior est vel maiori dignitate fungitur tanto magis dicitur peccare ꝛ contemnere videtur vt. C. de epis. ꝛ cle. l. presbyteri circa fi. c. homo. ꝛ dis. c. precipue. xi. q. iij. quod est verum secundum Baldum hic quando tractamus de pena pecuniaria. secus autem si tractamus de pena corporali. quia tunc minores ꝛ ignobi. punirentur maiori pena. de qua materia dic plene per Cy. ꝛ doct. in. l. nemo clericis. C. de sum. tri. ꝛ quod dixi. ꝟ. de pace. in. §. si quis miles. in. j. no. ꝛ Barto. in. leg. quedam delicta. ff. de pe. ꝛ extra de pe. c. graue. No. quod ex eodeꝫ delicto quis non solū condemnādus est ad penam pecuniariam congruentem delicto, sed etiam condemnandus est ad emendandum damnum parti lese ꝛ iniuriate vt hic. ꝛ in. c. j. extra de iniur. ꝛ dam. dato. ꝛ dixi. ꝟ. de pace te. §. si quis aliquem in notabi. Quinimo fortius in casu nostro poterit puniri etiam pena corporali si delictuꝫ perpetratum mereatur dictam penam vt hoc eadem. l. in. §. se. ꝛ in. §. homicidium. ꝛ hoc tenuit glo. hic posita in fin. que per hoc remanet expedita ꝛ bene loquitur: quia vnum delictum scilicet violationis pacis non impeditur per aliud delictum scilicet homicidij vel alterius nec econtra: vt. l. nunq̄ plura. ff. de priua. delict. secundum And. de iser. Quid si facta sit pax vel treuga inter duos inimicos ꝛ vnus istorum offendat fratres vel coniunctos alterius an videatur incidisse in penam adiectam in compositione pacis ꝛ Iaco de ardi. disputat istam questionem lege de pace te. sub rubrica. an si fecerit pacem ꝛc. vbi arguit ad partes ꝛ tandem inclinat vt videatur in penam incidisse argu. ff. de ope. lib. l. si liber artem. ꝛ de of. prefe. pre. l. j. §. cum patronus. cum simi.

1 Damnatus propter leuem iniuriam, an efficiatur infamis.
2 Partiales ciuitatis inferentes sibi inuicē iniurias, an teneantur sibi resarcire damna.

Iniuria. Declarat ⁊ statuit q̄ predicti violatores pacis vltra predicta etiam penis legalibus puniantur pro iniuria, vel violatione pacis. ⁊ hoc vult vsq₃ ad. §. iudices. ⁊ aduertite: q: magni effectus est ista declaratio vt ex eodē delicto puniatur quis ⁊ de pacis violatione per predicta ⁊ pena iuris cōmunis que remanet: vt hic text. declarat. nam in hoc videmus illud: q: dato quod in actione iniuriarum pretoria excludatur agere volens per lapsum anni. l. si non conuitij. C. de iniurijs. §. pena insti. de iniurijs. ⁊ etiā in ciuili actione iniuriarum que. l. cornelia datur fm cōmuniter cano. etiam iniuriarum passus excludatur lapsu anni vt vult late Jo. an. in addi. ad spe. in tit. de iniur. in prin. hosti. Jo. an. ⁊ alij in. c. ea noscitur. de sen. excō. gloss. in insti. de iniurijs. §. sed lex cornelia in. l. si cum exceptione. §. j. in v. vel. ff. quod me causa in. l. ij. C. de non nu. pecu. insti. de perpetuis ⁊ tempora. act. in prin. tamen supererit remedium hoc ipsi offenso vt agat pro pace violata iuxta premissa facit q̄ not. Bar. in. l. senatus. ff. de accu. in. l. certi condictio. in prin. ff. si cer. pe. tamen ne incidatis in errorem, attendite quod imo actio iniuriarum que nascitur pro iniuria reali. ⁊ sic ex. l. cornelia est perpetua non annal. ita tenet gloss. in. d. l. si non conuitij. ⁊ ibi Jac. de arena Cy. in. iij. q. Bal. ⁊ saly. ⁊ ita tenet hostien. in summa de iniurijs. §. qualis gl. in. l. lex cornelia. in prin. ff. de iniurijs. ⁊ ibi cum ea simpliciter eam referendo transit ibi Bar. recte intuenti ita rota decis. cxl. que incipit item pro iniurijs. bellamera deci. clxx. que incipit actio. tamen competens ⁊ pro hac opi. est regula quia ciuiles actiones sunt perpetue, pretorie vero sunt annales insti. de perpetuis et tempo. actio. in prin. nec ob. ar. quo mouetur Joan. an. dum dicit actio iniuriarum infamat. l. athletas. §. si. ff. de his qui not. infa. ergo restringi debet vt finiatur anno: q: non v₃ consequentia infamat. ergo restringenda est vt finiatur anno ad tollendam cū consequentiam sufficit dare instantiam. c. sicut v. geri. j. q. j. glos. in l. creditoris. ff. de ope. no. nun. tolle instantiam actio furti infamat. d. l. athletas. §. fina. ⁊ tamen non finitur anno. §. j. insti. de perpe. ⁊ tempo. actio. no. quod lex noua quantumcunq₃ penalis potest etiam reseruare penam legis antique. facit. l. quoties. ff. de actio. ⁊ obliga. de qua materia per doc. in. l. senatus. ff. de accu. per Cy. in. l. iij. C. de sepul. vio. ⁊ Bald. in. l. non est nouum. ff. de legi. ⁊ probatur. ℑ. de pa. tenen. in princi. nam violator pacis tenetur primo ad penam pecuniariam secundum qualitatem sue conditionis vt. ℑ. §. prori. in principio in fi. item ad penam congruentem de iure communi pro delicto per ipsum perpetrato in dicta violatione pacis: quoniam si violando pacem commisisset furtum puniretur pena furti. si homicidium puniretur de homicidio. si iniuriam puniretur de iniuria. ⁊ sic de similibus vt dixi. ℑ. in. d. §. prori. in vlti. notabili. quero cum gloss. j. que pena veniat imponenda pro iniuria illata dicite vt per Barto. in. l. lex cornelia. §. j. in. l. iniuriarum actio. in prin. ff. de iniur. ⁊ insti. de iniuri. §. in summa. ⁊ §. penam. post Bald. quero. nunquid iniuria que non cadit in speciale nomen delicti tamen cadit in atrocitatem facti vt si quis dat vnam alapam potestati alicuius terre propter singularem inimicitiam quam habet cum eo possit capitaliter puniri. respondeo sic. nam pene arbitrarie extenduntur vsq₃ ad mortem inclusiue propter excessum facinoris. ita est glo. ordi. insti. de iniur. §. in summa ⁊ dicit Inno. quod propter emergentes casus licitum est leges transgredi vt ipse no. de constitu. c. j. 1 † quero an propter leuem iniuriam damnatus efficiatur infamis. respondeo quod non vt no. Inno. extra de re iudi. c. cum te. alias secus si non leuis esset. §. si. l. athletas. ff. de his qui notam. infami. quid si primo pro iniuria illata sit actum actione iniuriarum ciuiliter an potero postea agere criminaliter pro eadem iniuria conclude veritatem quod vna ⁊ altera tollatur quando vtraq₃ tendit ad vindictam. secus si vna tendat ad vindictam ⁊ altera ad rem familiarem: ⁊ ita not. in. l. quod senatus. ff. de iniurijs. ⁊ de hoc ibi plene traditur. ⁊ in. d. l. si tot. §. j. ⁊ in. l. j. quando ciui. act. crimi. preiudi. ⁊ in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui not. infamia. Quero cum glos. ij. de pluribus simul quid sit furtum. ⁊ vnde dicatur. Item quis sit fur. Item qualiter puniatur tam ciuiliter quam criminaliter ⁊ tam de iure antiquo quam de iure lombardo. ⁊ in iure nouissimo. Et ad omnia respondet ista glo. per modum summe. ⁊ recita prout in ea: q: clara est vsq₃ ad fi. sed tu aduerte ipsam iuxta fi. dum expresse tenet quod per. §. si quis quinq₃ solidos. supra de pace tenen. quod debeat fur pro quinq₃ solidis laqueo suspendi ⁊c. quia hoc ibi expresse reprobaui dicens quod ille. §. corrigitur per istum text. q̄ pro furto legitime puniatur. ⁊ ita obseruat consuetudo dixit gl. sequens in fi. sui ⁊ videas. ⁊ de hoc plene dixi in. d. §. si quis. quero cum gl. iij. secundum quas leges debeat quis puniri pro iniuria ⁊ furto commisso, an secundum leges antiquas romanas, an secundū leges nouas an secundū leges lombardorum. ⁊ omissis que hic p gloss. de carolo ⁊ pippino de quo seriosius habetur. xv. q. vj. c. alios. ⁊ per glo. in. c. venerabilem. extra de elec. respondeo ad questionem propositam. licet ipsa se inuoluat quod non punietur secundum leges lombardorum. quia non sunt in hoc recepte pro legibus communibus ⁊ generalibus: sed punietur per legem huius imperatoris que. ℑ. de pace tenen. que est lex generalis ⁊ pro. l. imperiali. ⁊ generali habetur poterit pro iniuria quis puniri vt reperitur ibi casus expressus quando illata est iniuria. j. pacem, ⁊ poterit plus ⁊ minus secundum quod arbitrabitur iudex considerans alijs circunstantijs de iure cōmuni que cōsiderande sunt secundum quod dicitur institu. de iniurijs in. §. atrox. quoniam iste tales considerationes etiam. in. l. noua recipiende sunt: cū non reperiantur reprobate. l. precipimus. C. de appel. patet etiā qualiter imperator non restringit se ad illam solam penam sed voluit quod isti puniantur secundum leges ⁊ dixit leges in plurali numero vt patet. ℑ. in. §. prori. in fi. eodem modo dicit glo. fore dicendum in pena furti. quero an iniuriatus teneatur remittere iniuriā intellige quod sic quo ad rancorem non quo ad damnum ⁊ interesse Barto. in. l. si tibi. §. quidam. ff. de pa. ⁊ ibi ponitur questio in oratione dominica pater noster. ⁊ per Bal. in. l. non solum. 2 §. iniuriarum. ff. de iniurijs. ⁊ per glo. de mal. c. si. c. j. † Quero si partiales vnius ciuitatis inuicem inferant sibi iniurias, an teneantur resarcire damna dic quod sic per partem que iniuste egit vt extra de iniurijs. c. in nostra. ⁊ per Inn. in. c. si. quod metus causa Bal. hic.

1 Homicidium committens infra tempus pacis constitute punitur capitali sententia.
2 Mutilans membrum alicui infra tempus pacis edictum legaliter punitur.
3 Homicida ⁊ pacis violator si post perpetratum homicidiū recipiat fugam quid fiet de bonis suis.

Homicidium. Violator pacis nō solum punitur pena pecuniaria ⁊ emēdatione dāni. quinimo etiam si committeret homicidium puniretur de homicidio, vel si amputaret membrum alicui puniretur ex tali mutilatione vel committeret quodcunq₃ aliud delictum punietur pena condigna illi delicto secundum statuta legalia. hoc dicit. 1 † no. quod committens homicidium infra pacem constitutam punitur capitali sententia vt hic. ⁊. ℑ. de pace tenen. §. j. quinimo etiam de iure communi capite puniuntur homicide vt. ff. ad. l. j. corne. de sica. l. iij. §. penul. ⁊ insti. de pub. iudi. §. item lex cornelia. ⁊. l. iij. C. de episco. audien. qualiter autem ista pena capitalis intelligatur dixi in. d. §. j. in notabili ⁊ ista pena capitali non solum tenetur ille qui vere commisit homicidium, sed etiam ille qui iuit causa telo cum occidendi sed non potuit. l. is qui cū telo. C. ad. l. corneli. de 2 sicca. † no. quod mutilans membrum alicui. j. pacis edictum debet legaliter puniri pena autem legalis pro mutilatione membri erat olim pena talionis, vel similitudo supplicij hoc est membrum pro membro, scilicet manum pro manu pedem pro pede ⁊c. vt institu. de iniur. §. pena. hodie vero pro tali excessu non solum debet manus amputari. cum etiam pro solo vulnere hec pena sit statuta similiter vt. ℑ. de pace tenē. §. si quis alium. verum etiam in plus poterit puniri si qualitas criminis hoc exigat consideratis circunstantijs de quibus. ℑ. dixi in. §. prece. ⁊ probatur in. d. §. pena. ⁊. ff. de pe. l. hodie. ⁊ de priua. delic. l. si. quinimo possit quoq₃ capitaliter puniri si animo occidendi mutilauit membrum vt dixi. ℑ. in prece. not. ⁊ predicta omnia procedūt qñ ex proposito ⁊ voluntate delicta fuerīt cōmissa. secus autem si animo defendendi vel casu. l. j. C. de sica. ⁊ hoc voluit tota glo. ij. hic posita que bene ⁊ optime loquitur fm Andr. de iser. ⁊ Jac. de bel. vt statim patebit. oppo. cum glo. j. in ver. ⁊ hoc verum ⁊c. quod imo ex homicidio perpetrato etiam infra pacem quis non puniatur, prout est casus. ℑ. de pace te. §. j. Solu hic fecit sponte. ibi ex necessitate ad sui defensionem. quo casu non tenetur quia licitum est vim vi repellere. l. ij. C. de sica. ⁊. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ hoc vult gloss. vsq₃ ad ver. item hoc verum ⁊c. quero cum gl. an bona talis homicide debeant applicari fisco. ⁊ rñdet glo. quod sic indistincte siue habeat descendentes vel ascendētes siue nō siue alios collaterales si ex isto homicidio sit commissum crimen lese maiestatis: quia in talibus bonis soli reseruantur dotes. l. quisquis C. ad. l. iul. maiest. si vero est simplex homicida: tunc dicite vt in auē. bona damnatorum C. de bo. dam. ⁊ hoc vult gl. vsq₃ ad ver. sinautē. que bene loquitur referendo eam ad intellectum quē posuit doc. in. d. auē. bona damnatorum de quo dicatis vt ibi per Cy. ⁊ per Bar. in. l. j. ff. de bonis dam. ⁊. j. que sunt regalia ⁊ plene per Ja. ardi. in summa de pace tenen. sub rubricella ad quos 3 successio homicide perueniat. † Quero subsequenter cum dicta

gloss. quid si isti homicide rapiant fugam quid tunc est firndum de bonis ius. et respondet q si ex dicto homicidio secuta est violatio pacis: bona eius mobilia publicantur in populo. alia vero immobilia dabuntur suis proximioribus cum iuramento vt nunquam per eos detur aliquid de dictis bonis homicide sm q probatur .s. de pace tenen. §. si vero pacis. et cōclude quod in violatione pacis debet seruari .n. §. si vero pacis. et q ibi dixi. In alio autē homicida seruā autenticam bona damnatorum eodē modo quo doc. ipsam intelligunt vt supra dixi. Quero ab extra quid si occidat aliquis alium manu vacua, an teneatur sicut si gladio occidisset dic quod sic dummodo dolose faciat. ff. ad. l. aquil. l. qui occidit alias. l. qua actione. et tenet Bal. et Butri. Quero quid si potestas mandat mihi vt si non interficiam titium occidet me, an sim excusandus cum aliter vitam meam seruare non possum. dic vt. ff. ad. l. aquil. l. sciam. §. qui cum alter. et tenet Pe. et Bal. Quero vnus fuit decapitatus tanq homicida titij postea reperitur q fuit seruus qui commisit dictum homicidium, an sit liberatus dic q non. C. q accu. non poss. l. i. et tenet Bal.

1 Iudices et magistratus cōstituendi sunt in ciuitatibus ad reddendum ius.

2 Iudices et administratores ciuitatis et iurisdictionis propter negligentiam debent puniri.

3 Appellans a sententia lata per imperitiam iudicis an possit agere contra ipsum iudicem.

Iudices. Vt omnis tollatur occasio dicte pacis violādē mandat iudicibus locorū vt debeant esse diligentes in faciendo iusticiam quibuscunq in vindicando pacē violatam, quod si secus fecerint debent resarcire damnum iniuriam passo et nihilominus puniri pena hic statuta. h. d. † Not. in ciuitatibus et locis esse constituendos iudices et magistratus ad ius reddendum: quoniā parum esset in ciuitate ius esse nisi essent qui iura exequerentur: et tales ab imperatore debent confirmari vt hic et in pace constan. fit mentio vt sibi autoritate propria eligant magistratus et iudices tamen illi tales electi debent ab imperatore contrafirmari. et hoc sensit iste tex. dum dixit seu confirmari etc. Bart. in. l. i. circa fi. ff. de iurisdi. omnium iudi. videtur velle quod imo iurisdictio residet in ipsis populis. sed Inno. in. c. cū accessissent. circa medium de consti. videtur velle quod imo iurisdictio sit in ipsis magistratibus non in populo. et idem tenet Bal. in. d. l. i. et in. c. i. si de inuē. inter do. et vas. lis oria. in. c. bone. al. i. i. de postu. prela. Iac. de bel. in aut. de defen. ciui. §. i. in. iij. q. pro ista Barto. opi. facit quod not. Barto. in. l. vl. i abiunt. ff. de cu. et cu. datis ab his. et ij pe. de anch. in repe. c. i. in. xi. char. de consti. sed Bald. hic per hunc text. et proxime dicta tenet quod cum magistratus ab imperatore creentur siue confirmentur per hoc infert quod iurisdictio est imperatoris: ideo dicit quod ab inferioribus sine eo vendi non potest. facit que not. idem Bald. in. l. i. §. cum vrbem. ff. de offi prefec. vr. text. l. cal. §. ad hoc. et ibi Bald. in. c. cum omnes in. x. colum. de consti. videtur concordari federi. distinguēdo has contrarietates. aut querimus de iurisdictione contentiosa. s. iudicandi. et illa est penes magistratus per quos exercetur. Et ita procedit dictum Innocen. cum sequacibus. aut querimus de iurisdictione respectu statuendi vel confirmandi vel ordinandi. et tunc est penes populum et procedit dictum Barto. tamen per. d. l. vbi abiunt titubat postea quia sicut fauore minoris decuriones qui representant ciuitatem vtuntur iurisdictione loco magistratus. d. l. vbi abiunt. ergo ita fauore totius populi dicemus iurisdictionem esse penes eum qua potest vti quando vult et deriuatur in magistratus. l. barbarius. ff. de offic. preto. Et per hoc habes expeditam gloss. i. hic positam predicta declarauit. Sed tu aduerte quod hodie de consuetudine non seruatur istud vt iudices vel magistratus eligantur vel confirmentur per imperatorē vt hic etiam no. que dicta sunt procedunt de iure et in aut. de iudi. sine quoquo suffra. circa princi. et. ff. ad. l. iulia. de ambitu. l. i. et. §. que sunt regalia. non autem de consuetudine secundum quod hodie singule ciuitates habent sua regimina merum imperium a se sicut olim habebat preses prouincie. et not. singularis in. l. fina. C. de prescripti. lon. tempo. et tenet Bald. quidā dixerunt quod hoc procedat in lombardia per pacem constantie. licet non dicant verum quia per pacem constantie requiritur quod magistratus ab imperatore confirmetur quod non seruatur vt Bal. hic. et est maximi effectus ista disputatio. nam si quis vellet probare prescriptionem vel quasi possessionem iurisdictionis in ciuitate si iurisdictio est penes populū habet probare quod vsus est iurisdictione sciente et patiente populo. Si est penes imperatorem vel principem: tunc habet probare quod est vsus iurisdictione sciente vel patiente imperatore vel illo principe. Barto. l. i. §. fina. ff. de aqua pluuia. arcen. in. l. si publicanus. §. i. ff. de publi. et Bald. in. l. imperium. ibi alber. ff. de iurisdictione omnium iudicum. et in. l. i. C. de ser. et aqua. et Cano. in. c. cum contingat de foro competen. in. c. cum

2 ab ecclesiarum. de offic. ordina. in. c. conquestus. ij. questio. x. † No. quod per negligentiam iurisdictionis puniuntur administratores et iudices ad hic deputati vt hic. et. C. de offi. prefec. pretorio. l. si quos. et de ser. fu. l. mancipia. nam conscius videtur delicto qui delictum non punit. l. ij. C. de commer. et mercato. quinimo si iudicant sed non legitime adhuc puniendi sunt vt colligitur ex hoc tex. quod intelligitur vt stat in dicta gloss. ij. nota quod maiores iudices delinquentes maiori pena puniuntur quam minores. Et est ratio quia cum maiores dignitates recipiunt maiori pena digni sunt si in officio delinquunt. vt dixit tex. in. l. presbyteri. in fi. C. de episcopi et clerici. c. precipue. xi. questio. iij. Quero cum gl. ij. an iste tex. intelligi debet tam de iudice qui omnino fuit negligens et nihil iudicare voluit quam de iudice qui iudicauit sed male. Et respondet glo. quod sic. sed tamen iste tex. diligenter est aduertendus secundum ipsam glo. quod quando male iudicat debet considerari an per dolum vel fraudem iudicauit: et quia forte corruptus pecunia vel per gratiam vel per inimicitiam vel ignorantiam. Primo casu tanquam vere delinquens erit infamis et tenetur reficere omnia damna et expensas litis ac interesse parti lese et ad totam estimationem litis quam male iudicando fecit suam. vt probatur in. l. ij. C. de pena iudi. qui male iudi. Et predicta procedunt siue dictus iudex sit pater familias, siue filiusfamilias. vt. ff. de iudi. l. filiusfamilias. in fi. cum ibi not. Secundo casu quando per imprudentiam seu ignorantiam: et tunc quia non vere delinquit, licet sit in culpa ignorando in quo versabatur: tunc fecit litem debebit condemnari et puniri si fuerit visum iudicanti vt insti. de obli. que ex quasi deli. in principio. hoc procedit quando ipse iudex erat paterfamilias. secus autem si esset filiusfamilias: quia tunc cōdemnatur solum inquantum est in peculio: vt dicta. l. filiusfami. in principio. ff. de iudi. Et ita debet intelligi ista glo. licet non ita clare loquatur vt no. per gl. in. l. fi. ff. de var. et extraor. crimi. et in. d. l. filiusfami. Et concludo vltra glo. secundum Bart. in. d. l. ij. quod quando iudex iudicat male ex dolo. et tunc tenetur in totum: et etiam grauius puniri debet corporaliter vt hic secundum Bald. et Iaco. de bel. nam pluribus penis astrictus est: vt in. d. l. ij. C. de pena iudi. qui male iudi. sed quando iudicat per imperitiam tenetur inquantum religioni iudicantis videbitur, vt supra dictum est. verum imperitia potest esse duobus modis. vno modo si iudicat expresse contra casum legis: et tunc subdistingue quia aut errauit in lege difficili et obscura et punietur in minus aut in lege facili et clara et punietur in plus vt nota. institu. de obli. que ex quasi delic. in prin. aut errauit in vno passu in quo sunt opi. quia elegit malam opin. et tunc si inter opiniones erat vna que communiter approbatur: et tunc si aliam opinio. elegit non bonam punietur eodem modo quo dictum est supra cum minime sunt mutanda. l. minime. ff. de legi. quia non est recedendum a communi opi. l. athletas. in princip. ff. de infami. Si vero inter opi. quandoque seruatur vna quandoque alia: tunc excusaretur iudex qui errauit errore probabili. argumen. not. in. l. ij. ff. de iur. et fac. ignoran. et in. l. cum prolatis de re iudicata. et quod dixit Innocen. in. capitu. ne innitaris de constitu. et de elec. c. cupientes. §. denique. lib. vj. et Bald. in. l. ab eodem. C. quomodo et quando iudex. Quero quid si sententia lata per imprudentiam sit ipso iure nulla. an tunc iudex faciat litem suam in eo quo dampnificauit partem et dicit Bal. quod sic ex eo quod generatur de facto pretextu officij. ff. de cust. l. si per imprudentiam. et de periculo. et commo. rei vendi. l. vectigal. vnde enormiter factum non debet transire impunitum: vt nota. ff. de verborum significatio. l. si qua pena.

3 † Quero an pars que appellauit a sententia lata per imperitiam iudicis possit nihilominus agere contra ipsum iudicem. ¶ Et dixit Inno. quod sic in. c. sa. ro. de sententia excommunicatio. quem sequitur Bald. hic: cum nulla lex dicat contrarium. l. ex maleficiis. §. si iudex. ff. de actionibus et obligationibus. et in isto text. nunquam enim quo ad iudicem videtur consentire quod sententia sit iusta quamuis non appellet. argumen. C. arbi. tu. l. cum interdicti. et. ff. de neg. gest. l. pompo. scribit non insisto in allega. et copia bononien. quia non expedit.

1 ¶ Dux marchio comes et capitaneus si violauerint pacem et non possint soluere penam aduersus eum statutam: an veniant puniendi in corpore.

2 Condemnati ad penam pecuniariā p violatione pacis: si soluant partem pene et non possint soluere residuum, an debeant puniri in corpus.

Qui vero. Iste. §. secundum verum intellectum refertur nō tantum ad casum proxime precedentem vbi locutus est de iudice non vendicante pacem violatam, sed refertur etiam ad casum. in. §. si quis vero temerario. §. eo. in quo locutus fuit de violatoribus pacis. et in summa hoc vult violatores pacis

res pacis ac iudices negligentes in faciendo iusticiam et vendican
do pacem violatam si non possunt soluere pecuniariam penam eis
iniunctam propter predictos excessus debent puniri per corpo-
ris coertionem et per quinquaginta miliaria per quinquennium
relegari. hoc dicit. not. regulam quod qui non potest soluere pe-
nam pecuniariam ex delicto impositam debet puniri in corpus
etiam si sit iudex vel in dignitate positus vt hic et in l. i. in fi. ff. de
pen. et l. quicunque. C. de ser. fugi. et ex hoc prestat argu. secundum
Bart. quod iudex qui syndicatum soluere non potest. s. condem-
nationem debet puniri pena corporali per istum text. sed tamen
de consuetudine est secundum ipsum quod ponatur in carcere do
nec soluerit. de materia autem syndicorum. vide plene per Bal.
in l. obseruare. in §. proficisci. ff. de offi. procon. et in l. quicunque. C.
de ser. fugi. et per Joan. an. in addi. specu. de syndico in prin. et in
specu. de his qui alie. nomine interue. versi. syndicus. not. hic ca-
sum in quo quis non liberatur a pena propter inopiam immo ma
iori pena afficitur cum ictus fustium censeatur esse maior quam
quelibet pecuniaria quantumcunque magis sit minor quam pecu-
niaria. l. in seruorum in fi. ff. de pe. et hoc operatur enormitas deli-
cti in casu nostro. ar. l. presbyteri. C. de episcopis et cle. alias autem
propter paupertatem posset minorari pena pecuniaria. Leo in fi.
C. de modo multarum. et in glo. fin. hic posita que per hoc est ex
pedita. et de hac materia quod ex inopia minoretur pena dicetis
vt ibi et in l. illicitas. §. fi. ff. de offi. presi. et C. de pen. l. penam. facit
quod dixi. s. de ali. feu. pa. §. fina. † Quero cum glos. i. an duces co
mites marchiones capitanei et ceteri de quibus dixi. s. si violaue-
rint pacem et non possent soluere penam statutam aduersus eam
an debeant puniri in corpus et relegari secundum formam hic tra
ditam. et respondet glos. quod sic: quia iste. §. non refertur solum
ad iudices de quibus. s. proxime dixit. Sed etiam ad omnes vio-
latores pacis quam iudices negligentes in vindicando. quod pa-
tet quia cum maior pena reperitur statuta pro violatione cum mi
les turbator pacis veniat decapitandus. l. fin. ff. de re mili. Conclu
dit ergo ista gloss. quod iste. §. non solum iudices includat, sed etiam
omnes violatores pacis nisi quando dicti violatores commisis-
sent homicidium vel aliquod delictum ex quo venirent decapitan
di: quia tunc frustra tractamus de ista pena relegationis. et hoc vo-
2 luit tota ista gl. et bene. † quero ab extra, quid si tales condemnati
ad penam pecuniariam soluerent partem pene sed non possent sol
uere residuum an nihilominus debeant puniri secundum formam
hic traditam: et puto quod sic cum imperator simpliciter loquatur
de integra solutione dictarum penarum pro quo adduco. l. ij. C. de
vsu. rei iudi. et quod ibi per Bal. in c. si proponente de rescrip.

1 ¶ Coniurationes super malis actibus etiam inter ciuitatem et populos prohibite sunt.
2 Monopolia mercatorum non tenent, nisi fiant autoritate publica.
3 Castra in confinijs facta tempore guerre, destrui debent tempore pacis.

Conuenticulas. Imperator iste federicus in-
tendens omni studio obuiare
et tollere omnem occasionem ne pax suprascripta violetur prohibet
in isto. §. fieri conuenticulas et coniurationes. Et in summa hoc
vult conuenticule et coniurationes ad pacem violandam quocunque
modo et in quocunque loco reprobantur tam in preteritum quam in futu
rum. et contra faciens punitur pena huius libre auri. hoc dicit. no.
ex tex. ibi ciuitatem. et ibi personam ex quo ponuntur hic vt diuer
sa secundum Bal. hic quod persone appel. non comprehenditur vniuer
sitas. arg. l. fi. C. de erro. mil. anno. lib. xij. glo. in l. i. C. de iurisdi. om
nium iudi. am videtur sentire contrarium. vnde scire debetis quod
verbum persona quandoque capitur pro singulari homine quan-
doque pro vniuersali. i. pro vniuersitate vt dixit Bal. in l. ij. C. de im
pu. et ali. substi. facit l. mortuo. ff. de fideius. l. i. iuncta l. i. ff. ad mace
do. l. eos. §. ceterum. et facit tex. in c. graue. ibi dominus Anto. de
preben. ideo dixit Bal. in rubrica. C. ad trebel. quod in mandato con
tra omnem personam non videtur comprehendi vniuersitas ita
in iuramento contra omnem personam non videtur comprehendi
vniuersitas. tamen in primo de mandato contrarium tenet idem
Bald. in l. metum. §. animaduertendum. ff. quod metus causa. et in
secunda de iuramento contra. tenet Bal. in c. i. s. de noua fide. for.
nam proprie loquendo persone appellatione non venit vniuer-
sitas arg. item nullo. C. de sac. san. eccle. vbi ho. text. l. si quis in tan
tam. C. vnde vi. vos io ista materia et distinguite. aut lex vtitur
verbo persone vel statutum vel rescriptum. et tunc si sumus in
fauorabilibus appellatione persone comprehenditur vniuersi-
tas. ita Joan. an. in c. cum in illis. circa finem de preben. lib. vi. in
odiosis secus. ita Joan. an. vbi proxime. et ideo dixit Ang. quod
in statuto correctorio iuris communis persone appellatione non
venit vniuersitas. ita Ang. in d. l. nihil. Ludo. in consi. cccc. quod
incipit omnipotentis etc. queritur an statutum ideo in derogatio-
ne priuilegiorum concessorum cuicunque persone non venit vt vi-
deatur priuilegio concesso vniuersitati derogatum. ita Lud. consi.
cccc xxvi. incipit omnipotentis. etc. quod indultum. in ij. col. aut lex im
personaliter loquitur vel rescriptum vel statutum: et tunc compre-
hendit etiam vniuersitatem. ita est tex. ubi. Ang. in l. metu. §. ani-
maduertendum. ff. quod metus cau. aut loquitur simpliciter per ver
ba adiectiua vel qualificatiua puta collatores vel clericis: et tunc di
stinguas ex mente Jo. an. in c. cum in illis: de preben. li. vi. aut su-
mus in fauorabilibus et venit vniuersitas, aut in odiosis et non ve
nit. predicta omnia limitate. nisi subiecta materia non esset vni-
uersitati proportionabilis. nam tunc nunquam venit vniuersitas, puta
excommunicantur ab homine vel statuto aliquid facientes non
comprehendetur vniuersitas. c. romana. §. vniuersitatem. de sen. ex-
com. lib. vi. Inno. in c. grauem. de sen. exco. facit quod no. Bal. in l. qui
cunque in fin. C. de ser. fugi. no. quod conuenticule ad malum tenden
tes sunt reprobate de iure vt hic. et in l. conuenticulam. C. de epi. et
cle. et in glo. i. hic posita que ad hoc alle. concor. secus autem si propter
aliquod licitum aliqui conuenirent in vnum: quia tunc non esset prohibi-
le sed permissum. Finge enim quod fui deiectus a possessione mea. nam
possum incontinenti congregare amicos et recuperare dictam pos
sessionem meam. et no. glo. in l. iij. §. cum igitur. et in l. cum fundum. ff.
de vi. et vi. ar. multo magis possem congregare personas ad me de
fendendum vt no. in ar. quando liceat sine iudi. vindi. l. fi. et quia melius
ante tempus occurrere etc. l. fi. C. in quibus cau. in inte. resti. non est ne-
cessaria. postquam ergo lex permittit predicta non debeo pati penam.
l. i. C. de his qui veniam eta. impe. et ita intellexit An. de iser. et bene
quod firmo per autoritatem Odof. in glo. sua de pa. constan. in. §. item
1 societatem. vbi videas. † no. quod coniurationes super malis actibus
etiam inter ciuitatem et populos prohibite sunt: vt hic. et in l. an-
tem facta. in prin. ff. de penis. facit l. i. C. de monop. vbi vniuersitas
mercatorum non potest imponere metam mercibus suis et rebus
vendendis. In istis tamen coniurationibus et confederationibus ci
uitatum videmus de consuetudine seruari contrarium secundum glos. et
maxime in lombardia: quoniam ciuitates inter se faciunt leges et con
federationes iuratas: et hoc voluit tota ista glo. ij. que per hoc re
manet expedita. sed tu dic quod ista talis consuetudo confedera-
tionum inter ciuitates est hodie etiam iuridice in ciuitatibus expres
satis in pace constantie, per ea que di. ta sunt supra. et ponit Alua.
aliquid supra de pace te. in prin. quinimo intelligas istum tex. quod
iste coniurationes ideo alias hodie sunt reprobate quia tendunt ad
malum vel ad conturbationem pacis. de qua tractat iste titu. quia
iste. §. adaptatur ad materiam de qua locutus est imperator in pre
cedentibus vt. C. de imponen. lucra. descrip. l. 4. et l. in regula. §. fi. ff.
de iuris et fac. igno. secus autem si tenderent ad bonum: quia tunc
essent licite. vt no. glo. xi. q. i. c. si quis clericorum. vnde si aliquis
rationabiliter timeret oppressionem inimicorum suorum, pote-
rit conuocare amicos et consanguineos suos vt irent secum vt
sint simul cum eo ad pulsandam iniuriam sibi imminentem hoc
enim potest facere per ea que dicta sunt vt dixi in. §. i. s. de pa. te. fa
cit. c. i. extra de postu. coniurationes enim super re licita licite sunt
2 et ita tenet and. de iser. † quantum vero ad monopolia et conuenti-
culas mercatorum de quibus tangit gloss. dic quod non tenent,
nisi fiant autoritate publica vel confirmentur. vt not. in l. sodales.
ff. de collegijs illici. et extraor. cri. l. i. §. sub pretextu. vbi etiam deter-
minat quod superior potest mandare collegijs vt portent sibi sta
tuta collegiorum suorum. Et si qua sunt que sapiunt monopolium
procedat secundum formam. d. l. i. C. de monopo. et subiungit Bar.
quod etiam propter mala statuta posset illicitum collegium destrui
et de hoc etiam tangit per Bal. in d. l. de monopo. vt plenius ha
beatis istam materiam. dicite quod regulariter omnia collegia, congre
gationes et sodalitates sunt prohibita. l. i. in prin. ff. de colle. illici
tis. l. i. in prin. ff. quod cuiusque vniuer. no. Inn. in c. dilecta. de exces. pre
la. in c. cum ab ecclesiarum. de offi. or. Archi. in c. si quis. et in c. con
iurationes. xi. q. i. Bal. in aut. habita. C. ne filius pro patre. tamen
dicite post doc. in locis preallegatis. maxime etiam Bar. in l. i. ff. de col
le. illi. et Bald. et Ang. in l. i. in prin. ff. quod cuiusque vniuer. not.
primo quod est collegium ciuitatis vel castri vel vtile ista colle-
gia et proprie loquendo vniuersitates iure gentium sunt licita: quia
hoc est ipsa necessitas facit ad hoc vt bene et beate viuatur. ff. de
iusti. et iu. l. ex hoc iure gentium. de quo Bar. in extrauaganti qui sunt re
belles in ver. lombardie. Istud est verum secundum antiqua tempo-
ra quando territoria concedebantur occupantibus: sed hodie in
territorio alieno non possunt ista fieri, nisi superior permittat vt.
ff. de vsufruc. leg. l. heres in fun. et de operibus publicis. l. opus
vnde dicit Inno. quod si aliqui volunt facere ciuitatem vel ca-
strum et ibi intus se congregant quod non habebit illa ciuitas
priuilegium ciuitatis nec habebit iurisdictionem, nisi superior
confirmet. similiter castrum non habebit priuilegium vniuer-

statis, nisi similiter confirmetur per superiorem. ita no. Inno. in c. cum ab ecclesiarum. de offi. or. facit in aut. de defen. ciui. §. interdum. subdit tamen Inno. vnum verbum quod eo ipso quod superior scribit, et tanquam ciuitati vel castro quod per hoc videtur tacite approbare: ita dicit ipse in d. c. cum ab ecclesiarum. quod commendat Bal. in d. l. j. in prin. not. panormi. in c. qr in causis. de procu. in cle. summis de sen. excom. vno tamen casu fallit vbi autoritate superioris non potest construi castrum vel fortilicium, nisi esset princeps. s. quando illud castrum vel fortilicium sit ad onera vel emulationem: vt. C. de fun. limi. l. quicunque castrorum lib. xj. † et ideo castra in confinio tempore guerrarum facta pace debent de iure destrui: quia sunt ad emulationem per d. l. quicunque. item cognoscitur collegium esse licitum quia est factum pro iusticia conseruanda et pro vtilitate publica sicut est collegium doctorum et collegium scholarium, sicut etiam sunt collegia artificum. nam dicit text. quod sine artificibus ciuitas bene et beate viuere non potest. ff. de nundi. l. j. item cognoscitur collegium esse licitum eo quod est constitutum ad honorem dei sicut sunt fraternitates disciplinatorum, nisi sint facte fictitie. vt not. gloss. in d. l. j. de colle. illic. et arch. xlij. di. si quis fidelium. item alijs duobus modis cognoscuntur collegia esse licita. primo modo quia ita lege vel statu. nominatim cauetur: vt. ff. quod cuiusque vniuer. no. l. j. in prin. et in ver. paucis etc. Secundo modo quia superior confirmauit. vt. d. l. j. de collegijs illi. et sic sunt quinque modi iuxta hoc quero nunquid etiam confederationes terrarum vel baronum sunt licite in hoc distinguo finem aut fiunt ad finem licitum aut illicitum. Primo casu ille confederationes valent: quia fiunt ad licitam defen. et hoc argumen. istius glo. nam per finem licitum indicatur quod congregatio sit licita et per finem illicitum quod sit illicita. vt. ff. de fideiuss. l. si a reo. saluo quod contra principem non tenet confederatio: quia semper autoritas eius intelligetur excepta presertim si eius subditi conspirent contra eum, sicut ponit Bar. in l. j. de colle. illi. et magis precise ponit Inno. in d. c. dile. de exces. prela. vbi vide. quero quid in parte gebellina et guelfa vtrum sint licite. d. Rox. consuluit quod non: quia iste partes vna faciunt ad emulationem alterius. et hoc consuluit in ciuitate tridenti tempore quo guelfi expulsi recognouerunt dominium ciuitatis esse ecclesie roma. dicit quod illa recognitio non valuit: quia aut fecerunt vt singuli et non preiudicat vniuersitati, aut fecerunt vt vniuersi et non potuerunt quia vniuersitas eorum non est licita. vnde per talem recog. nec ius nec probatio iure querit ecclesie roma. et hoc est ipsa veritas presertim qui expulsi non sunt in quasi possessione aliquid faciendi circa rempub. nisi forte esset expulsa maior pars a maiore partis ciuitatis et sub noie secte fecerunt collegium iuxta no. per Inno. extra de no. ope. nun. c. cum ex iniuncto. confederati autem dicuntur quando duo populi liberi, siue due ciuitates libere in vnum colligantur ad se inuicem protegendum et conseruandum. et idem potest dici de duo. castris vel duabus prouincijs dummodo libere sint et superiorem non recognoscant ita tex. in lege non dubio ff. de capt. et postli. reuer. ibi Bar. ita Baldus. in lege executorem. in. xiiij. col. C. de execu. rei iudi. Bar. in d. leg. si. de coll. illi. Inn. et cano. in d. c. dilecta. et ideo cum ista sit communis natura confederationum in dubio presumuntur facte confederationes in bonam partem. ita Bald. in disp. per eum padue disputata que incipit quedam ciuitas in. xj. et. ix. col. et in c. pri. in. iij. col. de iudi. car. in cle. pastoralis in. vij. not. et ideo dixit Bar. in extrau. qui sunt rebelles in verbo occulte quod ciuitates subiecte non possunt facere tales confederationes inuicem et si fecerint sunt nulle ipso iure per hunc text. nostrum quod intelligit verum principe illo existente in partibus vel existente ad eorum defensionem: sed principe absente vel etiam nolente eos defendere possunt pro defensione sua facere huiusmodi colligationes et facit quod vult Bal. in c. j. in. iij. col. de iudi. et in suprascriptione flor. in fi. col. et quod vidimus s. in prelu. circa materiam homagij in. v. q. principali. et propter predicta dicunt conclusum est quod liberi populi faciunt confederationes. dixit Ang. in consili. cccxlij. quod inci. charissime frater. quod inter dominum et subditos non est dare confederationes et facit ad predicta quod vult Bal. in rub. de treu. et pa. licet pacem inire possit et ciuitates et quarterij ciuitatis et nobiles etiam subditi inuicem tex. est no. in §. si quis vero temerario. s. eo. quem §. commendat Bal. in d. rub. de treu. et pa. in fi. col. facitque que dixi in c. j. in prin. s. de pa. te. nec per talem confederationem inducitur aliqua subiectio vult card. in cle. ne roma. de elec. et est bonus tex. in d. l. non dubio. sed solum vnus efficitur sub protectione alterius facit quod vult Bar. in l. j. C. de ex. in. mune. li. x. et effectus harum confederationum pendet ex vi verborum. et tantum operatur quantum sonant verba. ita Bal. in l. executorem in. xiiij. col. Et ideo si esset pactum de colligatione ineunda non haberet effectum confederationis vt vult Ang. in l. lucius ff. solu. matri. nam aliud est pactum de confederando aliud est confederatio vt no. per Bar. in not. et mod. in simili in l. si fideiussor. §. meminisse ff. de leg. j. et si esset contentio post tale pactum quomodo debeat concipi confederatio. tunc arbitrio clausule erunt componende vt vult Ang. in l. de die in princ. ff. qui satisda. cog. tamen talis confederatio intelligitur vt se defendant inuicem in casibus licitis et a iure permissis. vt vult Bal. in auten. sacramenta puberum. C. si aduer. vendi. et faciunt que vidimus in c. g. in princi supra. hic finitur lex. et per predicta ex quo vidētis quod confederatio est sicut quoddam pactum. et sic producit obligationem personalem l. conuentionum. et l. legitima. ff. de pac. c. j. extra de pac. habetis inferre quod si vna ciuitas confederata cum alia. primo se facit confederatam alterius secundo prima confederatio preferetur secunde. l. in operis. ff. loca. per quem tex. ita consuluit Ludo. de roma. consi. lxvij. incipit in christi. etc. vbi hoc necessarijs. Jo. and. in regula. contractus in mercurie. xia. de reg. iur. li. vj. spe. in tit. de aduo. §. j. ver. quid si aduocatus. et in ti. de feu. §. ij. ver. xij. et se. no. in simili Bal. in l. in adoptionem. C. de adoptio. facit glos. in l. ciues. C. de incolis li. x. et ita Joan. in c. recolentes. de sta. mo. et faciunt que vidimus in c. si facta supra. si de feu. fue. contro. nisi ex prerogatiua persone cum qua est facta secunda confederatio censeretur esse excepta a prima. vt videbimus. j. in. c. j. §. fi. de prohib. feu. alie. per fede. puta in papa vel imperatore vel supremo rege a quo habeo feud. nam illi videntur excepti a prima confederatione. et ideo secunda confederatio. licet proprie non possit dici confederatio vt patet per predicta cum talibus initis preferetur prime confederationi. et per tales confederationes inducitur quasi quedam societas vt patet ex his que no. Ange. et Bal. in d. l. j. quod cuiusque vniuer. no. Et ideo vnus colligatus statuendo vel alio modo non potest facere deteriorem conditionem alterius colligati. ita Bald. in l. j. in. ij. col. ff. si ex noxa. causa ag. Barto. in extra. qui sunt rebelles in verbo rebellando in. iij. colum. et ideo factum a maiori parte colligatorum ligat alios colligatos l. item magistratus. ff. de pace. et voluit Ang. in consi. cxcviij. quod incip. anno domini. Et is ille qui est maior et potentior in liga habet conuocare alios confederatos. ita Bald. in pace constan. in verbo maior. et in. ij. charta lecture. et facit quod vult Inn. de antiquiori de collegio in c. j. de maio. et obe. in c. cum nobis olim. de elec. Barto. in l. j. ff. de albo scriben. et l. non solum tenentur ad mutuam defensionem ad quam tamen non tenentur nisi pro possibilitate eorum et impotentia excusantur. vt vult Ange. in l. si ideo. C. de his qui. vt indig. sed etiam tenentur bannitos confederatorum suorum habere et ipsi pro bannitis vt vult Bald. in d. ru. de treu. et pa. et facit tex. in d. l. non dubito. et quod no. ibi Barto. quinimo in rebelles vnius ex colligatis potest alia ciuitas confederata animaduertere et eos punire. ita Barto. in d. l. hostes. et in d. extra. qui sunt rebelles in verbo rebellando. Bald. in d. ru. de treu. et pa. in. ij. colum. quinimo elegantius dixit Barto. quod sicut offendens principem suum incidit in crimen lese maiestatis: ita offendens confederatum principis sui incidit in crimen lese maiestatis: ita Barto. in dicta extrauaganti qui sunt rebelles in verbo rebellando in. iij. colum. et ideo generaliter per tex. in d. l. non dubito. dixit ibi Barto. quod in loco confederato condemnatus de delicto potest puniri in alio loco confederato. Et ita Bald. in d. l. executorem. et communiter confederatio facta intelligitur etiam facta pro adherentibus sine quibus confederati pacem habere non possunt. ita Ang. in l. que religiosum. ff. de rei vend. sicut e contra diffidatio trahitur ad adherentes vt vult Bal. in l. ij. C. de seru. et aqua. et talis colligatio restringitur et legitimatur a sua causa vt vult Ange. in l. emptor § lo. ius. ff. de pac. et Ludo. in consi. cccxliiij. quod incipit omnipotentis etc. in. ij. colum. Bal. in d. l. ij. C. de seru. et aqua. in. xiiij. colū. et dicuntur proprie adherentes qui nullo necessitatis vinculo sed sub protectionis specie alteri ciuitati vel principi adherent. vt vult Ang. in aut. de heredi. et falci. in prin. et in d. consi. cccxlij. quod incipit charissime frater. et ideo sedes apostolica nunquam facit pacem quin includat etiam adherentes suos. c. ad apostolice. de re iu. lib. vj. et ita communiter seruant alij principes: vnde per predicta habetis inferre quod si confederatio esset facta ad tempus prefinitum quod lapso tempore expiraret confederatio. ita bald. in extrau. pacis constan. in verbo item societatem. facit quod no. Ang. in d. l. emptor. § lucius. et in l. si vnus. in prin. ff. de pac. et quod no. Bald. in c. ad hec. de appel. et subdit Bald. in d. verbo item societatem quod si post lapsum tempus confederationis ciuitates vel principes sibi inuicem prestant subsidia et fauores non videntur renouare confederationes per ea que habentur in l. si cum hermes. C. locati. l. idem queritur. §. qui impleto. et ibi per Barto. ff. locati vnum non omitto quod in istis confederationibus vnus alteri non tenetur, nisi quatenus fuerit requisitus. ita Bald. et ibi dixi in c. j. s. de no. fi. for. nec etiam omitto quod voluit Pan. consil. cxxxiij. incipit in christi etc. viso supra scripto puncto in. vj. et. vij. colum. quod per tales confederationes non ligatur

ligatur quis ad faciendum contra coniunctos etiam cognatione spirituali ⁊ pro eo facit quod no. Bal. in l. generaliter. ff. de in ius vocan. ibi Ang. Bal. in l. i. C. qui accu. Ludo. in l. i. ff. de in ius vocan. Bal. in auth. nisi rogati. C. ad trebel. Saly. in l. testis idoneus de testi. in l. si quis alumnam. C. de nup. in contrarium faciunt que consuluit Bar. in consi. quod inci. in q. vertenti inter dominum symonem. ⁊ Bal. in l. parentes. ibi Saly. C. de testi. dum tenet quod imo compater potest esse testis licet pater non in consil. Pau. vide de verbis promittentis defensionem terrarum quas tenent quid importent pro paulo facit Hostien. in c. grauem de excessib. prelato.

Episcopus. Monet imperator episcopos locorum vt huiusmodi violatores pacis excōmunicent ⁊ venientes contra predicta. s. facientes conuenticulas atque coniurationes donec satisfaciant. hoc dicit. no. ex hoc tex. quod de iure ciuili spectat ad officium episcoporū facere tueri ⁊ conseruare pacem ⁊ punire violatores pacis. de iure vero canonico expeditissimum est vt in c. i. extra de iudi.

☞ Receptatores violatorum pacis ⁊ ementes predam ex dicta violatione captam puniri debent eadem pena qua ipsi violatores.

Exceptatoribus. In summa hoc vult † receptatores violatorum pacis et ementes predam ex dicta violatione captam puniri debent eadem pena quo ipsi violatores. hoc dicit. not. receptatores puniendos eadem pena qua delinquentes: ⁊ est ratio quia sine receptatore non possunt malefactores diu latere l. cōgruit. ff. de offi. presidis. ⁊ l. i. ff. de rece. ⁊ in glo. i. hic posita. item quia eos receptando videntur quasi consentire delicto ipsorum. ⁊ per consequens tanquam consentientes pari pena sunt puniendi per l. si quis economus. C. de sacrosan. eccle. ⁊ in glo. ii. hic posita in prin. no. quod ementes predam captam a violatoribus pacis puniuntur eadem pena cum violatoribus: ⁊ est ratio quia incidunt in suspitionem eiusdem criminis l. ii. C. de fur. ⁊ intellige predicta quando emens sciebat rem esse captam ex dicta preda quo casu etiam si ambulasset per plures manus idem iuris esset l. sed vbi. ff. de mi. secus si ipse emens probabiliter ignorat quia tunc non teneretur per predictam. l. ii. ⁊ tenet Hostien. in sum. in ti. de resti. §. quod de preda. ⁊ in directorio iuris ⁊ meo ti. in §. quid de ementibus facit quod no. gl. in d. l. i. ff. de recep. quero cum glo. i. in ver. item forte quid si aliquis potuit capere violatorem ⁊ non recepit nec receptauit verum tamen pecunia accepta ab eo vel parte prede ipsum dimisit ire an teneatur eadem pena hinc statuta contra receptantes. ⁊ rūdet gl. quod sic quia videtur esse in pari causa turpitu. l. i. in fi. ff. de receptatori. quinimo secundum ius lombardorum si comprehendisset ⁊ dimisisset teneretur etiā ad emendationem totius damni vt. l. si quis furem lombar. de furtis ⁊ hoc voluit tota ista glo. que bene loquitur. quid autem si simpliciter fauit eis ad fugam. dic quod tenebitur tanquam fautor vt no. Gādi. in ti. de homicidio in ante penul. questione oppo. cum gl. ii. in dicti. hoc est verum ⁊c. contra istum tex. quod imo receptatores non teneantur eadem pena vt est casus in l. fi. ff. de recepta. so. ratio sanguinis illud ibi operatur quando quis receptauit affinem vel cognatum, quo casu mitius debet puniri de iure roma. vt ibi hic vero loquimur de receptante penitus extraneum. de iure autem lombardo inter francos nulla sit differentia an receptauit affinem etiā patrem ⁊ fratrem, vel receptauit penitus extraneum: quia semper talis francus receptans scienter latronem reputatur quasi latro ⁊ inducatur infidelis ad patriam sicut ille erat, nisi iurauerit cum. xii. testibus sacramentalibus qui similiter franci sint quod nesciebat eum latronem prout habetur in lombar. in ti. de furtis in l. quicunque post missam. ⁊ hoc voluit tota ista gloss. vsque ad fi. que bene loquitur: sed quia posses dubitare in quantum debeat trahi pena aduersus receptantem consanguineos ⁊ affines dic quod erit arbitrarium prout bono iudici videbitur. ff. de pe. l. hodie. ff. de effra. ⁊ expil. l. ii. §. i. ⁊ de ta. vir. l. i. §. penis. tunc dic vt per Bar. in d. l. fi. ff. de rece.

☞ Committens in legem nō potest implorare officium legis.

Preterea. Declarat si aliquis ex predictis nō vult iurare dictam pacem ⁊ eam tenere, determinat quod bona sua debent confiscari ⁊ domus sua debet destrui. hoc dicit ⁊ aliter non summo. not. quod † quis non potest implorare beneficium legis nec eo frui qui in legem committit vt hic ⁊ l. auxilium in fi. ff. de minoribus ⁊ in glo. fi. hic posita no. casum specialem in quo propter delictum venit domus delinquentis destruenda, ⁊ hoc operatur enormitas delicti contra violatores pacis quibus imperator iste in tantum stomachabitur vt deroget regulis iuris cōmunis que volunt quod propter delicta ciuitates non deformentur ruinis l. ii. §. si quis hominem. ⁊ in l. fi. ff. ne quid in loco pub. ⁊ in gl. i. hic posita ex quibus colligebat Ral. quod per statutum vel consuetudinem posset induci vt domus possent dirui: de quo per Cy. in l. cetera. §. si duobus. ff. de lega. i. quod secus esset de iure communi: vt l. ii. ⁊ l. nemini. C. de edif. priua. reperitur tamen altero casu in quo etiam de iure communi domus destruitur propter nimiam contumaciam citati ⁊ nolentis comparere. vt l. si is cum quo. ff. communi diui. sed tamen ille casus hodie correctus est secundum eundem per §. opz in auth. de man. prin. col. iii. ibi. dicit tex. quod iudex debet punire personam ⁊ nō bona vel ipsas res persone que delinquit ⁊ non res remanebit ergo casus spālis in isto §. vt domus destruatur vt hic. In cete. autem casib9 secus. quinimo dixit Bart. in d. §. si duobus. quod etiam ad debitum publicum non debet domus destrui. Et vide ad predicta que dixi post glo. supra vbi finitur lex in princi.

☞ Exactiones illicite sunt prohibite non solum a laicis, verum etiam a clericis.

Illicitas. Ad hoc vt remoueatur omnis occasio violandi predictā pacem prohibet imperator fieri illicitas extorsiones subditis: ⁊ presertim clericis imponēdo penā aduersus contrafacientes vt restituant duplum. h. d. † not. illicitas exactiones esse prohibitas nedum exigi a laicis: vt hic et in l. illicitas. ff. de offi. pres. ⁊ glo. i. hic posita. verum etiam multo minus a clericis no. quod extorquentes illicitas exactiones vel tributa. tenentur ad restitutionem dupli de super exactionibus lib. x. ⁊ tenetur princeps vel alius dominus exigens pedagia saluare soluentem in persona in rebus secundum Bald. hic ⁊ voluit Archi. in c. si quis peregrinos. xxiiii. q. iii. Lud. dicit quod hodie non seruatur in l. i. §. i. ff. de pub. ⁊ ad primum facit quod vult bal. in c. i. qui feu. da. pos. ⁊ in c. i. §. que sunt regalia. quinimo si talis extorsio illicita fiat aduersus ecclesias, non solū predicta pena punietur extorquens sed etiam excōmunicabitur ⁊ insuper perpetua deportatione punietur vt probatur in d. l. placet. in fi. C. de sac. san. eccle. c. non eo minus. c. aduersus. de immuni. ec. Et hoc voluit etiam gloss. fi. hic posita licet male seruetur secundum Andr. de iser. imo sunt excōmunicati. c. quāquam de censi. lib. vi. ⁊ cle. i. de immu. eccle. de quo plene per Ray. in sum. sua sub rubrica que sunt tales et fi. querit hic Bal. pone dominus territorij promisit quibusdam mercatoribus in suo territorio depredatis soluere omnem quantitatem que probabitur ab his roboratoribus sub pena dupli. modo probatur quod roberia fuit facta de certis rebus sed earum estimatio non probatur aliter quam per iuramentum: ⁊ inde secuta est condemnatio contra dominum ponamus in centum quam cōdemnationem dominus non soluit. ¶ Queritur an dominus teneatur ad penam dupli secundum formam pacti. Et videtur quod sic. nam certum est quod hic precessit dolus ⁊ crimen delinquentium. sed lege cauetur quod vbicunque constat de crimine, interesse vel damnum probatur per iuramentum vt. l. ii. ⁊ l. in actionibus ver. plane. ff. de in litem iuran. Et hoc propter difficultatem probationis vt no. in l. semper. §. hoc interdicto. ff. quod vi aut clam ⁊ insti. de verbo. obli. §. pe. ⁊ C. vnde vi. l. si quā. ⁊ per Inno. c. extra quod metus causa. c. si. Secundo probatur sic cum super aliqua obligatione accedente imponitur noua conuentio. Ista noua conuentio informatur a prima causa ⁊ eius naturam sapit vt. ff. de verbo. obli. l. stipulatio. §. conuentionales. ⁊ l. triticum. est enim talis censenda conuentio qualis est materia super qua interponitur vt no. ff. de actio. emp. l. emptorem. § qui autem. ff. de vsur. l. si stipulatus. sed stipulatio interposita super materia criminis de cuius natura est vt licet actus ipse per iuramentum non probetur tamen ad probandum damnum ⁊ interesse sufficit iuramentum. cum igitur ista promissio habeat originem a materia per iuramentum probabili. ergo et in ipsa sufficit iuramentum. Tertio probatur sic quod vbi inest aliquid alicui actioni respiciens illius causam non solum inest illi que ducitur ⁊ immediate causatur ab illa. verum etiam occasio nate ab eadem causa vt. ff. de dona. l. si quis id quod. ⁊ ff. de fideiusso. l. tutor. Sed ista facultas probandi inest actioni respicienti eam: ergo ⁊ respicit causa tum probatur vbi penalis stipulatio interponitur super concedenti obligatione intelligitur interposita secundum naturam illius vt. ff. de verbo. obli. l. quidam cum filium. nec mirum quia ad illam fit relatio. vt. ff. de iureiuran. l. sed ⁊ si possessori. §. sed si rerum. preterea nomine probationis continetur non solum probatio visus: sed ⁊ probatio coniecturalis dummodo lex habebat coniecturam pro veritate. vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. lucius. sed hic apparet ex coniectura legum referendo nos ad obligationem, prout concernit robatorem: ergo talis intelligitur facta esse promissio qualis demonstratur ex causa precedente. ¶ In contrarium videtur. nam ista promissio habet in se conditionem si probabitur. vt. ff. de verbo. obli. l. qui rome. §. Angerius. Sed probatio per iuramentum non est proprie probatio, sed aut est suppletio aut releuatio ab onere probandi. vt. ff. de iureiuran. l. cum qui in prin.

Et si posset dici probatio est summaria & non plenaria. ff. ad exhiben. l. thesaurum. que non sufficit vbi agitur de pleno & grauj preiudicio, vel vbi cōtractus forma. vel vltime voluntatis requirit probationem fieri vt. ff. de condi. & demon. l. lucius. facit quod no. in l. j. §. si de ea. ff. de ventre in pos. mitten. ff. ad carbonia. l. iij. §. cause. iuramentum est patrocinium summarie cognitionis. & vide quod notatur. C. de iure deliberan. l. fi. §. in cōputatio. per Cy. ergo non est completa conditio sub qua promissa est pena. natura enim conditionum est hec q̄ dēt formaliter & indubitabiliter & de iure communi & ad vnguem adimpleri vt. ff. de condi. & demon. l. mevius. & l. qui. §. heredi. in prin. & d. l. qui rome. §. augerius. & quod no. in l. ij. C. de insti. & subst. preterea iste dominus dr promisisse illud ad quod de iure tenetur. ff. de pbat. l. cū de indebito. ff. de solu. l. in cui. §. flaminius. sed domin⁹ territorij nō tenetur, nisi, cōtra eum liquido probetur de rebus vt no. ff. qñ ex facto tuto. per l. j. per Dy. & d. l. si quādo. per Cy. itē non videtur promittere nisi q̄ suo nomine debet vt. ff. de sol. l. & magis. itē verba ambigua debent intelligi f̄m id quod est verisimile vt no. ff. de pac. l. veteribus. & ff. de reg. iur. l. semper in stipulatione. item iuramentum est quedā probatio facta de qua non debet intelligi verbum pbatio simplr̄ prolatū: qr ex hoc sequeret̄ inconueniēs qđ qs obligaret se ad indebitū. & sic esset obligatio sine causa & posset elidi per exceptionē doli: & maxime qñ esset obligatio penalis vel odiosa vt. ff. de excep. doli. l. ij. §. circa. preterea vbicunq̄ sunt noua iura alias noua l. materia insurgit actio que retinet suā propriā naturā nec recipit aliquid extrinsecū ratione alicuius preābule obligationis vt ff. de noua. l. aliam. ff. de re iudicata. l. iiij. §. si ex conuentione. sed ista est noua obligatio exorbitans a forma obligationis legalis ppter penam insertā: ergo debet iudicari sua propria natura inspecta f̄m quā interesse est probandum nō iurandū vt. C. de sen. que pro eo q̄ interest. l. j. §. in aliis. preterea cōiter dicimus q̄ vna actio non solet sortiri naturam alterius a. & multo odiosam, l3 loco ipsius surrogeť vt. ff. de peti. he. l. item veniunt. §. eum predictimus. & no. in l. certi condictio in princ. ff. si cert. pet. item q̄ credatur iuramento est introductum in odium delinquentium qui tenentur ex delicto: sed dñs qui tenetur custodire territorium suū teneť ex quasi delicto. & ideo cōtra eū nō probatur interesse per iuramentū: qr nō inest dolus. l. j. & ibi Bar. ff. qñ ex facto. l. j. ff. furti aduersus nau. caupo. sta. Cy. in l. si qñ ibi Bar. in. l. ne quis. vbi videť decidere istam questionē. ff. de incē. rui. nauf. & Bal. in l. nūmis. ff. de in lit. iur. panor. in c. j. de resti. spo. & habetur per cano. in c. fi. qđ metus cā. & confirmo sic determinata causa. l. si doli in delinquentem determinatū habet effectū vt. ff. de iureiurā. l. admonendi. C. si ex falsis instru. l. iij. ff. de lega. iij. l. cum pater. §. dulcissimus. ff. de acqui. possei. preterea sententia de qua proponitur non fuit conuentionalis: ergo non debuit inferre preiudicium super pena de qua non fuit iudicatum. ff. de verbo. obli. l. qui rome. §. duo fratres. item sententia non solet esse maioris efficacie quā sine ipse probationes a quibus dependet ipsa sententia cum ex ipsis probationibus sumat effectum vt. ff. de iureiuran. l. sed & si possessori. §. fin. cum l. sequenti hanc partem teneo: quia de pena nil fuit cognitum nec iudicatum.

1. Contractus ad hoc vt iuramento firmetur duo requiruntur.
2. Sacramentū qualiter prestať per puberē ad hoc vt eum obliget.
3. Pubes iurans super contractu venditionis si postea reperiatur lesus vltra dimidiam iusti pretij, an non obstante iuramento poterit contrauenire.
4. Pubes iurans gñaliter non venire contra illū actum quem facit, an valeat sacramentū in omni contractu & cum quacūq̄ persona.
5. Pubes filiusfamilias renuncians per iuramentum macedoniano, an ligetur vt non possit contrauenire.
6. Pubes per iuramentum renuncians exceptioni non nume. pecu. an possit contrauenire.
7. Iuramentum an pariat aliquam obligationem, seu actionem tam de iure ciuili q̄ de iure canonico.

Item sacramenta.

In isto. §. non multū insistā: qr est materia aliena a materia feudali & ad saturitatem circa ista cōmentatus sum in ve. c. cum cōtingat. de iureiu. hoc intēdit pubes sponte firmans contractum suū per iuramentū non pōt contrauenire: secus si non sponte quo casu etiā si esset maior ɔtrauenire posset. h. d. no. † ad hoc vt iuramento firmeť cōtractus & efficiatur irreuocabile duo exiguntur. primo quod ipse contrahens sit pubes. scđo q̄ sponte iuramentū prestiterit altero enim horū deficiente posset reuocari contractus: pubertas ergo sufficit cum iuramēto ad validationē contractus quia videtur satis inhumanū cum in tali etate adhuc satis puberes possent de facili decipi a contrahentibus secum. & ideo alibi l. aut sacramenta puberum. dicit se reperisse henricum septimū imperatorem destinasse corrigere istam decisionem: quia multos facit puberes vagari per orbem destitutos rerum suarū emolumento adeo vt ad maiora crimina interdū deducantur: sed morte preuētus id facere non potuit. in multis autē ciuitatibus huic inhumanitati prouisum est per statuta & an tale statutū valeat & super hoc: quia est lōga materia & diuersitas inter scribentes remitto me ad no. per eos in d. aut. sacramenta pube. & in l. pactū. C. de colla. & per Bal. in l. omnes populi. ff. de iust. & iure. & hic & in l. si quis inquilinos. §. fi. & ibi Imo. ff. de leg. j. per Bar. in d. l. si quis pro eo. & per cano. in c. cum contingat de iureiura. intelligo tamē qđ licet videať esse dura decisio vt. s. dixi tamen habet rationē in se videlicet bonū anime & reuerentiā dei & sic cōuenit cū iure diuino naturali & iure gen. q̄ vult religionē & fidē seruari vt in l. j. in fi. & in l. ij. ff. de insti. & iure quam rationem etiā ecclesia cōsequi voluit, mādauit nō obstātibus humanitatibus supradictis vt probatur in c. quāuis. de pactis lib. vi. addo vt hoc etiā secundū Bal. iuramētū haberet hūc effectū etiā inter iudeos per l. qñ. C. de here. habetur in proemio ffoꝝ. not. q̄ licet regulariter ea que fiunt per vim vel metū teneant ipso iure veniāt tamē rescindenda l. ij. & iij. C. q̄ metus causa. non tamē est sic in iuramēto qr nullius est momēti vt hec. facit quod no. in l. isti quidē. quod metus cau. & in c. ad audiētiam quod metus cau. c. si vero. de iureiu. sicut videmus etiā idē in matrimonio vt l. si mulier. §. si dos. quod metus cau. & in c. cum locū extra de spōsa. & est hic ar. quod non sit necessaria absolutio a talibus iuramētis per metum extortis qđ an sit verū de iure canonico habetur in c. abbas. extra de his que vi metusve causa fi. in c. verum. & in c. si vero de iureiuran. qualiter autem intelligatur metus vel coactio violēta. dic vt no. de his que vi metusve causa fi. c. sacris. & per Bar. in l. j. §. que honorande. ff. quarū rerū actio non datur. & ff. quod metus cau. l. isti quidem. §. j. & l. penult. ff. de fur. & in c. ad aures. & in c. cum dilectus. extra quod metus cau. Bal. in c. causam matrimonij de off. deleg. no. quod iuramenta interposita de non exponendis querelis maleficiorum ista maxime sunt nullius momenti: ad quod faciūt no. per Inno. in c. ad nostram extra de iureiuran. quod facit in ar. ad iuramenta interposita in contractibus feneraticijs vt in ipso non teneat vt l. cum. qui nocentem. in princ. ff. de iniur. l. ita vulneratus. ff. ad l. aquil. venio ad gl. circa quarum expeditionem. † quero itaq̄ primo cum prima parte qualiter debeat illud sacramentum prestari p puberem ad hoc vt habeat ipsum obligare. & respondet gloss. quod debet corporaliter prestari super aliqua sacra re, puta ligno vel lapide habendo voluntatem & cor ad deum, & licet videatur de iure non posse iurari per nomen vel caput capillos dei. vt in aut. vt non luxu. contra natu. tamen de consuetudine seruatur vt iuretur ad sancta dei euangelia que consuetudo in hoc debet attendi. & hoc vult gloss. vsq̄ ad ver. si. quid si iurauit &c. Et hac gloss. no. & elicias conclusionem quod consuetudo attenditur circa formam iuramentorum & sequitur Bald. vnde in hac ciuitate iuratur super quacunq̄ scriptura dato quod non contineť euangelia, sed bene habetur respectus per ipsum iurantem & deferentem ad ipsa euangelia: & ita no. per gloss. Jo. an. in cle. j. de here. facit que habentur in cle. j. de iureiuran. in c. vt circa de electio. lib. vi. vtrum autem si quis scienter & bona fide iuraret super ligno vel lapide ad sancta dei euangelia. tamen habendo respectum, vt quia dicat iuro super hoc ligno vel lapide ad sancta dei euangelia etiam, an obligetur iuramento & sit periurus si contrauemiat. & dic quod sic secundum And. de iser. quoniam qui falsum per lapidem iurat periurus est vt dicitur. xxij. q. c. ecclesie. sperauit enim nomen dei omnipotentis quod iurando inuocabatur. l. si quis maior. hic allegata in gloss. habetur etiam in capitulo & si christus. de iureiur: quia habetur respectus ad id quod mente agebatur. vt l. generaliter. §. fi. C. de iureiuran. & in c. quicunq̄. & in c. humane aures. xxij. q. v. & contra predicta videas etiam in Spe. de iureiuran. in fin. parte. iij. & xxij. q. v. c. qui periurat. oppo. subsequenter cum dicta gloss. in versi. quid si iurauit quid si iste pubes iurauit ore, sed nihil tetigit corporaliter cum manu, an habeat locum determinatio istius. §. & dicit gloss. quod non per. l. si alterius. §. fi. C. si minor se maio. dixe. & confirmo istam determinationem gloss. per c. vt circa in fi. de elec. lib. vi. Item quando iuratur nuda voce, non appellatur proprie iuramentum sed verbum vt in aut. de manda. prin. §. sed neq̄. & tenet Bald. & And. de iser. hic & licet dicatur quod inter simplex verbum & iuramentum non faciat deus differentiam: vt in d. c. & si christus. & ibi per Inno. c. iuramenti. xxij. q. v. tamen ecclesia facit differentiam. & facit pro hac conclusione gloss. j. d. c. qui iura. & quod dixit Host. in sum. de iureiur. Arche. in d. c. vt circa, & Jo. an. in cle. j. de hereti. facit quod no. gloss. xxij. q. j. in gloss. j. in summa. & quod no. in aut. iusiurandum quod presta. ab his in princ. quicquid hic dicat Iaco. de bel. quero subsequenter cum dic. gloss. in fi. quid si iste pubes non iurauit alias, sed mandauit alteri vt iuret pro eo in animam suam, an per tale iuramentum confirmabitur contractus suus secundum formam hic traditam. & ista gloss. arguit ad partes

& determin

⁊ determinat quod sic quam sequuntur doc.quoniã ea que fiunt in personam procuratoris intelliguntur fieri in personam domini.ff. de religiosis.l.ossa.⁊ si.fact.l.ita eorum.§.decuriones.ff.quod cu iuslq3 vniuersi.no.⁊ de admini.tuto.l.ita tamen.§.gessisse.⁊ extra de iura.calum.c.si.lib.vi.⁊ quod no.in.d.c.vt circa de elec.ad contraria autem allegata per glo.que est via brocardica.responde vt p doc.in.d.§.gessisse.⁊ per reg.in regula potest quis.⁊ in.c.qui per alium de regu.iur.lib.vi.Quero cum gloss.ij.an iste text.etiam habeat locum in impubere.dic quod non quia impubes non potest iurare etiam in sui vtilitatem quando sibi defertur a iudice.l.videamus.in prin.ff.de iureiur.Si vero a parte tunc non potest iurare,nisi ad sui vtilitatem.l.qui iurasse.in prin.de iureiur.Fallit in liberto impubere qui ratione operarum quas prestare potest obligatur iuramento vt quia sit ioculator vt.l.ij.ff.de oper.liber.Et hoc voluit ista gloss.licet non ita clare vsq3 ad versi.ita ⁊c.ex qua gloss.not.⁊ concinde quod ad validandum contractum per iuramentum requiritur quod iurans sit pubes factus vt hic.si vero esset minor pubere etiam dato quod esset doli capax non posset validare contractum per iuramentum licet committat reatum ratione periurij quia lex diffinit etatem ad contractum validan.ar. d.l.qui iurasse.⁊ hanc sententiam sequuntur doc.iuris ciuilis communiter omnes ⁊ refert Ang.ita obseruari ⁊ sic publice determinatum fuisse bonon.idem tenet Bald.hic.sed gloss.iuris canonici in.c.i.de delic.puero.tenet quod si sit doli capax quod tunc iuramento astringatur.Idem videntur sentire Iac.de bel.⁊ and.de Iser.hic.⁊ idem Barto.in aut.sacramenta pub.in infante proximo pubertati.per.l.impuberem.⁊.i.l.co.de fic.sicut ergo ex furto vel delicto obligatur vt abolo.itaq3 debet obligari ex periurio per d.c.i.de delic.puero.Et in hac dubieta.reperio Rapha.fulgo.in aut.sacramenta puberum tenentem priorem sententiam videlicet vt puberes etiam doli capaces non teneantur per istum tex.⁊ respondet ad iura in contrarium alleg.dicens quod aut querimus an pubes licet doli capax iurando peccet quia scienter falsum iurat quoniam tunc bene obligatur vt abolo ex periurio.vt.d.c.i. aut iurando non peccat se aliquid facturum.⁊ tunc licet postea iuramentum non seruet non incidit in periur.quia iuramento non ligatur ⁊ hanc sententiam sequitur Alex.tanquam equiorem.tamen iste tex.de se est satis rigorosus etiam in etate pubertatis.vt s.dixi vnde non vltra extendendus est ad duriorem rigorem.l.cum quidam.ff.de libe.⁊ post hu.⁊ in.c.odia ⁊c.nam infra dictam etatem presumptio legis est pro eo quod ignoret quid agat.l.ij.in fi. de fal.moneta.magna est etiam autoritas in glossatore in.d.aut. sacramenta puberum.⁊ Ja.columbi alterius gl.is isto.§.qui hac opi.simpliciter secuti sunt.quero subsequenter cum gloss.an iste tex.etiam intelligatur de pubere furioso iurante ⁊ respondet quod non dicens quod habeat locum in pube.sane mentis ⁊ hoc sequitur glo.vsq3 ad ver.quo.⁊ dic vt in ea. ¶ Quero subsequenter cum.d. gloss.an habeat locum iste tex.in pubere quod sit filiusfamilias in quibus casibus possit obligari ⁊ dicit quod sic vsq3 ad versi.sed nunquid ⁊c.quid si iste pubes esset vere seruus an habeat locum iste tex.si contrahat ⁊ iurat ⁊ respondet quod sic idem dicit glo.si esset putatiuus seruus ⁊ hoc voluit glo.vsq3 ad ver.idem quero ⁊ bene quero subsequenter cum.d.glo.an iste tex.habeat locum etiam si iste pubes habeat curatorem,⁊ contraxerit ⁊ iurauerit absq3 eius autoritate ⁊ ad hanc questionem allegauit glo.plura arg.pro et contra ⁊ tandem concludit ⁊ determinat quod sic,quod habeat locum siue adultus habeat curatorem siue non.⁊ dic vt in glos.recitando eam vsq3 ad si.quam glo.omnes doc.sequuntur ea potissima ratione:quia sacramentum putat eum maiorem.xxv.annis:ergo valet contract⁹ ac si esset factus a maiore ⁊ per consequens nõ habente curatorem:⁊ datur talis conclusio quod in omnib⁹ actibus gestis quibus maior ligaretur vt non cõtrauenire in illis pubes iurans similiter ligabitur.nam quod maioritas etatis operatur in maiore vt valeat quod agit ⁊ non veniat contra hoc operatur sacramentum in eo qui est pubes vnde vbi contractus factus a maiore esset nullus eodem modo firmatus a pubere cum sacramento erit nullus.⁊ probantur predicta in.l.i.C.si aduer.vendi.vbi text⁹ firmatus per minorem cum autoritate curatoris ⁊ iuramento nõ potest rescindi:ergo per istum tex.ad hoc vt aliquid operet necesse est dicere vt valeat contractus sine curatore.dummodo firmet iuramento.arg.l.si quis.ff.de leg.i.quero cum gl.iij.quid si iste pubes fuit inductus per dolũ ad cõtrahendum ⁊ iurandum,an habeat locum iste.§.vt videatur sponte contraxisse ⁊ iurasse determinatio est talis v.s quod iste pubes non dicatur sponte iurare qui dolo fuit inductus ar.C.de raptu virgi.l.i.in fi.vnde non poterit conuenire ad restitutionem in integ.⁊ si sibi opponatur de iuramento replicabit de dolo ar.C.de transact.l.sub pretextu.⁊ hoc vult glo. cum qua transeunt doc.qualiter autẽ probabitur iste dolus.dicit Bal.quod poterit pbari etiam ex enormi lesione per.l.pactum.C. de colla.⁊ per Barto.in.l.si.ff.de pacto.stipula.⁊ de transac.l.cum hi.§.in causa.qualiter autem fiat rescissio predicti contractus firmati iuramento ⁊ vtrum per epm vel iudicem laicum vide per Cano.in.c.ij.de pac.li.vi.⁊ de iureiur.c.i.⁊ Inno.⁊ Hosti.in.c.veniens.de iureiuran.⁊ in.c.si.de sepul.per doc.nostros in.l.si quis maior de transa.⁊ in.l.pactum.C.de colla.quero subsequenter cũ d.glo.quid si iste pubes fuit inductus blandicijs ad iurandum.an tenebit tunc contractus s̃m formã hic traditam.⁊ respõdet quod sic quia ex industria propria licitum est sibi acquirere.l.si defunctus C.arbitrium tutele.⁊ hoc voluit glo.vsq3 ad versi.item quod dicit ⁊c. ⁊ cum hac determinatione pertranseunt doc.fac.l.si quis maior.⁊ l.cum donat.C.de transac.s̃m Ja.de bel.quero cum gl.mag.in prin.iste.§.intelligatur de quocunq3 contractu vel actu etiam reprobato de iure cõmuni vt est dare exemplum.l.si quis inquilinos in fi.ff.de leg.ij.l.stipula.hoc modo.ff.de verb.obli.⁊.l.pe.ff.de obsequijs lib.in fi.⁊ respondet glo.quod non:quia in illis cum nõ valeat principale tanquam reprobatum a iure cõmuni non debet valere iuramentum tanquam accessorium.l.non dubium.C.de legibus.sed hic loquimur de actu qui non est reprobatus de iure cõmuni licet sit reprobatus fauore persone quo casu iuramentum habilitat personam ⁊ hoc voluit ista glo.in effectu vsq3 ad versic.item queritur qua glo.no.veram conclusionem etiam de iure canonico quod aut iuramentum interponitur super omnino phibitis.⁊ tunc non valet principale nec etiam sacramentum aut interponitur super his que aliquo casu permittuntur:tunc l3 non valeat principale non tenebit sacramentum vt in.c.cum contingat extra de iureiurando. de quo per Dy.in.c.non est obligatorium.de reg.iur.lib.vi.⁊ per doc.in.d.l.non dubium secundum Jac.de bel.⁊ Nico.de neapo.

3 †quero cum dicta glos.quid si impubes iurauit super contractu venditionis,⁊ postea reperitur lesus vltra dimidiam iusti precij an non obstante iuramento poterit contrauenire.Et respondet glo. quod sic.⁊ dic vt in ea que notan.loquitur vsq3 ad versicu.quid si maior ⁊c.intelligas tamen quod si iste pubes iurasset etiam non venire contra rationem precij vel quacunq3 alia ratione:quia tunc non posset obstante iuramento vt no.gl.in.l.ij.C.de rescin.vendi. ⁊ extra de emp.⁊ vendi.c.cum causam.secundum Jaco.de bel.hic. de quo dictis ⁊ per doct.in dictis locis vbi autem ipse pubes esset solum lesus.s.dimidiam iusti precij ⁊ iurasset:tunc non posset contrauenire secundum Jo.de bel.per.l.item si pretio.§.fin.ff.locat.⁊ in.l.in cause.ff.de mino.quod intelligas verum nisi esset dol⁹ per ea que dicta sunt.s.⁊ la hoc tex.quero subsequenter cum dicta glo.quid in maiore decepto vltra dimidiam ⁊ iurante non contrauenire,an poterit contrauenire.⁊ determinat quod non ⁊ bene ⁊ dic vt in ea vsq3 ad ver.sed quero.de quo plene videas per doc. in.d.l.ij.⁊ in.d.c.cum causa. ¶ Quero subsequenter cum gloss.an iste.§.habeat locum etiam si ipse pubes contraxit sine interpositione decreti ⁊ dicit quod sic probando tribus rationibus quas prosequere vt in ea vsq3 ad versic.item quero quoniam bene loquit. ⁊ de hoc dixi.s.in prin.huius.§.

4 †quero subsequenter cum dicta gl.quid si pubes generaliter iurauit non venire contra illum actũ quem facit,an valeat sacramentum in omni contractu ⁊ cum quacunq3 persona ⁊ arguit ad partes multum egregie.⁊ determinat quod si contrahendo commemorat dictum sacramentum ⁊ vult eo astringi quod tunc valet alias non.Et ita seruatur de consuetudine secundum gl.que omnia predicta latissime declarauit vsq3 ad versi.item quero ex qua concluditur quod iuramentum generale ad omnes futuros contractus non ligat ipsum contrahentes. postea ⁊ hanc conclusionem sequi videtur gl.in.l.i.C.si aduer.vendi.⁊ Ja.de bel.⁊ Nico.de neapo.hic.Sed in alia glo.in aut.sacramenta pube.⁊ in.c.licet mulieres de iurein.videtur tenere partem contrariã tanquam rationem vt vez obligetur contractibus futuris dato quod nõ fiat mentio in ipso contractu de predicto sacramento iã prestito.⁊ hanc partem videtur sequi Bar.ibi ⁊ Rapha.ful.per hanc rationem potissimam vez quia ex voluntate solius iurantis pendet iuramentum ⁊ iuratur deo qui vbiq3 presens est sicut p3 in rati habitione vt no.in.l.pomponius.ff.de nego.gest.⁊ hec videntur approbata per Inno.in.c.i.extra de iureiur.⁊ sic virtute dicti iuramenti possit constringi per censuram ecclesiasticam s̃m An. de Iser.Quero subseq̃nter cũ dicta gl.quid si iste impubes postquam contraxit ⁊ iurauit si non potuit tradere quia cecidit a possessione quam postea recuperauit vtrum teneatur tradere.Et hec glo.distinguendo determinat quod sic vt in ea vsq3 ad versicu.⁊ quidam ⁊c.Sed tu dic quod debemus considerare formam iuramenti;quoniam si iurauit tradere ⁊ tenetur solum semel tradere ⁊ semel tradendo liberatur in perpetuum.vt.ff.de contra.ben.emp.l.si cũ venderes.§.si.ff.de verbo⁊ signi.l.bonos.§.i.insti.de interdic.§.adipiscende.Si vero iurauit non venire ɔ vel tractare tunc tenetur restituere quia restituẽdo ⁊ non reddendo videtur facere controuersiã ⁊ contrauenire vt in hac gloss.⁊ ita tenet Rof.Nico.de neapo. And.de Iser.quero subsequenter cum dicta gloss.quid si iste pubes contraxerit ⁊ non iurauit,sed postea ex interuallo per iura

mentum firmat dictum contractum qui fuerat nullus, an habeat locum determinatio huius. §. Et determinat quod sic. et dic vt in ea vsque ad versi. item quero &c. et bene loquitur secundum do. fa- cit pro sua determinatione l. si. C. ad macedo. quero subsequenter cum ista glo. an iste. §. habeat locum non solum in contractu sed etiam in renunciationibus et distractus. Et arguit ad partes et fi- naliter determinat quod sic. et dic vt in ea vsque ad ver. quid si iura- uit &c. Et conclude cum ea quod iste tex. habeat locum in quocun- que distractu. quia hic ge accipitur contractus ar. §. de fide instru. l. cō tractus. licet stricte distractus non comprehendatur sub l. loquē te de contractu vt dixit Bal. in l. si. C. si tutor vel curator interue. Item quia eadem ratio cadit vtrobique. s. auctoritas et virtus sacra- menti. ergo idem ius statui debet. l. illud. ff. de ver. obli. secundum Ja. de bel. et hanc sententiam tenet glo. in l. ij. §. j. ff. de tute. et ratio distra. et in d. aut. sacramenta pube. ibi Bar. suadet ista alia ratio quia fauorabilior est causa distractus quia tractatur de liberando aliquem quam contractus vbi capit obligatio. l. arrianus de actio. et ob li. et ita tenendum est secundum communem sententiam doc. quicquid dixerit Cy. et Ray. qui tenuerunt contrarium de qua materia etiā per doc. in l. vbi pactum. C. de transac. quero cum dicta glo. quid si pubes iurauerit non venire contra sententiam vel contra confes- sionem suam vel contra arbitrium, an habeat locum iste. §. et deter- minat quod sic etiam dato quod non interuenerit curator suus subiungens quod licet non possit venire contra sententiam respe- ctu minoris etatis poterit tamen a dicta sententia appellare si- cut posset maior quia iuramentum predictum sustulit solum ob- staculum minoris etatis. non autem iuris communis vt. s. in prece- dentibus dictum est. Et hoc vult gl. vsque ad ver. quid si iurauerit &c. quam sequuntur doc. communiter in d. aut. sacramenta pube. in- telligas tamen hoc procedere nisi per iuramentum etiam renun- ciasset appellationi. quia tunc non posset appellare secundum An. de iser. in l. si. C. de tempo. appel. quero cum dicta gl. quid si pubes iurat non venire contra testamentum an erit ligatus virtute iura- menti vt non possit contrauenire. et si. glo. quod si iurauit de suo testa- mento tunc non ligabitur secus si iurauit de testa. alterius super quo maior potuisset pacisci quia tunc ligaretur quia tunc iuramentum nihil aliud operatur nisi quod facit ipsum maiorem vt sepius di- ctum est vt voluit glo. vsque ad versi. quid si filius &c. que bene lo- quitur. de qua materia dicatis per doc. in l. si quis a principio te- stamenti. ff. de leg. ij. et in l. j. C. de sacrosan. eccle. et in c. quamuis. de pac. lib. vj. quero cum d. glo.

5 † quid si pubes filiusfamilias per iuramentum renunciauit macedoniano an ligetur vt non possit contrauenire. et determinat quod non quia odiosum et contra mutuan- tes. Et dic vt in ea quia bene loquitur vsque ad versi. quid si mulier &c. et eam communiter sequuntur doc. licet Pe. tenuerit contra- rium insti. quod cum eo. §. et que diximus. quero consequenter quid in muliere pubere renunciante velleiano per iuramentum tum an obligetur etiam determinat quod sic quia velleyanum est in fauorem suum. ¶ Et dic vt in ea vsque ad ver. quid si minor &c. cui

6 que pertranseunt doc. † quero cum d. glo. quid si pubes per iura- mentum renunciauit exceptioni non nu. pe. an possit contraue- nire. et post varias opi. determinat quod sic exceptione doli et pro- bando pecuniam non nu. et hoc voluit gloss. vsque ad versi. quid si minor &c. Sed tu dic clarius secundum And. de iser. quod potest venire contra tanquam maior quia per sacramentum habetur loco maioris. qualiter autem maior iuretur no. plene in l. si ex cautio- ne. C. de non nu. pecu. et tenet Ja. de bel. quero cum d. gl. quid si pu- bes donauit causa mor. et iurauit non contrauenire an valeat et ob- ligetur vt non possit reuocare. et determinat quod sic quia est tan- quam maior sed maior posset sic donare vt non reuocet. l. vbi. ff. de dona. causa mor. ergo et iste pubes iurando nec ob illud quod. s. dictum est de testamento quia testamentum est publici iuris cui renunciari non potest et ibi dixit gloss. hic autem priuati cui potest renunciari. et hoc voluit ista glos. vsque ad versi. quid si donauit. et cum ea pertranseunt doc. communiter. quidam tamen dicunt quod aut donatio est facta simpliciter aut cum stipulatione et traditio- ne. primo casu sit idem quod in testamento. secundo casu proce- dat dictum glo. et hoc sequitur Nico. de neap. quero subsequen- ter cum d. glo. quid si pater minor diuidat inter filios suos eman- cipatos et iurauit non contrauenire, an poterit postea venire con- tra. et hec gl. non videtur firmare pedem nisi quod arguit ad par- tes vsque in fi. sed tu capiendo omnia membra glo. sic dicas secun- dum Jac. de bel. quod aut ista diuisio habet vim testamenti seu vltime voluntatis. et tunc potest contrauenire et sacramentum non valet per ea que dicta sunt. et ita intelligatur gloss. sec. l. quoties. l. si cogitatione. familie her. aut non habet vim testamen- ti. et tunc non poterit contrauenire vt in secunda opi. gl. hic posita per. l. ij. C. de dona. et tenet etiam Nico. de neapo. glos. alias etiam questiones et oppos. format dicite vt in ea que sancte loquitur et communiter approbatur. oppo. de gl. si. in l. si mulier. §. si. si. quod metus causa. vbi dicitur quod si vasal. inducatur per vim vel me- tum ad contrahendum quod tenet contractus quia coacta volun- tas pure est voluntas. sed tamen talis contractus annullatur ope exceptionis hic autem dicitur quod nullius est momenti quare male. Solu. huius timore quidam intellexerunt istum text. nul- lius momenti &c. s. quantum ad effectum et sic concordant. alij au- tem et melius intelligunt quod ista verba nullius esse momenti ad sacramentum referantur, non autem ad contractum. nam sacra- mentum non inducitur ad obligandum sed ad roborandum con- tractum ex quo oriebatur obligatio. et ideo effectus sacramenti tanquam debilior tollitur ipso iure contractus aut solum ope ex- ceptionis hoc voluit gloss. sed tu assigna aliam rationem quia hoc operatur natura iuramenti que est vt non sit vinculum iniqui- tatis, eo quod deus qui est ibi presens non assistit sed resistit pec- cato secundum Bal. in l. iuris gentium. in fin. de pac. verum autem de iure canonico tale iuramentum metu extortum sit aliquid vide plene in c. si vero aliquis de iureiur. et quod no. xv. q. vj. c. autorita- tem. et quod habetur per doc. nostros in l. ij. C. quod metus causa et videas quod ibi no. in gloss. et quod dixi. s. in secundo notabili.

7 † Item vtrum iuramentum pariat aliquam obligationem seu actionem tam de iure ciuili quam de iure canonico vide in l. j. C. si operis liber. et per Inno. in c. nouit extra de iudi. Bar. in d. l. si quis pro eo. in principio. ff. de fideiusso. quero ab extra quid si pubes concessit sen. cum iuramento non adhibitis omnibus qui debue- runt interuenire secundum formam traditam. §. qui testes sunt ne- cessa. an tale iuramentum suppleat deinde defectum. et tenet quod non suppleat, nisi defectum etatis non autem alios per hoc. per Bar. in d. l. si quis pro eo. ff. de fideius. in Alua. hic post Bald. et facit quod dixi in c. j. §. qui test. sunt nece. ad proban. no. inuest. que- ro an iste. §. habeat locum vbi huic puberi fuerit interdicta admi- nistratio. Et dicit Bald. quod si est facta interdictio propter eta- tem tunc habebit locum: quia non potuit iudex interdicere, nisi quatenus lex interdicit. fac. l. qui habet. ff. de tuto. Si vero est fa- cta interdictio propter malos mores suos vel propter insidias con- trahentium: et tunc non habet locum iste. §. fac. ff. de contrahen. emptio. l. si quis sciens.

1 ¶ Iurisdictiones imperiales non possunt vendi. et contractus super illis initus est nullus.

2 Gratia facta an probari possit sine sacris apicibus.

3 Vendens iurisdictionem illicite an teneat emptori de euictione.

Ad hec. Nullus vendens rem suam propriam sic aulos vendere iurisdictionē seu districtum imperij di- cendo quod vendat liberam et absolutam a iurisdictione et distri- stricta imperatoris subiungens quod si fiat huiusmodi venditio quod sit ipso iure nulla respectu ipsius iurisdictionis et districtus imperij. et hoc vult iste. §. no. quod omnis iurisdictio est apud im- peratorem et ipse qui eam tribuit alijs magistratibus creando eos vel confirmando vel prestando auctoritatem creandi vt. ff. de offi. prefe. vrb. l. j. §. cum vrbem. et in aut. de defen. ciui. §. interim. et in tractatu pacis constantie. et dixi. s. eo. §. iudices. quinimo etiam mi- nima iurisdictio non potest conferri sine auctoritate principis me- diata vt no. in l. et quia. ff. de iurisdi. om. iudi. et in l. priuatorum. C. eo. per Inno. in c. cum ab ecclesiarum de offi. ordi. vnde ergo apud imperatorem sunt iurisdictiones tanquam apud fontem a quo fluunt et refluunt sicut flumina ad mare. fac. c. quoniam in quibus- dam extra ne prelati vices suas. factum que posuit in c. j. in princ. §. que sunt rega.

1 † no. quod iurisdictiones imperiales non possunt vendi. imo contractus super illas nullus est vt hic. et fuit ratio du- bitandi quia videbatur quod teneret venditio saltem in preiudi- cium vendentis cum quis vendit rem alienam etiam si sit res pu- blica non consistens in vsu publico vt. l. pacta conuenta. §. fin. ff. de contrahen. emp. cum ibi no. Sed ratio decidendi in oppositum vt ipso iure non teneat quod iurisdictiones sunt imperatoris vt. s. dixi et iuris publici vt. l. j. §. ius publicum. ff. de iusti. et iu. merito non ca- dit in commercio nostro. l. apud iulianum. ff. de lega. j. Et per hoc quidam dixerunt quod ista decisio sit superflua cum iam per pre- dicta esset interdicta alienatio. Sed tu dic quod ideo imperator hoc de nouo prohibuit quia forte erat aliqua consuetudo contraria quam imperator hic tollere intendit secundum Bal. vel secundum Jac. de bel. imperator concesserat iurisdictionem huic venditori. Et ideo specialiter prohibet eam vendi. et ita intelligit ipse. Sed dice- ret aliquis ante hanc constitutionem erat prohibitum vendere iurisdictiones propter baratarias que inde sequebantur vt in aut. vt iudices sine quoquo suffra. §. j. ad quid ergo fuit vtile vel neces- sarium quod hic statuitur respondeo quia forte implicuerat con- traria consuetudo quam imperator tollit prohibendo. Item quod pena arbitraria punitur ille qui contrafacit. et no. C. de sacrosanc. ec. l. nemo martyres. Item venditor illicito emptori non tenet de euictione etiam si stipulatus sit vt. C. de agri. et censi. l. quemadmo- dum lib. xj. Modo quero quomodo iurisdictio sit in territorio

et in quo et quomodo sit in magistratu. respondeo diuersimode. nam in territorio est tanquam in re inanimata sicut seruitus in dominante fundo vel seruiente: sed in magistratu est tanquam in subiecto animato sine quo iurisdi. de per se nihil operatur nec agit vt ff. de offi. iurid. l. ij. et sicut ecclesia dicitur vacata habitu et actu. ita iurisdictio quando est in habitu per potentiam in actu per exercitium. est autem iurisdictio prout est in sua substantia prout habitus vocatur plectendi decernendi et iusdicendi potestas iuri publico propter bonum publicum principaliter. et secundario propter vtilitatem priuatorum introducta: sed prout inest ipsi magistratui est regentis officium magistratus quod in habitu et actu consistit iuxta not. per moder. in l. j. et in l. imperium. ff. de iurisdic. om. iudi. semper quia debet precedere iurisdictio officium iudicantis. vt not. Joan. mo. in c. statutum. de rescrip. libr. vj. quia prius nascitur quam exerceatur ad actum: vt patet. C. qui pro sua iurisdictione l. j. et not. in l. insti. C. de iure fisci. lib. x. Porro quiditates iurisdictionis plus possunt intellectu percipi et diffinitione intelligi quam ad oculum demonstrari excepto quod locus suppositus demonstrat vel describit eas circumscriptiue vt in c. et animarum. de consti. libr. vj. Adde quod si consuetudo prouidet et specialiter est in aliquo loco de aliquo iudice quod apud illum censetur esse prima iurisdictio et non apud superiorem: vt no. Archi. et Joan. mona. in c. cum episcopus. de offi. ordi. lib. vj. et ibi in nouel. dicit Joan. mona. quod iurisdictio ordinaria non debet impediri per occupationem alterius. extra de hereti. c. accusatus in gloss. imo nec ob. ff. de iudi. l. vbi ceptum. quia ibi loquitur respectu partium non tamen preiudicatur iudicibus vt ibi dicit gloss. alia quod non. valde quia quando est hereticus et vsurarius propter heresim potest iudici restitutio vsurarum quia connexa secundum Joan. mo. in d. c. accusatus. de hereti. lib. vj. et nouel. in glos. sua que incipit sed quomodo. nam si heresi presumitur lapsus in crimen vsurarum. Et ideo iurisdictio inquisitionis heretice prauitatis extenditur ad crimen vsurarum secundum Jo. mo. Porro si queras in quo territorio est iurisdictionis caput respondeo in territorio prouincie vel ciuitatis redacte ad instar prouincie. in vno enim castro per se vel in vna villa proprie per se non est iurisdictio. et concesso tali castro non conceditur iurisdictio no. Jano. de iurepa. c. ex literis. nisi concedens illi castro attribuat iurisdictionem et eam dans sit talis qui eam dare possit vt princeps, vel nisi talis iurisdict. sit ibi scripta et exerceatur ibi ratione territorij et non ratione persone. tunc enim concesso castro bene intelligeretur concessa ipsa iurisdi. vt dixi. S. de capi. qui cu. ven. c. j. et ita etiam determinat Joan. blan. mersi. in sua sum. ti. qui. mo. feu. amit. in de tepe. et pe. col. et est expressum in c. statutum ciuitatis. de here. libr. vj. item ibi dicit Joan. mona. quod illi qui non possunt statuere super peremptoria iurisdictione non possunt facere statutum super dilatoria cuius imagine etiam quod iurisdictio sit super territorium sicut nebula. S. paludem ex qua generatur per actiuam potentiam solis. Querit etiam Jo. blan. an concesso capite castri intelligatur concessum totum corpus castri. vt sic adhereat capiti tanquam digniori et sicut accessorium adheret principali et arguit pro et contra et tamen finaliter nihil determinat nihilominus dici potest quod concessa parte non intelligitur totum esse concessum licet pars concessa sit dignior quam omissa. sicut ille qui legat partem fundi non intelligitur totum legare. et qui habet plura iura legando vnum aliud sibi reseruasse videtur quod ab alio est separatum similiter in obligatione bonorum quia qui obligat vnam rem non intelligitur obligare aliam vt l. si. C. de pac. conuen. et C. de procu. l. maritus. et ff. de leg. j. l. seruo elec. §. cum fundus. ff. de serui. vrb. predio. l. columnae. nam non predicatur de toto quia aliud est totum aliud est tantum. ff. de leg. ij. l. qui soldum. in prin. ff. de rei ven. l. si in tem nisi vbi haberet locum ius accrescendi de parte ad totum vt not. in l. j. C. de testa. mili. et vide quod not. in c. cum quidam prohibetur. de regu. iur. lib. vj. et per Joan. mona. vbi econtra dicit vbi exclusus a toto videtur exclusus a tanta. i. a qualibet parte totius et dicit quod hic si loquimur de parte consecutiue id est de parte consequentie respiciente totum et veniente ab eo de excep. rei iudi. l. si quis cum totum. ff. de pec. l. si vnus. §. si cum decem. et §. seq. porro circa predicta quelibet dispositio suis terminis est contenta. ff. de verbo. obliga. l. quicquid astringende et locus alius est quam fundus. ff. de verbo. obliga. l. locus. et l. questio et descriptio rerum descriptionem exigit actionum. ff. de fonte. l. j. §. hoc interdictum. ar. contra ff. de regu. iur. l. cum in diuersis sed imo. ibi quia corpus hominis retinet vestigium hominis vi uentis qui vno spiritu continetur. ff. de vsuca. l. si rerum mixtura per excellentiam attribuitur capiti in quo est fons omnis et intellectus in re inanimata caput est idem quod principium. l. quid potissimum vnde versus. Principium caput est et pars corporis et domi-

2 natio. l. j. ff. de offi. prefec. augu. † Quero nunquid possit probari gratia facta super iurisdi. sine sacris apicibus. respondeo non: vt l. j. C. de man. prin. et C. de diuer. offi. l. probatorie. lib. xij. not. in proe. ferti in nouellis. Quero vtrum apud fiscum sit iurisdictio. respondeo quod fiscus est duplex. s. vniuersalis et singularis seu particularis vt fiscus papien. tamen apud fiscum nulla est iurisdi. quia fiscus idem est quod custos sacristia. l. armatus. et quod sacristia seu repertorium publici thesauri habet priuilegia et proprios iudices et vice persone publice fungitur et et legari et donari potest et habet procuratorem qui agit et conuenitur nomine fisci et est factus sine conscientia qui imbursat omnia male acquisita. ff. de castrensi. lege in heredem. de inoffi. testa. l. papi. §. meminisse proprie tamen fiscus non est nisi imperij et pape vt l. j. C. de bo. vacan. lib. x. ff. ad muni. l. simile. ita dicit lex imperialis. et ideo concludit Bal. ex premissis iurisdictiones esse apud cesarem tanquam apud fontem a quo fluunt. et refluunt sicut flumina ad mare flumi: atque ab eo per confirma. et concessiones ac commissiones: sed ad eum refluunt per appellationes nullitatis et querelas de quibus cum princeps incipit cognoscere omnibus alijs impositum est silentium vt no. Jnno. de consti. in c. cum. m. ferrarien. in. cap. vt nostrum. de ap. et si alteri delegat ordinarius se intromittere non potest et si iste delegatus fert sententiam nullam non redit iurisdictio ad ordinarium sed ad papam ad quem pertinet prosecutio sue commissionis. alij vero inferiores et si vnus sit maior altero duz sit superior et eadem iurisdi. non possunt reuocare nec inhibere. xj. q. j. c. de personis per accur. nisi cum causa est apud superiorem per appel. nam de natura appel. est deuoluere et auferre iurisdictionem inferiori que licet rescindat pronunciatum respectu partium tamen respectu pronunciationis suspendit et claudit eos interim. nam potest ad eum reuerti exceptio. ff. de pac. lege. tale pactum. §. qui prouocauit. Pone capitaneus perusinus deputat aliquem iudicem insinuationum ex necessitate sibi imposita per statutum. iste iudex insinuationum est vt ordinarius et specialiter deputatus. nunc pone hunc iudicem vacare vel abesse an capitaneus poterit pro tribunali sedere in banchum id est ad tribunal insinuationum et supplere vices absentis respondeo quod non quia iurisdictionis forma debet seruari et licet capitaneus videatur esse iudex deputatus tamen non est iurisdi. exercitor nec autor principalis vt deputatus ad eligendum officialem debet eligere non alit omissa via debita debet sibi aliquid vsurpare. ff. man. l. si manda. §. si tibi. quia diuersis officia sunt ff. de leg. ij. l. vnum ex familia. isti enim non sunt ad idem deputati. licet vnus vt ita dixerim nascatur sub alio. non tamen ab alio. C. de inoffi. vocan. l. sed si hac. §. per seruus. ff. de testa. tute. l. tutores non ob herede. et sic non ob. ff. de iudi. l. iudicium soluitur. sed contra videtur ff. de tuto. et cura. dati ab his. l. vbi absum. sed ibi loquitur de principibus ciuitatis qui generali presunt prouidentia et habent iurisdictionem vniuersalem qua bene possunt prouidere super hoc. Quid ergo si quis grauaretur ab isto iudice insinuationum. respondet et appellaret ad ipsum deputantem non tanquam ad delegatorem sed tanquam ad ordinarium superiorem. Jste enim iudex insinuationum non habet merum et mixtum imperium sed capitaneus. sic ergo apparet maior etiam quod iste non est vicarius quia vicarius dicitur eidem tribunali et eidem iurisdictioni presidet. Sed iste presidet alteri tribunali et diuersa lege. et ideo non subalternatur licet subordinetur. item non est delegatus qui habet iurisdictionem a lege licet eligatur ab homine. Et not. ex predictis quod plus iurisdictionis non continet vnus in diuersis subiectis sicut in vno et eodem subiecto. Simile dicimus in plurali dignitate de regu. iu. cum l. lib. vj. et per Joan. mona. et l. falsa. §. idem. de condi. et demon. Not. ex hoc text. quod licet omnis iurisdictio sit apud imperatorem et quicquid est infra fines imperij sit sub iurisdictione sua cum sit dominus mundi. tamen dominia rerum existentium infra dictos confines imperij non sunt ipsius imperatoris. l. bene a zenone. C. de quadrien. prescriptio. l. deprecatio. ff. ad. l. rodiam. de

3 iacto. et in proemio digestorum per docto. ponitur. † Quero ob extra an vendens iurisdictionem illicite teneatur emptori de euictione. dicit Bald. quod non: quia ipse emptor scire debuit quod illicite mercabatur per l. quemadmodum. C. de agri. et censi. libro vndecimo quod tenet etiam Andr. de Jsernia preterquam in duobus casibus. Primus est si emptor specialiter sibi per stipulationem prouidisset per l. si fundum. cum ibi no. C. de euic. Secundus est si probabiliter potuit emptor ignorare videlicet rem esse infra fines imperij puta quia erat in finibus terrarum ecclesie vel francie que non est sub imperio per ea que not. gloss. in prin. huius titu. et venditor dicebat rem esse de terra ecclesie vel regni francie et vendebat libere districtum et iurisdictionem imperatoris. alias autem dicit ipse Andr. de iser. quod emptor semper presumitur scire. l. constitutiones. C. de iuris et fac. igno. l. quod te. si cer. pe. Alma reprobat Andr. de isernia. in primo suo casu per not. per gloss. j. ti. seq. in c. j. in prin. et in. §. insuper. in verbo. si bone fidei.

Si vero. Hoc intendit dño pōt priuare vasallū iure suo transferendo quod in ecclesiam rem feudalē tanquam propriā et liberā nisi idē vasal. ex gratia illud feu. ab ecclesia de nouo obtineat. hoc dicit no. hic casum mirabilē secundum Ja. de bel. et Bal. in quo vasal. priuat feudo sine culpa quod est contra regulā. s. de feu. sine culpa nō amit. c. primo sed hoc operatur fauor ecclesie quoniam ex facto domini priuatur aliter vt. s. si de feu. fue. contro. c. si vasal. culpam. et que fuit pri. causa bene. amit. §. si. et in gloss. hic posita in princip. Speciale ergo est fauore ecclesie que habet multa alia priuilegia prout est videre in toto titu. C. de sacrosan. eccle. dicit tamen hic Bal. quod dominus hoc modo alienans teneatur vasal. ad interesse vel ad feu. equiualens addens quod si papa de plenitudine potestatis auferet mihi beneficium quod potest. c. per principalem. ix. q. iij. tamē tenebitur mihi de alio prouidere equiualenti. ideo infert quod licet aliquis permittantur iuris autoritate tamen ille qui facit tenebitur ad interesse. quod est bene not. secundum gloss. no. Et secundum Bal. tex. ibi per gratiam ecclesie quod ex gratia dicitur facere id quod quis naturali ratione tenetur. nam ecclesia tanquam cultrix iusticie non debet pati aliquid fieri contra iusticiam in se vel in alium. et ideo non debet auferre a vasallo dictum feu. vt. s. de alie. feu. §. inde potest. propterea naturali ratione tenetur ad recognoscendum vasallum quia ista obligatio non est effectualis, sed est similis illi de qua in l. sed et si lege. §. consuluit vbi gloss. ff. de peti. heredi. facit no. in l. j. ff. de condi. inde. in l. cum quis. C. de iuris et fac. igno. et ideo debet sibi facere gratiam vt hic. Ex quo colligit Bal. quod quis dicitur facere gratiam faciendo id ad quod tenetur de iure naturali facit. l. itinus. ff. de obsequijs. no. hic casum specialem in quo dominus non reddit parem vicem vasallo qui est contra regulam traditam. s. de for. fide. in fi. nam hic videmus quod dominus inuito ignorante vasallo potest rem feudalem pro anima iudicare: sed vasallus hoc non potest. vt. j. titu. se. post princi. et. s. qualiter olim feu. alie. po. §. donare. sed hoc operatur fauor et priuilegium ecclesie secundum Jac. de bel. nam alias non posset dominus feu. in alium transferre sine voluntate vasallorum vt. j. in titu. sequen. y. pra. due. et dict. s. de l. corra. c. y. §. ex eadem, vel assigna rationem differentie secundum Bal. quia apud dominum residet plus iuris. quod patet quia recipit sacramentum fidelitatis a vasallo: sed illud non e contra prestat vt dixi in. d. c. j. de for. fide. Dicit idem Bald. quod iste. §. posuit solum ius singulare in feudis. vnde non debet extendi ad ius emphyteoticum. ff. de vulga. et pupilla. l. ex heredi. §. cum filie. et vide etiam hoc in Specu. de feudis. §. quoniam. versi. sed nunquid, an ecclesia non volente facere gratiam huic vasallo vtrum dominus teneatur sibi ad interesse et respondet quod sic videlicet quod aut soluat sibi estimationem vel det sibi aliud feu. eiusdem bonitatis et quantitatis perinde ac si fuisset inuestitus de re aliena que fuisset sibi euicta iuxta ea que habentur in. c. primo. in princip. s. de inuest. de re alie. fac. ¶ Cum enim illud beneficium non sit sublatum ipsi vasal. ergo sibi debet remanere per l. precipimus. de ap. et hoc voluit ista gloss. vsque ad fi. que bene et not. loquitur secundum doc. ex qua collige secundum Bal. quod quanquam aliquis admittatur autoritate iuris ad infringendum quod fecit nihilominus tenebitur ad interesse et sic rigor huius. §. satis comparatur per limitationem huius gl. facit. c. si filius. extra de testa. et de preben. c. inter cetera. et de iure pa. c. pasto. secundum Hosti.

1 ¶ Imperator romanorum debet ire romam pro suscipienda corona.

2 Vasallus ad requisitionem domini sui tenetur prestare auxilium ipsi domino in domo sua pro suscipienda corona imperij.

Ut autem. In summa hoc intendit. si vasal. legitime vocatus non associauerit dominum suum in exer. ita vel pro suscipienda corona debita non contribuerit 1 omittit feu. et ad dominum reuertitur. h. d. † Not. quod imperator romanorum debet ire romam ad suscipiendam coronam: quod intelligas de vetera roma non autem constantinopolitana nec posset mittere procuratorem pro eo ad dictam coronam suscipiendā et posset sibi corona alibi dari secundum Bal. ar. gu. huius litere et per ea que no. in de. j. de iureiur. et que dixi. s. in titu. quis dicatur dux mar. vel co. in prin. No. ex hoc tex. nonam ingratitudinem per quam vasal. amittit. feu. et ad dominum libere reuertitur alias autem plures inductiue. s. que fuit pri. causa be. ami. per totum et. s. qui. mo. feu. ami. per totum et per hoc habes gloss. pe. hic positam 2 expeditam. no. † quod vasal. ad requisitionem domini sui cogitur prestare auxilium in domo domini sui quod expeditū et certū est pro suscipienda corona imperij vt hic. verum aūt in aliquibus casibus dic vt dixi s. de contro. inue. in fi. et. s. de lege corra. c. ij. §. similiter. et in. c. hūiusmodi. s. si de feu. fue. cōtro. facte. j. ti. se. §. aliud quoque. no. tex. ibi persoluendo quod alternatiue vasal. ad duo tenetur vel ire vel soluere. et dicit bene Bal. quod erit in electione vasal. puta verū velit ire vel soluere quia debitor est alternatiue vt hic ideo sua erit electio. ar. ff. si iure do. l. plerumque. §. fi. maxime si redditus feudi ad eundum non suffi. iam ar. ff. de annuis lega. l. meuia. §. fi. vel dic quod aut feudo potest magnum auxilium et cōmodum domino prestare interuētu persone sue. et tunc debet personaliter ire. arg. s. que fuit prima causa be. amit. §. et si vasal. et. §. sed et si delator. et tit. de noua fide. for. aut interuentu sue persone non posset dño magnum auxiliū neque cōmodum impendere tunc debet esse in eius electione verum velit ire vel soluere vt dixit Joc. de Bel. Nota quod vasallus non potest ascribi in contumacia nisi constet de legitima admonitione et vocatione facit. c. licet. s. si de feu. fue. contro. de quo late dixi. s. que fuit prima causa be. amit. §. sed nec est alia et ex hoc infert Bald. quod qui aliquis allegat aliquē monitū vel requisitum debet id probare quia nemo presumitur citatus, nisi probet vt in hoc tex. facit quod no. gl. xxxij. di. c. ij. vbi plene videas et in spe. de citatio. §. sequitur. v. sed nunquid. Queritur cum gl. iiij. qualiter ista vocatio de qua hic debeat fieri ad hoc vt intelligatur legitime facta prout vult iste tex. et videt pluribus modis. primo modo quod fiat per ipsum dnm vel eius procuratorem. ar. ff. de peti. here. l. item veniunt. §. petitam. vel per literas domini et debet fieri adhibitis duobus vel tribus ex paribus ar. s. quid sit inuesti. in. §. j. aduertite hic post Bal. queso quid et que sit vocatio legitima. respondeo quod dominus in propria persona vocat vel per procuratorem vel nuncium mittit literas continentes quod se coram paribus curtis conferat et quia si in dubium reuocetur an sint litere domini. respondeo probatur parium testimonio quod est not. dignum videlicet quod litere et mandatum ex quibus sequi potest priuatio feudi si eis nō obtemperatur debent esse munite et roborate solenni testimonio parium et hoc si habet pares sed si non habet pares admittuntur alij testes idonei et quilibet excep. maiores. ar. C. de contrahen. et committ. stipu. l. optimam. in fi. vel secundo modo vocabitur vas. ad coronam spacio competenti secundum formam traditam. s. de mili. vas. qui contu. est. c. j. et hi duo modi approbantur per glo. subiungit et secundum modum vz. quod ipse dñs non vocabitur de per se sed per pares curtie quod prosequere vsque ad fi. sed tu addas alium modum secundum Ja. de bel. videlicet vt fiat vocatio secundum consuetudinem arg. ff. de testi. l. testium. §. fi. C. de eman. lib. l. j. et l. fi. vel dic secundum Bal. quod sufficit mitti pclama generale per terras et loca ipsius domini requirētis nec requiritur trina monitio. vt. C. de remu. pignor. l. si eo tempore et in. c. si. extra de ma. et obe. per Inno. et videtur istum modum Bal. non posse procedere cum videatur inferri ex isto text. quod sit necessaria specialis vocatio ad quod etiam facit. s. hic finitur l. §. ad hoc. quod no. s. si de feu. fue. contro. c. j. et ex quo enim vasalli sunt certi non videtur sufficere tale pclama per no. in. c. si. de elec. lib. vj. in de. j. de iudi. tamen facit tex. in. c. j. s. de noua fide. for. ibi specialiter vel generaliter. no. tex. ibi. cōtinua quod ad amouendum vasal. ex culpa requiritur quod causa cognita constet de culpa ideo infert Bal. an dña autoritate propria possit feu. auferre vasallo ar. quod non. §. si quis vero aliquem. et in ti. y. c. j. ar. contra quod de iu. emphy. l. ij. et de met. l. deuotum. lib. xij. si propterea cadit vasal. quia alienauit feu. tunc videtur quod autoritate propria si ipse possideret expelli possit ita. Bald. in. c. ceterum in. ij. col. de iur. per glo. in aut. vt de cetero non fiat cōmu. in prin. facit quod not. ang. in l. pe. ff. de pac. Bald. in. l. qui absenti. in prin. ff. de acq. pos. si aliam culpam commisit tunc dic quod non potest quia hec litera dicit cōmitti et. s. de mili. vas. qui contu. est. c. j. de feu. sine culpa non amit. c. j. Ja. de bel. dicit quod aut inobedientia est notoria. et dominus habet iurisdictionem et tunc sicut si seruitus deberetur alteri propter cōtumaciam posset illum mittere in possessionem saltem in primo decreto ita poterit mittere in possessionem fisci. ff. de publica. l. commisse. ff. pro socio. l. cum duobus. §. idem respondit. Si autem talis dñs qui non habet iurisdictionem tunc oportet quod querelā proponat et in possessionem se mitti petat ar. ff. de re iudi. l. si cum nulla. et. C. de execu. rei iudi. l. j. C. de ac. et obli. l. negantes. C. de pactis. l. si pacto quo penam in emphyteosi etiam dico quod si nō esset liquida culpa et emphyteota aliud iuridicum allegaret quod nō posset de facto expelli de possessione secundum Spe. et vide quod no. Bar. in repeti. l. iij. C. de pigno. ac. quod in. d. l. ij. C. de iure emphyteo. in. c. potuit de locato. et si dubitat vasallus ne expellatur de facto adeat iudicem vel pretorem qui prohibeat vim fieri donec cognoscatur de iure partium qui iudex mandabit hoc modo ne vis fiat possidenti insinuando preceptum quod si senserit se grauatum veniat recepturus iusticie complementum. l. fin. ff. de offi. procura. cesaris. et. l. de pupillo. §. meminisse. ff. de noui operis nun. ff. de offi. presi. l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de vsufruc. l. equissimum. de proba. c. in presentia per Innocen. et in. c. primo de immunita. eccle. per Innocen. et in nouella officio iudicis potest peti ne iniuria committatur: sed postquam est commissa oportet quod actionibus et ordinarijs remedijs experiatur alias forme agendi frustra essent inuente et institute. verbum facultatem hec verba intelliguntur cōstituto de culpa de qua. s. dixi. facit que vidimus in. c. j.

in.c.j.t.ij.§.de feu.sine culpa.non amit.in.c.si quo tempore miles quod est nota. dignum: quia licet verbum liberum videatur significa re precisam libertatem: tamen intelligitur seruato iuris ordine, in contrarium facit tex.in.l.i.C.de sacrosan.ec.ibi liber sit. ibi Bar. et cum hoc concordat tex.in.c.i.in.§.callidis.j.ti.j.glo.fi.hic magi straliter loquitur dic vt in ea.

¶ De prohibita feudi alienatione per Federicum. Rubrica.

¶ Quoniam supra titulo proximo in fi. declarauit qualiter va salli tenentur associare dominos suos vel stipendia eis soluere, quando imperator vadit romam pro suscipienda corona: verum quia multoties vasalli predicti reperiuntur alienasse eorum feuda absque licentia eorum dominorum, ita q non poterunt ire in tali expeditione et sic imperij vtilitas et honor diminuebatur: quare imperator Federicus volens huic morbo prouidere statuit hanc legem que non solum concernit alienationes preteritas, sed etiam futuras que quidem lex supposita fuit hic immediate post titulum et legem precedentem que similiter fuit eiusdem imperatoris Fe derici.

1 ¶ Alienatio omnis, seu distractio super feudis in toto vel in parte est interdicta vasallis absque voluntate dominorum.
2 Impossibilia non firmantur tractu temporis.
3 Dominus an possit pignori obligare sua autoritate proprieta tem quam habet in feudo absque voluntate superioris.
4 Vasallus si habuit licentiam vendendi feudum titio amico suo an ex tali licentia poterit alteri vendere.
5 Preiudicium an inducatur domino in iuribus suis et vasalla gijs que habet in feudo ex licentia data vasallo per ipsum do minum.
6 Vasallus vendens saluo iure suo et filiorum suorum et agnatorum et procedit ad traditionem, an ex talibus verbis releuetur.
7 Consuetudo q vir lucretur tertiam partem bonorum vxoris, an habeat locum in feudis.
8 Vasallus locans feudum ad centum annos, an ex tali locatione videatur alienasse.

IMperialem. Imperator federic9 sollicitus circa vtili tatem imperij et subditorum habita diligenti de liberatione prohibet alienationem feudorum siue in totum siue in parte absque voluntate domino rum siue fiat titulo venditionis siue pignoratio nis siue relicti pro anima siue alterius cuiuslibet alienationis: et insuper reuocat omnes alienationes que in preteritum facte fuis sent non obstante aliqua prescriptione remanente actione ad pre

1 tium illi qui bona fide emit. hoc dicit not. † quod omnis aliena tio seu distractio super feudis in toto vel in parte est interdi cta vasallis absque voluntate dominorum vt hic et supra qualiter olim feu.alie.po.post prin.et.j.ti.ij.c.i.vbi videas prout in simili videas in alijs rebus que sunt prohibite alienari neque hoc casu presentia domini habetur pro consensu etiam si non protestetur, nisi in casu quo emphyteota vel feudatarius venderet rem em phyteoticam vel feudalem vt pleno in re scita Cy.Ang.et Albe. in.l.fi.C.de iure emphyteo. de quo dubito per ea que not.in.l. gatus.ff.de pignor.act.et intellige de alienatione alias solenni et valida: quia si alienatio non haberet alias suas solennitates va sallus non incideret in penam text.nostri scilicet amissionis feu di Bald.in.l.ij.in prima col.C.de episco.audien.facit quod not. Barto.in.l.filium.§.si quis bonorum.ff.de leg.prestan.Bald.in l.prima.§.fi.ff.quod quisque iuris Barto.in simili in.l.vbi pa ctum.in vlti.col.C.de transac.gemi.in.c.perpetuus.de elec.lib.vi. per illum text.pa.in.c.i.de causa possess.et proprie licet in contra rium facit quod vult Bald.in.c.primo in secunda col.j.de alie. feud. Sed intelligo concordantes proxime allegatos quando contractus est nullus alio respectu quam ex defectu consensus domini.et ideo nec donare poterit per istam generalem prohibi tionem et licet in.c.i.§.dona.et.j.qualiter olim feu.alie.po. loqua tur simpliciter de donatione et appellatione donationis in du bio non venit donatio causa mortis.l.j.§.i.ff.de dona.tamen cum lex prohibitiue loquatur donatione prohibita videtur prohibita dona.causa mortis.l.filius.§.pari ratione.ff.de dona.secus si per missiue loqueretur permissa donatione non venit dona.causa mor tis.ita Bald.hic ad vnum aduerte.quod est notandum secun dum And.et sentit Bal.hic quod vasallus alienans non cadit a feudo.nisi tradiderit rem. Idem intelligo si constituerit se tenere et possidere nomine emptoris.l.quod meo.ff.de acq.pos.bart.in.l. ob emptione.ff.de pac.do.ant.consi.xxxiij q inci.iesu christi etc. de iure absque longa et ita intelligit q do.spe.in tit.de loca.§.nunc aliquos.v.xcv.Saly.in.l.fi.in pe.col.C.de iure emphy.ibi Alb. Jo. an.in.c.potuit de locato.l3 ibi imo.in.xi.cbar.t3 j.facit gl.in.l.i.§. si rem.ibi Barto.ff.depositi.Bald.in.l.iij.C.vt in posse.idem si

tradita nlijs modis de quibus per Bal.in.l.traditionibus.C.de pac.faciunt que vidimus in.c.j.§.quid iuris si vasal.post alie.feu. ab emp.reuo.et ibi Alua.per hoc restat illatio clara ad decisionem q si emphyteota vel vasallus conueniunt de vendendo q p hoc non cadunt a iure suo.nam si p alienationem nondum secuta traditione vera vel ficta non cadit a iure suo, multominus per promissionem de vendendo et ita tenet Paul.de cast.in.l.in bone fidei.§.si tri.ff.de eo q cer.loco.licet in hec promissio non sit licita p not.p Bald.in l.fi.C.ad.l.fal.no.sm Bal.hic q si vasal.debet cum aliquo et obli get omnia bona sua non cadit a feudo: quia in tali obligatione ge nerali non venit feudum.c.in gnali.j.si de feu.fue.contro.et facit.l.con ductius.§.instructo.ff.de lega.ij.et q ibi no. Bar.sed si specialiter obligat feudum et procedit ad actum fa.ti puta ad traditionem po natur feudo, secus si ita in finibus verbi sm Bald.hic.et in.c.j.§. aut si libellario.j.quib mo.feu.amit.ergo dubitarem q imo hoc ca su cadat iure feudi per tex.nostrum ibi vel pignorare quoniam per solum consensum obligatium feudum vel alterum rei constituit ius in re, et agi potest hypothecaria.l.si tibi.§.de pignore.et ibi not. ff.de pac.et no.in.l.i.ff.de pigno.et no.in.l.i.ff.de pig.act. licet secus sit in alie.puta venditione in qua non causatur ius in re, nisi secuta traditione.d.l.traditionibus.sed posset respondere q cum tex.hic vtat v bo pignorare et pignus dicat a pugno.l.traditione.vt no.in.§.item seruiana.insti.de act.q iste tex.non habet locum in simplici obligatio ne pignoris vel hypothece: sed tamen secuta traditione: vt.j.dicam. facit q no.Bal.in.c.i.§.aut si libella.j.q.mo.feu.ami.Ange.in.l. benignus.ff.de leg.i.et q no.Bar.in.l.in quorum.ff.de pig.Bal. hic et in.l.iij C.vt in pos.leg.a simili p illum tex.habet alium sensum dicens q p hypothecam feu.non transfert ius reale, nisi secuta traditione nam in feu.nullum ius reale transfert, nisi secuta inuestitura.c.i.j.quid sit inuesti.ideo non mirum si p solam hypothecam feudi non secuta tradi tione non cadit vasallus verum est q ipsa obligatio pignoris est nul la etiam si non tradat: quia tex.noster apponit prohibitionem et expresse ita bar. in.d.l.q habebat.ff de lega.ij.in pa. Si tamen daret ipsi domino pignori et traditio impleta esset non caderet a feudo: quia tacite vr domino consentire ita Bal.hic p ea q habentur in.c.i.de feu.facit q scribit p doct.in l.bonorum.c q admit.in cle.ij.de reb9 eccle.non alie.dixi.j.de capi. corra.§.preterea.et j.q fuit prima causa bene amit.§.fi.facit.l. obligatione generali.ff.de pigno.et de hoc etiam dixi.j.q.mo.feu.amit.§.aut si libel lario.et latissime.j.de alie.feu.c.i.vbi gl.vtia est tenere z de quo vide p Bal.in.l.ij.C.comia de le. Si autem haberet plures dominos requiri tur omnium consensus ideo non sufficeret pignorare vni dominorum si alij non con sentirent ita videtur hic tenere Bal.l.fi.comia pdio.et ic tanto sm Bal. q illud videtur animum non tuendi q plus acquirit sup pignore quam vs pign9 vt.ff.de lega.iij.l.q habebat.in prin.ibi Bar.ita tenet Bal.in

2 d.§.aut si libellario. † No. q tractus ipse non firmat impossibilia de iure vt in hoc tex.in fi et io con.ord.q allegant.in gl.pe.hic pon ta que aliqua iura in contrarium allegauit remittendo te p solutione huius brocardi ad libellum disputatio. Pyl.vnde tu dic melius et latius p Dy.in.c.non firmat.de re.iur.in.vi.et per gl.in.l.p fundum. ff.de serui.vrba.predio.et ibi p doc.et q dixi.j.si de feu.fue.contro.c. naturales.in notabili.No. q solus bone fidei emptor repetit pre tium a vasallo vendente cum feudum sit reuersum ad dominum: non au tem male fidei emptor q patet ex hoc tex.quia concedit repetitionem bone fidei emptori: ergo prohibuisse videtur ipsi male fidei emptori l.cum pretor.ff.de iudi. Item quia imputet sibi emptor male fidei cum scienter emerit rem alienam et prohibitam vendi.l.si fundum.C.de euic.et hoc etiam voluit gl.fi.hic posita in sui princi.scire enim de buit istam prohibitionem.l.leges.C.de legi.facit q dixi.j.pquos

3 fiat inuesti.§.j. † Queritur cum gl.j.an dominus possit pignori obligare sua autoritate proprietatem quam habet in feudo absque voluntate et ista glos.arguit ad partes vsque ad finem.et non determinat vide Jac.de bel.qui indistincte tenet q possit cum non reperiatur pro hibitum per.l.ij.C.de vsufruc.et.ff.de pig.act.l.iutor.in fi.que hic allegantur in glo.hoc idem tenet And.de iser.dicens quod cum hoc non reperit cautum iure feudali videtur esse relictum dispositioni iuris communis vt in.c.i.j.de feu.cogni.sed de iure comi satis cautum est per.d.l.ij.C.de vsufru. Nec ob. q non videatur paritas isto casu in ter dominum et vasallum contra regulam posi.ta.j.de for. fide.l.fi.quia etiam est dare alios casus in quibus non seruatur inter eos paritas p doct.l.c. domino.j.si de feu.fue.contro.et est ro vt puta: quia sm consuetudinem anti quam poterat tam dominus quam vasallus pignorare ius suum vt colligitur quasi olim feu.alie.po.et in hoc erant pares sed imperator hoc cor rexit solum in vasallo.igitur in domino remanet dispositio antiqua l.precipim9.C.de ap.et sic redacti sunt in hoc ad disparitatem facit q no.j.ti.pri.§.pe.et hanc partem secutus est Jo.an.in addi.Spe. in ti.de feu.§.quoniam.v.iij.queritur.et.d.Bal.hic quia non reperit prohibi tum in domino sicut in vasallo: ergo vr permissum.ff.ex quib.cau.ma.l. nec non.§.q in eis limitat hanc opi.Alo.nisi ipse dominus pignora ret ius suum pro tanto pretio q non esset spes q reluerentur: quia tunc esset idem q in alienatione p.l.q habebat.in prin.ff.de leg.iij.et faciunt que j.dixi.quero subsequenter cum glo.quid si vasallus qui non ha

bet descendentes vel agnatos aliquos in suo testa. disposuit de re feudali ipsum feudum legando prorsus extraneo vel constituendo heredem extraneum an dñs teneatur inuestire talem heredem ⁊ conclusio est quod non feudatarius enim de feudo in testa. disponere non potest. c. j. ̄s. de succes. feu. sed attende quia ista glo. presupponit in hac questione. quod iste vasallus nõ habebat descendentes vel agnatos ergo infert a cõtrario sensu qđ si habuisset ꝙ tunc tale feudum non reuerteret̃ sed transiret ad eos. ⁊ videtur sequi Bal. qđ procedere posset in feudo antiquo. vt not. glos. ̄s. de suc. feu. §. hoc quoq3. ⁊ dixi. ̄s. que fuit pri. causa bene. amit. §. fi. sed in feudo nouo non est dubium quod agnati non succedũt vt. ̄s. de benefi. fra. c. j. vtrum autẽ filius excludatur quãdo pater suus legauit feudum suũ nouum extraneo. ⁊ ista est maior dubitatio, ⁊ ſm hãc glo. que indistincte loquitur dicendum est qđ non sed in contrarium facit tex. in. d. §. fi. ⁊. ̄s. de vas. qui contra consti. lotha. c. j. quare cogita super hoc: sed tñ vide qđ dixi in. §. fi. ̄s. que fuit pri. causa bene. amit in conclusionibus per que potes soluere qõnem. quero cum dicta glo. an vasallus possit absq3 voluntate dñi ius suum feudale dare alteri in emphyteosim perpetuã. ⁊ respondet quod non qr est alienatio vt in aut. de non alienan. §. aliena. ⁊ voluit glo. vsq3 ad fi. que bene loquitur: qm̃ hoc vr̃ satis expressum per istum tex. ⁊ addit Bal. hoc esse verũ etiam si fuisset appositum pactum vt ex tali contractu nõ transiret vtile dñium qr videt̃ esse factũ in fraudẽ legis per ea que dixit Dy. in. l. codicillis. §. instituto. ff. de leg. ij. facit in. §. se. Et de hac qõne plene per Jac. ar di. in sum. in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubr. an emphyteosis vel libelli contractus prohibeatur. ⁊ dixi. ̄s. quid iuris sit si post alie. fue. ⁊c. c. j. §. j. ⁊ tz Car. l. c. ij. extra de feudis. facit in Spec. ti. de locato. §. fi. v. xxv. ⁊ seq. † Quero cũ glo. iij. qd si dñs dedit licentiã vasallo vt possit vẽdere feudũ titio inimico suo an ex dicta licentia possit vẽdere alteri. ⁊ dicit glo. qđ non. Inno. si rem. §. si illud. ff. qui. mo. pi. vel hy. po. sol. ⁊ bene ⁊ notabiliter loquitur. et est ratio qr fines mandati sunt custodiẽdi. l. diligẽter. ff. mãda. itẽ qr potest interesse dñi ne vendat̃ alteri ꝙ dicto inimico nominato. C. de iure emphy. l. fi. §. j. ff. de act. emp. l. si sterilis. §. si tibi. Item qr cum esset concessum vt vendas vni videt̃ prohibitum alteri. l. cum pretor. ff. de iudi. ⁊ de leg. j. l. si quis testa. ſm And. Tutius ergo est ſm ipsum impetrare licentiam simplr̃ vendẽdi non limitando se ad aliquam personam: qr tunc põt vendere quibuscũq3 ar. C. de bo. va. l. si qñ facit qr nulla iniuria fit dño postꝙ consensit. vt in. c. j. extra de feu. ꝙ intelligas verum dũmodo non vendat inimico dñi vel prohibite psone. ar. l. fi. C. de pac. inter emp. ⁊ vẽ. ⁊ vr̃ sentire Bal. de qua qõne per ipsum in. l. ij. C. de edil. ac. Quero cũ glo. fi. in ṽ. imo nec vẽditor ⁊c. an vas. vẽdẽs feu. male fidei emptori possit retinere pretiũ postꝙ dictus emptor illud repetere nõ põt vt dixi. ̄s. in vlti. no. ⁊ rñdet ꝙ nõ sed applicabitur fisco p. l. lucius. ff. de iure fisci. ⁊ hoc voluit glo. vsq3 ad ṽ. nec puto que bene loquit̃ ſm Ja. de bel. ⁊ And. de iser. facit qđ no. in. l. dispẽsatorem. ff. de solu. Sed Bal. arguit in contrarium p no. in. l. si procuratori falso. ff. de cõdi. inde. facit. l. fi. C. de fun. limi. lib. xi. quasi videat̃ emptori donasse. Tamẽ in ꝯtrariũ tenẽt hic Alua. et alij qr facit vasallus contra ꝓhibitionem legis vẽdendo. ⁊ facit qđ vidimus. ̄s. que fuit pri. causa benefi. amit. in fin. ⁊. ̄s. de probi. feu. alie. per loth. l. j. in fi. ⁊ tex. in. §. callidis. j. eo. ⁊ dicit hic An. qđ fiscus petat qui est saccus male acquisitorum. ff. de iure fisci. l. lucius. quero subsequenter cum dicta gl. qd si emptor male fidei expresse stipulatus est de euictione an possit petere ꝓciũ. ⁊ respõdet ꝙ non ad hoc vt aliquã penam patiat̃ ex suo delicto scienter cõmisso. nec ob. l. si feudũ. C. de euic. qr loquit̃ de re aliena in quo nõ est prohibitio alienatiõis que de sui natura est alienabilis. ff. de cõtrahen. emp. l. rem alienã. hic vero loquitur de re exp̃sse ꝓhibita alienari in qua emptor male fidei plus peccauit qđ ptz qr etiã notarius scribẽs talẽ ꝯtractum punitur in amissione manus vt hac eadem. l. ij. §. scribam. ⁊ hoc voluit ista glo. ⁊ eam sequuntur doc. ⁊ põt etiam assignari alia ratio ſm Bal. qr ipsa stipulatio de euictione est accessoria. vnde si p̃ncipale est legem. ergo ⁊ ipsa stipulatio. l. nõ dubium. C. de legi. lz tamẽ glo. accur. in pluribus locis teneat ꝯtrium: vcz in. l. quemadmodum. C. de agri. ⁊ cẽsi. lib. xi. in. l. fi. C. de fun. reipub. e. li. sed de hoc vide per doc. in. l. si fundũ. C. de euic. ⁊ in. l. fi. in fi. C. de litig. quero subsequẽter cum. d. gloss. quid si emi bona fide feu. a vas. ⁊ conueni cum vas. spãliter vt non agam de euictione an tũc potero repetere pretiũ. ⁊ rñdet qđ sic p. l. ex empto. in fi. ff. de act. emp. ⁊ hoc vult ista gl. vsq3 ad ṽ. sed numquid ⁊c. In ṽ. o de hac qõne dic latius p glo. ⁊ doc. in. l. si familie. C. fami. her. ꝙro cũ. d. gl. qd si bone fidei emptor nõ vult repetere ꝓciũ: sz vult agere ad interesse nũqd põt. ⁊ rñdet ꝙ sic p. l. empti actio. C. de euic. ⁊ ad hoc intẽtauit actionẽ ex eo ꝯtctu. vt. ff. de act. emp. l. is qui vina. ⁊ de ꝯhen. emp. l. sed celsus. §. j. nec ob. ꝙ ꝯtctus sit null⁹: qr hoc est verum quo ad effectũ alienatiõis. Sz quãtum ad ꝓiudiciũ ipsius vẽdentis cẽset̃ aliqd vt ipsi bone fidei ẽptori nascatur actio psonalis ex empto cõtra ipsum vẽditorẽ vt probatur in dictis iuribus. fa. itquod no. in. l. fi. in fi. C. cõia de leg. ⁊ per hoc habes expeditã glo. que bene loquitur ⁊ eam sequuntur doc. ⁊ pro determinatiõe, gl. adduco. c. fi feudũ. ̄s. fi de feu. fue. contro. op. abertra quod imo valet alienatio facta per vasal. etiam non consentiente dño. c. j. ̄s. de alie. feu. pa. so. fallit in isto casu quando alienatur inter proximos agnatos ad quod est reuersiuum qr non est ꝓprie alienatio sed pot⁹ refutatio de quo dic vt ibi latius examinaui. opp. de. c. j. ̄s. de feu. nõ ha. ben. propri. na. fe. vbi vas. potest alienare sine voluntate dñi. so. hoc ideo ibi statuit̃ quia ab initio fuit concessum cum eo pacto vt possit alienare de quo dic vt ibi dixi. opp. de. c. j. ̄s. de contro. inter do. ⁊ emp. in. c. fi vas. ̄s. fi de feu. fue. contro. So. vt ibi dixi ⁊ maxime in. d. c. j. in. j. no. oppo. de. c. j. post prin. ̄s. qualr̃ olim feu. ali. pot. vbi ps ꝙ vasal. potest ignorãte dño feudũ alteri infeudare. So. fatendo ꝯtrũ de qua materia dic plene: vt no. glo. ̄s. de capi. corra. §. preterea. vbi videas. Quero ab extra an vasallus pignorando ius suũ feudale dño suo cadat in penam hic statutam respondeo quod non ſm Bal. qr tam adest consensus ipsius dñi vt in. c. j. extra de feudis. Sed an tunc dñs lucrabitur fructus vel eos cõputabit in sortẽ. dic ꝙ lucrabit̃ vt in. c. cũ questus. extra de vsuris. ⁊ dixi in. c. j. ̄s. de feu. da. in vicẽ leg. commis. quero si sint plures dñi ⁊ pignorauit vni sine voluntate aliorum an possit. ⁊ dicit idem Bal. distinguendum aut factum est indiuiduũ aut diuiduum. primo casu videt̃ ꝙ possit. scdo non propter alios dños. ar. ff. de leg. ij. l. cum filius. in prin. ff. de le. iij. l. pr. §. quindecim qñ aũt intelligat̃ diuiduũ. vide ꝙ no. ̄s. de fratri. de nouo bñ. inuesti. c. j. quero an vas. possit cõcedere vsumfructũ in re feudali vcz cõstituendo aliũ vsumfructariũ. dic ꝙ non ſm And. de iser. ff. de vsufru. l. arboribus. §. fi. Sz bene posset vendere fructus totius tpis q̃to apđ eũ est remãsura res feudalis: qr ꝓhibit⁹ vẽdere nõ prohibet de fructibus disponere. ff. de leg. ij. l. codicillis. §. instituto. ⁊ de leg. iij. l. pater. in prin. Si aũt venderet fructus ad tps ⁊ interim moriat̃ ita ꝙ feu. transeat ad dñm vel ad aliũ tunc obligatio euanescit. l. lex vectigali. ff. de pi. diuidens tñ ipsi fruct⁹ secundum formã hic traditã de. l. corra. §. pe. ⁊ vide ẽt ad predicta que dixi in. §. aut si libellario. ̄s. qui. mo. feu. amit. ⁊ melius q̃ dixi l. c. j. §. inde ꝙri põt. ̄s. de alie. feu. de quo ẽt p Ja. ar di. in ti. qui. mod. feu. amit. sub rub. an possit vendere fructus cum rubricella se. ⁊ in spec. de pigno. §. j. ṽ. quid de decimis. ꝙro an vasall⁹ qui habuit licentiã infeudãdi feudũ possit ex virtute eiusdẽ licentie vendere partẽ. ⁊ dicit And. de iser. ꝙ sic de equitate. l. si qs cũ totum. ff. de exce. rei iudi. ⁊ de ṽ. sin. l. si pupillus. §. j. idẽ dicit si cõcessa est licẽtia titio vr̃ etiã cõcessa filijs. ff. de ꝓba. l. si pactum. in fi. idẽ dicit ipse qđ virtute dicte concessionis possit pignori obligare. l. ij. C. de patribus qui fi. distrax. ⁊ qr leuius fuisset cõcedere licentiam pignoris. ar. l. ij. ⁊. l. prescriptione. C. si contra ius vel vtili. pub. facit. ff. de seruis export. l. cui pacto. de regu. iur. l. non debet. rigor tñ qui solet obseruari in ꝯtctibus multum ꝯtrat̃ predictis ita quia nõ redimus ad signũ canonẽ verborum. l. j. de exercito. ⁊. l. non aliter. de lega. iij. item qr vterq3 casus est prohibitus vt hic merito si conceditur in vno videt̃ remanere ꝓhibitio in alio per. l. cum ꝓtor. de iudi. Sed nunqd si dñs permisit vẽdere possit obligare pignori seu. ego putarẽ ꝙ sic qr q̃ꝙ aliud sit vendere aliud pignorare. tamen cõcesso id qđ est plus cõced. s id qđ est minus. l. seruitutẽ. §. stillicidiũ. ff. de serui. ⁊. l. cui pacto. ff. de seruis expor. ⁊ ꝓbatur etiam per gloss. in casu odioso in. l. ij. C. de patri. qui fi. distra. no. ſm And. hic ꝙ sufficit cõsensus expressus siue tacitus. Quero qd si infeudaui tibi feudũ ⁊ tu de hoc feudo infeudas alteri puta titio ⁊ iste titius vult vẽdere. an in hac vẽditione exigatur voluntas mei prioris dñi an voluntas tua ⁊ Ja. ardi. qui format istam questionem in titu. qui. mo. feu. amit. sub rubricella an sufficiat cõsensus iunioris dñi. dicit qđ debet interuenire consensus prioris dñi siue antiquioris non aũt ꝓximioris nisi ille antiquior esset absens qr voluntas proximioris sufficeret. ⁊ hoc probat per. §. ⁊ si clientulus. ̄s. de alie. feu. ⁊ de ꝓhi. alie. feu. p loth. l. j. ⁊ de feu. sine cul. nõ amit. c. si quis miles. ⁊ de lege corra. §. similiter: ⁊ ar. ff. rem ra. ha. l. si sine. §. fi. nisi primus vasallus esset principis: quia tunc secũdus vasallus nõ dz denũciare principi sed suo domino vt probat̃ hic ⁊ ar. l. j. C. qui pro sua iurisdi. ⁊ hanc partem scilicet quod requirat̃ consensus prioris dñi tenet simpliciter Jom. de bla. per. §. illud. j. e. vbi videas. ⁊ azo. in summa. de iure emphy. ⁊ bal. in. d. §. illud. ⁊ qđ ibi dixi. ⁊ Car. in. c. potuit. extr de locato in emphyteosi. facit glo. cõiter approbata in. l. fi. in ṽbo aliis. C. de iure empby. † Quero an ex licẽtia data p dñm vasallo de vẽdẽdo inducat̃ ꝓiudicium dño in iuribus suis ⁊ vasallagijs q̃ hz in dicto feudo. ⁊ dicit idẽ and. ꝙ nõ qr fuit solũ cogitatũ de vẽditione iuris vtilis ipsius vasalli. vñ nõ debem⁹ extẽdere ad iura dñi ar. extra de ꝓsum. c. afferte. ⁊ qđ no. iij. q. vj. §. hoc ꝗppe. vñ ergo etiam sine aliqua reseruatione remanet saluum ius ipsum dñi. ff. đ neg. gest. l. si pupillus. §. j. ⁊. l. testamẽta. C. de testa. l. fi. de iure emphy. de qua qõne vide lati⁹ p Ja. ardi. in ti. q. mo. fe. amit. sub rubricella an emptor qui emit de voluntate domini quero an consensus ⁊ licentia

licentia dñi sufficiat siue preced at alienatio siue sequatur. dic q sic fm Andr.de isern.per.l.sez.ff.de iudi.t communia predio.l.fi.t est ratio:qz tollitur impedimentum propter q non valebat alienatio.vnde cessat effectus impedimenti.l.vbi lex.ff de vsucapio. Ité quia agebatur solú de preiudicio consentientis:ergo sufficit licétiá precedere vel sequi.C.de emácip.lib.l.iubemus.ff.de aqua plu.ar.l.in concedendo.secus si ageret de preiudicio alterius vt extra de fide.instru.c.inter dilectos.quia debet hoc fieri sine alterius preiudicio.l.nec auus.C.de eman.lib.t in autoritate prestanda dicendum est q debet adhiberi in ipso contractu.ff.de auto.tuto.l.obligari.de acq.heredi.l.si quis bona mihi.§.iussum cum si.can.post Immo.in.t.consuetudinis.de consue.in.c.cum vos.de his que fiunt a prela. Sed an vicarius t locumtenens regis possit absente rege consensum prestare t venditiones confirmare si.ut rex. Ista qstio non est dubia si locumtenens habeat speciale mandatum ad hoc quod tunc posset. Item si ad certa limitata esset vicarius inter que hoc non esset neq; simile non videtur dubium quia tunc nó posset.l.si procurator ad vnam speciem.C.de procu. Sed dubium procedit si simpliciter facit vnum vicarium vel facit vicarium ad omnia.nam tunc an.hic videt concludere quod possit ar.l.si quis pro eo.§.nummos.ff.de fideius.nisi ex circunstantijs aliter constaret de mente.l.semper.ff.de regu.iur.t.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de leg.i.vide que not.Bar.in simili in.l.prohibere.§.plane.ff.quod vi aut clam.t dixi.§.ad.c.i.in prin.qui feu.da.possunt. Sed quid si dedit liberam potestatem vicario.interdicit tamen ei q non alienet an possit tunc prestare consensum,t an hic videtur tenere q sic:qz aliud est vendere,aliud est consentire venditioni.l.aliud.ff.de reg.iur. Item quia debuit declarare loquellam.item quia non debuit decipere subditos.arg.l.i.C.de his q veni.eta.impetra.in contra. facit que no.Bar.in.l.prohibere.§.plane ff.q vi aut clam.t Bal.

6 in.c.i.§.qui feu.da.pos. † Quero quid si vasallus vendit saluo iure suo t filiorum t agnatorum t procedit ad traditionem, an dicta verba aliquid releuent.t Bald.in.§.fi.§.que fuit prima causa benefi.amit.dixit quod non per dictum tex.quia cum non sit denunciatum domino videtur per consequens dominum contemnare. Item quia in preiudicialibus non iuuat protestatio vt in.c.cum olim.de censibus.verum si adiceret ista verba nec aliter nec alio modo forte non perderet feudú iuxta no.in simili in.l.si quidem C.de excep.t.ff.fami.her.l.idé labeo.§.i.t de manumis.test.l.locuplex.t ad predicta vide Bal.in.l.i.C.de his q pe.no.Car.in.c.ij.extra de feu. Quero quid si vasallus vendat t transferat sub conditione si potest hoc facere de iure sine amissióe iuris t pretij,an isto modo incurrat periculú huius.l.t dixit Iacardi.q nó sequitur alias.hic ar.ff.de acq.pos.l.si me in vacuam.pos prin.t.l.qui absenti.§.ij.ff. de vi t vi arma.l.cum fundus.C.communia de leg.l.fi.§.sin autem. q est verum fm Bal.nisi quando ceptio domini posset interuenire per corporalem traditioné puta castri q vie posset dño recuperare:quia dolus est in traditione qui debet purgari p omissio. feu.l.elegan.in prin.ff.de dolo.t item dixit se consuluisse put in.§. hoc quoq;.§.de suc.feu.idem si dño placuerit.ar.ff.de manu.test.l.si quis locuplex.in fi.t.ff.qui t a quib'.l.v.in prin.t ita determinat pdictus Iac.in summa in ti.qui mo.feu.amit.sub rubr.si vendat sub conditione t e.idem sensit Bal.in.§.hoc quoq;.§.de suc.feu.p.d.l.si quis,locuplex. Albe.in.l.fi.C.de iure emphy.idem si dicoé vendo tibi si dño nó contradixerit vel non reuocauerit. Bar.in.d.l.si quis locuplex.an feu.possit dari insolutú.dicite quod nó qz facit alienationé,nisi fiat ex cá necessaria puta per sniam superioris p ea que not.Bar.t alij in.l.si finita.§.si de vectiga.ff.de dá.infec.ita Alma.hic Bal.in.l.etiam.C.de execu.rei iudi. Spe.in titu.de palo t secundo decreto.§.restat.ver.t idem de vos.Iac.de ardi.in summa in rub.an pignus iudi.tale .ar.l.cum postulasset.ff.de dá.infe.l.cum putarem.t.l.alienationes.ff.fami.her.l.fi.ff.ex q.cau.in pos.ea.l.senatus.in pri.ff.de leg.i.feu.enim insolutum dari neq; obligari pót ls fructuum cómoditas sic Bal.in.c.i.§.ad agna.vel fil'etiá p necessitatib' t debitis.B.l.in.c.i.qualiter olim feu.alie.po.in.c.i.§.aut si libellario.§.q.mo.feu.amit.dixi iste in.c.i.§.qd ergo.§.de inuc.de re alie.fac.t ita dicit Bal.in emphyteosi p.l.si finita.§.si q ff.de dá.infec.l.i.C.de condu.t procu.do. Aug.lib.xi. Alb.in.l.fi.C.de iure emphy.in l.i.C.cómunia vtri.iudi.tñ q et datio insolutum ipsius feu.nó valeat tñ vas.nó perdat feu.qz nó tenet cú iudicio reddat inimicú: vt.ff.de v.ob.l.inter stipulátê.§.sicut idé puto si coactus a iudice vendidit,nisi interuenerit fictio compulsionis.dicit enim Arch.q qui simulat metú intelligitur cósentire.xxvij.di.c.q irrogasti.t facit q no.p eúdé Arc.xxi.di.§.nunc autem. quero cum Bal.an vas.possit feu.cú alio diuidere.t vt q nó:quia diuisio est alienatio que non pót fieri dño nó consentiente.vel distingue aut vas.puocat,aut puocatur.pmo casu non posset.scdo sic.ar.C.cómuni.l.fi.t.ff.de códi.furti.l.t ideo.tu dic q ista qó non est dubia inter cóuasallos eiusdé domini qz possunt inter se diuidere. text.est.§.qui.mo.feu.amit.§.item si duo fuerunt fratres.t.§.si de feu.fuc.contro.c.cóis filij.t.§.co.ti.§.preterea marchia.facit q no.

Bart.in.l.cum pater.§.liberis.ff.de leg.ij. Ang.in.l.cú hi.§.si vni.ff.de transac. Specu.in ti.de feu.§.ij.v.xxxi. Bal.in.l.cói diuidundo.in prin.ff.cómuni diui.in.l.iu familie.C.fami.her.in.l.si plures.C.de condi.inser.in.l.voluntas.C.de fideicó. Alb.in.l.i.C.communia vtriusq; iudi. Fede.consi.xcxxviij incipit factum tale,duo fratres. Bar.t imo.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de,ver.ob.bald.in c.vno delegatorum.de offi.dele. Imo.t Panor.in.c.prudentiam in prin.de offi.deleg.bar.in.l.inter tutores.ff.de admi.tuto.t bar.in consilio q incipit ex themate pdicto.in quibus locis cócludit quod emphyteote t vasalli possunt inter se alienare sicut diuidere bar.in.l.si domus.§.fi.ff.de leg.i.bar.in.l.i.C.de impos.lucra.descrip.lib.x.per illú text. Ang.in.d.l.si domus.§.fi. Saly.in.l.fi.in vij.col.C.de iure emphy.in.l.ea lege.C.de condi.ob.cau. cal.in tit.de loca.consi.x. Pau.de cast.in.d.§.duo fratres.t in.d.§.si vni.ibi bar.tamen in hoc de alienatione partis in consortem bald.tenet contra.d.l.voluntas.t in.l.dudum.C.de contrahen.emp.primum probatur in.c.i.§.de alie.fe.pater.scz in feudo paterno,ergo in nouo sicut in emphyteosi non haberet locú quod inter se possint alienare licet diuidere t cuilibet suas portiones assignare possit: quia tunc non preiudicatur domino per diuisionem,cum omnino quilibet esset dño obligatus p portione sua.l.i.C.si cer.pe.l.pro hereditarijs.C.de here.act. Sed túc ista qó est dubia:qz vnus est p parte vasallus vnius dñi,t p alia parte est vasallus alterius dñi vel qñ vnus h; ponamus medietaté vni' castri iure pprio alius habet a fratre illius in feu.vt tñ posse dici q cum diuisio surgat ex ipsa cótione que ex persona dñi nascitur:t iste status implicitus est ipsi cóioni q vas.possit ad diuisionem non solú puocari,sed etiam prouocare.ar.ff.de fideicó.lib.l.cum fidei.t.ff si ex noxa.causa aga.l.fi.in ratione sui.t.ff.de ac.emp.l.iulia.§.idem celsus.t q no.C.fami.her.l.familie.per accur.hoc tz Iac.de ar.in sum.sub rubrica.an di

7 uisio sit prohibita. † Quero an consuetudo que disponit quod vir lucretur tertiam partem bonorum vxoris habeat locú in feudis. respondeo non vt no.§.de inuesti.de re alie.fac.§.vlt.in glo.de hac quarta.t in alia glo.de hac tertia.quero dominus concessit vasallo licentiam vendendi cuilibet amico.quero an poterit vendere inimico.respondet glo.hic notabiliter.t dicit q non pro gl.facit C.de pact.inter emp.t vendi.l.fi.in d.c quod aut est inimicus dñi.t verú dicit glo.aut inimicus vasalli:t tunc pót qz ei vendédo vt cú prius reconciliasse sibi.deinde vendidisse.vt.ff.man.l.creditor.§.i. Quero post bal.vtrú pater possit assignare feu.vni filiorum i filio emá.non pót bal.in.l.i.C.per quas pso.nob.acq.sed in filys i ptáte est maior dubitatio.t respondet q quidam dicunt q sic.si pater suo pbitate acquisiuit feu.secus si acquisiuerunt illud antecessores patris.ff.de iure patro.l.diui.fratres.t.ff.de assig.li.l.liberi patroni alij autem vt refert idem bal.dicunt q bene merito potest assignare ar.ff.si quid in frau.patro.l.vnica.C.de testa.mili.l.si rustime.cócludit ipse bal.q nó nisi de fratrú volútate vel ratificatióe: qz lex feudorú dictat q ad oés filios equaliter pertineat vt.§.qui feu.da.pos.§.sed cum hoc.t legit tpo.§.de suc.feu.c.j.t in.l.liberti C.de operis liber.ibi Cy.t in.l.item videndum.§.fi.ff.de pe.he.et ideo nec in testamento potest hoc facere nisi filij approbent testamentum parentum.ff.quibus modis pignus vel hypo.sol.l.sicut.§.venditionis.nam q ad omnes pertineat est inductum fauore filiorum t si fit contra non valet.tamen reuertitur ad dñm qz nó est hoc statutum fauore dñi ar.C.de legi.l.fi.t.l.vl.ff.de litigio.t hác ptem vt poti' amplecti spe.in ti.de locato.§.nisc aliqua.v.lxxviij. bar.in cósi.lx.incipit qó ita bar.in.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de ope.lib.bar.in consi.incipiente ex themate.bal.ibi Ang.d.l.idez videndum.§.nunc videamus.ff.de peti.here. bal.in.l.liberti libertos.§.allega.in.viij.col.in.l.apud iulianum.§.si quis alicui.ff.de leg.i. Federicus consi.cxxviij.incipit factum tale est duo fratres Ang.consilio.clxxxi.nisi alys filijs daret partem in recompensaz vt dixit etiam bar.in.d.consilio.t.d.§ liberi. Pet.de anchara.consil.cexvij.quod incipit in themate presupposito. Lud.in.l.i.C.quando non peten.par.in.xij.q. Saly.in.l.fi.in.v.col.C.de iure emphy.t licet dicatur quod per quandam donationem causa mortis siue mortis causa capionem fily hec bona capiunt vt no.bar.in.l.si mihi t titio.ff.de ver.ob.verum est causa mortis capiunt,sed nó a pre qui illa concessit.t ita Barto.in.l.mortis cá.ff.de dona.cá mortis:ergo pater illa auferre nó pót filijs vel alteri eoz. preterea facit rónem ex hac stipulatione vel receptione p se t filys in feudú vt emphyteosim qsita est vtilis actio filijs ad habenda ista vez est suspensa in casum mortis pris p ea que no.bar.in.l.qócúq;.§.sigilla.t in.l.q dicit.ff.de v.ob.ergo cú ius nostrú siue facto nostro nobis auferri non posset.l.ius nostrum.ff.de reg.iur.maxime cum nó proueniat simpliciter a patre,sed etiam a concedente vt dixi per dictum bar.in.d.l.mortis causa.non poterit pater in hoc alicui ex filijs pindicare t per hec ondenderi pót ad fundaméta q.j.pro 3a pte adducá qz nec est simplex donatio pris in filios nec cá mortis nec ius simpliciter a patre quesitum:ideo per eum non potest reuocari vt cócludút arguméta 3traria.ista enim cócessio emanat a

dño principaliter ⁊ cũ eo res gesta est ⁊ eius factũ attenditur plus quã patris recipientis ⁊ stipulãtis. si aũt esset emphyteosis q̃sita ex re patris q̃sitã tunc posset pater disponere de filib⁹ in testõ vni prelegando Bal. in. l. i. C. p quas pson. nobis acq. vel ẽt si filios heredes instituisset ⁊ ipsi hereditatẽ acceptassent. nã tũc nõ possunt testm̃ pr̃is impugnare ⁊ eius relicto stare tenent. ita ponit and. in c. i. §. hoc quoqz. de succes. feu. vbi hoc tenet. ⁊ ita consuluit Lu. con s. xxxv. incipi. visa facti serie q̃. i. adducam vnde distinguen. primo aut feudũ vel emphyteosis q̃sita sunt ex re patris vel expsse ꝯtemplatione patris: ⁊ tunc pater potest disponere per eã q̃ vult Bal. in. d. l. i. C. per quas perso. nob. acq. facit no. in. l. si absentis. C. si cer. pe. in. l. si plures. §. in arroga. ff. de vul. ⁊ pu. aut sunt quesita contemplatione filiorum: ⁊ tunc non possit disponere. d. §. in arrogato. aut sumus in dubio: ⁊ tunc licet videatur quesitum cõtẽplatione primo vt no. in. d. §. in arrogato. tñ quia ex cõcessione vr̃ etiã habita cõsideratio filiorum subdistingue ex mente And. de iser. ⁊ Bal. in. c. i. §. hoc quoqz. ȝ. de suc. feu. aut feudũ est hereditarium vt quando recipitur pro se ⁊ heredibus seu filijs heredibus iuxta dicta. ȝ. en agna. vel filius. c. i. Et tunc posset disponere pater de re hereditaria. Et ita doc. in locis preallе. concedunt Bal. in. c. an agna. vel filius aut non est hereditarium vt q̃ recipit p se ⁊ filijs et liberis iuxta no. per Bar. in. l. si tibi. §. si pac. ff. de pactis. ⁊ Bar. et alios in. d. l. Item videndum. §. fi. Et tunc ius q̃ habet q̃ finitur morte nõ põt illud per suam dispositionem vltime voluntatis in alium transferre. c. nuper. de dona. inter vi. ⁊ vxo. Bal. C. per quas personas. l. i. in fi. facit. l. vxor patrui. de leg. ⁊ quod no. Arc. de iure pa. lib. vi. nisi de voluntate filij vel dñi And. de iser. ȝ. de alie. fe. pater. c. i. vbi concludit quod vasallus feudũ nouum cum consensu dñi potest alienare in preiudicium filij de ꝯsensu filiorum non est dubium vt dixit hic Bal. ⁊ posui in. c. ititius. ȝ. si de feu. fue. cõtro. q̃ potest alienari in corũ exclusionẽ eadẽ rõne o debet posse cũ ꝯsensu dñi vel aliorum filiorum relinquere vni ex filijs pau. de ca. in con. dxi. quod incip. in christi ⁊c. in causa q̃ magnificus in. iij. ⁊. v. col. vr̃ consulere ꝯtrarium quod imo vni possit assignare per. l. ij. post prin. C. de secũ. nuptijs per. l. i. in prin. ff. de assigna. li. l. vnum ex familia. in prin. ff. de leg. ij. l. filiusfamilias. §. pe. ff. de le. i. Spec. in ti. de loc. §. nunc aliqua. ver. lxxviij. arguit etiam pro hac parte Bal. in auf. si quas rui. C. de sac. san. ec. in. v. col. ad. c. i. de suc. feu. respondet quod loquitur q̃n vult disponere de feu. relinquendo extraneo. ⁊ sic ꝯcludit Pau. q̃ vni ex filijs põt vas. plegare fe. ⁊ hãc partem tenet Imo. q̃ possit ⁊ sic affirmatiuam in emphyteosi in c. potuit. in fi. c. har. de locato. Nam sine hec stipulatio patris pro filijs sapit donationem inter viuos. ⁊ reuocari põt per patrem. l. si lic cuius. C. fami. her. aut est donatio cã mortis vt sentit Bart. in l. si mihi ⁊ titio. ff. de ver. ob. gl. in. l. fi. in verbo accommodauerit. C. de pac. Bar. in. l. que dotis. ff. solu. ma. ⁊ potest reuocari. l. mortis causa dona. ⁊. l. qui mortis causa donauit. ff. de do. causa mor. item ius facto meo tertio spe. quesitũ potest a me sibi auferri. ita bar. in. l. iij. de ser. expor. Bal. in. l. i. C. si manci. ita fu. alie. ergo per patrem ius hoc sperate emphyteosis vel feudi potest auferri filijs. Bar. in. l. q rome. §. flauius. ff. de v. ob. ⁊ p hac pte cõsuluit Lud. cõs. xxxv. incipit visa facti serie: q̃ rẽ heredis põt qs alteri legare §. nõ solum. cum gl. insti. de leg. Pe. de anch. in ꝯs. xxxvi. incip. in christi. casus talis est Bald. in. l. i. C. per quas perso. no. acq. in. c. i. an agna. vel filius. tñ ponunt differentiã inter emphyteosim ⁊ feu. hec opi. ꝯtra saluari põt iuxta distinctionem pmissam. q̃ro an vas. possit permutare feu. sine cõsensu dñi. dic q̃ non. primo p tex. Nam sub vbo alienat pmutatio cõtinet. l. ff. de la. cã. l. recussime. ⁊ in auf. de non alie. §. alie. C. de rerum pmu. l. i. tenet idem Iac. in. d. ti. sub rub. vasallus feudum permutare non debet. ⁊ in spe. in ti. de feu. §. qm̃. ver. xxxij. facit quod no. Bal. in auf. res que. C. cõmunis de le.

8 †Quero post Bal. qd si vas. locauit feudũ suum ad centũ annos an videatur alienasse ita q̃ incidit in penã. dixit Bal. q̃ nõ: sed tñ nõ tenet locatio vt Arc. in. c. abb. xij. q. ij. facit q̃ no. ff. de leg. ij. l. codicillis. §. instituto. ⁊ hoc tenet etiam Bal. ȝ. qui feudum da. pos. in prin. facit q̃ no. Bal. in. c. i. §. aut si libellario. ȝ. qui. mo. feu. ami. vbi saluat glo. in duobus casibus in quibus dicit q̃ prohibitus alienare nõ prohibetur locare ad longum tempus quorum neutz mihi plz. primus casus est in partiario colono p. l. si apes. §. item ꝯstat. ff. de fur. Sz negari nõ põt quin ex locatione ppetua vel centũ annoz censet ius in re. l. i. ⁊. ij. ff. si ager vectigal. vel emphy. pe. l. iubemus. C. de fun. pri. lib. xi. c. querelam. ne prelati vices suas ibi. ponitur. ⁊. §. subijcias. scds casus est q̃si expresse agit quod sunt tot locationes quot anni. l. scire debemus. ff. de v. ob. ⁊ fac. q̃ not. bal. in simili de pluribus rebus donatis in. l. i. C. q̃n dies leg. ce. in. ꝯtrarium mihi vr̃ stringere q̃ dicimus q̃ si plura simul donentur quorũ valor simul excedit quingentos aureos ⁊ dicatur tot sunt donationes quot res. ⁊ sic capiendo singulariter singulas res non excederent q̃ngẽtos ⁊ nõ requireret insinuatio: tñ cõmunis opi. habet in insinuatione verba ⁊ fictio veritati preualeant. ita old. consilio. cclij. incipit factum tale dña. S. adducit etiam. l. nihil. ff. de nauti. feno. facit tex. ⁊ q̃ ibi communiter doc. in. l. sancimus. §. si quis nũt per diuersa. C. de dona. in. l. quemadmodum. C. de agri. ⁊ cẽsi. li. xi. spe. in ti. de dona. §. i. ver. quid si aliquis Ioan. an. in addi. ad spe. in ti. de instru. edictis. §. porro. v. donatio. Bal. in. l. illud. C. de sacro. san. ec. Ang. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. scire debem⁹. ff. de ver. ob. Ang. in auf. de immensis dona. in. iiij. col. imo. in. c. cum contingat. in an tepe. car. de iureiur. an. facit quod not. Bar. in. l. acquilius regulus. ff. de dona. ⁊ no. Bal. ⁊ Saly. in simili in. l. i. in. vij. col. C. de inofficio. dona. no. in. l. nomen. §. i. ff. de leg. iij. tertio casu saluatur dicta glo. in. §. instituto. quando expresse actum esset in locatione ad longum tempus vt nihilominus vtile dominium non transeat ad cõductorem. ita Bal. ⁊ imo. in. l. si domus. §. fi. ff. de legatis. i. sz bal. hic sentit contrarium quod imo in fraudem ista fieri videntur: nõ non teneat locatio quia preualet veritas fictioni. l. filio. ff. de libe. ⁊ posthu. facit tex. in. §. se. Primum tenuit bal. in. c. que in ecclesiarum in. vi. col. de consti. in. l. fi. C. de iure emphy. ⁊ Bal. in. c. querelam. insi. de electio. quicquid hic senserit ⁊ in dubio videtur dicere Bal. quod alienans rem simpliciter videt alienare commoditatem rei. ⁊ sic videtur tacite reseruare vtile dominium ita Bald. in. l. i. C. si pig. pignori. per. l. necessario. §. fi. ff. de peri. ⁊ commo. rei ven. tamen Bal. non sic loquitur, sed loquitur in vsufru. q̃tum tam q̃ personale inheret persone imo in dubio alienando videtur alienare omne ius quod habet. d. l. si domus. §. fi. l. qui tabernas. §. fi. ff. de contrahen. emp. sed tu dic q̃ si videatur facta in fraudez q̃ tunc induceret priuationem vt supra qualr̃ olim feu. alie. po. §. donare. ⁊ ibi dixi super tex. de quo in cle. i. in fi. de rebus eccle. nõ alie. ⁊ Io. an. in Spe. eo. ti. super rubri. ⁊ ibi Bal. certe licet ita transeant doc. hic mihi videtur nec valet talis locatio ad centuz annos nec excusetur vasallus a priuatione. nam tales locationes sapiũt alienationem glo. in cle. i. de rebus eccle. nõ alie. cano. maxime Panor. in. c. nulli. ⁊ in. c. ad audientiam. de rebus ec. non alie. per illuz tex. Bal. in auf. hoc ius porrectum. C. de sac. san. ec. an auf. ei qui. C. de bo. auto. iudi. pos. in rubri. C. de iure emphy. facit glo. in. l. fi. C. de pac. pigno. in. l. si constante. §. quotiens. ff. solu. matri. vbi Ludo. reprobat glo. in. d. §. instituto. tex. autem noster vult quod prohibitio que fit vasallo ne alienet comprehendat omnem alienationem ergo etiam istum comprehendet locationem ad longum temp⁹ que alienationem sapit. ⁊ facit tex. in. §. seq. ⁊ ita videt velle imo. in c. potuit in. vi. charta de locato.

1 ☞ Facta contra legem non tantum sunt ipso iure nulla, imo et ea que fiunt in fraudem legis.

2 Instrumenta facta scienter in fraudẽ vsurarũ sunt ipso iure nulla: ⁊ cõficientes ea debẽt ab officio tabellionat⁹ cũ isamia remoueri.

3 Sententia non est ferenda nisi declaratoria quando quis priuatur rebus suis: secus quando facto iudicio.

Callidis. Diuiditur in duas partes. in primis phibet fraudes fieri circa alienationes feudorum. in secunda statuit penam aduer. frau. se. unde ibi penam. caius vasal. frau. committens circa alienationem feu. pri. ipso feu. ⁊ ad domini libere reuertitur ⁊ notarius scribens instrumentũ de alienatione feudi illicite facta punitur in amissione feudi ⁊ manus. h. d. vsqz ad. §. preterea. no. † q̃ nedum ea que fiunt contra leges expresse sed etiam ea que fiunt in fraudẽ legis ipso iure nulla sunt vt hic ⁊ in l. non dubium. C. de legibus. ⁊ est ratio q̃ simulatus est titulus. l. ab anastasio. C. mandati. ⁊. l. emptor. C. de aqua plu. arcen. quis autem magis punitur an faciendo expresse contra legem an sub dolo ⁊ per fraudem. ⁊ dixit Bald. in. l. fraus. ff. de legibus. quod quanto dolus est callidior tanto est punibilior. ff. de his que sunt sui vel alieni iuris. l. ij. §. pe. ⁊ vide quod dixit Spec. in ti. de dona. §. i. ver. item pone aliquis. nota quod ita punitur ille qui facit contra mentem legis sicut ille qui facit contra verba ⁊ mentẽ vt in. c. ij. in fi. ȝ. de probi. feu. alie. per lotha. ⁊ in. l. hac edictali. C. de secũ. nup. ⁊ est ratio q̃ virtus legis principaliter consistit in mente. vt no. Dy. in. c. fi. de reg. iur. li. vi. Bal. in. l. si quis seruo. C. de furtis que autem pena circa illa debeat attendi. dicatis aut pena est certa statuta illa debet attendi vt not. in. c. de custo. de offi. de leg. in. c. qualiter ⁊ quando. il grande per Inno. de accusa. est text. in. l. fi. C. ne sacrum baptis. Andre. in. c. i. in. xxiiij. colum. §. que sunt regalia. aut non est statuta vel determinata. ⁊ tunc erit arbitraria. vt. l. hodie. ff. de penis. ⁊. l. i. §. expilatores. ff. de effra. ⁊ expi. hoc est statutum circa penã: quia lex annulat actus est pena que fit ratione phibitionis vt hic. ⁊ ff. de contrahen. emp. l. senatus. secus autem si fuerit ratione modi vel forme non seruate: quia tũc nõ intelligitur pena. vt dixit Io. an. c. fi. de electio. li. vi. ⁊ ita determinat Bal. in dicta. l. non dubium. Pa. in. c. ij. de consti. c. dilectus. el. ij. de preben. Bal. in. l. nemo. C. de sac. san. eccle. Inno. in. l. cum lex. ff. de fideius. Pet. de ancha. in. c. i. in. x. charta. de consti. Barto. in. l. preator. §. i. ff. de operis noui nuncia. no. ex hoc tex. quod licet vasallus non possit alienare absqz domini voluntate potest tamen alteri infeudare dummodo faciat sine fraude: vt probatur in. c. bñficiũ. ff. si de feu. fue. contro. que fraus intelligitur ex eo quod interuenit

pretium

pretium quoquomodo etiã infra medietatem iusti pretii: licz quidam tenuerunt q solum presumatur fraus quando est vltra medietatem. & intelligas dictam infeudationem valere dato q non interuenit pretium dummodo interueniant cetraque ibi notantur & de quibus dixi & collegi. s. de l. cor. §. similiter. no. ex isto text. in verbo transferunt sm Bal. q ex contractu nullo transit possessio qñ verba tendebat ad translationem possessionis & secuta est traditio: alias possessio non transfertur. l. emptor. & ibi Bar. ff. de aqua plu. arcen. & dixit Bald. in. l. i. in fi. C. de inoffi. do. quod vbi solo titulo transfertur dominium ibi sola rescissio tituli inducit retro translationem. vbi vero cum titulo iungitur traditio: tunc sola rescissio tituli non includit retro translationem dñij. & tex. n. sm intelligite quomodocunq transferat possessionem alienando incidunt vasalli in penam dum tex. loquitur indistincte per verbum transferunt & sic siue per actualem traditionem siue per constitutum transferant possessionem amittunt feudum: q etiam per constitutum transfertur vera possessio. l. q meo. in prin. ff. de acq. pos. l. quedam. ff. de rei ven. c. cum venisset. de resti. spo. ibi Imo. Joan. an. in addi. ad spec. in titu. de emp. & vendi. §. i. ver. & no. q expresse. & ita tenet. d. Ant. in emphyteota consilio. xxxuij. q incipit Jesu christi &c. de iure absq longa. no. puniendum notarium facien-

2 tem scienter instrumentum de contractu prohibito † quod facit in ar. secundum Bald. contra notarios qui scribunt instrumenta scienter confecta in fraudem vsurarum: q debent ab officio tabellionatus cum infamia remoueri facit. c. i. s. de phi. feu. alie. p Loth. §. his tabellionib'. C. de sac. sac. ec. que hic allegat in glos. aduertant ergo bene notarij ne scribant actus phibitos ppter penas imminentes in quibus punirentur vt. l. fi. ff. de leg. i. sm And. no. casum in quo quis punitur triplici pena p vno & eodẽ delicto q̃ro cum glo. fi. qd si vas. vendat feu. sine voluntate domini, ita quod ex hoc amittat illud & ad dñm reuertatur sm formã hic positam. an amittat ipso iure an requiratur aliqua snia dic q ipso iure priuatus est & incontinenti est apertum dño: vt. s. an ri. quid iuris &c. c. i. tñ respectu illius qui emit bona fide esset necesse q feratur snia ad hoc vt possit agere de euictione ꝯ ipsum vendentem per. l. i. ff. de euic. & hoc voluit glo. vsq ad ver. etiam ex qua gl. not. sm bal. q vas. per alienationem ipso iure cadit a feud. tñ si quis vellet ex mẽte Bal. hic in. i. col. dicere hic esse speciale q: plus peccat simulate in fraudem legis alienans q̃ simplr alienans. l. si liberto mi norem. ff. de iure pa. iste per locum a speciali pbaret ꝯtra. tñ Bal. hic in fi. transit q ipso iure cadat. & est cõis opi. in. c. i. §. item si fidelis. s. qui. mo. feu. amit. & hoc retento reuertitur ad dñm: tamen nõ poterit dñs ppria autoritate possessionem apprehendere & tollere a bone fidei emptore. & tenet in simili Bal. in pace constan. in §. si qua alia in fi. d. Ant consi. xxij. incip. in nomine &c. visis punctis & est rõ, quia ipse emptor non habet causam a dño. ar. ff. si mulier ven. noie. l. i. §. necessario. & facit ad pdicta. ff. de neg. gest. l. atqui natura. §. cum me absente. & hoc tenet etiam Pe. de cer. facit no. per Jo. an. in. c. ex pte. de feu. & ibi Car. Lud. tamen in consi. ccxij. quod incip. in christi &c. quo ad primum in fi. licz q requiratur sententia p tex. in. c. i. §. denique. ibi cariturũ. & sic vtit vbo futuri tpis s. q̃ fu. p. eã be. ami. so. ar. Lud. pcederet si simplr tex. dixisset cariturus: sz ibi tex. dicit ad dñm bñficiũ ptinere & vas. bñficio & pcio cariturũ. ideo ex quo vtitur verbis geminatis ad dñm ptinere & vas. beneficio cariturũ importabũt canonẽ late snie nõ ferende vt dixit not. bal. in pace constantie in verbo essent & irritent: sed pro Lod. est opi. q non sit priuatus ipso iure facit text. in. c. i. in fi. s. de phi. feu. alie. p loth. vbi simplr beneficio se cariturum cognoscat. vnde soluetis aliter dicendo q illa verba cariturum intelligãt ipso iure & declarant per alia iura. s. tex. nostrũ. ita Gemi. in. c. i. §. fi. de elec. lib. vi. & contra Lud. cõsuluit. d. Ant. consi. xxij. q incip. in nomine &c. visis punctis. Quinimo dixit Cal. in rub. de feu. cõsi. vi. in fi. q id quod dicitur quod verba futuri tpis non important canonẽ late sententie sed ferende iuxta no. in. l. iubemus. §. sane. C. de sac. san. eccle. nõ procedit nisi verba legis de sui natura priuatiua essent ita quod habeant priuationem annexam vt in verbo careat in. l. prudendum. C. de postul. an ibi gl. exponit careat foro. i. ipso iure. ita ergo dicit ita intelligit ipse tex. nostrum. Panor. in. c. cum in cunctis. § clerici. in. iij. col. de elec. vbi idem de verbo amittat. & in effectu idẽ vult & ita Cal. in rubri. de ver. sig. & ibi dicit rõnem quare etiam verba mox illico. & similia importent canonẽ late sententie vt glo. in aut. de incest. nup. in prin. Nam ex quo lex statim vult irrogari penam tacite demonstrat q per sniam nõ venit irrogãda eo snia statim pferri nõ potest. & ideo. d. Ant. in. c. ad audiẽtiã. el. ij. de rescri. i. col. dicit bene aduertenda verba: q: sonãt potius in executionẽ q̃ cognitionem late snie. facit q vult Bald. in. c. i. §. i. s. quib. mo. feud.

3 amit. vbi dicit † q qñ quis a iure priuatur de rebus suis nõ est ferenda snia nisi declaratoria: sc.' qñ facto iudicio: q: tũc reqrit snia. & no. bal. in. l. si quis maior. C. de transac. Saly. in. l. fi. in fi. charte. C. de iure ẽphy. dicit ipse q id q d: qñ lex vtit vbo futuri tpis intelligit p sniam non ipso iure procedit qñ lex dirigit verba ad iudicẽ vel ad actũ iudicialiter expediendũ seu pena cadendi a iure suo apponitur circa actum iudiciariũ: secus si apponitur pena priuationis actui extraiudiciali. ita pcedit gl. in. d. l. fi. in verbo cadat. & ex predictis habetis inferre sm And. de iser. quod ista disputatio an cadat ipso iure vasallus non cadat sit superflua postq̃ ab emptore non possunt auferre nisi per sniam: sic in effecto necessaria est snia ad ho. vt dñs ipsam rem auferre possit nisi dicas q operat respectu fructuũ medij tẽporis vt in aut. de incest. nup. in pn. sicut dicimus qñ disputatur de dominio rei dotalis per. l. in rebus. C. de iu. do. & circa materiã pñtis questiõis. vide q dixi. s. in. c. i. de feu. sine cul. nõ amit. & q. mo. feu. amit. §. i. & ex predictis habetis elicere quod verbũ libere hic importat ipso iure. in contrariũ facit tex. & ibi Bal. in. c. i. §. i. ibi liberam habeat facultatem. s. ti. i. intelligunt doc. seruato tamen iuris ordine vnde credo distinguendũ aut lex imponit penã. & venit ad pene executionem: & tũc intelligit ipso iure sine alio hominis ministerio pena & effectus pene secutus. & ita procedit iste tex. faciunt que dixi. s. proxime, & que vidimus post Bald. in. c. i. s. de feu. sine cul. non amit. aut lex imponit penam & ipsa executionem non facit, sed hominis ministerio reseruat: & tunc non intelligitur ipso iure sed ordine iuris homo debet ministeriũ suũ adhibere. & procedit contrarium facit ad hanc considerationem q no. Bar. post glos. in. l. ij. in fi. C. de pacto. stipu. et Imo. in. c. cum dilecta. de rescrip. ita considerat dñs Ant. in consilio. xxij. incipit in nomine &c. visis punctis in. ij. col. qui ita intelligit. c. potuit de locato. et Calde. in rubrica de ver. sig. consi. x. oppo. cum dicta glo. contra precedentia, q imo semper requiratur sententia in priuatione vasalli non potest priuari, nisi ex causa et culpa cognita per iudiciũ pariũ vt est casus in. c. i. s. de feu. sine cul. non amit. sol. hic loquimur de amissio. feu. per alienationẽ. ibi autem per feloniam & delictum vasalli vbi requirit sententia vt ibi & in. c. i. s. quo tpe miles. & per hoc est expedita gl. vsq ad fi. & assigno rationem magis per alienationem priuatur ipso iure q̃ per delictũ cum potius videatur dicendum contrarium: q: plus videt offendere dñm per delictum q̃ per alienationem p ea que habent s. si vas. feu. priue. sed respondeo sm Bal. q: ille q alienat & tradit se facit penitus alienũ a feu. vt hic: quoniã istud & habere feudum pro derelicto in iure ergo ius & poss. illo perditur ar. ff. pro derelicto. l. fi. facit. l. pretor. in prin. cum ibi no. ff. de dam. infec. q sec' est quando per delictum vt in. d. c. i. de feu. sine cul. nõ amit. & in. c. ij. spec. in. C. de locato. §. nunc aliqua. ver. xlvij. & ver. se. q̃ro ab extra quid si iste notarius q scribit tale instrumentũ erat minor. xxv. annis, an puniret ista pena: amputaretur ei manus. & dixit Bald. in. d. l. i. q nõ q: istud instrumentum re vera nõ est falsum sed temerarium. argu. no. in aut. de non alienan. §. quia vero in simili. coll. i. & pbat per. l. ij. C. si aduersus delictum. alvaro. dicit quod sibi placet q: est equa. tamen putat quod de rigore iuris non bene sustentaret pstũ tex. qui loquit indistincte: tum q: tale delictũ pcedit ex animo in quo etiam minor non excusat vt. l. i. C. si aduersus delictũ. & no. in. d. l. ij. quero quam manum amittere debeat iste notarius an dexterã cũ qua scripsit an sinistrã cum qua minus põt. & dicit an. de iser. q licz regulr pene sint potius molliende q̃ asperande. l. si de interpretatione. ff. de penis. tñ in casu nostro dz amittere manum eã qua scripsit: q: in eo cũ quo delinqt dz puniri. s. de statu. & conf. ꝯ liber. ec. tol. §. omnes peregrini. ff. de dã. infe. l. qui bona. §. si quis. & extra de tempo. ordi. c. literas. in fi. & suadet rõ ne iterũ possit committere tale crimen. & ideo debet tolli occasio arg. insti. vi bonorum rap. §. sed ne dum talia. nec ob quod dixit ipse q not. in aut. sed nouo iure. C. de ser. fu. vbi punit in manu minus potenti: q: ibi loquimur in eo casu in quo delictum ita põt committi per manum sinistram sicut per dexteram sicut est in furto: quia tũc habet locum. d. l. si de interpretatione. vt mitius puniat. sed in notario scribente vel percutiente dixit ipse puniendũ delinquẽtẽ in manu cuius qua delinquit: q: de cetero nõ poterit notarius scribere habiliter cũ sinistra sicut faciebat cũ dextra similr percutiens nõ poterit ita percutere cũ sinistra sicut cũ dextra. & ex pdictis colligitur & hec est limitatio notabilis ad ea q tradunt in. d. aut. sz nouo iure sz tñ ista rõ nõ videtur habere locũ in casu nostro: q: cessat illa suspicio faciẽdi de nouo similia instrumẽta cũ sit priuat' officio vt s̃ p3.

1 ☞ Vasallus maior. xiiij. annis succedens in feudo si non petierit inuestituram a domino vel ab herede domini per negligentiã suam infra annum perdit feudum.

2 Femina succedẽs in feudo, an teneat petere renouationẽ inuestire.

1 **Preterea si quis.** In summa hoc vult. † Si vasall' maior. xiiij. annis succedẽs in feudo nõ petierit inuestiturã a dño vel ab herede dñi p negligẽtiã suã infra annũ & diẽ amittit feu. h. d. notabilia sunt clara q ex tex. colligi pñt & dixi. in. c. i. &. ij. s. quo tpe miles. Circa cum gl. i. qd si iste vasall' est maior. xiiij. annis sz minor. xxv. & nõ petierit inuestiturã sm formã hic tradita an sit restituendus tanquã lesus & dixit gl. q si. . sub dubio forte q veniat infallenter restituẽd' & ita sub dubio locut' fuit ho. l ti. de feu. §. q. mo. feu. causio. v. sz

nunquid minore vox. dicatis qd veniat restituendus secundum Jac. de bel. ⁊ And. de ises. ⁊ pet. de cer. dicentes qd eo ipso qd non petijt inuestituram infra tempus est lesus. ⁊ ideo restituendus per l. interdum. ff. de mino. ⁊ l. emptor. C. in qui. cau. in integrum resti. non est necess. l. fi. ⁊ hoc idem tenuit Ja. ardi. in sum. q. mo. feud. amit. sub rubric. an prescriptio anni ⁊ diei maiori. xiiij. annis per l. maioribus. C. de integ. resti. mi. nec obstat. l. fi. C. in qui. cau. in integ. resti. non est neces. vbi minor ipso iure seruatur illesus aduersus cursum temporis ⁊ absque beneficio restitutionis: quia illa lex tollit solum prescriptiones veteres inductas ante ipsam l. non autem tollit prescriptiones inductas post dictam l. per leges ⁊ constitutiones nouas vel consuetudinem vel statuta municipalia. ⁊ tenet Inno. in c. constitutus. extra de in integ. resti. vnde ergo hic debet currere prescriptio sed datur restitutio secundum hanc glo. ⁊ tenet Spe. de in integ. resti. §. j. ver. hoc autem no. ⁊ in ver. sed in minore. facit l. sine herede. §. luci. de admi. tuto. Et hanc opi. secuti sunt And. Bal. Guido de suza. ⁊ Oldra. Alb. de rosa. et Raph. in d. l. fi. ⁊ Host. in summa de in integ. resti. §. in quibus dam. ver. prescriptus. quicquid dicat Bart. secundum Alua. hic tamen si quis vellet sustinere bar. possumus dicere qd hic speciale quia ex quo l. processit expresse de minore disponendo vt currat contra eum talis prescriptio nec resultat iniquitas qd facilitate ledatur cum lex non expresse auferat beneficium restitutionis seruatur illesus per restitutionis beneficium. ⁊ tenendo primam opi. contra Bart. ex his omnibus infertur talis conclusio qd tempus consuetudinarium currit minori sed datur restitutio. vt. s. dictum est. nam regula est quod semper minor restituitur: nisi reperiatur contrarium expressum in iure. vt no. ff. de mi. l. auxilium. ⁊ in aut. de here. ⁊ fal. §. pupillus. ⁊ de hoc per bal. in d. c. s. quo tempore miles. facit glo. ⁊ Cy. in l. ij. C. de iure emphy. ⁊ qd no. Bar. in l. cum filius. §. hac. ff. de verb. ob. in l. emiliis. ff. de mi. in l. insulam. ff. de ver. ob. in l. si in condi. §. seruus. ff. de here. insti. Bal. in l. fi. in fi. C. si pen. ap. Pe. de an. ⁊ alij in c. potuit. de loca. licet loquantur in tempore dato emphyteote. ex hac ratione videtur sequi vnum inconueniens valde magnum quod iste minor possit semper restitui vsque ad etatem. xxv. anno. ⁊ sic dominus suus stabit in suspenso per totum dictum tempus ⁊ non possit effectualiter arctare istum minorem vas. ad suscipiendam renouationem inue. quod non videtur esse de mente huius lre cum si. Sed respondeo qd dominus debet constituere istum minorem in vera contumacia per monitionem partium vel alio modo prout fieri potest de iure si non habet pares qui cum tunc esset in dolo vt non restitueretur amplius l. si ex causa. §. nisi de commissum. ff. de mi. facit in aut. vt cum de ap. cog. §. si vnum ex predictis. ⁊ qd dixi. Ja. de bel. in d. §. si pupillus. tenet Bal. hic quero quid autem si iste pubes haberet curatorem qui permittat labi tale tempus. dicit Jac. ardi. in somma in ti. q. mo. feu. amit. sub rubricel. si non petierit vas. inue. j. annum ⁊ diem ⁊c. in §. qd aut ⁊c. qd isto casu est simile. vt. C. de in integ. resti. l. si curatorem. sed ibi redundabit in damnum curatorum. ar. C. de fun. pa. l. ij. ⁊ in aut. de trien. ⁊ semis. §. Volumus vel minor restituetur. ar. ff. de rebus eo. l. iij. §. pe. sed an. de iser. hic sentit qd minor ipso iure

2 seruabitur illesus per d. l. si curatorem. † Quero ab extra quid in femina cum iste tex. loquatur de vas. masculo nunquid femina que succedit in feu. teneatur petere renouationem inuesti. secundum formam hic traditam ⁊ si non facit cadat a feudo. ⁊ si cadit an computetur istud tempus anni ⁊ diei post etatem annorum. xij. vel. xiiij. ⁊ dicit bal. qd videtur istum tex. non extendi ad feminas cum loquatur de masculo. ar. l. si vero. ff. so. ma. Sed tamen quia eadem est ratio arguit in contrarium qd etiam intelligatur de femina qd puto verum postquam non reperitur dispositum contrarium facit. c. j. s. de his. feu. mi. ⁊ vide. s. expressum in §. personam. per quos fiat inue. ⁊ sic haberetis inferre qd in hoc femine non excusantur ignorantia iuris. idem ergo in rustico ⁊ milite. ⁊ secundum bal. in c. j. s. de contro. inue. inter do. ⁊ empto. facit. l. fi. ⁊ qd ibi traditur. C. de iur. ⁊ fac. igno. nam tales in his que introducta sunt ad rigorem iuris conseruandum non excusantur. ideo a pena et caducitatis vel priuationis non excusantur. facit quod dixi l. c. j. s. quo tempore miles. Bal. in l. iuris ignorantia. C. qui admit. An. ⁊ Saly. in l. pe. C. qui admit. bal. in l. fi. in prin. in iij. q. C. de iure delibe. in consilio incipiente maritus fecit heredem. in l. j. C. de iuris ⁊ fac. igno. ij. q. iiij. §. fi. ibi glo. in arg. Sed subiungit Bal. qd istud tempus anni ⁊ diei non incipit sibi currere nisi post etatem. xiiij. anno. propter text. quia tale tempus limitat. ⁊ hanc opi. sequitur tanquam equiorem per c. j. s. de feu. cog. sed rigor iuris sit in oppositum. vt insti. qui mo. tu. fi. in prin.

1 Vasallus debet habere spacium competens ad iter arripiendum in associando dominum suum in exercitu.

2 Vasallus potest seruire domino per substitutum dummodo sit eque idoneus.

3 Dominus an audiatur si querit pecuniam a vasallo qui vult seruire personaliter.

Firmiter. Si vas. legitime vocatus non iuerit cum domino in exper. vel non miserit alium loco sui qui sit acceptus domino vel non soluerit dimidiam partem redditus feudi vasallus annui domino amittit ipsum feudum qd reuertitur ad dominum. h. d. † No. debet dari vasallo spacium competens ad iter arripiendum in associando dominum suum in exercitu vt dixi sup. tex. qd tamen intelligas habita consideratione. ff. de ver. ob. l. continuus. §. cum ita etiam itineris qualitatem. d. l. ij. ⁊ iij. ff. si quis cautio. attenta via recta ⁊ non per circuitus, nisi ex causa necessaria: vt. ff. de excu. tuto. l. non solum. dabitur quoque vasallo aliud spacium preambulum ad predictum iter infra qd possit preparare sibi necessaria pro viatico ⁊ alijs suis oportunis. ⁊ hoc spacium debet esse arbitrio boni viri. vt l. ab hostibus. §. fi. ff. ex quibus causis maiores. secundum Bald facit qd dixi in c. j. s. quo tempore mil. ⁊ c. j. si de inuestitu. inter domi. et

2 vasal. lis oria. c. j. † Not. ex isto tex. casum expressum quod vasallus potest seruire domino per substitutum dumtamen sit eque idoneus qui sit acceptabilis domino: ⁊ hoc voluit etiam glos. fi. in principio hic posita. ⁊ supra si de feu. fuerit controuer. c. si quis decesserit. ⁊ que fuit prima causa benefi. amit. ex tex. ibi publice expeditionis. no. secundum And. quod si marchio comes vel alius inferior ab imperatore marchione vel simili vadit cum eo pro defendenda vel propulsanda iniuria sua propria non propter publicam expeditionem non habebit locum iste. §. ⁊ si miles. sed habebit locum qd dicitur supra quibus mo. feu. amit. in prin. ⁊ que fuit. j. causa bene. amit. §. preterea. no. tex. ibi timere qd si vasallus non posset venire personaliter: puta quia infirmus ⁊ non posset alium pro se mittere nec dimidium redditus soluere propter nimiam inopiam cum etiam nullus redditus feudi percepit illo non perdit feudum. d. l. continuus. §. istud. ⁊ ita sentit hic and. vt probatur in d. §. istud. Quero ab extra quid si vasallus vult locum sui ponere personam non eque idoneam neque acceptabilem domino sed tamen acceptat an intelligatur Bal. satisfecisse ⁊ respondet Bal. qd sic. ar. ff. de iudi. l. sed ⁊ si suscepit etiam si iste dominus fuisset prelactus ecclesie quia factum prelati preiudicaret ecclesie in querendis ⁊ maxime in penis: vt ff. de publica. l. fi. §. si quis dummodo non variatur magnum preiudicium ecclesie facit qd dixi. s. de capi. corra. §. fi. ⁊ qd not. doc. in l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. in c. pastoralis. de his que fiunt a prela. Quero an sit in electione vasalli dandi ac soluendi ⁊ eligendi quam partem velit videlicet vel personaliter ire vel mittere alium vel soluere dic qd sic vt dixi. s. in proximo in fi. sed tamen si eligat mittere alium debet mittere personam idoneam que sit apta acceptare per dominum: ⁊ in cognoscendis vir bonus arbitrabitur ⁊ in arbitrando non debet nimis delicatus esse neque nimis onorosus: sed debet tenere medium vt. l. continuus. in prin. ff. de ver. ob. quia non debet attendi austeritas domini vt. ff. de vsuris. l. si bene. sed nec vasalus debet tenere extrema vt mittat viles. ff. de pigno. ac. l. si seruos. ⁊ de hac questione dixi etiam in d. §. fi. s. titu. pri. Quid autem si vasallus sit nobilis ⁊ famosus qui si iret personaliter esset multum associatus: sed vult mittere vnum substitutum loco qui non est ita idoneus aut associatus an dominus possit recusare dic qd sic: quia non est esse idoneus: nisi ille esset ducturus secum tot prout dominus erat ducturus. idem dicas si vasallus erat multum consiliatus ⁊ industriosus ⁊ dominus dicat volo tuum consilium ⁊ tuam industriam ⁊ nolo substitutum longe est differencia inter artifices l. inter. ff. de. sol. tum similiter dixit idem an. qd dominus hoc dicere potest ⁊ maxime pro bono publico vt in aut. de restitu. ⁊ ea que pari. §. quam orbem. ⁊ C. de cad. tol. §. pe. sed tamen est obuiandum malicie domini. ff. de rei ven. l. in fundo. ⁊ quia forte ex pecunia quam soluit vasalus dominus posset reperire ita strenuum ⁊ sapientem sicut ipse est. ⁊ sensit etiam Jac. de ardi. in summa in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricella. an per alium possit seruire vasallus domino vbi videas. ⁊ late dixi in. c. si quis de-

3 cesserit. s. si de feu. fue. contro. ⁊ in. c. si. de capi. qui cu. ven. † Quero quid si vasallus velit ire personaliter sed dominus vult pecuniam, an audiatur dominus dic qd non quia est in electione vasalli: vt. s. dixi ⁊ quia durius soluitur pecunia quam personale onus prestatur. ff. de op. liber. l. h opa. §. fi. de infirmis vel alias inhabilibus. ⁊ alias iste excusatur vide qd iuris l. d. c. si quis decessit vbi omnia predicta declarantur.

1 Ducatus marchio. ⁊ comitatus non sunt diuisibilia, alia vero feuda sic.

2 Feuda dignitatum ⁊ principatus regalium non diuiduntur.

3 Feuda inferiora que non habent annexam dignitatem ⁊ principatum sunt diuisibilia.

4 Fratre vno ex habentibus feudum inter se diuisum moriente sine sobole: an portio feudi quam habebat reuertatur ad dominum an ad fratrem superstitem.

5 Vasallo habente plures dominos ⁊ vnusquisque petit seruitium a vasallo an dabitur electio vasallo, an vero dominis eligendi quem velint.

6 Vasallo si decesserit relictis duobus filijs quorum vnus est vtilis alter vero inutilis, an dicti filij succedant in totum.

7 Fratres duo marchiones si diuidant iura sua inter se ita qd ad vnum peruenit tota marchia ad alium vero bona allodiata an teneat talis diuisio.

8 Marchioni vel duci si concedantur noua castra an intelligantur dicta castra exempta de marchionatu.

1 **Preterea ducatus.** Hoc dicit. † Ducatus marchia. et comitatus nō sunt diuisibilia alia vero feuda sic q̄ casu omnes vasalli ad quos portio feudi ex diuisione puenit iurare debent dño, quinimo nō potest dñs ius suum trāsferre in aliū sine voluntate vasalli. h. d. 2 no. † qd feuda dignitatū et principatus regulariū nō diuidūt vt hic et no. l. c. si heredes. extra de testa. et est ratio: q2 debēt stare vnite et nō diuise ne per diuisionē diminuātur et deducant ad destructionem: vt no. glos. in c. extra de voto. nam vnū regnū non capit duos vt ait Cicero et habet. vij. q. i. c. in apibus. et in l. fi. ff. de rerū diui. et intellige predicta vera, nisi ex priuilegio speciali principis predicte dignitates essent facte diuisibiles vel ex cōsuetudine inducta scientibus et vidētibus imperatoribus ita qd ex certa eorū sciencia diuidant fm Andr. de iser. et Bal. per l. de quibus. ff. de legi. facit. l. idē vlpianus. ff. de excusa. tuto. cū ibi no. per Bar. et qd no. Inno. in c. veniens. de filijs presbyterorū. qd no. Bal. in l. §. C. de serui. et aqua. vt dixi de nite. feu. §. fin. et quāq̄ sint indiuisibiles iurisdictiones et dignitates tamē possūt dux marchio vel comes alteri infeudare: vt. s. qui feu. dare pos. in prin. fz Iaco. de bel. et ad hanc materiaz vide plene per Bal. in auc. hoc amplius. C. de fideicō. vbi plura dixit. et dixit Ioā. an. in rubrica. de feu. in addi. ad Spec. in pe. col. qd in italia et partibus alemanie et per ceteras prouincias dignitates preter regales scz ducat⁹ marchionatus et comitatus de consuetudine diuidunt, nec in eis succedit primo genitus sed diuiduntur sicut allodia et moriēs ex eis pōt preallegata facere alicui ex descēdentibus quasi sit quedā diuisio per testatorem l. parentibus. C. de inoffi. testa. l. sunt cogitatus. C. fami. her. et ff. eo. l. si filia. §. si pater. et no. q2 doctori allegāti cōsuetudinem fidē damus et cū eo acquiescimus iuxta gloss. in l. dos a patre. C. solu. matri. Bart. in l. de quibus. ff. de legi. et l. si plures. in 3 iiij. col. C. de condi. inser. no. † qd feuda inferiora que non habent nimerum dignitatē et principatū sunt diuisibilia: naz valuasores et valuasini et ceteri vasalli talia feuda inferiora tenentes vt habetur in d. s. quis dicat dux mar. vel com. possunt inter se ipsa feuda diuidere sine licētia dñorum et sine periculo illa amittendi vt hic. et sti. §. et s. de natura succes. feu. c. i. et in. d. c. omnes filij. quāq̄ tñ etiā ista censet indiuidua secundū naturā rerū in qbus constituuntur vt vult Io. an. in addi. ad Spec. in rub. de feu. in iiij. col. fz Hug. alias de iure feuda dicunt diuisibilia vt hic et voluit Io. an. in rubri. de feu. in addi. ad Spe. in pe. col. arg. l. si in emptione. §. omniū. ff. de contrahē. emp. l. numerū. §. mixta. versi. sed ea que. ff. de mune. et hono. l. venditor. si cōst. ac. ff. cōmunia predi. l. j. an. fi. ff. de aqua plu. arcē. l. in somma. eo. titu. imo etiā baronie sunt diuisibiles vt dixi in. c. i. in prin. s. qui feu. dare pos. Ex quibus infert qd aliqd est licitū inter minores qd prohibet inter maiores q̄ videtur esse cōtra regulas iuris vt in. l. barbari⁹. in fi. de offi. preto. et l. nō debet actori. ff. de reg. iur. sed hoc statutū est i casu nostro: quia maior est ratio que restringit maiores vasalli dignitates et principat⁹ tenētes vt dixi. s. in precedēti no. hic est q̄ imperator scōm iuris rationē nō dat talia feuda vt filij succedāt qm̄ in talibus feudis nō est successio nisi per inuestituram a soccedentibus acquiratur de nouo: vt. s. de feu. mar. c. i. quāq̄ contrariū videatur de consuetudine vsurpatum: vt. s. in titu. de alie. feu. in fi. sed alia feuda inferiora dant etiā vt ad descendētes in infinitū transeant. vt. s. qui feu. dare pos. ver. antiquissimo. posset tñ imperator hoc idez facere etiam in maioribus si vellet: q2 potest tollere iura positiua sicut vult. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. publi. cū ibi no. et plene dixi in. d. c. j. de feu. mar. vbi videas in beneficijs autē ecclesiasticis seu prebendis nō possunt esse duo homines inuestiti de eadem prebenda, siue sit magna siue parua: q2 est monstruosum in vno corpore esse duo capita vt in. c. maioribus. extra de preben. et dic vt ibi per Io. an. et hoc etiā consuetudo potest inducere q̄ inferiora feuda non diuidant: quia hec sunt iure positiuo inducta Oldra. consil. ccxxvij. scip. perlectis diligēter et si pater haberet plures regias dignitates potest in vita vnā vni filiorū assignare aliā alteri et talis assignatio habet vim vltime volūtatis ideo per patrē vsq3 ad mortē mutari poterit ita Oldra. in consil. ccxxxi. qd incipit vt eius de quo queritur ita et inter se possunt ipsi fratres facere et hoc modo vult intelligi tex. s. de natura succes. feu. vbi gñaliter loquit et sic post habere locū in feudis regalibus item etiaz in feudis inferioribus nō est dubium qd inter se fratres possunt assignādo totū feudum vni no. an. l. si familie. C. famil. her. et in. c. omnes. s. si de feu. fue. cōtro. et. d. c. j. de natura succes. feu. vel inter se diuidēdo. non tñ in viam prelegati disponēdo ita Oldra. in dicto cōsil. ccxxvij. facit tex. in. c. j. de succes. feu. imo etiā testamēto vasallus pōt vni ex agnatis feudū antiquū relinquere etiā sine licentia dñi ita Old. cōsil. cclxx. qd incipit in questione pposita facit. l. peto. §. frater. l. cū pater. §. libert⁹. ff. de lega. ij. Quid si vt solet fieri in diuisionibus vnus facit gñalē quietationē et refutationem alteri. 4 † Si vnus fratrū habētium feudū inter se diuisū moritur sine sobole, an portio feudi quā habeat reuertatur ad dñm an ad fratrē superstitē. tex. in. d. c. j. de natura successione feudi qd ad fratrē superstitē et suos descēdentes ita cōsuluit Feder. in emphyteota loquēs consil. lxxvij. qd incipit factū sic se habet et in cōsilio. ccxxviij. qd incipit factum tale est duo fratres dixi in. c. j. §. si clientulus. s. de alie feu. nec dicta refutatio et quietatio ad hūc casuz refert per no. per legistas maxime Imo. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obli. et ita Bar. in consil. lviij. inci. ex themate p. l. paulo callimacho. §. j. ff. de leg. iij. no. q̄ dñs ratiōe potest ius suū qd habet in feudo trāsferre in aliū extraneū sine volūtate vasalli vt hic et s. quo tempore miles. c. j. et est ratio: q2 per cōtrarium vasallus similiter nō pōt ius suū in aliū trāsferre absq3 volūtate dñi vt patet. s. in prin. huius tituli vnde: q2 debēt ad paria iudicari dñs et vasallus vt. s. de for. fide. c. j. merito cōgruū fuit paria iura decernere vt. s. tit. pri. §. fi. et dixi. s. de lege corra. §. ex eadē. in pmo notabili et nō solū phibet dñs alienare totū vt hic in fi. qui nimo etiā partē ne vasallus repertat habere plures dños respectu eiusdē feudi vt hic. in versi. ita tñ. qd autē si ex necessitate vellet vēdere vt hic per Iac. ardi. in summa. in tit. qui. mo. feu. amit. sub rubricella si propter necessitatē dñs vellet vendere etc. facit q̄ dixi in. c. ij. de quo tēpore miles de. l. corra. c. j. §. ex eadez. Oppo. cū glos. j. qd imo vasallus cōpellat habere plures dños vt. l. si cuius. §. sed et si plures. ff. de vsufruc. vbi si vsufructuarius recognoscat vsumfructū a pluribus tenet omnibus satisdare et ex hoc colligit ibi gloss. qd vasallus iurare debeat singulis heredibus dñi. solu. licet ista glo. nō soluat dicite q̄ ex cā necessaria vasall⁹ bñ cōpellit habere plures dños vez qñ morit relictis plurib⁹ heredib⁹: q2 tūc oibus est pstēda fidelitas p vasallū qm̄ iuramētū fidelitatis est indiuiduū et nō est iurādū. ff. de oper. liber. l. iniurādū. in fi. itē qui oēs dicti heredes habent loco vni⁹ scz illi⁹ cui successerūt. l. cui fundus. ff. de cōdi. et demō. sed hic loquit qñ ex mera volūtate et ppter metū dñs vellet cōstituere alios dños ipsi vasallo: et tūc nō pōt hoc fieri cōtra voluntatē vasalli vt in isto tex. et q̄. s. 5 eo. dixi et latius in. d. c. omnes. † Quero cū gl. ij. quid si vasall⁹ habeat plures dños et vnusquisq3 petāt seruitiū a vasallo cui dabit electio an vasallo eligendi quē dominum velit cui seruiat an dabitur dominis. respōdet ista glo. q̄ vasallo. arg. l. plerisq3. ff. de iure do. et hoc vult vsq3. in fi. sed tu aduerte: q2 ego puto q̄ ista gl. nō possit bene adaptari ad casum istum. §. in quo dominus per voluntariam alienationem iuris feudalis nō potest facere vt vasallus suus inuit⁹ habeat plures dominos vt. s. dixi: q2 p talē alienationem factam sine volūtate vasalli priuaretur domin⁹ dicto iure suo et ipsi vasallo applicaretur fm ea q̄ dicta sūt l. d. §. ex eadē. et quod no. glo. s. per quos fiat inuesti. vnde isto casu supfluū est disputare cuius sit electio cū3 illa pars alienata non trāsferatur in aliquē dominiū, sed in ipsum vasallū. Quare necessariū est intelligere gl. vide in casib⁹ in quib⁹ vasallus potest habere plures dominos iuridice quo casu quis hz electionez et qualiter tūc seruitia prestent tam in dando q̄ i faciendo siue domini habeāt guerram inter seipsos siue cū alijs. vide qd scripsi in. d. c. omnes. opp. cum glo. fi. de dicto. §. ex eadem. in ver. qd Mediolā. et c. vbi expresse dicitur q̄ dñs potest transferre ius suū in aliū sine voluntate vasallorum dūmodo transferat in maiorem et honestiorem cōtrarij ista gl. dat plures solutiones quas recitat vt in ea. et tandem tu resideas in hac solutione que vera est vez q̄ vbi loquimur fm specialem consuetudinez Mediolaneñ. que non est trahenda ad alia loca vbi non viget talis consuetudo tūc illam cōsuetudinem serua. sed in alijs locis vbi non est dicta consuetudo, debet attēdi et obseruari id qd disponit ista l. vz vt hodie dominus feudum sine voluntate vasallorum ad alium non transferat vt hic et l. d. §. ex eadem io scdo notabili. et per hoc habes nūc ex6 peditam istam glo. vsq3 ad versi. quid si vasallus etc. † Quero cū dicta glo. quid si vasalus decesserit relictis duobus filijs quorū vnus est vtilis alter vero inutilis an succedant in totum si est voluntas domini. glo. istam questionē nō soluit licet ad partes argu at: sed tu dic fm And. de iser. q̄ ista qd videt habere modicā dubitationē presupponēdo q̄ inhabilis in totū excludebat a succedendo prout videtur presupponere ista gl. qm̄ postq̄ ad est voluntas domini vt inhabilis succedat in totum cui dubiū q̄ poterit i totum retinere postq̄ dñs facit sibi gratiā vt. s. quēadmo fe. ad fil. pertineat. c. j. item et alia ratione dato q̄ dñs nō cōcessisset quia cum istud feudū esset paternū debet poti⁹ preferri ipse frater agnatis q̄ dñs per ea que habentur l ti. s. si vas. feu. priue. cui defer. dc. et de hac questione dic vt plene per Io. and. i add. Spe. in ti. de feu. §. qm̄. ver. xxvij. et tāgit etiam super rub. verū asit inutilis succedat in feu. dic vt dixi. s. epm vel abb. §. fi. et in ti. an mutus fur. vel alr imperfe. c. Si vero dñs a principio dedidisset feu. duobus quorum vn⁹ est vtilis, et alter inutilis sed dñs ignorabat tūc vtilis nō habebit nisi partem suam nec accrescit portio inhabilis etiā si efficeret caduca. arg. l. fideicōmissum. §. seruo. ff. de lega. iij. et ff. de lega. j. l. plane. in prin. et de duob⁹ reis. l. reos. §. j. Secus si ex certa sentētia dedisset p. d. §. seruo. et C. de lega. l. cū alienam. fm

differentia: quia in prima vasallus cui erat promissum feudū negabat feloniā cōmissam. hic vero confitebatur, sed dicebat qḋ prius debeat investiri quam cognosci de dicta felonia et in hac questione similiter cōcludit glo. qḋ debeat primo investiri cum per dictā feloniam nō possit desvestiri nisi prius investiatur. ar. ff. de edili. edicto. l. bona. §. sed sub conditione. Sed quia ista glo. defective loquitur videamus secūdū veritatē pro declaratione. primo sciēdū est qḋ circa investiturā feudorum possunt cōsiderari tria tēpora. primū tempus est qñ dñs pmittit et cōcedit vasallo feudū: scōm tēpus qñ feudo iam pmisso cōceditur et vasallus iurat fidelitatē: tertiū tempus qñ virtute dicte investiture dñs trāsfert possessionē ipsius feudi: et tunc feudū proprie capit effectū suū prout declaravi. s. quid sit investitura. in prin. et per Dy. in regula prima. de regu. iur. lib. vi. Hoc premisso nūc veniā ad declarationē prime questionis et ultime simul et semel: quia procedunt a pari. Dicūt doc. qḋ hoc qḋ dixit glo. videtur incōveniēs qḋ ille qui posset destruere iam edificatū nō posset resistere qḋ nō fiat edificiū ex culpa et causa ex qua iam factum destrueretur. l. necnō. §. exēplo. ff. ex qui. cau. ma. et ideo videtur qḋ dñs possit cōdicere obligationē ex promissione: quia dictū feudū spopōdit cū pmisit dare si vasallus esset gratus qui nūc est ingratus et sic causa est redacta ad nō causam, imo nō est secuta: quia vasallus fecit cōtrariū. ff. de cōdi. sine causa. l. j. Si ergo dñs pōt habere hanc actionē, multo fortius habebit exceptationē per regulā cui damus etc. l. invitus. ff. de regu. iur. Itē p aliā regulā: quia vasallus petēs qḋ restituturus est: vt. ff. de excep. doli. l. dolo. et l. ij. §. generaliter. ex quibus infertur cōtra determinationes huius, quod si vasallus agat vt investiatur: quia promissum est ei fundū, pponet dñs exceptionē: quia culpā cōmisit, et sic nō est bonum expectare vt investiatur et ita notabiliter determinat And. de iser. et predicta procedunt qñ cōstat de felonia cōmissa, vt in ultima questione vel incōtinenti dñs vult probare sm Ja. de bel. quia tūc nō cogitur dñs investituram facere, alias secus. ff. ad exhibē. l. iij. §. idē. et ad trebel. l. illa a quo. §. fi. de testamē. et C. de cōpensa. l. fina. et hoc idem tenet And. vt quia dñs dicat hodie cōsta hodie agatur per. l. si is a quo. ff. vt in pos. leg. et iudex statuet certū tēpus infra qḋ dñs constare faciet de culpa. l. si quis libertatē. §. plane. ff. de acqui. here. et hoc cōfirmat Hostie. dicens qḋ si ista probatio huius felonie exigit altiorem indaginē, tunc vasallus debebit investiri: quia principaliter sua petitio tendat ad possessionē adipiscendā potius quā ad causam petitorii. argu. l. fin. ff. de edic. divi adri. tol. extra de conces. prebē. c. post electionem. et in presenti causa nō requiratur libellus per ea que no. s. per quos fiat investi. §. fi. debet procedi summatim ex eis que requirūt altiorē indaginē reserbantur per ea que no. in. l. nā postea. §. si minor. ff. de iureiurā. et qḋ dixi. s. de contro. inter vasal. et episcopū. c. j. et de alie. feud. paterni. c. ij. venio nunc ad declarationē alterius questionis glo. que fuit qḋ si post mortē vasalli delinquētis: quia fuerat investitus petat filius se investiri et excipiat de felonia patris qḋ hoc nō obstante debeat investiri filius et ita concludit ista glos. et circa hanc questionem dixit Bal. esse cōsiderandū, an exigat altiorem indaginem vel non vt dictū est. s. in proxima precedenti. q. quia petat se summatim investiri et si opponatur de felonia patris qḋ iste filius patris mortui qḋ super hac felonia nō procedatur: quia exigit altiorem indaginem sed reservatur ius suum ipsi dño circa hanc culpam. l. j. C. de fal. et tenet etiam And. de iser. nā si ipse vasallus contestaretur litem super hac exceptione: et tunc esset necesse super ipsa cognosci vt extra de restitut. spo. c. j. et quod no. in. l. idem. ff. de iudi. l. fi. et ita intelligit Bal. sed tu adverte circa hāc. q. quia forte est dubitabilis: quia postq̄ dñs non fuit cōquestus de dicto suo vasallo delinquēte dū invixit videtur qḋ non possit hoc opponere post eius mortē in personā heredis per ea que statim tanguntur in pe. glos. hic posita: quia necessarium est intelligere istam gl. vel qḋ dñs ignoravit vel sciuit: tunc intelligatur qḋ dñs iam fuerit conquestus de vasallo eo vivente, vel saltē preparabat conqueri, sed morte preventus fuit: quia poterit istis casibus dñs opponere de dicta offensa adversus heredem secus autem si sciuisset et potuit vasallum placitare et voluit: quia tunc non posset placitare heredē per ea que no. s. que fuit prima causa benefi. amittē. §. porro. et ita intelligit Andr. de iser. hic istam gloss. et Saly. in. l. omnimodo. in fi. C. de inoffi. testamēto. ad hoc vt ista questio procedat et sequitur, tenet in contra. Bal. tamē dicit qḋ si est mixtum officiū ingratitudinis offensarum non poterit moveri contra filium quoniam hec pena venit ex delicto. arg. ff. solu. matri. l. rei iudicate. §. heredi. et de iure fisci. l. eius qui delatorem. ita quia ista actio quasi tendit ad vindictā et ideo nō datur heredibus nec cōtra heredes. argu. ff. de colla. bonorū. l. cū emancipati. §. si emancipati. qḋ notatur in. l. si ille. C. de decurio. lib. xi. nisi esset talis felonia per quā delinquēs perdidisset feudum ipso iure quia iniuria que trahit secū executionē sine alia preparatione trāsit in heredē: vt no. ff. qḋ quisque iuris. l. iij. §. qḋ autem. ex quo infert Bal. qḋ si esset felonia cōmissa alienando, vel esset alia felonia in qua esset appositū pactū qḋ vasallus caderet a feudo ipso iure si eam cōmitteret: et tūc tale preiudiciū transiret in heredem etiam querela non preparata secundum ipsum qḋ est nota. dignū et vide circa predicta omnino qḋ no. per canonistas. et gl. in. c. fin. extra de

2 dona. per Cy. et alios in. l. fi. C. de revoca. donan. † quero cū gloss. secunda quid si pater vasalli delinquat in dominū, an filius perdat feudum avitum et arguit ad partes vt patet in ea et tandem determinat qḋ sic per. c. j. s. si vasal. feu. priue. c. iij. ad fi. hoc vult ista glo. vsque ad ver. nunquid si vasallus etc. Sed tu dic melius circa hāc questionē prout dixi in. d. c. j. s. que fuit prima causa bñfi. amit. §. fi. in cōclusionibus. Quero subsequenter cum dicta glos. quid si vasallus habens feudum antiquū cōmisit delictum erga dñm ex quo cadebat a feudo: sed dominus sibi remisit dictam iniuriam et reservavit sibi feudū, postea mortuo vasallo agnati volunt succedere in dicto feudo: sed dñs dicit qḋ fuit effectum novū per dictam reservationē ex quo ad ipsum spectat an censeatur antiquum vel novum. Et videtur glo. qḋ antiquum et sic agnati debent admitti. argu. l. peculiū. §. si ex ere alieno. ff. de pecu. et hoc voluit tota ista gl. vsque ad fi. sed tu circa istam questionē latius et melius dicas prout scripsi in preludijs huius operis in divisionibus feudorum. et s. de vasal. decre. etatis. c. j. et per gloss. et docto. in. d. §. si ere alieno. et in. l. qḋ dicitur. §. pe. ff. de impen. in rebus dota. fac. et qḋ ibi per Bar. quero ab extra qualiter deducat vasallus predictum offendentem domino ad satisfaciendū: Respōdeo sm And. de iser. duobus modis videlicet qḋ offendens se ponat in manibus domini offensi tanq̄ in arbitratorem qui puniet eum sicut iudex posset punire facta reconciliatione et pace: et si excederet puniendo posset reduci ad arbitriū boni viri: per nota. in. l. pe. ff. de urb. l. et C. de dolo. l. ij. Et dic qḋ dñs poterit etiam relegare ipsum offendentem: vt stet extra provinciā vel terram domini sicut posset iudex vt in. c. veniens. extra de iureiuran. non posset corporaliter punire nec pretor debet exequi talē sententiam in criminibus publicis. l. non distinguemus. § iulianus. ff. de arbi. secūdo modo deducat offensorē ad dñm videlicet vt stet iuri et per modum iudiciarium cognoscatur et iudicetur. arg. C. de preci. impera. offe. l. rescripta. et qḋ. s. dixi que fuit prima causa benefi. amiten. §. item qui domino. Alua. de primo dubitat in eo qḋ dixit de relegatione: quia arbitrator non potest relegare. l. nulli. C. de senten. et interlocu. om. iudi. et qḋ no. in. d. §. iulianus. facit. l. titio. ff. de condi. et demon. et ibi per Dy. nisi ipse dominus haberet autoritatē relegandi. argu. ff. de interdic. et relega. l. j. in princ. quero quid si iste vasallus offendens sit emancipatus a patre, an habeat locum iste text. vt eius pater vasallus teneatur ipsum deducere, et dic quod sic sm And. de iser. quod patet: quia etiā tenetur pro ceteris domesticis extraneis vt hic facit. l. pridem. de quesito. quero an teneat pactum quod pater cadat a feudo propter delictum filij: et Bald. in. l. j. C. de his que pene nomine. sensit quod non: quia est iniustū pactū. ar. l. pater. ff. de here. insti. et quod no. in. l. si quis in tātā. C. vnde vi. Alua. tenet cōtrarium postq̄ pater investiturā astrinxit ad tale pactū et obligationē, per ea que habētur in. §. pe. in fi. s. quid sit investi. nā cū non videatur turpe videatur esse iusta causa bñficij amittendi vt in. §. sed nec alia. s. que fuit prima cā bñfi. amittē. quero an pater possit dare filiū p noxa. dic qḋ nō sm Bal. §. fi. insti. de noxa. quero an pater p talē superationē filij perdat ius patrie potestatis dic qḋ non sm Bal. argu. l. abdicatio. C. de patria potesta. Quero an pater ob hanc causam possit exheredare filiū, dic qḋ nō sm Bal. cū nō sit inter causas enumeratas. in aut. vt cū de app. cognoscitur. §. causas.

1 ☞ Vasallus offendēs dñm domini sui privatur feudo et revertitur ad dominum dictum feudum.

2 Vasallus primus si infeudavit feudum secundo et secūdus tertio: et sic successive, ad quem pertinebit feudum.

3 Vasallus investitus de feudo in quo nō sunt specificati fines, an possit compellere dominū vt ostendat sibi feudū et fines et quantam partem debeat tenere.

1 **Aliud quoque.** ¶ † Vasallus offendēs dñm domini sui privatur feudo et revertitur ad dominum a quo dictum feudū recognoscebat, nisi ista offensa fuisset facta per dictum vasallum serviendo licite alteri domino suo antiquiori a quo aliud feudū tenebat, vel nisi de predicta offensa requisitus satisfacere sit paratus, sed si dominus huius vasalli offendētis idemque vasallum sit requisitus deducere istum offendentem ad satisfaciendum et nō faciat amittit feudū, et hoc dicit. et premitte pro evidentia huius litere qḋ vasallus potest suum feudum alteri infeudare in totum vel in parte: dummodo faciat sincere et sine fraude et infeudet equali persone vt ipse est et eadem forma et conditione qua ipse habet, prout dixi. s. de capi. corra. §. preterea. vbi etiam glo. plene tangit et glo. hic ponit de hoc tamē latius infra dicam. ¶ No. hic tex. expressum in quo hodie de iure novissimo vasallus potest alteri infeudare feudū suū nec ex hoc intelligitur alienare qḋ patet: quia iste idē imperator Fede. qui nihil prohibuit alienationem feudi: vt. s. in principio huius. l. admitte.

tit.infeudationē vt hic qđ intelligas verū dūmodo infeudet since re ⁊ sine fraude pro equali persona prout ipse est ⁊ ea formo ⁊ cō ditione quibus ipse habet vt dixi in.d.§.preterea.⁊ hoc etiā sensit glo.i.hic posita q̄ per hoc est expedicta.⁊ intelligas hoc esse verū etiā si feudū esset ecclesiasticū vt i.c.ex trāsmissa.⁊ ibi per Bui.ex tra de foro cōpe.vbi declarat,an tale feudū apud secūdū itelliga tur alterasse naturā suā No.qđ vasallus plurimū dñorum ex diuer sis feudis est obligatus debito fidelitatis priori dño in tempore ad seruitia licita etiā inconfessa ⁊ aduersus dominos posteriores.⁊ est ratio,q2 prior est tēpore:ergo potior d3 esse in iure. Na3 iste vasallus primo fuit ligatus ipsi dño priori ergo fidelitas sua cōtra omnes posteriores dños extendit vires suas:vt no.an.d.§. fina.s̄.hic finitur lex.⁊ ibi dixi.in pe.q.facit.l.operis.ff.loca.⁊ q̄ no.gl.s̄.de noua.fide.forma.inprin.per Bald.in.§.ne autem.C.de cadu.tol.ad materiā virū quis possit esse vasallus plurium vide quod dixi in.l.ij.s̄.de probi.feu.alie.per lotha.⁊ in.c.omnes.si de feu.fue.cōtrouer.⁊ quod not.per glo.⁊ doc.in.c.ex ore.de priuile.

¶ Oppo.cū glo.ij.q2 imo vasallus offendens dominum dñi nō debeat amittere feudū cu3non sit neq3 videat eius vasallus da to qđ sit vasallus sui vasalli,prout in simili videmus in socio so cij mei qui nō itelligit ex hoc esse socius meus:vt.l.nā ⁊ socius socij. Similiter videmus in liberto liberti mei qui nō intelligit ex hoc esse libertus meus.l.si quis a liberto.ff.de libe.agnoscē.Solu.sm Iac.de bel.⁊ Nico.de neapo.licet glo.ista nō soluat qđ in hoc.§. statutum est ita cum dñs primus ex conditione primi vasalli fue rit causa huius feudi concedēdo sibi dictum feudum:ergo vasallus vltimus debet diligere dominum dñi sui a quo mediate ipse habet causam huius beneficij.arg.ff.mada.l.si vero nō remunerā do.§.idē pomponius.nā sicut vasallus non debet copulare amicitias cū inimicis dñi:vt.j.xxx.q.c.j.ita per contrarium non debet copulare inimicitias cū amicis dñi ⁊ non debet offendere amicū dñi sm vt hic idē cōfirmat And.de iser.qui vasallus vltimus nō retinet a primo dño ex eo:q2 secum non cōtraxit nec fidelitatē iurauit,tñ aliqualiter videt habere rem suā:q2 id qđ procedit ex re sua videt esse suū.⁊.C.de fur.l.si.§.cū is secunda.qđ patet:q2 secū dus nō habet accipere nisi ea.l.⁊ pacto.quo habet primus:vt.s̄. dictū est.ex quibus patet qđ determinatio huius.§.est vera, qđ vltimus vasallus teneat ex offensa facta in preiudiciū dñi a quo mediate ⁊ successiue habet. Non obst.l.hic in glo.allegata in contrarium:q2 in illis causa prima nil insuit in psonas vltimas sm Bal.virū autē vasallus vasalli mei intelligat esse vasallus meus dic per glo.⁊ doc.in.l.modestinus.ff.de verbo.sig.⁊ latius in.l.de accessionibus.ff.de diuer.⁊ tēpora.prescrip.facit qđ dixi.s̄.de con trouer.inuesti.§.fi.⁊ per Bart.ff.de libe.agnoscē.l.si qua a liberis. in Spec.de feu.§.quoniā.ver.xiiij.

2 † Quero cū gl.quid si vasallus primus infeudauit feudum secūdo secūdus tertio ⁊ sic successiue demū vltimus alienauit dictū feudū ad quē rediret,⁊ respondet glo.qđ ad primum. Nam similiter primus dñs est ille qui laudare debet ⁊ illi debet solui aliquid pro dicta laudatione attēta cō suetudine prime qđ deberet solui ipsi primo dño,facit gl.in.l.si. in verbo vendere aliis.C.de iure emphy.⁊ que dixi supra in principio huius.c.ibi Saly.in.iij.colū.Bal.in.l.si permittente.C.ad macedo.hoc casu doc.dicunt in emphyteota ⁊ feudatario Ludo. in.l.filius.secunda.ff.de acqui.here.Bal.in.l.apud iulianū.§.heres.ff.de lega.j.⁊ est ratio propter frequentiā talium alienationū ex quibus ipse dñs potest iuste timere de amissione iuris sui.⁊ iō laudimium,id est dicta prestatio dicte solutionis debet sibi solui in signum subiectionis.argu.c.ij.extra de censi.licet iste text.videat facere in contrarium ⁊ hoc voluit ista glo.que allegauit aliqua iura vsq3 ad ver.sed nūquid.ex qua colligo duas ɔclusiōes. prima est qđ dñs primus qui habet directum dominium est ille qui reuocat feudū alienatum illicite.hanc conclusionē sequuntur doct.⁊ est ratio:quia apud alios infeudantes nullū dominiū remansit:q2 transtulerunt in vltimum alienantem:vt no.gloss.s̄.de lege corra.§.similiter.na3 licet diuerso respectu sit dare diuersas naturales possessiones,ita dominum vtile vtilis.l.j.in glos.fi.C. vti possidetis.l.iii.§.ecōtrario.ibi cōmuniter.legiste.ff.de acqui. possef.Bar.in.l.si quis vi.§.differētia.ff.de acqui.pos.non tame3 eodem respectu ⁊ ita saluari potest dictum Bald.in.c.ceterum.in vij.col.de iudi.ideo inuestiēdo aliū de feudo apud eum nihil remāsit.⁊ probatur hoc arguendo a fortiori nā iura realia, sc3 dominium nō ita inheret ossibus nostris sicut actiones personales patet:quia iura realia scilicet dominium sola traditione a nobis abdicatur plene ⁊ in alium trāsfertur personalia autem iura, sc3 actiones inherēt ossibus nostris:nec a nobis separari possunt.l. quis ergo casus.ff.de pecu.l.j.C.de actio.⁊ obli.⁊ tamē videmus qđ si habēs actiones cessas alteri cedat easdem actiōes apud eū nihil remanet gl.in.l.emptor.in glo.fi.C.de heredi.vel act. vendi ta.Bar.in.l.ex asse.vbi cōmuniter doc.ff.ad trebel.in.l.j.in pe.col. C.de act.⁊ obliga.in.l.curatoris.C.de nego.gest.in.l.non quod cumq3.§.qui gratum.ff.de lega.j.Bal.in.l.j.preallegata.C.de act.⁊ obli.in.viij.col.in.l.iij.C.de noua.ita ergo multo fortius si primus feudatarius secūdo infeudat illud vtile dominiū qđ habet transferret in secūdū ⁊ nihil apud eū diceretur remanere facit optime glos.in.l.si quis emptionis titu.in verbo actiones.C.de prescrip. xxx.vel.xl.an.⁊ vide de hac questione plene per Ioan.an.in addi. Spec.in ti.de feu.§.quoniam.ver.xxxvij.dixit tamen Bal.quod si vasallus infeudando alteri transferēdo vtile dominiū tamē remanent alique reliquie apud ipsum qđ patet:q2 debentur ei seruitia per suum vasallū ⁊ iuratur sibi fidelitas vnde non est in totum ius suū absorptum.argu.l.talem.§.fin.ff.de here.insti.⁊ ex hoc infert qđ si ex consuetudine induceretur quod in alienatione dicti feudi exigeretur eius licētia qđ feudum deberet reuerti ad ipsum dñm ⁊ non ad priorē dominū cōcludēs ad eu3 debet reuerti qui habuit autoritatē dandi licentiam alienationi. secundā ɔclusionem colligo ex ista glo.qđ in alienatione feudi requiratur licētia prioris dñi habentis directum dominiū, sed de hac conclusione dic latius vt.s̄.dixi hac eadē.l.in principio facit qđ dixit Frācis. Zaba.in.c.fi.extra de loca.in emphyteota ⁊ Spe.in titu.de loca. ver.cv.⁊ ver.xxvi. Restat modo rñdere ad istū text.qui predictis cōclusionibus obuiare videtur secundū istam glo.que tamen nō soluit:q2 dico qđ ille tex.loquitur quādo dñs primus fuit offensus per ingratitudinē delicti quo casu feudū vasalli delinquentis non debet redire ad ipsum priorē dominum offensum,sed ad dominum immediatū ipsius vasalli offendentis.sed cōclusiones sus prascripte loquunt quando ipse prior dñs offenditur per ingratitudinem cōtractus,id est alienationem quo casu feudu3 redit ad ipsum priorem dominū ⁊ potest assignari ratio differētie:q2 frequentia alienatiōis hoc operat ad hoc vt dñs non priuetur iure suo,⁊ ita sentit hic gl.nam ipse dñs primus per talē renouationē seruat ius suum ⁊ dat causam vt vasalli abstineant a talibus alienationibus. Sed in delictis ⁊ offensis aduersus dñm commissis non viget tale dubiū amissionis feudi,vnde sufficit quod vasallus puniatur in amissione iuris sui ⁊ qđ reuertatur ad suum dominū immediatu3 a quo recognoscit vel satisfaciat priori dño de offensa per ipsum cōmissa vt hic in text. Nam etiā accidit non ita sepe quod prosiliant vasalli in offēsam contra dñm priorem sicut prosiliant ad alienationem merito talis frequentis alienationis debuit habere speciale ius.arg.ff.de vsuca.l.iusto.in principio.sm

3 And.de iser.facit.l.singularia.ff.si cer.pe. † Quero cum dicta glo. an vasallus inuestitus de feudo i quo nō sint specificati confines neq3 quantitas feudi possit cōpellere dñm vt ostendat sibi feudū ⁊ fines quātam partem debeat tenere. Et dicit.glo.qđ sic per.l.ditius heres.ff.de a.⁊.emp. Et hoc voluit glo.vsq3 ibi nūq̄ que bene loquit ⁊ bene determinat secundū doc. Sed tamen ipse vasallus melius faceret quā hoc declaret tēpore inuestiture ⁊ poneret in priuilegio seu instrumento inuestiture quoniā si post factā inuestituram veniat in cōtrouersia posset dñs ostendere modicū terre ⁊ dicere hoc est fūdū tuum ⁊ se liberare,argu.l.qđ in rerum.§.j. ff.de lega.j.sm And.de iser.⁊ facit ad questionē quā not.glo.in.l. si in re3.in prin.ff.de rei vendica.l.ij.C.qñ ⁊ quibus quar.pars debetur.lib.x.quero subsequenter cum dicta gloss.quid si dñs concessit vasallo feudū vt omni anno recipiat decē de camera, an poterit ipse vasallus cōpellere dñm vt assignet sibi tot possessiones ex quibus posset ipse vasallus recipere dicta decē ⁊ rñdet arguēdo quod sic per.l.si quis argētū.§.j.C.de dona.⁊ hoc voluit tota glo.vsq3 ad fi.sed tu dic secundum doc.qđ ista gl.nō bñ loquitur, quoniam dñs in tali cōcessione feudi nō habuit respectū ad possessiones sed solū ad introitu3 seu pecunias ipsius camere vñ debet sibi soluere de camera prout fuit facta cōcessio hinc est quod si euacuaret camera ex aliqua causa h3 necesse ipse expectare do nec sit in camera vñ sibi possit solui prout.s̄.dixi de feu.cogni.c.ij. Nec ob.d.l.si qs argentū.q2 ibi donauit certū redditū ex possessionibus iō d3 tradere fundos vt hic nullas possessiones designauit s3 redditū percipiendū ex camera sicut si dixerit ex quadā gabella.argu.l.cū certus.ff.de vino triti.oleoq3 legato.secus autē si dñs in cōcessiōe feudi dixerit cōcedo tibi decē in feudū recipiendū ex possessionibus q̄ cōstituuntur,sed interim habeas dicta decē ex gabellis:q2 tūc si in futurū cōstituerent aliquae possessiōes isto casu bñ deberent assignari possessiones secūdū formā ɔcessionis p.d.l.si quis argentū.§.j.verba em̄ ɔcessiōis ⁊ priulegiorū attendi debēt. argu.ff.de transac.l.de his.⁊.l.j.§.si cōuenerit.ff.depositi. And.de iser.facit ad hāc questione3 quod dixi in.c.ij.de feu.cogni.c.pro. de priuile.

1 ☞ Dominus feudi est iudex inter suos vasallos litigātes simul de cā feudali:pares vero sunt iudices qñ cā vertit inter dominu3 ⁊ vasallos.

2 Fidelitatē domino nō iurans nō est reputandus par.

3 Extraneus si agit directa rei vendicatione cōtra vasallū rem feudi petendo nō vt feudū nec cōtēdendo de iure feudali ad quē pertinebit iudicare.

4 Dominus ad quem pertinet iudicare de causa inter duos vasallos si

los si nolit cognoscere qualiter eis succurratur.
5 Uasalli simul litigantes an possint in alium iudicem quam in dominum de dicta causa feudali sponte consentire.
6 Pares qualiter debeant eligi de communi consensu qui cognoscere debent de controuersiis ortis inter dominum et vasallum.
7 Dominus si non habet pares in sua curia qui habebit cognoscere de controuersia inter ipsum dominum et vasallum.
8 Pares vasalli electi ad cognoscendum de controuersia inter dominum et vasallum in quo loco sedere debeant.
9 Pares si sint suspecti an possit eorum iurisdictio declinari.
10 Reconuentio super re non feudali, an habeat locum corã paribus.
11 Pares an debeant recognoscere de causa, si quis agat cõtra dñm et dicat se vasallum ipsius et petat se inuestiri de certo feudo quem dominus negat.

1 **Preterea si inter.** † Dñs feudi est iudex inter duos vasallos simul litigãtes de causa feudali: pares vero sunt iudices si causa feudalis vertatur inter dñm et suos vasallos. h.d. No. breuiter ex tex. duo dicta que dixi in summario, vltimũ dictũ recipit limitationẽ vt non procedat qñ culpa est notoria per quã dñs pretendit vasallũ suũ priuatum ita Hostiẽ. et ibi Panor. in c. graue. de sen. exco. Inno. in c. ex parte. de verbo. signifi. Lap. notabiliter allega. xxxviij. vbi firmat ꝙ in notorio quis potest esse iudex in facto ꝓprio. Bar. in l. si quis forte. §. j. ff. de pe. Cy. in l. j. C. ne quis in sua causa. Pet. de ancha. in cle. j. de foro cõpe. nõ mirũ si hoc casu dñs potest esse iudex in causa sua priuationis feudi, ꝙ puto sane intelligẽdũ id est cũ pena certa: vt in. d. c. grauem. et ita Panor. in c. cum venisset. de iudi. l. c. propositũ. de appel. et ibi posui et per. d. tex. in c. grauẽ. limitat Bal. in c. j. in prin. §. qualiter do. propri. priue. totum hunc tex. vt nõ procedat qñ culpa notoria et pena irrogata est ipso iure. Nam tunc etiã ordinari⁹ iudex põt denũtiatiare priuatũ. Calde. autẽ in rubri. de foro cõpe. cõsi. ij. voluit vnũ qđ plurimũ eneruat hũc tex. qđ qñ agitur super cõtractu feudali iurato vt per partes obseruetur ratione iuramẽti iudex ordinarius ecclesiasticus cognoscet etiã super iure reali ex quo pendet a cõtractu iurato per. c. nouit. de iudi. videte ibi et qđ no. Bar. in extrauagã. ad reprimendũ. in verbo per denũciatio. Gemi. in c. si. de foro cõpe. lib. vj. et intellige istũ tex. de dño immediato. nã ille est ꝓprie iudex, mediatus autẽ scз dñs superior a quo hic inferior dñs habet feudũ et qui fecit sibi aliũ vasallũ non est iudex inter vasallos vasalli sui, nisi in casu appellationis a dño immediato ita Bald. in c. ceterũ. in. vj. col. de iudi. et facit tex. in c. fi. §. quo tẽpore miles. ad ipsum enĩ superiorẽ dñm feudi appellatur siue a paribus iudicatum fuerit siue ab inferiori immediato dño facit qđ no. in c. romana. §. debet. de appel. lib. vj. in c. solite. de maio. et obe. Io. an. in addi. ad Spec. in titu. de iurisdi. om. iudi. in versi. que autẽ meri in addi. magna in fi. Ange. in l. j. §. fi. ff. de offi. eius cui mã. est iurisdi. Panor. in d. c. ceterũ. i fi. colũ. de iudi. post Inno. vbi dñs feudi nõ habet superiorem mediatũ feudi: tũc appellabitur ab eo ad ordinariũ ratione rei feuda. d. §. debet. Panor. vbi prime et probantur predicta in
2 c. ex trãsmissa. de foro cõpe. † No. qđ qui fidelitatẽ dño non iurat nõ est reputãdus per probatur in. c. j. §. de cõtro. apud pares termi. in fi. ¶ Oppo. cũ gl. j. ꝙ dñs nõ sit iudex cõpetẽs inter vasallos, sed imo talis causa debet terminari corã iudice vl' arbitro: vt probatur. §. de lege corra. §. sed inter. in prin. Solu. hoc cõstat vtrũqꝫ litigãtẽ vasallũ esse eiusdẽ dñi de alijs de quibus nulla erat q̃stio vel etiã de parte huius feudi de quo erat questio nõ erat de toto feudo sed solũ de parte, ita qđ erat tertiũ ambos esse vasallos de aliquo feudo vel de aliqua parte que nõ erat in litigio: tũc de illo feudo qđ est in litigio vel de parte feudi dñs est iudex inter vasallos litigãtes vt hic in cõtrario nõ erat certum qđ essent ambo vasalli: quia non tenebant alia feuda a dicto dño, sed ambo concurrebãt ad volendũ vnũ feudũ de quo quilibet allegabat dñm fore inuestitorem: tũc ꝓpter talẽ incertitudinẽ talis causa debet ventilari corã iudice ordinario in quẽ dicti asserti vasalli se compromittant de dicto iure suo sine dñi seu nominorum preiudicio ita intelligẽ cõtrariũ, et probatur ista solutio in. c. cũ tempore. extra de arbi. et. §. de inuesti. in ma. fac. c. j. in prin. et in. d. c. j. §. an apud iudi. vel do. nõ ob. similiter text. in. §. si duo. et. §. si tres. qui hic allegatur in gl. quoniã in. §. similiter nõ cõstabat ipsos litigãtes esse vasallos ideo causa corã comite ventilatur vt. §. dictũ est. vel intelligitur secundum aliã lecturã ibi positã ꝙ ambo vasalli agebãt cõtra tertium possessorẽ quẽ ꝯstabat nõ esse vasallũ. Similiter nõ ob. §. si tres. qui põt solui eodẽ modo ꝙ ibi vertebatur questio de violentia ex qua dubitatur de violatione pacis. Et dictus comes iudex ordinarius loci de dicta violentia cognoscit vt ibi facit tex. in c. nouit. de iudi. ¶ Oppo. subsequenter cum glos. predicta ꝙ imo si questio vertatur inter duos vasallos de eodẽ feudo ꝙ pares curie soli sunt iudices cõpetẽtes nõ autẽ dñs sol⁹ neqꝫ dñs cũ curia: vt est casus in. c. j. §. an apud dominũ vel iudi. questio feu. termi. de solu. ibi cõtentio erat inter duos vasallos quorũ vnus dicebat feudũ esse nouũ et se inuestitũ a dño. Alter vero dicebat feudũ antiquũ et ad se spectare tanq̃ ad agnatũ: quo casu dominus sol⁹ nõ põt esse iudex cũ causa videatur ad ipsum spectare ex eo qđ tenetur de euictione illi quẽ inuestiuit tanq̃ de feudo nouo, nec põt idẽ dñs esse iudex vna cũ curia vt cesset presumptio, scз ne presẽtia ip̃s⁹ dñi faciat et inducat curiã vt sit magis fauorabilis inuestito de nouo quã alteri et ideo statutũ est in illo casu vt curia sola sit iudex cõpetẽs et cognoscat in. d. q. vnde ergo bñ dixit ista gl. ꝙ vn⁹ predictorũ non põt trahere alterũ inuitũ ad iudiciũ curie, hoc est autoritate propria sine licẽtia ipsius curie, nec ad iudiciũ dñi simul cũ curia: sed curia sola poterit vocare vnũ ex predictis vasallis ad instãtiã alteri⁹: qz curia sola debet cognoscere de dicta causa vertẽte inter dictos vasallos quorũ vnus dixit feudũ nouũ et alter antiquum et hoc modo intelligitur. d. c. j. an apud iudi. &c. hic vero i isto. §. cessat suspicio. Ulterius post Bal. quero quid si vasallus cõqueritur de dño nõ de re feudali vel ei⁹ occasione, vel econtra dñs de vasallo. Rñdeo stam⁹ regule gñali qđ actor forũ rei sequatur et experiatur corã iudice ip̃i⁹ rei. C. de iurisdi. om. iudi. l. iuris ordinẽ. et de resti. spo. c. cõquerẽte. de offi. ordi. c. irrefragabili. §. j. quid si dñs dicit aliquẽ esse suũ vasallũ, et ille negat nunquid dñs põt de hoc cognoscere: rñdeo nõ: qz esset iudex in ꝓpria cã, sed ordinari⁹ de eo cognoscet vel arbiter: vt. §. de lege corra. c. j.
3 alias. §. j. ¶ † Quid si extrane⁹ agat directa rei vẽdi. cõtra vasallum rẽ feudi petẽdo nõ vt feudũ nec cõtendẽdo de iure feudali quis erit iudex rñdeo in hac causa videtur qđ debeat cognosci p ordinariũ iudicem: qz quo ad iurisdictionem iudicis debet inspici qualitas petitionis, nõ qualitas merita cause tangẽs: vt. ff. de iurisdi. om. iu. l. cũ quedã puella. §. fi. xj. q. j. c. experimur. et c. si clericus. de foro compe. et c. cum sit generale. nec ob. c. o. ritu. c. ex parte. qz ibi dicitur qđ questio ꝓprietatis rei feudalis corã dño feudi est tractãda, subaudi scз cũ agitur inter duos vasallos de iure feudali si quis eorũ in feudo sit potior, nec in dubio reuocatur si res sit feudalis. ¶ Porro si de iure possessionis agatur, scз de iniuria ei⁹ ad quem venerit possidentem: quia nihil cõmune habet proprietas cũ possessiõe vt. ff. de acq. pos. l. naturaliter. §. nihil cõe. et. ff. p emptore. l. ij. §. separata. iudex ordinari⁹ vel delegat⁹ cãm audiet et ita intellexit Gof. ast ũ. §. ꝑterea. et c. verũ de foro cõpe. vt ibi no. i sũma in simili vel dic ꝙ si re⁹ excipit et dicit rẽ eẽ feudalẽ et nominet dñz i iudicio quia sũmatim cognoscetur de hac exceptiõe. et si p sũmariã cognitionẽ appareat ꝙ res sit feudalis remittetur ista cognitio ad dñm feudi: qz ipse est iudex ordinari⁹ vasalli: arg. de foro cõpe. c. si clericus laicũ. Si aũt nil cõstiterit per summariã cognitionẽ: tũc in cã ꝓcedit ordinarius vel iudex delegat⁹. Sз dominus Io. blanchus lib. iiij. ti. de cõgn. feu. in sum. sua dixit ꝙ in d. c. si clericus laicum. est spãle fauore ecclesie. Pone ꝙ dñs agit corã parib⁹ cõtra vasallũ rei vendicatiõe qz dicit tẽpm cecidisse a feu. vel officio iudicis: qz petit ab eo ꝙ recognoscat se esse vasallũ ille aliũ nominat in iudicio tanq̃ dñm nunqd nominatus de hoc cognoscet. rñdeo nequaq̃: qz ex hoc insurgeret qđ iter dños vñ nominatus in iudicio est re⁹: vt in. c. qñ frequẽter. extra vt lite nõ cõte. et. C. vbi in rẽ actio. l. ij. et. C. vbi de crimi. agi opor. aut. qua in ꝓuincia. ff. de iudi. l. vẽditor. Cõstat aũt ꝙ inter actorẽ reum et iudicẽ dꝫ esse differẽtia ꝑsonarum vt. ff. de iurisdi. om. iu. l. qui iurisdictionẽ. et. ff. de iudi. l. si a me. ff. de arbi. l. pe. et plene per In. de ver.
4 signi. c. ex parte. ¶ † Quero cũ. d. glo. quid si dñs qui dꝫ iudicare inter duos vasallos litigãtes scđm formã hui⁹. §. nolit cognoscere qualiter succurratur respondet glo. dãdo duplex remediũ petere volẽti. primo vt faciat cogi ipsum dñm per superiorẽ ad cognoscẽdum de dicta causa per. l. ij. §. j. ff. de arbi. Scđo vt cõueniat aduersarium suũ corã ordinario ipsius rei: qz actor debet sequi forũ rei et hoc voluit glo. vsqꝫ ad ver. sз nũquid &c. et bene loquitur sз doct. facit de tempo. appel. l. si. i. si. et. §. si de inuesti. iter domi. et vasallis oriatur. c. j. et. §. quid sit inuesti. §. j. de bonis et de mili. vas. q ꝯtu. est in fi. xj. q. iij. c. cum sumus. p cõfirmatione scđi remediũ facit extra de fo. ꝯpe. c. versic. hз et in. c. ex trãsmissa. idẽ dicas si dñs esset negligẽs in reddẽda iusticia arg. l. aũt. ꝺ mãda. ꝑnci. §. socer. et i aut. de san. epis. §. si qs aũt p pecuniarias. l. l. ipator. ff. de appel. ꝺ iure aũt canonico qñ ex negligẽtia deuoluitur iurisdictio: vide in. c. j. de supplen. neg. ꝑla. et ꝙ no. de offi. deleg. c. cũ cã. ꝺ offi. ordi. c. pest.
5 † Quero cum. d. gloss. an predicti vasalli simul litigantes possint sponte cõsentire in aliũ iudi. ẽ quã in dñm de dicta cã feudali ita ꝙ sñia lata p dictũ iudicẽ sit valida: respõdet glos. ponẽdo duas opi. ꝑma ẽ ꝙ nõ, eo potissime ratiõe: qz impator spãlit dedit hãc autoritatẽ et cognitionẽ ipsi domino iter has spãles ꝑsonas vz suos vasal. litigãtes vnde si fit ꝯtiũ sit ꝯ legẽ et p ꝯsequẽs nõ valebit ꝙ actũ est. l. nõ dubiũ. C. de legi. scđa opi. est ꝙ aut isti vasalli litigantes prorogauerũt iurisdi. in alium iudicem per errorẽ. vt qz putabant istũ iudicem suum: et tunc nõ valeret qđ actum est: secus si ex certa scientia, vt qz bene sciebãt esse domini, sed tamẽ voluerunt qđ ille alter iudex cognosceret: tũc valebit ꝙ actum est per. l. j. et. ij. in prin. ff. de iudi. et hoc voluit tota ista glo. vsqꝫ ad n. c

secundā opi. sequit Jac. de bel. ff. de offi. eius cui mā. est iurisdi. l. j. in prin. ⁊ Nico. de neapo. hoc idem in. l. j. C. vbi quis decuri. vel cohor. Sed And. de ise. sequit primam, qn̄ dñs ignorauit causaz corā alio iudice cogn. C. si a nō cōpe. iudi. l. fi. ⁊ per no. in. l. j. C. vbi de cri. agi opor. Si. sciuit vterq3 sc3 vasallus ⁊ dñs non p̄hibuit: tunc preiudicabit sibi. ff. de re iudi. l. sepe. §. a. ⁊ de offi. dele. c. cum olim. Secus autē si p̄hibuisset, vel prohibere voluit sed nō potuit: qr tūc nō valeret q̄ agerei corā alio iudice. arg. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. non videt. ⁊ in hāc sententiā videtur inclinare Bal. dicēs qd ad hoc vt cesset omnis collusio qd dño p̄hibēte nō potuerint dicti vasalli prorogare dictā iurisdictionē l aliā per. c. ex trāsmissa. de foro cōpe. vbi vero dñs ignorabat talē prorogatio nem: ⁊ tūc tenet qd nō valeat talis prorogatio: qr ageret de ei⁹ pre iudicio ⁊ ita etiā tenet Bart. ff. de oper. no. num. l. j. §. ⁊ post. ⁊ sub iungit qd si ex tali prorogatione tūc incepisset cognoscere ignorā te dño: tūc dñs poterit vasallo p̄cipere sub debito fidelitatis ne procedat amplius corā iudice. Nec obstat regula. l. vbi ceptū. ff. de iudi. qr intelligit qn̄ non sit preiudicium iurisdictioni alterius vt no. Jo. mo. in. c. accusatus. de here. lib. vj. ⁊ ita dixit Bal. Suf ficit ergo tacitus cōsensus dñi, sc3 qd sciuit ⁊ non contradixit s3 Pano. in. c. ceterum. in. v. ⁊ vj. col. de iudi. licet do. Ant. ibi requi rat expressum consensum facit ad predicta q̄ not. Gemi. in. c. j. in prin. de foro cōpe. lib. vj. ⁊ q̄ no. Bal. in. l. certa. C. qn̄ prouoca. nō est necesse. ⁊ vnū notabile qd vult Pau. de ca. ita interpretās di cta Bar. in. l. j. §. ⁊ post operis. ff. de oper. no. nū. vbi dicit qd sub diti comitū vel regū vel aliorū principū nō ipsiū nō possunt si ne corū cōsensu prorogare iurisdictionē alteri⁹ iudicis nō subdi ti dictis dñis, allegat tex. in. c. per venerabilē. ver. insup. extra qui filij sint legi. idē dicit in subditis comitatuū, vel ciuitatū habētiū dñium qd tñ imperiū ciues cōmunitatis puta veneti ciues pos sent prorogare, qr nō sunt pars dominoꝝ p glo. in. l. sicut. §. fi. ff. qd cuiusq3 vniuer. noie. d. Alex. i. d. §. ⁊ post. in hoc reprobat Pau. qr imo particulares ciues venetorum sunt subditi cōmunitatis venetiarū. glo. in. d. l. sicut intelligit de hominibus communitatis collectiue illi representāt cōmunitatem non singulariter de quoli bet homine vt vult Bald. in. l. etiā. in. ij. colū. C. de execu. rei iudi. facit qd nota. in. l. in tantū. §. vniuersi. ff. de rerū diui. ⁊ in. l. sed si hac. §. qui manumittit. ff. de in ius voca. in. c. q manumittitur. xij. q. ij. in. §. insuper. ⁊ in. c. cū nuntius. de testi. Bart. in. l. aut facta. §. fi. ff. de pe. itē in dicto reprobat dñs Alex. Pau. ⁊ Bart. ⁊ Jmo. in. d. §. ⁊ post operis. tenet contrariū, nec reperit iure cautum qd dixit Paul. qd subditi nō possint prorogare sine consensu dñi ⁊ est contra generalitatē. l. j. ⁊ ij. in princi. ff. de iudi. ad. §. insuper. loq uitur in reseruatis principi ⁊ in illis bene potest saluari dictam Pauli. Cōcludo ergo quod dñs potest prohibere istā proroga tionem fieri postq̄ ista cognitio ad ipsum spectat: qr de facili pos set fieri collusio in suū preiudiciū vt qr forte posset adiudicare in iuste feudū alicui dño insidioso facit ad predicta. c. ceterū. c. verū. de foro cōpe. vbi vero quis esset iudex ratiōe persone: tūc nō pos set prohibere quin partes se submittāt alteri iudici per dictā. l. j. ff. de iudi. fm And. de iser. sed intelligas hoc verū nisi talis iuris dictio esset reseruata principi imperatori vel pape: qr tūc non pos se' aliquo modo declinari ⁊ prorogari in aliū: vt no. extra de excel. prel. c. inter dilectos. ⁊ per Jnno. de cōsti. c. cū. M. ferrariēsis. et per Archi. in. c. tibi. de rescrip. lib. vj. ⁊ Bal. hic. ⁊ de hac materia huius prorogationis in causa feudali habet per canonistas. in. c. ex trāsmissa. de foro cōpe. ⁊ per hut. in. d. c. ceterū. ibi quero an in fans ⁊c. ⁊ in. c. ex transmissa. ꝫ. allegato no. ⁊ dicit Bal. in. c. j. ꝫ. de inuestitura in mari. facta. sed coram dño feudi vel pluribus p̄ce dat reconuētio. Panor. in. d. c. ceterū. in. ij. col. dicit qd sic quando de simili causa, sc3 feudali nā3 istorū iurisdictio est limitata ⁊ spe cialis vt diximus in. c. j. ꝫ. de inuestitura in mari. sac ideo non de facili corā talibus procedet recōuentio: qr potius esset iurisdictio nem de nouo dare si esset causa dissimilis qd non fit per reuoca tionem: vt per Jnno. ⁊ alios in. c. j. de mutuis peti. Bar. in. aut. et cōsequenter. C. de sentē. ⁊ interlo. om. iudi. ⁊ in. l. testamenta. C. de testa. canoniste in. c. at si clerici. de iudi. dicit quoq3 Bar. in. l. cum archimedoram. C. vt in pos. leg. ⁊ qd licet in cōtractibus non ha bet locū remissio: tñ tantā superioritatē habet dñs in vasallū qd potest petere eū ad se remitti pro seruitijs feudalibus prestādis quero cū glos. ij. in quo loco debeat stare dñs ad cognoscendū in ter suos vasallos ⁊ r̄ndet q̄ vbi voluerit seruata honestate sua ⁊ maiorū suorū de iustitia ⁊ iure. l. pe. in fi. ⁊ hoc voluit glo. vsq3 ad fi. que bene loquitur fm Jac. de bel. ⁊ intelligas eā q̄ dñs potest eligere locū vbi vult qn̄ habet plures, nisi maiores sui soliti fuerit iudicare in certo loco vt probat in. l. si vt proponis. ⁊. l. ij. C. quo ⁊ qn̄ iudex. Secus autē si haberet solū vnū locū in quo iudicare soli tus est: qr tūc nō aliū: vt. l. cum sentētiā. cum ibi no. C. de senten. ⁊ in terlo. om. iudi. ⁊. d. l. penul. nisi pares essent contenti prorogare de loco ad locum. argu. ff. de solu. l. vlti. nisi ipse dominus ibi nō pos set sedere ex aliqua iusta causa impeditus: qr tunc etiam non pos

set alibi arg. eorum que no. in. l. j. C. de sen. ex pericu. reci. ¶ Quid autē in officialibus discurrentibus per prouincias vt barisselli. dicit Bal. qd etiam in agro possunt ius dicere iuxta illud verbum vbi

6 te inuenero ibi te iudicabo. ¶ † Quero cum gloss. iij. qualr pares debeant eligi de cōmuni cōsensu qui cognoscere debent de cōtro uersia orta inter do. ⁊ vasallum. ⁊ r̄ndet qd debēt eligi de commu ni ipsius domini ⁊ vasalli. ⁊ si discordes essent l eligēdo: tūc dñs prius eligat vnū vel duos vl quot sibi placuerit quo facto postea vasallus similiter eligat totidem: ⁊ ille nō potest eligi pro parte in uita parte ad cognoscendum in dicta causa, nisi qui iurauit fideli tatem domino vt predicta omnia probantur in. c. j. ꝫ. de cōtrouer. feu. apud pa. termi. Et hoc voluit ista gloss. vsq3 ad versi. ⁊ hec ve

7 ra ⁊c. que bene loquitur. ¶ † Quero subsequenter cum dicta glo. qd si dominus non habet pares in sua curia quis tunc cognosce re d3 de tali cōtrouersia vertēte inter dominum ⁊ vasal. Et r̄ndet qd iudex ordinarius rei per regulam vulgarem q̄ actor debet se qui forum rei per. l. ij. C. de iuris. om. iudi. Et hoc voluit glo. vsq3 ad fi. cum qua pertrāseunt doctores ⁊ bene. ¶ De quo etiā per Cano. in. c. ceterū. extra de iudi. ⁊ ibi per Zaba. in. iij. q. ⁊ dixi in. §. in. ꝫ. quid sit inuesti. Et aduerte pro declaratione glo. qr quis con sequit forum non solū ratione persone ⁊ domicilij, sed etiā rōne possessionis rei petite ⁊ pluribus alijs modis notatis per gloss.

8 in. l. heres absens. §. j. ff. de iudicijs. ¶ † Quero cum dicta glo. in quo loco debeāt p tribunali sedere isti pares vasalli electi ad co gnoscēdum de dicta cōtrouersia orta inter dñm ⁊ vasallū. ¶ Et respōdeo cū glo. capiendo omnia membra ⁊ clarius quā ipsa: qr aut est de consensu actū inter pares de loco ⁊ ille seruabit aut nō. Tunc pares qui iudicabunt possunt eligere. Et si de loco sunt cō cordes ille locus seruabitur dū sit habilis partibus litigantibus ⁊ honestus dicta. l. si cum dies. §. sed si arbiter. ff. de arbi. Si vero dicti pares sunt discordes in eligendo locum, tūc locus debet eli gi in quo idem dominus consueuit sedere ad cognoscendu3 inter pares suos dicta. l. penul. ff. de iusti. ⁊ iure. dummodo sit securus litigantibus ⁊ honestus per ea que dicta sunt supra si vero domi nus non habet locū: tunc iste locus debet eligi vbi alias cōtra fe liciu3 sit iudicari dūmodo sit commodus litigantibus. l. si locus. ff. de iudi. Si vero non esset talis locus habilis litigātibus, ⁊ tūc dominus tanq̄ maior debet eligere locum: vt argu. ꝫ. de mi. vasa. qui contu. est. c. j. dummodo ipse dominus eligat locū conuenien tem vt non sit nimium onerosus nec nimium delicatus parti, sed teneat medium ⁊ non extrema. argu. in aut. de cōsulib. ⁊ circa hoc si oriretur dubitatio an sit locus conueniens vel nō tunc recurritur ad bonum virum. ff. de verbo. obli. l. continuus. §. cum ita. ar. ff. de lega. j. l. huiusmodi. §. fin. ⁊ hoc est ipsa veritas licet quidam vo luerunt dicere in isto vltimo membro quod dominus primo eli gat locum ad primum actum cause. Secūdo vasallus eligat aliu3 locum, ⁊ sic successiue vt ad paria iudicentur dominus ⁊ vasall⁹ per. c. j. in fi. de for. fideli. qd non est verum quoniam plus tenetur vasallus domino quam econtra vt ibi item quod videretur incō ueniens qd continentie vnius cause diuidantur per tot loca. arg. l. nulli. C. de iudi. ⁊ glo. vsq3 ad fi. ita debet intelligi secundum cō munem opinionē doct. ⁊ facit ad predicta quod habetur in. c. ho ne. ⁊ in. c. ne pro defectu. de elec. de pigno. actio. l. si seruos. ⁊ quod dixit Jnnocē. in. c. cum contingat. de foro compe. ⁊ dixi. ꝫ. in ques tionibus ⁊ appellatur tale tribunal locus iudicis: vt no. gloss. in aut. de nup. §. aij. de quo in Specu. de arbi. §. sequitur. ver. de loco autem. ¶ Quid autem in arbitris iuris qui succedunt in iurisdi ctione iudicis ordinarij recusati dixit Bal. quod possunt eligere locum habilem ⁊ idoneu3 sicut possunt arbitri simplices p. d. l. si locus. facit quod no. in. l. cum sententiam. de senten. ⁊ interlo. om. iudi. in vltima glo. ⁊ ad hanc materiam facit quod no. in. c. statui mus. de offi. deleg. lib. vj. in. c. statutum. §. cum vero. de rescrip. eo

9 dem lib. ¶ Post Bal. † quero si pares sunt suspecti vtru3 possit eorum iurisdictio declinari ⁊ videtur quod nō: qr quia sunt iudices ordinarij licet singulares non generales: vt not. ꝫ. de inuestitu. in mari. facta. c. j. in gloss. iudex enim ordinarius non declinatur, sed ei alius aggregatur qui non sit suspectus: vt. C. de iurisdi. om. iu dicum. l. nemo. ⁊. C. de iudi. aut. si vero cōtigerit. nam ratione ad iuncti purgatur suspitio fraudis: vt. ff. de suspec. tuto. l. si tutor. ff. de edēdo. l. si quis ex argentarijs. §. j. Sed in de etiā ordinarios recusari posse vt extra de foro cōpe. c. licet. ⁊. c. si quis cōtra. Por ro in feudis ratione iuramenti ius ciuile discrepat a iure canoni co ⁊ debet seruari ius canonicum. argu. di. ꝫ. to. c. nouit. Jac. autem de bel. tenet quod recusari non possunt: quia ordinarij sunt. Bal. in. c. j. in. ij. colū. ꝫ. an apud iudi. vel no. questio feu. termi. de. dixit quod si iurisdictio parium propter aliquam rationabilem suspi tionem declinatur sufficit illam allegare dummodo sit verisimi lis. l. apertissimi. cum ibi not. C. de iudi. et tunc iudex erit ordina rius: quia in feudis subsidiarius iudex est ordinarius subijcit. ta men quod alij alter dicunt, sed persistere videtur in primo dicto sicut hic firmat. Pone quis dicit se esse vasallum alicuius vt rem

in feudum

in feudum habeat ab illo rectum petens ab isto inuestituram, iste
negat illum esse suum vasallum, ꝛ ita non videtur in illius curia
pares habere nunquid in isto dubio cognoscent pares. respon-
deo sic. argu. ff. de iudi. l. quis ex aliena. ꝛ §. de controuer. inter vasal-
lum ꝛ episcopum. c. ex eo. ꝛ C. de peti. hered. l. si putas. In contra
rium facit glo. ordinaria que est in. d. c. i. de inuestitu. in mari. fa
cta. Inno. dicit quando causa iurisdictionis potest separari a cau
sa principali: tunc ratione dubij cognoscat ille qui alias cognitio
nem non habet, sed vbi non potest separari a causa principali: quia
causa cause est causa non solum principalis sed ipsius iurisdictio
nis: tunc nō pōt cognoscere ne in causa sua cognoscat vt no. Inno.
extra de foro compe. c. verum. ꝛ facit quod no. accur. ff. ad munici.

10 l. idē iuris. ¶ † Quero vtrum corā paribus habeat locum recon
uentio super re non feudali ꝛ videtur qđ non: quia pares habēt
singularem iurisdictionem ꝛ limitatam preter iuris ciuilis regu
las. Item iste controuersie potuerunt pertinere ad diuersa capi-
tula iurisdictionum: ergo non habet locum ius accrescendi. argu.
ff. de acqui. rerum do. l. magistris. ff. de condi. ꝛ demon. l. mulieri ꝛ
titio. ff. de bo. pos. l. si cum patronum. in contrarium est regula iu-
ris. in aut. ꝛ cōsequenter. C. de senten. ꝛ interlo. om. iudi. ꝛ habe-
mus glo. no. in. d. c. i. §. de cōtro. feu. apud pares termi. non obstāt
iura contra. quia in eis agitur de magno preiudicio: vt puta de suc-
cessione feudi vel obligationis. sed iurisdictio non continet ma-
gnum preiudicium, imo continet fauorem: quia partes non habent
adire diuersos iudices. ar. ff. de quibus rebus ad eundem iudi. ea
tur. ꝛ no. quod omnis reconuentio auget exercitiū iurisdictiōis
etiam subsistendo verbi gratia. si iudex qui nō potest cognoscere,
nisi a cētum libris supra per recōuentionē cognoscet de quinqua-
ginta, imo enim hic auget iurisdictio: quia per hoc acquirit vnū
gradum iurisdictionis quē prius non habebat. nam si rex franco
rum acquirat vnū castrum paruū qđ prius non habebat, diceret
augeri quodam gradu eius iurisdictio. Item no. quod duplex est
reconuentio. quedā est preiudicialis etiam obstatiua in qua prius
proceditur quam in principali: vt no. ff. de inoffi. testa. l. papinia-
nus. §. si filius. ꝛ C. de ordi. iudi. l. fi. ꝛ arg. C. qui accu. nō possunt.
l. i. C. ad legē fabiam. de plagi. l. preses. C. de adul. l. quoniam ale-
xandrum. quedam est reconuentio secundaria ꝛ simplex ꝛ cōpati-
bilis cum prima ꝛ principali causa, ꝛ de ista loquitur domi. Anto.
ꝛ consequenter. ꝛ de rescrip. c. dispendia. §. reus quoque. lib. vi. ꝛ ex
predictis habes quod licet reconuentio absorbeat originalem pe-
titionem tamen primat ꝛ extinguit qđ non extinguit quo ad iurisdi-
ctionem etiā delegatam: vt no. Innocē. extra de resti. spo. c. ex cō
questione. qđ est no. dignum. ¶ Dubitatur tandem de aliquibus
dubijs. Et primo vtrum vasallus possit agere contra dominum
suum ad penam furti: ꝛ dicunt quidā qđ non: quia hāc petitionem
reuerentia debet excludere. argu. §. de milite vasal. c. i. ꝛ §. in qui-
bus causis feu. amit. c. i. versi. commodo. Alij dicunt contra: quia
non habet necesse veniam petere. Dic quod aut in libello expri-
mit actionē furti ꝛ non procedit libellus, aut nō exprimit ꝛ proce
dit: quia videt agere certi cōdictione generali que nō infamat. nam
quo ad infamiam magis inspicitur genus actiōis quā genus cau-
se vt eleganter no. in l. certi cōditio. ff. si cer. pet. ꝛ idē dico si quis
agit contra sacerdotē suum parochialem vel cōtra eum qui leua
uit eum de sacro fonte. argu. ff. de dolo. l. nō debet. ¶ Quero po-
ne qđ vasallus conqueritur de domino qui ab ipso vasallo exigit
seruitia nō debita, vel vltra debitum modū ꝛ solitum qđ reme-
dium intentabit vasallus. respondeo officium iudicis. negatoriā
autem intentare non potest: quia vasallus est. sed ne quid exigat
vltra modum prouidebit preses prouincie: vt. ff. de offi. presi. l. il-
licitas. in prin. ꝛ argu. ff. de varijs ꝛ extraor. cogni. l. de vsu aque. ꝛ
quod no. ff. de rei vendi. l. i. §. per hanc. ꝛ institu. de actio. §. preiu-
dicialis. dixi. §. in preludijs. ¶ Quero pone quidem tertius pre-
scripsit contra vasallum, tandem dominus egit rei vendicatione
directa ꝛ feudum recuperat, demum vasallus agit contra domi-
num ꝛ vult illud recuperare a domino, queritur an possit: ꝛ est arg.
quod sic. ff. de inoffi. testa. l. posthumus. §. si quis ex his. ꝛ qđ no.
eo. titu. l. pater filium. nam dominus contra vasallum nihil pre-
scripsit nec succedit in ius prescribendi. Probo, quia vtile domi
nium prescribēdi annihilatur propter directum dominium eius
centis. argu. ff. ad trebel. l. si heres. in contrarium videtur: quia va-
sallus qui est passus rem vsucapi casum ingratitudinis cōmisisse
videtur: quia alienasse censetur: vt. ff. de verbo. signi. l. alienationis.
ff. de fun. dota. solu. secundum Pyl. vasallus tamen negligēs contra domi
num agere non potest: quia iuri suo renunciasse videtur. argu. C.
de his qui a non domino manu. l. fi. ff. ad trebel. l. facta. §. si quis
bonorū. ꝛ qđ no. in simili. ff. de nego. gest. l. si ego. sed contra facit
id qđ no. in simili. de pigno. vsucapione. ff. qui po. in pig. habe. l.
claudius felix, ꝛ ar. ff. de cōtrahē. l. filius. §. sed cū exhere. tu ergo
dicas qđ opi. Pyl. est verior: dño enim nō potest cōueniri actiōe
personali: quia iam tradidit nec ad patientiam: quia illa est accessoria
ad personalem actionē: vt. C. de vsufru. l. corruptionem. nec vtilis
rei vendit. quia vtile dominium est absortum per prescriptionem:
vt. C. de prescri. xxx. an. l. si quis emptiones. Quero ab extra quid
si dominus agit coram paribus contra vasallū rei vendicatione.
ꝛ dicit eū cecidisse a feudo. Iste vero vasallus nominat aliū do-
minū in iudicio, an iste nominatus debeat cognoscere: dic quod
non secundum Bal. ꝛ est ratio: quia dicitur litis cōsors: vt extra vt lite nō
constat. c. quoniam frequenter. ꝛ C. vbi in rem actio. l. ij. ergo non
potest esse iudex: vt. C. ne quis in sua cā. l. vnica. quia debent esse iu-
dicium trium personarū. l. qui iurisdictioni. ff. de iuris. om. iudi.
facit. c. forus. de verbo. signi. ¶ Quero vtrum isti pares debeāt
esse de eadē prouincia. Dic qđ sic secundum Bal. quia esset incōgruū qđ
deberent vagari extra suam prouinciam pro iudicando. ar. in. d.
§. si duo. ꝛ seq. §. de pace tenen. ꝛ in aut. de litigio. circa principiū,
nisi forte in ea prouincia nō reperirentur pares: quia tunc sumē-
tur de locis vicinis. argu. l. iiij. §. tam vicinum. ff. de dam. infec. ꝛ

11 l. diuus marcus. ff. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. ¶ † Quero quid si
aliquis agit cōtra dominum ꝛ dicit se vasallum ipsius ꝛ petit se
inuestiri de certo feud. dominus vero negat, an pares debeāt co
gnoscere de hoc ꝛ dicit Bal. qđ sic ratione huius dubitationis.
argu. ff. de iudi. l. si quis ex aliena. ꝛ §. de controuer. inter vasal. ꝛ
episcopum: facit quod no. in l. pe. ff. ad munici. ꝛ C. de peti. here.
l. si putas. facit qđ dixit Inno. in. c. verum. de foro compe. Quero
qualiter in causa feudali debet procedi. respondeo qđ libellus est
porrigendus ꝛ lis contestata secundum ordinem iuris. C. de litis
contesta. l. i. ꝛ in aut. offeratur. nam vbi deficit ius feudorum re
currimus ad l. scriptam. §. de feu. cogni. c. i. ita tenet Iac. de ardi.
in summa. de conten. feu. sub rubri. qualiter in causa debeat proce
ced, tamen iuramentum calumnie non exigitur: vt §. de consue.
rec. feu. §. in quibus. ꝛ si dominus ꝛ vasallus vicissim ambo con-
querātur ratio vasalli prius discutiatur vt tenet secundum Iacob. de
ardi. in summa. de conten. feudi. per tex. in. c. extraordinarius. §.
si contentio.

1 ☞ Imperator statuit vt in quocunque sacramēto fidelitatis fiat
memoria ipsius.

2 Francorum rex an excipiatur vt non fiat memoria ipsius in sacra
mento fidelitatis sicut imperatoris.

3 Iurans fidelitatem contra omnem hominē ꝛ cōtra seipsum, an
teneatur iurare dominum contra seipsum.

Illud. Videtur esse. §. ad hunc tit. hoc mō quia principalis
intentio fuit huius imperatoris Federici in hac sua
lege prouidere circa vtilitatē imperij vt remaneat incorrupta vt pa

1 tet. §. in principio huius. l. † ideo statuit hic vt in quocunque sacramē
to fidelitatis semper habeatur memoria imperatoris ne in obliuio
nem posset in futurū deduci ad corruptionem. vide vbicunque requi-
ritur inuestitura in qua iuratur fidelitas, siue feudū acquiratur de
nouo. vt. §. quid sit inuesti. in prin. siue acquiratur ex successione. vt
§. que fuit pri. cā benefi. amit. in prin. siue feudum transferatur in
alium de voluntate dñi per alienationē vt in hoc titulo, siue dictū
feudū super quo iurari debet fidelitatis sit diuisibile seu indiuisi
bile: vt. §. eo. §. preterea ducatus. siue prior vasallus alteri infeuda-
uit qui similiter infeudauit debet iurare fidelitatem. vt. §. eod. §. il
lud. nam in omnibus istis casibus ꝛ generaliter in omnibus alijs
vbi iuraretur fidelitas. vt. §. qualiter vasal. iurare debeat. c. i. sem-
per debet excipi nominatim persona imperatoris vt hic. ꝛ. §. de
noua fide. for. c. i. in prin. Ipsa autem fidelitas nihil aliud est quā
sacramentū qđ prestat vasallus domino: vt. §. quid precedere de-
be. an si. an. inue. c. i. ꝛ xxij. q. v. de forma. no. quod sicut in omni sa-
cramento excipi intelligitur vt non iuretur cōtra deum: vt in auk.
vt non luxu. contra na. §. i. Item nec contra imperatorem cum in
omni sacramento fidelitatis excipiatur nominatim imperator vt
§. dixi. nā cum sit dominus mundi: vt. l. de precario. ff. ad. l. rodiam
de iac. ꝛ habet curam totius orbis vt in proe. ff. in prin. facit quod
no. glo. in. c. venerabilem. extra de elec. Ideo semper videtur preser
uatus eodem modo intelligitur qđ persona ꝛ autoritas pape in-
telligitur exceptuata vt in. c. venientes. extra de iureiur. imo etiam
si nominatim ꝛ specialiter nō exceptuetur, intelligeretur tacite ex
ceptuata. vt no. glo. in. c. constitutis. extra de rescrip. debet quoque
vasal. quicunque in suo sacramēto fidelitatis exceptuare psonā sui dñi
antiquioris vt in cōclusione. §. hic finit lex. ꝛ §. de prohi. feu. alie. per
loth. c. ij. circa cū glo. i. an dñs teneat iurare fidelitatē vas. suo sicut
econtra statutū est in vas. qui iurare tenet dño suo vt in. d. ti. de for-
ma fidelitatis. ꝛ respondet qđ sic duplici ratione. primo per istū text.
qui dicit in omni sacro vno. s. prestādo per vasallū altero per dñm.
Scđo quia ipse dñs tenet reddere parē vicē ipsi vasallo vt in dicto
ti. de forma fidelitatis in fin. ꝛ. d. c. de forma. xxij. q. v. in fin. ꝛ hoc
voluit ista gl. que ad hoc allegauit alia iura vsque in fine sed tu te-
neas contrarium ꝛ melius secundum And. de iser. vez vt dominus nullo mo
do iuret per rōnes quas dixi. l. c. i. in fi. de for. fide. Nec obstat rō §.
alle. quia iste tex. nō infert illā illationē de qua supponit ista gl.
vez de iuramento dñi sed hz respectū ad alia plura iura fide. quia tamen
diuersis casibus possit fieri a vasal. quos §. declaraui. Non obst. ij.

ratio: q2 bene fatendum est qd dñs debet addere parem vicē vasallo zc. vez omnia faciendo in vasallum que tenetur facere vasallus in dominū, sed in hoc est differentia inter eos: q2 vasallus per sacramētū qd prestare debet est astrictus. dñs vero absq3 sacramēto est astrictus vt hic in effectu in tantū vt teneatur dñs vasallo sine sacramēto. dixi latius in. d. c. i. quero cū glo. q. an vasallus in sacramento fidelitatis debeat seipsum excipere z dixit qd nō z bene: q2 nō est necesse: q2 in gñali sermone nō cōtinet persona loquētis: vt. ff. cōia predio. l. quicquid. z hoc voluit tota ista gl. vsq3 ad fi. z de hac. q. dic latius vt dixi. s. que fuit prima causa bñfi. amit. in. §. fi. quero quid si aliquis iuraverit cōtra imperatorez expresse z cōtra omnem hominē an valeat z dic qd non fm Bal. tñ q2 dolus est expressus: zium q2 est contra legē. argu. ff. de pac. l. iuris gentium. §. pretor. z. C. de legi. l. non dubiū. quinimo isto casu putarez qd iste talis iurans si est vasall⁹ debeat amittere feudū. ar. §. s. in d. c. i. de for. fide. §. illud. z que fuit pma cā bñfi. amit. §. itē q ons. quero de aliquib⁹ q̄stionibus quas ponit hic Bal. pone qd iurat ɔtra omnē hominē excepto quā ɔtra Federicū: successit imperio alius Modernus. nunqd iste videt exceptus nōiatim z videt qd nō: q2 nō solū fuit expssus nomē propriū sed etiā appellatiuū seu dignitatis: vt. l. gallus. in prin. ff. de libe. z posthu. arg. c. abbate de re iudi. lib. vi. In contrariū videt qd ipsa dignitas: nā persona nō est cā finalis intētionis sed exceptiōis, quicquid ergo adijcit dignitati videt adiectū causa demōstrationis: vt. ff. de lega. ij. l. qd principi. z. C. de posthu. here. insti. l. fi. qd est verū. † Quero vtz sicut debet excipi imperator ita debet excipi rex frācorū: qm sup oēs reges imperator semp eminet tanq3 stella matutina in medio nebule. z ideo sic cū sit dñs iurātis z eius cui iurat z cū quo ad suos subditos ipse sit in regno suo tanq3 quidem corporalis deus saltem qd dicā infra in. c. i. que sunt regalia. nō tñ propter hoc dico qd ipse sit alter imperator: q2 vnicū est imperiū: vt. ff. de origi. iur. l. ij. §. proinde. cū esset ibi dum dicit vt necesse esset republice consuli per vnū. nam si deus vnū eximeret angelū a sua potestate suppositum qd posset non tamen ille angelus esset deus ita excepto vno regno ab imperio non tñ ille rex esset imperator. † Pone qd quis iurauit fidelitatē cōtra omnē hominē z cōtra seipsum an teneatur iurare etiam cōtra seipsum z ideo si iurās habet malā cām tenet ex iuramēto fidelitatis secus si bonā. arg. in. l. vlti. C. de nō nume. pecu. z. ff. de verbo. oblig. l. venditores. quero qd si iurauit fidelitatē cōtra omnē hominē excepto se nunquid videat excepisse filiū z vxorē vt exceptio aliquid operet respondeo nō: q2 qd tacite inest si exprimat nihil operatur augmenti nec diminutionis z si querit quid est illud qd tacite inest: Respōdeo tacitus intellectus cōtractui accōmodatus a natura act⁹: vt. C. de fideiusso. l. nō dubium ratione. z. ff. māda. l. q mutuā. §. nō ideo. an pdictos imperatoris omittat feudū ecclesie dic qd nō, nisi per sentētiā ecclesie fz Alua. c. pastoralis. de re iudi. z dixit Bal. i. l. ij. ff. de rerū diui. q. xlij. bar. in extrauagā. qui sunt rebelles in verbo rebellando quero de questione quā discutit Joan. and. in addi. ad Spec. in rubrica. de feudis. ver. xviij. de filiofamilias qui recepto feudo iurauit domino fidelitatē cōtra omnē hominē. Demū mortuo patre successit illi in alio feudo qd requirebat talē fidelitatis formam, an perdat feudū illā prestare nolēs putat qd nō sed admitti debet cū fidelitate quā potest facere sez excepto pmo domino z hec vera, nisi in fraudem primi dñi id fecisset: tūc enim illū cōdemnat. allegat hunc. §. videtur. qd ex quo paternū feudū erat suus habitu puta perpetuū vel datum pro filijs z nepotibus qd nisi iuret vt debet non admitteret ad illud z sibi imputet qui sibi laqueū perplexitatū z necessitatem imposuit facit. de testi. spo. c. literas. vers. porro. de simo. c. per tuas. secūdo videat ergo qd sibi plus expediat primū dimittere vel omittere secūdū quod habitū fuit primū tamē per Pyl. satisfacit. s. de prob. feu. alie. per lothā. c. ij. vbi videtur expressum sitē Ja. veronensis reassumpsit questionē Pyl. vbi de succes. feu. rubri. que hoc querit z tenet feudū paternū censeri primū z filiū iurare debere cōtra omnē hominē: q2 in iuramēto per filium prius prestito maior dñs intelligit except⁹ z maiorē intelligit quē habet iure patrona.

Que sunt regalia. Rubrica.

Continuat ad proxime precedētia hoc modo. s. tit. proxi. §. fi. posuit vnū speciale priuilegiū qd habet imperator vez qd in quocūq3 sacramēto fidelitatis excipiat: sed q2 nō est nouū vt quibusdā specialiter enumeratis subijciat clausula generalis. l. si seruus. §. inquit lex. ff. ad legē aqui. Idcirco sumpta idē occasione subiecit autor hic istū titulū in quo declarāt z ponunt plura alia priuilegia z regalia que spectant ad ipsuz imperatorē vt patet in litera z qd ista sit bona z vera cōtinuatio patet: q2 licet iste titul⁹ nō habeat suprascriptionē imperatoris. Tñ ista lex facta per eundē imperatorē Federicū sicut lex precedēs fz Andr. de iser. cū immediate sequat l. precedētē: vt. l. queciq3. C. de apo. publi. lib. xj. quod patet q2 ipse imperator in principio tit. precedētis. Dicit qd vult quod vtilitas regni seruet incorrupta. Nūc vero hic declarat que sunt ea que tēdāt ad vtilitatē ipsius regni z dixi etiā in. d. §. fi. s. ti. proxi. qd antē ista lex fuerit facta per imperatorē primū qui fecit etiam. l. precedentē. tenet expresse gl. Odofre. de pace cōstan. in prin. super verbo criminalibus.

1 Reges habēt redditus regni z gabellas quasi stipēdia pro seruāda iustitia z custodiēdis subditis a latronū incursionibus.
2 Rex habet eandem potestatem in terris regni sui quam imperator in terris sui imperij.
3 Transeūtes p vada fluminis z ciuitātes portū vt euitēt gabellas pptere a dicant euitare gabellas z possint.
4 Vectigalia tributi z annone que sit differentia.
5 Ius colligēdi pedagia emētes a cōmunitatib⁹ thuscie z lōbardie an possint licite emere z an sit dolus malus ea decipere.
6 Alchimiste faciētes argētū z aurū z alchimia an puniri debeāt, z an tale argētū z aurū possit solui z vēdi p bono.
7 Multa quoties possit imponi.
8 Argentū z aurū fodere in quocunq3 agro seu loco pertinet ad regem z habet certā partē rex seu prin. eps.
9 Vendēs possessiones seu fundū an possit exceptuare si reperiat post venditionem.

R Egalia. In hac. l. feriatiz describuntur ea q̄ sunt iuris imperij p̄cipua: q̄ principaliter ad imperatorē spectāt. h. d. col⁹ tri. z dicit hic Bal. qd vbicūq3 papa facit aliquē regē vel iperator omnia ista videtur ɔcessa q̄ hic enumerant z est quasi monarcha rex i regno suo Andr. l. c. i. §. fi. s. xi. j. z hic z in pluribus hui⁹ operis idē And. i. v. col. facit qd voluit Paul. de ca. cōsi. ccxv. qd incipit i christi zc. z Ange. cōn. ccxiij. qd incipit in causa accusationis super primo dubio videt dicēdū vbi de duce Mediolani idē videt ɔsulere z reges liberi tantū iuris habēt in terris suis quantū imperator in imperio, ita And. de iser. hic in. ij. col. z ita etiā dicimus de ciuitatibus nō recognoscētibus superiorē Bal. in rubri. ff. de rerū diui. dicit quoq3 idē And. in. vi. col. † qd reges habent redditus regni z gabellas quasi stipendia pro seruāda iustitia z custodiēdis subditis ab incursibus latronum alias ipsi tenent ad restitutionē allegat fm Thomam secūda secunde. q. lxij. Hostien. in sūma. de censi. §. ex quibus causis. ver. breuiter puto. z ideo hic. in. xxiij. col. subijcit hic Andr. post multa qd crimē lese maiestatis cōmittitur etiā si offendatur rex liber licet iura vident loqui de rege romanorū z imperatore intelligi si offendat a subdito z sic vult qd crimē lese maiestatis habet locū in inferioribus ab imperatore Saly. in. l. quisquis. C. ad legem iuliā maiestatis. Cardi. z Imo. in c. pastoralis. de re iudi. c. feli. de pe. lib. vi. Barto. in extrauagan. qui sunt rebelles que incipit quoniā multos in verbo rebellādo in. l. hostes. in. ij. z fi. col. ff. de capti. z postli. reuer. in. l. amissiōe. §. qui deficiunt. ff. de capti. dicit Ange. de are. in tractatu maleficiorū in verbo che hai tradito. Spec. in ti. de feu. §. quoniā. ver. xv. Bal. in. l. ij. C. de fal. mone. Pet. de ancha. l. c. ad apostolice. de re iudi. lib. vj. z etiā habet locum si sit princeps vel cōmunitas que recognoscit superiorem: tñ regit per seipsam vt bononia ita Paul. de cast. in. l. iij. C. de epis. audi. sunt enim rei lese maiestatis subditi qui offendūt ciuitates vel principes z Bald. in. c. i. in prin. s. de pace tenen. in. iij. colum. Subijcit etiā hic And. ea. col. xxiiij. qd. l. bene a zenone. C. de quadri. prescrip. habet etiā locū in huiusmodi regibus ex quo fundatur sup plenitudine potestatis quā etiā vt predixi hui⁹ reges habent z facit qd vult Bal. in pe. decreta. infert hic etiā in. xxvj. col. And. qui de occidētib⁹ officiales principis cōsiliarios vel secretariū an incidāt in crimē lese maiestatis voluit tñ vnū Bal. in. l. si aquā. C. de serui. z aqua. Bal. in. l. a procuratore mandati qd in dubio princeps puta papa vel imperator nō videt in cōmissiōe sua committere reseruatis in signū supreme potestatis vel ptātis plenitudinē. ad primū facit. c. qd translationem. ibi cōtra canonist. de offi. delega. ad secūdū qd voluit Innocē. in. c. innotuit. de elec. z eo ipso. tñ qd rex intitulat sine inuestit de regno habet plenitudinez ptātis. Bal. in pe. flor. in. iij. col. z dixi. s. Bald. in. l. ij. C. ad treb. ideo dixit Alex. and. in. c. i. s. de vasal. decre. eta. † qd rex habet tantam potestatē in terris sui regni quātā imperator in terris sui imperij imo maiorē: q2 impator ad descēdētes suos illā non transmittit. c. venerabilē. de elec. rex antē sic vt dixi. s. de alie. feu. c. i. §. fin. z hec regalia nō possunt haberi nisi a principe vere vel presumptiue cum sit fons dignitatū: vt in. c. i. §. ad hec ibi dixi. de pace iura. firma. tenen. c. i. xxij. dist. Ideo vel requiritur concessio principis vt hoc vel cursus tanti temporis cuius initij memoria non est in cōtrarium cum vsu ipsorum regalium. ita tex. in. c. super quibusdam. §. preterea. de verborum significationi. Barto. in consilio. lxxij. incipit ex facto. versiculo quarto probabis facit. l. hoc iure §. ductus aque. ff. de aqua quotidiana z estiua. Imo. in. c. bone, el primo.

ci primo.de postulati.prelato.ibi erm andre est nomen certe gabelle ita denominate fm vsum patrie que debebatur ex armentis animalium iuxta.l.j.§.j.ff.de abigeis.mandros em grece idest quod ouis vt no.gio.in.c.dispensationes.j.questione.vij.ibi. vie publice.quid sint vie publice declaratur in dicta.l.ij.§.viam. ff.ne quid in loco publi.videlicet quod certum solum limitatur per directum certis finibus latitudinis et publicatur per principem pro vsu publico mediate eo qui habet ius publicādi vt ibi et tales vie publice tanquam ad principē spectantes nō possunt alterari sine suo iussu argu.l.qd principi.cum ibi not.ff.de aqua pluuie.arcenda.§.ait pretor.ibi flumina nauigabilia: quia quedam sunt flumina nauigabilia,quedam vero de se non sunt nauigabilia,sed sunt apta ad faciendum aliud flumen in quo ingreditur nauigabile vt statim sequitur in tex.vnde ista talia flumina sunt iur.publici.et ideo nullus potest ea impedire sine licentia imperatoris vt hic.et probatur.l.si autem.ff.de aqua pluuia. arcenda in.l.quominus.ff.de flumi.ideo solus princeps vel ciuitas cuius sit flumē potest concedere priuato vt faciat ibi claustrū pro molendino .Bald.in.l.sacrum et not.in.l.riparum.ff.de rerum diuisio.nec supra ripas eorum potest a priuato fieri pons. l.fina.ff.de flumi.et potest vsum aque princeps concedere pluribus,dummodo omnibus sufficiat.l.lucio.ff.de aqua quotidia.et esti.dixi in.c.primo.§.si quis de manso.ā.de controuersi.inuesti. ibi ripatica.idest gabellas quas soluunt transeuntes causa transeundi portum alicuius fluminis de vna ripa ad aliam non enim intelligas quod ripe sint de regalibus:quia earum vsus est publicus.l.riparum.ff.de rerum diuisio.Sed quantum ad protectionem vt nemo vsurpet ripas.hoc bene censetur esse inter regalia sicut ipsa flumina publica vt probatur in rubrica.ff.ne quid in flu.pub.vel intelligas si ex cōsuetudine vel abusu aliquid soluere-

3 retur de ripis secundum Andre.de iser.et Bald.† Utrum autem ille qui debet transire per dictam ripam seu portum ex quo soluit gabella possit transire per vadū ad hoc vt euitet gabellā dic vt per Bald.in.l.si.cum pecuniam.C.de priuileg.fisci.vbi tenet quod possit vadum transire ad euitandum gabellam. tamen dicit attendendam consuetudinē.ibi vectigalia sunt gabelle que soluuntur de mercibus que portantur de loco ad locum.Et ideo sic dicta sunt quia prestantur de rebus que vulgariter vehuntur. vt no.glos.super rubrica.C.de vectigali.etiam appellantur tollonalia vt sequitur in isto tex.Ideo sic dicta a tollo tollis,quia de talibus mercibus que portantur de ciuitate ad ciuitatem prestatur octaua pars.vt.l.ex prestatione.C.de vectigali.et idē supra dicta facit quod not.in.l.prima.ff.de publi.per Ray.in summa in rubrica de pedagijs et tollonijs.† Que autem sit differentia inter

4 vectigal et tributum et annonam.not.gloss.in dicta.l.prima.§. primo sed vtrum ista vectigalia possūt prescribi.dic.vt per Cy. in.l.penultima.C.de nouo vectig.per Bartol.in.l.si publicanis. §.fina.ff.de publica.per Bald.in.l.si plures.C.de cōdictio.infer. et per Cano.extra de censibus.in.c.peruenit.et per Joan.andre. in additio.Specu.de causa possessio.§.quia vero.l versicu.quid de colligentibus.Cardina.in clementi.fina.de censibus.vbi etiā quis posset imponere vectigal.do.Signorol' de homedeis latе consilio.cix. Angelus in consilio.ccij.incipit cetera consilio cccxxxvj.incipit statutum communis.Petr.de ancharа.consili. ij.et consilio.lxxxiiij.Sed an sit peccatum fraudere vectigal,vide per Bald.in.l.penultima in fi.C.de nautico feno.et in.l.secunda.C.de iure aureo.ann.et in.l.secūda.C.de vectigal.et in.l.velati.ff.de iusti.et iur.et per Barto.Ludoui.et Jmo.in.l.vectigali. ff.de publi.si tamen multo fraudat vectigalia ipse incidet in penam nec publicabuntur res quas portat si sunt alterius.Barto. in.l.secunda.C.de nautica.exhiben.libro.xj.facit.l.licitatio.§.dominus.ff.de publica.item vt vectigal imponi possit quot sunt necessaria dic vt not.per gloss.in.l.minimis.ff.de verborum sign. et per Baldum super rubrica.ff.de rerum diuisio.per Cano. extra de cens.c.innouamus.et.xxiij.questione.iiij.c.si quis romipetas.et quod no.extra de verborum significatio.c.super quibusdam.et Hostien.in summa de censibu.post Bald.hic † queritur

5 vtrum illi qui emunt a communitatibus Tuscie et Lumbardie ius colligendi pedagia possint licite emere,et verum si dolus malus ea decipere,ita qd in foro consciētie vel vere iusticie teneātur fraudantes.forum enim cōscientie vel vere iusticie idem est arbitror,et videtur quod talium vectigalium et similium interdictum sit commercium:quia sunt cesaris vt hic et tam illi qui emunt quam illi qui vendunt sunt malefidei exactores et furtum committunt: quia a transeuntibus rem alienam intercipiunt quod nemo potest nisi princeps.nam vt hic dicitur regalia sunt.et dicendum est quod quedam sunt ciuitates que hoc habent ex priuilegio:et tales possunt vti sed non abuti priuilegio.quedam habent vt quidam asserunt ex pace constantie:et idem secundus Jaco.butriga.quedam nituntur ex prescriptione seu proprius loquendo ex consuetudine:et tunc aut est prescripta tanto tempore,quod eius memoria in contrarium non existit.et idem quia talis consuetudo equiparatur priuilegio concesso a principe ex certa sciētia:vt extra de verborum significatio.c.super quibusdam.§.preterea.et no.Specu.de causa possessio et proprieta.§.quia vero.versi.quid de colligentibus pedagium.aut est consuetudo minoris temporis et nō sufficit:quia via publica non prescribitur.tum quia talis consuetudo a lege damnatur vt.ā.de pace iuramen.fir.tenē.§.illicitas. tum quia non habet causam continuam.nam non semper homines transeunt qui pedagium soluāt.argumen.ff.de serui.vrbano. predio.l.foramen.sed Barto.dicit quod aut prescribitur contra aliquem qui habet ius colligendi.et tunc prescribitur lōgissimo tempore:tamen requiritur eius scientia sicut in seruitutibus vt C.de serui.et aqua.l.secunda.dicit Jnnocen.quod consuetudo nō prescribitur,nisi contra scientes quia ex tacito consensu prouenit. extra de verborum significatio.c.abbate.et ibi in nouella, aut prescribitur solummodo contra transeuntes.et tunc requiritur tempus cuius principij memoria hominum nō existat et etiam quod sciat imperator vel eius locumtenens vt ipse no.ff. de publicatio. l.si publicanus.§.fina.quod non placet:quia constat per dictum §.imperatorem scire istos abusus.et quia non prescribitur contra cesaream potestatem vt.C.de prescrip.xxx.an.l.comperit.sed contra priuatorum libertatem et vtilitatem:et ideo cum derogat principi eius specialis scientia requiritur per ea que notat Jnnocē. in.c.conquerente.de officio ordi.de hoc per Cy.et Jaco.butri.C. noua vectiga.l.prima et secunda.Sed quero vtrum per istam cōsuetudinem vel prescriptionem acquiratur ius ipsi solo vel territorio an solummodo persone puta communi prescribēti tale ius passagij et videtur quod ista prescriptio sit personalis vt.ff.de seruitu rusti.predio.leg.pecoris.dicas quod est realis et bene transit cū solo et hoc apparet:quia non est reperire aliquam personam cum qua finiatur et nota quod distinctio Barto.bene est vera inquantum distinguit quod aut volo prescribere ius formatum in persona alterius et prescribo tempore longissimo quod itelligit sine titulo sed cum titu.sufficit prescriptio longi temporis.l.fina. Nam ista prescriptio non est iuri contraria:quia ius formatum est et in esse deductum et vt ita dixerim ex publico factum est priuatū nec requiritur scientia alterius quā illius qui prescripserat.scientia enim transeuntium non requiritur quia non dicitur proprie contra eos prescribi facti quod notat.Jnnocen.de maior.et obe. c.inter que.et not.de restitu.spo.c.olim.ij.et.d.c.conquerente. tenet etiam quia si prescriberetur contra incertas personas certa scientia impossibilis est aut volo ius de nouo formare et prescribere ɔtra libertatem transeuntium.et tūc requiritur tempus cuius cōtrarij memoria non existat.non tamen oportet probare de certa scientia principis.quia tunc certum est ipsum scire,licet in confuso et in genere.vt.ā.dixi.et not. quod in primo casu prescribitur. quasi confessoria contra negatoriam quia contra dominos et facilius ē prescribere contra confessoriam ꝙ contra negatoriam.ff. de vsucapi.l.sequitur.§.si viā.et vide de negatoria que a transeuntib' intentatur de condictio.et demō.l. quibus diebus.in princi. per Accur.ibi monete.autoritas cudendi et faciendi monetam publicam est de regalibus et solum ad imperatorem spectat vt hic. et.in.l.prima.ff.de ɔtrahen.empt.Sed tamen et aliq reges i suo regno hoc faciunt vt in.c.quanto.extra de iureiuran.et ceteri principes et communitates prout videmus de facto quod intelligas: qi habent hāc autoritatē ex priuilegio imperato.vt.C.de vete. numis.potes.l.j.libro.xj.et.ff.de auro et argento legato.l.quin°.§. penult.vel ex consuetudine:quia hodie imperatores non fabricāt monetam ad sufficientiam vt nota glo.in.l.penul.C. de fal.moneta.et de hoc dic vt ibi per Cy.et cano.in.d.c.quāto.et dixit Ja.bu.in l.si qua per calumniam.C.de episco.et cleri.quod habens sigillū publicum potest facere monetam:intelligerem ego de publico q habet aliquam potestatem principia non autē publico vt sunt prelati et similes vt in.c.post cessionem de probationibus et si aliquis fabricaret absqz autoritate publica quāquam esset bona moneta,nihilominus puniretur vt probatur in.l. sacrilegii.§. primo cum ibi no.ff.ad.l. iuliam pecu.in.d.c.quanto. vbi etiam colligit glos.penulti.que requirantur ad hoc vt sit moneta approbata.et dic vt ibi et in.d.l.prima.ff.de contrahen.emptio.de falsificantibus autem et cudentibus monetas dic vt in.l.prima.C.de fal.mone.Et vbi monete per principē imponitur nimis magna estimatio recurritur pro moderamine ad proximum superiorem.Bart.

6 in.l.si.C.de vete.nummis.potes.libro.xj.† Quid autem de alchimistis qui faciunt aurum et argentum alchimiam an debeāt puniri et verum tale aurum et argentum possit solui et vendi pro bono.dixit Andre.de iser.quem hic sequitur Bal. quod si est sophisticum non licet vendere et alia facientes puniuntur de falso.ff.de pigno.actio.l.eleganter.§.qui reprobos.si vero facerent verum aurum.tunc secus quia non esset illicitum non verum aurum pro vero auro de quo dic vt habetur.xxxj.q.v.c.episcopi.et p Joan. and.in addi.Specu.in titu.de crimine fal.super rubrica.et per Olo

dra.in consi.lxxiiii.incipit an olchimista ibi compendia.i.solutiones penarum et multarum vt in.l. multarum.C. de modo mult. Que autem sit differentia inter multam et penam dic vt in lege si qua pena.ff. de verborum significatio. Nam pena regulariter est declarata a lege multa vero nõ sunt et alie differentie de quibus pdicatio vt ibi per gloss.Bartol.et Bald.in.l.certa ratione.C. quando prouoca.non est neces.et in Spe.de sen.prolo.§.ii.versic. eit et quarto a quo autem imponi possunt dic vt not.in.l.ii.§. fina.ff.de iudi.et in.l.aliud de verborum signifi. et vtrum per iudicem ecclesiasticum possit imponi:dic vt not.extra de dolo et contuma.c.pri.et in Specu.in loco preallega. 6 † Quoties autem multo possit imponi dic vt per Bar.in glo.i.l.nunquam plura.ff.de priua.delict.et in.l.fina.C.de modo multa.et per Sy.in.l.quicunque C.de ser.fugiti.Et omnes iste similes pene.s.de regalib⁹ fisco applicantur vt hic et not.ff.si quis ius dicen.non obtempe.l.i. Ibi bona vacantia.i.in quibus non extat aliquis heres quia vltimo succedit fiscus vt in aut.de here.et falci.§.si vero.et C.de bo.vacã. l.i.et.l.si vacantia.libro.x.fallit in casu posito.j.de statu.et consuetu.contra libertatem ecclesie tollen.§.omnes peregrini.et ibi declaraui.possunt et alijs modis bona effici vacantia.et habebit similiter locum ista littera vt in.l.i.et.ii.ff.de iure fisci. ¶ Ibi legibus auferuntur et habetur in toto titu.C.de his qui sibi mortem consci.et per quez tit.exemplifica et declara.vt per.l.si ideo.et per l.si aliam.C.de his quib.vt indig.Qualiter autem procedatur et cognoscatur in istis causis vide j.l.i.C.vbi cau.fisca.Ibi incestas nuptias istud etiam declara et exemplifica prout et sm quod traditur in.l.qui contra.et in aut.incest.C. de incest.nup.cum ibi no. per glo.et doct.et per canoni.in.c.cum sm.de hereti.libro.vi.vbi omnino videas et plenissime per Barto.in.l.si adulterum cum incestu enim fratres.ff.de adulterijs.et quod nota.in auten.de incest.nup.§.i.Et addit.Bald.quod idem esset si contraheretur incestus vt in autenti.de resti.et ea que parit.§.fina.Que autem dicantur inceste nuptie not.gloss.ff.de incestuo.nupt.l.inceste.et in aut.de incest.et inutili.nup.in princip.Ibi condemnatorum scilicet corporaliter ad mortem.ibi pscriptorum.i.deportatorum vt not.glo.in autenti.vt nulli iudices.§.fina.Ibi in nouis constitutionibus subaudi que sunt in dicto.§.fina.in aut.vt nulli iudices et transsumptiue in aut.vt bona damnatorum.C.de bonis dãno. Et ideo facit mentionem de nouis constitutionib⁹:quia per has nouas constitutiones corriguntur iura antiqua circa ista bona damnatorum et pscriptorum confiscanda de quo plene dixi.s. de pace tenen.§.si vero pacis in.ii.oppositio.ibi angariarum super angariarum ista sunt quedam iura que tenentur prouinciales exhibere imperatori cum transitum facit per loca cum expeditione et est angaria onus mere personale vt quis seruiat cũ persona sua ipsi imperatori et expensis imperatoris.perangaria est onus mixtum scilicet vt seruiat cum persona expensis proprijs. vel quod soluat pecuniam:vltra seruitia personalia:vt probatur in.l.munerum.§.primo.ff.de mune.et hono. et in gloss. hic posita.quicquid dicat glo.in.c.minus extra de immunita.eccle. et de his clarius habetur in.l.neminem.C.de sacrosanct.eccles.et sic solum personale fuit ibi prestationes.nam subditi tenentur exhibere naues et plaustra ipsi imperatori in sua expeditiõe pro portandis et vehendis armis et rebus de loco ad locum vt probatur in dicta.l.neminem.et in.l.ii.et in.l.responsum.C.de cursu publi.libro.xii. vbi patet quod etiam quibusdam prefectis officialibus imperatoris hoc priuilegium conceditur:vt sine aliquibus vecturis et solutionibus pro transportandis rebus habeãt dicta plaustra et naues gratis facit.l.iudicibus.in eodem titulo et in dicta l.neminem.vel si ex priuilegio constaret vt probatur quia quidaz sunt exempti ab his talibus muneribus vt ecclesie vt in dicta.l.neminem.vel si ex priuilegio cõstaret vt probatur in dicta.l.cursum. vtrum autem quando fiscus ex aliqua causa necessaria accipit plaustra vel naues subditorum debeat eis soluere dic quod sic secundum Andr.de iser.argumen.l.si locus.ff. quemadmodum seruit.amit.et de captiuis.l.in bello.§.si deportatum.lege venditor, §.constat.ff.communia predio.ibi extra ordinaria collatio et quãdo imperator propter aliquam imminentem necessitatem publicam vult indicere et ponere aliquam collectam extraordinariam: vt puta pro defensione imperij, et istud tale impositum appellatur superindictum et censetur inter regalia: quia soli imperatori licet imponere per suum rescriptum vt probatur in.l.prima.C.de superindicto libro.x.et est munus extraordinarium vt ibi no. in gloss.super rubrica.et sic extraordinaria collatio vt in hoc text.in dicta.l.neminem.non tamen intelligas quod si vasalli pro tali indicto soluant dominus eorum iuxta ea que habentur supra, titulo proximo in.§.firmiter.quod tenetur soluere imperatori ne duplici onere grauentur.l.nauis onuste.§. autez.ff.ad.l.rhodiam de iac.cum ibi nota.secundum Andre.de iser.qualiter debet imponi collecta nota.plene per gloss.et Barto.in.lege prima.C.de apo.publ.libro.x.et per Bald.in.l. fina.C. sine censu.et reliquet in.l. etiam.et in.l. penul.C. de executio.rei iudica. et in.l.prima. super indicto.et in.l.iii.§.actor.ibi latius ludo.ff.de re.iudica. vel intellige quod istud tale munus extraordinarium sit de suscipiendo milites armatos qui vadunt cum imperatore in expeditione ad quod omnes subditi tenẽtur.l.prima in fin.C.de episcopis et clericis.Ibi felissima quare ita dicatur collige ex nota. glossa et in proemio ffo. super rubrica super verbo felix.quia sibi omnia prospere succedunt ibi regalis id est imperialis. cum imperator etiam rex appelletur vt dixi super rubrica.ibi magistratum.dic quod potestas faciendi magistratus est de regalibus:quoniam ex.l.regia populus romanus transtulit in principem omnem potestatem suam:vt.l.prima post princip.ff.de offic.prefecti. preto. affri. et.l. prima.in quarta columna de veteri iure enucle. et quod hec talis potestas sit apud principem probatur in auten.de defen.ciui.per totum. et quod ibi nota.in.§.nullo.et.s. de pace iuramen. firmate.§.iudicio.cum ibi not.in gloss. vt ibi plene dixi in primo notabili.tamen iurisdictio datur pluribus alijs modis vt not.in l.et quia.ff.de iurisdictione omnium iudicum verum autem creare tabelliones sit de regalibus et ad solum principem spectet dixit Innocen.quod sic in.c.cum.P.tabellio.de fide instrumẽ.Hostien.vero dixit quod non:sed imo episcopi barones et alij comites habentes plenaz iurisdictionẽ possunt creare notarios prout ipse not.in summa eodem titu.§.quibus instrumentis. et Barto. sequitur hanc opinio.in.l.non aliter.ff. de adoptio. et per Bald. in.l.prima.C.de testamen.et per Cano.in dicto.c.cum.P.tabellio.de fide instrumen. vtrum autem notarius creatus a populo vnius ciuitatis vel a iudice possit extra dictum suum locum conficere instrumenta.vide Barto.in dicta.l.non aliter.et in.l.prima. C.de summa trinita.et in Specu.de instrumen.edi.§.restat.versi. quod de his.Angel.et Albri.in.l.si.ff.de iurisdictione omnium iudicum. 7 Ibi argentarie.† Nam hoc est de regalibus,vt in quocunque predio fodiatur argẽtum aurum vel aliud metallum princeps et eius fiscus habet certam partem vt in.l.cuncti.et in.l.amicos.C.de metallarijs.et in.l.inter publicã.in fin,cum ibi not. de verborum significatio.et ista procedunt,nisi esset cõsuetudo in cõtrarium quia circa Italiaz debet attendi consuetudo vt in.l.venditor.§.si constat.ff.communia predio.censetur esse predicta in patrimonio priuatorum quorum sunt fundi.l.iii.in fin. cum concor. et.l.iniuriorum.§.cum.l.seq.ff de iniurijs.et.l.generaliter.§.vxorie.ff.de vsufruct.leg.et in.l.item si fundi.§.aucupiorum.ff.de vsufru.cum.l.sequen.et seq.in prin.ff.de rebus eorum.et per predicta quidam voluerunt istum text.intelligere solum quando argentũ foderetur in loco cesaris,quod nõ puto verum quia tunc non esset aliquo regale cum etiam quilibet priuatus cuius est fundus habeat predictam portionem:prout ex predictis.l.pater.C.de metal.collig.l.i.libro.xi.Dicit Aluar.insuper istuz tex.posse intelligi in argentarijs qui solebat eligi auctoritate apostolica et a fisco vt dixit gloss.magna in fi.et in.l.quidam.§.nummularios.de eodem.et per.l.argentarios.§.primo eodem titulo.vt si ista talis electio argentariorum esset de regalibus quemadmoduz electio magistratus de quibus proxime dixerat per hunc modum iste text. loqueretur proprie et etiam non violaretur litera.Ibi palatia intelligit Bald.de palatijs deputatis in ciuitatibus pro iustitia exhibenda.Sed Andr.de iser.intelligit de domibus quas ipse imperator in ciuitatibus consueuit habere vtraqz expositio est bona facit.l.pretor.ff.de operi.publ.vtrũ autem predicta palatia per non vsum intelligantur abolita dixit And.de iser.quod non per l.prescripto.i.eodem titu.de operi.publi.facit quod not.in.c. cum non liceat.extra de prescrip.et quod habetur in.l.fina.C. de sacrosanct.eccle.Ibi piscationem redditis subaudi consuetos vt quia fiscus exigit publicum vectigal piscarium prout dicitur in lege inter publica in fin.de verborum significatio.cum de iure communi piscationes sint communes omnibus tam in mari quam in fluminibus publicis.l.secundo et.l.tertia.de rerum diui. Naz in istis piscationibus attenditur consuetudo.l. quisqz cum ibi not.ff. de diuer.et tempo. prescrip. facit ad predicto insti. de rerum diui.§. flumina.cum ibi not.quamquã piscationes de iure communi sint communes omnibus:tamen iurisdictio seu protectio maris et fluminum publicorum spectat ad principem vt not. in dicta.leg. secunda de rerum diuisi. Ibi et saliarum scilicet publicarum.l. primo in princip.ff.quod cuiusqz vniuer. no. vel ex quibus soluit debet dictum vectigal.vt.d.l.inter publica.in fi.de verbo significa. Non autem intelligas qd proprietas omnium salinarum spectat ad principem:qr etiam in patrimonio priuatorum possunt esse.l.magis puto.in princip.ff.de rebus eo, vnde in istis sicut in superioribus attenditur consuetudo secundum Andre. et bene videmus enim hodie bene hoc esse vsurpatum a dominis terrarum. Ibi maiestatis vbi pia loca delinquentis confiscantur: vt leg.quisquis.et.l.fina.C.ad.l.iuliam maiesta.et in autenti.vt nulli iudices in fine.et in autenti.bona damna.C.de bon.damna.et de hac materia criminis lese maiestatis vide plene per Barto.in sp

paratu suo super extraneas. ad repertionem. Ibi in loco cesario. i. iure patrimoniali ipsius imperatoris vt no. in. d. §. thesauros. Ibi inuēti. s. a casu nō data ad hoc opera. nā medietas est ipsi⁹ imperatoris vt hic ⁊ in. d. §. thesauros. secus si data opera qꝛ tūc totū acquireret imperator. Ibi ex loco religioso inhaudi qꝛ idē est ꝙ medietas sit inuentoris ⁊ alia fisci seu imperatoris. l. ij. §. fi. ff. de iure fisci. nec ob. d. §. thesauros. vbi videt dicere tex. ꝙ isto casu acquiratur totū inuētori: qꝛ solue vt ibi no. in gl. in vtroqꝫ loco ibi si data opera hucusqꝫ declarauit qn̄ quis inuenit thesaurū in loco cesario vel religioso a casu ⁊ nō data opera. l. i. C. de thesauris. li. x. vn̄ ꝯcludo i hac materia ꝙ interdū qs reperit thesaurū arte magica ⁊ iprobata: ⁊ tūc siue reperiat i suo siue in alieno tūc acquirit fisco ⁊ nō inuentori vt. d. l. i. C. de thesau. ⁊ ipse querēs punitur vt ibi qꝛ reprobatur talis sciētia. C. de malefi. ⁊ mathema. per totū. Interdum quis reperit thesaurū in suo fūdo vel re sua tūc est totus suus siue reperiat data opera siue a casu dūmō nō arte reprobata vt in. d. l. i. C. de thesau. Interdū quis reperit i fundo alieno et tūc aut a casu, vt arando vel alio quocūqꝫ casu non studio perscrutādi data opera: tūc medietas est inuētoris, alia vero medietas debet esse dn̄i illi⁹ loci vbi repertus est thesaurus vt in. d. §. thesauros. ⁊ in. d. l. thesauris. Interdū inuenit i fundo alieno data opera ⁊ nō arte magica: ⁊ tūc ipse inuētor nihil dꝫ habere sine hunc thesaurum quesiuerit dn̄o volēte siue ignorāte vel eo inuito vt. d. l. i. C. de thesau. circa me. ⁊ totus acquirit dn̄o loci vt ibi no. glo. ⁊ in. d. §. thesauri. Interdum reperit thesaurum quis in loco proprio cesaris: ⁊ tūc si data opera nihil lucratur, sed tot⁹ acquiritur cesari. Si vero reperit a casu ⁊ tūc lucrat medietatē alia vero medietas est cesaris vt hic ⁊ in. d. l. iij. l. ff. de iur fisci. eodē mō est distinguēdum qn̄ quis reperiret thesaurū i locis fiscalib⁹ vel in locis religiosis vel in monumētis aut data opera: ⁊ in totum acquiritur fisco seu illi ciuitati cuius erat locus public⁹ vt in. d. §. thesau. aut a casu, et tūc medietas erit fisci: altera vero medietas repertoris vt probatur in. l. iij. §. fi. licet quidā voluerunt dicere ꝙ thesaurus repertus a casu in loco religioso sit in totū repertoris per dictū. §. thesauros. ꝙ nō est verum vt in isto tex. Et ad hoc vide glo. in dictis locis ⁊ in. d. l. i. in prin. ff. de rerū diuisio. Interdum thesaurus reperit in loco qui in nullius bonis est tūc totum est inuentoris vt tenet Cy. ⁊ Bal. in. l. lapilli. ff. de rerū diui. vtrum aūt solus visus sufficiat ad occupandū ⁊ acquirendū thesaurū an requirat tractus gl. in. §. item lapilli. insti. de rerū diuisio. dixit qꝫ solus vis⁹ sufficit. Cy. in. d. l. lapilli. ⁊ i. l. licet. de acq. pos. tenet ꝙ nō intelligat inuenisse q nō apprehēdit arg. C. de sacrosā. l. si bursatore. de quo dicatis per gl. i. l. iij. §. nerati⁹. ff. de acq. pos. ⁊ in. d. l. j. ⁊ in gl. fi. ⁊ qꝫ ibi per doc. l. i. C. de thesauris. per Bald. in. o. §. itē lapilli. quero ad quē pertinebit pecunia reperta per me in fundo empto dic qꝫ ad vendentē si hoc fecit p errorem. l. o. tutore. ff. de rei vendi. secus aūt si ex certa sciētia vēdidit ⁊ nihil exceptuauit: quia tunc videt oīa transtulisse. l. j. ff. de condi. inde. ⁊ in. l. cāpanus. de operis liber. idē dicas si qs vēderet tunicā in qua esset consuta pecunia ⁊ ignorabat: qꝛ dicta pecunia nō videtur vendita argumē. l. i. ff. de his que in testa. delen.

8 an † vendens possessiones vel feudū posset exceptuare thesaurū si vnquā reperiet dic ꝙ sic fm And. de iser p. l. j. §. si cōuenerit. ff. depositi. nam ista exceptuatio thesauri nō deducit cōtractū in illicitū: quia oīs secus vt in. l. in lege. ff. de cōtrahē. emp. sed pone ꝙ quidam in quodā nemore inuenit soccū pecunie vel ānulū ⁊ cui⁹ fuerit diligēt quesiuit nec reperire potuit quid debet facere: ⁊ dixit Bal. in. l. j. ff. de rerū diui. vbi format questionē ꝙ in foro anime postꝙ nō est me⁹ debeo assignare episcopo loci vt det paupib⁹ vt in aut. omnes peregrini. C. communia de successio. quero quid in feudatario vel emphyteota qui reperit thesaurū i fundo feudali vel ēphyteotico an dn̄s proprietatis debeat habere vel ipse. dic ꝙ ipse quia vtile dn̄iū prefertur directo: ⁊ ita tenet glo. in. d. §. thesauros. ⁊ Andr. de ser. hic sed quid in creditore qui reperit thesaurū in fundo vel in domo pignorata dic ꝙ p medietate diuiditur inter eos. d. l. is qui. §. fi. ff. de acquirē. rerū do. ⁊ in. d. §. thesauros. quid si in ecclesia vel fundo ecclesiastico reperiat thesaurus nunquid acquiratur ecclesie ⁊ iste tex. facit qꝫ no. idē videtur in. d. §. thesauros. ⁊ in. l. iij. §. fi. de iure fisci. sed cōtrariū videtur fm Aluaro. ꝙ imo debet acquiri ecclesie. pmo qꝛ dn̄ius dicte rei. l. fi. C. de sa. san. ec. ergo dꝫ habere ptē quē admodū dn̄s. secundo qꝛ non debet esse deterioris conditiōis ꝙ priuat⁹, imo poti⁹ melioris vt p. l. j. titu. si a prio. ⁊ per totū. tertio qꝛ pro hac parte videtur sentire gl. in. §. fere. insti. de rerū diuisio. reliquis demum cogitandum.

Quot testes sūt necessarij ad pbādū feu. igratitudinē. Rub.

Quoniam. Auctor hic iuxta finē hui⁹ operis interserit ad limitationem predictorū vt intelligamus quomodo sufficienter ingratitudo probata dicitur. Nec videtur esse inconueniens qꝫ iste titulus trahatur ad remota: quia ponitur hic tanꝙ habeas limitare oīa precedentia. pout in simili iurisconsultus in. l. talis scriptura in fi. ff. de leg. j. ⁊ in. l. si idem. ff. de iurisdi. om. iu.

1 Testes quinqꝫ requiritur ad probādum ingratitudinē vasalli erga dn̄m.

Si vasallus. Hoc vult iste titulus. Ad probandū ingratitudinem delicti cōmissi per vasallū erga dominū requiruntur quinqꝫ testes idonei qui manifeste probent. h. d. † No. ex hoc tex. in fi. hunc casum in quo ad probationeꝫ legitime fiendā requiruntur quinqꝫ testes sicut alibi in simili videmus qꝫ ad probandū solutionem debiti in scriptis contracti requiruntur quinque testes. vt in. l. fi. C. de dona. causa mortis. Alier cas⁹ est in codicillis, habet in aut. de fide instru. §. oportet. Nam regulariter sufficit duo testes. l. vbi numerus. ff. de testi. ⁊. l. ti. se. in. §. j. ⁊ fuit ratio decidēdi in hac. l. ad hoc vt cautius agatur cū vasallo ne de facili forte p viles ⁊ redēptos testes possint domini vasallos priuare suis feudis. ⁊ ideo statutum fuit vt non per pauciores quinqꝫ testib⁹ idoneis ⁊ summe ac integre opinionis fiet talis probatio. ⁊ ad hanc rationem assignat Iustinianus imperator in. d. l. testium. ex qua l. tex. hic in fi. sumptus est de verbo ad verbum: ⁊ ex his patet qꝫ ista lex que est fundata cum bona ratione. ⁊ pro. l. obseruanda est licet gl. hic dubitauerit an sit lex. Item ab aliquo reperitur esse inserta in hoc volumine inter alias leges. ⁊ intitulatam imperatoris q habuit autoritatem in causa condendi: vnde debem⁹ opinari hāc esse legem quemadmodum alias hic insertas. arg. l. in summa. ff. de aqua plu. arcen. cum ibi not. ⁊ ita tenetur quod sit lex per Iac. ardi. Nico. de neapo. ⁊ Bald. in. c. si noluit. ē. de cap. qui cur. ven. licet Bald. idem videtur hic sentire fꝫ Bald. hic habetis vltimo colligere ex ibi dum dicit integre opinionis ꝙ infamia facti hos testes qui producuntur ad probandum ingratitudinem repellit omnes. quia tex. dicit integre opinionis. Infamis autem non potest dici integre opinionis: vt. ff. de edēdo. l. si quis ex argentarijs. §. j. Quero quid si tēpore depositionis erat integre fame postea vero infamis factus est vel econtra: quid iuris. respondeo inspicitur tempus quo iuit testimonium. vt. ff. ad carbonia. l. iij. §. cause. ⁊ ad hoc facit qꝫ not. ff. ar. s. C. de testa. l. j. ibi in gl. sed quando. et. ff. de infami. l. furti. §. j. Intelligo non solum tempus iuramenti sed etiam dispositionis nec soluꝫ tempus dispositionis sed iuramenti: quia ex vtroqꝫ simul ⁊ non quolibet eorum per se fundatur fides testimonij. ⁊ licet dicat ꝙ depositio trahitur ad tēpus iuramenti vt no. in. c. j. de offi. deleg. in cle. illud est verum quo ad explicitam probationem. vt. ff. de testa. l. heredes palaꝫ. §. si notā. vel dic illud esse verum respectu solennitatis non respectu veritatis de qua sine depositione manifeste liquere non potest. porro testimonium debet esse manifeste veritatis vt hic in aduerbio manifeste clara probatio esse debet. vt no. ff. depo. l. j. §. si quis argentū ff. de vētre in pos. mit. l. j. §. si ea. extra de proba. c. in presētia. et de suc. ab intest. c. cum dilectus.

De notis feudorum. Rubrica.

Continuatur ad pcedētia hoc ordine qꝛ. ē. in toto hoc ope tractauit i pticulari de varijs ⁊ diuersis ꝯsuetudinib⁹ ⁊ legib⁹ feudo lib⁹. nūc vero gn̄ales traditiōes ⁊ regulas seu notas i. d. materia feudali adducere ⁊ subijcere itēdit h iuxta finē sui tractat⁹: qꝛ nō est nouū, vt in qbusdā enumeratis qdaꝫ gn̄alis subijciat clāq oīa cōprehēdat. l. si seru⁹ seruū. §. inquit lex. ff. ad. l. aql. simile. C. cōia vtriusqꝫ iud. ⁊ cōia de le. ⁊. ff. cōis predi. ⁊ videmus cōiter decretales finales eē mosgales ⁊ plenas ꝯclusiōb⁹. c. fi. ō rescript. ō offic. dele. de foro cōpe. de iureiu. de sen. ⁊ re iud. de ap. ⁊ varijs titulꝫ. ⁊ probat hec ꝯtinuatio per glo. sup rub. ff. de reg. iur. q similē cōtinuationē posuit ⁊ bene. Nā iste est modus auctorū supponere regulas ⁊ ꝯclusiōes vt vidim⁹ in volumine flor ⁊ i lib. decretor in fi. ⁊ aduerte qꝛ iste ti. nō est formalr tradit⁹ ⁊ cōpilat⁹ per tex. sed potius sūt qdā notule seu gl. q fuerūt reducte p ꝯclusiōes i materia seu per aliquos sapiētes ad declarationē eor q dicta sūt. ē. ꝙ ps qꝛ plurimū p ꝯfirmatiōe eor adducit leges romane vel lombarde. ⁊ hoc etiā volait gl. his posita in pn̄. ti. cū qua trāseūt doc.

1 Feudum de camera vel caneua dicitur si dn̄s habet vnde soluat deducto ere alieno.

2 Creditores camere vel canene preferuntur vasallis secū cōcurrētibus in dicta camera.

Notandum. † Feuduꝫ de camera vel caneua dicit si dominus habet vnde soluat deducto ere alieno h dicit. In tex. ibi in coniugem. dic fm Bald. quod iste text. loquitur per similitudinem de marito ad dominum: quoniā sicut vxor non potest conuenire ma-

ritum nisi deducto ne egeat cum iniquum esset vt ipsa venderet ipsum agentem quem primo habuit in coniugem.l.marito.ff.so lu.matri. Item quoqꝫ dicendum est de vasallo ad personam domi ni sui per istuz tex.declara vt.j.in fi.tex. Et ex isto tex.sumit Bal. qd si apponeretur pactum in contrarium q non valeret.vt.ff.so lu.ma.l.alia.§.i. Nota ibi sine culpa cómissorum a contrario sen su q si culpa premissorum hoc contigerit cessat tex.noster.argu. a cótrario sésu q est vaudu.l.i.§.huius rei.ff.de offi.eius cui man.

2 est iurisdi.† Nota q creditores camere vel canene preferútur va sallis concurrentibus secum in dicta camera vel canena q sibi de tur. Et potest esse ratio quia in creditore nulla est liberalitas dñi sed in vasal.sic multo; magis fauetur creditori habet etiá vasal. necesse expectare vt primo es alienuz soluat donec ex camera vel canena sibi possit solui.z est ratio:quia ista verba qd debeat habe re de camera vel canena sunt adiecta loco taxationis. Et tantuz de dicto loco fieri debet dicta solutio.arg.l.prima.ff.de exercito. facit q dicit.§.titulo tertio in.§.illud.z in.l. fi.§.fin.de ꝯben.emp. et quod nota.in.l.vij.§.hactenus.ff.de vsufru.fm.d.And.z Bal. Secus autem vbi locus est adiectus causa demóstrationis:quia tunc dato,qd in eo loco non esset,deberet,túc solui ex aliis bonis l.quidá testa.ff.de lega.primo.z.l.ij.z.l.lucius. Et intellige tñ q ista expectatio seu dilatio nó aufert sibi ius suum quia cuz facul tas camere vel canene obtulerit,tunc soluetur vasallo etiam pro preterito tépore quo fuit cessatum sicut videmus in similib° pre stationibus annuis esse fiédum vt sterilitas vnius anni recompé setur cum fertilitate alterius.l.licet.C. locati.l.legatú.§.primo.ff. de auro lega.l. inter stipulantem.§. sacram.ff.de verbo.oblig.cú similib° habetur in.l.si vno.in prin.ff. loquati.in.c.propter sterili tatem de locato.qd enim differtur nó aufertur vt nota.in.l.debe ri.C.de fidcómis.liberta. Secꝰ si obligatio esset simplex limita ta ad certum locum vt quia quis sit obligatus ad soluendú.c.am phoras vini quod nascetur hoc anno ex tali feudo:qꝛ túc si nó na sceretur nisi quinqꝫ non debebitur vlterius.l. cum certus.ff. de vi no.tri.oleo.qꝫ leg.z de hoc dic vt ibi not.z in.l.j.ff. de condictio. z demó.z in dubio fm And.hic ex quo dixit de tali loco de illo z nó de alio videatur actú,nisi cótrarium probetur.l.j.§.igitur in re dubia.ff.de exercito.z sic quando camera euacuata ergo nó potui exigere pro aliquibus annis debitum,postea camera abúdat.pa tet qd potero exigere debitum pro annis preteritis.ita And. hic ff.de annuis lega.l.legatú.§.fi.l.firmo.in princip.ff. quando dies lega.cedat. recompensanda ergo est sterilitas cum fertilitate.l. si vno.in principio. cum aliis.§.allegatis.nota qd qui habuit ami cum in prospera fortuna debet sibi cópati etiam dum est in adver sa.vt.l.si cum dotem.§.sin autě in secúdo.ff.sol.matr.post Bal. quero nunquid idem erit si dñs dat mihi certum fundum in feu dum vt non teneatur nisi inquantum facere potest. respondeo nó erit idem.arg.ff.de re iudi.l.nesennius.§.fundum.sed agebat hic ecaliter.certe ego dico q si ibi ageretur personali actióe de dote ad speciem dataz in dotem non fieret eris alieni deductio,ex quo cóclude in questione ꝓposita oñm precise teneri:sz cur aliud est in camera q́ in fondo.respondeo quia camera est quid vniuersale si cut mensuratio z negotiatio:adeo recipit augmentum z diminu tionem.vt.ff.de lega.ij.l.cuz pater.§.mense.ff.de pigno.l.cú taber na.fund° aút in sua integritate permanet nec ere alieno in sua sub stantia minuitur.glo.tamen que est.ff.de reg.iur.l.in ꝯdéna.dicit indistincte q vbi róne psone dat priuilegiuz vel róne ꝯctus vt in dóatore nó tenetur quis,nisi inquátú facere pót.dz ergo ei omit ti vnde viuat qd beneficiú hz retinendo z non petédo:qꝛ donator a donatario alimenta non petit:z tamen pro aliméntis retinet q donauit.gl.est ibi singularis quá quidá dánant per id quod no. in.l.fi.C.de reuoca.dona.vbi de hoc p Cy.sed si tu bene ꝯsideras gl.est vera qꝛ directa nó possunt peti aliméta:reuocatur tñ dona tio qꝛ donatarius est ingratus loquor in simplici donatione.

1 ☞ Regula disponés qd inuestitura debeat fieri corá parib° hz locum quando dñs habet pares,secus si nó haberet.

2 Testes duo si contineant in instrumento feudi quos tabellio asse rit esse pares an adhibenda sit fides simili instrumento.

1 **Quod autem.** † Regula que disponit ꝙ inuestitu ra debet fieri coram parib° habet locú quádo dominus habet pares,secus si non haberet:quia túc posset fieri etiá coraz extraneis z idoneis testibus saltem duob° hoc dicit.z venit ad limitationé eorum que traduntur.ꝯ.quid sit inuesti.in prin.qui autem sunt pares habetur in.c.j.in princi.ꝯ.si de inuesti.inter do.z vasal.lis oria.Nā sic vasalli qui tenent feu dum ab eodem domino.nota quod ad instituendam seu proban dam nouam inuestituram feudi acquisiti de nouo sunt necessarij pares curtis vt hic.z.ꝯ.qui testes sunt necess.ad proban.no.inue sti.z est ratio ne falsitates excogitent in perniciem domini quod facile non est credendum in persona parium quia sam iurauerit fidelitatem ipsi domino.vt dixit tex.j.eo.§.iccirco.z predicta pro cedunt quando dominus habet pares:secus auté si nó haberet pares:quia tunc sufficerent alij testes etiá non pares, dummodo sint idonei.vt hic.z in.d.§.j.de consuetu.rec.feu.in.§.si vero.quid sit inuesti. et est ratio ne facultas probatio. angustet z tollatur.l. quoniam.C.de hereti.z.l.generaliter.de iureiuran. nota quid vbi lex non statuit numerum testium debent sufficere duo vt hic et in l.vbi numerus.ff.de testi.z in.l.inter illá in fine.ff. de verbo. signi. z est ratio quia in ore duorum vel triuꝫ stat omne verbum vt in c.licet vniuersis.de testi.et in.c.cú omnes.de testa.de quo dic ple

2 ne vt per Dy.in.c.pluralis locutio.de regu.iu.libro.vj.† Querit Bal.in hoc.c.ver.si instrumentum.quid si instrumento feudi cóti netur duo testes quos tabellio asserit esse pares,an credat instru mento:z videtur qd non quia super ista paritate non cóficit in strumentum sed sunt verba enunciatoria.sed cótrariú puto p no. in.l.j.C.de fide instru.z iure haste fis.z.l.ij.z.si aút in instruméto nó fit mentio q sint pares non presumitur eos esse pares:qꝛ non có stat per instrumentú de extrinseca qualitate vt.ff.de publica.l.que cunqꝫ.§.fi. sed pone q ipsum z testes dicút iudicio se esse pares quilibet,vez de seipso nunquid probét istam paritatem z videt qd nó.qꝛ sunt testes singulares iuxta no.i.c.bone memorie.extra de elec.per ver.itě si testificatur coniunctim de se. z de alio quod ad alium non erit nisi vnus testis contrarium videtur si vn° testis suffraget alteri z alter alteri super ista adminiculatiua generalita te probanda.facit tex.in.l.quero in fine.ff. de edili. edi.ad qd facit quod no.ij.q.vij.c.querendú.vbi omnino vide quot aút modis z per quas differétias appareat testiú singularitas plenissime z vl tra alios scribentes notaui post Bal.in.c.cuz causam.de testi.po nit idem Bal.in.l.de quib°.ff.de legibus.z in.l. testiú.C. de testi.

1 ☞ Res proprie non tantum possunt dari in feudum,sed etiaꝫ communes.

2 Inuestitus de nouo fungi dz eodé iure quo fungebatur inuestiés ante confessionem inuestiture.

3 Feudum communem habens cum alio,an possit dare partez suá alteri.

Item sciendum. Inuestitura potest fieri de re communi quod si fiet pote est tá inuestitus q́ inuestiens cópellere cósorté ad diuidendú per quam inuestituram heres inuestientis consequitur ex dicta inue stitura idez ius quod habebat inuestiés adeo quod poterit vsqꝫ ad.xl.annos petere vt diuisio male facta iterum fiat et reducátur partes ad equalitatem.z inuestitura potest dari z accipi per pro

1 curatorem.h.d.† nota ex prima parte qd non solum possunt dari res proprie in feudum sed etiam communes.quo casu pars p in diuiso intelligetur data quaz inuestitor habebat in re communi.vt hic.C.de dona.l.portio.z.C.de cómuni rerum alie.l.fi.quod intel ligas verum si nondum prouocatum erat ad diuisionez vel aliter esset res effecta litigiosa.argu.l.j.in fi.C.cómuni diui.ff.fam.her. l.alienationes.z tenet Iac.ar.di.in summa qui.mo.feu.acqui. sub rub.q res cóes possút dari in feudú.facit qd no.gl.in.d.l. portio nem.verum autem quis possit dare totam rem cóem. dic q sic in preiudicium ipsius dantis sed non in preiudicium alterius socij prout dicimus qñ quis dat in feudum rem alienaz de quo dic vt late dixi.ꝯ.in ti.de inue.de re alie.fac.no.ex secunda parte q here des nó possút infringere factum defuncti.vt hic z in.l.fi.z in aut. hoc amplius.C.de fideicó.z plene p doct.in.l.ea que a patre.C.de testamen.milita.z facit.ꝯ.qui succes.tené.c.primo.z.ff.de iure do

2 tiú.l.si ergo.§.primo.† nota ex tertia parte qd inuestitus de nouo fungitur eodem iure in re feudata quo fungebatur inuestiens an te concessionem inuestiture.vt hic.z.ꝯ.de.l.corra.capitulo secúdo §.profecto.z in.l.hoc iudicium.§.si inter socios.ff.communi diui. et.ff.de regu.iu.l. quod ipsius.vnde potest ratione eiusdem rei deducere causaz ad iudicium z transigere et componere vt.ꝯ.si de feud.fue.contro.c.si vasallus de suo z etiam prouocare consortez ad diuisionem vt hic z in.d.l.ad officiuz.nemo enim compellitur

3 stare in communione.l.fi.ff.communi diuidundo.† verum antez habens feudum communem cum alio possit dare in feudum par tem suam alteri dixit And.de iser.q sic per istuz tex.dummodo seruet ad ea que tenetur vas.quando vult feudum suum alteri in feudare.c.beneficium.ꝯ. si de feu.fue.contro. nota ex dicta tertia parte quod iudicio communi diuidundo partes debét reduci ad equalitatem vt hic.z in.l.pe.in.fi.ff.communi diuidundo. z in.d. l.hoc iudicium.§.j.

Iccirco. Iste.§.cótinuatur cú.§.q aút.ꝯ.z.quoniaz.as signat rationé eoruz que ibi tanguntur.

Si instrumentum. Vbi controuersia verti tur inter dñm z vas. de instruméto inuestiture q dñs dicit illud falsú z se nullá inuestitu ram fuisse z vasal.z sit in possessióe feudi vigore dicti instruméti q apparet non abolitum nec cancellatum stabit sacraméto vasalli lz aliqua suspicio sit contra dictú instrumentú.vbi vero ꝓdict° va sal.non esset in possessióe túc stabitur scḋo dñi iurantis se non in uestiuisse.h.d.No.ex ordine tradito circa ꝯtrouersias inuestiture:ex

hoc esse

hoc esse tenendũ τ obseruandũ quia aut cõstat de inuestitura qꝺ hꝫ debitas solẽnitates:τ tunc si dñs possidet tenet tradere possessionẽ feu.ipsi vasallo vt l.o.ti.de ꝯtro.inue.primo risus,aut dubitat de viribus instrumẽti ipsius inuestiture,τ tunc statur sacramento dñi qui nouit veritatẽ vt in gl.i.ij.parte.ꝙ itelligas verũ nisi aliud induceret per vas.ꝙ haberet mouere animũ iudicis ad deferendũ sacramẽtũ ipsi vasallo si sibi videret τ p hoc vide qꝺ late dixi in.§.sacramẽtũ.s.de cõsue.rec.feu.τ ad hoc facit ꝙ not. gl.super verbo defensio.s.de cõtro.inue.in.prin.τ ꝙ ibi late dixi in distinc.Sed interdũ ipse vas.possidet τ dñs dixit nõ inuestiuisse eum τ allegat instrumentum inuestiture esse falsũ:τ tunc si vasallus stetit in possessione per annum pacifice dño sciẽte τ nõ contradicente:τ tunc debet stari solo sacramento ipsi⁹ vasalli vt hic in prima parte τ in.c.ij.l.si.s.si de inuesti.inter do.τ vasal.lis ori.aut possedit minus anno vel possedit anno dño ignorante:et tũc dꝫ deferri dño sacramẽtũ vt.s.de cõsue.rect.feu.l.si.aliud sit qꝺ moueat iudicem ad deferẽdũ ipsi possessori iuramentũ vt ibi dicit quo casu stabitur iuramẽto vas.vt sol⁹ iuret vel cũ.xij.sacramentalibus vt.s.de cõtẽ.do.τ vas.de inuesti.in prin.de quo dixi. s.de cõsue.rec.feu.in prin.τ in.§.sacramẽtũ vt not.gl.s.de cõtro. inuesti.in prin.Et predicta sunt vera in vas.possidente qui nõ est gastaldus seu actor ipsius dñi:qꝛ alˢ esset presumptio cõtra ipm τ deferret sacramentũ ipsi dño vt.s.de cõten.feu.inter do τ vas. §.hoc ita.nota qꝛ si instrumentũ feudi dicatur falsum non fit acerrima indagatio qꝺ patet:qꝛ licet p aliquas cõiecturas deducet falsitas,stabitur sacramento vasalli possidentis quia illud pduxit:et hoc ideo qꝛ illa falsitas deducebatur ciuiliter.nam ex instrumento ſm Bal.duplex resultat presum.vna qꝺ sit verum.facit.c. cum Joannes de fide instru.ibi Panor.Bald.in.l.imperator.ff. de sta.homi.l.cũ precibus.C.de proba.altera ꝙ sit solẽne vt no. in.l.iurisgentiũ.§.qꝺ fere.ff.de pac.dota.in.c.ea nascitur de his q̃ fiunt a prelato.no.in.l.j.C.de fide instr.τ iure haste fisca.per doct. in.l.sciendum.ff.de verb.oblig.

1 ☞ Pares compelli debẽt per eorum sacramentum veritatẽ dicere de his que sciunt circa controuersias inter dominum τ vasallum.

2 Sacramẽtũ principalis differt a sacramento successoris.

3 Vasallus debet nominare dñm τ inuestitorem suum τ exprimerẽ psonam a qua habuit inuestituram in ipsa controuersia inuestiture.

1 **Notãdum.** †Pares cõpelluntur per eoꝝ iuramẽtũ dicere veritatẽ de his que sciũt circa controuersias venientes inter dñm τ vasallũ:lꝫ qñqꝫ extra iudiciũ τ sine iuramento dixerint se nihil scire:tamẽ ad dictũ iuramentũ cogendi sunt.h.d.no.ꝙ pares habent iurisdictionem in pares vt hic τ.s.de cõtrouer.feu.apud pa.termi.τ de contro.inter vasa.et epis.possunt enim compellere pares testes ad deponendum veritatem per eorum iuramẽtum sicut possunt ceteri iudices.l.ij.§.primo cum ibi nota.ff.si quis cautio.C.de dat.ex hi.l.locis.§.exhiberi.vtrum autem τ qualiter compellatur inuitus dic vt in.l.si qñ. et.l.inuitũ τ.l.iulia.ff.de testib⁹.nota ꝙ licet testis primo dixerit extra iudicium se nescire:tamen si postea in iudicio iuratus deponat super facto tanq̃ sciens valebit eius dictũ ſm Bal.vt hic τ in d.§.j.s.quid sit inuestitura ex quo inferas qꝺ testis non incidit ĩ falsum tanq̃ primo celauerit veritatẽ extra iudiciũ,qꝺ itelligas verum si nõdum iurauerit,alˢ si cũ iuramẽto affirmasset vnum extra iudicium non posset postea cum iuramẽto affirmare cõtrarium in iudicio:qꝛ incideret in falsum.ar.eoꝝ que no.in.l.lucius. ff.de his qui no.infa.τ dixi in.c.j.l.si de inuesti.inter.do.τ vasal.lis oria.in notabilib⁹.si tñ iste testis deposuisset per iuramẽtũ se nõ recordari τ postea iuratus deponit super facto dicens se nunc recordari ꝙ tunc non incidit in falsũ sed probabit:qꝛ possibile est ꝙ qui non recordatur hodie,recordabitur cras ſm Bald.ꝺ quo etiam dixi in.d.§.j.s.quid sit inuesti.l.vbi videtur tex.τ de his tãgit Bart.in.l.eos.ff.de falsis,τ per Bal.in.l.gesta.C.de re iudi.τ per Ja.de are in.l.ij.§.ꝙ obseruari.C.ꝺ iura.calũ.cano.in.c.cum causam.ꝺ testib⁹.faciũt que no.Bar.in.l.q ho.§.si q s.ff.ꝺ dã.infe.

Cum. Ubi cõtrouersia inuestiture feudalis debet terminari p sacramentum dñi debet ipse dñs qui fecit inuestituram iurare de fidelitate,videlicet se inuestituram nõ fecisse. si vero sit ei⁹ successor debet iurare ꝺ credulitate,vꝫ se nõ credere qꝺ antecessor fecerit dictam inuestituram.τ ideo per vasallũ declarandum est quis fuit ille dñs qui inuestituram fecit.h.d.nota ex tex.ſꝫ Bal.quod cum quis iurat super facto suo videtur iurare de veritate.l.marcellus.ff.rerum amotarum.facit no.per Bar. in.l.inter omnes.§.recte.ff.de furtis.sed cum iurat ꝺ facto alieno iurat de credulitate.† No. insuper quod sacramentum principalis deffert a sacramẽto successoris vt hic τ in.l.generalit hic allegata ĩ litera.τ ideo diuerso modo iuratur:quoniã alia est cõsciẽtia ipsius principalis qui iurare debet de veritate.cũ in facto p prio non sit tolerabilis ignorantia vt.ff.ad treb.l.quãq̃.τ alia est conscientia ipsius succedentis qui habet iustã ignorantie causam l.qui in alterius.ff.de regu.iur.τ probatur in.§.sacramentum.in versi.dominus vero.s.de cõsue.rec.feu.facit.l.videamus in prin. ff.de in litẽ iurã.τ.l.marcellus hic allegata.τ ꝙ dixit Bar.in.l.inter omnes.§.recte.ff.de fur.τ ideo facit in arg.ꝙ si cõmittitur conscientie alicuius causa non põt alium substituere facit gl.in.l.secuti.ff.de orbi.in.l.τ in epĩa ibi Bal.C.de fideicõ.ꝙ no.Bal.in.l. nulli.C.de epi.τ cle.τ Jo.and.τ Gemi.in.c.si.de testa.lib.vj.Bal. in.l.si pro debitis.ff.de offi.dele.τ solet allegari tex.in.d.l.nulli facit.c.tua ibi per manus eorum de testamen. Oldra.consilio.xcv. predicta distinguũtur a Panor.in.c.si.versi.ius autẽ de offi.dele. procedit vbi vnicum ministeriũ esset commissum cõscientie in quo videretur particularis industria põderari.secus si nudũ ministerium tale non esset cõmissum conscientie.sed cõmissio est talis q̃ non particularem industriam sed potius industriã iure irregulatam requirit.Nam tunc cum per alium possit ita industria expleri qui sit ipse doctus τ idoneus ideo talis cui est causa cõmissa vt ſm suã cõsciẽtiã faciat poterit alteri subdelegare.ita Rota deci si.cccc.xxxviij.que incipit itẽ fuit dubitatũ post multa in hoc residet Car.de iud.Qualiter aũt debeat iurare vasall⁹ dixi.s.de cõ-3 sue.rec.feu.in ver.cũ datur in vltimo notabili.†,No.ꝙ in ꝯtrouersia inuestiture dꝫ vasall⁹ notare dñm τ inuestitorẽ suũ τ exprimere personam a qua habuerit inuestiturã facit.l. si ita.§. grisogn⁹ τ ff.de ver.obli.τ in.l.sine possidetis.C.de probatio.

¶ De statutis et consuetudinibus contra libertatem ecclesie tollendis. Rubrica.

Explicitis. Uarijs causarũ feudaliũ cõflictib⁹ agere nunc intẽdit auctor de libertate ecclesiarũ et ecclesiasticarũ personarũ secut⁹ ordinẽ gratiani in suo laudabili opere decretoꝝ qui post finitos varios causarũ tractatus subiecit in fi.dicti sui operis de cõsecratiõe ecclesiarũ.τ hec ꝯtinuatio ponitur ibi in gl.sume hunc similem ordinem.ordo est Justinianus imperator in suo ordine autẽticorũ in quo nobis tradidit in fi.sui operis tractatũ de priuil.ecclesiasticarũ personarũ vt pbatur in vlti.rubri.dicti operis que intitulata est de sãctis.epis τ in prin.dicti tituli vbi hec continuatio comprobatur.

1 ☞ Statuta cõtra libertatẽ ecclesie vel ecclesiasticarũ personarum sunt ipso iure nulla.

1 **T Odecus.** †Statuta τ consuetudines cõtra libertatem ecclesie vel ecclesiasticarũ personarũ ipso iure sũt nulla et debent dicta statuta aboleri de volumine statutoꝝ et contra facientes vel obseruantes puniũtur pena hic inscripta.h.d.no.ꝙ statuta ꝯtra libertatem ecclesiarũ facta τ fiẽda nõ valẽt.τ dicit Inn.i.c.nouit de iud. qꝺ intelliguntur esse cõtra libertatẽ ecclesiarũ que sũt ꝯtra priuilegia concessa ecclesijs seu ecclesiasticis personis per imperatorẽ vel papã.τ hoc pbat per istũ tex.dũ dixit aduers⁹ canonicas vel imperiales sãctiones.τc.sed Bar.latius dicit ꝙ illa intelliguntur esse cõtra libertatẽ ecclesiarũ vel ecclesiasticarũ personarũ ppter que clerici fiũt magis timidi τ alij in cõi magis audaces τ pbat per tex.in.l.j.§.que onerande.ff.quarũ rerũ ac.nõ da.de quo ibi p eũ.τ hic sequit etiã Bal.l.aut.cassa.C.de sa.sãc.ec. ad qꝺ facit gl. notabilis l aut.de nõ alie.§.econom⁹.super verbo de genere col. j.Bal.in rubrica extra de cõstitutio.i.c.primo de cõsue.Inn.τ alij in.c.nouerint.de sen.excõ.posui i.c.ecclia scẽ.marie.de ꝯsti.no. ꝙ nõ solũ statuẽtes sed ẽt vtẽtes τ ꝯsẽtiẽtes statutꝫ predictis puniũt et oẽs habitãtes l loco vbi p̃dicta sũt ꝙ itelligas verum ſꝫ An.de iser.nisi essent pupilli doli nõ capaces vel vidue q̃ ignorauerit vel absẽtes q nõ cõsenserũt ar.l.j.§.viduas τ.§.ipuberes de falsa moneta.ff.de decre.ab or.faciẽ.l.si.ꝺ act.τ obl.l.ex maleficijs illis vero q fuerũt in ciuitate qñ statuta fuerũt edicta nõ pñt pretendere ignorãtiã si cãpana sonata vel signo dato cũ tuba vel cũ p̃cone congregarent vocati sunt oẽs extra de postu.prela.c.j.τ.cũ in tua q matri.accu.pos.c.ꝙ dicitis.xvj.di.nom debuerunt τ contradicere quo casu nõ essent obligatati Inno.in.c.j.de his q̃ fiunt a maiori par.ca.qꝛ refert ad vniuersos ꝙ publice fit per maioꝝ partem ideo nõ sufficeret ſm ipsũ vt pena locũ habeat,nisi fuisset maior ps ar.l.aliud.§.refert.ff.de reg.iu.τ de hoc dicatis vt ibi per gl.τ doc.isti τ tales statuẽtes τ officiales locorũ qui dicta statuta describi nõ faciũt sũt excõicati τ priuãtur eoꝝ feudis vt in c.graue.de sen.excõ.τ iste tex.trãsumpt⁹ est per aut.cassa.C.de sa. san.ecde.aliter non insisto per doc.ibi.

1 ☞ Layc⁹ nemo ecclesijs locis pijs siue ecclesiasticis personis potest imponere collectam.

2 Seculares nõ possunt inuadere bona ecclesie,τ si inuadũt fiũt de foro ecclesie ratione delicti.

3 Extorquẽtes illicitas exactiones ecclesijs vel personis ecclesiasticis tenẽtur ad restitutionem.

1 **Item nulla.** †Nullus laic⁹ ecclesijs locis piis siue ecclesiasticis personis potest īponere colectam. no. qḋ cōitates nulle habēt ptātē in ecclesia nec ecclesiasti. personas nec possūt eis imponere collectā ꝙ intelligas regulariter. Sunt enī quedā munera a quib⁹ etiā clerici hodie non excusantur de quibus in l. placet. ⁊ in l. ad instructionē. C. de sac. sanc.
2 eccl. ⁊ de quibus dixi in. §. illicitas. ṡ. de pace iura. fir. tenē. no. † ꝙ seculares non possunt inuadere bona ecclesie ⁊ si inuadūt siūt de foro ecclesie ratione delicti qḋ est no. digni. ⁊ hoc tenēt gl. ⁊ doc. in auē. itē nulla. de quo plene extra de foro cōpe. c. cū sit generale sicut in similī dicimus de loco vt in auē. qua in prouīcia. C. vbi de
3 crimi. agi op3. † no. ꝙ extorquētes illicitas exactiōes ab ecclesijs vel personis ecclesiasticis tenētur ad restitutionē tripli no. ꝙ bānū potest ex causa relaxari ex quo infertur qḋ bannū est quedā interlocutoria ꝙ pz3q3 diffinitiua nō posset relaxari regulariter. l. qḋ iussit. ff. de re iud. qḋ an in proposito posset fieri vide i locis q̄ allegaui super tex. de qua materia bāni ⁊ bānitor. dixi. ṡ. in ti. hic finitur lex. in prin. vbi videas ⁊ per doc. in l. j. C. de here. insti. ⁊ qr iste. §. est pro auē. que hoc modo incipit. itē nulla cōitas. C. de sa. san. ec. ⁊ ibi discutitur hic non insisto.

Itē quicunque. Perseuerās in excōicatione sibi iniuncta ꝑpter violationē adhibitā contra libertatem ecclesiarum ipso iure subijcitur banno imperiali dequo exire non pōt, nisi prius ab ecclesia absoluat. h. d. no. qḋ cōitates pñt excōicari dequo per Inno. in c. grauē. de sen. excō. ⁊ intellige vt in. c. romana. §. vniuersitatē. de sen. excō. li. vj. ⁊ vide qḋ dixi ṡ. si de inue. iter do. ⁊ val. lis ori. c. j. circa mediū no. qḋ in bāno pōt poni nō solum singularis persona sed etiā cōitas vt hic ⁊ ṡ. in. §. proximo. Nota ꝙ de bāno pōt quis extrahi facta eū satisfactione ⁊ habita cōcordia ab offēso facit. c. ex literis constitutio. quod intelligas verum in casu nostro eo quia bannū fuit impositū ratione contumacie ex eo qḋ perseuerat in excōicatione. nā assumit naturā excōi. cui coheret. qr ecclesia nūq̄ claudit gremiū redeunti si vero bānū iam traxit secū suū effectū tunc nō relaxatur vt. l. j. ff. de requi. reis. facit qḋ no. in. c. ex. literis extra de constitu. de quo dixi in. d. tit. hic finitur lex in questione que incipit. quero de vna questione.

1 ☞ Clericus nō potest trahi ad iudiciū seculare siue sit causa ciuilis siue criminalis.
2 Clericus nō potest renūciare foro ecclesiastico etiā de iure ciuili.

1 **Statuimus.** †Cleric⁹ nō potest trahi ad iudiciū seculare siue sit cā ciuilis siue criminalis et contra factū fuerit tunc actor cadit a iure suo ⁊ nō tenet sētentia ⁊ iudex priuatur potestate iudicandi ꝙ ptātem etiā amittit. si tertio requisitus denegat clericis facere iusticiam. h. d. hic §. ponit etiā pro auē. C. de epis. ⁊ cle. nota etiā ꝙ de iure ciui. non pñt hodie clerici trahi coram iudice seculari sicut etiā prohibitū est de iure canonico vt no. gl. in l. j. ff. de iudi. quod intelligas verū siue conueniantur ratione rei ecclesiastice siue ratione rei patrimonialis vt in. c. si diligenti de foro cōpe. sed h̄ fallit in vno solo casu vbi clericus potest trahi coram iudice laico videlicet quādo clericus tenet ⁊ recognoscit feudum a domino laico qr ratiōe talis feudi efficit de iurisdictiōe domini laici vt tenet Inn. in. c. ceterum extra de iudicijs in. c. verum de foro cōpe. ⁊ in Spec. in ti. de reo. ⁊ Bal. in l. fi. C. sine cēsu vel reli. in fi. arch. in. c. j. de cler. coniu-
2 ga. lib. vj. ¶ †Nota ꝙ nō pōt de iure ciuili cleric⁹ renūciare foro. nam tale priuilegiū est a iure diuino. c. si īperator iūcta gl. lxxxvi. di. quam ad hoc cōmendat cardi. in repe. c. perpēdimus. de sen. excōi. ideo cum in iure eadē ratio prohibitionis non pōt renūciare de iure ciuili sicut non potest de iure canonico per. d. c. si diligenti. et ita no. per glo. ⁊ do. in l. j. ff. de iudicijs. ⁊ in l. si quis in ꝯscribēdo. C. de pactis. ⁊ intelligas supradicta ꝓcedere in clerico reo cōuento sed in clerico agēte. dic ꝙ sequitur forū rei etiā corā iudice laico vt in. c. si clericus laicū de foro cōpe. facit l. cu3 clericus. C. de epis. ⁊ cle. no. ꝙ actor qui trahi clericū ad vetitū examē d3 priuari iure suo facit auē. habita in fi. C. ne filius pro patre.

1 ☞ Heretici oēs sunt infames atq3 bāniti ⁊ eorū bōa cōfiscātur nec eis succedunt filij eorum.
2 Hereticus cōdēnari pōt ex sola suspitione heresis.

1 **Gazaros.** †Omnes heretici sūt infames atq3 bāniti et eorū bona confiscantur nec filij eorū eis succedūt ⁊ suspect⁹ de heresi nisi ad mandatū ecclesie se legitime purgauerit ⁊ per annū in. d. suspitione heresis pseuerauerit tanq̄ infamis et bannitus ⁊ hereticus habetur. h. d. et hec materia laicus pōitur vbi est iste. §. in auē. Gazaros. C. de hereti. No. tex. qḋ longe grauius est offendere eternam maiestatem q̄ temporalem vt hic ⁊ l. c. vergētis. extra de here. ⁊ in l. manicheos de here. ⁊ est similis tex. in. c. statuimus. extra de malefi. de pena autē offēdētis temporalem maiestatem traditur in l. quisquis. C. ad l. iul. maiesta. vt ṡ. dixi. de pena vero offendentis diuinam maiestatē ⁊ eter-
2 nam per hereticā prauitatem traditur hic. †Nota ꝙ ex sola suspitione heresis potest quis condemnari facit. l. ij. in fi. C. de here. qḋ intelligas verum quando ista suspitio est violētissima vt fuit hic qā primo fuit probabilis propter infamiā. scdo qr voluit se purgare. tertio qr perseuerauit per annum in sua pertinacia post debitam admonitionem merito condemnandus est vt hic. ⁊ in. d. c. excōicamus. §. j. alr̄ autē ex sola suspitione ex tali graui crimine non deberet cōdemnari vt in. c. litteras de presūp. ⁊ in. c. inter solicitudines de purga. canoni. ⁊ ita nor. per glo. in. d. c. excōicamus. ꝙ etiam si iste suspect⁹ de heresi veniat post annū dūmodo ante sententiā ⁊ prestet purgationem sibi iniunctam. ꝙ euitabit penas hic statutā ar. ad hoc de preben. c. si tibi absenti. in fi. lib. vj. ⁊ tenet And. de iser. per l. mācipiorū. de optio. leg. in cōtrariū facit. c. cu3 contumacia de here. lib. vj.

1 ☞ Gubernatores terrarū siue perpetui sint siue ad tp̄s cōstituti iurare tenētur in pricipio sue assumptionis ꝙ purgabunt terras sue iurisdictioni subiectas hereticis.
2 Administratores locorum pro defensione fidei christiane iurare tenentur ꝙ purgabunt prouinciam quam regunt ab heretica prauitate.

1 **Statuimus.** †Casus gubernatores terraru3 siue perpetui sint siue ad tēpus constituti iurare tenentur in prin. sue assumptionis quod purgabunt terras sue iurisdictioni subiectas hereticis ⁊ ab heretica prauitate qui si iurare recusauerint nō potient sua iurisdictione ⁊ si post debitas admonitionē steterint per annū negligentes purgādo suā terrā licite poterit dicta eorū terra p fideles occupari qui dictā purgationē faciant: dūmodo ex hac occupatione nō fiat preiudiciū ma-
2 iori dn̄o non consentienti huic delicto. no. † ꝙ administratores locorū pro defensione fidei christiane iurare tenentur ⁊ purgare prouinciā quā regunt ab heretica prauitate. nā ante hanc. l. iurare tenebantur ꝙ essent catholici vt in auē. iusiurandū ꝙ presta. ab his in prin. coll. ij. facit l. iubemus cum ibi no. C. de epi. aud. no. ꝙ sententia lata per potestatē ⁊ rectorem qui dictū iuramētū nō prestitit nulla est vt hic. ꝙ intelligas veru3 s3 Ray. nisi publice ⁊ communi opi. habitus fuisset pro potestate ⁊ rectore. qr tunc sentētie late per ipsum tenerēt per l. barbarius. ff. de offi. preto. alr̄ sequerēt vmī valde inconueniēs ꝙ subditi ignorātes de tali iuramēto nō prestito si litigarent putātes verum rectorem vexarentur frustra litibus et expensis. ⁊. sic ꝙ ista pena esset pot⁹ litigātiū qui non debent ex alieno delicto puniri. l. sancimus. C. de penis. ⁊ patet in isto tex. in fi. ⁊ ꝙ sit verum patet ex. c. excōicam⁹. §. moneantur. vbi iste tex. ad literam transumptus est eo excepto qḋ ibi nō inseruntur ista verba hic posita que annullant dictas sententias. extra de hereticis. Quare papa predicta cōsiderans noluit infringere sententias in damnum subditorum qui non sunt in culpa. ⁊ ne sententie sint illusorie. l. si pretor. ff. de iudi. ⁊ sequitur And. de iser. de quo dicatis per cano. in. c. excōmunicam⁹ allegato et per Ray. in auē. statuimus que est statuta super. l. iubemus. C. de episcopali audientia. vbi similiter pars huius. §. vsq3 transumpta est et ad hoc vide in Specu. de instrumento. edit. §. restat. ver. quid si instrumento ⁊ glosi. in. c. decernimus. de senten. excommu. lib. vj. no. casum in quo imperator indicit bellum vt adueisus contumacem in exterminādo hereticos de terra sua quilibet fidelis possit eius terram violenter occupare: ⁊ hoc est fauore fidei quod patet quia ecclesia tale bellu3 indicit. vt in. d. c. excommunicamus. §. j. et ibi no. super verbo occupanda. cui autem applicabitur dicta terra videtur dicendum per istum tex. ⁊ ṡ. in prin. huius. l. ꝙ si habebat alium dominum principalem tunc occupans recognoscet eo iure quo faciebat expulsus argu. huius litere. ⁊ ṡ. de lege cōra. §. profecto licet. And. de iser. videatur sētire ꝙ redibit ad eū a quo tenebat quod non puto verum quia tunc fideles non inuitarentur ita de facili ad occupandum dictam terram si non sperarēt lucrari dictū ius quod habebat expulsus de qua materia solet tradi per aliquos docto. in autē. cassa et irrita. C. de sacrosan. eccle.

1 ☞ Heretici non sunt solum puniendi de heresi: sed etiam auxilium eis prestantes ⁊ errorem eorum facientes eade3 pena puniri debent.
2 Perseuerans in excōicatione et contumacia per annum ⁊ contēnens satisfacere ad mandata ecclesie repellend⁹ est a quolibet actu legitimo.

Credentes. Prosequit̄ eandē materia3 hereticorū in summa hoc intēdit credentes hereticis eosq3 receptantes defensātes vel eis fauētes bānuntur et excommunicantur ⁊ si perseuerauerint in hac contumacia tunc ipso iure efficiuntur infames ⁊ incapaces publicoru3 officiorum atq3 intestabiles actiue et passiue et in iudicijs alios trahere non pos-
1 sint licet tracti respondere cogantur hoc dicit. nota. † quod nō solum heretici puniendi sunt de heresi sed etiam auxilium eis prebentes et fauentes et eorum erroreu3 defendentes simili pena cū hereticis puniendi sunt. xi. q. iij. c. qui consentit ⁊ probatur in. c. sicut. ⁊ in. c. si aduersus cum ibi nota. extra de hereti. ⁊ in glossa et in. d.

in. d. §. credentes. dicit tñ Host. in summa q isti tales non sunt heretici sed tanq rebelles & inobedientes puniunt predictis penis & videt sequi ēt And. de iser. l. §. gazaros. ē. eo. q nõ videt bñ dictũ p regulã eõem que facit istos tales reputari reos eodẽ genere delicti. l. i. C. de his qui latro. occul. & l. ij. ff. de recep. probat etiã quia sunt excõicati & repulsi a quocũq fauore ecclesie sicut heretici, quinimo debẽt carere sepultura vt i. d. c. sicut. & ideo sto cũ opi. glo. in. d. c. si aduer. vt elapso anno contumacie de quo in isto tex. debeat inter hereticos reputari vt ibi no. facit q habent in. c. cũ cõtumacie. de here. li. vi. quid aũt de eo qui scit aliquas hereticum an teneatur ipsum denũciare & dic qd sic sicut proditorẽ principis vt in aut. vt liceat matri & aue. §. causas. Bar. l. l. vltiũ. ff. ad l. põp. de paricid. Ang. de are. in tractatu maleficiorũ in verbo che hai traditio. mitius tñ punitur isto casu sm Andr. de iser. q rece

2 ptans. ar. l. introdo. ff. de pe. † no. q perseuerãs in excõicatione et cõtumacia per annũ & cõtẽnens satisfacere ad mãdata ecclesie debet repelli a quolibet actu legitimo vt hic & in. d. c. excõicam⁹. §. credentes. & ē. eo. §. gazaros. adeo q nõ poterit donare nec vẽdere nec alio modo ɔtrahere vt l. manicheos. C. de heret. & tenet gl. in. d. §. credentes. & And. de iser. in isto. § in. c. si. de penis & i. d. c. cũ contumacie. quid aũt si esset cerdo vel pellipari⁹ seu faber seu aliã artẽ similẽ exerceret an isti tales probibẽtur operari. dic q nõ ne fame pereant ar. l. in cu. ff. de ali. & ci. le. & de lib. agno. l. necare. sm And. de iser.

1 ☞ Clausula generalis non obstantibus, sufficit in cõstitutione principis.

2 Statuta vel cõsuetudines que cassantur a principe non excusant transgressores.

Nauigia. Res naufragarum auferri nõ possunt pretextu alicui⁹ ɔsuetudinis vl statuti nisi essẽt piratarũ vel hostiũ xpianĩ noĩs vel imperij & puniũtur ɔ facien-

1 tes. hoc dicit no. † qd in cõstitutiõe principis sufficit gñalis clausula non obstãtibus & est ratio quia nõ tenet scire speciales cõsuetudines vel statuta vt. c. i. de cõsti. li. vi. facit. l. § se. de quo dixit in

2 c. nõnulli. in prin. de rescrip. no. † qd cõsuetudines vel statuta que cassantur a principe non excusant transgressores a pena cuz ex dicta cassatione dicta statuta vel consuetudines nõ valeant: vt hic & in. l. de precario. ff. ad. l. r hodiã. de iac. no. ex isto text. ibi integra reseruentur &c. q si per aliquã tẽpestatẽ nauis veniat in portũ qd nõ debet soluere gabellã seu portũ facit. l. i. C. de naufragio. & l. cesar. cũ. l. fi. §. si pp ter. ff. de publi. & ꝫ Bar. in. d. l. i. C. de naufragio li. i. no. quod pirate equiparantur hostibus fidei & imperatoris & possunt impune ab hostibus derobari qui sunt ipso iure uirsidati facit q dixi. ē. eo. §. itẽ quecũq. & ē. hic finit lex. & c. pro humani. de homicid. li. vi. & qd dicunt doc. in. l. amissiõe in. §. qui deficiũt ff. de capi. diminu.

1 ☞ Peregrini & aduene debẽt secure hospitari & libere testari & si intestati moriantur bona eorũ per epm loci conseruari debẽt heredibus eorum si fieri potest.

1 **Omnes.** † Peregrini aduene & peregrini secure hospitentur & libere testẽtur & si intestati moriantur bona eorũ per epm loci seruentur heredibus si fieri põt alr distribuantur in pias causas & hospites tenentur assignare epo bona sua sub pena tripli non obstãte aliquo statuto vel cõsuetudine in cõtrariuz & qui impedierit eoz testamẽta fiet intestabilis ac puniet etiã criminaliter prout qualitas exegerit. h. d. not. q peregrini & aduene nõ debẽt ab hospitalitate repelli vt hic & in. l. i. §. i. ff. naute caupo. stab. & per Cy. in. l. i. C. de epi. audi. & per Bart. in. l. i. §. serui. ff. furti aduer. nau. qd prestat ar. q peregrini qui sunt i peregrinatione non possunt capi pro represalijs ꝫ Bar. & Bal. no. q lex imperatoris põt cassare statuta & ɔsuetudines locorũ adeo qd tales cõsuetudines & statuta nõ excusant delinquentẽ a pena. et quo infertur q statutũ inualidum non excusat a delicto vt hic ex. ē. §. primo & in aut. cassa & irrita. C. de sacrosan. eccle. & in prin. huius ti. No. q qñ superior cassat consuetudinẽ & statuta sufficit apponere generalẽ clausulã. licet nõ apponat tenorẽ statutoruz. No. hic casuz specialẽ in quo bona vacãtia non perueniũt in fiscũ sed in epm hoc est in epm loci qui dispẽsat i pias cãs vt hic regulariter succedit fiscus in talibus. l. i. C. de bo. va. lib. x.

1 ☞ Persone aĩana & instrumẽta ptinentia ad opperã rusticalẽ nõ possunt capi pro debito & cõtra faciẽtes incurrũt infamiam & corporaliter puniẽda sunt.

2 Agricole conseruandi sunt vt non capiantur pro debitis.

3 Cautela quã ponunt notarij in instrumentis circa obligationes agriculturarum sunt nulle.

1 **Agricultores.** † Persone alalia & instrumenta ptinẽtia ad operã rusticalẽ nõ possunt capi p debito & cõtrafacientes incurrũt infamiã & restituãt

2 ablata in quadruplũ & nihilominus corpaliter puniant. h. d. † No. agricolas conseruandos esse in securitate vt non capiãtur pro debitis sm Bal. Multa quoq alia priuilegia habent de quib⁹ no. gl. in aut. nulli credi. agricolã coll. ij. no. q non solũ persone deputate ad agriculturã sunt immunes & libere a captura, sed etiã animalia & instrumenta & eius est ratio ne huius occasiõe pareat cõmoditas celesti prouisione ɔcessa. l. ij. C. de seruis assignat etiã & alia ratio ne detur causa sterilitati agrorũ & consequẽter penurie fructuuz. ff. de aqua plu. ar. l. i. §. de opere. & intellige predicta vera ēt si sponte fuisset alia simul pignorata vel hypothecata nisi cũ pdijs fuissent obligata: qr tũc bene teneret pignoratatio eo qr cessant rationes supradicte vt. l. queadmodũ. C. de agri. & censi. li. xi. l. adigere. §. quis. ff. de iurepatro. & tenet Pe. & Cy. i. l. executores & Nico. de neap. hic licet glo. teneat contrarium in. d. l. pignorum & male sm predictos doc. eo modo intelligas q nõ teneat talis pignoratio vel captura etiã in subsidiuz si nihil aliud esset in bonis, nisi fieret vna simul cũ predio per ea que. ē. dixi. & ideo di-

3 cit ipse † q cautela quã ponũt notarij in instrumentis circa huiusmodi obligationes nihil valet per istum tex. Jam ad laudem dei & genitricis sue clementissime virginis Marie ac diui patroni et patris mei Ambrosij ad finez optatũ peruenimus. arma igitur posti affigo. Bonũ deo adiutore certamen certaui in hoc munere legendi apud vos versatus vltra ordinarias lectiones quas sine intermissione ad tres ferme horas singulis dieb⁹ vobis prestiti. Hec a me cõmenta habuistis primo anno lectionum mearũ clementinas vobis per viam repetitionũ vsq ad cle. ne romani legi. secũdo & tertio in titulũ de appellationib⁹ plura cõmẽtat⁹ sum. quarto & quinto anno libri Quarti decretaliũ varios nodos explicaui. sexto hoc & nouissimo quasi naufragij mei reliquias hoc cõmẽtum super feudis vobis edidi. quicquid erroris in his lucubrationib⁹ meis offenderitis imbecillitati mee ignoscatis. Trigesimũ & tertiũ annũ ho: mense cõpleui. per longeuam cũ etatez hois iuris nostri plenã notitiã vix assequi possum⁹. In hoc mihi cõsci⁹ sum me neq labori neq vigilijs neq algori, aut inedie vllo vnq tẽpore pepercisse vt expectationi vestre & ingentib⁹ de me vestris meritis pro virib⁹ satisfacerẽ. immortalis de⁹ vos feliciter custodiat prestat & ad vitã eternã perducat. Ego quocũq terre me habebunt gratissimam omnĩ vestrũ memoriã cordi fixã tenebo, dum spiritus hos reget artus.

☙ Finitur aurea & rarissima lectura super feudis nuper in lucem edita a Reuerendo patre & Jurisconsulto cõsum matissimo. d. preposito sancti Ambrosij Mediolanẽ nunc epo Alexandrino sedis apostolice referẽdario & sacri palatij apostolici auditore meritissimo. Quã lecturã idem reuerendus pater studio camerario cõposuit duz actu legeret in inclyta Ticinẽsi achademia: postea ipsam longiore studio digestã manuq sua propria limatã rogatus edidit imprimẽdã in loco Lugduni, Excudebat Franciscus & Claudius Marchant Fratres. Quicq autem siue Põtificij siue Cesarei iuris cultores hec Cõmẽtaria degustauerint nihil dulcius nihilq fere in vtraq censura vtilius esse intelligent.

☙ Registum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v. Omnes sunt ternsones. preter t & v quaterniones qui sunt.